

**SALİH BİN CELALEDDİN'İN TARİH-İ MİSİR'I
(DİL İNCELEMESİ-METİN-DİZİN)**

Aslı MANAV

**KASIM-2018
DENİZLİ**

**SALİH BİN CELALEDDİN'İN TARİH-İ MİSİR'I
(DİL İNCELEMESİ-METİN-DİZİN)**

Pamukkale Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Doktora Tezi

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Aslı MANAV

Danışman: Prof. Dr. Turgut TOK

Kasım, 2018

DENİZLİ

DOKTORA TEZİ ONAY FORMU

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yeni Türk Dili Bilim Dalı doktora programı öğrencisi Aslı MANAV tarafından Prof. Dr. Turgut TOK yönetiminde hazırlanan **Salih bin Celeleddin'in Tarih-i Mısır'ı (Dil İncelemesi-Metin-Dizin)** başlıklı tez aşağıdaki jüri üyeleri tarafından 12.11.2018 tarihinde yapılan tez savunma sınavında başarılı bulunmuş ve Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı
Prof. Dr. Ali AKAR

Jüri-Danışman
Prof. Dr. Turgut TOK

Jüri
Doç. Dr. Özgür Kasım AYDEMİR

Jüri
Dr. Öğr. Üyesi Gülsine UZUN

Jüri
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah BAĞDEMİR

Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 28.11.2018 tarih ve 50/09.. sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mehmet Vefa NALBANT

Müdür

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atıfta bulunulduğunu beyan ederim.

İmza
Aslı MANAV

ÖN SÖZ

Üzerinde çalıştığımız eser Salih bin Celaleddin'in 1545 yılında yazmaya başlayarak 1547 yılında tamamladığı Tarih-i Mısır adlı el yazması eseridir. Eserde Mısır'ın başlangıçtan yazarın yaşadığı döneme kadarki tarihi, önemli yapıları ve yeryüzü şekilleri anlatılmıştır.

Eserin mevcut nüshaları arasından, tam nüsha özelliği taşıması ve müellif hattı olması nedeniyle, çalışma konumuz olarak İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi, Türkçe Yazmaları Bölümü'nde R.1405 Arşiv numarasıyla kayıtlı olan nüsha tercih edilmiştir.

Çalışmamızın giriş bölümünde Salih bin Celaleddin'in hayatı, eserleri ve Tarih-i Mısır'la ilgili genel bilgiler verilmiştir. Sonrasında eserde geçen kişi ve yer adları abecesel olarak sıralanmıştır. Dizin çalışmamızda yer ve kişi adlarının anlamları ve metinde geçtiği yerlerin numaraları belirtildiği için burada tekrar verilmemiştir.

Dil incelemesi bölümünde eserin imlâsı, yazım özellikleri, ses bilgisi özellikleri ve biçim bilgisi özellikleri üzerinde durularak, metinden örneklerle desteklenmiştir.

Çalışmamızın çevriyazılı metin bölümünde Tarih-i Mısır satır ve sayfa numaraları verilerek aktarılmıştır. Okumalarımızdaki Arapça ve Farsça ibareler ilgili fotoğraf dosyasından aktararak verilmiştir. Yazarın der-kenar olarak yazdığı bilgiler ilgili yere dipnot olarak belirtilmiştir. Yazarın asıl metinde unutup sonradan sayfa kenarına eklediği sözcük veya cümleler ayraç () içinde ilgili yere yazılmıştır. Tahribat nedeniyle okunamayan bölümler köşeli ayraç içinde üç nokta [...] ile belirtilmiştir.

Üçüncü bölümde esere ilişkin alfabetik bir dizin sunulmuştur. Dizde sözcük anlamları, sözcüğün aldığı eklerle birlikte metinde geçtiği yerler numaralarıyla verilmiştir.

Daha sonrasında “Sonuç”, “Kaynakça”, “Örnek Metinler” şeklinde diğer bölümler yer almaktadır.

Tez izleme komitesinde önerileri ve yol gösterici bilgileriyle çalışmama katkıda bulunan Prof. Dr. Ali AKAR, Doç. Dr. Özgür Kasım AYDEMİR ve Doç. Dr. Levent KURGUN hocalarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez çalışmamıza birlikte başladığımız eser seçimi ve okunması aşamasında büyük emeği olan sayın hocam Prof. Dr. Hacı Ömer KARPUZ'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez çalışmamda önümü açarak bana yol gösteren, hoşgörüsünü ve bilgilerini benden esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Turgut TOK'a teşekkürlerimi ve minnetimi ifade ediyorum.

Denizli, 11.12.2018

Aslı MANAV

ÖZET

SALİHBİN CELALEDDİN'İN TARİH-İ MISIR'I (DİL İNCELEMESİ-METİN-DİZİN)

MANAV, Aslı
Doktora Tezi
Türk Dili ve Edebiyatı ABD
Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Turgut TOK

Kasım 2018, XII+802 sayfa

Bu çalışma 16. yüzyılın ortalarında (1547) Salih Bin Celaleddin tarafından yazılmış Tarih-i Mısır adlı el yazması üzerine gerçekleştirilmiştir. Eserin bilinen 21 nüshası daha vardır. Bizim çalıştığımız nüsha İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe El Yazmaları Bölümünde R.1405 Arşiv numarasıyla kayıtlı bulunmaktadır. Tarih-i Mısır 21 satırdan oluşan, nesih hattıyla yazılmış, mensur bir tarih kitabıdır.

Osmanlı Türkçesi döneminde yazılmasına rağmen, Eski Anadolu Türkçesi döneminin etkilerinin gözlendiği Tarih-i Mısır; Mısır'ın Nuh Tufanı'nın öncesinden Yavuz Sultan Selim'in Mısır'ı fethine kadarki tarihini özetlemektedir. Bunun yanında Mısır'daki piramitler ve değişik yapılar ile Mısır'ın coğrafi özellikleri de anlatmaktadır.

Tez; Birinci Bölüm-Dil İncelemesi ve Sonuç, İkinci Bölüm-Metin ve Üçüncü Bölüm-Dizin bölümlerinden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde eser ve yazar tanıtılarak ilgili tarihsel bağlam belirtilmiştir. Dil İncelemesi bölümünde eserin yazım ve imlâ özellikleri, ses bilgisi özellikleri ve dil bilgisi özellikleri örneklerle belirtilerek sunulmuştur. Sonuç bölümünde incelemeden elde edilen sonuçlar maddeler hâlinde açıklanmıştır. İkinci bölümde el yazması eser Türk çeviri yazısına aktarılmıştır. Üçüncü bölümde metinde geçen sözcük ve eklerin görülebileceği bir dizin oluşturulmuştur.

Anahtar Sözcükler: El yazması, tarih, Tarih-i Mısır, Salih Bin Celaledin, Osmanlı Türkçesi, Eski Anadolu Türkçesi, Dil bilgisi.

SUMMARY

TARİH-I MISIR BY SALİH BIN CELALEDDİN (PHILOLOGICAL SURVEY-TEXT-INDEX)

MANAV, Aslı
Doctoral Dissertation
Master Science of Turkish Language and Literature
Thesis Advisor: Prof. Dr. Turgut TOK

November 2018, XII+802 pages

This study was carried out during mid-16th century (1547) on a manuscript entitled Tarih-i Mısır written by Salih Bin Celaledin. There are 21 known copies of this manuscript. The copy we are working on is registered in Topkapi Palace Museum Turkish, Manuscripts Section with R. 1405 archive number. Tarih-i Mısır is a prosaically history book containing 21 lines, written with neshih handwriting style.

Tarih-i Mısır, on which you can observe Old Anatolian Turkish Period effects despite being written during Ottoman Turkish Period, is a book which summarizes the history of Egypt from the Noah's Flood to the conquest of these lands by Yavuz Sultan Selim. The manuscript also describes the Pyramids, various structures and the geographical features of Egypt.

Thesis consist of; Section 1 (Philological Survey and Conclusion), Section 2 (Text) and Section 3 (Index).

In the prologue, historical context is being specified by introducing the work and the author. In the Philological Survey Section, the orthographical features, the phonetical features and the grammatical features are being presented with examples. In the Conclusion Section the results obtained from the study are explained in the form of substances. In the Second Section, the manuscript is translated in to Turkish. In the Third Section, an index which shows the words and the additions the text, is being created.

Key Words: Manuscript, history, Tarih-i Mısır, Salih Bin Celaledin, Ottoman Turkish, Ancient Anatolian Turkish, Grammar.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	i
ÖZET	ii
SUMMARY	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR VE İŞARETLER	x
TABLOLAR DİZİNİ	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ	xii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

DİLBİLGİSİ ÖZELLİKLERİ

1.1. Yazım Özellikleri	6
1.1.1. Noktalama İşaretleri ve Harekeler	6
1.1.2. Ünsüzler	7
1.1.2.1. /c/ ve /ç/ Ünsüzlerinin Yazımı:	7
1.1.2.1.1. Başta:	7
1.1.2.1.2. Ortada:	7
1.1.2.1.3. Sonda:	7
1.1.2.2. /b/ ve /p/ Ünsüzlerinin Yazımı:	7
1.1.2.2.1. Başta:	7
1.1.2.2.2. Ortada:	8
1.1.2.2.3. Sonda:	8
1.1.2.3. /t/ Ünsüzünün Yazımı:	8
1.1.2.3.1. Başta:	8
1.1.2.3.2. Ortada:	8
1.1.2.3.3. Sonda:	9
1.1.2.4. /s/ Ünsüzünün Yazımı:	9
1.1.2.4.1. Başta:	9
1.1.2.4.2. Ortada:	9
1.1.2.4.3. Sonda:	9
1.1.3. Ünlüler	10
1.1.3.1. /a/ ve /e/ Ünlülerinin Yazımı	10
1.1.3.1.1. Başta	10

1.1.3.1.2. Ortada	10
1.1.3.1.3. Sonda	10
1.1.3.2. /ı/ ve /i/ Ünlülerinin Yazımı	10
1.1.3.2.1. Başta.....	10
1.1.3.2.2. Ortada	10
1.1.3.2.3. Sonda	11
1.1.3.3. /o/, /ö/ ve /u/, /ü/ Ünlülerinin Yazımı	11
1.1.3.3.1. Başta.....	11
1.1.3.3.2. Ortada	11
1.1.3.3.3. Sonda	11
1.1.4. Hemzenin Yazımı:.....	11
1.2. Ses Bilgisi Özellikleri.....	12
1.2.1. Ünlüler	12
1.2.1.1. Uzun Ünlüler	12
1.2.1.2. Ünlü Değişmeleri	12
1.2.1.2.1. /e~/i/ Değişimi.....	12
1.2.1.3. Ünlü Uyumu	13
1.2.1.4. Ünlü Düşmesi	18
1.2.1.5. Ünlü Birleşmesi	19
1.2.2. Ünsüzler	19
1.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri	20
1.2.2.1.1. /t~/d/ Değişimi	20
1.2.2.1.2. /k~/g/ Değişimi.....	21
1.2.2.1.3. /k~/h/ Değişimi.....	21
1.2.2.1.4. /ç~/c/ Değişimi	22
1.2.2.1.5. /g/ ~v/ Değişimi	22
1.2.2.1.6. /g~/y/ Değişimi	22
1.2.2.1.7. /v~/f/ Değişimi.....	22
1.2.2.2. Ünsüz Türemesi.....	22
1.2.2.2.1. /y/ Türemesi:.....	22
1.2.2.2.2. /s/ ikizleşmesi:	23
1.2.2.3. Ünsüz Düşmesi.....	23
1.2.2.4. Hece Düşmesi.....	23
1.2.2.5. Yer Değiştirme (Göçüşme)	24
1.2.2.6. Ek Yığılması.....	24

1.3. Şekil Bilgisi Özellikleri	24
1.3.1. Yapım Ekleri	24
1.3.1.1. İsimden İsim Yapım Ekleri	24
1.3.1.2. İsimden Fiil Yapım Ekleri	25
1.3.1.3. Fiilden Fiil Yapım Ekleri	26
1.3.1.4. Fiilden İsim Yapım Ekleri	27
1.3.2. İsimler	28
1.3.2.1. Çoğul Eki: +lAr	28
1.3.2.2. İyelik Ekleri	28
1.3.2.3. Aitlik Eki: +ki, +ğı	29
1.3.2.4. Hâl Ekleri	29
1.3.2.4.1. Yalın Hâl Eki: Ø	29
1.3.2.4.3. Bulunma Hâli Eki: +dA	29
1.3.2.4.4. Ayrılma Hâli Eki: +dAn	29
1.3.2.4.5. Yükleme Hâli Eki: +(y)l / +n(l) / +Ø	30
1.3.2.4.6. İlgî Hâli Eki: +(n)Uñ / +Ø	30
1.3.2.4.7. Eşitlik Hâli Eki: +(n)cA	30
1.3.2.4.8. Birliktelik Hâli Eki: +(y)(l)lA, +In	30
1.3.2.4.9. Yön Hâli Ekleri: +rA / +ArU	30
1.3.2.4.10. Nedensellik Hâli Eki: +çün / +(y)içün	30
1.3.2.5. Soru Eki: +mI	30
1.3.3. Sıfatlar	31
1.3.3.1. Niteleme Sıfatları	31
1.3.3.2. Belirtme Sıfatları	31
1.3.3.2.1. Sayı Sıfatları	31
1.3.3.2.1.1. Asıl Sayı Sıfatları	31
1.3.3.2.2. İşaret Sıfatları: bu / şu / o / ol / şol	31
1.3.3.2.3. Soru Sıfatları	31
1.3.3.2.4. Belirsizlik Sıfatları:	32
1.3.4. Zamirler	32
1.3.4.1. Şahıs Zamirleri	32
1.3.4.1.1. Şahıs Zamirlerinin Hâl Ekli Çekimi	33
1.3.4.1.1.1. Yaklaşma Hâli:	33
1.3.4.1.1.2. Bulunma Hâli:	33
1.3.4.1.1.3. Ayrılma Hâli:	33

1.3.4.1.1.4. İlgî Hâli:.....	33
1.3.4.1.1.5. Yükleme Hâli:.....	34
1.3.4.1.1.6. Birliktelik Hâli:.....	34
1.3.4.1.1.7. Nedensellik Hâli.....	34
1.3.4.2. İşaret Zamirleri.....	34
1.3.4.3. Dönüşlülük Zamirleri.....	35
1.3.4.4. Belirsizlik Zamirleri.....	35
1.3.4.5. Soru Zamirleri.....	36
1.3.4.6. Bağlama Zamirleri.....	37
1.3.5. Zarflar.....	37
1.3.5.1. Hâl Zarfları.....	37
1.3.5.2. Zaman Zarfları.....	39
1.3.5.3. Yer-Yön Zarfları.....	40
1.3.5.4. Miktar Zarfları.....	40
1.3.5.5. Soru Zarfları.....	41
1.3.6. Edatlar.....	41
1.3.6.1. Ünlem Edatları.....	41
1.3.6.2. Seslenme Edatları.....	42
1.3.6.3. Soru Edatları.....	43
1.3.6.4. Kuvvetlendirme Edatları.....	43
1.3.6.5. Gösterme Edatları.....	45
1.3.6.6. Bağlama Edatları.....	45
1.3.6.7. Karşılaştırma Edatları.....	52
1.3.6.8. Çekim Edatları.....	53
1.3.7. Fiiller.....	58
1.3.7.1. Şahıs Ekleri.....	58
1.3.7.1.1. Şahıs Zamiri Kökenli Şahıs Ekleri.....	58
1.3.7.1.2. İyelik Eki Kökenli Şahıs Ekleri.....	59
1.3.7.1.3. Emir Kipinde Kullanılan Şahıs Ekleri.....	59
1.3.7.1.4. +yUz Şahıs Eki.....	59
1.3.7.2. Şekil ve Zaman Ekleri.....	60
1.3.7.2.1. Bildirme/Haber Kipi Ekleri.....	60
1.3.7.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman: -dl.....	60
1.3.7.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman: -mİş, -updur.....	60
1.3.7.2.1.3. Geniş Zaman: -(A)r,-(U)r / -z.....	61
1.3.7.2.1.4. Gelecek Zaman: -IsAr, -(y)AcAK.....	61

1.3.7.2.1.5. Şimdiki Zaman: -yorur, -(y)Up тұрur	61
1.3.7.2.2. Tasarlama/Dilek Kipleri	62
1.3.7.2.2.1. Emir Kipi:	62
1.3.7.2.2.2. Şart Kipi: -sA	62
1.3.7.2.2.3. İstek Kipi: -(y)A.....	63
1.3.7.2.2.4. Gereklilik Kipi -mAlU ol-, -sA gerek, lazım	63
1.3.7.3. Birleşik Zaman Çekimleri	64
1.3.7.3.1. Hikâye Birleşik Çekimi:	64
1.3.7.3.1.1. Görülen Geçmiş Zaman Kipinin Hikayesi.....	64
1.3.7.3.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikâyesi:	64
1.3.7.3.1.3. Geniş Zaman Kipinin Hikâyesi:.....	64
1.3.7.3.1.4. Şimdiki Zaman Kipinin Hikayesi:	64
1.3.7.3.1.5. Şart Kipinin Hikâyesi:	64
1.3.7.3.1.6. İstek Kipinin Hikâyesi:.....	64
1.3.7.3.2. Rivayet Birleşik Çekimi: -mİş	64
1.3.7.3.2.1.Öğrenilen Geçmiş Zaman Kipinin Rivayeti.....	64
1.3.7.3.2.2.Geniş Zaman Kipinin Rivayeti	65
1.3.7.3.3. Şart Birleşik Çekimi: -(y)sA	65
1.3.7.3.3.1. Görülen Geçmiş Zaman Kipinin Şartı:.....	65
1.3.7.3.3.2. Geniş Zaman Kipinin Şartı:.....	65
1.3.7.3.3.3. Gelecek Zaman Kipinin Şartı.....	65
1.3.7.4. Soru Eki.....	65
1.3.7.5. Sıfat-Fiil Ekleri.....	65
1.3.7.6. Zarf-Fiil Ekleri	67
1.3.7.7. İsim-Fiil Ekleri	69
1.3.7.8. Birleşik Fiiller	69
1.3.7.8.1. İsim + Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller.....	69
1.3.7.8.2. Fiil + Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller	71
1.3.8. Ek Fiil / İsim Fiil.....	72
1.3.8.1 Görülen Geçmiş Zaman Kipi	72
1.3.8.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman Kipi.....	72
1.3.8.3. Geniş Zaman Kipi	72
1.3.8.4. Şart Kipi	72

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

METİN	73
SONUÇ	420
KAYNAKLAR	422
EKLER.....	425
EK-1 Tarih-i Mısır'dan örnek metinler:.....	425
DİZİN.....	430
ÖZ GEÇMİŞ	806

KISALTMALAR VE İŞARETLER

-	: Fiil kökü
//	: Sesleri gösterir
~	: Veya, yerine
+	: İsim kökü
<	: Tarihi gelişimde sonraki şekli gösterir
>	: Tarihi gelişimde önceki şekli gösterir
-a-	: İç ses
a-	: Ön ses
-a	: Son ses
Ar.	: Arapça
Ar.+Far.	: Arapça ve Farsça unsurlardan meydana gelen sözcük veya sözcük gurubu
Ar.+T.	: Arapça ve Türkçe unsurlardan meydana gelen sözcük veya sözcük gurubu
bk.	: Bakınız
DK	: Derkenar
Erm.	: Ermenice
Far.	: Farsça
Far.+Ar.	: Farsça ve Arapça unsurlardan meydana gelen sözcük veya sözcük gurubu
Far.+T.	: Farsça ve Türkçe unsurlardan meydana gelen sözcük veya sözcük gurubu
İng.	: İngilizce
İt.	: İtalyanca
Kpt.	: Kıptice
Rum.	: Rumca
-sA	: -sa, -se büyük olan harf değişken demektir
s.	: Sayfa
Sl.	: Slavca
T.	: Türkçe
vb.	: Ve benzeri
Yun.	: Yunanca
Ø	: Boş birim, ses düşmesi, düşme
()	: Metinde yazımı unutulmuş sonradan sayfa kenarına yazılan bölümler
[...]	: Metinde tahribat nedeniyle okunamayan bölümler
[]	: Metinde yazılmamış olup tarafımızca eklenen bölümler

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 1. İyelik Ekleri.....	28
Tablo 2. Şahıs Zamiri Kökenli Şahıs Ekleri.....	58
Tablo 3. İyelik Eki Kökenli Şahıs Ekleri	59

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. cebel-i kumr	249
------------------------------------	-----

GİRİŞ

1. Celalzâde Salih Çelebi'nin Hayatı ve Eserleri:

Celalzâde Salih Çelebi, XVI. yüzyılda yaşamış, kelâm, fıkıh ve belâgat gibi pek çok ilim dalında ve özellikle tarih alanında eserleri olan değerli bir bilim adamıdır. Çeşitli telif ve tercüme eserleri de bulunan Celalzâde Salih Çelebi, değişik bölgelerde kadılık görevi de yapmış, Kanûnî Sultan Süleyman döneminin fıkıhta en iyi on âliminden biri olarak kabul edilmiştir.

Celalzâde Salih, aslen Tosyalı olan Kadı Celâleddin'in (ö. 935/1528–29) üç oğlundan ikincisi olup, tam adı Molla Salih b. Celâl er-Rumî'dir.¹ Doğum yeri babasının kadılık yaptığı Vulçitirin kasabasıdır.² Kaynaklarda Salih Çelebi'nin doğum tarihi olarak verilen rakamlar birbirini tutmamaktadır. Celalzâde Salih'in Halep kadısı olduğu Aralık 1544'ten hareketle, bu tarihten hemen önce altmış yaşında olduğu ve yaklaşık beş yıl sonra 66 yaşında baba olduğu düşünülecek olursa, Halep kadısı olduğunda yaşı muhtemelen altmış birdir. Bu tarih de geriye doğru bizi 890/1485'e ulaştırır ki mevcut tarihler arasında en isabetli olanı budur.³

Celalzâde Salih normal medrese eğitiminden sonra dönemin ünlü âlimlerinden Kemâl Paşazâde'den ders almaya başlamıştır. Yine dönemin ünlü hattatlarından Şeyh Hamdullah'tan da hat dersleri almıştır. Kanûnî'nin 926/1520'de tahta çıkmasıyla hocası Hayreddin Efendi, danışmentlerine mülâzemet verme hakkına sahip olmuş, Celalzâde Salih Çelebi de kendi hocası Kemâl Paşazâde'nin yanından ayrılarak Hayreddin Efendi'ye danışment olmuştur. Sâlih Çelebi kendini ilim öğrenmeye ve öğretmeye adanmış bu nedenle de meslek hayatına müderris olarak başlamıştır. İlk görevi Edirne'deki Saraciye Müderrisliği'dir. Bu görevi sırasında Kanûnî'nin Belgrad, Rodos ve Budin seferlerine dair eserini yazmıştır. Bu sırada Veziriazam İbrahim Paşa'ya Mısır seferi için yola çıkmadan önce takdim ettiği bir tarih manzumesinin beğenilmesi üzerine 941/1534-35'te İstanbul'daki Murad Paşa Medresesi'ne müderris tayin edilmiştir. Bundan bir yıl sonra, 942/1535-36'da, Atik Ali Paşa Medresesi'ne müderris tayin edilmiştir. Çok geçmeden Vezir-i Azam Ayas Paşa'ya hitaben kaleme aldığı kasidelerin takdir görmesiyle 943/1536-37'de Sahn-ı Semân Medresesine müderris

1 Âşık Çelebi, *Meşâirü's-Şu'arâ*, Millet Kütüphanesi, Ali Emiri trh. 772.

2 İsmail Hakkı Uzunçarşılı, “Onaltıncı Asır Ortalarında Yaşamış Olan İki Büyük Şahsiyet Tosyalı Celalzâde Mustafa ve Salih Çelebiler”, *Bellekten*, XXII, S. 87, (1958) s. 422.

3 Dr. Seyid Ali TOPAL, *Celâlzâde Salih Çelebi'nin Hayatı ve Eserleri*, Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 11 (1), 109-128.

4 Kınalızâde Hasan Çelebi, *Tezkiretü's-Şuara I*, Haz. İbrahim Kutluk, TTK Yay., Ankara, 1989, s. 548.

yapılmıştır. Celalzâde Salih burada, Kanûnî'nin emriyle, Firuz Şah Kıssası'nı Farsçadan Türkçeye sekiz büyük cilt hâlinde tercüme etmiştir. Eseri kısa zamanda tamamlaması nedeniyle, mükâfat olarak 949/1542-43'te Edirne Sultan Bayezid Medresesi Müderrisliğine tayin edilmiş ve burada iki yıl görev yapmıştır. 1544'te yaklaşık iki ay kadar görev yaptığı Halep Kadılığına tayin edilmiş, 1545'te bu görevinden alınarak Mısır'a kadı olarak görevlendirilmiştir. Târîh-i Mısır-ı Cedîd adlı eserini burada yazmaya başlamış ve İstanbul'a döndükten sonra da tamamlamıştır. İstanbul'a döndüğünde tekrar Halep kadılığı teklif edilmesine rağmen bu görevi kabul etmemiş ve İstanbul'da Sultan Bayezid Medresesi Müderrisliğine tayin edilmiştir. Fakat aynı yıl, önce Şam ve çok geçmeden de (954/1547-48) Mısır Kadılığına atanmıştır. Müellif, Mısır Kadılığından sonra emekliye ayrılarak (957/1550), ağabeyi Mustafa Çelebi'nin Eyüp Nişanca'da yaptırdığı cami civarındaki evinde uzlete çekilmeyi tercih etmiştir.⁴ Bu dönemde, şehzade Bayezid'in isteğiyle, Cemaleddin Mehmed Avfi'nin Delhi Türk Sultanlığı adına Farsça olarak yazdığı Cevâmi'ü'l-Hikâyat ve Levâmi'ü'r-Rivâyât adlı eserini tercüme etmiştir. Bundan sonra Eyüp Müderrisliğine tayin edilmiş, (966/1558) böylelikle hayatının son dönemlerinde bir kez daha görev almıştır. Eyüp Müderrisliği, Salih Çelebi'nin son görevi olup üç sene sonra sağlık sorunları nedeniyle 969/1561'de tekrar emekli olmuştur. Emekli olduktan sonra Eyüp'teki konağına çekilerek zamanını ilmî çalışmalara ayırmıştır. 974/1566 tarihinde ikinci defa nişancılık vazifesine getirilmiştir. Yeni padişah II. Selim'in saltanatı zamanında on ay süre nişancılık vazifesinde bulunduktan sonra 975/1567 Ekim'de yaklaşık yetmiş beş ile seksen yaşları arasında vefat etmiştir.⁵ Mezarı Eyüp'te abisinin yaptırmış olduğu caminin bahçesine defnedilmiştir. Mezar bugün İstanbul'da Eyüp semtinde Nişancı Câmî hazîresindedir.

Salih Çelebi, Türkçe ve Arapça, telif ve tercüme olmak üzere tarih, edebiyat ve bilim alanında çok sayıda manzum ve mensur eserler ortaya koymuş, pek çok esere de şerh yazmıştır. Eserleri şunlardır:

1. Târîh-i Sultan Süleyman
2. Târîh-i Mısır
3. Kıssa-i Firûz Şâh Tercümesi
4. Cevâmi'ü'l-Hikâyat ve Levâmi'ü'r-Rivâyât Tercümesi
5. Dürer-i Nesâyih ve Şerhi
6. Divan

⁵ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *age.*, s. 422.

7. Münşe'ât
8. Mecnûn u Leylâ
9. Miftâh Şerhi Hâşiyesi
10. Mevâkîf Şerhi Hâşiyesi
11. Vikâye Şerhi Hâşiyesi
12. Islâhu'l-Îzah Hâşiyesi
13. Tağyîrû't- Tenkîh Ta'likâtı

2. Tarih-i Mısır

Tarih-i Mısır-ı Cedid olarak da bilinen bu eser Salih Çelebi'nin tarih alanındaki iki eserinden biridir. Salih Çelebi görevi gereği gittiği Mısır'da edindiği bilgiler ışığında bu eserini yazmaya başlamıştır. İstanbul'a döndükten sonra tamamladığı eserinde Mısır'ın tarihini, önemli yerlerini ve coğrafi özelliklerini anlatmıştır. Celalzâde bu eseri, sadece gözlemlerine dayanarak yazmamış, Mısır tarihi ile ilgili pek çok eserden de yararlandığını belirtmiştir.

Eser, tevhit, naat, ashabı kiram menakıbı ve padişaha dua ile başlamaktadır. Birinci bölümde Mısır'ın genel durumunu, sahip olduğu güzellikleri, tılsımları ve acayip bulduğu kimi durumları anlatmaktadır. Nuh tufanı öncesi ve sonrası Mısır'daki hükümdarlar, Memlûklar dönemi ve Yavuz Sultan Selim'in Mısır'ı fethine kadar olan tarih de bu bölümde ele alınmaktadır. İkinci bölümde Mısır'daki mabetler ve piramitler, defîne ve hazineler, Nil nehrinin güzergâhı ve içindeki canlılar, Mısır'ın sulama kanalları, dağları ve diğer yeryüzü şekilleri, önemli şehirlerde yapılmış eserler, Kahire'nin ilk kuruluşu ve gelişimi, Fatımîler döneminde Kahire'nin imarı gibi bilgiler bulunmaktadır. Celalzâde bu eserini 953 Zilkade/1547 Ocak'ta tamamlamış ve Kanuni Sultan Süleyman'a sunmuştur.

Eserin İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinde altı, Topkapı Sarayı Türkçe Yazmaları Bölümünde dört, Hidiv Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Bölümünde üç, Süleymaniye Kütüphanesinde üç, Avusturya Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Bölümünde iki, İzmir Milli Kütüphanesi ve Mısır Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Bölümünde birer tane olmak üzere yirmi bir nüshası daha bulunmaktadır. Tam nüsha özelliği taşıması ve müellif hattı olması nedeniyle çalışma konumuz olarak İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi, Türkçe Yazmaları Bölümünde R.1405 Arşiv numarasıyla kayıtlı olan nüsha tercih edilmiştir. 232 varak olan eser nesih hattıyla kaleme alınmıştır ve her varak 21 satırdan oluşmaktadır. Harekeli ve düzgün yazılmış bir metindir.

3. Eserde Geçen Kişi Adları:

Dizin bölümünde kişi ve yer adlarının anlamları ve metinde geçtiği yerlerin numaraları belirtildiği için burada yalnızca alfabetik liste biçiminde verilmiştir.

<p> Öabdullah bin velîd Öabdullah bin Öabbās Öabdullah bin Öömer Öabdullah bin velîd bin Öabdü'l-melik bin mervān Öabdü'l-Öazîz Öabdü'l-Öazîz bin mervān Öabdü'l-mecîd bin el-âmir ebî kâsım ibnü'l-müstansîr- billah Öabdü'l-melik bin mervān Öabdü's-şems Öābir ācile ādem ādem-i nebî ādem paygāmbar Öādil-i kebîr Öādil-i şağîr Öadîm Öadîm bin minkāvuş Öadîm oğlu şeddād aġadimon aġıstus aġıştus aġıştuş aġıştuş kıysar ahmed ahmed bin Öaliyy bin el-ihşîdî ahmed bün el-ihşîd ahmed bin tulun ahmed paşa ahmedü'l-kırmitî aġnıkiyus aġsās aġtay Öalemü'd-dîn Öabdullah bin zenbūr Öalî Öalî bin muhammed bin tuġucü'l-ihşî Öaliyy bin ebî tālib Öaliyy bin ħasan Öaliyy bin ħasan bin ħalid eş-şāÖîrî āmir Öāmir āmir bi-ahkāmillah āmir seyfe'd-dîn āmir şemse'd-dîn aġ sunġur Öamġām Öamrū Öamrū bin el-Öās Öamrū bin el-ġattāb Öarabhac aresta talis ħakîm aryān aÖsāmis Öāsîr Öavn Öayġām </p>	<p> aytmîş Öāzîd Öāzîd ħalîfa Öāzîd li-dînillah Öāzîmün Öazîz Öazîz ebü mansūr nizar Öazîz-i nitfîr balātis balbayü'l-inalî barsıbay barsıbay-ı ed-daġmāġî batlamiyüs kıızı ġalūbatra batros bāyezîd bayśar bedrü'l-cemālî belātis belātis belūtis benî-ġurbāb benî senbus berāb berdsāl berke ġan berġuġ berġuġ Öoşmānî berśa bersān beryānis beşîr biybars biybarsı'l-ġāşnî-ġîr biybars-ı ilbend ü ġadārî büyük fırÖavn ġāġder bin sinān cālînos ħakîm cān bolat cārud bin ġatn cāyî celāle'd-dîn-i süyütî cem cemālî cemālü'd-devle bin Öammār cennād bin şeddād bin Öād bin Öuvś bin irem bin sām bin nūġ cevher cevher-i ġāyid ceynos ibn cak cezerî ġaġmaġ ġaġmaġ el-Öalāyî ġāġġāġ ġanġı dārā dārüm </p>
--	---

dārūm bin reyyān
dāvūd
dāvūd ağa
dāvūd bin rızkullah
delūke
delūke bint-i zeḳḳān
delūke qarı
dergon bin baltūs
derīmūs
dermüseyil bin nahvıl
deysan
dıḳlıdyanūs
dıḳlıtayanūs
dıḳsüsiyus
düleyfe
ebı Öavn
ebı Öabdillah muḥammed
ebı Öavn Öabdü'l-melik
ebı el-ezher
ebi'r-rebıŐsüleyman
ebı riḡāl
ebı süfyān
ebḳurāt ḥakım
ebū Őabdillah muḥammed
ebū Őalı
ebū Őalı mansūr
ebū bekr
ebū bekr bin el-ḥaddād
ebū bekr-i şiddḳ
ebū caŐferi'l-mansūr
ebū cūr
ebū dāvud
ebū el-menḥā bin şaŐyā
ebū hureyre
ebū ḳābūs-ı Őaḳın bin tebḥum
ebū ḳābūs-ı Őimlāḳı
ebū'l-Őabbās ahmed bin emıř ebı Őalı
ebū'l-Őabbās
ebū'lŐavn
ebū'l-fāzl
ebū'l-ḥasen-i Őalı
ebū'l-ḥüseyn
ebū'l-ḥüseyn-i horasanı
ebū'l-ḳāsım
ebū'l-ḳāsım ahmed
ebū'l-ḳāsım ahmed bin emıřü'l-mü'minın eż-żāhir-
billah
ebū'l-ḳāsım ebū cūr
ebū'l-ḳāsım Őjsā
ebū'l-ḳāsım ḥalıfa
ebū'l-leyş
ebū'l-mefāhir şaŐbān
ebū'l- meḥāsin ḥasen
ebū'n-necm
ebū'n-necm el-bedrū'l-cemālı
ebū-bekr
ebū't-tāhir zühelı
ebū şāme
ebū tamım maŐd
ebū meyamın
ebū muḥammed Őabdullah bin yūsuf
ebū mürrihe
efāriḳa
efdal
efdal-ı bedrū'l-cemālı
efdal ibn emışü'l-cüyüş
eksāmis

el-Őāzıd dıñillāh
el-Öaziz-billah
el-büdsır
el-büdsır bin ḳıft bin baysar bin ḥām bin nūḥ
el-elfi el-Őalāı
el-emış bahā'u'd-dın ḳaraḳuş el-esedı
el ḥāfiż dıñillāh.
el-ḥākım bi-emrillah
el-ḳāyid -ibnū'l-ḳāyid
el-ḳāyim bi-emrillah
el-melikū'l-Őādil
el-melikū'l-Őādil ebı bekr
el-melikū'l-Őādil ebı bekr bin eyyüb
el-melikū'l-Őādil seyfe'd-dın ebū bekr bin eyyüb
el-melikū'l-Őaziz
el-melikū'l-Őaziz Őimādü'd-dın ebū'l-feth Őoşmān
el-melikū'l-Őaziz Őoşmān
el-melikū'l-eşref
el-melikū'l-eşref Őalā'e'd-dın küccük
el-melikū'l-eşref ḳayıtbay
el-melikū'l-eşref müsā
el-melikū'l-eşref müsā bin şalāḥa'd-dın
el-melikū'l-ḡarız
el-melikū'l-ḳāhir
el-melikū'l-kāmil
el-melikū'l-kāmil maḥmūd bün el-Őādil
el-melikū'l-kāmil nāsırü'd-dın muḥammed
el-melikū'l-kāmil nāsırü'd-dın muḥammed bin el-Őādil ebı
bekr
el-melikū'l-kāmil nāsırü'd-dın muḥammed bin el-Őādil ebı bekr
bin eyyüb
el-melikū'l-mansūr
el-melikū'l-mansūr
el-melikū'l-mansūr ḳalāvun
el-melikū'l-muŐazżam turan şah
el-melikū'l-muŐazżam Őjsā
el-melikū'l-muŐiz(z)
el-melikū'l-mużaffer
el-melikū'l-mużaffer ḳutuz
el-melikū'l-mü'eyyid şeyḥ
el-melikū'l-mü'eyyid
el-melikū'n-nāsır
el-melikū'n-nāsır ebū's-saŐādāt
el-melikū'n-nāsır ferec
el-melikū'n-nāsır ḥasen
el-melikū'n-nāsır muḥammed
el-melikū'n-nāsır muḥammed bin ḳalāvun
el-melikū'n-nāsır sultān ḥasen
el-melikū'n-nāsır şehābe'd-dın ahmed
el-melikū'l nāsırü'd-dın muḥammed bin el-Őādil ebı bekr bin
eyyüb
el-melikū'n-nāsır zeyne'd-dın ebū's-saŐādet ferec
el-melikū's-şāliḥ
el-melikū's-şāliḥ ḥācī şaŐbān ibnū'l-eşref
el-melikū's-şāliḥ ismāŐıl
el-melikū's-şāliḥ necme'd-dın
el-melikū's-şāliḥ necme'd-dın eyyüb
el-melikū's-şāliḥ necme'd-dın ibnū'l-
el-melikū's-seyfe'd-dın
el-melikū'z-żāhir biybars
el-melikū'z-żāhir
el-melikū'z-żāhir tatar
el-muḳtedir-billah
el-muḳtefı bi-emrillah
el-muḳtedir-billah ebı'l-fazl caŐfer bün el-mu'tazid
ḥalıfa
el-muŐtasım-billahḥalıfa
el-muŐtasıd-billah

el-muŖtaẓid-billah
 el-muŖtaẓid-billah halıfa
 el-müstanşır-billah
 el-müstanşır-billah ebü temim meŖad bin eẓ-zâhir li-
 Ŗızâz-ı dñillah ebj hasen-i Ŗalı
 el-müstanşır-billah halıfa
 el-müstaŖsım
 el-müstaŖsım-billah halıfa
 el-müstaŖyin-billah
 el-müstaŖyin-billah halıfa
 el-müstekfı-billah
 el-müstekfı-billah halıfa
 el-müstencid-billah halıfa
 el-müsteẓı-billah
 el-mütevekkil Ŗalellah
 el-mütevekkil Ŗalellah halıfa
 el-vâşık-billah
 emın
 emır alâ'e'd-din aķ sunķur
 emır bedre'd-dın-i bilik
 emır biybars
 emır evhad
 emır hassân
 emır hüsamed-dın laçın
 emır mansür
 emır mühennâ bin Ŗıjsâ
 emır-i nâm-dâr
 emır nâsırü'd-dın mühennâ
 emır nüre'd-dın hazretleri
 emır salâha'd-dın
 emır seyfe'd-dın ķalâvun
 emır taķsıbâ
 emırü'lcüyüş
 emırü'l cüyüş ebü'n-necm el-bedrü'l-cemâlî
 emırü'l cüyüş el-bedrü'l-cemâlî
 endâhes
 ensâd
 enuş
 erastü
 ercâlis
 erfehşed
 erfelımün
 erim
 ermâlınüs
 ermânüs
 esedü'd-dın
 esedü'dın şırgüh
 eşım
 es-şalihî
 es-sultânü'l-melik
 es-sultânü'l-melikü'l-Ŗâdil bedre'd-dın selâmis ibnü'z-zâhir
 biybars
 es-sultânü'l-melikü'l-Ŗâdil zeyne'd-dın ketbuğa el-
 mansürî
 es-sultânü'l-melikü'l-eşref salâhad-dın halıl
 es-sultânü'l-melikü'l-eşref seyfü'd-dın ebü'n-naşr barsıbay-ı
 daķmâķı en-nâsırî
 es-sultânü'l-melikü'l-kâmil
 es-sultânü'l-melikü'l-kâmil nâsırü'd-dın muhammed
 es-sultânü'l-melikü'n-nâsır ebü's-saŖâdet ferec
 es-sultânü'l-melikü'n-nâsır zeyne'd-dın ebü's-saŖâdet
 ferec
 es-sultânü'l-melikü'l-mansür hüsamed-dın laçın el-
 maşürî
 es-sultânü'l-melikü'l-mansür seyfe'd-dın ķalâvun
 es-sultânü'l-melikü'l-mansür seyfe'd-dın ķalavunü'l-
 elfi el-Ŗalâ'ı
 es-sultânü'l-melikü'l-mansür seyfü'd-dın ebü bekr

essultânü'l-melikü'l-muẓaffer rükne'd-dın biybarsı'l-
 çâşnıgır
 es-sultânü'l-melikü'n-nâsır muhammed bin
 es-sultân'ül-melikü's-saŖıd nâsırü'd-dın ebü'l-meŖâlî
 muhammed berke ķan
 es-sultânü'l-melikü's-şalihî hâcî şaŖbân ibnü'l-eşref
 es-sultânü'l-melikü'z-zâhir berķuķ
 es-sultânü'l-melikü'z-zâhir biybars
 es-sultânü'l-melikü'z-zâhir seyfe'd-dın ebü saŖıd
 berķuķ bin anas
 estâ
 eşmün
 evhad
 eylu
 eymen
 eyyühe'l-melikü'n-nâsır
 eẓ-zâhir lâ-ğırâz dñillah
 fâraķ
 fârıķ
 fâyiz bi-naşrallah
 felyuv batür
 ferŖân
 ferŖân bin mesver
 ferhâd
 feryâni
 feyleboş
 feylüdfüs
 fileboş
 firŖavn
 firŖavn-ı aŖrec
 firŖavn küş
 firŖavn şışâķ
 fışârüm
 furansıs
 furünes
 galyâş
 gerdıs
 gırbâb
 güş
 habıb-i neccâr
 habıb-i neccâr hazretleri
 habıl
 h*ace hâfiz-ı şırâzi
 hâcer
 hâcer ana hazretleri
 hâcer hazretleri
 hâfiz-ı şırâzi
 hâfiz ibn-i hâcer
 hâfizü'd-dınillah
 hâkim
 hâkim bi-emrillah
 hâkim bi-emrillah halıfa
 halıl
 halım
 hâim
 hamâd
 hamârüye
 hâmük
 hanüh
 h*arezm-şâh
 harübâ
 hârün
 hârünü'r-reşid
 hârüt
 hasen bin ahmedü'l-ķırmtı
 hasen bin mülhem
 hâşım

ḥassān
 ḥassān bin cerrāh-ı t̄ā`ı
 ḥātīb
 ḥātīb bin belteŌā
 ḥafīr
 ḥafīr vezīr
 ḥafīrū`l-melik
 ḥafīrū`l-melik vezīr
 ḥavmelū`l-melik
 ḥaydar
 ḥayrībay
 ḥayrībayı`l-muḥammedī
 ḥāyid
 ḥāyid bin ebī şālūm
 ḥāzret-i Ōalī
 ḥāzret-i Ōamrū
 ḥāzret-i Ōamrū bin el-Ōās
 ḥāzret-i ebī eyyūb-ı ensārī
 ḥāzret-i emīrū`l-mū`minīn Ōaliyy bin ebī t̄alīb
 ḥāzret-i ḥasen binŌalī
 ḥāzret-i hıızır
 ḥāzret-i ḥūseyin bin ḥāzret-i Ōalī
 ḥāzret-i ibrahīm
 ḥāzret-i idrīs
 ḥāzret-i Ōīsā
 ḥāzret-i meryem
 ḥāzret-i muḥammed mustafā
 ḥāzret-i mūsā
 ḥāzret-i mūsā bin Ōimrānī
 ḥāzret-i nūḥ
 ḥāzret-i Ōoşmān
 ḥāzret-i Ōoşmān-ı bin Ōaffān
 ḥāzret-i Ōömer
 ḥāzret-i Ōömer bin el-hattāb
 ḥāzret-i resūl-ı Ōīsā
 ḥāzret-i resūlullāh
 ḥāzret-i resūlullah muḥammed muştafā
 ḥāzret-i risālet-
 ḥāzret-i risālet-penāh-ı aḥmedī
 ḥāzret-i säre
 ḥāzret-i süleymān
 ḥāzret-i yaŌķūb
 ḥāzret-i yūsuf
 ḥāzret-i yūsuf-ı nebī
 ḥāzret-i zübeyr
 heddād
 hercīb
 hermīs
 ḥırbā
 ḥırbatā
 ḥırmā
 ḥıslīm
 hıızır
 hıızır paygāmbar
 ḥımyer-i ekber
 hırdves
 hırķal
 hırķal ķaysar
 hırķelīş el-cebbār
 hırmūs ḥakīm
 hırsık
 ḥırūn
 ḥıyrudus
 ḥıyşā
 ḥōş-ķademī ķılıç
 ḥōş-ķademū`n-nāşır
 hūcīb

hūd
 hūd-ı benī
 hūd paygāmbar
 ḥulvān bin bābilyān
 hūsāl
 hūşeng
 hülāgū
 hülāne
 hürmis
 hürmis-i evvel
 hürmis-i şānī
 hürmüs
 ḥüsrev paşa
 ihşid
 iķlīş
 iķlīş
 Ōırbāb
 Ōıryāk
 ıtrīb
 ıtgın
 ibn-i Ōabbās
 ibn-i arslavus
 ibn-i cübeyr
 ibn-i ebī`r-reddād
 ibn-i hallegān
 ibn-i ḥamdān
 ibn-i mıķrızi
 ibn-i muḥallid ḥāzretleri
 ibn-i şāḥne
 ibn-i şehrüzī
 ibn-i tulun
 ibn-i vaşıf şāḥ
 ibnū`l-verdī
 ibnū`z-zaŌım
 ibrahīm
 ibrahīm paygāmbar
 idrīs nebī
 idrīs paygāmbar
 ilya
 Ōımāde`d-dīn ismāŌıl
 Ōımādū`d-dīn
 imām mālīk ḥāzretleri
 imām yāfiŌī ḥāzretleri
 imām şāfiŌī
 imām şāfiŌī ḥāzretleri
 imām nevevī
 imām ebū`l-leys ḥāzretleri
 imām muŌız li-dīnillah
 imnetūh
 inalū`lŌalāyī
 irem
 Ōīsā
 Ōīsā bin naştüris
 Ōīsā paygāmbar
 Ōīsā bin mūhennā
 işād
 işād bin merķūnes
 isfendiyār
 ishāķ paygāmbar
 iskender
 iskender-i aşgar
 iskender-i aŌżam
 iskender-i meczūbī
 iskender bin fileboş
 iskender-i rümī
 iskender-i yūnānī .
 iskenderūs

iskender-i zü'l-ķarneyn
 ismā'ül paygāmbār
 ismā'ül-i ya'Öruf
 istimādīs
 Öiyş
 Öizze 'd-din aybek
 ķābīl
 ka'Öbü'l-ahbār
 ķādī el-ķudāt ibn-i Öadnān
 ķādī tāce'd-din
 ķāfūr
 ķāfūr el-işşidī
 ķāfūr-ı işşidī
 ķahtān oğlı yu'Örib oğlı tuşcib oğlı Öabdü's-şems
 ķalāvun
 ķalāvun el-melikü's-şālih
 ķāleb bin yuvfinā
 ķalīmūn
 ķalīmūn kāhin
 ķalīmūn melik
 ķalīmūn sāhir
 ķalūbatrā
 ķalūbatrā el-melike
 ķansāv
 ķansavi'l-ğavri
 ķaraķuş
 ķarsūn
 ķāsım paşa
 ķāşım
 ķāşım bin ma'Ödāyūs
 ķāşım-i Öimlāķi
 ķātib lülü
 ķayen oğlı hanūh oğlı mahvīl oğlı dermeşil oğlı berāb
 ķāyid
 ķāyid-i cevher
 ķāyim bi-emrillah
 ķaylūdūfūs
 ķaynān oğlı mehlāyil
 ķays ibn ebi'l-Öās
 keleken
 kemāl paşa oğlı
 keşrecūs
 ketbuğa nevrin
 ķibtīm
 ķibtīm oğlı Öadīm
 ķibtīm bin mısırāyim
 ķift
 ķıfırım
 ķıfırım bin ķibtīm
 ķıfırım bin ķibtīm bin mısırāyim bin bayşar bin hām
 bin nūh
 ķıfım
 ķırmıtı
 ķostantın
 ķostantın bin ķostantın
 ķostantın-i aşgar
 ķostantın-i ekber
 ķostantın ķayşar
 ķūmes
 ķurnās
 ķūs
 kūş
 ķutayfır
 ķutuz
 ķüyās
 küccük Öalī
 lāhūn

lām bün Öāmir dahhāķ bün Öulv
 lātıs
 leķās bin merinūs
 leşrehūş
 likāş
 loķmān hēķim
 lūcim bin naķrāvuş
 lūcimül-fetā
 ma'Öadiyūs
 māc
 ma'Ödān
 ma'Ödāyūs
 maħmūd bin memdūd
 maķārīyūs
 maķavķıs
 mālik
 mālik şāh
 mālikū'l-budşır
 māliyā
 māliyā bin hāzāyā
 mālus
 mansūr
 mārjıcurcus
 marjınā
 marjınā oğlı istimādīs
 māriye
 māriye
 māriye hāzretleri
 mehāle
 mehele
 mehlāyil
 mehlāyil ođlı hūd-ı benj
 melāde
 melik hiyrūdus
 melik nüre'd-din
 melik nüre'd-din maħmūd bin zengj
 melik şālāha'd-din
 me'mūn
 me'mūn halīfa
 menāķyūs
 menāķil
 menāķil oğlı bevlē
 menāvuş
 menāvuş bin minķāvuş
 mengü temür
 menķāvuş
 merāşı
 merhūn-ı hindj
 merķūnes
 merķūnis
 merķūre
 meryem
 meryem ana
 meryem ana hāzretleri
 meryem hāzretleri
 mesleme
 mesleme bin muhallid hāzretleri
 mesleme hāzretleri
 mesleme ibn-i muhallid hāzretleri
 mevlānā şeyh taķjü'd-din ahmed bin Öalī
 mıķrızi
 mısırām
 mısırāyim
 mısırāyim bin bayşar
 mısırāyim bin bayşar bin hām bin nūh
 mısırāyim bin bayşar bin nūh
 mısırāyim bin naķrāvuşü'l-cebbār

mısırāyim-i cebbār
 mısırāyim oğlu kıbtım oğlu itrib oğlu alımın
 midād
 midād bün el-esved azretleri
 midād azretleri
 mikdad-ı bin amr
 mināvuş
 muāviye
 muırū'd-dın ibn tutegin
 muammed
 muammed bin amed
 muammed bin amed el-feryānı
 muammed bin el-mesūdı
 muammed bin el-muaffer acı
 muammed bin alāvun
 muammed bin mesleme
 muammed bin sūleymān
 muammed bin tuuc
 muammed azretleri
 muammed mutafa
 muiz(z)
 muizz bin el-mansūr
 muizz-i ibni'l-manšur
 muizz-i mezbūr
 muizz li-dıllah ebı tamım maad
 muizz li-dıllah halıfa
 muavıs
 muaytām
 muaytām akım
 mūsā
 mūsā bin naır
 mūsā ibn-i naır
 mūsā paygāmbar
 mutafa paa
 mutaım-billah halıfa
 muaffer amā
 müstalı
 müstansır
 müstansır-billah
 müstansır-billah halıfa
 müstansır halıfa
 müstehmen
 müstencid-billah
 müstezı-billah
 müstezı halıfa
 naāra
 naāri
 narāvuş
 narāvūı'l-cebbār
 narāvūı'l-cebbār bin mısırāyim
 narāvūı'l-cebbār bin mısırāyim'ül-evvel bin merke'ıl
 bin devā'ıl bin ırbāb bin ādem nebı
 nāsırū'd-devle
 nāsırū'd-devle useyn bin amdān
 nāsırū'd-dın mahmud
 nedūse
 nehrāvuş
 nemrūd
 nemrūdū'l-cebbār
 neım
 neır
 nırūn
 nizāmū'l-mülk
 nizār
 nūh
 nūh paygāmbar
 nūre'd-dın

nūre'd-dın ehıd
 nūre'd-dın ehıd azretleri
 omān
 ömer
 ömer bin abdu'l-azız
 ömer bin el-attāb
 pervız bin hürmüz
 puht-ı nasar
 puht-ı nasar-ı bin-i bıruzādi'l-gildānı
 rāciū'l-ıllı
 rebı bin ziyād
 rehūbum
 resūlullah azretleri
 reyyān
 reyyān-ı bin velıd
 reyyān bin el-velıd
 reyyān ibnū'l-velıd
 rüstem
 ā
 ābbiyye
 āb bün er-rās
 sā bin sād
 sā bin kıbtım
 sā bin kıbtım bin mısırāyim bin bayar bin ām bin nūh
 sabıı
 sādūm
 saıd bin hilāl
 alāa'd-dın
 alāa'd-dın eyyūb
 alāa'd-dın acı innū'l-melikū'l-eref ābān
 alāa'd-dın-i afedı
 alāa'd-dın yūsuf bin eyyūb
 āliı
 āliı bin alı bin abdullā bin abbās
 āliı bin celāl
 āliı paygāmbar
 sām
 sāre
 sāre azreti
 sāre azretleri
 sāriı
 sebā el-ekber
 ebūt
 ebūt bin mürre
 sedūs
 seffāı halıfa
 selım
 sermāū'd-deylemı
 servı
 sevāk bin lūcım
 ıdeyrıtus
 sirāce'd-dın bulını
 sirāyı
 ırın
 sultān berku
 sultān biybars
 sultān akmaq
 sultān el-müstaıyin-billah
 sultān ferec
 ultān avrı
 sultān asen
 sultān asen bin muammed bin alāvun
 sultān ibn-i sultān ibn-i sultān sultān sūleymān han
 ibn-i sultān selım han ibn-i sultān bāyezıd han
 sultān ibn sultān ibn sultān sultānū'l-aır ve ebū's-
 saādet-i ve'l-fetı ve'n-nāır sultān sūleymān āı
 ibnū'l-merhūm sultān selım āı ibnū's- sultānū's-

saŖıdü'ş-şehid sultān bāyezid han
 sultān ibn sultān sultān selim şāh bin sultān merhūm
 ve saŖıd ve şehid sultān bāyezid hān
 sultān kayıtbay
 sultān muḥammed han gāzi
 sultān salāḥa'd-
 sultān salāḥa'd-din bin eyyūb
 sultan salāḥa'd-din ḥācī
 sultan salāḥa'd-din ibn-i eyyūb
 sultān salāḥa'd-din oğlı el-melikü'l-Ŗaziz Ŗoşmān
 sultan salāḥa'd-din yūsuf bin eyyūb
 sultān selim
 sultan maḥmūd
 sultān yıldırım bāyezid han
 sultān yūsuf
 sultān zāhir çaķmaķ
 sultān zeyne'd-din ketbuğa
 sūrıd
 sūrıd bin sehlūk bin şiryāk bin yūmıdün bin tedresān
 bin ḥüsāl
 sūrıd bin şehlūk
 sūrıd şāh
 sūtīrā
 süleymān
 süleymān binŖabdü'l-melik
 süleymān paşa
 süleymān payğāambar
 süyütı
 şaŖbı
 şābūr
 şāhinşāh
 şāh tahmüreş
 şāvur
 şāvur vezir
 şecerü'd-dürr
 şedād
 şeddāş
 şeddād
 şeddād bin Ŗād
 şeddād bin Ŗadıın bin el-büdsir bin kıftırım
 şeddād bin heddād bin seddād
 şeddād oğlı şümur oğlı mennād oğlı cennād
 şehābe'd-din aḥmed
 şehlūk
 şelbeşter
 şemrūd
 şesūs ibn'ül-Ŗavr
 şetā
 şevreb
 şeyḥ dāvud
 şeyḥ es-selām ve'l-müslimın Ŗizze'd-din ibn Ŗadı's-
 selām
 şeyḥ Ŗizze'd-din
 şeyḥ Ŗizze'd-din ibn-i Ŗabdü's-selām
 şeyḥ muḥammed
 şeyḥ muḥyiddin nevevi
 şeyḥ şehābe'd-din sühreverdi
 şeyḥ taķı'ü'd-din aḥmed binŖalı
 şimlāl bin āres
 şır-gūh
 şiryāk
 şış şış nebı
 şış payğāambar
 şışāk
 tācü'l-mülük
 tācü'l-mülük şadı
 tācü'l-mülük şadı beg

tahmüreş
 tahrāst-ı tavil
 taķsıba
 taķyanūs
 talmā
 talmā bin kūmis
 tanbuğa
 tatar
 tedāres
 tedāres bin sā bin kıbtım bin mısrayim bin bayşar bin
 ḥām bin nūh
 tedresān
 tedrüve
 tedvere
 tedvere cādū
 temürbuğa
 terādes
 teymurleng
 tomanbay
 tomanbay ed-devā-dār
 tūdis
 tuğrıı beg
 tuleytala
 tūlş
 tūmiydün
 turan şāh
 tūtş
 tūtş bin māliyā
 uŖayric
 Ŗubbādet bün es-şāmit
 Ŗubbāde ḥāzretleri
 uḥnuh
 ūrahıtus
 uşmün
 uşmün bin mısır bin bayşar bin ḥām bin nūh
 uşmün bin mısrayim
 uşmün oğlı menāķyüş
 Ŗutbe bin ebı süfyān
 ümmü'l-halil
 vāḥvılā bin küş bin kenŖān bin ḥām bin
 nūh
 vālidetü'l-halil
 vaşif şāh
 veb bin münebbih ḥāzretleri
 velid
 velid bin dūmađ
 velid bin muşŖab
 yāc
 yāfeş
 yaḥtün
 yaŖķūb payğāambar
 yaŖmur bin şeddād bin Ŗād
 yehūdā
 yelbuğa
 yelbuğa el- ḥāşekı
 yelbuğa-ı ḥāşekı
 yeldekuş
 yemın
 yemın sāhir
 yezid Ŗabdü'l-melik
 yūsuf
 yūsuf payğāambar
 yüşŖ bin nün
 zālifā
 zeyne'd-din
 zeyne'd-din ketbuğa
 zeyne'd-din şaŖbān

zeyne'ddîñ hâcî
 zîkr
 zîkr vezîr
 zimehşerjî hâzretleri

zübbâ kıızı delûke
 zübeyr hâzretleri
 zübeyr ibnü'l-a'Övâm
 zübeyr ibnü'l-a'Övâm hâzretleri

4. Eserde Geçen Yer adları:

Öacem
 acı deñiz
 afrikıyye
 akırıtış
 akşâ-yı mağrib
 Öalveh
 âmid
 antākıyye
 Öarış
 arz-ı cefâr
 arz-ı feyyûm
 arz-ı kebîre
 Öaşkalân
 Öasker şehri
 avtâytıs
 ayaşofıya kenîşası
 Öayn-ı şems
 azağ hisârı
 bâbil kuyusu
 bâbil memleketi
 bâbü'n-naşr
 bâbü'ş-şemÖ
 bâdevâ köyi
 bañîre-i tinnîş
 bañr-ı berber
 bañr-ı kılzûm
 bañr-ı zenc
 bañrâş
 barğa
 başğard
 bâvun
 behnisâ
 berjîmü'l-ahmer
 belh
 benj tulun
 berr-i şarkî
 beyne'l-cebeleyn
 beyt-i hikmet
 beytü'l-makdis
 bilâk
 bi'r-i seb
 buhayre
 bulak
 bürâ
 burlos
 bürbâ semnüd
 câbiyye
 câmiÖ-i benj tulun
 câmiÖ-i kebîr
 câmiÖü'l-Öattârîñ
 cebel-i cüdî
 cebel-i ğarbî
 cebel-i kumr
 cebel-i lûkâ
 cebel-i muğattam
 cebel-i şarkî
 cefâr
 cevbe
 ceyhûn

Öacem memleketi
 Öaden
 Öakka / Öakkâ
 akşâ-yı ğarb
 alaman
 Öalveh memleketi
 anşınâ
 antarsüs
 arz-ı batâyih
 arz-ı cübbe
 arz-ı hâşân
 arz-ı zeheb
 Öasker
 âşiyâ
 ayaşofıya
 Öayn-ı cälüt
 Öaynü'ş-şems
 bâbil
 bâbil iqlîmi
 bâbü'z-züveyle
 bâbü's-şagîrîñ
 bâdevâ
 bağdâd
 bañr-ı ahzer
 bañr-ı habeşe
 bañr-ı muñt
 bañr-ı ziftî
 barantıyye
 barkatü'l-hamrâ
 batras tağı
 bâyezîd medresesi
 behnisâviyye
 belbeys
 benj sinân bağçesi
 benj-vâyil mağarası
 besta
 beyne'l-kaşreyn
 beytü'l-harâm
 bilâd-ı Öalveh
 bjmarîstân-ı mansûrî
 budun
 bükîr menâresi
 bulğar
 burc-ı silsile
 buşayr
 bürketü'l-habeş
 câmiÖ-i Öamrû
 câmiÖ-i ezher
 câmiÖ-i tulun
 câmiÖü'l-ezher
 cebel-i esved-i şarkî
 cebel-i kebîr
 cebel-i kuşayr
 cebel-i lübnân
 cebel-i raşad
 cebel-i yeşkur
 cenâdil
 cevfe
 cezâyir

cezire
 cezire-i rodos
 ceziretü'l-ķumr
 cidde
 çize
 çize vilāyeti
 danķala
 danķala
 dār-ı ibn-i loķmān
 dārü'l-ķāhire
 dehşuriyye
 dersān
 deşneh
 deşt-i kıbçaķ
 dımaşķ
 dimyāt
 diyār-ı Öacem
 diyār-ı ğarb
 diyār-ı hicāz
 diyār-ı maĝrib
 doha
 ebĵ yahnis [
 efnābis deñizi
 el-ceziretü'l-vustāniyye
 elvāh
 elvāhāt
 elvāhāt-ı hārice
 endülüs
 eśāsĵ
 eskūr
 eşmünĵn
 eyle
 eyle memleketi
 faramā
 fārān şehri
 fāris memleketi
 felastĵn
 fergāna
 feyyūm
 feyyūm vilāyeti
 firengsitān
 fustāt
 fustāt şehri
 ğazze
 ğimās
 habeşe vilāyeti
 habrūn taĵı
 hafn
 haleb memleketi
 halĵc-i behrābĵ el-menhā
 halĵc-i emĵrū'l-mū'minĵn
 halĵc-i hākimĵ
 halĵc-i kebĵr
 halĵc-i münüf
 halĵc-i sehā
 halĵcū'l-feyyūm
 halĵcū'l-ķāhire
 hamā
 hamrā-yı ķuśvā mahallesı
 haremeyn-i şerĵfeyn
 hāyıt-ı Őacūz
 hısn-ı keyfā
 hicāz memleketi
 hims
 hind vilāyeti
 hindüstān
 hirem-i şarkĵ

cezire-i endülüs
 ceziretü'l-ķamr
 cıśś
 cizbe
 çize ķaşabası
 çin
 dendera
 danķala şehri
 dārü'l-hādĵş medresesi
 dārü'l-ķāhire-i mısr
 dergon bin baltūs
 derya-ı ahđar
 deşā
 deymās
 dimāt
 diyār-bekr
 diyār-ı Öarab
 diyār-ı hind
 diyār-ı ķuds
 diyār-ı rüm
 dumayra
 edirne
 efrenc
 el-feyyūm
 elvāh-ı aķsā
 elvāhāt-ı dāhile
 emsus
 engürus
 eski mısr
 eşmün
 eyfur
 eyle şehri
 eylün
 fārān bahrı
 fāris
 fās memleketi
 felestĵn
 feyküs
 feyyūm şehri
 fil çayı
 furāt
 fustāt-ı mısr
 ğayğā köyi
 ğırnāta
 habeşe
 habrūn
 hādĵşe
 haleb
 halece
 halĵc-i dimyāt
 halĵc-i feyyūm
 halĵc-i iskenderiyye
 halĵc-i menhā
 halĵc-i nāsırĵ
 hālĵc-i serdūs
 halĵcū'l-iskenderiyye
 halĵcū'n-nāsırĵ
 hamrā-yı ķuśvā
 hānķāh-ı şalāhıyye
 hāric-i ķāhire
 helvān
 hicāz
 hĵfā
 hind
 hind deñizi
 hirem-i ğarbĵ
 hirem-i mülevven

hirem-i miydum
 hirem-i deyr-i ebj hürmüs
 hîti
 hürmüs
 ihmjm nâhiyesi
 Öirāk
 Öirāk memleketi
 ısfahān şehri
 ıtrīb nâhiyesi
 ıtrīb vilāyeti
 ıtfīh nâhiyesi
 ifnāde
 irem-i zāti'l-Ö-imād
 iskenderiyye-i ulā
 iskenderiyye şehri
 İstanbul
 istanbul şehri
 kaÖbe-i şerife
 çabşum
 çāhire
 çāhire-i muÖizziye
 çalÖa-ı mısır
 çalÖatü'l-ceyāl
 kalüb
 çamantara
 kānim
 çaramān
 çarye-i bülbeyis
 çarye-i çays
 çaşr
 çaşr-ı şağır
 çaşr.-ı Öumdān
 çatāiÖ
 çatya
 çays
 kenışa-ı çamāme
 kerk
 kevm-i şerik
 kıbt-ı evlā
 kıft
 kıft şahrāsı
 kıft tağı
 kırtācana
 kıyāvus tağı
 kostantinyeh
 kubbetü'l-hevā
 kuds-ı şerif
 küh-ı çān
 çulzüm deñizi
 çumriyye
 kūrj memleketi
 çuşayr
 çüşiyye şehri
 çüş nâhiyesi
 künd
 māfe
 mağrave
 mağrib tağı
 maçdüniyye
 maçdüniye vilāyeti
 malatiyye
 mansüre
 mansüre vilāyeti
 marākıyye
 mārib
 matariyye çaryesi
 meczüniye vilāyeti

hirem-i müzer
 hirt memleketi
 hūlvān
 ihmjm
 ihmjm şehri
 Öirāk-ı Öarab
 ısfahān memleketi
 ıtrīb
 ıtrīb şehri
 ıtfīh
 Öıtljn
 ifnāde çuyısı
 iskenderiyye
 iskenderiyye menāresi
 ıspanya vilāyeti
 istanbul boğazı
 kaÖbe
 kaÖbe-i muÖazżama
 kāfirsitān
 çāhire-i mısır
 çāhire şehri
 çalÖatü'l-cebel
 çalmun
 çamāme
 çandüme
 çarāfe
 çarmjde
 çarye-i çaygā
 çaşaba-ı çize
 çaşr-ı kebır
 çaşr-ı süknā
 çaşrü'ş-şemÖ
 çatāiÖ şehri
 kāvşān
 kenÖān ili
 kenise-i büserçe
 kerk şehri
 kıbrūs
 kıbt-ı evvel
 kıft nâhiyesi
 kıft şehri
 kına
 kırvan
 kostantiniyye
 kubbetü'd-duhān
 çuds
 çudüs
 çulzüm
 çulzüm şehri
 çūrj
 çüş
 çüşiyye
 çüşiyye vilāyeti
 çüş şehri
 lāzçıyye
 mağāra-ı şağalkıl
 mağrib
 mağrib vilāyeti
 maktüniye şehri
 mālaça
 mānr-ı yemen
 mansüre şehri
 mansüriyye
 marÖaş
 matariyye
 matariyye köyi
 meczüniye iqlimi

medîne
 medîne-i ihmîm
 medîne-i mutahhara
 medîne-i münevvere
 medîne -i şerîfe
 medînetü'l-Öuqqâb
 medînetü'l-iskenderiyye
 medînetü'l-Öuqqâb
 meyden
 mekke-i muÖazzama
 menâre-i iskenderiyye
 menzile
 mescid-i müsâ
 meyser
 mısır şehri
 mısır
 mısır-ı Öatıkk
 mısır çalÖası
 mısır şehri
 milk-i mısır
 mucîre-i kūrî
 muçurreh
 münif
 münüf şehri
 nâbil şehri
 naçta
 nanah memleketi
 nehâvend şehri
 nehr-i mekrân
 nil
 nil ırmağı
 nûbe memleketi
 nûbe vilâyeti
 ramla
 ravza
 rebveh
 reşid
 reydâniyye meydânı
 rodos atası
 roma şehri
 rûm
 rûm ili
 rûmiyye-i kübrâ
 rûmçalÖa
 rûküde
 şâ
 şahrâ-yı Öarab
 şahrâ-yı mağrib
 şaÖjd iklimi
 şaÖjd memleketi
 şaÖjd vilâyeti
 şâlihîyye
 şanÖâ
 sâne
 sedd-i ye'cüc
 sehere devleti
 şemâniye medreseleri
 semnüd şehri
 serdüs halçici
 şin vilâyeti
 sicilmâse vilâyeti
 sind
 sitanbul
 sükü'l-hammâm
 sultân hasen câmiÖi
 süneytere şehri
 süveye

medîne-i haleb
 medîne-i mısır
 medîne-i mükerreme
 medîne-i nühâs
 medînet-i feyyûm
 medînetü'l-asnâm
 medînetü'l-kühân
 medînetü's-seheret
 mekke-i şerîfe
 memleket-i mısır
 menne
 menzile nâhiyesi
 mescid-i tevbe
 mısır
 mısır vilâyeti
 mısrayim
 mısır-ı çadim
 mısır memleketi
 mısır vilâyeti
 milk-i mısır
 muçarreh
 müsîl
 münüf
 nâbil
 nâÖit
 nanah
 necd tağı
 nehr-i çâna
 nevâ
 nil deñizi
 nûbe
 nûbe şehri
 rañbe
 raşad
 râye
 reml-i çurâbî
 reşid nâhiyesi
 rodos
 roma
 roma vilâyeti
 rûm deñizi
 rûmiyye
 rûmiyye şehri
 rûm vilâyeti
 rûküde şehri
 sadâm
 şahrâ-yı eşmunin
 şaÖjd
 şaÖjd-i mısır
 şaÖjd nâhiyesi
 şaçalîyye
 sâlimiyye vilâyeti
 şanÖâ şehri
 şaydâ
 sehâ halçici
 seçâre
 semnüd çaryesi
 senterîyye
 serendîb
 sicilmâse
 sicn-i yüsuf
 sind ırmağı
 şüdan
 sultân bâyezîd medresesi
 şür
 süveys
 şâm

şām memleketi
 şetā şehri
 şübre
 tarābulıs
 tarsūs
 taryūt
 tāyif memleketi
 tefruzbeyd
 tenniş nāhiyesi
 tîh şahrāsı
 tinnîş buhayresi
 tinnîş şehri
 tobruca
 tūnıs
 tūr
 tuzlu deñiz
 uşmūm-ı tannāh
 uşmūneyn şehri
 üsküdar
 üsvān nāhiyesi
 vādîü'l-hebîb
 vādîü'l-ķurā
 vāhāt-ı dāhile
 vāhāt memleketi
 vilāyet-i Öacem
 vilāyet-i engürus
 vilāyet-i hıcaz
 vilāyet-i mağrib
 vilāyet-i şaŐid
 vilāyet-i tatar
 yāfa
 yebnūn
 yemen
 zabîd
 zātü'l-kevm
 zemūm
 zift deñizi

şām vilāyeti
 şübrā
 şübre nāhiyesi
 tarmā
 tarsūs şehri
 tā'ü'n-neml
 tedmür
 tell-i hamdūn
 tîh
 tinnîş
 tinnîş-i ülā
 tinnîşü'l-ülā
 tūneh
 tūnus
 tūr tağı
 usyūt nāhiyesi
 uşmūneyn
 ümm-i dūneyn
 üsvān
 vādî-i Őalā
 vādîü'l-hēyyāt
 vāhāt
 vāhāt-ı hārice
 vāhāt şahrāsı
 vilāyet-i diyār-bekr
 vilāyet-i haleb
 vilāyet-i itrîb
 vilāyet-i mıs(1)r
 vilāyet-i şām
 vilāyet-i yemen
 yāfa köyi
 yemas
 yemen vilāyeti
 zātü'l-Őacāyib
 zātü'l-irşād
 zenc
 zü'l-ķadrlü vilāyeti

BİRİNCİ BÖLÜM

DİLBİLGİSİ ÖZELLİKLERİ

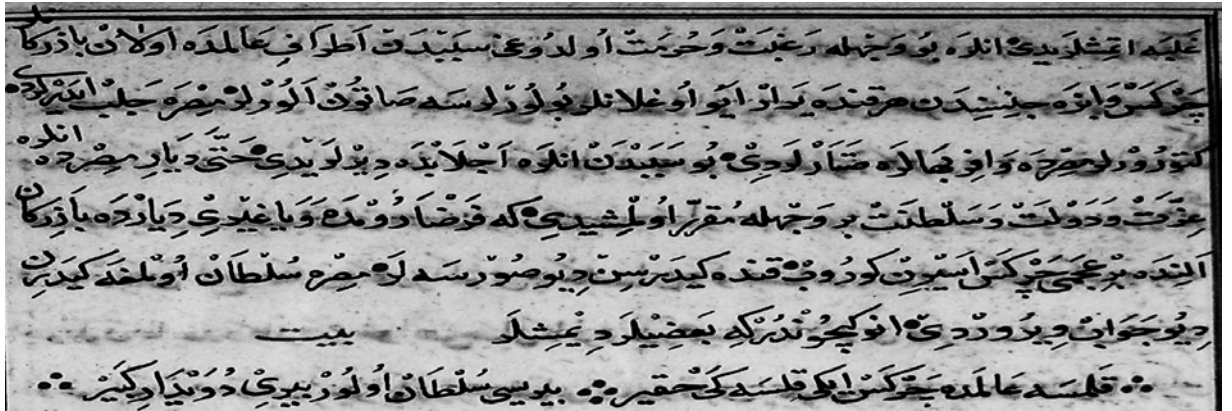
1.1. Yazım Özellikleri

Genel itibariyle yazımında tutarlılık bulunan Tarih-i Mısır'da kimi sözcüklerin yazımında tutarsızlıklar gözlemlenebilmektedir. Eserde kullanılan;

śūhhat 113a/10 , **مَحْت** , śaḥhat 33a/09 **صَحْت**; tāyife 168b/21 **طَائِفَه** , tā'ife 061b/17 **طَائِفَه**; mīsr 038a/04 **مِيسِر** , mīsr 005a/13 **مِيسِر** ifadelerinin yazımında bu görülmektedir.

1.1.1. Noktalama İşaretleri ve Harekeler

Özenli bir biçimde harekelendiği görülen Tarih-i Mısır'da, noktalama işareti olarak nokta ve virgöl kullanılmıştır. Nokta ve virgöl için kırmızı mürekkeple nokta işareti koyulmuştur. Bunun dışında kimi bölüm sonlarında ve şiir beyitlerinin arasında ayırıcı nitelikte üç veya dört nokta koyulmuştur. Metnin tamamında kullanılan noktalama işaretleri cümle içi vurguyu daha belirgin kılmak ve anlamsal olarak önemli bulunan yerleri vurgulamak amaçlı kullanılmış ve kırmızı mürekkep ile yazılmıştır. Bunun dışında kişi ve yer adlarında, bölüm başlıklarında ve vurgulanmak istenen kimi yerlerde de kırmızı mürekkep tercih edilmiştir.

galebe itmişler-idi. anlara bu vechle rağbet ve hürmet olduğu sebebden etrāf-ı Ŗālemde olan bāzir-gānlar çerkes ve abaza cinsinden her kıanda yarar eyü oğlanlar bulurlarsa śatun alurlar, mīśra celb iderler-idi. getirürler mīśrda vāfir bahālara śatarlar-ıdı. bu sebebden anlara eclāb da dirler-idi. hattā diyār-ı mīśrda anlara Ŗizzet

ve devlet ve saltanat bir vechle muḳarrer olmuş-ıdı, ki farazā rūmda veyā ğayrı diyārda bāzir-gān elinde bir Őacemī çerkes eşri götürüp, ḳanda gidersün diyü űorsalar, mısra sultān olmağa giderin diyü cevāb virürdi. anuñçündür ki baŐzular dimişler beyt -- ḳalmasa Őālemdede çerkes iki ḳalsa ki ḥaḳır -- birisi sultān olur biri düvey-dār-ı kebır -- 107b/01-07

1.1.2. Ünsüzler

1.1.2.1. /c/ ve /ç/ Ünsüzlerinin Yazımı:

1.1.2.1.1. Başta:

Sözcük başında, /ç/ ünsüzü ile başlayan kimi sözcükler cim ⇒ ile gösterilmiştir:

çıblaḳ (125b/04) ^{چبلاق}, çizüp (151b/20) ^{چيزوب}, çalḳandı ^{چالقدنا} (021b/14)

1.1.2.1.2. Ortada:

Genel olarak düzenli bir kullanım söz konusudur fakat kimi sözcüklerde /ç/ sesi cim ⇒ ile gösterilmiştir:

geçürdiler (221b/06) ^{كچورد يلدا}, alacaḳ (156a/20) ^{الاجق}, ḳucmuş (162b/03) ^{كوشموش}, küççük (165b/14) ^{كوشچانا}

1.1.2.1.3. Sonda:

Sözcük sonunda cim ⇒ harfi /c/ ve /ç/ sesini göstermek için kullanılmıştır.

ḳulanc (086a/21) ^{قونج}, saç (017a/10) ^{ساج}, ḳorḳunç (053b/12) ^{قورقونچ}, ḳılıç (155a/18) ^{قيلج}

1.1.2.2. /b/ ve /p/ Ünsüzlerinin Yazımı:

1.1.2.2.1. Başta:

Sözcük başında be ب harfi /b/ sesini, pe پ harfi /p/ sesini göstermek için kullanılmıştır:

barmağ-la (130b/19) ^{برماغيله}, bolat (111b/03) ^{بلاط}, buşuda (205b/10) ^{بوشوده}

perkitdi (039b/08) پەركىتىدى

1.1.2.2.2. Ortada:

Ortada be ب harfi /b/ ve /p/ sesini göstermek için, pe پ harfi ise yalnızca /p/ sesini göstermek için kullanılmıştır:

kıbçaq (107a/04) كىچاق, *yaprağın* (033a/12) ياپراغىن, *olupdur* (002b/15) اولىدۇر, *depe* (014b/10) دەپە

1.1.2.2.3. Sonda:

Sözcük sonu yazımlarında /p/ sesini göstermek için be ب harfi kullanılmıştır:

gelüp (022b/13) گەلۈپ, *küp* (035b/18) كۈپ, *şarp* 064b/17 شەرب, *kap* (007b/11) كەپ

1.1.2.3. /t/ Ünsüzünün Yazımı:

1.1.2.3.1. Başta:

Sözcük başında tı ط harfi kalın ünlülü sözcüklerde, te ت harfi ise hem kalın hem ince ünlülü sözcüklerde kullanılmıştır:

tartdum (162a/09) طارتدۇم, *turnağınun* (058b/07) طۇرناغىنىڭ, *tütsi* (023b/12) تۈتسى, *türkj* (004b/15) تۈركى

Az sayıda kalın ünlülü örnekte, te ت harfi kullanılmıştır. Bunların büyük bölümünü de özel adlar oluşturur:

tatar (097a/19) تاتار, *tunus* (008a/06) تۇنىس, *turan şāhuñ* (096a/06) تۇرانشاهىڭ, *tucdan* (185a/10) تۇجدان, *tayları* (174a/15) تايلىرى, *toz* (185a/02) تۇز

1.1.2.3.2. Ortada:

/t/ sesi sözcük ortasında çoğunlukla te ت harfi ile yazılmıştır:

altun (027b/04) آلتن, *aqıtdılar* (033b/14) اقتىدىلار, *işitdüm* (039a/06) ایشىتدۇم

Bunun dışında kalan az sayıda örnek vardır:

tartağan (178a/07) تارتاغان, *tobtolu* (133a/01) توبتولۇ, *yumurta* (200a/14) يۇرتۇ

yumurtlardı (200a/15) **بُورَطَلَوْدِي**, ata (086a/01) **أَطَد**.

1.1.2.3.3. Sonda:

/t / sesi sözcük sonunda yalnızca te ت harfi ile yazılmıştır:

қыя́с it (060b/01) **قِيَاسَاتِي**, üst (126b/09) **أُوسْتِي**, at (083a/01) **أَتَا**

1.1.2.4. /s/ Ünsüzünün Yazımı:

1.1.2.4.1. Başta:

Genellikle ince ünlü sözcüklerin yazımında sin س, kalın ünlülerde ise sad ص kullanılmıştır. Bunun dışında kalan bir kaç örnek vardır:

şakladı (070b/20) **صَقَلَدِي**, şusuzlık (126b/02) **صُوسُوزِلِيك**, sevmezdi (131a/02) **سُوسُوزِي**;
saña (186a/05) **سَنَكَه**, suçlu (048b/13) **سُوجِلُو**, saç (017a/10) **سَاچ**, sancu (127b/04) **سَانجُو**.

1.1.2.4.2. Ortada:

İnce ünlü sözcüklerin yazımında sin س, kalın ünlülerde ise sad ص kullanılmıştır:

ışmarlayup (206a/12) **اِشْمَارَلَوْبِي**, yaştı (128a/10) **يَاشْتِي**, eksük (139a/04) **اَكْسُوك**,
gösterdiler (140b/11) **اَكُوسْتَرَدِيلِي**

Kalın ünlü iki örnekte sin س harfi kullanılmıştır:

ıscağ (188a/17) **اِيسْحَاغ**, ısıtma (014a/04) **اِيسْتِمَه**

1.1.2.4.3. Sonda:

Sin س harfi hem ince hem kalın ünlü sözcüklerde kullanılır. Sad ص harfi sözcük sonunda kullanılmamıştır:

issine 072a/20 **اِيسْتِي**, pars 028a/20 **پَارَس**

1.1.3. Ünlüler

1.1.3.1. /a/ ve /e/ Ünlülerinin Yazımı

1.1.3.1.1. Başta

/a/ ünlüsü elif ا veya medli elifle, /e/ ünlüsü elifle ا veya üstünlü elifle آ yazılmıştır:

atlular (153b/16) اَلتَّلَوْرَ, *açmağ* (158b/05) اِبْحَنَ, *anlar* (008b/02) اَلنَّارِ, *emerce* (092a/15) اَمْرَجَه, *egerçi* (093b/20) اِكْرَجَه

1.1.3.1.2. Ortada

/a/ ünlüsü ya elifle ا gösterilmiş ya üstün (◌◌) kullanılmış veya harekelenmemiştir. /e/ ünlüsü için ya üstün (◌◌) kullanılmış ya da harekelenmemiştir:

qalmış (095a/18) تَلَمَّشَ, *bulmağa* (122b/15) بُولْمَغَه, *qalmamış* (145a/08) قَلَمَّشَ, *gerek* (125b/04) اَيْلَدِيلَر (131b/01) اَيْلَدِيلَر

1.1.3.1.3. Sonda

/a/ ve /e/ ünlüleri he ه harfi ile gösterilmiştir:

altında (153b/16) اَلتَّنَه, *qanda* (161b/15) تَانَكْ, *içinde* (162b/11) اِبْحَنَه, *bişüre* (115b/11) بِيْشُورَه

1.1.3.2. /ı/ ve /i/ Ünlülerinin Yazımı

1.1.3.2.1. Başta

Sözcük başında /i/ ve /ı/ ünlüleri elif ا ve elif-ye ای biçiminde gösterilmiştir:

ıslanmadı (122b/08) اِصْلَانَدِي, *ısırdığı* (126a/01) اِشِيرْدُغِي, *ikisin* (126a/10) اِكْسِين, *ilerüsine* (205a/08) اِيلِرُوسِينَه

1.1.3.2.2. Ortada

Sözcük içinde /i/ ünlüsü kimi zaman ye ی harfiyle kimi zaman esreyle (◌◌) gösterilmiş kimi zaman da gösterilmemiştir. /ı/ ünlüsü ise ye ی harfiyle ya da esreyle (◌◌)

gösterilmiştir:

biline (013a/13) **بِيلِنَه**, *ölüsini* (014a/21) **أُولُوسِنِي**, *içine* (014a/17) **إِجْنَه**, *asıldı* (027b/01) **أَصْلَدِي**, *kıll* (033b/03) **قِيل**

1.1.3.2.3. Sonda

Sözcük sonunda /ı/, /i/ ünlüleri ye ى ile gösterilmiştir:

oğlu (083a/18) **أُوغْلِي**, *öldi* (113a/18) **أُولَدِي**

1.1.3.3. /o/, /ö/ ve /u/, /ü/ Ünlülerinin Yazımı

1.1.3.3.1. Başta

Sözcük başında /o/, /ö/ ve /u/, /ü/ ünlüleri elif-vav و harfleriyle gösterilir:

oğkıdum (111a/14) **أُوغْكِيْدُم**, *ötesin* (144a/05) **أُوْتَسِين**, *uvanmaz* (135b/20) **أُوَانْمَزَا**, *üzrerin* (136b/04) **أُوْرَرِين**

1.1.3.3.2. Ortada

Sözcük içinde /o/, /ö/ ve /u/, /ü/ ünlüleri ya vav و harfiyle ya da ötre (ُ) ile gösterilir:

bozılmış (128b/16) **بُوْزِلْمِشَا**, *gördiler* (131b/05) **أُوْرُوْدِيلُوْ**, *bulunmaz* (132a/05) **بُوْلُونْمَزَا**, *sürüsinden* (150b/20) **سُوْرُوْسِينْدِنَا**, *geçmişdür* (2020b/06) **بَاغْشَمْدُوْرَا**, *toğuz* (214a/16) **أُوْغُوْرَا**

1.1.3.3.3. Sonda

Metinde sözcük sonunda /ö/ ünlüsü kullanılmamıştır. Sözcük sonunda /o/, /u/ ve /ü/ ünlüleri vav و harfiyle gösterilir:

ço (083b/03) **قُوْ**, *bu* (083b/12) **بُوْ**, *dürlü* (084b/03) **دُوْرُلُوْ**

1.1.4. Hemzenin Yazımı:

Metnimizde hemze genellikle gösterilmemiş, ye ى ile yazım tercih edilmiştir. Aynı sözcüklerin hem hemzeyle hem ye ى ile yazılmış biçimleri görülür:

devāyirinden 076a/21 **دَوَايِرِنْدِنَا**, *dāyire* 185a/01 **دَايِرَه**, *tāyifesinden* 032a/06 **طَايْفَهْسِي**

tā'ifesi طائفة 071b/07

1.2. Ses Bilgisi Özellikleri

1.2.1. Ünlüler

Eserde yazımdan hareketle belirlediğimiz /a/, /e/, /ı/, /i/, /o/, /ö/, /u/, /ü/ ünlüleri kullanılmıştır.

1.2.1.1. Uzun Ünlüler

Eserde Arap ve Fars kökenli sözcükler, özgün imlalarıyla kullanılmıştır. Bu dillerden alınan sözcüklerde /ā/, /ī/, /î/, /ū/, /û/ ünlüleri bulunmaktadır:

ķādīlar 089a/11, *iķlīm* 053a/02, *nüzūl* 141a/19, *dū-tā* 002b/11

1.2.1.2. Ünlü Değişmeleri

1.2.1.2.1. /e/~i/ Değişimi⁶

/e/~i/ ses değişimi Türk dilinin farklı devirlerinde karşımıza çıkan bir özelliktir. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde olduğu gibi üzerinde çalıştığımız metinde de, sözcük köklerinin kimileri /i/ kimileri /e/ sesi ile yazılmış olmakla birlikte /i/ sesi tercihi çok daha fazladır.

bizine "bez" 140a/13, *divşürüp* "devşir-" 014b/14, *yiynilmiş* "yeğnil-, hafifle-" 140a/08 / *yiyni* 051a/10, *erkek* 056a/19 / *irkek* 020a/07, *yiñilediler* "yenile-" 214b/11 / *yeñiledi* 038a/20, *yişil* "yeşil" 021a/21 / *yeşil* 188b/13, *yitdi* 'yet-, yetiş-' 073a/05

Az sayıdaki sözcükte ise /e/ sesi korunmuştur:

degmiş "değ-" 054b/09, *ev* 197a/07, *eyledi* "eyle-" 006a/19, *beg* "bey" 102b/19, *ekin* 127a/17, *esdi* "es-" 096a/03, *geçdiler* 064b/10, *el* 037a/06, *eyüdüür* "iyi" 129a/20, *erler* "erkek, adam" 031b/12

Metnimizde kapalı /e/ sesi için özel bir işaret kullanılmamıştır. Daha önce yapılan araştırmalardan yola çıkarak incelediğimizde metnimizde, Eski Türkçe'de kapalı /e/ sesi bulunduran sözcükler⁷ ve bunlardan türetilmiş yapılarda bir ikilik⁸ söz

⁶ (e-i) ünlüsü ile ilgili olarak bk. Reşit Rahmeti Arat, "Türkçe Metinlerde e-i Meselesine Dair", Makaleler I, TKAE Yay., Ankara, 1987, s.334-341; Faruk kadri Timurtaş, *Eski Türkiye Türkçesi*; Enderun Kitabevi, İstanbul, 1994, s. 19-25.

⁷ Emine Yılmaz Ceylan, "Ana Türkçede Kapalı e Ünlüsü", Türk Dilleri Araştırmaları, Ankara. s. 151-165.

konusudur. Fakat büyük çoğunlukla /i/ sesi ile yazım tercih edilmiştir.

biline "beline" 193b/02, *bişer* "beşer" 118b/13, *bişik* "beşik" 111b/20, *dirdüm* "derdim" 004b/15, *dimedüm* "demedim" 134a/19, *gice* "gece" 077b/12, *giceleyin* "geceleyin" 085a/11, *gicelik* "gecelik" 157a/12, *giçmedin* "geçmeden" 026a/09, *girü* "geri" 191b/05, *il* "il, memleket" 162b/20, *ilçi* 206b/15, *yidisinde* "yedisinde" 085a/16 / *yedi* 047a/12, *yileklerinden* "yeleklerinden" 140a/15 / *yelegi* 064a/13, *yitdürür* "yettirmek" 032b/18, *yiñlerine* "yen, kol ucu" 159a/05, *yiller* "yel, rüzgar" 046b/01, *yig* "yeğ" 154b/12, *yigin* " yeğın" 151a/03, *yimesinde* "yemesinde" 062b/13 / *yedi* 074a/02, *yimişlerden* "yemişlerden" 166a/13, *gitdi* 015a/010, *giñ* "geniş" 146b/05, *itdi* 033a/06, *işigine* "eşik" 002b/05, *indiler* 032a/04, *igeye* "eğeye" 135b/20, *iki* 027b/08, *virçük* 009b/08, *ilti* 065a/20, *işitçük* 068b/06, *yirlerdedür* "yerlerdedir" 126a/07 / *yerinden* 058b/12, *yirleşüp* "yerleşip" 082b/08, *yiryüzini* "yeryüzünü" 194a/02

1.2.1.2.2. /u/~ı/ ve /ü~/i/ Değişimi

Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesi döneminde /u/ ve /ü/ sesi taşıyan kimi sözcüklerin, metinde düz ünlülü biçimleri de kullanılmıştır. Fakat yuvarlak ünlülü biçimler daha fazla tercih edilmiştir:

beriden 175b/10, *inci* 055b/21, *eksik* 016a/21, *açık* 228b/10, *yazı* 013a/20, *şarı* 163b/05

1.2.1.3. Ünlü Uyumu

Ünlü uyumlarından özellikle kalınlık-incelik uyumunun, incelediğimiz metinde işlek olduğu görülmektedir. Düzlük-yuvarlaklık uyumu daha az işlektir.

Ünlü uyumları ile ilgili bazı özellikler:

1. -ken / -iken eki, kalınlık-incelik uyumuna uymaz:

bulmuş+i-ken 231b/04, *kaçmış+i-ken* 215a/12, *pādişāh+Ø-ken* 133b/14, *yaş+i-ken* 126b/15

2. İlgî zamiri olan "ki", "-da / -de" bulunma hâlimden sonra kullanıldığı

⁸ Musa Duman, *Klâsik Osmanlı Türkçesi Döneminde i/e Meselesine Dair*, İlmî Araştırmalar VII, 66-73.

yerlerde kalınlık-incelik uyumuna uyar:

*a+n+da+ğ*ı 047b/17, *başlar+ı+n+da+ğ*ı 182b/17, *etrāf+ı+n+da+ğ*ı 027b/04, *istanbul+da+ğ*ı 185a/14, *mısır+da+ğ*ı 139a/13, *orta+da+ğ*ı 143b/03

3. Kimi kalın ünlü sözcüklerde, isimden isim yapma eki +llk+ ünlü uyumuna uymaz:

hoşnudsuz+lig+i 071a/11, *maÖmür+lig+in* 159b/16, *pāk+lig+i* 169b/02, *helāl+lig+in* 214a/14

4. Kimi sözcüklerde, Eski Türkçe döneminden itibaren herhangi bir sebebe bağlanamayan yuvarlaklaşmalar⁹ görülür.

*ağ*u 056b/03, *altun* 149b/10, *berü* 042a/03, *girü* 191b/05, *yılduz* 149b/07, *dilkü* 023b/08, *kendü* 214b/17, *incü* 011a/14, *karşu* 170b/06

Metnimizde bu sözcüklerin az bir kısmı düz ünlü olarak da kullanılmıştır:

beri 015a/05, *inci* 055b/16

Eski Türkçe döneminde bulunmayan veya değişik biçimlerde görülen kimi sözcükler de yuvarlak biçimlidir¹⁰:

delü 049b/19, *hırsuz* 222a/18

5. Eski Türkçe dönemindeki iki ve daha çok heceli sözcüklerin sonundaki /g/ ve /ğ/ ünsüzlerinin düşmesi sonucu oluşan yuvarlaklaşma örnekleri de metnimizde görülür:

kapulara 034b/11, *bilülü* 086a/20, *saçular* 135b/17, *satular* 231b/15, *yapu* 152a/01, *ayruluğ* 090a/08, *saru* 025b/07

Bu sözcüklerin az bir kısmı düz ünlü biçimleriyle kullanılır:

sarı 163b/05

6. Eski Anadolu Türkçesi'nde dudak ünsüzlerinin etkisiyle oluşmuş yuvarlaklaşmalar büyük ölçüde devam etmektedir:

çibuğ 061b/19, *sevüندی* 024a/21, *demür* 180a/01

7. Bazı eklerde sürekli yuvarlak ünlülerin kullanılması söz konusudur:

Filden fiil yapım eki: -dUr-

kat-dur-dı 039a/04, *yap-dur-a* 160b/15, *yi-dür-diler* 045a/02, *berk+it-dür-di* 051b/01

Filden fiil yapım eki: -Ur

⁹ Faruk Kadri Timurtaş, *age.*, s.30-31.

¹⁰ Faruk Kadri Timurtaş, *age.*, s.31.

bat-ur-dılar 049b/07, *kaç-ur-mağ* 072b/14, *geç-ür-düm* 004b/11, *bit-ür-di* 184b/05

Fiilden fiil yapım eki: -GUr

ir-gür-miş 053a/16, *dir-gür-di* 159a/16, *tur-ğur-up* 058a/11, *tur-ğur-dılar* 049a/05

İsimden isim yapım eki: +cuğaz

tal+cuğaz+ları 186a/08, *kız+cuğaz+dan* 059b/08

İsimden isim yapım eki: +sUz

ağaç+suz 146b/06, *dermān+suz* 032a/17, *zahmet+süz* 133a/02, *in+süz* 135b/11

Zarf-Fiil eki: -(y)U

ara-yu 176b/13, *ğapa-yu* 079b/07, *yüri-yü* 122b/08, *ditre-yü* 228b/18

Zarf-Fiil eki: -dUKdA

oğı-duğda 187b/10, *yap-duğda* 149b/15, *görin-dükde* 175a/17, *vefât it-dükde* 024b/05

Zarf-Fiil eki: -(y)UrAK

Öaceble-yürek 211b/02, *iñilde-yürek* 176b/04, *var-urağ* 178a/04, *ğorın-urağ* 137b/07

İstek ve şart kipi 1. çokluk kişi eki: +(v)Uz/+yUz

sāğın ol-a+yuz 009b/09, *al-a+yuz* 178b/21, *emjn ol-sa+yuz* 074b/16, *otururımış-uz* 134a/20, *ide+vüz* 050b/08

Gereklilik kipi: -mAIU ol-

ğapan-malu 138a/08, *şarś-malu* 144a/17, *gel-melü* 191b/15, *ğönder-melü* 072b/13

Zarf-Fiil eki: -duK(lArIn)cA

şat-duğca 164b/14, *taş-duğca* 123b/09, *ğaldur-duğklarınca* 143a/21 *düş-dükce* 166a/12, *es-dükce* 163a/18, *çek-düklerince* 137b/12

Zarf-Fiil eki: -Up

ğoşıl-up 087b/21, *şıçraş-up* 015a/07, *silK-üp* 117a/19, *eş-üp* 116b/05

Sıfat-Fiil eki: -dUK

tap-duğı 021a/02, *yapıl-duğı* 142b/16, *ek-dükleri* 011a/20, *ğöster-dükleri* 181b/15

Yön eki: +ArU

iç+erü 058b/17, *il+erü* 107a/18, *yuğ+aru* 153a/14

İlgi hâli eki: +(n)Uñ

yūsuf+uñ 110b/06, *bölüg+üñ* 122a/05, *medrese+niñ* 160a/20, *hükemā+nuñ*
192a/10

İyelik 1. şahıs ekleri: +Um, +UmUz

bur(u)n+um+a 052a/04, *göñl+üm* 004a/07, *evlād+umuz* 009b/07, *iç+ümüz+de*
051b/17

İyelik 2. şahıs ekleri: +Uñ, +UñUz

bağ(i)r+uñ 050a/21, *göz+üñ* 050a/21, *tākat+uñuz* 208a/09, *memleket+üñüz*
041b/10

Şahıs zamiri kökenli 1. ve 2. çokluk şahıs ekleri: +Uz, +ñUz

bulur+uz 124b/20, *dir+üz* 213b/10, *eşse+ñüz* 116b/04, *qaldurmuşdu+ñuz*
134b/01

Geniş zaman eki: -Ur

nūrlan-ur-dı 059a/10, *şakın-ur-larıdı* 150a/10, *seçil-ür* 172b/16, *virdür-ür+di*
041a/03

Görülen geçmiş zaman 1.ve 2. şahıs çekimleri: -dUm, -dUñ, -dUK, -dUñUz

aç-dum 140a/14, *Óaceble-diim* 214a/20; *ayrıl-duñ* 213b/19, *gel-düñ* 159a/16,
kaç-duk 065a/11, *iriş-diik* 004a/14; *qurtıl-duñuz* 050b/05

Emir 1. çokluk şahıs eki: -AlUm

var-alum 050a/15, *buluş-alum* 053b/09, *değiş-elüm* 213b/09, *gör-elüm* 134b/13

Emir 2. çokluk şahıs eki: -Uñ

qalk-uñ 008b/11, *çıq-uñ* 122a/01, *bil-üñ* 054a/18, *dik-üñ* 033b/06

Emir 3. şahıs ekleri: -sUn, -sUnlar

Óibret al-sun 161a/14, *işle-sün* 177b/01, *uğraş-sunlar* 213b/11, *dikme-sünler*
084a/12

Bildirme eki: +dUr

qabr+dur 163a/09, *saymış+dur* 089b/14, *qalem+dür* 151a/17, *esir itmek+dür*
107a/07

8. Bazı ekler hem düz hem de yuvarlak ünlülü biçimde kullanılmıştır:

Fiilden isim yapım eki: -GI

şar-ğu 224b/02, *sev-gü+lü* 207a/18, *ger-gi* 093b/20, *bur-ğı+larla* 117a/21

Fiilden isim yapım eki: -IK

qon-uq 208b/18, *ged-ük* 142b/15, *şan-ıg+ınuñ* 161b/16, *yar-ıq+lar* 228b/13

İsimden isim yapım eki: +AcIK

az+acuk 186b/08, *küp+ecükler* 118a/03, *küp+ecik* 007b/10

İsimden isim yapım eki: +cIK

kısa+cuk+dur 126b/07, *uva+cuk* 138a/07, *oğlan+cuk* 110a/07, *tagar+cuk* 147b/19, *ince+cük* 186a/08, *gelin+cik* 013b/20

İsimden isim yapım eki: +II

cān+lu 213a/09, *devlet+lü* 098a/03, *et+lü* 224a/10, *bāğçe+li* 189a/07, *agu+lı* 129b/07

Fiilden isim yapım eki: -IcI

dök-üci 056a/16, *id-ici* 086a/20

Fiilden isim yapım eki: -GIç

yüz-güc+ler 171a/05, *tal-giç+lar* 171a/05

Dönüşlülük eki: -(I)n

ol-in-a 181b/18, *ol-un-dı* 012a/18, *gör-ünmedi* 018b/14, *gör-in-di* 117a/07

Edilgenlik eki: -(I)l

boğ-ıl-ur 068a/07, *buyur-ul-dı* 072a/09, *buyur-ıl-an* 168b/11

İşteşlik eki: -(I)ş

bul-ış-duğı 155a/06, *bul-uş-up* 197b/08

9. Metnimizde düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olarak Eski Türkçe döneminden beri düz ünlü taşıyan kimi sözcükler vardır:

şuzı 170a/02, *toğdular* 041a/19, *çürimiş* 074a/01, *yüridiler* 044a/18, *oğıdum* 113a/20

Bu sözcüklerin kimilerinin yuvarlak ünlülü biçimleri de kullanılmıştır:

yürür 001b/10, *oğumışlarıdı* 091b/10

10. Bazı eklerde sürekli düz ünlülerin kullanıldığını görmekteyiz:

İsimden isim yapma eki: +cI

kapu+cı+lar 054b/10, *bostan+cı+ya* 010b/02, *bek+ci+ler* 041b/17

İsimden isim yapma eki: +(u)ncl

on+uncı 107b/21, *toğuz+uncı* 077b/08, *üç+ünci* 146a/17, *dörd+ünci* 086a/05

İsimden isim yapım eki: +irek

gök+irek 144b/02, *siyāh+irek* 207b/15

Zarf-Fiil eki: -Inca

toğ-inca 025b/16, *al-inca* 149a/04, *düken-ince* 224a/05, *geç-ince* 088b/12

Zarf-Fiil eki: -mAdIn

şovu-madın 201b/12, *tur-madın* 087b/06, *in-medin* 174a/03, *öl-medin* 017a/13

İyelik 3. teklik şahıs eki: +I, +sI

hârübānuñ qalb+ı+na 055b/04, *anuñ mücib+i* 109a/19, *hulefānuñ sulehā+sı+ndanıdı* 109b/09, *üsvānuñ şarkı+si+nde* 171b/03

Yükleme hâli eki: +I

marŖaş+ı (virdiler) 104a/08, *küfr+i* 041a/07 (nihāyete irişdürdiler), *leşker+i* 054a/05 (karşuladı)

Şahıs Zamiri Kökenli 2. şahıs ekleri: -sIn, -sIz

şanur+sın 194a/20, *ciftlene+sin* 194a/19; *tura+sız* 214b/16, *fıkr itmiş+siz* 009b/11

Çokluk 2. şahıs bildirme eki: -sIz

degil+siz 206b/21, *gibi+siz* 207a/01, *girçek+siz* 031b/14, *tāyife+siz* 118a/18

Görülen geçmiş zaman 3.şahıs ekleri: -dI, -dIIAr

toğ-dı 079a/05, *üfür-di* 060a/14, *çoğal-dılar* 010a/03, *yüz-diler* 171a/06

Öğrenilen geçmiş zaman eki: -mIş

qoma-mış 073a/02, *şoq-mış* 185b/16, *dizil-miş* 041a/20, *düş-miş+ler* 162b/16

Soru eki: +mI

qalur mı 134b/19, *degil mi+yin* 011a/06

i- ek fiili:

qullanurlar+ıdı 175b/16, *qırılmış+ıdı* 099a/11, *söyleşür+ıdı* 017a/16, *ezberlemiş+ıdı* 091a/19

1.2.1.4. Ünlü Düşmesi

1. Metinde ünlü düşmeleri genellikle ikiden fazla heceli sözcüklerde vurgusuz orta hecedeki dar ünlünün düşmesi biçiminde karşımıza çıkar. Bunun dışında ünlü çatışması, bol ünlülü sesteş ve dış sesleri bulunduran sözcüklerin aldıkları ekler nedeniyle oluşan ünlü düşmeleri de görülür:

/ı/ > Ø

bağrında 230b/04 (< bağırında), *çağrışdılar* 063a/18 (< çağırışdılar), *şıyrup* 219b/19 (şıyr-up), *yığlındılar* 028a/18 (yığ-ıl-ın-dılar), *yığnaq* 095b/12 (yığın+aq)

/i/ > Ø

beñzerdi 064a/12 (< beñiz+e-r-di), *birbirine* 145b/11 (< biri+biri+ne), *çigninde* 015a/16 (çigin+inde), *egninde* 018b/17 (< egin+i+nde), *eydür* 139b/16 (< eyit-ür), *kimse* 065b/21 (< kim+ise), *kimesne* 085b/07 (< kim + ise + ne)

/u/ > Ø

buyrılan 167b/20 (< buyur-ıl-an), *buyruğın* 200a/13 (buyur-uğ+ı+n), *uyħu* 050a/20 (<uyu-ħu), *uyķu* 134b/12(<uyu-ķu), *oğluñuz* 208a/15 (<oğul+uñuz), *oğlana* 119a/10 (oğul+an+a), *boynın* 027b/11(<boyun+ı+n), *omzında* 048a/21 (< omuz+ı+nda)

/ü/ > Ø

göñli 017a/14 (<göñül+i), *eylük* 089b/07 (<eyü+lük), *gögsinde* 036a/06 (<gögüs+i+nde), *Öömrin* 072a/05 (<Öömür+in), *Ööşri* (<Ööşür+i) 131b/21

/e/ > Ø

iltüp 041b/02 (ilet-üp)

2. Ayrıca "ile ve için" edatlarının ekleşmesinde düşme görülür.

anuñçün 110a/16 (< anuñ + için), *şahābiyle* (<şahābi + ile)168a/06

3. "-i" ek fiiliyle yapılan çekimlerin ekleşmesinde düşme görülür.

daÖvet itmişdi 045a/01 (< it-miş i-di), *ölürdi* (< öl-ür i-di) 136b/18, *virürse* 124b/21(< vir-ür i-se), *bilürseñüz* 209b/09 (< bil-ür i-señüz)

1.2.1.5. Ünlü Birleşmesi

neyle- (<ne + eyle-): *neylersin* 096a/02, *neylese* 077a/02, *neylesüñ* 061a/11

niced- (<nice + it-): *nicedelüm* 152b/03

nit- (<ne + it-): *nidesin* 067a/10, *nitseñüz* 213b/06, *nitdi* 059b/10

niçün (<ne + için): *niçün* 072a/05

nol- (<ne + ol-): *nola* 044b/06, *nolsa* 153b/14, *nolur* 134b/21, *noldı* 059b/10

nesne (<ne + ise +ne): *nesne* 085b/07

niydügin (ne +y+i-düg+in) 086b/06

1.2.2. Ünsüzler

Metnimizde yazımdan hareketle belirlediğimiz /b/, /c/, /ç/, /d/, /đ/, /f/, /g/, /ğ/, /h/, /ĥ/, /ħ/, /k/, /ķ/, /l/, /m/, /n/, /ñ/, /p/, /r/, /s/, /ś/, /ŝ/, /ş/, /t/, /t̃/, /v/, /y/, /z/, /ž/, /z̃/, /z̄/ ünsüzleri kullanılmıştır.

1.2.2.1. Ünsüz Değişmeleri

1.2.2.1.1. /t~/d/ Değişimi

1. Orta Türkçe dönemindeki sözcük başındaki /t/ seslerinin bir kısmı Eski Anadolu Türkçesi döneminde tonlularak /d/ye dönüşmüştür. Bu değişimin örnekleri metnimizde de görülmektedir:

depe 091a/20, *depelediler* 085a/11, *dilkü* 023b/08, *dükendi* 118a/21, *düketdiler* 180a/02, *dürlü* 124a/08, *dütün* 191b/04, *dütüzseler* 129a/02, *diliyle* 090a/14, *diledüm* 052a/03, *diñleyenler* 232b/01, *diridiür* 064b/13, *dizlerine* 163a/01, *düşdi mi* 099b/10, *düşüñde* 194b/06

2. Kalın ünlülü sözcüklerde /t-/ önsesinin korunduğu örnekler bir hayli fazladır. Fakat bu tür kelimelerinin tı **ḫ** harfiyle yazılmaları ses bilgisi değil, imlâ sorunudur¹¹:

tağ 045b/13, *tağıtdı* 061b/17, *toğrı* 018b/06, *toğuz* 077b/09, *tonatduñ* 002a/05, *toğundi* 055b/21, *tağarcuğ* 147b/19, *tağılmağ* 009a/14, *taldılar* 171a/06, *talcuğazları* 186a/08, *talğıçlar* 171a/05, *tanişınca* 159b/11, *taru* 173a/06, *tayanurlar* 100b/10, *tayısı* 111b/02, *toğdı* 007a/05, *toğan* 127a/01, *toğrayup* 224a/17, *toğrı* 177a/21, *toğusına* 182b/20, *toğurdu* 127a/04, *toğıdılar* 041a/19, *toğınmaz* 170b/15, *toğsanıncı* 091a/01, *tolup* 091b/19, *tolayup* 021b/01, *tolayısını* 225a/13, *toldurdu* 136a/19, *toludur* 029b/04, *tonmuşıdı* 019a/12, *torı* 161a/13, *toruğına* 120a/01, *toyınca* 224a/19, *toyumluğı* 156a/13, *tuyup* 071a/21, *tuydurmadı* 095b/15, *tavar* 158a/19, *tayınup* 026b/06, *tamarından* 060a/18, *tamlardı* 138a/05, *tamzursalar* 129a/11, *tarlığ* 155a/11

Birkaç örnekte kalın ünlülü sözcüklerde de tonlulaşma görülür:

maşlahat üzerine *dururlar* 123b/13, *duzağlar* 191b/09

3. /-t-/ > /-d-/ değişimi genellikle ünsüzle biten fiil köklerine ünlüyle başlayan bir ek gelmesiyle görülür. Aynı fiil köklerine ünsüzle başlayan bir ek geldiğinde /-t-/ sesi korunur:

korğud-up 139a/12, *korğutsa* 013b/01, *oğıdasız* 089a/02, *oğıtdılar* 118b/06, *öğrediüp* 020b/09, *öğretdiler* 006b/15, *segirdirek* 008b/20, *segirdiüm* 052a/06, *kuşadup* 155b/15, *kuşatdı* 105a/20, *uğradırağ* 022b/16, *uğratsalar* 031b/06

Birkaç sözcükte bunun dışında bir kullanım söz konusudur:

yumurda 125b/21, yumurdlar 128a/21, unudmamağičün 031a/07,

¹¹ Hasan Akça, *Eski Anadolu Türkçesinde Kelime Başı T-/D- Meselesi*, Türkbilgi Der., s. 7-24, 2017/34.

getürdmişdür 170b/17, kırdlanur 128a/03, geçüdleriniñ 044a/04, adlayup 014b/10, ayırdlarken 173b/06

4. /-t/ > /-d/ değişimi kimi örneklere ulama nedeniyle ortaya çıkar:

ayırd itmeyince 221b/05

Bunun dışında aşağıdaki örneklere tonlulaşma görülür:

kırd 128a/03, *süd* 172b/13, *ud* 031b/07, *yund* 127a/04

1.2.2.1.2. /k~/g/ Değişimi

1. /-k/ > /-g/ değişiminin fazla örneği yoktur. Birkaç sözcükte ve ulama görülen kimi sözcük gruplarında karşımıza çıkar:

yarağ 202b/17, *andağ* 002a/01, *kılağ urup* 024a/05, *yasağ itmişidi* 084a/16, *ayağ üzerine* 063a/17

2. Sözcük ünlüyle başlayan bir ek aldığında /-k/ > /-g/ ve /-k/ > /-g/ değişimi görülür:

açıklığın 151b/13, *hastaluğum* 151b/08, *yogiken* 002a/01, *işigi* 058b/14, *bölügi* 123a/12

Az sayıdaki örnekte bu tonlulaşmanın gerçektelemediği görülür:

ırmağa 133a/07, *revnağı* 076a/12, *sändüki* 153a/02, *ahmağı* 015b/14

3. Sözcük başında /k/ > /g/ değişimini tespit etmek mümkün değildir çünkü /k/ ve /g/ sesleri kef   ile gösterilmiştir. /k/ > /g/ değişiminin örneği yoktur.

1.2.2.1.3. /k~/h/ Değişimi

Eski Türkçedeki kimi sözcüklerdeki /k/ sesi Eski Anadolu Türkçesinde sızıcılaşarak /h/ sesine dönuşmüş daha sonraki dönemlerde tekrar /h/li yapılar yerini /k/li yapılar bırakmıştır.

1. /k~/ ünsüzünün korunduğu sözcükler:

kaçan 125b/09, *kandadır* 021a/05, *kanağı* 073b/08, *kanağısı* 023b/16

1. /k~/ > /h~/ değişimi iki sözcükte karşımıza çıkar:

han 110b/21, *hatun* 198b/05

2. /k~/ > /h~/ örneklere şunlardır:

dağı 032b/05, *koğulu* 033a/07, *koğuladı* 127a/08, *korğusu* 026a/04, *uyğı* 050a/20, *yoğsa* 134b/18

1.2.2.1.4. /ç~/c/ Değişimi

1. Sözcük başında ve sonunda görülen /ç/ > /c/ değişimi örnekleri yazımla ilgili tercihten kaynaklanmaktadır (bk. /c/ ve /ç/ Ünsüzlerinin Yazımı)

2. /-ç-/ > /-c-/ tonsuzlaşması sözcük ünlüyle başlayan bir ek aldığı anda görülür:
kazanc+ı 192b/17, *kılıc+a* 155a/18, *kaç-up* 197b/07, *sanc-arlar* 128a/12

1.2.2.1.5. /g/ ~/v/ Değişimi

Eski Anadolu Türkçesi döneminde sözcük ortasındaki /g/ sesleri büyük oranda korunmuş, bir kısmı /v/ sesine dönmüştür. Metnimizde de bunun örnekleri vardır:

1. /-g-/ > /-v-/ değişimi bir sözcükte karşımıza çıkar:

şovuğ 166a/18, *şovudı* 094b/21

2. /g/ sesinin korunduğu örnekler vardır:

dögerdi 193a/15, *dögilmiş* 173b/05, *dögüş* 067b/12, *gögercin* 216b/03, *koğa* 218a/08, *çoğan* 138b/16, *kuğuz* 160a/06, *şığasa* 030a/14

1.2.2.1.6. /g~/y/ Değişimi

çiynerken (EAT çeyne-/çiyne->OT çikne- > TT çiğne-) 127b/16

1.2.2.1.7. /v~/f/ Değişimi

Türkiye Türkçesinde /f/ sesi ile kullanılan bir sözcükte /v/ sesinin korunduğu örnekler vardır:

uvdı 166b/06, *uvacuğ* 034b/18, *uvadurlar* 188a/15, *uvağ* 167b/01, *uvandı* 184a/06, *uvatmışlar* 162b/14

1.2.2.2. Ünsüz Türemesi

1.2.2.2.1. /y/ Türemesi:

Ünlü ile biten bir sözcük ünlü ile biten bir ek aldığı anda, iki ünlünün yan yana gelmesini önlemek için /y/ ünsüzü araya girer. Ekleme ve kaynaşma sırasında ortaya çıkan ünlü çatışmasını önlemek için ünlüler arasına getirilen y ünsüzüne koruyucu

ünsüz denir.¹²

mūsā+y+a 072b/14, *nūbe+y+e* 122a/04, *śahīfe+y+i* 052b/07, *aķça+y+ı* 039b/20

"ile" edatının geldiği ünsüzle biten sözcüklerde /-y-/ türemesi görülür.

Ōaraba+y+ıla 042b/15, *efsādı+y+la* 145b/18, *endişe+y+ile* 045a/15, *incü+y+le* 125a/01

"i-" ek fiilinin geldiği ünsüzle biten isim ve fiil soylu sözcüklerde /-y-/ türemesi görülür.

yüklü+y+ise 014b/05, *gedā+y+ısa* 090a/08, *ķulı+y+iken* 097b/21, *tāze+y+iken* 126a/08, *gitse+y+idi* 123a/15, *üleşdürmeye+y+idiñ* 164b/18

1.2.2.2.2. /s/ İkizleşmesi:

issi "sıcak" 010b/08, yaśsı 128a/10, issi "sahibi" 027b/17

1.2.2.3. Ünsüz Düşmesi

/g/, /ğ/ > Ø

gerek 203b/17(<kergek), *göñül* (<köngül)186b/12, *bilüyle* 032a/16 (<bilig), *köpri* 028b/07 (<köbrüg), *ķerisin* 076a/04 (<ķerig), *nite* 182b/14 (<ne+teg), *ķapu* 074b/18 (<ķapug), *ķulağı* 145b/12 (<ķulğak), *ulu* 018a/14 (<ulug), *ķurtardı* 178b/16 (<ķutğar-), *ķuyı* 184b/07 (<ķuyug), *tapu* 083a/03 (<tapug), *ķatı* 088b/10 (<ķatıg), *tarla* 127a/14 (<tarlag), *śaķular* 135b/17 (<śaķug), *śaru* 023b/02 (<śarıg), *yapu* 152a/01 (<yapıg), *yazu* 142a/15 (<yazıg), *azu* 162a/06 (<azıg), *busuda* 205b/10 (<busug), *ķamu* 193b/10 (<ķamug), *ķuru* 130b/19 (<ķurug), *śancu* 127b/04 (<śançıg), *tartuda* 162a/09 (<tartıg), *taru* 173a/06 (<tarıg)

1.2.2.4. Hece Düşmesi

ķardaş 169b/13 (<ķarın+daş), *firŌavndur* 069a/05 (<firŌavn+durur), *ķüçķük* 188b/04 (<ķüçük+cük)

¹² Ahmet Bican ERCİLASUN, "Türkiye Türkçesinde Yardımcı Ses", Türk Dili, S. 585, TDK Yay., Ankara 2000, s. 219-226.

1.2.2.5. Yer Değiştirme (Göçüşme)

çölmek 069b/21 (<çömlək), *çegzinürken* 136b/06 (<çezgin-ürken), *karvaşurlar* 127b/21 (<kavraş-urlar), *semrüt diler* (<semür-t-diler) 032b/17

1.2.2.6. Ek Yığılması

beyn+i+si+yle 129b/02

1.3. Şekil Bilgisi Özellikleri

1.3.1. Yapım Ekleri

1.3.1.1. İsimden İsim Yapım Ekleri

+acuk+: *az+acuk* 186b/08

+aGU+: *buğ+ağu* 099a/14, *buz+ağu* 041b/03, *buz+ağı* 023b/04, *güye+gü+lerümüz* 045a/07

+ek+: *bög(i)r+ekler* 129a/08

+an+: *oğ(u)l+an* 014b/05

+Ar+: *otuz+ar* 193a/06, *üç+er* 143a/16

+ArU+: *yuk+aru* 157a/08, *iç+erü* 081b/20, *il+erü* 107a/18

+CA+: *ala+ca* 032a/21, *Öarab+ca* 080a/20, *bu+n+ca* 001b/01, *kalın+ca+sı* 057b/15, *ulu+ca+ların* 067b/21, *türki+ce* 027b/16, *türk+çe* 188b/14

+cAK+: *is(i)+cağ* 207b/15, *tiz+cek* 152b/03, *gök+cek* 170b/10

+cI+: *kapu+cı* 035b/04, *kuyum+cı* 082a/05, *maÖden+ci+lerüñ* 188a/19, *oyun+cı* 130a/03, *taş+cı* 194b/19, *yalan+cı* 130a/03, *bek+ci+ler* 063b/08, *ekin+ci* 173a/21

+cII+: *tavşan+cıl* 137b/06, *balık+cıl* 174b/19

+cIIAyIn+: *sen+cileyin* 049a/08, *a+n+cılayın* 027b/16

+cUGAz+: *tal+cugaz+lari* 186a/08, *kız+cugaz+dan* 059b/08

+cIK+: *uva(k)+cuğ* 034b/18, *kısa+cuğ* 183b/02, *oğlan+cuğ* 071a/17, *ince+cük* 186a/08, *küçü(k)+cük* 072b/17, *küpe+cük+ler* 118a/03, *küpe+cik* 007b/10, *gelin+cik* 013b/20

+cin+: *göger+cin* 216b/03

+DAI+: *yarın+dası* 211a/12, *ir+tesi* 179a/06

+daş+: *kar(in)+daş* 090a/07, *yol+daş* 191a/21

+din+: *öñ+din* 028a/12

+dI+: *iñil+dü+ler* 117b/03, *düür+dü+sinden* 155a/15, *güür+dü+sinden* 155a/1

+düz+: *gün+düz* 205b/14

+ge+: *öz+ge* 089b/17

+gü+: *eye+gü* 161b/12

+II+: *kız+ıl* 070b/20, *yeş+il* 046b/20, *çağ+ıl* 025a/20

+In+: *az+ın az+ın* 225a/12, *kıç+ın kıç+ın* 228b/18

+kun+: *kuz+kun* 166b/17

+le+: *belki+le* 013b/12, *bir+le* 003a/21

+leK+: *göñ+lek+lerin* 177b/18,

+IAyIn+: *uğur+layın* 003b/13, *gice+leyin* 019b/04

+IIK+: *beyâban+lık* 126b/01, *çoğ+lık* 052a/05, *diri+lik* 155b/21, *dülger+lik* 084a/01, *büyük+lük+de* 203b/11, *toğru+luğ* 089b/07

+II+: *hayr+lu+sı* 176b/04, *kağ+lu* 143a/10, *ot+lu* 197b/03, *öyke+lü* 062a/03, *tür+lü* 059b/13, *bāğçe+li* 189a/07, *borc+lı+laruñ* 101a/05

+(I)ncI+: *dörd+inci* 225a/21, *otuz+ıncı* 162a/15, *on+uncı* 077b/10, *üç+üncü* 174a/18

+rA+: *soñ+ra* 025b/13, *taş+ra* 190b/17, *iç+re* 071a/05

+(I)rAK+: *kiçi+rek* 210b/15, *siyāh+irek* 207b/15, *gök+irek* 144b/02

+ntrak+: *şaru+ntrak+dur* 175b/07

+sı+: *kum+sı* 145b/14

+suk+: *bağır+suk+ların* 129a/16

+sUz+: *şu+suz* 190a/07, *uğur+suz* 129b/07, *nihāyet+süz* 027b/04, *örtü+süz* 228a/13

+şın+: *şaru+şın* 136b/04

+uz+: *yalıñ+uz* 034a/07

1.3.1.2. İsimden Fiil Yapım Ekleri

+A-: *beñ(i)z+e-* 199b/04, *deñ+e-* 042a/03, *oy(u)n+a-* 045a/03

+(A)I-: *şag+al-* 055a/19, *şuv+al-* 134b/17, *şin+el-* 046b/06, *yüce+l-* 014b/19, *düz+el-* 151a/12, *iri+l-* 135b/08

- +(A)n-:** *yöre+n-* 055a/04
+(A)r-: *çok+ar-* 057a/2, *kara+r-* 163a/01, *şar(i)+ar-* 011b/02, *şiv+ar-* 016b/05, *baş+ar-* 085b/07, *ev+er-* 045a/07
+dA-: *çağıl+da-* 171b/21, *güril+de-* 171b/21, *iñil+de-* 176b/04
+I-: *taş+ı-* 220a/10, *tok+ı-* 041a/19, *giñ+i-* 172b/19
+kIr-: *hay+kır-* 169a/13, *tü+kür-* 035a/03
+IA-: *kap+la-* 064a/14, *karşu+la-* 207b/17, *kefen+le-* 140a/14, *pir+le-* 009a/15
+re-: *dit+re-* 186a/01

1.3.1.3. Fiilden Fiil Yapım Ekleri

- a-:** *kap-a-* 083b/20, *at-a-* 077a/01
-Ar-: *kop-ar-* 177a/17, *çık-ar-* 200b/06, *çök-er-* 162a/19, *gid-er-* 129a/10
-dAr-: *dön-der-* 052b/14, *ağ-dar-* 194b/01
-dIr-: *kal-dır-* 003a/10, *kamaş-dur-* 150b/13, *söyün-dür-* 084b/08
-AlA-: *dep-ele-* 085a/11, *kov-ala-* 157a/21
-GUr-: *tur-gür-* 211a/13, *tur-ğur-* 049a/05, *ır-ğur-* 143b/02, *ir-gür-* 053a/16, *dir-gür-* 159a/16
-I-: *kağ-ı-* 202a/15, *kaz-ı-* 073b/21, *kür-ü-* 180a/01, *bür-ü-* 198a/21, *giñ+i-* 172b/20
-(U)k-: *tur-uğ-* 117a/17, *şar-ğ-* 218a/08
-(I)l-: *şarş-ıl-* 155a/15, *süz-il-* 022b/10, *tut-ul-* 014b/20, *göm-ül-* 168a/06
-mA-: *kalğ-ma-* 100b/06, *şaklan-ma-* 035a/06, *bişür-me-* 084a/16, *döy-me-* 104a/07
-(I)n-: *yol-ın-* 173b/07, *bil-in-* 024b/16, *yürü-n-* 069a/11, *gör-ün-* 051b/19
-(I)r-: *iç-ür-* 045a/02, *art-ur-* 088b/17, *kaç-ır-* 061a/10, *deg-ir-* 186b/09, *em(i)z-ür-* 024b/17
-(I)ş-: *otur-uş-* 131b/17, *ötür-üş-* 084b/20, *bağ-ış-* 050b/06, *gül-iş-* 044b/21, *tanı-ş-* 159b/11
-(I)t-: *korğ-ut-* 186a/05, *yürü-t-* 083b/21, *şarğ-ıt-* 137b/10
-üz-: *tüt-üz-* 041b/03
-y-: *ko-y-* 206b/04, *to-y-* 128b/06
-zUr-: *tam-zur-* 129a/12

1.3.1.4. Fiilden İsim Yapım Ekleri

-A+: *yan-a* 042b/17, *dön-e* 231a/21

-AGAn+: *tart-ağan* 178a/07, *bat-ağan* 128a/07, *geç-egen* 128a/07, *öt-egen* 152a/08

-(A)K+: *kon-aķ* 172b/15, *otur-aķ* 223b/01, *tekerle-k* 228a/13, *dile-k* 221b/16, *cıb(i)l-aķ* 125b/04

-am+: *tut-am* 173b/07

-(A)n+: *toğ-an* 143a/19, *art-an* 120b/05, *düz-en* 197a/19, *es-en* 176b/02

-ç+: *korķun-ç* 182a/08, *ķulan-ç* 086a/21, *ķazan-ç* 192b/17

-dük+: *sü(ğ)-dük*

-eç+: *gel-ec+i* 207b/11

-GA+: *göl(i)-ge* 126a/12, *oñur-ğa* 128a/10, *çekür-ge* 128b/01

-geç+: *yen(ç)-geç* 157a/05

-gIç+: *tal-ğıç* 171a/05, *yüz-güc* 171a/05

-ken+: *yel-ken* 031b/21

-GI+: *bur-ğı* 165a/09, *śar-ğu* 224b/02, *ger-gi* 093b/20

-GUn+: *az-ğun* 128a/02, *sür-ğün* 047b/04, *kes-ķün* 090a/17, *śın-ķun* 155a/07, *ķaç-ķun* 157a/20

-I: *geçir-i* 206b/11, *śaç-u* 135b/17, *puś-u* 205b/05, *bur-u* 024b/20

-mcaķ+: *tay-ıncak* 229a/21

-(y)IcI+: *sev-ici* 077b/01, *uğraş-ıı* 077a/06, *dök-üci* 056a/16, *alda-yıcı* 151b/14

(I)K+: *śal-ıķ* 224b/07, *śın-uķ* 164b/11, *eş-ik* 023b/13, *ged-ük* 137b/01, *ķüri-k* 178a/07

-(y)Im+: *dil-im* 029b/08, *yar-ım* 188b/16, *ķoş-um* 180a/03, *kötür-üm* 042a/12, *śıçra-yım* 127b/20

-mA+: *ķaz-ma* 118a/18, *śın-ma* 063a/14, *ciz-me* 084a/12, *dik-me* 147a/18

-mAK+: *yi-mek* 070a/01, *ır-maķ* 169b/18

-men+: *degir-men* 135a/18

-mAz+: *yara-maz* 023a/02

-mur+: *yağ-mur* 065a/10

-(I)n: *ek-in* 127a/18, *yoğ-un* 128a/14, *düg-ün* 154b/09, *düt-ün* 191b/04

-(a)r+: *yara-r* 087a/17, *ķat-ar* 074a/18

-sI+: *tüt-si* 029b/17, *yat-su* 158b/06

-(U)T+: *geç-üü* 030a/11, *bulu-d* 083a/03, *bulu-t* 029a/01

-(y)Iş+: *yüri-y-iş* 213a/04, *kar-ış* 162a/06, *dög-üş* 067b/12

-(A)z+: *boğ-az* 177a/10

1.3.2. İsimler

1.3.2.1. Çoğul Eki: +lAr

Türkçenin bütün devirlerinde olduğu gibi metnimizde de çoğul eki olarak +lAr eki kullanılır:

bürbā+lār 044a/13, *ekinlik+ler* 164a/17

Arapça ve Farsça kimi sözcükler ise çokluk şekilleri ile kullanılmışlardır:

memālik 034a/21, *efđalın* 002a/05, *yārān* 003b/21, *aŖmāl* 005a/03, *ālāt* 090b/14, *defŖātla* 114a/08, *fuķahā* 102a/18

1.3.2.2. İyelik Ekleri

Tablo 1. İyelik Ekleri

İyelik Ekleri	Tekil	Çoğul
1.	+(U)m	+(U)mUz
2.	+(U)ñ	+(U)ñUz
3.	+(s)I	+lArI +(s)I

1. tekil şahıs: +(U)m

hastalığ+um 151b/08, *Ŗömr+üm* 151b/13, *uyku+m* 151b/09

2. tekil şahıs: +(U)ñ

senüñ ķurbān+uñ+dur 058b/08, *senüñ üzer+üñ+e* 075b/21, *tañru+ñ* 041a/16

3. tekil şahıs: +(s)I

tākāt+ı 067a/15, *ķasıde+si* 094a/07, *ķuyruğ+ı+nuñ* 126a/07, *ķulağ+ı* 138a/08, *ķarķi+si* 045b/13, *türbe+si* 094b/08

1. çokluk şahıs: +(U)mUz

Öaql+umuz 197a/10, *minnet+ümüz* 009b/07, *cümle+müz* 051b/14, *ara+mu*
221a/04, *Öayāl+umuz* 178b/21

2. çokluk şahıs : +(U)ñUz

tāḡat+uñuz 208a/09, *üzer+üñüz+e* 206b/19, *ara+ñuz+dan* 209b/09,
cümle+ñüz 209a/16

3. çokluk şahıs : +lArI, +(s)I

yoldaş+lari 120a/03, *yiñ+leri* 160a/02, *aḥvāl+ı+nu* 184b/16, *āḥirki+si*
093b/04, *defÖ+i+ne* 219a/14

1.3.2.3. Aitlik Eki: +ki, +ḡı

Bulunma hâli eki almış sözcüklere gelir. Bu ekin bazen ünlü uyumuna girdiği
de görülür.

bürbā+da+ki 193b/13, *öñ+i+n+de+ki* 094b/08, *aḡızların+da+ḡı* 014b/14,
etrāfin+da+ḡı 027b/04

Bazı zaman zarflarında kalıplaşmış hâlde görülür.

šoñra+ki 164a/16, *şimdi+ki* 056a/12, *evvel+ki* 010a/02

1.3.2.4. Hâl Ekleri

1.3.2.4.1. Yalın Hâl Eki: Ø

ḥazret-i ibrahim+Ø kız qarındaşumdur didi 054b/14, içinde *ḡoduḡları*
meyyitler+Ø çürimesün diyü idilmiş bir tedbiridi 118a/04

1.3.2.4.2. Yaklaşma Hâli Eki: +A

şudan kenār+a çıḡsa 127a/12, *çürüyüp kül+e dönmiş* 163a/09

1.3.2.4.3. Bulunma Hâli Eki: +dA

ol maḡāra+da turdılar 184b/02, *nübe+de kendüye bir mektübi geldi* 196a/03

1.3.2.4.4. Ayrılma Hâli Eki: +dAn

bostancı+dan bostancıya virürler 010b/02, *ehl-i eşer+den bir ḡavm* 122b/01

1.3.2.4.5. Yükleme Hâli Eki: +(y)I / +n(I) / +Ø

Yükleme hâli eki metnimizde üç şekilde bulunmaktadır.

- Yalın hâle getirilen +(y)I
- İyelik ekinden sonra getirilen +n(I)
- Eksiz kullanım +Ø

her memleket+i bir begine viridi 156b/04, *kağı+nı kaldurdılar* 143b/16, *iskender dārā+yı kovdı* 155a/09, *yiryüzi+n güneş kurutdı, âdemiler+Ø gönderdi* 162b/18

1.3.2.4.6. İlgi Hâli Eki: +(n)Uñ / +Ø

zuhal+uñ istiķāmet ve selāmeti 195a/08, *fireng+üñ harekatı ne+nüñ üzerine-y-ise* 095b/18, *recebi+nüñ ikisinde geldi* 098b/06, *baØzi kimseler+Ø ittifākıyla* 103a/08

1.3.2.4.7. Eşitlik Hâli Eki: +(n)cA

bu hisāb+ca 193b/14, *türkî dil+ce* 143b/20, *karalar memleketi üzeri+nca* 017b/01

1.3.2.4.8. Birliktelik Hâli Eki: +(y)(I)A, +In

fireng-ile tekrār bir gazāya müteveccih oldı 103a/21, *Øadū+yıla şavaş yolın görmiş* 214b/14, *şinesi guśsa+yıla çāk oldı* 165a/02, *aşam+ın yine bile tulnurdı* 020a/20, *begleriyle ayağ+ın tururlar* 081b/15

1.3.2.4.9. Yön Hâli Ekleri: +rA / +ArU

şoñ+ra 031b/19, *taş+ra* 184a/17, *iç+re* 101b/19, *yuğ+aru* 157b/18, *iç+erü* 205b/17, *il+erü* 096a/08

1.3.2.4.10. Nedensellik Hâli Eki: +çün / +(y)içün

temāşā+çün 204a/01, *unudmamağ+içün* 031a/07, *binā+yıçün* 152a/11

1.3.2.5. Soru Eki: +mI

at **mıdur** deve kaatarı **mıdur** 074a/18, kaadırga **mıdur** 074a/20, *iskenderiyye*

menāresinden Óaceb nesne mi olur ki 158b/16

1.3.3. Sıfatlar

1.3.3.1. Niteleme Sıfatları

yeşil taşdan 138a/13, güzel Óavratlar 200a/19, incecük talcuğazları 186a/08, tuzlu deñize 123a/02, asılsuz kâfirlerdür 123a/02, çokluk tâyife 221a/09

1.3.3.2. Belirtme Sıfatları

1.3.3.2.1. Sayı Sıfatları

1.3.3.2.1.1. Asıl Sayı Sıfatları

bir buçuğ ay 110b/09, yigirmi sekiz dağıka 141a/20, iki biñ üç yüz toğsan toğuz yıl 142a/05, altı kerre yüz biñ erile 156a/16

1.3.3.2.1.2. Sıra Sayı Sıfatları

yidinci ay 206b/14, ikinci oğlunuñ 009a/09, üçünci bölük 060a/05, dördünci kapusu 023b/06, sekiz yüz onuncı yıldan 191a/14, toğuzuncı batlamyüs 077b/08

1.2.3.2.1.3. Üleştirme Sayı Sıfatları

birer ikişer avuç 173a/17, onar zîrāÓ 182a/20, yüzer altun 207b/20, birerleşer ellerindeki pulları 069b/03

1.3.3.2.2. İşaret Sıfatları: bu / şu / o / ol / şol

bu pâdişāhi 036b/10, bu zamānlarda 114b/17, şu hoğkayı 139a/02, şu deveye 015a/20, o yakınlarda 074a/01, o kalÓaya 095a/10, ol gün 095b/08, ol cāriyeyi 096a/16, şol kıyeler 132a/17, şol hurmā ağacı 175a/08

1.3.3.2.3. Soru Sıfatları

kanğı ırmağıñ kenārında 128b/18, ne meşakkatlar 186a/16, ne kadar koyun 211a/04, ne dürlü tılsım 021a/14, ne miğdār yağ 183b/07, ne aśl vilāyetdür 188b/17, her ne kuş 189a/12, ne Óaceb nesne gördüñ 051b/18

1.3.3.2.4. Belirsizlik Sıfatları:

be-her taqđırçün ol^oasker bu tağa irecek 122b/16, *ba^ozi* ehl-i tevārīh 190b/01, bize *biriki kaç* mu^otemed kimselerüñüz gönderüñ 207b/07, *cümle* halk-ı *öālemi* 194a/02, *kimi* deñiz cānavarlarınıñ 166a/01, *her* kişi 176a/07, *her dürlü* ekinlerden 167a/14, *her bir* vilāyeti 169b/12, *her biriki* süretüñ 042a/20, *her ne kadar* nesne 175b/15, *her ne pādişāh* 183a/12, *nice* müvekkeller 018a/13, *niçe* şehirler 025b/17, *başka başka* maqāmlar 037a/18, *başka* yirde 068a/16, *az* kimseleri 082b/07, *çok* müsāfir 004a/19, *biraz* yirin 173b/03, *bir miqdār* mizr 173b/04, *bir kaç* yirinde 185a/13, *bir niçe* mankırlar 190b/03, *bunca* ulu pādişāhlar 143a/04, *ķamu* mālını 119b/03, *degme* derdle 011b/09, *hiç bir* kıbtı 012b/11

1.3.4. Zamirler

1.3.4.1. Şahıs Zamirleri

1. tekil şahıs zamiri: ben

ben senden ğayrı nesne istemez 038b/16, *ben* saltanattan ferāğat eyledüm 140b/13

2. tekil şahıs zamiri: sen

sen bu diyāra neden ötürü geldüñ 159a/16, *sen* ırla diyü aña emr itdi 187b/04

3. tekil şahıs zamiri: o / ol / an

sen düzmeyince *o* düzilmez 001b/13, *ol* da oradan çıkup gitdi 192b/18, *umarın anı* yirine kıoyasın 209b/15

1. çokluk şahıs zamiri: biz

biz hep helāk itdük 011a/02, *biz* evāyilde gelen mısır ehliniñ neslindenüz 140b/19

2. çokluk şahıs zamiri: siz

siz ne tāyifesiz 118a/18, *siz* anlaruñ-ıla uğraşmazsınız 208a/12

3. çokluk şahıs zamiri: anlar

anlar dañı ol uçurumlardan uçdılar 158a/21, *anlar* da kıśsayı aña didiler 159a/15

1.3.4.1.1. Şahıs Zamirlerinin Hâl Ekli Çekimi

1.3.4.1.1.1. Yaklaşma Hâli:

baña bunu üç kerre *hikāyet* itdi 191a/10

ikisin de saña öldüri *vireyin* 222a/05

aña *bürbā dirler-idi* 149b/07

bize ne olursa *size de ol ola* 207a/14

artuğ ben size gelmez *in* 028a/07

anlara *ğazab eyledi* 068a/16

1.3.4.1.1.2 Bulunma Hâli:

bu cinsden bende bir *tılsım vardır* 015a/13

sende olan *nesneyi viresin* 210a/16

anda *enhār ve eşcār ve şemār çoğ-ıdı* 044a/20

anlarda her ne *var-ısa ol yaratdı* 049a/09

1.3.4.1.1.3 Ayrılma Hâli:

şol pādişāh ki benden *soñra gele* 118b/07

senden güzel *yüzlü kimse görmedüm* 175a/17

andan *dühn-i belesān çıkarurlar* 183a/19

anı bizden kim *bilür diyü buyurdı* 198b/03

ben sizden *gidüp kendü Óālemüme varmaluyın* 033b/05

anlardan bu *Óilmleri tekmiş itmiş-idi* 053a/15

1.3.4.1.1.4. İlgi Hâli:

sen benüm *ilāhumsın didi* 049a/07

yoħsa senüñ *üzerüñe varurın didi* 075b/21

anuñ *kapularından birin açmağ diledi* 043b/12

her ne kimse ki bizüm *dñnimüzdedür ol bizüm* *ğarındaşumuzdur* 055b/01

murādları sizüñ *putlarıñuzı ħarāb eylemekdür* 184a/15

ol cin anlaruñ *ardlarına düşdi* 193a/15

1.3.4.1.1.5. Yükleme Hâli:

aña beni bilür misin didi 024a/10
seni mısra pādişāh ideyin didi 071a/15
na-gāh anı bilüp tutdılar 108b/18
bizi anlardan sayma 209b/14
sizi anlar-ıla değışelüm 213b/09
anları kılıçdan geçürdi 231b/01

1.3.4.1.1.6. Birliktelik Hâli:

benümle gel böyle itme 038b/20
gel seniñle güreşelüm 057b/99, *bu sır seniñle ölsün* 232a/14
her biri anuñla yād olunur 010a/12, *anuñla Óamel eyle* 024a/06
bizümle doşlaşuñ 053b/16
sizüñle kavlumuz böyle degilidi 147b/09
anlar-ıla cemÓolurlar 038b/18, *anlaruñla cihād için* 097b/06

1.3.4.1.1.7. Nedensellik Hâli

anuñiçün bir arslan yavrusını boğazlarlar 023b/03, *anuñiçün niçe kurbānlar kesdi* 071a/16

1.3.4.2. İşaret Zamirleri

an / anlar:

anı elden ele aldılar 073b/17, *andan hiremüñ üzerine çıkılır* 140a/18, *anlara tapup Óibādet iderdi* 149b/08, *anları yapan ve yapduran* 004a/07

o / ol:

sen düzmeyince o düzilmez 001b/13, *ol sābıkā dañı işāret olunmuşdur* 132a/09

bu / bunlar / bular:

bu bir binādur ki 144b/08, *bunu ben kendü gözüm-ile gördüm* 161a/05, *bunlar nenüñ Óalāmetidür* 174a/20, *halk bunlara girürler çıkarlardı* 66b/21, *bulardan añlanan budur ki* 114b/17, *beni haşr it bularla ya ilāhı* 002b/17

şunlar:

şunlar ki ehl ve Óayālları kendüleriyle bile-y-idi 045a/08, *bre komañ şunları*

didi 067b/12

1.3.4.3. Dönüslülük Zamirleri

kendü:

kendü kendüden kalkamaz 128a/ 09, *kendü* yapıduğı şehirde padişāh-ıdı 142b/01, *kendüden kendüye* ağladılar 067a/13

kendüz:

timsāh kendüzini yirden yire çalar 128b/09, *kendüzün* yirlere çala çala öldürür 128b/11

1.3.4.4. Belirsizlik Zamirleri

baŐızı:

ve *baŐızlar* eydür 129b/01, *baŐızı baŐızına* tokınur 134a/06, *baŐızı* bozulmuş *baŐızı* henüz bozulmamışdır 142a/17, *baŐızınıñ* yüceligi ol kadardur ki 144a/14

biri / birbirini / bir kaç / bir kimse /bir bölük:

iki şehriñ *biridür* 035a/15, *biri* iñler biri eşk eyler 003b/02, *şefiŐ* it baña *birin* 002b/17, *birisi* de *hatab-ı sind* dirler 014a/05, *biri* *biriniñ* levnin bozmazdı 017b/10, *birinde* bir sanem süreti dikdi 030a/12, *birinden birine* yürinürdi 069a/11, *Őasker-i islām birbirini* baśdılar 206a/14, *bir bölüğine* etrāk dirler-ıdı 219b/14 *bir kimse bir kimseden* bir nesne almalu olsa 039b/18, *bir kaç*ı yoldaşlarından ayrılıp yol azdılar 178a/02, *halk* *bir yire* cemŐ olurlar 036a/16, *bir zamān* hevā ve heves ardınca yildi 037b/10

cümle / cümleden biri:

cümlesi bir araya geldiler 220a/04, *cümlesin* tutup zencire çekdi 223a/10, *cümle* anı katl ideniñ olsuñ 230b/18, *cümlemüz* çıkdı 051b/14, *cümlesine* iskenderiyye diyü ad urdı 076b/10, her ne buyurdıysa *cümlesiyle* Öamel eyledi 094a/18, *cümlesini* feth itdi 103b/11, *cümleden biri* anda bir kuş süreti işledi 016a/14

felāna:

kızum felānayı ziyāde severin 196b/11

hiç biri / hiç kimse / hiç nesne:

hiç birisi kalmadı 119a/04, *hiç biriniñ* bir yeri gedilmemiş 144b/01, *hiç birine* *tābiŐ* degildür 188b/20, *hiç kimse* buña inķār eylemez 160a/15, *hiç nesne* hāsıl olmaz 177b/07

her biri / her kişi / her çankı / her kim-kimse / her nesne / her ne / her ne kimse:

her birin zār ve zār ağlatdı 100a/08, *bezm-i cihānda kişiye her ne sunılsa* 003b/15, *her kiři pādiřāha duŖā itdi* 105a/09, *her şankısına dđn-i islām Ŗarz olınsa* 107a/09, *ol tařa her kim başsa* 119b/20, *her kimse çırağı deňli nūr virür* 090a/06, *her nesnede şudret ve şuvvetleri var-ıdı* 006a/18, *halk her neleri var-ısa řāhire şehri içine getirüp* 88a/15, *her ne kimse ki taşradan hirem içine girüp* 136b/09

kimi / kimse /kimesne:

kimi řurudan ve kimi deňizden řadılar 215a/04, *kimseye dime* 232a/14, *kimesne zılm ucından itmedi āh* 002b/04

ol bir / ol ara:

ikisi ki ol birinden bñyñkdñr 133b/18, *ol araları muhkem sildi sñpñrdi* 103b/14

şamu:

şamusını getirüp hirem-i şarkı içine şodular 136a/09, *şamusı dişi-y-idi* 199b/09

1.3.4.5. Soru Zamirleri

şa:

bir mařtñl ādemññ diyeti řa olur didi 159a/19

şaan:

şaan etrāf-ı vilāyete řoduđuñ kimseler eyñ olsalar 090a/05, *şaan bu kelbñ'l-mā avcılaruñ eline dñřse* 129a/18

çanda:

aña ol rab çanda olur didim 173b/20, *çanda gidersññ diyñ şorsalar* 107b/05

çankı:

çankı ölñm yig ola ki 154b/12, *didükleriniñ şankısın idññ dirsiz* 208a/10

kim:

ol kimdñr aşağada zıkr olınsa gerek 130a/13, *bunları yapan kimlerdñr* 133b/19

ne / neyle- / nol- / nit-:

bunlar nenññ Ŗalāmetidñr 174a/20, *Ŗavrat neñdñr didi* 054b/14, *bu itdñđñññz neyidi didi* 096a/21, *yā yıl neylersin* 096a/02, *řoñra nolur didi* 134b/21, *řorķusından nidesin bilmezdi* 67a/10

nere:

mecārj-i zemjñüñ neresinden gelür ve neresine gider 119b/11, ol nerededür didi 157b/06, memleketüñ neredür didi 159b/04, aña nerelüsin didiüm 173b/18, bu diyârda duŖā maqbül olacağ nere vardır 175a/14, firŖavna mısruñ neresi hoş gelmiş ki 011a/05, ya süyü nereden içersiz didi 065a/09, nerede olursız didi 065a/12

neden:

bu şehre neden āfet irişür 153b/13, neden ki anlar-ıla ölince cenk itmeyesin 209a/13

niçe / nice / niced-:

nice idesin bilmedi 050a/05, niçeye alındı 103a/02, ya nicedelüm didiler 208b/07

niçün:

niçün böyle zaŖif ve kuvvetsüzdür 186a/13, niçün bu tağ üzerinde yapmaduñ 227a/06

niye:

bu kadar altını aña niye virür 174a/13

1.3.4.6. Bağlama Zamirleri

Bağlama zamiri olarak kim ve ki sözcükleri kullanılmaktadır.

kim:

ne gam ol merde kim meydānı aldı 002b/05, anuñ-içündür dimiş ol kim bu hālī añlamış 061a/13

ki:

emsüs şehridür ki tūfān-ı nūh̄ bunuñ bi'l-küllīye resmin bozup gidermiş ancağ bir kırı ismin қоmışdur 148b/13, faramā ki arz-ı mısırda meşhūr yirlerüñ biridür 177a/04

1.3.5. Zarflar**1.3.5.1. Hâl Zarfları**

arayu nil kenārınca gitdiler 176b/13, az az ve yap yap ol toğan süretin kaldurdılar 143a/21, bir iki qarış ancağ olur 125b/17, bostanı başdan başa sıvarurlar 132b/07, başdan ayağa tenin edviye-i māsıqe-y-ile sıvadılar 016b/20, anı başdan

yapmadı 132b/03, **bir bir** aÖyān ve beyān itdiler 101b/10, **çabuğca** deprenimezlerdi 213a/10, anlaruñ **çoğluğundan** Óacebe kaldı 211a/11, bir ādem adımı **deñlü** yir-idi 170b/02, **lāzım olur mı diyü** buyurdu 216b/07, **bir dürlü** dañı olmuşdur ki 184b/20, **devālānsalar eyü olurdu** 034b/19, **āteş gibi** hücum idüp 213a/16, güneş nūri **giç toқınur** 146b/09, **güle oynayı** bedrü'l-cemālīnūñ evine geldiler 230b/21, **göñüllü göñülsüz** itāÓat itdiler 097a/06, **bidÓatları hep refÓ** eyledi 098a/13, kızları **içün** itmiş-idi 035a/20, **çekürge kadar** olur 128b/02, **feddānı ikişer üçer** ekilür 131b/03, **kendü kolayına** gider 048b/05, **kıçın kıçın** gider 228b/18, ittifākı **nice rāst** geldi 094a/08, **ola ki** ādem anı temennā ide 154b/12, **aña oñatca** teveccüh idüp 180b/16, bu iki yoldaş **şöyle böyle** gezüp 191a/21, bir nesneyi **şöyle** ideyin **böyle** ideyin diyü 115a/18, **yalñuz** ileri gitmiş-idi 176a/21, **halқ yap yap azın azın** қāhireden fustāta taşını başladılar 225a/12, **yeñi başdan** mısır Óimaret itdiler 076a/11, bu fikrden **yine** vāz geçdi 177b/02, **Óale'l-gafle** ol mağāradan çıkup 205b/11, **Óale'l-fevr** ikisin bir yirden kesmek gerek 126a/10, **Óale'l-ittisāl** yürüdi 212b/07, **Óale't-tevālī** қаһт ve tāÓūn oldı 219b/08, **Óale't-tafşil** қапuları üzre yazdurdı 153b/14, anı **be-gāyet** severdi 017a/09, **be-her-hāl** vücūd ādemden evlādur 156a/08, ikisi **ber-ā-ber** gelse 69b/15, **ber-қarār** ola 215b/14, **ber-tarāf** olmayınca 211a/05, **bi-amān** mısır üzerine yürüdiler 088a/13, **bi-Óaynihi** hamr olur-ıdı 040a/11, **bi-bāk** gene pādişāhlıқ eşğālına meşğül oldı 083a/06, **bi'l-cümle** zıkr olınan 224b/11, **bi'l-fiÓil** iskenderiyye içinde olan küffāri saydılar 215a/14, **bi'l-külliyе** harāb olmaқ 225a/16, **bi-mecāl** ölüг giderdi 189b/03, **bi-vech** battāl olmuşdur 056a/12, **bi'z-zarūrī** başların alup gitdiler 22b/15, **bi'z-zāt** maÓlūmı olmayınca 086b/15, **cā-be-cā** ol belesān aғаçların dikmişler 185b/21, **cümlesin** bile alup gitmişdi 073a/03, **evvelinden āhirine** hiқāyet iderdi 057b/17, **farazā** bir nesne bulup getürseler 116a/16, **fi'l-hāқиқа** naқl olınan 005a/09, **fi'l-hāl** oda tutuşur 188b/15, **fi-vasatü'n-nehār** rüşen ve āşikārdur 091b/16, **germ-ā-germ** ve kıyaқı cenk itdiler 213a/19, **güyā** bostāncıların sebzevātı meşÓaleleri gibidür 132b/05, **hiç** cevāb virmedi 101b/12, bu vazÓı **hoş** gelüp 008b/21, **ke'enne-hu** halқı қапарlardı 134a/09, **illā** menÓ iderler-idi 035b/04, **kemā-kān** maÓmūr olur 134b/19, **keşān-ber-keşān** maқhūr ve meksūr āsitāne-i memālik-sitānına getürdi 112b/09, **külliyā** helāk ider 141a/10, **ihsān-ıla mālā-māl** ola 056a/14, **ser-ā-ser** gül süyüyle yudı 100b/08, mısır şehrinі **ser-tā-ser** ocaға urdılar 088b/16, **tız** yanar 014a/07, **yevmen-fe-yevmen** mütezāyid olup 102a/12, **fevқа'l-gāye** iқdām ve ihtimām iderdi 132b/17, **fevrī** bu iki Óarabī beytlere ser-āğāz itdi 187b/05

1.3.5.2. Zaman Zarfları

ol gün ahşama degin yürüdiler 044b/16, *andan* iskenderiyyeye vardı 231a/19, *andan evvel* yoğ-ıdı 100b/16, *andan soñra* ol da imāna geldi 012a/20, *bir günde* mektüb vāşıl olur-ıdı 010b/02, keçiyi *bu gün* ben güdeyin didi 57b/19, *dün yarısı olıcağ* yatup uyıldılar 044b/14, *giceleyin* kalker kevākibe deñerdi 019b/04, *gice ve gündüz* aña envāŌ-ı tayyib-ile buhūrlar virdürürdi 041a/02, ol menār *çoğdan* yıķılmış-ıdı 026b/21, öküze *çoğ zaman* Ōibādet itdüklerinden soñra 033b/01, *her gün* katır gelür 020b/20, *her kaçan* ol vilāyetde bir cenk olsa 162a/18, *ilk yılında* yazılmış imiş 140b/15, *irtesi* bunu kehenesin getürdüp anlara didi 194b/04, *niçe yıllar* kimseye görünmedi 048b/17, *soñradan* Ōahdından döndi 098a/08, *otuz üç günden soñra* darb-ı dest fetḥ eyledi 103b/20, *ol zamāndan berü* işlemez 188b/02, içlerinden *öñce* varan 120a/01, hürmüsdən *öñdin* gelmişdür 139b/05, bu miğdār yıl *öñürdi* yazılmış-ımış 142a/06, umarın *soñı* ḥayr ola 054b/20, *soñ uci* beķā milkine sefer ider 052a/18, *şimdi* ḥalk aña ravza dirler 123b/01, *şimdiden* bir miğdār tereke alayın 124b/13, *şimdiye degin* itdüğüm yasağı bozayın dirin 131a/06, *bu gün yarın* size de anlara itdüklerin iderler 208b/06, *yarındası sabāḥ* olup 211a/12, bu yolda *kırk yıl* eglendi 062a/17, *ha diyince* birbirlerine koyıldılar 205b/07, *āhir* küffār Ōaskeri gālib gelüp 219a/15, *bir ān* andan ḥālī olmazlar-ıdı 199b/19, tamāmi *Ōan-ķarīb* zikr olunur 008b/03, *baŌde-hu* Ōavrat gözinden gayb oldu 024a/21, bu bidŌat *baŌde zamānın* gine iŌāde olunmuş-ıdı 129b/17, *her dāyim* bir şu kaynar-ıdı 037a/01, *dāyimā* namāzı cemāŌat-ıla kıldı 092b/13, *ol dem* kanını içdi 060a/18, *der-ḥāl* eyü ider 128b/21, *elān* yirinde kāyimdür 182a/02, *bu ešnāda* ḥaber aldı ki 155a/10, bunuñ *evāḥir-i eyyāmında* helāk oldu 027a/03, *evvel* kendü kolayına gider 048b/05, *evvelā* ḥazret-i müsāya ḥitāb idüp 072b/13, *hemān* çal koyun olur 129a/21, *hemān ol sāŌat* cān virdi 162b/04, aḥvālī nice olduğı *henüz* beyan olunur 108b/01, *her-bār* ḥadīş kitābların oқıdur diñlerdi 092b/13, *her çend* ki saŌy eylediler 043b/16, *ile'l-ān* baķı kıldı 184b/07, *nā-gāḥ* dūd-ı āḥları göklere boyandı 084b/09, *ķadīmü'z-zamānda* yidi seḥere şehri var-ıdı ki 164a/05, *tārīḥ-i hicretüñ* altı yüz elli altısında yıķıldı 182b/12, *min-baŌd* aña yaramazlık itmekden vāz geçdi 223a/21, *muķaddemā* emr itmiş-ıdı 228a/12, *niçe müddet* ol şüret yirinde turdı 031b/09, *pey-ā-pey* tekbiir iderler-ıdı 206a/21, *seḥer vaktında* bir ağaç dibinde yatup uyurlar-ıdı 008b/09, *şeb ü rüz* içinde tilāvet-i ķurān-ı mübīn ve iştigāl-i Ōulūm olur 228b/08, *sābıķā* işāret olunmuşdur 197a/18, *sāl-be-sāl* āsitānına göndereyin 196a/16, *vaktā ki* anı tutup melekler göge çıkardılar 200b/06

1.3.5.3. Yer-Yön Zarfları

vâhât memleketi **ardında** üç şehir yaptı 017b/03, şu kaynar yire **aşağa** akar 013b/13, bir yüce tağdan **aşağa** atdurdu 030b/04, **aşağada** ahvâli zıkr olunur 033b/21, her kimse ki ol kapu üstine **yukarı** çıkar **aşağasına** bakardı 043b/14, başı **yukarıda** kaldı 117a/16, ol ağacun **dibini** kazdılar 203a/01, sular akar **diplerine** iner 182b/19, dişleri **dibinden** dökildi 201a/19, kapuyu yıkup **içerü** girdüm 052a/08, kendi kılların **ilerü** çekdi 096a/08, **karşularında** alay bağlayup tururlar-ıdı 214b/20, fi'l-hâl şehrdan **taşra** çıkdı 221a/02, Nile **uzak yirde** yapmışsın 227a/06, baña **ıraq** olmañ **yağın** oluñ 009b/11, **aralarına** kurşun akıldılmış 027b/13, şehir içine **yir yir** münâdiler koyup 108b/10, **yir altına** gömdürürler 116b/08, **bir kaç arşun yirde** bir Öazim defîne olmağ yazılmış-ıdı 117b/12, **yirde** defîne arayıcılaruz didiler 118a/19, ol tağun **orta yanına** atdı 120a/02, Nil ikisiniñ **ortasından** geçer 123a/11, derisin bir kıyeniñ **ortasında** göme kıosalar 127b/07, mısır şehrinün **ortalığında** kalmışdur 148a/02, delükden **ötesin** açup 144a/05, **iki bucuğ konağ ötede** esâşî adlu bir köy vardur 171b/09, **beriden öteye öteden beriye** nilden geçerlerdi 175b/10, **beri yağasından öte yağasına** geçmek murâd idindi 015a/05, hoşkasıyla **öñine** getürdiler 078b/06, dayim **öñince** bile gezerdi 084a/09, **uçdan uca** sürünü harâb eyledi 179b/11, yoluñ **uç başında** bir bahşın aldugı gibi 059b/05, **depesindeki** bakır kıubbeyi aldılar 182b/13, kıusa **toğrı** kaçırup 061a/10, üzerine varımayup **girü** döndiler 191b/05, aslin bilmeyen kimse **yörelerine** uğrayımaya 195b/06, **üstine** kıum atdılar 007b/12, **üsti yanından** üsvâna ve **altı yanından** aşmün vilâyetine varınca 010a/06, **altında** bir kapu bulunur 058b/13, Nil **altından** anlara şu kıoyılmağa 137a/14, **sağında solunda** altun yalduzlu bakırdan iki arslan sūretleri itdi 165a/08, Nil **tarafından** bir kıavm gelür 134b/21, biri ki **taraf-ı ğarbından** gelür 172b/13, **ğarb cānibine** yürüdi 168b/20, **cānib-i şarkiden ve ğarbiden** münüfe varınca 010a/07, menşūrları yazılıp **Öalā meleÖin-nās** okındı 109b/01

1.3.5.4. Miktar Zarfları

biz şām Öaskerinden **artuğ** olmayavuz 178b/19, yüz biñ altundan **artuğın** fuğarāya şadağa iderin didi 218b/09, mısırı **yigirmi kerreden artuğ** yād ider 010a/16, **niçe kerre** ol ağaçdan mısra getürdiler 013b/03, pādişāhumuzı **bir kerre** görelüm didiler 018b/16, **ol kıadar** taÖāmı çıkardı 101a/09, **çekürge kıadar** olur 128b/02, dıvārlarında **az taş var-ıdı** 182a/12, bir talından **azacuk** uvadup 186b/08, **iñen çok** degil **az** kıonmışdur 144b/03, anda **çok** āsār kıodı 228b/06, orayı kıazdurmağa **dahu**

ziyāde hārış oldu 117a/04, **dördinci def'Öa** itdükleri sefer-i mübāreklerinde 204a/19, **def'Öatla** üzerine *Öasker-i islām düşüp* 114a/08, *girçek şanup* **gāyet-ile** sevindi 041b/13, *bir kulaç* **miğdari** *kazmadın* 176a/07, **cāmiÖ** birer *Öarz-dāşt yazup* 101b/09

1.3.5.5. Soru Zarfları

ve sāyir şanāyiÖ-i cüz'iyeniñ her biri **nice** *işlenür tarıkin* gösterdiler 006b/15, *ya bunuñ yağın* **nice** *çıkarursız didüm* 186b/05, *hāzret-i nūh yanına gelüp* **ne** *buyurduñuz didiler* 008b/13, *hāzret-i nūh yanına gelüp* **ne** *buyurduñuz didiler* 008b/12, *duÖā mağbūl olacağ* **nere** *vardur* 175a/14, **nereye** *konaruz ve* **ķanda** *tururuz didiler* 216b/07, *nil ırmağı* **nereden** *çıkar ve* *çıkdığı yirde* **ne** *aşıl tāyife vardur* 061b/13, *māluñla* **niçün** *kanāÖat eylemezsin* 065a/01, **ķanķısın** *idiñ dirsiz* 208a/10, **ķaçan** *etrāf-ı vilāyetde* *ķoduğñ kimseler eyü olsalar* 090a/05, **ķanda** *gidersün diyü sorsalar* 107b/05, **niçün** *böyle idersiz didüm* 134b/10

1.3.6. Edatlar

1.3.6.1. Ünlem Edatları

āmın:

derün-ı kabrların cennet gibi ābād eyleye **āmın** 091b/21, *bu şeref-ile pāy-dār ola* **āmın** 113b/10

bārek-allah:

bārek-allah hıdmet ise ancağ ola 211a/18

bi-hāmdillah:

bi-hāmdillah-i teÖālā *bu dahı eyyām-ı devletlerinde meftūh* oldu 114a/09, **bi-hāmdillah** *hāliyā şeref-i dīn-i islām-ıla ne Öıydü's-şehid olur* 131b/13

diriğā:

diriğā ben bir nesne murād idindüm 152b/01

eyā:

eyā bu ne ola diyü taÖaccüb iderdi 139a/01, **eyā** *bunları neylesem* 152b/13

hāşā:

seni memleketiñ ehline **hāşā** *tañrı itdüm* 068b/01, *pādişāhuñuz* **hāşā** *tañrularuñuza yaÖñ yılduzlara çekildi* 070b/13, **hāşā** *ķulanc zahmetine mübtelā-y-ıdı* 086a/21

hay:

hay neylersiz *ķāhir tāli* *Ōdür* diyince 227b/03, *hay* bu ne *Ōalāmetdür* diyü *hayķırdı* 015a/09

hāyf / hāyfā:

öldi sultān selīm hāyfā hāyf hem *ķalem aĝlasun anı* hem *seyf* 113b/02, *hāyf* eger *uvanmadın saĝ iken* *getürseñ* 040a/18

heyhāt:

heyhāt ki yine *evvelki hāllarına* *geleler* 168a/17

hey:

hey *sen kimsin* ki 175a/17

ķāşķi:

ķāşķi *ben de bu tariķle* *ölsem didi* 154b/14, *ķāşķi* *fażlum benüm* *var olmasa* 061a/13

meded:

meded *bize iriş müsilmānlaruñ hatunlarını* *firenk elinden* *al* 088a/21

vallah / vallahı:

vallahı eger *yalıñuz daħı varsa* *mısrı fetħ* *ider* 228a/10, *vallah* *bir taşına niķe* *biñ altun harc olinsa* *daħı olmaz* 145a/11

vay:

vay *bizüm baĝdādumuz göre-y-idi* *didi* 011a/06, *vay saña* *sen pādişāh nesli* *degilsin* 038b/17, *vay saña iy hāmān* 072a/17

ziħj:

ziħj *Ōaql ki anı* *ķullanan peşimān* *olmadı* 078a/19, *ziħj* *bulut ki dökdügi* *ķan* *yaĝmuru-y-ıdı* 205b/09

1.3.6.2. Seslenme Edatları**bre:**

bre *ķomañ şunları* *didi* 067b/12

destūr:

destūr *ĝazādan hāzı olan* *çıķsun* *diyü* *çaĝırtıldar* 219a/11

diñ:

yūsufa diñ *cevbenüñ şuyını* *kessün* 196b/08, *şehrlü tāyifesine diñ* *geçmiş* *padişāhlardan* *ķanķısınıñ Ōadlından* *şākirlerdür* 11a/12

iy:

iy Óömri uzamış mağrūr padişāh 065a/01, vay saña iy hāmān 072a/17

hay:

hjrūn hay nedür diyince 060a/13

yā:

yā rabbi Óaduñ firÓavnuñ yaÓnı bu velid bin masÓabuñ Óömrin niçün uzun eyledüñ 072a/04, yā müsā ben aña bunca Óömür virdügüm anuñ-içindür ki 072a/07, yā yil neylersin 096a/02

1.3.6.3. Soru Edatları

Soru edatları, soru zamirleri ve soru zarfları başlıkları altında örnekleriyle verilmiştir. Bu nedenle burada yalnızca mı / mi soru edatına örnek verilecektir:

halās itmege rāzī degil misiz 209b/09, ğayretüñüz yoğ mi ne turursız 220b/10, kahtlık mi olur yoğsa ucuzlık mi olur 043a/05, açılır mi ğonce şubh aña hevādar olmasa 061a/12, iskenderiyye medresesinden Óaceb nesne mi olur ki 158b/12

1.3.6.4. Kuvvetlendirme Edatları

a/e:

ya biz teñrilerümüzi görürüze didi 197b/16

Óaceb:

bu Óaceb rāst gelişdür ki 086b/21, içlerinde bir Óaceb şinlik olur 124a/11, şimdi ne Óaceb yalan söyledi 160a/03

aşlā:

Óuqalā ve Óibret ehleri yanında aşlā şübhe yoğdur 161b/12, aşlā nasārāyı sevmez ve dñnlerin istemez-idi 201b/05

bile:

murdār olmuş ciyāfi bile yidiler 222b/02, hattā tarlalarında ekinleri bile taş oldu 119a/06

çağ:

pādişāh-ıla cemÓ olsa çağ yanında otururdu 020b/19, orada çağ deñiz kenārında yaturlar 176a/06

çü:

süleymāndur çü süretde selīmān 113b/15

da / de:

ammā ağaç Óamelin ol da ider 126b/18, ikisin de kendüye hāyin añlardı 131a/02

dahı:

bir cüz'î yirin dahı gedemediler 145a/07, şimdi dahı işleyen yirleri bellüdür 171b/05

elbette:

pādişahuñ yanında elbette kāhin olur-ıdı 021a/14, bir kimse ol şapuya şaşdı eylese elbette tayınur 066b/19

hāttā:

atları tavarları hāttā tarlalarında ekinleri bile taş oldu 119a/06, içinde her ne var-ısa görünürdi hāttā ādemleri bile şayılurdu 158b/17

hele:

ya cevher hele kimseye dime bu sır senüñ-ile ölsün 232a/13

hem:

bura Óimāret olınur didiler hem eyle oldu 147a/21, hem buyurdıkları gibi itdiler 215b/12

hergiz:

hergiz ölmez ve hiç muÓattal olmazsın 001b/14

hiç:

bir yazı yazılmış-ıdı ki hiç oşınmaz-ıdı 014b/13, hiç benden fāzil hālīfa gördüñ mi 081b/09

hod:

bunu hod bilürsin 194a/17, kıbt Óaskerinüñ hod nihāyeti yoğ-ıdı 209a/10

niçe:

fırenk kāfirleri elinden niçe belālar çekmişler 179b/05, anı niçe kerre görmişler 188b/05

yine / yene:

ol ilçisini yine döndürdi 207b/06, yine küffārı şıdılar 212b/13, altunları yine yirine şodı 014b/20, geceleyin gündüz yapıduğumuz yine yıķılur 058a/05

gene:

aña giden gene dönmedi 016b/19, gene yirlü yirine geldiler 046b/05

zinhār:

zinhār andan gayrıya *Öibādet* itme 049a/14, *zinhār* bir daħı buraya gelme 024a/19

1.3.6.5. Gösterme Edatları

çağ:

orada çağ deñiz kenārında yaturlar 176a/06

tā:

tā ki şehriñ ortasına aķar-ıdı 005b/17, *giderek deñizüñ tā* dibine indi 153a/06

uş:

uş seni kendüme ber-ā-ber itsem gerek didi 068b/02

işde:

işde bu ihrām yanında hāzır bir defîne var 118a/20, *işde yol önüñüzdedür* 045a/05

1.3.6.6. Bağlama Edatları

āhir:

iki yüz yetmiş yıl Öömür sürdi āhir milk-i dünyā aña daħı vefā kılmadı 046b/14, *begleriyle müşāvere ayledi āhir* re'yi bunuñ üzerine oldu ki 096a/21

Öākıbet:

faķır ve ganünüñ hālı diger-gün oldu Öākıbet şām da olan Öulemā ve şulehā tāyifesine tazarruÖ eylediler 101b/02, *anları gāh başdı gāh başıldı Öākıbet* içlerinden kaçup gitdi 108b/01

ammā:

tonı kara-y-ıdı ammā gevdesinde aķça gibi aķ aķ pulları var-ıdı 127a/03, *paygāambar degildür ammā* beytü'l-maķdışde hıızır paygāambarla bulışmışdur 156b/15

ancaķ:

bunuñ bi'l-küllıye resmin bozup gidermiş ancaķ bir ķurı ismin ķomışdur 148b/13, *Öaskerden her kişi zāyid olan esbābın şatsun ancaķ* atıyla silāhın ķosun 097b/12

andağ:

andağ mücerred nefş ü rūh ü cān yaratduñ 002a/01

anuñçün (ki) / anuñ-içün(dür) (ki):

atası ķulları bunı götürmediler anuñçün ki atası zamānında ziyāde hürmet

*bulmuşlar-ıdı 096a/09, orada cennet dikmeleri olur diyü tazılmış **anuñçün** ragbet iderin 147a/15, aña bunca Óömür virdügüm **anuñ-içündür ki** anda ehl-i jmán hūlarından iki hū vardur 072a/07, anı senderūs sıuyı-y-ıla yudılar **anuñ-içün** oğlına iskenderūs didiler 077b/14, bir oğlından artuğ oğlı olmadı **anuñ-içün ki** haq sübhāne ve teÓālā tūfān-ıla Óālemi helāk itmek isterdi 025b/18*

artuğ:

*tu yiyelim diyü qorqa **artuğ** hātırına anuñ gibi yaramaz niyyet getürmeye 031b/17, gözlerden gāyib oldı **artuğ** haberin bilmediler 054a/18*

baÓde-hu:

*mısr vilāyetin ana virdi **baÓde-hu** kendüsi yine kıstantiniyyeye döndi 079b/08, üç yıl pādişāh olup **baÓde-hu** fāriğ oldı 111b/01*

bārj:

***bārj** ol kimseleri birer birer pādişāh önine getürdiler 023a/03, añdurursañ **bārj** aduñ añduru gör 034a/12*

beher-hāl:

*sıymağı ve sınmağı pādişāhlara nisbet itdürürler **beher-hāl** vücūd ādemden evlādur 156a/08, āyet-i kerimesinde kuşuñ yapduğına işāret vardur **beher-hāl** bunda aşhāb-ı tevārih ziyāde ihtilāf itmişlerdür 183a/07*

bel:

*anuñ gibi **bel** dañı ziyāde hulefānuñ şulehāsından-ıdı 109b/09, uzunı yigirmi qarış **bel** dañı ziyāde 125b/16*

belki / belkile:

*bir uğurdan biş on Óaraba **belki** dañı ziyāde otı yir 126b/12, **belkile** Óamme-i nasārānuñ iÓtiqādları bunuñ üzerinedür ki 013b/12*

bes / pes:

***bes** qarjbü'l- Óahd olan zıce iÓtimād artuğdur 148b/03, **bes** ādemi halk idüp ana secde emriyle imtihān itdi 200b/10, putlara tapmadı **pes** toğrı cennete gitdi 007b/04, **pes** bu itdügüñüz fiÓl nedür 214b/03*

be-şart-ı ān:

***be-şart-ı ān** ki Óizzet ve ikrām ve tevķir ve ihtirāmında kuşūr kıomayalar 100a/20*

bile:

*hjn-i Óaqd-ı nikāhda bunu **bile** şart ider ki 124a/14, tā oralardan **bile** oñardılar 121a/18*

çü:

çü bildi ki milk-i cirmān dār-ı qarār degül belki cāy-ı firārdur 052a/16

çün:

dārā çün iskenderden mahbūsların isteyüp vormeyicek anuñla şulh emrinden ümüdi kesdi 155b/18, çün bu sūr bu sâ'atda bünyād urıldı āhir buña etrāk hūkm ider 227b/06

dahı:

bu bürke bir kaç yüz yıl var ola ki dahı tururdu 026b/20, ol şehir dahı yakın zamāna degin bāķı-y-idi dirler 033a/18

diyü:

hireme girmesünler diyü halka yasağ eyledi 138b/21, bir pāre istirāhat itsünler diyü binā eylemişdür 168a/19

eger:

eger didügi vāķı'ise žuhūr bulur 050b/09, eger beni alursa aña varayın 056b/19

egerçi:

hezār Őilāc itdiler egerçi ölmedi 078b/17, egerçi geldi ammā deñizden içerü girmedi 093b/20

farazā:

her kaçan bir belā irişse farazā memleketümüzde yağmur yağmasa 174a/01, farazā bir şehriñ evleri yıkılup üzerlerin toz topraķ yumsa 185a/02

fi'l-haķıķa:

şıyan da şinan da Őaskerdür fi'l-haķıķa ne bundan size sān ve ne iskendere rüchān gelür 156a/06, ilçi göndermek tedārikin eyledi ammā fi'l-haķıķa ğarażı müsilmānlaruñ ahvālın tecessüs itdürmek-idi 206b/16

ğālib:

bu feth ne Öaceb eglendi ğālib Öaskerden bir eksüklik olmuşdur 214a/18, yüzlerin āsumāna tutup meded çağrışdılar ğālib müstahıķlar-ıdı hiç fāyide itmedi 084b/14

gerçi:

gerçi şahhatı kendü virür veli ķulunu bunuñ gibiyle imtiñān ider 032b/05, ķamudan soñradur gerçi kıyāmı bunuñla oldu 002b/03

ğüyā:

ğüyā ol şanem üzerinde anlara selām virürdi 047a/08, ne eti çürimiş ve ne

kemükleri **gūyā** şimdi ölmüş gibi görünür 140a/16

hālbuki:

*hüneri var-ısa bunları altı yüz yılda yıkabilsün **hālbuki** yıkmak yapmaktan āsāndur 137a/11, bu bir binādur ki nā-gāh ben bozlam ol kıala diyü zamān andan kıorķar **hālbuki** dünyā yüzinde olan her binā ben bozılurın ol kıalur diyü zamāndan kıorķardı 144b/08*

hattā:

*halk açlıktan kırılmağa başladı **hattā** utriḅ kendüsi yayaķ açlıktan elin yire tayayı tayayı yürürdi 037b/20, ziyāde yavuz kıan dökici cebbār pādişāh-ıdı **hattā** aña firŌavn didükleri çok kıan dökdüğü için idi 056a/15*

hele:

***hele** āhir ğavġā basıldı āteş bir pāre ötürüşdi 084b/20, bir miķdār gitdüm **hele** bir emjnlık yire yitdüm 224b/05*

hem:

*didüğünde işābet itmişsün **hem** didiğün gibidür 125a/09, bura Ōimāret olunur didiler **hem** eyle oldı 147a/21*

hemān:

*içinde hāliyā sākin kimse yoķdur **hemān** bir hālġ fezādur 185a/04, sūrını ve sāyir tertġbini begendi **hemān** yirini begenmedi 227a/06*

her-bār:

***her-bār** ki aña varmağa kıasd iderler-ıdı aña sekiz arşun miķdārı yaķın varduķları gibi ol kıubbe ġāh śaġlarına ve ġāh śollarına dönerdi 029b/06, **her-bār** ol heykele bir kimse kıasd eylese ol śanem şöyle tutar çağırurdu 049b/18*

hiç:

***hiç** bu sūretlü Ōarabġ bize pādişāh mı olsa gerek 160a/03, Ōaķl bir cevherdür ki **hiç** aña kııymet yoķdur 178b/15*

huşūśā:

*çok Ōatıķ ve kıadım binālar vardur **huşūśā** buşayr nāhiyesinde ziyādedür 133b/10, ādem adlu bir eri var-ıdı **huşūśā** bulġar ehlinün be-ġāyet kıuvvetlüsiydi 162b/03*

ile:

*śalāha'd-dġn hāzretlerinün menāķıbı dil **ile** beyān ve kıalemle Ōayān olunmaz 092b/16, bir sebeb **ile** hāzret-i Ōiśā dġnine girdi 201b/06*

illā / ve illā:

köyleri hep gark eyledi **illā** şunları ki yüksek yirlerde vākıŕ olmuş-ıdı hemān anlar şaldı 165a/12, deñizde hiç bir cānavar şalmaz **illā** oraya cemŕ olur 058a 12, ħarācı kabŭl ide kemā-kān yirinde otura **ve illā** rŭma çıķa gide 209a/03, eger ol kimse iķerŭ şalı virecek ādem ise şalı virŭrler **ve illā** menŕ iderler-ıdı 035b/04

ise:

murādı her ne ise gŕri virŭr 172a/07, mumı her nere şodı ise oraya Őaķrebler dirildi 193a/18

ķaçan / her ķaçan:

her ķaçan ādem anı iki eliyle tutsa anı ķuşar 013a/12, ķaçan yoluñ iki bahşına irişse bir bölŭgin daħı gŕndere 059b/06

keźālik:

bīşi daħı keźālik varur bir yirde daħı bir Őaźim degirmi gŕl olur 122b/14, keźālik dŕgŭp gŕtŭrmeli olsa daħı bŕyle bulur 173b/05

ki:

ol Şehr ħalkı yoĝ-ıdı ki gelŭp anı ķurtara-y-ıdı 189b/09, dŕrt muşannaŕ ulu şanemler dikdi ki dŕrdi dŭnyānun dŕrt tarafına deĝerdi 028b/08

lākin:

şandal aĝacıdur lākin mısruñ havāsı anı taĝyir ider 014a/07, ķorķum ve ķocalıĝum ve ħastalıĝum yoĝ-ıdı lākin baña bir belā irdi ki 151b/08

mādām ki:

mādām ki dimyāt Şehri yirinde bāķi ola firengŭñ aña tamaŕı ve gemiler-ile diyār-ı mısra hŭcŭmı eksŭk olmaz 179b/08

maŕa-hazā :

tamām bir gŭn şabāħdan aĝşama deĝin ocaķda yanar aślā kŭli olmaz maŕa-hazā ĝāyet berk aĝaçdur 014a/06, ŭçine bile işāret var-ıdı maŕa-hazā şāŕir buni ķaşd itmemiş-ıdı 094a/10

meger:

meger Őamme-i ħalkı Őŕyle zuŕm iderler-ıdı ki 129b/13, meĝer inmesin çıķmasın biliŭr kimse ola-y-ıdı 158a/10

meşelā:

meşelā bir kimsenŭñ atı ħoş olmasa varur kāfir maķberesine iletŭr 032b/07, meşelā bir ħatun kişiniñ burusı tutsa toĝıramasa varur ol Öavrat sŭretiniñ ķucaĝında tutduĝı oĝlancuĝuñ eli-y-ile başın sıķardı 024b/19

niçe ki:

*āhir halk ol kātibe düşündiler **niçe ki** biybarsa anı söylettiler 130b/14*

nihāyet:

***nihāyet** cümle Óaskeri otuz iki biñ atlu ve altmış biñ yaya-y-ıdı 155a/02, nilüñ berü inlülügi **nihāyet** oğ atımı yirdür 174b/10*

nite ki:

*aña ağaç degül otdur diseñ de olur **nite ki** baÓzılar otdur 186a/08, āhir didükleri gibi oldu **nite ki** zıkr olınsa gerek 089a/15*

nola:

***nola** var tanış didi 159b/12, ehl ve Óayālumuzla anda ölince tavattun ideyüz didiler mısır **nola** maÓkül fikr itmişsiz 009b/10*

ola ki:

*fethi āsāndur **ola ki** feth ideydüm didi 204b/03*

ol cihetden:

*muśāhabeti anlar-ıla-y-ıdı **ol cihetden** kendü dañı tariğlerden āgāh-ıdı 027a/09, kabāyı Óabāya serjri ĥasīra değışdi iskenderüñ memāliki **ol cihetden** yādlar eline düşdi 077a/03*

olmasa:

*gelincik didükleri cānavar ki ġayrı memleketlerde dañı çoğdur **olmasa** yılan ve Óağreb çoğluğundan kimse sākin olmağā kābil olmazdı 013b/21*

şakın:

***şakın** bundan ġayrı fikr üzerine olmayasın 209a/16, **şakın** hiç bir nesneyi aña şerik kılma 049a/12*

şāyed:

***şāyed** sizüñle bizüm aramızda düzenlik ola ortamuzdan cenk ve cidāl ve ĥarb ü kıtāl götürüle 207a/02*

şöyle ki:

*içinde fāhir taÓamlar-ıla toptolu **şöyle ki** eger anlardan bir Óasker yise bir zerre eksilmez-ıdı 019a/10, muĥkem berkitdiler **şöyle ki** içine şu girmekden emin oldu 066b/04*

tā:

*anuñla vilāyet içinde ad çıkara **tā** ilde benüm ne aśl kimseye varduğum bileler 057a/04, sayyādllara kendüyi gösterür **tā** ĥāyeleri alınmış idügin bilüp kendüyi salı vireler 129b/01*

toğrısı:

toğrısı cān tatlıdur 196a/15

vaqtā ki:

vaqtā ki anlarla buluşup cenk itdi *değÖat*-ıla aralarında kıtāl oldı 211a/20, *vaqtā ki* bu hālī görđi ol vilāyeti terk idüp yine mısra döndi 049b/15

ve / ü:

ol gün aḥşama degin keçiyi gütdi ve aḥşam olıcağ yataklarına iletdi 057b/20, *var kıyās it nice olur anuñla hāl sāhire olsa ü Öavrat* 060b/01, *taht ü rahtı tahta-ı tábūta degişdi* 102b/06, *ins ü cān yaratduñ* 002a/04

ve eger:

ve eger gene yirine qosalar kemā-kān işler-idi 014b/01, *ve eger* timsāhuñ ödi-y-ile aq düşen göze kuhl çekseler zāyil ider 129a/01

ve'l-hāsıl:

ve'l-hāsıl kız anları görđi 151a/04, *ve'l-hāsıl* tedbirlerini taqđir bozıcağ gördiler 227b/04

velj:

Öaşıq-ı dil-efgārı oldı velj hālın aña Öarz itmege qorqardı 038a/21, *aña devlet yüz gösterdi velj Öömri pāyidār olmayup* 080b/08

ve lākin:

ve lākin timsāh be-gāyet büyük olur 125b/16, *ve lākin* ol zamānlarda şuyı zāyiÖ itmezler-imiş 131b/15

ve yā:

yağmur yağsa ve yā tāÖün olsa 174a/01, *müsāfir hasta ise ve yā öli ise* 042a/05

ve yāhūd:

meger Öavratdan emin olmaz kişi zāhide olsa ve yāhūd ābide 060a/21

yalıñuz:

yalıñuz buḥayra ḥalqından bir günde yigirmi bin deñlü ādem katl eyledi 231b/09

yene / yine / ve yine:

seni kesmezın dise yine eski hālına varur dirler 013b/02, *memleketden kovup çıkardığı qarındaşların yine* memleket içine getürdi 021b/17, *ser-Öaskeri olanı tutdı ve yine* şalı virdi 071b/02

yaÖnj:

ben furūnesin yaÖnj bir erin didi 049a/06, *sebÖa-ı seyyāre didükleri*

yılduzlara müdebbir yidi melek ola **yaŌni** bu yidi yılduzdan her biriniñ aĥvālın kendü göginde bir melek tedbir ide 180b/11

yohsa:

bu üçinden birin iĥtiyār idiñ **yohsa** ġayrı tarıķle ūlĥ olmaz 208a/01, didüklerin idiñ **yohsa** sizüñ anlar-ıla cenge tāķātuñuz yoķdur 208a/08

zırā:

baña degdügin gibi kendüñi helāk idersin **zırā** benüm bir rabbüm vardur ki beni senden ol ūaķlar 055a/07, vardı heykel-i ūemse girdi **zırā** güneūe tapardı 134a/11

1.3.6.7. Karşılaūtırma Edatları

de....de:

senüñ **de** benüm **de** ilāhum oldur ki 049a/08, kendüleri **de** tavarları **da** gündüz ūiddet-i ĥarāretten yir altında zır-zemiñlerde olurlar 173a/02, kendü **de** ĥurtuldu naūrāñiler **de** 201a/19

eger....ve eger:

eger mırdür **ve eger** vezır 211b/06, **eger** bizüm kimsemüz ġālib olursa siz el virüñ sizi tutalum didüğümüz gibi maĥbūslarımızla deġiūelüm **ve eger** sizüñ kimseñüz ġālib gelürse sizi ūalı virelüm 213b/12

ġāh....ġāh / ġāh....ve ġāh:

nil ūuyı Ōādetince **ġāh** artar **ġāh** eksilürdi 223b/11, evvel kendü ĳolayına gider **ġāh** kesilür **ġāh** aķardı 048b/05, **ġāh** Ōamāliķa ĥükm itmiūdür **ve ġāh** yunāñiler **ve ġāh** rüm ĥükm itmiūdür **ve ġāh** fars 015b/09, aña müdārā yüzinden **ġāh** vaŌd **ve ġāh** vaŌjd ūüretinde bir nāme gönderüp 196a/11

hem....hem / hem....ve hem:

evvelki ūehirde **hem** büyük **hem** maŌmür-ıdı 044b/17, **hem** maġrūr idicidür **hem** aldayıcı 151b/14, saña **hem** iki biñ altını vireyin **hem** seni yine yoldaūlarıña ulaūdurayın didi 159b/07, **hem** ĥācesi **ve hem** vezırı-y-ıdı 076b/18

gerek....gerek:

gerek cıblaķ eliyle **gerek** eline biz gibi bir nesne ūarup ya aġaķ gibi bir nesne alup aña yapıūsa 125b/04, **gerek** eskiden düūmiū aķ olsun **gerek** yiñiden giderür 129a/03

kimi....kimi / kimi....ve kimi:

kimi al **kimi** ūaru **kimi** torı **kimi** aķ **kimi** ĳara-y-ıdı 161a/12, anlaruñ **kimi** ĳabül **kimi** redd itdi **kimi** tevaķķuf gösterdi 071a/09, **kimi** ĳoca **ve kimi** yigit **kimi**

Óavrat kimi er kimi kız kimi oğlan-ıdı 117b/19, kimi büyükdür kimi küccük ve kimi toprağdandır ve kimi kiremüdden 144a/12

ne....ne / ne....ne de / ne....ve ne:

aña ne sihr fāyide itdi ne tedbjr 023a/12, anuñ ne dibin buldılar ve ne kenārına irdiler 171a/06, ne sıyı vardır ne ağacı ve ne ekini vardır ve ne oti 177b/06, atasına ne kendüsi vardı ne de oğullarından bir fert vardı 008b/16

baÓzı....baÓzı:

anlara baÓzı nesneyle emr idiip baÓzı nesneden yıglındururdu 048b/18, baÓzılar bunu taşdıķ idiip baÓzılar nefy iderler 082b/11, baÓzınuñ yüzi altundan ve baÓzınuñ gümişden-idi 117b/21, bunlaruñ baÓzı büyükdür ve baÓzı küccük 133b/11, ol kademeleruñ baÓzı bozulmuş baÓzı henüz bozulmamışdur 142a/17

ya....ya / ya budur....veyā (budur):

güc-ile ya bir taşın ya iki taşın ancak qoparurlar-ıdı 144b/18, ya budur imāna geleler veyā harāc vireler veyā cenge hāzır olalar 207b/13, ya budur nihāyetine degin varalar veyā budur ol yolda helāk olalar 137b/02, ya budur cümleñüz kırıla veyā budur düşmanı baśasız 209a/15

bir yaña...ve bir yaña:

bir yaña qahtdan ve bir yaña tāÓundan hālları harāb oldı 222b/11, bir yaña vebā Óanāsi ve bir yaña galā belāsi memlekete tamām ıstırāb virdi 218b/18

degül belki:

dār-ı qarār degül belki cāy-ı firārdur 052a/17, müstebÓad degül belki edñiden ednā bir emrdür 005a/09

1.3.6.8. Çekim Edatları

artucaq:

on zirāÓ+dan artucaq qarār eylediler 029b/11, ol artucaq vāqıfdur 181b/12

artuq:

yigirmi kerre+den artuq yād ider 010a/16, çerāğ+dan artuq şuÓle virürdi 018b/05, kendü ağırı+ndan artuq şu şıgar 175b/14

aşl:

bu aşl şıÓr söylenmek olmamışdur 187a/11, beni bu aşl evde şu hāl-ıla qoya 223a/20, birinde şu aşl delük vardır 023b/21, iskenderiyye içinde ol aşl nesne vākıÓ olmadı 154a/06, ol ne aşl yirdür bilmezın 159b/05

aşağa:

ol kaynar zeyti başı+ndan aşağı aqdaralar 194b/01, bir yüce tağ+dan aşağı atdurdı 030b/04, şu kaynar yir+e aşağı aqar 013a/07, taşlar+a aşağı şular aqar 182b/18

ber-ā-ber:

iki tarafa bile ber-ā-ber meyl itdi 066b/06, anuñ+ıla ber-ā-ber gelmezdi 040a/02, seni kendüm+e ber-ā-ber itsem 068b/02, elüñizi başuñuz+a ber-ā-ber idiüp 134b/03

berü:

āyine içinde yöni berü görünse 042a/03, ol zamān+dan berü işlemez 188b/02, niçe biñ yıl+dan berü ol baqla dānesi ol kiremüd içinde anlar için şaklanmışıdı 074a/04, mısır+a berü nūbe gemileri gelür 123a/06

bile:

qonduğı yirde bile qondılar 059b/17, kendüleri nil içine bile atdılar 015a/11, gemiye nūh payğāambar+la bile girdi 006a/03, güneş+ile bile dönerdi 018a/13, yanı+nca bile olan muŕtemedleri ve niçe h^wāśś-ı ricāl-y-ıla iskenderiyyeye irişiđi 060a/09, cümle begler öñi+nca ve yanı+nca bile binüp gitdiler 099a/03

birle:

çağıran feryād birle elamān 003a/21, bu+nuñ birle gine kehene ve sehereye gāyetle hürmet ve ikrām ider 194a/14

degin:

bir gün aqşam+a degin yürüdiler 178a/11, dibinden tā başı+na degin seyrek iri iri yazular qazulmuş-ıdı 182b/03

deñlü:

bir günde yigirmi biñ deñlü ādem qatl eyledi 231b/10, qulleler deñlü yeşim taşları eline girdi 026b/14, büyüklükde şimdiki deñlü yoğ-ıdı 204a/11, ancak bir qasaba deñlü qalmışdur 216b/09, her kimse çırağı deñlü nūr virür 090a/07, murādı olduğı deñlü tenümden at alduğından 224a/16, diledüğüñ deñlü al 038b/16, elümüzden gelen deñlü qalışalum 225a/10

dürlü:

üzerinde her dürlü yimişden bitmiş-ıdı 035a/13, yetmiş dürlü Őacıb ve garıb nesne gördi 049b/12, dürlü dürlü āvāzlar virürler-ıdı 169a/19, niçe dürlü buhürlar virdiler 194b/10, hiç bir dürlü ihānet qalmadı ki aña itmeye 223b/03

emşāl:

*kendü emsâli pâdişâhlar gibi buña da bir nâvus idüp 024b/05, on dürlü **bunuñ emsâli** Óacıb ve ğarīb nesne var-ıdı 059a/15, ğayrı yirde **anlar emsâli** direkler ola-y-ıdı 160a/12, **bunlar emsâli** büyütda sâkin olan tuyūr cinsinden 228b/20, deve ve keçi ve sığır ve keçi **emsâli** hâyvânât ürer 171a/21*

evvel:

*tūfân-ı nūh+**dan evvel** olmuşdur ki 183a/08, kendü+**den evvel** geçen pâdişâhlarıñ ve hükemānuñ kitābların buldurdı 1912a/10*

ğayrı:

*bu üç söz+**den ğayrı** nesne söylemeyeler 207b/13, allah+**dan ğayrı** kimse bilmez-ıdı 017a/03, **bundan ğayrı** bir menār dañı dikdi 025b/08, Óişyān olma+**dan ğayrı** fāyide görmedi 034a/10*

gibi:

*üzerin her dāyim bulut **gibi** bir nesne alup tururđı 034b/18, çize vilāyetine geç-**dügi gibi** itrīb adlu bir şehir yapmış-ıdı 037b/16, **anuñ gibi** iş işlenmemiş-ıdı 040b/14, **bunuñ gibi** ittifāk degmede düşmez 094a/10, didüğine inan-**ur gibi** oldılar 050b/07, anuñ eyyāmın+**daki gibi** altunuñ çoķluđı 053a/18, o yakınlarda biçil-**miş dögil-miş gibi** görünür 074a/01, gerek+**i gibi** Óadl ü dāda başladı 091a/16, yine **ol degil gibi** oldı 094b/21*

göre:

*aña **göre** benüm pâdişāhlıđımı kıyās itsün 118b/09, bunlar mütehammil olduğı+**na göre** istiÓmāl olına 126a/19, yılduzlarıñ hey'etlerine ve şeklleri+**ne göre** heykeller düzüp 180b/17, hālı+**na göre** ħarāc keseler 212a/16*

güne:

***bir güne** haberi söylenürdi 043a/15, **bir güne** esbāb ve bir dürlü eşķāl gönderürdi 059b/13*

içre:

*Óaskeri **içre** nidā itdürdi 104a/03, tūfān haberi cihān **içre** şāyiÓ olup 139a/12*

içün:

*ħašetāt-ı arzdan ħıfz **içün** üzerine tılsım eylediler 017a/04, her yıl nil **içün** bir ulu cemÓiyyet iderlerdi 129b/10*

ile:

*Óacem pâdişāhı dārā **ile** cenge Óazımet eyledi 155a/05, kavm+**uñ ile** her yıl ol bayrama hāzır olasın 024b/12*

ķadar:

mişkārda çekürge kadar olur 128b/01, anlara yit-ecek kadar azık kodular 171a/08, mırıye bu kadar māl hāsıl olurdu 130b/15

karşu:

aña karşu tekrār Óasker gönderdi 061a/06, seferlere gittiğın+e karşu yirine kor giderdi 094b/18, sağır kulağ+a karşu tamzursalar 129a/12, birbirleri+ne karşu at saldılar 155a/20

mānend / mānendi:

aña mānend bir kaśr yapdura 160b/15, ol develer mānendi üçinci taşdan ayakları üzerine kıyım bir deve dağı vardır 174a/18, anuñ mānendi şāh yüzün görmedi 003a/16, hiç anuñ mānendi hāzıne bulunmazdı 090b/12

mertebe:

dğin-i islāmuñ tamām mertebe şevket ü şalābetiyle 203a/17, sen hıfzlarında bu mertebe ihtimām idüp 186a/12, mümkün olan mertebe beyān ve aÓyan olındı 198b/21

mişāl:

deryā içinde atalar mişālı görinür 132a/18, altunlar ve üstüvāneler mişālı zeberced taşları çıkarup 026b/14

nisbet:

bu zamāna nisbet gine ol zamānda maÓmür-ıdı 198b/17, anlara nisbet iskenderüñ Óaskeri deryā yanında katre mişālıydı 155a/14

öñ:

kendü+den öñ gelen pādişāhlar cemÓ itmedüğü mālı 030b/17

öñce:

içlerinden öñce varan toruğına çıkdığı gibi 120a/01

öñdin:

an+dan öñdin pādişāhlar içinde ādem asmağ siyāseti yoğ-ıdı 028a/12, hürmüs+den öñdin gelmişdür diyü iÓtimād iderler 139b/05

öte:

hatt-ı istivā+dan öte cebel-i kumr eteginde bağırdan bir kaśr yaptı 121b/09, andan öte gemi geçemez 123a/07, nil kenarı+na öte döşenmiş 172b/01, nūbe memleketi+ne öte yabānlara giderdi 005b/14

ötürü:

hüsn-i tāÓatın+dan ötürü aña māniÓ olamazlar-ıdı 200a/04, sen bu diyāra neden ötürü geldüñ 159a/16

özge:

māl sevmek+den özge azdurıcı yoqdur 089b/16

šoñra:

andan shoñra ikisi birbirine tamām qarışur 172b/16, *tūfān+dan shoñra* Őimāret olunan 176a/11, *bahādur* kimselerin qatl it-*dükden shoñra* maŐreke yirinde kendüyi de *şehid* itdiler 179a/16

taşra:

müsilmanları hisār+dan taşra sürdiler 213a/20, *ağızların+dan taşra* çıkmış azuları var-ıdı 049b/11

toğrı:

mısr+a toğrı revāne kıldı 228a/19, *yol+a toğrı* revān oldı 065b/09, *sarāyı+na toğrı* gitdi 099a/20

tolayı:

tolayı şehir için seyr itse olurdı 153b/16, *kiçirek şehir-idi tolayı* bārū içine alınmış-ıdı 182a/07

üzre:

altunuñ biñini Öahd+i üzre yoldaşlarına virüp 160a/07, *nil suyin Őadālet üzre* köylere bahş iderler 164b/01, *ol beg dañı emr+i üzre* mahalluñ üzerine vardı 171a/04

yaña / yañadan:

bu yaña iskenderiyyede haberleri muqavkısa irişdi 204b/11, *bu yaña* mezkūr eymen düleyfe emrinden fāriğ olduqdan shoñra 061b/07, *barmağıyla güneş+den yaña* işāret iderdi 157a/07, *bu yañadan* etrāk dañı cemŐ olup anlaruñ üzerlerine vardılar 220b/12, *her yañadan* üzerine ādem çoqarup iskenderiyyeyi taŐmire başladı 057a/20

yuqaru:

yir+den yuqaru bir ziraŐ miqdārı boyı olup 186a/07, *altmış yaşı+ndan yuqaru* olanın qoca diyü hisāb itmişler 072b/17, *havā+ya yuqaru* bir niçe yüz ziraŐ tūli olup 157b/11, *gög+e yuqaru* salıb şeklinde bir Őalem kaldururlar 202b/12

ziyāde:

te'şirin didükleri+nden ziyāde buldı 193b/05, *otuz nefer+den ziyade* şahābe-i kirām var-ıdı 210a/02

1.3.7.Fiiller

1.3.7.1. Şahıs Ekleri

1.3.7.1.1. Şahıs Zamiri Kökenli Şahıs Ekleri

Geniş zaman, gelecek zaman, öğrenilen geçmiş zaman, istek ve gereklilik çekimlerinde kullanılan eklerdir.

Tablo 2. Şahıs Zamiri Kökenli Şahıs Ekleri

Şahıs Zamiri Kökenli Şahıs Ekleri	Tekil	Çokluk
1.	+(U)m, +(A)m, +(I)n	+mİz, +(v)Uz
2.	+sIn	-sİz
3.	Ø	+lAr

1. tekil şahıs eki: +(U)m / +(A)m / +(I)n

bulur+um 024a/18, *ko-y-am* 068b/16, *bil+em* 052a/04, *koparay+ın alay+ın* 177a/16, *ögredey+in* 006a/09

2. tekil şahıs eki: +sIn

göstere+sin 009b/09, *yapmış+sın* 227a/06

1. çokluk şahıs eki: +mİz /+(v)Uz

itmiş+üz+dür 065a/08, *otururumuş-uz* 134a/20, *ide+vüz* 050b/08

+miz ekinin metnimizde tek bir örneği vardır:

düş+emiz 078a/17

2. çokluk şahıs eki: +sİz

oқыya+sız 140b/18, *neyler+siz* 227b/03, *fıkr itmiş+siz* 009b/11

3. çokluk şahıs eki: +lAr

yürümüşt+ler 138b/08, *koşa+lar* 139a/17

1.3.7.1.2. İyelik Eki Kökenli Şahıs Ekleri

Şart ve görülen geçmiş zaman çekiminde kullanılan eklerdir.

Tablo 3. İyelik Eki Kökenli Şahıs Ekleri

İyelik Eki Kökenli Şahıs Ekleri	Tekil	Çokluk
1.	+m	+K
2.	+ñ	+ñUz
3.	Ø	+lAr

1. tekil şahıs eki: +m

şataşdu+m 119a/16, *işitdü+m* 144b/11

2. tekil şahıs eki: +ñ

korşutsa+ñ 186a/05, *bilmezse+ñ* 038a/11

1. çokluk şahıs eki: +K

işidürdü+k 051b/13, *yazındu+k* 140b/14

2. çokluk şahıs eki: +ñUz

yazmamışdu+ñuz 050a/17, *gönderse+ñüz* 096a/20

3. çokluk şahıs eki: +lAr

buldı+lAr 051a/05, *bişürme+lAr* 084a/16

1.3.7.1.3. Emir Kipinde Kullanılan Şahıs Ekleri

Emir eki, hem kip hem şahıs ekidir. Emir kipi, “1.3.7.2.2.1. Emir Kipi” başlığı altında incelenmiştir.

1.3.7.1.4. +yUz Şahıs Eki

Bu ek, Şart ve İstek kiplerinin 1. çokluk şahıs çekimlerinde karşımıza çıkar. Bu ekin tek örneğinin Şeyhoğlu Mustafa'nın Hurşid-name adlı eserindeki "gideyüz"

sözcüğünde görüldüğünü belirten Erkan Salan, ekin önceki beyitdeki "gedayuz" sözcüğüyle ses uyumu oluşturmak için değiştirilmiş +(v)Uz şahıs eki olduğunu söyler.¹³ Bu ekin şahıs zamiri kökenli +(v)Uz ekinin değişmiş bir biçimi olması muhtemeldir:

emîn ol-sa+yuz 074b/16, *tağ-a+yuz* 087a/07, *çıkar-sa+yuz* 151a/06, *ma'Ömür idivir-se+yüz* 196b/12, *ma'Ömür idebil-se+yüz* 196b/14, *şulh itdüribilür-se+yüz* 207b/05

sâkin ol-a+yuz 009b/09, *al-a+yuz* 178b/21, *id-e+yüz* 009b/10

1.3.7.2. Şekil ve Zaman Ekleri

1.3.7.2.1. Bildirme/Haber Kipi Ekleri

1.3.7.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman: -dİ

1. tekil şahıs:

oğl-du+m 115a/17, *ört-dü+m* 137a/12, *varma-du+m* 159b/05

2. tekil şahıs:

yarat-du+ñ 002a/01, *rahm it-dü+ñ* 201b/20, *gözleme-dü+ñ* 213b/19

3. tekil şahıs:

katl eyle-di+Ø 214a/05, *sor-dı+Ø* 216a/05, *taşma-dı+Ø* 037b/18

1. çokluk şahıs:

yokla-du+ğ 141b/04, *temâşâ eyle-dü+k* 186a/07

2. çokluk şahıs:

esir ol-du+ñuz 213b/07, *deñe-dü+ñüz* 232a/13, *itme-dü+ñüz* 232a/13

3. çokluk şahıs:

buyur-dı+lar 112a/19, *biç-di+ler* 117a/16, *inme-di+ler* 226b/12

1.3.7.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman: -mİş, -updur

2. tekil şahıs:

işâbet it-miş+siñ 125a/09, *yap-mış+siñ* 227a/06

3. tekil şahıs:

geçür-miş+Ø 073a/16, *yazıl-mış+Ø* 118b/06, *çopma-mış+Ø* 140a/18

¹³ Erkan SALAN, *Eski Anadolu Türkçesinde Standart Dışı Kullanılan Çokluk 1. Kişi Ekleri Üzerine*, TAED, Erzurum, 2016, s. 31-32.

ol-updur 002b/15

1. çokluk şahıs:

it-miş+üz+dür 065a/08, *yaz-mış-uz+dur* 013b/05

3. çokluk şahıs:

oy-mış+lar 015a/02, *öl-miş+ler* 052a/09, *inme-miş+ler* 044b/01

1.3.7.2.1.3. Geniş Zaman: -(A)r,-(U)r / -z

1. tekil şahıs:

al-ur+ın 015a/21, and *iç-er+in* 209b/05, *bul-ur+um* 024a/19, *cemÖolma-z+ın* 057a/02

2. tekil şahıs:

vir-ür+sin 038b/11, *ağla-r+sın* 175a/19, *eyleme-z+sin* 065a/03

3. tekil şahıs:

bırağ-ur 161b/09, *çöker-ür* 162a/19, *yat-ur* 128b/06, *toķınma-z* 170b/15

1. çokluk şahıs:

dile-r+üz 009b/08, *ķork-ar+uz* 074b/16, *isteme-z+üz* 097a/14

2. çokluk şahıs:

söyle+r-siz 196b/ 07, *al-ur+sız* 058a/02

3. çokluk şahıs:

çıkār-ur+lar 013b/06, *besle-r+ler* 013b/18, *tutınma-z+lar* 087a/03

1.3.7.2.1.4. Gelecek Zaman: -IsAr, -(y)AcAK

1. tekil şahıs:

giriftār ol-ısar+ın 030b/05

3. tekil şahıs:

ol-ısar 113b/16, *çık-acaķ+dur* 024b/12, *ol-acaķ+dur* 043a/06, *itme-yecek* 055a/11

1.3.7.2.1.5. Şimdiki Zaman: -yorur, -(y)Up turur

Metindeki örnekler sınırlıdır:

otur-u yorur+ın 196a/14, *gör-e yorur-sız* 225a/08, *yat-ı yorur-ıdı* 008b/19, *tur-u yorur* 038b/16, *gel-i yorur* 042a/04, *gid-e yorur-larıdı* 168a/01

dik-üp turur+lardı 070a/02, *dikil-üp turur+dı* 136b/07, *işle-yüp turur+ın*

214a/12, *bağla-yup turur+lar-ıdı* 205b/16, *al-up turur+dı* 034b/18

1.3.7.2.2. Tasarlama/Dilek Kipleri

1.3.7.2.2.1. Emir Kipi:

1. tekil şahıs: -AyIn

tanış-ayın 055b/17, *güd-eyin* 057b/19

2. tekil şahıs: +Ø

al+Ø 055b/18, *diñle+Ø* 024a/05, *çorkma-Ø* 024a/01

3. tekil şahıs: -sUn

çurtıl-sun 094a/03, *kes-sün* 196b/08, *çürime-sün* 118a/05

1. çokluk şahıs: -(y)AlUm

kon-alum 225a/08, *üleş-elüm* 009b/12, *karışma-yalum* 065a/11

2. çokluk şahıs: -(U)ñ, -(U)ñIndI

Öasker koş-uñ 056b/16, *ara-ñ* 116a/19, *ölme-ñ* 205a/06

Emir kipinde görülen -ñ+IndI eki metnimizde, eklendiği fiile "çabukluk" anlamı vermektedir. -dı eki ile ilgili Muharrem Ergin "Emir şeklinin çokluk ikinci şahsının sonunda, çok nadir olarak, ekleşmiş bir hitap unsuru görülür. Bugün kullanılan bakındı hele! ile son devirlerde kullanılmış durundu gibi sözlerde böyle bir -dı, -du unsuru vardır. Bu unsurun hadi, haydi kelimelerinde de bulunan ve bazen de onların yerine tek başına kullanılan di! hitap edatından geldiği anlaşılmaktadır"¹⁴ der. Türkiye Türkçesi ağızlarında "haydindi"¹⁵ sözcüğünde de görülen bu ek, muhtemelen -di ekinin, emir ekiyle kullanımının kalıplaşarak -ñdi /-ndi biçimini almasıyla ortaya çıkmıştır:

gel-üñindi 213b/11, *di-ñindi* 213b/14

3. çokluk şahıs: -sUnAr

tut-sunlar 090a/09, *gel-sünler* 207a/01, *çıkma-sunlar* 084a/11

1.3.7.2.2.2. Şart Kipi: -sA

1. tekil şahıs:

¹⁴ Muharrem Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yay., İstanbul, 1990, s. 308.

¹⁵ Ahmet Günşen, Mehmet Dursun Erdem, *Türkiye Türkçesi Ağızlarında Tür Değişirme Örnekleri*, TURKISH STUDIES -International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-, Volume:2/3, Winter 2007, s. 76- 77

tur-sa+m 033a/03, *neyle-se+m* 152b/13, *varma-sa+m* 119a/18

2. tekil şahıs:

bağ-sa+ñ 132a/17, *söyle-se+ñ* 011b/08

3. tekil şahıs:

bakıl-sa 158b/01, *yücel-se* 157a/08, *örtünme-se* 010b/04

1. çokluk şahıs:

di-se+k 185a/12, *ol-sa-yuz* 074b/16

2. çokluk şahıs:

kırtar-sa+ñuz 208b/07, *gönder-se+ñüz* 096a/20

3. çokluk şahıs:

oyna-sa+lar 121a/07, *sür-se+ler* 129a/01, *bişürme-se+ler* 084a/16

1.3.7.2.2.3. İstek Kipi: -(y)A

1. tekil şahıs:

bozıl-a+m 144b/09, *çekil-e+m* 068b/16

2. tekil şahıs:

oğıld-a+sın 089a/04, *eglen-e+sin* 159b/10, *itme-ye+sin* 209a/14

3. tekil şahıs:

çizil-e 141b/14, *şakla-ya dime-ye* 210a/11

1. çokluk şahıs:

düş-e+miz 078a/17, *şabr id-e+vüz* 050b/08, *olma-ya+vuz* 178b/19, *id-e+yüz* 009b/10

2. çokluk şahıs:

uğraş-a+sız 209a/15, *emr id-e+siz* 214b/15

1.3.7.2.2.4. Gereklilik Kipi -mAIU ol-, -sA gerek, lazım

kullan-malu ol-sañ 090a/01, *al-malu ol-sa* 101a/02, *buyur-malu ol-duğlarında* 11a/05, *yaz-malu ol-salar* 118b/18, *kapalı-malu ol-dı* 198a/08, *şarş-malu olma-ya* 144a/17, *gönder-melü ol-duğda* 072b/13, *göç-meli ol-ıcağ* 211a/12

Metnimizde gereklilik anlamı vermek için çoğunlukla "-sA gerek", az sayıda da "lâzım" biçimleri kullanılmıştır:

kalksalar gerek 230b/16, *zıkr olınsa gerek* 224b/15, *ata binüp inmek gerek* 021a/10, *anı görmek gereküz* 070b/13, *zıkri gelse gerek* 165a/17, *güç yir yürümek gerek*

ki 177b/14, *çıkmağ lāzım geldi* 131a/09, *beklemek lāzım gelmiş-idi* 187a/02, *Øasker-i müslimîne meşaqkat lāzım gele* 204b/04, *lāzumdur ki bir şarncuñ içini henüz boğazlanmış tāze emerce oğlancuğlar kanyyla tolduralar* 201b/11

1.3.7.3. Birleşik Zaman Çekimleri

1.3.7.3.1. Hikâye Birleşik Çekimi:

1.3.7.3.1.1. Görülen Geçmiş Zaman Kipinin Hikayesi

di-dü+m+i-di 151b/07, *utanma-du+m+t-dı* 214a/13, *ko-du+m+t-dı* 082a/05

1.3.7.3.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikâyesi:

yapıl-mış+t-dı 153b/16, *itme-miş+i-di* 154a/14, *yap-mış+Ø-dı* 175a/05, *kablan-muş i-di* 037a/09

1.3.7.3.1.3. Geniş Zaman Kipinin Hikâyesi:

yigren-ür+Ø-düñ 065a/17, *ah id-er+Ø-düm* 224a/16, *şan-ur+t-dı* 010a/21, *çağrış-ur+lar-t+dı* 199b/03, *kalğma-z+Ø-dı* 198a/19

1.3.7.3.1.4. Şimdiki Zaman Kipinin Hikayesi:

yat-t yoru-r+t-dı 008a/19, *gid-e yoru-r+lar+t-dı* 168a/01

1.3.7.3.1.5. Şart Kipinin Hikâyesi:

rağbet ol-sa+Ø-ydı 070a/09

1.3.7.3.1.6. İstek Kipinin Hikâyesi:

al-a+Ø-ydı 189b/15, *gel-e+Ø-ydı* 202a/19

1.3.7.3.2. Rivayet Birleşik Çekimi: -mİş

1.3.7.3.2.1. Öğrenilen Geçmiş Zaman Kipinin Rivayeti

yazıl-mış+t-miş 142a/06, *göm-miş i-miş* 082a/08, *kazıl-muş i-miş* 140b/16,

kefenle-mişler-imiş 140a/14

1.3.7.3.2. Geniş Zaman Kipinin Rivayeti

yıkıl-ur+ı-mış 052a/03, *otur-ur+ı-mışuz* 134a/20, *gir-ür+i-miş* 228b/18, *komazlar+ı-mış* 131b/16

1.3.7.3.3. Şart Birleşik Çekimi: -(y)sA

1.3.7.3.3.1. Görülen Geçmiş Zaman Kipinin Şartı:

di-di+Ø-yse 059b/11, *buyur-dı+Ø-ysa* 094a/18

1.3.7.3.3.2. Geniş Zaman Kipinin Şartı:

ol-ur+ı-sa 044a/4, *uğra-r+ı-sa* 042a/10, *gel-ür+i-se* 011b/05, *gör-ürler+i-se* 029b/09, *olınma-z+Ø-sa* 212a/02

1.3.7.3.3.3. Gelecek Zaman Kipinin Şartı

ol-acağ i-se 035a/01

1.3.7.4. Soru Eki

Fiil çekimlerindeki soru şekli sürekli düz ünlü taşıyan -mı / -mi soru eki (edatı) ile yapılmaktadır. Yuvarlak ünlülü şekli kullanılmamıştır.

degil misiz 209b/09, *bilür misin* 049a/05, *işler midi* 070a/08, *vireyin mi* 065a/14, *uyar mı uymaz mı* 090a/05, *açılır mı* 134b/18, *virür miydün* 159b/07

1.3.7.5. Sıfat-Fiil Ekleri

-(y)An+ : *etrāfdan mısır üzerine yüri-yen Óadūlarını defÓ iderler-idi* 115a/08, *etrāfında ağ-an şularuñ artanı gelür orada irkilürdi* 196a/21, *kendü işlemesi cāyiz olma-yan nesneyi işlemek lāyık degildür* 030b/14

-(A)r, - (U)r:

söyle-r şüretler düzdüm 018b/11, *şakfında çerāğ gibi yan-ar niçe cevherler kodılar* 027a/17, *ol nāvusuñ içinde burgularıla dön-er niçe timşāllar itdi* 165a/07, *adın añduğı gibi götüri ayağ üzerine kalğalar hiç bir otur-ur kimse kalmaya* 083b/11, *anları*

bil-ür kimse kalmaya diyü korqup ihtiyātlarından bu berābı binālarını yaptılar 115b/07

-dUK+:

anı da yunma-duk hām biz içinde ve buña beñzer nesnelere içinde şaqlarlar 188a/18, taşdan niçe çuvāl misālında zarflar var ki içleri gözler görme-dük ve kulaqlar işitme-dük ālāt-ı harb ve yarağ yasāğ-ıla tobtolu 143b/10, anuñ için bir qara buzağı ve ötmeye-dük bir niçe tavuğ biliçleri qurbān itdiler 041b/03, yıqmağa ilet-düg+i ādemlerden aña nazarı düşen hemān orada ölince qaldı 189b/08, kıftırım vāhāt-ı dāhilede yap-düg+i şehrleriñ birinde dağı bir āyine düzmiş-idi ki 189b/10, yat-düg+um yirde ben de kendümi ırqalamağa başladım 224a/20

-mAZ+:

siyāseti seng ü āhende tur-maz bir tığ-idi 003a/12, ol derede emvāl ü cevāhirden sāğışa gel-mez nesne gömüp üzerine tılsım bağladı 066b/15, Óaqlarınca yir gök götür-mez Óasker-i firāvān-ıla kendü dağı anlara qarşu yürüdi 047b/11

-mİŞ+:

tetik üzerine hıkmitle tertib olun-mış ceresler-idi 227a/20, işr ol-mış eşerlerinden niçe haberler işitdüm 004b/01, ol bir hegbe buğdayı ekecek ekilme-miş hālî balçık bulup aña ol buğdayı eke gelür padişāha Óarz iderimş 131b/19, maÓkūd-ı zıbağdan düzülmüş bir Óavrat süreti bir Óavrat süreti var-ıdı ki anuñ iki saçı örüleri olup elinde bir āyine tutardı 0017b/08

-İcI+:

māl cemÓ id-ici ve Óilm-i nücüma muqayyid pādişāh-ıdı 086a/20, bir hayqır-ıci kimse gelüp beni bir kerre hayqırmağ-ıla dünyādan çıkardı 161a/13, hemişe timsāhları ve sāyir yırt-ıci ve işir-ıci cānavarları amān virmez tutardı 192a/13

-(y)AcAK+:

bilād-ı küfrden fetħ olun-acak yirleriñ umūr-ı saltanatını aña ismarladı 099a/15, emr itdi yollarından yüceld-ecek yirlerden yüceldüp alçald-acak yirlerden alçaltdılar 121a/15, soğāqlarında yir yir havā işle-yecek ve ziyā gir-ecek delükler kodurmuş-ıdı 153b/17, nilden çık-acag+i yirlerde kum içine gömilür yatur 128b/05

-ü-:

her qanqıñuz ki yirde gömil-ü mālı ola şaqlaya dimeye bulunduğınlayın anı beytü'l-māl-ı müslimın için mecāl virmez alurın 210a/10, sābıqā zıkr olunan dikil-ü taşlarıñ kiçireklerinden hiç nām ve nişān yoğdur 185a/07

1.3.7.6. Zarf-Fiil Ekleri

-A+:

ol odı yar-a yar-a öñine degin gelür-idi 039b/04, her yıl yap yap bu üslüb üzre baś-a baś-a āñir cümlesini baśdı 165a/19, muŖiz başın kıaldurup aña dik-e dik-e vāfir deñedi 232a/10, ol cin anlaruñ ardlarına düşdi anları döğ-e döğ-e yine taşra çıķardı 193a/15

-All+/ -alđan+:

ol śanem orada tur-alı çok zamān-ıdı 015b/04, bu maŖden battāl ol-alı ancak bir kaç yüz yıldur 188a/07, egerçi ol vākıŖayı gör-eli bir yıldur ammā şimdiye degin anı kimseye dimedüm 134a/18, çeşm-i cihān açıl-alıdan anuñ manendi şāh yüzün görmedi 003a/16

-ArAK+:

ķorķup kaç-arak ol şehir içinden çıkdılar 044b/16, orayı muhkem kıazmağā başladılar kıaz-arak ĥorūsuñ başı ber-ā-berliğine irdiler 117a/05, zārūrj esbābların dök-erek andan kaçdılar 139a/08, iç-erek cümlesi mest olup kıalkdılar 040a/15

-dUKCA+/ -dUK+kişi+cA+:

güneş nuru düş-dükce her biri etrāfına pertev śalardı 166a/12, yıller es-dükce ol śüretler dürlü dürlü āvāzlar virürlerdi 163a/18, öñinden ırıl-duķca ardına düşdi 170a/11, baŖzi köşelerin śat-duķca kıarşı anı da alur 164b/14, ol yüz var-duğınca büyüdi 051b/12, zırā taşuñ kıaddı beyān it-düklerince yoķdur 185a/19

-dUKdA+/ -dUK+kişi+dA+:

pādişāh ol-duķda iskenderiyede-y-idi 053a/10, mısır ĥalkı oğlan-iken nāsuñ ekyes ü aŖķalı ve büyü-dükde echel ve aĥmaķı olurlar 015b/14, var-duğumuzda vefāt eylediler 114b/03, buraya gel-düklerinde kāfirler anları tutup 185b/15

-dUKdAn soñra / -dUK+kişi+dAn soñra:

ol nāvusuñ üzerin ulu taşlar-ıla berkit-dükden soñra üstine kıum atdılar 007b/12, nil śuyı ol śüretlerüñ boğazlarından çık-duķdan soñra bir kaç ırmaķ olur 120b/07, temāşā it-düğinden soñra mısır cānibine müteveccih oldu 081b/21, oltayı yutdur-duķlarından soñra anuñ ipin uzadı virdiler 128a/12

-(y)I+:

taşlardan śaķın-ı śaķın-ı giderler 171b/18, ĥalk yüzleri üzerine sürin-i sürin-i kıaçarlar 134a/05, bu iki kıarındaşlar birleş-i ol iki taraf yiri alup her birin biri Ŗimāret idüp 164b/06, güle oyna-yı bedrū'l-cemālññ evine geldiler 230b/2

-IcAK+:

dün yarısı ol-ıcağ yatıp uyudular 044b/14, ucuzluk ol-ıcağ alurlar kahtlık ol-ıcağ almazlarıdı 101a/20, bu haberi işid-ıcek bî-hüzür oldu 147b/08, kızını gör-ıcek sevindi 168a/07-İncA+ / -İncAyA degin:

öl-ince veyâ Öaraba zafer bul-ınca anlar-ıla cenk idüñ 209b/11, ataya çık-ınca pâdişâh oğlu pâdişâh ola 007b/06, öl-inceye degin Öadl tarîkından şaşmadı 093a/06, çerâkise zamâni âhir ol-ıncaya degin mısırda pâdişâh olanlar 124a/12

-ken+:

hasta yatur-ken bedeniniñ etleri çüridi 201a/18, ol kapu içinden geçer-ken atı ayağı tayındı 229b/04

-mAdIn+:

şovu-madın ıascağla içine giresiz 201b/12, kendülere tanış-madın erleri hiç bir nesne işlemeye 074a/10, bir kaç gün geç-medin vefât eyledi 093b/12, hiç tereddüt it-medin imâna gelür 0107a/09

-mAGIn+:

hidâyet-i hağ olma-mağın bütperestlik dalâletinde kalmışdı 053a/16, cāriye ol-mağın anı da memâlik-i bahriyyeden Öadd eylemişlerdür 106b/18, emr iden kimse vefât eyle-megin başa çıkmayup nâ-tamâm kalmış-ıdı 148a/09

-mAzdAn evvel :

gün toğ-mazdan evvel göriniür 171b/14, teveccüh-i hümayün it-mezden evvel bu diyârda bir kânün-nâme-i metmün (yazılmaq) emrin ideler 111a/10, paygâmbâr ol-mazdan evvel ol tâyife üzerine gâzâ idüp 172b/03

-mazsuzın+:

kimse ol-mazsuzın tenhâ oraya gele 053b/08

-(y)U+:

vâsiÖ yir ara-yu nil kenârınca gitdiler 176b/13, kapusın kapa-yu mısır vilayetin aña virdi 079b/07, deñiz üzerinden yüri-yü yüri-yü geçdi 122b/08, cāmiÖ içine yalıñ ayağ ditre-yü ditre-yü girür-imiş 228b/18

-(y)Up+:

yirinden kalk-up andan yaña segirdi 008b/10, anı sık-up şuyın alurlar 173a/19, horüs kanatların silk-üp oynatdı 117a/19, mezâriÖe üş-üp çok tereke telef itdiler 019b/18, ordusun yağmala-yup bâr ü bengâhını tarāca virdi 038b/14

-r...-mAz+:

ol bidÖatları di-r di-mez halkdan aldurup her birini muzâyakaları zamânında

zār ve zār ağlatdı 101b/16, dile-r dile-mez kendü de virür ellerinden kırtılurdu 230b/03

1.3.7.7. İsim-Fiil Ekleri

-mA+:

ur-ma tut-ma sâhibleri maḥlūqāt olalar 199a/15, yi-me+sinde iç-me+sinde
Óıyş ü Óişretinde ola 062b/13, mevzūn kelām söyle-me+de bî-nažır-i Óālem-idi
094b/02, nilüñ taş-ma+sı emrinde hiç ğayrı nesneye ihtiyāc olmadı 125b/01

-mAK+:

vezirlerin tut-maḳ tedārikine düşdi 230b/07, aña tereke gel-mek ve zahıre yit-
mek ihtimālî yoḳdur 124b/04, kemā-kān yüri-mek+de istiÓcāl itmezler 205a/10, beni
bir kerre hayḳır-maḡ+ıla dünyādan çıḳardı 161a/14

-(y)Iş+:

dög-üş uġraşa mübeddel oldı 067b/12, zāhire gel-iş+i ḥabeşe vilāyetindendür
123a/04, bir dilim kay-ıḣ dilerler 126b/15, saġ-ıḣ+a gelmez ḥazine eline girdi 155b/04,
hezār serzen-iş ve tenviḥ iderdi 164b/18, benî-ādemüñ yaradıl-ıḣ+ı ḥıḳd ve ḥased
üzerine 086a/17, muḥkem yüri-yiḣ idüp 213a/04

1.3.7.8. Birleşik Fiiller

1.3.7.8.1. İsim + Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller

Metnimizde "it-", "eyle-", "ol-", "ḳıl-" ve "olın-" yardımcı fiilleri ile kurulmuş birleşik fiil yapıları oldukça fazladır:

ābād eyle- 091b/21, beyÓat eyle- 100a/03, bezl eyle- 032a/12, binâ eyle-
189a/06, bünyād eyle- 103a/19, edā eyle- 159b/01, güm eyle- 085a/12, hidâyet eyle-
032b/06, inkâr eyle- 116a/13, ḳatÓ eyle- 141b/12, mezemmet eyle- 031b/13, mizāc-gırlık
eyle- 102a/16, salb eyle- 112b/11, şükr eyle- 089b/11, taÓarruz eyle- 208b/18, terk-i
diyār eyle- 108b/01, tetebbuÓ eyle- 134b/14, vaÓde eyle- 225a/10, zuÓm eyle- 137a/11;
Óāzm it- 154b/05, buġz it- 062a/19, derc it- 136a/20, ezâ it- 202b/21, gûyendelik it-
187a/09, ḥizmet it- 117b/04, itġin it- 063a/05, imÓân-ı nažar it-119a/12, işkence it-
224b/08, maśâf it- 112a/05, müdârâ it- 052a/14, nüş it- 030b/07, şehâdet it- 109b/19,
yıġnaḳ it- 095b/12, yoldaşlıḳ it- 179a/13, yebâb it- 006a/13; ḥavāle ol- 218a/08,
müdebbir ol- 180b/12, muḳarreb ol- 180b/10, vārid ol- 168b/11, ḥāsıl ol- 167a/11,
ḳariḳbü'l-Óahd ol- 148b/03, mübaşir ol- 133b/05, şehid ol- 129a/17, ḥarr-ı yabis ol-

126a/15, *bārid-i rabt ol-* 126a/16, *hāzır ol-* 114a/15, *ma'Ūrŭf ol-* 098b/15, *zāyid ol-* 097b/12, *gönlü ol-* 051a/16, *müvekkel ol-* 024a/17, *mezkūr ol-* 005a/15, *şöhre-i şehri cihān ol-* 004b/02, *muħalled ol-* 012a/03; *beyān olun-* 024b/12, *binā olun-* 083b/18, *da'Ūvā olun-* 039b/09, *da'Ūvet olun-* 099b/20, *defn olun-* 025a/15, *taqđır olun-* 010a/18, *vaz'Ū olun-* 031a/20, *zıkr olun-* 049a/01, *şerħ olun-* 182b/15, *farq olun-* 069b/06; *a'Ūzam kıl-* 110a/13, *def'Ū kıl-* 024a/14, *namāz kıl-* 099b/06, *va'Ūde kıl-* 008b/08, *vefā kıl-* 046b/14, *mura'ssa'Ū kılın-* 053a/04

Bunun dışında "al-, vir-, gel-, kal-,gör-, çek- düş-" vb. pek çok farklı fiil kullanılarak oluşturulmuş birleşik fiil yapıları da vardır:

pâyānā ir- 004a/14, *va'Ūdesi ir-* 088b/13, *nihāyete irgür-* 053a/16, *āfet iriş-* 127b/08, *ğazaba gel-* 084b/07, *žuhûra gel-* 092b/02, *ğālib gel-* 015b/09, *gayrete gel-* 209a/15, *in'sāfa gel-* 019b/03, *hakkından gel-* 096b/08, *za'Ūf gel-* 082b/06, *kuvveti bâzûya getir-* 057a/07, *ele getir-* 024b/03, *imân getir-* 012a/20, *tâkat getir-* 061a/16, *ikrâr getir-* 052b/06, *tekbîr getir-* 179a/08, *ta'Ūlîm al-* 136a/17, *şatun al-* 092a/20, *haber al-* 155a/10, *hî'sse al-* 161a/03, *intiķām al-* 231a/09, *Ūaķlın al-* 060a/14, *dehşet al-* 081b/17, *zafer bul-* 021b/21, *hürmet bul-* 096a/09, *ķadr bul-* 097a/02, *vusûl bul-* 112b/20, *iştihar bul-* 114b/03, *necât bul-* 016a/13, *ķarârın bul-* 226b/15, *Ūizzet bul-* 227b/11, *fursât bul-* 019b/13, *ķın bağla-* 098a/10, *üns bağla-* 037a/05, *alay bağla-* 214b/21, *başireti bağlan-* 068b/09, *bâķi kal-* 010b/16, *ta'Ūaccübe kal-* 004a/04, *hayrān kal-* 189b/02, *Ūāciz kal-* 223b/13, *Ūacebe kal-* 012a/14, *ķarârı kalma-* 205b/12, *mecālî kalma-* 211b/06, *dehşet al-* 081b/17, *ardın al-* 205b/11, *haberın al-* 211a/07, *heybet al-* 047b/05, *intiķām al-* 090b/19, *hî'sse al-* 161a/03, *cān at-* 041b/12, *ķadem bas-* 022b/13, *ğam ve ğus'sā bas-* 059a/18, *ağırlık bas-* 198a/18, *đalālete biraķ-* 027a/01, *zahmete biraķ-* 065a/03, *teşriif buyur-* 111a/06, *meded çağrış-* 084b/14, *asker çek-* 049b/06, *pişkeş çek-* 082a/11, *yüz çevür-* 056b/01, *zulmet çök-* 088a/14, *ķulađına deg-* 041b/14, *mîrâs deg-* 054b/09, *özr dile-* 221a/15, *âmân dile-* 205a/06, *hācet dile-* 122b/06, *mübāriz dile-* 213a/07, *defteri dürül-* 020a/01, *devri dürül-* 039a/16, *ķorķu düş-* 014b/21, *muħālefet düş-* 098a/09, *ardına düş-* 044a/19, *mehcūr düş-* 003b/21, *öñine düş-* 044b/04, *dalālete düş-* 146a/15, *göñlini eg-* 038b/21, *vāz geķ-* 032b/17, *ķılıçdan geķür-* 059b/21, *yola gir-* 051a/11, *ķıtāla gir-* 102a/16, *fāyide gör-* 024a/06, *ķiyām göster-* 155b/06, *tevaķķuf göster-* 071a/10, *icābet göster-* 105b/19, *fursât gözle-* 039a/03, *ķa'Ūrın gözle-* 128b/09, *and iç-* 055a/17, *baş indür-* 155b/09, *ümîdi kes-* 032a/18, *kökin kes-* 231a/18, *furtına ķop-* 096a/04, *gavġā ķopar-* 220a/20, *zemzeme ķopar-* 020a/10, *hîle ķur-* 062a/01, *dehşet otur-* 033a/06, *Ūavāriz sal-* 102a/15, *aķın sal-*

219a/12, *pertev şal-* 166a/03, *ad tağ-* 107a/17, *künyet tağ-* 227b/10, *zarârları toğın-* 041a/14, *tüfek toğın-* 112a/07, *karşu tur-* 083a/08, *puşuya tur-* 205b/05, *Öahduña tur-* 038b/15, *muğarrer tut-* 049a/13, *kulak tut-* 068b/18, *şarÖ tut-* 129a/02, *güreş tut-* 127b/21, *yüz tut-* 022a/05, *mekân tut-* 068a/19, *üns tut-* 126b/21, *âhı tut-* 038a/09, *göz kulak tut-* 068b/18, *meded um-* 088a/20, *bünyâdın ur-* 026b/15, *ocağa ur-* 084b/09, *baş ur-* 052a/20, *ad ur-* 037b/17, *kulag ur-* 024a/05, *yüze ur-* 211a/17, *selâm vir-* 024a/05, *mużâyaka vir-* 101b/19, *rızâ vir-* 044b/07, *haber vir-* 020b/09, *icâzet vir-* 209b/19, *cevâb vir-* 141a/03, *destûr vir-* 192a/15, *iÖtidâl vir-* 121b/05, *el vir-* 081a/12, *cevâb vir-* 008b/16, *mecâl vir-* 059b/20, *karâr vir-* 031a/13, *düzen vir-* 187b/05

1.3.7.8.2. Fiil + Yardımcı Fiilden Oluşan Birleşik Fiiller

+(y)A / +(y)I bil-:

maÖmür id-e bil-seyüz 196b/14, *avla-yı bil-üp* 207b/05, *şulh itdür-i bil-ürseyüz* 207b/05, *ihtiyar id-e bil-ürseñüz* 208a/03, *var-a bil-mek* 029b/15

+(y)A / +(y)I gör-:

vir-i gör 055b/10, *yoğla-ya gör-di* 065b/20, *ol-ı gör* 089b/13, *id-e gör* 089b/14, *teftiş id-e gör-esin* 102a/07

+(y)I vir-:

tagıl-ı vir-e 144a/17, *çıkar-ı vir-diler* 146b/21, *getür-i vir-di* 147b/19, *şal-ı virme-di* 151a/02, *gör-i vir-üp* 160a/06, *bul-ı vir-ürseñ* 161a/02, *çıkar-ı vir-di* 169a/12

(y)Up tur-:

işle-yüp tur-urın 214a/12, *arğa ol-up tur-asız* 214b/16, *şıçraş-up turma-z* 015a/07

+(y)A / +(y)I gel-:

görün-i gelme-z 129b/09, *baş-a gel-düğümüz* 155b/21, *çık-a gel-di* 224b/19

+(y)A yaz-:

baÖiş ol-a yaz-dı 095a/21, *düş-e yaz-ar* 022b/10, *helāk ol-a yaz-dılar* 045a/15

+(y)A ço-:

yığ-a ço-mışlar 192a/01, *göm-e ço-di* 031a/04, *göm-e ço-salar* 127b/08

+ı git-:

al-ı+gitme-se 033a/02

+A / +I gel-:

çık-a gel-di 138b/18, *baş-a gel-düğümüz* 155b/21, *ek-e gel-ür* 131b/20, *gör-e*

gel-düğine 161b/15, *göri-i gel-mez* 129b/09

+A var-:

şor-a var-dılar 229a/07, *tut-a var* 024a/01, *çık-a var-dum ki* 035a/12

1.3.8. Ek Fiil / İsim Fiil

1.3.8.1 Görülen Geçmiş Zaman Kipi

burunlarında+y+t-dı 045a/17, *vezir+i-di* 066a/12, *gevdeli+y+i-düm* 224a/10, *ķanda+y+i-dügin* 82b/20, *tāyife+y+i-diler* 199a/19

1.3.8.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman Kipi

ābād+t-miş 004a/19, *üzerinde+y+i-miş* 022b/09, *ma'Ömür+t-miş* 085b/18, *degil+Ø-miş* 015a/04

1.3.8.3. Geniş Zaman Kipi

binā+Ø-Ø+dur 001b/07, *hākīm+Ø-Ø+sin* 001b/09, *münezzeh+Ø-Ø+sin* 001b/16, *müttefik+Ø-Ø+lerdür* 115a/01

1.3.8.4. Şart Kipi

yüklü+y+i-se 0014b/05, *ehlinden+i-se* 142b/11, *ķadir+i-señüz* 196b/16, *gedā+y+i-sa* 090a/08, *paygāmbar i-señ* 169a/11

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

1B ⁰¹ sübhān-allah ne lutf-ı vücūddur bu ki bunca hüviyyāt-ı eşyānı ketm-i Óademden nā-hüveydā iken hüveydā ⁰² eyledüñ ve ne qahr ü ceberūtdur bu ki bunca müsemmiyāt-ı esmāyı beydā-yı Óālemden peydā itmiş-iken yine nā-peydā ⁰³ eyledüñ zihî sāniÓ sanāyiÓ ki sunÓ-ı bediÓüñle zümürüdden yidi mutabbak qubbe-i eflāk itdüñ ⁰⁴ ve haşhāş-ı Óanberden küre-i hākî havā üzre muÓallaq bir tūde-i pāk itdüñ ol mutabbak qıbbābda deng-ā-deng ⁰⁵ niçe timşāl-ı bî-mişāl düzdüñ ins ve cin hāyrānı ve hīnn ü bin ser-gerdānı oldı bu muÓallaq tūdede ⁰⁶ reng-ā-renk niçe naqş ü niçeng gösterdüñ aña Óuqūl-ı melek vālih ve deng nüfūs-ı felek bî-hüş ve heng qaldı ⁰⁷ binā ol binādur ki dest-i qüdetüñden çıkdı irādetüñ olmayınca anı ne fenā sili ve ne Óanā yili yıkdı ⁰⁸ ve naqş ol naqşdur ki anı qalem-i hikmetiñ yazdı meşiyetüñ olmadın anı ne tül-ı zamān ve ne mürür-ı devrān ⁰⁹ bozdı zihî mübdiÓ-i bedāyiÓ ki sunÓuñla havā yüzinde bulutlardan tağlar dürrür ve deryā içinde tağlar başından ¹⁰ bād-bānlardan bulutlar yürür hikmet ile sūdan yanın yatur sıfāl içinde arz toprağın beslersin toprağdan ¹¹ başı aşığa bardağda deryā suyu şaklarsın ne hākımsın ki çār-ı Óaqaqār-ı Óunsūrdan her biri bir tabiÓatda ¹² hezār terkib idersin ve her birinde bir dürlü menfaÓat ve hāsıyyet ve pür-güne hālet ve keyfiyyet qorsun pes hāmd-ı ¹³ nā-mahdūd saña ki qādir-i eşyā ve fātır-ı arz ü semāsın sunÓuñ maḥlūq sunÓına beñzemez sen düzmeyince o düzilmez ¹⁴ ve yine sen bozmayınca ol bozılmaz saltanat saña yaraşur ki hāyy-ı lā-yemūt ve lā-yenām ve lā-yefütsın hergiz ¹⁵ ölmez ve hiç muÓattal olmazsın her gün bir şānda ve her ān bir cūd ve iḥsāndasın vezir ve muÓınden müşir ¹⁶ ve qarından münezzehsin maÓa-zālik her fiÓlüñ naqşdan Óarî ve her sunÓuñ Óaybdan beridür nazm der-tevhîd-i bārî Óazze ismihüm

2A ⁰¹ hüdāvendā yoğ-iken hiç nişānı niçe Óālem niçe devrān yaratduñ niçe bā-madde sunÓ itdüñ andağ ⁰² mücerred nefis ü rūh ü cān yaratduñ sūdan toprağdan ateşden havādan ne hikmetdür bu çār-ı erkānı yaratduñ ⁰³ bu dört eczādan itdüñ nice terkib nebāt ve maÓden ve hāyvān yaratduñ bu üçden niçe nevÓ ü sınıf ve efrād ⁰⁴ niçe eşkāl-ıla elvān yaratduñ feleklerde melekler itdüñ içād zemīn üstinde ins ü cān yaratduñ ⁰⁵ sıfātuñ mazharı kılduñ zevātın qamudan efdālın insān yaratduñ Óacāyible tonatduñ qāyinātı ⁰⁶ kemāl-ı sunÓuña bürhān yaratduñ bir ol dimeñle oldı bu nice Óālem bu düşvār işleri āsān yaratduñ ⁰⁷ saña lāyıqdır ancak melik ü sultān ki niçe milk ile sultān yaratduñ fenā taqdirin itdüñ māsivāya ⁰⁸ vücūd-ı hādişe imkān yaratduñ neşr der-naÓt-ı seyyid-i ālā-

nām Óaleyhi's-selām ve's-salavāt ve's-selām nā-maÓdūd ⁰⁹ ol paygāmbaruñ rûh-ı münnevver ve pākına ki muÓcizāt-ı bāhirātı-y-ıla Óalā-melā'in-nās bir daÓvā-yı hāķ itdi kevākibe ¹⁰ tapanlaruñ rağmına cirm-i ķameri bir işāretiyle urdı iki şaķķ itdi zuhūrı-y-ıla put-hānelerde putlar h^wār ¹¹ ateş-gedelerde nārlar nūr oldu dīn-i güzīni cümle edyānı nesh itdi hūkm-i metīni geĉen ahkāmı fesh itdi ¹² milletin islām ve ümmeti yirin dār-ı selām itdüñ kitābı efśāh-ı kitāb ve anśāh-ı hitābdur şöyle ki faśāhat ¹³ ikliminüñ sihr-sāz sühan-perdāzları bir kelimesine lā diyemediler ve bir hārfına noķta koyamadılar egerĉi muÓāražasına ¹⁴ niĉe āgāz ve ĉoķ hırs ve āz gösterdiler veli aķsar-ı süresinüñ ityānında ķāsır oldılar Óaczlarından anı kimi sihr-i ¹⁵ sāhire ve kimi şiÓr-i şāÓire nisbet itdi cehāletlerinden ke'enne dürr-i yetīmi harez-i mebżula nazm-ı hāķīmi lutf-ı mübersem ¹⁶ ve behlüle beñzetdiler tā ki emr-i hāķķla rû-yı Óāleme ķadem başdı ehl-i küfrüñ tākıları pest ve revāķları şikest oldu ¹⁷ tā ki dīn-i metīninüñ ebvāb-ı mesācidi açıldı müşriknüñ putları sındı heykelleri bināsı yapıldı ¹⁸ ķāÓide-i şerÓi üzre bir Óamūd-ı metīn dikdi ki yevm-i ķıyāma degin ķāyim vaķt-ı devāma degin dāyim oldu ķullarıyla ¹⁹ hāķ arasında vāsıta ve rābıta düşdi aña lāyık aÓmāla ve hūsñ ü ķubh-ı efÓāla reh-nümālīķ itdi enbiyā cihetini ²⁰ cāmīÓ olmağ-ıla beşeriyetleri nübüvvetlerine māniÓ olmadı anlara uyan saÓıd oldu śābiyye bu sırrı tuymaduğĉün ²¹ anlara uymadı revhāniyyūna taķarrüb idem śandı cenāb-ı Óizzetinden baÓıd oldu nazm der-naķş-ı Óaleyhi's-selām **2B** ⁰¹ meh-i burc-ı nübüvvet mihr-i Óālem ĉırāğ-ı düdemān-ı nesl-i ādem ġiyās-ı teşne-gān-ı hāvz-ı kevşer ⁰² ümīz-i Óāşiyān-ı rüz-ı maħşer muħammed maħzen-i sırr-ı ilhām muħammed śāfiÓ-i muħtj ü sāhi ⁰³ kibār-ı enbiyānuñ müctebāsı kirām-ı asfiyānuñ muştafāsı ķamudan soñradur gerĉi ķıyāmı ⁰⁴ bunuñla oldu ol cemÓüñ tamāmı risālet tahtına ĉıķdı ĉün ol śāh kimesne źulm ucından itmedi ah ⁰⁵ aña ümmet olan ĉevgānı ĉaldı ne ġam ol merde kim meydānı aldı uran işigine rû-yı siyāhın ⁰⁶ yedi ķat göklere atsuñ külāhın neşr der-menķıbe-i aśhāb-ı güzīn-i rıdvānullah-ı teÓālā Óaleyhim ecmaÓın ⁰⁷ ve anuñ saltanat-ı nübüvvetinüñ Óasākir-i nusreti şiÓārinuñ yaÓnı āl ve aśhāb-ı kibārinuñ ervāh-ı mutahharalarına ki her biri ⁰⁸ şecāÓat meydānınuñ eri ve mehābet ni-sitānınuñ şirīnidür dīn yolında belīğ iķdāmlar ve bī-dirīğ ihtimāmlar ⁰⁹ idüp derūnını hāşāk-ı küfrden pāk eylediler hāķ bātıldan seĉildi ve śāh-ı rāh-ı islām açıldı ¹⁰ sālīkūñ menzili dār-ı selām ve nüzülü naÓım-i müdām oldu bize düşvār işi āsān idüp hezār lutf ü ihsān ¹¹ eylediler bār-ı girān-ı minnetleri altında ķaddumuz dü-tā ve ķāmetümüz yādur ¹² *كشور منور خلد غلامون باه و سید جمع این و ادوار اشعار در زین صیاد طاهر و آواز و نغمه آید ناز* nazm der-menķıbe-i ¹² gürūh-ı nā-müdārān-ı śāhābe-i h^wās-ı hāķ ve yārān-ı paygāmbār bulara iķtidā it mühtedj ol ¹³ ki her bir albdur bir necm-i ezher śunuldı ellerine seyf-i islām kesildi ırķ-ı

küfr ve fitne ve şer ¹⁴ resūluñ sóhbeti-y-ile buldılar kām zihî fahr ve şeref zi-sa'ød-ı ekber husūsā cümleden bu çār-yār-ı ¹⁵ ebū bekr ve Óömer ve Óosmān ve háydar háyā ve sídķ ve insāf ve şecā'at bularda hatm olupdur yoķdur āhir ¹⁶ bu dördüñ her biri bir şāh-ı a'özam iki bende aña haķan ve kayşar nebiden soñra cümle efdal-ı nās ¹⁷ bu dört sultān-ı Óālemdür muķarrer beni haşr it bularla yā ilāhî şefi'it it baña birin rüz-ı maşşer ¹⁸ neşr der-medh-i pādişāh-ı dġn-penāh ve sebep-i cem'ō-i ġn-i nevādir-i aħbār der-ġn-i śāhāyif-i letāyif-nigār ve evrāķ-ı zarāyif-nišār ¹⁹ bir zamān ki gerdiş-i çarh-ı devvār ve hāreket-i leyl ve nehār ve taķallübāt-ı edvār ve tahāvvlāt-ı a'ósār ile tārġh-i hicret-i ²⁰ hāzret-i risālet-penāh-ı ahmedġ Óaleyh-i efdalü's-salavat tokuz yüz elli bire irişdi ve bu sāl-ı ferhunde-fāl girmiş-idi ²¹ ve merzbüm-ı rümüñ sultānı bir pādişāh-ı Óālġ-şān-ıdı ki devāyir-i memālik-i emrū'l-mesāliki taht-gāh-ı felek-bārgāhınuñ **3A** ⁰¹ cānib-i şarķisinden tā ser-hadd-ı vilāyet-i azerbaycan ve Óırāķa ve cānib-i ġarbisinden diyār-ı küffārdan ispanya ⁰² vilāyetinüñ hāddına ve taraf-ı şimālından muntehā-yı deşt-i kıbçaķ ve vilāyet-i tatara ve cānib-i cenūbından verā-yı baħr-ı ⁰³ rümde ġarb ķurūmından cezāyir iķlimine ve taraf-ı kıblisinden Óāmmē-i diyār-ı Óarab ve yemen ve zabġd ve Óadene irmişdi ⁰⁴ bunca āfāķ-ı memālikde istihķāķla hūkm-i hümāyūnı revān-ıdı cihān sultānları bende-i fermānı olup öñince ⁰⁵ niçe er devānlar devān-ıdı dergāhı ālem-penāh ve āsitānı felek-bargāh-ıdı bezmde iskender ve cem'ō rezmde isfendiyār ⁰⁶ ve rüstemdi Óaskeri mūr ü mārđan melah ve sūsımārđan bġ-şümār-ıdı nereye varsa fetħ ve furşat hem-Óinānı zafer ⁰⁷ ve nusret muntażır-ı fermānıydı a'ólāmı zafer i'ólāmı hıyām-ı felek-ķiyām-ıdı tġġi hūsām rümhı hūn-āşām-ıdı lisān-ı ⁰⁸ hanceri tġz peygān-ı tġri hūn-rġz-ıdı her yıl kārı küffār-ıla kār-zār ve cihād-ı fı-sebġillāh ıdı her bir ⁰⁹ uęda bir Óaźimü's-şān ķulı pādişāh-ıdı nām ve nişānı güneş nūrı gibi ser-tā-ser rü-yı cihānı tonatmış-ıdı ¹⁰ küffār üzerine bār-ı girān-ı mehābeti bir vechle düşmiş-ıdı ki ķrallarından birinüñ başın ķaldıracaķ hālı gözin açacaķ ¹¹ mecālı yoġ-ıdı na'ól-ı sümme-i sa'ōādet-mendi fetħ ve fütüh āsmānına hilāl-ıdı kāfirden alduġı her hışār-ı üstüvār ¹² nev-Óarūs-ı fetħi yüzinde bir hāl-ıdı siyāseti seng ü āhende turmaz bir tġġ-ıdı desti dirhem ü dġnār yaġdurur ¹³ bir mġġ-ıdı ķahrı nār-ı pūr-şerār Óafvı bahārı bġ-kenār-ıdı eyyām-ı Óadlında şırle āhū bāz-ıla tihū alıssa ¹⁴ havā-y-ıla ġubār śu-y-ıla nār barıssa olur-ıdı ol şāh-ı felek-bārgāh ve pādişāh-ı dil-āġāh-ı āl-ı Óosmān sultānlarınıñ ¹⁵ bülend-şān ve Óālġ-cenābı ve bu dūdman-ı hilāfet-nişān āsumānınuñ āfitābı sultān ibn-i sultān ibn-i sultān sultān ¹⁶ süleymān han ibn-i sultān selġm han ibn-i sultān bāyezġd han-ıdı ki çeşm-i cihān açılalıdan anuñ mānendi şāh ¹⁷ yüzün görmedi ve ġuş-ı zemġn ve zamān anuñ mişli pādişāh sözin işitmedi nazm ¹⁸ zıll-ı yezdān ve hüdāvend-i cihān dāver-i Óahd ve

süleymân-ı zamân mâh-ı burc-ı âsumân-ı saltanat ¹⁹ şâh-ı Óâlem şehr-i yâr-ı ins ü cân her hünerde müntehî ü müntehâ bezmde cemÓ rezmde şîr-i jiyân ²⁰ kâfirün bağrına dâğ-ı tîr uran qahrla anı qoyan bî-hanümân tîğ-i tîzinden alaman ü frenk ²¹ çağıran feryâd birle elamân her ne yire varsa anı fethî iden devletiyle hüsrev-i şâhib-kırân **3B** ⁰¹ Óadl-ıla dünyâ yüzün maÓmür iden ehl-i žulma virmeyen bir ân amân kimse çözümez çekilmez žulm-ıla ⁰² Óahd-ı Óadlında meger tîr ve kemân biri iñler biri eşk eyler revân reşk ider ihsânına deryâ ve kân ⁰³ bârî bu faķîr-ı bî-mecâl sâlih bin celâl bunun gibi pâdişâh-ı Óâlî-câhuñ zamân-ı ferhunde-fâlında ki hezâr ihsân-ıla ⁰⁴ mümtâz ve aķrân ü emşalum içinde ser-efrâz olmuş-idum duÓâ-yı Óömr ve devleti hemişe vird-i zebânum ve hîrz-ı cenânum idi ⁰⁵ târih-i meżkürda merzbüm-ı rümuñ zevâyâ-yı müşelleşde serîr-i saltanata sihpaye menzilesinde olan üç belde-i ⁰⁶ muÓazżamadan ki her birinün sevâdı rü-yı zeminde hâl ve devlet hümâsına žılâl gibi düşmişdür sevâd-ı aÓzam-ı edirnedeki ⁰⁷ türâbınuñ büyü misk ve Óanber ve cularınuñ süyü âb-ı kevşerdür menârları bülend ve dârları bî-mânend bir şehrdür cevâmiÓnün ⁰⁸ her köşesi duÓâ hîrmeni her küncü şulehâ encümenidür merhûm sultân bâyezîd medresesinde müderrisdüm hemişe ⁰⁹ celîşüm kitâb ve enişüm ders ve hitâb-ıdı mesâ'il-i müşkile-i Óulümde tahķîķ ve mübâhis-i muÓâzala-ı hâdd ü rüsümde ¹⁰ tedķîķ iderdüm ki hulâsa-i efķârumı qalem ile tahrîr ve ki netâyic-i enzârumı lisân-ıla taķrîr iderdüm Óâlemde bir hoş hâlüm ¹¹ ve ferâğ bâlüm var-ıdı hâtırumdan dünyâ hevesleri dür ve cihân arzuları mehcür-ıdı hemişe kârum Óuzlet ¹² qşânelerinden ihtifâ ve qanâÓat köşelerinde inzivâ-y-ıdı dünyâ-y-içün ehline tereddüd ve tenezzül matbûÓum ve câh için ¹³ çâha düşmek iken maķsüdüm degil-ıdı şâhn-ı dünyâda serv gibi âzâdelik ve uğurlayın köşelerde benefşe ¹⁴ gibi üftâdelik severdüm kendü hâluma şâkir ve faķr ve faķama sâbir-idüm lekin kendüme bu hüzürü pâydar ve bu serveri ¹⁵ ber-qarâr ola şandum bundan gâfil olmuş ki bezm-i cihânda kişiyे her ne sunılsa soñı hâram ve telh-fâmdur ¹⁶ Óâlimün âhiri elem niÓamuñ taşhîfi nağamdur çarhuñ revîşî ve dehrün gerdişî tîz mütehavvil ve az zamânda mütebeddil olur ¹⁷ beyt kişî bir gördüğün dañı göremez ki zamân devrine zamân iremez nâ-gâh az geçmedin ¹⁸ gördüm h^wâh ve nâ-h^wâh sürürüm şürûra hûbûrum fütûra mübeddel oldu emr-i pâdişâh-ıla bel taķdır hûkm-i ¹⁹ ilah ile dâru'l-amân edirnededen çıkdum diyâr-ı ğarbdan medîne-i hâlebe andan dâru'l-qâhire-i mısra Óazm itdüm ²⁰ dest-i rüzigâr seng-i vücûdı felâhan-ı belâya koyup atdı rümdan diyâr-ı ğarba toğrı beni revân itdi ²¹ nâ-gâh dâr ve diyârdan dür yârân ve aķribâdan mehcür düşdüm bahâr ü dey dimedüm gitdüm edirnededen mısıra **4A** ⁰¹ üç ay pey-â-pey sefer itdüm bu yolda hezâr zahmet ve bî-şümâr meşakķat çekdüm hiç bir fayide ve muÓtedd bir ⁰² Óâyide görmedüm illâ bunu ki

Óuqalā dimişler عَلَّمْتَنِي مَا نَسِيتُ وَأَعَادْتَنِي مَا نَسِيتُ gitdügüm ⁰³ mesālik ve menāzil ve ma'Óabir ü merāhilde hezār āsār-ı qadime gördüm ki her birini bir zamānda bir bü'l-heves ⁰⁴ ābād itmiş kendü gitmiş yirinde nişanın qomış ad itmiş bunlaruñ temāşāsından bir zamān ta'Óaccübe qaldum ve deryā-yı ⁰⁵ fikre talup anlardan niçe Óibret aldum fenā-yı Óömrüñ fenāsını ve binā-yı dehrüñ Óanāsını yād idüp deründan ⁰⁶ feryād itdüm žāhir-bjn olanlar her birinüñ binālarını zikr iderler ben bennālarını fikr iderdüm anlaruñ gözi ⁰⁷ ol āsār-ı qadime ve emākin-i hāliyede benüm gönüm anları yapan ve yapduran Óizām-ı remime ve ecsām-ı bālyada anuñçün ⁰⁸ dāyim h^wāce hāfiž-ı şirāzinüñ Óaleyhi'r-rahme bu ebyāt-ı hālet-engizi hātıruma düşüp varduqca ateş-i şinem ⁰⁹ tiz ve ah-ı derünüm sebük-hiz olurdu ebyāt إِن جِئْنَا وَكَيْفَ الْحَالِ ¹⁰ مَا بَسَلِي وَمَنْ بَدِي سَلِمَ أَوْصَدَ بَرْمَكَةَ حَمَلًا ¹¹ أَصْرَفِيَانُ وَبَطْلٌ مَا لَمَانَا تَعَفَّتِ الدَّارُ بَعْدَ عَافِيَتِي فَأَسْلُوبًا نَاغِيًا لِحَالِدٍ žāhirüm rüfeqā-y-ıla muśāhabetde bātinum sūz ve güdāz-ıla bir hoş hāletde-y-idi kimse sırrumdan āgāh degüldi ¹² ve hāl-ı derünuma intibāh itmemiş-idi bu üslübla diyār-ı rüm ve qaramān ve Óarabdan ve arāzi-i şām ü kudüs ve halebden ¹³ niçe tayy-ı merāhil ve qat'Ó-ı menāzil itdük çok bevādi ü tilāl ve cibāl ü rimāl aşduq niçe meşakqat ve belā ¹⁴ ve renc ve Óanā-y-ıla āhir tır-i arzū nişāna ve tedbir-i cüst ü cüy pāyāna irdi dārü'l-qāhire-i mısra irişdük gördüm ¹⁵ mısır-ı dünyā-dār didüklerini muśaddıq bir sevād-ı cihān-peymādur veli der ü dıvārı ve küçe ve bāzārı harāba ¹⁶ müşrif türāb ü rimāl arasında pāy-māl olmuş bir merzbümdur ki köşeleri büm āşiyānı olmuş mürür-ı zamān-ıla ¹⁷ yaşı yitmiş bir şehir-i pirdür ki a'Ózā-yı büyütna telāşi gelmiş her der ü dıvārı bir dil olmuş lisān-ı ¹⁸ hāl-ıla çok zamāndan ve niçe devrāndan haber virür kenār-ı nilde ve güzer-geh-i seylde zamān-ıla bir Óimāretmiş ki felek- ¹⁹ ābād-ımuş ve bir şehir-imiş ki nādire-i dehr-imiş ammā üzerinden içine çok müsāfir qonmuş hana ve niçe hümā uçurmuş ²⁰ āşiyāna ve elden ele düşmiş dāra ve çok bü'l-heves yüzine gülmiş gaddāra beñzer sergüzeştini bj-gāye ²¹ ve hikāyetini bj-nihāye añladum derün ü bürünını Óacāyib āsār-ıla tolu ve garāyib aħbār-ıla memlū gördüm **4B** ⁰¹ ve de isr olmuş eşerlerinden niçe haberler işitdüm emākin-i hāliyesinden niçe ümem-i bālīye nişanın aldum Óale'l-huşūs ⁰² taşrasında şöhre-i şehir-i cihān olan binā-yı heremāni ki anlara nažar iden bir zamān vālih ve hayrānı ⁰³ olmayınca kendüye gelmez seyr ü temāşā eyledüm gördüm her birisi bir binādur ki biñ Óömr-i nūhdan haber virür ⁰⁴ pır-i dehr-ile tev'emān ve binā-yı felek-ile hem-zamān olmağı gösterür bunlardan hezār hezār hışse aldum ve niçe zamān ⁰⁵ ta'Óaccüblerinde qaldum bu hevāyla cüst ü cüyda ve sa'Óy ve tekāpüya olan ümemüñ himemi hātıruma düşdi aya bunlar ⁰⁶ kimler-idi ve bu āsārı qoyan ne hākişler-idi diyü bj-ihtiyār dile bu

hevā ve gönüle bu sevdā düşdi ki ⁰⁷ aḥbār-ı milk-i mısır ve anuñ üzerine mürür iden Óaşrı ve benî-âdemden evvel buña kim kudüm itmiş ve Óimâretine cümleden ⁰⁸ aḥdām-ı iḳdam iden kim-idi ve soñradan dañı bu arza ferāÓine ü Óamāliḳadan ve ḳayāsıra ve ekāsireden kimler ḥükm ⁰⁹ itmişler ve bu milke ne asıl pâdişāhlar gelüp gitmişlerdür sâbıḳda ve lâḥiḳde bu Óarsada ne asıl āsār ¹⁰ var-ıdı ve anları kimler ibdāÓ ve ne ḥakimler ihtirāÓ itmişdi kütüb-i tevārîhin bulup Óale't-tafşıl maÓlüm idinem ¹¹ buña binā selef-i Óulemā raḥmullah tevārîh-i mısırda yazduḳları kitāblardan elüme girenleri gözden geçürdüm cümleden ¹² eşbeh ü ecmelin ve ekmel ve mufaśśalın Óulemā-ı şāfiÓiyyeden mevlānā şeyḥ taḳıü'd-dîñ aḥmed bin Óalınuñ ki ibn-i mıḳrızi dimekle ¹³ maÓrūfdur kitābü'l-mevāḡıt vel-Óitibār bi-zıkrü'l-ḥıtat ve'l-āsār adlu kitābın buldum ki haḳḳā bu bâbda śāḥib-i ¹⁴ yed-i beyzā ve bāzū-yı tüvānā göstermişdür anuñ içinden dür ḥüşeleri çın ider gibi mühimm olan fevāyid-i ferāyidini benān-ı ¹⁵ ḳalem ile dirdüm silk-i Óarabiden çıkarup türkî ada riştelere dizdüm bundan ḡayrı kitābü'l-muḥtaśar fi'l-aḥbārı'l ¹⁶ -beşer adlu kitābda ki kütüb-i tevārîhden on üç muḥavvel ve mufaśśal kütüb-i muÓtebereden ihtisār olunmuşdur ¹⁷ ve mü'ellifi hamā pâdişāhı-y-ımış ki ismāÓıl-i yaÓruf dimekle maÓrūflardur şāfiÓî mezḥeb-imişler fıḳḥ-ı şāfiÓide ¹⁸ dañı baÓzi mü'ellifleri vardur kütüb-i muÓtebere şāfiÓidendür diyü naḳl iderler mısra müteÓallıḳ bulduḡum ¹⁹ ahyār-ı aḥbārı ve Óulemā-yı müte'ahḫirin-i mısırdan celāle'd-dîñ-i süyüñüñ kevkebü'r-ravza ve ḥüsnü'l-mūḥāzara ²⁰ fı-aḥvāl-ı mısır ve'l-ḳāḥire dimekle mevsüm kitāblarında ve sāyir mısır aḥvālında Óulemā-yı selef ve halef yazduḳları baÓzi ²¹ resā'ilde gördüḡüm ḥavādiş ve āsārı aña zamm ve ilḥāḳ idüp cümlesinüñ ḥāsılını cāmıÓ bu bir ḳaç **5A** ⁰¹ kerārışde niçe nevādir-i aḥbār yazdum egerçi ekşeri Óādete muḥālif olmaḡ-ıla tabÓ-ı insāñı anları ⁰² istibÓād idüp žāḥir ebḡāzını kiżb ü iftirāya isnād itse olur ammā eyle degildür siḥr ü tılsımāta müteÓallıḳ ⁰³ aḥvāldur bunlaruñ ikisi de śāḥiḥ Óilmeldür siḥrüñ medarı baÓzi efsün ve aÓmāl ve fūnundur ki ehline maÓlūmdur ⁰⁴ anuñ ḥaḳıyyetine ḳurān-ı ḳadım nātiḳdur ve tılsımātuñ medarı şol esrāra vuḳūfdur ki tabāyiÓde vedāyi-i ilāhiyyedür ⁰⁵ ve anlar-ıla ittiśālāt-ı kevākebiyye arasın tevfiḳ ve telfiḳdür ki bi-iźnillah-ı teÓālā baÓzi te'sīrat-ı Óacıbe ḥudūsına bāÓiś olur ⁰⁶ ki tabāyiÓüñ ževāḥir-i aḥvālına nażar müstebÓād görünür bu da śāḥiḥ Óilm olduğına kütüb-i ḥikmetde taśriḥ vardur ⁰⁷ bunlara binā zıkr olunacaḳ aḥvāla Óulemā-yı selef ve halef inkār itmeyüp kitāblarında taḳrîr ve taḥrîr itmişlerdür anuñçün ki ⁰⁸ ḥaḳ sübhāne ve teÓālānuñ ḳudret ve ḥikmetlerine nihāyet yoḳdur ve anuñ ḳudret-i kāmile ü ḥikmet-i şāmilesine nażar ⁰⁹ fi'l-ḥaḳıḳa naḳl olınan eşyādan ki umūr-ı mümkinedür hiç biri müstebÓād degül belki edñiden ednā bir emrdür nażm ¹⁰ nażar olınsa ḳudret-i ḥaḳḳa

göürür her biri çökmeden kem Óākile pes münāsib oldur kim ola bu bābda hemün ebkem ¹¹ vilāyet-i mısruñ ibtidāñ añvālından başlanup tārīñ-i hicretüñ Óalā-vāzıÓı efdālü's-salavāt tokuz yüz elli üçüncü ¹² yılına gelince vākıÓ olan aħbārı zıkrıdır ki kütüb-i tevārīñinde bulduğumuz üzre zıkr olunur ¹³ āgāñ ol mısır asılda vilāyet adıdur şehir adı degüldür bu şımdı mısır didükleri şehruñ asılda adı dāru'l-kāhiredür ki ¹⁴ ol vilāyetüñ taht-gāñıdur nite ki aşāğada inşā'-allah zıkr olınsa gerekdür ve bu vilāyete mısır adı-y-ıla tesmiye ¹⁵ olıduğında ihtilāf vardır ol bābda kütüb-i tevārīñde mezkūr olan aqvāluñ eşbehi budur ki vaqtā ki ādem ¹⁶ nebñ Óaleyhi's-salavat ve's-selām zamānında oğulları arasında ihtilāf oldu hābıl adlu oğlını kābıl adlu oğlı ¹⁷ öldürdi sāyır oğulları dahı birbirinden kōrķup mābeynlerinden emn ü emāñ götürildi ittifāk aralarında ¹⁸ olan şulh ve vifāk nā-gāñ şıķāk ve nifāka mübeddel oldu zarūrı birbirlerinden ayrılıp emāñin-i baÓıdeye çekilmek ārzūsına ¹⁹ düşdiler içlerinden ādem-i nebñ Óaleyhi's-selāmuñ gırbāb adlu oğlı oğlanlarından naķrāvıuşu'l-cebbār bin mısırāyim ²⁰ adlu kimse kendü aķribā ve taÓalluķātından yetmiş neferden ziyāde kimse-y-ile ki cümlesi cebābire-y-idi bindiler sāyırleri ²¹ arasından çıkup anları terk eylediler yir yüzünden ihtiyār itdükleri semte toğrı gitdiler ki cihāñ kōşelerinden **5B** ⁰¹ kendülere münāsib bir yir bulup tavattun ideler bu ümıdile bir zamāñ yir yüzinde yürıdiler āñir nil ırmağına irışdiler ⁰² nil kenārınca dahı haylı zamāñ gitdiler giderek arz-ı mısra irdiler lezzet-i māsın ve iÓtidāl-ı havāsın görüp begendiler ⁰³ birbirlerine bu be-gāyet Óimāret ve zirāÓata kābıl yir ancak gelüñ bunda iķāmet idelüm didiler ittifāk-ıla arz-ı mısırda ⁰⁴ oturup anda tavattun itdiler ve yir yir muħkem binālar yapıdılar ve Óacıb sanÓatlar işlediler mezkūr naķrāvıuş vilāyet-i mısır ⁰⁵ Óimāret idüp aña atası mısırāyim adı-y-ıla ad virdi ki mısra anlar dilince mısırāyim dirler-idi ve bu naķrāvıuş kati ⁰⁶ cebbār-ıdı her nesnede be-gāyet kuvvet ve kudreti var-ıdı ve hem ziyāde Óālim-idi ādem payğāmbaruñ Óaleyhi's-selām rezāyil ⁰⁷ adlu oğlı bildüğü Óilmleüñ ekşerin bilür-idi kavmına emr itdi ki kendünüñ çadıru yirine kendüyçün bir şehir ⁰⁸ yapalar anlar da emri üzerine tağlardan taşlar kestiler ve yirden kōrşun maÓdenlerin açdılar didüğü yire bir ⁰⁹ şehir yapup adını emsus urdılar ki şımdı mısır-ı kadım didüklerinüñ yirinde-y-idi ve bu şehirde niçe aÓlām ¹⁰ dıkdiler ki her Óalemüñ uzunı yüz zirāÓ-ıdı andan arāzı-i mısra zirāÓata başladılar her cānıbını Óimāret eylediler ¹¹ baÓde-hu naķrāvıuş anlara etrāfda kaşabalar ve köyler yapmağa emr itdi yapıdılar her birinde münāsib gördüğü üzre evlād ¹² ve müteÓallıķātından bir kimse sākin kıldı her tarafı şınletdiler ābādāñlıķ oldu içleri benı-ādem-ile tıldı baÓde emr ¹³ itdi nil ırmağını kazdılar her tarafa andan şular çekdiler evvel böyle degil-idi nil şuyı kendü kōlayına aķardı ¹⁴ yir yüzine tağılmış-ıdı nūbe

memleketine öte yabanlara giderdi Óilm ü hîkmetle hendese hîsâbınca her yirüñ ölçüsin¹⁵ aldılar aña göre halıcler aşıtdılar binâ itdükleri şehirlere kıaryelere toğrı şular revân eylediler ki şimdi dađı¹⁶ arâği-i mısır başan şular anlaruñ âşârıdur ve zıkr olınan emsus şehrine dağı anlardan bir ırmağ çekdiler ki tâ şehrüñ¹⁷ ortasından ağar-ıdı ve bu şehri nağrâvuş taht-gâh idinüp içinde oturdı ol kıavma pâdişâh olup re'y¹⁸ ve tedbîrlerin ideridi bunuñ tafşîl-i ahvâl-ı saltanatı ve bundan soñra tûfân-ı nûha gelince ve andan soñra dađı¹⁹ arz-ı mısra kimler pâdişâh olmuşlardur ve ne asıl ahvâl cârî olmuşdur inşâ'-allah Óale't-tafşîl beyân olunur²⁰ ve bu zıkr olınan tûfândan evvel arz-ı mısra mısır didüklerinüñ aslını beyândur ammâ tûfân-ı nûhdan soñra bu vilâyete²¹ mısır didüklerinüñ aslı bu oldu ki nûh payđambar Óaleyhi's-selâm zamânında mısır halkından sâbıkü'z-zıkr nağrâvuşü'l- **6A**⁰¹ cebbâr neslinden kıalimün kâhin adlu bir kâhin-i mâhir var-ıdı tûfândan evvel vilâyet-i mısır terk idüp⁰² hâzret-i nûh yanına vardı ki Óirâkıda olur-ıdı ehl ü evlâdı ve şâkirdleri-y-ile anlara imân getürüp⁰³ müslmân oldu ve hâzret-i nûhuñ hâm adlu ođlunuñ bayşar adlu oğluna kıızın virdi ve gemiye nûh payđambarla⁰⁴ bile girdi vağtâ ki tûfân emri bi-iznillah âhir olup hâzret-i nûh gemiden çıkup yir yüzine kıadem başdı⁰⁵ rû-yı arzı evlâdına tağşim itmek üzerine oldu ki tekrâr âbâdân ola meger mezkûr kıalimün kâhinüñ kıızı⁰⁶ nûh payđambar oğlı hâmuñ oğlı mezbûr bayşardan bir oğlan toğurmışdı adını mısırâyim kıoşlar-ıdı bu esnâda kıalimün⁰⁷ hâzret-i nûha yâ nebiyyullah oğlum bayşarı benümle kıoş varayın kendü memleketümi bulayın ve oğluma anı göstereyin⁰⁸ ve anda olan kenzleri ve defîneleri aña kııkarı vireyin ve anda olan Óilimlere ve remzlere anı vâkıf kılayın⁰⁹ cümlesin aña ögredeyin didi nûh payđambar da hoş diyüp ehl-i beytinden bir cemâ'at-ıla ve kıayın atası kıalimün¹⁰ kâhin ile gönderdi arz-ı mısra toğrı gitdiler vilâyet-i mısra yağın kıalıcağ meger zıkr olınan mısırâyim bir semüz¹¹ oğlan-ıdı issiye döymezi aña mısra kıarıb şimdi Óarış didükleri yirde ağaç tallarından bir sâye-bân idi¹² virüp üzerin otlar-ıla örttdiler bir zamân orada oturdılar andan göçdiler gelüp arz-ı mısra¹³ dâhil oldılar tûfân cümle Óimâretlerin harâb ü yebâb idüp hemân hâli Óarşasın kıoş-ıdı binâ cinsinden heremlerden¹⁴ ğayrı nesnesi bâkı degüldi toğrı hâliyâ münüf didükleri kıasaba olduğı yire geldiler evvelâ cebel-i muđattam¹⁶¹⁵ iteginde taş içinde mağaralar kesüp bir zamân ol mağaralarda sâkin oldılar tûfândan soñra arz-ı mısra¹⁶ beñ-âdemden evvel kıadem başan bu bayşar bin hâm bin nûh idi geldükleri vağtın cümle otuz nefer kimse-y-idiler bunlar¹⁷ içinden dördü oğulları idi tamâm yitişmiş yigitler-idi ki anlar mısırâyim ve fârağ ve mâc ve yâc

¹⁶ cebel-i muğattm mısır şehri yanında bir tağdur ahvâlî zıkr olınsa gerek inşâ'[...]

idi içlerinde ¹⁸ uluları mısırāyim idi ve bayşarla gelenler cümle cebābireydi her nesnede kudret ve kuvvetleri var-ıdı bayşar ¹⁹ emr eyledi bulunan yirlerden taşlar kesdiler ve keresdiler cem' idüp nil ırmağınuñ cānib-i ğarbışinde münüf şehrini binā ¹⁷ ²⁰ itmege başladılar az zamānda çok sa' idüp bināsını tamām itdiler ba' de mağāralardan göçüp içinde qarār eylediler ²¹ cümlesi otuz kimse olduğün ol şehre münüf diyü ad taqdılar ki māfeden me'hūz dur māfe diyü kıbt dilince otuz **6B** ⁰¹ dirler bayşar ol şehride qarār idüp içinde pādīşāhları-y-ıdı zıkr olınan qalīmūn kāhin ki qayın atası ⁰² -y-ıdı ve kāmil-i cihān-ıdı anuñ müşāveresiyle arz-ı mısruñ Őimāretine başladı mezāri'ni zirā'at ve hāsılını hıfz ⁰³ ve hırāset itdiler tūfān zamānından iki biñ altı yüz altıncı yıldan soñra bayşar bin hām vefāt itdi ihrāmlaruñ cihet-i ⁰⁴ ğarbışinde deyrāb-ı hürmüsde defn eylediler tūfāndan soñra benī-ādemden arz-ı mısırda evvel medfūn olan ol-ıdı ⁰⁵ kendüden soñra yirine oğlı mezkūr mısırāyim pādīşāh oldu dedesi qalīmūn kāhin aña arz-ı mısırda olan ⁰⁶ kenzleri gösterdi ve anlar üzerinde yapılan binālarda olan hatları ki anları tūfān qopmazdan evvel arz-ı ⁰⁷ mısırda sākın olan cebābire yazmışlar-ıdı ve tūfān qopacağın Őilmle bilüp anda niçe ahvāldan haber virüp ⁰⁸ niçe ahbār ifādesin itmişler-idi ne tarikle oğınur cümlesin öğretti ve anlarda olan hikmetlere anı ⁰⁹ muttali' kıldı ve anları tūfāndan soñra bu qalīmūn kāhinden ve şākirdlerinden ğayrı bilür kimse qalmamışdı ¹⁰ mısırāyim anuñ kuvveti-y-ile niçe şehirler yaptı evvelā sābıqā zıkr olınan üzre Őarişde kendüyçün ¹¹ yapduqları sāye-bān yirinde bir şehir bünyād olup aña dersān diyü ad urdı ki dillerince cennet qapısı ¹² demek olur-ıdı ol şehirden Őariş nāhiyesinde şimdi dañı ba'zı nişān ve eşer bāqıdır dirler bāri qalīmūn ¹³ kāhin ve şākirdleri bildükleri üzre mısırāyime tūfān zamānından evvel arz-ı mısırda qonan defāyin ve künūzuñ ¹⁴ ve Őölüm ve rumūzuñ ahvālın ser-ā-ser keşf eylediler ve cümle ma'ādın olan yirleri aña gösterdiler ve tılsımāt ¹⁵ Őilmin öğretdiler ve sāyir šanāyi' cüz' iyyenüñ her biri nice işlenür tarikin gösterdiler halkuñ ahvālı muntažam ¹⁶ oldu derūn-ı arz-ı mısır yir yir Őimārete başladılar nilden niçe halçler kesdiler münāsib olan yirlerle şular ¹⁷ revān eylediler bağlar bağçeler dikdiler ergād-ı Őıyş ve es'ad-ı hāl üzre oldılar dirler ki bu mısırāyim ¹⁸ ol zamānda kendü eliyle yimiş ağaçları diker-idi dikdügi ağaçlaruñ yimişi be-ğāyet büyük olur-ıdı ¹⁹ şöyle ki dikdügi ağaç qavunu ağacınuñ qavunun iki pāre iderler-idi nısfın bir deve götürürdü ²⁰ bütüenin bir deve götürimez-idi bu mübālağa degül-idi belki arz-ı mısırda soñradan dañı bunuñ gibi ağaç ²¹ qavunu görmişlerdür nite ki aşağada zıkr olınsa gerek şıqātdan mervıdır bāri mısırāyim dersān

¹⁷ bu münüf şehrine şimdi mısır-ı qadım dirler

şehrin 7A ⁰¹ yapup derün ü bürünün muhkem Öimāret itdürdükdēn şöñra buyurdu sevāhīl-i baħr-ı mālīhde yaŖni aħdeñiz ⁰² kenārlarında daħı niçe Öimāretler itdiler Öaħim şehirler yapdılar anlardan biri rüķüde adlu bir şehir-idi ki anı ⁰³ şöñradan deñiz başdı ve iskender iskenderiyyeyi anuñ yirinde yapmışdur nite ki aşāgada iskenderiyye ⁰⁴ şehrinüñ aħvālınıñ beyānında źikr olınsa gerekdür ve bu mısırāyim kāhine kızlarından bir kız aldı andan bir ⁰⁵ oğlı toğdı adını kıbtīm ķodılar bārī dūnyā-yı dūn Öādetince ki hiç bir hālī ber-ķarār ve bir kimseye ⁰⁶ pāy-dār degildür āhir bu tūl-ı emel ve şunŖ ü Öamel içindeyken ki şāŖir eydür beyt ⁰⁷ ārzū-yı nefsinüñ başına çıķmış kimse yok Öarşa-i dūnyāda bu sevdāya yılmış gerçi çok ⁰⁸ nā-gāh mısırāyime ecel zamānı irişdi vaŖdesi tamām olup dār-ı dūnyādan göçmek āhengin eyledi oğlı kıbtīmi ⁰⁹ yanına çağırup aña vaşıyyet eyledi ki ölicecek kendüyüñ yir altında zır-i zemīn resminde bir büyük türbe evi ¹⁰ ķazdura ki aña nāvus dirler ol zamānlarda cümle pādişāhlarıñ medfenleri hep böyle olur-ıdı ¹¹ ve ol evüñ dört dıvārın muhkem taşla yapup ferşin aķ mermer döşede ve cümle hazāyin ü emvālın ol evde ¹² kendü-y-ile bile defn itdüre vefāt itdükden şöñra oğlı vaşıyyetin yirine getirüp emr eyledi yir ¹³ altında aña uzunı yüz elli arşun bir nāvus ķazdılar ve der ü dıvār ve Öarş ü ferşin aķ mermerden eylediler ve ol ¹⁴ nāvus ortasında bir ev düzdiler ki cümle dıvārları altundan tahtalar-ıla ķaplanmış-ıdı ve bu eve dört ķapu ¹⁵ itdiler her ķapunuñ üzerinde (mısırāyimüñ) altundan bir timşālın ķodılar her timşālun başında altundan cevāhir-ile muraśsaŖ bir ¹⁶ tāc var-ıdı bahası cihān harācı-y-ıdı ve her timşāl altundan bir kürşü üzerinde oturdulmuş-ıdı her bir ¹⁷ kürşünüñ ayakları yeşil zeberced taşından-ıdı ve her bir timşālun göğsinde yad elden menŖ idecek niçe hatlar yazılıp ¹⁸ tılsım bağlanmış-ıdı ve yeşil zebercedden tābūt şeklinde kırķ zirāŖ uzunlu bir şandūk idüp içini altundan ¹⁹ tahtalar-ıla ķabladılar ve mısırāyimüñ cesedini bu şandūk içine koyup ol ev içinde ķodılar ve bir münāsib yirine ²⁰

bir niçe kelimāt yazdılar ki Öarabca maŖnāsı bu-y-ıdı مَا تَصْرِفُ وَيُجَسِّرُ بِنِجَارٍ فُجَّ بَعْدَ الْعَبْدَانِ ²¹

وَسَيَمَاجٍ عَاوَمَظَّتْ مِنْ أَيْرِ الطُّوْقَانِ وَمَاتَ وَلَمْ تَعْبُدِ الْكُتْمَارَ صَارَ الْإِبْحَانَةَ لِأَحْمَرَ فَيَعَاوَلَا حَسَمَ **7B** ⁰¹

وَلَا حَوْنٌ وَلَا حَسْرٌ وَحَصْنَةٌ بِأَسْمَاءِ اللَّهِ الْعُظَامِ لَا يَصِلُ إِلَيْهِ الْإِمْلَاقُ وَلِدَتُهُ مَسْبُوعَةٌ مُلُوكٌ يَدِينُ || بَدِينِ م ⁰²

اللّٰهَ الدّٰيَانِ وَيَوْمَ يَأْتِي بِالسُّجُوتِ بِالْفُرْقَانِ الدّٰجِ إِلَى الْكُرْمَانِ فِي آخِرِ الزَّمَانِ türkçe maŖnāsı böyle dimekdür ⁰³ nūh paygāmbar oğlı hām oğlı bayşar oğlı mısırāyim tūfāndan iki biñ altı yüz yıl şöñradan oldu şol ⁰⁴ hālda ki putlara tapmadı pes toğrı cennete gitdi ki anda ne ķocalıķ vardır ve ne hastalıķ ve ne ğuśsa vardır ve ne ⁰⁵ ğam ve kendüyi allah teŖālānuñ bu ulu adlarına ısmarladı ki aña hiç bir kimsenüñ eli irmeye illā şol ⁰⁶ pādişāhuñ ki islām dīni üzre-y-ıdı ataya çıķınca pādişāh oğlı pādişāh ola ve āhir zamānda ķurān-ıla gönderilüp ⁰⁷ illeri

imāna daŌvet iden paygāmbara imān getüre bu vech-ile tārīhin yazduğdan soñra mısraıymüñ ⁰⁸ hazınesinde altundan ve gümüſden ve cevāhirden her ne var-ısa ki māl-ı firāvān-ıdı ol ev içinde kendüyle bile ⁰⁹ kıodılar sāyir nesneden ğayrı yaluñuz biñ kıtŌa yonılmıſ ħakkāk elinden çıkmıſ nefıs ü girān-bahā zeberced taſı ¹⁰ ve baŌzı cevāhir-i nefısedden düzülmiſ biñ timſāl ve bı-bedel ve yetim dürler-ile memlü biñ altun küpecik ve altundan ¹¹ biñ kıap kıacağ cinsi ev āleti ve bı-nihāye altun ve gümüſ sebükeleri ve niçe edviye[-i] müfredāt ve mürekkebat ¹² kıodılar ki aña Ōađāđır dirler baŌde ol nāvusuñ üzerin ulu taſlar-ıla berkitdükdən soñra üstine kıum atdılar ¹³ birbirlerine kıarſu iki tađ ortasında bir derede-y-idi kıum ile ol dereyi toldurup belürsüz itdiler ¹⁴ kendüden soñra yirine oğlı mezkür kıbtim pādiſāh oldu andan soñra arz-ı mısırda aŌmāl-ı Ōacıbe iſleyen evvel ¹⁵ bu-y-ıdı atası dedesi itmedüği iſler iſledi niçe dürlü maŌdenler buldı ve nilden niçe ırmağlar kesdi ¹⁶ çok yirler Ōimāret eyledi ve niçe āŌlām-ı bülend ve menārāt-ı bı-mānendi dikdi ve niçe tılsımāt bağladı ve yitmiſ ¹⁷ yaſından soñra bir Ōavrat aldı ol Ōavratdan dört oğlı oldu kıftırım ve eſmün ve ıtrıb ve ſā-y-ıdı ¹⁸ bunlardan her biri ođul kıız yaydılar varduğca nesilleri çoğaldı yir yir arz-ı mısır Ōimārete baſladılar her biri ¹⁹ bir köſesin ābādān eyledi anlara arz-ı mısır yaradı her neye yapıſdılar ise kıolay geldi bir zamān anlar ²⁰ içinde kıbtim ħuzür-ı ħāl ve sürür-ı billah pādiſāhlık yapıdı (ve ħükm itdüği vilāyete atası mısraıym adı-y-ıla ad virdi) āhir bunuñ dağı Ōıyſı telh oldu ve Ōömri ayı selhe ²¹ iriſdi marāz-ı mevte yatduğı ğibi zıkr olınan oğullarını yanına çağırdı henüz ölmedin vilāyet-i mısır **8A** ⁰¹ anlar ortasında tađſim eyledi arz-ı mısır dört bađſ idüp her bađſını bir oğlına virdi evvelā kıft nāĥiyesinden üsvāna varınca ⁰² kıftırım adlu oğlına ve kıftdan münüf ſehrine varınca eſmün adlu oğlına ⁰³ ve külliya ortalıkda olan memleketi ki cevfi dimekle maŌrúfdur ıtrıb adlu oğlına ve buĥayre nāĥiyesinden ⁰⁴ mağrib vilāyetinde barđa kıurbına varınca ſā adlu oğlına virdi ki bunlar vilāyet-i mısruñ ađtāŌ ve etrāflarıdır ⁰⁵ ve bu taŌyın ve taĥdıde oğullarından her birini rāzi kılduğdan soñra fārađ adlu bir kıarındaſı var-ıdı ⁰⁶ aña barđadan ađsā-yı ğarba varınca senüñ olsun didi ſimdi afrikıyye didükleri vilāyet ki tūnus anuñ ⁰⁷ ſehrlerindendir ol fāriđa virdüği vilāyetdür anuñ oğullarına efāriđa dirler anlaruñ mağarrı olduğıçün ol ⁰⁸ vilāyete dağı āfrikıyye didiler ve bu cümlesinüñ emrini kıftırime iſmarlayup sāyirini anuñ taĥt-ı fermānında kıldı ⁰⁹ ve her bir oğlına vaſiyyet eyledi ki kendü yirinde bir ſehr yapup anda otura birbirlerine māniŌ ve mezāĥim olmayalar ve kendü ¹⁰ nefsi içün ħāl-ı ħuyütında vāĥāt arzında ki zıkr olınsa gerekdür cebel-i kebır dimekle maŌrúf tađ altında ¹¹ bir nāvus itdürüp der ve dıvārın mermer taĥtalar ile muſannaŌ itmiſ-idi ve ol nāvusda havā iſleyecek niçe menfezler ¹² kıomıſ-ıdı

ki anlardan havā girürken Óacıb hengāmeler ile girür-idi ve ol nāvus içinde altun yalduzlı ¹³ bağırdan ādem başları itmiş-idi ki gicede ve gündüzde çırāğlar gibi yanarlardı ol nāvus içi anlardan münevver ve tābān-ıdı ¹⁴ vefāt itdüğü gibi Óādetlerince arķasına dürr ve mercānla muraśśaÓ cihān-bahā bir ķaftān geydürüp cesedini altundan ¹⁵ bir tābūt içine ķodılar getirüp ol nāvus içinde ķodılar ve başı ucında mermerden bir direk dikdiler ki ¹⁶ üzerinde raḥşān ve dıraḥşān bir cevher-i tābān var-ıdı ve tābūtunuñ etrāfında levn levn ķıymetī taşlardan ¹⁷ niçe śandūklar ķodılar ki içleri ḥikmet kitābları-y-ıla tolu-y-ıdı ve ḥazinesinde olan emvāl ¹⁸ ve kūnūzı ol nāvus içinde kendü-y-ile bile ķodılar ve üzerine tāriḥ-i vefātın yazdılar oğulları ķıbtīm ¹⁹ vech-i meşrūḥ üzre defn eyledüklerinden soñra her biri evlād ve müteÓallikātı-y-ıla atası taÓyın itdüğü yirlü yirlerine ²⁰ girdiler ve dirler ki benī-ādem içinde ihtilāf-ı elsün bu kıbtīm zamānında oldu evvel cümle benī-ādemüñ dilleri bir-ıdı ²¹ ataları ādem nebī Óaleyhi's-śalavat ve's-selām süryānī dilince söyler-ıdı soñradan **8B** ⁰¹ ḥaḳ sübhāne ve teÓālā ilhāmı-y-ıla kıbtīm kıbtıyye luğatın söyledi ve anuñ evlādı ki kıbt didükleri ⁰² tāyife anlar neslindendür ve mısır ehlinüñ asılları anlardur andan soñra cümle kıbt luğatın söylediler bu kıbtīm vilāyet-i ⁰³ mısırda tamām dört yüz seksen yıl pādişāhlık itdi (baÓde-hu vefāt idüp taht ü tācı āhire teslim eyledi) bu ḥikāyet burada tursun tamāmı Óan-ķariḳb zıkr ⁰⁴ olunur kıbtımden soñra arz-ı mısra kimler ḥākim oldu birbiri ardınca inşā'-allahu'l-eÓazz kütüb-i tevāriḥde zıkr ⁰⁵ olınan üzre beyān ü Óayān olınsa gerekdür ve mısır ḥaḳķında kütüb-i tevāriḥde zıkr olınan aḥbārdan biri de ⁰⁶ budur nūḥ payğāmbār Óaleyhi's-selāmuñ dört oğlu var-ıdı adları sām ve ḥām ve yāfeś ve yaḥtūn idi ⁰⁷ bir gün ḥaḳ sübhāne ve teÓālādan tazarruÓ idüp oğullarına ve sāyir zürriyetine nemā ve bereket istidÓā eyledi ḥaḳ sübhāne ⁰⁸ ve teÓālā daḥı duÓāsın ķabūl idüp anaruñ Óömürlerine ve rızķlarına bereket virmege vaÓde ķıldı ḥāzret-i nūḥ ⁰⁹ sevindüğinden oğullarına bunu haber virmeğiçün anlara çağırdı meger ol ḥinde cümlesi seḥer vaḳtında bir ağaç ¹⁰ dibinde yatup uyurlar-ıdı evvel sāma çağırdı atasınuñ āvāzın işidicek defÓi yirinden ķalkup andan ¹¹ yaña segirtti ve kendü oğullarına daḥı ķalkuñ diyü çağırdı anlardan biri cevāb virmedi illā erfēşed ¹² adlu oğlu ki yirinden sıçrayup atası yanına geldi ikisi uyuşup ḥāzret-i nūḥ yanına gelüp ¹³ ne buyurduñuz didiler nūḥ payğāmbār Óaleyhi's-selām sağ elin oğlu sām üzerine ve sol elin oğlu oğlu ¹⁴ erfahşed üzerine koyup anlara duÓā itdi yā rabbī sāma efdāl-ı berekāt-ıla bereket vir ve pādişāhlığı payğāmbarlığı ¹⁵ erfēşed nesline maḥśūs eyle didi andan ḥāzret-i nūḥ ḥām adlu oğluna çağırdı yatduğı yirden başın ¹⁶ kaldurup sağına solına bir iki deñedi gene yatdı hiç cevāb virmedi ķalkup atasına ne kendüsi vardı ¹⁷ ne de oğullarından bir ferd vardı ḥāzret-i nūḥ aña

bed-duŌā itdi yā rabb bunuñ evlādını zelil idüp ¹⁸ sām evlādına anları kul eyle didi hāmuñ bayşar adlu oğlunuñ mısır¹⁸ adlu bir oğlu var-ıdı dedesi hāmuñ ¹⁹ yanında yatı yorur-ıdı hāzret-i nūhuñ hāma ve evlādına bedduŌā itdügin işitdi defŌi yirinden sıçrayup ²⁰ kalkdı segirdirek hāzret-i nūh yanına geldi yā ceddı dedem ve oğullarından saña kimse gelmedi ise işde ben ²¹ geldüm ne buyurursın baña da hayr duŌā eyle didi hāzret-i nūha anuñ bu vazŌı hoş gelüp elin anuñ **9A** ⁰¹ başına kodı yā rabbı bu benim daŌvetüme icābet itdi buña ve zürriyetine bereket vir ve bunu şol mübārek ⁰² yirde sakin eyle ki ol ümmü'l-bilād ve gavşül-Ōibāddur ve anuñ ırmağı dünyā ırmaqlarınıñ tatlusı ve bereketlüsidür ⁰³ buña ol yirde bereketler müyesser eyle kendüye ve evlādına anı müsahhar it ol arzda kuvvet ve kudretlerin artur didi ⁰⁴ āhir hāzret-i nūhuñ duŌāsı berekātında sām adlu oğlu ölince mübāreklik üzre hoş-hāl ve āsüde-hāl ⁰⁵ dirildi kezālik oğlu oğlu erfēşed dahı ölince hoş hāl olup öldükden soñra dahı hāq sübhāne ve teŌalā ⁰⁶ paygāmbarları ve kendüye yarār Ōādil pādişāhları anuñ zürriyetinden eyledi ve hāmuñ ulu oğlunuñ adı kenŌān-ıdı ⁰⁷ bu oldur ki nūh paygāmbar anası qarında-y-iken atası hāma bed-duŌā itmiş-ıdı ve anası qarından yüzi kara toğmuş-ıdı¹⁹ ⁰⁸ anuñçündür ki anuñ evlādı tekebbür ü cefā ve sū-i ahlāk üzere olurlar cümle qaralaruñ ve hābeşileruñ atası ⁰⁹ oldur bu eelden cümle siyeh-rūlar ve bed-hūlardur ve hāmuñ ikinci oğlunuñ adı kūş idi ki sind ve hind ¹⁰ halkınıñ atasıdır ve üçüncü oğlunuñ adı bayşar idi ki yukarıda zıkr olındı ve bu bayşar bin hāmuñ ¹¹ dört oğlu var-ıdı ulusunuñ adı mısır-ıdı ki hāliyā zıkr olınan üzre dedesi hāzret-i nūh aña ¹² hayr duŌā itmiş-ıdı ve bayşaruñ ikinci oğlunuñ adı fārağve üçüncü oğlunuñ adı māc ve dördüncü oğlunuñ ¹³ adı yāc idi ve dirler ki mezkūr mısruñ dahı dört oğlu oldu ki adları kıft ve uşmün ve itrīb ¹⁴ ve sā-y-ıdı tūfāndan soñra hāzret-i nūhuñ evlādı bābil memleketinden çıkup etrāf-ı cihāna tağılmaq üzere olduklarında ¹⁵ hām oğlanları mağrib cānibine gidüp bañr-ı muhite degin varmışlar-ıdı hām kendüsi pırelmiş-ıdı zıkr olınan bayşar ki ¹⁶ oğullarınıñ ulusıydı qarındaşlarından baŌzı-y-ıla atası hāmı arz-ı mısra ol sevk itmiş-ıdı toğrı anda keldiler

¹⁸ bu mısır yukarıda mısırāyim diyü yazılandur mısır da mısırāyim de anlar dilince ikisi bir addur

¹⁹ baŌzılar nūh paygāmbar Ōaleyhi's-selām oğlu hāma bed-duŌā itdüginüñ sebebin de şöyle naql iderler ki bir gün hāzret-i nūh uyurken ittifāk hāşā ud yirleri açıldı hām görüp örtmedi sām-ıla yāfeş görüp örtidiler uykudan uyandukları gibi böyle olduğın tıydılar sāma cümle enbiyā ve evliyā senüñ evlāduñdan olşuñ diyü ve yāfeşe Ōādil pādişāhlar senüñ evlāduñdan olsun diyü hayr duŌā idüp hāma yüzüñ kara olup senüñ evlāduñ sām ile yāfeşe evlādına kul olsun diyü bed-duŌā itdi dirler baŌzılar yok belki nūh paygāmbar tūfān hñninde evlād ve müteŌallikātı-y-ıla gimiyē girdüklerinde bunuñ gibi ıztırāb zamanında nā-gāh gemi içinde hāmı gördiler Ōavratına cimaŌ ider aña nutfeñ kara olşuñ diyü bed-duŌā itdiler anuñçün andan soñra gelen evlādı qaralar oldu dirler ve baŌzılar hāzret-i nūh hāma bed-duŌā itdüginde degül belki hāmuñ bir edepsüz Ōavratı var-ıdı kenŌān adlu oğluna hāmıle-y-iķen bir edepsüzlik itdi hāzret-i nūh da qarındağınıñ yüzi kara olşuñ diyü aña bed-duŌā itdi bunuñçündür ki kenŌān anası qarından yüzi kara toğdı dirler

¹⁷ bu rivāyet üzere daħı mısır vilāyetinde tūfāndan soñra evvel sākin olan bayşar bin hām-ıdı ve arz-ı mısırda ibtidā ¹⁸ Óimāret olınan münüf şehri-y-idi bayşar anı yapup oğulları-y-ıla ki otuz nefer kimesne-y-idiler içinde tavattun ¹⁹ itdiler oğullarından dördi tamām yitişmiş ulu barķlu yigitler-idi ki anlar zıkr olınan mısır ve fāraķ ve māc ve yāc-ıdı ²⁰ münüfi yapmazdan evvel cebel-i muķattam eteginde ki henüz daħı āşarı bāķıdır taşları oyup mağāralar gibi evler idüp **9B** ⁰¹ anlaruñ içinde sākinler-idi bāri vaķtā ki bayşar bin hām oğulları-y-ıla arz-ı mısırda ķarār idüp yirleşdiler bir zamān ⁰² hūzūr-ı hāl ve sūrūr-ı bāl-ıla dirildükden soñra āhir ataları bayşar vefāt eyledi yuķaruda dinen gibi anı ebı hirmüs deyrinde ⁰³ defn eylediler ki tūfāndan soñra arz-ı mısırda beni-ādemden evvel medfūn olan oldur ve maķbarası evvel-i maķābirdür kendüden ⁰⁴ soñra yirine ulu ođlu mezkūr mısır oturdu giderek oğullarından her birinüñ nesli üredi soy sop yaydılar ⁰⁵ cümlesi bir yirde olmağa ķabiliyyet ķalmadı āhir mısruñ ķarındaşları zıkr olınan fāraķ ve māc ve yāc mısruñ ⁰⁶ yanına gelüp bilürüz sen ulu ķarındaşımızsın bu milki hāķ teÓālā bize senüñ sebebüñle yaÓñı dedemüz nūh payġāambar ⁰⁷ saña duÓā itdügiyle virdi bu hūşūsda saña minnetümüz vardır cümlemüzüñ efdālısın hāliyā evlādumuz çoġaldı ⁰⁸ saña müzāyāķa virdük yirüñi taraltduķ senüñ de evlāduñ çoġaldı dilerüz ki dedemüz nūh saña burayı ⁰⁹ gösterdügi gibi sen de bize bir yir gösteresin anda sākin olayuz umaruz saña bura mübārek olduğı ¹⁰ gibi ol yir de bize mübārek ola vara ehl ve Óayālumuzla anda ölince tavattun ideyüz didiler mısır nola maÓķül ¹¹ fikr itmişsiz ammā baña ıraķ olmañ yaķın oluñ cümle hūkm itdügüm vilāyet ki dört yanından her yanı bir aylıķ yoldur ¹² anı dört ķarındaş Óadālet üzere üleşelüm her birimiz andan bir aylıķ yir alalum didi baÓde-hu evvel mısra ¹³ kendüsi uzunına Óarşide olan iki cümmeyz aġaçlarından üsvāna varınca ve inine barķadan eyleye ¹⁴ varınca ki arz-ı mısruñ hādlarıdır bu miķdār yir alup ķarındaşı fāraķa barķadan afriķıyyeye varınca ki bu da ¹⁵ bir aylıķ yoldur bunu alup ol bir ķarındaşları māc mısır hādı dükendigi yirden cezire didükleri iķlime varınca ki ¹⁶ şām vilāyeti de andandır ve bu da kezālik bir aylıķ yoldur anı aldı ki şām kıbtınuñ atası bu mācdur ol bir ķarındaşları yāc daħı ¹⁷ cezire iķliminden öte şarķ cānibinden Óırāķa varınca ki bu da bir aylıķ yoldur bunu aldı ki Óırāķ nıbtınuñ atası bu yācdur ¹⁸ terāzı üzere ataları hūkm itdügi memleketi bu tārıķle üleşdiler atalarından soñra memleketi kemā-kān oğulları elinde ķaldı hūsn-i ¹⁹ vech-ile dirildiler birbirinüñ memleketine daħl eylemediler arz-ı mısır ki hādı beyān olındı ulu ķarındaşları mezkūr mısır elinde ²⁰ muķarrer olup ķaldı anuñcün bu arza mısır diyü ad urıldı içinde sākin olan pādişāhı adı-y-ıla yād olındı varduķca ²¹ bu mısruñ evlādı çoġaldı ammā içlerinde uluları zıkr olınan dört oğulları-y-ıdı ki anlar kıft ve eşmün (ve

itrîb ve sâdur kıbt didükleri tâyife ki firâvîn kavmı anlardandır ve mısruñ kadîmî halkı anlardır hep bu kıbt oğlanlarıdır ba'özîlar kıbt da mısruñ başka bir oğludur kıftuñ karındaşıdır kıbt tâyifesi ol kıbt) **10A** ⁰¹ kıbt oğlanlarıdır dirler ve bu kıft ve kıbt ve mısra Öibrânî dilince kıftırîm ve kıftîm ve mısrayîm dirler ⁰² nite ki evvelki rivâyetde bu vech-ile ta'öbîr olınmışlar-ıdı bârî vaqtâ ki mısruñ oğulları ve oğulları ⁰³ oğulları çoğaldılar mısır eli altında olan vilâyetden anlaruñ her birine hâllu hâlinca bir yir ta'öyîn itdi ⁰⁴ evlâdıyla varup olmağçün başka başka tîmârlar virdi ve nil süyün dañı aralarında bahş eyledi her birine ⁰⁵ bir halîc ta'öyîn itdi kıft adlu oğluna kıft didükleri nâhiyeyi virüp anı anda gönderdi ki şimdi ⁰⁶ dañı ol nâhiye anuñ adı-y-ıla ma'örüfdür ve üsti yanından üsvâna ve altı yanından eşmün vilâyetine varınca ⁰⁷ şarkî ve ğarbî vilâyetlerinde bu mâbeyni de aña zamm eyledi ve uşmün adlu oğluna uşmüneynden ve andan aşğa cānib-i ⁰⁸ şarkîden ve ğarbîden münüfe varınca olan yiri tîmâr virüp bunu da anda gönderdi şimdi ol yire anuñçün ⁰⁹ eşmünîñ dirler ve itrîb adlu oğluna münüf ile sâ ortasın tîmâr virüp bunu da anda gönderdi ¹⁰ şimdi anuñçün ol nâhiyeye itrîb dirler ve sâ adlu oğluna sâ-y-ıla bañr ortalığın tîmâr virüp ¹¹ anı da bunda gönderdi şimdi anuñçün ol nâhiyeye sâ dirler her nâhiyeye içinde sâkin olan hâkimi ¹² adı-y-ıla ad virildi ki ili alan her biri anuñla yâd olunur ve lisân-ı Öibrânî-y-ile vilâyet-i mısra ¹³ mağdûniyye dirler ve kâfir zamânında rûm halkından naql olunur ki mağdûniye vilâyeti istanbulda ayaşofiya ¹⁴ kenîsâ-y-iken anuñ vaqfi-y-ıdı dirler mısruñ ba'özî fazâ'îl ve mahâsini zikridür mısruñ sayir-i bilâdı ¹⁵ üzerine cümle-i fazâ'îlinden biri ki hâk sühbâne ve te'âlâ kûrân-ı kadîm ve furqân-ı Öažiminde mısra ¹⁶ yigirmi kerreden artuğ yâd ider kimi taşrih ve kimi îmâ tarihî-y-ile anuñ hâlin hikâyet eyler evâyil-i ¹⁷ a'şârda emsâr içinde mısruñ nažri yoğ-ıdı vilâyeti evsa' vilâyet ve zirâ'atı ahsen zirâ'at-ıdı ¹⁸ enhârî her cānibine revân-ıdı kanâtır ü cüsûrî hûsn-i tedbîrle tağdir olınmış-ıdı şöyle ki her birin her nereye ¹⁹ ağıdup nereden kesmege kaşd itseler kâdirler-ıdı yabana şu zâyî' olup gitmez-ıdı üsvândan reşide ²⁰ varınca ²⁰ nilüñ iki tarafı birbirlerine muttasıl bāğçeler-ıdı ve bāğçeler ardı birbirine ulaşuğ mezra'alar-ıdı sıklığından ²¹ gören cümlesin güyâ bir bāğçe ve yâ bir mezra'â şanur-ıdı hattâ dirler ki ol zamânda iskenderiyyeden üsvâna ki **10B** ⁰¹ mâbeynleri nil süyü başduğı yirlerdür ve ikisi arz-ı mısruñ iki haddidür ve tahmînâ mâbeynleri on günlük ⁰² bel dañı ziyâde yoldur bir günde mektüb vâsıl olur-ıdı bostāncıdan bostāncıya virürler elden ele ⁰³ ulaşdururlar-ıdı ve farazâ bu mâbeynde

²⁰ reşid mısır şehri önünde nil ağıp gitdüğü ve denize koyulduğu cānibden arz-ı mısruñ aşğa ser-haddidür üsvân nil ağıp geldüğü cānibden yukarı ser-haddi olduğu gibi nite ki aşğada inşâ'-allah zikr olınsa gerek

bâğçeler arasında bir hatun kişi gitse ağaçlarının sıklığından yaprakları ⁰⁴ çokluğundan başına maşreme örtünmese olur-ıdı bir sâ'il başına bir büyük seped ⁰⁵ alsa bu mâbeynde bâğçeler arasında gitse yukarıdan ağaçlar üzerinden başına dökülen yemiş bir kaç adım ⁰⁶ gitmedin sepedin toldurur-ıdı ve bu Öimâret reşidle iskenderiyye rimâlından barçaya²¹ varınca mümted idi bir kişi ⁰⁷ buralarda sefer itse yemiş çokluğundan ve hayrât keşretinden azık götürmege muhtâc olmaz-ıdı ve ağaçlar vefretinden ⁰⁸ issi çekmez-ıdı dâyim gölgelerde gider-ıdı ve sâ bin kıbtım ki sâbıkâ zıkr olundı ol şahrâlarda niçe ⁰⁹ kaçsırlar yapup vâfir ağaçlar diküp nilden çok ırmaqlar aqıtımış-ıdı câhib-i garbiden mağrib hâdına varınca hezâr ¹⁰ Őimâretlerde ve şenliklerde gidilür-ıdı soñradan ol kavm münkariz olup ol menziller harâb oldı ¹¹ ehbinden hâlî ve Őâtıl kaldı henüz dirler ki oralarda anlardan eşer bâkıdür ol şahrâlarda gidilse ¹² anlardan çok Öacâyib ve garâyib müşâhede olunur ve evâyilde Őämme-i vilâyet-i mısır yidi halıç²² başar-ıdı ki biri ¹³ halıç-i iskenderiyye ve biri halıç-i sehâ ve biri halıç-i dimyât ve biri halıç-i serdüs ve biri halıç-i münuf ve biri halıç-i feyyüm ¹⁴ ve biri halıç-i menhâdur ve bu halıçler ol zamânda nil on altı zirâö taşmaqla tolar arz-ı mısruñ cümle mezâriöi ziyân ¹⁵ olur-ıdı her nâhiyeyi şu başar-dı şimdi ki târih-i hicretün toquz yüz elli üçdür ancağ zıkr ¹⁶ olınan halıçlerden bâkı kalan yigirmi iki zirâö suyla tolar nil yigirmi iki zirâö taşmayınca mezâriö-i arz-ı ¹⁷ mısır tamâmca şu başmaz murâd üzre re'y olmaz bu hâl cüsür ü kanâtıruñ ihtilâlındandır anlarda hüsni-i tedbir ¹⁸ olmaduğındandır dirler ve bi'l-cümle mısruñ şeref-i emâkin ve hüsni-i cennât ve Őuyünına qurân-ı qadimde taşrih olınmışdur (ve mısruñ şerefi bâbında payğambar hâzretlerinden dañı niçe ehâdiş-i şahîhe-i şerife rivâyet ve hikâyet olınmışdur kezâlik aşhâb-ı kerime ridvânullah-ı Öaleyhim ecmaŐından dañı çok âşâr ve ahbâr vârid olınmışdur hattâ hâzret-i Şalı radî teöâlâ Öanh hilâfetleri zamânında ebû bekr siddik radıyallahu teöâlâ Őanha muhammed hâzretlerine anları mısra beg itdükleri vaqt seni dünyâ cennetine gönderdüm diyü buyurdılar ve yine aşhâbdan ebû bekr-i siddik radıyallahu Öanh hâzretleri mısır cümle yirlerün hazinesidür mısra sultân olan götürü yir yüzünñ sultânıdır diyü buyururlar ve saöid bin hilâldan mervîdür evâyilde gelenlerün kitâblarında mısra ümmü'l-bilâd dirler-ıdı ve kitâblarında mısır taşvir idüp säyir iqlimleri aña elin (...) andan taŐâm ü rızq (ey...) üslûbında taşvir itmişler-ıdı) ¹⁹ nite ki firöavn kıssasından

²¹ barça iskenderiyye-y-le afrikiyye memleketi ortasında bir vâsiö nâhiyedür ki içinde niçe şehrler ve köyler vardır ulu şehrine antâblus dirler ki maŐnâsı biş şehr dimekdür

²² halıç diyü vilâyet-i mısırda nilden kesilen ulu arqlara dirler nite ki inşâ'-allah aşâğada mufaşsal ahvâlları zıkr olınsa gerekdür

vārid olınmışdır buyururlar *وَمَقَابِرِكُمْ يُرِيدُ تَعْبِيرُكَ أَلَا إِنَّمَا نَاكِ جَبْرًا* 20 *كَمْ تَرَكُوا مِنْ مَشَارِبٍ وَعُيُونٍ وَرُدُجٍ* ammā mısruñ bu hālî firŌavn zamānında anuñ qubh-ı 21 aŌmālî ve şerr-i efŌālî ucından ĥağ sūbhāne ve teŌālānuñ taqđiri-y-ile zāyil oldı Ōimāreti ĥarāba ve bāğ ü būsitanı **11A** 01 tūrāba tebdîl olındı nite ki qurān-ı qadîm buyurur *يَعْرِشُونَ* 02 *وَدَمْرًا مِمَّا كَانَ يَصْنَعُ فَوْعُونَ وَوَعْدَهُ وَمَا كَانُوا* yaŌñî firŌavnuñ ve qavmınuñ mısırda düzüp qoşduqların biz hep ĥelāk itdük dimek olur 03 bu zamānlarda mısruñ ĥüsni ol mertebede degildür belki hiç vech ile zıkr olınan aĥvālla münāsebeti yoqdur 04 anuñ-içündür ki ĥikāyet olınur me'mün ĥalîfa bağdāddan mısra geldüğü zamānda bir gün muşāhibleri-y-ile 05 otururken bilmezsin firŌavna mısruñ neresi hoş gelmiş ki qurān-ı qadîmde buyurulduğı üzre *الَّذِينَ فِي مِثْلِكَ نَسِيرًا* yaŌñî ben 06 mısır pādîşāhı degil miyin diyü germ olur-ımuş vay bizüm bağdādumuz göre-y-idi didi yanında olan muşāhiblerden 07 birisi yā ĥalîfatül-mü'minñ mısırdan gördüğüñ ĥağ sūbhāne ve teŌālā helāk itdükden soñra bāqı qalanıdır 08 ĥelākdan soñra ĥalî bu olıcağ evvel neydi ola diyüp *يَعْرِشُونَ* 09 *وَدَمْرًا مِمَّا كَانَ يَصْنَعُ فَوْعُونَ وَوَعْدَهُ وَمَا كَانُوا* cevābını begendi şimdi daĥı mısruñ qāŌa ü biqāŌı ve bāğ ü mezārîŌi menābit 10 ü şāhrāsı nevŌ-i ĥüsnden ĥalî degildür anuñçün baŌzılar arz-ı mısır yılıñ dört faşlı iŌtibārınca bu dört 11 dürlü vaşf-ıla tavşif idüp arāzî-i mısır üç ay aq incü ve üç ay qara misk ve üç ay yeşil zümürüd ve üç ay 12 kıızıl altun sebķesi olur dimişler bu iŌtibārla ki anlar zamānında şühür-ı kıbtıyyeden abîb ve mısrey ve tevt aylarında ki 13 şühür-ı Ōarabiyyeden zî'l-qaŌde ve zî'l-ĥacce ve muĥarrem aylarıdır Ōādetullah bunuñ üzerine cārî-y-idi ki nil taşar 14 cümle arāzî-i mısır başar ser-tā-ser ihāta ider her tarafına baqsañ aq incü gibi çalqalanur-ıdı ve bābeh ve hetür ve kıhik 15 aylarında ki şühür-ı Ōarabiyyeden şafer ve rebîŌü'l-evvel ve rebîŌü'l-āñir aylarıdır cümle arāzî-i mısırdan nil sıy 16 çekilür toprağı sıyını muĥkem yutar nilüñ balçığı ki kendü-y-ile niçe aylıq yoldan bile gelmiş şāfî ve laţif 17 süzülmiş gökçek rāyihalı misk levnlü balçıqdır nil aqduğı yirlerde dibine çöker yirlerüñ yüzini ser-tā-ser 18 dümdüz sıvama qara balçık ider mısırda zirāŌat zamānı olur cümle yirlerini ekerler yire envāŌ-ı ĥubūbāt şaçarlar-ıdı 19 ve tubbah ve imşir ve beremhāt aylarında ki şühür-ı Ōarabiyyeden cemāzîye'l-evvelî ve cemāzîye'l-āñirî 20 ve receb aylarıdır cümle nebātâtı qalqar ve ekdükleri ĥubūbāt biter zamān-ı rebîŌî olup rü-yı zemîn yeşil 21 zümürüd şeklini bağlar cihān taze cüvān olup arqasından qara Ōabāsını çıkarur yirine yeşil atlasdan qabā **11B** 01 giyerdi ve beremudih ve beşines ve būdñih aylarında ki şühür-ı Ōarabiden şaŌbān ve ramazān ve şevvāl aylarıdır 02 ĥasād vaqtı olur cümle nebātāt ve mezruŌātı sararur her cānibine baqsañ altun sebķesi gibi lemŌān 03 ider hem zāhirde hem maŌñide kıızıl altun ĥāsıl olur-ıdı

anuñ-içündür ki mısruñ vaşfında baŖızılar dimişler ⁰⁴ içlerinde đarb-ı meşeldür *بَيْنَهُمَا دَهَبٌ وَجِوَارِيَةٌ* yaŖni vilāyet-i mısruñ nili Ŗacebdür ve yiri ⁰⁵ altundur ve bu yiri kim ğālib gelür-ise ol alur dirler ki bu şahîh sözdür ekşeriyyā mısır diyārına pādişāh olanlar ⁰⁶ ğurebādur pādişāhlar yabandan gelürler her қаңқısı ğālib gelür-ise ol alur mısır içinden kimse pādişāh olmaq ⁰⁷ olmamışdur ve kendümüz müşāhede itdük vāқиŖā bu diyār ehli galebe ve tekebbür severler her қаңқısına ki ⁰⁸ rıfқ ile söyleseñ mülāyemet gösterseñ ol saña tekebbür ve huşūnet eyler ve eger şiddet ile söyleyüp ğilzet ve huşūnet ⁰⁹ gösterseñ ol saña źillet ve meskenet eyler degme derdle kişiyе mutiŖ olmazlar bu nil suynuñ hāssasıdur ¹⁰ elbette (mısırda çok turup) anı çok içene bu hāl Ŗārız olur aña firŖavniyyet gelür dirler ferāŖine de anuñçün cebbārlar-ıdı ki ¹¹ arz-ı mısırda olurlar ve her dem nil suyn içерler idi ammā bu cümle nile ğarābet bundadır ki biz mısır hālқında ¹² ğayret ve hamiyyetden eşer görmedük aslā içlerinde śiyānet-i harem yoқdur havātini esvāқ ve bāzārında ve mecāmiŖ ¹³ ve melāŖibinde ricāl ile mahlūt olup yorurlar kimse bundan Ŗār eylemez belki baŖızı bunuñ-ıla iftihār ¹⁴ ider dirler *وَالْمُهَذَّبَةُ عَلَى الرَّأْيِ* ve tevārîh kitāblarında şöyle mestürdur ki diyār-ı mısırda tūfāndan evvel ¹⁵ her ne қadar Ŗilm zāhir oldıysa hürmis-i evvelden śādir oldı ki vilāyet-i mısırda nāhiye-i śaŖıdde sākin bir ¹⁶ Ŗālim-idi ki baŖızılar қаvlinca anı idriş nebıdür dirler bāri-yi hāreakāt-ı felekiyyeye nażar idüp Ŗilm-i nücūmda ¹⁷ evvel tekellüm iden bu hürmis-i evvel-idi ve tıb Ŗilmine dağı evvel ol şürŖŖ itmişdi ve tūfān қopacağından ¹⁸ ibtidā ol haber virdi Ŗilm-i nücūma nażar idüp gördi ki maŖmüre-i arza yā sudan ve yā oddan bir āfet-i semāviye ¹⁹ irer nā-gāh Ŗilm öğrenmek ve sāyir śanāyiŖ işlenmek yir yüzinden götüriyle gide anları bilür kimse қalmaya ²⁰ diyü қorқup bir rivāyetde arz-ı mısırda olan heremleri ve śaŖıd nāhiyesinde olan bürbāları ki yirinde ²¹ her biri źikr olunur ol yapıdı anlarda cümle śanŖatlar nice işlenür ve her śanŖatuñ ālāt ü esbābı nedür **12A** ⁰¹ ve ne şekillidür cümlesin taşvır itdi ve yazup bildürdi ve her Ŗilmüñ ahvālın yazup ismini ve hadd ve resmini beyān eyledi ⁰² kendüden soñra gelenler de bilüp öğreneler fevāyid-i Ŗulüm zāyiŖ olmaya hālқа şefқatından śafha-ı Ŗālemde ⁰³ Ŗulüm muħalled olsun diyü bu tedbiri eyledi ve bundan ğayrı ol zamānda diyār-ı mısırda Ŗulemā ve hūkemā ⁰⁴ dağı var-ıdı ki dūnyā anlaruñ tedbirleri ve Ŗilm ü hıketleri-y-ile taŖmır olunmışdı Ŗilm-i tıb ve Ŗilm-i nücüm ve Ŗilm-i hendese ⁰⁵ ve Ŗilm-i kımiyā ve Ŗilm-i tılsımāt ekşer anlar içinde-y-idi ve mısır vilāyetinüñ cümle fezāyilinden biri dağı ⁰⁶ budur ki hāzret-i risālet-penāhuñ śalavātullah-ı Ŗāleyh ve selāmüh mısır nisāsından oğı oldı sāyir ⁰⁷ vilāyet hatunlarından olmadı ol zamān ki tārîh-i hicretlerinden elli yıl soñradan

hudeybiyye g azasından ⁰⁸ dönüp med ne-i Őerifeye geldiler aŐh b içinden rıdv nullah-ı  aleyhim ecma ın h t b bin belte ay   ⁰⁹ mekt b-ı Őerifleriyle m sr h kimi mu av ısa gönderüp anı d n-i isl ma daövet itdiler h t b a a gelüp ¹⁰ iskenederiyyede buluşdı n me-i Őeriflerin a a virdi tafŐli e ad Ő kit blarında mezk rdu ¹¹ ol va t mu av ısa da ı h zret-i ris let-pen ha ba z   hed y -y-ıla m riye ve Őir n adlu iki c riyeler ¹² g nderdi²³ iki k z  arındaŐlar-ıdı ki vil yet-i m sirdan an n  n hiyesinde h fn çaryesi ehlinden idiler va t  ki ¹³ ikisi de res l-ı rabb 'l-  lem n n  aleyhi'Ő-s lavat ve's-sel m h z r-ı Şeriflerine getirildiler anlara ba dılar ¹⁴ ikisi de h snde b -na r-ı   lem-idi h snlerinden  acebe  aldılar  alb-ı Şeriflerine ki mehbit-i va y-i  sum n -y-idi ¹⁵ ikisi de kend lerde olmak kar h görindi h snde birbirlerine be zerler-idi içlerinden birini ta y   ¹⁶ ve terci  idüp kendüleri i n  an sın ihtiya r ideceklerinde mütereddid olup cen b-ı ha  a müteveccih oldılar ¹⁷ y  rabb   pay ambaru a bunlardan birisin ihtiya r eyle diyü buyurdılar m riye ihtiya r olundu ına işaret ¹⁸ olundu anlaru  ikisine bir yirden hit b idüp eşhedü enl  ilahe illallah ve eşhedü enne mu ammeden  abd h  ve res l h  ¹⁹ diyü buyurdılar hem n bu sa adete m riye h zretleri  n rtdi k z  arındaŐı Őir nden evvel  m n ²⁰ getürdi Őir n bir s at eglendi andan Őo ra ol da  m na geldi h zret-i ris let-pen h k z ²¹  arındaŐın aŐh b-ı g zinden bir riv yetde Ő irleri h ss n h zretlerine ba ıŐlayup m riyeyi kendüler aldılar **12B** ⁰¹ bu huŐ sda ba z   kit blarda bir h kmet söylerler meger ma av ısu  bu iki k z  arındaŐları g ndermekden ⁰² bir  araz   var-ıdı  ulem sından işitmiş-idi d n-i mu ammedde bir kişi iki k z çarındaşı ne c riyalıŐ ile ve ne ⁰³ nik h-ıla tutmaŐ ve ikisin bu iki tari den biri-y-ile cim da cem  eylemek yoÇdur diyü ma l m idinmiş-idi göreyin eger ⁰⁴ incilde adı mezk r olan pay ambar bu-y-ısa elbette bu iki k z  arındaŐlaru  ikisinde kendüsi almaz d ni ⁰⁵

²³ r v tdan ba z   Şöyle riv yet ider ki va t  ki h zret-i ris let-pen hu n mekt b-ı Şerifleri h t b eli-y-ile mu va -ısa irişdi mekt b   alup ba rına başdı ve biz incilde vaŐfin bulduğumuz peyg mber  ıka a va tdur ve biz incilde anu  vaŐfin Şöyle bulduŐ ki ol iki k z çarındaşı ne c riyelik ile ve ne nik h ile cem  ider anu  d ninde bu h r mdur ve ol armağanı  ab l ider amma Őada ayı  abul itmez ve anu  muŐahibleri fu ar dur ve iki  igni arasında pay ambarlık m hri vardur didi andan bir   kil kimse çağırdı ba de vil yet-i m srda olan güzel kızları aradı an n  n hiyesinde h fn adlu köy ehlinden m riya-y-ile k z  arındaŐından güzel kızlar bulunmad   bunları getürdüp bunlardan  ayrı bir aş çatır ve bir aş merkeb ve bir niçe p re  b ti m sr bizleri ve arz-ı m srda behn  didükleri yirden olan baldan bir mi d r bal ve bir mi d r Őada a m li da ı zem idüp ol kimse-y-ile res lullah h zretlerine gönderüp a a  smarladı varıcaŐ muŐahiblerini g r didi im gibi midür ve ar asına da ı na ar eyle g r bir büyük be i var midür d-idi va t  ki ol kimse res lullah h zretlerine geldi evvel ol iki  arındaŐları ve  atırı ve merkebi ve m r   bizleri ve bal  iŐ-keş çeküp bu lar mu va ıs arma anıdur d-idi anları  ab l itdiler z r  hiç kimsenün armağanı redd itmezler-idi Őo ra ol Őada a balını  arz eyledi  ab l itmediler ve ol c riyelere na ar idecek h snlerin  acebley p z kr olunan üzre cen b-ı ha dan ikisinden birisi kendülere ta y   olundu ve ol  atırda merkeb da ı ma b lları-y-ıdı  atırda d ld l diyü merkebe ya f r diyü ad virdiler ve bal da ı begenüp behn nu  balına bereketlü olsun diyü du a itdiler ve ol m sr bizlerni al  odılar h tt   hir m b rek kefenlerin n ba z   anlardan idildi ve ol kimse cümle vaŐfını mu va ıs didi i gibi buldı

muhtaşınca ancak birin alur diyü imtiḥān fikrin itmiş-idi hem didügi gibi ancak māriye ḥazretlerin aldılar ki ⁰⁶ anlardan ibrahīm adlu oğulları vücūda geldi ki anı be-ğāyet severler-idi ḥattā aña gāyet muḥabbetlerinden vefāt ⁰⁷ itdügi vaḫt kendülere vecd ḥāleti Óarız oldı ḥazret-i ḥasen bin Óalıden rağıyallahu Óanhümā mervıdūr Óutbe ⁰⁸ bin ebj süfyān mısra pādişāh olıcaḫ aña ısmarladılar mısra varıcaḫ māriye ḥazretlerinüñ köyinden anlar yüzi ⁰⁹ şuyına ḥaracı götüür diyü buyurdılar anlar da eyle eylediler köyleri ḥalkınuñ cümlesinden ki māriye ḥazretlernüñ ¹⁰ aḫribāsı-y-ıdılar ḥarāc almadılar ḥattā resūlullah ḥazretlerinden rivāyet olunur eger oğlum ibrahīm sağ olaydı ¹¹ anuñ yüzi şuyına mısır vilāyeti ḥalkından ḫıç bir ḫıbtı ḫomazdum illā andan ḥaracı refÓ iderdüm diyü buyururlar ¹² tılsımātdan ve ğayrıdan vilāyet-i mısırda baÓzı Óacāyibüñ zıkrıdür kütüb-i tevārıḫ mücibince ¹³ rivāyet olunur vilāyet-i mısırda Óacāyib dünyādan niçe nesnelere vardır ki cihān köşelerinden ḫıçbir köşede yoḫdur (aşağada inşā'-allah yirinde her birinüñ mufaśśal-ı aḥvālı beyān olınsa gerekdür burada icmālen zıkr olunmuşlardır) ¹⁴ anlardan biri heremān binālarıdır ki yir yüzinde olan binālarda anlardan yücerek binā yoḫdur ki ¹⁵ anda taş taş üzerine ḫonup taşlarınuñ ekşeri fııl cüşşesinceldür anlara ırāḫdan naḫar olınsa ¹⁶ ke'enne her biri turduğı yirde bir yirlü ulu tağ olur gibi görünür ve anlardan biri daḫı heremānuñ şanemıdır ki aña ¹⁷ belhübe ve baÓzılar belḫıb ve baÓzılar ebu'l-hevl dirler bu şanemi ḫum tılsımıdır ve orada olan çize ¹⁸ vilāyeti ki eski mısruñ muḫābelesıdür be-ğāyet mezāriÓ-i maÓmür keşret-i ḥāsıl ile meşḫūr nāḫıyedür anuñ şāḫrāların ¹⁹ ve mezāriÓin etrafında olan ḫum baśmasun diyü itmişlerdür dirler bu maÓnā diyār-ı mısırda müstebÓad degıldür ²⁰ keşret-i rimāldan ki taşralarında vardır ve bir vechle ğubārdur ki ednā ḫareket-ile havāya ḫalkar mümkindür ki artucaḫ ²¹ yıl isdügi zamānda bir tarafuñ ḫumu yirinden ḫalka yıl öñince vara āḫir tarafı baśa ḫum altında ḫoya belki **13A** ⁰¹ bu tarıḫ-ile arz-ı mısırda niçe ḫaryeler ḫarāb olmuşdur şimdi ḫum altında mescidlerinüñ menārelerinüñ ucı ⁰² görünür dirler ve anlardan biri daḫı bürbālar binālarıdır ve biri daḫı ḫāyıt-ı Óacūzdur ve biri de içinde olan ⁰³ Óacāyible iskenderiyye şehridür ki her biri inşā'-allah yirinde zıkr olunur ve Óacāyib-i mısırda ⁰⁴ biri de Óaynü's-şemsdür ki anı da zamān-ı evvelden heykel-i şems ile yir üzerinde dikilmiş iki Óaḫım taşlar ⁰⁵ var-ıdı ki her birinüñ yüceliği elli zırā-ıdı her birinüñ başında at üzerinde bir ādem süreti var-ıdı ki ⁰⁶ her süretüñ başında baḫırdan ḫubbe şeklinde bir nesne var-ıdı her yıl ki nil şuyı taşa ol ādem ⁰⁷ süretlerinüñ başlarından şu tamlar āşıkāre depelerinden şu ḫaynar yire aşağı aḫar diblerine iner diblerinde baÓzı ⁰⁸ otlar bitürür-idi ve biri daḫı münüf şehridür ki anda aśnām ü ebniye ve defāyin ü künüz ve āśār-ı ⁰⁹ enbiyā ve selāḫın ve ḫükemādan Óacāyibüñ nihāyeti yoḫdur nite ki baÓzı

zıkr olunsa gerekdür ve biri dañı nil ¹⁰ ırmağıdır ki yirinde inşā'-allah ahvālı mufaśśal zıkr olunur ve mısırda olan Óacāyibden biri de hācerü' ¹¹ l-hall dimekle maÓrūf bir taşdur ki anı sirke içine bırağsalar içinde balığ gibi yüzer ve biri de arz-ı mısırda ¹² bulunur bir taşdur ki her kaçan ādem anı iki eliyle tutsa anı kuşar miÓdesinde her ne var-ısa taşra ¹³ bırağur ve biri de bir boncuğdur ki diyār-ı mısırda olur her kaçkı hatun ki anı biline bağlasa aślā yüklü ¹⁴ olmaz ve biri de bir yumşak taşdur ki śaÓıd nāhiyesinde olur her kaçan anı ütseler çırāğ gibi yanar ¹⁵ ve biri de bir taşdur ki vilāyet-i mısırda olur anı her kaçan içinde etmek olan tenevvürüñ kenārına қosalar ¹⁶ etmegi dökilür ve mısruñ Óacāyibinden biri de káfür-ı ihşıdı zamānına gelince taşdan nil içinde tekne ¹⁷ şeklinde bir nesne var-ıdı içine bir veya dört kimse girseler śuyı bir nesne-y-ile ırқalayı virseler nilüñ ¹⁸ anuñ-ıla bir tarafından bir tarafına geçerler-ıdı anı kim düzdügin kimse bilmez-ıdı hūkemā-yı müteқaddimñ aÓmālından-ıdı ¹⁹ soñradan káfür-ı ihşıdı anı nilden taşra çıkardı қurıya bırağdurdı gördiler altında bir dürlü ²⁰ bir yazı var neydügin bilmediler kimse anı oқıyamadı andan soñra Óilmi bātıl oldu śuya қosalar batardı ²¹ ve biri de budur ki arz-ı mısırdan nāhiye-i śaÓıdde deşā dimeg-ile maÓrūf bir yirde bir sinta ağacı vardır ki **13B** ⁰¹ kaçan bir kişı anuñ yanına varup seni keserin diyü anı қorқutsa defÓi dürilür бүkilür bir yire gelür dönüp ⁰² vāz geçdüm seni kesmez in dise yene eski hālına varur dirler ki ol ağaca bu hāl eli üzerine қomağ-ıla da olur ⁰³ niçe kerre ol ağaçdan mısra getürdiler tecribe itdiler oldu ve biri de vilāyet-i mısırda olur bir ağaçdur ki ⁰⁴ ābnūs ağacı gibi śuya batar śu içine қoysañ sāyir ağaçlar gibi śu yüzine gelmez bunları biz kendümüz görmedük ⁰⁵ ammā tevāriğ-i mısır kitāblarında mestürdur anlarda bulduğumuz üzre yazmışuzdur ve mısra maħśūs olan ⁰⁶ nesnelerden biri de bir yaprağdur ki mısır şehri civārında bir bāğçede olur andan dühn-i belesān çıkarurlar ve ol ⁰⁷ bāğçede bir қuyı vardır ol yaprağñ ağacı ol қuyınuñ śuyıyla śıvarılır ve naśārā zuÓmınca ol ⁰⁸ қuyıda hāzret-i Óıśāyı anası meryem yumışdur anuñ-içüñ śuyıyla śıvarılan belesān ağacından ⁰⁹ dühn-i belesān çıkar ğayrı belesān ağaçları yaprağından çıkmaz diyü iÓtikād iderler dühn-i belesānuñ ki nefÓi meşhürdur ¹⁰ aña inkār ider kimse yoğdur dünyā yüzinde mısırdan ğayrı yirde olmaz Óālem pādişāhları anı mısırdan ¹¹ getürdürler ve hāznelerinde śağlarlar zehre nefÓi meşhürdur huśūsā naśārā selātini yanında be-ğāyet muÓteberdür ¹² belkile Óāmmе-i naśārānuñ iÓtikādları bunuñ üzerinedür ki āb-ı maÓmūdiyyelerine bir naśrānıyı taldurmalu olsalar ¹³ içinde bir miğdār dühn-i belesān olmasa ol naśrānınuñ naśrānılığы tamām olmaz ve bunuñ tafşılı inşā'-allah aşāğada ¹⁴ zıkr olunsa gerekdür bundan ğayrı mısra maħśūs olan nesnelerden biri de saқanқūr balığıdır ki anuñ ¹⁵ muқavvılığы huśūsında dāyire-i imkāndan hāric

mübālağalar itmişlerdür aşığada bunuñ da tafşil-i ahvālī zıkr olunur ¹⁶ ve biri de nims didükleri cānavardur ki ğayrı memleketde olmaz iñen vahşī cānavar degildür yabandan tutup ¹⁷ getürseler az zamānda ādem-ile üns tutar kedi gibi evlerde gezer degme de yabana gitmez mısır halkı evlerinde ¹⁸ çok beslerler yılan gibi Óağreb gibi sāyir ağulu hāşerāt-ı arzı hiç yürütmez avlar belki anuñ rāyihasından ¹⁹ zıkr olınan hāşerāt-ı arz kaçır dirler ekşeriyā yabanda şeker kıamışı içinde olur andan tutarlar getürürler ²⁰ hattā dirler ki arz-ı mısırda mezkūr nims ve gelincik didükleri cānavar ki ğayrı memleketlerde dañı çokdur ²¹ olmasa yılan ve Óağreb çokluğundan kimse sakin olmağa kıabil olmazdı ve biri de nilde olur semek-i ruÓāde **14A** ⁰¹ dirler bir balıkdur ki mısırdan ğayrı yirde bulunmaz meşhūrdur ādem aña yapışduğı gibi eli kıurılır ⁰² tutmaz olur anı tutmağa kıadir olmaz zarūrī elinden bırağır dirler ki balık avcıları nil içine kaçır ⁰³ ağ şalsalar nā-gāh ağları içine ol balık düşse ağı çekseler defÓi kıolları kıurılır elleri tutmaz ⁰⁴ olur ağlarına ol balık düşdüğün bilürler ve bu balığüñ nefÓi vardur kaçır ısıtma tutan kimsenüñ ⁰⁵ boynına aśsalır defÓi ısıtması kıor ve birisi de hatab-ı sind dirler kıızıl ağaçdan bir odundur ki ⁰⁶ tamām bir gün şabāhdan ahşama değın ocağda yanır aślā küli olmaz maÓa-hazā ğāyet berk ağaçdur ⁰⁷ lākin tız yanır ve ğiç söyinür baÓzılar bunu aśılda şandal ağacıdur lākin mısruñ havası anı ⁰⁸ tağyır ider levnin bozar ve rāyihasın giderür dirler ve biri de leşec dirler yeşil bādām çağlası deñlü ⁰⁹ bir yimişdür ki zamān-ı evāyilde mısırda var-ıdı ğayrı memleketde olmazdı ammā şimdi mısırda dañı yokdur ¹⁰ hicret-i nübüvvetden yidi yüz yıl evvelden anuñ ağacı munkıatıÓ oldu ol yimişden eşer kıalması ve dirler ki ¹¹ vilāyet-i mısırda evāyil-i aÓşārda cevāhirden ve ğayrıdan tamām otuz dürlü maÓden var-ıdı ve baÓzı kütüb-i ¹² tevārıhde mezkūrdur zamān-ı evāyilde kıurā-yı mısırda bir kıaryede bir kenışā var-ıdı içinde nāsārā papasları ¹³ olurdı ol kenışānuñ altında bir zır-i zemın var-ıdı ki aña yigirmi ayağdan artuğ nerdebānla inilürdi ¹⁴ ol zır-i zemın içinde bir serır var-ıdı ol serırüñ altında bir bize şarılmış ve ipe bağlanmış bir er-ile ¹⁵ bir oğlan ölüsi var-ıdı ve ol serırüñ üzerinde mermerden bir öküz gevdesi tururdı öküzüñ ¹⁶ kıarnında sırcadan bir bātya var-ıdı bātya içinde bakırdan bir lüle var-ıdı ki içine kettāndan bir fetıl ¹⁷ kıonmuş-ıdı her kaçır ol fetılüñ üzerine bir pāre zeyt yağı döküp anı yaqsalar az zamān ol lüleden ¹⁸ bir şāfi ve pāk zeyt yağı kııkar ol sırcadan bātyayı toldurur andan ol öküz kıarnı içine aklar ¹⁹ anı da toldurur-ıdı papaslar ol yağı oradan alurlar hāvāyiclerine şarf iderler-ıdı şöyle ki ²⁰ almasalar öküzüñ kıarnı tolsa ol fetıl boğılıp söyinür artuğ zeyt yağı kııkmaz olur-ıdı ve kaçır ²¹ ol er-ile oğlancuğ ölüsini ol serır altından kııarsalar fetıl söyinür zeyt akmaz Óameli bātıl olur-ıdı **14B** ⁰¹ ve eğer gene yirine kıosalar kemā-kān işler-ıdı ve ol bātyayı yirinden kıaldırıp şöyle

 osañ a l   2 altında delük gibi ne gibi hiç bir nesne yoğ-ıdı ol ken s da olan papaslar ol zeyt yağıyla diril rl r-ıdi  3 halkı dağı andan  atarlar-ıdı illerde intif   iderler-ıdi ve ol  arye halkından riv yet iderler  aan  amlında  4   bhe ider bir  avrat gelse ol ser r altında yatan oğlancuğ  l sini  ucağında alsa eger  arnında oğlan  5 var-ısa girekden yüklü-y-ıse  arnında oğlan deprenür ve eger yüklü degilse deprenmezdi ve mı r zin    6 dest-i hattı-y-ıla yazılmış hitatı nüshasında d vud bin rız kullah bin Öabdullah adlu kimseden bir  ik yet riv yet  7 ider ve ben kendü ağzından i itd m ve bu d vud ar zi-i m srda o sey hat itmiş-ıdi ve niçe a v lına  8 v k f-ıdı dir riv yet itdüği  ik yetde buña me k r d vud m sr ar zisinde gezerken ittifa bir yirde bir  9 mağ raya r st geldi ki a a mağ ara-ı  aalk l dirler-ıdi içine girdi gördi bir yirinde senderüs  10 taşından ki me h rdur andan senderüs yağı düzerler depe gibi bir büyük yığın var ol yığını adlayup  11 öte yanına geçdi gördi ol  adar o balığlar yatur ki  add ve p y nı yoğ amm  cümlesi bizlere  arılmı   12 her biri g y  kefenlenmi  gibi görinür ol balığlardan birin eline alup  u yanın bu yanın  arı durup yoğladı  13 ağzından bir altun buldı ol altun n üzerinde bir yazu yazılmış-ıdı ki hiç oğınmaz-ıdı birer birer ol balığlardan  14 niçesin div r p ağızlarındağı altunları aldı her birinün ağzında evvelki altun gibi bir altun bulur-ıdı bu  15 tari-ile  aylı altun cem  itdi cümlesin götürüp döndi ki geldüği yoldan çıka gide ittifa ol senderüs  16 ta ı yığınına geld Ğinleyin gördi ol yığın y celmi  geldüği yolu tutmı  yol bulamayup zar r   17 gene döndi varup altunları alduğı gibi yine balığların ağızlarına  odı gene geldi gördi senderüs  18 yığını evvelki  ar rına inmiş kem -k n yol açılmış turur bi-tekell f ol altunları bırağup gitmege yüreği  19 d ymedi gine balığlar yanına geldi ağızlarından altunları alup yine döndi evvelki gibi gene yığın y celmi  yol  20 tutulmı  buldı vardı altunları yine yirlerine  odı gine geldi bi-Öaynihi yine yığın inmiş yol açılmış  21 buldı bu  sl ba bir  a def a vardı geldi   bil olup bir  re idemedi  ahir c nına  or u düşdi **15A**  1  ar r  altunları bırağup mağ radan çıkdı kendü yolına gitdi bundan bir müddetden  o ra  2  eger m srda bir yirde s kin olur-ıdı anda bir d v r içinde bir ta  gördi ki ol ta ı oymı lar içine  3 bir ta  dağı oturdmı lar-ıdı bu ta ı ol ta un içinden çıkdı gördi altında s bıka balığlar ağzında  4 bulduğı altun cinsinden altı altun var bir altunun alup biçin yine yirine  oyup ol ta -ıla kem -k n  5 üzerlerin  apadı ittifa me k r d vud bu e n da bir gün nil üzerinde bir gemiye binüp beri ya asından öte  6 ya asına geçmek mur d idindi ol  inde zıkr olunan bir d ne altun cebinde kendü-y-ile bile-y-ıdi gemi  7 nil n ortasına varduğı gibi n -g h  unı gördi ki nil içinden balığlar  ıra up turmaz kendüleri  8 gemi içine atarlar giderek  oyle oldu ki gemi anların ke ret ve m z h mesinden Ėar olmalı oldu gemicin n  9 bu   aldan  ağlı

şaşdı hay bu ne Óalāmetdür diyü haykırdı helāk qorqusından feryāda başladı bu hālda ¹⁰ dāvuduñ kendü-y-ile olan altun hātırına düşdi yoħsa bu hāl anuñ te'şiri mi ola diyü cān qayısı-y-ıla ¹¹ altunı cebinden çıkarup nil içine atdı hemān ol balıqlar gemi içinden altun ardınca kendüleri nil ¹² içine bile atdılar gemi içinde biri de qalmadı gemi ğarqdan halās oldu ve yine mıqrızı hikāyet ider ¹³ bundan evvel baña bir kimse daħı bu cinsden bende bir tılsım vardur senüñle şu yanına varalum balıqlar anuñ üzerine nice ¹⁴ sıçrar saña göstereyin dimiş-idi ammā naşib degilmiş müyesser olmadı ol kimse-y-ile varup anı temāşā eylemedüm ¹⁵ dir ve baÓzı tevāriħ kitāblarında şöyle zıkr iderler ki evāyil-i aÓsārda mısır şehrinüñ bir qapusı üzerinde ¹⁶ deve şeklinde baqırdan bir sanem var-ıdı üzerine boynı Óimāmelü bir kimse bindürölmüş-idi ki çigninde bir Óarabı ¹⁷ yay götürür-idi ve ayaklarında nāÓlınleri var-ıdı eger kıbt halkından ve yā rüm halkından ve yā sāyir ¹⁸ her ne tāyifeden olursa olsun iki ve yā daħı ziyāde kimse bir haq üzerine birbirleriyle çekişseler baÓzı ¹⁹ baÓzı-y-ıla huşümet eylese gelürler ol sanemüñ öñinde tururlar-ıdı içlerinden mażlüm olan žālim ²⁰ olana gel baña žulm itme şu deveye biner kimse çıkmadın baña haqkıımı vir yoħsa bu çıkıcaq haqkıımı senden dir dimez ²¹ alurın dirdi deveye binen kimseden murādları hāzret-i resülullah muħammed muştāfā-y-ıdı şallallahu Óaleyhi ve sellem **15B** ⁰¹ ve ol da aña haqkıımı virmeyince olmazdı bu sanem Óamrū bin el-Óās hāzretleri mısır fethine mübāşeret itdükleri ⁰² zamānda daħı turur-ıdı naşārā tāyifesi Óamrū bin el-Óās mısır üzerine düşdiği gibi anı şaqlayup ⁰³ belürsüz itdiler müsölmānlaruñ dñni haq olup kendüler bātıl üzere-y-idükleri tuyulmasun diyü fikr itdiler ⁰⁴ dirler ki ol sanem orada turalı çok zamān-ıdı üzerine niçe yıllar geçmiş-idi anı kim düzmişdür ⁰⁵ kimse bilmez-idi āhir kāfirler anı güm eylediler²⁴ ve bu da maÓlüm ola ki mısır vilāyetinde sākin olan ⁰⁶ ekşeriyyā ümem-i muhtelifeden maħlüt tavāyifdür kimi kıbt ve kimi rüm ve kimi Óarab ve kimi kürd ve kimi deylem ve kimi nūbe ⁰⁷ ve kimi hābeşdür bunlardan ğayrı daħı niçe tavāyif neslidür ammā kıbt

²⁴ ve mısra maħsūs olanlardan biri de şaÓıd nāhiyesinde nil üzerine havāle cebelü't-tayr demek-ile maÓrūf olan tağdur anda bir Óaceb nesne vardur ki hiç ğayrı iqlimlerle görölmüş degildür meger bu tağa rebjÓ faslınuñ āhirinde yılda bir kerre bir maÓlüm günde bir alaca boyunları ve qanatları uçları qara kuş alayı gelür ki āvāzları gök yüzün tutar berk āvāzlu kuşlardur ki anlara anuñçün tayrū'l-buħ dirler ol tağda bir ğāyet yüce yirine çoqarlar evvel içlerinden birisi ayrılıp gelür [...] daħı gelür oraya minqārın urur [...] yiri oraya minqārından asılı qalınca [...] nice böyle iderler elbette birisi [...] anı orada asılı koyup ğayrı [...] den tağlurlar gine geldükleri [...] ler ol minqārından asılı qalan [...] n şöyle asılı qalur gelecek [...] orada çürür düşer gelecek yıl [...] qatda ol kuşlar yine oraya gelürler [...] itdükleri gibi iderler her yıl ol [...] māl muqarrerdür kimse sırrı ne-y-idügin [...] vilāyet halkınuñ birisinden hikāyet [...] kendü gözüm-ile gördüm ol kuşlardan [...] da minqārından asılıp sāyirleri [...]ğladuqdan soñra be-ğāyet iztirāb [...]r kendüyi asıldığı yirden şalı virdi ol yanından koyup giden sāyir kuşlaruñ ardlarından irişüp anlara qarışduğı gibi [...]na üşüp minqārları-y-ıla urup dönderdiler yine evvelki gibi orada varup minqārından kemā-kān döndürdiler diyü rivāyet ider

ğayrılarında artıktır bu tarih-ile ⁰⁸ arz-ı mısır mesken-i tavāyif-i muhtelifte olduğunda sebep budur ki bu arza tavāyif-i muhtelifte hüküm itmiştir ⁰⁹ gâlib gelen bunu mağlûb olan elinden almıştır gâh Óamālika hüküm itmiştir ve gâh yünāniler ve gâh ¹⁰ rûm hüküm itmiştir ve gâh fars ol eelden mecmaÓ ümem-i mütehâlife olmuştur zamān-ı sālifde ekşeriyyā bunlar ¹¹ Óabede-i esnām-ıdı ve Óibādet-gāhları heyākil-i kevākib-i seyyāre-y-idi ki tertib iderler-idi aña degin ki ¹² naşārā dñni žāhir oldu ol vaqt hep naşrānī oldılar soñradan dñn-i islām žuhūr idicek baÓzı ¹³ müsülmān olup baÓzı naşrānīlıkda kaldılar şimdi içinde olan naşārā anlaruñ neslindendir ve dirler ki ¹⁴ mısır halkı oğlan-iken nāsuñ ekyes ü aÓkalı ve büyüdükde echel ve ahmaķı olurlar vāķıÓā biz dañı halkında ¹⁵ çok fitnat ü žeķā ve fehm ve idrāk añlamaduķ anları bir miķdār eblehāne hāreket ider tāyife gördük ¹⁶ arz-ı mısırda tūfān-ı nūhdan evvel kimler pādişāh olmuşlardur kütüb-i tevārīhde zıkr olunan ¹⁷ tertib üzere beyānidur ki bir bir Óayān olunur ve şerh kılinur evvel kitābda zıkr olunan üzere ¹⁸ vaqtā ki ādem nebī Óaleyhi's-selām oğlanlarından naķrāvuşu'l-cebbār nām kimse kendü aķribā ve taÓalluķātından yetmişden ¹⁹ ziyāde kimse-y-ile ki cümlesi cebābire-y-idi binüp yir yüzinde gitdiler niçe zamān gitdükden soñra vilāyet-i ²⁰ mısırda nil kenārına irişdiler gördiler bir vāsiÓ Óimāret ve zirāÓata ķābil yirdür begenüp andan geçmediler ²¹ hemān arz-ı mısırda ķonup yir yir içinde yurt tutmaģa başladılar bu naķrāvuş ki dillerince maÓnāsi ķavmınuñ **16A** ⁰¹ ulusu ve pādişāhı dimek olur ve ādem nebīye çıkınca nesebi bu vech-iledür naķrāvuşu'l-cebbār bin mısırāyimü' ⁰² l-evvel bin merke'ıl bin devā'ıl bin ğırbāb bin ādem nebī Óaleyhi's-selāmdur arz-ı mısırda ol vaqt ⁰³ emsus adlu bir şehir yaptı ki baÓzı ehl-i tevārīh anı mısır-ı ķadım yirinde-y-idi dirler şimdi andan haberinden ğayrı ⁰⁴ eşer kalmamıştır tūfān-ı nūh anuñ resmin bozmuş gidermiş resminden ancak ismin ķomuştur ol ⁰⁵ şehruñ aħbār-ı Óacıbesi vardur tūfāndan evvel vilāyet-i mısruñ taht-gāhı ve maķarr-ı Óaskeri ve pādişāhı ol-ıdı ⁰⁶ naķrāvuş anı yapup içinde oturdu kendü-y-ile bile gelen ķavmına pādişāhlık ider-idi be-ģāyet kāhin ⁰⁷ Óālim-idi Óilmele bī-nażır-i Óālem-idi emsus şehirde niçe aÓlām yaptı ve direkler dikdi ve dürlü ⁰⁸ maşāniÓ işledi ve arz-ı mısırdan maÓādin çıkardı ve hezār tılsımlar peydā itdi ve nilden hikmet üzerine ⁰⁹ ırmaķlar yardı ve şü başduģı yirlerde medīneler yaptı anuñ zamānından soñra şol ulu ve müşkil ¹⁰ Óilmeler ki mısır ehli içinde var-ıdı hep bu naķrāvuşuñ ve şākirderinuñ Óilminden alınmıştır ki taşlar üzerinde ¹¹ remz tarihi-y-ile ķazılmış ve yazılmışdı sābiķā işāret olunan üzere tūfāndan soñra anları ķalīmūn kāhin ¹² keşf idi virmiş-idi ki nūh payģāmbār ile gemiye bile girmişdi mısruñ tūfāndan evvel olan halkından ¹³ hemān ol ķalmış-ıdı hāzret-i nūha ğmān getürdüģi sebebden necāt bulmuşdı bāri naķrāvuş emsus

¹⁴ şehrinüñ der ve dıvārın ābād idüp soñra anda aŖmāl-ı Ŗacıbe işleyüp (hezār) āsār-ı ğarıbe qodı cümleden biri anda ¹⁵ bir quş süreti işledi ki her gün güneş toĝduĝı gibi iki kerre ve tulunduĝı gibi iki kerre çağırur ¹⁶ öterdi anuñ āvāzından ol gün ne hādış olacaĝın bilürler anuñ tedārükün iderler-idi ve bir de emsus ¹⁷ şehrinüñ ortasında birbiri qarşusunda qara taşdan iki sanemler düzdi ki qaçan şehre yabandan bir uğrı ¹⁸ ve yā bir hārāmı gelse elbette ol iki sanemüñ ortasında uğramayınca geçüp ğayrı yire gidemezdi ¹⁹ ikisinüñ ortasına uğraduĝınlayın defŖı ol iki sanem anuñ üzerine qapanur-ıdı anı bilürler tutarlar-ıdı ²⁰ ve bir de emsus şehri içinden bir yirde bir Ŗālī menār üzerinde baqırdan bir süret işledi her dāyim anuñ ²¹ başı ucından bir pāre bulut eksik olmaz-ıdı her kimse ki andan yaĝmur istese bi-iznillah isteduĝı deñlü **16B** ⁰¹ yaĝmur yaĝdurur-ıdı ve bir de memleketinüñ ser-hāddında içleri mücevvef baqırdan bir niçe sanemler düzüp ⁰² içlerin kibriñtle toldurdi ve anlaruñ üzerlerine nār cinlerin müvekkel eyledi her qaçan üzerlerine ⁰³ yabandan bir düşmān qaşdı itse ol uçlara uğrasa ol sanemler aĝızlarından odlar saçar anları yaqardı ve bir de ⁰⁴ emsus şehri havālışinde batras taĝı üzerinde bir menār düzdi ki anuñ üzerinden şu kaynar ve etrafında ⁰⁵ olan mezraŖaları sıvarurdi bu āsār hep tūfān-ı nūha deĝin var-ıdı tūfān cümlesin bozdi ⁰⁶ nā-bedıd itdi ve rivāyet iderler naqrāvusuñ l-cebbār pādişāhlığı zamānında nil çıqduĝı yiri görmek murād ⁰⁷ idindi bu ārzū-y-ıla yola girüp niçe zamān gitdi āhir hatt-ı istivā ardına yitdi vardı zift ⁰⁸ gibi qara olan deñiz kenārında turdi orada gördi nil suyu ol baħr-ı zifti üzerinden yol yol aq iplikler ⁰⁹ gibi gelüp cebel-i qumr altına girür andan çıqur arz-ı batāyihe dökilür ki bir qara taşlı yirdür ¹⁰ ve şöyle dirler ki orada olan temāşili ki aşāgada zıkr olunsa gerek bu naqrāvus itmişdür ve nilüñ arz-ı ¹¹ mısırdı cereyānını ol toĝrultmışdur andan evvel kendü qolayına aqar yabanlara taĝılur gider zāyiŖ ¹² olur-ıdı ve nūbe vilāyetine daħı niçe mühendis kimseler gönderdi nilden anda da bir nehr-i Ŗazım çıqardı ¹³ kenārında niçe şehirler yapdurdı aĝaçlar dikdürüp Ŗimāretler itdürdi ve nilüñ menbaŖı temāşāsından dönüp ¹⁴ yine emsusa gelicek taħt-ı taşarrufında olan arāzi-i mısırı evlādi arasında taqşım eyledi büyük oĝlına ¹⁵ ki adı naqāraş ²⁵ idi arz-ı mısırdan cānib-i garbi didükleri nāhiyeyi virüp ortancı oĝlına ki ¹⁶ adı şevreb idi cānib-i şarqi didükleri nāhiyeyi virüp ve küccük oĝlına ki adı mısırayim idi ¹⁷ bersān adlu bir şehir yapı virüp anı anda sakin kıldı ve kendüsü vilāyet-i mısırdı tamām yüz seksen ¹⁸ yıl pādişāhlık eyledi āhir vaqtā ki kūs-i riħleti çalınup dünyādan ordu-yı iķāmeti göçdi şol ¹⁹ rāh-ı bī-pāyāna sefer itdi ki aña giden gene dönmedi yaraĝın bu vech-ile görüp anı ol yola bu

²⁵ baŖzı kütüb-i tevārıhde bunuñ adını naqārās diyü yazarlar

tariķ-ile ²⁰ gönderdiler ki bedeninden t̄ac ü řabāyı çıkarup yirine başdan ayaġa tenin edviye-i māsike-y-ile sıvadılar ²¹ taht ü serşinden indürüp anı altundan bir t̄abüt içine yaturdılar ve aña āyınlerince yir altında dıvārları altun **17A** ⁰¹ tahtalar-ıla zarlanmış bir ulu ev yaptılar ki aña nāvus dirler vilāyet-i Őarabda ekşeriyā türbeler böyledür ve ol ⁰² t̄abütla anı ol ev içine indirüp cümle hazāyinini ve künūzını ve esbāb-ı iksīrini ve evāñi-i zehebini ki ⁰³ sağışa gelmez ve ĥadd ü ĥasrını allahdan ġayrı kimse bilmezdi kendü-y-ile ol nāvus içine bile şodılar ⁰⁴ ve ol nāvusda t̄ariĥ-i vefātın yazdurup üzerin örttiler ve ĥařerāt-ı arzdan ĥıfż için üzerine tılsım ⁰⁵ eylediler baŐızılar bunu t̄aŐundan öldi ve baŐızılar aġuladılar öldi dirler ve ĥikāyet iderler aña öliceġ ⁰⁶ řahrā-yı maġribde ve baŐızılar şavlınca řūs vilāyetinüñ ġarbşisinde bir nāvus idüp anuñ içinde defn itdiler ⁰⁷ ve kendü-y-ile ol nāvus içinde hazāyin ve cevāhir ve emvālından ġayrı zebercedden iki şanatlu řāfi altundan ⁰⁸ bir řems rūĥāñiř timşālın bile şodılar bunlardan ġayrı meġer kendünüñ ĥāl-ı ĥayātında bir Őavratı olmişdı ⁰⁹ anı be-ġāyet severdi aña kemāl-ı muĥabbetinden cümle heykellerde anuñ taşvirin yazdurmiş-ıdı ve altundan anuñ ¹⁰ bir timşālın yazdurup başında sevād iři didükleri řanŐat-ıla altunı şarardup aña iki saġ örüleri ¹¹ itmişler-ıdı anı bir vechle taşvir itmişler ve timşālın üstādlar bir ĥayşiyet-ile düzmişler-ıdı ki gören kimse ¹² anı cemāddur dimez belki ĥaydur dir-ıdı ol timşālun eġnine cevāhirle murařsaŐ cihān-bahā bir řabā geydürilüp ¹³ kendüsi bir altun kürsi üzerinde oturdulmişdı naķrāvus ölmedin ĥāl-ı ĥayātında her dāyim ol timşāl ¹⁴ getürdür oturduġı yirlerde öñine şodurdur aña baġar göñli anuñ-ıla bir pāre teselli bulur-ıdı ¹⁵ öldüġi vaġt daĥı vaşiyet itdi ol Őavratınun timşālın daĥı kendüyle ol nāvus içinde ayaġı ucında ¹⁶ bile şodılar bir vech-ile ki ġüyā kendü-y-ile söyleşür-ıdı bāri naķrāvus öliceġ kendüden řoñra yirine ¹⁷ ulu oġlı naķarař pādiřāĥ oldu bu da atası gibi kehānet ve tılsımāt Őilmlerinde māhir-ıdı ve bu ¹⁸ Őilmlerde atasınun kātibi-y-ıdı ibtidā mısışda heykel düzüp anda şuver-i kevākib tertib iden bu-y-ıdı ¹⁹ her kevkebün heykeli üzerine anuñ anuñ menāfiŐ ve maźarrını yazmış-ıdı bu heykellerden her birine fāĥir libāslar geydürüp ²⁰ üzerlerine ĥāfiřlar şomış-ıdı her birin ĥıfż iderler-ıdı emsusdan řıġup maġrib cānibine öte bir ²¹ zamān yürüdi t̄a vardı baĥr-ı muĥte irişdi kenārında niġe ulu direkler dikdi üzerlerinde **17B** ⁰¹ şanemler şodı ki ġicelerde gözleri řerāġlar gibi yanardı andan şaralar memleketi üzerince ġitdi āĥir nil ırmaġına ⁰² yitdi nil kenārında daĥı emr itdi bir dıvār yaptılar aña yir yir şapular itdiler ki anlardan nil şuyı řıġar ⁰³ etrāfa aġardı ve řahrā-yı Őarabda vāĥāt memleketi ardında üç şehir yaptı her biri bir dürlü renkde řeffāf taşlardan ⁰⁴ direkler ve kemerler üzerlerinde binā olinmiş-ıdı her birinden hazāyin-i ĥikmetden niġe nesnelere şodı ve ol ⁰⁵ şehirlerün birinde ādem şüretlü řuř

bedenlü altundan bir güneş şanemi dikdi ki gözleri şaru cevherdendi ⁰⁶ kendüsi mıknâtis taşından bir taht üzerinde oturdulmuş-ıdı ve elinde içi Óulüm-ı hîkmet-ile memlü bir kitâb ⁰⁷ tutardı ve yine ol şehrüñ birinde dañı başı insân ve gevdesi kuş gevdesi gibi bir şanem dikdi ki anuñ-ıla ⁰⁸ maÓķūd-ı zıbaķdan düzülmiş bir Óavrat süreti var-ıdı ki anuñ iki saçı örüleri olup elinde bir āyñe ⁰⁹ tutardı ve başında bir kevkeb süreti var-ıdı ki ol āyñeyi eli-y-ile kıaldurup yüzine tutmuşdı ve yine ¹⁰ ol şehirlerüñ birinde dañı bir ĥavz itmişdi içine yidi levinde yidi dürlü sâ'il nesne aķar-ıdı biri ¹¹ birinüñ levnin bozmazdı ve yine ol şehirlerüñ baÓzında pırüze taşından bir muÓallim süreti düzmiş-ıdı ¹² bir yirde oturur-ıdı öñinde Óaķık taşından düzilmiş oğlancuķlar süretleri var-ıdı ve yine ¹³ ol şehirlerüñ baÓzında bir Óutâred yılduzı süretin düzmiş-ıdı ki öñinde nüşâdurdan bir súfraya ¹⁴ baķardı ki súfra kibrit-i ahmerden kıavāyim üzerinde turur-ıdı ve súfranuñ ortasında cevherden bir şahife ¹⁵ var-ıdı ve yine ol şehrüñ birinde yeşil zebercedden bir Óuķķāb süreti kıomış-ıdı iki gözleri şaru yāķütdandı ¹⁶ ol Óuķābuñ öñinde gümişden bir gök yılan yaturdılmış-ıdı ki kıuyruğı Óuķābuñ ayaklarına tolaşdurılmış ¹⁷ ve başı yukaru kıaldurılmış-ıdı keenne-hu ol Óuķābı sóķmaķ isterdi ve yine ol şehirlerüñ birinde bir ¹⁸ merriħ süreti düzülmiş-ıdı bir at üzerine bindürilmiş ve eline yeşil demürden bir yalıñ kıılıç virilmişdi ve yine ¹⁹ anlaruñ birinde yeşil cevherden bir direk dikmişdi üzerinde altundan bir kıubbe kıomışdı ki anda müşteri süreti ²⁰ var-ıdı ve yine anlaruñ birinde gök cezÓ taşından ²⁶ dört direk üzerinde ĥacer-i edrekden bir kıubbe itmişdi ki ²¹ saķfında birbirleri kıarşusunda ay ve güneş süretleri var-ıdı birbiriyle söyleşür er-ile Óavrat şeklinde taşvır **18A** ⁰¹ olunmuşlar-ıdı ve yine anlaruñ birinde kibrit-i ahmerden bir kıubbe itmiş-ıdı anda zühre süreti taşvır ⁰² olunmuşdı eli-y-ile saçı örülerin tutmuş bir Óavrat şeklinde resm olunmuşdı ve altında yeşil ⁰³ zebercedden bir irkek ādem taşviri var-ıdı ki elinde bir kitâb tutardı ve ke'enne-hu içinde olanı ⁰⁴ ol Óavratdan oķurıdı ²⁷ bunlardan ğayriol şehirlerüñ her birinde niçe ĥazāyin evleri dañı idüp ⁰⁵ içlerin künüz-ı emvāl ile ve cevāhir ve ĥuliyy-i be-miřsāl ile ve iksir şanÓatından niçe aÓmāl ile ve edviye-i ⁰⁶ nāfiÓa ve semüm-ı kıātileden envāÓ-ı esbābla māl-ā-māl itdi ki ĥadd ü ĥasırların allah teÓālā ĥazretinden ğayrı ⁰⁷ kimse bilmezdi ve her şehrüñ kıapusu üzerinde aña girmege māniÓ olmağ-içün muĥkem tılsımlar ⁰⁸ eyledi ve her şehrüñ içinde yir altundan birbirine kııķar yollar ve zır-i zemınler eyledi ki her zır-i zemınüñ uzunluğı ⁰⁹ üç mıl-ıdı ve zıkr

²⁶ cezÓ çin ve yemen vilāyetlerinde olur bir taşdur ki her dürlü renginden bulunur anı götüren ādeme hem ve ğam ve ĥüzn ve elem eksük olmaz ve yaramaz düşler görür ve kıazā-yı havāyicinde güc çeker ve anı bir oğlancuđuñ boynına aśsalar ağlaması ve çağırması çok olur ve ađzınıñ śalyası çok aķar ve andan ezüp bir kimseye içürseler uyķusu az olur

²⁷ buraya kıadar zıkr olınan eşyādan her birin bir ĥacet ve bir menfaÓat için itmiş-ıdı

olunan üç şehirlerden ğayrı arz-ı mısırda ol bir şehir dahı yapdı ki adı hâlece-y-idi ¹⁰ ve bu şehirde bir bāğçe Őimāret itdi dıvārlarınıñ yüzlemesi her levinden cevāhirden ve altundan-ıdı ve ol bāğçede ¹¹ her dürlü ağaçdan dikdi ve içine bir niçe yirden ırmaqlar aqıtdı ve bu bāğçe içinde şanŐat-ıla bir ağaç dikdi ¹² her ne dürlü yimiş olur-ısa virür-idi ve yine anda kızıl mermerden bir kubbeye itdi ki üstinde bir şanem ¹³ var-ıdı güneş ne yaña dönse güneş-ile bile dönerdi anuñ üzerine cinlerden nice müvekkeller qodı ¹⁴ her kim ki ol şehirde giceleyin evinden taşra çıksa helāk iderler-idi ve bu şehirde baŐzı ulu direkler dahı ¹⁵ diküp üzerlerinde cümle Őölümü yazdı ve cihānda her ne qadar Őaqaqır²⁸ var-ısa anlaruñ süretlerin ve nefiŐlerin ¹⁶ zararların her ne ise yazup beyān itdi ve bu şehirde dahı yir altından ol üç şehirlere çıkar ve anlaruñ ¹⁷ yollarına ve zır-i zemīnlerine ulaşur yollar ve zır-i zemīnler itdi ki (ol şehirler) yolları-y-ıla bunuñ yollarınıñ arası yigirmi ¹⁸ mıl yir itdi bu tertīb üzre bu dört şehir tūfān zamānına degin tururdu tūfān cümlesin yıqıdı ¹⁹ bı-nişān eyledi vilāyet-i mısırda mezkūr naqāriş yüz tokuz yıl pādişāh olduqdan soñra āhir ²⁰ bu da atası yolına gidüp āhiret seferin eyledi ölice buña da atası gibi bir nāvus idilüp anuñ ²¹ içinde defn olındı ve kendüyle cümle hāzāyin ü emvālı bile qonulup üzeri tılsımla bağlandı **18B** ⁰¹ yirine küccük qarındaşı mısırāyim bin naqrāvūşü'l-cebbār pādişāh oldu ki baŐzılar vilāyet-i mısra bunuñ ⁰² adı-y-ıla mısır didiler dirler bu da hākīm-i fāzıl ve kāhin-i kāmil-idi içi altun qablanmış mermer ⁰³ taşlarından bu da bir heykel-i şems işledi ol heykel ortasında gök cevherden bir at idilüp üzerine ⁰⁴ kızıl altundan bir güneş süreti bindürilmişdi ol süretüñ başı üstinde bir qandıl aşılu-y-ıdı içinde ⁰⁵ bir düzme taş var-ıdı çerāğdan artuq şuŐle virür-idi andan soñra bu mısram arslanları sıhrle ⁰⁶ kendüye muṭiŐ idüp arslanlara binerdi (dirler ki bu mısram bir gün tahtına bindi cinler tahtını götürdi toğrı) baħr-ı muħiṭ tarafına gitdi vardı baħr-ı muħiṭ ortasında ⁰⁷ bir aq qalŐa yapdı üzerinde bir güneş şanemi qoyup üzerine kendü adını yazdı bundan ğayrı dahı baqırdan ⁰⁸ bir şanem düzüp üzerine bunu yazdı

10 أَطْلِقُوا الْعَصَادِمَةَ وَأَعْتَبُوا الصُّورَ وَالنَّاطِقَةَ وَصَدَدْتُ الْأَعْدَاءَ مِنَ الْمَلِكِيَّةِ بِعَوَالِجِ الْإِسْلَامِ 09 أَمِصْرًا وَالْجَبَّارَ كَأَشْفَاءَ الْأَكْبَرَارِ الْفَارِغِيَّةَ وَالْمَجْمُوعَةَ لِيَعْلَمَ مَنْ جَعَلَنِي أَنَّهُ لَا يَمْلِكُ أَحَدٌ أَشَدَّ مِنِّي 11

11 türkce maŐnāsı ben mısırāyim-i cebbārın qāşif-i esrārın

düşmenlerüme ğālib ve qahhārın girçek tılsımlar düzdüm söyler süretler düzdüm sā'il denizler içinde ¹² qorqulu Őalemler dikdüm ki benden soñra gelen pādişāhlar bileler ki benüm elüm üzerine hiç bir el olmaz ¹³ dimekdür bu seferinde bu āşarı qodıqdan soñra yine vilāyet-i mısırda taht-ğāhı olan emsus şehrine geldi ¹⁴ otuz yıl halka görünmedi

²⁸ Őaqaqır diyü fāyidelü otlara dirler ki Őuşb kitāblarında her biri mestürdur

ādem paygāmbār Őaleyhi's-selām oğlı ğırbāb oğlanlarından yirine Őayķām adlı ¹⁵ bir kimse ķomıřdı memleket umūrın ol ğörür-idi bu da kāhin-i kāmīl ve sāhīr-i bī-mümāsīl-idi ¹⁶ hālķ aña yalvardılar pādiřāhumuzı bir kerre ğörelüm didiler ol da aña bildürdi emr itdi Őayķām ¹⁷ hālķı bir araya cemŐ itdi mısırāyim bir yüce yirden anlara ğörindi egerçi egninde başında tāc ü külāh-ı ¹⁸ řāhāne-y-ile tonanmış-ıdı ammā hālķa be-ğāyet ķorķulu şüret-ile ğörindi yürekleri andan ķorķdı ¹⁹ ķorķularından bir uğurdan aña secde idüp duŐālar eylediler andan emr itdi hālķuñ öñine taŐām ²⁰ ğetürdiler řīrlān-ı sultānī ķekdiler cümle yiyüp içdiler baŐde-hu her birine yırlü yirlerine ğitmege emr itdi ğitdiler ²¹ andan řoñra aslā anı ğöremediler yirine źıkr olınan Őayķām pādiřāh oldı ķudemā-yı ehl-i mısırı **19A** ⁰¹ bundan baŐzı nesne hīkāyet iderler ki Őaķıl anı tařdıķ eylemez muhālāt kıbelindendür ve idrīs paygāmbār ⁰² Őaleyhi's-selām ğöge bunuñ zamānında ğitdi ve andan evvel hāzret-i idrīs Őaleyhi's-selām Őilm-i nücüm-ıla ⁰³ tūfān-ı nūh ķopacağın bilüp hatt-ı istivā ardında cebel-i ķumr eteginde baķırdan bir ķaır yapmış-ıdı anda baķırdan ⁰⁴ seksen biř timřāl düzmiş-ıdı ki nil anlaruñ boğazlarına (uğrar andan) ķıķar bir taşlu yire dökilür andan ⁰⁵ mısra toğrı ķekilür-ıdı Őayķām varup anı temāřā eylemek murād idindi bu ārzū-y-ıla emsus ⁰⁶ şehrinden ķıķdı aña toğrı Őazm-i rāh eyledi bir müddet ğitdükden řoñra varup ol ķaır ⁰⁷ olduğı yire irişdi hāzret-i idrīsüñ anda yapduğı binālarda olan řānāyiŐi ve dıvārlarında olan ⁰⁸ muřannaŐ ve muķarnas işleri ve anda şuver-i eflāķdan ve ğayrıdan olan naķř ve ārāyiři temāřā itdi ⁰⁹ ğördi bir ķaırđur içinde ķerāğlar yandurulmış ve niķe yirde şufralar dōřenmiř ki her biri nefīs cevheri ķablar ¹⁰ içinde fāhīr taŐāmlar-ıla tobtolu şöyle ki eger anlardan bir Őasker yise bir źerre eksilmez-ıdı ķaırı ¹¹ hāzret-i idrīs Őaleyhi's-selām yapmış-ıdı ammā bu şufralar-ıla taŐāmı kim dōředi maŐlüm değil-ıdı ¹² ve ol ķaırüñ orta yirinde bir pāk řu bürkesi var-ıdı içinde şuyı toñmıř-ıdı ammā yüzi bir vech-ile řeffāf-ıdı ki ¹³ altından şuyı hāreket itdüği andan ğörünür-ıdı Őayķām bunları ğörüp Őacebledi andan döndi yine vilāyet-i ¹⁴ mısra ğeldi taht-ğāhı olan emsus şehrinde yirine Őıryāķ adlı oğlını pādiřāh idüp aña diledüği ¹⁵ vaşıyyeti eyledi baŐde-hu kendüsi hatt-ı istivā ardında yine ol hāzret-i idrīs yapduğı ķaıra ğeldi ¹⁶ ölince anda oldı bu yaña vilāyet-i mısırda oğlı meźkür Őıryāķ pādiřāh oldı baŐzılar bunuñ adına Őırbāb ¹⁷ ve baŐzılar aryan dirler ki laķabına eřim dirler-ıdı bu da bī-mānend hāķim idi kāhinler arasında mişli-ı ¹⁸ Őadım-ıdı kendü zamānında aŐmāl-ı Őacıbe işledi āřār-ı ğariķe ķodı cümleden biri řaru birincden bir ağaç ¹⁹ düzmiş-ıdı demürden talları var-ıdı talları üzerinde demürden niķe hatātīf ķuřları ķonup ²⁰ oturur-ıdı ķaçan bir źulm ehli kimse (anlara yaķın) ğelse ol hatātīf ķuřları defŐi anı tutarlar-ıdı ol źālim źulmına ²¹ iŐtirāf idüp hāřmına hāķķını

virmeince ol kuşlar anı şalı virmezler-idi ve biri dañı kara kezzāndan²⁹ **19B** ⁰¹ bir şanem düzmiş-idi zuhal sûreti-y-idi halk varurlar aña duŖāya tururlar-ıdı iki hasımdan her ⁰² kanqısı ki hağdan Ŗudul ider-idi anuñ öñinde turduğı yirde qalur biñ yıl turursa da oradan ⁰³ kopup gidemez-idi meger nefsinde insāfa gele-y-idi ki çıkup taşra gide bile-y-idi ve sihrle yıldızları (teshîr itmiş-idi anuñ zamānında eger) ⁰⁴ bir kimsenün bir hāceti olsa giceleyin qalqar kevākibe deñerdi tazarruŖ ider ve yā Ŗiryāk diyü aña çağırur-ıdı ⁰⁵ şabāh olıcağ ol hācetin qapusunda bulur-ıdı bunlardan ğayrı emsus şehrinün qurbında bir yirde demürden ⁰⁶ bir ağaç işlemiş-idi niçe budakları var-ıdı ve bir terkib düzmiş ol ağaca ve budaklarına sürmiş-idi etraf-ı ⁰⁷ cevānibinde olan devāb ve sibāŖ ve vuhuş ve tuyūri ol ağaç çeker kendüye getürür-ıdı hiç bir zamānda ⁰⁸ anuñ dibi hālî olmaz-ıdı murād idindügin avlar şikār ider-idi ve her qaçan bir iqlim ehline ğazab eylese ⁰⁹ sihr-ile anlaruñ üzerine vuhuş ü sibāŖ musallat ider-ıdı ve ğāh olur şuların acı ider-ıdı içilmege qābil ¹⁰ olmaz-ıdı sihr ü kehānetde nażiri yoğ-ıdı ve dirler ki hārūt-ıla mārūt ki meşhurlar ve qurān-ı qadimde ¹¹ mezkūrlardur bu Ŗiryāk zamānında-y-ıdı ve emsus şehrinde bir Ŗağim ve şerif bāğçe yapmış-ıdı her qanda güzel ¹² Ŗavratlar var-ısa anları güc-ile çeker alur ol bāğçede qor anlar-ıla Ŗıyş ve Ŗişret ider-ıdı ¹³ bir gün anlardan biri fırsat bulup anı ağılayup öldürdi andan soñra arz-ı mısra lüçim bin ¹⁴ naqrāvuş adlu bir kimse pādişāh oldu ki lüçümü'l-fetā dimeg-ile meşhūr-ıdı bu da tılsımāt ¹⁵ ve sihr ve kehānet Ŗilimlerinde māhir-ıdı ve hasenü's-siyere ve raŖiyyete insāf ehli pādişāh idi ve kāhinleri ¹⁶ sever-ıdı yanında muqarribleri kāhinler-ıdı anlar quvveti-y-ile zamānında aŖmāl-ı Ŗacıbe işledi cümleden biri ¹⁷ ittifağ anuñ eyyāmında arz-ı mısırda qarğa quzgun gibi ve sāyir ekine zarar ider kuşlar çoğ-ıdı ¹⁸ mezāriŖe üşüp çoğ tereke telef itdiler halk aña şikāyet eylediler ol vaqt emsus şehrinün dört tarafında ¹⁹ dört Ŗālî menār dikdi her menāruñ üzerinde bir qarğa sûreti itdi ki ağızında bir yılan var-ıdı ²⁰ gövdesini tolaşmış-ıdı anı göricek memleket içinden ol mezāriŖe zarar iden kuşlar hep çıkup gitdiler ²¹ halk şerlerinden emin oldılar tūfān zamānına degin bu menārlar turur-ıdı tūfān-ıla zāyil olup gitdi **20A** ⁰¹ āhir anuñ da defteri dūrildi zamān-ı saltanatı pāyāna irdi vefāt itdi vefāt idicek bir nāvus içinde ⁰² defn olunup cümle hazāyin ü künüzı kendü-y-ile bile qonıldı ve üzeri tılsımla bağlandı andan ⁰³ soñra yerine hişlim adlu bir kāhin dañı pādişāh oldu bu da feninde māhir ve kemāl-y-ıla sāhir-ıdı ⁰⁴ zamānında niçe aŖmāl-ı ğaribe işledi vilāyet-i mısırda Nile miqyāsı evvel bu fikr eylemiş-ıdı kendü ⁰⁵ zamānında olan Ŗulemā ve mühendisini cemŖ eyledi anlar müşāveresiyle Nil kenārında mermerden

²⁹ kezzān diyü bir yumşaq taşa dirler ki kerpüç gibi olur

bir ev yaptı ⁰⁶ ortasında bağırdan bir kiçirek bürke idilmiş-idi ki içinde vezn-ile konuşmuş bir miqdār şu var-ıdı ol bürkenüñ ⁰⁷ iki cânibinde birbirine karşı bağırdan iki Őuqqāb sūretleri konuşmuş-ıdı ki biri irkek bir dişi-y-idi ⁰⁸ her ne yıl ki nil taşacağı ayuñ evveli olsa ol evi açdurur kendüsi anda varur cümle kâhinleri ⁰⁹ yanına cemŐ ider-idi ol kâhinle kendü Őilmlerince baŐzı nesnelere okıyup ol bürke üzerinde bir ğavġā ¹⁰ ve zemzeme kıparurlar aña deġin ki ol iki Őuqqāblaruñ biri öterdi eġer irkek Őuqqāb öterse bilürlerdi ki ¹¹ ol yıl nil suyu tamām ġelür ve eġer dişi Őuqqāb öterse bilürler-idi ki eksük ġelür her kişi ġalle ¹² ġuśūsında tedārükin iderdi ve bu ġıślım şāh bilād-ı nübede nil üzerine bir köpri yapmışdur henüz daġı ¹³ āśarı bāġıdır dirler bu da bir zamān saltanat itdi āġir ki bunuñ da vaŐdesi tamām oldu buña daġı ¹⁴ bir nāvus idilüp cümle künüz ü emvāl-y-ıla ol nāvusda defn olındı ve yirine oġlı hūsāl ¹⁵ pādīşāh oldu dillerince hūsāl dimeġüñ maŐnāsı zühre ġızmet-kārı dimeġ-idi baŐzılar bunu naġrāvusu' ¹⁶ l-cebbār oġullarından sevāk bin lüçimdür dirler beher-hāl ehl-i tevārīġ kıavlınca ġāzret-i nūġ Őāleyhi's-salavat ¹⁷ ve's-selām bu hūsāl eyyāmında toġdı kâhin-i fāzıl ve sâġir-ikâmil-idi tılsımāt Őilminde lā-naġır-idi ¹⁸ bu da cihānda Őacāyib-i āśār kıomış ve ġarāyib-i aŐmāl işlemişdi cümleden biri arz-ı mısırdı bir şehir yaptı ¹⁹ ortasında ġüneş için bir şanem düzdi ġüneş ile bile dönerdi şabāġ ġüneşle kııkar ²⁰ aġşamın yine bile tılnırdı ve nil altından yiri yarup nābil³⁰ şehrine varınca bir yol eyledi ġāh ol ²¹ yoldan nābile varup anda olan beglerüñ aġvālın yoġlar-ıdı ve Őömründe yigirmi oġlı oldu oġullarından **20B** ⁰¹ her biri-y-ile bir kıātır kıodı ki (andan maŐrifet) öġrene ve kıātır kime dirler ġāliyā kıizr olunır ve bu ⁰² hūsāl yüz on yidi yıl pādīşāh oldu andan oġullarına memleketin taġşım idüp her birine bir nāġiye taŐyın ⁰³ itdi her birin kendü taŐyın itdüġi yire ġönderdükdün soñra kendüsi saltanattan el kıeküp āyın-i ⁰⁴ bātılları üzere heyākil mülāzemetine meşġül oldu başını ölince ferāġat ġābsına kıekdi öldükden ⁰⁵ soñra oġulları yidi yıla deġin ataları taŐyın itdüġi üzere yirlü yirinde pādīşāġlık eyledi ataları ⁰⁶ kıoduġı üzere her birinüñ yanında bir kıātır var-ıdı tedbır-i memleketi ol idi virür-idi ve bir de ⁰⁷ her birinüñ yanında bir cenk eri olur-ıdı Őaskeri aġvālın ve cenk umürünü ol ġörürdi ve ol ⁰⁸ zamānda vilāyet-i mısırdı Őāġım cāzūlar olur-ıdı ki Őālemde naġırleri yoġ-ıdı ġökdeki yılduzları ⁰⁹ sıġr-ile teşġir itmişler-idi kendülere bu Őilmleri öġredüp ġaybdan ġaber viren anlardur diyü iŐtikād iderler-idi ¹⁰ ve Őacıb ve ġariġ tılsımlar peydā idüp dürlü dürlü ġikmetler ve şanŐatlar iġdās iderler-idi söyler şekiller ¹¹ ve ġāreket ider sūretler düzerler-idi ve Őālā binālar yapup bildükleri Őilmleri şafġa-ı Őālemde pāy-dār ¹² olsun

³⁰ nābil afriķiyeye iķlimlerinden bir iķlimdür tunisla süyķa ortasında

diyü ol binâlaruñ taşları üzerine qazarlar ve yazarlar-ıdı elân vilâyet-i mısırda anlardan ¹³ baqıyye vardur ammâ bu zamânda ne dil üzerinedür ve ne asıl hatdur kimse bilmez mürür-ı aÖvâm ve kürür-ı ¹⁴ eyyâm ile unudılmış gitmişdür bârî her nâhiyede olan pâdişâhuñ yanında elbette anlardan bir baş ¹⁵ kâhin olur-ıdı ki eli altında niçe kâhinler var-ıdı bu kâhinlerden her qanqısı ki kevâkib-i ¹⁶ sebÖa-ı seyyâreye ki kamer ve Öutârid ve zühre ve şems ve merrih ve müşterî ve zuhâldur yidi yıl tapa Öibâdet eyleye ¹⁷ ol kâhine içlerinde mâhir dirler-ıdı ve anlardan her qanqısı ki bu yidi yılduzdan her yılduza ¹⁸ yidi yıl tapmaq hisâbınca anlara kırk tokuz yıl tapmış Öibâdet itmiş ola ol kâhine içlerinde qâtır ¹⁹ dirler-ıdı ve bu qâtıra taÖzimen pâdişâhlar ayağın tururlar-ıdı pâdişâh-ıla cemÖ olsa çaq yanında ²⁰ otururđı pâdişâh anuñ re'yinsüz hiç bir iş işlemezdı ve her gün qâtır gelür pâdişâh yanında ²¹ oturur-ıdı ardınca niçe mâhir kâhinler dañı pâdişâhlar huzûrına girürler ve bilelerince şanâyiÖ **21A** ⁰¹ ehinden niçe kimseler getirürler ve qâtır qarşusunda tururlar-ıdı ve bu mâhirlerden her biri ⁰² başqa bir kevkebe tapar âhir kevkebe tapmazdı ve her birine tapduğı kevkeb adı-y-ıla ad virmişler-ıdı ⁰³ meşelâ Öabdü'l-kamer ve Öabdü'l-Öutârid ve Öabdü'z-zühre ve Öabdü's-şems ve Öabdü'l-merih ve Öabdü'l-müşterî ve Öabdü'z-zuhâl diyü ⁰⁴ çağırurlar-ıdı bârî bunlar pâdişâh huzûrına girdükleri ve qâtır qarşusına turduqları gibi ⁰⁵ qâtır anlardan birine hitâb idüp adı-y-ıla yâ Öabdü'l-fülân şimdi tapduğun yılduz qandadır dirdi ⁰⁶ ol da fülân derecede fülân daqıqadur diyü cevâb virürdi andan adı-y-ıla birine dañı hitâb ⁰⁷ idüp aña da bu vech-ile tapduğı yılduzdan su'âl ider vech-i mezkûr üzre cevâbın alurđı âhir ⁰⁸ ölince her biri-y-ile bu tariq-ile söyleşür cevâbların alurđı anlardan zikr olınan yidi yılduzuñ ⁰⁹ cümlesinüñ ahvâlın tamâm maÖlüm idindükden soñra pâdişâha döner bu gün size şunuñ gibi iş işlemek ¹⁰ ve şunuñ gibi nesne yiyüp içüp ve şunuñ gibi vaqtda cimâÖ eylemek ve şunuñ gibi zamânda ata binüp inmek ¹¹ gerek diyü bunuñ emşalı ol gün hük-m-i nücûma pâdişâha münâsib olan ahvâlı söylerdi ve öñinde ¹² bir kâtib tururđı qâtır didüğün hep yazardı pâdişâh anuñ didügiyle Öamel iderdi andan ¹³ ol kâhinler ile bile giren şanâyiÖ ehline dönerdi dârü'l-hikeme dirler bir evleri olur-ıdı anları anda ¹⁴ çıkarurđı ol gün her ne dürlü şaniÖat işleyüp ne dürlü tılsım düzmek münâsib ise anı anlara ¹⁵ işledürdi ve ol günde her ne oldıysa bir kâğıda yazar tarihin vurur ve kâğıdı dürer ¹⁶ pâdişâh hazinesinde qordı ve ittifaq mısır pâdişâhlarına bir emr-i mühim vâkıÖ olsa anları mısruñ taşrasında ¹⁷ cemÖ itmege emr iderler-ıdı ve halk şehrüñ soqaqlarında anlar için saf bağlayup tururlar-ıdı ¹⁸ anlar da her nevÖden tavarlar üzerine binüp gelürler halkuñ içine uğrarlar-ıdı baÖzı baÖzinuñ ¹⁹ öñince tertib üzerine giderler-ıdı ve öñlerince ictimâÖ tablların çalarlar-ıdı ve anlardan her biri bir tavr-ı ²⁰ garib ve şekli-

Óacîb ile gelür-idi kiminüñ sihr-ile yüzini güneş nürü gibi bir nür kaplamış-ıdı ki kimse
 aña ²¹ bakmağa kıadir degil-idi gözleri kamaşur-ıdı ve kiminüñ ellerinde altunlu bizler
 üzerinde kıızıl ve şaru ve yeşil **21B** ⁰¹ ve kök kııymetçı cevherler var-ıdı ve kimi gevdesine
 hamāyil-vār Óažim yılanlar tolayup arslana binmiş-ıdı ⁰² ve kiminüñ üzerinde nürdan
 bir kıubbe var-ıdı ve bi'l-cümle her biri tapduğı yılduza delālet ider bir vazÓ-ıla gelürdi
⁰³ toğrı pādişāh öñine varurlar-ıdı pādişāh anlara ol emr-i mühimmini söylerdi anlar da
 aña ⁰⁴ münāsib ve muvāfık olan tedbiri iderler-ıdı bāri hūsāluñ oğulları yidi yıl
 atalarinuñ her birine ⁰⁵ taqşim idüp virdüğü yirle kıanāÓat idüp yirlü yirlerinde müstaķil
 pādişāhlık itdüklerinden soñra ⁰⁶ içlerinden birisi sāyir kıarındaşları üzerine tağallüb
 idüp halk anuñ üzerine yığıldılar anı atası gibi Óāmm-i ⁰⁷ vilāyet-i mısra müstaķil
 pādişāh eylediler adına berdsāl dirler-ıdı ki meşhür olan adı tedresān idi ⁰⁸ kendüye
 saltanat-ı mısri istiqlāl üzere muķarrer olduğı gibi kıarındaşların memleket içinden sürdi
⁰⁹ çıkardı cümlesini ğarb vilāyetinde olan medāyine sürdi aķırbāsından hemān Óemmışi
 kıızlarından bir ¹⁰ Óavratın alıķodı ol Óavrat be-ğāyet sāhire-y-ıdı anı sihr-ile teşhir
 itmişdi ve ağaçdan mūnaķķaş ¹¹ bir kıaşr düzdürmüş-ıdı ki anda şuver-i kevāķib
 yazılmışdı anuñ içini laţif ve şerif döşekler-ile ¹² döşedüp bir sanÓat-ıla anı nil üzerine
 şaldurur ve içine girür ol Óavrat-ıla şu üzerinde mutaśśıl ¹³ seyrān iderdi ittifaķ bir ğün
 bu tarikle nil üzerinde seyrān iderken nā-ğāh muhālif rüzigār kııķup ¹⁴ şu çalķandı
 üzerinde kıaşrı devrilüp Óavratdan ğayrı içinde bile olan kimseler-ile şuya ¹⁵ ğarķ oldu
 Óavratı kıurtıldı kendüsi şuya ğitti andan soñra yirine kıarındaşı nemrüd'l-cebbār ¹⁶
 pādişāh oldu ki meşhür olan adı şemrūddur bu ğasenü's-siyer kıopdı raÓiyyete insāf idüp
¹⁷ Óadl tarıķesini tutdı kıarındaşı tedresān memleketden kıovup çıkardığı kıarındaşların
 yine ¹⁸ memleket içine ğetürdi bir yire cemÓ itdi ve tedresān cemÓ itdüğü ğazne-i bı-
 pāyānı anlara bağş ¹⁹ eyledi halk böyle itdüğine mesrūr oldılar ve kıarındaşinuñ zıķr
 olınan sāhire Óavratın istedi ol da ²⁰ andan kıorķup bir oğlı var-ıdı anuñ-ıla saÓıd
 vilāyetine kıaçdı vardı bir müddet orada iķāmet ²¹ itdi şemrūd sihri ucından aña zafer
 bulamadı āhir ol sāhirenüñ oğlı üzerine saÓıd vilāyetinde **22A** ⁰¹ olan sāhirler cemÓ
 olup anı taĥriķ itdiler ki atasınuñ saltanatın taleb ide adına tümıydün dirler-ıdı ⁰² şemrūd
 bunu işidüp kıarındaşları-y-ıla Óasker cemÓ idüp anuñ üzerine vardılar Óažim ⁰³
 muķātele eylediler āhir zafer tümıydünüñ olup şemrūdi ve kıarındaşlarını baśdı şemrūdi
 tutup ⁰⁴ öldürdi yirine kendü pādişāh oldu bu defÓa atası taĥtına bu tümıydün ğeçüp
 tāliÓ buña yüz ⁰⁵ tutdı libās-ı müsteÓār-ı saltanat bunuñ arķasına ğıydürildi bu da bir
 zamān anuñ-ıla iftiĥār idüp ⁰⁶ bu libās-ıla iştiĥār buldı nefsinde Óālim ve fāzıl kimse-y-
 idi ğūsūsā anasınuñ sihri-y-ile kıuvvet buldı ⁰⁷ anası aña aÓmāl-ı Óacîbe işleyü virdi ol

cümleden biri sırcadan bir kürj ve müdevver bir kubbeyi ki ⁰⁸ felek deveranı-y-ıla devr iderdi anda cümle kevâkib sûretlerin taşvır itmişdi anuñ-ıla tabâyi' esrârına ⁰⁹ ve Óulüm-ı Óâleme ittılâ' iderler-idi pâdişâh olduğundan altmış yıl soñradan anası öldi anuñ cesedini ¹⁰ hâşerât ve hevâm-ı arzdan hîfz için ma'ólümları olan edviye-y-ile sıvadup sanem-i kamer altında defn ¹¹ itdürdi dirler ki anası öldükden soñra maqbarasından ba'Ózı cinleruñ âvâzı çıkardı ¹² ve halka Óacâyib nesnelere söylerler-idi ve her nereden sorsalar haber virürler-idi yüz yıl vilâyet-i mısırda ¹³ pâdişâh olduğdan soñra tūmiydūn dahı vefât itdi anuñçün sırcadan iki pâre bir sûret düzüp ¹⁴ gevdesin koqup çürimekten şaklayacak ba'Ózı edviye-y-ile sıvaduğdan soñra ol sırça sûret ¹⁵ içine koyup birbirlerine kapadılar tamâm muhkem itdiler yek-pâre gibi oldu anı heykel-i asnâmlarında koyup ne kadar ¹⁶ hazâyin ü emvâlî var-ısa kendü-y-ile bile defn eylediler ve her yıl anuñçün bir bayram iderler-idi kendüden ¹⁷ soñra yirine şiryâk adlı oğlı pâdişâh oldu ki Óilm-i kehânet ve sihr ve tılsımâtda atasınuñ kâtibi-y-idi ol ¹⁸ bildügin bu da bilür-idi zamânında bu da a'Ómâl-ı Óaçibe işledi cümleden biri emsus şehrinuñ kapısı ¹⁹ üzerinde bir direk üstünde bakırdan kaz sûreti düzdi ki her ne tarafından olursa oluñ kaçan ²⁰ şehre bir gariyb gelse ol kaz def'Ói kanatların döger muhkem çağırurdu şehre gariyb geldügin ²¹ bilürler ol gariybi tutarlar şehre neye geldi sorarlardı bu şiryâk nilden medâyin-i garba gider bir ırmağ **22B** ⁰¹ yardı ol ırmağ kenârlarında niçe a'Ólâm dikdi ve şehirler ve seyrân-gâhlar yaptı ve anuñ eyyâmında âdem paygâmbaruñ ⁰² merâşî adlı (oğlı) oğlanlarından bir pâdişâh Óırâk tarafından hurûc itdi Óasker-i girân-ıla yürüyüp şâm ⁰³ vilâyetine müstevlî oldu andan kaçd itdi ki vilâyet-i mısır üzerine yürüye mısır da pâdişâhı elinden ala ⁰⁴ aña ba'Ózı kimseler buña kâdir degilsin mısırda şehere çokdur didiler sözlerin kabûl itmedi günlerde bir gün ⁰⁵ tebdîl-i sûret idüp ba'Ózı h'wâssı-y-ıla yola girdi ki evvelâ vara mahfî mısruñ ahvâlin bi-nefsihi tecessüs eyleye ⁰⁶ andan gele Óasker-ile üzerine müteveccih ola vilâyet-i mısruñ ser-haddına irecek ol ser-haddı bekleyenler anları şalı ⁰⁷ virmediler pâdişâhdan emr olmayınca ser-haddan geçmek olmaz diyüp pâdişâhlarına anlaruñ ahvâlin ve evsâfın ⁰⁸ yazup olduğumuz ser-hadda şunuñ gibi kimseler geldiler şalı virelüm mi diyü Óarz eylediler meger bu esnâda ⁰⁹ şiryâk bir vâkı'Óa görmiş-idi vâkı'Óa da bu-y-ıdı ki kendüyi görür bir Óâlî menâr üzerinde-y-imiş gökden üzerine ¹⁰ bir ulu kuş süzilüp iner ki kendüyi kapa andan kocunup egili virür ol menâr üzerinden düşeyazar ¹¹ kuş üzerinden geçer gider vâkı'Óasın kâhinlere ta'Óbîr itdürdi bir pâdişâh saña kaçd ider ammâ zafer ¹² bulamaz didiler kendü de Óilm-i nücūmda mâhir-idi aña nażar itdi gördi ol kendüye kaçd iden pâdişâh ¹³ ol hînde mısır arzına kadem başmış bu hâl-ıdı ki ser-hadda olan kimselerinüñ âdemi gelüp

mektüb-ıla ¹⁴ ser-hadda gelen kimselerün ahvālın Óarż itmişdi maÓlümü olup anlara cümle Óacāyib-i vilāyet-i mısır seyr ¹⁵ itdürüp gezdürdükten soñra kendü öñüne getürmelerine emr eyledi emri üzre yarar ādemler gönderüp ¹⁶ anları mısruñ tılsımātdan ve ğayrıdan Óacāyib ve ğarāyib olan köşelerine uğradırağ toğrı iskenderiyye şehrine getürdiler ¹⁷ anda olan Óacāyibi dañı temāşā itdürdiler andan emsus şehrine andan şol bāğçeye getürdiler ki ¹⁸ anı sābıķū'z-żikr mısram yapmış-ıdı ve ol ĥinde şiryāk anuñ içinde otururdu geldükleri gibi emr itdi ¹⁹ dıvān itdiler Óādetlerince sehere temāşıl-i Óacıbe ızhār eylediler her biri pādişāh ĥuzūruna girüp dört yanını ²⁰ sāhırlar ihāta eylediler pādişāhuñ öñinde bir od var-ıdı ki sihrle yakılmışdı ol odı yarup ²¹ geçmeyince öñine varılmaz-ıdı ammā bir kimesne ki ĥıle ve ĥıdÓadan ve pādişāha yaramaz endişeden ħalbí sāfı **23A** ⁰¹ ve pāk ola-y-ıdı ol ad aña nesne itmez-ıdı içinden geçer gider-ıdı pādişāh öñine varurdu ⁰² ve eger ħalbında pādişāha bir yaramaz endişe ola āñ ol kimseyi yakar pādişāh öñine geçürtmez-ıdı ⁰³ bārı ol kimseleri birer birer pādişāh öñine getürdiler ol od anlara ĥıç nesne eylemedi içinden geçdiler ⁰⁴ gitdiler pādişāh öñine vardılar anlara her ne sormalu ise sordılar aña degin ki nevbet içlerinden ⁰⁵ ol Óırāk pādişāhına geldi anı alup pādişāh öñine getürdiler oda yakın olduğı gibi od anı yakdı ⁰⁶ ĥarāretinden ilerü varımayup zarūrı kaçdı ardınca yitişüp tız tutdılar anı güçle şiryāķuñ öñine ⁰⁷ getürdiler bildi milkine ħasđ iden oldur aña göñlindekin ikrār itdürmeyince ħomadı āñir cümle ⁰⁸ niyyetin şiryāķa söyledi emr eyledi anı ol geldiğı ser-hadda iletüp ber-dār eylediler sāyir yoldaşların ⁰⁹ āzād eyledi anlar da vardılar uğraduğları yirlerde başlarına geleni söylediler ħıśśa meşhūr-ı Óālem ¹⁰ olup etrāfda olan pādişāhlarıñ sihrri ħorķusından memleket-i mısra tamaÓları munķatıÓ oldu ¹¹ şiryāk mısırda yüz üç yıl pādişāhlıķ sürdi āñir ecel Óadūsı elinden yakasın ħurtarımadı aña ¹² ne sihr fāyide itdi ne tedbir taķđır-i ĥaķķ-ıla vefāt idicek sāyirleri üslübınca aña da bir nāvus idilüp ¹³ anda defn olındı ve kendü-y-ile cümle ĥazāyin ve emvālı ol nāvus içinde bile ħonuldu ve üzerleri ¹⁴ tılsım ile bağlandı ve andan soñra yirine şehlūķ adlu oğlı pādişāh oldu bu da kehānet ve tılsımāt ¹⁵ Óilmlerine Óālim-ıdı nil sūyını vilāyeti içre vezn-ile taķşım idüp her nāñiyeye ĥiśśesin tevziÓ eyledi ¹⁶ ve saltanat umūrına tertıb virdi cihānda neÓuzü-billah ibtidā oda tapan bu-y-ıdı mısırda bir beyt-i ¹⁷ nār düzdi ve emsus şehrinde Óacāyibden çok nesne işledi cümleden biri vilāyet-i mısrdan bir tağ ¹⁸ üzerinde sihr-ile bir ağaç dikdi ol ağaçdan bir dürlü bir yıl eserdi etrāf-ı vilāyete tağılur-ıdı ol yıl ile ¹⁹ insden ve cinden ħurddan ve ħuşdan yırtıcı ve ağılu cānavarlardan mısır vilāyetine zarar ħasdı idenler memnūÓ ²⁰ olurlardı diyār-ı mısır içine giremezlerdi ve emsus şehrinde yidi dıvār üzerinde bir ħubbe işlemişdi ²¹ her dıvārda bir

23B ⁰¹ şaru birincden bir ubbe dağı var-ıdı ve bu ubbe altında yidi direk zerinde bir ubbe dağı var-ıdı ⁰² ol dıv rlarda olan apunuğ birisin ğ stinde şaru birincden bir irkek arslan ⁰³ tim s lı var-ıdı anuğ-ıç n bir arslan yavrusını boğazlarlar t yi-y-ile bu tim s lları buğ rlarlar-ıdı ⁰⁴ ve bir apusı zerinde dağı bir irkek  ğır ve bir di i  ğır tim s lı var-ıdı bunlar içün birer buzağı boğazlarlar ⁰⁵ t yi-y-ile ikisini buğ rlarlar-ıdı ve bir apusı zerinde bir irkek  nz r ve bir di i  nz r tim s lı var-ıdı ⁰⁶ bunlar içün de birer  nz r çocuğı boğazlarlar t yi-y-ile ikisini buğ rlarlar-ıdı ve dördünci apusı zerinde bir irkek ⁰⁷ ve bir di i oyun tim s lı var-ıdı bunlar içün de bir uzı boğazlarlar t yi-y-ile anlara buğ r virürler-ıdı ⁰⁸ ve beşinci apusı zerinde bir irkek dilkü ve bir di i dilkü tim s lı var-ıdı bunlar içün de bir dilkü yavrusı ⁰⁹ boğazlayup t yi-y-ile anlara t tsi virürler-ıdı ve altıncı apusı zerinde bir irkek bir di i tav ancıl u ı ¹⁰ tim s lları var-ıdı bunlar içün de bir  u  b yavrusını boğazlayup y fi-y-ile anlara t tsi virürler-ıdı ve yidinci ¹¹ apusı zerinde bir irkek ve bir di i iki kerkes tim s lları var-ıdı bunlar içün de bir kerkes yavrusın boğazlayup ¹² y fi-y-ile anlara t tsi virürler-ıdı bu cümle tim s lları  izr olınan üzre her biri içün boğazlanan yavrularınığ ¹³ anları-y-ıla yurlar-ıdı andan bu itdükleri urb nları yaşarlar-ıdı küllerin ubbe apularınığ eşikleri ¹⁴ altında oyup zerlerine niçe  afızlar ve müvekkeller orlar-ıdı yidi gün yidi gice anda  er ğlar yandururlar-ıdı ¹⁵ andan  alkı yidi bölük iderler-ıdı her bölüğine ol yidi apudan bir apu ta yın iderler-ıdı a an iki ¹⁶ ki in ğ birbiri-y-ile da v sı olsa ol apu zerindeki s ret  fiine gelse  alim her ankısı ise ¹⁷ ol s rete yapı ı alır-ıdı irkek olsa irkek s rete di i olsa di i s rete yapı urdu öyle ki ¹⁸  as ına  a  nı virmeince andan urtılamaz-ıdı  alim ve ma l m bunuğ-ıla ma l mları olur-ıdı bu ubbe ¹⁹ t f n zam nına değin bu çöl zerine t rd  t f ndan  o ra  ar b oldu ve dirler ki bu  ehl k bir ²⁰ gice atasını d  inde gördi atası a a mısr tağlarından bir tağ ta yın idüp var ol tağa  ı  anuğ ²¹ içinden bir yirinde  u asl delük vardur apusında iki ba lu bir af i yatur seni g rd g nleyin **24A** ⁰¹ yüzüne  ı rasa gerekdür hiç or ma bile ce biri erkek biri di i iki küccük u lar tuta var ⁰² ol u ları boğazla a a atı vir ol af i u larığ ba ın alur ol del ge ya ın bir yarı  vardur a a ⁰³ girür gider af i gitd ği gibi ol delük içine gir git giderek bir  a ım  arr-ı y bis miz clu  avrata ⁰⁴ yiti  rsin sa a yüzi yalı lanur  ar retin t yarsın a a ya ın varma ki yanarsın belki ar sında ⁰⁵ t r a a sel m vir ol  avrat sa a söyler sözine ulağ urup di le sa a her ne dirse a la ⁰⁶ anuğ-ıla  amel eyle andan niçe f yide g r rsin dedeğ mısr yim ğ yir altında defn itdüği k n zuğ ol  avrat ⁰⁷  afızasıdur sa a anları gösteri virür didi ve g zinden g yib oldu  ehl k uyandı atası ⁰⁸

vākıŖasında her ne didi ise hātırına aldı andan eglemeyüp cümle didügin itdi her ne didi ise ⁰⁹ rāst geldi tā aña degin ki didügi Ŗavratuñ qarşusunda turup aña selām virdi Ŗavrat ol ¹⁰ hñde aña beni bilür misin didi şehlük yok bilmezsin didi Ŗavrat ben ol nāruñ süretiyin ki ¹¹ geçen ümem aña taparlar-ıdı şimdi senden dilerin ki beni sen de tekrār ihyā idesin benüm için bir od ¹² yandurasın anı her yılda bayram idinesin ve kavmuñ ile her yıl ol bayrama hāzır olasın bunuñ-ıla ¹³ benüm yanumda qadr bulursın şerefüñe şeref arturur ve milküñe milk zamm iderin ve saña yaramazlık qaşd ¹⁴ ideni defŖ kıılırın ve saña dedeñ mısırāyimüñ yir altında qoduğı kenzleri gösterürin didi şehlük da ¹⁵ her ne vaqt emr iderseñ didüklerüñ ideyin sen ne yola dirseñ ben de aña gideyin didi andan ¹⁶ ol Ŗavrat da medāyin-i muŖallaqa altında dedesi mısırām qoduğı defāyini ve künüzı hep aña gösterdi anlara nice ¹⁷ varılır ve üzerlerine müvekkel olan cinlerden ne tarıq-ile geçilür şerlerinden nice halās olunur hep aña ¹⁸ didi baŖde-hu şehlük aña yā senden bir hācetüm olsa anı senden sormalu olsam ben seni bir dañı qanda ¹⁹ bulurum didi Ŗavrat zinhār bir dañı buraya gelme artuq seni afŖi buraya girmege qomaz şöyle ki ²⁰ ben saña hācet olam öñde şu aşl şu aşl buhūr yaq diyü aña baŖzi nesneler şalı virdi ol vaqt ben ²¹ saña varurın her ne sorarsañ haber virürin didi şehlük bundan sevüñdi baŖde-hu Ŗavrat gözinden **24B** ⁰¹ gāyib oldu afŖi yine zāhir olup şehlük oradan qaçdı kendü maqāmına gelüp Ŗavratdan her ne ⁰² işitdi ise işledi kendüye didüklerin hep itdi ol Ŗavratı anuñ-ıla teshir eyledi āhir anuñ ⁰³ sebebi-y-ile dedesi mısırāmuñ yir altında medfün olan cümle künüzımı ele getürdi bunca gavgā ve galebe ⁰⁴ ve cüst ü cüy ü tekābüydan soñra Ŗāqıbet bunuñ-dañı neveti tamām olup rü-yı zeminden raht ü bahtı ⁰⁵ qaldurdu tāt ü tahtı aldurdu vefāt itdükte sāyir kendü emşalı pādişāhlar gibi buña da bir ⁰⁶ nāvus idüp cümle māl ü menāl-y-ıla nāvus içinde defn olındı ve üzeri tılsım ile bağlandı ⁰⁷ kendüden soñra yirine oğlı sūrjīd pādişāh oldu ki hekīm-i fāzıl ve kāhin-i kāmil-idi vilāyet-i mısırda ⁰⁸ ibtidā harāc vazŖ idüp harāc cemŖ iden bu-y-ıdı ve hastalara kötürümlere kendü hazinesinden nafaqalar ⁰⁹ virürdi cihānda nañiri yok çok aŖmāl-ı Ŗacıbe işledi ol cümleden eşheri ve qoduğı ¹⁰ āşār-ı Ŗacıbenüñ ekberi arz-ı mısırda eski mısır qarşusunda olan iki herem tağlarıdır ki ittifāq ehl-i ¹¹ tevārih bunuñ üzerinedür ki Ŗarşa-i Ŗālem ābād olaldan anlaruñ gibi bünyād-ı felek-ābād mañlük elinden ¹² bir dañı ne çıqmış ve ne çıkacaqdur nite ki aşāğada heremler ahvālī beyān olunduqda mümkün olduqca baŖzi ¹³ ahvālī Ŗayān olınsa gerekdür bulardan gayrı emsus şehrinüñ ortasında baqırdan bir menār üzerinde ¹⁴ niçe maŖādinden mürekkeb bir āyine düzmiş-idi anuñ içinden yidi iqlime nazar olunurdu qankı memleket ¹⁵ ucuzlıqdur ve qankısı kızlıqdur ve her memleketde havādişden ne hādişe oldu anda görünür-idi ¹⁶ ve içinden bilinür-idi bundan

ğayrı yine emsus şehrinüñ içinde bir Óavrat süreti düzmiş-idi otururdu ¹⁷ ve kucagında bir oğlancuğ tutar anı emzürürdi vilāyet-i mısırda olan hatunlardan her ғанқı hatuna ki ¹⁸ bir Óarıza olurdu ve gevdesinden bir Óuzvına bir Óillet irişürdi gelür ol Óillet irişen Óuzvını ¹⁹ ol Óavrat süretinüñ orasına degürürdi ol Óillet andan zāyil olur giderdi meşelā bir hatun ²⁰ kişinüñ burusu tutsa toğıramasa varur ol Óavrat süretinüñ kucagında tutduğı oğlancuğuñ ²¹ eli-y-ile başın sıқardı defÓı toğururdu ve yā bir hatunuñ memesi sızılasa südi gelmese varur memesini **25A** ⁰¹ ol Óavrat süretinüñ memesine sürerdi defÓı memesinüñ sızısı giderdi ve südi gelürdi sāyirleri ⁰² dañı bunuñ gibi ve kaçan bir Óavrat eri kendüyi sevsün dise aña şırınlık itmek istese gelse ⁰³ yüzün ol Óavrat süretinüñ yüzine sürse aña şöyle böyle eyle dise eri anı sever ve didügi ⁰⁴ her ne ise murādı hāsıl olur-ıdı ve kaçan bir zāniye Óavrat aña gelse elin üzerine ursa ⁰⁵ defÓı dir dir ditrer zināya bı-ıhtiyār tevbe iderdi bu Óavrat süreti de tūfān zamānına degin tururdu ⁰⁶ bunu da tūfān bozdı bunlardan ğayrı sūrjđ şāh niçe dürlü maÓādinden bir šanem düzmiş-idi bir kimsenüñ ⁰⁷ gevdesinde bir yirine bir Óillet irişse gelür ol šanemüñ orasını šu-y-ıla yurdu ol šuyı içerdi ⁰⁸ ol Óillet andan giderdi ve sūrjđ şāh ölicek zıkr olınan heremlerüñ birinde defn olındı cümle māl ⁰⁹ ve menāl laÓl ü cevāhiri kendü-y-ile bile defn olındı dirler ki vefātı tūfāndan üç yüz yıl ¹⁰ evvel idi ve yüz toқsan toқuz yıl vilāyet-i mısırda pādişāh oldı ve kendüden soñra yirine oğı ¹¹ herciğb pādişāh olup taht-ı mısra ol geçdi bu da atası gibi hākım-i fāzıl-ıdı Óilm-i sihr ü tılsımātda ¹² kāmil-idi niçe aÓmāl-ı Óacıbe işledi ve çok maÓādin ihrāc itdi ve kımiyā Óilmi ki hālқdan mestür-ıdı ¹³ ol izhār eyledi ve dehşüriyye ihrāmını ol yaptı ve anda firāvān emvāl-ı bı-pāyān cevāhir ve bı-kerān ¹⁴ sümümāt ve Óaқāқır қodı ve üzerlerine hıfz için cinler müvekkel eyledi ve ölicek zıkr olınan ¹⁵ heremde defn olundu Óādetlerince kendü-y-ile cümle emvālı bile қondı ardınca vilāyet-i mısra menāvuş ¹⁶ adlu oğı pādişāh oldı egerçi bu da atası gibi hēkım-i bı-nażır-ıdı ammā be-ğāyet fāsıқ ü cebbār ¹⁷ ve žālim-i hün-hār idi nā-hāқ yire қanlar dokerdi illerüñ Óavratların güc-ile ellerinden alur-ıdı cümle ekābirine ¹⁸ ve muşāhiblerine anları helāl iderdi kendü zamānında bu da çok Óacāyib aÓmāl işledi yirden vāfir ¹⁹ kenzler çıkardı altundan ve gümüşden niçe қasrlar yaptı içlerine ırmaқlar aқıtdı қasrında aқıtduğı ²⁰ ırmaқlaruñ қақıllarını laÓl ü cevāhirden қıldı ve hālқ üzerine beglerinden қurnās adlu cebbār bir kimse ²¹ musallat itmiş-ıdı anı Óarab tāyifesi üzerine gönderdi anlardan çok kimse қatlı itdürdi vefāt idicek **25B** ⁰¹ cümle emvālı-y-ıla kendüsi yapduğı қasırlaruñ birinde defn olundu ve üzeri tılsım ile baғlandı ki aña ⁰² kimsenüñ eli irmeye andan soñra yirine efrūs adlu oğı pādişāh oldı bu da atası dedesi gibi Óilm ⁰³ ve hikmetde māhir-ıdı pādişāh olduğı gibi Óadlı ü dāda baғladı be-ğāyet hāsenü's-siyere

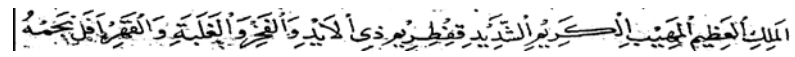
kopdı ve atası ⁰⁴ zamānında illerden güc-ile alınan Óavratları yine erlü erlerine virdi ve zamānında bu da uzunı elli zirāÓ ⁰⁵ ve ini yüz zirāÓ bir kıbbe işledi etrafına saru birincden nice kıuşlar oturtdı her biri bir savt-ıla āvāz virürdi ⁰⁶ ve āvāzları işidene şevk ü tarab getürürdi ve bir ān turmazlar bu tarıkke öterlerdi ve emsus şehrinüñ ⁰⁷ ortasında bir menār dikdi üzerinde saru birincden bir ādem başı kıodı gicede gündüzde her bir sāÓat ⁰⁸ geçdücce ol baş bir kerre çağırurdu sāÓat-ı leyl ü nehār andan halkıñ maÓlümü olur-ıdı bundan ğayrı bir menār ⁰⁹ dañı dikdi ki üzerinde altun yalduzlu saru birincden bir kıbbe var-ıdı aña baÓzı edviye sürülmişdi ¹⁰ her (gice) gün batduķca ol kıbbe nürdan bir ziyā virürdi emsus şehrinüñ içi şabāha degin gündüz gibi ¹¹ rüşen olurdı ve ol nür ne yil ile ve ne yağmur-ıla söyinürdi illā meger şabāh ola-y-ıdı güneş ¹² nürü-y-ıla muzmahil ola-y-ıdı ve bābil pādişāhlarından birine zebercedden bir hókka armağan gönderdi dāyiresi ¹³ biş kıarış-ıdı dirler ki bu hókka tūfāndan soñra bulundu ve cebel-i şarkide ki mısruñ kıarşusunda ¹⁴ cize vilāyetinde görünür kıumdan uzadı bir yüce tağdur bir kıāÓide üzerinde kıāyim bir Óaķim sanem ¹⁵ işledi altun-ıla yalduzlanmış-ıdı yüzi güneşe kıarşu-y-ıdı gündüz ahşama degin tulınınca gice şabāha degin ¹⁶ toğınca güneş-ile bile dönerdi şabāh olduğı gibi gün toğusına kıarşu olur güneş toğduğı gibi anuñla ¹⁷ kıarşulaşurdu ve šahrā-yı Óarabda nice şehirler yaptı ve içlerinde Óaķim kenzler şakladı ve bu efrūs Óömrinde tamām ¹⁸ üç yüz Óavrat aldı ammā bir oğlundan artuķ oğlı olmadı anuñ-içün ki haķ sübhāne ve teÓālā ¹⁹ tūfān-ıla Óālemi helāk itmek isterdi erhāmi Óaķim itmişdi ve ādem oğlanı içinde ve sāyir hayvānāt içinde ²⁰ mevt ve āfāt çoğalmış-ıdı ²¹ ^{كَلَّمَ رَبِّيَ الْكَلِيمَ الَّذِي يَدْعُو اللَّهَ مَائِكًا وَمَا يَرَى} efrūs öldüği vaķt cebel-i şarkide ²¹ aña dañı sāyirler üslūbınca bir nāvus idilüp cümle emvālı-y-ıla ol nāvus içinde defn olundu ve üzeri **26A** ⁰¹ tılsımla bağlandı ve yirine oğlı ermālīnūs pādişāh oldu bu da zamān-ı saltanatında arz-ı mısırda aÓmāl-ı ⁰² Óacıbe işledi nice şehirler ābād itdi ve çok tılsımlar tecdid itdi ve ferÓān adlu bir Óammısi oğlı var-ıdı ⁰³ kıatı cebbār ve h^wān-hor idi aña Óasker kıoşup anı baÓzı tarafa gönderdi ğarazı anı bahāne-y-ile ⁰⁴ kendüden ırağ itmeg-idi andan baÓzı kıorhısı var-ıdı ittifaķ ol da vardı etraf-ı Óālemde nice ⁰⁵ pādişāhlar başdı ve çok dürlü ümem kıırdı vāfir toyum oldu bī-nihāye māl eline girdi sālīm ve ğānim ⁰⁶ dönüp yine mısra geldi ermālīnūsñ hatunlarından biri anuñ-ıla baş kıoşdı bir zamān bu hāl ⁰⁷ üzerine geçindiler āhir nā-gāh bu sırr fāş ola diyü kıorķup ol Óavrat ermālīnūsā zehir virüp öldürdi ⁰⁸ ardınca yirine bu ferÓān bin mesver pādişāh oldu ziyāde şecāÓat ve siyāset ehli-y-idi hiç bir āhad aña ⁰⁹ nizāÓ itmeğe kıādir olmadı müddet-i saltanatından az geçmedin sābıķü'z-zıkr kıalīmün kāhin tūfān ¹⁰ vāķıÓasın gördi düşünce gökden aķ kıuşlar inüp halka lisān-ı fasih-ile kıurtılmaķ isteyen gemi šāhibine ¹¹ ulaşsun dirler-idi

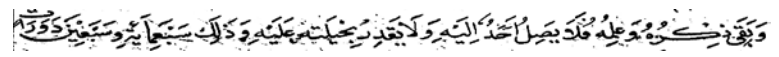
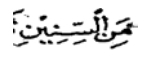
anuñ bu vākıŖası ŗayıŖ olmuş-ıdı Ŗale'l-ħuřuř muħaddemā sŖriđ řāh ihrāmlar yapduğından ¹² daħı tŖfān ĩopacađına tamām cezm itmişler-ıdı ĩalķ tŖrmayup yir altında zŖr-i zemŖnler iderler-ıdı dŖvārların ¹³ sışçalarla yŖzlerler řānŖat-ıla içlerinde havāyı ĥābs iderler-ıdı ferŖān daħı kendŖ-y-içŖn ve ehl ¹⁴ ve evlād ve mŖteŖallıķātı içŖn niçe bunuñ gibi zŖr-i zemŖnler dŖzetdi ĩalĭmŖn sābıķā iřāret olınan Ŗzre ¹⁵ cŖmle ehl Ŗ Ŗayālın ve řākirdlerin cemŖ idŖp vardı ĥāzret-i nŖħa ĭmān getŖrdi anlar-ıla tŖfān zamānına degin ¹⁶ tŖrdi tŖfān ĩopduđı gibi ĥāzret-i nŖħ ile gemiye bile girdi bāri bu ferŖān zamānı-y-ıdı ki ¹⁷ irādet-i ĥāķķ-ıla tŖfān ĩopdı cŖmle arz-ı mısrı ŗuya ģarķ eyledi Ŗimāretlerin ĥarāb ve yebāb itdi ¹⁸ evvelki Ŗālemden eřer ĩalmadı bir ĩurı haber ĩaldı ve řu yir yŖzinde altı ay tŖrdi dirler ki bu ferŖān ziyāde ¹⁹ źālim-ıdı illerŖn mālların ve ehl Ŗ Ŗayālların ģŖc-ile çeker alur-ıdı ve bābil memleketinde dermŖseyil bin nahŖvl ²⁰ adlu kendŖye tābiŖ bir kimseye nŖħ payđambarı ŖldŖr dŖyŖ haber gŖnderdi be-ģāyet Ŗāķi ve tāđi ve bāđi kāfir-ıdı ²¹ arz-ı mısrı anuñ zamānında tamām fesāda varmuş-ıdı etraf-ı vilāyet anuñ ře'āmet ve đalāleti ucından muħkem ĩaħt **26B** ⁰¹ olmuş-ıdı iři ģŖci hemişe lehv Ŗ luŖb ve tarab idi źulmı āřikār ve tevābiŖi cŖmle řirār-ıdı ĩalķ da ⁰² الآن يَأْتِي مَلِكٌ مِّنْهُمْ muħtazāsınca anuñ źulm Ŗ ĥayfını gŖrŖp birbirlerine źulm Ŗ ĥayf Ŗzerine ⁰³ olmuşlar-ıdı içlerinde fitne Ŗ fesād ve źulm Ŗ Ŗinād çoğalmış-ıdı tamām đalālet yolına dŖřmiřler-ıdı ⁰⁴ āħir başlarına bu belā geldi مَا يَعْبُرُ اللَّهُ بِعَوْنِ رَسُولِهِ وَمَا يَأْتِيهِمْ tŖfānuñ Ŗalāyimi belŖrŖp ⁰⁵ gŖkden yağmurlar inŖp yirden ŗular ĩaynayı başladı kendŖsi serhoşla ĩalķdı ki heremlere ĩaça ⁰⁶ ittifaķ yir yŖzi oynadı ĩapuyı ararken ayağları tayınp dŖřdi helāk oldu ve ehl Ŗ Ŗayālından ⁰⁷ ve ĩavm Ŗ ĩabŖlesinden dŖzdŖkleri zŖr-i zemŖnlere ĩačanlar daħı ģuřsa ve ģamdan ĩırıldılar taķđire ⁰⁸ tedbŖrleri fāyide itmedi fařl-ı tŖfān-ı nŖħdan řoñra milk-i mısrı kimler ĥŖkm itdiler ⁰⁹ ve bu rāh-ı bŖ-pāyāna ne ařl pādiřāħlar gelŖp gitdiler bunlar beyānındadır evāyil-i kitābda meźkŖr olan Ŗzre ¹⁰ tŖfāndan řoñra arz-ı mısrı ibtidā dāħil olan bayşar bin (ĥām bin) nŖħ oğlanlarından źıkr olınan ĩıbtŖm bin mısrāyim vefāt ¹¹ idicek yirine dŖrt oğlından sābıķŖ'z-źıkr ĩıftıriř bin ĩıbtŖm pādiřāħ oldu dirler ki bu ĩıftıriř ¹² be-ģāyet cebbār ve mŖdebbir ve kār-ģŖzār kimse-y-ıdı pādiřāħ olduğı gibi milk-i mısrı Ŗimārete başladı ¹³ arz-ı mısrda kendŖden evvel gelenler bulmaduğı maŖādine źafer buldı yirden degirmen taşı gibi altunlar ¹⁴ ve ŖstŖvāneler miřālı zeberced taşları çıķarup řāħārā-yı mağribde bir yirde ĩulleler deñlŖ yeşim taşları ¹⁵ eline girdi anlardan çoķ Ŗcāyib işler işledi ve deĥřŖriyyede ve ģayrıda niçe ihrām bŖnyādın urdı ¹⁶ ve dandera şehrin ki źıkr olunur ve medŖnetŖ'l-ařnām şehrin daħı bu yaptı ve ĩıft tağında ki arz-ı mısrda ¹⁷ maŖrŖfdur bir ŖālŖ menār dikdi ki

üzerinden baħr-ı ŧarkı görünürdi ve orada bir zıbaħ maŖdeni buldı ve Ŗaħd-ı zıbaħ ¹⁸
 ŧanŖatınca anda Ŗamūd gibi bir timŧāl düzdi ki ne erir ve ne ezilür-idi ve eyyām-ı
 saltanatında ħikmet üzre bir bürke ¹⁹ idüp aña ŧayyādetü't-tayr diyü ad virdi her ne kuŧ
 ki ol bürkenüñ üzerine uğrasa elbette içine düşer ²⁰ ħarekete ħādir olmazdı anı ŧikār
 iderler-idi ve dirler ki bu bürke bir ħaç yüz yıl var ola ki daħı ²¹ tururdu yakınlarda ħarāb
 oldu ammā ol menār çoħdan yıkılmıŧdı ve ŧol ŧanemler ki anları tūfān ħarħ **27A** ⁰¹ itmiŧ-
 idi ve ŧeytān anlaruñ içine girüp ħalħa anlara tapuñ diyü emr ider anları đalālete
 birağurdu ⁰² bunuñ zamānında tekrār āŧikār oldu anları aña cinler gösterdiler ol
 ŧanemlere tapdı đalālete düşdi ⁰³ ve Ŗād ħavmı yıl ile bunuñ evāħir-i eyyāmında helāk
 oldu ve dört yüz seksen yıl milk-i mısırdı pādiŧāħlık ⁰⁴ eyledi dirler ki medāyin-i
 elvāħāt-ı dāħileyi ki zıkr olunsa gerek bu yapıdı ve anlarda Ŗacāyib iŧler iŧledi ⁰⁵
 ħarāyibden çoħ āŧār ħodı ve nilüñ ħarħisinde elvāħāt-ı dāħile ardında daħı niħe medāyin
 yapıdı ve bunlaruñ da ⁰⁶ her birinde Ŗacāyib-i Ŗālemeden bi-nihāye nesnelere iŧledi ki
 aŧağada arz-ı mısırdı olan medāyin beyānında inŧā' ⁰⁷ allah baŖzı beyān olunsa
 gerekdür ve ŧaŖid vilāyetinde olan Ŗacāyib ve ħarāyibüñ ekŧeri bu ħıftırım ile ⁰⁸ oğlı
 el-büdsir eyyāmında olmuŧ-ıdı Ŗacāyib ve ħarāyib iŧlere muħayyed pādiŧāħ-ıdı bunlaruñ
 ehlini terbiyet iderdi ⁰⁹ ehl-i kemālı severdi ekŧer muŧāħabeti anlar-ıla-y-ıdı ol cihetden
 kendü daħı tariħlerden āğāħ-ıdı ¹⁰ aŖmāl-ı ħarħibe iŧlemege ħādir-idi ŧaŖid-i aŖlā
 memleketi anuñ olduğ-ıçün arz-ı mısırdan ŧaŖid vilāyetinde ¹¹ olan Ŗacāyib esfel-i arz-ı
 mısırdı olan Ŗacāyibden artuğ-ıdı āħirü'l-emr dünyā muħtażāsınca ki ecel irüp ¹² vefāt
 idicek medinetü'l-kühān yakınında cebel-i ħarħide yir altında bu tarza aña bir nāvus
 tertıbin ¹³ gördiler evvelā ol tağ altı oyulup içinde bir vāsiŖ ev yapıldı yir yüzine çıħınca
 aña üsti kemer ¹⁴ baėlanmıŧ bir Ŗaħim soħaħ idildi ve ol evüñ tolayısında yir altında
 niħe odalar daħı oyıldılar ve saħfında ¹⁵ yıl oynayacaħ niħe yirler ħodılar ve soħaħuñ ve
 evüñ ferŧlerin mermerler ile döŧediler ve evüñ ortasında ¹⁶ sekiz direk üzerine bir
 müŧemmen maħām düzüp dıvārlarını mesbük ve reng-āmız sırcalar-ıla ħabladılar ¹⁷ ve
 saħfında ħerāė gibi yanar niħe cevherler ħodılar ve sekiz dıvārından bir timŧāl itdiler ki
¹⁸ her birinüñ elinde ucı ağzında bir borı var-ıdı ke'enne-hu anı üfürür ħalardı ve ol
 maħāmuñ ortasında ħubbesi ¹⁹ altında altun-ıla ħaplanmıŧ bir sekü idilmıŧ-ıdı etrāfi
 zeberced taŧı-y-ıla yapılmıŧ-ıdı ve ol sekünüñ üstine ħarır ²⁰ döŧekler döŧenmiŧ-ıdı
 ħıftımüñ cesedi ħürimeyecek edviye-i māsike-y-ile ser-ā-pāy sıvandıħdan ŧoħra ²¹
 getirilüp ol sekü üzerinde döŧenilen ħarır döŧekler içine yaturıldı ve etrāfına çoħ kāfūr
 ālātı **27B** ⁰¹ ħondı ve üzerine altunlu bizden bir fāħir perde aŧıldı yüzü aħuğ-ıdı baŧında
 bir muraŧsaŖ tāc var-ıdı ⁰² ve sekünüñ etrāfında mesbük sırcadan mücevvef dört timŧāl

ķondı Óavratlar süreti-y-idi her birinüñ elinde ⁰³ bir yilpize var-ıdı ve ķaftānları üzerinden gögsi üzerine bir ķılıķ ķonmıř-ıdı balķađı zeberced taşından-ıdı ⁰⁴ ve yatduğı evüñ etrafındağı odaların ićini hazinesinde olan māl-ı firāvān-ıla nihāyetsüz altun sebikeleriyle ⁰⁵ ve altundan tāclar-ıla ve niće girān-māye cevherler-ile ve her sınıfdan niće dürlü Óaķāķırla ve maÓācin-i hikmet küpecükleriyle ⁰⁶ ve bġ-hād kitāb śandūķları-y-ıla māl-ā-māl eylediler ve ol maķāmuñ ķapusu üzerinde yeşil sırçadan bir ķāÓide ⁰⁷ üzre altundan ķanatların açmış bir ġorüs itdiler ki üzerinde anı ġıfż ićün ġatlar yazılı-y-ıdı ve ķapunuñ ⁰⁸ her bir ķanadı üzerinde baķırdan iki süret var-ıdı her biri elinde bir ķılıķ tutardı ve öñlerinde ⁰⁹ bir döşeme tař var-ıdı ol döřemenüñ altında śanÓat-ıla bir tetik itmişler-idi her kim ol döşeme tař ¹⁰ üzerine başup ol ķapuya Óazm itse defÓı ol tetik şaşar üstinden ol ķılıķlar iner āñi ol kimsenüñ ¹¹ boynın urur öñine düşürürdi ve ķapunuñ her bir ķanadı üzerinde bir muřannaÓ top var-ıdı üzerlerine ¹² ġikmet-ile bir nesne sürölmişdi ol toplaruñ her biri ateř gibi ebedi par par yanar-ıdı ve ķapunuñ ķanatları ķapanmıř ¹³ aralarına ķurřun aķıdılmıř ve muġkem perkidilmış ve üzerine bu

kelimāt yazılmış-ıdı 14

 15

 16 türkçe

maÓnāsı bu melik ķıfırımüñ miyyiti üzerine girilecek yirdür ancılayın melik ¹⁷ ķıfırım ki ķuvvet ve ķudret ve galebe ve ķahr issi pādiřāh-ıdı āġir yılduzı tulundu yirinde ancak adı ¹⁸ ve Óilmi ķaldı ġiķ bir āġad āña iremez ve ġıle idüp yanına giremez bunuñ öldüği yıllar devrlerinden ¹⁹ ve felek gerdeşlerinden yidi yüz yitmiş devrede-y-ıdı dimekdür ol nāvusuñ ķapusu üzerine bunu ²⁰ yazduķdan śoñra üstine (niće) büyük ve ağır taşlar koyup üzerine ķumlar atup ķapusını belürsüz eylediler ²¹ ķıfırımden śoñra yirine yine ġām bin nūġ oğlanlarından erfelımün adlu bir Óaķım sāġir pādiřāh oldu **28A** ⁰¹ bu da eyyām-ı saltanatında niće Óacġb ve ġarġb işler işledi ve ġalķa dürlü dürlü revışler gösterdi ⁰² işledüği Óacāyib ve ġarāyibden biri bu-y-ıdı ki göķ yüzinde siġr-ile bulutlar üzerinde çıķup ⁰³ otururdu bulutlar üzerinden ġalķa bir ġāyet ķorķulu büyük ādem süretinde görünürdi ⁰⁴ bir zamān bunuñ üzerine gitdi ġalķ-ıla muÓāmelesi bu yüzden oldu bundan śoñra bi'l-küllıye ġalķuñ ⁰⁵ gözlerinden ġāyib oldu aślā anı ġoremediler ġayli zamān pādiřāhsuz ķaldılar bir niće yıldan ⁰⁶ śoñra bir yıl güneş burc-ı ġamele nüzül itdüği vaķt bir gün güneş cirmi muķābelesinde nā-gāġ ⁰⁷ bir Óaķım süret ġördiler yuķarudan kendülere çağırup söyledi yā ġalķ artuķ ben size ⁰⁸ gelmez benüm yirüme ķıbtım oğlı Óadımı pādiřāh idinüñ didi ve ġāyib oldu ġalķ daġı didüği ⁰⁹ gibi idüp milk-i

mısrā andan soñra sâbıkâ zıkr olınan kıftırım bin kıbtımün Óadım adlu bir oğlı ¹⁰ var-ıdı anı pâdişâh itdiler ki Óād didükleri pâdişâhdur ki her Óilmde ziyâde Óâlim-ıdı ¹¹ Óale'l-huşûs sihr ve kehânet Óilmelerinde bı-nażır Óâlim-ıdı ve nihâyet-i mertebede cebbâr-ı Óadımü'l-mişl-ıdı ¹² ve Óâlemde ibtidâ âdem aşan bu-y-ıdı andan öñdin pâdişâhlar içinde âdem aşmağ siyâseti ¹³ yoğ-ıdı anı bu ihdâş itmişdi meger eyyâm-ı saltanatında kendü tevâbiÓinden bir kimsenün ¹⁴ Óavratı şehrlü tâyifesinden bir kimse-y-ile hâşâ zinâ idüp tutıldı emr eyledi bir güzer-gâh ¹⁵ yirde dâr ağacı resminde iki uzun taş dıkdiler ol zâñi-y-ile zâniyenün arğaların ¹⁶ birbirlerine virüp ikisin de birbiri yanında ol dıkdürdüğü taşlar üzerine aşā ¹⁷ qodılar ve her birinün aşduqları taş üstine adlarını ve neyledüklerini ve ne vaqtda anlara bu ¹⁸ siyâset olındüğını yazup târih qodılar andan soñra bu sebeble halk zinâdan yğlındılar ¹⁹ anuñ qorqusından içlerinde zinâ günâhı olmaz oldu ve çakır gibi şâhin gibi toğan cinsinden ²⁰ avlar quşları ve tâzi gibi pars gibi av itlerin öğredüp şikâra şalan ibtidâ bu Óadım-ıdı ²¹ ve zamân-ı saltanatında dört şehir yaptı her birinde Óacâyib işler işledi ve garâyib tıslımlar bağladı **28B** ⁰¹ ve niçe kenzler şakladı ve mısrūñ şarqı cânibinde qulzüm deñizi kenârında bir Óâlâ menâr dikdi ⁰² ve ol menârūñ başında şarq cânibinde müteveccih ellerin havâya uzatmış bir şanem qodı ki ⁰³ qulzüm deñizini ve ol etrâfda olan qumları hâdlarından tecävüz itmege qomazdı bunlarūñ ⁰⁴ tıslımıydı ve ol şanemūñ göğsinde anı ne vaqt dıkdüğünün târihin yazdurmış-ıdı dirler ki ⁰⁵ bu menâr ol dıkdüğü yirde ile'l-ân bâqıdür eger bozılsa ol olmasa qulzüm deñizi taşup ⁰⁶ arz-ı mısrı aşar qurâ ve mezâriÓini başardı bunlardan ğayrı nûbe memleketinde nil ırmağı ⁰⁷ üzerine bir köpri qurdı ol köprinün üzerinde dört muşannaÓ ulu şanemler ⁰⁸ dikdi ki dördü dünyānün dört tarafına degerdi ol şanemlerden her birinün ⁰⁹ elinde demürden iki Óažım hârbeler var-ıdı kendüsi baqduğı taraftan her kim ¹⁰ gelürse elindeki hârbeyle anı urur öldürürdi tâ müsā payğāmbar Óaleyhi's-salavat ve's-selām ¹¹ firÓavnı zamānına gelince ol şanemler bu hâl üzerine yirlü yirlerinde tururdu Óamelleri bātıl olmamış-ıdı ¹² mezkūr firÓavn anları yıqup giderdi bunlardan ğayrı nûbe şehrinün qapusunda bir bürbā ¹³ yaptı hâliyā dañı ol bürbāyı nûbe memleketinde bâqıdür dirler ve zıkr olınan yapduğı dört ¹⁴ şehirlerūñ birinde qara taşdan şu-y-ıla tolu bir havz peydā itdi ki ebedi anuñ şuyı ¹⁵ dükenmez ve harc itmeg-ile eksilmez ve turduğı yirde aşlā azmaz levn ü taÓmı müteğayyir olmaz-ıdı ¹⁶ anuñ-içün ki içindeki şuyı rutübeti havâdan alurdu andan şu alup harcanduklarınca ¹⁷ tâze tâze harcanılan şu yirine bulutlardan şu qapardı hikmet üzre düzilmiş havz-ıdı ¹⁸ ve cümle ol şehirūñ belki Óāmmeten ol vilâyetün halkı içmege ve sâyir meşālîh ü havâyiclerine ¹⁹ sarf itmege şuyı ol havzdan alurlar-ıdı ne azar ve ne azalur dükenürdi ²⁰ ol vilâyet nil

suyundan ziyāde ırag-ıdı anda bu tedbiri anuñ-içün itmiş-idi ²¹ kıbt kâhinlerinden baŖı
 eydür bu zıkr olınan hâvzuñ aslı budur ki ol memleket acı deñize yağındur **29A** ⁰¹
 elbette güneş hârâreti-y-ile bahruñ buhârı qalkar bulut olur hendese Ŗilmi-y-ile ve yâ
 sihr-ile ol bulutdan ⁰² bir pâresin ol hâvz üzerine hâbs iderler her zamânda üzerinden
 hâlî olmaz turmayup çî resminde ⁰³ aşâğadan ol hâvz anuñ mâ-yı latîfin cezb idüp alur
 her kıtresi eksildükçe yirine havâdan ⁰⁴ âhar kıatre gelür bu tariķle olıcaķ eger içinden
 götüri Ŗâlem halkı içerse de nesne eksilmez ⁰⁵ diyü vech beyân ider ve rivâyet olunur
 iskender-i yünâniye hâvmelü'l-melik adlu pâdişâh bu şanŖat üzre ⁰⁶ işlenmiş bir kıadeh
 armağan gönderdi ki cümle Ŗaskeri içinden cemîŖ hâvâyicileri için şu alurlar-ıdı ⁰⁷ ol
 kıadehüñ şuyı dükenmez-ıdı ve mezkûr Ŗadîm milk-i mısırda tamâm yüz kırık yıl
 pâdişâhlık eyledi ⁰⁸ ve yidi yüz otuz yaşında-y-iken vefât eyledi ve yapığı zıkr olınan
 dört şehruñ birinde defn ⁰⁹ olundu baŖızlar anı kııft şâhrâsında medfûndur dirler anlar
 kıavılınca ol şâhrâ içinde bir yirde yeşil berrâķ ¹⁰ içerüsi görünür sırcadan bir Ŗaķim
 kıubbe vardur ol kıubbenüñ başında altundan bir top vardur ¹¹ top üstinde cevâhirlle
 muraşsaŖ altundan bir kıuş kıonmuşdur kıanatların açmışdur turur ol kıubbeye ¹² kimseyi
 girmege kıomaz tılsımdur ol kıubbenüñ büyüklüğü her tarafından yüz zirâŖdur Ŗadîmüñ
¹³ cesedi bu kıubbenüñ altından tâ ortasında bir müşebbek altundan serîr üzerinde
 yaturılmışdur yüzi açuķ ¹⁴ yatur ve üzerinde altundan toķunmuş cevâhirlle muraşsaŖ
 kıaftân örtülmüşdür kıubbenüñ uzunluğu kırık zirâŖdur ¹⁵ kendü-y-ile kıubbenüñ içinde
 hikmet kitâblarından yüz yetmiş ulu kitâb kıonup içinde yidi dürlü ¹⁶ cevherden yidi
 şufra döşenmişdür ki her şufranuñ içindeki kıabı kıacağı yine ol şufra cevheri ¹⁷
 cinsindendür bir şufra kıızıl rümmâni yâķüttdandur ki içinde olan kıaplar dağı andandur
 ve bir şufra kıalemünî ¹⁸ altundandur ki içindeki kıaplar dağı andandur ve bir şufra dağı
 içindeki kıapları-y-ıla bir aķ hâcer-i ¹⁹ şemsdendür ve dağı şems şol zeberced taşıdır ki
 aña yılan deñese gözi şu olup erir ²⁰ ve bir şufra da içindeki kıapları-y-ıla kıbrîti
 ahmerdendür ve bir şufra dağı içindeki kıapuları-y-ıla bir aķ ²¹ milh-i ebyâz-ı
 müddeberdendür ve bir şufra de kezâlik zıbaķ-ı maŖķüddandur bunlardan ğayı ol
 kıubbenüñ **29B** ⁰¹ içine bî-nihâye cevherler ve müddeber ğarâyib nesnelere-ile tolu niçe
 küpler kıonmuşdur ve kendünüñ ⁰² çevre yanında aķ müddeber demürden düzılmış yidi
 kıılıç yidi kıalkın ve altun eyerlü uyanlu altundan ⁰³ yidi at vardur ve yidi şandûķ
 kıonmuşdur ki içleri üzerinde kendünüñ sûretiyle sikkelenmiş ⁰⁴ altunlar-ıla tolıdur ve
 sâyir niçe taşdan küpler içinde esnâf-ı aķâķir ve sümümât ve terâķib-i edviyeden ⁰⁵
 mübâliğa nesnelere kıonmuşdur ve bu kıubbeyi görenlerden şöyle naķl olunur ki niçe ğün
 üzerinde ⁰⁶ oturdılar anuñ içerüsüne girmege kıâdir olamadılar her-bâr ki aña varmağa

 as  iderler-idi a a ⁰⁷ sekiz ar un mi d arı ya ın vardu ları gibi hem n ol  ubbe g h saçlarına ve g h  ollarına dönerdi ⁰⁸ içine girmege  adir olmazlar-ıdı ve ol  ubbe ki  eff f sırcadan-ıdı a ılda  avun dilimleri gibi ⁰⁹ terk terk işlenmiş-ıdı dönerken bir terki içinden ne g r rlere-ise  her terki içinden da ı bi-Öaynihi anı g r rlere ¹⁰ dirler ki yatdu ı yirde  adim n yüzin gördiler y zin n uzunlu ı büyük ar un-ıla tahmin  bir buçuk ar un ¹¹ var-ıdı ve  a alı ziy de b y g-ıdı kendünün boynı büyük ar un-ıla on zir  dan artuca   ar r ¹² eylediler ve bunu görenler ol yir halkı degiller-ıdı belki ol  ahr ya bir nesne arayı varmı lar-ıdı ol ¹³  ubben n üzerine  ale'l-gafle çıka vardılar ittif k  r st geldiler ve  ıft ehlinden  ahr nuzda  u a l ¹⁴ nesne gördük ol nedür diyü sordılar içlerinde anı bilür bir p rden g yri kimse bulunmadı ol i itmi -ıdı ¹⁵ a a  adim 'l-melik dirler didi kütüb-i  ıbt da me k rdur ki ol  ubbe yanına kimse varabilmek yokdur ¹⁶ ill  meger anu -içün bir a  hor s bo azlaya  urb n ide ol hor su  y ni-y-ile ol  ubbeye ir dan ¹⁷ t tsi vire t t nin yıl ile a a ula dura ve kev kib-i neyyire ol  ubbeyi orada vaz  itdükleri ¹⁸ zam nda her ne burcda ise bu ur itdügi zam nda da ı ol burcda ola ve ol  ubbe üzerine k hinler ¹⁹ efs n n o ıya  f re andan  ubbe yanına vara ol bo azladu ı hor su   anını  ubbeye d rte ve  adimden ²⁰  o ra yirine oğlı  ed   p di  h oldu ki  ed d didükleridür ve atası  adim vefatı ²¹ h ninde bu a  oyle va iyyet eyledi ki  amucalarınınu  ya nı yu aruda zikr olunan üzre  ıftirim n **30A** ⁰¹  arında ları e m n ve itrib ve  adan her birinün yirinde bir men r dike ve üzerine adın yaza atasınınu  ⁰² emri üzre evvel e m n n vil yetine inüp anda bir men r dikdi ve üzerine adın yazdı ⁰³ ve e m ninde top ve  evg n oynayaca  bir oyun yiri d zdi ve  ahr -y e m ninde bir men r diküp ⁰⁴ üzerinde iki kevkeb adına iki ba lu bir  anem  odı ki ol kevkebler kendüsi itrib vil yetine  ıkd ğı ⁰⁵ va t i tir n itmişler-ıdı bundan g yri anda birbiri üzerinde direkler üstinde bir yüce  ubbe yaptı ⁰⁶ depesinde altundan bir gökçek  anem  odı ve anı kev kib heykeli itdi ba de-hu  amucası  a olduğı ⁰⁷ yire vardı anda da bir men r dikdi ve üzerinde niçe ma  adinden mürekkeb bir  yine  odı ki içinden cümle ⁰⁸ e  lim görinürdi andan döndi heykel-i ermenti yaptı anda cem  ma  adinden mürekkeb kev kib adına  anemler ⁰⁹ dikdi her birin a sen-i   ret-ile zinet eyledi ve cev hirle ve mülevven sırcalar-ıla na   itdi ve her birine ¹⁰ altunlu d b  harir lib slar giy rdi ve an n  vil yetinde olan med yinde bir heykel idüp itrib ¹¹ n hiyesinde bir  ubbe dikdi ve iskenderiyyen n c nib-i  ar isinde bir heykel eyledi ve nil n ge udinde ¹² c nib-i g rbiden  ara ta dan zuhal adına bir  anem dikdi ve c nib-i  ar ide bir niçe şehirler yapup birinde ¹³ bir  anem  reti dikdi ki   yim bir  leti var-ıdı her kimse  mnin ve y  ba lu ve y  mesh r olup cim  a  adir ¹⁴ olmasa gelse

iki eliyle ol şanemüñ âletin şıgasa cimāŌa kâdir olur ol Ōilletler bi'l-külliye ¹⁵ andan giderdi ve ol şehirlerüñ birinde dañı bir şıgır sûreti itmişdi iki büyük memeleri var-ıdı ¹⁶ kaçan bir hatun kişinüñ memeleri tutılsa südi gelmese gelse ol şıgıruñ memelerin iki eliyle şıgasa ¹⁷ defŌi memeleri açılır südi gelürdi bunlardan gayrı usyüt nâhiyesinde timsâhlar için bir tılsım ¹⁸ itmiş-idi gayrı yirlerde olan timsâhlar bir yire cemŌ olup muttasıl nilden ihmim nâhiyesine dökilür-idi ¹⁹ anları avlar öldürür derilerin gemilere ve sâyir havâyice sürerdi ve ellerin terâkibe kıtardı ve anuñ ²⁰ eyyâmında kıralar memleketinde bir şehrüñ halkı kendüye Ōâşî oldu oğlı minķāvuş ile anlarıñ üzerlerine ²¹ ceys-i Ōažim gönderdi vardı anlarıñ kimin kırdı kimin diri tutup getürdi diri getürdüklerin **30B** ⁰¹ buyurdi kıul idindiler andan soñra dañı bu kıaziye anlara Ōâdet oldu hâbeşe ve şüdan memleketlerin ⁰² varurlar ururlar halkın getürüp kıul ve câriye idinürlerdi ve ol memleketde hâsıl olan altunı ⁰³ hep kendüye getürdüdi ve evâhir-i Ōömrinde bir gün hıdmet-kârlarından birine ğazab idüp bir yüce tağdan ⁰⁴ aşāa atdurdi päre päre itdürdi döndi buña peşimân oldu göñlinden âhir ben de bir bunuñ ⁰⁵ gibiye giriftâr olıların diyü kendü hâkķında tatayyur itdi az geçmedin didügi gibi oldu meger bir gün ⁰⁶ av kıovarken atınuñ ayağı sürçdi üstinden tekerlenüp cân virdi peymâne-i Ōömrü tolmışdı orada cām-ı ecel ⁰⁷ nüş itdi be-ğāyet kâhin-i fâzıl ve sâhir-i kâmil-idi ol Ōilm ve sihr ve kehānet aña fāyide itmedi ve Ōālemde toķsan ⁰⁸ yıl pâdişāhlık sürdi âhir tahtı tâbüt vücüdi nā-büd oldu aña da ataları gibi yir altında bir nāvus idilüp ⁰⁹ cümle emvāl ü cevâhiri ve hāzinesinde olan zāhāyiri kendüyle ol nāvus içinde bile defn olundu üzerine ¹⁰ muhkem tılsımāt-ıla bağlandı ve vaşiyet itmişdi nāvusuñ üzerine bunu yazdılar ¹¹ هَذَا نَاوُسُ تَكَادُثِ رِعْبِي ¹² كَذَلِكَ يَكْفُلُهُ مَكْرُوعِي عَلَيْهِ مَثَلُهُ فَلاَ يَبْقَى لَدَى الْمَيِّتَةِ اَنْ يَخْرُجَ عَلَى الرَّجِيِّ وَلَا يَمُوتُ بِالْاَجْرِ 11

yaŌni bu Ōadım oğlı şeddāduñ medfenidür kendüye işlemesi helâl olmayan bir iş işledi ¹³ âhir anuñ gibi bir işle kendüye müķāfāt olundu pes elinde kıudret olan kimseler üzerine lāzım olanı ¹⁴ elbette itmek ve bilürken kendü işlemesi cāyiz olmayan nesneyi işlemek lāyık degildür ve şeddāddan soñra ¹⁵ yirine oğlı menķāvuş pâdişāh oldu bu da atası gibi kâhin-i fâzıl-ıdı aķtāŌ-ı mısırdı bu da niçe aŌmāl-ı Ōacıbe ¹⁶ işledi hezār muŌcib binālar yapıdi münuf şehrinde sekiz fersāh yirde şuver-i kevākib için bir Ōažim heykel ¹⁷ itdi vilāyet-i mısırdı gayrılar bulmadügi maŌdenler bulup kendüden öñ gelen pâdişāhlar cemŌ itmedügi mâlı ¹⁸ cemŌ itdi hāzinesi birün hâddan ve Ōadedden füzün-ıdı günlerde bir gün kıarındaşına biz gayrılar işlemedügi ¹⁹ işler işledük iller cemŌ itmedügi mâllar cemŌ itdük kıorķarın bu haber etrāfa şāyiŌ ola keşret-i mâlumuz ve vüsŌat-ı ²⁰ hālumuz işidile mülük-ı Ōālem üzerümüze gelüp bize bir iş ideler didi

21 cümle māl ve menālın götürüp mağrib cānibine müteveccih oldu bir gün cenūb tarafında ve bir günden ziyāde mağrib **31A** ⁰¹ tarafında gidüp üçüncü gün tolayı bir niçe tağlar ortasında bir çara ve yüce muhkem tağa ⁰² irişdi ki aña çıkacak yol yoğ-ıdı gelüp ol tağ dibinde kondı altında niçe zir-zeminler ve mağāralar ⁰³ oydu kendü-y-ile getürdüğü cümle māl-ı firāvān ve hazine-i bi-pāyānı ol zir-zeminler ve mağāralar içine ⁰⁴ toldurup üzerlerin toprağ-ıla yumdı varını oradan gömeködi belürsüz itdi dirler ki gömdüğü ⁰⁵ tamām on iki biñ Óaraba tolusı māl-ıdı üç yüz Óarabası cevāhir ve ğayrısı kimi tibr-i altun ve kimi ⁰⁶ döğülmiş söbeke olmuş altun-ıdı ve kimi altun ābādānlığı-y-ıdı ve gömdüğü yirleri yañılmamağ-içün üzerlerine ⁰⁷ baÓızı Óalāmetler ve nişānlar idüp unudmamağ-içün ol zir-zeminlerüñ yolları nerelerdendür cümlesin yazdı ⁰⁸ andan yine arz-ı mısıra geldi dört yıl dañı sağ oldu bu dört yıl içinde dañı niçe Óaraba māl ⁰⁹ dañı gönderdi emri-y-ile bunları da oralara gömüp üzerlerine nişānlar olundu ol zamānda ¹⁰ vilāyet-i mısruñ taht-gāhı münüf şehri-y-ıdı dirler ki çok zamāna degin münüf ile mağrib ortasında ¹¹ ol Óarabalaruñ izi ve varup geldükleri yolları bellü-y-ıdı ve baÓızılar münüf şehrin bu ¹² yaptı otuz kıızı vardı anlar için yapmış-ıdı dirler ve halka güc-ile kımiyā sanÓatın işledürdi ¹³ üzerlerine ādemler kıomış-ıdı leyl ü nehār işlerler-ıdı kimseye ārām ve kıarār virmez-ıdı ol zamānda ¹⁴ kımiyā Óilmi āşikāre-y-ıdı zıkr olunan menāl-ı Óažimi ekşeriyā bu tariğ-ile cemÓ itmiş-ıdı ve kendü eyyāmında ¹⁵ mısruñ harācın dört bölük itmiş-ıdı bir bölüğün pādişāh için ve bir bölüğün Óasker için ve bir ¹⁶ bölüğün arz-ı mısruñ cüsürları ve sāyir meşālîhi için kıordı ve bir bölüğün nā-gāh bir hādişe ola gerek ola ¹⁷ diyü yir altında şaklar-dı ve arz-ı mısırı yüz otuz nāhiyeye taқşim itmişdi her birinde māl-ı firāvān taḥşil ¹⁸ ve milk-i mısırda toқsan bir yıl pādişāhlık sürdi ve taht-gāhı olan şehrinde cemıÓ Óilel ve emrāzuñ ¹⁹ Óilācı için bir ev yaptı ol evüñ tolayısına ḥikmet ile niçe timşāllar ve süretler tertib itdürmiş-ıdı ²⁰ her timşāllar üzerinde kendü vazÓ olunduğı marāzuñ Óilācı nedür yazılmış ve aña zarr ve nāfiÓ olan her ²¹ ne ise beyān olunmuş-ıdı halk bir zamān anuñ-ıla fāyidelendiler aña degin ki Óavāma ḥikmet maÓlüm olmağıñ **31B** ⁰¹ ne vechi var diyü buhl idüp anı baÓızı mülük bozup giderdi bundan ğayrı minķāvuş tahtgāhı olan ⁰² şehirde güler şeklinde bir Óavrat süreti düzdi ki her kimsenüñ gönlinde bir ğamı olsa ol süreti ⁰³ görse defÓı ğamını unıdur gönli açılır feraḥ olurdı halk nevbet-ile aña gelürler etrafını tolanurlar-ıdı ⁰⁴ giderek şeytān iğvāsı-y-ıla neÓuzü-billah aña tapdılar bunlardan ğayrı taht-gāhında altun yaldızlu ⁰⁵ birincden bir kıuş süreti itdi ki ke'enne kıanatlarıyla işāret iderdi anı şehrüñ ortasında bir direk diküp ⁰⁶ anuñ üzerinde berkitmişdi hiç bir zāñi er ve yā bir zāniye Óavrat olmazdı ki oradan uğratsalar elbette

bî-⁰⁷ ihtiyâr kendü eli-y-ile ud yirin açardı hâlk görüp anuñ zinâ itdügin bilürlerdi içlerinde zâni⁰⁸ ve zâniyeyi bu tarîk-ile imtiñân iderler-idi ol sûret qorqusından anuñ zamânında hâlk zinâdan kesilmiş-idi⁰⁹ niçe müddet ol sûret yirinde turdı aña degin ki keleken ki zîkr olunsa gerekdür arz-ı mısırdâ hâkim¹⁰ oldu ittifaq anuñ hatunlarından birisi hıdmet-kârlarından birine Óaşık oldu ammâ anuñ-ıla zinâ itmege¹¹ nâ-gâh ol sûret-ile kendüyi imtiñân iderler diyü qorqıdı zarûri murâdına ırmekde âhir bu mekri fikr idüp¹² bir gün taqrîbi-y-ile keleken ile kelimât arasında zinâ iden Óavratlar-ıla erler añvâlin añup anlara vâfir sögdi¹³ mezemmetlerin eyledi keleken de aña ol sûret añvâlin añdı zinâ defÖinde memleketümüzde anuñ çok nefÖi¹⁴ vardur didi hatun girçeksiz ammâ minqâvuş ol sûret emrinde hatâ itmişdür ki sarâydan taşrada¹⁵ dikmiş kendü de hükemâsı da kendü nefÖilerin koyup il maşlahatı için çalışmışlar asıl münâsib bu-y-ıdı¹⁶ ol sûret pâdişâh sarâyında ola tâ hatunlardan câriyelerden her qanqısına ki hevâ-yı nefis galebe ider bir yaramaz¹⁷ fiÖle niyyet eyleye nâ-gâh beni bu sûret-ile imtiñân ideler tu yiyelüm diyü qorqa artuq hâtırına anuñ gibi yaramaz¹⁸ niyyet getürmeye didi keleken sözünü begendi andan gârazi neydügin bilemedi hemân emr itdi ol sûreti eski¹⁹ yirinden qopardılar getürüp kendü sarâyı içinde dikdiler andan soñra Óameli bâtil oldu hatunuñ gârazi yirine²⁰ vardı ve mezkûr minqâvuş cebel-i kuşayr üzerinde sehere için bir heykel yaptı anuñ-ıla yili baqladı sehereye içlerinden²¹ müsteñmen adlu bir kimseyi baş dikdi her ne gemi ki yelken itse bir miqdâr nesnesin almayınca yili salı virmezlerdi **32A**⁰¹ ve minqâvuş dañı vefât idicek atası dedesi resminde aña da bir nâvus eylediler mağrib tağında gömdü⁰² ginden bâkı qalan hazînesinde her ne deñlü nesnesi var-ısa kendü-y-ile ol nâvus içinde bile defn⁰³ eylediler yirine oğlı Óadım bin minqâvuş pâdişâh oldu ki bu da tâkat getürilmeyecek cebbâr-ıdı hârût-ıla mârût ki⁰⁴ meşhûrdur gökden yire bunuñ zamânında indiler mısır vilâyetinde ol zamânda ifnâde adlu bir quyı⁰⁵ var-ıdı toğrı anda indiler mısır hâlkına ol quyı içinden sihr öğredürler-idi bu Óadım dañı⁰⁶ anlardan çok sihr öğrendi soñradan ol melekler bâbil milkine naql olındılar ammâ kıbt tayıfesi bu mısırdâ⁰⁷ ifnâde quyısında olanlar melekler degiller-idi belki iki cinler-idi birinüñ adı mehele birinüñ adı⁰⁸ mehâle-y-ıdı hârût-ıla mârût bâbil quyısındadır tâ kıyâmete degin anlaruñ üzerlerine sehere çoqar anlardan⁰⁹ sihr öğrenürler dirler meşhûre de budur ve bu Óadımden soñra yirine qarındaşı menâvuş bin minqâvuş pâdişâh¹⁰ oldu bu da atası gibi kâhinlik Óilminde mâhir-ıdı pâdişâh olduğı gibi Óilm ü hikmet talebinde oldu¹¹ hazînesinde olan hikmet kitâbların çıkardı muttasıl anlara mütâlaÓa iderdi ve hikmet ehline rağbet ve hürmet¹² idüp anlara vâfir mâl bezl eyledi her birine hâlına ve istihkâkına göre Óalüfeler ve vazîfeler taÓyın¹³ itdi ve anlara

Óacāyib işler işletmek ārzūsına düşdi ki kendüden soñra şafha-ı Óālemde niçe yādigār ¹⁴
 kıala meger ol zamān pādişāhları içinde bu Óādet var-ıdı ki bir pādişāh kendüden evvel
 gelen ¹⁵ pādişāhlardan artuķ baÓızı aÓmāl-ı Óacıbe işletse anuñ-ıla iftiħār ider ve anı
 tevāriħ kitāblarına ¹⁶ yazdurur ve taşlar üzerine kıazdururđı ammā dirler ki bu kıadar
 Óaķl ü bilü-y-ile āhir cehālet idüp ¹⁷ arz-ı mısırda ibtidā śıgıra tapan bu menāvuş-ıdı
 sebebi de bu oldu ki ittifāķ saltanadı içinde bir dermānsuz ¹⁸ derde giriftār oldu cümle
 etıbbāsı anuñ Óilācında Óāciz kıalup andan ümiđi kesdiler bu ešnāda ¹⁹ bir gice nā-gāh
 vāķıÓasında görür kendüye bir ulu melek süretinde bir kimse görinüp sen bu derdden ²⁰
 śıgıra tıpmayınca kıurtılamazsın zıřā bu derd saña Óāriız olıcaķ tāliÓ iki boynuzlu bir
 śıgır süreti-y-ıdı ²¹ dir uyķusından uyandıģı gibi emr itdi bir alaca gökcek süretlü öküz
 buldılar aña kıasrı **32B** ⁰¹ içinde bir maķām itdürdi ol maķāmuñ kıubbesini altunlatdı
 öküzüñ turacaģı yiri envā-ı tıb ile ⁰² buħırlatdı ve aña tımar idecek arķasın kıasıyup altın
 süpüreceķ baÓızı kimseler taÓıyın itdi ve memleketi ⁰³ ħalkından uģurlayın neÓuzü-
 billah şeytān mekri-y-ile ol öküze tıpdı Óıbādet itdi ⁰⁴ ittifāķ ol marāzdan kıurtıldı
 bunuñ gibinüñ aslı budur ki neÓuzü-billah istidrāc kıablındendür lā-şek ⁰⁵ śāħhat ü
 marāz cümle ħaķ teÓālādandur bu ħālda daħı gerķi śāħĥatı kendü virür velı kıulını bunuñ
 gibiyle ⁰⁶ imtiħān ider hidāyet eylemedüģi bu ħāldan āgāh olmaz śāħĥatı ĝayrıdan bilüp
 cehālet-ile ĝımrāh olur ⁰⁷ bu asıl cehāletler bizüm zamānumuzda daħı vardur meşelā bir
 kimsenüñ atı ĥoş olmasa varur kāfir maķbarasına ⁰⁸ iletür tılandurur eyü olsa istidrāc
 olduģın bilmez neÓuzü-billah atınuñ śaģaldıģın andan bilür ⁰⁹ bunuñ gibiler ĥāzer
 idecek yirlerdür mü'min olan eger rehādur ve eger belā cümlesin ħaķ teÓālādan ¹⁰
 bilmek gerekdür ve baÓızılar menāvuşuñ śıgıra tıpdıģınuñ sebebin şöyle irād iderler ki
 meger Óālemde ibtidā kıańlıyı ¹¹ taşnıf iden bu menāvuş-ıdı ol marāzı içinde-y-ıken
 ĥarekete kıādir deģil-ıdı ata binemezdı zarürı kendü ¹² ĥuśūsında fikir idüp bir kıańlı
 düzdürmiş-ıdı üzerine aģaçdan bir kıubbe berkidüp ĥatunlarından ¹³ ve ĥıđmet-
 kıarlarından diledüģi-y-ile ol kıubbe içine girür kıańlıyı öküzlere kıoşdurur istediģi ¹⁴
 seyrān-gāhları anuñ-ıla seyr iderdi her kıaçan bir latıf yire irse kıańlıdan iner orada oturur
¹⁵ teferrüc iderdi ve her kıaçan bir ĥarāb yir görse anuñ Óimāretine emr iderdi ittifāķ bir
 ĝün yine kıańlı-y-ıla ¹⁶ seyr iderken kıańlısın çeken öküzlerden birine nażar itdi ĝördi bir
 ablaķ endāmı ĝüzel öküzdür ¹⁷ emr itdi anı kıańlıya kıoşmaķdan vāz ĝeçüp muħkem
 semrütdiler ĝüzellendi andan soñra her-bār ki ¹⁸ kıańlı-y-ıla seyre binse ol öküzüñ
 üzerine bir zıbā cül örtüp öñince yitdürür oldu ¹⁹ öñince giderken aña kıaķar Óaceblerdi
 her dāyim seyre çıkduķca anı zınet idüp önünce yiderler-ıdı yedeģi-y-ıdı ²⁰ ittifāķ bir
 ĝün yine Óādetince kıańlıya binüp seyrāna çıkdı giderken bir yire irüp anda kıańlıdan ²¹

indi oturdu ol yedegi olan öküz önünde tururdu kulları hizmet-kârları yanından **33A** ⁰¹ gidüp ora hâli kaldığı gibi nâ-gâh şeytân Óaleyhi'l-laÓne ol öküzün karnına girtüp öküz ⁰² ağzından aña söyledi eger pâdişâh beni kendü-y-ile seyre alı gitmese beni kosa bir heykel ⁰³ içinde tursam baña Óibâdet idüp tapsa ve memleketi halkına dañı emr itse baña tapsalar ben pâdişâha ⁰⁴ yiterdüm cümle maşsüdüm bitürürdüm ve her işde aña muÓâvenet ider ve andan giriftâr olduğu ⁰⁵ derdin giderürdüm didi menâvuş öküzün söylediğin işidicek andan korkdı üzerine dehşet ⁰⁶ oturdu hemân emr itdi hizmet-kârları gelüp ol öküzün gövdesin muhkem yuyup ⁰⁷ pāk itdiler ve aña dürlü dürlü hoş koñulu nesnelere-ile buhûrlar virdiler buyurdi iletüp anı bir heykel içine ⁰⁸ kodılar Óažim tekrim ve taÓžim eylediler evvelâ aña kendüsi tapdı ve emr-i haqq-ıla vech-i meşrûh ⁰⁹ üzre şahhat dañı buldı baÓde-hu emr itdi cümle vilâyeti halkı aña tapup Óibâdet eylediler ol cāhil ¹⁰ ve zāhil ve gāfil kavim nice zamān bu dālet üzre oldılar ittifaq iradet-i haqq-ıla anlara iftinān için ¹¹ ol öküzde bir hāsiye dañı zāhir oldı aslā hāşā ne işer ve ne ol birin iderdi hiç nesne ¹² dañı yimezdi illā ayda bir kerre ancak şeker kamışınıñ yeşil yabrağın yir-idi bu cehetden hod ol ¹³ cāhil kavim aña tamām mertebede aldandılar haq sübhāne ve teÓālā bunuñ-ıla kendüleri imtiḥān itdüğünü ¹⁴ anlamadılar ebedi dāletde kaldılar belki nesllerinden ve gayrıdan kendülerden soñra gelen kendüler ¹⁵ emsālī niçe cūhhālī dañı dāletde bıraktılar hem dāil ve hem mudīl oldılar Óālemde bu tariq-i küfr ve dālet de ¹⁶ anlardan kaldı şimdi dañı hind vilâyetinde sığıra taparuñ nihāyeti yokdur dirler ve menāvuş garb ¹⁷ şahrāsında deymās adlı bir ulu şehir bünyād itdi anda bir Óālā menār dikdi havālşinde vāfir kenzer ¹⁸ şakladı ve anda hikmet-ile bir ağaç dikdi ki her dürlü yimişden virür-idi ol şehir dañı yakın zamāna degin ¹⁹ bāqı-y-idi dirler hattā hikāyet olunur bir bölük kimseler şahrā-yı garbda giderken ki yol azdılar Óale'l-gafle ²⁰ deymās şehrinün üzerine çıka vardılar gördiler içinden cin hengāmeleri gelür ve bir şuÓle çıkardı ²¹ avāzların işidürler yakdukları odların görürler ammā kendüleri göremezlerdi ve menāvuş zamānından **33B** ⁰¹ kendülerün baÓzı kitāblarından naql olunur ki menāvuş ve kavim zikr olunan öküzde çok zamān ⁰² Óibâdet itdüklerinden soñra ittifaq bir gün ol öküz yine anlara söyledi ve şeytân ağzından anlara bu ⁰³ vech-ile bir emr eyledi bir mücevvef altundan benim süretümi düzün ve başumdan ve kuyruğumdan bir niçe kıl ⁰⁴ ve boynuzum ve tırnağum kazındusından bir miqdār aluñ ol düzdüğünüz mücevvef süretüm içine koñ ⁰⁵ ve ben sizden gidüp kendü Óālemüme varmaluyın cesedümi kızıl taşdan bir kurna içine koyup ⁰⁶ beni heykel içinde defn idün ve ol altun timşālümü üzerüme dikün ve bunu itdüğünüz zuhal yıldızı ⁰⁷ şerefinde-y-iken ve güneş teşlşden aña nazar iderken ve ayuñ nūrı artar-iken oluun ve timşālünü üzerine ⁰⁸

kevākeb-i seb'ā-ı seyyāre 'Ōalāmetlerin naqş idüñ didi anlar da didügi gibi anuñ altundan bir mücevvef süretin ⁰⁹ düzüp dañı girān-bahā cevāhirüñ her sınıfından anuñ üzerine ser-ā-ser muraśśa'Ō itdiler iki gözleri yirine ¹⁰ iki cez'Ō taşları oturdılar az geçmedin öldi anuñ cesedini diledügi gibi bir heykelde defn itdükleri ¹¹ nden soñra üzerine bir ağaç diküp ve uzunı seksen zirā'Ō bir menār dañı yaptılar ol menāruñ başında ¹² bir kubbeye itdiler ki yidi güne degin her gün bir dürlü levne girür-idi yidi gün tamām olduğı gibi ¹³ gene evvel girdügi levne girür bu tariğ-ile her haftayı āhir ider ve 'Ōālemi devr iderdi ve anı ¹⁴ defn itdükleri heykele elvān elvān kaftānlar örttiler ve yanına nilden bir ırmağ kesüp aqıtdılar ¹⁵ ve etrāfına niçe tılsımlar süretleri itdiler başları maymūn başları ve gevdeleri ādem gevdeleri gibi-y-idi ¹⁶ anlaruñ kimi celb-i menfa'Ōat ve kimi def'Ō-i mazarrat için-idi ve ol heykel yanında dört kapu üzerinde ¹⁷ dört śanem dikdiler her śanemüñ altında bir dürlü hazıne gömdiler ve anlara cinler müvekkel idüp her śanemüñ ¹⁸ üzerine anlaruñ qurbānın ve buhūrın yazdılar ve anda niçe māhir sāhirler sākin olup bir ŷehr-i ma'Ōmūr oldu ¹⁹ ol zamānda medīnetü's-seħeret dimeg-ile ma'Ōrūf-ıdı içlerinden her dürlü siħr ol ŷehirden çıkar-ıdı ²⁰ ve mısır vilāyetinde ol heykel üzerinde ibtidā nev-rüz bayramın iden menāvuş-ıdı ve behnisāviyye ŷehrini ki ²¹ aşāgada ahvālī zıkr olunur bu menāvuş binā itmiş-idi anda niçe üstüvāneler üzerinde śaru sırçadan **34A** ⁰¹ bir 'Ōālī maqām itmiş-idi altunlu bir kubbesi var-ıdı her kaçan üzerine güneş toğsa şu'Ōā'Ōından ŷehr ⁰² üzerine bir 'Ōaceb pertev śalardı güneş gibi bir hoş lem'Ōānī žāhir olurdu dirler ki menāvuş ⁰³ milk-i mısırda sekiz yüz otuz yıl pādīşāhlıq sürdi āhir bu bī-beqā milk aña dañı vefā-dār ⁰⁴ olmadı dār-ı dūnyā anuñ da başına tar geldi milk-i āhire intiğāl itdi ol siħr ü kehānet ve baqara ⁰⁵ 'Ōibādet aña fāyide itmedi ol baqarı gibi kendü de qara toprağ oldu ölicek anı cānib-i kıblide olan ⁰⁶ küccük ihrāmlaruñ birinde defn eylediler ba'Ōzılar eşmünjın ġarbsinde medfūndur dirler be-her-hāl kendü-y-ile ⁰⁷ māl ve cevāhir ve 'Ōacāyibinden çok nesne bile defn olundu yaluñuz altundan ve gümüşden on biñ eyer ⁰⁸ uyan ve on biñ kadeh ve sürāhī ve sāyir niçe altun ve gümüş ālāt-ı meclis ve evānī-yi ħamūr defn olundu ⁰⁹ ve üzerlerine menāvuşuñ müddet-i saltanatını ve zamān-ı mevtini bile yazdılar hāliyā rū-yı zemīnde (adından) ġayrı nesne ¹⁰ qalmadı itdügi a'Ōmāluñ āhiri hūsran ve me'ālī 'Ōiśyān olmadan ġayrı fāyide görmedi rubā'Ōi ¹¹ itme şol a'Ōmālī ki anuñ evveli 'Ōiśyān ola āhiret bāzārı içre āhiri hūsran ola ¹² añdurursañ bārī aduñ añdurı ġör ħayr-ıla bir iş it ki anuñ me'ālī rahmet-i rahmān ola ¹³ bārī menāvuş ölicek yirine oğlı hermiş pādīşāh oldu bu az bilülü-y-idi ābā ve ecdādı gibi ¹⁴ degil-idi anlar işledügi nesnelerden bu nesne işlemedi anuñ için ba'Ōzı tevāriğ kitāblarında bu mezkūr degildür ¹⁵ ancak vilāyet-i

mısrda on bir yıl pādişāhlık eyledi vefāt idicek yirine mezkūr kıftırımūñ qarındaşı eşmūn ¹⁶ bin kıbtīm pādişāh oldı ki yuqaruda nesebi ve baŌzı aĥvālı zıkr olunmuşdur be-gāyet ulu ¹⁷ pādişāh-ıdı ve atasınuñ oğullarınıñ eyüsi-y-ıdı ve şol şānāyiŌ-i Ōacıbe ve aŌmāl-ı ġarībeye ki muĥkem ¹⁸ ve pāyidār ola ve niçe zamān şāĥıfe-i Ōālemde bāķı qala be-gāyet māyil-ıdı vilāyet-i şarķiyye-i mısırda acı deñiz ¹⁹ cānibinden barqatū'l-ĥamrā muĥāzīsine varınca ve vilāyet-i ġarbiyye-i mısırda eşmūn nāĥiyesinden münüfe ²⁰ varınca ki mısır memleketinūñ bir nihāyetidür ve vilāyet-i şāŌid tarafından ihmīm ĥudūdına varınca ²¹ bu memālik cümle aña tābiŌ-ıdı ve taĥt-gāĥı eşmūn-ıdı ki kendüsi binā itmiş-ıdı ve ol zamānda ulu **34B** ⁰¹ şehir-ıdı tamām on iki mıl yir uzunı var-ıdı şimdi bir ĥarāb köydür ve bundan ġayrı nilūñ ⁰² taraf-ı şarķisinde bir şehir daĥı yapıdı adını anśınā qodı anda bir Ōaźim qaśır yapıdı ve sāyir ebniyeden ⁰³ ve top ve çevgān oynayacaq temāşā yirlerinden ġayrı Ōacāyibden anda çok nesnelere peydā itdi ⁰⁴ ve Ōālemde top ve çevgān oyunun ibtidā oynayan bu-y-ıdı bunlardan ġayrı daĥı arz-ı mısırda çok ⁰⁵ şehirler binā itdi her birinde bir dürlü yādigārlar qodı ki her biri Ōacāyib-i Ōālemdendi kıbt tāyifesi ⁰⁶ mısra pādişāh olan seĥere içinde bundan çok āsār qomış ve Ōacāyib ve ġarāyib iĥdāş itmiş pādişāh ⁰⁷ yoqdur dirler cümle-i Ōacāyibinden biri cebel-i muqattam eteginde bir şehir bünyād idüp aña avtāyıtıs diyü ⁰⁸ ad urdı ve dört yanından aña dört qapu qodı ki her birinden bir nāĥiye ĥalkı işlerdi ve bāb-ı şarķisi ⁰⁹ üzerinde bir Ōuqāb süreti ve bāb-ı ġarбіsi üzerinde bir öküz süreti qoyup sāĥirlere emr itdi siĥr-ile ¹⁰ bir arslan süreti ve bāb-ı cenūbisi üzerinde bir kelb süreti qoyup sāĥirlere emr itdi siĥr-ile ¹¹ ol süretler üzerine söyler cinler müvekkel eylediler her qaқан ol qapularda yabandan bir ġarīb gelse her ¹² qanķı qapudan gireyin dise ol qapudaġı süret defŌi söyler ol ġarībūñ geldügin bildürürdi ¹³ qapucılar tıyarlardı anlardan izn olmayınca ol ġarīb qapudan içeri şehir içine giremezdi ve bu dört ¹⁴ süretten her birinūñ altında bir dürlü ĥazine qomış-ıdı üzerlerinde müvekkel qoduqları cinler anları ¹⁵ gözlerler-ıdı her birine maĥsūs qurbānlar ve buĥurlar ve oqıyacaq efsūnlar var-ıdı ki kendüler bilürlerdi anları ¹⁶ bilmeyen kimse ol ĥazinelereñ yanına varmazdı ve medīnetü's-saĥrāya yaqın yirde qamantara adlı bir şehir daĥı ¹⁷ binā itdi ki zātū'l-Ōacāyib dimeg-ile maŌrūf-ıdı bu şehriñ ortasında bir qubbe düzdi ki üzerin ¹⁸ her dāyim bulut gibi bir nesne alıp tururdi yazda ve kışda bir uvacuq yaġmur yaġdururdi ve ol qubbenūñ ¹⁹ altında bir ĥavz içinde bir yeşil su qomış-ıdı her qanķı marāza ki anuñ-ıla devālsalar eyü olurdi ²⁰ ecel marāzından ġayrı marāza devā-y-ıdı ve ol şehriñ taraf-ı şarķisinde bir laţif bürbā binā itmiş-ıdı anuñ ²¹ dört qapusu var-ıdı her qapunuñ iki söyesi var-ıdı her söyede bir ādem yüzi süreti qonmuş-ıdı ki **35A** ⁰¹ yanıdaġı süret-ile

şarîh söyleşür-di anlardan her biri āhara ol gün ne hâdiş olacağ ise haber ⁰² virür-idi iller anları diñlerler ol hâdişeyi anlardan ma'Ūlüm idinürler-idi ve ol bürbāya kim ki ⁰³ arılığ-ıla girmese ol şüretler anuñ yüzine tükürürler-idi ol kimseye elbette bir yañlış maraž ulaşur ⁰⁴ anı öldürmeyince qomazdı ve dirler ki ol bürbānuñ ortasında bir nūr inecek yir var-ıdı her dāyim ⁰⁵ oraya bir nūr (iner) ortasında direk gibi dikilür tururđ her kim gelüp ol nūrdan diregi kıcsa ⁰⁶ anuñ-ıla mu'Ūānaqa eylese andan cinler şaşlanmaz-ıdı sözlerin işidür ve işledüklerin görür-idi ve ol ⁰⁷ şehruñ qapularından her qapusu üstinde bir rāhib şüreti var-ıdı ki her birinüñ elinde bir dürlü Őilmden ⁰⁸ bir kitāb var-ıdı bir kimse ol Őilimlerden her qanqı Őilmi bilmek murād idinse ol Őilmüñ kitābı elinde olan ⁰⁹ rāhib şüreti yanına varur anı elleri-y-ile sıqar andan ellerin kendü gögsine ururđ ol Őilm ¹⁰ anuñ gögsinde şābit olup qalır-ıdı ve dirler ki bu iki şehre hürmüs adı-y-ıla adurulmuşdur ki ¹¹ hürmüs Őutārid yıldızıdır ve ikisi de elān bāqıdır ammā ne yirdedür kimse bilmez ve hikāyet olunur ¹² olunur Őabdü'l-Őaziz bin mervān mısırda pādişāh iken aña bir kimse geldi şāhrā-yı şarqda giderken yol ¹³ azdum bir harāb şehre üzerine çıqa vardum ki anda bir ağaç var-ıdı üzerinde her dürlü yimişden ¹⁴ bitmiş-idi kimin yidüm ve kimin göturdüm didi meclisde kıbtđan bir kimse var-ıdı ol didüğüñ ¹⁵ hürmüs adına olan iki şehruñ biridür anda çok künüz vardur didi Őabdü'l-Őaziz bin mervān ¹⁶ azıqların göri virüp anuñ-ıla bir miqdār ādem qoşdı gitdiler vardılar didügi yirde bir ay miqdārı ¹⁷ tolandılar hiç didügi gibi nesne bulamadılar ve bu eşmün bin kıbtım nilüñ ortasında niçe Őālī maqāmlar ¹⁸ düzmiş-idi ki dıvārları mülevven sırçalar-ıla qablanmış-ıdı ve kıbtīler naql iderler ki nil ırmağı ¹⁹ altından taht-gāhı olan eşmün şehrinde zıkr olunan anśinā şehrine çıkar yir içinde bir ²⁰ zir-i zemīn kesüp bir yol düzmiş-idi ol yolu kızları için itmiş-idi zirā kızları anśinā şehrine ²¹ heykel-i şemse tapmağa giderler-idi aña ta'Ūzīm için yayaq yürürler-idi anları giderken **35B** ⁰¹ kimse görmesün diyü eylemiş-idi ve ol yoluñ ferşini ve Őarşını ve dıvārlarını mülevven Őacıb sırçalar-ıla ⁰² qablanmış-ıdı ve eşmün şehrinüñ qapusu üzerinde baqırdan bir qaz itmiş-idi her qaçan ol şehre yabandan ⁰³ bir qarīb gelse qapusından içerü girmek istese def'Ūi ol qaz çağırur qanatların birbirlerine dögerdi ⁰⁴ qapucılar tıyarlar gelürler görürler eger ol kimse içerü şalı virecek ādem ise şalı virüler ve illā men'Ū ⁰⁵ iderler-idi ba'Ūzılar qavlinca Őaynü'ş-şemsi dañı eşmün yapmış-ıdı ve anuñ eyyāmında vilāyet-i mısırda yılan ⁰⁶ çoğaldı tutarlar etlerinden terkībler ve tiryāqlar düzerlerdi soñradan emr itdi yılanları sihr-ile ⁰⁷ lūbiyye³¹ ve marāqıyye tağlarında olan vādī'l-heyāta sürdiler anda anları tılsım ile

³¹ lūbiyye iskenderiyye-y-ile berqah ortasında bir şehrdür

habs eylediler artuq ⁰⁸ oradan taşra çıkmadılar ve eşmün sekiz yüz yıl mısırda pâdişâh oldu ve saltanatı zamânının evvelinden ⁰⁹ altı yüz yıldan soñra Óâd kavmı çıqup mısır anuñ elinden aldılar anı arz-ı mısırdan sürüp ¹⁰ çıkardılar toqsan yıl mısır Óâd kavmı elinde qaldı baÓde anlaruñ içlerine bir Óažim tâÓün düşdi mısır ¹¹ birağup ol zamânda deşneh dimekle maÓrûf yire qaçdılar ki hıcâz yolından vâdjül-ğurÓāya varınca ¹² bir yirdür orayı maÓmür idüp anda niçe menâzil ü maqātıÓ yaptılar āhir hâq sübhâne ve teÓālā anlar (üzerine) yil ile ¹³ qum musallat eyledi Óimāretleri qum altında qaldı helāk oldılar aşāğada inşā'-allah münāsebetle bir ¹⁴ miqdār anlar ahvālında da zıkr olunur bāri anlar gitdükden soñra eşmün gene yirine geldi ¹⁵ taht-ı devletine geçüp oturdu kemā-kān mısırda niçe zamān dañı pâdişāhlıq sürdi āhir anuñ da ¹⁶ nevbeti āhir olup çün qapusında kūs-ı rıhlet uruldu ābā ve ecdādı üslubında eşmün vilāyeti haddinuñ ¹⁷ nihāyetinde aña da bir nāvus idilüp anda defn olındı taht-ı taşarrufında olan cümle hazıne-i firāvāni ¹⁸ Óādetlerince medfeninde kendü-y-ile bile qondı ğayrı nesneden ğayrı yaluñuz tamām biñ küp Óağāğır-ı ¹⁹ müdebbire ki funūn-ı aÓmāl için tedbir olunmuşdı bile defn olundu ve tábütü üzerine adı ve neseb ²⁰ ve hasebi yazılup üzerine tılsım bağlandı ki qasd iden zafer bulmaya ve andan soñra yirine oğlı ²¹ menāqyüş pâdişāh oldu ki be-ğāyet bahādur şecāÓatda mişli nādir kimse-y-idi bundan ğayrı **36A** ⁰¹ kāhinlik Óilminde dañı māhir-idi pâdişāh olduğı gibi memleketi Óimārete başlayup bu da ⁰² arz-ı mısırda niçe medāyin ve qurā ābādān eyledi ve niçe aÓlām dikdi ve çok qorqulu Óameller işledi ⁰³ zamânında kendü nefsi için bir Óažim şehr yaptı ki kendüden ğayrı kimse anuñ gibi şehr ⁰⁴ yapmamış-ıdı ol şehre bir qalÓa yapup dört köşesinden her bir köşesinde bir Óalem-i pāy-dār dikdi ⁰⁵ ve ol aÓlām-ı erbaÓa üzerinde baqırdan ve sāyir maÓādinden mürekkeb seksen şanem dikmiş-idi ki her birinuñ ⁰⁶ elinde her nevÓden silāh āletleri var-ıdı ve her şanemuñ göğsinde adı ve fāyidesi yazılı-y-ıdı ve ihmim ⁰⁷ şehrin bu yaptı ve etrāfda olan sāhirleri yirlerinden göçürüp anda getürdi bir yire ⁰⁸ cemÓ itdi nite ki aşāğā ihmim şehri beyānında inşā'-allah tafşili zıkr olinsa gerek ve kırq yıldan ⁰⁹ ziyāde milk-i mısırda pâdişāhlıq eyledi āhir vefāt idicek itfih qarşusunda olan heremde ¹⁰ defn olındı kendüden soñra ne qadar māl ü menāl var-ısa kendü-y-ile bile ¹¹ defn olundu kendüden soñra yirine oğlı pâdişāh oldu bunuñ adında ihtilāf olunmuşdur ¹² bu da kehānet Óilminde fāzıl ü kāmil-idi her işde hāzim ve cāzim pâdişāh-ıdı mısır ehlinuñ ¹³ gözlerinde be-ğāyet heybet ve Óažameti var-ıdı ibtidā Óālemede hastalar ahvālın qayırup dārü's-şifā binā iden ¹⁴ bu-y-ıdı mısırda dārü's-şifā yapup müfredāt ve mürekkebatdan içinde hezār edviye ve Óağāğır koyup etıbbā ¹⁵ naşb eyledi zamânında kendü-y-içün bir bayram vazÓ itdi adını Óıydü'l-melik

16 gün halk bir yire cem  olurlar anu   iŐkına yirler içerler-idi evvel
 güni sebt g niydi andan ibtid  17 iderler-idi  iyd-g hında altun tavklar ge urilmiŐ
 direkler üzerinde bir  al  kaŐrı var-ıdı ki 18 altundan d g lmiŐ tahtalar-ıla ve mülevven
 sırcalar-ıla  aplanmıŐ bir  ubbe altında yapılmıŐdı ol kaşr 19 üzerinden kendüsi halka
 görünür anları tem Őa iderdi ve v h t Őahr sında süneytere Şehri 20 anu  eyy mında bin 
 olındı ki der ve d v rları bir  alıba kesilmiş murabba  a  taşdan-ıdı ve her d v rında bir
  apu 21 var-ıdı her  apunu  ortasında bir so a  var-ıdı a na muh zi bir d v ra da ı
  ıkarđı ve her so a da **36B** 01 Őa lu Őollu  apular  onmıŐdı yolları Şehr içine nih yet
 bulurđı ve Őehr n ortasında taba a 02 taba a bir oyun yiri itdürmiş-idi ki her tarafından
 yidi ayak nerdeb n-ıla  ıķılur idi üstinde 03 sırcadan bir direk üzerinde Ő ndul slanmıŐ
 a a dan bir  ubbesi var-ıdı depesinde 04 mermerden bir men r dikilmiş ve men rın
 başında  ara Őavv n taşından bir Şanem  onmıŐdı ki her ne ya a dönerse 05 gün ile bile
 dönerdi ve  ubben n etrafında mu alla  niçe dürlü s retler aŐılı-y-ıdı ki her biri bir
 dürlü 06 lu at üzere Őay a iderdi ve p diŐ h gelür ol oyun yirin n yu aru derecesinde 07
 otururđı ve etrafında oğulları ve a ırb sı ve s yir p diŐ hlar oğulları bile otururlar-ıdı 08
 ve ikinci derecesinde kehenen n başları ve vezirleri otururlar-ıdı ve andan aŐa a
 derecelerinde 09 da ı mertebelü mertebelerince tav yif-i n s otururlar-ıdı emr iderdi
 anda top ve  evg n oynarlar-ıdı 10 kendüsi yu arudan tem Őa iderdi  hir bu p diŐ hı
 hatunları birbirlerinden g n lediler birisi 11 bir bı a -ıla urup öldürdi milk-i mısırda
 altmış yıl p diŐ hlı  itmişdi  ld kden Őo ra 12 ataları n vusları gibi bu a da bir n vus
 idilüp altundan ve gümişden ve cev hirden ve  a a ırdan ki h dd 13 ve h Őırları yo -ıdı
 hazinesinde mevc d olan ol n vus içinde kendü-y-ile bile defn olundı 14 ve üzeri
 tılsim t-ıla ba landı kendüden Őo ra yirine oğlı mer k re p diŐ h oldu bu da h kmet 15
  ul mında k mil k hin-i f zıl-ıdı si r ile yırtıcı c navarları kendüye mu i  idüp anlara
 s v r 16 olur-ıdı bu da vil yet-i mısırda niçe heykeller düzüp çok Şanemler dikdi  hir
 vef t idicek atası 17  abrı gibi bu a da Őahr -yı garbda yir altında bir  abr idilüp anda
 defn olundı yirine oğlı bal tis 18 p diŐ h oldu ki henüz o lan-ıdı amm  bir  a ıle ve
 müdebbire anası var-ıdı tedbjir-i memleketin ol idi 19 virürdi hüsn-i tedbjir-ile
 memleketin ni  mın atası zam nından yig eyledi halk içinde ziy de 20  ad let izh r
 idüp re  y dan bir yıllık har cı götürdi halk anı g yet sevdiler ve bu bal tis 21
 zam nında Őahr -yı garbda bir  a ım b rke idildi ol b rken n ortasında uzunu otuz
 zir  37A 01 bir  am d dikilmiŐdı ve ol  am du n başında taşdan bir  ana  var-ıdı
 içinden her d yim bir Őu 02  aynar-ıdı ol Őu ebedi kesilmez-idi ve b rken n etrafında her
 cins mülevven taşlardan vu uŐ ve t y r 03 ve bah yimden muhtelifet 'l-eŐk l her dürlü

hâyvânât sûretinde niçe şanemler dikilmişti yabanlarda ⁰⁴ olan vahşi hâyvânlardan her hâyvân gelür ol bürke kenârında kendü cinsinden olan sûret ⁰⁵ yanında tururdu aña yaşısur anuñ-ıla üns bağlardı anı koyup gitmez-idi vahşeti giderdi halk ⁰⁶ murād idindüklerin gelürler el ile tutarlardı ol pâdişahuñ anası bunı anuñ-içün itdürmiş-idi ki ⁰⁷ kendü de oğlu da şikârı ve Óıyş ve Óişreti severler-idi bu bürkeyi tertîb itdükleri ⁰⁸ yir şikâr-gâhları ve temâşalıqları-y-ıdı bundan gayrı oğlu için mermer direkler üzerinde ki her ⁰⁹ biri envâÓ-ı cevâhir ve elvân-ı zücâc-ıla muraśsaÓ altun tahtalar-ıla kablanmış idi bir Óâlâ maķâm itdürmişdi ¹⁰ ve ol direkler üzerinde taśāvır-i Óacıbe ve nuķuş-ı ğaribe ile ārâyiş olunmuş ķubbeleri ¹¹ var-ıdı anlardan şular kaynar içi aķ ğümüş-ile döşenmiş şü yolları içinden gider varur niçe ¹² latîf bāĝçelere dökilür-idi ki her birinüñ içinde sâye-efgen ve meyve-dâr niçe ağaçlar ¹³ dikilmiş-di ve envâÓ-ı reyâhîn ve ezhâr-ıla her biri mâl-â-mâl olup şâhn-ı ğülşen-miśâl-ıdı ve ol ķubbelerüñ ¹⁴ tolayısında dürlü dürlü lugât-ıla şafır ider hezâr temâşil var-ıdı ve bu maķâm hâvâlîşinde niçe ¹⁵ dañı latîf maķâmlar ve şerîf köşkler var-ıdı ki meclislerinde raÓnâ dîbâ-zârlar şalı virilmiş-idi ¹⁶ ve oĝlına pâdişâhlar kızlarından ve kendünüñ benât-ı Óammından begendüĝi hâsnâ ve dil-ârâ kızları alı ¹⁷ virüp bu bāĝçeler içinde cümlesin bir yire cemÓ ider anlar-ıla Óıyş ve Óişret kıılır-ıdı ve bu ¹⁸ bāĝçelerüñ etrâfında vezîrler için ve sâhîrler için ve her şanÓatuñ üstâdları için dañı başķa ¹⁹ başķa maķâmlar binâ idüp anları da ol maķâmlara cemÓ iderdi Óacâyib ve ğarâyibden işledükleri ²⁰ işleri götürürler kendüye getirürler Óarz iderler-idi her birine lâyıķ olduĝu ihsânı ²¹ iderdi ve anlara taÓâm ü şarâb gönderürdi anlar da yirler içerler-idi giderek oĝlı balâtıs da **37B** ⁰¹ yitişdi cüvân oldu ğöñli ğanı ve ğözi toķ pâdişâh-ıdı anuñ eyyâm-ı devletinde şırf ⁰² memleket ucuzlukları-ıla ve şâhhat ü selâmet-ile geçdi halk sâye-i himâyetinde hoş-hâl-ıdı hayr duÓâsin ⁰³ iderler-idi ve zamân-ı saltanatında Óâdeti bunuñ üzerine-y-ıdı ki eyyâmını tevziÓ itmiş-idi bir ğün şikâr ⁰⁴ çıkardı murâdıncı avladıķdan soñra döndüĝi gibi zıkr olınan maķâma iner yanında bile ⁰⁵ olanları dañı bile indürür-idi ol ğün ol bāĝçelerde anlar-ıla Óıyş ve Óişret ider ⁰⁶ her birine vâfir bahşışler ihsânlar kıılır anları konuķlardı ve bir ğün dañı halkuñ meśâlîhin ⁰⁷ görmek için dîvân idüp reÓâyâ-yı memleketi ahvâlin ğörüp Óadl ü dâd iderdi ⁰⁸ ve bir ğün dañı hatunları-y-ıla Óıyş ve Óişret ve zevķ temâşâ idüp anlarıñ hâtırların hoş ⁰⁹ kıılırdı bu üslûba on üç yıl taht-ı mısırda pâdişâhlık eyledi rüzigâr-ı nâ-pâyidâr ¹⁰ bir zamân hevâ ve heves ardınca yıldı âhîr dünyâ aña da pâyidâr olmadı Óâķıbet câm-ı ecel ¹¹ nüş eyledi öliceķ aña da ataları üslûbında bir medfen tertîb olunup anda defn olundu ¹² Óâdetlerince bunuñ da zer ve şim ve cevâhir ve Óaķâķırdan ki hâdd ü hâşrları yoĝ-ıdı hazînesinde ¹³ olanı kendü-y-ile bile defn eylediler ve hîfzı

içün üzerin tılsımât-ıla bağladılar ardınca oğlu ¹⁴ kalmadı andan soñra milk-i mısır uşmün nesli elinden gidüp Óamucalarına intikâl itdi ¹⁵ yirinde sâbıkâ zıkr olınan itrîb bin kıbtîm pâdişâh oldu ki tûfândan soñra ¹⁶ mısra pâdişâh olanlaruñ on üçüncisidür muqaddemâ işâret olınan üzre çize vilâyetine ¹⁷ geçdügi gibi itrîb adlu bir şehir yapmış-ıdı ve aña kendü adın urmuş-ıdı bu itrîb şimdi vilâyet-i ¹⁸ mısırdı bir köydür ammâ anuñ zamânında bir Óažım şehir-idi nite ki aşagada inşâ'-allah mufaśsal ¹⁹ ahvâlî zıkr olunur ve dirler ki bu itrîb zamânında tamâm yüz yigirmi yıl nil taşmadı bir vech ile ²⁰ kaht oldu ki mısırdı götüri hayvânât ve haşerât arzı yidiler cümlesi dükendi halk ²¹ açlıktan kırılmağa başladı hattâ itrîb kendüsü yayağ açlıktan elin yire tayayı tayayı yürürdi **38A** ⁰¹ mısır halkınuñ ekseri kırıldı andan soñra bu belâ üzerlerinden götürildi iki yüz yıl miqdârı ⁰² muttasıl ziyâde ucuzlıklar oldu ve itrîb üç yüz altmış yıl mısırdı pâdişâhlık idüp Óâlemde ⁰³ biş yüz yıl Óömr sürdi âhir saltanat aña da pây-dâr olmayup eceli geldi vefât itdi anı qarındaşı ⁰⁴ sâ öldürdi diyü halk töhmet itdiler bu töhmet ile mısır halkı toktuz yıl anuñ-ıla muhârebe itdiler âhir ⁰⁵ fırsat bulup sâyı öldürdiler yirine itrîbüñ tadrüve adlu bir kızını pâdişâh itdiler be-gâyet ⁰⁶ kâhine-i kâfire ve sâhire-i mâhire-y-idi memleketde esedd-i siyâset-ile siyâset ve eşedd-i tedbîr-ile tedbîr ⁰⁷ itdi iy niçe tılsımât-ı Óaçibe peydâ eyledi kıbt şöyle hikâyet ider ki zamânında baÓzı tılsımât idüp ⁰⁸ anuñ-ıla vahş ü tayrı nilden su içmege menÓ eyledi anlaruñ ekseri susuzlıktan kırıldı ⁰⁹ Óâkıbet anı anlaruñ ahı tutup haş sübhâne ve teÓâlâ bir melege emr itdi aña bir kerre haykırdı hemân ¹⁰ yir üzerine kapanup yir altında kaldı helâk oldu hayvânât şerrinden kurtıldı nazm ¹¹ dili yoğdur söylemez hayvân yağma anı eleme feryâdın şağın sen dilin bilmezseñ allahı bilür ¹² ol alur senden anuñ dâdın şağın andan soñra yirine kız qarındaşı oğlu kalımün pâdişâh ¹³ oldu bu da hâkim-i dâna-y-ıdı zamânında niçe binâlar âbâd itdi çok tılsımlar düzdi tinnîs-i ulâ ¹⁴ şehri ki anı deñiz baśmış garğ eylemişdür anuñ zamânında binâ olınmışdı ve içinde hadd ve hasrı yoğ ¹⁵ bāğçeler ve seyrân-gâhlar var-ıdı ve ol şehrüñ ortasında niçe şerîf mağâmlar itmiş-ıdı ¹⁶ üzerlerine Óâlî kubbeler urmuşdı ve her pâdişâh ki gelür anuñ Óimâretin arturur bāğın bāğçesin ¹⁷ ziyâde iderdi ve mısırdı tamâm toktan yıl pâdişâhlık eyledi vefât idicek aña da ataları ¹⁸ nâvusları gibi nâvus idilüp anda defn olundu nite ki aşagada tinnîs şehrinüñ beyânında inşâ' ¹⁹ allah tafşîli gelür ve yirine qarşün adlu oğlu pâdişâh oldu ki kâhin-i kâmil-ıdı bu da ²⁰ niçe medîneler yapıdı ve çok heykeller yeñiledi güzel sûretlü be-gâyet maħbûb ve dil-ārâ tâze tâze ²¹ oğlan-ıdı ittifâk atasınuñ hatunlarından biri anı sevdi Óaşığ-ı dil-efgârı oldu velî hâlin **38B** ⁰¹ aña Óarz itmege korğardı âhir sevdâ-yı Óışk anı bî-qarâr idüp nâ-çâr bir sâhire Óavrat getürdi ⁰² ki aña kendüçün sihr idi vire anı kendüye sihr ile muñiÓ kıla

nā-gāh görünce karşına ⁰³ bu getürdüğü Óavrat dağı kendüden beter Óaşıđ oldu bu kerre ikisi birbirlerine rağıb ⁰⁴ oldılar ol sâhıre fırsat bulup karşına kıssayı didi atasınıñ hatunı kendüyi ⁰⁵ niçün getürdüğün aña bir bir hıkâyet eyledi ol da atasınıñ hatunın kıovdı kendüden irag itdi ⁰⁶ yöresine getürtmez oldu bārı pādışāh olduğı gibi etrāfında olan pādışāhlar ⁰⁷ genç oğlandur diyü memleketine tamaÓ idüp hımyer melükından baÓzı Óasker-ile üzerine ⁰⁸ yürüdi ki memleketini elinden ala karşın dağı Óaskerin çeküp aña karşı vardı eyle şehri ⁰⁹ öñinde buluşdılar aralarında muhkem kıtāl oldu ümerā-yı kibārdan ve ğayrıdan iki tarafdan ¹⁰ bı-nihāye kimseler düşdi Óađıbet karşın zebün oldu ol soñradan kendüye Óaşıđ olan ¹¹ sâhıre Óavrat gelüp eger seni düşmānına ğālib kılırsam baña ne virürsin didi pādışāh her ne isterseñ ¹² vıreyin didi Óavrat baÓzı kıorkulu sıhrler işledi tekrār uğraşdılar bu defÓa ol üzerine ¹³ gelen hımyerı pādışāhı sıdı Óaskerinden ekşerin kırdı bir kaç kimse-y-ile kendüsi kaçup ¹⁴ ğüçle kırtıldı karşın anuñ ordusun yağmalayup bār ü bengāhını tārāca virdi sālīm ü ğānim ¹⁵ mansūr ve mużaffer taht-gāhına döndü Óavrat gelüp Óahduña (turur vaÓdeñe) vefā ider misin didi karşın şāh ¹⁶ cümle hazıne ve māl öñüñde turu yorur diledüğün deñlü al didi Óavrat yok ben senden ğayrı ¹⁷ nesne istemezsin didi karşın şāh vay saña sen pādışāh nesli degilsin benüm ne lāyıkumsın didi Óavrat işidürsin ¹⁸ ola ki senden evvel gelen cebbār pādışāhlar illerüñ ğüc-ile Óavratların çeküp alurlar-ıdı anlar-ıla cemÓ ¹⁹ olurlar anları kendülerden hāmıle iderler-ıdı benüm de anamı bir kāhin pādışāh çeküp eri elinden almış ²⁰ ben ol kāhin pādışāhdan olmışın hākıđata bađarsañ ben de pādışāh kıızıyın benümle gel böyle ²¹ itme ben saña yine gerek olurun didi neylerse eyledi āhir karşınuñ ğöñlını egdi pādışāh anı aldı **39A** ⁰¹ hatun idindi ve sıhrle pādışāhuñ kıalbını teşhır itdi pādışāh da anı sevdi bu yaña atası ⁰² hatunı bu hālı ğörüp anı be-ğāyet ğünüledi zarürı mekrüh-ıla tedbırine düşdi ki ⁰³ dāmen-i yāri dest-i ağyārdan kırtara bu bābda niçe zamān fırsat ğözledi āhir neylerse eyledi ⁰⁴ ol Óavratuñ bir cāriyesi eliyle bir ğün pādışāhuñ şerbetine zehr kıatdırdı pādışāh henüz ol ⁰⁵ şerbeti içmedin defÓı segirdüp yanına irişdi bilürsin ben atañuñ hatunıyın ve saña evvelden ⁰⁶ hayır sanırın hālİYā şöyle işıtdüm ki alduğun Óavrat şerbetüne zehr kıatmış kıarārum kıalmadı yanuña ⁰⁷ irişdüm zinhār fülān şerbeti içme eger baña inanmazsañ şerbeti Óavratuña içür ğör nice olur ⁰⁸ benüm sıdkımı ol vađt bilürsin didi karşın şāh ol şerbeti getürdüp hatunın dağı çağırtdı ⁰⁹ ğeldüğü gibi emr itdi ol şerbeti içe miskın içinde ne var-ıdüğün bilmezdi meğer rağıbinden ğāfildi ¹⁰ şerbeti içüp helāk oldu karşın atası hatunınuñ bu kıāzıb sādākıatın ğöricek ğirçek ¹¹ sandı hılesinden āğāh olmayup anı aldı nikāhlandı kendüde hatun idindi kāfırlar-ıdı ¹² yanlarında bu cāyız-ıdı ve karşın şāh eyyāmında-y-ıdı ki bahr-ı

13 dikdiler ki başında her dürlü ma'âdinden düzülmiş bir
 âyine var-ıdı iraqdan yaqından deryâ içinde 14 ne qadar gemi var-ısa çeker deryâ
 kenârında yanına getürür-ıdı kânûnlarınca gümrüklerin 15 alurlar-ıdı andan ol âyineyi
 örterler-ıdı gemiler varur yollarına giderler-ıdı ve qarşûn şâh 16 iki yüz altmış yıl
 pâdişâhlık eyledi âhir anuñ da devri dürlüdü dünyâ birine dañı 17 el virdi ölicecek cebel-i
 esved-i şarqî ardında anuñ-içün ataları nâvusları gibi bir nâvus idilüp 18 ol nâvusun
 ortasında bir qubbe idildi ki tolayısında on iki ev var-ıdı her evde 19 konan âhir evde
 konanuñ gayrı-y-ıdı ol evleri hazînesinde olan Óacâyib-ile ve emvâl-ı 20 firâvân-ıla
 toldurup kendü-y-ile ol nâvus içinde bile defn eylediler anları hîfz için 21 üzerlerin
 tılsımât-ıla bağladılar üzerine kendünün adını ve müddet-i saltanatını bile yazup târih
39B 01 qodılar bundan soñra vilâyet-i mısra hûkm idenlerden biri bir Óažim sâhire
 hatun-ıdı 02 kıbt anuñ vaşında şöyle zıkr ider ki dıvân itse oddan bir taht üzerinde
 otururdu 03 her qaçan aña qažiyyesin diñletmege iki hasım gelür-ıdı ikisinden her qanqısı
 ki da'vâsında 04 girçek idi telbıs ehli degildi ol odı yara yara tâ õñine degin gelür-ıdı od
 aña 05 zarar itmez-ıdı ve her qanqısı ki da'vâsında yalan-ıdı ve telbıs ve tezvır ehli-y-ıdı
 od anı yaqardı 06 õñine varımazdı ve ol hatun her gün sıhr-ile bir dürlü sûrete girür-ıdı
 niçe 07 dürlü şekille görünmege qâdir-ıdı soñradan kendü-y-içün bir qaşır yapıdı anuñ
 içine girdi 08 halqdan saqlandı ol qaşruñ dıvârlarında baqırdan içi mücevvef niçe
 enbübeler perkitdi 09 her enbubenün üzerine da'vâ olınacaq huşûslardan bir dürlü huşûs
 yazdı her kimse ki 10 aña da'vâsın diñletmege gelür-ıdı kendüyi göremezdi ammâ ol
 enbübeler gelür baqardı her 11 qanqısınun ki üzerinde yazılan yazuyı kendü da'vâsına
 muvâfık bulurdu ol enbübeye 12 egilür ağızın urur içine añul añul diledügin söyler
 kıssasın Óarz iderdi sözün tamâm 13 itdükten soñra döner qulağın ol enbubenün ağızına
 qor müstemî' olurdu ol enbübe 14 içinden murâdı üzere aña cevâb gelür qanı' olur
 giderdi bu tariq-i sıhr ile dañı bir niçe 15 zamân pâdişâhlık itdi ve ol qaşır ile bu enbübeler
 tâ puht-ı naşar vilâyet-i mısra harâb idince 16 tururdu ve mısra bunuñ ardınca merqûnes
 adlu bir kimse dañı pâdişâh oldu ki bu da hâkim-i 17 fâzıl-ıdı Óilm-i nücümü ve sâyir
 Óulüm-ı hikmeti be-gâyet severdi bu da kendü eyyâmında bir aqça 18 çıqardı ki anuñ-ıla
 bir kimse bir kimseden bir nesne almalu olsa ancak bu aqça ağırluğı vir andan 19 artuq
 gerekmez diyü qavl idüp evvel bu tariq-ile bāyi' mağrūr qılur aqçayı aña andan 20
 soñra virür-ıdı bāyi' de aqçayı alur terâzûsın bir keffesine qor ve şatacağı nesneden
 aqça 21 ağırı qarâr itdüğü miqdârda ol bir keffesine qor tartardı eksük gelürdi giderek
40A 01 dükkânında ol cins nesneden her ne qadar var-ısa terâzûnün ol bir keffesine qor
 da 02 tekrâr tartardı gine ol aqça ağır gelürdi anuñ-ıla ber-â-ber gelmezdi hulefâ-yı benj

ümeyye ⁰³ mısra hâkim oldukları zamânda hazinelerinde bu aqçadan bulundu tecrube itdiler gene bu ⁰⁴ hâl üzre çıktı ta'Öaccüb itdiler ve bundan gayrı bir aqça daıı bulundu dirler ki ol da ⁰⁵ bu merķunes zamânında işlenmişdi bir kimse bu aqçanuñ birin eline alur öper aña şaķın ⁰⁶ Óahdı unutmı dirdi andan bāzāra varup anuñla bir nesne alurđ dönüp evine ⁰⁷ geldügi gibi ol aqçayı yine cebinde bulur-ıdı aña nesne şatan kimse ⁰⁸ ol aqçayı alup qoduğı yerde anuñ degirmiligi yā bir kāğıd pāresi ve yā buña beñzer bir nesne ⁰⁹ bulur-ıdı aqça yine eski šāhibine varur-ıdı bunlardan gayrı bu merķunis zamânında ¹⁰ ba'Özi qablar işlendi ki içleri şuyla tıdurlısa ol şü levni ve rāyihası ve keyfiyyeti-y-ile ¹¹ bi-Öaynihi hamr olur-ıdı ahmed bin tulunuñ oğlı oğlı hārūn vilāyet-i mısırda pādişāh-iken ¹² itfih nāhiyesinde ol qaplardan biri bulundu ki cez'Ö taşından bir maşraba-y-ıdı ki gök ¹³ qulpı var-ıdı anı bulan kimseye ebū'l-hüseyn-i horasanî dirler-idi kendüsi ve yanınca ¹⁴ bir qaç kimseler ile anı bulup nil kenārında oturdılar yimek yidiler ardınca ol maşraba-y-ıla ¹⁵ şü içdiler gördiler ol içdükleri şü latif şarābdur içerek cümlesi mest olup ¹⁶ qalkdılar mestāne qalkışı başladılar ittifaq içlerinden biri toqınup maşrabayı uvatdı bir qaç pāre ¹⁷ oldu ebū'l-hüseyn gam-gin olup pārelerin divşurđi götürüp hārūna getürdi ¹⁸ hārūn hayf eger uvanmadın sağ iken getürseñ senden memleketümüñ ba'Özin virür anı şatun ¹⁹ alurdum didi ammā şol baqırdan qablar ki aña şü qoysalar hamr olur anı batlamiyūs qızı ²⁰ qalūbatrā ki zıkr olunsa gerek iskenderiyyede pādişāh olmışdur anları ol işletmişdür ²¹ bu çok bulunur dirler ve yine merķunes zamânında sırcadan ba'Özi qaplar düzıldı ki qaçan **40B** ⁰¹ anları tartup ağırlıqların alsalar dönseler anları şü-y-ıla tıdurup tekrār tartsalar ⁰² hiç evvelki vezinlerinden tefāvüt itmezler gene evvelki ağırlıqlarında çıkarlardı ve yine bu merķunes ⁰³ zamânında (ba'Özi üstādlar) hevām-ı arzdan qurbağa gibi yarasa gibi siñek Óaqreb gibi sāyir haşerāt-ı arzdan her ⁰⁴ biri şüretinde bir şüret düzüp kendüye getürdiler ol şüretlerüñ her qanqısını ki ⁰⁵ bir yerde qosañ anuñ cinsinden olan hevām def'Öi oraya çoqar ol şüreti qoyup gidemez ⁰⁶ orada qırılırdı ve yine bu merķunes šahrā-yı garbda mülevven sırcadan bir top ve çevgān oynayacaq ⁰⁷ mel'Öab itmişdi ki ortasında šāfi ve berrāq yeşil sırcadan bir qubbe var-ıdı ki her qaçan üzerine ⁰⁸ güneş toğsa uzak yirlere şü'Öā'Öi toqınurđı anuñ dört tarafında her biri bir levn sırcadan ⁰⁹ dört Óālî maqām yapmışdı her bir maqāmda kendü sırcası renginden gayrı reng-ile gözler ¹⁰ görmedük naqışlar ve niçe Óacıb tılsımlar ve bedi'Ö şüretler itmiş-idi cümlesi şeffāf ve berrāq sırcalardandı ¹¹ ve bu mel'Öab üzerinde niçe gün otururđı ve her yıl anuñ içün üç bayram iderdi halk ¹² her bayramı olduqca aña gelürler bilā-teşbih hac tavrında anı tavāf iderler-idi anuñçün ¹³ niçe qurbānlar keserler üzerinde yidi gün tururlardı ve ol

mel'Óabuñ Óälemde hiç nažiri ¹⁴ yođ-ıdı dār-ı dünyāda bir dağı anuñ gibi iş işlenmemiş-idi niçe zamān ol mel'Óabuñ hālı bunuñ ¹⁵ üzerine cārı oldı halk aña gelüp gitmeden hālı degüller-idi aña degin ki mülük-ı mısırdan ¹⁶ ba'Ózı anuñ Óameline kendüsi qādir olmaduğından hāsed idüp anı yıqđı giderdi ve bu ¹⁷ merķünesüñ anası nūbe pādişāhınuñ kıızıydı ol kızuñ atası sühā didükleri yılduza ¹⁸ tapar kāfir-idi ve ol yılduza ne'Óüzü-billahi tañrıdur diyü i'Ótikād iderdi bir gün ¹⁹ anası oğlı merķünesden kendü-y-içün bir heykel-i sühā işlemek temennā eyledi ki kendüye maħsūs ola ²⁰ oğlı merķünes dağı anuñ için altun ve gümüş tahtalar-ıla qaplanmış bir heykel işletdi ve anda ²¹ bir šanem düzdürdi üzerine hārirden perdeler aşdurdı her zamānda anası cümle cevārışı ve müte'Óallığıyla **41A** ⁰¹ ol heykele girür günde ol šaneme üç kerre hıdmet iderdi her ayda anuñ-içün ⁰² bir bayram ider anuñ yolına niçe qurbānlar keserdi gece ve gündüz aña envā'Ó-ı tayyib-ile buhūrlar ⁰³ virdürürdi nūbe halkından atası tevābi'Óinden anuñ üzerine bir kāfir kāhin bekci qomış-ıdı ⁰⁴ anı bekler ve leyl ü nehār aña hıdmet iderdi dört yanın muħkem görür gözler her dāyim ⁰⁵ anı nefis buhūrlar-ıla buhūrlardı anasıyla oğlı merķünes hemişe anda bu vech-ile gelürler ⁰⁶ giderler ol heykele mülāzemet iderler-idi giderek ne'Óüzü-billahi ikisi de ol šaneme ⁰⁷ secde idüp aña Óibādete başladılar şirk ve küfri nihāyete irişdürdiler bu çirk ile tamām mertebe ⁰⁸ ālūde oldılar kāhinüñ dağı maħsūdı bu-y-ıdı gördi bu bātıl dīn ve fāsıd āyın üzre yirleşüp ⁰⁹ ikisi de küfrde rāsıh oldılar bu i'Ótikāddan zāyil olmaları ihtimālı qalmadı diledi ki anlaruñ ¹⁰ dālāletın gitdükce artura ve sühā yılduzı için merķünes zamānında hāyvānātdan bir hāyvān ¹¹ şüretinde yirde bir timşāl ola halk aña tapalar bu tariq-ile kendü de sühāya bir hıdmet ¹² yanaşdura bunu pādişāha ne tariq-ile itdürsem diyü bu huşūsda hīle ve tedbirde ve fırsat ¹³ nigāhında oldı aña degin ki ittifāk mısır vilāyetinde Óuqķāb quşları çoğaldı halk anlardan ¹⁴ be-gāyet incindi halka ba'Ózı zararları toķındı merķünese şikāyete geldiler ol kāhini ¹⁵ çağırdı vilāyetümüzde bu Óuqķāb quşları çođaldıđınuñ sebebi nedür didi kāhin fikr-i ¹⁶ fāsıdını yirine getürmege fırsat bulup anları saña hāşā tañruñ gönderdi ki anlar ¹⁷ şüretinde bir timşāl idesin halk aña tapalar didi merķünes murādı ise ideyin didi kāhin ¹⁸ tamām murādıdur didi def'Ói buyurdı niçe māhir üstādlar getürdiler emr itdi altundan ¹⁹ ini bir zirā'Ó ve uzunı iki zirā'Ó bir Óuqķāb şüreti toķıdılar iki gözleri yirinde cihān-bahā ²⁰ iki yāķütler qodılar ve yeşil cevherden bir iplige dizilmiş aq āb-dār incülerden sağlu sóllu ²¹ aña iki bāzū-bend itdiler ve her bir minqārına bir dürr-i yetim aşdılar ve kıızıl yāķütdan ayağına hal-hāllar **41B** ⁰¹ taqđılar ve emr itdi gök sırcadan bir qāyim ve qāyime üzerine gümüşden bir qā'Óide idüp ⁰² anuñ üstine qodılar ve iltüp ol tapduqları heykelüñ sağ yanına qoyup üzerine ⁰³ fāhir perdeler aşdılar ve aña

gökçek rāyihālu nesnelər tütüzdiler ve anuñ için bir qara buzağı ve ötmedük ⁰⁴ bir niçe tavuq biliçleri qurbān itdiler ve yanınca niçe turvānda yimişler ve latif rāyihālu çiçekler ⁰⁵ qodılar yidi günden soñra merqūnes emr itdi cümle hālx aña secde itdiler turmayup ⁰⁶ ol kāhin-i kāfir aña kendüsi Őibādet ider ve hālxı Őibādetine yilterdi anuñ-içün bir bayram ⁰⁷ eyledi kırq gün diyince şeytān Őaleyhi'l-laŐne ol Őuqqāb sūretinüñ içine girüp hālxā ⁰⁸ söyledi ol tāyife-i dālleye evvel söylediği küfriyyāt bu-y-ıdı her ay ortasında heykelüñ ⁰⁹ yanına gelüñ bir destimāl-ıla hamr küplerinüñ ağızına gelen eski hamrlardan üzerine şaçuñ bu incindüğüñüz ¹⁰ Őuqqāb kuşları memleketüñüz içinden çıkup giderler sizden zararları defŐ olur ¹¹ ve sāyir dañı her ne murāduñuz olursa hāsıl olur didi kāhin bunu işidicek sevindi defŐi ¹² segirdüp pādişāhuñ anasına haber itdi ol da cān atup heykel yanına irişdi Őuqqāb sūretinüñ ¹³ şeytān ağızından söylediğün işitdi girçek şanup gāyet-ile sevindi aña taŐzīm ve tekrim ¹⁴ itdi andan haber pādişāh qulağına degdi ol da hemñin bindi heykel yanına geldi Őuqqāb anuñ-ıla dañı ¹⁵ söyleşdi pādişāha niçe nesne-y-ile emr idüp ve niçe nesnelerden nehy eyledi qulina hāq ¹⁶ sübhāne ve teŐālā Őināyet itmeyicek Őaql ü fikr fāyide itmez şeytān mekri-y-ile sultān aña secde ¹⁷ itdi ve emr itdi anı envāŐ-ı zinet ile tezyin idüp üzerine muŐtemed bekciler qodılar muttasıl merqūnes ¹⁸ ol heykele mülāzemet ider ol Őuqqāb kuşına tapardı andan her ne sorsa üzerine eski ¹⁹ hamr şaçarlar-ıdı defŐi şeytān içinden söyler her ne müşkilleri var-ısa anlara cevābın virürdi ²⁰ ve bunlardan gayrı dirler ki bu merqūnes sā şehrinüñ qapusu üzerinde bir direk üstinde oturur ²¹ ve elinde bir āyine tutup hemişe aña nazar ider Őavrat sūretinde bir şanem dikdi ki her qaçan **42A** ⁰¹ bir hasta gelüp ol āyineye baksa ve yā bir āhir kişi gelüp ol hasta niyyetine aña baksa eger ⁰² ölecek hasta ise āyine içinde meyyit görünür ve illā sağ ve sālīm görünürdi ve eger ⁰³ ola āyineye yabanda olan müsāfir için deñeseler şöyle ki āyine içinde yōni berü görünse ⁰⁴ bilürler-idi ki seferinden dönmişdür geli yorur ve eger yōni öte görünse bilürler-idi ki ⁰⁵ seferinde eglenür ol yakında gelmez ve eger müsāfir hasta ise ve yā ölü ise yine ol vechle görünürdi ⁰⁶ her müsāfirüñ aĥvālın andan bu tarikle maŐlüm idinürler-idi ve yine bu merqūnes iskenderiyye şehrinde bir keşiş ⁰⁷ sūreti düzdi ki bir qāŐide üzerinde oturdulmuş-ıdı başında büñüs gibi bir nesne büñürdi ⁰⁸ ve elinde ucu demürlü bir Őaşā tutardı şehre gidüp gelen tācir tāyifesinüñ yolları üzerinde ⁰⁹ qonmuş-ıdı qaçan oraya bir tācir uğrasa elbette metāŐına göre anuñ öñine bir nesne qomaq gerek-idi ¹⁰ ve eger qomasa her ne qadar ıraqdan uğrar-ısa geçeyin gideyin dise qādir olmazdı turduğı ¹¹ yirde qalurdı andan öte geçemezdi bu tarik-ile ol sūretten vāfir māl cemŐ olurdi ammā ¹² cümlesin fuqarāya ve kötürüm olan kimselere ulaşdururdi ve dirler ki bu merqūnes ¹³

kımyā Őilmin bilürdi ğayrı pādişāh işlemediği işler işledi ve ğarb šāhrālarında biş yüz hazine ¹⁴ gömdi ve kendü hāl-ı hāyātında dağı arz-ı ğarbdā sadām adlu tağ kırbında kendü için ¹⁵ bir nāvus itdürdi altında uzunı yüz zirāŐ ve yüceliği otuz zirāŐ ve ini yigirmi zirāŐ bir ¹⁶ soķaķ itdürdi içine mermer tahtalar-ıla ve mülevven sırçalar-ıla kıbladılar ve saķfin taşdan ś ¹⁷ idüp anuñ içinde bir Őālā ev düzdiler ki yir yir sırçalar-ıla mülebbeś şuffeleri olup ¹⁸ her şuffesinde Őacāyibden bir nesne var-ıdı ve ol soķaķuñ ortasında sırçadan bir serir ¹⁹ itmişler-idi ki her köşesinde bir süret var-ıdı kendüye hiç bir kimseyi yakın varmağa ²⁰ kıomazdı her biriki süretin ortasında bir menār dikilmiş-idi her menāruñ üstine bir yıldırar cevheri ²¹ taş berkidilmiş-idi ve ol serirüñ ortasında altundan bir tābüt var-ıdı māsik ve hāfiz **42B** ⁰¹ devālar-ıla sıvandukđan šoñra öliceκ merķünesüñ cesedi anuñ içine kıondı ve altundan ⁰² ğümüşden cevāhirden hazinesinden olan māl-ı firāvān ve esbāb-ı bī-pāyān ⁰³ kendü-y-ile ol nāvus içine bile kıondı ve üzerine hezār çetiñ tılsimāt idildi ki kimsenüñ ⁰⁴ aña eli iremeye ve ol soķaķuñ kıapusın berk siyāh taşlar-ıla ve kıurşunlar-ıla berkidüp üzerine ⁰⁵ kıum atup belürsüz eylediler bu merķünes milk-i mısırda yitmiş üç yıl pādişāhlık idüp cihānda ⁰⁶ iki yüz kırık yıl Őömr sürdi Őāķıbet ol da ecel bālınine baş kıodı sihr ve efsünü milk ve māl ⁰⁷ efvünü fāyide virmedi ve be-ğāyet ğüzel süretlü ve ğökcek şiretlü ādem-idi kendüden šoñra ⁰⁸ hatunları anuñ müfāriķatına tāķat ğetürimediler cümlesi dünyādan Őuzlet ihtiyār idüp yiyüp içmediler ⁰⁹ ğiyüp kıuşanmadılar hemān ol heykele mülāzemet idüp iŐtiķadlarınca Őibādet üzere oldılar ¹⁰ zuŐmlarınca anuñ nefŐi var śandılar yaŐnı faķr ve fenā ve āhiret ihtiyār eylediler merķünesden šoñra ¹¹ yerine oğlı işād pādişāh oldu ki ziyāde cebbār-ıdı ve hemişe lehv ve luŐba meşğül-ıdı ¹² memleket ahvālın servı adlu bir veziri var-ıdı aña ismarlamışdı ol ğörürdi kendüsi ağaçdan ¹³ kıasırlar düzdürüp kıayıklar ğibi nil üzerine śalı virür anlara biner hemişe śu üzerinde gezer ¹⁴ seyrān iderdi ve altundan bir Őaraba dağı düzdürüp anı envāŐ-ı zinet ile ārāyiş itdürüp ¹⁵ öküzler kıoşdurur anuñ üzerine binüp kıarada Őaraba-y-ıla seyr iderdi ve ağaçdan ¹⁶ çok dürlü nesnelere peydā itmiş-idi kendüsi memleket ahvālına bi'z-zāt mübāşeret itmeyüp memleketi ¹⁷ ğayrılara ismarladuğ-ıçün etrāf-ı vilāyetde žulm ü hāyf çoğaldı her yañadan dād ü feryāda başladılar ¹⁸ halk žıkr olunan veziri servıye şikāyete vardılar žulmların yerine kıomağa ve hālların pādişāha ¹⁹ Őarz itmege vaŐde itdi andan cümle mezālimi aña Őarz idüp halkuñ şikāyetini bir bir hikāyet ²⁰ eyledi hiç müfid olmadı halka žulmını dağı ziyāde eyledi şikāyet idenlerüñ ekşerin öldürdi ²¹ āhir elinden Őāciz kıalup anı bir hıle-y-ile otardılar helāk oldu elinden kıurtıldılar andan šoñra **43A** ⁰¹ yerine śā adlu oğlı pādişāh oldu baŐzılar bunu işāduñ oğlı degildür belki kıarındaşıdur ⁰² merķünes oğlıdur dirler

anuñ zamānında šā didükleri şehre anuñ adı-y-ıla ad urulmuşdur ⁰³ nilüñ aşığa cānibinde nil üzerinde hāliyā bir harāb şehir yiridür ki baŖı Ŗalāmetleri bāķidür ⁰⁴ bu šā da eyyām-ı saltanatında arz-ı mısırda niçe Ŗacıb ve ğarıb aŖmāl işlemişdür cümleden biri ⁰⁵ münüf şehirde bir āyine işlemişdür ki andan yıl ķahtlık mı olur yoħsa ucuzlık mı olur ⁰⁶ şehirde ol yıl ne hādiše olacaķdur bilinürdi ve vāhāt memleketi içinde bir ulu şehir yaptı ⁰⁷ etrāfında çok ulu ħurmā ağacı dikdi ve orada Ŗaķım kenzler gömdi ve aci deñiz ⁰⁸ kenārında bir menār dikdi andan cümle deryā ahvālı ve deryāda niçe günlük yoldan göz irdüĝi ⁰⁹ yirlerden ne hādiš olur görünür ve bilinürdi ve bu šanŖatı evvel peydā iden ol-ıdı ve cebel-i ¹⁰ muķattam ardında bir šanem dikdi ki aña šanemü'l-ĥile dirler-idi bir kimse bir işde Ŗāciz ¹¹ olsa da šaneme gelür buħur virürdi ol iş aña āsān olurdı baŖılar eydür ¹² ķāresin aña sordardı ol šanem aña haber virür-idi dirler ki münüf şehrinüñ ekšerin ¹³ ve iskenderiyyede olan Ŗaķım binālaruñ küllisin bu šā yapmış-ıdı asılda kendüsi münifde olurdı ¹⁴ taht-ĝāhı münif şehriydi ve külliyā arz-ı mısra ve nevāħisine ĥükm itmiş-idi pādišāh-ı Ŗaķimü' ¹⁵ ş-şān ve sultān-ı celilü'l-ķadr-ıdı memleketi içinden her yirde bir dürlü ešer ķomış-ıdı ve bir ĝüne ¹⁶ haberi söylenürdi niçe Ŗacıb ve ğarıb işler işlemiş-idi Ŗāķil ve dānā pādišāh-ıdı vilāyetinden ¹⁷ çıķup giden keheneyi yirlü yirlerine getirüp hünerleri cihetinden anlara raĝbet iderdi ¹⁸ şol lehv ve tarab ve şirret ehillerin ki işād bin merķūnes cemŖ itmiş-idi ve anuñ ekšeriyā ¹⁹ mušāĥabeti anlar-ıla-y-ıdı cümlesin memleketden sürdi çıkardı bĝ-māniŖ ve müzāħim arāżi-i mısır ²⁰ taht-ı tašarrufına getürdüĝi gibi cümle etrāf ve cevānibinde olan ĥükemā ve Ŗulemā-yı nücümü hep ²¹ yanına cemŖ itdi ve kendü daħı Ŗilm-i nücümde māhir-idi ittifaķ bir ĝün Ŗilm-i nücūma nażar idüp **43B** ⁰¹ gördi şehrine nilden bir Ŗaķım tūfān görünür şehrinin şu alur ve bu zarar kendülere ⁰² şām ehlinden bir kimse elinden irer defŖi Ŗāmmeten mısırda ve nevāħisinde olan bennāları ve neccārları ⁰³ cemŖ eyledi elvāĥ-ı aķšā didükleri vilāyetde az zamānda bir şehir yaptı ķalŖası dĝvārınuñ ⁰⁴ yüceligin elli ziraŖ ve inin yigirmi ziraŖ idüp cümle mālını ve ĥikmet ve šanŖatlarını ⁰⁵ iletüp ol şehirde ķodı üzerlerin tılsım ile baĝladı ki anlara kimse zafer bulmaya ⁰⁶ bu ol şehirdür ki ĥulefā-yı benĝ ümeyye zamānında müsā ibn-i naşire maĝrib vilāyetin virdükleri ⁰⁷ vaķt yolda giderken ol şehri gördi aslı da bu oldu ki meĝer bu müsā ⁰⁸ bin naşir Ŗilm-i nücümde haber-dār-ıdı maĝribe giderken mısra geldükde elvāĥ-ı aķšā vilāyetinüñ yolların ⁰⁹ Ŗilm-i nücümde yoķladı gördi ol şehriñ üzerine uĝramāķ murād idindi anuñ semtin Ŗilm-ile taŖyın ¹⁰ itdükden soñra yola girdi ĝarb yili-y-ile cenüb yilinüñ ortasında yidi ĝün ¹¹ ķum içinde gitdükden soñra bir şehir üzerine çıkavardılar ki bir Ŗaķım ĥisāri ve ĥisāriñuñ ¹² demürden ķapuları var-ıdı ammā şehri de ķapularında

um başmış-ıdı m s  bin naşır anuğ ¹³ apularından birin amak diledi üzerine  demler ıkmaya emr itdi ki umın tağıdup aalar ¹⁴ ittifa her kimse ki ol apu üstine yuaru ıkar aşağasına baardı bi-ihdiy r kendüyi ¹⁵ götürüp ol Şehr iine atardı dıv rınuğ taş yüzinden  ni i yüzine sırardı hi ¹⁶ sebebi nedür ma l m degil-idi her end ki sa y eylediler b  işi nedür bilemediler ol kimseler ¹⁷ kendüleri aşağaya neye atarlar ve nereye d şerler ve h lları nice olur bilinmedi gördiler ol ¹⁸ Şehre duh l mümkin degül anı koyup yollarına rev n oldılar m s  bin naşır n  demlerinden ¹⁹ anda o kimse z yi  oldu ve nieleri oradan dönüp kendüden ayrıldılar yolda ²⁰ hel k oldılar m s  bin naşırden Őođra ve andan evvel ol Şehri ayrı kimse gördüği mesm   ²¹ degildür anuğ n ki zıkr olınan Ő  kendü zam nında ve andan Őođra ağa arib zam nda gelen p diş hlar **44A** ⁰¹ um i n tılsım itmişler-idi ol Őehr n  zerine um get rtmezler-idi anlardan Őođra ⁰² te d m-i sinin ve a v m-ıla ve k r r-ı Ő h r ve eyy m-ıla ol tılsımlar bozılup anı um başmış ⁰³ um altında almış-ıdı ve bu Ő  mısır vil yetin n ser-h dlerinde  demler omış-ıdı her birinde ne h dişe ⁰⁴ olur-ısa kendüye haber yitişd r rler-idi ve nil n ge dlerin n her biri üzerinde odlar yaaca ⁰⁵ yirler itd rmişdi aan cüz'i ve k ll  bir iş olsa ve y  etr fdan bir  ad  belirse def i ⁰⁶ oralardan odlar yaarlar bir gice iinde mısra haber ulaşdururlar-ıdı acı değiz ken rlarında ⁰⁷ dağı nie bunuğ gibi yirler itmişdi her birinün üzerine bekciler omış-ıdı beklerler-idi be-ġ yet ihdiy t ⁰⁸ ehli d r-bın ve  ıbet-endiş p diş h-ıdı maġrib Ő hr larında Şehirlerden bin lardan ve a l m-ı ⁰⁹  ağimeden Őađıřa gelmez işler işlemiş-idi anuğ n ol zam nlarda tılsım t ve kev kib ¹⁰  ilmine ziy de meřġ llar-ıdı bu  limler uvveti-y-ile um r-ı  aıbe ibd   iderler-idi ve p diş hlarınuğ ¹¹ her nesnede uvvet ve udretleri ve şiddet-i başları var-ıdı  ağim işlere  dirler-idi bu zam nda ¹² mevc d olan eşerlerinden dağı uvvet ve udretleri ma l mdur vil yet-i mısırda olan ihr mlar ¹³ ve b rb lar gibi ve s yir cebel-i muattamda ve ġarbide muh kem ubbeler iinde oyduklar  evler gibi ki el n ¹⁴ mevc ddur her birinden anlaruğ ağv lı ma l m olur  al anlara naşardan göz tıre ¹⁵ ve ser-gerd n olur hik yet olunur ki zam n-ı ev yilde ġarb   millerinden birisi  arab ¹⁶ t yifesinden bir t yifeyi incitdi anlar da andan aup yirlerin yurdların terk itdiler varup ¹⁷ ġarb Ő hr larına girdiler azıdan Şudan bir müddet kendülere yitecek değli nesne g turdiler ¹⁸ bir buu gün mid r  anda yüridiler giderek bir tağ iine girdiler gördiler bir deresinden ¹⁹ bir kei ıkdı anlardan bir bölük kimseler ol kein n ardına düşdiler anları tağ üzerinde ²⁰ bir Őenlige ıkarđı ki anda enh r ve eş r ve Őem r oğ-ıdı anda bir avm s kin-idi ²¹ orada ekerler bierler kimseye har c ve  oş r virmezler kimse yörelerine uğramaz-ıdı anlara

44B ⁰¹ sordılar gördiler hiç Ömürlerinde aslâ aşağı ğarb zayÖalarına inmemişler ve kendü yirlerinden ⁰² ğayrı yire varmamışlar biz bu arzdan çıkmış degilüz bunda eker bunda biçerüz bize kimse ⁰³ mâniÖ ve müzâhîm olmaz hûzûrumuz vardur didiler defÖj ol kimseler yoldaşları kıatına döndiler ⁰⁴ gelüp anlara gördüklerin söylediler anlaruñ öñine düşüp anları da oraya getürdiler ⁰⁵ anda sâkin olan halk-ıla söyleşdiler žulm ucundan terk-i diyâr itdüklerin anlara didiler ⁰⁶ ve kendüler de gelüp bu arzda sâkin olmak istedüklerin söyleşdiler ol kıavm nola gelüñ ⁰⁷ diyüp rızâ virdiler bir zamân anlar-ıla turduğdan soñra çıkup yirlerine gitdiler ⁰⁸ ki uğurlayın varalar anda olan ehl ü Öayâlların ve devâb ü mevâşîlerini alup geleler ölince ⁰⁹ bu memleketde sâkin olalar ol žalimüñ şerrinden kıurtılalar varup eyle itdiler ammâ kıâbil ¹⁰ olup tekrâr ol memleketüñ yolın bulamadılar niçe zamân ol şahrâlarda ser-gerdân oldılar ¹¹ murâdları müyesser olmadı itdüklerine peşimân oldılar hikâyet olunur âhar ¹² kimselerden ki ğarb şahrâlarında giderken yol azdılar ittifaķ bir ğalabalık âdemi ve tavarı çok ve ağacı ¹³ ve hürmâlığı ve mezâriÖi çok şehre irdiler anda kıondılar halkı anları kıonukladılar bir evde yatdılar ki ¹⁴ anda hamr şıķarlar-ıdı anlar-ıla ol gice şarâb içdiler dün yarusı olıcaķ yatup uyıdılar ¹⁵ uyanmadılar illâ güneş ıssisinden uyandukları gibi kendüleri bir harâb şehir içinde buldılar ki anda ¹⁶ kendülerden ğayrı bir âhad yok kıorķup kıaçaraķ ol şehir içinden çıkdılar ol ğün ahşama değin ¹⁷ yürıdiler öñlerinde bir Öaźim şehir dağı žahir oldu ki evvelki şehirden hem büyük hem maÖmür-ıdı ¹⁸ halkı da tavarı da ve eşcâr ü şimârı da andan çoğ-ıdı halkı anlara kıarşı gelüp ilettdiler ¹⁹ anları şehirleri içinde kıondurdılar anlara merhâbâ idüp şafâ geldüñüz didiler anlar da ²⁰ anlardan kendülere bu mülâyemeti görüp evvelki şehirde başlarına geleni anlara söylediler anlar bunlara ²¹ ğülüşürler bunları Öaceblerlerdi meğer ol hâlda şehir halkından birinüñ bir ziyâfeti vardı **45A** ⁰¹ halkı aña daÖvet itmişdi anda gide yorurlar-ıdı bunları ol ziyâfete ⁰² bile alup gittdiler ziyâfette bunları yidürdiler içürdiler dürlü dürlü oyunlar ⁰³ oynayı virüp bunlara niçe ırlar ırlayı virdiler ve bunlardan hâlların sordılar ⁰⁴ bunlar da yol azduķlarını ve ol zamâna değin başlarına geleni cümle söylediler ol ⁰⁵ halk işde yol öñüñüzdedür âşıkâre yoldur hiç anda şaşmaķ ihtimâlı yokdur ⁰⁶ eğer bundan gitmek istersenüz kıulağuz kıoşalum yirüñüze ulaşduracaķ yolu size ⁰⁷ gösterün ve eğer isterseñüz bunda bizüm-ile turuñ sizi everelüm güyegülerümüz ⁰⁸ ve kıarındaşlarımız oluñ didiler anlardan şunlar ki ehl ve Öayâlları kendüleriyle ⁰⁹ bile-y-ıdı anlar yirlerine gitmek ihtiyâr idüp şunlar ki mücerred âzâd kimseler-ıdı ¹⁰ anda anlar-ıla kıalmaķ ihtiyâr itdiler ol gice cümlesi anda gicelediler ¹¹ sabâh uyanıcaķ kıalkup kemâ-kân kendüleri bir Öaźim harâb şehir içinde dağı ¹² buldılar ki eğerçi ki hisârinuñ baÖzı yiri turur ammâ içinde hiç kimse ¹³ yok

etrâfi ser-tâ-ser hürmâliklar hürmâları dökülmiş birbiri üzerine yığılmış ¹⁴ yatur içlerine muhkem qorqu düşdi tamâm vahşet yörendi qorqularından ¹⁵ helâk olayazdılar qaçaraq endişe-y-ile ol şehri harâb içinden taşra ¹⁶ çıqdılar henüz mahmûrlıklar bākî-y-idi içdükleri şarâbuñ koñusu dañı ¹⁷ burunlarında-y-ıdı ol gün aħşama degin yürüdiler gördiler bir yirde bir çoban ¹⁸ qoyun yaymış gezer aña yol sordılar çoban anlara yol salı virüp işde ¹⁹ şenlik yaqındur didi ol gice orada yatdılar şabâñ qalkıcaq kendüleri ²⁰ yatduqları yirden ğayrı bir âhar yirde buldılar ki anda âbâdânlıq var-ıdı ²¹ bir miqdâr gidince toĝrı şaŖid vilâyetinde eşmün şehrine irdiler kendü yirlerine **45B** ⁰¹ geldiler bunlar da ğarb şahrâları içinde qudemâ-yı selâtin binâ itdükleri ⁰² şehirlerden-idi ki tılsımât ile yolların bağlamışlar-ıdı degmede anlara ⁰³ zafer bulunmaz-ıdı gözden mestûrlar-ıdı ekşerinüñ içine cin tolmışdur benî ⁰⁴ âdemden Ŗale'l-ĝafle bir kimse anlara uğrasa aslın bilmedin içlerine girse ⁰⁵ delü olur Ŗaqlı defŖi başından gider dirler bunlardan ğayrı kıbt kitâblarında ⁰⁶ hikâyet olunur evâ'ıl-i aŖşârda şâmnda olan kehene ⁰⁷ oĝlanlarından biri ki atasın sânuñ atası mezkûr ensâd öldürmüş-idi ⁰⁸ efrence vilâyetine varup pâdişâhına mısırda olan künüz ve rumûzuñ ⁰⁹ vefretin ve Ŗacâyib ve ğarâyibinüñ keşretin hikâyet itdi ve aña mısra varmaĝa tergîb ¹⁰ idüp ve anı milk-i mısra iltüp cümle tılsımların bozı virüp aña kenzlerin ¹¹ çıkarı virmege iltizâm itdi efrence pâdişâhı da anuñ sözi-y-ile ¹² niçe gemiler tonadup mısır vilâyetine müteveccih oldu vaqtâ ki bu haber ¹³ mısırda şâya irişdi acı deñizle nilüñ taraf-ı şarkısi ortasında bir taĝ ¹⁴ var-ıdı anda vardı buyurdı her ne qadar hazâyin ve emvâlı var-ısa anda çıkardılar ¹⁵ ol taĝ üzerinde bir qubbe yapdurup cümlesin anuñ içine qoydı dañı ol ¹⁶ qubbenüñ içini taşını ser-tâ-ser qurşun ile qapladı ve emr itdi ol taĝuñ ¹⁷ tolayısına deriñligi elli zirâŖ bir handaq qazdılar ve handaqdan ¹⁸ taşra da bir zirâŖ yirde Ŗalâmet için bir sûret qodılar ki iraqdan görünürdi ¹⁹ hazinesi ahvâlin bu tarıq-ile tedbir itdükden soñra taht-ĝahı olan ²⁰ münüf şehrine döndi vardı mümkün olduqca ol gelen Ŗadüya muqâbele tedbirine ²¹ düşdi bu yaña vaqtâ ki efrence pâdişâhı vilâyet-i mısra qadem basdı **46A** ⁰¹ ol kâhin quvveti-y-ile tılsımâtından ve Ŗacâyibinden her uğraduĝına zafer ⁰² bulurdı ve ekşerin bozar andan soñra geçerdı hattâ iskenderiyye-i ⁰³ ülâya da geldi ekşer maŖâlimin yıqıdı andan yürüdi reşid nâhiye ⁰⁴ sinden nile de girdi her uğraduĝı yiri nehb ve ĝâret ⁰⁵ iderdi giderek münüf şehrine geldi nevâhî ehli turmaz anuñ-ıla ⁰⁶ ceng iderler-idi mâllarından eli irdüĝini ĝâret ider anlardan qâdir olduĝın ⁰⁷ öldürürdi asıl murâdı münüf şehrine girüp anda olan künüz ve defâyini ⁰⁸ çıkarup almaĝ-ıdı gördi be-ĝâyet muhkem şehirdür tılsımât-ı Ŗacıbe ⁰⁹ ve müşkilesi var aña girmege qâdir olmadı ammâ üzerin alup oturdu ¹⁰ sâ anuñ qorqusından elvâñ-ı aksâda binâ itdüĝi şehre qaçdı anda ¹¹ vardı Ŗadüsından

korunmağ- için niçe zamān sihr ü tılsımāta meşgūl ¹² oldu bu yaña fireng pādişāhi hayli müddet münüfi hîsār eyledi ¹³ bil-āhire anuñ fethinden Óāciz oldu bir yaña turmayup gördi ki ¹⁴ Óadūsı Óaskeri çoğalup kendü Óaskeri azalmaktan geldüğine ¹⁵ peşimān olup ol öfine düşüp kendüyi getüren kāhini ¹⁶ öldürmek istedi ol da kıssayı tuydı ehl ve evlādı kıatlarına ¹⁷ kaçdı varup anları alup şām tarafına çıkdı gitdi elinden ¹⁸ kıurtıldı kāhin yanından gitdügin tuyıcağ cümle ol nevāhî-yi halkı ¹⁹ bir uğurdan efrencce Óaskerlerinüñ başlarına üşdiler ardlarınca anlardan ²⁰ alı kıoduqları gemilerinüñ baÓzın yağıdılar içinde olan kimselerinüñ ²¹ ekşerin kıırdılar māl ve menālların yağmaladılar bir yañadan mısır halkı dañı anlar **46B** ⁰¹ anlar üzerine sihr itmege başladılar nā-gāh Óažim yiller ⁰² kıopdı gemilerini birbirine kıoydı ekşerin ğarķ eyledi ancağ ⁰³ pādişāhları yaluñuz güc-ile kaçup kıurtulı bildi mecrūh ⁰⁴ dañı olmış-ıdı nā-gāh halk bu fursatı bulıcağ yirlü yirlerinden ⁰⁵ kaçup gidenler birer birer her birisi gene yirlü yirlerine geldiler ⁰⁶ bilād ü kıurā kemā-kān şinelüp yine maÓmūr oldu halk ⁰⁷ mekānlu mekānında kıarār itdi šā bunu işidicek tamām mertebe ⁰⁸ şād oldu yine münüfe geldi kendü de Óasker cemÓ ⁰⁹ idüp üzerine gelen tayıfenüñ memleketlerine gönderdi ¹⁰ bunlar dañı vardılar niçe cezirelerin alup hārāb ve yebāb ¹¹ eylediler ve ol kāhinüñ müteÓallikātından niçe kimseler ¹² buldurup dañı öldürdi ve šā arz-ı mısırda tamām altmış ¹³ yidi yıl pādişāh olup ol dañı dār-ı dünyāda iki yüz yetmiş ¹⁴ yıl Óömür sürdi āhir milk-i dünyā aña dañı vefā kıılmadı bād-ı fenā ¹⁵ bunuñ da taht ü tācın tārāca virdi vefāt idicek aña da ¹⁶ ataları nāvusı gibi bir nāvus itdiler ki münüf şehri ortasında yir ¹⁷ altında bir beyt-i vāsiÓ idi sābıkā gömdüğinden bāķı kıalan hāzāyinin ¹⁸ dañı kendü-y-ile ol nāvus içinde bile defn idüp üzerin tılsımāt-ıla ¹⁹ bağladılar ve bunda kıoduqları hāzāyinden baÓzı berri ve bahri hāyvānāt ²⁰ süretlerinden dört biñ mişkāl altun-ıdı ve kıymetçi yeşil ²¹ cevherçi taşdan bir Óuķāb timşāl-y-ıdı ve altundan bir **47A** ⁰¹ bir ejder-ıdı ve bunuñ üzerine kendü adın ve hüyin hünerin ve pādişāhlara ğalebesin yazdılar ve kendüden ⁰² soñra yerine oğlı tedāres³² pādişāh oldu baÓzılar bunuñ adını terādesdür dirler hāķim-i kāhin ve kāhin-i ⁰³ fāzıl-ıdı vilāyet-i mısırda bu da Óažim aÓmāl işledi Óacıb binālar yapıdı münüf şehrinüñ ⁰⁴ cānib-i ğarbşinde zühre için bir beyt düzdi anda lājiverd taşından bir šanem kıodı ki başında ⁰⁵ altun tācı var-ıdı bileginde zebercedden bilezügi ayaklarında bir kıızıl şeffāf taşdan halhāl ⁰⁶ var-ıdı ol bir Óavrat süreti idi ki başınuñ tolayısında šanÓatla siyāh idilmiş altundan ⁰⁷ iki saç örüleri kıonmuş-ıdı ve elinde mercāndan bir kıbuķ tutardı

³² ve bu tedāres bin šā zamānında-y-ıdı ki šemūd kıavmına hāķ sübhāne ve teÓālā sālīh pegāmbarı gönderdi nite ki kıurān-ı kıadimde hikāyeti mezkūrdur

sebbābe barmağı-y-ıla işāret ⁰⁸ iderdi gūyā ol śanem üzerinde olanlara selām virürdi ve ol śanem qarşusunda iki boynuzlu ⁰⁹ ve iki memelü bir śıgır inegi timśālī dađı itmiş-idi ki bu iki śanem yüz yüze virmişler-idi ve bu ikisinüñ ¹⁰ ortasında bir ĥavz itmiş-idi içinde ĥikmet-ile tedbjr olunmuş bir śu var-ıdı ki her ne dürlü marāza ¹¹ kullansalar ecelden ġayrısına devā olurdı ve ol śanemüñ altına zühre otı getürdüp döşerler-idi ¹² ve her yedi günde bir deġişdürürler tāzesin getürürlerdi ve ol heykel öñinde kāhinler için ¹³ altun gümüś kürşiler ġodurmuş-ıdı ve ol śanemlere her gün ġoyundan ve keġiden ve yaban cānavarlarından ¹⁴ ve ġuşlardan biñ ġurbān virürdi ve her zühre günü gelür anı tāvāf iderdi ve ol ev içinde bir ġubbe ¹⁵ altında bir er ādem śüreti dađı itdürmiş-idi iki ġanatlu bir at üzerine bindürülmüş-idi elinde bir ĥarbe ¹⁶ tutardı üstinde bir ādem başı aśılı-y-ıdı bu heykel puĥt-ı naśśar vilāyet-i mısırī ĥarāb idince turdı ¹⁷ ol zamānda ĥarāb oldı ve bu tedāres tecribe ü ĥads ehli her nesneden tuyusı var pādiśāh-ıdı ¹⁸ hem ĥired-mend ve hem ĥüner-mend-idi mısır vilāyetinde olan ĥalġclerden seĥā ĥalġcin ol kesmiş-idi ¹⁹ ve yir yüzinde ġoġ seferler itmiş kendüye ġoġ ümem muĥiŖ ġılmış-ıdı vilāyet-i mısırda atası gibi müstaġil ²⁰ pādiśāh-ıdı arz-ı mısırdan ġoġ māl ĥāśıl itmiş-idi ĥalġcler emrinde ĥüsn-i tedbjr iderdi nil ²¹ śuyundan nesne zāyiŖ itmezdi mısruñ ĥāśılı anuñ zamānında ĥadd ü Ŗadedden aşmış idi **47B** ⁰¹ bu cümle-y-ile memleket de yine Ŗadlı ü dād üzerine-y-idi eyyām-ı devletinde kimesneye žulm olmaz-ıdı ⁰² śām Ŗamāliġasından baŖzı Ŗasker-ile anuñ üzerine yürüdi tedāres de anı Ŗasker-ile qarşuladı ⁰³ uğraşdılar anı baśdı ardınca felestine deġin varup anda ġoġ kimsesin ġatlı eyledi ⁰⁴ ve anda olan baŖzı ĥükemāsın sürgün idüp mısra getürdi etrafda olan pādiśāhlar ⁰⁵ andan heybet aldılar ve pādiśāh olduġı tārīĥden otuzuncı senenüñ baśında zenc ü nūbe ⁰⁶ memleketlerinüñ ġaraları anuñ milkine tamaŖ itdiler yigirmi kerre yüz biñ Ŗasker-idi üzerine ⁰⁷ yürüdüler mısır vilāyetünüñ Ŗaskerin cemŖ eyledi berr ü baĥrdan anlara qarşu Ŗasker göndermek ⁰⁸ tedbjrin itdi üç yüz biñ Ŗasker-ile ġaradan belātis adlı bir Ŗaskerin ve üç yüz ⁰⁹ pāre gemi-y-ile üç yüz biñ Ŗasker-ile deñizden bir ser-Ŗaskerin dađı öñürdi anlara qarşu ¹⁰ gönderüp her gemiye bir kāhin bile ġodı ki fūnūn-ı siĥrden aŖmāl-ı Ŗacıbe işlemeġe ġādir-idi ¹¹ Ŗaġablarınca yir gök götürmez Ŗasker-i firāvān-ıla kendü dađı anlara qarşu yürüdi āĥir iki ¹² Ŗasker birbirine buluśdı uğraşdılar ġaralar Ŗaskerin baśdı içlerinde ġatlı Ŗām itdi ¹³ bi-ĥad ü Ŗad kimselerin ġırdı ve niġelerin esir eyledi Ŗaskeri ġaçanlarınıñ ardlarına ¹⁴ düşüp ġovdılar vardılar zenc diyārında tā fīller ve ġaplanlar ve sāyir yırtıcı ĥayvānlar olduġı ¹⁵ yire irişdiler sālīm ve ġānim andan döndüler ol cānavarlardan niġesin tutup kendüye ¹⁶ getürdüler oradan dönüp yine mısra geldi ol seferi itdüġü cānibde olan serĥad vilāyetinde ¹⁷ bir menār dikdi ve anuñ üzerine

ol seferini ve andağı feth ü fütühını ve ne vaqt sefer itdüğünü ¹⁸ yazdurup târih itdi Óaķıbet bu da ecel taşına baş ğodı taht ü serir üzerinden ¹⁹ taht-ı zemine indi vefât idüp aña da sâyırleri gibi bir nâvus idildi altundan gümüşden ²⁰ ve cevâhirden ve şanâyiÓ ü temâşılden kendü-y-ile anda çok nesne defn olundu ve üzerine adı ²¹ ve târih ve vefâtı yazılıp anları hıfz için tılsımât idildi yirine oğlı mâlik pâdişâh **48A** ⁰¹ oldu ki aña mâlikü'l-budsir dirler-idi Óaźim cebâbireden-idi zamân-ı saltanatında ziyâde ulu işler işledi ⁰² anlardan biri bu ki eli altında olan yirlerden birinde bir Óalı menâr dikdi ki üstinde bir Óaźim ğubbe var-ıdı ⁰³ ol ğubbenün dört köşesi ve her köşesinde bir vâsiÓ penceresi var-ıdı her yıl bir yevm-i ⁰⁴ maÓlümde ol pencerelerden her dürlü levnden birbirine tolaşmış Óacıb tütünler çıkardı ol tütünlerden ⁰⁵ her birinün levni-y-ile bir dürlü nesneye istidlâl olınurdu meşelâ eger anlardan yeşil tütün çıkısa ⁰⁶ ol yılda memleketün maÓmürlüđine ve ziyâde ucuzluğ olmağına delâlet iderdi ve eger kıızıl tütün ⁰⁷ çıkısa memleketde tamâm ğaht olmağına ve ğillet-i hayra delâlet iderdi ve eger kıızıl tütün çıkısa memleketde ⁰⁸ hârb ve cenk ve ğıtâl ve şür ve şer vaqtın olmağına ve üzerine aÓdâ ğaşd itmegine delâlet iderdi ⁰⁹ ve eger saru tütün çıkısa memlekete od düşmegine delâlet iderdi ve eger ğara tütün çıkısa ¹⁰ yağmurlara ve sillere ve baÓzı yirler fesâda varmağına delâlet iderdi ve eger ğarışık tütün çıkısa ¹¹ memleketde źulm çoğluğına ve halk birbirlerine girmegine ve buđz ve hâsed üzre olmağlarına delâlet ¹² iderdi bundan ğayrı arz-ı mısrdan bir yirde bağırdan bir ađaç düzüp dikmiş-idi etrâfda her ne ğadar vahş ve ¹³ tayr var-ısa ol ađaç anları kendüye çeker getirürdi ve anuñ dibine geldüğünden soñra ğoyup gitmeğe ğâdir ¹⁴ olmazdı tutup şikâr iderler-idi mısır ehli şikâr etine toymışlar-ıdı ittifâğ bir gün ol ađaç dibinde ¹⁵ yaturken nâ-gâh bir ğarđa kehene evlâdından birinün gözin oyup çıkardı ol ağacı oradan giderüp ¹⁶ yirine bir ađaç dağı dikdi ki bunuñ üzerinde ğanatların açmış bir ğarđa süreti var-ıdı ki minğârında ¹⁷ bir yılan tutardı ve ol ğarđa süretinün arğasında bir ğaç satr hat yazılı-y-ıdı etrâfında olan ¹⁸ ğarđalar bğ-ihtiyâr gelürler ol ađaç üzerine ğonarlar defÓi ölürleri-idi üzerine ğonmayınca ve ğonan ¹⁹ ölmeyince olmaz-ıdı bu tariğle arz-ı mısrdâ ğarđa ğalmadı hep ğırıldı bunlardan ğayrı anuñ eyyâmında ²⁰ ittifâğ arz-ı mısrdan ğarb nâhiyesinde ğum çoğaldı ğara taşdan ğâÓide üzerinde yine ğara taşdan ²¹ bir şanem düzdi ol şanemün omzında bir seped ve seped içinde bir demür bil var-ıdı ve şanemün yüzinde **48B** ⁰¹ ve göğsünde ve bâzularında bir yazu yazılmış-ıdı ve yüzi ğarba ğarşu-y-ıdı bunuñla tılsım itdi ol ğum zâyil ⁰² oldu ulu yiller çıkup ğumu aldı gitdi vardı ol nâhiyenün orta yanında bir zararısız yirde yığın yığın ⁰³ ulu tağlar yığdı henüz ol tağlar bâğıdır dirler ve hirmüs hâğimi nilün menbaÓı olan cebel-i ğumra gönderdi ol da ⁰⁴ emriyle vardı anda bağır

timşâllar düzdi ki aşâğada nil ahvâlında zıkr olunsa gerek ve nilüñ tâ oradan ⁰⁵ iki cânibin oñardı andan evvel kendü kolayına gider gâh kesilür gâh aqardı arz-ı mısırda muqarrer hâli yoğ-ıdı ⁰⁶ mâlik şâh hâkim-i mezkûra yolın ıslâh itdürmeyince bu intizâmı bulmadı ve yene mâlik şâh mağrib tarafından ⁰⁷ ötede ne vardur göreyin diyü ol cânibe sefer itdi giderek bir yire vardı gördi aşar şulu ve tağlu ⁰⁸ ağaçlu Öimârete qabil nefis yirdür orada latif bâğlar bâğçeler idüp niçe şerif ve zarif binâlar ve teferrüc-gâhlar ⁰⁹ yapıdı anda bir zamân turup aqribâ ve taÖalluqâtında oraya niçe kimseler göçürdi gelüp ol nevâhîyi maÖmür ¹⁰ itdiler giderek anuñ zamânında külliya arz-ı garb maÖmür oldu andan soñra orada olanlar içine berber³³ tayıfesi ¹¹ qarışdı ortalarına cenk ve cidâl ve hârb ve kıtâl düşdi ol sebebden ol vilâyet harâba yüz tutdı ¹² andan bu zamânda vâhât didükleri nâhiyeden gayrı bâki nesne qalmadı ki hâliya arz-ı mısırda garb tarafında ¹³ bir kaç pâre maÖmür köylü bir nâhiyedür ve tenhâ tarafdur ve havâsı ziyâde vahîmdür vilâyet-i mısırda bir suçlu kimseyi ¹⁴ memleketden sürmelü olsalar oraya sürerler ve bu mâlikü'l-budsîr eyyâm-ı saltanatında gâh kendüyi halkdan gizler yüzün kimseye ¹⁵ göstermez-idi gösterse de gâh olur yüzün oturduğı yerde altından gösterür-idi ziyâde sâhir-i mâhir ve kâfir-i hâsir-idi ¹⁶ kehânet ve sıhrle dîni bozan ve ibtidâ yılduzlara tapan bu-y-ıdı hattâ kıbt tayıfesi yılduzlar buña söyledi diyü zuÖm iderler ¹⁷ anuñcün ki andan çok hâriq-ı Öade işler sâdir olurdu niçe yıllar kimseye görünmedi göründüğü vaqt da yılda bir kerre ¹⁸ güneş haml burcına hulül itdüğü vaqt görünürdi halk ol zamânda yanına girürler anı görürlerdi anlara baÖzi nesneyle ¹⁹ emr idüp anları baÖzi nesneden yığlındururdu ve emrüne muhâlefetden şakınuñ dirdi ve gâh olur yanına girürler ²⁰ ammâ anı göremezlerdi yirinde oturur halka hitâb iderdi ancak didügin işidürler-idi ve gâh olur gümişden altun ²¹ yalduzlu bir qubbe üzerine çıkar otururdu bir gâyet heybetlü büyük yüz-ile görünür halka söyledi niçe zamân halk-ıla **49A** ⁰¹ muÖâmesi bu yüzden oldu mâlik şahuñ buraya degin zıkr olunan ahvâlı baÖzi ehl-i tevârih qavlıdur ammâ baÖzilar ⁰² bu mâlik şahcün evâyil-i Öömrinde niçe zamân kevâkibe tıpdı aña degin ki bir vâkıÖa gördi andan ⁰³ soñra Öinâyet-i hâk irişüp mü'min ve muvahhid oldu dirler meger bir gece düşinde gördi havâdan iki quş ⁰⁴ gelüp kendüyi yirden qıpdılar tâ felek-i aÖlâya çıkardılar ve kendüyi bir qara şakallu ⁰⁵ başı aq kocanuñ qarşusına iltüp turkırdılar ol koca kendüye beni bilür misin didi ⁰⁶ kendü de qorqup yoq didi koca ben furünesin yaÖni bir erin didi kendü de neÖüzü- ⁰⁷ billah bildüm sen benüm ilâhumsın

³³ berber diyü garb tağlarında berkahdan mağrib nihâyetine varınca bahr-ı muhit yalısında sâkin bir çokluk halka dirler ki cenüb-ı cânibinden memleketleri qaralar vilâyetine irişür ve bunlar sağışa gelmez ümem ü qabâyildür her qabile bir başka memleketdür

didi qoca egerçi sen baña ilâh didüñ ammâ ben ilâh degülin ⁰⁸ belki sencileyin bir mañlûqın senüñ de benüm de ilâhum oldur ki gökleri ve yirleri ve bu ikisinüñ ⁰⁹ ortasını ve anlarda her ne var-ısa ol yarattı didi kendü de yâ ol qanda olur ¹⁰ didi qoca ol yücelerüñ yücesinde olur didi mekân ve zamândan münezzehdür ¹¹ anı Óuyün görmez ve žunün bilmez didi kendü de yâ anı ben nice bilürin didi qoca ¹² aña Óibâdet eyle şağın hiç bir nesneyi aña şerik qılma didi mâlik yâ qavmuma bunu ¹³ diyeyin mi didi qoca dime qalbuñda şaqla anuñ birligin gönñlüñde muqarrer tut ¹⁴ zinhâr andan ğayrıya Óibâdet itme didi andan ol quşlara emr itdi kendüyi ¹⁵ yine yatduğı yire indürdiler qorqu-y-ıla uyqudan uyandı tiz şehrinde olan ¹⁶ kâhinlerüñ ulusını çağırtdı düşini aña hikâyet eyledi kâhin qoca gerçek dimiş anuñ ¹⁷ ve senüñ ve benüm cümlemüzüñ ilâhı semâvât ve arzını ve cümle gökdeki kevâkibi ve arz ve semâ ¹⁸ mâbeyninde olan eşyâyı ve heme mañlûqât ve mevcüdâtı halk idendür şağın andan ğayrıya ¹⁹ Óibâdet eyleme didi mâlik yâ bu qavmı ben eski iÓtiqâdlarından nice döndürürin didi ²⁰ ol kâhin mümkün olan miqdârı bunu halkdan gizle fursatın gözle žâhirâ anlara ²¹ evvelki hâluñ üzere olmağı göster didi mâlik şâh anuñ sözi-y-ile Óamel idüp **49B** ⁰¹ imânını halkdan gizledi ammâ qalbından imânı üzere şâbit-qadem oldı kâfirler vilâyetine çok ⁰² ğazâlar eyledi berber vilâyetinüñ şehrlerin bir bir ol harâb itdi deñiz üzerinde çok nâm ⁰³ ve nişân koyup üzerlerine adın yazdurdı ve berber vilâyetinde bir qavm haberin aldı ki anlaruñ ⁰⁴ sihr ü tılsımâtdan çok Óamelleri var-ıdı şehrlerinüñ adı qarmide-y-idi anlaruñ estâ ⁰⁵ adlu bir Óavrat pâdişâhları var-ıdı be-ğâyet kâhine-i kâfire ve sâhire-i mâhire-y-idi anlaruñ ⁰⁶ üzerine Óasker çeküp ğazâ eyledi şehrlerine yaqın varduğı gibi bir sihr itdiler şehrlerini ⁰⁷ göremedi gözden ğâyib eylediler ve sularını baturdılar suları nerededir bilemedi ⁰⁸ Óaskerinüñ ekşeri şusuzlıqdan helâk oldı zarûri olup anlar üzerinden ⁰⁹ çekildi cenüb nâhiyesine toğrı gitti bir yüce memlekete çıqdı anda ¹⁰ bir qavm-ıla cenk itdi ki yüzleri âdem yüzi-y-idi illâ at qatır gibi tırnaqları ¹¹ ve tüyleri ve hınzır gibi ağızlarından taşra çıqmış azuları var-ıdı ve dirler ki bu seferinde ¹² Óacâyib-i dünyâdan yetmiş dürlü Óaçib ve ğariyb nesne gördi andan soñra gene geldüğü yoldan ¹³ ol sâhire Óavrat memleketi üzerine döndi gene anuñ memleketine dâhil olup anlaruñ ¹⁴ bir heykelleri üzerine uğradı emr itdi anı yıqdılar yıqarken bir yeri Óaskerinden ¹⁵ bir bölük kimse üzerine yıqılıp bir uğurdan helâk itdi vaqtâ ki bu hâli gördi ¹⁶ ol vilâyeti terk idüp yine mısra döndi anlar da gelüp yine ol heykellerin oñardılar ¹⁷ yıqılan yirlerin yaptılar bu defÓa anı bir tılsım-ıla bağladılar bir qubbe üzerine baqırdan altun ¹⁸ yalduzlu bir şanem düzdiler ki her-bâr ol heykele bir kimse qaşd eylese ol şanem şöyle ¹⁹ tutar çağırurdu ki ol kimse qorqar qorqusından delü olurdu bari mâlik şâh ²⁰ mısra

irişüp taht-gâhında qarâr itdükden soñra ol sâhire Óavrat ²¹ pâdişâhı mâlîkdan incinüp mîsr üzerine bir sihr idüp nil içine bırağdurdı **50A** ⁰¹ bu yaña mısırda timsâhlar ve ulu yılanlar ve Óağrebler ve qurbağalar ve sâyir hâşerât-ı arz ⁰² cinsinden mahûf ve mehîb cânavarlar çoğaldı halk anlardan tağilmalu oldu ve nil dañı ⁰³ vağtsuz taşup ve sıuyı qarârından artuğ geldi niçe zamân geçüp mezâriÓi üzerinden ⁰⁴ şu çekilmedi ki zirâÓat ideler ve halkda hastalık çoğaldı ki her biri hâyran qalup ⁰⁵ nice idesin bilmedi dört yañadan pâdişâha dâd ü feryâd ide başladılar mâlîk şâh ⁰⁶ eli altında olan kehene ü hükemâsın dârü'l-hikemlerine cemÓ idüp anlara bu havâdiş ⁰⁷ ki oldu bunu bu yılıñ tâliÓinde hiç söylemezduñuz taqvimlerüñüzde yazmamışduñuz bunuñ ⁰⁸ aslı nedür görüñ diyü emr eyledi anlar da Óilmelerine nazâr idüp buldılar ve bildiler ki bu belâlar ⁰⁹ kendülere mağrib tarafında ol sâhire Óavrat kıbelinden olur bir sihr idüp nil içinde ¹⁰ bırağmışdur bunlar hep bi-iznillah anuñ te'sşiridür âhir cümlesi ittifağ itdiler ki bu huşûsda ¹¹ tapduqları heykellerine mürâcaÓat ideler ki kevâkib-i sebÓa sûreti-y-idi cümle halk anda ¹² varup âyinlerince anlara tazarruÓ ideler zuÓm-ı fâsidlerince bu belâlar üzerlerinden defÓ ola ¹³ mâlîk şâha dañı siz de bile hâzır oluñ diyü yalvardılar sâbîkâ dinen üzere imânını ¹⁴ anlardan gizledi qorqusından muhâlefetlerine qâdir olmayup zâhirâ anlara muvâfağat ¹⁵ idüp nola yarın sabâhdan qapuya cemÓ oluñ varalum didi andan gice olduğı ¹⁶ gibi mâlîk izhâr-ı tezellül idüp Óâdetlerince keçeden paşmağ geydi gülden döşek ¹⁷ döşendi bir tenhâ yirde baş açup hâğ sübhâne ve teÓâlâya tazarruÓ ü niyâza başladı ¹⁸ zârîlik ile ağladı yüzün yire urup cenâb-ı qâğiyü'l-hâcâta münâcâta başladı ilâhî ¹⁹ üzerümden ve bu qavm-ı đállin üzerinden bu belâları sen götür didi bu hâlda-y-iken ²⁰ gözine uyhu ğalebe idüp uyudu vâkıÓasında gördi bir kimse kendüye hitâb ²¹ idüp hâğ teÓâlâ gözün yaşına ve bağruñ başına ve qalbuñ nâlişine rahm itdi duÓañı **50B** ⁰¹ müstecâb idüp cümle belâları defÓ eyledi ve düşmenüñüzi helâk itdi didi bari ⁰² çün sabâh oldu kâhinler ve sâyir cümle halk mâlîkuñ sarâyı qapusına cemÓ olup qavlları ⁰³ üzere andan vaÓdesine vefâ taleb eylediler ki kendüler-ile heykeller yanına bile gide ⁰⁴ mâlîk anlara varuñ huzür üzere oluñ Óadüñuzuñ işi tamâm oldu didi ben anı helâk itdüm ⁰⁵ tılsımları bâtil oldu şerrinden qurtıldıñuz didi sözine inkâr yüzünden halk ⁰⁶ birbirlerine bağışdılar be-her-hâl pâdişâhdur gördiler eyle buyurdu anı alkışlayup ⁰⁷ zâhirâ didüğine inanur gibi oldılar ammâ içerülerinden sözine inanmadılar yirlerine ⁰⁸ dönüp tağıldılar birbirlerine maÓqul budur ki bir kaç gün sabr idevüz görelüm ⁰⁹ nice olur eger didüğü vâkıÓ ise žuhür bulur didiler ikinci gün olınca ¹⁰ gördiler nil sıuyı çekildi yir yüzün güneş qurutdı zirâÓata qâbil itdi ¹¹ ol zâhir olan hâşerât-ı arz hep belürsüz oldılar halk bildi ki pâdişâhuñ ¹² buyurduğı vâkıÓdur kendüsi

dağı buni göricek bildi yerinde Óavratuñ da işi tamām ¹³ olmuşdur Óasker çeken beglerinden birine emr itdi Óasker-ile ol Óavratuñ şehri üzerine ¹⁴ gönderdi ki vara hâli nice olmuşdur göre ol beg Óasker-ile gitdi yolda izde ¹⁵ hiç mâni⁰¹ ve müzâhim görmediler âhir ol şehre irüp gördiler qalÓasınun dıvârları ¹⁶ düşmiş halkı hep kırılmış yüzleri qararmış yaturlar sanemleri yüzleri üzere yıkılmış ¹⁷ ve kırılmış malları dört yaña dökülmüş yatur şehri tolayı gezdiler içinde bir âdemden ¹⁸ gayrı sağ kimse bulmadılar ol da hidâyet-i haqq-ıla bir vâkıÓa görmüş anlara muhâlif ¹⁹ gelmiş imân getürmüş-idi anuñ yüzi süyüne kırtulmuş-ıdı varan Óasker ol dökilüp ²⁰ yatan mâl-ı firâvân cevâhir-i bî-pâyândan ve Óacıb ve garîb temâşîlden sağışa gelmez nesne ²¹ yükledüp ve anlaruñ bir kâhinleri süretin bulup ki aña Óibâdet iderlerdi **51A** ⁰¹ anı zeberced taşından düzmişlerdi yeşim taşından bir qāÓide üzerinde oturtmuşlar-ıdı ⁰² ve bundan gayrı altundan bir cinleri süretin dağı bulup ki başı bir kızıl cevherden-ıdı ⁰³ ve incüden iki qanadı var-ıdı ve elinde iki yanı cevâhir-ile muraśsaÓ bir kitâb ⁰⁴ tutardı ki Óilimlerinden içinde niçe Óilimler yazılmışdı ve yeşil sırçadan bir qāÓide üzerinde ⁰⁵ gök yâkıútdan bir legen dağı buldular ki içinde baÓzı marâzlar defÓ ider bir su var-ıdı ⁰⁶ ve gümüşden düzülmiş bir at buldular ki bir kimse anuñ üzerine efsünün oqısa ve aña ⁰⁷ virecek tütsisin virse ve üstine binse ol at altında kendü-y-ile bile uçardı ⁰⁸ diledüğü yire giderdi bunlardan gayrı sehere istiÓmâl itdükları âlât ü esbâbdan ⁰⁹ ve sunûf-ı cevâhirden düzdükleri sanemlerden çok nesnelar buldular bu mecmuÓadan götürmesi ¹⁰ yeyni ve bahası ağır olanların yükletdiler ve ol şehirde sağ buldukları kimseyi ¹¹ bile aldılar baÓde-hu yola girdiler âhir ki mâlîq şâh öñine irdiler be-gâyet ¹² sevindi haqq sübhâne ve teÓâlâya şükürler eyledi andan soñra ol şehre tekrâr âdem ¹³ şaldı anlar-ıla vâfir tavarlar gönderdi vardılar anda bâqı qalan emvâli ¹⁴ dağı yükledüp getürdiler bunlar-ıla Óavâmdan çok kimse bile gitdi ol şehre varan ¹⁵ mañrüm dönmedi her biri nice nesne buldı ekşeri ganj döndi ve ol mekân ¹⁶ andan soñra mâl arayacaq yir oldu gönli olan anda gider varur mâl arardı ¹⁷ az kimse mañrüm olurdu bari mâlîq şâh ol şehirde diri bulup getürdükleri ¹⁸ kimseyi öñine getürdi ol helâk olan qavmuñ ve pâdişâhları ol sâhire ¹⁹ Óavratuñ ahvâlin sordı ol kimse anlaruñ ahvâlından çok Óacâyib hikâyet ²⁰ eyledi anlardan gördüğüm işleruñ cümleden Óacebi budur ki bir zamânda berber ²¹ mülükından birisi bizüm bu harâb olan şehrumüz üzerine geldi Óasker-i Óağim ile **51B** ⁰¹ bizi muhâśara itdi pâdişâhumuz olan Óavrat şehruñ qapuların berkitdürdi yir yir qapular üzerine ⁰² bekciler ve cenkciler qodı andan kendüsi ve ekâbir-i devleti sanemlerine ve kâhinlerine düşündiler ⁰³ anlara tazarruÓlar itdiler ve alçaqlıqlar gösterdiler anlaruñ içinde bir ağımu'ş-şân ⁰⁴ kâhin var-ıdı aslâ evinden taşra çıkmazdı

kehenenüñ re'isleri anuñ evine ⁰⁵ vardılar gelen Óaskerden aña şikāyet eylediler
 üzerlerinden anlaruñ defÓin murād idindiler ⁰⁶ ol kāhin yaqınlarında bir gāyet deriñ
 büyük bürke var-ıdı súyı andan ⁰⁷ içerler-idi anlar-ıla ol bürke üzerine vardı bürkenüñ
 kenārında oturdı sāyir ⁰⁸ kāhinler anı tolayı aldılar ol kāhin bürke üzerine şamurdanı
 şamurdanı ⁰⁹ baÓzı nesne söyleyü başladı anı gördük şu kaynadı ortasından nā-gāh bir
 Óažim ¹⁰ od çıktı oduñ ortasından güneş dāyiresi gibi güneş şeklinden bir yüz žāhir ¹¹
 oldı orada turan halk bir uğurdan yüzleri üzere yıkıldılar ol yüze secde itdiler ¹² ol yüz
 varduğınca büyüdi yuqarıya yüceli başladı āhir bürkenüñ kubbessin ¹³ yardı andan çıktı
 göge ağıdı ve işidürdük göge giderken düşmānuñuzuñ ¹⁴ hāqkından geldüm varuñ
 mālların esbābların divşürüñ aluñ dirdi cümlemüz ¹⁵ çıktuğ ol üzerümüze gelen
 Óaskerüñ konduqları yire varduğ gördük cümlesi kırılmış ¹⁶ yaturalar içlerinde bir diri
 kimse yoğ cümle mālların ve yaraqların ve tavarların ve sāyir ¹⁷ esbābların alup şehre
 döndük içümüzde olan kāhinlerden birine sordum ¹⁸ şol žāhir olan yüzden ne Óaceb
 nesne gördüñ ol ne idi didüm ol güneş idi ¹⁹ bize göründi vardı bir sayha ile
 Óadūlarumuzu helāk itdi sayhasın ²⁰ işitdiler ödleri yarıldı didi diyü ol kimse mālīğ şāha
 hikāyet itdi ²¹ andan mālīğ şāh aña sordı yā şimdi kendüler ne tārīğ-ile helāk oldılar didi
52A ⁰¹ ol kimse bundan gayrı nesne bilmez ki helāk oldukları gice içinde idi ol ⁰² gice
 uyurdum uykuğ içinde nā-gāh bir Óažim güldürdi qopdı meger hīsār ⁰³ yıkılır-ımış
 anuñ güürüdüsi-y-imiş uyqudan uyandum diledüm ki taşradan çıkam ⁰⁴ bu güldürdinüñ
 aslı nedür bilem bu ešnāda qulağuma bu çirkin āvāz ve burnuma ⁰⁵ bir yanuğ rāyīhası
 geldi bir bölük çoqlıq cemāÓat-ıla bir yirde sākin-idüm ⁰⁶ anlara çağırdum içlerinden
 biri de oyı virmedi anlar yatduğı eve segirdüm ⁰⁷ gördüm qapusu bağılu qapuyı qağdum
 gene hiç kimse cevāb virmedi qapuyı ⁰⁸ yıqup içerü girdüm yatan ādemlerüñ her birinüñ
 başı ucına vardum gördüm ⁰⁹ içlerinde bir diri kimse yoğ hep ölmüşler hāq sübhāne ve
 teÓālāya tazarruÓ ve niyāza ¹⁰ başladum duÓā ü šenā eyledüm sabāh oldı gördüm
 halkdan hiç ne bir āvāz ve ne bir hāreket ¹¹ işidilür taşra çıktum şehri pādişāhuñ
 ādemleri nice buldılarsa ben de eyle ¹² buldum şöyle harāb yaturdı didi mālīğ şāh ol
 kimseyi vezir idindi ¹³ ikisi de qalblarından mü'minler-idi el altından hāq sübhāne ve
 teÓālāya tevhiğ ¹⁴ üzerine olmağdan zāyil olmadılar pādişāh Óaskeri-y-ile müdürā
 iderdi imānını ¹⁵ anlardan şaqlardı kāfirler ve sāhirler idi nā-gāh bir fitne ola diyü ihtiyāt
 iderdi ¹⁶ ölince kimseye hālın ve mā-fi'l-bālın izhār eylemedi āhir çü bildi milk-i cirmān
¹⁷ dār-ı qarār degül belki cāy-ı firārdur her ki bu fenā milke güzer ider elbette ¹⁸ soñ uci
 beqā milkine sefer ider Óāqıbet her şāhuñ külāhı tebāh olur ¹⁹ taht ü tacı tārāca varur
 dañı hāl-ı hayātında iken buyurdı kendü-y-içün ²⁰ bir nāvus yaptılar ecel bālīnine baş

urduğı gibi ekābir-i devletin cem' idüp ²¹ anlara va'siyet eyledi ki kendüyi ol nāvusda yaluñuz defn eyleyeler ve ehl ü Óayālından **52B** ⁰¹ ve māl ü menālından kendü-y-ile hiç bir aħad ve bir ĥabbe defn eylemeyeler ve kendü eli-y-ile bir ŗahıfe ⁰² üzerine ba'Ózı sözler yazdı ki türkıçe ma'Ónāsı bu-y-ıdı bu nāvus mısır pādiŗāhı ⁰³ mālıkuñ nāvusıdır ki öldi ŗol ĥālda ki allahu te'Óālā ĥazretine imān getürdi ⁰⁴ hiç aña bir nesneyi ŗerık kılmadı ve andan ġayrıya tañrı diyü tapmadı büte tapmağdan ⁰⁵ ve aña Óibādet itmekden ne'Óüzü-billah bizār-ıdı ve kıyāmete ve ĥisāb ü Óazāba inanmış ve ⁰⁶ ikrār getürmiş-idi (ve āhir zamān payğāmbarı muħammed muŗtafāya ŗallallahu Óaleyhi ve sellem imān getürmiş idi) her kimse ki allahu te'Óālānuñ Óazāb ve Óiķābından kırtılmağ ister ⁰⁷ anuñ dđni üzere olsun dimeğ-idi ŗahıfeyi yazduğdan ŗoñra yerine pādiŗāh olacağ ⁰⁸ oğlına virdi bunı ŗağla ve ĥalkdan gizle beni defn itdüğüñüz vağt nāvusum üzerine ⁰⁹ bunı yaz didi oğlı dağı didüğü gibi itdi ve kendü ŗağ iken bu da ba'Ózı yirler ¹⁰ altında Óağim kenzler defn idüp üzerlerine bu defñeleri yirden çıkarmaz illā āhir zamān ¹¹ payğāmbarı muħammed muŗtafānuñ ŗallallāhu Óaleyhi ve sellem ümmeti çıkarur diyü yazmış-ıdı ve ¹² kendüden ŗoñra yerine oğlı ĥırābā pādiŗāh oldu ki ba'Ózılar adına ĥirmā ¹³ ve ba'Ózılar ĥırbatā dirler egerçi evvelā atası dđni üzere müsülmān-ıdı ammā ŗoñradan ¹⁴ bir ŗāñire anası var-ıdı anı dönderdi büte tapdurdı ziyāde ŗecı'Ó ü bahādur kimse-y-idi ¹⁵ ėaralar ve nūbe vilāyetlerine ve hindüŗtān iķlimlerine çok seferler itdi ol vilāyetlerüñ ¹⁶ ĥalkını ĥarāca kesdi kendüye andan mısra māl gönderürler-idi ve ĥatunların ¹⁷ ve ĥwāŗŗ-ı aŗĥābın ol seferlere bile alup gidüp keleken adlı bir oğlı var-ıdı anı ¹⁸ yerine ėāyim mağām ėor-ıdı ve egerçi oğlı henüz oğlan-ıdı ammā yanına bir yarar vezir ¹⁹ ve bir kāmil kāhin kıoyup kendü memleket iğvāsından emin olduğdan ŗoñra inine uzunına ²⁰ yürüyüp rü-yı zeminde niçe zamān seyr itdi memleketine gelmedi cihān köŗelerinde ²¹ devr itdi yürüdi diyār-ı hindde serendıbe vardı anda çok cevāhir eline girdi **53A** ⁰¹ gezdüğü memleketlerden hiç bir yire uğramazdı illā anda bir ŗanem dıker üzerine adın yazar andan geğer ⁰² giderdi bu tarıķ üzere niçe iķlim seyr itdi Óāķıbet on yedi yıldan ŗoñra ⁰³ yine mısra geldi kendü-y-ile hindde eline giren ŗanemlerden bir ŗanem bile getürmüş-idi kıızıl ⁰⁴ altundan iŗlenmiş ve envā'Ó-ı cevāhir-ile muraŗŗa'Ó kılinmiş bir ŗanem-idi anı mısırdā olan heykellerden ⁰⁵ ba'Ózı üzerine dikdi andan ŗām memleketine yürüdi anı da fetĥ itdi ehlin ⁰⁶ kendüye muťı'Ó eyledi ve arz-ı mısırdā yetmiş beş yıl pādiŗāhlıķ eyledi Óāķıbet ⁰⁷ öliceğ buña da dedeleri nāvusı gibi bir nāvus idüp anlar āyınince cümle ĥazāyin ⁰⁸ ve emvālını kendü-y-ile ol nāvusda bile defn eylediler ve yad el irmemek için üzerin ⁰⁹ tılsım-ıla bağladılar kendüden ŗoñra yerine zıkr olınan oğlı keleken pādiŗāh oldu ¹⁰ pādiŗāh olduğda iskenderiyyede-y-idi bir ay anda oturup ba'Óde

taht-gāhları ¹¹ olan münüf şehrine geldi büte tapardı ehl-i mısır dañı ol zamānda cümle büt- ¹² perestler-idi anuñcün pādişāh olduğına mısır halkı be-gāyet sevindiler ve keleken ¹³ Óulüm-ı h̄ikmeti be-gāyet severdi ve Óacāyib nesnelere ızhār itmege ziyāde rāğıb-ıdı ol ¹⁴ sebebden ekşeriyyā muqarrebleri ehl-i kemāl kimseler-idi hemişe ihtilātı anlar-ılay-ıdı ¹⁵ anlardan bu Óilmeleri tekmiş itmiş-idi ve ziyāde sāhir-i māhir-idi ve Óulüm-ı h̄ikmeti nihāyetine ¹⁶ ırgürmiş be-gāyet fāzıl ü kāmil pādişāh-ıdı (ammā bu cümle-y-ile hidāyet-i h̄ağ olmamağın bütperestlik dālāletinde qalmış-ıdı) ve h̄ikmet-ile ibtidā zıbağı toñduran ¹⁷ ve sırçayı sebıke iden bu-y-ıdı ve kımiyā şanÓatı anuñ zamānına gelince gizlü-y-ıdı ¹⁸ ol āşikār eyledi h̄attā anuñ eyyāmındaki gibi altunuñ çoğluğı hiç bir pādişāh ¹⁹ zamānında olmamış-ıdı Óadl ü dād issi-y-ıdı raÓiyyetüñ mālı çoğalduğın severdi ²⁰ anuñ zamānında vilāyet tamām maÓmür-ıdı arāzı-i mısruñ harācı yüz biñ kerre biñ ²¹ dañı on yedi biñ kerre biñ altun-ıdı anuñ Óahdında halkı altunuñ gümüşi maÓdenlerinden **53B** ⁰¹ çıkarmağdan ferāğat itmişler-idi zirā ekşeri kımiyā Óilmin bilürdi maÓdenlere ihtiyācları ⁰² yoğ-ıdı her birinüñ elinde altunuñ gümüşi çoğ-ıdı ve kıbt andan h̄ikāyet ider tavr-ı Óağıldan ⁰³ h̄āric niçe nesnelere ihtirāÓ itmiş-idi ve Óilmelerinden sāyir kāhinlere galebe idüp anlar ⁰⁴ bilmedüğü nesnelere haber virürdi ve ibrahīm payğāmaruñ aleyhi's-salavāt ve's-selām nemrüd ki kıssası ⁰⁵ meşhürdur bu keleken zamānında-y-ıdı Óırāğ memleketinde olurdu ki bağdād ve diyār-bekr ⁰⁶ taraflarıdur nemrüd kelekenüñ Óilm ü h̄ikmetini ve sihr ü kehānetini işidüp anı görmek ⁰⁷ ve anuñla buluşmaq murād idindi ādem gönderüp anuñla buluşmaq için bir yir taÓyın eyledi ki ⁰⁸ keleken Óaskerinden kimse olmazsuzın tenhā oraya gele ikisi buluşalar keleken de ⁰⁹ nola buluşalum didi nemrüd ki Óırāğdan çıkup ol taÓyın itdüğü yire yakın olıcağ ¹⁰ keleken de mısırdan çıkup vaÓdesi üzere anı qarşuladı ol yirde buluşdılar ¹¹ ol araya bu h̄āl-ıla vardı ki dört at üzerine binerdi ki her birinüñ ikişer qanadı var-ıdı ¹² ol atlar üzerinde anuñ üstini od gibi bir nūr qablamış-ıdı ve dört yanında niçe qorğunç süretler ¹³ var-ıdı ve h̄amāyil-vār gevdesine bir Óağım büyük yılan tolamış-ıdı ve yılanuñ bir miqdār ¹⁴ yerin biline kuşanmış-ıdı ve yılan muhkem ağızın açmışdı kelekenüñ elinde bir yeşil yaş ¹⁵ mersin çıbuğı var-ıdı yılan baş kaldurduqca ol çıbuğ-ıla qarşu urur anı yatururdu ¹⁶ nemrüd anı bu h̄āl-ıla göricek andan qorğdı aña taÓğım-ile hitāb idüp bizümle ¹⁷ dostlaşuñ ve baÓızı huşusumuz düşerse bize arqa yardım oluñ didi keleken ¹⁸ sözine icābet idüp hoş didi bāÓde-hu biribirlerinden ayrıldılar ol Óırāğa bu mısra ¹⁹ müteveccih oldu kıbt kitāblarında mezkürdur bu keleken gāh olur heremler üzerine ²⁰ çıkar anda otururdu başı üzerinde hemişe nār gibi nürdan bir qubbe berğ ²¹ ururdu halkuñ aña bir şükri ve yā bir şikāyeti olsa varurlar aşağadan

herem **54A** ⁰¹ havālîsinde cem'olup tururlar-ıdı yukarudan fermānı her ne ise emr iderdi ve dirler ki ⁰² heremler üzerinde oturduğı zamānlarda niçe gün yimez içmezdi āhir halkdan bir müddet gizlendi ⁰³ anlara görünmedi halk anı helāk oldu şandılar etrāfda olan mülük memleketine tama'oltdiler ⁰⁴ ğarb tarafından sādüm adlu ba'ozılar fîsārüm dir bir pādîşāh Őažim leşker-ile mısır üzerine yürüdi ⁰⁵ vādî'ü'l-hebîb adlu dereye gelicek keleken ol leşkeri qarşuladı anlara yakın varıcağ üzerlerine ⁰⁶ bir sıhr itdi havādan anları bulut şeklinde bir ğāyet issi nesne kablayup üzerlerin aldı turdı ⁰⁷ anuñ altında niçe gün mütehayyir olup ne yaña gideceklerin bilemediler dört yaña döne başladılar keleken ⁰⁸ oradan döndi mısra geldi halka görüldi anı göricek şād oldılar mācerāyı anlara haber ⁰⁹ virdi çıkuñ görüñ ol gelen Őaskerüñ hālları nice oldu didi çıkdılar gördiler ¹⁰ cümlesi orada kırılmış her neleri var-ısa çevrelerinde dökülmüş yatur kamusun divşürüp mısra döndiler ¹¹ keleken bu sıhri idicek cümle kāhinler andan heybet alup muhkem qorqdılar ve süretini her ne deñlü ¹² heykelleri var-ısa anlar üzerinde taşvir eylediler bu da şahrā-yı ğarbda firāvān hazineler gömdi ¹³ Őažim kenzer şakladı üzerlerine cinlerden hāfizlar qodı ve tılsımlar bağladı halkuñ gözinden ¹⁴ ğāyib itdi ve yine ğarb şahrāsında qara taşdan zuhal için bir heykel itdi anuñ-içün bir bayram ¹⁵ eyledi halkı aña da'övet itdi ve ol heykelüñ ortasında bir nāvus yapıdı altundan gümüşden ¹⁶ cevāhir ve Őağākīrdan ve hikmet ālātından hazinesinde her ne var-ısa oraya getürtdi ol nāvus ¹⁷ içine qodı ve anları hıfz için üzerlerine tılsımlar itdi ba'öde halka kendü-y-içün min-ba'öd beni ¹⁸ öldi bilüñ diyüp gözlerden ğāyib oldu artuğ haberin bilmediler yüz yıla yakın milk-i mısırda ¹⁹ pādîşāhlık eyledi ve andan soñra yerine qarındaşı māliyā bin hāzāyā pādîşāh oldu ba'ozılar bunu ²⁰ qarındaşı degül oğlıdur dirler be-her-hāl keleken ardınca pādîşāh olan māliyā be-ğāyet ²¹ cāhil-i zāhil ve kāfir-i ğāfil-idi hemişe yimege içmege ve oyuna temāşāya hāriş-idi **54B** ⁰¹ ve ziyāde Őavratlara māyil-idi tamām seksen Őavratı var-ıdı gice gündüz anlar-ıla yatur tururdu ⁰² ol eçden memleket ahvālına nāzir degül-idi anuñ zamānında vilāyet ahvālı tamām muhtel olmuş-ıdı ⁰³ āhir tūlîş adlu bir oğlı anı ve yanınca olan bir Őavratını mestle öldürüp kendüsi yerine ⁰⁴ pādîşāh oldu ba'ozılar bunuñ adını tūtîş dirler beher-hāl bu māliyā ardınca pādîşāh olan ⁰⁵ ibrahîm payğāmaruñ Őaleyhi's-selām fir'öavnıdır ki hatunları säre hāzretlerine ismā'öl payğāmar anası ⁰⁶ hācer hāzretlerin ol virmiş-idi anuñ icmāl-ı kıssası budur ki hāzret-i ibrahîm Őaleyhi's-salavat ve's-selām ⁰⁷ vaqtā ki sevād-ı Őırākdan çıqup mısra teveccüh itdiler hatunları säre hāzretleri kendüler-ile ⁰⁸ bile-y-idi ve dirler ki hasnā-yı cihān ve nādire-i devrān-ıdı ve hāzret-i yūsufa hüsni anuñ ⁰⁹ cemālı nūrından mîrās degmiş bir lem'öa-y-ıdı bāri mısra geldükleri gibi qapularında turan ¹⁰ qapucılar säre hāzretlerin görüp anuñ hüsni

 ayr n oldılar haberin p diŐ hları t l se ¹¹ deg rdiler bu gün Şehre ŐarŐ ehlerinden bir kimse geldi bilesince bir  avrat var   lemede güneş ¹² gibi kimse h snde naŐirin g rmemiŐd r didiler t l s vezirine haber gönderdi ol da h zret-i ¹³ ibr himi  aleyhi's-sel m getürtdi ne yirdesin didi anlar da yirlerin didiler y  bu sen nle olan ¹⁴  avrat ne d r didi h zret-i ibr h m kız  arındaŐumdur didi vezir de p diŐ ha bu vech-ile  arz ¹⁵ itdi p diŐ h ol kimseye di  avratı ba a get rsin göreyin didi vezir de h zret-i ¹⁶ ibr hime bunu didi h zret-i ibr h m bi-h z r oldu ziy de cebb r idügin bilürdi ¹⁷ egerÇi emrine muh lefete  adir olmadı ol emrde Şabr idüp muh lefet eylemedi amm  h k te  l ya i tim di var-ıdı kendünün ¹⁸ h rem-i Şerifine h k te  l   in yeti-y-ile yaramazlıŐ ırmeyecegin bilürdi bu i tim d-ıla süre ¹⁹ h zretlerine vardı tur p diŐ ha gidelüm seni istemiŐ didi süre p diŐ h beni neyles bundan ²⁰ evvel görmedi beni ol ne bilür didi h zret-i ibr h m hele tur gidelüm umarın Őo nı hayr ²¹ ola diyü buyurdı ikisi turup p diŐ hu  sar yı  apusına geldiler haber oldu ikisini de p diŐ h **55A** ⁰¹ içerü  aŐırttdi önüne girdiler süre h zretlerin gördügi gibi fir avnu  i tiy r  ⁰²  almadı h zret-i ibr himi taşra s r n didi sürdiler kız  arındaŐumdur did klerine peŐim n ⁰³ oldılar egerÇi bunu d nde  arındaŐumdur demek niyyeti-y-ile te'v l ile buyurmiŐlar-ıdı zir  enbiy  ⁰⁴ kiŐbden m nezzehlerd r amm  h tir-ı   tirlarına bu huŐ sda hayli gub r y rendi der n-ı ⁰⁵ dilden y  rabb payŐ ambaru a h rem faz hatın virme diyü buyurdılar i er de t l s süre ⁰⁶ h zretlerinden kendüye it  at taleb itdi imtin   itdiler ilerü vardı ki ⁰⁷ anlara elin uzada süre h zretleri el n kendüne  ek ba a degd gin gibi kend ni ⁰⁸ hel k idersin zir  benüm bir rabbum vardur ki beni senden ol ŐaŐlar didi p diŐ h sözine ⁰⁹ mu ayyed olmayup tekr r elin uzatdı ki anlara yapıŐa hem n eli  urıdı turduŐi yirde m te hayyir ¹⁰ çaldı zar ri süre h zretlerine yalvarup bu h l  benden z yil eyle didi h zret-i ¹¹ süre gene evvelki k st hlgi itmeyecek olundı didi t l s hoş itmeyin didi süre ¹² h k te  l  h zretine du   itdi p diŐ hu  eli gene evvelki h lına geldi t l s gördi ¹³ eli kem -k n tutar oldu bu def a rıŐk-ıla söyleyüp h zret-i s reye ba zı ¹⁴ i s n va desin itmege başladı ki kendüye it  at ide gene imtin   idüp ¹⁵ h lu n nolduŐun bilürsin bu hev dan v z geç didi süre h zretlerine yine el uzatdı ¹⁶ bu def a hem eli  urıdı ve hem s yir a z sı ve si irleri  uruldı bu h l  göricek ¹⁷ fery d ide başladı putlarına and i  p bu kerre da ı benden z yil eyle artuŐ ¹⁸ sa a tınamayın bu k st hliŐdan v z ge eyin didi süre h zretleri du   itdi ¹⁹ yine ŐaŐaldı ve süre h zretlerine ne  aŐim rabbu n var seni ne  aceb ŐaŐlar didi ²⁰ ve a a ta Őim idüp h zret-i ibr himi Őordı ol kişi ne d r didi süre h zreti ²¹ hem er md r ve hem aŐrab mdandur didi fir avn y  ol senün içün kız  arındaŐumdur didi y  didi **55B** ⁰¹ süre

yalan degüldür dġn ġarındaŖlarıyuz her ne kimse ki bizüm dġnümüzdedür ol bizüm ġarındaŖumuzdur ⁰² firŖavn dġnünüz ne gökçek dġndür diyüp kendünün ġarübā adlu bir kıızı var-ıdı be-gāyet Ŗāķıle-i ⁰³ devrān-ıdı sāre ġazretlerin aña gönderdi var kıızum ġarübā-y-ıla muŖāġabet eyle didi ġazret-i ⁰⁴ sāre aña varduğı gibi ġaķ sübhāne ve teŖālā ġarübānuñ ġalbına anuñ muġabbetin bıraķdı ⁰⁵ sāre ġazretlerin gördüği gibi nihāyet-i mertebede taŖġim idüp bir be-gāyet Ŗazġim ziyāfet ⁰⁶ eyledi anlara niġe māl ü cevāhir bađıŖladı andan Ŗizzet ü ikrām-ıla anı ġazret-i ibrahġm yanına ⁰⁷ gönderdi sāre ġazretleri ol māl ü cevāhiri ġazret-i ibrahġme getürdi bunları gene anlara ⁰⁸ ilet bunlar bize gerekmez diyü buyurdılar ġazret-i sāre ol māl ü cevāhirle yine ġarübā ⁰⁹ ġatına vardı kendüye virdüğin yine aña virdi ġarübā bunu atasına didi atası bunu ¹⁰ Ŗacebledi bu bir pāk Ŗoydan bir kerġm kimse ancaķ ne ġıle eylesen eyle ġatunına bir nesne viri ¹¹ gör mısırdan ġıķup gitmelülerdür didi ġarübā yine sāre ġazretleri yanına gelüp anlara häcer ¹² adlu bir ġüsnā ve dil-ārā kıbt cāriyesi bađıŖladı ki ismāŖıl payđāmaruñ Ŗaleyhi's-selām anasıdır ¹³ bundan ġayrı deriden seped resminde iġine müsāfirler azığın ġoyacaķ baŖġı Ŗarflar iġine ġelvä ¹⁴ ve sāyir azıķ cinsinden niġe nefāyis toldurup ġazret-i sāreye virdi yolda bunu azıķ idinün ¹⁵ didi ammā ol Ŗarflaruñ ağızlarına azıķ iġün taŖām cinsi ġoyup ve diblerine ġatunlara müteŖallıķ ¹⁶ altun inci cinsinden nefġs cevāhir-ile muraŖsaŖ ve mükellel niġe girān-bahā esbāb ġomıŖ-ıdı ¹⁷ sāre ġazretleri varayın yoldaŖuma tanıŖayın didi geldi ġazret-i ibrahġme tanıŖdı ¹⁸ taŖām cinsinden olıcaķ al nesne yoķdur diyü buyurdi sāre daġı yine ġarübā yanına vardı ¹⁹ virdüklerin alup ġarübāya vedāŖ itdi gitdi yine ġazret-i ibrahġm ġatına geldi mısırdan ²⁰ ġıķup yola revān oldılar yolda sāre ġazretleri ol Ŗarflaruñ birin açup iġinden ²¹ azıķ ġıķarayın dir-iken ittifaķ eli ol inci esbābına toķundi kıŖssayı ġazret-i **56A** ⁰¹ ibrahġme didi ġazret-i ibrahġm anlaruñ baŖġın Ŗatup aķġasıyla bir ġuyı ġazup Ŗuyını ⁰² sebġil eyledi ki ġazze yanında bi'r-i sebŖ dimeğ-ile maŖrūf bir ġuyıdır ve baŖġın daġı niġe ġayrāta ⁰³ Ŗarf idüp kendülere her geleni anuñla ġonuġlarlar idi ki ġün-ı ġalġil andan ġalmıŖdur ⁰⁴ dirler ve bu tūġs vilāyet-i mısra ġükm iden on sekiz firŖavnuñ evvelkisi-y-ıdı ⁰⁵ tamām yetmiŖ yıl pādiŖāhlıķ eyledi ve anuñ zamānında häcer ġazretleri mekke-i Ŗerġifeden ⁰⁶ aña ġaber gönderüp be-gāyet kıtlıķ yire düŖdüm diyü andan nafaķa istidŖāsin eyledi ⁰⁷ ol daġı nilden ġulzüm deñizine toğrı bir ġalıġ kesdürüp ol ġalıġi niġe zamān ⁰⁸ iŖletdi mısırdan gemiler-ile ol ġalıġ iġinden ġulzüm deñizine ve ġulzüm deñizinden mekke-i ⁰⁹ Ŗerġifeye vāfir terekeler gönderdi ġicāz memleketin tamām ġanıġlık ve ucuzlıķ ¹⁰ eyledi Ŗimdi arz-ı mısırdan ol ġalıġcūn yeri bellüdür Ŗoñradan ehl-i islām zamānında ¹¹ daġı ġazret-i Ŗömer bin el-ġattābuñ rağıyallahu Ŗanh eyyām-ı ġilāfetlerinde niġe yıl bu ġalıġ iŖlemiŖ ¹²

diyār-ı hîcâzda olan müsülmânlar andan intifâ' itmişdür şimdiki zamânda bî-vech battâl ¹³ olmuşdur yatur pâdişâh-ı islâmuñ fuqarâ-yı hîcâz hâkqında ednâ hîmâyeti-y-ile mümkindür ki gene ¹⁴ açıla ol diyâr-ı behcet-âsârı hayr ü ihsân-ıla mâl-â-mâl ola bârî bu tülîs hâdd-ı zâtında ¹⁵ ziyâde yavuz qan dökici cebbâr pâdişâh-ıdı hâttâ aña fir'avn didükleri çok ¹⁶ qan döküğü için idi ki dillerince fir'avn çok qan dökücü demek olur ¹⁷ evvel fir'avn laqabı buña qonup mısra soñra gelen pâdişâhlara bu taqrîb-ile ¹⁸ hep fir'avn didiler hâttâ dirler ki kendü ehl-i beytin ve akrabâsın bile öldürürdi ¹⁹ ve erkek oğula be-gâyet hâriş-ıdı ammâ zulmü ucından hâk te'âlâ anuñ neslin kesmiş idi ²⁰ evlâd cinsinden hemân zîkr olınan harübâ adlu bir kıızı var-ıdı ammâ haylî Ôâkıle ve Ôâlîme ²¹ kıız-ıdı atasınuñ zulmü ü hayflarına dâyimâ bî-huzûr olur yorurdu belki kendüyi dahı **56B** ⁰¹ öldüre diyü qorqardı Ôâkıbet gördi zulmü ü katlı ucından halk atasından yüz çevürdi ⁰² nâ-gâh etrâfdan üzerine Ôadü yürüye tâ hengâm-ı milk ellerinden çıqa diyü qorqdı ⁰³ bir gün fırsat bulup atasına ağu virdi öldürdi saltanat emrinde erkân-ı devlet ⁰⁴ ve a'oyân-ı hâzreti ihtilâf idişdiler vüzerâsından ba'özı ki içlerinde sözi diñlenür ⁰⁵ kimse-y-ıdı harübâyı pâdişâh idelüm didi didüğü gibi itdiler andan soñra ⁰⁶ yerine harübâ bin tülîs pâdişâh olup memleketde ahsen-i siyâset-ile siyâset itdi ⁰⁷ ihtilâl-ı milk hüsni tedbiri-y-ile intizâma mübeddel oldı vilâyet Ôadlı-y-ıla âbâdân ⁰⁸ olup hazîne-i firâvân cem' eyledi ve kâhinlere sâhirlere ziyâde i'otibâr itdi anları ⁰⁹ sayir halkuñ üzerine geçürdi âhir anuñ saltanatına râzî olmayanlar itrîb şehrine varup ¹⁰ bir yire cem' oldılar anlar da itrîb neslinden endâhes adlu bir kimseyi pâdişâh idindiler ¹¹ harübâ anuñ üzerine Ôasker gönderdi bir def'â uğraşdılar endâhes Ôâciz olup ¹² harübâ-y-ıla şulh eylemek murâd idindi aña âdem şaldı baña gelsün anı nikâhlayın diyü haber gönderdi ¹³ harübâ ekâbir-i devletin cem' idüp bu emri anlar-ıla müşâvere itdi râzî olmadılar tekrâr ¹⁴ Ôasker cem' idüp endâhes üzerine şaldılar endâhes anlardan kaçup toğrı şâm vilâyetine ¹⁵ vardı ol zamânda şama Ôamâliqadan ken'âniyyün hükm iderlerdi anlara ilticâ itdi ¹⁶ ve baña Ôasker qoşuñ varayın mısır size anlar elinden alı vireyin diyü iltizâm itdi anlardan ¹⁷ bir pâdişâh Ôasker-ile aña beglerinden hîrûn adlu bir begin qoşup mısır üzerine gönderdi ¹⁸ mısra yakın gelicek harübâ hîle tîriğine sâlik olup bir Ôâkıle ve sâhire dâyesi var-ıdı ¹⁹ el altından endâhes tuymadın def'â anı hîrûna gönderdi eger beni alursa aña varayın ve mısır ²⁰ tahtın aña teslim ideyin ammâ şu şart-ıla ki endâhesi öldüre diyü haber şaldı hîrûn sözünü ²¹ gerçek şanup sevindi hemân endâhese ağu virüp öldürdi ba'öde-hu âdem gönderüp **57A** ⁰¹ harübâdan Ôahdına vefâ talebin eyledi harübâ tekrâr anı pâreye çalup ⁰² hoş aña varayın ammâ anuñla cem' olmazm illâ bir yeñi şehirde ki qaşd-ıla benüm için ⁰³ yapı vire ve içinde Ôacâyibden

çok āsār kıoya ve anuñla vilāyet içinde ad çıkara ⁰⁴ tā ilde benüm ne asıl kimseye varduğum bileler didi meger ol zamānda pādīşāhların ⁰⁵ iftihārları Óažım binālar yapmağ-ıla ve Óacāyibden ġarāyibden baÓzı işler işlemeğ-ile ⁰⁶ ve aÓlām ü menārāt dikmeğ-ile-y-idi ħırün bu şartına dañı iltizām idüp hemjın ⁰⁷ kıuvveti bāzūya getürdi gice gündüz dimeyüp çalışdı anuñçün ġarb ⁰⁸ šahrāsında bir šehr yapı virdi adına kıandūme dirler-idi ve aña toğrı nilden ⁰⁹ bir ırmağ ağıtdı ve etrāfında niçe ağaçlar dikdi ve anda bir Óālī menār ¹⁰ kıaldurup üzerinde bir yüce köşk yapıdı dıvārların altundan ve gümişden ve her renkden ¹¹ mermer tahtalar-ıla ve mesbūk zücāc-ıla kıapladı ve aña Óacīb sanÓatlar ġarc eyledi ¹² bu taraftan ġarübā dañı anı turmaz aldar eksüksüz kendü de aña muÓāvenet idüp ¹³ vāfir māl gönderürdi šehr tamām olduğdan soñra Óavrat bir mekre dañı sülük ¹⁴ idüp anı kendüden defÓ itmek bābında bir ġudÓaya dañı ibtidā itdi tekrār ¹⁵ ħırūna ġaber gönderüp bizüm muķaddemā benden evvel gelen pādīşāhlarımızın bir muġkem ¹⁶ šehri var-ıdı ħāliyə eskiydi varsun anı benüm için Óimāret idi virsün ¹⁷ anuñla anda cemÓ olalum didi ve didüğü šehr šimdi iskenderiyye didükleri šehr-idi ki ¹⁸ ol zamānda ġarāb olmuş-ıdı ħırün bu murādına dañı müsāÓade idüp iskenderiyyeye ¹⁹ dañı vardı anuñ da Óimāretine meşğül oldu bu yañadan kendü de mısır üstādlarından ²⁰ iki biñ nefer miÓmār gönderüp yardım itdi bārij ħırün her yañadan üzerine ²¹ ādem çoķarup iskenderiyyeyi taÓmire başladı ammā her-bār ki gündüz dıvārınuñ bünyādın **57B** ⁰¹ urup bir miķdār yir yapıdururdu gice olduğı gibi ol yapıdurduğı ⁰² yiri yıķarlardı kim yıķduğın bilemezdi yine evvelinden tutardı bunuñ üzerine ⁰³ bir zamān bu ħāl-ıla anuñ bināsına çalışdı elinde her ne kıadar māl var-ısa hep aña ġarc ⁰⁴ itdi turmayup çalışurdu bu ešnāda ġarübā aña biñ sağılır keçi göndermiş-idi ⁰⁵ ki südin bināda işleyen ırğādların vech-i maÓāşlarına šarf ide ol keçinüñ bir çobanı ⁰⁶ var-ıdı gündüz keçiyi yabanda güder aġşam olıcağ yine šehr yanına getürür ⁰⁷ deryā kenārında bir yirde yatururdu ittifāķ gice olduğı gibi deryādan ⁰⁸ bir güzel kıız kııķup çobanuñ yanına gelürdi çoban andan nefsi-i murādın dilerdi ⁰⁹ kıız anuñla bu şartı idüp gel senüñle güreşelüm eger sen beni başarsan sözüñe ¹⁰ kıāyil olayın ve eger ben seni başarsam bu keçilerden baña iki baş keçi virür misin ¹¹ dir-idi çoban ġoş dir idi bu kıavl üzerine güreşürler idi her gice ¹² kıız çobanı başar iki baş keçisin alurdu keçi sürisi giderek eksildi yirinde ¹³ kıalanı da arıķladı zırā çoban kıızuñ derdine düşmüş aslā keçilere baķmaz olmuş-ıdı ¹⁴ ve Óaşķ belāsından kendü de zebün ve ħālı diğerkün-ıdı bir gün ħırün ¹⁵ bir yire giderken ittifāķ çoban-ıla keçi sürisine uğradı görđi azalmış ve kıalancası ¹⁶ dañı arıķlamış turup çobanı çağırtdı yanına getürüp anuñ aslını sordı ¹⁷ ve aña incinmek süretin gösterdi çoban kıorķup kııssayı aña evvelinden āhirine ¹⁸ ħikāyet

eyledi hîrûn çobana gel bu gün geydügün külâh ü libâsuñı baña vir ¹⁹ ben geyeyin keçiyi bu gün ben güdeyin didi ve çobanuñ libâsın geyüp ²⁰ ol gün aḥşama degin keçiyi gütdi ve aḥşam olıcaḡ yataḡlarına iletirdi ²¹ az geçmedin Óâdeti üzere deñizden yine kız çıḡdı çoban-ıla itdügi ḡavlı **58A** ⁰¹ bunuñla dañı itdi güreşdiler bu kerre hîrûn kızını yire urdu tutup baḡladı kız ⁰² çün beni elbette alursız bāri beni ol evvelki yigide vir ki ol baña senden şefḡatlıdır ⁰³ sen beni berk tutarsın didi hîrûn da ehl-i kerem kimse-y-idi anı çobana virdi ⁰⁴ ammā aña ısmarladı kız-ıla ḡalvet olduḡuñlayın bu bizüm bināmuzuñ aḥvālın andan sor ⁰⁵ giceleyin gündüz yapduḡumuz yine yıḡılır gör cāyiz ki bilür ola didi çoban ⁰⁶ anuñla ḡalvet olduḡı gibi sordı kız deñizde baÓzı cānavarlar vardur her gice ⁰⁷ çıkarlar bināñuzı anlar yıḡarlar didi çoban yā buña hiç bir çāre yok mıdır didi ⁰⁸ kız belı vardur saña bir niçe kelimāt ögredeyin anları bir kaç varaḡlara yaz ⁰⁹ varaḡları taşlara baḡla ve kiçirek gemilere bir kaç taşvir yazar naḡḡāşlar girsünler ¹⁰ ol varaḡları taşlar-ıla bile alsunlar öyle vaḡtında gemiler-ile deñiz içinden fülān ¹¹ mevziÓe varsunlar gemilerin orada turḡurup ol varaḡları deñiz içine ¹² atsuñlar saḡlarına şollarına taḡıtsuñlar ve bir pāre orada eglensüñler deñizde ¹³ hiç bir cānavar ḡalmaz illā oraya cemÓ olur şu yüzine çıkarlar ol naḡḡāşlar anlarıñ ¹⁴ sūretlerin kāḡıdlara taşvir itsünler örneklerin alsunlar baÓde-hu ¹⁵ deñizden çıḡduḡları gibi ol sūretlere göre birincden ve taşdan ¹⁶ baÓzı timşāllar düzsüñler yapduḡları binā öñine diksüñler deñiz ile anuñ ¹⁷ mābeynine dızsüñler ol cānavarlar deñizden çıḡup bināya ḡaşd itdüklerinde ¹⁸ kendü sūretlerin göricek ḡaçarlar artuḡ ilerü varamazlar didi ve çobana ¹⁹ didügi kelimāti öğretirdi irtesi çoban kıssayı hîrûna söyledi ²⁰ hîrûn sevindi hemān teḡḡir eylemeyüp çobandan işitdügi üzre hep didüklerin ²¹ itdi artuḡ deñizden cānavarlar çıḡmadı yapduḡları bināyı yıḡmadı şerlerinden **58B** ⁰¹ emin oldılar andan soñra hîrûn tekrār çobana ısmarladı kıza buralara yaḡın yirlerde ⁰² hiç kenz ü define var mıdır sora belki bilür ola didi çoban sordı ⁰³ kız bu ḡarāb olan şehrden şu ḡadar şu ḡadar fersaḡ yirde bir müdevver top ve çevgān ⁰⁴ oynayacaḡ yir vardur tolayısında yedi direk başında birincden yedi temāşıl ⁰⁵ vardur bu timşāllardan her birisi için bir semüz öküz ḡurbān eyleseler ḡanın ⁰⁶ ol timşāl üzerinde olduḡı direge surseler ve öküzüñ ḡuyruḡından ⁰⁷ aña bir ḡıl ile ve tırnaḡıñuñ boynuzıñuñ ḡazındusı ile tütsi virseler ve aña ⁰⁸ bu senüñ ḡurbānuñdur yanuñda olan nesneyi bize salı vir diyüp ⁰⁹ andan soñra her direkden üzerinde olan timşāluñ yüzü her ne yaña ise ¹⁰ aña öte yüz zirāÓ miḡdārı yir ḡiyās idüp orayı ayuñ imtilāsı ve zuḡaluñ ¹¹ istiḡāmeti zamānında ḡazsalar ol yeri elli zirāÓ ḡazduḡdan soñra bir büyük ¹² mermere irilür aña ol öküzüñ ödinden surseler andan mermeri yerinden ¹³ ḡoparsalar altında bir ḡapu bulunur ol ḡapudan aḡaḡa inseler uzunı

elli ¹⁴ zirā^Ö bir laqıma inerler ki nihāyetinde bir kilidlü qapu vardur miftāhı işigi altındadır ¹⁵ ol öküzüñ ödinden ve qanından bāqı qalanı qapuya sürseler ve tüyi ¹⁶ ve boynuzı ve tırnağı qazındusıyla aña tütüsi virseler andan qapuyı açsalar ¹⁷ içine tütünü tağılduqdan soñra içerü girseler qarşularında taşdan ¹⁸ bir şanem vardur boynına bir kiçirek levh aşılışdır ol şanem anlara qarşu gelür ¹⁹ boynındaki levhde orada altundan gümüşden ve cevāhirden ve temāşil ve edviyeden ²⁰ ve Óacāyib ü garāyibden her ne varısa yazılıdur ol yazuya baqıp anlardan ²¹ diledükleri deñlü alsalar olur ammā ne anda yatan meyyite ve ne anuñ üzerinde olan **59A** ⁰¹ esbābından hiç birine degmemek gerekdür zıkr olınan yedi diregüñ üzerinde ⁰² olan temāşillerden her birine böyle itseler evvelkide bulduqları gibi anda da ⁰³ bir hazıne bulurlar bunlar evāyil-i aÓsārda geqen pādışāhların nāvusları ve kenzleridür ⁰⁴ didi çoban kızdān işitdügi üzere bunu da hırūna hikāyet eyledi ⁰⁵ hırūn da gāyet-ile mesrūr oldı hep didüklerin eyledi vāqı^Ö buldı ol ⁰⁶ yirde emvāl ü cevāhirden Óacāyib ü garāyibden vaşfa gelmez nesne eline girdi ⁰⁷ ve dirler ki bulduğı nesnelere içinde altundan mühürlü bir sandūq içinde zebercedden ⁰⁸ bir sürme-dān buldı içinde bir yeşil quhl var-ıdı ve bilesince bir kıızıl cevherden ⁰⁹ bir mıl var-ıdı her ne kimse ki ol mıl-ile bu quhldan gözine çekse ¹⁰ kıoca iken yigit gibi olur saçınıñ ağı qararur ve gözi nūrlanurđı hattā cinleri ¹¹ görür olurđı bundan gayrı altundan bir yılan süretin buldı ki taşra çıkarılssa ¹² gökyüzi bulutlanur yağmur yağdıru başlardı ol süreti örtmeyince gök ¹³ yüzi açılmaz yağmur diñmezdi bunlardan gayrı kara taşdan bir qarğa süreti ¹⁴ buldı ki her neden ki şorsañ ol qarğa cevāb virürdi ve dirler ki ol bulduğı ¹⁵ yedi hazinenüñ her birinde on dürlü bunuñ emşālı Óacıb ve garıb nesne var-ıdı ¹⁶ bunları bulduğına hırūn be-gāyet sevindi hemān şehri binā itmege ve tamāma ¹⁷ irişdürmege iqdām itdi ki aşl murāda ire bu tarafda harübā bu haberi işitdügi ¹⁸ gibi ziyāde bı-huzūr olup anı gam ve guşsa başdı zirā garaızı hırūnı ¹⁹ qarşu ferdāya şalup aña olmayacağ işler havāle itmeg-ile olan mālın çürüdüdüğü ²⁰ anı üzerinden def^Ö itmeg-idi āhir çün hırūn murādı üzere iskenderiyyeyi ²¹ yapup bināsından fāriğ oldı harübāya bildürüp iskenderiyyeye gelmesin **59B** ⁰¹ ve kendü-y-ile Óahdı üzere gerdek olmasın taleb eyledi harübānuñ artuq ⁰² Óözr ü bahānesi qalması aña ba^Özı fāhir döşekler gönderdi ki kendü-y-ile cem^Ö ⁰³ olacağ qaşra anları döşeye ve şöyle haber gönderdi ki hırūn ādemilerin ⁰⁴ üç bölük eyleye kendüsi mısırdan çıqduğı gibi evvel bir bölügin kendüye qarşu ⁰⁵ göndere ba^Öde-hu yoluñ uç başında bir bahşın alduğı gibi bir bölügin dağı ⁰⁶ göndere ve qaçan yoluñ iki bahşına irişe bir bölügin dağı göndere bāri bu fāriq-ile ⁰⁷ cümle yanında olan ādemilerin ve Óaskerlerin kendüye qarşu göndere ve kendü varınca ⁰⁸ harübānuñ yanında bir küçücük hığmet ider kızcugazdan gayrı hādımdan ve

ğayrıdan ⁰⁹ hiç bir ferd olmaya ve bundan ğarazum iskenderiyyeye keşret ü şevket-ile girmekdür ¹⁰ diyü al eyledi āhir gözle alınuñ me'ālī noldı aña nitdi ve bi'l-cümle h̄ırūn dañı ¹¹ her ne didiye anuñ üzerine oldı arada bu kavlı ü qarār olduqdan soñra harūbā ¹² aña bölük bölük her sınıfdan yük yük cehāz ü esbābın gönderi başladı ¹³ her gün bir güne esbāb ve bir dürlü eşqāl gönderürdi kendünüñ mısırdan ¹⁴ ne gün çıkaracağıın taŌyın itmiş-idi vaqt-ı maŌhūd irdügi gibi kendü mısırdan ¹⁵ çıktı h̄ırūn da didügi üzere iskenderiyyeden Ōaskerin üç bölüp evvel ¹⁶ bir bölügin aña qarşu göndermiş-idi tahmın-i eyyām itmişler-idi mısırdan çıktuğı ¹⁷ gün aña irişüp anı qarşuladılar qonduğı yirde bile qondılar harūbā ağulanmış vāfir ¹⁸ taŌāmlar ve şarāblar hāzırlamış-ıdı qonduqları gibi baŌzı cāriyeler ve oğlanlar-ıla ¹⁹ anlara gönderdi aldılar her biri yiyüp içdiler birisi de şabāha çıkmadı hep ²⁰ orada kırıldılar diri çıkancasın dañı mecāl virmeyüp öldürtdi kılıçdan ²¹ geçürtdi yollara yir yir ādemler qomış-ıdı hiç etrāfa haber çıkartmazlar-ıdı **60A** ⁰¹ yolcuları şalı virdürmez-idi nā-gāh sırrı tuyıla bu haber fāş ola h̄ırūn işide ⁰² dirdi bārj çün oradan göçdi yoluñ şülüşine irdügi gibi maŌhūd olan ⁰³ üzere anı Ōaskerūñ şülüşi dañı qarşuladı bunlar da kendüye qoşdı bile qondılar ⁰⁴ bunlara da evvelki bölüğe itdügi ziyāfeti itdi bunlardan da bir dil çıkarmadı andan da ⁰⁵ kalkdı üçüncü bölük irişdi bunlara da evvelki ve ikinci bölüğe geçdügi ⁰⁶ bendi geçdi bunlardan bir aħad diri qomadı baŌde-hu h̄ırūn-ı ğayrāna ve ol ⁰⁷ ğāfil-i nādāna haber gönderdi ben gidince mısra Ōadū qaşd itmiş şimdiye değin ⁰⁸ baña qarşu gönderdüğüñ kimselerüñi mısra beklemege gönderdüm didi ve henüz ⁰⁹ haber aña irişmedin üzerine ılgar itdi göz açdurmadın yanınca bile olan ¹⁰ muŌtemedleri ve niçe ħ^wāśś-ı ricālī-y-ıla iskenderiyyeye irişdi h̄ırūn tuymadın ¹¹ anda gerdek niyyetine yapduğı qaşr içinde ğāfil otururken üzerin urdı ¹² anı Ōasker-ile tolayı aldı ha diyince kendüsi ve dāyesi ve niçe cāriyeleri-y-ile ¹³ müsellaħ ve müreteb Ōale'l-ğafle h̄ırūnuñ üzerine girdi h̄ırūn hay nedür ¹⁴ diyince dāye anuñ yüzine bir siħr idüp üfürdi defŌj Ōaqlın aldı ve elinde baŌzı ¹⁵ siħr esbābı var-ıdı anı üzerine şaçdı hemān h̄ırūnuñ aŌzāsı ditredi ¹⁶ kuvvet ü qudreti qalmadı turduğı yirde qurıdı qaldı ancaq bu qadarca söyleyü ¹⁷ bilüp her kim ki Ōavrata ğālib gelürin dir ol yalan söyler didi ve harūbā ¹⁸ defŌj emr itdi bir tamarından qan aldılar düşmenüñ qanı şifādur diyüp ol dem qanını ¹⁹ içdi orada başını kesdi yapduğı qaşr üzerine dikdi ve buyurdı ²⁰ bulduğı emvāl ü hazāyini yükletdiler taħt-ğāhı olan münüf şehrine gönderdi ²¹ nazm meğer Ōavratdan emın olmaz kişi zāhide olsa ve yāhūd ābide **60B** ⁰¹ var kıyās it nice olur anuñla hāl sāhire olsa ü Ōavrat qa'ide baŌde-hu ⁰² harūbā iskenderiyyede bir menār yaptı üzerine kendü adın ve h̄ırūna ⁰³ ne siħr eyledügin ser-tā-ser yazdı bu haber etrāfda olan pādişāhlara irişdi ⁰⁴ andan qorqıldılar aña

hediye gönderüp anuñla müdürāya başladılar ve emr itdi ⁰⁵ nūbe tarafından mısır haddına bir hısn yaptılar ve bir kıntara itdiler ki nil altından aķardı ⁰⁶ āhirü'l-emr bu hāy ü hūy ü tekāpūy arasında vaķtā Óömri pāyānına irdi ⁰⁷ hasta olup marāz-ı mevte yatdı sizden soñra yirūñize kim pādişāh olsun ⁰⁸ diyü andan sordılar aķrabāsından münāsib hiç bir aħad bulamadı illā bir Óammetesi ⁰⁹ kıızı var-ıdı adına düleyfe dirler-idi anı buldı be-gāyet güzel ve Óāķıle kıız-ıdı ¹⁰ yerine saltanata anı ihtiyār itdi yanına çağırıp atalarınuñ dedelerinuñ arz-ı ¹¹ mısırdı medfūn olan künūzına anı vāķife kııldı ve aña emr itdi ki öliceķ ¹² kendünüñ cesedini kāfūr-ıla terbiyet itdüre ve šāhrā-yı ğarbda yapığı ğehrine ilte ol da ¹³ öldüği gibi vaşiyetin yerine getürdi ol ğehrde aña bir nāvus yapıdurup ¹⁴ anda defn itdürdi ve Óādetlerince cümle māl ü menālın kendü-y-ile bile defn eylediler ¹⁵ andan soñra yerine Óammetesi kıızı meźküre düleyfe pādişāh oldu baÓızılar ¹⁶ bunuñ adına zālifā dirler eğerçi haylı Óāķıle kıız idi bu da zamān-ı saltanatında ¹⁷ çok māl cemÓ itdi dedelerinuñ künūzından niçe nesnelere buldı ammā memleket ¹⁸ zabtında bir miķdār Óacız olup siyāset emrini mühmel ķodi šām vilāyetine ¹⁹ hūkm iden Óamāliķa³⁴ anuñ zabt-ı memleketde Óacz ü ķusūrın işidüp aña ķaşd ²⁰ itdiler muķaddemā zıkr olunan endāhesūñ bir kıız ķarındaşı oğlı var-ıdı adına ²¹ eymen dirler-idi evvel ķaşd iden ol oldu Óamāliķa beglerinden yardım **61A** ⁰¹ istedi aña ceyš-i Óaźim ķoşdılar mısır üzerine yüridi düleyfe aña Óasker ķarşu ⁰² gönderdi Óarişde iki Óasker birbirine ulaşdı orada bir müddet ķarār ⁰³ itdiler aralarında bir zamān muttasıl uğraş oldu iki taraftan çok ādem düşdi ⁰⁴ Óāķıbet düleyfe Óaskeri sınıp münufe ķaçdılar eymen ardlarına düşdi anları ķovdı ⁰⁵ bu yañadan düleyfe de mısır Óaskeriyle šāÓıd nāhiyesine çıķdı eşmūñinde eymen ile ⁰⁶ uğraşmağa aña ķarşu tekrār Óasker gönderdi feyyūmda buluşdılar yine düleyfe ⁰⁷ Óaskeri sındı andan soñra düleyfe memleketüñ nısfın virmek şartıyla eymen ile şulh ⁰⁸ itdi anı bu vech-ile mađrūr idüp döndi ğaflet-ile anuñ üzerin başdı aralarında ⁰⁹ üç ay deñlü tekrār muħkem cenķ ü ķar-zār oldu bu defÓa dağı ¹⁰ eymen ğālib gelüp yine düleyfeyi başdı ķūsa toğrı ķaçırıp ardına ¹¹ düşdi be-gāyet ğayretlü kıız idi ammā neylesün tāliÓi yođ-ıdı nite ki dimişler ¹² naźm neylesün fazlı ķişinuñ tāliÓi yār olmasa açılır mı ğonce şubh aña hevā-dār olmasa ¹³ anuñ-içündür dimiş ol kim bu hālı añlamış tāliÓ olsa kāşķı fazlum benüm var olmasa ¹⁴ bāri düleyfe görđi rüzigār-ı zūr-ķār her-bār kendüye ğaddārlıķ ider ¹⁵ kendüm gösterür

³⁴ Óamāliķa didükleri ferāÓine tāyifesidir ol zamānda yir yüzinde olan ādem ođlanlarınıñ kuvvetlusi bunlar-ıdı memleketleri sāyirlerden çođ-ıdı ve pādişāhlıķları ğayrılardan ulu-y-ıdı mısra anuñçün tamaÓ itdiler ve aslda bunlar nūh payğāmaruñ Óalehi's-selām Óamlık adlu ođlınuñ oğlanlarıdır bunlara anuñçün Óamāliķa dirler

cev şatar ve hemişe şerbetine sem kıatar ğayretinden buña tākāt¹⁶ ğetürimedi kıahr-ı dehr-ile kendüyi otlayup öldürdi yerine mezkūr¹⁷ eyemen pādişāh oldu ki ziyāde cebbār ve cüvān-hor-ıdı pādişāh olduĝı gibi¹⁸ sābıķā kendü-y-ile uğraşanlardan bı-günāh çok kimse öldürdi¹⁹ meĝer bundan muķaddem şām cānibinden Óımlākılerden velıd bin dūmaĝ ki şām cānibinde²⁰ olan Óımlākı pādişāhların ulusı-y-ıdı mısır üzerine Óasker-i firāvān-ıla Óavn²¹ adlu bir begin ğöndermiş-ıdı eyemen-ile düleyfe şaÓıdde biribirleri-y-ile uğraşurken **61B**⁰¹ memleketi hālı bulup mezkūr Óavn Óasker-ile ğelüp mısır içine ğirüp mısırı zābt⁰² itmiş-ıdı cümle hazāyin ve emvālını taht-ı taşarrufına ğetürmiş-ıdı kendüyi ğönderen pādişāh⁰³ velıd bin dūmaĝ anuñ haylı zamān-ıdı haberin almamış-ıdı bir müddet andan haber kesilmiş-ıdı⁰⁴ ihtiyātından kendü de kıalkıp Óaźim Óasker-ile Óavnuñ ardına düşmiş-ıdı ol da⁰⁵ bu ešnāda ğelüp nevāhı-yi mısra irişdi Óavn işidüp anı kıarşuladı varup⁰⁶ mısır içine ğetürdi zābt itdüĝi hazāyin ü emvālı ve taht ü seriri aña tabşurdu⁰⁷ bu yaña mezkūr eyemen düleyfe emrinden fāriĝ olduĝdan soñra mısır saltanatın kendü⁰⁸ elinde bilürdi şaÓıdden kıalkdı mısra velıd bin dūmaĝa ğeldi ki mısırı kendüye⁰⁹ muķarrer ide velıd bin dūmaĝ virmedi mısra kendüsi pādişāh oldu ol hınden¹⁰ taht-ı mısra Óamāliķa oturdu sehere devleti āhir olup Óamāliķa devleti žuhūr itdi¹¹ arz-ı mısra anlar hākim oldılar bu velıd bin dūmaĝ sıĝıra tapdı baÓızlar mısırda¹² evvel firÓavn adı taķılan bu-y-ıdı dirler vilāyet-i mısırda bir miķdār turdu baÓde-hu¹³ aña nil ırmaĝı nereden kııķar ve kııķduĝı yirde mahlūkātın ne asıl tā'ife vardır¹⁴ anı bilmek ve anda dañı varmaķ ārzüsü düşdi üç yıl bu emr için mısırda oturup¹⁵ yaraķ ğördi lāzım olan cümle hevāyicin ğötürüp mısırda zıķr olınan Óavnı¹⁶ yerine kıodı andan kendüsi kıaralar iķlimine toĝrı şavb-ı murāda Óazm-i rāh¹⁷ itdi hiç bir tā'ife üzerine uğramadı illā anları taĝıtdı oñından irildiler¹⁸ kimse kıarşusına turmaĝa kıādir olmadı ve kıaralar vilāyetinden altun bitdüĝi yire¹⁹ uğradı bir Óaźim yer idi ki anda altun çıbuķ gibi biterdi andan dañı ğeçdi şol Óaźim²⁰ ğöle irdi ki cebel-i kıumr altından nil kııķar bir niçe ırmaķ olur andan ol ğöle dökilürdi²¹ ve orada hürmüs düzdüĝi kıasrı ki aşıĝada zıķr olunur ğördi ve heykel-i şemse irişdi **62A**⁰¹ andan dañı ğeçdi cebel-i kıumra yetdi ki bir yüce taĝ-ıdı bir hıle kıurup üzerine⁰² kııķdı öte yanına baķup ğördi ki bir kıara zift deñizi³⁵ üzerinden nil döne⁰³ döne öykelü öykelü aķup ğelürdi ol deñizden burunlarına kıirkın kıohular⁰⁴ ğeldi ol kıohulara tākāt ğetürimeyüp Óaskerinden çok kimse helāk⁰⁵ oldu ğördi hep helāk olurlar defÓı yine aşıĝa indi dirler ki⁰⁶ orada ne ğüneş ğördiler ve

³⁵ baÓızlar buña zift deñizi didükleri ziyāde kıara ve kıarañuluķ olduĝ-ıçındır yoħsa ğirçekden zift ola eyle deĝildir dirler ammā baÓızlar belki şu yerine içinde olan Óayn-ı ziftdür dirler

ne ay hemān güneş tulunduğı zamānda görinen güneş nūri ⁰⁷ şeklinde bir kızıl nūr gördiler andan soñra velīd bin dūmağ döndi yine mısra ⁰⁸ Óazimet itdi bu yaña mısırda Óavn bu haberi işidicek aña Óiśyān itdi emr eyledi ⁰⁹ ol gelmedin śahrā-yı ğarbda münüfden üç günlük yirde kendü-y-içün bir şehir-i ¹⁰ ħaşin yaptılar ki ol medīnetü'l-Óuqqābdur aśağada inśā'-allah medāyin-i arz-ı mısır ¹¹ beyānında tafśil-i ahvālī zikr olinsa gerekdür bārī Óavnuñ emri-y-ile anda ¹² aÓmāl-ı Óacıbe ve tılsımāt-ı ğarībeden çok nesne sūrete getürdiler ħazīnesinde ¹³ olan eśnāf-ı künüz ve cevāhir ü terākīb ü Óaķāķīrdan anda Óadete gelmez nesne ¹⁴ gönderdi içinde ħıfz itdiler velīd bin dūmağ mısra yaklaśduğı gibi kendüsi ¹⁵ ehl ü Óayāl ü hadem ü ħaşemi-y-ile ol şehre göçüp vardı anda qarār eyledi velīd ¹⁶ geldi mısra vāsıl oldu taht-ı saltanatına cülūs itdi dirler ki velīd bin dūmağ ¹⁷ bu yolda kırk yıl eglendi andan toğrı münüfe geldi vilāyet-i mısırda qarār ¹⁸ idüp geldükden soñra mısır ehlini kul idindi mälların ve ehl ü Óayālların ¹⁹ kendüye ħelāl kıldı bu cihetden ħalk aña buđz idüp sögerlerdi (bedduÓā iderler-idi)³⁶ içlerinde yüz ²⁰ on yıl pādiśāhlık itdi aña deġin ki ittifāk bir ġün ava bindi avda aña ²¹ bir yırtıcı cānavar zafer bulup anı yırttı helāk eyledi³⁷ bunu ihrāmlaruñ **62B** ⁰¹ baÓzında medfūndur ihrām anuñ maķbarasıdur dirler andan soñra yerine oğlı reyyān ⁰² ibnü'l-velīd pādiśāh oldu ki kıbt bunuñ adına nehrāvuş dir yūsuf payġāmbaruñ ⁰³ Óaleyhi's-salavat ve's-selām firÓavnı budur Óaynü's-şems şehrin taht-ġāh idindi anda olurdu ⁰⁴ ve Óaynü's-şems şehri zikr olinsa gerekdür memleketde aħsen-i siyāset-ile siyāset ⁰⁵ itdi ziyāde Óāķil ve dānā ve dād ü insāf ehli pādiśāh-ıdı üç yıl mısır ⁰⁶ ħalkından ħaracı refÓ eyledi ve ħazīneleri açdı içinde olan māl-ı firāvānuñ ⁰⁷ ki ħadd ü pāyānı yođ-ıdı niçe pādiśāhlardan ħalmış-ıdı cümlesin fuķarāya ulaśdurdı ⁰⁸ Óaziz-i nıtfır laķablu bir kimseyi ki baÓzılar laķabına ķutayfır dirler vezir idindi aśılda kendü ⁰⁹ ehl-i beytinden idi adına ıtġin dirler idi yanında be-ġāyet Óaziz ü muķarreb-ıdı ¹⁰ emr itdi aña kendü sarāyında ġümişden bir kürş yapıldılar ki ġicede ġündüzde ¹¹ ķapısına gele ġide ol kürş üzerinde oturup dıvān ide cümle Óummāl-ı sultānī ¹² ve küttāb-ı dıvānī öñine ħāzır olalar vezir-i mezkūr cümle ahvāl-ı memleketi ġöre ¹³ kendüsi muśāhibleriyle yimesinde içmesinde Óıyş ü Óişretinde ola emri ¹⁴ üzere Óaziz umūr-ı saltanatı kemā-hüve ħaķķuhā ġörüp ġözleyüp ħazāyin ü emvāl-ı ¹⁵ mısırdan yabana bir ħabbe ķaçurmadı tamām zabt ü ħıfz itdi anuñ saÓyı-y-ıla ¹⁶ ol zamānda ħarāc-ı arz-ı mısır toķsan toķuz

³⁶ be-ġāyet azup içlerinde tecebbür ve tekebbür izġār idüp fevāġişe irtikāb eyledi

³⁷ ve baÓzılar rivāyet ider bu velīd bin dūmaġuñ bir ġün bir diş sızıldı ol dişini çekdürdü tartdılar veznde mısır batmānı-y-ıla on sekiz batman geldi ħattā dirler ki mısır fetġ olıduğdan soñra da gördiler bir ķappānda bu diş-ile terāzūda nesne tartarlar-ıdı

biñ kerre biñ altun-ıdı Óadl-ıla ¹⁷ memleketi ābādān itdi kūrā ü ziyāŖ ve k̄āŖa ü biķāŖ ziyāde maŖmūr oldı ¹⁸ ve pādişāhı kendü hūzūrına koyup ğavgāyı hep kendü başına aldı nehrāvūş ¹⁹ muţāsıl oyunda temāşāda-y-ıdı muşāhibleri-y-ile yir iķer güler oynar-ıdı ²⁰ saltanat emrinden hiç bir işe ķarışmazdı ve hiç bir vaķtda ķıķup ħalkķa ğorinmezdi ²¹ ve hiç bir nesneden şormazdı yılūñ ğunleri şağışınca aña üķ yüz altmış dŖrt maķām **63A** ⁰¹ düzi virmişler-ıdı ki biribirlerine beñzemezdi her biri bir tavrda-y-ıdı ve bir dürlü ⁰² bisāt-ıla dŖşenmiş-ıdı her ğün anlardan birinde Ŗıyş iderdi mertebe-i Ŗıyş ü Ŗişreti ⁰³ bir mertebeye irişdürdi ki āfāķ-ı Ŗālemdе şāyiŖ oldı etrāfdā olan pādişāhlara ⁰⁴ mısruñ saltanatı işi tamām olmış pādişāhı kendü hevā-yı nefsinde ğörüp ⁰⁵ şimdi mısırda saltanatı itğin ider-ımiş diyü taŖn ħaberi perişān oldı ⁰⁶ memleket-i mısra niķe pādişāh tamaŖ itdi anlardan evvel deprenen Ŗamāliķa pādişāhlarından ⁰⁷ ki diyār-bekrde olurlardı ve şām vilāyetine hūkm iderler idi ⁰⁸ ebū ķābūs-ı Ŗākin bin tebhūm adlu bir pādişāh idi ceyş-i ğirān-ıla taĥt-ğāhından ķıķup ⁰⁹ vilāyet-i mısır üzerine yürüdi bu yañadan Ŗaziz daĥı mısırdan Ŗasker cemŖ ¹⁰ idüp beryānis adlu bir muŖteber begleri var-ıdı anı ol Ŗaskere baş ¹¹ idüp gelen Ŗadūlarına ķarşu ğönderdi anlar da ĥadd-ı vilāyet-i mısra ķadem ¹² başmışlar-ıdı ki bu da Ŗasker-ile anları ķarşuladı Ŗñlerine geldi anları ¹³ mısır cānibine ğeķmeğe ķomadı tamām üķ yıl anlar ile cenk itdi aralarında ¹⁴ niķe defŖa şimalar sınımlar oldı āhir ol gelen Ŗımlıķı pādişāh fırsat bulup ¹⁵ mısır Ŗaskerin başdı beryānisi öldürdi andan serĥadlarda olan aŖmāl ü maşāniŖ ¹⁶ ve āşār-ı ķadimeyi yıķa yıķa ve yaķa yaķa ğitdi toğrı medīne-i mısır üzerine ¹⁷ yürüdi bu ħaber medīne-i mısırda işidilüp ķorķu-y-ıla ħalkķ ayağ üzerine geldiler ¹⁸ firŖavnuñ sarāyı ķapusına dirilüp dād ü feryād çağrışdılar reyyān bu mertebede ¹⁹ ğayrete ğelüp ğaflet uyķusından uyandı ĥumār-ı cām-ı meyden ayıldı ²⁰ buyurdı Ŗaskerini yoķladılar eğlenmedin tamām altı kerre yüz biñ Ŗasker-i ²¹ cerrār-ıla Ŗadūsını ķarşuladı yolda bir şāhrāda ikisi buluşup şavaşdılar **63B** ⁰¹ amān virmeyüp ebū ķābūs-ı Ŗımlāķıyı başdı ve şām ser-ĥaddına değin anı ķovdı ⁰² Ŗaskerinden bı-nihāye kimse ķırdı ve vilāyetinūñ ağaķların kesdi dār ü diyārın ⁰³ ħarāb idüp Ŗaskerinden tutduğını memleketleri iķinde yir yir aśa ķodı ve anı ⁰⁴ sıduğı yirde niķe aŖlām diküp üzerine kendü adını ve orada itdüği ⁰⁵ fetĥ ü fütūĥını yazdı ve dirler ki anuñ ardınca tā mūsıla değin vardı şām ehli ⁰⁶ üzerine ħarāc bağladı ve Ŗarişde bir şehr-i Ŗazim yapıdı iķin pūr yat ü yarağ ü Ŗasker ⁰⁷ eyledi şām tarafından memleketinūñ ser-ĥaddı-y-ıdı ol uçları Ŗasker-ile toldurdu muĥkem ⁰⁸ bekciler ve ĥāfiżlar ķoduķdan soñra kendüsi mısra döndi mısra ğeldüği ğibi ⁰⁹ bir ulu dernek eyledi ħalkķ-ı Ŗālemi ayağ üzerine ğetürdi uyur yılan-ıdı ķuyruğın ¹⁰ başdılar ĥarekete ğeldi tamām toķuz kerre yüz biñ Ŗasker cemŖ idüp ¹¹ ğarb cānibine

bir sefer itdi evvel berber vilāyetine irişdi ekşer halkını kırdı ¹² sāyirin etrāf-ı Őāleme perişān eyledi ve baözı-y-ıla bir mişdār māl virmek üzerine ¹³ şulh itdi andan yürüdi afriqıyye ve kırtācana vilāyetinde irdi anlar-ıla ¹⁴ dañı bir mişdār māl üzerine şulh idüp andan dañı geçdi deryā-yı aħdar rüm ¹⁵ deñizine dökildüğü yire irdi ol bir yir idi ki anda kadimü'l-eyyāmdan qalmış baqırdan ¹⁶ niçe asnām var-ıdı orada kendü dañı bir şanem diküp nişān qodı ¹⁷ üzerine adını ve seferinde oraya gelince vākıŐ olan aħvālı hep yazdı ¹⁸ ve ol nevāññi ehlini ħarāca kesdi andan dañı geçdi endülüs vilāyetine vardı ¹⁹ pādişāhı-y-ıla muħārebe itdi niçe eyyām aralarında cenk ü cidāl oldu āñir anuñla ²⁰ dañı bir mişdār māl üzerine şulh itdi andan berber vilāyetinüñ şarqışını tıttup ²¹ deñiz yalılarına toğrı gitdi her ne memlekete uğradı-y-ısa ħalkı aña itāŐat itdi **64A** ⁰¹ anları taħt-ı fermānına getürdi andan cenüb cānibinde gimnās şehrine varınca gitdi ⁰² anuñ ħalkından çok kimse kırdı ve qarañluq deñiz sāhilinde bir şehr var-ıdı ⁰³ aña muqaddemā ümerāsından bir begin gönderdi içindeki ħalk aña çok māl ve niçe nefis ⁰⁴ cevāhir qarşu gönderdiler anlara hiç bu qarañluq deñize ādem gitmiş midür didi gitmemişdür ⁰⁵ dāyimā üzerin bir qara bulut bürür niçe gün üzeri görünmez didiler andan ol ⁰⁶ şehre anuñ ardınca reyyān kendüsi de geldi ħalk anı da qarşuladılar ziyāde taŐzım ⁰⁷ itdiler ve aña ol vilāyetüñ Őacāyib ü ħarāyibinden çok pış-keş getürdiler cümleden ⁰⁸ biri bir qara taş getürdiler ki anı süya qosalar aq olurdu andan dañı göçdi ⁰⁹ qaralar memleketinden zemüm vilāyetine irişdi ki anuñ ħalkı ādem yirler anlara demdem ¹⁰ dirler bir millettür anlardan eline gireni kırdı vāfir kimselerin helāk itdi andan ¹¹ dañı geçdi bir qavma irişdi ki anlarıñ cinsi ādem cinsi-y-ıdı ammā ħilqatları maymün ¹² ħilqatına beñzerdi kiçirek qanatları var-ıdı aña şarılmışlar-ıdı ¹³ ammā qanatlarınıñ yelegi yoğ-ıdı giderek qarañluq deñizi kenārına vardı yolına ¹⁴ nazar itdi gördi üzerlerin bir qorqulu Öazım qara bulut qapladı andan qorqup ¹⁵ hemān oradan döndi şimāl cānibine öte gitdi kıyāvus tağına yitdi ¹⁶ ve anuñ üstinde kızıl taşdan bir timşāl gördi ki bundan öte gitmeñ dönüñ ¹⁷ diyü eli-y-ile işāret iderdi ve gögsinde bundan öte kimse yoqdur diyü ¹⁸ yazılmış-ıdı oradan dañı geçdi medīne-i nühāsa irişdi aña girmege mecāl ¹⁹ olmadı andan yürüdi bir qarañluq dereye irişdi ki içinde bir Öazım ²⁰ hengāme işidilürdi ammā ziyāde qarañluq olmağın hiç nesne görünmezdi ²¹ andan dañı yürüdi bir qum deresine irdi niçe şanemler gördi ki üzerlerin **64B** ⁰¹ geçen pādişāhlarıñ adları yazılmış-ıdı her birin bir pādişāh itmiş-ıdı orada nişān dikmiş-ıdı ⁰² kendü de orada bir şanem dikdi üzerine adın yazdı andan ol qum deresini geçdi ⁰³ qarañluq deñize mutāsıl bir ħarāb yire çıqdı andan niçe qorqulu āvāzlar ve ħavğālar ⁰⁴ ħalebeler işidilürdi Őaskerinüñ ciger-dār bahādurlarından bir qaç kimseler ol āvāzlara ⁰⁵ qarşu vardılar anları niçe Őacıbü'l-ħalk burunları delük

yırtıcı cānavarlar karşıladılar ⁰⁶ ki baŖı baŖını yir ve baŖı baŖıyla talaşur hırıldeşur-ıdı bildiler andan öte ⁰⁷ yol yoğdur dönüp haber virdiler reyyān oradan döndi tekrār ol řum deresine ⁰⁸ uğradı andan geçdiler yürüdiler Őaķrebler memleketine irdiler Őaskerinden çok kimse ⁰⁹ şoķup helāk itdiler ve anlardan od yakmağ-ıla ve baŖı efsūn oķımađ-ıla şurtuldılar ¹⁰ Őaķrebleri kendülerden defŖ itdiler oradan geçdiler bir yire dağı irişüp ¹¹ anda bir ulu ĥaddan ziyāde büyük ve uzun yılan gördiler ki uzunluğı taĥmīnā ¹² bir mīl var-ıdı fīl öñine gelse yutar dişine dağı ilişmezdi anı ölmüş ¹³ şandılar uyurdu üzerine vardılar gördiler diridür kaçdılar efsūnlar oķıyup ¹⁴ anuñ şerrinden emīn oldılar kıbt şöyle zuŖm ider ki reyyān ol yılana bir siĥr itdi ¹⁵ ölince artuķ yürimege ķādir olmadı dirler bārī reyyān andan dağı geçdi ¹⁶ künd şehrine irişdi ki ol zamānda ĥükemā şehri-y-ıdı içinde olanlar ¹⁷ hep ĥükemā ü Őulemā-y-ıdı şehrūñ şapuların bağlayup yakınında bir şarp ¹⁸ tađ var-ıdı yolu şehr içinden-ıdı kendüler andan kaçdılar reyyān ol şehr ¹⁹ üzerinde bir kaç gün tırdı şuları ve azıķları dükendi helāk olmağa ²⁰ yaklaştılar ol şehr ĥalkı aña bir kimse gönderdiler adına sedūs dirler-ıdı ²¹ içlerinde cümleden Őālimleri ve efdalları-y-ıdı ser-tā-ser gevdesin kıl bürimiş-ıdı **65A** ⁰¹ reyyāna buluşdı anı gördüği gibi iy Őömri uzamış mađrūr pādişāĥ ķanda gideyin dirsın ⁰² ecel erdükcüdür yitecek deñlü hod rızķuñ var kendüñi ve Őaskerüñi ne zaĥmete ⁰³ birağursın mālīk olduđuñ mālūñla niçün ķanāŖat eylemezsin saña ğınā viren ⁰⁴ seni bu ķadar Őaskere ķādir kılan ĥālīķuña niçün tevekkül itmezsin didi ⁰⁵ reyyān anuñ sözinden Őacebe vardı aña şuları ķandadur sordı ol da yolın ⁰⁶ şalı virdi ve aña reyyān olduķları yiri sordı bir yirde oluruz ki aña kimse ⁰⁷ varıamaz ve senden evvel dağı aña kimse varmamışdur didi yā ol yirde siz ⁰⁸ ne yirsiz didi sedūs bir ot köki yirüz ki anuñla ķanāŖat itmişüzdür ⁰⁹ ve anı da çok yimez kifāyet miķdārı yirüz didi reyyān yā şuyı nereden ¹⁰ içersiz didi bir çuķurdan içerüz ki aña řar yağmur şuyı irkilür didi reyyān ¹¹ yā bizden niçün kaçduñuz didi size şarışmayalum diyü kaçduķ yoĥsa ¹² sizden ķorķduđumuzdan degül didi reyyān yā issi olduğı zamānlarda nerede ¹³ olursız didi bu tađ altında mađāralar vardur anuñ içinde oluruz didi ¹⁴ yā māl ister misiz size māl vireyin mi didi sedūs mālā ĥırs ehli olan ¹⁵ ve dürlü dürlü yiyüp içmek geyüp ķuşanmaķ isteyen tālib olur biz dünyā ¹⁶ ğıdāsından bir ot-ıla ķanāŖat itmişizdür ĥuşūsā biz ol ķadar mālā ķādirüz ki ¹⁷ anı sen görseñ kendü mālūñdan yigrenürdüñ didi reyyān ol māl nerededür ¹⁸ didi ol Őālim benümle bile gel göstereyin didi ve artuķ söylemeyüp ¹⁹ bir tarafa toğrı alup yürüyü virdi reyyān ĥwāsından bir kaç kimse-y-ile ardına ²⁰ düşdiler bunları bir tađ etegine ildi anlara altun bitdüği yiri gösterdi ²¹ gördiler çibuķ çibuķ yirden ol ķadar altun bitmiş ki ĥadd ü ĥasrı yoķ **65B** ⁰¹ andan anlara bir dere gösterdi ki

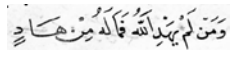
iki yanları tobtolu hâsra gelmez zeberced ve fîrûze ⁰² taşları-y-ıdı reyyân kendü-y-ile bile olanlara emr itdi ol altundan ve cevâhirden ⁰³ diledükleri deñlü aldılar ve götürü bildükleri deñlü götürdiler yine ordularına ⁰⁴ döndiler ol kimse bile geldi ittifağ giderken Óasker içinde bir kaç kimseler ⁰⁵ gördi bir şanemleri var-ıdı anı götürüp giderler aña taÓzım iderler-ıdı ⁰⁶ bı-ihtiyār feryād idüp reyyāna bu nedür yirümüzden çık git yoħsa allahu teÓālānuñ ⁰⁷ bize gāzabı irişür didi anı büte tapmağdan nehy eyledi andan reyyān aña yol ⁰⁸ sordı ol da bildügi üzere şalı virdi ol Óālime vedāÓ idüp didügi ⁰⁹ yola toğrı revān oldu yolda giderken niçe tā'ifelere daħı uğradı ¹⁰ hiç bir yir yoğ-ıdı ki aña uğraya anda bir eđer kıomadın geče gelirek nūbe memleketine ¹¹ irişdi damğalada³⁸ ki ol memleketüñ taħt-gāħıdur bir şanem dikdi üzerine ¹² adın ve tāriħ-i seferin yazdı Óākıbet şihhat ve selāmet-ile gine diyār-ı mısra irişdi ¹³ taħt-gāħı ki münüf şehri-y-ıdı toğrı aña müteveccih oldu veziri sâbıkü'd-diğeri ¹⁴ Óaziz anı işidicek cümle aÓyān-ı vilāyet-ile aña karşı çıkdı buluşdılar ol ¹⁵ gün anuñ kıudümüyla niçe şenlik ve şādilik eylediler Óaziz aña seferinden dönüp ¹⁶ gelince bir mağām binā ıdı virmiş-ıdı reng-āmiz sırcalardan binā ıdı virmiş-ıdı ¹⁷ anda āsumāñı sırcadan bir şarnıç itdürüp ol şarnıcuñ dibinde ġarībü's-şanÓa ¹⁸ ağ sırcadan bir balık itdürmiş-ıdı şu içinden görinürdi reyyān münüfe ¹⁹ geldügi gibi toğrı ol mağāma indi Óazize buyurdi ki kendü-y-ile giden ²⁰ Óaskerini yoklaya gördi tamām toğsan biñ ādem kıusūr gelmiş ve içlerine ²¹ ġurebādan elli biñ kimse kıarışmış mısırdan dönüp gene gelince on bir yıl geçmiş ıdı **66A** ⁰¹ muğaddemā dinen üzere mısırdan çıkdügi vağt Óaskeri toğsan toğuz biñ kerre biñ ⁰² er-ıdı diledi ki Óaskerüñ yüz biñ kerre biñ idüp kesrini tamāma irişdüre memleketi ⁰³ ziyāde Óimāret itmege emr itdi ve nilüñ cānib-i ġaribisinde mermerden kıasrlar bünyād ⁰⁴ itdi üzerlerine niçe aÓlām dikdi andan soñra yūsuf payğāmbār Óaleyhi's-şalavat ⁰⁵ ve's-selām mısra geldi kııssa-ı yūsufda meşhūr olan üzere Óaziz anı şatun ⁰⁶ aldı baÓde-zamānın vākıÓa taÓbiri ħusūsında ħikāyet olinan üzere ⁰⁷ haberi reyyāna degdi anuñ yanında tağarrüb idüp ħazret-i yūsufi otuz yaşında-y-iken ⁰⁸ vezir idindi ve dirler ki maħfı yūsuf payğāmbara imān getürmiş ıdı ⁰⁹ ammā memleketinde fitne ola diyü kıorқыup imānını izhār itmemiş-ıdı ve reyyān arz-ı ¹⁰ mısırdı yüz yigirmi yıl pādişāhlık itdi ve andan soñra yerine oğlı dārüm ¹¹ pādişāh oldu ki buña kıbt derimüş dir be-ğāyet cebbār kıafir-ıdı yūsuf ¹² payğāmbār Óaleyhi's-selām bunuñ zamānında daħı vezir-ıdı gāħ emrin tutar gāħ aña ¹³ muħālefet iderdi bu dārüm zamānında nilden üç günlük yolda

³⁸ damğala nūbe memleketinde nil ırmağı üzerinde bir ulu şehrdür taşdan yüce sūr-ıla müsevverdür nūbe pādişāhınuñ taħt-gāħıdur ve bu nūbe vilāyetinüñ nil kenārınca seksen günlük uzunı vardır

bir gümüş ma'Ödeni ¹⁴ žāhir oldu andan çok nesne taḥsīl itdi bî-nihāye gümüş çıkardı ol gümüşden ¹⁵ kamer adına bir sanem³⁹ düzdi zīrā tāli'Ö-i seretān-ıdı ve ol sanemi atası nilūñ cānib-i ¹⁶ şarkışinde binā itdügi mermer kaşr üzerine dikdi ve anuñ etrafında gümüşden ¹⁷ niçe sanemler daḥı diküp her birine kızıl ḥarīrden libāslar geyürdi ve ol sanem için ¹⁸ her yıl kamer seretān burcına geldügi gibi bir bayram itdi ve yūsuf paygāmbār ¹⁹ Öaleyhi's-selām bu dārūm zamānında vefāt itdi emr eyledi anı pādişāhlar kefeni-y-ile ²⁰ kefenlediler mermerden bir tābūta koyup nilūñ cānib-i ğarbışinde defn eylediler nil ²¹ şuyı ol cānibe meyl idüp cānib-i şarkīyi az başar oldu cānib-i ğarbī ucuzluk **66B** ⁰¹ taraf-ı şarkī kıtlık oldu tābūtın oradan çıkarup cānib-i şarkīde defn eylediler bu def'Öa ⁰² nil cānib-i şarkīye meyl idüp cānib-i ğarbīyi az başar oldu emr bi'l-Öaqs düşdi ⁰³ āhir re'yler buña toğruldu ḥazret-i yūsufuñ śalavātullah-ı Öaleyh ve selāmūh ⁰⁴ tābūt-ı mübāreklerin çıkarup muḥkem berkitdiler şöyle ki içine śu girmekden ⁰⁵ emñ oldu ba'Öde-hu bir ip-ile nilūñ ortasına śarkıtdılar tā orta yirinde śu içinde ⁰⁶ kodılar bu kerre nil kemā-kān ḥālī üzerine olup iki tarafa bile ber-ā-ber ⁰⁷ meyl itdi ucuzluk tarafına Öām oldu ḥazret-i yūsuf Öaleyhi's-śalavat ve's-selām ⁰⁸ tamām yüz yigirmi yaşında vefāt itdi anlardan soñra yirlerine dārūm ⁰⁹ kendünüñ qarındaşı belātıs kāhini vezīr idindi dārūm kendüsi ¹⁰ žālim idi belātıs da žālim idi iki žālim bir yire geldi turmayup ¹¹ dārūmı žulma taḥrīk idüp halkuñ mālını güc-ile alsañ anlara ezā itseñe ¹² dir-idi bu cihetden re'Öāyā aḥvālī diğēr-gün oldu halkdan nā-ḥaḳ bî-nihāye ¹³ māl aldurdu anuñ sebebiyle dārūm māl-ı firāvān cem'Ö itdi vilāyet-i misırda ¹⁴ beyne'l-cebeleyn didükleri yirde taş içinde bir dere kesdi ol derede ¹⁵ emvāl ü cevāhirden śağışa gelmez nesne gömüp üzerine tılsım bađladı ¹⁶ ve anda yine taş içinden bir tar ve tayıncaḳ yol itdi ki aña biñ dürlü belā-y-ıla ¹⁷ gidilürdi ol yoluñ muntehāsında demürden bir kapu var-ıdı bu yol ile ¹⁸ ol kapuya varılurdu orada cinden bir müvekkel ḳomışdı ol kapuyı ¹⁹ beklerdi bir kimse ki ol kapuya kaşd eylese elbette tayınur ol dereye ²⁰ uçar helāk olurdu dirler ki aña yaḳın yirlerde bundan ğayrı niçe ²¹ emvāl-ı keşire daḥı defn itmiş-idi halk bunlara girürler çıkarlardı hemişe **67A** ⁰¹ kapuların açuḳ bulurlardı ammā bunlarda ḳoduğı cümle sikkelü altun idi ⁰² her biri veznde on mişḳāl-ıdı ve her birinüñ üzerinde kendünüñ śüreti ⁰³ var-ıdı her ne kimse ki kapularından girdükden soñra anlardan ⁰⁴ bir altun ala taşra çıkmaḳ istedügi gibi ol kapu üzerine kapanurdu ⁰⁵ anı elinden yine alduğı yire bırakmayınca açılmazdı anuñ içinde ḳalur helāk ⁰⁶ olurdu dirler ki dārūmuñ

³⁹ dārūmuñ bu saneme tapduğı yūsuf paygāmbār aleyhi's-śalavat ve's-selām vefāt itdükdün soñra vāḳı'Ö oldu zīrā anlardan soñra ziyāde azmış-ıdı

varduċca ĥalka žulm ü Óudvānı artdı ⁰⁷ ĥattā bir mešābeye vardı ki her ne yirde bir güzel Óavrat iŝitse aña ādem ⁰⁸ gönderür güc-ile getürdürdi ĥalk içine bu cihetden ıztırāb ⁰⁹ düŝdi anı ziyāde teŝnıÓ iderlerdi her kiŝi ehl ü Óayālı ¹⁰ qorqusından nidesin bilemezdi ŝanıÓatlar battāl oldu il iŝden ¹¹ güçden qaldı soqaqlarda çārsülarda bāzārlarda kimse gezemez oldu ¹² her kiŝi hemān evinde oturur māl ü Óayālını gözler ne vaqt geleler alalar dir-idi ¹³ niçe kerre kendüden kendüye aĝladılar müfıd olmadı belki daĥı ¹⁴ ziyāde azdı ŝikāyet iden ĥalkdan niçe kimseyi bı-günāh öldürdi ¹⁵ āhir anuñ elinden ĥalkuñ tākātı taq oldu cānlarından yigrendiler bi'z-zarūrı ¹⁶ üzerine gülüvv-i Óām idüp sarāyın baŝdılar arqasından saltanatları libāsın ¹⁷ halÓa qaŝd itdiler veziri belātıs anuñ yanına girdi ahvālı aña bildürdi ¹⁸ vezire ĝazab idüp žulmını bilmezlige urdı ĥalka kendüsi çıqup ¹⁹ iÓtizār itdi üzerlerinden üç yıllık harācların defÓ itdi ve anlaruñ ²⁰ fuqarā ü zuÓafāsına bir miqdār māl emr eyledi bir pāre sākın oldılar ²¹ baÓde-hu emr itdi kendü-y-içün aĝaçdan bir qaŝr düzdiler anı bir gemi içine **67B** ⁰¹ qodılar ol qaŝra biner muŝāhibleri-y-ile nil üzerinde seyr iderdi ve ol qaŝrı ⁰² laŝif renkler-ile renk idüp üzerin altun gümiŝ varaqlar-ıla naqŝ itmiŝler-idi ⁰³ ve üzerinde gümiŝden altun yaldızlı bir qubbesi var-ıdı ol qubbe üzerinde ⁰⁴ reng-āmız sırçalardan bir süret qonmiŝ-ıdı ve anda bir ĥacer-i mülevven aŝılmıŝ-ıdı ki anı ⁰⁵ atası maĝribden getürmiŝ-ıdı ve ol qaŝrı iki tabaqa itdürmiŝ-ıdı birinde ⁰⁶ kendüsi ve birinde ĥ^wās-ı ekābiri otururdu bir gün ol qaŝra binüp ⁰⁷ Óādeti üzere nil üzerinde seyrān iderdi ittifaq yine ĥalk anuñ üzerine ⁰⁸ yürüdiler sebebi de bu oldu ki içlerinde benı isrā'ılden bir bölük kimseler ⁰⁹ nil kenārında tururlardı anlardan biri heykeller ĥıfz iden kimselerden ¹⁰ birin döĝdi bir yerin qanatdı pādiŝāh deñiz içinden anı görüp ¹¹ gemiyi kenāra çekdürdi gemiden çıqup ol qavm üzerine yürüdi yanında ¹² olanlara bre qomañ ŝunları didi giderek ĝavĝā büyüdi döĝüŝ uĝraŝa ¹³ mübeddel oldu ĥalkuñ žulm ucından cānı acımıŝ-ıdı pādiŝāhuñ yanında olanlar-ıla ¹⁴ cenge baŝladılar az qaldı ki arada bir fesād ola nefsi-pādiŝāha kürend iriŝe ¹⁵ meger atasınuñ bir sāĥire Óavratı var-ıdı kendü-y-ile gemide bile-y-idi ¹⁶ ol bu ĥālı göricek defÓı bir sihr itdi yir içinden bir tütün peydā oldu ¹⁷ ol cenk iden kimselerüñ gözlerine qoyilup cümlesin kör itdi ¹⁸ uĝraŝdan qaldılar pādiŝāh-ıla olanlar ĝālib oldılar orada dārüm ĥalkdan ¹⁹ niçesin kırdı ve niçesin nil kenārında ber-dār eyledi ĥalka bu defÓa ²⁰ tamām ĝazab idüp eski ĥüyın yine eline aldı nā-ĥāq yire mālların almaĝa ve yine ²¹ Óavratların çekmege ve içlerinden ulucaların ihānet itmege baŝladı bunuñ **68A** ⁰¹ üzerine az geçmedin bir gün yine ol qaŝra binüp nil üzerine seyrāna çıqdı ⁰² ŝu yüzinde gezerken ittifaq ol bindüĝi gemiden çıqup ĥ^wāsından üç nefer ⁰³ kimesne-y-ile bir kiçirek gemiye bindi nā-gāh nilüñ ortasına varduĝı gibi muĥālif ⁰⁴ bir yıl qalkdı bindüĝi

gemiye devürdi kendüsi ve bile olan kimseler ğarķ olup ⁰⁵ orada súya boĝuldılar hêlvâna yakın yirde-y-idi (aradılar) ölüsin güc-ile buldılar súdan ⁰⁶ çıkarup göttürdiler münüfe iltüp anda defn itdiler beyt žālimi sen šaneme ber-hürdār ⁰⁷ olur yā boĝılır súya yā ber-dār olur andan soñra yerine oĝlı maŖdāyūs ⁰⁸ pādišāh oldu baŖzılar buña maŖādiyūs dir ve maŖdān da dirler tabŖı be-ĝāyet ⁰⁹ Ŗadālete māyil idi iller içinde Ŗadl ü dāda āĝāz idi atası raŖiyyet ¹⁰ ķorķusundan anlardan defŖ itdüĝi üç yıllık harācı gene muķarrer itdi ne il ¹¹ hāķķın kendü alur ne kendü hāķķını ilde ķordı ve atası aldıĝı ¹² illerüñ Ŗavratlarını islü islerine virdi ve bir sāhiri vezir idindi ¹³ adına melāde dirler-idi bu da Ŗadālet emrinde kendüye muŖindi egerçi ¹⁴ anuñ zamānında beni isrā'il çoĝaldı evvelā anlara daħl ve taŖarruzı yoĝ-ıdı ¹⁵ ammā soñradan beni isrā'il anlaruñ tapduķları bütlerine taŖn idüp ilāhlarına ¹⁶ daħl eylediler anlara ĝazab eyledi bizden ayrılısunlar başķa yirde olsunlar diyü ¹⁷ emr eyledi anlar da ķıbt içinden ayrıldılar şehruñ bir kenārına çekildiler ¹⁸ şöyle bir içlerine ĝayrı kimse ķarışmadı münüfe yakın yirde varup başķa ¹⁹ mekān tutdılar anda bir mescid yaptılar içinde ibrahim payĝambar Ŗaleyhi's-selām ²⁰ şuñufin oķurlardı ķıbt kitāblarında zıkr ider bir gün maŖdāyūs ²¹ heykel-i zuhala vardı āyinlerince aña tapup Ŗibādet iderken şeytān içine **68B** ⁰¹ girüp aña putı söyledi ben seni memleketüñ ehline hāşā tañrı itdüm anlar üzerine ⁰² ve ĝayrılar üzerine saña ķudret ü kuvvet virdüm uş seni kendüme ber-ā-ber itsem ⁰³ gerek didi bunu gercek şanup bundan kendüye Ŗaceb geldi şeytān ⁰⁴ mekri-y-idüĝin tuymadı zihī cehālet ve hāmāķat ⁰⁵ ki kendüyi maħlūk-ı Ŗāciz-iken hālık-ı Ŗālem ola şandı bu haber ile güne ⁰⁶ yayıldı ol heykele hıdmet idenler pādišāha put söylediĝin biz işitdük ⁰⁷ ve ol hinde bir nūr da gördük diyü halkā haber virdiler şeytān anlara daħı ⁰⁸ mekr idüp gözlerine ve ķulaķlarına anuñ gibi nesnelere taħyil itdürmiş-idi ⁰⁹ halkuñ daħı başar-ı başiretleri baĝlandı āyiñe-i idrāķları pas-ı cehl ile ¹⁰ tondı anı gercek şandılar aña bir vech-ile taŖżime başladılar ki hādd-ı ¹¹ Ŗādetden geçdi varduķca üzerlerine maŖdāyūsüñ heybeti žulümātı çökdü ¹² āhir neŖuzü-billah bilmezlige aña tañrı didiler içlerinde bu đalālet ve cehālet ¹³ muķarrer olduķdan soñra halkā sāyir pādišāhlara müyesser olmayan baña müyesser olduĝın ¹⁴ gördüñüz ve bildüñüz bu baña şanemlerden bir Ŗatādur şükrini bilmek gerekir ¹⁵ üzerüme bunuñ şükrü vācibdür min-baŖd bunu fikr itdüm ki ol şükrāneye ¹⁶ saltanatdan çekilem kendümi maħşūs heykellere Ŗibādet hıdmetine koyam ¹⁷ ve sizüñ emrüñüzü oĝlum ķāşime ismarlayam ve şaħsum sizden ĝāyib olunca gene ben de ¹⁸ oĝlum ardınca ahvāluñuza göz ķulaķ tutam didi ve yirine oĝlı ķāşim ¹⁹ bin maŖdāyūsı ki kendü gibi bu da Ŗımlıķı-y-idi pādišāh dikdi

ba'Ōzılar bunuñ ²⁰ adın eksāmis dirler bārī taqđırin bu ma'Ōdāyūs ardınca pādişāh olan oğlı ²¹ kendü zamānında heremleri yıqmaq istedi mısruñ hūkemāsı qomadılar bunları **69A** ⁰¹ yıqmağa mısruñ harācı yitişmez ve bir de budur ki bunlar iki ulu paygāambarlaruñ qabrlarıdır ki ⁰² biri ādem-i nebī oğlı şış Ōaleyhi's-selām ve biri hürmüsdür ki anı idrīs nebīdür dirler ⁰³ didiler anlaruñ sözleri-y-ile yıqmaqdan vāz geçdi qāşim öliceğ yirine ⁰⁴ qarındaşı aqsās pādişāh oldu ki buña ba'Ōzılar a'Ōsāmis dirler be-her-hāl ⁰⁵ bu altıncı fir'Ōavndur ki Ōacīb ü ğarīb şan'Ōatlara māyil idi halka mülāyemet ⁰⁶ idüp anlara her nesnede vüs'Ōat virdi ve her kişi bildüğü üzere ⁰⁷ bir Ōimāret ihdās itsün ve bir şan'Ōat ızhār eylesün diyü halāyıkı hünere ⁰⁸ terğib eyledi her dileyen bir heykel taşnif idüp eskiyen heyākili ⁰⁹ göñli olan tecđid itsün diledüğü gibi libās geydürsün diyü halka ¹⁰ icāzet virdi ve münüf şehri havālīsinde niçe a'Ōlām dikdi anlar üzerine ¹¹ üstüvāneler qodurdu ki birinden birine yürinürdi ve rüküde ve šā şehirlerinde ¹² ve sāyir medāyin-i ša'Ōidde ve nilüñ aşağa yanlarında çok a'Ōlām-ı pāy-dār dikdi ve üzerlerinde ¹³ odlar yanduracaq çok menārlar itdi ve Ōacāyib tılsımlar bağladı ve gümüşden ¹⁴ bir top işledi ki üzerinde kevākib sūretleri naqş olunmuş idi ¹⁵ ve anı dühn-i šnī ile yağladup münüf şehrinüñ ortasında bir menār üzerinde ¹⁶ qodurdu ve anasınuñ heykelinde kıızıl altundan üzeri savāt şan'Ōatı-y-ıla ¹⁷ qarardılmış bir siyāh zuhal sūreti qodı ve kendüsi hikmet üzere bir ¹⁸ terāzū düzdi ki aña halk be-ğāyet i'Ōtibār iderlerdi ol terāzūnuñ keffeleri ¹⁹ ve keffelerinüñ zencirleri altundan ve sāyir esbābı gümüşden idi ²⁰ ve ol terāzū heykel-i şemsde asılı-y-ıdı hemişe orada tururdu keffelerinüñ ²¹ birisi üzerine haq ve birisi üzerine bātıl lafzı yazılı-y-ıdı ve keffelerinüñ altında **69B** ⁰¹ bir niçe pullar qonmuş-ıdı ki anlaruñ üzerlerine kevākib sūretleri naqş olunmuş-ıdı ⁰² meşelā bir žālim ile bir mažlūm ol terāzū yanına gelürler her birisi ol pullardan ⁰³ eline bir pul alurdu anuñ üzerine murādı olduğın söylerdi andan birerleşī ⁰⁴ ellerindeki pulları ol terāzūnuñ keffelerine qorlar anları tartarlar-ıdı ⁰⁵ elbette žālim qanqısı ise günāhı çok olmağ-ıla anuñ pulı ağır gelür ⁰⁶ ve mažlūm pulı yeyni gelürdi žālim mažlūmdan anuñ-ıla farq olunurdu ⁰⁷ bundan ğayrı her ne kimse ki bir sefere gitmek istese ve yā borclu ⁰⁸ olsa borcından qurtulur mı ve yā seferinden kendüye hayr olur mı ve yā bir ⁰⁹ kimsenüñ seferde bir ğāyibi olsa anuñ ahvālına ittılā'Ōı murād idinse ¹⁰ ve bi'l-cümle dünyā murādlarından her neyi ki murād idinse ol murād niyyetine ol terāzū ¹¹ yanına gelür ol pullardan eline iki pul alurdu birinüñ üzerine meşelā ¹² göñlünde tutduğı işi işlemek ve birinüñ üzerine işlememek niyyetin ider ¹³ ba'Ōde-hu ol pullaruñ birin terāzūnuñ bir keffesine ve birin bir keffesine ¹⁴ qor ikisin tartardı her qanqısı yukaru gelürse anuñla Ōamel iderdi ¹⁵ qur'Ōası rāst gelürdi ve eger

ikisi ber-ā-ber gelse bir ay kıatlanur ol ¹⁶ işi işlemezdi bir aydan soñra terāzū yanına gene gelür vech-i meşrūh üzerinde ¹⁷ bir kırŌa dañı iderdi elbette biri tefāvüt itmeyince olmazdı anuñ-ıla Ōamel iderdi ¹⁸ dirler ki puht-ı naşsar mısır vilāyetine müstevli olduğı vaqt ol terāzūyı aldı bābil ¹⁹ iklimine ilette anda el-Ōıyāzū-billāh oda tapdukları evlerūñ birinde kıodı bunlardan ²⁰ ğayrı bu aqsās zamānında baŌzı üstādlar bir cins bir tenevvür yapıdılar ki odsuz ²¹ içinde etmek bişerdi ve bir cins bir çölmek de işlediler ki odsuz kıaynar **70A** ⁰¹ içinde yimek bişerdi ve bir cins bir bıçaķ da düzdiler ki kıaçan ĥayvānātdan birin ⁰² boğazlamaķ isteseler ol bıçağı kıarşusına diküp tururlardı ol ĥayvān ⁰³ anı görür gelür ihtiyārı-y-ıla ol bıçağa kendü boğazın sürer kendüsini ⁰⁴ boğazlardı bunlardan ğayrı anuñ zamānında sanŌat-ıla bir od işlediler ki şū ⁰⁵ olurdu ve bir sırça düzdiler ki havā olurdu sāyir bunlar emşālī ⁰⁶ anuñ zamānında üstādlar niçe Ōacāyib ü ğarāyib işler işlediler ki andan evvel ⁰⁷ gelen pādīşāhlar eyyāmında işlenmemişdi naẓm şāhlardan olmasa ⁰⁸ himmet eger müşkil iş işler midir üstād hiç ragbet ⁰⁹ olmasaydı ĥüsrevden aña tişe almazdı ele ferhād hiç ve aqsās ¹⁰ atasınuñ veziri öliceķ yerine uşmūn oğlanlarından bir kimseyi vezir ¹¹ idindi adına talmā bin kıūmis dirler-idi boyı kısa şakalı uzun ve gök ¹² gözlü ve sol gözi küçücük ve aqsāķ bir kimse-y-idi ve alnında ¹³ bir siyāh beni var-ıdı ve be-ğāyet kāhin-i Ōālim idi ve nihāyet-i mertebede ¹⁴ bahādur-ıdı aqsās memleketūñ aĥvālın ekşer anuñ eli-y-ile islāh ¹⁵ itmiş-idi anuñ kıuvveti-y-ile çok maŌālim işledi ve āsar kıoymadan çok ¹⁶ ĥarāblar taŌmır itdi nilūñ şarkī ve ğarbi taraflarında niçe şehirler yapıdı ¹⁷ ve saŌıd vilāyetinde niçe melāŌib ü maşāniŌ düzdi ve aqsāsa kııbt tāyifesi ¹⁸ ki kendü gibi yılduzlara tapar kāfirler-idi beni isrā’ılden ki ¹⁹ mü’mınler-idi şikāyet itdiler beni isrā’ılı size kıul itdüm anlar sizūñ ²⁰ kıullarıñuz olsun didi anuñ zamānında kııbtndan her kıankısınuñ bir maşlahatı ²¹ düşse beni isrā’ilden ğüc-ile birini ırğādliğa tutar maşlahatı bitince kıullanurdu **70B** ⁰¹ aķça pul virmezdi söyleyeyin dise bi-ğünāh urur öldürürdi dirler ki ⁰² iskenderiyye menāresi bu aqsās zamānında yapıldı anuñ üzerinde bir āyine ⁰³ tertib itmiş-idi ol āyine içinde cümle rūm vilāyeti ve cezāyir ĥalkı ve anlarda ⁰⁴ her ne işlerlerse ve kendüler üzerinde anlardan her kim kıaşd iderse cümle ⁰⁵ görinürdi andan maŌlūm olurdu aña ğöre tedārüklerin iderlerdi ve deryādan ⁰⁶ bir Ōadūları üzerlerine yürise ol āyine yā bir iş işlerlerdi anı od gibi ⁰⁷ bir Ōaẓım şūŌāŌı kııķardı ol gelen Ōadūları üzerinde düşerdi gemileri-y-ile ⁰⁸ deryā içinde anları yaķar helāk iderdi ve bu aqsās zamānında acı deñiz ⁰⁹ kıaynadı taşıdı vilāyet-i mısırda olan maşāniŌden ve kıurā ü besāyitinden ¹⁰ çok nesne ğarķ eyledi ve āhir aqsās otuz bir yıl ĥalkdan ğāyib oldu ¹¹ anı kimse ğörmedi veziri mezkūr talmā anı odladı öldürdi diyü ¹² ğümān idüp ĥalk anuñ üzerinde yürüdiler tiz pādīşāhumuzı bulı vir elbette

¹³ anı görmek gereküz didiler talmā pādişāhuñuz hâşā tañrılaruñuza yaŌñi ¹⁴ yılduzlara çekildi size oğlı lātısı pādişāh itdi didi halk da rāzī ¹⁵ oldılar yerine oğlı lātis pādişāh oldu ve talmāyı vizāretten ve atasınuñ ulularından ¹⁶ bir kaç kimseyi dağı mansıblarından Ōazl eyledi ve lāhūn adlu bir kimseyi ¹⁷ vezir idindi ve bu lātis be-gāyet kāhin-i Ōālim ve sāhir-i fāzıl idi bu da zamānında ¹⁸ niçe aŌlām yaptı ve çok қaryeler ve ulu şehirler ve Ōacıb heykeller binā itdi ¹⁹ anuñ eyyāmında her cinsden arz-ı mısırda çok maŌdenler bulundu şarқ ü ğarb ²⁰ şahrālarında Ōažim kenzler şakladı ki içinde yeşil kızıl cevāhirden ve reng-āmız ²¹ sırçalardan çok ābādānlık ālātı var-ıdı giderek lātis ziyāde azdı **71A** ⁰¹ be-gāyet cebbār oldu illerūñ Ōavratların oğlanların ve mälların güc-ile çeker ⁰² alurdu riŌāyāyı bu tariқ-ile ziyāde faқir eyledi vezirlikden Ōazl itdügi ⁰³ mezkūr talmāyı şaŌid vilāyetine gönderdi anda beg itdi ol da şaŌide ⁰⁴ varduğı gibi kendüye hāyin olmaқ fikrin eyledi şaŌidüñ mālını ⁰⁵ göndermedi kendü nefsi için zabt itdi muŌtemedlerinden bir sāhir kimse ⁰⁶ var-ıdı ol kimse aña gel saltanat taleb eyle yakında tāliŌüñde bir ⁰⁷ saŌādet görünür didi aña kuvvet-i қalb viridi ol da anuñ sözi-y-ile yüreklendi ⁰⁸ lātisuñ erkān-ı devletine mektūblar gönderdi kendüye anlardan ⁰⁹ itāŌat taleb itdi anlaruñ kimi қabūl kimi redd itdi kimi tevaққuf ¹⁰ gösterdi ve etrāfda olan pādişāhlar da lātisuñ žulmı ve riŌāyāsınuñ ¹¹ andan hoşnūdsuzligi ucından taht-ı mısra tamaŌ itdiler yir yir üzerine Ōaskerler ¹² hāreketе geldi bir niçe pādişāh baş baş begler-ile mısır üzerine leşker ¹³ gönderdiler ki milk-i mısır lātis elinden alalar her taraftan lātisuñ ahvālī ¹⁴ taraldı ve dirler ki cinlerden baŌzı bu talmāya görüñdi eger baña mutiŌ olursañ ¹⁵ ben de saña mutiŌ olayın ve seni mısra pādişāh ideyin didi talmā da murādı ¹⁶ ne ise қabūl itdi anuñ-içün niçe қurbānlar kesdi kesdügi қurbānlardan ¹⁷ biri beni isrā'ilden bir ođlancuқ idi tutup ol cin yolına nā-hāқ yire ol ¹⁸ kāfir anı boğazladı cin de aña muŌāvenet itdi mısruñ ekābirine anuñ dilinden ¹⁹ elçilik iderdi ve ekābirinden baŌzınuñ süretine girür illere anı pādişāh ²⁰ idinüñ diyü delālet iderdi bāri ne eylerse eyledi saltanat emrin aña toğrultdı ²¹ lātis bu hālī tuyup talmāya şaŌid vilāyetinden çekil diyü **71B** ⁰¹ mektūb gönderdi talmā emrin tutmadı sözine muқayyed olmadı üzerine ⁰² Ōasker gönderdi uğraşdılar Ōaskerini sıdı ser-Ōaskeri olanı ⁰³ tutdı ve yine şalı viridi ol da kendüye tābiŌ oldu bu kerre ⁰⁴ lātis kendüsi Ōažim Ōasker cemŌ idüp üzerine yürüdi beglerinüñ ⁰⁵ ekşeri el altından talmā-y-ıla Ōahdlaşdılar lātis aña buluşduğı gibi andan yüz ⁰⁶ çevürüp talmāya döndiler āhir talmā lātısı tutup қatl eyledi andan mısra ⁰⁷ gelüp yerine pādişāh oldu ve kıbt tā'ifesi şöyle zuŌm iderler ki ⁰⁸ hāzret-i müsānuñ şalavātullāh-ı Ōaleyh firŌavnı bu talmā ola şāhiñ budur ki ⁰⁹ anlaruñ firŌavnı velid bin musŌabdur ve bunuñ hāққında dağı ihtilāf vardur ¹⁰ baŌzılar bunu Ōamāliқadandur

dirler zâhirde budur ve baŖzılar bu aŖlda kıbt dandı ¹¹ evvel-i emrinde sâbıkâ zıkr olınan kıŖim-i Ŗimlâkıñnũn ŖubaŖılarından idi ¹² ol zamânda kıbt tâ'ifesi çoğalmıŖ idi pâdiŖâhları öliceğ içlerinden ¹³ mezkûr velid bin muŖŖabı pâdiŖâh eylediler burada devlet-i Ŗamâlika münkariz ¹⁴ oldu devlet kıbt tâ'ifesine intikâl itdi saltanat-ı mısra bunlar ¹⁵ mâlik oldılar dir beher-hâl bu eŖnâda mısırda velid bin muŖŖab adlu bir kimse ¹⁶ pâdiŖâh olup hâzret-i mûsânũn firŖavnı olduğı muqarrerdür yâ ol talmâ ola ¹⁷ ve yâ ğayrı bu velid dağı oldur ki el-Ŗiyâzü-billah meŖhûr olan üzere tañrılık ¹⁸ daŖvâsın eyledi hâzret-i mûsâ Ŗalavâtullah-ı Ŗaleyh anũn zamânında bâŖiŖ ¹⁹ olundu mısır vilâyeti bunũn eyyâmında nihâyet-i mertebede maŖmûr-ıdı hâttâ arâzi-yi ²⁰ mısruñ harâcı yüz biñ kerre biñ dağı on biñ kerre biñ altuna ²¹ iriŖmiŖ-idi eyyâm-ı saltanatında niçe Ŗâlâ kalŖalar yapıdı ve Ŗamık handağlar **72A** ⁰¹ handağlar kesdi ve çoğ Ŗehrler âbâd itdi ve niçe ırmağlar ağıtdı ğâyet-ile ulu ve kudretlü ⁰² pâdiŖâh-ıdı mâl ü Ŗaskeri çoğ-ıdı memleketinũn nihâyeti yoğ-ıdı hâmân ⁰³ adlu bir veziri var-ıdı qurânda kıŖsaları mezkûrdur hâzret-i mûsâ Ŗalavâtu ⁰⁴ İlah-ı Ŗaleyh ve selâmũh münâcâtında yâ rabbı Ŗadũn firŖavnũn yaŖnı bu velid bin ⁰⁵ muŖŖabuñ Ŗömrin niçün uzun eyledũn maŖa-hazâ hâzretũne maŖsûs olan ⁰⁶ emri ki tañrılığdur bu daŖvâ idüp senũn niŖmetũn baŖar didi hitâb-ı Ŗiz-zet ⁰⁷ vârid olup yâ mûsâ ben aña bunca Ŗömür virdüğüm anũn-içündür ki ⁰⁸ anda ehl-i ğmân hũlarından iki hũ vardur anlarũn birisi saha birisi de hayâdur ⁰⁹ diyü buyuruldı ve hâmân ki veziri idi anũn için arz-ı mısırda ¹⁰ olan haliclerden serdûs halicin kazdurdı kazdurmasına ŖürũŖ itdüğı ¹¹ gibi aña her nâhiye halkı bu halici bizüm tarafumuza ağıt diyü yalvarup mâl-ı firâvân ¹² virdiler ol halici bir vech-ile itdi ki evvel Ŗarğı tarafda bir qaryeye uğrar ¹³ andan döner ğarbi tarafda bir qaryeye ağıardı cenûb ü Ŗimâl câniblerinde ¹⁴ dağı bu tariğ-ile ağıtdı ol halicũn Ŗuyı her tarafı baŖdı intifaŖı Ŗâm ¹⁵ oldu her nâhiye halkınũn maŖsûdı yerine vardı halic-i serdûsdan ¹⁶ bu tariğ-ile yüz biñe yağım altun cemŖ idüp firŖavna getürdi kıŖssayı aña haber ¹⁷ virdi firŖavn vay saña iy hâmân pâdiŖâh olan riŖâyâsına ki qullarıdır ¹⁸ Ŗefkat idüp anlarũn ellerinde olan mâllarına tamaŖ itmemek gerek sen anlarũn ¹⁹ ellerinde olan mâlı alur mısın gider bunu var her qarye ehlinden ²⁰ ne alduñsa yine islü issine vir didi hâmân didüğü gibi itdi ²¹ bari bu velid bin muŖŖab biŖ yüz yıl mısırda pâdiŖâh oldu tecebbür ü tekebbür **72B** ⁰¹ bir mertebeye vardı ki âhir qurân-ı qadimde mezkûr olan üzere neŖüzü-billah daŖvâ-yı ⁰² ulũhiyyet eyledi anũn zamânında mısır ehli ki anlara kıbt dirler benı isrâ'ile ki yaŖkũb ⁰³ payğambar oğlanlarıdır ve hâzret-i yûsuf Ŗaleyhi's-selâm zamânında yaŖkũb payğambar ile ⁰⁴ mısra geldüklerinde irkek ve diŖi bir rivâyetde toğsan üç ve bir rivâyetde ⁰⁵ yetmiŖ iki baŖ kimse-y-idiler bu velid bin muŖŖab zamânına gelince mısır

içinde ⁰⁶ sâkin olup nesleri üreyüp niçe kerre yüz biñ kimse olmuşlar-ıdı ⁰⁷ cümle müsülmânlar idiler anlara kıbt tâyifesi be-gâyet cevr ü ta'addı idüp ⁰⁸ irkeklerin kul ve dişilerin câriye idüp diledüklerin bi-günâh ururlar ⁰⁹ öldürürlerdi Óâkıbet hâk sübhâne ve te'âlâ müsâ paygâmbarı gönderdi anı imâna da'vet ¹⁰ itdi ve benî isrâ'ile itdükları ta'addiden anları nehy eyledi kıssa meşhür ¹¹ ve kıurân-ı kıadimde mezkürdur fir'avn imân getürmeyüp tuğyân ızhâr eyledi ¹² âhir hâk sübhâne ve te'âlâ anı cümle kıavmı-y-ıla süya ğarķ eyledi icmâl-ı vâkı'Óa ¹³ budur ki hâk celle ve Óalâ fir'avn ve kıavmına ğarķ Óazâbın göndermelü olduķda evvelâ ¹⁴ hâzret-i müsâya hitâb idüp benî isrâ'ili mısırdan çıkıarup fir'avn dan kaçırmaķ ¹⁵ emr eyledi ba'Ózılar kıavlinca mısırdan çıkduķları ğün benî isrâ'il tamâm ¹⁶ altı yüz biñ dahı yetmiş biñ yetmiş cenk eri kimseler-idi ki içlerinde ¹⁷ yigirmi yaşından aşāa olanın küçücük diyü ve altmış yaşından yukarı olanın ¹⁸ kıoca diyü hisâb itmemişler-idi önlerinde hâzret-i müsânuñ kıarındaşı ¹⁹ hârûn ve ardlarınca hâzret-i müsâ kendüsi anları kıova çıkdı kendü-y-ile ²¹ mısıruñ eşraf ü ekâbirinden ve sâwir kıbt Óaskerinden tamâm yigirmi kerre yüz biñden **73A** ⁰¹ ziyâde kimse-y-ile çıkmış-ıdı hâttâ mısır içinde Óavratlarından ve oğlancuķlardan ⁰² ve hıdmetkârları tâ'ifesinden ğayrı hiç kimse kıomamış cümlesin ⁰³ bile alup gitmişdi hâzret-i müsâ benî isrâ'ili kıulzüm deñizi cânibine alup ⁰⁴ gitmişdi fir'avn bu Óasker-i firâvân-ıla anları kıovup giderken şimdi ⁰⁵ mısırdâ süveys didükleri yirde ardlarından yitdi hâk sübhâne ve te'âlâ ⁰⁶ fir'avnı kıizr olınan cümle kıavm ü Óaskeri-y-ile orada kıulzüm deñizine ⁰⁷ ğarķ eyledi benî isrâ'ili anlaruñ ellerinden hâlâs itdi ba'Óde-hu hâzret-i ⁰⁸ müsâ şalavâtullah-ı Óaleyhi tûra münâcâta gitdi andan benî isrâ'il ⁰⁹ içine ihtilâf düşdi kııssaları vâkı'Ó oldu ki yirinde mufassâl ¹⁰ ve meşrûhdur bu eşnâda bu yaña mısır içi külliya ricâlden hâlî kıalup ¹¹ içinde olanlaruñ hâlî diğer-ğün olıcaķ kıibt tâyifesinden içinde ¹² kıalan hatunlar mısra kendü kıullarından ve hıdmetkârlarından nâ-ğâh bir kimse ¹³ pâdişâh ola diyü kıorķup bir yire cem'Ó oldılar mısıruñ saltanatı huşûsında ¹⁴ tedbir eylediler âhir re'yleri buña toğruıldı ki içlerinde zübbâ kıızı ¹⁵ delüke adlu bir kıibt kıarısı var-ıdı neseb-ile be-gâyet şerife çok yaşlu ¹⁶ ve çok başlu Óaklılu bililü tecrube ehli rûzigâr ğeçürmiş ve çok ¹⁷ nesne ğörmüş tamâm yüz altmış yaşında hatun-ıdı hâttâ bu eclden içlerinde ¹⁸ delüke kıarı dimeğ-ile meşhüre-y-idi anı mısra pâdişâh itdiler ba'Ózılar ¹⁹ buña delüke bint-i zeķķân dirler ve rivâyet olınur bu delüke kıarı ²⁰ mısra pâdişâh olduğı ğibi dört yanında olan pâdişâhlardan kıorķup ²¹ ğötürü vilâyet-i mısır kıurâsı ve medâyini ve mezâri'Ó ü merâ'Óisi ve cibâl **73B** ⁰¹ ü şahârâsı-y-ıla bir diğâr içine alup etraf-ı memâlikine tolayı bir sür-ı ⁰² üstüvâr çekdi memleketi bir hisâr-ı pâyidâr içine aldı ve ol sürüñ ⁰³ taşrasında handaķ kesüp içine sü

açıtıdı yir yir üzerine kıantaralar vaz'ı⁰⁴ eyledi ve ol dıvārdan her bir üç mıl yirde bir cenk erleri turacağ ve yarađ⁰⁵ koyacağ bir ulu kıule ve her bir mıl yirde bir andan küçücük kıulle idüp⁰⁶ her birinüñ içine mu'otemed bekciler kıoyup her birine vağıfeler ta'ıyın itdi taraf⁰⁷ taraf memleketi gözlerlerdi her kıaçan bir taraftan bir yad kimse geldügin⁰⁸ görseler yir yir çāñlar çalarlar biribirlerine haber iderlerdi her kıankı taraftan⁰⁹ olursa olsun bir sā'at içinde mısra kendüye haber irişdürürler-idi¹⁰ ve bu dıvārı altı ayda yapıdı tamām itdi ve bu dıvārdan sā'ıd¹¹ vilāyetinde henüz bağıyye vardur şimdi de hāyıt-ı Őacüz dimeg-ile ma'ŪrŪdur¹² mıkrızı kendü dest-i hattı-y-ıla olan nüshasında muħammed bin el-mes'Ūdı¹³ adlu bir ziyāde yaşlu pırden nađl idüp ben bunu bi'z-zāt anuñ ağzından iřitdüm¹⁴ dir meger zıkr olunan pır bir kıaç nefer yoldaşları-y-ıla sā'ıd vilāyetinde¹⁵ hāyıt-ı Őacüzü seyr iderler-idi ittifağ içlerinden birisi ol dıvāruñ¹⁶ bir kiremüdin kıopardı gördiler hiç bu zamān kiremüdlrine beñzemez¹⁷ hem ziyāde büyük hem gāyet-ile kıalıñ anı elden ele aldılar her birisi bađup¹⁸ fıkr ider andan Őibret alurdı elden ele gezdürürken ittifađ¹⁹ birisi anı elinden dışurdı yarılıp içinden bir dāne bağla çıkıdı gāyet-ile²⁰ cüşşede büyük idi hiç bu zamān bağlaları-y-ıla münāsebeti yođ-ıdı²¹ anı dağı Őaceblediler üzerinden kıabın kıazıdılar gördiler içi şapaşağ **74A**⁰¹ güyā o yağınlarda biçilmiş döğülmüş gibi görünür ne çürümiş ve ne azmıř⁰² anı pāreleyüp ol kimselerden her birisi bir pāresin yedi ařlā⁰³ tu'Ūmına tağayyür gelmemişdi sübhān-allah rızđ hālı Őaceb nesnedür ke'enne-hu⁰⁴ niçe biñ yıldan berü ol bağla dānesi ol kiremüd içinde anlar için⁰⁵ şağlanmış-ıdı naşıbleri-y-imiř tağdır-i hāđđ-ıla ol hınde řāhiblü řāhibine iriřdi⁰⁶ naşıblü naşıblerin buldılar *كُنْ عَمَلًا نَفْسًا حَتَّى تَسْتَوِي رِزْقًا* bāri delüke⁰⁷ kıarı mısırda pādiřāh olduğdan řoñra mısır içinde olan Őavratlar ersüz⁰⁸ olımadılar delüke icāzeti-y-ile kimi kıulın āzād ider aña varur kimi⁰⁹ icāre-y-ile tutulmış hığmet-kārina varurdı ammā anlara řu řart-ıla varurlardı ki¹⁰ kendülere tanışmadın erleri hiç bir nesne işlemeye Őavratlar āmir erler memür¹¹ olalar evvelden nice hığmet-kārları idilerse şimdi dağı eyle¹² olalar anlara erlenmeyeler dirler ki bu zamānda dağı mısır hāđı Őavratlarına¹³ mağlüb olup anlaruñ zabtlarına kıādir olamadıkları tā ol zamāndan kıalmıř¹⁴ hāldur içlerinde Őādet olmağ-ıla bu hālet memlekete rāsiha olmuşdur hiç¹⁵ bir vech-ile izāleye kıābil degüldür ve bu delüke kıarı sihr Őilminde ve tılsımāt¹⁶ Őilminde dağı māhire-y-idi vilāyet-i mısırda bir bürbā dızetmiş-idi ol bürbāda¹⁷ hāyvānāt süretlerinden niçe süretler taşvır itdürmiş-idi kıurı cānibinden¹⁸ mısır vilāyetine gelenlerüñ kendülerini ve tavarlarını at mıdur ve deve kıatārı mıdur¹⁹ her ne ise ve deñiz cānibinden gelenlerüñ dağı kendülerinüñ ve gemilerinüñ²⁰ kıayık

midur qadırğa midur ve ğayrı cins gemi midür her ne ise cümlesin ²¹ ol bürbāda taşvır itdürmiş ve cemîŖisini ĥarekāt-ı felekiyye ile bağlamış **74B** ⁰¹ tılsım itmiş-idi şöyle ki yaşdan ve yā qurıdan üzerlerine bir Ŗasker hücum eylese anlar ⁰² şeklinde ol bürbāda itdükleri süretleri hemİN ol Ŗadū geldüği tarafa ⁰³ ĥareket iderdi andan üzerlerine ne cānıbden Ŗadū yürüdüğin bilürler-idi defŖı ⁰⁴ ol bürbāda olan yā kendülerinüñ ve yā tavarlarınuñ ve yā gemilerinüñ süretlerine ⁰⁵ bu yañada bir iş iderlerdi ol iş bi-Ŗaynihi ol Ŗaskere irişür gelmedin yolda ⁰⁶ cümlesi helāk olurdu meşelā ādemlerinüñ ve yā tavarlarınuñ süretlerinüñ ⁰⁷ bu yañada gözlerine ururlar çıkarur gibi olurlardı ve yā gemileri süretlerin ⁰⁸ bir nesne-y-ile delerlenürlerdi ötede gelen Ŗaskerüñ bi-Ŗaynihi kendülerinüñ ⁰⁹ ve yā atlarınuñ tavarlarınuñ gözleri çıkar cümlesi kör olurdu ve gemileri ¹⁰ delinür ğarqa varurdu bu tarıq-ile ol Ŗasker kırılır giderdi bārı ¹¹ beride ol süretlere her ne belā resmin ki iderler-idi elbetde ol belā bi-Ŗaynihi ¹² yolda gelen Ŗaskere irişse gerek-idi baŖŖızlar eydür bu bürbāyı delüke ¹³ kendüsi itmemişdür ol zamānlarda tedvere adlu bir sāhire qarı var-ıdı ¹⁴ içlerinde be-ġāyet qadr ü kıymetlü ve firŖavn zamānında daĥı ziyāde ĥürmetlü sāhire-y-idi ¹⁵ delüke aña haber gönderdi memleketümüzde ricāl qalmanı üzerümüze aŖdā hücum ide ¹⁶ diyü qorqaruz bize bir tedbir idi virseñ anuñla şerr-i aŖdādan emİN olsayuz ¹⁷ didi ol sāhire de münüf şehrinüñ ortasında taşdan zıkr olınan bürbāyı ¹⁸ vech-i meşrūĥ üzere tertıb idi virdi ve aña dört yanında dört qapu qodi ¹⁹ cevānib-i erbaŖasından gelecek Ŗadū-y-içün zıkr olınan süretler tılsımını bağladı ²⁰ hiç bir yañadan aña Ŗadū girmeye qabiliyyet qalmanı andan delükeye haber gönderdi ²¹ işde size bir iş işleyü virdüm ki deñizden ve qaradan her qanqı cānıbden **75A** ⁰¹ olursa olsun size Ŗadū gelmeye mecāl qalmanı her gelen helāk olur ĥişāra ⁰² ve ricāla ihtiyācuñuz olmaz didi vāqıŖā etrafıdan mısır üzerine niçe Ŗadūlar ⁰³ qasđ itdi içlerinde er qalmamış şimdi mısra Ŗavratlar ĥükm iderimiş diyü ⁰⁴ bir qaç pādişāhlar Ŗasker çeküp mısır üzerine yürüdi maŖlüm olduğı ⁰⁵ gibi ol bürbāda olan tılsımlarına mürācaŖat itdiler vech-i meşrūĥ üzere ⁰⁶ anda idecek Ŗameli işlediler ol gelen Ŗaskerlerüñ her birin bir tarıq-ile helāk ⁰⁷ eylediler ol bürbānuñ haberi cihān pādişāhları içinde şāyiŖ oldu ⁰⁸ andan soñra mısrdan dest-i tamaŖı keddiler berr ü baĥırdan kimse aña qasđ itmez ⁰⁹ oldu selef ü halef Ŗulemā bundan şübhe itmemişlerdür bu esrār-ı tabıŖat ü ĥwās-ı ¹⁰ eşyādandır ki ĥayvānātta ve aĥcār ü nebātātta irādet-i ĥaqq-ıla qonmuşdur ¹¹ nihāyet evqāt-ı felekiyye ve ittisālāt-ı ecrām-ı Ŗulviyye gözlenüp idilmişdür ¹² tılsımāt Ŗilmi ĥaqqdur kezālik siĥr daĥı ĥaqqdur bunlar siĥr-ile de olsa baŖıd ¹³ degildür bu delükenüñ aĥvāl-ı siĥri maŖrūfdur zıkr olınan aĥvālında ¹⁴ ehl-i mısır şek eylemezler ekşer-i Ŗulemāı bunı tārıĥ-i mısır kitāblarında ¹⁵ yazmışlar hiç buña inkār

itmemişlerdür biz de cümle mısır ahvālında yazduğumuzı ¹⁶ anlar ağzından hikāyet iderüz bārī zıkr olınan tariğler-ile ol ¹⁷ qarī hūsn-i tedbjr idüp vilāyet-i mısırī tamām yigirmi yıl aŖdādan qor-ıdı ¹⁸ aña degin ki ekābirleri ve uluları oğullarından dergon bin baltūs ¹⁹ adlu bir yigit yetişdi anı pādişāh itdiler burada Ŗamālika devleti münkariz ²⁰ olup devlet-i aqbat žuhūr itdi delūke qarınıñ itdügi hūsn-i tedbjr-ile ²¹ kendüden soñra dañı tā puht-ı naśsar beytü'l-mağdise gelüp benī isrā'ile gālib **75B** ⁰¹ olup dār ü diyārların harāb idince vilāyet-i mısır bu mābeynde dört yüz yıl ⁰² miğdārı aqbat elinden çıkmayup vilāyet-i mısra kıbt tā'ifesi hūkm ⁰³ eyledi ki evvelkileri bu dergon bin baltūs-ıdı bundan soñra oğlı ⁰⁴ tūdis adlu bir kıbt dañı pādişāh oldı andan soñra bu tūdisüñ qarındaşı ⁰⁵ liqāş andan bir qarındaşı dañı marīnā andan bu marīnā oğlı istimādīs (andan belūtıs bin menāqıl) adlu bir kıbt dañı andan ⁰⁶ bunıñ oğlı mālūs andan (bu mālūsüñ qarındaşı) menāqıl andan bu menāqıl oğlı beyle nām kıbtīler pādişāh oldılar ve bu beyle ol ⁰⁷ firŖavndur ki süleymān paygāambar Ŗaleyhi's-selāmuñ oğlı rehūbŖumuñ üzerine ⁰⁸ yürüdi mısırdan Ŗasker çeküp vardı beytü'l-mağdise harāb itdi ⁰⁹ benī isrā'ilden niçe kimse öldürdi (tamām yüz yigirmi yıl mısırda pādişāhlık itdi büyük firŖavndan soñra saltanatda bunıñ mertebesine irmiş firŖavn yoğ-ıdı giderek ziyāde azdı āhir haq teŖālā emri-y-ile anı ayı yire urdı boynı üzilüp helāk oldı) ammā yehūd kitāblarında mezkūr ¹⁰ olan üzere rehūbŖum zamānında benī isrā'il üzerine yürüyüp diyār-ı beytü'l-mağdise ¹¹ harāb iden firŖavn şışākdur dirler bārī bu şışākdan soñra puht-ı naśsar ¹² diyār-ı mısırī harāb itdügi zamāna gelince ki mısırda firŖavn-ı aŖrec ¹³ pādişāh-ıdı dört yüz yıldan ziyāde bu mābeynde mısırda kimler pādişāh ¹⁴ oldukları meşhūr degüldür ammā puht-ı naśsar hüruc itdügi zamānda mısırda ¹⁵ kıbtīlerden bu firŖavn-ı aŖrec pādişāh-ıdı ki adı kumes idi puht-ı naśsar ¹⁶ diyār-ı kudsı yaqup benī isrā'ili oradan tağıdıcaq ittifaq anlardan bir tāyife ¹⁷ puht-ı naśsardan qaçup mısırda zıkr olınan kumes yanına geldiler ki ¹⁸ firŖavn-ı aŖrec dimeg-ile maŖrūfdur ol zamān da Ŗaskeri çok kuvvetlü pādişāh-ıdı ¹⁹ anları hoş gördi puht-ı naśsar bunı işidüp kumese haber gönderdi ²⁰ ol benden qaçup saña varan benī isrā'il tā'ifesin baña gönderesin ²¹ yoħsa senüñ üzerüñe varurın didi kumes dañı sözine muqayyed olmadı **76A** ⁰¹ anları aña göndermedi ve puht-ı naśsara sögdi puht-ı naśsar işidüp incindi ⁰² Ŗasker-i girān-ıla mısır üzerine yürüdi kumes dañı Ŗasker çeküp ⁰³ anıñ-ıla cenge mübāderet itdi aralarında tamām bir yıl cenk oldı Ŗāqıbet ⁰⁴ puht-ı naśsar gālib gelüp kumesüñ çerisin baśdı ve kendüsin ⁰⁵ tutup aśdı ve mısır ser-tā-ser esir idüp içinde halkından ⁰⁶ bir ahād bāqı komadı cümle hānümānların yağmaladı ve mısır oda urup ⁰⁷ harāb ve yebāb itdi bu hāl üzerine mısır tamām kırk yıl harāb yatdı ⁰⁸ her yıl nil taşardı mezāriŖinde zirāŖat idecek kimse yoğ-

ıdı ⁰⁹ zāyiŖ olur giderdi bi'l-āhire kırk yıldan soñra puht-ı naśsar mısırı yine ¹⁰ beni isrā'ile virdi içlerinden bir kimseyi anlara pādişāh idüp mısra ¹¹ gönderdi gelüp yeñi başdan mısır Ŗimāret itdiler puht-ı naśsar ¹² tarafından mısırı zabt eylediler ol zamāndan soñra mısır evvelki revnaķı ¹³ bulamadı hāl-ı tedenni üzerine oldu giderek mısır anlar elinden dañı ¹⁴ çıķup anlardan soñra bir zamān furs pādişāhları eline düşdi ¹⁵ ki eski mısırda ķaşr-ı ŖemŖi yapan leşrehûş anlardandır ve tahrāst-ı tavil dimeg-ile ¹⁶ maŖrûf pādişāh da anlardandır ki ebķurāt hākım bunuñ ¹⁷ eyyāmında-y-ıdı bunlardan soñra dañı tā iskender-i yūnāñi žuhūr itdügi ¹⁸ tārīhe gelince niçe zamān mısır vilāyeti furs pādişāhları tarafından ¹⁹ zabt olundu anların begleri hūkm iderler-idi andan soñra ²⁰ tā ki iskender-i yūnāñi žuhūr itdi ki yūnān pādişāhlarındandır ki ķaramān ²¹ vilāyetlerine ve zū'l-ķadrlü vilāyetine ve haleb devāyirinden ve diyār-bekrden **76B** ⁰¹ ve Ŗirāķ-ı Ŗarabdan niçe memleketlere hūkm iderlerdi ve bu iskenderüñ atasına ⁰² fileboş dirler-idi taht-gāhı makedūniye Ŗehri-y-idi ve bu iskendere ⁰³ iskender-i rümj dirler bu da egerçi ekşeri memālik-i dünyāya hūkm itdi ⁰⁴ ammā Ŗahīh budur ki ķurān-ı ķadimde žikr olunan bu iskender degildür ⁰⁵ belki ol hımyerden ŖaŖb bün er-rās adlu bir pādişāhdur ki yedi iķlime ⁰⁶ hūkm itmiş-idi ve sedd-i ye'cūci dañı ol yapmış-ıdı bu iskender-i rümj ⁰⁷ evvelā mağrib memleketlerine ve mısır taraflarına yūriyüp bu eķālimi aldı ⁰⁸ vilāyet-i mısırda olan meşhūr iskenderiyye Ŗehrini ol zamānda binā idüp ⁰⁹ anı taht-gāh idindi dirler ki bundan ğayrı on bir Ŗehr dañı yaptı ¹⁰ cümlesine iskenderiyye diyü ad urdı andan dönüp diyār-ı Ŗaceme sefer itdi ¹¹ meşhūr olan üzere Ŗacem pādişāhı dārā-y-ıla cenk itdi anı baśdı ¹² fāris memleketine ve ekşer-i eķālīm-i rūma müstevli oldu andan dārāyı ¹³ öldürüp hindūstān seferin eyledi sīn vilāyeti etrāfin ki çin ¹⁴ didükleri yirdür aldı andan döndi taht-gāhı olan mezkūr iskenderiyye ¹⁵ Ŗehrin özledi yolda gelürken vefāt itdi henüz otuz altı yaşında-y-ıdı ¹⁶ ancak on üç yıl pādişāhlık eyledi bu kadar az müddetde ekşer-i eķālīm-i cihāna ¹⁷ hūkm itdi Ŗāķil ü dānā ve pır-i Ŗāķl cūvān-ıdı ekşer vūzerāsı ¹⁸ Ŗulemā ü hūkemā-y-ıdı arestā tālīs hākım hem h^wācesi ve hem ¹⁹ veziri-y-ıdı ve bir veziri de erastū-y-ıdı bu hūkemā-yı yūnān ²⁰ ve fuzalā-yı devrān tedbirleri-y-ile az zamānda çok memālike mālīk oldu ²¹ vefāt itdügi vaķt pādişāhlığı oğluna tekellūf itdiler ķabül itmedi **77A** ⁰¹ cihān bunca hāy ü hüyı ü cüst ü cūyıyla atama bāķi ķalmadı baña ⁰² neylese gerek diyü köşe-i Ŗuzlet ihtiyār itdi ķabāyı Ŗabāya seriri hāsira ⁰³ deĝişdi iskenderüñ memāliki ol cihetden yadlar eline düşdi her bir ⁰⁴ memleketine bir tē'ife tağallüb itdi ol zamānda vilāyet-i mısır dañı ⁰⁵ batālise ellerine düşdi ki yūnān begleri-y-ıdı bunların her birine ⁰⁶ batlamyūs dirler-idi ki yūnānca maŖnāsı ziyāde uğraşıcı demek olur ⁰⁷ Ŗāmmeten vilāyet-i mısra ve Ŗām vilāyetinüñ

ba'Ōzına ve mağrib vilāyetine iskender-i ⁰⁸ yūnāniden soñra bu batlamyūslar hūkm eylediler ki ba'Ōzılar qavlinca on üç ⁰⁹ kimse-y-idiler ki biri biri ardınca pādişāh oldılar cem'Ōā müddet-i ¹⁰ saltanatları iki yüz yetmiş beş yıl idi anlardan soñra vilāyet-i ¹¹ mısır qayāsıra-ı rūm ellerine düşdi ki henüz zıkr olunur ve ol on ¹² üç batlamyūsüñ evvelkisi şesūs ibni'l-Ōavr adlu pādişāh-ıdı ki ¹³ laqabına mantikī dirler-ıdı vilāyet-i mısırda yigirmi yıl pādişāhlık eyledi ¹⁴ andan soñra ikinci batlamyūs pādişāh oldu adı feylūdūs idi ki ¹⁵ yūnānca ma'Ōnāsı qarındaşın seveci demek olurdu bu da vilāyet-i ¹⁶ mısra otuz sekiz yıl hūkm eyledi bu ol batlamyūsdur ki anuñ-içün ¹⁷ tevrātı Ōibrānī dilden yūnānī dile tercüme idi virdiler ve pādişāh ¹⁸ olduğı gibi eşir bulduğı yahūdīleri cümle zindāndan āzād eyledi ¹⁹ bundan soñra üçüncü batlamyūs pādişāh oldu ki adı ūrāhītus ²⁰ idi mısırda yigirmi yıl pādişāhlık itdi andan soñra dördüncü ²¹ batlamyūs pādişāh oldu adı felyuv batūr idi ki yūnānca ma'Ōnāsı **77B** ⁰¹ atasın seveci demek olurdu bu da mısırda on yıl pādişāhlık eyledi andan soñra ⁰² beşinci batlamyūs pādişāh oldu ki adı aqniqiyus idi mısırda yigirmi dört ⁰³ yıl pādişāh oldu andan soñra altıncı batlamyūs pādişāh oldu ki adı ⁰⁴ felyuv batūr idi ki yūnānca ma'Ōnāsı anasın seveci demek olur bu da vilāyet-i ⁰⁵ mısırda otuz beş yıl pādişāhlık eyledi andan yedinci batlamyūs pādişāh ⁰⁶ oldu ki adı ūrāhītus idi ki yigirmi toquz yıl pādişāhlık itdi andan ⁰⁷ sekizinci batlamyūs pādişāh oldu ki adı sūfirā-y-ıdı ki bu da vilāyet-i ⁰⁸ mısırda on altı yıl pādişāhlık eyledi andan soñra toquzuncı batlamyūs ⁰⁹ pādişāh oldu ki adı şideyrītus idi bu da vilāyet-i mısırda toquz ¹⁰ yıl pādişāhlık itdi andan onuncı batlamyūs pādişāh oldu adı ¹¹ iskenderūs idi dirler ki bunuñ anası zenc pādişāhlarından ¹² birinüñ qızı-y-ıdı atası anası-y-ıla gerdek olduğı gice anuñ bedeninden ¹³ bir çirkın rāyiha tıydı buyurdu anı senderūs şuyı-y-ıla yudılar ¹⁴ anuñ-içün oğlına iskenderūs didiler bu da mısırda üç yıl ¹⁵ pādişāhlık itdi andan on birinci batlamyūs pādişāh oldu adı ¹⁶ qaylūdūs idi bu mısırda sekiz yıl pādişāhlık itdi andan soñra ¹⁷ on ikinci batlamyūs pādişāh oldu adı dīşūsiyus idi bu da ¹⁸ mısırda yigirmi toquz yıl pādişāhlık eyledi andan soñra bunlaruñ ¹⁹ āhirkileri on üçüncü batlamyūs pādişāh oldu ki qalūbatrā adlu ²⁰ bir qız idi ve bu batlamyūslerden birinüñ qızı idi ammā qanqısınuñ qızıdır ²¹ ma'Ōlüm degildür gāyet-ile Ōāqıle hatun-ıdı vilāyet-i mısırda yigirmi iki yıl **78A** ⁰¹ pādişāhlık itdi ve bu qalūbatrāda batlamyūsleruñ devleti āhir oldu iskender-i ⁰² rūmī öldüğinden iki yüz seksen ikinci yılda bu qalūbatrānuñ saltanatı ⁰³ zamānında qayāsıra-ı rūmdan ağıştuş qayşar ki Ōarab āña ağıstus dir sin-ile ⁰⁴ mısır üzerine Ōasker çekdi ve ibtidā qayşar laqabı ile mūlaqqab olan bu-y-ıdı ⁰⁵ meger vilāyeti hīninde anasınuñ qarının yarmışlar-ıdı andan anuñ-içün ⁰⁶ buña qayşar diyü laqab qomışlar-ıdı ki dillerince ma'Ōnāsı yarılıp çıkarılmış ⁰⁷ demek olur bundan soñra

dağı evâyilde naşārā zamānında rüm pādişāhlarına ⁰⁸ kayşar dimek andan qalmışdur yūnān pādişāhlarına batālise dimekleri gibi ⁰⁹ anlara da kayāşıra dirler-idi bārī zikr olınan ağıştuş kayşar tārih-i mezkūrda ¹⁰ taht-gāhı olan rūmiyye şehrinden deñizden ve qurudan Óasker-i firāvān-ıla ¹¹ vilāyet-i mısır üzerine yūriyüp vardı üç yıl pey-ā-pey mısır Óaskeri ile cenk ¹² itdi Óākıbet mezkūre qalūbatrāya gālib olup defÓāt-ıla Óaskerin münkesir ¹³ kıldı ol zamānda vilāyet-i mısruñ taht-gāhı iskenderiyye şehri-y-idi ¹⁴ qalūbatrā qaçup şehir içine girdi qapuların baqladı ağıştuş kayşar ¹⁵ Óasker-ile gelüp deñizden ve qurudan iskenderiyyeyi muhāşara itdi Óākıbet ¹⁶ qalūbatrā gördi ağıştuş kendüye galebe ider iskenderiyyeyi elinden ¹⁷ alur her vech-ile kendüden ümüdi kesdi gayretinden Óadū eline düşemiz ¹⁸ diyü kendüsini öldürdi ammā bir vech-ile öldürdi ki öldüğinden soñra ¹⁹ Óadūsından intikāmın aldı qanın yirde qomadı zihī Óaql ki anı qullanan peşimān ²⁰ olmadı ve anı cemÓ iden perişān qalmadı meger kendüden ümüdi kesdügi ²¹ zamānda mısır diyārında melike dirler bir ziyāde ağılu yılan olur anuñ birin buldurmış-ıdı **78B** ⁰¹ bir hoqqā içine qoyup şaqlardı bir gün ki eyyām-ı Óömrinüñ āhiri-y-idi emr itdi ⁰² öñine bir miqdār gökçek qoñulu reyāhñn otları getürüp qodılar ⁰³ ki her birinüñ hoş rāyihası cān dimāğını bī-hüş iderdi bī-ihtiyār anları ⁰⁴ gören sunup anlardan almamaq olmazdı pādişāhlara lāyiq ezhār ⁰⁵ ü reyāhñn-idi meşelā gül ü reyhān ve süñbül yāsemñn idi andan tahtı üzerine ⁰⁶ qaçup oturdu ol yılanı istedi hoqqasıyla öñine getürdiler hoqqayı eline ⁰⁷ alup qapağın açdı yılanı kendü üzerine şalı virdi ol afÓı anı soqup ⁰⁸ defÓı öldürdi andan yılan ol yanındağı otlar içine girüp şaqlandı ⁰⁹ bunı itdügi ol ān idi ki ağıştuş iskenderiyyeyi alup kendünün ¹⁰ sarāyı üzerine gelmiş-idi ve atından inüp silāhı-y-ıla anuñ olduğı qaşrdā ¹¹ üzerine girmiş-idi tahtı üzerinde gördi yatur anı diri sanup ¹² yanına vardı gördi ölmüş yanında latif çiçekler ve dürlü reyāhñn ¹³ otları döğülmüş turur pādişāhlar tıbāÓı muqtażāsınca ki āb-ı revān gibi ¹⁴ şāfi-meşreb olurlar qalblarında hñle ü hudÓa ü mekr ü telbīs olmaz ¹⁵ bī-meħābā sunup ol reyāhñnden bir miqdārın alayın diyince içinde yılan hāzır ¹⁶ tururdu hemān sıçrayup ağıştusı barmağında soqdı hñkemāsına haber ¹⁷ oldu hezār Óilāc itdiler egerçi ölmedi ammā bir yanı tutmaz olup ¹⁸ Óamelden qaldı ol Óavratuñ mekrine hayrān qalup itdügi fikre müteħayyir oldu ¹⁹ ve dirler ki bu qalūbatrā yūnān milkine dağı bile hñkm iderdi ağıştuş ²⁰ yolda gelürken yūnāna dağı uğramış anı da qalūbatrānuñ elinden almış-ıdı ²¹ ol zamānda yūnāna da kayāşıra-ı rüm hñkm itmiş-idi qalūbatrā ölicecek **79A** ⁰¹ hod cümle taht-ı yedinde olan memālike mısra ü şāma ü mağrib vilāyetinden ⁰² baÓzına dağı ser-ā-ser mālīk oldu diyār-ı mısır ü şāmda olan benī isrā'ıl ⁰³ batāliseye mutiÓ oldukları gibi bu ağıştuşa dağı mutiÓ oldılar beytü' ⁰⁴ l-maqdise kendüler içinden yine yahūdilerden

hirdves adlu bir beg dikdi ⁰⁵ ve hâzret-i Őisā şalavātullāh-ı Őaleyh ve selāmūh bu ağıştuş kayşar zamānında toğdı ⁰⁶ ve bu ağıştuş kayşar Őālemde kırk üç yıl pādişāhlık sürdi vilāyet-i mısır ü şām ⁰⁷ bir zamān kayāsıra-ı rüm elinde olduğdan soñra perviz bin hürmüz zamānında ⁰⁸ ittifaķ fāris pādişāhları kayāsıra-ı rüm üzerine ğālib oldılar mısır ü şāma ⁰⁹ on toķuz yıl miķdārı kayāsıra-ı rüm-ıla fāris pādişāhları iştirāk ¹⁰ üzere hükm eylediler harāc-ı mısruñ nişfin rüm kayşarları ve nişfin ¹¹ fāris pādişāhları alurdi andan soñra kayāsıra-ı rüm fāris ¹² pādişāhlarına ğālib olup mısır ü şāma müstaķil kayāsıra-ı rüm hükm itdiler ¹³ ve bu hâzret-i risālet-penāh-ı ahmedī şalavātullah-ı Őaleyh ve selāmūh zamānından hūdeybiyye ¹⁴ Őāmında-y-ıdı ol vaķt kayşar-ı rüm olanuñ adı hirķal-ıdı⁴⁰ ki taht-ġāhı ¹⁵ istanbul şehri-y-ıdı egerçi kayāsıranuñ tahtı evvel rümiyye-i kübrā ¹⁶ şehri-y-ıdı ammā soñradan içlerinden ķostantın kayşar ki zıkr olınsa gerek ¹⁷ rümiyyeden ķalkup istanbulı taht-ġāh idinmiş-ıdı aslda ol zamānda ¹⁸ istanbuluñ adı barantıyye-y-ıdı ammā ķostantın kayşarı aña kendü nisbeti-y-ile ¹⁹ ķostantıniyye diyü ad urmuş-ıdı bārī zıkr olınan hirķal kayşarı tārīh-i mezkūrda ²⁰ Őasker-i Őazım-ile ķostantıniyyeden ķıķup ķurudan iskenderiyye üzerine ²¹ Őazımet eyledi hālebden geķup hamāyı aldı andan şām vilāyetine duhūl **79B** ⁰¹ duhūl idüp dımaşķı aldı andan beytü'l-maķdise geldi fāris pādişāhları ⁰² anı harāb itmişler-ıdı tekrār Őimāret itdi anı yapmaġa emr eyledi ⁰³ andan geķdi arz-ı mısra dāhil oldu toğrı iskenderiyye üzerine vardı ⁰⁴ andan fāris pādişāhları cānibinden ķonan begi tutup öldürdi diyār-ı mısriyyeyi ⁰⁵ fāris pādişāhları elinden istihlās idüp iskenderiyyede yerine muķavķıs adlu ⁰⁶ bir bıtrıķını hākim naşb idüp arz-ı mısruñ harācını ve üzerine hücum iden ⁰⁷ Őadū-y-ıla cenk itmek emrini külliyyā aña ismarladı ķapusın ķapayu mısır ⁰⁸ vilāyetin aña virdi baŐde-hu kendüsi yine ķostantıniyyeye döndi müfessirlerden baŐzı ⁰⁹ āyet-i kerīmesinde ¹⁰ zıkr olınan ġalebeden murād bu fāris pādişāhları-y-ıla kayāsıra arasında cārī olan ¹¹ ahvāldur dirler bārī evvel zamānda diyār-ı mısriyyede maķarr-ı Őasākiri iskenderiyye ¹² şehri-y-ıdı muķavķıs iskenderiyyede iken idi ki yerinde zıkr olınan üzere ¹³ hâzret-i risālet-penāhuñ mektüb-ı şerīfleri-y-ile hātıb bin belteŐā aña risālete ¹⁴ gelüp anı dın-i islāma daŐvet eyledi ve ehl-i islām fetħi zamānına deġin ¹⁵ vilāyet-i mısır kayāsıra-ı rüm elinde ķaldı içi tāyife-i naşārādan rüm ¹⁶ kāfirleri-y-ile tolu-y-ıdı aña deġin ki aşāġada zıkr olınan üzere ¹⁷ emīrū'l-mü'minīn Őömer rağıyallahu Őanh hilāfeti zamānında anlar tarafından Őamrū

⁴⁰ bu hirķalūñ rümj dilce adı arķalışdır

bin el-Öās^{41 18} radıyallahu Öanh Öasker-i müslimîn-ile mısır üzerine gönderildi mısır¹⁹ kâfirler elinden feth idüp⁴² cihād-ı ekber eyledi mülük-ı ehl-i islāmdan²⁰ mısra evvel anlar hâkim oldu ki târih-i hicretüñ yigirminci yılında-y-ıdı anlardan²¹ soñra hulefâ-yı benî ümeyyeye gelince aşhâbdan mısra on nefer kimesne⁴³ **80A**^{44 01} hâkim olup anlardan soñra hulefâ-yı benî ümeyye žuhūr itdi bunlardan⁰² mısra evvel hâkim olan Öabdü'l-Öaziz bin mervân-ıdı⁴⁵ ki târih-i hicretüñ⁰³ altmış beşinde hâkim oldu yigirmi yıl mısra hüküm eyledi hulefâ-yı⁰⁴ benî ümeyyeden dañı târih-i hicretüñ yüz otuz ikinci yılına gelince⁰⁵ Öabdü'l-Öaziz bin mervândan gayrı mısra on toğuz kimse hâkim olup⁰⁶ baÖde-hu devlet-i benî mervân āhir oldu devlet-i benî el-Öabbās žuhūr itdi⁰⁷ târih-i hicretüñ yüz otuz üçüncü yılında benî el-Öabbāsdan soñra śālîh bin Öalî⁰⁸ bin Öabdullah bin Öabbās hâkim oldu ki ümerā-yı benî el-Öabbāsuñ evvelkisidür⁰⁹ andan târih-i hicretüñ üç yüz elli sekizinci senesine gelince ki ümerā-yı benî¹⁰ Öubeyd žuhūri zamānidur ki anlar hulefâ-yı fâtımiyyin dimeg-ile meşhūrlardur¹¹ benî el-Öabbāsdan ve sāyir Öacem pādīşāhları neslinden ve anlarıñ qollarından¹² taqribā mısra toğsan

⁴¹ bu Öamrū bin el-Öās hâzretleri mısırda hâkim oldukları târih esnâlarında Öasker-i islām ki ekşeri śāhābe-i kirām-ıdı Öacem kâfirleri elinden mazederān ve kirmān ve secistān ve mükērān vilāyetlerini ve sāyir dañı niçe memleketler feth eylediler

⁴² tafşil-i fethi inşā'allāhü teÖālā aşagada zıkr olınsa gerek

⁴³ ve bu on nefer kimseden mısra evvel hâkim târih-i hicretüñ yigirmi beşinde hâzret-i Öoşmān bin Öamānuñ radıyallāhü teÖālā Öanhü hilāfetleri zamānında anlar kıbelinden yine kendülerüñ ana bir qarındaşları olan Öabdullāh ibn ebî serc hâzretleridür ki on bir yıl miqdārı mısırda pādīşāh oldılar bu on bir yıl içinde bunlarıñ mısra hâkim oldukları târihde aşhāb ıstaħar şehrini ve kıbrus atasını ve āzerbāycānı ve ısfahānı ve fāris iqliminden hūr şehrini ve nısbūr vilāyetini ve sāyir niçe yirleri (tālīgān ve cercān ve belh ve toharistān dañı anlardandur) feth eylediler ve fāris pādīşāhı kisrā ki adı yezda cird bin şehryār-ıdı vefāt eyledi ve kendüsi bi-nefsihi iki defa ğarb iqliminüñ keferesi üzerine ğazāya vardı evvelki defÖada götürü afrikiyye vilāyetini feth eyledi kâfirün pādīşāhı-y-ıla yigirmi beş kerre yüz biñ altuna śulh eyledi ve ikinci defÖada berber vilāyetini feth itdi ve yine bi-nefsihi qaramāna ki ol zamānda aña rüm dirler-ıdı cümle kâfirler-ıdı bir ğazā-yı ekber idüp anlar-ıla muhkem ceng idüp Öaskerlerini başdı ve ħarāca kesdi bundan soñra mısra hâkim olan toğuz nefer śāhābı-yı kirāmuñ dañı esāmileri bunlardur muħammed bin ebî bekrü's-śiddik radıyallāhü teÖālā anhü qaşş bin ebî-saÖd (bu qaşş bin ebî saÖd hâzretleri payġāmbār hâzretlerinüñ sancaq-dārıdır) eşterü'n-naħÖi Öutbe bin ebî süfyān Öuqbe bin ebî Öāmirü'l-cehñ mesleme ibn muhallid saÖid ibn yezid Öabdu'r-raħmān ibn ħacdem ve Öamrū bin el-Öās śāñiyen ve bunlardan her birinüñ tafşil-i beyān-ı saltanatları tevārīh-i mısırda yazılan mutavvelātıda mezkürdür

⁴⁴ [...] ve Öözr iderken gözleri tuluğdı āhir seyrden dönüp sarāyı qapusına gedük kendüyi selāmlayup döndüğünden soñra [...] ve esbābları-y-ıla arđumca bir niçe yidgin göndermiş getürüp pādīşāh saña gönderdi diler kıymetini ħisāb itdik on beş biñ altunluğdan artuğ-ıdı diyü ħikāyet ider

⁴⁵ Öabdü'l-Öaziz bin mervān mısra târih-i hicretüñ altmış beşinde şāmda qarındaş Öabdü'l-melik bin mervān halīfa-y-ıqan pādīşāh oldu bu sebebden kimse aña māniÖ ve müzāħim olımayup yigirmi yıl mısırda saltanat itdi hem nefsinde be-ġāyet sehj ü cömerd ve siyāset ü şehāmet ehli kimse-y-ıdı ve ziyāde Öālīm ü faşih ü belij pādīşāh-ıdı bunuñ mısırda pādīşāhlığı târihinde-y-ıdı ki qarındaş mezkür Öabdü'l-melik quds-ı şerifde kubbe-i śāħre bināsını yaptı ve cāmiÖ-i aqşāyı dañı binā eyledi ve ħaccāc dañı mekkede beytü'l-ħarāmı bu târihde binā itmişdür

miqdārı kimse hâkim olup anlardan ¹³ āhir hâkim olan kâfūr⁴⁶ adlu bir hâbeşi âdemdür ki kâfūr-ı iḥşîdî ¹⁴ dimeg-ile meşhûrdur aslda mısra hûkm iden Óacem pâdişâhları ¹⁵ neslinden muḥammed bin tuğuc⁴⁷ adlu bir pâdişâhuñ ḡulıdur ki laḡabı iḥşîd-idi ¹⁶ bu laḡabı aña ol zamānda baġdādda ḡalīfa olandan hûkm gelüp ¹⁷ anuñ emri-y-ile urmişlar-ıdı ve iḥşîd aslda diyār-ı Óacemde fergāna pâdişâhlarınıñ ¹⁸ laḡabıdur ve bu muḥammed bin tuğuc târiḡ-i hicretüñ üç yüz otuz dördinde mısır pâdişâhı iken ¹⁹ vefāt idüp yerine ebū'l-ḡasım adlu bir oġlı pâdişâh oldu ki laḡabı ebū cūr-ıdı⁴⁸ ²⁰ ki Óarabca maŖnāsı maḡmūdū'l-maḡām dimek olur ve bu ebū'l-ḡasım daḡı küçücük ²¹ oġlan-ıdı salṡanat umūrın bi'z-zāt görmege henüz ḡadır degil-idi **80B** ⁰¹ mezkūr kâfūr atasınıñ ḡulı olmaġ-ıla ata-begi ve lālāsı olup Óaḡil kimesne-y-idi ⁰² tedbjr-i memleketin ol idi virürdi târiḡ-i hicretüñ üç yüz kırık toḡuzında ⁰³ mezkūr ebū'l-ḡasım ebū cūr daḡı vefāt idüp yerine Óalı adlu ḡarındaşı ⁰⁴ pâdişâh oldu kemā-kān buña daḡı zıkr olınan kâfūr vizāret idüp ⁰⁵ bunuñ zamānında daḡı tedbjr ü taśarruf anuñ elinde idi Óaḡıbet târiḡ-i hicretüñ üç yüz elli ⁰⁶ beşinde mezkūr Óalı daḡı vefāt idüp yerine lālaları kâfūr-ı mezkūr ⁰⁷ pâdişâh oldu cümle bilād-ı mısriyye ve şāmiyye ve ḡicāziyyeyi taḡt-ı taśarrufına aldı ⁰⁸ egerçi aña devlet yüz gösterdi veli Óömri pāyidār olmayup ancaḡ ⁰⁹ iki yıl dört ay pâdişâhlıḡ eyledi târiḡ-i hicretüñ üç yüz elli yedisinde ¹⁰ vefāt itdi taḡt-ı cihāndan raḡt ü baḡtı ḡaldurdu mısır ehli cemŖ olup ¹¹ yerine mezkūr Óalı bin muḥammed bin tuğucū'l-

⁴⁶ bu kâfūr bir hâbeşi ḡadım ḡul-ıdı muḥammed bin tuğuc mısırınıñ birinden anı on sekiz altuna śatun almış-ıdı ḡābiliyyeti-y-ile sāyir ḡullarını baśdı cümlesinüñ üzerine geġdi giderek ümerā-yı devletiniñ kibārandan oldu śāhib-i Óaḡl ve śāhib-i re'y kimesne-y-idi kendüden śoñra oġullarına daḡı ḡıdmet eyledi ziyāde Óafv ü kerem ü iḡsān ehli-y-idi Óaḡıbet anuñ eyilüġi anı diyār-ı mısra pâdişâh daḡı eyledi tavāşilerden bunuñ mertebesine kimse irmemiş-idi illā mūnis mużafferī ki ol da bunuñ gibi tavāşı-y-idi Óırāḡ pâdişâhı oldu ve bu ḡâfuruñ menāḡıbında zıkr iderler anuñ zamānında mısırda bir vāŖiz var-ıdı bir gün minber üzerinden ḡalḡa bu zamānda dünyāya ḡaḡ teŖālānuñ ḡazabın görüñ dünyāyı iki nāḡıśa virdi biri baġdādda ibn-i būye ki ḡulaḡdur ve biri de bunda ḡâfūr ki bir tavāşıdır didi vāŖizüñ bu sözünü kendüye iḡtirdiler aña ḡazab ide śandılar gördiler vāŖize yüz altun-ıla bir ḡılŖat gönderdi elbette bizden incinmese ḡaḡḡumuzda böyle dimezdi diyü buyurdu bundan śoñra vāŖiz minberde ḡalḡa vaŖiz iderken ḡām oġlanlarından ancaḡ üç eyü kimse ḡopmuşdur bir lokmān bir de bilāl bir de ḡâfūr dimege baśladı ve yine mısırda olan śādātuñ ulularından biri rivāyet ider bir gün mısırda ḡâfūr-ıla seyrān(a) bindük ittifāḡ bir [...] oynāġın ā[...] binmiş-idi

⁴⁷ bu muḥammed bin tuğuc mısra iki defŖa ḡâḡim olmuşdur aslda bu baġdādda ḡalīfa raddiyallāḡ yanında olurdu baġdāddan mısra ikinci defŖa varduġında aḡvālī düzeldi tamām on dört yıl üç ay iki gün mısırda mezkūr ḡalīfa ḡablından ḡâḡim oldu tamām sekiz bin müşterā ḡulı var-ıdı dört kerre yüz biñ Óaskere ḡûkm iderdi

⁴⁸ bu ebū cüre mısır pâdişâhı-iken ol zamānda baġdādda ḡalīfa olan muḡŖŖ-billāḡa muḡarrer itdi lālāsı ḡâfūr maḡsül-ı salṡanat-ı mısra anuñ cümle levāzımına yılda dört kerre yüz altun śarf ider bāḡşisini kendü alurdu

işşidüñ ahmed⁴⁹ adlu oğlını pādişāh itdiler ki ¹² yigirmi iki yaşında cūvān-ıdı henüz saltanatı zamānında bir kaç ay geçmedin ¹³ mağrib vilāyetinden cevher-i kıyid adlu bir beg Óasker-ile gelüp mısır vilāyetin ¹⁴ anuñ elinden aldı bāÓişi dañı bu oldu ki vaqtā ki mezkūr kıāfür-ı işşidi ¹⁵ vefāt idüp yerine zıkr olınan ahmedi pādişāh itdiler iñen saltanat ¹⁶ ehli degül idi ittifaķ kār-ı saltanatuñ ki bir emr-i muÓažžam ve şuğl-ı ¹⁷ müdlehemdür ĥaķķından gelimedi ve kıademi dañı mübārek olmayup pādişāh ¹⁸ olduğı gibi memleketde muĥkem kıaĥtlık oldu ĥalkuñ her vech-ile ¹⁹ ĥālı diğeri-gün ve rāyet-i maÓāşları ser-nigün oldu ümerā-yı devletinde ²⁰ dañı bir mūrācaÓata kıabil ĥalkuñ tedbirin itmege kıādir kimse yoğ-ıdı ²¹ memleket ahvālı tamām muhtel olmuş-ıdı bu ahvālı şāyiÓ olup etrāfda **81A** ⁰¹ olan pādişāhlar kıulağına degmiş idi ittifaķ mağrib tarafında afrikıyye ⁰² vilāyetinde muÓiz-i ibni'l-mansūr⁵⁰ adlu bir pādişāh var-ıdı kıssa anuñ maÓlümü ⁰³ olup vilāyet-i mısruñ fethinde āsanlık añladı saltanat-ı mısra tamaÓ idüp ⁰⁴ üzerine Óasker göndermek tedārükine düşdi atası kıullarından ⁰⁵ cevher-i kıyid dirler-ıdı bir begi var-ıdı ki aslda rüm oğlanı idi be-gāyet ⁰⁶ Óaķil ü bahādur kimse-y-ıdı aña yüz biñ müsellaĥ ve müretteb Óasker kıoşup ⁰⁷ mısır üzerine gönderdi ki vara kendü-y-içün vilāyet-i mısır feth ide ⁰⁸ tārĥ-i hicretüñ üç yüz elli sekizinci yılında idi ki mezkūr ahmedüñ ⁰⁹ pādişāhlığı zamānında Óasker-i mezkūr-ıla mısra irişdi pādişāhlarına ¹⁰ iÓtiķād ü iÓtimādları olmaduğundan kıāfür-ı işşidi zamānından ¹¹ kıalan begler ve sāyir Óasker ĥalkı kıaçup mısır ĥālī kıodılar cevher-i ¹² kıyide baĥt ü nuşret el virdi fırsat bulup bi-māniÓ ü müzāĥim milk-i mısır ¹³ aldı kendüyi gönderen pādişāhi muÓiz-i mezbūr adına cümle aÓmāl ¹⁴ ü emvālını zabt eyledi muÓiz şıÓi mezheb idi pādişāhi mezhebinde ¹⁵ mü'ezzinlere yasaķ itdi mesācid-i mısırda ezānlarında ĥayyā Óale'l-felāĥ yerine ¹⁶ ĥayyā ale'l-hayri'l-Óamel didiler baÓde-hu mısruñ civārında kıāhire adlu bir şehir ¹⁷ bünyād itmege ve şimdi mısırda beyne'l-kāşreyn didükleri yirüñ ¹⁸ iki başında olan kıaşlıları ve cāmiÓü'l-ezheri binā itmege başladı ¹⁹ nite ki aşāgada inşā'-allah tafşili zıkr olınsa gerek andan pādişāhi ²⁰ mezkūr muÓiz ibnü'l-mansūra

⁴⁹ bu ahmed bin Óalı bin muĥammed işşid mısra tārĥ-i hicretüñ üç yüz elli yidisinde pādişāh olup kıāfür-ı mezkūr vefāt itdükden soñra bunuñ zamānında diyār-ı mısriyyeden perişānlık olup āhiri mısır vilāyeti ĥulefā-yı Óabbāsiyye elinden çıķmağa mü'eddi oldu perişānlığa evvel sebeb bu oldu ki mezkūr ahmed anasınun Óümmi oğı ĥiñ nām bir kimesneyi vezir idindi ittifaķ yaramaz ĥulklu ĥabişü'n-nefs ĥerĥdi ĥalkı olur olmaz yire tutar incidürdi ĥattā ibn yaÓķüb adlu bir muÓteber kimse var-ıdı anuñ cevri kıorkusından kıaçdı diyār-ı mısır terk idüp vardı ĥarb diyārına düşdi ĥarbdan cevher-i kıyidüñ mısra gelmesine bir bāÓiş dañı anuñ ĥarb diyārına varmasıdır

⁵⁰ bu muÓiz ibnü'l-mansūr kıadimden diyār-ı ĥarba ĥükm iden beñi Óubeyd dimeg-ile maÓrūf olan pādişāhlar neslindendür ki sādāt olmağın anlar ĥulefā-yı fātımın dimeg-ile meşhurlardur ve kıamusı rāfiżi mezheblerdür

feth-nāme yazup beşāret haberin gönderdi ²¹ anı mısra daŌvet idüp saltanat-ı mısra terğjb eyledi muŌiz bu haberi **81B** ⁰¹ işidicek be-gāyet feraĥ oldı sene ihdā ve sittin ve şülüş-mi'ede vilāyet-i mağribden ⁰² kılçup diyar-ı mısra Ōazimet eyledi ve sene işneyn ve sittin ve şülüş-mi'ede vilāyet-i mısrdan ⁰³ iskenderiyye şehrine irişdi mısruñ aŌyān-ı nāsı anı iskenderiyyeye degin karşıladılar ⁰⁴ gelüp iskenderiyye içinde kındı Ōādetlerince anda bir Ōālā meclis idüp halka be-gāyet ⁰⁵ belāgat üzere hutbe dimiş-idi anı okıyı virdi ebū't-tāhir zühelĭ adlu ziyāde ⁰⁶ Ōālim ve fāzıl kişi var-ıdı ol zamānda mısır kādīsı-y-ıdı ve Ōādet bu-y-ıdı ki mısır ⁰⁷ kādīsı olanlar pādīşāhlarıñ yanına oturlardı bu kimse de ol meclisde ⁰⁸ gelüp kånūnlarınca pādīşāhuñ yanına oturmuş-ıdı hutbeyi okıdukdan soñra oturmuş-ıdı hutbeyi okıdukdan soñra ⁰⁹ muŌiz andan sordı hiç benden fāzıl halīfa gördüñ mi didi ol daĥı (emīrū'l-mü'mininden gayrı halīfa) görmedüm didi ¹⁰ andan muŌiz aña hac itdüñ mi didi kādī belĭ itdüm didi baŌde andan sordı medīnede ĥāzret-i ¹¹ resūlullah kabrın ziyāret itdüñ mi didi kādī belĭ itdüm didi meger bu muŌiz rāfizĭ mezheb-idi ¹² kādī ehl-i sūnnet ü cemāŌatdan idi kādīya tekrār su'āl idüp yā kabr-ı resūl yanında ¹³ ebūbekr ve Ōömer kabrların da ziyāret itdüñ mi didi kādī şaşdı evvel emrden müteĥayyir olup ¹⁴ ne diyecegin bilemedi nāzük kişiydi ittifāk karşıusunda bağıdı gördi pādīşāhuñ oğı ¹⁵ Ōādetlerince niçe ulu begleri-y-ile ayagın tururlar fi'l-ĥāl kendüyi tedārük idüp Ōale' ¹⁶ l-fevr muŌizze bu vech-ile bir cevāb-ı şāvāb virdi pādīşāhum kabr-ı resūlı ziyāret itdügümde ¹⁷ beni dehşet aldı ebūbekr ve Ōömeri baña unutturdu pādīşāhuñ mehābet-i meclisi baña şeh-zāde ¹⁸ ĥāzretlerin alķışlamağı unutturduğı gibi didi ve defŌĭ oturduğı yirden kılçup pādīşāhuñ ¹⁹ oğına tapu kıldı hezār duŌā ve şenā idüp alķışladı pādīşāh kādīnuñ żarāfetin añlayup ²⁰ iĥerüsinden taĥşin eyledi ve taşrasından ol degil gibi olup āĥir söze meşğül oldı ²¹ ve bir kaç gün iskenderiyyede oturup etrāfin temāşā itdüğinden soñra mısır cānibinde müteveccih **82A** ⁰¹ oldı şehir-i ramazān-ı şerīf-idi ki mısra gelüp toğrı cevher-i kāyid kendüçün yapduğı ⁰² kaşrına kındı ki şimdi daĥı mısır içinde şehrüñ ortalığında beyne'l-kaşreyn dimeg-ile ⁰³ maŌrūf yiridür yarındası gün anda bir dīvān-ı Ōām idüp ĥuzūrında evvel diñlenen każiyye ⁰⁴ bu oldı ki sābıkā zikr olınan kāfūr el-ihşidīnün ĥatunı dīvānına geldi öñine varup ⁰⁵ Ōarz-ı ĥāl itdi bir kıyümcı yahūdĭye cevāhirle muraśsaŌ bir kaftān emānet kındum-ıdı devlet ⁰⁶ bizden yüz çevürmeg-ile yahūdĭ inkār itdi kaftānumı virmez diyü şikāyet itdi pādīşāh ⁰⁷ buyurdu yahūdĭyi getürdiler kaftānı andan sordı yahūdĭ inkār itdi emr eyledi yahūdīnün ⁰⁸ evin aradılar Ōaynī-y-ile kaftān bulındı meger bir destĭ iĥine kıyup evinde bir yire gömmiş imiş ⁰⁹ kaftānı çıkırap öñine getürdiler kaftānın ĥatuna virdi yahūdĭye siyāset emr eyledi ¹⁰ siyāset itdiler kaftān cihān-bahā kaftān-ıdı

hatun kaftanı alup ilerü öñine geldi pâdişāha ¹¹Öarz idüp aña kaftanı piş-keş çekdi muÖiz qabül itmeyüp gine kendüye viridi kâfir den müsülmāndan ¹²dıvānına çok kimse hāzır olmış-ıdı Öadl-ı dıvānın itmiş-ıdı pâdişāhuñ böyle itdügin hep ¹³begendiler hezār taḥşın ve āferin eylediler muÖiz mısra girüp qarār itdügi üzerine az geçmedin ol ¹⁴zamānda etrāf-ı vilāyet-i mısırda olan pâdişāhlardan ḥasen bin aḥmedü'l-ķırmitiñ nām ¹⁵pâdişāh Öažim leşker çeküp muÖizzüñ üzerine yürüdi bilād-ı şāmda dañı ḥassān bin cerrāh-ı tā'ı ¹⁶adlu bir emir-i Öarab var-ıdı şām Öurbānı leşkeri-y-ile ol da anuñla bir oldu ikisi ittifaq-ıla yürüdiler ki ¹⁷mısır muÖizzüñ elinden alalar bu tarafda muÖizz kıssadan āgāh olıcaq kendü Öaskerinden anlara ¹⁸muqāvemet añlamayup anlaruñ defÖi ḥusūsında ḥıle tariķine sālİK oldu zıkr olınan ¹⁹Öarab begine el altından ilçi gönderüp aña naqd yüz biñ altun virecek oldu ki ḥasen bin ²⁰aḥmedü'l-ķırmitiden yüz çevüre ol dañı sözün tutup varan ilçisiyle bu vech-ile ḥaber gönderdi ²¹tiz didüğüñ altunı gönderesin ve qorqmayup Öaskerüñle üzerümüze gelesin hemān iki Öasker muqābil **82B** ⁰¹olduğı gibi ben Öaskerümle dönerin didi muÖizz dañı fi'l-hāl aña yüz biñ altunı gönderdi ⁰²ammā bir ḥıle itdi gönderdügi altunuñ ekşeri baqırdan üsti altunla qablanmış qalb altun-ıdı kişelerüñ ⁰³diblerine anları qoyup ağızlarına birer miqdār şahıḥ altun qomış-ıdı ve eglenmeyüp altun ardınca kendü de ⁰⁴göçdi Öaskerleriyle süvār olup Öadūsına qarşu gitdi iki Öasker buluşup birbirleri-y-ile bir miqdār ⁰⁵elleşdikleri gibi emir ḥassān sābıqā itdügi qavlı üzere yanında olan şām Öurbānı-y-ıla qaşd-ıla ⁰⁶şınup qaçdı anlar qaçup tağılıcaq ķırmiti Öaskerine zaÖf gelüp muÖizz Öaskeri kuvvetlendi ⁰⁷anları başdılar etrāfa tağıtdılar ekşerin kırdılar az kimseleri kırtıldı andan muÖizz sālīm ve ğānim ⁰⁸mısra dönüp geldi kemā-kān maqarr-ı saltanatında qarār itdi mısırda yirleşüp pâdişāh-ı Öālī-cāh oldu ⁰⁹bu zamānda mısırda devlet-i fātımiyyin žuhūr itdi bunuñ evlādından aşāgada birbiri ardınca ¹⁰aḥvālları zıkr olınan pâdişāhlara ḥulefā-yı fātımiyyin dirler anuñçün ki bu muÖizz bin el-mansūr ḥazret-i ¹¹ḥüseyn bin ḥazret-i Öālī rağıyallahu teÖālā Öanhümā evlādındanın diyü daÖvā iderdi baÖzılar bunu taşdıq ¹²idüp baÖzılar nefy iderler belki deysān adlu bir şenevi kâfir neslidür dirler şahıḥ evvelki qavldur ¹³anuñçün fātımiyyin laqabıyla müştehir olmuşlardur bāri muÖizz vilāyet-i mısırda saltanat ve ḥükm ve ḥükümet ¹⁴üzerine oldu aña degin ki vefāti zamānından bir yıl öñürdi tariḥ-i hicretüñ üç yüz altmış dördüncü ¹⁵yılında bir kāmīl münecimi var-ıdı ki niçe kerre ilmin tecribe itmiş ḥatāsın bulmamış-ıdı muÖizze bu yıl ¹⁶içinde saña bir belā görünür üzerüñden bir naḥs vaqt vardur ol vaqt geçince ḥalkdan gizlen yiryüzünde ¹⁷olma didi ol münecimüñ sözi-y-ile emr itdi yir altında kendüye bir zır-zemīn itdiler aña girmelü olıcaq ¹⁸cümle beglerin ve vezirlerin cemÖ idüp nizār

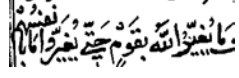
adlu bir oğlu var-ıdı anı anlara vaşıyyet itdi ve aña Óaziz¹⁹ diyü laķab taķup kendüsi zır-zeminden çıķınca anlar rızasıyla pādişāhlığı aña ısmarladı baÓde²⁰ kendüsi ol zır-zemın içine girdi halkdan bir yıl şaķlandı ķanda-y-idügin ekābir ve aÓyānından²¹ ğayrı kimse bilmez-idi rivāyet olunur kendü şaķlanduđından soñra Óaskeri içinde bir Óaceb cehālet **83A**⁰¹ oldı meger maġāribe tāyifesinden her ķanķısı ki mısırda at üzerinde giderken gök yüzinde⁰² segirdüp gider bir bulut görse fi'l-hāl sıçrar atından iner ol buludı selāmlar aña yirden⁰³ tapu kılardı pādişāhları muÓizzi ol bulud içinde sanurdı bāri muÓizz bir yıla degin ol⁰⁴ zır-zeminde oturdu bir yıldan soñra sene hams ve sittin ve şülüs-mi'ede-y-idi ki zır-zeminden taşra⁰⁵ çıķdı halka görindi kemā-kān Óādeti üzre dıvānlar idüp taķdiri tedbır-ile bozdum sandı⁰⁶ bı-bāk gene pādişāhlık eşġālına meşġul oldı nā-gāh ol yılıñ āhirinde eceli gelüp vefāt itdi⁰⁷ müneccimüñ didügi belā ol-ıdı ki başına geldi alında yazılmış ķazā-yı mübrem-idi anı nesne yoymadı⁰⁸ itilmiş bir tır-i muhkem-idi urmayınca ķomadı siper-i tedbır aña ķarşu turamadı ķālallahu sübhāne ve teÓālā⁰⁹ *يُدْرِكُكُمْ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي بُرُوجٍ مُّشِيدَةٍ* muÓizz maġribden gelüp mısra duhulundan soñra¹⁰ ancak iki yıl yidi ay sağ oldı mısırda ve diyār-ı ğarbda cümle zamān-ı saltanatı yigirmi üç yıl¹¹ miķdārı-y-ıdı henüz kırķ biş yaşında-y-iken vefāt itdi be-ġāyet Óālim ve fāzıl ve kāmil ve cömerd pādişāh-ıdı¹² raÓiyyete insāf ehli-y-idi Óadl ü dādı severdi Óilm-i nücūma māyildi bu fenni ehlinden görmiş ve nihāyetine¹³ irgürmiş-idi ve ziyāde ulu pādişāh-ıdı ser-ā-ser diyār-ı maġribde ve vilāyet-i mısır ve şāmda ve haremeyn-i¹⁴ şerifeynde ve Óırāķ memleketinüñ baÓzında hutbesi oķınur ve sikkesi yürürdi hemān bu ķadr-vār ki¹⁵ rāfızı meżheb-idi şıÓa āyinin riÓāyet iderdi bunca Óaķl ve Óilm ve fazl-ıla hāķ sübhāne ve teÓālā¹⁶ aña ehl-i sünnet ve cemāÓat tariķine hidāyet itmemiş-idi *وَمَنْ لَمْ يُعِدِ اللَّهَ فَا لَمْ يَنْجُ*¹⁷ ve ķāhire şehrinden ķulı meżkür cevher-i ķāyid anuñ adına yapmağın ol zamānda mısır şehrine ķāhire-i muÓizziye¹⁸ dirler anı aña nisbet itdürürlerdi şimdi dağı bu itlāķı iderler bāri muÓizz vefāt itdükden soñra yirine¹⁹ zıkr olınan oğlu Óaziz ebü mansūr-ı nizār⁵¹ pādişāh oldı ammā dirler ki zamānında bir Óaceb ķabıh ve şeniÓ²⁰ iş işledi naşrānılardan Óışā bin nastūris adlu bir naşrānıyı ve yahūdilerden hıyşā adlu bir²¹ yahūdıyı vezir idindi bu sebebden anuñ eyyām-ı saltanatında yahūdıyle naşārā ziyāde Óizzet ve hürmet **83B**⁰¹ bulup müsülmānlar üzerine ğālib oldılar aña degin ki bir ğün aña bir hatun kişi Óarz-ı hāl kāġıdı⁰² sundı içinde şol tañrı hāķķıçün ki naşrānı kāfirleri Óışā bin nastūrıyle ve yahūdı kāfirleri⁰³

⁵¹ bu Óaziz ebü mansūr-ı nizār hulefā-yı fātımiyyinüñ eyüsidür hadd-ı zātında hem kerim ve hem bahādur hem raÓiyyete şefķatlı pādişāh-ıdı maÓķula uyar ve Óuķalā sözin diñler kimse-y-idi

hıyşā-y-ıla Óaziz idüp müsülmānları senüñle hor ve zelil itdi benüm žulmumı yirine ko diyü yazdı hatunuñ ⁰⁴ Óarz-ı hālın okıyıcak insāf ehli pādişāh-ıdı hāḡ söze incinmedi ve hatuna hiç tınmayup emr ⁰⁵ eyledi vezirlerüñ ikisin de tutdılar her birinden üç yüz biñ altun alup ikisin de Óazl eyledi ⁰⁶ ve yigirmi bir yıl atası yirine mısırda hilāfet itdükden soñra tārīh-i hicretüñ üç yüz seksen altısında ⁰⁷ vaÓdesi tamām olup henüz kırık iki yaşında-y-iken Óaziz dañı vefāt idüp yerine oğlu hākim⁵² bi-emrillah ⁰⁸ mısra pādişāh oldu dirler ki bu hākim be-gāyet žālim-idi eşerr-i halāyık-ı Óālem olup firÓavndan ⁰⁹ soñra mısra anuñ gibi şer ehli žālim kimse pādişāh olmamış-ıdı anuñ gibi bu da neÓuzü-billah tañrılık ¹⁰ daÓvāsın itmek isterdi zamānında reÓāyā-yı müsliḡine emr itdi ki haḡib minberde cumÓa gün kendünüñ ¹¹ adın añduğı gibi götüri ayağ üzerine kalkalar hiç bir oturur kimse qalmaya anuñ adına taÓžim ve tekrim ¹² ideler bu emr-i şenĖi cümle memālikinde hattā haremeyn-i şerīfeynde bile itdürdi Óale'l-ḡusūs mısır halkı bu ¹³ emrde ifrāt idüp adı añılıcak ayağın turduklarından ġayrı yüzleri üzere düşüp secde ¹⁴ dañı iderler-idi hattā anlaruñ cāmiÓler içinde secdeleri-y-ile cāmiÓlerden taşrada raÓiyyetden ve ġayrıdan ¹⁵ soñaklardan geçenler dañı bile secde iderler-idi nihāyet-i mertebede muÓānid ve cebbār-ıdı efÓāl ve aqvālında šābit ¹⁶ ve ber-ḡarār degil-idi mısruñ kenjšāların ġāh olur yıqdurur ve gene yapdururdu kenjšālarda olan ¹⁷ süretleri qazıdur yine yazdururdu medreseler yapar Óulemāya virürdi döner medreseleri yıkar Óulemāyı ¹⁸ qovardı islām milleti içinde dārü's-selāmda kenjšā binā olinmaq şerÓi degil-iken ve hiç bir pādişāh zamānında ¹⁹ olmamış-iken ol kāfirlere hilāf-ı şerÓ icāzet virüp binā itdürmiş-idi bunlardan ġayrı şehir ²⁰ halkına şöyle yasağ itmiş-idi ki gündüz çārsuları bāzārları qapayalar giceleyin açalar gündüz ²¹ iller içinde şatu bāzār olmaya niçe zamān içlerinde bu yasağı yürütüdi aña degin ki bir gün şehir içinde derkenār **84A** ⁰¹ giderdi yolu bir dülger pır kişinüñ dükkānı öñine uğradı gördi dükkānın açmış turmayup dülgerlik ⁰² işler defÓi atı başın çeküp turdı ol pıre niçün işlersin ben size gündüz dükkān açmañ diyü ⁰³ yasağ itmedüm mi didi ol da nāzük kişi-y-idi cevābına pādişāhum evāyilde iş gündüz işlenürken elbette ⁰⁴ halk gicelerde şebh-kārīde işlerler-idi şimdi yasağunuz mücibince asl işi ben de gice işlerin ⁰⁵ bu şimdi işledüğüm

⁵² bu hākim mısır pādişāhı olduğı tārīhde saltanatuñ altıncı yılında tārīh-i hicretüñ üç yüz toḡsan ikisinde-y-idi ki meşhūr olan üzre sultān maḡmūd bin sebketġin hind kāfirleri üzerine ġazāya vardı hindistān pādişāhı melik ḡassān anı kāfir Óaskeriyle qarşuladı bilesince üç yüz cengī fıl var-ıdı uğraşdılar hāḡ teÓālā sultān maḡmūda nuşret virdi kāfir Óaskerin başup biş biñ kāfir-ile on biş fıllerin qatl itdi ve yine bu hākimüñ saltanatınıñ on sekizinci yılında ki tārīh-i hicretüñ dört yüz dördüncü yılı-y-ıdı türk pādişāhı yaÓñj tatar ḡanı toġan-ıla çin kāfirleri pādişāhı ortasında bir Óažim ceng oldu bunda dañı müsülmānlar yaÓñj tatar pādişāhı ġālib olup çin kāfirleri Óaskerinden tamām yüz biñ kāfir topraġa düşürdiler

gündüz şebh-kârîsidür didi pîrûn cevâbı aña hoş gelüp güldi andan soñra ⁰⁶ ol yasağı bozdı halka kemâ-kân çârsular bāzârlar gündüz açılmağa icāzet virdi bunlardan ğayrı ⁰⁷ şehir içinde muhtesibligi dañı bi-nefsihi kendü iderdi bir eşegi var-ıdı andan ğayrıya binmez-idi anuñla muttasıl ⁰⁸ soñakları tolaşurdu bāzâr ehlinden her çankısınuñ ki kendü virdügi narñdan eksük satduğın ⁰⁹ bulsa yanınca bir qara şağı kulu var-ıdı adı mesŪd-ıdı dāyim öñince bile gezerdi defŪi aña emr iderdi ¹⁰ ol eksük şatana Őaql ü naqla muhālîf bir siyāset itdürürdi ekşeri aqvāl ve efŪālî nā-maŪkūl ü nā-meşrūŪ-y-ıdı ¹¹ ve şehriñ Őavratlarına evlerinden taşra çıkmasunlar halka çār-tāklar ve tamlar üzerinden görünsünler diyü yasağ ¹² çomış-ıdı ve içedük ve çizme dikenlere Őavratlar içedügin ve çizmesin dikmesünler diyü yasağ itmişdi ¹³ ve Őavratları hāmmāma varmağdan menŪ eylemiş-idi yasağın tutmayup hāmmāma varan Őavratlarıñ niçesin öldürüp ¹⁴ niçesinüñ hāmmāmları üzerlerine yıkdurmuş-ıdı ve mısırda isfināh şeklinde melūhiyā dirler bir ot ¹⁵ vardur mısrlu andan borāñi üslūbınca bir taŪām tertîb iderler içlerinde ğāyet-ile muŪteber taŪāmlarıdur ¹⁶ dost dostuñ evine gelse anı bişürmeseler içlerinde ziyāfet tamām olmaz anı bişürmege dañı yasağ ¹⁷ itmiş-idi kimseye bişürtmez-idi ve bi'l-cümle hākimüñ rekik ve nā-maṭbūŪ ve nā-meşrūŪ evzāŪınuñ nihāyeti yoğ-ıdı ¹⁸ bu cihetden sipāh ve raŪiyyet aña muhkem buğz ve Őadāvet idüp her vech-ile andan nefret itmişler-idi belki ¹⁹ mecāl bulsalar cevri ucından tağılup giderler-idi kendüye Őarz-ı hāl sûretinde niçe kâğıdlar sunarlar içinde ²⁰ kendüye ve ābā ve ecdādına vāfir sögerlerdi hattā aña kemāl-ı buğzlarından hiddetleri şu mertebeye vardı ki baŪzı ²¹ hārām-zādeler bir gün kâğıd muqavvāsından ayağında içedügi-y-ile ve giyecek ve kuşanacaq cinsinden Őavratlar **84B** ⁰¹ yasağ itdügi sāyir esbābla tonanmış bir Őavrat sûreti düzüp anı incitmek için yolu üzerine ⁰² çodılar ve ol sûretüñ eline kıssa kâğıdı yaŪñi Őarz-ı hāl mektūbı şeklinde bir mektūb virdiler ki içinde kendüye ⁰³ niçe dürlü mühmelāt yazmışlar-ıdı ol Őavrat sûreti bu vazŪ üzerine kendüye şikāyetci üslūbında ⁰⁴ yolu üzere tururken üzerine uğradı evvel emrden anı girçekden Őavrat sanup egerçi sunup ⁰⁵ elindeki kâğıdı aldı ammā üzerinde ol Őavratlara yasağ itdügi esbābı göricek ğazab itdi fi'l-hāl ⁰⁶ anı öldürmege emr eyledi soñradan muqavvādan düzme olduğın bilicek mısrlunuñ bu vazŪından ki ⁰⁷ kendüye masharalık için itmişler-idi be-ğāyet ğazaba geldi ateş-i hiddetini her yañadan iştiŪāl itdi hiç ⁰⁸ vech-ile anı söyündürmege kâdir olmadı öñince bi-nihāye çarākollar yürürler-idi fi'l-hāl anlara emr eyledi ⁰⁹ mısır yir yir ocağa urdılar yandı ve halkuñ mālını ve ehl ve Őayāllarını yağmalamağa başladılar şehriñ nā-gāh ¹⁰ dūd-ı ahları göklere boyandı halk bu nā-gehāñi çazāya çäre bulamayup zarūri çavlları-y-ıla cenge āheng ¹¹ itdiler üç gün üç gece şehir içinde pey-ā-

pey cenk ü āşüb oldı soçaqlarda kıan gevdeleri götürdi ¹² muhkem kıtāl eylediler bu arada od şehriñ evlerine ve hāvlılarına tamām ulaşdı yeksān ateş oldı Óākıbet ¹³ müsilmānlar cāmiÓlere dökilüp muşhafklar kıaldurdılar hāķ teÓālā hāzretine tazarruÓ ü niyāza başladılar yüzlerin ¹⁴ āsumāna tutup meded çağrışdılar ğālib müstaħıķlar-ıdı ki hıķ fāyide itmedi kendü sū-i Óamellerinden-ıdı ki ¹⁵ buldılar hāķ sübhāne ve teÓālā anuñ gibi belāyı üzerlerine musallat eyledi ¹⁶ ve'l-hāsıl mısruñ üç baħşında bir baħşı yandı ve nısfından artuğın yağmaladılar müsilmānlaruñ ehl ¹⁷ ve Óayāllarına ol kıaraķollar hezār efÓāl-ı şenıÓa işlediler nā-çār ehl ve Óayāl ve māl ve menāllarından sebı ve ğāret ¹⁸ itdüklerin ol kıaraķollardan sátun almağa ve yirlü yirinden perişānların cemÓ itmeğe başladılar bir kıazā-yı ¹⁹ āsumāni ve belā-yı nā-gehāni-y-ıdı başlarına ğeldi içlerinde niçe bı-ğünāh var-ıdı ğünāhluları şerrine uğradılar ²⁰ ol ateş-ile kıuru yanında yaş da yandı hele āhir ğavğā başıldı ateş bir pāre oturuşdı hāķuñ ²¹ her biri bir köşeye çekildiler niçe zamān Óaķlları başlarına ğelmedi bu mācerādan soñra hāķimüñ anlara **85A** ⁰¹ hāyf ve žulmı bir hadda irişdi ki anlara şiddet-i ğāzabından dñni ğmāni unutdı el-Óıyāzü-billāh ⁰² ğāzab-ı nefis anı küfr mertebesine irişdürdi bu defÓa şariħ daÓvā-yı ulūhiyyet itmek sevdāsına ⁰³ düşdi cühhāl-ı nāsdan baÓzı anı ğördüklerinleyin aña hāķ sübhāne ve teÓālā vaşflarından baÓzı vaşf ⁰⁴ itlāķ iderler-ıdı ⁵³ kendü kıulağı-y-ıla işidür anlara tınmazdı aña değin ki hāķ sübhāne ve teÓālā istidrāc ⁰⁵ tariķi-y-ile aña mühlet virdi Óākıbet kendü kıız kıarındaşına daħı dil uzatdı aña fuħş isnādın ⁰⁶ idüp zinā töhmetin eyledi be-ğāyet ğayretlü Óafıfe hatun-ıdı buña taħammül idemedi anuñ ardınca oldı ki ⁰⁷ fursatıyla anı kıatl itdüre baÓzı kıār-ğüzār hığmet-kārları var-ıdı anlara ısmarladı ki kıarındaşınıñ ⁰⁸ fursatın ğözleyüp anuñ işin tamām ideler hāķ da kendü de şerrinden emın olalar ittifaķ tariħ-i hicretüñ ⁰⁹ dört yüz on yidinci yılında-y-ıdı ki bir ğice hāķim tenhā binüp mısırda cebel-i muķattam didükleri tağ ¹⁰ üzerine ki taşdan bir yüksek aķ depedür pādişāhlar sarāyınıñ civārıdur yılduzlar temāşā itmeğe ¹¹ ğitdi kıız kıarındaşınıñ kıulları ğözlerler-ıdı öñine ğelüp anı depelediler meyyitin yükledüp ğiceleyin ¹² kıız kıarındaşınıñ evinde öñine ğetürdiler evi içinde bir yire defn idüp ğüm eyledi kimse nice olduğın ¹³ ve ne tariķle öldüğin bilmedi aħsen-i vech-ile müsilmānlar üzerinden mežālimi defÓ oldı ve yerine ebū'l-hāsen-i ¹⁴ Óalı adlu oğlı pādişāh oldı ki eż-żāhir lā-ğırāz dñnillah dimeğ-ile mūlaķķab-ıdı atası yerinde on altı ¹⁵ yıl pādişāhlık itdi bu anuñ gibi kıopmadı hāķ şıretinden şāķir oldı elinden ğeldükce

⁵³ meşelā neÓüzü-billāh anı ğördüklerinleyin yā vāhid yā aħad yā muħyi yā mümıt diyü aña nidā idüp anı alķışlarlar-ıdı işidür bundan hāz iderdi

içlerinde ¹⁶ Óadl ü dād itdi tārīh-i hicretüñ dört yüz yigirmi yidisinde bu dañı vefāt itdi yerine yidi yaşında ¹⁷ ebū tamīm maÓd adlu bir oğlı pādişāh oldu ki laķabı el-müstanır-billah idi bunuñ saltanatı zamānı be-gāyet ¹⁸ çok oldu atasından soñra tamām altmış yıl pādişāhlık eyledi ehl-i islām pādişāhları içinde ¹⁹ andan evvelde ve soñrada hiç bu deñlü pādişāhlık sürmiş kimse yokdur bunuñ eyyām-ı saltanatında ²⁰ milk-i mısırda çok ihtilāl olmuşdur soñradan yine güc-ile ıslāha gelmişdür nite ki āhir-i ²¹ kitābda münāsebet-ile mufaśsal ve meşrūh zıkr olınsa gerekdür inşā'allahu teÓālā bārī bu kadar Óömr ve saltanat-ıla **85B** ⁰¹ āhir dünyā aña da pāy-dār olmadı tārīh-i hicretüñ dört yüz seksen yidisinde vefāt idüp ⁰² yerine oğlı ebū'l-ķāsım ahmed pādişāh oldu ki müstaÓlı dimeg-ile mūlaķķabdur bunuñ zamān-ı saltanatında ⁰³ tārīh-i hicretüñ dört yüz toķsanında ķostantıniyyeden fireng Óaskeri çıkup şām vilāyetinüñ ⁰⁴ ve ğayrınıñ deryā kenārında olan ķılāÓ ü biķāÓın ehl-i islām elinden almağa ķasd eylediler gelüp ⁰⁵ evvel antāķıyyeyi aldılar baÓde-hu tārīhüñ toķsan ikisinde ramlayı ve ķuds-i şerifi aldılar müstaÓlı ⁰⁶ mısrdan Óaskerle veziriñi gönderdi Óaşkalāna deĝin vardı Óaşkalānı dañı almışlardı fireng ⁰⁷ Óaskeri anı ķarşuladılar anlar-ıla uğraşup nesne başarımadı belki müsilmānlardan niķe kimesne ⁰⁸ şehid oldu ve çok māl ve esbābın aldurdı vezir sınıp kendüsi kaçdı güc-ile kırtıldı ⁰⁹ deñiz kenārına irişüp bir gemiye bindi kaçarak mısra irişdi bu eśnāda tārīhüñ toķsan ¹⁰ bişinci yılında henüz yigirmi yidi yaşında-y-iken müstaÓlı de vefāt itdi biş yaşında ebū Óalı manşūr ¹¹ adlu bir oğlı kaldı atasınıñ efdāl-ı bedrū'l-cemālī dirler-idi bir veziri var-ıdı ki āhir-i kitābda ¹² kim idüĝi inşā'-allah zıkr olunur ol vezir atası yerine bu oğlı ebū Óalı manşūrı pādişāh idüp ¹³ aña āmir bi-ahķāmillah diyü laķab virdi ve atası gibi buña da vezir oldu Óāķil kişi-y-idi egerçi elinden ¹⁴ geldükce aña terbiyet itdi ammā nā-ķābil-idi fāyide itmedi be-gāyet yaramaz hulklu ķopdı halk andan ¹⁵ şākir olmadılar āhir tārīh-i hicretüñ biş yüz yigirmi dördinde anı ķatl eylediler sebebi de bu oldu ¹⁶ meĝer bir ğün h^wāśś-ı muşāhiblerinden az kimsey-ile şehirden ravza cānibine çıkdı ki ol ¹⁷ zamānda mısruñ seyrān-ĝāhıydı eski mısır öñinde nil iki bölünür bir kaç mıl gitdükden soñra gine ¹⁸ birikür bu mābeyn bir vāsiÓ mürtefiÓ ata olur mısır şehrinüñ ķarşusıdır evāyilde maÓmūr-ımiş ve ser-tā-ser ¹⁹ ol ata içi cennet-mişāl bāĝçeler-imiş anuñçün ol zamānda aña ravza dirler-imiş ki Óarab bāĝçeye ²⁰ ravza dir şimdi de egerçi aña ravza dirler ammā ravzālık resminden hemān bir ķurı ism ķalmışdur ²¹ ekşer yeri şöyle harāb yatur bir ķurı şāhrādur maÓlüm deĝil rubÓ-ı meşķunda anuñ gibi Óimārete ķābil **86A** ⁰¹ cāy-ĝāh ola ve bi'l-cümle ol zamānda zıkr olınan ata mısruñ maÓmūr ve meşhūr teferrüc-ĝāhıydı ⁰² āmir bi-ahķāmillah anda seyre çıkduĝı gibi bir tāyife anı ĝözlerler-imiş nā-ĝāh yalıñ ķılıķlarıyla ⁰³ yolına gelüp

orada bî-günâh qatl eylediler ardınca oğlu qalması 04 oğlanı vardı yerine pâdişâh olmağa kaşd itdi üç gün mısırda saltanata mübâşeret 05 eyledi dördüncü gün anı qatl itdiler âmirüñ Óammî oğlanlarından hulefâ neslinden (Óabdü'l-mecîd bin el-âmir ebî kâsım ibnü'l-müstanır-billah) adlu bir ulu beg 06 var-ıdı anı âmir yerine pâdişâh idüp el-hâfiż dînillah diyü aña laqab qodılar sâbıqdan ebü Óalı 07 adlu bir vezîr var-ıdı buña da vezîr oldı ammâ hâtırında saltanat tamaÓı var-ıdı egerçi žâhirâ 08 meżkürü süret itdi velî maÓnide pâdişâhlık iden kendü-y-idi murâdı olmaduğı kimseyi 09 aslâ aña bulışmağa qomazdı hemân kendü isteduğı kimseleri bulışdururdu giderek 10 hazîne-i şâhıde olan cümle emvâlı dañı kendü evine çekdürdi hâttâ hutbeyi dañı kendü adına 11 oqıtdı pâdişâhuñ söylenen hemân bir qurı adı-y-ıdı cümle saltanatı iden kendü-y-idi âhir 12 Óasker bunu götürmediler qoqup meżkür vezîri öldürdiler andan soñra hâfiżü'd-dînillah müstaqil pâdişâh 13 olup hutbe ve sikke anuñ adına muqarrer oldı baÓde hiç kimseyi vezîr idinmedi meşâlih-i müslimîni 14 bi-nefsihi kendüsi görür oldı egerçi hâdd-ı zâtında hâlim pâdişâh-ıdı ammâ nihâyet-i mertebede şâhib-i 15 hâzm-ıdı her qaziyye kendünüñ bi'z-zât maÓlümü olmayınca kimse sözi-y-ile iş işlemez-ıdı ve her kimsenüñ 16 eylügi yavuzluğı bi-nefsihi maÓlümü olmayınca kimse sözi-y-ile kimsenüñ ne eylügine ve ne yaramazluğına 17 iÓtiqâd iderdi her ne qadar ise benî-âdemüñ yaradılışı hıqd ve hâsed üzerine olduğın Óilm-i Óâlem 18 arasında maÓlüm idinmiş-ıdı ve ziyâde siyâset ehli-y-idi yaramaza hiç vech-ile rahm ve şefqatı 19 yoğ-ıdı žâlime amân virmez-ıdı yanında müfsidüñ günü hemân fesâdın tuyduğı ân-ıdı ve bu cümle-y-ile 20 be-gâyet halk-ıla müdârâ idici-y-idi ve qoq bilülü ferâset ehli ve mâl cemÓ idici ve Óilm-i nücûma muqayyed pâdişâh-ıdı 21 ammâ ziyâde nahif-mizâc ve be-gâyet hastacekî âdem-ıdı hâşâ qulanc zahmetine mübtelây-ıdı dâyimâ andan bî- **86B** 01 hüzür olur yorurdu zamânında sermâhü'd-deylemî dirler-ıdı bir hâkim-i zamân ve feylesof-ı cihân var-ıdı 02 anuñçün yidi maÓdenden mürekkeb şeref-i saÓâdet-i nücümiyyede terkib olunmuş bir tabl düzi 03 virdi ki her kimse ol tablı çalsa fi'l-hâl yüreginde qulanc yili yirinden qopar aşâğadan çıkar 04 giderdi marîz rahât olur qulunc zahmetinden qurtılurdu bu tabl ol zamândan hazînelerine 05 qaldı aña degin ki hulefâ-yı ekrâddan ki zikr olınsa gerek merhûm sultân şalâha'd-dîn ibn-i 06 eyyüb mısra pâdişâh oldı ittifaq hüzüründe ol tablı bir kürd eline alup ne-y-idüğün bilmedin Óale' 07 l-gafle çaldı bî-ihtiyâr kendüden bir rîh geldi hacletinden tablı yire urdu sinup Óamalı bâtil 08 oldı (bâri meżkür) hâfiżü'd-dînillahı dañı târih-i hicretüñ biş yüz kırk dördinde vefât idüp yirine ebü' 09 l-manşür ismâÓıl nâm oğlu pâdişâh oldı ki eż-žâfir-billah dimeg-ile mûlaqqab-ıdı bunuñ eyyâmında ehli-i 10 islâm elinden Óaşkalâni fireng aldı ol hînden

fâtımîlerün devletleri döndi Óalem-i hilâfetleri ¹¹ ser-nigün olmağa yüz tutdı be-gâyet lehv ve luÓba şâgil ve síbyâna mâyil kimse-y-idi umür-ı saltanata ¹² iñen muqayyed degildi ekşer evkâtı hevâ-yı nefse ittibâÓ-ıla geçerdi Óâkıbet târih-i hicretüñ biş yüz kırk ¹³ toktuzında bir oğlan ucından maqtül oldu yirine ebü'l-kâsım Óısa adlu ve fâyiz bin-naşrallah laqablu ¹⁴ oğlı pâdişâh oldu henüz biş yaşında oğlancuğ-ıdı çok pâdişâhlık itmedi on bir yaşında-y-iken ¹⁵ vefât itdi meger atası öldüğü gün kendüyi halîfa idinmege halk içine çıkarduklarında gördi Óamlarını öldürmişler ¹⁶ leşleri ortada yatur halk ise muhkem gavğâ ve galebe iderler küccük oğlancuğ-ıdı qorqup dimâğına ¹⁷ halel geldi ol hñnden ölince dimâğı bir maraža mübtelâ olup âhir vefâtı da ol marazdan oldu ¹⁸ yirine ebü muhammed Óabdullah bin yüsuf adlu Óammı oğlı pâdişâh oldu ki laqabı el-Óâzıd dñnillâh idi ¹⁹ hulefâ-yı benî Óubeydüñ ki fâtımiyyin dimeg-ile maÓrúflardur âhirikleri bu Óâzıd li-dñnillahdur ki devletleri ²⁰ bunda tamâm oldu bundan soñra saltanat-ı mısır âhir tâyifeye intikâl itdi ki henüz zıkr olunur ve târih ehlinüñ baÓzından ²¹ menkúldur Óâzıd lafzı ki laqab-ı Óarabda maÓnâsı qatıÓ dimekdür türkçe kesici demek olur bu Óaceb râst gelişdür ki **87A** ⁰¹ devlet-i benî Óubeyd anuñla kesilüp âhir olan kimselerinüñ laqabı Óâzıd-ıdı anuñçündür ki ⁰² dirler elqâb ve esmânuñ baÓzı husúslarda te'sîr ve dahlı vardur eger hayrdur eger şer Óarab tâyifesi ⁰³ anuñla tefe'ül ve tatayyur iderler meşelâ beşir adlu âdem-ile uğur tutınup nezir adlu âdem-ile tutınmazlar ⁰⁴ ve efvâh-ı nâsdan đarb-ı meşeldür laqab gökden iner dirler ve yine erbâb-ı tevârihden baÓzı eydür (bunu ibn-i hallegân târihinde yazar) mısrlulardan ⁰⁵ bir cemâÓatdan işitdüm bu hulefâ-yı benî Óubeydden biri evâyil-i devletlerinde ol zamânda olan Óulemâdan ⁰⁶ birine gele bizüm için bir kâğıda hulefâya münâsib laqablardan bir kaç laqab yazı vire tâ içümüzden ⁰⁷ her kanqımız pâdişâh olursa ol laqablardan birin aña laqab taqayuz ol Óâlim de aña didüğü ⁰⁸ gibi bir niçe elqâb yazı virdi ittifaq tâ âhirde yazduğı Óâzıd laqabı-y-ıdı ki Óâkıbet içlerinde ⁰⁹ âhir halîfa ol oldu diyü hikâyet ider ve eceli gelüp mezkür Óâzıd halîfa dahı târihüñ biş yüz altmış yidisinde vefât ¹⁰ itdi ki âşúra günü-y-idi ve burada fâtımîler ahvâlinuñ beyânı tamâm oldu bunlardan soñra vilâyet-i ¹¹ mısırda pâdişâh olan kürd tâyifesidür ki anlara benî eyyüb dirler anlaruñ beyân-ı ahvâline geldük ki ¹² bu bâb anuñçün vazÓ olınmışdur bâb ¹³ bu bâb diyâr-ı misriyyeye benî eyyüb pâdişâh oldukları hñnden hulefâ-yı Óabbâsiyyeye dâru'l-hilâfe olduğü ¹⁴ zamâna gelince mısırda cârî olan ahvâl bu vech-ile beyân ve Óayân ider ki sâbıkâ zıkr olınan üzere vaqtâ ki ¹⁵ fâtımîlerden hâfızü'd-dñnillah oğlı zâfir-billah maqtül olup yirine mezkür oğlı ebü'l-kâsım Óısa pâdişâh ¹⁶ oldu bağdâd tarafında ki ol zamânda dâru'l-hilâfe-y-idi bu haber şayiÓ olup mısır pâdişâhı qatl ¹⁷ olındı içlerinde

saltanata yarar biş yaşında bir oğlandan gayrı kimse olmaduğı eelden anı ¹⁸ pādişāh idüp aña fāyız bi-naşrallah diyü laşab taşdılar mısır tahtı hāliyā hālīdür diyü söylendi ol vaqt ¹⁹ bağıdādda (hulefā-yı Őabbāsiyyeden) el-muķtefī bi-emrillah halīfa-y-ıdı ümerā-yı kibārından melik nūre'd-dīn maḥmūd bin zengi nām muŐteber ²⁰ bir begi var-ıdı anuñ adına bir berāt yazdurup mısır ve şām diyārların külliyyā aña virdi ve Őasker-i firāvān ²¹ koşup anı ol vilāyetlere gönderdi ki vara etrāf ve aķtāŐımı zābt eyleye ol da toğrı dımaşķ **87B** ⁰¹ üzerine indi ki şimdi aña şām dirler şām aşlda ol vilāyetüñ adıdur şehir adı degildür ⁰² taht-gāhı bu dımaşķ şehri-y-ıdı melik nūre'd-dīn Őaskerle gelüp üzerine düşüp anı muḥāsara ⁰³ itdi içinde oturan pādişāhına mucirü'd-dīn ibn tuğtegin dirler-ıdı hīsār kapusın bağlayup bir ⁰⁴ miķdār muķābele kaşdın eyledi ķādir olmadı āhir anuñ elinden nefsi dımaşķı aldı baŐde-hu birer birer şām ⁰⁵ vilāyetinüñ kaşabaların ķaryelerin feth ide başladı ol zamānda bilād-ı şāmuñ ekşeri fireng kāfirleri ⁰⁶ elinde-y-ıdı müsilmānlar kāfire ḥarāc virürler-ıdı anlar elinden turmadın diyār-ı islāmı ḥalās iderdi ⁰⁷ tārīh-i hicretüñ biş yüz altmış ikinci yılında ol nevāḥīde olan fireng Őaskeri anuñ korķusından vilāyet-i ⁰⁸ şāmdan çekildiler bār ü bengāhların ķaldurup maḥāfil-i keşire ve Őasākir-i kebire-y-ile mısır diyārına müsilmānlar ⁰⁹ üzerine Őazimet itdiler mezkūr emir nūre'd-dīn ḥazretleri ki nūre'd-dīn şehid dimeg-ile meşhūrlardur ¹⁰ fireng kāfirlerinüñ bu ḥareketlerin görüp kendü-y-ile bile olan ümerā-yı kibār-ı ekrāddan esedü'd-dīn ¹¹ şirgūh nām bir emir-i nām-dāra kendü-y-ile olan Őaskerden bir miķdār Őasker seşüp koşdı fireng ¹² ardınca ol da bunu diyār-ı mısra müsilmānlara muŐāvenete gönderdi ve kendünüñ ķarındaşı oğlı ¹³ šalāḥa'd-dīn yūsuf bin eyyūbı anuñ-ıla bile koşdı gitdiler yolda ķazā gibi firengüñ ardından irişdiler ¹⁴ anlar-ıla ķıtāl-ı Őazim itdiler anları başup kāfirlerüñ ekşerin ķılıçdan geçürdiler niçesin tutup ¹⁵ zencire dizdiler baŐde-hu esedü'd-dīn şirgūh toğrı iskenderiyyeye vardı mısır vilāyeti bu ešnāda ¹⁶ hulefā-yı fātimiyenüñ āhirkisi mezkūr Őāzid li-dīnillah elinde-y-ıdı iskenderiyye şehrini anuñ elinden ¹⁷ aldı ve mezkūr šalāḥa'd-dīn eyyūbı iskenderiyyeye beg naşb idüp kendüsi andan ķalķdı ¹⁸ vilāyet-i mısrdan toğrı saŐid nāḥiyesine vardı anı da feth itdi bu yaña fireng Őaskeri ¹⁹ mısırda Őāzid li-dīnillah Őaskeriyle bir olup ittifaķ-ıla iskenderiyye üzerine varup ²⁰ mezbūr šalāḥa'd-dīni muḥāsara itdiler mısır pādişāhı mezkūr Őāzıduñ vezirine şāvur dirler-ıdı ²¹ mısır Őaskeriyle kāfirlere koşılıp iskenderiyye üzerine gelen ol-ıdı āhir esedü'd-dīn şirgūha **88A** ⁰¹ ādem gönderdi iskenderiyyeyi yine bize virsün anuñla elli biñ altuna şulḥ idelüm didi ⁰² esedü'd-dīn daḥı ķabül idüp elli biñ altını aldı bu yaña emir šalāḥa'd-dīne ḥaber gönderdi ⁰³ içinden çıkup iskenderiyyeyi mısrluya teslim itdi baŐde-hu šalāḥa'd-dīn-ile esedü'd-dīn ⁰⁴

diyār-ı mısrdan dönüp yine şāma nūre'd-dīn şehīd yanına gıtdiler bu tarafda şāvur vezīr firengle⁰⁵ dañı şulh eyledi mısruñ hāsılından firenge yılda yüz biñ altun virecek oldu şol şart⁰⁶ üzerine ki kähire içinde firengüñ dañı bir şubaşısı otura bu şart üzerine aralarında Óağd-ı⁰⁷ şulh eylediler bu bahāne-y-ile fireng Óaskerinüñ bahādurları kähire-i mısır içre girüp qarār eylediler⁰⁸ muhkem hüküm ve hükümete başladılar yakın oldu ki şehir içinden bi'l-külliyeye müsilmānları süreler müstaķil kendüler⁰⁹ oturalar tārīh-i hicret biş yüz altmış dörde⁵⁴ iricek firenge memleketlerinden yardım irişüp tekrār¹⁰ Óağim Óaskerleri geldi mısır tevābiÓinden bülbeys şehrini ki mısra bir günlük yoldur ol¹¹ zamānda maÓmūr şehir-idi şimdi bir harāba köydür aldılar içinde olan müsilmānlardan niçe kimseler¹² şehīd oldu çok sebī ve gāret eylediler içinde konup oturdılar ahmāl ve eşķāl ve cimāl¹³ ve bigālların indürdiler orada bir kaç gün istirahat idüp andan bi-amān mısır üzerine yürüdiler¹⁴ gelüp bāb-ı şarķıyye tarafından mısır üzerine kondılar müsilmānlar üzerine bu zulmet çöküp bu şiklet¹⁵ vāķıÓ olıcaķ şāvur vezīr emr eyledi halk her neleri var-ısa kähire şehri içine getirüp kähireden¹⁶ māÓadā mısır şehrini ser-tā-ser ocağa urdılar şehir yağmalandı halkuñ nā-gāh niçe māl ve menāl ve ehl ve Óayāl¹⁷ zāyiÓ oldu eski mısır tamām elli dört gün leyl ve nehār yandı küçe ve bāzārları hep kül oldu vezīr¹⁸ ve pādīşāhı reÓāyā ve şāhı mütehayyir kaldılar bi'z-zarūrī sultānları Óāzıd li-dīnillah ki hisār içinde¹⁹ mahsūr-ıdı şām tarafına tiz ādem uçurup nūre'd-dīn şehīd hazretlerinden yardım istedi²⁰ bu emr-i hāyilden aña istigāşe idüp andan meded umdı hattā mısır hatunlarınuñ saçlarından kesdürüp bir miķdār²¹ saçların bile gönderdi meded bize iriş

⁵⁴ bu tārīhde firengüñ maķarrı Óaşkalān şehri-y-idi pādīşāhlarına murrey diler-idi bu defÓa fireng Óaskerinüñ ecnāsından girān ve bi-kerān leşker cemÓ idüp hemān oradan arz-ı mısırı taraf taraf ve nāhiye nāhiye beglerine virdi Óaskerine tīmār ulaşdırdı baÓde-hu bi-ihmāl ve imhāl mısır üzerine yürüdi evvelā gelüp fustāt şehri civārında kondı fustātuñ sūr ve hisārı [...]mağın içinde olan halk ıztırāb eylediler şāvur vezīr halkuñ bu ıztırābın görüp fustāt içinde hiç kimesne ķalmasun hep kähire içine gelsünler diyü çağırdup yasağ itdi halkuñ içinde nā-gāh hāşır ve neşr günleri gibi bir ıztırāb olup bir ayak biñ ayak üzerine geldi her kişi ecemāl ü eşķālın ve māl ve menālın döküp hemān bir ķurı başı ve ehl ve Óayālıyla kähireye toğrı kaçmaķ üzerine oldu büyük küccük Óavrat oğlan birbirlerine girdiler güyā içlerinde kıyāmet günü kopdı ata oğula ođul ataya bakmaz ķardaş ķardaşa küymez-ıdı nefş nefş çağırşurlar-ıdı fustāt şehrinden kähire şehrine ki nihāyet araları bir at ķoşumı yirdür bir deve kirāsı otuz altuna ve sāyir tavar kirāsı on altuna çıķdı fustāt halkı bölük bölük gelüp kähire içine dökildiler soķāķları ve yolları ve mescidleri ve hammāmları ve hānları içleri halk-ıla māl-ā-māl oldu her kişi eline giren köşeye başın soķup oturdu kähire içinde keşret-i nüfusdan igne birağacaķ yir bulunmaz-ıdı kähirenüñ ķapularını bağladılar hemān küffār ķılıçla üzerümüze ne vaķt gele bülbeys gibi bunı da nice ala diyü irādetullah muntażır oldılar herkes kendüden ümīdi kesmiş ķanı işigi üstinde bilmiş-idi āhir halk içinden çıķup fustātuñ derdini anlardan hālī ķıldıđı gibi şāvur vezīr emr itdi yigirmi biñ neft yağı şişeleri ve on biñ od meşÓaleleri ihzār itdiler defÓı gönderdi vardılar yir yir bunları fustāt şehri içine döktiler çārsuları ve mahalleleri arasına tağıtdılar ve kāfirlere ölmesün diyü buyırdı fustāti oda urdılar her tarafdan yandı nā-gāh ol kāfirlerüñ zulmları ucından ol şehir-ı bi-günāhuñ dūd-ı siyāh-ı āhı felek-i kebūda dayandı yaÓñ ol ateşüñ dūhānı dūnyā yüzini tutdı Óalevleri menāresinüñ ucu tā evc-i küre-i nāra irişdi aña nazār idenlere heybet ötürürdi yüregine ķorķu düşerdi fireng Óaskeri bunı göricek fustāt civārında ķonduķları yirden ķalkup geldi kähire şehri üzerine düşdi bābü'l-barķıyye adlu ķapusınıñ taşrasında kondı ķıtāla başladı

müsilmanların hatunlarını fireng elinden al diyü dād ve feryād **88B** ⁰¹ eyledi ve aña mısır vilāyetinün şülûs-i harācından gayrı dañı niçe nesnelere virecek oldu ve tazarru⁰² itdi ki yine esedü'd-dīn şīr-gūhı göndere gelüp firengi def⁰³ itdükden soñra dañı mısrdan koyup ⁰³ gitmeye kendü-y-ile bile ola nüre'd-dīn şehid hāzretlerine haber varduğı gibi fi'l-hāl ⁰⁴ **Ö**asker cem⁰⁴ine emr idüp ⁰⁴ **Ö**ažım yarağ görđi esedü'd-dīn şīr-gūhı anlara bař idüp ümerā-yı nām-dārından ⁰⁵ karındaşı oğlı zıkr olınan šalāha'd-dīni dañı kemā-kān bile koşup mısra toğrı gönderdi yola ⁰⁶ girdiler bunlar gitmekde bu yaña fireng ⁰⁷ **Ö**askeri anların haberlerin alduğları gibi mısır içinden çığup ⁰⁷ kağdılar az geçmedin esedü'd-dīn ⁰⁸ **Ö**askerle irişüp mısır içine girdi kāfirler koñduđı yire koñdı ⁰⁸ nār yirine nūr indi zahmet yirine rahmet nüzül itdi bu def⁰⁹ **Ö**a esedü'd-dīnün mısır içinde kağrı ⁰⁹ yüceldi halk aña be-gāyet ta¹⁰žım iderler-idi az geçmedin melik šalāha'd-dīn řāvur veziri öldürdi ¹⁰ müsilmanlar anuñ öldüğine kağı řādumān oldılar zırā firenge ekřeriyā yüz viren ve anları müsilmanlar üzerine musallat ¹¹ kılan ol-ıdı bārī pādiřāh ¹² **Ö**āzıd li-dīnillah esedü'd-dīni řāvur yirine vezir idindi el-melikü'l-manşūr diyü ¹² aña lağab tağdılar ol zamānda vüzerāya melik dirler-idi bunuñ üzerine iki ay geçince esedü'd-dīnün ¹³ va¹⁴desi irmiş-idi āhiret seferin eyledi yirine mezkūr šalāha'd-dīn vezir oldu buña el-melikü'n-nāsır ¹⁴ diyü lağab tağdılar melik šalāha'd-dīnün dañı mısırda kağrı yüceldi hās ve ¹⁵ **Ö**amuñ kulübı aña gāyetle meyl ¹⁵ itdi vezirlik degil halk pādiřāh olmasın bile isterler-idi āhir didükleri gibi oldu nite ki ¹⁶ zıkr olınsa gerek ve bi'l-cümle re¹⁷āyā ve ¹⁷ **Ö**askerün aña meyl ve muhabbetleri bu meřābede olıcağ ¹⁷ **Ö**āzıd li-dīnillah dañı ¹⁷ aña nihāyet mertebede ¹⁸ **Ö**izzet ve hürmet itdi gün geldükce dirliğin arturup aña ri¹⁹āyetin ziyāde iderdi ¹⁸ tārīh-i hicret biř yüz altmış biře iricek tekrār fireng ¹⁹ **Ö**askeri hurüc idüp vilāyet-i mısır ¹⁹ üzerine yüridiler gelüp elli gün dimyāt şehrini muhāsara itdiler bu tarafdān melik šalāha'd-dīn mısır ²⁰ **Ö**askeriyle üzerlerine vardı firengle cenk idüp anları bağdı dimyāt üzerinden tağıtdı ²¹ ba²¹de-hu mısra dönüp vardı mağarr-ı vizāretinde karār itdi bu ešnāda dārü'l-hilāfe-i bađdāda **89A** ⁰¹ hulefā-yı ⁰¹ **Ö**abbāsiyyeden el-müstencid-billah halīfa-y-ıdı řāmda nüre'd-dīn şehid hāzretlerine haber gönderüp ⁰² elüñüzde fetħ olınan memālikde hutbeyi benüm aduma oğıdasız diyü emr itmiş-idi nüre'd-dīn ⁰³ şehid de mısırda melik šalāha'd-dīne bu vechle haber göndermiş-idi mısırda hutbeyi ⁰⁴ hulefā-yı ⁰⁴ **Ö**abbāsiyye adına oğıdasın dimiş-idi tārīh-i hicretün altı yüz altmış altısında ⁰⁵ ittifağ halīfa müstencid-billah vefāt idüp bađdāda yirine oğlı el-müstezī-billah halīfa ⁰⁶ oldu mısırda melik šalāha'd-dīn dañı hutbeyi anlar adına oğıtmağ üzerine olmiş-ıdı ⁰⁷ evvelā mesacid-i mısırda ezānı hāyyā ⁰⁷ **Ö**ale'l-hayrū'l-⁰⁸amel oğınmağı kesdi ki muđaddemā dinen üzre ⁰⁸ ři⁰⁸ā mezhebince bunu hulefā-yı fātımiyyin ihdās itmişler-

idi kendüler űiű mezheb olmađın ⁰⁹ űiűa ezānı ođıdurlar-ıdı űāniyā mısırda olan kādīları ki hulefā-yı fātımiyyın naűb ¹⁰ itmiűler-idi cümlesi űiűa mezhebi üzere-y-idiler anları bi-esrihim űazl eyledi yirlerine ehl-i ¹¹ sünnet ve cemāűatdan űāfiű mezheb ehl-i űilm kādīlar naűb eyledi anuñçün ki bađdāda ¹² hulefā-yı űabbāsiyye űāfiű mezhebler-idi űāliűā tārīh-i hicret altı yüz altmıű yidiye iricek ¹³ melik űalāha'd-dīn mısırda ve kāhirede ve tevābiűinde hutbeyi (mezkūr) halīfa müstezī-billah adına ¹⁴ ođıtdı bu eűnāda mısır pādīűāhı űāzıd li-dīnillah hasta-y-ıdı üç gün geçince henüz ¹⁵ hutbe kendü adına ođınmaduđın tuymadın vefāt itdi ⁵⁵ sene-i mezbüre evvelinden melik ¹⁶ űalāha'd-dīn vilāyet-i mısırda pādīűāh mađāmına kāyim oldu cümle hūkm ve hūkūmetde istiqlāl ¹⁷ buldı mısırda hutbe müstezī halīfa adına ođınduđından űāmda nūre'd-dīn űehīd āgāh ¹⁸ olıcađ bađdāda halīfaya haber gönderüp mübarek bād itdi halīfa iűidicek ziyāde ¹⁹ űād olup buyurdı bađdādı tonatdılar niçe űinlikler ve űādılıklar eylediler baűde-hu halīfa ²⁰ bađdāddan mısra melik űalāha'd-dīne fāhir hilűatlar-ıla űālā sancađ gönderdi ve mısra anı ²¹ pādīűāh naűb itdi ve boynına tađınmađa űādetlerince cevāhir-ile muraűsaű bir altun tavđ gönderdi ki **89B** ⁰¹ aña tavđ-ı űahd dirler-idi ve mazmūnı hezār nuűh ve pend-ile meűhūn bir tavīl ve űarīz mufaűsal ve mükemmel ⁰² bir at gönderdi ki hāűıl-ı mazmūnı bu-y-ıdı bismillahi'r-raĥmāni'r-raĥīm ⁰³ eyyühe'l-melikü'n-nāűır seni hāliyā bilād-ı mısriyye ve yemene ve deñizden ve đurudan anlara tābiű olan ⁰⁴ vilāyetlere ve űām vilāyetinden nūre'd-dīn mutaűarrıf olduđı vilāyetden ğayrı vilāyetlere űāmmeten ⁰⁵ emjrü'l-mü'minīn naűb itdüm ammā űađın saña mısır vilāyetlerin kendü kılıcumla açdum diyü ğurūr ⁰⁶ gelmesün belki bunu taĥđıđ bil ki evvelā yir allah teűālānuñ ve resūlunuñdur ve ĥađ teűālā emri-y-ile ⁰⁷ resūlından űoñra resūlunuñ halīfasınuñdur egerçi sen de bize eylük ve tođruluk ⁰⁸ itdüñ biz de senüñ eylüğüñ muđābelesinde saña űināyet idüp bu üç tarıđle saña ⁰⁹ taűđim ve tekrīm eyledük evvel bu ki saña melik hitābıyla hitāb itdüm ve ikinci saña hilűat-ı ¹⁰ fāhir ve üçüncü tavđ-ı űahd gönderdüm hiç bunlar üzerine iĥsān olmaz sen de bu niűmetlere ¹¹ űükr eyle anda allah teűālānuñ ve resūlunuñ buyruđından taűra olma ve bunu da bil ki bir memlekete ¹² pādīűāh olmađ iki keffelü bir terāzūdur ki bir keffesi cennetde ve bir keffesi cehennemdedür ve

⁵⁵ bunuñ sebep-i vefātında nađl iderler ki kendü umūrında fikr idüp gördü ki melik űalāha'd-dīn vezīr olmađ ıla gün geldükçe kendünüñ adı űanı batmađda anuñ nām ve niűānı artmađdadur bundan ğuűűalanup bir űāđim bi'l-hulyā marāđına ğiriftār oldu andan öldi dirler baűzılar bu marāđ aña hutbe kendü adına ođınmaduđın tuydi andan űārız oldu dirler baűzılar marīz olmadı belki bu ĥuűűlardan yüzüği kaűında āđu var-ıdı anı yaladı öldi dirler

neylerseñ ¹³ eyle şunlardan olı gör ki anlaruñ gözleri uyısa qalbları uyanuq olur ve cümlenüñ ¹⁴ ser-çeşmesi Óadldur anı ide gör ki paygâmbâr anuñ bir günin altmış yıl Óibâdetden şaymışdur ¹⁵ ve bunı da bil ki ol mısır vilâyeti etrâfi uzaq yirlerdür anuñ tedbiri ve siyâseti emrinde ¹⁶ elbette seyf ve qalem ehlerinden niçe kimselere muhtâc olursın şaķınasın hiç hâķı mâl sevmekden ¹⁷ özge azdurıcı yoqdur dünyâ gözeden elbette dġn emrinden göz yumar allah qorqusun unıdur ¹⁸ bu huşúslarda degme bir kimseye iÓtimâd ve iÓtikâd itmeyesin çok olur baÓzı kimse gündüz ¹⁹ şâyim gice qâyim görünür ammâ hâdd-ı zâtında puta tıpar anuñ gibilerden şaķınasın ve zinhâr ve zinhâr ²⁰ zâhir hâla aldanmayasın nite ki Óömer bin el-hattâb radıyallahu teÓâlâ Óanh rebıÓ bin ziyâduñ zâhir ²¹ hâlına baqıp aldıandı anlardan hısse alasın ve her qačan bir kimseyi aÓmâl-ı vilâyetden bir işe **90A** ⁰¹ kullanmalu olsañ anuñ evvelden bildüğüñ hâlına iÓtimâd itme câyiz ki soñradan bir dürlü ⁰² dañı ola zirâ benı-âdemüñ bedeni bir hâldan bir hâla intikâl idüp ber-qarâr olmaduğı gibi ⁰³ hüyı hısâlı da ber-qarâr degildür elbette bir hâldan bir hâla intikâl itmekdedür pes ol işde ⁰⁴ kullandüğüñ kimsenüñ ahvâlına muttasıl göz kulaq tut gör şimdiki ahvâlı evvelki hâlına ⁰⁵ uyar mı uymaz mı aña göre Óamel eyle ve bunı da bil ki qačan etrâf-ı vilâyete qodüğüñ kimseler ⁰⁶ eyü olsalar riÓâyânuñ da hâlı eyü olur ve begler reÓâyâya cırâğlar gibidür her kimse cırâğı ⁰⁷ deñlü nür virür her birine ısmarla eli altında olanı kendüye qardaş gibi görsün zirâ müslim ⁰⁸ müslimüñ qardaşıdur egerçi kendüsi emir ol gedâ-y-ısa da arada ayruluq yoqdur ve ısmarla müsilmânları ⁰⁹ rıfķ üzerine tutsunlar žulm ve Óunf üzerine tutmasunlar kıyâmet güninde gökden qar gibi kütüb-i aÓmâl ¹⁰ yağduğı günü añsunlar ve hâķuñ içinde fuqarâsın gözle anlara kifâyetleri miqđarı tedârüklerin eyle ki ¹¹ anlar allah teÓâlânuñ velîleridür faķırlıq belâsına şabr iderler elinde dünyâsı çok olanlaruñ dünyâsına ¹² nażar itmezler kendü hâllarına şâkir olurlar huşúsâ quds-ı şerif tarafların oñat gözle ki qadimî ¹³ islâm ocağıdur ve beytü'l-harâmuñ qarındaşıdur niçe zamân fireng kâfirleri elinde esir oldu ¹⁴ hâl diliyle anlardan şikâyet iderdi sâbıķâ nüre'd-dġnle iki göz ol diyârlara aslda bu huşús için sürdürilmiş idüñüz deryâ cânibinden ¹⁵ aña zafer âsândur deñiz yüzi giñşlikdür gemiler-ile Óadü gelse tuyılmaz neylerseñ eyle anuñ qurudan yolların ¹⁶ ve deñizden iskelelerin muhkem gözle yarar âdemler qo ve Óasker emrin de ihmâl eyleme ihtimâm it yigidüñ ¹⁷ bahâdurın şaķla kılıcuñ keskünin tut atüñ yügrügin besle diyü bunlara beñzer memleket zabtına ¹⁸ ve Óadâlet emrine müteÓallıq berâtinuñ içinde niçe kelimât-ı hikmet-engiz ve pend-âmiz dañı yazılmış-ıdı ve bundan ¹⁹ gayrı melik şalâha'd-dġne hulefâ-yı Óabbâsiyye âyġnince niçe siyâh Óalemler gönderdi bilâd-ı mısır ve şâmda ²⁰ olan câmiÓlere ulaşdurdılar minberlerini ve

mihrâblarını anlar-ıla zeyn eylediler şimdi dañı baŖzı mesâcidlerde Ŗale' ²¹ l-ñusûs ÷uds-ı ŗerifde ol Ŗalemlerden vardur ekŗeriyâ baŖzı câmiŖlerüñ mihrâblarında dikilen siyâh Ŗalemler ol **90B** ⁰¹ zamândan ÷almıŗdur bâri melik ŗalâha'd-djne zıkr olınan hilŖat ve berât varıca÷ ÷üsn-i ÷abül-ıla ⁰² tela÷÷ı idüp taŖñim ve tekrım-ile her birisin öpdı başında ÷odı târih-i hicretüñ altı yüz altmıŗ yidinci yılıñ ⁰³ ŗehr-i ŗaferinüñ üçüncü günü cumŖa günü-y-idi ki emr itdi cumŖa namâzından ŗoñra gelen berâtı câmiŖde Ŗâlâ melâ'i ⁰⁴ n-nâŗ okıdılar her kiŗi diñledi mazmünını maŖlüm idindi ol gün melik ŗalâha'd-djn diyâr-ı mısriyyede ⁰⁵ ŗerŖ üzre müsta÷il pâdiŗâh oldu ve nâmenüñ içinde halıfa her ne buyurdı ise anuñla Ŗamel itdi ⁰⁶ ÷âhire içre olan pâdiŗâhlar sarâyına ol zamânda ÷aŗr dirler-idi dârü'l-vizâreden çı÷up ÷aŗra ⁰⁷ girdi ve içinde olan ÷azâyin-i selâtime cümle mâlik oldu niçe pâdiŗâh zamânından ÷almıŗ ÷add ve ÷aŗrı ⁰⁸ yok ÷azîne-i firâvân-ıdı cümlesini taht-ı taŗarrufına aldı sâyir cevâhirden ÷ayrı ol ÷azîne de uzunı ⁰⁹ bir ÷arıŗ ve ÷alıñlıđı baş barma÷ yoğunluğı zümürüd taŗından bir çıbu÷ ve yâ÷üt dan bir rañl ve seylanj ¹⁰ taŗdan bir büyük ıbrı÷ bulundu ki hiç bir pâdiŗâhuñ ÷azînesinde ol zamânda anlar gibi teberrük ¹¹ ve yâdigâr nesnelere yoğ-ıdı Ŗale'l-ñusûs bir kitâb ÷azînesi çı÷dı ki ehl-i islâm pâdiŗâhları ¹² ÷azînesinde hiç anuñ mânen di ÷azîne bulunmazdı içinde tamâm yigirmi kerre yüz biñe ya÷ın kitâb var-ıdı aralarında ¹³ meŗhür ve nâm-dâr üstağ kâtibler hattı-y-ıla yazılmıŗ tamâm (yüz biñ mücelled) meŗâhif-i kerime-i ŗerife ve kütüb-i muŖtebere-i nefiŗe var-ıdı ¹⁴ sâyir âlât ve esbâb-ı ÷arbuñ ve her cinsden yat ve yarađuñ hod ŗağıŗın allah teŖâlâdan ÷ayrı kimse ¹⁵ bilmez-idi ve bi'l-cümle sultân ŗalâha'd-djn cümle esbâb-ı saltanatı ÷âzır ve müheyyâ bulup ÷abza-ı taŗarrufına getürdükden ¹⁶ ŗoñra vilâyet-i mısırda ve sâyir ÷ükm itdüği memâlikde olan ÷alâyı÷ içinde gereği gibi Ŗadlı ü dâda başladı ¹⁷ ŗiŖâr-ı islâm ve âŗâr-ı sünen-i seyyidü'l-enâmı tamâm ihâtaya ŗürüŖ itdi sünnet ve cemâŖat ehline iŖânet bidŖat ¹⁸ ve ÷alâlet ehline ihânet eyledi mısırda ol zamânda râfizî tâyifesi çoğ-ıdı anlardan tamâm intikâm ¹⁹ aldı ve ŗâmdan atasını ve iki ÷arındaŗlarını âdem gönderüp cümle tevâbiŖ ve levâñı÷ ve ehl ve evlâd ve ÷adem ²⁰ ve ÷aŗemleriyle mısra getürtdi her birin gereği gibi riŖâyet idüp hoŗ gördi hulefâ-yı fâtimiyyin beglerinüñ ²¹ evlerin anlara üleŗdürdi bu iğvâlardan emin olduğan ŗoñra te'ñir eylemeyüp cüll-i himmetini küffâr-ı fireng-ile **91A** ⁰¹ ÷azâ ve cihânda ŗarf itdi mu÷addemâ târih-i hicretüñ dört yüz to÷sanıncı yılında fireng kâfirleri ÷uds-ı ⁰² ŗerifi ehl-i islâm elinden almıŗlar-ıdı sultân ŗalâha'd-djn târihüñ biŗ yüz sekseninci yılında tekrâr ⁰³ fireng elinden alup memâlik-i islâmiyyeden itmiŗ-idi bu mâbeynde ÷uds-ı ŗerif tamâm to÷san yıl ehl-i küfr elinde ⁰⁴ ÷almıŗ-ıdı henüz pâdiŗâh olmadın mu÷addemâ dañı egerçi târih-i mezkürda ÷uds-ı ŗerifüñ içinde altmıŗ biñden ⁰⁵

ziyāde cengî fireng kâfirleri var-iken anları içinden tâziyâne-i tığle sürmiş çıkarmış kimin kırılmış kimin ⁰⁶ esir itmiş-idi hâliyâ pâdişâh olıcağ dañı etrâf-ı vilâyet-i şâmnda fireng kâfirlerinüñ nihâyeti yoğ-ıdı ⁰⁷ niçe köşeleri ehl-i islâm elinden alup taşarruf iderler-idi muttasıl anlaruñ fethlerine meşğul olup ⁰⁸ Óalı gazâlar itmege muqayyed oldı firengüñ ehl-i islâm elinden aldugı köşeleri ser-tâ-ser ellerinden aldı ⁰⁹ tekrâr feth eyledi şâmla mısır ortasını fireng Óaskerinden hâli kıldı ol arâzi-i şerife-i muqaddeseyi ¹⁰ ednâs-ı küffardan arıtdı pâk itdi niçe ulu gazâlar eyledi ki tafşilinde başka kitâblar yazmışlardur ¹¹ oğinsa niçe günde tamâm olmaz baÓde-hu baÓzı müteğallibe ellerinden hıcâz ve yemen ve mağrib tarafların dañı aldı ¹² ve nûbe vilâyetlerinde naşârâ kâfirlerinden qaralar hüküm itdügi memleketlerden dañı niçe bilâd ve qurâ feth idüp ¹³ bu yaña dimaşğda nûre'd-din şehid hâzretleri vefât itdükden soñra anlar taşarruf itdügi memleketlerde dañı mâlik ¹⁴ oldı cümle arâzi-i ğarb ve Óırâğ ve mısır ve şâm ve haleb ve tevâbiÓ-i haleb ve diyâr-bekr ve Óâmmeten hıcâz ve yemen vilâyetleri ve bilâd-ı ¹⁵ nûbeden feth itdügi baÓzı vilâyetler dañı ser-tâ-ser taht-ı yedinde olup celilü'l-ğadr ve Óažimü's-şân ¹⁶ pâdişâh oldı reÓâyâsı arasında muhkem Óadlı ü dâd iderdi allah teÓâlânüñ kullarına şefkat ve merhâmetle ¹⁷ bağardı niçe câmiÓler ve medreseler ve han-gâhlar yaptı Óulemâya ve şulehâya vazîfeler taÓıyn itdi Óâlemi ¹⁸ Óadlı ve insâf âfitâbı-y-ıla rüşen eyledi kemâl-ı diyânet ve veraÓ ve zühd ve Óilm ve taqvâ üzerine-y-ıdı ¹⁹ qurân-ı kadîmi tamâm hıfz itmiş-idi ve tenbihü'l-ğâfilin kitâbın ve hâmasê divânın ezberlemiş-idi mısır civârında ²⁰ olan cebel-i muqattam didükleri tağıñ ucındağı depe üzerinde olan qalÓası ki şimdi mısruñ qalÓası ²¹ didükleri odur ve pâdişâhlar sarâyı anuñ içindedür ol binâ itdi ve mağrib diyârında dañı çok **91B** ⁰¹ yirler feth eyledi beğâyet hüy ve hulğı ve hasleti gökçek pâdişâh-ı kelâmında sâdığ-ıdı ⁰² vaÓde itse vaÓdesine hulf itmez-idi Óahd eylese Óahdına vefâ iderdi nihâyet-i mertebede ehl-i ⁰³ din ve salâh idi salâha'd-din ismi aña gökden inmiş-idi ismi müsemmasına mutâbığ-ıdı halâyığ ⁰⁴ sâye-i devletinde fitne ve zulmdan emindi Óilmi ve Óilm ehlini ziyâde severdi zamânında iskenderiyyede Óimâdü' ⁰⁵ d-din dirler-idi bir Óâlim kişi var-ıdı Óilm-i hadîşde mâhir-idi efdal ve Óaziz adlı iki oğlı ⁰⁶ şehzâdeler-ile hadîş oğımâğ için iskenderiyyede ol Óâlim kişiyê vardı andan hadîş ⁰⁷ oğıldılar anı kendü ayağına getürmege edeb itdi kendüsi anuñ ayağına vardı merhûm ve mağfurla ⁰⁸ hârünü'r-reşiddin soñra ol zamâna gelince bu vazÓ hiç bir pâdişâhdan sâdır olmamış-ıdı ⁰⁹ anlar dañı emîn ve me'mûn adlı oğulları iki şeh-zâdeler-ile imâm mâlik hâzretlerine varup ¹⁰ anlardan muvattâ adlı kitâbların oğımışlar-ıdı ve bizüm mesmûÓumuz olan bu ki bunlardan soñra ¹¹ selâtin-i cihânüñ ber-güzide ve nâm-dârı ve âl-i Óoşmân

pādişāhlarınuñ bahtiyār ve kām-kārı ¹² ve nemā ve cenk evcinuñ şāhbāz-ı bülend-pervāzı merhūm ve mağfūrla sultān muḥammed han gāzı ki ¹³ anlaruñ Őulüvv-i şān ve sümüvv-i mekānlarına istanbul gibi sevād-ı aŐzam-ı felek-bünyāduñ fethi delil-i kātıŐ ve bürhān-ı ¹⁴ sātıŐdur cihān pādişāhları içre bu hünere mümtāz ve felek gibi ser-efrāzdur dünyā sarāyında istanbul ¹⁵ mişālī sūr-ı vāsiŐ-i pāy-dār ve sedd-i menjŐ-i üstüvār ve şehr-i şehir ü nām-dār olmaduğı gibi anuñ fethi üzerine feth ¹⁶ olmaduğı gelişmiş fı-vasatü'n-nehār rüşen ve āşikārdur beyt إِنَّا نَرَاكَ تَذَلُّ عَيْنَيْكَ ¹⁷ فَانظُرُوا بَعْدَنَا إِلَى الْآثَارِ istanbulda olan şemāniye medreselerin binā itdüklerinde ki sekizi ¹⁸ sekiz cennetden nişān virür anlaruñ müderrislerinden baŐzınuñ dersi istimāŐına kendü zāt-ı şerif-i ¹⁹ Őālem-ārāları-y-ıla hāzır olmuşlar-ıdı ol meclisi bu şerifle teşrif buyurdıkları haber heme-i āfāka tolup ²⁰ tahşil-i Őulūma hezār rağbet ve ehline niçe dürlü riŐāyete bāŐiş olmuş-ıdı ḥaḥ sübhāne ve teŐālā ²¹ cümle Őādil pādişāhlaruñ rūḥ ve revānların şād ve derün-ı kabrların cennet gibi ābād eyleye āmin **92A** ⁰¹ ve sultān şalāḥa'd-djñüñ āsar-ı Őadāletinden biri de bu-y-ıdı ki cümle diyar-ı misriyye ve şāmiyyede ⁰² ve sāyir ḥükm itdüği memālik-i islāmiyyede qadimü'z-zamāndan qalmış hilāf-ı şerŐ qānūn olmuş ⁰³ baŐzı bidŐatlar ve ḥalq üzerine bı-vech kesilmiş niçe kesimleri var-ıdı anlaruñ cümlesini refŐ itdi ⁰⁴ ḥattā mekke-i şerifede ḥüccācuñ baŐzı kesimleri var-ıdı ol zamānda mekke şerifi olanlar her kişiden ⁰⁵ bir miqdār nesne almayınca ḥacc itdürmezler-ıdı belki kesimin virmege qādir olmayanı ḥabs iderler-ıdı ⁰⁶ niçe kimseler Őarefede vuḥūf farzını edā idemezler-ıdı qalurdı ḥacler tamām olmazdı bu tarıq-ile ⁰⁷ mekke şerifi olanlar ḥüccācdan bı-nihāye māl tahşil iderler-ıdı bunları daḥı bi'l-külliyeye kesdi giderdi ⁰⁸ andan Őivāz mekke şerifine misr diyarı mahşülından ḥayli nesne taŐyın itdi gayrı nesneden gayrı ⁰⁹ her yılda sekiz biñ erdeb gılāl gönderürdi ve mekke ve medjñede şerr-i fehmallahu mücāvır olanlarda daḥı ¹⁰ her yıl niçe sadaqalar ve sāliyāneler irsāl iderdi zamānında ittifaḥ-ı ḥalqıla Őādil ve sultān-ı ¹¹ kāmil-ıdı şāḥābe-i güzjñden geçicek rıdvānullah-ı Őaleyhim ecmaŐın ne qable-hu ve ne baŐde-hu misra anuñ gibi ¹² šāḥib-Őādil pādişāh qadem başmamış-ıdı rivāyet olunur anuñ zamānında müsilmānlar içinde baŐzı ¹³ ḥarām-zāde uğrılar dürümiş-ıdı firengleruñ evlerine girürler evleri içinden oğulların ¹⁴ kızların ve sāyir bulduqları esbābların alurlar-ıdı ittifaḥ bir gice bir uğrı bir firenguñ evine ¹⁵ girüp bişikde yatur bir emerce oğlanuğın uğurladı anası feryād idüp kendü pādişāhlarına ¹⁶ şikāyete vardı pādişāhları ol Őavrata müsilmānlaruñ pādişāhları rahm ve şefkat ve Őadālet ¹⁷ ehlidür gel aña var ḥāluñ aḥlat didi ḥatun sultān şalāḥa'd-djñe geldi ḥālm ¹⁸ ağlayup şikāyet eyledi aña rahm idüp bı-

ih̄tiyār kendü de ağladı def'Öi oğlancuğın ¹⁹ buluñ diyü emr itdi segirdiñdiler bir kimseye şatmışlar-ıdı bulup getirince yirine oturmadı ²⁰ ayağın turdı anı bulup getürdiler şatun alan kimseye aqçasın virüp oğlancuğın ²¹ anasına tapşurdı ve bir at da virüp bindürdi oğlancuğı-y-ıla yirlerine göndürdi **92B** ⁰¹ kemāl-ı Óadl ve insāf üzre eyyām-ı saltanatu niçe zamān mümtedd olup ⁵⁶ maśdūka-ı maqal-ı **وَأَمَّا بَعْضُ** ⁰² **النَّاسِ فَيَحْكُمُ عَلَىٰ ذُرِّيَّتِهِ** žuhūra geldi aña degin ki şām tarafına bir sefer idüp küffār-ı nā-bekār-ı firengle ⁰³ niçe cenklerden ve gāzālardan soñra ellerinden çok qal'Óalar ve şehirler feth idüp dimaşq şehrine ⁰⁴ geldükde hāq sübhāne ve te'Óālānuñ emriyle murğ-ı rūh-ı pür-fütūhı bu nişimen-i fāñiden pervāz idüp ⁰⁵ vardı fezā-yı pür-şafā-yı rahmet-i hāqda āşiyān tutdı vefāt itdüğünde henüz elli yidi ⁰⁶ yaşında-y-ıdı bu cihān milki aña da bāqı qalmadı qalan eyü adı oldı ki kıyāmete degin pāy-dār ⁰⁷ qaldı beyt **نَمَّ يَكُونُ كَمَا بَاتَ يَكُونُ • بَوَّكَوَمَا تَدَسَّوَأَجِدُ دَرَكًا** vefāt itdüğünde kendüye ⁰⁸ mahşūs dirhem ve dīnār cinsinden bir altun ve otuz aqçadan gayrı nesnesi bulunmadı ⁰⁹ bu fāñi dārda ardınca evden barqdan yirden yurtdan milkden mālдан hiç bir nesne alı qomadı ¹⁰ hāzīne-i beytü'l-mālдан gayrı ardınca nesne qalmadı vefāt itdüğünde tamām on yidi irkek ¹¹ oğlı ve bir kıızı var-ıdı yimesinde içmesinde geymesinde kuşanmasında binmesinde inmesinde ¹² be-gāyet zühd ve vera'Ó üzre-y-ıdı şer'Öe muhālif aslā bir iş işlemez-ıdı panbūqdan ve kettāndan ¹³ ve sūfdan gayrı nesne geymez-ıdı dāyimā namāzı cemā'Óat-ıla kılurdı ve her-bār hādīş kitābların oqıdur ¹⁴ diñlerdi hātā rivāyet olunur bir gün cenk üzerinde alayda at üzre tururken dañı hādīş oqıdup ¹⁵ diñledi ve bunuñla hemişe iftihār idüp bu bir vaqtdur ki benden gayrı kimse bunda hādīş ¹⁶ diñlememişdür dir-ıdı ve bi'l-cümle sultān salāha'd-dīn hāzretlerinüñ menākıbı dil ile beyān ve qalemle ¹⁷ Óayān olunmaz fireng-ile itdügi gāzālaruñ ve dīn-i islāma anuñ itdügi taqvıyet ve i'Óānetüñ tafşılı ¹⁸ bī-nihāyedür ol bābda niçe mücelledāt yazılsa qābildür Óulemādan niçe kimseler yazmışlardur Óādil pādişāhlar ¹⁹ içinde hālı meşhūr ve ma'Órūfdur inşā'-allah dünyādaki gibi āhiret sultānidur imām yāfi'Ói hāzretleri ki ²⁰ Óulemā-yı şāfi'Óiyyenüñ ulularundandır ravdü'r-reyāhın adlu kitābında getürür sultān salāha'd-dīn ²¹ evliyāullah içinde üç yüzlerdendir ve sultān mahmūd ki sābıqā zıkr olınan nūre'd-dīn şehid hāzretleridir **93A** ⁰¹ anlar evliyā içinde kırıklardandır diyü zıkr ider rahmetullah-ı Óaleyhimā rahmeten vāsi'Óa salāha'd-dīnden ⁰² soñra yirine oğullarından el-melikü'l-Óaziz Óimādü'd-dīn ebü'l-feth Óośmān adlu oğlı pādişāh oldı ki atası ⁰³ hāyātda-y-ıken dañı seferlere gitdügi zamānlarda yirine anı

⁵⁶ mısırda tamam yigirmi dört yıl müstaqil pādişāh-ı Óale'l-cāh oldı

kor giderdi taht-gāhınıñ hıfz ve hırāseti ⁰⁴ emrini aña ismarlardı atasından soñra da yirine ol turdı istihkākla vilāyet-i mısra pādişāh ⁰⁵ oldu atası şireti üzre kemāl-ı Őiffet ve Őadālet-ile āreste çıkdı halk her vechle andan rāzī ⁰⁶ ve hoş-nūd oldılar ölinceye degin Őadl tariķinden şaşmadı bir qarār üzerine saltanat itdi hattā ⁰⁷ rivāyet olunur anuñ zamānında hazīne-i beytü'l-mālda müzāyaka oldu aqçadan altundan nesne ⁰⁸ kalmadı bir kimesne gelüp şaŐid vilāyetinüñ mahsūlını bir vāfir māla iltizām itdi qabūl itmeyüp ⁰⁹ müsilmānlaruñ qanların ve mālların cihān milkine degişmezdi diyü and içdi ve bir Őāmil dañı iskenderiyye ¹⁰ mālından žālime kırq biñ altun ziyāde getürdi bunu dañı qabūl itmeyüp şāhiblü şāhiblerin ¹¹ buldurup gine islü issine ulaşdurdı bu Őadl ü dād arasında-y-iken āhir aña da atası gibi ¹² ecel cāmı sunıldı⁵⁷ kāmı telh oldu qapularında saltanat tablı nevbet-ile çalınurdı neveti tamām olup ¹³ āhire degdi ancaq yigirmi yidi yigirmi sekiz yaşında-y-ıdı ki vefāt itdi mısırda imām şāfiŐi rahmet ¹⁴ ullah-ı Őaleyh medfūn olduğı qubbe içinde defn eylediler şimdi ol qubbe içinde yatan meyyitlerüñ ¹⁵ birisi odur rahmetullah-ı teŐālā Őaleyh yirine oğlı nāsirü'd-din mahmūd adlu on yaşında bir oğlı ¹⁶ pādişāh oldu ki laqabı mansūr-ıdı bir yıl toqız ay pādişāh olduğdan soñra atasınıñ Őammı el-melikü'l-Őādil ¹⁷ seyfe'd-din⁵⁸ ebū bekr bin eyyūb saltanatına tamaŐ itdi fuqahādan fetvā itdürdi ol zamānda Őulemā ¹⁸ mjr ve vezirden hiç kimsenüñ hātırına baqmazlar hāq ne ise anı söylerler-idi henüz oğlancuqdur şerŐā saltanatı ¹⁹ cāyiz degildür diyü fetvā virdiler Őasker halkı cemŐ olup yirine mezkūr seyfü'd-dini yirine pādişāh ²⁰ itdiler baqdādda halīfaya ādem gönderüp halīfadan dañı istizān itdi

⁵⁷ şikārda av qovarken atdan yıqılıp eyerüñ o[...] kaşı nā-gāh qarmına batdı oradan götürü[...] şehre getürdiler az giçmedin ol cerāhatden vefāt] eyledi rahm[et-ullah Öaleyh]

⁵⁸ bu el-melikü'l-Őādil seyfe'd-dinüñ mısırda pā[dişāh] olduğü tarihüñ evāhirinde tarih-i hicretüñ altı yüz dördinde sultān h*arezm-şāh-ı selçukj altı kerre yüz biñ Őasker-i cerrār-ıla baqdād üzerine yüriyüp hamedāna değin geldi baqdādda halīfa olan nāsirü'd-din anuñla [oğ...] yaraqlandı evvela aña şeyh şehābe'd-din [...] hāzretlerini ilçilige gönderdi anlardan [...] tā ki h*arezm-şāhuñ ordısına evvelā beni bir ulu çadira getürdiler ki hiç mişli görilmiş degil-idi kendüsi atlas-ı harirden-idi içinde hamedān ve isf[ahān] memāliki beglerinden niçe Őacem begleri var[ıdı] andan çıqıp ibrişimden bir hayme[ye] girdüm ki bunuñ içinde horāsān ve nisābūr ve belh begleri varıdı and[an bir] haymeye dañı girdük ki bunuñ içind[e] en-nehār begleri varıdı baŐde-hu beni h*arezm[-şāhuñ] öñine getürdiler ki etekleri ve kenārları cevāhirla muraşsaŐ altundan bir otağ[da] otururdı gördüm bir saçlı genc [...] ābnūsından bir sāde taht üzre oturur arqasında bir buhārj kaf[tān] başında bir deri taqyāsı var kaf[tāni] bir aqçe değer aña selā[m] virdüm selāmum almadı ve baña otur diyü emr itmedi baŐde-hu qarşusunda belāğāt üzre duŐā ve şenāya başlayup öñinde hulefā-yı abbāsiyyenüñ eylüklerin eydüp halīfanuñ zühd ve šalāhını söyledüm tercümānına baqıp buña diye ben de baqdāda varurım anda bu sıfatlu bir halīfa dikerin didi artuq söylemedi baña ilçilügime müteŐallıq cevāb virmedin beni döndürdi baŐde-hu üzerlerine qar yağdı kış kıyāmet oldu atları tavarları kırıldı kendüsi bir gün bindi atı tayınup sürçdi kendüyi yire urdı ve Őaskeri içine qahtlık düşdi yalūñuz hitay ehlerinden kendüyle yitmiş biñ er varıdı bu belā başlarına gelicek zarürj dönüp vilāyetlerine gitdiler hāq teŐālā anları ahsen vechle defŐ eyledi diyü rivāyet ider ve bu h*arezm-şāh ki adı muhammeddür atasına iltegin dirler ki āl-i selçuqdan sultān alp arslanuñ qullarından-ıdı dirler ki bu seferinden dönüp giderken yolda vefāt eyledi rahmet-ullah Őaleyh

halîfa şeyh şehâbe' ²¹ d-dîñ sühreverdi-y-ile baġdâddan aña berât gönderdi mısır ve şâm vilâyetlerin hep aña bildürdi **93B** ⁰¹ her yıl varur şâmda yazlar kış olıcağ yine mısra gelür mısırda kışlardı ⁵⁹ mısır ħalŌası içinde ⁰² olan pâdişâhlar sarâyını ol yaptı ibtidâ mısırda ħâlŌa içine girüp oturan bu-y-ıdı bundan evvel pâdişâhlar ⁰³ ħâhire içinde dârü'l-vizâre dirler-ıdı bir ev var-ıdı anda otururlar-ıdı târîh-i hicretüñ altı yüz ⁰⁴ on dördinde-y-ıdı ki ħâlŌa içine girüp oturdı sâbıķâ źikr olınan ħulefâ-yı fâtımiyyenüñ âġirkisi ⁰⁵ el-Ōâzıdü'd-dîñillah ħalîfanuñ evlâdından ve aķribâsından kim var-ısa ħâlŌaya çıkarup ħabs ⁰⁶ süretinde cümlesin bir evde ħodı oturdılar ve bu yılda anuñ saltanatı zamânında dimyât üzerine fireng ⁰⁷ üşdi burc-ı silsile adlu ol zamânda dimyâtda bir burc var-ıdı ki anda acı deñizden nil deñizine ⁰⁸ gemi girsün diyü bir zencir gerilmiş-ıdı mısruñ ol burc miftâġı gibi-y-ıdı kâfirler ol burcı aldılar ⁰⁹ müsilmânlara bu ziyâde güç geldi mısırda ve devâyir-i mısırda olan ehl-i islâm tamâm dil-teng oldılar ¹⁰ mısırda el-melikü'l-Ōâdil seyfe'd-dîñ buni işidicek ġayretlü pâdişâh-ıdı ġuśsasından nâ-ġâġ bir ¹¹ kerre ah itdi ve iki eliyle bir kaç kerre muġkem göġsini döġdi ħudret-i ilâġ ile meġer eceli bundan-ıdı ¹² ol đarbdan hemân marâz-ı mevte yatdı bir kaç ġün geġmedin vefât eyledi târîh-i hicretüñ altı yüz on ¹³ biş-y-ıdı ki yirine oġlı el-melikü'l-kâmil nâsırü'd-dîñ muġammed ⁶⁰ pâdişâh oldu bu fetret arasında târîġüñ ¹⁴ altı yüz on altısında-y-ıdı ki dimyâtı fireng kâfirleri müsilmânlar elinden aldılar câmiŌini kenjšâ ħıluġ ¹⁵ câmiŌüñ minberini ve kürşisini cenkde kesdükleri müsilmânlar başları-y-ıla cezâyire gönderdiler ki maķarr-ı ¹⁶ saltanatları-y-ıdı dimyât bir yıla deġin fireng elinde ħaldı el-melikü'l-kâmil anlara niġe kerre ġaber gönderdi ¹⁷ ħudsi ve sâyir sultân şalâġa'd-dîñ anlar elinden aldıġı sevâġilde olan memleketleri külliyyâ anlara vireyin ¹⁸ tek anlar da dimyâtı ġine bize virsünler diyü gördi ħâbil olup sözine ħâyil olmadılar âġir ġâġ ¹⁹ sübhâne ve teŌâlâ taġdîri-y-ile kâfirlerüñ azıġları dükendi deryâdan azıġları gemileri var-ıdı ²⁰ eġerġi geldi ammâ deñizden iġerü ġiremedi muġkem deñiz oldu deryâ ġerġi gibi ħalkandı gemilerin birbirlerine ²¹ urdı bu yañadan müsilmânlar daġı dört yanından

⁵⁹ be-ġâyet Ōâķil ve dâñâ ve dîñ-dâr pâdişâh-ıdı Ōulemâ ve suleġâyı severdi ġâl-ı ġayâtında memleketini oġulları arasında taġşim itmiş-ıdı muttaşil birinden birine varur anları görür bahâne-y-ile etrâf-ı memâliki seyr iderdi ve ziyâde ħoġ yimek yirdi yaluñuz başına bir laťif bişmiş büryân olmuş ħuzuyı yimeġe ħâdir-ıdı ekşer şâmda yazıldıġı yimiş ve şovuġ şuları iġin-ıdı ve kış mısra geldiġi iŌtidâl havâsı önün-ıdı ehl-i ġuzür pâdişâh-ıdı raġmetullah Ōaleyġ

⁶⁰ ve bu nâsırü'd-dîñ muġammed atası el-melikü'l-Ōâdil memleketi oġullarına taġşim itdüġinde eġerġi mısır saltanatın buña bildürmiş-ıdı sâbıġdan daġı mısır pâdişâhı-y-ıdı ata anası saġlıġında ġutbede atası daġı bile añılurdi ġâlîyyâ pâdişâh oldu dimekden ġarâz saltanat ve ġükümet-i diyar-ı mısırda müstaķil oldu dimekdür ve atasınuñ ulu oġlı-y-ıdı her işinde sünnet-i resüle mütemessil-ıdı ziyâde fâzıl-ıdı hemişe fuzelâ-y-ıla muşâġabet iderdi ve her ġice kendü-y-ile fuzelâdan bir cemâŌat aġşamlar-ıdı anlar-ıla [...] Ōulümdan bahş iderdi ve cümle emrinde [...]

dimyât üzerine nil suların sâldılar etrâfını şu **94A**⁰¹ ihâta itdi bir yanından Óasker-ile kâfirleri muhâsara dañı itdiler her vechle hâlları taraldı⁰² dâr-ı dünyâ gözlerine gûrları gibi tar oldu bi'z-zarûrî müsilmân-ıla sülh idüp tek başları cânları⁰³ kırtılsun bilâ-Óıvâz dimyâtı yine müsilmânlara virdiler kâfir elinden tekrâr feth olındı ol gün⁰⁴ düğün bayram günleri gibi müsilmânlar içinde ziyâde şinlik ve şādîlık oldu el-melikü'l-kâmil bu sürûrla⁰⁵ götüri Óaskeri ziyâfet eyledi anda anlara bir Óâlâ sumât çekdi ki râh-ı kehkeşân gibi derûnî⁰⁶ encüm-şümâr çiniler-ile mâlî-y-idi ol sūmat üzerinde rācîhü'l-hîllî dirler-idi bir şāÓir⁰⁷ bir feth kâşidesi getirüp pâdişāhuñ öñinde oqıdı bu beytin be-ğāyet begenüp Óaceblediler ki⁰⁸ ittifākı nice rāst geldi zıřā pâdişāhuñ adı muhammed-idi ve ol seferde kendüyle Óışā ve müsā⁰⁹ adlu iki qarındaşı oğulları var-ıdı bile-y-idi meclisde hāzırlar-ıdı beytūñ maÓnāsında¹⁰ üçine bile işāret var-ıdı maÓa-hazā şāÓir bunı kâşd itmemiş-idi işidenler bunuñ gibi¹¹ ittifāk degmede düşmez didiler pâdişāh şāÓire çok ihsān itdi beyt de bu-y-ıdı beyt¹²

أَبَاءُ عِيَالٍ عَلَيْهِمْ وَزُرِّيَّةٌ وَمَوْجِيًّا يَخْتَدُونَ مُحَمَّدًا¹³ ve bi'l-cümle fireng kâfirleri bi'l-küllıye dimyât içinden çıkup Óakkāya ve sāyir kendü iqlimlerine¹⁴ tağıldılar bu târîhde bağıdādda halīfa el-mūstānsır-billah idi bu feth Óaķabınca el-melikü'l-kāmile bir¹⁵ mufaşşal ve muṭavvel at gönderdi ki veziri ebî el-ezher adlu bir fāzıl ve kâmil kimsey-ıdı¹⁶ ol inşā itmiş-idi ve anuñ dest-i hattıyla yazılmış-ıdı ol berātuñ içinde hezār nuşh¹⁷ ve pendle çok evāmir-i ilāhiyye beyān olunmuş-ıdı el-melikü'l-kāmile vāsıl olıcaķ hūsn-i ādābla¹⁸ telaķķı idüp başında ķodı ve mazmūnında her ne buyurdıysa cümlesiyle Óamel eyledi¹⁹ vilāyet-i mısırda muķarrer pâdişāh oldu be-ğāyet šāhib-kemāl ve ehl-i maÓrifet (ve ziyāde bahādur ve Óādil) pâdişāh-ıdı şıÓr²⁰ ve inşā Óilmlerinde her tabıÓat anda kār-ger olmaz belki bu Óilmlere ķādir olan şol tabıÓdur ki²¹ ol mañzā mevhibe-i kübrā-yı sübhāniyye ve dād-ı ilāhiyyedür bu degme bir ādemde bulunmaz anuñçündür ki baÓzı **94B**⁰¹ müfessirler وَرَبِّدِي إِلَىٰ أَهْلِي āyet-i kerīmesinden murād tabıÓ-ı mevzūndur dimişlerdür meżkūr pâdişāh⁰² nihāyet mertebede māhir-ıdı bedīhî mevzūn kelām söylemede bî-nażır-i Óālem-ıdı her kimüñle olursa⁰³ söyleşmege ķādir-ıdı mużaffer aÓmā adlu bir şāÓir-i māhir bir gice otururken anuñ meclis-i hāsına girüp⁰⁴ ol şāÓirle bedīhî baÓzı (Óarabî) eşÓār söylemişdür yidi sekiz beytlerdür ki Óale'l-fevr qarşu pâdişāh mısırāÓ-ı⁰⁵ evvelin şāÓir ikinci mısırāÓın diyüp bu tarıķle ol kıtÓa-ı ebyātı tamām itmişlerdür nevādir-i eşÓārdandır ki⁰⁶ salāha'd-dīn-i šafedî târīhi kitabında münāsebet-ile bu hīkāyeti idüp ol beytleri źikr ider ve dirler ki⁰⁷ ķāhire-i mısır içinde dāru'l-hādīş medresesin bu el-melikü'l-kāmil binā itmişdür ve imām šāfiÓi

Óaleyhi'r-rahme ⁰⁸ hâzretlerinüñ türbesi qapusu öñindeki havzü's-sebîle bürketü'l-habeşden süyü ol getürmişdür ⁰⁹ be-gâyet mahallında hayrdur bunlardan gayrı dañı mısırda hayrât ve hasenâtı çokdur husûsâ dimyâtda ¹⁰ hayrâtınüñ nihâyeti yoqdur el-ân dañı ba'ÖZİ mevcüddur sünneti ve sünnet ehlini ziyâde severdi Óilm-i ¹¹ hâdişde kâmil idi zamânında olan Óulemâ-yı hâdişüñ bir mâhirinden hâdiş kitâbları dimege icâzet ¹² almış-ıdı her kime olsa hâdiş kitâbların ögretmege qâdir-idi ve'l-hâsıl ismi müsemmâsına ¹³ tamâm mutâbıq-ıdı el-melikü'l-kâmil laqabı aña gökden nâzil olmuş-ıdı ve Óadl ü dâd ve insâfı ucından ¹⁴ devâyir-i memleketi ziyâde giñelmiş-ıdı âbâ ve ecdâdı memleketlerinden gayrı kendü de çok memleket feth ¹⁵ itmiş-ıdı anuñ eyyâmında mısır saltanatı nihâyet mertebede artmış-ıdı ¹⁶ dâr ve diyâr tamâm ma'Ömür olmuş-ıdı ¹⁶ bu hây ve hüy ve tekâpüy arasında Óâkıbet anuñ da arqasından libâs-ı müste'Öâr-ı saltanat ¹⁷ çıkarılıp oğlı el-melikü'l-Óâdil ebî bekre geydürildi ki dedesi laqabı-y-ıla mülaqqab-ıdı buña Óâdil-i şağır aña Óâdil-i kebîr dirler-ıdı târih-i hicretüñ altı yüz otuz bişinde ¹⁸ vefât itdi bu oğlı el-melikü'l-Óâdili şağlığında seferlere gitdüginde qarşu yirine qor giderdi ¹⁹ âhîret seferin itdüginde dañı anı qodı gitdi on sekiz yaşında-y-ıdı ki yirine pâdişâh oldı ammâ ziyâde oyuna temâşâya ²⁰ ve Óıyş ve Óişrete meşğül-ıdı tedbîr-i memlekete muqayyed degil-ıdı ol sebebden pâdişâh olduğı gibi ²¹ haleb memleketin elinden aldurdu ve yine ol degil gibi oldı bu cihetden beglerüñ qalbları andan şovudı **95A** ⁰¹ iñen aña rabt-ı qalb idemediler atasınüñ bu küccük oğlı-y-ıdı bir büyük oğlı var-ıdı ⁰² adı el-melikü's-sâlih necme'd-dîñ eyyüb-ıdı bu ešnâda vilâyet-i diyâr-bekrden hısn-ı keyfâda beg-ıdı (aña haber gönderdiler ol da) ⁰³ mısırda atası ölüp küccük qarındaşı yirine pâdişâh olduğın işidicek incindi ⁰⁴ mısra toğrı qarındaşı üzerine Óasker çekdi el-melikü'l-Óâdil dañı cenk için anı mısır ⁰⁵ Óaskeriyle qarşuladı yolda begleri aña muti'Ö olmayup anı tutdılar eline ayağına bend-i ⁰⁶ girân urup yolda qarındaşı el-melikü's-sâlihe qarşu iltüp yirine anı pâdişâh ⁰⁷ itdiler ki be-gâyet mehâbetlü pâdişâh-ıdı tedbîr-i memleketde ahsen-i vech-ile hâreket idüp ⁰⁸ saltanatına niżâm ve memleketine intiżâm virdi on yıl miqdârı bu üslüb üzre mısırda pâdişâhlık ⁰⁹ itdi beyne'l-qaşreynde dört Óâlâ medrese yaptı bulaq qarşusunda ravzada bir qal'Öa yine ¹⁰ itdi ve biñ baş aq (türki) qullar alup anda qodı nil deñizi üzeri olmağın o qal'Öaya ^{62 11}

⁰¹ fireng kâfirlerine niçe gazâlar itmişdür ellerinden niçe memleket almışdur ve şarq cânibine dañı bir Óağım sefer idüp Óırâq taraflarında çok vilâyet feth eylemişdür husûsâ dimyât üzerinde def'Öat-ıla küffârı şımış ulu gazâlar idüp Óömri olduqca leyl ve nehâr berren ve bahren dîñ yolında çalışmışdur cezâ-ullahu Óanh hayru'l-cezâ

⁰² şimdi ravzada ol qal'Öanın bünyâdı yiri bellidür bu qal'Öayı bünyâd idüp kendü dañı anda olurdu sâbiqda olan pâdişâhların ol qal'Öa yiri seyrân-gâhları-y-ıdı bu anı maqarr idindi nil üzerine müşrif be-

bahriyye ve içinde koduğı kullara memālik-i bahriyye diyü ad tağdı aślda buña sebep dağı ¹² bu oldu ki meger mısır pādişāhı olmazdan evvel bu el-melikü's-sālihüñ bir müzāyaķası zamānında yanında ¹³ olan kürd Óaskeri hep kendüden yüz çevürdiler kendüyi ol müzāyaķada birağup gitdiler ¹⁴ ammā aķ türkī kullardan yanında seksen miđdārı ķulı var-ıdı anlar kendüyi ķoyup gitmediler-idi ¹⁵ bu eclden kürd tāyifesini sevmez-idi türkī ķul tāyifesine be-ğāyet māyil-idi anları alur āzād ¹⁶ ider terbiyet ķılur anlara beglikler virür ümerā-yı Óaskerin anlardan iderdi eyyübilerden kendüden evvel gelen ¹⁷ mısır pādişāhları bunu itmezler-idi anlarıñ Óaskerleri ve begleri cümlesi kürd tāyifesinden olurdu ¹⁸ bu vazÓı el-melikü's-sālih ihdās itdi kürdden olan begler ki atası dedesi zamānından ķalmıř ¹⁹ eski begler-idi bunu götürimediler hiç birine hoş gelmedi hāttā şeyh Óizze'd-din ibn-i Óabdü's-selām dimeg-ile maÓrūf ²⁰ ol zamānda bir dirāyet ve vilāyet śāhibi niçe kerre velāyeti źāhir olmiş Óālim kimse var-ıdı ki mısır ²¹ ķādīsıydı anı tağrik itdiler bu kullardan olan begler huśūsında bir fitneye bāÓiś olayazdı ki tafşili **95B** ⁰¹ tevārih-i mısır kitāblarınıñ baÓında meźkürdür ve bi'l-cümle ğün el-melikü's-sālih necme'd-din küccük ķarındaşı ⁰² el-melikü'l-Óādil ebı bekr yirine mısra pādişāh oldu bađdādda el-muÓtaśim-billah halīfaya ilĉi ⁰³ gönderüp saltanat-ı mısır ve řāmı ve sāyir ķarındaşı el-melikü'l-Óādil mutaśarrıf olduğı bilād-ı islāmı ⁰⁴ kendüye muķarrer ķılmaķ için berāt ve menşür istedi halīfa da bađdāddan Óādetlerince aña berāt ⁰⁵ ve bir at ve altun tavķ ve siyāh hilÓat ve siyāh dülbend gönderdi ki hulefā-yı Óabbāsiyyenüñ geyüp ⁰⁶ ķuşandukları ve Óimāmeleri siyāh olurdu mısırda kendüye gelüp vāsıl olduğı gibi el-melikü' ⁰⁷ ś-sālih ata bindi ve ķaftānı geydi ve dülbendi urındı ve berātı Óādetleri üzre cāmiÓde cumÓa günü ⁰⁸ Óālāniyā oķıtdı cümle raÓiyyet ve řāhuñ mefhūmı maÓlūmları oldu ol ğün mısır içinde niçe şinlikler ⁰⁹ řādīlıklar idildi tārīh-i hicret yidi yüz kırķ yidiye iricek tekrār dimyāt üzerine fireng Óaskeri üřdi ¹⁰ içinde olan kimseler ķaçdılar hālī ķaldı kāfirler içine girüp cenk ve ğavgāsuz oturdılar şeref-i ¹¹ islām-ıla müşerref olmiş-iken derünü ĉirk-i şerik-ile mülevveś oldu el-melikü's-sālih üzerlerine varup ¹² tekrār ellerinden almaķ niyyetine mansüre vilāyetinde yığnaķ idüp Óasker cemÓine meşğül-iken ittifāķ eceli ¹³ irmiş-idi bir iki ğün hasta olup orada vefāt itdi şecerü'd-dürr adlu bir nihāyet-i mertebede Óāķıle ¹⁴ cāriyesi var-ıdı andan hālil adlu

ğāyet rüřen Óimārete ķābil yirdür maÓlūm degil cihān sarāyında bir dađı nađiri ola śāhib-nażar pādişāh-ımiř ki anı orada bünyād eylemiř cizre śāhrāları nażar-ğāhidur řimdi ķalÓa kendüsi yoķdur ammā nil kenārında temeli yirü źāhirdür el-melikü's-sālih anı yapınca hazıne-i firāvān harc itmiř-idi kendüden şöñradan tārīh-i hicretüñ altı yüz kırķ toķuzında diyār-ı mısra fireng hücum itdüđi eśnāda hem dimyāti hem bu ķalÓa-ı ravzayı fireng ķorķusından ķaşd-ıla harāb itdiler baÓde-hu dimyāti tekrār Óimāret itdiler ol harāblıđı üzerine ķaldı hālīyā hod yir yir temelinden ğayrı niřānı yoķdur

bir ođlu olmuş-ıdı ümmü'l-velediydi anuñ vefâtını kimseye ¹⁵ tuydurmadı el altından sırrla aÖyân-ı devlet ve erkân-ı saltanatına bildürdi el-melikü'l-muÖažžam turan şâh ¹⁶ adlu bir ođlu var-ıdı ol hñnde hısn-ı keyfâda beg-ıdı sâbıkâ dinen üzre kendüsi mısra gider olıcağ ¹⁷ anı anda yirine qomış gıtmiş-ıdı defÖj aña âdem uçurdılar atasınuñ vefâtı haberi-y-ile firengüñ hârekâtı ¹⁸ nenüñ üzerine-y-ise aña bildürdiler âdem varduğı gibi ol dağı andan cân atup Öacele-y-ile yür-ıdı ¹⁹ hısn-ı keyfâdan bir bucuğ ay diyince mısra geldi Öaskere qavuşdı içlerinde atası yirine pâdişâh ²⁰ oldu ve geldüğı gibi bî-amân fireng-ile cenge âheng idüp firengi sıdı tamâm otuz biñ fireng kılıçdan ²¹ geçürdi sâbıkâ zıkr olınan şeyh Öizze'd-dġn Öaskerde bile-y-ıdı fireng-ile gemi uğraşı itmişler-ıdı evvelâ nuşret **96A** ⁰¹ kâfirüñ ola gibi-y-ıdı yıl anlardan müsilmânlar üzerine eserdi hâlları diğer-gün olup zebün olmuşlar-ıdı ⁰² bu ešnâda mezkür şeyh Öizze'd-dġn eli-y-ile işâret idüp bir niçe kerre muhkem âvâz-ıla çağırdı yâ yıl neylersin ⁰³ allah teÖâlâ izni-y-ile kâfirleri tut didi fi'l-hâl yıl dönüp küffâr üzerine esdi ânġ bir Öaceb ⁰⁴ furtına qopdı küffârüñ gemilerini birbirine qoydı niçesini pâreleyüp fireng Öaskerinüñ ekşerini süya ⁰⁵ boğdı anlara bař olan beglerine furansıs dirler-ıdı anı diri tutup dâr-ı ibn-i loqmân dimekle ⁰⁶ maÖrûf evde habs idüp üzerine sâbiğ adlu bir hâdımı müvekkel qodılar turan şâhuñ eğerçi saltanata ⁰⁷ qademi mübârek oldu gelince fireng Öaskerin sıdı ammâ gâflet idüp bir yañlıř iş işledi hemân ⁰⁸ pâdişâh olduğı gibi atasınuñ eski qulların qoyup ekşer kendü qulların ilerü çekdi atası qulları bunu ⁰⁹ götürmediler anuñçün ki atası zamânında ziyâde hürmet bulmuşlar-ıdı atasınuñ niçe belâ ve meşaqkat çeküp ¹⁰ terbiyet itdüğı ulu ulu begler-ıdı bârġ eğerçi fireng Öaskeri sıdı ammâ henüz dimyât fireng elinden ¹¹ alınmamış-ıdı pâdişâh olalı iki ay diyince turan şâhı atası qulları öldürdiler buradan benġ ¹² eyyübuñ devletleri hâlel-pežir olup devlet-i memâlik-i bahriyye žuhûra yüz tutdı ki anlar kimler-ıdüğı ¹³ sâbıkâ zıkr olınmuşdur ve bi'l-cümle öldürdüklerinden soñra saltanat üzerine mısra begleri-y-ile ¹⁴ řâm begleri ortasında nizâÖ olup bu cihetden içlerine kıtâl-ı Öažim düşdi birbirleri-y-ile uğraşdılar ¹⁵ mısrişlerden arada çoğ kiři telef oldu âhir ittifağ-ıla atasınuñ mezküre şecerü'd-dürd adlu câriyesini ki ¹⁶ ümmü'l-velediydi atasınuñ andan hâlil adlu bir ođlu toğmağın künyetine ümmü'l-hâlil dirler-ıdı ol câriyeyi ¹⁷ mısra pâdişâh itdiler minberlerde anuñ adına hutbe oğındı ve dirhem ve dġnârda sikke qazıldı ve nişânında ¹⁸ ve mührinde vâlidetü'l-hâlil diyü yazılırdı mısra ehl-i islâm hükm itdükden soñra andan evvel hatunlardan kimse ¹⁹ pâdişâh olmamış-ıdı bağdâdda hâlifa olan bunu işidicek mısrluya incindi ve Öitâb-âmiz haberler gönderüp ²⁰ eđer içüñüzde pâdişâh idecek bir irkek kimse bulunmadı ise baña haber gönderseñüz bir âdem göndersemdi ²¹ bu itdügüñüz ne-y-ıdı didi bu yaña şecerü'd-dürd pâdişâh olduğı

gibi dimyât husûsında begleriyle müşâvere eyledi **96B**⁰¹ âhir re'yi bunuñ üzerine oldu ki fireng ser-Öaskeri mezkûr furansîsi hâbsdân ıtlâk ide bundan gayrı⁰² kâfirlere sekiz kerre yüz biñ naqd altun da vire fireng de dimyât içindeki maĥbûs müsilmânları şalı virüp dimyâtı⁰³ gine kendülere vire bunuñ üzerine fireng-ile şulĥ itdi mezbûr furansîsi hâbsdân çıkarup zıkr olınan altunla⁰⁴ küffâra teslim eyledi anlar da müsilmânlar eşirlerin şalı virüp dimyâtı gine kendülere virdiler furansîs ellerinden kırtılıp⁰⁵ kendü vilâyetine varıcağ tekrâr dimyât üzerine yürimek yarağın gördi şecerü'd-dürr anı şalı virdüğine peşimân oldu⁰⁶ hele niyyetine irmedi henüz ol tedârükdeyken eceli gelüp furansîs helâk oldu şerrinden müsilmânlar emîn oldılar⁰⁷ şecerü'd-dürr mısırda üç ay pâdişâhlık itdükden soñra Öâkıle hatun-ıdı gördi saltanat emri bir kâr-ı Öâzım⁰⁸ ve şugl-ı elımdür anuñ zenânını âdem degil merdân-ı Öâlemden degme bir kişi ĥaqqından gelimez ihtiyârıyla saltatdan⁰⁹ ferâgat eyledi Öasker ittifağ idüp sâbıkâ mezkûr olan el-melikü'l-kâmil neslinden el-melikü'l-eşref müsâ¹⁰ bin şalâĥa'd-dĥn adlu sekiz yaşında bir oğlancuğ var-ıdı anı yerine pâdişâh itdiler ammâ henüz küccük¹¹ olmağın mârü'z-zıkr el-melikü's-sâliĥ kullarından Öizze'd-dĥn aybek adlu bir muÖteber beg var-ıdı ki zıkr olınan¹² memâlik-i bahriyyenüñ ulularından-ıdı anı aña vezir ve atabeg dikdiler cümle umûr anuñ elinde oldu ĥattâ ĥutbe¹³ ve sikkede ikisinüñ de adı bile añılur ve bile yazılurdu bundan soñra mısırda ĥul tâyifesinüñ mağâmları¹⁴ yüceldi ĥadrları mütezâÖif oldu sâyir tâyifeye gâlib oldılar giderek el-melikü'l-eşrefi saltatdan¹⁵ çıkarup mezkûr Öizze'd-dĥn aybek yerine müstağil kendü pâdişâh oldu eyyübilerüñ devri bu el-melikü'l-eşref¹⁶ müsâda tamâm oldu bundan soñra devlet-i saltanat memâlik-i bahriyyeye intiğâl itdi ki muğaddemâ zıkr olınan üzre¹⁷ el-melikü's-sâliĥ necme'd-dĥn bunlara ziyâde iÖtibâr itmiş-ıdı cümle ĥwâs-ı saltatı ve ulu ulu begleri vezirleri¹⁸ hep anlardan-ıdı andan soñra gelen ĥulefâ-yı benj eyyüb daĥı ol Öâdeti kesmege ĥâdir olmamışlar-ıdı¹⁹ âsitânelerinde alup viren cümle memâlik-i bahriyye-y-ıdı âhir saltanat daĥı anlara intiğâl itdi anlardan²⁰ mısra evvel pâdişâh olan bu Öizze'd-dĥn aybek idi ki anı mezkûr el-melikü's-sâliĥ necme'd-dĥn (biñ altuna) şatun alup²¹ kendüsi terbiyet itmiş-ıdı anuñ zamânında çâşnj-gir başısıydı soñradan ĥadrı daĥı ziyâde olup **97A**⁰¹ bu el-melikü'l-eşref zamânında memâlik-i bahriyye içinde bundan ulu kimse yoğ-ıdı cümle umûr anuñ elinde-y-ıdı⁰² Öâkıbet bir vech-ile ĥadr buldı ki taĥt-ı mısırı kendüyi terbiyet iden pâdişâhlar nesli elinden aldı⁰³ nân ü nemekleri-y-ile perverde olduğı ĥânedâna ĥıyânet itdi aña ĥalğ el-melikü'l-muÖiz diyü lağab⁰⁴ tağdılar mısırda ibtidâ ĥul tâyifesinden pâdişâh olan budur bir zamân ĥalğ saltatına râzî olmadılar⁰⁵ muÖtâdları olmamağın ziyâde güç geldi âhir beglere vâfir bahşış itdi anları kendüye döndürdi ĥod

⁰⁶ Óasker de aña gönüllü gönülsüz itāÓat itdiler be-gāyet žālim ve řan dökici kimse-y-idi ğarb ⁰⁷ tāyifesine çok iş itdi niçesinüñ hānümānını yağmaladup tārāca virdi ve reÓāyā içinde dürlü dürlü ⁰⁸ bidÓatlar ihdāš itdi bī-vech halk üzerinde mırı niçe māl bağladı ki adına hūķūķ-ı sultāniyye dirler-idi ⁰⁹ illerden nā-hāķ alurlar-ıdı giderek kendü tāyifesini yaÓnı memālik-i bahriyyeyi daħı incitdi içlerinden ¹⁰ aķtay adlu bir begi suçsuz yire öldürdi birer tariķ-ile ğayrılarına daħı ķašd itdi ulularından ¹¹ biybars ve ķalāvun adlu iki begleri anuñ şerrinden ķorķdılar ikisi de vāfir kimesne-y-ile ķaçup şāma ¹² ve sāyir yirlere gitdiler bārı egerçi Óasker sūretā anuñ saltanatına rāzı gibi oldılar ammā şehir halkı aslā ¹³ rāzı olmadılar binüp mısır içinde gitdügi vaķt kendüye hezār acı söz işitdürürler biz islām üzerine ¹⁴ toğmıš olmayan kimseyi sultān istemezüz dirler-idi işidüp işitmeze ururdu Óāķıbet zıķr ¹⁵ olınan şecüre'd-dürri alup nikāhlandı dönüp üzerine müsıl beginüñ kızın daħı aldı bunu da nikāhlandı ¹⁶ şecüre'd-dürre bu güc geldi āhir fursatın bulup el-melikü'l-muÓızzı öldürdi yine Óalı adlu on biş ¹⁷ yaşında bir oğlı var-ıdı anı pādişāh itdiler el-melikü'l-mansūr diyü aña laķab virdiler bu da iki yıl ¹⁸ sekiz ay pādişāhlık itdi tārıh-i hicretüñ altı yüz elli bişinde anuñ saltanatı zamānı-y-ıdı ki meşhūr olan ¹⁹ üzre bağdād üzerine tatar Óaskeriyle hūlağu gelüp ehl-i islām elinden bağdādı aldı el-mustaÓısım- ²⁰ billah halıfayı öldürdi (ve bağdādı harāb itdi) ol āndan hulefā-yı Óabbāsiyyenüñ defterleri düridi devrleri āhir oldu ²¹ düdmānlarından hilāfet ateşi söyindi hānümān-ı iķbālları tārāca vardı bārı el-melikü'l-mansūruñ **97B** ⁰¹ atası mezkūr el-melikü'l-muÓızzüñ bir ķulı var-ıdı ümerā-yı nām-dārdan-ıdı adına āmir seyfe'd-dın dirler-idi ⁰² laķabı ķutuz-ıdı be-gāyet bahādur kimse-y-idi tārıh-i mezbūrda el-melikü'l-mansūr Óalıyi saltanatdan ihrāc ⁰³ idüp kendüsi yirine pādişāh oldu el-melikü'l-mużaffer diyü aña laķab urdılar ve bunuñ pādişāh olması ⁰⁴ cümle ümerā-yı devlet ve kübrā-yı vilāyet ittifāķıyla oldu aralarında bu ittifāķı daħı henüz el-melikü'l-mansūr ⁰⁵ tazedür kār-ı saltanata yarayacak zamānı degildür hūsūsā bunuñ gibi fitne zamānında ki Óālemi tatar kāfirleri ⁰⁶ müsilmānlar elinden alup giderler anlarıñla cihād için bir Óāķil ve dānā ve şeciÓ ve tüvānā pādişāha şiddet-i ihtiyāc ⁰⁷ vardur diyü (ittifāķ) itdiler bu yaña tatar Óaskerinüñ daħı ucı bilād-ı şāma irmiş-idi şām ehli anlardan ķaçup mısır ⁰⁸ vilāyetine dökildiler her yañadan meded umarlar-ıdı el-melikü'l-mużaffer tatar üzerine yürimek ķašd idüp ⁰⁹ halka Óavāriż şalmaķ istedi bu hūsūsda Óulemādan fetvā taleb itdi Óulemā cemÓ oldılar sābıķā zıķr olınan ¹⁰ şeyh Óızzıe'd-dın ibn-i Óabdü's-selām beytü'l-māl hazinesinde hiç nesne ķalmamaķ gerek ki şerÓā raÓıyyetden ¹¹ Óavāriż almaķ cāyiz ola Óaskerde zāyid bunca māl ve menāl ve esbāb ve ālāt var-iken bu olmaz ¹² Óaskerden her kişi zāyid olan esbābın şatsun ancaķ atıyla

yidi yıl ve iki ay ¹⁶ ve on iki gün mısırda pâdişâh oldu bu yaña vaqtâ ki tatar baġdâdı alup hulefâ-yı Óabbâsiyyeden ol ¹⁷ zamânda baġdâdda halîfa olan el-müstaÓsım-billah halîfayı öldürdi ol cânibde ölen öldi ¹⁸ giden gitdi üç buçuġ yıl vilâyet-i islâm halîfasuz ġaldı meger maġtül olan el-müstaÓsım-billah ¹⁹ halîfanuñ bir Óammı oġlı var-ıdı nâm ve laġabı ebü'l-ġāsım ahmed bin emîri'l-mü'minñ eż-żâhir-billah idi ²⁰ muġaddemâ baġdâdda maġbûs-iken ġabsdan ıtlâġ olınmış-ıdı Óırâġda ġarb tâyifesinden bir cemâÓat ²¹ içinde olurdı bu ešnâda ki târiġ-i hicretüñ altı yüz elli altısıydı baġdâda geldi ġördi Óâlem yüzi **98B** ⁰¹ halîfadan ġalî olmuş dârü'l-hilâfe-i baġdâdda serġir-i hilâfete câlis kimse yoġ mısırda el-melikü' ⁰² ž-żâhir biybarsuñ pâdişâh olduġın işidüp diyâr-ı mısriyyeye varup anuñ öñinde nesebin işbât ⁰³ idüp baÓde-hu gelüp baġdâdda sâyir aġribâsı gibi kendü daġı halîfa olmaġ ârzüsın eyledi zıjrâ žâhirde ⁰⁴ kendüden ġayrı ol neseb-i tâhire müntemî kimse yoġ-ıdı bu yitmiş sünneti ihyâ idüp ol derece-i Óaliyyeye ⁰⁵ irtikâya saÓy eyledi Óarab meşâyihinden on nefer begler-ile ki biri emîr nâsırü'd-din mühennâ-y-ıdı baġdâddan ⁰⁶ ġıġup yola revân oldu sene-i mezbûre recebnüñ ikisinde geldi mısır civârında bir yire irişdi ⁰⁷ mısırda sultân biybarsa ġaber oldu be-ġâyet sevindi ve fi'l-hâl emr itdi mısruñ cümle aÓyân ⁰⁸ ve ekâbiri mîr ve vezîri ve Óulemâ ve şuleġâsı ve sâyir Óämme-i nâsı aña ġarşu ġıġdılar kendüsi daġı bi-nefsihi istikbâl ⁰⁹ idüp yol üzre bulışdılar ol gün Óaceb hengâmelü gün-ıdı Óämme-i müsliminden ġayrı ġattâ tevrâtlarıyla ¹⁰ yahûdiler ve incilleriyle naşrânılar bile istikbâlına ġıġdılar Óaġım şevket ve Óizzet-ile geldi bâbü'n-naşr ¹¹ ġapusından mısır içine girdi taÓyın itdükleri eve ġondi mâh-ı mezbûruñ on üçüncü günü sultân ¹² biybars ġalÓada olan eyvân-ı şâġide bir Óaġım dıvân itdi şadr-ı meclisde ebü'l-ġāsım mezbûr-ıla ikisi ¹³ oturdu andan mertebelü mertebelerince vezîr ve emîrden şaġir ve kebîrden her biri maġarrı maġarrında ġarâr itdi ¹⁴ ġâdîlar ol zamânda pâdişâhlarıñ şaġ yanında oturlar-ıdı ve pâdişâhlar dıvân-hâneye bi'ż-zât ¹⁵ kendüler ġıġarlar ġazâyâ-yı müslimîni bi-nefsihim istimâÓ iderler-ıdı ġâdî tâce'd-din dimeġ-ile maÓrûf olan kimse ki ¹⁶ ol vaġt mısırda ġâdî-Óasker-ıdı ve zamânında ferîd-i rûzigâr ve Óâlim-i Óâlem-i nâm-dâr-ıdı ol da gelüp ¹⁷ yirinde oturdu andan bu cemÓ-i keşîr ve cemm-i ġafîr ve ekâbir ve aÓyân ve pîr ve cüvân öñlerinde ebü'l-ġāsım ¹⁸ halîfa sultân biybars ġuzûrında ġâdî-yı mezbûr öñinde nesebin işbât itdi ol aśl-ı şerîfüñ fûrúÓından ¹⁹ olduġına muÓaddil ve müzekkî şâhidler iġâmet eyledi fi'l-hâl ġâdî tâce'd-din ayag üzre turup ²⁰ şihâat-ı neseblerine ġükm itdi ol ânda halîfalığı

târiġhüñ sekizinci yılında ġaraman pâdişâhı ki ol zamânda aña rûm pâdişâhı dirler-ıdı sultân rûkne'd-din keyġubâd bin sultân ġıyâşe'd-din keyġüsrev ibnü's-sultân Óalâ'e'-d-din keyġubâdü's-selġükî vefât eyledi

muqarrer oldu cümle aña mubāya'at itdiler evvel bey'at iden ²¹ sābīkā zikr olinan şeyh es-selām ve'l-müslimīn Ōizze'd-dīn ibn Ōabdū's-selām-ıdı andan es-sultānū'l-melikū' **99A** ⁰¹ ž-žāhir biybars-ıdı andan kādī tāce'd-dīn andan tāyifelü tāyifelerince ümerā ve vüzerādan erkān-ı devlet ⁰² ve a'Ōyān-ı hilāfet-idi ol gün ebu'l-kāsım halīfa serīr-i hilāfete cülūs idüp ba'Ōde-hu süvār oldu ⁰³ pādīšāh cümle begler öñince ve yanınca bile binüp gitdiler vardı kähire-i mısır içini seyrān itdi laqabına ⁰⁴ el-müstanır-billah didiler ki qarındaşı laqabıydı minberlerde hutbe anuñ adına oqınup dārū'd-đarblarda ⁰⁵ sikke anuñ nāmıyla naqş olındı etrāf-ı vilāyet-i islāma bey'atı haberin gönderdiler andan hadem ve hāšem ⁰⁶ ve esbābıyla anı qal'ada olan hulefā sarāyına çıkardılar şehri receb-i mezkūruñ on ikinci günü cum'ada günide ⁰⁷ hulefā-yı Ōabbāsiyye āyınince siyāh geyüp siyāh sārınup Ōažamet ve celāl-ıla qal'ada olan cāmi'ede vardı ⁰⁸ ol zamānda Ōādet hutbeyi halīfa kendüsi oqımağ-ıdı minbere çıkup hutbe oqıdı içinde ⁰⁹ şeref-i āl-ı Ōabbāsi yād idüp sultān biybarsa du'ā itdi andan minberden inüp müsilmānlara imāmet ¹⁰ eyledi ba'Ōde-hu şa'obān ayınuñ dördinde işneyn günü-y-idi bindi sultān ve kādī-Ōasker ve vüzerā ve ümerā ehl-i ¹¹ hāll ve Ōağddan her kim var-ısa cümle bindiler kähire şehrinüñ taşrasında niçe ulu felek-kıyām hıyām qurılmış-ıdı ¹² cümlesinüñ içinde bir gün gibi mümtāz ve ser-efrāz ne ki hayme-i sultānıydı öñinde bir sāye-bān-ı Ōālī-şān ¹³ qurılmış-ıdı aña indiler halīfa kendü eliyle sultān biybarsa āyınlerince qara qaftān ve qara dülbend geydürüp ¹⁴ boynına bir altun tavq geçürdi ve iki ayağına bir altun buqağı urdı ser-tā-ser memālik-i islāmiyyenüñ ¹⁵ ve bilād-ı küfrden fetḥ olınacaq yirlerüñ umūr-ı saltanatını aña ismarladı ol gün aña bu vech-ile bir ¹⁶ berāt-ı saltanat ve menşūr-ı pādīšāhı yazılup Ōālā rū'üsi'l-eşhād oqındı şer' üzerine pādīšāh-ı ¹⁷ bī-iştibāh oldu andan sultān biybars arqasında siyāh cāme ve başında siyāh Ōimāme ve boynında altun ¹⁸ tavq ve ayağında altun buqağı ve cümle āyın-i şāhı ve qavān-in-i pādīšāhı-y-ile binüp veziri öñince pādīšāhuñ ¹⁹ berāti başında ve halīfayla kādīdan ve beglerden mā'adā beglerden her kim var-ısa öñine düşüp ²⁰ gitdiler bu übbehet ve Ōažamet ve iqbāl-ıla vardı kähire içinden geçdi sarāyına toğrı gitdi kendüyi Ōādetlerince ²¹ halka Ōārz eyledi ol gün kähire içinde Ōāžim hengāme-y-idi der ve dıvārın ve küçe ve bāzārın muhkem tonatmışlar-ıdı **99B** ⁰¹ içlerinde muhkem şinlik ve şādılık idi rüz-ı sūr gibi yevm-i sürür-ıdı bārı bu hengāmeler encāma irüp ⁰² bu iğvālar taraf qılınduğdan soñra az geçmedin halīfa sultān biybarsdan kendüyi bağdāda göndermek ⁰³ istid'āsın eyledi anlar da murādlarına müsā'ade idüp cümle yat ve yaraqların virüp itmāma irişdurdiler ⁰⁴ bile gidecek leşkerüñ ve sāyir cümle levāzımuñ harcı için tamām on kerre yüz biñ altundan artuq māl ⁰⁵ harc eyledi ba'Ōde-hu sālīm ve gānim anı mısrdan çıkarup bi-nefsihim

dımaşq şehrine degin gönderi vardı ⁰⁶ ma'Öiyyetle ikisi varup dımaşqda cum'Öa namāzın kıldılar andan birbirlerine vedā'Ö idüp sultān biybars ⁰⁷ mısra halīfa şarq begleriyle baġdāda müteveccih oldı yolda giderken hıti ve hādışeyi fetḥ itdi ⁰⁸ ittifāq bir gün yol üzre giderken nā-gāh tatar Öaskerinden yollarına bir miqdār tatar indi Öale'l-gāfle anlar-ıla cenk itdi ⁰⁹ halīfayı şıdılar Öaskerinden niçe kimse şehid itdiler bākışi kaçup güçle kırtıldılar halīfa arada ¹⁰ nā-bedid oldı kaçdı mı yoḥsa cenkde düşdi mi ḥāl nice oldı bilemediler bu ḥādişe tāriḥ-i hicretüñ altı ¹¹ yüz elli yidisi muḥarremüñ üçinde-y-idi müddet-i hilāfeti ancaq altı ay oldı Öaskerinden kaçup kırtılanlardan ¹² birisi halīfa-ı Öabbāsiyye neslinden ebū'l-Öabbās aḥmed bin emir ebī Öalī adlu halīfalığa lāyık bir kimse-y-idi ¹³ toġrı rahbede Öiṣā bin mühennāya geldi oradan mısra el-melikü'z-żāhir biybarsa mektüb gönderüp ¹⁴ ḥādişeyi bildürdi sultān biybars da kendüyi mısra da'Övet eyledi tāriḥüñ altı yüz elli yidisi rebü' ¹⁵ l-āḥirnüñ on yidisinde bir miqdār kimseyle ve bir oġlıyla mısra geldi sultān biybars anuñla buluşup ¹⁶ geldüğine şād oldı ḳal'Öada kendü yanına ḳondurup anı ḥoş gördi ol yıl aña mubāya'Öa olunmadı ¹⁷ ḥutbe ve sikke daḥı ġāyib olan mezkūr el-müstanır-billah halīfa adına-y-ıdı vaqtā ki tāriḥ-i hicret altı yüz ¹⁸ altmış bire irişdi sultān biybars bir gün bir dıvān-ı Öām ve meclis-i pür-izdiḥām itdi zıkr olınan ¹⁹ ebū'l-Öabbasuñ evvelden nesebi işbāt olınmış-ıdı ol asıl mübārege intimāsı ḥalḳuñ ma'Ölümları-y-ıdı ²⁰ tekrār şahid diñlemege ihtiyāc yoġ-ıdı anlar daḥı ol dıvāna da'Övet olunup ḥāzır oldılar sultān ²¹ biybars-ıla gelüp bir yirde oturdılar dıvān içinde Öalā-mele'i'n-nās Öalāniyā siyādetleri ḥücceti oġındı ḥalḳ istimā'Ö **100A** ⁰¹ idüp mefhūmını ma'Ölüm idindiler andan sultān biybars anlara müteveccih oldı cümle erkān-ı devlet ⁰² ve a'Öyān-ı saltanatıyla yirlerinden ḳalḳup ayaġ üzerine tırdılar mertebelü mertebelerince ⁰³ bey'Öat eyledi ol ānda ittifāq-ı müslimīnle ḥalīfa oldılar ba'Öde-hu anlar da sultān biybarsa teveccüh ⁰⁴ idüp kemā-kān saltanat umürin aña ismarladılar ittifāq-ıla ḥalīfanuñ laḳabını el-ḥākim bi-emrillah ḳodılar ⁰⁵ cum'Öa günü olıcaq Öādetlerince minbere çıkup ḥutbe oġıdı ḥutbesinde evvelā ḥaḳ sübhāne ⁰⁶ ve te'Öālāya mübālaġa ḥamd idüp resūlına niçe şalavāt virdi andan ḥalḳa tatar kāfirlerinüñ ⁰⁷ baġdādda itdükleri cevr ve bī-dādı ve ḳatl-ı Öām ve sebī-yi ehl ve evlādı ve müsilmānlaruñ ḥarimlerine ⁰⁸ olan envā'Ö-ı fuḥş ve fesādı ḥikāyet idüp her birin zār ve zār aġlatdı ve anlara hezār ⁰⁹ nuşḥ ve pend itdi ve sultān biybarsdan çok şükrān gösterüp bunuñ gibi fetret zamānında ¹⁰ dın-i islāma anuñ taḳviyet ve i'Öānetini öġüp çok du'Öalar eyledi Öasker-i islāmuñ bunuñ gibi za'Öif ¹¹ zamānında sultān biybarsuñ itdüġi eylükleri unutmañ itā'Öatında ḳuşūr ḳomañ belki bu ešnāda ¹² vücūdını ḥaḳ sübhāne ve te'Öālā ḥazretinden ulu ni'Ömet bilüp şükrini ḳıluñ didi andan minberden ¹³ inüp ḥalḳa imāmet

eyledi emr-i hilâfeti muqarrer olup ol gün âfâk-ı memâlik-i islâma nâmeler ¹⁴ gönderdiler hilâfeti haberi müsilmânlara bildürildi cümle aqâlim-i islâmiyyede hutbe ve sikke anuñ ¹⁵ adına oldu ammâ soñradan el-melikü'z-zâhir biybars andan saltanat tamaóı añladı işüñ ¹⁶ Óâkıbetin mülâhâza idüp andan qorqdı anı qalóada kendü yanında sâkin qılup cümle ehl ¹⁷ ve Óayâlin ve hadem ve haşem ve esbâbin sarâyına getürdi ammâ yimelerinde içmelerinde geymelerinde ¹⁸ quşanmalarında her birin evvelkiden ziyâde rióâyet itdi hemân bu qadar var ki ümerâ-yı devletine ¹⁹ yasaq itdi ki anlardan anuñ yanına kimse varup gelmeye ancak Óulemâ ve sulehâ ve qurrâ ve fuqarâ tãyifesi ²⁰ varup gele be-şart-ı ân ki Óizzet ve ikrâm ve tevqir ve ihtirâmında qusûr qomayalar ve egerçi cãmiólerde ²¹ hutbeyi yine anuñ adına oqıdurdu ammâ sikkeyi anuñ adına urdurmaz oldu hemân **100B** ⁰¹ sikkede yazılan kendü adı-y-ıdı ve sultân biybarsuñ evâyil-i saltanatında hâli eyü-y-ıdı çok ⁰² mahâsin-i ahlâkı var-ıdı evâmir-i şeróe kemâliyla mutió ve münqâd-ıdı hattâ rivâyet olunur ⁰³ kendü beglerinden biriyle bir quyı huşûsında nizâóları oldu şeróî qaziyye-y-ıdı ⁰⁴ ol beg-ile faşl-ı huşûmet için bi-nefsîhi qãdî öñine vardı meclisde olanlar ayaq üzerine ⁰⁵ turdılar qãdî dañı qalqayın didi qãdîya yiründe otur qalqma diyü işâret itdi ⁰⁶ ol dañı qalqmadı mezkûr beg-ile qãdînuñ öñine gelüp mürâfaóaya tırdı haq kendü cãnibinde-y-ıdı ⁰⁷ qãdî quyıyı kendüye hükm itdi bundan gayrı bir eylügeni dañı bu-y-ıdı ki haccü'l-hârameyndi hac ⁰⁸ itdügi yıl kaóbe-i şerîfeyi kendü eliyle ser-â-ser gül suyuyla yıdı ve ol yıl medîne-i mutahharayı da ⁰⁹ ziyâret itdi gördi halk paygâmbâr hazretlerinüñ Óaleyhi's-salavat ve's-selâm qabr-ı şerîflerine elleri-y-ile ¹⁰ degerler ve tayanurlar bunda sũ-i edeb añlayup etraf-ı qabr-ı şerîflerini kendü eliyle ölçdi ¹¹ ne miqdâr olduñın maólüm idindi mısra geldügi gibi te'hîr idüp ol ölçide etraf-ı ¹² qabr-ı şerîfe (demürden) bir latîf tarâbzũn işledüp gönderdi qabrı anuñ dâyiresine tıtdılar halk ¹³ gelüp üzerinde ol küstâhlığı itmez oldılar bunlardan gayrı sultân biybars fı-sebîlillah niçe ¹⁴ gâzâlar dañı itdi küffâr-ı hâkisâr elinden çok yirler feth idüp memâlik-i islâmiyyeye zamm eyledi ve mısırda ¹⁵ olan halk mezâhib-i erbaóa üzre olmağın halka rahmından dört mezhebde dört qãdî qomağı ¹⁶ evvel ol ihdâş itdi andan evvel yoğ-ıdı bir şâfióî qãdîsı olurdu hanefî ve mâlikî ¹⁷ ve hanbelî mezhebinde olanlar dañı şeróî qaziyyeleri düşdükte varurlar şâfióî qãdîsına mürâfaóa iderler-ıdı ¹⁸ bi'z-zarûri mezheblerine muhâlif olan qãdînuñ hükmüne râzî olurlardı niçesinüñ bu tarikle haqqı zãyió olurdu ve sultân biybars pâdişâh ¹⁹ olduğı gibi vilâyet-i mısırda olan mey-hâneleri battâl idüp müsilmânlara her ne yirde hamr görürseñüz ²⁰ döküñ diyü yasağ itdi ve sãyir şeró-i şerîfe muhâlif her ne qadar zulmlar ve bidóatlar var-ısa cümlesini ²¹ refó eyledi ve mısır şehri içinde her yıl hüccâc gitdügi

vaqf mahmil-i şerifle ka'be-i mu'azzama örtüsünü **101A**⁰¹ gezdürmeği ol ihdâs itdi ki şimdi dañı mısrlunuñ yılda bir kerre meşhür temâşaları⁰² günlerinden biridür mısırda bir er bir Óavrat almalu olsa nikâhında anı bu temâşadan men' itmege⁰³ şart ider şöyle ki er bunu şart itmese ol Óavrat bu ere varmaz ve sultân biybars ziyâde sadâkat⁰⁴ ve âhasenâta mâyil pâdişâh-ıdı her yıl fuqarâ ü mesâkine on biñ erdeb buğday sadağa iderdi ki⁰⁵ istanbul kılesiyle elli biñ kıle buğday olur ve kâdî hâbsında olan borçlıların faqîr ve müflislerin⁰⁶ hâbsdan çıkarmak için dañı mâl ta'vîni itmiş-idi borcın edâ itmege kâdir olmayan faqîrların⁰⁷ dâyinlerine borçların virüp hâbsdan çıkardup âzâd iderdi varurlar ehl ve Óayâllarıyla du'â-yı⁰⁸ devletine meşgûl olurlar-ıdı ve her yıl şehri ramazân-ı mübârek evvelinden âhirine degin fuqarâ ve gurebâ için⁰⁹ ol kadar ta'âmı çıkardı ki hâdd ve hâsra gelmez-idi her gice niçe biñ fuqarâya ta'âmın ulaştırurlar-ıdı¹⁰ ve mısırda gariyb olanlara kefen sarmak için dañı bir başka vaqf itmiş-idi her gariyb vefât¹¹ idene andan kefen bahâ virilürdi şimdi dañı mısırda ol vaqfından bağıyye vardur bunlardan gayrı¹² haremeyn-i şerifeyn fuqarâsına ve hicâz yolları harcına vâfir nesne sarf iderdi ve sâyir dañı niçe¹³ yirlerde hayrât ve evkâfinuñ nihâyeti yoğ-ıdı be-gâyet lutf ve îhsân ehli pâdişâh-ıdı ammâ hâk¹⁴ sübhâne ve te'âlânın irâdetiyle soñradan bu eylükleri yaramazlıqlara mübeddel oldı gâlib halkıñ¹⁵ nefslerine zulm ve hayfları var-ıdı sū-i Óamelleri ucından hâk sübhâne ve te'âlâ da anuñ gibi muhsin¹⁶ pâdişâhuñ ahlâk-ı hasenesini anlara ahlâk-ı seyyi'eye tebdil idi viridi ¹⁷ bari sultân biybars âhir-i Óömründe ziyâde zâlim oldı Óale'l-huşûs şâm halkına iki¹⁸ def'â iki Óažim zulm itdi bir bu ki ittifaq taqdir-i haqq-ıla anuñ zamânında bir yıl şâmda bir ziyâde kahtlık⁰⁹ oldı meger halkıñ üzerinde kadimden mîri mâl alınur ba'zı bid'atlar var-ıdı ki anları yıllar ucuzluk²⁰ olıcağ alurlar kahtlık olıcağ almazlar-ıdı niçe zamândan içlerinde bu vech-ile ola gelmiş kânûn-ı kadim-idi²¹ sultân biybars emr eyledi ki bu kahtlık yılda dañı ol bid'atları halkdan alalar ri'âyâ bundan ziyâde **101B**⁰¹ taraldılar mu'otâdları olmamağın qatı güç geldi bu müzâyağa ve kaht eyyâmında her kişi andan zebûn olup⁰² faqîr ve ganînuñ hâli diğergün oldı Óâkıbet şâmda olan Óulemâ ve sulehâ tayifesine tazarru' eylediler pâdişâhuñ⁰³ âsitâne-i sa'âdetine bizüm zarûretümüzi Óarz idi virüñ ola ki bu bid'atları kemâ-kân⁰⁴ bizden almaya didiler anlar da bir yire cem' olup bu husûsda müşâvere eylediler içlerinde bir⁰⁵ ulu Óâlim kişi var-ıdı ki pâdişâhlar yanında dañı ma'ülüm ve ma'üruf kimesne-y-idi adına şeyh⁰⁶ muhyi'd-din nevevi dirler-idi ki şimdi dañı geçen Óulemâ içine maqbûl kimse sayılır ve niçe⁰⁷ taşnif ve te'lifi vardur Óulemâ tutarlar ve Óilm-i hadîşde maqbûl kişidür âhir

anuñla ittifağ idüp ⁰⁸ re'yleri buña toğrıldı ki Öulemādan her biri niçe āyāt-ı kerīme ve eħādīş-i şerīfe-y-ile meşhūn ⁰⁹ mazmūnları hezār nuşh ve vaŖz ve pendi cāmiŖ birer Ŗarz-dāşt yazup řurrā-yı reŖāyānuñ ¹⁰ tazarruŖ ve zārūretlerini bir bir aŖyān ve beyān itdiler emīr bedre'd-dīn-i bilik adlu bir mağbūl hazine- ¹¹ dār başısı var-ıdı yanında sözi geçer kimse-y-idi mektūbları bir yire cemŖ idüp toğrı aña gönderdiler ¹² sultāna Ŗarz itdi evvel mertebede hiç cevāb virmedi tekrār gine yazup gönderdiler fuğarānuñ ¹³ hālī müşkil olmuşdur hāllarından tecāhül idecek zamān degildür bunuñ Ŗākıbetinden řorğup bu iğdāma ¹⁴ cesāret itdügümüz bāŖiş pādīşāha hayr şandugumuzdandır bākı fermān cenāb-ı Ŗālī-şānuñdur didiler mezkūr hazine-dār ¹⁵ başı tekrār Ŗarz itdi bu defŖa beğāyet Ŗunf ve gāzab-ıla sözlerin red idüp aslā diñlemedi ¹⁶ anlar da ferāğat idüp cenāb-ı hākka müteveccih oldılar ol bidŖatları dir dimez halkdan aldurup ¹⁷ her birini müzāyağaları zamānında zār ve zār ağlatdı ve ikinci žulmı bu-y-ıdı ki emr itdi şāmda her ¹⁸ kişinūñ elinde evinden sāyir emlakından her nesi var-ısa senūñ olduğın işbāt eyletemezseñ ¹⁹ getir ve illā emlakuñı miři için aluruz diyü halka müzāyağalar virdiler bu defŖa dañı mezkūr ²⁰ imām nevevi bu emrūñüz şerŖi degildür Öulemā-yı müslimīnden bunuñ hiç bir kimse meşrūŖdur dimez bir kişinūñ ²¹ elinde olan milkine şerŖā taŖarruz olunmaz yed şahid-i milkdür ži-el-yede işbāt teklif olunmaz **102A** ⁰¹ mādām ki hāricden müstahāk çıkmaya milki elinde ibkā olunur diyü vaŖz ve naşihat üslubında mektūblar ⁰² gönderdi aslā müfīd olmadı birin dañı istimāŖ itmedi müsilmānlara bu ħuşūsdan hezār taŖdiyyeler oldı ⁰³ bi-ğayr-ı tariğın şerŖiyyin niçe kimesnenūñ žulm-ıla milki elinden çığdı hāk sūbhāne ve teŖālā pādīşāh-ı žillillah-ı ⁰⁴ Ŗālem-penāhumuza hezār sāl-ı Ŗizz ve iğbāl-ıla Ŗömr-i dırāz erzāñi idüp hümāyūnların üzerümüzden zāyil ⁰⁵ itmeye ki bu fağır eyyām-ı devletlerinde mısır kādīsıyken ittifağ mısrdan bir žālim defter-dār mısrlunuñ milki evleri ⁰⁶ ħuşūsında bi-Ŗaynihi bunuñ gibi şerŖe muħālif āsitāne-i saŖādetlerine bir řaziyye Ŗarz eylemiş anuñ Ŗarzi ⁰⁷ mücibince bu hākıra teftiş ide göresin bu řaziyyenūñ aslı nedür vuğūŖı üzre Ŗarz idesin ⁰⁸ diyü ħükmi-cihān vārid oldı fuğarā-yı reŖāyāya muğtaribü'l-bāb ve müşevveşü'l-hāl oldılar āsitāne-i ⁰⁹ Ŗadālet-penāhlarına bu ħuşūsda žikr olınan muğtażā-yı şerŖ-i şerif beyān olunup Ŗarz olındı ¹⁰ cevāb-ı şerŖi Ŗizz-i ħuzūr-ı ħağāñlerinde mağbūl olup andan ferāğat olındı eyyām-ı Ŗadāletlerinde müsilmānlarūñ ¹¹ emlakına dañl ve taŖarruz olunmadı halkuñ pır ü cūvān ü gāñi ve nā-tūvānınuñ duŖā ve şenāları mütezāŖif ve müterādif ¹² oldı hemişe Ŗadl ü dād ve insāfları ve şerŖ-i şerif evāmirine inğiyādları yevmen-fe-yevmen mütezāyid olup halkdan duŖā-yı Ŗömr ¹³ ve devlet-i ebed-peyvendleri (yerden göge) mütesāŖid olmağdan zāyil olmaya āmīñ yā mücibe's-sā'ilīñ

ve sultān biybarsuñ ¹⁴ şāmda itdügi žulmlaruñ biri dañı bu-y-ıdı ki tatar-ıla cenge gitmege şāma gelicek ittifāk ħalkā bir ağır Óavārız ¹⁵ şalayın didi bu ħuşūsı Óulemādan istiftā itdi ekşeri hevālarına tābiÓ olup ħatırları riÓāyetine ¹⁶ meşğul olmağ-ıla mizāc-girlik eylediler pādişāh Óadū-y-ıla cenk ve kıtāla giricek aña raÓiyyetden māl almağ ¹⁷ ħelāldur diyü fetvā virdiler şehrde bu ħuşūsda fetvā virmedük Óālim var mıdur didi belj vardur ¹⁸ şeyĥ muĥyi'd-dīn nevevī virmedi didiler buyurdı anı ħuzūrına çağırdılar geldüginleyin sen de sāyir fuĥahā gibi ¹⁹ bu ħuşūsda fetvā vir didi imām nevevī şerÓi degildür nice vireyin bu ħuşūsda fetvā virenler bātıl ²⁰ virdiler diyüp dañı baÓızı ġalıž kelimāt itdi sultān biybars incinüp aña çık şehrden yaÓnı dımaşqdan ²¹ git didi bu emrūñuze semÓān ve tāÓaten diyüp dımaşqdan çıqdı kendü memleketine nevā⁶⁵ dirler-idi aña **102B** ⁰¹ gitdi bir zamāndan soñra şāmda olan Óulemā ve şuleĥā pādişāhuñ āsitānına varup tazarruÓ ve niyāz eylediler ⁰² imām nevevī için içümüzde kibār-ı Óulemā ve şuleĥādur cümlemüzüñ muĥtedāsı ve üstādıdur pādişāhdan ⁰³ tazarruÓ iderüz ki eger günāhı var-ısa Óafv ide gene dımaşqa gelmege icāzet erzāñı buyura didiler sözlerin ⁰⁴ ħabül idüp icāzet virdi kendüye ħaber gönderdiler gelmedi mādām ki el-melikü'ž-žāhir biybars dımaşq ⁰⁵ içindedür ben anda varmazın didi ittifāk taĥdīr-i ilāh ile bir aydan soñra sultān biybars dımaşqda ⁰⁶ vefāt itdi ve tāriĥ-i hicretüñ altı yüz yetmiş altıncı yılı-y-ıdı ki taht ü rahtı tahta-ı tábūta deġişdi tecāvez ⁰⁷ allahu teÓālā Óan-seyyi'ātih ve rahmü rahmeten vāsiÓa mısra vefāti ħaberi vāsıl olıcağ yirine oġlı es-sultānü' ⁰⁸ l-melikü's-saÓıd nāsırü'd-dīn ebü'l-meÓālī muĥammed berke ħan pādişāh oldu ki mısrdan gitdügi vaĥt ⁰⁹ anı yirine ħoyup gitmiş ve saġlıġında saltanatı aña Óahd itmiş-idi ve aña memālik-i bahriyye ulularından ¹⁰ emīr seyfe'd-dīn ħalāvun adlu bir begüñ kızın alı virmiş-idi anuñ güyegüsiydi ammā pādişāh olıcağ ¹¹ ħüsn-i tedbīr idemedi begler andan ħoş-nūd olmayup aña tuġyān itmek istediler zarūrī saltanattan ¹² el ħeküp ihtiyārıyla ferāġat itdi yirine ħarındaşı es-sultānü'l-melikü'l-Óādil bedre'd-dīn selāmis ibnü'ž-žāhir ¹³ biybarsı pādişāh eylediler ki henüz yidi yaşında oġlancuğ-ıdı mežkür ħalāvun bunuñ da vezīri ¹⁴ ve atabegi olmuş-ıdı tedbīr-i memleketi iden hep oldu āhir saltanatı zamānından üç ay soñradan ħalāvun ¹⁵ bunu tutup ħarındaşı mežkür berke ħan-ıla ki kendü güyegüsiydi ikisin de ħayd ve bandle kerk ħalÓasına ¹⁶ gönderüp anda ħabs itdürdi yirlerine taht-ı mısra kendüsi oturup pādişāh oldu šāĥife-i ¹⁷ eyyām-ı saltanatı üzre es-sultānü'l-melikü'l-mansūr seyfe'd-dīn ħalāvunü'l-elfī el-Óalā'ı es-

⁶⁵ ħaverān ki şām memleketinden dımaşq şehrine yakın bir lañif nāĥiyedür ve ova yirdür ziyāde güzel terekesi olur ekşer dımaşq şehrın ħanduran anuñ terekesidür nevā ol nāĥiyede bir köyüñ adıdur

şālîhî ¹⁸ diyü elķābı yazıldı memālik-i bahriyyeden olan türkî aķ kullardan birisiydi aslda kaçak cinsiydi ¹⁹ diyār-ı mısra küccük iken getirilmiş-idi geldügi vaķt ibtidā anı emîr Óalā'e'd-dîñ aķ sunķur adlu beg ²⁰ biñ altuna almış-ıdı anuñçün elķābında el-elfî el-Óalā'î diyü yazılmış-ıdı efendîsi meźkür aķ sunķur ²¹ öldükden soñra muķaddemā zıkr olınan el-melikü's-şālîh necme'd-dîñ ibn eyyūba intikāl itmiş-ıdı anı bu terbiyet **103A** ⁰¹ idüp memālik-i bahriyyeden ol kılmış-ıdı anuñçün elķābında bu bile yazılup eś-şālîhî diyü añarlar-ıdı ⁰² ol zamānda Óādet-ıdı mısra bir ķul gelüp şatılsa anı beglige alsalar elķābında niçeye alındı ve kimden ⁰³ alındı ve kim aldı mümkün olan mertebe-y-ile añarlar-ıdı bārî meźkür ķalāvun el-melikü's-şālîh anı terbiyet itdükden soñra ⁰⁴ ümerā-yı kibārdan olmuş-ıdı hattā zıkr olınan üzre el-melikü'l-Óādil selāmise atabeglik menzilesine nāzil ⁰⁵ olup minberlerde anuñ adıyla adı bile añılurdu āhir hāliyā zıkr olınan tariķle mısra pādîşāh da ⁰⁶ oldu diyār-ı mısriyyede olan niçe bidÓatları refÓ itdi pādîşāh olduğı gibi dımaşķda āmir şemse' ⁰⁷ d-dîñ sunķur dirler-ıdı bir ulu beg var-ıdı ol da memālik-i bahriyye ulularından-ıdı ser-keşlik ⁰⁸ idüp ķalāvunuñ saltanatına rāzî olmadı dımaşķda kendüye tâbiÓ baÓzı kimseler ittifāķıyla ol da ⁰⁹ anda başka pādîşāh oldu el-melikü'l-mansūr ķalāvun anuñ üzerine Óasker gönderdi varup dımaşķda ¹⁰ anı sıldılar kaçdı şāmı da ķalāvun zabteyledi Óāmmeten kendüden evvel gelen pādîşāhlar hūkm ¹¹ itdügi memālike bu da hūkm itdi baÓde-hu haleb diyārına tatar Óaskeri geldi ol diyāra müstevlî oldılar ¹² anları defÓ itmekçün ķalāvun Óaskerle bi-nefsihi tatar⁶⁶ üzerine yürüdi hîmís üzerinde kendüyi ķarşuladılar ¹³ orada anlar-ıla savaşdı aralarında kıtāl-ı Óazîm oldu āhir tatar Óaskerin başup tağıtdı sālîm ¹⁴ ve ğānim dönüp yine mısra geldi tārîh-i hicretüñ altı yüz seksen yidisinde mısrdā nūbe vilāyetine ¹⁵ Óasker gönderdi varup bilād-ı nūbeyi urup vāfir toyum oldılar yine mısra geldiler tārîh altı ¹⁶ yüz seksen sekize iricek kendüsi bi-nefsihi Óasker çeküp tarābulısa fireng üzerine ğazāya gitdi ¹⁷ otuz dört gün varup tarābulıs üzerinde oturdu anı hîsār itdi āhir döne döne tarābulısı ¹⁸ küffār elinden fetĥ eyledi sūrını ve dūrını bi'l-küllüye yıķup yire ber-ā-ber itdi bu şimdi olan tarābulısı ¹⁹ aña ķarîb yirde ol bünyād eyledi andan yine mısra geldi ikinci defÓa nūbe memleketine bir Óasker dağı gönderdi ²⁰ varup ol memleketde çok uğraşlar itdiler niçe eşirler tıtdılar çok kâfir kılıçdan geçürdiler ²¹ sālîm ve ğānim yine mısra döndiler geldükleri gibi bi-nefsihi fireng-ile tekrār bir ğazāya müteveccih oldu bu defÓa **103B** ⁰¹ Óakka üzerine Óazîmet itmiş-ıdı bu niyyet-ile Óasker-i firāvān-ıla mısrdan çıķdı henüz mizācında nevÓ-i ⁰² fütür var-ıdı taķdîr-i ĥaķķ-ıla ol fütür maraz-ı

⁶⁶ bu tatar Óaskerinin başı hülağunuñ mengü temür adlu bir oğlıydı

mevte mü'eddi oldı kâhire şehrinden taşra çıkdığı ⁰³ gibi târih-i hicretüñ altı yüz seksen tokuzuncı sene-y-idi ki eceli gelüp vefât eyledi rahmetullah-ı te'âlâ Óaleyh ⁰⁴ mısırda on bir yıl ve iki ay ve yigirmi gün pâdişahlık sürdi Óakıbet dest-i rüzigâr anuñ da defterini ⁰⁵ dürdi âyine-i cihânda şuver-i iqbâlımı gördi kendüden soñra yirine oğlu es-sultânü'l-melikü' ⁰⁶ l-eşref şalâha'd-din halil pâdişâh oldı ve hemin te'hîr itmeyüp atasınuñ ölmüş niyyetini ihyâya sa'ıy eyledi ⁰⁷ anuñ müheyyâ itdügi Óaskerle yine ol yılıñ evâhirinde Óakka üzerine firengle cihâda müteveccih oldı ⁰⁸ varup Óaskerle Óakka üzerine düşdi tokşan iki yirden hisârına mancınık kırdı içinde olan ⁰⁹ firengle kırık dört gün leyl ve nehâr cenk eyledi âhir darb-ı dest feth itdi ve içindeki firengi kırdı ¹⁰ Óakkayı yıkup yaqdı yire ber-â-ber eyledi ki artuğ firenge karar-gâh olmağa kabiliyyeti olmaya bundan gayrı ¹¹ bu seferinde fireng kâfirleri elinden sürü ve hıfâyı ve Óıtlını ve antarsüsü ve saydâyı cümlesini ¹² feth itdi her birini yıkdı ve yaqdı firenge min-ba'ed maqarr ve me'vâ olmağa kabiliyyet kıomadı ve bi'l-cümle ¹³ fireng tayifesin sâhil-i diyâr-ı şâmıda olan köşelerden bi'l-külliyeye sürdi çıkardı anlardan ¹⁴ oralarda hiç bir âhad kıomadı hâr ve hâşâk-ı küfrden ol araları muhkem sildi süpürdi ¹⁵ pâk itdi ba'ede-hu dımaşq şehrine vardı anda bir kaç gün karar itdükdün soñra mısra revân ¹⁶ oldı sâlim ve gânim vardı mısra dâhil oldı kal'atü'l-ceyâldaki sarâyına girdi bir yıl ¹⁷ oturdukdün soñra tekrâr bir gazâ nidâsın dañı itdürüp Óasker-i Óažim-ile gitdi toğrı dımaşqa ¹⁸ varup anda Óaskerini yokladı ba'ede-hu andan dañı kalçup haleb diyârına irişdi andan ¹⁹ vardı rümkal'â üzerine düşdi ki nasârâdan irmenî kâfirleri elinde-y-idi yigirmi ²⁰ yirden aña mancınık kırdı otuz üç gündün soñra darb-ı dest feth eyledi içinde ²¹ olan kâfirleri hep kırdı Óavratların esir eyledi andan yine mısra döndi **104A** ⁰¹ sâlim ve gânim geldi sarâyına girdi bu yıl turmadın bir sefer dañı itdi Óasker-i bi-girân ve ceş-i girân-ıla ⁰² sa'ıd-i mısrdan kıuş şehrine vardı ki yemen vilâyetine mısrdan giden oradan gider yemen diyârınuñ yolıdur orada ⁰³ hîle idüp yemene gazâya giderin yarađıñuzda oluñ diyü Óaskeri içre nidâ itdürdi andan döndi ⁰⁴ yarağ olınmış yügrük hiçânlar-ıla beriyyelik içinden kerke toğrı ılgar itdi dımaşq cânibine iz ⁰⁵ sapıdup dımaşq şehri üzerinden behnisâ şehri üzerine vardı ki bu da irmenî kâfirleri ⁰⁶ elinde meşhür ve ma'âmür şehirleri-y-idi be-gâyet heybetlü pâdişâh-ı şadmet-i hücumına kâfirlerüñ yürekleri ⁰⁷ döymeyüp şehrüñ miftâhını karşı getürdiler anı dañı feth itdi bundan gayrı mar'âş dañı anlar elindeydi ⁰⁸ mar'âşı da virdiler ve tell-i hâmdün adlu ellerinde bir kal'â dañı var-ıdı bunı da virdiler irmenî kâfirleri ⁰⁹ elinden bu üçün de amân-ıla feth eyledi oradan döndi dımaşq üzerinden cıssı geçdi Óarab kabâyilinden ¹⁰ sâlimiyye vilâyetine vardı ol vilâyetüñ şeyhü'l-Óurbânına emir mühennâ bin Óışâ dirler-idi

kadimden anuñla mabeynlerinde ¹¹ bir macerā var-ıdı anı tutup bende çekdi
 qarındaşlarını ve sayir eķārib ve müteʔallikātını dañı kayd ve bend itdi andan ¹² mısra
 döndi cümlesin kayd ve bend-ile mısra getürdi kemā-kān sālim ve ğānim sarāyına girüp
 oturdı āhir ¹³ bu cüst ü cūy ve hāy ve hūy ve tekāpūy arasında-y-iken tārīh-i hicretüñ altı
 yüz toķsan üçüncü yılında ¹⁴ nā-gāh eceli gelüp vaʔde-i saltanatı tamāma ve kām-ı
 ʔömri encāma irişdi ittifaķ nevāñi-yi mısrdan bir yire bir gün ¹⁵ şikāra çıķdı h^wāśından
 bir kaç kimesneyle av ķovarken ʔaskerinden ayrıldı aʔdāsından bir ulu beg var-ıdı ¹⁶
 hemişe fursatın gözlemekde-y-idi orada anı yaluñuz bulup fursatın düşürdi yanında olan
 h^wāśıyla ¹⁷ anı ķatlı eyledi mısırda ancak üç yıl ve iki ay ve dört gün pādīşahlıķ itdi
 rahmetullah-ı teʔālā ʔaleyh ¹⁸ andan soñra yerine qarındaşı es-sultānū'l-melikū'n-
 nāsırū'd-dīn muħammed bin ķalāvun pādīşāh oldu henüz yidi ¹⁹ yaşında oğlancuğ-ıdı
 atası el-melikū'l-mansūr ķalāvunuñ ķullarından zeyne'd-dīn ketbuğa ⁶⁷ dirler-ıdı ²⁰ bir
 ulu beg var-ıdı anuñ atabegi ve veziri olup saltanatına müteʔallik cümle umūrı gören
 ol-ıdı ²¹ bir yıldan soñra anı saltanattan giderüp taht-ı saltanata kendüsi oturdı laķabın
 es-sultānū'l-melikū' **104B** ⁰¹ l-ʔādil zeyne'd-dīn ketbuğa el-mansūrī ķodılar bu yaña
 muħammed bin ķalāvun başına bu hāl gelicek mısrdan çıķdı ⁰² gitdi toğrı kerk
 ķalʔasına varup anda teķāʔūd itdi bu tarafda meźkūr sultān zeyne'd-dīn ketbuğa
 zamānında ⁰³ mısırda aslā nil ırmağı taşmadı vilāyet-i mısırda be-ġāyet ķahtlıķ oldu bir
 yañadan vebā da żuhūr itdi ⁰⁴ serir-i saltanata ķademi nā-mübārek düşdi āhir umūr-ı
 saltanata mübāşir emir hūsāme'd-dīn laķin adlu ⁰⁵ bir ulu beg var-ıdı bu dañı anuñ gibi
 el-melikū'l-mansūr ķalāvunuñ ķullarından-ıdı saltanatı anuñ elinden aldı ⁰⁶ yerine
 pādīşāh oldu laķabın es-sultānū'l-melikū'l-mansūr hūsāme'd-dīn laķin el-mansūrī
 ķodılar ⁰⁷ bunuñ da mengü temür adlu bir muķarreb ķulı var-ıdı cümle umūr-ı saltanatını
 aña ismarladı ʔāķıbet begler bunu ⁰⁸ götürmeyüp kendüyi ķatlı eylediler andan soñra bir
 zamān ittifaķ-ıla iştirāk üzre kendüler saltanat eylediler ⁰⁹ bi'l-āhire gördiler beyt

⁶⁷ aslida el-melikū'l-mansūr ķalāvun bunu ħimś üzerinde tatar-ıla cenk itdüđi vaķt tataradan alınmış kimsey-
 idi cümle tatar-ısa kāfirler-ıdı bu cihetden anı alup ķul idinmiş ve kendüsi terbiyet idüp ümerā-yı
 devletinden ķılmış-ıdı ve baʔızlar şöyle ħikāyet iderler ki bu ketbuğa hūlaġunuñ güyegüsiydi ve
 ʔaskeriniñ öñince yürüyen muʔteber beglerinden-ıdı hūlaġu hālebi şāmi aldudđan soñra mısır dañı
 almaġa ķaşd idüp üzerine ʔasker göndermek fikrin itdükde h^wāce nāsırū'd-dīn tüşyi ki heķim-i zamān-
 ıdı ve ʔulemā-yı kibār-ı ħikmet içre meşhūr-ı cihān ve nādir-i devrān olmaġın kendü kāfir ol müsilmān-
 iken anı vezir idinmiş-ıdı yanına çağırđup beglerüm içre göre mısra ķanķısı mālīk olur ʔilmle ħisāb eyle
 aña kimüñ adı münāsib düşer didi ol da emri üzre meźkūr ketbuġayı taʔyīn eyledi hūlaġu dañı buna binā
 diyār-ı ʔarabuñ fethine gönderdüği ʔaskere anı baş idüp gitdüklerinde ʔayn-ı cālūt nām mevziʔde mısır
 ʔaskeri bile uğraşup śmup tutulduġda hūlaġu bunu ʔacebleyüp h^wāce nāsırī ħisābında ġalat itdi diyü
 mülāħaza itmiş-ıdı āħır [h^wāce] nāsıriniñ didüği olup mabeynde otuz biş [...] geķdükden soñra zıkr olınan
 üzre ketbuğa melik mısra pādīşāh oldu vallahü teʔālā ʔaleyh

رَحْمَةً شَوْدَ طَلَتْ وَرَحْمَةً هَا ۞ أَدَّ شَوْدَ تَبِخَ ذَوْنَاهَا ۞ kelām-ı hîkmet-nizâmı ¹⁰ mûcibince bu tariğ-ile olıcağ saltanat aḥkāmı iḥkām üzerine olmaz ittifāk-ıla kerkden mezkûr es-sultânü' ¹¹ l-melikü'n-nāsır muḥammed bin ḳalāvunı getürüp ikinci def'Öa yine pâdişâh idindiler henüz bir yıl saltanat itmedin ¹² ihtiyârıyla tekrâr ferāğât fikrin eyledi ḥacca giderin diyü ad idüp mısrdan çığdı yine kerke gitdi ¹³ vardı tekrâr anda oturdu mısırda olan erkân-ı saltanata ben saltanatdan ferāğât eyledüm diyü haber ¹⁴ gönderdi kendünüñ biybarsı'l-çāşniğir adlu bir muḳarreb ḳulı var-ıdı eyyām-ı saltanatında vezir-i a'Özamı ve cümle ¹⁵ alup vireni-y-ıdı mısırda yirine anı pâdişâh idüp laḳabını es-sultânü'l-melikü'l-mużaffer rükne'd-din biybarsı'l-çāşniğir ¹⁶ urdılar ammā Öasker tāyifesiyle alışımadı saltanatından hiç vech-ile ḥaž idemediler bu cānibde kerkde ¹⁷ es-sultânü'l-melikü'n-nāsır muḥammed bin ḳalāvunuñ ¹⁸ daḥı ferāğât itmiş-iken tekrâr saltanat ārzūsın eyledüğü ¹⁸ haberi istimā' olındı āhir anı kerkden getürtdiler üçünci def'Öa yine mısra gelüp sultān oldı ¹⁹ bundan soñra ölince mısırda tamām otuz iki yıl ve iki ay ve yigirmi biş gün pâdişâhlık itdi ²⁰ ve bu üçünci saltanatınuñ āhirlerinde sābıķā zıkr olınan el-ḥākim bi-emrillah ḥalīfa vefāt idüp tārīh-i ²¹ hicretüñ yidi yüz yidinci yılında-y-ıdı ki kendü vaşiyyetiyle yirine selim adlu oğlu ḥalīfa **105A** ⁰¹ idildi ki el-müstekfî-billah laḳabıyla mülakḳab-ıdı bunuñ da ḥalīfalığı icmā'ı-ı müslimînle muḳarrer olup ⁰² Öadet üzre buña da sultān ve ḳādī-Öaskerler ve sāyir ümerā ve vüzerā cümle bey'Öat itdiler kendü de ⁰³ el-melikü'n-nāsır muḥammed bin ḳalāvuna saltanatın muḳarrer ḳılup atası tefvîz itdüğü cümle aḥvāl-ı müslimîni ve umūr-ı ⁰⁴ saltanat-ı mısır aña bu daḥı tefvîz itdi [DK soñradan mezkûr el-müstekfî-billah ḥalīfa vefāt idüp ḥalīfalığı aḥmed adlu oğlına vaşiyyet itmişken el-melikü'n-nāsır muḥammed bin ḳalāvun bî-vech vaşiyyeti tutmayup ḥalīfalığı oğlına virmeyüp belki ibrahîm adında bir ḳarındaşı oğlına virüp aña el-vāşıķ-billah diyü laḳab virmiş-ıdı ma'Öa-ḥazā bunuñ ḥilāfetine lāyık olmayup oğlu aḥmed lāyık olduğı müşbet ve muḳarrer-ıdı bu ḥuşûsda oğlına şarīḥ ḫulm olmuş-ıdı bu hengāmelerden soñra] āhir vaḳtā ki el-melikü'n-nāsıruñ daḥı zamān-ı Öömri āhire ⁰⁵ irişdi sākî-yi fenā elinden cām-ı ecel nüş idüp cihān ğavğālarından ḥāmüş oldı yirine es-sultān ⁰⁶ el-melikü'l-mansūr seyfü'd-din ebü bekr adlu oğlu pâdişâh oldı ve pâdişâh olduğı gibi atası zamānından ⁰⁷ ḳalmış mezkûr el-vāşıķ-billah ḥalīfayı ki atası bî-istiḥkāk ḥalīfa itmiş-ıdı anı ḥalīfalığdan Öazl ⁰⁸ idüp sābıķā atası ḫulm itdüğü mezkûr

⁶⁸ bu el-melikü'n-nāsır muḥammed bin ḳalāvun be -ğāyet šāḥib-Öaḳl ve fikr ve šāḥib-re'y pâdişâh-ıdı anuñçün mısırda anuñ saltanatı eyyāmı mümtedd oldı cem'Öa üç def'Öada serir-i saltanatda cülûsı zamānı kırık sekiz yıl miğdārı oldı hem bahādur hem ceri ve muḳaddim idi hem šāḥib-mekr ve ḥile ve mehābet idi etrāk pâdişāhları içinde bu miğdār saltanat sürmek hiç birine müyesser olmamışdı

ahmedi getirüp yirine anı halîfa naşb itdi ve aña el-hâkim bi-emr-⁰⁹ illah diyü laqab virdi (halq bu vaz'ı pend itdiler hâk müstahâkına vâsıl oldı diyü her kişi pâdişâha du'â itdi bâri) târih-i hicretüñ yidi yüz kırk ikinci yılında-y-ıdı ki bir gün sultân bir dıvân-ı Óam¹⁰ eyledi kendüsi ve bu hâkim bi-emrillah halîfa dört mezheb kâdî- Óaskerleri ve sâgir ümerâ ve vüzerâ dârü'l-Óadllarına¹¹ ba'Ózı dıvân-hânelerine cem' olup âyinlerince halîfanuñ arqasında yeşil hil'at ve başında altunla¹² işlenmiş siyâh örti-y-ile dülbendi şadr-ı meclise geçüp altı yanında sultân oturdu cümle ekâbir¹³ ve a'Óyânları yirlü yirlerinde mertebelü mertebelerince qarâr itdükden soñra halîfa yirinden kalkup¹⁴ ayag üzerine bir hutbe-i belîga oqıdı evvelin *إِنَّ اللَّهَ يُرِيدُ بِالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ* âyet-i kerimesiyle¹⁵ başlayup mufaşsal hutbe-y-idi içinde beglere ri'âyayı rıfk-ıla tutuñ içlerinde Óadl ü dâd idüñ¹⁶ diyü sâgir bunlar emsâlı dîn-i islâma nuşret ve i'Óânet emrinde şe'âyir-i islâmdan çok nesneye¹⁷ iş'âr itdi ba'Óde-hu sultâna müteveccih olup cümle ahvâl-ı müslimîni saña ısmarlayup seni Óasker-i müslimîne¹⁸ pâdişâh naşb eyledüm emrüne itâ'at itmeyen dünyâ ve âhiredde cezâsın bulur didi andan gine¹⁹ yirine oturdu öñine bir siyâh hil'at ve bir Óarabî kılıç getürdiler kendü eliyle sultâna halkı getirüp²⁰ kılıcı kuşatdı andan pâdişâh için yazılan saltanat berâtını yazan kâtibü's-sirâyaları gelüp²¹ öñinde berâtı oqımağa başladı evvelinden âhirine degin oqıduğundan soñra halîfanuñ öñine **105B**⁰¹ iltüp berâtı eline virdi ol dañı alup üzerine dest-i hattıyla imzâ itdi ba'Óde-hu dört⁰² mezheb kâdîları dañı dest-i hatlarıyla berâtıñ altına meclisde olan mâcerâya şehâdetlerin yazdılar⁰³ el-melikü'l-mansûr şer'î-i şerîf üzre vilâyet-i mısra pâdişâh oldı bunuñla meclisi âhir idüp dıvânı⁰⁴ tağıtdılar halîfa el-hâkim bi-emrillah mansıb-ı şerîf-i hilâfetinde bir zamân müstemir oldı aña degin ki târihüñ⁰⁵ yidi yüz elli üçüncü yılınıñ eväsıtında hilâfet emrin hiç kimseye ısmarlamadın vefât eyledi yirine ebü⁰⁶ bekr adlu bir qarındaşı var-ıdı anı halîfa idüp aña bey'at eylediler ve laqabını el-mu'otazıd-billah virdiler⁰⁷ bu dañı târihüñ yidi yüz altmış üçine degin halîfalık idüp ba'Óde vefât itdi hâl-ı hayâtında⁰⁸ halîfalığı ebü Óabdillah muhammed adlu bir oğlı var-ıdı aña bildürmiş-idi kendüden soñra yirine halîfa⁰⁹ olup el-mütevekkil Óalellah diyü aña laqab virildi bunuñ halîfalığı zamânı çerâkise sultânları zamânına degin¹⁰ mümtedd oldı egerçi gâh Óazl olunup gâh gine halîfa kıldı ammâ vefât itdüğü târih-i hicretüñ sekiz¹¹ yüz sekizinde-y-idi ki çerâkise sultânlarından es-sultânü'l-melikü'n-nâsır zeyne'd-dîn ebü's-sa'âdet ferec¹² zamânı-y-ıdı bunuñ saltanatı zamânında halîfa-y-iken vefât itdi halîfa-ı Óabbâsiyyeden mısırda halîfa olanlar¹³ içinde mâl ve menâl vefreti ve ehl ve Óayâl keşretiyle bunuñ mertebesine irmiş halîfa

yoğ-ıdı rivāyet ¹⁴ olunur Óömrinde yüz Óaded ođlı kıızı olmış-ıdı naśś-ı kerim muқтаzāsınca ki ikisi de ĥayāt-ı dünyānuñ ¹⁵ zinetleridür bāğ-ı vücūdı māl ve Óıyāl zinetiyle āreste kimse-y-ıdı ve tārīh-i hicretūñ yidi yüz toқsan ¹⁶ yidinci yılında ki vilāyet-i cennet-ābād-ı rūmda selātīn-i Óadālet-āyīn-i āl-i Óośmāndan ebedd-allahu teÓālā saltanathūm ¹⁷ merĥūm ve mağfūrla sultān yıldırım bāyezīd han pādīśāh-ıdı rivāyet olunur rūmdan mısra bu el-mütevekkil ¹⁸ Óalellah ĥalīfaya vāfir tuĥaf hedāyā gönderüp anlardan saltanat-ı rūma taқlıd ve icāzet taleb ¹⁹ eylediler anlar daĥı ĥūsn-i telaққı-y-ile ĥācetlerine icābet gösterüp mısrdan anlara taқlıd-i saltanat menşūrın ²⁰ göndermişlerdür bunu süyütī tārīhinde zıkr ider ve selef-i Óulemā-yı ĥalebden ibn-i śāĥne ki meşĥūr-ı Óālemdür ²¹ andan naқl idüp ibn-i śāĥnenūñ tārīh kitābında böyle gördüm diyü yazar bu mezkūr el-mütevekkil Óalellah ĥalīfa **106A** ⁰¹ ĥāl-ı ĥayātında ĥalīfalıđı ebū'l-fazl adlu ođlına taÓyīn itmiş-ıdı kendüden soñra ĥalīfalıқ maқāmına ⁰² ol қāyim oldu aña el-müstaÓyīn-billah diyü laқab virdiler aña degin ĥalīfalıқ itdi ki aśāğada gelse ⁰³ gerek çerākise sultānlarından el-melikü'n-nāsır ferec sultān-iken aña baÓzı begleri muĥālefet idüp saltanattan ⁰⁴ çekildügi zamānda bunu güc-ile mısra pādīśāh itdiler ĥalīfa-y-iken sultān oldu bārī āĥir tārīh-i hicretūñ ⁰⁵ yidi yüz kırık üçüncü yılında mārū'z-zıkr el-melikü'l-manśūr daĥı құsda allah emrine varup yirine küccük ⁰⁶ Óalī nām biş altı yaşında bir қарındaşı pādīśāh oldu ki el-melikü'l-eşref Óalā'e'd-dīn küccük dimekle ⁰⁷ mülaққab-ıdı ancaқ biş ay pādīśāhlıқ itdi Óaқabınca śehābe'd-dīn aĥmed adlu bir қарındaşı daĥı pādīśāh ⁰⁸ oldu ki laқabı el-melikü'n-nāsır śehābe'd-dīn aĥmed-ıdı bu aślda kerkde olurdı mısra kerkden getürüp ⁰⁹ pādīśāh itmişler-ıdı ancaқ kırık gün pādīśāhlıқ idüp baÓde-hu saltanattan ĥūsn-i ihtiyāryla ferāgat ¹⁰ itdi mısrdan çıkup yine kerke gitdi az geçmedin kerkde vefāt itdi ardınca yirine Óimāde'd-dīn ¹¹ ismāÓīl adlu қарındaşı pādīśāh oldu ki laқabına el-melikü's-śālīĥ ismāÓīl dirler-ıdı bir yıl deñlü mısrdā ¹² pādīśāhlıқ itdükden soñra eceli gelüp henüz yigirmi yaşında nev-cüvān-iken bu da vefāt eyledi ardınca zeyne'd-dīn ¹³ śaÓbān adlu bir қарındaşları daĥı pādīśāh oldu laқabı el-melikü'l-kāmil idi bu daĥı ancaқ bir yıl ve bir қаç gün ¹⁴ pādīśāhlıқ itdükden soñra vefāt itdi be-ğāyet źālim ve cebbār ve cevvr-ıdı anuñçün saltanatta pāy-dār olmadı ¹⁵ ardınca zeyne'd-dīn ĥācī adlu bir қарındaşları daĥı pādīśāh oldu aña el-melikü'l-mużaffer diyü laқab virdiler ¹⁶ bu da bir yıl üç ay saltanat idince allah emrine vardı ardınca ebū'l-meĥāsin ĥāsen adlu bir қарındaşları ¹⁷ daĥı sultān idildi ki laқabı el-melikü'n-nāsır ĥāsen-ıdı içlerinde bu meşĥūr ve ulu pādīśāhdur pādīśāh ¹⁸ olduđı vaқt on bir yaşında-y-ıdı üç yıl toқuz ay on dört gün pādīśāhlıқ itdükden soñra śālīĥ adlu ¹⁹ bir қарındaşları daĥı saltanatı anuñ elinden aldı anı қalÓada ĥabs idüp

yirine kendüsi ²⁰ pâdişâh oldu ki laqabı el-melikü's-sâliḥ-idi ammâ üç yıl pâdişâhlık itdükdən soñra qarındaşı ²¹ mezkûr el-melikü'n-nâsir ḥâsen ḥabsdan qurtulup saltanatı anuñ elinden aldı (târîḥ-i hicretüñ yidi yüz elli bişinci yılı-y-ıdı ki vilâyet-i mısra) tekrâr pâdişâh olup **106B** ⁰¹ kendü yirine qalḶada bu da anı ḥabs eyledi bu ikinci defḶa pâdişâh olduqdan soñra sultân ḥâsen mısırda ⁰² yidi yıl daḥı saltanat sürüp âhir tayıfe-i eclâb-ı çerâkiseden terbiyet olunmuş yelbuğa adlu bir muḶteber ⁰³ qulı var-ıdı ḥâşekşiydi anuñçün aña yelbuğa-ı ḥâşekşı dirler-idi cümle umûr-ı saltanatını anuñ eline ⁰⁴ virmiş-idi ol sebep ölüp kendüsi allah emrine vardı yirine muḥammed bin el-muẓaffer ḥâcî adlu bir qarındaşı ⁰⁵ oğlı pâdişâh oldu ki laqabı el-melikü'l-mansûrdur bu daḥı iki yıl pâdişâhlık idüp iki yıldan soñra ⁰⁶ ebû'l-mefâhir şaḶbân adlu bir Ḷammı oğlı saltanatı anuñ elinden alup kendüyi qalḶada ḥabs itdi ḥabsda-y-iken ⁰⁷ vefât eyledi rahmetullah-ı teḶâlâ Ḷaleyh ve bu ebû'l-mefâhir şaḶbânun laqabı el-melikü'l-eşrefdür⁶⁹ ki pâdişâh ⁰⁸ olduğında on yaşında nev-cüvân-ıdı on dört yıl mısırda pâdişâhlık itdükdən soñra bunuñ daḥı ⁰⁹ nevbet-i saltanatı tamâm olup der-gâhında kûs-ı rihlet çalındı âhıret seferine müteveccih oldu yirine yidi yaşında ¹⁰ Ḷalı nâm bir küccük oğlancuğı var-ıdı anı pâdişâh idüp aña el-melikü'l-mansûr diyü laqab virdiler bu da on ¹¹ iki yaşında-y-iken vefât itdi yirine şalâḥa'd-djn ḥâcî innü'l-melikü'l-eşref şaḶbân adlu qarındaşı pâdişâh ¹² oldu laqabı es-sultânü'l-melikü's-sâliḥ ḥâcî şaḶbân ibnü'l-eşref-ıdı bu da pâdişâh olıcaq henüz tokuz ¹³ yaşında oğlancuğ-ıdı devlet-i memâlik-i bahriyye bunda tamâm oldu bunlaruñ vilâyet-i mısırda cemḶâ zamân-ı ¹⁴ saltanatları yüz otuz altı yıl ve yidi ay ve tokuz gündür ki evveli târîḥ-i hicretüñ altı yüz kırk sekizinci ¹⁵ sâlinuñ mâh-ı seferinuñ onından-ıdı ki âhiri yidi yüz seksen dördinci sene ramazânuñ onında tamâm ¹⁶ oldu ki bu es-sultânü'l-melikü's-sâliḥ ḥâcî şaḶbân ibnü'l-eşrefüñ nihâyet-i saltanatı târîḥidür ve zıkr ¹⁷ olınan memâlik-i bahriyye pâdişâhlarınıñ cümlesi yigirmi sekiz nefer kimseldür ki evvelkileri sâbiqâ ¹⁸ zıkr olınan şecerü'd-dürr nâm hatundur aslda câriye olmağın anı da memâlik-i bahriyyeden Ḷadd eylemişlerdür ¹⁹ ve âhirkileri bu ḥâliyâ dinilen el-melikü's-sâliḥ ḥâcî şaḶbân ibnü'l-eşrefdür bundan soñra hemân devlet-i ²⁰ çerâkise žuhûr itmişdür ki tafşili bu vech üzerinedür ve allahu teḶâlâ aḶlem ²¹ bu bâb çerâkise qullarınıñ ahvâlı beyânındadır ki vilâyet-i **107A** ⁰¹ mısruñ saltanatı anlara ne tariqle intiqâl itmişdür āgâh ol çerkes ve abaza ki birbirlerine qarib ⁰² iki meşhûr tayıfelerdür anlara enbiyâ tebliğı olmamışdur anuñçün kitâbı degillerdür ne

⁶⁹ bu el-melikü'l-eşref be-gâyet ulu pâdişâh-ıdı reḶâyası andan hoş-nüd idi ziyâde severler-ıdı vefât idicek aña ziyâde acıdılar şuḶarâ anuñçün niçe ciger-süz merşiyeler didiler ve bunuñ zamân-ı saltanatında-y-ıdı ki âl-i resûl olanlar başlarına yeşil Ḷalâmet şoqunmaq Ḷâdet oldu andan evvel bu yoğıdı

tevrât okurlar ⁰³ ve ne zebûr ve ne incil okurlar kendü vilâyetlerine yürür asılsuz kâfirlerdür azak hîsârı ki ⁰⁴ kefe vilâyetinde deşt-i kıbçak kenârlarında bir hîsâr-ı meşhûrdur aña qarîb yirde bir vilâyetleri ⁰⁵ vardır inen vâsiÖ memleket degildür ekşeri çîngilistân ve kühistândur dirler anuñçün kendüler de ⁰⁶ çoqluk tâyife degillerdür şevâhiğ-i cibâl kâfirleridür hemişe Óâdetleri birbirinüñ oğlın kızın ⁰⁷ uğurlayup şatup esir itmekdür kitâbî olmadıkları için dîn emrinde kitâbî kâfirler gibi ⁰⁸ Óinâd üzerine olmazlar zükûr ve inâşınuñ kibârı vilâyetlerinden alınıp diyâr-ı islâma geldükleri gibi ⁰⁹ her kançasına dîn-i islâm Óarz olınsa hiç tereddüd itmedin imâna gelür keferde içinde arnavud gibi (cenkde) Óanûd ¹⁰ ve seçiÖ tâyifedür ammâ dilleri nihâyet-i mertebede şâkişil ve girândur degmede sâyir dili öğrenimezler elbette ¹¹ dilleri çalmayınca olmaz türkiyi olsun Óarabiyi olsun söyledükleri vaqt telaffuzlarından çerkes oldukları ¹² bellü olur her kişi anı fehm ider bârî sâbiğâ zikr olınan memâlik-i bahriyye pâdişâhlarından es-sultân ¹³ el-melikü'l-manşûr seyfe'd-dîn çalâvun bu çerkes ve abaza esirlerin be-gâyet severdi eyyübîlerden ¹⁴ mârü'-z-zikr el-melikü's-şâliḥ necme'd-dîn sâbiğâ beyân olınan üzre kendüleri alup terbiyet itdüğü gibi ¹⁵ kendü de bunlardan vâfir genç kullar alup mısır çalâvında kendünün sarâyı çurbında olan çalâv ¹⁶ burcları içinde çor anları okıtdurur yazdurur ve gereği gibi terbiyet itdürürdi bu da anlara ¹⁷ burclarda oldukları için memâlik-i bahriyye diyü ad taçmış-ıdı her biri ulalup yigit olduğı ¹⁸ gibi anları çâbiliyyetlerine göre ilerü çeker kendüye yakın olan ulu ulu manşıblara ve mertebelere naşb ¹⁹ iderdi anuñ neslinden kendüden soñra gelen selâtin de aña taçlıd idüp bunlardan vâfir esirler ²⁰ alurlar vech-i meşrûh üzre terbiyet iderler ulu ulu mertebeler virürlerdi mezkûr el-melikü'l-manşûr ²¹ çalâvun zamânında ve anuñ zamânından soñra da vilâyet-i mısırda tamâm çadr bulmuşlardur belki memâlik-i bahriyyeye **107B** ⁰¹ çalebe itmişler idi anlara bu vechle rağbet ve hürmet olduğı sebebden etraf-ı Óâlemde olan bâzir-gânlar ⁰² çerkes ve abaza cinsinden her çanda yarar eyü oğlanlar bulurlarsa şatun alurlar mısra celb iderler-idi ⁰³ getirürler mısırda vâfir bahâlara şatarlar-ıdı bu sebebden anlara eclâb da dirler-idi hâtâ diyâr-ı mısırda anlara ⁰⁴ Óizzet ve devlet ve saltanat bir vechle muçarrer olmuş-ıdı ki farazâ rûmda ve yâ çayrı diyârda bâzir-gân ⁰⁵ elinde bir Óacemî çerkes esiri götürüp çanda gidersün diyü sorsalar mısra sultân olmağa giderin ⁰⁶ diyü cevâb virürdi anuñçündür ki baÓızlar dimişler beyt ⁰⁷ çalmasa Óâlemde çerkes iki çalsa ki ḥağîr birisi sultân olur biri düvey-dâr-ı kebîr ⁰⁸ ve bi'l-cümle memâlik-i bahriyye pâdişâhlarından sultân ḥasen bin muḥammed bin çalâvun ki sâbiğâ daḥı işâret ⁰⁹ olınmışdur meşhûr ve ulu pâdişâhdur mısırda bir câmiÖ-i kebîri vardır sultân ḥasen câmiÖ-i dirler ¹⁰ be-gâyet Óaçimü's-şân binâdur anlaruñ tâyife-i eclâb-ı çerâkiseden

terbiyet olunmuş yelbuğa el-hāseki¹¹ nām bir maqbūl ve muŌteber kullarınıñ berkuq adlu bir çerkes kulı var-ıdı anı āzād itmiş memālik-i eclābdan¹² kılmış-ıdı ol zamānda berkuq-ı Ōoşmānı dimeg-ile meşhūr-ıdı ittifaq zıkr olınan el-melikü'l-eşref¹³ oğullarından mesfūr sultān salāha'd-dīn hācīyla ziyāde muvāneset ve münāsebet idüp dañı¹⁴ pādīşāh olmadın aña nihāyet mertebede taqarrüb itmiş-ıdı muşāhib-i hāsı ve ahasś-ı h^wāsśı-y-ıdı¹⁵ hāliyā zıkr olınan üzre sultān salāha'd-dīn hācī ki memālik-i bahriyye pādīşāhlarınıñ āhirkisidür¹⁶ mısra pādīşāh olıcaq hod anuñ yanında be-gāyet ulu mertebeye vāsıl oldı āsitānelerinde olan¹⁷ cümle begler ve vezirler üzerine taşaddur itdi bir vech-ile ki cümle umūr-ı saltanat aña müfevvez-ıdı¹⁸ Ōaķıbet bu niŌmet çoqluğı anuñ tuđyān ve Ōiśyānına sebep olup kendü cinsinden sāyir eclāb¹⁹ kullarıyla ittifaq itdi mezbūr sultān salāha'd-dīn hācīyı saltanattan giderdiler yerine mezkūr²⁰ berkuq kendüsi pādīşāh oldı tārīh-i hicretüñ Ōalā-vāzıŌı efdālü's-salavāt yidi yüz seksen²¹ dördüncü yılınıñ şehri ramazānınıñ onuncı günü-y-ıdı ki mısra tahtına geçdi es-sultānū'l-melikü' **108A**⁰¹ ž-zāhir seyfe'd-dīn ebū saŌıd berkuq bin anas kodılar çerākiseden mısra tahtına evvel pādīşāh⁰² olan budur bu tārīhden devlet-i memālik-i bahriyye āhir olup devlet-i memālik-i çerākise žuhūr itmişdür⁰³ anuñçün sultān olduğı gibi cümle memālik-i bahriyye beglerin tebdil ve tağyir ve Ōazl ve tahķir idüp yirlerine⁰⁴ münāsib gördüği çerākise kulların naşb eyledi ve baŌde-hu çerkes kullarını çoğaltmağa başladı on yidi⁰⁵ yıl milk-i mısırda pādīşāh olup āhir tārīh-i hicretüñ sekiz yüz birinde vefāt itdi kendüden soñra yerine⁰⁶ oğlı es-sultānū'l-melikü'n-nāsır zeyne'd-dīn ebū's-saŌādet ferec sultān oldı sultān olduđında⁰⁷ henüz on yaşında-y-ıdı tedbir-i saltanatını aytmış adlu bir çerkes var-ıdı emir-i kebriydi ol iderdi⁰⁸ ancaq yidi yıl saltanat itdi yidi yıldan soñra yerine Ōabdü'l-Ōaziz adlu qarındaşını sultān⁰⁹ idüp aña el-melikü'l-mansūr diyü laķab verdiler dönüp iki aydan soñra yerine tekrār qarındaşı¹⁰ el-melikü'n-nāsır zeyne'd-dīn ebū's-saŌādet fereci sultān eylediler bu ikinci defŌa dañı ancaq yidi yıl¹¹ miķdārı saltanat itdi evvelde ve āhirde ekşer-i eyyām-ı saltanatı tāliŌinde şürūr ve fiten ve ğavġā¹² ve miħen üzerine geçdi ķademi tahta nā-mübārek oldı anuñ zamānında mısra vilāyetinde ķaħt ve tāŌün¹³ eksük olmadı ve bilād-ı şāma teymmurleng Ōaskeri tatar-ıla bunuñ eyyāmında geldi ol diyārları¹⁴ harāb ve yebāb itdi halkını külliyyā nehb ve ğāret eyledi anuñla muķābeleğe ķādir olmadı hattā¹⁵ şöyle oldı ki tataruñ nehb ve ğāreti ucından vilāyet-i şāmda ħayvānāt cinsinden ķatŌā¹⁶ nesne ķalmadı halkı etraf-ı Ōāleme perişān oldılar tatar belāsı defŌ olinca Ōaķabınca şām¹⁷ vilāyetine çekürge dañı düşdi ki bu da tatarдан bedter amān bilmez bir yağı tāđiydi arz-ı şāmda¹⁸ yeşerür cinsinden bir nesne ķomadı yidi bāđ ve rāđı ķara toprak eyledi bu yaña

mısrda dañı ¹⁹ nil şuyı taşmadı arāzı ve mezāriŃnũ ekşeri şarāķı oldı bir vechle ki şaŃıd halkınuñ ²⁰ ekşeri oğlın kızın şatup esır itdi ķudũm-ı ķademi memlekete bu vechle ile şũm olıcaķ ğördi ²¹ tãliŃinde mũsãŃade yoķ ũmerã-yı devleti kendũden yũz çevũrdiler anlar-ıla niçe cenkler eyledi **108B** ⁰¹ anları ğãh başdı ğãh anlara başıldı Őãķıbet içlerinden kaçup gitdi terk-i diyãr eyledi ahvãlı nice ⁰² olduğı henũz beyãn olunur Őasker içre bu ķazıyye vãķıŃ olıcaķ begler bir yire cemŃ olup saltanat emrinde ⁰³ mũşãvere eylediler ol hãlda içlerinde ķul tãyifesinden saltanata ķãbil kimse bulunmadı ahir cũmlesi ⁰⁴ bir yire gelũp re'yleri buña toğrıldı ki hulefã-yı Őabbãsiyyeden ol vaķt halıfa olan mãrũ'z-zıkr ⁰⁵ el-mũstaŃyin-billah halıfayı sultãn idineler kendũye bunu Őarz itdiler her çend ki ķabũl itmeyũp ⁰⁶ Őinãd itdi ķãbil olup ellerinden ķurtılmadı ve nã-h^wãh anı rãzı eylediler ahir her birine kendũye ⁰⁷ şadãķat ve muvãfaķat üzerine olup hıyãnet ve Őişyãn itmemege ķurãn-ı ķadıme and virũp anlara ⁰⁸ tamãm iŐtimãd ve iŐtikãd itdũğinden soñra sũzlerin ķabũl idũp cũmle begler ittifaķıyla taht-ı ⁰⁹ saltanata cũlũs idũp halıfa-y-iken mısra sultãn oldı ve bu hãdişe [DK tãrĩh-i hicretũñ sekiz yũz on bişinci yılında] şãmda vãķıŃ olmuş-ıdı ¹⁰ dımaşķ şehri içinde yir yir mũnãdipler ķoyup sultãn ferecden hilŃat-ı saltanat halŃ olunup ¹¹ emĩrũ'l-mũ'minĩn ve ibn Őamm-ı seyyidũ'l-mũrselĩn el-mũstaŃyin-billah halıfa egnine geydũrildi her kim ki yanına ¹² gele her fitneden emĩn olur diyũ çãğırdılar andan mısra dañı nãmeler perãkende idũp ũmerã ¹³ ittifaķıyla halıfanuñ sultãn olduğı ahbãrı etrãf-ı memãlike perışãn eylediler ki sãyir yirlerde ¹⁴ dañı anları sultãn bilũp mũrãcaŃatı anlara eyleyeler kezãlik memãlik-i maħrũselerinde olan cũmle ¹⁵ tũrkmen beglerine ve Őurbãn meşãyihine ve ekrãd Őaşĩreti beglerine dañı nãmeler yazılıp bu haberi iŐlãm ¹⁶ eylediler ve şerŃ-ile hem halıfadur hem sultãn vay aña ki evãmir ve nevãhışinden tecãvũz eyleye didiler ¹⁷ bu esnãda el-melikũ'n-nãsır ferec kaçķunla hãlebe varmuş-ıdı tebdĩl-i şũret idũp ğedã şeklinde ¹⁸ hãlebũñ esvãķı içinde gezerken nã-ğãh anı bilũp tutdılar anda allah teŐãlã emrine vardı sultãn ¹⁹ el-mũstaŃyin-billah zıkr olınan ahvãldan fãriğ olduķdan soñra Őaskerle şãmdan çıķup ķãhire-i ²⁰ mısra mũteveccih oldı yaķın varıcaķ ķatyaya ve şãlihiyyeye ve bũlbeysel deĝin merãtibince ũmerãdan ²¹ ve Őaskerden ve sãyir halkdan aña cemŃ-i firãvãn ķarşu çıķdı halıfanuñ sultãn olduĝına halk nihãyet **109A** ⁰¹ mertebede sevinmişler-idi içlerinde ol ğũnler eyyãm-ı sũr ve Őıyd gibi sũrũr ğũnleri oldı ⁰² kendũsi dañı uĝraduĝı yirlerde nidã itdũrũp memlekette evvelde olan niçe mezãlim ⁰³ ve bidŃatlarũñ refŃine emr iderek giderdi turmayup vilãyet halkına Őadlı ũdãd ve insãf ⁰⁴ haberlerin iŐlãn iderdi bãrĩ cũmle erkãn-ı saltanat ve aŐyãn-ı vilãyet yanına cemŃ oldılar ⁰⁵ emĩr ve vezir şãĝir ve kebĩr õñince ve ardınca yũriyũp şevket ve

Óazamet ve mehābet-ile gitdiler ⁰⁶ günlerde bir gün k̄āhire-i mısra yitdiler bābū'n-naśr
 çapısından şehre girüp sultān vardı ⁰⁷ toğrı çalÓa içinde olan pādişāhlar serjirine indi
 ammā çok zamān saltanat itmedin ihtiyāriyla ⁰⁸ saltanatdan ferāgat idüp meger eclāb-ı
 çerākiseden el-melikü'l-mü'eyyid şeyh adlu bir beg ⁰⁹ var-ıdı anı terbiyet idüp aña
 ziyāde k̄adr virmiş-idi yanında nihāyet mertebede muqarreb-i-y-idi ¹⁰ hattā bu eclden
 saltanat sevdāsına dağı düşmiş-idi ihtiyāriyla saltanatı aña bildürüp kendüsi kemā-kān ¹¹
 hālīfalığı mansıbiyla çanāÓat itdi cümle raht ve taht-ı saltanatı mezkūr el-melikü'l-
 mü'eyyid şeyhe ¹² teslim idüp pādişāhlar olduğı sarāydan çığdı çalÓa içinde bir āher
 eve girdi ehl ve Óayalı ¹³ ve hadem ve haşemiyle köşe-i ferāgat ihtiyār idüp kendü
 hālına meşgūl oldu el-melikü'l-mü'eyyid ¹⁴ şeyh dağı pādişāhlar sarāyına girüp taht-ı
 mısra cūlūs eyledi meger ol zamānda Óādet-idi mısra ¹⁵ pādişāh olanlar pādişāh
 oldukları gibi şāma giderler varurlar anda dağı bir miqđār tururlar halk-ıla ¹⁶ istinās için
 dımaşqda niçe dıvānlar idüp içlerinde k̄adir oldukları Óadl ü dādı iderler-idi ¹⁷ bu dağı
 ol Óādete binā şāma gitmelü olıcağ henüz el-mustaÓyin-billah hālīfadan endiş-nāk-ıdı
 nā-gāh ¹⁸ şāma gitdügümden soñra yine saltanat sevdāsın ide diyü korqup bir vech-i
 şerÓ-ile üzerine ¹⁹ baÓzı daÓvā-yı hağ itdürdi ki anuñ mücibi Óazl ve Óuqūbet-idi anı
 bu tariğle hālīfalıqdan ²⁰ dağı Óazl eyledi dāvud adlu bir çarındaşı var-ıdı anı yirine
 hālīfa idüp aña beyÓat eyledi ²¹ el-muÓtaızid-billah diyü aña lağab virdi ol dağı kendüye
 saltanat emrin muqarrer eyledi Óādetleri **109B** ⁰¹ üzre vilāyet-i mısırda anuñ
 hālīfalığınuñ sultānlığı menşūrları yazılıp Óalā meleÓi'n-nās ⁰² oğındı ve buyurdu el-
 mustaÓyin-billah hālīfayı mısrdan iskenderiyyeye sürdiler vardı ol dağı ölince ⁰³
 iskenderiyyede turdu āhir anda vefāt eyledi rahmetullah-ı teÓālā Óaleyh bu yaña mısırda
 el-muÓtaızid-billah hālīfa ⁰⁴ hilāfetinde muqarrer oldu be-gāyet zırek ve fāzil ve Óāğil ve
 kāmīl kimesne-y-idi hemişe muşāhabet ve muvāneseti ⁰⁵ Óulemā ve şulehā ve fužalā-y-
 ıla-y-ıdı anlardan hezār Óilm ve maÓrifet ve kemāl öğrenür muşāhabetlerinden hağ
 iderdi ⁰⁶ ve be-gāyet kerem ve saħā ehli ādem-idi anuñçün zamān-ı hilāfeti mümtedd
 olup tamām otuz yıla yakın ⁰⁷ hilāfet eyledi nite ki eydürler beyt şahin çalmaz ziyān-kār
 olduğçün yaşar kerkes kem-āzār olduğçün ⁰⁸ kendü ardınca ebi'r-rebiÓ süleymān adlu
 el-müstekfī-billah lağablu bir çarındaşı hālīfa oldu bu dağı anuñ ⁰⁹ gibi bel dağı ziyāde
 hulefānuñ şulehāsından-ıdı be-gāyet zūhd ve šalāh ve taqva üzerine kimse-y-idi ¹⁰
 hemişe pişe ve endişesi Óibādet ve riyāzet itmeg-idi muttasıl şavm ve šalavāt ve tilāvet-
 i ¹¹ çurān-ı kerim eylemek üzere-y-idi ekşeriyyā şamt ve sūkūt ihtiyār idüp degme kerre
 söz söylemez-idi ¹² sıret ve hūy ve haşleti gökcek Óaziz-idi çerākise sultānlarından
 sultān žāhir çakmağ (ki zıkr olınsa gerek) anuñ ¹³ hālīfalığı zamānında sultān-ıdı aña be-

gāyet iŖtimādı var-ıdı ve kıadr ve kıymetin bilür aña ziyāde Ŗizzet ¹⁴ ve ragbet iderdi hattā vefāt itdügi vaqt ki tārīh-i hicretüñ sekiz yüz elli dördüncü yılı-y-ıdı sultān ¹⁵ çaçmaç cenāzesine bile hāzır olup bi-nefsihi tābütın dañı götürdi rahmetullah-ı teŖālā Ŗaleyhimā ¹⁶ bārī el-melikü'l-mü'eyyid şeyh el-müstaŖyin-billah halīfadan soñra vilāyet-i mısırda toköz yıl miçdārı ¹⁷ saltanat itdi be-gāyet Ŗākıl ve kāmil tedbīr-i umūr-ı memlekete kıadir olup selātın-i diyār-ı mısruñ ¹⁸ hıyārından-ıdı hāfiż ibn-i hācer ki ol diyārda kıopan Ŗulemā-yı kibār-ı hādışdendür ve şārih-i şāhih-i ¹⁹ buhāriđür anuñ eylügine şehādet idüp anuñ mişli belki mişlinüñ mişli pādişāh kıanda olur ²⁰ diyü zıkr ider sirāce'd-din bulkıñı ki kendü zamānında olan Ŗulemā-yı kibārdan-ıdı el-melikü' ²¹ l-mü'eyyid şeyh şāhih buhāri naçl itmege icāzet almış-ıdı alduğı icāzet-nāmeyi **110A** ⁰¹ seferde ve hāzarda kendülerden ayırmazlar-ıdı anuñla uğur tutunmuşlar-ıdı teberük ve teyemmün ⁰² iderler-ıdı āhir dār-ı dünyā muçtażāsınca ki bu ne eyüye kıalır ve ne yavuzā tārīh-i hicretüñ Ŗālā-vāzıŖı ⁰³ efdālü's-salavāt sekiz yüz yigirmi dördüncü yılında vefāt idüp taht-ı saltanatı tahta-ı tābūta ⁰⁴ değışdiler yirlerine iki yaşında ahmed adlu bir oğulları sultān oldu ki aña ⁰⁵ el-melikü'l-mużaffer diyü laçab virdiler ümerā-yı eclāb-ı çerākiseden tatar adlu bir ulu ⁰⁶ beg var-ıdı anı aña atabeg itdiler tedbīr-i saltanatın ol idi virürdi sekiz ay miçdārı ⁰⁷ saltanat itdüğinden soñra ziyāde küccük oğlancuç olmağın gördiler memleket ahvālı ⁰⁸ ihtilāla varur nā-çār yirine mezkūr tatarı sultān idüp el-melikü'ž-žāhir tatar ⁷⁰ diyü aña ⁰⁹ laçab virdiler taçđir-i ilāh ile ki itāŖatda gedā ve pādişāh ve raŖıyyet ve sipāh birdür saltanatı ¹⁰ zamānından biş aydur diyince bu da vefāt idüp yirine muhammed adlu oğlı sultān idildi ¹¹ buña dañı el-melikü's-sālīh diyü laçab virilüp ümerā-yı nām-dār-ı çerākiseden barsıbay-ı ed-daçmāçı ¹² adlu bir āçimü'l-kıadr beg var-ıdı atasınuñ vaşıyyeti-y-ile anı aña niżāmü'l-mülk yaŖıñı ¹³ vezir-i aŖzam kııldılar biş aydan soñra dönüp yirine mezkūr barsıbayı ⁷¹ sultān idüp ¹⁴ laçabına es-sultānü'l-melikü'l-eşref seyfü'd-din ebü'n-naşr barsıbay-ı daçmāçı en-nāşiri ¹⁵ didiler ki selātın-i çerākisenüñ sekizincisidür Ŗasker emrinde hūsni tedbīr idüp kendüden ¹⁶ ümerā-yı devleti şākir ve halk-ı vilāyeti rāzi kııldı anuñçün taht-ı devletde müstaçır ve baht ve saltanatda ¹⁷ müstemir oldu sultān olduğı tārīh-i hicretüñ sekiz yüz

⁷⁰ bu el-melikü'ž-žāhir tatar pādişāhların hāziçlarından ve ehl-i fazllarından-ıdı eger pādişāhlıkda çok zamān fırsat bula-y-ıdı andan niçe āşār-ı hasene žuhūra gelürdi be-gāyet žekā ve fitnatı var-ıdı türk şıŖri ziyāde severdi bi-nihāye eşŖar-ı türkiyye ezberlemiş-ıdı ve sāyir Ŗulūma dañı māyil-ıdı zevç-i selim ve tabŖ-ı müstaŖimi var-ıdı rahmet-ullah Ŗaleyh rahmeten ve ziyāde kaşiri'l-kāme yaŖıñı küccük boyılı ādem-ıdı

⁷¹ bu sultān barsıbay ziyāde Ŗākıl ve Ŗārif ve siyāset ehli pādişāh-ıdı her emr itdügi şavāb üzerine ve yirlü yirinde vāçıŖ olurdu maŖā-hazā aslā oçumış degil-ıdı ümmiydi hurūf-ı hicāyı dañı oçımağa bilmez-ıdı

yigirmi bişinci yılında-y-ıdı milk-i mısırda ¹⁸ on yidi yıl saltanat itdi tārīh-i saltanatından on birinci yılda Óasker-ile mısrdan çıkup ¹⁹ diyār-bekre sefer itdi vardı anda bir müddet āmid şehrini hîşār eyledi ol zamānda diyār ²⁰ bekr pādişāhı olana qara yülük dirler-idi anuñla uğraşdı egerçi anı başdı ²¹ ammā āmidide feth idemeyüp bir müddet muhāsara itdükden soñra üzerinden qodı gitdi **110B** ⁰¹ mısra müteveccih olup vardı yine taht-ı saltanatda qarār eyledi bundan gayrı sultān ⁰² olduğı tārīhden bişinci yılda kıbrūs atasına sefer itdi fireng elinden kıbrūsı ⁰³ feth idüp içinde oturan begine ceynos ibn cak dirler-idi anı tutdı ⁰⁴ mañbūsula mısra getürdi bārī on yidi yıl mısırda saltanat itdükden soñra vefāt eyledi ⁰⁵ vaşiyetiyle yirine yūsuf nām oğlu pādişāh idilüp qaçmaq el-Óalā'yı dirler-idi bir Óažimü' ⁰⁶ l-qadr çerkes begi var-ıdı ol müdebbir-i memleketi ve atabegi kılındı ve bu sultān yūsufuñ laqabı el-melikü' ⁰⁷ l-gariz-idi henüz bir yıl saltanat itmedin yirine mezkūr qaçmaq sultān idildi ki laqabı el-melikü'ž-žāhir-idi ^{72 08} bu dañı mısırda on biş yıl saltanat itdi baÓde-hu ferāğat idüp yirini Óoşmān adlu oğlına bildürdi atası sağığında atası ölince saltanat idüp aldı virdi kimse saltanatına nizāÓ itmedi atasından soñra dañı egerçi yirine pādişāh ⁰⁹ oldı ve laqabı el-melikü'l-manşūr-ıdı ammā ancak bir bucuq ay saltanat itdi baÓde-hu ahvālı müşevveş oldı yirine ¹⁰ inalü'l-Óalāyi adlu bir çerkes begi var-ıdı ol sultān idildi ki laqabı el-melikü'l-eşref-idi ¹¹ bu dañı sekiz yıl miqdarı saltanat itdükden soñra vefāt itdi yirine ahmed adlu oğlu sultān ¹² idildi ki laqabı el-melikü'l-mü'eyyid-idi dört ay saltanat itdükden soñra yirine hoş-qademü'n-nāşır adlu ¹³ çerkes begi sultān idildi ki çerākise içinde meşhūr pādişāhdur ve hoş-qademü kılıç didükleri aña ¹⁴ mensüb olandur ve buña dañı el-melikü'ž-žāhir diyü laqab virdiler yidi yıl miqdarı sultān olduqdan soñra vefāt ¹⁵ itdi yirine çerākiseden balbayü'l-inalı adlu bir beg dañı sultān oldı bunuñ da laqabı el-melikü'ž-žāhir-idi ancak iki ay ¹⁶ saltanat itdi baÓde-hu yirine çerākiseden temürbuğa adlu bir beg sultān oldı ki bunuñ da laqabı el-melikü'ž-žāhir-idi bu dañı ancak iki ¹⁷ ay saltanat itdi yirine el-melikü'l-eşref kayıtbay el-mahmūd sultān oldı ki çerākise pādişāhları içinde gün gibi ahvālı ¹⁸ meşhūr kimsedür tārīh-i hicretüñ sekiz yüz yitmiş ikisinde sultān oldı anuñ eyyāmında mısır be-ğayet

⁷² bu el-melikü'ž-žāhir qaçmaq ziyāde dñ-dār ve ehl-i veraÓ ve hayrāt ve Óibādātı çok pādişāh-ıdı fıkh Óilmine çok iştigāl itmişdi sayir Óulemaları dañı görmüş-idi aslā āb-destsüz yire başmaz tahtına oturmaz-ıdı ammā haddan ziyāde keremi var-ıdı Óatā ehli cömerd pādişāh-ıdı hattā vefāt itdüğünde hazinesinde az nesne bulındı bu sebebden kendüden soñra oğlu pādişāh olmağda çok zahmet çekdi sayir yiñi pādişāh olanlar gibi Óaskere virgilerin virmege qādir olmadı ve bu sultān qaçmaq sayir pādişāhlar gibi geymesinde kuşanmasında ve atı esbābında ziyāde tekellüfata muqayyed degil-idi ve otururken ziyāde meskenet üzre otururdu Óulemādan şulehādan her kim gerekse olsun huzūrına varan kimseye ayağın turur taÓžim iderdi öñinde bir kimse fātīha oqısa tiz tahtından aşağa iner tamām idince yirde otururdu bunlardan [...]

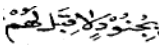
ma'Ömür-ıdı ziyāde hayrāt ve ḥāsenāta ¹⁹ māyil kimse-y-idi ŧimdi daḥı mısırda anlaruñ evķāfindan vāfir vaķf yoķdur mekke-i mu'Öazżamada ve medīne-i münevverede daḥı müstaķil ²⁰ niçe vaķfları vardur fuķarā-yı ḥāremeyn-i ŧerifeyne çoķ ŧadaķaları cārīdür çerākise pādiŧāhlarından ḥāc eylemek sa'Öādeti ²¹ ancak anlara müyesser olmuŧdur ḥacca varıcaķ fuķarā-yı ḥāremeynüñ müzāyaķaların ma'Ölüm idinüp mısra geldükleri gibi anlar iķün vilāyet-i (mısırda deŧiŧe dimeg-ile ma'Örūf olan evķāfı ibtidā iḥdāŧ iden anlardur ol zamān ki mısırda anlar pādiŧāh-ımuŧ vilāyet-i cennet-ābād-ı rümde merḥūm ve maġfūrla sultān muḥammed ḥan ġāzi) **111A** ⁰¹ ġāzi pādiŧāh-ımuŧ bu iki pādiŧāh-ı Öadl āyiñiyle bu iki vilāyet bir vech-ile ābād-ımuŧ ki dillerde dāstān-ımuŧ ⁰² ḥattā rivāyet olunur ol Öāŧra niçeler medḥ ve ŧenā idüp ne zamāndur ki rümde sultān muḥammed ḥan ġāzi ve diyār-ı Öarabda sultān kayıtbay gibi ⁰³ iki Öadl ü dād ŧāḥibi pādiŧāh-ı Öālī-cāh ola dirler-ımuŧ mısırda ba'Özi ŧiķāt-ı nāsdan iŧitdük merŧüm ve maġfūrla ⁰⁴ sultān selīm nām-dār mısra varup diyār-ı Öarabı feḥ itdükden ŧoñra diyār-ı rüm-ı Öadl-ābāda teveccūh-i hümāyūn ⁰⁵ buyurmalu olduķlarında mısırlunuñ ŧehrlüsinden a'Öyān-ı nāŧi Öizz-i ḥuzūr-ı ḥakanīlerine Öarż-ı ḥāl idüp ⁰⁶ sa'Öādet ve iķbāl ile bu diyār-ı ni'Öāl-ı sümm-i semend-i devlet-mendüñüz teŧriř buyurduķda devlet-i çerākise bi'l-küllīye ⁰⁷ mużmaḥill olup heme-i ķavāñin-i memleket bozıldı fātir-i devārīn-i selātīn-i māziye arada zāyi'Ö oldu ⁰⁸ pādiŧāh-ı Öālem-penāhuñ rüma teveccūh-i hümāyūnından ŧoñra havf iderüz ki ba'Özi meżālīm iḥdāŧ olunup ⁰⁹ mücedded ķānūnlar peydā ola ri'Öāyā ķulları rencide-ḥātir olmaġ-ıla pādiŧāh-ı Öālem-penāh rüz-ı ķıyāmetde mes'ül ¹⁰ ola ümiđdür teveccūh-i hümāyūn itmezden evvel bu diyārda bir ķānūn-nāme-i meymūn (yazılmaķ) emrin ideler ki min-ba'Öde ¹¹ anuñ mażmūn-ı Öadālet-meŧḥūnı-y-ıla Öamel olunup müsilmānlar ŧāye-i Öadāletlerinde āsūde-ḥāl olalar didiler ¹² Öizz-i ḥuzūr-ı ḥakanīlerinde murādları ma'Ölüm olıcaķ ŧehrlü tāyifesine diñ geķmiŧ pādiŧāhlardan ķanķısınuñ ¹³ Öadlından ŧākirlerdür ve kimüñ ķānūnın beġenürler disünler biz de anuñ ķānūn-nāmesin buldurup anuñ ¹⁴ vaķfinca bir ķānūn-nāme yazılmaġa fermān idelüm diyü buyurmuŧlar ḥalķ da merḥūm sultān kayıtbayuñ ¹⁵ zamānında cārī olan ķānūn-ı sultāniye rāziyuz diyü anı iḥtiyār itmiŧler anlar da fermān-ı hümāyūn idüp ¹⁶ anuñ zamānında olan ķānūn-nāme-i sultāniyi buldurmuŧlar anda umūr-ı vilāyet her ne vech-ile zabt¹⁷ olunup her ne tariķle muķannen bulundu ise aña muvāfiķ bir ķānūn-nāme-i hümāyūn bast ve taḥriř itdürmiŧler ¹⁸ ol zamānda emr-i hümāyūnları-y-ıla dıvān-ı mısırda ķonulmuŧdur ki Öunvānı tuġrā-yı ġarrā-yı Öālem-ārāları-y-ıla müzeyyendür ḥāliya ¹⁹ daḥı vilāyet-i mısriyyede anuñ mażmūnıyla Öamel olunur bārī sultān kayıtbay yigirmi toķuz yıl miķdārı ²⁰ diyār-ı mısırda sultān olup āhir ol da cām-ı ecel nūŧ idüp

tārīh-i hicretüñ toköz yüz birinde ol cām-ıla ²¹ bî-hüş oldu rahmetullah-ı Óaleyhi rahmeten vāsiÓa ardınca yirine muĥammed adlu oğlı sultān oldu el-melikü'n-nāsır **111B**
⁰¹ ebü's-saÓādāt diyü aña laĥab virdiler bu da ancaĥ üç yıl pādişāh olup baÓde-hu fāriğ oldu ⁰² yirine çerākiseden ĥansav adlu bir ulu beg tayısı var-ıdı ol sultān oldu laĥabını ⁰³ el-melikü'ž-žāhir ĥodılar bir yıl deñlü sultān olınca gitdi yirine cān bolat adlu bir çerkes ⁰⁴ daĥı sultān oldu ki laĥabı el-melikü'l-eşref idi bu da bir yıl pādişāh olmadın gitdi baÓde-hu yirine ⁰⁵ tomanbay adlu bir çerkes begi daĥı pādişāh olup el-melikü'l-Óādil diyü buña da laĥab virdiler yine ⁰⁶ sultān olduğı yıl içinde bu da fāriğ oldu yirine ĥansavi'l-gavri nām bir ulu beg daĥı sultān oldu ⁰⁷ laĥabını el-melikü'l-eşref ĥodılar aslda tārīh-i hicretüñ Óalā-vāziÓı efdālü's-salavāt toköz yüz altısında ⁰⁸ sultān olmış-ıdı taĥt-ı mısırda on altı yıl cülüs idüp Óāmmeten diyār-ı Óarab ve şām ⁰⁹ ve ĥalebe ĥükmi revān-iken tārīh-i hicret toköz yüz yigirmi ikiye iricek merĥüm sultān ĥavriñüñ ¹⁰ dāyire-i ĥaĥdan Óudül idüp diyār-ı mısıryyede iĥāmet-i evāmir-i şerÓiyyede taĥşir ve tehāvüni ¹¹ ve ĥızılbaş-ı dīn-ĥırāş cānibine tenāsır ve teÓāvüni istimāÓ olınmağ-ıla ve baÓzi sābıĥa-ı aĥvāl ile ¹² şerÓā üzerine hücum olunup ĥüş-māl olınması lāzım olmaĥ beyne'n-nās şāyiÓ olmağın Óilm-i ¹³ Óālem-ārāları muĥit olmağ-ıla memālik-i maÓmüre-i rüm pādişāhı bel Óāmmе-i eĥālīm-i islāmuñ žıll-ı ilah-ı ¹⁴ dīn-penāhı merĥüm ve mađfūr sultān ibn sultān sultān selīm şāh bin sultān merĥüm ¹⁵ ve saÓid ve şehid sultān bāyezid han Óasker-i cerrār-ı sitāre-şümār-ıla ĥurüm-ı rümdan anuñ üzerine hücum ¹⁶ idüp taĥt-gāh-ı felek-iştibāh-ı edirnedен ĥıĥdı sultānü'l-bilād-ı ve'l-emşār-ı medīne-i muÓažžama-ı ¹⁷ istanbula geldi sarāy-ı Óāmirе girmeyüp toğrı civārında olan fił çayırı dimeg-ile maÓrūf ¹⁸ olan cüy-bār-ı dil-ĥüşāda ĥayām-ı āsmān-ĥıyāmı ĥurılmış evtād-ı sāye-bān-ı Óālī-şānı urılmışdı ¹⁹ anda inüp ĥondı anda bir ĥaç ĥün muĥaddemāt-ı Óubūr-ı leşker-i mansūrī ĥorilince ĥarār idüp ²⁰ baÓde-hu bir rüz-ı pīrüz-ı nişüz tāliÓde fił çayırından ĥalkup üsküdar muĥābelesinde bişik taşı ²¹ dimeg-ile maÓrūf kenārda cümle esbāb-ı Óubūr-ı mübāregi tedārük olınmış-ıdı oradan toğrı **112A** ⁰¹ üsküdar yaĥasına ĥeđdi reng-ā-renk ĥaymeler-ile ol yaĥaları lāle-zārlara döndürdi baÓde-hu ⁰² Óasker-i nusret meāşirle sil-i bî-amān ve ateş-i fūrüzān gibi diyār-ı Óaraba toğrı revān ve ĥizān ⁰³ oldu mısırda mesfūr sultān ĥavri daĥı bu ĥaberi işidüp fi'l-ĥāl ol daĥı tedārükün ⁰⁴ eyledi olanca ĥuvvetini bāzūya ĥetürüp yanında olan maĥāzile-i çerākise-i nā-tuvān-ıla nevāĥi-yi ⁰⁵ ĥalebden mercedabiğ nām mevziÓden bilmezlig-ile nā-gāh öñine ĥelem anuñla maşāf idem sandı ⁰⁶ Óasker-i cerrārınuñ evvel ĥamlede öñine turmayup çerkes Óakeri sındı sultānları mežkūr ⁰⁷ ĥansavi'l-gavriye tüfek toĥınup maÓreke yirinde maĥtül oldu devlet-i çerākise daĥı bunda ⁰⁸ āhir olup ol ĥinde tomar-ı

devletleri dürildi hümā-yı saltanatları dūd-mān-ı bülend-nişān-ı āl-i ⁰⁹ Óoşmān āşiyānına pervāz eyledi tafşılı tevārīh-i āl-i Óoşmānda yazılan kitāblarda mestürdür icmālī ¹⁰ budur ki merhūm sultān selīm nām-dār vech-i meşrūh üzre mahall-ı mezbūrda çerākise Óaskerin ¹¹ tāziyāne-i tığ-i ateş-bārla meydān-ı maÓreleden sürüp çıkarup tār-u-mār itdükden soñra anlardan ¹² baқыıye-i süyüf-ı Óasker-i žafer me'lüfi olup firār iden şirzime-i қаліle girizān ve hāyrān dārü' ¹³ l-қāhire-i mısra irişüp anda bir yire cemÓ oldılar maқtül olan қансави'l-ғаврiнüñ ¹⁴ қарındaşı oğlı tomanbay ed-devā-dār nām bir çerkesi yirine sultān diküp yanına cemÓ ¹⁵ oldılar aña el-melikü'l-eşref diyü laқab taқdılar ve mısra tekrār terbiyet-i umūr-ı (žabt-ı vilāyete) başladılar ki kemā-kān ¹⁶ saltanat-ı diyār-ı mısra ellerinde қала bu cānibde merhūm sultān selīm nām-dāruñ ki sāha-ı rū-yı zemīn ¹⁷ zır-i riқāb-ı semend-i himmet-i bülendinde қадrı rāhe deñlü yođ-ıdı bu haber-i şūr ü şer gūş-ı hūş-ı saÓādet ¹⁸ eşerlerine iricek tünd-bād-ı gayret-ile defÓj ateş-i gāzabları fūrüzān olup niçe yirden (ejder-mişāl) zebāneler ¹⁹ çekdi bī-mehābā deryā-yı Óasker-i mevvāc-ı bī-kenārla dārü'l-қāhire-i mısra üzerine Óazimet buyurdılar ²⁰ bir zamān yollarında tayy-ı merāhil ve menāzil kılduқdan soñra āhir hezār şevket ve mehābet-ile medīne-i mısra ²¹ irişdiler civārında olan reydāniyye meydānında tekrār çerākise Óaskeriyle bir muhārebe-i Óažime **112B** ⁰¹ itdiler mezkūr tomanbayla cemÓ olan mahāzile-i Óasker-i çerkesi dañı orada dendān-ı tığ-i tızden geçürdiler ⁰² Óāқıbet dārü'l-қāhire-i mısra feth idüp derūnına dāhil oldılar içinde nüzül-ı hümāyūn buyurmayup ⁰³ geçdiler gitdiler vardılar civārında nil kenārında el-ceziretü'l-vustāniyye nām mevziÓde hıyām-ı ordu-yı hümāyūnı ⁰⁴ қurılıp Óarśa-i zemīni sāha-ı çarh-ı berīne döndürmiş-idi orada қondılar Óaskeriniñ ekşeri şehir içre ⁰⁵ çerākiseden hālī olan evlere girüp mālī eylediler ve şehri zabtve hıfz ve hīrāset idüp çerākisenüñ ⁰⁶ hazāyin ve emvālını her ne var-ısa taht-ı taşarrufa getürdiler ol günden diyār-ı Óarab heme-i muzāfāt-ı memālik-i mahrūsa-ı ⁰⁷ rümdan oldı ve mezkūr tomanbay baқыıye-i seyf olan bir kaç kimseler-ile nilden geçüp cezire vilāyeti içine ⁰⁸ toğrı kaçmış-ıdı fermān-ı hümāyūn eylediler ardınca Óasker-i mansürdan bir kaç biñ dilir-i tır hücüm-ıla merhūm muştafā ⁰⁹ paşa ki rüm ili beglerbegisiydi ilgar itdi ecel gibi bī-amān ardınca yitüp anı tutdı keşān-ber-keşān maқhūr ¹⁰ ve meksūr āsitāne-i memālik-sitānına getürdi bir kaç gün bend ve zencirle eşir-i zindān itdükden soñra bir gün buyurdı ¹¹ Óalāniyā mısra içinde meşhūr olan bābü'z-züveyle üzerine şalb eylediler taht-ı mısra tamaÓ itmiş-idi aña mısra ¹² yüce yirden temāşā itdürdiler tağı hükminde-y-ıdı bi-hasebi's-şerÓ dañı қatlı helāl-ıdı müstaħaқ olduğı Óuқūbete ¹³ giriftār oldı sultānlarına bu siyāset olıcaқ mısra halkına bundan be-gāyet heybet oturdı қorқularından ¹⁴ köşe köşe evlerine siñüp

şaklanan çeräkise t̄ayifesini ki Óasker-i r̄umdan mısruñ evleri içine girüp ¹⁵ konan kimselerden niçelerini gicelerde Óale'l-gafle üzerlerin başup öldürmişler niçe şenāÓatlar itmişler-idi ele virüp ¹⁶ aşikāre itdiler fermān-ı pādīşāhī m̄ucibince b̄i-amān kırdılar çerkes t̄ayifesinden az kimse kaldı ki bir s̄abıka-ı ¹⁷ sebep ile anlara amān virilüp baş ve cān kırtardılar ve bi'l-cümle sultān selīm nām-dār h̄uzūr-ı h̄āl ve sūrūr-ı billah ¹⁸ ve nusret ü devlet ü iqbālla bir yıl mısrdā karar idüp anda niçe Óadl ü dād gösterdiler çeräkise devrinde ¹⁹ cārī olan niçe zulm ve h̄ayf ve cevr refÓ eylediler ve cümle aqtāÓ ve k̄āÓa ve b̄ikāÓ-ı mısır ve şām ve h̄alebi taht-ı taşarruf-ı ²⁰ şāhānelerine getürdiler bu murādları h̄usūla vusūl buldukdan soñra tārīh-i hicret-i h̄azret-i risālet-penāh-ı ahmediden ²¹ toköz yüz yigirmi dördinci yılda devlet ve iqbāl ve Óazamet ve iclāl-ıla medīne-i mısrdan kalķup sālīm ve gānim **113A** ⁰¹ yine diyār-ı behcet-āsār-ı rūma müteveccih oldılar şāhbāz-ı bülend-pervāz-ı hevesleri āşiyān-ı kadīmīleri ⁰² cānibine pervāz itdi evvelā mısır muhāfaza için r̄um beglerinden içinde bir niçe yarar ve nām-dār ⁰³ begler-ile bir miķdār Óasker-i kerrār koyup s̄abıka dergāh-ı Óātīfet-penāhlarına ilticā idüp bu sefer-i zafer ⁰⁴ rehberlerinde s̄ıdk ü s̄adākat ile öñlerince bedraķa-ı rāh olup h̄ıdmet iden ümerā-yı nām-dār-ı çeräkiseden ⁰⁵ hayırbayı'l-muhammedī nām bir çerkes begin anlara em̄irü'l-ümerā nasb idüp vilāyet-i mısır aña virdiler ki ⁰⁶ cenāb-ı saltanat-me'ābları tarafından māl ü harācını zabt idüp anda olan masārıfına şarf eyleye sāl- ⁰⁷ besāl āsitāne-i Óālem-penāhlarına hedāyā ve piş-keşi eksük olmaya her dāyim zānū-yı edeb üzre maķām-ı Óubūdiyyetlerinde ⁰⁸ k̄āyim ola anuñla bu Óahd ve peymān ve Óaķd-i imān oldukdan soñra teveccüh olınmış-ıdı yollarda niçe menāzil-i merāh̄il ⁰⁹ tay olunup hezār deşt ve hāmūn ve tilāl ve cibāl aşdukdan soñra müyesser olan zamānı ve muķadder olan āniyla ¹⁰ bir gün bilād-ı cennet-ābād-ı rūma irişüp s̄ihhat ve selāmetle geldiler taht-gāh-ı felek-bār-gāh-ı istanbulda karar ¹¹ buyurdılar bunuñ üzerine üç yıl miķdārı zamān geķüp tārīh-i hicret toköz yüz yigirmi altıya iricek ¹² nā-gāh emr-i allah ile ki aña itāÓatda gedā ü pādīşāh ve raÓiyyet ü sipāh birdür bu dār-ı fāñden güzer idüp diyār-ı ¹³ bāķi-yi āhirete sefer itdiler h̄umā-yı r̄uh-ı pür-fütūhları bu nişimeni belāyā ve mihendend tayarān idüp vardı civār-ı rahmet-i ¹⁴ rahmānda āşiyān tutdı rahmetullah-ı teÓālā Óaleyhim rahmeten vāsiÓa halk-ı Óālemüñ bu muşbet-ile cigerleri kebāb ¹⁵ ve h̄alları harāb ve gözleri yaşı seyl-āb oldı māhir şāÓirler ki nazm-ı kelāmda s̄āhirler-idi anuñ muşbeti ¹⁶ beyānında hezār muh̄riķ ve s̄uz-nāk merşiyeler didiler cümleden ah̄sen ü ecmeli Óulemā haylī içinde şıÓr ve inşā Óālimleri-y-ile ki ¹⁷ mahz-ı mevhibe-i kübrā-yı ilāhiyyedür mümtāz ve ser-efrāz olan merh̄um ve mağfurla kemāl paşa oğlı didügi merşiyeye-i belīgadur ki ¹⁸ terciÓi bu beyt-i ateş-engizdür beyt öldi sultān selīm h̄ayf ü

dirîğ hem kalem ağlasun anı hem tîğ ¹⁹ merhûm mollâ-yı mezbûruñ hıdmet-i şerîflerinde bu hâķır iştigâl-i Őulûm iderken ki bu faķıruñ muhâtabasından hâż iderlerdi ²⁰ muşâhabet ešnâsında bir gün münâsebet-ile ol merşiyenüñ hûzûr-ı şerîflerinde baŐzı ebyâtın okıdum tercîŐi beytine gelicek egerçi ²¹ bu da latîf vâķıŐ olmuşdur ekşeriyyâ halk içinde bu şâyiŐdür ammâ bu tercîŐ-i bend beytini bir âhir vechle dağı **113B** ⁰¹ dimişdüñ bu da kem degildür diyü buyurup bu beyti okıdılar ve lafz-ı güherbârlarından bu dürer-i manżümü neşr ve işâr ⁰² eylediler beyt öldi sultân selîm hayfâ hayf hem kalem ağlasun anı hem seyf anlar cevâr-ı rahmet-i rahmâna ⁰³ vâşıl olduklarından soñra yirlerine halef-i hayr-ı nâm-dâr ve ferzend-i ercümend-i tâc-dârları cihân pâdişâhlarınıñ ⁰⁴ pâdişâhı zemîn ü zamân halkınıñ žill-i ilâhı sultân ibn sultân ibn sultân sultânü'l-Őaşr ve ebû's-saŐâdet-i ve'l-feth ve'n-naşr sultân ⁰⁵ süleymân şâh ibnü'l-merhûm sultân selîm şâh ibnü's-sultânü's-saŐıdü's-şehîd sultân bâyezîd han ki dîbâce-i ⁰⁶ kitâbda menâķıb-ı cemîleleri âfitâbından zerre ve mefâhir-i cezîleleri bihârından ķatre beyân olınmuşdur Őâmme-i ķurûm-ı ⁰⁷ Őarab ve Őacem ve rûma pâdişâh-ı Őâlî-câh oldu bu nevid-i Őıyd-ıla ki kâffe-i berâyâ üzre mübârek oldu güş-ı Őâlem ⁰⁸ müşerref olduğı sene-i mezbûre şehr-i şevvâlinda-y-ıdı ki ol vaķtdan hutbe ve sikke arâżi-i mısır ü şâm ve halebde ⁰⁹ ve sâwir memâlik-i rûm ve diyâr-bekr ve Őarabda anlaruñ nâm-ı şerîf-i Őâlem-ârâlarına oldu inşâ'allahu teŐâlâ ikisi de ¹⁰ ebedü'l-âbâd bu nâmla nâm-dâr ve bu şeref-ile pây-dâr ola âmîn Őâmme-i reŐâyâ ve berâyâ ķadem-i mübârekleri serîr-i saltanata başduğı ¹¹ gibi devlet ü iķbâl cebhe-i saŐâdetlerinden gün gibi tâbân-ıdı geĉen muşîbetlerini unıdup bu şeker-ile ol zehri başdılar ¹² ve bu nûrla ol nârı söyündürdiler Őale't-tahķîķ firâset ehli olanlar bunu bildiler ki inşâ'llahu teŐâlâ ¹³ memâlik-i âbâ ve ecdâd-ı kirâmı üzre hezâr memleket dağı ziyâde idüp saltanatda cümlesinden sâbıķ ve gün gibi anlar ¹⁴ içinde fâyiķ olalar nite ki ataları ardınca saŐâdet-ile pâdişâh oldukları bâbda merhûm kemâl paşa oğlı bir beyt-i ¹⁵ âbidâr dimişdür ve anuñla bu maŐnâyı edâ buyurmuşdur ol beyt budur beyt süleymândur ĉü sûretde selîmân ¹⁶ iki ol deñlü olısar bu sultân Őarabuñ meşelidür **أَنَا عَلَى أَرْضِي** dirler bi-hâmdillâh-ı teŐâlâ bu târih-i kitâbet ki toķuz ¹⁷ yüz elli yidinci sene evâhiriydi merhûm sultân selîm zamânında olan memâlik-i mahrûse üzre niĉe memleket ¹⁸ dağı munzam olup ol zamânda müntehâ-yı hâdd-ı vilâyet-i Őarab mekke-i muŐazzama ve bender-i cidde-i maŐmûre-y-ıdı şimdi pâdişâhumuz ¹⁹ eŐazz-allahu teŐâlâ ensârenüñ eyyâm-ı devletlerinde vilâyet-i yemen dağı feth olunup müntehâ-yı vilâyet-i mezbûre tâ şanŐâ ve tefruzbeyd ²⁰ ve Őadene irmişdür ve dârü'l-hilâfe-i bağdâd ki buncadan ehl-i sünnet ve cemâŐat pâdişâhları elinden ĉıķup ²¹ râfiżi mezheb şâhlar dest-i tağallüblerine düşmiş-

idi kimse anlar elinden anı istihlās itmemiş-idi pādişāhumuz **114A**⁰¹ ebed-allahu teŖālā saltanata istihlās idüp hāliyā heme-i memālik-i maŖrūsalarından olmışdur bundan ğayrı verā-yı⁰² baŖr-ı rūmda ğarb ŧurūmindan cezāyir iŧlīmi ki ŧimdiye deĝin selāŧin-i āl-i ŖŖsmāndan hiĝ bir pādişāh-ı Ŗālī-cāha⁰³ aña hūkm eylemek müyesser olmamışdur bu daŖı taŧt-ı taşarruf-ı hūsrevānīlerine girüp aña bir müstaŧil beglerbegi naşb idüp⁰⁴ bir ŧullarınuñ re'y-i šāyib ve fikr-i šāŧıbyıla ŧabt olunup anda daŖı nām-ı ŧerīflerine hutbe oŧınur ve sikkeleri⁰⁵ yürür bunlardan ğayrı rūm ilinde idi küffār-ı nā-bekār-ı engürusdan niĝe ŧılāŖ-ı nām-dār ve biŧāŖ-ı Ŗālī-miŧdār feth idüp belki ser-ā-ser vilāyet-i⁰⁶ engürüsü taŧt-ĝāhı olan budun ŧehriyle alup ŧralları münhezim ve meksūr ŧılıp meydān-ı maŖrekede maŧtūl⁰⁷ eylemişdür ŧimdi ol daŖı heme-i muzāfāt-ı memālik-i islāmiyyeden olmışdur Ŗale'l-husūs kefere-i fireng-i melāŖinūñ nice zamān-ı⁰⁸ baŖid ve Ŗahd-ı medīdden berū taŧt-ı taşarruflarında olan hīsın-ı hāşin-i rodosı ki defŖātlā üzerine Ŗasker-i⁰⁹ islām düşüp dāmen-i fethine aślā bir pādişāh-ı islāmuñ dest-i iŧdāmı irmemiş-idi bi-hāmdillāh-ı teŖālā bu daŖı¹⁰ eyyām-ı devletlerinde meftūh oldı hāliyā dārū's-selāmdur ve pādişāh olduklarından ikinci sāl-ı ferhunde-fālda-y-ıdı ki¹¹ tārīh-i hicretūñ toŧuz yüz yigirmi sekizinde bi-nefsihi anuñ feth ve istihlāsına Ŗazimet buyurduklarında yūmn ve iŧbāl-ıla varup¹² anı muhāsara idüp iĝine olan küffāruñ gözlerine derūn-ı hīsārların ĝurlarından¹³ teng ve tār ve dār-ı dūnyāyı anlara derūn-ı hīsārlardan tar itdükleri ešnāda henüz feth olunmadın ittifaŧ mısrdā¹⁴ meŧkūr hayırbayı'l-muhammedī vefāt idüp āsitāne-i saŖādetine haber vāsıl olup diyār-ı mısriyye hākim ve vāliden¹⁵ hālī olduĝı istimāŖ olındı ol vaŧt der-ĝāh-ı Ŗālem-penāhında hāzır olan vūzerā-yı Ŗālī-cāhından¹⁶ mārū'z-zikr muştafā paşayı gönderüp hayırbay yirine emīrū'l-ümerā naşb eylediler bir yıl mısrdā turup¹⁷ hūfz-ı vilāyet itdükden soñra emr-i Ŗālī-şān vardı yine āsitāne-i saŖādetlerine geldiler kemā-kān maŧarr-ı vizāretlerinde¹⁸ ŧarār eylediler anlar Ŗaŧabınca diyār-ı mısruñ emīrū'l-ümerāligini der-ĝāh-ı Ŗālīde olan vūzerā-yı Ŗālī-re'yden ŧāsım¹⁹ paşaya Ŗināyet eylediler baŖde-hu ahmed paşaya virdiler ki mısrdā Ŗiśyān idüp başı kesildi bundan soñra merhūm²⁰ süleymān paşaya andan hūsrev paşaya baŖde-hu tekrār süleymān paşaya Ŗināyet olındı baŖde-hu der-ĝāh-ı Ŗadālet-²¹ penāhda hazīne-dārlar başı olan dāvud aĝaya virildi ki evvelā bu hāŧīr mısra varduĝı zamānda ki **114B**⁰¹ tārīh-i hicretūñ toŧuz yüz elli ikisiydi mısrdā anlar emīrū'l-ümerāydi hūsın-i re'y ve tedbīrleri-y-ile ol⁰² vilāyeti tamām emn ve amān üzre ĝormişdük be-ĝāyet hālīm ve kerīm kimse-y-idiler hāŧ cümle evzāŖında⁰³ hoş-nūdlar-ıdı iĝlerinde ŧeyh dāvud diyū iştihār bulmuşlar-ıdı mısra šāniyā varduĝumuzda vefāt⁰⁴ eylediler inşā'-allah yatduŧları yirleri nūr ve ŧabrda

enşleri hür ola bāb ⁰⁵ vilāyet-i mısırda evāyil-i aŖsārdan almış berābj dirlir baŖzı binālar vardur ki eŖācjb-i dehrdendür ⁰⁶ kütüb-i tevārīh-i mısırda mezkūr olduğı üzre anlaruñ ahvālını řerh ve beyāna řürüŖdur ⁰⁷ arāzj-i mısırda bürbālar dirlir heremler üslübında yapılmış baŖzı Ŗacjb ve ğarjb binālar dağı vardur ki kimi balçıkdan ⁰⁸ ve kimi taşdandır bunlaruñ dağı bānilerinde ve sebep-i binālarında heremler gibi ki zikr olunmuşdur ehl-i tevārīh ihtilāf itmişlerdür ⁰⁹ baŖzılar bunları dağı yukaruda dinen üzre heremleri yapan sūrīd řāh yapmışdur her birinde niçe kenzler şaqlanmış ¹⁰ ve dıvārlarında saqlarında anca Ŗilmler yazmış ve her birinüñ üzerine cinlerden bekciler omışdur anı gözedürler ¹¹ bu cihetden benj-ādemden kimse şafer bulmaz dirlir ve baŖzılar bu bürbālaruñ taşdan olanları hāında bunlar ki ¹² be-ĝāyet Ŗaźim taşlardan yapılmışdur her biri eřkāl-ı hendeseden bir řekl üzerinedür bunlaruñ her birinde řāhn ¹³ ve řah ve hāl ve Ŗad ve tatır yirleri vardur ki ehl-i kımyā řanŖatlarıdır bunlardan añlanan budur ki ¹⁴ bunlar kımyā řināŖatı için düzilmiş olalar dirlir ve bunlaruñ üzerlerinde niçe dürlü naqlar ve hezār yazular yazılmışdur ki ¹⁵ dürlü dürlü resmler ve āŖideler üzerine yazılmışdur kimse ne resmler idüĝin bilmez anuñçün oımaĝa ādir olmaz kezālik ¹⁶ dirlir ki bunlaruñ ilerinde gizlü altundan gümüşden baırdan taşdan niçe büyük levhalar üzerlerinde ¹⁷ Ŗacjb ve ğarjb Ŗilmlerden hezār Ŗilmler yazılmışdur ammā bu zamānlarda kimse oımaĝa ādir degildür bulardan añlanan ¹⁸ budur ki bunlar da tūfān-ı nūhdan evvel yapılmış olalar baŖzılar bunları ādem-i nebı Ŗaleyhi's-selām oĝlanlarından ¹⁹ şayen oĝlı hanūh oĝlı mahvijl oĝlı dermeşil oĝlı berāb yapmışdur anuñçün bunlara berābj ²⁰ dirlir diyü naql iderler ve baŖzılar belki bunları sābıķā zikr olınan delūke şarı mısır pādiřāhyken binā itmişdür ²¹ dirlir ve baŖzılar sābıķü'z-zikr tedvere cādū itmişdür dirlir ve'l-hāřıl bunlaruñ aşlarında tevārīh ehli **115A** ⁰¹ ihtilāf-ı keşirle ihtilāf itdüklerinden soñra bunda müttefiqlerdür ki her-bār bu bürbālarda olan sūretlerden ⁰² biri bozılrsa sābıķā delūkenüñ saltanatı beyānında zikr olınan Ŗamellerinden bir Ŗameli bātıl olsa anı ancak ⁰³ delūke islāh iderdi ve yā anuñ oĝlı ve yā oĝlı oĝlı olma ĝerek-idi ki anı kemā-kān düzeler eski Ŗameli ⁰⁴ üzre ola-y-ıdı ve'l-hāřıl anuñ taŖyın ve islāhı delūke nesline münhāřır-ıdı anlardan ĝayrı kimse islāh idemezdi ⁰⁵ anuñ nesli bāıyken bürbālaruñ bir yiri bozılrsa anlar düzeldürler-idi Ŗameli bātıl olmaz-ıdı anuñ ⁰⁶ nesli munatıŖ oldudan soñra mısır pādiřāhlarından leķās bin merinūs zamānında biri bozıldı ⁰⁷ anı kimse düzmeĝe ādir olmadı şöyle hālı üzre bozu aldı sābıķā zikr olınan Ŗameli bātıl ve Ŗātıl ⁰⁸ oldu ki üzerindeki taşvirler-ile etrāfdan mısır üzerine yüriyen Ŗadūlarını defŖ iderler-idi ⁰⁹ ve baŖzılar źü'n-nūn-ı mısırđı hāzretlerinden Ŗaleyhi'r-rahme ki meřhūr olan üzre evliyāullah-ı kibārdandır ¹⁰ ve

zühd ve takvā ve Óibādet-ile zamānında nażiri yođ Óālim-i rabbānidür ki mısırda qabrı meşhūr ziyāret-gāhların ¹¹ birisidür aslda anlar arz-ı mısırdan ihmim nāhiyesi ehliendür şöyle naql iderler ki anlar bu bürbāların ¹² ahvālından āgāh-ıdılar anlarda resm ve kitābet olınan nesnelereñ niçesin okıyup bilmişler ve anları tecrube ¹³ itmişler çok Óacāyib nesne ızhārına kādır olmuşlar-ıdı anlar bu bürbāların birinde bir yazı görüp anı ¹⁴ okıyup maÓnāsı Óarabca bu-y-ıdı dirler-ıdı ¹⁵ *إِسْمًا لِّلْمَلَكِ الْمَلَكِ وَالْجَنَّةِ* ¹⁶ *الْمَلَكِ وَالْمَلَكِ وَالْمَلَكِ* türkçe maÓnāsı sen āzād olmuş ve yiñi yitişmişlerden ¹⁶ ve Óibādet (idici) geçinen Óaskerden ve yabandan gelüp Óarab içine qarışan nıbt tāyifesinden qorq dimekdür ve yine ¹⁷ bu zü'n-nün-ı mısırî hāzretlerinden mervıdür bürbāların birinde dağı bir yazı görüp okıdum Óarabca anuñ ¹⁸ maÓnāsı bu-y-ıdı dirler ¹⁹ *يُعَدُّ الْمَعْدِرُ وَالْقَضَاءُ يُخَالِكُ* yaÓñı bir nesneyi şöyle ideyin böyle ideyin ¹⁹ diyü ādem oğanı tedbir ider aña haq teÓālānuñ qazāsı güvler dimekdür ve bu yazunuñ altında yine ol kalem ile ²⁰ bu beyt yazılıydı beyt ²¹ *تَدْبِيرُ الْبَيْتِ وَكَتَبْتُ كَتَبْتُ وَكَتَبْتُ* ²¹ yaÓñı sen yılduzlara baqar bir iş işlersin bundan haberuñ yođ yılduzları yaradan istedügin işler **115B** ⁰¹ ve yine bu zü'n-nün-ı mısırî hāzretlerinden menkūldür bu bürbāları yapanlar tūfāndan evvel gelen qavmlardandı ⁰² dāyimā nücüm ahvālına nażar iderler-ıdı esrār-ı tabāyiÓ-i eşyāyı bilmege çalışurlar-ıdı ahvāl-ı nücüm delāleti-y-ile ⁰³ bildiler ki elbette yir yüzinde bir tūfān qopsa gerekdür ammā ol tūfān şu tūfānı mıdur yir yüzün şu garqa ⁰⁴ virür cümle hayvānāt-ı berriyeyi boğar mı yoħsa od tūfānı mıdur yir yüzinde olanları yaqar mı ⁰⁵ ve yā kılıç tūfānı mıdur benı ādem içine kılıç girer cümlesini kırar mı bunlardan birini taÓyın idemediler beher-hāl ⁰⁶ benı-ādeme bir āfet-i semāviyye ola nāgāh şānāyiÓ ehli kırilup gideler ehli gitmeg-ile cümle Óulüm-ı şānāyiÓ ⁰⁷ götürile gide anları bilür kimse qalmaya diyü qorqup ihtiyātlarından bu berābı binālarını yaptılar ve her birinde ⁰⁸ kendüleruñ bildükleri Óilmeleri ve süretleri ve timşālları ve hatları resm ve taşvir itdiler ve anların bināların ⁰⁹ iki nevÓa eylediler kimini şāfı taşdan baÓzını hālis balçıqdan itdiler ve taş-ıla yapdukların balçıq ile ¹⁰ yapduklarından ayırdılar ve bunu fikr itdiler ki eger qopacağ od tūfānı olup taşdan yapduğumuz bürbāyı ¹¹ yaqup yıqarsa nihāyet balçıqdan yapduğumuz bürbā tura anı od bişüre kiremüd ide üzerinde itdüğümüz ¹² resmler bozılmaya tura ve eger qopacağ tūfān şu tūfānı olup balçıqdan yapduğumuz bürbāları ezüp ¹³ bozarsa nihāyet taşdan yapduğumuz bürbālar tura ve qopacağ kılıç tūfānı olursa hod ikisi ¹⁴ bile tura didiler ve baÓzılar eydür anların gördükleri başlarına gelen tāÓūn tūfānı-y-ıdı ki ol zamānda ¹⁵ vākıÓ oldu ve aña şāhiddür ki vilāyet-i mısırdan tennis nāhiyesinde ki zıkr olınur zātü'l-kevm dimeg-ile ¹⁶

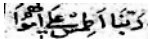
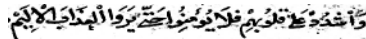
ma'ŕuf yirde yıgın yıgın depeler içinde ulu ulu tağlar gibi büyük küccük irkek ve dişi örselenüp ¹⁷ yatur âdem cüşşeleri vardır ki anlarıñ hâdd ü hâsrları yoğdur hâdd ve Óadların hâğ sübhâne ve teÓâlâdan ğayrı ¹⁸ kimse bilmez bunlardan ğayrı şaÓıd vilâyetinde dağı baÓzı mağâralarda nâvuslarda ve inlerde delüklerde ve sâyir niçe yirlerde ¹⁹ birbirleri üzerine yıgılmış bı-nihâye emvât dağı vardır ki dökilüp yaturlar yir yir kırılmışlar anlar ne milletden ²⁰ ve nice ümmetdendir kimse bilmez anları ne naşârâ bizüm gençlerümüzdeñdir diyü haber virürler ve ne yehüd ve ne müsilmânlar ²¹ anlar ne zamândan ğalmışlardur hiç kimse bilmez ve bir târiğ kitâbı dağı yoğdur ki anlarıñ ahvâllarından haber vire hattâ rivâyet **116A** ⁰¹ olunur anlarıñ niçesinüñ yatduğı yirde üzerinde ğaftanı gönlegi biledür ve ğâh olur ol depelerde mağâralarda ⁰² anlarıñ hânütleriniñ altunları incüleri sâyir zinetleri cinsinden baÓzı nesnelere bulurlar bu zıkr olınan ğarâyinden ⁰³ añlanan budur ki anlara mevt bir uğurdan târiğ ola birbirlerin defn itmege ve esbâbların hıfz eylemege içlerinden kimse bâğı ⁰⁴ ğalmaya bâri vilâyet-i mısruñ Óacâyib ve ğarâyibinden baÓzıları da bu bürbâ binâlarıdur huşûsâ bilâd-ı ihmim ve bilâd-ı semnüdda ⁰⁵ olanları ki her biri metânet ve ihkâmda felek-intizâm-ı evvelerden ne zamândan-idügin kimse bilmezken baÓzı kemâ-kân ⁰⁶ üstüvâr ve şâbit ve ber-ğarârdur ve inşâ'-allah aşâğada yirlü yirinde her birinüñ ahvâlı beyân olınsa gerek ⁰⁷ bâb ⁰⁸ arz-ı mısrdâ medfün baÓzı kenzler ve defînelere vardır ki mısır ehli ıstılâhlarınca anlara metâlib dirler kütüb-i ⁰⁹ tevâriğ-i mısrdâ mezkûr olduğı üzre biz de burada irâd eyledük râviyân-ı ahbâr-ı pişin şöyle rivâyet ¹⁰ ve hikâyet iderler ki zıkr olınan Óacâyibden ğayrı arz-ı mısrdâ defâyinden ve ebniyeden ve defâyin ¹¹ içinde bulunan zâhâyir-i mülük ve selâtin-i mâziyeden ve sâyir arz-ı mısrdâ sâkin olan ümem-i sâlifeden ¹² baÓzı kimseler yirde şağladuğları mâl ve menâlden niçe nesnelere vardır ki anlarıñ ahbârı il içinde ¹³ şâyîÓdür kimse aña inkâr eylemez ve mısır diyârında anlara metâlib dirler evâyil-i aÓsârda arz-ı mısrdâ halk anları ¹⁴ aramağdan ve bulmağdan hâlî degiller-idi ve lâkin bu zamânda hükâmüñ yasağları ğorğusından ¹⁵ kimsenüñ araduğı ve nesne bulduğı zâhir degildir âşikâre eylemezler ğâlib vülât-ı vilâyetüñ yasağları ¹⁶ olmasa ve farazâ bir nesne bulup getürseler bunıñ dağısı vardır getürmedüñ diyü bulanı ¹⁷ incitmeseler aramağa icâzet olsa şimdi de niçesi bilinür ve bulunurdu maÓa-hazâ bu ¹⁸ emr-i meşrúÓdur hâzret-i resûlullah Óaleyh-i efdâlü's-şalavât zamânında aşhâb-ı ğüzine rıdvân ¹⁹ ullah-ı teÓâlâ Óaleyhim ecmaÓın yirde olan defînelerden arañ diyü buyurmışlar anlar da arayup ²⁰ bulmuşlardur cümleden biri nite ki Óabdullah bin Óömer hâdiş-i şerifinde mezkûrdur anlardan rivâyet ²¹ olunur hâzret-i resûlullah ile mekkeden tâyif memleketine ğığduğumuzda bir ğabr üzerine uğraduğ **116B** ⁰¹ mübârek

ağızlarından işitdüm bu qabr ebî rigâluñ qabridur bu hârem hürmetine başına gelecek ⁰²
 belâ hâremde oldukça andan savulurdu hâremden çıqduğı gibi qavminuñ başına gelen
 belâ burada ⁰³ kendünüñ başına gelüp burada defn olındı qabrı bu olduğınuñ Óalâmeti
 oldur ki kendüyle ⁰⁴ bu qabr içinde altundan bir Óasâ bile defn olınmışdur eger bu yiri
 eşseñüz bulurduñuz diyü buyurdılar ⁰⁵ halk ol qabrı eşmege segirdişdiler eşüp
 buyurduqları altun Óasâyı çıqardılar diyü buyururlar ⁰⁶ ve mısırda yüsuf payğambar
 Óaleyhi's-salavat ve's-selâm dañı yirde baÓzı kenzler şaklamışlardur zıřā Óâdet-i ⁰⁷
 şerifeleri böyle-y-idi ki nafaqalarından ve sâyir harclarından ziyâde gelen mâlı nâ-gâh
 bir hâl düşe ⁰⁸ gerek ola diyü yir altına gömdürürler şaklarlar-ıdı anlardan öñdin ve
 soñradan gelen pâdişâhlar ⁰⁹ dañı kezâlik taht-ı arzda niçe hazîneler gömmişler-idi ki
 qurân-ı qadimde ¹⁰ *وَعِيْدٌ وَكَوْنٌ* ¹⁰ *مَا خَرَجْنَا مِنْ بَنَاتٍ* diyü buyrılan künüzdan murâd anlardur
 dirler ve hikâyet olunur evâyilde vilâyet-i ¹¹ mısırda naşârâ hüküm iderken tuleytala nâm
 kâfir pâdişâhı zamânında zıkr olınan defâyin arz-ı mısırda ¹² ne tariqle bulunduğınuñ
 kitâbları var-ıdı mısırda baÓzı kimseleruñ ellerine girüp getürdiler istanbulda ¹³
 ayaşofıya câmiÓi kenîşâ-y-iken cümlesin ayaşofiyada qodılar ol vaqt bir kimse niçe
 zamân ayaşofiyada ¹⁴ gelüp hıdmet itmeyince ol kitâblardan aña bir varaq virmezler-idi
 ve arz-ı mısırda olan defâyin ¹⁵ aħbârından biri de budur ki rivâyet iderler tevâriħ-i mısır
 kitâblarında mezkûrdur ol zamânda ki Óabdü'l-melik ¹⁶ bin mervân tarafından qarındaşı
 Óabdü'l-Óaziz bin mervân mısırda hâkim-idi aña bir kimse gelüp arz-ı ¹⁷ mısırdan falân
 yirde bir qubbe içinde bir Óazim kenz gömilüdü didi Óabdü'l-Óaziz neden dirsın
 Óalâmeti ¹⁸ nedür didi ol kimse Óalâmeti budur ki ol qubbe için bir miqdâr qazınca bir
 mermer taşı zâhir olur ¹⁹ anı qaldurup altın qazaraq şaru birincden bir qapuya irilür
 qapınuñ altında altundan bir direk ²⁰ vardur ol direğüñ üzerinde bir horüs qonmuşdur iki
 gözleri yirinde iki yâqüt qonmuşdur ki bahâları ²¹ götüri dünyâ deger ve qanatları yâqüt-
 ıla zümürüdden idilmişdür didi Óabdü'l-Óaziz emr itdi **117A** ⁰¹ kimsenüñ nafaqasın ve
 ırğadları harcın ve sâyir levâzımın her ne ise göri virdiler kendüyle ⁰² ol didüğü yire
 gönderdiler ki vara orayı qazup göre anda bir büyük depe var-ıdı üzerine ⁰³ varup anı
 qazdılar ol didüğü mermer taşa irdiler zıkr itdüğü Óalâmetleruñ baÓzı zâhir oldı ⁰⁴
 Óabdü'l-Óaziz bunı işidüp orayı qazdurmağa dañı ziyâde hâriş oldı emr itdi ⁰⁵ qazanlara
 dañı yoldaş gönderdiler ve nafaqaların arturdılar anlar da tekrâr germiyyete geldiler
 orayı ⁰⁶ muhkem qazmağa başladılar qazaraq horüsuñ başı ber-â-berliğine irdiler gözleri
 yirindeki ⁰⁷ yâqütларуñ bir Óazim lemÓanı görindi andan horüsuñ qanatları ve ayaqları
 ve ol altın direk ⁰⁸ havâlišinde dürlü dürlü taşlardan ve mermerlerden yapılmış direkler

ve niçe yirlerde gerilmiş kıntaralar ⁰⁹ ve kıpası üzerinde bağlanmış kemerler ve kemerlerde niçe temâşil ve eşkâl ve şuver ve şâfî kıızıl altundan ¹⁰ dürlü dürlü âdem kıalıbları ve taşdan üzerlerine kıpaıkları urilup muhkem berkidilmiş şandüklar ¹¹ zâhir oldu Óabdü'l-Óaziz bin mervâna haber itdiler def'Öj ekâbir ve aÓyânıyla binüp üzerine vardı ¹² ol yörede bir yüksek yir var-ıdı anuñ üzerine çıkdı ki ne zâhir olur temâşâ eyleye ittifâk ¹³ bu hâlda defîne üzerinde olanlardan birisi bağırdan bir nerdübân açmış-ıdı anuñ evvel ayağı üzerine ¹⁴ basdı ki aşagasına inüp ne vardur göre ayağın nerdübâna basduğı gibi hemân nerdübânuñ biri ¹⁵ sağ yanından ve biri sol yanından Óuryân iki Óādî kıılıklar peydâ oldu iki yañadan ol kimseyi ¹⁶ çalup hıyâr gibi iki biçdiler başı yukaruda kıaldı gevdesi aşagaya uçdı inüp bürbânuñ ¹⁷ ayaklarından turuğduğı gibi fi'l-hâl üzerinde horüs olan direk ditredi üstinden ¹⁸ horüs bir Óacıb ve ğarıb ve mehıb âvâz-ıla ötdi bir vech-ile berk çağırdı ki şadâsı ol araları ¹⁹ tutdı ırâqlarda olanlar bile işitdiler baÓde-hu horüs kıanatların silküp oynatdı altından ²⁰ Óaceb Óaceb şavtlar turfe turfe sızuldılar ve inildüler peydâ oldu meger ol nerdübânuñ ayaklarından ²¹ birine bir nesne düşse ve yâ aña bir nesne ilişse altında hezâr tılsımlar idilüp burğılar-ıla niçe **117B** ⁰¹ dürlü şanıÓatlar geçilmiş-idi fi'l-hâl ol nerdübân ayakları hâreket idüp dönerdi altında çâh-ı cehennem ⁰² gibi bir deriñ çukur var-ıdı orada her ne kıadar kimse var-ısa bir uğırdan ol çukur içine ⁰³ uçar cümlesi helâk olurdu ol işidilen Óacıb ve ğarıb şavtlar ve inildüler bu burğılaruñ ⁰⁴ ve nerdübân ayaklarinuñ hâreketleri âvâzı-y-ıdı bâri bu hâl vâkıÓ olıcağ orada hizmet idüp ⁰⁵ yir kıazan ve toprağ çeken ve sâyir maşlahât için dört yaña varup gelen tamâm biñe yağın âdem-idi ⁰⁶ ol sûretler hâdiş olduğı gibi bir uğırdan başları aşaga ol çukur içine uçup kıamusı ⁰⁷ helâk oldılar içlerinden bir cân kıurtulmadı Óabdü'l-Óaziz bin mervân turduğı yirden bunu temâşâ ⁰⁸ iderdi bu olacağ iş degil ancağ buña kıanda al irer ne Óacıb vâkıÓ oldu diyü kıodı gitdi ⁰⁹ ve emr itdi (anı kıazmağdan vâz geçdiler) ve kıazup dökdikleri toprağları ol kıırılan âdemler üzerlerine atdılar kıazduğları ¹⁰ yiri yine toldurdılar kıırılan kimselere kıabr oldu ve yine bundan ğayıri hikâyet olunur evâyilde arz-ı ¹¹ mısırda defîne arayup yirler kıazan kimselerden bir tâyifenüñ eski zamândan kıalmış bir kıtâb ¹² ellerine girdi içinde vilâyet-i mısırda olan ihrâmlaruñ baÓzına bir kıaç arşun yirde ¹³ bir Óağim defîne olmağ yazılmış-ıdı târih-i hicretüñ üç yüz yigirmi sekizinci yılda Óacem pâdişâhlarından ¹⁴ mısra muhammed bin tuğuc hükm itdüğü târihde-y-ıdı ki anlara varup ol kıtâb içinde yazılanı didiler ¹⁵ varuñ kıazuñ neylerseñüz eyleñ tek çıkaruñ diyü icâzet virdi anlar dağı ol yirüñ üzerine ¹⁶ varup kıazdılar Óâkıbet yir altında bir niçe taşdan kemerler-ile yapılmış soğaklara ve kıara taş ¹⁷ içinde kesilmiş mücevvef kıubbelere irişdiler ki ol taşlaruñ içleri oyulmuş ve içlerine

ayaqları ¹⁸ üzerine oturur ağaçdan âdem timşâlları konuşmuş-ıdı ki üzerlerin ba'Özı edviye-i mâsikeyle ¹⁹ sıvamışlar-ıdı ve ol timşâllaruñ her biri bir dürlü hey'etde kimi çoca ve kimi yigit kimi Óavrat ²⁰ kimi er kimi kız kimi oğlan-ıdı her birinüñ gözleri yirinde yâķüt gibi zümürüd gibi fırûze gibi zeberced ²¹ gibi dürlü dürlü cevâhir taşları oturdılmış-ıdı ve içlerinde ba'Özinuñ yüzi altundan ve ba'Özinuñ **118A** ⁰¹ gümüşden-ıdı ol ağaç timşâllarınuñ ba'Özını uvatdılar içinden çürimiş âdem bedenleri ve eprimiş ⁰² gitmiş tenler nişâni çıķdı ve her bir timşâluñ yanında mermerden ve ğayrı taşlardan düzilmiş küpler ⁰³ ve küpecükler resminde dürlü dürlü kıablar var-ıdı ki içleri ol timşâllaruñ üzerlerin sıvaduķları ⁰⁴ edviyeyle tobtoluydı ğüyâ anlar-ıla o timşâllaruñ üzerlerin sıvaduķları içinde kıoduķları ⁰⁵ meyyitler çürimesün diyü idilmiş bir tedbir-ıdı ve ol edviye birbirlerine halt olınmış ba'Özı müfredât-ı ⁰⁶ eşyâdan terbiyet olınmış-ıdı anı kıoķdılar hiç râyihası yoĝ-ıdı bir pâresin oda bıraķdılar bir ⁰⁷ latif ve hûb ve mergûb râyihası çıķdı ki revâyiĥ cinsinüñ kıanķısıdur bilemediler ve ⁰⁸ zıkr olınan ağaç timşâllarınuñ her birisi içinde kıoduķları meyyitüñ eger yaşda ve eger şekl ve sûretde tamâm ⁰⁹ Óayni-y-ıdı aña her hey'etde muvâfiķ düzilmiş-ıdı ve her birinüñ kıarşusunda yâ aķ yâ yeşil ¹⁰ mermerden sanem şeklinde bir nesne konuşmuş-ıdı tururdu ke'enne-hu hâl-ı hâyâtlarında ol cins nesneye ¹¹ taparlar-ıdı dimeĝi gösterürdi ve her bir timşâluñ üzerinde dürlü dürlü yazular yazılmış-ıdı ki hiç anı ¹² bir millet ehli okıyamazdı şöyle ki ehl-i dirâyet olanlar bu cins hat mısır vilâyetinde yazılmaz olalı ¹³ tahmînâ dört biñ yıl var ola didiler bundan añladılar ki anlar ne yahüdi ve ne naşrânî kim ¹⁴ bilür ki ne kıavmdan idiler ve ne zamân-ıdı ki geldiler dünyâ anları da bir müddet fânî hâyâtle aldatup âhir ¹⁵ o şekle kıoymuş-ıdı bâri burada ol defîne arayanlar bundan artuķ nesne bulmadılar ve yine ¹⁶ bunlardan ğayrı rivâyet olunur ahmed bin tulun mısırda pâdişâh-iken bir ĝün kıarşusunda ¹⁷ olan ihrâmlaruñ seyrine bindi anlara yakın varıcaķ çavuşları bir bölük kimseler tutup öñine ¹⁸ getürdiler ellerinde kıazmaları kürekleri var-ıdı anlardan siz ne tayıfesiz ve niçe işlersiz diyü sordı anlar da biz ¹⁹ yirde defîne arayıcılaruz didiler ahmed bin tulun min-ba'Öd baña ĝelüp tanışmayınca benden icâzet ²⁰ ve âdem almayınca aramañ didi anlar da işde bu ihrâm yanında hâzır bir defîne var anı çıkarmaķda Óâciz ²¹ olduķ hem yoldaşumuz yok hem azıĝumuz dükendi didiler pâdişâh emr itdi anlara bir mu'Ötemed virdiler **118B** ⁰¹ çize vilâyetinüñ begine emr itdi bunlara yitecek deñlü yoldaş-ıla nafaķaların ĝori vir didi ve kendüsi ⁰² seyrden mısra döndi emri üzerine çize begi mühimleri her ne ise ĝori virdi ol kimesneler üzerlerine ⁰³ kıonan mu'Ötemed-ile niçe zamân didükleri yiri aradılar âhir anda bir defîne bulup ahmed bin tuluna haber ⁰⁴ itdiler bi'z-zât kendüsi binüp üzerine vardı anlar turmayup dañı kıazarlar-

ıdı pādişāh geldügi gibi ⁰⁵ üzerin açdılar gördiler şāfi kıızıl altun-ıla tolu bir hāvzdur üzerine taşdan bir kapağ kapanmış kabağun ⁰⁶ üzerinde barantı yazuyla bir hat yazılmış okur adem getirüp okıtdılar gördiler ben falān oğlu falān ⁰⁷ pādişāhın ki altunı ğıll ve ğışşından ayırıp Óayārını pāk itdüm şol pādişāh ki benden soñra gele benüm ⁰⁸ pādişāhlıgum kendüden artuğ olduğın bilmek isteye altunum Óayārınun kendü altunı Óayārından yigligin görsün ⁰⁹ aña göre benüm pādişāhlıgumu kıyās itsün ve bunu da bilsün ki altunın ğıll ve ğış[ş]ından pādişāh ¹⁰ sağlığında da ve öldüğinden soñra da altunın ğıll ü ğış[ş]ından pāk itmişdür diyü yazılmış-ıdı ahmed bin tulun ¹¹ bu hāvzda bulunan altundan ise bu taş üzerinde yazılan sözden artuğ haż itdüm bu bize eyü ¹² tenbîh ancağ didi ve bulunan bî-nihāye altun-ıdı nesim adlu tavāşî hazîne-dārına emr itdi ol defîne arayan kimselerden ¹³ her birine ikişer yüz altun ve işleyen üstādlardan her birine bişer yüz altun ve üzerlerine turan muótemede ¹⁴ üç yüz altun virüp ve kendüsi biñ altun alup bākışini hazîne için zabt eyledi baóde-hu ol ¹⁵ altunun Óayārını gördürdi cümle pādişāhlar altunı Óayārından yig çıkdı bundan ğayret idüp ¹⁶ emr itdi kendü sikkesiyle kesilen altunun Óayārı huşusında be-ġāyet ihtimām itdiler hattā rivāyet ¹⁷ olunur kendünün andan soñra (kesdüdügi) ahmedî dimekle maóruf olan altunı Óayārı Óayārlar üzerine ġālib-idi ¹⁸ halk bir nesne yalduzlamalu olsalar andan ğayrı altun-ıla yalduzlamazlar-ıdı bāb ¹⁹ mısırda vākıó olan hāvādiş-i qadimedden ehl-i mısruñ māl ve esbābları ne tariğle telef ve zāyió oldu ²⁰ anun beyānidur meşhūr ve maóruf olan vaqtā ki hazret-i müsā şalavātullah-ı Óaleyh ve selāmuh mısırda ²¹ firóavnı ve qavmını Óaleyhi'l-laóne allah teóālā emriyle dîne daóvet eyledi anlar aña imān getürmediler

119A ⁰¹ Óinād ve fesādları artdı hazret-i müsā anlara qurān-ı qadimde buyrıldığı üzre ⁰² diyü bed-duóā itdi mısır ehlinun altunları ⁰³ aqçaları bi-Óaynihi vażó-ı aşlıleri üzre sikkesi naqşıyla turduqları yirde cümlesi taş oldu ⁰⁴ ve arz-ı mısırda olan maóādinden dañi hiç birisi qalmadı illā cümlesi maódenlikden çıkdı süreti bozıldı ⁰⁵ hiç menfaóata yaramaz oldu baózı müfessirin eydür aqçalarından altunlarından ğayrı sāyir mālları atları ⁰⁶ tavarları hattā tarlalarında ekinleri bile taş oldu müfessirlerden baózı naql ider anlardan bir er Óavratı-y-ıla ⁰⁷ döşekde yaturken ikisi de taş oldılar bunu benden Óömer bin Óabdü'l-Óaziz sordı girçekdür didüm emr ⁰⁸ itdi bir sahtiyān kışe getürdiler ki mısırda bulunmuş-ıdı içinden yimişler ve aqçalar ve altunlar çıkdı ⁰⁹ cümlesi taş olmuş-ıdı ki gösterdi gördüm dir ve Óömer bin Óabdü'l-Óazizden bunu bir kimse dañi hikāyet ¹⁰ ider bir gün anlarun yanlarına girdüm bir oğlana qağırdılar vardı önlerine bir sahtiyān kışe getürdi ¹¹ önümde qodı ben de içinde olanı önüme dökdüm gördüm içinden aqçalar ve altunlar ve hurmālar ¹² ve qozlar ve

mercimekler ve bākıllalar dökildi Óömer bin Óabdü'l-Óaziz baña şunlardan ala ve yiye didi imÓān-ı nażar idüp ¹³ gördüm cümlesi taşdur yā emjü'l-mü'minün bunlar nedür didüm bunlar Óabdü'l-Óaziz bin mervān mısır hākimi-y-iken ¹⁴ arz-ı mısırda bulunan nesnelerdür ki mısır kavminuñ mällarından firÓavn zamānında müsā paygāmbaruñ duÓāsı-y-ıla ¹⁵ haş sübhāne ve teÓālā bunları taş itmişdür didi diyü naql ider bunlardan ğayrı şikāt-ı nāsdan baÓzı ¹⁶ hikāyet ider mısırda ol zamānda taş olanlardan bir hurmā ağacı görmiş kimseye şataşdum belki ben ¹⁷ kendüm de arz-ı mısırdan bir yirde çok ādemler gördüm kimi turur kimi oturur her biri işlü işinde gibi ¹⁸ görünür şöyle ki yanlarına varmasam hiç ādem olduklarında şek itmez-idüm yanlarına vardum cümlesi ¹⁹ taş-ıdı hattā içlerinden birisi iki öküz-ile çift sürer gibi-y-idi kendü de öküzleri de taş olmuş tururlar-ıdı ²⁰ dir ve kısaś-ı enbiyāda mezkürdur vaqtā ki kavmiyla firÓavn süya ğarş olup bi-esrihim helāk oldılar benj ²¹ isrā'ıl bir uğurdan hāzret-i müsāya imān getürdiler hāzret-i müsā anlar içinde olan on iki **119B** ⁰¹ nuşabādan ikisine de çağırdı ki birinüñ adı kaleb bin yüvfinā ve birinüñ adı yüşÖ bin nün idi ⁰² ve anları sıbtlarından on ikişer biñ ādem-ile mısra gönderdi ki içi ricāl cinsinden hālî ve ğarş olan ⁰³ kimselerün emvālıyla mālî kalmış-ıdı varup firÓavnuñ cümle hāzāyin ve künüzını ve kavminuñ kamu mālını menālını ⁰⁴ divşürdiler mısırdan götürüp hāzret-i müsāya getürdiler nite ki kūrān-ı kadimde ⁰⁵ وَأَوْثَانَا كَأَبْنِ إِسْرَائِيلَ. ⁰⁵ āyet-i kerimesi andan haber virür ve mıkrizj kendü hattı-y-ıla hitatı nüshasında dāvud bin rızkullah ⁰⁶ nām kimsenüñ ki arz-ı mısırda çok seyāhat itmiş-ıdı ben kendü ağzından işitdüm diyü şu vechle hikāyet ⁰⁷ ider ki mezkür dāvud arāzi-i mısırdan kalmun nām yire qarib bir derede gördi karpuz gibi ve hıyār ve elma gibi ⁰⁸ niçe dürlü yimişler dökilüp yaturlardı cümlesi taş olmuş-ıdı ve yine mıkrizj meşhūr kitābında aÓyān-ı nāsnuñ ⁰⁹ baÓzından naql ider ki arāzi-i mısırdan bir yirde giderken mısırda Óabdullavj dimeg-ile maÓrūf olan kavundan ¹⁰ niçesin görmüş taş olmuş yaturdı bāb ¹¹ vilāyet-i mısırda ağan nil ırmağınuñ ki şöhre-i cihāndur mecāri-i zemīnün neresinden gelür ve neresine ¹² gider anuñ mācerā-yı ahvālî nedür anuñ beyānındadır erbāb-ı tevārīh getürürler ki maÓmüre-i arzı ihāta iden ¹³ baħr-ı muħit didükleri deryādan hind deñizi çıkup ayrıldığı gibi bir iki bölük olur bir bölüği ki yemen ¹⁴ vilāyetleri anuñ sevāhīlidür aña baħr-ı zenc dirler ve bir bölüğine ki baħr-ı berber dirler anuñ içinde niçe atalar vardur ¹⁵ anlardan birine ceziretü'l-ķumr dirler kafañ zammesi ve mimüñ sükūnyla baÓzılar ceziretü'l-ķamr dirler ikisinüñ de ¹⁶ fethasıyla egerçi meşhūr budur ammā şahīh evvelkidür ve bu cezirenüñ uzunı tamām dört aylık yoldur ammā ini ¹⁷ ancak yigirmi günlük yirdür ve serendib anuñ qarşusıdur

ve ol cezirede niçe şehirler vardur cümleden ¹⁸ biri kumriyye dirler bir şehrdür ki aşıda kumrî didükleri kuş anda çok olur ve cebel-i kumr didükleri tağ da ¹⁹ bu cezirededir ittifağ-ı ehl-i tevārih bunun üzerinedür ki nil ırmağı bu tağdan çıkar ve bu tağda ²⁰ haccer-i billür gibi berrāk bir ak taş olur adına sayhatü'l-bāhid dirler ol taşa her kim baksa güle güle ²¹ ölür bi-ih̄tiyār aña yapışur qalur ölmeyince andan ayrıtlamaz ol taşa ādem miḡnātısıdur dirler hikāyet **120A** ⁰¹ iderler zamān-ı evāyilde bir bölük kimseler bu cebel-i kumr üstine çıkdılar içlerinden öñce varan toruğına ⁰² çığduğı gibi ellerin birbirine qarşıp kendüyi götürdi ol tağın orta yanına atdı ğayrı ⁰³ yoldaşları qarşıp döndiler dirler ki anı ol taş çekdi bari nil ırmağı ol tağdan çıkar ⁰⁴ deñiz üzerinden aqar gelür deñizi yarar quruya çıkar andan evāyil-i aššarda (yir yüzinde) kendü kolayına aqardı ⁰⁵ soñradan sābıqā zıkr olınan üzre vaqtā ki naqrāvuşu'l-cebbār arz-ı mısra qadem bağdı kendüyle gelen ⁰⁶ beñi ğırbāb-ıla arz-ı mısırda tavattun qaşd idüp emsus şehrin ki mısır-ı qadim didükleri yirdür anı ⁰⁷ ve sāyir niçe şehirler yapıdılar ol vaqt hendese Őilmi üzre naqrāvuş anuñ cereyanını münāsib olan ⁰⁸ yirlere toğrı itdi ve anuñ-ıla intifaŐ için niçe ırmaqlar kesdi arāzi-i mısır içine aqtıdı ki ⁰⁹ halic didükleri anlardur soñradan tūfān-ı nūh olıcaq anuñ itdüğü islāhlar bozulup kemā-kān nil ¹⁰ kendü kolayına aqar olduqda el-büdsir bin kıft bin bayşar bin hām bin nūh Őaleyhi's-selām ¹¹ eyyāmında ikinci defŐa niluñ yolları tekrār oñarıldı bu el-büdsir be-ğāyet cebbār ve qahhār kāhin-idi arz-ı ¹² mısırda evvel kāhinlik idüp sihr Őilmin işleyen ve sihrle illerüñ gözinden ğāyib olan bu-y-ıdı anuñ ¹³ zamānında egerçi sābıqā zıkr olınan Őamucaları uşmūn ve itriḡ ve šā her biri turduqları yirde ¹⁴ başqa pādişāh-ıdılar ammā el-büdsir anlar üzerlerine ğālib olmuş-ıdı Őamucaları anuñ taht-ı ¹⁵ fermānında-y-ıdılar cümle evāmir ve ahkām bunuñ idi anlara söz söyletmez-idi nite ki atası kıft zamānında ¹⁶ dañı böyle-y-ıdı dirler ki atası kıft da anlar üzerine ki qarındaşları-y-ıdı ğalebe ve tecebbür itdüğü ulu ¹⁷ qaradaşları olduğından degil-idi belki saltanatda anlardan qudret kuvveti artuq olduğıün idi ¹⁸ anuñcün kıft zamānında dañı bu qarındaşlarınınuñ nām ü nişānları yoğ-ıdı cümle āşar ve ahkām kıftuñ idi ¹⁹ bari bu el-büdsir kendü zamānında mısırda hürmüs ⁷³ adlu bir kāhin var-ıdı anı zıkr olınan cebel-i kumra ²⁰ gönderdi ol da vardı tā

⁷³ tevārih ehlinden baŐı zıkr iderler ki hürmüs hükemānuñ laqabıdır ve hürmüs üçdür evvelkisi idris payġambar Őaleyhi's-selāmdur ki anlara hürmüs-i müşelleş dirler üç hāl olduğıün ki hem payġambar hem pādişāh hem hāqim-idi hikmet-ile sāfi qalayı döğer som altun iderdi harekāt-ı nücümüyyeden ve ğayrıdan ecrām-ı Őulviyye ahvālında evvel söz söyleyen ve tıb Őilminde dañı ibtidā tekellüm iden bunlar-ıdı mısırda saŐid nāhiyesinde olurdu halqa tūfān-ı nūhdan haber virüp anda zıkr olınan bürbāları vech-i meşrūh üzre ve hiremleri bunlar yapmış-ıdı ammā ikinci hürmüs bābil ehlinden bir hekīm-i cihān-ıdı üçüncü hürmüs mısır şehrinde sakin bir kimseydi be-ğāyet hāziq ve Őilm-i kیمیā bilürdi

oradan nilün başını oñardı ki ile'l-ebed bir qarār üzerine cereyān ide ²¹ yabana śapmaya ve anda meşhūr olan temāşil-i nūhās heykelin düzdi ve nil içine dökildüğü göli düzeltti **120B** ⁰¹ bir vech-ile ki ol temāşil-i nūhās olan қаsrda seksen biş süret vaz'ı itdi ki cebel-i kıumruñ altından ⁰² çıkdüğü gibi nil süyü Óacıb ve ğarib tedbirler-ile yir yir aқar gelür ol süretlerün içlerine girür andan ⁰³ boğazlarından taşra çıkar ammā her birinden bir kıyās-ı ma'ólüm-ıla ve ölçü-y-ile girür çıkar şöyle ki arz-ı mısra ⁰⁴ nāfi'ó olan miқdārın on sekiz zirá'ó şu taқdır itmiş-idi her zirá'ó otuz iki barmaқ olmaқ hisābınca ⁰⁵ bāri anları bir vech-ile tertib itmişdi ki ol süretlere ancaқ bu miқdār şu girür çıkar artanı her süretün ⁰⁶ iki yanından hatt-ı istivā ardınca olan қumluқlara aқar қum içine batar gider anlar-ıla intifā'ó olunmaz ve eger ⁰⁷ böyle itmese nil süyü uğradüğü yirleri hep baśar ğarқа virürdi ve nil süyü ol süretlerün ⁰⁸ boğazlarından çıkdüğdan soñra bir қаç ırmaқ olur ol ırmaқlar da yir yir aқup varurlar iki ⁰⁹ göle dökilürler anlardan da çıkarlar varurlar bir Óažim ulu gölde cem'ó olurlar andan cümlesi bir ugurdan ¹⁰ çıkarlar bir Óažim ırmaқ olup arāzi-i mısra tođrı ma'ómür ve ğayr-ı ma'ómür yirler üzerinde aқar biñ ¹¹ fersāh miқdārı gitdükden soñra arz-ı mısrdan śa'óid vilāyetinde üsvāna irişür ve zıkr olınan ¹² Óažim göle mucire-i kūrj dirler anuñçün ki bu kūrj didükleri қарalar tāyifesinden bir ¹³ tāyifedür cümlesi ādem süretinde vahşj hāyvānlardur ellerine düşen ādemi yirler ol gölün ¹⁴ kenārları śırf anlarıñ memleketleridür nehr-i ğāna ve baħr-ı habeşe daħı bu gölden çıkar nil bu gölden ¹⁵ çıkdüğü gibi bu kūrj memleketini ve nanah memleketini ki bu da kānim ⁷⁴ ile nūbe arasında қарalardan bir tāyifedür ¹⁶ ikisin yarar geđer damқalaya ⁷⁵ irdüğü gibi ki nūbe memleketinün pāy-tahtıdur ¹⁷ kendünün cānib-i ğarbjısından ğarb cānibine döner ikinci aқālime dökilür iki tarafı bile nūbe ¹⁸ vilāyetinün şehirleri ve köyleri kendleridür ma'ómüre-i arz dandur ve dirler ki nil hatt-ı istivādan geçdükden ¹⁹ soñra āna bir şu қarışur ki hindde nehr-i mekrān ⁷⁶ tarafından gelür ve bu nehr-i mekrān da nil gibi yılda ²⁰ bir kerre artar ve kesilür ve timsāh gibi ve sāyir nile maħśūs olan balıқlar bi-Óaynihi anda daħı olur ²¹ bu rivāyetden ğayrı nil huśūsında e'imme-i tāriħden ba'ózi şöyle zıkr ider ki ādem-i nebji Óaleyhi's-śalavat **121A** ⁰¹ ve's-selām ođlı śiś payğāmbara ki ođulları içinden atasınıñ du'óasıyla nübüvvet anuñ ⁰²

⁷⁴ kānim maġrib vilāyetinün nihāyetinde қара memleketinde berber tāyifesi iқlimlerinden bir iқlimün adıdur

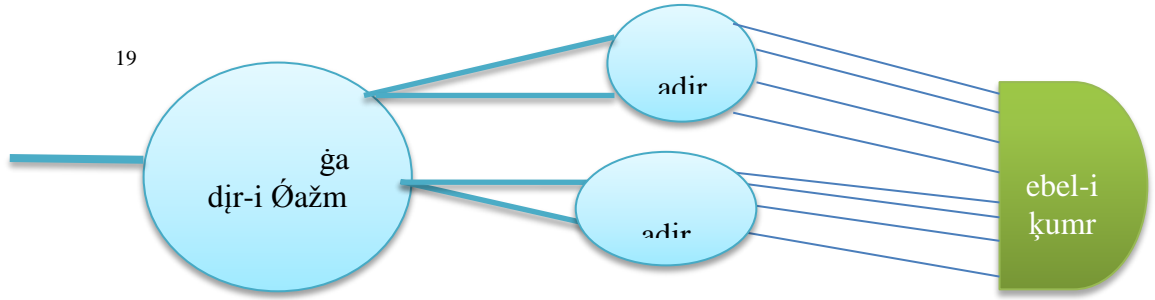
⁷⁵ bu damқala nūbe vilāyetinün ulu şehridür tānişden bir yüce Óālī sūrı vardır nil kenārında vākı'ó olmışdur cümle nūbe memleketi nil kenārınca döşenmiş uzumı seksen günlük bir ma'ómür vilāyetdür

⁷⁶ ba'ózi tevārīħ ehli zıkr ider bu nehr-i mekrānuñ üzerinde yek-pāre taşdan bir köpri vardır her kim ki ol köpri üzerine uğraya andan geğer def'óı istifā'ó idüp қарında olanı taşra doker ve eger geğerken üzerinde bir zamān eglense қуśa қуśa helāk olur eger niçe biñ ādem olurlarsa daħı hālları böyledür diyü getirür

hānedānına sunılmışdı arz-ı mısra varasın diyü vaşiyyet itmiş-idi ve ol zamānda arz-ı mısra ⁰³ eylün dirler-idi atasınıñ vaşiyyetiyle şîş nebî Óaleyhi's-selām kendü evlād ve aķribāsiyla gelüp ⁰⁴ arz-ı mısırda qondı evvelā taġlar üstinde taşlar içinde evler oyup anlarda sākin oldılar ⁰⁵ şimdi daħı vilāyet-i mısırda usyūt nāhiyesinde taşlar içinde oyulmuş anuñ gibi evlerüñ nihāyeti yoķdur ⁰⁶ dirler ġālib anlar zamānından qalmışdur ol evleri görenlerden işitdük bir vechle vāsiÓ oyulmuş ⁰⁷ evler ve maġāralardur ki içlerinde at üstinde ādemler gönderler-ile oynasalar cāyizdür ve niçe yüz ⁰⁸ qatār at ve deve ve qatır çekseler bacaqlarında belürsüz olur dirler bārî şîş payġāmbardan soñra ⁰⁹ oġlı anuş andan anuş oġlı qaynān andan qaynān oġlı mehlāyil andan mehlāyil oġlı hūd-ı benî ¹⁰ Óaleyhi's-selām andan hūd payġāmbār oġlı uhnuh ki hürmüsdür ki idriş payġāmbār Óaleyhi's-selāmdur ¹¹ terbiyet üzerine birbirleri ardınca arz-ı mısırda oturdılar āhirde bu idriş payġāmbār Óaleyhi's-selām ¹² gördi arz-ı mısırda nil ırmaġı kendü qolayına aķar ġāh taşup aķduġı mecrādan nā-ġāh aşup ¹³ vilāyeti ser-tā-ser başar zārürî ġalq kenārlarından çekilürler yüce yirlere ve taġlar başlarına qaçarlar hendese ¹⁴ Óilmî qavāÓidince ki bu Óilm evvel anlardan çıķmışdur arz-ı mısırda nile mecrālar taķdir idüp suyını yir yir ¹⁵ terāzūya aldı emr itdi yollarından yüceldecek yirlerden yüceldüp alçaldacaķ yirlerden ¹⁶ alçaltdılar sāyir maÓlümları olduġı üzre her ne tariķle islāh olunmalu-y-isa qavmlarına gösterdiler ¹⁷ anlar da buyurduqları gibi itdiler baÓde-hu nil geldüġi taraflardan ġabeşe ve nübeye ve bunlardan ġayrı niçe ¹⁸ vilāyetlere varup yolın tā oralardan bile oñardılar aķduġı yolu arz-ı mısra varınca ġisāb ¹⁹ idüp artması ve eksilmesi iÓtibārınca her ġālına nażar eylediler Óilm-i ġikmet üzre bir ġüsn-i vechle ²⁰ tedbjirin itdiler ki artuķ yolu şaşmadı ile'l-ān daħı anuñ üzerine cereyān ider nilüñ aġvāln ²¹ müşāhede iden kimse hiç bunda iştibāh eylemez ki bu elbette bir bunuñ gibi enbiyāya müstenid Óilm ve ġikmet üzre **121B** ⁰¹ olmaķ gerek yoħsa bu kesb-i Óulüm-ıla ġāsil olur qaziyye degildür aunñçün ki sāyir sular azalduġı vaķt ⁰² nil çoġalur ve taşmaz illā mısırda ihtiyār olduġı zamānda taşar ki ol vilāyetüñ zirāÓatı vaķtıdur ⁰³ ve bu müstemir her yıl bir ġāl üzerinedür ve arz-ı mısırda issinüñ tamām zamānında havā muġkem qurıyup Óālem cemād ⁰⁴ mizācın baġladuġı ve kemāl-ı yübüset üzre olduġı ġinde havāyı ve topraġı tertib ider ⁰⁵ faşla iÓtidāl virür ġükemādan menķüldür mısruñ havāsına nil taşmaġ-ıla rutübet gelmese yübüsetinden ⁰⁶ ne insāna ve ne sāyir ġayvāna maķar olmaġa qābil olmaz-ıdı dirler ve tevārîġ ehlinüñ baÓzı mısruñ ⁰⁷ Óacāyibi aġbārında getürür ki evāyil-i aÓşārda mısır pādişāhlarından Óamqām adlu pādişāh ki idriş payġāmbār ⁰⁸ Óaleyhi's-salavat ve's-selām göge anuñ zamānında çekildi Óilm-i nücüm ve ġikmetde be-ġāyet māhir-idi Óilmle ⁰⁹ tūfān-ı nūġ qopacaġın bilüp ġatt-ı

istivādan öte cebel-i kımr eteginde bakırdan bir kısr yaptı anda ¹⁰ yine bakırdan seksen biş Óaded timşállar itdi ki nil sıuyı anlaruñ içlerine girür yine boğazlarından ¹¹ taşra aķar bir taşlı yire dökilür andan arz-ı mısra toğrı gider ve ol kısrda bundan ğayrı dağı ¹² çok Óacāyib ve ğarāyib nesnelere dağı vardur dir bunuñ kıvlına münāsib ibnü'l-verdi ħaridetü'l-Óacāyib ¹³ adlu kitābında eydür dünyā ırmaķlarında nilden başı uzaķ ırmaķ yoķdur zirā bu iki aylık yol islām ¹⁴ vilāyetinde ve iki aylık yol kāfir memleketinde ve iki aylık yol berriyyelikden isüzlükde ve dört aylık yol da ¹⁵ ħarāb yirlerde yürür gelür bunuñ menbaÓı ħatt-ı istivādan öte cebel-i kımrdadur mısır pādışāhlarından ¹⁶ Óamķām ki (dillerince) āna hürmis-i evvel dirler hürmis-i šāni ħazret-i idrişdür bu Óamķāmi cinler götürdiler bu cebel-i ¹⁷ kımra getürdiler nil zift deñizinden çıkup cebel-i kımr altına nice girdüĝin gördi ve cebel-i kımruñ eteginde ¹⁸ bir kısr yaptı anda seksen biş baķır timşállar düzdi ve cebel-i kımr altından çıkan nil sıuyın ol timşállar ¹⁹ içinde bir yire cemÓ itdi ve orada nil sıuyı salınup bađlanacaķ ve irkilüp dökilecek ²⁰ niçe šanÓatlar işledi Óacib ve ğariib šanāyiÓ-ile cümle nili ol timşállar içine aķıtdı andan terāzüyla ²¹ ol timşállaruñ yine ağızların taşra aķıtdı anlaruñ boğazlarından taşra çıkıcaķ müteÓaddid ırmaķlar **122A** ⁰¹ olup cümlesi vardı bir yirde iki göl oldu ol ki gölden dağı çıkup cümlesi vardı ⁰² bir yirde cemÓ olup baħr gibi bir Óaźim göl oldu ki anuñ kenārları kıaralar memleketidür orada tarmā ⁰³ adlu bir Óaźim šehrleri vardur ve ol gölüñ ortasına bir tađ girür anı šimāl cānibine yarar çıkar ⁰⁴ nil ol tağdan çıkup bir ırmaķ olur aķar arz-ı nübeye gelicek iki bölünür bir bölüĝi ⁰⁵ mağrib vilāyetinuñ nihāyetine toğrı gider ekšer kıaralar memleketi bu bölüĝüñ kenārlarında vākıÓ olmuşdur ⁰⁶ ve bir bölüĝi ħabeše vilāyetine toğrı gider ki mısır vilāyetine uğrayandur mısır vilāyetine gelicek ⁰⁷ andan šanÓatla niçe ħalıciler kesüp her birin bir cānibe gider ulu arķlar itmişlerdür ki arz-ı ⁰⁸ mısır sıvaran anlardur āħir yine bu arķlaruñ cümlesi birikür bir yire gelür varur aķdeñize dökilür ⁰⁹ içinde muzmaħill olur mısra uğrayan bölüĝüñ meźkür Óamķām šāh yolların şöyle tedbir itmişdür ki ¹⁰ mısır vilāyetine zarar idecek miķdārın kıumlar içine aķıtmışdur kıum içine batar gider ve eger cümlesi ¹¹ salı virilse dirler ki cümle arz-ı mısır nil sıuyı başar ser-tā-ser ğarķ iderdi ve kütüb-i tevāriħüñ ¹² baÓzında şöyle meźkürdür ki nilüñ menbaÓı ħatt-ı istivā ardında cebel-i kımrdadur evvel cebel-i kımruñ ¹³ on yirinden on ırmaķ çıkar bişi bir yirden varur bir Óaźim degirmi göl olur ve bişi dağı ¹⁴ kezālik varur bir yirde dağı bir Óaźim degirmi göl olur andan bu iki gölüñ her birinden iki ırmaķ ¹⁵ çıkar cümlesi dört ırmaķ olur dört yirden aķar dördi de gelür bir yirde cemÓ olup yumurda ¹⁶ šeklinde söbi deryā-mişāl bir Óaźim göl olur andan dördi bir yirden ol gölden çıkar anuñ ¹⁷ ayağıdır ki aķar zıkr olınan üslüb üzre mısra toğrı gider varur anda

bir niçe bahş olup ¹⁸ az geçmedin yine birikür iskenderiyye yanında tuzlu deñize dökilür ki aqdeñizdür ol göllerüñ süretleri budur

Şekil 1. cebel-i qumr

ol dört ırmağ budur ki ikisi bir gölden ve bu on ırmağdur bişi bir göle ikisi bir gölden çıkar ve bişi bir göle koyılır

122B ⁰¹ ve ehl-i eşerden bir qavm hîkâyet iderler dünyâda bu dört ırmağ seyhûn ve ceyhûn ve furât ⁰² ve nil bir yirden çıkarlar ve ol yir cennet yirlerindendir ve qarañu deñizden öte arz-ı zehebdir bu arz-ı ⁰³ zehebde dördinüñ menbaÓı zebercedden bir qubbe altındadır dördi de qarañu deñizi dilüp geçerler aña ugramadın ⁰⁴ bunlarüñ lezzetleri şekerden tatlu ve qoñuları kâfûrdan gökçekdür ve ol qubbeye işhağ payğambar Óaleyhi's-selâm ⁰⁵ oğlı Óiyş oğlanlarından hâyid bin ebî şâlüm adlu bir kimse qarañu deñizi geçüp varmışdur dirler ⁰⁶ rivâyet olunur bu hâyid payğambarlardan-ıdı hâğ sübhâne ve teÓâlâdan hâcet diledi yâ rabbî baña nil nereden ⁰⁷ çıkar göster didi duÓâsı maqbûl olup hâğ sübhâne ve teÓâlâ aña kuvvet ve kudret virdi qarañu deñiz üzerinden ⁰⁸ yürüyü yürüyü geçdi ayağı ıslanmadı andan ayağına bir qatre şü bulaşmadı ve aña giderken otuz yıl şinlikde ve otuz ⁰⁹ yıl harâblıqda ve isüzlük yirlerde yürüdi zikr olunan altundan yirle zebercedden qubbeyi ol vağt gördi ¹⁰ dirler bunuñ hîkâyeti tevârih kitâblarınüñ baÓzında mufaásal mezkûrdur hattâ bunu ol seferinde cennete dahı vardı dirler ¹¹ cennet yirdedir diyen qavlı üzerine râst gelse olur ve nil cennetden çıkar didükleri hâğqında bir ¹² hadîş-i şerîf de menqûldur hâzret-i resûlullah şallâllahu Óaleyh ve sellem buyurur ¹³ *وَلَوْ أَلْتَمَسْتُمْ مِمَّنْ يَخْرُجُ مِنْ دُونِهَا إِنَّ الْقَيْلَ يَخْرُجُ مِنَ الْجَنَّةِ* yaÓñi nil şuyı cennetden çıkar eger çıqduğı hinde ¹⁴ arasañuz içinde cennet yaprağından bulurduñuz diyü buyururlar ve baÓzı kütüb-i tevârih de zikr ider evâyilde ¹⁵ mısır pâdişâhlarından birisi Óaskerle gitdi nilüñ başın bulmağa qaşd itdi âhir yolları baqırdan bir tağa ¹⁶ nihâyet buldı bir rivâyetde ol tağ bir aq ve berrâğ tağ-ıdı be-her tağdırçün ol Óasker bu tağa iricek ¹⁷ güneş toğup nürü ol tağa urdı defÓi şuÓâÓı ol leşker üzerine münÓakis oldı cümlesin ânı yaqup ¹⁸

ara kl eyledi ve bazı ehl-i ahhar zıkr olınan drt ırma yetmiş iki milletn yitmiş iki dili itibarınca ¹⁹ yir yzinde yetmiş iki blk olurlar her biri bir vilayete gider dirler ve bazılar bu drt ırma kh-ı an ²⁰ iinde ar taları vardur ol talardan ıarlar bunlar aşlda ar sularıdur yaz ıŐ ol arlar irimekten ²¹ hali olmazlar ha sbhane ve teala yir yzinde olan maohlatı maŐlahtatı in maħz-ı lutf ve inayetidr ki **123A** ⁰¹ aıdup s ider ve nil ol baħr-ı aħzeri yarar geer yolda altun ve yat ve zmrrd ve mercan madenlerine urar ⁰² ve eger tuzlu deħize uramasa ve aħa haricden taamın tayir ider nesne arıŐmasa lezzetinden adem anı imege ⁰³ adir olmazdı dirler ve bazılar bu nil ırmaı ki anuş eski adı bavundur bunuŐ menbaı gizldr nereden ⁰⁴ ıduı malm degildr amma ahire gelişi habeŐe vilayetindendr dirler ve bu ollaruŐn Őahibleri ahir budur ki ⁰⁵ zıkr olınan hadiŐ-i Şerifi te'vıl iderler ve nil sy haıat vilayet-i mısra torı habeŐe diyarından ⁰⁶ gelr ve nbe memleketinden ber cendil adlu yire gelince anuş zerinden mısra ber nbe gemileri gelr ⁰⁷ ve alaa gider ve mısra tarafından Őaıdden giden gemiler aħa varınca yoıŐa gider amma andan te gemi geemez ⁰⁸ cendilde nil iinde diş diş taşlar vardur illa meger nil taşa ol taşlardan aŐa andan geile bari ⁰⁹ nil ırmaı cendilden geer varur mısra vilayeti iinde iki ta arasına urar ki mısra oraya beyne' ¹⁰ l-cebeleyndirler ol talaruŐn ki ikisi de ıbla ŐaŐı um-ıla taşdan mrekkebtaqlardur biri Őar ¹¹ canibine ve biri arb canibinedr nil ikisinin ortasından geer mısra Şehri oŐine irer andan bir gnlik ¹² yol gtdkden ŐoŐra iki blinr bir blgi varur dimyat oŐinde adeħize arıŐur bu blge diyar-ı mısra ¹³ baħr-ı Őarı dirler ol bir blgi aşıl nildr ve o blgidr varur reşid yanında bu daħı adeħize ¹⁴ arıŐur bu blge mısra baħr-ı arbi dirler ve dirler ki nil ıduı yirden reşid yanında deħize oyulduı ¹⁵ yire varınca mabeyn torı gitse-y-idi tariba sekiz biş altı yz on drt mıl yir olurdu ¹⁶ amma arada Őaren ve arben cenben ve Őimalen nie egilp bkilmeleri vardur buħa naşar olınsa mddet-i mŐaferetinn ¹⁷ hadd ve ayeti yodur beher-hal dirler ki tamam drt aylı yol harablıda ve iki aylı yol aralar memleketinde ve bir ¹⁸ aylı yol islam memleketinde yrr andan acı deħize dkilr ve mısra vilayetinde niln her yıl artup eksildgin ¹⁹ bilmek in evayilde ve evahirde nie binalar itmişler-idi ki istilahlarınca aħa miyas dirler bazılar ²⁰ avlıncı bunu evvela evayil-i kitabda zıkr olınan haŐlım itmiş-idi ve bazılar avlıncı ibtida anı ysuf payambar ²¹ alehyi's-selam mnf Şehrine bina itmişdi bari sayiri hep harab olmiŐdur haliya mŐamel olan **123B** ⁰¹ eski mısra arşusunda cezirede ki Şimdi aħa halk ravza dirler mevcd olan bina-yı aŐımdr ki ⁰² tarih-i hicretn iki yz on altısında mısra geldginde anı me'mn halifa bina eylemiŐdr bazılar aşlda ⁰³ sleyman bin abd'l-

melikūñ hilāfeti zamānında yapılmış-ıdı me'mūn halīfa anı başdan yapmadı belki yıkılmış-ıdı ⁰⁴ Őimāret itdi dirler beher-hāl nil üzerinde felek-esās bir Őažim miqyāsdu ki aślda mesciddür içinde ⁰⁵ cemāŐat-ıla namāz kılinur be-gāyet Őerif ve latif ve žariif mekāndur kendü yüksek yirde egerçi nil üzerine ⁰⁶ havāle yapılmışdur üzerinde bir kalŐa-ı üstüvār gibi turur ammā orta yirinde niçe ayak nerdübān-ıla inilür ⁰⁷ aşağasında nil Őuyunuñ yūzi ber-ā-berliginde bir deriñ havz itmişlerdür ki anuñ içine nilden Őu dökilecek ⁰⁸ yol vardır ve ol havzuñ orta yirinde bir aķ müstaķim mermer direk diküp ol direkte yir yir Őalāmetler ⁰⁹ itmişler mertebe mertebe birbiri üzerinde niřānlar ķomiřlardur ki her gice nil tařduķca ol yoldan Őuyı ol ¹⁰ havz içine girür nilüñ artduğı ve eksildügi iŐtibārınca Őu yā ol niřānlardan birine çıkar ve yā anlardan ¹¹ birine aşağa iner ve yā nil ber-ķarār-ısa kemā-kān yirinde turur üzerinde ķadimden ķonmuş hāfizları vardır ¹² anlar anuñ Őilmin bilürler ğayrı kimseye ögretmezler anlara ibn-i ebi'r-reddād dirler bir nesl oğlanlarıdur nil taşmağa ¹³ başladuğı gibi anlar miqyās üzerinden hālī olmazlar gicede gündüzde muttasıl bu mařlaħat üzerine dururlar her gicede ol ¹⁴ niřānları yoķlarlar her ķankı niřāna ķıķmış ise andan Őu ne ķadar ziraŐ ve ne ķadar iřbaŐ taşmış ve yā eksilmişdür ¹⁵ bilürler aña ğöre hūkm iderler yarındası řabāh olduğı gibi ol gicenüñ ahvālın kāğıdlara yazup eger ziyāde ¹⁶ olmuş ise sürür haberi-y-idügin iŐlām için ol kāğıdlaruñ üzerine zaŐferān ⁷⁷ sürerler evvel mısruñ ¹⁷ hākimine andan mertebelerince ekābir ve aŐyānına iletüp muştıllarlar müjde-gāne alurlar andan yūriyüp mısruñ ¹⁸ esvāķ ve kūçe ve bāzārlarında nidā iderler bu gice nil Őuyı bu miķdār ziyāde oldu dirler halķ işidüp ¹⁹ sevinürler řukr ü řenā iderler her biri hālınca müjde-gāne virür ve eger ziyāde olmayup hālī üzre tevāķķuf itse ²⁰ ve yā eksilse bunu da bi-Őaynihi her gün vech-i mezkūr üzre halķa iŐlām ve iŐlān iderler ve lākin bu defŐa ²¹ hākime ve aŐyāna iletükleri kāğıdlar üzerine zaŐferān sürmezler ve bi'l-cümle nil Őuyı taşmağa başladuğı **124A** ⁰¹ zamānuñ evvelinden tā ķarārın bulup kesilinceye degin bir niçe ay anuñ ahvālına muķayyed olurlar mısruñ ⁰² şağir ve kebiriñ ve zükūr ve ināřınıñ ol bir ķaķ ayda bundan büyük endişe ve iđvāları yoķdur muttasıl ⁰³ nil ahvālına mültefitlerdür anuñ ziyāde ve noķřānın tecessüs iderler Őale'l-huřūs Őu ķarārın bulup nefsi ⁰⁴ mısır içinde olan halic-i kebiri ⁷⁸ kesmelü olıcaķ ki bu kesilmeyince sāyir halicleri kesmege icāzet olmaz üç ⁰⁵ dört gün Őale't-tevali řabāhdan aħřama aħřamdan řabāha degin

⁷⁷ şaru renkde ferāh ve sürür olduğı bābda hādīř-i şerif vārid olduğundan ğayrı ķurān-ı ķadimde dahı ARAPĀA āyet-i kerīmesinde delālet vardır

⁷⁸ zira hikmet üzre tertib olunmuş haliclerdür sābika dinen üzre bunlaruñ ķamusu hendese Őilmi üzre idilmişdür şöyle ki mısır içinde olan baş halic kesilmedin sāyiri kesilse niçe günlük yiri Őu başmaz zāyiŐ olur gider arz-ı mısra niçe kerre yüz biñ altun noķřān lāzum gelür

mısrūñ irkegi ve dişisi işlerin ⁰⁶ güçlerin koyup cümle şıgār ve kibārı ve pır ve cüvānı ve müşāfir ve muķımi düğün bayram günleri gibi ayağ üzre gelürler ⁰⁷ varup nil kenārlarına dirilürler köşe köşe envā-ı şādılıklar iderler niçe dürlü lu-ıb ve lehv ve taraba meşğül olurlar taraf ⁰⁸ taraf hezār yirde hengāme ve gavgālar ve dürlü dürlü temāşālar peydā olur nil içine tamām bir niçe yüz gemiler şalarlar içleri temāşācılar (ıla) ⁰⁹ māl-ā-māl olup muķābele-i mısrđan eski mısr öñine varınca gāh aşığadan yuķaruya gāh yuķarudan aşığaya varup ¹⁰ gelürler gicelerde her gemi içlerinden ateş işleri atup havā yüzini āsmāñler-ile pür-nücüm ve şahāb iderler ol bir kaç günde ¹¹ içlerinde bir Óaceb şinlik olur ki anuñ üzerine bir şinlik dañı olmaz evāyil-i a-Ósārdan çerākise zamānı āñir ¹² olincaya degin mısrđa pādişāh olanlar kendüler bu cem-ıyyetde bi'z-zāt cümle ekābir ve a-Óyān-ı saltanatları-y-ıla bile ¹³ hāzır olup miķyās üzerinde hās ve Óāma Óālā sumātlar çekerler fuķarāya çok taşadduķ ve ihsānlar iderler-imiş ¹⁴ ve mısrđa bir Óavrat ere varmaķ istese elbette ĥin-i Óaķd-ı nikāhda bunu bile şart ider ki eri olacaķ ¹⁵ kimse anı bu temāşādan men-ı itmeye şöyle ki eri bunu şart itmese Óavrat nikāha ķāyil olmaz ol ¹⁶ ere varmaz āñir bunu şart iden ere varur ve müfessirlerden ba-Ózı fir-ıavn kıssasında ķurān-ı ķadimde zıkr ¹⁷ olınan yevm-i zinetden murād bu nil kesildiği gündür dirler ma-Ólüm oldu bu vaz-ıları kaç fir-ıavn zamānından ¹⁸ ķalmış sünnet-i seyyi'e-y-imiş anuñçün ki bu bir kaç gün içinde şeb ve rüz nil kenārlarında ol ķadar fışķ ve fücür ¹⁹ ve melā-ıb ve menāñi olur ki dinse görmeyen inanmaz ve bi'l-cümle nil ĥuśūsında mısrđlunuñ bu itdüķleri ²⁰ ĥareket ve ıztırāblar cühhāl-ı nāsdan iñen müsteb-ıad olmasa olur anuñçün ki fi'l-ĥaķıķa Óāmmeten mısr ehlinüñ ²¹ emr-i ma-Óāşları bi-iznillah nil şuyına mütevaķķıfđur her ne yıl ki nil şuyı ķarārınca gele ve vaķtında taşa içlerinde **124B** ⁰¹ ucuzlık olur kendülere vefā itdüğinden ĥayrı niçe memleketlere andan ĥılāl-ı mütenevvi-ıa gider etrāf-ı vilāyeti ⁰² ķandurur bahāsından vāfir māl ellerine girür ve eger ne-Óüzü-billah bir yıl nil taşmaya ve yā taşarsa vaķtıyla taşmaya ⁰³ nihāyet mertebede ķaĥt olur içlerinde taş taşā toķınur ĥalk niçe ideceklerin bilmezler ĥayrı iķlimden ⁰⁴ aña tereke gelmek ve zāñire yitmek ihtimālı dañı yoķdur zārürü cümlesi ķırılmaķ muķarrerdür anuñçündür ki dirler āñir ⁰⁵ arāñi-i mısrđuñ helāk ve ĥarābı nildendür bir kaç yıl muttasıl taşmasa işi tiz tamām olur belki zamān-ı evāyilde ⁰⁶ bu cihetden bir niçe kerre ĥarāb olmuş soñradan yine Óimāret olınmışđur ve ba-Óızlar rivāyet iderler tārīñ-i ⁰⁷ hicretüñ Óālā-vāzi-ı efdāl's-selām üç yüz altmış ikinci yılında sābıķā zıkr olınan mu-Óizz li-djinnillah ĥalīfa nilüñ ⁰⁸ taşduğı ĥaberin Óavām arasında nidā itdürmegin ne ma-Ónāsı var hemān benümle vezirüm cevher-i ķāyide bildürdüķleri ⁰⁹ yiter diyü bunuñ üzerine yasağ itdi ol yıl bu yasağınuñ bir fāñiş zārarı oldu bildi anı

ibtidā k̄ānūn ¹⁰ iden kolayına itmemiş zarūrî yine ol yasağı bozdu kemā-kān Óalā mele'in-nās vech-i meşrūh üzre nidā itdürür ¹¹ oldu anuñçün ile'l-ān dañı bunuñ üzerinedür ve ol yıl olan zarar-ı fāhiş dañı bu-y-ıdı ki nil taşar mı ¹² taşmaz mı kimsenüñ maÓlümü olmayup nā-gāh taşmaya diyü evvelden ğallesi olan satmadı bahālu olıcağ satam ¹³ didi ölince ğallesin şaklayı qodı ve aqçası olanlar nā-gāh qaht ola şimdiden bir miqdār tereke alayın hıfz ¹⁴ ideyin diyü mülāhāza itdi bu tarikle müşteri çoğaldı tereke ise görünmedi halk neyleyeceklerin bilmediler nā-gāh ¹⁵ içlerinde bir Óažim ve elim qaht vākıÓ oldu ve yine nil ahvālında hikāyet olunur ki Óamrū bin el-Óās ¹⁶ rağıyallahu Óanh hāzretleri mısır kāfirler elinden fetħ itdügi zamānda bevune ayı olıcağ ki şühür-ı Óarabiyyeden ¹⁷ şevvāl ayıdur ki ittifağ ol yıl hāsād vaqtına gelmiş-idi mısır halkı Óamrū bin el-Óās hāzretlerine gelüp bu ¹⁸ bizüm nilümüzüñ qadimden qalmış bir Óādeti vardur ol Óādetin virmeyince taşmaz ne buyursuz ¹⁹ Óādetin virecek vaqt geldi diyü Óarz-ı hāl eylediler Óamrū bin el-Óās hāzretleri Óādeti nedür diyü buyurdu ²⁰ bu aydan on iki gice geçdükden soñra içümüzden birümüzüñ bir bākire kızın buluruz atasına ²¹ anasına varur yalvarur ne virürse yüz virür ikisini de rāzī kıılırız ve'l-hāsıl tamām murādlarınca māl **125A** ⁰¹ virüp ol kıızı atasından anasından hūsni ihtiyārlarıyla satun aluruz ve hezār altun incüyle ⁰² ve niçe fāhir qaftānlar-ıla muhkem tonatduqdan soñra ol kıızı nil içine ataruz Óādeti budur dirler Óamrū ⁰³ bin el-Óās hāzretleri islām milleti içinde bu asl nesnelere olmaz dñ-i islām kendüden evvel gelen bunuñ ⁰⁴ emsālī fāsıd nesnelere ibtāl itmişdür diyü buyurup aña rızā virmedi ve bu Óādetlerin itdürmedi ⁰⁵ bunuñ üzerine üç ay geçdi nil taşacağı zamān geldi gördiler azdan çokdan nil hiç taşmadı halk ⁰⁶ be-ğāyet mutazaccir olup hemān arz-ı mısrdan tağılmaq niyyetin eylediler Óamrū bin el-Óās hāzretleri halkuñ bu niyyetlerin ⁰⁷ tuyup hāzret-i Óömere rağıyallahu teÓālā Óanh nāme yazup kıssayı bildürdi hāzret-i Óömer dañı Óamrū bin ⁰⁸ el-Óāsa cevāb-nāme yazup mazmūn-ı şerifinde dñ-i islām kendüden evvel gelen fāsıd āyinleri ibtāl ⁰⁹ itmişdür didüğünde isābet itmişsin hem didüğüñ gibidür hāliyā mektūbumla saña bir bıtāqa gönderdüm ¹⁰ varduğı gibi anı nil içine atasın diyü buyurmuşlar-ıdı nāmeleriyle bıtāqa Óamrū bin el-Óās hāzretlerine vāsıl ¹¹ olıcağ bıtāqayı ⁷⁹ açup içinde olanı oqıdılar gördiler böyle yazılmış-ıdı ¹² *بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ* ¹³ *أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ أَسْأَلُكَ اللَّهُمَّ الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتَ تَعْبُدُكَ مِنْ قَبْلَ أَنْ تَخْلُقَ الْبَشَرِ وَأَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتَ تَعْبُدُكَ مِنْ قَبْلَ أَنْ تَخْلُقَ الْبَشَرِ* türkçe hāsıl-ı maÓnā-yı şerifi bu allah teÓālānuñ ¹⁴ qulı Óömerden ki mü'minlerüñ emiridür

⁷⁹ bıtāqa şol şarquya dirler ki anuñ içinde bir nesne ola

mısr ehlinüñ niline bir mektübdur aña didüğümüz budur ki eger senüñ taşduğuñ ¹⁵ degilse illā senden ise taşma saña minnetümüz yok taşduğuñdan geçdük ve eger seni taşduran degilse ¹⁶ illā allah te'âlāysa ki birdür ve mu'ânidleri qahr idicidür senüñ taşduğuñ andan isterüz minnetümüz allah te'âlā ¹⁷ hâzretinedür dimekdür Óamrū bin el-Óās hâzretleri içindekin oqıdukdan soñra ehl-i mısrüñ yevm-i şalıb dimekle ¹⁸ ma'Örūf günlerinden bir gün öñürdi ki her biri bil taşmaduğı için mısrđan çıkup gitmege yaraqlanı ¹⁹ yorurlar-ıdı bıtağayı nil içine bırağdı şalıbleri köni şâhibin gördiler bir gicede allah emri-y-ile tamām ²⁰ on altı zırā' bir yirden taşdı ki nihāyet-i mertebesiydi ve ol zamānda şü bu miğdāra irdügi gibi nili keserlerdi ²¹ halkıñ ıztırābı sâkin oldı ol yıl muhkem ucuzlık olup gılāl cinsi oñdı hâzret-i Óömerüñ **125B** ⁰¹ rağıyallahu Óanh vilāyetleriyle andan soñra dañı nilüñ taşması emrinde hiç gayrı nesneye ihtiyāc olmadı ⁰² bāb zıkr-i Óacāyibü'n-nil ⁰³ nil irmağı içinde balıkdan ve gayrıdan Óacāyib ve garāyib hayvānāt vardur semek-i ru'āde dirler ⁰⁴ bir balıkdur ki yuğaruda ba'Özı ahvālı zıkr olunmuşdur eger aña ādem her ne tariğle olursa olsun gerek çıblağ ⁰⁵ eliyle gerek eline biz gibi bir nesne şarup yā ağaç gibi bir nesne alup aña yapışsa elbette eli ve sâyir a'Özāsı qurılır ⁰⁶ fi'l-hāl tutmaz olur ve eger elinden şalı virse kemā-kān eli ve a'Özāsı açılır evvelki hālına varur bu ⁰⁷ vāqı'odur şükāt-ı nāsdan işitdük kerrāt-ıla tecrube itdük ol balığuñ ahvālın böyle bulduğ dirler ve dirler ki ⁰⁸ bu balığı dirile başı ağrıyan ādemüñ başı üzerine qosalar fi'l-hāl başıñuñ ağrısı gider ve ba'Özılar eydür ol ⁰⁹ balığuñ bir hāsāsası da budur ki qaçan bir Óavrat anuñ etinden bir pāresin kendüde götürse eri andan ¹⁰ ayrılmağa qādir olmaz kezālik er götürse Óavratı andan müfāraqata qādir olmaz şirñlik didükleri maşlahat için ¹¹ mücerredür ve hikāyet olunur ki endülüs vilāyetinde mālāğa şehri şuyında bu ru'āde balığına beñzer bir balığ olur cümle ¹² ru'āde balığında zıkr olınan hāsāsalar anda dañı vardur illā bu qadar var ki anuñ eti yinmege qābil degil belki zehri ¹³ qātıldür dirler ki bir bölük müsāfir kimseler bilmeyüp qafletle anı yidiler cümlesi fi'l-hāl bir yirden qırıldılar ve nilde ¹⁴ olan maşsūs cānavarlardan biri de saqanqūr balığıdır ki nil kenārlarında qum içinde olur anda avlarlar ¹⁵ bunı aslda timsāh neslidür dirler vāqı'ōā şeklde hemān timsāha beñzer ikisi de sâyir diyārlarda keler didükleri ¹⁶ cānavaruñ Óayñdür ve lākin timsāh be-gāyet büyük olur uzunı yigirmi biş qarış bel dañı ziyāde ve qalıñlığı ¹⁷ ādem gevdesince dañı ziyāde timsāh bulunur ammā saqanqūr kiçirekdür nihāyet bir iki qarış ancak olur ba'Özılar aslda ¹⁸ saqanqūr timsāhuñ yavrusıdır yumurdadan çıkduğı gibi şuya düşen yavrusı timsāh olur qum içinde ¹⁹ qalan yavrusı saqanqūr olur dirler bunı balıkdan Óad itdükleri nil şuyına çok girer yoħsa haqıqatda ²⁰ hayvān-ı berri'dür ve bu saqanqūr irkeklü dişilidür

irkeginün ħorūs hāyeleri gibi iki hāyeleri vardır ve dişisi ²¹ yigirmiye yakın yumurda yumurdlayup anları kum içinde gömer irkeginün keler gibi iki zekeri ve dişisininün **126A** ⁰¹ iki ferici olur saķanķūr ādemi ısırdığı gibi defŌi su arar eger su bulursa içine girer ve eger su bulmazsa ⁰² defŌi tebevül ider südüğü üzerine yuvalanur bunlardan birin ide bilürse fi'l-hāl ısırdığı kimse ölür kendüsü ⁰³ kurtulur ve eger ol süya irişmedin ve yā südüğü üzerinde yuvalanmadın ısırdığı kimse süya girse ol ⁰⁴ saķanķürdan evvel deprense fi'l-hāl saķanķūr ölür ısırdığı kimse kurtulur ölmez ve saķanķürün ⁰⁵ cimāŌ ħušūsında etinün nefŌi meşhürdur hiç aña inkār ider kimse yokdur ammā dişisinden irkeginün nefŌi ⁰⁶ artuķdur belki bu hāsıyye ancak irkegi etindedür dişisi etinde degildür dirler ve eyüsi rebŌi aylarında avlanandur ⁰⁷ gevdesinden dahı aśl nefiŌ kuyruġının dibi yanlarıyla göbegi kenārlarında olan yirlerdedür tutulduġı ⁰⁸ gibi tāze-y-iken etini ayırtlamak gerekdür avlandıķdan soñra bir miķdār diri tursa yaġı erir eti arıķlar Ōameli zaŌif ⁰⁹ olur ve tutulduġı gibi evvel tiryāk-ı fārūk yılanın kesdükleri gibi anuñ başın kuyruġın etine zehri ¹⁰ sirāyet itmedin Ōale'l-fevr ikisin bir yirden kesmek gerek ve Ōaķabınca ķarnın uzadı yarup içinde olan ¹¹ fażalātuñ bögrekinden ve kūsbesinden ġayrısın hep yabana atup baŌde-hu için tuz-ıla toldurup ve ķarnın ¹² yine diküp bir havāsı muŌtedil gölgede başı aşıġa aśmak gerek ki tamām ķurıya eti azmak iĥtimālı kalmaya andan soñra ¹³ bir ķap içine koyup ol ķabı da seped gibi ve yā sepede şebih içine havā girüp çıkar hāricden havā ķapar ¹⁴ bir żarf içine koyup vaķt-ı hācete deġin bir havā toķınur yirde aśa ķomak gerek ki müteŌaffin olmaya ve saķanķürün ¹⁵ eti tāze-y-iken hārr-ı rabtdur ķurısa hāreتي artar ve rutübeti eksilür mizācı hārr-ı yābis olan kimselere münāsib ¹⁶ degildür belki mizācı bārid-i rabt olanlara münāsibdür etin yaluñuz da istiŌmāl itseler ve terkibe koyup yiseler de ¹⁷ olur ikisininün de nefŌi vardır ammā yaluñuz etin istiŌmāl itmegün nefŌi artuķdur ve Ōameli ziyādedür ķurıduķdan soñra ¹⁸ eti bir mişķaldan üç mişķala varınca yinse olur yaş ve mizāc ve memleket ħasebince bunlar müteĥammil olduġına ¹⁹ göre istiŌmāl olına eti saĥķ olınup yā Ōasel şerbetiyle ve yā ķurı üzüm süyuyla yoġırılup yine ve yā ²⁰ ķurıla niġm-birişt yumurda üzerine ekilüp yine tariķ-i istiŌmāl da budur ve nilün Ōacāyibinden biri de deñiz atı ²¹ didükleri cānavardur nūbe memleketinde danķala⁸⁰ ile Ōalveh vilāyetlerininün mābeyni ki ġāyet-ile maŌmūr mezāriŌ ü merāŌişi **126B** ⁰¹ ve ziyāŌ ve ribāŌ ve śahārāsı ve naĥl ve naĥl ve ezhāri ve germ ve bāġ ve bostān ve eşcāri çok ve ziyāde beyābanlık ⁰² cibāl ve tilālı ve sibāŌ ü vuhūşı ve ķurdı ķuşı ve şusuzlık deştı yirleri vāfir köşelerdür ve ol

⁸⁰ danķala ve damķala ve dengele üçü de birdür nūbe memleketinde bir ulu şehriñ adıdır

nevâhîde ⁰³ nil ırmağı niçe günlük yola degin gâh maşrıka döner gâh mağribe bu deñiz atı ekşeriyyâ nilüñ oralarda ağan yirlerinde ⁰⁴ olur nil balıklarından ma'Öñide bir balıkdur dirler ki nilde ol olduğı yire aslâ timsâh uğramaz her vaz'ında ⁰⁵ kıurıda olan at gibidür illâ ki kıurı atınuñ yalısı kıuyruğı uzundur ve süreti gökçekdür bunuñ eyle degildür ⁰⁶ yalısı kıuyruğı kıısadur ve alını ziyâde giñdür ve tırnaqları yaban sığırı tırnaqları gibi çataldur ve cüşşede ⁰⁷ atdan küccükdür ve ayakları at ayaklarından kıısacukdur at tonından her tonda olur ve boynı kıulağı ⁰⁸ at kıulağına şebîhdür ammâ kıuyruğı şu sığırı kıuyruğı gibidür ve ağzı gâyetle büyükdür timsâh gibi bu da ⁰⁹ üst çeñesin oynadur at gibi kışner ve ziyâde keskün ve kıuvvetlü azu dişleri vardur anuñçün ¹⁰ anuñ-ıla cenge timsâh kıadır degildür timsâhı bulsa mecâl virmez yir ve her vech-ile timsâha gâlibdür ¹¹ incindüğü vaqt nil içinde giden gemilere tolaşur garķ ider ve nil kenârlarına çıķup ot ¹² otlar ammâ dirler ki bir uğurdan biş on Óaraba belki dañı ziyâde otı yir ve derisi gâyetde kıalıñdur ¹³ andan nûbe vilâyetlerinde kıalkın düzerler aña ne ok geçer ve ne gönder anı ne bıçaķ keser ve ne kıılıç nihâyet mertebede ¹⁴ sañın ve muhkem ve haşın derisi vardur andan kıırbaç dirler bir deynek düzerler be-gâyet muķavvem nesnedür ¹⁵ mısra çok geğerürler ekşeriyyâ diyâr-ı mısırda hâkimler âdemi anuñla dögerler yaş-iken derisinden bir dilim kıayış ¹⁶ dilerler-imiş kıurıduğınlayın zıkr olınan üzre bir muhkem ve muķavvem deynek olur-imiş ma'Öñide ol deynek ¹⁷ anuñ derisinden bir kıayışdur ammâ kıalıñlığından kıurıduğında râst bir yoğun deynek olur egerçi ¹⁸ kııvâmda ağaç gibi degildür kıayış maķûlesidür ammâ ağaç Óamelin ol da ider ve buraya degin zıkr olınan ¹⁹ tevârih kıitâblarında yazduķları üzre anuñ ahvâlini beyândur ammâ faķır-ı mısırda ol cânavaruñ birini gördüm gâyetle ²⁰ kıabîh şekl cânavar-ıdı ve at ki hâyvânât içinde hûsn-i şekl-ile mevşûf olanlardandur anuñ ata hiç müşâbeheti ²¹ yoğ-ıdı ammâ âdemle üns tutmuş-ıdı hattâ bir oğlancuķ at gibi üzerine biner gezerdi hiç tınmazdı ve rivâyet **127A** ⁰¹ iderler bu deñiz atı kıurıda ba'Özi yundlara kıarılr andan toğan kıulun ziyâde güzel at olur zamân-ı ⁰² evâyilde ittifâķ bir müsâfir kimse nil kenârında kıondı bilesince bir yundı var-ıdı nâ-gâh gördi ⁰³ nilden bir deñiz atı çıķdı tonı kıara-y-ıdı ammâ gevdesinde aķça gibi aķ aķ pulları var-ıdı ol kıışinüñ ⁰⁴ yundına kıarıldı yund andan hâmile olup zamâni gelicek bir gâyet güzel kıulun toğurdu ol kimse ⁰⁵ tama'Ö idüp gine ol vaqt gelicek tekrâr gelüp nil kenârında ol kıonduğı yirde yine kıondı yund da ⁰⁶ kıulını da kendü-y-ile bile-y-ıdı umardı ki ol at nilden gine çıķa yundına bir dañı kıarıla anuñ ⁰⁷ gibi bir kıulun dañı eline gire nâ-gâh gördi bi-Óaynihi ol at nilden gine çıķdı ol kıulunu gördüğü gibi ⁰⁸ yanına varup anı biraz kıoñuladı andan def'Öi nil içine sıçradı ardınca kıulun da bile sıçradı nile ⁰⁹ gitdi artuķ çıķmadı herîf bir zamân orada bekledi

gördi olmaz ꞑodı yolına gitdi boynuz isterken ¹⁰ ꞑulaꞑdan çıꞑdı meşeli vâkıŖ oldu ve dirler ki nilüñ her yıl ne miꞑdâr taşacağın (ol vilâyetde) bu deñiz atınuñ izinden ¹¹ bilürler mücerrebleridür nil kenârlarında ꞑaraya çıꞑup gezdüğünde nereye degin çıꞑarsa ki izinden ¹² bellüdür elbette ol yıl nil süyu ol ꞑadar yiri başar andan tecävüz itmez dirler ittifâꞑ şudan kenâra çıꞑsa ¹³ ekin bulduğı yirde be-gâyet zarar ider bir gicede bir deñiz atı mümkündür ki bir tarla ekini götüri yiye ¹⁴ tamâm ide ve Óâdeti bunuñ üzerinedür ki şudan çıꞑsa bir tarla ekin bulsa anı çıꞑduğı gibi ¹⁵ yimege başlamaz belki ol tarladan yiyecegi miꞑdârı yiri ꞑarâr ider toğrı oraya varur oradan yimege ¹⁶ başlar ve şu kenârına gelince orayı götüri yir andan şu iꞑer döner ol yidüğün orada istifrâŖ ider ¹⁷ cümlesin ağızından taşra döker ol ꞑuşduğı tekrâr biter yiñi ekin olur ꞑaçan ol diyârüñ mezraŖalarında ¹⁸ deñiz atından zarar ziyâde olsa şâhibleri ekinleri iꞑine yir yir vâfir türmüs dökerler ve türmüs baꝼladan kiçirek ¹⁹ bir dânedür ki ehl-i mısır anı dögerler unı-y-ıla taŖâm ardınca ellerin yurlar kepek gibi bir aꝼ nesnedür laţif ²⁰ râyihâsı vardur elüñ yağın ve kirin alur ve eli yumşadur bârj ekin şâhibleri tarlaları iꝼinde ²¹ ekinleri arasına yir yir ol türmüsden vâfir döküp gitdüklerinden soñra deñiz atı çıkar ekin-ile bile **127B** ⁰¹ anı yir döner süya gelür vâfir şu iꝼer ꝼarnında şu-y-ıla türmüs tohumı şişer ꝼabarur defŖj deñiz atınuñ ꝼarnı ⁰² ürilür tuluma döner âhir ꝼarnı yarılır ölürlüsi sunuñ yanına gelür derisin soyup alurlar ⁰³ havâyiclerine şarf iderler anuñ şür ü şerrinden ꝼurtılurlar ve bu deñiz atınuñ dişi yürek ağırsına nâfiŖdür ⁰⁴ dirler ki nil kenârında olan ꝼaralardan birini sancu tutsa anuñ dişin bir yirine bağlarlar fi'l-hâl ⁰⁵ sancusı diñer ve deñiz atınuñ kemüğün yaꝼup külin yağ-ıla yaꝼu idüp hâşâ seretân didükleri ⁰⁶ zahmet üzerine ursalar bi-iznillah âñice eşerin ꝼomaz fi'l-hâl defŖ ider ve hâyelerin ꝼurıdup sañꝼ ⁰⁷ itseler ağıulu cānavarlar ısırduğı yire ursalar nâfiŖdür ve derisin bir ꝼaryenüñ ortasında ⁰⁸ göme ꝼosalar ol ꝼaryeye (tolu gibi sil gibi) hiç bir âfet irişmez ve derisin yaꝼsalar külini şiş üzerine ꝼosalar şişi ⁰⁹ sâkin kıılır ve nilde olan hayvânât-ı Óacıbenüñ Óacebi timsâhdur keler süretinde bir cānavardur ammâ büyükdür ¹⁰ gevdesinüñ uzunluğı sekiz arşun ve başınuñ uzunluğı iki arşun timsâh bulunur her birinüñ dört ¹¹ ayağı vardur ve ꝼuyruğı uzundur kıılıç gibidür iki yanları keskün kemükdür ve ortası dañı şırf kemükdür ¹² çalsalar kıılıç kâr itmez ağızı be-gâyet büyükdür üst çeñesinde tamâm altmış azu dişi ve alt çeñesinde ¹³ kırꝼ azu dişi vardur her iki büyük dişinüñ ortasında dört köşelü bir küccük dişi dañı olur ki ¹⁴ ağızını yumsa anlar birbirlerine girür şöyle ꝼapaşur ve yaꝼışur ki dişlerinüñ arasından şu sızmaz ve sâyir ¹⁵ hayvânât bir nesne çiynese alt çeñesin oynadur üst çeñesi yirinde turur timsâh eyle degildür ¹⁶ belki çiynerken anlaruñ Óaksidür bunuñ alt çeñesi yirinde turur üst çeñesin oynadur ve dili ¹⁷ gâyet uzundur

ādemi ve koyunu hiç ildürmez yutar atı deveyi sāyir bunlara beñzer berri ĥayvānātī ¹⁸
 bulsa mecāl virmez tutar öldürür ve timsāh nilden ve sind ırmağından ġayrı ūda olmaz
 her kaçan ¹⁹ ūnuñ kenārına bir ādem geldüġin görse ūu içinden siñe siñe gelür yaqın
 kalduġı gibi oq gibi üzerine ²⁰ ūıçrar bir ūıçrayımda ādemi alur be-ġāyet ādem dūūmānı
 žālīm cānavardur ammā dirler ki ūu içinde-y-iken ādemi tutmaz ²¹ belki Őarablar ūda
 yüzerken anuñla ūu içinde muĥkem ġüreū tutarlar tamām qarvaūurlar anlara zarar
 idemez ayaġı **128A** ⁰¹ yire tayanmayınca tutmaġa kādır olmaz ve bu cānavara mısr
 diyārında timsāh ve nūbe memleketlerinde verli ve nūbeden ⁰² öte vilāyetlerde ūūūar
 dirler be-ġāyet giryeü'l-manzar ve azġun ve habiū cānavardur dūburi yoqdur ĥāūā ⁰³
 zebeli aġzından gelür ekūeriyyā yidüġi qarında qurd olur qarını turmaz qurdlanur andan
 incinüp bi-ihtiyār ⁰⁴ quruya çıkar aġzın açar yatur qudret-i ilāh ile aña maĥūūs ol diyārda
 bir quū vardur gelür ⁰⁵ yaturken aġzına qonar yidüġi ġidādan diūleri arasında qalanı ve
 qarından aġzına çıkan qurdları ⁰⁶ cümle yir pāk ider timsāh anı tutayın diyü aġzın
 qapamaq istese ĥaq ūübĥāne ve teŐālānuñ qudreti-y-ile ⁰⁷ ol quūñ baūında igneden
 bataġan bir keskün ve geqeġen kemük vardur defŐi baūıyla timsāhuñ çeñesini ⁰⁸ qarar
 ol kemük çeñesine batar zarūri aġzın yumamaz açar ol quū uçar gider ve timsāh arqası ⁰⁹
 üzerine gelse kendü kendüden qalqamaz ve artuq yüzi üstine dönemez anuñçün ki arqası
 yek-pāre ¹⁰ kemükdür sāyir ĥayvānāt gibi oñurġası kemükleri ek ek oynar degildür
 hemān yaūū kemükden yek-pāre bir tahta ¹¹ gibidür ūrtı üzerine geldüġinleyin yatur
 qalur ol vaqt ĥarekete kādır olmaz anı tutarlar ekūeriyyā Őarablar anı büyük ¹² oltalar-ıla
 avlarlar oltaya qoyun keçi gibi nesnelər sancarlar ve oltayı yutdurduqlarından ūoñra
 anuñ ipin ¹³ uzadı virürler zebün olunca bir zamān ūu yüzinde gezer andan anı çeküp
 kenāra getirürler baŐzı çatal ¹⁴ aġaçlar-ıla baūarlar oñ ayaqlarınun niçeleri muĥkemdür
 ve ĥaqiqtat elleri gibidür bilekleri ġāyet yoġun ¹⁵ ve berkdür evvel ellerin ādem elleri
 gibi ardına çevürürler ve muĥkem baġlarlar andan ūoñra tamām zebün olur ūalı ¹⁶
 virürler üst çeñesin oynadur yatur bir pencere qanadı gibi iner çıkar bu ĥālla yatur bir
 kaç günde ¹⁷ ancak ölü balıq cinsidür havā-y-ıla boġılır ġörenlerden mervidür her
 kaçan timsāh diūisiyle cemŐ ¹⁸ olmaq dilese ikisi de ūudan taūra qaraya çıkarlar irkegi
 ādem gibi diūisini arqası üzerine ¹⁹ yaturur andan maūlahatın tamām itdüġi gibi diūisini
 yine yüzi üzerine döndürür baŐde-hu qorlar ²⁰ giderler ūöyle ki döndürmeūe diūisi orada
 yatur qalur kendüūi qalqamaz tutarlar ve timsāhuñ ²¹ diūisi qar yumurtası deñlü
 yumurda yumurdlar yavrusın yumurdadan çıkarur ve yumurdasından **128B** ⁰¹ misk
 rāyiĥası gibi rāyiĥa gelür ve yumurdadan çıkduġı vaqt iki yavrusı çıkar miqdārda
 çekürge ⁰² kadar olur gitdüke büyür yaūaduqca uzun olur ve dirler ki timsāh bir kerrede

bir hâreketde dişisine ⁰³ tamâm altmış kerre cimâ'îder ve hâk sübhâne ve te'âlânun kudretiyle aña bir cānavar 'Öadüdur uzunlukda bir ⁰⁴ arşun vardur ve hey'etde gelincik didükleri cānavara şebîhdür ammâ ayağları çoğdur ve her ayağı çıynaqlıdur ⁰⁵ 'Öazîm çâbük cānavardur hemîşe timsâhuñ ardınca olup muttasıl fursatın gözedür nilden çıkacağı yirlerde ⁰⁶ kum içine gömilür yatur her kaçan ki timsâhuñ karnı toysa zîkr olınan üzre qaraya çıkup yatsa ⁰⁷ ağzın açup ol kuşa muntazır olsa def'î ol cānavar gömildügi yirden sıçrar timsâhuñ ok gibi ⁰⁸ tiz ağzına atılır der-hâl ağzından karnına girür karnın içerüsinden çıynaqlarıyla yırtar başlar ⁰⁹ hemân bî-ihtiyâr timsâh kendözini yirden yire çalar cānı acısından nile talar tâ ka'îrın gözleyüp dibine degin ¹⁰ gider ol cānavar içerüsinden karnın bağarsuğın toğrar andan karnın yarup taşra çıkar timsâh ¹¹ helâk olur gâh olur ki dahı ol cānavar çıkmadın kendözün yirlere çala çala öldürür cānavar ¹² karnından öldükden soñra çıkar ekşer timsâhuñ helâkı bu tariikle olur dirler ki evâyilde eski mısırda ¹³ timsâhuñ bir tılsımı var-ıdı ol taraflarda kimseye zarar itmege kâdir degil-ıdı belki mısır hüdudına gelse ¹⁴ nil içinde ol tılsım te'sîriyle döner arkası üzerine gelürdi hattâ oğlançuklar şu içinde yüzerken ¹⁵ aña yapışurlar elleriyle oynarlardı hiç nesne dimezdi mısır haddından geçince hâli bu-y-ıdı ba'öde-hu döner ¹⁶ gine eski hâli üzre olurdı ammâ bu zamânlarda ol tılsım bozılmış 'Öameli bâtil olmışdur ba'özilar olmamışdur ¹⁷ şimdi de mısır havâlisinde timsâhlar ol hâl üzerinedür kimseye zarar itmez dirler ve eger timsâhuñ içi ¹⁸ yağı ba'özî iç yağıyla qarışdurılup andan bir fetîl bulansa ol fetîl her kanğı ırmağun kenârında yağılsa ¹⁹ ol fetîl yandukca ol ırmağun kurbağası ötmez ve eger timsâhuñ derisiyle bir köyi tolayı tolaşdursalar ²⁰ dahı deriyi ol köyün kapusunuñ tamı üzerine assalar ol köye tolu düşmeye ve her kaçan bir kimesneyi ²¹ timsâh ısırsa timsâhuñ içi yağını yarası üzerine ursalar der-hâl eyü ider ve eger timsâhuñ içi **129A** ⁰¹ yağını bir çoçun alınına sürseler tokuşmağda anı hiç bir çoç başmaya andan çaça ve eger timsâhuñ ⁰² ödi-y-ile ağı düşen göze kuhl çekseler zâyil ider ve eger timsâhuñ cigerin sar'î tutan kimseye dütüzseler ⁰³ eyü olur ve eger timsâhuñ zebelini ağı düşen göze çekseler gerek eskiden düşmiş ağı olsun ⁰⁴ gerek yiniden giderür ve eger timsâhuñ diriyken gözün çıkarup alsalar hâşâ cüdâm olan kimsenün ⁰⁵ boynına assalar ol maraz andan artmaz bir qarâr üzerine turur ve timsâhuñ sağ gözi insândan ⁰⁶ sağ gözi ağrıyana ve sol gözi sol gözi ağrıyana nâfi'Ödür bir yirine bağlasalar fi'l-hâl ⁰⁷ gözün veca'î sâkin olur ve eger timsâhuñ içi yağını gül yağına qarışdurup sürseler ⁰⁸ bil ağrısına ve bögrekler ağrısına fâyide ider ve şehveti arturur ve eger timsâhuñ kanına ⁰⁹ belilec ve emlec qarışdurılup baraşa sürseler giderür ve levnini tağyir ider ve eger içi yağını ¹⁰ alınına ve tuluqlara sürseler şağıka veca'îm giderür ve eger etini borâni idüp

arığ âdem ¹¹ yise semürür ve eger içi yağını eridüp ağrıyan kulağa tamzursalar fâyide ide ve eger ¹² hemişe bu tārîkle istiŖmâl idüp sağır kulağa qarşu tamzursalar kulağı aç ve eger ¹³ içi yağıyla ribŖ hūmmâsı tutan kimse yağlansa ısıtması kıoya ve nilūñ hayvânâtından ¹⁴ biri de kelbü'l-māŖ yaŖñi şu itidür bu nilde olur bir meşhūr hayvândur elleri ayaklarından çok ¹⁵ kısadur dirler ki bu kelbü'l-māŖ kendüyi nil kenârlarında balçığa bulaşdurup yatur timsâh yatduğı ¹⁶ yirde gelür anı toprak şanup yutar karnına girdügi gibi timsâhuñ bağırsuqların keser yir andan ¹⁷ karnın yırtar içinden çıkar timsâhuñ bir ölümi de bundandur anuñçündür bir kimse kelbü'l-māŖnuñ ¹⁸ içi yağından kendü-y-ile bile getürse timsâhuñ şerrinden emîn olur ve dirler ki kaçan bu kelbü'l-māŖ ¹⁹ avcılaruñ eline düşse hâyelerin çekerler kıoparurlar kendüsin dirile yine süya şalı virürler ²⁰ zirâ bundan ğayrı menfaŖata yaramaz hâyesi ağulu cânavarlar ısırdığına eyüdür ve eger süya şalı virdüklerinden ²¹ soñra ikinci defŖa tekrâr avcılaruñ ağlarına düşse hemân çalkoyun olur ayakların yukaru kıaldurur **129B** ⁰¹ sayyâdlara kendüyi gösterür tâ hâyeleri alınmış idügin bilüp kendüyi şalı vireler ve baŖzılar eydür ⁰² bu cânavaruñ hâyesi ağulu cânavarlar ısırdığına eyü olduğı gibi eger beynisiyle kıuñl çekseler ⁰³ göz tunduğın giderür ve ödinüñ mercimek deñlüsi semm-i kıatildür ve bunuñ derisinden cevreb ⁰⁴ dikerler anı niķriş olan kimse ayağına geysel bi'l-hâşıye niķriş giderür ve nilūñ Ŗacıbinden ⁰⁵ biri de şeyhü'l-baħr yaŖñi deñiz kıocası didükleri cânavardur bu da nilde olur ğayrı şuda olmaz ⁰⁶ âdem süretinde bir balıkdur uzun şakalı vardur vilâyet-i mısrdan dimyât nâhiyesinde olur ⁰⁷ bu bir ağulu ve naħs ve uğursuz cânavardur şöyle ki dimyât taraflarından bir yirde mekân tuta mücerredür ⁰⁸ elbette anda tâŖün gibi ve yâ säyir belâlardan bir belâ olmayınca olmaz ve bi'l-cümle dimyâtda ol žuhūr ⁰⁹ itmeyince bir kıazâ görini gelmez bâb žikr-i Ŗıydü's-şehid ¹⁰ evâyilde vilâyet-i mısrdada nil huşûsında bir Ŗacıb bidŖatları ve kemâl-ı cehâletleri olurdi her yıl nil için ¹¹ bir ulu cemŖıyyet iderlerdi içlerinde Ŗıydü's-şehid dimeg-ile maŖrûf-ıdı ulu günleri ve Ŗažım düğünleri ¹² gibi-y-idi kâfir zamânından kıalmış içlerinde dârü'l-islâm olduqdan soñra daħı ¹³ anuñla Ŗamel iderler-idi meger Ŗämme-i halkı şöyle zuŖm iderler-idi ki her yıl nil süyü naşrânîlar anuñ içine ¹⁴ ağaçdan bir tâbütların ki içinde kendülerüñ geçmiş ulularından birinüñ barmağı var-ıdı bırakmayınca ¹⁵ taşmaya nilūñ taşması aña mevķüf ola yukaruda žikr olunduğı üzre nilūñ taşması bâbında egerçi ¹⁶ bunuñ gibi bir zuŖm-ı fâsidleri daħı var-ıdı ħazret-i Ŗömerüñ radıyallahu teŖâlâ Ŗanh gönderdükleri bitâkıyı ¹⁷ nile bırakdukları zamânda ol bidŖat refŖ idilmiş-idi ammâ bu bidŖat baŖde-zamânın gine iŖâde olınmış-ıdı halkuñ ¹⁸ hevâ-yı nefslerine muvâfik bidŖat olmağın ol zamânda olan ħükkâmuñ tekäsül ve tehävünleri sebebiyle ve seyr ¹⁹

ve temāşāya ragbetleri eclinden bu kāfirî āyini icrā itdürmişler-idi Őamrū bin el-Őās hāzretleri eyyāmından Őoñra ²⁰ kemā-kān kāfir zamānındaki gibi içlerinde cārî-y-idi meger mezkūr zuŐm-ı fāsıdlerine binā Őehr-i beşensük ki kıbt ²¹ āyınlerinüñ biridür sekizinci gün her yıl bir ulu bayram idüp ol bayrama cümle etrāfda olan **130A** ⁰¹ naşārā gelürler-idi ve ol gün yir yir atlara binerler hezār oyunlar oynarlar-ıdı cümle kıāhire ve mısır ehli ⁰² tabaķalu tabaķalarınca çıkarlar nil kenārlarında ve cezirede çadırlar kıurarlar-ıdı içlerinde çalıcı ⁰³ çağırıcı kimse kıalmazdı hep anda dirilürdi her ne dürlü oyuncu ve yılanıcı ve yalancı ve fāsık ve fācir ⁰⁴ var-ısa bir yire gelürdi ol gün ol kıadar fışkı ve fücür ve fitne ve Őürür olurdı ki sāyir eyyāmda ⁰⁵ niçe yıllarda olmaz-ıdı ol miķdār kimse bir yire cemŐ olur-ıdı ki hādd ve hāsrını halk-ı Őālem ve rāzık-ı ⁰⁶ benî-ādemden ğayrı kimse bilmez-idi ve bu cemŐiyyet-i firāvānları nevāhî-yi mısrdan Őubre nāhiyesinde ⁰⁷ olurdı ki Őimdi de mısra kıarıb yirde bir köydür ve bu cemŐiyyetlerinde içlerinde mā-lā-yaŐni yire ol kıadar ⁰⁸ mālları harc olurdı ki kıyāsa gelmez-idi mısra anda melāŐib ve melāhî esbābından mā-lā-nihāye nesne alurlar ⁰⁹ giderler-idi ol bir kıaç günde niçe kerre yüz bin aķçalık hamr Őatılürdi hezār yimeler içmeler ¹⁰ iderlerdi arada niçe kıatl-ı nefsler olurdı ol cemŐiyyet bunuñla āhir idilürdi ki naşārā ¹¹ kāfirleri gelürler kızır olman tābūtların nil içine bırağurlar ğine çıkarurlar-ıdı kāfir müsilmān ¹² nilüñ bunuñla taşmasına cezm iderler-idi tābūtuñ da aslı bu-y-ıdı ki meger naşārā kıavılınca evāyil-i ¹³ aŐsār ve sābık-ı edvārda puta tapanlardan dıķlıdyanūs didükleri pādişāh ki ol kimdür aŐağada ¹⁴ kızır olınsa ğerek mārīcurcus adlu bir naşrānıyı ğel puta tap naşrānılıķdan kııķ diyü niçe iŐkencelerle ¹⁵ öldürmiş ol da dīninden dönmemiş ölümi ihtiyār itmiş naşārā dīni yolına Őālemde evvel ¹⁶ Őehid olan bu mārīcurcusdur dirler aslda anuñ kıatlı malatiyyede olmuş-ıdı ol zamānda ¹⁷ olan naşārā anuñ aŐzāsını pāre pāre üleşüp teberrük için her bir pāresin bir vilāyete alup ¹⁸ ğitmişler-idi Őaķlarlar-ıdı bir emr-i mühimleri olsa andan istiğāşe iderler-idi büyük pāresin ¹⁹ malatiyyede alı kıoyup bir pāresin iskenderiyyeye ğetürmüşler-idi bu mısır naşrānıları elinde olan ²⁰ tābūtda dañı anuñ bir barmağı var-ıdı her-bār anuñla teyemmün ve teberrük idüp bunlar da bir emr-i mühimleri olsa anuñ ²¹ hūsulında andan istimdād iderler-idi nil emrinde dañı bu āyın-i bātılları cārî-y-idi vilāyet-i **130B** ⁰¹ mısrdā her yıl bu fesāda müsilmānlar bile mübāşeret iderler-idi aña ğegin ki tārīh-i hicretüñ yidi ⁰² yüz ikinci yılında muħammed bin kıalāvun pādişāh-iken veziri biybars rahmetullah-ı Őāleyh müsilmānlar içinden bu bātıl ⁰³ āyini refŐ itmeğe iķdām-ı tām ve cidd ve ihtimām ğosterdi mısır Őubaşısına emr itdi ki anı menŐ eyleye ⁰⁴ halk eski Őādetlerince Őubrede cemŐiyyet itmeyeler ve sāyir aŐmāl-ı mısrdā olan beglere dañı hūkmeler-ile ⁰⁵ peykler ğonderdi ki aŐikāre memleketde nidā

itdüreler min-ba'Öde na'srādan hiç bir kâfir yirinden hâreket ⁰⁶ itmeye Öydü's-şehid olur diyü mekân-ı ma'Öhüda biri dañı varmaya bu emr-i mu'qarrer olup etrāfda bu ⁰⁷ nidā-yı Öām olıcağ mısırda olan a'Övāmm-ı tāyife-i kıbtta ziyāde güç geldi içlerinden zāhiri islām ⁰⁸ üzerine olup kendüyi müsilmānın diyü zu'Öm iden ve henüz na'srānī olan da cümlesi bı-ñuzūr ⁰⁹ oldılar aralarında birbirlerine varup gelmeler yilüp yüpürmeler olup muttasıl bunu söyleşürler-idi ¹⁰ yanlarında güyā bir emr-i mühimm-i mu'Öa'zzam fevt oldu içlerinde hādişe-i kübrā-y-ıdı bunuñçün birbirlerine yanarlar ¹¹ yağılurlar-ıdı anlardan bir na'srānī kātib var-ıdı me'z'kür biybarsuñ kātibi-y-ıdı yanına tamām ta'qarrüb ¹² idüp cümle umūr ve ma'sālihini gören ve yanında alup viren ol-ıdı ol zamānda olan ümerā ¹³ tariğince ki elbette her birine bir kıbt kātibi kâfir yağışur anuñ Öağlını uğurlardı bu da biybarsuñ ¹⁴ tamām mu'sāhibi ve her emrinde murākıbyıdı āhir halk ol kātibe düşündiler niçe ki biybarsa anı ¹⁵ söyletdiler bu cem'Öiyyetden mırıye bu kadar māl hāsıl olurdu bu Öyid idilmeyicek ol māl zāyi'Ö ¹⁶ olur Öale'l-ñusūs tābüt bile atılmayıcak nil taşmaz iklīm-i mısır harāb olur diyü bunuñ em'sālī ¹⁷ çok türrehāt ve müzahrefāt söyletdiler biybars yanında aslā biri de müfıd olmadı bu ñusūsda ¹⁸ ayagın berk basdı hağ sübhāne ve te'Öālā aña şebāt ve qarār virdi kātibüñ sözün dinlemedi söyledüğü mühmelātdan ¹⁹ i'Örāz eyledi eger nil süyü bu kıru barmağ-ıla taşarsa taşmasun eger bu emrde ta'sarruf iden allah te'Öālā ²⁰ hāzreti ise na'srānīlar yalan söylerler anlarıñ yalanlarına ne i'Ötibār didi ol yıl Öydü's-şehid itdürmedi ²¹ bu āyın-ı bātıl ibtāl olındı aña degin ki tārīh-i hicretüñ yidi yüz otuz sekizi oldu ittifağ bu yıl da **131A** ⁰¹ Öydü's-şehid olacağ vağt yağın gelicek mu'hammed bin qalāvunuñ beglerinden iki mu'Öteber begleri var-ıdı ki içerusinden ⁰² anları sevmezdi ve anlara iñen i'Ötimād ve i'Ötikādı yoğ-ıdı ikisin de kendüye hāyin añlardı kendüden icāzet ⁰³ istediler ki mısırdan taşralığa ava çıkalar varalar bir zamān sayd ve şikār ve seyr ve temāşā üzerine olalar mu'hammed bin ⁰⁴ qalāvun ise anlarıñ yabana çıkduğların istemezdi hıyānetleri iñtimālın virürdi anlar hağğında yaramaz gümānı ⁰⁵ olduğın anlara tuydurmamağ dañı isterdi mañzā anları şavmağ ma'slahatı için şabr idüñ Öydü's-şehid zamānı ⁰⁶ yağın geldi bu yıl kemā-kān Öydü's-şehid olmağa icāzet vireyin şimdiye degin itdügüm yasağı bozayın dirin ⁰⁷ av temāşāsından anuñ temāşası yıgdür diyüp anları egledi anlar da rāzī olup şikāra gitmekden ferāğāt itdiler ⁰⁸ bu haber il içinde şāyi'Ö oldu bi'l-āhire pādişāh bir sözdür söylemiş oldu zarūrī anuñ Öuhdesinden ⁰⁹ çıkmağ lāzım geldi buyurdu memleket içinde tekrār nidālar itdüreler bu yıl halk eski Öādetleri üzre Öydü's-şehide cem'Ö olsunlar pādişāhuñ emri böyledür didiler her tarafdān kâfirler ve fecere-i müsilmān hāreketi ¹¹ geldiler tekrār ol sünnet-i seyyi'enüñ iğāmet ve ihyāsına

sa'Ûy eylediler tamâm üç gün üç gice içlerinde ¹² kemâ-kân envâ'Û-ı fısq ve fücür oldu yine aşhâb-ı lehv ve ğinâ cünbişe gelüp i'Ûlân-ı münkerât ve ichâr-ı ¹³ bid'Ûiyyâtla dâr ve diyâr için toldurdılar eski âyinlerince nil üzre erbâb-ı melâhî gemilere binüp hezâr ¹⁴ izhâr-ı menâhî eylediler ümerâ eski 'Ûâdetlerince hârâm ve helâl dürlü ta'Ûâmlar ve helvâlar yaraqlamışlar-ıdı anlara ¹⁵ yağma itdiler cem'Û olan fesekanuñ hâdd ve pâyânı yog-ıdı ber-çarâr-ı sâbık bu def'Ûa dahı içlerinde mübâliğa temâşâ ¹⁶ ve hengâme ve ğavġâ oldu âhir zıkr olınan âyin-i bâtıl üzre yine ol tâbüti nil içine bıraġup çıkardılar ¹⁷ nasârânuñ yine yüzleri güldi gerdiş-i rûzigâr yine murâdlarınca oldu sâbıkâ emîr biybars bunı men'Û ¹⁸ itdügiyle muhammed bin ġalāvunuñ icâzet virdüġünüñ arası otuz altı yılıdı ol bid'Ûat yine i'Ûâde ¹⁹ olındı andan soñra her yıl ber-çarâr-ı sâbık mısırda 'Ûıydü'ş-şehîd olur oldu aña deġin ki târih-i hicretüñ ²⁰ yidi yüz elli bişinde nâ-ġâh mısırda müsilmânlar nasârâ üzerine hücum itdiler arâzi-i keferenüñ kenşâlarına ²¹ vaġfiyyet târikiyle zabt itdükleri ziyâ'Û ve ġurânuñ mahşûlını defter idüp dıvân-ı pâdişâhiye şundılar **131B** ⁰¹ buyurdı muhâsib kâtibler koyup yirlü yirlerinden yazup anları keşf ve tañkık eylediler ellerinde ⁰² kenâyis ve deyrlerine vaġfdur diyü zabt itdükleri yigirmi biş biñ feddân yir bulındı ki her feddân ⁰³ vilâyet-i mısırda eġal bir fulûriye olur feddânı ikişer üçer ekilür yir dahı vardur muhammed bin ⁰⁴ ġalāvun oġlı sultân şâlih zamâniydi kâtibler gelüp yazduġlarını erkân-ı devletine 'Ûarz eylediler ⁰⁵ gördiler mübâlağa mâldur anlar da pâdişâha 'Ûarz itdiler emr itdi ekşerin nasârânuñ ellerinden ⁰⁶ alup ümerânuñ tımârlarına ġatdılar sâyir arâzi-i dıvâniyyeye ilhâġ olındı muġtazâ-yı şer'Û-i şerîf ⁰⁷ üzre nasârâyı tamâm mertebede tezlil idüp ġadr-ı hâcetlerinden artuġ taşarruf itdükleri niçe kenşâların ⁰⁸ ve deyrlerin yıġdurdılar andan sultân emr itdi ba'Ûzı begleriyle şehr şubaşısı mârü'z-zıkr şübre ⁰⁹ nâhiyesine çıkup çadır ġurdılar nasârânuñ anda olan kenşâların yıġdılar ve içinde 'Ûıydü'ş-şehîd ¹⁰ olduġı vaġt nile bıraġduġları tâbüti bulup aldılar içindeki barmaġ-ıla götürüp toġrı mısırda ¹¹ pâdişâh huzûr getürdiler emr eyledi meydânda kendü öñinde ocaġa yaġup külini göle şavurdılar ki ¹² nasârâ almaya bârî ol günden mısırda 'Ûıydü'ş-şehîd bid'Ûatı ref'Û olındı ġavâ'Ûid-i islâm ve a'Ûlâm-ı dîn-i ¹³ seyyidü'n-nâm mürtefi'Û ġılındı keferenüñ anuñla bâġlarına dâġ-ı hâsret urıldı bi-hâmdillah hâliyâ ¹⁴ şeref-i dîn-i islâm-ıla ne 'Ûıydü'ş-şehîd olur ve nile sâbıkâ zıkr olınan üzre bâkire ġız atmaġ bid'Ûatı idilür ¹⁵ yine nil şuyı ol zamândan bu zamânlara ziyâde taşar ve lâkin ol zamânlarda şuyı zâyî'Û itmezler-imiş şü ¹⁶ başduġı yirlerden zirâ'Ûat itmedük yir ġomazlar-ımış hattâ rivâyet olunur (evâyilde) nil şuyı taşup oturuşduġdan soñra ki ¹⁷ arz-ı mısırda zirâ'Ûat vaġtı olur ıstılâhlarınca ol şü oturuşduġı yirlere balġık dirler 'Ûayn-ı cevherdür ¹⁸ her ne zirâ'Ûat itseler ġâbildür ol vaġt pâdişâh

cānibinden her nāhiyeye bir hegbe buğdayla bir muŕtemed ādem ¹⁹ gönderürler-imiş varur ol nāhiyeyi ser-tā-ser tolanur yoqlar-ımış şöyle ki ol bir hegbe buğdayı ekecek ²⁰ ekilmemiş hālî balçık bulup aña ol buğdayı ekegelür padişāha Őarz ider-imiş pādişāh ol nāhiyeyi ²¹ zabt iden her kimse aña siyāsete emr eyler-imiş siyāset iderler-imiş Őimdi nil başduğı yirlerüñ ŐöŐri dañı ekilmez **132A** ⁰¹ gāh cisrleri eyü yapmazlar bu hıdmete gönderdükleri kimseler māl tamaŐı-y-ıla ihmāl iderler Őu geldügi gibi ⁰² cisrleri yıkar sedd olınan yirlerden Őu vaştsuz deŐilür niçe zirāŐat yirlerin Őu başacaş iken ⁰³ başmaz tağılur yabanlara gider ve gāh olur cisrler bozılmayup cümle arāziyi Őu başarsa da žulm ucından ⁰⁴ bir nāhiyenüñ ekincisi ki ol diyārda aña fellāh dirler tağılur yirin yurdın birağup gider varur ⁰⁵ ehl ve Őayālıyla āher iqlimde sākin olur laşif balçıkları eker kimse bulunmaz zāyiŐ olur ekŐer arāzi-i ⁰⁶ mısruñ maşsülü evāyilde olan mařsülüñ ŐöŐri ŐaŐiri olmaduđunuñ bāŐiŐi bu iki nesnedür yoşsa ⁰⁷ şöyle degildür ki nil Őuyı evvelki gibi taşmaya bāb ⁰⁸ vilāyet-i mısrdā yir yir nilden yarılan ulu ulu niçe arřlaruñ ařvālını beyāndur ki anuñ her birine o ⁰⁹ yir ıstılāhınca ĥaliç dirler āgāh ol sābiķā dañı iŐaret olunmuşdur nil ırmağından etrāf-ı ¹⁰ vilāyet-i mısra gider niçe ĥaliçler vardur Őađa Őola ařar ulu arşlardur ki evāyil-i aŐsārda anları yir yir ¹¹ arž-ı mısrdā kesmişlerdür biri bir nāhiyeyi başup mezāriŐini sıvarur zirāŐata ķābil ider nil Őuyı ¹² bi-iźnillah ķarārınca taşup miķyās üzerinde žikr olınan cemŐiyyetler olduğdan Őoñra evvelā nefsi mısrdā olan ¹³ ĥaliç-i kebiri deŐeler aña Őu Őalarlar yolına toğrı gider mısrdā ķatŐ-ı nil günü didükleri ol gündür ki ařvālı ¹⁴ žikr olunmuşdur bundan Őoñra etrāfdā olan ĥaliçler üzerinde dañı ādemler ķomiřlardur her birinüñ terbiyet üzerine ¹⁵ bir yevm-i mevŐüdi ve vařt-ı maŐhüdi vardur anı gözlerler ol vařt geldügi gibi ĥalk cemŐ olup anları da ¹⁶ deŐerler bir ķaç günün içinde bu tariķle Őāmmeten arāzi-i mısır içine Őu Őalarlar ser-tā-ser mezāriŐ-i vilāyeti Őu başar ¹⁷ her ne cānibe bařsañ Őař-ı zemini Őu alur lücce-i deryāya döner içinde Őol ķaryeler ki sevālif ezmānda ¹⁸ hendese Őilmince niçe taşmınler olunmağ-ıla mürtefiŐ yirlerde vāķıŐ olmuşdur hemān anlar ķalur deryā içinde atalar ¹⁹ miřālî görünür anlardan māŐadā cümle eŐāfil ve eŐālî Őu-y-ıla mālî olur evāyil-i kitābdā dinen üzre üç ay miķdārı ²⁰ Őu üzerinde yatur arž-ı mısır lülü-i beyzāya döner ve ol ĥaliçlerden her ĥaliçün de niçe cisrleri vardur ki ²¹ anlardan hezār kiçirek arşlar dañı alınmuşdur her arķuñ başında toprak ve tař ve ađaç-ıla Őuyı ĥabs idüp **132B** ⁰¹ tutduķları yire cisr dirler giderek bu cisrleri de deŐerler Őu arřlaruñ birinden boşanur varur birine girür ⁰² bunlaruñ da her biri ibtidā hendese Őilmi ķavāŐidince yapılmış ve yirleri münāsib yirlerde ķonulmuřdur şöyle ki ⁰³ arž-ı mısra nil Őuyı bu tariķler-ile Őalınmasa arada çoķ Őu zāyiŐ olur Őu çıķmađa ķābil olan yirlerden ⁰⁴ niçe yire Őu çıķmaz ol yir

istsılâhınca şarâķi olup urı alır zirâat olunmaz ve bi'l-cümle arz-ı ⁰⁵ mısra nil ırmağının mişâli gūyâ bostâncıların sebze-vâtı meşaleleri gibidür ki şuyı evvel bir meşaleye ⁰⁶ şalarlar anı sıvarduğdan soñra dönerler yolın açarlar şuyı bir meşaleye dağı şalarlar döne döne bu ⁰⁷ tarıķle bir bostâni başdan bařa sıvarurlar ve bu halıclerüñ cisrlerüñ ekşeri mısruñ vech-i bahrişinde ⁰⁸ düşmişdür ki nilüñ deñize arışduğı cānibidür ammâ vech-i kıblisi ki şaid vilāyeti didükleridür anlardan ⁰⁹ hālīdür olanı da bozılmış gitmiş alāmeti bile almamışdur ve źikr olunan halıclerden meşhūr olanı ki muaddemâ ¹⁰ źikr olunan yidi halıclerdür anlar halıç-i sehâ ve halıç-i sedūs ve halıçü'l-iskenderiyye ve halıçü'l-feyyūm ¹¹ ve halıçü'l-āhire ve halıç-i behrābi el-menhâ ve halıçü'n-nāşiri dimekle marūfdur bunlardan halıç-i sehāyı evāyil-i ¹² kitābda źikr olunan ibt pādişāhlarından tedāres bin šā bin ibtīm bin mısrayim bin bayşar bin hām bin nūh ¹³ alehi's-selām kesmişdür mısırda pādişāh-iken kesdürmiş-idi āmmeten memālik-i mısra hūkm idenler içinde sāhib- ¹⁴ aql ve šāyib-re'y ve ziyāde ehl-i hād ve tecrube ve uvvetlü ve miknetlü pādişāh-ıdı zamānında be-gāyet ızhār-ı ¹⁵ adl ü dād itmişdi illā bu adar var ki hidāyet-i hāķķa muārin degil-idi bu cihetden başar-ı başiretini perde-i ¹⁶ efsürde-i gāflet bürümüş-idi yılduzlara tapardı eyyām-ı saltanatında niçe heyākil yapdurdı ve heyākil ¹⁷ ehlerin riāyet iderdi ve memleket ahvālını ziyāde gözlerdi ale'l-huśūs nil emrinde fevķa'l-gāye ¹⁸ iķdām ve ihtimām iderdi yabana şuyı zāyi olduğın istemezdi ammâ halıç-i serdūs bunu firavnuñ ¹⁹ arındaşı hāmān kesdürmişdür ki yuķaruda velīd bin muşabuñ mısırda pādişāhlığı beyānında źikr olunmuşdı ²⁰ ammâ halıçü'l-iskenderiyye bunu iskenderiyye menāresini yapan alūbatrā el-melike adlu hatun kesmiş-idi ki yuķaruda źikr olunmuşdur mısra pādişāh ²¹ olmuş-ıdı dirler ki anuñ zamānında ve dağı soñra da niçe zamān bu halıçüñ şuyı yıl on iki ay aķar hiç **133A** ⁰¹ kesilmez-idi içi tobtolu balıķ aķardı şöyle ki keşretinden ağ şalmağa ihtiyācı yoğ-ıdı her ne vaķt ⁰² isteseler oğlanuķlar bile zahmetsüz anuñ balığın avlarlar-ıdı soñradan anuñ balığın satup ⁰³ amele virdiler andan soñra içinde balıķ görünmedi ağ şalmayınca bulunmaz ve şikāra gelmez oldu ammâ halıç-i ⁰⁴ feyyūmı hāzret-i yūsuf şalavātullah-ı aleyh ve selāmüh kesdürmiş-idi feyyūm şehrin imāret itdükleri ⁰⁵ zamānda feyyūmuñ mezraalarını bostānlarını ve aryelerini zayalarını başup anduran anuñ şuyı-y-ıdı ⁰⁶ az gitmedin bir niçe bahş olur her bahşı bir tarafı mamūr ve nil şuyına mağmūr ider ve taraf-ı ğarbisine ayrılan ⁰⁷ bahşā halıç-i menhā dirler bu da başka ırmaķa şebih bir arıdır toğrı münüfe aķar varur aña dökilür ⁰⁸ ammâ halıçü'l-āhire bu halıç cümleden adīmdür ve halıç-i hākimī dimekle marūfdur bunu kesen münüf şehrinde ⁰⁹ sākin olup anı taht-gāh idinen mısır pādişāhlarınıñ adīmlerinden

tütüş bin mâliyâ adlu pâdişâh-ıdı ¹⁰ bu ol pâdişâhdur ki ibrahîm paygâmbar Óaleyhi's-salavat ve's-selâm mısra anuñ zamânında geldi ve hâzret-i ¹¹ ibrahîmüñ hatunı sâre hâzretlerini ellerinden almağ istedi ve âhir anlara ismâÓıl paygâmbar Óaleyhi's-selâm ¹² anası hâcer ana hâzretlerini virdi hîkâyet yuğaruda geçmişdür bu halıci asılda hâcer hâzretleri hâtırâ için ¹³ kesdürmiş-idi ol zamânda her yıl bu halıç içinden buğda-y-ıla ve sâyir húbübât-ıla niçe gemiler yükletdürüp ¹⁴ ciddeye gönderürdi bu tariğle vilâyet-i hîcâzı niÓmete ğarğ iderdi baÓde-hu kürür-ı aÓvâm-ıla bir zamân ¹⁵ bu halıç battâl oldu aña degin ki iskender bin fileboşdan soñra rûm pâdişâhlarından enderumanüs ¹⁶ adlu pâdişâh ki ilya dimeg-ile maÓrûfdur anı yiñiledi kemâ-kân anda ğulzüm deñizine cidde cânibine ve ğarbıye ¹⁷ gemiler işledi hîcâz memleketine vâfir terekeler gitdi bu olduğı târiğ-i hicretten dört yüz yıl öñürdü- ¹⁸ yidi soñradan gine harâb oldu aña degin ki Óamrû bin el-Óâs hâzretleri vilâyet-i mısra feth itdi ¹⁹ zıkr olınan halıç hâzret-i Óamrû rağıyallahu Óanh emri-y-ile gine açdı tekrâr yiñiledi ol vağt aña ²⁰ halıç-i emirü'l-mü'minîn diyü ad tağdılar anlar eyyâmında turmayup bu halıçden gemiler işlerdi eski mısrdan ²¹ bañr-ı ğulzüm kenârında şimdi süveys didükleri yirde ol zamânda maÓmür olan ğulzüm adlu şehre anuñ içinden gemiler varur **133B** ⁰¹ gelürdi nil suyu orada varur ğulzüm deñizine dökilürdi soñradan târiğ-i hicretüñ yüz ⁰² ellisinde halıfa ebü caÓferi'l-mansûr bu halıci yumdurdı şimdi vilâyet-i mısrdan yiri bellüdür baÓzı Óalâmeti ⁰³ mevcüddur yine açılmağâ ğâbildür dirler nite ki yuğaruda dañı aÓyân ve beyân olınmış-ıdı ammâ halıç-i ⁰⁴ beñrâbj el-menhâ bu halıç târiğ-i hicretüñ biş yüz altısında kesildi efđal ibn emirü'l-cüyüş adlu bir beg ⁰⁵ kesdürdi ki aşağada kim-idügi zıkr olınur anuñ emri-y-ile aña mübâşir olan ebü el-menhâ bin şaÓyâ ⁰⁶ adlu bir yahüdü-y-idi ehli olmağın ol üzerine turup kesdürmiş-idi anuñçün bu adla ⁰⁷ meşhür oldu ammâ halıç-i nâsirî bunı târiğ-i hicretüñ yidi yüz yigirmi bişinde muhammed bin ğalāvun ⁰⁸ kesdürdi nite ki yirinde zıkr olınur bâb ⁰⁹ arz-ı mısrdan olan ihrâm binâlarınuñ beyânındadır ki eÓâcib-i dehrdendür vilâyet-i mısrdan ihrâm dimekle ¹⁰ maÓrûf çok Óatığ ve ğadîm binâlar vardur husûsâ buşayr nâhiyesinde ziyâdedür ¹¹ ve bunlarıñ baÓzı büyükdür baÓzı küccük kimi taşdan yapılmışdur kimi balçığdan ammâ ekşeri taşdandır ve kimi ¹² ayak ayak yapılmışdur ve kimi dümdüzdür ve her birinüñ aşağası inlü ve murabbaÓ ve yuğarusı gitdükce divşürilmiş ¹³ ince ve sivridür evâyilde mısra şehri ğarşusunda cize şahrâsında çok küccük hiremler var-ıdı sultân ¹⁴ şalâha'd-dîñ yüsuf bin eyyüb mısrdan pâdişâhken ğarağuş adlu bir maşlahat-ğüzâr begi var-ıdı aña emr ¹⁵ itdi anları yığdı taşıyla hâliyâ mevcüd olan mısra ğalÓasını ve mısra şehrini muñğt olan sūrî ¹⁶ ve cizde olan ğantaraları yapıdı zıkr olınan ihrâmlarıñ ulusu ki şöñre-i halk-ı Óâlem ve

mütehâyyir-i nażar-ı ¹⁷ beñi-âdemdür şol üç ihrâmlardur ki eski mısır karşıusunda çize şahrâsında ile'l-ân üçi de kıyımduır ¹⁸ ve her biri irâqdan bir kıara tađ gibi görinür huşûsâ anlardan ikisi ki ol birinden büyükdür bunlaruñ ¹⁹ ne vađt yapılduğları ve bunları yapan kimlerdür ve niçün yapıldılar bunlarda tevârîh ehlleri ihtilâf ²⁰ eylemişlerdür ve bunlar bâbında birbirine münâkıż çok söz söylemişlerdür ekşeriyyâ bunları şeddâd bin Óâda ²¹ nisbet idüp ol yapmışdur dirler ammâ kıbt buña inkâr ider bizüm sihrümüz kuvvetinden Óâd kıavmı **134A** ⁰¹ mısır vilâyetine kıadem baśmamışdur belki bunları tûfândan evvel emsus şehrinde ki şimdi mısır-ı kıadım ⁰² didükleri yirdür sâkin olan pâdişâhlardan sūrîd bin sehlük bin şiryâk bin yümîdün ⁰³ bin tedresân bin hûsâl yapıdı ki yukarıda ahvâlî kıizr olınmışdur bunları yapılduđunuñ ⁰⁴ sebebi bu-y-ıdı ki tûfândan üç yüz yıl evvelden bu sūrîd şâh vâkıÓasında görđi yir içindeki ⁰⁵ ehli üzerine başı aşığa geldi halk yüzleri üzerine sürini sürini kıaçarlar ve gökden yılduzlar ⁰⁶ turmayup aşığa dökilür baÓızı baÓzına tokınur aralarından kıor kıulu âvâzlar peydâ olurdı vâkıÓayı ⁰⁷ göricek halkdan şakladı hiç bir kimseye divedi ve bunu mu kıarrer bildi ki Óâlemde bir Óâkıım emr peydâ ⁰⁸ olur ve bir ulu hâdişe kıopar henüz bu vâkıÓa fikrinde-y-iken bir zamândan dañı yine vâkıÓasında ⁰⁹ görđi gökden ađ kıuşlar gibi kevâkıb-i şâbite yire indi ke'enne-hu halkı kıaparlardı Óâkııbet halkı iltüp ¹⁰ iki tađ arasına şakladılar tağlar halkuñ üzerine kıapandı ve nûrânî yılduzlar tundu Óâlem kıarañu ¹¹ oldu sūrîd şâh kıor kıuyla uyhusından uyandı âyîn-i bâtıllarınca vardı heykel-i şemse girdi ¹² zırâ güneşe tapardı öninde tazarruÓ idüp yüzün toprağa sürdi ve vâfir ağlayup inledi ¹³ şabâh olduğı gibi buyurdı cümle mısırda olan baś baś ulu kâhinleri bir yire cemÓ eylediler tamâm ¹⁴ yüz otuz nefer kâhinler-idi anlar-ıla meclis-i hâs idüp halvet oturdı evvel ve âñir görđüđü ¹⁵ vâkıÓaları anlara söyleyüp taÓbîrini sordı ittifağ-ıla anları bir emr-i Óâkıım olmağa yordılar ¹⁶ cümleden ulu ve bilülüsine kıalıımün sâñir dirler-idi ayağın turup pâdişâhlaruñ vâkıÓaları ¹⁷ kıolayına olmaz kıaderleri Óâkıım olduğı gibi anlaruñ vâkıÓaları dañı elbette bir emr-i Óâkııme delâlet ider hele ¹⁸ ben de pâdişâha bir vâkıÓa hikâyet ideyin egerçi ol vâkıÓayı göreli bir yıldur ammâ şimdiye değin ¹⁹ anı kimseye divedüm pâdişâha söyleyin meger bir gece vâkıÓamda görürin emsus şehrinuñ menârı ²⁰ üzerinde sizüñle ikimiz oturur-ımuşuz nâ-gâh görđük yukarıda gök yirinden oynayup kıopdı ²¹ üzerümüze aşığa uçdı baśumuza yağın olıcağ üzerümüzde bizi içine almış bir kıubbe gibi **134B** ⁰¹ oldu siz ellerüñüzi göge kıaldurmuşduñuz bu ešnâda görđüm yılduzlar üzerümüze dökildi ⁰² dürlü dürlü süreter-ile aramuza kıarışdı halk sizüñ sarâyüñuzuñ etrafında yığılıp feryâdla sizden ⁰³ meded isterler-idi siz turmayup elüñüzi yukarı duÓâya kıaldururduñuz hattâ elüñüzi baśuñuza ⁰⁴ ber-â-ber idüp baña sen de böyle it

diyü buyururduñuz ikimüz de tamām havf ve haşyet üzre-y-idük ⁰⁵ bu hâlda gördük gökden bir kapu açıldı içinden bir nūr zâhir oldu üzerümüze güneş toğdı ⁰⁶ biz güneşden istimdād iderdük ol bize hitâb idüp qorqmañ gök yine yirine varur dirdi ⁰⁷ qorquyla uyandum gine uyudum bu defŴa görürin emsus şehri içinde olan halk-ıla ⁰⁸ başı aşığa geldi putlarımız turdukları yirlerinden başları aşığa dökülürler-idi bu hâlda gördüm ⁰⁹ gökden niçe kimseler indiler ellerinde demürden çomaqları var-ıdı halkı anlar-ıla dögerler-idi ben anlara ¹⁰ niçün böyle idersiz didüm anuñçün ki halk kâfir oldılar ilâhlarına tapmazlar gayrıya taparlar dirler-idi ¹¹ ben de yâ bunlardan halâs oluru var mıdur belı şol ki bu belâdan halâs olmağ ister gemi şâhibine ¹² ulaşı görsün dirler-idi bu qorqlar-ıla tekrâr uyandum artuğ gözüme uyqu gelmedi didi sürîd şâh ¹³ bunu işidicek kâhinlere gelün Ŵilm-i nücüm qavâŴidince kevâkibün irtifâŴın tutuñ görelüm Ŵâlemde ne ¹⁴ hâdişe var didi didügi gibi itdiler ol bâbda ziyâde te'emmül ve tefekkürle hezâr istikşâ ve tettebbuŴ eyledükden soñra ¹⁵ cümlesi tûfân emrine hûkm itdiler ve tûfândan soñra esed burcından bir od çıkar götüri Ŵâlemi yağar ¹⁶ didiler sürîd şâh görüñ bu âfetler bizüm diyârumuza dañı olur mı yoħsa baŴzı diyâra mı maħsûsdur ¹⁷ didi görüp belı bu âfetler Ŵâmdur bizüm diyârumuzda dañı olur ekşeri bilâdumuzu şualur niçe yıllar ¹⁸ arz-ı mısır harâb yatur didiler sürîd şâh gine görüñ diyârumuz bir dañı açılır mı yoħsa ebedi şü ¹⁹ altında qalır mı didi yoğ ebedi şü altında qalmaz yine açılır kemâ-kân maŴmür olur didiler sürîd şâh ²⁰ bundan soñra ne olmağ görünür didi kâhinler mısır vilâyetine bir pâdişâh qaşd ider mısır ehlin kırar mâlların ²¹ alur didiler bundan soñra nolur didi mısra nil tarafından bir qavm gelür arâzi-i mısruñ ekşerine hûkm **135A** ⁰¹ ider didiler bundan soñra ne olur didi nil suyu kesilür arz-ı mısır ehlerinden hâli qalır diyüp ⁰² nücüm delâletince bu ahkâmı söylediler sürîd şâh kâhinlerden bu cevâbları alduqdan soñra hemân te'hîr ⁰³ itmeyüp ihrâmlaruñ binâlarına emr eyledi aña şürüŴ itmelü olıcağ evvel buyurdu taş maŴdenlerinden ⁰⁴ ulu ulu direkler kesüp ve Ŵağim mermerler biçüp ve arz-ı mağribden qurşunlar çıkarup ve üsvân nâhiyesinden ⁰⁵ şâqil ve kebîr qara taşlar ihzâr itdiler zıkr olınan taşlar yirlü yirlerinde kesilüp biçilüp ⁰⁶ yonilup düzilüp binâya qomağa tamām her biri yaraduğı gibi anları ihrâm yapacaqları şimdi ⁰⁷ ihrâmlar olduğı yirlere getürmelü olsalar bu emre mübâşir olanlaruñ ellerinde üzerinde baŴzı yazular ⁰⁸ yazılmış şâhifeler var-ıdı ol şâhifeyi alup gidecekleri taşa bir kerre çalarlar-ıdı ⁰⁹ her qanqısına çalsalar defŴi turduğı yirden qalqar tamām yüz oğ atımı miğdârı yir sıçrar yapılacağ ¹⁰ ihrâma toğrı varur bir yirde düşerdi tekrâr aña ol şâhifeyi bir dañı çalarlardı yine ¹¹ evvelki gibi bir dañı sıçrardı düşerdi murâd olduğı yire gelince her taşı bu tarikle getürürler-idi ¹² sihr ve tılsımâtları Ŵilmi qavâŴidince bir Ŵamel-idi iderler-idi zirâ ol

Óažim ve kebİR taşlar ki hiremlerüñ binālarında ¹³ vardur anları görenler bilürler ki bunıñ gibi bir sebebi olmayınca anlaruñ bir yirden bir yire getirilmege ¹⁴ kabiliyyetleri yokdur her ne deñlü şānāyiŎ ħarc olunursa ħayvānāt çekmeg-ile gelecek taşlar degildür ¹⁵ ve'l-ĥāsıl cümle ālāt ve esbāb ve ħevāyic ve mühimmātı tedārük olup vech-i meşrūĥ üzre taşları ¹⁶ yirlü yirlerine getirildükden soñra sūrİd şāhuñ emriyle ibtidā sābİkā zİkr olınan üç Óažim ¹⁷ ihrāmlar bināsına bünyād urdılar ki biri hirem-i şarqİ ve biri hirem-i ğarbİ ve biri hirem-i mülevvendür ve bināların ¹⁸ daĥı bu tarİkle iderler-idi ki evvel bir taşı yirine uzadı yatururlar yir yir anı oyarlar üzerinde degirmen ¹⁹ taşı büyüklüğü bir niçe göbekler iderler dönüp ol göbekler üzerlerine demürden yoğun ve muĥkem ²⁰ igler berkidürler baŎde-hu ol göbeklere muĥāzİ yirlerinden yir yir ol göbekler dāyiresince oyulup ²¹ çuĥurlar idilmiş ve çuĥurlar içinde yir yir ol igler muĥābelesinde delükler delinmiş evvelki taş büyüklüğünde **135B** ⁰¹ bir ulu taşı daĥı getirüp uzadısına evvelki taş üzerine ħaparlar şöyle ki altındağı taşda olan ⁰² göbekler-ile igler bu üstine ħonan taşuñ çuĥurlarına ve çuĥurlarında olan delüklere muĥkem rāst gelüp ⁰³ geĥer ol iki taş birbirine gereğı gibi oturuşup tamām yaĥışur aralarından şu sızmaz-ıdı andan vāfir ħurşun ⁰⁴ getirüp ol çuĥurlaruñ kenārlarına dökerlerdi şöyle ki varur delüklerün daĥı boş olduğı yirlerine ⁰⁵ tolardı ol iki taşuñ arasını muĥkem kined iderdi ve bi'l-cümle her ihrāmı tā esāsından bu vechle yapup tamām ⁰⁶ itdiler ve her birinüñ ħapusını ħırĥ arşun aşāğı yir altında eylediler ve cümlesinüñ ħapusını belürsüz itdiler ⁰⁷ şöyle ki her birinüñ dİvārı dibinden ħapusına irince yir altında zİkr olınan miĥdārı ħazmaĥ gerek ki ⁰⁸ bir bināya irile ve andan ħapusına girile ve bu hiremlerün her birinüñ yir yüzinde yüceliklerini mālİkİ zİrāŎla ⁰⁹ yüz zİrāŎ itdiler ki şİmdiki zİrāŎ-ıla biş yüz zİrāŎ olur ve her cānibinüñ dōrt dİlİŎından her ¹⁰ dİlİŎını mālİkİ zİrāŎ-ıla yüz zİrāŎ idüp yuĥaru gitdükce ħarşu dōrt yanından bināsını dİvşürdiler ¹¹ yuĥarusını aşāğasından varduĥca insüz iderler-idi giderek toruĥını inceldüp āĥir depesinüñ ¹² sathında taĥmİnā sekiz deve çökecek miĥdārı şuffede her birini tamām eylediler ibtidā binālarını urnalı olıcaĥ ¹³ sūrİd şāh emriyle memleketinde olan cümle ĥükemā cemŎ olup bir saŎd vaĥt İhtiyār İtmİşler bünyādların ¹⁴ ol vaĥtda bıraĥmİşlar-ıdı vaĥtā ki murādlarınca üçi de tamām olup binālarından ferāĥat olındı buyurdi ¹⁵ başından ayaĥına deĥin bilā-teşbİh kaŎbe tarafında anları mülevven ve mūnaĥĥaş dİbā bezleriyle ördiler ve anlar için ¹⁶ etraf-ı vilāyetinde nidā-yı Ŏām itdürüp bir ulu bayram eyledi eli altında olan cümle ĥalāyİĥ ĥāzır oldılar ¹⁷ gelüp her birini temāşā idüp üzerlerine şaĥular şaĥdılar oralarda niçe ĥün hezār yimeler içmeler ¹⁸ eylediler baŎde-hu sūrİd şāh buyurdi hirem-i ğarbİde levn levn berk taşlardan otuz ulu maĥzenler idilmiş-idi ¹⁹ anları emvāl-ı firāvān-ıla ve nefİş

cevherlerden düzilmiş envâ'ı temâşil ve taşâvirle ve fâhîr demür âlâtıyla ²⁰ ve igeye gelmez demürlerden düzilmiş silâhlar-ıla ve dürilür бүkilür uvanmaz muşanna'ı sırça kıablar-ıla ve niçe ²¹ Óacâyib ve ğarâyib tılsımât işleriyle ve hindî ve ğayr-ı hindî hezâr edviye-i müfredât-ıla ki anlara Óaķaķır **136A** ⁰¹ dirler ve anlardan düzilmiş niçe terkîbât-ı nâfi'âyıla ve esnâf-ı semüm-ı kıātîle-y-ile bunlardan ğayrı niçe dürlü ⁰² esbâb-ıla daħı mâl-â-mâl ve kimi altundan kimi ğümüşden felek kıubbeleri resminde kevâkibiyle niçe kıubbeler daħı ⁰³ işledüp bunları ve ataları dedeleri düzdürdüķleri hezâr temâşili ki zu'üm-ı fâsidlerince anlara tapmağ-ıla ⁰⁴ kevâkibe taķarrüb iderüz diyü mülhâza iderler-idi anları ve bunlardan ğayrı kendü zamânına gelince Óilm-i nücum üstâdları ⁰⁵ kevâkib-i şâbitenüñ kevninden ve felek çarhlarınıñ devrinden Óâlemde vaķt vaķt ne emr hâdiş olur ⁰⁶ ve kendüler Óasrına deĝin ne hâdiş oldu ve zamân âhir olunca arz-ı mısra kimler hüküm iderler bu mecmû'ı bilmek ⁰⁷ husûsında urduķları târiħ için işledüķleri Óacâyib ve ğarâyib işleri hezâr fâyideler için ⁰⁸ müddeber şular-ıla memlü niçe žurûf ve âlâtı sâyir bunlara beñzer çok dürlü nesneleri daħı bir yire cem' idüp ⁰⁹ emr itdi kıamusını ğetürüp hirem-i şarķi içine kıodılar andan emr itdi ğeçen pâdişâhların ğesedlerini ¹⁰ envâ'ı dürlü mermerlerden ve ğeçmiş meşhür ulu kâhinlerin meyyitlerini kıara şavvân taşından tâbütlar içine ¹¹ kıoyup anlardan her kâhinün kıtâbını ki içinde kendü zamânında işledüķi umür-ı ğariibe ve şanâyî'ı Óacıbesi ¹² ne-y-idi ve anuñ şiret ve şüreti niçe-y-idi ve havâdişden kendü zamânına gelince ne olmuş-ıdı ve anuñ ¹³ re'yince âhir zamâna deĝin ne olsa ğerek hep yazılmış-ıdı şâhibi-y-ile tâbütlar içine bile kıoyup ¹⁴ bu zıkr olınanları üçünci mezkûr hirem-i mülevven içine kıodılar ve bu hirem-i mülevvenün dıvârlarında her şanî'at ¹⁵ ehlinden bir kimse şeklinde niçe şanemler ve şüretler düzdürüp bir yirde kıodurdu ki her birine niçe ¹⁶ tılsımât olunmuş-ıdı turduĝı yirde elleriyle şanî'atın işlerdi ki ğörenler ol şanî'ata andan ta'olım ¹⁷ ala öĝrene-y-idi bu mertebe-y-ile daħı kıomayup dıvârlarında her şanî'at niçe işlenür ve anuñ âlât ve esbâbı ¹⁸ nicedür cümlesin emr idüp yazdurdı belki der ve dıvâr ve saķfından ve direklerinden hiç bir yir kıomadı ¹⁹ yazular-ıla toldurdu ve anlarda şol ĝizlü ve müşkil Óilmeleri ki mısır ehli bilirüz diyü da'vâ iderler ²⁰ sihr ve tılsımât ve neyrencât ve hendese ve nücum ve kıımyâ ve şımyâ Óilmeleri ĝibi kıamusını bile derc itdürdü ²¹ ve bi'l-cümle envâ'ı Óulümdan hiç bir Óilm ve esnâf-ı şanâyî'iden hiç bir şanî'at kıomadı ki anı bu hiremde **136B** ⁰¹ yazdurmaya ve resm itdürmeye andan soñra kevâkibe taķanların kevâkib yolına virdüķleri mâlları ve kâhinlerin ⁰² cümle mâllarını ki şaĝısa gelmez-idi ve anların hâdd ve hâsrını hâķ sübhâne ve te'âlâdan ğayrı kimse bilmez-idi bir yire ⁰³ cem' itdürüp bunların daħı cümlesin anda kıodurdu andan zıkr olınan üç

hiremlerden her birine cinlerden bir hazine-dār ⁰⁴ koyup üzerin bir dürlü tılsımātla bağladı hirem-i ğarbınüñ hâfızını bir saruşın Őuryān cin oğlanı itdi ki ağzında ⁰⁵ hınzır azuları gibi büyük azuları olup hemişe çevre yanını tolaşur yad ayağdan hıfz iderdi dirler ki ⁰⁶ gāhı anı bu hirem hâvâlîsin çegzinürken görürlerdi ve bu hiremüñ tılsımını bir berk cezaŐ taşından ki cezŐ ⁰⁷ bir taşdur yemende Őaķıķ maŐdeninde olur bir Őaźim şanem itdi ki hiremüñ ğapusında dikilüp tururdu ⁰⁸ elinde hârbe şeklinde bir silâh tutardı ve başı ucında başına yakın yirde büyük yılan idilmiş-idi ⁰⁹ kıvrılıp yaturdı her ne kimse ki taşradan hirem içine girüp içinde olanlardan birini almağa ğaşd ¹⁰ itse defŐi ol afŐi kıvrılıp yatduğı yirden oğ gibi atılır gelür muhkem ol kimsenüñ boynına tolaşur ¹¹ anı boğar öldürürdi hirem-i şarğınüñ hazine-dârını bir Őuryān ve hânâ cin Őavrata itdi ki bunun daħı ¹² anuñ gibi ağzında büyük azu dişleri olup hirem çevresin tolanurdu ol araya gelene ulaşmağ ¹³ istese aña görünür nâz ve şive idüp yüzine güler anı kendüye çeker yakın geldüği gibi yiliyle çalup yıķar ¹⁴ Őağlını alur hâyran iderdi ve bu Őavrata öyle vağtlarında ve gün tulunduğı zamānlarda hirem çevrelerin tolanurken ¹⁵ niçe kerre görmişlerdür dirler ve bu hiremüñ tılsımını ağ-ıla ğaradan mürekkeb yine cezŐ taşından bir alaca şanem ¹⁶ itdi ki anuñ başında iki açuğ ğorğunç gözleri var-ıdı kendüsi bir kürsü üzerinde otururdu ¹⁷ bunun da bilesince hârbe şeklinde bir yarağı var-ıdı her ğaçan aña bir kimse bağsa defŐi anuñ tarafından bir ğorğulu ¹⁸ âvâz işidürdi fi'l-hâl yüregi ğopar ve ödi şıdar yıķılır ölürdü ve hirem-i mülevvenüñ hâfızını şüfî ¹⁹ şeklinde bir ğoca cin eyledi ki kenşâlar micmeri gibi bir micmeri var-ıdı anuñla her dâyim hireme buhür virürdü ²⁰ dirler ve bu hiremüñ tılsımını bir dıvâr içinde beht taşından ⁸¹ bir küccük şanem itdi ki aña her kim bağsa ²¹ hemjin ol şanem anı kendüye çekerdi ol kimse defŐi varup aña şöyle yapışı ğalurdı ki andan **137A** ⁰¹ ölmeyince ayrıtlaşmaz-ıdı ve sūrîd şâh anlarda cinlerden bu hazine-dârları taŐyün idüp zıkr olınan tılsımları ⁰² bağladuğdan soñra her şanemüñ içini cinler-ile toldurdu anları Őilm-ile teşhîr itmişdi her birinüñ üzerine anlardan ⁰³ müvekkeller ğodı ve bunlar için bildüği üzre niçe ğurbânlar kesdi ve münâsib buhürlar virdi ki anlara ⁰⁴ varmağuñ tarıķın bilmeyen kimseden ğayrı kimseler bulmaya ol tılsımları açmaya ve ğıbtîlerden baŐzı ⁰⁵ kitâblarında şöyle zıkr iderler ki bu ihrâmlaruñ üzerlerinde taşlar üstinde baŐzı kelimât ⁰⁶ yazılıdur ki Őarabca maŐnaları budur ⁰⁷ *أَنَا سَوْرِيْدُ الْعِلَادُ نَبِيْتُ هَذِهِ الْأَهْرَامِ فِي وَقْتِ كَذَا وَكَذَا* ⁰⁸ *وَأَتَمْتُ بِهَا عَمَلِي سِتِّ سِنِينَ قَرَأْتُ بِهَا بَعْدِي وَرَعِمْتُ بِهَا شَيْءٌ نَبِيْتُهَا فِي سِتِّ سِنِينَ* ⁰⁹ türkçe hâsıl-ı maŐnâsı ben

⁸¹ hacir-i beht bir ağ ve berrâķ küccük taşdur ki âdem miğnâfîsidur âdem anı görse bi-ihtiyâr aña gülmek Őâriz olur ve murâd idindüği nesne hâsıl olur

sürîd şâhın ki bu ihrâmları şunuñ gibi şunuñ gibi vaqtlarda yapdum ve ben ¹⁰ bunlaruñ binâsını altı yılda tamâm itdüm şol kimse ki benden soñra gelür kendüyi benüm gibi pâdişâh olmağ ¹¹ zuÖmın eyler hüneri var-ısa bunları altı yüz yılda yıka bilsün hâlbuki yıkmağ yapmağdan âsândur ve ben ¹² bunları tamâm idicek üzerlerin djbâ-y-ıla örtdüm ol er olsun hâsîrle örtebilsün dimekdür ¹³ ve kütüb-i tevârihüñ baÖzında eydür sürîd şâh bu hiremlerden gayrı bunlaruñ cânib-i cenübîsinde vilâyet-i ¹⁴ mısrdan beyne'l-cebeleyn didükleri yirlerde üç murabbaÖ fışkıyyeler binâ itdi ki her biri bir Öažım göl-idi nil altından ¹⁵ anlara şu koyılmağa vâsiÖ yollar ve deriñ karızler itdürmiş-idi şimdi dañı vilâyet-i mısrdan behnisâviyye ¹⁶ nâhiyesinde buhayre dimeg-ile maÖrûf baÖzi göller vardur ol fışkıyyeleruñ âşârındandur dirler ammâ zamân-ı ¹⁷ evâyilde her birinüñ çevresi bir gün bir gicede tolaşılmaz-ıdı şimdi bu miğdâr degildür soñradan ¹⁸ çevrelerinden niçe yirleri örtildi dirler ve sürîd şâh ol fışkıyyeleri sâbıkâ zıkr olınan üzre ¹⁹ vâkıÖasında gördügi nâ-gâh od tûfânı ola diyü qorqup anuñ tedârüki için itmiş-idi nite ki ²⁰ hiremleri şu tûfânı olmağ ihtimâliyle qorqup itmişdi hikâyet ²¹ olınur sâbıkâ zıkr olındügi üzre me'mün halîfa mısra gelüp hiremleruñ birisini açduğdan soñra **137B** ⁰¹ anuñ açduğı gedükden ol hirem içine niçe yıllar halk girürler çıkarlar-ıdı ol yıllardan birisinde ⁰² ittifâğ yiñi yitişmiş baÖzi ceriçe yigitlerden yigirmi nefer kimseler ittifâğ itdiler ki ol gedükden hireme gireler yâ budur ⁰³ nihâyetine degin varalar içinde ne vardur göreler ve yâ budur ol yolda helâk olalar bu ittifâğ-ıla yimekten ⁰⁴ içmekden kendülere yitecek miğdârı nesne alup ve ip ve mûm ve od ve sâyir bunuñ emşâli kendülere gerek ⁰⁵ olacağ nesnelerden vâfir götürdiler baÖde-hu cümlesi varup hireme girdiler içinde yir yir tayıncağ yirler ⁰⁶ var-ıdı düşe tura içinde bir zamân gitdiler yollarında tavşancıl kuşları deñlü yarasalara uğrarlar-ıdı ⁰⁷ yolların çelüp geçerler-idi anlardan qorınurağ giderler-idi giderek bir yire irişdiler ki andan turmayup ⁰⁸ bir sovuğ yil eserdi aña qarşu gidelüm didiler çerâğları söyindi tekrâr od yaqup sırça kandillere ⁰⁹ kodılar ol yile qarşu gitdiler bir hâlî kâÖa içinde bir kuyıya irişdiler bildiler hikmet ol kuyı içindedür ¹⁰ içine girmek istediler kâdir olmadılar âhir içlerinden birinüñ biline ip bağlayup kuyı içine şarkıtdılar ¹¹ az gitmedin gördiler kuyı anuñ üzerine qapandı yoldaşları anı yuqaru çekdiler çıkarmağa kâdir ¹² olmadılar çekdüklerince yuqarudan işidürler-idi aşağada ol kimsenüñ kemükleri çatır çatır ¹³ kırılırdı bu ešnâda nâ-gâh bir qorqulu âvâz işidüp anuñ qorqusından bi-ihtiyâr yüzleri ¹⁴ üstine düşdiler âhir dönüp kaçmağ ve taşra çıkmağ istediler geldükleri yola yuqaru ağıdılar ¹⁵ baÖzısı yolında olan tayıncağ uçurumlardan tayınup aşağasına uçdı helâk oldı bâkı qalanı ¹⁶ taşra çıkıldılar şaşduklarından çıkdukları yirde oturı vardılar ki kendüleri tedârük ideler ¹⁷ hiremüñ

yanı-y-ıdı başlarına gelen ahvālī taŖaccüb idüp otururken nā-gāh gördiler ortalarında yir yarıldı ¹⁸ kuyıya ŗarķıtduķları yoldaşlarını dirile taşra bıraķdı bir hāl-ıla ki turmayup ŗadılar bir ¹⁹ dürlü bir dille baŖzı söz söylediler ki ne dir añlanılmaz-ıdı ol sözün elfāzını ezberlediler ŗoñra ²⁰ bilenlerden ŗordılar meger maŖnāsı kendüye müyesser olmaya hāķ nesne taleb idenün hālī ve cezāsı budur ²¹ dimeg-imiş bunı didükden ŗoñra fi'l-hāl yıķılıp cān virdi yoldaşları meyyitin götürüp gitdiler halk **138A** ⁰¹ içinde haberleri ŗāyiŖ oldu anları ol zamānda mısra hūkm iden öñine iletdiler mācerālarını ⁰² bi'z-zāt kendülerden ŗordı taķrır olınan üzre aña hīkāyet itdiler ve yine bundan ğayrı ⁰³ hīkāyet olunur ki bir zamānda dañı bir āher tāyife bu hireme girdiler ⁰⁴ aşığa dibine irdiler dört yanını gezdiler öñlerine bir yol geldi aña düşüp gitdiler bir hāvz ⁰⁵ şeklinde yire irdiler ki içinde az az ŗu tamlardı içinden gine aķar giderdi aslı nedür bilmediler ⁰⁶ oradan geçdiler murabbaŖ dıvārlu ev şeklinde bir yire irüp gördiler dıvārlarınun bināsı ŗırf ⁰⁷ uvacuķ murabbaŖ taşlardan ammā her bir taşı be-ğāyet hūsn ve letāfetde içlerinden birisi dıvārdan ⁰⁸ ol taşların birin ķopardı ağzına atdı defŖi yilden ķulağı kapanmalu oldu kendüye cebr ⁰⁹ idüp bu hāla ŗabr itdi ol taşı ağzından çıkarup yabana atmadı oradan dañı geçdiler ¹⁰ bir yire dañı irdiler ki bir Ŗaķım mağāraya beñzerdi gördiler içinde sikkelenmiş bi-nihāye altunlar ¹¹ var ķıyās itdiler her altun miķdārda biñ mişķāl var-ıdı andan bir miķdār aldılar artuķ turduķları ¹² yirden hāreketē ķādir olmadılar zarūrī alduķların gine bıraķdılar yolları açıldı dañı ilerü yürüdiler ¹³ ŗuffe gibi bir yire dañı irdiler ki anda yeşil taşdan bir ķoca ŗüreti var-ıdı öñine oķur ¹⁴ oğlanuķlar şeklinde nice küccük timşāllar ķonmuş-ıdı ke'enne-hu ol ķoca muŖallim-idi anları ¹⁵ oķudurdu burada dañı baŖzı esbāb ve emvāl var-ıdı bunlardan dañı bir miķdār nesne aldılar ¹⁶ kemā-kān burada dañı turduķları yirde ķurıyı ķalup aslā hāreketē ķādir olmadılar zarūrī bunı da ¹⁷ yirine bırağup yola revān oldılar giderek bir ķapusu bağlu eve irdiler içinden vāfir ķorķulu ¹⁸ āvāzlar ve ğavğālar ğalebeler gelürdi aña muķayyed olmayup oradan da geçdiler bir murabbaŖ eve irişdiler ¹⁹ içinde gördiler bir yeşil direk üstinde bir dürlü bir cevherden bir horūs timşālī var iki gözleri ²⁰ ķerāğ gibi yanar nūrı-y-ıla ol ev içi rūşen olmuş aña yaķın varduķları gibi bir ziyāde ķorķulu ²¹ ŗāyha-y-ıla ötüp iki ķanatların birbirine ķaķdı andan ķorķup oradan da geçdiler aķ taşdan **138B** ⁰¹ düzilmiş bir timşāla irdiler ki başı aşığa bir Ŗavrat ŗüreti-y-idi iki yanında taşdan iki arslan ⁰² var-ıdı ke'enne-hu ol timşālī yutmaķ isterler-idi orada bir zamān turup ŗerrinden halās için bildükleri ⁰³ üzre baŖzı ğarāyim oķıdılar turıraķ bir miķdār yüzleri gözleri öğrendi oradan da geçdiler giderek öñlerinde ⁰⁴ bir aydıñlık żāhir oldu aña ķarşu gitdiler bir ağzı açuķ delüğe irdiler ki ķapusunda ķara taşdan iki timşāllar ⁰⁵ var-ıdı her biri elinde mızrāķ

şeklinde bir yarağ tutardı ġarāyim oġmağ-ıla anlardan dağı selāmetlığla geçüp ⁰⁶ ol delükden taşra çığdılar gördiler dünyā yüzidür öñlerinde bir toğrı yol var ol yola düşüp gitdiler ⁰⁷ tamām bir gün yürüdiler taşradan ol yol anları yine ihrāma girdükleri delük dibine getürdi bundan bildiler ⁰⁸ ihrām içinde bir günlük yol yürümişler buña ġayrān olup oradan yirlü yirlerine tağıldılar bunu ⁰⁹ irdüklerine söylediler il içinde tamām şāyiŖ oldu andan pādişāh ġulağına degdi yezid bin Ŗabdü'l-melik ¹⁰ zamānydı ol kimseleri (getürdüp) bu haberi bi'z-zāt anlardan sórdı vech-i meşrūġ üzre virdiler anlara ¹¹ ādem ġoşdı tekrār vardılar ol çığduğları delügi aradılar ġābil olup bulamadılar niçe gün ¹² ol araları tolandılar nere-y-idügin teşġis idemediler içlerinden ol ağızına taş alan yoldaşları ağızından ¹³ ol taşı çığardı gördi bir ġāyet nefis ağır bahālu bir cevherdür vāfir bahāya satup māl-ı Ŗažim eline ¹⁴ girdi faġir-ī nā-tüvān-iken h^wāce-i tüvānā oldu ve yine bunlardan ġayrı ġikāyet olunur ¹⁵ mısırda aġmed bin tulun pādişāh-iken bir tāyife hiremlerden birine girdiler içindeki evlerüñ birinüñ ¹⁶ bir penceresinde bir ġoġġa çoğan buldılar ol ġoġġa bir muġkem ve muşannaŖ sırçadan-ıdı anı alup ¹⁷ taşra çığardılar gördiler içlerinden birisi yoğ anı aramağ için tekrār içine girdiler gördiler Ŗuryān ¹⁸ çığageldi Ŗaġlı başında degil-idi gülerak kendülere hiç zaġmet çeküp beni aramañ diyüp gine ¹⁹ hiremüñ içine girdi gitdi anı bildiler cin ġapup anlaruñ mekrlerine uğradı andan vāz geçüp ²⁰ taşra gitdiler çığup bu haberi iller içinde söylediler şāyiŖ oldu aġmed bin tulun işidüp ²¹ anlardan ol ġoġġayı aldı ve artuğ hiremlere girmesünler diyü ġalka yasağ eyledi ammā ġoġġa emrinde mütefeġkir **139A** ⁰¹ oldu anuñçün ki cüz' i nesne-y-idi eyā bu ne ola diyüp taŖaccüb iderdi yanında bir ehl-i maŖrifet ⁰² kimse var-ıdı muşāġibi-y-idi elbette bu ġolayına nesne degildür hele getürüñ şū ġoġġayı tartuñ ⁰³ görelüm didi tartdılar veznde mısır rıtlıyla dört rıtl geldi içini suyla toldurup bir dağı ⁰⁴ tartdılar gine veznde kemā-kān ol rıtl ile dört rıtl geldi ne artuğ ve ne eksük sırrı nedür ⁰⁵ bilemediler ve ġoġġayı ġazinesinde ġıfz itdürdi ve yine ġikāyet olunur ⁰⁶ bir zamānda dağı bir büyük kimseler hiremüñ birine girdiler nā-gāġ gördiler öñlerine bir ġara yalıñ yüzlü oğlan ⁰⁷ çığageldi fi'l-ġāl anları bir çoმაğ-ıla döge başladı her çend ki ġaşd itdiler aña muġābele itmege ġādir ⁰⁸ olmayup elinden Ŗāciz oldılar zarüri esbābların dökerek andan ġaçdılar yine hiremden taşra ⁰⁹ çığdılar artuğ içine girmege mecālları olmadı faşl ¹⁰ āgāġ ol zıkr olınan hiremlerüñ ve bürbālaruñ binālarına sebep tūfān ġorġusı olduğına münāsib ¹¹ baŖızılar rivāyet iderler Ŗacem pādişāġlarınıñ ġudemāsından şāġ tahmüreş zamānında tūfān haberi ¹² cihān içre şāyiŖ olup mağrib ġükemāsı pādişāġların tūfān olur diyü ġorġudup anlar da bu vehm-ile ¹³ mısırdağı hiremler gibi niçe ulu binālar yapıdılar ki tūfān ġopıcağ içine gireler diyü diyār-ı Ŗacemde tahmüreşe haber ¹⁴ vāsıl

oldı tahmüreşe bu haber vāsıl olduğu tūfān ıopmazdan yüz otuz bir yıl öñürdi-y-idi ¹⁵ kendü de emr itdi ki taht-ı taşarrufında olan memālikden havāsı latif ve toprağı şahih bir yirde anlar gibi ¹⁶ bir binā yapup diyār-ı Óacem hūkemāsı dağı Óulüm ve şanāyiÓ dünyāda bāğı ıalup zāyiÓ olmamak için cümlesinüñ tarikin ¹⁷ yazup ol binā içinde ıoyalar tā ki tūfāndan soñra ıalan halka andan fāyide ola çok tettebbuÓdan soñra ¹⁸ āhir isfahān memleketinde anuñ gibi bir münāsib yir olup ol tedbiri anda itdiler buña şahiddür ki tarih-i ¹⁹ hicretüñ üç yüzünden soñra isfahān şehri etrafında baÓzı depeler yarıldı içinden niçe evler zāhir ²⁰ oldu ki içleri hezār yük taylorı-y-ıla tolu-y-ıdı ki her tayuñ içi sırf yay tuzı itdükları ²¹ ağaç ıabuıları-y-ıla memlü-y-ıdı üzerlerine ser-tā-ser hatlar yazılmış-ıdı ne hatdur ve ne dildür anları hiç **139B** ⁰¹ bir kimse bilmedi ve oıur hiç bir āhad bulunmadı ve dirler ki tūfān-ı nūh ıopduıdan soñra yir yüzünde su ⁰² altında ıalan maÓmüre-i arzdan hiç baııyie ıalmadı illā diyār-ı Óacemde nehāvend şehri ve arz-ı mısırda ihrāmlar ıaldı ⁰³ ve nehāvend lafzınıñ maÓnāsı aña bu adı ıoyanlar dilince yine evvelki gibi bulundu dimeg-ıdı ve ehl-i tevārihden ⁰⁴ baÓzı sābıķā zıkr olınan iki hiremlerüñ birisi ağadimon ıabrı ve birisi hürmüs ıabrıdur dirler ııbt ⁰⁵ tāyifesi bunlaruñ ikisi de paygābarlardur ammā ağadimon hürmüsden öñdin gelmişdür diyü iÓtimād iderler ⁰⁶ ammā sābiyye re'yince bunlaruñ nübüvvetleri vahy gelmeg-ile degildür belki hadd-ı zātlarında bunlar efrād-ı beşer içinde nüfus-ı ⁰⁷ tāhiredendür sāyir halk gibi degillerdür bu Óālem-i süflinüñ ednās-ı Óalāyıkından kendüleri arıtmışlar-ıdı anuñçün ⁰⁸ mevādd-ı Óulviyyeyle ittiḥād idüp anlardan hāriķ-ı Óāde nesnelar sādır olurdu dirler ve yine baÓzı ehl-i tevārihden ⁰⁹ menķüldur mısır ıarşusunda olan iki ihrāmlarüñ birinde bir hat var-ıdı zamān-ı evāyilde bir ehli bulundu anı ¹⁰ aña oııtdılar türkđ dilince maÓnāsı bu iki hiremler nesr seretānda vākıÓ iken yapıldı dimeg-ıdı ol vākııı hicret ¹¹ zamānına gelinceye değin ḥisāb itdiler sene-i şemsiyye-y-ile tamām yitmiş iki biñ yıl ıııdı ve dirler ki vilāyet-i ¹² mısırda olan ihrāmlar cemÓā on sekiz ihrāmdur üçü gāyet büyükdür ki mısır şehri ıarşusunda ıize sahrāsında ¹³ olanlardur bunlaruñ da ulusınıñ dört diğārınıñ her biri biş yüz zirāÓ olmak ḥisābınca devresi tamām ¹⁴ iki biñ zirāÓdur yüksekliği biş yüz zirāÓdur ve taşlarınıñ bünyādına ıonanınuñ uzunı ve ini otuz ¹⁵ zirāÓ ve ıalıñlıęı on zirāÓdur zāhir arzda olan taşlarınıñ büyüklüği egerçi bu mertebe degildür ammā anlaruñ da ekşeri ¹⁶ fııl cüşşesince vardur ve baÓzılar eydür bu ihrāmlarüñ cümleden büyüği yūsuf paygābar Óaleyhi's-salavat ve's-selām ¹⁷ firÓavnı şehri yanında olan ihrāmdur ki bunuñ devresi tamām üç biñ zirāÓ ve yüksekliği yidi yüz ¹⁸ zirāÓdur ve her bir taşınıñ uzunı elli zirāÓdur ve ḥazret-i müsā salavātullah-ı Óaleyh ve selāmüh firÓavnı ¹⁹ şehri yanında dağı bir Óaıım ve

kebîr ihrâm vardır ve bu dañi hirem-i miydum dimeg-ile ma'ûrûf bir hiremdür bu dañi
²⁰ turduğı yerde bir kıara tağ gibidür bu hirem biş tabakadur ammâ me'mûn hâlıfa
 deldüğü ihrâm ki eski mısır ²¹ kıarşusındaki üç ihrâmlarun biridür kendülerden rivâyet
 olunur anuñ içine girdüm gördüm içinde **140A** ⁰¹ aşıağası murabba'û ve yukarısı
 müdevver bir yüce ve büyük kıubbe var kıubbenün ortasında deriñliğı ⁰² dört zirâ'û
 murabba'û bir kıuyı var âdem aña inse dört dıvârından her birinde bir kıapu bulur ol ⁰³
 kıapulardan girse her bir kıapu bir büyük eve açılır ki içinde beni-âdem meyyitlerinden
 niçe meyyitler var ki her ⁰⁴ birinün üzerinde yüzen artuğ kıat kıat bizden kefenleri var
 tûl-ı zamân ve mürûr-ı a'ûvâm ⁰⁵ ve eyyâmla çürimiş ve kıararmış ammâ içlerindeki
 meyyitlerün ne bedenlerinden ve ne bedenlerindeki kııllardan hiç nesne ⁰⁶ düşmemiş eski
 hâlları üzerine yaturlar içlerinde hiç saçı şakalı ağarmış kıoca yok bedenleri şöyle ⁰⁷ berk
 ve muhkem ki âdem kıaşd idüp çalıssa bir Őuzvların ayıramaz ammâ kıadd ve kıâmetleri
⁰⁸ ve gevdeleri ve sâyir hey'etleri ancak biz kıadar bizden büyük degiller velî tûl-ı Öahd-
 ıla her biri ziyâde yiyilmiş ⁰⁹ hemân kıava dönmiş ve ol kıuyıda dört ev dañi var anlarun
 da cümlesi meyyitler-ile memlû ve içlerinde yarasa ¹⁰ nihâyeti yok âdem ölülerinden
 ğayrı bu evlerde kıum içinde sâyir hâyvânâtdan dañi vâfir hâyvân ¹¹ ölüleri defn
 eylemişler bir ğün anları temâşâ iderken bu hâyvân ölüleri içinde dürüm ¹² dürüm bir
 biz buldum bir arşundan ziyâde-y-idi üzerinden çüriyen eski yirlerin yolup ¹³ atdum altı
 bir sağ berk ağı kettân bizine irişdi kıızıl ebrişimle işlenmiş-idi anuñ dürümünü ¹⁴ açdum
 gördüm içinde bir ölmüş hüdhüd kıuşı sarılı anı bu bizler-ile kefenlemişler-imiş ¹⁵ hiç ol
 hüdhüd kıuşunun yileklerinden bir yilegi dökilmemiş ve bir yünî kıopmamış ve teni dañi
 kemâ-kân sağ ¹⁶ ve sâlim aslâ ne eti çürimiş ve ne kemükleri ğüyâ şimdi ölmüş gibi
 görünür diyü buyurdılar ve yine anlardan ¹⁷ ğayrı ba'ûzılar şöyle rivâyet iderler ki bu
 me'mûn hâlıfa açduğı hiremdeki kıubbede bir kıapu ¹⁸ vardır andan hiremün üzerine
 çıkılır me'mûn hâlıfa zamânında bir kimse ol kıapudan hiremün ¹⁹ yukarısına çıkdı yolu
 anı bir kıçirek kıubbe içine kııkardı ki içinde zeberced gibi bir yeşil ²⁰ taşdan bir âdem
 timşâlı var-ıdı Őayniyle ol timşâlı me'mûn hâlıfaya getürdiler gördi birbirine ²¹
 kıapanmış iki pâre bir âdem kıalıbidur buyurdı birbirinden ayırdılar içinden bir âdem
 cesedi çıkdı ki **140B** ⁰¹ altundan arkıasında envâ'û-ı cevâhirle muraşsa'û bir cebe var-ıdı
 ve ğögsi üzerinde bir kıılıç namlusu ⁰² kıonmuş-ıdı ki aña hiç kııymet yoğ-ıdı ve başı
 ucında tavuğ yumurtası deñlü bir kıızıl ⁰³ yâkıüt taşı var-ıdı ki nâr gibi par par yanar-ıdı
 me'mûn hâlıfa üzerinden bu esbâbı alup kendüyi ⁰⁴ defn itdürdi bunu rivâyet iden ol
 meyyiti içinden kııkardıkları taşdan kıalıbı ben kendü ⁰⁵ ğözüm-ile gördüm târih-i
 hicretün biş yüz on birinde-y-idi ki mısırda pâdişâhlar sarâyının kıapusu ⁰⁶ üzerinde asılı-

y-ıdı diyü hıkāyet ider bundan ğayrı tevārīh ehlinden baŖı mısır urāsı halkından ⁰⁷ ahvāl-ı mısrdan haber-dār ve kütüb-i tevārīh adimesin mütetebbiŖ ıft adlı bir kimseden Ŗöyle rivāyet ider ⁰⁸ ol kimse ben kütüb-i adime-i ahvāl-ı mısruñ birinde gördüm bunu yazmışlar bir avm hürmis deyrinde ⁰⁹ bir abrı azdılar anuñ içinde bir nie at kefene şarılu bir meyyit buldılar ol meyyitüñ göğsi ¹⁰ üstinde bize şarılmış bir kāğıd var-ıdı anı şarfından ıkarup gördiler ıbt-ı evlā hattıdur ¹¹ andan hi nesne ıkarımadılar kāğıdı alup nie kimselere gösterdiler hi anı our kimse bulunmadı ¹² āhir arz-ı feyyūmda deyr-i alemün adlı deyrde bir rāhib şalığın aldılar kāğıdı anuñ öñine iletdiler ¹³ aldı oıdı içinde böyle yazılmış-ıdı bu kāğıd dıqlıyanūs pādiřahuñ pādiřahlığı zamānınuñ ¹⁴ ilk yılında yazıldı ve biz bu kāğıdı řol nüshadan yazınuğ ki ol nüsha feleyboş pādiřahuñ ¹⁵ pādiřahlığı zamānınuñ ilk yılında yazılmış imiř ve bu feleyboş pādiřāh da bunu altundan bir şahıfe ¹⁶ üstine yazılmış nüshadan yazınmış ki içindeki ĥarf ĥarf anuñ üzerinde azılmış imiř ¹⁷ ve bu nüshayı feleyboş zamānında oıyan ıbt tāyifesinden iki arındaşlar-ı mış birinüñ adı eylu ve birinüñ ¹⁸ adı berşa-y-ı mış bu feleyboş pādiřāh anlardan şormış neden ki bu şahıfeyi iller oıyamaya sizler oıyasız ¹⁹ dimiş anlar da biz evāyilde gelen mısır ehlinüñ neslindenüz ki mısrludan andan ğayrı kimse tūfāndan ²⁰ ĥalās olmamışdur anuñ da ĥalāsınuñ sebebi bu olmiş ki nūh payğāmbara varup imān getürmiş ²¹ mısır halkından ĥazret-i nūha andan ğayrı kimse varmamış ĥazret-i nūh da anı gemisine almış **141A** ⁰¹ tūfān suyu ekildükden řoñra ĥām bin nūh oğlanlarından bir aç kimse-y-ile yine mısra gelmiş ⁰² ölince mısırda almış oğlı andan mısır ehlinüñ adimelerininüñ hattın öğrenmiş bize bu hattı oıma atadan ⁰³ dededen mırās olmişdur diyü cevāb virmişler ve zıkr olınan altundan şahıfe nüshasınıñ feleyboş ⁰⁴ pādiřāha nüshasını alduğı zamāna gelince tārīhini yolamışlar tamām iki biñ üç yüz yetmiş iki yıl bulunmış ⁰⁵ ve ol altundan şahıfede yazan dañı bunu anuñ gibi bir altun şahıfe üzerinde ĥarf ĥarf azılmış ⁰⁶ adim bir nüshadan yazınmış ki bunun yazınuğı zamāna gelince anuñ tārīhi biñ yidi yüz seksen biř ⁰⁷ yıl-ı mış ve bu cümleden evvel olan asl nüshada ki biz bunu andan nal olınan nüshadan nal olınan ⁰⁸ nüshadan yazınuğ yazılan bu-y-ıdı biz Ŗilm-i nücūma naşar itdük nücūm delālet itdüği üzre gördük ⁰⁹ ĥalka gökden iner ve yirden ıkar bir āfet vardur ün bize Ŗilm-ile āyināt ahvāl-ı zāhir-ıdı Ŗalāyimin ¹⁰ tetebbuŖ idüp bildük anı řu tūfānidur ki yir yüzinde vāıŖ olur ve ĥayvānāt ve nebātātı külliya helāk ¹¹ ider bizden buña tamām yaın ĥāsıl olduğdan řoñra pādiřāhumuz sūrıd bin řehlūka varup üfr ü řenāt ¹² yapmağa ve saña ve ehl-i beytüne abrlar yapmağa emr eyle diyü tenbih eyledük ol da bizüm sözümüzle ¹³ kendüyle ehl-i beyti için hirem-i şarıyı ve arındaşı hüçib için hirem-i ğarıyı ve ¹⁴

hüçb oğlu gerdis için hirem-i müzeri yaptı ve esfel-i arz-ı mısır ve aÖlā-yı arz-ı mısırda¹⁵ üfr ü şenāt yaptı biz de dıvārlarında Öilm-i nücumuñ gamiż ve müşkil mes'elelerini ve şanāyiÖ-i cüz'iyeyi¹⁶ ve hendese ve tıb Öilmelerini ve bunlardan ğayrı halka nefÖ ve zarrı olanlardan niçe fevāyid yazduķ eşerler¹⁷ kōduķ hattumuzu okımağa ķadır olanlar okıyalar ve sözümüz añlayup fāyideleneler ve didüğümüz āfet¹⁸ götüri cihān etrāfında olsa gerekdür rü-yı zeminde andan hiç bir yir ķurtılmaz ve bu āfet ķalb-ı esed¹⁹ re's-i seretāndan evvel daķıķaya nüzül idüp bu nüzül zamānında kevākib-i seyyāre feleklerden bu mevziÖlerde olıcaķ²⁰ olur şems ve ķamer re's-i ħamelden evvel daķıķada ve fervis yaÖni zuhal burc-ı ħamelden yigirmi sekiz daķıķa²¹ ve bir derecede rāvīs yaÖni müşteri ħüt burcında yigirmi toķuz derece ve yigirmi sekiz daķıķada **141B**⁰¹ ve ers yaÖni merriħ ħüt burcından yigirmi toķuz derece ve üç daķıķada ve afrutiti yaÖni zühre batn-ı⁰² ħüt dan yigirmi sekiz derece ve üç daķıķada ve hürmüs yaÖni Öutārid ħüt burcından yigirmi yidi derece⁰³ ve üç daķıķada ve cevzeħir miżānda ve üç ķamer esed burcından biş derece ve üç daķıķada ve bundan⁰⁴ soñra yine nażar itdük bu āfetden ğayrı niżām-ı Öāleme fesād virür hiç bir āfet daħı olur mı yoķladuķ kevākib⁰⁵ delāletince Öamelümüz buña nihāyet buldı ki gökden yire bu evvelki āfetüñ zıddı yaÖni bir od nāzil ola ki⁰⁶ cümle etrāf-ı Öālemi yaķa ve bu āfet daħı ne vaķt olur diyü te'emmul idüp gördük kaçan ki ķalb-ı esed⁰⁷ esed burcından on bişinci dereceden āhir daķıķaya ħulül ide ve eylüs yaÖni güneş fervise yaÖni zuhala⁰⁸ muttasıl olan bir daķıķada anuñla bile ola teşliş-i rāmiden ve rāvus yaÖni müşteri esed burcınıñ evvelinde⁰⁹ āhir-i iħtirāķda ve ers yaÖni merriħ bir daķıķada anuñla bile ola ve sels yaÖni ay delv burcında ve hürmüs¹⁰ yaÖni Öutārid recÖatda ve afrutiti yaÖni zühre istikāmetde ola āfet nāzil olacaķ zamāndur andan¹¹ pādişāh anlardan sordı bu iki āfetden ğayrı hiç daħı nesne var mıdur bildüğünüz üzre baña haber virüñ¹² didi anlar da kaçan ķalb-ı esed şülüş-i edvār-ı selsi yaÖni ķameri ķatÖ eylese yir yüzinde olan ħayvānātdan¹³ hiç bir ħareket ider ķalmaya cümlesi helāk ola⁸² ve edvārı tamām olduķdan soñra hemān felek bināsınıñ¹⁴ bendükşeleri çizile pāre pāre yir üzerine dökile didiler pādişāh yā felek ne günde böyle olur¹⁵ didi felek yine ibtidā ħareket itdüği āna irişdüği āndan ikinci günde didiler ve evvelā zıkr olınan kāğıduñ¹⁶ içinde meżkür nüshada olanı vech-i meşrüh üzre naķıdan soñra sūrjīd şāh vefāt idicek hirem-i şarķide¹⁷

⁸² Öulemā-yı milletüñ şükātından baÖzi kütüb-i ħikmetden taşnif itdüği bir kitābda Öulüm-ı ħikmetde daħı kıyāmet ķopmasına delālet ider baÖzi aķvāl-ı Öaķliyye vardur diyü yazmışdur bu ol kavllardan olsa baÖjd degildür şerÖa daħı bunuñ muħālefeti yoķdur irādet-i ħaķķ-ıla kıyāmet ķopduğı sāÖat bu didükleri vaķta gelse cāyızdür

defn olındı ve qarındaşı hūcib hirem-i ğarbiġde ve hūcib oġlı gerdis Őol hiremde defn olındı ki ¹⁸ aŐaġası ũsvān ve yuġarusı keddān taŐından yapılmıŐ ve bu hiremlerūn yir altında kemerler iġinde ŧapuları ¹⁹ vardur ki her bir kemerūn yūceliġi yūz elli zirāŐdur ammā hirem-i ŧarġinūn ŧapusu nāġiye-i baġriyyeden ve hirem-i ²⁰ ğarbinūn ŧapusu nāġiye-i ğarbiyyeden ve hirem-i mūzerūn ŧapusu nāġiye-i ŧibliyyedendūr ve bu ihrāmlarda altundan ²¹ ve zūmūrrūd taŐından ve sāyir ŧıymeti taŐlardan ŧaġıŐa gelmez nesnelere vardur diyū yazılmıŐ-ıdı ve ol kāġıdı **142A** ⁰¹ iġinde yazılan ŧıbt-ı evlā dilinden Őarabıye dōndüren mezkūr rāhib anuñ tārġhin yoġladı Őarab tārġhlerinden ⁰² bu iki yūz yigirmi biŐinci yılda bulındı ki aña gelince ġisāb itdi tārġhin tamām dōrt biñ ũġ yūz yigirmi bir ⁰³ buldı baŐde-hu kendū ġisāb itdūġi zamāna gelince tūfān geġeli ŧaġ yıldur anı yoġladı ġōrdi biñ ⁰⁴ yidi yūz ŧırġ bir yıldur bunu ŧıkr olınan dōrt biñ ũġ yūz yigirmi bir iġinden tarġ itdi bāġı ⁰⁵ iki biñ ũġ yūz toġsan toġuz yıl ŧaldı bundan bildi ki ol kāġıd tūfān-ı nūġdan bu miġdār yıl ⁰⁶ ũnūrdi yazılmıŐ-ımiŐ bu ŧıŐŐa burada tamām oldu ki sābıġā ŧıkr olınan ŧıft adlu kimseden rivāyet ⁰⁷ olınan ġikāyedūr ammā mıŐr vilāyetinde olan hiremlerden Őol hirem ki deyr-i ebġ hūrmūdedūr ve deyr-i ebġ hūrmū ⁰⁸ ġāliyā ġizde seġāre dimekle maŐrūf nāġiyenūn cānib-i baġrişindedūr bu hirem dirler ki mıŐr Őaskerinūn ⁰⁹ ŧadimlerinūn bahādurlarından ŧūyās adlu bir bahādur kimsenūn ŧabırıdur ki mıŐr vilāyetinūn ol zamānda meŐhūr ¹⁰ bahāduru ve pādiŐāhlarınūn nām-dār pehlūvānı-y-ıdı biñ pehlūvāna yaluñuz at ŧalardı biri de ũñine ŧarŐu ¹¹ turmaz andan ŧaçardı ũliceġ aña pādiŐāhlar ziyāde acıdı ve ehl-i mıŐr anuñ mevtine ŧatı maġzūn oldılar ¹² deyr-i ebġ hūrmūde defn idūp ũzerine aġ aġ taŐdan bir hirem yaptılar anuñġūn adı hirem-i ¹³ deyr-i ebġ hūrmū oldu diyār-ı mıŐriyyede bu ad-ıla iŐtihar buldı ve anı binā itdükleri taŐ-ıla balġıġ feyyūm ¹⁴ vilāyetinden gelmiŐdūr ve mezkūr ŧūyāsūn pādiŐāhınūn ŧabırı daġı ebġ hūrmū deyrinūn cānib-i baġrişinde ¹⁵ olan ulu ihrāmdur ki anuñ ŧapusu ũzerinde keddān taŐından bir levġ ũzerine lājiverd-ile yazular yazılmıŐdur ¹⁶ ol levġ her tarafından bir zirāŐdur hirem ŧapusına varınca baŐdan baŐa ol yazular-ıla tołodur aña ¹⁷ bir ŧaġ ŧademeyle ġıġılur ol ŧademelerūn baŐı bozılmıŐ baŐı henūz bozılmamıŐdur ve ol yazular ne yazulardur aña ¹⁸ kimse oġıyamaz ve bu hiremde altundan ve zūmūrrūd taŐından ol pādiŐāhuñ ġazıneleri kendū-y-ile ¹⁹ bile ŧonmıŐdur bunuñ ŧapusına bir taŐ biraġılup anuñla aġı berkidilmıŐ belürsüz idilmıŐdūr ²⁰ Őōyle ki anı ġōren yapu ŧanur ŧapu-y-idūġin bilmez ve ehl-i tevārġhden baŐı hiremleri binā iden cennād bin mennād ²¹ bin Őūmūr bin Őeddād bin Őād bin Őuvś bin irem bin sām bin nūġ Őaleyhi's-selām-ıdı ki iskenderiyye **142B** ⁰¹ yirinde kendū yapdūġi Őehrede pādiŐāh-ıdı ve ol Őehre baŐılar ŧavlınca irem-i ŧāti'l-Őimād ⁰² diyū ad ŧomıŐ-ıdı ve pādiŐāġlıġı

yir yüzinde uzayup tamām üç yüz yıla irmiş-idi ve buña ⁰³ şāhiddür ki hiremlerin üzerinde böyle yazılmışdur diyü rivāyet ider إنا جئنا بن منبأ بن شمر بن ⁰⁴

شهاد أئساد بر داعية الواد المؤتد الأوتامو أيجاج العتف البلاء الحين الأحياد التاج العما ⁰⁵

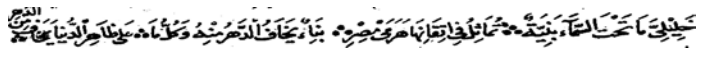
تاريخ هذا الأثر الف سنة وأربعائة سنة عداد ⁰⁶ المكنة الكناد شخرجة أمة أريم بها حماد آية ذلك إذا غشى بلد البلاد سبعة ملوذا أجمال التاد

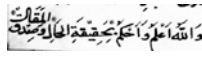
türkçe ma'Önāsı ben şeddād oğlu şūmur oğlu mennād oğlu ⁰⁷ cennādın ki olı-y-ıla dere bağlayıcı ve azuklar akıcı ve memleketlerde taşlar cem' idici ve yirde define defn idici ⁰⁸ ve direk dikici ve kinedler bağlayıcıyın bu defineyi şol ümmet çıkarur ki paygāmbarlarınıñ adı hāmād ola ve bununñ ⁰⁹ Óalāmeti oldur ki bu beled-i bilāda sevād ecnāşı beglerinüñ yidisi hūkm eyleye dirler ki bunlar öldükden soñra ¹⁰ dirilür dünyāya gine gelürüz diyü i'Ötiād iderler-idi bu i'Ötiādlarına binā her biri öldükde mālından ve menālından ¹¹ her nesi var-ısa kendü-y-ile bile defn itdürürdi ve eger ölen şanāyi'Ö ehlinden-ise cümle ālāt ve esbāb-ı ¹² şanī'Öatın kendü-y-ile bile defn iderler-idi bu dañı eyle itmiş-idi ve paygāmbarlarınıñ adı hāmād ola didüğinden ¹³ murād ahmeddür ki resūlullah hāzretlerinüñ laab-ı şerīfleridür ve sevād begleri didügiyle me'mūn halīfaya ¹⁴ iāret ider ki sevād-ı Óırā pādişāhyken mısra hūkm itmiş-idi nite ki ıkr olındı ve olunur me'mūn ¹⁵ halīfa mısra geldügi vat hiremlerden bir gedük açup içinde olanlardan ba'Özı nesnelere aldı ve ehl-i ¹⁶ firāsetden ba'Özı bu hiremler tūfāndan evvel yapıldügi muarrerdür eger tūfāndan soñra yapılsa elbette ehl-i tevāri ¹⁷ anı bilürler anda bu vech-ile itilāf itmezlerdi dir ve ma'Öul söyler ve yine dirler ki şābiyye dīni üzerine ¹⁸ olan kāfirler evāyilde ihrāmları hāc iderler-idi anlarınñ bilā-teşbih ka'Öbeleri-y-idi tūfān suyınınñ ¹⁹ eeri hiremlerüñ taşra binālarında henüz dañı bellüdür ancak nısfılarına ıkmışdur andan yukarusına tecāvüz itmemişdür ²⁰ ve ehl-i eerden bir avm şöyle zu'Öm iderler ki bu hiremler gemiş ulu pādişāhlarınñ abrları ola öldüklerinden soñra ²¹ kendülerüñ sāyir pādişāhlardan imtiyāzların bildürmek için itmişlerdür nite ki hāl-ı hāyātlarında sāyirlerden **143A** ⁰¹ sarāyalarında ve sākin oldukları evlerde mümtāz ve ser-efrāzlar-ıdı öldükden soñra dañı abrları sāyirden ⁰² mümtāz olsun diyü fikr itmişler-idi ve bu vechle dār-ı dünyāda nām ve nişānumuz alsun dimişler-idi dirler ⁰³ bu sözüñ endān ma'Öuliyeti yodur bu didügi az fāyide-y-içün ço meşāata irtikābdur bir iki degil ⁰⁴ bunca ulu pādişāhlar niçe Óualā-y-ıla muşāhabet iderken cümlesi böyle eylemek ziyāde müsteb'Öaddur ve kütüb-i tevārihūñ ⁰⁵ ba'Özında me'mūn halīfa ıssāsın şöyle ıkr ider ki me'mūn halīfa tārī-i hicretüñ iki yüz on altısında ⁰⁶ mısra geldügi zamānda hiremlerin birini açmağa emr itdi eski mısır arşusunda sābıü'-ıkr cıze yaasında ⁰⁷ olan iki ulu hiremlerüñ birini hezār cidd ve cehd-ile niçe zamān

çalışup biñ meşakkat ve belā-y-ıla bir yirinden ⁰⁸ deldiler ve ol delükden içerusine girdiler içinde dürlü dürlü uçurumlar ve qorqulu tayıncaq yirler ve muhālif ⁰⁹ nerdübānlar bulındı ve üstine mūkāb bir büyük ev bulındı ki her dılıŕı sekiz zirāŕıdı ol evüñ ortasında ¹⁰ mermerden üzeri qapaqlı bir hāvz buldılar qapağın qaldurdılar içinde çürimiş ādem kemüğinden gayrı nesne ¹¹ yoğ-ıdı ki üzerinde mūrūr iden āsāruñ miqdārını hāq sübhāne ve teŕālādan gayrı kimse bilmez-idi hāl ¹² böyle olıcaq me'mün hālifa gayrılarını açmaqdan ferāğat eyledi ve bu hiremüñ bir yirinde dañı bir köşk ¹³ bulındı şadrında üç qapu var-ıdı her biri bir eve çıkardı her qapunuñ uzunı on zirāŕı ve ini ¹⁴ biş zirāŕıdı her birinüñ qanadı yonılmış ve perdāht olınmış mermerden-idi üzerlerinde bir gök ¹⁵ hat yazılıydı anı oqıyamadılar üç gün orada oturdılar ol qapuları açmağa bir hıle tedārükine ¹⁶ düşdiler aña degin ki gördiler ol qapularuñ önlerinde üçer zirāŕı miqdārı yirde mermerden üç ¹⁷ direk dikilü anlaruñ her birinde uzunına bir yarıq var her yarığın içinde bir kuş timşālı qonmuş ¹⁸ evvelki direk yaruğında yeşil taşdan bir gögercin süreti ve ortağı direk yaruğında şaru taşdan ¹⁹ bir toğan süreti ve üçünci direk yaruğında kıızıl taşdan bir horūs süreti qonmuş ortağı direkde ²⁰ olan toğan süretin hareket itdürdiler anuñ qarşusunda olan qapu hareket eyledi az ²¹ az ve yap yap ol toğan süretin qaldurdılar anı qaldurduqlarınca bu tarafda dañı az az ve yap yap **143B** ⁰¹ ol qapu da qalka başlayup āhir açıldı maŕa-hazā şunuñ gibi ŕažim büyük qapu-y-ıdı ki qaşdı itse ⁰² anı yüz kişi yirinden ırquramazdı meger ol qapularuñ tılsımı bu kuş timşāllarında-y-ımış baŕde-hu ol ⁰³ iki timşālları da bu tarikle yirlerinden qaldurdılar anlar qarşusunda olan qapular da açıldı evvel ortadağı ⁰⁴ eve girdiler gördiler içinde şeffāf ve tābende bir cins taşdan üç taht var her tahtuñ üzerinde ⁰⁵ bir meyyit yatur her meyyitüñ üzerine üç altunlı qaftān örtilü ol qaftānlaruñ yol yol altunı olandan ⁰⁶ gayrı yirleri qalmayup çürimiş ve her qaftānuñ altında yatan meyyitüñ başı ucında bir kitāb qonmuş ⁰⁷ turur ammā hattı ne hatdur kimse bilmedi andan çıkup evüñ birine dañı girdiler gördiler bunuñ ⁰⁸ içinde taşdan rāflar üzerinde yine taşdan çuvāl resminde niçe žarflar içinde envāŕı-ı cevāhirle ⁰⁹ muraşsaŕı altundan çok qap qacaq cinsi var andan dañı çıkup üçünci eve girdiler gördiler ¹⁰ bunuñ da içinde bi-ŕaynihi ol bir evdeki gibi taşdan rāflar üzerinde taşdan niçe çuvāl mişālında ¹¹ žarflar var ki içleri gözler görmedük ve qulaqlar işitmedük ālāt-ı harb ve yaraq yasaq-ıla tobtolu ¹² ol silāhlar içinden bir kılıç çıkarup uzunın ölçdiler yidi zirāŕı geldi me'mün hālifa emr ¹³ eyledi meyyitlere tınmadılar ammā evler içinde olan esbābı aldılar žikr olınan direklerdeki timşālları yine yirli ¹⁴ yirlerine ilettiler kemā-kān ol qapular qapandı ve ehl-i tevārihden baŕzi şöyle naql iderler ki me'mün hālifa ¹⁵ bu hiremi açduğı vaqt anda itdüğü gedüğüñ

nihāyetinde yeşil zeberced taşından bir kiçirek hāvz bulındı ¹⁶ üzeri mermerden bir tahtayla kapanmış-ıdı buyurdı kapağını kaldurdılar gördi içinde bir miqdār dīnār ¹⁷ var buyurdı anı çıkarup saydılar biñ dīnār çıkdı ve bir dānesini tartdılar veznde on iki ¹⁸ dirhem geldi cümlesi bu veznde altun-ıdı bunu Óacebleyüp neye işāretdür bilmediler ittifaķ gördiler üzerine ¹⁹ kapanan mermer tahta üzerinde bir hat yazılı halīfa buyurdı bir ehlin buldılar ol hattı okıyup Óarabiye ²⁰ döndürdi türkī dilce maÓnāsı biz bu hiremi biñ günde yapup tamām itdük kim ki bunu biñ yılda yıķarsa ²¹ k̄āyilüz maÓa-hazā yıķmaķ yapmaķdan āsāndur ve biz bunu yapduġumuz vaķt başından ayaġına degin altunlu dībā-y-ıla örtüdük **144A** ⁰¹ bizden soñra gelenler hāsīrla örtebilürlerse rāzīyuz ve bu hiremüñ her tarafında bir miqdār māl śaķladuķ ki ⁰² aña irilince harc olınacaķ māl miqdārıdur dimeg-idi me'mün halīfa buyurdı ol hāvza ⁰³ itdükleri harcı hīsāb itdiler bī-ķusūr ve kūsūr ancaķ bulduķları altun miqdārı çıkdı ⁰⁴ halīfa ol tāyifenüñ hūsni tedbīrlere ve sīdķ-ı taķdīr ve taķrīrlere ve Óilm ü hīkmetlerine hāyrān ķaldı ⁰⁵ yıķduġı yirden ve açduġı delükden ötesin açup yıķmaķdan ferāġat eyledi ve ehli tevāriħden ⁰⁶ baÓzı hīkāyet ider sāl-ı hicret-i nebevīden Óalā-vāzıÓı efdālū't-tehīyyet ve'l-teslīm biş yüz yitmiş toķuzıncı ⁰⁷ yılda cīze nāhīyesinden buşayr arzında hürmisüñ evi zāhir oldı ol zamānda ibn-i ūşehrūzı ⁰⁸ dirler-idi bir kimse var-ıdı anı açdı içinden çoķ nesne aldı cümle alduķlarından baÓzı ⁰⁹ bunlar-ıdı pānzehrden idilmiş ķoçlar ve maymūnlar ve ķurbaġalar ve zeberced taşından düzilmiş yādigār ¹⁰ sırçalar ve baķırdan muşannaÓ ūanemler-idi ve dirler ki zīkr olınanlardan ġayrı arz-ı mīsrda ihrāmlarūñ ¹¹ nihāyeti yoķdur ammā ekşeri cīze ķarasında cīzeden üç ġünlük miqdārı yir fezālarında vāķıÓ olmuşdur ve buşayr ¹² vilāyetinde daħı hiremler çoķdur kimi büyükdür kimi küccük ve kimi topraķdandır ve kimi kiremüdden ammā ekşeri taşdandır ¹³ baÓzınuñ dīvārları ayaķ ayaķ nerdübān ūeklindedür ve baÓzınuñ dümdüz śıġancaķdur ve hiremlerūñ ¹⁴ baÓzınuñ yüceliġi ol ķadardur ki toruġına oķ atsalar ancaķ çıkar ve her biri be-ġāyet ¹⁵ hīkmet ve ūanÓat üzre yapılup iħkāmı bābında mümkün olan tedbīrlere idilmişdür hattā aşāġaları ¹⁶ murabbaÓ iken ķasđla dört cānibinden köşelerini dört yıl aġzına ķarşu getürmişlerdür ki yıl toķunduġı ¹⁷ ġibi taġılı vire bināyı ūarşmalu olmaya sāyir bunūñ emşālī cüz'ı ve küllī terkīb-i bināsında hezār terkīb fikr ¹⁸ fikr olınup daķıķa fevt olınmamışdur anları ġörenlerden ferāset ehli olanlar añlarlar ki ¹⁹ harc olınan ūanāyīÓ degme bir tedbīrle müyesser olınmaz ġüyā her biri bir dil olup kendünüñ bāñşinüñ ²⁰ Óaķl ve kiyāsetini ve fikr ve firāsetini söyler ve içlerine girenlerden mervīdür yuķarularında niçe muķarnas kemerler ²¹ baħş olınup niçe maÓķül yirlerinde maķbūl pencereler ķonmuşdur turfe budur bunca kürür-ı eyyām ve mürür-ı aÓvām-ıla

144B⁰¹ hiç birinüñ bir yiri gedilmemiş ve bir taşı bir taşından ırılmamışdur bināsınüñ taşları arasından⁰² şu sızmaz arasına igne girecek miğdārı aralık bulunmaz ve taşlarınüñ arasında kireç yerine bir gökirek⁰³ balçık şeklinde nesne vardır bināsı anuñla yapılmışdur her iki taşınüñ arasına konmuşdur ammā iñen çok degil⁰⁴ az konmuşdur hiç ol nedür ve ne aśl terkibdür kimse bilmez bunlar hâkķında ehl-i tevārih ittifāk iderler ki⁰⁵ yir yüzinde hiç bunlardan muhkem binā olmaya ve bi'l-cümle bunlar Óacāyib-i dünyādandur anuñçün şu Óarādan baÓzı⁰⁶ hiremler hâkķında bir hoş mübālağa idüp şānlarına düşeni bu rubāÓı-yi Óarabı-y-ile beyān itmişlerdür rubāÓı-yi Óarabıyye⁰⁷

 ⁰⁸ türkijce neşrle hāsıl-ı maÓnāsı gök altında muhkemliğinde mısır hiremlerine beñzer bir binā yoķdur bu bir binādur ki nā-gāh ben⁰⁹ bozılam ol ķala diyü zamān andan ķorķar hālbuki dünyā yüzinde olan her binā ben bozulurın ol ķalur¹⁰ diyü zamāndan ķorķardı dimekdür ve hirem binālarınüñ taşlarınüñ üzerlerinde ķalem-i ķadimle ki bu zamānda anı yazup¹¹ oķımaķ degil yazup oķıyanı işitdüm dir daħı kimse yoķdur ol ķadar hatlar yazıludur hādd ve hāsrları¹² yoķdur yaluñuz bir hiremüñ taşında yazılan hattı kāğıd üzerine yazmalu olsa belki taħmīnā on biñ varak¹³ bel daħı ziyāde evrāk üzerine ancaķ yazılurdu ve dirler ki sultān šalāħa'd-din oğlı el-melikü'l-Óaziz Óośmān ki¹⁴ yuķaruda ahvālı geķmişdür atası yerine pādīšāh olıcaķ muśāhiblerinden baÓzı anı hiremleri yıķmağa taħriķ¹⁵ itdi ol da anuñ taħriķiyle iķlerinden bir kiķiregini yıķmağa emr itdi ki kıızıl taş-ıla yapılmış-ıdı¹⁶ üzerine delük deliciler ve taşcılar iletdiler ümerā-yı devletinden maślahat-güzār bir niķe yarar kimseler¹⁷ gönderdi bir kaç biñ kimseler-ile üzerine varup anı yıķmağa başladılar her gün sabāħdan ahşama degin¹⁸ hezār cidd ve ceħd iderler ķalışurlar-ıdı güc-ile yā bir taşın yā iki taşın ancaķ ķoparurlar-ıdı ve üstine¹⁹ bir niķe yüz kimseler ķıķarmışlar-ıdı şöyle tururlardı yuķarusından ķopardıķları taşları eśāķil²⁰ didükleri āletler-ile aśađasına birağurlar-ıdı aśađasından daħı bir bölük kimseler fülüs ve eştān²¹ didükleri āletler-ile ķekerler aśađa düşürürlerdi her ķaçan bir taş aśađa düşse bir Óaźim **145A**⁰¹ gümbürdi ķoparurdu āvāzı ıraklardan işidilürdi tağları ırķalar ve yirleri śarsardı⁰² indüği yirde ķum iķine batardı muhkem yire gömilürdi bir zaħmet de bunuñ iķün ķekerlerdi her taşı düşüp⁰³ yatduğı yirden ķıķarurlar aña münāsib bir yir ķazduđdan soñra aña mancınıķ urup anı ķazduđları⁰⁴ yire indürüp pārelerler-idi pārelerin taş ķañlılarına yükledüp iltürler tađ eteklerine dökerler-idi⁰⁵ bu tariķle yuķarusın yıķduđca ķarşu aśađasını ayırtlarlar-ıdı ki taşı etrāfi tutup mezraÓaları battāl⁰⁶ itmeye bu üslūba tamām sekiz ay üzerinde oturdılar anı yıķmağa ķalışdılar gitdükce işleri üredi⁰⁷ ve zaħmetleri artdı bu miğdār

müddetde bir cüz'î yirin dañı gedemediler kesdükleri taşları gören ⁰⁸ çoñluğundan hiremi hep yıkmışlar nesnesi qalmamış şanurdı ammâ hirem yanına gelse görse dañı bir taşın da ⁰⁹ qoparmamışlar dirdi āhir Őaciz qaldılar pâdişāh emr itdi zarūrî yıkmadan vāz geçdiler yıқан miŐmārlaruñ ¹⁰ başlarına şordılar eger halıfa size emr itse qoparduğunuz taşlardan birini yine yirine qoñ kemā-kān ¹¹ yirine yirleşdürüñ dise qādir olur mıyduñuz didiler and içüp vallah bir taşına niçe biñ ¹² altun harc olınsa dañı olmaz didi ve bu ihrāmuñ qarşusunda bi-nihāye mağāralar vardur her biri ¹³ be-gāyet büyük ve deriñdür şöyle ki gönderler-ile atlular içlerine girseler yuqarusına degmez ve bir gün içlerinde ¹⁴ gitse nihāyetine irmez bunlardan añlanan budur ki hiremleri yapduqları taşları oralardan kesmiş ¹⁵ olalar ol mağāralar bu kesilen taşlaruñ qovuq qovuq yirleri ola ammâ dirler ki hiremlerüñ bināları içinde ¹⁶ olan kızıl berk taşları qulzüm deñizi kenārlarından ve üsvāndan kesmişlerdür ve hiremlerüñ yanlarında ¹⁷ qadimü'z-zamānda gelen cebābirenüñ çoq bināları eşerleri ve niçe mağāralar dañı vardur ekşerinde bilinmez ¹⁸ qalemler-ile yazılmış oqınmaz yazularuñ nihāyeti yoqdur ve bunlardan ğayrı kütüb-i tevārihde hiremler hāqkında çoq ¹⁹ haberler dañı söylenmişdür anlaruñ eşher ve eşbehi zıkr olınanlardur hāqıqat bunlaruñ kemāl-ı hāqıqatlarına kimse ²⁰ irmiş ve bunlardan şahîh haber virmiş degildür biz de zıkr itdükleri aħbār-ı muhtelifenüñ baŐzın ihtiyār ²¹ idüp kütüb-i tevārihde bulduğumuz üzre irād eyledük **145B** ⁰¹ bāb şol timşāl beyānındadır ki vilāyet-i mısırda ⁰² aña ebū'l-hevl dirler sābıqā işāret olıñduğı üzre mısır-ı Őatıq qarşusunda cize tarafında olan hiremlerden ⁰³ iki Őažim hiremlerüñ ortasında taşdan bir Őažim ādem timşālı vardur diyār-ı mısırda evāyilde ol dimekle maŐrūf-ıdı ⁰⁴ şimdi ehl-i mısır aña ebū'l-hevl dirler bu da arz-ı mısırda olan eŐaçib-i dehrdendür yir yüzinde başıyla boynından ⁰⁵ ğayrı Őuzvı peydā degildür gevdesinüñ timşālı yir içindedür dirler baŐzı ehl-i tevārih zıkr ider cize şahrāların ki mısruñ ⁰⁶ mezraŐaları ekşeriyā andadır qum başmasun diyü bu sûret anuñ tılsımıdır dirler başı be-gāyet Őažim başdur ⁰⁷ toruğı yirde bir ulu qubbe gibi görünür başına kıyās olınsa gevdesinüñ uzunı yitmiş zirāŐ bel dañı ziyāde ⁰⁸ olmağı gösterür şekli bozılmadın yüzinde ve ağızında hūmret āşārı var-ıdı tāzelik letāfetin gösterür ve tarāvet ⁰⁹ ahvālın hikāyet iderdi nihāyet mertebede güzel taşvir olınmış üstād işi sûret-idi ādemüñ yüzine hemān ¹⁰ güle tururdı hattā dirler ki cihān-dide kimselerden baŐzı erbāb-ı başirete şordılar gezdüğüñ yirlerde Őaceb-i ¹¹ Őacāyibden ne gördüñ didiler mısırda ebū'l-hevl sûretin gördüm ki her Őuzvın birbirine Őaceb uydurmuşlardur ¹² gözi ve ağızı ve qulağı ve burnı ve sāyir yüzünüñ etrāf ve cevānibi bir vechle ārāstedür ki zerre deñlü birbirine

¹³ uymaz yiri yoçdur didi hâliyâ bu timşâl-ı ebû'l-hevl egerçi yirinde kemâ-kân turur varup anı yirinde temâşâ ¹⁴ iderler ammâ târîh-i hicretüñ yidi yüz sekseninde mısırda bir kıumsı sūfî düridi adına şeyh muhammed dirler-idi ¹⁵ hânķâh-ı şalâhıyye sūfîlerinden-idi şâyimü'd-dehr kimse-y-idi her nerede bir münker nesne görse anı bî-ihtiyâr bozardı ¹⁶ bir gün ebû'l-hevl sûretine dañı (varup) yüzün gözün bozdı şeklini harâb itdi ol hinde ¹⁷ cize mezâriÖinüñ çok yirlerini kıum başdı zirâÖatdan kıodı ol nâhiyelerüñ halkı bunu ol sūfînüñ ¹⁸ efsâdıyla ebû'l-hevl sûretinüñ fesâdıındandır diyü iÖtikâd iderler ve rivâyet olunur mârü'z-zıkr itrib ¹⁹ bin kıbt bin mısır bin bayşar bin hâm bin nüh öldüğü vaķt kıarındaşı şâya vaşiiyet eyledi beni öliceķ ²⁰ meyyitüm bir gemiye kıoy da ilet ceziredeki şimdi mısır kıarşusunda ravza didükleri yirdür ve nil ortasında ²¹ bir atadur anda defn eyle dimiş-idi öldüğü gibi kıarındaşı da anuñ vaşiiyetin yirine getürüp anı halkdan uğurlayın **146A** ⁰¹ iletmiş cezirede defn eylemiş-idi bu sebebden halk şâya töhmet idüp kıarındaşını öldürdi diyü ⁰² haber şâyiÖ oldu itribüñ aķribâsı anuñla cenge turdılar tamâm toķuz yıl şâyyla cenķ eylediler cenķleri ⁰³ zamânından beşinci yıl içinde gelüñ varayın size itribüñ kıabrın göstereyin vaşiiyet itdi anı cezirede ⁰⁴ defn itdüm didi varup didüğü yiri kıazdılar itribüñ cesedin bulamadılar meger cinler anı defn ⁰⁵ itdüğü zamânda meyyitin oradan kıaldurmuşlar varup hiremler yanına iletmişler kıarındaşı uşmün ve dedesi ⁰⁶ bayşar kıabrları yanında defn itmişler-idi şâ böyle itdüklerin bilmez-idi halka gelüñ size kıabrın göstereyin ⁰⁷ diyüp anlar da varup gösterdüğü yiri kıazup içinde nesne bulmayıcaķ halkuñ şâya iÖtikâdı dañı fâsid ⁰⁸ olup bu kerre aña töhmet itdükleri kıatlı hüşüsünü muķarrer itdiler anuñla geregi gibi muhârebe ve muķâteleye turdılar ⁰⁹ Öâķıbet içlerinden anı münüfe sürdiler mâbeynleri tamâm buğz ve Öadâvet ve cenķ ve cidâl üzerine oldu bi'l-âhire itribüñ ¹⁰ aķribâsına şeytân gelüp soñradan cinler defn itdükleri yirde itribüñ kıabrını gösterdi üzerine vardılar itribi ¹¹ kıabrdan çıkıarup meyyitin bir taht üzerine oturdılar şeytân defÖi içine girüp anuñ dilinden anlara söyledi ¹² beni şâ öldürdi elbette kıanımı andan aluñ didi halkı tamâm fitne ve đalâlete bıraķdı bir uğurdan orada aña ¹³ secde itdiler anuñ sûretinde niçe timşâllar düzüp el-Öiyâzü-billah cehâletle anlara tapdılar ve âhir şâyla dañı zafer ¹⁴ bulup bî-günâh anı öldürdiler ve nil kenârında bir yire defn eylediler ittifaķ gördiler kıudret-i ilâh ile nil ¹⁵ taşduğı zamânda her yıl şânuñ kıabırından aşar nil süyü anı başmazdı anlardan bir tayıfe de bunuñla đalâlete ¹⁶ düşüp şâ zılm-ıla öldürüldi diyü anlar da şâ kıabırına secde idüp aña Öibâdete başladılar anlardan bir âher tayıfe dañı ¹⁷ bunlaruñ đalâletlerin görüp bu yüzden đalâlete dañı anlar düşdiler itribile şânuñ üçüncü kıarındaşları ¹⁸ uşmün sûretinde bunlar da taşdan bir timşâl düzüp anı şanem idinüp aña tapdılar ve öñinde secde itdiler ¹⁹ ol şanemi zıkr olınan iki

hiremlerüñ ortasında diküp aña Óibâdete meşgûl oldılar zîkr olınan ebü'l-hevl ²⁰ sûreti ol şanemdür dirler ol zamânda mısır ehli bu tarikle üç fırka oldılar her fırka ol üç qarındaşuñ ²¹ birinüñ sûretine tapardı ammâ ol zamânda olan şâbiyye tâyifesi bu şanemi ebü'l-hevle ziyâde taÓžim idüp aña aq **146B** ⁰¹ horüs qurbân iderler ve sandarüs-ıla buhür virürler-idi báb ⁰² arz-ı mısırda vâkıÓ olan tağlaruñ ahvâlımı beyândur âgâh ol arz-ı mısır bi-esrihâ iki tağ ortasında mahşürdür ki ⁰³ ikisi de cenübî cânibinden gelür şimâli cânibine çekilür iñen yüce tağlar degillerdür birisi birinden büyükdür aña ⁰⁴ cebel-i şarkî dirler ki cebel-i lükâ dimekle meşhürdür ve küccügi cebel-i garbî dimekle maÓrûfdur bu iki tağuñ araları baÓzi ⁰⁵ yirlerde giñ olur esfel-i arz-ı mısırda ki yukaruda dinen üzre nil aqdeñize girdügi tarafdur ⁰⁶ bu iki tağuñ araları ziyâde giñ olur aÓlâ-yı arz-ı mısırda ki saÓid tarafıdır bu mertebe degildir ve bu iki tağ çıblaq otsuz ağaçsuz ⁰⁷ toprakları çoraq tağlardur ve mezkür cebel-i lükâ mısra şabâ yili toqunmaqdan mâniÓdür anuñçün ittifaq-ı hükemâ-y-ıla mısırda ⁰⁸ şabâ yili yoqdur ve bu tağ güneş ufukda olduğı vaqt arz-ı mısır üstine güneş nürünüñ işrâkına dañı mâniÓdür bu sebebden ⁰⁹ arz-ı mısra güneş nürü giç toqınur ve bu tağuñ ardı emâkin ihtilâfiyla muhtelif olur uğraduğı iklimlerden her birinde ¹⁰ bir dürlü adı vardur qähire-i mısır üzerine havâle olduğı yirde aña cebel-i muqattam dirler aslda bu tağuñ başı ¹¹ maşriqda çin vilâyetinden bañr-ı muñit olduğı yirdedür ibtidâ oradan tatar vilâyetlerine togrı çekilür tolanuraq ¹² gelür Óacem memleketlerinden niçe memâlike uğrar andan diyâr-bekre gelür cebel-i cüdiye ulaşur ki hâzret-i nûhuñ ¹³ şalavâtullah-ı Óaleyh gemisi tûfân zamânında anuñ üzerinde qarâr itmişdür andan âmid aÓmâlından geçer haleb ¹⁴ köşelerine uğrar andan gelür hims yanına uğrar burada aña cebel-i lübnân dirler ki meşhürdür andan şâm vilâyetine ¹⁵ çekilür tolanuraq mısruñ taraf-ı şarkisinde kulzum deñizine irişür andan çıkar gelür arz-ı mısra girür andan ¹⁶ gider mağrib nihâyetlerine irişür nil ırmağınuñ iki yanın qor gider mağribde mağrave⁸³ ve sicilmâse vilâyetlerin⁸⁴ ¹⁷ geçer andan biş aylıq yoldan soñra bañr-ı muñite nihâyet bulur ve aña qähire-i mısır üzerinde cebel-i muqattam didüklerinüñ ¹⁸ sebebi de aşhâb-ı tevârihden baÓzi eydür vaqtâ ki sâbıkâ zîkr olınan üzre mısrayim bin bayşar bin hâm bin ¹⁹ nûh arz-ı mısra qadem basdı qalimün kâhinüñ şakirdleri ve kendüsi aña arz-ı mısırda qonan künüzü açup ²⁰ müşkil hatlar-ıla yazılmış

⁸³ baÓzi kütüb-i tevârihde bu şehriñ adı merfâve diyü yazılır

⁸⁴ mağrave garb iklimi vilâyetlerinden berber arzında bir Óažim ve muhkem şehrdür içinde olanlara dek tururken sebebsüz bir gülmek ve sevünmek Óarız olur bāÓişi yidi gün kimse bilmez ve sicilmase dañı kezâlik arz-ı mezkürda bir nevâhisi vâsiÓ ve maÓmür şehrdür maşriq tarafından gelür bir ırmağ üzerinde vâkıÓ olmuşdur be-gâyet bağlu bāğçelü ağaçları birbirine girmiş yimişi vâfir şehrdür halkı kelb ve çekürge yirler cümle halkınun gözleri iñen görmez gözlerinun turmaz [...]

ğāmiz Óilmleri aña öğretdiler ve anuñçün altun ve zeberced ve fırüvec ve yeşim maÓdenleri ²¹ çıkarı virdiler ve aña kîmyā sanÓatın öğretdiler mısráyim de kîmyā işlemeği kendü aķāribinden muķaytām adlu bir kimseye **147A** ⁰¹ ısmarladı be-ğāyet hākîm-i dānā-y-ıdı vardı zîkr olınan cebel üzerinde bir yir düzüp anda qarār itdi ⁰² muttasıl orada kîmyā sanÓatın işlerdi bu muķaytām hākîmüñ turağı olduğçün aña cebel-i muķattam didiler ki ⁰³ muķaytāmdan ihtisār olınmış lafzdur bārî bu cebel-i muķattam mısır şehrinüñ üzerinde taş-ıla kımdam mürekkeb ⁰⁴ bir çıblak tağdur ekşeriyā mısruñ evlerinüñ taşların andan keserler bir şeker-reng yumşak yonması kolay ⁰⁵ bināya mülāyim taşı vardır evāyil-i aÓsārda mısır halkı ekşer meyyitlerini anuñ üzerinde defn iderler-ıdı anuñçün ki ⁰⁶ anda medfün olan meyyitüñ bir kaç yüz yıla degin bedeni aslā çürimezdi ve şimdi dañı bu tağüñ etekleri ⁰⁷ ser-tā-ser maķbaralıkdur qarāfe didükleri mekān ki mısırda meşhürdür ve maķābir-ile memlü güyā bir şehir-i pür-şüküh ve sevād-ı ⁰⁸ enbühdür anuñ etegindedür rivāyet olunur Óamrū bin el-Óās radıyallahu Óanh hāzretleri mısır naşārā ⁰⁹ kāfirleri elinden fetħ itdüklerinde iskenderiyyeden muķavķıs haber gönderüp cebel-i muķattamuñ etegin baña ¹⁰ yitmiş biñ altuna satsun alayın didi Óamrū bin el-Óās bunu Óacebledi zırā ekin biçin olur ve yā şu çıkar ¹¹ bāğ bāğçe itmege kıabil yir degil-ıdı ki aña bu rağbeti ide-y-ıdı emjürü'l-mü'minñ Óamrū bin el-hattāb radıyallahu teÓālā ¹² Óanh hāzretlerine Óarz ideyin göreyin ne buyurlar diyü muķavķısa cevāb gönderdi ve eglenmeyüp radıy ¹³ allahu teÓālā Óanha bunu Óarz eyledi anlar da muķavķısa sorasın bu kadar altunı aña neye virür menfaÓata kıabil ¹⁴ yir degil-ıken böyle didüginüñ aslı nedür diyü buyurdılar Óamrū bin el-Óās dañı emrleri üzre muķavķısa ¹⁵ bu vechle haber gönderdi muķavķıs kitāblarumuzda gördüm orada cennet dikmeleri olur diyü ¹⁶ yazılmış anuñçün rağbet iderin diyü cevāb virdi Óamrū bin el-Óās da muķavķısuñ cevābın Óaynî-y-ile ¹⁷ hāzret-i Óömere bildürdi hāzret-i Óömer de tekrār Óamrū bin el-Óās hāzretlerine mektüb yazup biz mü'minlerden ¹⁸ gayrı cennet dikmeleri bilmezüz orayı muķavķısa satmayasın belki müsilmānlardan senden evvel vefāt ¹⁹ idenleri orada defn itdürüp didügi yiri müsilmānlar maķbaralığı idesin diyü buyurdi buyurduķları ²⁰ gibi itdiler anda ibtidā defn olınan ashāb-ı resüldan rıdvānullah-ı Óaleyhim ecmaÓın Óāmir adlu bir kimse-y-ıdı ²¹ defn olıncaķ anuñla tefe'ül idüp bura Óimāret olunur didiler hem eyle oldu bu zamāna degin vilāyet-i **147B** ⁰¹ mısırda vefāt iden ekşer-i Óulemā ve şulehāyı anda defn iderler imām şāfiÓî hāzretlerinüñ dañı mezār-ı şerifleri andadur mısrlu ⁰² aña ziyāde iÓtibār ve iÓtikād iderler ekşer-i evķātda üzerleri ziyārete varan kimseler müzāhamesinden hālî olmaz ve e'imme-i ⁰³ hānefiyyeden imām ebü'l-leyş hāzretlerinüñ dañı mezār-ı mübārekleri andadur ki kibār-

1 fuḫahā-yı Őulemādandur bunlaruñ ⁰⁴ dañı mezār-ı Őerifleri her-bār ziyāretlerine gelen halk ile memlūdur bunlar mezārına dañı ziyāde iŐtibār iderler halkuñ ⁰⁵ nezr ve ḳurbānları olsa ekŐeriyyā bu mezārlar üzerinde edā iderler bunlardan ğayrı anda mezārāt-ı aŐhābdan ve sāyir Őulehā-yı ⁰⁶ ũmmet-i muḫammedden Őallallahu Őaleyhi ve sellem niĉe mũbārek ve mũteyemmin mezārlar dañı vardur ve ḫāzret-i yũsufuñ dañı Őalavātu ⁰⁷ İlah-ı Őaleyh ve selāmuh anda baŐzı ḳarındaŐları medfũndur Őimdi yirleri maŐlũmdur anları dañı ziyārete ⁰⁸ varurlar bārı muḳavḳıs bu ḫaberi iŐidicek ziyāde bi-ḫuzũr oldu Őamrũ bin el-Őās ḫāzretlerine ⁰⁹ ḫaber gŐnderũp sizũnle ḳavlumuz bũyle degil-idi yā didi Őamrũ bin el-Őās dañı aña cebel-i muḳattam ¹⁰ eteginden mısırda bũrketũ'l-ḫabeŐ dimekle maŐrũf yirden yaña bir miḳdār yir kesũp virdi ¹¹ muḳavḳıs da anı naŐārā maḳbaralığı itdi Őimdi dañı naŐārā meyyitlerin orada defn iderler ve kũtũb-i ¹² tevārıḫde zıkr olınan ũzre dirler ki bu cebel-i muḳattam tevrātta mezkũrdur bu taḳrıble ki bu tağ iĉinde ¹³ taŐ kesdũkleri yirden bir derede mũsā payğāmbaruñ Őaleyhi'Ő-Őalavat ve's-selām bir mescidi var-ıdı ¹⁴ anda ḫāḳ sũbhāne ve teŐālāya mũnācāt iderdi ol dere tevrātta añılmıŐdur ve yine rivāyet olunur ¹⁵ Őisā payğāmbar Őalavātullah-ı Őaleyh ve selāmuh arz-ı mısra gelicek anaları meryem ana ḫāzretleriyle bu ¹⁶ cebel-i muḳattamuñ etegine uğradılar ḫāzret-i meryeme baḳup yā ana bu aralıḳ muḫammed muŐtafā ũmmetinũñ maḳbaralıḳları ¹⁷ olsa gerekdũr diyũ buyurdılar ve aŐhāb-ı gũzũnũñ rıdvānullah-ı Őaleyhim ecmaŐın baŐzından ḫikāyet olunur ¹⁸ mısra ğider bir ādeme ıŐmarladılar baña cebel-i muḳattam eteginden bir miḳdār toprak armağan geturdiler ¹⁹ ol kimse de anlara andan bir tağarcuḳ toprak getũri virdi vefāt itdũkleri vaḳt vaŐiyyet ²⁰ itdiler ol toprağı maḳbaraları iĉinde kendũleri ḳoyacaḳ yire dũkdiler mũbārek bedenleri anuñ ũzerine ²¹ geldi raḫmetullah-ı Őaleyhim raḫmeten ve isŐaten ve mısruñ tağlarından biri dañı cebel-i yeŐkurdur **148A** ⁰¹ bu cebel evāyilde ḳāhire-i mısır-ıla eski mısır ortasında bir ulu yũce depe-y-idi Őimdi mısır Őehriniñ ⁰² ortalığında ḳalmıŐdur ũzeri tobtolu Őehrdũr cāmiŐ-i tulunı ki zıkr olunur bunuñ ũzerinde yapılmıŐdur ⁰³ bu cebel-i yeŐkur ũstinde elbette duŐā mũstecāb olur dirler anuñĉũn ki ḫāzret-i mũsā Őalavātullah-ı ⁰⁴ Őaleyh anuñ ũzerinde ḫāḳ sũbhāne ve teŐālāya bir ḳaç kelimāt-ıla mũnācāt eylemiŐdũr be-ğāyet Őerif ve mũbārek ⁰⁵ mekāndur bu sebebden ibn-i tulun mısırda sultān-iken anuñ ũzerinde zıkr olınan cāmiŐi binā eylemiŐdũr ⁰⁶ ziyāde ulu ve bũyũk binādur belki mısruñ cāmiŐleri iĉinde andan vāsiŐ ve Őāzım cāmiŐ yoḳdur ve mısırda ⁰⁷ olan tağ gibi yũce yirlerden biri de raŐad bināsı urduḳları yirdũr ki henũz andan baŐzı Őalāmet ⁰⁸ bāḳıdır yapduḳları vaḳt binā-yı Őāzım-idi anuñ terkibinde ḳoḳ terbiyet itmiŐler-idi ve niĉe esbāb ⁰⁹ gŐrmiŐler-idi ammā henũz tamām olup anuñla Őamel

olinmadın bināsına emr iden kimse vefāt eylemegin başa ¹⁰ çıkmayıp nā-tamām qalmıŝ-ıdı mısırda olan āsār-ı selātın-i māziyeden biri de bu binā-yı nā-tamāmdur yiri cebel-i ¹¹ raşad dimeg-ile maŖrūfdur ve aŝlda bunu binā iden sâbıķū'z-żikr efdal-ı bedrū'l-cemālîdür ¹² ki egerçi mısra müstaķil pâdişâh olmamıŝ-ıdı ammâ aŝağada ahvâlî żikr olinsa gerek mısırda ¹³ bir zamân cümle āsâr ve ahkâm anuñ olup pâdişâh meşâbesinde żi-ķadr ve Őâlî-şân bir vezîr-i aŖzam ve müşîr-i ¹⁴ efham-ıdı meger bu efdal-ı bedrū'l-cemālî Őilm-i nücūma ve taķvîmler çıkarılmağa be-ğâyet mâyil-ıdı ve müneccimleri ziyâde severdi ¹⁵ kendü cânibinden vażîfeler taŖyın olınmıŝ niçe kâmil müneccimleri var-ıdı muttasıl anlar-ıla ihtilât iderdi ¹⁶ anuñ eyyâmında ittifaķ bir yıl taħvîl zamânında şâmda olan müneccimler aña ahkâm-ı seneyi yazup huzûrına yüz ¹⁷ miķdârı müneccim taķvîm gönderdiler mısırda olan kendü hâssa müneccimleri daħı ol senenüñ ahkâmın çıkarup ¹⁸ bir niçe taķvîm de bunlar getürdiler şâmdan gönderdikleri taķvîmler-ile bunlar araların tatbîķ idüp gördi ¹⁹ aralarında çok ihtilâf var bi-huzûr olup emr itdi şâmda olan müneccimleri getürdiler mısırda ²⁰ kendü müneccimleriyle cümlesin huzûrına cemŐ itdi taķvîmleri arasında olan ihtilâfuñ sebebin sordı ²¹ şâm müneccimleri biz zîc-i me'münîyle Őamel iderüz didiler mısır müneccimleri biz zîc-i hâkimîyle Őamel iderüz bu bizüm **148B** ⁰¹ zamānumuza qarîbdür elbette muķaddem-ile mu'ahirrūñ mâbeyninde tefâvüt ve tehâlûf olmayınca olmaz ve ķudemâ-yı mühimmîñ ⁰² bunuñ üzerinedür ki zîclerüñ zamânı qarîb olanı zamânı baŖîd olandan esâh ola zîrâ kevâkibüñ ⁰³ hârekâtıyla hisâb müteğayyir olur bes qarîbü'l-Őahd olan zîce iŐtimâd artuķdur didüklerinden soñra ⁰⁴ pâdişâha şöyle ki siz de bir iki raşad yapsañuz min-baŖd ahvâl-ı sinîñ aña göre hisâb olinsa ⁰⁵ niçe fâyideler hâsıl olurdu ve murâduñuz üzre şâhîh taķvîmler çıkarılmaķ ķâbil-ıdı didiler pâdişâh da ⁰⁶ anlaruñ sözleriyle bu raşad bināsına emr itdi ittifaķ müneccimîñ ile hîkmetlerine muvâfiķ arz-ı mısırda ⁰⁷ żikr olınan yiri aña ķâbil bulup bināsına şürüŐ itmişler-ıdı işâret olınan üzre henüz ⁰⁸ tamām olmadın efdal-ı bedrū'l-cemālî vefât idüp nā-tamām qalmıŝ-ıdı ki hâliyâ andan baŖzı āsâr mevcūddur ⁰⁹ bâb arz-ı mısırda olan ŝehrler ¹⁰ beyânındadır vilâyet-i mısırda zamân-ı ķadîmde ŝehrler çoğ-ıdı ŝimdi anlaruñ baŖzı harâb olmuŝdur ¹¹ isminden ve resminden haber qalmamıŝdur baŖzınuñ ismi maŖlūm ve maŖrūfdur resminden daħı eŝer vardur ¹² ve baŖzı ŝimdi de maŖmūrdur ve arz-ı mısırda evvelâ ismi maŖrūf olan emsus ŝehridür ki tūfân-ı ¹³ nūh bunuñ bi'l-küllîye resmin bozup gidermiş ancak bir ķurı ismin ķomıŝdur mısır-ı ķadîm ¹⁴ didüklerinüñ yirleridür ve bunuñ ahbâr-ı Őaçibesı vardur nite ki baŖzı sâbıķâ żikr olınmıŝdur tūfândan ¹⁵ evvel vilâyet-i mısruñ taht-gâhı ve muķarrer-i selâtın ve ŝâhı olan ŝehr bu-y-ıdı nite ki tūfândan soñra ¹⁶ taht-gâh-ı vilâyet-i mısır münûf ŝehri-

y-idi ki nilūñ cānib-i ğarbısinde eski mısrdan on iki mıl ¹⁷ yirdedür ve şimdi diyār-ı mısrdan olan ıaşabalaruñ birisidür tūfāndan soñra arz-ı mısrdan evvel Őimāret ¹⁸ olınan Őehr budur ol zamānda belde-i muŐažžama-y-ıdı kıbt ve ferāŐine pādişāhları puht-ı naşsar anı ¹⁹ harāb idince anuñ içinde olurlar-ıdı baŐzı müfessirler kıvılınca bu münüf Őehri kıurān-ı kıadimde mezkürdür ²⁰ اَوْدَعَلْ الْمَدِيْنَةَ عَلٰى حَسْبِنِ غَفْلَةً مِّنْ رَّاٰهَا āyet-i kerimesindeki medineden murād bu münüfdür harāb olınca ²¹ dārü's-saltānāt olmağıdan zāyil olmadı soñradan vağıtā ki iskender-i yūnāni žuhūr itdi ekşer-i eğıālīme **149A** ⁰¹ hūkm idüp arz-ı mısrdan iskenderiyye Őehrini Őimāret eyledi Őamrū bin el-Őās radıyallahu teŐālā Őanh ⁰² küffār elinden vilāyet-i mısırı fetħ idince pādişāhlarinuñ taht-ğāhı iskenderiyye-y-idi soñradan Őamrū ⁰³ bün el-Őās fustāt-ı mısırı ki şimdi eski mısır didükleridür ve kendünüñ çadırı yiridür yapup Őehr-i ⁰⁴ Őažim itdi cevher-i kıayid Őasker-ile mağıribden gelüp vilāyet-i mısırı alınca taht-ğāh-ı mısır bu fustāt ⁰⁵ Őehri-y-idi soñradan kıayid mezkür kıāhire Őehrin ki şimdi mısır didükleri sevād-ı aŐzamuñ ⁰⁶ içinde baŐzı maħallātıdır binā idicek sultān šalāħa'd-din yūsuf bin eyyūb devlet-i fātımiyyini ⁰⁷ izāle idince taht-ğāh-ı vilāyet-i mısır kıāhire Őehri-y-idi bundan soñra sultān šalāħa'd-dinü'l-mezkür ⁰⁸ kıalŐa-ı mısırı ki şimdi de aña kıalŐatü'l-cebel dirler binā idicek kıāhire Őehriyle anuñ mābeyni maŐmūr ⁰⁹ hāneler-ile tolup cümlesi bir ulu Őehr oldı ki şimdi medine-i mısır didükleri andan Őibāretdür ¹⁰ ve kıāhire Őehri anuñ içinde muzmaħill olmış bir sevād-ı aŐzam ve Őehr-i muŐažžamdur ki dillerde mezkür ve illerde ¹¹ meşhūrdur ve ile'l-ān taht-ğāh-ı vilāyet-i mısrdur ki selātın-i Őadl-āyın-i āl-i Őoşmān kııbelinden kıonan ¹² paşalar hāzetleri daħı anuñ içinde olurlar inşā'-allah ile'l-ebed bu devlet zāyil ve bu Őimāret Őātıl ¹³ olmaya āmin medinetü'l-iskenderiyye⁸⁵ bu iskenderiyye Őehri ki arz-ı Őarabda meşhūr-ı Őālemdür ¹⁴ dūnyā medāyininuñ aŐzamuñ ve ağıdemidür tekrār-be-tekrār binā olınmışdur tūfāndan soñra evvel mısırāyim bin ¹⁵ bayşar bin nūħ Őaleyhi's-selām zamānında binā olınmışdur ol vağıt bunuñ adı rükūde-y-idi ¹⁶ andan soñra iki kerre daħı yıkılıp gine binā olındı baŐde-hu vağıtā ki yūnāniler zamānı oldı vilāyet-i ¹⁷ mısra anlar hūkm eyledi puht-ı naşsar münüf Őehrini harāb itdüğinden yüz yigirmi yıl soñradan iskender ¹⁸ bin fileboş zamānı geldi ki cihān pādişāhları içinde gün gibi meşhūr-ı āfāğdur ve fāris pādişāhı dārāy ¹⁹ kıahr idüp memālik-i farsa daħı mālik olmışdur anı tecdid ve taŐmir eyledi ol zamāndan

⁸⁵ dirler ki yir yüzinde iskender on üç Şehr bünyād eylemişdür cümlesinden aŐzamuñ bu arz-ı mısrdan olındur ki kendüye nisbet olınmışdur hāliyā daħı ol ad-ıla añılur sāyirlerinüñ zamānla adları tağıyır olınmışdur ve diyār-ı Őacemde semerkand ve merv ve belh didükleri Şehrlere daħı ol on üç Şehr cümlesindendir

iskenderiyye ²⁰ adıyla ma'Örûf olup vilâyet-i mısruñ taht-gâhı bu oldu serîr-i saltanatı bunda qurıldı ²¹ aña degin ki dîn-i islâm žuhûr itdi Óamrû bin el-Óās radıyallahu Óanh cüyüş-ı müslimîn-ile arz-ı mısra **149B** ⁰¹ ğazâ itdi gelüp anda olan hısnı ve iskenderiyye şehrini küffâr elinden alup dârü'l-islâm eyledi nite ki ⁰² zıkr olunur ol vaqt taht-gâh-ı selâtin-i ehl-i islâm fustât şehri qılındı ki şimdi eski ⁰³ mısır didükleridür ve aşhâb-ı tevârihden ba'Ózı şöyle rivâyet ider ki zamân-ı mâzide kûke ⁰⁴ dirlerdi bir tâyife var-ıdı ki eyle ⁸⁶ memleketi ehli-y-idiler arz-ı mısra mâlik olup anı otuz nâhiyeye ⁰⁵ taqşim eylediler bu otuz nâhiyeyi de dört böldiler her bölükde bir şehir yaptılar her bir şehirde altundan ⁰⁶ taht üzerinde kâhinlerden bir pâdişâhları otururdu ve her bir pâdişâhuñ bir beyt-i hîkmeti ⁰⁷ olurdu aña bürbâ dirler-idi ve bir dañı tapduğı yıldız adına bir heykeli olurdu ki kenşâ resminde ⁰⁸ bir binâ-y-ıdı ki içinde altundan niçe putları olurdu ne'Óüzü-billah anlara tapup Óibâdet iderdi ⁰⁹ ve iskenderiyyeyi ki ol zamânda adı rûkûde-y-idi on biş nâhiye qılmışlar-ıdı her nâhiyesinde ¹⁰ kehenenüñ uluların qoyup heykellerinde dañı altun şanemlerden sâwir nâhiyelerde qoduklarından artuq mu'Öteber ¹¹ şanemlerin qomışlar-ıdı bu iskenderiyye nâhiyelerinde altundan tamâm iki yüz Óažim şanemleri var-ıdı ve sa'Óid ¹² vilâyetin dañı seksen nâhiye qılmışlar-ıdı bu seksen nâhiyeyi de dört bölmişler ve otuz şehre ¹³ taqşim itmişler-idi her bir şehirde Óacâyib-i Óâlemden niçe nesnelere var-ıdı şimdi anlardan haberden ¹⁴ ğayrı eşer qalmamışdur arz-ı mısırda ba'Ózı beyâbnarlarda binâlardan ve ğayrıdan niçe dürlü Óalâmetler vardır anlar ¹⁵ âşarı mıdur degil midür kimse bilmez ve dirler ki mısrayim bin bayşar ibtidâ rûkûde şehrini yapduqda ittifâq ol ¹⁶ araya deñizden ba'Ózı cānavarlar çıkarlar ekinlerin ve bāğların bāğçelerin yıkarlar harâb iderler-idi ¹⁷ halk mısrayime anlardan şikâyete vardılar halka ba'Ózı tılsımât öğretti itdiler ol cānavarlar ¹⁸ deñizden çıkmaz oldılar ve rûkûde şehrinüñ ortasında baqırdan altun yalduzlu direkler üzerinde ¹⁹ yine altun yalduzlu baqırdan bir qubbe itdi ve ol qubbe üzerinde niçe dürlü ma'Öadinden terkib ²⁰ olınmış bir âyine qodı ki dāyiresi biş qarış-ıdı ve qubbenüñ yüceligi yüz zirâ'ıdı her ²¹ qaçan deryâdan üzerlerine Óadûdan ve ğayrıdan istemedükleri kimse teveccüh itse ba'Ózı sihrleri **150A** ⁰¹ var-ıdı ol âyineye iderler-idi def'Ói ol kimse üzerine ateş gibi bir pertev şalardı gemisini ⁰² ve kendüsini yaqar kül iderdi bu tılsım anda bu vech üzerine şâbit idi aña degin ki anı deñiz başdı ⁰³ şu içinde qaldı ve dirler ki iskender iskenderiyyede

⁸⁶ eyle qulzum deñizi şâhilde şâm qarası cānibinden qadimü'z-zamânda bir şehir-idi aslda yahüdler şehri-y-idi qurân-ı qadimde zıkr olunan üzre sebt günü huşûsında emr-i haqqa muhâlefet iden yehüd tâyifesi ki kıssaları meşhûrdur bu eyle halkı-y-idiler ve mısrdan mekkeye giden huccâcuñ yolları üzeridür aña uğramayınca olmaz şâm cānibinden hicâz memleketinüñ ser-haddidüt inşâ'-allah aşâğada zıkr olunur

dikdügi menāreyi ki şimdi de andan eşer vardır ⁰⁴ ol mısırāyim itdügi āyine resminde itmişdi bunuñ da iskender zamānında üzerinde müddeber ve muşanna⁰⁵ bir dürlü bir sırçadan bir āyine қonmuş-ıdı deryādan rüm tarafından ve ğayrı taraflardan üzerlerine ⁰⁶ her kim gelürse ol āyine içinden görürler-ıdı anuñçün adı āyine-i cihān-nümā-y-ıdı ki meşhūr-ı Óālemdür ⁰⁷ āhir soñradan źikr olınan üzre naşārā pādişāhlarından biri anı bir hñle idüp bozdurdu ⁰⁸ ve ehl-i tevārihñ baÓzından rivāyet olınur ki rükūde şehri üç yüz yılda yapıldı ve üç yüz yıl içinde ⁰⁹ sākin olındı ve üç yüz yıl da ħarāb yatdı ve ibtidā yapılduğdan soñra içinde yitmiş yıla degin ħalk gündüz ¹⁰ gözlerinde қара perde-y-ile yürürler-ıdı dıvārlarınñ ziyāde aqlığınan gözlerin şaқınurlar-ıdı ve baÓzı ¹¹ ehl-i tevārihden şöyle menķūldur ki iskenderiyyeyi evvel binā iden firÓavn-ıdı anda niçe dürlü maşāniÓ ¹² ve mecālis düzmiş-ıdı çok zamān bināsı ve maşāniÓi üzerine turdı soñra iskenderiyye mısır pādişāhları ¹³ eline düşdi iskenderiyye menāresi-y-ile bükür menāresini mısır pādişāhiyken sābiķā źikr olınan zübbā ¹⁴ kıızı delūke қarı yapıdı baÓde-hu süleymān payġāmbār eś-salavāt ve's-selām zamānı olup anlar ser-ā-ser ¹⁵ yir yüzine hñkm idicek iskenderiyyede bir maķām idüp anda bir mescid binā eylediler anlardan soñra ¹⁶ iskender zamānı oldu bunlar da kendülerden evvel gelen ferāÓineden ve ğayrıdan iskenderiyyede binā iden ¹⁷ pādişāhlarınñ süleymān payġāmbardan ğayrısınñ binālarını hep yıқdı ammā anlar bināsınñ meremmete muhtāc ¹⁸ olanın meremmet itdi ve menāreyi hālī üzerine қodı ve iskenderiyyeyi başdan yapmağā başladı ¹⁹ cümlesin bir üslūbda yapıdı tamām itdi andan soñra fāris ve rüm pādişāhlarından ve ğayrıdan niçe ²⁰ pādişāhlar eline dañı düşdi bunlardan dañı hiç bir pādişāh yoğ-ıdı ki anda bir eşer қomaya ve bir nesne ²¹ Óimāret itmeye ve baÓzılar hñkāyet iderler iskenderiyyede қadimü'z-zamāndan қalmış bir taş bulındı üzerinde **150B** ⁰¹ қalem-i Óād-ıla bir yazı yazılmış-ıdı okıyup Óarabıye tercüme itdiler maÓnāsı bu-y-ıdı ⁰² **أَنَا شَدَّادُ بْنُ** ⁰³ **تَوْسَدَادِ الْمَجَادَةِ فِي اللَّيْلِ الطَّيْرِ** ⁰⁴ **عَاوِ وَأَنَا الَّذِي نَصَبْتُ أَعْمَادَ وَحَيْدَ الْأَحْيَادِ وَسَدَّ بَرَاغِيَهُ الْوَادِ بَيْنَهُنَّ إِذْ لَا شَيْبَ وَلَا** türkçe maÓnāsı ben Óād oğlı şeddādın ki direkler dikdüm ⁰⁴ ve yirde defñeler gömdüm ve қolum-ıla dereler bağladum ve ben bunları şol zamānda yapıdum ki anda ne ⁰⁵ қocalıқ var-ıdı ve ne ölüm ve taşlar balçıқ gibi nerm-ıdı dimekdür şunlar ki iskenderiyyeyi evvel ⁰⁶ binā iden şeddād bin Óāddur dirler bu taş anda bulunduğı aña қarıñedür dirler bu iñen қavıçe söz degildür ⁰⁷ zıřā cāyiz ki ol taşı iskenderiyyeye āher yirden getürdiler ola ve dirler ki iskenderiyye қadimü'z-zamānda birbiri ⁰⁸ yanında üç şehir-ıdı birisine menne dirler-ıdı ki menāre ve menāre ħavālışinde olanlar yiri-y-ıdı ve birisine ⁰⁹ dañı iskenderiyye dirler-ıdı ki yine bu şimdi iskenderiyye şehri olduğı yirde-y-ıdı ve birisine dañı ¹⁰ naķīta

aķrıtıř⁸⁹ memleketlerinden ve rüm deñizinüñ nihāyetlerinden⁰³ baŖı efnābis deñizine dökildiği yir ĥavālilerinden dürlü dürlü mermerler ve Ŗacıb ve ġarıb taşlar getürdiler cümle emr⁰⁴ eylediği esbāb ve ĥevāyic murād üzre cemŖ ve ihzār olunduğdan soñra miŖmārlara ve sāyir binā üzerine mübāřir⁰⁵ şoduğı kimselere emr itdi evvelā řehrüñ sūrını çekmek için taŖyın itdüği ĥadlara tolayı yir yir⁰⁶ ađaç direkler dikeler ve direkden direge birbirine muttasıl ipler gereler ve cümle iplerüñ başını iltüp bir⁰⁷ mermer direkde bağlayalar bu mermer direk ol ađaç direklere baş ola ve bu baş olan mermer diregüñ üzerine⁰⁸ bir be-ġāyet büyük ve berk āvāzlu ötegen çañ aśalar bundan ġayrı gördükleri her bir ipe dağı bir⁰⁹ kiçirek çañ aśalar andan ol çañlar çalındığı gibi gerilen ipler ĥarekete geldiğinleyin yir yir üstādlar¹⁰ üřüp bir uğurdan řehrüñ bünyādını bir vaġtda ve bir ānda birağalar meġer ĥükemā ve Ŗulemāsından sormıř¹¹ ve kendüsi dağı Ŗilm-i ĥikmetde görmüş-idi bu binā-y-içün bir mübārek vaġt bulmuşlar-ıdı bünyād ol vaġtda¹² olsun diyü murād idinmiş-idi ittifaġ ol vaġt gice içine rāst gelmiş-idi emri üzerine cümle¹³ esbābı ĥāzır layup yir yir taŖyın olınan mevziŖlerde mühendis ve muġarnis üstād miŖmārlar ol vaġta¹⁴ nāzır olup tırdılar ve çañlarıñ āvāzına ġulaġ dıkdiler ki işitdikleri gibi emri üzerine yir yir bināya¹⁵ bünyād uralar nā-ġāĥ taġdır-i ilāh ile henüz ol vaġt gelmedin bir ġarġa gelüp ol ađaç direklere¹⁶ baş olan mermer direkdeki çañıñ ipi üzerine şondı cümlesi ĥikmet üzerine gerilmiş ĥarekāt-ı hendesiyye¹⁷ üzre şurılmış ipler-idi ġarġa şonduğı gibi ipler bir yirden ĥareket idüp çañlar bir uđurdan¹⁸ ötüp hengāme şopardılar yir yir ĥāzır turan üstādlar taŖyın itdikleri vaġt geldi şanup ol¹⁹ ĥinde bir uğurdan ellerindeki taşları yire birağup iskenderiyye şehrine bünyād urdılar yir yir²⁰ taĥmıd ve taġdıř āvāzı cihānı tutdı hengāmeden iskender uyġuda-y-ıdı uyandı ne ĥaber didi²¹ şehre bünyād urıldı didiler gördi henüz ihtiyār itdüği sāŖat gelmemiş deryā-yı taŖaccübe taldı kendü **152B**⁰¹ kendüsine diriġā ben bir nesne murād idindüm irādetullah anuñ ĥilāfı üzerine oldu elbette allah teŖālā⁰² didüği olur ben bu řehrüñ Ŗömri uzun olsun çok zamān maŖmūr şalsun didüm ĥaġ teŖālā⁰³ tizcek ĥarāb olmasını ve birbiri ardınca pädiřāhlara eline düşmesini irāde itdi nicedelüm emr⁰⁴ allah teŖālā ĥazretinüñ didi hemān bu bünyād üzerine binā olınmasına emr eyledi ol gice esāsı urıldı⁰⁵ irtesi aĥşama degin bināsı bir miġdār řalġdı yine gice oldu sabāĥ řalġup gördiler deñizden baŖı⁰⁶ cānavarlar çıġup yapduġları bināyı bozmışlar

⁸⁸ afrıķiye maġrib diyārlarında bir vāsıŖ memleketdür řaġaliyye ceziresinüñ şarşusıdır aśıda bu ol vilāyetde bir řehr adıdır ki anı afrıķis bin abrah yapmış-ıdı ve kendüye nisbet idüp aña afrıķiye diyü ad virmüş-idi soñradan külliyyā ol memleket bu ad-ıla iştihar buldı

⁸⁹ aķrıtıř dağı maġrib deryāsı ceziirelerinden bir büyük ceziiredür içinde aġar suları ve yüce ağaçları ve dürlü dürlü yimişleri vardır ve altun maŖdeni de vardır

tekrār yapmalu itmişler iskendere bunı haber virdiler işde harāb ⁰⁷ olmasınun evveli oldu diyüp bunuñla tatayyur eyledi andan soñra dañı her ne kadar ki ol cānavarlardan ⁰⁸ hıfz için hezār bekciler koyup tekrār her gün yaparlar bir miqdār bināsın ururlar-ıdı gice olduğı gibi ⁰⁹ kemā-kān deñizden ol cānavarlar çıkarlar yapduklarını yine yıkarlar-ıdı sabāh cümlesini yıkılmış bulurlar-ıdı iskender ¹⁰ bundan ziyāde bî-hūzūr oldu hākīm-i cihān ve sultān-ı zamān ve Óākıl-i devrān-ıdı bu kadar bünyād urmuş-iken ¹¹ andan vāz geçmege halk bađ iskender bu kadar nesnenun dañı tedārükün idemedi Óāciz oldu diyeler diyü ¹² Óār itdi Óākıbet bu bābda pır-i pür-tedbjr-i Óaqlına mürācaÓat itdi ki hāllāl-ı müşkilāt ve keşşāf-ı muÓdilāt-ıdı ¹³ eyā bunlara neylesem binā üzerinden bu cānavarları ne tariķle defÓ eylesem diyü fikre düşdi bir gice halvetinde ¹⁴ bu fikrle bir zamān Óālem-i hayālı seyrān idüp hātır-ı Óātır-ı mızmar-ı endişede cevelān eyledi āhir anun ¹⁵ devāsında qalb-ı münirine ki hemişe mehbit-i ilhāmāt-ı gaybiyye-y-ıdı bu fikr-i bikri lāyih olup bu re'y-i hāsen vāzih ¹⁶ oldu ki sabāh olduğı gibi bir niçe üstād neccārlar çağırtıdı geldiler buyurdı kendüçün uzunı on zirāÓ ¹⁷ ve ini biş zirāÓ ağaçdan bir sandūķ çatdılar ve ol sandūķda tolayı yir yir muķavvem ve muşaffā sırcadan ¹⁸ cāmlar qodılar ve bir kaç yirinden ol sandūķda ipler taķacaķ yirler eylediler baÓde-hu gemi tavrında zift-ile ve sāyir ¹⁹ hevāyicle ol sandūķı muhkem qalafāt itdiler ki hiç vechle içine şu girmek ihtimālı qalmadı andan iskender ²⁰ kendüsi yazıcılarından iki kimse-y-ile ki taşvir yazmağ dañı bilürler-ıdı ol sandūķ içine girdi ²¹ ve emr itdi qapusın yapup zıkr olınan üzre zift-ile ve sāyir hevāyicle qapusın da muhkem berkitdiler **153A** ⁰¹ hiç vechle içine şu girmek ihtimālı qalmadı baÓde-hu emr eyledi deñizun ortasına iki Óađim gemiler iletdiler ve şāndūğun ⁰² altına demür gibi taş gibi niçe ağır nesnelere aśdılar ki şāndūğı şuya batura deñizun dibine indüre andan ⁰³ emr itdi şāndūğı kendüsi içinde-y-iken iltüp ol iki geminun ortasında yanlarından muhkem ipler-ile anı gemilere ⁰⁴ berk bağladılar ve ipleri ziyāde uzun qodılar ki tahmīnā deñiz dibine inmege qābil ola ve gemileri dañı ağaçlar-ıla birbirlerine ⁰⁵ muhkem çatdılar ki ikisi birbirinden ayrılmaya andan emr itdi şāndūğı yap yap deñiz içine sarqıtdılar deñiz dibine aşığa ⁰⁶ indi gitdi giderek deñizun tā dibine indi şāndūķ içinden ol cām pencerelerden iskender deñiz cānavarlarını temāşā ⁰⁷ iderdi gördi aralarında insān qālībında ve şeyātın şüretinde niçe hāyvānlar var anlardan baÓzınun başları yırtıcı cānavarlar ⁰⁸ başı gibi baÓzısı ellerinde baltalar ve baÓzı minşārlar ve baÓzı külüngler tutarlar bunlar-ıla iskenderiyye şehrinde işleyüp ⁰⁹ ellerinde bu āletleri tutan ādemlere öykünürler sandūķ içinde kendüyle olan kātiblere emr itdi ol cānavarlarınun ¹⁰ şekillerin nişānladılar anları kāğıdılar üzerine taşvir itdiler dürlü dürlü şekiller-ıdı be-gāyet zişt ve qabih şüretleri var-ıdı ¹¹ ol çirkın şüretleri-

y-ile ve boyları bosunları ve sâyir kerîh hey'etleriyle her birin gördükleri üzre resm ve taşvîr ¹² eylediler ba'Öde-hu emr itdi aşağadan sândüğüñ iplerin kâtibler oynatdılar yukaruda gemiler içinde olan kimselere ¹³ sândüğü yukaru çeküñ dimege işâret itdiler anlar da bu işârete muntazırlar-ıdı def'Ö-i ipleri sâğup ânî sândüğü ¹⁴ yukaru çekdiler şu yüzine çıkdı iskender sândükdan taşra çıqup hemân demür ve bakır ve taş işleyen üstâdları ¹⁵ çağırdup anlara emr itdi kâğıdlarda taşvîr itdürdüğü üzre ol cānavarlar sūretinde münāsib gördüğü üzre ¹⁶ kimi demürden ve kimi bakırdan ve kimi taşdan niçe sūretler düzup öñine getürdiler buyurdı anları deñiz kenārında direkler üzerine ¹⁷ diküp birbiri yanına dizdiler andan emr itdi iskenderiyye bināsını yapmağa başladılar gice olduğı gibi Öādetlerince yine ¹⁸ ol cānavarlar deñizden çıqup yapılan binā üzerine sūrdiler ki kemā-kān yapdukları yirleri yıqalar ittifaq qarşularında ¹⁹ direkler üzerinde dikilen kendü sūretlerin göricek çekilüp yine deñiz içine döndiler artuq çıqup ol fesādı itmediler ²⁰ anlaruñ def'Ö-i mazarratlarında bu tedārük olunduğdan soñra niçe zamān cidd ve ihtimām ve sa'Öy ve iqdām olunup iskenderiyyenüñ ²¹ bināsını tamām itdiler ve emr itdi qapuları üzerine bu kelimāti yazdılar **153B** ⁰¹

عَلَى الْفَكَاحِ وَالْبَحْرِ وَالْمِنْ وَالتَّيَادِ وَالشُّرُوقِ الْمَبَارَاتِ فِي الْخُورِ كَمَا يُرِيدُ لِيَا وَيَحْتَسِبُ بِحَيْثُ

التَّوَارِثِ وَالْأَرْبِ وَمِنْهَا الْأَمْرُ أَنْ يَهَيَّا كَالَّذِي فِيهَا وَأَحْلَتْ نِسَانًا وَشَدِيدَتْ سُورَهَا وَأَمَّا فِي اللَّهِ

عَشْرًا بِمَا مَلَئَتْهُ لَطْفًا مِنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَمِنْهَا الْعِبَادَةُ مِنْ أُمَّةٍ عَصِيَّةٍ وَالْمَعَالِمُ دَرَجَاتُ

عَزَّ وَجَلَّ مِنْ مَلَكُوتِهِ عَزَّ وَجَلَّ وَنَسَبًا فِي الْإِسْبَابِ لَمْ يَسْتَدْرِجُوا فِي الْعَالَمِ شَيْئًا أَرَادَهُ وَالْأَمْرُ

التَّالِيَتِ لِلْأَلَمِ الْأَهْوَرِ وَبِحَيْثُ عَزَّ وَجَلَّ

türkçe ma'Önāsı bu iskenderiyye şehrini ben felāh ve necāh ve yümn ve sa'Öādet ⁰⁶ ve sūrūr üzre niçe zamān cihānda bāqî ve ma'Ömūr olmağ üzre yapmağ istedüm ammā böyle olmasına hāq sūbhāne ⁰⁷ ve te'Öālānuñ ki yirüñ göğüñ māliki ve ümem ve hālāyıküñ hāligidür irādeti müte'Öallik olmadı lā-büd mümkün olan miqdārı yapdum ⁰⁸ bināsını muhkem ve sūrını müstāhkem eyledüm hāq sūbhāne ve te'Öālā beni her nesneden āgāh itmiş-idi baña Öilm ve hîkmet virmiş-idi ⁰⁹ ve her dürlü esbābı kolay kılmış-ıdı hiç baña Öālemde istedüğümden bir nesne çetiñ gelmedi ve hiç benden taleb ¹⁰ itdüğüm nesne kaçmadı bu baña allah te'Öālānuñ mañz-ı sun'Ö ve lafzından ve benüm zamānumda olan qullarınıñ sālāh-ı ¹¹ hālların diledüğündür ve şükr ol allah te'Öālāya ki Öālemlerüñ tañrısıdur andan gayrı tañrı yoğdur ve ol her nesnenüñ ¹² rabbıdur dimek olur evvelā bu kelimāti yazdurduğdan soñra ardınca gelecek zamānlarda iskenderiyye şehrinde ne ¹³ hādişe olur ve bu şehre neden āfet irişür ve Öimāreti ne tariqledür ve yine ne tariqle harāb olur kıyāmete degin ¹⁴ ahvālî nolsa gerek bunları Öilm-ile ma'Ölüm idinmiş-idi cümlesin Öale't-tafşil qapuları üzre yazdurdı ¹⁵ ve dirler ki iskenderiyyenüñ bināsını bir niçe tabaqa itdürmiş-idi her bir tabakası kemerler üzerine bahş olmuş ve yir

yir ¹⁶ köprüler ve kıantaralar üstine yapılmış-ıdı şöyle ki her tabakanuñ altında eli gönderlü atlular gitse tolayı şehir için ¹⁷ seyr itse olurdu her bir tabakanuñ kemerlerinde soğaklarında yir yir havā işleyecek ve ziyā girecek delükler kıodurmuş-ıdı ¹⁸ ve şehruñ tolayısında dürlü dürlü reng-āmiz taşlardan yidi kıat hîsārı var-ıdı her iki hîsār dıvārınuñ ortasında ¹⁹ bir deriñ handağı var-ıdı ve handağıyla dıvār ortasında yollar giderdi ve şehruñ ekşer yirlerine yeşil ibrişim ²⁰ kıumāşlardan zarlar asılmış-ıdı ki mermerlerinüñ aklığundan halkuñ gözleri incinmeyeydi bārı vaqtā ki iskenderiyyenüñ ²¹ bināsı tamām olup emri-y-ile halk için girüp yirleşdiler aña evvel irişen āfet deñizden ve deñiz içinde olan **154A** ⁰¹ cānavarlardan oldu mısır halkınuñ ve iskenderiyye ehlinüñ kıudemāsından şöyle rivāyet ve hîkāyet ⁰² olunur ki ol zamānda gece-y-ile iskenderiyye halkından niçe kimseler kıapılır nā-bedīd olurdu şabāh ⁰³ kıalkırlar içlerinden niçe kimseleri bulmazlar nice oldukların bilmezler-ıdı iskender bunu ma’ölüm ⁰⁴ idinicek iskenderiyye içinde direkler üzerinde niçe tılsımlar itdi anlara mesāl dirler-ıdı ol ⁰⁵ direklerden niçesi bu zamānda dañı bākıdür her biri seksen zirā’odur bākırdan bir kıā’ide üzerinde ⁰⁶ kıāyimdür ve altlarında niçe süretler ve dürlü dürlü şekiller ve çok yazular yazılıdur (bu tılsımları itdülden soñra artuğ iskenderiyye içinde ol asl nesne vākı’olmadı) dirler ve’l-’öilmü Öanh allahu te’ālā ⁰⁷ fasl iskenderüñ ahvālı beyānidur ki ol kimdür ⁰⁸ egerçi iskenderüñ ahvālı cihān halkı içinde meşhür ve kııssa ve hîkāyeti mufaśsal ve mutavvel kıtāblar içinde ⁰⁹ mezkürdur maķām münāsebeti-y-ile eśśah-ı aķāvıl ve rivāyāt üzre anuñ icmāl-ı ahvālı budur ki anuñ evvelā ¹⁰ nesebi bu vechledür ol iskender bin fileboş bin imnetüh bin hirkeliş el-cebbārdur ki iskender-i a’özam ¹¹ oğlıdur bu iskender-i asğaruñ atası mezkür fileboş aslda meczūniye vilāyetinde ki yūnān iķlīmidür ¹² yigirmi biş yıl pādişāh olup zamān-ı saltanatında niçe münker ve nā-maķbül ve nā-ma’ķül işler iħdāş ¹³ idüp ri’āyāsı içinde çok bid’atlar ihtirā’olmuş-ıdı ki kendüden evvel gelen pādişāhlar ¹⁴ anları itmemiş-ıdı ve bu fileboşuñ evāyil-i ahvālı bu-y-ıdı ki bunuñ iskender adlu bir kıarındaşı var-ıdı ki ¹⁵ meczūniye iķlīminüñ pādişāhı-y-ıdı ittifāķ bir sebep ile kıarındaşı mezkür fileboşı rüm pādişāhlarından ¹⁶ birinüñ yanında rehn kıomış-ıdı meger bu pādişāh be-ğāyet hāķim-i zamān ve feylesof-ı devrān-ıdı fileboş üç ¹⁷ yıl anuñ yanında turup andan felsefe ve hîkmet Öilmlerin oķıyup tamām kāmil oldu soñradan ittifāķ ¹⁸ kıarındaşı mezkür iskender bir tariķle kıatl olındı memleket pādişāhsuz kıalıcāķ a’öyān-ı vilāyet cem’olup ¹⁹ ol pādişāhdan fileboş istediler virdi kıarındaşı iskender yirine pādişāh itdiler pādişāh olduğı ²⁰ gibi rüm Öaskeriyle muħārebe ve muķāteleye turdu rüm pādişāhları-y-ıla niçe kerre uğraşdı ²¹ Öāķıbet anlara galebe idüp niçe biñ kimselerin kıatl itdi ve medāyin-i illerin dañı aldı anuñ **154B** ⁰¹ üzerine

mübālağa Óasker yığıldı anuñla muķāvemmet ve muķābeleye kimsenüñ ĩudret ve ĩuvveti ĩalmadı ⁰² cümle rüm pâdişāhların zebün ve maĭlüb eyledi anlar-ıla itdüĭi uĭraşlaruñ birinde bir gözi ⁰³ çıĭdı uĭraşa kendü bile girürdi fāris-i meydān ve ũeciÓ-i zamān-ıdı āhir cümle rüm memleketlerin ⁰⁴ aldı niçe tarafların yıĭdı ve yaĭdı ehlini ve mālını nehb ve ĭāret ve sebĭ ve haşāret itdi yünān milkine ⁰⁵ milk-i rümĭ daĭı Óazm idüp bu iki iĭlümüñ Óasker-i firāvānını taĭt-ı fermānında ĭıldı bir müddetden ũoñra ⁰⁶ bir Óazĭm dişeng yaraĭın ĭördi taĭt-ı itāÓatında olan cümle rüm Óaskerini cemÓ itdi yünānĭlerden ⁰⁷ olan ĩwās-ı Óaskerinden ve ĭayırdan tamām iki yüz biñ yayaĭ ve elli biñ atlu Óasker çıĭarup Óacem memleketine ⁰⁸ sefer niyyetin eyledi ittifaĭ bu cemÓiyyet ešnāsında ĭalūbatrā adlu bir ĭızı var-ıdı gine kendü ĭatunınuñ ⁰⁹ ĭarındaşı iskender adlu bir kimseye nāmzād-ıdı düĭün idüp ol ĭızını aña virmiş-ıdı meĭer bu ¹⁰ düĭün ĭüninden iki ĭün evvelde bir meclise kendü ĩwāsından bir niçe muÓteber begleriyle oturup ¹¹ muşāĭabet iderdi kelimāt ešnāsında beglerinden birisi aña su'al idüp Óacabā ölümler iĭinde ¹² ĭanĭı ölüm yig ola ki ādem anı temennā ide ol ölüm-ile öle didi fileboş ũol kimsenüñ ki ¹³ Óaĭlı kendüye yār olup mücerreb-i aĭvālı rüzigār ola elbette ol henüz ũaĭ ve sālīm iken ¹⁴ ĭastalĭĭ Óazābın ĭekmedin ve vecaÓ ālāmın ĭörmedin ĭılıĭ ölümün ihtiyār ider ĭāşĭı ben de ¹⁵ bu tariĭle ölse didi nā-gāĭ az ĭeĭmedin didüĭi başına ĭeldi ve temennā itdüĭi eline ĭirdi beyt ¹⁶ ĭayr ũanmaĭ ĭerek kendüye ĭişi anuñ tā ĭayr ola her yirde işi meĭer bu ešnāda bir ĭün baÓı ¹⁷ ĩwāsıyla at seyrine bindi ũehrinde bir oyun yiri var-ıdı anda top ve ĭevĭān ¹⁸ oynarlar-ıdı toĭrı oraya varup oyun oynayanları temāşāya turdı bir yanında ¹⁹ oĭlı iskender ve ve bir yanında ĭüyegüsi diĭer iskender-ıdı bu ikisinüñ ortasında tururken ²⁰ nā-gāĭ rüm ĭalĭından bir ĭınlüsü var-ıdı hemişe anı ĭözedürdi ol ĭinde furśatın bulup ²¹ defÓı üzerine at ĭovdı ha diyince fileboşı bir ĭönder-ile urup öldürdi yirine oĭlı **155A** ⁰¹ meĭkür iskender-i yünānĭ pâdişāĭ oldu beĭĭāyet Óaĭıl ve dānā ve ũeciÓ ve tūvānā-y-ıdı ĭüsn-i tedbĭr ve re'y-i cihān-ārāyla ⁰² mülūk-ı cihānı az zamānda kendüye muĭıÓ-i fermān itdi nihāyet cümle Óaskeri otuz iki biñ atlu ve altmış ⁰³ biñ yaya-y-ıdı ve deñizde biş yüz seksen pāre ĭemisi var-ıdı bu ĭadar Óaskerle cihān pâdişāhların ayaĭ üzre ĭetürdi ⁰⁴ niĭesinün nām ve ũānın yir yüzünden ĭötürdi ve diyār-ı Óarabdan iskenderiyye tarafına ĭirdi yolda beytü'l-maĭdise ⁰⁵ uĭradı anda allah yolına niçe ĭurbānlar kesüp vāfir ũadaĭa ve iĭsān itdi ve Óacem pâdişāĭı dārā ile cenge Óazĭmet ⁰⁶ eyledi dārā anuñla evvel bulıřduĭı vaĭt tamām altı yüz biñ ārāste cengĭ eri var-ıdı iskender anı bağdı ⁰⁷ bir vechle ki ĭiĭ anuñ ĭibi ũeniÓ ũınĭun dūnyā pâdişāhlarından bir pâdişāĭa olmamış-ıdı Óacem Óaskerlerinden ol ⁰⁸ cenkde düşen kimsenüñ ĭadd ve ĭāsrı yoĭ-ıdı iskender Óaskerinden hemān yüz yigirmi

atlu-y-ıla toksan yaya ⁰⁹ düşdi iskender dārāyı qovdı ardınca memleketine degin vardı medāyini feth itdi içinde olan halkını ¹⁰ nehb ve gāret eyledi bu ešnāda haber aldı ki dārā tekrār kuvveti bāzūya getürüp Óasker-i girān-ı bī-kerānla kendünüñ üzerine yürüdi ¹¹ bu haber geldükde bir tağ arası tarlık yirde otururdu nā-gāh üzerine burada-y-iken gele Óaskere müzāyaqa vire diyü ¹² der-hāl oradan qalkup dārānuñ üzerine lgar itdi yüz mīl miqdārı yolu bir iki günde alup be-gāyet ¹³ sürÓat-ıla yürüdi āhir tarsūs şehri öñinde dārāyı qarşulayup anuñla buluşdı bu defÓa Óacem Óaskeri ¹⁴ tamām üç yüz biñ yaya ve yüz biñ atlu-y-ıdı anlara nisbet iskenderüñ Óaskeri deryā yanında qatre mişālıydı ikisi uğraşdılar iki ¹⁵ Óasker birbirine girdi rüz-ı rüste-hız gibi yir yüzi şarsıldı atlar güpürdüsinden ve yürekler düpürdüsinden zehreler çāk ve çeherele ¹⁶ hāk olurdu iki Óaskerüñ ortasında Óadāvet bir vechle mü'ekkid olmışdı ki hurde Óaskerden gayrı tarafından cümle şaf- ¹⁷ ārā-yı begler dañı cenge bile girüp bi'z-żāt çalışurlar-ıdı her biri haşmına qarşu meydāna at depmiş-idi mīr ve vezir den her biri ¹⁸ Óadūsiyla kılıç kılıca gönder göndere olmuş-ıdı ol cenk bir ateş-ıdı içlerinde yanardı ol ateş içinde bahādurlar pervāne gibi ¹⁹ dönerdi turmayup ol fezāya gökden qazā oқи yağardı şinelere aña siper başlar hedef olmuş-ıdı hattā aralarında ateş-i hārb ²⁰ bir mertebede kızdı ki ol hāreket-ile iki taraftan ol iki pādişāh-ı Óālī-cāh dañı birbirlerine qarşu at şaldılar bād-pā atlar üzerinde ²¹ ikisi yıl gibi birbirine irişüp cenge āheng itdiler iskenderüñ ol zamānda kuvvet ve şecāÓatda nañiri yoğ-ıdı fārislik **155B** ⁰¹ fenninde vāhid-i zamān ve ferid-i devrān-ıdı uğraşırāq ikisi birbirini mecrūh itdiler Óāqıbet dārā Óaskeri sındı yayalarından ⁰² tamām seksen biñ ve atlularından on biñ miqdārı ādem maÓreke yirinde kılıçdan geçdi ve kırk biñ miqdārı kimseleri esir oldu ⁰³ iskender Óaskerinden ancak iki yüz otuz atlu ve yüz elli yaya düşdi iskender dārānuñ ordusını yağmaladı altundan gümüşden ve cevāhirden ⁰⁴ ve qumāşdan sağışa gelmez hazıne eline girdi ve dārānuñ anası ve hatunı ve bir kız qarındaşı ve iki kızları tutıldı dārā bunları baña ⁰⁵ şat memleketümüñ nısfın saña vireyin diyü haber gönderdi rāzī olmadı hiç birini dañı virmedi bunuñ üzerine az geçmedin üçüncü ⁰⁶ defÓa dārā tekrār iskenderle bir cenge dañı kıyām gösterdi evvelinden āhirine fāris Óaskerini ve sāyir qādir olduğı yirden bulduğı ⁰⁷ halkı cemÓ idüp Óažim yığınaq tedārükine dañı düşdi bu ešnāda iskender beglerinden birini Óasker-i girān-ıla ⁰⁸ fāris memleketin gāret itmege gönderdi baÓdehu kendüsü toğrı şām vilāyetine müteveccih oldu bu yolda ⁰⁹ dünyā pādişāhlarından niçe pādişāh aña qarşu gelüp muñiÓ-i fermānı oldu evāmirine baş indürdi ¹⁰ yolında eksüklik idüp suçı olanlarınıñ kiminüñ suçını Óafv itdi ve kiminüñ Óözrini qabul itmeyüp sözünü ¹¹ red idüp qovdı ve kimine qāzab idüp öldürdi andan tarsūs havālşisine irişdi ol zamānda

¹² tarsūs be-ğāyet qadīm ve mişl-i Őadīm Őehr-i Őažimü'ş-şān-ıdı içinde olan halāyık afrikiyye pādişāhına ¹³ tābi'ler-ıdı aña tayanurlar-ıdı anuñçün ki aralarında güyegülük qarābeti var-ıdı bu iŐtimād-ıla tarsūsıñ ¹⁴ qapuların qapadılar iskendere Őişyān ve tuğyān Őüretini gösterdiler buyurdı bī-amān üzerine varup ¹⁵ tarsūsı tolayı Őaskerle kuşadup muhāsara itdiler az zamān içinde der ü dīvārın yirlere ber-ā-ber idüp ¹⁶ feth eyledi içinde olan halkı kırdı tarsūsı vīrān itdi baŐde-hu gemiler-ile rodos atasına ¹⁷ geçdi andan diyār-ı mısra vardı cümle bu milkleri yağmaladı ve arz-ı mısırda zıkr olınan üzre iskenderiyye Őehrini ¹⁸ binā eyledi bu yaña dārā çün iskenderden mahbūsuların isteyüp virmeyicek anuñla Őulh emrinden ümīdi kesdi zıkr olınan ¹⁹ üzre tekrār iqdām ve ihtimām idüp üçünci bir cemŐiyyet dañı itmişdi bu defŐa tamām dört yüz biñ yaya ve yüz biñ atlu Őaskerle mısırdan ²⁰ dönüp gelürken tarsūs yanlarında iskenderi qarşuladı orada üçünci bir uğraş dañı itdiler bu kerre iki taraftan ayırd olmağa qaşd ²¹ itmişler-ıdı rüm Őaskeri ise anları gözlerine aldurmışlar-ıdı hemişe başa geldüğümüz leşkerdür diyü kuvvet-i qalbla uğraşurlar-ıdı Őacem Őaskeri ise hezimet belāsı cānlarına geçmiş-ıdı hep ölüm eri olmuşlar-ıdı ölüp qurtılmağa cān virürler-ıdı her vechle ölmeği dirlik üzerine tercih itmişler-ıdı tarafeynden bu hāl-ıla iki **156A** ⁰¹ tarafeynden bu hāl-ıla iki Őasker bāzār-ı hārbi germ idüp içinde cān metāŐın alup satarlar-ıdı ⁰² hiç bu uğraşda düşen deñlü kimse āhir uğraşda düşmemiş-ıdı az qaldı ki fāris Őaskeriniñ ⁰³ cümlesi qılıçdan geçe dārā Őaskeriniñ ahvālını bu vechle zebün göricek hālı diğergün oldu hemān ⁰⁴ kendüsü qaşd-ıla ölmeğe Őazm idüp bi-nefsihi cenge girmek diledi ki qılıcı üzerinde öle cihān gavğālarından ⁰⁵ halās ola ümerā-yı devletinden baŐzı aña naşihat itdi bu cihāndur bunda kimine cām şunılır kimine ⁰⁶ kes-i sem pādişāhlara sınımaq sınılmaq Őayb degildür sıyan da sınıan da Őaskerdür fi'l-haqıqa ne bundan size şān ⁰⁷ ve ne iskendere rüchān gelür ben bildüğüm budur ki bu bir iŐtibārī ve mecāzī qažiyyedür ki sıymağı ve sınımağı pādişāhlara ⁰⁸ nisbet itdürürler beher-hāl vücūd ādemden evlādur didi anuñ söziyle bi-nefsihi cenkden vāz geçdi ⁰⁹ Őāqıbet bu defŐa dañı fāris Őaskeri sındı bi'l-külliyeye saŐid-i devletleri şikest aŐlām-ı Őizzetleri pest görindi ¹⁰ kuvvetleri zaŐfa Őizzetleri zilletle mübeddel qılındı bu kerre pençe-i Őevketleri muhkem burıldı defter-i müknetleri tamām dūrildi ¹¹ ol günden vilāyet-i Őacem külliyā rüm pādişāhları eline düşdi andan soñra tamām dört yüz elli yıl Őacem ¹² milkinde kendüler içinden pādişāh olmadı ve bi'l-cümle dārāyı iskender başduqdan soñra otuz gün miqdarı ¹³ orada oturdı Őacem Őaskerinden ellerine giren toyumluğı Őaskerine taqşım ve tevziŐ eyledi andan toğrı ¹⁴ dārānuñ taht-gāñı üzerine fāris diyārına müteveccih oldu varup taht-gāñını yıkdı içinde ne var-ısa ¹⁵ nehb ü gāret itdi anda dārānuñ haberin aldı bir qavm

yanında şaklıdur didiler ol kavm üzerlerine gitmege ¹⁶ yaraqlandı altı kerre yüz biñ er-ile yola girdi yolda giderken dārāyı buldılar niçe yirinde mecrūh-ıdı ¹⁷ az geçmedin vefāt itdi dünyā-yı dūnuñ zehr-i qahrın ol qadar nūş itmiş-idi ki ölmeyince acısından emjñ ¹⁸ olmadı iskender dārānuñ vefātın işidicek ağladı ziyāde mahzūn oldu anuñçün sūz-nāk ¹⁹ merşiyeler didi ve emr eyledi anı pādīşāhlar maqābirinde defn eylediler ve bu cenklerde ki iskenderle dārā ²⁰ ortalarında geçmişdür Óaqlı olana niçe Óibret alacaq yir vardur anuñçün ki anlar ortasında ²¹ vākıÓ olan bu üç uğraşda āşiyā ki Óırāq memleketidür anuñ halkından atludan ve yayadan tamām on biş **156B** ⁰¹ kerre yüz bin kimse kılıçdan geçdi Óale'l-husūs bu cenklerden tahmīnā altmış yıl evvelden memālik-i Óırāq ve şām ⁰² ve tarsūs ve mısır ve cezire-i rodos ve sāyir iskender alduğı memleketler ehlinuñ cemıÓisinden atlasından yayasından ⁰³ tamām on toktuz kerre yüz biñ ādem kılıçdan geçmiş-idi bāri bu tariķle Óākıbet iskender eķālīm-i sebÓ-i dünyāya ⁰⁴ bi-esrihā hūkm eyledi alduğı memleketlerden her memleketi bir begine virdi ve yūnān beglerine batlamyūs laqabın ol ⁰⁵ taqdı ve ölice vaşiyet itdi ki kendüden soñra yirine qāyim olan pādīşāhlara batlamyūs diyeler lafz-ı ⁰⁶ yūnānidür türkçe maÓnāsı uğraşıcı demek olur ve dirler ki pādīşāhlardan gicelerde yanında muşāhibler ⁰⁷ cemÓ idüp anlar-ıla lāg ve laťife iden ibtidā bu iskender-idi niçe laťife-gū masharaları var-ıdı tenhāsında ⁰⁸ aña laťifeler söylerler anı güldürürlerdi bunu mahzā hāzz-ı nefis içün itmez-idi qalbına inşirāh gelsün ⁰⁹ memlekete sürür-ı hātırla göz kulaq tutayın reÓāyāya ahvālı muntażam olsun diyü iderdi dirler ki andan soñra ¹⁰ gelen pādīşāhlardan şunlar ki baÓzı masharalar ve laťife-gūlar beslerler-idi iskendere iktidā idüp aña ¹¹ ittibāÓ-ıla iderler-idi ve rivāyet olunur bilād-ı yunandan dārāyla cenge gittüğü vaqt iskender henüz yigirmi ¹² yaşındaydı ve sābıķā dañı işāret olunmuşdur šahıh budur ki iskender-i yūnāni qurān-ı qadimde mezkūr ¹³ olan iskender-i zū'l-qarneyn degildür belki iskender-i zū'l-qarneyn Óarab-ı Óarbā pādīşāhlarından ki ¹⁴ hımeyriler ve tubbaÓ didükleri tayifedür bir pādīşāh-ı Óālī-cāhdur ki baÓzılar bunu paygāmbardur dimişlerdür ¹⁵ šahıh budur ki paygāmbar degildür ammā beytü'l-maqdisde hıızır paygāmbarla buluşmuşdur ve hāzret-i hıızır anlar-ıla ¹⁶ şarķ ve ğarbı bile gezmişdür hattā žulümāta bile varmışdur anda āb-ı hāyāt içmişdür içdüğini ne iskendere ¹⁷ ve ne anuñla bile olanlara tıydurmuşdur ol eelden hıızır henüz diridür ölmemişdür bu dārā-y-ıla cenk ¹⁸ iden iskender-i meczūbı dimeg-ile maÓrūfdur bu da on iki yıl milk-i dünyādan maÓmüre-i arza hūkm eylemişdür öldüğü ¹⁹ vaqt eli altında olan begleri üleşdiler kendüden soñra her memlekette bir begi pādīşāh oldu ki muqaddemā ²⁰ zıkr olunduğı üzre anlara batālise dirler soñradan anlar arasına dañı niçe ihtilāflar düşmişdür ki ²¹ tevārih kitāblarında mezkūrdur iskenderiyye

menâresinüñ ahvâlı beyânıdır ki iller dilinde mezkûr ve Óâlem **157A** ⁰¹ içinde meşhûrdur mısrludan ve iskenderiyyelüden vilâyetleri hakkında haber-dâr olan kimselerden ⁰² menkûldur iskenderiyye menâresin ki meşhûr-ı cihândur zıkr olınan iskender bin fileboş binâ eylemişdür baÓızılar ⁰³ bu degil belki sâbıkâ ahvâlı zıkr olınan delûke qarı yapmışdür bunı aslda mezkûre qarı iskenderiyyede baķacak ⁰⁴ yapmış-ıdı ki úzerinden deryâdan úzerlerine hücum iden düşmânların gözedürler-ıdı bârı bu menâreyi yapan ⁰⁵ her kim ise anı sırçadan yengeç şeklinde bir kürşi úzerine yapmış-ıdı deñiz içinde qaradan deñize giren ⁰⁶ dil kenârında yapup úzerinde baķırdan ve ğayırdan niçe musannaÓ timşâllar itmiş-ıdı ol timşâllardan birisi ⁰⁷ şağ elinüñ şehâdet barmağıyla güneşden yaña işâret iderdi güneş ne hâlda olursa anı gözedürdi ⁰⁸ her qaçan gün uzunluğı zamânları gelüp güneş gök üstinde yücelse ol el de yukaru kalķar şehâdet barmağıyla ⁰⁹ güneşi gösterür aña işâret iderdi ve her qaçan ki gün kısaluğı zamânı olup güneş gök üstinde alçalsa ¹⁰ ol el de alçalup yine barmağıyla güneşe işâret iderdi bu tarıķle yıl on iki ay güneşle bile dönerdi ¹¹ ve ol timşâllardan biri dağı eliyle deryâ cānibine işâret iderdi her qaçan deryâdan úzerlerine bir Óadū ¹² teveccüh itse iskenderiyyeye bir gicelik yol kalup yaķın gelse bir vech-ile ki baķup görilmek cāyiz olsa ¹³ nā-ğāh ol timşâldan bir qorķulu yüce āvāz peydā olurdı ki iki ve üç mıl yirden işidilse olurdı ¹⁴ řehr halkı andan kendülere Óadū yaķlaşduğın bilürler baķup gözleri-y-ile görürler tedārüklerin iderler-ıdı ¹⁵ ve ol timşâllardan biri de gice gündüz geçdüke her sâÓatda bir kerre muhkem āvāz virürdi ve bir sâÓatda virdüğü ¹⁶ āvāz ol bir sâÓatda virdüğü āvāza beñzemezdi her biri bir maķāmda usul úzerine tarab-engiz āvāzlar-ıdı ¹⁷ iskenderiyyede sâÓat-ı leyl ve nehārı andan bilürler-ıdı hıkāyet olınur mısrdā Óabdullah bin veljd bin ¹⁸ Óabdū'l-melik⁹⁰ bin mervān pādiřāh-iken qaýsar-ı rüm olan kimse aña bir hıle idüp menār-ı mezbūrı bu tarıķle ¹⁹ bozdurđı meger hıdmet-kārlarından bir dāniř ehli bir kimseyi düzüp vilâyet-i mısra gönderdi anuñ yanından ²⁰ qaçķun sūretinde geldi vilâyet-i mısra der-bendlerinden müste'min şeklinde geçüp toğrı veljde geldi ²¹ ve ben qaýsarūñ muķarreblerindenidüm ittifaķ beni aña qovaladılar didüklerinüñ aslı yoğ-ıdı sorup teftiş **157B** ⁰¹ eylemedin beni öldüreyin didi ben de qaçup size geldüm elinden güçle qurtuldum baña islām telķin idüñ dġn-i ⁰² islāma girürin ve sizüñ yanunuzda

⁹⁰ bu veljd bin Óabdū'l-melik dimařķ řehrinde cāmiÓ-i benı ümmiye dimekle meşhûr olan cāmiÓ-i řerifüñ bāniřidür ki tarih-i hicretüñ seksen yidisinde řāmda halıfa-y-iken yapmışdı ve bu be-ğāyet źālim halıfa-y-ıdı maÓa-źālik haķ sübhāne ve teÓālā aña anuñ gibi hayrı müyesser eyledi ki bġ-nažır-i maÓmüre-i Óālemdür ve bu ođlı Óabdullah dađı kendüsü gibi źālim qopdı mısra halkı andan hoř-nüd olmadılar mısra qademi řom oldu źulmı ucından āhir halıfa qablından Óazl olınup mısrdā ancaķ üç yıl on ay pādiřāhlıķ itdi

tururın didi Óabdullah bin velîd öñinde yalandan müsilmân oldı ⁰³ giderek aña taqarrüb itdi dānā kimseydi pādişāhlar-ıla musāhābet tarîķin bilürdi tamām mizācın oldı ⁰⁴ kendüyle baÓzı kitābları var-ıdı anuñ-ıla arz-ı mısırda aña baÓzı defñeler çıkarı viridi bir zamān bunuñ üzerine ⁰⁵ geçdi bir gün ešnā-yı musāhābetde münāsebet-ile aña yā emîrū'l-mü'minñ bu senüñ vilāyetüñ içinde bir Óaźim defñe ⁰⁶ dañı vardur bñ-nihāye māl ve cevāhirdür qadîmü'z-zamān pādişāhlarından qalmış hazinedür didi ol da ol nerededür ⁰⁷ didi iskenderiyye menāresinüñ altındadır ki iskender ředdād bin Óāduñ ve sāyir mülük-ı mısırdan ⁰⁸ niçesinüñ māl ve cevāhirin alup altında anlar için niçe soķaqlar ve kemerler üstinde niçe qubbeler ve zır-zemñinler ⁰⁹ yapup ol emvāl-ı firāvāni anlaruñ içine toldurup gömdi ve üzerine bu menārı niřān için dikdi ¹⁰ didi egerçi menār-ı meźkür ol vaķt zıkr olınan timşāllardan ve sāyir āsār-ı qadîmeden hālî ve Óārî-y-idi ammā ¹¹ bu hālî muqarrer-idi havāya yukaru bir niçe yüz zırāÓ tūlı olup başında āyñe-i cihān-nümā⁹¹ bāķî-y-idi āyñenüñ ¹² havālîsinde vāfir naķāre-zenler otururlar-ıdı muttasıl āyñeye deñerler-idi şöyle ki içinde baħrdan bir Óadū ¹³ belürdügin göreler defÓi naķārelerin çalarlar Óālemi hengāmeyle toldururlar-ıdı ve menār üzerinde yir yir ¹⁴ baÓzı Óalāmetler dikerler-idi ırāqlarda olanlara bu Óalāmetler-ile ve yaķınlarda olanlara ol naķāreler-ile Óadū ¹⁵ geldügin tıydururlar-ıdı bu cihetden ol zamānda qaysar-ı rüm olanlar bu menāreden bñ-hūzūr-ıdı ¹⁶ anuñ Óamelin ne tarîķle bātıl ideceklerin bilmezler-idi ol kimseyi bu maşlahat için göndermişler-idi ¹⁷ yanlarından daÓvā-y-ıla gitmiş-idi bārî Óabdullah bin velîd meźkür sözi işidicek yalanına inandı anuñla ¹⁸ muÓtemedlerinden bir qaç kimseyle bir miqđār ādem gönderdi iskenderiyyeye vardılar yukarudan aşağaya ¹⁹ nısfına degin menārı yıqdılar üzerinden āyñeyi indürdiler halkuñ Óuqalāsı bunu görüp bñ-hūzūr ²⁰ oldılar mekr ve hñle-y-idügin tıydılar ve qarāyin-ile Óadū hudÓası-y-idügin añladılar herîf dañı bu mertebe ²¹ maşlahatın tamām idüp aśl ğaraźı ki āyñenüñ Óamelin ibtālıydı hāsıl olıcaķ mahfî bir yügrük **158A** ⁰¹ gemi hıźār itmiş-idi giceleyin gemiye binüp kendüyi gönderen qaysar yanına qaçdı menāra ⁰² şöyle battāl kıldı andan soñra qayāsıra-ı rüm anuñ cānibinden emñ oldılar ve rivāyet olınur iskenderiyye ⁰³ menāresinüñ dört yanında dibine yaķın yirlerde deñiz içinde bir mağās yaÓñi ğavvāşlar talacaķ yir vardur ⁰⁴ anda evāyilde ğavvāşlar talarlar bir dürlü bir cevher pārelerin çıkarurlar-ıdı ki andan yüzük qaşları ⁰⁵ iderler-idi dirler ki anlar iskender řarāb meclisi için düzdürdügi sürāhñiler ve qadehñler ve sāyir ālāt-ı ⁰⁶

⁹¹ baÓzılar bu āyñe řeffāf taşlardan-ıdı řöyle ki içinden deryā yüzinde göz irmedügi yirden gelen gemiler görünürdi ve Óadū gemisi midür degil midür bilinürdi dirler

meclis pâreleridür ki vefât idicek anası anları uvatmış pârelerin getürüp oralarda deñiz içine ⁰⁷ dökmiş-idi baŖzılar eydür belki anlar bir nevŖa cevâhirdür ki anları iskender düzdürmiş oralarda kaçd-ıla ⁰⁸ dökürmüş-idi ki menârenüñ her zamânda dibinden kimse eksük olmaya her dâyim havâlisinde âdem bulına ⁰⁹ anuñ tamaŖıyla halk oraya gelüp gitmekden zâyil olmayalar ve dirler ki menâre-i iskenderiyye maŖmür iken anuñ ¹⁰ içine girüp yukarusına çıkmak isteyen yolını azar havrân kalurdu meger inmesin çıkmasın bilür ¹¹ kimse ola-y-ıdı yoħsa bilmeyen içinde olan evleri çokluğundan ve tabakaları ve yolları keşretinden ¹² kaçkı tarafa gidecegin bilmezdi hikâyet olunur mısırda el-muktedir-billah halıfa iken mağaribe tayifesinden ¹³ bir bölük kimseler atları üzerinde-y-iken iskenderiyye menâresine girdiler ittifağ yolın oñarımadılar içinde ¹⁴ niçe uçurumlar ve aşığa deñize iner baŖzı yarıklar var-ıdı anlardan uçan kimse altındaki sırça ¹⁵ seretân üzerine ve yâ deñiz içine uçardı anlar daħı ol uçurumlardan uçdılar niçeleri helâk ¹⁶ oldu ve rivâyet olunur anuñ binâsınuñ taşları kinedler-ile birbirlerine muhkem yakışdurılmış ve aralarına ¹⁷ kurşunlar akıldılmış-ıdı bünyâdı sırcadan kemerler üzerine urılup kemerlerde yine sırcadan bir seretân ¹⁸ üzerine bağlanmış-ıdı içinde birbiri üzerinde tamâm üç yüz ev var-ıdı bunlardan gayrı içinde niçe ¹⁹ evler daħı var-ıdı ki yüki-y-ile tavar çıkardı ve evlerinüñ deñiz üzerine havâle niçe kemerler ve pencereleri ²⁰ var-ıdı dirler ki menâre-i iskenderiyyenüñ evvel yapılduğı vaqt yüksekligi tamâm dört yüz zirâŖ-ıdı soñradan ²¹ mürür-ı zamân-ıla yıkılıp böyle olduğı târiħ-i hicretüñ üç yüz otuz üçüncü yılında-y-ıdı tahmînâ iki yüz otuz üç zirâŖ kalmış-ıdı bu kâmetde-y-iken daħı etraf-ı vilâyetden **158B** ⁰¹ gün inmiş-iken anuñ üzerinden bakılsa yüksekliginden henüz gün görünürdi hattâ hikâyet olunur hulefâdan ⁰² birinüñ bir veziri var-ıdı takvâ ehliydi anuñ üzerine bir âdem çıkardı anda âyiñe içine bak gün ⁰³ âyiñe içinde tulunduğı gibi aşığaya bir taş bırak didi ol kimse çıkup böyle itdi taş menâre ⁰⁴ dibine indüğünde gördiler şehrde yatsu namâzı vaqtı oldu andan soñra ol vezir bu cihetden oruç ⁰⁵ aylarında orucın açmak husûsında tereddüd ider oldu aşığa şehr içinden güneş tulunduğı zamânda (şerŖâ) oruç ⁰⁶ açmak vaqt olduğundan gâfil olup tâ yatsu namâzı vaqtı gelmeyince orucın açmaz-ıdı ve aslda menâre-i ⁰⁷ mezbürenüñ binâsı üç tura üzerine-y-ıdı evvelâ dibinden yukaru yüz yigirmi bir buçuk zirâŖ miğdarı yiri ağ taşla ⁰⁸ dört köşelü murabbaŖü's-şekl yapılmış-ıdı andan yukarusı seksen bir buçuk zirâŖdan ziyâde yiri müsemmenü's-şekl ⁰⁹ yaŖni sekiz köşelü-y-ıdı ve kiremüd ve kireç ile yapılmış-ıdı ve bundan yukaru üçüncü mertebesinüñ otuz bir buçuk ¹⁰ zirâŖı müdevver yapılmış-ıdı ve selâtin-i naşârâdan kıstantin bin kıstantin zamânında iskenderiyyede deñiz ¹¹ kaynayup taşdı çok genişâlar ve niçe binâlar garğ

itdi andan soñra dañı turmayup deñiz artmağ-ıla ¹² ve ba'Özi zamānlarda zelzeleler olup niçe yirleri yıqmağ-ıla hayli zamāndur ki menāre-i iskenderiyyeden eşer qalmamışdur⁹² ¹³ belki (yiri dañı) deñiz içinde qalmışdur ibtidā deñizden niçe mıl yir taşrada yapılmış-ıdı hattā ba'Özilar şöyle naql iderler ki menāre ¹⁴ aślda çaç iskenderiyye şehrinüñ ortasındaıdı soñra iskenderiyyeyi şu başup ekşeri şu içinde qaldı ¹⁵ menāre yirinde bile qaldı ve buña şāhiddür ki şimdi dañı Óalāniyā deñiz içinde ılımanlık zamānlarda niçe binālar ¹⁶ ve menāreler görünür dirler ve ba'Özi ehl-i tevārih cihān içinde iskenderiyye menāresinden Óaceb nesne mi olur ki ¹⁷ ol üzerinde qoduqları āyineden arası bunca günlük yol iken istanbul içinde her ne var-ısa görünürdi ¹⁸ hattā ādemleri bile şayılırdı dirler zamān-ı sābıqda iskenderiyyede olan oyun yirlerinüñ beyānidur iskenderiyye şehrinüñ ¹⁹ cümle-i Óacāyibinden biri de bir oyun yiri-y-idi ki zamān-ı evvelde anda var-ıdı yılda bir gün cümle iskenderiyye halkı ²⁰ anda temāşāya çıkarlar-ıdı içinde her ne kadar begler ve beg-zādelere var-ısa anda ol oyun yirinde⁹³ cem'olurlar-ıdı ²¹ ol ārāda bir ulu cem'oiyyet olurdu düğün bayram günleri gibi niçe kerre yüz biñ ādem bir yirde dirilürdi **159A** ⁰¹ pādişāhları ve pādişāh-zādeleri anda top oynarlar-ıdı altundan cevāhirle muraśsa'ol bir muśanna'ol topları var-ıdı ⁰² anuñla birbirlerin atarlar ve yiñleriyle qarşulayup tutarlar-ıdı top anda cem'ol olan halkdan her qanqısınuñ yiñine girüp ⁰³ anda qarār itse elbette ol kimse vilāyet-i mısra pādişāh olurdu bunu evvelden niçe kerre tecribe itmışler-idi aślā ⁰⁴ tahallüf itmemiş-idi Óilm ve hikmet-ile terbiyet olınmış mecma'ol-ıdı niçe tılsimāt-ıla bağlanmış-ıdı bu hāl bi-iźnillah anuñ te'şiriydi ⁰⁵ ve Óamrū bin el-Óās rağıyallahu Óanh evāyil-i hāllarında bir gün ol oyun yirine hāzır olup top yiñlerine girmiş-idi ⁰⁶ āhir mısra pādişāh oldılar bunlar hāqqında dañı tahallüf itmedi tafşil-i kıssaları budur ki rivāyet iderler eyyām-ı ⁰⁷ cehāletde qūreyş qavmından bir qaç kimseler-ile ittifaq beytü'l-maqdisce ticārete varmışlar-ıdı meger anda rüm keşişlerinden ⁰⁸ iskenderiyyede sākin olan bir keşiş var-ıdı qudsı ziyārete gelmiş-idi bir gün tesbih iderek quds tağlarından birine ⁰⁹ çıqup ba'Özi yirlerin tolanurdu ittifaq Óamrū bin el-Óās dañı oralarda kendünüñ ve yoldaşlarınıñ develerin güderdi ¹⁰ meger nevbete güderler-idi ol gün deve gütmek neveti kendüye gelmiş-idi mezkūr keşiş gezerek yanına geldi issi gün-idi ¹¹ ziyāde şuşamış şusuzlıqdan ölüm mertebesine gelmiş-idi Óamrū bin el-Óāsdan içmege şu istedi anlar da kırbalarında ¹² olan şudan aña

⁹² böyle olduğı mısra qalavun pādişāh-iken idi

⁹³ rivāyet iderler bu oyun yiri bir vech-ile yapılmış-ıdı ki anda cem'ol olan niçe biñ hālāyıkdan her biri āhara qarşu tururdu ve qarşısındağı kimseden gayrıyı görmezdi ve anlardan her qanqısı bir iş işlese meşelā yā söylese yā kitāb oqısa ve yā bir dürlü oyun oynasa cümle anda hāzır olanlar işledüğü işi görürler ve işidürler-idi anlaruñ yaqında olanıyla iraqda olanınuñ hiç farkı yoğ-ıdı

ūu virdiler iup andı andan orada yatup uyudu yirde bir çukur var-ıdı ¹³ nā-gāh içinden bir Őaım yılan çıkup keūiūe aūd itdi Őamrū bin el-Őās bunu görüp defŐi bir o-ıla urup ¹⁴ yılanı öldürdi keūiū uyudan uyanıca yılanuñ lsin görüp Őamrū hāzretlerinden ūorup bu nedür didi ¹⁵ anlar da ıūūayı aña didiler keūiū alkup baūların pp anlara duŐā itdi hā teŐālā senün sebebnle beni iki kerre ölüm ¹⁶ mertebesine varmıū-iken dirgrdi bir ūusuzlu ile ve bir de bu yılan-ıla billahi sen bu diyāra neden ötüri geldün ¹⁷ didi Őamrū bin el-Őās yoldaūlarum-ıla ticārete geldük ki bir midār fāyide elüme gire didi keūiū ne midār fāyide ¹⁸ istersin didi Őamrū bin el-Őās bir deve ūatun alaca midārı fāyideye rāzıyın iki devam vardur murādum devam ¹⁹  olmadur didi keūiū yā bilür misin sizn inzde bir matl ādemn diyeti a olur didi anlar da ²⁰ yüz deve olur didiler keūiū biz deve ehli degilüz belki altun ehli hīsābınca a olur didi anlar da ²¹ biñ altun olur didiler keūiū ben aūda bu yirl degilin bunda udūı ziyāret idüp bu talarda tesbıh **159B** ⁰¹ ve tehlił iderek bir ay gezmege nezr itmiū-idüm bunda ol nezrmi edā itmege geldüm-ıdı hāliyā edā eyledüm ⁰² memleketmn zerineyin gel benümle memleketme bile git allah ile ortamuzda Őahd olsun ki saña beni iki kerre ⁰³ ölüm hāddına varmıū-iken urtardun içün iki diyetm midārı iki biñ altun vireyin didi ⁰⁴ Őamrū bin el-Őās memleketün neredür didi keūiū mısr diyārında iskenderiyye ūehridr didi anlar da ben diyār-ı ⁰⁵ mıūra varmadum iskenderiyyeyi görmedüm ol ne aūl yirdür bilmezsin didi keūiū eger anda varup iskenderiyyeyi ⁰⁶ görseñ Őmrmde bundan yig yire varmadum dirdn didi Őamrū bin el-Őās eger sennle gidüp anda varsam ⁰⁷ gicek baña Őahd itdgn virür miydün didi keūiū tekrār allah ile aramızda Őahd olsun saña hem iki ⁰⁸ biñ altunı vireyin hem seni yine yoldaūlaruña ulaūdurayın didi Őamrū bin el-Őās anda varup gelince ⁰⁹ ne midār eglenrin didi keūiū on günde varur on günde gelür on gün de anda turursun ¹⁰ nihāyet bir ay eglenesin giderken yollarda seni kendüm gzedp dndgnde saña yarar ādem oūarın ¹¹ yoldaūlaruña avuūdurınca senden ayrılmaz didi Őamrū bin el-Őās bunu yoldaūlaruma tañıūınca baña mühlet ¹² virür misin didi keūiū nola var tañıū didi Őamrū bin el-Őās yoldaūları yanına gitdi varup bunu ¹³ anlar-ıla mūāvere itdi keūiūn itdügi vaŐdeyi anlara diyüp ben gelince eger baña atlanup biriñzi benümle ¹⁴ bile oūarsañuz ki yoldaū ola keūiūn Őahd itdginn yarusın size vireyin didi anlar da hoū ¹⁵ diyüp içlerinden birini aña yoldaū virdiler anuñla keūiū nline geldiler baŐde-hu keūiū-ile mısr diyārına gitdiler ¹⁶ Őāıbet iskenderiyyeye vardılar Őamrū bin el-Őās vilāyet-i mıūruñ ūinliğin ve maŐmrligin görüp Őacebledi huūūā ¹⁷ iskenderiyye ūehrinn Őimāretin ve bināları letāfetin ve mālī keūretin görüp be-gāyet taŐaccb itdi ittifa iskenderiyyeye vardıkları ¹⁸ bayramları

güni-y-idi zıkr olınan oyun yirine cümle begleri ve beg-zâdeleri ve sâ-yir aÖyân ve eşrâfi hep cemÖ olmuşlar-ıdı ¹⁹ zıkr olınan topla begleri beg-zâdeleri birbirlerin atup yiñleriyle tutarlar oynarlar-ıdı vech-i meşrûh üzre ²⁰ Óamrû bin el-Óās keşiş-ile iskenderiyyeye girdükleri gibi keşiş aña be-gâyet ikrâm ve ihtirâm idüp anı toğrı evine getürdi egnine ²¹ bir nefîs dîbâ kaftân geydürüp anı ol oyun yirine alup gitdi varup halk arasında bir yire oturdılar **160A** ⁰¹ şol hâl-ıdı ki top oynayanlardan biri nâ-gâh topı çaldı top havâya düğüp ötürince toğrı ⁰² geldi Óamrû bin el-Óāsuñ yiñleri içine girüp qarâr itdi halk içine bundan gülğule düşüp bu top şimdiye degin ⁰³ yalan çıkmamış-ıdı şimdi ne Óaceb yalan söyledi hiç bu sûretlü Óarabî bize pâdişâh mı olsa gerek didiler ⁰⁴ bari keşiş orada iskenderiyye halkına başına geleni hikâyet iderek içlerini gezüp kendü diyeti için djvânları ⁰⁵ cer eyledi anlardan iki biñ altunı cemÖ idüp bi-kušür Óamrû bin el-Óāsa teslîm eyledi baÓde-hu azıkların ve sâ-yir ⁰⁶ havâyiclerin göri virüp bilelerince bir muÓtemed âdemini kulağuz koşup Óamrû bin el-Óāsı yoldaşlarıyla yollarına ⁰⁷ revân itdi gitdiler sâlim ve gânim varup yoldaşları katına yitdiler Óamrû bin el-Óās altunuñ biñini Óahdı üzre ⁰⁸ yoldaşlarına virüp biñini kendüsi aldı vilâyet-i mîsruñ yolların ve sâ-yir ahvâlın tâ ol zamânlardan bilürdi bu ⁰⁹ eclden-idi ki inşâ'-allah aşâğada zıkr olınsa gerek hâzret-i Óömerüñ radıyallahu teÓâlâ Óanh eyyâm-ı hilâfetlerinde anlardan ¹⁰ vilâyet-i mîsra gazâ itmege icâzet isteyüp Óasker-ile varup diyâr-ı mîsrî küffâr elinden feth idüp Óâkıbet ¹¹ anda pâdişâh olmuşdur ve iskenderiyye şehrinüñ Óacâyibinden biri de anda olan renk renk mermerlerden dürlü ¹² dürlü Óazîm ve cesîm direkler-idi ki anda var-ıdı maÓmüre-i arzdan maÓlüm degil-idi ki andan gayrı yirde anlar emşâlî ¹³ direkler ola-y-ıdı huşûsâ anlardan Óamüd-ı sevârî⁹⁴ dimeg-ile maÓrûf olan direk ki meşhür-ı Óâlemdür kızıl kızıl noğtalu ¹⁴ alaca taşdan bir ulu direg-idi ki yitmiş zirâÓ uzunı ve biş zirâÓ kalıñlığı var-ıdı ve iskenderiyye ehli ¹⁵ içinde bu haber mütevâtirdür hiç kimse buña inkâr eylemez kerrât-ıla bunı tecrîbe itmişler-idi eger bir kimse bu Óamüd-ı ¹⁶ sevârînüñ yakınından qarşusına geçüp gözi yumuqla aña toğrı yürise mümkün degildür ki aña toğrı varup ¹⁷ yapışı bile elbette bir yanına egri varur yabana giderdi bunı her ne kadar yakınından iderlerse tefâvüt eylemez elbette ¹⁸ böyle olurdu hikmeti nedür kimse bilmezdi ve bunı aslda iskenderiyyede arestâ tâlîş hâkîm Óulüm-ı hikmet ¹⁹ dersin itdüğü medrese revâklarınıñ dört direkleriniñ biridür dirler henüz

⁹⁴ dirler ki Óamüd-ı sevârînüñ aşâğa kâÓidesi on iki zirâÓ ve yukaru kâÓidesi yidi bucuğ zirâÓ-ıdı ve evâyilde turduğı yirüñ havâlîsinde tamâm dört yüz miğdârı ulu direkler var-ıdı sultân şalâha'd-dîñ zamânında iskenderiyyeye bir Óadü gelmek ihtimâlî oldu emr eyledi ol direkleri indürüp deniz kenârına dökdiler ki Óadünüñ yolu üzerine sed ola anlara oradan geçmege yol Óasır gele

Óamrū bin el-Óās mısırı feth itdüginde ²⁰ ol medresenūn kitāb-hānesi tururdu içi kitāblar-ıla tolu-y-ıdı hāzret-i Óömer radıyallahu Óanh emriyle Óamrū ²¹ bün el-Óās hāzretleri anuñ içindeki kitābları oda yaqdı ve baÓızlar iskenderiyyede olan direkleri muqarrer **160B** ⁰¹ hāzret-i süleymān için dıvler getürmiş dikmişdür yoħsa bu maqđur-ı beşer degildür dirler ve tevāriħden niçe ⁰² niçe kitāblarda da mezkürdur ašhāb-ı tevāriħ içinde bu haber meşhürdur ki evāyil-i dehrde iskenderiyyede qara taşlar ⁰³ balçık gibi yumşak olurdu anlardan ulu ulu direkler düzerler-ıdı hattā nāÓit ve mārīb ve yebnūn ⁰⁴ ve mānr-ı yemen ve dimaşq ve mısır ve medyen ve tedmür ⁹⁵ vilāyetlerinde olan ulu direkler hep ol qabldandur dirler ⁰⁵ ve baÓızlar Óamūd-ı sevāri şol yidi diregüñ biri-y-ıdı ki anlaruñ birisini Óād qavmindan šebüt bün mürre ⁰⁶ nām kimse üsvān nāhiyesinūn iskenderiyye tarafından cānib-i kıblisinde behrīmü'l-aħmer dimeg-ile maÓrūf tağdan ⁰⁷ kesüp qoltuğına alup iskenderiyyeye götürmüş-ıdı ve mezkür šebüt Óād qavmı içinde zaÓif-mizāc kimse-y-ıdı ⁰⁸ anı götürüp getirürken bir eyegüsi kemügi şındı ve ol yidi diregüñ birini daħı šemūd qavmindan caħder bin sinān ⁰⁹ nām kimse getürmüş-ıdı bu içlerinde qavı-mizāc kimse-y-ıdı be-gāyet kuvvetlü-y-ıdı üsvāndan anı qoltuğına alup ¹⁰ iskenderiyyeye getürmüş-ıdı ve sāyirlerin daħı anlardan bu tarıkle birer kimse getürmüş-ıdı ve getürdükleri gibi yidisini de bir ¹¹ mübārek ve saÓd vaqtda mü'tefikeden cārud bin qatn adlu kimse dikmiş-ıdı ve yaÓmur bün şeddād bin Óād pādişāh-iken ¹² dikilmiş-ıdı dirler ve bu sözlere šāhiddür ki hikāyet olunur yine iskenderiyyede qadımü'z-zamānda bir Óažım qaşr var-ıdı ki ¹³ Óulüvv-i şān ve sümüvv-i mekān-ıla cihānda bir daħı nažiri ne görilmiş ve ne işidilmiş-ıdı ittifaq evāyilde gelen mısır pādişāhlarından ¹⁴ birisi iskenderiyyeye varup ol qaşrı gördi hūsn-i bināsın Óacebleyüp be-gāyet begendi murād idindi ki kendü daħı ¹⁵ anuñ örneğine aña mānend bir qaşr yapdura zamānında olan mühendis ve muqarnis üstād miÓmārları cemÓ idüp anlara bunu ¹⁶ emr itdi cümlesi Óacız gösterdiler yapmağa qādir degilüz didiler illā içlerinden bir cihān-dıde qoca ki ol ben yapayın didi ¹⁷ pādişāh sevinüp vüzerāsına bunuñ yarağın göri virüñ didi qocaya her ne lāzım ise söyle göri virelüm didiler ¹⁸ evvel baña hemān şimdi iki kuvvetlü öküzler-ile bir muħkem büyük qañlı gerek didi fi'l-hāl üçin de hāzır itdiler qoca qañlıyı öküzlere ¹⁹ qoşdurup çekdürdi kendüyle bir niçe kimesneler bile aldı meger ol nevāħide bir ziyāde eski maqbaralıq var-ıdı anı ²⁰ evvelden bilürdi toğrı anlar-ıla aña geldi defÓi ol

⁹⁵ nāÓit yemen vilāyetinde Óadn qurbında bir tağ üstinde bir qadım hişārdur ve mārīb daħı yemen vilāyetinde mevıt ile sanÓā şehri ortasında bir nāhiyedür ve medin kulzüm deñizi yakınında şuÓayb payđambar Óaleyhi's-selām qavmınuñ şehirleridür müsā payđambar Óaleyhi's-selām şuÓayb payđambaruñ koyunun sıvarduğı qayı bu şehrdedir kıssası qurān-ı qadimde mezkürdur

kimesnelere bu mağbaralardan birin kazdurdı içinden bir büyük ²¹ âdem kafâsı kemügi çıktı anı ol kimseler-ile çokup kañlı içine güc-ile çıkardılar andan soñra kıoca öküzleri **161A** ⁰¹ sordı bu nice kuvvetlü öküzler-iken ol kıurı kafâyı hezâr zor-ıla güc-ile çekdiler toğrı pâdişâh öñine ⁰² getürdi huzûrında duŖâ idüp pâdişâhum eger baña şu başlu âdemler bulı virürseñ ki baña yardım ideler ⁰³ saña bunuñ gibi kaşr yapı vireyin didi pâdişâh kafâyı Ŗacebleyüp bu sözden hîşşe aldı bildi olacağ ⁰⁴ iş degildür ol fikrden vâz geçdi buña münâsib bir hikâyet dañı budur ki mıkriği kitâbında ğurnâta ⁹⁶ ⁰⁵ Ŗâlimlerinden nağl ider ve ol Ŗâlim dañı atam baña bunu ben kendü gözüm-ile gördüm didi diyü nağl ider afrikıyye ⁰⁶ vilâyetinde (kırtâcana ⁹⁷ şehrinde) bir kabrı kazdılar anuñ içinde bir âdem cüşsesi bulındı yaluñuz başınuñ büyüklüğü iki öküz gevdesince ⁰⁷ vardı ve anuñla bir levh bile bulındı kalem-i müsenned-ile ki Ŗâd kalemidür ol levh üzere muqattam hurûf-ıla bu kelimât ⁰⁸ yazılı-y-ıdı ⁰⁹ اناكوش بن كسان، بن الملوك من آل عاد ملكت هذه الارض العذبة وبيت

بعاء على الويكور وركبت من الخيل العناق سمعة الامتير وصغر وشهيرة بجزيرة دوج ثم اذنت ¹⁰

عند ذلك شيا وسماى صالح فمناح في بيعة اسرى بن الدنيا من سكان عاتلة من سار عبيد ¹¹ كذبت في نركت türkçe maŖnâsı budur ben Ŗâd kavmı ulularından mülû oğlı kenŖân oğlı ğuş adlu pâdişâhın ki ¹² bu yirde biñ şehre mâlik oldum ve bu yirde biñ bıkır kıız-ıla yatdum ve yidi biñ kısrağa bindüm ki kimi al ¹³ kimi şaru kimi torı kimi ağ kimi kıara-y-ıdı soñradan bunlardan baña hiç biri fâyide itmedi bir haykıricı kimse gelüp ¹⁴ beni bir kerre haykıрмаđ-ıla dünyâdan çıkardı benden soñra dünyâya gelenlerden Ŗâkıil olan benümle Ŗibret alsun ¹⁵ dimekdür ve mıkriği eydür ol kırnâti Ŗâlim yine atasından nağl ider ki ol zamânda tûnis pâdişâhı olan kimse ¹⁶ emr itti ol kabrı kemâ-kân yumdılar belürsüz oldu ve bundan ğayrı rivâyet olunur ¹⁷ evâyil-i aŖşârda bir kaşşabada bir âdem dişi vardı anuñla terâzûsında tamâm sekiz ritl et tartar şatardı ¹⁸ ve baŖzılar bu asl hikâyeleri muhâl kabîlindendür ve hikâye söyleyenleruñ yalanlarındanur diyü iŖtikâd iderler ammâ Ŗâkı ¹⁹ ehli ve hağ sübhâne ve teŖâlânuñ kemâl-ı kudretin mülâhâza iden dđn ve diyânet ehlleri hiç bunları istibŖâd ²⁰ eylemez nice eyler ki kıurân-ı kadđm ve furkân-ı Ŗâđimde ²¹ واذكروا اذ جعلكم طغاة من بعد قوم نوح واذكروا في الميثاق

²¹ اَعْمَلُوا وَاَوْعِظْ بَعْدَهُمْ اَیyet-i kerîmesinde bastaten lafzınuñ tefsîrinde müfessirler diyü buyururlar ki Ŗabdullah bin Ŗabbâs **161B** ⁰¹ rağıyallahu Ŗanhümâ hâzretleri anlaruñ uzunlarınıñ boyı yüz zîrâŖ ve kısalarınıñ boyı altmış zîrâŖ-ıdı diyü ⁰² buyururlar ve

⁹⁶ ğurnâta ğarb ikliminde bir şehruñ adıdır

⁹⁷ kırtâcana mağrib vilâyeti şehirlerinden bir kadđm ve Ŗâđim şehrdür ol olduğı iklîme kandün iklîmi dirler be-ğâyet toprağı gökcek yirdür ve bu şehrdede evâyil-i aŖşârda Ŗacâyib-i dünyâdan çok temâşâ idecek nesnelere vardı ulu kemerler üzerinde insân sûretinden ve säyir hayvânât sûretlerinden Ŗaçib ve ğariğ teşâvir ve temâşil idilmişdi vaşf ve beyâna gelmez-idi

ba'Ŗzılar vehb bün münebbih hâzretlerinden rivâyet iderler ki ol kavmdan⁹⁸ her birinüñ başı bir ulu⁰³ kubbeye deñlüydi ve anlardan her birinüñ gözinüñ dâyiresinde yaban cânavarları yavrular-ıdı diyü buyurdılar hattâ rivâyet⁰⁴ iderler Ŗamâlikâdan birinüñ gözi kemüginüñ çukuru içinde bir âhû yavruladı yavruların anuñ içinde besledi⁰⁵ anda büyüdü ba'Ŗzılar ebû hureyre radıyallahu Ŗanh hâzretlerinden rivâyet iderler Ŗād kavminüñ kapularınıñ kanadını⁰⁶ bizden biş yüz kişi cem'Ŗ olsalar kapayamazlar-ıdı diyü buyurdılar ve yine şükâtdan ba'Ŗzı rivâyet ider hâzret-i⁰⁷ müsâ şalavâtullah-ı Ŗaleyh ve selâmüh kavmindan yitmiş nefer kimse Ŗamâlikâdan birinüñ koltuğında gölgelendiler⁰⁸ ve keşşâfda zimehşeri hâzretleri Ŗād kavminüñ her birinüñ dört yüz zira'Ŗ uzunı var-ıdı birisi bir Ŗažim⁰⁹ taşı götürür götürür bir kabîlenüñ üzerine birağur uçdan uca anları helâk iderdi diyü zikr¹⁰ iderler ve kütüb-i tevârihden niçesinde mezkûrdur el-muktedir-billah ebi'l-fazl ca'Ŗfer bün el-mu'Ŗtażid halîfanuñ¹¹ hilâfeti zamânında mısırda bir defîne bulundu içinde uzunı on dört çarış ve ini üç çarış¹² bir eyegü kemügi bulundu ki âdem eyegüsiydi bunlardan birinde egerçi Ŗuqalâ ve Ŗibret ehleri yanında aslâ şübhe¹³ yokdur inkâr mañhallı degildir Ŗale'l-huşûs kûrân-ı kadîm nâtiğ ola inkârında küfr korqusı vardur ammâ âdem oğlanınıñ¹⁴ cibilliyeti bunun üzerinedür ki aña kendü görmedüğine muñhalif bir nesne söylense elbette evvel emrden aña inkâr¹⁵ ider her işitdügin kendü göre geldüğine kıyâs idüp bu kanda olsa gerekdür dir velî soñradan te'emmül-i¹⁶ şahîh ile te'emmül itse hâk sübhâne ve te'Ŗlânüñ maşnû'Ŗat ve mağdûrâtına şanığınuñ kemâl-ı kudret ve Ŗažametine göre¹⁷ nažar eylese hiç bir nesneyi müsteb'Ŗad görmez ve bülbül-i destân sirâyi¹⁸ *رَأَى بَيْتَ عِزِّ الْمُرُورِيَّ* ve tütü-yi şeker¹⁹ *خَلَقَ اللهُ آدَمَ سِتُونَ خَرَامًا فِي الْمَاءِ* cāyi *إِنَّ هُوَ الْإِدْرِيُّ يُوحَىٰ* ehâdiş-i şahîhelerinden birinde¹⁹ *ثُمَّ لَمَّا بَرَزَ الْمَلَأَتْ نَيْفُصَ حَتَّىٰ الْإِيمَانِ* diyü buyurdukları zikr olınan ahvâluñ ba'Ŗzında güvâh-ı mutlak²⁰ ve şâhid-i hâkdur türkçe ma'Ŗnâ-yı şerifi hâk te'Ŗlâ gökde âdem payğambarı yaratduğı vaqt boyun²¹ altmış zira'Ŗ yarattı andan soñra evlâd ve zürriyâtından halkuñ şimdiye degin dañı boyları **162A**⁰¹ eksilmekten hâlî olmadı dimekdür ve yine gırnâta

⁹⁸kütüb-i mu'Ŗtebere-i tevârihde mestûrdur Ŗād kavmindan Ŗavc bin Ŗunğ ki meşhûrdur üzerine yatduğı seririniñ uzunı sekiz yüz zira'Ŗ ve ini dört yüz zira'Ŗ-ıdı dirler ki anı mısırda hâzret-i müsâ Ŗaleyhi's-selâm öldürdi tağî kâfir-ıdı müsâ payğambaruñ Ŗaşasınıñ uzunı on zira'Ŗ-ıdı anı öldürdüğü vaqt yirden yukarı on zira'Ŗ sıçrayup Ŗaşasıyla çaldı hâzret-i müsâ dañı uzun boylu-y-ıdı yine Ŗaşası anuñ ancak topuğuna çıktı topuğuna Ŗaşasıyla çaldığı gibi def'Ŗi nil ırmağı üzerine yüzi üzre yıkılıp öldi nil üzerine arķıru köprü gibi gerilü kaldı tamâm bir yıl halk eyegüleri-y-ile oñurğalası kemükleri üzerinden nilü berüden öteye öteden berüye geçerler-ıdı ve bu Ŗavc bir rivâyetde üç biñ altı yüz yaş yaşadı dirler ki âdem payğambar Ŗaleyhi's-selâm zamânında toğmış-ıdı tûfân-ı nûhdan soñra dañı sağ-ıdı tûfândan kurtıldı

Óulemāsından biri tuhfetü'l-elbāb adlı kitābında getirür ⁰² vaqtā ki lām bün Óāmir
 đāhḥāk bün Óulv andan şimāl tarafına kaçdı đāhḥāk anuñ ardınca iki beglerin gönderdi
⁰³ her beg-ile cebbārlardan bir büyük kimse koşdı ol begleruñ biri anuñ ardınca bulğara
 ve birisi ⁰⁴ başqard vilāyetine çıqdı cebbārlar Óaskeri bulğar ve başqard
 memleketlerinde qaldılar ıqlışi adlı ⁰⁵ kimse ben başqardda anlaruñ şüretlerin ve andan
 anlaruñ qabrların gördüm anlardan gördüğümüñ ⁰⁶ cümleden biri budur ki anlaruñ azu
 dişlerinüñ uzunluğı dört qarış ve ini iki qarış-ıdı ⁰⁷ şimdi benüm yanumda başqardda
 anlaruñ bir azu dişlerinüñ kökinüñ yarusı vardır ki anı kendü ⁰⁸ elüm-ile birinüñ alt
 çeñesinden çıkardım ol kök yarusınuñ ini bir qarışdır ve kendü ⁰⁹ elüm-ile tartdım
 tartıda tamām biñ iki yüz mişqāldır elān başqardda evümedür ve ol ¹⁰ dişi çıkardüğüm
 çeñenüñ devresini ölçdüm tamām on yidi zirāÓ-ıdı ve bundan ğayrı ¹¹ başqardda
 dostlarumdan birinüñ evinde anlaruñ birinüñ bir bāzūsı kemügi vardır uzunluğı ¹²
 tamām yigirmi sekiz arşundur ve yine ol dostumuñ evinde anlardan birinüñ bir kaç
 eyegüleri kemügi ¹³ vardır her eyegünüñ ini üç qarışdan artuğdur her biri bir mermer
 levḥ gibidür ve ol dostum baña ¹⁴ anlardan birinüñ bilegi kemüginüñ yarusın çıkardı bir
 elüm-ile anı yirden qaldurmağa qādir olmadım ¹⁵ ancak iki elüm-ile qaldırı bildüm ve
 tārīḥ-i hicretüñ biş yüz otuzuncı yılında bulğar vilāyetinde Óād qavmı ¹⁶ neslinden bir
 uzun er gördüm boyı yidi zirāÓdan artuğ-ıdı adına danqı dirler-idi ādem ¹⁷ qoltuğına bir
 küccük oğlanuğı nice alursa bu danqı bir atı qoltuğına eyle alur-ıdı ¹⁸ her kaçan ol
 vilāyetde bir cenk olsa pelid ağacından elinde Óasā gibi bir deynegi var-ıdı ¹⁹ anuñla
 uğraşur-ıdı eger ol deyneg-ile fıli ursa çökerür defÓi öldürürdi ammā be-ğāyet ²⁰ hayr
 issi gökcek ḥulı tevāzuÓ ehli kimse-y-idi her ne vaqt baña uğrasa selām virür beni ²¹
 esenler merḥabā ider ḥātırum sorar andan geçerdi benüm başum anuñ qoltuğına
 çıkmazdı ve anuñ kendü **162B** ⁰¹ uzunluğında bir kız qarındaşı var-ıdı anı da bulğarda
 kendü gözüm-ile niçe kerre gördüm ve bulğar ⁰² qādīsından kendüden işitdüm bu uzun
 Óavrat kendü erini öldürdi ādem adlı bir eri var-ıdı ⁰³ ḥuşūsā bulğar ehlinüñ ğāyet
 kuvvetlüsiydi ittifāk anı bir kerre kendüye çeküp qucmuş cümle eyegülerini ⁰⁴ kırmış
 hemān ol sāÓat cān virdi didi ve bulğar şehrinde qarındaşı danqıyla bu Óavrat şığar ⁰⁵
 ḥammāmdan ğayrı bir ḥammām yokdur didi diyü ḥikāyet eyler ve zıkr olınan tuhfetü'l-
 elbāb adlı kitābda bu ⁰⁶ ḥikāyeti mü'ellifi siyerü'l-mülük adlı kitābuñ mü'ellifi şaÓbj
 nām kimseden naql ider ki bu şaÓbj de zıkr ⁰⁷ olınan ıqlışi adlı kimseden naql eyler ve
 mıqrızı hitat adlı kitābı nüshalarından kendü hattıyla ⁰⁸ olan nüshada bu zıkr olınan
 aḥbārdan baÓzına ben de irişdüm tārīḥ-i hicretüñ yidi yüz toqsanıncı ⁰⁹ yılı aralarında
 es-sultānü'l-melikü'z-żāhir berqūqa cebel-i muqattamda taş kesen taşçılardan bir tayıfe

taş¹⁰ keserken māl bulup üleşürken çekişmişler öñine geldiler aslı da bu olmuş ki cebel-i mezkûrdan bir¹¹ bir mağāra içinde taş keserken ittifağ bir kara taş açılmış üzerinde ba'Özi hat var-ıymış orada māl¹² olmağ ihtimālın virüp ol taşuñ öñini kazmağa başlamışlar kızarak tağuñ içine dikilü¹³ bir Óažim direge irişmişler ivdüklerinden ol direge bir uğurdan külüng üşürmişler bir¹⁴ pāresin uvatmışlar meger ol diregüñ içi mücevvef imiş içinde uzadısına iki ayağı üstine¹⁵ turğurılmış bir ādem süreti var-ıymış ol süretüñ başı tarafından üzerlerine vāfir altun dökilmiş¹⁶ üleşmişler ammā üleşirken çekişüp birbirlerine düşmüşler giderek sırları tıyılmış anları sultān¹⁷ berkuğ öñine getürdiler ben de orada hāzır-ıdum ol mağārayı varup görüp ahvālını keşf¹⁸ itmege sultān berkuğ mu'Ötemed ādemiler gönderdi vardılar ol taş diregi kesilmişle Óaynı buldılar¹⁹ taşçılarıñ andan aldıkları altundan ellerinde bulunanı aldılar ol taş üstinde yazılan hattı oğur²⁰ kimse bulunmadı bu haber il içinde şāyi'Ö oldu ba'Özi kimseler ol mağāraya vardılar anda bir çürimiş²¹ meyyit cūsşesi buldılar ol meyyitüñ dişlerinden bir dişin görenden ben bi'z-zāt işitdüm ol diş **163A**⁰¹ kararmış-ıdı büyüklügi bādıcān kadar var-ıdı ve ayaklarından dizlerine çıkınca incüginüñ⁰² kemügi biş zira'Öydi bu hisāb üzerine boyı yigirmi zira'Ö olmağı gösterür ve anuñ kafāsı⁰³ bir kubbe gibi-y-idi didi diyü hikāyet ider ve bundan gayrı dımaşğda kādī el-kuđāt ibn-i Óadnān⁰⁴ dimekle ma'Örūf bir kimesneden şöyle nağl ider ki ol kimesne bunu kendüye bi'z-zāt söylemiş ve tārīh-i⁰⁵ hicretüñ sekiz yüz on dördinde dımaşğ şehrinde bābü's-şāğirīn dimeg-ile ma'Örūf mağbaralığda bir meyyit⁰⁶ defn itmek için mağbarası üzerine vardum vağtā ki mağbarasın tamām idüp kendüyi kabir içine⁰⁷ komalu oldılar ittifağ ol mağbara göçüp göçen yirinden bir alay gök büyük siñek çıktı⁰⁸ yakın oldu ki üstümüzi büriyeler mağbara kızan kimse ol göçen yir içine indi gördi⁰⁹ bir kabirdur yigirmi iki zira'Ö uzunı var uzadısına içinde bir meyyit yatur çürüyüp küle dönmiş¹⁰ ol mağbarada bir ādem dişı var-ıdı kaldurdılar gördük üç köki var anuñ bir pāresi düşdi¹¹ ol diş miğdārda karpuz deñlü var-ıdı kendü öñümde anı orada tartdılar şām rıtlıyyla iki rıtlı ve tokuz¹² vağıyye geldi ve ol uvanan pāresin tartdılar şām vağıyyesiyle iki vağıyye miğdārı geldi dimiş¹³ bāb itrīb şehrinüñ ahvālı beyānidur vilāyet-i mısruñ kādīmü'z-zamānda olan şehirlerinden birisi dağı itrıbdür¹⁴ bunu sābıqā zıkr olınan itrīb bin kıbtīm bin mısır bin bayşar bin hām bin nūh Óaleyhi's-selām¹⁵ yapmış-ıdı muğaddemā dağı işāret olunmuşdur bu itrīb atası kıbtīm öliceğ kendü şehrine gitmiş-ıdı¹⁶ ve şehri dağı itrīb şehri-y-idi ki uzunı on iki mīl-ıdı ve bu şehrüñ bir ulu soğaqı üzre¹⁷ üç Óālā kubbe var-ıdı birbiri üzerinde direkler üstinde yapılmış-ıdı anlarıñ birisi şehrüñ ortasında¹⁸ ve ikisi bir tarafında-y-ıdı her bir kubbenuñ üzerinde niçe süretler itmişler-ıdı yıller

esdükce ol sûretler ¹⁹ dürlü dürlü āvāzlar virürler-idi ve şehriñ her bir çapusu üzerinde itrib bir ulu baçacaç itmiş-idi her ²⁰ bir baçacaç üzerinde bir Őazim āyine çodurmuş-ıdı içlerinden ıraç ıraç iqlimlerñ aħvālı görünürdi ²¹ ve her bir tarafında bir dürlü oyun yiri ve bir gūne teferrüc-gāhı var-ıdı ol teferrüc-gāhlarıñ her birinde vahşi **163B** ⁰¹ cānavarlarıñ ve hoş-āvā[z] kuşlarıñ şerif ve lañiflerin getirüp ögritmişler içlerine salı virmişler-idi ⁰² gezerlerdi ve itrib ol şehriñ cānib-i ğarbsinde nil ırmağını yarmış bir ulu nehr ağıtmış ve üzerine ⁰³ çantalar germiş ol çantalar üstinde birbirlerine muttasıl niçe şerif maçāmlar yapdurmuş-ıdı ve şehriñ ⁰⁴ çapularından her çapu üzerinde Őaceb timşāllar ve şehri muzi nesnelere saçlar hareket ider niçe sanemler çodurmuş-ıdı ⁰⁵ ve her çapunuñ iç tarafında sağı sollu sarı birincden iki cin sûretleri çodurmuş-ıdı her çaçan ol ⁰⁶ ol çapudan bir ehl-i hayr girse sağı yanında turan sûret gülerdi ve eger bir ehl-i şer girse sol ⁰⁷ yanında turan sûret ağlardı ve eger bu şehriñ hiżasında cānib-i şarçide itrib bir şehir dağı bünyād itdi ⁰⁸ bunda dağı niçe oyun yirleri düzdi ve muhtelif sûretlerde niçe sanemler dikdi ve bu şehriñ ortasında ⁰⁹ bir bürke terkib eyledi her çaçan ol bürkenüñ üzerine havādan kuş uğrasa elbette aşıa düşerdi ¹⁰ tutılmayınca olmazdı ve bu şehre on iki çapulu bir hişār itdi her çapusu üzerinde bir dürlü hāsiyyetlü ¹¹ bir timşāl çodi ve bu şehriñ havālisinde lañif ve şerif niçe bağlar ve bağçeler itdi ve aña çarib ¹² yirde nāhiye-i şarçiyede sekiz direk üzerinde munaççaş bir Őālā maçām itdi ki üzerinde bir çubbe-i üstüvār ¹³ var-ıdı çubbe üzerinde çanatların açmış bir kuş sûreti çonmuş-ıdı her gün günde üç kerre bir sabāh ¹⁴ ve bir aħşam ve bir de öylen öterdi maŐnide muşannaŐ bir sāŐat-ıdı halka bu vaçtları taŐyın iderdi ¹⁵ ve yine bu şehirde esnāmdan ve ğayrıdan niçe aŐmāl-ı Őaçibe dağı işlemiş-ıdı bu zıkr olınanlardan ğayrı ¹⁶ itrib kendü zamānında çok şehirler dağı tertib itmiş-ıdı ve anlarıñ birinde bersān adlu bir kimse çomiş-ıdı ¹⁷ muttasıl aña çimyā işin işledürdi ve işledüğü altunlardan fulüriler kesdürürdi her fulürisi yidi mişkāl ¹⁸ çekerdi üzerlerinde sikkeleri kendü sûreti-y-ıdı ve yuçaruda dağı zıkr olınmışdur bu itrib vilāyet-i ¹⁹ mısırda üç yüz altmış yıl pādişāhlık itdi cihān içinde tamām biş yüz yıl Őömr sürdi Őākıbet ²⁰ bu da milkini zāyil ve Őömrini fāñi ğördi bir gün tahtından indi tahtaya bindi ve taht-ı zemini sin ²¹ ve hāk ve sengi bālın idindi ölicecek cānib-i şarçide bir tağ içinde aña bir nāvus idüp ol **164A** ⁰¹ nāvus altında bir zır-zemın çazup içini sırçayla ve mermer-ile çabladılar kendüyi altundan bir muraşsaŐ ⁰² taht üzerine çoyup ol nāvus içinde defn eylediler ve cümle hazāyin ve emvālını kendü-y-ile bile çodılar ⁰³ ve ol nāvusuñ çapusu üzerinde bir ejderhā çoyup tılsım eylediler her kim aña yaçın varmaç dilese ⁰⁴ helāk olurdu ve ol nāvusuñ çapusu üzerine adını ve tārīh-i saltanatını yazup nāvusu çum ile ⁰⁵ örtüp üzerin

belürsüz eylediler ve dirler ki vilāyet-i mısırda qadimü'z-zamānda yidi sehere şehri ⁰⁶ var-ıdı ki içinde sâkin olanlar ekşeriyyā sâhîrler ve sihr-ile niçe a'Ōmāl-ı Ōacıbeye qâdirler-ıdı ol yidi ⁰⁷ şehriñ birisi bu ıtrîb şehri-y-ıdı bāb tinnîş şehrinüñ ahvālı beyānidur vilāyet-i mısruñ ⁰⁸ bilād-ı qadimesinden biri de budur buña hām bin nūh oğullarından birinüñ adıyla ad virilmişdür ki ⁰⁹ aña tinnîş dirler-ıdı ve bu şehri aslda ıtrîb oğullarından qalimün adlu bir mısır pâdişāhı ¹⁰ yapmışdur nite ki ba'Ōzı ehl-i tevârih zıkr ider yukaruda dahı geçmişdür ıtrîb öldükden soñra yirine bir ¹¹ kıızı pâdişāh olmuşdur memleketde tamām mertebede tedbir ve taşarruf ile elli üç yıl vilāyet-i mısırda saltanat ¹² itdüğinden soñra vefāt idicek yirine kız qarındaşı oğlu qalimün pâdişāh olup saltanata tamām ¹³ niżām virdi vüzerā ve ümerāyı mertebelü mertebelerince ri'Ōāyet itdi kâhinleri sâhîrleri severdi ¹⁴ anları hoş gördi anlar re'yinsüz iş işlemezdi ve etraf-ı vilāyet Ōimāret itmege cehd ve ihtimām idüp ¹⁵ hemişe Ōacāyib ve ğarāyib nesnelere talebinde-y-ıdı ve tinnîsü'l-ülā şehri ki anı nil başup ğarq eylemişdür ¹⁶ ve bu soñraki tinnîş ile anuñ ortasında haylî mesāfa vardur bu qalimün zamānında yapılmışdur ve ol zamānda ¹⁷ anuñ çevre yanları latîf ekinlikler ve ağaçlıklar ve Ōālā bāğlar ve bāğçeler ve ma'Ōmür köyler ve zay'Ōalar-ıdı ki ¹⁸ bunlar üzerine Ōimāret olmaz-ıdı anlarıñ ortasında mezkūr qalimün emr itmiş-ıdı kendüçün bir bülend ¹⁹ ve bî-mānend maqām yapup üzerine Ōālî Ōālā qubbeler urmuşlar ve der ü divārların nuqūş ve ārāyişden ²⁰ bî-bedel naqşlarla zînet itmişler-ıdı ve her qaçan nil taşmağa başlasa pâdişāh ol maqāma göçerdi ²¹ nev-rūza değin anda turur seyr ve temāşā ider ba'Ōde-hu yine taht-ğāhına giderdi ve ol köylerde pâdişāhuñ **164B** ⁰¹ emînleri olurdu nil süyn Ōadālet üzre ol köylere baş iderler her köye vaqtında hîşsesin ⁰² virürler-ıdı ve ol köylerden her birinüñ köpriler üzerinde hîşārları var-ıdı ve andan soñra da mısır ⁰³ pâdişāhlarından her gelen ol şehri ve çevrelerini ma'Ōmür ider Ōimāretini artururdu her biri kendüçün ⁰⁴ bir teferrüc-ğāh iderdi ve dirler ki qurān-ı qadim ve furqān-ı Ōažimde mezkūr olan iki qarındaşlarıñ bāğçeleri ⁰⁵ bu köylerden birinde-y-ıdı ol iki qarındaş pâdişāhuñ ehl-i beytinden idiler bu köylerden iki tarafı kesüp ⁰⁶ anlara virmiş-ıdı bu iki qarındaşlar birleşi ol iki taraf yiri alup her birin biri Ōimāret idüp ⁰⁷ bir tarh-ı hūb ve tarz-ı mergūb üzre bir bāğ-ı dil-ārā ve bāğçe-i dil-ğüşā itmiş-ıdı Ōarşa-i cihānda her ⁰⁸ biri bî-mişl ü nažir ve ğüşen-i cennet gibi dil-ğir-ıdı pâdişāh yimişe anlara varur seyrān ider içinde ⁰⁹ yitişdürdükleri fevākih ve baqūluñ nefāyis ve lezzetinden tenāvül iderdi ve ol iki qarındaşuñ birisi ¹⁰ be-ğāyet ihsānı çok ve nažiri yok cömerd ve saha-pişe ve kerem-endişe kimseydi illeri ¹¹ hemişe konuqlar hātırı sınıqlarıñ hātırın yoqlardı mālın faqırlara infāq idüp āhireti için ¹² yaraq görürdi ammā ol bir qarındaşı bunuñ zıdd-ı

olmuş-ıdı hemān anlar kaldı tūneh ve būrā adlu köyler anlardandır ki elān dañı oralarda mevcūdlardur **165B**⁰¹ buñayre içinde atalardur bu soñraki tinnis şehri tārīh-i hicretūñ altı yüz yigirmi dördüncü yılına degin⁰² ma'ómür-ıdı arz-ı mısırda olan medāyin-i Óāmireden belki añseni ve añaśśıydı ol tārīhde el-melikü'⁰³ l- kāmil mañmūd bün el-Óādil anı harāb itdi henüz dañı ol harāblık üzredür buñayre-i mezkūre ortalığında⁰⁴ anuñ ba'Ózı resminden ğayrı nesnesi kalmamışdur bir cüz'ı köydür ol buñayrede ki bir göldür şimdi⁰⁵ balık avlarlar sūdan taşra kalan sāyir köyler ma'ómürdür mısır halkı yanında ol gölüñ balığı memdūh'dur⁰⁶ inen deriñ göl degildür ammā ziyāde balıklıdır dirler ve ortasında çok cezireler vardır bāb vilāyet-i⁰⁷ mısruñ evāyil-i Óasrda olan şehirlerinden biri de sā şehridür ki kütüb-i tevārīhde mestūr olan⁰⁸ üzre vaśfı bu vech-iledür evāyil-i kitābda mezkūr olan üzre vaqtā ki kıbtım bin mısrayim arz-ı mısır⁰⁹ oğulları uşmūn ve ıtrīb ve kıft ve sā ortalarında taqşim idüp her birine bir yir ta'Óyın itdi¹⁰ anlardan her birisi ataları ta'Óyın itdüğü yire göçüp anda yirleşdiler ol zamānda sā dañı¹¹ ehl ve evlādı ve sāyir kendüye müte'Óallık kimseler-ile kendüye ta'Óyın olınan yirine çıkdı ki hāliyā¹² buñayre ve iskenderiyye nāñiyelerinden tā barçaya çıkınca anuñ-ıdı henüz ol zamānda iskenderiyye¹³ yapılmamış-ıdı toğrı sā şehrine çıkdı ki kendü yirinde evvel anı Óimāret itmişler ve aña kendü¹⁴ adı-y-ıla ad virmişler-ıdı mezkūr kıbtımūñ bu sā küccük oğlı-y-ıdı ğayrı oğullarından bunu¹⁵ artuğ severdi varup yirinde yirleşdüğü gibi bu oğlına da emr itdi ki sāyir karındaşları¹⁶ gibi kendü vilāyetini bu da ta'Ómür ve Óimāret ide içinde şehirler ve köyler ābādān eyleye ve heykeller düzelde¹⁷ ve Óacāyib ve ğarāyib nesnelere ızhār ide belki sāyir karındaşları memleketlerinden bunuñ memleketi her huśūśda¹⁸ ziyāde ola merhūn-ı hindı dirler-ıdı yanında bir hākım-i zamān ve feylesof-ı cihān qomış-ıdı cümle¹⁹ meśālīhin ol görürdi Óacāyib işler işlemekte pehlūvān ve nādir-i devrān-ıdı sā şehri haddından²⁰ tā lūbiyye ve marākiyye⁹⁹ hādlarına varınca nil üzerinde aña niçe bülend ve bı-mānend a'Ólām diki virdi²¹ ve a'Ólām üzerinde bir niçe dürlü ma'Ódenlerden mürekkeb niçe muśanna'Ó āyinelere qodı ki her biri bir dürlü **166A**⁰¹ menfa'Óat ve maślahat için tertīb olınmış-ıdı kimi deñiz cānavarlarınıñ zararları def'Öi için⁰² ve kimi deñiz cezirelerinden aña bir Óadū qaśd itse ol āyineye güneş şu'Óā'Óı tokınduğı gibi gelen⁰³ Óadūnuñ üzerine bir pertev şalup gemisiyle anı yakmağ için ve gemi içinde qarşularında olan şehirlerūñ⁰⁴ ahvālı görünmek için ve gemi içinden mısır ikliminiñ ahvālına nazar olınup her yıl

⁹⁹ lūbiyye iskenderiyye-y-ile berqa ortasında qadimü'z-zamānda bir şehir-ıdı iskenderiyyeden afrıkiyye diyārına giden evvel marākiye şehrine uğrar andan lūbiyye uğrar geçirdi ikisi de ol yol üzerine iki ma'ómür şehirler-ıdı şimdi vırān olmuşlardur yine ol yol üzre iki menzillerdür yirleri bellüdür dirler

ucuzluk mı olur ⁰⁵ yoħsa kızlık mı anı bilmek için ve sayir bunların gibi ahvâl için konmuş-ıdı bunlardan ğayrı ⁰⁶ sâ şehrinün içinde ol hâkim kendü kendüden yanar niçe hammâmlar yapıdı ve sâ için çok müferric ⁰⁷ seyrân-gâhlar ve müferrih maqâmlar düzi virdi sâ her gün ol maqâmların birinde kendü h^wâs-ı ⁰⁸ hadem ve haşemleri-y-ile sohbet ve Öişret iderdi ve şehrin etrafını cümle şerif ve zarif ⁰⁹ bostanlar ve latif ve nazif bağlar ve bağçeler itdi içlerine hoş elhan kuşlar ve ins-ile üns ¹⁰ ider nazuk canavarlar salı virdi ve dört yanlarına ırmaqlar aqıtdı yir yir ol riyâz-ı cennet-âbâd ¹¹ içinde kevşer-mişâl hıyâz tertib eyledi ve sanun kaşrlarınun küngürelerini reng-â-renk şeffâf ¹² taşlardan itdi ki üzerlerine güneş nuri düşdüke her biri etrafına pertev salardı ve'l-hâsil ¹³ Őâlemde olan zarif Őamellerden ol şehirde itmedük iş ve cihânda olan latif yemişlerden ¹⁴ ol bağçelerde dikilmedük yemiş komadı anun zamanında reşid-ile iskenderiyye kumluklarından tâ ¹⁵ barka vilâyetine varınca mümtedd Őimâretlik ve muttasıl âbâdanlık idi bir vechle ki arz-ı mısrdan ol ¹⁶ köşelerde sefere gidenler leziz fakiheler çokluğundan hiç azık getürmege muhtâc olmazdı ¹⁷ ve ağaçlar şıklığından her dâyim gölgeliklerde gider ıssısını tuymazdı ve ol şahrâlarda niçe ¹⁸ Öâlâ kaşrlar yapıdı ve bülend ve havâ-peyvend çok dikmeler dikdi ve nilden sovuq ırmaqlar aqıtdı ¹⁹ Öâkıbet dünyâ muqtazâsınca ol kavm münkariz olup ol şahrâlarda kodukları eşerlerinden başı ²⁰ bâkı kaldı ve ol menâzil ve emâkin-i şerife harâb ve yebâb olup içlerinde sâkin olan ümem-i keşire ²¹ bi-nâm ve nişân oldılar şimdi ol şahrâlara uğrayanlar anların ahvâlin hikâyet iderler anlardan çok **166B** ⁰¹ eşerler görünür ve ol halelerden bi-nihâye talallar bulunur dirler mıkrizi kitâb-ı hitatı nüshalarından kendü ⁰² hattı-y-ıla olan nüshada yazar ve sâ şehrinün harâbaları içine girüp gezen bir şika kimseden ⁰³ rivâyet ider ol kimse sâ şehrinün harâbaları arasında gezerken ittifaq uzunı bir bucuq zirâö ⁰⁴ ini bir zirâö bir kiremüd buldı anı eline alup bir zaman tefekkür ve tahayyürinde kaldı baöde-hu anı uvadup ⁰⁵ gördi içinden bir buğday başı çıqdı uzunluğu bir qarış-ıdı güyâ ol yıl biçilmiş gibi henüz tâze-y-idi ⁰⁶ eliyle anı uvdı cüşşede bögrilceden büyük bir aq nefis dânesi çıqdı ağzına alup yidi ⁰⁷ gördi aslâ müteğayyir olmamış taŐmı ve râyihası kemâ-kân bâkı-y-idi bundan ğayrı rivâyet olunur ⁰⁸ sâ şehrinün harâbalığında barmağ uzunluğu lâtifü's-sanŐa yaöni işi gökcek bir sanem bulındı anı bir su ⁰⁹ küpi içine bırâkdılar ittifaq içindeki suyu latif şarâb itdi ol sanem tinnis şehrinde bir kimsenun eline düşdi ¹⁰ anunla niçe zaman suyu hamr idüp satdı niçe mâl eline girdi soħra tinnisde emir evhad adlu bir ¹¹ beg var-ıdı tinnis begi-y-idi ol işidüp elinden aldı bâb arz-ı mısrdâ reml-i ğurâbi dirler bir kumluk ¹² vardır anun ahvâlini bu vech-ile beyân itmişler ki bu kumluğun bir başı kulzum deñizindedür andan

mısrā berü ¹³ çekilür andan nūbe vilāyetine toğrı baħr-ı muħıte değin biş aylık yol gider orada nihāyet bulur uğraduğı ¹⁴ yollardan baŖı yirlerde bu Ŗumdan Ŗol Ŗadar ulu tağlar yığılur ki Ŗzerlerine yŖksekliginden kimse ¹⁵ ıŖamaz ve gāh olur bu tađlaruñ biri dŖmdŖz Ŗāħrālar olur nil ile bir yirden bir yire aŖar baŖı ¹⁶ yirlerde levni Ŗaru ve kendŖsi yumŖaŖ olur ve baŖı yirlerde kızıl ve baŖında āsumāñı gŖk ve baŖı ¹⁷ yirlerde ŖuzŖun Ŗara ve baŖı yirlerde aŖ Ŗar gibi olur ve kim yirde gāyet-ile gŖbār olup ednā bahāneyle ¹⁸ gŖge tutar ve gāh iri ve haŖın olur baŖı ehl-i tevārıħ bu reml-i ğurābıden mısr yanındağı Ŗālġıyye ¹⁹ dimeg-ile maŖrŖf ŖaŖabadan ŖariŖe varınca bu mābeynde olan Ŗum Ŗadımiđeđil ħādiŖdŖr yaŖıñı evvelki ²⁰ Ŗavldaki gibi ibtidā-yı ħaŖı-ı Ŗālemede mahlŖk olan ħaŖı ve aŖlı Ŗum deđildŖr dirler ve bu ħuŖŖsda bir Ŗāħıħ ²¹ ve muŖteber ħaber ŖŖylerler ki Ŗġħatına Ŗurān-ı Ŗadımiđ nātıŖdur ve dirler ki ibtidā-yı devr-i Ŗālem ve evvel-i neŖ'e-i benġ-ādemde **167A** ⁰¹ Ŗeddād bin heddād bin seddād ki Ŗād Ŗavmı pādiŖāħlarından bir pādiŖāħdur arz-ı mısrā geldi ⁰² Ŗaskeri oŖ pādiŖāħ-ıdı keŖret-i cŖyŖŖından ol zamānda mısrda pādiŖāħ olan uŖmŖn bin ⁰³ mısr bin bayŖar bin ħām bin nŖħa galebe idŖp mısrı anuñ elinden aldı anı mısr memleketinden ⁰⁴ sŖrdi ıŖardı anuñ ve atalarınıñ arz-ı mısrda yapduğları bināları yıŖdı ve kendŖ nefsi iŖn bir ihrām ⁰⁵ yaptı ve niçe aŖlām-ı bŖlend dikŖp Ŗzerlerinde tılsımlar bağladı ve iskenderiyye Ŗehri yirin begenŖp sābıŖā iŖaret ⁰⁶ olınan Ŗzre orada rŖkŖde Ŗehrin yaptı oŖ zamān anuñ içinde oturdı aña değin ki ⁰⁷ anuñ ve Ŗavmınıñ içlerine tāŖŖn dŖŖdi ŖarŖrġ arz-ı mısrđan ıŖup anı terk itdi cŖmle Ŗavmıyyla ⁰⁸ medġne-i mŖkerremeyle arz-ı Ŗām ortasında vādġŖ'l-Ŗurā dimeg-ile maŖrŖf arza Ŗadılar ki ol zamānda ⁰⁹ Ŗumı yoŖ Ŗimāret ve zirāŖata Ŗābil yiri oŖ bir ħālġ vilāyet-ıdı varup anı Ŗimāret ve zirāŖata meŖġul ¹⁰ oldılar anda ulu taŖlardan niçe Ŗālġ binālar yaptılar ve Ŗādetlerince niçe melāŖıb dŖzdiler ve yağmurdan ve silden ¹¹ ħāŖıl olan Ŗuları bir yire cemŖ itmekŖn vāsiŖ ve refġŖ niçe Ŗarnılar dŖzeltdiler ŖŖyle ki her ¹² Ŗarnıcuñ her yanından uzunı bir mġl yir-ıdı bu tarıŖle yağmur ve sil Ŗuların niçe yirde ħabs idŖp ¹³ ulu ulu bŖrkeler itdiler ve ol arāġı Ŗzerlerine ħurmā ağaçlarından mŖmkin olan ağaçları dikdiler ¹⁴ ve her dŖrlŖ ekinlerden ekdiler deñize ulaŖınca eyle ve rāye dimekle maŖrŖf olan vilāyetler ortaların ¹⁵ ser-tā-ser mezārıŖ ve naħlistān eylediler varduğca memleketlerin bŖyŖtdiler deŖneh didŖkleri yirden ŖariŖ ¹⁶ ve cefār vilāyetlerine varınca ki bu mābeyn ol zamānda dŖz yirler ve otı Ŗuyı bol ve yimiŖi ağaçları oŖ ¹⁷ ve ekinlikleri vāfir Ŗāħrālar-ıdı hep anlaruñ arāġı-i maŖmŖreleri-y-ıdı niçe zamān bu aralıŖlarda sākin ¹⁸ olup ergad-ı ŖıyŖ-ıla ŖıyŖ iderler-ıdı ŖāŖıbet niŖmet oŖluđı anlaruñ gŖzlerine turup ħaŖ ŖŖbhāne ¹⁹ ve teŖālānuñ kendŖlere rŖġı Ŗıldıđı niŖmetlerŖñ ŖŖkrini bilmediler giderek azdılar

tekebbür ve tecebbür izhâr ²⁰ itdiler qurân-ı qadimde mezkûr olan üzre hâq te'âlâ anlara bir 'Oažim riĥ-i 'Oağim musallat eyledi anuñla ²¹ anları helâk itdi ve evlerinüñ ve sâyir düzüp qoşduqları binâlarınuñ taşlarını ol yıl ile kırdı **167B** ⁰¹ dökdi cümlesini uvaq qum eyledi ol şahrâlara ve bāğları ve bāğçeleri ve mezra'aları üzerlerine tağıtdı ⁰² cümlesini qum altında qodı güm itdi dâr ve diyâr ve 'Oimâretlerin bi'l-külliyeye harâb ve yebâb ve bi-nâm ve nişân ⁰³ eyledi şimdi arz-ı mısırda şâlihiyyeden 'Oarişe varınca görülen firāvân ve bi-pâyân qum deryâsı ⁰⁴ 'Oâd qavminuñ binâlarınuñ qara taşlarından kırılan ve anlardan hâsıl olan qumdur diyü hikâyet ⁰⁵ iderler ve bu şübhe olınacaq kelâm degildir zîrâ ki buña kelâm-ı qadimde taşrih vardır nite ki ⁰⁶ hâq sübhâne ve te'âlâ **إِنِّي لَأُرِيدُ أَنْ مَنَعَنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَرَبِيَّةَ مَا تَدْرُونَ شَوْشَ ابْتِشَاءِ عَلَيْهِ** ⁰⁷ diyü resûlına 'Oâd qavminuñ ahvâlini beyân ider bâb arz-ı mısırda olan qurâ-yı qadimeden semnüd qaryesi ki meşhûrdur ahvâlî beyânıdır ⁰⁸ qurâ-yı arz-ı mısırdan semnüd bir qarye-i meşhûrdur (nevâhi-yi mısırdan dimyât cânibindedür evâyil-i a'şârda nil üzerinde bir medîne-i 'Oažime-y-idi harâb olup köy şeklin bağlayalı dañı hayli zamân [...]) dirler ki bunda evâyilde bir bürbâ var-ıdı aña bürbâ semnüd ⁰⁹ dirler-idi ol bürbânuñ üzerinde qalkın şeklinde bir degirmi nesne var-ıdı ki üzerinde bir dürlü bir hat ¹⁰ yazılı-y-ıdı zamân-ı qadimde olan beglerüñ birinden rivâyet olunur ol hattıñ sûretini bir kâğıda ¹¹ yazdurup aña göre ol hattı bir qalkın üzerine qazdurdı ol beg bu qalkını yüzine alup ¹² uğraş içinde her kimüñ üzerine sürdiyse ol kimse andan qaçar öñine turmaz-ıdı ¹³ bundan gayrı bu bürbâ semnûduñ üzerinde niçe dürlü timşâllar var-ıdı ki her dürlü tayıfeden mısra ¹⁴ kim pâdişâh olacak ise anlaruñ sûretleri-y-idi ol timşâllaruñ ba'zınıñ başlarında dülbendleri ¹⁵ ve ellerinde hârbeleri var-ıdı üzerlerinde bunlar mısra pâdişâh olacak kimselerüñ sûretleridir ¹⁶ diyü yazılmış-ıdı bâb bilâd-ı mısırdan qarye-i bülbeysüñ ahvâlî beyânıdır mısırdan şâma giden yol üzre ¹⁷ mısra iki günlük yirde bülbeys bir menzildir evâyil-i a'şârda medîne-i mu'azzama-y-ıdı hâliyə bir kiçirek ¹⁸ köydür bu köy yiri tevrâtda arz-ı hâşân dimeg-ile mezkûrdur ya'ûkûb payğambar 'Oaleyhi's-salavat ve's-selâm ¹⁹ hâzretleri mısırda geldüklerinde hâzret-i yûsuf 'Oaleyhi's-selâm için oğlı anı arz-ı hâşâna qondurdu ²⁰ diyü buyrılan yirdür (ve inşâ'allahu te'âlâ yirinde zikr olunur) 'Oamrû bin el-'Oâs rağıyallahu te'âlâ 'Oanh hâzretleri 'Oasker-i müslimînle vilâyet-i mısır ²¹ fetih itmege gelürken ittifaq muqavvıs ki zikr olınsa gerek ol târihde mısırda pâdişâh-ıdı ermânüs adlu bir kızını hirqal qaysaruñ **168A** ⁰¹ oğlı qostantine virmiş-idi mezkûr kızını rûma alup gide yorurlar-ıdı qarye-i bülbeysde qonup ⁰² otururlar-iken 'Oamrû bin el-'Oâs hâzretleri salıqların alup üzerlerin bağdı muqavvıs kızına qoşduğı ⁰³ küffâr 'Oaskeri cenk itdiler biş biñ miqdârı kâfir-idi

biñden ziyādesi cenkde düşdi üç biñi esİR ⁰⁴ oldı kılıçdan kırtılanı muķavķıs yanına kaçdı kıızı ermānūsı cümle cihāz ve māl ve esbābıyla Őamrū ⁰⁵ bün el-Őās hāzretlerine getürdiler āhir reŐy-i Őerīfleri buña mūncer oldı ki esbāb ve cihāz ve mālından bir hābbesine ⁰⁶ taŐarruz itmeyüp Őaynīyle kızını kıays ibn ebī'l-Őās nām Őāhābīyle gine atası muķavķısa gönderdi ⁰⁷ iltüp atasına teslim eyledi kızını göricek sevindi ve bülbeys ol zamānda tamām maŐmūr-ıdı hāķınuñ ekŐeri ⁰⁸ aĝniyā belki h^wāce-i tūvānāydı Őoñradan tārīh-i hicretüñ sekiz yüz altısından Őoñra diyār-ı mısırda vāķıŐ ⁰⁹ olan fiten zamānında ki źikr olunur bi'l-küllīye hārāb oldı elān daħı ol hārāblıķ üzerinedür andan ¹⁰ baķıyye bir kaç hānelü bir köy kıalmıŐdur źikr kıarye-i ĝayĝā vilāyet-i mısruñ köylerinden bülbeys ¹¹ yanında bu da bir köydür mısrdan çıkān huccāc kıāfilesinüñ ikinci menzidür dirler ki kııŐsa-ı yūsufda ¹² meźkür olan üzre yūsuf payĝāmbaruñ Őaleyhi's-salavat ve's-selām kıarındaŐları ki mısra geldiler ŐāŐ-ı ¹³ melik zāyiŐ oldı anlardadır diyü tevehhüm olup mısrdan çıkduķlarında ardlarınca ādem gönderdiler ¹⁴ ve ŐāŐ-ı meźkür hāzret-i yūsufuñ kıarındaŐlarınıñ yükleri içinde bulundu bu ĝayĝā köyine kıonduķlarında-y-ıdı ¹⁵ hīkāyet yirinde meźkürdür Őālīhiyye ki mısra kıarīb bir kıaŐabadur anuñ ahvālını beyāndur Őālīhiyye bir kıaŐabadur iki menzil ¹⁶ yirdedür Őāmdan mısırda giderken źikr olınan arz-ı cefār kıumluĝından çıkıldıĝı yirde tārīh-i ¹⁷ hicretten altı yüz kırķ dördinci yılda bunu el-melikü's-sālīh necme'd-dīn ibnū'l-kāmil binā eylemiŐdür anuñçün ¹⁸ aña Őālīhiyye diyü ad kıoñıŐlardır meźkür kıumluĝı çıkduķları gibi Őām cānibinden gelen Őaskerine menzil ¹⁹ olsun anda kıonup bir pāre istirāhat itsünler diyü binā eylemiŐdür vāķıŐā be-ĝāyet maħallında vāķıŐ ²⁰ olmiŐ kıaŐabadur Őimdi daħı ol kıumluĝa uğrayan müsāfirler kendüler olsun ve tavarları ²¹ olsun ol reml-istān içi ĝüneŐe kıarŐu ocaķ içi gibi kıızup içinde giden ĝüyā ateŐi henüz **168B** ⁰¹ söyñmiŐ külde gider gibi tamām bir niçe ĝün **السَّمَرِطِيَّةُ** mazmūn-ı Őerīfin Őale't-taħķīķ müŐāhede ⁰² itdüķde her vechle cānından bī-zār olup seferden istiĝfār idesi geldüĝi zamānda bu Őālīhiyyeye iriŐilür ⁰³ kıŐi ol hāreket içinde derekāt-ı caħīmden çıkup dārū'n-naŐīme girmiŐe döner ol kıumluĝda ⁰⁴ ĝüneŐe kıarŐu kıızan kıırbalar içinden içilen ıŐcaķ Őular kıayh ve Őadıd ve hāmīme dönmiŐ-iken ibtidā nil ⁰⁵ Őuyın Őālīhiyyede içüp cennetde āb-ı kevŐer ŐunılmıŐa döner bu źikr itdüĝümüz mübālaĝa degil kendü ⁰⁶ hāsb-ı hālumuz olup mısır seferinde baŐumuza gelen hāldur ki źikr olındı **عَلَى بَيْتِهَا فَتُحْتَضِرُ** ⁰⁷ bāb kıadīmü'z-zamānda arz-ı mısır medāyininden Őayılan eyle Őehridür ki vaŐfī böyledür bu eyle didükleri mısırda mekke-i muŐaźżama ortasında kıulzüm deñizi ⁰⁸ kenārında evāyil-i zamānda bir medīne-i celīlü'l kıadr-ıdı ve ticāret kānıydı içinde olan tavāyif-i ⁰⁹

muhtelif-e-y-idi kıuds-i şerifle bunuñ arası altı kónak yirdür ve tür tağı ki hâzret-i mūsānuñ ¹⁰ Óaleyhi's-salavat ve's-selām münacāt-gāhıdur eyleden bir gün bir gicelik yoldur baÓzılar kıurān-ı ¹¹ kadimde benı isrā'ılūñ günü huşūsında vārid olan āyetde buyırılan kıaryeden murād ¹² budur dirler bu taqdırce benı isrā'ılden süretleri mesh̄ olinup maymūn şekline giren tāyife ki ¹³ kııssaları yirinde mezkūrdur bu eyle ehlinden olur ve bu eyle şehrine kadimū'z-zamānda kūke dirler ¹⁴ bir ümmet hūkm iderdi baÓzılar şöyle hikāyet iderler ki himyer-i ekber ki anuñ adı Óarabhacdur ¹⁵ sebā el-ekber oğlıdur bu sebā el-ekberūñ dağı adı Óāmirdür ki kahtān oğlı yuÓrib oğlı ¹⁶ yuścib oğlı Óabdūş-şems dimeg-ile maÓrūf-ıdı zıkr olınan Óarabhac vaqtā ki atası sebā el-ekberden soñra ¹⁷ yemen pādişāhı oldu Óasker-i girān cemÓ idüp yemenden çıkdı atası gibi etraf-ı Óāleme yürüdi ki ¹⁸ rü-yı zeminde sākin olan ümemden bulduğın başa anları kııra memleketlerini harāb ide evvelā şarķ ¹⁹ cānibine yürüdi tāyife-i ye'cūc ve me'cūci ki meşhūrlardur yirlerinden sürdi çıkardı tā matlaÓ-ı şemse ²⁰ kıodı baÓde-hu ğarb cānibine yürüdi yolda giderken yemen ehlinden nūh payğāambar Óaleyhi's-salavat ve's-selām ²¹ oğlı sām oğlı erfehşed oğlı şāmiñ oğlı Óābir oğlı hūd oğlanlarından bir tāyife **169A** ⁰¹ yolına gelüp aña mezkūr sāmūñ oğlı erim oğlı Óāşir oğlı şemūddan şikāyet idüp içlerinde itdügi ⁰² žulm ve bı-dāddan feryād itdiler buyurdı mezkūr şemūdı arz-ı yemenden çıkarup zıkr olınan eyle şehrine ⁰³ sürdiler cümle evlād ve eķāribiyle gelüp etrafını necd tağı havālisinde žātū'l-irsād dimekle maÓrūf ⁰⁴ yire varınca Óimāret eyledi orada kıara taşları kesdi oyum oyum mağāralar idüp evler düzetti ⁰⁵ şāmdan mekkeye giden huccāc oralara uğrarlar yolları üzeridür şemūd kıavmınuñ bölük bölük taşdan ⁰⁶ ulu ulu depelerde kıazdukları evleri Óayniyle turur temāşā iderler hādd ve kııyası yokdur bu taşdan ⁰⁷ depeler bir kıumlu şāhrā üzerinde vākıÓ olmuşdur ne ol şāhrānuñ ucı bucağı ve ne bölük bölük içleri ⁰⁸ oyulmuş ol taşdan depelerün hādd ve pāyānı görünür be-ğāyet Óibret-nümā āşār-ı kadimedür bāri şemūd ⁰⁹ niçe zamān kıavm ve kıabilesiyle orada oturup Óıyş ve şafā sürdiler giderek tamām azdılar tecebbūr ¹⁰ ve tekebbūr izhār eylediler Óāķıbet haķ sübhāne ve teÓālā anlara śāliñ payğāambarı gönderdi anları dıne daÓvet ¹¹ eyledi aña inanmayup andan muÓcize istediler ğirçek payğāambar iseñ bize taşdan bir deve kııķarı ¹² vir didiler kııķarı virdi kııssa kıurān-ı kadimde mezkūrdur āhir deveyi helāk eylediler haķ sübhāne ¹³ ve teÓālā dağı anlara ğāzab itdi bir melege emr eyledi bir kerre anlara hayķırdı bir ānda cümlesini helāk itdi ¹⁴ bāb fārān şehrinūñ hālını beyāndur fārān kıulzüm deñizi yakınında bir şehrdür asılda Óamāliķa şehirlerindendür iki tağ ¹⁵ ortasında bir depe üzerinde vākıÓ olmuşdur ol iki tağlar içinde oyma oyma delüklerūñ ve mağāralarūñ ¹⁶ nihāyeti yokdur cümlesinūñ içleri kadid olmuş ādem

mevtâlarıyla tolıdur bu Şehirde ũulzüm deñizi bir ũonaũ ¹⁷ yirdür firŔavn ũavmıyla deñize orada ğarũ olmuũdur bu fârân ũehriyle tih ũahrâsınuñ ki meũhürdur ¹⁸ arası iki ũonaũ yirdür baŔŔzılar tevrâtıda ũıkr olınan fârân budur dirler baŔŔzılar yoũ bu degildür dirler ¹⁹ ammâ aũreb budur ki bu ola bâb vilâyet-i mısruñ âb-ı rüyı ũaŔŔd memleketinüñ aĥvâlı beyâmidir ²⁰ ũaŔŔd diyü Ŕarab dilince yüce yire didükleri gibi pâk ve ĥâlîs ũumsuz ũırsuz topraũlara da ²¹ dirler vilâyet-i mısırda bu ũaŔŔd didükleri nâĥıye nil geldügi tarafdur anuñĕün mısruñ yüce **169B** ⁰¹ tarafı düũer ve topraĥı pâk ũumsuz ũırsuz memleketdür bu adı aña ehl-i islâm taũmuũdur yâ yüceligi ⁰² cihetinden ve yâ pâkligi ikisi de iĥtimâldur buña aŔŔlâ-yı arz da ve vech-i ũıblı de dirler mısruñ ũıblesi ⁰³ cânibi olduĕün sâbıĕâ beyân olınuĕı üzere mısırâyim bin bayũar vefât itmelü olduĕda oĕlı ũıbtımi ⁰⁴ getürüp arz-ı mısır anuñ oĕulları arasında taũũim idüp ũıftım adlu oĕlına ũıftıdan üsvâna ⁰⁵ varınca ve uũmün adlu oĕlına uũmünden münüfe varınca ve ıtrıb adlu oĕlına külliyâ cevı didükleri ⁰⁶ tarafı ve sâ adlu oĕlına buĥayreden sâ ũehriden barĕa ũurbına varınca virmiş-idi ve fâraũ adlu ⁰⁷ ũarındaũına barĕadan ğarba varınca senüñ olsun dimiş-idi ki bu afriĕıyye pâdiũâhidur oĕullarına ⁰⁸ efâriĕa dirler ve ũıkr olınan oĕullarından her birine memleketlü memleketünüzde kendü nefsünüz iĕün birer ũehir ⁰⁹ yapuñ diyü vaũıyyet itmiş-idi ol zamânda arz-ı mısır dört bölük idilmiş-idi iki bölügi ũaŔŔd ¹⁰ vilâyeti ve iki bölügi mısırdan aũaĕa nil aĕup gitdügi ve deñize ũavuũduĕı tarafdur ki aña diyâr-ı mısırda ¹¹ esfel-i arz dirler yaŔŔñ alĕaũ yir demek olur ve meũkür ũaŔŔd vilâyeti ũıftım ile uũmün elinde ve esfel-i arz ¹² vilâyet-i ıtrıble sâ elinde-y-idi her bir vilâyeti iki ũarındaũ iũtirâk üzere taũarruf iderler-idi pes ¹³ Ŕâmme-i arz-ı mısır bu dört ũardaũ elinde dört bölük idilüp taũarruf olınurdu ve ũıkr olınan ¹⁴ ũaŔŔd iĕlîminüñ deve seferiyle on iki ĕünlük uzunı ve maŔmür olan yirleri iŔtibârınca baŔŔzı ¹⁵ yirde üç sâŔatlıũ ve baŔŔzında üç sâŔatdan bir ũaĕ ân ziyâde mesâfalıũ yir ini vardur ve ini ¹⁶ ũarĕ cânibinden ki aña küre-i ũarĕıyye dirler varur ũulzüm deñizine muttasıl olur ve ĕarb cânibinden ki aña ¹⁷ küre-i ĕarbiyye dirler varur alveĥ didükleri memlekete muttasıl olur ki beyân olınsa ĕerek bârı nil ¹⁸ ırmaĕı bu iki kürenüñ ortasından aĕar ĕelür anlaruñ arasına ĕirür ve dirilür ki bu ũaŔŔd vilâyetinde ¹⁹ evâyilde bir ĥurmâ aĕacı var-ıdı her yıl tamâm on erdeb ĥurmâ virürdi ki her erdeb biũ istanbul ²⁰ ũılesidür bu taĕdirce cemŔâ istanbul müddiyle iki buĕuĕ müd ĥurmâ olur ol zamânda olan ũâlim ²¹ beglerden biri ol ĥurmâ aĕacını ũâĥibinüñ elinden ĕüce-ile ĕekdi aldı ũudret-i ilâĥ ile anuñ eline **170A** ⁰¹ ĕelince artuĕ bir dâne ĥurmâ virmedi bu ũaŔŔd vilâyeti nihâyet mertebede bereketlü ũoyunu keĕisi ve sâyir ⁰² mevâũũi ĕoĕ vilâyetdür ve anda ũoyun yılda üç kerre ũuzılar ve ekũeriyyâ bir ũarından üç ũuzı toĕar ve zamân-ı ⁰³ ũadimde

şa'Ūid vilāyeti sâhîrler mağarrı-y-ıdı anda olan sehere sâyir nevâhîde yoğ-ıdı dirler ki ⁰⁴
 bu zamānlarda dañı anlardan bağıyye vardur selâtin-i ekrād-ı mısrdan muhammed bin
 kalāvun ki yukaruda ahvāl ⁰⁵ zıkr olunmuşdur anlar zamānında şa'Ūid vilāyetinden kūs
 nâhiyesinüñ begi olan emîr taşsıbādan ⁰⁶ rivāyet olunur kendüsi hîkâyet ider bir sâhîre
 Öavrat tutup aña kâdir olduđuñ sihrlerden ⁰⁷ birini görmek isterin didi ol Öavrat kâdir
 olduğum sihrlerüñ eyüsi budur ki Őaynıyle bir kimse ⁰⁸ adına bir Őağrebi tutup aña bir
 sihr iderin elbette ol Őağreb anuñ üzerine musallat olur neylerse eyler āhir ⁰⁹ fırsatın
 bulup anı şoğar öldürür didi taşsıbā bunu baña göster bir Őağrebe benüm aduma ¹⁰ sihr
 it göreyin didi Öavrat dañı bir Őağreb getirüp aña bildügi gibi taşsıbā adına bir sihr ¹¹
 itdi andan Őağrebi şalı virdi defŪi Őağreb taşsıbāya müteveccih oldı öñinden ırıldığca
¹² ardına düşdi muttasıl taşsıbāya kaşddan hālî olmadı meger taşsıbā oturduğı evüñ orta
¹³ yirinde bir havz itmiş-idi ol hînde şuyla tobtolu-y-ıdı havzuñ ortasında oturmağ-içün
¹⁴ bir şuffe düzmiş-idi āhir taşsıbā varup ol şuffe üzerinde oturdu Őağreb ardınca havzuñ
¹⁵ kenārına degin geldi gördi şudur taşsıbā oturduğı yire geçilmez defŪi (döndi) evüñ
 dıvārına tırmandı dıvārdan ¹⁶ yürüyü yürüyü evüñ sağfına çıkdı dañı yap yap taşsıbānuñ
 başı ber-ā-berliğine öte yürüdi ki vara ¹⁷ oradan kendüyi taşsıbānuñ üzerine per-tāb ide
 ine aşagada anı şoğup işin tamām eyleye taşsıbā ¹⁸ bu hālî göricek henüz Őağreb
 üzerine kendüyi per-tāb itmedin aşagadan bir nesne-y-ile Őağrebi urup öldürdi ¹⁹
 baŪde-hu ol sâhîre Őavratı da katl itdi bāb anśınā şehriniñ hālını beyāndur ki şa'Ūid
 ikljminüñ şehrlerindendür bu anśınā şehri şa'Ūid ²⁰ vilāyetinüñ eski şehrlerindendür
 bunda dañı kadimü'z-zamānda çok Őacāyib ve ğarāyib var-ıdı cümleden biri ²¹ bir
 melŪabı var-ıdı ki anı sâbıkā zıkr olunan delūke qarı yapmış-ıdı dirler ki ol zamānda
 nilüñ miğyası **170B** ⁰¹ bu melŪab-ıdı ki sene-i şemsiyye eyyāmı hisābınca tamām üç
 yüz altmış dört direk üzerinde yapılmış-ıdı ki ⁰² her bir direk kıızıl şavvān taşından-ıdı
 ve her iki direğüñ arası bir ādem adımı deñlü yir-ıdı nil şuyı ⁰³ taşduğı vaqt bir yol
 idilmiş-idi ol yoldan gelür melŪab içine dökilürdi Őilm-ile taŪyın itdükleri ⁰⁴ hadda
 irişürse cümle arāzi-i mısır şulanur reyy olurdu şü qarārın bulup halıçler kesmelü ⁰⁵
 olduğda ol gün pādişāh gelür bu melŪaba hāzır olur bir yüce yirinde otururdu h^wāśś ve
 ekābiri ⁰⁶ ol direkler başlarına çıkarlar berüden öte öteden berü birbirlerine qarşu
 segirdişürler baŪzı oyun ⁰⁷ oynarlardı direklerüñ altı yaŪñı ol melŪabuñ içi tobtolu şü
 olurdu direkler başlarından kendüleri ⁰⁸ per-tāb iderler inerler şü içine düşerlerdi pādişāh
 oturduğı yirlerden anları temāşā iderdi ⁰⁹ ve bu anśınā şehrini aslda uşmün bin mısrayim
 yapmış-ıdı nilüñ cānib-i şarķısında ol zamānda bostānlar ¹⁰ seyrān-ğāhları gökcek bir
 şehr-ıdı bağlarınuñ ve bāğçelerinüñ yimişi ziyāde leziz ve ğāyetle büyük ¹¹ olurdu şimdi

harāb olmuşdur ve evvel-i kitābda zikr olunmuşdur hāzret-i risālet-penāha Őaleyhi¹² Ő-
 Şalavat veŐs-selām mısrdan muķavķıs gŐnderdŐgi iki ķız ķarındaŐ cāriyeler ki biri
 oĝulları¹³ ibrahīmūñ anası māriye hāzretleridŐr bu anśnā nāhiyesinden hāfn adlu bir
 kŐyden idiler ve dirler ki¹⁴ bu anśnā Őehri kenārında timsāh tılsımı vardur anuñķŐn
 orada timsāhuñ kimseye zararı¹⁵ toķınmaz ve firöavn Öaleyhi'l-laöne hāzret-i mŐsāya
 Őalavātullah-ı Öaleyh bir gön taŐyĭn idŐp anlar-ıla¹⁶ muķābele ķaŐd itdŐğinde ki ķıŐŐa
 ķurān-ı ķadimde meźkŐrdur cemŐ itdŐgi sāhirleri bu anśnā nāhiyesinden¹⁷
 getŐrmiŐdŐr ve lenc ki diyār-ı mısriyyede bir aĝaķdur andan gemi tahtası biķerler ve
 ekŐeriyyā biķen kimsenŐñ¹⁸ anı biķerken burnı ķanar ve anuñ bir tahtasını bir tahtasına
 Şarup Şuya bıraķsalar bir yıl Őuda¹⁹ yatsa elbette ikisi bitiŐŐr yek-pāre bir tahta olur zikr
 olunan aĝaķ arz-ı mısrdan bu anśnā nāhiyesinden²⁰ ĝayrı yirde bitmez merhŐm sultān
 Őalāha'd-dĭn bin eyyŐb zamānında anśnānuñ bir eski sŐrŐ varıdı²¹ sultān Őalāha'd-dĭn
 anı bozdurup taşlarını ķāhireye gŐtŐrdi andan baŐzĭ binālar yapdurdı **171A**⁰¹ bāb ķurā-
 yı mısrdan ķarye-i ķaysuñ ahvālını beyāndur ķays aŐmāl-ı mısrdan behnisāviyye
 civārında bir kŐydŐr eyyŐbilerden es-sultānŐ⁰² l-melik [...] zamānında bu köy
 ķurbında yir altında bir ulu zĭr-zemĭn aĝzı aķıldı gördiler iķi tobtolu⁰³ Őuy-ıdı sultāna
 Öarz eylediler behnisāviyyede beg olana hŐkm yazup ol zĭr-zemĭnŐñ aslı nedŐr⁰⁴ gör
 maŐlŐm idin andan baña bildŐr diyŐ emr eyledi ol beg dañı emri Őzre ol maħalluñ
 Őzerine varıdı⁰⁵ niķe yŐzgŐçler ve talĝiçlar iletđi iki yŐz neferden ziyāde kimseler-idi ol
 zĭr-zemĭnŐñ iķine girdiler⁰⁶ her ķend ki iķinde yŐzdiler ve dibine taldılar anuñ ne dibin
 buldılar ve ne kenārına irdiler āhir anuñ⁰⁷ aĝzına Őıĝacaķ miķdārı bir ince ve uzun gemi
 dŐzŐp iķine ŐıĝdŐĝi miķdārı ādem ve anlara⁰⁸ yitecek ķadar azıķ ķodılar ve gemiye
 ipler ve urĝanlar baĝlayup uķların taşra zĭr-zemĭn aĝzında⁰⁹ muħkem ķazuķlara
 berkitdiler ve sāyir ol kimselere gerek olacaķ esbābdan mŐm gibi ķav ķaķmaķ gibi¹⁰ ve
 giceyi gŐndŐzi fark idecek sāŐatlar gibi lāzımları her ne ise tedārŐk idŐp gemi iķine¹¹
 bile ķoydılar baöde-hu gemi-y-ile anları zĭr-zemĭn iķine Őarķıtdılar aŐaĝasında Őu iķine
 indŐrŐp¹² Şalı virdiler ol kimseler gemi-y-ile ol Őunuñ iķinde gitdiler her yanına
 yŐridiler ve dibine ipler Őarķıtdılar¹³ tamām bu vechle altı gön altı gice iķinde gezdiler
 ol Őunuñ ne dibin buldılar ne kenārın āhir Őāciz¹⁴ olup döndiler iķine girdŐkleri yirden
 gelŐp yine taşra ķıķdılar ol begŐñ adına tanbuĝa¹⁵ dirler-idi pādiŐāha gŐrdŐĝi Őzre Öarz
 eyledi pādiŐāh taŐaccŐb idŐp ķaŐd itđi ki kendŐsi bi'z-zāt¹⁶ Őzerine varup elbette ol zĭr-
 zemĭnle iķinde olan Őunuñ hāķiķatına vuķŐf ide ittifaķ ol¹⁷ eŐnāda dimyāt Őzerine fireng
 Öaskeri ŐŐđi pādiŐāh anlaruñ defŐine meŐĝŐl oldu niyyeti¹⁸ mŐyesser olmayup māniŐ
 dŐŐđi zĭr-zemĭnŐñ ahvālĭ ŞÖyle nā-maŐlŐm ķaldı bāb Ősvānuñ ahvālını beyāndur¹⁹

üsvān vilāyet-i ša'Ūidüñ nihāyetidür andan ötesi nūbe vilāyetidür üsvān nūbe-y-ile arz-ı mısruñ ²⁰ ortasında fāsıla vāķıŪ olmışdur evvel zamānda ol ūehir-idi toprağı ve havāsı latīf yirdür fevākih ²¹ ve hūbūbı ve hāzrevāt ve buķūlı çok vilāyetdür deve ve ūıǵır ve koyun ve keçi emšālī hāyvanāt ürer **171B** ⁰¹ nevāhīdür anuñçün her dāyim ucuzluk olur bereketlü ve niŪmetlü yirdür nūbe memleketlerine andan çok niŪmet çekilür ⁰² mısrdan kuşayra kuşayrdan deñize girüp ciddeye giden tüccār ve hūccācuñ niçesinden kendümüz işitdük ša'Ūidde ⁰³ yolumuz kına nām bir kaşabasına uğradı anda kırk büyük etmegi bir pāraya alduķ didiler ve üsvānuñ ūarķışinde ehl-i ⁰⁴ islāmdan hiç kimse yokdur hep nūbe kāfirleridür ve cānib-i cenūbışinden bir tağda zümürürd maŪdeni vardur ⁰⁵ evāyilde işlemiş maŪdendür ūimdi daħı işleyen yirleri bellüdür dirler ammā ziyāde isüzlük ve ūusuzluk muhķem ⁰⁶ beriyyelik içindedür anuñçün battāldur yoħsa işledilse nefis maŪdendür belki anuñ zümürürdi üzerine zümürürd ⁰⁷ olmaz diyü hikāyet iderler ve üsvāndan on beş günlük yirde altun maŪdeni de vardur ve üsvānuñ ⁰⁸ cānib-i ğarbīsi elvāhāt didükleri memlekete muttasıldur ve ūūķāt-ı nāsdan mervīdür kendü gözümüzle ⁰⁹ gördük dirler yalan ihtimālī virilmez üsvāndan iki bucuķ konaķ ötede eśāşī adlu bir köy vardur ¹⁰ ol köyüñ nil cānibinden taraf-ı ūarķışinde tolayı taşdan hīşār içine alınmış bir köy görünür sūrīnuñ ¹¹ kaşusından taşrasında bir cümmeyz ağacı da görünür halk ol köyüñ içine girüp çıkup muttasıl ¹² hāreket üzre olmaķları añlanur lekin ol köy görildiği yire varılsa görürler hiç köy nesne ¹³ yok bir hālī beyābāndur ne hīşār var ne cümmeyz ağacı ve ne köy içine girür çıkar halk var hāyrān ¹⁴ olurlar buña çok kimse temāşāya varur her varan böyle görür ammā kış zamānında gün toǵmazdan ¹⁵ evvel görünür yaz günlerinde görünmez sırrı nedür bilmezler ve üsvāndan biş mīl ötede kaşr dirler ¹⁶ bir köy daħı vardur nūbe memleketinüñ ser-hāddıdur ve nūbe pādişāhına tābiŪdür ve müsilmānlaruñ āhir hūkm itdükleri ¹⁷ bu köye bir mīl yirde bilāk dimeg-ile maŪrūf bir ceziredür üsvāndan buralara gelince nil ırmağı içinde taşlar ¹⁸ vardur oralara cenādil dirler burada nil içinde gemiler güc-ile yürürler hezār meşakķat-ıla taşlardan ūaķını ¹⁹ ūaķını giderler yolın gösterür ādem olmadın gemi gidemez zīrā yolında ūu içinde ğāhī Ūaźim tağlar ²⁰ burunlarına ūataşılır yir yir tar ve kısuķ boğazlara uğranılır nil ūuyı oralara dökilüp gezerken ²¹ ziyāde çağıldayup gürilder āvāzı irāķ yirlerden işidilür ve bu aralara yaķın yirde bādevā dimeg-ile **172A** ⁰¹ maŪrūf bir köy vardur loķmān hēķim ki meşhūr-ı cihāndur ve baŪzılar anı payğāmbardur da dirler ve zū'n-nūn-ı ⁰² mısri daħı ki anı evliyāullah-ı kitābdan Ūad iderler ikisi de bu bādevā köyindendür dirler bu köyde bir Ūacīb ⁰³ bürbā da vardur ve bu nāhiyede nūbe pādişāhınuñ bir ulu begi oturur ki içlerinde ūāhibüŪl-cebel ⁰⁴ dirler (içlerinde) ğāyet muŪteber ve kuvvetlü kimesne olmaķ

gerek ki anı şâhibüöl-cebel ideler zîrâ memleketlerinüñ ser-haddı ⁰⁵ olup ehl-i islâma
 karşıb olmağın qorqarlar yarar kimselerin qorlar memâlik-i islâmiyyeden anda ⁰⁶ varan
 kimseler tâcirlerden olsun ğayrıdan olsun nûbe pâdişâhına yâ bir hediyeyle ⁰⁷ ve yâ
 satmağa bir qumâş getürse evvel anı toğrı şâhibüöl-cebel olana iltürler bu da murâdı her
 ne ise ⁰⁸ ğöri virür anı hoş-nüd ider asl pâdişâhlarına çıqmağa kimseyi qomazlar gerek
 kâfir olsun gerek ⁰⁹ müsilmân men'Ö iderler bu tariqle memleketlerinüñ ahvâlına
 kimseyi muttali'Ö itmezler eger Öayblarıdur eger hüneleri ¹⁰ gine kendü tayıfeleri
 içinde qalır ecnebî kimseyi yörelerine ugratmazlar pây-ı tahtlarına basdırmazlar ¹¹ her
 kim bu yasaqlarına muhâlefet eylese kim gerekse olsun mecâl virmezler öldürürler anuñ
 ğibinüñ yanlarında ¹² ölmekden ğayrı cezâsı yoqdur bu cihetden säyir memleketler ğibi
 anlaruñ etraf-ı cihâna iñen haberleri çıqmaz ¹³ ve her qaçan Öadularından bir tayıfeyi
 başmaq isteseler Öaskerleri üzerlerine varmayınca tıyılmaz kimse anlardan ¹⁴ ne hâlde
 olduklarından haber alırmaz ve sünbâd didükleri âlet ki anuñla hâkkâklar cevâhir
 yonarlar nûbe ¹⁵ memleketinüñ buralarında olur nilden çıkar nil içine anuñ ehli olanlar
 talarlar anı nil dibinde bulurlar aña ¹⁶ yapışduqları ğibi bilürler el urıcaq bellüdür taş
 ğibi bir sovuq nesnedür şöyle ki anı taşdan fark ¹⁷ idemeseler kendülere müştebih olsa
 üzerine üfürürler def'Ö iderler taşdan bunuñla fark olunur ¹⁸ ve üsvândan nûbe
 vilâyetinüñ taht-ğâhı olan danqala şehrine elli qonaq yoldur ve bu danqala şehrinde ¹⁹
 evlerinüñ saqfını ekşeriyyâ âbnüs ağacıyla örterler ol ağaçlaruñ her biri hâzır düzilmiş
 yonulmuş ²⁰ nil süyü taşduğı vaqt nil ile bile gelür hiç anları nereden gelür bilmezler ve
 üsvânuñ bir tarafı dañı ²¹ muqarreh dirler bir tayıfe memleketine muttasıldur ki bunlaruñ
 da nûbeyeye muhâlif başqa bir dilleri vardır bunlar da **172B** ⁰¹ nil kenârına öte döşenmiş
 bir ulu memleketdür ve bu memleketüñ üsvâna yaqın ser-haddı olan yâfa ⁰² adlu bir
 köydür ki üsvâna bir qonaq yirdür bu memleketüñ pây-ı tahtına bañrâş dirler bir şehrdür
 üsvâna ⁰³ on qonaq miqdârı yoldur hâzret-i müsâ şalavâtullah-ı Öaleyh ve selâmüh
 fir'Öavn zamânında payğâmbâr ⁰⁴ olmazdan evvel ol tayıfe üzerine ğazâ idüp bu yâfa
 köyini harâb qılmışlar-ıdı zîrâ ol köy ⁰⁵ ehli ol zamânda säbiyye dñni üzre şırf yılduzlara
 tapar kâfirler-ıdı niçe şanemleri var-ıdı mecmü'Ösü ⁰⁶ Öabede-i esnâm-ıdı soñradan
 nûbede bunlar da naşrânî oldılar naşrânî olmazdan evvel aralarında ⁰⁷ muhkem Öadâvet
 var-ıdı muttasıl birbirleriyle cenk ve cidâl iderler-ıdı ve üsvânuñ bir tarafı ⁰⁸ dañı bilâd-ı
 Öalveh dirler bir memleketdür ve bu memleketüñ şarq cânibinden nil kenârında niçe
 köyleri vardır ⁰⁹ ebvâb dimeğ-ile ma'Örûfdur pâdişâhları cânibinden anda hâkim olana
 vehvâh dirler bu nâhiyyede ¹⁰ nil yidi bölükdür her bölüğü bir ırmaqdur bu ırmaqlardan
 biri ki maşriq tarafından gelür süyü ¹¹ ziyâde bulanıqdur dirler ki bu ırmağın dibine

balçık içinde bir âdem boyınca gâh dahı ziyâde yiri ¹² qazarlar bir büyük balık bulunur üzerinde pulı olmaz nilde olan sâyir balıklara beñzemez be-gâyet lezîz ¹³ olur ve ol ırmaqlardan biri ki taraf-ı ğarbından gelür anuñ suyu süd gibi aqdur ve kıblesi tarafından ¹⁴ gelen ırmağuñ rengi yeşildür ve suyu şâfıdır bu aq ırmağ-ıla yeşil ırmağ Óalveh memleketinüñ ¹⁵ pây-ı tahtı olan süvye şehrinde birikürler bir konağ yir miqdârı gidince her biri kendü levninde ¹⁶ aqar iki ırmağ oldukları seçilür andan soñra ikisi birbirine tamâm qarışur birbirinüñ içinde ¹⁷ belürsüz olup yek-pâre bir ırmağ olurlar ve bu iki ırmağuñ ortalarında bir Óažim ata vardur ki ¹⁸ hiç kimse anuñ nihâyetine varmamışdur kezâlik bu iki ırmağuñ da kimse nihâyetin bulmamışdur ikisi ¹⁹ birikdügi yirde ol atanuñ ini bellüdür andan soñra gitdükce giñir ini bir aylık yol olur ²⁰ giderek dahı giñir ne inine ve ne uzunına ĥadd ve pâyânı bulunur anuñ içinde dürlü dürlü tâyifeler ²¹ sâkindür birbirlerinden qorqarlar zırâ ecnâs-ı muhtelifedür ol ata anlardan bî-nihâye halk maqarrıdır rivâyet **173A** ⁰¹ iderler Óalveh memleketinüñ pâdişâhlarından birisi anuñ nihâyetin bulayın diyü niçe yıl içinde gitti ⁰² mümkün olup pâyânına iremedi ve kıblesi tarafında bir tâyife gördi kendüleri de tavarları da gündüz ⁰³ şiddet-i ĥarâretten yir altında zır-zeminlerde olurlar gice olıcağ taşra çıkarlardı bunlardan ğayrı ⁰⁴ bir tâyife dahı gördi irkegi dişisi Óuryân yürürlerdi dirler ki bu Óalveh memleketi zıkr olınan muqurreh ⁰⁵ memleketinden büyükdür Óaskeri anuñ Óaskerinden çokdur ve ziyâde bağlu bağçelü mezâriÓi çok ucuzluk ⁰⁶ vilâyetdür ekşeriyyâ etmekleri rümde sûret tarusı didükleri taru etmegidür anı çok ekerler ve ol ⁰⁷ memleketde ğâyet güzel at qopar ve ĥüb develer olur ve halkı cümle naşrânıldur incil oqurlar ⁰⁸ ve be-ğâyet pâdişâhlarına muñtâ tâyifedür pâdişâhları kendülere žulm itse de tınmazlar ve incinmezler ⁰⁹ ve emrine muĥalefet itmezler ve pâdişâhları hemişe başuna altundan bir tâc urınur ol vilâyetde ¹⁰ altun ziyâde çok olur ve bu Óalveh memleketinde Óaceb-i Óacâyib-i dünyâdan bir nesne vardur ki bunu ¹¹ görmiş ve işitmiş kimsenüñ nihâyeti yoqdur kütüb-i tevâriħde muÓtemed ve şika Óâlimleri bunu yazmışlar ve yanlarında ¹² tevâtür mertebesin bulduğcün bu haberde şübhe itmemişlerdür meger bu memleketde zıkr olınan atada ¹³ sâkin olan ümemden keresâ dimeg-ile maÓrûf bir tâyife vardur oturdukları yir arz-ı ¹⁴ vâsiÓdür ekinleri biçinleri kimi nil suyuyla ve kimi yağmur suyuyla sıvarılır her qaçan içlerinde ekin ¹⁵ vaqtı olsa ekincilerinüñ Óâdetleri budur ki anlardan her biri ekecegi miqdârı tohumı alur varur ¹⁶ tarlasına iltür ol miqdâr tohumı ekecegi yiri çizer bellü ider andan ol çizdügi yirüñ dört ¹⁷ köşesine birer ikişer avuç tohum şaçar andan tohumuñ bākşisini ol çizkiye alduğı yirüñ ortasında ¹⁸ qor ve yanında bir pâre mezr bile qor ve mezr diyü ĥaşĥaş qabınüñ suyuına dirler ki ĥaşĥaşuñ ¹⁹ qabını

bir zamān isladurlar ba'Øde-hu anı sıķup şuyın alurlar ve bu şuya ba'Øzı terbiyet iderler ²⁰ afyon keyfiyyeti gibi keyfiyyet virür ol memleketde belki külliya ħabeşe ve nûbe memleketlerinde bu şuyı iķerler ²¹ maķbûl şarāblarıdur bāri ol ekinci tohumuñ bāķişiyle çiziye alduğı yirüñ ortasında bir miķdār **173B** ⁰¹ mezr ķoduķdan soñra kendüsi ķor evine gider şabāĥ olıcaķ tarlasına varur görür ol ķoduđı ⁰² tohum götüri çizdügi yire ekilmiş maşlahatı tamām olmuş ve ķoduđı mizr daĥı iķilmiş ķabı boşalmış yatur ⁰³ kezālik ekini yitişüp biķini vaķtı geldügi gibi daĥı varur tarlasınuñ biraz yirin biķer diledügi yirde ⁰⁴ ķor ve bunuñ da yanına bir miķdār mizr bile ķor andan varur evine gider gine gelür bi-Øaynihi cümle ekinin ⁰⁵ biķilmiş ve yığılmış bulur kezālik döğüp getürmelü olsa daĥı böyle ider cümle terekesini döğilmiş ve şarulmuş ⁰⁶ bulur ve eger ekincilerden birisi tarlasınuñ iķinden otın ayırdlarken sehv-ile nā-gāĥ ot-ıla ekinden ⁰⁷ bir tutam bile ķoparsa irtesi şabāĥ olduğınlayın cümle tarlasınuñ ekinin yolınmış ve ķoparılmıř bulur ⁰⁸ bu źikr olınan arz vāsiØ arzdur her yanından tamām ikişer aylıķ yoldur cümle rencberleri bu tariķ-ile ⁰⁹ eküp biķerler ehl-i tevāriĥden ba'Øzı bu ķıssa-ı Øacıbeyi ĥikāyet itdükdē soñra bu ĥikāyet şaĥiĥdür cümle ¹⁰ nûbe ĥalkı ve Øalveh ehli iķlerinde meşĥürdür müsilmānlardan ticāret tariķiyle ol vilāyete varanlar ¹¹ ĥiķ bunda şek eylemezler eger böyle iştihāri olmasa şikātdan kendüm iştüdüm fi'l-cümle ķatumda yalanı ¹² iĥtimālın virsem bunu kitābumda yazmazdum dir ve naķl ider ki ol arz ĥalkınuñ iØtiķādı budur ki ¹³ bu işi kendülere işleyü viren cinler ola zıřā ĥikāyet iderler anlara cinler görünür ve ba'Øzına ĥıđmet ¹⁴ daĥı ider anlarda bir tař vardır anuñla cinleri teşĥir iderler cinler anlara bunlardan ĥayrı niķe Øacıb ¹⁵ işler daĥı işleyü virürler ve ol tař-ıla anlar bulutları daĥı teşĥir iderler ve yine ol kiři naķl ider ¹⁶ bunu baña muķurreh begi kendüsi didi ol ķavm tağlarda ol tař sebebiyle yağmurlar yağdururlar ¹⁷ Øaķabınca fi'l-ĥāl yir yüzinden balıķlar da divşürürler ve ol balıķlar kiķirek ķuyruķlı ve kıızıl balıķlardır ¹⁸ didi diyü söyler ve yine naķl ider bu muķarreh memleketi pādişāhınuñ meclisinde bir kimse gördüm aña nerelüsin ¹⁹ didüm ol kimse nil ırmağına üç aylıķ ķalı bir yirdenin didi ben de aña dĥininden sordum senüñ de ²⁰ benüm de sāyir ins (ve cinn) ve melegüñ cümlemüzüñ rabbı ve ĥālıķı birdür didi aña ol rab ķanda olur ²¹ didüm gögi gösterdi ĥaķ sübhāne ve teØālāya cihet-i Øılvıyle işāret itdi ve bizüm tāyifemüze **174A** ⁰¹ her ķaçan bir belā irişse farazā memleketümüzde yağmur yağmasa ve yā tāØün olsa bunlara beñzer āfetler nāzil ⁰² olsa fi'l-ĥāl tağlar üstine çıkup allah teØālāya tazarruØ ve niyāz ve duØā ve šenā iderüz henüz ⁰³ tağdan inmedin duØāmuz müstecāb olur ol belā üzerümüzden götürilür didi ben de aña sordum ⁰⁴ yā size payĥāmbār varmış mıdır didüm yok varmamışdur payĥāmbār nedür didi ben de aña müsā payĥāmbāruñ ⁰⁵ ve

Őisā paygāmbaruñ ve paygāambarumuz hāzret-i muħammed muħtafānuñ śalavātullah-ı Őaleyhim ecmaŐın paygāambarlıkların söyledüm ⁰⁶ ve muŐcizelerin hıkāyet eyledüm Őacebledi baña eger anlar bu didüğüñ muŐcizeleri gösterdilerse girçek ⁰⁷ paygāambarlar-ı mış didükden śoñra bu işleri itdilerse ben anlara imān getürdüm didi diyü hıkāyet ⁰⁸ ider bāb etraf-ı mısrdan itfıh nāhiyesinde olan eskür dimeg-ile maŐrūf olan vādınüñ ⁰⁹ ahvālı beyānidur aŐmāl-ı mısrdan itfıh nāhiyesi karşıusunda eskür bir derenüñ adıdur anda ¹⁰ taşdan bir deve süreti vardur yir üzre dört ayağı üzre kıyimdür be-gāyet cüşśede büyük ¹¹ ve sürette güzeldür ve yöni gün toğusına karşıudur ve sağ uyluğında anı düzenler zamānı hattıyla ¹² harfları muħattaŐ üç satr bir yazı yazılmışdur ve bu deveden yüz elli adım miğdārı yirde bi-Őaynihi ¹³ taşdan anuñ gibi bir deve dañı vardur aña karşıu turur ikisinüñ yöni birbirinedür ammā bu devenüñ ¹⁴ gevdesinde yazılı nesne yokdur ve bu iki devenüñ ortasında yir üzerinde kırk Őaded taşdan kıumāş ¹⁵ yüñi tayları kıonmuşdur yigirmi tay bir yaña ve yigirmisi dañı bir yaña birbirlerine karşıu yir üstinde tururlar ¹⁶ ke'enne-hu ol develere anları yükletmeye getürmişlerdür ve anları gören kıumāş yüñi tayları olduğında hiç ¹⁷ şübhe eylemez egerçi taşdandır ammā üslübi kıumāş yüñleri üslübidur ve bu ikinci deveden dañı yüz elli ¹⁸ adım yirde ol iki develer mānendi üçünci taşdan ayakları üzerine kıyım bir deve dañı vardur ¹⁹ ammā bunuñ arķası ikinci devenüñ arķasınadır ve yöni bir tağa karşıudur ki anda bu dere gibi bir dere ²⁰ dañı vardur ve bu devenüñ de gevdesinde yazılmış nesne yokdur bunlar nenüñ Őalāmetidür ve bunları kim düzmişdür ²¹ kimse bilmez ammā mütercim-i faķir eydür egerçi tevārih-i mısır kitāblarında bunlar için bu ihtimālı yazmamışlar baŐid **174B** ⁰¹ degildür zıkr olınan taşdan develer ve yükler sābıkā tafşıl olınan üzre müsā paygāambar Őaleyhi's-selām ⁰² firŐavn kıavmına bed-duŐā itdügi vaķt anlaruñ taş olan esbābları cümlesinden ola ve evvelki ⁰³ devenüñ uyluğında yazılan hat cāyiz ki taş olduğundan śoñra böyle olduklarını iŐlām için ⁰⁴ yazılmış hat ola ve'l-Őilmü Őiznillahi teŐālā eski mısruñ karşıusunda hāliyā mevcüd olan cize ⁰⁵ kıasabasınuñ ahvālını beyānidur cize eski mısruñ karşıusunda nilüñ öte kenārında hāliyā ⁰⁶ kıasaba şeklinde bir köydür haftada bir gün bāzārı turur içinde başķa kıādīsı ve śubaşısı oturur ⁰⁷ ve nil ırmağı üzerine müşrif nefıs havāsı gökcek yirdür evleri mısır evleri tavrında taşdan kār-gir ⁰⁸ evlerdür maŐnide eski mısruñ bir mahallesi gibidür nihāyet eski mısır nilüñ berü yaķasında ol öte ⁰⁹ yaķasındadır aralarına nil ırmağı fāsıla olmuşdur berisinden öte yaķasına oķ atılsa geķer ikisinüñ ¹⁰ ortasında nilüñ berü inlülügi nihāyet oķ atımı yirdür nil ikisinüñ de evlerinüñ dıvārın döger ve cizenüñ ¹¹ öñi nil ırmağı ve ardı ucı dönmez düz śahrālar ve nihāyeti yok beyābānlardur sābıkā zıkr olınan hirem tağları ¹² ve ebū'l-hevl süreti kendüye kıarıb

ol beyābānlar içindedür ve nil şuyı taşıdığı zamānlarda ser-tā-ser¹³ ol beyābānları şu başar şu altında ıalur ve nil şuyı çekilicek yine açılır yir yir baŐzi ıuıur ve alıaıı¹⁴ yirlerinde nil şuları irkilür ıalur büyük göller olur bu göllerüñ kenārları mürtefiŐ yirler olmağ-ıla şu¹⁵ anlara ııkımaz göllerüñ etrafı sırf maŐmür köylerdür şu çekilicek bunlardan mā-Őadā ol şu altında ıalan šahrālar¹⁶ kemā-kān açılır anlarda envāŐ-ı ħubūbāt ekerler uıdan uca ol beyābāndur ıayırdan ıemenden ve tāze ekinlerden¹⁷ yeşil atlas dōşenmişē döner ve bir yıldan bir yıla ol göller ħālı üzerine turur şuyı soğılmaz pāk¹⁸ nil şuyıdur kenārlarında ve etrafında olan köyler cümlesi ol göllerden şulanur göllerüñ etrafı bahār¹⁹ eyyāmında latif murg-zārlar ve şerif cüy-bārlar olur içleri turna gibi ve balııııl ve anıııı gibi ördek²⁰ ıaz gibi ve sāyir şu ıuşlarından niıe dürlü ıuşlarla māl-ā-māl olup be-đāyet şıkar maĥalları ve sāyir temāşā yirleri²¹ olur ve šahrālarını ser-tā-ser şu başduğı için ziyāde mezāriŐi ıoıı nāhiyedür ekşeriyā vilāyet-i mısruñ **175A**⁰¹ kettānı orada ħāşıl olur ve zıkr olunan üzre asl ıaşaba-ı ıize nil üzerine müşrif āb⁰² ve havāsı ħüb bāđ ve rāđı mergüb her vech-ile Őimāret ve iıāmete ıābil yir olmağın Őamrū bin el-Őās^{100 03} radıyallahu teŐālā Őanh ħazretleri vilāyet-i mısırı feth itdüklerinde anlar-ıla bile olan ašĥāb-ı güzinden⁰⁴ rıdvānullah-ı Őaleyhim ecmaŐın anda ıoıı kimse tavattun idüp ıalmışdur ıizenüñ derün-ı mesākin ve mevāziŐı⁰⁵ bu şeref-ile dağı müşerrefdür ħattā anlardan kaŐbü'l-ahbār ħazretlerinüñ ki šahābı-i meşĥurdur ıabr-ı şerifleri⁰⁶ nefsi-ı ıizededür ve dirler ki ħazret-i müsā bin Őimranı şalavātullah-ı Őaleyhi anası içine ıoyup⁰⁷ nile atduğı sandük ki ıurān-ı ıadımda ıııssası mezkürdür evāyilde ıizede mescid-i tevbe dimeğ-ile maŐrūf⁰⁸ mescid içinde maĥfūz-ıdı ve şol ħurmā ağacı ki ħazret-i meryem oğlı Őısā payđambarı Őaleyhi's-selām⁰⁹ toğurduğı vaııt anuñ altında emzürmiş-ıdı nite ki ıurān-ı Őađımda bu da mezkürdür ol ħurmā ağacı da¹⁰ bu ıizede-y-ıdı ve yūsuf payđambarı Őaleyhi's-selām ħabs itdükleri ıuyı ki sien-i yūsuf dimekle¹¹ maŐrūfdur ve ııssā-ı yūsufda mezkürdür ol da ıize aŐmālından buşayr adlu bir köydedür ol köyi¹² içinde-y-ıken anlara vahıy gelmişdür

¹⁰⁰ rivāyet olunur Őamrū bin el-Őās ħazretleri mısırı feth itdüklerinde kendüler-ile bile olan Őasker-i müsliminden hemedān adlu kimseye kendü ıabilesiyle ıizede tavattun eylemek üzre oldu Őamrū bin el-Őaş bunı ħazret-i Őömere radıyallahu teŐālā Őanh Őarz eyledi anlar da cuvān-bende Őaskerüñüñ kendüñden ayrı olduğına niıe rāzi olduñ aŐvān ü enšaruñdan ħıı bir eĥaduñ senüñle anlar arasına şu giren yirde olduğına rāzi olmamaıı gereksin nā-gāĥ başlarına bir iş gelse anlara niıe meded idersin pes eger anlar senden ayrılmak isteyüp sen olduğun yirden đayı yir begendilerse bāri anlara beytü'l-māldan bir ħışār yapı vir diyü buyurdılar Őamrū bin el-Őās ħazret-i Őömerüñ kelāmın anlara naııl itdi biz ıizeyi begendük bunda oluruz didiler Őamrū bin el-Őās dağı tārĥ-i ħicretüñ yigirmi birinci yılında-y-ıdı ki anlara ıize ıaşabasınıñ dāyiresin ıizüp anlara tolayı ħışārın yapı virdi ol ıabile ħalkı içine yir yir evler yapıp içinde ašĥāb-ı güzinden niıe kimseler tavattun eyledi

anuñçün ol kıuyınuñ üzeri anda duÓā maķbül olmağ-ıla meşhürdur ¹³ kâfūr-ı ihşidî ki
 yuķaruda ahvālî zıkr olındı mısrda pâdişâh-iken ebū bekr bin el-hâddād hâzretleri ki ¹⁴
 ol zamānda olan Óulemā-yı kibārdan idi sordı bu diyārda duÓā maķbül olacaķ nere
 vardur bir duÓā itmek ¹⁵ isterin didi anlar da sicn-i yūsufuñ üzeri didiler ve baÓzi
 Óulemādan hıkāyet olınur ibn-i Óabbās radıya' ¹⁶ İlahu teÓālā Óanhümā hâzretlerinden
 rivāyet iderler bu sicnde-y-iken hâzret-i yūsufa Óaleyhi's-selām cebrā'ıl ¹⁷ gelüp ol
 ķarañu sicnde anlara görindükde hey sen kimsin ki bu zindāna girelden senden güzel
 yüzlü ¹⁸ kimse görmedüm diyü buyurdılar anlar da ben cebrā'ılın diyicek hâzret-i yūsuf
 Óaleyhi's-selām ağladı cebrā'ıl ¹⁹ yā bennā-allah ne ağlarsın didi hâzret-i yūsuf aña
 ağların ki cebrā'il bu asl mücrimler maķāmında neyler didi ²⁰ cebrā'il yā bennā-allah
 bilmez misin hâķ sübhāne ve teÓālā biķāÓ-ı arzı payğāambarlar-ıla pāk ider bu arada bir
 hāl var-ıdı ²¹ ola ki hâķ sübhāne ve teÓālā bu sicn içini ve etrāfında olan emākın içini
 senüñ vücūd-ı şerifüñle pāk itdi **175B** ⁰¹ diyüp gıtdi ol gün ahşama ķalmadın allah
 teÓālā emriyle hâzret-i yūsufi ol sicnden çıkardılar ⁰² bunlardan ğayrı cizenüñ bir şerefi
 dañı budur ki hâzret-i mūsā Óaleyhi's-selām cızede yüridügi ⁰³ yirlerde mübārek izleri
 üzerine bir mescid yapmışlardur hālİYā dirler ki ol mescid mescid-i mūsā dimeg-ile
 maÓrūfdur ⁰⁴ bāb hūlvān nil kenārında bir yirdür anuñ tafşıl-i ahvālıdır hūlvān da
 aÓmāl-ı mısrđan bir köydür bunı ķadimü'z-zamānda hūlvān bin bābilyān ⁰⁵ adlu bir ulu
 beg yapmışdı ki tebāyiÓa pâdişāhlarından şāmda ebrehe-i źi'm-menār adlu pâdişāhuñ
 Óaskeri-y-idi ⁰⁶ ve diyār-ı mısrıyyede hācer-i şavvān dirler bir taş olur üzerinden bir
 Óaceb ķara taşdur anı uvatsañ içi ⁰⁷ şaruntraķdur aña nażar iden içinde vāfir eczā-yı
 nārıyye olmaķ fehm ider nefıs çaķmaķ taşıdır anı çaķsañ ⁰⁸ çok ateşi çıkar ğayrı çaķmaķ
 taşlarına beñzemez be-ğāyet sengin ve berk taşdur ğayrı memleketde biz aña beñzer ⁰⁹
 taş görmedük bārĳ bu şavvān taşından evāyil-i zamānda nil üzerinde bir gemi var-ıdı
 anuñla hāķ ¹⁰ beriden öteye öteden berüye nilden geķerlerdi anı gemi yirine ķullanup
 ādemden ve tavadan esbābdan her neyi ¹¹ olursa anuñla taşırılar-ıdı anuñ gibi ağır
 taşdan iñen hıkmet budur ki şuya batmaz-ıdı bunuñ hıkmetinde baÓzi ¹² Óulemādan bu
 şol esrār-ı tabiÓatdandır ki hâķ sübhāne ve teÓālānuñ irādetiyle tabāyiÓ-i eşyāda
 ķonmuşdur meşelā ¹³ ecsām-ı maÓdeniyyeden taş gibi ve demür ve baķır ve altun ve
 gümiş ve ķalay ve ķurşun gibi bunlaruñ her ķanķısından ki ¹⁴ bir ķap düzeler aña tartıda
 kendü ağırından artuķ şü şığar ola elbette ol ķap şuya batmaz şunuñ ¹⁵ yüzine gelür içine
 her ne ķadar nesne ķosañ götürür ğarķ olmaz zıkr olınan taşdan gemi de böyle-y-idi ¹⁶
 anuñçün şuya batmaz-ıdı nilde gemi yirine ķullanurlar-ıdı bunuñ emşālî Óālemde dañı
 niķe Óacıb ve ğarĳb nesnelere vardur ¹⁷ anları hūkemā-yı cihān bulmuşlardur meşelā

meşhürdür hind deñizlerinde giderken her kaçan gice ziyāde k̄arañluđ ve bulutluđ ¹⁸ olsa gemiciler gitdükleri yol için gözledükleri ve anuñ üzerine gitdükleri yıldızı yitürseler kendüler-ile ¹⁹ balıđ şeklinde içi mücevvef demürden düzilmiř ve mümkin olan mertebe incedilmiř ziyāde yufka ve ince ađzında ²⁰ bir pāre mıknātīs tařı k̄onmiř ve yā ađzı mıknātīs tařıyla yonulmiř bir āletleri vardur defŪi anı çıkarup ²¹ ol k̄arañlıđ gicelerde řu üzerine qorlar hāđ teŪālānuñ irādeti-y-ile anuñ tabiŪatında k̄onan hāsıyye sebebi-y-ile **176A** ⁰¹ ol demürden balıđ fi'l-hāl döner ađzın k̄utb-ı cenūbı cānibine ve k̄uyruđın k̄utb-ı řimālī tarafına eyler ⁰² bundan cenūbla řimāl cāniblerin maŪlūm idinürler baŪdehu řarđ ve ġarbi taŪyın idüp aña ġöre ol yılduzuñ ⁰³ hālını kıyās iderler ve yolların bulup mađsūdları olan semte tođrı revān olurlar bu hāđ sūbhāne ve teŪālānuñ ⁰⁴ mahz-ı hikmet-i bāligasıdur ki anuñ kühenine Ūuđul irmez ve sebebin yine kendüden ġayrı kimse bilmez fe-tebārek allah ahsenü'l- ⁰⁵ hālīđın bāb Ūariř menzilinüñ ahvālını beyāndur Ūariř ki řimdi vilāyet-i mısrdā mısrdan řāma giden ⁰⁶ cādde yoluñ üzerinde ađdeñiz kenārında bir k̄umluđ yirüñ adıdur yolcılar ġelüp bir gice orada çađ deñiz ⁰⁷ kenārında yaturlar menzil bařıdur aslā içilür tatlu řuyı yođdur k̄onınca her kiři k̄onduđı yiri kazar k̄umını eřer bir k̄ulađ miđdārı ⁰⁸ k̄azmadın řuyı çıkar ammā ġāyetle acıdur ādem içemez baŪzı tavarlara ve develere içürürler řimdi orada hiđ ⁰⁹ řinlikden eřer yođdur ammā nevāhiřinde yoldan řapa Ūarab bādiyeleri içinde k̄uřluđluđ yolda yoldan yuđaruda ¹⁰ bir köy vardur ki asl Ūariř odur baŪzılar arz-ı mısır burada tamām olur bundan ötesi arz-ı řāmdur dirler ¹¹ evāyil-i žuhūr-ı beñ-ādemde ol köy bir řehr-i maŪmūr-ıdı vilāyet-i mısruñ tūfāndan řoñra Ūimāret olinan k̄adimī maŪmūr ¹² řehrlerinin biri dađı bu-y-ıdı sābıķā zıkr olınuđı üzre mısırāyim bin bayřar bin hām bin nūh dedesi k̄alīmūn ¹³ kāhinle gemiden çıkup vilāyet-i mısra giderken ittifāđ bir araya irdiler meġer bu mısırāyim bir ġāyet ¹⁴ semüz tenlü ođlan-ıdı anuñçün evvelā burada aġađ tallarından bir sāye-bān idi virüp üzerin otlar-ıla ¹⁵ ördiler orada bir zamān oturdılar Ūarab sāye-bāna Ūariř dir anuñçün adı Ūariř k̄aldı řāniyā bir zamān ¹⁶ oturduđdan řoñra anuñçün bu sāye-bān yirinde bir řehr yapı virüp adını dersān k̄odılar ki dillerince ¹⁷ maŪnāsı cennet k̄apusu dimek olur ve bu řehrüñ etrāfin be-ġāyet Ūimāret itdiler ve bi'l-cümle tūfāndan řoñra ¹⁸ arz-ı mısrdā evvel Ūimāret olinan bu Ūariř řehri-y-ıdı ki evvel adı dersān-ıdı ol zamānda etrāfi ¹⁹ ser-tā-ser mezraŪalar ve bāġlar bāġçeler-ıdı andan tā deñiz kenārlarına varınca k̄uřluđluđ yol miđdārı bu ²⁰ vech-ile maŪmūr-ıdı baŪzılar řöyle nađl iderler ki bu mısırāyim yolda ġelürken atasından ve k̄arındařlarından ²¹ ayrılup yalūñuz ilerü gitmiř-ıdı anlardan öñdin ittifāđ bu dersān řehrın yapduđları yire iriřdi **176B** ⁰¹ nā-ġāh orada řām cānibinden ol hīnde bir vahim

havā çıkup anı çaldı bî-ihtiyār orada yıkıldı ⁰² esen havā mizācına hayli te'shir idüp serāsime itdi bir zamān orada bî-hūş olup yatdı uykusı ⁰³ arasında aña bir kimse gelüp beşāret itdi muştılığ olsun saña bir arzā kadem başduñ ki yirlerüñ ⁰⁴ hayrlusı ve bereketlüsi ve devlet ve Óizzet ve taht ve baht ve saltanat menzilleridür didi inilideyürek ⁰⁵ uykusından uyandı gördi üzerinde ağaç tallarından bir sāye-bān idilmiş dört yanında çeşmeler ⁰⁶ aqar hāq teÓālāya hāmd idüp tazarruÓ ve nāliş eyledi atasını ve qarındaşlarını dañı oraya salup anlar-ıla bir ⁰⁷ yire gelmeleri için ve bu memleket kendülere mübārek olmağ-ıçün sıdık-ıla bir duÓā itdi duÓāsı müstecāb olup ⁰⁸ hāq teÓālā anları da az geçmedin oraya saldı cümle bir yire cemÓ oldılar kendüden gayrı üç qarındaşları ⁰⁹ dañı var-ıdı ve her birinüñ oğulları kızları var-ıdı cümle atası ve anası ve sāyir müteÓallikātı irkek dişi ¹⁰ otuz baş kimse-y-idiler Óarişde bir yire gelüp bir miqdār oturdılar hāq sübhāne ve teÓālā anlara deñiz içinden ¹¹ at gibi eşek gibi sığır gibi koyun gibi deve gibi intifāÓ idecek hāyvānāt çıkarı virdi gelüp anlara ¹² mutiÓ oldılar baÓde-hu kimine binüp kimine esbāb yükledüp kimin sürdiler oradan geçüp bir dañı vāsıÓ ¹³ yir arayu nil kenārınca gitdiler āhir münüf şehri olduğı yire yitdiler begenüp anda qondılar bir köy yapup ¹⁴ nıbtıyye dilince aña māfe diyü ad virdiler ki maÓnāsı otuzlar dimek olur ki münüf ol māfedendür baÓzıların ¹⁵ bunda zürriyeti çoğaldı yir yir arz-ı mısır zirāÓat ve Óimārete başladılar varduqca mevāşileri üredi ¹⁶ kuvvet ü kudretleri artdı yir içinde niçe maÓdenler dañı buldılar ulu ulu zeberced taşları çıkarurlar anlardan ¹⁷ büyük büyük tebsiler ve şinler düzerler-idi ve niçe altun maÓdenleri de buldılar ki içinden üstün ¹⁸ ağaçları deñlü ve deve gevdeleri büyüklüğü altun sebikeleri çıkarurlar-ıdı baÓzılar bu Óariş ki sābıkā ¹⁹ zıkr olunan arz-ı cefārdandur müsā paygāmbār Óaleyhi's-selām firÓavnı zamānında gāyet-ile maÓmūr-ıdı otlu şulu ²⁰ köylerinüñ kendlerinüñ nihāyeti yoğ-ıdı hattā bundan tā yemen vilāyetine varınca ki niçe aylık yoldur birbirlerine muttasıl ²¹ döşenmiş Óimāretliğ-ıdı buña Óariş dimek andan qalmışdur ki türkçe maÓnāsı döşenmiş dimekdür ve hāq sübhāne ve teÓālā **177A** ⁰¹ qurān-ı qadimde **وَمِمَّا كَانَتْ تُخْرِجُهُمْ مِصْرَ إِلَىٰ هَاهُنَا حَامٌ كَارِيَّةٌ بَارِيَّةٌ وَكَرِيَّةٌ وَكَرِيَّةٌ** ⁰² diyü buyurduqları āyet-i kerimede anların harābına da işāret vardur bu Óimāretlerde ol zamānlarda ⁰³ harāb olmuşdur ve kaÓbü'l-aħbār hāzretlerinden mervidür Óarişde on paygāmbarlar qabrı ⁰⁴ vardur dirler bāb faramā ki arz-ı mısırda meşhūr yirlerüñ biridür anuñ tafşil-i ahvāl budur faramā dañı arz-ı mısırda deñiz kenārında deñize ⁰⁵ üç mjl miqdārı yirde bir qadim şehrdür şimdi harāb olmuşdur bir köydür zıkr olunan tinnis ⁰⁶ buhayresi kenārındadır ve zamānında gāyetle ucuzluk ve şinlik şehri-idi cālīnos hākimüñ qabrı ⁰⁷ andadır dirler ve zamān-ı qadimde andan kıbrüs atasına ki şimdi aqdeñiz içinde meşhūr

atadur ⁰⁸ karadan yol var-ıdı soñradan deñiz taşdı ol yolu başdı deñiz oldu başduğı yirler ol ⁰⁹ zamānda āblık mermer maŕdeniydi vilāyet-i mısırda olan āblık mermerleri oradan keserler-idi ¹⁰ ve eger efvāh-ı nāsdan şāyiŕ olan üzre iskender istanbul boğazın kesüp kara deñizi aqdeñize aqtıduğı ¹¹ vākıŕ ise meger ol yolu aqdeñiz ol vaqt başdı ola yoħsa kıbrüs atasından didükleri ¹² yirüñ mābeyni kara olsa bir niçe günlük yol olur kendü kendüden deñiz taşup bu kadar yiri ¹³ başmaq hayli baŕıddür ve dirler ki qurān-ı qadimde mezkūr olan üzre hāzret-i yaŕŕüb Ŗaleyhi's-selām ¹⁴ oğullarına
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا جَاءْنَا بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَمُنذِرًا ¹⁵ diyü buyurduqları ebvābdan murād ¹⁵ faramā hisārınuñ şarkisinde olan taşdan qapulardur anuñçün bir zamānda tinnisde olan beglerden ¹⁶ bir beg ādem gönderdi ol qapuları yirinden qoparayın alayın didi faramā halkı kılıç bıçağ-ıla ve yaraq ¹⁷ yasağ-ıla çıqup qoparmağa qomadılar haq sübhāne ve teŖālā qurān-ı qadiminde añduğı qapular bunlardur diyü virmediler ¹⁸ diyü hikāyet olunur ve dirler ki bu faramāda biten ħurmā hiç bir diyārda olmaz bunuñ ħurmāsı qoruğı olur ¹⁹ içinde yigirmi dirhemden ziyāde bir dāne ħurmā qoruğı bulunmaq çok olur ve baŕızi ħurmā qoruğı olur ki ²⁰ uzunluqda bir qarış miqdārı olur ve bu faramā-y-ıla qulzüm deñizinüñ arası bir gün bir gicelik yoldur mülük-ı ²¹ māziyeden biri qulzüm deñizin faramāya toğrı keseyin qulzüm deñizinden aqdeñize **177B** ⁰¹ aqdeñizden qulzüm deñizine yol olsun gemiler işlesün diyü qaşdı itdi soñradan arz-ı mısır deñiz başa ⁰² diyü qorqup bu fikrden yine vāz geçdi baŕızılar qurān-ı qadimde
مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَمِسُ فِيهِمَا الْمَرْجُ ⁰³ ⁰³ āyet-i kerimesinde buyrılan berzahdan murād bu mābeyndeki qaradur ki iki deñizüñ arasına girmişdür dirler ⁰⁴ bāb qulzüm şehrinüñ ahvālını beyāndur vilāyet-i mısruñ şimdi süveys didükleri yirde qadimü'z-zamānda qulzüm bir şehir-idi ⁰⁵ şimdi andan bākı qalan süveysde mevcüd olan bir qaç hānedür evvelde dahı iñen büyük şehir degil-idi anuñçün ki ⁰⁶ beğāyet emr-i maŕāşı teng yirdür ne suyu vardur ne ağacı ve ne ekini vardur ve ne otı bir yābis qurı yirdür ⁰⁷ aña suyu arıq yirlerden quyılardan getirürler ve sāyir hevāyici de āher yirlerden gelür kendüde hiç nesne hāsıl ⁰⁸ olmaz ammā ħicāz vilāyetinüñ deñiz yolından iskelesidür ħicāz ve yemen vilāyetlerine andan bāzir-gānlar ⁰⁹ ve ħuccāc işler anuñçün mısra andan gelür gider ādem eksük olmaz bāb tih şāhrāsınuñ ahvālını beyāndur ¹⁰ eyle ki yuqaruda zıkr olındı aña yakın yirde tih bir yirdür eyle-y-ile anuñ ortasında bir Ŗaceb yoqışı ¹¹ vardur evāyilde sarplığından aña tavar-ıla kimse çıqamazdı yayan olmayınca ādem gidemezdi ¹² aña degin ki ahmed bin tulun oğlı hamārūye ki ħulefā-yı fātımiyyeden (evvel mısra pādişāh olan kimselerdendür) mısırda pādişāh-iken emr itdi ¹³ ol yoqışı düzeltdiler şimdi evvelki gibi degildür ve atlu kimse bu tih

řáhrásınuñ ortasında iki ¹⁴ güç yir yürimek gerek ki fārān şehri olduğı yirde fārān baħrınıñ kenārına irişe ki ¹⁵ firŖavn şavmı-y-ıla deñize orada ğarķ olmuşdur ve tih řáhrası ki meşhürdur her yanından kırķ fersah ¹⁶ yirdür beni isrā'ıl kırķ yıl yol bulamayup içinde ser-gerdān ve ĥayrān olduğları řáhrā budur ¹⁷ anuñçün buña tih řáhrası dinilmişdür ve anlaruñ ĥikāyetleri řurānda meźkürdur tamām kırķ yıl bu řáhrāda ¹⁸ ĥayrān gezüp ne bir şehre irişüp ve ne bir eve girüp ve ne bu kırķ yılda řaftānların ğöñleklerin ¹⁹ deĝiřüp hiç vech-ile ĥuzür eylemek vāķıŖ olmamışdur belki şöyle ĥayrān olup içinde çeĝzinüp ²⁰ dönmişlerdür irādet-i ĥaķķ-ıla ol řáhrādan taşra çıķamamıřlardur maŖa-hazā dirler ki bu řáhrānuñ uzunluğı nihāyet ²¹ altı ğünlük yoldur ve ĥazret-i mūsā řalavātullah-ı Ŗāleyh bu tih řáhrası içinde vefāt itmişdür **178A** ⁰¹ ve ĥikāyet olunur tārīh-i hicretüñ altı yüz elli ikinci yılında mısrda olan memālik-i baħriyyeden ki anlar kimlerdür ⁰² yukarıda geçmişdür bir bölük řul tāyifesi kaçdılar anlardan bir kaçı yoldaşlarından ayrılup yol azdılar ⁰³ nā-gāh tih řáhrası içine düşdiler biř ğün biř ğice içinde yürüdiler altıncı ğün irāqdan gördiler ⁰⁴ bir şaraltı žāhir oldu varuraķ gördiler bir Ŗāžim şehrdür anuñ bārūları ve ĥiřārı dıvārı ⁰⁵ ve şapuları var cümlesi yeşil mermerden ol řehrüñ içine girüp anı tolāndılar gördiler anı ⁰⁶ řum başmış ve soķaķların evlerin ğömmiş anuñ içinde baŖzı şaplar kaçāķlar ve ğeycek cinsinden libāslar ⁰⁷ buldılar anlardan her řanķısın ellerine alsalar eskiliginden ve çürikliginden tartāĝan olurdu çārsūsında ⁰⁸ bir bezzāz dükkānınuñ içine girdiler mücresinde toķuz Ŗaded altun buldılar üzerinde ğeyik sūretleri ⁰⁹ ve Ŗibrāñı yazu-y-ıla yazılmış sikkeleri var-ıdı ve řehrüñ içinden bir yiri şazdılar altında taşdan ¹⁰ bir şarnıç çıķdı şuyla toluydı şuyından içdiler řar şuyından şovuğ-ıdı baŖde-hu ol şehreden ¹¹ taşra çıķdılar tamām bir ğün aĥřama deĝin yürüdiler Ŗarab tāyifesinden bir bölük kimselere şataşdılar ¹² anlara uyup bile ĝtdiler anlar-ıla kerk şehrine geldiler ol bulduğları altunları baŖzı řarrāflara virdiler ¹³ üzerlerindeki sikkeyi oķıdılar gördiler ĥazret-i mūsā Ŗāleyhi's-selām zamānında kesilmiş altunlardur her ¹⁴ altuna yüz aķça kıymet şodılar ve ol gördüĝüñüz yeşil řehr beni isrā'ıl şehrlerindendür orada bir ¹⁵ řum tūfānı olur ğāh artar ğāh eksilür ol şehri ğāh örter ğāh açar anı yol azan ¹⁶ kimselerden ğayrı kimse görmez didiler bāb vilāyet-i mısrūñ iskelelerinden dimyāt ki meşhürdur anuñ aĥvālı beyānıdır ¹⁷ dimyāt arz-ı mısrđan bir nāĥiyede nil şuyı aķdeñize şarışduğı yirde yapılmış bir şaşabadur ¹⁸ žikr olınan tinnis-ile bunuñ mābeyni on iki fersah yirdür bunu aşlda uşmün bin mısrāyim oğlanlarından ¹⁹ dimyāt adlu kimse bünyād itmiş-ıdı řoñra daĥı anuñ adıyla meşhür oldu ve dirler ki idriş ²⁰ payĝāmbar Ŗāleyhi's-selām evvel nāzil olan sūryāñı dilce bu kelām-ıdı ki Ŗarabıye tercüme ²¹ itdiler maŖnāsı bu-y-ıdı اَنَا اللهُ رَبُّ يَوْمَ الدِّينِ الْكَلْبُ بِالرُّومِ وَشَبَّحَ بَيْنَ الْعَنْجِ وَاللَّحِ

178B ⁰¹ *أما فائدة الـعـنـقـةـ الـكـبـرىـةـ الـمـشـهـورةـ الـعـنـقـةـ الـكـبـرىـةـ الـمـشـهـورة* ⁰² bu kelimātuñ şerhinde tevârih kitâblarında bu zıkr olınan dört hârfdan ki dimât lafzı hâsıl olur süryâni dilce dimât diyü kudrete dirler pes ⁰³ dimyât lafzı dimâtdan me'hûz olup bunuñla tatluyla acınuñ cem'olduğı yire işâret olınmış olur ki ⁰⁴ dimyât kaşabası olduğı yirdür ve anda nil suyu acı deñize qarışup ikisi bir yire gelür diyü beyân eylemişler ⁰⁵ ve ba'özı ehl-i tevârih dimyât bilâd-ı kadîmedendür aslda itrib bin kıbtım bin mısrayim oğlu qalimün zamânında ⁰⁶ binâ olınmışdur bu qalimünuñ dimyât adlu bir oğlu var-ıdı anası sâhire-y-idi bu şehre anuñ adı-y-ıla ad ⁰⁷ urılmışdur dir yukaruda dañı buña işâret olınmış-ıdı ve Óamrû bin el-Óās hâzretleri vilâyet-i mısır küffâr ⁰⁸ elinden fetâ itdügi zamânda dimyâtda muqavqısuñ tayılarından hāmük adlu bir kâfir beg-idi dimyâti ⁰⁹ müslimîne virmedi Óinâd ve muhâlefet itdi şâm vilâyeti ve sâyir arâzi-i mısır meftûh oldı hemân ol ¹⁰ kaldı Óamrû bin el-Óās hâzretleri Óasker-i müsliminden bir miqdâr kimse-y-ile miqdâd bün el-esved hâzretlerin ki ¹¹ şâhâbe-i güzîn rıdvânullah-ı Óaleyhim ecma'ın içinde be-gâyet şecâ'at ve mehâbet ile ma'ûrûf şâhâbdür dimyât ¹² üzerine gönderdiler ki vara fetâ eyleye zıkr olınan hāmük yolda Óasker-i küffâr-ıla anları qarşuladı bir yirde ¹³ anlar-ıla muqâbele ve muhârebe eyledi cenkde bir oğlu düşdi âhir sınıp kaçdı vardı dimyâta girüp ¹⁴ a'vân ve enşârın yanına cem' idüp anlar-ıla müşâvere itdi yanında bir Óâkil kimse olurdı aña ¹⁵ yâ melik Óâkl bir cevherdür ki hiç aña kıymet yoqdur anı hiç bir kimse kullanmadı illâ ol anı necât yolına ¹⁶ kulağuzladı helâk olmağdan kırtardı bu üzerümüze gelen Óarab tayifesi ki varur evvel-i ¹⁷ emrlerinden bu zamâna gelince hiç yirde pençeleri burılmadı ve sancaqları dönmedi darb-ı dest ¹⁸ niçe memleketler fetâ itdiler halkların h'wâr ve zelîl eylediler hiç kimse anlara muqâbeleğe qâdir olmadı biz şâm Óaskerinden ¹⁹ artuq olmayavuz anlara şâm Óaskeri qarşu turmadı biz nice tururuz bu qavm her nereye varurlarsa ²⁰ fetâ ve zaferle mü'eyyed bir qavm ancak re'y-i sâyib budur ki bunlar-ıla şulh idesin tâ bunlardan gönümüz emîn ola ²¹ cānumuz ve ehl ve Óayālumuz ellerinden alayuz senüñ Óaskerüñ muqavkısdan çok olmaya didi hāmük anuñ **179A** ⁰¹ sözün diñlemedi belki aña gâzab idüp anı öldürdi meger hāmükuñ kendüye muhâlif şetâ ⁰² adlu bir Óâkil ve dānâ ve şec' ve tüvânâ oğlu var-ıdı ittifaq evi hisâr dıvârına ulaşuğ-ıdı ⁰³ gice içinde hisâr dıvârından aşup Óasker-i müslimîne vardı hisâruñ alınmağa qâbil olan yirlerin ⁰⁴ anlara hep söyledi andan yine ol gice mahfî hisâr içinde evine geldi evvelden hayra mâyil yigit idi ⁰⁵ ehl-i islâmüñ ayın ve etvârın işidür cümlesin begenürdi haq te'âlânüñ hidâyetine muqârin kulı-y-ıdı ⁰⁶ ve bi'l-cümle ol gicenüñ ertesi müsilmanlar seheri anuñ didügi yirlerden hisâra üşdiler yir yir ⁰⁷ yalıñ kılıçlar-ıla ateş şü'leleri gibi dıvârı üzerine ağdılar hāmük kıssadan gâfil-idi harb ⁰⁸

yarağıyla cenk için hîsârdan taşra çıkınca gördi hîsâr üzerinden müsilmânlar tekbîr getürürler âvâzları ⁰⁹ der ve dervâzelere toldı mütehayyir oldu oğlu şetâysa bu arada kendüye tâbi⁰ iki biñ miqdârı kimesneler-ile ¹⁰ müsilmânlara tapdı varup içlerine karşıdı toğrı miqdâd hâzretleri öfine varup öñlerinde müsilmân ¹¹ oldu müsilmânlara dimyâtı teslim itdi miqdâd dimyātuñ begligin aña virdi ve Óamrû bin el-Óâs hâzretlerine ¹² fetâ haberin gönderdi ba⁰de-hu şetâ kendüye tâbi⁰ olan burlos ve dumayra ve uşmûm-ı tannâh vilâyetlerine ¹³ çıqup anlarda olan Óaskerin götüri müsilmânlar Óaskerine yoldaşlık itmek için anlar-ıla öñlerine düşüp ¹⁴ tinnîş şehrine toğrı anı fetâ itmege aldı gitdi üzerine varduıkları gibi tinnîş ehli anlar-ıla kıtâl-ı Óažim ¹⁵ eylediler şetâ anlar-ıla muhkem cenk eyledi Óaceb bahâdur yigit idi birbiri üzerine kâfirleruñ on iki ¹⁶ bahâdur kimselerin katl itdükden soñra ma⁰reke yirinde kendüyi de şehid itdiler hem gâzi hem şehid oldu ¹⁷ rahmetullah-ı Óaleyhim rahmeten ve is⁰aten ma⁰reke yirinden meyyitin kaldurdılar tinnîş fetâhinden soñra iletdiler ¹⁸ dimyātuñ taşrasında şimdi kabrı olduğı yerde defn eylediler ve üzerine türbe yaptılar meşhûr ziyâret-gâhlaruñ ¹⁹ biri oldu şehid olduğı şa⁰bân ayınuñ nişfindaydı ve cum⁰â gicesiydi anuñün ol zamândan ²⁰ berü bu zamâna gelince her yıl şa⁰bân ayınuñ ortasında cum⁰â gicesi etrâfdan niçe halk gelürler ²¹ şetânuñ mezârı üzerinde cem⁰ olup rûhı için du⁰âlar iderler hâcetler dilerler ve bu şetânuñ **179B** ⁰¹ tinnîş ve dimyât yanlarında bir mahşûs şehri var-ıdı aña kendü adı-y-ıla ad urmuşlar-ıdı şetâ şehri ⁰² dirler-ıdı şimdi de mevcûddur ol nevâhîde bir kıarye-i ma⁰müredür ve bi'l-cümle kâfir elinden evvelâ dimyât ⁰³ Óamrû bin el-Óâs zamânında miqdâd bün el-esved hâzretleri eliyle fetâ olındı andan soñra niçe ⁰⁴ üstine fireng Óaskeri üşüp gâh fireng eline gâh gine müsilmânlar eline düşdi üzerinde ⁰⁵ çok gazâlar olmuşdur anuñ sebebiyle müsilmânlar fireng kâfirleri elinden niçe belâlar çekmişler ⁰⁶ ve içlerinde çok nefîr-i Óâmlar itmişlerdür ki müstaķil mufaşşal târihleri kitâbları vardur âhir ⁰⁷ târih-i hicretüñ altı yüz kırk sekizinde vilâyet-i mısırda olan erkân-ı saltanat gördiler ⁰⁸ mādâm ki dimyât şehri yirinde bâķi ola firengüñ aña tama⁰ı ve gemiler-ile diyâr-ı mısra hücümü eksük ⁰⁹ olmaz muttasıl müsilmânlar anlar elinden cevr ve kevrden hâlî olmazlar ittifâķı bunuñ üzerine eylediler ki ¹⁰ dimyâtı yıqup yirinden gidereler bi'l-küllüye harâb eyleyeler buña binâ târih-i mezkûrda üzerine taşcılar ¹¹ ve mi⁰mârlar ve ırğâdlar gönderdiler hîsârınuñ temelinden qazup taşların dürdiler uçdan uca ¹² sürünü harâb eylediler şehri oradan tağıtdılar gitdi bu şimdi mevcûd olan dimyât şehri ¹³ hîsârıyla andan soñra hâdiş olmuşdur bi-hâmdillah-ı te⁰âlâ bu zamân-ı âbâdân içre ki târih-i hicretüñ ¹⁴ toquz yüz elli üçdür bu kıssa-ı ma⁰müredür hîsâr-ı metñini ve sūr-ı hâşini vardur pâdişâh-ı islâm ¹⁵ -penâh ki âl-i Óoşmân

pādişāhlarınuñ pādişāhı ve rüm ve Óarab ve Óacem iqlimlerinüñ şahen-şāhıydı ¹⁶ eyyām-ı devlet-i hümāyūnında aÓdā şerrinden her vech-ile emİN ve içinde sākin olanlara hısn-ı hāşİndür ¹⁷ fireng kāfirleri aña nażar itmek degil vilāyetlerinde yönlerin andan yaña idüp yatmağa heybetinden ¹⁸ korqarlar inşā'-allah bu saltanat ebedİ pāy-dār ve bu kudret sermedİ üstüvār ola āmİN ve arz-ı ¹⁹ mısrđan bu dimyāt tarafları ziyāde balıķ kāmıdur nilden ve acı deñizden anda vāfir balıķ çıkarurlar ²⁰ her köşesi balıķ şikār-gāhıdur rivāyet iderler tārİh-i hicretüñ dört yüz sekizinci yılında dimyātda ²¹ bir balıķ tutıldı tamām iki yüz altmış zİrāÓ uzunı ve yüz zİrāÓ ini var-ıdı **180A** ⁰¹ ādem turup içinden demür kürekler-ile yağın kürürler-idi içine niçe merkebler çeküp anlara ⁰² yağın yükledüp taşırılar-ıdı ol nevāhİ halkı anuñ etin ve yağın güc-ile düketdiler bāb civār-ı mısrda ⁰³ Óayn-ı şems dimeg-ile meşhūr olan mevziÓüñ tafşİl-i ahvālıdur diyār-ı mısrda Óayn-ı şems didükleri şİmdiki mısr şehrine bir iki at қоşumı ⁰⁴ yirde matariyye dimeg-ile maÓrūf bir köy civārında bir harāba şehr yiridür anda bir Óacıb ve garİb ⁰⁵ tavİl ve Óamıķ aşāğası murabbaÓ toruğı sivri taş dikilür qadİmü'z-zamānda burada bir heykel-i ⁰⁶ şems var-ımış bu taş ol heykel bināsından qalmışdur dirler baÓzı kütüb-i tevārİhde şöyle zİkr ⁰⁷ ider ki bu heykeli (ol) zamānda bilā-teşbih kaÓbe gibi tavāf iderler-idi etrāf-ı Óālemden anlar dİni üzre ⁰⁸ olan kimseler aña hacca gelürler-idi qadİmü'z-zamānda bundan ğayrı niçe yirlerde dahı baÓzı heykeller ⁰⁹ olurdı ki anları hāc iderler-idi ve aşlda heykel diyü ol bināya dirlerdi ki Óİmlerinde taÓyİn ¹⁰ itdükleri üzre anı sebÓa-ı seyyāre yıldızları şekllerinde yaparlar anda yıldızlara taparlar-ıdı ¹¹ Óİbādet-hāneleri-y-idi dirler ki ibtidā bu heykel yapmağı evāyil-i zamānda šābbiyye ki yıldızlara ¹² tapan kāfirlerüñ kudemāsıdur Óāzİmūn adlu kimseden aldılar ki anlar zuÓmınca Óāzİmūn ādem ¹³ payğāmbar Óaleyhi's-selām oğlı şİş payğāmbardur ve hürmis-i evvelden aldılar ki idrİş payğāmbar Óaleyh ¹⁴ i's-selāmdur ki allah teÓālā izniyle cevāhir-i Óulviyye ve hārekāt-ı nücūmiyyede ibtidā tekellüm iden ve heykeli ¹⁵ binā iden anlar-ıdı ammā anlar heyākilde hāķ sūbhāne ve teÓālāya Óİbādet idüp hezār zİkr ve temcİd ¹⁶ ve tehlİl iderler-idi anlara heykelleri bizüm mescidlerimiz meşābesinde-y-idi anlar devrinde hāķ ¹⁷ sūbhāne ve teÓālānuñ emrine muhālif iş itmezler-idi payğāmbarlaruñ ¹⁸ muÓcizātı berekātında halkuñ gümrāhlarınıñ toğrı yola gelmeklerine qābiliyyet var-ıdı ¹⁹ anlardan soñra halk đalālete düşdiler şeytān İğvāsı-y-ıla yıldızlara tapar šābiyye adlu bir tāyife düridi ²⁰ ve bu šābiyye zamānında yapılıp neÓüzü-billah içlerinde yıldızlara tapduğları heykeller on iki ²¹ heykel-idi evvelkisine heykelü'l-Óilleti'l-evlā ikincisine heykelü'l-Óaql üçüncisine heykelü's-siyāset **180B** ⁰¹ dördüncisine heykelü's-sūra bişincisine heykelü'n-nefs dirler-idi bu biş

heykeller müdevver yapılmış binâlar-ıdı ⁰² altıncısına heykel-i zuhâl dirler-ıdı ki bu müseddes yapılmış-ıdı yidincisine heykel-i müşteri dirler-ıdı ki bu müşelleş ⁰³ yapılmış-ıdı sekizincisine heykel-i merrih dirler-ıdı ki bu murabba'ı yapılmış-ıdı toközuncısına heykel-i şems dirler-ıdı ki ⁰⁴ bu dağı murabba'ı yapılmış-ıdı onuncısına heykel-i zühre dirler-ıdı ki bu müşelleş-i mustatıl yapılmış-ıdı on birincisine ⁰⁵ heykel-i Őutārid dirler-ıdı ki bu murabba'ı-ı mustatıl içinde müşelleş yapılmış-ıdı on ikincisine heykel-i kamer dirler-ıdı ki ⁰⁶ müsemmen yapılmış-ıdı ve bu on iki heykelden ki her birisine bir tāyife tapar aña Őibādet iderdi ve cehāletlerin ⁰⁷ bu vechle tevcih idüp anlara tapduklarına bunu sebep söylerler ve eydürler-ıdı ki šāni'ı-ı Őālem vaqtā ki ⁰⁸ šifāt-ı hūdūsdan muqaddeš olup anuñ celālı idrākından maḥlūqāt-ı muḥdese Őacız lāzım oldu ise ⁰⁹ ve anuñla bunlar ortasında bi-vechin-mā münāsebet olmadı ise müteŐayyin oldu ki aña kılları kendü ¹⁰ yanında muḥarreb olanlar vesilesiyle ulaşalar ki anlar revḥāniyyūn yaŐni meleklerdür tā kılları-y-ıla ¹¹ anuñ ortasında vāsıta olup kıllarına şefi'ı olalar ve dönüp şöyle zuŐm iderler-ıdı ki sebŐa-ı ¹² seyyāre didükleri yılduzlara müdebbir olan yidi melek ola yaŐni bu yidi yılduzdan her birinüñ aḥvālın ¹³ kendü göginde bir melek tedbir ide ve her melege bir heykel ve her heykele bir felek lāzım ola ve her melek ¹⁴ emrin tedbir itdügi yılduz ol melegüñ heykeli ola ve bu melegüñ ol heykele nisbeti rūḥuñ ¹⁵ cesede nisbeti gibi ola ve yine zuŐm iderlerdi ki elbette kıll ile mevlası ortasında vāsıta ¹⁶ olan görünmek dağı gerek ki kıll aña oñatca teveccüh idüp andan aña fāyide ḥāsil ola dirler-ıdı ¹⁷ ve bu zuŐmlarına binā yılduzlarıñ şekllerine ve hey'etlerine göre heykeller düzüp anları yirde gökdeki ¹⁸ yılduzlar yirine tutarlar anlara taḥarrüb ve Őibādet iderler-ıdı ve bunuñla yılduzlarıñ müdebbirleri ¹⁹ olan meleklerle taḥarrüb iderüz diyü mülāḥaza iderler-ıdı zırā bu heykeller ol meleklerle cism gibidür ²⁰ bir kişinüñ cismine taḥarrüb iden elbette rūḥına da taḥarrüb ider dirler-ıdı sebŐa-ı seyyārenüñ ²¹ feleklerinde evlerin ve toğup tılınacak yirlerin ve birbirlerine ittisālların ve giceden gündüzden **181A** ⁰¹ ve sāŐatlardan ve iḳlīmlerden her birinüñ taŐalluḳ itdügi nesnelere ve şahşlarından süretlerinden ⁰² ve sāyir bunlara beñzer ḥāllarından ki Őilm-i riyāziyede mezkūrdur cümle aḥvālların zabt ve ḥıfz idüp ⁰³ her yılduzuñ heykelin aña göre yaparlar-ıdı ve sebŐa-ı seyyāre yılduzlarına neŐüzü-billah erbāb ve ilāha ⁰⁴ ıtlāḳ idüp içlerinden güneşe ilāḥü'l-ilāhe ve rabbü'l-erbāb dirler-ıdı ve güneş kendüden ⁰⁵ ğayrı ol altı yılduza nūr virür anlara nūr andan fāyiz olur diyü zuŐm iderler-ıdı ve fi' ⁰⁶ l-ḥaḳıḳa bu süretlere taḥarrübden ğarazumuz meleklerle taḥarrüb olup anlara taḥarrübden dağı ğaraz-ı ašlīmüz ⁰⁷ bāri teŐālāya taḥarrübdür böyle olmayınca bāri teŐālāya taḥarrüb olunmaz diyü söylerler-ıdı ve bu tāyife ⁰⁸ enbiyāya ḳābil degiller-

idi beşer beşere mevlâsıyla kendü ortasında vâsıta olımaz dirler-idi ⁰⁹ nite ki anlaruñ böyle didüklerinin ıurân-ı ıadımda hâk sübhâne ve teâlâ hâzret-i resül-ı Őışâ kıssasında ¹⁰ süre-i yâşinde ¹¹ *قَالُوا مَا نَتْمُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلَنَا وَمَا نَدْرُكُ إِلَّا مَجْرْمٌ كَمَا نَدْرُكُ مَا نَدْرُكُ* âyet-i kerîmesinde hikâyet ider bundan ğayrı ıurân-ı ıadımdan niçe mevâzıŐda dañı enbiyâ hâkında kefare ¹² böyle didükleri mezkûrdur ve'l-hâsıl anlar bu tariıkle her kevkebüñ heykelin düzdüklerinden soñra her ¹³ ğün seböa-ı seyyâreden bir yıldız için Öibâdet ıılurlar-ıdı ol ğünüñ rabbı oldur diyü zuöm ¹⁴ itmekle namâz ve nâz ve niyâzların aña iderler-ıdı ve namâzları da üç vaıkt-ıdı evvel ğün toĝduĝı gibi ¹⁵ ikinci ortalıĝa geldiĝi gibi üçüncü tulunduĝı gibi-y-ıdı ve sebt ğünü zuhal için ve ahâd ¹⁶ ğünü müşteri için ve işneyn ğünü merrih için ve şulaşâ ğünü şems için ve erbaŐâ ğünü zühre için ¹⁷ ve hamis ğünü Öutârid için ve cumöa ğünü kamer için namâz ıılurlar-ıdı ve aşhâb-ı tevârih şöyle ¹⁸ naılı iderler ki Öacem memleketinde ıadımu'z-zamânda olan kâfir pâdişâhlarından manûçehr ki meşhûrdur ¹⁹ belhde bir heykel-i kamer düzmiş-ıdı murâdı zuömınca anı kaöbe-i şerife-y-ile ber-â-berleşdürmek-ıdı ²⁰ emriyle fâris ehli cümle anı gelüp tavâf iderler-ıdı üzerine bilâ-teşbih kaöbe tavrına hâriş ²¹ örtmişler-ıdı ol heykelüñ adına nevbahâr dirler-ıdı soñradan fâris ehli mecüsî olıcaı **181B** ⁰¹ anı beyt-i nâr itmişler-ıdı ol beyti bekleyene bermek dirler-ıdı berâmike didükleri vezirler ⁰² ol nesldendür soñradan târih-i hicretüñ şallallahu Öalâ-vâzıŐı kırık birinde muŐaviyenüñ hilâfetinüñ ⁰³ evvel yılında ol heykeli harâb itdiler be-ĝâyet Őâzim binâ-y-ıdı yaluñuz etrafında aña hizmet idenler ⁰⁴ turmaĝ-ıçün tamâm üç yüz altmış hücreleri var-ıdı ve zıkr olınan heykellerden yemen vilâyetinde sanŐâ ⁰⁵ şehrinde dañı ıaşr-ı Őumdân dirler bir zühre heykeli var-ıdı ki anı ðahhâk yapmış-ıdı bu da hâzret-i ⁰⁶ Öoşmân radıyallahu teâlâ Öanh hilâfetleri zamânında yıkıldı bunlardan ĝayrı endülüs iklıminde dañı cezire-i ⁰⁷ endülüs ile ol diyârda arz-ı kebire dimeĝ-ile maörûf olan yir ortasına giren taĝda bir müşteri ⁰⁸ heykeli var-ıdı anı batlamyüs kıızı sâbıkü'z-zıkr ıalübatrâ yapmış-ıdı ve fergânada dañı bir ⁰⁹ heykel-i şems var-ıdı bir Öâlâ binâydı aña kâvsân dirler-ıdı evâyilde gelen fâris pâdişâhlarından ¹⁰ biri yapmış-ıdı anı muŐtasım-billah halîfa bozdı ammâ geldük mısır yanında olan mezkûr Öayn-ı şems ¹¹ heykelin kim yapmışdur bunda ehl-i tevârih ihtilâf itmişlerdür anda söylenen sözlerüñ meşhûri ¹² müverrihlerden ibn-i vaşif şâh zıkr itdüĝüdür ki mısır ahvâlına sâyir müverrihlerden ol artucaı ¹³ vâkıfdur ve eydür ki evvel-i kitâbda zıkr olınan naıkrâvuşu'l-cebbâr vilâyet-i mısırda pâdişâh-iken ¹⁴ her ıaçan bir yire binse Öâdet-ıdı öñince niçe mâhir sâhirler giderler-ıdı Őacıb ve ĝariğ aña niçe tehâyil ¹⁵ ve temâşil gösterürler-ıdı halk cemö olup anları temâşâ iderler-ıdı anuñ öñince gösterdükleri ¹⁶ aömâl-ı sihri ĝörüp Őaceblerler-ıdı ğünlerde bir ğün mezkûr

naḳrāvūş maḥşūs kendüçün Óibādet ¹⁷ itmege bir heykel binā olinmağa emr eyledi ki anda bir Óālā ḳubbe ola ve ol ḳubbede güneşüñ ve sāyir yıldızlaruñ ¹⁸ süreti tertib olına ve çevre yanında niçe şanemler ḳona ve Óacāyib ve ğarāyib şaniÓatlar geçile emri üzre ¹⁹ bu şimdi mısırda Óayn-ı şems didükleri mevziÓde kendüçün bir zibā ve Óālem-ārā heykel-i şems ²⁰ yaptılar ki şems gibi cihānda hüsnde bir ve nevÓ-i şahsına münḥāsır-ıdı naḳrāvūş ğāḫi anda varur ²¹ yidi gün tururdu ve zıkr olınan āyın-i bātılları üzre sebÓa-ı seyyāreden günde bir yıldız adına Óibādet iderdi **182A** ⁰¹ ve orada iki ulu taşlar dikdürüp üzerlerine ol vaḳtuñ tārīhini yazdurdı ol ⁰² taşlaruñ birisi sābıḳā zıkr itdügümüz tavil ve Óamıḳ taşdur ki elān yirinde ḳāyimdür kemā-kān ⁰³ ol üzerinde yazduḳları yazular turur ammā anları kimse oḳıyamaz ve naḳrāvūş bu heykeli ⁰⁴ yapduḳdan soñra emr eyledi niçe künüz ve cevāhir ve edviye-i nāfiÓa gibi sāyir Óacıb-i Óālemden çok dürlü ⁰⁵ nesneler getürdiler bu Óayn-ı şemsde ve etrāfında gömdiler ve tılsimāt-ıla bağladılar Óayn-ı şems ḥusūsında ⁰⁶ vaşif şāh zıkr itdügi budur ammā baÓzi ehl-i tevārīḫ şöyle zıkr iderler ki bu şimdi mısırda Óayn-ı ⁰⁷ şems didükleri yir ḳadimü'z-zamānda bir kiçirek şehir-idi tolayı bārū içine alınmış-ıdı bu şehriñ ⁰⁸ içinde taşdan yonılmış Óažim ḳorḳunç şekllü şanemler var-ıdı baÓzınuñ uzunı otuz ziráÓ-ıdı ⁰⁹ aÓzāsı daḫi ḳaddına göre-y-idi anlardan her bir şanem taşdan bir ḳāÓide üzerinde-y-idi Óacıb ve ğarıb ¹⁰ muḥkem ve üstüvār şanÓatlar-ıla turḳurılmış-ıdı ve ol şehriñ ḳapusunda ulu taşlarda ḳazılmış ¹¹ insān şekilleri ve sāyir niçe ḥayvānāt süretleri var-ıdı üzerlerinde bilinmez ve oḳınmaz yazularuñ ¹² nihāyeti yoğ-ıdı ḥişārı ve bināları dıvārlarında az taş var-ıdı ki üzerinde yazulardan ve naḳşlardan ¹³ ve süretlerden nesne olmayadı ve bu şehir içinde iki Óažim taşlar dikilmiş-ıdı ki mısır ehli ¹⁴ içinde misillet-i firÓavn demekle meşhūrlar-ıdı ve misille diyü (Óarab) çuvāldüza dir ve diyār-ı mısırda ¹⁵ çuvāldüz üç köşelü olur bu taşlar da üç köşelü ve toruğı sivri ve yalmanlu olmağ-ıla anı ¹⁶ çuvāldüza teşbih idüp ve ḳidem ü ğarābeti cihetinden laṭife tariḳiyle firÓavna nisbet ¹⁷ itdürmişlerdür ki (türkçe maÓnāsı firÓavn çuvāldüzları demek olur) şimdi daḫi ol iki taşdan mevcūd olan mısır halkı içinde misillet-i firÓavn ¹⁸ dimeg-ile maÓrūfdur ve bunu naḳl iden kimse ol iki misille taşlaruñ vaşflarında ve ol şehir içinde ne şıfātla dikilü ¹⁹ olduklarınuñ beyānında eydür evvelā ol şehir içinden iki muḥkem mevziÓde ini ve uzunı ve ḳalıñlığı ²⁰ onar ziráÓ iki murabbaÓ taşdan üstine direk dikilecek iki ḳāÓideler yirleşdürilüp ²¹ her bir ḳāÓidenüñ üzerinde bir müşelleş aşāğası inlü ve gitdüke yukarusı ince ve ucı sivri uzunı **182B** ⁰¹ yüz ziráÓ bir Óažim yek-pāre taş turḳurılmış-ıdı ol iki ḳāÓide üzerinden her biri havāya ⁰² yukaru bir Óamūd-ı memdūd-ıdı ve her birinüñ her dılıÓı hem-vār tırāş olınmış şatḫı tamām düz yonılmış-ıdı ⁰³ ve üzerinde

dibinden tā başına degin seyrek iri iri baŖı yazular kıazılmış-ıdı kimse anları ⁰⁴ okımağa kıadır degil-ıdı ne dildür ve kıalemdür anı bilür kimse yoę-ıdı ve ol iki tařuñ her birinüñ ⁰⁵ dibinüñ dāyiresi tahmınā on zırāŖ-ıdı ve toruğı bir noğtada nihāyet buldurılmış tamām mertebe ⁰⁶ sivriydi ve her birinüñ toruğında depelerine bakırdan uzunı üç zırāŖ mücevveze resminde ⁰⁷ birer kıubbe geydürilmış-ıdı ammā mürür-ı eyyām ve kürür-ı aŖvām ve nüzül-ı emtār-ıla ol bakıır kıubbelerüñ ⁰⁸ üzerlerin jengār tıtmış yemyeşil itmiş-ıdı hātā ol jengār kıubbe altından tařlaruñ yüzlerine ⁰⁹ bile akımiş yol yol anları da yeşil yeşil itmiş-ıdı bu üslüb-ıla meşhür olan iki Ŗaęim tař idi ¹⁰ bunlardan ğayrı kimi bunlaruñ nısfınca ve kimi şülüşince etrāflarında bunlar üslübında dikilmiş tařlaruñ ¹¹ nihāyeti yoę-ıdı ammā ekşeri yek-pāre degil belki birbirlerine şoğuşturma taşlardan düzilmiş-ıdı ¹² bunlaruñ cümlesi yıkıilup gitmişdür anlardan eřer yoğdur ve ol iki Ŗaęim yek-pāre tařlaruñ dağı birisi tārīh-i ¹³ hicretüñ altı yüz elli altısında yıkııldı depesindeki bakıır kıubbeyi aldılar iki yüz kıantāra yağın bakıırı ¹⁴ çıkıdı çaę kıafāsında on biñ altun bulındı ve birisi hāliyā yirinde řābitdür nite ki henüz ahvālı ¹⁵ řerh olunur ammā başından ol bakırdan kıubbe gitmişdür kendüsi şöyle dikilü turur matariyyeye seyrāna ¹⁶ çıқанlar anı temāřā iderler ve baŖı ehl-i tevārīh zamān-ı evāyilde bu iki tařuñ ortasında bir at ¹⁷ üzerinde bir ādem sūreti de var-ıdı ve anlaruñ zıkr olınan üzre başlarındağı bakıır kıubbelerden nil ne miķdār ¹⁸ taşacağı maŖlüm olurdı ve nil taşmağa başladığı gibi anlardan řu kıatreleri tamlardı hātā taşlara aşağa şular ¹⁹ aęar diblerine iner yeşil otlar bitürürdi diyü naęl ider baŖılar ādem sūreti tařlaruñ başlarındağı bakıır kıubbede-y-ıdı ²⁰ bir kürşü üzerinde oturdilup yöni gün toğusına idilmiş-ıdı dirler ve baŖılar bu řu ol tařlaruñ hemān ²¹ birinden ağardı ve ancağ nısfına inerdi baŖından aşağa geçmez-ıdı ammā leyl ve nehār tamlar tururdı ve bu řu **183A** ⁰¹ irdüği yirde tař yüzinde yoşun şeklinde bir nesne biterdi her dāyim yeşerür yorurdı yazda ⁰² kışıda anuñ üzerinden ol řunuñ lemŖānı zāyil olmazdı dirler ve baŖılar bu Ŗayn-ı řems kıadimü'z-zamānda ⁰³ inine uzunına çekilmiş bir be-ęāyet Ŗaęim ve enbüh řehr-ıdı hātā bir uci eski mısra muttasıl-ıdı dirler ki ⁰⁴ mābeyni kıuřluķluk yoldur ve baŖılar bunu Ŗamāliķa pādiřāhlarından sābıķā zıkr olınan velid bin dümağ yaptı ⁰⁵ ve kimi belki reyyān bin el-velid yaptı anuñ taht-ęāhiydi dirler ve fāris ehlinüñ kimi anı hirsik ve kimi hüşeng adlu pādiřāhlar ⁰⁶ yaptı ve kimi belki bu firŖavn kūřuñ yapduğı yirdür dirler ki kıurān-ı kıadimde **بَا حَامَاتُ ابْنِ يَسْرَةَ** āyet-i ⁰⁷ kerimesinde kūřuñ yapduğına iřāret vardur beher-hāl bunda ařhāb-ı tevārīh ziyāde ihtilāf itmişlerdür ⁰⁸ ğālib zamānı be-ęāyet baŖıd ve Ŗahdı nihāyet mertebede mediddür belki ihtimāldür tūfān-ı nūhdan evvel olmişdur ki ⁰⁹ hiremler gibi bu mertebede halk anuñ ahvālında mütereddid ve

muhteliflerdür ve ba'Özilar hîkâyet iderler aḥmed bin tulun ¹⁰ zamânına degin Óayn-ı şemsde aḳ taşdan mu'Ötedilü'l-kâme bir âdem sûreti var-ıdı anuñ yanına varan hemân ¹¹ anı kendü-y-ile söyleşür şanurdı aḥmed bün tuluna anı tavşif itdiler varup görmek murâd idindi ¹² nedüse adlu bir muḳarreb tavâşî hazîne-dârı var-ıdı ol ḳomadı ve şöyle işidürüz ki her ne pâdişâh ki ¹³ anı görse elbette saltanatı elinden alınur dirler didi aḥmed bin tulun sözün eslemedi târiḥ-i hicretüñ iki ¹⁴ yüz elli sekizinci yılı-y-ıdı ki bir gün bindi ol sûretüñ üzerine varup anı gördi ve buyurdı taşcılar ¹⁵ ve mi'Ömârlar getürdiler emr itdi anı yirinden ḳoparup hiç eşerin ḳomadılar bundan şöñra aḥmed bin tulun ¹⁶ on iki yıl daḥı yaşadı ölince kemâ-kân pâdişâh-ıdı hazîne-dârı naḳl itdügi sözüñ aslı ¹⁷ olmaduḡı žâhir oldı ve bu Óayn-ı şems didükleri yir civârında hâliyâ matariyye dirler bir köy ¹⁸ vardur anı temâşâ eyledük žâhir hâlından şöyle añlanur ki ḳadîmü'z-zamânda Óayn-ı şems şehr-iken bu anuñ ¹⁹ bir maḥallesi ola ve bu matariyye köyinde tal tal belsem dirler bir ot biter andan dühn-i belesân çıkarurlar ²⁰ ba'Özilar ḳavılınca dünyâ yüzinde ol ot hiç bundan ḡayrı yirde bitmez ammâ ba'Özilar mekke yollarından ²¹ ba'Özi vâdişlerde daḥı biter ammâ dühn ancak burada bitenden çıkar dirler ve ol otuñ tallarınıñ **183B** ⁰¹ ḳabuḡın yiseler ta'Ömında bir leziž ḥarâret ve tizlik vardur ḳuvvet-i žâ'iḳa andan ḥažž ider ba'Özilar ⁰² bunı ot degil bir ḳısacuk ağaçdur dirler beher-hâl ol belesân ağacı Óayn-ı şems yanında ⁰³ olan mezkûr matariyye köyünde bir bāḡçe içinde bir ḳuyı vardur anuñ şuyından sıvarılır ol ⁰⁴ ağaç bu şuyı içmeyince andan belesân yaḡı çıḳmaz bu cümle-i e'Öâcib-i Öâlemdendür bu yaḡ Öâlem köşelerinden ⁰⁵ hiç mısrdan ḡayrı vilâyetde ve mısırda daḥı ol mevzi'Öden ḡayrı yirde yoḡdur anuñçün vücûdı ⁰⁶ be-ḡâyet Óazizdür evâyilde anı ağaçdan çıkarduḡları zamânda mısra ḥâkim olanlar ḳablından üzerine ⁰⁷ mu'Ötemed kimseler varur her ne miḳdâr yaḡ ḥâsıl olursa cümlesin pâdişâh cânibinden zabt iderler ⁰⁸ toḡrı pâdişâh hazînesine getürürler andan şâm tarafına ve bîmâr-hânelere gönderürlerdi muḥtâc ⁰⁹ olan marîzlere anuñla Óilâc iderler-idi hazîneden ḡayrı yirde bulunmaz-ıdı hazîneden ¹⁰ daḥı pâdişâhlara Óarz olınup ḥûkm-i şâḥi virilmeyince kimse anı çıkarup kimseye viremezdi ¹¹ ve Öämme-i naşârâ zikr olınan ḳuyınuñ şuyına be-ḡâyet i'Ötibâr iderler her dâyim anuñla yunurlar ¹² cümle derdlerine anı devâ mülâḥaža iderler-idi ve ḥabeşe ve rûm ve fireng memleketlerinüñ pâdişâhları ¹³ dühn-i belesân için mısır sultânlarına mu'Öteber armaḡanlar-ıla ilçiler gönderüp hezâr minnetler iderler-idi ¹⁴ yanlarına andan mu'Öteber nesne yoḡ-ıdı meşhûrdur naşrânîlaruñ âb-ı ma'Ömüdiyye adlu bir şuları ¹⁵ olur-ımuş aña girmeyince hiç bir naşrânînuñ naşrânîliḡı tamâm olmaz-ımuş i'Ötiḳâdları bu-y-ımuş ki ¹⁶ âb-ı ma'Ömüdiyyeleri içinde bir pâre dühn-i belesân olmasa ol şu kâmil olmaya ve dühn-i

belesāna naśrānīlar ¹⁷ miyrūn dirler içlerinde ĥaddan bīrūn Őizzet ve ĥürmeti vardur sebebin daĥı bunı söylerler ki ¹⁸ kitāb-ı seng-sārda ¹⁰¹ mezkūrdur vaĥtā ki ĥāzret-i Őīsāyī śalavātullah-ı Őāleyh anası meryem ¹⁹ henüz küccük oĥlancuĥ iken beytū'l-maĥdisden çıĥardı anlar-ıla ĥābīb-i neccār daĥı bile-y-idi ²⁰ yahūdīler melik hiyrūdusdan kaçdılar gelüp arz-ı mısrdan evvel besta şehrine ²¹ iriřdiler ĥalkı anları ĥabūl eylemediler zarūri tařrasında bir yirde ĥonup bir kaç gün anda **184A** ⁰¹ ārām itdiler andan semnūd şehrine vardılar ve nilden ĥarbiyye vilāyetine geĥüp toĥrı uřmūneyn ⁰² şehrine geldiler meger ol zamānda uřmūneyn şehrinūñ üzerinde baĥırdan dōrt direk üstinde ⁰³ turĥurılmıř bir at sūreti var-ıdı her kaçan şehre yabandan bir ĥariĥ gelse hemān ol ⁰⁴ baĥır at kiřnerdi andan şehre ĥariĥ geldüĥin bilürler gelürler ol ĥariĥbūñ aĥvālın ⁰⁵ sorup bilürlerdi bu defŐa ĥāzret-i Őīsā śalavātullah-ı Őāleyh anasıyla şehre ⁰⁶ girdükleri gibi ol at sūreti ol direkler üzerinden düşüp uvandı Őāmeli bātıl ⁰⁷ oldu ĥāzret-i Őīsānuñ śalavātullah-ı Őāleyh anasıyla şehre girdüklerinden kimse āĥāĥ ⁰⁸ olmadı uřmūneyn şehri içinde bundan ĥayrı ĥāzret-i Őīsānuñ bir muŐcizesi daĥı zāhir oldu ⁰⁹ meger şehir içinde giderken yollarına yüklü biř deve geldi yoldan geĥmege müzāĥame virmediler ĥāzret-i ¹⁰ Őīsā anlara bir kerre hayĥırdı üzerlerindeki yükleriyle ol develer tař oldu yoldan geĥüp ¹¹ gitdiler uřmūneyn den daĥı çıĥdılar vardılar tařrasında feykūs adlu bir köyde ĥondılar anda bir az ¹² turduĥdan soñra ĥūs adlu şehre geĥdiler ki řimdi aña ĥūsiyye dirler bir köydür bir zamān ¹³ anda turdılar meger o şehir içinde çok śanemler var-ıdı ĥalkı anlara tapar kāfirler-idi ittifaĥ ¹⁴ řeytān Őāleyhi'l-laŐne ol śanemlerūñ içine girüp ĥalka söyledi şehrinūze bir Őavrat geldi ¹⁵ bilesince bir oĥlı vardur murādları sizūñ putlarūnuzi ĥarāb eylemekdür didi şehir ĥalkından ¹⁶ yaraĥ yasaĥ-ıla yüz miĥdārī ādem çıĥup üzerlerine geldiler anları şehirlerinden sürüp ¹⁷ tařra çıĥardılar ĥūsiyye şehrinūñ ĥarĥısında deyrū'l-muĥarraĥ ¹⁰² dimeĥ-ile ¹⁸ maŐrūf olan yire geĥdiler orada ĥonup altı aydan ziyādece oturdılar anda ĥābīb-i neccār ¹⁹ ĥāzretleri bir vāĥıŐa ĥördi düşinde bir kimse aña gelüp ĥudsa hiyrudus öldi ²⁰ Őīsāyī yine ĥudsa alūñ gidūñ didi hemān irtesi meyser nāĥiyesinden çıĥup yola ²¹ girdiler ĥuds-ı řerif cānibine müteveccih oldılar giderek gelüp mısır içinde řimdi **184B** ⁰¹ ĥaśrū'ř-řemŐ didükleri yirde ĥondılar ki ol zamānda bir maĥāra-y-ıdı ki řimdi diyār-ı mısırda ⁰² kenīse-i büserĥe dimekle maŐrūfdur bir zamān ol maĥārada turdılar andan zikr olınan ⁰³ Őāyn-ı řems şehrine çıĥup anda bir śu var-ıdı anuñ yanında ĥonup bir miĥdār diñlendiler ⁰⁴ ol suda meryem

¹⁰¹ seng-sār bir kitāb adıdır ki anda aĥbār-ı naśārā mezkūrdur

¹⁰² nilūñ ĥarĥısında śaŐid-i edniden bir taĥ üstinde deyrū'l-muĥarraĥ bir yirdür aña naśārā ziyāde taŐĥim ideler

ana Óiṣā paygāmbaruñ giyeceklerin yudı ki kirlenmişdi çirk-ābını ol ⁰⁵ aralara dökdi ħaḡ teÓālā ĩudretinden orada belesān ağacı bitürdi andan evvel erden ⁰⁶ vilāyetinde biterdi hemān ol āndan ardından köki kesilüp bu Óaynü’ş-şems yirinde bitdi ⁰⁷ ile’l-ān bāḡı ḡaldı ūimdi orada mevcūd olan ḡuyı ol ūu üzerine yapılmıūdur ūöyle ki ⁰⁸ bu ḡuyı yirinde arasına ol ūu bi-Óaynihi yir yüzine çıkar aḡardı ol zamāndaki gibi olurdu ūimdi ⁰⁹ ḡuyı içinde yir altında aḡar dirler bārı naūārānuñ bu ḡuyınuñ ūuyına ve belesān yaḡına taÓḡim ¹⁰ ve tekrimleriñ bāÓiūi budur ki ḡıkr olındı ve buraya degin beyān olınan Óayn-ı ūemsüñ ¹¹ ve anda olan taūlaruñ ve belesān ağacınıñ aĥvālı Óarabı tārıĥ-i mısır kitāblarında bulduḡumuz ¹² üzre ĩrād olınmıūdur ammā tārıĥ-i hicret-i ĥazret-i risālet-penāĥiden bu toḡuz yüz elli üçüncü ¹³ yılda ki bu fakır taḡdīr-i ilāĥ ve emr-i pādīūāĥ-ı Óālem-penāĥ-ıla dārü’l-ḡāhire-i mısra gelmiū-idüm anlar ĥuūūsında kütüb-i ¹⁴ ḡudemāda bulduḡum aĥvāl-ı meḡkūre-y-ile ḡanāÓat itmeyüp كِتَابُ كَالْمَائِدَةِ mülāĥāzasıyla ¹⁵ ol Óayn-ı ūems dimeḡ-ile maÓrūf olan yire bi’z-zāt varup ḡıkr olınan matariyye köyi ve anda düĥn-i ¹⁶ belesān çıkarduḡları ağacı kendü gözümlle temāūā eyledüm ve gördüḡüm üzre anlaruñ aĥvālını ¹⁷ bu maḡāmda ūebt itdüm ki rüzigārdur kim bilür cāyiz ki bizden ūoñra gelenlere bundan fāyide ĥāūıl ¹⁸ ola tebeddül-i aÓūarla anlar bir ūüret daĥı baḡlayalar biz gördüḡümüz aĥvāl üzerine olmayalar zıřā ¹⁹ biz kitāblarda yazduḡlarından anlarda bir ĥāl görmedük žāĥir kitāblarda olanları yazanlar kiżb itmemiūlerdür ²⁰ anlar da görüp iūitdüklerin yazmıūlardur lākin ūoñradan tebeddül-i rüzigār-ıla bir dürlü daĥı olmıūdur ki ²¹ biz gördüḡümüzdür bu tafūil üzre evvelā ol Óayn-ı ūems didükleri mevziÓ ḡadīmü’z-zamānda ūehr yiri **185A** ⁰¹ olduḡında ĥıḡ ūübhe itmedük zıřā bir vāsiÓ dāyire resmidür iĥi cā-be-cā yıḡın yıḡın toprak depelerdür ⁰² farazā bir ūehrüñ evleri yıḡılıp üzerlerin toz toprak yumsa važÓda nice ise bu da öyledür ⁰³ ve bu ĥāl eḡerĥi bir maĥdūd ve maÓlüm dāyire içindedür žāĥirā ūūr ve ĥiūārı görünmez ammā ĥis ūehādet ⁰⁴ ider ki aūlı eyle ola ve eḡerĥi bu dāyire içinde ĥāliyā sākın kimse yoḡdur hemān bir ĥālĥi fezādur ve ⁰⁵ ĥavālūi ulu ulu ūāĥrālardur ammā civārında olan meḡkūr matariyye ḡaryesi ĥalḡından ūorduk bu ⁰⁶ dāyire içinde olan toprak depelerüñ altların ḡazsalar hep binālardur anları (toz) toprak gömmiūdür ⁰⁷ ve bu ĥāla ḡoymıūdur diyü ĥaber virdiler ve sābıḡā ḡıkr olınan dikilü taūlaruñ kiĥireklerinden ĥıḡ nām ⁰⁸ ve niūān yoḡdur ammā ol iki büyük taūlaruñ birisi eḡerĥi yirinde dikilü turur ammā baūında ⁰⁹ didükleri ḡubbe resminde ĥıḡ nesne yoḡdur ve üzerinde yoūun ūeklinde bir nesne biter üzerinden ūu ¹⁰ tamlar didükleri daĥı yoḡdur ve bu taū bi-Óaynihi istanbulda at meydānında tuçdan dōrt ayaḡ üzerinde ¹¹ dikilü turan taū resmindedir belki taūı ĥemĥin bu taū cinsinden olup ikisin bir üstād ¹² dikmiū diseḡ baÓıd degildür ve

üzerinde yazılan yazular dañı bi-Öaynihi bunuñ üzerindeki yazulardur ¹³ ve bir kaç yirinde anuñ da bunuñ gibi baykuş şeklinde ve säyir baÖz kuşlar şeklinde süretler de yazılmışdur ¹⁴ ve taş üzerinde olan yazular arasında bile kazılmışdur ve'l-hâsıl hiç bunuñ istanbuldağı zıkr olınan ¹⁵ taş-ıla arasında fark yokdur ve müşelleş yonılmış ve teşlîşinüñ her şahîfesi üzerinde ol yazulardan ¹⁶ vardur cümlesinüñ resmi bir resm olmağ gibi görünür bu zamānda ol yazuları oğur kimse yokdur didiler ¹⁷ ammā bu istanbulda olan taşuñ kãÖidesi mekşüfdur anuñ böyle degildür üzerinden añlanan budur ki ¹⁸ bunuñ kãÖidesi mürür-ı zamān-ıla toprak altında kalmış ola anı toprak başa zirā taşuñ kaddı ¹⁹ beyān itdüklerince yokdur ve dibi yir içine gömülmüş toprak altında kalmış olduğına his şehādet ²⁰ ider ve bunuñ yoldaşı olan ol bir Öažim taşuñ dañı yıkıldığı yir maÖlumdur ve bu mevcüd olan ²¹ taşuñ dañı dibi şark cānibinden muhkem yarılmış harq-ı Öažim olmışdur bu ecluden yukarusı ğarb cānibine **185B** ⁰¹ tamām egilmişdür yaÖlemullah az zamāndan bunuñ da yıkılması muğarrerdür andan ğayrı orada zāhir arzda ⁰² nesne görmedük buradan dönüp mısır tarafından bir oğ atımı yirde matariyye didükleri köye ⁰³ geldük üzerinden bu da şöyle añlanur ki ol dikilü taş olduğ yirde olan şehr cümlesinden ⁰⁴ bir maħallesi ola soñradan ol harāb olup bu maħallesi bākı kıala hāliyā bu matariyye kıaryesinüñ ⁰⁵ cümle evleri mısır evleri tarzında taşdan yapılmış bir maÖmür köydür ħazret-i Öisāyı śalavātu ⁰⁶ İlah-ı Öaleyh anası andan yudı didükleri sunuñ üzerinde yapılmışdur ki anda bir kıuyı içinden ağar ⁰⁷ kıuyınuñ üzerine varduğ gördük köy içinde bir bāğçe içinde kazılmış bir kıuyudur ve ağar śuyı ⁰⁸ var aşāğada çağ çağ ağar içine iki yirden iki alçağ dolablar eylemişler dönerler her bir dolabı ⁰⁹ iki öküz döndürür ol kıuyınuñ śuyını bu dolablar-ıla çeküp taşra dökerler bu śuyla ol ¹⁰ bāğçeyi muttasıl sıvarurlar ol śudan içüp gördük bir be-ğāyet yumşaq śudur ağızda ¹¹ yağlıraq gibi görünür lezzetde egerçi nil śuyınca yok ammā bu da tatlu śudur ve zıkr olınan kıuyı yanında ¹² bir ħavz itmişler ħavzuñ yanında taşdan bir śuffe var ol śuffenüñ bir dıvārında deriçe gibi ¹³ bir kıçirek delük var içine ağ mermer döşemişler ve ağına bir kıandil asmışlar anuñ üzerinde ¹⁴ olan kimseye bu nedür diyü sorduğ bu ol delükdür ki ħazret-i meryem oğlı Öisā payğāmarla ¹⁵ buraya geldüklerinde kāfirler anları tutup üzerlerine gelmişler ki ħazret-i Öisāyı öldürelere ¹⁶ ol ħālda anası anı bu dıvāruñ burasına śokmış allah teÖālā Öizzetiyle dıvār yarılıp anı içine ¹⁷ alup gine kıapanmış kāfirler gelüp anı bulamamışlar gitdüklerinden soñra dıvār gine açılmış anası ¹⁸ ħazret-i Öisāyı tekrār kıucağına almış bu delük anuñ nişānidur atadan dedeye bunu böyle işidürüz ¹⁹ anuñçün gice gice bu delüğüñ ağızında bu kıandili yandururuz didi baÖde-hu ol bāğçe için gezmeye ²⁰ başladıuğ gördük bir münāsib gördükleri yirde

meş'Öale meş'Öale ba'Öz ocaklar düzetmişler içlerine ²¹ cā-be-cā ol belesān ağaçların dikmişler hezār tariķle hîfz iderler bir bostāncısı var anlaruñ üzerine **186A** ⁰¹ pervāne gibi ditrer atadan dedeye ol bostāncılıķ anlara irs-ile gibi intiķāl ider-imiş bunlar bir maħsūs ⁰² tāyife-y-imiş elbette anuñ bostāncısı bunlardan olur-ımuş diyār-ı mısrdā halkuñ i'Ötiķādı bu ki o ağaçlara ⁰³ tīmār itmegi bunlardan ğayrı kimse bilmeye bu tāyife daħı anlara tīmār itmegi birbirlerine öğredürler-imiş ğayrı ⁰⁴ kimseye öğretmezler-imiş anuñçün bu bāĝçe niçe zamāndan anlar elinde ħalmış şöyle ki her ħanķısınuñ ⁰⁵ farazā başın keseyin diyü ħorķutsañ ve yā saña dünyā tolusu māl vireyin diyü itmā'Ö eyleseñ anlara ⁰⁶ tīmār itmegi mümkün degildür ki yad kimseye öğredeler ve'l-hāsıl ol bāĝçe içinde belesān ağacın ⁰⁷ temāşā eyledük gördüm ba'Özünüñ yirden yuķaru bir zirā'Ö miķdārı boyı olup ğāyetle za'Öif ⁰⁸ ve incecük talcuĝazları var bu cihetden aña ağaç degil otdur diseñ de olur nite ki ba'Özılar otdur ⁰⁹ dirler ammā haķiķat ağaç cinsidür istanbulda fireng elması diyü dikdükleri ağaca beñzer ammā anuñ ¹⁰ talları be-ğāyet incedür ve azdur her meş'Öalede ancak bir kökin dikerler-imiş ba'Özısı yir yüzine güc-ile ¹¹ çıķmış ziyāde za'Öif ve ħuvvetsüz bitmiş anlara tīmār iden Öarab üzerlerine dir dir ditrer yanından ādem ¹² geçmege ħomaz andan faķır sordum bu ağaçlar niçe zamāndan burada sābit iken ve sen hîfzlarında ¹³ bu mertebe ihtimām idüp tīmārlarında bu vechle sa'Öy iderken bunlar niçün böyle za'Öif ve ħuvvetsüzdür ¹⁴ didüm ol Öarab buña bir niçe vech-ile cevāb virdi ve cevābı ešnāsında iki baliĝāna teşbîh ¹⁵ idüp eytdi ki evvelā bunlar hādd-ı zātlarında hastacegi oĝlanuķlar gibidür ki dāye terbiyetlerinde ¹⁶ hezār zahmetler çeker be-ğāyet nāzük-beden ve ter-mizācdur ben bunları bu miķdār idince ne meşāķķatlar ¹⁷ çekdüm ednā havāyla ki nev'Öā bürüdete māyil ola āñ mizācları müteĝayyir olur heyhāt ki yine evvelki ¹⁸ hāllarına geleler Öale'l-ħusūs bunlar a'Örābiler gibi yaban ağaçlarıdır aslda beriyyeliklerde ve isüzlük ¹⁹ vādilerde olurlar bunda bunlar şehre giren a'Örābiler gibi güc-ile tutılırlar anuñçün şehh havāsında ²⁰ mizācları bādiyelerde olan gibi olmaz bunda bu süyla sıvarıldıĝı cihetden biter yoħsa belki bu ²¹ hiç şehirlerde ve şinlik olan yirlerde bitmek ihtimālı yoĝ-ıdı maħzā bu sunuñ hāsıyyesiyle biter bundan **186B** ⁰¹ ğayrı şu ayaĝında bitmez ve bir de bu ki bunlar daħı tāze ağaçlardır bir ħaç yıl evvelden bu ağaçlar ⁰² burada ħurıdı māddeyi ħalmadı-y-ıdı atalarumuzdan işitdügümüz üzre bilürdük medjne-i ⁰³ mükerrmeden öte bir yirde vād-i Öalā dirler bir dere vardur anda bu belesān ağacı olur bu şimdi ⁰⁴ gördügüñüz ağaçları varup andan getürdük daħı yaķında dikdük didi yā bunuñ yaĝın ⁰⁵ nice çıkarursız didüm yılda bir mu'Öayyen vaķtı vardur ol vaķt olduĝınlayın bu ağaçlarıñ ⁰⁶ talların uvadur altlarına şişeler aşaruz kendü kendüden yaĝı çıkar ol şişeler içine tamlar ⁰⁷ anlardan

aluruz üç yılda ancak otuz kırk dirhem dühn-i belesân güc-ile hâsıl iderüz didi ⁰⁸ ve birinüñ bir talından azacuk uvadup pâresin elüme virdi gördüm ucından yağ resminde ⁰⁹ bir nesne sızdı aña barmağum degirüp tatdum gördüm bir yağlırağ şudur kuvvet-i zâyıkada ziyâde ¹⁰ tiz bi-Öaynihi niñt yağı koñusunda koñusu var ol kimse biz bir qatre bundan alup şaklamağa qadır ¹¹ degilüz pâdişâh cânibinden zabt olunur her yılda bu bir kaç kök ağacunuñ tamâm biñ altun ħarcı ¹² vardur didi Öuqalanuñ **كَلْبٌ لِلرَّوْثِ** didükleri sözleri ħâtıruma düşdi gönülden ¹³ yâ rabbî bizüm gibi fuqarâ qullaruñı bunuñla Öilâca muĥtâc olacaq derde giriftâr eyleme didüm ve's-selâm ¹⁴ bâb mansûre şehrinüñ ahvâlinı beyândur vilâyet-i mısırda olan maÖmür qaşabalaruñ biri de mansûre dimeg-ile meşhür ¹⁵ bir qaşabadur menzile nâĥiyesindeür ħâliyâ kemâ-kân maÖmürdür bu qadimî degildür aslâda târiĥ-i hicretüñ ¹⁶ altı yüz on altısında yapılmışdur bunuñ târiĥ-i mezbürda mısır pâdişâhyken el-melikü'l-kâmil nâsirü'd-djn ¹⁷ muĥammed bin el-melikü'l-Öâdil ebü bekr bin eyyüb binâ eylemişdür sâbıqâ târiĥ-i saltanatda mezkûr olan üzre ol ¹⁸ vaqt ki anuñ zamânında müsilmânlar elinden dimyâtı fireng kâfirleri almış-ıdı anlar-ıla cenk idüp ¹⁹ yine dimyâtı ellerinden almağ-içün Öasker-ile mısırdan çıqmış-ıdı ittifağ bu mansûre şehri yirinde ²⁰ qonmuş-ıdı bir şahrâ-y-ıdı anda niçe zamân otağ-ıla ve ĥiyâm-ıla oturup evvel qaşr-ı süknâ dimeg-ile ²¹ maÖrûf bir qaşr yapmış-ıdı ve ümerâ ve vüzerâsına her biri orada bu qaşr ħavâlišinde **187A** ⁰¹ niçe evler yapup qubbe şeklin bağlamışlar-ıdı yir yir içinde soqaqlar tarĥ idüp münâsib niçe terbiyetler ⁰² görmişler-ıdı fireng elinden dimyâtı fetĥde ĥayli Öasker görünmüş-ıdı müddet-i meğid beklemek lâzım gelmiş-ıdı ⁰³ anuñçün Öaskerle orada dimyât fetĥ olunca oturmağ-içün görilmiş bir tedârük-ıdı itmişler-ıdı ⁰⁴ nil kenârına tolayı aña bir sür da çekdiler dört yanın âlât-ı ħarbla muĥkem berkitdiler dimyâtı ⁰⁵ fetĥ idince orada oturdılar anuñçün ol nâĥiyeye menzile ve bu qaşr-ı süknâ yirindeki Öimârete ⁰⁶ mansûre didiler şimdi daĥı bu adla yâd olunur ĥikâyet olunur mezkûr el-melikü'n-nâsir muĥammed anda ⁰⁷ otururken dimyâtı fetĥ idüp sürür-ı fetĥle mesrûr olduqda qaşr-ı süknâda cümle Öaskerini ⁰⁸ ve ĥwâs-ı ümerâ ü vüzerâsını bir yire cemÖ idüp anda anlara bir Öâlâ ziyâfet itdi her birine ħâlinca fâĥir ⁰⁹ ĥilÖatlar geyürdi ve ol meclisde iki muğanniye câriyeler arasında güyendelik iderken bir Öaceb ve turfe ¹⁰ latife oldı ittifağ ikisi de meclise münâsib iki şiÖr diyüp oqıdılar işidenler ĥayrân oldı ve ol ¹¹ zamâna degin ĥiç bir pâdişâh meclisinde bu asl münâsib şiÖr söylenmek olmamışdur didiler meger mezkûr el-melikü' ¹² n-nâsir muĥammedüñ iki qarındaşları var-ıdı birinüñ adı el-melikü'l-muÖažžam Öişâydı vilâyet-i şâmda başqa ¹³ dimaşq pâdişâhydı ve bir qarındaşınıñ adı el-melikü'l-eşref müsâydı ki bu da müstaqil bilâd-ı şarqa ¹⁴ ĥükm iderdi müsıl

pādişāhıydı ittifāk bu iki qarındaşları dimyātı feth itmekde kendüye muŕāvenete ¹⁵ gelmişer-idi ol ziyāfet cemŕiyyetinde dağı bile-y-idi üç qarındaş tamām hūzūr ve sürūr üzre ¹⁶ oturup Őişret iderler-idi şohbetleri germ olup her yañadan mutribler āgāza gelüp bülend āvāzlar-ıla ¹⁷ sāzlara el urıcağ meger mezkūr el-melikü'l-eşref müsānuñ bir sāzende ve muğanniye cāriyesi var-ıdı meclisde ¹⁸ bile-y-idi efendisi el-melikü'l-eşref aña ırla diyü işāret itdi defŕi sāzın eline alup dizi üzerine ¹⁹ geldi bir hoş āvāzla bi'l-bedāhe bu iki Őarabı beytlere ser-āgāz eyledi ve žarāfetle kendü efendisin medh idüp ²⁰ bu feth hūnerin nezāket-ile aña isnād itdi ve ol beytler bunlar-ıdı rubāŕiye-i Őarabiyye ²¹ **187B** ⁰¹ *مَا عَرَفْتُمْ فِي الْيَوْمِ مِثْلًا بِمِثْلِهِ* ol cāriye bunı okıyup ırlayıcāğ el-melikü'l-eşref germ olup ⁰² bi-ihtiyār taraba geldi şevķinden cāriyesine billahi şunu bir dağı okıya didi bu sözi mısır ⁰³ pādişāhı qarındaşı el-melikü'n-nāsır muħammede ziyāde güç geldi qarındaşı cāriyesini diñdürüp meclisde ⁰⁴ kendünün dağı bir sūhān-āferin sāzende cāriyesi var-ıdı sen ırla diyü aña emr itdi ol da sāzına ⁰⁵ düzen virüp evvelki cāriyenün cevābında rengin āvāzla fevrı bu iki Őarabı beytlere ser-āgāz itdi ⁰⁶ ammā bu sāhire ol bābda Őaceb sihr işledi işidenler barmağların ısırdılar bu da žarāfetle efendisin ⁰⁷ medh idüp feth hūnerin el-melikü'n-nāsır muħammede isnād itdi o beytler dağı bunlar-ıdı rubāŕiye-i Őarabiyye ⁰⁸ *وَمَوْسَىٰ عَمِيْرًا يَرْبِيْنَ مُحَمَّدًا* ⁰⁹ *أَيَا أَعْرَابٍ نَبِيٍّ كَفَرْتُمْ وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّنْ قَبْلِكَ مِثْلَهُ قَوْمًا* bunun ikinci beytin yukaruda zıkr olınan üzre baŕızılar ol meclisde ¹⁰ bir şāŕir bir feth kaşidesi getürdi anuñ beytlerinden-idi diyü nağl iderler ve bi'l-cümle cāriyesi bunı okıduğda ¹¹ el-melikü'n-nāsır dağı ferağ olup cāriyelerün ikisinin dağı şiorlerini pusend itdi emr eyledi her birine ¹² bişer yüz altun virdiler ol gün ol gice bu üslūba muħkem Őıyş ve Őişret ve zevķ ve temāşā eylediler ¹³ bunlardan ğayrı dağı nice kimselere hezār inŕām ve ihsān eyledi kaşr-ı süknā içinde ol gice niçe rağs ¹⁴ ve semāŕ oldı āvāze-i sūz ve sāzı tā zühre-i zehrāya çıkardılar andan el-melikü'n-nāsır mağarr-ı saltanatına müteveccih ¹⁵ olup qarındaşlarına ve sāyir beglerine icāzet virdi yirlü yirlerine girdiler baŕde-hu zıkr olınan kaşr yirine ¹⁶ varduğca pādişāhuñ iltifātı oldı anda cāmiŕ ve hāmmām ve han ve dükkān gibi Őimāret esbābindan niçe ¹⁷ nesnelere dağı yapıldı giderek kaşaba-ı maŕmūre oldı şimdi dağı mansūre adlu maŕmūr kaşabadur içinde ¹⁸ müstakil kādī ve şubaşı oturur mısruñ birinci ol taraflarda olur nihāyet-i mertebede māl-ı pādişāhi hāsıl olur ¹⁹ taraflardur bāb kıft şehrinün ahvālını beyāndur arz-ı mısrdan şaŕid nāhiyesinde kadimü'z-zamānda ²⁰ bir ulu şehir var-ıdı adına kıft dirler-idi anuñçün ki sābıķu'z-zıkr kıftırım bin kıbtım bin mısrayım ²¹ bin bayşar bin hām bin nūhuñ taht-gāhiydı anı yapup

kendü adıyla aña ad urmuş-ıdı anuñ zamânında **188A**⁰¹ bu şehriñ ekşeriyyâ evlerinüñ üzerlerinde şubbeler var-ıdı bu şubbeler ol evler şâhiblerinüñ on biñ⁰² altuna kıadir olduğına işâret-ıdı kıftırım ol şehir halkından on biñ altuna mâlik olana elbette⁰³ evüñüñ üstinde bir şubbe yap diyü yasağ itmiş-ıdı şubbelerüñ de aslı bu-y-ıdı târih-i hicretüñ dört yüzine degin⁰⁴ dañı bu şehir var-ıdı ibtidâ harâba teveccühi bu târihden oldı târih yidi yüze iricek bi'l-külliyeye harâb⁰⁵ oldı şimdi andan yirinde adından ğayrı eşer kıalmamışdur yiri şa'îd vilâyetinde ma'ûlumdur ve bu kıft şehri⁰⁶ yirine yakın yirde zümürüd ma'ûdeni vardur dâr-ı dünyâda bundan ğayrı yirde zümürüd ma'ûdeni yokdur dirler ve bu⁰⁷ ma'ûden battâl olalı ancak bir kaç yüz yıldur andan evvel işlerdi ve içinden latîf cevherler çıkardı⁰⁸ bu ma'ûdenüñ ahvâlına vâkıf olan kimselerden nakl olunur burada olan zümürüd taşı yılıñ on⁰⁹ iki ayında fusûl-ı erba'ası i'otibârı-y-ıla ğâh çoğalur ğâh azalur havâ ğâyet kuvvetde olup anda bir¹⁰ dürlü bir yıl vardur ol yıl esicek çoğalur ve rengi ve nûri ay evvelerinde ve ayuñ nûri ziyâde olduğu¹¹ günlerde be-ğâyet kuvvetlü olur ve bu ma'ûden olduğu yirde ki adı cizbedür kıft şehri olduğu yirden¹² ancak yidi günde varılır isüzlük yirde bir tağ üzerindedür ne kendüde ve ne yakınında şü vardur¹³ ve ol tağ kıumlu tağdur zümürüd ol tağda bir uzun mağâranuñ başında bir ak taş içinde olur¹⁴ bu taş da üç dürlüdür bir dürlüsine talğ-ı kâfurî ve bir dürlüsine talğ-ı fazzî ve bir dürlüsine¹⁵ hâcer-i cezvî dirler bu taşları bulup uvadurlar zümürüd bunlarıñ içinden çıkar bādâm içi kabından¹⁶ nice ayrılırsa zümürüd de ol taşlar içinden eyle ayrılır ve zümürüdüñ envâ'ından ğâyet eyüsüne¹⁷ zâbânî dirler bu nev'î az ele girür ve zümürüdü ol taşlar içinden çıkardıkları gibi def'î ısaç zeyt¹⁸ yağı içine kıorlar andan çıkarurlar panbük içine kıorlar panbük içinde anı da yunmaduk hâm biz içinde¹⁹ ve buña beñzer nesnelere içinde şaklarlar ve bu ma'ûden işlerken içinde işleyen ma'ûdencilerin çıkacak kıoyunların²⁰ kıoltukların muhkem ararlar-ıdı be-ğâyet bu husûsda dikkat ve ihtimâm iderler-ıdı yine uğurlamayınca olmazlar-ıdı²¹ bu üslûba ol ma'ûden niçe zamân işledi içinden vâfir zümürüd taşı alındı aña degin ki anı muhammed bin **188B**⁰¹ kıalāvunuñ oğlı el-melikü'n-nâsır sultân hasenüñ ki kıikrleri geçmişdür vezîri 'Öalemü'd-din 'Öabdullah bin zenbūr⁰² târih-i hicretüñ yidi yüz altmışıncı yıl esnâlarında battâl itdi ol zamândan berü işlemez elân dañı şöyle battâl⁰³ yatur ve kıft şehrinde kıftım zamânında 'Öacâyib ve ğarâyib nesnelereñ nihâyeti yoğ-ıdı ve bir bürbâ dañı var-ıdı⁰⁴ dirler ki ol bürbâyâ kıara câriye süretinde bir cin müvekkel-ıdı kıucağında bir küççük kıara oğlancuk⁰⁵ götürürdi anda anı niçe kerre görmüşler-ıdı bâb arz-ı mısırda kıadimü'z-zamânda olan şehirlerden dendera şehrinüñ ahvâlıdır arz-ı mısırdan⁰⁶ şa'îd vilâyetinüñ kıadimü'z-zamânda olan şehirlerinden biri de dendera

şehridür ki şa'îd vilâyetinde bunuñ da ⁰⁷ yiri ma'ûlumdur ve aransa harâbasından nişân bulunur ve evâyilde oralarda varup mâl ararlardı niçe nesne ⁰⁸ bulurlardı dirler ve aşıda bunuñ dañı zıkr olınan kıftırım bin kıbtım yapmış-ıdı ol zamânda bu dendera ⁰⁹ şehrinde bir Óažım bürbâ var-ıdı ol bürbânuñ tamâm yüz seksen penceresi var-ıdı güneş her gün birinden ¹⁰ girür birinden çıkardı yıl on iki ay güneş bu tarikle ol pencereleri tolanurdu ve bu bürbâya bir ¹¹ cin müvekkel-ıdı gâhı anı görürler-ıdı başı arslan başı gibi-y-ıdı başında iki boynuzu var-ıdı şekli ¹² insân şekliydi ve yine bu dendera şehrinde bir ağaç var-ıdı şeceretü'l-Óabbâs dimekle meşhür-ıdı inen ¹³ yüce degil orta ağaç-ıdı yaprakları yeşil ve degirmi-y-ıdı kaçan anuñ yanında bir kimse ¹⁴ **كَانَ الْفَأْسُ بِشَجَرَاتِهَا** dise ki türkce ma'ónası yâ Óabbâs ağacı saña balta geldi demek olur hemân yaprakları ¹⁵ bir araya gelür fi'l-hâl oda tutuşur yanardı soñradan gine tekrâr yiniden bir yaprak dañı virürdi ¹⁶ ve bu dendera şehriyle kûs şehrinuñ ki zıkr olınsa gerek arası yarım günlük miqdârı yirdür ve bunda ¹⁷ olan bürbâ ihmim bürbâsından büyüğ-ıdı bâb vilâyet-i mısırda gâhı elvâhât gâhı vâhât ve gâh elvâh didükleri yir ne asl vilâyetdür anuñ tafşil-i ahvâlıdur ¹⁸ mısır şehrinuñ kıblesi cânibinden garba mâyil tarafında elvâhât didükleri bir memleketdür arz-ı mısırdan ¹⁹ hâric mısır ve iskenderiyye ve şa'îd ve nûbe ve hâbeşe vilâyetleri ortasında müstaķil bir arzdur bunlardan ²⁰ hiç birine tâbi' degildür ve bu arzuñ aşıda adı vâhâtdur ammâ bu zamânda mu'arref isti'omâl idüp elvâhât ²¹ dirler şığa-ı cem'le gâh elvâh da dirler şığa-ı ifrâdla ve bu arzda evvel sâkin olan vâhvîlâ bin **189A** ⁰¹ kûş bin ken'ân bin hâm bin nûh Óaleyhi's-selâm olmağ-ıla aña bu ad virilmiş-ıdı ve bu arzuñ ⁰² toprağında şeb ve zâc mizâcı vardır ve ba'öz şuları ekşidür anı sirke yirine isti'omâl iderler ⁰³ ve ba'öz şuları tatlu ve kâbız ve ba'öz şür ve müleyyendür birbirine muhâlif şuları vardır ammâ her biri bir dürlü menfa'at ⁰⁴ ve hâsiyyet üzerinedür ve bu arz iki bölükdür bir bölüğine vâhât-ı dâhile ve bir bölüğine vâhât-ı hârice ⁰⁵ dirler vâhât-ı hârice beyân olınsa gerek ammâ vâhât-ı dâhile içinde olan cümle köyleri ve şehirleri ⁰⁶ kendü zamânında sâbıķū'z-zıkr kıftırım bin kıbtım binâ eylemişdi şimdi anda ol şehirlerden bāķi kalmış ⁰⁷ yoķdur hemân bir kaç päre ma'ómür bağlı bağçeli köyler vardır hâliyâ dañı ma'ómür ve âbâdân arzdur ammâ kıftırım ⁰⁸ kendü eyyâmında anda niçe Óažım şehirler yapup anlarda çok a'ómâl-ı Óaçibe ve şanâyi'î-i ğariĒe işlemiş-ıdı cümleden ⁰⁹ biri ol şehirleruñ birinde Óilm ve hikmetle aķar suyu toñdurup şudan direk gibi dikilü turur bir ¹⁰ nesne düzmiş-ıdı ki ne ezilür ve ne toñ çözüdür-ıdı ve sâbıķâ da işâret olınmışdur anda bir bürke ¹¹ dañı itmiş-ıdı dillerince aña felestin dirler-ıdı ki Óarabca ma'ónası şayyâdetü't-tayr türkçe kuş ¹² avlayıcı demek

olur her ne kuş ki ol bürke üzerine uğraya elbette içine düşerdi artuğ¹³ andan çıkmağa kâdir olmazdı tutarlar-ıdı ve bir dahı anda bakırdan bir Óamüd işlemiş-idi üzerinde¹⁴ bir kuş süreti var-ıdı her kaçan ol şehre beyābandan arslan gibi yılan gibi sāyir zararlu ağulu¹⁵ cānavarlardan biri teveccüh itse ol Óamüd üzerindeki kuş süreti nā-gāhdan şöyle tutar çağırur¹⁶ ve bir Óaceb šadāyla öterdi defÓi āvāzından ol cānavarlar ürker döner kaçardı ve ol şehrüñ¹⁷ dört kapusu var-ıdı her kapusu üzerinde bakırdan bir šanem konmuş-ıdı ol şehre hiç bir ğarīb yakın¹⁸ gelmezdi illā geldügi gibi anı uyku gibi bir muhkem ağırlık bašardı defÓi orada yatur kalurdı tā ol¹⁹ şehh halkından biri gelüp anuñ yüzine üfürmeyince uyanmaz ve yirinden kalkmazdı şöyle ki böyle olmasa²⁰ ebedi yatur orada ölür kalurdı ve yine ol şehhde bakırdan bir kãÓide üzerinde mülevven sırcadan²¹ bir latıf menār dahı dikmiş-idi ol menāruñ başında niçe dürlü maÓādinden terkib olunmuş bir šanem komuş-ıdı **189B**⁰¹ elinde bir yay tutardı ke'enne-hu andan ok atardı eger yabandan o şehre bir ğarīb gelse gördügi gibi⁰² ol šaneme bakar hāyran kalurdı artuğ turduğı yirden hāreketi kâdir olmazdı meger ol şehh halkından biri⁰³ gele anı kırtara-y-ıdı yohsa orada kemā-kān bakar kalur ve bī-mecāl ölür giderdi ve ol šanem dört yıl⁰⁴ esdügi dört tarafa kendü kendüden dönerdi ve dirler ki diyār-ı mīsr ehl-i islām olduğı tārīhde⁰⁵ dahı egerçi ol şehh harāb-ıdı ammā bu šanem hālī üzerine bākıydı Óameli bātıl olmamış-ıdı hattā ol şehrüñ⁰⁶ harābalıgi içinde halkdan niçesi gelüp kimi māl ararken ve kimi anda olan Óacāyib ve ğarāyibi temāšā iderken⁰⁷ nā-gāh gözümüz ol šaneme tokına diyü kırkırlar andan be-ğāyet hāzer iderler-ıdı ve evāyilde gelen pādīšāhlardan⁰⁸ baÓzı anı yıkmağa kašd itdi kâdir olmadı belki arada niçe kimse telef itdi yıkmağa iletügi ādemlerden⁰⁹ aña nazarı düşen hemān orada ölince kaldı ol şehh halkı yoĝ-ıdı ki anı gelüp kırtara-y-ıdı¹⁰ ve dirler ki kıftırım vāhāt-ı dāhilede yapıduğı şehhlerüñ birinde dahı bir āyine düzmiş-ıdı ki kiři her ne¹¹ istese anuñ içinde görünürdi ve nilüñ ğarbisi tarafında bu vāhāt-ı dāhile ardında dahı niçe şehhler¹² ve binālar yapımış-ıdı anlardan dahı her birinde niçe yirlerde defīneler gömüp tılsımātdan ve ğayrıdan çok¹³ aÓmāl-ı Óacibe işleyüp üzerlerine cinler müvekkel eylemiş-ıdı ki kimse anlara yol bulmaya bu sebebden hiç kimse¹⁴ anlara yakın varıamaz ve içlerine giremezdi illā şol kimse ki ol cinlerüñ kırbānların vire ve anlaruñ teşhīrleri¹⁵ tārīkin bile-y-ıdı bu tārīkle anlara girüp içlerinde kıduğı māl-ı firāvāndan ala-y-ıdı ve evvel-i kitābda zıkr¹⁶ olınan šā bin işād adlu pādīšāh dahı bu vāhāt-ı dāhile içinde baÓzı āšār komuş-ıdı nite ki beyān-ı¹⁷ saltanatında aÓyān olunmuşdur bāb senteriyye şehhriñ aĥvālını beyāndur vāhāt-ı dāhile şehhlerinden biri de senteriyye¹⁸ şehridür bunu ašlda sākā dahı işāret olunmuşdur menākıyūş oĝlı [...] yapımışdur ki ihmim¹⁹ şehhriñ de bu

yapmış-ıdı ve qadimî kıbt pâdişâhlarından biridür ve adında ihtilâf olınmışdur anuñçün kütüb-i ²⁰ tevârihde ismi mezkûr degildür nite ki beyân-ı saltanatında dañı dinilmiş-ıdı ve dirler ki bu senteriyye şehri arz-ı ²¹ mısırda şimdi bir kiçirek qaşabadur içinde berber tayıfesi sâkindür ol tayıfe sive dimekle **190A** ⁰¹ ma'ûrflardur başqa latîf söylerler luğatlarına siyviyye dili dirler zanâte luğatına yakın dildür ⁰² ve ol qaşabada bâğ ve bâğçe ve hurmâ ve zeytûn ve incir ağaçları çokdur gâyet eyü yimişi ⁰³ olur ve aqar tatlu suları vardur ve iskenderiyyeden aña on bir günde ve mısır qarşusındaki ⁰⁴ cize qaşabasından on dört günde varılır ammâ be-gâyet havâsı vahîm yirdür halkı ekşeriyyâ saqım- ⁰⁵ mizâc ve istemelüdür ve halkına cin çok ulaşur anlardan yalunuz bulduqların qaparlar anda halk cin ⁰⁶ avâzın çok işidürler dirler ve mısır halkı içinden bir mücrimi memleketden sürmelü olsalar bu vâhât memleketine ⁰⁷ sürerler havâsı vahîm ve saqım olduğçün rûmda mücrimleri tobruca kıırına sürdükleri gibi ki şusuz ⁰⁸ ve issi ve isüz kırlardur dirler geldük el-vâhât-ı hârice beyânına ki ol neredür bu vâhât-ı hârice zıkr ⁰⁹ olınan vâhât-ı dâhile memleketinden dañı ötedür evâyilde ma'ûmür memleket-ıdı aşıda Őimâretini kıbt-ı evvel pâdişâhlarından ¹⁰ mâliku'l-büdsîr itmiş-ıdı yuqaruda beyân-ı saltanatında dañı Őayân ve beyân olınmışdur bu mâlik şâh eyyâm-ı saltanatında ¹¹ garb cânibine seyr murâd idinüp Őaskerle ol tarafa teveccüh itdükde giderek bu vâhât-ı hârice arzına ¹² irişüp anı begendi kendü müteŐallikâtından bir cemâ'ata emr itdi anda tavattun idüp evvelâ anı anlar Őimâret ¹³ eylediler giderek şinlik memleket oldu aña degin ki târih-i hicretüñ üç yüz otuz toquzunda nûbe pâdişâhı ¹⁴ Őazîm Őaskerle ol memleket üzerine yüridi vardı halkından niçesin kırdı ve niçesin eşir itdi ¹⁵ Őaķıbet bu sebeble ol memleket içinde sâkin olan halk tağılup gitdi Őimâret itdükleri şehirleri qar'yeleri âbâdân-iken ¹⁶ vîrân oldu hemân anlardan bir qaç pâre köy qaldı ki diyâr-ı mısırdan öte garb câniblerine sefer idenler anları ¹⁷ görürler bâb kûs ki vilâyet-i mısırda hâliyâ bir köydür zamân-ı qadimde anuñ hâli ne-y-ıdı anuñ beyânıdır ¹⁸ arz-ı mısırdan şa'îd vilâyetinüñ ulu ve qadim şehirlerinden biri de kûs şehridür nil üzerinde vâkı' olmışdur ¹⁹ ve aşıda kıftımden soñra gelen kıbt-ı evvel pâdişâhlarından evâyil-i kitâbda zıkr olınan şeddâd bin ²⁰ Őadîm bin el-büdsîr bin kıftırîm zamânında binâ olınmışdur ve aña kıft oqlanlarından kûs adlu kimse ²¹ adıyla ad urılmışdur ve bu kûs şehri kıft şehri yanında-y-ıdı ammâ kıft şehri nilden iki mîl miqdârı **190B** ⁰¹ irâqdadur ba'ûzı ehl-i tevârih kûs şehri Őimâret olınmağa başlayıcaq kıft şehri harâb olmağa ⁰² başladı ve kıft târih-i hicretüñ dört yüzinci yılında harâba yüz tutdı diyü naql ider ve rivâyet olunur ⁰³ târih-i hicretüñ altı yüz altmış ikisinde el-melikü'z-żâhir biybarsa kûs şehrinde gömilü bulunmuş bir niçe ⁰⁴ manqırlar getürdiler gördi ol manqırlaruñ birer yüzlerinde ayağın

turur bir pâdişâh sûreti var sağ⁰⁵ elinde bir terâzû ve sol elinde bir kılıç tutar ve birer yüzlerinde dañı bir büyük açuğ kulağlu ve açuğ gözlü⁰⁶ âdem başı sûreti var ve ol mankırlaruñ ikişer yüzlerinde bile kenârlarında tolayı hatlar yazılmış buyurdu yünâni⁰⁷ bir râhib getürdiler ol hatları okıdı târihi yazılmış-ıdı okıduğı vağta degin hîsâb itdi⁰⁸ tamâm iki biñ üç yüz yıl olmış-ıdı ve ol mankırlaruñ pâdişâh sûreti olduğı yüzlerinüñ kenârlarında⁰⁹ yünânce bu yazılmış-ıdı ki Óarabiye döndürdi إِنَّا عَلَيَّا كَلَّمَ اللَّهُ نَبِيًّا أَلْفَاظًا¹⁰ türkçe maÓnâsı ben galyâş adlu pâdişâhın muđiÓ olançün sağ¹¹ elümde Óadl ve kerem terâzûsı ve Óâşî olançün sol elümde siyâset kılıcı vardur dimekdür ve ol mankırlaruñ¹² âdem başı sûreti yazıldığı yüzlerinüñ kenârlarında dañı kezâlik yünânce bu yazılmış-ıdı bunu da Óarabiye tercüme itdi¹³ tercümesi bu-y-ıdı مَعَاجِلُ الْكَلْبِ¹⁴ türkçe maÓnâsı ben galyâş adlu pâdişâhın mazlûmlar sözün dinlemege kulağum ve memleketüm¹⁵ maşlahâtların görmege gözüm açuğdur dimekdür ve bu kûs şehri be-gâyet Óađrebi çoğ yirdür anda bir dürlü¹⁶ bir gâyet ağulu Óađreb olur soğduğunu mecâl virmez öldürür halkı anlar ÷orqusından yaz günlerinde¹⁷ giceleyn evlerinden taşra çıksalar bir ellerinde bir çerâğ ve bir ellerinde demürden bir çomağ tutarlar bunuñla¹⁸ anlardan ÷orunurlar ve târih-i hicretüñ sekiz yüz altısında vilâyet-i mısırda vâkıÓ olan hâdisede ki yirinde¹⁹ zıkr olunmuşdur içinden tamâm on yidi biñ âdem öldi andan soñra harâb oldu şimdi saÓıđ vilâyetinde²⁰ bir ÷aryedür bâb behnisâviyye ki hâliyâ vilâyet-i mısırda bir başça ÷adîlikdur ÷adîmü'z-zamânda anuñ hâli ne-y-ıdı²¹ anı beyândur behnisâviyye dañı arz-ı mısırda nilüñ cihet-i ğarbiyyesinde ÷adîmü'z-zamânda bir şehri-ıdı şimdi bir ÷aşabadur **191A**⁰¹ kıbt ki mısır ehlinüñ ÷adîmde gelenleridür bunuñ üzerine müttefiklerdür ki hâzret-i Óisâ Óaleyhi's-selâmla⁰² anası meryem hâzretleri evvelâ behnisâviyyede olup soñradan ÷udsa gitmiş olalar baÓzı müfessirün ÷urân-ı⁰³ ÷adîmde anlar kıssasında وَأَوْرَثْنَاهَا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ وَوَدَّعْنَاهَا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ âyet-i kerîmesinde zıkr olınan⁰⁴ rebvehden murâd bu behnisâviyyedür dirler ve ol şehri asılda sâbıķâ zıkr olınan menâvuş bin minķâvuş⁰⁵ binâ itmişdür nite ki muğaddemâ anuñ beyân-ı saltanatında dañı dinilmiş-ıdı ve mıķrızi târih-i mısırda yazduđı⁰⁶ hıtâd adlu kitâbı nüshalarından kendü hattıyla olan nüshanuñ evrâkı arasında muhammed bin ahmed el-feryâni⁰⁷ nâm kimesnenüñ hattıyla yazılmış bir varağ koyup ve hıtâd nüshalarınıñ baÓzında bu hikâyeti ol feryânüñ⁰⁸ ağzından nağl ider biz bu hikâyeti ol kimsenüñ hattıyla olan varağdan bi'z-zât nağl iderüz ki Óarabi⁰⁹ yazılmış-ıdı andan türkije tercüme itdük ol kimse bunu Óaliyy bin hasan bin hâlid el-şâÓiri adlu kimesneden¹⁰ nağl idüp ben kendü ağzından işitdüm baña bunu üç

kerre hîkâyet itdi üçinde bile birbirine ¹¹ muvâfîk söyledi ve bu Óaliyy bin Hâsan dañı anı behnisâviyye nâhiyesinde sâkin olan fezâre kabîlesinden ¹² bir kimsenüñ bi'z-zât ağzından işitdüm kendü başuma gelmiş kıssadur diyü naql iderdi dir ve ¹³ hîkâyetde buña bu fezâre kabîlesinden olan kimesne söyler târih-i hicretüñ Óalâ vâzîÓı efdalü's-salavât ¹⁴ sekiz yüz onuncı yıldan soñra-y-ıdı ki bir yoldaşı-y-ıla dañı behnisâdan çıqıp bir tarafa toğrı gitdiler meger ¹⁵ defîne ararlar-ıdı ihtimâl virdükleri cânibe toğrı yürüdiler behnisâ nâhiyesinde olan cebel-i ğarbi ¹⁶ dimekle maÓrûf cebelden geçdiler ğarbla cenüb ortasında niçe gün gitdükdün soñra bir dereye irişdiler ¹⁷ ağacı ve otı ve suyu ve çayırı çimeni bol dere-y-ıdı ammâ aslâ içinde beni-âdem cinsinden kimse yoğ-ıdı ¹⁸ ol derenüñ uzunluğı ve ini birer günlük yol-ıdı ser-tâ-ser içi bāğ ve bostân ve âb-ı revân-ıdı ¹⁹ içlerinde hurmâ ve zeytün ağaçlarınıñ nihâyeti yoğ-ıdı ve ol dere içleri kırt gibi sırtlañ gibi yırtıcı ²⁰ cānavarlar yatağı-y-ıdı ve içinde devenüñ sığıruñ ve koyunuñ keçinüñ hâdd ve ğâyeti yoğ-ıdı ammâ cümlesi şinlikden ²¹ azmışlar soñradan yabancı olmuşlar-ıdı bāri ol derede bu iki yoldaş şöyle böyle gezüp üç ay **191B** ⁰¹ miqdārı anda turdılar āhir gezerken ol derenüñ ortasında bir Óažim Hâşin ve menjÓ ve sūr ve dıvārı ⁰² refjÓ ve evleri ve kâşları bülend şehre irişdiler aña yakın varduğlarınca içinden niçe Óacjb ve ğarib ⁰³ sızıldılar ve Óažim ve mehjb āvâzlar ve hengâmeler işidi başladılar ve gördiler üstinden havâya yukaru bir Óažim ⁰⁴ ve kâra düttün çıkar ki şehrüñ dıvârların ve cümle içinde olan evlerin bürümüş zarüri üzerine ⁰⁵ varımayup girü döndiler tekrâr dere içinde sâkin oldukları yire geldiler bir zamândan gördiler ol ⁰⁶ develer gelüp kendülerüñ bindükleri ve azıkların yükledükleri develerüñ başlarına üşüp ⁰⁷ muhkem incitdiler her çend ki sâhibleri çalışdılar kâbil olup menÓlerine kâdir olmadılar āhir develerinüñ cümlesini ⁰⁸ öldürdiler hem yayan kaldılar hem azıkların götürecektavarları kalmadı anlar dañı zarüri hîle idüp ⁰⁹ hurmâ ağacı lifinden bir niçe ipler ve urganlar bükdiler ve duzağlar kırdılar ol vahşî ve yabancı develerden ¹⁰ bir kaçını tutdılar evvelden dañı âdem elinden azmışlar-ıdı bir kaç gün terbiyetle anları yine öğretdiler ¹¹ üzerlerine binmege ve yük yükletmege kâbil oldılar baÓde-hu hurmâ yapraklarından sepedler örüp içlerin azık için ¹² hurmâ-y-ıla zeytünla toldurdılar andan kendü develerinden bedel anlaruñ kimine azık ve kimine hurmâ ağacı ¹³ çibuğları yükletdiler ki aña diyâr-ı mısırda cirit dirler ve ol develerüñ kimine dañı binüp şark ¹⁴ cânibine toğrı döndiler gine vilâyetlerine gitdiler yolda giderken yir yir ol cirit çibuğlarından dikdiler ¹⁵ geçdükleri yollarda nişân iderler Óalâmet kıorlar-ıdı ki ol yol maÓlümları ola bir dañı gelmelü olurlarsa ¹⁶ yol yañılmayalar anuñ üzerine gideler ve'l-hâsıl ol yolda hiç bir yüce göz yiri yire uğramadılar illâ ¹⁷ orada iki cirit çibuğı diküp nişân iderek gitdiler Óaķibet zıkr olınan

cebel-i ğarbiye iriřüp ¹⁸ andan behnisāya geldiler başlarına gelen kıssayı halka haber virdiler āhir anlardan bir cem'ile ittifaķ idüp tekrār ¹⁹ behnisādan çıkdılar ki ol yola dūřüp gideler varalar ol řehrūñ aslı nedür ahvālın bileler ²⁰ cebel-i ğarbj üzerine çıkdıkları gibi gördiler muķaddemā geldükleri yol üzre yir yir niřānçün dikdükleri ²¹ ol cirit çibuķların yirlü yirlerinden divřürmişler cümlesin bir yire cem' idüp cebel-i ğarbj üstinde **192A** ⁰¹ bir yirde yıĝa ķomıřlar yatur ol iz belürsüz olmuş zarūrī dönüp yine behnisāya geldiler diyü hikāyeti ⁰² meźkūr Óaliyy bin ĥasan eř-řa'irī ol iki kimsenūñ birinden bi'z-zāt ben kendü aĝzından iřitdüm diyü naķl ⁰³ ider źikr olınan muĥammed bin ahmedūñ hattıyla olan varaķda bu vechle mestūr-ıdı ki biz ol varaķı ⁰⁴ mıķrıřzinūñ kendü hattıyla olan hitatı nüřhası içinde gördük ve's-selām ve ĝālib bunlarūñ ⁰⁵ gördükleri deymās řehri-y-idi ki sābıkā menāvuřuñ saltanatı beyānında dinilmiřdür behnisādan ĝayrı menāvuř ⁰⁶ bir řehr daĥı yapmıř-ıdı adı yemas-ıdı řoñradan aña cinler müstevli oldu diyü hikāyet olunmıř-ıdı ⁰⁷ bāb źikr-i medīne-i ihmīm nilūñ cānib-i řarķiřinde ķadimū'z-zamānda ihmīm bir ulu řehr-idi bunu aslda ⁰⁸ mısr pādiřāhlarınūñ ķudemāsından sābıkū'z-źikr uřmūn oĝlı menāķyūř pādiřāh-ıdı ki kıbt-ı evvel ⁰⁹ pādiřāhlarındandır hadd-ı zātında be-ĝāyet muķīm ve rāyicū'l-āmir ve Óaķil ve dānā ve kār-ĝūzār pādiřāh-ıdı etrāf-ı ¹⁰ Óālemede olan ĥükemāyı cem' itdi kendüden evvel geçen pādiřāhlarūñ ve ĥükemānuñ kitābların buldurdı ¹¹ anlarda olan ne naźar itdi niçe Óacāyibe ittılā' eyledi bu sebebden kendü de niçe Óacīb ve ĝarīb a'omāl ¹² iřledi ve kendü zamānında münüf řehrinde kehene olandan Óilm-i sihrde māhir ve ol vaķt memleketinde olan ¹³ sāhirlerūñ cümlesinden Óālim bir kimse var-ıdı hemiře timsāhları ve sāyir yırtıcı ve ısırcı cānavarları amān ¹⁴ virmez tutardı ve ol Óasrda vāfir oĝlanuķlara sihr ta'olīm iderdi bir bölüĝi kāmil olup Óilm-i ¹⁵ sihrde ĥāziķ olduĝı gibi anlara destūr virür bir bölük oĝlanuķlara daĥı ta'olīm iderdi ve bi'l-cümle ¹⁶ Óilm-i sihrūñ müderrisi-y-idi içlerinde be-ĝāyet ĥürmet ve Óizzeti var-ıdı menāķyūř emr itdi aña bir ¹⁷ řehr yapu virüp anı anda ĝöçürdiler ki řākirleri-y-ile vara anda ĥuzūr-ı ķalbla Óilm-i sihr ta'olīmüne meřĝül ¹⁸ ola dirler ki ol řehr bu ihmīm idi ki ol sāhirūñ adıyla meřhūr olmuş-ıdı bārī bu ihmīm ¹⁹ řehrinde ol zamāndan ķalmıř bir Óacīb ulu bürbā var-ıdı arz-ı mısrda olan sāyir bürbālardan bu büyüĝ-idi ²⁰ aslda bunu tūfān ķorķusuyla yapmıřlar-ıdı sābıkā daĥı dinilmiřdür ol zamānuñ müneccimleri tūfāndan evvel ²¹ tūfān-ı nūĥı ķopup arz-ı mısrı bařacaĝın Óilm-ile bilüp pādiřāhlara haber virmıřler-idi niçe yirlerde **192B** ⁰¹ bu mařlahat için bürbālar yapmıřlar-ıdı bu da ol tedārük için olmuş-ıdı ve bināsı mermer ⁰² tařlardan-ıdı her bir tařınūñ biř arřun uzunı ve ini ve iki arřun ķalıñlıĝı var-ıdı ⁰³ ve içinde yidi dihliz idilmiř-idi her dihlizūñ saķfi řıf tařdan-ıdı her

bir taşınıñ ⁰⁴ uzunı on sekiz zîrâ⁰ ve ini biş zîrâ⁰-ıdı ve ser-tā-ser lājiverd-ile altun-ıla ve sâyir niçe mu⁰teber ⁰⁵ ve kıymetlü renkler-ile naqş olunmış-ıdı anlara nażar iden kimse naqşqāş elinden henüz çıkmış şanurdı ⁰⁶ ve ol dihlizlerüñ her biri seb⁰a-ı seyyāreden bir yıldız adına idilmiş-ıdı ve anlaruñ dıvārlarında dürlü dürlü ⁰⁷ hey’etlü miqdārlarında ve hey’etlerinde birbirlerine muhālif niçe taşvırlar idilmiş-ıdı ve dirler ki bu taşvırlar ⁰⁸ içinde devr-i ⁰ālem āhir olunca mısra pādişāh olacaķ kimselerüñ hep taşvırları var-ıdı ⁰ālimleri bunu ⁰⁹ ⁰ilm-ile bilüp yazmışlar-ıdı ve yine anlarda kıbt ⁰ilmelerinden kımyā gibi sımyā gibi tılsımāt ve neyrencāt gibi ¹⁰ tıb gibi nücüm gibi hey’et gibi hendese gibi sâyir bunlara beñzer niçe müşkil ve gāmiz ⁰ilmlere remz ve işāret ¹¹ var-ıdı bu sûretleri anuñçün yazmışlar-ıdı ki ehli olanlar añlayalar anlardan niçe fāyideler alalardı ¹² rivāyet olunur zú’n-nün-ı mısırî hāzretleri ki ehlullah-ı kibārdan meşhūr-ı ⁰ālemdür ⁰ilm-i kımyāyı bilürdi ¹³ ve bu bürbāda olan sûretlerdeki remzlerden almış-ıdı ve ihmim halkı rivāyet iderler evāyilde şarķ ¹⁴ tarafından ihmime bir kimse gelüp andağı bürbāya varur gelür her gün aña laţif koñulu nesnelar-ile ¹⁵ buhūr virür niçe hıdmet iderdi qapusınıñ bir söyesinde bir sûret var-ıdı ekşer aña qulluķ ¹⁶ iderdi varup geldükce her gün ol sûretüñ altında bir altun bulur anı alur maşlahatına giderdi ¹⁷ niçe zamān anda bu qazancı itdi hayli māl eline girdi āhir anı bir kimse tuyup gāmmāzlıķ itdi ol ¹⁸ yirüñ şubaşısı anı tutdı bir miqdār mālın alup gine şalı virdi ol da oradan çıqup gitdi ¹⁹ artuķ o diyāra qadem başmadı hikāyet iderler zıkr olınan bürbā dañı tārîh-i hicretüñ yidi yüz sekseninci ²⁰ yılına degin kemā-kān hālî üzerine tururdi soñradan ihmim ehlinden bir beg var-ıdı anuñ içinden çok ²¹ māl alup āhir anı yıqdı andan soñra kendü dañı çok yaşamadı vefāt itdi ve bu bürbā harāb olduqdan soñra **193A** ⁰¹ ihmim şehri de harāba müteveccih oldı hālîyā harāb olup gitmişdür olduğı yir ma⁰lūmdur ve tārîh-i hicretüñ ⁰² yitmiş sekizinde ibn-i cübeyr adlı bir ⁰ālim kimse bu ihmim bürbāsına geldi cümle cevānibin ve için taşın hep ⁰³ gezüp gördi ahvālın bu vechle buldum diyü kitābında bu tariķle yazdı anuñ taqriri üzre bu bürbānuñ ⁰⁴ uzunı iki yüz yigirmi zîrâ⁰ ve içinüñ giñligi yüz yitmiş zîrâ⁰-ıdı bināsı dıvārlarından ğayrı tamām kırķ ⁰⁵ ⁰ālā direkler üzerine tururdi her diregüñ devresi elli qarış-ıdı ve her iki diregüñ ortalığı ⁰⁶ otuzar qarış-ıdı ve direklerüñ başları ziyāde ⁰ażimdi ve her direk aşāğasından yukarusına ⁰⁷ varınca külliya munaqqaş-ıdı her bir diregüñ başından ol birinüñ başına varınca üzerlerine bir ⁰ażim ⁰⁸ yonulmuş taş konılmış-ıdı anlardan ba⁰zi taş var-ıdı ki elli altı qarış uzunı ve on qarış ⁰⁹ ini ve sekiz qarış qalıñlığı var-ıdı bu tariķle ol kırķ diregüñ birinden birine ulu ulu taşlar konup ¹⁰ üzerleri döşenmiş-ıdı anlara baqan cümlesin yek-pāre şanurdi ol taşlaruñ şathları renk renk ¹¹ ademî şeklinde

ve kuşlar şeklinde günā-gün taşvîrler-ile māl-ā-māl-ıdı ve bürbānuñ dıvārınuñ ini on sekiz ¹² qarış-ıdı külliyyā birbirlerine қаpaşdurma taşdan-ıdı bir binā-yı maşşūs ve bünyān-ı merşūs-ıdı ki ¹³ dünyāda bir dañı nañiri yoğ-ıdı ve ibn-i cübeyrūñ sözi burada tamām oldı ve baŖzı ehl-i tevārıñ naql ¹⁴ ider bu bürbānuñ cinni bir emred oğlan şüretinde-y-ıdı maŖmūr-iken bir қавм ol bürbā içine girdiler ¹⁵ ol cin anlaruñ ardlarına düşdi anları döge döge yine taşra çıkardı bir vechle dögerdi ki ¹⁶ her urduқca đarbınuñ acısı tā depelerine çıkardı қаçup elinden güc-ile қurtuldılar ve yine hıkāyet olunur ¹⁷ bir kimse bu ihmim bürbāsında olan şüretlerden birinüñ üzerine bir pāre bal mūmı başup örneğın aldı ¹⁸ ol mūmı her nere қodı ise oraya Ŗaқrebler dirildi āhir anı bir şandūқ içine қodı ¹⁹ gördi şandūқuñ dört yanına Ŗaқrebler çoқdı sırrı nedür bilinmedi ve yine hıkāyet olunur bu ²⁰ ihmim bürbāsında taşdan bir cin şüreti idilmiş-ıdı bir ayağı var-ıdı anuñ üzerine tururdı ve bir eli var-ıdı ²¹ havāya қaldurmuş-ıdı alında ve dört yanında baŖzı yazı yazılmış-ıdı ve anuñ dıvār içine **193B** ⁰¹ şoқuşdurılmış hāşā bir āleti var-ıdı dirler ki her kim ki uzluğıyla dıvārı oyup ⁰² uvatmadın ol āleti içinden çıkarp kendü biline bağlansa ebedi ol kimsenüñ āleti yatmaya muttasıl ⁰³ қıvām üzerine ola her ne қadar cimāŖ iderse қalmaya illā meger anı bilinden indüre ki ferāğata қādir ⁰⁴ ola zamān-ı evvelde ihmim şehrine hākım olanlardan biri anı bu tariқle çıkardı biline bağlanup ⁰⁵ istiŖmāl itdi te'sşirin didüklerinden ziyāde buldı cimāŖ emrinde Ŗacāyib gördi ve bu bürbāyı yapana ⁰⁶ zümeryad dirler-ıdı ehl-i tevārıñden baŖzı eydür bunu zümeryad kendülerden soñra gelen ⁰⁷ ümem-i Ŗālemüñ mişālı қılmış-ıdı cümle gelecek ümemüñ қabile қabile ve cins cins anda tārıñlerin yazmış-ıdı ⁰⁸ ve her қавмуñ ve қабilenüñ iftiħārları ne-y-iledür ve dehrüñ āhirine değın vilāyet-i mısra hūkm idecek ⁰⁹ pādişāhlar kimlerdür ve geymede қуşanmada ve binmede inmede tavr ve üslūbları nicedür hep yazmış-ıdı ¹⁰ ve қamu enbiyāyı ve hūkemāyı dañı anda taşvîr itmiş-ıdı kendüden evvel gelen ve soñra geleceklerin bile bildürmüş-ıdı ¹¹ be-gāyet Ŗālim kişi-y-ıdı bunlaruñ cümlesini Ŗilmle maŖlūm idinüp kendü zamānında olan halka henüz ¹² ölmedin bunları hep haber virmiş-ıdı kendüden soñra gelenlere dañı Ŗilm ve maŖrifetin göstermek için ¹³ ol bürbādaki gösterdüğü aŖmālı nām ve nişān қoyup gitmiş-ıdı ve bināsınuñ tārıñhin nesr re's-i ¹⁴ hāmelde-y-iken oldı diyü urmuş-ıdı anlar yanında nesr her burcda üç biñ yıl eglenür bu hisābca ¹⁵ ol bürbā yapıldan bizüm zamānumuza gelince taқrıbā otuz biñ yıldan artuқ olur ve'l-Ŗilmü Ŗindallahen ¹⁶ bāb zıkr-i medinetü'l-Ŗuққāb қadimü'z-zamānda arz-ı mısırda ābād olan Ŗacıb şehirlerden biri de ¹⁷ medinetü'l-Ŗuққāb demekle meşhūr bir şehir-ıdı ki cize şāhrāsında olan ihrāmlaruñ garbısında ¹⁸ biş gün biş gice muħkem eşmeg-ile ancaқ varılır bir yirde yapılmış-ıdı

şimdi bi'l-küllîye yolu bozulmuşdur ¹⁹ semti ne tarafdur kimse bilmez bunda dañı niçe Óacāyib binālar ve ġarāyib Óameller var-ıdı ve çok cevāhir ²⁰ ve emvāl defn olınmış-ıdı asılda sebep-i bināsı dañı bu-y-ıdı ki sābıķā dañı icmālā zıkr olınmışdur ²¹ ol zamān ki Óamāliķa pādişāhlarından velıd bin dūmağ Óırāķ memleketinde olurken Óazım Óasker-ile **194A** ⁰¹ andan çıķdı diledi ki rū-yı zemini şehrden şehre geze milkten milke anı devr ide ve pādişāhların ⁰² ķahr eyleye yir yüzini bu tariķle atı ayağı altına ala cümle halk-ı Óālemi kendünüñ muķıÓ-i fermānı ide bu hām ⁰³ sevdāyla giderken yolu şām memleketine iricek şāmdan muķaddemā mısır vilāyetine Óavn adlı bir ķulın ⁰⁴ gönderdi ki Óaskerle vara kendü varınca mısır aña alı vire Óavn dañı emri üzre Óaskerle ⁰⁵ şāmdan çıķup gitdi vardı vilāyet-i mısır fetħ eyledi andan ardınca velıd bin dūmağ dañı şāmdan ⁰⁶ çıķmış-ıdı gelüp bu da mısra irişdi Óavn anı ķarşulayup mısra getürdi velıd bin dūmağ ⁰⁷ mısırda muķarrer pādişāh olup bir miķdār anda oturduķdan soñra ittifaķ aña nil ırmađınıñ ⁰⁸ başını görmek hevāsı düşdi bu sevdāyla āhir Óasker-i girān-ıla mısrdan çıķup mezkūr Óavnı ⁰⁹ mısırda kendü yirine ķodı dañı kendüsi şavb-ı murādına toğrı revān oldu ve velıd tamām ¹⁰ kırık yıl bu seferinde eglendi ol gitduķden yidi yıl soñradan Óavn mısırda aña Óāşı oldu ¹¹ pādişāh benin ben velıdüñ ķulı degil belki ķarındaşı oğlıyın didi ve halka vāfir māl dökdi aña ¹² māyil oldılar ve geķen mısır pādişāhları neslinden hiç bir kız ve bir Óavrat ķomadı illā cümlesini alup ¹³ ciftlendi her birin hatun idindi ve vilāyet-i mısırda hiç bir māl-dār kimse ķomadı illā mālını alup ¹⁴ kendüsini helāk itdi ziyāde tecebbür ü tekebbür ü źulm ü taÓaddı yolların tutdı bunuñ birle gine kehene ¹⁵ ve seħereye ġāyetle hürmet ve ikrām ider ve heykellerine kemā-kān iÓtiķād ve iħtirām iderdi bu hāl üzre ¹⁶ bir zamān mısırda pādişāhlık sürdüķden soñra ittifaķ bir gice velıd bin dūmađı vāķıÓasında ¹⁷ gördi kendüye sen bir ķul iken pādişāhlık adın taķın diyü saña kim didi bunu ġod bilürsin ¹⁸ her kim bu işi işleye ol ķatla müstahaķ olur burayı niķün fikr itmedüñ ve eyle mi pādişāhlar kızların ¹⁹ ciftlenesin ve riÓāyāmuñ bilā-sebeb ellerinden mālların ala kendüleri öldüresin bunlar saña ķala mı ²⁰ şanursın didi ve emr itdi bir büyük ķölmegi zeyt yağıyla toldurup ocağa ķodılar muħkem ²¹ ķaynaduķdan soñra kendünüñ arķasından ķaftānın çıķardılar ve başından külāhın alup tamām Óuryān itdiler ki **194B** ⁰¹ ol ķaynar zeyti başından aşığa aķdaralar nā-gāh gördi havādan bir tavşancıl ķuşı inüp kendüyi yirden ⁰² ķapdı havāda şalındurđı aldı gitdi vardı bir tađ torusunda bir delüğe soķdı ⁰³ andan çıķdı yuvalandı bir dereye indi ki içinde ķoķmış ādem ķafāları var-ıdı Óavn ķorķu-y-ıla ⁰⁴ düşinden uyandı irtesi bunu kehenesin getürdüp anlara didi ve taÓbırin sordı anlar da biz ⁰⁵ seni velıdüñ elinden şakļalayalum ammā şu şart-ıla ki bir Óuķķāb yaÓni tavşancıl ķuşı süreti düzüp ⁰⁶

aña tapasın çün seni düşüñde velidüñ elinden ol kırtardı saña aña Óibâdet eylemek lâzım ⁰⁷ oldu didiler ol cāhillerüñ sözleri-y-ile kendü de cehâlet itdi buyurdi şâfi altundan bir Óuqqāb ⁰⁸ şanemi düzdiler ve gözlerin iki kıymetî taşlardan idüp gevdesin iy niçe girān-bahā cevherler-ile ser-tā-ser ⁰⁹ muraśsaÓ eylediler baÓde-hu anuñçün bir Óažim heykel yaptılar üzerine hâriñden bir Óālā perde aşup aña ¹⁰ niçe dürlü buhūrilar virdiler ve anuñçün vāfir kıurbānlar kesdiler bi'l-āhire şeytān Óaleyhi'l-laÓne ol ¹¹ Óuqqāb süretinüñ içine girüp anlara söyledi Óavnı aña tapmağa emr itdi Óavn şeytān ¹² igvāsıyla aña tapdı ve halkı dañı aña tapmağa emr itdi sözini red idemediler cümle ol şaneme ¹³ Óibâdete başladılar andan Óavn emr itdi vilâyet-i mısrdı her ne kıadar üstād miÓmār var-ısa bir yire ¹⁴ cemÓ eylediler müteÓallikātından bir cemÓ-i keşirle anları şâhrā-yı ğarba gönderdi ki varalar anda bir düz gökcek ¹⁵ yir bulalar ki aña tar yollardan girile kendüsi vāsiÓ ola ammā etrafı şarp tağlar olup kıoz içi ¹⁶ gibi çetiñ ve mañfūz ve mazbūt yir ola yollarından Óasker girmeye kıabiliyyeti olmaya ve aña nilden şü çekmege imkān ¹⁷ olup her vechle Óimārete lâyıķ mekān ola emri üzre mısrdan çıkdılar vardılar bir ay miqdārı ¹⁸ şâhrā-yı mağrib içlerin aradılar Óākıbet murādı üzre zıkr itdüğü şerāyiti cāmiÓ bir yir buldılar gelüp ¹⁹ Óavna haber virdiler vilâyet-i mısrdı ve nevāñisinde hiç bir taşcı ve yapıcı ve ırğād ve başiret ehli kimse kıomadı ²⁰ illā anı getürdüp oraya gönderdi Óaskerinden biñ yarar ādem seçüp müÓtemed naşb eyledi ve anlara yidi yüz ²¹ māhir sāhirler bile kıoşdı ki bunlar müşāveresiyle ittifāķ-ıla orada varup kendüçün bir hāşin ve metin **195A** ⁰¹ şehr bünyād ideler cümle ālāt ve esbāb ve zād ve zevādelerden müheyā idüp ardlarınca kıañlılar-ıla ⁰² oraya toğrı çekdürdi dirler ki yakın zamāna degin dañı şâhrā-yı ğarbdan feyyūma varınca ihrāmlar ⁰³ ardından ol kıañlılaruñ varup geldükleri yollar bellü-y-idi bārı vaqtā ki gönderdüğü ⁰⁴ üstādlar varup ol yire irişdiler evvelā şehre bünyād urılacaķ taşların yonup tamām hāzır ⁰⁵ itdüklerinden soñra şehrüñ yirini çizdiler dāyiresini taÓyın itdiler her cānibinden iki fersah oldu ⁰⁶ muķaddemā ol dāyirenüñ orta yirinde bir kıuyı kıazdılar içinde baķırdan ve sāyir baÓzı maÓādinle mañlūt ⁰⁷ terkıbden bir hınzır timşālı düzdiler ki baķırdan bir kıāÓide üzerine kıonmış-ıdı ve yōni şarķa-y-ıdı ⁰⁸ ve bunu beyt-i zuhal tāliÓinde zuhaluñ istiķāmet ve selāmeti ve şeref ve saÓādeti zamānında itmişler-ıdı ⁰⁹ baÓde-hu bir hınzır cānavarın boğazlayup kıanını ol timşāluñ yüzine gözine sürdiler ve tūyinden aña ¹⁰ dütüzdiler ve odından iki kıulaķlarına kıoydılar ve gevdesin yaķup kül eylediler külini ol timşāluñ ¹¹ öñinde baķırdan bir kıulle yapup anuñ içine kıodılar ve zuhal yılduzı Óalāmetleri-y-ile anı naķş eylediler ¹² andan ol kıuyınuñ içinden şehr dıvārlarına kııķar dōrt tarafdı dōrt laķm oydılar her bir laķmuñ ¹³ ağzına soluklanacaķ havā cezb idecek bir delük kıoyup kıuyınuñ

ağzını tutdılar ¹⁴ üzerine şehriñ hîsârı dîvârından yüksek bir direk üzerinde bir Óâlâ
 kubbe bağladılar kubbenüñ ¹⁵ tolayısına bakırdan niçe atlu kimseler timşâlları dizdiler ki
 ellerinde hârbeler tutarlar-ıdı ve yüzleri ¹⁶ şehriñ kapısına karşı-y-ıdı ve şehriñ hîsârı
 dîvârınıñ aşağı bünyâdına kara taşdan andan yukarısını ¹⁷ kızıl taşdan ve andan
 yukarısını saru taşdan ve andan yukarısını yeşil taşdan ve cümlesinüñ ¹⁸ üzerini şeffâf
 ak taşdan itdiler her iki taşuñ arasına kurşunlar ağıdup kined tarîki-y-ile ¹⁹ ihrâmlar
 binâsı üslûbında yaptılar ve dîvârınıñ yüksekliği altmış zirâÓ ve ini yigirmi zirâÓ-ıdı
 ve şehriñ ²⁰ her bir kapısı üzerinden bir bâlâ ve Óâlâ yirinde altın gibi lemÓân ider
 saru birincden ve baÓzı maÓâdinden ²¹ mürekkeb içi mücevvef ve kıanatların açmış bir
 büyük Óuqqâb kuşu timşâlı diküp dîvârlarınıñ her köşesinde **195B** ⁰¹ eli hârbelü yoni
 şehirden taşraya bir Óažim atlu timşâlı kodılar şehre nilden bir ırmağ kesüp iki bahş
 itdiler ⁰² bir bahşı şark cānibinde olan kapusından girür ğarb cānibinde olan kapusına
 aşağı gider varur şehriñ içinden ⁰³ niçe sarnıçlara dökilürdi ve bir bölüğü dañı cenüb
 cānibinde olan kapusından girür şimāl cānibinde olan ⁰⁴ kapusına aşağı gider varur bu
 da şehriñ ol semtinde niçe sarnıçlara dökilürdi ve bir sanÓatla ol timşâllarınıñ ⁰⁵
 ağızlarına nil süyün ugratdılar ağızlarına girdüğü gibi boğazlarından korkulu sādalar
 çıkardı ve anlarıñ üzerlerine ⁰⁶ cinlerden niçe müvekkeller kodılar ki aslın bilmeyen
 kimse yörelerine uğrayımaya ve asl Óavn kendüsü tapduğı Óuqqâb ⁰⁷ timşâlıni şehriñ tâ
 ortasında bir kubbe altında kodılar ki her köşesinde bir cin süreti yazılmış dört köşelü ⁰⁸
 bir kâÓide üzerinde yapılmış-ıdı kâÓide dañı bir Óažim direk üzerinde-y-ıdı ki anı
 döndürürdi anuñla kubbe ⁰⁹ içinde olan Óuqqâb süreti bile dönerdi her yılda dört ay şark
 cānibinde ve dört ay ğarb ve dört ¹⁰ ay şimāl ve dört ay cenüb cānibinde tururdu vaqtā ki
 tarz-ı mezbūr üzre ol şehriñ binâsı tamām oldu ki ¹¹ medinetü'l-Óuqqâb didükleri ol-ıdı
 Óavn buyurdu mısır hazinesinde selâtin-i mâziye zamānından kalmış ¹² her ne kadar māl
 ve cevāhir ve temāşil ve hikem ve kîmyā toprağı ve Óağākîr ve eslihā ve sāyir
 pâdişāhlar esbābından ne dürlü ¹³ esbāb ve hevāyic var-ısa cümlesin ol şehre ilettiler
 memleketde her ne kadar ulu sâhirler ve kāmîl füsün-ger kâhinler ¹⁴ ve pişe-kār sanāyiÓ
 ehli üstādlar ve kār ü kesb ehli māl-dār tâcirler var-ısa anları da cümle ol şehre sürdiler
 ¹⁵ maÓniđe milk-i mısır hārâb ol maÓmūr oldu ol sürgün itdüğü kimseler şehre vardıkları
 gibi buyurdu her ¹⁶ tayıfenüñ evlerin birbirinden ayırdılar ğayrı şehirler gibi hālkı içinde
 birbirine karışık oturtmadılar her tayıfe ¹⁷ mahallesiyile müteÓayyin oldu ve şehriñ dört
 tarafından girecek yolların muhkem berkitdiler yir yir der-bendler ¹⁸ ve küçe-bendler
 eylediler bu cümle hep velid bin dümağ korkusundan-ıdı medinetü'l-Óuqqâbla münüf
 şehrinüñ ki ¹⁹ ol zamānda vilāyet-i mısruñ taht-ġahıydı arası üç günlük yol-ıdı ġahı

Óavn münüfden aña seyrāna ²⁰ çıkar varur anı görür baÓzı islāh idecek yiri var-ısa
 islāhına emr ider gine münüfe gelürdi ²¹ ve medīnetü'l-Óuqqābda her yılda dört kerre
 bayram itdürürdi her bayram zıkr olınan üzre ol Óuqqāb **196A** ⁰¹ şüreti bir cihetden bir
 cihete döndüğü vaqt olurdu maşşūd idindüğü üzre mezkūr şehri tamām ⁰² itdürdüğü gibi
 Óavnuñ ıalı bir pāre muţma'ın oldı aña degin ki velıdüñ arz-ı mısra kıdümü zamānı
 olup nūbe ⁰³ vilāyetine irişdi nūbede kendüye bir mektūbı geldi içinde mısrdan
 Óaskerine azık karşı getürüp ordu ⁰⁴ bāzārcı sürmek emr itmiş-idi mektūbı mūcibince
 her ne buyurdu ise karadan ve deñizden gönderdüğinden ⁰⁵ soñra Óavn cümle ehl ve
 Óayālını ve alduğı pādişāhlar kızlarından Óavratlarından istedüğünü medīnetü'l-
 Óuqqāba ⁰⁶ göçürdi velıd münüfe yaklaştüğü gibi yirine bir kimse kıoyup kendü dağı
 cümle h^wāssı-y-ıla çııdı ardlarınca ⁰⁷ vardı medīnetü'l-Óuqqāba dāhil olup ehl ve
 Óayālına ve māl ve menālına kıavuşdı şehriñ yollarını ve küçe- ⁰⁸ bendlerini muhkem
 bend idüp anda oturdu velıd münüfe gelüp Óavnuñ ahvāl-ı kıyānet ve Óişıyanın işidicek
⁰⁹ ğazaba geldi hemān üzerine Óasker göndermek ardınca oldı aÓyan-ı devleti
 medīnetü'l-Óuqqābuñ şuÓūbet-i medāhilin ¹⁰ ve Óavn içine hezār sıhr ve efsūna kıadir
 māhir sāhirler iletdüğün didiler ferāgat itdi bu bābda zarūri tiğ ve sinān ¹¹ öcin elden
 kıodı kıabza-ı hançer-zebāna yapışdı aña müdārā yüzinden ğāh vaÓd ve ğāh vaÓıd
 şüretinde bir nāme ¹² gönderüp anı kıapusına daÓvet itdi şöyle ki emrüne muhālif Óinād
 idesin soñı eyü olmaz didi Óavn ¹³ dağı mektūbınuñ cevābında benden pādişāha hiç bir
 vechle zarar melhūz degildür ve şehrine memleketine dāhl ve taÓarruzum ¹⁴ yok zıřā
 kendü kıulıyın ğarb tarafından gelen Óadūsı belāsına burada kıalkın olup oturu kıorurın ¹⁵
 toğrı kıan tatlıdur kıorkıumdan kendüye varmağı kıadir degilin varımazın beni kıosun
 kendü hālumda olayın ¹⁶ beni de sāyir Óāmillerinden biri kıutsun üzerüme lāzım olan
 harācını piş-keşini sāl-be-sāl āsitānına göndereyin ¹⁷ didi ve aña vāfir māl ve cevāhir
 piş-keş gönderdi velıd dağı suçından vāz geçdi bu münüfde ol medīnetü'l-Óuqqābda ¹⁸
 oturdu aña degin ki ikisinüñ dağı vaÓdesi tamām oldı saltanat-ı dünyā ne aña ve ne buña
 kıaldı derün-ı kıabra ¹⁹ giricek ğavğāyı kesdiler bāb zıkr-i medīnet-i feyyūm vilāyet-i
 mısruñ kıadimü'z-zamānda olan şehirlerinden biri de ²⁰ feyyūmdur zamān-ı evāyilde ulu
 şehir-idi ve hālilyā bir kıçirek kıaşabadur ibtidā bunuñ yiri bir azma kılık idi ²¹ etrāfında
 akın sularuñ artanı gelür orada irkilürdi anuñçün ol zamānda aña cevbe dirler-idi ki
 dillerince **196B** ⁰¹ şu irkindüsü dimek olurdu aslda bu şehir hāzret-i yūsuf-ı nebı
 Óaleyhi's-selām sābı kıā zıkr olındüğü üzre ⁰² reyyān-ı bin velıdüñ veziri iken yapımış-ıdı
 sebeb-i bināsında baÓzılar şöyle na kıl iderler ki ol zamān ki hāzret-i ⁰³ yūsuf Óaleyhi's-
 selām milk-i mısrdā iÓtibār bulup firÓavn-ı mezkūr yanında kıadri celil ve Óizzeti cemil

olup giderek ⁰⁴ vezîr-i aŖzamı oldu ittifâķ şol zamân ki mübârek yaşları yüzlerinden tecävüz idüp ziyâde pîrelmişler-idi reyyānuñ ⁰⁵ sâyir vezîrleri taŖaşsub-ıla yūsufuñ Ŗilmi azaldı ve Ŗaķlı müteğayyir oldu diyü anı firŖavna geçdiler firŖavn taŖaşsubların añlayup ⁰⁶ anlara incindi sözlerini red itdi sâkin oldılar bir kaç yıldan soñra anuñ hâķķında bu sözlerin gine iŖâde itdiler ⁰⁷ firŖavn anlara Ŗabeş söylersiz diñindi bir müşkil iş fikr eyleñ anuñla yūsufuñ Ŗaķlın imtiñân idelüm didi āhir ⁰⁸ ittifâķ-ıla re'yleri buña toğrıldı ki firŖavna diñindi yūsufa diñ cevbenüñ süyüni kessün anı zirâŖata ķâbil ⁰⁹ itsün arz-ı mısruñ harâcına bir harâc dañı munzam olsun didiler meger buña niçe kerre ķaşd itmişler-idi kimse itmege ¹⁰ ķâdir olmamış-ıdı çok Ŗilm ve hîkmet Ŗale'l-huşûs fenn-i hendesede mahâret isterdi firŖavn da hâzret-i yūsufi tenhâ yanına ¹¹ çağırttı meger firŖavnuñ bir gelinlik kıızı var-ıdı anı be-gâyet severdi hâzret-i yūsufa bilürsin kızum felānayı ¹² ziyâde severin hâliyâ yitişmişdür aña bir yir olsa maŖmür idi virseyüz ammâ vilâyetümüñ ortalığında etrâfi mahfûz yir ¹³ olsa dirin bu şart üzre fikr itdüm gördüm arz-ı mısırda cevbeden Ėayrı yir yokdur veli ne fâyide anuñ ¹⁴ süyün çekmekte şuŖûbet var bilmez nice olsa cevbeyi anuñçün maŖmür ide bilseyüz didi ¹⁵ hâzret-i yūsuf Ŗaleyhi's-salavat ve's-selâm her ne vaķt emr iderseñüz buyuruñ inşâ'-allah tamâma irişdürilsün ¹⁶ didi reyyân eger ķâdir-iseñüz hemân Ŗacele-y-ile tamâm itmege himmet idüñ didi bu huşûsda ¹⁷ hâzret-i yūsufa vahy nâzil oldu ol yirüñ islâhı emri üç halic kesilmeg-ile olur diyü cenâb-ı hâķdan taŖlîm olındı ¹⁸ bir halic aŖlâ-yı saŖıĖidden falân mevziŖe varınca ve bir halic şarķ cānibinden falân mevziŖe varınca ve bir halic Ėarb cānibinden ¹⁹ falân mevziŖe varınca kesilmeg-ile tamâm olur dinildi defŖi hâzret-i yūsuf anuñ ehllerin getürüp anlara tarıķın gösterdi anlar da ²⁰ kuvveti bāzuya getürüp cevbeğe üç halic kesdiler eglenmedin süyü çekildi içinde olan ķamışın otın ayrıttıldılar şâhnı açıldı bir ²¹ naķi ve pāk ķurı yir çıkageldi hâzret-i yūsuf bunu yitmiş Ėün diyince tamâm itdi pâdişâh vüzerâsıyla binüp oraya **197A** ⁰¹ çıkıldılar firŖavn aña nażar idüp hâyrân ķaldı bu yitmiş Ėünlük iş degil belki elf yevm yaŖñi ⁰² biñ Ėünlük iş ancak didi andan adı el-feyyüm oldu elf yevm lafzından terkib itdiler giderek ⁰³ keşret-i istiŖmâl ile ihtisâr idüp elif lâmin giderdiler adı feyyüm ķaldı didiler ki hâzret-i yūsuf ⁰⁴ Ŗaleyhi's-selâm soñradan vüzerâsı firŖavna kendü hâķķında didüklerin istimâŖ idüp cevbenüñ islâhına ⁰⁵ emri kendüni imtiñân için olduğun maŖlüm idinüp reyyāna benüm bu gördüĖünüñden Ėayrı bir tedbîrüm ⁰⁶ dañı vardur size bir hîkmet dañı göstereyin dirin didi reyyân ol nedür didi yūsuf Ŗaleyhi's-selâm ⁰⁷ emr ile nevâhî-yi mısırdan her bir nâhiyeden bir ev göçsün buraya gelsün her bir ehl-i beyt kendü için ⁰⁸ bir köy binâ eylesün feyyümüñ köyleri götürü arz-ı mısır nâhiyeleri Ŗadedince olsun didi ve her ⁰⁹

birine hendese Óilmince beşer Óaqlı irmedügi yollardan úlar çıkarmağ tariğın söyledi reyyān hāyrān olup ¹⁰ bu didüklerüñ ğayb Óālemi Óilmlerinden gökden nāzil olmuş Óilmler ancak buña bizüm Óaqlımız irmez didi ¹¹ yūsuf Óaleyhi's-selām belı didügüm gökden inmiş Óālem-i ğayb haberleridür didi bunuñçündür ¹² baÓzılar fazāyil-i arz-ı mısırda yazarlar arāzisi vahy-ıla tertib olunmuş hiç bir memleket yokdur illā mısır ¹³ vardur dirler bārı hāzret-i yūsuf şalavātullah-ı Óaleyh arz-ı feyyūmda köy olacaq yirlerini anlara ¹⁴ bir bir gösterdi hādlarını taÓyın eyledi reyyān emr itdi didügi yirlere niçe köyler yaptılar anlardan ¹⁵ evvel yapılan köye sāne dirler-idi aña reyyānuñ didügi kıızı kıondı ki cevbe arzı anuñçün ¹⁶ açdurılmışdı baÓde-hu hāzret-i yūsuf Óaleyhi's-selām hıket üzre anda halıcler kesmege ve kıantaralar ¹⁷ yapmağa ve ol köylerüñ hendese Óilmince úların bağş itmege başladı tūfāndan soñra hendese Óilmi ¹⁸ ol vağt hādış oldı andan evvel bilmezler-idi sābıkā işāret olunmuşdur nile hendese Óilmince ¹⁹ evvel miқыās düzen hāzret-i yūsuf Óaleyhi's-selām-ıdı anı münuf şehrinde itmiş-idi soñradan ²⁰ olanlar hep aña kıyās-ıla idilmiş-idi ve dirler ki tevrātta feyyūm mezkūrdur ammā Óibrāñı dilince ²¹ kıabsum lafzıyla okurlar hikāyet olunur hāzret-i yaÓkıub Óaleyh ve Óalā nebiyyinā es-selām oğulları-y-ıla **197B** ⁰¹ mısra bu reyyān bin el-velid zamānında geldi irkek dişi cümle yitmiş üç bağ kimesne-y-idiler mısra ⁰² gelicek hāzret-i yūsuf Óaleyhi's-selām anları Óaynū'ş-şems şehri-y-ile ki ol zamānda vilāyet-i ⁰³ mısruñ taht-ğāhiydi faramā şehri ortasına kıondurdu ki otlu úulu toprağı şahih yirlerdür ⁰⁴ zırā geldüklerinde cümle devābb ve mevāşileri-y-ile gelmişler-idi çokluk tavarları uruzları ⁰⁵ var-ıdı hāzret-i yaÓkıub mısra yakın geldükleri gibi kıarındaşı yehūdāyı yūsuf payğāmbara ⁰⁶ gönderdi ki geldüklerin haber vire yūsuf payğāmbār Óaleyhi's-selām dañı atasına kıarşı çıkıdı yolda ⁰⁷ bulışdılar yaÓkıub payğāmbār anı göricek kıucup vāfir ağladı ikisi yanaşup mısır şehrine geldiler bir kıaç ⁰⁸ gündən soñra hāzret-i yaÓkıub reyyāna buluşup anuñla söyleşdi be-ğāyet pır olmuşlar-ıdı ve ziyāde ⁰⁹ hālim nūrāñı yüzlü ve gökçek şakallu ve irkek sözlü kimse-y-idiler reyyānuñ anlara evvel sözi bu oldı ¹⁰ yā şeyh kıaç yaşındasın didi yüz yigirmi yaşındayın diyü buyurdılar reyyānuñ yemın adlu bir sāhiri var-ıdı ¹¹ muқaddemā reyyāna kıtāblarında gördügi üzre hāzret-i yaÓkıubuñ ve hāzret-i yūsufuñ ve hāzret-i müsānuñ ¹² şalavātullah-ı Óaleyhim vaşflarını hep söylemiş-idi ve mısruñ harābı ve ehlinüñ helākı āhir bunlar ¹³ elinden olur dimişdi ol sāhir hāzret-i yaÓkıubı göricek yirinden kıalkup öñine vardı anlara ¹⁴ evvel sözi bu oldı yā şeyh kime kıaparsın didi hāzret-i yaÓkıub allah teÓālāya ki her nesnenüñ ilāhıdur ¹⁵ didi sāhir görmedüğüñ kimseye nice kıaparsın didi hāzret-i yaÓkıub anı dünyāda hiç bir aħad ¹⁶ göremez ol bunda görilmekten münezzehdür didi yā biz tañrılarımızı görürüze

didi hâzret-i ¹⁷ yaŖkûb sizûn tapduĖuñuz kendûñuz gibi âdem oğlanları eli-y-ile düzilür nesnelerdür anlar ¹⁸ çürir gider benüm ilâhum andan berîdür ve bize hâbl-ı verîdden aķrebdür didi yemîn sâhir bunu işidicek ¹⁹ firŖavna deñedi ve bu oldur ki bizüm diyârumuzuñ harâbî âhir bunuñ elinden olur (bunu öldür) didi firŖavn ²⁰ bu didüĖüñ sözi sizûn tañrılaruñuzuñ muķarrer kılduķlarında mı bulduñ didi yemîn belî anda buldum ²¹ didi firŖavn yâ tañrı ķavmumuzı anuñ eliyle helâk olur didüği kimse nice ķatlı olunur bu asl **198A** ⁰¹ yaban avurdın gidere didi sâhir sâkin oldı ve rivâyet olunur hâzret-i yaŖkûb ⁰² diyâr-ı mısırda on altı yıl diri oldı Ŗâķıbet bu beyt-i ahzân-ı dünyâdan dâr-ı Ėufrân-ı ⁰³ âhirete sefer itmelü olduķlarında oğulları hâzret-i yûsufa vaşiiyyet idüp beni arz-ı ⁰⁴ mısırda defn itme ölicek beni götürüñ iltüp hâbrün tağı mağârasında defn idüñ ⁰⁵ didi ve hâbrün ibrahîm payĖambaruñ Ŗaleyhi's-salavat ve's-selâm mescididür ki ķuds-ı ⁰⁶ şerîfle anuñ ortası sekiz mîl yirdür vefât idicek mübârek bedenlerin mürveşabr ⁰⁷ didükleri edviyeyele sıvayup terbiyet itdükden soñra âbnûs ağacından bir tâbüt ⁰⁸ içine ķodılar bu maşlahat tamâm kırķ günde görildi baŖde-hu hâzret-i yûsuf atası vefât ⁰⁹ itdüğini reyyâna bildürdi ve kendüyi kenŖân ilinde defn idüñ diyü vaşiiyyet eyledi ¹⁰ diyüp icâzet istedi firŖavn da icâzet virdi mısruñ cümle şerâf ve ekâbir ve aŖyânı ¹¹ hâzret-i yûsuf ile bile çıkdılar atasınuñ tâbütünü götürüp iletdiler vaşiiyyet itdüği yirde ¹² defn idüp gine mısra döndiler baŖde-zamânın sâbıkâ zıkr olıduğı üzre reyyân bin el-velîd ¹³ dañı ölüp yirine oğlı dârüm bin reyyân pâdişâh oldı bu dârüm eyyâmında hâzret-i yûsuf Ŗaleyhi's-selâm da ¹⁴ vefât itdi vefâtı hîñinde eşrâf-ı benî isrâ'îli çağırdup yanına getürdi siz benden soñra bilürin ¹⁵ elbette mısra çıķup yine atalarıñuz dedelerüñuz yirlerine varsañuz gerek ol zamânda ¹⁶ benüm kemüklerümi bunda ķomañ bile aluñ gidüñ didi ve cümle benî isrâ'îl bunu vaşiiyyet eyledi ¹⁷ emr-i hâķķ-ıla vefât idicek evâyil-i kitâbda zıkr olınan üzre tâbütünü nil ırmaĖınuñ orta yirine ¹⁸ indürüp nil ırmağı içine defn eylediler soñradan hâzret-i mûsâ salavatullah-ı Ŗaleyh ve selâmuh ¹⁹ zamânında tâbütü nil içinden çıkarılıp Ŗizâm-ı mübârekleri arz-ı şâma iletildi bâŖîşi dañı ²⁰ bu oldı ki vaķtâ ki mûsâ payĖambar Ŗaleyhi's-selâm beni isrâ'îli mısırdan alup çıkardı yola girdiler kıssâ ²¹ yirinde mezkûrdur ittifâķ yolların bir kara tuman bürüdi ķâbil olup öñlerin göremediler **198B** ⁰¹ hâzret-i mûsâya yûsuf paĖambaruñ kemükleri bizümle bile olmayınca bize yol el ⁰² virmez biz yolumuz bulamaz ve bu yirden gidemezüz didiler hâzret-i mûsâ biz Ŗizâm-ı yûsufi kanda buluruz ⁰³ anı bizden kim bilür diyü buyurdi meger yaŖkûb payĖambaruñ uşir adlu oĖullarınuñ sârih adlu ⁰⁴ bir kıızı var-ıdı Ŗâķıbet Ŗömri uzun olmış çok yaşamış ve ziyâde yaşlılığında aŖmâ olmış ⁰⁵ hatunıdı ol hatun için Ŗizâm-ı yûsufi ol bilür-idi ne fâyide anı mısra birağup gitdük ⁰⁶

didiler hâzret-i müsâ yoldan dönüp ol hatuna geldi andan Öizâm-ı yüsuf kıanda defn olduĝın ⁰⁷ sordı yirin bilüp anları yirden çıkardı kendü-y-ile bile alup tekrâr yola girdi tîh ⁰⁸ sahrâsına kendü-y-ile bile getürdi ve arz-ı feyyüm hâzret-i yüsuf zamânından soñra dañı vilâyet-i ⁰⁹ mısrdan keşret-i Öimâret ve vefret-i zirâÖat-ıla meşhür olan nâhiyelerüñ biri-y-idi ammâ hâliyâ ¹⁰ ol Öimâretlerüñ Ööşri Öaşiri kıalmamışdur yüsuf payĝambar tertîb itdüĝi halîçlerüñ ekşeri ¹¹ bozılmışdur baÖzınun yirinde Öalâmetleri bellüdür dirler ve baÖzi mezraÖaları ehli münkariğ olmaĝ-ıla ¹² ve baÖzın kıum başmaĝ-ıla bi'l-külliyeye harâb olup gitmişdür hattâ rivâyet olunur Öamrû bin el-Öās ¹³ hâzretleri medîne-i mısırî kâfir elinden fetî idicek etrafında olan kıurâ ve bilâda Öasker-i ¹⁴ müsliminden baÖzi kimseler kıondurup her birin fetî idüp taht-ı taşarruflarına getürdiler bu esnâda bir yıla degin ¹⁵ feyyümüñ nerede-y-idüĝin bilemediler âhir anlara bir kimse gelüp yirin haber virdi Öamrû bin el-Öās ¹⁶ anuñla bir miğdâr Öasker gönderdi varup buldılar arada cenk ve cidâl ve hârb ü kııtâl olmadın ¹⁷ aldılar bu zamâna nisbet gine ol zamânda maÖmür-ıdı içinde tamâm üç yüz altmış pâre maÖmür köyi vardı ¹⁸ harâcından vâfir mâl hâşıl olurdu bu bâb mañal münâsebeti-y-ile ehl-i tevâriğ kıavılınca Öömr-i dünyâ ne miğdâr ¹⁹ olduĝı beyânıdur vaqtâ ki diyâr-ı mısruñ ki dâr-ı dünyânuñ bir köşesi ve mezraÖ-ı zemînuñ bir hüşesidür ²⁰ aşhâb-ı haber ve erbâb-ı eşer kıavıllarınca tevâriğ kıitâblarında bulduĝumuz üzre evâyil-i aÖşârından ve hasâyil-i ²¹ aÖmârından mümkün olan mertebe beyân ve aÖyân olındı ise sevķ-i kelâm ve şevķ-i maķâm iktizâsıyla **199A** ⁰¹ pîr-i fertüt-ı dünyânuñ dañı aħbâr-ı Öömrinden âsar-ı sinninden ki üzerinden ne kıadar sinin ⁰² geçmişdür ve ne miğdâr kıurün aşmışdur kıütüb-i tevâriğde mezkûr olan üzre hasb almaķdur zıkr ⁰³ olındı âĝâh ol ehl-i milel Öömr-i dünyâda ihtilâf-ı keşirle ihtilâf itmişlerdür yehüd ⁰⁴ ve nasârâ ve ehl-i islâm müverrihleri beyân itdükleri mâbeynde tefâvüt-i fâhiş vardur baÖzılar ⁰⁵ rivâyet iderler yehüd kıavılınca Öömr-i dünyâ dört biñ yıl ve nasârâ kıavılınca biş biñ yıl ve ehl-i ⁰⁶ islâm kıavılınca bir kıavılda yidi biñ yıl ve bir kıavılda altı biñ yıldur dirler şahîğ budur ki bu ⁰⁷ husûsda ne kıurân-ı kıadimde ve ne hadîş-i kerimde şariğ bir Öaded-i muÖayyene delâlet ider nesne ⁰⁸ yokdur belki anlaruñ şariğâ delâlet itdükleri hemân dünyânuñ Öömri bir baÖid ve medîd müddet ⁰⁹ olmaķdur ammâ Öadedi ne Öilm-i bariğ teÖâlâ hâzretine maħsûsdur ve berâhme-i hind ve sind ve eyfur ¹⁰ hükemâsı hod Öömr-i dünyâyı haddan aşurmuşlar bir mertebeye irişdürmişlerdür ki Öağl anuñ ¹¹ ihâtasından Öâciz olur bu cihetden anlar kıavlından birine iltifât itmeyüp kıitâblarında mezkûr ¹² olan üzre kıonıldı anlardan sükût evlâ görildi hâric-i tavır-ı Öağl olmaĝın bir yire nağl olunmadı ¹³ ammâ ekşer buña kıâyiller ki dünyânuñ evvel-i Öömrinden baÖs-ı âdeme gelince yir yüzinde

menāzil-i kâmer Óadedince ¹⁴ yigirmi sekiz dürlü ümmet sâkin olmuş ola bunlardan her biri bir sûretde zî-rûh ve hâvâs ¹⁵ urma tutma şâhibleri mañlûkât olalar cümlesi de Óanâsır-ı erbaÓadan yaradılmış ola ki ¹⁶ anlar od ve su ve yil ve toprağdur ve dirler ki ol mañlûkâtdan bir ümmet var-ıdı ki be-gâyet ¹⁷ uzun boylu ve gök gözlü ve kanatlu tãyife-y-ıdı sözleri arslanlar gibi inirşeme-y-ıdı ¹⁸ ve bir ümmet dañı var-ıdı ki bedenleri arslan bedenleri ve başları kuş başları gibi-y-ıdı ¹⁹ ve bunlar kıllu ve uzun kulağlı bir tãyife-y-ıdıler bunlaruñ sözleri siñekler âvâzı gibi vızıldı-y-ıdı ²⁰ ve bir ümmet dañı var-ıdı ki anlaruñ iki yüzleri var-ıdı biri õñlerinde ve biri ardlarında-y-ıdı ²¹ ve ziyâde büyük ayakları var-ıdı ve bu tãyifenüñ sözleri kuş gibi-y-ıdı öterler-ıdı **199B** ⁰¹ ve bir ümmet dañı var-ıdı ki ziyâde zaÓıfû'l-binye tãyife-y-ıdı sûretleri kelb sûreti-y-ıdı ⁰² kelb gibi kuyruğları var-ıdı sözleri gavğâ galebe-y-ıdı añlanılmaz-ıdı ve bir ümmet dañı var-ıdı ki sûretleri ⁰³ beñî-âdem sûretine beñzer-ıdı ammâ ağızları göğüslerinde-y-ıdı söyleşeler çağrışurlar-ıdı ve bir ümmet ⁰⁴ dañı var-ıdı ki anlar bir âdemüñ nişfına beñzerler-ıdı her birinüñ bir gözi ve bir eli ve bir ayağı var-ıdı bir ayağ üzerine ⁰⁵ muhkem sekerler-ıdı ve kuş âvâzı gibi şayha iderler-ıdı ve bir ümmet dañı var-ıdı ki yüzleri âdem yüzi ⁰⁶ gibi-y-ıdı ammâ arğaları kablubağ arğası gibi büğri ve kemükli-y-ıdı başlarında uzun uzun boynuzları ⁰⁷ var-ıdı sözleri fehm olunmaz-ıdı ve bir ümmet dañı var-ıdı ki yüzleri degirmi-y-ıdı ve gevdelerinde ⁰⁸ ağ kılları ve sığır kuyruğları gibi kuyruğları var-ıdı ve başları göğüslerinde-y-ıdı anlaruñ cümlesinüñ ⁰⁹ saçları ve memeleri var-ıdı kamusu dişi-y-ıdı içlerinde hiç irkekleri yoğ-ıdı anlar yıldan hâmile ¹⁰ olurlar-ıdı toğurduğları da kendüleri gibi yine dişi olur-ıdı bu tãyifenüñ gâyetle âvâzları gökçek ¹¹ ve tarab-nâk-ıdı bir kaç ırlamağ başlasalar kendülerden üzerlerine çok kimseye yığılurdu anları diñlerler-ıdı ¹² ve bir ümmet dañı var-ıdı ki beñî-âdem hilkatı üzre mañlûğlar-ıdı ammâ yüzleri kara ve başları karga başı ¹³ gibi-y-ıdı ve bir ümmet dañı var-ıdı ki hevâm ve hâşerât-ı arz hilkatında mañlûğlar-ıdı ammâ be-gâyet büyük ¹⁴ olurlar-ıdı hâyvânât-ı Óucm gibi yirler içerler-ıdı ve bir ümmet dañı var-ıdı ki yüzleri deñiz ¹⁵ cânavarları yüzleri gibi-y-ıdı hınzır azusu gibi azuları ve uzun kulağları var-ıdı ve baÓızlar bu zikr olınan ¹⁶ yigirmi sekiz ümmet birbirlerine aşdılar ve kârışdılar bunlardan yüz yigirmi dürlü ümmet hâsıl oldu dirler hâzret-i ¹⁷ emjü'l-mü'minjin Óaliyy bin ebî tãlibden rağıyallahu teÓâlâ Óanh sordılar âdem oğlanından evvel hiç allah teÓâlâya ¹⁸ Óibâdet ider mañlûğ var mıydı didiler belî var-ıdı hâğ sübhâne ve teÓâlâ yiri yaratdı ve yirde cin ¹⁹ halk eyledi kendüye tesbîh ve tağdîş iderler bir ân andan hâlî olmazlar-ıdı ve gâh olur uçarlar ²⁰ göge çıkarlar melekler-ile bulışurlar anlara selâm virürler-ıdı anlardan göklerde olan haberleri alurlar-ıdı ²¹ soñra anlardan bir tãyife temerrüd idüp rablarınuñ

emrinden çıktılar bu yüzden de nâ-hâk yire azdılar ba'Özî **200A**⁰¹ ba'Özîna Öadâvet itdi hâk te'Öâlânun rübübiyyetine inkâr eylediler andan gayrıya tapdılar ve meleklerle büyüklendiler⁰² yir yüzinde niçe fesâd idüp nâ-hâk yire kıanlar döktiler aralarında cenk ve cidâl ve hârb ü kıtâl ziyâde oldı⁰³ ba'Özî ba'Özîna gâlib geldi allah te'Öâlâya mutî'Ö olanlar dınleri üzerine şâbit oldılar iblis Öaleyhi'l-la'Öne daıı⁰⁴ allah sübhâne ve te'Öâlâya mutî'Ö olup aña tesbîh ve takdîs idenlerdendi ve gâhî göge çıkardı hüs-n-i⁰⁵ tã'Öatından ötüri aña mâni'Ö olmazlar-ıdı diyü buyurdu rivâyet olunur cin daıı yir yüzinde yigirmi bir⁰⁶ kabîle-y-idi ve halk olındukları zamândan biş biñ yıl soñradan anlara şimlâl bin âres adlu cin⁰⁷ pâdişâh oldı ba'Öde-hu bölük bölük oldılar anlara cinden biş kimse daıı padişâh oldı çok zamân bu hâl⁰⁸ üzerine kaldılar soñra ba'Özî ba'Özîna buğz ve hâsed idüp birbirlerine düşdiler aralarında niçe⁰⁹ vâkı'Öalar ve cenk ve cidâllar oldı hâk sübhâne ve te'Öâlâ anlara melâ'ikeden niçe kimseler-ile iblis gönderdi¹⁰ iblisün Öarabîce adı hâriş ve künyeti ebü mürrihe-y-idi yir yüzine inüp bu cinleri tağıtdılar¹¹ niçesini kırdılar iblis anlara pâdişâh oldı soñradan keşret-i Öibâdet-ile yine göge çıktı¹² melekler arasına kıarışdı Öâkıbet azdı tecebbür ve tekebbür izhâr idüp âdeme secde itmedi allah sübhâne¹³ ve te'Öâlânun buyruğın sıdı hâk te'Öâlâ da anı yir yüzine sürdü deñizlerde sâkin kııldı tahtını¹⁴ şu üzerinde bağladı aña cimâ'Ö şehveti Öarız oldı cimâ'Öı da kıuş cimâ'Öı gibi-y-idi Öavratı kıuş gibi yumurta¹⁵ yumurtlardı ve dirler ki cin ve şeyâtın ki ikisi birdür otuz biş kabiledür on biş kabilesi havâda uçar¹⁶ ve on kabilesi od yalıñları içinde gezer bâkısi yir yüzinde olur bu otuz biş kabileden otuz kabilesi göge¹⁷ çıkarlar meleklerden haber uğurlarlar bu kabileden her kabîle üzerine bir melek müvekkeldür benî-âdemden şerlerin def'Ö¹⁸ iderler anuñçün ba'Özî ahâdişde vardur eger melâ'ike hâfızın olmayaydı âdem oğlanları cin elinde şuda tuz¹⁹ erir gibi eriye gideydi dirler ki cinden bir sınıf olur anlara se'Öâlî dirler güzel Öavratlar sûretlerine²⁰ girürler daıı benî-âdemden ba'Öz erler-ile ciftleşürler anlardan oğlan da toğururlar ve bir sınıf daıı olur ki²¹ yılan sûretine girürler âdeme bu sûrette görünürler benî-âdemden her ne kimse ki anlardan birini öldüre fi'l-hâl kendü de **200B**⁰¹ ölür ve eger öldürdüğü küccük ise öldüren âdemün yâ oğlı ve yâ bir sevgülü kimsesi ölür ve ba'Özilar⁰² şöyle hikâyet iderler ki benî-âdemden yir yüzinde evvel sâkin olan ümem-i keşireden ba'Özî tım ve rim ve hın⁰³ ve bin ve hıs ve bis adlu ümmetler-idi hâk te'Öâlâ arzı halk idicek evvel anı cinler-ile ma'Ömür eyledi⁰⁴ giderek azdılar birbirleri-y-ile gavgâ ve galebeye başladılar aralarında niçe kıanlar dökildi hâk sübhâne ve te'Öâlâ anlara⁰⁵ melâ'ikeden bir Öasker gönderdi yir yüzine indiler anların ekşerini kırdılar ve esir itdiler şeytân Öaleyhi'l-la'Öne⁰⁶ daıı ol esir olanlardan-ıdı ol vaqt adı Öazâzil-idi

vaqtā ki anı tutup melekler göge çıkardılar ⁰⁷ nihāyet mertebede Óibādet ve tāÓata başladı meger hāḡ sübhāne ve teÓālā tevbesin ḡabūl ide gine evvelki ⁰⁸ mertebesin bula diyū umardı hiç andan eŝer žāhir olmadı kemā-kān merdūd ve maḡhūr ḡaldı itdūgi ⁰⁹ Óibādetlerinden zerrece nefÓ ve fāyide žuhūr itmedi bu cihetden melā'ikeye ŝikāyete başladı hāḡ sübhāne ¹⁰ ve teÓālā da diledi ki melā'ikeye anuñ habŝ-ı bāḡınını ve ḡubh-ı ŝiretini ve fesād-ı niyyetini tıydura bes ādemi halk ¹¹ idüp aña secde emri-y-ile anı imtiḡān itdi tekrār emrini sídı Óilm-i ezelŝinde egerçi anuñ hālı maÓlüm-ıdı ¹² Óallāmü'l-guyūb olanuñ imtiḡāna iḡtiyācı yoḡdur ammā bu imtiḡānuñ ḡikmeti melā'ikeye anuñ íslāḡa gelmege ḡābiliyyeti ¹³ yoḡ idügin bildürmeg-idi ki ŝubheleri zāyil ola bu bāb münāsebet-ile dıḡlıdyanūs pādiŝāhuñ aḡvālı ¹⁴ beyānidur ki eller dilinde taḡyānus dimeg-ile meŝhürdur selāḡın-i mısır tevāriḡinin evāhirinde ¹⁵ dıḡlıdyanūs pādiŝāhuñ aḡvālın bile irād eylemişler biz de anlara ittibāÓ-ıla ve fi'l-hāḡıḡa bu mecmuÓa-ı ¹⁶ ḡarāyib Óarabiden türkiye tercüme olup anlarda irād olınan cümle aḡvāl bunda daḡı irāda iltizām ¹⁷ olınmaḡ-ıla biz daḡı anuñ aḡvālını burada ŝebt-i evrāḡ eyledük āḡāḡ ol bu dıḡlıdyanūs ¹⁸ ḡadimü'z-zamānda ḡaysar dimekle maÓrūf olan rüm pādiŝāḡları neslinden degil-idi rūma ¹⁹ pādiŝāḡ olduḡı gibi be-gāyet žulm üzerine oldu taḡt-gāḡı aŝılda roma ŝehri-y-idi roma ŝehrinden ²⁰ yā Óacem memleketine ve bābil iḡliḡmine ḡükm iderdi soñradan oḡlını romada ḡoyup kendüsi geldi ²¹ antakiyye ŝehrini taḡt-gāḡ idindi bilād-ı ŝām ve mısır aḡŝā-yı maḡribe varınca kendüñün idindi **201A** ⁰¹ saltanatından on toḡuzuncı yılda mısır ve iskenderiyye halkı ki Óāŝı oldılar üzerlerine Óasker gönderdi ⁰² anlardan çoḡ kimse ḡatlı itdürdi kendüsi put-perest-idi naŝrānıları ḡırmaḡa emr itdi ḡanların ḡelāl ⁰³ eyledi kenŝāların baḡlatdı dġn-i naŝārādan halkı menÓ idüp putlara tapmaḡa emr eyledi ve naŝrānıleri ⁰⁴ ḡırmaḡda ve nā-hāḡ ḡanların dökmekde mübālaḡa ve isrāf eyledi rüm ḡaysarlarından puta tapanlarıñ āḡirkisi ⁰⁵ bu-y-ıdı andan soñra ḡaysar olanlar hep ḡazret-i Óiŝā milleti üzre naŝrānılar-ıdı bāri bu dıḡlıdyanūs ⁰⁶ zamānında rümdan bir muÓteber kimseleri anlar itāÓatından ḡıḡup mısır vilāyetine geldi ve ol Óaŝılda vilāyet-i ⁰⁷ mısruñ taḡt-gāḡı iskenderiyye ŝehri-y-idi ol kimsenüñ adına ācile dirler-idi dıḡlıdyanūs anuñ ardınca ⁰⁸ iskenderiyyeye geldi Óaskerle sekiz ay muḡāŝara itdi āḡir ācileyi tutup öldürdi ve Óāmmeten arz-ı ⁰⁹ mısır sebġi ve ḡāret eyledi andan diyār-ı Óaceme bir Óaḡım begin gönderdi vardı ol zamānda Óacem pādiŝāḡı ¹⁰ olan ŝābūr ile uğraŝdı ŝābūrı baŝup Óaskerinüñ ekŝerin ḡırdı ve bir ḡatunını ve ḡarındaŝlarını ¹¹ tutdı ve memleketini yaḡdı yıḡdı ve niḡe kimselerini eŝir idüp dıḡlıdyanūsa getürdi andan götüri ¹² roma vilāyeti üzerine ḡavāle oldu anlarıñ da sebġi ve ḡatlı ve ḡāretlerinde ifrāt itdi ḡadd ve ḡaŝıra gelmez ¹³ kenŝāların ve Óibādet-

hānelerin yıkdı naşārāya ol zamānda dıklıdyanūs cenāb-ı hāğdan bir hışm-ıdı ¹⁴ on yıl miğdārı Őaskeri anlaruñ űzerine musallat oldu bir gűn yoğ-ıdı ki kenşāların yıkmaya anlardan ¹⁵ kimse öldűrmeye-y-ıdı muttasıl kaçup gizlenenlerin aradup buldurmağda ve eline girenin kırmağda-y-ıdı ¹⁶ tā şunu kaşđ itmiş-ıdı ki yir yűzinde millet-i naşārādan bir ferd űomaya ve naşārā dđni şafha-ı Őālemden ¹⁷ gűtűrile gide bu tarıķle yigirmi iki yıl saltanat itdi āhir ol űanlar anuñ yolına gelűp nā-hāğ yire ¹⁸ itdűgi űulmlaruñ dűnyāda dađı cezāsını buldı nā-gāh bir şaŐb maraža műbtelā olup dađı hasta ¹⁹ yaturken bedeninuñ etleri çűridi dişleri dibinden dűkildi bu Őazābla cān virdi kendű de űurtuldu ²⁰ naşrānılar de ardınca yirine bir ođlı pādişāh oldu bir iki yıl geçmedin ol dađı űldi roma saltanatı ²¹ űostantđne intiķāl itdi ki űayāsıra-ı rűmdan puta tapmağā terk idűp ibtidā ol naşrānī **201B** ⁰¹ olmuşdur ve cűmle putları űırmış ve heykelleri yıkmış ve yirlerine kenşālar ve maŐbedler yapmuşdur anası ⁰² hűlāne adlu bir hatun-ıdı aşlda doha şehrinden-ıdı kűccűk iken anası-y-ıla anda bile-y-ıdı ⁰³ romada bűyimişdi anda Őilm oķımış her Őilmde kāmil olmuş-ıdı Őāķıbet saŐādet ve devlet issi uđurlu ⁰⁴ pādişāh-ıdı her yirde mansűr ve mużaffer oldu her ne pādişāhla uđraşsa aña galebe ider ⁰⁵ fetħ ve nusret bulurdu evvel-i hālında bu da mecűs dđni űzre-y-ıdı aşlā naşārāyı sevmez ve dđnlerin ⁰⁶ istemez-ıdı soñradan hāğ sűbhāne ve teŐālā aña hidāyet itdi bir sebep ile hāzret-i Őiśā dđnine ⁰⁷ girdi műsilmān oldu zıřā ol zamānda dađı Őiśā dđni mensűh degil-ıdı anlar da bizűm gibi műsilmānlar-ıdı ⁰⁸ ve műsilmān olduđına da sebep bu oldu ki ittifaķ hāşā cűdām maražına műbtelā olup buña ziyāde ⁰⁹ ğam-nāk oldu memleketinde her ne űadar māhir ve hāzıķ tabıb var-ısa emr eyledi cemŐ eylediler cűmlesi hűzűrında ¹⁰ bir yire gelűp anuñ maražı huşűsında ittifaķla baŐzı edviye tedbűrin eylediler ammā bu edviyeyi istiŐmādan ¹¹ soñra lāzımdur ki bir şarnıcuñ içini henűz boğazlanmış tāze emerce ođlancuķlar űanı-y-ıla ¹² tolduralar şovumadın ısaķla içine giresiz didiler emr itdi atıbbā didűkleri gibi halkuñ ¹³ niçe emerce ođlancuķların cemŐ idűp getűrdiler anları getűrdűkleri gibi kendű de taşra çıķdı ki ¹⁴ bu emre hāzırlana hemān ođlancuķlar boğazlanup űanları alındıđı gibi ısaķla içine gire ittifaķ ¹⁵ taşra çıķduđı gibi űapusunda getűrdűkleri ođlancuķlaruñ analarınıñ feryādları āvāzın işitdi ¹⁶ anlara raħm idűp anları analu analarına virűñ diyű emr itdi ve bunca nā-hāğ űanı dűkmekden bu derde ¹⁷ űatlanmaķ yıgdűr didi emri űzre cűmlesin analu analarına virdiler her biri ođlancuđını alup duŐā iderek ¹⁸ yirlű yirlerine dűndiler ve her biri şādumān oldu ol aħşam olıcaķ űostantđn dűşegi űzerine gelűp ¹⁹ uyıduđı gibi dűşinde gűrdi bir pűr zāhir olup aña dűşinde çűn sen ol ođlancuķlara ve analarına ²⁰ raħm itdűñ bu derdi çekmek baña bunları öldűrmekden yıgdűr didűñ hāğ sűbhāne ve teŐālā da saña raħm ²¹ itdi

marazũndan saña sîhhat bağısladı islām ehlerinden şelbeşter adlu bir kimse vardur aña ādem gönder **202A**⁰¹ senden qorqup gizlenmişdür anı bulup getürsünler ol her ne dirse işle ki sîhhat bulasın⁰² didi qostantîn qorqu-y-ıla uyandı defŴi baŴzı kimseler getürdüp şelbeşteri sorup kim⁰³ olduğın bildi meger naşārānuñ bir ulu Őālimi ve muŐteber rūhbānı-y-ıdı bî-te’hîr aña gelsün diyü bir⁰⁴ ādem gönderdi ādemi varduğı gibi rūhbān qorqdı kendüyi öldürmek için ister şandı⁰⁵ zirā naşārāyı sevmedügin bilürdi ve dînlerine buğzı var-idügin añlardı beher-hāl çün pādişāh⁰⁶ emridür h^wāh ve nā-h^wāh varan ādemiyle hūzūrına geldi qostantîn anı gördügi gibi qarşuladı⁰⁷ ve ziyāde Őizzet ve hürmet itdi oturduqları gibi vāqıŐasında gördügin aña hikāyet itdi ol da⁰⁸ aña naşārā dînini terğib eyledi hāzret-i Őisānuñ ululuğı ve hāq payğāmar olduğını ve puta⁰⁹ tapmağun yaramazlığını bildügi üzre söyleyüp bir bir beyān ve Őayān eyledi bu ikisi mābeyninde bu huşūda¹⁰ uzun kıssalar geçmişdür tafşili naşārā kitāblarına mezkūrdur bārî bi’l-āhire şelbeşter qostantîne¹¹ naşārā dînini telqin idüp müsilmān oldı ve defŴi kendü zamānında dıqlıdyanūs eyyāmında esākıfa-ı¹² naşārādan memleketden sürülenlere ve qaçup qorqusından şaklananların cümlesine ādemler gönderüp¹³ geregi gibi istimāletler itdi ol dem hāq sübhāne ve teŐālā aña cūdām marazından şifā erzānı buyurdi¹⁴ bu ešnāda put-perestlikden döndi naşrānı oldı diyü roma halkı andan yüz çevürüp¹⁵ üzerine hücum itdiler aña küstāhāne hezār itāle eylediler ol da anlara qaçıdı çıqup içlerinden¹⁶ gitdi roma şehrini bi’l-küllıye terk itdi varup münāsib gördügi yirde qostantiniyye¹⁷ şehrini bünyād itdi ki gün gibi meşhūr-ı Őālem ve ke’en-nār-ı Őāle’l-Őālemdür dünyā şehrleri bir yire cemŐ¹⁸ olsalar anlara Őunvān ve içlerinde güyā sultān-ı Őažimü’s-şāndur nažm¹⁹ bilād-ı Őālem-i ekvān eger kim geleydi bir yire imkān olaydı celāl-ı şān-ıla yoq şübhe bunda sitanbul anlara sultān olaydı²⁰ ve anı bünyād itdükden soñra dillerince kendü adına nisbet idüp aña qostantînyeh diyü ad qodı ki Őarabî dilince²¹ anuñ nisbeti qostantîniyyedür baŐzılar tahfif için qostantîniyye dañı dirler ve anı taht-gāh idinüp **202B**⁰¹ içinde sākın oldı nirün adlu pādişāh zamānından ki hāvāriyyūn-ı hāzret-i Őisāyı ol öldürmiş-idi⁰² andan soñra dañı romaya pādişāh olanlar muttasıl naşārādan bulduqlarınun kimini öldürürler ve kimini memleketden⁰³ sürerler ve kimini tutup hābs iderler-idi qostantîn qaysar qostantîniyyeyi yapup içine girdükden soñra⁰⁴ ol hāl zāyil oldı Őisā payğāmar dîninde olanları hep şehrine getürdi ve ulularını yanına aldı beglikler⁰⁵ virdi ve puta tapanları h^wār ve hāqîr ve zelîl eyledi roma halkına bu gāyet-ile güç geldi aña itāŐatdan çıqdılar⁰⁶ yirine romada bir kimseyi pādişāh eylediler anlar-ıla çok kıssası geçmişdür roma ehli kitāblarında mezkūrdur anlar-ıla⁰⁷ niçe gavgā ve galebeden soñra Őākıbet Őažim Őasker cemŐ idüp

ostantinden ıdı b-amn roma ⁰⁸ stine yridi anula uramaa yaralanmiken romaya yakın varduı gibi adir olmayup zarar ⁰⁹ yine aa ba indurdiler tekrr tat- tatına girdiler roma iine girup kem-kn bir zamn anda iamet ¹⁰ itdi aa degin ki acem pdihıyla cenk iun yara grdi ceys-i aim-ile romadan ıup ¹¹ diyr- aceme mteveccih oldu ahir varup askerlerini badı diyr- acemi daı aldı belki bu seferinde ¹² eker-i memlik-i dny aa msaar oldu saltanat zamnından yigirmi ikinci yılda dinde grdi gge yuaru alb ¹³ eklinde bir alem aldurdılar bir kimse aa eger saa mualif gelene afer bulayın dirse cmle libsua ve eklue ¹⁴ bu almeti it didi uykusundan uyanduuı gibi anası mekre hlneyi beyt'l-madisde ¹⁵ gndermek iun yaraa megl oldu ki anası vara anda azret-i isanu aleyhi's-selm ¹⁶ bai arın bula kendye getire ve uds- erfe anlar rızsına kenslar bin ide az gemedin ¹⁷ bu malaat tamm idup mukem yat ve yara ve emvl- firvn-la anasını ostantiniyyeden ıarup ¹⁸ gnderdi uds- erfe vardı dirler ki ol zamnda udsda maariys adlu bir ulu papas ¹⁹ var-dı naar zumca isa payambar anu zerine alup eytdiler didkleri aacu yirini ²⁰ ol bilr-di hlneye ol yiri alı virdi ve yehd tyifesi azret-i isaya aleyhi's-alavat ²¹ ve's-selm ne eza itdklerini aa bir bir ikayet idi virdi biraz va eyledi hlne daı **203A** ⁰¹ emr itdi ol aacu dibini azdılar iinden bir abr-la albleri eklinde u pre aa ⁰² ıdı naar zumca aaları birer birer ol abr iinde olan meyyit zerine biradılar ⁰³ unci aacı biraduları gibi ol meyyit dirilup trı geldi ol gni ki eyll ⁰⁴ on drdinci gni-y-di naar bayram idindiler bu mcer azret-i isa aleyhi's-selm toduından ⁰⁵ u yz yigirmi sekiz yıl oradan idi naarnu a bayram didkleri budur ve alarına ⁰⁶ taimleri daı bundan almdur bri hlne izr olınan alb aalarına ki u pre-y-di ⁰⁷ altundan bir glaf itdrup anları cn gibi aladı ve beyt'l-madisde liy daı ⁰⁸ amme didkleri mer kensy yaptı ki naar zumca bu kens azret-i isanu ⁰⁹ abır zerinde yapılmdur ve hlnen yehd-la o mcers olmdur naar tevriinde ¹⁰ mekrdur bri ibet hlne uds- erfden ıup gitdi gine ostantiniyyeye olı yanına ¹¹ geldi altun arf iinde ol alb aalarını azret-i isanu arındanur diy olına ¹² armaan getirdi ve ostantn tamm yigirmi drt yıl memlik-i rma km itdi ostantiniyyede ki ¹³ liy istanbul dimeg-le merdur bu midr pdih eyledi bade-hu veft idup yirine yine ¹⁴ kend ad-y-la msemmq ostantn adlu olı pdi oldu ki bua ostantn- aar atasına ¹⁵ ostantn- ekber dirler-di bunlar zamnında dn- isanu tamm evketi ve germ--germ cemiyyeti ¹⁶ var-dı ki ayaofiya bins aa dl ve ol sret- la mildur bu zamn- ferunde-ar

¹⁷ gibi ki bi-ḥamdillah-ı teŖālā dīn-i islāmuñ tamām mertebe Őevket ü Őalābetiyle derūn ve bīrūnı penc-nevbet-i ¹⁸ gūlbāng-ı muḥammedī-y-ile müŐerref bir cāmiŖ-i Őerīf-i cihān-ārādur ki sevādı rū-yı zemīnde ḥāl ¹⁹ ve ᐁubbe-i eflāka žıll-ı zevāl gibi dūŐmiŐ-idi bu bāb ehl-i islām vilāyet-i mısırı küffār elinden feth idüp ²⁰ Őeref-i islām ile müŐerref olduğdan Őoñra vāqıŖ olan aḥvālınıñ beyānidur kütüb-i ²¹ tevārīḫinde žıkr olınan üzre aŐḥāb-ı güzīnden rıdvānullah-ı teŖālā Ŗaleyhim ecmaŖın Ŗamrū bin el-Ŗās **203B** ⁰¹ rağiyallahu teŖālā Ŗanh zamānında ki henüz beyān olınur vilāyet-i mısruñ fātīhidür diyār-ı mısruñ taḥt-gāḫı ⁰² ve maᐁarr-ı Ŗasker ve sipāḫı Őimdi mısır-ı Ŗatıᐁ yaŖıñ eski mısır didükleri yirde bir Őehr-idi ki kendüler ⁰³ yapmıŐlar-ıdı ve ol vaᐁt aña fustāt diyü ad urmıŐlar-ıdı ve Ŗasker-i müslemīñ arz-ı mısra ᐁadem baŐduᐁlarında ⁰⁴ toğrı bu fustāt Őehri yirine gelmiŐler bir ḥālī yir-idi ᐁadırla orada ᐁonmıŐlar-ıdı sebebi de bu olmiŐ-ıdı ki ⁰⁵ burada kāfirleruñ nil üzerine müŐrif bir muḥkem ḥiŐārı var-ıdı ḥiŐn dimeg-ile meŐḫūr-ıdı ki ⁰⁶ Őimdi anuñ baŖıñ yiri eski mısır içinde bellüdür ᐁasrū’Ő-ŐemŖ dimeg-ile maŖrūfdur (ibtidā anuñ üstine dūŐmiŐler-idi) ve žıkr olınan fustāt ⁰⁷ Őehrinden Őoñra ehl-i islām zamānında Őimdiki mısır Őehrine toğrı fustātuñ taŐrasında fustāta ⁰⁸ muttasıl bir Őehr daḫı yapmıŐ-ıdı ki maᐁarr-ı Ŗasker ve sipāḫları-y-ıdı bu cihetden aña Ŗasker diyü ad virmıŐler-idi ⁰⁹ bir zamān daḫı taḥt-gāḫ-ı vilāyet-i mısır bu Ŗasker Őehri ᐁılındı aña deĝin ki tārīḫ-i hicretuñ üç yüz elli ¹⁰ sekizinde maĝrib diyārından ĝarb Ŗaskeriyle sābıᐁā žıkr olınan üzre cevher-i ᐁāyid geldi Őimdi mısır ¹¹ didükleri Őehri yapıdı ki buña ol zamānda ᐁāhire dirler-idi eĝerĝi büyüklükde Őimdiki deñlü yoĝ-ıdı ¹² ammā kiremüdden bir Ŗažim inlü ḥiŐārı var-ıdı ol vaᐁt taḥt-gāḫ bu ᐁāhire Őehri ᐁılındı ol zamāndan Őoñra ¹³ niĝe dürlü evzāŖa ĝirdi ᐁıᐁdı ĝiderek bir medīne-i muŖāzzama oldu ki ᐁāhire Őehri bunuñ içinde ᐁalup ¹⁴ mużmaḥill oldu ḥāliyā diyār-ı Ŗarabda mısır adıyla meŐḫūr olan sevād-ı aŖāzā ve Őehr-i nām-dār-ı muŖāzzāmdur ki ol ¹⁵ ol zamāndan ile’l-ān tavāyif-i muḥtelifeden ümem-i mütekāŐire sākin olup taḥt-gāḫ-ı selātīn-i Ŗāzām-ı ehl-i ¹⁶ islām olmiŐdur nite ki sābıᐁā ekŐerinuñ aḥvālı ve zamān-ı saltanatı taᐁrīᐁ olınmiŐdur ve fustāt ve Ŗasker ve ᐁāhire ¹⁷ Őehrleriniñ beyānı inŐā’-allah gelse gerek ammā žıkr olınan ḥiŐn ki küffār zamānında eski mısır yirinde anlaruñ bir ḥiŐār-ı ¹⁸ maŖmūrları ve melce-i meŐḫūrları-y-ıdı istanbuldan vilāyet-i mısra ḫükm iden ᐁayāsıra-ı rūmuñ vilāyet-i mısruñ zabtı için ¹⁹ ĝönderdükleri bıtırıklarınıñ eĝerĝi aŐı maᐁarları iskenderiyye Őehri-y-idi anda oturlar-ıdı ᐁadīmden ²⁰ vilāyet-i mısruñ taḥt-gāḫı ve mesken-i Ŗasākir ve sipāḫı ol olmaĝın bunlar da anı ihtiyār itmıŐler-idi ammā ᐁıbt tāyifesinuñ ki ²¹ vilāyet-i mısruñ ᐁadīmīleri ve ekŐer-i riŖāyāsı anlardan-ıdı vasat-ı memleketleri olmaĝın ve nil taŐduĝı zamānlarda iskenderiyyede **204A** ⁰¹ oturan bıtırıklar

seyr ve temāşācün bir zamān gelüp bu hısn içinde turup kıbt ahvālın yoqlayup ⁰² bir miqdār anda Őıyş ve Őişret eylemek Őādetleri olmağın hısn-ı mezkūruñ içinde her dāyim hıśār erlerinden ve sāyirden ⁰³ hayli kimseleri sākin-idi her vechle mahfūz ve mazbūt maķāmlarınuñ biri-y-idi lākin ehl-i tevārīh bu hısnuñ ⁰⁴ evvelā ne zamānda yapılduğına ve kim yapılduğına ihtilāf itmişlerdür bu mertebe ittifaķdan soñra ki ol puht-ı naśsar ⁰⁵ vilāyet-i mısırī harāb itdüğinden soñra binā olına baŐzılar evvelā bunuñ yirinde kadīmü’z-zamānda ibn-i arslavus ⁰⁶ nām pādişāh bir қаsr yaptı her ay başında güneş bir burcdan bir burca intikāl itmelü olsa ol gice ol қаsrıñ ⁰⁷ üzerinden od yaқarlar-ıdı halk andan güneş ne burca intikāl itdüğün bilürler-idi bu қаsr puht-ı naśsar-ı bin-i ⁰⁸ bīrüzādi’l-gildāni vilāyet-i mısırī harāb idince bu hāl üzerine tururdu andan soñra tamām biş ⁰⁹ yüz yıl harāb yatdı yir yir baŐzı Őalāmetleri қalmış-ıdı gayrı yiri hep nā-bedīd olmış-ıdı baŐde-hu vaқtā ki ¹⁰ rüm қасысарları yūnān pādişāhlarına ğālib olup vilāyet-i mısırī ellerinden aldılar rüm қаысарları ¹¹ tarafından mısra ercālis nām bir kimse bıtrıқ oldı ol қаsrıñ yirin yoqlayup esāsın ¹² buldı her ne vech üzerine buldı ise ol resm üzerine tekrār gine yaptı fustāt şehri yirinde ¹³ olan hısn bu soñra yapılandur diyü naқl iderler baŐzılar puht-ı naśsardan soñra vilāyet-i mısır ¹⁴ fürs pādişāhları eline düşdi anlar ateş-perestler-idi içlerinden hısnı keşrecüş ¹⁵ adlu bir pādişāh yaptı ve içinde bir ateş-gede itdi şimdi қubbetü’-d-duhān didükleri anuñ yiridür ¹⁶ bu sebebden hıсна қаsrü’ş-şemŐ dirler-idi diyü naқl iderler ve’l-Őilmü Őindallahen bāri kütüb-i tevārīhde mestūr ¹⁷ ve siyer-i hulefā-yı rāşidinde mezkūr olan üzre tārīh-i hicret-i hāzret-i risālet-penāh-ı ahmediden ¹⁸ on toқuzıncı yılda hāzret-i Őömer bün el-hattābuñ rağıya’llahu teŐālā Őanh hilāfetleri zamānında ve vilāyet-i ¹⁹ şāma dördinci defŐa itdükleri sefer-i mübāreklerinde cābiyye nām mahalla geldüklerinde Őamrū bin el-Őās ²⁰ hāzretleri ki aşhāb-ı güzjin rıdvānullah-ı Őaleyhim ecmaŐin içinde ziyāde cür’et ve iқdām ve şecāŐat ²¹ mā-lā-keām ile mevśūf şahābi-i nām-dārdur bir gün Őömer bin el-hattābuñ tenhālarına girdi anlar-ıla halveti **204B** ⁰¹ oturup muśāhabet iderken esnā-yı kelāmda taқrıble yā emjürü’l-mü’minin baña bir miqdār Őasker ⁰² қоş icāzet vir mısır vilāyetine ğazā ideyin eger anı küffār elinden fetĥ idersem müsilmānlar Őaskerine қувvet ⁰³ olur māli қоқ Őaskeriniñ қувveti yoқ bir memleketdür fetĥi āsāndur ola ki fetĥ ideydüm didi ⁰⁴ hāzret-i Őömer rağıya’llahu Őanh nā-ğāh müyesser olmaya Őasker-i müsliṃine meşāққat lāzım gele diyü evvel emrden ⁰⁵ tereddüd eylediler tekrār Őamrū bin el-Őās hāzretleri fetĥi inşā’-allah āsāndur diyü ibrām ve ilhāh idüp ⁰⁶ āhir hāzret-i Őömeri sözlerine rāzī eylediler bir rivāyetde dört biñ ve bir rivāyetde üç ⁰⁷ biñ biş yüz kimse-y-ile anları vilāyet-i mısır fetĥine göndermek üzerine oldılar ol zamānda ⁰⁸ mısır қаyāsıra-ı

rüm ellerinde-y-idi ve kayşar tarafından anı muşavķıs adlu bir bıtrıķları⁰⁹ zabt iderdi ve iskenderiyye şehrinde otururdu bārı Óamrū bin el-Óās ĥazretleri¹⁰ zıkr olınan mıķdārı Óaskerle yaraķların görüp kimesne şuÓūr itmedin gıce içinde çıķup¹¹ yollarına revān oldılar bu yaña iskenderiyyede ĥaberleri muşavķısa irişdi cāsūsı¹² gelüp anı kıśśadan āgāh eylediler ol da Óaskerle iskenderiyyeden çıķup eski mısırdağı¹³ sābıķū'z-zıkr ĥıśna geldi ki vasat-ı vilāyetleri-y-idi tā anda kıbt Óaskerin defÓı cemÓ ide yanında¹⁴ olan rüm Óaskeri-y-ile ve anlar ile ĥıśn üzerinde oturup Óasker-i müslimınle cenge¹⁵ āheng ide bu yaña Óamrū bin el-Óās ĥazretleri daĥı bu eśnāda cüyüş-y müslimınle ser-ĥadd-ı vilāyet-i¹⁶ mısır olan Óariş menziline irmiş-idi yap yap te'enni üzerine yürürler-idi meger ĥıśn-ı¹⁷ meżkūr içinde muşavķıs ķablından bir beg olurdu adına uÓayric dirler-idi anı gönderdi¹⁸ bu eśnāda bir mıķdār Óasker-i küffārı ceyş-i islāmı ķarşuladı sābıķā zıkr olınan faramāya varduķları¹⁹ gibi ki Óarişle mısır arasında ĥāliyā bir köydür ol zamānda maÓmūr şehr-idi ve bir ĥıśār-ı meniÓ ve bārū-yı²⁰ refÓı var-ıdı anuñ üzerinde iki Óasker birbirleriyle bulışdı muĥkem uğraş eylediler bir ay mıķdārı²¹ ol şehr üzerine aralarında muttasıl cenk ve cidāl ve ĥarb ü kıtāl oldu Óāķıbet Óasker-i küffārı **205A**⁰¹ sıdılar faramāyı feth itdiler arz-ı mısırdan ehl-i islām eline düşen ibtidā faramā oldu ol vaķt⁰² iskenderiyyede kıbt nasārāsınuñ bir papasları var-ıdı adına ebū meyāmın dirler-idi ulu Óālimleri⁰³ ve içlerinde sözi diñlenür kimseleri-y-idi Ó amrū bin el-Óās ĥazretlerinüñ vilāyet-i mısra ķudūmların⁰⁴ işidicek diyār-ı mısır içinde olan kıbt tāyifesine el altından ĥaber gönderüp ķayāsıra-ı rümüñ⁰⁵ devletleri döndi min-baÓd mısır saltanatı anlar elinden çıkar Óamrū bin el-Óāsı ķarşulañ anuñ taĥt-ı⁰⁶ amānına girmeyince ölmeñ dimiş-idi bu faramā içinde olan kıbt tāyifesi amān dileyüp⁰⁷ Óamrū bin el-Óās ĥazretlerinüñ taĥt-ı fermānlarına girdiler Óasker-i müslimıne nusret ve muÓāvenet üzerine oldılar⁰⁸ Óamrū bin el-Óās ĥazretleri andan daĥı ilerüsine göçdiler Óasker-i müslimınle toğrı muşavķısuñ üzerine⁰⁹ yüridiler ki zıkr olınan ĥıśn üzerinde muĥkem cenk yarağın görmüş Óaźım dıreng itmiş otururdu¹⁰ Óādetleri üzre kemā-kān yürimekte istiÓcāl itmezler āheste āheste giderler-idi bir niçe gündün soñra¹¹ belbeyse irişdiler ki sābıķā zıkr olınmışdur mısra iki günlük yirde ol zamānda bir şehr-idi ĥāliyā¹² bu da bir köydür bülbeys üzerinde daĥı Óasker-i küffārı bir ay mıķdārı şavaşdılar āhir bunı daĥı feth itdiler¹³ andan daĥı āheste āheste gitdiler ümm-i dūneyn nām yire irişdiler ki hemān mısruñ civārındur burada¹⁴ daĥı üzerlerine Óasker-i küffār geldi aralarında be-gāyet cenk-i Óaźım oldu geregi gibi kıtāl idişdiler Óamrū bin el-Óās¹⁵ ĥazretleri Óasker-i küffārıñ ĥulüvv ve hücumın görüp muşavķıs üzerinde yığılan küffārıñ keşretin işidüp¹⁶ vilāyet-i mısruñ fethinde tamām şuÓübet añladılar ĥazret-i

Óömer bin el-hattāba rağıya'llahu Óanh nāme gönderüp ¹⁷ anlardan dağı Óasker istediler ve orada bir miqđār oturdılar ĥazret-i Óömer rağıya'llahu Óanh ardlarınca ¹⁸ dört biñ Óasker dağı gönderdi gelüp bunlara qavuşdılar Óasker-i müslimñin sekiz biñ kiři oldılar bu defÓa ¹⁹ bi-amān hemān muqavqıs üzerine yüridiler az geqmedin ĥısn-ı mezkūra irişdiler ki muqavqıs Óasker-i küffār-ıla ²⁰ aña arqa virüp otururdu murādi cengi orada itmeg-idi ki maqlüb olursa ĥısn içine ²¹ gire ĥısar içinden cenk ide ĥısnuñ tolayısına bir deriñ ve inlü ĥandaq kesdürüp yir yir **205B** ⁰¹ yollar qomış-ıdı yollardan taşrasına ĥandaq kenārına vāfir demür dökdürmiş-idi cenk emrinde ⁰² geregi gibi ihtimām ve iqdām itmiş-idi Óasker-i müslimñinuñ geldügin görüp ol qoduğı yollardan taşra çıqđı ⁰³ ĥandaqı geqüp Óasker-i küffār-ıla müslimñini qarşuladı iki Óasker birbirlerini gördiler ol gün cenge qābiliyyet yođ-ıdı ⁰⁴ cengi irteye qodılar ol gice müsilmānlar Óaskerinden biř yüz yarar kimse çıqardılar küffār Óaskerinuñ ardında beni vāyil ⁰⁵ mağarası dirler bir mağara var-ıdı gönderdiler śabāĥa yaqın varup ol mağara içinde puşuya turdılar ⁰⁶ Ó amrū bin el-Óās ĥazretleri Óasker-i mü'minñin-ile seĥerj binüp muqavqıs leřkerinuñ üzerine yüridiler ol ānda ⁰⁷ iki taraftan bād-ı gayret esdi ol ki Óasker deryāsını qalqadı ha diyince birbirlerine qoyıldılar aralarında nā-gāĥ ⁰⁸ cenk hengāmesi qopdı tāziiler ayağından o yazıların yüzi Óālem yüzini büridi havāya yuqaru bulut gibi ⁰⁹ ağdı zihj bulut ki dökdügi qan yağmurı-y-ıdı müsilmānlar Óaskeri kāfire ĥinzirlar sürüsine aq qurt ¹⁰ girer gibi girdiler anları dendān-ı tiđe tutdılar bu eřnāda müsilmānlar Óaskerinuñ buşuda turan gürüh-ı pür-řüküĥi ¹¹ dağı Óale'l-gāfle ol mağaradan çıqup kāfiruñ ardın aldılar bir yañadan anlar da içlerine yalıñ qılıq ateşlerin ¹² saldılar artuq kāfir Óaskerinuñ qararı qalmadı sınıp ĥısn içine qaçdılar Ó amrū bin el-Óās ĥazretleri buyurdu ¹³ Óasker-i islām qondılar bir münāsib yirde kendünüñ fustātın yaÓñj otağın qurdılar indi Óasker-i müslimñinle ¹⁴ ĥısnı tolayı aldı küffār Óaskerini muĥāsara itdi andan soñra gice gündüz anlar içeriiden bunlar taşradan ¹⁵ birbirleriyle muttasıl cenk iderler-idi her gün Ó amrū bin el-Óās ĥazretleri seĥerj qalqar-ıdı Óasker-i müslimñinle ¹⁶ silāĥların quşanurlar ĥandaq kenārlarına varurlar śaflar bağlayup tururlar-ıdı kāfir Óaskeri qorqısından ¹⁷ taşra çıqmaz bunlar da içeriü giremezler-idi taşradan mümkün olan cengi iderler aĥşam olıcaq yine dönerler ¹⁸ qadırlarına giderler-idi bir niqe ay bu üslüb üzre qalışdılar qābil olup fethine dest-res bulunmadı ¹⁹ Óāqıbet Ó amrū bin el-Óās ĥazret-i Óömere rağıya'llahu Óanh bir nāme dağı gönderüp aĥvālı bildürdi dağı yardım ²⁰ istedi ĥazret-i Óömer rağıyallahu Óanh dört biñ kimse dağı gönderdi ammā ařĥāb-ı resuluñ nām-dār bahādurlarından bu ²¹ defÓa her biñ kimseye bu dört kimseden birini bař dikdi ki anlar zübeyr ibnü'l-aÓvām ve miqđād-ı bin Óamr ve Óubbādet bün

eş-şāmit **206A**⁰¹ ve mesleme ibn-i muhallid hāzretleri-y-idi ki bu dördün her biri biñ ādeme bedel seçiŕi-ŕi ŕālem-idi bu⁰² ešnāda bunlar da gelüp iriŕdiler ŕ amrū bin el-ŕās hāzretleri iŕidicek anları karŕuladı⁰³ zübeyr ibnü'l-aŕvām hāzretleriyle ve sāyirleriyle goriŕdi birbirlerine yanaŕup toğrı ŕasker-⁰⁴ gāha geldiler henüz atdan inmedin zübeyr hāzretleri etrāf-ı hādađı tolandı çevre yanından⁰⁵ münāsib gördüği yirlere ŕaskeri sepiŕdürdi tekrār hīsnuñ fetĥi bābında yiñiden⁰⁶ niçe tedbīr-i dil-peğir idüp yir yir üzerine mancınıklar ŕurdılar bir zamān da bu üslüb üzerine⁰⁷ cenk itdiler kār-ı fetĥ ve fitne merhūn-ıdı henüz vağtı gelmemiŕ-idi bi-iznillah yine müyesser olmadı⁰⁸ ŕākıbet bu gün zübeyr hāzretleri ben kendümi allah teŕālā yolına fidā iderin umarın bu hīsār fetĥ⁰⁹ olına diyüp bir nerdübān ihzār itdürmiŕ-idi anı götürdüp getürtdi hīsnuñ sūķü'¹⁰ l-hāmmām dimekle maŕrūf tarafından bir münāsib yirden hīsār üzerine ŕodurdu ve ŕasker-i müslimñe¹¹ ŕöyle emr itdi ki kendüleri nerdübāndan hīsār üzerine çıkup tekbīr itdükleri gibi anlar da bir nerdübān ardlarınca¹² fi'l-hāl hīsār üzerine çıkalar bunu ismarlayup dağı duŕā-yı ebrār āsumāna ŕuŕüt ider gibi tiz ve sebük-ĥiz¹³ nerdübāna yuķaru hīsāra ŕuŕüt itdiler anı gördiler elinde yalnı kılıç ile ateŕ gibi hīsār üzerinde bulındılar¹⁴ ve turmayup tekbīr ide baŕladılar aŕađadan āvāzların iŕidince ŕasker-i islām birbirini baŕdılar nerdübān¹⁵ üzerine niçe biñ ādem bir yirden çoğdı az ŕaldı ki nerdübānı uvadalar ŕ amrū bin el-ŕās hāzretleri¹⁶ menŕ eylediler nerdübān götürdüği miķdārı kimse ŕalı virdiler anlardan biri enŕār ŕavmından¹⁷ muĥammed bin mesleme hāzretleri-y-idi ki hāzret-i resūlullah ile bedr gāzāsını bile itmiŕ-idi bunlardan¹⁸ ğayrı niçe ser-dār serverler dağı nerdübāna ŕıçrayup ŕir ālā-yı ŕulle-i kūha ađar gibi hīsār üzerine¹⁹ ağdılar āñj zübeyr ibnü'l-aŕvām hāzretleri yanına çığdılar bir yañadan bunlar da tekbīre baŕladılar hāzret-i²⁰ zübeyr anlar-ıla yuķarudan turmayup tekbīr iderler-idi anlar tekbīr itdükce aŕađada olan ŕasker-i²¹ islām dağı bir uğurdan pey-ā-pey tekbīr iderler-idi gülbāng-ı tekbīr ü ŕalavāt ŕulle-i eflāķa çığdı **206B**⁰¹ der ve dervāzeleri tutdı zemzemelerinden çehreleri hāk ve zehreleri çāk olurdu hīsñ⁰² içinde olan küffāre-i fecerenün ŕaķlları ŕaŕdı muŕcizāt-ı muĥamediyyedür hengāmeden kendüleri cemŕ⁰³ idemediler maŕā-hazā baŕ baŕ nām-dār kāfirler ve her biri kendüyi niçe müslime ber-ā-ber tutar fācirler-idi⁰⁴ ŕasker-i müslimñi bir uğurdan hīsāra ŕoyıldı ŕandılar her biri ŕaŕduđından cengi ŕoyup kendü⁰⁵ baŕı ŕayusına düŕdi hīsnuñ ŕapularını hālī ŕodılar hāzret-i zübeyr yanında olan kimseler-ile defŕi⁰⁶ ŕapuya segirttiler ha diyince ŕapuyı alup ağdılar taŕrasında hāzır olan müsilmānlar anı hīsñ⁰⁷ içine ŕoydılar bu ešnāda muķavķıs kendüye tābiŕ olan kimseler-ile ve hīsñ içindeki ŕıbt⁰⁸ ekābirlerinden bir cemŕle ve baķıyyetü's-seyf olan rüm ŕaskeriyle hīsnuñ nile ađılan⁰⁹ ŕapısından çıkup

gemileri hâzır-ıdı ve ol zamānda oradan nilüñ orta yaqasına bir ¹⁰ köpri gerilmiş-idi nihāyetinde eski mısır qarşusunda şimdi miqyās olduğı yire ki ravza ¹¹ geçirisidür aña ceziye dirler köpri üzerinden ve gemiler-ile cān qayısıyla oraya geçdiler orada ¹² bir qalǾaları dañı var-ıdı ki henüz anuñ yir yir dıvārınuñ esāsı bellüdür varup anuñ içine ¹³ qoyıldılar bu yañadan müsilmānlar hısnı feth itdiler içinde qalanlar amān çağrışdılar geldükleri zamāndan ¹⁴ yidinci ay idi ki ol gün feth olındı vaqt-ı muqadderi irmiş-idi bir ān dañı tevkiş eylemedi ¹⁵ bu tarafda muqavqıs çün hālı böyle gördi zarūrī Ő amrū bin el-Ūās hāzretlerine ilçi göndermek ¹⁶ tedārükin eyledi ammā fi'l-hāqıqa ğarażı müsilmānlaruñ ahvālın tecessüs itdürmeg-idi bārī muŪtemedlerinden ¹⁷ bir qaç kişi taŪyın idüp anlar-ıla müsilmānlara bu vechle haber gönderdi āġāh oluñ siz ¹⁸ bir (Ūaceb) tāyifesiz egerçi vilāyetümüze geldüñüz bizümle cenkde önegülendüñüz ve niçe zamāndur memleketümüzde ¹⁹ turursız ammā fi'l-hāqıqa siz bir avuç kimsesiz haberüñüz yoq bu yaña qostantıniyyeden üzerüñüze ²⁰ sil-i bī-amān gibi rüm Ūaskeri yürüdi ve hālīyā nil dañı taşdı etrafuñuzu şü ki amānsuz ²¹ yağıdur ihāta idüp yollaruñuzu baqladı qaçmağa qādir degilsiz maŪñde bizüm elümüzde esir **207A** ⁰¹ gibisiz muqaddemce bizüm cānibümüze bir qaç kimselerüñüz gönderüñ gelsünler ne dirsiz görelüm ⁰² şāyed sizüñle bizüm aramızda düzenlik ola ortamuzdan cenk ve cidāl ⁰³ ve hārb ü qıtāl götürile yohsa bir qaç günden rüm Ūaskeri geldükden soñra ⁰⁴ biz de sizüñ hāqquñuzda söz söylemege qādir olmazuz ahvāluñuz müşkil olur cāyiz ki ⁰⁵ umduġuñuz elüñüze girmeye itdügüñüze peşimān olasız didi ilçisi Ūamrū bin ⁰⁶ el-Ūās hāzretlerine gelicek anları iki gün iki gece kendü yanında hābs eyledi muqavqıs ⁰⁷ işidüp anları öldürdiler ola diyü qorqdı yanındaġılara bu qavmı görür misiz ⁰⁸ ilçiyi öldürürler dınlerinde bunu helāl görürler didi Ūamrū bin el-Ūās hāzretlerinüñ ⁰⁹ hod anları alı qomaqdan ğarażları müsilmānlaruñ ahvālın görmeg-idi anlar-ıla bunlar yanında ¹⁰ müşāvere itmeg-idi āhir müşāvere idüp sözi bir yire qoduqlarından soñra buyurdı ¹¹ anları öñine getürdiler haberlerin alduqdan soñra yine muqavqısa gönderdi ve kendülere dañı ¹² anlara bir vech-ile cevāb irsāl eylediler ki hulāşası bu-y-ıdı āġāh oluñ ki sizüñle ¹³ bizüm ortamuzda olan üç hāldan hālī degildür yā bu dördin islāma giresiz ¹⁴ qarındaşlarımız olasız bize ne olursa size de ol ola ve yā budur hārac viresiz ¹⁵ elümüz altında zillet ihtiyār idesiz ve yā budur ölince bizümle uğraşasız ¹⁶ aramızda hāq teŪālā didügi ola diyü buyurdı ilçisi muqavqısuñ öñine geldügi gibi evvel ¹⁷ aña ol qavmı nice gördüñ didi ilçisi de anları şöyle gördüm ki anlardan her birine dirlikden ¹⁸ ölmek yig ve yanlarında büyükenmekden alçaqlanmaq sevgülü hiç birisinde dünyā raġbeti yoq ¹⁹ dünyā eksüğine yaramaz oturduqları yir quru topraq üzeri ve begleri pādīşāhları ²⁰

kendülerden birine beñzer ve içlerinde büyükleri küccüklerinden ve efendileri kullarından fark olunmaz ²¹ Óibâdetleri vaqtı geldiği gibi anlardan hiç biri qalmaz bir uğurdan qalkarlar baÓzı Óuzvlarını Őu-y-ıla **207B** ⁰¹ yurlar andan Óibâdete tururlar ve Óibâdetlerinde ziyâde huŐúÓ Őzre olurlar didi muqavqıs ⁰² ilçisinden bu sözleri Őidicek kendü dñince and içdi anuñ ĥaqqı ki andumuz añadur ⁰³ eger bu qavm tağlar Őzerine yŐriyeler tağları yirlerinden ırqururlar bunlara hiç nesne ⁰⁴ qarŐu turmaz ve eger biz bunları Őimdi nil Őuyı taŐup tolayların alduğı zebŐnlıqlarında ⁰⁵ avlayı bilŐp kendŐmŐz-ile Őulĥ itdŐribilŐrseyŐz itdŐk yoĥsa Őoñra yolları ⁰⁶ açılacaq bunlar bize hiç baŐ egmek iĥtimâlı yoğdur diyŐp eglemedin ol ilçisini yine döndŐrdi ⁰⁷ tekrâr ÓamrŐ bin el-Óâs öñine gönderdi ve bu defÓa anuñla bu ĥaberi gönderdi ki bize biriki ⁰⁸ qaç muÓtemed kimselerŐñŐz gönderŐñ gelsŐnler anlaruñla ŐöyleŐelŐm size ve bize fâyidelŐ ise ⁰⁹ anuñ Őzerine sizŐñle Őulĥ idelŐm didi ÓamrŐ bin el-Óâs ĥazretlerine varup bu ĥaberi ileticek ¹⁰ Óubbâdet bŐn eŐ-Őâmit ĥazretlerine kendŐlerden ĥayrı toquz nefer kimse daĥı koŐup ol kimselere Őöyle ¹¹ emr itdiler ki içlerinde Őöz gelecı Óubbâde ĥazretlerinŐñ ola anlardan ĥayrısı muqavqıs öñinde Őöz ¹² Őöylemeye ve Óubbâde ĥazretlerine daĥı Őöyle ıŐmarladılar ki ilçilik ĥuŐŐsında bu Őç Őözden ¹³ ĥayrı nesne Őöylemeyeler küffâr Óaskerine didŐkleri hemân bu ola ki yâ budur ĥmâna geleler ve yâ ĥarâc vireler ¹⁴ ve yâ cenge ĥâzır olalar be-ĥâyet uzun boylu kimse-y-idi ve mübârek çehreleri ¹⁵ ziyâde Őiyâhirek idi nihâyet mertebede irkek ŐözlŐ ve ıŐcaq yŐzlŐ mehâbetlŐ âdem-idiler emrleri ¹⁶ Őzre ol toquz kimse-y-ile bir gemiye binŐp muqavqıs cânibine geçdiler muqavqısa ĥaber oldı anları ¹⁷ qarŐulayup getŐrdiler emr itdi öñine girdiler Óubbâde ĥazretleri öñce-y-idi girdŐkleri gibi ¹⁸ muqavqıs göricek mehâbetlerinden qatı qorđdı bârı muqavqıs ile anlar ortasında ilçilige müteÓallıq ¹⁹ kelimâtdan ĥayrı baÓzı kelimât daĥı olup âĥir-i kelâm bunda qarâr itdi ki muqavqıs gelŐñ ÓaskerŐñŐzden ²⁰ âdem baŐına ikiŐer altun ve beglerŐñŐze yŐzer altun ve ĥalıfañuza biñ altun virelŐm varuñ ²¹ memleketŐmŐzden çiqup gidŐñ didi Óubbâde ĥazretleri ÓamrŐ bin el-Óâs buyurduğı Őzre zıkr **208A** ⁰¹ olunan Őç emri Őöyledi bu Őçden birin iĥtiyâr idŐñ yoĥsa ĥayrı tarıqle ⁰² Őulĥ olmaz diyŐ and içdi muqavqıs etrafında olan beglerine baqup ne dirsiz Őözi ⁰³ kesdi bu didŐklerinden birin iĥtiyâr ide bilŐrseñŐz idŐñ didi anlar da ne dññmŐzden ⁰⁴ çiqaruz ve ne ĥarâca qaýilŐz didiler muqavqıs Óubbâde ĥazretlerine ne dirsiz Őide gördŐñ ⁰⁵ didŐğŐñe râzı degiller gel dön gine begŐñ qatına var mâcerâyı Őöyle ĥarâca kesilŐp ebedi ⁰⁶ elŐñŐz altında zelil olmağa qaýil degiller Őimdilik her ne isterse disŐn virelŐm qalksun ⁰⁷ ŐzerŐmŐzden gitsŐn didi Óubbâde ĥazretleri daĥı yoldaŐlarıyla meclisinden qalkdılar ⁰⁸ gitdŐkleri gibi muqavqıs yanında olanlara gelŐñ benŐm ŐözŐm

esleñ bu kavmuñ didüklerin idüñ ⁰⁹ yoħsa sizüñ anlar-ıla cenge tākatuñuz yoħdur eger didüklerin ihtiyār gözle virmezseñüz ¹⁰ ıztırārı sizden daħı artuħ nesne alurlar didi anlar daħı yā didüklerinüñ ħanķısın idüñ ¹¹ dirsiz didiler muħavķıs size dññüñuzden ħıķuñ dimezin ammā uğraş itmegi dirseñüz ben ¹² śahıĥ bilürin siz anlaruñ-ıla uğraşmazsız lāzım oldu ki ol bir didüklerin ide anlara ¹³ ħarāc virmege ħāyil olasız didi anlar yā Őimdi cümlemüz anlara ebedı ħul gibi mi olalum didiler ¹⁴ muħavķıs bes nihāyet Őunlar memleketümüze ħükm ideler anlara ħul gibi olup kendüñüz ve māl ve ehl ve Óıyāluñuz ¹⁵ ellerinden ħurtılmaħ ekşerüñüz ellerinde ħırılup ođluñuz ħızuñuz ve niħeñüz esır olup elden ele ¹⁶ ve ilden ile satılmaħdan ħoħ yıgdür didi Óaskeri sözine Óinād itdiler bu didüğüñden bize ölmek ¹⁷ yıgdür didiler sözine muħālefet eylediler muħavķıs siz bilürsiz didi defÓı emr eyledi müsilmānlar-ıla aralarında ¹⁸ olan köpriyi kesdiler ve ħısn cānibinde gemi ħomayup cümlesin kendülerden yaña cezıre tarafına getürdiler ¹⁹ bu yaña ħısn içinde ħalan ħıbt tāyifesinden ve rüm Óaskerinden vāz geħup hemān kendü başların ²⁰ ħurtarmaħa meşħul oldılar yir yir her biri sāz ve selebin ħuşanup kemā-kān cenk āhengine başladılar ²¹ anlaruñ bu ħareketlerin göricek bu yaña ħısn içinde ħalan keferde daħı anlara tābiÓ olup anlar da Óahdı **208B** ⁰¹ bozdılar Óasker-i müsilmān bu ħālı göricek bı-amān ħısn içinde olanlara ħılıħ ħoydılar aralarında ⁰² muħkem ħıtāl oldu āñ niħesin ħatlı idüp niħesin esır-i zencır eylediler māl ve menālların ve ehl ve Óıyālların ⁰³ sebi ve ħāret ve nehb ve ħasāret itdiler ve ħısn ve ħasrı zabt eylediler bu ol zamān-ıdı ki nil ırmaħı ⁰⁴ tamām taşup Óasker-i müsilmānıñ etrāfını ħuşatmış-ıdı ħıħ bir tarafa ħıķup ħitmege mecāl yoħ-ıdı bu cānibde cezıre ⁰⁵ ħıśarı içinde muħavķıs ile olan küffār Óaskeri müsilmānlaruñ ħısn içinde ħalan kāfirlere itdükleri işi ⁰⁶ görüp muħkem Őaşdılar muħavķıs ben size dimedüm mi bu ħün yarın size de anlara itdüklerin iderler didi ⁰⁷ yā nicedelüm didiler ħarāc virmege rāzı olup nefis ve mālūñuz ve ehl ve Óıyāluñuz ħurtarsañuz ne didi ⁰⁸ nā-ħār bu defÓa sözine uydılar muħavķıs Óamrū bin el-Óās ħazretlerine tekrār ādem gönderdi didüğüñüz ⁰⁹ üç ħāldan birine ki ħarāc virmekdür ben daħı evvelden cān virürüm ammā rümdan ve ħıbtıdan yanumda ¹⁰ olanlara niħe kerre nuşĥ ve pend tariķiyle söyledüm rızā virmedilerdi āħir Őimdi benüm didüğüme gelüp ¹¹ rāzı oldılar bize amān virüñ didi ādemleri geldüğü gibi ħazret-i Óamrū bin el-Óās aşĥābı-y-ıla ¹² müşāvere itdi buña rāzı olmadılar ne ħarāca ħāyilüz ve ne ħod şulĥa belki ħısnı aldugumuz gibi bunu da ¹³ ħılıcumuzla ħüç-ile aluruz aramızda toyumluħ iderüz ħısnla ħasr gibi bunu da yağmalaruz didiler ¹⁴ Óamrū bin el-Óās anlar-ıla bir miħdār kelimātdan Őoñra āħir kāfirleri ħarāca kesmek üzerine ittifāķ ¹⁵ itdiler muħavķısa bu vech üzerine ħaber gönderdiler ki Óämme-i vilāyet-i mısırda olan ħıbt kāfirlerinüñ ¹⁶

ulularından kiçilerinden pîr-i fânî ve nâ-bâlig oğlancuıklardan ve Óavratlardan ve ğayrısından kâfir başına ¹⁷ iki altun harâc vireler cümle milkleri ve yirleri yine kendülerüñ ola müsilmânlardan kimse ¹⁸ anlara dañl ve taÓarruz eylemeye ammâ şu şart-ıla ki her çankı kıbtuñ evine ki müsilmânlardan bir konuğ çona ¹⁹ üç gün anı ziyâfet ide ve eger kıbt köylerinden her ne köye ki cemâÓat-ı müsilmândan bir cemâÓat çona ol ²⁰ köy halkı anları üç gün ziyâfet ideler bu haber varıcağ muçavçıs memleketinde olan Óämme-i kefere-i kıbtı ²¹ yoçlatdı sübyân ü şüyüh ü nisvândan ğayrı harâca yarar seksen kerre yüz biñ kâfir **209A** ⁰¹ bulındı şart-ı mezkûr üzre kâfir başına ikişer altun harâc muçarrer eyledi ammâ kendü de bunu ⁰² şart eyledi ki bu huşûsda götürü vilâyet-i mısırda olan rûm kâfirleri muhayyer olalar içlerinde ⁰³ her çankısı ki kıbt üzerine kesilen harâcı çabûl ide kemâ-kân yirinde otura ve illâ rûma çıça gide ⁰⁴ kimse mâniÓ ve müzâhîm olmaya ve kendüsi dañı rûm kâfirleri haççında bu şartı itdüğünde muhayyer ola ⁰⁵ istanbula çayşar-ı rûma haber göndere eger didüğine uyarsa hoş ve illâ çayşar her ne emr iderse anuñ ⁰⁶ didüğü ola Óamrû bin el-Óâs hâzretleri dañı bu şartları hep çabûl eyledi bunuñ üzerine aralarında ⁰⁷ çavlı ve çarâr olındı baÓde-hu muçavçıs çayşara bir nâme yazup başlarına gelen ahvâlı ve müsilmânlar-ıla itdüğü ⁰⁸ şulh ahbârını hep bildürdi nâmesi varıcağ çayşar be-ğâyet incindi muçavçısa Óitâb-âmiz bir mektûb ⁰⁹ gönderüp içinde Óabeş fikr eylemişsin ol şulhdan dönesin üzerüñe Óarabdan on iki biñ ¹⁰ Óasker gelmiş vilâyet-i mısırda olan kıbt Óaskerinüñ hod nihâyeti yoğ-ıdı anlar yoldaşlık ¹¹ itmeyüp Óaraba harâc virmege râzî oldılarsa senüñle hod mısırda ve iskenderiyyede olan ¹² rûm Óaskeri yüz biñden ziyâdedür yaraçda ve yasaçda ve çudret ü çuvvetde hiç vech-ile eksükleri ¹³ yoçdur Óarabuñ Óaskerinüñ zaÓfın ve hâlların hod gördüñ neden ki anlar-ıla ölince cenk ¹⁴ itmeyesin sen de ve senüñle olan rûm halkı da kıbt tâyifesi gibi muhannaşlık ide çillet ihtiyâr ¹⁵ eylesiz mektûbum varduğı gibi ğayrete gelesiz rûm Óaskeri-y-ile tekrâr uğraşasız yâ budur ¹⁶ cümleñüz çırıla ve yâ budur düşmânı başasız şaçın bundan ğayrı fikr üzerine olmayasın didi ¹⁷ ve müstaçil anuñla olan rûm Óaskerine dañı istimâlet-nâme yazup anlara dañı bu vechle ¹⁸ emr eyledi çayşaruñ mektûbı vâsıl olıcağ muçavçıs rûm halkınuñ aÓyânın bir yire cemÓ idüp ¹⁹ anlara hitâb itdi ve âyınlerince and içdi ve Óarab zaÓf ve çillet-ile ve bizüm keşret ü çuvvetümüzle ²⁰ yine bize ğâlibdür nice böyle olmasun bunlar bir çavmdur ki yanlarında ölüm dirlikden yig ²¹ her çankısı uğraşa girse hemân buña toğrılır ki artuğ yirine yurtına evine barçına **209B** ⁰¹ varmaya iÓtikâdlarında budur ki her çankısı ki bizden birimizi öldüre aña ecr-i Óaçim hâsıl ⁰² ola ve eger kendü ölürse toğrı cennete gide anlaruñ hiç dünyâya rağbetleri yoç taÓâm ve libâs ⁰³ cinsinden yeyüp geydükleri

hemân olmayup üşimeyecek miqdâridur artuğın istemezler biz isteyüz ⁰⁴ yanumuzda ölüm cāyiz degül dirligi ve lezzet-i dünyāyı Óāleme virmezüz bu iki hâl nice uyuşur biz bunlar-ıla ⁰⁵ kaçan bir oluruz and içerin yā rüm halkı bunu bilüñ ki ben Óarab-ıla itdügüm şulhđan dönmez anlara ⁰⁶ itāÓāt itdüm gine iderin ve bunu da tahkık bilürin ki siz de āhir benüm sözüme gelür soñra peşimān ⁰⁷ olursız ammā soñ peşimānlık fāyide itmez ben tekrār-be-tekrār bunları sīnadum bunlar siz muķāvemet idecek ⁰⁸ tāyife degildür kayşar bunları görmedi cenklerin bilmez şimdi yaÓñı siz ādem başına yılda iki altun virüp ⁰⁹ nefis ve māl ve ehl ve Óıyāluñuz halās itmege rāzī degil misiz nice bilürseñüz eyle eyleñ ben arañuzdan ¹⁰ çıkdum didi andan soñra Óamrū bin el-Óāsā haber gönderdi kayşar benüm itdügüm şulhı begenmemiş ¹¹ rüm Óaskerinden olan beglere mektüb gönderüp ölince ve yā Óaraba žafer bulınca anlar-ıla cenk ¹² idüñ dimiş ammā ben sizüñle itdügüm kıvı üzerinde benüm ancak nefşüme hüküm geçür kıvıt ¹³ tāyifesinüñ dañı sizüñle olan şulhları muķarrerdür anlar naķz-ı Óahd itmezler anlara tınma benümle anlaruñ ¹⁴ ağızları birdür rüm Óaskerinden her vechle biz beriyüz bizi anlardan sayma ammā senüñle üç sözü ¹⁵ var umarın anı yirine koyasın bir bu ki didügüm gibi kıvıtıñ şulhın bozmayasın beni de kıvıtta kıtasın ¹⁶ anlar virecegin ben de virem biz saña muķıÓüz her ne dirseñ kıbül iderüz ve ikinci sözü budur ki min-baÓd ¹⁷ şöyle ki rüm senüñle şulh murād idine kıbül itmesin ve cümlesin yağmalaya kıl eylesin ki lāyık oldukları ¹⁸ budur ben anlara niçe kerre naşihāt itdüm kıbül itmeyüp kendülere hayr naşihātımı ğaraža hāml itdiler üçüncü ¹⁹ sözü budur ki ben ölicecek icāzet viresin beni iskenderiyyede ebı yahnis nām yirde defn ideler ²⁰ didi Óamrū bin el-Óās hāzretleri dañı didüklerin hep kıbül eyledi eline Óahd-nāme virdi cümle kıvıt ²¹ tāyifesi ol ğünden müsilmānlaruñ taht-ı tāÓatlarına ğirüp kenef-i amānlarında oldılar ve bu fethte Óamrū **210A** ⁰¹ bin el-Óās hāzretleriyle kendülerinden ğayrı aşhāb-ı resūlullahdan şallallahu Óaleyhi ve sellem ⁰² ve rağıyallahu teÓālā Óanhüm ecmaÓın otuz neferden ziyāde şahābe-i kirām var-ıdı ol cümleden biri ⁰³ hāzret-i eyyüb-ı enşārıy-ıdı ki merķad-ı münevverleri belde-i muÓažžama-ı istanbulda teferrüc-ğāh-ı halk-ı ⁰⁴ Óālem ve mezār-ı mübārekleri hācet-ğāh-ı tavāyif-i ümemdür rağıyallahu teÓālā Óanh bu bāb mısır fetħ olıñduđan soñra ⁰⁵ müsilmānlar zamānında vākıÓ olan baÓzı ahvāl ve binā olınan müdün ve emsāruñ beyānıdır kütüb-i tevāriħde mezkūr olan üzre ⁰⁶ vāktā ki Óamrū bin el-Óās hāzretleri kāfirler elinden arz-ı mısır fetħ itdi içinde olan kıvıt kāfirleri-y-ile ⁰⁷ bāliğ olanlardan ki içlerinde Óavrat ve oğlanıç ve kıoca olmaya ādem başına ikişer altun ⁰⁸ harāc virmekleri üzerine şulh eyledi içlerinde bu asl kimseleri saydılar tamām seksen kerre yüz ⁰⁹ biñ ādem bulındı bunlardan ādem başına ikişer fulüri

hisâbınca ki yüz altmış kerre yüz biñ fulûri ¹⁰ olur buyurdu bî-kuşûr aldılar içlerinde
 nidâ-yı Óâm itdürüp her şanşîñuz ki yirde gömilü ¹¹ mâlı ola şaklaya dimeye
 bulunduğınlayın anı beytü'l-mâl-ı müslimîn için mecâl virmez alurın diyü buyurdu ¹²
 meger sa'ûd halkından bir kıbt var-ıdı adına batros dirler-idi Óamrû bin el-Óâsa anuñ
 bir şaklu ¹³ kenzi vardur haber virmedi diyü haber virdiler âdem gönderüp anı getürtdi
 sordı inkâr eyledi ¹⁴ anı hâbs emr idüp halkdan sordı batrosı nice işidürsiz kimünle
 âşinâdur kime varur gelür diyü ¹⁵ buyurdu türda bir papas vardur aña varur gelür didiler
 def'ûj âdem şaldı vardılar zindânda batrosuñ ¹⁶ yüzügin alup kendülere getürdiler
 ba'ûde-hu mezkûr papasa anuñ ağzından sende olan nesneyi ¹⁷ viresin diyü bir kâğıd
 yazdurup batrosuñ yüzügi mühriyle mühürledi ve eglemeyüp bir âdem-ile papasa ¹⁸
 gönderdi papas dañı varan âdeme ağzı kurşun-ıla berkidilmiş şâmî bir hokka virdi
 Óayñiyle ¹⁹ Óamrû bin el-Óâsa getürdi şapağın açdılar içinde bir şâhife bulındı üzerinde
 mâlum fışkiyye-i ²⁰ kebîre altındadır diyü yazılmış-ıdı Óamrû bin el-Óâs ol fışkiyyeye
 âdem gönderdi şuyın tutdılar ²¹ fışkiyyede olan mermerleri şopardılar altından mısır
 erdebiyle ki her erdeb istanbul kılesiyle **210B** ⁰¹ biş kıledür tamâm elli iki erdeb sikkelü
 altun bulındı Óamrû bin el-Óâs hâzretleri buyurdu ⁰² beytü'l-mâl için zabt olındı şâhibi
 olan kâfiruñ yasağın tutmaduğı için buyurdu mescid ⁰³ şapusu öñinde boynın urdılar
 bundan soñra sâyir keferde dañı başları şorkuşından şaklu mâllarından ⁰⁴ her neleri var-
 ısa şıkardılar beytü'l-mâl için alınıp hâzinede zabt olındı ba'ûde-hu Óamrû bin el-Óâs
⁰⁵ hâzretleri Óemîrû'l-mü'minîn Óömere radıyallahu te'âlâ Óanh mısruñ ahvâlinı Óarz
 eyledi cevâbında ⁰⁶ min-ba'ûd dañı oğlanuçlarından ve Óavratlarından gayrısın bâliğ
 olduñca mişdârlu mişdârınca her birini ⁰⁷ harâca kesesin ve içlerinde yasağ idesin
 kâfirler müsilmân libâsın geymeyeler ve ata binmeyeler diyü emrleri ⁰⁸ vârid oldı
 Óamrû bin el-Óâs hâzretleri dañı her ne buyurdılarsa emrlerini icrâ eylediler vilâyet ⁰⁹
 naşm ve intizâma yüz tutdı evâyilde diyâr-ı mısrdan beytü'l-mâla çok nesne hâsıl olurdu
 memleket ¹⁰ ziyâde ma'ûmür-ıdı cisrlerine ve halıçlerine be-gâyet muşayyed olurlar-ıdı
 ekşer ahvâlına pâdişâhlar bi-nefsihim ¹¹ mübâşeret iderler-idi dirler ki me'mûn halîfa
 Óaleyhi'r-rahme mısra geldügi zamânda uçdan uca ¹² vilâyet-i mısruñ cümle köylerini
 zayıóalarını bi-nefsihi gezüp gördi bu tarıkle a'ûmâl-ı mısır ser-tâ-ser seyrân ¹³ eyledi
 her bir köyde aña bir şerîf yirinde bir Óâlâ şuffe yapı virürler otağın orada şurarlardı ¹⁴
 etrâfına Óaskeri şonar-ıdı her köyde bir gün bir gice otururdu bu tarıkle vilâyet-i mısır
 gezerken ¹⁵ günlerde bir gün tã'ü'n-neml adlu bir köy yanına uğradı gördi kiçirek
 köydür anda şonmağa vech ¹⁶ görmeyüp geçdi gitdi meger ol köy mâriye adlu bir kıbt
 şarısunuñ idi halîfa köyinden geçüp ¹⁷ gidüp anda şonmaduğın göricek feryâd itdi ve

me'mûna karşı çıkup yolına vardı ve önünde ¹⁸ turup zâr ve zâr ağladı halîfa anı şikâyetci şanup atı başın çeküp turdı her dilden tercümânları ¹⁹ var-ıdı önince giderler-idi aña qarınıñ ne söyledügin Óarz eylediler ve size çağırup ²⁰ yâ emîrû'l-mü'minîn her köye konduñ anı teşrif itdün benüm suçum ne şimdi benüm köyümi geçer gider misin ²¹ kıbt tayıfesi içinde bu baña Óâr degil midür emîrû'l-mü'minîn hâzretlerinden umarın bu benüm köyüme **211A** ⁰¹ dañı qadem rencide buyura tâ baña ve benden soñra gelen nesl ve zürriyetüme bunuñla şeref ve Óizzet gele ve baña ⁰² düşmânlarımı güldürmeye diyü ağladılar halîfa aña rahm idüp atın andan yaña çevürdi inüp ⁰³ anuñ köyünde dañı qandı qonduğı gibi ol qarı oğlını gönderdi halîfanuñ matbah-ı emîninüñ önüne ⁰⁴ vardı andan sordı halîfa için günde ne qadar koyun ve ne qadar tavuq ve ne qadar biliç ve ne qadar balık ⁰⁵ ve ne qadar sükker ve ne qadar Óasel ve ne qadar birinc ve ne qadar bal mumı ve ne qadar tıb ve ne qadar etmek ve ne qadar yimiş ⁰⁶ ve hâssa tavarlarına ne miqdâr Óalef gider ve Óâdetleri cârî olduğı üzre sâyir havâyiciden dañı ne qadar ⁰⁷ nesne hâcetdür cümlesinüñ haberin aldı vardı anasına didi her birinden ma'Ó-ziyâdetin nesne tedârük idüp ⁰⁸ getürdiler ba'Óde-hu halîfanuñ qarındaşınıñ ve oğlınıñ ve iki qarındaşı oğullarınıñ ve sâyir cümle ekâbir ⁰⁹ ve a'Óyân ve emîr ve vezirlerinüñ üslûb-ı mezkûr üzre her birinüñ levâzım ü havâyicin sorup ¹⁰ bildi Óalâ-hîde her birisine didüklerinden artuq esbâb getürdiler ba'Óde-hu mâ-hâzar halîfa için ¹¹ hâdd ve hâsrı yoq ol qadar nefis ta'Óâmlar ve lezîz meyveler çekdi ki halîfa anlaruñ çoqluğundan Óacebe ¹² qaldı yarındası sabâñ olup halîfa köyünden göçmelü olıcaq qarı halîfanuñ otağı yanına geldi ¹³ hıdmet-kârlarına on tavq getürdemiş-idi anları ıraqdan otağına qarşı edeb-ile turğurdi halîfa ¹⁴ buyurdi varup hıdmet-kârlarınıñ ellerinden tavqları alup önüne getürdiler gördi her bir tavqda ¹⁵ bir kışe kızıl altun var fikr itdi gördi köyinüñ bir yıllık hâsılı miqdârı mâldur kendüye ¹⁶ piş-keş getürdi halîfa yoq almazın şimdiye degin getürdüğüñ yiter diyü buyurdi qarı ıraqdan ¹⁷ yâ emîrû'l-mü'minîn getürdüğüñ yüzüme urup hâtırım yıqma az ise de çoğa tut haqırlığına ¹⁸ baqma didi çağırdı halîfa saña eyü zahmet itdük bârek-allah hıdmet ise ancaq ola didi ¹⁹ qarı şunup yirden bir avuç toprak alup işâret itdi yâ emîrû'l-mü'minîn saña getürdüğüñ ²⁰ şundan hâsıl olur nesnedür bu da senüñ Óadluñ berekâtındandır dañı mâ'Ólumuñ nihâyeti yoqdur ²¹ her ne qadar haqır ise de ihsân idüp qabûl eyle didi halîfaya sözi hoş geldi buyurdi piş-keş **211B** ⁰¹ aldılar kendü de aña niçe yirler dañı tımâr virdi ve köyünden iki yüz feddân yirüñ harâcın bağışladı ⁰² ve ol qarınıñ himmetin ve mürüvvetin ve mâlı çoqluğın Óacebleyürek köyünden göçdi ve hikâyet olunur ⁰³ emîrû'l-mü'minîn Óömer bin el-hattâb radıyallahu te'Óâlâ Óanh zamânından halîfa-ı ehl-i islâmdan benî ümeyye ⁰⁴ ve benî el-Óabbâs ve fâtımiyyin

eyyāmlarında içlerinde Óādet bu-y-ıdı ki mısruñ harācın ve sāyir cümle ⁰⁵ hāsılın bir yire cemÓ iderler baÓde-hu Óaskerden her birine mertebelü mertebelerince hısselü hısselerin ⁰⁶ virürlerdi eger mirdür ve eger vezir mertebelü mertebelerince her kişinüñ Óulüfesi ne ise hazineden ⁰⁷ alurdi aña degin ki mısra Óacem pādişāhları hūkm itdi anlar bu Óādeti götürüp Óaskere ⁰⁸ hāllu hālınca memleketden ziyāÓ ve qurāsından birer miqdār yir taÓyın idüp virdiler tımār üslubın ⁰⁹ eylediler pādişāhlar memāliki içre bu qānūnı evvel ihdās iden niżāmü'l-mülk adlu bir vezir-idi ki ¹⁰ āl-ı selçuqdan alparlan adlu pādişāhuñ veziri-y-idi sebebi dañı bu oldı ki ol vezir ¹¹ gördi bu pādişāhuñ zamānında memleket çoğaldı memleketi Óimāret olınsun her bir köşesinden ¹² bir kimse bulınsun diyü fikr eyledi memleket Óimāret olınmasında bunu münāsib gördi andan soñra ¹³ gelen pādişāhlar da bunu maÓkül görüp memleketini sipāhına tımār tariqiyle viren anuñ re'yine ¹⁴ tābiÓ oldı henüz dañı selātın-i cihān içre bu āyın üzre taşarruf olınur niçe eķālīm vardır ¹⁵ hattā dirler ki belki bu hāzret-i resūlullah sāllallahu Óaleyhi ve sellem zamānından qalmıñ bir sūnnet-i hāsenedür ki ¹⁶ anlar da baÓzı yirleri aşhābdan baÓzı kimselere tımār tariqiyle kesüp virmişler-idi belki baÓzı ¹⁷ yirleri henüz kāfir elinden alınmadın qable'l-feth baÓzı kimselere tımār virürler-idi ve anlardan soñra ¹⁸ bunları halıfa-ı rāşidın rıdvānullah-ı teÓālā Óaleyhim ecmaÓın dañı itmişler-idi bu bāb kıbt tāyifesiyle vech-i ¹⁹ meşrūh üzre şulh olıñup hısn feth olıñduqdan soñra rüm Óaskeriyle muqavkısuñ hālı nolduğı ²⁰ ve anlar elinden iskenderiyye ne tariqle feth olıñduğı baÓde-hu fustāt şehrine ne vech-ile bünyād urıduğı ²¹ ahvāluñ beyānidur muqavkııs kıbt tāyifesiyle Óasker-i müslimni bu tariqle şulh itdürdi ki rüm Óaskeriyle **212A** ⁰¹ kendüsi qaysarlarınuñ emri üzre şulh itmeyüp varalar kemā-kān iskenderiyye şehrinde ki taht-gāhları-y-ıdı oturalar ⁰² qaysar cānibinden şulha izn olınmazsa iskenderiyye qapuların bağlayup Óasker-i müslimni tekrār cenge āheng ideler ⁰³ iskenderiyyeye gitmege kendüler Óasker-i müslimni māniÓ ve müzāhim olmayalar bu tariqle Óamrū bin el-Óās hazretleriyle ⁰⁴ aralarında qavl ve qarār ve Óahd-ı üstüvār olduqdan soñra muqavkııs kendüye tābiÓ olan rüm kāfirleri-y-ile ⁰⁵ reÓāyā-yı kıbt-ıla hısnı müsilmānlara qoyup iskenderiyyeye toğrı çekildi varup iskenderiyye içinde ⁰⁶ olan Óasker-i rüma qavuşdı ittifaqla qapuları bağlayup Óadāvet izhārın eylediler Óamrū bin el-Óās ⁰⁷ hazretleri dañı yanında olan aşhāb-ı güzün-ile müşāvere idüp vilāyetüñ zabtı fikri-y-ile taht-gāhlarında ⁰⁸ kemā-kān oturan Óasker-i küffarı tağıtmadın reÓāyā-yı kıbt-ıla şulh itmegüñ çendān fāyidesi olmaduğı mülāhāzayla ⁰⁹ āhir re'yleri buña toğrıldı ki tekrār Óasker-i müslimni iskenderiyye üzerine müteveccih olalar tā varup ¹⁰ anı da qaysar-ı rüm elinden feth eyleyeler az geçmedin varup anuñ da üzerine düşdiler

tamām üç ¹¹ ay içinde olan kâfirleri muhâsara eylediler âhir üzerlerine gereği gibi hücum ve gülüp idüp Óasker-i küffârı ¹² muhkem taraldılar dâr-ı dünyâ gözlerine sicinden tar ve sinlerinden târ görindi kayşardan izn almağ zamânına mecâlları ¹³ kalmadı bi'z-zarûrî müsilmânlardan amân istediler muğavkıs hâzret-i Óamrû bin el-Óāsâ adem gönderüp ¹⁴ mısır kıbtîleriyle ne tariğle şulh itdilerse iskenderiyye kâfirleriyle dağı ol tariğle şulh eylemek taleb ¹⁵ eyledi ki sâbıkâ mısırda bu tariğle şulh idüp mısır içinde rûm halkından her kim ki turmağ murâd idine ¹⁶ aña tınmayalar üzerine hâline göre harâc keseler kemâ-kân mısırda otura ve şunlar ki gitmek isteyeler anlara da ¹⁷ mâniÓ olmayalar mısır içinden çıkalar her nereye dilerlerse oraya gideler Óamrû bin el-Óās hâzretlerine mısır ¹⁸ bu tariğle şulh idüp amân-ıla virmiş-idi âhir iskenderiyyeyi dağı bu tariğle şulh idüp müsilmânlara amân-ıla virdi ¹⁹ Óasker-i müslimîn dağı üzerlerinden çekildiler sâbıkü'z-zikr fetâ itdükleri hısn cânibine gitdiler bu cânibde ²⁰ hirğal kayşar ki ol zamânda rûm pâdişâhıydı kıstantîniyyede iskenderiyyede olan Óaskerinüñ müsilmânlar-ıla ²¹ itdüğü şulhı işidüp muğavkısa be-gâyet incindi tamâm mertebede gağab idüp der-hâl deryâdan **212B** ⁰¹ gemiler-ile vâfir Óasker gönderdi gelüp iskenderiyye içine girdiler ve kapularını bağlayup tekrâr Óasker-i ⁰² müslimînle uğraş itmege yarağlandılar Óamrû bin el-Óās hâzretlerine haber gönderüp anları cenge daÓvet ⁰³ itdiler Óamrû bin el-Óās hâzretleri anlaruñ nağz-ı Óahd idüp şulhı bozdukların istimâÓ idicek ⁰⁴ hısndan oldukları yirden kağup Óasker-i müslimînle tekrâr iskenderiyyeye revân oldılar yolda taryüt ⁰⁵ nâm yire geldüklerinde kâfir Óaskerlerinden anları bir miğdâr kimse karşıladı orada Óasker-i müslimînle bulışdılar ⁰⁶ bir miğdâr cenk idüp sindılar kaçup iskenderiyye tarafına gitdiler Óamrû bin el-Óās hâzretleri dağı ardlarına ⁰⁷ düşdi Óale'l-ittisâl yürüdi kevm-i şerik nâm mevziÓe irdükleri gibi küffâr Óaskerinden anları bir Óasker-i ⁰⁸ firāvân karşıladı orada anlar-ıla tamâm üç gün uğraşdılar Óağıbet fırsat müsilmânlaruñ olup ⁰⁹ bunları dağı başup kaçurdılar baÓde-hu bir miğdâr Óaskerleri dağı seltis nâm mevziÓde karşıladılar bir uğraş da ¹⁰ burada itdiler bunda dağı sindılar andan küyün adlu bir yirde vâfir Óaskerler dağı karşıladı burada ¹¹ on günden ziyâde Óasker-i müslimînle uğraşdılar aralarında muhkem kıtâl ve cenk ve cidâl oldu Óamrû ¹² bin el-Óās hâzretlerinüñ oğulları öñince qaravul-ıdı anlar-ıla Óağim cenk itdi anları mecrûh itdiler ¹³ âhir bu defÓa dağı nusret müsilmânlaruñ olup yine küffârı şıdılar anlaruñ ekşerini kırdılar kılıçdan kırtılanı ¹⁴ kaçdılar müsilmânlar iskenderiyyeye degin anları kıvdılar varup iskenderiyyede anları muhâsara itdiler turmayup ¹⁵ muÓâvenet için deryâdan kayşaruñ gemileriyle Óaskeri gelmekden ve iskenderiyyeye yarağ ve azığ getürmekden hâli ¹⁶ degil-idi bu huşûsda hirğal be-gâyet

açdām-ı içdām üzerine gelmiş-idi müsilmānlara iskenderiyyeyi aldurmamaç ¹⁷ isterdi iskenderiyye bizüm elümüzde anlar bizden şām vilāyetin alduklarından bedeldür şöyle ki iskenderiyye ¹⁸ elümüzden çıka hemān rūmuñ ve saltanatınuñ işi tamām olur bilā-şübhe dīn-i naşārānuñ bu āhir olmasıdır ¹⁹ diyü mülāhāza iderdi Óākıbet bu igvāyı hāzm idemedi vūzerā ve ümerāsına emr itdi Óasker yarağın ²⁰ gördiler ki kendüsi bi'z-zāt kıstantıniyyeden çıkup Óasker-i sitiz-i bî-şümār-ı küffārla bi-nefsihi müsilmān-ıla cenge gide ²¹ ve iÓtikādınca iskenderiyyeyi anlar elinden kırtara ve şöyle yasağ itdi ki rūmda hiç bir aħad kıalmaya illā bu seferine **213A** ⁰¹ kendü-y-ile bile gide gitmedük kimse olmaya ittifaķ yarağın tamām idüp sefere çıkacağı ⁰² vaķt hāķ sübhāne ve teÓālā anı helāk itdi ārzūsına irmedin hāset-ile cān virdi ⁰³ müsilmānlar üzerinden şūr ve şerri aħsen-i vechle defÓ oldu bu yaña müsilmānlar bu haber-i sürür eşeri ⁰⁴ işidicek şād olup iskenderiyye üzerine muħkem yürüiş idüp küffārla gereği gibi cenk ⁰⁵ eylediler kāfirlerüñ gözlerine hîşār içini gūrları gibi tār ve teng eylediler her gün sabāħdan ⁰⁶ aħşama degin içlerinde şavaş-ıdı günlerde bir gün iskenderiyye içinden bir nām-dār bahādur kāfir ⁰⁷ çıkup müsilmānlar Óaskerinden bir mübāriz diledi ki anuñla uğraşa ittifaķ ol cenkde bile olan aśhāb-ı ⁰⁸ güzinden rıdvānullah-ı Óaleyhim ecmaÓın sabıķā zıkr olınan mesleme bin muħallid hāzretleri ol kāfire ⁰⁹ karşı meydāna çıkdılar hādd-ı zātlarında egerçi dil-āver kimse-y-idiler ammā ziyāde etlü cānlu semüz tağlu ādem-idiler ¹⁰ semüzlüklerinden at üzerinde iken çābükce deprenimezlerdi ol kāfire muķābil geldükleri ¹¹ gibi kıazādur nā-gāh ol kāfir anları atdı yıkdı mübārek başların kesüp şehid itmek isteyince ¹² bu yaña yoldaşlarından bir kimse irişüp ol kāfirüñ elinden anları alı virdi küffār Óaskeri ¹³ buña sevindiler müsilmānlara bu gāyetle güç geldi Óamrū bin el-Óās hāzretleri bundan ğazaba gelüp ¹⁴ mesleme hāzretlerine haylice incindi nevÓā hātır-ı şeriflerine toķınacaķ baÓzı kelimāt itdi ve bu ğazabla ¹⁵ hemān emr itdi Óasker-i müsilmānın yir yir ğayrete geldiler kendüler daħı bi-nefsihi yürüdiler Óasker-i islām-ıla ¹⁶ āb ü ateş gibi hücum idüp bî-amān iskenderiyye hîşārınuñ içine kıoyıldılar kāfirler Óacelelerinden kendüleri ¹⁷ tedārük idemediler cenk için kıapusın açmışlar-ıdı yapmağa kıādir olmadılar nā-gāh ol hinde aralarında ¹⁸ ateş-i ħarb iştiÓāl itdi bedenler hizemini tutışdurdı tarafından rezm bezmini kıurup tiğ cāmını ¹⁹ gerdişe getürdiler bir zamān germ-ā-germ ve kıyaķı cenk itdiler Óākıbet kāfir çoğ-ıdı ve hāşın ²⁰ yirlerden cenk iderler-ıdı müsilmānları hîşārdan taşra sürdiler içlerinden dört kimseden ²¹ ğayrısı hep taşra çıkdılar illā dört kimse ki anlarıñ birisi Óamrū bin el-Óās hāzretleri kendüler **213B** ⁰¹ ve biri zıkr olınan mesleme bin muħallid hāzretleri ve ikisi daħı Óasker-i müsilmānıñ aÓyānından iki kimseler ⁰² daħı bu dördü hîşār içinde kıaldılar kıķmaya mecāl bulmayup

zarûrî hîsâr içinden bir tarafa toġrı ⁰³ çekilüp gitdiler kâfirler hîsârûnî ħapuların baġladılar dördü de içerde ħaldılar ammâ küffâr bunlar kimlerdür ⁰⁴ bilmediler Óamrû bin el-Óās hâzretleri taġdır-i ilâh ile nâ-gâh bu belâ başlarına gelicek yoldaşlarıyla ⁰⁵ vardılar hîsârûnî ħullelerinden birine girüp aña sığındılar kâfirler anları görüp tolayı ⁰⁶ aldılar içinden bir Óarabî bilürine didiler anlara Óarabca söyledi dört kişi bunca kimseye nitseñüz ⁰⁷ gerek işde elümüzde esir olduñuz esirlikle bu hâluñ ne farkı var gelüñ bize el virüñ ⁰⁸ kendü nefsuñüzi elüñüzle helâk itmeñ didiler anlar rızâ virmeyüp ħılıcumuz üzerinde ölüñüz ⁰⁹ didiler baÓde-hu kâfirler sizüñ Óaskerüñüzde bizüm baÓzi esirlerümüz vardur sizi anlar-ıla deġişelüm ¹⁰ dirüz gelüñ kendüñüze ħıymañ hem anlar ħalâs olsunlar hem biz didiler buña da ħâyil olmadılar ¹¹ andan gelüñindi sizden biriñüz meydâna ħıġsun bizden de bir kimse ħıġsun birbirleriyle uğraşsunlar ¹² eger bizüm kimsemüz ġâlib olursa siz el virüñ sizi tutalum didüġümüz gibi maġbûslarumuzla ¹³ deġişelüm ve eger sizüñ kimseñüz ġâlib gelürse sizi salı virelüm varuñ Óaskerüñüze gidüñ ¹⁴ didiler anlar da bu sözlerine râzî oldılar diñindi içüñüzden biriñüz meydâna ħıġsun didiler ¹⁵ kâfirlerden bir muÓtemed ve muÓteġadları ki meşhûr bahâdurları-y-ıdı meydâna ħıġdı Óamrû bin el-Óās ¹⁶ hâzretleri ħâsd itdi ki anuñ meydânına ħıġa anuñla bi'-z-zât kendüler uğraşalar merd-i meydân-ı ¹⁷ şecâÓat ve ejder-i seng-istân-ı mehâbet idi diledi ki ħazâ gibi ol kâfirüñ öñüñ ala ecel gibi bi-amân ¹⁸ irişüp tiġ-i ser-tizle başın kese mesleme hâzretleri ħomadılar bu itdüġüñ iş nedür ki iki defÓa ¹⁹ hatâ eyledüñ bir bu ki içlerinde başlarıyken Óaskerüñden ayrıldıñ yirüñ gözlemedüñ anlaruñ ²⁰ ħuvvetleri senüñle-y-ıdı şimdi nice olduġuñ bilmezler cümlesinüñ ġöñülleri saña baġlıdur anları zaÓıfu' ²¹ l-ħalb itdüñ bir budur ki şimdi turduñ uğraşa ħıġayın kendüñi ölüm yirine atayın dirsın **214A** ⁰¹ eger sen ölürseñ Óaskerüñ hâli nolur sen tur ben varayın inşâ'-allah umarın ⁰² bu meydânda turan kâfirüñ ħaħħından gelem didi Óamrû bin el-Óās hâzretleri sözlerin ⁰³ maÓħül ve maħbül görüp var allah teÓâlâ senüñle bu belâyı inşâ'-allah defÓ ide diyü buyurdu ⁰⁴ mesleme hâzretleri defÓi ol kâfire ħarşu vardı bir sâÓat tutışdılar ħaħ teÓâlâ fırsat ⁰⁵ virüp mesleme anı ħatlı eyledi baÓde-hu yoldaşları yanına geldi kâfirler vaÓdelerine turup ⁰⁶ anlara hîsâr ħapusın açı virdiler dördü de sağ sâlim hîsârdan ħıġup Óaskerlerine ⁰⁷ geldiler bu yaña müsilmânlar anlaruñ ġusşalarıyla dil-efġâr-ıdılar anları göricek şâd ve hürrem oldılar ⁰⁸ anları salı virdükden soñra kâfirler ħıssâdan âġâh oldılar anlaruñ birisi müsilmânlaruñ ⁰⁹ ser-Óaskerleri olduġın tuyup nedâmet barmaġın ısırđılar ammâ soñ peşimânlık fâyide ¹⁰ itmedi Óamrû

bin el-Ŗās hâzretleri Ŗaskere gelicek mesleme hâzretlerinden¹⁰³ gâyetle utandı¹¹ sâbıkâ zıkr olınan üzre gâzab ešnâsında anlar hâkķında söyledükleri söze peşimân oldılar¹² ve Ŗömrümde üç kerre utanacaķ iş işleyüp tururın iki kerre islâma gelmedin ve bir kerre daħı bu¹³ illâ bunda utandugum gibi anlarda utanmadum-ıdı diyü buyurdılar mesleme hâzretlerinden anuñ Ŗözrin¹⁴ ve helâlligin dilediler anlar da helâl olsun diyü buyurdılar radıyallahu teŖâlâ Ŗanhümâ ve Ŗan baķıyyetu's-şahâbetih¹⁵ ecmaŖın hâsıl-ı kelâm müsilmânlar iskenderiyyeyi hirķal ölmedin biş ay ve öldükden soñra¹⁶ tokuz ay miķdârı oldu ki muhâsara iderler-idi ķâbil olup fetħ olınmadı bu yaña medjine-i mükerrermede¹⁷ bu haber emjürü'l-mü'minñ Ŗömer bin el-hattâb radıyallahu teŖâlâ Ŗanh hâzretlerine irişüp bu fetħ ne Ŗaceb¹⁸ eglendi gâlib Ŗaskerden bir eksüklik olmışdur diyü buyurdılar andan Ŗamrû bin el-Ŗās hâzretlerine¹⁹ bir mektûb-ı şerif yazup gönderdiler mazmûn-ı münifinde ammâ-baŖdu mısır vilâyetinüñ fetħinde bu ķadar²⁰ eglendügünüzi Ŗacebledüm ki nice yıldan berü cenk idersiz bu degildür illâ yine kendü fiŖölünüzdendür²¹ içüñüze gâlib dünyâ tamaŖı düşdi allah tebâreke ve teŖâlâ bir ķavma nusret virmez illâ niyyetlerinüñ sıdķına **214B**⁰¹ göre virür bundan evvel ben saña aşhâb-ı resûldan şalavâtullah-ı Ŗaleyh ve selâmüh dört kimse⁰² gönderdüm ve saña ben bildüğüm üzre anlardan her biri biñ ere ber-â-berdür diyü bildürdüm⁰³ pes bu itdügünüñüz fiŖöl nedür bu defŖa mektûbum varduğı gibi hemân Ŗaskerüñi cemŖ idüp anlara⁰⁴ bir hutbe oķıyup içinde anları küffârla uğraş ve hârb belâsına şabra terğib idesin⁰⁵ ve ol dört kimseyi Ŗaskerüñ öninde koyasın ve Ŗaskere diyesin cümlesi bir uğurdan⁰⁶ bir âdem hâmlesi gibi hâmle ideler ve bu cengünüñüz cumŖa günü zevâl vaķtında ola ki allah tebâreke ve teŖâlânüñ⁰⁷ rahmeti nâzil olup duŖâlar müstecâb olacaķ sâŖatdur diyü buyurdılar mektûb-ı şerifleri Ŗamrû bin⁰⁸ el-Ŗās hâzretlerine ulaşduğı gibi buyurduķları üzre defŖı Ŗasker-i islâmı cemŖ idüp Ŗömer⁰⁹ bin el-hattâb radıyallahu teŖâlâ Ŗanh hâzretlerinüñ mektûblarını anlara oķıdılar baŖde-hu emrleri mücibince¹⁰ zıkr olınan dört şahâbî-i nâm-dârı Ŗaskere muķaddime ve piş-rev taŖyın eylediler ve Ŗaskere emr itdiler¹¹ cümlesi âb-dest yinilediler cemŖ olup iki rekŖat hâcet namâzı ķıldılar hâķ sübhâne ve teŖâlâ der-gâhından¹² fetħ ve nusret taleb eylediler ve dirler ki Ŗamrû bin el-Ŗās hâzretleri mesleme bin muhallid hâzretleri-y-ile hârb¹³ huşûsında müşâvere

¹⁰³ bu mesleme hâzretleri aşhâb-ı güzın rıdvânullah teŖâlâ Ŗaleyhim ecmaŖın içinde enşârilerdendür muŖteber ve bahâdur şahâbdür târih-i hicretüñ kırķ yidisinde muŖâviyenüñ hilâfeti zamânında mısra pâdişâh olup tamâm on biş yıl ve dört ay vilâyet-i mısra hüküm eylemişlerdür ve bunlaruñ mısra hâkim olduklarınuñ üçüncü yılı târih-i hicretüñ ellinci yılında-y-ıdı ki yezid bin muŖâviye Ŗasker-i mansûr-ı müslimñle istanbul üzerine küffâr-ıla gâzâya geldi hâzret-i eyyûb-ı enşârî radıyallahu teŖâlâ Ŗanh şehid oldu

eylediler bu uğraşı ne tariikle idelüm diyü buyurdılar anlar da baña gelen budur ki ¹⁴ aşhâb-ı resûldan şallallahu Öaleyhi ve sellem hârb aslın bilür niçe kerre uğraşa girmiş ve Őadûyla ¹⁵ şavaş yolın görmiş bir kimseyi leşkere baş idüp aña emr idesiz ol uğraşa siz yirüñüzde ¹⁶ Öaskere arka olup turasız didiler Öamrû bin el-Őās ol kim olsa didi mesleme hâzretleri ¹⁷ Öubbâdet bün es-şâmit didiler Öamrû bin el-Őās anları çağırdup kendü mübârek başlarından dülbendlerin ¹⁸ çıkarup anlaruñ başlarına geydürdiler Öasker-i küffârla uğraşmak emrini anlara ısmarladılar bu vaŐzları iki ¹⁹ Öasker birbirlerine muķâbil oldukları zamân-ıdı ki cumöa günü zevâl vaķtı-y-ıdı Öubbâdet bün es-şâmit hâzretleri ²⁰ dahı deföi Öasker-i müslimñle küffâr üzerine sil-i bî-amân gibi yürüdi küffâr Öaskeri dahı qarşularında ²¹ alay bağlayup tururlar-ıdı hâzret-i Öömer radıyallahu teöâlâ Öanh buyurduğı üzre Öasker-i müslimñ cümlesi top olup **215A** ⁰¹ olup bir uğurdan küffâr üzerine hem-vâr bir hâmler eylediler ol melâŐine içine ateş-i tığ koydılar ⁰² ol şeyâtin-i şirârı âsmân-ı maŐrekeken sürmek-içün şerâr-ı seyf-i tâb-dâra tutdılar tünd-bâd-ı hâmlerine ⁰³ turmayup ol bed-nihâdlaruñ yüzleri döndi ol gün küffâr Öaskeri mehzum olup iskenderiyye ⁰⁴ kalŐası kâhrla fetâ olındı içinde olan küffâr çerisinüñ kimi kırudan ve kimi deñizden kaçdılar her biri ⁰⁵ bir yaña gidüp nebâtü'n-naŐş gibi perişân ve târumâr oldılar Öamrû bin el-Őās hâzretleri Öasker-i islâmdan ⁰⁶ iskenderiyye içine biñ nefer kimse kıoyup anı zabt itdükden soñra baki Öaskerle kendüleri ⁰⁷ kıuru cânibinden kaçan Öasker-i küffârüñ ardlarına düşüp anları kıova gitdiler anlaruñ ⁰⁸ hisâr üzerin kıoyup gitdüklerin deñiz tarafından kaçan Öasker-i küffâr tuyup fi'l-hâl döndiler gelüp ⁰⁹ iskenderiyye içinde kıodukları ol biñ nefer kimsey-ile cenk idüp baözın şehid itdiler ¹⁰ baözısı kaçup güçle kıurtıldılar iskenderiyyeyi müslimânlar elinden gine aldılar bu yaña ¹¹ Öamrû bin el-Őās hâzretleri kııssayı tuyup bunlar da dönüp geldiler küffâr ¹² elinden iskenderiyyeyi tekrâr yine aldılar içinde kaçmış-iken dönüp yine gelen rüm Őaskerinüñ baķıyye-i ¹³ seyf olanları yine gemilere binüp deryâ yüzine kaçdılar Öamrû bin el-Őās hâzretleri ¹⁴ emr itdiler gemilere kaçan küffârdan ğayrı bi'l-fiŐil iskenderiyye içinde olan küffârı ¹⁵ şaydılar oğlancuķlardan ve Őavratlardan ğayrı şehrlüsinden hâraca yarar tamâm altı kerre ¹⁶ yüz biñ nefis bulındı Öasker-i müslimñ anları kendüler arasında taķşim olınsun cümlesin ¹⁷ esir iderüz didiler Öamrû bin el-Őās hâzretleri emirü'l-mü'minñ Őömere radıyallahu teöâlâ ¹⁸ Öanh bunı Öarz idüp anlara tanışmayınca idemegin didi Öizz-i hüzürlarına Öarz eyledi hâzret-i ¹⁹ Öömer radıyallahu teöâlâ Öanh rızâ virmedi kıismet itmeyesin belki cümlesini hâraca kesesin ²⁰ hâzine-i beytü'l-mâl için turalar her yıl hâracları alına diyü cevâb gönderdiler buyurduķları ²¹ gibi itdiler bu deföa iskenderiyyeyi tamâm taht-ı

taşarruflarına aldılar içinde olan şehrlü tayıfesi **215B**⁰¹ mutîÖ ve münkād oldılar hâzret-i Öömer bin el-hattâb radıyallahu teÖälâ Öanh her yıl medîne-i mutahhara⁰² halkından nevbet-ile bir kimse gönderürdi varurlar iskenderiyyeyi gözlerler etrafın hıfz⁰³ iderlerdi deryâ kenârı olmağın nâ-gâh Öale'l-gafle üzerine kâfir Öaskeri gele gine alalar⁰⁴ diyü ihtiyât iderler hıfzı bâbında mümkün olan tedbiri iderler-idi dört yıl soñradan⁰⁵ emîrî'l-mü'minîn hâzret-i Öoşmân-ı bin Öaffân radıyallahu teÖälâ Öanh hilâfetleri zamânında bir defÖa⁰⁶ dañı içinde olan kâfirler hıyânet idüp anlaruñ hıyânetleri sebebi-y-ile iskenderiyyeyi⁰⁷ müsilmânlar elinden kâfirler aldı bu defÖa dañı gine Öamrû bin el-Öâs hâzretleri eli-y-ile⁰⁸ fetâ olındı bu kerre emr itdiler sürını ser-tâ-ser harâb ve yebâb eylediler meger muqaddemâ⁰⁹ Öamrû bin el-Öâs hâzretleri küffârıñ tekrâr-be-tekrâr vâkıÖ olan Öinâd ve muhâlefetlerinden¹⁰ be-gâyet incinüp and içmişler-idi inşâ'-allah bu defÖa fetâ itdügümde her tarafın¹¹ zâniye Öavrat evine döndüreyin ki her tarafından içine girile diyü buyurmuşlar-ıdı¹² hem buyurdukları gibi itdiler hâliyâ dañı ekşer yiri ol harâblık üzeredür dirler¹³ ammâ bi-hâmdillâh-ı teÖälâ cümle-i muzâfât-ı memâlik-i islâmiyyeden olmışdur hâzret-i pâdişâh-ı dîn-penâh-ı¹⁴ islâmuñ eyyâm-ı devlet-i hümâyünlarında ki ebedü'd-dehr pây-dâr ve ber-çarâr ola her köşesi gülbâng-ı¹⁵ penc-nevbet-i dîn-i ahmedî-y-ile müşerref olup mesâcid ve maÖâbid-i müslimînle ârâstedür şer ve şür-ı¹⁶ küffâr-ı hâkisârdan hiç vech-ile havf ve hirâsı yoğdur belde-i maÖmüre-i istanbuldan deryâ yüzinden hemişe¹⁷ gelen tüccâr ve hüccâc-ıla memlû gemiler aña varup gelmeden hâlî degildür ve diyâr-ı mısruñ meşhûr benderi ve nâm-dâr¹⁸ iskelesidür deryâ semtinde olan kâfirsitândan Öale'l-huşûs cezâyir firengsitândan tariğ-i istimân-ıla¹⁹ gelen tüccâr gemilerininüñ maÖberleri memerr ve mağarlarıdur her zamânda gelüp gitmekden hâlî olmazlar çatâjÖ gemileriyle²⁰ kendü vilâyetlerinden emtiÖa-ı nefâyise getirürler diyâr-ı mısra hind cânibinden gelen bahârdan ve gayrıdan memleketlerinde râyic²¹ olan metâÖ-ı mısriyyin ile bâzâr iderler tarafından niçe niçe fâyideler ve Öâyideler şikâr iderler **216A**⁰¹ Öamrû bin el-Öâs hâzretleri mârü'z-zikr hısn şalÖası yirinde hâliyâ eski mısır didükleri fustât şehrini ne tariğle binâ itdüklerinüñ beyânıdur⁰² çün Öamrû bin el-Öâs hâzretleri iskenderiyyeyi fetâ idüp gördiler Öasker-i küffârıñ evleri hâlî şalup hâzır⁰³ ve müheyyâ nefıs binâlar ve evlerdür turur şaşd itdiler ki kendüler de anı taht-gâh idineler mağarr-ı Öasker-i islâm⁰⁴ ola bunu hâzret-i Öömer bin el-hattâba radıyallahu Öanh Öarz eylediler bu husûsda anlardan izn taleb⁰⁵ itdiler hâzret-i Öömer radıyallahu Öanh varan âdemlerine sordı iskenderiyye ne aşl yirdür farazâ Öasker-i⁰⁶ müslimîn anda olsalar bizümle anlar ortasına şu girür mi bizden anlara varan âdeme şu geçmek⁰⁷ lâzım olur mı diyü buyurdi ol dañı belj yâ emîrî'l-

mü'minîn nil süyü ortaya girür didi ⁰⁸ hâzret-i Öömer radiyallahu Öanh Öamrû bin el-Öās hâzretlerine nâme yazup yazda kışda sizüñle ⁰⁹ bizüm ortamuzda sü hâyil olur yirde oturduğıñuz istemezsin diyü icâzet virmediler ¹⁰ Öamrû bin el-Öās hâzretleri dañı emrleri üzre Öasker-ile iskenderiyyeden göçüp şimdi ¹¹ eski mısır didükleri yire geldiler ki kâfirlerden sâbıķü'z-zıkr hısnı feth itdükleri yirdür buyurdi ¹² orada bir şehir-i Öazım bünyâdına başladılar üzerine masâlih-güzâr ve tarh-ı binâ Öilminden haber-dâr kimesneler ķodı ¹³ kabâyil-i Öarabdan kendüler-ile bile gelen Öasker halkından her biri bir taraf tutdı başka başka soķaķlar ve maħalleler ¹⁴ kesdiler bir kabıle bir kabıleye ķarışmadı her maħalleye kabılesi adıyla ad ķodılar şehrüñ asl binâsını ¹⁵ hısn üzerinde kâfirler-ile uğraş itdükleri yirden başladılar ki hısnuñ bābü's-şemÖ dimeg-ile maÖrûf ¹⁶ ķapusu öñi-y-idi yir yir içinde mescidler ve hāmmāmlar başlayup ve sāyir şehirler binâsına lāzım olan evzāÖ ü resmleri ¹⁷ hep kırdılar geregi gibi tertib eylediler hāliyā meşhūr olan cāmiÖ-i Öamrūy ¹⁰⁴ bināya başladılar ve bunuñ yanında ¹⁸ Öamrû bin el-Öās hâzretlerine dañı pādışāhlar sākin olacaķ bir sarāya ibtidā eylediler ve hezār cidd ve ihtimām-ıla ¹⁹ ve iķdām-ı tamām-ıla az geçmedin şehri itmāma irişdürüp adını fustāt koydı ki şimdi mısır-ı Öatıķ ²⁰ yaÖñi eski mısır dimekle meşhürdur mısrdan iki mıl yirde vāķıÖ olmışdur sevād-ı aÖzam-ı istanbula nisbet ²¹ hâzret-i ebı eyyüb-ı enşāri mezārı gibi döşenmişdür mısrlunuñ seyrān-gāhıdur ol zamānda aña fustāt **216B** ⁰¹ diyü ad virmelerinün sebebi dañı bu-y-ıdı ki meger Öamrû bin el-Öās vech-i mezkūr üzre hısnı kâfirler ⁰² elinden feth idüp iskenderiyye fethine müteveccih idecegi zamānda orada ķonduğı yirde ķurulu turan otağı ⁰³ içinde ittifāķ gördiler bir gögercin yavrulamış Öamrû bin el-Öās hâzretlerine didiler otağı yirinden ķoparmañ ķün bu ķuşdur ⁰⁴ bize sığınmış

¹⁰⁴ Öamrû bin el-Öās bu cāmiÖi ibtidā elli zırāÖ uzunı ve otuz zırāÖ ini olmaķ üzre binā itmiş-idi ve yapduğı vaķt kıblesin oñarmağa üzerinde şāhābe-i güzjnden rıdvānullah Öaleyhim ecmaÖin tamām seksen kimesne hāzır olmuş-ıdı ve yapduķları vaķt anuñ dıvār içinde oyılmış bu zamānda olan mescidler mihrābı gibi mihrābı yoğ-ıdı hemān kıble cānibinde olan dıvāra toğrı namāz kıllurlardı imām da cemāÖatuñ öñinde dıvār dibinde turur imāmet iderdi evvel dıvār içinde mihrāb yapmağı medjনে mescid-i nebevıde Öömer bin Öabdü'l-Öaziz hâzretleri ihdās itmişler-idi ol vaķt mısırda ķurre bin şerıķ adlı kimse hākim-idi medjনে mihrāb ihdās olınduğın işidüp mısırda cāmiÖ-i Öamrû bu da dıvārı için bir mihrāb itdürdi ammā cāmiÖlerde minberi ibtidā Öamrû bin el-Öās ihdās itdi kendünüñ bu cāmiÖnde hatıb hutbe oķımağ-ı için minber yaptı andan evvel minber olmazdı belki halıfa olanlar kıbleye arķa virüp halka ķarşu bir Öāsā tayanup ayağ üzre hutbe oķırlardı hâzret-i Öömer bin el-hattāb radiyallahu Öanh Öamrû bin el-Öāsıñ minber ihdās itdüğün işidicek anlara mektüb gönderüp mażmūnında [...] eski Öādetleri asıldı ki yüz bin dirhem kişı var-ıdı neçe yüz biñ kişı cemÖ olup cāmiÖe anı güçle asdılar cāmiÖüñ ķapularına sığınmadı işiklerin ķoparmayınca cāmiÖ içine girmedı [...] Öazıñmü's-şān ķodılar ve tārıhüñ dört yüz otuz sekizinde şadr-ı mihrābında gümüşden bir kemer ve mihrābuñ iki direklerine gümüşden iki tavķlar itdürilmiş-idi muķaddemā zıkr olunan üzre [...] bin eyyüb mısra pādışāh olduğı zamāna degin bu hāl üzerine turdı anlar bunları izāle idüp giderdiler anuñķün ki fireng kâfirleri ol tārıhde muttasıl diyār-ı mısır üzerine hücumdan [...] ki yukarıda bir miķdār zıkr olınmışdur ve dirler ki ol zamānda cāmiÖ-i Öamrūda tamām on sekiz biñ ķandıl yanardı her gicede anları yakmağa on bir ķantār zeyt yağı harc olınurdu ve içinde [...]

koñ yavrusın uçurınca incitmeñ tursun diyü buyurdılar hısn içine koyup gıtdükleri ⁰⁵ bege otağı ismarlayup iskenderiyyeye revân oldılar hâliyâ zıkr olınan üzre hâzret-i Óömer rağıyallahu Óanh (Óasker-i) müslimñe ⁰⁶ iskenderiyyede turmağa icâzet virmeyüp gine hısn cānibine dönmelü olıcağ begleri Óamrū bin el-Óāsa hıсна ⁰⁷ varıcağ nereye qonaruz ve qanda tururuz didiler bizüm fustātumuz yaÓñj otağumuz yiri hāzır diyü buyurdılar ⁰⁸ Óarabca fustāt otağ çadırına dirler zıkr olınan şehri ol çadır yirinde binā olınmağın bu ad-ıla aña ad ⁰⁹ virdiler şimdiki hālda ancağ bir qaşaba deñlü qalmışdur mürūr-ı aÓvām-ıla ve yanınıda āhir şehrler yapılmāğ-ıla Óale'l-huşūs ¹⁰ nā-gāh başına gelen dāhiye-i hārğ-ıla ki zıkr olınsa gerek ol resmler bozulup ile'l-ān bir hārāba şehrine ¹¹ dönmişdür bārj zıkr olınan üzre fustāt şehri yapılduğdan soñra yanınıda Óasker adlu şehri yapılınca ki zıkr ¹² olınur tamām yüz on üç yıl ve yidi ay vilāyet-i mısruñ taht-gāhı bu fustāt şehri olup bu miğdār ¹³ müddetde ehl-i islāmdan mısra yigirmi toquz nefer kimse hākim oldı ki evvelkileri Óamrū bin el-Óās hāzretleri-y-idi ki ¹⁴ vilāyet-i mısır feth itdügi günde ki tārj-i hicretüñ yigirminci yılınıñ şehri muharremi evvelinde-y-idi emjü'l-mü'minñ ¹⁵ hāzret-i Óömer rağıyallahu Óanh hilāfetleri zamānında anlar emrleriyle serj-i saltanat-ı mısra cülüs itdi ¹⁶ ve Óämme-i vilāyet-i mısra hūkm eyledi ve anlaruñ āhirkileri halıfa-ı benj el-Óabbāsuñ evvelkisi seffāh (halıfa kıbelinden mısra evvel pādişāh idilen sālīh) bin Óalı bin Óabdullah ¹⁷ bin Óabbās-ıdı ki saltanatı tārj-i hicretüñ yüz otuz üçüncü yılı recebinüñ selhinde tamām oldı ki ebj Óavn ¹⁸ Óabdü'l-meliküñ mısırda ibtidā tārj-i saltanatıdur ki Óasker şehrin yapup fustātdan serj-i saltanatı aña naql ¹⁹ idendür ve bu Óasker şehri aślda fustāt şehrinüñ hāmra-yı quśvā dimekle maÓrūf maħallesi yiri ²⁰ üzre binā olınmış-ıdı ki mürūr-ı aÓvām-ıla fustātuñ bu maħallesi hārāb olmuş yiri bir açuğ sahrā ²¹ qalmış-ıdı mezkūr ebj Óavn mısra gelicek Óaskeri-y-ile fustāt şehrinüñ taşrasında bu sahrāya **217A** ⁰¹ qonmış-ıdı ki evvelden fustātuñ zıkr olınan maħallesi yiriydi ve anı Óimāret itmege emr idüp ⁰² taÓmirinde geregi gibi ihtimām itdi bir yanı egerçi fustāt şehrine muttasıl-ıdı ammā bir ucın şimdi mısır ⁰³ didükleri qāhire şehrine toğrı çekdürüp Óažim şehri tertib itdi içinde pādişāhlar olmağ-içün ⁰⁴ bir Óālā sarāy yapıdı ve bir cāmiÓ-i şerif ābād idüp yir yir çārsūlar ve bāzārlar tertib itdürdi cā-be-cā içinde ⁰⁵ Óažim kār-gir evler yapıdılar taraf taraf soqaqlar tarh olındı sābıqā Óaskerinüñ qonağı olmağın adını Óasker ⁰⁶ koyup içinde yapılan sarāya girüp oturdı anı taht-gāh idindi ol günden serj-i saltanat-ı mısır ⁰⁷ fustāt şehrinde qalkup bu Óasker şehrinde qurıldı be-gāyet maÓmūr şehri oldı

hattâ Öirâkdan ahmed bin ⁰⁸ tulun¹⁰⁵ gelüp vilâyet-i mısra pâdişâh olıcağ dañı toğrı gelüp bu Öasker şehrinde ebü'l-Öavn binâ itdüğü ⁰⁹ sarâya girdi ol da bunı taht-gâh idindi bir zamân Öasker şehrini bu da taÖmür itdi içinde bir ulu bîmâr-hâne ¹⁰ yaptı ki yılda harcına altmış biñ altun giderdi bundan gayrı hâliyâ mısır içinde meşhür olan câmiÖ-i ¹¹ benî tulun¹⁰⁶ yaptı ki ol zamânda Öasker şehriniñ bir kenârında düşmiş-idi sâbîkâ zîkr olınan cebel-i yeşkur ¹² dimeg-ile maÖrûf depe üzerinde yapılmışdur ki bu cebel-i yeşkur dañı aslâda fustât şehriniñ zîkr olınan hâmrâ-yı ¹³ kuşvâ mahallesi içinde dâhil bir yir-idi anuñçün adına cebel-i yeşkur dirler-idi sâbîkâ beyân olınan ¹⁴ üzre Öamrû bin el-Öâs fustât şehrini binâ itdükte her bir köşesini kendüyle gelen Öaskerden bir qabile ¹⁵ halkına taÖyün itdüğü zamânda bu depe yirinde benî yeşkur bin cezile adlu bir qabile tutmuş-ıdı anlaruñ ¹⁶ mahalleleriydi soñra hâmrâ-yı kuşvâ mahallesi harâb

¹⁰⁵ bu ahmed bi tulun mısra pâdişâh olanlar içinde be-gâyet ulu pâdişâhdur vilâyet-i mısra târîh-i hicretüñ iki yüz elli dördünde pâdişâh olup anda on altı yıl pâdişâhlık itmişdür ve bunuñ atası tulun ol zamânda buhârâ Öamili olan nûh nâm kimsenüñ kulu-y-ıdı bağdâdda hârunü'r-reşid oğlu me'mûn halîfa anı terbiyet itmiş-idi giderek muÖteber ve nâm-dâr beglerinden biri olmuş-ıdı bu oğlu ahmed dañı bağdâdda kendü yanında toğmış-ıdı bu da ümerâ-yı nâm-dârdan-ıdı otuz dört yaşında-y-iken bağdâddan [...]

¹⁰⁶ rivâyet iderler ki bir gün mısırda ahmed bin tulun şikâra bindi ittifağ gezerken bir yirde atınuñ ayağı kuma batdı emr itdi orayı kazup açdılar bir defîne bulındı ki on kerre yüz biñ altun-ıdı cümlesini hayra ve fuğaraya şadâkaya şarf eyledi andan yüz yigirmi biñ altını mezkûr câmiÖ binâsına şarf idüp altmış bin altını dârü's-şifâ binâsına harc eyledi ve câmiÖün binâsını bu vechle olmak murâd idindi ki od-ıla ve şuyla harâc olmaya anuñçün binâsını mısır diyârında cibr dirler kül-ile ve säyir oda döyer baÖızıyla döğüp bir balçığ-ıla ve kiremüd-ile yapdurdı direklerinde vech-i meşrûh üzre yapma direkler itdi ve binâsı tamâm olduğdan soñra emr eyledi anuñ içinde [...] maÖcün idilmiş bir kemer dâyiresi [...] namâz kılinur üzerine buhûr gibi râyiha dimâğların muÖattar ide bu üslûbla tamâm olup ahmed bin tulun i[...] kılmağa halka icâzet viricek [...] ahad gelüp anda namâz kıldı [...] harâm mâldan yapıldı ola [...] iderler-idi ahir bir cumÖa gün[i] emr eyledi içinde cemÖ oldı[ar] minbere çıkup Öalâniyâ çağur[...] câmiÖi kendü mâlumdan yapmadu[m] yirde bulduğum mâl-ıla yapdu[m] [...] and içdi halk da inanup [...] ol gündün namâz kıldılar ammâ [...] tazarruÖ idüp mihrâbı küccükdür [...] bu-y-idigün didiler ahmed bin t[...] bunuñ kıblesin oñarmakda miÖmâ[...] ihtilâf itdiler ben de ol gi[...] hâzretlerini düşümde gördüm [...] ahmed bu câmiÖün kıblesini şu [...] miqdârını çizdiler olduğı gibi tiz segirtüm câmiÖ yiri üzerine vardum gördüm bi-Öaynih ol çizdikleri yir hâlî üzre çizilmiş turur zarûri miqdârın ol kadar itdüm tağyire mecâlüm olmadı diyü buyurdı ve bu câmiÖe niçe veqâf taÖyün eyledi cümlesi ol defîne mâliyle binâ olınmış dükkânlar ve evler ve odalar-ıdı mezâriÖ ve arâzi-i mısrdan ana nesne vaqf eylemedi mümkün olduğa şübhelü olan nesnelere şakındı anun evkâfını şırf helâl yirlerden taÖyün eyledi ve bir köşesinde bir eşribe harânesi dañı yapdurdı ki içini her dürlü edviyeden ve eşribeden toldururlardı üzerine müvekkel niçe hıdmet-kârlar var-ıdı ve anda cumÖa günleri bir hâzık tabîj de otururdu câmiÖe namâz kılmağa hâzır olanlara nâ-gâh bir Öarız ve bir marâz vâkıÖ olsa defÖi Öilâcın tedârük iderdi yapduğı bîmâr-hânedan gayrı bu da câmiÖe mahşûs bir hayr-ıdı soñradan zîkr olınan üzre vaqtâ ki el-müstefir-billah zamânında mısırda bir qahat ve vebâ vâkıÖ oldı fatâyiÖ şehri bi'l-külliyeye harâb olup içinde sâkin kimse qalmadı câmiÖün dört yanı vîrana yüz tutdı bunuñ üzerine niçe eyyâm geçdi câmiÖün dañı giderek ekşer yiri harâb oldı [...] hac vaqtında mağaribe tâyifesi develer[...] esbâbları-y-ıla gelürler içine qonarlardı bu hâl aña degin mümtedd oldı ki yirinde zîkr olınan üzre vaqtâ ki sultân qalavun oğlu melik halîli qatı itdükleri [...] qatı idenleruñ her biri qaçdılar anlardan biri dañı melik mansûr laçın adlu bir beg-ıdı bu melik laçın qaçup vardı câmiÖ-i tulun minâresi içinde şaklandı zîrâ harâbalık idi yöresine kimse uğramaz-ıdı melik laçın bir bucağında siñüp yatdı göñlinden eger bu müzâyaqadan allah teÖâlâ baña halâslık virürse bu câmiÖi taÖmür ideyin diyü nezir eyledi ittifağ hağ teÖâlâ anı halâs idüp mısra sultân dañı oldı nezrini yerine getirüp buyurdı câmiÖi tecdid idüp harâbalarını taÖmür eylediler ve aña yiñiden evkâf tertîbin eyledi ve içinde ödrü mezheb Öuleması için dört medrese olmağa dañı fermân itdi bundan soñra gelen pâdişâhlar dañı mümkün olduğa taÖmür ve termiminde saÖy ve iqdâm eylediler bir miqdâr geldi hâliyâ dañı mısruñ meşhür câmiÖleriniñ birisidür

olıcak bu dañı ħarāb olmış ħurı yiri ħalmıř-ıdı ¹⁷ Óasker şehri maÓmür olduğı zamānda tekrār Óimāret olındı aĥmed bin tulun üzerinde zıkr olınan cāmiÓ-i ¹⁸ şerfi yapıdı anuñçün ki bu cebel-i yeşkur üzerinde ĥazret-i mūsā řalavātullah-ı Óaleyh ve selāmüh ĥaĥ ¹⁹ sübhāne ve teÓālāya münācāt itmiş bir niçe kelimāt söylemişdür ve cāmiÓ-i mezkūruñ miĥrābı içi ĥazret-i ²⁰ mūsānuñ münācāta tururken mübārek ayaĥları başduğı yirdür dirler bu sebebden şimdi dañı ²¹ ĥalĥ varurlar bu cāmiÓuñ miĥrābı içinde ĥācet namāzı ĥılurlar ĥācetlerin dilerler mısırda duÓā maĥbūl **217B** ⁰¹ olan yirleruñ biri bu miĥrāb içindedür dirler ve ĥāliyā Óasker şehrinden bu cāmiÓ-i benı tulun-ıla ki ⁰² maÓmürdür zıkr olınan bımār-hāneden ĥayrı ki ĥarābdur eřer ve niřān peydā degildür ⁰³ bunlar da şimdi mısır didükleri ĥāhire şehri ⁰⁴ içinde ĥalmıřdur ve ucında bir maĥallesi içinde vāĥıÓ olmışdur andan öte artuĥ řehr yoĥdur bārı řoñradan ⁰⁵ aĥmed bin tulun dañı Óasker şehrine muttasıl ĥatāıÓ adlı bir řehr dañı yapıdı ki bir ucı ĥāliyā mısır ĥalÓası ⁰⁶ olduğı yirden zıkr olınan cebel-i yeşkura ırmiş-ıdı tamām yüz biñ hāneye ĥariĥ hānelü bir sevād-ı ⁰⁷ Óaźimdi kendüçün içinde bir sarāy dañı yapıp Óasker şehrindeki sarāydan göçüp buña geldi taĥt-gāh ⁰⁸ bunı idindi şimdi bu Óasker şehrinden ĥiç eřer zāhir degildür ve mezkūr ebı Óavndan řoñra bu ĥatāıÓ şehri ⁰⁹ yapılup serir-i saltanat buña naĥl olunca mısra pādiřāh olanlardan tamām yitmiş üç kimse ĥarār idüp ¹⁰ cümlesinüñ taĥt-gāhları bu Óasker şehri-y-ıdı baÓde-hu devlet-i benı tulun āhir olup ĥatāıÓ şehri ĥarāb ¹¹ olduĥdan řoñra ¹⁰⁷ sābıĥā zıkr olınan üzre vilāyet-i maĥribden ĥarb Óaskeriyle cevher-i ĥāyid diyār-ı ¹² mısra gelüp ĥāhire şehrin binā idince Óacem pādiřāhlarından ve anlaruñ ĥulları tāyifesinden ¹³ mısra on altı pādiřāh dañı ĥükm idüp bunlaruñ kimi Óasker şehrinde ve kimi fustāt şehrinde oturup ¹⁴ taĥt-gāhları bunlar-ıdı ve ol on altı pādiřāhuñ evvelkisi muĥammed bin süleymān idi ki aĥmed bin tulunuñ ¹⁵ hem ĥulı hem kātibi-y-ıdı kātib lülü dimekle maÓrūf idi tārĥ-i ĥicretüñ iki yüz toĥsan ikisinde ¹⁶ pādiřāh olmış-ıdı ve anlaruñ āhirkileri aĥmed bin Óaliyy bin el-iĥřidı idi ki bundan řoñra mısra cevher-i ¹⁷ ĥāyid ĥükm eyledi bārı cevher-i ĥāyid mısır vilāyetine gelince beni el-Óabbāsuñ devletleri ibtidāsından tamām iki yüz yigirmi ¹⁸ biř yıl geçmiş-ıdı bundan otuz dört yıl ve on ay ve yigirmi dört gün iĥřidiler devleti bāĥısi benı ¹⁹ el-Óabbās devletleriydi ve mısır vilāyeti ehl-i islām elinde fetĥ olunduĥdan řoñra serir-

¹⁰⁷ asıda bu ĥatāıÓ şehrinün ĥarābuna ekşer bāÓis olan tārĥ-i ĥicretüñ iki yüz toĥsan üçü eřnāsında aĥmed bin tulunuñ řeybān adlı oğlı pādiřāhken kātib lülü dimekle meřhūr muĥammed bin süleymān nām kimesne milk-i mısırı anuñ elinden alıp benı tuluna müteÓallıĥ olan cümle umürü iptāl itdüğüdür ol zamānda ĥatāıÓ şehrini oda urup ĥalĥınuñ esbāb ve māl ve ehl ve Óıyālını sebı ve ĥāret itmiş ve dürlü dürlü efÓāl-ı řeniÓa itmişdür ki diller-ile řerĥ olunmaz tārĥ-i mısır kitāblarınun mafşallarında zıkr eylemişlerdür

i saltanat kâhire ²⁰ şehrine naql olunduğı zamāna gelince mābeyn üç yüz yidi yıl ve bir kaç ay idi ve egerçi ehl-i islām ²¹ zamānında zıkr olınan şehirlerüñ kimi yıkıldı ammā bu ešnâlarda dañı fustāt şehri kemā-kān **218A** ⁰¹ ma'Ömür-ıdı nihāyet bu kadar var-ıdı ki pādişāhlar içinde oturmazlar bu yiñi yapdukları şehirlerde ⁰² otururlar-ıdı ammā ekşer yā şehrlü tāyifesi cümle fustāt şehrinde sâkinler-ıdı çârsü ve bāzârı şinlik ⁰³ muhkem galabalık şehir-ıdı hattā rivāyet olunur târih-i hicretüñ biş yüz otuz toktuzında fustāt şehrinde ⁰⁴ tamām otuz altı biñ mescid var-ıdı ve sekiz biñ işlek soğağı ve biñ yüz yitmiş hāmmāmı var-ıdı soğağlarında ⁰⁵ izdi hāmdan geçilmez-ıdı omuz omuzı sökerdi ve dirler ki ol zamānda fustātda mısır pādişāhı 'Öabdü' ⁰⁶ l-Öaziz bin mervānuñ sarāyında biş mescid ve iki hāmmām ve niçe etmek furunı var-ıdı günde sarāyında dört ⁰⁷ yüz deve yüki şu harc olınurdi ve şikātdan mervıdür fustāt şehrinüñ yalunuz nil üzerine hāvāle ⁰⁸ olan evlerinden nil içine on altı biñ koğa sārçardı ve fustāt içinde bir hāmmām var-ıdı ⁰⁹ rüm bināsıydı bir kimesne rivāyet ider ahmed bin tulun oğlu hamārūye pādişāh-iken (ol kimse) bir gün ol ¹⁰ hāmmāma girdi müzāhameden kendüye yapışur dellāk bulamadı sordı içinde yüz yitmiş dellāk ¹¹ işlerdi her dellāk açal ol ānda üç kimseye yapışmış-ıdı temcüd vaqtından bu tariikle turmayup ¹² ādem çıkarurlar-ıdı ol kimse yunmadın zarūrj bu hāmmāmdan çıkdı şehir içinde olan hāmmāmları on ¹³ dört hāmmāma degin sirtıdı cümlesin bu müzāhamede görüp girmege mecāl bulmadı ma'Öa-hazā zıkr ¹⁴ olınan üzre içinde biñ yüz yitmiş hāmmām var-ıdı ekşeri her gün bu tariikle işlerdi ol zamānda ¹⁵ fustātuñ büyüklüğü üç bağıdāca var-ıdı evleri birbiri üzerine kimi biş tabağa ve kimi altı ¹⁶ tabağa-y-ıdı her tabağada ādem ādem üzerine otururdi ev var-ıdı ki içinde iki yüz kimse ¹⁷ sâkin-ıdı bu cümleyle yine be-gāyet bolluk ve ucuzluk idi ve halkında ol kadar māl var-ıdı ki hādd ¹⁸ ve hāşra gelmez-ıdı dirler ki ol zamānda fustāt halkından bir kimse birbiri ardınca yigirmi iki ¹⁹ yıl yigirmi iki kerre muttasıl hācc itdi her hācda yüz elli biñ altun harcandı ve ebū dāvud ki ²⁰ Öulemā-yı kibār içinde ahyār-ı Öulemā-yı hādışdendür sünen adlu kitāblarında ki sünen-i ebi dāvud dimeg-ile ²¹ meşhürdur ve ahādışde olan kütüb-i sitte-i mu'Öteberenüñ biridür kitāb-ı zekātınüñ bāb-ı **218B** ⁰¹ sadaqatü'z-zer'inde yazarlar mısırda bir kışşā hıyārı gördüm qarışladum uzunı on üç qarış geldi ⁰² ve bir ağaç kavunı dañı gördüm iki pāre itmişler nisfi bir tāy olmuş nisfi bir tāy ikisin bir deveye urmuşlar ⁰³ götürüp giderdi diyü buyururlar ve miqrizj hitat adlu kitābında eydür şöyle zıkr iderler ki bu ağaç kavunı ⁰⁴ fustāt şehrinüñ taşrasında benj sinān bāğçesi dimekle meşhür bir bāğçede olurdi ki hiç dünyā sarāyında ⁰⁵ anuñ gibi bāğçe ne görilmiş ve ne işidilmiş-ıdı târih-i hicretüñ iki yüz on yidisinde hārünü'r-reşid oğlu ⁰⁶ me'mün halıfa Öaleyhimā er-rahme mısra geldüğü vaqt ol bāğçeyi

gördi be-gāyet Óacebleyüp saçını öñine ⁰⁷ getürdi bu bāğçe hāsılından mırıye ne kadar harāc virürsin diyü sordı her yıl dıvān-ı pādışāhiye ⁰⁸ yigirmi biñ altun harāc virürin didi me'mün yā saña ne hāsıl olur didi hāsıl olan altunuñ ⁰⁹ şağışın bilmezsin şu kadar var ki her yıl yüz biñ altundan artuğın fuqarāya sadağa iderin didi ¹⁰ fustāt şehri bu vech-ile ma'ómür iken soñradan ne tariğle harāb olmuşdur anuñ beyānidur ¹¹ fustāt şehri ki zıkr olınan üzre zamānında cihān medınelerinden bir medıne-i mu'ázżama-ı bı-mānend-idi ¹² soñradan harāba meyl idüp giderek Óimāretlerine bi'l-külliyeye hālel gelüp bu zamāna degin ki hāliyə ol ¹³ Óimāretlerden cüz'ı eşer qalmışdur şöyle harāba şekllüdür bunuñ sebebinde erbāb-ı tevāriğ iki vech söylerler biri bu ki tārıh-i ¹⁴ hicret-i nebevıñuñ dört yüz yigirmi sekizinden soñra hulefā-yı fātimiyyiñ içinden el-müstanısır-billah halıfa zamānında ¹⁵ kılları arasında bir fitne-i Óazıme oldu ki henüz zıkr olunur izā tağayyürü's-sultān ü ¹⁶ tağayyürü'z-zamān mücibince āhir bu fitne anuñ gibi şehri-i mu'ázżamuñ harābına mü'eddı oldu meger tārıh-i ¹⁷ hicretüñ dört yüz kırk altıncı yılında mezkūr halıfanuñ hilāfeti zamānında ittifağ vilāyet-i ¹⁸ mısırda bir Óazım qaht oldu qaht yanınca halk içine bir Óazım tā'ün dahı düşdi bir yaña ¹⁹ vebā Óanāsı ve bir yaña galā belāsı memlekete tamām ıstırāb virdi mezkūr halıfa el-müstanısır-billah ebü ²⁰ temım me'ad bin ez-zāhir li-Óızāz-ı dınilah ebı el-hāsen-i Óalı ki yukarıda halıfa-ı fātimiyyiñ içinde ahvāl ²¹ zıkr olunmuşdur memleketinde bu dāhiye-i Óazıme vākı'ı olıcağ kıstantıniyyeye kıysar-ı rüma ilçı **219A** ⁰¹ gönderüp andan istimdād itdi rümdan diyār-ı mısra sedd-i ramağ olacağ gılāl cinsinden bir miğdār ⁰² nesne istedi kıysar da iltimāsına icāzet idüp dört yüz biñ erdeb gılāl ihzār itdürdi ki gemiler-ile ⁰³ diyār-ı mısra göndere ittifağ henüz göndermedin eceli gelüp vefāt itdi ardınca rüma nākısatü'l-Óağlı bir ⁰⁴ Óavrat pādışāh olup müstanısır-billah halıfaya ilçı gönderüp hem kendüñüñ pādışāh olduğın bildürüp ⁰⁵ hem şöyle ki üzerine pādışāhlardan bir düşmeni yürıye müstanısır da kendüye mısrdan yardım için Óasker göndermek ⁰⁶ murādı olduğın i'ólām eyledi müstanısır da murādına müsā'ade itmedi Óavrat da incindi sābıqā zıkr olınan ⁰⁷ kıysar ihzār itdüğü gılāl mısra alup gitmege kıomadı māni'ı oldu müstanısır halıfa da işidüp bı-hüzür ⁰⁸ oldu def'ı buyurdi mısrdan Óasker yarağın gördiler anlara hāsen bin mülhem adlı bir mu'öteber begini baş ⁰⁹ idüp rüm memleketine gönderdi ki varup ol Óavratuñ memleketini talan ideler ol beg Óasker-ile lāzkıyeye (degin) ¹⁰ vardı anı Óasker-ile muhāsara itdi ardınca müstanısır niçe Óasker dahı gönderdi Óāmmeten şām vilāyetlerinde rüma gazāya ¹¹ destür gazādan hāzı olan kıksun diyü çağırtdılar il ve gün ayağ üzerine geldi kāfir ¹² memleketine taraf taraf akın sáldılar müstanıruñ Óaskeri antākıyeye çevresine segirttiler köylerin kısabaların ¹³ sebı ve gāret eylediler

kıostantıniyyeden Óavrat dağı gemiler tonatdı seksen päre gemiyle deryādan Óasker gönderdi ¹⁴ gelüp deryādan çıkdılar anlaruñ defÓine mübāşir oldılar źikr olınan şasen bin mülhem anlar-ıla niçe kerre Óaźim ¹⁵ uğraşlar itdi āhir küffār Óaskeri ğālib gelüp Óasker-i müsliminden niçe kimseler-ile şasen bin mülhemi tutdılar ¹⁶ dirile kıostantıniyyeye alup gitdiler müstanısır işidüp ardınca tekrār ol şatuna ilçı gönderdi ¹⁷ ilçisi kıostantıniyyeye varduğı gibi āl-ı selçuğdan ol zamānda Óırāķ pādişāhı olan tuğrıl begüñ dağı ¹⁸ kıostantıniyyeye ol şatuna bir ilçisi geldi getürdüği mektübdā şatuna yazduğı kelimātdan biri bu-y-ıdı ki ¹⁹ varan ilçime ayaşofıya kenşāsında namāz kıılmağa icāzet viresin māniÓ olmayasın dimiş-ıdı şatun ²⁰ icāzet virdi tuğrıl begüñ ilçisi girdi ayaşofıyada bir cumÓa ğün cumÓa namāzın kııldı ol zamānda ²¹ bađdādda şalıfa hulefā-yı Óabbāsiyyeden kıāyim bi-emrillah idi bunlar adına şutbe okıdı müstanısırın ilçisi **219B** ⁰¹ bunu mısırda müstanısıra iÓlām eyledi müstanısır da incinüp defÓı beytü'l-mağdise ādem gönderüp ⁰² naşārānuñ anda źikr olınan kenşā-yı kıamāme dimekle meşhür olan kenşālarınıñ içinde ⁰³ olan esbābı aldı ki māl-ı firāvān ve şazine-i bı-pāyān-ıdı hemān buradan rüm kıaşarlarıyla ⁰⁴ mısır pādişāhlarınıñ aralarına muhālefet düşdi deryādan şām vilāyeti yalılarında olan vilāyet-i islāma ⁰⁵ birbiri ardınca muttasıl Óaskerler yürüdi giderek kıuds-ı şerifi ve sāyir (arż-ı şāmdan) ol sāhillerde olan cümle vilāyet-i ⁰⁶ ehl-i islāmı aldılar řattā gelüp kıāhire şehrini de muhāsara itdiler nite ki yirinde źikr olunur bāri bu yıllarda vilāyet-i ⁰⁷ mısırda kıaht ziyāde oldu ve tādūn artdı fustāt şehri ki eski mısırdu ve kıāhire ki şimdiki mısırdu bunlarda ⁰⁸ ve etrāflarında olan nāhiyelerde tārīh-i hicretüñ dört yüz elli dördüncü yıla varınca tamām on yıl Óale't-tevālį ⁰⁹ kıaht ve tādūn oldu bu cümleyle Óasker-i mısır içinde bir fitne-i Óaźime dağı kıopdı bunuñla řod bi'l-küllıye ¹⁰ mısırın olanca Óimāreti de řarāba müteveccih oldu bir fitne-y-ıdı ki nā-ğāh içlerinde řādış oldu bir ğavğā-y-ıdı ki ¹¹ oturuşınca niçe zamān ğeçdi aşlı da bu oldu ki bir ğün müstanısır şalıfa kıadıñı Óādeti üzre ki her ¹² yıl iderdi develer-ile şatunlarıyla ve sāyir içerde ve taşrada olan şadem ve şaşemleriyle seyr ¹³ ide kıāhire şehriniñ taşrasında arż-ı cübbe dimekle maÓrūf seyrān-ğāhlarına çıkdılar meğer ol ¹⁴ zamānda Óasker-i selātin-i mısır iki bölük idi bir bölüğine etrāk dirler-ıdı ki sābıkda mısra pādişāh ¹⁵ olan Óacem ve kürd pādişāhlarınıñ Óaskerlerinden bāķı kıalmış tayıfey-ıdı kimi aķ kıullar ve kimi furs ve kürd vilāyetleri ¹⁶ halkından müsilmān oğı müsilmānlar-ıdı ve bir bölüği de kıara kıullar-ıdı ki anları şabeşe ve zenc vilāyetlerinden tācirler ¹⁷ mısra getürürler beglikden yararların şatun alurlar kıapularında kıul idinürlerdi bunlara Óabıdü's-şirā dirler-ıdı ¹⁸ źikr olınan üzre müstanısır cümle kıullarıyla meźkür yire seyre kııkduğda nā-ğāh bir ğün kıapusu halkından ¹⁹ etrāk tayıfesinden birisi mestle

Óabîdü's-şirâ tâyifesinüñ birine kılıç sıyırup üzerine yürüdi ²⁰ anuñ da yanında qara
 qullardan yoldaşı çoğ-ıdı fi'l-hâl kılıç sıyırın türki urup öldürdiler bundan ²¹ etrâk
 bölügi incindiler cem'olup pâdişâha vardılar kıssâ şöyle oldu içümüzden birimizi
220A ⁰¹ qaralar öldürdiler eger bu fi'Ölleri pâdişâhuñ emriyle oldu ise emr pâdişâhuñ
 sözüñüz ⁰² yoq ve eger pâdişâh emriyle olmadı ise biz buña râzî degilüz didiler
 müstanır hâşâ ki ben bunu ⁰³ emr idem bundan benüm haberüm yoq diyü buyurdi egerçi
 her biri pâdişâhuñ söziyle yirlü yirlerine tağıldılar ⁰⁴ ammâ aralarında Óabîdü's-şirâ
 tâyifesiyle muhârebe itmegi muqarrer itdiler ve eglemeyüp bir cem'öyyet idüp cümlesi
 bir ⁰⁵ araya geldiler ittifaqla qara qullar tâyifesini meydâna çekdiler anlar da gayret-ile
 bir araya gelüp yarağa girdiler ⁰⁶ tarafından muhkem yat ü yarağ ve âlât-ı harb-ıla bir
 yirde çıkup iki tâyife birbirleriyle Óažim uğraş eylediler ⁰⁷ ahir etrâk tâyifesi qaraları
 başdılar içlerinden çok kimse katl idüp bâki qalanını qaçurdılar böyle olduğı ⁰⁸
 pâdişâhuñ anasına gâyetle güç geldi anuñçün ki bu qara qulları çoğaltmağa kendüsi
 sebep olmış-ıdı kendüsi de ⁰⁹ bir qara câriyeydi kendü cinsinüñ oğı qapusında
 çoğalduğın severdi her qanda bir qara kul işitse oğına ¹⁰ şatun aldururdu anuñ qaralara
 bu rağbetin işidüp bâzir-gânlar muttasıl mısra qara qullar taşırılar (getürürler) beglige
 şatarlar-ıdı ¹¹ hattâ dirler ki bu müstanır zamânında bu cihetden mısırda elli biñden
 ziyâde qara kul var-ıdı bâri vaqtâ ki qaralaruñ ¹² başına nâ-gâh bu belâ-yı siyâh geldi
 Óizzetde etrâka gâlib iken cenkde anlara mağlûb oldılar pâdişâhuñ anası bundan ¹³
 gayretlenüp anlaruñ şinduklarına Óârlandı el altından anlara mâl ve silâh virdi etrâk
 tâyifesine tamâm buğz ¹⁴ ızhâr eyledi qaralar andan yüz bulup kuvvetlendiler vilâyetde
 bildüklerin ider oldılar hiç anlara kimse mâni' ve müzâhim ¹⁵ olmazdı etrâk tâyifesine
 bu be-gâyet güç geldi bu hâl üzerine bir zamân geçdi ittifaq bir gün etrâk tâyifesinden ¹⁶
 ba'Özi bir kimsenüñ elinde bir miqdâr mâl ve silâh buldı ki pâdişâhuñ anası qaralara
 göndermiş-ıdı ki tekrâr yarağ ¹⁷ görüp etrâkla bir dañı uğraşalar geldi bunu yoldaşlarına
 didi bir uğurdan cem'olup tekrâr pâdişâha ¹⁸ vardılar bu def'Öa huzûrında küstâhâne
 kelimât idüp ziyâde berk söylediler pâdişâh and içüp benüm bundan ¹⁹ haberüm yoq
 didi anası yanına girdi anası kıssaya inkâr itdi pâdişâhı inandurdu pâdişâh da bunu anam
²⁰ itmemişdür diyü etrâk tâyifesinüñ sözlerine iltifat itmedi tekrâr gavgâ kopdı yine cenk
 yarağına girdiler ²¹ pâdişâh muqarriblerinden bir kâr-güzâr kimseye emr itdi anlaruñ
 aralarına girdi birbirleriyle barışdurup egerçi žahirâ **220B** ⁰¹ barışdılar ammâ
 içerülerinden birbirlerine Óadâvetleri kemâ-kân-ıdı fırsat ararlar-ıdı ki yine bir ⁰² gavgâ
 koparalardı bu şulhdan soñra qaraları anlardan ayırdılar mısır yanında şubrâ adlu bir köy
⁰³ vardur anda çıkardılar ki orada olalar fitne başıla bu hâl tarih-i hicretüñ dört yüz elli

toğuzuncı ⁰⁴ yılına varınca ol iki t̄ayife aralarında mümted oldu giderek etrākuñ ōevketi artdı ōaralaruñ ⁰⁵ ōarhları batdı etrāk t̄ayifesi bu ōuvveti bulıcaŋ azdılar āhir pādīōāhlıġa ŋaſd itdiler bu fikrde ⁰⁶ oldılar ki bir t̄ariŋle müstanſırı da hilāfetden ōureler vilāyet-i mıſra kendüler hākim olalar bu fikrle ⁰⁷ pādīōāhi taz̄yīŋ idüp her biri Őulūfesinden ve t̄imārından artuŋ nesne taleb ide baſladı pādīōāh ⁰⁸ anlara nesne vire vire hazīneyi azaltdı ŋaralar t̄ayifesi ise bi'l-küllıye maġlūb oldılar anlara tamām ⁰⁹ Őulūfeleri virilmeġe hazīnede māl ŋalmadı Őāciz oldılar harclarına dirlikleri vefā itmez oldu bu ¹⁰ eſnāda pādīōāhuñ anası ŋaralaruñ baſlarına ve aġalarına haber gönderüp ġayretüñüz yoŋ mı ne turursız ¹¹ etrāk-ıla tekrār cenk itseñüz ne didi anlar da tekrār anuñ ōöziyle cizede ki yuŋaruda z̄ikr ¹² olınmıſdur bir cemŐıyyet dañı itdiler bu yañadan etrāk dañı cemŐ olup anlaruñ üzerlerine vardılar etrākuñ ¹³ baſlarına nāsırü'd-devle hūseyñ bin hāmdāñ dirler-idi bir ulu beg-idi cizede ŋarār-ıla aralarında ¹⁴ bir ŋaç defŐa dañı uğraſ oldu bi'l-āhire yine etrāk t̄ayifesi ġālib gelüp ŋaraları baſdılar ¹⁵ anları ōāŐıd vilāyetine ŋaçurdılar baŐde ibn-i hāmdāñ etrāk Őaskeriyle ŋāhireye geldi ziyāde ŋuvvetlendi ¹⁶ nefesine ġurūr gelüp pādīōāha dañı hākāret nazarıyla deġer oldu bu eſnāda ōāŐıd vilāyetinde ¹⁷ ŋaralar bir cemŐıyyet dañı itdiler anlardan bu defŐa on beſ biñ atlu dirildi diyü ibn-i hāmdāna haber ¹⁸ vāsıl oldu kendüsi pādīōāha tuġyāñ ızhar itmiſ-idi varmaz-ıdı etrāk Őaskerinuñ ulularından bir ŋaçın ¹⁹ öñlerine gönderdi ŋaralaruñ yine bu cemŐıyyeti nedür didi bunu da halīfadan ve anası tarafından ²⁰ oldu mülāhāza itdi halīfa bizüm anlaruñ cemŐıyyetlerinden haberümüz yoŋ diyü varanları azarladı ²¹ yanından bi-hūzūr çıŋdılar halīfanuñ anası bu arada mıſr içinde olan ŋaralara haber gönderüp Őale'l-ġafle **221A** ⁰¹ etrākuñ üzerin baſuñ didi didüġi gibi itdiler etrākdan niċesin öldürdiler ibn-i hāmdāñ tuyup ⁰² fi'l-hāl ōehrden taſra çıŋdı anı tuyan etrāk Őaskeri yanına dirildiler ŋāhire ōehrinuñ taſrasında bir cemŐıyyet ⁰³ dañı itdiler ŋāhire içinde ve mıſr-ı Őatıŋde her ne ŋadar ŋaralar var-ısa anlar da tekrār bir yire gelüp cemŐıyyetle etrāk üzerlerine ⁰⁴ vardılar bir niċe ġün Őale'l-ittisāl aralarında cenk ve ŋıtāl oldu āhir ibn-i hāmdāñ and içüp ŋaralar-ıla aramız ⁰⁵ ber-taraf olmayınca atdan inmeyin didi iki tarafa bile önegülendiler cenk emrinde gereġi gibi çalıſdılar Őāŋıbet ⁰⁶ yine etrāk leſkeri ŋaralar Őaskerine ġālib olup kimin tutup kimini ŋırdılar kendüler sālīm ve ġānim yine mıſr içine ⁰⁷ geldiler ibn-i hāmdāñ ŋāhireyle mıſr-ı Őatıŋ içlerin muhkem aratdı ŋaralardan ōaŋlanmış her kimi buldılsa büyüġi küccüġi dimedi ⁰⁸ bi-amāñ öldürdi bunlar bunda bu hāl üzre bu yaña ōāŐıdde cemŐ olan ŋaralar dañı cemŐıyyetlerinde ōābitler-idi ve iskenderiyye ⁰⁹ ōehrinde dañı anlardan çokluŋ t̄ayife var-ıdı ibn-i hāmdāñ etrāk ile ol iskenderiyyede olanlar üzerine yürüdi vardı ¹⁰ iskenderiyyede bir müddet anları

muḥāsara itdi āhir amān dilediler anları iskenderiyye içinden çıkarup iskenderiyyede ¹¹ bir iŖtimād itdügi kimse qodi bu sāl cümle qullar içi cenk ve qıtāl-ıla geçdi andan tārīḥ-i hicretüñ dört yüz altmışıncı yılı duḥül ¹² itdi etrāk Ŗaskeri müstanıruñ arzını tamām bozdılar aña niçe yüzden ihānet idüp il içinde qadrın ¹³ qomadılar arzını pāy-māl eylediler etrāk tāyifesiñ her ayda Ŗulūfeleri evvelde yigirmi sekiz biñ altun-ıdı ¹⁴ bu defŖa ḥalīfadan güc-ile ayda dört kerre yüz biñ altun Ŗulūfe alur oldılar ḥazinede olan māl dükendi ¹⁵ yine turmaz Ŗulūfemüz virsün diyü ḥalīfaya taqāzā iderler-ıdı müstanısır anlardan Ŗözr diler ḥazinede ¹⁶ māl qalmadı dirdi Ŗözrin diñlemezler esbābuñı sat Ŗulūfemüzi vir dirler-ıdı sözlerin tutmamağa qādir ¹⁷ degil-ıdı zārūrī ḥazinede olan esbābı anlara çıkarur virürdi ağır bahālu nesneleri az bahāya ¹⁸ tutarlar Ŗulūfelerine tuta alurlar-ıdı bārī ibn-i ḥamdān iskenderiyyede olan qaralar āmirini tamām itdüginden ¹⁹ soñra etrāk Ŗaskeriyle saŖıdde cemŖiyyet iden qaralar üzerine müteveccih oldı ki ol nevāḥıde ²⁰ şirret ve fesādları ve ḥalqa mazarrat ve bī-dādaları artmış-ıdı vaqtā ki anlara bulısup cenk itdi ²¹ defŖāt-ıla aralarında qıtāl oldı bu defŖa qaralar etrākı baıdılar çize tarafına qaçurdılar ammā etrāk **221B** ⁰¹ tāyifesi qaralaruñ bu defŖa itdükleri cemŖiyyeti ve bu mertebe kuvvetlerini müstanıruñ maŖrifetiyle oldı ⁰² diyü cezm idüp ḥalīfa ḥaqqında nā-sezā sözler söylemege başladılar ḥalīfa ise turmayup benüm ḥaberüm ⁰³ yoq diyü yemīn billah iderdi qābil olup inanmazlar-ıdı bārī ibn-i ḥamdān tekrār etrākı cemŖ itdi yine ⁰⁴ qaralaruñ üzerlerine vardı bir cenk daḥı eylediler bu defŖa tamām önegülendiler Ŗaẓım uğraş idüp ⁰⁵ araların ayırd itmeyince qomadılar qaraları āhir bir rüsvāy hezīmet-ile sıdılar ki artuq cemŖiyyet itmege ⁰⁶ mecālları qalmadı ekşerin qılıçdan geçürdiler ellerinden az kimse qaçdı qurtıldı qaralaruñ devletleri ⁰⁷ ol ḥınden zāyil oldı ibn-i ḥamdān etrāk-ıla qāhire şehrine döndiler bu defŖa Ŗālemi aqyārdan ḥalī ⁰⁸ görüp ḥayā perdesini tamām yırdı müstanısır ḥaqqında Ŗalāniyā bulduğın söyler oldı müstanısır ise ⁰⁹ egerçi sağ-ıdı ammā sarāyında maḥbūs gibi aç ve muḥtāc otururdu saltanat emrine ibn-i ḥamdān ¹⁰ müstaqil mübāşeret ider oldı tārīḥ-i hicret dört yüz altmış bire irince ibn-i ḥamdān bu üslūba müstanısa ¹¹ qādir olduğı cevri ve cefāyı idüp kemā-kān bī-nefhsihi saltanat mübāşeretin iderdi āhir giderek bu maŖnā ¹² etrāk Ŗaskerine ziyāde güc geldi gördiler içlerinde cümle alan viren ibn-i ḥamdān oldı bunu götürmediler ¹³ bu kerre qaralar Ŗadāvetinden vāz geçüp ibn-i ḥamdāna tolaşdılar aralarında muḥkem bürüdet peydā oldı ¹⁴ müstanıruñ ḥatīrū'l-melik adlu bir vezīri vardı aña ibn-i ḥamdāndan şikāyete vardılar ol da ¹⁵ anlara istimālet itdi hep kendü kendüñüze itdüñüz yoḥsa ḥalīfanuñ size yaramaz niyyeti ne evvelden ¹⁶ var-ıdı ve ne de şimdi vardır diyüp anları inandurdu müstanısa varup dilek itdi anı ¹⁷ suçlarından vāz

geçürdi yine halîfalarına itâ'at üzerine oldılar müstansır buña şād¹⁸ oldı Óaskeri gine kendüye dönicek ibn-i hâmdâna şehrden çıksun gitsün diyü haber gönderdi¹⁹ ibn-i hâmdân emrine muhâlefete kâdir olmadı etrâk kendüsinden yüz çevürdüğinden korkdı²⁰ çıkup cize tarafına gitdi halk evini ve aña tâbi' olanların evlerini yağmaladılar ol gice nısfü'²¹ l-leylde ibn-i hâmdân cizeden döndi korkuda yine kâhire içine geldi müstansırın beglerinden **222A**⁰¹ tâcü'l-mülük şâdî adlu bir ulu beg var-ıdı kadımden kendüyle dostlığı var-ıdı toğrı anuñ⁰² evine varup aña döşendi elin ayağın öpüp ağladı vâfir tazarru' eyledi meger aslda etrâkı⁰³ kendüden yüz çevürüp yine müstansıra döndüren mezkûr hafîrû'l-melik vezîrle zîkr dirler bir⁰⁴ vezîr dahı var-ıdı bu ikisiydi baña bunlardan intikâmum alı vir didi tâcü'l-mülük şâdî de sözini⁰⁵ kabûl idüp didüğine Óahd eyledi ikisin de saña öldürü vireyin didi ibn-i hâmdân⁰⁶ sevinürek yirine gitdi gice içiydi bu sırdan kimse âgâh olmadı yarındası olduğı⁰⁷ gibi mezkûr tâcü'l-mülük kullarıyla bindi kâhire içinde seyr ider gibi oldı ittifâk gezerken⁰⁸ beyne'l-kaşreyn ki kâhire içre meşhûr yiridür oraya geldüğü gibi gördi karşılarından hadem⁰⁹ ve hâşemleriyle hafîr vezîrle zîkr vezîr (ikisi yanaşup gelürler) def'î Óale'l-ğafle üzerlerine at koyup hafîr kılıçladı ânî anı orada¹⁰ öldürdi zîkr vezîr halîfanuñ sarâyına kaçup müstansır yanına irişdi bu yaña ibn-i hâmdân tecessüs-i¹¹ ahvâl itmekde-y-idi gördiler az geçmedin yanında olan etrâkla muhkem hârb yarağı-y-ıla def'î şehir içine girdi¹² müstansıra haber oldı bu da buyurdi cenk yarağına girdiler def'î kendüsi bindi ha'wâs-ı Óaskeri ve cümle¹³ şehrlü tâyifesi ânî yanına dirildiler ibn-i hâmdândan cânları acımış-ıdı bir anda Óâlemün âdemi dirildi¹⁴ halîfa buyurdi ibn-i hâmdânuñ üzerine yürüdiler anlar-ıla bir niçe hâmlle uğraşdı âhir sîdılar yanınca¹⁵ gelenlerden çok kimse kırdılar bâkı kalanıyla kaçup vardı buhayre vilâyetine düşdi anda¹⁶ benî senbus adlu bir şeyhü'l'arab var-ıdı aña döşendi anlardan kız aldı anlar yanında kaldı¹⁷ bu fetret ešnâsında bu tarafda kâhire şehrinde ve fustât içinde kaht emri hâddan tecävüz itdi¹⁸ hırsuz ve uğrı çoğalmış-ıdı halkuñ evlerine girüp esbâbların nehb ve gâret iderler-idi¹⁹ yir yir kuttâ'ı tarîkler peydâ olup yolları kesmişler-idi taşradan şehre zâhire gelmege kabiliyyet²⁰ kalmamışdı hattâ kâhireyle fustât şehrinuñ yolları başında ehl-i fesâd kimseler tururlardı²¹ zafer buldukları kimseyi öldürürler her nesi var-ısa alurlar-ıdı halka cân baş kayısı olmuş-ıdı **222B**⁰¹ kâr ve kesbden ve zirâ'at ve hîrâsetden kalmışlar-ıdı memleketde kût ve erzâk azalmış-ıdı şehrlünüñ⁰² ahvâlî diğer-gün oldı bir mertebeye vardı ki halk murdâr olmuş ciyâfi bile yidiler bu sū-i hâl⁰³ ve teşviş-i bâl içlerinde sene şelâ ve sittin ve erba'â-mâ'a degin mümted oldı âhir müstansır Óasker⁰⁴ yarağın görüp buhayrede ibn-i hâmdânuñ üzerine vardı uğraşdılar zîkr olınan şeyhü'l-

Óarab ⁰⁵ muÓāvenetiyle ibn-i hāmdān anları bağdı cümle silāh ve māl ve tavarların yağmaladı bunuñla ziyāde ⁰⁶ kuvvetlendi müstanısır mađlūb ve meksūr yine kähireye geldi hısār içinde olan sarāyına girüp ⁰⁷ mahzūn oturdu bu yaña ibn-i hāmdān ol āndan müstanısır adına hutbeyi kesdi iskenderiyyede ⁰⁸ ve dimyātda ve sāyir vech-i bahri taraflarında olan bilādda Óāmmeten hutbeyi bađdādda ol zamānda ⁰⁹ halifa olan hulefā-yı Óabbāsiyyeden el-kāyim bi-emrillah halifa adına okıtdı ol taraflardan kähireyle ¹⁰ fustāt şehri cāniblerine zāhire cinsinden hiç bir nesne çıkartmadı pādişāhdan ve Óasker ¹¹ halkından ve şehrlüden bu iki şehir içinde olanlarıñ bir yaña kahtdan bir yaña tāÓūndan hālları ¹² harāb oldu tāÓūn hod bir mertebeye irdi ki iki üç günün içinde bir evün ehli münkariz olur ¹³ giderdi esbābların zabt ider ve meyyitlerin defn eyler kimse bulunmaz-ıdı Óasker halkı girürler evler içlerinden ¹⁴ halkıñ esbābın divşürürler alurlardı kimesne māniÓ ve müzāhim olmaz-ıdı gördiler bu belā başdan ¹⁵ aşdı hadd-i iÓtidāldan geçdi içlerinde kudret ve kuvveti olancalar bi'z-zarūri başların alup gitdiler ¹⁶ Óirāk ve şām taraflarına tağıldılar memleketden nesne hāsıl olmamağın halifanuñ hazinesinde nesne ¹⁷ kalmadı yanında olan Óaskere Óulūfeleri virilmez oldu hālları taraldı açlık belāsından zarūri ¹⁸ ibn-i hāmdān-ıla barışmak üzerine oldılar ādem gönderdiler ol da şulha bu şart-ıla rāzi oldu ki kendü yirinde ¹⁹ otura üzerine varup aña māniÓ olmayalar oturduğı yirde mahsül-ı mısrđan kendüye bir miqdār ²⁰ māl taÓyın idüp göndereler ve kendü cānibinden kähire şehrinde zıkr olınan tācü'l-mülük şādi beg ²¹ dağı bile otura bu tarikle anuñla şulh itdiler ol da kähire-y-ile fustāt şehirlerine mümkün olduğca **223A** ⁰¹ baÓz gılāl gönderdi halkıñ bir pāre cūÓ ü kıllitlerin sed itdi lākin bunuñ üzerine bir ay geçmedin ⁰² ibn-i hāmdān yine şulhi bozdu tekrār etrāk Óaskerin cemÓ idüp buhayre vilāyetinden kalkdı toğrı kähire-y-ile ⁰³ fustāt şehri ortasına geldi halkı muhāsara eyledi niçe māl ve menālların gāret itdi nil kenārında vākıÓ olan evlerden ⁰⁴ çok evlerin yağup yığdı döndi yine buhayreye gitdi baÓde-hu sene erbaÓa ve sittin duhul itdi memleketün ahvālı ⁰⁵ dağı bunuñ üzerie-y-idi ki mezkūr şādinün ibn-i hāmdān kıbelinden tedbir-i memleketde müstağil-idi giderek anuñla ⁰⁶ ibn-i hāmdān ortasına ihtilāf düğdi meger mahsül-ı mısrđan sābiķā aña taÓyın olınan mālı tamām göndermeyüp ⁰⁷ az nesne virdürmiş-idi bu cihetden ibn-i hāmdān aña dağı incindi bu vazÓ anuñ tekrār hareketine bāÓiş oldu ⁰⁸ yanlarına varup ittibāÓ itdüği Óurbān tayıfesinden cemÓ-i keşirle buhayreden çıkdı fustātuñ karşusunda toğrı ⁰⁹ çizeye geldi bir hile ve hudÓa idüp mezkūr şādi begi aldadı müstanıruñ ekābir-i devletinden bir cemÓ-ile ¹⁰ giceleyin kendüye vardılar şādiyi de anları da cümlesin tutup zencire çekdi baÓde-hu Óaskerinden bir miqdār ¹¹ kimse gönderdi varup fustāt şehrini

yağmaladılar andan oda urdılar bu yaña kâhireden üzerlerine bir miqdâr ¹² Óasker çıqıp anları fustât üzerinden sürdiler çıqıp yine çizeye gıtdiler baÓde-hu ibn-i hâmdân bağıdâda el-ķāyim ¹³ bi-emrillah halîfaya ilçi gönderüp hutbeyi anuñ adına okıtduğın bildürdi ve andan hilÓat ve icāzet ¹⁴ istedi ki mısra pâdişāh ola henüz haber gelmedin çizeden kalkdı toğrı kâhire içine (geldi) kimse mâniÓ ¹⁵ ve müzāhim olmadı kâhire şehrin zabt eyledi ol hñnden müstanısır bi'l-küllıye saltanatdan elin çekdi nām ¹⁶ ve nişānı sındı ve ad ve şanı batdı kendüye maşsūs olan tevābiÓıyle hısār içinde kendü sarāyında ¹⁷ oturup hısāra taħāsşun itdi ibn-i hâmdân bu mertebede dañı turmaz aña ādem gönderür andan ¹⁸ māl ister-idi hättā bir gün ādemi vardı müstanısırı bir qurı ħāsır üstinde oturur gördi ¹⁹ yanında üç kimseden ġayı hığmet-kār yok idi aña ibn-i hâmdānuñ haberin iletđi müstanısır ādemine ibn-i hâmdân içün ²⁰ nāsırü'd-devleye bu yitmez mi ki beni bu asl evde řu hāl-ıla qoya dañı benden ne ister didi varan ādem acıduğından ²¹ aña ağladı gelüp ibn-i hâmdāna andan görüp istedüğün söyledi ibn-i hâmdân da min-baÓd aña yaramazlık itmekden **223B** ⁰¹ vāz geğdi andan māl istemez oldu belki ayda aña oturaq otuz altun Óulufe taÓyın eyledi **سُبْحَانَ اللَّهِ** ⁰² bārı ibn-i hâmdân müstanısırüñ ihānetinde nihāyet mertebede mübālağā itdi hiç bir dürlü ihānet qalmadı ki ⁰⁴ aña itmeye hättā anasın ki sābıķā dinen üzre aslda bu fesāda ol menşe' olmış-ıdı anı dañı tutdı aña da ⁰⁵ niçe Óuķubetler eyledi elinde her nesi varsa aldı nefāyis-i eşyāydı cümlesini kendü hazinesine götürdi ⁰⁶ kendü hazinesini māl-ıla mālį anuñ hazinesini kışe-i iflās gibi hālį qodı müstanısırüñ başına bu vāķıÓa gelicek ⁰⁷ cümle aķārib ü evlādı açlıq ve çıblaķlıq belāsıyla anuñ yanından tağıldılar her birisi başı tedārükine düşdi ⁰⁸ kimi mağrib diyārına ve kimi Óırāķ ve řām cāniblerine tağıldılar müstanısırüñ āhir kār ü māl-ı ahvāl nice olduğı ⁰⁹ inşā'-allah aşağada emjürü'l-cüyüş el-bedrü'l-cemālınuñ ahvālı beyānında zıkr olunur ve baÓzılar hikāyet iderler ¹⁰ zıkr olınan fitne ve fetret zamānında-y-ıdı sekiz yıl miqdārı Óale't-tevalı Óāmme-i vilāyet-i mısırda ziyāde kaħt ^{108 11} ve tāÓun olup nil suyu Óādetince ġāh artar ġāh eksilürdi zirāÓat ider ādem bulunmamağın zāyiÓ olur giderdi ¹² Óasker mābeyninde ve kul tāyifesi içinde olan fitne ve ġavğādan berren ve

¹⁰⁸ rivāyet iderler bu kaħtlıķda müstanısır-billah halîfa envāÓ-ı cevāhirden tamām seksen biñ kıtÓa cevāhirin ve esnāf-ı dıbbādan tamām yitmiş biñ pāre altunlu kaftānın ve yigirmi biñ müzehheb ve muraşsaÓ kılıcın satup harcadı bir vechle faķır oldu ki altında dōşenecek bir seccadesiyle ayağında bir qabķabından (qabķab bir cins başmaķdur ki Óarabistānda anı gıyerler) ġayı nesnesi qalmadı hättā sarāyından ařağā inse binüp dıvāna varacaķ tavarı alurlar-ıdı niçe ulu kimseler açlığından öldi halk murdār olmuşları ve kelbleri ve kedileri bile yidiler bir kelb biş altuna ve bir kedi üç altuna satıldı ol zamāna gelince islām dıni peydā olalıdan anuñ gibi kaħtı hiç bir kimse ne işitmiş ve ne ġormiş-ıdı

bahren yollar bağlanmışdı halk kıt-ı yevmileri ¹³ tedārükünde Őaciz kıalmışlar-ıdı
 fustātuñ ve kıāhire řehrinüñ içinde bir rıtl etmek ki yüz kırık dirhemdür on ¹⁴ biş aķçaya
 ve bir erdeb buğdayı ki biş istanbul kılesidür seksen altuna şatıldı bir dāne etmegi
 dellāla ¹⁵ virürler çārsülarda ağır bahālu metāŐlar gibi gezdürürler-ıdı giderek bu
 miķdār dahı bulunmaz oldu şehrer ¹⁶ içinde olan cümle kelbleri ve kedileri ve sāyir
 ĥayvānātı hep boğazlayup yidiler bunlar da dükendi halk ¹⁷ bu deföa birbirlerin yimege
 başladı gālib mađlūbı tutar yirdi halk yırtıcı cānavarlara dönmişler-ıdı şekilleri ¹⁸
 müteğayyir olmiş-ıdı ĥattā ādem ādemi řikār itmege şayd için dāmlar düzup kıurarlar-
 ıdı halk birbirlerinden ¹⁹ vaĥřı cānavarlar gibi kıaçarlar-ıdı fustāt şehri içinde hod baözı
 ĥünı kimseler dürıdi saķfları alçaķ ²⁰ ve pencereleri soķaķlardan gečenler üzerine ĥavāle
 ve yakın baöz evlerde turup yanlarında muĥkem ipler-ile nebtiz ²¹ çengāllar iĥzār
 itmişler-ıdı her zamānda ĥāzır tururlar-ıdı ve pencereler içinden aşağa soķaķlardan
 gečen ādemlerüñ **224A** ⁰¹ münāsiblerin gözedürler-ıdı fursātıyla tenĥa bulduklarını
 soķaķdan geçdügi gibi defŐı ⁰² yukarudan üzerine çengāl atup bir yirine ildürürler fi'l-
 ĥāl ipi şağarlar yukaru ⁰³ çekerler-ıdı yukaruda ev içine çıkardukları gibi ağaçlar-ıla
 döge döge evvel ⁰⁴ zebün iderler baöde-hu gevdесinden bıçaķlar-ıla řerĥa řerĥa etin
 çıkarurlar yap ⁰⁵ yap dükence bişürüp ol ādemi yirler-ıdı ol zamāndan kıalan baözı
 sāliĥa ve ⁰⁶ ve yalan söylemez hatunlardan rivāyet olunur ĥikāyet ider kıoñřulıđumuzda
 bir hatun ⁰⁷ kışi olurdu gāĥı ĥammāmlarda gevdесin görüdük uyluğında çuķur ⁰⁸ çuķur
 yirler var-ıdı bir gün andan şorduk bu uyluğındağı çuķurlar nedür ⁰⁹ didük ol hatun ben
 kıaĥt zamānında ādem yiyenler kıpduğı kimselerdenin nā-gāh ol ¹⁰ zamānda beni bir
 kimse kıpdu etlü cānlu semüz gevdелü-y-idüm beni kıpduğı gibi bir ev içine ¹¹ getürdi
 gördüm yir yir bıçaķlar aşılı ve dört yanumda kıan kıoĥuları-y-ıla öldürölmiş ¹² kimseler
 leşleri Őalāmetleri var hele beni de Őuryān ve giriyan getürüp bir yire yüzüm ¹³ üzerine
 yaturdu elümi ayağımı bir muĥkem ip-ile berk tutdu bağladı ipüñ ¹⁴ ucını etrāfdā yir yir
 demür kıazuķlar kıaķılmıř-ıdı anlara bağladı andan řoñra bıçaķ ¹⁵ çıkarp uyluķlarımıñ
 kıalıñ yirlerinden řerĥa řerĥa etler çıkardı ben bu ĥālda ¹⁶ feryād ve ah iderdüm ĥiç
 feryāduma irişür kimse yoğ-ıdı murādı olduğı deñlü ¹⁷ tenümden et alduğından řoñra
 ateş yağdı bir demüre etümden pāre pāre toğrayup ¹⁸ bir miķdār et sancup ocağa alup
 kebāb itdi Őādet üzre bişürüp ¹⁹ toynca yidi andan řarābı var-ımiş ortaya getürüp içdi
 geregi gibi mest oldu ²⁰ yanı üzerine düşüp yatdı kıaldı ařlā kendüyi bilmez oldu
 yatduğum yirde ²¹ ben de kendümi irķalamađa başladum bi'l-āĥire güc-ile ol demür
 kıazuķlarıñ birin **224B** ⁰¹ yirinden kıopardum bendlerümi boşandurdum allah sübhāne ve
 teŐālā Őināyet ⁰² itdi kıayd ve bendden ĥalās oldum kıalkup ol ev içinde şargu cinsinden

⁰³ bulduğımı aldum uyluklarımıñ yaralarına anlar-ıla şardum sürini sürini ⁰⁴ evüñ
 çapısına geldüm qorquyla çapuyı açup cān çayısıyla taşra çıkdum sürinürek ⁰⁵ bir
 miğdār gıtdüm hele bir emñlik yire yıtdüm andan hezār derd ve meşakkat ve zahmet-ile
 kendü ⁰⁶ evüme geldüm evüm halkına nā-gāh başuma gelen mācerāyı diyüp anlara ol
 yiri ⁰⁷ şalıq virdüm defŴi şubaşıya varup didiler şubaşı varup ol herifi ⁰⁸ tıtdı işkence
 itdiler ikrār itdi boynın urdılar benüm bu uylugumdağı yaralar tamām ⁰⁹ bir yıla degin
 işledi cerrāhlar tımār itdiler güc-ile oñıldı gevdemde gördüğünüz bu yir ¹⁰ yir çukurlar
 ol şerha şerha çıkarılan etlerümün yirleridür oñulduğdan soñra dañı ¹¹ çukur çukur kaldı
 didi diyü naql eyler ve bi'l-cümle zıkr olunan galā ve vebā sebebi-y-ile ¹² fustāt şehri
 harāb olup taşrasında olan Öasker şehriyle çatāiŴ şehrinen ¹³ hod bi'l-küllıye nām ü
 nişān qalması ve qāhirenün de fustāt cānibinden qarāfeye varınca ¹⁴ olan kenārları hep
 harāb oldı dārları yıkıldı bināları çökdi yirlere ber-ā-ber ¹⁵ oldı soñradan emirü'l-cüyüş
 el-bedrü'l-cemāli ki aşagada inşā'-allahu teŴālā ahvālı zıkr ¹⁶ olınsa gerek mısra
 geldüğü vaqt ol yıkuş evler ve yirlere ber-ā-ber olan binālar ¹⁷ yirlerini hep ayırtlatdı
 qāhire-y-ile fustāt şehirlerinden bāki qalanlarınıñ ve qarāfe-y-ile ¹⁸ fustāt şehrinün
 araları hālî hālî at koşacak vāsıŴ fezālar ve ulu ulu giñişlik ¹⁹ şahrālar çıka geldi şimdi
 dañı ol ortalıklar bu hāl üzre hālî fezālardur ammā ²⁰ fustāt şehrinün harāb olmasının
 ikinci sebebi şol hariş-i Őažım idi ki sābıqā zıkr olunan ²¹ üzre içinde vākıŴ oldı
 mārü'z-zıkr şāvur vezirün cehālet ü küfri ucından ki **225A** ⁰¹ fireng kāfirleri-y-ile bir
 olmış-ıdı ol āndan soñra gün geldükce harāba müteveccih olup halkı fağır olmağ-ıla ⁰²
 yaqılıp yıkılan evlerinün taŴmır ve termimine qādir olmamışlar-ıdı soñradan evāyil-i
 hikāyetde dinilen üzre şir- ⁰³ gūh şāvur yirine vezir olup tedbir-i memleket aña
 müfevvez olıcağ emr eyledi fustāt halkınıñ aŴyānından ve aşhāb-ı ⁰⁴ emvālından bu
 fitnede etrāfa tağılup giden ve qāhire şehri içre gelüp tavattun idüp andan celā-yı ⁰⁵
 vatan iden kimseleri hep cemŴ idüp oñine getürdiler anlara muhkem teselli virdi
 hātırların sorup ele ⁰⁶ aldı hāllarına acıdı hūzn izhār eyledi ve şāvur nā-gāh şehirlerin oda
 urup her birinün evin barşın ⁰⁷ yaqduğına anı tesfih itdi ve kerem idün yine yirlü
 yirünüz varuñ fustāt içinde evlü evünüz yirlerin ⁰⁸ bulup yapuñ diyü minnet itdi halk
 bilmezüz nereye varalum ve ne yire qonalum ki fustātuñ hālın göre ⁰⁹ yorursız diyü hem
 ağıladılar hem şir-gūhı ağılatdılar şir-gūh anlara tekrār istimālet eyledi her birine niçe
 şefkatlar ¹⁰ gösterdi cemil cemil vaŴdeler eyledi anlar da elümüzden gelen deñlü
 çalışalum didiler şir-gūh emr itdi ¹¹ qāhire içinde nidā-yı Őām itdiler fustāt halkı yine
 yirlü yirlerine varsunlar evlerini bulup yapsunlar didiler ¹² halk yap yap azın azın
 qāhireden fustāta taşını başladılar vardılar evvelā anda Őamrū bin el-Ŵās cāmiŴi ¹³

yanların Öimārete başladılar tolayısını bir miqdār yapup maÖmür eylediler giderek egerçi fi'l-cümle süret bağlayup ¹⁴ kemā-kān bir medīne-i muÖažžama şeklin tutdı ammā soñradan içinde vebā žāhir olup bu süreti dañı zāyil oldı ¹⁵ tekrār bir harāb şekli dañı tutdı tārīh-i hicret yidi yüz yetmişe varıcağ hod nil taşmadı bir galā-yı Öažim ¹⁶ ve vebā-yı elīm dañı žuhūr itdi ki bu defÖa bi'l-küllīye harāb olmağ cānibine yüz tutdı artuğ ayaqlanmağa qābil olmadı ¹⁷ yıldan yıla tedenni eyledi yıkılan evlerin min-baÖd halk yapmağdan vāz geçüp niğizlerin şatdılar kimi qāhireye göçdi ¹⁸ kimi etrāfa tağıldı içinde az kimse qaldı ki bu zamānda içinde olanlar anlar neslidür anuñçün şimdi dañı ¹⁹ harāba şekli bir ednā qaşaba deñlüdür aslda qāhire şehrini kim yaptı ve yapılmasına sebep ne oldı anuñ beyānidur ²⁰ āgāh ol bu qāhire şehri şimdi mısır didükleri medīne-i muÖažžama içinde qalmışdur ve bu şimdi mısır didükleri şehr dañı diyār-ı mısruñ ²¹ dördinci taht-gāhidur yaÖni devlet-i islāmiyyede serir-i saltanat defÖa-ı rābiÖada buña naql olunmuşdur ki ile'l-ān **225B** ⁰¹ bi-hāmdillah-ı teÖālā maqarr-ı Öasākir-i islām olmuşdur ilā yevmi'l-kiyām böyle olmağdan zāyil olmaya āmın ve ibtidā bu ⁰² qāhire şehrini evāyil-i kitābda zıkr olunan üzre imām muÖiz li-dīnillah cānibinden mağrib Öaskeri-y-ile vilāyet-i ⁰³ mısra gelen cevher-i qāyid adlu tavāşī yapmışdur meger mezkūr tavāşī ibtidā mısra geldüğü vaqt bu qāhire şehri ⁰⁴ yirine qonmuş-ıdı münāsib yir olmağın evvelā bār ü bengāhı buraya indürilmiş ve ordusu buraya qonmuş ve hayme ⁰⁵ ve otağı burada qurılmış-ıdı ol zamānda zıkr olunan yir Öaynü's-şems-ile ki geçmişdür fustāt şehri ortasında ⁰⁶ bir qumluğ sahrāydı fustātdan Öaynü's-şemse giderken iluñ yolu üzre bir hālī beyābān-ıdı içinde hiç binā ⁰⁷ eşeri yoğ-ıdı ancağ sābıķū'z-zıkr muħammed bin tuğucuñ bir bū-sitānı ve naşārānuñ deyrü'l-Öažim adlu bir kenşāları ⁰⁸ var-ıdı naşārā zuÖmınca anuñ içinde hāzret-i Öisā Öaleyhi's-selāma irişmiş baÖzı kimseler medfūn-ıdı ⁰⁹ bārī arz-ı mısırı feth itdükdən soñra evvelā cevher-i qāyid kendüyi mısruñ fethine gönderen pādişāhı zıkr ¹⁰ olunan muÖzi'd-dīn-illah mağribden mısra geldüğü vaqt sākin olmağ-içün ol qonduğı hālī sahrā yirinden ¹¹ anuñ niyyetine bir miqdār yir bölüp aña bir şehr binā eylemek niyyetin eyledi ol böldüğü yir şimdi mısır şehri içinde ¹² bellüdür anı kiremüdden hīsār içine aldı aña bir sūr-ı menjÖ çekdi mezkūr pādişāhı cümle Öaskeriyle içine sığmağa ¹³ qābil bir şehr tertibini gördi müstaķil pādişāhı içün ve erkān-ı devlet ve aÖyān-ı saltanatı içün ve sāyir mertebelü mertebelerince ¹⁴ begleri ve ağaları içün ol sūr içinde münāsib yirlerinde bildüğü ve maÖķül gördüğü üzre Öālā sarāylar ¹⁵ ve laţif evler ve şerif hāmmāmlar yaptı ve sāyir şehrlere lāzım olan maşālīhi hep gördi kemāl ve tamāma irişdürdi ¹⁶ meger anlaruñ Öādetleri bu-y-ıdı ki cünd ve sipāhları olduğı yirde şehrlü tayıfesini qomazlar-ıdı anlardan Öārlanduğlarından ¹⁷ degil

belki anları şakınuğlarından nā-gāh sipāhī tāyifesi anlara žulm ideler incineler diyü ihtiyāt iderler-idi ve şapuları ¹⁸ halkuñ zabtı böyle olıcağ āsān olur diyü mülāhaza iderler-idi bārī cevher-i kıyid ol sūrı ve içinde tertīb ¹⁹ itdüğü şehri tamām itdüğinden soñra oturduğı şehrden ki muğaddemā zıkr olınan Őasker şehriydi ki arz-ı ²⁰ mısır feth itdüğü vaqt taht-gāh ol-ıdı cümle bār ü bengāhın kıaldurup andan göçdi ve bu kendüsi yapduğı yiñi ²¹ şehre girdi ve aña kıāhire diyü ad virdi ve sūrından taşra civārında cāmiŐ-i ezheri binā itmege başladı ki **226A** ⁰¹ ki mısruñ şimdi meşhūr cāmiŐdür Őākıbet pādişāhı muŐiz dañı vilāyet-i mağribden geldüğü ⁰² vaqt toğrı kıāhire şehrine geldi taht-gāh bunı idindi hulefā-yı fātımiyyinüñ devletleri ⁰³ āhir olunca taht-gāh-ı mısır kıāhire şehri oldı şehrlü tāyifesi dañı gelüp sūrınuñ ⁰⁴ taşralarında Őālā evler yapıdılar niçe çārsūlar bāzārlar köy ve küçeler tertīb olındı az ⁰⁵ geçmedin içi taş bir şehri maŐmūr oldı ki ğalabalığı fustātuñ maŐmūrliği zamānında olan ğalabalığından ⁰⁶ ziyāde oldı fātımilerden muŐizden soñra gelen pādişāhlardan dañı her pādişāh muttasıl Őimāretine ⁰⁷ meşğül oldı içinde bir nişān-ı maşsūsın kıodı keşret-i Őimāret ve bünyān ile nādire-i devrān oldı ⁰⁸ sūr içine kıāhire didükleri gibi taşrasına mısır diyü ad kıodılar ve gāhī hāric-i kıāhire de dirler-idi ⁰⁹ devlet-i fātımiyyin münkariž olup devlet-i benī eyyüb žuhūrı zamānında dañı niçe zamān taht-gāh bu kıāhire ¹⁰ şehri-y-idi maķarr-ı selātın sūrı içinde olan sarāy-ıdı ki aña ol zamānda kıāsr dirler-idi ¹¹ kıāhireye cevher-i kıyid yapduğı sūr niçe kerre bozıldı gine yapıldı ğiderek içi taş bir oldı şimdi ¹² hep ol sūr içindeki evler yirinde dañı şehrlü evleridür yek-pāre ikisi bir şehir olmışdır ol sūrūñ ¹³ dāhiline hāricine cümle mısır dinür ki bu zamānda meşhūr-ı Őālem olan medīne-i muŐāzzamadur ve bunuñ kıāhire ¹⁴ şehri ortalarında kıalmışdır baŐızı mekānların mısır halkı taŐyın iderler buralar kıāhire şehri ve buralar ¹⁵ hāric-i kıāhiredür diyü bilürler beyne'l-kāşreyn didükleri mevziŐ ki şimdi mısırda şehruñ ortasıdır ¹⁶ ol zamānda cevher-i kıyid kendü pādişāhı mezkūr muŐiz için yapduğı iki kıāsuñ biridür ki anuñ ¹⁷ birine kıāsr-ı sağır ve birine kıāsr-ı kebīr dirler-idi bu ikisinüñ ortası vāsiŐ bir meydān-ıdı içine atlu ¹⁸ yaya on biñ Őasker sığardı şimdi ol meydānda şehruñ ortaları düşmişdür ve evler-ile memlūdur ¹⁹ hālī meydān yokdur ve hāliyā mısır içinde olan bīmār-istān-ı mansūrī ol kıāsr-ı sağırūñ yirinde yapılmışdır ²⁰ dirler aslda kıāhirenūñ vazŐı bu vechle tebdil olunmağ devlet-i benī eyyüb zamānında oldı ibtidā ²¹ anlardan sultān šalāha'd-dīn kıāsr sarāyın bozdı ve kıāhirenūñ içerüsi-y-ile taşrasın bir itdi **226B** ⁰¹ kendüsi dārū'l-vizāre dirler-idi bir ev var-ıdı bir zamān anda oldı ki muğaddemā anı emīrū'l-cüyüş el-bedrū'l-cemālī ⁰² nām bir ulu beg yapmış-ıdı ve hālifa-ı fātımiyyin zamānında anuñ içinde vezīrler olurdu anuñçün adına dārū'l-vizāre dirler-idi ⁰³ sultān šalāha'd-dīn aña

giricek adını ed-dārü's-sultāniyye qodılar baŌde-hu sultān šalāha'd-dīn Őimdiki mīsr qalŌasın ⁰⁴ yaptı ki ol zamānda aña qalŌatü'l-cebel dirler-idi gāh aña seyrāna varur bir miqđār turur gine dārü' ⁰⁵ l-vizāreye gelürdi zīkr olınan qalŌatü'l-cebelün yirine andan evvel qubbetü'l-hevā dirler-idi havāsı mekşūf ⁰⁶ ve mürtefiŌ yir-idi anuñçün anda qalŌa yapmış-ıdı ve bu qalŌanuñ içinde bir Ōālā sarāy da yapmış-ıdı ki qalŌaya ⁰⁷ seyre varduğı zamānlarda bir qaç gün anuñ içinde olurdu kendüden Őoñra oğlı el-melikü'l-Ōaziz ve qarındaşı ⁰⁸ el-melikü'l-Ōādil ebī bekrün dağı hālları bu-y-ıdı aşlda mīsr içinde dārü'l-vizārede olurlar gāhı qalŌatü ⁰⁹ l-cebele seyrāna varurlar anda bir qaç gün tururlar gine dārü'l-vizāreye gelürler-idi Őoñradan vaqtā ki el-melikü' ¹⁰ l-kāmil nāsırü'd-dīn muħammed bin el-Ōādil ebī bekr bin eyyüb zamānı oldu bunlar bi'l-külliyeye dārü'l-vizāreyi terk idüp ¹¹ taht ü raht-ı saltanatı qalŌatü'l-cebele qıqardılar qalŌa içinde olan sarāyda oturdılar artuq ¹² andan aşığa inmediler anlar zamānında qalŌa altında olan hālī fezālar dağı mīsr Őehrine ulaşınca yir yir Ōimāret ¹³ olınuq oralar dağı vāfir soqaqlar ve mescidler ve hāmmāmlar ve Ōālā evler oldu bundan Őoñra gelen mīsr pādişāhları ¹⁴ dağı aña ittibāŌ itdiler qalŌatü'l-cebelde olan sarāyda oturup taşra qıqmadılar ilā yevminā hazā bu hāl ¹⁵ üzerine qaldı devlet-i benī eyyübdā mīsr Őehri be-ğāyet maŌmūr olmış kemā-kān qarārın bulmış-ıdı ¹⁶ rü-yı zeminde ol zamānda bir dağı nażiri yođ-ıdı aña değin ki tārīh-i hicretün sekiz yüz altısında teymur ¹⁷ leng vilāyet-i Őāma indi ekşer yirin ħarāb idüp ħalqını perişān eyledi ol zamānda mīsr vilāyetinde ¹⁸ dağı nil süyü taşmayup be-ğāyet qaht oldu ve mīsr begleri arasına ziyāde Őür ve Őer ve fitne ve ğavğā ¹⁹ düşdi bu cihetden reŌāyānuñ aħvālı diğer-gün oldu bu fitne ve ğavğā arasında niçe fetretler olup ²⁰ mālları yağmalandı ekşeri faqır oldılar niçeleri tağıldı celā-yı vaatan itdi niçeleri arada qatı ²¹ olındı mīsr Őehri andan Őoñra ħarāba müteveccih oldu artuq evvelki revnaqı bulmadı ve zīkr olınan **227A** ⁰¹ qāhire Őehriniñ sūrı üç kerre düzilüp bozılmışdur evvelā zīkr olınan üzre anı cevher-i qāyid mağribden ⁰² geldüğü vaqt çekmişdür anuñ çekdüğü sūr şāfi kiremüdden idi ini bir niçe zīrāŌ var-ıdı ħattā üzerinde iki ⁰³ atlu yanaşup gitseler olur-ıdı içinde muŌiz için yapduğı sarāya ki qaşr dirler-idi anuñ resmini yine muŌiz ⁰⁴ kendüsi idi virmiş-ıdı anuñ ismarladuğı üzre yapmış-ıdı ve pādişāhlar sākin olmağa münāsib her ne ise ⁰⁵ ol sarāyı içinde kemālıyla tertīb olınmış-ıdı hiç birinde noqşānı yođ-ıdı ammā Őoñradan pādişāhı muŌiz gelicek ⁰⁶ sūrını ve sāyir tertībini hep begendi hemān yirini begenmedi nile uzaq yirde yapmışsın niçün bu tađ üzerinde ⁰⁷ yapmaduñ didi didüğü fustāt Őehrinden taşra qarāfe-y-ile fustāt ortasında Őimdi raşad dimeg-ile ⁰⁸ maŌrūf olan yir-idi ki nil üzerine müşrif vāsiŌ yirdür zamān-ı evāyilde bir pādişāh anda bir raşad quyısı ⁰⁹ itdürmiş imiş anuñçün raşad

dimekle ma'Ūrūfdur ol kıuyıdan Őimdi anda ba'Ūzı niŐān vardur nite ki sābıķā ¹⁰ zıkr olınmıŐdur bāri cevher-i ķāyid ķāhire Őehrin yapduđı vaķt ki evvel mans'uriyye diyü ad ķomiŐ-ıdı ķāhire ¹¹ adını Őońradan mu'Ūiz mađribden geldiđi vaķt taķdılar sebebi de bunu Őöylerler ki evvelā cevher-i ķāyid bunu binā itmek ¹² istediđinde cümle müneccimleri ķatına getürdi anlara fustāt Őehrinüń taŐrasında Őasker ķondurmaķ iķin bir Őehre ¹³ bünyād urayın dirin anuń bünyādın urmađa bir sa'Ūd sā'Ūat görüń didi anlar da emri üzre bir sā'Ūat-ı ¹⁴ sa'Ūd ta'Ūyın eylediler ba'Ūde-hu niķe üstād ressāmlar getürdiler cevher-i ķāyid ihtiyār itdüđi dāyirede evvel anuń sürını ¹⁵ resm idüp ol dāyire üzre yir yir ađaķlar dikdiler ađaķdan ađaca ipler gerdiler ipler üzerine ceresler ¹⁶ taķdılar müneccimler hāzır olup ol ta'Ūyın itdüķleri sa'Ūd-ı sā'Ūata muntazır oldılar ki geldiđi gibi ceresleri ırķalayalar ¹⁷ sadā virdüđi gibi mi'Ūmārlar bir uđurdan bināsın bırađalar mi'Ūmārlara dađı bu vechle tenbıh itdiler müte'Ūdid yirlerde ¹⁸ üstād bennālar ve mühendis mi'Ūmārlar turdılar her biri eline bir esās taŐın alup cümlesi ol vaķta nāzır ¹⁹ olup hāzır oldılar ittifaķ taķdır-i ilāh ile henüz ol sā'Ūat gelmedin andan evvel bir naħs vaķtında iplerüń ²⁰ birinüń üzerine bir ķarđa gelüp ķondı tetik üzerine hıketle tertıb olınmıŐ ceresler-ıdı ķarđa ķonduđı ²¹ gibi ol ip ırđalanup anda olan ceres ötdüđi gibi bir uđurdan sāyir ceresler dađı ötüp sadā **227B** ⁰¹ virdi hāzırılanan mi'Ūmārlar anı müneccimlerüń tenbıhi Őandılar gözledüķleri vaķt geldi anuńķün itdiler diyü añladılar ⁰² def'Ūi bir yirden ellerinde olan taŐları taħmın itdüķleri yirlere bırađup Őehrüń bünyādın urdılar ⁰³ bu āndan müneccimler feryād idüp hay neylersiz ķāhir tāli'Ūidür diyince sürüń bünyādını bıraķmıŐ bulındılar ķāhir ⁰⁴ diyü ıstılāhlarında merriħ yılduzına dirler ki felegüń cellādı ve ķāhiridür ve'l-hāsil tedbırlerini taķdır bozıcaķ ⁰⁵ gördiler didüķleri olmadı zārüri (bu binā üzerine anı yapup tamām itdiler) ve ol yılduz adıyla aña ad virüp nāmını ķāhire didiler ve müneccimler ⁰⁶ ķün bu sūr bu sā'Ūatda bünyād urıldı āhir buña etrāk hıkm ider nücüm i'Ūtibārınca bu sā'Ūatüń ⁰⁷ muķtażası budur didiler Őāķıbet didüķleri gibi oldu nite ki zıkr olındı ve bu cevher-i ķāyid ki ķāhire sürın ⁰⁸ ibtidā binā idendür sābıķā dađı bir miķdār ahvālı beyān olınmıŐdur aslda rüm ođlanıydı mađribde pādiŐāh-ıken ⁰⁹ anı zıkr olınan mu'Ūiz li-dınilah ebı tamım ma'Ūad terbiyet itmiŐ-ıdı anuń atasınıń ķulı-y-ıdı ebı el-hāsen diyü aña künyet ¹⁰ taķmıŐ-ıdı tāriħ-i hicretüń üç yüz kırķ yidisinde mađribde kendüye vezır olınmıŐ-ıdı ķatında be-ġāyet ķadr ve Őizzet ¹¹ bulmıŐ-ıdı nefsinde Őāķil ve dānā ve bahādur ve tüvānā olduđından ġayrı ziyāde ehl-i ķalem ve münŐi-yi Őālem idi fikr ve tedbırde ¹² nazıri yođ-ıdı anuńķün anı hem vezır hem ser-Őasker idinmıŐ-ıdı diyār-ı mađribde-y-ıken aña bir Őāzım ve girān ve bı-kerān ¹³ Őasker ķoŐup niķe mu'Ūteber ve zi-ķadr begleri-y-ile anı tā hirt memleketine

göndermiş-idi ol memleketde niçe dürlü kavm-ıla ¹⁴ uğraşup niçe şehirler feth itdüğinden soñra andan fās memleketine döndi varup anda bir müddet ¹⁵ oturdu anda nesne hāsıl idemedi andan sicilmāse vilāyetine vardı anda pādişāhı-y-ıla muhārebe itdi ¹⁶ Óaskerin sıdı kendüyi tutdı anda dañı bir zamān oturdu bu seferden bañr-ı muh̄ite irişdi bañr-ı ¹⁷ muh̄itden bir dāne balık avladup bir su küpi içine koydı oradan dirile ol balığı pādişāhı muÓizze gönderüp ¹⁸ bu seferümde bañr-ı muh̄ite degin gitdüm uğraduğum yollarda olan şehirleri ve ehllerini saña muñı ve müsahhar itdüm ¹⁹ hattā bañr-ı muh̄itden bir balık avlayup gönderdüm diyü bildürdi baÓde-hu kendüsi gine fās memleketine döndi vardı ²⁰ bu defÓa ehliyle muhkem kıtāl itdi hayr ve qahr-ıla ol iqlimi almayınca qomadı bunuñ da pādişāhını tutdı sicilmāse ²¹ pādişāhıyla ikisini iki kafese koyup götürdi sāyir ol memālikde eline giren hedāyā ve nefāyis-i eşyā-y-ıla **228A** ⁰¹ ve bñ-nihāye hazāyin ve emvāl ile kendü pādişāhı muÓize armağan aldı gitdi ol yılañ āhirinde muÓiz qatına irişdi ⁰² bu seferi gāyetle hāyyiz qabūlında vāqıÓ oldu ol memālikde bunuñla muhkem nām ve nişān çıkardı şit ve sadāsı āfāk-ı Óālemi ⁰³ tutdı muÓiz aña ziyāde iÓtibār itdi yanında qadr-ıla başı felege irdi baÓde-hu sābıqā dañı icmālā beyān olınmışdur muÓiz diyār-ı ⁰⁴ mısıriyyeyi feth için Óasker göndermelü oldu tamām yüz biñ eti tonı yarar cenk eri Óasker yarağın görüp anlara anı baş dikdi ⁰⁵ sefer harcı için aña tamām biñ sandūq māl virdi ve her gün muÓiz aña varur anuñla halvet oturur mısır ahvālın ⁰⁶ müşāvere iderdi aña küllī icāzet virmiş-idi hazinesinde olan esbābdan kendüye her ne lāzım ise alur ⁰⁷ muttasıl yarağın görürdi günlerde bir gün ki yarağın görüp gidecegi gün-idi muÓiz yine anuñ yanına geldi ⁰⁸ anuñla bile qoşduğı cümle begleri hāzır-ıdı cevher-i qāyid edeble öñinde ayagañ tururdu meger bu muÓiz Óilm-i ⁰⁹ nücūmda ziyāde māhir pādişāh-ıdı bu seferinde cevher-i qāyidūñ tāliÓin tutmuş görmüş-idi anuñ eliyle mısır kendüye ¹⁰ feth olınacağın bilmiş-idi beglerine müteveccih olup begler bu cevher-i qāyidi görür misiz vallahi eger yaluñuz dañı varsa mısır ¹¹ feth ider milk-i mısır uğraş itmedin alsa ve beñi tulunuñ harābaları üzerine qonsa gerek ve anda qāhire adlu bir ¹² şehir yapsa gerekdür didi ve muqaddemā emr itmiş-idi altun sebikelerinden degirmen taşları gibi degirmi degirmi niçe deve yüki ¹³ som kızıl altun tekerlekleri dögdürmüş-idi buyurdu anları getürdiler āşikāre üzeri örtüsüz niçe ¹⁴ qatār develere yükletdiler ki anuñla bile gide ve aña virdügi hazıneyi āşikāre Óasker görüp maÓlüm idineler anuñla ¹⁵ qoşduğı leşkere kuvvet-i qalb ola baÓde-hu cümle oğullarına ve qarındaşlarına ki her biri ulu begler-idi ve sāyir erkān-ı ¹⁶ devlet ve aÓyān- saltanatına ve ümerā-yı kibār ve kübrā-yı nām-dārına emr itdi ki qāyid-i cevher bindügi gibi qamusı öñince ¹⁷ yayağ bir miqdār anı gönderi varalar ve sāyir memleketi içinde yolu üzerinde olan beglerine dañı

hükmler gönderdi ki ¹⁸ cevher-i kıyid uğraduğı gibi her biri aña karşı çıpup kondurınca öñince yayağ yürüyeler ve bi'l-cümle bu asl ta'Özüm ve tekrım ¹⁹ ve übbehet ve iclâl ve şevket ve iqbâlla cevher-i kıyidi Öaskerle mısra toğrı revâne kıldı yolda giderken barқа ²⁰ şehrine gelduğı gibi anuñ begi ölince yürimege Öar itdi cevher-i kıyide tamâm elli biñ şahîhü'l-Öayâr kızıl altun gönderüp ²¹ lutf eylesün beni ölince yayağ yürimesün didi altunun kıabül itmeyüp gine kendüye gönderdi elbette pâdişahuñ **228B** ⁰¹ emridür yirine varmağ gerek didi zarûri karşı gelüp emr-i şahî mücibince rikâbınca yayağ yürüdü ⁰² ve cevher-i kıyid bu sefere kırvan memleketinden târih-i hicretüñ üç yüz elli sekizinci yılañ rebî'Öü'l-evvelî ayınuñ ⁰³ on dördüncü günü çıkmış-ıdı yine sene-i mezbûre ramazânî ayında mısır vilâyetine irişdi evâyil-i kitâbda ⁰⁴ mezkûr olan üzre âhir ahmed bün el-İşîd adlu pâdişâh elinden cenk ve âşub ve galebe ve ğavğasuz ⁰⁵ taht-ı mısır aldı cümle a'Ömâl ve hazâyin ve emvâlinı taht-ı taşarrufına getürdi pâdişâhı mezkûr mu'Öiz mağrib ⁰⁶ vilâyetinden gelince diyâr-ı mısırda niçe zamân pâdişâhlık itdi anda çok âşâr kıodı zıkr olınan üzre kıähire ⁰⁷ şehrin yapıdı anda câmi'Öi- ezher gibi şerîf ve žarıf binâ âbâd itdi ki her köşesi mesken-i fuķarâ ve şulehâ ve Öulemâ ve ğurebâdur ⁰⁸ şeb ü rüz içinde tilâvet-i kıurân-ı mübîn ve iştiğâl-ı Öulüm-ı dîn olınur ve ferâyiz ve nevâfil kıılınur taraf taraf ⁰⁹ Öubbâd ve zühhâd Öibâdetler iderler derün-ı pâki her dâyim sadâ-yı zıkr ve tesbîh ve tehlîlden hâlî degildür şulehâ girüp çıkmağdan ¹⁰ kıapuları arı kıovanı gibi işler leyl ve nehâr açıķ turur içine girmekden kimseyi men'Ö eylemezler halk ne vaķt ¹¹ olursa içine girüp çıkarlar derünü hâlî turmağı sevmez dirler hîkâyet olınur bir zamânda anuñ kıapuların ¹² ğicelerde ve namâz vaķtlarından ğayrı vaķtlarda bekidüp hîfz kıaşdın eylemişler içinde sâkin olan şulehâdan ¹³ ba'Özı ğormişler saķfından niçe yarıklar ve delükler peydâ olup anlardan içine bi-nihâye kimse dökilüp kemâ-kân ¹⁴ memlû olmuş andan soñra kimseyi men'Ö itmemişler şimdi dağı leyl ve nehâr kıapuları yapılmaz açıķ turur ve şükât-ı nâsdan ¹⁵ mısırda kendümüz işitdük bunda hilâf yoķdur ki milk-i mısra çerâkise hüküm iderken her kıanlı ki kıaçup ¹⁶ câmi'Ö-i ezherüñ içine düşe elbette anı öldürmezler anuñ yüzi süyüne suçundan vâz ğeçerler-imiş ve her ne ¹⁷ çerkes ki hâremine girmek istese ayağı kıabın dağı kıapusu öñine gelmedin taşra soķaķ içinde çıkarur ¹⁸ eline alur câmi'Ö içine yalıñ ayađ ditreyü ditreyü girür-imiş içinden çıkmalı olsa kıçın kıçın gider hezâr havf ve haşyetle ¹⁹ çıkar-ımış ve bu câmi'Ö-i ezherde dirler ki bir tılsım idilmişdür anuñçün içinde serçe ve ğöğercin ve kıarlağuç ve sâyir ²⁰ bunlar emşâlî büyütda sâkin olan tuyûr cinsinden hiç bir kıuş sâkin olmaz ammâ zıkr olınan mertebe anuñ şeref ²¹ ve mübâreklığı devlet-i fâtımiyyin zâyil olduğdan soñra olmuşdur yoħsa anlar cümle şî'Öî mezhebleri-idi cevher-i kıyid anı yapup **229A** ⁰¹ efendisi mezkûr

mu'iz ki mısra hûkm iden fâtımilerün evvelkisidür mısra geldüğinden mısır pâdişahlığı⁰² ellerinden çıkınca mu'izün kendüsi ve evlâdı zamânlarında ehl-i sünnet ve cemâ'at tarişesi (ri'âyet olunmayup) câmi'î-ezherde hutbe ve ezân⁰³ şî'â tarişki üzre okınurdu mü'ezzinler ezânlarında hâyâ 'Öale's-salâh diyecek yirde hâyâ 'Öale'l-hayri'l-Öamel dirler-idi soñradan⁰⁴ tãyife-i ekrâddan ki anlar ehl-i sünnet ve cemâ'atdan-dururlar devlet-i beni eyyüb žuhûrı zamânından ile'l-ân bi-hamdillah-ı te'âlâ⁰⁵ vech-i meşrûh üzre sünniler âyınince Öibâdet olunur bir câmi'î-e şerif-i cihân-ârâdur ve hikâyet olunur mezkûr⁰⁶ cevher-i kâyid tamâm seksen yaş yaşadı mısırda mu'izün oğlu el-Öaziz-billah pâdişâh-iken vefât itdi hasta⁰⁷ olıcağ oğlıyla Öaziz anuñ hastalığın sora vardılar öñürdi kendüsi biş biñ altun ve oğlu emîr mansûr⁰⁸ biş biñ altun gönderüp andan Öiyâdetine vardılar vefât idicek aña hem pâdişâh hem pâdişâhun anası⁰⁹ ve hem pâdişâhuñ oğlu cümlesi müte'addid ağır bahâlu ve ziyâde mu'öteber kefenler gönderdiler Öâdetlerince tamâm yitmiş kat kefene¹⁰ sârdılar hâyâtındaki gibi aña memâtında dañı be-gâyet ihtimâm eylediler hüseyin adlu bir oğlu var-ıdı pâdişâh¹¹ anı getürdüp aña vâfir hil'at giyürdi cümle tasarruf itdüğü tîmârlar-ıla atasınuñ yirini aña virdi¹² ve aña el-kâyid ibnû'l-kâyid diyü lağab tağdılar cevher-i kâyidüñ kıssası burada tamâm oldu ve şöyle zikr olunur ki¹³ niçe zamân kâhire şehri anuñ virdüğü tertîb üzre pây-dâr qaldı aña degin ki târih-i hicret-i¹⁴ risâlet-penâh-ı ahmedî Öalâ-vâzî'î efdalü's-salavât dört yüz seksene irdi meger bu târihde mısırda¹⁵ emîrû'l-cüyüş ebû'n-necm el-bedrû'l-cemâlî dirler-idi bir vezîr-i kebîr var-ıdı ki el-müstanîr-billah hâlifanuñ vezîriydi¹⁶ kâhire şehrinüñ cevher-i kâyid yapduğı sürünü yıqup bir miqdâr büyütüdi kiremüdden bu da bir sür dañı¹⁷ yapıdı cevher-i kâyid yapduğınun çapuları da kiremüdden-idi ammâ bu çapularını taşdan itdi hâliyâ mısırda bâbü'¹⁸ z-züveyle dimekle ma'Örûf olan çapu anuñ yapduğı çapulardandır ki cihân köşelerini seyâhat iden kimselerden¹⁹ mervîdür hiç bir yirde bunun gibi mürtefî' ve Öâlî-şân çapu yoğdur dirler ibtidâ bedrû'l-cemâlî bunı yapduğı²⁰ vaqt säyir çapular gibi buña açılır yumılır iki kanat itmemiş-idi hemân şöyle açuğ tururdu ve lâkin²¹ işigin bir siyâh ziyâde mücellâ ve düz tayıncağ taşdan itmüş-idi ki eger aña Öadü hücum itse at-ıla uğramağa **229B**⁰¹ kâdir olmaya anuñçün aña kimse at-ıla uğrayımaz-ıdı uğrasa elbette atı tayınur düşerdi Öadüdan⁰² hıfz için açılır örtilür çapuya ihtiyâcı yoğ-ıdı bunı bir vaz'î-hâşdur kimse itmemişdür diyü fikr⁰³ itmüş-idi es-sultânü'l-melikü'l-kâmil nâsîrû'd-dîn muhammed zamânına gelince anuñ işigi bu hâl üzerine-y-idi ittîfâğ⁰⁴ bu es-sultânü'l-melikü'l-kâmil bir gün ol çapu içinden geçerken atı ayağı tayındı atdan düşüdi ol ânda emr⁰⁵ itdi ol işigi bozdılar çapuya demürden iki kanatlar yapıdılar açılır örtilür çapu oldu şimdi dañı bu hâl⁰⁶ üzerinedür Öağim heybetlü

apudur br h re ehri bir zamn daı bedr'l-ceml itdgi tertib zerine ald ⁰⁷ aa
 degin ki trh-i hicretn bi yz altm altısında nci defa bedr'l-ceml itdgi sr
 daı sultan ⁰⁸ alha'd-dn bozup ann yirine tadan bir sr yapma emr eyledi aa bin
 trh yz altm toza iricek ⁰⁹ el-emir bah'd-dn arau el-esed dirler-idi bir tav
 ulu beg var-ıdı ann emriyle hirenn bu hliya ¹⁰ tadan olan srn ol ekdi bedr'l-
 ceml ekdgi srdan bu daı ziyade gilikdi bunu dyiresi ¹¹ zir-ı himyle
 yigirmi touz bi  yz iki zirdur dirler evvel cevher-i yid yapduı bundan o ¹²
 kcck idi anucn ki dirler cevher-i yidn efendisi mekr muiz pdiah-iken
 hire ehrine ehl-i naarlardan ¹³ bir msfir kimse gelp muizn devyir-i saltanat
 vsatına ve hazyin ve emvl ve askiri keretine baup oturduı ¹⁴ hire ehrinn
 tarlıgına naar itmi daı hi bu saltanat-ıla bu taht-ghu mnsebeti yo dimi sba
 vade olunduına ¹⁵ bin eb'n-necm el-bedr'l-ceml ne kimsedr ann beyn ve
 aynıdır ktb-i tevrhde zikr itdkleri zre zikr olınan el-bedr'l-ceml asda bir
 irmen oqlanıyd ceml'd-devle bin ammr adlu bir ¹⁶ begn ulıyd aa anucn
 ceml dirler-idi ol zamnda adet bu-y-ıdı ul tyifesini efendsine ve ya ¹⁷ an beglige
 atan kimseye nisbet itdrrlere-idi ekeriya erkise beglerinn nisbetleri bu tariledr
 nite ki erkise ¹⁸ sultanlarınn ahvlı beynında bua iaret olınmdur br mekr
 eb'n-necm oqlanlığı zamnından begler ¹⁹ ve pdiahlar hdmetinde olup aa her ne
 hdmet buyursalar ahen-i vechle tamm iderdi re'y-i mbhem ve hazm-ı ²⁰ mukem
 ehliydi nie zamn bu vechle aml-ı pdiah arasında mbir iken giderek tlii
 msid olup devleti ²¹ tera buldı mstanr-billah zamnında ann ıbelinden
 dımada beg oldu bade-hu akk begi olm-ıdı sba **230A** ⁰¹ zikr olunduı zre ol
 zamn ki mstanr eyyamında msrda bir azim aht oldu ve mstanrn ⁰² apusunda
 olan ulları birbirlerine ddiler nie zamn aralarından ılı ıkmadı ne mstanrn ve
 ne ⁰³ vezirlerinn szine uydılar cmlesini ser-kelik idp vilyet-i msr arışdurdılar
 nie nhiyelerine ⁰⁴ kend kendlerinden ul tyifesi hkm itdiler berren ve bahren
 msrn yolları baqlandı yir yir att-ı tarikler peyd ⁰⁵ oldu ol zamnda mstanr zabt-
 ı memleketden aciz olup akkda mekr eb'n-necm el-bedr'l-cemlye adem ⁰⁶
 gnderdi el altından an taleb itdi ki msra gele kendye vezir ola milk-i msrn itillını
 ıslh ⁰⁷ eyleye ol da varan ademine u vech-ile art itdi ki kend ihtiyar itdgi asquer-
 ile vara ve msrda mstanrla ⁰⁸ olan beglerden hi bir ahd almaya red olma
 mstanr bu artlara yil oldu el altından el-bedr'l-cemlyle ⁰⁹ bu avl arr ve
 ahd ve peymnı itdkden snra bir gyet ı iiydi eb'n-necm akkdan yz gemi
 tonadup kend ihtiyar ¹⁰ itdgi askeri kend-yile bile aldı diyr-ı msra torı azm-i

rāh itdi egerçi deryā zamānı degil-idi ¹¹ her çend ki menŌ itdiler memnūŌ olmadı gemilerūñ demürin aldurup yelken itdürdi tāliŌinde kırk gün miqdārı ¹² açuqluqlar oldu muvāfiğ rūzigārılar esdi hiç ihtimāl virilmezken böyle olduğın anuñ devlet ve saŌādetine ¹³ yordılar āhir aḥsen-i ḥāl ve eyser-i vechle gelüp tinnis ve dimyāt iskelelerine çıkdı andan kalūba varup ḳondı ¹⁴ oradan müstanśıra ādem gönderdi yeldekuşı tutmazsañ mısra girmezini didi meger bu yeldekuş didüğü ¹⁵ sābıqā zıkr olıduğı üzre ḳul tāyifesi içre vāḳıŌ olan fitneye bāŌiś düşen ibn-i ḥamdānuñ oğlıydı ¹⁶ atası ḳatlı olıduğdan soñra ümerā-yı kibārdan olmış-ıdı müstanśıruñ cümle umūrına müstaḳıl mübāşir-idi ¹⁷ belki maŌñide pādişāh kendü geçinürdi müstanśır aña muhālefete ḳādir degildi memleketinde diledüğın iderdi māniŌ-i mezāḥimi ¹⁸ yoğ-ıdı bārı bedrū'l-cemālınuñ geldüğın işitdüğü gibi müstanśır anı tutup bende çekdi ve maḥfı böyle itdüğın ¹⁹ bedrū'l-cemālıye bildürdi ol daḥı tāriḥ-i hicretūñ dört yüz altmış bişi cumāde'l-ulāsınun āhirleri-y-idi ki ²⁰ giceleyin kimse ittılāŌ itmedin gelüp mısır içine girdi uğurlayın fi'l-ḥāl müstanśıra bulışdı müstanśır ²¹ anı gördüğü gibi şād oldı cümle beglerinden ve vezirlerinden rāzı degil-idi belki ekşeri mansıblarına kendünün **230B** ⁰¹ rızāsınsuz ḳararı geçmişler-idi anlarun ellerinden tamām zebūn ve ciger-ḥūn olmış-ıdı ortada kendüsini ⁰² bir ḳurı süret itmişler-idi pādişāhlığı iden hep anlar-ıdı her biri istedüğü begliği müstanśıruñ elinden ⁰³ güc-ile alurdi virmemeye ḳādir degildi diler dilemez kendü de virür ellerinden ḳurtulurdi bedrū'l-cemālıye hep ⁰⁴ anlarun aḥvālını söyledi cevrleri elinden bağrında şerḥa şerḥa olan cerāḥatları şerḥ eyledi anlar tururken ⁰⁵ memleket intiżām bulmayacağıın bilürdi cümlesini ḳır diyü icāzet viridi arada bu ḳavlı ve ḳarār olduğdan soñra ⁰⁶ bedrū'l-cemālī pādişāhı selāmlayup gitdi gine ḳonduğı eve geldi müstanśıruñ emri üzre cümle beglerin ⁰⁷ ve vezirlerin tutmaḳ tedārükine düşdi yarındası gün begler ve vezirler anuñ mısra geldüğın tuyıcaḳ pādişāh ⁰⁸ isteyüp getürdüğın bilmezler-idi her birisi aña tehniye-i ḳudūma geldiler bedrū'l-cemālī anlara mertebelü mertebelerince Ōizzetler ⁰⁹ ve mülāyemetler eyledi baŌde-hu nevbetlü nevbetlerince her biri Ōādetleri üzre anı ziyāfet itdiler niçe gün bunuñ üzerine ¹⁰ geçdi aralarında çok varmalar gelmeler niçe ḳonuklar oldı anlar kendünün ziyāfetin tamām itdüklerinden soñra ¹¹ bedrū'l-cemālī de anlar için bir Ōaḳım ziyāfet yarağın gördi cümlesini bir uğurdan evine daŌvet itdi ¹² meger içlerinde Ōādet bu-y-ıdı bir kimse bir kimseyi ziyāfet itse bir gün bir gice anı evinde alı ḳordı ¹³ ziyāfetleri ancaḳ bir gün bir gicede tamām olurdi bārı cümle begler ve vezirler bedrū'l-cemālınuñ evine ziyāfete ¹⁴ gelecekleri gün bedrū'l-cemālī kendüyle gelen ḥwās-ı Ōaskerun ekābirinun her birini başka başka tenḥāsına ¹⁵ çağırup muḥkem ismarladı müstanśıruñ beglerinden ve

vezirlerinden her birinün emrini anlardan her birine havāle itdi ¹⁶ ve evüme ziyāfete geldüklerinleyin gice olıcağ istirāhat için elbette helāya kalıksalar gerek mır ü vezirden ¹⁷ her kıanqısı ki helāya vara amān virmeyüp anı helāda katlı idün maqtül olanun soyğunı ve evi ¹⁸ barqı ve kulı cāriyesi ve atı silāhı ve sāyir esbābı ve dirliğı ve begliğı cümle anı katlı idenün olsun pādişāhun ¹⁹ emri böyledür didi ve anlar-ıla bu kıavl ve kıararı berkitdükdən soñra ziyāfete gelecek müstanıruñ cümle beglerine ²⁰ ve vezirlerine mertebelü mertebelerince Óadetleri üzre ādemler gönderüp anları evine ziyāfete daÓvet eyledi ²¹ her biri mütenebbih idi sürür ve húzürle güle oynayı bedrü'l-cemālınun evine geldiler ol gün ahşama degin anlara **231A** ⁰¹ Óālā ziyāfetler itdi hezār şinlikler ve şādılıklar-ıla soñbet idüp ahşam olıcağ dañı itmınān-ı ⁰² kalb ve şafā-yı hātır ile anda kıaldılar sāz ve söz ve Óıyş ve Óışret esbābı tamām müheyyāydı nihāyetin buldı ⁰³ beyt

بیت • شکیں یو بیض رحمة عالم ہی دوز • اودرتغای رزق واجلرتغای او

bāri yatacağ vaqt olup her biri taÓyın itdükləri mekāna varduklarından soñra defÓ-i şıket ⁰⁵ ve nevÓ-i istirāhat için helālara kıalkdukuları gibi helālar içinde her birin amān virmeyüp öldürdiler başların ⁰⁶ kesüp bedrü'l-cemālınun öñine getürdiler bedrü'l-cemāl de cümlesin cemÓ idüp pādişāha gönderdi çün ⁰⁷ ol gice geçdi yarındası oldu maqtül olanların evlerinde şunı gördiler ki her birinün evine bedrü'l-cemāl-y-ile ⁰⁸ gelen beglerden biri gelüp oturu vardı içinde olan māl ve menāl ve huyül ve bigālı kıabz itdi bu kıaziyye ⁰⁹ vākıÓ olıcağ müstanır be-gāyet şādumān oldu Óadularından intikāmın aldı ve bedrü'l-cemālīye fāhir hilÓatlar ¹⁰ geyürdi ve anı vezir-i aÓzam idüp cümle umür-ı memleketi aña ısmarladı eli altında olan cümle seyf ve kıalem ¹¹ erbābına anı baş itdi ol gündən aña emirü'l-cüyüş diyü laqab taqdılar ziyāde Óākil ve dānā iş kıolayın ¹² bilür kimse-y-idi vezir olduğı gibi mısır şehri içinde menşe'i fitne ve fesād olanlar her kim ise ¹³ ahsen-i vechle aradup buldurdı uludan kıçiden çok kimse bulup bı-amān cümlesin öldürdi ¹⁴ şehri için anlardan arıdup pāk itdükdən soñra eglenmedi vilāyet-i mısrdan vech-i bahrı didükleri ¹⁵ tarafa kııkıldı anda dañı begden şubaşından bāÓi's-i fitne ve fesād olanlardan kimi buldı ise öldürdi ¹⁶ mālların beglige zabt itdi ve sāyir vilāyet içinde bucağ bucağ siñen müfsidlerı dañı yirli yirlerinden buldı ¹⁷ kııkardı her birin müstaħağ olduğı üzre bir dürlü siyāset-ile öldürdi bu tarikle vāfir kimse kıırdı ¹⁸ ehl-i fesāduñ kökin kesdi baÓde-hu vilāyet-i mısrdan berr-i şarqı didükleri tarafa kııkıldı bi-Óaynihi bunda dañı ¹⁹ böyle itdi andan iskenderiyyeye vardı içinde sābıkā zıkr olınan ibn-i hāmdānun evhād adlu bir oğlıyla ²⁰ aña tābiÓ niçe müfsidler var-ıdı iskenderiyyeyi zabt iderler-idi bedrü'l-cemālınun geldüğün göricek iskenderiyye ²¹ içine girüp kıapularını bend itdiler bedrü'l-cemāl dañı

taşradan anları muhâsara eyledi âhir döge döge güçle **231B** ⁰¹ ellerinden aldı anları kılıçdan geçürdi iskenderiyyede kırdığı müfsidlerin mällarından anda cāmi'ül-Öattārın ⁰² dimeg-ile ma'Örûf cāmi'Öi Öimāret itdi andan şa'Öid vilāyetine çıkdı anda dañı tağallüb idüp ol nevāhîyi ⁰³ zabt iden tągiler-ile muhārebe itdi anların da ekşerini kılıçdan geçürdi cem'Öiyetlerini tağıtdı kırdığı kimselerin ⁰⁴ mälların beytü'l-māl için bî-nihāye māl cem'Ö eyledi sālīm ve gānim yine mısra geldi ahvāl-ı memleket tamām ihtilāl bulmuş-iken ⁰⁵ hūsn-i tedbiriyle yiniden Öimāret olındı kemā-kān naẓm ve intizām buldı mısırda hūkmi pādişāh gibi cārî-y-idi cümle ⁰⁶ umürda müstaķil-idi pādişāh kendüye bu mertebe ruhsat virmiş-idi ahsen-i vechle mısır zabt itdi be-gāyet ⁰⁷ heybetlü ve şalābetlü ve miknetlü ve vaķarlı satvet ve şiddet ehli kimse-y-idi vilāyet-i mısırda kırdığı kimsenin ⁰⁸ hadd ve hasrı yoğ-ıdı hisābını haķ te'Öālādan ğayrı kimse bilmez-idi dimyāt ve iskenderiyye ve ğarbiyye ve şarķiyye ⁰⁹ ve şa'Öid ve üsvān ve ķāhire ehlinden kırdığı haķ-ı firāvāndan ğayrı yalūnuz buhāyre haķından bir günde yigirmi ¹⁰ biñ deñlü ādem ķatl eyledi illā bu ķadar var ki memleket için ehl-i fesāddan arıtdı tamām pāk itdi harāb olmuşken ¹¹ tekrār ma'Ömür olmağa yüz tutdı haķın ehl-i şalāhı aña du'Öā iderler-idi ikinci tāyifesine ki ol yirde fellāh ¹² dirler ruhsat ve vüs'Öat virdi üç yıla değin eken eksün biçen biçsün harāc virmesün diyü emr ¹³ itdi re'Öāyā tamām ayaķlandılar ve tüccār tāyifesine dañı ri'Öāyet itdi fitne zamānında ellerinden māl ve menālları ¹⁴ çıkan müsilmānları gözledi anların dañı hāllarına münāsib olan Öadāleti eyledi içlerinde kemā-kān almalar ¹⁵ virmeler şatular bāzārlar oldu anlar da şākir oldılar haķ sübhāne ve te'Öālā ķullarına rahm itmiş-idi ki anuñ ¹⁶ eliyle fesād-ı hālları şalāha yüz tutdı ve bu tariķle mısırda tamām yigirmi yıl vizāret itdi vefāt ¹⁷ itdüğinde seksen yaşına yaklaşmış-ıdı kendüden sonra yirine şāhinşāh adlı oğlı vezir oldu ki ¹⁸ efdāl ibn emirü'l-cüyüş dimeg-ile mūlaķķab idi bu da atası yolını tutdı anuñ ķoduğı sūnetleri bozmadı niẓām-ı ¹⁹ memleketde mümkün olduķca bu dañı sa'Öy eyledi ve'l-hāsıl bunuñla ve atasıyla fātımilerin āfitāb-ı devletleri ²⁰ zevāla yaklaşmış-iken gine tulū'Ö itdi ve mısır ahvālı ihtilāla varmışken yine intizām buldı cevher-i ²¹ ķāyidden hikāyet olunur mağribden Öasker-i mu'Öizzle gelüp mısır aldığı vaķt ittifaķ ol zamānda mısır **232A** ⁰¹ zabt iden pādişāhlar ķullarından ve ğayrıdan üç yüze yakın kimse tutmuş-ıdı zencirinde-y-idi ⁰² sonra pādişāhı mu'Öiz mağribden geldükden sonra anların ahvālın aña Öarz eyledi şu miķdār mahbūsum var ⁰³ anlar haķķında ne buyurursız didi mu'Öiz anların cümlesin bir gün hūzūruma getir birer birer baña hālların ⁰⁴ Öarz eyle ğoreyin didi cevher-i ķāyid dañı bir münāsib ğördüği günde didüği gibi anların cümlesini ⁰⁵ hūzūruna cem'Ö itdi mu'Öiz ol hinde elinde bir kitāb tutardı muttasıl aña nazar iderdi

kıayid ⁰⁶ ol maħbūslaruñ birinūñ eline yapışur öñine iltür bu falāndur bunuñ aħvālı şöyledür dirdi ⁰⁷ muŖiz bir kerre başın kıaldurur anuñ yüzine deger hemı dir gine kitāba baķardı bu tariķle cevher-i kıayid anlaruñ ⁰⁸ her birin muŖizūñ öñine getürdi aña anuñ hālını Ŗarz eyledi ol da anuñ her birine evvelkiye itdügi ⁰⁹ vazŖı itdi aña degin ki cümlesinden soñra getürdügi bir türki kıul idi anı öñine getürüp aħvālın ¹⁰ Ŗarz itdügi gibi muŖiz başın kıaldurup aña dike dike vāfir deñedi ve biraz tefekküre vardı döndüğinden ¹¹ soñra daħı gözinden tolanınca ardınca bir zamān baķdı kıaldı cevher-i kıayid halk şavulup tenhā olduğı ¹² gibi ilerü varup muŖizūñ öñinde yir öpdi ve Ŗādetlerince yā mevlāyi bu ne sırr-ıdı ki bu soñra getürdüğüm ¹³ türki kıul hāķķında ğayrılarına itdügüñüz gibi itmedüñüz aña vāfir deñedüñüz didi muŖiz yā cevher hele ¹⁴ kimseye dime bu sır senüñ-ile ölsün benüm neslümnden birinūñ bu cinsden bir kıulı olsa gerek anuñ ¹⁵ eli-y-ile memleket-i mısır benüm neslüm elinden ğitmek meşābesine varmış-iken ol kıul sebep olup yine memleket benüm ¹⁶ neslüm elinde kıalsa gerek ve ol kıul elinde niķe memleketler fetħ olinsa gerek didi muŖiz Ŗilm-i nücūmda ziyāde ¹⁷ māhir-idi Ŗulemā-yı nücūmı be-ğāyet severdi her dāyim ihtilātı anlar-ıla-y-ıdı buyurduğını Ŗilm-i nücūmda ğörüp ¹⁸ maŖlūm idinmiş-idi bu hikāyetden ğaraż oldur ki baŖzı Ŗulemā naķl iderler ol muŖizūñ didügi kıul ğālib ¹⁹ zıkr olınan bedrū'l-cemālīydi ve neslinden didügi kimse yaŖlemullah müstanısır-billah idi ki buyurduğı gibi her ²⁰ vechle saltanatı ellerinden çıķmağa kıarıb olmuş-iken şerħ olınan üzre bedrū'l-cemālī sebep ²¹ olup gine ellerinde muķarrer oldı ve aħvāl-ı mısrdan beyānı ihtiyār olınan latıf-i aħbār burada tamām oldı **232B** ⁰¹ tārıķ-i hicretüñ Ŗalā vāzıŖı efdalü's-salavāt-ı ve ekmelü't-taħıyyāt toķuz yüz elli üçünde zı'l-ķaŖde ayında ki mütercim-i faķiri bende-i hāķır sālīh bin celālūñ bunuñla Ŗarzı degildür illā oķıyup diñleyenler hişşe almaķdur ki bileler kimseye Ŗömr yār-ı ğār ve dār-ı dünyā maħall-ı kıarār degildür

كَوْنِنَاةً وَمَاتِي فِيهِ مِنْ مَانَةِ وَصَلَى اللهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَاللهُ وَدَرِيَّةً

SONUÇ

1. Celalzade Salih Çelebi'nin Tarih-i Mısır adlı el yazması eseri, her sayfasında 21 satırın bulunduğu, 232 varaklık nesih hattıyla yazılmış mensur bir eserdir. Eser Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları Bölümü'nde R.1405 Arşin numarasıyla kayıtlı bulunmaktadır. Eserin İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde altı, Topkapı Sarayı Türkçe Yazmaları Bölümü'nde dört, Hidiv Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Bölümü'nde üç, Süleymaniye Kütüphanesi'nde üç, Avusturya Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Bölümü'nde iki, İzmir Milli Kütüphanesi ve Mısır Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları Bölümü'nde birer tane olmak üzere yirmi bir nüshası daha bulunmaktadır. Tam nüsha özelliği taşıması ve müellif hattı olması nedeniyle çalışma konumuz olarak bu nüsha tercih edilmiştir.

2. Osmanlı Devleti Padişahı Kanuni Sultan Süleyman'ın emriyle yazılan ve yine ona sunulan bir tarih eseri olan Tarih-i Mısır'ın yazılış amacı Mısır hakkında insanları bilgilendirmektir. Salih Çelebi'nin asıl istediği ise okuyanların eserden bir ders çıkarmasıdır. Bunu " *mütercim-i fakîri bende-i hâkîr sâlih bin celâlün bunuñla Óarzi degildir illâ okıyup dinleyenler hisse almağdur ki bileler kimseye Óömr yâr-ı ğâr ve dâr-ı dünyâ mahall-ı karar degildir* " (232b/01) diyerek dile getirmiştir.

3. Celalzade Salih Çelebi fıkıh ve tarih alanında bilgi birikimi oldukça iyi olan, manzum ve mensur bir çok eser kaleme almış aynı zamanda da uzun süre önemli medreselerde müderrislik yapmış bir kişidir. Bu nedenle eser, sözcük dağarcığı yönünden bir hayli zengindir. Aynı kavram için hem Türkçe hem Arapça ve Farsça kökenli sözcüklerin kullanılması, çok sayıda deyimden yararlanılması da yazarın dile hakimiyetinin bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

4. Arapça ve Farsça tamlamaların sıklıkla kullanıldığı eser bu bağlamda Klâsik Osmanlı Türkçesi özelliği gösterir. Bununla birlikte Eski Anadolu Türkçesinde kullanılan pek çok sözcük de metnimizde görülür.

5. Eserde yabancı kökenli sözcüklerde bazı yazım tutarsızlıkları görülmektedir. Ayrıca özgün imlasında hemze () olan sözcükler genellikle ye (ے) ile yazılmıştır: *dāyim* 084a/09 ^{دایم}, *tayife* 138a/03 ^{طایفه}..

6. /t/ sesi ile biten sözcüklerden sonra gelen görülen geçmiş zaman eki "-dI / -dU" biçiminde yazılmış fakat /t/ sesinin üzeine şedde konularak gösterilmiştir: *gıtdiler* 138a/04 ^{گیتدیلر}. Ayrıca /l/ sesi ile biten sözcüklerden sonra kullanılan çokluk eki '-lAr' da da 'l' sesi üzerine şedde ile gösterilmiştir: *yolları* 138a/12 ^{یولاری}.

7. Bazı sözcüklerin birleşik yazımı göze çarpar: *gıtdükden soñra* 123a/12 ^{گیتدوکدن سونرا}, *anı dañı* 104a/07 ^{انیدانی}, *bunuñ dañı* 136b/11 ^{بندونکی}, *sıvarduğdan soñra* 132b/06 ^{سواردوگدن سونرا}, *ol kaçardur ki* 144a/14 ^{اولقاردور کی}.

8. Eserde /b/, /p/ ve /c/, /ç/ seslerinin yazımında iklikler bulunmaktadır.

9. Eserde Türkçe sözcük başında ve ilk hecedeki /e/ ve /i/ sesleri, yan yaya ve karışık bir biçimde olmasına rağmen i'li şekiller daha ağırlıklı olarak kullanılmıştır: *yedi* 002b/06 / *yidi* 010b/12, *bil* 125a/18, *biş* 019a/04 / *beş* 053a/06, *erkek* 024a/01 / *irkek* 023b/11, *yine* 088a/01 / *yene* 088a/04, *ilçi* 095b/02 / *elçilik* 071a/19, *yiryüzinde* 082b/16 / *yer* 007a/05.

10. Eski Anadolu Türkçesinde sızıcılaşarak /h/ sesine dönüşen /k/ seslerinin az sayıda sözcükte korunduğu görülür. Bu sözcüklerin tümü iki şekliyle de kullanılmıştır: *korhu/korqu*, *uyhu/uyqu*, *koñu/koñu* v.b.

11. Kimi kalın ünlülü sözcüklerde isimden isim yapma eki +IIK+ kalınlık-incelik uyumuna uymadığı görülür: *maÓmür+lig+in* 159b/16, *pāk+lig+i* 169b/02.

12. İlgi zamiri olan "ki", "-da / -de" bulunma hâminden sonra kullanıldığı bazı

yerlerde kalınlık-incelik uyumuna girer: *ortadağı* 143b/03.

13. Eserde düzlük-yuvarlaklık uyumu genellikle işletilmez. Kimi ekler yalnızca düz kimileri ise yuvarlak ünlülü biçimleriyle kullanılır. Aynı eklerin ve sözcüklerin hem düz ünlülü hem de yuvarlak ünlülü biçimleri görülür: *buluş-*, *buluş-*; *ısur-*, *ısur-* vb.

14. Eski Türkçe, Orta Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesi dönemlerinde kullanıldıktan sonra, Osmanlıca döneminde kullanımdan düşen "-In" birliktelik hâli ekinin örnekleri görülür: *ağzın* 39b/12, *ağşamın* 20a/20.

15. İlgi hâli eki bazı örneklerde ünsüzle biten sözcükten sonra -nUñ biçimide kullanılır: *hâzretlernüñ* 012b/09.

16. Metin içerisinde hâl eklerinin birbirinin yerine, birbirlerinin işlevinde kullanıldığı örnekler oldukça fazladır: *anları kum içinde gömer* 125b/21, *barmağında şöğdi* 078b/16.

17. 'Ora' ve 'öbür' zarflarının 'ol ara' ve 'ol bir' biçimleri de kullanılmıştır: *ol araya bu hâl-ıla vardı ki* 053b/11, *ol bir bölügi asıl nıldür* 123a/13.

18. Eski Anadolu Türkçesinde işlek olarak kullanılan -IsAr eki ve daha sonraki dönemlerde işlek hale gelen -AcAK eki gelecek zaman çekimi için kullanılmaktadır.

19. Şimdiki zaman çekiminde -yorur ve -Up tur- ekleri kullanılır: *gel-i yorur* 042a/04, *işle-yüp turur+ın* 214a/12.

20. Öğrenilen geçmiş zaman çekiminde bir örnekte -updur eki görülür: *ol-updur* 002b/15 .

21. Eserde şart ve istek kipleri ile Geniş zamanın 2. çokluk eki bazı örneklerde +yUz biçimindedir.

22. Emir kipinin 2. çokluk şahıs çekiminde -ñIndI biçiminde bir yapı kullanılmıştır: *diñiñdi* 196b/07, *gelüñindi* 213b/11.

23. Eski Anadolu Türkçesinde gördüğümüz, 1. teklik şahıs emir eki "+AyIn" ve 1. çokluk şahıs istek eki "+(A)vUz" kullanılmaktadır.

24. Olumsuz zarf fiil eki "-mAdIn" kullanılmaktadır.

25. Bu veriler göz önünde bulundurularak, Osmanlı Türkçesi döneminin başlarında yazılmış olan Tarih-i Mısır'ın, Eski Anadolu Türkçesi ile Osmanlı Türkçesi arasındaki geçiş döneminin özelliklerini taşıdığını söylemek yanlış olmaz.

KAYNAKLAR

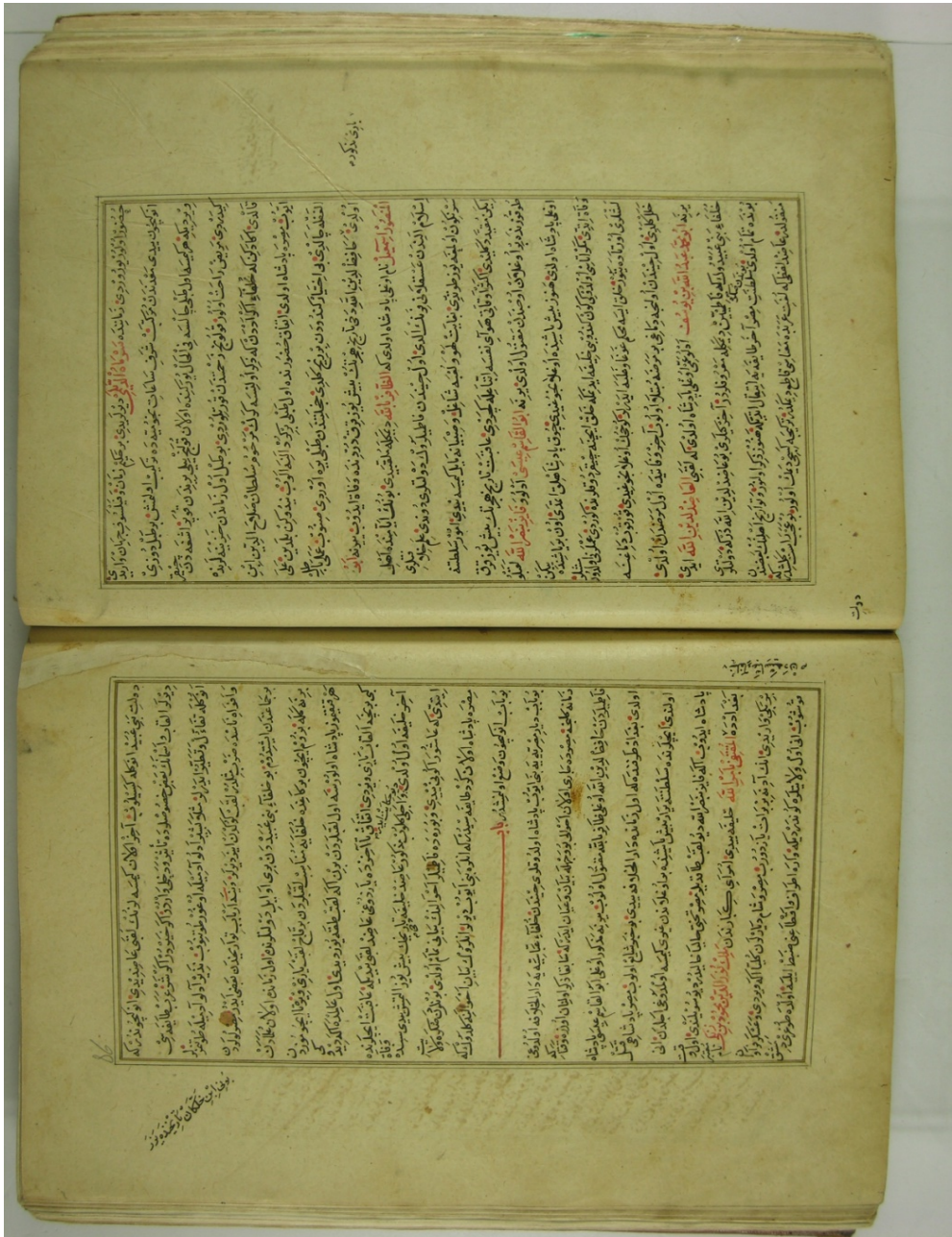
- Akalın M. (1975). *Cemşid ü Hürşid, İnceleme-Metin*, Ankara.
- Akalın M. (1998). *Tarihi Türk Şiveleri*, İlaveli 2. Baskı, TKAE Yayınları, Ankara.
- Akar A. (2018). *Oğuzların Dili*, Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- Akar A. (2000). *Türk Dili Tarihi*, Ötüken Neşriyat, İstanbul.
- Akça H. (2017). *Eski Anadolu Türkçesinde Kelime Başı T-/D- Meselesi*, Türkbilig, s. 7-24.
- Aksan D. (1996). *Türkçe'nin Söz Varlığı*, Engin Yayınları, Ankara.
- Aksan D. (1998). *Her Yönüyle Dil*, TDK Yay., Ankara.
- Arat R. R. (1992). *Atabetü'l-Hakayık*, TDK Yay., Ankara.
- Arat R. R. (1999). *Kutadgu Bilig-III İndeks*, TDKYay., Ankara.
- Arat R. R. (1987). "Türkçe Metinlerde e/i Meselesine Dair" Makaleler I, TKAE Yay. Ankara, s. 334-341.
- Atalay B. (1999). *Divanü Lûgat-it-Türk Dizini*, Cilt 4, 4. Baskı, Ankara.
- Aydemir Ö.K. (2010). *Gencine-i Adalet Üzerinde Dilbilgisi İncelemesi ve İktidar Felsefesi Bakımından Söylem Çözümlemesi*, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Denizli.
- Ayverdi İ. (2006). *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, MAS Matbaacılık, İstanbul.
- Barutçu Özönder F. S. (1996). *Ali Şir Nevayî: Muhâkemetü'l-lugateyn, (İki Dilin Muhakemesi)*, TDK Yay., Ankara,
- Buran A. (1996). "Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hal) Ekleri", TDK, Ankara, s. 201.
- Caferoğlu A. (2015). *Eski Uygur Türkçesi Sözlüğü*, TDK Yay., İstanbul.
- Clauson S. G. (1972). *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*, Oxford.
- Çağbayır Y. (2007). *Ötüken Türkçe Sözlük I-II-III-IV-V*, Ötüken Neşriyat, Ankara.
- Çelik M. (2011). *Evliya Çelebi Seyehatnamesi*, Üçdal Neşriyat,
- Demir N. (2004). "Selçuklu Öncesi Türkiye Türkleri ve Türkiye Türkçesi", V. Uluslar Arası Türk Dili Kurultayı, 20-26 Eylül 2004, TDK Yay., Ankara.
- Develi H. (1995). *Evliya Çelebi Seyehatnamesine Göre 17. Yüzyıl Osmanlı Türkçesinde Ses Benzeşmeleri ve Uyumlar*, TDK Yayınları, Ankara.
- Devellioğlu F. (2006) *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi, Ankara.
- DİA, "Celalzâde Salih Çelebi", İstanbul 1988, c. VII, s. 262-264.
- Dilçin C. (2009). *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara.
- Duman M. (1999), *Klâsik Osmanlı Türkçesi Döneminde i/e Meselesine Dair*, İlmî Araştırmalar VII, s. 66-73.
- Eraslan K. (1980). *Eski Türkçede İsim-fiiller*, İstanbul.
- Ercilasun A.B. (2004). *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, Akçağ Yay., Ankara.
- Ercilasun A.B. (2000). "Türkiye Türkçesinde Yardımcı Ses", Türk Dili, S. 585, TDK Yay., Ankara, s. 219-226.
- Eren H. (1999). *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, Ankara.
- Ergin M. (1990). *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yay., İstanbul.
- Ergin M. (1995). *Orhun Abideleri*, Boğaziçi Yay., İstanbul.
- Erkan N. (2002). "Celalzâde Salih ve Tarih-i Mısır-ı Cedid" (Edisyon Kritik), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Grönbech K. (1995). *Türkçenin Yapısı*, Çeviren: Mehmet Akalın, TDK Yay., Ankara.
- Gülensoy T. (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara.

- Gülsevin G. (2004). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, TDK Yay., Ankara.
- Gülsevin G. (1997). *Eski Anadolu Türkçesi*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Gülsevin G. (2002). “*Eski Türkçedeki Oğuzca Belirtilere Eklemeler*”, AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, C IV, s. 39-49.
- Günşen A., Erdem M.D. (Winter 2007). *Türkiye Türkçesi Ağızlarında Tür Değişirme Örnekleri*, TURKISH STUDIES -International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-,Volume:2/3, s. 72- 83
- Hacıeminoğlu N. (1992). *Türk Dilinde Edatlar*, İstanbul.
- Kanar M. (2008). *Türkçe Farsça Sözlük*, Say Yay., Ankara.
- Karaağaç G. (1997). *Lütfi Divanı*, TDK Yay., Ankara.
- Karahan L. (1999). *Türkçede Sözdizimi*, Akçağ Yay., Ankara.
- Karpuz H. Ö. (1991). *Abdurrahim Karahisari'nin Vahdetnamesi (Gramer incelemesi, Metin, İndeks)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum.
- Karpuz H. Ö. (2000). *Türkçede Zarflar, (Türkiye Türkçesi Edebi Dilindeki Zarfların Yapısal ve İşlevsel Bakımdan İncelenmesi)*, Ege-Doğuş Yay., Denizli.
- Kaya C. (1994). *Altun Yaruk Giriş, Metin, Dizin*, TDK Yay., Ankara.
- Kınalızâde H. Ç. (1989). *Tezkiretü'ş-Şuarâ I*, haz. İbrahim Kutluk, TTK Yay., Ankara.
- Komisyon (2009). *Tarama Sözlüğü*, TDK Yay., Ankara.
- Korkmaz Z. (2007). *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, TDK Yay., Ankara.
- Korkmaz Z. (1995). *Türk Dili Üzerine Araştırmalar I-II*, TDK Yay., Ankara.
- Kurgun L. (2014). *Meftuh (İnceleme, Transkripsiyon, Sözlük)*, Nokta Yayınevi, Denizli.
- Mutçalı S. (2007). *Arapça-Türkçe Türkçe-Arapça Sözlük*, Dağarcık Yay., İstanbul.
- Özkan M. (2000) *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, İstanbul.
- Parlatır İ. (2006). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yargı Yayınevi, Ankara.
- Salan E. (2016). Eski Anadolu Türkçesinde Standart Dışı Kullanılan Çokluk 1. Kişi Ekleri Üzerine, TAED, Erzurum, s. 29-42.
- Sami Ş. (1995). *Kamus-ı Türkî*, Çağrı Yay., İstanbul.
- Sezen T. (2006). *Osmanlı Yer Adları (Alfabetik Sırayla)*, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Ankara, Yay. no 21.
- Şahin H., (2003). *Eski Anadolu Türkçesi*, Akçağ Yayınları, Ankara.
- Tarlan A. N. (2004) *Şeyhî Divanı'nı Tedkik*, Akçağ Yay, Ankara.
- Tietze A. (2002). Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugatı, Simurg Kitapçılık, İstanbul.
- Timurtaş F.K. (1994). *Eski Türkiye Türkçesi*, Enderun Kitabevi, İstanbul.
- Tok T. (2013). *Denizlili Bir Divan Şairi: Mustafa Nuzuli Efendi ve Divanının (Denizli nüshası) Ses-Şekil Bilgisi Özellikleri*, Prof. Dr. Önder GÖÇGÜN Armağanı, PAÜ Yayınları, Denizli, s.1069-1077
- Tok T. (2015). *Nuzulî Divanı (İnceleme-Metin-Dizin)*, Nokta Yayınevi, Denizli.
- Tok T. (2009). *Nasayihü'l-Müluk (İnceleme-Metin-Dizin)*, Bilgeoğuz Yay., İstanbul.
- Topal S.A. (2011). *Celâlzâde Salih Çelebi'nin Hayatı ve Eserleri*, Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 11 (1), 109-128.
- Tuna, O. N. "Köktürk Yazılı Belgelerinde ve Uygurcada Uzun Vokaller". Türk Dili Araştırmaları Yıllığı - Belleten 8 / 213-282.
- Türk V. (2003). “*Türkçede Ön Seste Ünlü Düşmesi*”, TDAY Belleten 2000/I-II, TDK, Ankara, s. 223-234
- Türkçe Sözlük* (2005). TDK Yayınları, Ankara.
- Türkçe-Osmanlıca-İngilizce Redhouse Sözlüğü* (1999), Sev Matbaacılık, İstanbul.
- Uzunçarşılı İ. H. (1958). “*Onaltıncı Asır Ortalarında Yaşamış Olan İki Büyük Şahsiyet Tosyalı Celalzâde Mustafa ve Salih Çelebiler*” Belleten, XXII, S. 87.

- Üstüner A. (2000). *Anadolu Ağzlarında Sıfat-Fiil Ekleri*, TDKYay., Ankara.
- Yılmaz E. C. (1991). *Ana Türkçede Kapalı e Ünlüsü*, TDA; Ankara, s. 151-165.

EKLER**EK-1 Tarih-i Mısır'dan örnek metinler:**

57B-58A

چنانچه در این روز در روزی تا نماند **عشره** از این روز در روزی تا نماند چنانچه در این روز در روزی تا نماند
 اگر بگویند بیست و هفت روز است که در این روز در روزی تا نماند چنانچه در این روز در روزی تا نماند
 و بر هر یک از این روز در روزی تا نماند چنانچه در این روز در روزی تا نماند
 کبریا و عزیز است و این روز در روزی تا نماند چنانچه در این روز در روزی تا نماند
 تا که در این روز در روزی تا نماند چنانچه در این روز در روزی تا نماند
 این روز در روزی تا نماند چنانچه در این روز در روزی تا نماند
 انقلد با این روز در روزی تا نماند چنانچه در این روز در روزی تا نماند
 و در این روز در روزی تا نماند چنانچه در این روز در روزی تا نماند

در روزی تا نماند

در روزی تا نماند

در روزی تا نماند چنانچه در این روز در روزی تا نماند
 و در این روز در روزی تا نماند چنانچه در این روز در روزی تا نماند
 کبریا و عزیز است و این روز در روزی تا نماند چنانچه در این روز در روزی تا نماند
 تا که در این روز در روزی تا نماند چنانچه در این روز در روزی تا نماند
 این روز در روزی تا نماند چنانچه در این روز در روزی تا نماند
 انقلد با این روز در روزی تا نماند چنانچه در این روز در روزی تا نماند
 و در این روز در روزی تا نماند چنانچه در این روز در روزی تا نماند

در روزی تا نماند
 و در این روز در روزی تا نماند

86B-87A

DİZİN

Dizin çalışmasında metinde geçen sözcükler abecesel olarak sıralanmış ve dilsel kökenleri belirtilmiştir. Anlamlandırmada metin esas alınmıştır. İsim kökenli kelimelere gelen 3. teklik ve 3. çokluk şahıs iyelik ekleri (+I, +lArI) ile yükleme hali eklerinin karışmaması için, iyelik eki alan kelimelerin geçtiği maddeler italik olarak yazılmıştır. Son sesi, ek almasıyla tonsuzlaşan sözcüklerin son harfleri, büyük harfle gösterilmiştir.

A

- āb** [Far.] Su.
ā. 151a/14, 175a/01, 213a/16
- Ābā** [Ar.] Yünden yapılmış çüppe.
Āa.+ sını 011a/21
Āa.+ ya 077a/02
- ābā** [Ar.] Atalar, büyükler.
ā. 034a/13, 035b/16, 084a/20, 094b/14, 113b/13
- ābād** [Far.] İmar edilmiş, mamur.
ā.+ımış 111a/01
- ābādān** [Far.] Mamur, bayındır.
ā. 179b/13, 189a/07
ā.+ iken 190a/15
- ābādān eyle-** [Far.+Tr.] İmar etmek.
ā.- di 007b/19, 036a/02
ā.- ye 091b/21, 165b/16
- ābādān it-** [Far.+Tr.]
ā.-di 062b/17
- ābādānhK** [Far.+Tr.] Mamurluk, şenlik.
ā. 005b/12, 045a/20, 070b/21, 166a/15
ā.+ ıydı 031a/06
- ābādān ol-** [Far.+Tr.] İmar olmak.
ā.-a 006a/05
ā.-up 056b/07
- ābād iT-** [Far.+Tr.] İmar etmek.
ā.-di 026a/02, 038a/13, 072a/01, 228b/07
ā.-miş 004a/04
ā.-üp 016a/14, 217a/04
- ābād ol-** [Far.+Tr.] İmar olmak.
ā.- aldan 024b/11
ā.- an 193b/16,
- abaza** [Ö.] 1. Kuzeybatı Kafkasyada yaşayan bir halk. 2. Bu halka mensup kimse.
a. 107a/01, 107a/13, 107b/02
- Ābbās ağacı** (bk. şeceretü'l-Ābbās)
Āa. 188b/14
- Ābbāsiyye** [Ö.] Abbasîler.
Āa. 089a/12, 089a/04, 090a/19, 099a/07, 099b/12
Āa.+ den 087a/19, 089a/01, 098a/16, 105b/12, 108b/04, 219a/21, 222b/09
Āa.+ nüñ 095b/05, 097a/20
Āa.+ ye 087a/13
- āb-dār** [Far.+Far.] Parlak.
ā. 041a/20
- āb-dest** [Far.+Far.] Abdest.
ā. 214b/11
- Ābdullah bin velīd** [Ö.] Peygamber efendimizden "Seyfullah" (Allah'ın kılıcı) ünvanını alan ashāb-ı kirāmın ve İslām kumandanlarının büyüklerinden kimse.
Āa. 157b/02, 157b/17
- Ābdullavī** [Ö.] Bir kavun türü.
Āa. 119b/09
- Ābdullah bin Ābbās** [Ö.] Ashab-ı Kirām'dan ünlü bir alim.
Āa. 161a/21
- Ābdullah bin Ōmer** [Ö.] Kişi adı.
Āa. 116a/20
- Ābdullah bin velīd bin Ōbdü'l-melik bin mervān** [Ö.] (bk. Ōbdü'l-melik bin mervān)
Āa. 157a/17,

- Ōbdü'l-Ōaziz** [Ö.] 1. Memluk sultanı Ferec'in kardeşi. 2. (bk. Ōbdü'l-Ōaziz bin mervān)
Āa. 108a/08, 116b/17, 116b/21, 117a/04
- Ōbdü'l-Ōaziz bin mervān** [Ö.] Emevi halifesi Mervan'ın oğlu.
Āa. 035a/12, 035a/15, 116b/16, 117b/07, 119a/13, 218a/05
Āa.+a 117a/11
Āa.+ıdı 080a/02
Āa.+dan 080a/05
- Ōbdü'l-fülān** [Ar.+Ar.] Bilmem kimin oğlu.
Āa. 021a/05
- Ōbdü'l-kamer** [Ar.+Ar.] Ay'ın oğlu.
Āa. 021a/03
- Ōbdü'l-mecīd bin el-āmīr ebī kāsım ibnū'l-müstanīr-billah** [Ö.] (bk. el-hāfiż dīnillah)
Āa. 086a/05
- Ōbdü'l-melik bin mervān** [Ö.] Emevi halifesi Mervan.
Āa. 116b/15, 157a/18
- Ōbdü'l-merīh** [Ar.+Ar.] Mars'ın oğlu.
Āa. 021a/03
- Ōbdü'l-müşterī** [Ar.+Ar.] Jüpiter'in oğlu.
Āa. 021a/03
- Ōbdü's-şems** [Ö.] Himyeri hükümdarı.
Āa. 168b/16
- Ōbdü'l-Ōtārid** [Ar.+Ar.] Merkür'ün oğlu.
Āa. 021a/03
- Ōbdü'z-zuhal** [Ar.+Ar.] Satürn'ün oğlu.
Āa. 021a/03
- Ōbdü'z-zühre** [Ar.+Ar.] Venüs'ün oğlu.
Āa. 021a/03
- Ōbede-i ešnām** [Ar.+Ar.] Puta tapan.
Āa.+ıdı 015b/11, 172b/06
- Ōbeş** [Ar.] Saçma, münasebetsiz.
Āa. 196b/07, 209a/09
- āb-ı hāyāt** [Far.+Ar.] Ölümsüzlük suyu.
ā. 156b/16
- āb-ı kevşer** [Far.+Ar.] Cennet'de bir su.
ā. 168b/05
ā.+dür 003b/07
- āb-ı maŌmūdiyye** [Far.+Ar.] Hristiyanlarca kutsal sayılan bir su.
ā. 183b/14
ā.+leri 183b/16
ā.+lerine 013b/12
- āb-ı revān** [Far.+Far.] Akarsu.
ā. 078b/13
ā.+ıdı 191a/18
- āb-ı rüy** [Far.+Far.] Şeref, haysiyet.
ā.+ı 169a/19
- ābīb** [Kpt.] Eski Mısır'da 8 Temmuz-6 Ağustos aralığını belirten ay.
a. 011a/12
- ābide** [Ar.] Örnek kimse.
ā. 060a/21
- Ōabīdū's-şirā** [Ar.+Ar.] Zenci köle.
Āa. 219b/17, 219b/19, 220a/04
- Ōābir** [Ö.] Hz. Nuh'un torununun torunu.
Āa. 168b/21
- ablak** [Tr.] İki renkli, siyahlı beyazlı.
a. 032b/16
- ābhk** [Ar.+Tr.] Sulak.
ā. 177a/09

ābnūs [Far.] Abanoz.

ā. 013b/04, 172a/19, 198a/07

Ōacabā [Ar.] Tereddüt ifade eden soru edatı.

Ōa. 154b/11

Ōacāyib [Ar.] 1. Tuhaf, şaşkınlık verici. 2. Tuhaf, şaşkınlık verici şey.

Ōa. 004a/21, 010b/12, 012b/13, 022a/12, 022b/16, 025a/18, 026b/15, 027a/04, 027a/07, 027a/08, 027a/11, 028a/02, 028a/21, 032a/13, 034b/06, 037a/19, 045b/09, 051a/19, 053a/13, 058b/20, 059a/06, 064a/07, 069a/13, 070a/06, 115a/13, 116a/04, 121b/12, 125b/03, 135b/21, 136a/07, 164a/15, 165b/17, 165b/19, 170a/20, 181b/18, 188b/03, 189b/06, 193b/05, 193b/19

Ōa.+ den 013a/10, 023a/17, 027a/11, 034b/03, 042a/18, 057a/03, 057a/05, 116a/10, 145b/11

Ōa.+ e 192a/11

Ōa.+ i 022b/17, 121b/07

Ōa.+ ile 039a/19

Ōa.+ inden 013a/16, 034a/07, 046a/01, 126a/20, 160a/11

Ōa.+ le 002a/05, 013a/03

Ōa.+ üñ 012b/12, 013a/09

Ōacāyib-i ālem [Ar.+Ar.] Alemdeki olağan dışı eserler.

Ōa.+den 027a/06, 149b/13

Ōa.+denidi 034b/05,

Ōacāyib-i āšār [Ar.+Ar.] Olağan dışı eserler.

Ōa. 020a/18

Ōacāyib-i dūnyā [Ar.+Ar.] Dünyadaki olağan dışı eserler.

Ōa.+dan 049b/12

Ōa.+dandur 144b/05

Ōacāyib-i mısır [Ar.+Ö.] Mısır'daki olağan dışı eserler.

Ōa.+ dan 013a/03

Ōacāyib-i vilāyet-i mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır'daki olağan dışı eserler.

Ōa.+ ı 022b/14

Ōaceb [Ar.] Şaşkınlık verici, garip.

Ōa. 034a/02, 051b/18, 055a/19, 068b/03, 074a/03, 082b/21, 083a/19, 086b/21, 096a/03, 098b/09, 117a/20, 124a/11, 145b/11, 158b/16, 160a/03, 163b/04, 175b/06, 177b/10, 179a/15, 187a/09, 187b/06, 189a/16, 206b/18, 214a/17

Ōa.+ dür 011b/04

Ōa.+ e 012a/14?, 065a/05?, 211a/11?

Ōa.+ i 051a/20, 127b/09

Ōaceb-i Ōacāyib [Ar.+Ar.] Olağan dışı şeylerin en garibi.

Ōa. 145b/10

Ōaceb-i Ōacāyib-i dūnyā [Ar.+Ar.+Ar.] Dünyadaki olağan dışı şeylerin en garibi.

Ōa. 173a/10

Ōaceble- [Ar.+Tr.] Şaşmak, garipsemek.

Ōa.- di 019a/13, 055b/10, 147a/10, 159b/16, 174a/06

Ōa.- diler 073b/21, 094a/07

Ōa.- düm 214a/20

Ōa.- rdi 032b/19

Ōa.- rlerdi 044b/21

Ōa.- rleridi 181b/16

Ōa.- yüp 143b/18, 160b/14, 161a/03, 218b/06

Ōa.- yürek 211b/02

Ōacele [Ar.] Tez davranma gerekliliği, tezlik.

Ōa.+ lerinden 213a/16

Ōa.+ yile 095b/18, 196b/16

Ōacem [Ö.] İran.

Ōa. 076b/11, 080a/11, 080a/14, 113b/07, 117b/13, 139a/11, 139a/16, 146b/12, 155a/05, 155a/07, 155a/13, 155b/21, 156a/13, 179b/15, 201a/09, 202b/10, 211b/07, 217b/12, 219b/15

Ōacemî [Ar.] Deneyimsiz, toy.

Ōa. 107b/05

Ōacem memleketi [Ö.] (bk. Ōacem)

Ōa.+ nde 181a/18

Ōa.+ ne 154b/07, 200b/20

acı [Tr.] 1. Tatlı olmayan. 2. Kırıcı.

a. 019b/09, 097a/13.

a.+ dur 176a/08

a.+ nuñ 178b/03

a.+ sı 193a/16

a.+ sından 128b/09, 156a/17

acı- [Tr.] Kendisinin ya da başkasının kötü durumuna üzülmek.

a.- dı 142a/11, 225a/06

a.- duğından 223a/20

a.- mışdı 067b/13, 222a/13

acı deniz [Ö.] Acideniz

a. 034a/18, 043a/07, 044a/06, 070b/08

a.+e 028b/21, 123a/18, 178b/04

a.+den 093b/07, 179b/19

a.+le 045b/13

Ōaçib [Ar.] Olağan dışı.

Ōa. 005b/04, 008a/12, 020b/10, 028a/01, 035b/01, 040b/10, 043a/04, 043a/16, 047a/03, 048a/04, 049b/12, 050b/20, 057a/11, 059a/15, 069a/05, 070b/18, 114b/07, 114b/17, 117a/18, 117b/03, 117b/08, 120b/02, 121b/20, 129b/10, 152a/03, 172a/02, 173b/14, 175b/16, 180a/04, 181b/14, 182a/09, 191b/02, 192a/11, 192a/19, 193b/16

Ōa.+ inden 129b/04

Ōaçib-i Ōālem [Ar.+Ar.] Alemdeki olağanüstü şeyler.

Ōa.+den 182a/04

Ōaçibü'l-halk [Ar.+Ar.] Yaratılmışların tuhaf olanları.

Ōa. 064b/05

ācile [Ö.] Kişi adı.

ā. 201a/07

ā.+ yi 201a/08

Ōāciz ol- [Ar.+Tr.] 1. Gücü yetmemek. 2. Çaresiz kalmak.

Ōā.-dı 046a/13, 152b/11

Ōā.-dılar 139a/08, 220b/09

Ōā.-duğ 118a/20

Ōā.-sa 043a/10

Ōā.-up 056b/11, 171a/13, 230a/05

Ōā.-ur 199a/11

Ōāciz kal- [Ar.+Tr.] Çaresiz kalmak.

Ōā.-dılar 145a/09

Ōā.-mışlarıdı 223b/13

Ōā.-up 032a/18, 042b/21

Ōāciz [Ar.] Acizlik.

Ōa. 060b/19, 180b/08

Ōa.+ ı 060b/18

Ōa.+ larından 002a/14

Ōāciz göster- [Ar.+Tr.] Acizlik göstermek.

Ōa.- diler 160b/16

aç- [Tr.] 1. Tikanıklığı gidermek. 2. Kapalı olanı açık duruma

getirmek. 3. Kazarak çukur oluşturmak. 4. Görünür

duruma getirmek. 5. Birbirinden uzaklaştırmak. 6.

Çalışır duruma getirmek. a.- a 129a/12

a.- acağ 003a/10

a.- alar 043b/13, 083b/20

a.- ar 128a/04, 128a/08, 178a/15

a.- ardi 031b/07

a.- arlar 132b/06

a.- dı 062b/06, 078b/07, 133a/19, 144a/08

a.- dılar 005b/08, 118b/05, 206b/06, 210a/19

a.- duğı 137b/01, 140a/17, 143b/15, 144a/05

a.- duğından 137a/21

a.- dum 089b/05, 140a/14

a.- ı virdiler 214a/06

a.- mağ 143a/06, 143a/15

a.- mağ 043b/13, 158b/05?, 158b/06?

a.- mağından 143a/12

a.- mığ 027b/07, 048a/16, 084a/01, 163b/13, 195a/21

a.- mışdı 053b/14

a.- mışdur 029a/11

a.- mışdı 117a/13

a.- mışlarıdı 213a/17

a.- salar 058b/16

a.- up 050a/17, 055b/20, 125a/11, 128b/07, 142b/15,

144a/05, 146b/19, 224b/04

aç [Tr.] Aç, tok olmayan.

a. 205b/09, 221b/09

açdur- [Tr.] Kullanılır duruma getirmek.

a.- ur 020a/08

açdurul- [Tr.] Alanı genişletilmek.

a.- mişdi 197a/16

açdurma- [Tr.] Fırsat vermek.

a.- dın 060a/09

açık [Tr.] (bk. açuk)

a. 228b/10

açıl- [Tr.] 1. Geçit vermek. 2. Kapalılığı giderilmek. 3. Çalışır duruma gelmek. 4. Görünür duruma gelmek. 5. Genişlemek, ferahlamak.

a.- a 056a/14

a.- aldan 003a/16

a.- an 206b/08

a.- dı 002a/17, 002b/09, 134b/05, 138a/12, 143b/01, 143b/03, 171a/02, 196b/20

a.- ıcağ 207b/06

a.- mağa 084a/06, 133b/03

a.- miş 014b/20, 162b/11, 185b/17, 014b/18

a.- ur 030a/17, 031b/03, 125b/06, 134b/19, 140a/03, 174b/13, 174b/16, 229a/20, 229b/02, 229b/05

a.- ur mı 061a/12, 134b/18

açılma- [Tr.] 1. Görünür duruma gelmemek. 2. Kapalı durumda kalmak.

a.- z 059a/13

a.- zdi 067a/05

açlık [Tr.] Acıkma hâli.

a. 222b/17, 223b/07

a.+ dan 037b/21

açma- [Tr.] Kapalı tutmak.

a.- ñ 084a/02

a.- ya 137a/04

a.- zıdı 158b/06

açuk [Tr.] 1. Kapalı olmayan. 2. Genişliği fazla olan. 3. Engelsiz serbest.

a. 029a/13, 067a/01, 136b/16, 138b/04, 190b/05, 216b/20, 228b/14, 229a/20

a.+dur 190b/15

a.+ ıdı 027b/01

açuklu [Tr.] Ferahlık, genişlik.

a.+ m 151b/13

a.+ lar 230a/12

ad [Tr.] 1. İsim 2. Ün.

a. 005b/05, 006a/21, 006b/11, 007b/20, 009b/20, 010a/12, 021a/02, 023a/01, 026b/19, 034b/08, 035a/10, 043a/02, 057a/03, 076b/10, 079a/19, 095a/11, 107a/17, 133a/20, 142b/02, 164a/08, 168a/18, 176b/14, 178b/06, 179b/01, 187b/21, 189A/01, 190a/21, 202a/20, 203b/03, 203b/08, 216a/14, 216b/01, 216b/08, 223a/16, 225b/21, 226a/08, 227a/10, 227b/05

a.+ a 004b/15

a.+ ı 005a/13, 009a/06, 009a/09, 009a/10, 009a/11, 009a/12, 009a/13, 012b/04, 016b/15, 016b/16, 018a/09, 021b/07, 021b/16, 027b/17, 032a/07, 035b/19, 036a/06, 047b/20, 049b/04, 061b/12, 075b/15, 077a/14, 077a/19, 077a/21, 077b/02, 077b/03, 077b/06, 077b/07, 077b/09, 077b/10, 077b/15, 077b/17, 079a/14, 079a/18, 083b/13, 084a/09, 087b/01, 092b/06, 094a/08, 095a/02, 096b/13, 103a/05, 119b/01, 123a/03, 139b/03, 140b/17, 140b/18, 142a/12, 142b/08, 142b/12, 146b/10, 149a/15, 149b/09, 150a/06, 168b/14, 168b/15, 169b/01, 176a/15, 176a/18, 187a/12, 187a/13, 188a/11, 188b/20, 192a/06, 197a/02, 197a/03, 200a/10, 200b/06

a.+ idur 005a/13, 087b/01, 174a/09, 176a/06

a.+ ıla 142a/13, 216b/08

a.+ in 030a/01, 030a/02, 037B/17, 047a/01, 049b/03, 053a/01, 060b/02, 064b/02, 065b/12, 068b/20, 083b/11, 194a/17

a.+ ma 019a/16, 021b/07, 022a/01, 052b/12, 057a/08, 060b/09, 060b/16, 060b/20, 062b/02, 062b/09, 064b/20, 068a/13, 070a/11, 097a/08, 097b/01, 097b/14, 099a/04, 100a/15, 100a/21, 101b/05, 119b/20, 145b/14, 162a/16, 171a/14, 181a/21, 181b/21, 187b/20, 201a/07, 202a/20, 204b/17, 205a/02, 210a/12, 217a/13, 226b/02

a.+ ında 036a/11, 105a/04, 189b/19

a.+ ından 034a/09, 188a/05

a.+ ını 005b/09, 006a/06, 007a/05, 018b/07, 034b/02, 036a/15, 039a/21, 047a/02, 054b/04, 063b/04, 063b/17, 164a/04, 176a/16, 216a/19, 217a/05, 226b/03, 227a/11

a.+ ıydı 086a/11, 100b/01

a.+ ıyıla 005a/14, 005b/05, 007b/20, 009b/20, 010a/06, 010a/12, 018b/02, 021a/02, 021a/05, 021a/06, 035a/10, 043a/02, 165b/14, 178b/06, 179b/01, 203a/14

a.+ ıyla 103a/05, 149a/20, 164a/08, 178a/19, 187b/21, 190a/21, 192a/18, 203b/14, 216a/14, 227b/05

a.+ la 133b/06, 187a/06

a.+ ları 008b/06, 009a/13, 064b/01

a.+ larına 007b/05

a.+ larını 028a/17

a.+ lu 004b/13, 004b/16, 005a/16, 005a/19, 005a/20, 005b/07, 006a/01, 006a/03, 007a/02, 008a/02, 008a/03, 008a/04, 008a/05, 008b/12, 008b/15, 008b/18, 009a/04, 010a/05, 010a/07, 010a/09, 010a/10, 012a/11, 012b/06, 014b/06, 016a/03, 016b/17, 018b/14, 019a/14, 019b/14, 020a/03, 022a/17, 022b/02, 023a/14, 025a/16, 025a/20, 025b/02, 026a/02, 026a/20, 027b/21, 028a/09, 029a/05, 031b/21, 032a/04, 033a/17, 034b/16, 037b/17, 038a/05, 038a/19, 039b/16, 042a/14, 042b/12, 043a/01, 047b/08, 049b/05, 052b/17, 054a/04, 054a/05, 054b/03, 055b/02, 055b/12, 056a/20, 056b/10, 056b/17, 061a/21, 063a/08, 063a/10, 070b/16, 071b/15, 072a/03, 073a/15, 073b/13, 074b/13, 075a/19, 075b/04, 075b/05, 076b/05, 077a/12, 077b/19, 079a/04, 079b/05, 080a/13, 080a/15, 080a/19, 080b/03, 080b/11, 080b/13, 081a/02, 081a/16, 081b/05, 082a/16, 082b/12, 082b/18, 083a/20, 085a/14, 085a/17, 085b/11, 086a/05, 086a/07, 086b/13, 086b/18, 087a/03, 091b/05, 091b/09, 091b/10, 092b/20, 093a/02, 093a/15, 093b/07, 094a/09, 094a/15, 094b/03, 095b/13, 095b/14, 095b/16, 096a/06, 096a/15, 096a/16, 096b/10, 096b/11, 097a/10, 097a/11, 097a/16, 097b/15, 097b/21, 098a/14, 099b/12, 101b/10, 102b/10, 102b/19, 104a/08, 104b/04, 104b/07, 104b/14, 104b/21, 105a/04, 105a/06, 105b/06, 105b/08, 106a/01, 106a/07, 106a/11, 106a/13, 106a/15, 106a/16, 106a/18, 106b/02, 106b/04, 106b/06, 106b/11, 107b/11, 108a/07, 108a/08, 109a/08, 109a/20, 109b/08, 110a/04, 110a/05, 110a/10, 110a/12, 110b/08, 110b/10, 110b/11, 110b/12, 110b/15, 110b/16, 111a/21, 111b/02, 111b/03, 111b/05, 118b/12, 120a/19, 121b/07, 121b/13, 122a/03, 122b/05, 123a/06, 130a/14, 132b/20, 133a/09, 133a/16, 133a/21, 133b/04, 133b/06, 133b/14, 140b/07, 140b/12, 142a/06, 142a/09, 146b/21, 147a/20, 154a/14, 154b/08, 154b/09, 160b/11, 161a/11, 162a/01, 162a/04, 162b/02, 162b/05, 162b/06, 162b/07, 163b/16, 164a/09, 165a/21, 166b/10, 167b/21, 169b/04, 169b/05, 169b/06, 170b/13, 171b/09, 172b/02, 175a/11, 175b/05, 178a/19, 178b/06, 178b/08, 179a/02, 180a/12, 180a/19, 183a/05, 183a/12, 183b/14, 184a/11, 184a/12, 187b/17, 189b/16, 190a/20, 190b/10, 190b/14, 191a/06, 191a/09, 193a/02, 194a/03, 197b/10, 198b/03, 200a/06, 200b/03, 201b/02, 201b/21, 202b/01, 202b/18, 203a/14, 204a/15, 204b/08, 210b/15, 210b/16, 211b/09, 211b/10, 212b/10, 216b/11, 217a/15, 217b/05, 218a/20, 218b/03, 219a/08, 220b/02, 221b/14, 222a/01, 222a/16, 225b/03, 225b/07, 228a/11, 228b/04, 229a/10, 229b/15, 231a/19, 231b/17

a.+ uma 089a/02, 170a/09

a.+ uñ 034a/12

Öad [Ar.] Sayı, adet.

Öa. 047b/13

Óa.+ ların 115b/17

Óād [Ö.] 1. Kuran'da adı geçen eski bir Arap kavmi. 2. Ad Kavminin bir padişahı.
Óā. 028a/10, 133b/21, 150b/03, 151b/05, 160b/05, 161a/07, 161b/05, 161b/08, 162a/15, 167b/04, 167b/07
Óā.+ ıla 150b/01

aÓdā [Ar.] Düşmanlar.
a. 048a/08, 074b/15, 179b/16
a.+ dan 075a/17
a.+ sından 104a/15
a.+ sını 151a/12

Óadālet [Ar.] Hak ve hukuku gözetme, doğruluk.
Óa. 009b/12, 036b/20, 068a/13, 090a/18, 092a/16, 164b/01
Óa.+ e 068a/09
Óa.+ i 231b/14
Óa.+ ile 093a/05

Óadāvet [Ar.] Düşmanlık.
Óa. 146a/09, 155a/16, 172b/07, 200a/01, 212a/06
Óa.+ inden 221b/13
Óa.+ leri 220b/01

Óadāvet iT- [Ar.+Tr.] Düşmanlık etmek.
Óa.- üp 084a/18

Óadd eyle- [Ar.+Tr.] Saymak, farzetmek.
Óa.-mişlerdür 106b/18

Óaded [Ar.] (bk. Óadet)
Óa. 105b/14, 121b/10, 174a/14, 178a/08
Óa.+ den 030b/18, 047a/21
Óa.+ i 199a/09
Óa.+ ince 197a/08, 199a/13

Óaded-i muÓāyyen [Ar.+Tr.] Kesin bir sayı.
Óa.+e 199a/07

ādem [Ö.] 1. Hz. Adem. 2. Kişi adı.
ā. 005a/15, 008a/21, 015b/18, 016a/01, 016a/02, 162b/02, 180a/12
ā.+ e 200a/12
ā.+ i 200b/10

ādem [Ar.] 1. İnsan. 2. Adam.
ā. 005a/15, 008a/13, 013a/05, 013a/06, 013a/12, 014a/01, 017b/05, 018a/03, 025b/07, 028a/03, 028a/12, 033b/15, 034b/21, 035a/16, 035b/04, 047a/15, 047a/16, 049b/10, 051a/12, 053b/07, 056b/12, 056b/21, 057a/21, 061a/03, 064a/04, 064a/09, 064a/11, 065b/20, 067a/07, 088a/01, 088a/19, 090b/19, 093a/20, 095b/17, 095b/18, 096a/20, 096b/08, 115b/05, 115b/17, 117a/10, 117b/18, 118a/01, 118a/20, 118b/06, 119a/18, 119b/21, 120b/13, 123a/02, 125b/04, 125b/17, 127b/19, 127b/20, 128a/15, 128a/18, 129a/10, 129b/06, 131b/18, 138b/11, 140a/02, 140a/07, 140a/10, 140a/20, 140a/21, 143a/10, 145b/03, 154b/12, 155b/02, 156b/03, 157b/18, 158a/08, 158b/02, 158b/21, 159b/10, 160b/21, 161a/06, 161a/17, 161b/12, 162a/16, 162b/15, 163a/10, 168a/13, 169a/16, 170b/02, 171a/07, 171b/19, 172b/11, 176a/08, 177a/16, 177b/09, 177b/11, 180a/01, 182b/17, 182b/19, 183a/10, 184a/16, 186a/11, 190b/06, 190b/12, 190b/19, 191b/10, 194b/03, 194b/20, 199b/05, 201b/21, 202a/04, 206a/15, 207b/20, 208b/08, 209b/08, 210a/07, 210a/09, 210a/13, 210a/15, 210a/20, 212a/13, 214b/06, 218a/12, 218a/16, 219b/01, 222b/18, 223a/17, 223a/20, 223b/11, 223b/18, 224a/09, 230a/05, 230a/14, 231b/10
ā.+ de 094a/21
ā.+ den 050b/17, 156a/08, 175b/10
ā.+ dür 080a/13
ā.+ e 147b/18, 200a/21, 206a/01, 210a/18, 216a/06
ā.+ i 022b/13, 044b/12, 120b/13, 120b/21, 126a/01, 126b/15, 127b/17, 127b/20, 151b/14, 202a/04, 222a/13, 223a/18, 223b/18, 224a/05
ā.+ idi 042b/07, 086a/21, 109b/06, 117b/05
ā.+ idiler 207b/15
ā.+ ile 013b/17, 087a/03, 119b/02, 210a/17
ā.+ ine 223a/19, 230a/07

ā.+ ini 160a/06
ā.+ iyle 202a/06
ā.+ le 126b/21
ā.+ ler 022b/15, 031a/13, 043b/13, 044a/03, 059b/21, 090a/16, 117b/09, 119a/17, 121a/07, 132a/14, 151b/19, 161a/02, 202a/12, 230b/20
ā.+ lerden 189b/08
ā.+ lere 153a/09
ā.+ leri 158b/18, 208b/11
ā.+ lerinden 043b/18
ā.+ lerine 216a/05
ā.+ lerinüñ 074b/06
ā.+ lerüñ 052a/08, 223b/21
ā.+ üñ 125b/08, 145b/09, 159a/19, 199b/04, 200b/01

ādemij [Ar.] 1. Birinin hizmetinde görevli kişiler. 2. İnsan.
ā. 193a/11
ā.+ ler 162b/18
ā.+ leri 052a/11
ā.+ lerin 059b/03, 059b/07

ādem-i nebji [Ö.] (bk. ādem paygāambar)
ā. 005a/19, 69a/02, 114b/18, 120b/21

ādem oġlan(ları) [Ar.+Tr.] İnsanoġlu.
ā. 025b/19, 115a/19, 197b/17, 200a/18
ā.+ ndan 199b/17
ā.+ nuñ 161b/13

ādem paygāambar [Ö.] Dünyadaki ilk insan ve ilk peygamber.
a. 018b/14
ā.+ i 161b/20
ā.+ üñ 005b/06, 022b/01

Óaden [Ö.] Yemen'de bir şehir.
Óa.+ e 003a/03, 113b/20

Óadet [Ar.] Sayı, tane.
Óa.+ e 062a/13

ÓādeT [Ar.] Alşılmış şey, gelenek.
Óā. 032a/14, 081b/06, 099a/08, 105a/02, 211b/04, 224a/18, 229b/16, 230b/12
Óā.+ e 005a/01, 109a/17
Óā.+ i 037b/03, 057b/21, 067b/07, 083a/05, 096b/18, 124b/18, 124b/19, 125a/02, 127a/14, 211b/07, 219b/11
Óā.+ idi 103a/02, 109a/14, 181b/14
Óā.+ in 124b/18, 124b/19
Óā.+ ince 007a/05, 032b/20, 223b/11
Óā.+ leri 095b/07, 107a/06, 109a/21, 131a/09, 173a/15, 204a/02, 205a/10, 211a/06, 225b/16, 230b/09, 230b/20
Óā.+ lerin 125a/04
Óā.+ lerince 008a/14, 022b/19, 025a/15, 035b/18, 037b/12, 050a/16, 060b/14, 081b/04, 081b/15, 089a/21, 095b/04, 099a/20, 100a/05, 130b/04, 131a/14, 153a/17, 167a/10, 229a/09, 232a/12

Óadet ol-[Ar.+Tr.] Gelenek haline gelmek.
Óā.-dı 030b/01
Óā.-maġıla 074a/14

Óadet-i şerife [Ar.+Tr.] Soylu gelenek.
Óā.+leri 116b/06

Óadetullah [Ar.] Allah'ın töresi.
Óā. 011a/13

adım [Tr.] Yürürken iki ayak arasındaki mesafe.
a. 010b/05, 174a/12, 174a/18
a.+ i 170b/02

adına [Tr.] Biri için, birinin yerine.
a. 030a/04, 030a/08, 030a/12, 035a/15, 066a/15, 081a/13, 083a/17, 083b/11, 086a/10, 086a/13, 087a/20, 089a/04, 089a/06, 089a/13, 089a/15, 089a/17, 096a/17, 170a/10, 171a/14, 181a/21, 149b/07, 170a/08, 170a/10, 192b/06, 219a/21, 222b/07, 222b/09, 223a/13,
a.+ ydı 099b/17

Óādij [Ar.] Sıradan, kalitesiz.
Óā. 117a/15

Óādil [Ar.] Adaletli.
Óā. 009a/06, 091b/21, 092a/10, 092b/18, 094a/19

Óādil-i kebrij [Ö.] Kişi ismi.
Óā. 094b/17

Óādil-i sağir [Ö.] Kişi ismi.

- Óā.** 094b/17
- Óadīm [Ö.]** Eski Mısır'da bir padişah.
 Óa. 028a/09, 029a/07, 029b/20, 032a/05
 Óa.+ den 029b/19, 032a/09
 Óa.+ idi 028a/20
 Óa.+ ün 029a/12, 029b/10
- Óadīm bin minkāvūš [Ö.]** Eski Mısır'da bir padişah.
 Óa. 032a/03
- Óadīm oĝlı ūeddād [Ö.]** (bk. ūeddād)
 Óa.+ün 030b/12
- Óadīmü'l-melik [Ö.]** Eski Mısır padişahı Adīm'in defnedildiği kubbe. Óa. 029b/15
- Óad iT- [Ar.+Tr.]** Saymak.
 Óa.-dükleri 125b/19
 Óa.-erler 172a/02
- ad iT- [Tr.+Tr.]** 1. Ad bırakmak. 2. Niyet etmek.
 a.-miş 004a/04
 a.-düp 104b/12
- Óād kavmı [Ö.]** Kuran'da adı geçen eski bir Arap kavmi
 Óā. 027a/03, 035b/09, 035b/10, 160b/07, 161a/11, 167a/01
 Óa.+ nuñ 161b/05, 161b/08, 167b/04, 167b/07
- Óadl [Ar.]** Adalet.
 Óa. 021b/17, 091a/18, 093a/06, 111a/01, 149a/11, 190b/11
 Óa.+ dur 089b/14
 Óa.+ ıla 003b/01, 062b/16
 Óa.+ indan 111a/13
 Óa.+ ıyla 056b/07
 Óa.+ ün 211a/20
- Óadl-ı dīvān [Ar.+Ar.]** Adaletli kurul.
 Óa.+ın 082a/12
- Óadl ü dād [Ar.+Ar.]** Adalet.
 Óa. 037b/07, 047b/01, 053a/19, 093a/11, 094b/13, 109a/03, 102a/12, 111a/03, 112b/18
 Óa.+a 025b/03, 068a/09, 085a/16
 Óa.+ı 083a/12, 109a/16
- Óadl ü dād iT- [Ar.+Tr.]** Adaletli davranmak.
 Óa.-di 090b/16
 Óa.-erdi 091a/16
 Óa.- ün 105a/15
- adla- [Tr.]** (bk. atla-)
 a.- yup 014b/10
- Óadü [Ar.]** Düşman.
 Óa. 044a/05, 056b/02, 060a/07, 074b/02, 074b/03, 074b/20, 075a/01, 078a/17, 090a/15, 157a/11, 157a/14, 157b/12, 157b/14, 157b/20, 166a/02, 229a/21
 Óa.+ dan 149b/21, 229b/01
 Óa.+ dur 128b/03
 Óa.+ lar 075a/02
 Óa.+ ları 070b/06, 070b/07
 Óa.+ larına 063a/11
 Óa.+ larından 172a/13, 231a/09
 Óa.+ larını 115a/08
 Óa.+ larımızı 051b/19
 Óa.+ ñ 072a/04
 Óa.+ nuñ 166a/03
 Óa.+ ñuzuñ 050b/04
 Óa.+ sı 023a/11, 046a/14, 196a/14
 Óa.+ sına 082b/04
 Óa.+ sından 046a/11, 078a/19
 Óa.+ sını 063a/21
 Óa.+ sıyla 155a/18
 Óa.+ ya 045b/20
 Óa.+ yıla 079b/07, 102a/16
 Óa.+ yiçün 074b/19
 Óa.+ yıla 214b/14
- áfāk-ı Óālem [Ar.+Ar.]** Tüm ufuklar.
 ā.+ de 063a/03
 ā.+ i 228a/02
- áfāk-ı memālik [Ar.+Ar.]** Tüm memleketler.
 ā.+ de 003a/04
- áfāk-ı memālik-i islām [Ar.+Ar.+Ar.]** İslam dini hüküm süren tüm memleketler.
 ā. 100a/13
- áfāt [Ar.]** Afetler, felaketler.
 ā. 025b/20
- āferin eyle- [Far.+Tr.]** Tebrik etmek.
 ā.-diler 082a/13
- āfet [Ar.]** Yıkıcı doğa olayı, felaket.
 ā. 127b/08, 141a/09, 141a/17, 141a/18, 141b/04, 141b/06, 141b/10, 153b/13, 153b/21
 ā.+ den 141b/04, 141b/11
 ā.+ ler 134b/16, 134b/17, 174a/01
 ā.+ ün 141b/05
- āfet-i semāviye [Ar.+Ar.]** Gökyüzünden gelen afet.
 ā. 011b/18
- āfet-i semāviyye [Ar.+Ar.]** (bk. āfet-i semāviye)
 ā. 115b/06
- afÖj [Ar.]** Yılan.
 a. 023b/21, 024a/02, 024a/03, 024a/19, 024b/01, 078b/07, 136b/10
- Óāfffe [Ar.]** İffet sahibi, namuslu.
 Óa. 085a/06
- āfitāb [Far.]** Işık, aydınlık.
 ā.+ ı 003a/15
 ā.+ indan 113b/06
 ā.+ ıyla 091a/18
- āfitāb-ı devlet [Far.+Ar.]** Devletin parlak zamanı.
 ā.+ leri 231b/19
- afrikyaye [Ö.]** Afrika.
 ā. 008a/06, 008a/08, 063b/13, 081a/01, 152a/02, 155b/12, 161a/05, 169b/07
 a.+ ye 009b/14
- afrutiti [Ö.]** Zühre yıldızı; Venüs.
 a. 141b/01, 141b/10
- Óāfv [Ar.]** Bağışlama.
 Óa.+ ı 003a/13
- Óāfv iT- [Ar.+Tr.]** Bağışlamak.
 Óa.-di 155b/10
 Óa.-e 102b/03
- afyon [Far. efyün]** Afyon, haşhaş.
 a. 173a/20
- aĝ [Tr.]** Balık ağı.
 a. 014a/03, 133a/01, 133a/03
 a.+ ı 014a/03
 a.+ ları 014a/03
 a.+ larına 014a/04, 129a/21
- aĝ- [Tr.]** 1. Yükselmek. 2. Tırmanmak.
 a.- ar 206a/18
 a.- di 051b/13, 205b/09
 a.- dılar 137b/14, 179a/07, 206a/19
- aĝa [Tr.]** Toplumda sözü geçen varlıklı kimse.
 a.+ ları 225b/14
 a.+ larına 220b/10
- aĝaç [Tr.]** Ağaç.
 a. 006a/11, 008b/09, 018a/11, 019a/18, 019b/06, 019b/07, 023a/18, 033a/18, 033b/11, 035a/13, 048a/12, 048a/13, 048a/14, 048a/16, 048a/18, 118a/01, 118a/08, 125b/05, 126b/18, 139a/21, 152a/06, 152a/07, 152a/15, 170b/19, 176a/14, 176b/05, 183b/04, 186a/08, 186a/09, 188b/12, 203a/01
 a.+ a 013b/02, 019b/06, 186a/09, 227a/15
 a.+ dan 013b/03, 014a/05, 018a/11, 021b/10, 023a/18, 032b/12, 036b/03, 042b/12, 042b/15, 067a/21, 117b/18, 129b/14, 152b/17, 183b/06, 227a/15
 a.+ dur 013b/03, 014a/06, 170b/17, 183b/02
 a.+ ı 013a/21, 013b/04, 013b/07, 014a/10, 043a/07, 044b/12, 048a/15, 119a/16, 169b/19, 171b/11, 171b/13, 175a/08, 175a/09, 177b/06, 183b/02, 184b/05, 184b/16, 186b/03, 188b/14, 191a/17, 191b/09, 191b/12, 203a/03
 a.+ ıdı 188b/13
 a.+ ıla 132a/21
 a.+ ın 186a/06
 a.+ indan 013b/08, 162a/18, 198a/07
 a.+ ını 169b/21
 a.+ ınıñ 006b/19, 184b/11
 a.+ ıyla 172a/19

- a.+ lar 010b/05, 010b/07, 010b/09, 013b/04, 016b/13, 037a/12, 057a/09, 166a/17, 186a/12, 186b/01, 227a/15
a.+ lara 186a/02
a.+ lardur 186b/01
a.+ ları 006b/18, 013b/09, 167a/13, 167a/16, 176b/18, 186b/04, 190a/02, 203a/02
a.+ larıdır 186a/18
a.+ larıla 128a/14, 153a/04, 224a/03
a.+ ların 063b/02, 185b/21
a.+ larına 203a/06
a.+ larından 009b/13, 167a/13
a.+ larını 203a/11
a.+ larınıñ 010b/03, 191a/19
a.+ laruñ 006b/18, 172a/19, 186b/05
a.+ uñ 186b/11, 202b/19, 203a/01
- ağaç kavumu [Tr.+Tr.]** Turunçgillerden,yaprakları mavimsi pembe bir ağaç; utruç; citrus medica.
k. 006b/19, 006b/21, 218b/02, 218b/03
- ağaçlık [Tr.]** Ağaçlık, ağacı çok yer.
a.+ lar 164a/17
- ağaçlu [Tr.]** Ağaçlı.
a. 048b/08
- ağaçsuz [Tr.]** Ağaçsız.
a. 146b/06
- ağadimon [Ö.]** Kişi adı.
a. 139b/04, 139b/05
- āgāh [Far.]** Haberli, bilgili, uyanık.
ā. 004a/11
ā.+ ıdı 027a/09
ā.+ ıdılar 115a/12
- āgāh it- [Far.+Tr.]** Haberdar etmek.
ā.-mişidi 153b/08
- āgāh ol- [Far.+Tr.]** Haberdar olmak, bilgi sahibi olmak.
ā. 005a/13, 107a/01, 132a/09, 139a/10, 146b/02, 199a/03, 200b/17, 225a/20
ā.-dılar 214a/08
ā.- ıcağ 082a/17, 089a/17
ā.-uñ 206b/17, 207a/12
- āgāh olma- [Far.+Tr.]** Haberdar olmamak, bilgi sahibi olmamak.
ā.-dı 184a/07, 222a/06
ā.-z 032b/06
ā.- yup 039a/11
- āgāh eyle- [Far.+Tr.]** Haberdar etmek, bilgilendirmek.
ā.-diler 204b/12
- ağar- [Tr.]** Aklaşmak, beyazlamak.
a.- miş 140a/06
- āgāz [Far.]** Başlama, başlangıç.
ā. 002a/14, 068a/09
- āgāza gel- [Far.+Tr.]** Şarkıya başlamak.
ā.-üp 187a/16
- ağır [Tr.]** 1. Hafif olmayan, ağır. 2. Değeri fazla. 3. Zorlayıcı, çetin.
a. 027b/20, 040a/02, 051a/10, 069b/05, 102a/14, 138b/13, 153a/02, 175b/11, 221a/17, 223b/15, 229a/09
a.+ ı 039b/21
a.+ ından 175b/14
- ağırlık [Tr.]** Ağırlık.
a.+ ların 040b/01
a.+ larında 040b/02
- ağırlık baş- [Tr.+Tr.]** Gevşeyerek uyku durumuna geçmek.
a.-ardı 189a/18
- ağırluğ [Tr.]** (bk. ağırlık)
a.+ ı 039b/18
- ağüstus [Ö.]** Roma imparatoru Augustus.
a. 078a/03
- ağüstus [Ö.]** (bk. ağüstus)
a.+ ı 078b/16
- ağüstus [Ö.]** (bk. ağüstus)
a. 078a/16, 078b/09, 078b/19
a.+ a 079a/03
- ağüstus kıysar [Ö.]** (bk. ağüstus)
a. 078a/03, 078a/09, 078a/14, 079a/05, 079a/06
- ağ(t)z [Tr.]** 1. Yüzde konuşmaya, yemeye ve solunma yardımcı olan organ. 2. Bir yerin veya eşyanın giriş bölümü. 3. Keşişim noktası, kavşak. 4. Söylem.
a.+ da 185b/10
a.+ ı 126b/08, 127b/12, 138b/04, 142a/19, 145b/12, 171a/02, 175b/20, 210a/18
a.+ ın 039b/12, 053b/14, 128a/04, 128a/06, 128a/08, 128b/07, 176a/01
a.+ ına 039b/13, 041b/09, 128a/05, 128b/08, 138a/08, 138b/12, 144a/16, 166b/06, 171a/07, 185b/13, 195a/13
a.+ ında 014b/14, 015a/03, 019b/19, 027a/18, 136b/04, 136b/12, 145b/08, 171a/08, 175b/19, 185b/19
a.+ ından 014b/07, 014b/13, 033a/02, 033b/02, 041b/13, 073b/13, 075a/16, 119b/06, 127a/17, 128a/03, 128b/08, 138a/09, 138b/12, 191a/08, 191a/10, 191a/12, 192a/02, 210a/16
a.+ ını 127b/14, 195a/13
a.+ ları 199b/03, 209b/14
a.+ ların 121b/21
a.+ larına 014b/17, 055b/15, 082b/03, 195b/05
a.+ larındağı 014b/14
a.+ larından 014b/19, 016b/03, 049b/11, 116b/01
- ağla- [Tr.]** Yoğun duyguların etkisiyle gözyaşı dökmek.
a.- dı 050a/18, 092a/18, 098a/01, 156a/18, 175a/18, 197b/07, 210b/18, 222a/02, 223a/21
a.- dılar 067a/13, 211a/02, 225a/09
a.- rdı 163b/07
a.- rın 098a/03, 175a/19
a.- r mısın 098a/02
a.- rsın 175a/19
a.- sun 113a/18, 113b/02
a.- yup 092a/18, 134a/12
- ağlama- [Tr.]** Ağlamamak.
a.- zın 098a/02
- ağlat-[Tr.]** Bir başkasının ağlamasına neden olmak.
a.- dı 100a/08, 101b/17
a.- dılar 225a/09
- ağniyā [Ar.]** Gözü gönüllü tok olanlar.
a. 168a/08
- ağrı- [Tr.]** Rahatsız edici acı duymak, sancımak.
a.- yan 125b/08, 129a/11
a.- yana 129a/06
- ağrı [Tr.]** Rahatsız edici acı, sancı.
a.+ sı 125b/08
a.+ sına 127b/03, 129a/08
- ağu [Tr.]** Ağı, zehir.
a. 056b/03, 056b/21
- ağula-[Tr.]** Zehirlemek.
a.- dılar 017a/05
a.- yup 019b/13
- ağulan- [Tr.]** Zehirlenmek.
a.- miş 059b/17
- ağulu [Tr.]** (bk. ağulu)
a. 129b/07
- ağulu [Tr.]** Ağılı, zehirli.
a. 013b/18, 023a/19, 078a/21, 127b/07, 129a/20, 129b/02, 189a/14, 190b/16
- ağyār [Ar.]** Yabancılar.
a.+ dan 221b/07
- aḥād [Ar.]** Kişi.
a. 026a/08, 027b/18, 044b/16, 052b/01, 060a/06, 060b/08, 076a/06, 098a/14, 103b/14, 139b/01, 197b/15, 212b/21, 230a/08
- aḥād [Ar.]** Pazar günü.
e. 181a/15
- aḥādīş [Ar.]** Hadisler.
a.+ de 200a/18, 218a/21
- aḥar [Ar.]** 1. Başka. 2. Başkası.
ā. 029a/04, 044b/11, 045a/20
ā.+ a 035a/01
- aḥās [Ar.]** En özel.
e.+ ıydı 165b/02
- aḥās-ı ḥwās [Ar.+Ar.]** Seçkinlerin en özeli
e.+ ıydı 107b/14
- aḥbār [Ar.]** 1.Haberler 2. Bilgiler, rivayetler.

- a. 006b/08, 010b/18
a.+ dan 008b/05, 162b/08
a.+ ı 005a/12, 108b/13, 116a/12
a.+ ıla 004a/21
a.+ ında 121b/07
a.+ ından 116b/15
a.+ ını 209a/08
- ahbār-ı Ŗacıbe** [Ar.+Ar.] Tuhaf rivayet.
a.+ si 016a/05, 148b/14
- ahbār-ı milk-i mısır** [Ar.+Ar.+Ŗ.] Mısır memleketiyle ilgili haberler.
a.+ ı 004b/07
- ahbār-ı muhtelif** [Ar.+Ar.] Farklı haberler.
a.+nün 145a/20
- ahbār-ı Ŗömr** [Ar.+Ar.] Ŗömrün süresinin bilgisi.
a.+ ından 199a/01
- aĥcār** [Ar.] Taşlar.
a. 075a/10
- Ŗāhd** [Ar.] 1. Yemin. 2. Verilen söz. 3. Antlaşma. 4.Devir, zaman.
Ŗā. 113a/08, 159b/02, 159b/07, 230a/09
Ŗā.+ ı 040a/06, 059b/01, 160a/07, 183a/08, 208a/21
Ŗā.+ ına 057a/01, 091b/02
Ŗā.+ ında 053a/21
Ŗā.+ ından 098a/08
Ŗā.+ uña 038b/15
- Ŗāhd eyle-** [Ar.+Tr.] Söz vermek.
Ŗā.- di 222a/05
Ŗā.- se 091b/02
- Ŗāhd-ı Ŗādī** [Ar.+Ar.] Adalet zamanı.
Ŗā.+ ında 003b/02
- Ŗāhd-ı medīd** [Ar.+Ar.] Uzun zaman.
Ŗā.+ den 114a/08
- Ŗāhd-ı Ŗstüvār** [Ar.+Far.] Güvenilir antlaşma.
Ŗā. 212a/04
- Ŗāhd iT-** [Ar.+Tr.] 1. Söz vermek. 2. Vadetmek.
Ŗā.-di 098a/07
Ŗā.- düğünün 159b/14
Ŗā.- düğünü 159b/07
Ŗā.- mişidi 102b/09
- Ŗāhdlaş-** [Ar.+Tr.] Sözleşmek, anlaşmak.
Ŗā.- dılar 071b/05
- Ŗāhd-nāme** [Ar.+Far.] Yazılı antlaşma belgesi.
Ŗā. 209b/20
- āhen** [Far.] Demir.
s.+ de 003a/12
- āheng** [Far.] 1.Niyet, kasıt. 2. Teşebbüs.
ā.+ in 007a/08
ā.+ ine 208a/20
- āheng iT-** [Far.+Tr.] Teşebbüs etmek, girişmek.
ā.- diler 084b/10, 155a/21
ā.-e 204b/15
ā.-eler 212a/02
ā.- üp 095b/20
- āher** [Ar.] Diğer, başka.
ā. 029b/09, 109a/12, 132a/05, 138a/03, 146a/16, 150b/07, 177b/07
- āheste** [Far.] Ağır ağır, yavaşça.
ā. 205a/10, 205a/13
- āh-ı derün** [Tr.+Far.] Gönlün ahlı.
a.+um 004a/09
- āhı tut-** [Tr.] Bedduası gerçekleşmek.
a.- up 038a/09
- āhir** [Ar.] 1. Sonuç olarak, sonunda, sonuna kadar anlamındaki zarf fiil. 2. En sondaki, sonuncu. 3. Başka, diğer. 4. Son.
ā. 002b/15, 004a/14, 005b/01, 007a/06, 007b/06, 007b/20, 009a/04, 009b/02, 009b/05, 012b/21, 014b/21, 015b/05, 016b/07, 016b/18, 017b/01, 018a/19, 020a/01, 020a/13, 021a/02, 021a/07, 021b/21, 022a/03, 023a/07, 023a/11, 024b/02, 026a/07, 026b/04, 027b/17, 030b/04, 030b/08, 030b/13, 031b/11, 032a/16, 034a/03, 035b/12, 035b/15, 036a/09, 036b/10, 036b/16, 037b/10, 038a/03, 038a/04, 038b/01, 038b/21, 039a/03, 039a/16, 039a/19, 042a/01, 042b/21, 046b/14, 047b/11, 050a/10, 050b/15, 051a/11, 051b/12, 052a/16, 054a/02, 054b/03, 056b/09, 059a/20, 059b/10, 063a/14, 063b/19, 068b/03, 067a/15, 068b/12, 070b/10, 071b/06, 072b/01, 072b/12, 073a/14, 075b/09, 080a/13, 081b/20, 084b/20, 085b/01, 085b/15, 086a/11, 086b/17, 086b/20, 087a/09, 087b/04, 087b/21, 088b/15, 093a/11, 093b/18, 096a/15, 096b/01, 096b/19, 097a/05, 097a/16, 097b/13, 098a/10, 101b/07, 102b/14, 103a/05, 103a/13, 103a/17, 103b/09, 104a/12, 104b/04, 104b/18, 105a/04, 106a/04, 106b/02, 108a/05, 108b/03, 108b/06, 109b/03, 110a/02, 111a/20, 112a/20, 113a/21, 118a/14, 118b/03, 122a/08, 122b/15, 124a/16, 124b/04, 127b/02, 130b/14, 131a/16, 133a/11, 134a/14, 135b/11, 137b/10, 137b/14, 139a/18, 140b/12, 141b/07, 143b/01, 145a/09, 146a/13, 150a/07, 152b/14, 154b/03, 155a/13, 156a/02, 159a/06, 164b/16, 164b/19, 165a/19, 168a/05, 169a/12, 170a/08, 170a/14, 171a/06, 171a/13, 171b/16, 176b/13, 178b/13, 179b/06, 191b/01, 191b/07, 191b/18, 192b/17, 192b/21, 193a/18, 194a/08, 196b/07, 197b/12, 197b/19, 198b/15, 201a/08, 201a/17, 202b/11, 204b/06, 205a/12, 207a/10, 208b/10, 208b/14, 209b/06, 212a/09, 212a/11, 212a/18, 212b/13, 216b/09, 218b/16, 219a/15, 220a/07, 220b/05, 221a/04, 221a/10, 221b/05, 221b/11, 222a/14, 222b/03, 223b/08, 227b/06, 228b/04, 230a/13, 231a/21
ā.+ de 087a/08, 108a/11, 121a/11
ā.+ e 008b/03, 093a/13, 105a/04
ā.+ i 003b/16, 034a/10, 034a/11, 085a/20, 106b/15
ā.+ inde 083a/06, 228a/01
ā.+ ine 057b/17, 101a/08, 105a/21, 155b/06, 193b/08
ā.+ iyidi 078b/01
ā.+ kileri 077b/19, 086b/19, 106b/19, 216b/16, 217b/16
ā.+ kisi 087b/16, 093b/04, 201a/04
ā.+ kisidür 107b/15
ā.+ lerinde 104b/20
ā.+ leriyidi 230a/19
- āhiret** [Ar.] Ŗbür dünya.
ā. 018a/20, 034a/11, 042b/10, 088b/13, 092b/19, 094b/19, 106b/09
ā.+ de 105a/18
ā.+ i 164b/11
- āhir-i iĥtirāk** [Ar.+Ar.] Bir gezegenin Güneş'e yaklaşmasının son evresi.
ā.+da 141b/09
- āhir-i kelām** [Ar.+Ar.] Son söz.
ā. 207b/19
- āhir-i kitāb** [Ar.+Ar.] Kitabın sonu.
ā.+da 085b/11
- āhir-i Ŗömr** [Ar.+Ar.] Hayatın son zamanları.
ā.+inde 101a/17
- āhir iT-** [Ar.+Tr.] Sonlandırmak.
ā.-er 033b/13
ā.-üp 105b/03
- āhir idil-** [Ar.+Tr.] Sonlandırılmak.
ā.-irdi 130a/10
- āhir ol-** [Ar.+Tr.] 1. Sona ermek, bitmek. 2. Ölmek.
ā.-an 087a/01
ā.-dı 078a/01, 080a/06, 097a/20
ā.-ınca 136a/06, 192b/08, 226a/03
ā.-ıncaya 124a/11
ā.-masıdır 212b/18
ā.-up 006a/04, 035b/16, 061b/10, 108a/02, 112a/08, 217b/10
- āhirü'l-emr** [Ar.+Ar.] Nihayet, en sonunda.
ā. 027a/11, 060b/06
- āhir zamān** [Ar.] Kıyamete yakın zaman.
ā. 052b/06, 052b/10
ā.+ a 136a/13
ā.+ da 007b/06
- āh iT-** [Tr.+Tr.] Beddua etmek.
a.-di 093b/11

- a.-erdüm 224a/16
- âh itme-** [Tr.+Tr.] Beddua etmemek.
a.-di 002b/04
- âhkâm** [Ar.] 1. Hükümler, kanunlar. 2. Yıldızlara bakılarak yapılan gelecek tahminleri.
a. 120a/15, 120a/18, 148a/13
a.+ı 002a/11, 104b/10, 135a/02
a.+ m 148a/17
a.+ um 151b/11?
- âhkâm-ı sene** [Ar.+Ar.] O yıl olacak olayların tahmini.
a.+yi 148a/16
- ahlâk-ı hâsene** [Ar.+Ar.] Güzel huylar.
a.+sini 101a/16
- ahlâk-ı seyyi'e** [Ar.+Ar.] Kötü huylar.
a.+ye 101a/16
- âhmağ** [Ar.] Aptal.
a.+ı 015b/14
- âhmâl** [Ar.] Yükler.
a. 088a/12
- âhmed** [Ö.] 1. Kişi adı. 2. Hz. Muhammed'in sıfatı.
a. 080b/11, 105a/04, 110a/04, 110b/11
a.+i 080b/15, 105a/08
a.+ dür 142b/13
a.+ üü 081a/08
- âhmed bin Öaliyy bin el-İhşidj** [Ö.] İhşid hükümdarı.
Öa. 217b/16
- âhmed bün el-İhşid** [Ö.] İhşid hükümdarı.
a. 228b/04
- âhmed bin tulun** [Ö.] Tolunoğulları Devleti'nin kurucusu.
a. 118a/16, 118a/19, 118b/10, 138b/15, 138b/20, 177b/12, 183a/09, 183a/13, 183a/15, 217a/07, 217a/17, 217b/05, 218a/09
a.+a 118b/03, 183a/11
a.+ uñ 040a/11, 217b/14
- âhmedij** [Ar.] Ahmet bin Tulun'un kendi adına kestirdiği altın.
a. 118b/17
- âhmed paşa** [Ö.] Bir Mısır valisi.
a.+ya 114a/19
- âhmedü'l-kırmıñ** [Ö.] Mısır'da bir padişah.
a. 082a/14
- âhsen** [Ar.] Daha güzel.
a. 010a/17, 113a/16
a.+i 165b/02
- âhsen-i hâl** [Ar.+Ar.] En güzel durum.
a. 230a/13
- âhsen-i siyâset** [Ar.+Ar.] En güzel siyaset.
a.+ile 056b/06, 062b/04
- âhsen-i şüret** [Ar.+Ar.] En güzel şüret.
a.+ile 030a/09
- âhsen-i vech** [Ar.+Ar.] 1. En güzel neden. 2. En güzel üslup, tarz. 3. En güzel araç.
a.+ile 085a/13, 095a/07
a.+le 213a/03, 229b/19, 231a/13, 231b/06
- âhşam** [Tr.] Günün gecedan hemen önceki vakti, akşam.
a. 057b/06, 057b/20, 163b/14, 201b/18, 205b/17, 231a/01
a.+ a 014a/06, 025b/15, 044b/16, 045a/17, 057b/20, 124a/05, 144b/17, 152b/05, 175b/01, 178a/11, 213a/06, 230b/21
a.+ dan 124a/05
a.+ m 020a/20
- âhü** [Far.] Ceylan.
â. 003a/13, 161b/04
- âhvâl** [Ar.] 1. Haller, durumlar 2. Olaylar. 3. Şartlar.
a. 166a/05, 184b/18, 200b/16, 210a/05
a.+ a 005a/07
a.+ dan 006b/07, 108b/19
a.+ dur 005a/03, 079b/11
a.+ ı 006b/15, 013a/10, 021a/11, 024b/12, 024b/13, 033b/21, 034a/16, 037b/19, 043a/08, 044a/14, 049a/01, 054b/02, 063b/17, 066b/12, 067a/17, 071a/13, 080b/21, 087a/14, 090a/04, 106b/21, 108b/01, 110a/07, 110b/09, 110b/17, 116a/06, 125b/04, 132a/13, 134a/03, 137b/17, 141a/09, 144b/14, 148a/12, 151a/12, 153b/14, 154a/07, 154a/08, 156b/09, 156b/21, 157a/03, 163a/13, 163a/20, 164a/07, 166a/04, 167b/07, 167b/16, 169a/19, 170a/04, 171a/18, 174a/09, 175a/13, 178a/16, 182b/14, 184b/11, 200b/13, 203b/16, 205b/19, 209a/07, 218b/20, 222b/02, 223a/04, 223b/09, 224b/15, 226b/19, 227b/08, 229b/18, 231b/20, 232a/06, a.+ m 006b/14, 012a/01, 020a/21, 020b/07, 021a/09, 022b/05, 022b/07, 022b/14, 031b/12, 031b/13, 036a/13, 037b/07, 042a/06, 042b/12, 045b/19, 051a/19, 058a/04, 070a/14, 121a/20, 123b/15, 125b/07, 145b/09, 160a/08, 166a/21, 180b/12, 184a/04, 191b/19, 193a/03, 200b/15, 204a/01, 206b/16, 207a/09, 228a/05, 232a/02, 232a/09
a.+ ma 014b/07, 042b/16, 054b/02, 069b/09, 090a/04, 115b/02, 124a/01, 124a/03, 166a/04, 172a/09, 181b/12, 188a/08, 210b/10
a.+ mda 004b/20, 035b/14, 048b/04, 075a/13, 075a/15, 124b/15, 183a/09
a.+ mda 005a/11, 051a/19, 115a/12
a.+ mı 114b/06, 126b/19, 132a/08, 132b/17, 146b/02, 156a/03, 162b/17, 166b/12, 167b/07, 168a/15, 171a/01, 171a/18, 174b/05, 176a/05, 177b/04, 177b/09, 184b/16, 186b/14, 187b/19, 189b/17, 200b/17, 210b/05, 230b/04
a.+ muñ 007a/04, 087a/10, 203a/20
a.+ la 011a/03
a.+ ları 082b/10
a.+ ların 181a/02
a.+ larından 115b/21
a.+ uñ 161b/19, 211b/21
a.+ uñuz 207a/04
a.+ uñza 068b/18
- âhvâl-ı hyânet** [Ar.+Ar.] İhanet durumu.
a.+m 196a/08
- âhvâl-ı memleket** [Ar.+Ar.] Memleket durumu.
a. 231b/04
a.+i 062b/12
- âhvâl-ı mezkûre** [Ar.+Ar.] Bahsi geçen durumlar.
a.+yile 184b/14
- âhvâl-ı mısır** [Ar.+Ö.] Mısır'ın durumu.
a.+ dan 140b/07, 232a/21
- âhvâl-ı müslimîn** [Ar.+Ar.] Müslümanların durumu.
a.+i 105a/03, 105a/17
- âhvâl-ı nücüm** [Ar.+Ar.] Yıldızların durumları.
a. 115b/02
- âhvâl-ı sihîr** [Ar.+Ar.] Sihir yapma durumları.
a.+i 075a/13
- âhvâl-ı sinjîn** [Ar.+Ar.] Yılların durumları.
a. 148b/04
- âhyâr-ı ahbâr** [Ar.+Ar.] Doğru, güvenilir haberler.
a.+ı 004b/19
- âhyâr-ı Öulemâ-yı hadîş** [Ar.+Ar.+Ar.] Hadis bilginlerinin erdemlisi, güvenilir olanı.
a.+dendür 218a/20
- âhzân-ı dünyâ** [Ar.+Ar.] Sıkıntı dünyası, bu dünya.
a.+dan 198a/02
- ağ-** [Tr.] Suyun aşağıya meylenmesi, akmak.
a.- an 119b/11, 126b/03, 196a/21
a.- ar 013a/07, 014a/18, 016b/11, 048b/07, 120a/04, 120a/10, 120b/02, 120b/06, 120b/10, 121a/12, 121b/11, 122a/04, 122a/15, 122a/17, 132a/10, 132b/21, 133a/07, 138a/05, 166b/15, 169b/18, 172b/16, 176b/06, 182b/19, 184b/09, 185b/06, 185b/07, 185b/08, 189a/09, 190a/03
a.- ardı 005b/13, 017b/03, 048b/05, 060b/05, 072a/13, 120a/04, 133a/01, 182b/21, 184b/08
a.- ardı 005b/17, 017b/10
a.- duğı 011a/17, 121a/12, 121a/18
a.- muş 182b/09
a.- up 062a/03, 120b/08, 169b/10
- ağ** [Tr.] 1. Beyaz renk. 2. Beyaz ırktan olan kimse. 3. Gözbebeğine inen beyaz leke.
a. 007a/11, 007a/13, 011a/11, 011a/14, 016b/08, 018b/07, 026a/10, 029a/18, 029a/20, 029b/02, 029b/16, 036a/20, 037a/11, 041a/20, 049a/05,

- 064a/08, 065b/18, 085a/10, 095a/10, 095a/14,
102b/18, 118a/09, 119b/20, 122b/16, 123b/08,
127a/03, 127a/19, 129a/03, 134a/09, 138a/21,
140a/13, 142a/12, 146a/21, 150b/13, 150b/16,
158b/07, 161a/13, 166b/06, 166b/17, 172b/14,
183a/10, 185b/13, 188a/13, 195a/18, 199b/08,
219b/15
a.+ dur 172b/13
a.+ ı 059a/10
a.+ ıla 136b/15
- Óaabınca [Ar.+Tr.]** Hemen ardından, arkasından.
Óa. 094a/14, 106a/07, 108a/16, 114a/18, 126a/10,
173b/17
- Óaablarınca [Ar.+Tr.]** Hemen ardlarından, arkalarından.
Óa. 047b/11
- Óaakır [Ar.]** Hekimlikte ila olarak kullanılan ya da ila
yapılan bitki kokleri.
Óa. 007b/12, 018a/15, 025a/14, 036a/14, 135b/21,
195b/12
Óa.+ dan 036b/12, 037b/12, 054a/16, 062a/13
Óa.+ la 027b/05
- aqakır-ı mudebbire [Ar.+Ar.]** Önlem amalı saklanan bitki
kokleri.
035b/18
- aÓal [Ar.]** En akıllı.
a.+ ı 015b/14
- aqal [Ar.]** En az.
a. 218a/11
- aqalim [Ar.]** İklimler, memleketler.
a.+ e 120b/17
- aqalim-i islamiyye [Ar.]** İslam dini hukum suren iklimler.
a.+de 100a/14
- aqarib [Ar.]** Akrabalar.
a. 223b/07
a.+ inden 146b/21
- aqbat [Ar.]** Kıptiler.
a. 075b/02
- aqa [Tr.]** Her turlu madeni para, ake.
a. 039b/17, 039b/18, 039b/20, 040a/02, 040a/04,
040a/09, 070b/01, 127a/03, 178a/14
a.+ dan 040a/03, 092b/08, 093a/07
a.+ lar 119a/08, 119a/11
a.+ ları 119a/03
a.+ larından 119a/05
a.+ nuı 040a/05
a.+ sı 124b/13
a.+ sın 092a/20
a.+ sıyla 056a/01
a.+ ya 223b/14
a.+ yı 039b/19, 039b/20, 040a/07, 040a/08
- aqal [Tr.]** Akelik, ake deerinde.
a. 130a/09
- Óad [Ar.]** Sozleme, antlama.
Óa. 114b/13
- Óad-ı sul [Ar.+Ar.]** Bari antlaması.
Óa. 088a/06
- Óad-ı zibaq [Ar.+Far.]** Cıva madenini ekillendirme.
Óa. 026b/17
- Óad-ı iman [Ar.+Ar.]** Karılıklı guven antlaması.
Óa. 113a/08
- aqdam-ı ikdam [Ar.+Ar.]** Kararlılıkla alıma niyeti.
a. 212b/16
- aqdam-ı ikdam id- [Ar.+Ar.+Tr.]** Kararlılıkla alımak.
a.+ en 004b/08
- aqdar- [Tr.]** Dokmek, boaltmak.
a.- alar 194b/01
- aqdem [Ar.]** En eski olan.
a.+ idur 149a/14
- aqdeniz [Tr.]** Akdeniz.
a. 007a/01, 176a/06, 177a/07, 177a/11
a.+ den 177b/01
a.+ dur 122a/18
a.+ e 122a/08, 123a/12, 123a/13, 146b/05, 177a/10,
177a/21, 178a/17
- aq du- [Tr.+Tr.]** Goze beyaz perde inmesi, katarakt.
a.+en 129a/02, 129a/03
- Óaabet [Ar.]** 1. Sonunda, sonu olarak. 2. Sonu.
Óa. 024b/04, 037b/10, 038a/09, 038b/10, 042b/06,
047b/18, 052a/18, 053a/02, 053a/06, 056b/01,
061a/04, 065b/12, 072b/09, 076a/03, 078a/12,
078a/15, 080b/05, 084b/12, 085a/05, 086b/12,
087a/08, 094b/16, 097a/02, 097a/14, 101b/02,
103b/04, 104b/07, 107b/18, 108b/01, 112b/02,
117b/16, 134a/09, 146a/09, 151b/17, 152b/12,
154a/21, 155b/01, 156a/09, 156b/03, 159b/16,
160a/10, 163b/19, 166a/19, 167a/18, 169a/10,
190a/15, 191b/17, 194b/18, 198a/02, 198b/04,
200a/12, 201b/03, 202b/07, 203a/10, 204b/21,
205b/19, 206a/08, 212b/08, 212b/19, 213a/19,
221a/05, 226a/01, 227b/07
Óa.+ in 100a/16
Óa.+ inden 101b/13
- aqabet-endi [Ar.+Far.]** Sonunu duunen, ileri gorulu.
. 044a/08
- aqadı- [Tr.]** Dokilmek.
a.- mi 027b/13
a.- miıdı 158a/17
- Óaal [Ar.]** Duunme ve grenme yetisi, us. (bk.
Óa)
Óa. 019a/01
- Óaale [Ar.]** Akıllı (kadın).
Óa. 036b/18, 056a/20, 056b/18, 060b/09, 060b/16,
077b/21, 095b/13, 096b/07
- Óaale-i devran [Ar.+Ar.]** Devrinin akıllısı (olan kadın).
Óa.+ ıdı 055b/02
- aqun al- [Tr.+Tr.]** Hucum etmek.
a.- dılar 219a/12
- aqriba [Ar.]** Akriba, hısım. (bk. araba)
a. 005a/20, 015b/18, 048b/09
a.+ dan 003b/21
a.+ sı 036b/07, 098b/03, 146a/02
a.+ sına 146a/10
a.+ sından 021b/09, 093b/05
a.+ sıydılar 012b/10
a.+ sıyla 121a/03
- aqıT- [Tr.]** 1. Akmasını salamak. 2. Dokmek.
a. 072a/11
a.- dı 018a/11, 025a/19, 057a/09, 072a/01, 072a/14,
073b/03, 120a/08, 121b/20, 121b/21, 166a/10,
166a/18
a.- dılar 005b/15, 033b/14
a.- duı 025a/19, 177a/10
a.- mi 163b/02
a.- midur 122a/10
a.- miıdı 010b/09
a.- up 010a/19, 123a/01, 195a/18
- Óa [Ar.]** Kıymetli bir sus taı.
Óa. 136b/07
- Óa taı [Ar.+Tr.]** (bk. Óa)
Óa.+ ndan 017b/12
- Óail [Ar.]** Akıllı.
Óa. 043a/16, 062b/05, 076b/17, 080b/01, 081a/06,
085b/13, 097b/06, 109b/04, 109b/17, 155a/01,
161a/14, 178b/14, 179a/02, 192a/09, 227b/11,
231a/11
Óa.+ e 005a/10
- Óail-i devran [Ar.+Ar.]** Devrinin akıllısı.
Óa.+ ıdı 152b/10
- Óaim it- [Ar.+Tr.]** Kısırlatırmak.
Óa.- midi 025b/19
- Óaka / Óaka [Ó.]** Bugun İsrail sınırları iinde kalan bir sahil
ehri, Akka.
Óa. 103b/01, 103b/07, 103b/08, 229b/21
Óa.+ da 230a/05
Óa.+ dan 230a/09
Óa.+ ya 094a/13
Óa.+ yı 103b/10
- Óal [Ar.]** Duunme ve grenme yetisi, us. (bk. Óaıl)
Óa. 032a/16, 041b/16, 044a/14, 078a/19, 083a/15,
084a/10, 144a/20, 161a/18, 178b/15, 199a/10
Óa.+ ı 015a/09, 045b/05, 138b/18, 154b/13, 156a/20,

- 196b/05, 197a/09
 Óa.+ imuz 197a/10
 Óa.+ in 060a/14, 196b/07
 Óa.+ mı 130b/13, 136b/14
 Óa.+ ları 084b/21, 206b/02
- aklıg [Tr.]** Akıllık, beyazlık.
 a.+ ndan 150a/10, 150b/15, 153b/20
- Óakllu [Ar.+Tr.]** Akıl sahibi, akıllı.
 Óa. 073a/16
- akma- [Tr.]** Akmamak, akışkan maddenin meyletmemesi.
 a.- z 014a/21
- aknıkıyus [Ö.]** Eski Mısır'da bir hükümdar.
 a. 077b/02
- akrabā [Ar.]** Akraba, hısım.
 a.+ mdandır 055a/21
 a.+ sın 056a/18
 a.+ sından 060b/08
- akrān [Ar.]** Benzer, denk.
 a. 003b/04
- Óakreb [Ar.]** Akrep.
 Óa. 013b/18, 013b/21, 040b/03, 170a/08, 170a/10,
 170a/11, 170a/14, 170a/18, 190b/16
 Óa.+ e 170a/09
 Óa.+ i 170a/08, 170a/11, 170a/18, 190b/15
 Óa.+ ler 050a/01, 064b/08, 193a/18, 193a/19
 Óa.+ leri 064b/10
- akreb [Ar.]** En yakın olan.
 a. 169a/19
 a.+ dür 197b/18
- akrıtış [Ö.]** Yer adı.
 a. 152a/02
- akšā-yı garb [Ö.]** Uzak batı.
 a.+ a 008a/06
- akšā-yı mağrib [Ö.]** Fas.
 a.+ e 200b/21
- akşak [Tr.]** Hafifçe topallayan.
 a. 070a/12
- akšar-ı süre [Ar.+Ar.]** Sure'nin en kısası.
 a.+ sinüñ 002a/14
- akšās [Ö.]** VI. Batlamyus Philometor.
 a. 069a/04, 069b/20, 070a/09, 070a/14, 070b/02,
 070b/08, 070b/10
 a.+ a 070a/17
- Óaksi [Ar.]** Tersî, zıddı.
 Óa.+ dür 127b/16
- Óākī [Ar.]** Asi, başkaldıran.
 Óā. 026a/20
- akṭā [Ar.]** Beylik araziler.
 a. 008a/04, 112b/39
 a.+ mı 087a/21
- akṭā-ı mısır [Ar.+ Ö.]** Mısır'daki beylik araziler.
 a.+ da 030b/15
- akṭay [Ö.]** Kişi adı.
 a. 097a/10
- akvāl [Ar.]** Fikir, düşünce.
 a. 084a/10
 a.+ nda 083b/15
 a.+ uñ 005a/15
- al- [Tr.]** 1. Ele geçirmek, elde etmek. 2. Bir şeyi bulunduğu yerden ayırmak. 3. Örtmek, tıkmak. 4. Kaldırmak, gidermek. 5. Elde etmek, kazanmak. 6. İçine almak, katmak. 7. Satın almak. 8. Evlenmek (erkek için). 9. Yol gitmek, mesafe katetmek. 10. Kendine ulaştırılmak, iletilmek. 11. Sarmak, bürümek, kuşatmak. 12. Gidermek, etkisiz hale getirmek. 13. Yüklenmek. 14. Boyutlarını ölçmek. 15. Yanınca götürmek. 16. Çekmek, çıkarmak, koparmak. 17. Taşımak. 18. Kabul etmek, benimsemek. 19. Kıpırmak.
 a. 038b/16, 055b/18, 088a/21
 a.- a 022b/03, 038b/08, 067a/04, 119a/12, 194a/02?, 194a/19, 213b/17?
 a.- alar 067a/12, 071a/13, 082a/17, 101a/21, 215b/03
 a.- alardı 192b/11
 a.- alum 009b/12
 a.- an 010a/12, 138b/12, 221b/12
- a.- ayıdı 189b/15
 a.- ayın 078b/15, 124b/13, 147a/10, 177a/16
 a.- ayuz 178b/21
 a.- dı 002b/05, 007a/04, 007b/17, 009b/16, 009b/17,
 014b/14, 024a/08, 025b/18, 038b/21, 039a/11,
 048b/02, 049b/03, 054a/06, 060a/12, 060a/14,
 062b/18, 067b/20?, 069b/18, 073b/02, 076b/07,
 076b/14, 078a/19?, 079a/21, 079b/01, 080b/07,
 080b/14, 081a/13, 081b/17, 084b/05, 086b/10,
 087b/04, 087b/17, 088a/02, 090b/08, 090b/19?,
 091a/08, 091a/11, 097a/02, 097a/15, 097a/19,
 103a/03, 104b/05, 106a/19, 106a/21, 110b/08,
 121a/15, 138b/21, 140b/13, 142b/15, 144a/08,
 151a/03, 154a/21, 154b/04, 155a/10, 156a/15,
 160a/08, 160b/19, 166b/11, 167a/03, 169b/21,
 179a/14, 193a/17, 194b/02, 202b/04, 202b/11,
 205b/14, 211a/07, 215b/07, 219b/03, 222a/16,
 223b/05, 225b/12, 228a/01, 228b/05, 230a/10,
 231a/09?, 231b/01
 a.- dılar 005b/15, 012a/21, 012b/05, 035b/09,
 051a/11, 051b/08, 059b/19, 060a/18, 065b/03,
 073b/17, 085b/05, 088a/11, 093b/08, 093b/14,
 131b/10, 138a/11, 138a/15, 140b/12, 143b/13,
 162b/19, 180a/12, 180a/13, 182b/13, 198b/17,
 204a/10, 205b/11, 210a/10, 211b/01, 213b/06,
 215a/10, 215a/12, 215a/21, 219b/06
 a.- duğı 003a/11, 014b/17, 059b/05, 067a/05,
 068a/11, 091a/08, 093b/17, 109b/21, 141a/04,
 156b/02, 156b/04, 173a/17?, 173a/21?, 196a/05,
 207b/04, 231b/21
 a.- duğından 224a/17
 a.- duğumuz 208b/12
 a.- duğıñ 039a/06
 a.- duğ 171b/03
 a.- duğıdan 135a/02, 207a/11
 a.- duğıları 088b/06, 162b/19
 a.- duğıların 138a/12
 a.- duğılarından 144a/08, 212b/17
 a.- dum 004b/01, 224b/03
 a.- duñsa 072a/20
 a.- imaz 172a/14
 a.- inca 149a/04
 a.- ı vir- 222a/04
 a.- ı virdi 213a/12
 a.- ı vire 194a/04
 a.- ı vireyin 056b/16
 a.- ı virmişidi 102b/10
 a.- ı vürüp 037a/16
 a.- mağa 067b/20, 085b/04, 136b/09
 a.- mağıdı 046a/08
 a.- mağıçün 186b/19
 a.- mağ 095b/12, 097b/11, 102a/16, 133a/11
 a.- malar 231b/14
 a.- malu olsa 039b/18, 101a/02
 a.- mış 038b/19, 134a/21, 140b/21, 185b/18
 a.- mışdur 015b/09
 a.- mışıdı 078b/20, 102b/20, 186b/18, 192b/13
 a.- mışlardı 085b/06
 a.- mışlardı 091a/02
 a.- sa 010b/05, 014b/04, 228a/11
 a.- salar 040b/01, 058b/21, 103a/02, 129a/04,
 178a/07
 a.- sañ 066b/11
 a.- sun 165a/16
 a.- sunlar 058a/10, 058a/14
 a.- uñ 033b/04, 051b/14, 146a/12, 184a/20, 198a/16
 a.- up 009b/14, 009b/15, 014b/12, 014b/19, 015a/04,
 023a/05, 028b/16, 035b/18, 040a/08, 044b/08,
 045a/02, 046a/09, 046a/17, 046b/10, 051b/17,
 052b/17, 055b/19, 065a/19, 073a/03, 073b/01,
 078b/07, 078b/09, 082a/10, 083b/05, 086b/06,
 091a/03, 091a/07, 095a/10, 096b/19, 097a/15,
 097b/06, 098a/16, 104b/15, 105b/01, 106b/06,
 107a/14, 107a/15, 114a/06, 118b/14, 125b/05,
 130a/17, 130b/12, 131b/06, 135a/08, 137b/04,
 138b/16, 140b/03, 140b/11, 149b/01, 155a/12,

- 156a/01, 157b/08, 159b/21, 160b/07, 160b/09, 164b/06, 164b/15, 165a/10, 166b/04, 166b/06, 167b/11, 168a/01, 168a/02, 185b/17, 186b/10, 187a/18, 192b/18, 192b/21, 194a/12, 194a/13, 194a/21, 198a/20, 198b/07, 201b/17, 206b/06, 210a/16, 211a/14, 211a/19, 219a/07, 219a/16, 222b/15, 224a/18, 227a/18
a.- up turdu 034b/18
a.- ur 011b/05, 011b/06, 012b/05, 019b/12, 024a/02, 029a/03, 038a/12, 039b/20, 040a/05, 043b/01, 068a/11, 078a/17, 095a/15, 127a/20, 127b/20, 132a/17, 134b/21, 136b/14, 151b/14, 164b/14, 173a/15, 192b/16, 221a/14, 228a/06, 228b/18
a.- ur 024a/02
a.- urdu 021a/07, 021a/08, 028b/16, 040a/06, 057b/12, 069b/03, 069b/11, 071a/02, 079a/11, 211b/07, 230b/03
a.- urdu 025a/17, 026a/19, 162a/17
a.- urdu 014a/19, 101a/20, 107a/20, 123b/17, 127b/02, 130a/08, 173a/19, 208a/10
a.- urlardı 028b/19, 029a/06, 038b/18, 039a/15, 092a/14, 097a/09, 199b/20, 221a/18, 222a/21, 222b/14
a.- ur mısın 072a/19
a.- urda 056b/19, 162a/17
a.- urdu 058a/02
a.- uruz 101b/19, 186b/07, 208b/13
- al** [Tr.] Kırmızı.
a. 161a/12
- al** [Tr.] Aldatma, hile, oyun.
a.+ınuñ 059b/10
- āl** [Ar.] Sülale.
ā. 002b/07
- Óalā** [Ar.] Yüce, yüksek.
Óā. 020b/11, 028b/01, 033a/17, 037a/09, 042a/17, 071b/21, 081b/04, 089a/20, 090b/03, 094a/05, 095a/09, 124a/13, 163a/17, 163b/12, 164a/17, 164a/19, 166a/18, 181b/09, 181b/17, 187a/08, 193a/05, 194b/09, 195a/14, 195a/20, 210b/13, 217a/04, 225b/14, 226a/04, 226b/06, 226b/13, 231a/01
- alaca** [Tr.] 1. Beyaza yakın benekleri bulunan hayvan. 2. Karışık renkli.
a. 032a/21, 136b/15, 160a/14
- Óalā-hıde** [Ar.+Ar.] Ayrıca, ayrı ayrı.
Óa. 211a/10
- ālām** [Ar.] Sıkıntılar, acılar.
ā.+ in 154b/14
- aÓlām** [Ar.] Bayraklar, sancaklar.
a. 005b/09, 016a/07, 022b/01, 036a/02, 057a/06, 063b/04, 066a/04, 069a/10, 070b/18, 165b/20, 165b/21
a.+ ı 003a/07
- alaman** [Ö.] Alman.
a. 003a/20
- Óalā meleÓi'n-nās** [Ar.+Ar.+Ar.] Herkesin içinde, açık olarak.
Óa. 002a/09, 099b/21, 109b/01, 124b/10
- Óalāmet** [Ar.] 1. İz, nişan, belirti, işaret. 2. Bir şeyin olacağını önceden haber veren olağan dışı işaret veya olay.
Óa. 045b/18, 148a/07, 191b/15
Óa.+ dür 015a/09
Óa.+ i 116b/03, 116b/17, 116b/18, 132b/09, 133b/02, 142b/09, 202b/14
Óa.+ idür 174a/20
Óa.+ ler 031a/07, 123b/08, 149b/14, 157b/14
Óa.+ leri 043a/03, 198b/11, 204a/09, 224a/12
Óa.+ lerile 157b/14
Óa.+ lerin 033b/08
Óa.+ leriyle 195a/11
Óa.+ lerüñ 117a/03
- aÓlām-ı Óažime** [Ar.+Ar.] Yüce sancaklar.
a.+ den 044a/08
- aÓlām-ı bülend** [Ar.+Far.] Uzun sancaklar.
a. 007b/16, 167a/05
- aÓlām-ı dġn-i seyyidü'n-nām** [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] Hz. Muhammed'in sancakları.
a. 131b/12
- aÓlām-ı erbaÓa** [Ar.+Ar.] Dört sancak.
a. 036a/05
- aÓlām-ı Óızzet** [Ar.+Ar.] Yücelik sancakları.
a.+ leri 156a/09
- aÓlām-ı pāy-dār** [Ar.+Far.+Far.] Kalıcı sancaklar.
a. 069a/12
- Óalāniyā** [Ar.] Açıkça, alenen.
Óa. 095b/08, 099b/21, 112b/11, 158b/15, 221b/08
- ālāt** [Ar.] Aletler.
ā. 011b/21, 051a/08, 090b/14, 097b/11, 135a/15, 136a/17, 142b/11, 195a/01
ā.+ ı 027a/21, 070b/21, 136a/08, 143b/11
ā.+ mdan 054a/16
ā.+ ıyla 135b/19
- ālāt-ı ħarb** [Ar.+Ar.] Savaş malzemeleri.
ā.+ ıla 220a/06
ā.+ la 187a/04
- ālāt-ı meclis** [Ar.+Ar.] Mecliste kullanılan araçlar.
ā. 034a/08, 158a/05
- alay** [Tr.] Topluluk, gurup.
a. 163a/07
a.+ da 092b/14
- alay bağla-** [Tr.+Tr.] Düşman karşısında saf tutmak.
a.- yup 214b/21
- aÓlā- yı arž** [Ar.+Ar.] Yüce memleket.
a. 169b/02
- aÓlā- yı arž-ı mısır** [Ar.+Ar.+Ar.] Mısır'ın yukarı tarafı.
a.+ da 141a/14, 146b/06
- ālā- yı ħulle-i küh** [Ar.+Ar.+Far.] Dağın zirvesi.
ā.+ a 206a/18
- aÓlā- yı šaÓġid** [Ar.+Ö.] Said şehrinin yukarısı.
a.+ den 196b/18
- Óalāyim** [Ar.] Belirtiler, alametler.
Óa.+ i 026b/04
Óa.+ in 141a/09
- alb** [Tr.] (bk. alp)
a.+ dur 002b/13
- alçaĶ** [Tr.] 1. Yüksek olmayan.
a. 169b/11, 174b/13, 185b/08, 223b/19
a.+ a 123a/07
- alçaĶlanmak** [Tr.] Alçakgönüllü olma durumu.
a. 207a/18
- alçaĶlıĶ** [Tr.] Alçak gönüllülük.
a.+ lar 051b/03
- alçal-** [Tr.] Aşağıya doğru inmek.
a.- sa 157a/09
a.- up 157a/10
- alçalT-** [Tr.] Aşağıya doğru indirmek.
a.- acaĶ 121a/15
a.- dılar 121a/16
- alda-** [Tr.] Aldatmak, oyun etmek.
a.- dı 223a/09
a.- r 057a/12
- aldan-** [Tr.] Aldatılmak, kanmak.
a.- dı 089b/21
a.- dılar 033a/13
- aldanma-** [Tr.] Aldatılmamak, kanmamak.
a.- yasin 089b/20
- aldat-** [Tr.] Aldatmak, kandırmak.
a.- up 118a/14
- aldayıcı** [Tr.] Aldatıcı, kandırıcı.
a. 151b/14
- aldur-** [Tr.] 1. Elindekini başkasına kaptırmak. 2. Bir şeyi bulunduğu yerden ayırmak.
a.- dı 024b/05, 066b/13, 085b/08, 094b/21
a.- up 101b/16, 230a/11
- aldurma-** [Tr.] Elindekini başkasına kaptırma durumu.
a.- maĶ 212b/16
- Óalef** [Ar.] Hayvan yemi olarak kullanılan ot, yulaf, saman.
Óa. 211a/06
- Óale'l-fevr** [Ar.+Ar.] Hemen, derhal.

Öa. 081b/15, 094b/04, 126a/10
Öale'l-gafla [Ar.+Ar.] Beklenmedik bir biçimde, ansızın.
 Öa. 029b/13, 033a/19, 045b/04, 060a/13, 086b/06, 099b/08, 112b/15, 205b/11, 215b/03, 220b/21, 222a/09
Öale'l-huşûs [Ar.+Ar.] Özellikle, her şeyden önce.
 Öa. 004b/01, 026a/11, 028a/11, 083b/12, 090a/20, 090b/11, 101a/17, 114a/07, 124a/03, 130b/16, 132b/17, 156b/01, 161b/13, 186a/18, 196b/10, 215b/18, 216b/09
Öale'l-ittisâl [Ar.+Ar.] Ardı kesilmeksizin, devamlı olarak.
 Öa. 212b/07, 221a/04
Öalem [Ar.] Bayrak, sancak.
 Öa. 202b/13
 Öa.+ ler 018b/12, 090a/19, 090a/21
 Öa.+ lerden 090a/21
 Öa.+ üñ 005b/10
Öalem [Ar.] 1. Yarattılmışların hepsi, evren. 2. Dünya, cihan.
 Öa. 002a/01, 002a/06, 013b/10, 029a/04, 121b/03, 134a/10, 156b/21, 183b/04, 231a/03
 Öa.+ de 003b/10, 020b/08, 028a/12, 030b/07, 032b/10, 033a/15, 034b/04, 036a/13, 038a/02, 040b/13, 054b/11, 079a/06, 107b/07, 130a/15, 134a/07, 134b/13, 136a/05, 153b/09, 166a/13, 175b/16, 192a/10
 Öa.+ den 026a/18
 Öa.+ e 022a/09, 063b/12, 108a/16, 168b/17, 209b/04
 Öa.+ i 025b/19, 033b/13, 091a/17, 097b/05, 134b/15, 157b/13, 221b/07
 Öa.+ lerüñ 153b/11
 Öa.+ üme 033b/05
 Öa.+ üñ 222a/13
Öalem-ârâ [Ar.+Ar.] Dünyayı süsleyen.
 Öa. 181b/19
Öalem-i ğayb [Ar.+Ar.] Akıl ve duyu organlarıyla algılanamayan gizli dünya.
 Öa. 197a/11
Öalem-i hayâl [Ar.+Ar.] Hayal alemi.
 Öa.+ı 152b/14
Öalem-i hilâfet [Ar.+Ar.] Hilâfet sancağı.
 Öa.+ leri 086b/10
Öalem-i süflî [Ar.+Ar.] Adi, aşağılık dünya.
 Öa.+ nüñ 139b/07
Öalem-i pây-dâr [Ar.+Far.+Far] Kalıcı, sağlam sancak.
 Öa. 036a/04
Öalemü'd-dîñ Öabdullah bin zenbür [Ö.] Memluk sultanı Sultan Hasen'in veziri.
 Öa. 188b/01
Öalem yüzi [Ar.+Tr.] Yeryüzü, dünya.
 Öa. 098a/21
 Öa.+ ni 205b/08
âlet [Ar.] 1. Bir işte kullanılmak için yapılan nesne, araç. 2. Erkeklik organı; karnı.
 â. 172a/14
 â.+ i 007b/11, 030a/13, 193b/01, 193b/02
 â.+ in 030a/14
 â.+ leri 036a/06, 153a/09, 175b/20
 â.+ lerile 144b/20, 144b/21
Öale't-tahkîk [Ar.+Ar.] Şüphesiz, kesinlikle.
 Öa. 113b/12, 168b/01
Öale't-tafşîl [Ar.+Ar.] Ayrıntılı olarak.
 Öa. 004b/10, 005b/19, 153b/14
Öale't-tevalî [Ar.+Ar.] Ardı kesilmeden, devamlı olarak.
 Öa. 124a/05, 219b/08, 223b/10
Öaleyh-i efdalü's-salavat [Ar.+Ar.+Ar.] 'En üstün dualar onadır.' anlamındaki söz.
 Öa. 002b/20, 116a/18
Öaleyhi'l-laÖne [Ar.+Ar.] (Şeytan için) 'Lanet ona.' anlamındaki söz.
 Öa. 033a/01, 041b/07, 118b/21, 170b/15, 184a/14, 194b/10, 200a/03, 200b/05
Öaleyhimâ er-rahme [Ar.+Ar.] 'Rahmet ona.' anlamındaki söz.
 Öa. 218b/06
Öaleyhi'r-rahme [Ar.+Ar.] 'Rahmet ona.' anlamındaki söz.

Öa. 004a/08, 094b/07, 115a/09, 210b/11
Öaleyhi's-salavat ve's-selâm [Ar.+Ar.+Ar.] (Peygamberler için) 'Salat ve selam ona olsun.'
 Öa. 005a/16, 008a/21, 012a/13, 020a/16, 028b/10, 053b/04, 054b/06, 062b/03, 066a/04, 066b/07, 100b/09, 116b/06, 120b/21, 121b/08, 133a/10, 139b/16, 147b/13, 167b/18, 168a/12, 168b/10, 168b/20, 170b/11, 196b/15, 198a/05, 202b/20
Öaleyhi's-selâm [Ar.+Ar.] (Peygamberler için) 'Selam ona olsun.'
 Öa. 005b/06, 005b/21, 008b/13, 015b/18, 018b/14, 019a/02, 019a/11, 054b/05, 054b/13, 055b/12, 066a/12, 066a/19, 068a/19, 069a/02, 072b/03, 114b/18, 120a/10, 121a/03, 121a/10, 121a/11, 122b/04, 123a/21, 132b/13, 133a/11, 149a/15, 163a/14, 167b/19, 174b/01, 175a/08, 175a/10, 175a/16, 175a/18, 175b/02, 176b/19, 177a/13, 178a/13, 178a/20, 180a/13, 189a/01, 196b/01, 196b/03, 197a/04, 197a/06, 197a/11, 197a/16, 197b/02, 197b/06, 198a/13, 198a/20, 202b/15, 203a/04
 Öa.+ a 225b/08
 Öa.+ dur 016a/02, 121a/10, 180a/13
 Öa.+ ıdı 142a/21, 197a/19
 Öa.+ la 191a/01
 Öa.+ üñ 005a/19, 008b/06, 075b/07
Öaleyh ve Öalâ nebiyyinâ es-selâm [Ar.] 'Peygamberlere selam olsun.' anlamındaki söz.
 Öa. 197a/21
al eyle- [Tr.+Tr.] Aldatmak, oyuna getirmek.
 a.- di 059b/10
alı gitme- [Tr.] Alıp gitmemek.
 a.- se 033a/02
alı kı- [Tr.] Alıkoymak.
 a.- dı 021b/10, 151b/09
 a.- duqları 046a/20
 a.- maqdan 207a/09
 a.- rdı 230b/12
 a.- yup 130a/19
alı koma- [Tr.] Alıkoymamak.
 a.- dı 092b/09
alın- [Tr.] Alma işi yapılmak.
 a.- a 215a/20
 a.- an 025b/04
 a.- dı 103a/02, 103a/03, 188a/21
 a.- duğı 201b/14
 a.- madın 211b/17
 a.- mış 129b/01, 171b/10
 a.- mışdur 016a/10, 132a/21
 a.- mışdı 182a/07
 a.- up 107a/08, 210b/04
 a.- ur 101a/19, 183a/13
alınma- [Tr.] Ele geçirilmemek.
 a.- mışdı 096a/11
alınmağ [Tr.] Alınma, elde edilme durumu.
 a.- a 179a/03
âl-ı selçuk [Ar.+ Ö.] Selçuklu hanedanı.
 â.+ dan 211b/10, 219a/17
alış- [Tr.] Yakınlaşmak, ısınmak.
 a.- sa 003a/13
alışma- [Tr.] Yakınlaşmamak, ısınmamak.
 a.- dı 104b/16
Öalî [Ö.] 1. İhşid padişahı Ali 2. Memluk padişahı Mansur Ali 3. Memluk padişahı Alaaddin Ali
 Öa. 080b/03, 080b/06, 097a/16, 106b/10
Öalî [Ar.] 1. Yüksek, yüce. 2. Ulu, seçkin.
 Öa. 016a/20, 019b/19, 022b/09, 026b/17, 034a/01, 035a/17, 036a/17, 038a/16, 040b/09, 048a/02, 057a/09, 091a/08, 164a/19, 167a/10
Öalî bin muhammed bin tuğucü'l-ihşid [Ö.] Memluk sultanı Tuğuç.
 Öa.+üñ 080b/11
Öalî-cenâb [Ar.+Ar.] Yüksek mevkili, yüce.
 Öa.+ ı 003a/15
Öalim [Ar.] 1. Bilgili, ilim sahibi. 2. Bilgin.
 Öa. 022a/06, 065a/18, 081b/06, 083a/11, 087a/07,

- 091b/05, 091b/06, 095a/20, 101b/05, 102a/17, 161a/05, 161a/15, 192a/13, 193a/02, 193b/11
 Őā.+e 065b/08
 Őā.+i 202a/03
 Őā.+ idi 005b/06, 011b/16, 016a/07, 023a/15, 028a/10, 028a/11
 Őā.+ leri 064b/21, 173a/11, 192b/08, 205a/02
 Őā.+ lerinden 161a/05
 Őā.+ leriyle 113a/16
 Őā.+ ün 003b/16
- Őālime [Ar.]** Bilgili, ilim sahibi kadın.
 Őā. 056a/20
- Őālim-i Őālem-i nām-dār [Ar.+Ar.+Far.+Far]** Dünyaca ünli alim.
 Őā.+ ıdı 098b/16
- Őālim-i rabbānī [Ar.+Ar.]** İslam bilgini.
 Őā.+ dūr 115a/10
- al ir- [Tr.+Tr.]** Hile yapılmak.
 a.- er 117b/08
- āl-i Őoşmān [Ő.]** Osmanlı hanedanı.
 Őā. 091b/11, 179b/15
- Őālī-şān [Ar.+Ar.]** 1. Şanlı. 2. Büyük, yüce.
 Őā. 148a/13, 229a/19
- Őāliyy bin ebī tālib [Ő.]** Hz. Ali
 Őā.+den 199b/17
- Őāliyy bin ḥasan** (bk. Őāliyy bin ḥasan bin hālid eş-şāŐirī)
 Őā. 191a/11
- Őāliyy bin ḥasan bin hālid eş-şāŐirī [Ő.]** Kişi adı.
 Őā. 191a/09, 192a/02
- alķışla- [Tr.]** Elleri çırparak beğeni ifade etmek.
 a.- dı 081b/19
 a.- mağı 081b/18
 a.- yup 050b/06
- allah [Ar.]** Tanrı.
 a. 089b/17, 106a/05, 106a/16, 106b/04, 125a/19, 155a/05, 159b/02, 159b/07
 a.+ dan 017a/03
 a.+ ı 038a/11
- allah sübhāne ve teŐālā [Ar.+Ar.+Ar.]** Tüm kusurlardan uzak olan yüce Tanrı.
 a. 224b/01
 a.+nuñ 200a/12
 a.+ya 200a/04
- allah teŐālā [Ar.+Ar.]** Yüce Tanrı.
 a. 096a/03, 108b/18, 118b/21, 125a/16, 130b/19, 152b/01, 152b/04, 175b/01, 180a/14, 185b/16, 206a/08, 214a/03
 a.+dan 090b/14
 a.+nuñ 007b/05, 018a/06, 089b/06, 089b/11, 090a/11, 091a/16, 125a/13, 153b/10
 a.+ya 153b/11, 174a/02, 197b/14, 199b/17, 200a/03
 a.+ysa 125a/16
- allah tebāreke ve teŐālā [Ar.+Ar.+Ar.]** Tüm kusurlardan uzak olan yüce Tanrı.
 a. 214a/21
 a.+nuñ 214b/06
- allahu teŐālā [Ar.+Ar.]** Yüce Tanrı.
 a. 052b/03
 a.+nuñ 052b/06, 065b/06,
- allahu teŐālā aŐlem [Ar.+Ar.+Ar.]** 'Yüce Tanrı en iyisini bilir.' anlamındaki söz.
 a. 106b/20
- Őallāmü'l-guyüb [Ar.+Ar.]** Herşeyi bilen.
 Őā. 200b/12
- alma- [Tr.]** 1. Bir şeyi bulunduğu yerden ayırmamak. 2. Kendine ulaştırılmamak. 3. Evlenmemek (erkek için). 4. Kaldırmamak, gıdermemek. 5. Ele geçirmemek, feth etmemek.
 a.- dılar 012b/10
 a.- mışdı 061b/03
 a.- salar 014a/20
 a.- ya 101b/04, 131b/12
 a.- yınca 031b/21, 092a/05, 118a/20, 227b/20
 a.- z 012b/04
 a.- zdı 070a/09
 a.- zın 211a/16
- a.- zlandı 101a/20
- alma- [Tr.]** Almama durumu.
 a.- mağ 078b/04
- alın [Tr.]** 1. İnsanda başın ön tarafında saç bitimiyle kaşlar arasındaki bölüm. 2. Hayvanda gözle başın üst noktası arasındaki bölüm.
 a.+ ı 126b/06
 a.+ ma 129a/01, 129a/10
 a.+ mda 070a/12, 083a/07, 193a/21
- alp arslan [Tr.]** Selçuklu hükümdarı Alparslan.
 a. 211b/10
- alt [Tr.]** 1. Nesnenin aşağı bakan tarafı, taban. 2. Yüksek nesnenin yerle arasındaki boşluk. 3. Bir yazının sonundaki boşluk. 4. Dip.
 a. 127b/12, 127b/15, 127b/16, 162a/08
 a.+ m 032b/02, 116b/19
 a.+ ma 016b/09, 047a/11, 105b/02, 116b/08, 121b/17, 153a/02, 194a/02
 a.+ mda 002b/11?, 007a/09, 007a/13, 008a/10, 010a/03?, 012b/21, 013a/01, 013a/19, 014a/13, 014a/14, 014b/02, 014b/04, 015a/03, 016b/21, 018a/02, 020b/15?, 022a/10, 023b/01, 023b/14, 024a/06, 024a/14, 024a/16, 024b/03, 026a/12, 027a/12, 027a/14, 027a/19, 027b/09, 030b/08, 031a/02, 031a/17, 033b/17, 034b/14, 034b/19, 035b/13, 036a/18, 036b/17, 038a/10, 042a/15, 044a/03, 046b/17, 047a/15, 048a/02?, 050a/06?, 051a/07, 052b/10, 054a/07, 058b/13, 065a/13, 069a/21, 082b/17, 090a/07?, 115a/19, 116b/19, 117a/21, 117b/01, 117b/16, 134b/19, 135b/06, 135b/07, 135b/16?, 139b/02, 141b/18, 143b/06, 144b/08, 153b/16, 156b/19?, 157b/08, 164a/01, 165a/06, 167b/02, 171a/02, 173a/03, 174b/13, 174b/15, 175a/09, 178a/09, 184b/09, 185a/18, 185a/19, 192b/16, 195b/07, 207a/15?, 208a/06?, 226b/12, 231a/10?
 a.+ ı 027a/13, 140a/13, 170b/07
 a.+ mdadır 058b/14, 122b/03, 157b/07, 210a/20
 a.+ mdağı 135b/01, 158a/14
 a.+ mdan 014a/21, 018a/08, 018a/16, 019a/13, 020a/20, 029a/13, 035a/19, 048b/15, 060b/05, 061b/20, 117a/19, 120b/01, 121b/18, 137a/14, 182b/08, 210a/21
 a.+ ların 185a/06
 a.+ larına 186b/06
 a.+ larında 154a/06
- altı [Tr.]** Altı sayısı.
 a. 006b/03, 007b/03, 010b/14, 015a/04, 010a/06, 015a/04, 025a/18, 026a/18, 035b/09, 063a/20, 072b/16, 073b/10, 076b/15, 077b/08, 085a/14, 089a/04, 089a/12, 090b/02, 093b/03, 093b/12, 093b/14, 094b/17, 097a/18, 098a/21, 099b/10, 099b/11, 099b/14, 099b/17, 102b/06, 103a/14, 103a/15, 103b/03, 104a/13, 105a/12, 106a/06, 106b/14, 111b/08, 123a/15, 125a/20, 130a/18, 137a/10, 137a/11, 155a/06, 156a/16, 165b/01, 168a/17, 168b/09, 171a/13, 177b/21, 178a/01, 179b/07, 181a/05, 182b/13, 184a/18, 186b/16, 190b/03, 193a/08, 198a/02, 199a/06, 215a/15, 217b/13, 217b/14, 218a/04, 218a/08
 a.+ sına 180b/02
 a.+sında 083b/06, 089a/04, 111b/07, 123b/02, 133b/04, 143a/05, 182b/13, 186b/16, 190b/18
 a.+sından 168a/08
 a.+sıydı 098a/21
 a.+sındaydı 093b/14
- altıncı [Tr.]** Altıncı sırada olan.
 a. 006b/03, 023b/09, 069a/05, 077b/03, 102b/06, 178a/03, 218b/17,
 a.+ sına 180b/02
- altmış [Tr.]** Altmış sayısı.
 a. 022a/09, 036b/11, 038a/02, 039a/16, 046b/12, 062b/21, 072b/17, 073a/17, 080a/03, 082a/14, 085a/18, 087a/09, 087b/07, 088a/09, 088b/18, 089a/04, 089a/12, 089b/14, 090b/02, 091a/04, 099b/18, 105b/07, 124b/07, 127b/12, 128b/03,

- 155a/02, 156b/01, 161b/01, 161b/21, 163b/19,
170b/01, 179b/21, 181b/04, 190b/03, 195a/19,
198b/17, 210a/09, 217a/10, 221a/11, 221b/10,
229b/07, 229b/08, 230a/19,
- altun [Tr.]** Altun.
a. 007b/10, 007b/11, 008a/12, 011a/12, 011b/02,
011b/03, 014b/13, 014b/14, 014b/15, 015a/04,
015a/06, 015a/10, 015a/11, 016b/21, 017a/13,
018b/02, 025b/09, 027b/04, 029b/02, 031a/06,
031b/04, 033b/06, 034a/08, 036a/17, 037a/09,
040b/20, 047a/05, 047a/13, 048b/20, 049b/17,
055b/16, 061b/18, 061b/19, 065a/20, 065a/21,
067a/01, 067a/04, 067b/02, 067b/03, 072a/16,
082a/19, 082b/03, 083b/05, 088a/05, 089a/21,
092b/08, 093a/10, 095b/05, 096b/02, 099a/14,
099a/17, 099a/18, 116b/05, 117a/07, 118b/13,
118b/14, 123a/01, 125a/01, 138a/11, 141a/05,
144a/03, 145a/12, 146b/20, 149b/10, 149b/18,
149b/19, 159a/20, 159a/21, 159b/03, 162b/15,
165a/08, 171b/07, 173a/10, 175b/13, 176b/17,
176b/18, 178a/08, 182b/14, 186b/11, 187b/12,
192b/16, 195a/20, 203a/11, 207b/20, 208b/17,
209a/01, 209b/08, 210a/07, 210b/01, 211a/15,
217a/10, 218a/19, 218b/08, 221a/14, 223b/01,
228a/12, 228a/13, 228a/20, 229a/07, 229a/08
a.+ a 071b/20, 088a/01, 096b/20, 102b/20, 147a/10,
178a/14, 188a/02, 223b/14
a.+ dan 007a/14, 007a/15, 007a/16, 007a/18,
007b/08, 007b/10, 008a/14, 016b/21, 017a/07,
017a/09, 017b/05, 017b/19, 018b/04, 025a/19,
027b/05, 027b/07, 029a/10, 029a/11, 029a/13,
029a/14, 029b/02, 030a/06, 033b/03, 033b/08,
034a/07, 036a/18, 036b/12, 041a/18, 042a/21,
042b/01, 042b/14, 046b/21, 047a/06, 047b/19,
051a/02, 053a/04, 054a/15, 057a/10, 058b/19,
059a/07, 059a/11, 065b/02, 069a/16, 069a/19,
093a/07, 099b/04, 114b/16, 116b/04, 116b/19,
117a/09, 117b/21, 118b/11, 122b/09, 136a/02,
140b/01, 140b/15, 141a/03, 141a/05, 141b/20,
142a/18, 143b/09, 149b/05, 149b/08, 149b/11,
155b/03, 159a/01, 162b/19, 164a/01, 173a/09,
194b/07, 203a/07, 218b/09
a.+ dandur 029a/18
a.+ damdı 018a/10
a.+ dur 011b/05
a.+ ı 015a/11, 017a/10, 030b/02, 053a/21, 053b/02,
082a/21, 082b/01, 088a/02, 118b/07, 118b/08,
118b/15, 118b/17, 147a/13, 159b/08, 160a/05
a.+ ıdı 031a/06, 046b/20, 053a/21, 062b/16, 082b/02,
118b/12, 143b/18, 221a/13
a.+ ıla 025b/15, 027a/19, 118b/05, 118b/18, 192b/04
a.+ ın 015a/04, 118b/09, 118b/10, 228a/21
a.+ la 082b/02, 096b/03, 105a/11
a.+ lar 026b/13, 119a/08, 119a/11, 138a/10
a.+ lardan 163b/17
a.+ lardur 178a/13
a.+ ları 014b/14, 014b/17, 014b/18, 014b/19,
014b/20, 015a/01, 116a/02, 119a/02, 178a/12
a.+ larıla 029b/04
a.+ larından 119a/05
a.+ um 118b/08
a.+ uñ 014b/13, 053a/18, 082b/02, 118b/15, 118b/16,
160a/07, 218b/08
- altunî [Ar.+Ar.]** Altın renginde.
a. 143b/05
- altunlat- [Tr.]** Altınla kaplatmak, yaldızlatmak.
a.- dı 032b/01
- altunlu [Tr.]** İçeriğinde altın olan, altınlı.
a. 021a/21, 027b/01, 030a/10, 034a/01, 143b/21
- ālūde ol- [Far.+Tr.]** Kirlenmek.
ā.-dılar 041a/08
- Ōalūfe [Ar.]** Azık.
Ōa.+ ler 032a/12
- Ōalveh [Ö.]** Mısır'da bir şehir.
Ōa. 126a/21, 169b/17,
- Ōalveh memleketi [Ö.]** (bk. Ōalveh)
- Ōa. 173a/01, 173a/04
Ōa.+ nde 173a/10, 173b/10
Ōa.+ nūñ 172b/14
- Ōam [Ar.<Ōamm]** Amca
Ōa.+ larını 086b/15
- Ōām [Ar.]** 1. Genel. 2. Sene, zaman. 3. Halkın alt tabakası.
Ōā.+a 124a/13
Ōā.+ dur 134b/17
Ōā.+ ındaydı 079a/14
Ōā.+ uñ 088b/14
- aŌmā [Ar.]** Kör.
a. 198b/04
- aŌmāl [Ar.]** 1. İşler, ameller. 2. Çalışma sonucu ortaya konan eserler.
a. 005a/03, 018a/05, 025a/18, 043a/04, 047a/03,
063a/15, 081a/13, 192a/11, 228b/05
a.+ a 002a/19
a.+ ı 034a/11, 086b/07, 193b/13
a.+ ından 146b/13, 175a/11
a.+ ındandı 013a/18
a.+ uñ 034a/10
- aŌmāl-ı Ōacıbe [Ar.+Ar.]** Tuhaf işler.
a. 007b/14, 016a/14, 019a/18, 019b/16, 022a/07,
022a/18, 022b/19, 024b/09, 025a/12, 026a/01,
030b/15, 032a/15, 047b/10, 062a/12, 163b/15,
164a/06, 189a/08, 189b/13
a.+ye 164a/06
- aŌmāl-ı ğarībe [Ar.+Ar.]** Garip işler.
a. 020a/04, 027a/10
a.+ye 034a/17
- aŌmāl-ı mīsr [Ar.+Ö.]** Mısır'ın işleri.
a.+da 130b/04
a.+dan 171a/01, 174a/09, 175b/04
a.+ı 210b/12
- aŌmāl-ı vilāyet [Ar.+Ar.]** Vilayetin işleri.
a.+den 089b/21
- aŌmāl-ı padīšāhī [Ar.+Far.]** Padişaha ait işler.
a. 229b/20
- aŌmāl-ı sīhri [Ar.+Ar.]** Sihirbazlık işleri.
a. 181b/16
- Ōamālīka [Ö.]** Mısır ile Filistin arasında yaşayan eski bir Arap kavmi. Ōa. 015b/09, 060b/19, 060b/21, 063a/06,
169a/14, 183a/04, 193b/21
Ōa.+ dan 004b/08, 056b/15, 161b/04, 161b/07
Ōa.+ dandur 071b/10
Ōa.+ sından 047b/02
- amālīka devleti [Ö.]** Amalika kavminin kurduğu devlet.
Ōa. 061b/10, 075a/19
- amān [Ar.]** 1. Emniyette olma. 2. Bağışlama. 3. Yardım.
a. 108a/17, 114b/02, 205a/06, 206b/13, 212a/13,
221a/10
a.+ ıla 104a/09, 212a/18
- amānsuz [Ar.+Tr.]** Zalim, öldürücü.
a. 206b/20
- amān vir- [Ar.+Tr.]** Canını bağışlamak.
a.-üñ 208b/11
- amān viril- [Ar.+Tr.]** Canı bağışlanmak.
a.-üp 112b/17
- amān virme- [Ar.+Tr.]** 1. Acımamak. 2. Fırsat vermemek.
a.-yüp 003b/01, 063b/01, 230b/17, 231a/05
a.-z 192a/13
a.-zidi 086a/19
- Ōamel [Ar.]** 1. İş, çalışma. 2. Eser, ürün.
Ōa. 007a/06
Ōa.+ e 133a/03?
Ōa.+ den 078b/18
Ōa.+ ı 014a/21, 031b/19, 075a/06, 115a/02, 115a/03,
115a/05, 115a/07, 126a/08, 126a/17, 128b/16,
184a/06, 189b/05
Ōa.+ idi 135a/12
Ōa.+ in 126b/18, 157b/16, 157b/21
Ōa.+ ine 040b/16
Ōa.+ ler 036a/02, 193b/19
Ōa.+ lardan 166a/13
Ōa.+ leri 028b/11, 049b/04 5
Ōa.+ lerinden 115a/02

- Öa.+ ümüz 141b/05
- Öamel iT- [Ar.+Tr.]** (Gereğince) hareket etmek, iş yapmak.
Öa.-di 090b/05
Öa.-erdi 021a/12, 069b/14, 069b/17
Öa.-erleridi 129b/13
Öa.-ertüz 148a/21
Öa.-üp 049a/21
- Öamel eyle- [Ar.+Tr.]** (Gereğince) hareket etmek, iş yapmak.
Öa.- 024a/06, 090a/05
Öa.-di 094a/18
- Öamel olun- [Ar.+Tr.]** İş yapılmak, uygulanmak.
Öa.-up 111a/11
Öa.-ur 111a/19
Öa.-madın 148a/09
- âmid [Ö.]** Diyarbakır ilinin eski dönemdeki adı.
â. 110a/19, 146b/13
â.+ i 110a/21
- Öamîk [Ar.]** 1. Derin 2. Çukur.
Öa. 071b/21, 180a/05, 182a/02
- Öâmil [Ar.] Vali.**
Öâ. 093a/09
Öâ.+ lerinden 044a/15, 196a/16
- âmîn [Ar.]** 'Kabul eyle!' anlamında duaların ardından söylenen söz.
â. 091b/21, 102a/13, 113b/10, 149a/13, 179b/18, 225b/01
- âmîr [Ar.]** Emreden, yönetici.
â. 074a/10
â.+ ini 221a/18
- âmîr [Ö.]** Kişi adı (bk. âmîr bi-ahkâmillah)
â. 086a/06
â.+ üñ 086a/05
- Öâmir [Ö.]** 1. Ashab-ı kiramdan bir kişi. 2. Eski Yemen hükümdarı Sebâ el-ekber.
Öâ. 147a/20
Öâ.+ dür 168b/15
- âmîr bi-ahkâmillah [Ö.]** Memluk sultanı Mansur'un veziri.
â. 085b/13, 086a/02
- âmîr seyfe'd-dîñ [Ö.]** Memluk sultanı Kutuz
â. 097b/01
- âmîr şemse'd-dîñ aķ sunķur [Ö.]** Memluk sultanı Aksungur.
â. 103a/06
- Öamķâm [Ö.]** Eski Mısır'da bir padişah.
Öa. 121b/07, 121b/16, 122a/09
Öa.+ ı 121b/16
- Öamm [Ar.]** Amca (bk. Öam)
Öa.+ ı 086b/18, 093a/16, 098a/19, 106b/06
- ammâ [Ar.]** Çelişkili ve zıt iki ifadeyi bağlar, ama.
a. 004a/19, 005a/02, 005b/20, 009b/11, 009b/21, 010b/20, 011b/11, 013b/05, 014a/09, 014b/11, 015a/14, 015b/07, 018b/18, 019a/11, 019a/12, 020b/13, 022b/11, 022b/21, 025a/16, 025b/18, 026b/21, 031b/10, 031b/14, 032a/06, 032a/16, 033a/11, 035a/11, 036b/18, 037b/18, 039b/10, 040a/19, 042a/11, 043b/12, 044b/09, 045a/12, 046a/09, 048b/20, 049a/01, 049a/07, 049b/01, 050b/07, 052b/13, 052b/18, 053a/16, 054b/17, 055a/04, 055b/15, 056a/19, 056a/20, 056b/20, 057a/02, 057a/21, 058a/04, 058b/21, 060b/17, 061a/11, 064a/11, 064a/13, 064a/20, 066a/09, 067a/01, 068a/15, 074a/09, 075b/09, 075b/14, 076b/04, 077b/20, 078a/18, 078b/17, 079a/16, 079a/18, 082b/02, 083a/19, 084b/05, 085b/14, 085b/20, 086a/07, 086a/14, 086a/21, 089b/05, 089b/19, 093b/20, 094b/19, 095a/14, 096a/07, 096a/10, 096b/10, 097a/12, 097b/21, 100a/15, 100a/17, 100a/21, 101a/13, 102b/10, 104b/16, 105b/10, 106a/20, 107a/10, 109a/07, 110a/21, 110b/09, 113a/21, 114b/17, 115b/03, 119b/16, 120a/14, 120b/03, 123a/04, 123a/07, 123a/16, 123b/06, 125b/17, 126a/05, 126a/17, 126b/08, 126b/12, 126b/17, 126b/18, 126b/19, 126b/21, 127a/03, 127b/09, 127b/20, 128b/04, 128b/16, 129b/17, 132b/08, 132b/18, 132b/20, 133a/03, 133a/08, 133b/03, 133b/07, 133b/11, 133b/21, 134a/18, 137a/16, 138a/07, 138b/21, 139b/05, 139b/06, 139b/15, 139b/20, 140a/05, 140a/07, 141b/19, 142a/07, 143b/07, 143b/13, 144a/11, 144a/12, 144b/03, 145a/08, 145a/15, 145b/14, 146a/21, 148a/09, 148a/12, 150a/17, 153b/06, 156b/15, 157b/10, 161a/18, 161b/13, 162a/19, 162b/16, 164b/12, 165a/03, 165b/06, 169a/19, 171b/05, 171b/14, 174a/13, 174a/17, 174a/19, 174a/21, 176a/08, 176a/09, 177b/08, 180a/15, 181b/10, 182a/03, 182a/06, 182b/07, 182b/11, 182b/15, 182b/21, 183a/20, 183a/21, 184b/12, 185a/03, 185a/05, 185a/08, 185a/17, 185b/11, 186a/09, 187b/06, 188b/20, 189a/03, 189a/05, 189a/07, 189b/05, 190a/04, 190a/21, 191a/17, 191a/20, 194b/05, 194b/15, 196b/12, 197a/20, 198b/09, 199a/09, 199a/13, 199b/03, 199b/06, 199b/12, 199b/13, 200b/12, 201b/10, 203b/12, 203b/17, 203b/20, 205b/20, 206b/16, 206b/19, 208a/11, 208b/09, 208b/18, 209a/01, 209b/07, 209b/12, 209b/14, 213a/09, 213b/03, 214a/09, 214a/19, 215b/13, 217a/02, 217b/21, 218a/02, 220a/04, 220b/01, 221a/21, 221b/09, 224b/19, 225a/14, 227a/05, 228b/20, 229a/17
- ammâ-baÖdü [Ar.+Ar.]** Konumuza dönersek.
a. 214a/19
- Öämme-i arz-ı mısır [Ar.+Ar.+Ö.]** Mısır'ın tamamı.
Öâ. 169b/13
- Öämme-i diyâr-ı Öarab [Ar.+Ar.+Ar.]** Arap diyarının tamamı.
Öâ. 003a/03
- Öämme-i ekâlîm-i islâm [Ar.+Ar.+Ar.]** Tüm İslam diyarı.
Öâ.+uñ 111b/13
- Öämme-i halk [Ar.+Ar.]** Tüm halk.
Öâ.+ı 129b/13
- Öämme-i kefere-i kıbt [Ar.+Ar.+Ö.]** Kafir Kıptîlerin tümü.
Öâ.+ı 208b/20
- Öämme-i kırûm-ı Öarab [Ar.+Ar.+Ar.]** Arap halkının tümü.
Öâ. 113b/06
- Öämme-i müslimîn [Ar.+Ar.]** Tüm müslümanlar.
Öâ.+den 098b/09
- Öämme-i nâs [Ar.+Ar.]** Tüm halk.
Öâ.+ı 098b/08
- Öämme-i naşarâ [Ar.+Ar.]** Tüm Hristiyanlar.
Öâ.+nuñ 013b/12, 183b/11
- Öämme-i reÖâyâ [Ar.+Ar.]** Tüm gayr-ı müslim halk.
Öâ. 113b/10
- Öämme-i vilâyet-i mısır [Ar.+Ar.+Ö.]** Mısır vilayetinin tamamı.
Öâ.+a 021b/06, 216b/16
Öâ.+ı 010b/12
Öâ.+da 208b/15, 223b/10
- Öammete [Ar.]** Hala.
Öa.+ si 060b/08, 060b/15
- Öämmeten [Ar.]** 1. Genellikle. 2. Açıkça, herkesin önünde.
Öâ. 028b/18, 043b/02, 077a/07, 089b/04, 091a/14, 103a/10, 111b/08, 124a/20, 132a/16, 132b/13, 201a/08, 219a/10, 222b/08
- Öamm-i seyyidü'l-mürselîn [Ar.+Ar.+Ar.]** Hz.Muhammed'in amcası.
Öa. 108b/11
- Öammî [Ar.]** Amca.
Öa. 086a/05
Öa.+ si 026a/02
- Öâm ol- [Ar.+Tr.]** Akmak, meyletmek.
Öâ.-dı 066b/07
- Öamrû [Ö.]** Kişi adı. (bk. Öamrû bin el-Öâs)
Öa. 159a/14
- Öamrû bin el-Öâs [Ö.]** Ashab-ı Kiram'ın büyüklerinden ünlü bir komutan.
Öa. 015b/01, 015b/02, 079b/17, 124b/15, 124b/17, 124b/19, 125a/02, 125a/06, 125a/10, 125a/17, 129b/19, 133a/18, 147a/08, 147a/10, 147a/14, 147a/16, 147a/17, 147b/08, 147b/09, 149a/01, 149a/02, 149a/21, 159a/05, 159a/09, 159a/13, 159a/17, 159a/18, 159b/04, 159b/06, 159b/08, 159b/11, 159b/12, 159b/16, 159b/20, 160a/07, 160a/19, 160a/20, 167b/20, 168a/02, 168a/04,

- 175a/02, 178b/07, 178b/10, 179a/11, 179b/03,
198b/12, 198b/15, 203a/21, 204a/19, 204b/05,
204b/09, 204b/15, 205a/03, 205a/07, 205a/08,
205a/14, 205b/06, 205b/12, 205b/15, 205b/19,
206a/02, 206a/15, 206b/15, 207a/05, 207a/08,
207b/07, 207b/09, 207b/21, 208b/08, 208b/11,
208b/14, 209a/06, 209b/20, 209b/21, 210a/06,
210a/20, 210b/01, 210b/04, 210b/08, 212a/03,
212a/06, 212a/17, 212b/02, 212b/03, 212b/06,
212b/11, 213a/13, 213a/21, 213b/04, 213b/15,
214a/02, 214a/10, 214a/18, 214b/07, 214b/12,
214b/16, 214b/17, 215a/05, 215a/11, 215a/13,
215a/17, 215b/07, 215b/09, 216a/01, 216a/02,
216a/08, 216a/10, 216a/18, 216b/01, 216b/03,
216b/13, 217a/14
Öa.+ a 125a/07, 160a/05, 209b/10, 210a/12, 210a/19,
212a/13, 216b/06
Öa.+ dan 159a/11
Öa.+ ı 160a/06, 205a/05
Öa.+ uñ 160a/02
- Öamrū bin el-Öās cāmīÖi [Ö.]** Fustat'ta Amr bin As tarafından yaptırılan cami (bk. cāmīÖ-i Öamrū).
Öa. 225a/12
- Öamrū bin el-hattāb [Ö.]** Hz. Ömer.
Öa. 147a/11'amru
Öa.+uñ 204a/21
- Öamuca [Ar.]** Babanın erkek kardeşi, amca.
Öa.+ ları 120a/13, 120a/14
Öa.+ larına 037b/14
Öa.+ larınıñ 029b/21
Öa.+ sı 030a/06
- Öamūd [Ar.]** Direk.
Öa. 026b/18, 037a/01, 189a/13, 189a/15
Öa.+ uñ 037a/01
- Öamūd-ı memdūd [Ar.+Ar.]** Uzun direk.
Öa.+ ıdı 182b/02
- Öamūd-ı meñin [Ar.+Ar.]** Sağlam direk.
Öa. 002a/18
- Öamūd-ı sevārj [Ö.]** İskenderiye'de bulunduğu söylenen çok büyük bir direk.
Öa. 160a/13, 160b/05
Öa.+nün 160a/15
- añ- [Tr.]** 1. Anmak, yad etmek. 2. Bahsetmek, zikretmek.
a.- arlarığı 103a/01, 103a/03
a.- dı 031b/13
a.- duğı 083b/11, 177a/17
a.- sunlar 090a/10
a.- up 031b/12
- ān [Ar.]** Pek az zaman, lahza, dem.
ā. 001b/15, 003b/01, 025b/06, 078b/09, 169b/15,
199b/19, 206b/14
ā.+ a 141b/15
ā.+ da 098b/20, 100a/03, 152a/10, 169a/13, 205b/06,
218a/11, 222a/13, 229b/04
ā.+ dan 097a/20, 141b/15, 184b/06, 222b/07,
225a/01, 227b/03
ā.+ ıdı 086a/19
ā.+ ıyla 113a/09
- ana [Tr.]** 1. Anne. 2. Dinj açıdan saygı duyulan kadın.
a. 133a/12, 147b/16
a.+ ları 147b/15
a.+ larına 201b/16, 201b/17, 201b/19
a.+ larınıñ 201b/15
a.+ m 098a/02, 220a/19
a.+ mı 038b/19
a.+ ñ 098a/03
a.+ sı 009a/07, 013b/08, 022a/07, 022a/09, 022a/11,
036b/18, 037a/06, 040b/17, 040b/19, 040b/21,
052b/14, 054b/05, 077b/11, 092a/15, 133a/12,
155b/04, 158a/06, 170b/13, 175a/06, 176b/09,
178b/06, 183b/18, 185b/06, 185b/16, 185b/17,
191a/02, 201b/01, 202b/14, 202b/15, 220a/12,
220a/16, 220a/19, 220b/10, 220b/19, 220b/21,
229a/08
a.+ sıdır 055b/12
a.+ sın 077b/04, 223b/04
- a.+ sına 041b/12, 092a/21, 098a/01, 124b/21,
211a/07, 220a/08
a.+ sından 125a/01
a.+ sın 202b/17
a.+ sinuñ 022a/06, 069a/16, 078a/05
a.+ sıyla 077b/12, 201b/02
a.+ sıyla 041a/05, 184a/05, 184a/07
- Öanā [Ar.]** Güçlük, zorluk.
Öa. 001b/07
Öa.+ sı 218b/19
Öa.+ sın 004a/05
Öa.- yıla 004a/14
- aña [Tr.]** Ona.
a. 001b/06, 002a/19, 002b/05, 002b/16, 004b/21,
005b/05, 005b/15, 006a/08, 006a/09, 006a/11,
006b/05, 006b/11, 006b/14, 007a/09, 007a/10,
007a/13, 007b/05, 007b/12, 008a/06, 008b/17,
009a/11, 010a/07, 010b/18, 011b/10, 012a/09,
012a/10, 012b/06, 012b/08, 012b/16, 013b/10,
014a/01, 014a/13, 014b/09, 015b/01, 015b/11,
016b/19, 016b/21, 017a/01, 017a/05, 017a/09,
017a/10, 017a/14, 017b/02, 018a/07, 018b/16,
018b/19, 019a/06, 019a/14, 019b/01, 019b/04,
019b/18, 020a/10, 021a/20, 021b/03, 021b/09,
021b/21, 022a/07, 022b/04, 022b/12, 023a/01,
023a/04, 023a/07, 023a/11, 023a/12, 023b/20,
024a/02, 024a/04, 024a/05, 024a/09, 024a/10,
024a/11, 024a/15, 024a/16, 024a/17, 024a/18,
024a/20, 025a/02, 025a/03, 025a/04, 025b/01,
025b/09, 025b/21, 026a/03, 026a/08, 026b/19,
027a/02, 027a/12, 027a/13, 027b/18, 029a/19,
029b/06, 029b/15, 029b/17, 030b/07, 030b/08,
031a/02, 031a/20, 031a/21, 031b/03, 031b/04,
031b/09, 031b/13, 032a/01, 032a/21, 032b/02,
032b/19, 033a/02, 033a/04, 033a/07, 033a/08,
033a/09, 033a/13, 033b/07, 034a/03, 034a/05,
034a/21, 034b/07, 034b/08, 035a/12, 035a/21,
035b/17, 036a/21, 037a/05, 037b/10, 037b/11,
037b/17, 038a/03, 038a/09, 038a/17, 038b/01,
038b/02, 038b/05, 038b/08, 039b/03, 039b/04,
039b/10, 039b/14, 039b/19, 040a/05, 040a/07,
040a/19, 040b/12, 040b/15, 041a/02, 041a/04,
041a/07, 041a/11, 041a/13, 041a/17, 041a/21,
041b/03, 041b/05, 041b/06, 041b/13, 041b/16,
041b/21, 042a/01, 042b/04, 042b/12, 042b/19,
043a/10, 043a/11, 043a/12, 043b/21, 045a/01,
045a/18, 045b/09, 045b/10, 046a/09, 046b/14,
046b/15, 047b/19, 048a/01, 049a/02, 049a/12,
049a/16, 050b/21, 051a/06, 051b/05, 051b/21,
052b/04, 052b/05, 053b/16, 053b/21, 054a/15,
055a/20, 055b/03, 055b/04, 055b/09, 056a/06,
056b/12, 056a/15, 056b/17, 056b/19, 056b/20,
057a/02, 057a/08, 057a/11, 057a/12, 057b/03,
057b/04, 057b/17, 058a/04, 058b/07, 058b/10,
058b/12, 058b/16, 059a/19, 059b/02, 059b/10,
059b/12, 059b/16, 059b/17, 060a/09, 060b/04,
060b/11, 060b/13, 060b/19, 061a/01, 061a/06,
061a/12, 061b/06, 061b/13, 062a/08, 062a/19,
062a/20, 062b/10, 062b/21, 063b/21, 064a/03,
064a/07, 064a/12, 064a/18, 064b/20, 065a/05,
065a/06, 065a/07, 065a/10, 065b/05, 065b/07,
065b/10, 065b/13, 065b/14, 065b/15, 066a/12,
066b/16, 066b/20, 067a/07, 067a/17, 068a/21,
068b/01, 068b/10, 068b/12, 069a/18, 070a/09,
070b/05, 071a/06, 071a/07, 071a/18, 071a/20,
071b/05, 072a/07, 072a/11, 072a/16, 074a/08,
074b/15, 074b/18, 074b/20, 075a/08, 075a/18,
076a/01, 078a/03, 079a/18, 079b/07, 079b/08,
079b/13, 079b/16, 080a/16, 080b/08, 081a/06,
081b/10, 082a/11, 082a/19, 082b/01, 082b/14,
082b/17, 082b/18, 082b/19, 083a/02, 083a/08,
083a/16, 083a/18, 083b/01, 083b/21, 084a/05,
084a/09, 084a/18, 084a/20, 085a/03, 085a/04,
085a/05, 085b/01, 085b/13, 085b/14, 085b/19,
085b/20, 086a/06, 086a/09, 086b/05, 087a/07,
087a/18, 087a/20, 087b/01, 088a/20, 088b/01,

088b/09,	088b/12,	088b/14,	088b/16,	088b/17,	227b/12,	228a/03,	228a/05,	228a/06,	228a/14,
089b/01,	090a/05,	090a/15,	091b/03,	092a/17,	228a/18,	229a/08,	229a/10,	229a/11,	229a/12,
092a/18,	092b/02,	092b/06,	093a/04,	093a/11,	229a/13,	229a/21,	229b/01,	229b/07,	229b/08,
093a/21,	094b/13,	094b/17,	095a/01,	095a/02,	229b/16,	230a/17,	229b/19,	230b/08,	231a/10,
095a/05,	095b/04,	095b/17,	095b/18,	096b/12,	231a/11,	231a/20,	231b/11,	232a/02,	232a/05,
097a/03,	097a/06,	097a/17,	097b/03,	097b/17,	232a/08,	232a/09,	232a/10,	232a/13	
098a/01,	098a/02,	098a/07,	098a/08,	098a/11,	a.+ dur	207b/02			
098b/08,	098b/20,	099a/13,	099a/15,	099b/16,	analu [Tr.]	Anası olan.			
100a/04,	101b/11,	102a/16,	102a/20,	102a/21,	a.	201b/16,	201b/17		
102b/09,	102b/11,	103a/19,	103b/20,	104b/07,	Öanâsir-i erbaÖa [Ar.+Ar.]	Yaradılıştta kullanılan ateş, hava,			
105a/04,	105a/08,	105b/04,	105b/06,	105b/08,	su ve toprak,	dört unsur.			
105b/09,	106a/02,	106a/03,	106a/15,	106b/03,	Öa.+ dan	199a/15			
106b/10,	107a/04,	107a/19,	107b/14,	107b/17,	Öanber [Ar.]	Güzel kokuların genel adı.			
108a/09,	108b/16,	108b/21,	109a/09,	109a/10,	Öa.	003b/07			
109a/20,	109a/21,	109b/13,	110a/04,	110a/06,	anca [Tr.]	Onca, o kadar.			
110a/08,	110a/12,	110b/13,	111a/17,	111b/01,	a.	114b/10			
112a/15,	112b/11,	113a/05,	113a/12,	114a/03,	ancağ [Tr.]	1. Ne var ki, ama. 2. Tek, yalnızca. 3. Olsa olsa, en			
115a/19,	115b/15,	116a/13,	116b/14,	116b/16,	fazla.				
117a/21,	118a/09,	118b/09,	118b/21,	119b/14,	a.	002a/07,	005b/03,	010b/15,	012b/05,
119b/21,	120b/19,	121b/16,	122b/03,	122b/07,	026a/18,	027b/17,	033a/12,	034a/15,	039b/18,
122b/08,	123a/02,	123a/07,	123a/19,	123b/01,	046b/02,	048b/20,	055b/10,	060a/16,	076b/16,
123b/15,	124b/04,	125a/04,	125a/14,	125b/04,	080b/08,	083a/10,	093a/13,	097b/12,	099b/11,
125b/05,	126a/05,	126b/13,	128a/04,	128b/03,	100a/19,	104a/17,	106a/07,	106a/09,	106a/13,
128b/15,	129b/15,	130b/01,	130b/18,	130b/21,	108a/08,	108a/10,	110b/09,	110b/15,	110b/16,
131a/19,	131b/20,	131b/21,	132a/04,	132a/13,	110b/21,	111b/01,	115a/02,	117b/08,	118b/12,
133a/07,	133a/15,	133a/18,	133a/19,	133b/05,	119b/17,	120b/05,	125b/17,	126a/06,	128a/17,
133b/14,	135a/03,	135a/10,	136b/13,	136b/17,	140a/08,	142b/19,	144a/03,	144a/14,	144b/13,
136b/20,	136b/21,	137b/08,	138a/02,	138a/04,	144b/18,	148b/13,	155b/03,	162a/15,	178b/20,
138a/18,	138a/20,	138b/04,	139a/07,	139b/03,	182b/21,	183a/21,	186a/10,	186b/07,	188a/07,
139b/10,	140a/02,	140b/02,	142a/02,	142a/11,	188a/12,	193b/18,	197a/02,	197a/10,	209b/12,
142a/16,	142a/17,	143a/16,	144a/02,	145a/03,	211a/18,	216b/09,	225b/07,	230b/13	
145b/02,	145b/04,	146a/08,	146a/12,	146a/16,	ancılâyın [Tr.]	Onun gibi, öyle.			
146a/18,	146a/19,	146a/21,	146b/03,	146b/10,	a.	027b/16			
146b/14,	146b/17,	146b/19,	146b/20,	146b/21,	and [Tr.]	Ant, yemin.			
147a/02,	147a/11,	147a/13,	147b/02,	147b/09,	a.+ umuz	207b/02			
148a/16,	148b/04,	148b/07,	149a/08,	149a/21,	and iç- [Tr.+Tr.]	Yemin etmek.			
149b/07,	150a/02,	150b/06,	150b/19,	151a/03,	a.- di	093a/09,	207b/02,	208a/02,	209a/19
151b/06,	151b/07,	151b/14,	151b/15,	151b/20,	a.- erin	209b/05			
153b/21,	154b/09,	154b/11,	155a/19,	155b/09,	a.- mişleridi	215b/10			
155b/13,	156a/05,	156b/08,	156b/10,	157a/09,	a.-üp	055a/17,	145a/11,	220a/18,	221a/04
157a/18,	157a/21,	157b/03,	157b/04,	157b/05,	and vir- [Tr.+Tr.]	Yemin etmek.			
159a/12,	159a/15,	159b/15,	159b/20,	160a/16,	a.-üp	108b/07			
160b/15,	160b/20,	161b/14,	163b/11,	163b/17,	anda [Tr.]	1. Orada. 2. Oraya.			
163b/21,	164a/03,	164a/09,	164b/13,	164b/16,	a.	005b/04,	006a/08,	006b/07,	007b/04,
165a/03,	165a/14,	165b/13,	165b/20,	166a/02,	009a/16,	009b/09,	009b/10,	010a/05,	010a/08,
167a/06,	167b/08,	167b/11,	168a/18,	169a/01,	010a/09,	012b/15,	013a/08,	015a/02,	016a/14,
169a/11,	169b/01,	169b/10,	169b/16,	170a/06,	016b/12,	016b/17,	017a/18,	017b/19,	018a/01,
170a/08,	170a/10,	172a/15,	173b/18,	173b/19,	018a/12,	019a/03,	019a/07,	019a/08,	019a/16,
173b/20,	174a/03,	174a/04,	174a/13,	175a/19,	020a/08,	020a/21,	021a/13,	021b/11,	022a/08,
175b/07,	175b/08,	175b/14,	176a/02,	176b/03,	022b/17,	023a/13,	023b/14,	024b/15,	025a/13,
176b/14,	177b/07,	177b/10,	177b/11,	177b/12,	026b/18,	028b/20,	030a/02,	030a/05,	030a/07,
178b/14,	178b/15,	179a/01,	179a/11,	179b/01,	030a/08,	032a/05,	032b/20,	033a/17,	033a/18,
179b/08,	179b/17,	180a/08,	180b/06,	180b/09,	033b/18,	033b/21,	034b/02,	034b/03,	035a/13,
180b/16,	181a/03,	181a/14,	181b/03,	181b/09,	035a/15,	035b/07,	035b/14,	035b/17,	036a/07,
181b/14,	183b/15,	184a/12,	184a/19,	186a/08,	036b/09,	036b/17,	037b/11,	038a/18,	040b/20,
186b/09,	187a/04,	187a/18,	187a/20,	187b/04,	041a/05,	043b/19,	044a/18,	044a/20,	044b/05,
187b/21,	188a/21,	189a/01,	189a/11,	189b/09,	044b/08,	044b/13,	044b/14,	044b/15,	045a/01,
190a/03,	190a/13,	190a/20,	191b/02,	191b/13,	045a/05,	045a/10,	045a/20,	045b/14,	046a/07,
192a/06,	192a/16,	192b/14,	192b/15,	194a/04,	046a/10,	047a/04,	047b/03,	047b/04,	047b/20,
194a/07,	194a/10,	194a/11,	194b/06,	194b/09,	048b/04,	048b/09,	049b/09,	050a/11,	051a/13,
194b/11,	194b/12,	194b/15,	194b/16,	195a/09,	051a/16,	052b/21,	053a/01,	053a/10,	053b/20,
195b/19,	196a/02,	196a/11,	196a/17,	196a/18,	057a/09,	057a/17,	058b/21,	059a/02,	060a/11,
196a/21,	196b/12,	197a/01,	197a/15,	197a/20,	060b/14,	061b/14,	061b/19,	062a/11,	062a/13,
200a/04,	200a/05,	200a/14,	200b/11,	201b/04,	062a/15,	062b/03,	063b/15,	064b/11,	065b/10,
201b/06,	201b/19,	201b/21,	202a/03,	202a/07,	065b/17,	066b/16,	067b/04,	068a/06,	068a/19,
202a/08,	202a/13,	202a/15,	202a/20,	202b/05,	069b/19,	071a/03,	072a/08,	075a/06,	081b/04,
202b/09,	202b/10,	202b/12,	202b/13,	202b/21,	082a/03,	086a/02,	089b/11,	093b/03,	093b/07,
203a/16,	203b/03,	203b/08,	203b/09,	205a/20,	094a/05,	094a/20,	095a/10,	095b/17,	097b/13,
206b/11,	207a/17,	209b/01,	210a/15,	210b/13,	097b/14,	102b/05,	102b/16,	103a/09,	103b/15,
210b/19,	211a/02,	211b/01,	211b/07,	212a/16,	103b/18,	104b/02,	104b/13,	108b/18,	109a/15,
213b/05,	214b/15,	215b/17,	216a/21,	216b/08,	109b/03,	110a/19,	111a/16,	111b/19,	112a/13,
216b/18,	221a/12,	221b/14,	221b/20,	222a/02,	112b/18,	113a/06,	114a/04,	117a/02,	118b/03,
222a/16,	222b/19,	223a/06,	223a/07,	223a/17,	119b/18,	120a/21,	120b/20,	121b/09,	121b/18,
223a/19,	223a/21,	223b/01,	223b/04,	225a/03,	122a/17,	125b/12,	125b/14,	129b/08,	130a/03,
225b/11,	225b/12,	225b/21,	226a/10,	226b/03,	130a/08,	131b/09,	133a/16,	136b/03,	138a/13,
226b/04,	226b/14,	226b/16,	227b/05,	227b/09,	139a/18,	142b/17,	143b/15,	145b/21,	147a/01,

147a/06, 147a/20, 147b/01, 147b/05, 147b/07,
 147b/14, 149b/01, 150a/02, 150a/11, 150a/15,
 150a/20, 150b/04, 150b/06, 151a/14, 154b/17,
 155a/05, 156a/15, 156b/16, 158a/04, 158b/02,
 158b/19, 158b/20, 159a/01, 159a/02, 159a/03,
 159a/07, 159b/05, 159b/06, 159b/08, 159b/09,
 160a/11, 160a/12, 161b/05, 162b/20, 164a/21,
 165a/07, 165a/11, 165b/10, 167a/10, 168a/19,
 170a/02, 170a/03, 171b/03, 172a/05, 172b/09,
 174a/09, 174a/19, 175a/04, 175a/12, 176b/13,
 178b/04, 179b/19, 180a/04, 180a/10, 181b/11,
 181b/17, 181b/20, 183b/21, 184a/11, 184a/13,
 184a/18, 184b/03, 184b/11, 184b/15, 185b/06,
 186b/03, 186b/20, 187a/06, 187a/08, 187b/16,
 188a/09, 188b/05, 189a/06, 189a/08, 189a/10,
 189a/13, 189b/06, 190a/05, 190a/12, 190b/15,
 191b/01, 192a/17, 192b/17, 193b/07, 193b/10,
 194a/07, 194b/14, 196a/08, 197a/16, 197b/20,
 201b/02, 201b/03, 202b/09, 202b/15, 203b/19,
 204a/02, 204b/13, 210b/05, 210b/17, 216a/06,
 219b/02, 220b/03, 222a/15, 225a/12, 226b/01,
 226b/06, 226b/09, 227a/08, 227a/09, 227a/21,
 227b/14, 227b/15, 227b/16, 228a/11, 228b/06,
 228b/07, 231a/02, 231a/15, 231b/01, 231b/02
 a.+ dur 145b/06, 147b/01, 147b/03, 177a/07
 a.+ ğı 047b/17, 192b/14

andağ [Tr.] O kadar.

a. 002a/01

andan [Tr.] 1. Ondan. 2. Oradan. 3. Ondan sonra.

a. 003b/19, 005b/10, 005b/13, 005b/18, 006a/12,
 007a/04, 007b/14, 008b/02, 008b/10, 008b/15,
 009b/12, 010a/07, 010b/18, 012a/20, 012b/11,
 013a/20, 013b/06, 013b/19, 014a/18, 014b/03,
 014b/10, 015b/20, 016a/03, 016a/21, 016b/09,
 016b/11, 017b/01, 018b/05, 018b/18, 018b/19,
 018b/21, 019a/02, 019a/04, 019a/13, 019b/13,
 020a/02, 020b/01, 020b/02, 021a/06, 021a/12,
 021b/15, 021b/20, 022b/03, 022b/06, 022b/10,
 022b/17, 023a/14, 023b/13, 023b/15, 023b/18,
 024a/06, 024a/08, 024a/15, 024b/19, 025a/08,
 025b/02, 025b/08, 026a/04, 028a/09, 028a/12,
 028a/18, 028b/16, 029b/19, 030a/08, 030a/15,
 030b/01, 031a/08, 031b/18, 031b/19, 032a/18,
 032b/08, 032b/17, 033a/04, 033a/05, 035a/06,
 035a/09, 035b/20, 036a/16, 036b/08, 037b/14,
 038a/01, 038a/12, 039a/15, 039b/18, 039b/19,
 040a/06, 041b/14, 041b/18, 042a/06, 042a/11,
 042b/19, 042b/21, 043a/05, 043a/08, 043b/20,
 043b/21, 044a/16, 044b/18, 046a/02, 046a/03,
 047b/05, 047b/15, 048b/05, 048b/10, 048b/12,
 048b/17, 049a/02, 049a/14, 049a/18, 049b/12,
 050a/15, 050b/03, 051a/12, 051a/16, 051b/02,
 051b/06, 051b/13, 051b/21, 052b/04, 052b/16,
 053a/01, 053a/05, 053b/02, 053b/16, 054a/11,
 054a/19, 055b/06, 056a/03, 056a/06, 056a/12,
 056b/05, 057b/08, 058a/04, 058b/01, 058b/09,
 058b/12, 058b/16, 060a/04, 060b/04, 060b/08,
 060b/15, 061a/07, 061b/03, 061b/16, 061b/19,
 061b/20, 062a/01, 062a/07, 062a/17, 062b/01,
 063a/15, 063b/13, 063b/14, 063b/18, 063b/20,
 064a/01, 064a/05, 064a/08, 064a/10, 064a/14,
 064a/19, 064a/21, 064b/02, 064b/03, 064b/06,
 064b/08, 064b/15, 064b/18, 065b/01, 065b/07,
 066a/04, 066a/10, 066a/14, 068a/07, 069b/03,
 070a/06, 070b/05, 071a/11, 071b/05, 071b/06,
 072a/13, 073a/08, 073b/05, 073b/18, 074b/03,
 074b/20, 075a/08, 075b/04, 075b/05, 075b/06,
 076a/19, 076b/10, 076b/12, 076b/14, 077a/14,
 077a/20, 077b/01, 077b/03, 077b/05, 077b/06,
 077b/08, 077b/10, 077b/15, 077b/16, 077b/18,
 078a/05, 078a/08, 078b/05, 078b/08, 079a/11,
 079a/21, 079b/01, 079b/03, 079b/04, 080a/09,
 081a/19, 081b/09, 081b/10, 082a/07, 082b/07,
 084a/05, 084a/07, 084a/15, 084a/18, 085a/19,
 085b/14, 086a/12, 086a/21, 087b/17, 088a/13,
 088a/20, 091b/06, 092a/08, 093a/05, 094b/21,

095b/14, 095b/18, 096a/16, 096a/18, 096b/18,
 098b/13, 098b/17, 098b/21, 099a/01, 099a/05,
 099a/09, 099a/17, 099b/06, 100a/01, 100a/06,
 100a/12, 100a/15, 100a/16, 100b/16, 101a/11,
 101b/01, 102a/10, 102b/11, 103a/19, 103b/18,
 103b/21, 104a/03, 104a/11, 104a/18, 104b/08,
 105a/18, 105a/20, 105b/21, 108b/12, 114a/20,
 116b/02, 117a/07, 118b/17, 118b/18, 119b/05,
 119b/21, 120a/04, 120b/02, 120b/09, 121a/09,
 121a/10, 121b/11, 121b/20, 122a/07, 122a/14,
 122a/16, 122b/08, 123a/07, 123a/08, 123a/11,
 123a/18, 123b/14, 123b/17, 124b/01, 125a/16,
 125b/01, 125b/09, 125b/10, 126a/12, 126b/13,
 126b/14, 127a/01, 127a/04, 127a/08, 127a/12,
 127a/16, 128a/03, 128a/13, 128a/15, 128a/19,
 128b/10, 128b/18, 129a/01, 129a/05, 129a/16,
 130a/18, 130a/21, 131a/19, 131b/08, 133a/03,
 135b/03, 135b/08, 136a/09, 136a/16, 136b/01,
 136b/03, 136b/21, 137b/07, 138a/11, 138a/21,
 138b/09, 138b/19, 139a/08, 139a/17, 140a/18,
 140b/11, 140b/19, 140b/21, 141a/02, 141a/07,
 141a/18, 141b/10, 142a/11, 142b/19, 143b/07,
 143b/09, 144b/09, 146a/12, 146b/12, 146b/13,
 146b/14, 146b/15, 146b/17, 147a/04, 147b/19,
 148a/06, 148a/07, 148b/08, 149a/09, 149a/16,
 150a/03, 150a/19, 150b/15, 151a/06, 151b/14,
 152a/09, 152b/07, 152b/11, 152b/19, 153a/02,
 153a/05, 153a/17, 153b/11, 154a/17, 155b/11,
 155b/17, 156a/11, 156a/13, 156b/09, 157a/14,
 157a/17, 158a/02, 158a/04, 158b/04, 158b/08,
 158b/11, 159a/12, 160a/12, 160b/21, 161b/21,
 162a/02, 162a/05, 162a/21, 162b/19, 164b/02,
 164b/16, 165a/19, 166b/12, 166b/13, 167b/12,
 168a/09, 169a/11, 170a/11, 170b/17, 170b/21,
 171a/04, 171a/19, 171b/01, 172b/16, 172b/19,
 173a/16, 173a/17, 173b/04, 176a/19, 176b/21,
 177a/07, 177b/05, 177b/08, 177b/09, 179a/04,
 179b/03, 179b/13, 179b/17, 180b/16, 181a/05,
 183a/19, 183b/01, 183b/04, 183b/08, 183b/14,
 184a/01, 184a/04, 184b/02, 184b/05, 185b/01,
 185b/06, 186a/12, 186b/04, 187b/14, 188a/05,
 188a/07, 188a/18, 189a/13, 189b/01, 189b/07,
 190b/19, 191a/09, 191b/12, 191b/18, 192b/21,
 194a/01, 194a/05, 194b/03, 194b/13, 195a/12,
 195a/16, 195a/17, 197a/02, 197a/18, 197b/18,
 198b/06, 199b/19, 200a/01, 200b/08, 201a/05,
 201a/09, 201a/11, 202a/14, 202b/02, 204a/07,
 204a/08, 205a/08, 205a/13, 205b/14, 207b/01,
 209b/10, 211a/02, 211a/04, 211b/12, 212b/10,
 213b/11, 214a/18, 217b/04, 219a/01, 220a/14,
 221a/11, 223a/11, 223a/13, 223a/17, 223a/21,
 223b/01, 224a/08, 224a/14, 224a/19, 224b/05,
 225a/04, 225b/20, 226b/05, 226b/12, 226b/21,
 227a/19, 227b/14, 227b/15, 228b/14, 229a/08,
 230a/13, 231a/19, 231b/02

a.+ dur 009b/16, 029a/17, 029a/18

añdur- [Tr.] Hatırlamak, çağrıştırmak.

a.- urşañ 034a/12

a.-ı gör 034a/12

anı [Tr.] Onu

001b/07, 001b/08, 002a/14, 003a/20, 003a/21,
 006a/07, 006a/08, 006b/08, 007a/02, 009a/03,
 009a/18, 009b/02, 009b/12, 009b/16, 010a/05,
 010a/11, 011b/10, 011b/16, 012a/09, 012b/06,
 013a/04, 013a/11, 013a/12, 013a/13, 013a/14,
 013a/15, 013a/18, 013a/19, 013a/20, 013b/01,
 013b/10, 014a/02, 014a/07, 014a/17, 014a/19,
 015a/14, 015b/02, 015b/04, 015b/05, 016a/03,
 016a/06, 016a/19, 016b/17, 016b/19, 016b/21,
 017a/02, 017a/09, 017a/11, 017a/12, 018b/21,
 019a/01, 019a/05, 019a/20, 019a/21, 019b/13,
 019b/20, 021a/14, 021b/06, 021b/10, 021b/12,
 022a/01, 022a/15, 022b/18, 023a/05, 023a/06,
 023a/08, 024a/12, 024a/18, 024b/17, 025a/03,
 025a/21, 026a/03, 026b/20, 027a/18, 027b/07,
 028a/05, 028a/10, 028a/13, 028b/04, 028b/10,

029a/09,	029b/09,	029b/14,	030a/06,	031b/01,	181b/05,	181b/08,	181b/10,	182a/15,	182b/04,
031b/05,	032a/15,	032b/17,	032b/19,	033a/07,	182b/16,	183a/05,	183a/11,	183a/13,	183a/14,
033b/13,	034a/05,	035a/04,	035a/09,	035b/09,	183a/15,	183a/18,	183b/06,	183b/10,	183b/12,
036b/20,	037a/05,	038a/03,	038a/09,	038a/11,	185a/18,	185b/16,	185b/17,	187b/21,	188a/18,
038a/14,	038a/21,	038b/01,	038b/02,	038b/21,	188a/21,	188b/05,	188b/11,	189a/02,	189a/18,
039a/01,	039a/02,	039a/11,	039b/05,	040a/13,	189b/03,	189b/08,	189b/09,	190a/12,	190b/21,
040a/14,	040a/18,	040a/19,	040b/12,	040b/16,	191a/11,	192a/17,	192b/16,	192b/17,	192b/18,
041a/04,	041a/05,	041b/17,	042b/14,	042b/21,	192b/21,	193a/18,	193b/03,	193b/04,	194a/01,
043b/18,	044a/02,	045b/10,	047a/14,	047b/02,	194a/06,	194b/20,	195a/11,	195b/08,	195b/20,
047b/03,	048b/18,	048b/20,	049a/11,	049b/14,	196a/12,	196b/05,	196b/08,	196b/11,	197a/19,
049b/17,	050b/04,	050b/06,	051a/01,	051b/08,	197b/07,	197b/15,	198b/03,	198b/05,	200a/13,
051b/09,	052b/14,	052b/17,	053a/04,	053a/05,	200b/03,	200b/06,	200b/11,	202a/01,	202a/06,
053b/06,	053b/10,	053b/15,	053b/16,	054a/03,	202a/20,	202a/21,	203b/20,	204b/02,	204b/08,
054a/08,	054b/03,	055b/06,	056b/12,	056b/19,	204b/12,	204b/17,	206a/09,	206a/13,	206b/06,
057a/01,	057a/12,	057a/14,	057a/16,	058a/03,	208b/19,	209b/15,	210a/11,	210a/13,	210a/14,
059a/18,	059a/20,	059b/17,	060a/03,	060a/12,	210b/18,	210b/20,	212a/10,	213a/02,	214a/05,
060a/15,	060b/09,	060b/10,	060b/11,	061a/08,	215a/06,	216a/03,	217a/01,	217a/06,	219a/10,
061b/05,	061b/14,	062a/21,	063a/10,	063b/01,	221a/02,	221b/16,	222a/09,	223b/04,	225a/07,
063b/03,	064a/06,	064a/08,	064b/12,	065a/01,	225b/12,	226b/01,	227a/01,	227b/01,	227b/05,
065a/09,	065a/17,	065b/05,	065b/07,	065b/14,	227b/09,	227b/12,	227b/13,	228a/04,	228a/17,
066a/05,	066a/19,	067a/05,	067a/09,	067a/21,	228b/16,	228b/21,	229a/11,	229b/17,	230a/06,
067b/04,	067b/10,	068b/10,	069a/02,	069a/15,	230a/18,	230a/21,	230b/09,	230b/12,	230b/17,
070a/03,	070b/06,	070b/11,	070b/13,	071a/18,	230b/18,	231a/10,	231a/11,	232a/09	
071a/19,	072b/09,	072b/12,	073a/18,	073b/17,	añil- [Tr.] Kendisinden söz edilmek, anılmak.				
073b/19,	073b/21,	074a/02,	075a/19,	075b/09,	a.- ıcağ 083b/13				
076b/09,	076b/11,	077b/13,	078a/19,	078a/20,	a.- mışdur 147b/14				
078b/07,	078b/11,	078b/20,	079b/02,	079b/14,	a.- ur 096b/13				
081a/21,	081b/03,	081b/05,	082b/18,	083a/07,	a.- urdi 103a/05				
083a/18,	084a/16,	084b/01,	084b/04,	084b/06,	añj [Ar.] Bir anda, hızlıca, apansız.				
084b/08,	085a/02,	085a/03,	085a/07,	085a/11,	ā. 023a/02, 027b/10, 043b/15, 096a/03, 122b/17,				
085b/07,	085b/15,	086a/02,	086a/05,	086a/06,	153a/13, 186a/17, 206a/19, 208b/02, 222a/09,				
087a/17,	087a/21,	087b/02,	087b/18,	089a/20,	222a/13				
089b/14,	091b/07,	092a/20,	093a/03,	093a/18,	añçe [Ar.+Tr.] Aniden, apansız.				
094b/19,	095a/04,	095a/05,	095a/06,	095a/21,	ā. 127b/06				
095b/17,	096a/05,	096b/05,	096b/10,	096b/12,	Öan-ğarib [Ar.+Ar.] Çok yakında.				
096b/20,	097a/17,	098a/07,	098a/12,	099a/06,	Öa. 008b/03				
099b/05,	099b/16,	100a/16,	101a/02,	102a/18,	anğud [Tr.] Ördeğillerden bir yaban kuşu, angut.				
102b/09,	102b/19,	102b/21,	103a/02,	103a/03,	a. 174b/19				
103a/10,	103a/17,	104a/07,	104a/11,	104a/16,	añla- [Tr.] 1. Akıl erdirmek, kavramak. 2. Sezmek. 3. Farkına				
104a/17,	104a/21,	104b/15,	104b/18,	105a/07,	varmak. 4. Öyle değerlendirmek.				
105a/08,	105b/06,	106a/19,	106b/01,	106b/10,	a.- 024a/05				
106b/18,	107a/12,	107b/11,	108b/06,	108b/18,	a.- dı 081a/03, 100a/15				
109a/09,	109a/19,	109a/20,	110a/06,	110a/12,	a.- dılar 118a/13, 157b/20, 205a/16, 227b/01				
110a/20,	110b/03,	111a/15,	112b/09,	113a/18,	a.- dum 004a/21				
113b/02,	113b/21,	114a/12,	114b/10,	115a/02,	a.- mış 061a/13				
115a/03,	115a/07,	115a/13,	115b/11,	116b/19,	a.- rdı 131a/02, 202a/05				
117a/03,	117b/09,	118a/06,	118a/11,	118a/20,	a.- rlar 144a/18				
120a/03,	120a/06,	120a/19,	122a/03,	123a/02,	a.- yalar 192b/11				
123a/20,	123b/02,	123b/03,	124a/15,	124b/09,	a.- yup 081b/19, 100b/10, 141a/17, 196b/05				
125a/10,	125b/13,	126b/13,	127a/08,	127a/14,	añlama- [Tr.] 1. Farkına varmamak. 2. Sezmemek, görmemek.				
127a/19,	127b/01,	128a/06,	128a/11,	128a/13,	a.- dılar 033a/14				
129a/01,	129a/16,	129b/04,	130b/03,	130b/14,	a.- duğ 015b/15				
132a/15,	132b/06,	133a/09,	133a/16,	134a/19,	a.- yup 082a/18				
135a/18,	136a/21,	136b/06,	136b/11,	136b/13,	añlan- [Tr.] Anlaşılmak, kavranmak.				
136b/21,	137b/11,	138b/16,	138b/17,	138b/19,	a.- an 114b/13, 114b/17, 116a/03, 145a/14, 185a/17				
139b/09,	140a/14,	140a/19,	140b/10,	140b/11,	a.- ur 171b/12, 183a/18, 185b/03				
140b/21,	141a/10,	142a/03,	142a/13,	142a/20,	añlanılma- [Tr.] Anlaşılmamak.				
142b/17,	143a/15,	143a/21,	143b/02,	143b/17,	a.- zıdı 137b/19, 199b/02				
144a/08,	144b/10,	144b/14,	144b/17,	145a/03,	anlar [Tr.] Onlar				
145a/06,	145b/13,	145b/15,	145b/21,	146a/03,	a. 005b/05, 005b/08, 006a/17, 006b/06, 007b/19,				
146a/04,	146a/09,	146a/14,	146a/15,	146a/18,	008a/01, 008b/02, 009a/19, 009b/21, 011a/12,				
147b/11,	148b/18,	149a/19,	149b/04,	150a/02,	012a/05, 012b/08, 012b/09, 019b/16, 020a/05,				
150a/07,	150b/12,	150b/19,	151a/02,	151a/09,	021a/17, 021a/18, 021b/03, 023a/09, 029a/09,				
151b/18,	153a/03,	154b/12,	154b/20,	155a/06,	031a/12, 033b/08, 034a/14, 035b/12, 035b/14,				
156a/19,	156b/08,	157a/05,	157a/07,	159b/20,	037a/21, 041a/16, 044a/16, 044b/19, 044b/20,				
159b/21,	160b/08,	160b/09,	160b/19,	160b/21,	045a/09, 046a/01, 046b/01, 049b/08, 049b/16,				
162a/07,	162a/14,	162b/01,	162b/03,	163a/11,	050a/08, 052a/06, 053a/07, 053b/03, 054a/12,				
164a/15,	164b/14,	164b/17,	164b/20,	165a/08,	054b/13, 056b/10, 056b/16, 058a/07, 061b/11,				
165b/03,	165b/13,	166a/03,	166a/05,	166b/04,	063a/11, 063a/13, 068a/17, 068b/01, 069a/10,				
166b/06,	166b/08,	167a/03,	167a/07,	167a/09,	070a/19, 074a/04, 074b/01, 075a/16, 076a/13,				
167b/19,	170a/09,	170a/17,	170a/21,	170b/18,	079b/17, 079b/20, 080a/10, 082b/06, 082b/19,				
170b/21,	172a/01,	172a/02,	172a/04,	172a/07,	087b/06, 089a/06, 090a/11, 090b/10, 091a/13,				
172a/08,	172a/15,	172a/16,	173a/06,	173a/19,	091b/09, 093a/01, 093b/17, 093b/18, 095a/14,				
174a/11,	175b/06,	175b/07,	175b/10,	175b/20,	096a/12, 096b/04, 099b/03, 099b/20, 100a/03,				
176b/01,	178a/05,	178a/15,	178b/15,	179a/01,	101b/04, 101b/16, 104a/07, 105b/19, 110b/21,				
179a/14,	180a/10,	181a/19,	181a/20,	181b/01,					

111a/15, 113b/02, 113b/13, 113b/21, 114a/18, 220a/14, 220b/08, 221a/17, 221a/20, 221b/15,
 114b/01, 115a/05, 115a/11, 115a/13, 115b/19, 224a/14, 224b/06, 225a/05, 225a/09, 225b/17,
 115b/21, 116a/19, 117a/05, 117b/15, 118a/13, 227a/12, 228a/04, 230b/08, 230b/21
 118a/18, 118a/20, 118b/04, 118b/21, 119a/21, a.+ da 006b/08, 010b/17, 011b/21, 013b/05, 027a/04,
 120a/14, 120a/16, 121a/06, 121a/17, 123b/12, 049a/09, 070b/03, 115a/12, 121a/04, 136a/19,
 123b/13, 127b/14, 131a/04, 131a/07, 131b/05, 137a/01, 173b/14, 174b/16, 179a/13, 184b/19,
 132a/18, 132b/10, 133a/20, 135b/15, 139a/12, 189a/08, 192a/11, 192b/09, 200b/16, 214a/13
 139a/15, 140b/19, 141b/12, 143b/03, 146a/07, a.+ dadur 168a/13
 146a/16, 146a/17, 147a/13, 149a/17, 149b/14, a.+ dan 004a/05, 005b/16, 007a/02, 008a/12,
 150a/14, 150a/17, 153a/13, 156a/20, 156b/20, 008a/13, 008b/11, 010b/11, 010b/12, 012b/06,
 157b/08, 158a/05, 158a/07, 158a/15, 159a/11, 012b/14, 012b/16, 013a/02, 017b/02, 019a/10,
 159a/15, 159a/19, 159a/20, 159b/04, 159b/14, 019b/13, 020b/12, 020b/14, 020b/17, 021a/05,
 160a/12, 164a/14, 165a/09, 165a/21, 170a/05, 021a/08, 021a/19, 025a/21, 026b/15, 032a/06,
 173b/15, 174a/06, 175a/15, 175a/18, 178a/01, 032a/08, 033a/16, 034b/13, 035a/01, 035a/02,
 179b/09, 180a/07, 180a/12, 180a/15, 180a/16, 037a/11, 041a/13, 044a/01, 044a/19, 044b/20,
 180b/10, 181a/12, 184b/13, 184b/18, 184b/20, 045a/08, 046a/06, 046a/09, 048a/02, 048a/05,
 186a/04, 190a/12, 190b/16, 191a/03, 191b/08, 050a/02, 050a/14, 051a/20, 052a/15, 053a/15,
 193b/14, 194b/04, 196b/19, 197b/17, 199a/11, 056b/14, 056b/16, 058b/20, 063a/02, 063a/06,
 199a/16, 199b/04, 199b/09, 201a/06, 201b/07, 064a/10, 064b/09, 066b/08, 067a/03, 067b/09,
 202b/16, 204a/14, 204b/14, 205a/05, 205b/11, 068a/10, 070b/04, 071a/08, 075b/16, 076a/14,
 205b/14, 205b/21, 206a/11, 206a/20, 207b/18, 077a/10, 078b/04, 079b/20, 080a/01, 080a/12,
 208a/03, 208a/10, 208a/13, 208a/21, 209a/10, 089b/21, 090a/14, 090b/18, 091b/10, 095a/16,
 209b/13, 209b/16, 211b/07, 211b/16, 211b/20, 096a/01, 096b/19, 097b/07, 100a/19, 103b/13,
 212b/17, 212b/21, 213b/08, 213b/10, 213b/14, 105b/18, 109b/05, 112a/11, 115a/04, 116a/20,
 214a/11, 214a/14, 214b/13, 216a/06, 216b/15, 116b/08, 118a/18, 119a/06, 119b/15, 120a/17,
 220a/05, 220b/11, 221a/03, 222a/16, 225a/10, 120b/09, 121a/14, 123b/10, 130b/11, 132a/19,
 225a/18, 226b/12, 227a/13, 228b/21, 229a/04, 132a/21, 132b/08, 133b/18, 136a/01, 136a/11,
 230b/04, 230b/10, 230b/11, 231b/15, 232a/03 137a/02, 137b/07, 138b/05, 138b/10, 138b/21,
 a.+ a 002a/20, 002a/21, 004b/02, 005b/11, 006a/02, 139b/08, 140a/16, 140b/18, 141b/11, 146a/15,
 007b/19, 008b/09, 008b/14, 012a/13, 012b/15, 146a/16, 149b/13, 149b/17, 150a/15, 151b/17,
 018b/17, 019a/20, 020b/18, 021a/14, 021b/03, 153a/07, 158a/14, 160a/05, 160a/09, 160a/13,
 021b/18, 022b/14, 023a/03, 023a/04, 023b/07, 160b/03, 160b/10, 161b/03, 162a/05, 162a/12,
 023b/09, 023b/10, 023b/12, 024a/16, 027a/01, 162a/14, 165b/10, 166a/21, 167b/04, 170a/04,
 028a/17, 030b/01, 031b/12, 032a/11, 032a/12, 172a/13, 172b/21, 173a/15, 175a/05, 176a/21,
 032a/13, 033a/10, 033b/02, 033b/17, 036b/15, 176b/16, 178a/02, 178a/07, 180a/19, 182a/09,
 037a/21, 041b/19, 042b/13, 043a/17, 043b/05, 182b/12, 182b/18, 186b/07, 189b/12, 190a/05,
 044a/14, 044a/21, 044b/04, 044b/05, 044b/18, 190a/16, 190b/18, 191b/18, 192b/11, 193a/08,
 044b/19, 044b/20, 045a/18, 045b/02, 045b/04, 197a/14, 199a/12, 199b/20, 199b/21, 200a/20,
 047b/07, 047b/09, 047b/11, 048b/18, 049a/20, 200a/21, 201a/02, 201a/14, 205a/17, 206a/16,
 050a/06, 050a/12, 050a/14, 050b/04, 050b/18, 207a/17, 207a/21, 207b/11, 209b/14, 211b/17,
 051b/03, 052a/06, 052a/21, 054a/03, 054a/05, 214b/02, 216a/04, 220b/02, 220b/17, 221a/09,
 054a/08, 055a/07, 055a/09, 055b/06, 055b/07, 221a/15, 222a/16, 225b/16, 226a/21, 228b/13,
 055b/11, 056b/15, 058b/18, 059b/19, 064a/04, 230b/15, 231a/14
 064a/09, 065a/20, 065b/01, 066b/11, 068a/14, a.+ dandur 009b/21, 076a/15, 076a/16, 165a/21
 068a/16, 068b/07, 069a/06, 072b/02, 072b/07, a.+ danıdı 096b/18, 203b/21
 074a/09, 074a/12, 076a/10, 078a/09, 082a/17, a.+ dur 008b/02, 009b/21, 020b/09, 110b/21,
 082b/18, 084b/08, 084b/21, 085a/01, 085a/04, 116b/10, 120a/09, 122a/08
 085a/07, 087a/11, 088b/04, 089b/03, 090a/10, a.+ r 004a/07, 004b/10, 005a/01, 005a/21, 006b/06,
 090b/21, 093b/16, 093b/17, 094a/05, 095a/16, 006b/09, 008b/18, 010b/18, 011b/19, 015b/15,
 096a/05, 096b/19, 098a/03, 100a/01, 100a/08, 016a/11, 016b/03, 019b/12, 021a/13, 021a/16,
 101a/16, 105b/19, 107a/01, 107a/02, 107a/16, 022b/06, 022b/16, 024a/07, 025a/18, 026b/21,
 107b/01, 107b/03, 108b/01, 108b/07, 108b/14, 027a/01, 027a/02, 028b/12, 030a/19, 034b/14,
 110b/21, 112b/17, 113a/05, 114a/13, 116a/03, 034b/15, 035a/02, 035a/21, 035b/07, 036a/19,
 116a/08, 116a/13, 117b/14, 118a/17, 118a/21, 037a/19, 037b/06, 038b/09, 039a/20, 040a/20,
 119a/01, 120a/15, 123b/12, 127b/21, 131a/02, 040b/01, 041a/16, 044a/19, 044b/04, 044b/13,
 131a/05, 131a/14, 133a/11, 134a/15, 134b/09, 044b/19, 046a/17, 047b/21, 048a/13, 048b/19,
 135b/21, 136a/03, 137a/03, 137a/15, 138b/10, 054a/06, 054a/17, 056b/08, 058a/08, 059b/03,
 146a/11, 146a/13, 147b/19, 149b/08, 151a/06, 061a/04, 061b/17, 063a/12, 064a/01, 064b/05,
 153a/15, 154a/04, 154a/21, 155a/14, 156b/20, 069b/04, 070b/08, 072b/10, 072b/19, 072b/20,
 159a/15, 159b/13, 160b/15, 164b/06, 164b/08, 073a/04, 075b/19, 076a/01, 078b/03, 082b/03,
 167a/20, 169a/10, 169a/13, 171a/07, 173b/13, 082b/07, 087b/14, 088b/10, 088b/20, 089a/10,
 173b/14, 174a/07, 174b/15, 175a/12, 175a/17, 091a/05, 095a/15, 097a/05, 101a/19, 103a/12,
 176b/10, 176b/11, 178a/12, 178b/18, 178b/19, 107a/16, 107a/18, 108b/01, 108b/14, 115a/12,
 179a/04, 180a/01, 180a/16, 180b/07, 180b/18, 115b/07, 115b/20, 116a/13, 118a/14, 119b/02,
 181a/05, 181a/06, 184a/10, 184a/13, 186a/01, 120b/05, 125b/21, 131a/02, 131a/05, 131a/07,
 186a/03, 186a/05, 186a/11, 187a/08, 189b/13, 131b/01, 132a/10, 132a/15, 133b/15, 134a/15,
 189b/14, 189b/15, 192a/15, 192b/05, 193a/10, 135a/06, 135a/13, 135b/15, 135b/19, 136a/04,
 194b/04, 194b/11, 194b/20, 196b/06, 196b/07, 137a/02, 138a/01, 138a/14, 138b/07, 139a/07,
 196b/19, 197a/13, 197b/09, 197b/13, 198b/15, 139a/21, 140a/11, 144a/18, 147b/07, 151a/05,
 199b/20, 200a/06, 200a/07, 200a/09, 200a/11, 153a/10, 153a/16, 154a/14, 155b/21, 158a/06,
 200a/19, 200b/04, 200b/15, 201b/16, 202a/15, 158a/07, 161b/09, 162b/16, 164a/14, 167a/21,
 202a/18, 202a/19, 207a/12, 208a/12, 208a/13, 168b/18, 169a/10, 170b/08, 171a/11, 172a/20,
 208a/14, 208a/21, 208b/06, 208b/18, 209a/17, 174a/16, 175b/17, 176b/08, 178b/12, 180a/09,
 209a/19, 209b/05, 209b/13, 209b/18, 212a/16, 180b/17, 181b/15, 182a/03, 182b/03, 182b/09,
 213b/06, 214a/06, 214b/03, 214b/09, 214b/18, 183b/21, 184a/16, 185a/06, 185b/15, 190a/16,
 215a/18, 216a/06, 219a/08, 220a/12, 220a/13, 191b/10, 193a/15, 194b/14, 195b/14, 197b/02,

198b/07, 199b/11, 201b/13, 201b/16, 203a/07,
 204b/07, 205b/10, 206a/02, 207a/06, 207a/07,
 207a/09, 207a/11, 207a/17, 207b/16, 208b/20,
 211a/13, 212b/02, 212b/05, 212b/07, 212b/12,
 212b/14, 213a/11, 213a/12, 213b/05, 213b/20,
 214a/07, 214a/08, 214b/04, 214b/17, 215a/07,
 215a/16, 219b/16, 220b/15, 221a/10, 221b/16,
 222b/05, 223a/10, 223a/12, 225b/17, 228a/13,
 230b/20, 231a/21, 231b/01
 a.+ ıdı 180a/15, 230b/02
 a.+ ıla 005a/05, 019b/12, 026a/15, 037a/17, 037b/05,
 038b/18, 044b/07, 044b/14, 045a/10, 051a/13,
 051b/07, 054b/01, 056b/13, 063b/13, 085b/07,
 087b/14, 090a/20, 097b/15, 099b/08, 103a/13,
 108a/21, 118a/04, 120b/06, 134a/14, 134b/09,
 148a/15, 151a/04, 154b/02, 156b/07, 156b/15,
 159b/13, 160b/20, 170b/15, 175a/03, 176b/06,
 178a/12, 178b/13, 178b/14, 179a/13, 179a/14,
 179a/15, 183b/19, 186b/18, 202b/06, 204a/21,
 206a/20, 206b/17, 207a/09, 208a/09, 208b/14,
 209a/13, 209b/11, 212b/08, 212b/12, 213b/09,
 219a/14, 222a/14, 224b/03, 230b/19
 a.+ ılayıdı 027a/09, 043a/19, 053a/14, 232a/17
 a.+ uñ 004a/06, 005b/16, 008a/07, 008b/08, 009b/01,
 010a/03, 012a/04, 012a/18, 015a/08, 015b/13,
 016b/02, 017b/19, 017b/20, 018a/01, 018a/15,
 018a/16, 019a/04, 019b/09, 022b/07, 024b/11,
 027a/01, 030a/20, 030a/21, 032a/08, 033b/16,
 033b/18, 035b/10, 037b/08, 038a/08, 038a/09,
 041a/09, 044a/14, 044b/04, 049b/03, 049b/04,
 049b/05, 049b/13, 050b/21, 051a/19, 051b/03,
 051b/05, 056a/01, 058a/13, 064a/11, 067a/19,
 068a/15, 069a/03, 069b/01, 071a/09, 071b/09,
 072a/08, 072a/18, 072b/20, 073a/07, 074a/13,
 076a/19, 080a/11, 082a/18, 083b/14, 087a/11,
 088b/06, 089b/13, 091a/07, 091b/13, 091b/18,
 092a/03, 095a/17, 107b/10, 110b/19, 113b/09,
 114b/06, 115b/08, 115b/14, 115b/17, 115b/21,
 116a/01, 116a/02, 116a/12, 119a/10, 120b/14,
 121b/10, 121b/21, 127b/16, 130b/20, 131a/04,
 134a/17, 135a/13, 136b/02, 138b/19, 139b/15,
 140a/09, 142b/18, 143a/17, 145a/19, 148b/06,
 148b/10, 153a/20, 157b/09, 160b/05, 161b/01,
 162a/05, 162a/06, 162a/07, 162a/11, 163a/17,
 163b/16, 164a/18, 166a/21, 167a/17, 167a/18,
 167b/14, 169b/18, 171a/17, 172a/12, 174b/02,
 177a/02, 177b/17, 181a/09, 182b/17, 184b/16,
 185b/21, 189b/14, 191b/12, 192b/06, 193a/15,
 195b/05, 199a/08, 199a/20, 199b/08, 200b/05,
 201a/12, 201a/14, 203b/17, 208a/21, 209b/02,
 209b/13, 211a/11, 212b/03, 212b/13, 213a/21,
 213b/19, 214a/07, 214a/08, 214b/18, 215a/07,
 215b/06, 216b/16, 217a/15, 217b/12, 217b/16,
 219a/14, 220a/13, 220a/21, 220b/12, 220b/20,
 225b/16, 230b/01, 230b/04, 231b/03, 231b/14,
 232a/02, 232a/03, 232a/04, 232a/07
 a.+ uñıla 208a/12
 a.+ uñıla 097b/06, 207b/08
añlat- [Tr.] Anlatmak, izah etmek.
 a. 092a/17
anşınā [Ö.] Eski Mısır'da Nil'in doğusunda bir şehir.
 a. 012a/12, 030a/10, 034b/02, 035a/19, 035a/20,
 170a/19, 170b/09, 170b/13, 170b/14, 170b/16,
 170b/19
 a.+ nuñ 170b/20
antākyye [Ö.] Antakya.
 a.+ yi 085b/05, 200b/21, 219a/12
antarsūs [Ö.] Suriye sahil kesiminde bir şehir, Tarsus.
 e.+ ı 103b/11
Ānūd [Ar.] İnaççı ve dik kafalı.
 Ā. 107a/09
añul [Tr.] Yavaş, hafif.
 a. 039b/12
anuñ [Tr.] Onun
 a. 002b/07, 003a/16, 003a/17, 004b/07, 004b/14,

005a/04, 005a/08, 006b/02, 006b/10, 007a/03,
 008a/06, 008a/07, 008a/08, 008b/01, 008b/21,
 009a/02, 009a/06, 009a/08, 010a/06, 010a/14,
 010a/16, 010b/20, 012b/11, 012b/18, 013b/01,
 013b/14, 013b/18, 014a/10, 015a/10, 015a/13,
 016a/04, 016a/09, 016a/16, 016a/19, 016a/20,
 016b/04, 017a/06, 017a/09, 017a/19, 017b/08,
 018a/13, 018a/20, 019b/02, 019b/03, 019b/08,
 019b/17, 020a/01, 020b/20, 021a/12, 021b/06,
 021b/11, 022a/02, 022a/09, 022b/01, 022b/18,
 023b/20, 024b/02, 024b/14, 026a/11, 026a/21,
 026b/02, 027a/10, 028a/10, 028b/14, 029a/03,
 029b/06, 030a/19, 030b/13, 031b/06, 031b/07,
 031b/08, 031b/10, 031b/13, 031b/17, 032a/18,
 032b/15, 033b/08, 033b/09, 033b/10, 034a/04,
 034a/11, 034a/12, 034a/14, 034b/20, 035a/03,
 035a/10, 035b/05, 035b/09, 035b/15, 036a/03,
 036a/16, 036a/20, 037b/01, 037b/18, 038a/12,
 038a/14, 038a/16, 038b/14, 039a/16, 039b/02,
 039b/07, 040a/08, 040b/05, 040b/08, 040b/11,
 040b/14, 040b/16, 040b/20, 041a/02, 041a/03,
 041b/02, 041b/03, 042a/09, 042a/17, 042b/01,
 042b/08, 042b/10, 042b/15, 043a/02, 043a/18,
 043b/09, 043b/12, 045b/11, 045b/15, 046a/10,
 046a/13, 047a/21, 047b/02, 047b/06, 047b/17,
 048a/13, 048a/19, 048b/10, 049a/13, 049a/16,
 049a/21, 049b/13, 050a/10, 050b/19, 051a/06,
 051b/04, 052a/03, 052b/07, 053a/17, 053a/18,
 053a/20, 053a/21, 053b/12, 054a/07, 054b/02,
 054b/06, 054b/08, 054b/10, 055b/04, 056a/05,
 056a/19, 056b/09, 056b/11, 057a/19, 057b/03,
 057b/16, 058a/16, 058b/21, 059b/11, 060a/14,
 060b/19, 061a/08, 061b/03, 062b/01, 062b/15,
 063b/05, 064a/02, 064a/06, 064a/09, 064a/16,
 064b/14, 065a/05, 065a/13, 065b/15, 066a/07,
 066a/16, 066b/13, 067a/05, 067a/15, 067a/17,
 067b/07, 068a/14, 068b/08, 069b/03, 069b/05,
 069b/09, 070a/04, 070a/06, 070a/14, 070a/15,
 070a/20, 070b/02, 070b/12, 070b/19, 071a/07,
 071a/18, 071b/18, 072a/09, 072b/02, 073b/13,
 077b/12, 078a/21, 078b/10, 080a/17, 080b/05,
 080b/14, 081a/02, 083a/17, 083a/21, 083b/09,
 083b/11, 084b/15, 085a/06, 085a/08, 085a/15,
 085b/21, 086a/13, 087a/20, 087b/04, 087b/07,
 087b/16, 088b/10, 089b/14, 089b/15, 089b/19,
 090a/01, 090a/15, 090b/12, 091a/21, 091b/07,
 091b/15, 092a/11, 092a/12, 092b/17, 093a/07,
 093b/06, 094a/16, 094b/03, 094b/15, 094b/16,
 095b/14, 096a/17, 096b/08, 096b/12, 096b/21,
 097a/01, 097a/11, 097a/12, 097b/18, 097b/18,
 098b/02, 099a/04, 099a/05, 100a/10, 100a/14,
 100a/19, 100a/21, 100b/12, 101a/15, 101a/18,
 102a/06, 102b/10, 103a/05, 103a/09, 103b/04,
 103b/07, 104a/20, 104b/05, 106a/19, 106a/21,
 106b/03, 106b/06, 107a/19, 107a/21, 107b/16,
 107b/18, 108a/12, 109a/19, 109b/01, 109b/08,
 109b/12, 109b/19, 110b/18, 111a/11, 111a/13,
 111a/16, 111a/19, 111b/15, 113a/15, 114a/11,
 115a/03, 115a/04, 115a/05, 115a/17, 117a/12,
 117a/13, 118b/20, 119b/12, 119b/14, 119b/17,
 120a/07, 120a/09, 120a/12, 120a/14, 121a/01,
 121a/05, 121a/20, 121b/08, 122a/02, 122a/16,
 123a/03, 123a/06, 123b/07, 123b/12, 124a/01,
 124a/03, 124a/11, 125b/09, 125b/12, 126a/09,
 126b/17, 126b/19, 126b/20, 127a/06, 127b/03,
 127b/04, 128a/12, 129b/13, 130a/16, 130a/17,
 130a/20, 130b/13, 131a/07, 131a/08, 132a/08,
 132b/21, 133a/02, 133a/05, 133a/10, 133a/21,
 133b/05, 136a/12, 136a/17, 136b/12, 136b/16,
 136b/17, 137a/19, 137b/01, 137b/11, 137b/13,
 139a/18, 139b/21, 140a/13, 140b/09, 140b/12,
 140b/16, 140b/20, 141a/05, 141a/06, 142a/01,
 142a/11, 142a/15, 143a/20, 144b/15, 145b/06,
 145b/21, 146a/11, 146a/13, 146b/13, 147a/05,
 147a/08, 147b/20, 148a/04, 148a/05, 148a/08,
 148a/13, 148a/16, 148b/19, 149a/08, 149a/10,

149a/12, 151b/21, 152b/01, 152b/14, 154a/09, 154a/17, 154a/21, 154b/16, 155a/07, 156a/08, 156a/21, 157a/19, 157b/16, 158a/02, 158a/09, 158a/16, 158b/01, 158b/02, 159a/04, 160a/21, 160b/15, 161a/06, 161b/04, 162a/02, 162a/03, 162a/11, 163a/02, 163a/10, 164a/16, 164b/15, 164a/17, 164b/21, 165a/01, 165a/15, 165a/20, 165b/04, 166a/14, 166b/12, 167a/03, 167a/04, 167a/06, 167a/07, 168a/15, 168b/14, 169b/04, 169b/21, 170a/08, 170b/18, 171a/06, 171b/06, 172a/11, 172a/15, 172b/13, 172b/18, 172b/20, 173a/01, 173a/05, 174a/13, 175a/09, 175b/04, 175b/11, 175b/18, 175b/21, 176a/04, 177a/04, 177b/10, 178a/04, 178a/06, 178a/16, 178a/19, 178b/06, 178b/21, 179a/06, 179b/05, 180a/02, 180b/08, 180b/11, 181b/15, 183a/02, 183a/05, 183a/09, 183a/10, 183a/18, 183b/03, 184b/03, 185a/13, 185a/17, 185b/13, 185b/18, 186a/02, 186a/09, 186b/18, 187b/10, 187b/21, 188b/13, 188b/17, 189a/19, 189b/11, 190a/17, 190b/20, 191a/05, 191b/16, 192b/20, 193a/03, 193a/20, 193a/21, 195a/11, 196b/06, 196b/13, 196b/19, 197b/21, 198a/06, 198a/17, 199a/10, 200b/10, 200b/11, 200b/12, 200b/17, 201a/07, 201a/17, 201b/10, 202a/21, 202b/19, 203b/06, 204a/15, 204b/20, 205a/05, 206b/12, 207b/02, 207b/09, 209a/05, 210a/12, 210a/16, 211a/03, 211b/13, 212a/10, 213b/16, 214a/13, 218b/05, 218b/10, 218b/16, 219b/20, 220a/10, 220b/11, 222a/01, 223a/07, 223a/13, 223b/06, 223b/07, 225a/19, 225b/08, 225b/11, 226a/16, 226b/02, 226b/07, 227a/02, 227a/03, 227a/04, 227a/13, 227a/14, 227b/09, 228a/07, 228a/09, 228a/20, 228b/11, 228b/16, 228b/20, 229a/07, 229a/13, 229a/18, 229b/03, 229b/08, 229b/09, 229b/15, 229b/21, 230a/12, 230b/07, 231b/15, 231b/18, 232a/07, 232a/08, 232a/14
a.+ için 004a/07, 005a/07, 009b/20, 010a/08, 010a/10, 010a/11, 011a/10, 011b/10, 022a/13, 022a/16, 040b/12, 043b/21, 044a/09, 048b/17, 053a/12, 057a/07, 082b/10, 082b/13, 085b/19, 086b/02, 087a/12, 089a/11, 096a/09, 102b/20, 103a/01, 106a/14, 106b/03, 107a/02, 107a/05, 108a/03, 109b/06, 110a/16, 114b/15, 114b/19, 120a/18, 120b/12, 121b/01, 124a/18, 124a/20, 124b/11, 126b/09, 128a/09, 133b/06, 134b/10, 139a/01, 139b/07, 142a/12, 144b/05, 146b/07, 146b/20, 147a/05, 147a/16, 148a/03, 150a/06, 155b/13, 156a/18, 156a/20, 168a/17, 169a/21, 170b/14, 171b/01, 171b/06, 175a/12, 175b/16, 176a/14, 176a/15, 176a/16, 177a/15, 177b/05, 177b/09, 177b/17, 179a/19, 183b/05, 185b/19, 186a/04, 186a/19, 187a/03, 187a/05, 187b/20, 189b/19, 192b/11, 194b/09, 194b/10, 196a/21, 196b/14, 197a/15, 200a/18, 217a/13, 217a/18, 220a/08, 225a/18, 226b/02, 226b/06, 227a/09, 227b/01, 227b/12, 228b/19, 229b/01, 229b/12, 229b/16
a.+ çündür 009a/08, 087a/01, 094a/21, 107b/06, 124b/04, 129a/17
a.+ ıdı 165b/12
a.+ ıla 013a/18, 017a/14, 017b/07, 021b/20, 022a/05, 022a/08, 024a/06, 024b/02, 026a/06, 031a/21, 031b/10, 031b/20, 032a/15, 032b/14, 034b/19, 035a/06, 035a/16, 037a/05, 038a/04, 038a/08, 039b/18, 040a/02, 041b/14, 046a/05, 069b/06, 069b/17, 076a/03, 087b/13, 120a/08, 126b/10, 157b/04
a.+ için 013b/08, 023b/03, 025b/18, 028b/16, 028b/20, 029b/16, 037a/06, 039a/17, 041a/01, 041b/06, 054a/14, 071a/16, 077a/16, 077b/14, 078a/05
a.+ içündür 011a/04, 011b/03, 061a/13, 072a/07
a.+ la 010a/12, 025b/16, 040a/06, 053b/07, 056a/03, 057a/02, 057a/03, 057a/17, 057b/09, 058a/06, 060b/01, 060b/04, 063b/19, 065a/08, 069b/14,

074b/16, 082a/16, 084a/07, 087a/01, 087a/03, 088a/01, 090b/05, 099b/15, 101b/07, 104a/10, 108a/14, 110a/01, 110a/20, 112a/05, 113a/08, 113b/15, 126b/15, 127b/21, 129b/13, 130a/20, 131b/13, 136b/19, 141b/08, 141b/09, 142a/19, 144b/03, 146a/02, 146a/08, 147a/21, 148a/09, 154b/01, 155a/06, 155a/13, 155b/18, 156b/17, 157b/17, 159a/02, 159b/15, 161a/07, 161a/17, 162a/19, 166b/10, 167a/20, 172a/14, 173b/14, 175b/09, 175b/11, 180b/09, 183b/09, 183b/11, 195b/08, 196b/07, 197b/08, 198b/16, 202b/08, 207b/07, 209a/17, 213a/07, 213b/16, 222b/21, 223a/05, 228a/05, 228a/08, 228a/14.

Öär [Ar.] Utanç.

Öä. 210b/21

ara [Tr.] 1. Aralık, mesafe. 2. İki şeyi ayıran zaman. 3. Kişi veya toplulukların birbirine olan durumu. 4. Yer, mevki.

a.+ da 059b/11, 067b/14, 084b/12, 090a/08, 096a/15, 099b/09, 111a/07, 123a/16, 130a/10, 132b/03, 158b/21, 175a/20, 179a/09, 189b/08, 198b/16, 220b/21, 226b/20, 230b/05

a.+ lara 171b/21, 184b/05

a.+ ları 103b/14, 117a/18, 138b/12, 146b/04, 146b/06, 224b/18

a.+ ların 148a/18, 221b/05

a.+ larına 027b/13, 158a/16, 174b/09, 219b/04, 220a/21

a.+ larında 005a/17, 010a/04, 038b/09, 061a/03, 061a/08, 063a/13, 063b/19, 076a/03, 088a/06, 090b/12, 097b/04, 103a/13, 130b/09, 148a/19, 153a/07, 155a/19, 155b/13, 162b/09, 172b/06, 200a/02, 200a/08, 200b/04, 204b/21, 205a/14, 205b/07, 208a/17, 208b/01, 209a/06, 212a/04, 212b/11, 213a/17, 220a/04, 220b/04, 220b/13, 221a/04, 221a/21, 221b/13, 230b/10
a.+ larından 134a/06, 135b/03, 230a/02

a.+ muz 221a/04

a.+ muza 134b/02

a.+ muzda 159b/07, 207a/02, 207a/16, 208b/13

a.+ ñuzdan 209b/09

a.+ sı 018a/17, 131a/18, 155a/11, 158b/17, 168b/09, 169a/18, 170b/02, 177a/20, 188b/16, 195b/19

a.+ sın 005a/05

a.+ sına 098a/09, 123a/09, 127a/21, 134a/10, 144b/02, 144b/03, 156b/20, 169b/18, 177b/03, 184b/08, 195a/18, 200a/12, 226b/18

a.+ sında 002a/19, 004a/16, 005a/16, 010b/03, 010b/05, 016b/14, 019a/17, 031b/12, 060b/06, 079b/10, 086a/18, 091a/16, 093b/13, 094b/16, 120b/15, 124b/08, 128a/05, 144b/02, 148a/20, 159b/21, 166b/03, 169b/04, 176b/03, 185a/14, 185a/15, 187a/09, 191a/06, 204b/19, 215a/16, 218b/15, 226b/19, 229b/20

a.+ sından 005a/21, 127b/14, 144b/01

a.+ sindayiken 093a/11, 104a/13

a.+ sını 135b/05

a.+ ya 018b/17, 053b/11, 136b/12, 149b/16, 176a/13, 188b/15, 220a/05

a.+ yı 152a/01, 155a/17

ara- [Tr.] Aramak, bulmaya çalışmak.

a.- dılar 068a/05, 082a/08, 118b/03, 138b/11, 194b/18

a.- duğı 116a/15

a.- mağa 116a/17

a.- mağ 138b/17

a.- mağdan 116a/14

a.- ñ 116a/19

a.- r 126a/01

a.- rdı 051a/16

a.- rken 026b/06, 189b/06

a.- rlardı 188b/07

a.- rlarıdı 188a/20, 191a/15, 220b/01

a.- sañuz 122b/14

a.- yacak 051a/16

a.- yan 118b/12

- a.- yanlar 118a/15
a.- yı 029b/12
a.- yu 176b/13
a.- yup 116a/19, 117b/11
- Óarab [Ar.]** Arabistan halkından veya bunların soyundan olan kimse, Arap.
Óa. 015b/06, 025a/21, 044a/15, 078a/03, 082a/19, 085b/19, 087a/02, 098b/05, 104a/09, 115a/16, 142a/01, 169a/20, 176a/09, 176a/15, 178a/11, 178b/16, 179b/15, 182a/14, 186a/11, 186a/14, 209a/19
Óa.+ a 209a/11, 209b/11
Óa.+ dan 004a/12, 209a/09
Óa.+ ıla 209b/05
Óa.+ lar 127b/21, 128a/11
Óa.+ uñ 113b/16, 209a/13
- Óaraba [Tr.]** Tekerlekli kara taşıtı.
Óa. 031a/05, 031a/08, 042b/14, 126b/12
Óa.+ laruñ 031a/11
Óa.+ sı 031a/05
Óa.+ yıla 042b/15
- Óarabca [Ö.]** Arapların konuştuğu dil, Arapça.
Óa. 007a/20, 080a/20, 115a/14, 115a/17, 137a/06, 189a/11, 213b/06, 216b/08
- Óarabhac [Ö.]** (bk. hımyer-i ekber)
Óa. 168b/16
Óa.+ dur 168b/14
- Óarab-ı Óarbā [Ar.+Ar.]** Eski bir Arap kavmi.
Óa. 156b/13
- aÓrābj [Ö.]** Çölde yaşayan göçebe Araplar.
a.+ ler 186a/18, 186a/19
- Óarabj [Ar.]** 1. Araplarla ilgili, Araplara özgü. 2. Arapça. 3. Arap halkından olan.
Óa. 015a/16, 094b/04, 105a/19, 160a/03, 184b/11, 187a/19, 187b/05, 191a/08, 202a/20, 213b/06
Óa.+ den 200b/16
Óa.+ ye 142a/01, 143b/19, 150b/01, 178a/20, 190b/09, 190b/12
Óa.+ yi 107a/11
- Óarabjce [Ar.+Tr.]** Arapça.
Óa. 151a/17, 200a/10
- arahlık [Tr.]** 1. Nesnelere arasındaki boşluk, ara. 2. Zaman, süre. 3. Yer.
a. 144b/02, 147b/16
a.+ larda 167a/17
- ārām [Far.]** Durma, dinlenme.
ā. 031a/13
- arama- [Tr.]** Aramamak.
a.- ñ 118a/20, 138b/18
- ārām it- [Far.+Tr.]** Durmak, dinlenmek.
ā.- diler 184a/01
- aran- [Tr.]** Bulmaya çalışmak.
a.- sa 188b/07
- ārāste [Far.]** Süslenmiş, donanmış.
ā. 155a/06
ā.+ dür 145b/12, 215b/15
- araT- [Tr.]** Arama işini yaptırmak, aratmak.
a.- dı 221a/07
a.- up 201a/15, 231a/13
- arayıcı [Tr.]** Aramayı iş edinen kimse.
a.+ laruz 118a/19
- ārāyış [Far.]** Süs, ziynet.
ā.+ den 164a/19
ā.+ i 019a/08
- ārāyış itdür- [Far.+Tr.]** Süsleme işini yaptırmak.
ā.- üp 042b/14
- ārāyış olun- [Far.+Tr.]** Süslenmek.
ā.- miş 037a/10
- arāzj [Ar.]** Yerler, topraklar.
a. 108a/19, 167a/13
a.+ si 197a/12
a.+ sinde 014b/08
a.+ yi 132a/03
- arāzj-i dijvāniyye [Ar.+Far.]** Devlete ait topraklar, yerler.
a.+ ye 131b/06
- arāzj-i ğarb [Ar.+Ar.]** Batıdaki topraklar.
- a. 091a/14
- arāzj-i kefere [Ar.+Ar.]** Hristiyan toprakları.
a.+ nüñ 131a/20
- arāzj-i maÓmüre [Ar.+Ar.]** Bayındır, gelişmiş topraklar.
a.+ leriyidi 167a/17
- arāzj-i mısır [Ar.+Ö.]** Mısır toprakları, arazileri.
a. 120a/08, 132a/16, 170b/04, 178b/09
a.+ a 005b/10, 120b/10
a.+ da 014b/07, 114b/07, 116a/10
a.+ dan 011a/15, 119b/07, 119b/09
a.+ ı 005b/16, 011a/11, 011a/14, 016b/14, 043a/19
a.+ uñ 053a/20, 071b/19, 124b/05, 132a/05, 134b/21
- arāzj-i mısır ü şām ve ħaleb [Ar.+Ö.]** Mısır, Şam ve Halep toprakları .
a.+ de 113b/08
- arāzj-i şām [Ar.+Ö.]** Şam toprakları, arazileri.
a. 004a/12
- arāzj-i şerjfe-i muħaddese [Ar.+Ar.+Ar.]** Kudüs toprakları.
a.+ yi 091a/09
- ard [Tr.]** 1. Arka taraf , art. 2. Öte.
a.+ ı 010a/20, 146b/09, 174b/11
a.+ ma 016b/07, 128a/15
a.+ mca 008b/04, 015a/11, 020b/21, 023a/06, 025a/15, 026a/08, 037b/10, 037b/13, 039b/16, 040a/14, 047b/03, 054a/20, 054b/04, 063b/05, 064a/06, 068b/18, 068b/20, 077a/09, 082b/03, 082b/09, 085a/06, 086a/03, 087b/12, 092b/09, 092b/10, 098a/07, 106a/10, 106a/12, 106a/15, 106a/16, 109a/05, 109b/08, 111a/21, 112b/08, 112b/09, 113b/14, 120b/06, 121a/11, 127a/08, 127a/19, 128b/05, 152b/03, 153b/12, 155a/09, 162a/02, 162a/03, 170a/14, 194a/05, 196a/09, 201a/07, 201a/20, 218a/18, 219a/03, 219a/10, 219a/16, 219b/05, 232a/11
a.+ mda 017b/03, 019a/03, 019a/15, 027a/05, 039a/17, 043a/10, 122a/12, 189b/11, 205b/04
a.+ mdan 087b/13, 150b/11, 184b/06, 195a/03
a.+ larına 047b/13, 061a/04, 193a/15, 212b/06, 215a/07
a.+ larınca 046a/19, 072b/19, 168a/13, 195a/01, 196a/06, 205a/17, 206a/11
a.+ larından 073a/05
a.+ larındaydı 199a/20
- ardın al- [Tr.+Tr.]** Kaçış yolunu kesmek, kuşatmak.
a.- dılar 205b/11
- ardına düş- [Tr.+Tr.]** Peşinden gitmek, takip etmek.
a.- di 061a/10, 170a/12
a.- diler 044a/19, 065a/19
a.- mişidi 061b/04
- Óarefe [Ar.]** Hacıların Arafat'a çıktıkları Zilhiccenin dokuzuncu günü, arife.
Óa.+ de 092a/06
- aresta tālīs ħākīm [Ö.]** Aristo.
a. 076b/18, 160a/18
- āreste [Far.]** Süslenmiş, bezenmiş.
ā. 093a/05, 105b/15
- Óār eyleme- [Ar.+Tr.]** Utmak, sıkılmak.
Óā.- z 011b/13
- arı kıvanı [Tr.+Tr.]** Arılara barınak olarak yapılan, türlü biçimdeki tahta, sepet veya sandık.
a. 228b/10
- arıħ [Tr.]** 1. Zayıf, sıska. 2. Arınmış, temiz.
a. 129a/10, 177b/07
- arıħla- [Tr.]** Zayıflamak, cılızlaşmak.
a.- dı 057b/13
a.- miş 057b/16
a.- r 126a/08
- arılıħ [Tr.]** Doğruluk, iyi niyet.
a.+ ıla 035a/03
- arıT- [Tr.]** Temizlemek, tasfiye etmek.
a.- dı 091a/10, 231b/10
a.- mişlarıdı 139b/07
a.- up 231a/14
- Óāriz ol- [Tr.+Ar.]** Sonradan ortaya çıkmak.
Óā.- dı 012b/07, 200a/14
Óā.- ıcaħ 032a/20

- Öā.- ur 011b/10
- Öārıza [Ar.]** Sakatlık, özür.
Öā. 024b/18
- Öarî [Ar.]** Yoksun.
Öa. 001b/16
- Öārî [Ar.]** Yoksun, uzak.
Öā.+ yidi 157b/10
- Öariş [Ö.]** Kuzey Mısır'da Akdeniz kıyısında bir liman kenti.
Öa. 006a/11, 006b/12, 167a/15, 176a/05, 176a/10, 176a/15, 176a/18, 176b/18, 176b/21, 204b/16
Öa.+ de 006b/10, 061a/02, 063b/06, 176b/10, 177a/03
Öa.+ e 166b/19, 167b/03
Öa.+ le 204b/19
- Öār it- [Ar.+Tr.]** Utanmak, sıkılmak.
Öā.- di 152b/12, 228a/20
- Öariż [Ar.]** Eni fazla, enli.
Öa. 089b/01
- arķ [Tr.]** Tarla, bağ bahçe sulamak veya fazla suyu tarladan uzaklaştırmak için toprak içine hendek açılarak su götürülen basit kanal; su yolu.
a.+ dur 133a/07
a.+ lar 122a/07, 132a/21
a.+ lardur 132a/10
a.+ laruñ 122a/08, 132a/08, 132b/01
a.+ uñ 132a/21
- arķa [Tr.]** 1. Önün tersi, arka. 2. Sırt.
a. 053b/17, 205a/208, 214b/16
a.+ ları 199b/06
a.+ ların 028a/15
a.+ sı 128a/08, 128a/09, 128a/18, 128b/14, 174a/19, 199b/06
a.+ sın 032b/02
a.+ sına 008a/14, 022a/05
a.+ sınadır 174a/19
a.+ sında 048a/17, 099a/17, 105a/11, 140b/01
a.+ sından 011a/21, 067a/16, 094b/16, 194a/21
- Öārlan- [Ar.+Tr.]** Utanmak, sıkılmak, çekinmek.
Öā.- dı 220a/13
Öā.- duķlarından 225b/16
- armağan [Tr.]** Armağan, hediye.
a. 025b/12, 029a/06, 147b/18, 203a/12, 228a/01
a.+ larla 183b/13
- arnavud [Ö.]** Arnavutluk halkından olan kimse.
a. 107a/09
- Öarşa [Ar.]** Boş toprak, arazi.
Öa.+ da 004b/09
Öa.+ sın 006a/13
- Öarşa-i Öālem [Ar.+Ar.]** Dünya, yeryüzü.
Öa. 024b/11
- Öarşa-i cihān [Ar.+Far.]** Dünya, yeryüzü.
Öa.+ da 164b/07
- Öarşa-i dünyā [Ar.+Ar.]** Dünya üzeri, yeryüzü.
Öa.+ da 007a/07
- Öarşa-i zemīn [Ar.+Far.]** Yeryüzü.
Öa.+ i 112b/04
- arşlan [Tr.]** Aslan.
a. 023b/02, 023b/03, 034b/10, 138b/01, 165a/09, 188b/11, 189a/14, 199a/18.
a.+ a 021b/01
a.+ lar 199a/17
a.+ lara 018b/06
a.+ ları 018b/05
- Öarş [Ar.]** Tavan.
Öa. 007a/13
Öa.+ mı 035b/01
- Öarşi [Ar.]** Gökyüzü.
Öa.+ de 009b/13
- arşun [Tr.]** Orta parmakdan dirseğe kadar olan uzunluk birimi, arşın.
a. 007a/13, 029b/07, 029b/10, 117b/12, 127b/10, 128b/04, 135b/06, 192b/02
a.+ dan 140a/12
a.+ dur 162a/12
a.+ ıla 029b/10, 029b/11
- art- [Tr.]** Çoğalmak, bollaşmak.
a.- ar 120b/20, 126a/15, 178a/15, 223b/11
- a.- ariken 033b/07
a.- dı 067a/06, 119a/01, 145a/07, 176b/16, 219b/07, 220b/04
a.- duğı 123b/10
a.- maķda 158b/11
a.- mışıdı 094b/15, 221a/20
a.- up 123a/18
- artan [Tr.]** Geriye kalan, fazla gelen.
a.+ ı 120b/05, 196a/21
- artma- [Tr.]** Çoğalmamak, fazlalaşmamak.
a.- z 129a/05
- artma [Tr.]** Artmak işi.
a.+ sı 121a/19
- artucaķ [Tr.]** Fazlaca.
a. 012b/20, 029b/11, 181b/12
- artuķ [Tr.]** 1. Fazla, artık. 2. Bundan sonra. 3. Başka, diğer.
a. 010a/16, 014a/13, 014a/20, 018b/05, 024a/19, 025b/18, 028a/07, 031b/17, 032a/15, 035b/07, 039b/19, 050a/03, 054a/18, 055a/17, 058a/18, 058a/21, 059b/01, 064b/15, 065a/18, 099b/04, 103b/10, 118a/15, 118b/08, 118b/11, 120a/17, 121a/20, 127a/09, 128a/09, 131b/07, 134b/12, 138a/11, 138b/21, 139a/04, 139a/09, 140a/04, 149b/10, 153a/19, 154a/06, 165b/15, 170a/01, 175b/14, 178b/19, 189a/12, 189b/02, 192b/19, 193b/15, 205b/12, 208a/10, 209a/21, 211a/10, 217b/04, 220b/07, 221b/05, 225a/16, 226b/11, 226b/21
a.+ dur 015b/07, 126a/06, 126a/17, 148b/03, 162a/13
a.+ ıdı 027a/11, 162a/16
a.+ m 084b/16, 209b/03, 218b/09
- artur- [Tr.]** Arttırmak, fazlalaştırmak.
a. 009a/13
a.- a 041a/10
a.- dılar 117a/05
a.- up 088b/17
a.- ur 024a/13, 038a/16, 129a/08
a.- urdı 164b/03
- aryān [Ö.]** Kişi adı.
a. 019a/17
- arż [Ar.]** 1. Toprak, arazi 2. Ülke, memleket 3. Dünya, yeryüzü.
a. 001b/10, 049a/17, 173b/08, 173b/12, 189a/04
a.+ a 004b/08, 009b/20, 015b/08, 167a/08, 176b/03
a.+ da 009a/03, 044b/06, 139b/15, 185b/01, 188b/21
a.+ dan 044b/02
a.+ dur 173b/08, 188b/19, 189a/07
a.+ ı 037b/20, 197a/15, 198a/03, 200b/03
a.+ mı 221a/12, 221a/13
a.+ ma 022b/13, 190a/11
a.+ mda 008a/10, 144a/07
a.+ mı 049a/17, 151b/20, 221a/12, 221a/13
a.+ uñ 188b/20, 189a/01
- Öarż [Ar.]** Sunuş.
Öa.+ ı 232b/01
- arż-ı Öarab [Ar.+Ar.]** Arapların yaşadığı topraklar.
a.+ da 149a/13
- arż-ı batāyih [Ö.]** Nil suyunun döküldüğü bir yatak.
a.+ e 016b/09
- arż-ı cefār [Ö.]** Mısır'da bir kumluk ve bu kumluğun bulunduğu Cefār şehri.
a. 168a/16
a.+ dandur 176b/19
- arż-ı cübbe [Ö.]** Kahire şehrinde bir seyir alanı.
a. 219b/13
- arż-ı feyyūm [Ar.+Ö.]** 1. Mısır'da bir nahiye. 1. Bu yerin toprakları.
a. 198b/08
a.+ da 140b/12, 197a/13
- arż-ı ğarb [Ar.+Ar.]** Batıdaki yerler.
a. 048b/10
a.+ da 042a/14
- arż-ı hāşān [Ö.]** Mısır'da bir köy.
a.+ 167b/18
a.+ a 167b/19
- arż-ı kebīre [Ö.]** Yer adı
a. 181b/07

- arż-ı mağrib [Ö.]** Mısır dışındaki Kuzey Afrika ülkeleri.
a.+ den 135a/04
- arż-ı mısır [Ar.+Ö.]** Mısır toprakları.
a. 026a/21
a.+ a 031a/08
a.+ da 005b/03, 015b/16, 015b/21, 016b/10, 018a/09, 020a/18, 026a/01, 027a/06, 031b/09, 032a/17, 036a/02, 043a/04, 046b/12, 053a/06, 056a/10, 060b/10, 066a/09, 070b/19, 072a/09
a.+ dan 016b/15, 027a/10, 035b/09, 047a/20
- arż-ı mısır [Ar.+Ö.]** Mısır toprakları.
a. 007b/19, 009b/19, 015b/08, 120a/05, 132a/20, 134b/18, 135a/01, 146b/02, 146b/08, 168b/07, 169b/09, 176a/10, 197a/08
a.+a 005b/02, 005b/19, 005b/20, 006a/10, 006a/12, 006a/15, 008b/04, 019b/13, 026b/10, 043a/14, 061b/11, 079b/03, 120b/03, 121a/02, 121a/18, 121b/11, 131b/17, 132a/11, 132b/03, 136a/06, 146b/09, 146b/15, 146b/19, 147b/15, 149a/21, 149b/04, 167a/01, 196a/02, 203b/03
a.+ da 026b/13, 006b/04, 006b/05, 006b/06, 006b/13, 006b/20, 007b/14, 009a/16, 009a/17, 009b/01, 009b/03, 011b/11, 011b/20, 013a/01, 013a/11, 013b/20, 016a/02, 019b/17, 024b/10, 026b/13, 026b/16, 034b/04, 048a/19, 048b/05, 116a/08, 116a/11, 116a/13, 116b/11, 116b/14, 116b/16, 117b/10, 119a/04, 119a/14, 119b/06, 120a/06, 120a/11, 121a/04, 121a/11, 121a/12, 121a/14, 121b/03, 133b/09, 139b/02, 144a/10, 145b/04, 146b/02, 146b/19, 148b/06, 148b/09, 148b/12, 148b/17, 149a/01, 149b/14, 155b/17, 157b/04, 165b/02, 166b/11, 167a/04, 167b/03, 167b/07, 176a/18, 177a/04, 188b/05, 189b/20, 190a/18, 192a/19, 193b/16, 196b/13
a.+ dan 013a/21, 016a/08, 026a/17, 048a/12, 048a/20, 048b/12, 115a/11, 119a/17, 120b/11, 125a/06, 166a/15, 167a/07, 167b/08, 170b/19, 178a/17, 179b/18, 183b/20, 187b/19, 188b/05, 188b/18, 190b/21, 205a/01
a.+ ı 007b/18, 008a/01, 011a/10, 028b/06, 031a/17, 122a/07, 122a/11, 165b/08, 169b/04, 171a/19, 176b/15, 177b/01, 192a/21, 201a/08, 210a/06, 225b/09, 225b/19
a.+ la 132b/04
a.+ uñ 006b/02, 009b/14, 010b/01, 010b/14, 031a/16, 079b/06, 196b/09
- arż-ı nübe [Ar.+Ö.]** Nube toprakları.
a.+ ye 122a/04
- arż-ı şām [Ar.+Ö.]** 1. Şam vilayeti. 2. Şam vilayetinin toprakları.
a. 167a/08
a.+ a 198a/19
a.+ da 108a/17
a.+ dan 219b/05
a.+ dur 176a/10
- arż-ı vāsiÖ [Ar.+Ar.]** Bereketli topraklar.
a.+ dūr 173a/13
- arż-ı yemen [Ar.+Ö.]** Yemen toprakları.
a. 169a/02
- arż-ı zehab [Ö.]** Nil ırmağının çıktığı yer.
a.+ de 122b/02
a.+ dūr 122b/02
- Öarż iT- [Ar.+Tr.]** Sunmak, takdim etmek.
Öa.- di 054b/14, 101b/12, 101b/15
Öa.- diler 108b/05, 131b/05
Öa.- dügi 232a/10
Öa.- erleridi 037a/20
Öa.- erdi 039b/12
Öa.- erimiş 131b/20
Öa.- esin 102a/07
Öa.- eyin 147a/12
Öa.- i virün 101b/03
Öa.- mege 038b/01, 042b/19
Öa.- mişdi 022b/14
Öa.- üp 042b/19, 082a/11, 215a/18
- Öarż eyle- [Ar.+Tr.]** Sunmak, takdim etmek.
Öa. 232a/04
Öa.- di 099a/21, 147a/13, 171a/03, 171a/15, 210b/05, 215a/18, 232a/02, 232a/08
Öa.- diler 022b/08, 131b/04, 210b/19, 216a/04
Öa.- miş 102a/06
- Öarż olun- [Ar.+Tr.]** Sunulmak, takdim edilmek.
Öa.- di 102a/09
Öa.- up 183b/10
Öa.- sa 107a/09
- Öarż-ı hāl [Ar.+Ar.]** Dilekçe.
Öa. 083b/01, 084a/19, 084b/02
Öa.+ ın 083b/04
- Öarż-ı hāl iT- [Ar.+Tr.]** Durumunu anlatmak.
Öa.- di 082a/05
Öa.- üp 111a/05, 124b/19
- Öarż-dāšt [Ar.+Far.]** Uyarı yazısı, muhtıra.
Öa. 101b/09
- arżü [Far.]** Şiddetli heves ya da istek.
a.+ ları 003b/11
a.+ sı 061b/14
a.+ sın 098b/03, 104b/17
a.+ sına 005a/18, 032a/13, 213a/02
a.+ yıla 019a/05
ā.+ yıla 016b/07
- arżü-yı nefis [Far.+Ar.]** Nefsî arzu.
ā.+ inün 007a/07
- aş- [Tr.]** 1. Bir nesneyi bir yere aşağı doğru sarkacak biçimde takmak, bağlamak. 2. İdam etmek.
a.- a 028a/16, 126a/14
a.- a-akodı 063b/03
a.- alar 152a/08, 152a/09
a.- an 028a/12
a.- aruz 186b/06
a.- dı 076a/05
a.- dılar 041a/21, 041b/03, 153a/02
a.- duıkları 028a/17
a.- mağ 028a/12, 126a/12
a.- mışlar 185b/13
a.- salar 014a/05, 128b/20, 129a/05
a.- up 194b/09
- Öaşā [Ar.]** Değnek, baston.
Öa. 042a/08, 116b/04, 162a/18
Öa.+ yı 116b/05
- Öaşākır [Ar.]** Askerler.
Öa.+ i 229b/13
- Öaşākır-i şīÖar [Ar.+Ar.]** Başarılı askerler.
Öa.+ inuñ 002b/07
- aÖşāmīs [Ö.]** (bk. akşās)
a. 069a/04
- āsān [Far.]** Kolay.
ā. 002a/06, 002b/10, 043a/11, 225b/18
ā.+ dur 090a/15, 137a/11, 143b/21, 204b/03, 204b/05
- āsānlıq [Far.+Tr.]** Kolaylık.
ā. 081a/03
- āsār [Ar.]** Eserler.
ā. 004b/09, 010b/18, 016b/05, 027a/05, 034b/06, 057a/03, 070a/15, 120a/18, 148a/13, 148b/08, 189b/16, 203a/16, 228b/06
ā.+ ı 004b/06, 004b/21, 009a/20, 018b/13, 020a/13, 145b/08, 149b/15
ā.+ idur 005b/16
ā.+ ıla 004a/21
ā.+ ın 202b/16
ā.+ indandur 137a/16, 203a/11
ā.+ uñ 143a/11
- āsār-i Öaçibe [Ar.+Ar.]** Tuhaf eserler.
ā.+ nün 024b/10
- āsār-i Öadālet [Ar.+Ar.]** Adalet eserleri.
ā.+ inden 092a/01
- āsār-i enbiyā [Ar.+Ar.]** Peygamber eserleri.
ā. 013a/08
- āsār-i ġaribe [Ar.+Ar.]** Tuhaf eserler.
ā. 016a/14, 019a/18
- āsār-i hayr üñ hīsān [Ar.+Ar.+Ar.]** Doğruluk ve iyilik eserleri.
ā.+ ıla 056a/14

- āšār-ı kâdîme** [Ar.+Ar.] Eski eserler.
 ā. 004a/03, 004a/07
 ā.+den 157b/10
 ā.+dür 169a/08
 ā.+yi 063a/16
- āšār-ı selâtin-i mâziye** [Ar.+Ar.+Ar.] Eski hükümdarların eserleri.
 ā.+ den 148a/10
- āšār-ı sinn** [Ar.+Ar.] Varolduğundan beri ortaya koyduğu eserler.
 ā.+ inden 199a/01
- āšār-ı sünen-i seyîdü'l-enâm** [Ar.+Ar.+Ar.] Hz. Muhammed'in eserleri.
 a.+ ı 090b/17
- âşdur-** [Tr.] Astırmak.
 a.- dı 040b/21
- Âşel** [Ar.] Bal.
 Ŗa. 126a/19, 211a/05
- âşhâb** [Ar.] 1. Din büyükleri, sahabeler. 2. Dostlar.
 a. 012a/08
 a.+ dan 010b/18, 079b/21, 211b/16
 a.+ ıyla 208b/11
- âşhâb-ı güzîn** [Ar.+Far.] Ünlü sahabeler.
 a.+ den 012a/21, 175a/03, 203a/21, 204a/20, 213a/07
 a.+ e 116a/18
 a.+ ile 212a/07
 a.+ ün 147b/17
- âşhâb-ı kerîme** [Ar.+Ar.] Hz. Fatma.
 a. 010b/18
- âşhâb-ı kibâr** [Ar.+Ar.] Seçkin sahabeler.
 a.+ muñ 002b/07
- âşhâb-ı lehv ve ğnâ** [Ar.+Ar.+Ar.] Eğlence düşkünü kimseler.
 a.+ 131a/12
- âşhâb-ı resûl** [Ar.+Ar.] Hz. Muhammed'in dostları, sahabeler.
 a.+ dan 147a/20, , 214b/01, 214b/14
 a.+uñ 205b/20
- âşhâb-ı resûlullah** [Ar.+Ar.] Hz. Muhammed'in dostları, sahabeler.
 a.+ dan 210a/01dan
- âşhâb-ı tevârîh** [Ar.+Ar.] Tarih bilginleri.
 a. 160b/02, 181a/17, 183a/07
 a.+ den 146b/18, 149b/03
- âşhâb-ı haber** [Ar.+Ar.] Bilgi sahibi kişiler.
 a. 198b/20
- âşhâb-ı emvâl** [Ar.+Ar.] Birinin en yakınındaki kimseler.
 a. indan 225a/03
- âsıl** [Ar.] 1. Gerçekte 2. Gibi. 3. Kaynak, köken.
 a. 004b/09, 005b/19, 020b/13, 031b/15, 032b/07, 046a/07, 057a/04, 061b/13, 099b/19, 123a/13
 a.+ da 005a/13, 014a/07, 029b/08, 043a/13, 062b/08
 a.+ ları 008b/02
- âsıl-** [Tr.] 1. Sarkacak biçimde bağlanmak, asılmak. 2. Takılmak, kuşanmak.
 a.- dı 027b/01
 a.- mişdur 058b/18
 a.- mişdı 067b/04, 153b/20
 a.- u 224a/11
 a.- uyıdı 018b/04, 036b/05, 047a/16, 069a/20, 140b/06
- âsılsuz** [Tr.] Soysuz, kişiliksiz.
 a. 107a/03
- Âşîş** [Ar.] İsyen eden, başkaldıran.
 Ŗa. 194a/10, 201a/01
- Âşîş ol-** [Ar.+Tr.] İsyen etmek, başkaldırmak.
 Ŗa.- ançün 190b/11
 Ŗa.- dı 030a/20
- Âşîr** [Ö.] Kişi adı.
 Ŗa. 169a/01
- âsitân** [Far.] Eşik, girilecek yer
 ā.+ ma 102b/01, 196a/16
 ā.+ ı 003a/05
- âsitâne** [Far.] Devlet kapısı, başkent.
 ā.+ lerinde 096b/19, 107b/16
- âsitâne-i Ŗadâlet-penâh** [Far.+Ar.+Far.] Adalet koruyucusu olan padişahın huzuru.
 Ŗa.+ larına 102a/09, 102a/08
- âsitâne-i Ŗâlem-penâh** [Far.+Ar.+Far.] Alemin koruyucusu olan padişahın huzuru.
 ā.+ larına 113a/07, 113a/07
- âsitâne-i memâlik-sitân** [Far.+Ar.+Far.] Yurt içi.
 ā.+ ma 112b/10
- âsitâne-i saŖâdet** [Far.+Ar.] Saadet kaynağı olan padişahın huzuru.
 ā.+ ine 101b/03, 114a/14
 ā.+ lerine 102a/06, 114a/17
- Ŗaşkalân** [Ŗ.] Filistin'de bir şehir.
 Ŗa.+ a 085b/06
 Ŗa.+ ı 085b/06, 086b/10
- Ŗâsker** [Ar.] 1. Yurt savunması için devlet tarafından yetiştirilip donatılan bütün kişiler, çeri.
 Ŗa. 026a/03, 019a/10, 022a/02, 031a/15, 046b/08, 047b/07, 047b/12, 049b/06, 050b/13, 050b/19, 056b/11, 056b/14, 056b/16, 061a/01, 061a/02, 061a/06, 063a/09, 063b/06, 063b/10, 065b/04, 071b/02, 071b/04, 074b/01, 074b/10, 075a/04, 075b/08, 076a/02, 078a/04, 081a/04, 081a/06, 081a/11, 082a/21, 082b/04, 086a/12, 087b/11, 088b/03, 090a/16, 093a/19, 095a/04, 095b/12, 096b/09, 097a/06, 097a/12, 097b/13, 103a/09, 103a/15, 103a/16, 103a/19, 104b/16, 108b/02, 110a/15, 122b/16, 151b/10, 154b/01, 154b/07, 155a/15, 156a/01, 187a/02, 194b/16, 196a/09, 198b/16, 200b/05, 201a/01, 202b/07, 203b/02, 204b/01, 204b/20, 205a/17, 205a/18, 205b/03, 205b/07, 209a/10, 212b/01, 212b/19, 214b/19, 216a/13, 219a/05, 219a/08, 219a/10, 219a/13, 222b/03, 222b/10, 222b/13, 223a/12, 223b/12, 226a/18, 227a/12, 227b/13, 228a/04, 228a/14
 Ŗa.+ de 095b/21, 097b/11
 Ŗa.+ den 051b/05, 087b/11, 097b/12, 108b/21, 115a/16, 155a/16, 211b/05, 214a/18, 217a/14
 Ŗa.+ dür 156a/06
 Ŗa.+ e 063a/10, 065a/04, 074b/05, 074b/12, 095b/19, 155a/11, 211b/07, 214a/10, 214b/05, 214b/10, 214b/16, 222b/17
 Ŗa.+ i 003a/06, 020b/07, 029a/06, 046a/14, 047b/13, 061a/04, 061a/07, 066a/01, 072a/02, 075b/18, 078a/11, 082b/06, 082b/21, 085b/03, 085b/07, 087b/0, 087b/18, 088b/06, 088b/18, 094a/05, 095a/13, 095b/09, 096a/10, 103a/11, 104a/03, 108a/13, 112b/14, 155a/02, 155b/21, 156a/09, 162a/04, 167a/02, 206b/20, 168a/03, 171a/17, 173a/05, 178b/19, 179b/04, 201a/14, 205b/09, 205b/16, 206a/05, 207a/03, 208a/16, 208b/05, 209a/12, 210b/14, 212b/15, 213a/12, 214b/20, 215a/03, 215b/03, 219a/12, 219a/15, 221a/02, 221a/12, 221b/18, 222a/12, 230a/10
 Ŗa.+ idi 047b/06
 Ŗa.+ ile 022b/06, 038b/07, 047b/02, 047b/08, 047b/09, 050b/13, 050b/14, 056b/17, 060a/12, 061b/01, 061b/04, 063a/12, 063b/07, 078a/15, 080b/13, 094a/01, 110a/18, 149a/04, 160a/10, 186b/19, 193b/21, 216a/10, 219a/09, 219a/10, 230a/07
 Ŗa.+ in 038b/08, 047b/07, 047b/08, 047b/12, 059b/15, 063a/15, 078a/12, 095a/16, 096a/07, 097b/16, 098a/05, 103a/13, 112a/10, 179a/13, 204b/13, 223a/02, 227b/16
 Ŗa.+ inden 038b/13, 049b/14, 053b/08, 062a/04, 063b/02, 063b/03, 064b/08, 072b/21, 082a/17, 091a/09, 099b/08, 099b/09, 099b/11, 104a/15, 154b/07, 155a/08, 155b/03, 156a/13, 173a/05, 178b/18, 194b/20, 205b/04, 208a/19, 209b/11, 209b/14, 212b/07, 213a/07, 223a/10
 Ŗa.+ inden 212b/07
 Ŗa.+ ine 082b/06, 156a/13, 168a/18, 179a/13, 196a/03, 204b/02, 207b/13, 209a/17, 221a/06, 221b/12
 Ŗa.+ ini 063a/20, 065b/20, 071b/02, 103b/18, 154b/06, 155b/06, 187a/07, 205b/14
 Ŗa.+ inüñ 049b/08, 064b/04, 088a/07, 096a/04,

- 097b/07, 112b/04, 142a/08, 156a/02, 156a/03,
201a/10, 204b/03, 205b/04, 205b/10, 205b/12,
209a/10, 209a/13, 212a/20, 215a/12, 217a/05,
220b/18
Öa.+ iyidi 175b/05
Öa.+ iyile 052a/14, 073a/06, 204b/14, 209a/15,
216b/21, 225b/02
Öa.+ iyle 061a/05, 087b/19, 087b/21, 088b/20,
095a/05, 097a/19, 097b/14, 112a/21, 154a/20,
203b/10, 206b/08, 211b/19, 211b/21, 217b/11,
220b/15, 221a/19, 225b/12
Öa.+ le 085b/06, 087b/02, 088b/07, 098a/12,
103a/12, 103b/07, 103b/08, 108b/19, 122b/15,
155a/03, 155b/15, 155b/19, 187a/03, 190a/11,
190a/14, 194a/04, 201a/08, 204b/10, 204b/12,
215a/06, 228a/19
Öa.+ ler 071a/11, 212b/10, 219b/05
Öa.+ leri 088a/10, 095a/17, 172a/13, 212b/09
Öa.+ lerin 059b/07
Öa.+ lerinden 155a/07, 212b/05, 219b/15
Öa.+ lerine 214a/06
Öa.+ lerini 202b/11
Öa.+ lerinüñ 046a/19
Öa.+ leriyle 082b/04
Öa.+ lerün 075a/06
Öa.+ ümle 082b/01
Öa.+ ün 051b/15, 054a/09, 060a/03, 066a/02,
074b/08, 088b/16, 155a/16, 178b/21, 214a/01,
214b/05, 230b/14
Öa.+ üñden 213b/19
Öa.+ üñi 065a/02, 214b/03
Öa.+ üñle 082a/21
Öa.+ üñüzde 213b/09
Öa.+ üñüzden 207b/19
Öa.+ üñüze 213b/13
- Öasker [Ö.]** (bk. Öasker şehri)
Öa. 203b/08, 203b/09, 203b/16, 216b/11, 217a/05
- Öasker şehri [Ö.]** Mısır'da bir şehir.
Öa. 216b/19, 217a/17
Öa.+n 216b/18
Öa.+ne 217b/05
Öa.+ni 217a/09
Öa.+nde 217a/07, 217a/08, 217b/13
Öa.+ndeki 217b/07
Öa.+nden 217b/01, 217b/08
Öa.+nüñ 217a/11
Öa.+ydi 225b/19
Öa.+yidi 217b/10
Öa.+yle 224b/12
- Öasker-gâh [Ar.+Far.]** Asker evi, karargah.
Öa.+a 206a/04
- Öasker-i Öažim [Ar.+Ar.]** Kuvvetli, görkemli asker.
Öa. 051a/21
Öa.+ile 079a/20, 103b/17
- Öasker-i bi-girân [Ar.+Far.]** Çok fazla sayıda asker.
Öa. 104a/01
- Öasker-i cerrâr [Ar.+Ar.]** Teçhizatla donatılmış asker.
Öa.+ıla 063a/20
Öa.+inuñ 112a/06
- Öasker-i cerrâr-ı sitâre-şümâr [Ar.+Ar.+Ar.+Far.]**
Teçhizatla donatılmış çok sayıda asker.
Öa.+ıla 111b/15
- Öasker-i firāvân [Ar.+Far.]** Çok fazla sayıda asker.
Öa. 087a/20, 212b/07
Öa.+ıla 047b/11, 061a/20, 073a/04, 078a/10,
103b/01
Öa.+mı 154b/05
- Öasker-i girân [Ar.+Far.]** Çok fazla sayıda asker.
Öa.+168b/17
Öa.+ıla 022b/02, 076a/02, 155b/07, 194a/08
- Öasker-i girân-ı bi-kerân [Ar.+Far.+Ar.]** Sayısız asker.
Öa.+la 155a/10
- Öasker-i islâm [Ar.+Ar.]** Müslüman askeri.
Öa. 114a/08, 206a/14, 206a/20
Öa.+dan 215a/05
- Öa.+ı 214b/08
Öa.+uñ 100a/10
- Öasker-i Kerrâr [Ar.+Ar.]** Savaşmayı seven, atak asker.
Öa. 113a/03
- Öasker-i küffâr [Ar.+Ar.]** Kafir askerleri.
Öa. 205a/14, 215a/08
Öa.+ı 204b/21, 212a/08, 212a/11
Öa.+ıla 178b/12, 205a/19, 205b/03
Öa.+la 204b/18, 205a/12
Öa.+uñ 205a/15, 215a/07, 216a/02
- Öasker-i mansûr [Ar.+Ar.]** Zafer sahibi asker.
Öa.+dan 112b/08
- Öasker-i mezkûr [Ar.+Ar.]** Adı geçen asker.
Öa.+ıla 081a/09
- Öasker-i mîsr [Ar.+Ö.]** Mısır askeri.
Öa. 219b/09
- Öasker-i mu'izzle [Ar.+Ö.]** Muiz'in askeri.
Öa.+le 231b/21
- Öasker-i mü'minîñ [Ar.+Ar.]** Müslüman askerleri.
Öa.+le 205b/06
- Öasker-i müslimîñ [Ar.+Ar.]** Müslüman askerleri.
Öa. 203b/03, 205a/18, 208b/01, 212a/03, 212a/19,
213a/15, 214b/21, 215a/16, 219a/15, 216a/05
Öa.+e 105a/17, 179a/03, 204b/04, 205a/07, 206a/10,
216b/05
Öa.+i 211b/21
Öa.+ile 079b/18
Öa.+le 167b/20, 204b/14, 205a/08, 205b/13,
205b/15, 212a/02, 212a/09, 212b/04, 212b/05,
212b/11, 214b/20
Öa.+den 178b/10, 198b/13
Öa.+ün 205b/02, 208b/04, 213b/01
- Öasker-i müslimîñ [Ar.+Ar.]** Müslüman askerleri.
Öa. 206b/04
- Öasker-i nuşret [Ar.+Ar.]** Başarılı asker.
a. 112a/02
- Öasker-i rûm [Ar.+Ö.]** Rum askeri.
Öa.+a 212a/06
Öa.+la 214b/18
- Öasker-i selâtin-i mîsr [Ar.+Ar.+Ö.]** Mısır sultanlarının askeri.
Öa. 219b/14
- Öasker-i sitiz-i bi-şümâr-ı küffâr [Ar.+Far.+Far.+Ar.]** Çok sayıda savaşçı kafir askeri.
Öa.+la 212b/20
- asl [Ar.]** 1. Gerçekte, öзде. 2. Gibi. 3. Kaynak, köken
a. 023b/21, 024a/20, 026b/09, 029b/13, 059a/17,
084a/04, 125a/03, 126a/07, 141a/07, 144b/04,
150b/21, 154a/06, 157b/21, 159b/05, 161a/18,
172a/08, 175a/01, 175a/19, 176a/10, 187a/11,
188b/17, 195b/06, 197b/21, 203b/19, 210a/08,
216a/05, 216a/14, 223a/20, 228a/18
a.+da 005a/13, 071b/10, 079a/17, 080a/14, 080a/17,
081a/05, 087b/01, 090a/14, 095a/11, 102b/18,
106a/08, 106b/18, 111b/07, 115a/11, 119b/18,
122b/20, 123b/02, 123b/04, 125b/15, 125b/17,
130a/16, 133a/12, 146b/10, 148a/11, 154a/11,
157a/03, 158b/06, 158b/14, 159a/21, 160a/18,
164a/09, 169a/14, 170b/09, 178a/18, 178b/05,
180a/09, 186a/18, 186b/15, 188b/08, 188b/20,
189b/18, 190a/09, 190a/19, 191a/04, 192a/07,
192a/20, 193b/20, 196b/01, 200b/19, 201b/02,
216b/19, 217a/12, 222a/02, 223b/04, 225a/19,
226a/20, 226b/08, 227b/08, 229b/15
a.+ı 005b/21, 028b/21, 032b/04, 043b/07, 050a/08,
052a/04, 098b/18, 102a/07, 130a/12, 138a/05,
147a/14, 157a/21, 162b/10, 166b/20, 171a/03,
183a/16, 185a/04, 188a/03, 191b/19, 219b/11
a.+m 045b/04, 195b/06, 214b/14
a.+mı 005b/20, 057b/16
a.+larında 114b/21
- aslâ [Ar.]** Hiçbir zaman, hiçbir şekilde.
a. 011b/12, 013a/13, 014a/06, 014b/01, 018b/21,
028a/05, 028b/15, 033a/11, 044b/01, 051b/04,
057b/13, 074a/02, 086a/09, 092b/12, 097a/12,
101b/15, 102a/02, 104b/03, 114a/09, 126b/04,
130b/17, 138a/16, 140a/16, 147a/06, 151a/05,

- 159a/03, 161b/12, 166b/07, 176a/07, 191a/17,
201b/05, 224a/20
- āsmān [Far.]** Gök, sema.
ā.+ ma 003a/11
- āsmān-ı maÖreke [Far.+Ar.]** Savaş meydanı.
ā.+ den 215a/02
- āsmānī [Far.]** Gökyüzünde ışık saçan cisim.
ā.+ lerile 124a/10
- aśnām [Ar.]** Putlar.
a. 013a/08, 063b/16
- Ōaśr [Ar.]** Asır, yüzyıl.
Ōa.+ a 111a/02
Ōa.+ da 165b/07, 192a/14, 201a/06
Ōa.+ ı 004b/07
Ōa.+ ma 136a/06
- āsüde-hāl [Ar.]**
ā. 009a/04, 111a/11
- āsumān [Far.]** Gökyüzü.
ā.+ a 084b/14, 206a/12
ā.+ muñ 003a/15
- āsumānī [Far.]** Gökyüzüyle ilgili, gökyüzü renginde.
ā. 065b/17, 166b/16
- aş- [Tr.]** 1. Yüksek bir şeyin üzerinden geçmek. 2. Karışmak, iç içe geçmek.
a.- a 123a/08
a.- ar 028b/06, 146a/15
a.- dı 222b/15
a.- dılar 199b/16
a.- duğ 004a/13
a.- duğdan 113a/09
a.- miş 047a/21
a.- mişdur 199a/02
a.- up 121a/12, 179a/03
- aşağa [Tr.]** Aşağı, az, düşük.
a. 001b/11, 010a/07, 013a/07, 030b/04, 036a/08,
036b/08, 043a/03, 044b/01, 058b/13, 062a/05,
069a/12, 072b/17, 117b/06, 123b/11, 126a/12,
134a/05, 134a/06, 134a/21, 134b/08, 135b/06,
138a/04, 138b/01, 144b/21, 153a/05, 158a/14,
158b/05, 163b/09, 165a/10, 169b/10, 182b/18,
182b/21, 194b/01, 195a/16, 195b/02, 195b/04,
223b/21, 226b/12
a.+ da 005a/14, 006b/21, 007a/03, 012b/13, 013b/13,
013b/15, 016b/10, 024b/12, 027a/06, 033b/21,
035b/13, 037b/18, 038a/18, 048b/04, 061b/21,
062a/10, 079b/16, 081a/19, 082b/09, 106a/02,
116a/06, 130a/13, 133b/05, 137b/12, 148a/12,
160a/09, 170a/17, 185b/08, 206a/20, 223b/09,
224b/15
a.+ dan 029a/03, 053b/21, 086b/03, 124a/09,
153a/12, 170a/18, 206a/14
a.+ ları 144a/15
a.+ sı 133b/12, 140a/01, 141b/18, 180a/05, 182a/21
a.+ sma 043b/14, 117a/14, 137b/15, 144b/20
a.+ sında 123b/07, 171a/11
a.+ sından 135b/11, 144b/20, 193a/06
a.+ sını 145a/05
a.+ ya 043b/17, 117a/16, 124a/09, 157b/18, 158b/03
- Ōaşıq ol- [Ar.+Tr.]** Çok semek.
Ōā.- dı 031b/10, 038b/03
Ōā.- an 038b/10
- Ōaşıq-ı dil-efgār [Ar.+Far.]** Gönlü yaralı aşık.
Ōā.+ ı 038a/21
- āşikār [Far.]** Gözle görülür, açık, belli.
ā. 026b/01, 027a/02, 053a/18
ā.+ dur 091b/16
- āşikāre [Far.]** Gözle görülür, açık, belli.
ā. 116a/15, 013a/07, 045a/05, 112b/16, 130b/05,
228a/13, 228a/14
ā.+ yidi 031a/14
- āşinā [Far.]** Yakın, dost.
ā.+ dur 210a/14
- Ōaşıret [Ar.]** Kabile, boy.
Ōa.+ i 108b/15
- āşiyā [Ö.]** Irak'ta bir ülke adı.
ā. 156a/21
- āşiyān [Far.]** Ev-bark, yuva.
ā. 092b/05, 113a/14
ā.+ a 004a/20
ā.+ ı 004a/16
ā.+ ma 112a/09
- āşiyān-ı kadīmī [Far.+Ar.]** Eski alışkanlıklar.
ā.+ leri 113a/01
- Ōaşq [Ar.]** Aşırı evgi, tutku.
Ōa. 057b/14
- āşüb [Far.]** Kargaşa.
ā. 084b/11, 228b/04
- aşur- [Tr.]** Aşırnak. ?
a.- mışlar 199a/10
- āşūra [Ar.]** Aşure.
ā. 087a/10
- at- [Tr.]** Bir nesneyi ileriye doğru fırlatmak, atmak.
a.- arđı 043b/15, 189b/01
a.- arlar 015a/08, 043b/17, 159a/02
a.- aruz 125a/02
a.- ayın 213b/21
a.- dı 003b/20, 015a/11, 120a/02, 138a/08, 213a/11
a.- dılar 007b/12, 015a/12, 117b/09
a.- duğı 175a/07
a.- dum 140a/13
a.- ı vir 024a/02
a.- mağ 131b/14
a.- salar 144a/14
a.- suñ 002b/06
a.- suñlar 058a/12
a.- up 027b/20, 042b/05, 095b/18, 124a/10, 126a/11,
159b/19, 224a/02
- at [Tr.]** Binek, koşu ve yük taşıma amaçlı beslenen evcil bir hayvan, at.a. 013a/05, 017b/18, 018b/03, 029b/03, 047a/15, 049b/10, 051a/06, 051a/07, 053b/11, 074a/18, 083a/01, 089b/02, 092a/21, 092b/14, 094a/15, 095b/05, 121a/07, 121a/08, 126b/05, 126b/07, 126b/08, 126b/09, 126b/20, 126b/21, 127a/06, 127a/07, 142a/10, 154b/17, 154b/21, 155a/20, 173a/07, 176b/11, 180a/03, 182b/16, 184a/03, 184a/04, 184a/06, 185a/10, 213a/10, 222a/09, 224b/18
a.+ a 021a/10, 032b/11, 080b/01, 095b/07, 126b/20, 210b/07
a.+ dan 126b/07, 206a/04, 221a/05, 229b/04
a.+ ı 024a/02, 032b/07, 084a/02, 127b/17
162a/17, 194a/02, 210b/18, 229b/01, 229b/04, 230b/18
a.+ ıla 229a/21, 229b/01
a.+ in 211a/02
a.+ mđan 078b/10, 083a/02
a.+ muñ 030b/06, 032b/08, 126b/05
a.+ ıyla 097b/12
a.+ lar 053b/12, 155a/15, 155a/20
a.+ lara 130a/01
a.+ ları 119a/05, 158a/13
a.+ larınuñ 074b/09
a.+ mıdur 074a/18
a.+ uñ 090a/17
- ata [Tr.]** Cet, ecdat.
a.+ dan 141a/02, 185b/18, 186a/01
a.+ ları 008a/21, 009b/02, 009b/18, 020b/05, 030b/08, 036b/12, 037b/11, 038a/17, 039a/17, 046b/16, 113b/14, 136a/03, 165b/10
a.+ larından 009b/18
a.+ larınuñ 021b/04, 060b/10, 167a/04
a.+ larumuzdan 186b/02
a.+ larınuñuz 198a/15
a.+ m 098a/02, 161a/05
a.+ ma 077a/01
a.+ ñ 098a/03
a.+ ñuñ 039a/05
a.+ sı 005b/05, 007b/15, 007b/20, 008a/19, 008b/12, 009a/07, 009a/08, 009a/16, 009b/16, 009b/17, 017a/17, 018a/20, 021b/06, 022a/04, 023b/20, 024a/07, 025a/11, 025a/16, 025b/02, 025b/03, 029b/20, 030b/15, 032a/01, 032a/10, 036b/16,

- 036b/19, 039a/01, 039a/10, 040b/17, 041a/03,
045b/07, 047a/19, 052b/13, 055b/09, 066a/15,
067b/05, 068a/09, 068a/11, 077b/12, 081a/04,
083b/06, 085a/14, 085b/12, 085b/13, 086b/15,
093a/02, 093a/05, 093a/11, 095a/03, 095a/18,
095b/19, 096a/08, 096a/09, 096a/11, 097b/01,
104a/19, 105a/03, 105a/06, 105a/07, 105a/08,
110b/08, 120a/15, 120a/16, 144b/14, 154a/11,
163a/15, 168a/06, 168b/16, 168b/17, 176b/09,
198a/08, 230a/16, 231b/18
a.+ sıdır 009a/10
a.+ sın 045b/07, 077b/01, 125a/10
a.+ sına 008b/16, 055b/09, 056b/03, 076b/01,
098a/01, 124b/20, 168a/07, 197b/06, 203a/14
a.+ sından 056b/01, 085a/18, 093a/04, 110b/08,
125a/01, 161a/15, 176a/20
a.+ sın 023b/20, 090b/19, 176b/06
a.+ sinuñ 008b/10, 017a/18, 022a/01, 022a/17,
030a/01, 034a/17, 038a/21, 038b/04, 038b/05,
056a/21, 067b/15, 070a/10, 070b/15, 080b/01,
085b/11, 093a/16, 095a/01, 095b/17, 096a/08,
096a/09, 096a/15, 096a/16, 103b/06, 110a/12,
121a/01, 121a/03, 198a/11, 227b/09, 229a/11
a.+ sıyla 231b/19
a.+ ya 007b/06
- ata [Tr.]** Ada.
a. 085b/18, 085b/19, 086a/01, 172b/17, 172b/21
a.+ da 173a/12
a.+ dur 145b/21, 177a/07
a.+ lar 119b/14, 132a/18
a.+ lardur 165b/01
a.+ nuñ 172b/19
a.+ sına 110b/02, 155b/16, 177a/07
a.+ sından 177a/11
- Óatā [Ar.]** İhsan, hediye.
Óa.+ dur 068b/14
- atabeg [Tr.]** Şehzade eğitmeni, lala.
a. 080b/01, 096b/12, 110a/06
a.+ i 102b/14, 104a/20, 110b/06
- atabeglik [Tr.]** Atabeylik, lalalık.
a. 103a/04
- at dep- [Tr.+Tr.]** Atla gitmek.
d.- mişidi 155a/17
- atdur- [Tr.]** Atmasını sağlamak, atdırmak.
a.- dı 030b/04
- ateş [Tr.]** Yakıcı madde, od.
a. 027b/12, 084b/12, 084b/20, 124a/10, 150a/01,
155a/18, 179a/07, 206a/13, 213a/16, 224a/17
a.+ den 002a/02
a.+ i 097a/21, 168a/21, 175b/08
a.+ idi 155a/18
a.+ ile 084b/20
a.+ lerin 205b/11
- ateş-i fūrūzān [Tr.+Far.]** Parlak ateş.
a. 112a/02
- ateş-gede [Tr.+Far.]** Ateşperestlerin tapınağına verilen ad.
a. 204a/15
a.+ lerde 002a/11
- ateş-i hiddet [Tr.+Ar.]** Öfke ateşi.
a.+ i 084b/07
- ateş-i şine [Tr.+Far.]** Gönül ateşi.
a.+ m 004a/08
- ateş-i gazab [Tr.+Ar.]** Öfke ateşi.
a.+ ları 112a/18
- ateş-i hārb [Tr.+Ar.]** Şiddetli savaş.
a. 155a/19, 213a/18
- ateş-i tiğ [Tr.+Far.]** Kılıç ateşi?
a. 215a/01
- ateş-perest [Tr.+Far.]** Ateşe tapan, ateşperest.
a.+ leridi 204a/14
- atıbbā [Ar.]** Doktorlar.
a. 201b/12
- Óātil [Ar.]** İşe yaramaz, faydasız.
Óā. 010b/11, 115a/07, 149a/12
- atıl- [Tr.]** 1. Fırlatılmak. 2. İleriye doğru hareketlenmek.
a.- sa 174b/09
a.- ur 128b/08, 136b/10
- atılma- [Tr.]** Fırlatılmamak, atılmamak.
a.- yıcağ 130b/16
- atım [Tr.]** Bir şeyin atıldığı yol, menzil.
a.+ ı 135a/09, 174b/10, 185b/02
- Óatıq [Ar.]** Eski.
Óa. 133b/10
- atlas [Ar.]** İpekli bir kıymetli kumaş.
a. 174b/17
a.+ dan 011a/21
- atlu [Tr.]** Ata binmiş olan, atlı.
a. 154b/07, 155a/02, 155b/03, 155b/19, 177b/13,
195a/15, 195b/01, 220b/17, 226a/17, 227a/03
a.+ dan 156a/21
a.+ lar 145a/13, 153b/16
a.+ larından 155b/02
a.+ sından 156b/02
a.+ yıldı 155a/14
a.+ yıla 155a/08
- atma- [Tr.]** Atmamak, fırlatmamak.
a.- dı 138a/09
- av [Tr.]** 1. Yabani hayvan avlama işi. 2. Avlanan yabani hayvan.
a. 028a/20, 030b/06, 104a/15, 131a/07
a.+ a 062a/20, 131a/03
a.+ da 062a/20
- aÓvām [Ar.]** Yıllar.
a.+ ıla 044a/02,
- Óavām [Ar.]** Sıradan halk.
Óa. 124b/08
Óa.+ a 031a/21
Óa.+ dan 051a/14
- aÓvāmm-ı tāyife-i kūt [Ar.+Ar.+Ar.]** Eski Mısır'ın sıradan halkı.
a.+ a 130b/07
- aÓvān [Ar.]** Yardımcı.
a. 178b/14
- Óavārūz [Ar.]** Afet durumlarında toplanan ek vergi.
Óa. 097b/11
- Óavārūz šal- [Ar.+Tr.]** Afet vergisi için halkı bilgilendirmek.
Óa.- ayın 102a/14
Óa.- mağ 097b/09
- āvāz [Far.]** Yüksek ses.
ā. 052a/04, 052a/10, 136b/18, 137b/13, 157a/13,
157a/15, 157a/16
ā.+ a 157a/16
ā.+ ı 022a/11, 145a/01, 152a/20, 171b/21, 199a/19,
199b/05
ā.+ ıla 096a/02, 117a/18
ā.+ m 008b/10, 190a/06, 201b/15
ā.+ ma 152a/14
ā.+ mdan 016a/16, 189a/16
ā.+ ıydı 117b/04
ā.+ la 187a/19, 187b/05
ā.+ lar 064b/03, 134a/06, 138a/18, 163a/19, 191b/03
ā.+ lara 064b/04
ā.+ ları 025b/06, 179a/08, 199b/10
ā.+ lardı 157a/16
ā.+ larla 187a/16
ā.+ ların 033a/21, 206a/14
- āvāze-i sūz [Far.+Far.]** Dertten, sıkıntıdan dolayı bağırma.
ā. 187b/14
- āvāzlu [Far.+Tr.]** Sesli.
ā. 152a/08
- āvāz vir- [Far.+Tr.]** Ses çıkarmak.
ā.- ürdi 025b/05
- avcı [Tr.]** Av yapan kişi.
a.+ ları 014a/02
a.+ laruñ 129a/19, 129a/21
- avla- [Tr.]** 1. Av hayvanını yakalamak. 2. Ele geçirmek.
a.- duğdan 037b/04
a.- r 013b/18, 019b/08, 028a/20, 030a/19
a.- rlar 125b/14, 128a/12, 165b/05
a.- rlardı 133a/02
a.- yı bilüp 207b/05

- a.- yup 227b/19
- avlad- [Tr.]** Avlatma işini bir başkasına yaptırmak.
a.- up 227b/17
- avlan- [Tr.]** Av olarak ele geçirilmek.
a.- andur 126a/06
a.- duğdan 126a/08
- avlayıcı [Tr.]** Av işini iyi yapan kişi.
a. 189a/12
- Óavn [Ö.]** Kişi adı.
Óa. 061a/20, 061b/01, 061b/05, 062a/08, 194a/03, 194a/04, 194a/06, 194a/10, 194b/03, 194b/11, 194b/13, 195b/06, 195b/11, 195b/19, 196a/05, 196a/10, 196a/12, 216b/17, 216b/21
Óa.+ a 194b/19
Óa.+ dan 217b/08
Óa.+ ı 061b/15, 194a/08, 194b/11
Óa.+ uñ 061b/04, 062a/11, 196a/02, 196a/08
- Óavrat [Ar.]** 1. Erkeğin eşi. 2. Kadın.
Óa. 007b/17, 014b/04, 017b/08, 017b/21, 018a/02, 021b/10, 024a/05, 024a/06, 024a/09, 024a/10, 024a/16, 024a/19, 024a/21, 024b/19, 024b/16, 024b/20, 025a/01, 025a/02, 025a/03, 025a/04, 025a/05, 025b/18, 026a/07, 031b/02, 031b/06, 038b/01, 038b/03, 038b/11, 038b/12, 038b/15, 038b/16, 038b/17, 039a/06, 041b/21, 047a/06, 049b/05, 049b/13, 049b/20, 050a/09, 051b/01, 054b/11, 054b/14, 057a/13, 060b/01, 067a/07, 084b/01, 084b/03, 084b/04, 101a/02, 101a/03, 117b/19, 124a/14, 124a/15, 125b/09, 138b/01, 162b/02, 162b/04, 170a/06, 170a/07, 170a/10, 184a/14, 194a/12, 210a/07, 215b/11, 219a/04, 219a/06, 219a/13
Óa.+ a 024a/03, 060a/17, 092a/16
Óa.+ dan 007b/17, 018a/04, 021b/14, 024b/01, 060a/21
Óa.+ ı 017a/08, 021b/15, 024b/02, 028a/14, 054b/01, 054b/15, 067b/15, 125b/10, 136b/11, 136b/14, 170a/19, 200a/14
Óa.+ ıla 021b/12
Óa.+ ın 021b/10, 021b/19
Óa.+ ını 054b/03
Óa.+ muñ 017a/15
Óa.+ ıyla 119a/06
Óa.+ lar 019b/12, 027b/02, 074a/07, 074a/10, 075a/03, 084a/12, 084a/21, 200a/19
Óa.+ lara 054b/01, 084b/05
Óa.+ lardan 208b/16, 215a/15
Óa.+ ları 025b/04, 084a/13
Óa.+ larıla 031b/12
Óa.+ ların 025a/17, 038b/18, 067b/21, 071a/01, 103b/21
Óa.+ larına 074a/12, 084a/11
Óa.+ larından 073a/01, 196a/05, 210b/06
Óa.+ larını 068a/12
Óa.+ laruñ 084a/13
Óa.+ uñ 024a/09, 039a/04, 050b/12, 050b/13, 051a/19, 078b/18, 219a/09
Óa.+ uña 039a/07
- avtäytıs [Ö.]** Eski Mısır'da bir şehir adı.
a. 034b/07
- avuç [Tr.]** 1. Elin iç tarafının aldığı miktar. 2. Az sayıda.
a. 173a/17, 206b/19, 211a/19
- avurd [Tr.]** Söz, laf.
a.+ ın 198a/01
- ay [Tr.]** 1. Dünyanın uydusu olan gök cismi. 2. Ay'ın Dünya çevresindeki dolanımını esas alan zaman birimi.
a. 004a/01, 011a/11, 017b/21, 026a/18, 035a/16, 041b/08, 053a/10, 061a/09, 062a/06, 069b/15, 080b/09, 080b/12, 083a/10, 088b/12, 093a/16, 095b/19, 096b/07, 096a/11, 097a/18, 098a/15, 099b/11, 102b/14, 103b/04, 104a/17, 104b/19, 106a/07, 106a/16, 106a/18, 106b/14, 110a/06, 110b/09, 110b/12, 110b/15, 110b/17, 124a/01, 125a/05, 132a/19, 132b/21, 141b/09, 145a/06, 150b/16, 150b/17, 157a/10, 159b/01, 159b/10, 205a/12, 205b/18, 206b/14, 212a/11, 214a/15, 214a/16, 216b/12, 217b/18, 217b/20, 223a/01
a.+ da 033a/12, 041a/01, 073b/10, 124a/02, 221a/13, 221a/14, 223b/01
a.+ dan 069b/16, 102b/05, 108a/09, 110a/13, 124b/20, 184a/18
a.+ dur 110a/10
a.+ ı 007b/20, 124b/16
a.+ ıdur 124b/17
a.+ ında 188a/09, 228b/03, 232b/01
a.+ muñ 099a/10, 179a/19, 179a/20, 228b/02
a.+ larıdur 011a/13, 011a/15, 011a/20, 011b/01
a.+ larında 011a/12, 011a/15, 011a/19, 011b/01, 158b/05
a.+ uñ 020a/08, 033b/07, 058b/10, 188a/10
- ayı [Tr.]** İri yapılı yaban hayvanı, ayı.
a. 075b/09
- aya [Tr.]** Bir seslenme ünlemi.
a. 004b/05
- ayağ [Tr.]** 1. İnsan ve hayvanda yürümeye yarayan organ, ayak. 2. Merdiven basamağı.
a. 036b/02, 063a/17, 063b/09, 083b/11, 098b/19, 100a/02, 100b/04, 105a/14, 123b/06, 124a/06, 133b/12, 144a/13, 155a/03, 185a/10, 228b/18, 199b/04, 219a/11
a.+ a 016b/20
a.+ dan 014a/13
a.+ ı 017a/15, 030b/06, 117a/13, 122b/08, 127b/11, 127b/21, 128b/04, 151a/12, 162b/14, 174a/10, 193a/20, 194a/02, 199b/04, 228b/17, 229b/04
a.+ ıdur 122a/17
a.+ ın 020b/19, 081b/15, 083b/13, 092a/20, 117a/14, 130b/18, 134a/16, 190b/04, 222a/02, 228a/08
a.+ ına 041a/21, 091b/07, 095a/05, 099a/14, 122b/08, 129b/04, 135b/15, 143b/21
a.+ ında 084a/21, 099a/18, 186b/01
a.+ ından 205b/08
a.+ ları 007a/17, 026b/06, 117a/07, 117b/01, 117b/17, 126b/07, 128b/04, 174a/18, 199a/21, 217a/20
a.+ ların 129a/21
a.+ larına 017b/16
a.+ larında 015a/17, 047a/05
a.+ larından 117a/17, 117a/20, 126b/07, 129a/14, 163a/01
a.+ larınıñ 117b/04, 128a/14
a.+ umı 224a/13
- ayaklan- [Tr.]** İsyen çıkarmak, ayaklanmak.
a.- dılar 231b/13
a.- mağa 225a/16
- Óayāl [Ar.]** Hanımlar, zevceler.
Óa. 062a/15, 084b/17, 105b/13
Óa.+ ı 067a/09, 088a/16, 109a/12
Óa.+ ın 026a/15, 100a/17
Óa.+ ına 196a/07
Óa.+ ından 026b/06, 052a/21
Óa.+ ını 067a/12, 196a/05
Óa.+ ıyla 132a/05
Óa.+ ları 045a/08
Óa.+ ların 026a/19, 044b/08, 062a/18
Óa.+ larına 084b/17
Óa.+ larını 084b/09
Óa.+ larıyla 101a/07
Óa.+ umuz 178b/21
Óa.+ umuzla 009b/10
- aÓyān [Ar.]** Seçkin, tanınmış.
a. 098b/07, 098b/17, 101b/10, 133b/03, 159b/18, 189b/17, 198b/21, 211a/09, 228a/16
a.+ ı 198a/10
a.+ a 123b/21
a.+ ıdur 229b/15
a.+ ın 209a/18
a.+ ına 123b/17
a.+ ından 082b/20, 213b/01, 225a/03
a.+ ıyla 117a/11
a.+ ları 105a/13
- aÓyān-ı devlet [Ar.+Ar.]** Devletin üst kademesindekiler.

- a. 095b/15
a.+ i 196a/09
- Óyān eyle-** [Ar.+Tr.] Gözle görünür duruma getirmek.
Óā.- di 202a/09
- aÓyān-ı hāzret** [Ar.+Ar.] Makamca büyük birinin yanındaki seçkin kişiler.
a.+ i 056b/04
- aÓyān-ı hilafet** [Ar.+Ar.] Halifelik makamının önde gelenleri.
a.+ idi 099a/02
- aÓyān-ı nās** [Ar.+Ar.] Halkın önde gelenleri.
a. 081b/03
a.+ ı 111a/05
a.+ uñ 119b/08
- aÓyān-ı saltanat** [Ar.+Ar.] Saltanatın önde gelenleri.
a.+ ı 225b/13
a.+ ıyla100a/02
a.+ ıyla 124a/12
- aÓyān-ı vilāyet** [Ar.+Ar.] Şehrin önde gelenleri.
a. 109a/04, 154a/18
a.+ ile 065b/14
- Óyān id-** [Ar.+Tr.] Gözle görünür duruma getirmek.
Óa.- er 087a/14
- Óyān olun-** [Ar.+Tr.] Açıklanmak, ayrıntıları anlatılmak.
Óa.- sa gerekdür 024b/13, 008b/05
Óa.- mişdur 190a/10
Óa.- ur 015b/17
Óa.- maz 092b/17
- Óyār** [Ar.] Altının saflık oranı.
Óa.+ ı 118b/16, 118b/17
Óa.+ ından 118b/08, 118b/15
Óa.+ ını 118b/07, 118b/15
Óa.+ ınıñ 118b/08
Óa.+ lar 118b/17
- ayaşofiya** [Ö.] (ayasofiya kenşası).
a. 010a/13, 116b/13, 203a/16
a.+ da 116b/13, 219a/20
- ayaşofiya kenşası** [Ö.] Ayasofya Kilisesi.
k.+ sında 219a/19
- āyāt-ı kerīme** [Ar.+Ar.] Kuran ayetleri.
ā. 101b/08
- Óayb** [Ar.] 1. Kusur, suç. 2. Utanılacak durum
Óa. 156a/06
Óa.+ dan 001b/16
Óa.+ larıdur 172a/09
- aydıñ** [Tr.] Aydınlık, ışıklı.
a. 150b/16
- aydıñlıq** [Tr.] Aydınlık, ışıklı.
a. 138b/04
- āyet** [Ar.] Kuran-ı Kerim'de sureleri meydana getiren cümle ve cümleciklerden her biri.
ā.+ de 168b/11
ā.+ ini 011a/09
- āyet-i kerīme** [Ar.] Kuran-ı Kerim'de sureleri meydana getiren cümle ve cümleciklerden her biri, kutsal ayet.
ā.+ de 177a/02
ā.+ si 119b/05
ā.+ sinde 079b/09, 161a/21, 177b/03, 181a/11, 183a/06, 191a/03
ā.+ sinden 094b/01
ā.+ sindeki 148b/20
ā.+ yle 105a/14
- ayıl-** [Tr.] Sarhoşluğun geçmesi.
a.- dı 063a/19
- ayır-** [Tr.] 1. Parçalamak, bölmek. 2. Uzaklaştırmak. 3. Yabancı unsurlardan temizlemek, ayıklamak..
a.- amaz 140a/07
a.- dılar 115b/10, 140a/21, 195b/16, 220b/02
a.- up 118b/07
- ayırd it-** [Tr.] Savaşın bitip iki tarafın ayrılması, ayrılmak.
a.- meyince 221b/05
- ayırdla-** [Tr.] Seçmek, ayıklamak.
a.- rken 173b/06
- ayırd ol-** [Tr.] Savaşın biterek iki tarafın ayrılması, ayrılmak.
a.- mağa 155b/20
- ayıрма-** [Tr.] Yanında tutmak, uzaklaştırmamak.
a.- zlarıdı 110a/01
- ayırtla-** [Tr.] Seçmek, ayıklamak.
a.- mağ 126a/08
a.- rlarıdı 145a/05
- ayırtlat-** [Tr.] Ayıklamak.
a.- dı 224b/17
- Óäyide** [Ar.] Yarar, fayda.
Óā. 004a/02
Óā.+ ler 215b/21
- āyın** [Ar.] Töre, usul.
ā. 041a/08, 179a/05, 211b/14
ā.+ i 129b/19, 130b/03
ā.+ in 083a/15
ā.+ ince 053a/07, 090a/19, 099a/07, 229a/05
ā.+ iyle 111a/01
ā.+ leri 125a/08
ā.+ lerince 016b/21, 050a/12, 068a/21, 099a/13, 105a/11, 131a/13, 209a/19
ā.+ lerinüñ 129b/21
- āyine** [Far.] Ayna.
ā. 017b/08, 024b/14, 030a/07, 039a/13, 041b/21, 042a/02, 042a/03, 043a/05, 070b/02, 070b/03, 070b/06, 149b/20, 150a/04, 150a/05, 150a/06, 158b/02, 158b/03, 163a/20, 189b/10
ā.+ den 158b/17
ā.+ ler 165b/21
ā.+ nüñ 157b/11, 157b/21
ā.+ ye 042a/01, 042a/03, 150a/01, 157b/12, 166a/02
ā.+ yi 017b/09, 039a/15, 157b/19
- āyine-i cihān** [Far.+Far.] Kader aynası.
a.+ da 103b/05
- āyine-i cihān-nümā** [Far.+Far.+Far.] Dünyayı gösteren ayna.
a. 157b/11
a.+ yıldı 150a/06
- āyine-i idrāk** [Far.+Ar.] Anlayış aynası.
a.+ ları 068b/09
- āyın-i bātıl** [Ar.+Ar.] Batıl inanca dayalı tören.
a. 130b/21, 131a/16
a.+ ları 020b/03, 130a/21, 181b/21
a.+ larınca 134a/11
- āyın-i šāhī** [Ar.+Far.] Hükümdar töresi.
a. 099a/18
- Óaykām** [Ö.] Kişi adı.
Óa. 018b/14, 018b/16, 018b/21, 019a/05, 019a/13
- aylıq** [Tr.] Ay süresince, ay kadar süren.
a. 009b/11, 009b/12, 009b/15, 009b/16, 009b/17, 011a/16, 119b/16, 121b/13, 121b/14, 123a/17, 123a/18, 146b/17, 166b/13, 172b/19, 173b/08, 173b/19, 176b/20
- Óayn-ı calūt** [Ö.] Şimdiki Filistin topraklarındaki düzlük bir mevki.
Óa. 097b/15
- Óayn-ı cevher** [Ar.+Ar.] Bereketli, bolluk yer.
Óa.+ dür 131b/17
- Óayn-ı şems** [Ö.] Mısır'da eski bir şehir.
Óa. 180a/03, 181b/10, 181b/19, 182a/05, 182a/06, 183a/02, 183a/17, 183a/18, 183b/02, 184b/03, 184b/15, 184b/21
Óa.+ de 183a/10
Óa.+ uñ 184b/10
- Óaynī** [Ar.] Farklı olmayan, aynısı.
Óa. 162b/18
Óa.+ dür 125b/16
Óa.+ yidi 118a/09
Óa.+ yile 082a/08, 147a/16
Óa.+ yle 140a/20, 168a/06, 169a/06, 170a/07, 210a/18
- Óaynü's-şems** [Ö.] (bk. ayn-ı şems)
Óa. 062b/03, 062b/04, 184b/06, 197b/02
Óa.+ dür 013a/04
Óa.+ e 225b/06
Óa.+ i 035b/05
Óa.+ ile 225b/05
- ayırl-** [Tr.] 1. Uzaklaşmak, farklı yöne gitmek. 2. Bütünden farklı bir özellik kazanmak.
a.- an 133a/06
a.- dı 104a/15

- a.- dılar 043b/19, 053b/18, 068a/17
a.- duğı 119b/13
a.- duñ 213b/19
a.- mağa 125b/10
a.- şunlar 068a/16
a.- up 005a/18, 176a/21, 178a/02
a.- ur 188a/16
a.- ursa 188a/16
- ayrılma [Tr.]** Bir arada kalmak, ayrılmamak.
a.- ya 153a/05
a.- z 159b/11
- ayrıtlaş- [Tr.]** Bütünden kopmak, ayrılmak.
a.- imaz 119b/21
- ayrıtlaşma- [Tr.]** Bütünden kopmamak, ayrılmamak.
a.- zıdı 137a/01
- ayrıtlat- [Tr.]** Çer çöpünü temizletmek, ayıklatmak.
a.- dılar 196b/20
- ayruluğ [Tr.]** Ayrı olma durumu, ayrılık.
a. 090a/08
- aytmış [Ö.]** Kişi adı.
a. 108a/07
- az [Tr.]** Bol olmayan, kıt.
a. 003b/16, 003b/17, 006a/20, 013b/17, 014a/17, 026a/09, 030b/05, 033b/10, 034a/13, 043b/03, 051a/17, 057b/21, 066a/21, 066b/02, 067b/14, 068a/01, 076b/16, 076b/20, 082a/13, 082b/07, 085b/16, 088b/07, 088b/09, 099b/02, 106a/10, 112b/16, 122a/18, 133a/06, 137b/11, 143a/03, 143a/20, 144b/04, 151b/21, 154b/15, 155a/02, 155b/05, 155b/15, 156a/02, 156a/17, 176b/08, 182a/12, 184a/11, 185b/01, 188a/17, 202b/16, 205a/19, 206a/15, 211a/17, 212a/10, 216a/19, 221a/17, 221b/06, 222a/11, 223a/07, 225a/18, 226a/04
a.+ dan 125a/05
a.+ dur 186a/10
- az- [Tr.]** 1. Yolunu şaşırarak. 2. Aykırı hareketler yapmak, azgınlaşmak, yabanileşmek. 3. Taşkınlık göstermek, coşmak. 4. Bozulmak, çürümek.
a.- an 178a/15
a.- ar 028b/19, 158a/10
a.- dı 067a/14, 070b/21, 075b/09, 200a/12
a.- dılar 033a/19, 044b/12, 167a/19, 169a/09, 178a/02, 199b/21, 200b/04, 220b/05
a.- duklarını 045a/04
a.- dum 035a/13
a.- mağ 126a/12
a.- miş 074a/01
a.- mişlar 191a/21
a.- mişları 191b/10
- āz [Far.]** Aç gözlülük, hırs.
ā. 002a/14
- aŌzā [Ar.]** Organ, uzuv.
a.+ sı 055a/16, 060a/15, 125b/05, 125b/06, 182a/09
a.+ sın 130a/17
- Ōzāb [Ar.]** 1. Ölüm sonrası hakedenlere verilecek ceza. 2. Şiddetli acı.
Ōa. 052b/06
Ōa.+ a 052b/05
Ōa.+ in 072b/13, 154b/14
Ōa.+ la 201a/19
- azacuk [Tr.]** Azıcık, az miktarda.
a. 186b/08
- āzād [Ar.]** Özgür, serbest.
ā. 045a/09
- āzādelik [Ar.+Tr.]** Başıboşluk.
ā. 003b/13
- āzād eyle- [Ar.+Tr.]** Özgür bırakmak.
ā.- di 023a/09, 077a/18
- āzād iT- [Ar.+Tr.]** Özgür bırakmak.
ā.- di 101a/07
ā.- er 095a/15, 074a/08
ā.- miş 107b/11
- āzād ol- [Ar.+Tr.]** Özgür bırakılmak, salıverilmek.
ā.- miş 115a/15
- azağ hîsarı [Ö.]** Azak Kalesi.
a. 107a/03
- azal- [Tr.]** Çeşitli yönlerden daha az duruma gelmek.
a.- dı 151b/09, 196b/05
a.- duğı 121b/01
a.- maktan 046a/14
a.- miş 057b/15
a.- mışdı 222b/01
a.- ur 028b/19, 188a/09
- azalt- [Tr.]** Kıtlaştırmak.
a.- dı 220b/08
- Ōzāmet [Tr.]** Büyüklük, ululuk, heybet.
Ōa. 099a/07, 099a/20, 109a/05, 112b/21
Ōa.+ i 036a/13
Ōa.+ ine 161b/16
- azarla- [Tr.]** Sert biçimde uyararak.
a.- dı 220b/20
- az az [Tr.]** Az biçimde, yavaş yavaş.
a. 138a/05, 143a/21
- aŌzā-yı büyüT [Ar.+Ar.]** Evlerin bölümleri.
ā.+ ma 004a/17
- Ōzāzil [Ar.]** Ölüm meleği, Azrail.
Ōa.+ idi 200b/06
- azdurıcı [Tr.]** Yoldan çıkarıcı.
a. 089b/17
- azğun [Tr.]** Saldırgan, vahşi.
a. 128a/02
- Ōzāzid [Ö.]** (bk. Ōzāzid li-djñillah)
Ōā. 086b/21, 087a/08
Ōā.+ ıdı 087a/01
Ōā.+ uñ 087b/20
- Ōzāzid halifa [Ö.]** (bk. Ōzāzid li-djñillah)
Ōā 087a/09
- Ōzāzid li-djñillah [Ö.]** Fatımi halifesi Azıd.
Ōā. 087b/16, 087b/19, 088a/18, 088b/11, 088b/16, 089a/14 Ōā.+ dur 086b/19
- azıK [Tr.]** Yol yiyeceği, erzak.
a. 010b/07, 055b/14, 055b/15, 055b/21, 166a/16, 171a/08, 191b/11, 191b/12, 196a/03, 212b/15
a.+ dan 044a/17
a.+ m 055b/13
a.+ lan 064b/19, 093b/19
a.+ ların 035a/16, 160a/05, 191b/06, 191b/08
a.+ umuz 118a/21
- azın azın [Tr.]** Azar azar.
a. 225a/12
- Ōzājim [Ar.]** Çok büyük, görkemli.
Ōa. 007a/02, 013a/04, 019b/11, 020b/08, 021b/01, 022a/02, 024a/03, 025b/14, 025b/17, 027a/14, 027b/21, 028a/07, 028b/09, 029a/10, 030b/16, 033a/08, 034b/02, 035b/10, 036a/03, 036b/21, 037b/18, 039b/01, 043a/07, 043a/13, 043b/01, 043b/11, 044a/11, 044b/17, 045a/11, 046b/01, 047a/03, 048a/01, 048a/02, 051b/09, 052a/02, 052b/10, 053b/13, 054a/04, 054a/13, 055a/19, 055b/05, 057a/05, 061b/04, 061b/19, 064a/14, 064a/19, 070b/07, 070b/20, 071b/04, 082a/15, 087b/14, 088a/10, 088b/04, 098b/10, 098b/12, 099a/21, 101a/18, 114b/12, 116b/17, 117a/07, 117b/13, 120b/09, 120b/10, 120b/12, 122a/02, 122a/03, 122a/13, 122a/14, 122a/16, 123b/04, 124b/15, 128b/05, 129b/11, 134a/07, 134a/17, 135a/04, 135a/12, 135a/16, 136b/07, 137a/14, 138a/10, 138b/13, 139b/19, 143b/01, 144b/21, 145b/03, 145b/06, 148a/06, 149a/04, 149b/11, 151a/15, 151b/18, 152a/01, 153a/01, 154b/06, 155b/07, 157b/05, 159a/13, 160a/12, 160b/12, 161b/08, 162b/13, 163a/20, 167a/20, 171b/19, 172b/17, 178a/04, 179a/14, 181b/03, 182a/08, 182a/13, 182b/01, 182b/09, 182b/12, 183a/03, 185a/20, 188b/09, 189a/08, 190a/14, 191b/01, 191b/03, 193a/07, 193b/21, 194b/09, 195b/01, 195b/08, 201a/09, 202b/07, 203b/12, 205a/09, 212b/12, 217a/03, 217a/05, 218b/18, 219a/14, 220a/06, 221b/04, 227b/12, 229b/06, 230a/01, 230b/11
Ōa.+ di 193a/06

- Óazim�et buyur-** [Ar.+Tr.] Sefer emri vermek.
 Óa.- dılar 112a/19
 Óa.- duğlarında 114a/11
- Óazim�et eyle-** [Ar.+Tr.] Yola çıkmak.
 Óa.- di 079a/21, 081b/02, 155a/05
- Óazim�et iT-** [Ar.+Tr.] Yola çıkmak.
 Óa.- di 062a/08
 Óa.- diler 087b/09
 Óa.- mişidi 103b/01
- Óazim�ün [Ö.]** Kişi adı.
 Óā. 180a/12
- Óazim�ü'l-ııadr** [Ar.+Ar.] Değerli, kıymeti çok.
 Óa. 110b/05, 110a/12
- Óazim�ü's-şān** [Ar.+Ar.] Değerli, kıymeti çok.
 Óa. 003a/09, 051b/03, 091a/15, 107b/10
- Óaziz** [Ar.] Değerli, saygın..
 Óa. 062b/09, 083b/03
 Óa.+ dūr 183b/06
 Óa.+ idi 109b/12
- Óaziz [Ö.]** 1. Mısır firavunu Reyvan'ın veziri. 2. Fatim� halifesi Aziz'in lakabı. 3. İskenderiyyede bir kişi.
 Óa. 062b/14, 063a/09, 065b/14, 065b/15, 066a/05, 082b/18, 083b/07, 091b/05, 229a/07
 Óa.+ e 065b/19
- Óaziz ebū mansūr nizar** [Ö.] Fatim� halifesi Aziz.
 Óa. 083a/19
- Óaziz id-** [Ar.+Tr.] Değerini yüceltmek, saygınlılaştırmak.
 Óa.- üp 083b/03
- Óaziz-i niťfir** [Ö.] Kişi adı.
 a. 062b/08
- Óazl** [Ar.] Görevden alma.
 Óa. 109a/19
- Óazl iT-** [Ar.+Tr.] Görevden almak.
 Óa.- dügi 071a/02
 Óa.- üp 105a/07, 108a/03
- Óazl eyle-** [Ar.+Tr.] Görevden almak.
 Óa.- di 070b/16, 083b/05, 089a/10, 109a/20
- Óazl ohn-** [Ar.+Tr.] Görevden alınmak.
 Óa.- up 105b/10
- Óazm iT-** [Ar.+Tr.] Kesin biçimde niyetlenmek.
 Óa.- düm 003b/19
 Óa.- se 027b/10
 Óa.- üp 154b/05, 156a/04
- Óazm-i rāh it-** [Ar.+Far.+Tr.] Yola düşmeye niyetlenmek.
 Óa.- di 061b/16, 230a/10
- Óazm-i rāh eyle-** [Ar.+Far.+Tr.] Yola düşmeye niyetlenmek.
 Óa.- di 019a/06
- azma-** [Tr.] Bozulmamak, çürümek.
 a.- z 028b/15
- azmaııııı [Tr.]** Bataklık.
 a. 196a/20
- azu** [Tr.] Azı dişi.
 a. 126b/09
 a.+ ları 049b/11, 136b/05, 199b/15
 a.+ sı 199b/15
- azu dişi** [Tr.+Tr.] Azı dişi
 a. 127b/12, 127b/13
- azu dişleri** [Tr.+Tr.] (bk. azu dişi)
 a. 136b/12
 a.+ nüñ 162a/06, 162a/07

B

- bāb** [Ar.] 1. Giriş-çıktış yeri, kapı. 2. Kitap bölümlerinden her biri.
 b. 087a/12, 087a/13, 106b/21, 114b/04, 116a/07, 118b/18, 119b/10, 125b/02, 129b/09, 132a/07, 133b/08, 145b/01, 146b/01, 148b/09, 163a/13, 164a/07, 165b/06, 166b/11, 167b/07, 167b/16, 168b/07, 169a/14, 169a/19, 170a/19, 171a/01, 171a/18, 174a/08, 175b/04, 176a/05, 177a/04, 177b/04, 177b/09, 178a/16, 180a/02, 186b/14, 187b/19, 188b/05, 188b/17, 189b/17, 190a/17, 190b/20, 192a/07, 193b/16, 196a/19, 198b/18, 200b/13, 203a/19, 210a/04, 211b/18, 218a/21
 b.+ da 004b/13, 005a/10, 005a/15, 039a/03, 092b/18,

- 113b/14, 134b/14, 152b/12, 187b/06, 196a/10
 b.+ ında 010b/18, 057a/14, 129b/15, 133b/20, 144a/15, 206a/05, 215b/04
- bābeh** [Kpt.] Eski Mısır dilinde Rebiyülevvel ayının karşılığı.
 b. 011a/14
- bāb-ı ğarbj** [Ar.+Ar.] Batı kapısı.
 b.+ si 034b/09
- bāb-ı şarkı** [Ar.+Ar.] Doğu kapısı.
 b.+ si 034b/08
- bāb-ı cenübü** [Ar.+Ar.] Güney kapısı.
 b.+ si 034b/10
- bāb-ı şarkıyye** [Ar.+Ar.] Batı kapısı.
 b. 088a/14
- bābil** [Ö.] Milattan önce 23. yüzyıl civarında Aşağı Mezopotamya'da (bugünkü Güney Irak) Sümer ve Akad toprakları üzerine kurulmuş ilke.
 b. 025b/12
- bābil kıuyusu** [Ö.] Harut ve Marut adlı meleklerin kapatıldığı kuyu.
 b.+ ndadır 032a/08
- bābil iklımi** [Ö.] (bk. bābil)
 b.+ ine 069b/18, 200b/20
- bābil memleketi** [Ö.] (bk. bābil)
 b.+ nde 026a/19
 b.+ nden 009a/14, 032a/06
- bābü'z-züveyle** [Ö.] Mısırdaki eski emir'ül-cüyüş binası.
 b. 112b/11, 229a/17
- bābü'n-naşr** [Ö.] Kahire'nin giriş kapılarından biri.
 b. 098b/10, 109a/06
- bābü's-şağırın** [Ö.] Mısır'da bir mezarlık.
 b. 163a/05
- bābü's-řemó** [Ö.] Mısır Hısn'da bir kapı.
 b. 216a/15
- bacaıı** [Tr.] Bacak.
 b.+ larında 121a/08
- bād-ı fenā** [Far.+Ar.] Fanilik rüzgarı, ölüm.
 b.- 046b/14
- bād-ı ğayret** [Far.+Ar.] Gayret rüzgarı, azim.
 b. 205b/07
- bād-ı hāmlē** [Far.+Ar.] Saldırı rüzgarı, hücum.
 b.+ lerine 215a/02
- bād it-** [Far.+Tr.] Övmek, takdir etmek.
 b.- di 089a/18
- bādām** [Far.] Badem.
 b. 014a/08, 188a/15
- bād-bān** [Far.+Far.] Yelken.
 b.+ lardan 001b/10
- baóde** [Ar.] Sonra.
 b. 005b/12, 006a/20, 007b/12, 035b/10, 053a/10, 054a/17, 066a/06, 081b/10, 082b/19, 086a/13, 105b/07, 220b/15
- baóde-hu** [Ar.] Ondan sonra.
 b. 005b/11, 008b/03, 009b/12, 018b/20, 019a/15, 024a/18, 024a/21, 030a/06, 033a/09, 051a/11, 053b/18, 056b/21, 058a/14, 059b/05, 060a/06, 060b/01, 061b/12, 066b/05, 067a/21, 069b/13, 073a/07, 079b/08, 080a/06, 081a/16, 085b/05, 087b/04, 087b/15, 088a/03, 088b/21, 089a/19, 091a/11, 092a/11, 097b/17, 098b/03, 099a/02, 099a/10, 099b/05, 100a/03, 103a/11, 103b/15, 103b/18, 105a/17, 105b/01, 106a/09, 108a/04, 110b/08, 110b/09, 110b/16, 111b/01, 111b/04, 111b/20, 112a/01, 114a/19, 114a/20, 117a/19, 118b/14, 121a/17, 126a/11, 128a/19, 128b/15, 133a/14, 135a/20, 135b/18, 137b/05, 142a/03, 143b/02, 149a/16, 150a/14, 152b/18, 153a/01, 153a/12, 155b/08, 155b/16, 159b/15, 160a/05, 164a/21, 166b/04, 168b/20, 170a/19, 171a/11, 173a/19, 176a/02, 176b/12, 178a/10, 179a/12, 185b/19, 187b/15, 191b/11, 194b/09, 195a/09, 197a/16, 198a/08, 200a/07, 203a/13, 204a/09, 209a/07, 210a/16, 210b/04, 211a/08, 211a/10, 211b/05, 211b/20, 212b/09, 213b/09, 214a/05, 214b/09, 217b/10, 223a/04, 223a/10, 223a/12, 224a/04, 226b/03, 227a/14, 227b/19, 228a/03, 228a/15, 229b/21, 230b/09, 231a/18

bādevā [Ö.] Mısır'da bir köy.
b. 171b/21

bādevā köyi [Ö.] (bk. bādevā)
b.+ ndendir 172a/02

ba'Öde-zamān [Ar.+Ar.] Bir zamandan sonra.
b. 066a/06, 129b/17, 198a/12

bādīcān [Ar.] Patlıcan.
b. 163a/01

bādiye [Ar.] Çöl.
b.+ lerde 186a/20
b.+ leri 176a/09

bād-pā [Far.+Far.] Rüzgar gibi, hızlıca.
b. 155a/20

bāğ [Far.] Meyve bahçesi.
b. 010b/21, 011a/09, 105b/15, 108a/18, 126b/01, 147a/11, 165a/01, 175a/02, 190a/02, 191a/18
b.+ in 038a/16
b.+ ina 164b/15
b.+ ndan 164b/14
b.+ mı 164b/15
b.+ lar 006b/17, 048b/08, 163b/11, 164a/17, 166a/09, 176a/19
b.+ ları 167b/01
b.+ ların 149b/16
b.+ larına 131b/13
b.+ larının 170b/10

bāğ-ı dilārā [Far.+Far.] Güzel meyve bahçesi.
b. 164b/07

bağarsuğ [Tr.] Bağirsak.
b.+ in 128b/10

bāğçe [Far.] Çiçek, sebze veya ağaç yetiştirilen küçük toprak parçası.
b. 010a/21, 018a/10, 018a/11, 019b/11, 147a/11, 183b/03, 185b/07, 185b/19, 186a/04, 186a/06, 190a/02, 218b/05, 218b/07
b.+ de 013b/06, 013b/07, 018a/10, 019b/12, 218b/04
b.+ ler 006b/17, 010a/20, 010b/03, 010b/05, 037a/17, 038a/15, 048b/08, 163b/11, 164a/17, 166a/09
b.+ lerde 037b/05, 166a/14
b.+ lere 037a/12
b.+ leri 164b/04, 167b/01
b.+ leridi 010a/20, 176a/19
b.+ lerimiş 085b/19
b.+ lerin 149b/16
b.+ lerinin 170b/10
b.+ lerün 037a/18
b.+ si 165a/02, 218b/04
b.+ sin 038a/16
b.+ ye 022b/17, 085b/19
b.+ yi 164b/15, 185b/10, 218b/06

bāğçeli [Far.+Tr.] Bahçesi olan, bahçeli.
b. 189a/07

bāğçelü [Far.+Tr.] Bahçesi olan, bahçeli.
b. 173a/05

bāğçe-i dil-güşā [Far.+Far.+Far.] Çok güzel bahçe.
b. 164b/07

bağdād [Ö.] Bağdat şehri.
b. 053b/05, 087a/16
b.+ a 098a/21, 099b/02, 099b/07, 223a/12
b.+ ca 218a/15
b.+ da 080a/16, 087a/19, 088b/21, 089a/05, 089a/11, 089a/18, 093a/20, 094a/14, 095b/02, 096a/19, 098a/17, 098a/20, 098b/03, 100a/07, 219a/21, 222b/08
b.+ dan 011a/04, 089a/20, 093a/21, 095b/04, 098b/05
b.+ ı 089a/19, 097a/19, 097a/20, 098a/16
b.+ umuz 011a/06

bāğ-ı vücūd [Far.+Ar.] Vücut bağı.
b.+ ı 105b/15

bağirsuğ [Tr.] Bağirsak.
b.+ ların 129a/16

bağışla- [Tr.] 1. Kendi hakkı olan şeyi karşılıksız olarak vermek, hibe etmek. 2. Çezasını affetmek.
b.- dı 055b/06, 055b/12, 201b/21, 211b/01
b.- duğundan 151b/15
b.- yup 012a/21

bāği [Far.] Başiboş, azgın.
b. 026a/20

bağla- [Tr.] 1. Bir kaç malzemeyi ip vb. nesnelere birbirine tutturmak. 2. Durdurmak, önünü kesmek, hareketsiz kılmak. 3. Yüklemek, üzerine zimmetsiz yapmak. 4. Kapatmak. 5. Büyülemek. 6. Kişiyi bir yere sıkıca tutturmak.
b. 058a/09
b.- dı 007b/16, 028a/21, 031b/20, 043b/05, 054a/13, 058a/01, 066b/15, 069a/13, 074b/19, 078a/14, 097a/08, 136b/04, 167a/05, 200a/14, 206b/21, 224a/13, 224a/14
b.- dılar 037b/13, 039a/21, 046b/19, 049b/17, 053a/09, 153a/04, 182a/05, 195a/14, 213b/03
b.- duğı 121b/04
b.- dukdan 137a/02
b.- dum 150b/04
b.- mış 074a/21
b.- mışlarıdı 045b/02, 187a/01
b.- r 011a/21
b.- rlar 127b/04, 128a/15
b.- sa 013a/13
b.- salar 129a/06
b.- yalar 152a/07, 184b/18
b.- yalı 167b/08
b.- yup 064b/17, 087b/03, 137b/10, 171a/08, 205b/16, 212a/02, 212a/06, 212b/01, 225a/13

bağlan- [Tr.] 1. Bir kaç malzemeyi ip vb. nesnelere birbirine tutturmak. 2. Durdurmak, önünü kesmek, hareketsiz kılmak. 3. Kapatmak. 4. Büyülemek. 5. Kişiyi bir yere sıkıca tutturmak.
b.- acağ 121b/19
b.- dı 018a/21, 020a/02, 023a/14, 024b/06, 025b/01, 026a/01, 030b/10, 035b/20, 036b/14, 068b/09, 230a/04
b.- mış 014a/14, 027a/14, 117a/09
b.- mışdı 223b/12
b.- mışdı 007a/18, 158a/18, 159a/04
b.- sa 193b/02
b.- up 193b/04

bağlat- [Tr.] Bağlama işini başkasına yaptırmak, kapattırmak.
b.- dı 201a/03

bağlayıcı [Tr.] Bağlama işini iyi yapan kimse.
b. 142b/07
b.+ yın 142b/08

bağlı [Tr.] Birine yada bir yere bağlanmış.
b.+ dur 213b/20

bāğlı [Far.+Tr.] Bağlı olan.
b. 189a/07

bağlu [Tr.] Bağlanmış olan, kapalı.
b. 030a/13, 052a/07, 138a/17

bāğlu [Far.+Tr.] Bağlı olan.
b. 173a/05

bağ(ör) [Tr.] Göğüs, sine.
b.+ ma 003a/20
b.+ mda 230b/04
b.+ uñ 050a/21

bahā [Far.] Eder, değer.
b. 101a/11
b.+ lara 107b/03
b.+ ları 116b/20
b.+ sı 007a/16, 051a/10
b.+ sından 124b/02
b.+ ya 138b/13, 221a/17

bahādur [Far.] Cesur, gözüpek yiğit.
b. 035b/21, 052b/14, 081a/06, 094a/19, 097b/02, 142a/09, 179a/15, 179a/16, 213a/06, 227b/11
b.+ ı 142a/10
b.+ ıdı 070a/14
b.+ m 090a/17
b.+ lar 155a/18
b.+ ları 088a/07
b.+ larından 064b/04, 142a/09, 205b/20
b.+ larıydı 213b/15

bahālu [Far.+Tr.] Pahalı.
b. 124b/12, 138b/13, 221a/17, 223b/15, 229a/09

- bahâne** [Far.] Sözde neden, bahane.
b.+ si 059b/02
b.+ yile 026a/03, 088a/07
b.+ yle 166b/17
- bahār** [Far.] Bahar mevsimi.
b. 003b/21, 174b/18
b.+ dan 215b/20
- bahār-ı bî-kenār** [Far.+Far.] Sonsuz bahar.
b.+ ıdı 003a/13
- bahāyim** [Ar.] Dört ayaklı hayvanlar.
b.+ den 037a/03
- bahîl** [Ar.] Pinti.
b. 164b/12
- bahîre-i tinnîş** [Ö.] Tinnis şehrinin suya battığı yer.
b. 165a/16
- baĥr** [Ar.] Deniz, okyanus, nehir.
b. 010a/10, 122a/02
b.+ dan 047b/07, 075a/08, 157b/12
b.+ uñ 029a/01
- baĥr-ı ahzēr** [Ö.] Hazar Denizi.
b.+ i 123a/01
- baĥr-ı berber** [Ö.] Hint Okyanusu.
b. 119b/14
- baĥr-ı ġarbî** [Ö.] Nil Nehri'nin Reşit'ten Akdeniz'e dökülen kolu.
b. 123a/14
- baĥr-ı habese** [Ö.] Aden Körfezi.
b. 120b/14
- baĥr-ı ħulzüm** [Ö.] Kızıl Deniz.
b. 039a/12, 133a/21
- baĥr-ı muĥîit** [Ö.] Atlas Okyanusu.
b. 018b/06, 119b/13, 146b/11
b.+ den 227b/19
b.+ e 009a/15, 017a/21, 146b/17, 166b/13, 227b/16, 227b/18
- baĥr-ı şarkî** [Ö.] Nil Nehri'nin Dimyat'tan Akdeniz'e dökülen kolu.
b. 026b/17, 123a/13
- baĥr-ı zenc** [Ö.] Umman Denizi
b. 119b/14
- baĥr-ı ziftî** [Ar.+Ar.] Karadeniz.
b. 016b/08
- baĥrâş** [Ö.] Dankale'nin başkenti.
b. 172b/02
- baĥren** [Ar.] Deniz tarafından, deniz yönünden.
b. 223b/12, 230a/04
- baĥrî** [Ar.] Denize doğru olan taraf.
b. 046b/19, 222b/08, 231a/14
b.+ sinde 132b/07, 142a/14
b.+ sindedir 142a/08
- baĥriyye** [Ar.] Deniz.
b. 095a/11
- baĥş** [Ar.] Bölüm, parça.
b. 008a/01122a/17, 133a/06, 195b/01
b.+ a 133a/07
b.+ ı 084b/16, 133a/06, 195b/02
b.+ m 059b/05
b.+ ma 059b/06
b.+ nda 084b/16
b.+ mı 008a/01
- baĥş eyle-** [Ar.+Tr.] Paylaştırmak, bölüştürmek.
b.+ di 010a/04, 021b/18
- baĥş iT-** [Ar.+Tr.] Paylaştırmak, bölüştürmek.
b.- erler 164b/01
b.- mege 197a/17
- baĥşîş** [Far.] Bir hizmete karşılık verilen para.
b.+ ler 037b/06
- baĥşîş it-** [Far.+Tr.] Asıl ücretten daha fazla para vermek.
b.-di 097a/05
- baĥş ol-** [Ar.+Tr.] Paylaştırılmış, bölünmüş.
b.- miş 153b/15
- baĥş olın-** [Ar.+Tr.] Paylaştırılmış, bölünmüş.
b.- up 144a/21
- baht** [Far.] Talih, nasip.
b. 081a/12, 110a/16, 176b/04
b.+ ı 024b/04, 080b/10
- bahtiyār** [Far.] Mutlu, sevinçli.
b. 091b/11
- baŖîd** [Ar.] 1. Uzun (zaman için), uzak (yer için). 2. Yerinde, uygun.
b. 075a/12, 148b/02, 174a/21, 183a/08, 185a/12, 199a/08
b.+ dūr 177a/13
- baŖîd ol-** [Ar.+Tr.] Uzaklaşmak.
b.- dı 002a/21
- bāŖîş** [Ar.] Sebep, neden
b. 101b/14
b.+ i 043b/16, 080b/14, 132a/06, 184b/10, 198a/19, 199a/13, 231a/15
- bāŖîş ol-** [Ar.+Tr.] Neden olmak.
b.- ayazdı 095a/21
b.- mışdı 091b/20
b.- dı 223a/07
b.- ur 005a/05
b.- undı 071b/18
- bāŖîş düş-** [Ar.+Tr.] Neden olmak.
b.- en 230a/15
- baĥ-** [Tr.] 1. Görmek. 2. Bakışını çevirmek. 3. İncelemek, dikkat etmek.
b. 152b/11, 158b/02
b.- an 193a/10
b.- ar 017a/14, 032b/19, 115a/21, 189b/02, 189b/03
b.- ardı 017b/14, 039b/10, 043b/14, 091a/17, 232a/07
b.- arsañ 038b/20
b.- dı 081b/14, 232a/11
b.- dılar 012a/13
b.- duġı 028b/09
b.- maġa 021a/21
b.- sa 042a/01, 119b/20, 136b/17, 136b/20
b.- sañ 011b/02, 011a/14, 132a/17
b.- up 058b/20, 062a/02, 073b/17, 089b/21, 147b/16, 157a/12, 157a/14, 208a/02, 229b/13
- baĥacak** [Tr.] Yüksek gözlem yeri.
b. 157a/03, 163a/19, 163a/20
- baĥar** [Tr.] Para.
b.+ a 034a/04
b.+ ı 034a/05
- baĥıl-** [Tr.] Bakılmak, bakışı çevrilmek.
b.- sa 158b/01
- bāĥillā** [Ar.] Bakla.
b.+ lar 119a/12
- baĥır** [Tr.] Koyu kızıl bir maden.
b. 048b/04, 121b/18, 153a/14, 175b/13, 182b/07, 182b/13, 182b/17, 182b/19, 184a/04
b.+ dan 008a/13, 013a/06, 014a/16, 015a/16, 016a/20, 016b/01, 018b/07, 019a/03, 020a/06, 020a/07, 022a/19, 024b/13, 027b/08, 035b/02, 036a/05, 039b/08, 040a/19, 048a/12, 049b/17, 063b/15, 082b/02, 114b/16, 117a/13, 121b/09, 121b/10, 122b/15, 144a/10, 149b/18, 149b/19, 153a/16, 154a/05, 157a/06, 165a/09, 182b/06, 182b/15, 184a/02, 189a/13, 189a/17, 189a/20, 195a/06, 195a/07, 195a/11, 195a/15
b.+ ı 182b/13
- baĥş-** [Tr.] Karşılıklı bakmak, bakışmak.
b.- dılar 050b/06
- baĥıyye** [Ar.] Geriye kalan şey, hatıra, iz.
b. 020b/13, 073b/11, 101a/11, 139b/02, 168a/10, 170a/04
- baĥıyye-i süyüf-ı Ŗasker** [Ar.+Ar.+Ar.] Savaştan sağ çıkan asker.
b.+ i 112a/12
- baĥıyye-i seyf ol-** [Ar.+Ar.+Tr.] Savaştan sağ çıkmak.
b.- an 112b/07
b.- anları 215a/12
- baĥıyyetü's-seyf ol-** [Ar.+Tr.] Savaştan sağ çıkmak.
b.-an 206b/08
- bāĥî** [Ar.] 1. Geride kalan. 2. Sonsuz, ölümsüz.
b. 006a/14, 048b/12, 076a/06, 101b/14, 142a/04, 153b/06, 179b/08, 215a/06
b.+ dūr 006b/12, 009a/20, 010b/11, 020a/13, 028b/05, 028b/13, 035a/11, 043a/03, 048b/03,

- 148a/08, 154a/05
b.+ si 099b/09, 200a/16, 217b/18
b.+ sini 118b/14, 173a/17
b.+ siyle 173a/21
b.+ ydi 189b/05
b.+ yidi 033a/19, 045a/16, 157b/11, 166b/07
b.+ yken 115a/05
- baķı al-** [Ar.+Tr.] Arta kalmak.
b.- a 034a/18, 184b/07, 185b/04
b.- an 010b/16, 032a/02046b/17, 051a/13, 177b/05
b.- anı 058b/15, 137b/15
b.- anını 220a/07
b.- anıdur 011a/07
b.- anlarınıñ 224b/17
b.- anyla 222a/15
b.- dı 166a/20
b.- mış 189a/06, 219b/15
b.- up 139a/16
- baķı kalma-** [Ar.+Tr.] Arta kalmamak.
b.- dı 077a/01, 092b/06
b.- ya 116a/03
- bāķire** [Ar.] Kız oğlan kız.
b. 124b/20, 131b/14
- baķla** [Ar.] Bakla.
b. 073b/19, 074a/04
b.+ dan 127a/18
b.+ larıyla 073b/20
- baķma-** [Tr.] Bakmamak, dikkat etmemek.
b. 211a/18
b.- z 057b/13
b.- zlar 093a/18
- baķul** [Ar.] Baklalar.
b.+ uñ 164b/09
- bal mumı** [Tr.+ Far.] Arıların petek yapmak için kullandığı madde.
b. 193a/17, 211a/05
- bāl** [Ar.] Gönül.
b.+ um 003b/11
- bālā** [Far.] Yüksek, uzun.
b. 195a/20
- balātis** [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
b. 036b/17, 036b/20, 037a/21
- balbayü'l-inalī** [Ö.] Sultan Balbay.
b. 110b/15
- balçağ** [Tr.] Kabza siperi.
b.+ ı 027b/03
- balçık** [Tr.] Sıvık çamur, bataklik.
b. 011a/18, 115b/09, 131b/17, 131b/20, 142a/13, 144b/03, 150b/05, 160b/03, 172b/11
b.+ a 129a/15
b.+ dan 114b/07, 115b/09, 115b/11, 115b/12, 133b/11
b.+ dur 011a/17
b.+ ı 011a/16
b.+ ları 132a/05
- balıķ** [Tr.] Balık.
b. 013a/11, 014a/02, 014a/03, 014a/04, 065b/18, 125b/11, 128a/17, 133a/01, 133a/03, 165b/05, 172b/12, 175b/19, 176a/01, 179b/19, 179b/20, 179b/21, 211a/04, 227b/17, 227b/19
b.+ dan 125b/03, 125b/19
b.+ dur 014a/01, 125b/04, 126b/04, 129b/06
b.+ ı 125b/08, 165b/05, 227b/17
b.+ in 133a/02
b.+ mı 133a/02
b.+ lar 014b/11, 014b/19, 015a/03, 015a/07, 015a/11, 015a/13, 120b/20, 173b/17
b.+ lara 172b/12
b.+ lardan 014b/12, 014b/13
b.+ lardur 173b/17
b.+ larından 126b/04
b.+ uñ 014a/04, 014b/17, 125b/07, 125b/09
- balıķcıl** [Tr.] Balıķıl kuşu.
b. 174b/19
- balıķlı** [Tr.] Balıķı olan.
b.+ dur 165b/06
- bālīg ol-** [Ar.+Tr.] Ergenliğe ermek.
b.- anlardan 210a/07
b.- dukca 210b/06
- bālīgān** [Ar.] Ergenliğe ermiş olanlar.
b.+ a 186a/14
- bālīn** [Ar.] Yastık.
b. 163b/21
b.+ ine 042b/06, 052a/20
- balta** [Ar.] Ağaç kesme, yarma işlerinde kullanılan el aleti, balta.
b. 188b/14
b.+ lar 153a/08
- bā-madde** [Far.+Ar.] maddeli, maddesi olan.
b. 002a/01
- baña** [Tr.] Bana.
b. 002b/17, 008b/21, 009b/11, 015a/13, 015a/20, 033a/03, 038b/11, 039a/07, 049a/07, 054b/15, 055a/07, 056b/12, 056b/16, 057b/10, 057b/18, 058a/02, 060a/08, 068b/13, 068b/14, 071a/14, 075b/20, 077a/01, 081b/17, 096a/20, 118a/19, 119a/12, 122b/06, 134b/04, 141b/11, 147a/09, 147b/18, 151b/08, 151b/09, 151b/11, 153b/08, 153b/09, 153b/10, 155b/04, 157b/01, 159b/07, 159b/11, 159b/13, 160b/18, 161a/02, 161a/05, 161a/13, 162a/13, 162a/20, 170a/09, 171a/04, 173b/16, 174a/06, 191a/10, 201b/20, 204b/01, 210b/21, 211a/01, 214b/13, 222a/04, 232a/03
- bāñi** [Ar.] Yapani kurucu.
b.+ lerinde 114b/08
b.+ sinüñ 144a/19
- barantıyye** [Ö.] İstanbul'un eski adı.
b.+ yidi 079a/18
- barantī** [Ö.] Bir yazı türü.
b. 118b/06
- baraş** [Ar.] Beyaz lekelerle neden olan bir hastalık, vitiligo.
b.+ a 129a/09
- bardaķ** [Tr.] Toprak testi, kupa.
b.+ da 001b/11
- bārek-allah** [Ar.+Ar.] Allah mübarek etsin.
b. 211a/18
- bār-gāh** [Far.+Far.] İzinle girilebilen yer, makam.
b.+ muñ 002b/21
- bār-ı girān-ı mehābet** [Far.+Far.+Ar.] Yüceliğin ağır yükü.
b.+ i 003a/10
- bār-ı girān-ı minnet** [Far.+Far.+Ar.] İhsanın ağır yükü.
b.+ leri 002b/11
- barış-** [Tr.] 1. Kaynaşmak, zıtlıkları gözardı etmek. 2. Küslüğü sona erdirmek.
b.- dılar 220b/01
b.- maķ 222b/18
b.- sa 003a/14
- barıřdur-** [Tr.] Kūs olan kiřilerin barıřmasını řađlamak.
b.- up 220a/21
- bārī** [Far.] Bununla birlikte.
b. 003b/03, 006b/12, 006b/21, 007a/05, 009b/01, 010a/02, 016a/13, 017a/16, 020b/14, 021a/04, 021b/04, 023a/03, 026a/16, 034a/12, 034a/13, 035b/14, 038b/06, 049b/19, 050b/01, 051a/17, 054b/09, 056a/14, 057a/20, 058a/02, 059b/06, 060a/02, 061a/14, 062a/11, 064b/15, 068b/20, 071a/20, 072a/21, 074a/06, 074b/10, 075a/16, 075b/11, 078a/09, 079a/19, 079b/11, 082b/13, 083a/03, 083a/18, 085a/21, 086b/08, 088b/11, 090b/01, 096a/10, 097a/12, 097a/21, 098a/05, 099b/01, 101a/17, 103a/03, 105a/09, 106a/04, 107a/12, 109a/04, 109b/16, 110b/04, 111a/19, 116a/04, 117b/04, 118a/15, 120a/03, 120a/19, 120b/05, 121a/08, 123a/08, 123a/21, 127a/20, 131b/12, 147a/03, 147b/08, 153b/20, 156b/03, 157a/04, 157b/17, 160a/04, 169a/08, 169b/17, 173a/21, 175b/09, 181a/07, 184b/09, 191a/21, 192a/18, 195a/03, 197a/13, 199a/09, 201a/05, 202a/10, 203a/06, 203a/10, 204a/16, 204b/09, 206b/16, 207b/18, 216b/11, 217b/04, 217b/17, 219b/06, 220a/11, 221a/18, 221b/03, 223b/03, 225b/09, 225b/18, 227a/10, 229b/06, 229b/18,

- 230a/18, 230b/13, 231a/04
bārid-i rabt [Ar.+Ar.] Soğukkanlı.
 b. 126a/16
- bārī-yi ĥarekāt-ı felekiyye** [Ar.+Ar.+Ar.] Feleklerin hareketindeki mükemmellik.
 b.+ye 011b/16
- barķ** [Tr.] Ev, mesken.
 b.+ dan 092b/09
 b.+ ı 230b/18
 b.+ in 225a/06
 b.+ ina 209a/21
- barķlu** [Tr.] Evi, kalacak yeri olan.
 b. 009a/19
- barķa** [Ö.] Mısır'da bir şehir.
 b. 008a/04, 166a/15, 169b/06, 228a/19
 b.+ dan 008a/06, 009b/13, 009b/14, 169b/07
 b.+ ya 010b/06, 165b/12
- barķatü'l-ĥamrā** [Ö.] Yer adı.
 b. 034a/19
- barmaķ** [Tr.] Parmak.
 b. 120b/04, 166b/08
 b.+ ı 129b/14, 130a/20
 b.+ ıla 130b/19, 131b/10
 b.+ in 214a/09
 b.+ nda 078b/16
 b.+ ıyla 047a/07
 b.+ ıyla 157a/10
 b.+ ların 187b/06
 b.+ um 186b/09
- barsıbay** [Ö.] Memluk hükümdarı Sultan Barsıbay.
 b.+ ı 110a/13
- barsıbay-ı ed-đakmāķi** [Ö.] Memluk hükümdarı Sultan Barsıbay.
 b. 110a/11
- bārū** [Far.] Sur.
 b. 182a/07
 b.+ ları 178a/04
- bār ü bengāh** [Far.+Far.] Taşınabilecek eşya.
 b.+ ı 225b/04
 b.+ in 225b/20
 b.+ ını 038b/14
 b.+ ların 087b/08
- barū-yı refīĖ** [Far.+Ar.] Yüksek sur.
 b.+ i 204b/19
- baş-** [Tr.] 1. Kaplamak, bürümek. 2. Ayakla üzerine çıkmak. 3. Baskın yapmak. 4. Yenmek. 5. Üstten bastırmak.
 b.- a 012b/21, 165a/19, 168b/18, 177b/01, 185a/18
 b.- acağın 192a/21
 b.- acaķ 132a/02
 b.- a geldüğümüz 155b/21
 b.- ar 011a/14, 057b/12, 066a/21, 066b/02, 072a/06, 120b/07, 121a/13, 122a/11, 127a/12, 132a/16, 174b/13
 b.- ardı 010b/15, 028b/06
 b.- arıdı 010b/12
 b.- arlar 128a/14
 b.- arsa 132a/03
 b.- arsam 057b/10
 b.- arsan 057b/09
 b.- asız 209a/16
 b.- dı 007a/03, 022a/03, 026a/05, 047b/03, 047b/12, 059a/18, 061a/08, 061a/10, 063a/15, 063b/01, 072a/14, 076a/04, 076b/11, 088b/20, 108b/01, 110a/20, 117a/14, 130b/18, 145b/17, 150a/02, 151a/12, 155a/06, 165a/19, 168a/02, 177a/08, 177a/11, 202b/11, 222b/05
 b.- dılar 063b/10, 067a/16, 082b/07, 113b/11, 206a/14, 220a/07, 220b/14, 221a/21
 b.- duğı 010b/01, 016a/09, 113b/10, 117a/14, 131b/16, 131b/21, 174b/21, 177a/08, 217a/20
 b.- duğdan 156a/12
 b.- mağıla 198b/12
 b.- maķ 172a/13, 177a/13
 b.- mış 038a/14, 044a/02, 178a/06
 b.- mışdı 043b/12
 b.- uñ 221a/01
- b.- up 027b/10, 087b/14, 097b/16, 103a/13, 112b/15, 132a/11, 133a/05, 158b/14, 164a/15, 165a/01, 193a/17, 201a/10, 212b/09
- başar-ı başiret** [Ar.+Ar.] Kavrama yeteneğı.
 b.+ ini 132b/15
 b.+ leri 068b/09
- başdurma-** [Tr.] Baskın yaptırmamak.
 b.- zlar 172a/10
- bağs-ı ādem** [Ar.+Ar.] İnsanoğlunun yaratılışı.
 b.+e 199a/13
- başıl-** [Tr.] 1. Bastırılmak. 2. Yenilmek.
 b.- a 220b/03
 b.- dı 084b/20, 108b/01
- başiret** [Ar.] Doğru görüş, kavrayış.
 b. 194b/19
- başma-** [Tr.] 1. Kaplamamak. 2. Yenmemek.
 b.- sun 012b/19, 145b/06
 b.- ya 129a/01
 b.- z 010b/17, 132a/03
 b.- zdı 146a/15
- bast itdür-** [Ar.+Tr] Ayrıntılı biçimde anlatmak.
 b.- mişlerdür 111a/17
- bastaten** [Ar.] Uzun, ayrıntılı olarak.
 b. 161a/21
- baş** [Tr.] 1. Lider, yönetici. 2. Kafa. 3. Tane. 4. Başlangıç. 5. Zirve, en tepe. 6. Başak. 7. Kişi, kendi. 8. Saç.
 b. 020b/14, 025b/08, 026a/06, 031b/21, 042b/06, 047b/18, 052a/20, 053b/15, 057b/10, 057b/12, 063a/10, 072b/05, 088b/04, 095a/10, 112b/17, 152a/07, 152a/16, 176b/10, 197b/01, 205b/21, 214b/15, 219a/08, 222a/21, 228a/04, 231a/11
 b.+ a 132b/07, 142a/16
 b.+ dur 145b/06
 b.+ dan 016b/20, 132b/07, 142a/16
 b.+ ı 001b/11, 017b/07, 017b/17, 018b/04, 025b/07, 047a/16, 049a/05, 051a/02, 053b/20, 114a/19, 117a/06, 117a/16, 121b/13, 125b/08, 126a/12, 134a/05, 134b/08, 138b/01, 145b/06, 146b/10, 153a/08, 161b/02, 162b/15, 166b/05, 166b/12, 170a/16, 188b/11, 190b/06, 190b/12, 199b/12, 206b/05, 223b/07, 228a/03
 b.+ idur 176a/07
 b.+ in 003a/10, 008b/15, 024a/02, 024b/21, 084a/02, 122b/15, 126a/09, 186a/05, 210b/18, 213b/18, 232a/07, 232a/10
 b.+ ina 007a/07, 009a/01, 010b/04, 010b/05, 034a/04, 050a/21, 062b/18, 083a/07, 104b/01, 116b/01, 116b/02, 116b/03, 136b/08, 137b/17, 145b/07, 154b/15, 160a/04, 173a/09, 182b/03, 193a/07, 207b/20, 208b/16, 209a/01, 209b/08, 210a/07, 210a/09, 216b/10, 220a/12, 223b/06
 b.+ nda 007a/15, 013a/05, 013a/06, 017a/10, 017b/09, 018b/17, 027b/01, 028b/02, 029a/10, 033b/11, 036b/04, 037a/01, 039a/13, 042a/07, 047a/04, 047b/05, 058b/04, 059b/05, 081a/18, 090b/02, 094a/18, 099a/17, 099a/19, 105a/11, 128a/07, 132a/21, 136b/16, 138b/18, 157b/11, 185a/08, 188a/13, 188b/11, 189a/21, 204a/06, 222a/20
 b.+ ndan 001b/09, 045b/05 135b/15, 143b/21, 182b/15, 193a/07, 194a/21, 194b/01
 b.+ mı 020b/04, 060a/19, 120a/20, 152a/06, 194a/08
 b.+ muñ 047a/06, 125b/08, 127b/10, 161a/06
 b.+ ıyla 128a/07, 145b/04
 b.+ ları 008a/13, 033b/15, 34b/08, 036b/08, 094a/02, 117b/06, 1153a/07, 193a/06, 199a/18, 199b/08, 199b/12, 210b/03
 b.+ ların 159a/15, 208a/19, 213a/11, 222b/15, 231a/05
 b.+ larına 023a/09, 026b/04, 044b/20, 045a/04, 046a/19, 084b/19, 084b/21, 115b/14, 121a/13, 145a/10, 170b/06, 191b/06, 191b/18, 209a/07, 213b/04, 214b/18, 220b/10, 220b/13
 b.+ larında 167b/14, 199b/06
 b.+ larındağı 182b/17, 182b/19
 b.+ larından 013a/07, 170b/07, 214b/17

- b.+ larıyla 093b/15
b.+ larırken 213b/19
b.+ um 162a/21
b.+ uma 191a/12, 224b/06
b.+ umdan 033b/03
b.+ umuza 134a/21, 168b/06
b.+ uñuza 134b/03
- baş aç-** [Tr.+Tr.] Dua etmek.
b.- up 050a/17
- baş barmaq** [Tr.+Tr.] Baş parmak.
b. 090b/09
- baş çıkma-** [Tr.+Tr.] Bir işi bitirememek.
b.- yup 148a/09
- baş baş** [Tr.+Tr.] Tek tek, her biri.
b. 071a/12, 134a/13, 206b/03
- başdan** [Tr.] Yeniden başlayarak, tekrar.
b. 076a/11, 123b/03, 150a/18
- başdan aş-** [Tr.+Tr.] Üstesinden gelinemeyecek kadar fazlalaşmak.
b.- dı 222b/14
- baş eg-** [Tr.+Tr.] Boyun eğmek.
b.- mek 207b/06
- başına kaç-** [Tr.+Tr.] Yapılan iyiliği, kırmak incitmek amacıyla yüzüne vurmak.
b.- dı 164b/17
- baş indür-** [Tr.+Tr.] Boyun eğmek.
b.- di 155b/09
b.- diler 202b/09
- başı ucu** [Tr.+Tr.] Başını koyduğu yerin çok yakını.
b.+ na 052a/08
b.+ nda 008a/15, 136b/08, 140b/02, 143b/06
b.+ ndan 016a/21
- başlu** [Tr.] Başlı olan.
b.+ lu 023b/21, 030a/04, 073a/16, 161a/02
- başar-** [Tr.] Elde edememek, yenememek.
b.- imadı 085b/07
- başka** [Tr.] 1. Farklı. 2. Diğer.
b. 009b/21, 010a/04, 021a/02, 037a/18, 037a/19, 068a/16, 068a/18, 091a/10, 101a/10, 103a/09, 120a/14, 133a/07, 150b/10, 172a/21, 174b/06, 187a/12, 190a/01, 190b/20, 216a/13, 230b/14
- başkard** [Ö.] Başkurt.
b. 162a/04
b.+ da 162a/05, 162a/07, 162a/09, 162a/11
- başla-** [Tr.] Harekete geçmek.
b.- dı 006b/02, 015a/09, 025b/03, 026b/12, 037b/21, 050a/17, 050a/18, 055a/14, 057a/21, 067b/21, 081a/18, 087b/05ide, 090b/16, 105a/21, 108a/04, 139a/07, 150a/18, 151a/13, 164b/17, 190b/02, 197a/17, 200b/07, 200b/09, 220b/07, 223b/17, 225b/21
b.- dılar 005b/10, 006a/20, 006b/16, 007b/18, 015b/21, 040a/16, 041a/07, 042b/17, 046b/01, 060b/04, 067b/14, 068b/10, 084b/09, 084b/13, 084b/18, 088a/08, 112a/15, 117a/06, 144b/17, 146a/16, 153a/17, 176b/15, 194b/13, 200b/04, 206a/19, 208a/20, 216a/12, 216a/15, 216a/17, 221b/02, 225a/13
b.- duğı 123b/13, 123b/21, 182b/18
b.- duğ 185b/20
b.- dum 052a/10, 224a/21
b.- mışlar 162b/12
b.- r 127a/16, 155a/19
b.- sa 164a/20
b.- salar 199b/11
b.- yıcağ 190b/01
b.- yup 105a/15, 143b/01, 216a/16
- başlama-** [Tr.] Harekete çıkmamak.
b.- z 127a/15
- başlan-** [Tr.] Başlanmak.
b.- up 005a/11
- bat-** [Tr.] 1. Yumuşak bir maddenin içine gömülmek. 2. Kirlenmek. 3. b.- ar 013b/04, 120b/06, 122a/10, 128a/08
b.- ardı 013a/20, 145a/02
b.- dı 220b/05, 223a/16
- b.- duğca 025b/10
- batağan** [Tr.] Batıcı.
b. 128a/07
- batālise** [Ö.] İskender'in ölümünden sonra hüküm süren Yunan hanedanlığı.
b. 077a/05, 078a/08, 156b/20
b.+ ye 079a/03
- bātıl** [Ar.] Çürük, asılsız, doğru olmayan.
b. 015b/03, 041a/08, 069a/21, 102a/19, 115a/05, 130b/02, 157b/16
b.+ dan 002b/09
- bātıl ol-** [Ar.+Tr.] İşlemez duruma gelmek, yürürlükten kalkmak.
b.+ dı 013a/20, 031b/19, 050b/05, 086b/07, 115a/07, 184a/06
b.+ mışdır 128b/16
b.+ sa 115a/02
b.+ urıdı 014a/21
- bātıl olma-** [Ar.+Tr.] İşler, kullanılır durumda olmak.
b.+ mışdı 028b/11, 189b/05
b.+ zıdı 189b/05
- bātın** [Ar.] İç, ruh.
b.+ um 004a/11
- batlamyūs** [Ö.] Batalise hükümdarlarına verilen ad.
b. 077a/06, 077a/14, 077a/19, 077a/21, 077b/02, 077b/03, 077b/05, 077b/07, 077b/08, 077b/10, 077b/15, 077b/17, 077b/19, 156b/04, 156b/05, 181b/08
b.+ dur 077a/16
b.+ lar 077a/08
b.+ lardan 077b/20
b.+ laruñ 078a/01
b.+ uñ 077a/12
- batlamyūs kıızı qalūbatra** [Ö.] (bk. qalūbatra)
b. 040a/19
- batma-** [Tr.] Suya gömülmemek.
b.- z 175b/14
b.- zıdı 175b/11, 175b/16
- batur-** [Tr.] 1. Suyun içine gömdürmek. 2. Suyu yer altına batırmak.
b.- a 153a/02
b.- dılar 049b/07
- batn-i hūt** [Ar.+Ar.] Balık burcu.
b.+ dan 141b/01
- batras tağı** [Ö.] Emsus şehrinde bir dağ.
b. 016b/04
- batros** [Ö.] Kişi adı.
b. 210a/12
b.+ ı 210a/14
b.+ uñ 210a/15, 210a/17
- battāl** [Ar.] İptal edilmiş, kullanımdan kaldırılmış.
b. 056a/12, 067a/10, 100b/19, 133a/15, 145a/05, 158a/02, 188a/07, 188b/02
- bātya** [Far.] Ağzı geniş büyük kap.
b. 014a/16
b.+ yı 014a/18, 014b/01
- bāvun** [Ö.] Nil Nehri'nin eski adı.
b.+ dur 123a/03
- bāyezīd** [Ö.] Sultan Bayezid.
b. 003a/16, 003b/08, 105b/17, 111b/15, 113b/05
- bāyezīd medresesi** [Ö.] Osmanlı Padişahı II. Bayezid tarafından İstanbul'da Bayezid külliyesinin bir parçası olarak 1506-1508'de inşa ettirilen medrese.
b.+ nde 003b/08
- bāyīō** [Ar.] Satıcı.
b. 039b/20
b.+ i 039b/19
- baykuş** [Tr.] Bir tür gece yırtıcı kuşu, kukumav.
b. 185a/13
- bayram** [Tr.]
b. 022a/16, 024a/12, 036a/15, 040b/11, 041a/02, 041b/06, 054a/14, 066a/18, 094a/04, 124a/06, 129b/21, 135b/16, 158b/21, 195b/21, 203a/04
b.+ a 024a/12, 129b/21
b.+ ı 040b/12
b.+ ları 159b/18

başşar [Ö.] Hz. Nuh'un torunu bir Eski Mısır hükümdarı.

b. 006a/03, 006a/16, 006a/18, 006b/01, 006b/03, 007b/03, 008b/18, 009a/10, 009a/15, 009a/17, 009a/18, 009b/01, 009b/02, 026b/10, 120a/10, 132b/12, 145b/19, 146a/06, 146b/18, 149a/15, 149b/15, 163a/14, 167a/03, 169b/03, 176a/12, 187b/21
b.+ dan 006a/06
b.+ ı 006a/07
b.+ la 006a/18
b.+ uñ 009a/12

bāz [Far.] Doğan, şahbaz.

b.+ ıla 003a/13

baÖz [Ar.] Kimi, bazı.

b. 185a/13, 185b/20, 189a/02, 189a/03, 200a/20, 223a/01, 223b/20

bāzār [Far.] Pazar, çarşı.

b. 083b/21, 084a/08, 215b/21

b.+ a 040a/06

b.+ ı 004a/15, 034a/11, 174b/06, 218a/02

b.+ m 099a/21

b.+ nda 011b/12

b.+ lar 084a/06, 217a/04, 226a/04, 231b/15

b.+ larda 067a/11

b.+ ları 083b/20, 088a/17

b.+ larında 123b/18

bāzārcı [Far.+Tr.] Pazarda satıcılık yapan kişi, pazarcı.

b. 196a/04

bāzār-ı hārb [Far.+Ar.] Savaş pazarı.

b.+ 156a/01

baÖzi [Ar.] Kimi, bir kısmı, bazen.

b. 004b/18, 004b/20, 005a/03, 005a/05, 006b/12, 007b/10, 010a/14, 011b/13, 012a/11, 012b/01, 012b/12, 013a/07, 013a/09, 014a/11, 015a/15, 015a/18, 015b/12, 015b/13, 016a/03, 018a/14, 019a/01, 020a/09, 021a/18, 022a/11, 022a/14, 022b/04, 022b/05, 024a/20, 024b/12, 025b/09, 026a/03, 026a/04, 027a/07, 028b/21, 031a/07, 031b/01, 032a/15, 032b/02, 033b/01, 034a/14, 034a/16, 038a/07, 038b/07, 038b/12, 040a/10, 040a/21, 040b/03, 040b/16, 041a/14, 043a/03, 045a/12, 046b/19, 047b/02, 047b/04, 048a/10, 048b/18, 048b/19, 049a/01, 051a/05, 051b/09, 052b/02, 052b/09, 053a/05, 053b/17, 055a/13, 055b/13, 056b/04, 057a/05, 058a/06, 058a/16, 059b/02, 059b/18, 060a/14, 064b/06, 064b/09, 069b/20, 071a/14, 079b/08, 084a/20, 085a/03, 085a/07, 087a/02, 087a/04, 089b/18, 090a/20, 090a/21, 091a/11, 091a/15, 092a/03, 092a/04, 092a/12, 094a/21, 094b/04, 094b/10, 101a/19, 102a/20, 103a/08, 105a/11, 106a/03, 109a/19, 111a/03, 111a/08, 111b/11, 113a/20, 114b/05, 114b/07, 115b/18, 116a/02, 116a/05, 116a/08, 116a/12, 116b/06, 116b/12, 117a/03, 117b/18, 118a/05, 119a/05, 119a/06, 119a/15, 120b/21, 121b/06, 122b/14, 122b/18, 124a/16, 125b/04, 127a/01, 128a/13, 128b/18, 131b/08, 133b/02, 133b/11, 134a/06, 134b/16, 135a/07, 137a/04, 137a/05, 137a/16, 137b/19, 138a/15, 138b/03, 139a/19, 139b/04, 139b/08, 140b/06, 142a/17, 142a/20, 142b/15, 142b/16, 143b/14, 144a/06, 144a/08, 144b/05, 144b/14, 145b/05, 145b/10, 146b/04, 146b/18, 147b/07, 148a/07, 148b/08, 148b/10, 148b/12, 148b/14, 148b/19, 149a/06, 149b/03, 149b/14, 149b/16, 149b/17, 149b/21, 150a/10, 151a/11, 152a/03, 152b/05, 153a/08, 154b/16, 156a/05, 156b/10, 157b/04, 157b/14, 158a/14, 158b/12, 158b/16, 159a/09, 161b/06, 162b/11, 162b/20, 164a/10, 164b/14, 165a/18, 165b/04, 166a/19, 166b/14, 166b/15, 166b/16, 166b/17, 166b/18, 169b/14, 170b/06, 170b/21, 173a/19, 173b/09, 174b/13, 175a/15, 175b/11, 176a/08, 177a/19, 178a/06, 178a/12, 178b/05, 180a/06, 180a/08, 182a/06, 182b/03, 182b/16, 183a/21, 189a/03, 189b/08, 189b/16, 190b/01, 191a/02, 193a/08, 193a/13, 193a/21, 193b/06,

195a/06, 195a/20, 195b/20, 198b/11, 198b/14, 199b/21, 200a/03, 200a/08, 200a/18, 200b/02, 201b/10, 202a/02, 202b/16, 203b/06, 204a/09, 207a/21, 207b/19, 210a/05, 211b/16, 211b/17, 213a/14, 213b/09, 220a/16, 223b/19, 224a/05, 225b/08, 226a/14, 227a/09, 228b/13, 232a/18

b.+ lar 009b/21, 011a/10, 011b/03, 011b/16, 012b/17, 014a/07, 017a/05, 017a/06, 018b/01, 019a/16, 019a/17, 020a/15, 029a/09, 031a/11, 032b/10, 034a/06, 035b/05, 043a/01, 043a/11, 047a/02, 049a/01, 052b/12, 052b/13, 054a/04, 054a/19, 060b/15, 061b/11, 062b/08, 068a/08, 068b/19, 069a/04, 071b/10, 072b/15, 073a/18, 074b/12, 077a/08, 082b/11, 082b/12, 107b/06, 114b/09, 114b/18, 114b/20, 114b/21, 115a/09, 115b/14, 119b/15, 122b/19, 123a/03, 123a/19, 123a/20, 123b/02, 124b/06, 125b/08, 125b/17, 128b/16, 129b/01, 139a/11, 139b/16, 140a/17, 114b/11, 142b/01, 150a/21, 156b/14, 157a/02, 158a/07, 158b/13, 160a/21, 160b/05, 161a/18, 161b/02, 161b/05, 168b/10, 168b/14, 169a/18, 172a/01, 176a/10, 176a/20, 176b/18, 177b/02, 182b/19, 182b/20, 183a/02, 183a/04, 183a/09, 183a/20, 183b/01, 186a/08, 187b/09, 196b/02, 197a/12, 199a/04, 199b/15, 200b/01, 202a/21, 204a/05, 204a/13, 223b/09

b.+ ları 116a/04

b.+ laruñ 176b/14

b.+ n 040a/18, 046a/20, 056a/01, 056a/02, 145a/20, 198b/12, 215a/09

b.+ na 077a/07, 079a/02, 097b/15, 117b/12, 134a/06, 162b/08, 173b/13, 200a/01, 200a/03, 200a/08

b.+ nda 017b/11, 017b/13, 062b/01, 083a/14, 095b/01, 122a/12, 122b/10, 137a/13, 143a/05, 161b/19, 166b/16, 169b/15, 191a/07

b.+ ndan 086b/20, 119b/09, 147b/17, 150a/08, 182b/21

b.+ m 064b/06, 115b/09, 118a/01

b.+ nuñ 021a/18, 071a/19, 091b/18, 117b/21, 144a/13, 144a/14, 148b/11, 153a/07, 167b/14, 182a/08, 186a/07, 198b/11

b.+ sı 137b/15, 153a/08, 186a/10, 215a/10

b.+ yıla 009a/16, 015a/19, 063b/12

b.+ yla 064b/06

bāzar-gān [Far.+Far.] Ticaretle uğraşan kişi, tüccar.

b. 107b/04

b.+ lar 107b/01, 177b/08, 220a/10

bāzū [Far.] Kolun dirsekle omuz arasındaki kısmı, pazı.

b.+ larında 048b/01

b.+ sı 162a/11

b.+ ya 057a/07, 112a/04, 155a/10, 196b/20

bāzū-yı tūvānā [Far.] Güçlü pazı.

b. 004b/14

bāzū-bend [Far.+Far.] Paziya takılan kuşak, kolçak.

b. 041a/21

bed-duÖā [Far.+Ar.] Birinin kötülüğü için edilen dua, ilenti.

b. 008b/17, 008b/19, 009a/07, 062a/19, 119a/02,

174b/02

bedel [Ar.] Bir şeyin yerini tutanı karşılık.

b. 191b/12, 206a/01

b.+ dür 212b/17

beden [Ar.] Vücut, gövde.

b.+ i 090a/02, 147a/06

b.+ inden 016b/20, 077b/12

b.+ inuñ 201a/19

b.+ ler 213a/18

b.+ leri 118a/01, 140a/06, 147b/20, 199a/18

b.+ lerin 198a/06

b.+ lerindeki 140a/05

b.+ lerinden 140a/05

bedenlü [Ar.+Tr.] Bedeni olan, bedenli.

b.+ lü 017b/05

bed-hū [Far.+Far.] Kötü huylu.

b.+ lardur 009a/09

bediÖ [Ar.] Eşi benzeri görülmemiş.

b. 040b/10

bedihj [Ar.] Anlaşılr.

b. 094b/02, 094b/04

bed-nihād [Far.+Far.] Soyu bozuk.

b.+ laruñ 215a/03

bedr ğazāsı [Ö.] Bedir Savaşı.

b.+ nı 206a/17

bedraķa-ı rāh [Far.+Far.] Yol gösterici, kılavuz.

b.-ı rāh 113a/04

bedrū'l-cemālī [Ö.] Fatımiler döneminde önemli bir vezir.

b. 229a/15, 229a/19, 229b/06, 229b/07, 229b/10, 230b/06, 230b/08, 230b/11, 230b/14, 231a/06, 231a/21, 232a/20

b.+ nüñ 230a/18, 230b/13, 230b/21, 231a/06, 231a/20

b.+ ydi 232a/19

b.+ ye 230a/19, 230b/03, 231a/09

b.+ yile 231a/07

bed-ter [Far.+Far.] Daha kötü, daha beter.

b. 108a/17

beg [Tr.] 1. Beyliğin yöneticisi. 2. Komutan.

b. 010b/18, 050b/14, 071a/03, 079a/04, 080b/13, 086a/05, 087b/17, 096b/11, 102b/19, 103a/07, 104a/15, 104a/20, 104b/05, 109a/08, 110a/12, 110b/15, 110b/16, 111b/02, 111b/06, 133b/04, 166b/11, 167b/11, 171a/03, 171a/04, 175b/05, 177a/16, 192b/20, 204b/17, 219a/09, 222a/01, 222b/20, 226b/02, 229b/09, 229b/21

b.+ den 231a/15

b.+ e 216b/05

b.+ i 079b/04, 081a/05, 087a/20, 097a/10, 110b/10, 110b/13, 111b/05, 118b/02, 133b/14, 156b/19, 170a/05, 172a/03, 173b/16, 223a/09, 228a/20, 229b/21

b.+ idi 095a/02, 095b/16, 178b/08, 220b/13

b.+ ile 100b/04, 100b/06, 162a/03

b.+ in 056b/17, 061a/21, 064a/03, 113a/05, 201a/09

b.+ ine 082a/19, 110b/03, 118b/01, 156b/04

b.+ ini 219a/08

b.+ inüñ 097a/15

b.+ iyidi 097b/14, 166b/11

b.+ ler 081a/11, 090a/06, 095a/18, 095a/21, 099a/03, 102b/11, 104b/07, 107b/17, 108b/02, 108b/08, 155a/17, 158b/20, 228a/10, 229b/18, 230b/07, 230b/13

b.+ lerden 098a/10, 099a/19, 169b/21, 177a/15, 230a/08, 231a/08

b.+ lere 097a/05, 105a/15, 130b/04, 209b/11

b.+ leri 063a/10, 076a/19, 095a/05, 095a/17, 096a/14, 096b/17, 097a/11, 106a/03, 131a/01, 142b/13, 156b/19, 159b/18, 159b/19, 207a/19, 216b/06, 225b/14, 226b/18, 228a/08

b.+ leridi 095a/19, 096a/10, 228a/15

b.+ lerile 071a/12, 098b/05, 113a/03

b.+ lerin 082b/18, 108a/03, 162a/02, 230b/06

b.+ lerinden 025a/20, 050b/13, 056b/17, 060b/21, 097b/14, 100b/03, 113a/02, 131a/01, 154b/11, 155b/07, 221b/21, 230a/21, 230b/15

b.+ lerine 096a/05, 108b/15, 156b/04, 187b/15, 208a/02, 228a/10, 228a/17, 230b/19

b.+ lerinüñ 071b/04, 090b/20, 229b/17

b.+ leri yidi 077a/05

b.+ leriyle 081b/15, 096a/13, 227b/13

b.+ leriyle 096a/21, 099b/07, 131b/08, 154b/10

b.+ lernüñ 142b/09

b.+ lerüñ 020a/21, 094b/21, 162a/03, 167b/10

b.+ lerüñüze 207b/20

b.+ üñ 097b/14, 102b/10, 171a/14, 208a/05, 219a/17, 219a/20, 229b/16

be-ġāyet [Far.+Ar.] Son derece.

b. 005b/03, 005b/06, 006b/18, 012b/06, 012b/18, 013b/11, 016a/06, 017a/09, 018b/18, 021b/10, 025a/16, 025b/03, 026a/20, 026b/12, 030b/07, 034a/16, 034a/18, 035b/21, 036a/13, 038a/05, 038a/20, 039a/02, 039b/17, 041a/14, 042b/07, 044a/07, 046a/08, 049b/05, 051a/11, 053a/12, 053a/13, 053a/16, 054a/20, 055b/02, 055b/05, 056a/06, 056a/19, 059a/16, 060b/09, 061a/11,

062b/09, 066a/11, 068a/08, 069a/18, 070a/13, 070b/17, 071a/01, 072b/07, 073a/15, 074b/14, 081a/05, 081b/01, 081b/04, 083a/11, 083b/08, 084b/07, 085a/06, 085a/17, 085b/14, 086a/20, 086a/21, 086b/11, 088b/09, 091b/01, 092b/12, 094a/07, 094a/19, 094b/09, 095a/07, 095a/15, 097a/06, 097b/02, 097b/17, 098b/07, 101a/13, 101b/15, 104a/06, 104b/03, 106a/14, 107a/13, 107b/10, 107b/16, 109b/04, 109b/06, 109b/09, 109b/13, 109b/17, 110b/18, 112b/13, 114b/02, 114b/12, 118b/16, 120a/11, 121b/08, 123b/05, 125a/06, 125b/16, 126b/14, 127a/13, 127b/12, 127b/20, 128a/02, 132b/14, 138a/07, 144a/14, 145a/13, 145b/06, 147a/01, 148a/04, 148a/14, 151a/16, 152a/08, 153a/10, 154a/16, 155a/01, 155a/12, 155b/12, 159b/17, 159b/20, 160b/09, 160b/14, 162a/19, 164b/10, 168a/19, 169a/08, 172b/12, 173a/08, 174a/10, 174b/20, 175b/08, 176a/17, 177b/06, 178b/11, 181b/03, 183a/03, 183a/08, 183b/06, 183b/11, 185b/10, 186a/10, 186a/16, 188a/11, 188a/20, 189b/07, 190a/04, 190b/15, 192a/09, 192a/16, 193b/11, 196b/11, 197b/08, 199a/16, 199b/13, 200b/19, 205a/14, 207b/14, 209a/08, 210b/10, 212a/21, 212b/16, 215b/10, 217a/07, 218a/17, 218b/06, 220a/15, 226b/15, 226b/18, 227b/10, 229a/10, 231b/06, 231a/09, 232a/17

begen- [Tr.] Bir şeyi iyi, güzel, hoş ya da uygun bulmak; takdir etmek.

b.- di 011a/09, 031b/18, 160b/14, 190a/12, 227a/06

b.- diler 005b/02, 082a/13

b.- düği 037a/16

b.- üp 015b/20, 094a/07, 167a/05, 176b/13

b.- ürdi 179a/05

b.- ürleri 111a/13

begenme- [Tr.] Uygun ya da güzel bulmamak.

b.- di 227a/06

b.- miş 209b/10

beglerbegi [Tr.] Eyaletlerde askeri ve mülki yetkilere sahip memur.

b. 114a/03

b.+ siydi 112b/09

beglik [Tr.] 1. Bey olma durumu. 2. Bey tarafından yönetilen bölge.

b.+ den 219b/17

b.+ e 103a/02, 220a/10, 229b/17, 231a/16

b.+ i 230b/02, 230b/18

b.+ in 179a/11

b.+ ler 095a/16, 202b/04

beg-zāde [Far.+Tr.] Bey oğlu.

b.+ ler 158b/20

b.+ leri 159b/18, 159b/19

behcet-âşār-ı rüm [Ar.+Ar.+Ö.] Güzel eserlerle dolu Bizans.

b.+ a 113a/01

be-her [Far.+Far.] Her bir.

b. 122b/16

be-her-hāl [Far.+Far.+Ar.] Herhalde, mutlaka.

b. 020a/16, 034a/06, 050b/06, 054a/20, 054b/04, 069a/04, 071b/15, 115b/05, 123a/17, 123b/04, 156a/08, 183a/07, 183b/02, 202a/05

behinsā [Ö.] Mısır'da eski bir şehir.

b. 104a/05, 191a/15

b.+ dan 191a/14, 191b/19, 192a/05

b.+ ya 191b/18, 192a/01

behinsāviyye [Ö.] Mısır'da eski bir şehir. (bk. behinsā)

b. 033b/20, 137a/15, 171a/01, 190b/20, 190b/21, 191a/11

b.+ de 171a/03, 191a/02

b.+ dür 191a/04

behlül [Ö.] Behlül-i Dana.

b.+ e 002a/16

berimü'l-ahmer [Ö.] İskenderiye'nin güneyinde bir dağ.

b. 160b/06

beht taşı [Ar.+Tr.] Hayret taşı.

b.+ ndan 136b/20

- beḳā** [Ar.] Ölmezlik, ebedilik.
b. 052a/18
- bekci** [Tr.] Bir yeri ve ya bir şeyi korumak için başında beklemekle görevli kimse.
b. 041a/03
b.+ ler 041b/17, 044a/07, 051b/02, 063b/08, 073b/06, 114b/10, 152b/08
- bekid-** [Tr.] Sağlamlaştırmak, sıkıca kapatmak.
b.- üp 228b/12
- bekiṣ-** [Tr.] Sertleşmek, sağlamlaşmak.
b.- ür 151a/10
- bekle-** [Tr.] 1. Bir yeri ve ya bir şeyi korumak için başında durmak. 2. Bir şeyin olması veya olmaması için süre tanımak.
b.- di 127a/09
b.- mege 060a/08
b.- mek 187a/02
b.- r 041a/04
b.- rdi 066b/19
b.- rleridi 044a/07
b.+yene 181b/01
b.- yenler 022b/06
- bel** [Ar.] Belki.
b. 003b/18, 010b/02, 109b/09, 111b/13, 125b/16, 144b/13, 145b/07
- belā** [Ar.] Musibet, hastalık.
b. 004a/13, 026b/04, 032b/09, 038a/01, 074b/11, 082b/16, 083a/07, 096a/09, 116b/02, 129b/08, 151b/08, 151b/09, 174a/01, 174a/03, 213b/04, 222b/14
b.+ dan 134b/11
b.+ lar 050a/08, 050a/12, 179b/05
b.+ lardan 129b/08
b.+ ları 050a/19, 050b/01
b.+ sı 108a/16, 155b/21, 218b/19
b.+ sına 090a/11, 196a/14, 214b/04
b.+ sından 057b/14, 222b/17
b.+ sıyla 223b/07
b.+ yı 084b/15, 214a/03
b.+ yıla 066b/16, 143a/07
- belāḡat** [Ar.] Güzel konuşma yeteneği.
b. 081b/05.
- belāṭis** [Ö.] 1. Eski Mısır hükümdarı Tedaes'in askeri. 2. Hz. Yusuf'un kardeşi Darum'un veziri.
b. 047b/08, 066b/10, 067a/17
- belāṭis kāhin** [Ö.] (bk. belāṭis)
b.+ i 066b/09
- belāyā** [Ar.] Felaketler, belalar.
b. 113a/13
- belā-yı naḡehānī** [Ar.+Far.] Ansızın gelen bela.
b.+yidi 084b/19
- belā-yı siyāh** [Ar.+Far.] Kara bela, çok zor dert.
b. 220a/12
- belbeys** [Ö.] Mısır'da bir şehir. (bk. bulbeys)
b.+ e 205a/11
- belde-i mu'āzzama** [Ar.+Ar.] Büyük, bayındır belde.
b.+dan 003b/05
b.+yı 210a/03
b.+yıldı 148b/18
- belde-i ma'ōmüre-i istanbul** [Ar.+Ar.+Ö.] İstanbul'un bayındır beldesi.
b.+dan 215b/16
- beled-i bilād** [Ar.+Ar.] Beldeler beldesi.
b.+a 142b/09
- belesān** [Far.] Pelesenk ağacı.
b. 013b/08, 183b/02, 184b/05, 184b/11, 185b/21, 186a/06, 186b/03
- belesān yaḡı** [Far.+Tr.] Pelesenk ağacının yağı, balsama.
b. 183b/04
b.+na 184b/09
- belh** [Ö.] Belh şehri.
b.+ de 181a/19
- belhīb** [Ö.] Mısır piramitlerinin yanında bulunan heykel. (bk. ebū'l-hevl)
b. 012b/17
- belhūbe** [Ö.] Mısır piramitlerinin yanında bulunan heykel. (bk. ebū'l-hevl)
b. 012b/17
- belj** [Ar.] Peki, tamam, hay hay.
b. 058a/08, 081b/10, 081b/11, 102a/17, 134b/11, 134b/17, 197a/11, 197b/20, 199b/18, 216a/07
- beliḡ** [Ar.] Yeterli tam ve açık.
b. 002b/08
- beliḡec** [Ar.] Bir bitki türü.
b. 129a/09
- belki** [Ar.+Far.] Bir ihtimal, herhalde, sanılırsa.
b. 005a/09, 006b/20, 011a/03, 011b/13, 012b/21, 013b/18, 017a/12, 024a/04, 028b/18, 029b/12, 032a/07, 033a/14, 043a/01, 049a/08, 052a/17, 056a/21, 058b/02, 067a/13, 076b/05, 082b/12, 084a/18, 085b/07, 089b/06, 092a/05, 094a/20, 098a/02, 098a/04, 100a/11, 105a/04, 107a/21, 109b/19, 114a/05, 114b/20, 119a/16, 120a/17, 123b/03, 124b/05, 125b/12, 126a/06, 126a/16, 126b/12, 127a/15, 127b/16, 127b/21, 128b/13, 134a/01, 136a/18, 139b/06, 144b/12, 147a/18, 148a/06, 151b/11, 156b/13, 157a/03, 158a/07, 158b/13, 159a/20, 165b/02, 165b/17, 168a/08, 171b/06, 173a/20, 177b/19, 179a/01, 182b/11, 183a/05, 183a/06, 183a/08, 185a/11, 186a/20, 189b/08, 194a/11, 197a/01, 199a/08, 202b/11, 208b/12, 211b/15, 211b/16, 215a/19, 223b/01, 225b/17, 230a/17, 230a/21
- belkile** [Ar.+Far.+Tr.] Bir ihtimal, herhalde, sanılırsa.
b. 013b/12
- bellü** [Tr.] Belli, ortada.
b. 173a/16
b.+ dür 056a/10, 107a/12, 127a/12, 133b/02, 142b/19, 171b/05, 172a/16, 172b/19, 198b/11, 203b/06, 206b/12, 225b/12
b.+ yidi 031a/11, 195a/03
- belsem** [Yun.] Pelesenk bitkisi.
b. 183a/19
- belūṭis** [Ö.] 1. Hz. Yusuf'un kardeşi Darum'un veziri. (bk. belāṭis)
b. 075b/05
- belür-** [Tr.] Ortaya çıkmak, görünür olmak.
b.- düḡin 157b/13
b.- se 044a/05
b.- üp 026b/04
- belürsüz** [Tr.] Kesin olarak bilinemeyen, belli olmayan.
b. 007b/13, 015b/03, 027b/20, 031a/04, 042b/05, 050b/11, 121a/08, 135b/06, 142a/19, 161a/16, 164a/05, 172b/17, 192a/01
- ben** [Tr.] Birinci teklik kişi zamiri.
b. 004a/06, 008b/20, 011a/05, 014b/07, 018b/10, 024a/10, 024a/15, 024a/18, 024a/20, 028a/07, 030b/04, 033a/03, 033b/05, 038b/16, 038b/20, 038b/21, 039a/05, 049a/06, 049a/07, 049a/11, 049a/19, 050b/04, 052a/11, 057b/10, 057b/19, 060a/07, 068b/01, 068b/17, 071a/15, 072a/07, 073b/13, 082b/01, 084a/02, 084a/04, 098a/04, 102b/05, 104b/13, 118b/06, 119a/11, 119a/16, 119b/06, 134a/18, 134b/09, 134b/11, 137a/09, 137a/11, 140b/04, 140b/08, 142b/06, 144b/08, 144b/09, 150b/03, 150b/04, 151b/05, 152b/01, 152b/02, 153b/05, 154b/14, 156a/07, 157a/21, 157b/01, 159a/21, 159b/04, 159b/13, 160b/16, 161a/05, 161a/11, 162a/05, 162b/08, 162b/17, 162b/21, 165a/02, 173b/19, 174a/03, 174a/04, 174a/07, 175a/18, 186a/16, 190b/10, 190b/14, 191a/10, 192a/02, 194a/11, 206a/08, 208a/11, 208b/06, 208b/09, 209b/05, 209b/07, 209b/09, 209b/12, 209b/16, 209b/18, 209b/19, 214a/01, 214b/01, 214b/02, 220a/02, 224a/09, 224a/15, 224a/21
b.+ de 015a/13
b.+ den 018b/12, 055a/10, 055a/17, 057a/15, 075b/20, 081b/09, 092b/15, 118a/19, 118b/07, 119a/07, 137a/10, 151b/13, 153b/09, 161a/14, 196a/13, 198a/14, 211a/01, 223a/20

- b.+ i 002b/17, 003b/20, 024a/10, 024a/11, 031b/17, 033a/02, 033b/06, 049a/05, 052b/08, 054a/17, 054b/19, 054b/20, 055a/08, 056b/19, 057b/09, 058a/02, 058a/03, 070a/13, 081b/17, 138b/18, 145b/19, 146a/12, 151b/08, 153b/08, 157a/21, 157b/01, 159a/15, 159b/02, 161a/14, 162a/20, 164b/19, 196a/15, 196a/16, 198a/03, 198a/04, 198a/16, 200b/02, 209b/15, 209b/19, 217a/15, 217b/17, 223a/20, 224a/10, 224a/12, 228a/21, 229a/04
b.+ in 194a/11
b.+ üm 004a/07, 009a/01, 018b/12, 024a/11, 024a/13, 028a/08, 033b/03, 038b/17, 038b/19, 039a/08, 049a/07, 049a/08, 049a/17, 055a/08, 057a/02, 057a/04, 057a/16, 061a/13, 083b/03, 089a/02, 118b/07, 118b/09, 137a/10, 151b/12, 153b/10, 162a/07, 162a/21, 170a/09, 173b/20, 197a/05, 197b/18, 198a/16, 208a/08, 208b/10, 209b/06, 209b/10, 209b/12, 210b/20, 210b/21, 220a/03, 220a/18, 221b/02, 224b/08, 232a/14, 232a/15
b.+ ümle 006a/07, 038b/20, 065a/18, 124b/08, 159b/02, 159b/13, 161a/14, 209b/13
- benân-ı kalem [Ar.+Ar.]** Kalem ucu.
b. 004b/14
- benât-ı Öamm [Ar.+Ar.]** Amca kızları.
b.-i Öammından 037a/16
- bend [Far.]** Zincir, bağ, engel.
b. 112b/10, 113a/21
b.+ den 224b/02
b.+ i 060a/06
b.+ ile 104a/12
b.+ le 102b/15
b.+ lerümü 224b/01
- bende [Far.]** Tutsak.
b. 002b/16
- bende çek- [Far.+Tr.]** Zincire vurmak.
b.-di 104a/11 230a/18
- bende-i fermân [Far.+Far.]** Ferman kölesi.
b.+ı 003a/04
- bende-i hâkîr [Far.+Ar.]** Zavallı köle.
b. 232b/01
- bender [Far.]** Ticari liman.
b.+ i 215b/17
- bender-i cidde-i maÖmüre [Far.+Ö.+Ar.]** Cidde şehrinin bakımlı limanı.
b.+yidi 113b/18
- bend-i girân [Far.+Far.]** Sert zincir.
b. 095a/05
- bend it- [Far.+Tr.]** Yöneetimi altına almak.
b.-di 104a/11
- bendükşe [Far.]** Birleşim yeri, eklem.
b.+ leri 141b/14
- benefşe [Far.]** Menekşe.
b. 003b/13
- ben-gâh [Far.+Far.]** Çadır.
b.+ ı 225b/04
b.+ m 225b/20
b.+ mı 038b/14
b.+ ların 087b/08
- benî-âdem [Ar.+Ar.]** İnsanoğlu.
b. 008a/20, 140a/03, 191a/17, 199b/03, 199b/12
b.+de 176a/11
b.+den 004b/07, 006a/16, 006b/04, 009b/03, 045b/03, 114b/11, 130a/06, 200a/17, 200a/20, 200a/21, 200b/02
b.+dür 133b/17
b.+e 115b/06
b.+ile 005b/12
b.+ün 008a/20, 086a/17, 090a/02
- benî el-Öabbâs [Ö.]** Abbasiler.
b. 211b/04, 217b/18
b.+ dan 080a/07, 080a/11
b.+uñ 217b/17
- benî eyyüb [Ö.]** Eyyubiler.
b. 087a/11, 087a/13
b.+uñ 096a/11
- benî-ğurbâb [Ö.]** Kişi adı.
b.+ıla 120a/06
- benî-isrâ'îl [Ö.]** İsrailoğulları.
b. 068a/14, 068a/15, 072b/15, 073a/08, 075b/10, 075b/20, 079a/02, 177b/16, 178a/14, 198a/16, 119a/20
b.+den 067b/08, 070a/18, 070a/21, 071a/17, 075b/09, 168b/12
b.+ i 070a/19, 072b/14, 073a/03, 073a/07, 075b/16, 198a/14, 198a/20
b.+e 072b/02, 072b/10, 075a/21, 076a/10
b.+ün 168b/11
- benî senbus [Ö.]** Kişi adı.
b. 222a/16
- benî sinân bağçesi [Ö.]** Füstât şehrinde ünlü bir bahçe.
b. 218b/04
- benî tulun [Ö.]** Tolunoğlu Ahmet Camisi. (bk. cāmîÖi benî tulun)
b.+uñ 228a/11
- benî-ümeyye [Ö.]** Ümeyye oğulları.
b. 211b/03
- benî-vâyil mağarası [Ö.]** Beni-Va'il Mağarası.
b. 205b/04
- benî yeşker bin cezile [Ö.]** Eski bir Arap kabilesi.
b. 217a/15
- bennâ [Ar.]** Yapı ustası.
b.+ lar 227a/18
b.+ ları 043b/02
b.+ larını 004a/06
- bennâ-allah [Ar.+Ar.]** Allah'ın yapı ustası.
b. 175a/19, 175a/20
- beñze- [Tr.]** Andıracak ortak noktası olmak.
b.- r 004a/20, 040a/08, 090a/17, 125b/11, 125b/15, 127b/17, 136a/08, 144b/08, 151b/06, 174a/01, 175b/08, 181a/02, 186a/09, 188a/19, 192b/10, 207a/20
b.- rdi 064a/12, 138a/10
b.- ridi 199b/03
b.- rleridi 012a/15, 199b/04
- beñzeme- [Tr.]** Birbirini andıracak ortaklığı olmamak, benzememek.
b.- z 001b/13, 073b/16, 172b/12, 175b/08
b.- zdi 063a/01, 157a/16
- beñzet- [Tr.]** Benzemesini sağlamak.
b.- diler 002a/16
- berâb [Ö.]** Hz. Nuh'un soyundan bir kişi.
b. 114b/19
- berâber [Far.]** Birlikte, eşit, yanyana.
b. 040a/02, 066b/06, 068b/02, 069b/15, 103a/18, 134b/04, 155b/15, 206b/03, 224b/14, 224b/16
b.+ dür 214b/02
b.+ liginde 123b/07
b.+ ligine 117a/06, 170a/16
- berâberleşdür- [Far.+Tr.]** Eşitlemek.
b.- mekidi 181a/19
- berâbj [Ar.]** Mısır tapınakları.
b. 114b/05, 114b/19, 115b/07, 132b/11
- berâhme-i hind [Ar.+Ar.]** Hint Brahmanı.
b. 199a/09
- berâmike [Ö.]** Mecusilerin vezirlerine verilen ad.
b. 181b/01
- berât [Ar.]** İmparatorluk döneminde göreve atama, maaş tahsisi, rütbe ve nişan gibi haklar ile bağışlıkların tanındığına dair devletçe verilen belge.
b. 087a/20, 090b/01, 093a/21, 095b/04
b.+ ı 090b/03, 095b/07, 099a/19, 105a/21, 105b/01
b.+ mı 105a/20
b.+ muñ 090a/18
b.+ uñ 094a/16, 105b/02
- berât-ı saltanat [Ar.+Ar.]** Saltanat beratı.
b. 099a/16
- berâyâ [Ar.]** Vergi vermeyen Müslümanlar ile kılıç ehli.
b. 113b/10
- berber [Ö.]** Kuzey Afrika'da bir kavim.
b. 048b/10, 049b/02, 049b/03, 051a/20, 063b/11, 063b/20, 189b/21

- ber-dâr** [Far.+Far.] Dar ağacına çekilmiş, asılmış.
b. 023a/08, 067b/19, 068a/07
- berdşâl** [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
b. 021b/07
- berekât** [Ar.] Bereketler, hayırlar.
b.+ nda 009a/04, 180a/18
b.+ indandır 211a/20
- bereket** [Ar.] 1. Allahın verdiği nimet, bolluk.
b. 008b/07, 008b/08, 008b/14, 009a/01
b.+ ler 009a/03
- bereketlü** [Ar.+Tr.] Nimeti bol olan.
b. 170a/01, 171b/01
b.+ si 176b/04
b.+ sidür 009a/02
- beremhât** [Kpt.] Eski Mısır'da, şimdiki Cemaziyülevvel ayının karşılığı olan ay.
b. 011a/19
- beremudih** [Kpt.] Eski Mısır'da, şimdiki Şaban ayının karşılığı olan ay. b. 011b/01
- ber-güzide** [Far.+Far.] En seçkin.
b. 091b/11
- ber-hürdâr** [Far.+Far.] Mutlu olan, onan.
b. 068a/06
- beri** [Tr.] Daha yakın.
b. 015a/05
b.+ de 074b/11
b.+ den 175b/10
b.+ sinden 174b/09
- berî** [Ar.] Arınmış, uzak.
b.+ dür 001b/16, 197b/18
b.+ yüz 209b/14
- beriyelik** [Ar.+Tr.] Kıraç, susuz arazi.
b. 104a/04, 171b/06
b.+ lerde 186a/18
- berk** [Tr.] Sert, sağlam, sıkı.
b. 014a/06, 042b/04, 058a/03, 117a/18, 130b/18, 135b/18, 136b/06, 140a/07, 140a/13, 145a/16, 152a/08, 153a/04, 175b/08, 220a/18, 224a/13
b.+ dür 128a/15
- berķ** [Ar.] Parlı, kıvılcım.
b. 053b/20
- ber-ķarâr** [Far.+Ar.] Kararlı, sabit.
b. 003b/15, 007a/05, 083b/16, 090a/02, 090a/03, 215b/14
b.+ dur 116a/06
b.+ isa 123b/11
- ber-ķarâr-ı sâbîķ** [Far.+Ar.+Ar.] Önceki gibi.
b. 131a/15, 131a/19
- berke ķan** [Ö.] Altınordu hanı Beke Han.
b.+ıla 102b/15
- berkidil-** [Tr.] Sağlam biçimde kapatılmak.
b.- miş 117a/10, 142a/19, 210a/18
b.- mişidi 042a/21
- berkiT-** [Tr.] Sağlam biçimde kapatmak.
b.- diler 066b/04, 152b/21, 171a/09, 187a/04, 195b/17
b.- dükden 007b/12, 230b/19
b.- mişdi 031b/06
b.- üp 032b/12, 042b/04
b.- ürler 135a/20
- berkitdür-** [Tr.] Sağlam biçimde kapatılmak.
b.- di 051b/01
- berķuķ** [Ö.] Memlük sultanı Berkuk Han.
b. 107b/11, 107b/20
- berķuķ Őoşmānî** [Ö.] Memlük sultanı Berkuk Han.
b. 107b/12
- bermek** [Ö.] Mecusilerin yaptığı bir tapınak.
b. 181b/01
- berr** [Ar.] Kara.
b. 047b/07, 075a/08
- berr-i şarkî** [Ö.] Mısır'da bir yer.
b. 231a/18
- berrāk** [Ar.] Parlak, duru.
b. 029a/09, 040b/07, 040b/10, 119b/20, 122b/16
- berren** [Ar.] Karayla ilgili olarak.
b. 223b/12, 230a/04
- berri** [Ar.] Karaya ait, karasal.
b. 046b/19, 127b/17
- berriyelik** [Ar.+Tr.] Çorak yer, çöl.
b.+ den 121b/14
- berşâ** [Ö.] Kişi adı.
b.+ yımış 140b/18
- bersân** [Ö.] 1. Mısır hükümdarı Nakravuş'un yaptırdığı bir şehir.
2. Kişi adı.
b. 016b/17, 163b/16
- ber-taraf olma-** [Far.+Ar.+Tr.] Sonuca bağlanmamak.
b.-yınca 221a/05
- berü** [Tr.] Daha yakın. (bk. beri)
b. 042a/03, 074a/04, 114a/08, 123a/06, 166b/12, 170b/06, 174b/08, 174b/10, 179a/20, 188b/02, 214a/20
b.+ den 170b/06
b.+ ye 175b/10
- beryanis** [Ö.] Kişi adı.
b. 063a/10
b.+ i 063a/15
- berzah** [Ar.] Aralık.
b.+ dan 177b/03
- bes** [Far.] Yalnız.
b. 148b/03, 200b/10, 208a/14
- besâyet** [Ar.] Basit şeyler.
b.+ inden 070b/09
- besle-** [Tr.] 1. Beslenmesini sağlamak. 2. Yetiştirmek, büyütmek. 3. Himayesine alarak geçimini sağlamak.
b. 090a/17
b.- di 161b/04
b.- rler 013b/18
b.- rleridi 156b/10
b.- rsin 001b/10
- besta** [Ö.] Mısır'da eski bir şehir.
b. 183b/20
- beş** [Tr.] Beş sayısı. (bk. biş)
b. 053a/06, 077a/10, 077b/05
b.+inde 080b/06
- beşâret** [Ar.] İyi haber, muştu.
b. 081a/20, 176b/03
- be-şart-ı ân** [Far.+Ar.+Ar.] Şu şartla.
b.- 100a/20
- beşer** [Ar.] Kinsa.
b. 181a/08, 197a/09
b.+ e 181a/08
- beşeriyet** [Ar.] İnsanlık.
b.+ leri 002a/20
- beşinci** [Tr.] Beşinci.
b. 023b/08, 077b/02, 146a/03
- beşines** [Kpt.] Eski Mısır'da, şimdiki Ramazan ayının karşılığı olan ay.
b. 011b/01
- beşir** [Ö.] Kişi adı.
b. 087a/03
- beter** [Far.+bed+ter] Daha kötü.
b. 038b/03
- bevâdî** [Ar.] Çöllere, sahralar.
b. 004a/13
- bevune** [Kpt.] Eski Mısır'da, şimdiki Şevval ayının karşılığı olan ay.
b. 124b/16
- beyâbân** [Far.] Çöl.
b.+ dan 189a/14
b.+ dur 171b/13, 174b/16
b.+ ıdı 225b/06
b.+ lar 174b/12
b.+ larda 149b/14
b.+ lardur 174b/11
b.+ ları 174b/13
- beyâbanlık** [Far.+Tr.] Çöllük, kıraç.
b. 126b/01
- beyân** [Ar.] Açıklama, bildirme.
b. 008b/05, 229b/15
b.+ a 114b/06
b.+ dur 005b/20, 126b/19, 132a/08, 146b/02, 168a/15, 169a/14, 170a/19, 171a/01, 171a/18,

- 174b/05, 176a/05, 177b/04, 177b/09, 186b/14,
187b/19, 189b/17, 190b/21
b.+ ı 087a/10, 203b/17, 232a/21
b.+ ıdur 015b/17, 118b/20, 154a/07, 156b/21,
158b/18, 163a/13, 164a/07, 167b/07, 167b/16,
169a/19, 174a/09, 178a/16, 190a/17, 198b/19,
200b/14, 203a/20, 210a/05, 211b/21, 216a/01,
218b/10, 225a/19
b.+ ina 190a/08
b.+ ında 007a/04, 027a/06, 036a/08, 038a/18,
062a/11, 113a/16, 115a/02, 132b/19, 182a/19,
192a/05, 223b/09, 229b/18
b.+ ındadır 026b/09, 106b/21, 119b/12, 133b/09,
145b/01, 148b/10
- beyan-ı ahvāl [Ar.+Ar.]** Durum beyanı, durumunu anlatma.
b.+ına 087a/11
- beyān eyle- [Ar.+Tr.]** Bildirmek, açıklamak.
b.-di 012a/01, 202a/09, 190a/10, 191a/05
b.-mişler 178b/04
- beyān iT- [Ar.+Tr.]** Bildirmek, açıklamak.
b.-di 018a/16
b.-diler 101b/10
b.-dükleri 199a/04
b.-düklerince 185a/19
b.-er 029a/05, 087a/14, 167b/07
b.-mişler 166b/12
b.-mişlerdür 144b/06
- beyān olın- [Ar.+Tr.]** Bildirilmek, açıklanmak.
b.-an 107a/14, 184b/10, 217a/13
b.-dı 009b/19, 198b/21
b.-duğı 169b/03
b.-duğda 024b/12
b.-mişdür 113b/06, 190a/10, 227b/08, 228a/03
b.-mışdı 031a/21, 094a/17, 133b/03
b.-sa gerek 116a/06, 169b/17, 189a/05
b.-sa gerekdür 012b/13, 027a/07
b.-up 102a/09
b.-ur 005b/19, 108b/02, 203b/01
- beyān olunma- [Ar.+Tr.]** Anlatılmamak.
b.-z 092b/16
- beyān-ı saltanat [Ar.+Ar.]** Saltanat beyanı.
b.+ında 189b/16, 189b/20
- beyŌat [Ar.]** Kabul edilme işlemi.
b.+ ı 099a/05
- beyŌat eyle- [Ar.+Tr.]** Egemenliğini kabul etmek.
b.-di 100a/03, 109a/20
b.-diler 105b/06
- beyŌat iT- [Ar.+Tr.]** Egemenliğini kabul etmek.
b.- diler 105a/02
b.-en 098b/20
- beyāz [Ar.]** Ak.
b.+ ları 150b/13
- beydā-yı Ōālem [Ar.+Ar.]** Evren çölü.
b.+den 001b/02
- beyne'l-cebeleyn [Ō.]** Mısır'da Nil Nehri'nin geçtiği bir vadi.
b. 066b/14, 123a/09, 137a/14
- beyne'l-kaşreyn [Ō.]** Kahire içinde bir yer.
b. 081a/17, 082a/02, 222a/08, 226a/15
b.+ de 095a/09
- beyne'n-nās [Ar.+Ar.]** İnsanlar arasında.
b. 111b/12
- bey(i)n [Tr.]** Beyin.
b.+ isiyle 129b/02
- beyt [Ar.]** Aynı ölçüde iki dizeden oluşan şiir birimi, beyit.
b. 003b/17, 007a/06, 047a/04, 068a/06, 091b/16,
092b/07, 094a/11, 104b/09, 107b/06, 109b/07,
113a/18, 113b/02, 113b/15, 115a/20, 154b/15,
197a/07, 231a/03
b.+ i 113b/01, 181b/01
b.+ in 094a/07, 187b/09
b.+ ine 113a/20
b.+ ini 113a/21
b.+ ler 187a/20, 187b/07
b.+ lerdür 094b/04
b.+ lere 187a/19, 187b/05
- b.+ leri 094b/06
b.+ lerindenidi 187b/10
b.+ ün 094a/09
- beyt-i ābidār [Ar.+Far.]** Yeni ve hoş şiir beyti.
b. 113b/14
- beyt-i ahzān-ı dünyā [Ar.+Ar.+Ar.]** Sıkıntılar evi olan dünya.
b.+dan 198a/02
- beyt-i i ateş-engiz [Ar.+Tr.+Far.]** Yakıcı şiir beyti.
b.+dür 113a/18
- beyt-i hikmet [Ō.]** Eski Mısır'daki tapınak. (bk. bürbā)
b.+i 149b/06
- beyt-i nār [Ar.+Ar.]** Mecusi tapınağı.
b. 023a/16
- beyt-i vāsīŌ [Ar.+Ar.]** Geniş ev.
b. 046b/17
- beyt-i zuhāl [Ar.+Ar.]** Zuhul Yıldızı'nın evi.
b. 195a/08
- beytül-hārām [Ō.]** Kabe.
b.+ ün 090a/13
- beytül-makdis [Ō.]** Kudüs'deki kutsal mabet.
b.+ de 156b/15, 203a/07
b.+ den 183b/19
b.+ e 075a/21, 079a/03, 079b/01, 155a/04, 159a/07,
202b/14, 219b/01
b.+ i 075b/08
- beytül-māl [Ar.+Ar.]** Devlet hazinesi.
b. 097b/10, 210b/02, 210b/04, 231b/04
b.+ a 210b/09
- beytül-māl-ı müslimîn [Ar.+Ar.+Ar.]** Müslümanların devlet hazinesi.
b. 210a/11
- bezl eyle- [Ar.+Tr.]** Cömertçe vermek.
b.-di 032a/12
- bezm [Far.]** İçkili, eğlenceli sohbet toplantısı.
b.+ de 003a/05, 003a/19
b.+ ini 213a/18
- bezm-i cihān [Far.+Far.]** Dünya meclisi.
b.+da 003b/15
- bezzāz [Ar.]** Kumaş satan kişi.
b. 178a/08
- bıçaĶ [Tr.]** Kesme amacıyla kullanılan el aracı, bıçak.
b. 070a/01, 126b/13, 224a/14
b.+ a 070a/03
b.+ ı 070a/02
b.+ ıla 036b/11, 177a/16
b.+ lar 224a/11
b.+ larla 224a/04
- bıraĶıl- [Tr.]** Bir yere koyulmak.
b.- up 142a/19
- bıraĶ- [Tr.]** 1. Herhangi birşeyi bir yere koymak. 2. Terk etmek, olduğu gibi bırakıp gitmek.
b. 158b/03
b.- alar 152a/10, 227a/17
b.- di 055b/04, 125a/19, 137b/18, 146a/12
b.- dılar 033a/15, 118a/06, 138a/12, 166b/09, 203a/02
b.- duĶları 129b/17, 131b/10, 203a/03
b.- miş 227b/03
b.- mişdür 050a/10
b.- mişlardı 135b/14
b.- salar 013a/11, 170b/18
b.- up 014b/18, 015a/01, 035b/11, 095a/13, 131a/16,
132a/04, 138a/17, 152a/19, 198b/05, 227b/02
b.-ur 013a/13, 014a/02, 161b/09
b.- urlar 130a/11
b.-urlardı 144b/20
- bıraĶdur- [Tr.]** Bırakmasını sağlamak.
b.- di 013a/19, 049b/21
- bıraĶma- [Tr.]** Herhangi birşeyi bir yere koymamak.
b.- yınca 067a/05, 129b/14
- bıtāka [Ar.]** Yazılı küçük kağıt, pusula.
b. 125a/09, 125a/10
b.+ yı 125a/11, 125a/19, 129b/16
- bıtrıĶ [Yun.]** Patrik.
b. 204a/11
b.+ mı 079b/06
b.+ lar 204a/01

- b.+ ları 204b/08
b.+ larının 203b/19
- bj-amān** [Far.+Ar.] Aman vermeden, aniden.
b. 088a/13, 095b/20, 112b/09, 112b/16, 155b/14, 202b/07, 206b/20, 208b/01, 213a/16, 213b/17, 221a/08, 231a/13
- bi-Ōaynihi** [Ar.+Ar.] ...gibi, tıpkı.
b. 014b/20, 029b/09, 040a/11, 074b/05, 074b/08, 074b/11, 102a/06, 119a/03, 120b/20, 123b/20, 127a/07, 143b/10, 173b/04, 174a/12, 184b/08, 185a/10, 185a/12, 186b/10, 231a/18
- bj-bāk** [Far.+Far.] Korkusuzca.
b. 083a/06
- bj-bedel** [Far.+Ar.] Eşsiz, benzersiz.
b. 007b/10, 164a/20
- bj-bekā** [Far.+Ar.] Sonsuz.
b. 034a/03
- biç-** [Tr.] 1. Ekin, ot gibi şeyleri kesmek, yolmak. 2. Bir nesneyi istenilen özellikte kesmek.
b.- diler 117a/16
b.- en 170b/17, 231b/12
b.- er 173b/03
b.- erken 170b/18
b.- erler 044a/21, 170b/17, 173b/09
b.- ertüz 044b/02
b.- sün 231b/12
b.- üp 135a/04
- biçil-** [Tr.] 1. Yolunmak, koparılmak. 2. İstenilen özellikte kesilmek.
b.- miş 074a/01, 166b/05, 173b/05
b.- üp 135a/05
- biçin** [Tr.] 1. Biçilecek ürün. 2. Hasat.
b. 147a/10
b.+ i 173b/03
b.+ ler 173a/14
- bj-dād** [Far.+Far.] İşkence, adaletsizlik.
b.+ dan 169a/02
b.+ ı 100a/07
b.+ ları 221a/20
- bidŌat** [Ar.] Batıl inanç, hurafe.
b. 090b/17, 129b/17, 129b/18, 131a/18
b.+ ı 131b/12, 131b/14
b.+ lar 092a/03, 097a/08, 100b/20, 101a/19, 154a/13
b.+ ları 098a/13, 101a/21, 101b/03, 101b/16, 103a/06, 129b/10
b.+ laruñ 109a/03
- bj-dirig** [Far.+Far.] Esirgenmeyen.
b. 002b/08
- bi-esrihā** [Far.+Far.] Hep birlikte, tümüyle.
b. 146b/02, 156b/04
- biesrihim** [Far.+Far.] Hep birlikte, tümüyle.
b. 089a/10, 119a/20
- biğāl** [Ar.] Katırlar.
b.+ ı 231a/08
b.+ ların 088a/13
- bj-gāye** [Far.+Ar.] Amaçsız.
b. 004a/20
- bi-ğayr-ı tarikin şerŌiyyin** [Ar.+Ar.+Ar.] Sebepsiz ve kanunsuz olarak.
b. 102a/03
- bj-günāh** [Far.+Far.] 1. Günahsız yere. 2. Günahsız.
b. 061a/18, 067a/14, 070b/01, 072b/08, 084b/19, 086a/03, 146a/14
- bj-hād** [Far.+Ar.] Çok fazla, sayısız.
b. 027b/06, 047b/13
- bi-hāmdillah** [Ar.] Allah'a şükürler olsun.
b. 131b/13
- bi-hāmdillah-ı teŌālā** [Ar.] Yüce Allah'a şükürler olsun.
b. 113b/16, 114a/09, 179b/13, 203a/17, 215b/13, 225b/01, 229a/04
- bj-hanümān** [Far.+Far.] Evsiz barsız.
b. 003a/20
- bihār** [Ar.] Denizler.
b.+ ndan 113b/06
- bi-hasebi's-şerŌ** [Ar.] Şerh kanunlara uygun olarak.
b. 112b/12
- bj-hüs** [Far.+Far.] 1. Şaşkın. 2. Kendinden geçmiş, baygın.
b. 001b/06, 078b/03, 111a/21, 176b/02
- bj-hüzür** [Far.+Ar.] Huzursuz.
b. 220b/21
b.+ ları 157b/15
- bj-hüzür ol-** [Far.+Ar.+Tr.] Huzursuz olmak.
b.- di 054b/16, 147b/08, 152b/10219a/07
b.- dılar 130b/08, 157b/19
b.- up 059a/18, 148a/19
b.- ur yorurdu 056a/21, 086a/21
- bj-ihitiyār** [Far.+Ar.] Elde olmadan, kendiliğinden.
b. 004b/06, 025a/05, 031b/06, 043b/14, 048a/18, 065b/06, 078b/03, 086b/07, 092a/18, 119b/21, 128a/03, 128b/09, 137b/13, 145b/15, 176b/01, 187b/02
- bj-istiḥkāk** [Far.+Ar.] Hakketmeden.
b. 105a/07
- bi-izni'llah** [Ar.] Allah'ın izniyle.
b. 006a/04, 016a/21, 050a/10124a/21, 127b/06, 132a/12, 159a/04, 206a/07
- bi-iznillah-ı teŌālā** [Ar.] Yüce Allah'ın izniyle.
b. 005a/05
- biķāŌ** [Ar.] Topraklar.
b. 062b/17
b.+ ı 011a/09
b.+ m 085b/04
- biķāŌ-ı arz** [Ar.+Ar.] Yeryüzündeki topraklar.
b.+ ı 175a/20
- biķāŌ-ı mısır ve şām ve haleb** [Ar.+Ō.] Mısır, Şam ve Halep toprakları.
b.+ i 112b/19
- biķāŌ-ı Ōāl-ı miķdār** [Ar.+Ar.+Ar.] Büyük topraklar.
b. 114a/05
- bj-ķarār** [Far.+Ar.] Kararsız
b. 038b/01
- bj-ķerān** [Far.+Far.] Sayılamayacak kadar çok sayıda.
b. 025a/13, 227b/12
- bikr** [Ar.] Bakire.
b. 161a/12
- bj-ķušūr** [Far.+Ar.] Kusursuz.
b. 144a/03, 160a/05, 210a/10
- bil-** [Tr.] 1. Bir şeyi öğrenmiş, kavramış olmak; bir konuda bilgisi bulunmak; bir şeyden anlamak. 2. Tanımak. 3. Kabul etmek; farzetmek. 4. (Birleşik fiil, yeterlilik) gücü yetmek.
b. 089b/06, 089b/11, 089b/15, 090a/05
b.- di 023a/07, 050b/11, 050b/12, 052a/16, 124b/09, 134a/07, 142a/05, 161a/03, 202a/03, 211a/10
b.- diler 050a/08, 064b/06, 113b/12, 115b/03, 137b/09, 138b/07, 138b/19
b.- dügi 005b/07, 065b/08, 069a/06, 137a/03, 170a/10, 202a/09, 225b/14
b.- dügin 022a/18
b.- dügüm 156a/07, 214b/02
b.- dügün 090a/01
b.- dügünüz 141b/11
b.- dük 141a/10
b.- dükleri 006b/13, 020b/11, 115b/08, 138b/02
b.- düklerin 220a/14
b.- düm 049a/07
b.- düünüz 068b/14
b.- e 165a/02
b.- eler 018b/12, 057a/04, 191b/19, 232b/01
b.- em 052a/04
b.- emedi 031b/18, 049b/07, 081b/14
b.- emediler 043b/16, 054a/07, 099b/10, 118a/07, 139a/05, 198b/15
b.- emezdi 057b/02, 067a/10
b.- enlerden 137b/20
b.- ecek 084b/06
b.- irüz 136a/19
b.- medin 045b/04, 086b/06
b.- mege 115b/02
b.- mek 032b/10, 035a/08, 061b/14, 068b/14, 118b/08, 123a/19, 136a/06, 166a/05

- b.- mezin 011a/05, 024a/10, 052a/01, 159b/05, 196b/14, 218b/09
b.- mişidi 228a/10
b.- mişler 115a/12
b.- süin 118b/09
b.- üin 054a/18, 209b/05
b.- üp 006b/07, 012a/02, 019a/03, 032b/06, 060a/17, 100a/12, 108b/14, 108b/18, 121b/09, 129b/01, 192a/21, 192b/09, 198b/07
b.- ür 006b/09, 011b/19, 029b/14, 032b/08, 038a/11, 054b/20, 058a/05, 058b/02, 109b/13, 115b/07, 118a/14, 158a/10, 182b/04, 184b/17, 198b/03, 214b/14, 231a/12
b.- ürdi 042a/13, 053b/01, 054b/16, 054b/18, 061b/08, 157b/03, 160a/08, 160b/20, 192b/12, 202a/05, 230b/05
b.- ürdük 186b/02
b.- üridi 005b/07, 022a/18, 198b/05, 202b/20
b.- ürin 049a/11, 198a/14, 208a/12, 209b/06
b.- ürken 030b/14
b.- ürler 014a/04, 016a/16, 016a/19, 022a/21, 123b/12, 123b/15, 127a/11, 135a/13, 142b/17, 157a/14, 172a/16, 184a/04, 226a/15
b.- ürlendi 020a/10, 031b/07, 034b/15, 184a/05
b.- ürleri 020a/11, 042a/04, 074b/03, 152b/20, 157a/17, 204a/07
b.- ür misin 024a/10, 049a/05, 159a/19
b.- ürseñüz 209b/09
b.- ürsin 039a/05, 039a/08, 055a/15, 194a/17, 196b/11
b.- ürsiz 208a/17
b.- ürü 009b/06
- bil** [Far.] Toprağı işlemede kullanılan tarım aracı, bel.
b. 048a/21
- bil** [Tr.] Dağ yamaçlarındaki geçit, dağ beli.
b. 125a/18
- bil** [Tr.] Bel; kol ve bacakların birleştiği yer.
b. 129a/08
b.+ inden 193b/03
b.+ ine 013a/13, 053b/14, 137b/10, 193b/02, 193b/04
- bilād** [Ar.] Beldeler, ülkeler.
b. 046b/06, 091a/12
b.+ a 198b/13
b.+ da 222b/08
b.+ umuzı 134b/17
- bilād-ı Óālem-i ekvān** [Ar.+Ar.+Ar.] Varlık aleminin beldeleri.
b. 202a/19
- bilād-ı Óalveh** [Ö.] (bk. Óalveh)
b. 172b/08
- bilād-ı cennet-ābād-ı rüm** [Ar.+Ar.+Far.+Ar.] Rum ikliminin cennet gibi beldeleri.
b.+ a 113a/10
- bilād-ı ihmīm** [Ar.+Ö.] İhmim'in beldeleri.
b. 116a/04
- bilād-ı islām** [Ar.+Ar.] Müslüman olan beldeler.
b.+ı 095b/03
- bilād-ı qādīme** [Ar.+Ar.] Eski beldeler.
b.+ dendür 178b/05
b.+sinden 164a/08
- bilād-ı küfr** [Ar.+Ar.] Gayrimüslim olan beldeler.
b.+den 099a/15
- bilād-ı mısır** [Ar.+Ö.] Mısır beldeleri.
b. 090a/19
b.+dan 167b/16
- bilād-ı mısriyye**
b.+ 089b/03
- bilād-ı mısriyye ve şāmiyye ve hıcāziyye** [Ar.+Ö.] Mısır ve Şam ve Hicaz beldeleri.
b.+ yi 080b/07
- bilād-ı nūbe** [Ar.+Ö.] Nube beldeleri.
b.+de 020a/12
b.+den 091a/14
b.+yi 103a/15
- bilād-ı semnūd** [Ar.+Ö.] Semnud'un beldeleri.
b. 116a/04
- bilād-ı şām** [Ar.+Ö.] Şam beldeleri.
b. 200b/21
b.+a 097b/07a, 108a/13
b.+da 082a/15
b.+uñ 087b/05
- bilād-ı şark** [Ar.+Ar.] Doğu memleketleri.
b.+a 187a/13
- bilād-ı yunan** [Ar.+Ö.] Yunan şehirleri.
b.+dan 156b/11
- bi'l-āhire** [Ar.+Ar.] Ondan sonra, sonunda.
b. 046a/13, 076a/09, 104b/09, 131a/08, 146a/09, 194b/10, 202a/10, 220b/14, 224a/21
- bilā-Óivāz** [Ar.+Ar.] Karşılıksız olarak.
b. 094a/03
- bilāk** [Ö.] Mısır'da Nil kenarında bir yer.
b. 171b/17
- bi'l-Óaqs** [Ar.+Ar.] Tam tersine.
b. 066b/02
- bilā-sebeb** [Ar.+Ar.] Sebepsiz olarak.
b. 194a/19
- bilā-şübhe** [Ar.+Ar.] Şüphesiz.
b. 212b/18
- bilā-teşbih** [Ar.+Ar.] Benzetmek gibi olmasın.
b. 040b/12, 135b/15, 142b/18, 180a/07, 181a/20
- bi'l-bedāhe** [Ar.+Ar.] Açık, anlaşılır biçimde.
b. 187a/19
- bi'l-cümle** [Ar.+Ar.] Bütün, tüm.
b. 010b/18, 021b/02, 059b/10, 069b/10, 084a/17, 086a/01, 088b/16, 090b/15, 092b/16, 094a/13, 095b/01, 096a/13, 103b/12, 107b/08, 112b/17, 123b/21, 124a/19, 129b/08, 132b/04, 135b/05, 136a/21, 144b/05, 156a/12, 176a/17, 179a/06, 179b/02, 187b/10, 192a/15, 224b/11, 228a/18
- bildür-** [Tr.] Bir konuda haber ya da bilgi vermek.
b. 171a/04
b.- di 012a/01, 018b/16, 067a/17, 093a/21, 095b/15, 099b/14, 110b/08, 125a/07, 147a/17, 198a/09, 205b/19, 209a/08, 223a/13, 227b/19, 230a/19
b.- diler 095b/18
b.- dükleri 124b/08
b.- düm 214b/02
b.- mek 142b/21
b.- megidi 200b/13
b.- mişidi 105b/08, 193b/10
b.- üp 059a/21, 109a/10, 219a/04
b.- ürdi 034b/12
- bildüril-** [Tr.] Haber verilme.
b.- di 100a/14
- bile** [Tr.] 1. Birlikte, beraber. 2. Üstelik, hatta.
b. 006a/04, 007a/12, 007b/08, 008a/18, 011a/16, 015a/12, 016a/06, 016a/12, 017a/03, 017a/08, 017a/16, 018a/13, 018a/21, 020a/02, 020a/19, 020a/20, 021a/13, 021b/14, 022a/16, 023a/13, 025a/09, 025a/15, 025b/16, 026a/16, 030b/09, 032a/02, 034a/07, 034a/09, 035b/18, 035b/19, 036a/10, 036b/05, 036b/07, 036b/13, 037b/04, 037b/05, 037b/13, 039a/20, 039a/21, 042b/03, 045a/02, 046b/18, 047b/10, 050a/13, 050b/03, 051a/07, 051a/11, 051a/14, 052b/17, 053a/03, 053a/08, 056a/18, 058a/10, 059b/17, 060a/03, 060a/09, 060b/14, 065a/18, 065b/02, 065b/04, 066b/06, 068a/04, 073a/03, 078b/19, 083b/12, 083b/15, 084a/09, 087b/10, 087b/13, 088a/21, 088b/03, 088b/05, 088b/15, 094a/10, 096b/13, 098b/10, 099a/03, 099b/04, 103a/01, 103a/05, 109b/15, 115b/14, 116b/04, 117a/19, 119a/06, 120b/17, 121a/18, 124a/12, 124a/14, 127a/08, 127a/21, 129a/18, 130b/01, 130b/16, 132b/09, 133a/02, 136a/13, 136a/20, 141b/08, 141b/09, 142a/19, 142b/11, 142b/12, 151a/01, 151b/13, 154b/03, 155a/17, 156b/16, 156b/17, 157a/10, 158b/15, 158b/18, 159b/02, 159b/14, 160b/19, 161a/07, 164a/02, 165a/01, 171a/11, 172a/20, 173a/18, 173b/04, 173b/07, 175a/03, 178a/12, 182b/09, 185a/14, 190b/06, 191a/10, 193b/10, 194b/21, 195b/09, 198a/11, 198a/16, 198b/01,

- 198b/07, 198b/08, 200b/15, 206a/17, 213a/01,
213a/07, 216a/13, 221a/05, 222b/02, 222b/21,
228a/08, 228a/14, 230a/10
b.+ dür 116a/01
b.+ lerince 020b/21, 160a/06
b.+ nice 024a/01
b.+ since 054b/11, 059a/08, 097b/14, 127a/02,
136b/17, 184a/15
b.+ yidi 015a/06, 019b/03, 045a/09, 054b/08,
067b/15, 094a/09, 095b/21, 127a/06, 183b/19,
187a/15, 187a/18, 189b/15, 201b/02
- bileK [Tr.]** El ile kolun birleştiği yer.
b.+ i 162a/14
b.+ inde 047a/05
b.+ leri 128a/14
- bilezüg [Tr.]** Bileğe takılan süs eşyası, bilezik.
b.+ i 047a/05
- bi'l-fi'öl [Ar.+Ar.]** İş edinerek.
b. 215a/14
- bi'l-hāsiye [Ar.+Ar.]** Etkili biçimde.
b. 129b/04
- biçiç [Tr.]** Tavuğun küçüğü.
b. 211a/04
b.+ leri 041b/04
- bililü [Tr.]** Bilgisi çok olan, bilgili. (bk. bilülü)
b. 073a/16
- bilin- [Tr.]** Anlaşılmaq, bilinmek.
b.- ür 116a/17
b.- ürdi 043a/06, 043a/09
b.- üridi 024b/16
- bilinme- [Tr.]** Anlaşılmamak, bilinmemek.
b.- di 043b/17, 193a/19
b.- z 145a/17, 182a/11
- bi'l-küllüye [Ar.+Ar.]** Tamamen, bütünüyle.
b. 028a/04, 030a/14, 088a/08, 092a/07, 094a/13,
103a/18, 103b/13, 111a/06, 148b/13, 156a/09,
164b/15, 167b/02, 168a/091, 79b/10, 188a/04,
193b/18, 198b/12, 202a/16, 218b/12, 219b/09,
220b/08, 223a/15, 224b/13, 225a/16, 226b/10
- billahi [Ar.]** 'Allah'a ant olsun.' anlamında bir yemin.
b. 159a/16, 187b/02
- bilme- [Tr.]** Bilgi sahibi olmamak, bilmemek.
b.- di 050a/05, 085a/13, 139b/01, 143b/07
b.- diler 013a/20, 054a/18, 124b/14, 138a/05,
143b/18, 167a/19, 213b/04
b.- dügi 053b/04
b.- ye 186a/03
b.- yen 034b/16, 137a/04, 158a/11, 195b/06
b.- yüp 125b/13
b.- z 020b/13, 032b/08, 035a/11, 049a/11, 108a/17,
114b/15, 115b/18, 115b/20, 115b/21, 142a/20,
144b/04, 149b/15, 174a/21, 176a/04, 193b/19,
209b/08, 224a/20
b.- zdi 017a/03, 018a/07, 039a/09, 158a/12, 160a/18
b.- zidi 013a/18, 015b/05, 082b/21, 090b/15, 130a/06,
136b/02, 143a/11, 146a/06, 231b/08
b.- zken 116a/05
b.- zler 124b/03, 171b/15, 172a/20, 213b/20
b.- zleridi 154a/03, 157b/16, 197a/18, 230b/08
b.- z misin 175a/20
b.- zseñ 038a/11
b.- züz 147a/18, 225a/08
- bilmezlig [Tr.]** 1. Bilgisizlik. 2. Bilmezden gelme.
b.+e 067a/18, 068b/12
b.+ ile 112a/05
- bilü [Tr.]** Bilgi
b.+ yile 032a/16
- bilülü [Tr.]** Bilgili.
b. 086a/20
b.+ sine 134a/16
b.+ yidi 034a/13
- bilür [Tr.]** Bilen, bilgi sahibi olan.
b.+ ine 213b/06
- bi-mānend [Far.+Far.]** Eşsiz, benzersiz.
b. 003b/07, 019a/17, 164a/19, 165b/20
- bi-māni'ö ve'ü müzāhim [Far.+Ar.]** Engelsiz ve sorunsuz.
b. 043a/19, 081a/12
- bi-mār-hāne [Far.+Far.]** Hastahane.
b. 217a/09
b.+ den 217b/02
b.+ lere 183b/08
- bi-māristān-i mansürj [Ö.]** Mısır'da Kalavun tarafından
yapıtılan bir hastahane, Kalavun Bimaristanı.
b. 226a/19
- bi-mecāl [Far.+Ar.]** Halsiz, bitkin.
b. 189b/03
- bi-mehābā [Ar.+Ar.]** Pervasız, pervasızca.
b. 078b/15
b.+ dur 112a/19
- bi-miśl [Far.+Ar.]** Benzersiz, eşsiz.
b. 164b/08
- bin- [Tr.]** 1. Tahta çıkmak. 2. Bir işi ata binerek yapmak. 3. Bir
taşıta ya da hayvana binmek. 3. Tabuta koyulmak.
b.- di 018b/06, 041b/14, 062a/20, 068a/03, 085b/09,
095b/07, 099a/10, 118a/17, 154b/17, 163b/20,
183a/14, 222a/07, 222a/12
b.- diler 005a/20, 099a/11
b.- dügi 068a/02, 068a/04, 228a/16
b.- dükleri 191b/06
b.- düm 161a/12
b.- emezdi 032b/11
b.- en 015a/21
b.- er 015a/20, 042b/13, 067b/01, 126b/21
b.- erdi 018b/06, 053b/11
b.- erler 130a/01
b.- mege 191b/11
b.- mişidi 021b/01
b.- se 032b/18, 051a/07, 181b/14
b.- üp 015a/05, 015b/19, 021a/10, 021a/18, 032b/20,
042b/15, 067b/06, 068a/01, 085a/09, 097a/13,
099a/03, 099a/18, 117a/11, 118b/04, 131a/13,
158a/01, 176b/12, 191b/13, 196b/21, 205b/06,
207b/16, 215a/13
- biñ [Tr.]** Bin sayısı.
b. 004b/03, 006b/03, 007b/03, 007b/09, 007b/10,
007b/11, 019b/02, 031a/05, 034a/07, 034a/08,
035b/18, 046b/20, 047a/14, 047b/06, 047b/08,
047b/09, 053a/20, 053a/21, 057a/20, 057b/04,
062b/16, 063a/20, 063b/10, 065b/20, 065b/21,
066a/01, 066a/02, 066b/16, 071b/20, 072b/06,
072b/16, 074a/04, 081a/06, 082a/19, 082b/01,
083b/05, 088a/01, 088a/02, 088a/05, 090b/13,
092a/09, 093a/10, 095a/10, 095b/20, 096b/02,
096b/20, 099b/04, 101a/04, 101a/05, 101a/09,
102b/20, 112b/08, 118a/13, 118b/14, 119b/02,
120b/10, 123a/15, 131b/02, 138a/11, 139b/11,
139b/14, 139b/17, 141a/04, 141a/06, 142a/02,
142a/03, 142a/04, 142a/05, 142a/10, 143a/07,
143b/17, 143b/20, 144b/12, 144b/17, 145a/11,
147a/10, 154a/21, 154b/07, 155a/02, 155a/03,
155a/06, 155a/14, 155b/02, 155b/19, 156a/16,
156b/03, 158b/21, 159a/21, 159b/03, 159b/08,
160a/05, 161a/12, 162a/09, 168a/03, 179a/09,
182b/14, 186b/11, 188a/01, 188a/02, 190b/08,
190b/19, 193b/14, 193b/15, 194b/20, 197a/02,
199a/05, 199a/06, 200a/06, 204b/06, 204b/07,
205a/18, 205b/20, 205b/21, 206a/01, 206a/15,
207b/20, 208b/21, 209a/09, 210a/09, 214b/02,
215a/06, 215a/09, 215a/16, 217a/10, 217b/06,
218a/04, 218a/08, 218a/14, 218a/19, 218b/08,
218b/09, 219a/02, 220b/17, 221a/13, 221a/14,
226a/18, 228a/04, 228a/05, 228a/20, 229a/07,
229a/08, 229b/11, 231b/10
b.+ den 072b/21, 091a/04, 168a/03, 209a/12, 220a/11
b.+ e 072a/16, 090b/12, 117b/05
b.+ i 168a/03
b.+ ini 160a/07, 160a/08
- binā [Ar.]** ...la bağlantılı olarak.
b. 004b/11, 005a/07, 109a/17, 129b/20, 142b/10,
179b/10, 180b/17, 229b/08, 229b/15

binā [Ar.] Oturmak veya başka amaçlarla kurulmuş yapı.

b. 001b/07, 006a/13, 012b/14, 058a/16, 139a/16, 139a/17, 144b/05, 144b/08, 144b/09, 151b/19, 152a/04, 152b/13, 153a/18, 225b/06, 227b/05, 228b/07,

b.+ da 057b/05

b.+ dur 001b/07, 004b/03, 107b/10, 144b/08, 148a/06
b.+ lar 005b/04, 020b/11, 030b/16, 038a/13, 047a/03, 048b/08, 057a/05, 114b/05, 114b/07, 123a/19, 133b/10, 139a/13, 151a/15, 158b/11, 158b/15, 167a/10, 170b/21, 189b/12, 193b/19, 216a/03, 224b/16

b.+ larda 006b/06, 012b/14, 019a/07

b.+ lardan 044a/08, 149b/14

b.+ lardur 185a/06

b.+ ları 145a/15, 145a/17, 159b/17, 167a/04, 182a/12, 224b/14

b.+ larıdı 180b/01

b.+ larıdur 012b/14, 013a/02, 116a/04

b.+ ların 115b/08, 135a/17

b.+ larına 135a/03, 139a/10

b.+ larında 135a/12, 142b/19

b.+ larındaki 150b/15

b.+ larından 135b/14

b.+ larını 004a/06, 115b/07, 150a/17

b.+ larınıñ 133b/09, 144b/10, 167a/21, 167b/04

b.+ larını 135b/12

b.+ larınıñ 020b/12, 043a/13

b.+ muzunuñ 058a/04

b.+ nuzı 058a/07

b.+ sı 002a/17, 138a/06, 144b/03, 148a/07, 150a/12, 152b/05, 153b/21, 158b/07, 192b/01, 193a/04, 193b/20, 195a/19, 195b/10, 203a/16

b.+ sın 151b/06, 152b/08, 160b/14, 227a/17

b.+ sına 057b/03, 135a/17, 148a/09, 148b/06, 148b/07, 216a/16

b.+ sında 196b/02

b.+ sından 059a/21, 180a/06

b.+ sını 006a/20, 135b/10, 137a/10, 153a/17, 153a/21, 153b/08, 153b/15, 216a/14

b.+ simuñ 141b/13, 144b/01, 150a/17, 158a/16, 193b/13

b.+ sıydı 218a/09

b.+ ya 058a/17, 135a/06, 135b/08, 147a/05, 152a/14, 180a/09, 216a/17

b.+ yı 058a/21, 144a/17, 152b/06

b.+ ydı 181b/09

b.+ ydı 149b/08, 181b/03

b.+ yiçün 152a/11

binā eyle- [Ar.+Tr.] İnşa etmek, yapmak.

b.-di 155b/18

b.-diler 150a/15

b.-mek 225b/11

b.-mişdür 123b/02, 148a/05, 157a/02, 168a/17, 168a/19, 186b/17

b.-mişdi 189a/06

b.-miş

b.-sün 197a/08

binā idilme- [Ar.+Tr.] İnşa edilmemek, yapılmamak.

b.-mişdür 151b/06

binā itdür- [Ar.+Tr.] İnşa ettirmek, yaptırmak.

b.-mişdi 083b/19

binā iT- [Ar.+Tr.] İnşa etmek, yapmak.

b.-di 034b/05, 034b/17, 070b/18, 091a/21, 123a/21, 137a/14

b.-e 202b/16

b.-en 036a/13, 142a/20, 148a/11, 150a/11, 150a/16, 150b/06, 180a/15

b.-endür 227b/08

b.-dügi 046a/10, 066a/16, 217a/08

b.-dükde 217a/14

b.-dükleri 005b/15, 045b/01, 142a/13

b.-düklerinde 091b/17

b.-düklerinüñ 216a/01

b.-çek 149a/06, 149a/08

b.-ince 217b/12

b.-ivirmişdi 065b/16

b.-mege 006a/19, 059a/16, 081a/18, 225b/21

b.-mek 227a/11

b.-mişdür 094b/07, 114b/20, 191a/05

b.-mişdi 033b/21, 034a/21, 034b/20

b.-üp 037a/19, 076b/08

binā olın- [Ar.+Tr.] İnşa edilmek, yapılmak.

b.-a 204a/05

b.-an 210a/05

b.-dı 036a/20, 149a/16

b.-mağa 181b/17

b.-mağın 216b/08

b.-mağ 083b/18

b.-masına 152b/04

b.-mışdı 038a/14

b.-mişdür 149a/14, 149a/15, 178b/06, 190a/20

b.-mişdi 017b/04, 216b/20

binā-yı Óazım [Ar.+Ar.] Büyük bina.

b.-idi 148b/08

b.-dür 123b/01

binā-yı dehr [Ar.+Ar.] Dünya binası.

b.-ün 004a/05

binā-yı heremāñ [Ar.+Ar.] Mısır piramitleri.

b. 004b/02

binā-yı felek [Ar.+Ar.] Felek binası.

b.-ile 004b/04

binā-yı nā-tamām [Ar.+Far.+Ar.] Tamamlanmamış bina, yapı.

b+dur 148a/10

binā-yı mahsūs [A.+Ar.] Başkalarına benzemeyen bina.

b. 193a/12

bī-nām ve nişān [Ar.+Far.+Far.] Adsız sansız.

b. 166a/21, 167b/02

bī-nažir [Ar.+Ar.] Eşi benzeri olmayan.

b. 028a/11

bī-nažir-i Óālem [Ar.+Ar.+Ar.] Ālemde eşi olmayan.

b.-idi 012a/14, 016a/07, 094b/02

bindür- [Tr.] Binmesini sağlamak.

b.- di 092a/21

bindürül- [Tr.] Bindirme işinin başkalarınca yapılması.

b.- miş 017b/18

b.- mişdi 018b/04

bindürül- [Tr.] Bindirme işinin başkalarınca yapılması.

b.- mişdi 015a/16, 047a/15

bi-nefsihi [Ar.+Ar.] Kendi kendine.

b. 022b/05, 084a/07, 086a/14, 086a/16, 098b/08, 100b/04, 103a/12, 103a/16, 103a/21, 109b/15, 114a/11156a/04, 156a/08, 210b/12, 212b/20, 213a/15, 221b/11

bi-nefsihim [Ar.+Ar.] Kendi kendine.

b. 098b/15, 210b/10

bī-nihāye [Ar.+Ar.] Bitmez tükenmez, nihayetsiz.

b. 004a/21, 007b/11, 026a/05, 027a/06, 029b/01, 038b/10, 063b/02, 066a/14, 066b/12, 084b/08, 092a/07, 115b/19, 118b/12, 138a/10, 145a/12, 157b/06, 166b/01, 172b/21, 228a/01, 228b/13, 231b/04

b.+ dür 092b/18

bī-nişān [Ar.+Far.] Belirtisiz, işaretisiz.

b. 018a/19

binme- [Tr.] Binmemek

b.- yeler 210b/07

b.- zidi 084a/07

binme [Tr.] Binme işi.

b.+ de 193b/09

b.+ sinde 092b/11

bī-pāyān [Ar.+Far.] Uçsuz bucaksız.

b. 167b/03

bī'r-i seb [Ö.] Gazze yakınlarında bir kuyu.

b. 056a/02

bir [Tr.] 1. Sayıların ilki. 2. Aynı, benzer. 3. Beraber. 4.

Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren (sayı). 5. Tek. 6. Eş, aynı, bir boyda. 7. Ortaklaşa olan, müşterek. 8. Bir kez. 9. Sadece, yalnız.

b. 001b/04, 001b/11, 001b/12, 001b/15, 002a/06, 002a/09, 002a/10, 002a/13, 002a/18, 002b/13,

002b/16,	002b/19,	002b/21,	003a/08,	003a/09,	030a/03,	030a/04,	030a/05,	030a/06,	030a/07,
003a/10,	003a/12,	003a/13,	003b/01,	003b/07,	030a/10,	030a/11,	030a/12,	030a/13,	030a/15,
003b/10,	003b/17,	004a/01,	004a/03,	004a/04,	030a/16,	030a/17,	030a/18,	030a/20,	030b/03,
004a/11,	004a/15,	004a/16,	004a/17,	004a/18,	030b/04,	030b/05,	030b/08,	030b/12,	030b/13,
004a/19,	004b/02,	004b/03,	004b/21,	005a/09,	030b/16,	030b/18,	030b/20,	030b/21,	031a/01,
005b/01,	005b/07,	005b/08,	005b/12,	005b/16,	031a/15,	031a/16,	031a/18,	031a/19,	031a/21,
006a/01,	006a/06,	006a/09,	006a/10,	006a/11,	031b/02,	031b/05,	031b/06,	031b/12,	031b/16,
006a/12,	006a/15,	006b/11,	006b/19,	006b/20,	031b/20,	031b/21,	032a/01,	032a/04,	032a/14,
007a/02,	007a/04,	007a/05,	007a/09,	007a/13,	032a/17,	032a/19,	032a/20,	032a/21,	032b/01,
007a/14,	007a/15,	007a/16,	007a/17,	007a/18,	032b/07,	032b/12,	032b/14,	032b/15,	032b/16,
007a/19,	007a/20,	007b/05,	007b/13,	007b/17,	032b/18,	032b/20,	033a/02,	033a/07,	033a/11,
007b/19,	008a/01,	008a/05,	008a/09,	008a/11,	033a/12,	033a/17,	033a/18,	033a/19,	033a/20,
008a/14,	008a/15,	008a/16,	008b/07,	008b/09,	033b/02,	033b/03,	033b/04,	033b/05,	033b/08,
008b/16,	008b/17,	008b/18,	009b/01,	009b/05,	033b/10,	033b/11,	033b/12,	033b/14,	033b/17,
009b/09,	009b/11,	009b/12,	009b/15,	009b/16,	033b/18,	034a/01,	034a/02,	034a/12,	034a/15,
009b/17,	009b/21,	010a/03,	010a/05,	010a/21,	034a/20,	034b/01,	034b/02,	034b/05,	034b/07,
010b/02,	010b/03,	010b/04,	010b/05,	010b/06,	034b/08,	034b/09,	034b/10,	034b/11,	034b/14,
011a/04,	011b/15,	011b/18,	011b/20,	012a/18,	034b/16,	034b/17,	034b/18,	034b/19,	034b/20,
012a/20,	012a/21,	012b/01,	012b/02,	012b/11,	034b/21,	035a/03,	035a/04,	035a/05,	035a/07,
012b/16,	012b/20,	012b/21,	013a/05,	013a/06,	035a/08,	035a/12,	035a/13,	035a/14,	035a/16,
013a/11,	013a/12,	013a/13,	013a/14,	013a/15,	035a/19,	035a/20,	035b/02,	035b/03,	035b/10,
013a/17,	013a/18,	013a/19,	013a/20,	013a/21,	035b/12,	035b/13,	035b/17,	036a/03,	036a/04,
013b/01,	013b/03,	013b/06,	013b/07,	013b/12,	036a/07,	036a/15,	036a/16,	036a/17,	036a/18,
013b/13,	014a/01,	014a/05,	014a/06,	014a/09,	036a/20,	036b/02,	036b/03,	036b/04,	036b/04,
014a/12,	014a/13,	014a/14,	014a/15,	014a/16,	036b/05,	036b/11,	036b/12,	036b/17,	036b/18,
014a/17,	014a/18,	014b/02,	014b/04,	014b/06,	036b/20,	036b/21,	037a/01,	037a/09,	037a/17,
014b/08,	014b/09,	014b/10,	014b/13,	014b/14,	037b/03,	037b/06,	037b/08,	037b/10,	037b/11,
014b/21,	015a/01,	015a/02,	015a/03,	015a/04,	037b/17,	037b/18,	037b/19,	038a/05,	038a/09,
015a/05,	015a/06,	015a/13,	015a/15,	015a/16,	038b/01,	038b/05,	038b/13,	038b/19,	039a/04,
015a/18,	015b/15,	015b/17,	015b/20,	016a/03,	039a/12,	039a/13,	039a/17,	039a/18,	039b/01,
016a/15,	016a/16,	016a/17,	016a/18,	016a/20,	039b/02,	039b/06,	039b/07,	039b/09,	039b/14,
016a/21,	016b/01,	016b/03,	016b/04,	016b/09,	039b/16,	039b/17,	039b/18,	039b/20,	039b/21,
016b/12,	016b/17,	016b/21,	017a/01,	017a/06,	040a/01,	040a/04,	040a/05,	040a/06,	040a/08,
017a/08,	017a/10,	017a/11,	017a/12,	017a/13,	040a/12,	040a/14,	040a/16,	040b/04,	040b/05,
017a/14,	017a/16,	017a/20,	017b/02,	017b/03,	040b/06,	040b/07,	040b/08,	040b/09,	040b/14,
017b/05,	017b/06,	017b/07,	017b/08,	017b/09,	040b/18,	040b/19,	040b/20,	040b/21,	041a/02,
017b/10,	017b/11,	017b/12,	017b/13,	017b/14,	041a/03,	041a/10,	041a/11,	041a/17,	041a/19,
017b/15,	017b/16,	017b/17,	017b/18,	017b/19,	041a/20,	041a/21,	041b/01,	041b/03,	041b/04,
017b/20,	018a/01,	018a/02,	018a/03,	018a/09,	041b/06,	041b/09,	041b/20,	041b/21,	042a/01,
018a/10,	018a/11,	018a/12,	018a/20,	018b/03,	042a/06,	042a/07,	042a/08,	042a/09,	042a/15,
018b/04,	018b/05,	018b/06,	018b/07,	018b/08,	042a/17,	042a/18,	042a/19,	042a/20,	042a/21,
018b/12,	018b/15,	018b/16,	018b/17,	019a/03,	042b/12,	042b/14,	042b/19,	042b/21,	043a/03,
019a/04,	019a/06,	019a/09,	019a/10,	019a/12,	043a/05,	043a/06,	043a/08,	043a/10,	043a/15,
019a/18,	019a/20,	019b/01,	019b/04,	019b/05,	043a/21,	043b/01,	043b/02,	043b/03,	043b/11,
019b/06,	019b/07,	019b/08,	019b/11,	019b/13,	044a/05,	044a/06,	044a/16,	044a/17,	044a/18,
019b/14,	019b/19,	020a/01,	020a/03,	020a/05,	044a/19,	044a/20,	044b/07,	044b/12,	044b/13,
020a/06,	020a/07,	020a/09,	020a/12,	020a/13,	044b/15,	044b/16,	044b/17,	044b/21,	045a/11,
020a/14,	020a/18,	020a/19,	020a/20,	020b/01,	045a/17,	045a/20,	045a/21,	045b/04,	045b/13,
020b/02,	020b/06,	020b/07,	020b/14,	020b/20,	045b/15,	045b/17,	045b/18,	046a/13,	046a/21,
021a/02,	021a/12,	021a/13,	021a/15,	021a/16,	046b/16,	046b/17,	046b/21,	047a/01,	047a/04,
021a/19,	021a/20,	021b/02,	021b/09,	021b/11,	047a/05,	047a/06,	047a/07,	047a/09,	047a/10,
021b/12,	021b/13,	021b/18,	021b/20,	022a/05,	047a/12,	047a/14,	047a/15,	047a/16,	047b/08,
022a/07,	022a/13,	022a/16,	022a/19,	022a/20,	047b/09,	047b/10,	047b/17,	047b/19,	048a/02,
022a/21,	022b/02,	022b/04,	022b/09,	022b/10,	048a/03,	048a/05,	048a/12,	048a/14,	048a/15,
022b/11,	022b/20,	022b/21,	023a/02,	023a/12,	048a/16,	048a/17,	048a/21,	048b/01,	048b/02,
023a/16,	023a/17,	023a/18,	023a/20,	023a/21,	048b/07,	048b/09,	048b/13,	048b/17,	048b/21,
023b/01,	023b/02,	023b/03,	023b/04,	023b/05,	049a/02,	049a/03,	049a/04,	049a/06,	049a/08,
023b/06,	023b/07,	023b/08,	023b/09,	023b/10,	049a/12,	049b/02,	049b/03,	049b/05,	049b/06,
023b/11,	023b/15,	023b/19,	023b/20,	023b/21,	049b/09,	049b/10,	049b/14,	049b/17,	049b/18,
024a/02,	024a/03,	024a/11,	024a/18,	024a/19,	049b/21,	050a/09,	050a/17,	050a/20,	050b/08,
024b/05,	024b/12,	024b/13,	024b/14,	024b/16,	050b/17,	050b/18,	050b/21,	051a/01,	051a/02,
024b/17,	024b/18,	024b/19,	024b/21,	025a/02,	051a/03,	051a/04,	051a/05,	051a/06,	051a/20,
025a/04,	025a/06,	025a/07,	025a/20,	025b/05,	051b/03,	051b/06,	051b/09,	051b/10,	051b/16,
025b/06,	025b/07,	025b/08,	025b/09,	025b/10,	051b/19,	052a/02,	052a/05,	052a/09,	052a/10,
025b/12,	025b/14,	025b/18,	025b/21,	026a/02,	052a/15,	052a/20,	052b/01,	052b/04,	052b/14,
026a/06,	026a/08,	026a/18,	026a/20,	026b/14,	052b/17,	052b/18,	052b/19,	053a/01,	053a/03,
026b/17,	026b/18,	026b/20,	027a/12,	027a/13,	053a/04,	053a/07,	053a/10,	053a/18,	053b/07,
027a/14,	027a/16,	027a/17,	027a/18,	027a/19,	053b/12,	053b/13,	053b/14,	053b/20,	053b/21,
027b/01,	027b/03,	027b/06,	027b/07,	027b/08,	054a/02,	054a/04,	054a/06,	054a/14,	054a/15,
027b/09,	027b/11,	027b/12,	027b/18,	027b/21,	054b/03,	054b/09,	054b/11,	055a/08,	055b/02,
028a/03,	028a/04,	028a/05,	028a/06,	028a/07,	055b/05,	055b/10,	055b/12,	056a/01,	056a/02,
028a/09,	028a/13,	028a/14,	028b/01,	028b/02,	056a/07,	056a/20,	056b/03,	056b/10,	056b/11,
028b/07,	028b/12,	028b/14,	029a/02,	029a/06,	056b/17,	056b/18,	057a/02,	057a/08,	057a/09,
029a/09,	029a/10,	029a/11,	029a/13,	029a/17,	057a/10,	057a/13,	057a/14,	057a/15,	057b/01,
029a/18,	029a/20,	029a/21,	029b/09,	029b/10,	057b/03,	057b/05,	057b/07,	057b/08,	057b/14,
029b/12,	029b/14,	029b/16,	030a/01,	030a/02,	057b/15,	058a/07,	058a/08,	058a/09,	058a/12,

058a/13,	058b/03,	058b/05,	058b/07,	058b/11,	096b/11,	097a/02,	097a/04,	097a/10,	097a/17,
058b/13,	058b/14,	058b/18,	059a/03,	059a/07,	097b/01,	097b/06,	097b/14,	097b/21,	098a/01,
059a/08,	059a/09,	059a/11,	059a/13,	059b/04,	098a/02,	098a/06,	098a/10,	098a/14,	098a/19,
059b/05,	059b/06,	059b/08,	059b/09,	059b/13,	098a/20,	098b/06,	098b/12,	099a/12,	099a/14,
059b/16,	060a/04,	060a/06,	060a/14,	060a/18,	099a/15,	099b/08,	099b/12,	099b/15,	099b/18,
060b/02,	060b/05,	060b/08,	060b/13,	060b/18,	099b/21,	100b/03,	100b/07,	100b/12,	100b/16,
060b/20,	061a/02,	061a/03,	061a/21,	061b/03,	101a/01,	101a/02,	101a/10,	101a/18,	101b/04,
061b/12,	061b/17,	061b/19,	061b/20,	062a/01,	101b/10,	101b/11,	101b/20,	102a/05,	102a/06,
062a/02,	062a/07,	062a/09,	062a/20,	062a/21,	102a/14,	102b/01,	102b/05,	102b/10,	103a/02,
062b/08,	062b/10,	062b/15,	062b/20,	062b/21,	103a/07,	103a/19,	103a/21,	103b/04,	103b/14,
063a/01,	063a/03,	063a/08,	063a/10,	063a/21,	103b/15,	103b/16,	103b/17,	104a/01,	104a/08,
063b/06,	063b/09,	063b/11,	063b/12,	063b/14,	104a/11,	104a/14,	104a/15,	104a/20,	104a/21,
063b/15,	063b/16,	063b/20,	064a/02,	064a/03,	104b/03,	104b/05,	104b/07,	104b/08,	104b/11,
064a/05,	064a/08,	064a/10,	064a/11,	064a/14,	104b/14,	105a/04,	105a/09,	105a/14,	105a/19,
064a/16,	064a/19,	064a/21,	064b/01,	064b/02,	105b/04,	105b/06,	105b/08,	106a/06,	106a/07,
064b/03,	064b/04,	064b/10,	064b/11,	064b/12,	106a/11,	106a/13,	106a/15,	106a/16,	106a/18,
064b/14,	064b/17,	064b/19,	064b/20,	065a/06,	106a/19,	106b/02,	106b/04,	106b/06,	106b/10,
065a/08,	065a/10,	065a/16,	065a/19,	065a/20,	107a/04,	107b/04,	107b/05,	107b/09,	107b/11,
065b/01,	065b/04,	065b/05,	065b/10,	065b/11,	107b/17,	108a/07,	108a/17,	108a/18,	108a/19,
065b/16,	065b/17,	065b/18,	065b/21,	066a/13,	108b/02,	108b/04,	109a/06,	109a/08,	109a/12,
066a/15,	066a/18,	066a/20,	066b/05,	066b/10,	109a/15,	109a/18,	109a/20,	109b/08,	110a/04,
066b/14,	066b/16,	066b/17,	066b/18,	066b/19,	110a/05,	110a/12,	110a/19,	110a/21,	110b/05,
067a/04,	067a/07,	067a/20,	067a/21,	067b/03,	110b/07,	110b/09,	110b/10,	110b/15,	110b/16,
067b/04,	067b/06,	067b/08,	067b/10,	067b/14,	111a/01,	111a/10,	111a/14,	111a/17,	111b/02,
067b/15,	067b/16,	068a/01,	068a/03,	068a/04,	111b/03,	111b/04,	111b/05,	111b/06,	111b/19,
068a/12,	068a/17,	068a/18,	068a/19,	068a/20,	111b/20,	112a/13,	112a/14,	112a/20,	112a/21,
068b/07,	068b/10,	068b/14,	069a/01,	069a/07,	112b/07,	112b/08,	112b/10,	112b/16,	112b/18,
069a/08,	069a/14,	069a/15,	069a/17,	069b/01,	113a/02,	113a/03,	113a/05,	113a/10,	113a/20,
069b/02,	069b/03,	069b/07,	069b/08,	069b/09,	113a/21,	113b/14,	114a/02,	114a/03,	114a/04,
069b/13,	069b/15,	069b/16,	069b/17,	069b/20,	114a/09,	114a/16,	114b/12,	115a/02,	115a/05,
069b/21,	070a/01,	070a/04,	070a/05,	070a/10,	115a/13,	115a/17,	115a/18,	115a/21,	115b/03,
070a/12,	070a/13,	070a/20,	070b/02,	070b/06,	115b/06,	115b/21,	116a/16,	116a/21,	116b/04,
070b/07,	070b/10,	070b/16,	071a/05,	071a/06,	116b/07,	116b/13,	116b/14,	116b/16,	116b/17,
071a/12,	071a/17,	071b/15,	072a/03,	072a/12,	116b/18,	116b/19,	116b/20,	117a/02,	117a/07,
072a/13,	072b/01,	072b/04,	073a/12,	073a/13,	117a/12,	117a/13,	117a/18,	117a/21,	117b/07,
073a/15,	073b/01,	073b/02,	073b/04,	073b/05,	117b/11,	117b/12,	117b/13,	117b/16,	117b/19,
073b/07,	073b/09,	073b/13,	073b/14,	073b/16,	118a/02,	118a/05,	118a/06,	118a/10,	118a/11,
073b/19,	074a/02,	074a/10,	074a/15,	074a/16,	118a/12,	118a/14,	118a/16,	118a/17,	118a/20,
074b/01,	074b/05,	074b/08,	074b/13,	074b/16,	118a/21,	118b/03,	118b/05,	118b/06,	118b/18,
074b/20,	074b/21,	075a/04,	075a/06,	075a/19,	119a/06,	119a/08,	119a/09,	119a/10,	119a/16,
075b/04,	075b/05,	075b/16,	076a/03,	076a/06,	119a/17,	119b/07,	119b/09,	119b/13,	119b/14,
076a/10,	076a/14,	076b/05,	076b/09,	076b/19,	119b/18,	119b/20,	120a/01,	120a/19,	120a/20,
077a/03,	077a/04,	077b/13,	077b/20,	078a/18,	120b/01,	120b/03,	120b/05,	120b/08,	120b/10,
078a/21,	078b/01,	078b/02,	078b/15,	078b/17,	120b/12,	120b/15,	120b/19,	120b/20,	121a/06,
079a/04,	079a/07,	079b/06,	080a/13,	080a/15,	121a/19,	121a/21,	121b/03,	121b/09,	121b/11,
080a/19,	080b/12,	080b/13,	080b/16,	080b/20,	121b/18,	121b/19,	122a/01,	122a/02,	122a/03,
081a/02,	081a/05,	081a/16,	081b/04,	081b/16,	122a/04,	122a/06,	122a/07,	122a/08,	122a/13,
081b/21,	082a/03,	082a/05,	082a/08,	082a/16,	122a/14,	122a/15,	122a/16,	122a/17,	122a/19,
082b/02,	082b/04,	082b/12,	082b/14,	082b/15,	122b/01,	122b/02,	122b/03,	122b/05,	122b/08,
082b/16,	082b/17,	082b/18,	082b/20,	082b/21,	122b/11,	122b/15,	122b/16,	122b/19,	123a/11,
083a/02,	083a/03,	083a/04,	083a/08,	083a/19,	123a/12,	123a/13,	123a/17,	123b/04,	123b/06,
083a/20,	083b/01,	083b/06,	083b/11,	083b/18,	123b/07,	123b/08,	123b/12,	124a/01,	124a/02,
083b/21,	084a/01,	084a/07,	084a/09,	084a/10,	124a/08,	124a/10,	124a/11,	124a/14,	124a/18,
084a/14,	084a/15,	084a/21,	084b/01,	084b/02,	124b/02,	124b/05,	124b/10,	124b/09,	124b/13,
084b/16,	084b/18,	084b/20,	084b/21,	085a/01,	124b/15,	124b/18,	124b/20,	125a/09,	125a/14,
085a/09,	085a/10,	085a/12,	085a/17,	085b/09,	125a/18,	125a/19,	125a/20,	125b/04,	125b/05,
085b/11,	085b/16,	085b/17,	085b/18,	085b/20,	125b/09,	125b/11,	125b/13,	125b/17,	126a/08,
085b/21,	086a/02,	086a/03,	086a/05,	086a/07,	126a/10,	126a/12,	126a/13,	126a/14,	126a/18,
086a/11,	086b/01,	086b/02,	086b/06,	086b/07,	126b/04,	126b/14,	126b/15,	126b/16,	126b/17,
086b/13,	086b/14,	086b/17,	087a/05,	087a/06,	126b/21,	127a/02,	127a/03,	127a/04,	127a/06,
087a/08,	087a/17,	087a/20,	087b/03,	087b/11,	127a/07,	127a/09,	127a/13,	127a/14,	127a/19,
087b/19,	088a/06,	088a/10,	088a/11,	088a/13,	127b/04,	127b/07,	127b/08,	127b/09,	127b/13,
088a/20,	089a/21,	089b/01,	089b/02,	089b/11,	127b/15,	127b/19,	127b/20,	128a/04,	128a/07,
089b/12,	089b/14,	089b/18,	089b/21,	090a/01,	128a/10,	128a/13,	128a/16,	128b/02,	128b/03,
090a/02,	090a/03,	090b/09,	090b/10,	090b/11,	128b/13,	128b/18,	128b/19,	128b/20,	129a/01,
091b/05,	091b/08,	092a/05,	092a/14,	092a/15,	129a/05,	129a/06,	129a/14,	129a/17,	129b/06,
092a/19,	092a/21,	092b/02,	092b/08,	092b/09,	129b/07,	129b/08,	129b/09,	129b/10,	129b/11,
092b/11,	092b/12,	092b/14,	092b/15,	093a/06,	129b/14,	129b/16,	129b/21,	130a/04,	130a/05,
093a/08,	093a/09,	093a/15,	093a/16,	093b/03,	130a/07,	130a/09,	130a/14,	130a/17,	130a/18,
093b/06,	093b/07,	093b/08,	093b/10,	093b/11,	130a/19,	130a/20,	130b/05,	130b/10,	130b/11,
093b/12,	093b/16,	094a/01,	094a/05,	094a/06,	130b/13,	131a/03,	131a/08,	131b/03,	131b/18,
094a/07,	094a/14,	094a/15,	094a/21,	094b/03,	131b/19,	132a/04,	132a/11,	132a/15,	132a/16,
094b/11,	095a/01,	095a/09,	095a/12,	095a/20,	132b/05,	132b/06,	132b/07,	133a/06,	133a/07,
095a/21,	095b/05,	095b/13,	095b/14,	095b/16,	133a/14,	133b/04,	133b/06,	133b/14,	133b/18,
095b/19,	096a/02,	096a/03,	096a/06,	096a/07,	134a/07,	134a/08,	134a/13,	134a/15,	134a/17,
096a/16,	096a/20,	096b/07,	096b/08,	096b/10,	134a/18,	134a/19,	134a/21,	134b/05,	134b/15,

134b/18,	134b/20,	134b/21,	135a/08,	135a/10,	163b/13,	163b/14,	163b/16,	163b/20,	163b/21,
135a/11,	135a/12,	135a/13,	135a/18,	135a/19,	164a/01,	164a/03,	164a/09,	164a/10,	164a/18,
135b/01,	135b/08,	135b/13,	135b/16,	136a/08,	164b/04,	164b/07,	164b/12,	164b/15,	165a/06,
136a/15,	136a/18,	136a/21,	136b/02,	136b/03,	165a/11,	165b/04,	165b/09,	165b/18,	165b/21,
136b/04,	136b/06,	136b/07,	136b/08,	136b/11,	166a/02,	166a/03,	166a/15,	166b/02,	166b/03,
136b/15,	136b/16,	136b/17,	136b/19,	136b/20,	166b/04,	166b/05,	166b/06,	166b/08,	166b/09,
137a/14,	137a/17,	137b/06,	137b/07,	137b/08,	166b/10,	166b/11,	166b/12,	166b/15,	166b/20,
137b/09,	137b/13,	137b/18,	137b/19,	138a/03,	167a/01,	167a/04,	167a/09,	167a/11,	167a/12,
138a/04,	138a/06,	138a/07,	138a/10,	138a/11,	167a/20,	167b/08,	167b/09,	167b/10,	167b/11,
138a/13,	138a/15,	138a/17,	138a/18,	138a/19,	167b/17,	167b/21,	168a/05,	168a/10,	168a/11,
138a/20,	138b/01,	138b/02,	138b/03,	138b/04,	168a/15,	168a/19,	168b/01,	168b/08,	168b/10,
138b/05,	138b/06,	138b/07,	138b/08,	138b/13,	168b/14,	168b/21,	169a/07,	169a/11,	169a/13,
138b/15,	138b/16,	139a/01,	139a/03,	139a/06,	169a/14,	169a/15,	169a/16,	169b/12,	169b/15,
139a/07,	139a/14,	139a/15,	139a/16,	139a/18,	169b/19,	170a/01,	170a/02,	170a/06,	170a/07,
139b/01,	139b/09,	139b/18,	139b/19,	139b/20,	170a/08,	170a/09,	170a/10,	170a/13,	170a/14,
140a/01,	140a/02,	140a/03,	140a/07,	140a/11,	170a/18,	170a/21,	170b/02,	170b/03,	170b/05,
140a/12,	140a/13,	140a/14,	140a/15,	140a/17,	170b/10,	170b/13,	170b/15,	170b/17,	170b/18,
140a/18,	140a/19,	140a/20,	140a/21,	140b/01,	170b/19,	170b/20,	171a/01,	171a/02,	171a/07,
140b/02,	140b/07,	140b/08,	140b/09,	140b/10,	171b/03,	171b/04,	171b/09,	171b/10,	171b/11,
140b/12,	140b/15,	141a/01,	141a/05,	141a/06,	171b/13,	171b/16,	171b/17,	172a/01,	172a/02,
141a/09,	141a/18,	141a/21,	141b/04,	141b/05,	172a/03,	172a/06,	172a/07,	172a/13,	172a/16,
141b/08,	141b/09,	141b/13,	141b/19,	142a/02,	172a/20,	172a/21,	172b/01,	172b/02,	172b/07,
142a/04,	142a/09,	142a/12,	142a/15,	142a/16,	172b/08,	172b/10,	172b/11,	172b/12,	172b/15,
142a/17,	142a/19,	142b/15,	142b/20,	143a/03,	172b/17,	172b/19,	173a/02,	173a/04,	173a/09,
143a/07,	143a/09,	143a/10,	143a/12,	143a/13,	173a/10,	173a/13,	173a/18,	173a/19,	173a/21,
143a/14,	143a/15,	143a/17,	143a/18,	143a/19,	173b/04,	173b/07,	173b/14,	173b/18,	173b/19,
143b/04,	143b/05,	143b/06,	143b/10,	143b/12,	174a/01,	174a/09,	174a/10,	174a/12,	174a/13,
143b/15,	143b/16,	143b/17,	143b/19,	144a/01,	174a/15,	174a/18,	174a/19,	174b/06,	174b/08,
144a/08,	144a/19,	144b/01,	144b/02,	144b/06,	174b/17,	175a/11,	175a/14,	175a/20,	175b/02,
144b/08,	144b/12,	144b/15,	144b/16,	144b/17,	175b/03,	175b/04,	175b/05,	175b/06,	175b/09,
144b/18,	144b/19,	144b/20,	144b/21,	145a/02,	175b/14,	175b/20,	176a/06,	176a/07,	176a/10,
145a/03,	145a/07,	145a/08,	145a/11,	145a/13,	176a/11,	176a/13,	176a/14,	176a/15,	176a/16,
145b/01,	145b/07,	145b/12,	145b/14,	145b/15,	176b/01,	176b/02,	176b/03,	176b/05,	176b/06,
145b/16,	145b/20,	145b/21,	146a/11,	146a/14,	176b/07,	176b/08,	176b/10,	176b/12,	176b/13,
146a/15,	146a/16,	146a/18,	146b/10,	146b/21,	177a/05,	177a/12,	177a/15,	177a/16,	177a/18,
147a/01,	147a/04,	147a/06,	147a/07,	147a/20,	177a/19,	177a/20,	177b/04,	177b/05,	177b/06,
147b/10,	147b/13,	147b/18,	147b/19,	148a/01,	177b/10,	177b/18,	178a/02,	178a/04,	178a/08,
148a/04,	148a/13,	148a/16,	148a/18,	148b/04,	178a/09,	178a/10,	178a/11,	178a/14,	178a/17,
148b/13,	149a/09,	149a/10,	149b/04,	149b/05,	178b/04,	178b/06,	178b/08,	178b/10,	178b/12,
149b/06,	149b/07,	149b/08,	149b/13,	149b/19,	178b/13,	178b/14,	178b/15,	178b/20,	179a/02,
149b/20,	150a/01,	150a/05,	150a/07,	150a/15,	179b/01,	179b/02,	179b/21,	180a/03,	180a/04,
150a/19,	150a/20,	150a/21,	150b/01,	150b/10,	180a/05,	180a/19,	180b/06,	180b/13,	180b/20,
150b/11,	150b/16,	150b/19,	150b/20,	150b/21,	181a/13,	181a/19,	181b/05,	181b/07,	181b/08,
151a/01,	151a/03,	151a/06,	151a/14,	151a/15,	181b/09,	181b/14,	181b/16,	181b/17,	181b/19,
151a/16,	151a/17,	151b/06,	151b/08,	151b/10,	181b/20,	181b/21,	182a/07,	182a/09,	182a/21,
151b/11,	151b/12,	151b/18,	151b/20,	152a/06,	182b/01,	182b/02,	182b/05,	182b/16,	182b/17,
152a/08,	152a/11,	152a/15,	152b/01,	152b/05,	182b/20,	183a/01,	183a/03,	183a/10,	183a/12,
152b/08,	152b/13,	152b/14,	152b/16,	152b/17,	183a/14,	183a/17,	183a/19,	183b/01,	183b/02,
152b/18,	153b/09,	153b/15,	153b/17,	153b/19,	183b/03,	183b/14,	183b/15,	183b/16,	183b/21,
154a/05,	154a/14,	154a/15,	154a/18,	154b/02,	184a/03,	184a/08,	184a/10,	184a/11,	184a/12,
154b/05,	154b/06,	154b/08,	154b/09,	154b/10,	184a/14,	184a/15,	184a/19,	184b/01,	184b/02,
154b/16,	154b/17,	154b/18,	154b/19,	154b/20,	184b/03,	184b/18,	184b/19,	184b/20,	185a/01,
154b/21,	155a/07,	155a/11,	155a/12,	155a/16,	185a/02,	185a/03,	185a/04,	185a/09,	185a/11,
155a/18,	155a/20,	155b/04,	155b/06,	155b/19,	185a/13,	185a/16,	185a/20,	185b/02,	185b/04,
155b/20,	156a/07,	156a/15,	156b/04,	156b/14,	185b/05,	185b/06,	185b/07,	185b/08,	185b/10,
156b/19,	157a/05,	157a/11,	157a/12,	157a/13,	185b/12,	185b/13,	185b/20,	185b/21,	186a/01,
157a/15,	157a/16,	157a/18,	157a/19,	157b/04,	186a/07,	186a/10,	186a/14,	186b/01,	186b/03,
157b/05,	157b/11,	157b/12,	157b/18,	157b/21,	186b/05,	186b/08,	186b/09,	186b/10,	186b/11,
158a/03,	158a/04,	158a/07,	158a/13,	158a/17,	186b/15,	186b/20,	186b/21,	187a/03,	187a/04,
158b/02,	158b/03,	158b/07,	158b/08,	158b/09,	187a/08,	187a/09,	187a/11,	187a/13,	187a/17,
158b/19,	158b/21,	159a/01,	159a/05,	159a/07,	187a/19,	187b/02,	187b/04,	187b/10,	187b/20,
159a/08,	159a/12,	159a/13,	159a/16,	159a/17,	188a/03,	188a/07,	188a/09,	188a/10,	188a/12,
159a/18,	159a/19,	159b/01,	159b/10,	159b/21,	188a/13,	188a/14,	188b/03,	188b/04,	188b/09,
160a/06,	160a/14,	160a/15,	160a/17,	160b/08,	188b/10,	188b/12,	188b/13,	188b/15,	188b/18,
160b/10,	160b/12,	160b/13,	160b/15,	160b/16,	188b/19,	189a/03,	189a/04,	189a/07,	189a/09,
160b/18,	160b/19,	160b/20,	161a/04,	161a/06,	189a/10,	189a/13,	189a/14,	189a/16,	189a/17,
161a/07,	161a/13,	161a/14,	161a/17,	161b/02,	189a/18,	189a/20,	189a/21,	189b/01,	189b/10,
161b/04,	161b/08,	161b/09,	161b/11,	161b/12,	189b/21,	190a/03,	190a/06,	190a/12,	190a/16,
161b/14,	161b/17,	162a/03,	162a/07,	162a/08,	190a/17,	190b/03,	190b/04,	190b/05,	190b/07,
162a/11,	162a/12,	162a/13,	162a/14,	162a/16,	190b/15,	190b/16,	190b/17,	190b/20,	190b/21,
162a/17,	162a/18,	162b/01,	162b/02,	162b/03,	191a/07,	191a/12,	191a/14,	191a/16,	191b/01,
162b/05,	162b/09,	162b/10,	162b/11,	162b/15,	191b/03,	191b/05,	191b/09,	191b/10,	191b/15,
162b/20,	162b/21,	163a/03,	163a/04,	163a/05,	191b/16,	191b/18,	191b/21,	192a/01,	192a/06,
163a/07,	163a/09,	163a/10,	163a/16,	163a/18,	192a/07,	192a/13,	192a/14,	192a/15,	192a/16,
163a/19,	163a/20,	163a/21,	163b/02,	163b/06,	192a/19,	192b/02,	192b/03,	192b/06,	192b/14,
163b/07,	163b/09,	163b/10,	163b/11,	163b/12,	192b/15,	192b/16,	192b/17,	192b/18,	192b/20,

193a/02,	193a/07,	193a/12,	193a/13,	193a/14,	229b/02,	229b/04,	229b/06,	229b/08,	229b/09,
193a/15,	193a/17,	193a/18,	193a/20,	193b/01,	229b/13,	229b/15,	230a/01,	230a/08,	230a/09,
193b/17,	193b/18,	194a/03,	194a/07,	194a/12,	230b/02,	230b/12,	230b/13,	231a/17,	231a/19,
194a/13,	194a/16,	194a/17,	194a/20,	194b/01,	231b/09,	232a/03,	232a/04,	232a/05,	232a/07,
194b/02,	194b/03,	194b/05,	194b/07,	194b/09,	232a/09,	232a/11,	232a/14		
194b/13,	194b/14,	194b/17,	194b/18,	194b/19,	b.+ dür 110a/09,	113a/12,	125a/16,	173b/20,	200a/15,
194b/21,	195a/06,	195a/07,	195a/09,	195a/11,	209b/14				
195a/12,	195a/13,	195a/14,	195a/20,	195a/21,	b.+ e 002b/20,	099b/18,	221b/10		
195b/01,	195b/02,	195b/03,	195b/04,	195b/07,	b.+ idi 008a/20				
195b/08,	196a/01,	196a/02,	196a/03,	196a/06,	b.+ inde 108a/05,	181b/02			
196a/11,	196a/13,	196a/20,	196b/06,	196b/07,	b.+ indeyidi 140b/05,	164b/05			
196b/09,	196b/11,	196b/12,	196b/18,	196b/20,	bir [Tr.] 1. Bir kimse. 2. Bir tanesi.				
197a/05,	197a/06,	197a/07,	197a/08,	197a/12,	b. 001b/11,	002b/07,	002b/16,	003b/02,	005a/09,
197a/14,	197b/07,	197b/10,	197b/15,	198a/07,	005a/10,	006b/15,	007a/02,	007b/18,	008a/19,
198a/21,	198b/04,	198b/14,	198b/15,	198b/16,	008b/05,	008b/11,	010a/12,	010a/15,	010b/12,
198b/19,	199a/06,	199a/07,	199a/08,	199a/10,	010b/13,	010b/14,	011b/21,	012a/05,	012b/14,
199a/12,	199a/14,	199a/16,	199a/18,	199a/19,	012b/16,	013a/02,	013a/03,	013a/04,	013a/08,
199a/20,	199b/01,	199b/02,	199b/03,	199b/04,	013a/09,	013a/10,	013a/11,	013a/13,	013a/14,
199b/05,	199b/07,	199b/11,	199b/12,	199b/13,	013a/15,	013a/16,	013a/21,	013b/03,	013b/06,
199b/14,	199b/19,	199b/21,	200a/05,	200a/17,	013b/14,	013b/16,	013b/21,	014a/08,	014b/12,
200a/19,	200a/20,	200b/01,	200b/05,	201a/06,	015a/12,	016a/14,	017b/03,	017b/10,	019a/09,
201a/09,	201a/10,	201a/13,	201a/14,	201a/16,	019a/18,	019a/21,	019b/13,	019b/16,	020a/07,
201a/18,	201a/20,	201b/02,	201b/06,	201b/10,	020a/10,	020a/18,	021a/01,	021a/19,	021b/02,
201b/11,	201b/19,	201b/21,	202a/03,	202a/09,	022a/07,	022a/18,	022b/19,	023a/17,	023b/12,
202a/17,	202a/19,	202b/06,	202b/09,	202b/13,	024a/01,	025b/05,	026a/06,	027b/08,	027b/12,
202b/18,	202b/21,	203a/01,	203a/07,	203a/18,	028a/02,	034b/05,	034b/07,	035a/01,	036b/05,
203b/02,	203b/04,	203b/05,	203b/08,	203b/09,	037a/09,	037a/13,	038a/21,	039b/01,	040a/12,
203b/12,	203b/13,	203b/17,	204a/01,	204a/02,	040a/16,	040b/04,	040b/08,	043a/04,	044a/04,
204a/06,	204a/11,	204a/15,	204a/21,	204b/01,	045b/07,	048a/02,	050a/04,	051a/15,	052a/06,
204b/03,	204b/06,	204b/08,	204b/17,	204b/18,	059b/19,	063a/01,	064a/08,	067a/02,	067b/09,
204b/19,	204b/20,	205a/02,	205a/10,	205a/11,	069a/02,	069b/17,	071a/17,	077a/09,	084b/21,
205a/12,	205a/17,	205a/21,	205b/05,	205b/11,	087a/05,	092a/01,	098b/05,	098b/13,	101b/08,
205b/13,	205b/18,	205b/19,	206a/06,	206a/09,	102a/14,	107a/17,	107b/07,	114b/12,	115a/02,
206a/10,	206a/11,	206a/15,	206a/19,	206b/08,	115a/06,	116a/05,	116a/20,	116b/15,	117a/14,
206b/09,	206b/12,	206b/14,	206b/17,	206b/18,	117a/15,	117b/19,	119a/17,	119b/18,	120a/13,
206b/19,	207a/01,	207a/03,	207a/10,	207a/12,	122b/19,	123a/10,	123a/11,	123b/19,	125a/18,
207b/07,	207b/16,	208a/12,	208b/04,	208b/14,	125b/14,	126a/20,	129a/14,	129b/05,	130b/06,
208b/18,	208b/19,	209a/07,	209a/08,	209a/18,	130b/17,	132a/11,	132b/02,	133b/18,	135a/06,
209a/20,	209b/05,	209b/15,	210a/12,	210a/15,	135a/17,	137a/14,	138b/05,	139b/13,	140a/08,
210a/17,	210a/18,	210a/19,	210b/13,	210b/14,	142a/10,	142b/10,	143a/13,	144a/14,	144a/19,
210b/15,	210b/16,	211a/14,	211a/15,	211a/19,	145a/12,	147b/21,	148a/07,	148a/10,	150a/07,
211b/05,	211b/09,	211b/11,	211b/12,	211b/15,	154a/05,	155a/17,	157a/11,	157a/15,	157a/16,
212b/05,	212b/06,	212b/07,	212b/09,	212b/10,	158b/19,	160a/01,	160a/11,	161a/13,	162a/01,
212b/21,	213a/06,	213a/07,	213a/12,	213a/19,	162a/03,	162a/06,	162a/13,	164a/08,	164b/03,
213b/02,	213b/06,	213b/11,	213b/15,	213b/19,	164b/06,	164b/08,	165b/07,	165b/21,	166a/12,
213b/21,	214a/04,	214a/12,	214a/18,	214a/19,	166b/15,	169b/21,	170a/20,	170b/12,	172a/19,
214a/21,	214b/04,	214b/06,	214b/15,	215a/05,	172b/10,	172b/13,	172b/15,	173a/15,	176a/12,
215b/02,	215b/05,	216a/12,	216a/13,	216a/14,	177a/21,	179a/19,	181b/10,	182b/01,	186b/14,
216a/18,	216b/03,	216b/09,	216b/10,	216b/20,	186b/21,	188b/06,	189a/03,	189a/09,	189a/15,
217a/02,	217a/04,	217a/09,	217a/11,	217a/13,	189a/19,	189b/02,	189b/17,	190a/18,	192b/06,
217a/14,	217a/15,	217a/19,	217b/04,	217b/05,	193b/04,	193b/16,	196a/16,	196a/19,	199a/14,
217b/06,	217b/07,	217b/20,	218a/08,	218a/09,	199a/20,	201b/17,	201b/18,	206a/01,	206a/16,
218a/18,	218b/01,	218b/02,	218b/04,	218b/11,	206b/03,	206b/04,	207a/21,	208a/20,	210a/02,
218b/15,	218b/18,	218b/19,	219a/01,	219a/03,	213b/01,	214b/02,	215a/04,	216a/13,	217b/01,
219a/05,	219a/08,	219a/18,	219a/20,	219b/09,	218b/13,	219a/18,	220a/03,	220b/07,	227a/18,
219b/10,	219b/11,	219b/14,	219b/16,	219b/18,	228a/15,	228a/18,	230b/02,	230b/09,	230b/21,
220a/04,	220a/05,	220a/06,	220a/09,	220a/15,	231a/04,	231a/08			
220a/16,	220a/21,	220b/01,	220b/02,	220b/06,	b.+ dür 035a/15,	101a/02,	129b/21,	139b/21,	
220b/12,	220b/13,	220b/14,	220b/17,	220b/18,	160a/19,	165a/04,	177a/04,	189b/19,	218a/21,
221a/02,	221a/03,	221a/04,	221a/10,	221a/11,	226a/16				
221b/04,	221b/05,	221b/14,	222a/01,	222a/03,	b.+ müz 009b/12				
222a/13,	222a/14,	222a/16,	222b/02,	222b/10,	b.+ müzi 209b/01,	219b/21			
222b/11,	222b/12,	222b/19,	223a/01,	223a/09,	b.+ n 002b/17,	010a/18,	012b/05,	014b/12,	017a/20,
223a/10,	223a/11,	223a/18,	223b/03,	223b/13,	020b/03,	030a/09,	033a/11,	040a/05,	043b/13,
223b/14,	224a/02,	224a/06,	224a/08,	224a/10,	055b/20,	064b/01,	067b/10,	069b/13,	070a/01,
224a/12,	224a/13,	224a/17,	224a/18,	224b/05,	075a/06,	078a/21,	087a/07,	090b/20,	100a/08,
224b/09,	225a/01,	225a/13,	225a/14,	225a/15,	100a/18,	102a/02,	122a/07,	126a/02,	138a/08,
225a/19,	225b/06,	225b/07,	225b/11,	225b/12,	153a/11,	160b/20,	164b/06,	194a/13,	198b/14,
225b/13,	226a/05,	226a/07,	226a/11,	226a/12,	208a/01,	208a/03,	224a/21,	231a/05,	231a/17,
226a/17,	226a/21,	226b/01,	226b/02,	226b/04,	232a/08				
226b/06,	226b/07,	226b/09,	226b/16,	227a/02,	b.+ nde 001b/12,	005b/11,	017b/05,	017b/07,	
227a/08,	227a/12,	227a/13,	227a/18,	227a/19,	017b/10,	017b/15,	017b/17,	017b/19,	017b/20,
227a/20,	227b/02,	227b/08,	227b/12,	227b/14,	018a/01,	018a/04,	025a/08,	025b/01,	027a/06,
227b/16,	227b/17,	227b/19,	228a/07,	228a/11,	028a/21,	028b/14,	029a/08,	030a/12,	030a/15,
228a/17,	228b/11,	228b/19,	228b/20,	229a/05,	031a/17,	034a/06,	034b/05,	044a/03,	048a/02,
229a/10,	229a/15,	229a/16,	229a/19,	229a/21,	059a/15,	063a/02,	067b/05,	067b/06,	069b/19,

- 111a/20, 114b/09, 114b/12, 115a/13, 115a/17,
115b/07, 139b/09, 140a/02, 140b/08, 143a/17,
146b/09, 154b/02, 161b/12, 161b/18, 163a/21,
163b/16, 166a/07, 189a/09, 189b/10, 189b/12,
227a/05
b.+ nden 017b/04, 034b/08, 044a/14, 069a/11,
083b/05, 120b/03, 122a/14, 132b/01, 146b/03,
167b/10, 182b/21, 188b/09, 188b/10, 192a/02,
193a/09, 211a/07
b.+ ine 010a/03, 010a/04, 017a/19, 018b/20, 020b/02,
021a/02, 021a/05, 021a/06, 021b/04, 025b/12,
030a/09, 030b/03, 031b/10, 032a/12, 032b/16,
034b/15, 037a/20, 037b/06, 039a/16, 050b/13,
051b/17, 059a/01, 059a/02, 066a/17, 069a/11,
073b/06, 077a/05, 087a/06, 090a/07, 095a/19,
108b/06, 117a/21, 118b/13, 119b/15, 123b/10,
123b/11, 130b/13, 132a/08, 132b/01, 136a/15,
136b/03, 138b/15, 139a/06, 143b/07, 159a/08,
165b/09, 169b/08, 187a/08, 187b/11, 188b/20,
193a/09, 197a/09, 199a/11, 207a/17, 207a/20,
208b/09, 211b/05, 213b/05, 219b/19, 225a/09,
226a/17, 230b/15, 232a/08
b.+ ni 004a/03, 008a/05, 012a/15, 070a/21, 101b/17,
103b/12, 115b/05, 126b/19, 127b/04, 135b/12,
135b/17, 136b/09, 143a/06, 143a/07, 145a/10,
155b/05, 155b/07, 159b/15, 160b/08, 170a/07,
200a/21, 205b/21, 210b/06, 230b/14
b.+ nüñ 003a/10, 003b/06, 004a/06, 009b/04,
012b/13, 013a/05, 014b/14, 017b/11, 020b/06,
020b/07, 027a/18, 027b/02, 028a/17, 028b/08,
030a/01, 032a/07, 034b/14, 035a/07, 036a/05,
037a/12, 044a/07, 044b/21, 048a/05, 048a/15,
052a/08, 053b/02, 053b/11, 067a/02, 069b/11,
069b/12, 073b/06, 077b/12, 077b/20, 078b/03,
114b/10, 116a/06, 117b/20, 118a/09, 119b/01,
127b/10, 129b/14, 132a/14, 133b/12, 135b/06,
135b/07, 135b/08, 137a/02, 137a/17, 137b/10,
138b/15, 140a/04, 140b/17, 143a/14, 144b/01,
146a/21, 150b/10, 154a/16, 158b/02, 161b/02,
161b/03, 161b/04, 161b/07, 161b/08, 162a/08,
162a/11, 162a/12, 162a/14, 164a/08, 164b/02,
176b/09, 180b/12, 181a/01, 182b/02, 182b/04,
182b/06, 186b/08, 187a/12, 193a/07, 193a/17,
199b/04, 211a/09, 225a/06, 227a/20,
230b/15231a/07, 232a/06, 232a/14
b.+ nüzi 213b/11, 213b/14
b.+ nüzi 159b/13
b.+ si 004b/03, 011a/07, 014a/05, 021b/06, 031b/10,
036b/10, 044a/15, 046b/05, 051a/21, 058b/05,
059b/19, 069a/21, 069b/02, 072a/08, 073b/15,
073b/17, 073b/19, 074a/02, 093a/15, 099b/12,
107b/07, 117a/13, 118a/08, 119a/04, 119a/19,
122b/15, 138a/07, 138b/17, 139b/04, 146b/03,
154b/11, 157a/06, 160b/14, 161b/08, 162a/03,
163a/13, 163a/17, 164a/07, 164b/09, 165b/10,
173a/01, 173b/06, 182a/02, 182b/12, 182b/14,
185a/08, 213a/21, 214a/08, 219b/19, 223b/07,
230b/08
b.+ sidür 115a/11, 148b/17
b.+ sin 012a/17, 090b/02
b.+ sinde 137b/01, 207a/18
b.+ sine 150b/08, 150b/09, 180b/06, 211a/10
b.+ sini 137a/21, 160b/05
b.+ sinüñ 023b/02
b.+ siydi 102b/18
b.+ (ü)müzüñ 124b/20
b.+ yidi 160b/05, 198b/09, 204a/03
b.+ yile 012b/03, 020b/01, 021a/08
b.+ yile 100b/03
- biraz [Tr.]** Çok değil, biraz.
b. 127a/08, 173b/03, 202b/21, 232a/10
- birbiri [Tr.]** Karşılıklı olarak biri diğerini.
b. 008b/04, 016a/17, 028a/16, 030a/05, 045a/13,
082b/09, 123b/09, 150b/07, 152b/03, 153a/17,
158a/18, 163a/17, 179a/15, 218a/15, 218a/18,
219b/05
- b.+ inden 005a/17, 140a/21, 153a/05, 195b/16
b.+ ne 010a/20, 018a/08, 020a/07, 046b/02, 048a/04,
096a/04, 120a/02, 133b/20, 135b/03, 138a/21,
140a/20, 145b/11, 145b/12, 152a/06, 155a/15,
155a/21, 172b/16, 189a/03, 191a/10, 195b/16
b.+ nedür 174a/13
b.+ ni 155b/01, 206a/14
b.+ inüñ 009b/19, 107a/06, 172b/16
b.+ iyle 017b/21
b.+ yile 023b/16
- birbirleri [Tr.]** Karşılıklı olarak birleri diğerlerini.
b. 017b/21, 115b/19, 121a/11
b.+ n 116a/03, 159a/02, 159b/19, 223b/17
b.+ den 005a/18, 036b/10, 172b/21, 223b/18
b.+ ne 005b/03, 007b/13, 008a/09, 010a/20, 012a/15,
022a/15, 026b/02, 028a/16, 035b/03, 038b/03,
048a/11, 093b/20, 098a/09, 099b/06, 107a/01,
118a/05, 127b/14, 130b/09, 130b/10, 153a/04,
155a/20, 158a/16, 162b/16, 163b/03, 170b/06,
174a/15, 176b/20, 180b/21, 182b/11, 186a/03,
192b/07, 193a/12, 199b/16, 200a/08, 205b/07,
206a/03, 214b/19, 220b/01, 230a/02
b.+ ni 205b/03
b.+ yile 082b/04, 096a/14, 200b/04
b.+ yle 015a/18, 172b/07, 204b/20, 205b/15,
213b/11, 220a/06, 220a/21
- birer [Tr.]** 1. Birer pay düşecek gibi.
b. 023b/04, 023b/06, 082b/03, 097a/10, 101b/09,
160b/10, 169b/08, 173a/17, 182b/07, 190b/04,
190b/05, 191a/18, 211b/08
- birer birer [Tr.]** Tek tek.
b. 014b/13, 023a/03, 046b/05, 087b/04, 203a/02,
232a/03
- birerleşti [Tr.]** Her biri.
b. 069b/03
- biribiri [Tr.]** Karşılıklı olarak biri diğerini (bk. birbirleri)
b.+ ne 047b/12, 061a/02
- biribirileri [Tr.]** Karşılıklı olarak birleri diğerlerini. (bk. birbirleri)
b.+ nden 053b/18
b.+ ne 050b/06, 050b/08, 063a/01, 073b/08
b.+ yile 061a/21
- birik- [Tr.]** 1. Birleşmek, bir araya gelmek.
b.- düğü 172b/19
b.- ür 085b/18, 122a/08, 122a/18
b.- ürler 172b/15
- biriki [Tr.]** Birkaç.
b. 42a/20, 207b/07
- birinc [Far.]** 1. Pirinç, çeltik. 2. Bakır çinko alaşımı madde,
pirinç.
b. 211a/05
b.+ den 019a/18, 023b/01, 023b/02, 025b/05,
025b/07, 025b/09, 031b/05, 058a/15, 058b/04,
116b/19, 163b/05, 195a/20
b.+ i 187b/18
- birinci [Tr.]** İlk sırada olan, birinci.
b. 077b/15, 110a/18, 165a/18
b.+ sine 180b/04
- birle [Tr.]** İle.
b. 003a/21, 194a/14
- birleş- [Tr.]** Birleşmek, bir araya gelmek.
b.- i 164b/06
- birliğ [Tr.]** Bir olma, teklük.
b.+ in 049a/13
- bir uğurdan [Tr.]**
b. 018b/19, 046a/19, 049b/15, 051b/11, 116a/03,
117b/02, 117b/06, 119a/21, 120b/09, 126b/12,
146a/12, 152a/10, 152a/17, 152a/19, 162b/13,
206a/21, 206b/04, 207a/21, 214b/05, 215a/01,
220a/17, 227a/17, 227a/21, 230b/11
- birün [Far.]** 1. Fazla, artık. 2. Dış taraf.
b. 030b/18, 183b/17
b.+ ı 203a/17
- bis [Ö.]** İnsandan önce yeryüzünde yaşadığı söylenen bir
ümmet.
b. 200b/03

bisât [Ar.] Halı, kilim gibi yaygılar.

b.+ ıla 063a/02

bismillahi'r-rahmâni'r-raḥîm [Ar.] Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.

b. 089b/02

biş [Tr.] Beş sayısı.

b. 019a/04, 025b/13, 038a/03, 042a/13, 072a/21, 083a/11, 085b/10, 085b/15, 086b/08, 086b/12, 086b/14, 087a/09, 087a/17, 087b/07, 088a/09, 088b/18, 091a/02, 097a/16, 104b/19, 106a/06, 106a/07, 110a/10, 110a/13, 110b/08, 120b/01, 121b/10, 121b/18, 125b/16, 126b/12, 131b/02, 133b/04, 135b/09, 139b/13, 139b/14, 139b/20, 140b/05, 141a/06, 141b/03, 143a/14, 144a/06, 146b/17, 149b/09, 149b/20, 152b/17, 154a/12, 155a/03, 156a/21, 160a/14, 161b/06, 162a/15, 163a/02, 163b/19, 166b/13, 168a/03, 169b/19, 171b/07, 171b/15, 178a/03, 180b/01, 184a/09, 192b/02, 192b/04, 193b/18, 199a/05, 200a/06, 200a/07, 200a/15, 200a/16, 220b/17, 204a/08, 204b/07, 205b/04, 210b/01, 214a/15, 217b/18, 218a/03, 218a/06, 218a/15, 223b/14, 229a/07, 229a/08, 229b/07

b.+ e 088b/18

b.+ i 122a/13, 122a/19, 230a/19

b.+ in 015a/04

b.+ inde 094b/17, 097a/18, 131a/20, 133b/07

b.+ iyidi 093b/13

biş- [Tr.] Yiyeceğin ısı etkisiyle yenecek duruma gelmesi, pişmek.

b.- erdi 069b/21, 070a/01

bişer [Tr.] Her birine beş tane.

b. 118b/13, 187b/12

bişik [Tr.] Bebek uyutulan sallamır yatak, beşik.

b. 111b/20

b.+ de 092a/1

bişinci [Tr.] Beşinci sırada olan.

b. 085b/10, 106a/21, 108b/09, 110a/17, 110b/02, 141b/07, 142a/02*
b.+ sine 180b/01

biş-şümâr [Far.+Far.] Sayısız, pek çok.

b. 004a/01

b.+ ıdı 003a/06

bişür- [Tr.] Yiyeceğin ısı etkisiyle yenecek duruma getirmek, pişirmek.

b.- e 115b/11

b.- mege 084a/16

b.- üp 224a/05, 224a/18

bişürme- [Tr.] Pişirme işini yapmamak.

b.- seler 084a/16

bişürtme- [Tr.] Pişirme işini başkasına yaptırmak, pişirtmek.

b.- zidi 084a/17

bit- [Tr.] 1. Ortaya çıkmak, meydana gelmek. 2. Yetişmek, büyümek. 3. Sona ermek

b.- di 184b/06

b.- dügi 061b/18, 065a/20

b.- en 177a/18

b.- enden 183a/21

b.- er 011a/20, 127a/17, 183a/19, 183a/21, 185a/09, 186a/20, 186a/21

b.- erdi 061b/19, 183a/01, 184b/06

b.- ince 070a/21

b.- mek 186a/21

b.- miş 065a/21, 186a/11

b.- mişidi 035a/14

bi-te'hîr [Far.+Ar.] Gecikmeden, derhal.

b. 202a/03

bi-tekellüf [Far.+Ar.] Zahmetsizce.

b. 014b/18

bitiş- [Tr.] Birbirine yapışmak, bitişmek.

b.- ür 170b/19

bitme- [Tr.] Yetişip büyümek.

b.- z 170b/20, 183a/20, 186b/01

bitür- [Tr.] 1. Yetiştirip büyütme. 2. Ortaya çıkarmak, meydana getirmek.

b.- di 184b/05

b.- ürdi 182b/19

b.- ürdüm 033a/04

b.- üridi 013a/08

bi-vech [Far.+Ar.] 1. Nedensizce. 2. Haksızca.

b. 056a/12, 092a/03, 097a/08, 105a/04

bi-vechin-mâ [Ar.] Yüz yüze.

b. 180b/09

biybars [Ö.] Memluk hükümdarı Baybars.

b. 097a/11, 098a/09, 098a/10, 098a/11, 130b/02, 130b/17

b.+ a 130b/14

b.+ uñ 130b/11, 130b/13

biybarsı'l-çâşñi-gîr [Ö.] Memluk hükümdarı Baybars.

b. 104b/14, 104b/15

biybars-ı ilbend ü kadârî [Ö.] Memluk hükümdarı Baybars.

b. 098a/06

biz [Tr.] Çokluk birinci şahıs zamiri ,biz.

b. 011a/02, 011b/11, 013b/04, 015b/14, 030b/18, 044b/02, 065a/15, 065a/16, 068b/06, 075a/15, 089b/08, 097a/13, 111a/13, 116a/09, 118a/18, 125b/05, 134b/06, 140a/08, 140b/14, 140b/19, 141a/07, 141a/08, 141a/15, 143b/20, 143b/21, 145a/20, 147a/17, 148a/21, 159a/20, 175b/08, 178b/18, 178b/19, 184b/18, 184b/19, 184b/21, 186b/10, , 191a/08, 192a/03, 194b/04, 197b/16, 198b/02, 200b/15, 200b/17, 207a/04, 207b/04, 209b/03, 209b/04, 209b/14, 209b/16, 213b/10, 220a/02

b.+ den 065a/11, 068a/16, 082a/06, 101b/04, 140a/08, 141a/11, 144a/01, 161b/06, 184b/17, 198b/03, 209b/01, 212b/17, 213b/11, 216a/06

b.+ e 002b/10, 009b/06, 009b/09, 009b/10, 030b/20, 044b/02, 051b/19, 053b/17, 055b/08, 058b/08, 065b/07, 074b/16, 088a/01, 088a/21, 089b/07, 093b/18, 118b/11, 134b/06, 141a/02, 141a/09, 160a/03, 169a/11, 197b/18, 198b/01, 207a/14, 207b/06, 207b/07, 207b/08, 208a/16, 208b/11, 209a/20, 213b/07, 216b/04

b.+ i 051b/01, 134a/21, 151a/06, 209b/14

b.+ ler 021a/21ler, b.+ lerile 140a/14

b.+ üm 011a/06, 032b/07, 051a/21, 055b/01, 057a/15, 058a/04, 072a/11, 087a/06, 091b/10, 101b/03, 115b/20, 124b/18, 133b/21, 134b/16, 134b/17, 141a/12, 148a/21, 164b/13, 173b/21, 180a/16, 186b/13, 193b/15, 197a/10, 197b/19, 201b/07, 206b/21, 207a/01, 207a/02, 207a/13, 209a/19, 212b/17, 213b/09, 213b/12, 216a/09, 216b/07, 220b/20

b.+ ile 045a/07

b.+ le 053b/16, 198b/01, 206b/18, 207a/15, 216a/06

biz [Tr.] Bez.

b. 140a/12, 188a/18

b.+den 027b/01, 140a/04

b.+e 014a/14, 140b/10

b.+lere 014b/11

b.+ lerile 135b/15

bi-zâr [Far.+Far.] Bıkmış, bezgin.

b.+ ıdı 052b/05

bi-zâr ol- [Far.+Tr.] Bıkmak, bezmek.

b.- up 168b/02

bi'z-zârürî [Ar.+Ar.] İster istemez, mecburen.

b. 067a/15, 088a/18, 094a/02, 100b/18, 212a/13, 222b/15

bi'z-zât [Ar.+Ar.] Kendi, şahsen.

b. 042b/16, 073b/13, 080a/21, 086a/15, 098b/14, 118b/04, 124a/12, 138a/02, 138b/10, 155a/17, 162b/21, 163a/04, 171a/15, 184b/15, 191a/08, 191a/12, 192a/02, 212b/20, 213b/16

boğ- [Tr.] 1. Nefessiz bırakarak öldürmek. 2. Suyun altında bırakmak.

b.- ar 136b/11

b.- ar mı 115b/04

b.- di 096a/05

boğaz [Tr.] 1. İki sarp dağ arasındaki dar geçit, derbent. 2. Boynun ön ve yan kısmı.

b.+ ın 070a/03

- b.+ lara 171b/20
b.+ larına 019a/04
b.+ larından 120b/03, 120b/08, 121b/10, 121b/21, 195b/05
- boğazla- [Tr.]** Bir canlıyı boğazını kesmek suretiyle öldürmek.
b. 024a/02
b.- dı 071a/18
b.- duğı 029b/19
b.- mağ 070a/02
b.- rdi 070a/04
b.-rlar 023b/03, 023b/04, 023b/06, 023b/07
b.+ laya 029b/16
b.- yup 023b/09, 023b/10, 023b/11195a/09, 223b/16
- boğazlan- [Tr.]** Boğazı kesilerek öldürülmek.
b.- an 023b/12
b.- miş 201b/11
b.- up 201b/14
- boğul- [Tr.]** Havasız kalarak ölmek.
b.- up 014a/20
b.- ur 068a/07, 128a/17
- boğul- [Tr.]** (bk. boğul-)
b.- dılar 068a/05
- bol [Tr.]** Alışılmıştan fazla, çok.
b. 167a/16, 191a/17
- bolluk [Tr.]** Fazlalık, bereket.
b. 218a/17
- boncuğ [Tr.]** Çeşitli madenlerden yapılan ortası delikli yuvarlak süs aracı, boncuk.
b.+ dur 013a/13
- borānī [Far.]** Etli ve sebze bir yemek türü.
b. 084a/15, 129a/10
- borc [Tr.]** Birine geri verilmesi gereken şey, takıntı.
b.+ ın 101a/06
b.+ ından 069b/08
b.+ ların 101a/07
- borçlı [Tr.]** Borcu olan kimse.
b.+ laruñ 101a/05
- borçlu [Tr.]** Borcu olan kimse.
b. 069b/07
- borı [Tr.]** Üfürülerek çalınan bir tür müzik aleti.
b. 027a/18
- bôstān [Far.]** Sebze bahçesi.
b. 126b/01, 191a/18
b.+ ı 132b/07
b.+ lar 166a/09, 170b/09
b.+ larını 133a/05
- bôstāncı [Far.+Tr.]** Bostan yetiştiren kimse.
b.+ dan 010b/02
b.+ laruñ 132b/05
b.+ sı 185b/21, 186a/02
b.+ ya 010b/02
- bôstāncılık [Far.+Tr.]** Bostan yetiştirme ve satma işi.
b. 186a/01
- bosun [Tr.]** Pos.
b.+ ları 153a/11
- boş [Tr.]** Dolu olmayan, boş.
b. 135b/04
- boşal- [Tr.]** İçindeki dökülerek boş duruma gelmek.
b.- miş 173b/02
- boşan- [Tr.]** Bir şeyin dışına doğru akmak.
b.- ur 132b/01
- boşandur- [Tr.]** Çözmek, açılmasını sağlamak.
b.- dum 224b/01
- boy [Tr.]** Tabanla tepe noktası arasındaki uzaklık, uzunluk.
b.+ ı 070a/11, 161b/01, 162a/16, 163a/02, 186a/07
b.+ ın 161b/20
b.+ inca 172b/11
b.+ ları 153a/11, 161b/21
- boyan- [Tr.]** Erişmek, ulaşmak.
b.- dı 084b/10
- boyu [Tr.]** Boyu uzun olan.
b. 199a/17, 207b/14
- boy(u)n [Tr.]** 1. İnsan ve hayvanlarda kafa ile bedeni bağlayan bölüm.
b.+ ı 015a/16, 029b/11, 075b/09, 126b/07
b.+ ın 027b/11, 210b/03, 224b/08
- b.+ ma 014a/05, 058b/18, 089a/21, 099a/14, 129a/05, 136b/10
b.+ mda 099a/17
b.+ ındaki 058b/19
b.+ ından 145b/04
- boynuz [Tr.]** Bazı hayvanların başında bulunan, tırnaklı maddeden sert ve sivri çıkıntı.
b. 127a/09
b.+ ı 058b/16, 188b/11
b.+ inuñ 058b/07
b.+ ları 199b/06
b.+ lu 032a/20, 047a/08
b.+ um 033b/04
- boz- [Tr.]** 1. Bir şeyi işlemez duruma getirmek, düzenini karıştırmak. 2. Hükümsüz duruma getirmek.
b.- an 048b/16
b.- ar 014a/08, 046a/02
b.- ardi 145b/15
b.- arsa 115b/13
b.- ayın 131a/06
b.- dı 001b/09, 016b/05, 025a/06, 084a/06, 124b/10, 145b/16, 181b/10, 223a/02, 226a/21
b.- dılar 208b/01, 221a/12, 229b/05
b.- duğların 212b/03
b.- dum 083a/05
b.- ıcağ 227b/04
b.- ı vürüp 045b/10
b.- miş 016a/04
b.- mişlar 152b/06
b.- up 031b/01, 148b/13, 229b/08
- bozdur- [Tr.]** Bozulmasını sağlamak.
b.- dı 150a/07, 157a/19
b.- up 170b/21
- bozul- [Tr.]** Bozuk duruma gelmek.
b.- am 144b/09
b.- dı 111a/07, 115a/06, 119a/04, 226a/11
b.- madın 145b/08
b.- miş 128b/16, 132b/09, 142a/17
b.- mişdur 193b/18, 198b/11, 227a/01
b.- sa 028b/05, 115a/02, 115a/05
b.- up 044a/02, 120a/09, 216b/10
b.- urın 144b/09
- bozulma- [Tr.]** Bozuk duruma gelmemek, düzgün kalmak.
b.- mişdur 142a/17
b.- ya 115b/12
b.- yup 132a/03
b.- z 001b/14
- bozma- [Tr.]** Bozulmasına, hükümsüz duruma gelmesine neden olmamak.
b.- dı 231b/18
b.- yasn 209b/15
b.- ynca 001b/14
b.- zdi 017b/11
- bozuğ [Tr.]** Bozulmuş olan.
b. 115a/07
- bögrek [Tr.]** Böbrek.
b.+ inden 126a/11
b.+ ler 129a/08
- bögrilce [Tr.]** Bir tür fasulye, börtilce.
b.+ den 166b/06
- böl- [Tr.]** Bütünü parçalara ayırmak.
b.- diler 149b/05
b.- düği 225b/11
b.- mişler 149b/12
b.- üp 059b/15, 225b/11
- bölin- [Tr.]** Parçalara ayrılmak.
b.- ür 085b/17, 122a/04, 123a/12
- bölük [Tr.]** 1. Bütünden ayrılmış olan parça. 2. Belirsiz sayıda varlık.
b. 023b/15, 031a/15, 033a/19, 044a/19, 049b/15, 052a/05, 059b/04, , 060a/05, 067b/08, 118a/17, 119b/13, 120a/01, 122b/19, 125b/13, 144b/20, 158a/13, 169b/09, 169b/13, 178a/02, 178a/11, 192a/15, 219b/14
b.+ de 149b/05
b.+ dür 172b/10, 189a/04

b.+ e 060a/04, 060a/05, 123a/12, 123a/14
b.+ i 119b/13, 122a/04, 122a/06, 123a/12, 123a/13, 169b/09, 169b/10, 172b/10, 192a/14, 195b/03, 219b/16, 219b/21
b.+ idür 123a/13
b.+ in 031a/15, 031a/16, 059b/04, 059b/05, 059b/06, 059b/16
b.+ ine 023b/15, 119b/14, 189a/04, 219b/14
b.+ iin 122a/05, 122a/09
bölük bölük [Tr.] Parça parça.
b. 059b/12, 169a/05, 169a/07, 200a/07
böyle [Tr.] Bu şekilde, bunun gibi.
b. 005b/13, 007a/10, 007b/02, 021b/19, 025a/03, 038b/20, 059a/02, 082a/12, 105b/21, 115a/18, 120b/07, 125a/11, 125b/07, 134b/04, 134b/10, 140b/13, 141b/14, 142b/03, 143a/04, 143a/12, 146a/06, 147a/14, 147b/09, 153b/06, 158a/21, 158b/03, 160a/18, 164b/19, 171b/14, 173b/05, 173b/11, 174b/03, 181a/07, 181a/09, 181a/12, 185a/17, 185b/18, 186a/13, 189a/19, 191a/21, 206b/15, 209a/20, 220a/07, 225b/01, 225b/18, 230a/12, 230a/18, 231a/19
b.+ dür 017a/01, 131a/10, 168b/07, 230b/19
b.+ yidi 116b/07, 120a/16, 151a/17, 175b/15
bre [Yun.] 'Be, hey' anlamında bir seslenme ünlemi.
b. 067b/12
bu [Tr.] Yer olarak yakında olan varlık ya da yakında yapılmış işi, eylemi işaret eder.
b. 001b/01, 001b/02, 001b/05, 002a/02, 002a/03, 002a/06, 002a/20, 002b/14, 002b/16, 002b/17, 002b/20, 003a/15, 003b/03, 003b/14, 004a/01, 004a/08, 004a/12, 004b/05, 004b/06, 004b/08, 004b/09, 004b/13, 004b/21, 005a/06, 005a/10, 005a/13, 005a/14, 005b/01, 005b/03, 005b/05, 005b/09, 005b/17, 005b/20, 005b/21, 006a/06, 006a/16, 006b/09, 006b/17, 006b/20, 007a/04, 007a/06, 007a/07, 007a/14, 007a/19, 007b/05, 007b/07, 008a/05, 008a/08, 008a/20, 008b/02, 008b/03, 008b/21, 009a/01, 009a/07, 009a/09, 009a/10, 009a/17, 009b/06, 009b/07, 009b/14, 009b/16, 009b/17, 009b/18, 009b/20, 009b/21, 010a/01, 010a/02, 010a/07, 010b/03, 010b/05, 010b/06, 010b/14, 010b/17, 010b/20, 011a/03, 011a/08, 011a/10, 011a/12, 011b/05, 011b/07, 011b/09, 011b/10, 011b/11, 011b/17, 012a/03, 012a/19, 012b/01, 012b/03, 012b/04, 012b/17, 012b/19, 013a/01, 013b/02, 014a/04, 014b/07, 014b/12, 014b/14, 014b/21, 015a/03, 015a/05, 015a/09, 015a/10, 015a/13, 015a/20, 015b/01, 015b/05, 015b/07, 015b/08, 015b/21, 016a/01, 016a/10, 016b/05, 016b/07, 016b/10, 016b/19, 017a/17, 017a/19, 018a/10, 018a/11, 018a/14, 018a/16, 018a/18, 018a/20, 018b/02, 018b/03, 018b/05, 018b/06, 018b/13, 018b/15, 019a/05, 019a/11, 019a/16, 019a/17, 019b/11, 019b/14, 019b/21, 020a/03, 020a/04, 020a/12, 020a/13, 020a/17, 020a/18, 020b/01, 020b/09, 020b/13, 020b/15, 020b/17, 020b/19, 021a/01, 021a/07, 021a/08, 021a/09, 021b/13, 021b/16, 022a/04, 022a/05, 022a/06, 022a/18, 022a/21, 022b/08, 022b/13, 023a/14, 023b/01, 023b/03, 023b/12, 023b/13, 023b/18, 023b/19, 025a/05, 025a/11, 025a/16, 025a/18, 025b/02, 025b/04, 025b/06, 025b/13, 025b/17, 026a/01, 026a/06, 026a/07, 026a/08, 026a/11, 026a/16, 026a/18, 026b/04, 026b/09, 026b/11, 026b/16, 026b/20, 027a/04, 027a/07, 027a/12, 027b/13, 027b/16, 028a/01, 028a/04, 028a/13, 028a/17, 028a/18, 028a/20, 028b/05, 028b/11, 028b/20, 028b/21, 029a/04, 029a/05, 029a/13, 029b/05, 030b/01, 030b/12, 030b/15, 030b/19, 031a/08, 031a/11, 031a/14, 031b/08, 031b/11, 031b/17, 032a/03, 032a/05, 032a/06, 032a/09, 032a/10, 032a/14, 032a/16, 032a/17, 032a/18, 032a/19, 032a/20, 032b/05, 032b/06, 032b/07, 032b/11, 033a/10, 033a/12, 033a/15, 033b/02, 033b/13, 033b/21, 034a/03,

034a/13, 034a/14, 034a/21, 034b/13, 034b/17, 035a/10, 035a/17, 036a/01, 036a/07, 036a/12, 036b/10, 036b/14, 036b/16, 036b/20, 037a/07, 037a/14, 037a/17, 037b/09, 037b/17, 037b/19, 038a/01, 038a/04, 038a/13, 038a/19, 038b/03, 038b/12, 039a/01, 039a/02, 039a/03, 039a/10, 039a/12, 039b/14, 039b/15, 039b/16, 039b/17, 039b/18, 039b/19, 040a/03, 040a/05, 040a/09, 040a/21, 040b/02, 040b/06, 040b/11, 040b/16, 041a/05, 041a/07, 041a/08, 041a/09, 041a/11, 041a/12, 041a/15, 041b/09, 041b/20, 042a/06, 042a/11, 042a/12, 042b/05, 043a/04, 043a/09, 043a/13, 043b/01, 043b/06, 043b/07, 044a/03, 044a/10, 044a/11, 044b/02, 044b/06, 044b/09, 044b/20, 045b/12, 045b/19, 045b/21, 046a/12, 046b/04, 047a/03, 047a/09, 047a/16, 047a/17, 047b/01, 047b/18, 048a/02, 048a/19, 048b/06, 048b/12, 048b/14, 049a/01, 049a/02, 049a/08, 049a/19, 049b/11, 049b/15, 049b/17, 050a/01, 050a/06, 050a/11, 050a/08, 050a/10, 050a/12, 050a/19, 051a/09, 051a/21, 052a/04, 052a/17, 052b/02, 052b/09, 052b/10, 053a/02, 053a/15, 053a/16, 053b/05, 053b/11, 053b/16, 053b/18, 053b/19, 054a/11, 054a/12, 054b/04, 054b/11, 054b/13, 054b/14, 054b/18, 055a/04, 055a/10, 055a/13, 055a/15, 055a/16, 055a/17, 055a/18, 055b/10, 056a/04, 056a/11, 056a/14, 056a/17, 056b/13, 057a/06, 057a/12, 057a/18, 057a/19, 057b/03, 057b/04, 057b/09, 057b/10, 057b/11, 057b/18, 057b/19, 058a/01, 058a/04, 058b/03, 058b/05, 058b/08, 059a/09, 059a/17, 059b/06, 059b/11, 060a/01, 060a/16, 060b/03, 060b/06, 060b/16, 061a/05, 061a/08, 061a/09, 061a/13, 061b/05, 061b/07, 061b/11, 061b/14, 062a/08, 062a/17, 062a/19, 063a/09, 063a/12, 063a/17, 063a/18, 064a/04, 065a/04, 065a/13, 065b/06, 066a/13, 066b/19, 066b/01, 066b/06, 066b/12, 066b/17, 067a/08, 067b/08, 067b/16, 067b/19, 068a/13, 068b/05, 068b/12, 068b/14, 068b/19, 068b/20, 069a/05, 069b/20, 070b/02, 070b/08, 070b/17, 071a/02, 071a/14, 071a/21, 071b/03, 071b/08, 071b/10, 071b/15, 071b/17, 072a/04, 072a/06, 072a/11, 072a/14, 072a/16, 072a/21, 072b/05, 073a/04, 073a/10, 073a/17, 073a/19, 073b/10, 073b/16, 073b/20, 074a/12, 074a/14, 074a/15, 074b/05, 074b/07, 074b/10, 074b/12, 075a/09, 075a/13, 075b/01, 075b/03, 075b/04, 075b/05, 075b/06, 075b/11, 075b/13, 075b/15, 076a/07, 076b/01, 076b/02, 076b/03, 076b/04, 076b/06, 076b/07, 076b/16, 076b/19, 077a/08, 077a/15, 077a/16, 077b/01, 077b/04, 077b/07, 077b/09, 077b/14, 077b/16, 077b/17, 077b/20, 078a/01, 078a/02, 078b/19, 079a/03, 079a/05, 079a/06, 079a/13, 079b/10, 080a/16, 080a/18, 080a/20, 080b/14, 080b/21, 081a/21, 081b/07, 081b/11, 081b/16, 082a/04, 082a/17, 082a/20, 082b/09, 082b/10, 082b/15, 083a/12, 083a/14, 083a/18, 083a/21, 083b/08, 083b/09, 083b/12, 083b/21, 084a/05, 084a/18, 084b/03, 084b/06, 084b/10, 084b/12, 084b/21, 085a/02, 085a/15, 085a/16, 085a/19, 085a/21, 085b/09, 085b/12, 085b/15, 085b/18, 086a/19, 086b/04, 086b/19, 086b/21, 087a/05, 087a/12, 087a/13, 087a/14, 087a/16, 087b/02, 087b/10, 087b/15, 087b/18, 088a/02, 088a/04, 088a/06, 088a/07, 088a/14, 088a/20, 088b/06, 088b/08, 088b/16, 088b/19, 088b/21, 089a/03, 089a/14, 089b/08, 089b/09, 089b/10, 089b/18, 090a/14, 090b/21, 091a/03, 091a/13, 091b/08, 091b/10, 091b/14, 091b/19, 092a/06, 092b/04, 092b/06, 092b/09, 092b/15, 093a/11, 093b/06, 093b/09, 093b/13, 093b/21, 094a/04, 094a/07, 094a/14, 094a/20, 094a/21, 094b/05, 094b/06, 094b/07, 094b/16, 094b/18, 094b/21, 095a/01, 095a/02, 095a/08, 095a/12, 095a/15, 095a/18, 095a/21, 096a/02, 096a/14, 096a/21, 096b/15, 096b/20, 097a/01, 097a/16,

097a/17,	097b/04,	097b/07,	097b/09,	097b/11,	146a/21,	146b/04,	146b/06,	146b/08,	146b/09,
097b/17,	097b/18,	097b/20,	097b/21,	098a/06,	146b/10,	147a/02,	147a/03,	147a/06,	147a/11,
098a/15,	098a/16,	098a/21,	098b/04,	098b/17,	147a/13,	147a/15,	147a/21,	147b/05,	147b/08,
099a/15,	099a/20,	099b/01,	099b/02,	099b/10,	147b/12,	147b/15,	147b/16,	148a/01,	148a/03,
100a/11,	100a/18,	100b/18,	101a/02,	101a/03,	148a/05,	148a/10,	148a/14,	148a/21,	148b/06,
101a/14,	101a/18,	101a/20,	101a/21,	101b/01,	148b/19,	148b/20,	149a/04,	149a/12,	149a/13,
101b/03,	101b/04,	101b/13,	101b/15,	101b/19,	149a/20,	149b/05,	149b/11,	149b/12,	150a/02,
101b/20,	102a/02,	102a/05,	102a/07,	102a/09,	150b/06,	150b/09,	150b/10,	150b/13,	151b/07,
102a/15,	102a/17,	102a/19,	102a/21,	102b/21,	151b/09,	151b/17,	151b/18,	152a/07,	152a/11,
103a/01,	103a/11,	103a/18,	103a/21,	103b/01,	152b/02,	152b/04,	152b/10,	152b/11,	152b/12,
103b/11,	104a/01,	104a/05,	104a/09,	104a/13,	152b/13,	152b/14,	152b/15,	153a/09,	153a/13,
104b/01,	104b/02,	104b/05,	104b/10,	104b/16,	153a/20,	153a/21,	153b/05,	153b/10,	153b/12,
104b/20,	105a/04,	105a/09,	105a/10,	105b/07,	153b/13,	154a/05,	154a/06,	154a/10,	154a/11,
105b/17,	105b/21,	106a/08,	106a/12,	106a/13,	154a/14,	154a/16,	154b/05,	154b/08,	154b/09,
106a/16,	106a/17,	106b/01,	106b/05,	106b/07,	154b/15,	154b/16,	154b/19,	155a/03,	155a/10,
106b/10,	106b/12,	106b/16,	106b/19,	106b/20,	155a/11,	155a/13,	155b/07,	155b/08,	155b/13,
106b/21,	107a/13,	107a/16,	107b/01,	107b/03,	155b/17,	155b/18,	155b/19,	155b/20,	155b/21,
107b/18,	108a/02,	108a/10,	108a/17,	108a/18,	156a/01,	156a/02,	156a/03,	156a/05,	156a/07,
108a/20,	108b/02,	108b/09,	108b/15,	108b/17,	156a/09,	156a/10,	156a/19,	156a/21,	156b/01,
109a/10,	109a/17,	109a/19,	109b/03,	109b/08,	156b/03,	156b/07,	156b/17,	156b/18,	157a/03,
110a/02,	110a/10,	110b/06,	110b/08,	110b/11,	157a/04,	157a/10,	157a/18,	157b/05,	157b/09,
110b/16,	111a/01,	111a/06,	111a/10,	111b/01,	157b/11,	157b/14,	157b/15,	157b/16,	157b/20,
111b/04,	111b/06,	112a/03,	112a/16,	112a/17,	158a/21,	158b/04,	159a/04,	159a/14,	159a/16,
112b/13,	112b/20,	113a/03,	113a/08,	113a/12,	159a/21,	160a/02,	160a/03,	160a/08,	160a/15,
113a/13,	113a/14,	113a/18,	113a/19,	113a/21,	160b/01,	160b/02,	160b/09,	160b/10,	160b/12,
113b/01,	113b/07,	113b/10,	113b/11,	113b/12,	160b/20,	161a/01,	161a/03,	161a/07,	161a/12,
113b/15,	113b/16,	114a/03,	114a/09,	114a/21,	161a/18,	161b/15,	162a/17,	162b/02,	162b/04,
114b/11,	114b/17,	115a/01,	115a/11,	115a/13,	162b/05,	162b/06,	162b/08,	162b/10,	162b/20,
115a/17,	115a/19,	115a/20,	115b/01,	115b/07,	163a/02,	163a/15,	163a/16,	163b/07,	163b/08,
116a/02,	116a/04,	116a/14,	116a/17,	116b/01,	163b/10,	163b/11,	163b/14,	163b/15,	163b/18,
116b/03,	116b/04,	117a/13,	117b/03,	117b/04,	163b/20,	164a/07,	164a/09,	164a/16,	164b/05,
117b/08,	118a/12,	118a/20,	118b/11,	119b/16,	164b/06,	164b/19,	164b/21,	165a/04,	165a/10,
119b/19,	120a/01,	120a/11,	120a/18,	120a/19,	165a/11,	165a/13,	165a/15,	165a/19,	165b/01,
120b/05,	120b/12,	120b/14,	120b/15,	120b/19,	165b/08,	165b/14,	165b/15,	165b/16,	166b/12,
120b/21,	121a/11,	121a/14,	121a/21,	121b/01,	166b/14,	166b/15,	166b/18,	166b/19,	166b/20,
121b/03,	121b/13,	121b/16,	122a/05,	122a/08,	167a/12,	167a/16,	167a/17,	167b/05,	167b/11,
122a/14,	122a/19,	122b/01,	122b/02,	122b/06,	167b/13,	167b/18,	168a/11,	168a/14,	168b/02,
122b/16,	122b/19,	123a/03,	123a/04,	123a/12,	168b/05,	168b/07,	168b/12,	168b/13,	168b/15,
123a/13,	123a/14,	123b/13,	123b/18,	123b/20,	169a/06,	169a/16,	169a/17,	169a/18,	169a/19,
124a/04,	124a/12,	124a/15,	124a/17,	124a/18,	169a/21,	169b/01,	169b/07,	169b/13,	169b/18,
124a/19,	124b/06,	124b/09,	124b/14,	124b/17,	169b/20,	170a/01,	170a/04,	170a/18,	170a/19,
124b/20,	125a/03,	125a/04,	125a/06,	125a/13,	170b/01,	170b/05,	170b/09,	170b/13,	170b/14,
125a/20,	125b/06,	125b/08,	125b/11,	125b/12,	170b/16,	170b/19,	171a/02,	171a/13,	171b/17,
125b/20,	126a/06,	126b/03,	126b/08,	127a/01,	171b/21,	172a/02,	172a/03,	172a/07,	172a/09,
127a/10,	127b/03,	128a/01,	128a/16,	128b/12,	172a/11,	172a/12,	172a/18,	172b/01,	172b/02,
128b/16,	129a/12,	129a/14,	129a/15,	129a/18,	172b/04,	172b/08,	172b/09,	172b/10,	172b/11,
129b/02,	129b/05,	129b/07,	129b/17,	129b/19,	172b/14,	172b/17,	172b/18,	173a/04,	173a/10,
130a/06,	130a/07,	130a/16,	130a/19,	130a/21,	173a/12,	173a/19,	173a/20,	173b/08,	173b/09,
130b/01,	130b/02,	130b/06,	130b/13,	130b/15,	173b/13,	173b/18,	174a/06,	174a/07,	174a/12,
130b/17,	130b/19,	130b/21,	131a/06,	131a/08,	174a/13,	174a/14,	174a/17,	174a/19,	174a/20,
131a/09,	131a/15,	131b/15,	132a/01,	132a/06,	174a/21,	174b/14,	175a/05,	175a/09,	175a/10,
132a/16,	132b/01,	132b/03,	132b/06,	132b/07,	175a/14,	175a/16,	175a/17,	175a/19,	175a/20,
132b/15,	132b/21,	133a/07,	133a/08,	133a/10,	175a/21,	175b/09,	175b/12,	176a/03,	176a/13,
133a/12,	133a/13,	133a/14,	133a/15,	133a/17,	176a/16,	176a/17,	176a/18,	176a/19,	176a/20,
133a/20,	133b/02,	133b/04,	133b/06,	134a/04,	176a/21,	176b/07,	176b/18,	177a/02,	177a/12,
134a/08,	134b/01,	134b/05,	134b/07,	134b/08,	177a/18,	177a/20,	177b/02,	177b/03,	177b/13,
134b/11,	134b/12,	134b/16,	134b/17,	135a/02,	177b/17,	177b/18,	177b/20,	177b/21,	178a/20,
135a/07,	135a/11,	135a/18,	135b/02,	135b/05,	178b/02,	178b/06,	178b/16,	178b/17,	178b/19,
135b/08,	136a/06,	136a/14,	136a/17,	136a/21,	179a/09,	179a/20,	179a/21,	179b/12,	179b/13,
136b/06,	136b/14,	136b/15,	136b/20,	137a/01,	179b/14,	179b/18,	179b/19,	180a/06,	180a/07,
137a/05,	137a/09,	137a/13,	137a/17,	137b/03,	180a/11,	180a/20,	180b/01,	180b/02,	180b/03,
137b/13,	138a/03,	138a/09,	138b/10,	138b/20,	180b/04,	180b/05,	180b/06,	180b/07,	180b/12,
139a/01,	139a/02,	139a/12,	139a/14,	139b/03,	180b/14,	180b/17,	180b/19,	181a/06,	181a/07,
139b/07,	139b/10,	139b/15,	139b/16,	139b/19,	181a/12,	181b/05,	181b/19,	182a/03,	182a/05,
139b/20,	140a/10,	140a/11,	140a/14,	140a/17,	182a/06,	182a/07,	182a/13,	182a/15,	182b/09,
140b/03,	140b/13,	140b/14,	140b/15,	140b/17,	182b/16,	182b/20,	182b/21,	183a/02,	183a/06,
140b/18,	140b/20,	141a/02,	141a/07,	141a/18,	183a/09,	183a/17,	183a/18,	183a/19,	183b/04,
141a/19,	141b/04,	141b/05,	141b/06,	141b/11,	184a/05,	184b/06,	184b/08,	184b/09,	184b/12,
141b/18,	141b/20,	142a/02,	142a/05,	142a/06,	184b/13,	184b/17,	184b/21,	185a/02,	185a/03,
142a/08,	142a/13,	142a/18,	142b/08,	142b/09,	185a/04,	185a/05,	185a/07,	185a/10,	185a/11,
142b/10,	142b/12,	142b/16,	142b/17,	142b/20,	185a/16,	185a/17,	185a/20,	185a/21,	185b/03,
143a/02,	143a/03,	143a/12,	143a/21,	143b/02,	185b/04,	185b/09,	185b/11,	185b/14,	185b/16,
143b/03,	143b/15,	143b/18,	143b/20,	144a/01,	185b/18,	185b/19,	186a/02,	186a/03,	186a/04,
144b/06,	144b/08,	144b/10,	145a/05,	145a/06,	186a/08,	186a/12,	186a/13,	186a/16,	186a/20,
145a/07,	145a/12,	145a/15,	145b/04,	145b/06,	186a/21,	186b/01,	186b/03,	186b/05,	186b/11,
145b/13,	146a/01,	146a/08,	146a/17,	146a/20,	186b/15,	186b/19,	186b/21,	187a/05,	187a/06,

010a/08,	010a/09,	014a/07,	015b/09,	017a/05,	045a/01,	045a/02,	055b/07,	059a/16,	065a/20,
018b/08,	020a/15,	022a/02,	025a/06,	027b/19,	068b/21,	092a/07,	114b/09,	114b/18,	114b/20,
029b/12,	030b/10,	033b/06,	037a/06,	041a/12,	119a/15,	133b/19,	133b/20,	134a/01,	134a/03,
041b/11,	043a/01,	046b/07,	049a/12,	049a/20,	136a/03,	137a/11,	137a/12,	150b/04,	153b/14,
050a/07,	050b/12,	052b/08,	052b/09,	054a/19,	155b/04,	161a/19,	174a/20,	186a/16,	193b/12,
054b/16,	055a/03,	055b/09,	055b/14,	059a/04,	201b/20,	207b/04,	209b/07,	209b/08,	211b/18,
062a/21,	068b/03,	068b/15,	071b/10,	072a/19,	212b/09				
073b/13,	075a/14,	075b/19,	078b/09,	082b/11,	b.+ nlarıdı 144a/09, 187a/20, 187b/07, 217b/14				
086a/12,	087a/04,	087b/12,	089a/08,	089b/06,	b.+ nlarıdı 051a/14, 153a/08, 178b/20, 209b/04				
089b/11,	089b/15,	090a/05,	093a/10,	093b/10,	b.+ nlarıdı 004a/04, 005a/03, 027a/05, 027a/08,				
094a/10,	095a/17,	095a/19,	096a/08,	096a/19,	028b/03, 077a/05, 077b/18, 106b/13, 114b/08,				
097a/15,	101a/03,	101b/20,	102b/15,	104a/08,	114b/12, 114b/14, 114b/16, 114b/21, 122b/04,				
104b/07,	105b/20,	106a/04,	108b/05,	113b/12,	132b/02, 133b/11, 133b/18, 136b/03,				
115b/10,	117a/04,	117b/07,	118b/09,	119a/07,	137a/10137a/13, 139b/05, 139b/06, 139b/13,				
119a/09,	122b/10,	123a/20,	123b/20,	124a/14,	145a/19, 146a/17, 147b/03, 166a/05, 172a/21,				
124a/15,	124a/16,	125b/15,	125b/19,	130b/09,	175b/13, 182b/10, 182b/12, 188a/15, 192a/04,				
131a/17,	132b/18,	132b/20,	133a/08,	133b/07,	193b/11, 199a/19, 217b/13				
134a/07,	134b/13,	137b/21,	138a/16,	138b/08,	b.+ nuñ 003b/03, 005b/18, 006b/20, 007b/20,				
140b/04,	140b/08,	140b/15,	141a/05,	141a/07,	008b/17, 011a/13, 013b/12, 013b/13, 013b/15,				
142a/04,	143b/18,	143b/20,	143b/21,	145b/17,	018a/17, 018b/01, 019a/02, 019a/16, 020a/13,				
147a/10,	147a/13,	148a/11,	151b/16,	151b/17,	021a/11, 022a/05, 024b/04, 024b/11, 025a/02,				
152b/06,	154a/03,	156b/08,	156b/14,	157a/03,	026a/14, 027a/02, 027a/03, 027b/18, 028a/04,				
157b/19,	159a/03,	159a/13,	159b/11,	159b/12,	030b/04, 032a/04, 032b/04, 032b/05, 032b/09,				
160a/15,	160a/17,	160a/18,	160b/15,	161a/05,	036a/11, 037b/03, 037b/12, 039b/16, 040b/14,				
163a/04,	163a/14,	165b/14,	168a/17,	170a/09,	044a/07, 046b/15, 047a/01, 047a/02, 048a/16,				
173a/10,	173a/11,	173b/12,	173b/16,	175b/04,	050a/07, 054b/04, 057b/02, 059a/15, 060b/16,				
178a/18,	180b/07,	182a/18,	183a/04,	183b/02,	062b/02, 066a/12, 067b/21, 068b/15, 068b/19,				
183b/17,	185b/18,	186b/16,	187b/01,	187b/10,	071b/09, 071b/19, 075b/06, 075b/09, 076a/16,				
188b/08,	189b/18,	190b/12,	191a/09,	191a/10,	077b/11, 080b/05, 082b/09, 085a/17, 085a/19,				
192a/07,	192a/20,	192b/08,	193b/06,	194a/17,	085b/02, 086b/09, 088b/12, 094a/10, 096b/01,				
194b/04,	195a/08,	196b/21,	197b/18,	197b/19,	096b/03, 097b/03, 097b/05, 097b/13, 100a/09,				
198a/16,	205a/12,	206a/12,	207a/08,	208b/12,	100a/10, 101b/13, 102a/06, 102b/13, 104b/07,				
208b/13,	209a/01,	209b/05,	209b/06,	211b/12,	105a/01, 105a/04, 105b/09, 105b/12, 105b/13,				
211b/13,	215a/18,	216a/04,	217a/09,	217b/08,	106b/08, 108a/13, 110b/15, 110b/16, 113a/11,				
219b/01,	220a/02,	220a/17,	220a/19,	220b/19,	116a/16, 119b/19, 120a/15, 121a/21, 121b/12,				
221b/12,	226a/02,	227a/11,	229a/19,	229b/02	121b/15, 122b/10, 123a/03, 124b/09, 124b/11,				
b.+ nlar 004b/05, 006a/16, 008a/04, 015b/10,					125a/03, 125a/05, 126b/05, 127a/14, 127b/16,				
021a/04, 023b/04, 023b/06, 023b/07, 023b/08,					129b/03, 129b/16, 130b/16, 135a/13, 136b/11,				
023b/10, 023b/11, 026b/09, 045a/04, 045b/01,					136b/17, 137b/04, 139b/17, 141a/06, 142a/19,				
046b/10, 050a/10, 055b/08, 059a/03, 060a/03,					142b/08, 143b/07, 143b/10, 144a/17, 145a/02,				
069a/01, 070a/05, 071b/14, 075a/12, 088b/06,					148a/02, 148b/02, 148b/13, 148b/14, 149a/15,				
089b/10, 105a/16, 114b/11, 114b/14, 114b/18,					150a/04, 151b/15, 154a/14, 155b/05, 157b/04,				
119a/13, 122b/20, 126a/18, 130a/20, 133b/20,					160b/17, 161a/03, 161b/14, 164b/12, 165b/17,				
137a/03, 139b/06, 142b/09, 144b/04, 144b/05,					168b/09, 173b/04, 174a/19, 175b/11, 175b/16,				
146a/18, 147b/04, 148a/18, 150a/16, 150b/10,					177a/18, 178a/18, 179b/09, 185a/12, 185a/13,				
159a/06, 164a/18, 167b/15, 172a/21, 172b/06,					185a/14, 185a/18, 185a/20, 185b/01, 186b/04,				
174a/20, 174a/21, 180b/09, 182b/10, 186a/01,					187b/09, 188b/06, 191a/01, 194a/14, 196a/20,				
186a/13, 186a/15, 186a/18, 186a/19, 186b/01,					197b/19, 203b/13, 204a/05, 209a/06, 216a/17,				
194a/19, 194b/21, 197b/12, 199a/19, 203a/15,					218b/13, 223a/01, 223a/05, 226a/13, 227b/20,				
203b/20, 205b/14, 205b/17, 206a/02, 206a/19,					229a/19, 229b/10, 230b/09, 232a/06				
207a/09, 207b/06, 209a/20, 209b/07, 213b/03,					b.+ nuñcün 130b/10				
215a/11, 217b/03, 219a/21, 221a/08, 223b/16,					b.+ nuñcündür 197a/11				
226b/10, 228b/20					b.+ nuñla 011b/13, 023b/18, 024a/12, 033a/13				
b.+ nlara 005a/07, 044b/20, 045a/03, 060a/04,					b.+ nuñla 002b/04, 048b/01, 058a/01, 092b/15,				
060a/05, 066b/21, 090a/17, 096b/17, 114b/19,					105b/03, 130a/10, 130a/12, 146a/15, 152b/07,				
118b/01, 127b/17, 136a/08, 152b/13, 174a/01,					172a/17, 178b/03, 180b/18, 186b/13, 190b/17,				
181a/02, 192b/10, 205a/18, 207b/03, 219b/17					211a/01, 219b/09, 222b/05, 228a/02, 231b/19,				
b.+ nlarda 067a/01, 133b/19, 219b/07					232b/01				
b.+ nlardan 004b/04, 007b/18, 012a/17, 015b/07,					b.+ yıldı 007a/20, 007b/15, 017a/18, 022b/09,				
017a/08, 018a/04, 019b/05, 025a/06, 028b/06,					023a/16, 024b/08, 028a/02, 028a/12, 031b/15,				
028b/12, 029a/21, 030a/17, 031b/04, 034b/04,					034b/04, 036a/14, 041a/08, 041b/08, 048b/16,				
040a/09, 041b/20, 045a/03, 045b/05, 048a/19,					052b/02, 053a/17, 061b/12, 078a/04, 081b/06,				
051a/08, 059a/13, 060a/04, 060a/06, 069b/19,					089b/02, 092a/01, 093b/02, 094a/11, 100b/07,				
070a/04, 076a/17, 080a/01, 083b/19, 084a/06,					101b/17, 102a/14, 115a/14, 115a/18, 120a/12,				
087a/10, 091b/10, 094b/09, 100b/13, 101a/11,					124b/11, 128b/15, 130a/12, 134a/04, 141a/08,				
107a/15, 107a/19, 114a/05, 114b/13, 115b/05,					148b/15, 150b/01, 151a/08, 154a/14, 176a/12,				
115b/18, 118a/16, 119a/15, 121a/17, 126a/02,					178a/21, 188a/03, 190b/13, 193b/20, 201a/05,				
132b/11, 134b/11, 136a/01, 136a/04, 138a/15,					207a/12, 211b/04, 216b/01, 219a/18, 225b/16,				
138b/14, 141a/16, 144b/05, 145a/14, 145a/18,					226b/08, 229b/16, 230b/12				
145a/20, 147b/05, 150a/20, 158a/18, 161a/13,					b.+ yımış 183b/15				
161b/12, 166a/05, 173a/03, 173b/14, 174b/15,					b.+ yısa 012b/04				
175b/02, 178b/20, 181b/06, 182b/10, 186a/02,					bucağ bucağ [Tr.] Her tarafa.				
186a/03, 187b/13, 188b/19, 199a/14, 199b/16,					b. 231a/16				
206a/17, 210a/09, 222a/04					bucuğ [Tr.] Yarım, yarım.				
b.+ nlardur 177a/17					b. 029b/10, 044a/18, 095b/19, 098a/18, 110b/09,				
b.+ nları 013b/04, 019a/13, 031a/09, 044b/21,					158b/07, 158b/08, 158b/09, 166b/03, 169b/20,				

- 171b/09
- budaç [Tr.]** Ağaç gövdesinde dal olacak yuvarlak boğum, tomurcuk.
b.+ ları 019b/06
b.+ larına 019b/06
- büdnih [Kpt.]** Eski Mısır'da Ramazan ayının adı.
b. 011b/01
- budun [Ö.]** Macaristan'ın başkenti Budin.
b. 114a/06
- buğday [Tr.]** Ekmek yapımında kullanılan tahıl, buğday.
b. 101a/04, 101a/05, 166b/05
b.+ ı 131b/19, 131b/20, 223b/14
b.+ ıla 133a/13
b.+ la 131b/18
- buğz [Ar.]** Düşmanlık besleme, kin.
b. 048a/11, 084a/18, 146a/09, 200a/08, 220a/13
b.+ ı 202a/05
- buğz id- [Ar.]** Düşmanlık beslemek, kin gütmek.
b.-üp 062a/19
- buhâr [Ar.]** Subuhari sis.
b.+ ı 029a/01
- buhayre [Ar.]** Küçük deniz göl
b. 137a/16, 165b/01
- buhayre [Ö.]** 1. Mısır'da bir şehir ve bucağın adı
b. 008a/03, , 165a/18, , 165b/12, 222a/15, 223a/02, 231b/09
b.+ de 165b/04, 222b/04
b.+ den 169b/06, 223a/08
b.+ ye 223a/04
- buhayre-i mezkûre [Ar.+Ar.]** Adı geçen göl.
b. 165b/03
- buhl id- [Ar.+Tr.]** Cimrilik etmek.
b.-üp 031b/01
- buhûr [Far.]** Tütsü.
b. 023b/07, 024a/20, 029b/18043a/11, 136b/19, 146b/01, 192b/15
b.+ ın 033b/18
b.+ lar 033a/07, 034b/15, 041a/02, 137a/03, 194b/10
b.+ larıla 041a/05
- buhûrla-[Ar.+Tr.]** Tütsülemek.
b.- rdı 041a/05
b.- rlarıdı 023b/03, 023b/05, 023b/06
- buhûrlat- [Ar.+Tr.]** Tütsülemek.
b.- dı 032b/02
- bukağu [Tr.]** Bukağı, köstek.
b. 099a/14, 099a/18
- bükür menâresi [Ö.]** Eski Mısır'da bir kule.
b. 150a/13
- bukül [Ar.]** Sebzeler, yeşillikler.
b.+ ı 171a/21
- bul- [Tr.]** 1. Arayarak elde etmek. 2. Erişmek. 3. Keşfetmek. 4. Temin etmek, edinmek.
b.- a 200b/08, 202b/16
b.- alar 194b/15
b.- amadı 021b/21, 060b/08, 076a/13, 218a/10
b.- amadılar 035a/17, 044b/10, 138b/11, 146a/04
b.- amamışlar 185b/17
b.- amayup 014b/16, 084b/10, 177b/16
b.- amaz 022b/12, 198b/02
b.- an 040a/13
b.- anı 116a/16
b.- asın 202a/01
b.- ayın 006a/07, 173a/01, 202b/13
b.- dı 007b/15, 014b/13, 014b/20, 014b/21, 022a/06, 026b/13, 026b/17, 033a/09, 051a/15, 059a/05, 059a/08, 059a/11, 060b/09, 060b/17, 089a/17, 097a/02, 122b/16, 141b/05, 142a/03, 142a/13, 166b/04, 193b/05, 201a/18, 204a/12, 220a/16, 229b/21, 231a/02, 231a/15, 231a/16, 231b/05, 231b/20
b.- dılar 002b/14, 032a/21, 044b/15, 045a/12, 045a/20, 050a/08, 051a/06, 051a/09, 059a/14068a/05, 074a/06, 084b/15, 138b/16, 140b/09, 143a/10, 143b/19, 156a/16, 162b/18, 162b/21, 171a/06, 171a/13, 176b/16, 176b/17, 178a/07, 178a/08, 194b/18, 198b/16
- b.- dılarsa 052a/11, 221a/07
b.- duğün 173a/12
b.- duğı 015a/04, 059a/07, 059a/14, 060a/20, 077a/18, 116a/15, 127a/13, 155b/06
b.- duğın 168b/18, 221b/08
b.- duğına 059a/16
b.- duğum 004b/18, 184b/14
b.- duğumu 224b/03
b.- duğumuz 005a/12, 013b/05, 145a/21, 184b/11, 198b/20
b.- duğ 125b/07
b.- duğdan 112b/20
b.- duğları 051a/10, 059a/02, 092a/14, 144a/03, 178a/12, 222a/21
b.- duğların 190a/05
b.- duğlarını 224a/01
b.- duğlarınıñ 202b/02
b.- dular 051a/05
b.- dum 004b/13, 052a/12, 140a/12, 193a/03, 197b/20
b.- duñ 197b/20
b.- ıcağ 046b/04, 220b/05
b.- ımağ 114b/11
b.- ına 158a/08
b.- ınca 209b/11
b.- ı vir 070b/12
b.- ı virürseñ 161a/02
b.- mağ 122b/15
b.- mışdı 016a/13, 226b/15, 227b/11
b.- mışiken 231b/04
b.- mışlardur 107a/21, 116a/20, 175b/17
b.- mışlarıdı 096a/09, 114b/03, 152a/11
b.- sa 084a/09, 126b/10, 127a/14, 127b/18
b.- salar 084a/19
b.- uñ 092a/19
b.- up 004b/10, 005b/01, 019b/13, 030b/17, 038a/05, 038b/04, 040a/14, 041a/16, 050b/21, 051a/02, 051a/17, 056b/03, 061b/01, 062a/21, 063a/14, 081a/12, 083b/01, 090b/15, 092a/19, 092a/20, 097a/16, 104a/16, 116a/16, 118b/03, 124a/01, 124a/03, 131b/10, 131b/20, 146a/14, 148b/07, 151a/14, 154b/20, 162b/10, 170a/09, 170b/04, 176a/03, 188a/15, 196b/03, 202a/01, 220a/14, 225a/08, 225a/11, 231a/13
b.- ur 050b/09, 105a/18, 140a/02, 146b/17, 166b/13, 173b/05, 173b/06, 173b/07, 192b/16
b.- urdı 036b/01, 039b/11, 046a/02, 201b/05
b.- urduñuz 116b/04, 122b/14
b.- urdı 014b/14, 019b/05, 040a/07, 040a/09
b.- urlar 059a/03, 116a/02, 172a/15
b.- urlardı 067a/01, 188b/08
b.- urlardı 152b/09
b.- urlarsa 107b/02
b.- ursa 126a/01, 165a/15
b.- ursın 024a/13
b.- urum 024a/19
b.- uruz 124b/20, 198b/02
- bulak [Ö.]** Mısır'da bir şehir.
b. 095a/09
- bulan- [Tr.]** Karıştırılmak, yoğrulmak.
b.- sa 128b/18
- bulanık [Tr.]** Duru ve açık olmayan, bulanık olan.
b.+ dur 172b/11
- bulaşdur- [Tr.]** Bulaşma özelliği olan bir şeyi bir başka nesnenin üzerine sürmek; sıvamak; kirletmek.
b.- up 129a/15
- bulaşma- [Tr.]** Bulaşma özelliği olan bir şeyi bir başka nesneye deymemesi.
b.- dı 122b/08
- buldur- [Tr.]** Bulma işini yaptırmak.
b.- dı 192a/10, 231a/13
b.- mağda 201a/15
b.- mışdı 078a/21
b.- mışlar 111a/16
b.- up 046b/12, 093a/11, 111a/13
- buldurıl- [Tr.]** Başkası tarafından bulunmasını sağlamak.

- b.- miş 182b/05
bulgar [Ö.] Bulgar.
 b. 162a/04, 162a/15, 162b/01, 162b/03, 162b/04
 b.+ a 162a/03
 b.+ da 162b/01
- bulın-** [Tr.] 1. Arama sonucu veya rastlantı olarak elde edilmek. 2. Ortaya çıkarılmak, keşfedilmek. 3. Kanaate varılmak. 4. Sağlanmak, temin edilmek. 5. Bir yerde olmak. 6. Herhangi bir durumda olmak.
 b.- an 006a/19, 116a/11, 118b/11, 118b/12, 119a/14
 b.- anı 162b/19
 b.- dı 082a/08, 090b/10, 111a/17, 131b/02, 139b/03, 139b/09, 142a/02, 143a/09, 143a/13, 143b/15, 150a/21, 161a/06, 161a/07, 161b/11, 161b/12, 166b/08, 168a/14, 182b/14, 209a/01, 210a/09, 210a/19, 210b/01, 215a/16
 b.- dılar 206a/13, 227b/03
 b.- duğınlayın 210a/11
 b.- maş 177a/19
 b.- miş 190b/03
 b.- mişidi 119a/08
 b.- sun 211b/12
 b.- ur 040a/21, 058b/13, 125b/17, 127b/10, 166b/01, 172b/12, 172b/20, 188b/07
- bulınma-** [Tr.] Bulunmamak.
 b.- dı 092b/08, 096a/20, 108b/03, 140b/11, 162b/20, 205b/18
 b.- mağın 223b/11
 b.- z 014a/01, 094a/21, 132a/05, 133a/03, 144b/02, 223b/15
 b.- zdı 090b/12
 b.- zıdı 183b/09, 222b/13
- buluş-** [Tr.] 1. Önceden kararlaştırılmış bir yerde bir araya gelmek; birbirini bulmak. 2. Yanına giderek birini bulmak. 4. Görüşmek, bir araya gelmek.
 b.- alar 053b/08
 b.- alum 053b/09
 b.- dı 204b/20, 230a/20
 b.- dılar 098b/09, 197b/07, 212b/05
 b.- duğı 071b/05, 155a/06
 b.- mağa 086a/09
 b.- mişdur 156b/15
 b.- up 082b/04, 099b/15, 221a/20
 b.- urlar 199b/20
- buluşdur** [Tr.]- Görüştürmek., bir araya getirmek.
 b.- urdı 086a/09
- bulma-** 1. Arayarak elde etmemek. 2. Erişmemek. 3. Keşfetmemek. 4. Temin etmemek, edinmemek.-
 b.-dı 048b/06, 218a/13, 226b/21
 b.- dılar 050b/18, 118a/15
 b.- duğı 026b/13, 030b/17
 b.- mişdur 098a/15, 172b/18
 b.- mişidi 082b/15
 b.- ya 035b/20, 043b/05, 137a/04, 189b/13
 b.- yacağın 230b/05
 b.- yıcağ 146a/07
 b.- yup 213b/02
 b.- zlar 154a/03
 b.- zsa 126a/01
- bulmaş** [Tr.] Bulma işi.
 b.+dan 116a/14
- bulud** [Tr.] Bulut (bk. bulut)
 b. 083a/03
 b.+ ı 083a/02
- bulun-** [Tr.] Bulunmak. (bk. bulın-)
 b.- dı 025b/13, 040a/03, 040a/04, 040a/12, 070b/19
 b.- duğı 150b/06
 b.- duğınuñ 116b/12
 b.- miş 141a/04
 b.- ur 013a/12
 b.- urdı 116a/17
- bulunma-** [Tr.] Bulunmamak. (bk. bulınma-)
 b.- dı 029b/14, 139b/01
 b.- zıdı 045b/03
- buluş-** [Tr.] Buluşmak. (bk. buluş-)
 b.- dı 012a/10, 047b/12, 065a/01, 155a/13
- b.- dılar 038b/09, 053b/10, 061a/06, 065b/14
 b.- maş 053b/07
 b.- up 063a/21, 197b/08
- bulut** [Tr.] Atmosferde su veya buz taneciklerinin oluşturduğu yığın.
 b. 016a/21, 029a/01, 034b/18, 054a/06, 064a/05, 064a/14, 083a/02, 205b/08, 205b/09
 b.+ dan 029a/01
 b.+ lar 001b/10, 028a/02, 028a/03
 b.+ lardan 001b/09, 028b/17
 b.+ ları 173b/15
- bulutlan-** [Tr.] Bulutla kaplanmak.
 b.- ur 059a/12
- bulutluş** [Tr.] Bulutla kaplı, bulutlu.
 b. 175b/17
- büm** [Ar.] Baykuş.
 b. 004a/16
- bunca** [Tr.] Bu denli, bu kadar çok.
 b. 001b/01, 001b/02, 003a/04, 024b/03, 072a/07, 077a/01, 083a/15, 097b/11, 143a/04, 144a/21, 158b/17, 201b/16, 213b/06
 b.+ dan 113b/20
- bura** [Tr.] Bu yer.
 b. 009b/09, 147a/21
 b.+ da 008b/03, 012b/13, 071b/13, 075a/19, 087a/10, 116a/09, 116b/02, 116b/03, 118a/15, 138a/15, 138a/16, 142a/06, 146b/14, 151b/06, 165a/15, 171b/18, 176a/10, 176a/14, 180a/05, 183a/21, 186a/12, 186b/02, 188a/08, 193a/13, 196a/14, 200b/17, 203b/05, 205a/13, 212b/10, 225b/05, 229a/12, 232a/21
 b.+ dan 096a/11, 185b/02, 219b/03
 b.+ dayiken 155a/11
 b.+ lar 226a/14
 b.+ lara 058b/01, 171b/17
 b.+ larda 010b/07
 b.+ larında 172a/15
 b.+ sına 185b/16
 b.+ ya 024a/19, 049a/01, 126b/18, 184b/10, 185b/15, 197a/07, 225b/04
 b.+ yı 009b/08, 194a/18
- bürä** [Ö.] Buhayre'de bir köy.
 b. 165a/21
- burc** [Ar.] 1. Kale duvarlarının en stratejik noktasında yapılan yüksek, yuvarlak veya dört köşe kule. 2. Zodyak üzerinde yer alan on iki takımyıldız verilen ortak ad.
 b. 093b/07, 093b/08
 b.+ a 204a/06, 204a/07
 b.+ da 029b/18, 193b/14
 b.+ dan 204a/06
 b.+ ı 093b/08
 b.+ ma 048b/18, 066a/18
 b.+ mda 141a/21
 b.+ ndan 134b/15, 141b/01, 141b/02, 141b/03, 141b/07
 b.+ muñ 141b/08
 b.+ larda 107a/17
 b.+ ları 107a/16, 150b/12
- burc-ı hâmel** [Ar.+Ar.] Koç Burcu.
 b.+den 141a/20
 b.+e 028a/06
- burc-ı silsile** [Ö.] Dimyat'da bir burç.
 b. 093b/07
- burğı** [Tr.] Çıkrık.
 b.+ larla 117a/21, 165a/07, 165a/09
 b.+ laruñ 117b/03
- burıl-** [Tr.] Çevrilip bükülmek.
 b.- dı 156a/10
- burılma** [Tr.]- Çevrilip bükülmek.
 b.- dı 178b/17
- burlos** [Ö.] Mısır'da bir şehir.
 b. 179a/12
- buru** [Tr.] Doğum sancısı.
 b.+ sı 024b/20
- burun** [Tr.] Koku almaya da yarayan solunum organı, burun.
 b.+ ı 145b/12, 170b/18

- b.+ ları 064b/05
b.+ larına 062a/03, 171b/20
b.+ larındaydı 045a/17
b.+ uma 052a/04
- buşayr** [Ö.] Mısır'da bir şehir.
b. 133b/10, 144a/07, 144a/11, 175a/11
- büsitan** [Far.] Bostan.
b.+ ı 010b/21, 225b/07
- buşu** [Tr.] Pusu. (bk. puşu)
b.+ da 205b/10
- büy** [Far.] Güzel koku.
b.+ ı 003b/07
- buyırl** [Tr.] Buyruk verilmek, emredilmek.
b.+ an 168b/11
- buyırl-** [Tr.] Buyruk verilmek, emredilmek
b.- an 167b/20, 177b/03 116b/10
b.- duğı 119a/01
- buyruğ** [Tr.] Emir, buyruk.
b.+ ın 200a/13
b.+ ından 089b/11
- buyur-** [Tr.] 1. Emretmek, buyurmak. 2. Söylemek, düşüncesini belirtmek. 3. İçeri girmek. 4. Etmek, olmak. (Yrd. fiil)
b.- a 102b/03, 211a/01
b.- dı 007a/01, 030b/01, 033a/07, 041a/18, 045b/14, 050b/06, 052a/19, 054b/21, 055b/18, 060a/19, 063a/20, 065b/19, 077b/13, 082a/07, 089a/19, 090b/05, 102a/18, 109b/02, 112b/10, 124b/19, 131a/09, 131b/01, 134a/13, 135a/03, 135b/14, 135b/18, 140a/21, 143b/16, 143b/17, 143b/19, 144a/02, 147a/19, 151b/19, 152b/16, 153a/16, 155b/14, 169a/02, 183a/14, 190b/06, 194b/07, 195b/11, 195b/15, 196a/04, 198b/03, 200a/05, 202a/13, 205b/12, 207a/10, 207a/16, 210a/10, 210a/11, 210a/15, 210b/01, 210b/02, 211a/14, 211a/16, 211a/21, 214a/03, 216a/07, 216a/11, 219a/08, 220a/03, 222a/12, 222a/14, 228a/13
b.- dılar 010b/18, 012a/17, 012a/19, 012b/09, 055a/05, 055b/08, 112a/19, 113a/11, 116b/04, 140a/16, 147a/14, 147b/17, 161b/03, 161b/06, 197b/10, 214a/13, 214a/14, 214a/18, 214b/07, 214b/13, 216b/04, 216b/07
b.- dılar 175a/18
b.- dılarsa 210b/08
b.- dıysa 094a/18
b.- duğı 050b/12, 207b/21, 214b/21, 232a/19
b.- duğı 232a/17
b.- duğda 111a/06
b.- duğları 091b/19, 116b/05, 121a/17, 147a/19, 161b/19, 177a/02, 177a/14, 214b/08, 215a/20, 215b/12
b.- duğlarında 114a/11
b.- duñuz 008b/13
b.- malu olduklarında 111a/05
b.- mişdur 113b/15
b.- mişlar 111a/14, 116a/19
b.- mişlarıdı 055a/03, 125a/10, 215b/11
b.+ uñ 196b/15
b.- salar 229b/19
b.- up 113b/01, 125a/04
b.- ur 011a/01, 122b/12
b.- urduñuz 134b/04
b.- urlar 010b/18, 010b/19, 012b/11, 116b/05, 122b/14, 147a/12, 161a/21, 161b/02, 218b/03
b.- ursın 008b/21
b.- ursız 124b/18, 232a/03
- buyurma-** [Tr.] Buyurma işini yapmamak.
b.- yup 112b/02
- buyurul-** [Tr.] 1. Emredilmek. 2. Söylenmek.
b.- dı 072a/09
b.- duğı 011a/05
- buzluğu** [Tr.] (bk. buzağı)
b. 023b/04
- buzluğu** [Tr.] Süt emen siğir yavrusu.
b. 041b/03
- bügrü** [Tr.] Kambur, tümsek.
- b. 199b/06
- bük-** [Tr.] Bükmek, eğmek.
b.- diler 191b/09
- bükil-** [Tr.] Bükülmek, eğilmek.
b.- meleri 123a/16
b.- ür 013b/01, 135b/20
- bülbeys** [Ö.] Mısır'da bir şehir.
b. 088a/10, 167b/17, 168a/07, 168a/10, 205a/12
b.+ de 168a/01
b.+ e 108b/20
- bülbül-i destân** [Far.+Far.] Destan bülbülü.
b. 161b/17
- bülend** [Far.] Yüksek, uzun boylu.
b. 003b/07, 164a/18, 165b/20, 166a/18, 187a/16, 191b/02
- bülend-şân** [Far.+Ar.] Şanı yüksek.
b. 003a/15
- bü'l-heves** [Far.+Ar.] Hevesi çok, maymun iştahlı.
b. 004a/03, 004a/20
- bünyâd** [Far.] Temel, yapı.
b. 152a/11, 152b/04
b.+ ma 139b/14, 195a/16, 216a/12
b.+ mı 152a/10, 227b/03
b.+ ların 135b/13
- bünyâd eyle-** [Far.+Tr.] Bina etmek, yapımına başlamak
b.- di 103a/19
- bünyâd-ı felek-âbâd** [Far.+Far.+Far.] Gösterişli yapılar.
b. 024b/11
- bünyâd iT-** [Far.+Tr.] Bina etmek, yapımına başlamak.
b.- di 033a/17., 066a/03, 163b/07, 202a/17
b.- dükkden 202a/20
b.- eler 195a/01
b.- üp 034b/07
b.- mege 081a/17
b.- mişdi 178a/19
- bünyâd ol-** [Far.+Tr.] Bina edilmek, yapılmak.
b.- up 006b/11
- bünyâd(m) ur-** [Far.+Tr.] Bina etmek, yapımına başlamak.
b.- alar 152a/15
b.- ayın 227a/13
b.- dı 026b/15
b.- dılar 135a/17, 152a/19, 227b/02
b.- mağa 227a/13
b.- müşiken 152b/10
b.- up 057a/21
- bünyâd ol-** [Far.+Tr.] Bina edilmek, yapılmak.
b.- up 006b/11
- bünyâd urul-** [Far.+Tr.] Bina edilmek, yapımına başlanmak.
b.-acağ 195a/04
b.-dî 152a/21, 227b/06
b.-duğı 211b/20
b.-up 158a/17
- bünyân** [Ar.] Bina, yapı.
b. 226a/07
- bünyân-ı merşûs** [Ar.+Ar.] Kurşunla sağalmıştırılmış bina.
b.+ıdı 193a/12
- bürbâ** [Ar.] Mısır'daki piramitlerden her biri.
b. 028b/12, 034b/20, 074a/16, 115b/11, 116a/04, 149b/07, 172a/03, 188b/03, 188b/09, 188b/17, 192a/19, 192b/19, 192b/21, 193a/14, 193b/15
b.+ da 074a/16, 074a/21, 074b/02, 074b/04, 075a/05, 192b/13
b.+ daki 193b/13
b.+ lar 013a/02, 044a/13, 114b/07, 115b/13, 192b/01
b.+ larda 115a/01
b.+ lardan 192a/19
b.+ ları 011b/20, 115b/01, 115b/12
b.+ laruñ 114b/11, 115a/05, 115a/11, 115a/13, 115a/17, 139a/10
b.+ nuñ 035a/04, 075a/07, 117a/16, 167b/09, 188b/09, 193a/03, 193a/11, 193a/14
b.+ sına 193a/02
b.+ sında 193a/17, 193a/20
b.+ sından 188b/17
b.+ ya 035a/02, 188b/04, 188b/10, 192b/14
b.+ yı 028b/13, 074b/12, 074b/17, 115b/10, 193b/05

bürbā semnūd [Ö.] Mısır'da bir piramit.

- b. 167b/08
b.+ uñ 167b/13

bürhān [Ar.] Delil, kanıt.

- b. 002a/06

bürhān-ı sātī [Ar.+Ar.] Yükseldikçe yükselen yapı.

- b.+dur 091b/13

büri- [Tr.] Kaplamak, örtmek.

- b.- di 205b/08
b.- miş 191b/04
b.- mişdi 064b/21, 132b/16
b.- yeler 163a/08

bürin- [Tr.] Örtünmek.

- b.- ürdi 042a/07

bürke [Ar.] Küçük göl, havuz.

- b. 020a/06, 020a/09, 026b/18, 026b/20, 036b/21, 037a/04, 051b/06, 051b/07, 051b/08, 163b/09, 189a/10, 189a/12
b.+ ler 167a/13
b.+ nüñ 020a/06, 026b/19, 036b/21, 037a/02, 051b/07, 051b/12, 163b/09
b.+ si 019a/12
b.+ yi 037a/07

bürketü'l-ĥabeş [Ö.] Mısır'da bir göl.

- b.+ den 094b/08, 147b/10

bürnüis [Ar.] Üste giyilen bir tür Arap giysisi.

- b. 042a/07

bürüdet [Ar.] 1. Soğukluk. 2. Kırgınlık.

- b. 221b/13
b.+ e 186a/17

bürün [Ar. birün] Dış.

- b.+ in 007a/01
b.+ mı 004a/21

bürü- [Tr.] (bk. büri-)

- b.- di 198a/21
b.- r 064a/05

büt [Far.] Put.

- b. 053a/11
b.+ e 052b/04, 052b/14, 053a/11, 065b/07
b.+ lerine 068a/15

büt-perest [Far.+Far.] Puta tapan, putperest.

- b.+ lik 053a/16

bütün [Tr.] Tamamı, hepsi.

- b.+ in 006b/20

büyi- [Tr.] (bk. büyü-)

- b.- di 051b/12, 067b/12
b.- mişdi 201b/03

büyüt [Ar.] Evler, yuvalar.

- b.+ da 228b/20

büyü- [Tr.] 1. Yaşı artmak. 2. Gelişmek, irileşmek.

- b.- dükte 015b/14
b.- r 128b/02

büyük [Tr.] 1. İri, kocaman. 3. Fazla. 4. Önemli, seçkin.

- b. 006b/18, 007a/09, 010b/04, 014b/10, 016b/14, 027b/20, 028a/03, 029b/10, 029b/11, 030a/15, 044b/17, 048b/21, 051b/06, 053b/13, 058b/11, 064b/11, 073b/17, 073b/20, , 090b/10, 095a/01, 114b/16, 115b/16, 117a/02, 124a/02, 125b/16, 127b/13, 128a/11, 130a/18, 136b/05, 136b/08, 136b/12, 139a/06, 140a/01, 140a/03, 140a/08, 143a/09, 143b/01, 145a/13, 148a/06, 151a/16, 152a/01, 152a/08, 160b/18, 160b/20, 162a/03, 163a/07, 166b/06, 170b/10, 171b/03, 172b/12, 174a/10, 174b/14, 176b/17, 177b/05, 185a/08, 190b/05, 194a/20, 195a/21, 199a/21, 199b/13
b.+ dür 126b/08, 127b/09, 127b/12, 133b/11, 133b/18, 139b/12, 144a/12, 146b/03, 173a/05
b.+ i 139b/16, 221a/07
b.+ idi 029b/11, 188b/17, 192a/19
b.+ leri 207a/20

büyük firavn [Ö.] Mısır firavunu II. Ramses.

- b.+dan 075b/09

büyüklen- [Tr.] Kibirlenmek.

- b.- diler 200a/01
b.- mekten 207a/18

büyüklük [Tr.] Büyüklük, irilik.

b.+ de 203b/11

b.+ i 029a/12, 135a/19, 139b/15, 161a/06, 163a/01, 176b/18, 218a/15

b.+ inde 135a/21

büyüt- [Tr.] Büyümesini sağlamak.

- b.- di 161b/05, 229a/16
b.- diler 167a/15

C

cā-be-cā [Far.+Far.+Far.] Yer yer.

- c. 185a/01, 185b/21, 217a/04

cābiyye [Ö.] Şam'da bir köy.

- c. 204a/19

cādde [Ar.] Geniş, işlek yol.

- c. 176a/06

cāh [Far.] Mevki, rütbe.

- c. 003b/12

caĥder bin sinān [Ö.] Kişi adı.

- c. 160b/08

cāhil [Ar.] Herhangi konuda öğrenim görmemiş, bilgisiz.

- c. 033a/09, 033a/13
c.+ lerüñ 194b/07

cāhil-i zāhil [Ar.+Ar.] Unutkan cahil.

- c. 054a/21

cālīnos ĥakīm [Ö.] İlk çağlarda yaşamış bir filozof, Calinos.

- c.+ uñ 177a/06

cālis [Ar.] Oturan, cülus eden.

- c. 098b/01

cām [Far.] 1. İçki kadehi. 2. Camdan yapılmış.

- c. 153a/06, 156a/05
c.+ ıla 111a/20
c.+ mı 213a/18
c.+ lar 152b/18

cāme [Far.] Giysi.

- c. 099a/17

cām-ı ecel [Far.+Ar.] Ecel kadehi, ölüm.

- b. 030b/06, 037b/10, 105a/05, 111a/20

cām-ı mey [Far.+Far.] Şarap kadehi.

- c.+den 093a/12

cāmi [Ar.] Topluca, toplu halde.

- c. 004b/21, 101b/09, 194b/18

cāmi [Ar.] Müslümanların namaz için toplandıkları ibadet evi.

- c. 148a/06, 187b/16, 228b/18
c.+ de 090b/03, 095b/07
c.+ e 099a/07
c.+ idür 226a/01
c.+ i 148a/05, 231b/02
c.+ ini 093b/14
c.+ ler 083b/14, 091a/17
c.+ lerde 100a/20
c.+ lardan 083b/14
c.+ lere 084b/13, 090a/20
c.+ leri 148a/06
c.+ lerüñ 090a/21
c.+ üñ 093b/15, 217a/21

cāmi-i ōamrū [Ö.] Kahire'deki Amr bin As Camii.

- c.+yı 216a/17

cāmi-i benī tulun [Ö.] Kahire'deki Tolunoğlu Ahmet Camii.

- c.+ı 217a/10
c.+ıla 217b/01

cāmi-i ezher [Ö.] Kahire'de Cevher el-Kātib es-Saklebī'nin yaptırdığı cami, Cami-ül-Ezher.

- c. 228b/07
c.+de 228b/19, 229a/02
c.+i 225b/21
c.+üñ 228b/16

cāmi-i kebīr [Ö.] Kalavun'un Mısır'da yaptırdığı cami.

- c.+i 107b/09

cāmi-i şerīf [Ar.+Ar.] Mübarek cami.

- c. 217a/04
c.+i 217a/17

cāmi-i şerīf-i cihān-ārā [Ar.+Ar.+Far.+Far.] Cihani süsleyen mübarek cami.

- c.+dur 203a/18, 229a/05
cāmiŌ-i mezkūr [Ar.+Ar.] Adı geçen cami.
c.+uñ217a/19
- cāmiŌ ol-** [Ar.+Tr.] Toplanmak, bir araya gelmek.
c.-mağıla 002a/20
- cāmiŌ-i tulun** [Ō.] (bk. cāmiŌ-i benî tulun)
c.+i 148a/02
- cāmiŌü'l-Ōattarın** [Ō.] Bedrül Cemali'nin Kahire'de yaptırdığı cami, Attarin Camii.
c. 231b/01
- cāmiŌü'l-ezher** [Ō.] (bk. cāmiŌ-i ezher)
c.+i 081a/18
- cān** [Far.] Ruh, canlıların hayat belirtisi.
c. 002a/02, 002a/04, 003a/19, 078b/03, 111b/03, 112b/17, 117b/07, 156a/01, 196a/15
c.+ı 067b/13, 128b/09, 203a/07
c.+ma 014b/21
c.+ından 168b/02
c.+ları 094a/02, 222a/13
c.+larına 155b/21
c.+larından 067a/15
c.+umuz 178b/21
- cān at-** [Far.+Tr.] Çok arzulamak.
c.-up 041b/12, 095b/18
- cānavar** [Far.] Vahşi, yırtıcı hayvan.
c. 013b/16, 013b/20, 058a/13, 062a/21, 128b/03, 128b/07, 128b/10, 128b/11
c.+a 128a/01, 128b/04
c.+dur 013b/16, 126a/21, 127b/09, 127b/20, 128a/02, 128b/05, 129b/05, 129b/07
c.+ıdı 126b/20
c.+ın 195a/09
c.+lar 050a/02, 058a/06, 058a/17, 058a/21, 064b/05, 127b/07, 129a/20, 129b/02, 149b/16, 149b/17, 152b/06, 152b/09, 153a/07, 153a/15, 153a/18, 166a/10, 189a/16, 191a/20, 223b/19
c.+lara 223b/17
c.+lardan 023a/19, 047b/15, 125b/14, 152b/07, 154a/01, 189a/15
c.+ları 036b/15, 152b/13, 161b/03, 192a/13, 199b/15
c.+larından 047a/13
c.+larını 153a/06
c.+larınıñ 166a/01
c.+larıñ 153a/09, 163b/01
c.+uñ 125b/16, 126b/19, 129b/02
- cān baş kayısı** [Far.+Tr.+Tr.] Ölüm korkusu.
c. 222a/21c
- cān bolat** [Ō.] Memluk hükümdarı Canbolat.
b. 111b/03
- cānib** [Ar.] Yön, taraf.
c.+de 047b/16, 098a/17, 104b/16, 112a/16, 208b/04, 212a/19
c.+den 074b/03, 074b/21
c.+e 048b/07, 066a/21, 122a/07, 132a/17, 191a/15
c.+i 169b/03
c.+idür 132b/08
c.+in 048b/05
c.+inde 020a/07, 028b/01, 028b/02, 043a/03, 061a/19, 064a/01, 081b/21, 195b/02, 195b/03, 195b/09, 195b/10, 208a/18
c.+indedür 167b/08
c.+inden 009b/17, 034a/19, 061a/19, 074a/17, 074a/19, 079b/04, 090a/14, 131b/18, 144a/16, 146b/03, 148a/15, 158a/02, 168a/18, 169b/16, 171b/10, 172b/08, 172b/09, 176b/01, 183b/07, 185a/21, 186b/11, 188b/18, 195a/05, 196b/18, 212a/02, 215a/07, 215b/20, 222b/20, 224b/13, 225b/02
c.+indeyidi 100b/06
c.+ine 009a/15, 010a/18, 011b/02, 017a/20, 030b/21, 063a/13, 063b/11, 064a/15, 073a/03, 085b/16, 104a/04, 111b/11, 113a/02, 120b/17, 122a/03, 123a/11, 133a/16, 146b/03, 157a/11, 168b/19, 168b/20, 176a/01, 184a/21, 185a/21, 190a/11, 191b/14, 207b/16, 212a/19, 216b/06, 225a/16
c.+inedür 123a/11
- c.+ini 005b/10
c.+inüñ 135b/09
c.+lerin 176a/02
c.+lerinde 072a/13
c.+lerine 190a/16, 222b/10, 223b/08
c.+ümüze 207a/01
- cānib-i bahri** [Ar.+Ar.] Deniz tarafı, deniz yönü.
c.+sinde 142a/14
c.+sindedür 142a/08
- cānib-i cenüb** [Ar.+Ar.] Güney yönü.
c.+ından 003a/02
- cānib-i cenübü** [Ar.+Ar.] Güney yönü.
c.+sinden 137a/13, 171b/04
- cānib-i garbj** [Ar.+Ar.] Batı yönü.
c. 016b/15, 066a/21
c.+den 010b/09, 030a/12
c.+si 171b/08
c.+sinde 006a/19, 047a/04, 066a/03, 066a/20, 148b/16, 163b/02
c.+sinden 003a/01, 120b/17
c.+yi 066b/02
- cānib-i kublj** [Ar.+Ar.] Güney yönü.
c.+de 034a/05
c.+sinde 160b/06
- cānib-i şarkj** [Ar.+Ar.] Doğu yönü.
c. 016b/16
c.+de 030a/12, 066b/01, 163b/07, 163b/21
c.+den 010a/07
c.+sinde 030a/11, 066a/15, 170b/09, 192a/07
c.+sinden 003a/01
c.+ye 066b/02
c.+yi 066a/21
- cān kayısı** [Far.+Tr.] Ölüm korkusu.
c. yla015a/10, 206b/11, 224b/04
- cān vir-** [Far.+Tr.] Ölmek.
c.-di030b/06, 137b/21, 162b/04, 201a/19, 213a/02
c.-ürleridi 155b/21
c.-ürüm 208b/09
- cārj** [Ar.] Yürürlükte, geçerli.
c.+dür 110b/20
c.+yidi 011a/13, 129b/20, 130a/21, 231b/05
- cārj ol-** [Ar.+Tr.] Yürürlükte olmak, geçerli olmak.
c.-an 079b/10, 087a/14, 111a/15, 112b/19
c.-dı 040b/15
c.-duğı 211a/06
c.-mişdur 005b/19
- cāriye** [Ar.] Köle kadın, odalık, halayık.
c. 030b/02, 072b/08, 106b/18, 187b/01, 188b/04
c.+ler 012a/11, 059b/18, 170b/12, 187a/09
c.+lerden 031b/16
c.+leriyle 060a/12
c.+lerüñ 187b/11
c.+nüñ 187b/05
c.+si 039a/04, 055b/12, 095b/14, 187a/17, 187b/04, 187b/10, 230b/18
c.+sine 187b/02
c.+sini 096a/15, 187b/03
c.+ydi 220a/09
c.+yi 096a/16
- cāriyalıq** [Ar.+Tr.] Cariye olma işi, cariyelik.
c. 012b/02
- cārud bin katn** [Ō.] Kişi adı.
c. 160b/11
- cāsūs** [Ar.] Düşman içine sızıp bilgi toplayan kişi, ajan, çavşıt.
c.+ları 204b/11
- cāy-ı firār** [Far.+Ar.] Kaçılacak yer.
c.+dur 052a/17
- cāy-gāh** [Far.+Far.] Düzen kurulacak yer.
c. 086a/01
- cāyī** [Ō.] Kişi adı.
c. 161b/18
- cāyız** [Ar.] Doğru, uygun, yerinde.
c. 093a/19, 209b/04
c.+dür 121a/07
c.+ıdı 039a/12
- cāyız ki** [Ar.+Far.] Belki, ola ki.

- c. 058a/05, 090a/01, 150b/07, 174b/03, 184b/17, 207a/04
- câyiz ol- [Ar.+Tr.]** Uygun olmak.
c.-a 097b/11
c.-sa 157a/12
- câyiz olma- [Ar.+Tr.]** Uygun olmamak.
c.-yan 030b/14
- câzim [Ar.]** Kararlı.
c. 036a/12
- câzû [Far.]** Büyücü, sihirbaz.
c.+ lar 020b/08
- ceb [Ar.]** Giysinin belli yerleri içine yerleştirilen astardan yapılmış kese ya da giysinin belli yerlerine üstten konulmuş kumaş parçasıyla yapılmış yer.
c.+ inde 015a/06, 040a/07
c.+ inden 015a/11
- cebâbire [Ar.]** Firavun kavmi.
c. 006b/07
c.+ denidi 048a/01
c.+ nüñ 145a/17
c.+ ydi 006a/18
c.+ yidi 005a/20, 015b/19
- cebbâr [Ar.]** 1. Zorba, baskıncı. 2. Firavun kavminden olan kişi.
c. 025a/16, 025a/20, 026a/03, 026b/12, 038b/18, 054b/16, 056a/15, 061a/17, 066a/11, 071a/01, 106a/14, 120a/11, 151b/10
c.+ ıdı 005b/06, 032a/03, 042b/11, 083b/15
c.+ lar 162a/04
c.+ lardan 162a/03
c.+ larıdı 011b/10
- cebbâr-ı Öadîmü'l-miñl [Ar.+Ar.+Ar.]** Eşi benzeri olmayan zorba.
c.+idi 028a/11
- cebe [Moğ.]** Halka veya zincirden örme zırh.
c. 140b/01
- cebel [Ar.]** Dağ.
c. 147a/01, 148a/01
c.+ den 191a/16
- cebel-i cüdî [Ö.]** Cudi Dağı.
c.+ye 146b/12
- cebel-i esved-i şarkî [Ö.]** Arap Dağı.
c. 039a/17
- cebel-i ğarbj [Ö.]** Mısır'da bir dağ.
c. 146b/04, 191a/15, 191b/20, 191b/21
c.+ de 027a/12
c.+ ye 191b/17
- cebel-i kebîr [Ö.]** Mısır'da bir dağ.
c. 008a/10
- cebel-i kumr [Ö.]** Nil Nehri'nin doğduğu dağ, Ay Dağı.
c. 016b/09, 019a/03, 061b/20, 119b/18, 120a/01, 121b/09, 121b/17, 121b/18
c.+ a 048b/03, 062a/01, 120a/19, 121b/16, 121b/17
c.+ dadur 121b/15, 122a/12
c.+ uñ 120b/01, 121b/17, 122a/12
- cebel-i kuşayr [Ö.]** Kusayr Dağı.
c. 031b/20
- cebel-i lūkâ [Ö.]** Mısır'da bir dağ.
c. 146b/04, 146b/07
- cebel-i lübnân [Ö.]** Lübnan dağları.
c. 146b/14
- cebel-i mezkûr [Ar.+Ar.]** Adı geçen dağ.
c.+dan 162b/10
- cebel-i muqattam [Ö.]** Kahirede bir dağ, Mukattam Dağı.
c. 006a/14, 009a/20, 034b/07, 043a/09, 085a/09, 091a/20, 146b/10, 146b/17, 147a/02, 147a/03, 147b/09, 147b/12, 147b/18
c.+ da 044a/13, 162b/09
c.+ uñ 147a/09, 147b/16
- cebel-i raşad [Ö.]** Bedrül Cemal'inin yaptırdığı gözlem kulesi.
c. 148a/10
- cebel-i şarkî [Ö.]** Mısır'da bir dağ.
c. 146b/04
c.+ de 025b/13, 025b/20, 165a/06
- cebel-i yeşkur [Ö.]** Kahire'de bir dağ, Yeşkur Dağı.
c. 148a/03, 217a/11, 217a/12, 217a/13, 217a/18
c.+ a 217b/06
- c.+ dur 147b/21
- ceberût [Ar.]** Aşırı büyüklük.
c.+ dur 001b/02
- cebhe-i saÖâdet [Ar.+Ar.]** Mutluluk cephesi.
c.+ lerinden 113b/11
- cebr id- [Ar.+Tr.]** Zorbalık yapmak, eziyet etmek.
c.-üp 138a/08
- cebrâ'il [Ar.]** Dört büyük melekten Allah'ın emirlerini vahiy yoluyla peygamberlere getirmekle görevli olan; Cibril.
c. 175a/16, 175a/18, 175a/19, 175a/20
c.+ in 175a/18
- ceddî [Ar.]** Ata.
c. 008b/20
- cefâ [Ar.]** Eziyet, sıkıntı.
c. 009a/08
c.+ yı 221b/11
- cefâr [Ö.]** Mısır'da bir şehir.
c. 167a/16
- cehâlet [Ar.]** Bilgisizlik, cahillik.
c. 068b/04, 068b/12, 082b/21, 224b/21
c.+ de 159a/07
c.+ ile 032b/06
c.+ le 146a/13
c.+ ler 032b/07
c.+ lerin 180b/06
c.+ lerinden 002a/15
- cehâlet iT- [Ar.+Tr.]** Bilgisizlik etmek, cahilce davranmak..
c.-di 194b/07
c.-üp 032a/16
- cehâz [Ar.]** (bk. cihâz)
c. 059b/12
- cehd [Ar.]** Çaba, gayret.
c.+ ile 143a/07
- cehd iT- [Ar.+Tr.]** Gayret etmek, çabalamak.
c.-erler 144b/18
c.-üp 164a/14
- cehennem [Ar.]** Günahkârların öldükten sonra ahrette cezalarını çekmek üzere gidecekleri yer, tamu.
c.+ dedür 089b/12
- cehet [Ar.]** Yön. (bk. cihet)
c.+ den 033a/12
- celâ-yı vatan iT- [Ar.+Ar.+Tr.]** Vatandan ayrılmak, gurbete gitmek.
c.-di226b/20
c.- en225a/04
- celâl [Ar.]** Büyüklük, yücelik.
c.+ı 180b/08
c.+ ıla 099a/07
- celâle'd-dîn-i süyütî [Ö.]** Ünlü bir din bilgini, Celalettin Suyuti
c.+ nüñ 004b/19
- celâl-ı şân [Ar.+Ar.]** Şanın yüceliği.
c.+ıla 202a/19
- celb id- [Ar.+Tr.]** Getirmek.
c.-erleridi 107b/02
- celb-i menfaÖat [Ar.+Ar.]** Menfaat sağlamak.
c. 033b/16
- celîl [Ar.]** Çok büyük.
c. 196b/03
- celîlü'l-ğadr [Ar.+Ar.]** Değeri çok büyük.
c. 091a/15
- celîş [Ar.]** Birlikte oturlan arkadaş.
c.+ üm 003b/09
- cellâd [Ar.]** Ölüm cezasını uygulayan görevli, cellat.
c.+ ı 227b/04
- cem [Ö.]** Şarap ve içkiyi bulan efsanevî hükümdar, Cem.
c. 003a/05, 003a/19
- cemÖ [Ar.]** 1. Topluluk. 2. Toplanma, bir araya gelme.
c.+ ile 223a/09, 191b/18
c.+ ine 088b/03, 095b/12
c.+ le 206b/08
c.+ üñ 002b/04
- cemÖâ [Ar.]** Toplam.
c. 077a/09, 106b/13, 139b/12, 151b/21, 169b/20
- cemâÖat [Ar.]** 1. Bir yere toplanmış insanlar. 2. Camide namaz kılmak için toplanmış insanlar. 3. Bir din büyüğüne

- bağlanarak onun öğretilerini uygulayan insanlar.
c. 083a/16, 090b/17, 098a/20, 113b/20, 208b/19, 229a/02
c.+ a 190a/12
c.+ dan 081b/12, 087a/05, 089a/11
c.+ dandururlar 229a/04
c.+ ıla 006a/09, 052a/05, 092b/13, 123b/05
- cemâ'at-ı müslimîn [Ar.+Ar.]** Müslümanlar topluluğu.
c.+den 208b/19
- cemād [Ar.]** Cansız, cansız olma.
c. 121b/03
c.+ dur 017a/12
- cemāl [Ar.]** Yüz güzelliği.
c.+ ı 054b/09
- cemālî [Ö.]** (bk. cemālü'd-devle bin Öammār) [Ö.]
c. 229b/16
- cemālü'd-devle bin Öammār [Ö.]** Bedrül-Cemali'nin intisap ettiği bey.
Öa. 229b/15
- cemāziye'l-âhirî [Ar.+Ar.]** Kamerî ayların altıncısı.
c. 011a/19
- cemāziye'l-evvelî [Ar.+Ar.]** Kamerî ayların beşincisi.
c. 011a/19
- cem' eyle- [Ar.+Tr.]** Bir araya getirmek, toplamak.
c.-di 020a/05, 043b/03, 047b/07, 056b/08, 151b/19, 231b/04
c.-diler 134a/13, 194b/14, 201b/09
c.-mek 012b/03
- cemî' [Ar.]** Hep, bütün.
c. 029a/06, 030a/08, 031a/18
c.+ isinden 156b/02
c.+ sini 074a/21
- cem' idici [Ar.+Tr.]** Bir araya getirici.
c. 086a/20, 142b/07
- cem' i firāvān [Ar.+Far.]** Büyük çoğunluk.
c. 108b/21
- cemîl cemîl [Ar.+Ar.]** Güzel güzel.
c. 225a/10
- cemîl ol- [Ar.+Tr.]** Güzelleşmek.
c.-up 196b/03
- cem' iT- [Ar.+Tr.]** Bir araya getirmek, toplamak.
c.-di 014b/15, 018b/17, 021b/18, 030b/18, 036a/08, 043a/21, 060b/17, 066b/13, 121b/19, 148a/20, 154b/06, 192a/10, 221b/03, 232a/05
ci-düğü 021b/18, 170b/16
c.-dük 030b/19, 030b/19
c.-e 204b/13
c.-er 037a/17
c.-eridi 020a/09, 037a/19
c.-erler 211b/05
c.-emediler 206b/02
c.-en 024b/08, 078a/20
c.-mege 021a/17, 084b/18
c.-mekçün 167a/11
c.-mişidi 031a/14, 043a/18
c.-üp 006a/19, 022a/02, 026a/15, 046b/08, 050a/06, 052a/20, 056b/13, 056b/14, 063a/09, 063b/10, 071b/04, 072a/16, 082b/18, 097b/13, 101b/11, 136a/08, 160a/05, 160b/15, 168b/17, 178b/14, 187a/08, 191b/21, 201b/13, 202b/07, 209a/18, 214b/03, 214b/08, 223a/02, 225a/05, 231a/06
- cem' itdür- [Ar.+Tr.]** Bir araya getirtmek, toplatmak.
c.-üp136b/03
- cem' itme- [Ar.+Tr.]** Bir araya getirmemek
c.-düğü 030b/17, 030b/19
- cem' i keşir [Ar.+Ar.]** Kalabalık topluluk.
c. 098b/17
c.+le 194b/14, 223a/08
- cem' iyyet [Ar.]** Topluluk.
c. 130a/10, 154b/08, 155b/19, 158b/21, 220b/12, 220b/17, 221a/02, , c.+ de 124a/12
c.+ den 130b/15
c.+ i 203a/15, 220b/19, 221b/01
c.+ inde 187a/15
c.+ le 221a/03
c.+ ler 132a/12
- c.+ lerinde 130a/07, 221a/08
c.+ lerinden 220b/20
c.+ lerini 231b/03
- cem' iyyet-i firāvān [Ar.+Far.]** Kalabalık topluluk.
c.+ları 130a/06
- cem' iyyet iT- [Ar.+Tr.]** Topluluk kurmak.
c.-en 221a/19
c.-erleridi 129b/11
c.-mege 221b/05
c.-üp 220a/04
- cem' iyyet itme- [Ar.+Tr.]** Topluluk kurmamak.
c.-yeler 130b/04
- cemm-i gâfir [Ar.+Ar.]** Çok sayıda muhafız asker.
c. 098b/17
- cem' ol- [Ar.+Tr.]** Bir araya gelmek, toplanmak.
c.-acağ 059b/02
c.-alum 057a/17
c.-an 112b/01, 131a/15, 159a/02, 221a/08
c.-dılar 056b/10, 073a/13, 097b/09, 109a/04, 112a/13, 112a/14, 176b/08
c.-duğı 178b/03
c.-mağ 128a/17
c.-mışlarıdı 159b/18
c.-sa 020b/19
c.-salar 161b/06, 202a/17
c.-sunlar 131a/10
c.-uñ 050a/15
c.-up 022a/01, 030a/18, 050b/02, 054a/01, 080b/10, 093a/19, 101b/04, 105a/11, 108b/02, 122a/02, 122a/15, 132a/15, 135b/13, 154a/18, 155b/07, 156b/07, 179a/21, 181b/15, 214b/11, 219b/21, 220a/17, 220b/12
c.-ur 058a/13, 063a/09
c.-urdu 042a/11
c.-urdu 130a/05
c.-urlar 036a/16, 038b/18, 120b/09
c.-urlarıdı 158b/20
- cem' olun- [Ar.+Tr.]** Bir araya gelinmek, toplanmak.
c.-duğdan 152a/04
- cem' olma- [Ar.+Tr.]** Bir araya gelmemek.
c.-zın 057a/02
- cenāb-ı Ŗālî-şān [Ar.+Ar.+Ar.]** Çok değerli büyük kişi.
c.+ uñdur 101b/14
- cenāb-ı Ŗizzet [Ar.+Ar.]** Allah'ın yüceliği.
c.+inden 002a/21
- cenāb-ı hāğ(k) [Ar.+Ar.]** Allah.
c.+a 012a/16, 101b/16
c.+dan 196b/17, 201a/13
- cenāb-ı kādîyü'l-hācāt [Ar.+Ar.+Ar.]** Kadı hazretleri.
c.+a 050a/18
- cenāb-ı saltanat-me'āb [Ar.+Ar.+Ar.]** Saltanatın sığınağı.
c.+ları 113a/06
- cenādil [Ö.]** 1. Mısır'da bir bölge. 2. Bu bölgede Nil Nehri içindeki taşlara verilen ad.
c. 123a/06, 171b/18
c.+ de 123a/08
c.+ den 123a/09
- cenāze [Ar.]** Cenaze töreni.
c.+ sine 109b/15
- cengî [Far.]** Savaşçı.
c. 091a/05, 155a/06
- ceng-i Ŗāzîm [Far.+Ar.]** Kıran kırana, şiddetli savaş.
c. 205a/14
- cenk [Far.]** Savaş.
c. 020b/07, 048a/08, 048b/11, 061a/09, 063b/19, 076a/03, 078a/11, 084b/11, 091b/12, 092b/14, 095a/04, 095b/10, 102a/16, 103b/09, 146a/02, 146a/09, 155a/18, 156b/17, 162a/18, 172b/07, 179a/08, 179a/15, 198b/16, 200a/02, 200a/09, 202b/10, 204b/21, 205a/09, 205b/01, 205b/08, 207a/02, 208a/20, 209b/11, 212b/11, 213a/04, 213a/17, 220a/20, 221a/04, 221a/05, 221a/11, 221b/04, 222a/12, 228b/04
c.+ de 093b/15, 099b/10, 107a/09, 155a/08, 168a/03, 178b/13, 206b/18, 213a/07, 220a/12
c.+ den 156a/08

- c.+ e 067b/14, 076a/03, 084b/10, 095b/20, 102a/14, 126b/10, 146a/02, 155a/05, 155a/17, 155a/21, 155b/06, 156a/04, 156b/11, 204b/14, 205b/03, 207b/14, 208a/09, 212a/02, 212b/02, 212b/20
c.+ i 205a/20, 205b/04, 205b/17, 206b/04
c.+ ler 108a/21
c.+ lerde 156a/19
c.+ lerden 092b/03, 156b/01
c.+ leri 146a/02
c.+ lerin 209b/08
c.+ üñüz 214b/06
- cenk iT-** [Far.+Tr.] Savaşmak.
c.-di 049b/10, 063a/13, 076b/11, 099b/08, 212b/12, 221a/20
c.-diler 168a/03, 206a/07, 213a/19
c.-e 205a/21
c.-en 067b/17
c.-erleridi 046a/06, 205b/15, 213a/20
c.-ersiz 214a/20
c.-mege 097b/14
c.-mek 079b/07
c.-señüz 220b/11
c.-üp 088b/20, 186b/18, 212b/06, 215a/09
- cenk itme-** [Far.+Tr.] Savaşmamak.
c.-yesin 209a/13
- cenk er(ler)i** [Far.+Ar.] Savaş zamanı askerlerin durumuyla ve savaşla ilgili işlerle ilgilenmekle görevli asker(ler).
c. 020b/07, 072b/16, 073b/04, 228a/04
- cenkci** [Far.+Tr.] Savaşçı.
c.+ ler 051b/02
- cennād bin şeddād bin Ōād bin Ōuvś bin irem bin sām bin nūh** [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
c. 142a/20
- cennet** [Ar.] Allah'ın günahsız kullarını veya günahlarından arınmış olanları öldükten sonra sonsuz bir mutluluk içinde yaşatacağını vaat ettiği yer, uçmak.
c. 006b/11, 091b/21, 122b/02, 122b/11, 122b/14, 147a/15, 147a/18, 176a/17
c.+ de 089b/12, 168b/05
c.+ den 091b/18, 122b/11, 122b/13
c.+ e 007b/04, 122b/10, 209b/02
c.+ ine 010b/18
- cennet-miśāl** [Ar.+Ar.] Cennet gibi, Cennet'e benzeyen.
c. 085b/19
- cenüb** [Ar.] Güney.
c. 030b/21, 049b/09, 064a/01, 072a/13, 191a/16, 195b/03, 195b/10
c.+ la 176a/02
- cenūben** [Ar.] Güneye doğru.
c. 123a/16
- cenūbī** [Ar.] Güneyde bulunan.
c. 146b/03
- cenūb yili** [Ar.+Tr.] Güney rüzgarı, Kible.
c.+nüñ 043b/10
- cer eyle-** [Ar.+Tr.] Kendine doğru çekmek, etrafında toplamak.
c.-di 160a/05
- cerāhat** [Ar.] Yara.
c.+ ları 230b/04
- ceres** [Far.] Çan, çingirak.
c. 227a/21
c.+ ler 227a/15, 227a/21
c.+ leri 227a/16
c.+ leridi 227a/20
- cereyān** [Ar.] Akış.
c.+ mı 016b/11, 120a/07
- cereyān id-** [Ar.+Tr.] Akmak.
c.-e
c.-er 121a/20
- ceriçe** [Ar.+Tr.] Gözü pek, korkusuz.
c. 137b/02
- cerrāh** [Ar.] Ameliyat uzmanı doktor.
c.+ lar 224b/09
- cesāret it-** [Ar.+Tr.] Bir işe korkusuzca girişmek.
c.-dügümüz 101b/14
- cesed** [Ar.] Ölü insan bedeni.
c.+ e 180b/15
- c.+ i 027a/20, 029a/13, 042b/01, 140a/21
c.+ in 146a/04
c.+ ini 007a/19, 008a/14, 022a/09, 033b/10, 060b/12
c.+ lerini 136a/09
c.+ ümi 033b/05
- cesim** [Ar.] İri, kalın.
c. 160a/12
- cev şat-** [Ar.+Tr.] Üstünlük taslamak; böbürlenmek; caka satmak.
c.-ar 061a/15
- cevāb** [Ar.] Bir soruya, bir isteğe, bir söz ya da yazıya verilen karşılık, yanıt.
c. 039b/14, 147a/12, 207a/12, 215a/20
c.+ ı 084a/05, 186a/14
c.+ ın 041b/19, 021a/07, 147a/16
c.+ ma 084a/03
c.+ mda 187b/05, 196a/13, 210b/05
c.+ mı 011a/09
c.+ ları 135a/02
c.+ ların 021a/08
- cevāb-ı şavāb vir-** [Ar.+Ar.+Tr.] Doğru yanıtlamak.
c.-di 081b/16
- cevāb-ı şerŌi** [Ar.+Ar.] Şeriata uygun cevap, doğru yanıt.
c. 102a/10
- cevāb-nāme** [Ar.+Far.] Cevap mektubu.
c. 125a/08
- cevāb vir-** [Ar.+Tr.] Soruyu yanıtlamak.
c.-di 147a/16, 186a/14
c.- mişler 141a/03
c.-ürdi 021a/06, 059a/14, 107b/06
- cevāb virm-** [Ar.+Tr.] Soruyu yanıtlamamak.
c.-di 008b/11, 008b/16, 052a/07, 101b/12
- cevāhir** [Ar.] Değerli taşlar, mücevherler.
c. 017a/07, 018a/05, 025a/13, 031a/05, 034a/07, 037b/12, 052b/21, 054a/16, 055b/06, 062a/13, 064a/04, 117b/21, 172a/14, 182a/04, 193b/19, 195b/12, 196a/17
c.+ den 007b/08, 014a/11, 018a/10, 025a/20, 036b/12, 042b/02, 047b/20, 058b/19, 059a/06, 065b/02, 066b/15, 070b/20, 090b/08, 155b/03
c.+ dür 157b/06, 158a/07
c.+ i 025a/09, 030b/09, 055b/07
c.+ ile 007a/15, 051a/03, 055b/16, 089a/21
c.+ in 157b/08, 165a/06
c.+ le 017a/12, 029a/11, 029a/14, 030a/09, 055b/08, 082a/05, 159a/01
c.+ ün 033b/09
- cevāhir-i bī-pāyān** [Ar.+Far.+Far.] Sonsuz mücevherat.
c.+dan 050b/20
- cevāhir-i nefīse** [Ar.+Ar.] Beğenilen mücevherler.
c.+den 007b/10
- cevāhir-i Ōulviyye** [Ar.+Ar.] Feleğin mücevherleri, gezegenler.
c. 180a/14
- cevāmiŌ** [Ar.] Camiler.
c.+ nüñ 003b/07
- cevānib** [Ar.] Çevre, her taraf.
c.+ i 145b/12
c.+ in 193a/02
c.+ inde 043a/20
- cevānib-i erbaŌa** [Ar.+Ar.] Dört yön.
c.+sından 074b/19
- cevār-ı rahmet-i rahmān** [Ar.+Ar.+Ar.] Allah'ın rahmetinin yanı, yakını.
c.+a 113b/02
- cevārī** [Ar.] Cariyeler.
c.+ si 040b/21
- cevbe** [Ö.] Feyyum şehrinin eski adı.
c. 196a/21, 197a/15
c.+ den 196b/13
c.+ nüñ 196b/08, 197a/04
c.+ ye 196b/20
c.+ yi 196b/14
- cevelān eyle-** [Ar.+Tr.] Gezinmek, dolaşmak.
c.-di 152b/14
- cevf** [Ö.] Mısır'da bir şehir.
c. 008a/03, 169b/05

- cevher [Ö.]** (bk. cevher-i kıyid)
c. 232a/13
- cevher [Ar.]** Değerli taş, maden veya mücevher.
c. 158a/04
c.+ den 017b/14, 017b/19, 018b/03, 029a/16, 041a/20, 059a/08, 138a/19
c.+ dendi 017b/05
c.+ denidi 051a/02
c.+ dür 138b/13, 178b/15
c.+ i 029a/16, c.+ ler 021b/01, 027a/17, 029b/01, 188a/07
c.+ lerden 135b/19
c.+ lerile 027b/05, 194b/08
- cevher-i kıyid [Ö.]** Mağrib ve Mısır'ı Fâtımiler'e kazandıran kumandan ve devlet adamı, Cevher-es-Sıkillî.
c. 080b/13, 081a/05, 082a/01, 083a/17, 149a/04, 203b/10, 217b/11, 217b/16, 217b/17, 225b/03, 225b/09, 225b/18, 226a/11, 226a/16, 227a/01, 227a/10, 227a/11, 227a/14, 227b/07, 228a/08, 228a/18, 228b/02, 228b/21, 229a/06, 229a/16, 229a/17, 229b/11, 232a/04, 232a/07, 232a/11
c.+den 231b/20
c.+ e 081a/11, 124b/08, 228a/20
c.+i 228a/10, 228a/19
c.+ün 228a/09, 229a/12, 229b/12
- cevher-i tabân [Ar.+Far.]** Parlak cevher.
c. 008a/16
- cevhərj [Ar.]** Cevherle süslü.
c. 019a/09, 042a/20, 046b/21
- cevr [Ar.]** Eziyet, sıkıntı.
c. 072b/07, 100a/07, 112b/19, 179b/09, 221b/11
c.+ i 084a/19
c.+ leri 230b/04
- cevreb [Ar.]** Çorap.
c. 129b/03
- cevvār [Ar.]** Cevredici, zalim.
c.+ ıdı 106a/14
- cevezhir [Far.]** Ay'ın ve Güneş'in hareket ettiği dairelerin kesişme noktaları, ukdeteyn.
c. 141b/03
- ceyhün [Ö.]** Ceyhun Nehri.
c. 122b/01
- ceynos ibn cak [Ö.]** Memlûklular dönemindeki Kıbrıs beyi.
c. 110b/03
- ceyš-i Óazım [Ar.+Ar.]** Görkemli ordu.
c. 030a/21, 061a/01, 097b/14
c.+ile 202b/10
- ceyš-i girān [Ar.+Far.]** Çok kalabalık ordu.
c.+ıla 063a/08, 104a/01
- ceyš-i islām [Ar.+Ar.]** İslam ordusu.
c.+ı 204b/18
- cezÓ [Ar.]** (bk. cezÓ taşı)
c. 136b/06
- cezÓ taş(lar)ı [Ar.+Tr.]** Göz boncuğu da denilen kara alaca ve değerli bir süs taşı, damarlı akik.
c. 033b/10
c.+ ndan 017b/20, 040a/12, 136b/15
- cezā [Ar.]** Bir kimsenin kusurlu ya da yanlış davranışlarından dolayı uygulanan yaptırım.
c.+ sı 137b/20, 172a/12
c.+ sın 105a/18
c.+ sını 201a/18
- cezā-ullah Óanhüm hayrū'l-cezā [Ar.]** "Allah'ın cezası cezaların en hayırlısıdır." anlamındaki Arapça ibare.
c. 002b/11
- cezāyir [Ö.]** Cezayir.
c. 003a/03, 070b/03, 114a/02, 215b/18
c.+ e 093b/15
- cezb id- [Ar.+Tr.]** Kendine çekmek.
c.-ecek 195a/13
c.- üp 029a/03
- cezerj [Ö.]** Ünlü İslam bilgini El-Cezeri.
c. 097b/21
- cezire [Ö.]** El-Cezire bölgesi, Dicle ile Fırat nehirleri arasında kalan yerin yukarı kısmına verilen ad.
c. 009b/15, 009b/17, 112b/07, 208a/18, 208b/04
- c.+ de 146a/01, 146a/03
c.+ deki 145b/20
- cezire [Ar.]** Ada, yarımada.
c. 206b/11
c.+ de 119b/17, 123b/01, 130a/02
c.+ dedür 119b/19
c.+ dür 171b/17
c.+ ler 165b/06
c.+ lerin 046b/10
c.+ lerinden 152a/02, 166a/02
c.+ nün 119b/16
- cezire-i endülüs [Ö.]** İspanya yarımadası.
c. 181b/06
- cezire-i rodos [Ö.]** Rodos adası.
c. 156b/02
- ceziretü'l-kamr [Ö.]** Madagaskar.
c. 119b/15
- ceziretü'l-kumr [Ö.]** Madagaskar.
c. 119b/15
- cezm iT- [Ar.+Tr.]** kesin olarak anlamak, hükmetmek.
c.-erleridi 130a/12
c.-mişleridi 026a/12
c.-üp 221b/02
- cısś [Ö.]** Yer adı.
c.+ ı 104a/09
- cibāl [Ar.]** Dağlar.
c. 004a/13, 073a/21, 113a/09, 126b/02
- cibilliyet [Ar.]** Yaradılış.
c.+ i 161b/14
- cidāl [Ar.]** Mücadele, savaş.
c. 048b/11, 063b/19, 146a/09, 172b/07, 198b/16, 200a/02, 204b/21, 207a/02, 212b/11
c.+ lar 200a/09
- cidd [Ar.]** Gayret.
c. 130b/03, 143a/07, 144b/18, 153a/20, 216a/18
- cidde [Ö.]** Kızıldeniz kenarında bir liman kenti, Cidde.
c. 133a/16
c.+ ye 133a/14, 171b/02
- cift [<Far. cüft]** Tarla sürme işi.
ç. 119a/19
- ciftlen- [<Far. cüft+Tr.]** Evlenmek, çift olmak.
c.- di 194a/13
c.- esin 194a/19
- ciftleş- [<Far. cüft+Tr.]** Çiftleşmek.
c.- ürler 200a/20
- ciger [Far.]** Ciğer.
c.+ in 129a/02
c.+ leri 113a/14
- ciger-dār [Far.+Far.]** Yürekli, cesur.
c. 064b/04
- ciger-hün ol- [Far.+Far.+Tr.]** Yaralanmak, acı çekmek.
c.-mişdi 230b/01
- cihād [Ar.]** İslam davası uğruna yapılan savaş.
c. 097b/06
c.+ a 103b/07
- cihād-ı ekber eyle- [Ar.+Ar.+Tr.]** En büyük savaş yapmak.
c.-di 079b/19
- cihād-ı fî-sebilillāh [Ar.+Ar.]** Allah yolunda yapılan savaş.
c. 003a/08
- cihān [Far.]** Evren, alem.
c. 003a/04, 003b/11, 004b/02, 005a/21, 007a/16, 011a/21, 012b/13, 052b/20, 075a/07, 077a/01, 091b/14, 092b/06, 093a/09, 105a/05, 113b/03, 139a/12, 141a/18, 149a/18, 151a/13, 154a/08, 155a/03, 156a/04, 158b/16, 163b/19, 218b/11, 229a/18
c.+ da 018a/15, 020a/18, 023a/16, 024b/09, 042b/05, 091a/01, 153b/06, 166a/13, 181b/20
c.+ dur 156a/05
c.+ ı 152a/20
- cihān-bahā [Far.+Far.]** Çok değerli.
c. 008a/14, 017a/12, 041a/19, 082a/10
- cihān-dide [Far.+Far.]** Çok gezmiş görmüş, bilgili.
c. 145b/10, 160b/16
- cihāz [Ar.]** Bir işlevi yerine getirmek için birbirine bağlı çalışan parça ve aletlerin meydana getirdiği bütün;

- aygıt.
c. 168a/04, 168a/05
- cihet** [Ar.] Yön, taraf.
c.+ den 027a/09, 062a/19, 066b/12, 067a/08, 077a/03, 084a/18, 094b/21, 096a/14, 097b/17, 114b/11, 124b/06, 132b/15, 150b/13, 157b/15, 158b/04, 172a/12, 186a/08, 186a/20, 196a/01, 199a/11, 200b/09, 203b/08, 220a/11, 223a/07, 226b/19
c.+ e 196a/01
c.+ inden 043a/17, 169b/02, 182a/16
c.+ ini 002a/19
- cihet-i ğarbj** [Ar.+Ar.] Batı yönü.
c.+sinde 006b/03
- cihet-i ğarbiyye** [Ar.+Ar.] Batı yönü.
c.+sinde 190b/21
- cihet-i Őlvj** [Ar.+Ar.] Yukarıya doğru
c.+yle 173b/21
- cimāŐ** [Ar.] Cinsel birleşme, çiftleşme.
c. 021a/10, 126a/05, 128b/03, 193b/03, 193b/05, 200a/14
c.+ a 030a/13, 030a/14
c.+ da 012b/03
c.+ ı 200a/14
- cimāl** [Ar.] Erkek develer.
c. 088a/12
- cin(n)** [Ar.] Dinî inanışa göre duyularla kavranamayan, insanlar gibi irade ve anlama yeteneğine sahip, ilahî emirlere uymakla yükümlü tutulan yaratık.
c. 001b/05, 033a/20, 045b/03, 071a/17, 071a/18, 136b/04, 136b/11, 136b/19, 138b/19, 163b/05, 173b/20, 188b/04, 188b/11, 190a/05, 193a/15, 193a/20, 195b/07, 199b/18, 200a/05, 200a/06, 200a/15, 200a/18
c.+ den 023a/19, 066b/18, 200a/07, 200a/19
c.+ i 193a/14
c.+ ler 018b/06, 025a/14, 027a/02, 033b/17, 034b/11, 034b/14, 035a/06, 121b/16, 146a/04, 146a/10, 150b/19, 173b/13, 173b/14, 189b/13, 192a/06
c.+ lerden 018a/13, 024a/17, 054a/13, 071a/14, 114b/10, 136b/03, 137a/01, 195b/06
c.+ leri 051a/02, 059a/10, 173b/14, 200a/10
c.+ leridi 032a/07
c.+ lerile 137a/02, 200b/03
c.+ lerin 016b/02
c.+ lertün 022a/11, 189b/14
- cins** [Ar.] Tür, çeşit.
c. 037a/02, 040a/01, 069b/20, 069b/21, 070a/01, 074a/20, 118a/10, 118a/12, 143b/04, 193b/07
c.+ den 015a/13, 070b/19, 090b/14, 232a/14
c.+ i 007b/11, 055b/15, 064a/11, 125a/21, 143b/09
c.+ idür 128a/17, 186a/09
c.+ inden 006a/13, 015a/04, 028a/19, 037a/04, 040b/05, 050a/02, 055b/14, 055b/16, 055b/18, 056a/20, 084a/21, 092b/08, 107b/02, 107b/18, 108a/15, 108a/18, 116a/02, 119b/02, 178a/06, 185a/11, 191a/17, 209b/03, 219a/01, 222b/10, 224b/02, 228b/20
c.+ indendür 029a/17
c.+ inün 118a/07, 220a/09
c.+ iydi 102b/18
c.+ iydi 064a/11
- cirit** [Ar.] Hurma ağacı çubuğuna verilen ad.
c. 191b/13, 191b/14, 191b/17, 191b/21
- cirm** [Ar.] Hacim.
c.+ i 028a/06
- cirm-i ğamer** [Ar.+Ar.] Ayın cismi.
c.+i 002a/10
- cism** [Ar.] Beden, madde.
c. 180b/19
c.+ ine 180b/20
- cisr** [Ar.] Köprü.
c. 132b/01
c.+ ler 132a/03
c.+ leri 132a/01, 132a/02, 132a/20, 132b/01
c.+ lerine 210b/10
- c.+ lertün 132b/07
- civār** [Ar.] Yakın yer, çevre, dolay, yöre.
c.+ idür 085a/10, 205a/13
c.+ ında 013b/06, 081a/16, 091a/19, 098b/06, 111b/17, 112a/21, 112b/03, 171a/01, 180a/04, 183a/17, 185a/05, 225b/21
- civār-ı mısır** [Ar.+Ő.] Mısır civarı.
c.+da 180a/02
- civār-ı rahmet-i rahmān** [Ar.+Ar.+Ar.] Allah'ın rahmetinin civarı.
c.+da 113a/13
- ciyāf** [Ar.] Leşler.
c.+ ı 222b/02
- cizbe** [Ő.] Mısır'da zümrüt madeni çıkarılan bir yer.
c.+ dür 188a/11
- cize** [Ő.] Mısır'da eski bir kasaba.
c. 012b/17, 118b/02, 133b/13, 133b/17, 139b/12, 143a/06, 144a/07, 144a/11, 145b/02, 145b/05, 145b/17, 174b/04, 174b/05, 175a/11, 193b/17, 221a/21, 221b/20
c.+ de 133b/16, 142a/08, 175a/07, 175b/02, 220b/11, 220b/13
c.+ den 144a/11, 221b/21, 223a/14
c.+ deyidi 175a/10
c.+ nün 174b/10, 175a/04, 175b/02
c.+ ye 223a/09, 223a/12
- cize kaşabası** [Ő.] (bk. cize)
c. 175a/01
c.+ dan 190a/04
- cize vilāyeti** [Ő.] (bk. cize)
c.+ de 025b/14
c.+ e 037b/16
c.+ nün 118b/01
- cömerd** [Far.] Eli açık, verici.
c. 083a/11, 164b/10
- cū** [Far.] Akarsu.
c.+ larınun 003b/07
- cūŐ** [Ar.] Açlık, aç kalma.
c. 223a/01
- cūd** [Ar.] Cömertlik, eli açıklık.
c. 001b/15
- cumöa** [Ar.] Haftanın beşinci günü, Cuma.
c. 083b/10, 090b/03, 095b/07, 099a/06, 100a/05, 179a/19, 179a/20, 181a/17, 214b/06, 214b/19, 219a/20
- cumöa namāzı** [Ar.+Far.+Tr.] Cuma günü öğle vakti cemaatle camide kılınan iki rekâtlik farz namaz.
c.+n 099b/06, 214b/19
c.+ndan 090b/03
- cumāde'l-ulā** [Ar.] Kameri ayların beşincisi, Cemaziyelevvel.
c.+ sinun 230a/19
- cūy-bār** [Far.+Far.] Akarsu kıyısı.
c.+ lar 174b/19
- cūy-bār-ı dil-ġüşā** [Far.] Gönül açan akarsu kıyısı.
c.+da 111b/18
- cūdām** [Ar.] Cüzzam.
c. 129a/04, 201b/08, 202a/13
- cūhhāl** [Ar.] Cahiller, bilgisizler.
c.+ ı 033a/15
- cūhhāl-ı nās** [Ar.+Ar.] Cahil insanlar.
c.+dan 085a/03, 124a/20
- cūl** [Ar.] Çul.
c. 032b/18
- cūll-i himmet** [Ar.+Ar.] Çabannın tümü.
c.- ini 090b/21
- cūlūs iT-** [Ar.+Tr.] Tahta çıkmak.
c.-di 062a/16, 098a/13, 216b/15
c.-üp 099a/02, 108b/09, 111b/08
- cūlūs eyle-** [Ar.+Tr.] Tahta çıkmak.
c.-di 109a/14
- cūmler** [Ar.] Tüm, bütün.
c. 002a/11, 002b/16, 006a/13, 006a/16, 006a/18, 006b/14, 007a/10, 007a/11, 007a/14, 008a/20, 008b/02, 009a/08, 009a/09, 009b/11, 010b/14, 010b/18, 011a/14, 011a/15, 011a/18, 011a/20, 011b/02, 011b/11, 011b/21, 012a/05, 017a/02,

- 017a/09, 018a/15, 018a/21, 018b/20, 020a/02, 232a/03
020a/08, 020a/14, 022a/08, 022b/14, 023a/07, c.+ sinden 012b/09, 113b/13, 151a/16, 174b/02,
023a/13, 023b/12, 024a/08, 024b/03, 024b/06, 185b/03, 192a/13, 232a/09
025a/08, 025a/15, 025a/17, 025b/01, 025b/21, c.+ sine 076b/10, 202a/12
026a/15, 026a/17, 026b/01, 028b/18, 029a/06, c.+ sini 021b/09, 090b/08, 092a/03, 100b/20,
030a/07, 030b/09, 030b/21, 031a/03, 032a/18, 103b/11, 115b/05, 150b/11, 152b/09, 165a/19,
032b/05, 033a/04, 033a/09, 034a/21, 035b/17, 167b/01, 167b/02, 169a/13, 191b/07, 193b/11,
038b/16, 040b/21, 041b/05, 042b/19, 043a/08, 194a/12, 215a/19, 223b/05, 230b/05, 230b/11,
043a/20, 043b/04, 045a/04, 045b/10, 046a/18, 232a/04
049a/17, 050a/11, 050b/01, 050b/02, 051b/16, c.+ sinüñ 004b/21, 008a/08, 021a/09, 099a/12,
053a/07, 053a/11, 054a/11, 059b/07, 060b/14, 135b/06, 139a/16, 169a/16, 185a/16, 195a/17,
061b/02, 061b/15, 062b/11, 062b/12, 065b/14, 199b/08, 211a/07, 213b/20, 217b/10
067a/01, 070b/03, 070b/04, 072b/07, 072b/12, c.+ siyle 094a/18
073a/06, 075a/15, 076a/06, 077a/18, 079a/01, c.+ yile 047b/01, 053a/16, 086a/19
080b/07, 081a/13, 082b/18, 083a/10, 083b/12, c.+ yle 218a/17, 219b/09
086a/10, 086a/11, 089a/16, 090b/07, 090b/15, **cümle-i fazâ'il** [Ar.+Ar.] Faziletlerin hepsi.
090b/19, 091a/14, 091b/21, 092a/01, 095b/08, c.+inden 010a/15
096b/12, 096b/17, 096b/19, 097a/01, 097b/04, **cümle-i Óacâyib** [Ar.+Ar.] Tuhafıkların tümü.
098b/07, 098b/20, 099a/03, 099a/11, 099a/18, c.+inden 034b/07, 158b/19
099b/03, 099b/04, 100a/01, 100a/14, 100a/16, **cümle-i eÓacib-i Óalem** [Ar.+Ar.+Ar.] Alemdeki tuhafıkların
104a/20, 104b/07, 104b/14, 105a/02, 105a/03, tümü.
105a/12, 105a/17, 106b/03, 107b/17, 108a/03, c.+dendür 183b/04
108b/08, 108b/14, 109a/04, 109a/11, 111b/21, **cümle-i muzáfat-ı memâlik-i islâmiyye** [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.]
112b/19, 114b/02, 115b/04, 115b/06, 118b/15, İslam ülkelerinin tüm parçaları.
119b/03, 120a/15, 120a/18, 121b/20, 122a/11, c.+den215b/13
124a/06, 124a/12, 125b/11, 128a/06, 129b/21, **cümmezz aġaC(lar)ı** [Ar.+Tr.] Cümmezz aġacı.
130a/01, 130b/12, 132a/03, 132a/19, 134a/13, c. 171b/11, 171b/13
135a/15, 135b/13, 135b/16, 136b/02, 141b/06, c.+ndan 009b/13
142b/11, 144a/08, 148a/13, 150b/13, 151b/07, **cünbiş** [Far.] Eğlence.
152a/03, 152a/06, 152a/12, 154b/02, 154b/03, c.+ e 131a/12
154b/06, 155a/02, 155a/16, 155b/17, 158b/19, **cünd** [Ar.] Asker, ordu.
159b/18, 162b/03, 164a/02, 165a/06, 165b/18, c. 225b/16
166a/08, 167a/07, 168a/04, 169a/03, 170b/04, **cür'et** [Ar.] Cesaret, yiġitlik.
173a/07, 173b/04, 173b/05, 173b/07, 173b/08, c. 204a/20
173b/09, 176b/08, 176b/09, 181a/02, 181a/20, **cüşşe** [Ar.] İrilik, kalıp.
183b/12, 185b/05, 187a/07, 189a/05, 191b/04, c.+ de 073b/20, 126b/06, 166b/06, 174a/10
193a/02, 193b/07, 194a/02, 194b/12, 195a/01, c.+ leri 115b/17
195b/14, 195b/18, 196a/05, 196a/06, 197b/01, c.+ si 161a/06, 162b/21
197b/04, 198a/10, 198a/16, 200b/16, 201b/01, c.+ since 139b/16
202b/13, 208b/17, 209b/20, 210b/12, 211a/08, c.+ sincedür 012b/15
211b/04, 218a/02, 219b/05, 219b/18, 221a/11, **cüst ü cüy** [Far.+Far.] Arayıp sorma.
221b/12, 222a/12, 222b/05, 223b/07, 223b/16, c. 004a/14, 024b/04, 104a/13
225b/12, 225b/20, 226a/13, 227a/12, 228a/08, c.+ da 004b/05
228a/15, 228b/05, 228b/21, 229a/11, 230a/16, c.+ ıyla 077a/01
230a/21, 230b/06, 230b/13, 230b/18, 230b/19, **cüsür** [Ar.] Köprüler.
231a/10, 231b/05, c. 010b/17
c.+ den 002b/14, 004b/07, 004b/11, 016a/14, c.+ ı 010a/18
019a/18, 019b/16, 020a/18, 022a/07, 022a/18, c.+ ları 031a/16
023a/17, 024b/09, 043a/04, 051a/20, 064a/07, **cüvân** [Far.] 1.Genç erkek. 2. Genç.
064b/21, 113a/16, 116a/20, 119b/17, 133a/08, c. 011a/21, 037b/01, 098b/17, 102a/11
134a/16, 139b/16, 141a/07, 162a/06, 170a/20, c.+ ı 124a/06
189a/08, 210a/02, c.+ ıdı 076b/17, 080b/12
c.+ müz 051b/14, 208a/13, **cüvân-hor** [Far.+Far.] Zalim.
c.+ müzüñ 009b/07, 049a/17, 102b/02, 173b/20, c.+ ıdı 061a/17
c.+ nüñ 089b/13, **cüyüş-ı müslimîn** [Ar.+Ar.] Müslüman askerler.
c.+ nüñ 209a/16, c.+ile 149a/21
c.+ si 005a/20, 006a/21, 008b/09, 009b/05, 014b/11, c.+le 204b/15
015b/19, 037b/20, 040a/15, 040b/10, 042b/08, **cüz'î** [Ar.] Çok az.
045a/10, 050a/10, 051b/15, 054a/10, 074b/06, c. 044a/05, 139a/01, 144a/17, 145a/07, 165b/04,
074b/09, 089a/10, 095a/17, 106b/17, 108b/03, 218b/13
117b/03, 119a/03, 119a/04, 119a/09, 119a/13, **Ç**
119a/18, 119b/08, 120b/09, 120b/13, 122a/01, **çábük** [Far.] Seri, hızlı.
122a/08, 122a/10, 122a/15, 124b/04, 125b/13, ç. 128b/05
130b/08, 134b/15, 137b/05, 140a/09, 141b/13, **çábükce** [Far.+Tr.] Seri biçimde, hızlıca.
143a/04, 143b/18, 149a/09, 152a/16, 156a/03, ç. 213a/10
160b/16, 164b/15, 174b/18, 178a/05, 182b/12, **çadır** [Tr.] Taşınabilir barınak, otaġ.
191a/20, 199a/15, 201b/09, 214b/05, 214b/11, ç. 131b/09, 216b/08
214b/21, 220a/04, 227a/18, 229a/09, 230a/03, ç.+ ı 005b/07, 149a/03
c.+ sin 006a/09, 006b/08, 010a/21, 012a/01, 014b/15, ç.+ ma 216b/08
016b/05, 018a/18, 031a/07, 032b/09, 037a/17, ç.+ la 203b/04
042a/12, 043a/19, 045b/15, 062b/07, 067b/17, ç.+ lar 130a/02
073a/02, 074a/20, 093b/06, 104a/12, 116b/13, ç.+ larına 205b/18
122b/17, 127a/17, 136a/18, 136b/03, 148a/20, **çaġ çağ** [Tr.] Çaġıl çağıl.
150a/19, 153b/14, 179a/05, 183b/07, 191b/21,
193a/10, 195b/13, 201b/17, 208a/18, 209b/17,
215a/16, 218a/13, 223a/10, 231a/06, 231a/13,

- ç. 185b/08
- çağıl-da** [Tr.] (Su için) akarken taşlara, kayalara çarparak hoş ve tatlı sesler çıkarmak.
ç.- yup 171b/21
- çağır** [Tr.] 1. Gelmelerini söylemek, davet etmek. 2. Bağırarak, haykırmak.
ç.- an 003a/21
ç.- dı 007b/21, 008b/09, 008b/10, 008b/11, 008b/15, 041a/15, 096a/02, 117a/18, 119b/01, 211a/18
ç.- dılar 102a/18, 119a/10
ç.- dum 052a/06
ç.- up 007a/09, 028a/07, 060b/10, 210b/19, 230b/15
ç.- ur 016a/15, 035b/03, 189a/15
ç.- urdı 022a/20, 025b/08, 049b/19
ç.- urdı 019b/04
ç.- urlardı 021a/04
- çağırıcı** [Tr.] Şarkı söyleyen kişi.
ç. 130a/03
- çağırT-** [Tr.] Çağırma işini başkasına yaptırmak.
ç.- dı 039a/08, 049a/16, 055a/01, 057b/16, 152b/16, 196b/11
ç.- dılar 108b/12, 219a/11
ç.- up 153a/15, 198a/14, 214b/17
- çağla** [Tr.] Henüz olmamış fakat yenilebilen erik, badem, kayısı yemişi.
ç.+ sı 014a/08
- çağrış-** [Tr.] Birlikte haykırmak, bağırarak.
ç.- dılar 063a/18, 084b/14, 206b/13
ç.- urlardı 199b/03
- çāh** [Far.] Kuyu.
ç.+ a 003b/13
- çah-ı cehennem** [Far.+Ar.] Cehennem kuyusu.
ç. 117b/01
- çağ** [Tr.] Tam.
ç. 020b/19, 124a/17, 158b/14, 176a/06, 182b/14
- çağ** [Tr.] Kıvılcım çıkarmak için sürterek vurmak.-
ç.- sañ 175b/07
- çāk** [Far.] Yırtık.
ç. 155a/15, 165a/02, 206b/01
- çağıl** [Tr.] Çoğunlukla deniz ve akarsularda suyun sürüklenmesi sırasında birbirine sürtünme sonucu sivrilikleri gitmiş ve yuvarlaklaşmış küçük taş parçaları.
ç.+ larını 025a/20
- çağır** [Tr.] Doğan ile atmaca arası, iri ve keskin pençeli bir avcı kuş, çakırdoğan.
ç. 028a/19
- çağmak** [Tr.] Çakmak taşına hızla vurma sonucunda çıkan kıvılcım ile kav adı verilen maddeyi tutuşturarak ateş elde etmeye yarar eğri çelik parçası.
ç. 171a/09
- çağmak** [Ö.](bk. sultān zāhir çağmak)
ç. 110b/07
- çağmak el-Öalāyij** [Ö.] (bk. sultān zāhir çağmak)
ç. 110b/05
- çağmak taş(lar)** [Tr.+Tr.] Çeliğe sürtüldüğünde kıvılcım çıkaran kuvars.
ç.+ dur 175b/07
ç.+ na 175b/08
- çal-** [Tr.] 1. Yere vurmak, çarpmak. 2. Müzik aleti kullanmak. 3. (Zil, çan, saat, telefon vb. için) tokmakla vurarak veya başka yollarla ses çıkartmak. 4. Sürmek. 5. (Top için) çelmek. 6. Kesici bir aletle vurmak.
ç.- a 128b/11
ç.- ar 128b/09
ç.- ardı 027a/18
ç.- arlar 073b/08, 157b/13
ç.- arlardı 135a/10
ç.- arları 021a/19, 135a/08
ç.- dı 002b/05, 086b/07, 160a/01, 176b/01
ç.- sa 086b/03
ç.- salar 127b/12, 135a/09
ç.- up 057a/01, 117a/16, 136b/13, 165a/08
- çalıcı** [Tr.] Çalgıcı.
ç. 130a/02
- çalın-** [Tr.] 1. Müzik aleti kullanılmak. 2. (Zil, çan, saat, telefon vb. için) tokmakla vurarak veya başka yollarla ses
- çıkartılmak.
ç.- dı 106b/09
ç.- duğı 152a/09
ç.- up 016b/18
ç.- urdı 093a/12
- çalış-** [Tr.] 1. Bir şeyi yapmak için çabalamak. 2. Keşici aletle karşılıklı vuruşmak.
ç.- alum 225a/10
ç.- dı 057a/07, 057b/03
ç.- dılar 145a/06, 191b/07, 205b/18, 221a/05
ç.- mışlar 031b/15
ç.- sa 140a/07
ç.- up 143a/07
ç.- urdı 057b/04
ç.- urlardı 115b/02, 144b/18, 155a/17
- çalka-** [Tr.] Çalkalamak.
ç.- dı 205b/07
- çalkalan-** [Tr.] Çalkalanmak.
ç.- urdı 011a/14
- çalkan-** [Tr.] Çalkalanmak.
ç.- dı 021b/14, 093b/20
- çalqoyun** [Tr.] Sırt üstü.
ç. 129a/21
- çañ** [Tr.] Cınlayan bir metalden ters çevrilmiş bardak şeklinde, içte bulunan bir dil ya da dıştan bir çekiçle vurularak ses çıkaran araç, kampana.
ç. 152a/08, 152a/09
ç.+ lar 073b/08, 152a/09, 152a/17
ç.+ laruñ 152a/14
ç.+ uñ 152a/16
- çanağ** [Tr.] Kilden veya ağaçtan yapılan yayvan ve küçük kap.
ç. 037a/01
- çār-ı erķān** [Far.+Ar.] Dört unsur, anasır-ı erbaa.
ç.+ ı 002a/02
- çār-ı Óakākir-i Óunsūr** [Far.+Ar.+Ar.] Dört unsur, anasır-ı erbaa.
ç.+dan 001b/11
- çāre** [Far.] Çözüm, çıkış yolu, deva.
ç. 014b/21, 058a/07, 084b/10
ç.+ sin 043a/12
- çarh** [Far.] 1. Felek 2. Çark 3. talih.
ç.+ ları 220b/05
ç.+ larınuñ 136a/05
ç.+ uñ 003b/16
- çārsū** [Far.] Çarşı.
ç. 218a/02
ç.+ lar 084a/06, 217a/04, 226a/04
ç.+ larda 067a/11, 223b/15
ç.+ ları 083b/20
ç.+ sında 178a/07
- çārtāk** [Far.] Dört köşe çadır, çardak.
ç.+ lar 084a/11
- çār-yār** [Far.+Far.] Dört halife.
ç. 002b/14
- çāşnigir başısı** [Far.+Tr.] Sofra hizmetini gören çāşnigirlerin başına verilen ad.
ç.+ydı 096b/21
- çat-** [Tr.] Kereste cinsinden birşeyi çivilerle tutturmak.
ç.- dılar 152b/17, 153a/05
- çatal** [Tr.] Bir ucu iki ve daha çok parçaya ayrılmış olan.
ç. 128a/13
ç.+ dur 126b/06
- çatır çatır** [Tr.] Çat sesleri çıkararak.
ç. 137b/12
- çavuş** [Tr.] [Tr.] Bekçi.
ç.+ ları 118a/17
- çayır** [Tr.] Toprakta biten yeşil otlar.
ç.+ dan 174b/16
ç.+ ı 191a/17
- çegzin-** [Tr.] Dönüp dolaşmak.
ç.- üp 177b/19
ç.- ürken 136b/06
- çehre** [Far.] Yüz.
ç.+ ler 155a/15
ç.+ leri 206b/01, 207b/14
- çek-** [Tr.] 1. Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru

- yürütmek. 2. Güç durumlara dayanmak, katlanmak 3. Bir yerden başka bir yere taşımak 4. Bir yerden bir şeyi yukarı doğru almak. 5. Geriye doğru hareket ettirmek. 6. Çizgi durumunda uzatmak 7. Zorla almak. 9. Herhangi bir engel kurmak, çevresini sarmak. 10. Toplayıp götürmek. 11. Vermek, ağırlamak. 12. Tartıda ağırlığı olmak. 13. Bağlamak. 14. Bağırarak söylemek.
ç. 055a/07
ç.- di 020b/04, 073b/02, 078a/04, 082a/11, 094a/05, 095a/04, 096a/08, 104a/11, 112a/19, 120a/03, 169b/21, 211a/11, 223a/10, 223a/15, 225b/12, 229b/10, 230a/18
ç.- diler 005b/13, 005b/16, 018b/20, 137b/11, 153a/14, 161a/01, 187a/04, 220a/05
ç.- düği 227a/02, 229b/10
ç.- düklerince 137b/12
ç.- düm 004a/01, 186a/17
ç.- en 032b/16, 050b/13, 117b/05
ç.- er 019b/07, 019b/12, 026a/19, 039a/14, 048a/13, 071a/01, 107a/18, 136b/13, 186a/16
ç.- erdi 136b/21, 163b/18
ç.- erler 124a/13, 129a/19, 144b/21
ç.- erlerdi 145a/02
ç.- erleridi 224a/03
ç.- mege 067b/21, 194b/16
ç.- megile 135a/14
ç.- mek 152a/05, 201b/20
ç.- mekde 196b/14
ç.- mişdür 227a/02
ç.- mişler 179b/05
ç.- se 059a/09
ç.- seler 014a/03, 121a/08, 129a/02, 129a/03, 129b/02
ç.- ün 153a/13
ç.- üp 020b/03, 038b/08, 038b/18, 038b/19, 049b/06, 075a/04, 075b/08, 076a/02, 082a/15, 084a/02, 096a/09, 102b/12, 103a/16, 128a/13, 138b/18, 162b/03, 180a/01, 185b/09, 210b/18
- çekdür-** [Tr.] Çekme işini başkasına yaptırmak.
ç.- di 067b/11, 086a/10, 160b/19, 195a/02
ç.- üp 217a/03
- çekil-** [Tr.] 1. Çekme işi yapılmak. 2. Geriye, kenara yada aşağıya doğru hareket etmek. 3. Görevden kendi isteğiyle ayrılmak, istifa etmek. 4. Göğe doğru yükselmek. 5. Getirilmek, alınmak. 6. Uzatılmak, uzun biçimde yapılmak.
ç. 071a/21
ç.- di 049b/09, 050b/10, 070b/14, 121b/08, 196b/20, 212a/05
ç.- diler 068a/17, 084b/21, 087b/08, 212a/19
ç.- düği 106a/04
ç.- dükden 141a/01
ç.- ıcek 174b/13, 174b/15
ç.- em 068b/16
ç.- medin 154b/14
ç.- mek 005a/18
ç.- miş 183a/03
ç.- üp 153a/19, 213b/03
ç.- ür 011a/16, 146b/03, 146b/11, 146b/15, 166b/13, 171b/01
ç.- üridi 019a/05
ç.- ürler 121a/13
- çekilme-** [Tr.] 1. Katlanılmamak. 2. Aşağıya doğru hareket etmemek.
ç.- di 050a/04
ç.- z 003b/01
- çekin-** [Tr.] Utanmak, sıkılmak.
ç.- üp 151a/02
- çekiş-** [Tr.] Anlaşmazlığa düşerek tartışmak.
ç.- mişler 162b/10
ç.- seler 015a/18
ç.- üp 162b/16
- çekme-** [Tr.] Maruz kalmak, katlanmak.
ç.- zidi 010b/08
- çekürge** [Tr.] Çekirge.
ç. 108a/17, 128b/01
- çel-** [Tr.] Yön değiştirmek.
ç.- üp 137b/07
- çemen** [Tr.] Çimen, yeşillik.
ç.+ den 174b/16
- çendân** [Far.] O kadar da.
ç. 143a/03, 212a/08
- çeñe** [Tr.] Ağızda dişleri taşıyan kemik ve yüzün alt bölümündeki yer, çene.
ç.+ nüñ 162a/10
ç.+ si 127b/15, 127b/16
ç.+ sin 126b/09, 127b/15, 127b/16, 128a/16
ç.+ sinde 127b/12
ç.+ sinden 162a/08
ç.+ sine 128a/08
ç.+ sini 128a/07
- çengâl** [Far.] Çengel.
ç. 224a/02
ç.+ lar 223b/21
- çerâğ** [Far.] Fitilli lamba, kandil.
ç. 027a/17, 138a/20, 150b/15, 190b/17
ç.+ dan 018b/05
ç.+ lar 017b/01, 019a/09, 023b/14
ç.+ ları 137b/08
- çerâkise** [Ö.] 1. Mısır'da hakimiyet kuran Çerkez asıllı halk.
ç. 105b/09, 105b/11, 106a/03, 106b/20, 106b/21, 108a/04, 109b/12, 110b/13, 110b/17, 110b/20, 112a/10, 112a/21, 112b/14, 112b/18, 124a/11, 228b/15, 229b/17
ç.+ den 108a/01, 110b/15, 110b/16, 111b/02, 112b/05
ç.+ nüñ 112b/05
- çeri** [Tr.] Asker.
ç.+ sin 076a/04
ç.+ sinüñ 215a/04
- çerkes** [Ö.] 1. Çerkez halkı. 2. Çerkez halkından olan.
ç. 107a/01, 107a/11, 107a/13, 107b/02, 107b/05, 107b/07, 107b/11, 108a/04, 108a/07, 110b/06, 110b/10, 110b/13, 111b/03, 111b/05, 112a/06, 112b/16, 113a/05, 228b/17
ç.+ i 112a/14
- çeşm-i cihân** [Far.+Far.] Cihanın gözü.
ç.+ 003a/16
- çeşme** [Far.] Pınar, su kaynağı.
ç.+ ler 176b/05
- çetiñ** [Tr.] Aşılması zor, engeli fazla, zorlu.
ç. 042b/03, 153b/09, 194b/16
- çevgân** [Far.] Cirit oyununda kullanılan değnek.
ç. 030a/03, 034b/03, 034b/04, 036b/09, 040b/06, 058b/03, 154b/17
ç.+ ı 002b/05
- çevre** [Tr.] Bir nesnenin etrafını kuşatan, ona yakın olan yer ve nesnelerin bütünü; etraf; civar; muhit; dolay.
ç. 029b/02, 136b/05, 164a/17, 165a/20, 181b/18, 206a/04
ç.+ lerin 136b/14
ç.+ lerinde 054a/10
ç.+ lerinden 137a/18
ç.+ lerini 164b/03
ç.+ si 137a/17
ç.+ sin 136b/12
ç.+ sine 219a/12
- çevür-** [Tr.] Döndürmek.
ç.- di 056b/01, 211a/02
ç.- diler 095a/13, 108a/21
ç.- düğinden 221b/19
ç.- e 082a/20
ç.- megile 082a/06
ç.- üp 071b/06, 202a/14, 222a/03
ç.- ürler 128a/15
- çıblak** [Tr.] 1. Üzerinde bitki örtüsü olmayan. 2. Giyinik olmayan.
ç. 123a/10, 125b/04, 146b/06, 147a/04
- çıblaklık** [Tr.] Giyecek giysisi olmamak, yoksulluk.
ç. 223b/07
- çibuK** [Tr.] 1. Değnek biçiminde ince, uzun ve set olan şey. 2. Ağaç dalı. 3. Ağaç dalından yapılmış sopa, değnek.
ç. 047a/07, 061b/19, 090b/09

ç.+ ı 053b/15, 191b/17
 ç.+ ıla 053b/15
 ç.+ ları 191b/13
 ç.+ ların 191b/21
 ç.+ larından 191b/14

çubuk çubuk [Tr.] Çubuk şeklinde.

ç. 065a/21

çık- [Tr.] 1. İçeriden dışarıya varmak, gitmek. 2. Elde edilmek, sağlanmak. 4. Meydana gelmek, ortaya çıkmak, görünür olmak. 5. Varmak, ulaşmak. 6. Yüksğe doğru hareket etmek. 7. Denizden karaya varmak. 8. Topraktan çıkmak, yetişmek. 9. Kaybetmek. 10. Başlamak. harekete geçmek. 11. Yayılmak.

ç. 023b/20, 065b/06, 102a/20, 130a/14

ç.- a 014b/15, 056b/02, 127a/06, 209a/03, 212b/18, 213b/16

ç.- acacı 128b/05, 213a/01

ç.- acak 031a/02

ç.- acakdur 024b/12

ç.- a geldi 138b/18, 139a/07, 196b/21, 224b/19

ç.- alar 131a/03, 206a/12, 212a/17

ç.- am 052a/03

ç.- amamışlardur 177b/20

ç.- amaz 166b/15

ç.- amazdı 177b/11

ç.-avardılar 029b/13, 033a/20, 043b/11

ç.-avardum 035a/13

ç.- an 121b/18, 128a/05, 168a/11, 231b/14

ç.- ancasin 059b/20

ç.- anlar 182b/16

ç.- ar 013b/09, 014a/18, 017b/02, 018a/08, 018a/16, 019a/04, 020a/19, 035a/19, 043b/14, 048b/21, 053b/20, 061b/13, 061b/20, 074b/09, 086b/03, 119b/19, 120a/03, 120a/04, 120b/03, 120b/05, 120b/14, 122a/03, 122a/13, 122a/15, 122a/16, 122a/19, 122b/07, 122b/11, 122b/13, 123b/10, 126a/13, 127a/21, 128a/04, 128a/16, 128b/01, 128b/10, 128b/12, 129a/17, 134b/15, 141a/09, 144a/14, 146b/15, 147a/10, 150b/20, 151a/07, 171b/13, 172a/15, 175b/08, 176a/08, 183a/21, 184b/08, 186b/06, 188a/15, 191b/04, 195a/12, 195b/20, 205a/05

ç.- ardı 033b/19

ç.- arımı 228b/19

ç.- arlar 058a/07, 058a/13, 098b/15, 120b/09, 120b/10, 122b/02, 122b/20, 128a/18, 130a/02, 149b/16, 152b/09, 170b/06, 199b/20, 200a/17, 228b/11

ç.- arlardı 040b/02, 066b/21, 173a/03

ç.- arlardı 137b/01, 158b/20

ç.- arsa 127a/11

ç.- arsayuz 151a/06

ç.- aruz 208a/04

ç.- a vardılar 043b/11

ç.- a vardum 035a/13

ç.- ayın 213b/21

ç.- dı 001b/07, 002b/04, 015a/01, 019a/06, 032b/20, 040a/04, 044a/19, 046a/17, 049b/09, 051b/10, 051b/13, 057b/21, 059b/15, 061a/05, 062a/02, 064b/03, 065b/14, 068a/01, 072b/19, 072b/20, 073b/19, 083a/05, 085b/16, 090b/11, 093a/05, 102a/03, 102a/21, 103b/01, 104a/15, 104b/01, 104b/12, 108b/21, 109a/12, 111b/16, 117a/12, 118a/02, 118a/07, 118b/15, 119a/04, 119a/08, 127a/03, 127a/07, 127a/10, 139b/11, 140a/19, 140a/21, 143b/17, 144a/03, 151a/01, 153a/14, 154b/03, 160b/21, 162a/04, 163a/07, 165b/11, 165b/13, 166b/05, 166b/06, 168b/17, 170a/16, 178a/10, 182b/14, 194a/01, 194b/03, 196a/06, 197b/06, 200a/11, 201b/13, 202b/07, 203a/02, 203b/13, 205b/02, 206a/21, 213b/15, 218a/12, 221a/02, 223a/08, 230a/13, 231a/15, 231a/18, 231b/02

ç.- dılar 044b/16, 045a/16, 054a/09, 098b/08, 098b/10, 120a/01, 137b/16, 138b/06, 139a/09, 171a/14, 178a/11, 184a/11, 191b/19, 194b/17,

197a/01, 198a/11, 199b/21, 202b/05, 206a/19, 213a/09, 213a/21, 219a/14, 219b/13, 220b/21

ç.- duğı 016b/06, 030a/04, 059b/04, 059b/16, 061b/13, 066a/01, 086a/02, 103b/02, 116b/02, 120a/02, 120b/02, 120b/15, 122b/13, 123a/04, 123a/14, 125b/18, 127a/14, 128b/01, 201b/15

ç.- duğumuzda 116a/21
 ç.- duğ 051b/15

ç.- duğca 032b/19

ç.- duğda 219b/18

ç.- duğdan 120b/08

ç.- duğları 058a/15, 072b/15, 137b/16, 138b/11, 168a/18, 191b/20

ç.- duğların 131a/04

ç.- duğlarında 168a/13

ç.- dum 003b/19, 052a/11, 209b/10, 224b/04

ç.- ıcağ 015a/20, 121b/21, 188a/19

ç.- ınca 007b/06, 016a/01, 027a/13, 082b/19, 163a/01, 165b/12, 179a/08, 229a/02

ç.- mağa 043b/13, 132b/03, 172a/08, 189a/13, 232a/20

ç.- mağ 067a/04, 131a/09, 137b/14, 158a/10

ç.- mağdan 228b/09

ç.- malu olsa 228b/18

ç.- masın 158a/10

ç.- mı 007a/07, 007b/09, 024b/12, 044b/02, 049b/11, 123b/14, 186a/11, 192b/05

ç.- mı 121a/14, 142b/19

ç.- mı 073a/01, 186b/19, 194a/06, 228b/03

ç.- sa 018a/14, 048a/05, 048a/07, 048a/09, 048a/10, 127a/12, 127a/14, 150b/19

ç.- salar 190b/17

ç.- sun 213b/11, 213b/14, 219a/11, 221b/18

ç.- uñ 054a/09, 208a/11

ç.- up 005a/21, 006a/04, 009a/14, 016b/09, 017a/20, 019b/03, 019b/20, 021b/13, 028a/02, 035b/09, 041b/10, 043a/17, 044b/07, 048b/02, 053b/09, 053b/10, 054b/07, 055b/11, 055b/20, 057b/08, 058a/17, 062b/20, 063a/08, 067a/18, 067b/11, 068a/02, 076a/14, 078b/06, 079a/20, 085b/03, 088a/03, 088b/06, 090b/06, 094a/13, 098b/06, 099a/08, 100a/05, 106a/10, 108b/19, 110a/18, 113b/20, 119b/13, 121b/17, 122a/01, 122a/04, 125a/18, 126b/11, 127a/11, 128b/06, 131b/09, 138b/20, 143b/07, 143b/09, 150b/21, 151a/13, 152b/06, 153a/14, 153a/18, 153a/19, 158b/03, 159a/09, 159a/13, 167a/07, 168b/03, 171b/11, 174a/02, 176a/13, 176b/01, 177a/17, 179a/13, 184a/16, 184a/20, 184b/03, 191a/14, 192b/18, 194a/05, 194a/08, 198a/15, 201a/06, 202a/15, 202b/10, 203a/10, 204b/10, 204b/12, 205b/11, 206a/11, 206b/09, 207b/21, 208b/04, 210b/17, 212b/20, 213a/07, 214a/06, 220a/06, 221b/20, 223a/12, 228a/18

çık- [Tr.] 1. Bir şeyin çıkmasını sağlamak, içerden dışarıya hareket ettirmek. 2. Giyecekleri vücuttan üzerinden sıyrıp atmak; soyunmak. 3. Üretmek; imal etmek, ortaya çıkarmak. 4. Yukarıya doğru hareket ettirmek. 5. Yaymak, yayılmasını sağlamak.

ç.- a 057a/03

ç.- acacın 059b/14

ç.- ayın 055b/21

ç.- dı 013a/19, 015a/03, 016a/08, 016b/12, 021b/09, 022a/11, 025a/19, 032a/11, 033a/20, 036a/21, 037b/04, 039b/18, 043a/19, 044a/20, 048a/04, 048a/15, 070b/07, 098a/08, 101a/09, 103b/13, 138b/13, 140a/19, 143a/13, 158a/19, 158b/02, 161a/14, 162a/14, 167a/04, 168b/19, 183b/19, 188a/07, 188b/10, 193a/15, 193a/16, 193b/04, 195b/05, 198a/20, 198b/07, 200a/04, 224a/15, 228a/02, 231a/17

ç.- dılar 035b/10, 045b/14, 049a/04, 099a/06, 116b/05, 131a/16, 138b/17, 160b/21, 175b/01, 184a/17, 187b/14, 194a/21, 200b/06, 205b/04, 210b/04, 220b/03, 226b/11
 ç.- duğı 021b/17

- ç.- duğum 162a/10
ç.- duğları 140b/04, 183b/06, 184b/16, 188a/17, 224a/03
ç.- duğlarında 086b/15
ç.- dum 162a/08
ç.- dup 101a/07
ç.- imadılar 140b/11
ç.- ı vir 169a/11
ç.- ı virdi 157b/04, 169a/12, 176b/11
ç.- ı virdiler 146b/21
ç.- ı vireyin 006a/08
ç.- ı virmege 045b/11
ç.- madın 015a/20, 128b/11
ç.- mağa 137b/11
ç.- mağ 101a/06, 197a/09
ç.- mağda 118a/20
ç.- mağdan 053b/01
ç.- miş 091a/05
ç.- mişlarıdı 144b/19
ç.- salar 014a/21
ç.- uñ 117b/15
ç.- up 004b/15, 015a/11, 016b/20, 026b/14, 046a/08, 066b/01, 066b/04, 068a/06, 072b/14, 082a/09, 093b/05, 096b/03, 096b/15, 099b/05, 112a/11, 129a/04, 135a/04, 138a/09, 140b/10, 143b/12, 143b/17, 146a/11, 148a/17, 154b/07, 169a/02, 175b/20, 183b/10, 193b/02, 202b/17, 214b/18, 221a/10, 224a/15
ç.- ur 011a/21, 052b/11, 074b/07, 128a/21, 142b/08, 221a/17, 228b/17
ç.- urdı 021a/14
ç.- urlar 013b/06, 145a/03, 176b/16, 179b/19, 183a/19, 188a/18, 224a/04
ç.- urlarıdı 130a/11, 158a/04, 176b/18, 218a/12
ç.- ursız 186b/05
- çıkaryl- [Tr.]** 1. İçerden dışarıya hareket ettirilme, çıkması sağlanmak. 2. Yayınlanmak, duyurulmak.
ç.- an 224b/10
ç.- mağa 148a/14
ç.- mağ 148b/05
ç.- miş 078a/06
ç.- sa 059a/11
ç.- up 094b/17, 198a/19
- çıkarma- [Tr.]** Çıkarma işini yapmamak.
ç.- dı 060a/04
ç.- z 052b/10
- çıkart- [Tr.]** Yer altından alıp çıkarmak, görünür duruma getirmek.
ç.- dı 066a/14
- çıkartma- [Tr.]** 1. Yer altından alıp çıkarmamak, görünür duruma getirmemek. 2. Yayılmamak, duyurulamamak.
ç.- dı 222b/10
ç.- zlarıdı 059b/21
- çıkıl- [Tr.]** 1. Yukarıya doğru tırmanılmak. 2. Dışarı hareket edilmek.
ç.- duğı 168a/16
ç.- ur 036b/02, 140a/18, 142a/17
- çıkma- [Tr.]** 1. Üretilmemek. 2. Ortaya çıkmamak. 3. Dışarı hareket etmemek. 4. Yaşama devam etmemek. 5. Kaybetmemek, elinde kalmak. 6. Boyu yetişmemek. 7. Yayılmamak, duyulmamak. 8. Yukarı doğru hareket etmemek. 9. Çekilmemek, yerinde kalmak.
ç.- dı 058a/21, 059b/19, 127a/09, 230a/02
ç.- dılar 035b/08, 226b/14
ç.- mişdı 160a/03
ç.- sunlar 084a/11
ç.- ya 102a/01, 213b/02
ç.- yup 075b/02, 148a/10
ç.- z 013b/09, 014a/20, 132b/04, 149b/18, 172a/12, 174b/15, 183b/04, 205b/17
ç.- zdı 051b/04, 150b/18, 162a/21
ç.- zlar 151a/05
- çiräg [Far.]** İçine yağ konulup yakılan bir tür lamba, kandil;
ç. 013a/14
ç.+ ı 090a/06
ç.+ lar 008a/13, 090a/06
- çiräg-i düdemân-ı nesli-âdem [Far.+Far.+Ar.+Ar.]** İnsan neslinin atasının kandili.
ç. 002b/01
- çıynağ [Tr.]** Tırnak, pençe.
ç.+ laryla 128b/08
- çıynağlı [Tr.]** Tırnaklı, pençeli.
ç.+ dur 128b/04
- çi [Tr.]** Topraktaki yaşlılık, nem.
ç. 029a/02
- çiçek [Tr.]** Üstün yapılı, tohumlu bitkilerin bir kılıfla çevrili üreme organlarını taşıyan, parlak renkli, güzel ve gösterişli, hoş kokulu bölümü; çiçek.
ç.+ ler 041b/04, 078b/12
- çig(i)n [Tr.]** Omuz.
ç.+ inde 015a/16
- çimen [-<Far. çemen] Çayır, çim.**
ç.+ i 191a/17
- çin [Ö.]** Doğu Asya'da bir ülke; Çin.
ç. 076b/13, 146b/11
- çin id- [Far.+Tr.]** Toplamak.
ç.-er 004b/14
- çinğülstân [Tr.+Far.]** Taşlı kumlu yer.
ç. 107a/05
- çini [Far.]** Bir yüzü sırlı ve çoğunlukla çiçek resimleriyle süslü, yapı işlerinde duvarlara, yere döşenen pişmiş balçık levha.
ç.+ lerile 094a/06
- çirk [Far.]** Kir, pas.
ç. 041a/07
- çirk-i şerik [Far.+Ar.]** Allah'a ortak koşmanın pisliği.
ç.+ile 095b/11
- çirk-âb [Far.+Far.]** Pis su.
ç.+ mı 184b/04
- çirkin [Far.]** Çirkin, hoş olmayan.
ç. 052a/04, 062a/03, 077b/13, 153a/11
- çiyme- [Tr.]** Ağza alınan yiyeceği dişlerle ezme; çiğnemek.
ç.- rken 127b/16
ç.- se 127b/15
- çiz- [Tr.]** Çizgi çekmek, çizgiyle belirlemek.
c.- diler 195a/05
c.- düği 173a/16, 173b/02
c.- er 173a/16
c.- üp 151b/20
- çizil- [Tr.]** Bir darbe nedeniyle üzerinde içizik oluşmak; çizilmek.
ç.- e 141b/14
- çizme [Tr.]** Koncu diz altına kadar uzanan bir tür ayakkabı.
c. 084a/12
c.+ sin 084a/12
- çiziye al- [Tr.+Tr.]** Çizgiyle belirlemek.
c.-duğı 173a/17, 173a/21
- çoban [Tr.]** Koyun, keçi ve sığır gibi hayvanları güden ve otlatan kimse.
ç. 045a/17, 045a/18, 057b/08, 057b/11, 057b/13, 057b/17, 058a/05, 058a/07, 058a/19, 058b/02, 059a/04, 150b/19, 150b/21, 151a/01, 151a/02, 151a/03
ç.+ a 057b/18, 058a/03, 058a/18, 058b/01
ç.+ dan 058a/20
ç.+ ı 057b/05, 057b/12, 057b/16
ç.+ ıla 057b/15, 057b/21
ç.+ uñ 057b/08, 057b/19
- çocuğ [Tr.]** Ergenliğe girmemiş oğlan ya da kız.
ç.+ ı 023b/06
- çoğal- [Tr.]** Artmak, fazlalaşmak.
ç.- dı 007b/18, 009b/07, 009b/08, 009b/21, 035b/06, 041a/13, 042b/17, 048a/20, 050a/02, 050a/04, 068a/14, 124b/14, 176b/15, 211b/11
ç.- dığınuñ 041a/15
ç.- dılar 010a/03
ç.- duğın 053a/19, 220a/09
ç.- miş 071b/12
ç.- mişdı 025b/20, 026b/03, 222a/18
ç.- up 046a/14
ç.- ur 121b/02, 188a/09, 188a/10
- çoğalt- [Tr.]** Çoğalmasını sağlamak, arttırmak.

ç.- mağa 108a/04, 220a/08
çoğan [Tr.] Çöven bitkisi.
ç. 138b/16
çoğk [Tr.] Sayısı, değeri, şiddeti, derecesi aşırı ve yüksek olan.
ç. 002a/14, 004a/13, 004a/18, 004a/19, 004a/20, 006a/20, 007a/07, 007b/16, 010b/09, 010b/12, 010b/18, 011b/10, 013b/18, 014b/07, 014b/11, 015b/04, 015b/15, 019b/18, 023a/17, 024b/09, 025a/12, 025a/18, 025a/21, 026a/02, 026a/05, 026b/15, 027a/05, 027a/21, 031a/10, 031b/13, 032a/06, 033b/01, 034a/07, 034b/03, 034b/04, 034b/06, 035a/15, 036a/02, 036b/16, 038a/13, 038a/20, 040a/21, 042b/16, 043a/07, 043b/19, 044b/12, 044b/13, 047a/19, 047a/20, 047b/03, 047b/20, 048b/17, 049b/01, 049b/02, 049b/04, 051a/09, 051a/14, 051a/19, 052b/15, 052b/21, 056a/15, 056a/16, 057a/03, 060b/17, 061a/03, 061a/18, 062a/04, 062a/12, 064a/02, 064a/03, 064a/07, 064b/08, 065a/09, 066a/14, 069a/12, 069a/13, 069b/05, 070a/15, 070b/10, 070b/18, 070b/19, 070b/21, 072a/01, 073a/15, 073a/16, 075b/18, 076b/20, 082a/12, 085a/18, 085a/20, 085b/08, 086a/20, 086b/14, 088a/12, 089b/18, 090a/11, 091a/21, 092b/03, 094a/11, 094a/17, 094b/14, 096a/15, 097a/07, 100a/09, 100a/10, 100b/01, 100b/14, 103a/20, 105a/16, 109a/07, 110b/20, 115a/13, 119a/17, 119b/06, 119b/18, 121b/12, 123a/13, 124a/13, 125b/19, 126b/01, 126b/15, 129a/14, 130b/17, 132b/03, 133b/10, 133b/13, 133b/20, 136a/08, 139a/17, 143a/03, 143b/09, 144a/08, 144b/03, 145a/17, 145a/18, 145b/17, 148a/08, 148a/19, 150a/12, 151b/21, 152b/02, 154a/06, 154a/13, 158b/11, 163b/16, 164b/10, 165b/06, 166a/06, 166a/18, 166a/21, 167a/02, 167a/06, 167a/09, 167a/16, 170a/02, 170a/20, 171a/21, 171b/01, 171b/14, 173a/05, 173a/06, 173a/10, 174b/21, 175a/04, 175b/08, 177a/19, 178b/21, 179b/05, 179b/06, 182a/04, 184a/13, 189a/08, 189b/12, 190a/05, 190a/06, 190b/15, 192b/20, 192b/21, 193b/19, 196b/10, 198b/04, 199b/11, 200a/07, 201a/02, 202b/06, 203a/09, 204b/03, 208a/16, 210b/09, 220a/07, 222a/15, 223a/04, 228b/06, 229b/11, 230b/10, 231a/13
ç.+ a 211a/17
ç.+ dan 026b/21, 125a/05
ç.+ dur 013b/20, 022b/04, 094b/09, 128b/04, 144a/12, 173a/05, 190a/02
ç.+ ıdı 019b/17, 044a/20, 044b/18, 053b/02, 072a/02, 090b/18, 148b/10, 213a/19, 219b/20
çoğk- [Tr.] Toplu halde bir yere yığılmak.
ç.- ar 032a/08, 040b/05
ç.- dı 193a/19, 206a/15
ç.- up 086a/12, 160b/21
çoğkar- [Tr.] Topluca bir yere yığılmak.
ç.- up 057a/21
ç.+ luğı 053a/18, 107b/18, 167a/18
çoğlık [Tr.] (bk. çoğluk)
ç. 052a/05
çoğluk [Tr.] 1. Kalabalık. 2. Çoğunluk.
ç. 107a/06, 197b/04, 221a/09
ç.+ in 211b/02
ç.+ ina 048a/11
ç.+ ından 010b/04, 010b/07, 013b/21, 145a/08, 158a/11, 166a/16, 211a/11
çomağ [Tr.] Değnek, sopa.
ç. 190b/17
ç.+ ıla 139a/07
ç.+ ları 134b/09
çorağ [Tr.] Verimsiz, bitki örtüsünden yoksun.
ç. 146b/07
çök- [Tr.] 1. Dibe, aşağıya doğru inmek. 2. Hayvanın oturması. 3. Yıkılmak, yerlebir olmak.
ç.- di 068b/11, 224b/14
ç.- ecek 135b/12
ç.- er 011a/17

ç.- üp 088a/14
çöker- [Tr.] Çökmesine neden olmak, yere yıkılmak.
ç.- ür 162a/19
çökme [Tr.] Çökme işi.
ç.+ den 005a/10
çölmeK [Tr.] Topraktan yapılmış kap kacak, tencere.
ç. 069b/21
ç.+ i 194a/20
çözil- [Tr.] Güçsüz kalmak, gücünü yitirmek.
ç.- üridi 189a/10
çözilme- [Tr.] Donunu bırakmamak, donmuş olarak kalmak.
ç.- z 003b/01
çuçur [Tr.] Derin oyuk.
ç. 117b/02, 117b/06, 159a/12, 174b/13, 224a/07, 224a/08, 224b/11
ç.+ dan 065a/10
ç.+ ı 161b/04
ç.+ lar 135a/21, 224a/08, 224b/10
ç.+ larına 135b/02
ç.+ larında 135b/02
ç.+ laruñ 135b/04
çuvâl [Far.] Pamuk, keten, kenevir ya da sentetik iplikten örülmüş büyük torba.
ç. 143b/08, 143b/10
çuvâldüz [Far.] Ucu yassı büyük iğne.
ç. 182a/15
ç.+ a 182a/14, 182a/16
ç.+ ları 182a/17
çü [Far.] Çünkü; hem.
ç. 052a/16, 113b/15
çün [Far.] Çünkü; bu yüzden; madem ki, ne zaman ki, iken.
ç. 002b/04, 035b/16, 050b/02, 058a/02, 059a/20, 060a/02, 095b/01, 141a/09, 155b/18, 194b/06, 201b/19, 202a/05, 206b/15, 216a/02, 216b/03, 227b/06, 231a/06
çüri- [Tr.] Bozulmak, kokuşmak.
ç.- di 201a/19
ç.- mekden 022a/14
ç.- miş 074a/01, 118a/01, 140a/05, 140a/16, 143a/10, 143b/06, 162b/20
ç.- r 197b/18
ç.- yen 140a/12
ç.- yüp 163a/09
çürid- [Tr.] Kullanılamaz duruma getirmek.
ç.- ür 164b/13
çüriklig [Tr.] Aşırı yıpranmışlık.
ç.+ inden 178a/07
çürime- [Tr.] Bozulup kokuşmamak.
ç.- sün 118a/05
ç.- yecek 027a/20
ç.- zdi 147a/06
çüritme- [Tr.] Kullanılamaz duruma getirmemek.
ç.- ye 164b/17
çürütdür- [Tr.] Kullanılamaz duruma getirtmek.
ç.- üp 059a/19

D

da [Tr.] Dahi, bile.
d. 005a/06, 005b/08, 006a/09, 008b/21, 009b/14, 009b/16, 009b/17, 009b/21, 010a/08, 010a/09, 010a/11, 012a/20, 012b/09, 013a/04, 013b/02, 013b/15, 014a/19, 015b/01, 015b/05, 016b/12, 017a/17, 018a/20, 018b/02, 018b/03, 018b/15, 018b/16, 019a/17, 019b/02, 019b/14, 020a/01, 020a/03, 020a/13, 020a/18, 021a/06, 021a/07, 021a/18, 021b/03, 021b/19, 022a/05, 022a/18, 022b/03, 022b/09, 023a/09, 023a/12, 023a/14, 024a/14, 024a/16, 024b/05, 025a/06, 025a/11, 025a/16, 025a/18, 025b/02, 025b/04, 026a/01, 026a/04, 026b/01, 027a/05, 028a/01, 029a/20, 030a/07, 030b/08, 030b/15, 031a/09, 031b/15, 032a/01, 032a/03, 032a/10, 033b/08, 034a/04, 035b/14, 035b/15, 035b/17, 036a/01, 036a/12,

036b/12,	036b/14,	036b/16,	036b/17,	037a/07,	223a/10,	223a/21,	223b/04,	223b/16,	225a/10,
037a/19,	037a/21,	037b/10,	037b/11,	037b/12,	226b/06,	227a/13,	227b/20,	229a/16,	229a/17,
038a/03,	038a/13,	038a/17,	038a/19,	038b/05,	230a/07,	231b/03,	231b/15,	231b/18,	232a/08
039a/01,	039a/16,	039b/16,	039b/17,	040a/01,	dād [Far.] 1. Adalet, doğruluk. 2. Sızlama, figan.				
040a/04,	041b/12,	041b/14,	042b/06,	043a/04,	d. 042b/17, 047b/01, 050a/05, 053a/19, 062b/05,				
043a/11,	043b/07,	044a/16,	044b/04,	044b/18,	063a/18, 085a/16, 088a/21, 091a/16, 093a/11,				
044b/19,	045a/04,	045b/01,	045b/11,	045b/18,	094b/13, 102a/12, 105a/15, 109a/03, 111a/03,				
046a/03,	046a/16,	046b/15,	047a/03,	047b/18,	112b/18, 132b/15				
047b/19,	048b/03,	048b/17,	049b/16,	050a/08,	d.+ a 025b/03, 068a/09, 090b/16				
050b/12,	050b/18,	052b/09,	053a/05,	053a/07,	d.+ ı 083a/12, 094a/21, 109a/16				
054a/12,	054b/12,	054b/13,	056b/10,	057a/19,	d.+ m 038a/12				
057b/13,	058a/03,	059a/02,	059a/04,	059a/05,	dāğ-ı hasret [Far.+Ar.] Ayrılık yarası.				
059b/15,	060a/03,	060a/04,	060a/05,	060b/12,	d.-ı hasret 131b/13				
060b/16,	061b/04,	063a/11,	063a/12,	064a/06,	dāğ-ı tîr [Far.+Far.] Ok yarası.				
065a/05,	065a/09,	065b/08,	066b/10,	068a/08,	d. 003a/20				
068a/13,	068a/17,	068b/07,	068b/19,	070a/01,	dahhâk [Ö.] Kişi adı.				
070b/14,	070b/17,	071a/03,	071a/07,	071a/10,	d. 162a/02, 181b/05				
071a/15,	071b/03,	075b/18,	076a/16,	076b/03,	dahu [Tr.] 1. Dahi, bile. 2. Daha.				
077a/15,	077b/01,	077b/04,	077b/07,	077b/09,	d. 003b/17, 004b/08, 004b/18, 005a/17, 005b/02,				
077b/14,	077b/17,	078a/09,	078b/20,	078b/21,	005b/15, 005b/16, 005b/18, 006b/12, 006b/20,				
081b/13,	082a/16,	083b/09,	084a/03,	084b/20,	007a/02, 007b/20, 008a/08, 008b/08, 008b/11,				
085a/08,	085b/01,	085b/13,	086a/07,	086b/17,	009a/05, 009a/13, 009a/17, 009a/20, 009b/16,				
087a/21,	087b/12,	087b/18,	089b/11,	089b/15,	010a/04, 010a/06, 010b/02, 010b/18, 011a/09,				
090a/03,	090a/05,	090a/06,	090a/08,	092a/21,	011b/17, 012a/01, 012a/02, 012a/11, 012b/16,				
092b/06,	093a/04,	093a/11,	093b/18,	094b/16,	013a/02, 013a/08, 013a/09, 013b/20, 014a/09,				
095a/02,	095b/04,	096b/02,	096b/04,	097a/15,	014b/03, 015a/03, 015a/13, 015a/18, 015b/02,				
097a/17,	098a/06,	098a/09,	098b/16,	099b/03,	015b/07, 015b/14, 016b/12, 017a/15, 017b/02,				
099b/14,	100a/03,	100b/08,	101a/15,	101b/04,	017b/07, 017b/10, 018a/04, 018a/09, 018a/14,				
101b/16,	102b/13,	103a/05,	103a/07,	103a/08,	018a/16, 018b/07, 019a/21, 020a/03, 020a/12,				
103a/10,	103a/11,	103b/04,	104a/05,	104a/08,	020a/13, 020b/21, 021a/06, 022a/13, 022b/17,				
104b/03,	104b/07,	105a/01,	105a/02,	106a/12,	023b/01, 023b/04, 024a/18, 024a/19, 024b/04,				
106a/16,	106b/01,	106b/10,	106b/12,	106b/18,	024b/12, 025a/02, 025b/09, 025b/21, 026a/12,				
107a/16,	107a/21,	107b/03,	108a/17,	110a/10,	026a/13, 026b/07, 026b/16, 026b/20, 027a/05,				
110b/15,	110b/16,	111a/14,	111a/15,	111a/20,	027a/09, 027a/14, 028a/08, 028b/13, 029a/17,				
111b/01,	111b/04,	111b/05,	111b/06,	113a/21,	029a/18, 029a/19, 029a/20, 029b/09, 029b/18,				
113b/01,	114b/18,	116a/04,	116a/19,	117a/05,	030a/15, 030b/01, 031a/08, 031a/09, 032a/01,				
118a/14,	118a/18,	118a/20,	118b/09,	118b/10,	032a/05, 032b/05, 032b/07, 033a/03, 033a/09,				
119b/18,	120a/16,	120a/20,	120b/08,	120b/09,	033a/11, 033a/12, 033a/15, 033a/16, 033a/18,				
120b/15,	120b/19,	121a/17,	121b/14,	123b/20,	033b/09, 033b/11, 034a/03, 034b/02, 034b/04,				
125b/09,	126a/13,	126a/16,	126a/20,	126b/08,	034b/09, 034b/16, 035b/05, 035b/15, 036a/01,				
126b/18,	127a/05,	127a/06,	127a/08,	129b/05,	036a/21, 036b/09, 037a/15, 037a/18, 037b/05,				
130a/12,	130a/15,	130a/20,	130b/08,	130b/13,	037b/06, 037b/08, 038b/03, 038b/08, 039a/08,				
130b/21,	131a/07,	131b/05,	132a/03,	132a/15,	039a/16, 039b/14, 039b/16, 040a/04, 040b/14,				
132b/02,	132b/09,	132b/21,	133a/07,	136b/17,	040b/20, 041a/08, 041b/11, 041b/14, 042a/14,				
138a/16,	138a/18,	138a/21,	138b/03,	139a/12,	042b/14, 042b/20, 043a/21, 044a/07, 044a/12,				
139b/13,	139b/15,	140a/09,	140b/15,	140b/19,	044b/17, 045a/11, 045a/16, 045b/15, 046a/21,				
140b/20,	140b/21,	141a/12,	141b/12,	143b/01,	046b/04, 046b/10, 046b/12, 046b/13, 046b/14,				
143b/03,	143b/10,	144b/15,	145a/08,	145b/04,	046b/18, 047a/09, 047a/15, 047b/09, 047b/11,				
145b/20,	145b/21,	146a/07,	146a/16,	146a/18,	048a/16, 050a/02, 050a/13, 050b/12, 051a/02,				
147a/13,	147a/16,	147b/11,	148b/05,	150a/04,	051a/05, 051a/14, 052a/19, 052b/09, 053a/11,				
150a/09,	150a/16,	152b/21,	153a/13,	156a/06,	053a/21, 055a/17, 055b/18, 056a/02, 056a/07,				
156b/18,	157b/06,	159a/11,	159a/15,	159a/19,	056a/11, 056a/21, 057a/06, 057a/12, 057a/13,				
159a/20,	159b/04,	159b/14,	160b/02,	162b/01,	057a/14, 057a/18, 057a/19, 057b/16, 058a/01,				
162b/10,	163b/20,	164b/02,	164b/14,	164b/21,	059b/05, 059b/06, 059b/10, 059b/20, 060a/03,				
165a/09,	165b/15,	165b/16,	168a/11,	169a/20,	061a/09, 061b/14, 061b/19, 062a/01, 063a/09,				
170a/19,	171b/11,	172a/01,	172a/03,	172a/07,	063b/14, 063b/16, 063b/18, 063b/20, 064a/08,				
172a/21,	172b/06,	172b/18,	173a/02,	173b/04,	064a/11, 064a/18, 064a/21, 064b/10, 064b/12,				
173b/17,	175a/09,	175a/11,	175a/15,	175a/18,	064b/15, 065a/07, 065b/09, 066a/12, 066a/17,				
175b/04,	176b/08,	177a/02,	180b/20,	181a/14,	066b/21, 067a/13, 068b/07, 068b/09, 069b/17,				
181b/05,	182a/15,	182b/09,	184b/20,	185a/02,	070b/16, 071b/09, 071b/17, 071b/20, 072a/14,				
185a/13,	185b/01,	185b/03,	185b/11,	187a/04,	072b/16, 073b/21, 074a/11, 074a/12, 074a/16,				
187a/13,	187b/04,	187b/06,	188a/14,	188b/06,	074a/19, 074b/14, 075a/12, 075a/21, 075b/04,				
188b/21,	189a/10,	190b/12,	192b/01,	192b/18,	075b/05, 075b/21, 076a/02, 076a/13, 076a/17,				
194a/06,	194b/04,	195b/04,	195b/14,	196b/10,	076b/06, 076b/09, 077a/04, 078a/07, 078b/19,				
196b/19,	198a/10,	198a/13,	199b/10,	200a/13,	078b/20, 079a/02, 079a/03, 080a/04, 080a/20,				
200a/14,	200a/20,	200b/10,	201a/12,	201b/05,	080b/03, 080b/04, 080b/05, 080b/06, 080b/14,				
201b/07,	201b/08,	201b/20,	202a/07,	202a/15,	080b/17, 080b/20, 081b/09, 082a/02, 082a/15,				
203b/20,	204b/12,	205a/12,	205b/11,	205b/17,	082a/20, 082b/01, 083a/18, 083b/07, 083b/14,				
206a/02,	206a/06,	206a/11,	206a/19,	208a/03,	083b/15, 084a/07, 084a/16, 085a/05, 085a/16,				
208a/20,	208b/12,	208b/13,	209a/14,	209b/06,	085b/06, 086a/10, 086b/08, 087a/09, 088a/02,				
211a/21,	211b/13,	211b/16,	212a/10,	212a/16,	088a/05, 088a/06, 088b/01, 088b/02, 088b/05,				
212b/09,	213b/10,	213b/14,	214a/14,	214b/13,	088b/14, 088b/16, 089a/06, 090a/02, 090a/18,				
215a/11,	217a/09,	217b/03,	219a/02,	219a/05,	090a/20, 091a/04, 091a/06, 091a/11, 091a/12,				
219a/06,	219a/07,	219b/01,	219b/11,	219b/20,	091a/13, 091a/15, 091a/21, 091b/09, 092a/07,				
220a/05,	220a/19,	220b/06,	220b/11,	220b/19,	092a/09, 092b/14, 092b/03, 093a/09, 093a/10,				
221a/03,	221b/14,	222a/12,	222b/18,	222b/21,	093a/20, 093b/21, 094a/01, 094b/09, 094b/10,				

094b/19,	095a/04,	095a/11,	095b/18,	096b/18,	189b/12,	189b/16,	189b/18,	189b/20,	190a/09,
096b/19,	096b/21,	097a/09,	097a/10,	097a/15,	190a/10,	190b/05,	190b/12,	190b/21,	191a/05,
097b/04,	097b/07,	098a/07,	098b/03,	098b/08,	191a/11,	191a/14,	191b/08,	191b/10,	191b/13,
099b/17,	099b/20,	100b/05,	100b/06,	100b/07,	191b/15,	192a/06,	192a/15,	192a/20,	192b/19,
100b/14,	100b/17,	101a/01,	101a/06,	101a/10,	192b/21,	193a/13,	193b/10,	193b/12,	193b/19,
101a/11,	101a/12,	101a/21,	101b/05,	101b/06,	193b/20,	194a/04,	194a/05,	194a/09,	194b/12,
101b/19,	102a/02,	102a/14,	102a/20,	103a/19,	195a/02,	195b/03,	195b/08,	196a/06,	196a/13,
103b/17,	103b/18,	104a/01,	104a/07,	104a/08,	196a/17,	196a/18,	196b/09,	197a/06,	197b/06,
104a/11,	104b/05,	104b/17,	105a/04,	105b/01,	198a/13,	198a/19,	198b/08,	199a/01,	199a/18,
105b/02,	105b/07,	105b/19,	106a/05,	106a/07,	199a/20,	199b/01,	199b/02,	199b/04,	199b/05,
106a/13,	106a/15,	106a/17,	106a/19,	106b/02,	199b/07,	199b/12,	199b/13,	199b/14,	200a/03,
106b/05,	106b/08,	107b/08,	107b/13,	108a/10,	200a/05,	200a/07,	200a/20,	200b/06,	200b/16,
108a/17,	108a/18,	108b/12,	108b/14,	108b/15,	200b/17,	201a/18,	201a/20,	201b/07,	202a/21,
109a/02,	109a/10,	109a/14,	109a/15,	109a/17,	202b/02,	202b/11,	202b/21,	203a/06,	203a/07,
109a/20,	109a/21,	109b/02,	109b/08,	109b/09,	203b/08,	203b/09,	204b/15,	205a/08,	205a/12,
109b/15,	110a/11,	110b/08,	110b/11,	110b/14,	205a/13,	205a/14,	205a/17,	205a/18,	205b/11,
110b/15,	110b/16,	110b/19,	111a/19,	111b/04,	205b/19,	205b/20,	206a/12,	206a/18,	206a/21,
111b/05,	111b/06,	112a/03,	112a/07,	112b/01,	206b/12,	206b/14,	206b/20,	207a/11,	207b/10,
112b/12,	113a/21,	113b/13,	113b/18,	113b/19,	207b/12,	207b/19,	208a/07,	208a/10,	208a/21,
114a/03,	114a/04,	114a/07,	114a/09,	114b/07,	208b/09,	209a/04,	209a/06,	209a/17,	209b/13,
114b/08,	114b/09,	115a/17,	115b/18,	115b/19,	209b/20,	210a/18,	210b/03,	210b/06,	210b/08,
115b/21,	116b/06,	116b/09,	117a/04,	117a/05,	211a/01,	211a/03,	211a/06,	211a/20,	211b/01,
117b/15,	118b/04,	119a/04,	119a/09,	120a/16,	211b/10,	211b/14,	211b/18,	212a/07,	212a/14,
120a/18,	120b/14,	120b/20,	121a/05,	121a/20,	212a/18,	212a/19,	212b/06,	212b/09,	212b/10,
121b/11,	121b/12,	122a/01,	122a/13,	122a/14,	212b/13,	213a/15,	213b/01,	213b/02,	214a/12,
122b/10,	123a/13,	124a/11,	124b/04,	124b/11,	214b/20,	215b/06,	215b/07,	215b/12,	216a/07,
125a/07,	125b/01,	125b/12,	125b/16,	125b/17,	216a/10,	216a/18,	216b/01,	217a/08,	217a/12,
126a/07,	126b/12,	127a/06,	127a/07,	127b/11,	217a/16,	217a/20,	217b/05,	217b/07,	217b/13,
127b/13,	128b/11,	128b/20,	129b/12,	129b/16,	217b/21,	218b/02,	218b/18,	219a/10,	219a/13,
130a/20,	130a/21,	130b/04,	130b/06,	131a/05,	219a/17,	219b/09,	220a/17,	220b/12,	220b/14,
131a/15,	131b/03,	131b/21,	132a/09,	132a/14,	220b/16,	220b/17,	221a/03,	221a/08,	221a/09,
132a/21,	132b/06,	132b/21,	133b/03,	134a/08,	221b/04,	222a/04,	222b/21,	223a/05,	223a/07,
134a/17,	134b/16,	134b/17,	134b/18,	135a/10,	223a/17,	223a/20,	223b/04,	223b/15,	224b/10,
135a/11,	135a/18,	135b/01,	135b/04,	136a/02,	224b/19,	225a/14,	225a/15,	225a/16,	225a/18,
136a/08,	136a/17,	136b/03,	136b/11,	137a/15,	225a/20,	226a/01,	226a/03,	226a/06,	226a/09,
138a/03,	138a/09,	138a/10,	138a/12,	138a/13,	226a/12,	226b/08,	226b/12,	226b/13,	226b/14,
138a/15,	138a/16,	138b/05,	139a/03,	139a/06,	226b/16,	226b/18,	227a/17,	227a/21,	227b/08,
139a/16,	139b/19,	140a/09,	140a/10,	140a/15,	227b/16,	228a/03,	228a/10,	228a/17,	228b/14,
141a/05,	141b/04,	141b/06,	141b/11,	142a/14,	228b/17,	229a/10,	229a/16,	229b/05,	229b/06,
142b/12,	142b/19,	143a/01,	143a/12,	143a/21,	229b/07,	229b/10,	229b/14,	230a/19,	231a/01,
143b/07,	143b/09,	144a/12,	144b/11,	144b/13,	231a/15,	231a/16,	231a/18,	231a/21,	231b/02,
144b/20,	145a/07,	145a/08,	145a/12,	145a/17,	231b/13,	231b/14,	231b/19,	232a/04,	232a/11
145a/19,	145b/07,	145b/16,	146a/07,	146a/13,	d.+ sı 116a/16				
146a/16,	146a/17,	146b/08,	147a/06,	147a/14,	dâhil [Ar.] İç, içeri.				
147b/01,	147b/03,	147b/04,	147b/06,	147b/07,	d. 217a/13				
147b/09,	147b/11,	147b/21,	148a/17,	148b/11,	d.+ ine 226a/13				
149a/12,	149a/16,	149a/19,	149b/07,	149b/10,	dâhil ol- [Ar.+Tr.] İçinde olmak, katılmak.				
149b/12,	150a/20,	150b/09,	150b/11,	151b/06,	d.-an 026b/10				
151b/16,	152a/08,	152a/11,	152b/07,	152b/11,	d.-dı 079b/03, 103b/16				
152b/20,	153a/04,	154a/05,	154a/21,	154b/05,	d.-dılar 006a/13, 112b/02				
155a/17,	155a/20,	155b/05,	155b/06,	155b/07,	d.-up 049b/13, 196a/07				
155b/19,	155b/20,	156a/09,	156b/12,	156b/20,	dâhiye-i hârâk [Ar.+Ar.] Yakıcı felaket.				
157a/11,	157b/06,	157b/20,	158a/15,	158a/19,	d.+ıla 216b/10				
158a/21,	158b/11,	158b/13,	158b/15,	159a/06,	dâhiye-i Ŗazîme [Ar.+Ar.] Büyük felaket.				
159a/09,	160b/08,	160b/10,	160b/13,	160b/14,	d. 218b/21				
161a/04,	161a/05,	161b/21,	163a/13,	163a/15,	dahl [Ar.] Girme, karışma.				
163a/16,	163b/07,	163b/08,	163b/15,	163b/16,	d. 068a/14, 102a/11, 196a/13,				
163b/18,	164a/10,	164b/15,	165a/04,	165a/21,	d.+ı 087a/02				
165b/03,	165b/10,	167b/08,	168a/09,	168a/20,	dahl eyle- [Ar.+Tr.] Askerle girmek.				
168b/15,	169a/13,	170a/04,	170a/10,	170a/16,	d.-diler 068a/16				
170a/20,	171a/04,	171b/05,	171b/16,	172a/02,	dahl eyleme-[Ar.+Tr.] Askerle girmemek.				
172a/20,	172b/08,	172b/11,	172b/20,	173a/04,	d.-diler 009b/19				
173b/02,	173b/03,	173b/05,	173b/14,	173b/15,	d.-ye 208b/18				
174a/13,	174a/15,	174a/17,	174a/18,	174a/20,	dağîka [Ar.] Saatin altmışta biri olan zaman parçası.				
175a/05,	175b/02,	175b/16,	176a/12,	176b/06,	d. 141a/20, 144a/18				
176b/09,	176b/12,	176b/16,	177a/04,	177b/05,	d.+ da 141a/20, 141a/21, 141b/01, 141b/02, 141b/03,				
178a/19,	178b/07,	180a/08,	180b/04,	180b/16,	141b/08, 141b/09				
181a/06,	181a/11,	181b/05,	181b/06,	181b/08,	d.+ dur 021a/06				
182a/09,	182a/17,	182b/12,	183a/16,	183a/21,	d.+ ya 141a/19, 141b/07				
183b/05,	183b/10,	183b/17,	183b/19,	184a/08,	dâl [Ar.] Yol gösteren, delalet eden.				
184a/11,	184b/18,	184b/20,	185a/10,	185a/12,	d. 203a/16				
185a/20,	185a/21,	186a/03,	186b/01,	186b/04,	dalâlet [Ar.] Batıla sapma, sapkınlık.				
187a/06,	187a/15,	187b/02,	187b/04,	187b/07,	d. 026b/03, 033a/10, 068b/12, 090b/18				
187b/11,	187b/13,	187b/17,	188a/04,	188b/02,	d.+ de 033a/14, 033a/15				
188b/03,	188b/08,	188b/15,	189a/07,	189a/11,	d.+ e 027a/02, 146a/12				
189a/13,	189a/21,	189b/05,	189b/10,	189b/11,	d.+ i 026a/21				

- d.+ in 041a/10
d.+ inde 053a/16
d.+ lerin 146a/17
- dalālete düş-** [Ar.+Tr.] Sapkınlığa düşmek.
d.-di 027a/01
d.-diler 146a/17, 180a/19
d.-üp 146a/15
- dāll** [Ar.] İki büklüm.
d. 033a/15
- dām** [Far.] Tuzak, ağ.
d.+ lar 223b/18
- dāmen-i feth** [Far.+Far.] Fethe yaklaşmak.
d.+ine 114a/09
- dāmen-i yār** [Far.+Far.] Sevgilinin eteği.
d.+ı 039a/03
- damçala** [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir.
d.+ da 065b/11
d.+ ya 120b/16
- dānā** [Far.] Bilgili.
d. 043a/16, 062b/05, 076b/17, 097b/06, 155a/01, 157b/03, 179a/02, 192a/09, 227b/11, 231a/11
- dendera** [Ö.] Mısır'da bir şehir.
d. 026b/16, 188b/05, 188b/06, 188b/08, 188b/12, 188b/16
- dāne** [Far.] 1.Tane, adet. 2. Tohum, çekirdek.
d. 015a/06, 073b/19, 170a/01, 177a/19, 223b/14, 227b/17
d.+ dür 127a/19
d.+ si 074a/04, 166b/06
d.+ sini 143b/17
- dāniş** [Far.] Bilim.
d. 157a/19
- dançala** [Ö.] (bk. damçala)
d. 126a/21
- dançala şehri** [Ö.] (bk. damçala)
d.+ nde 172a/18
d.+ ne 172a/18
- danķı** [Ö.] Kişi adı.
d. 162a/16, 162a/17
d.+ yla 162b/04
- dār** [Far.] 1. Ev, yurt. 2. Direk.
d. 003b/21, 063b/02, 075b/01, 094b/15, 131a/13, 167b/02
d.+ a 004a/20
d.+ da 092b/09
d.+ ları 003b/07, 224b/14
- dārā** [Ö.] İnan hükümdarı Dara.
d. 155a/05, 155a/06, 155a/10, 155b/01, 155b/04, 155b/06, 155b/18, 156a/03, 156a/19
d.+ nuñ 155a/12, 155b/03, 155b/04, 156a/14, 156a/15, 156a/18
d.+ yı 076b/12, 149a/18, 155a/09, 155a/13, 156a/12, 156a/16
d.+ yıla 076b/11, 156b/17
- dār ağacı** [Far.+Tr.] İdam mahkûmlarını asmak için kurulan sehpa.
d. 028a/15
d.+ yla 156b/11
- darb** [Ar.] Vurma, darbe.
d.+ dan 093b/12
d.+ı 230b/01
d.+ inuñ 193a/16
- darb-ı dest** [Ar.+Far.] Kol kuvvetiyle.
d. 103b/09, 103b/20, 178b/17
- darb-ı meşel** [Ar.+Far.] Atalar sözü.
d.+dür 011b/04, 087a/04
- dār-ı dünyā** [Far.+Ar.] Dünya evi; bu dünya.
d. 034a/04, 094a/02, 110a/02, 212a/12, 232b/01
d.+da 040b/14, 046b/13, 143a/02, 188a/06
d.+dan 007a/08
d.+nuñ 198b/19
d.+yı 114a/13
- dār-ı fāni** [Far.+Ar.] Ölümlü yurt; Dünya.
d.+den 113a/12
- dār-ı gufrān-ı āhret** [Far.+Ar.+Ar.] Merhamet yurdu olan ahret; öbür dünya.
d.+e 198a/02
- dār-ı ibn-i loķmān** [Ö.] Roma İmparatorluğu'nda tutsakların koyulduğu bir ev.
d. 096a/05
- dār-ı karār** [Far.+Ar.] Sürekli kalmamak yer.
d. 052a/17
- dār-ı selām** [Far.+Ar.] Huzur yeri; Cennet.
d. 002a/12, 002b/10
- dārüm** [Ö.] (bk. dārüm bin reyyān)
d. 066a/10, 066a/13, 066a/19, 066b/08, 066b/09, 066b/13, 067b/18, 198a/13
d.+ ı 066b/11
d.+ uñ 067a/06
- dārüm bin reyyān** [Ö.] Mısır hükümdarı Reyyan'ın oğlu Darum.
d. 198a/13
- dārü'd-darb** [Ar.+Ar.] Para basım evi, darphane.
d.+ larda 099a/04
- dārü'l-Öadl** [Ar.+Ar.] İslam ülkesi.
d.+ larına 105a/10
- dārü'l-amān** [Ar.+Ar.] Sığınılacak yer.
d. 003b/19
- dārü'l-hādîş medresesi** [Ö.] İstanbul Suriçi Süleymaniye külliyesini meydana getiren yapılar topluluğundan ikisidir.
d.+ n 094b/07
- dārü'l-hikem** [Ar.+Ar.] (bk. dārü'l-hikeme)
d.+ lerine 050a/06
- dārü'l-hikeme** [Ar.+Ar.] Eski Mısır'da kahinle ait olan ev.
d. 021a/13
- dārü'l-hilafe** [Ar.+Ar.] Hilafet merkezi.
d. 087a/13
d.+ yidi 087a/16
- dārü'l-hilafe-i baġdād** [Ar.+Ar.+Ö.] Hilafet merkezi Baġdat.
d. 113b/20
d.+da 088b/21, 098b/01
- dārü'l-islām** [Ar.+Ar.] Müslüman hükümdarın egemenliği altında bulunan ve sınırları içinde şeriatın uygulandığı ülke; İslam ülkesi.
d. 129b/12, 149b/01
- dārü'l-kāhire** [Ö.] (bk. dārü'l-kāhire-i mısır)
d.+ dür 005a/13
- dārü'l-kāhire-i mısır** [Ö.] Mısır'a eskiden verilen ad ve Mısır'ın başkenti.
d. 112a/19
d.+ a 003b/19, 004a/14, 112a/12, 184b/13
d.+ ı 112b/02
- dārü'l-vizāre** [Ar.+Ar.] Mısır'da eskiden padişahların sarayına verilen ad.
d. 093b/03, 226b/01, 226b/02
d.+ de 226b/08
d.+ den 090b/06
d.+ ye 226b/04, 226b/09
d.+ yi 226b/10
- dārü's-saltanāt** [Ar.+Ar.] Saltanat merkezi; başkent.
d. 148b/21
- dārü's-selām** [Ar.+Ar.] Huzur yurdu; Cennet.
d.+ da 083b/18
d.+ dur 114a/10
- dārü's-şifā** [Ar.+Ar.] Hastahane.
d. 036a/13, 036a/14
- dārü'n-naÖim** [Ar.+Ar.] Nimetler yurdu; Cennet.
d.+e 168b/03
- dāstān** [Far.] Destan, masal.
d.+ ımış 111a/01
- daÖvā** [Ar.] İleri sürülere savunulan düşünce; sav; iddia.
d.+ sı 023b/16
d.+ sın 039b/10, 071b/18, 083b/10
d.+ sına 039b/11
d.+ sında 039b/03, 039b/05
d.+ yıla 157b/17
- daÖvā-yı hāķ it-** [Ar.+Ar.+Tr.] Gerçek nedenleri göstermek.
d.-di 002a/09
- daÖvā-yı hāķ itdür-** [Ar.+Ar.+Tr.] Gerçek nedenleri göstermek.
d.-di 109a/19

- daÖvâ id-** [Ar.+Tr.] Bir düşüncüyü savunmak, iddia etmek.
d.-erdi 082b/11
d.-erler 136a/19
d.-üp 072a/06
- daÖvâ olun-** [Ar.+Tr.] Mahkemede dava konusu olarak kullanılmak.
d.-acağ 039b/09
- daÖvâ-yı ulühiyyet it-** [Ar.+Ar.+Tr.] Tanrılık iddiasında bulunmak.
d.-mek 085a/02
- daÖvâ-yı ulühiyyet eyle-** [Ar.+Ar.+Tr.] Tanrılık iddiasında bulunmak.
d.-di 072b/0
- dâver-i Öahd** [Ar.+Ar.] Zamanın doğru ve adaletli hükümdarıç
d.-i Öahd 003a/18
- daÖvet** [Ar.] Çağırma, çağırda bulunma.
d.+ üme 009a/01
- daÖvet eyle-** [Ar.+Tr.] Çağırarak, çağırda bulunmak.
d.-di 079b/14, 099b/14, 118b/21, 169a/10, 230b/20
- daÖvet iT-** [Ar.+Tr.] Çağırarak, çağırda bulunmak.
d.-di 054a/15, 072b/09, 196a/12, 230b/11
d.-diler 012a/09, 212b/02
d.-en 007b/07
d.-mişdi 045a/01
d.-üp 081a/21
- daÖvet olun-** [Ar.+Tr.] Çağırılmak, çağırda bulunulmak.
d.-up 099b/20
- dāvūd [Ö.]** (bk. dāvūd bin rızkullah bin Öabdullah)
d. 014b/07, 014b/08, 015a/05, 119b/07
d.+ uñ 015a/10
- dāvūd [Ö.]** (bk. el-muÖtaüzid-billah)
d. 109a/20
- dāvūd ağa [Ö.]** Sultan Selim dönemindeki hazinedar başı olan kişi. (bk. şeyh dāvūd)
d.+ya 114a/21
- dāvūd bin rızkullah [Ö.]** (bk. dāvūd bin rızkullah bin Öabdullah)
d. 119b/05
- dāvūd bin rızkullah bin Öabdullah [Ö.]** Kişi adı.
d. 014b/06
- dāye** [Far.] Süt nine, dadı.
d. 060a/14, 186a/15
d.+ si 056b/18, 060a/12
- dāyim** [Ar.] 1. Zaman, an. 2. Sürekli, her zaman.
d. 004a/08, 010b/08, 016a/20, 017a/13, 032b/19, 034b/18, 035a/04, 037a/01, 041a/04, 084a/09, 113a/07, 136b/19, 158a/08, 164b/12, 166a/17, 171b/01, 183a/01, 183b/11, 204a/02, 228b/09, 232a/17
- dāyim ol-** [Ar.+Tr.] Ayakta kalmak.
d.-dı 002a/18
- dāyimā** [Ar.] Sürekli, her zaman.
d. 056a/21, 064a/05, 086a/21, 092b/13, 115b/02
- dāyin** [Ar.] Alacaklı.
d.+ lerine 101a/07
- dāyire** [Ar.] 1. Sınırlandırılmış yer, bölge. 2. Bir şeyin çevresinin ölçüsü. 3. Çemberin içi, daire.
d. 185a/01, 185a/03, 185a/04, 185a/06, 227a/15
d.+ de 227a/14
d.+ nün 195a/06
d.+ si 025b/12, 051b/10, 149b/20, 182b/05, 229b/10
d.+ since 135a/20
d.+ sinde 161b/03
d.+ sine 100b/12
d.+ sini 195a/05
- dāyire-i imkân** [Ar.+Ar.] İmkan dairesi; imkan sınırları.
d.+dan 013b/15
- dāyire-i ĥak** [Ar.+Ar.] Hak dairesi; hak sınırları.
d.+dan 111b/10
- de** [Tr.] Dahi, bile.
d. 004b/01, 005a/03, 008b/05, 008b/17, 009b/08, 009b/09, 009b/10, 009b/16, 010a/07, 011b/10, 012a/02, 012a/13, 012a/14, 012a/15, 013a/02, 013a/04, 013a/10, 013a/11, 013a/13, 013a/14, 013a/15, 013a/16, 013a/21, 013b/03, 013b/06, 013b/14, 013b/16, 013b/17, 013b/21, 014a/05, 014a/08, 015a/12, 016a/16, 016a/20, 016b/01, 016b/03, 020b/06, 022b/12, 023b/06, 023b/07, 023b/08, 023b/10, 023b/11, 024a/11, 024a/15, 025a/05, 028a/16, 029a/04, 029a/21, 031b/13, 031b/15, 032a/09, 032a/17, 033a/15, 034a/05, 035a/11, 037a/07, 038b/19, 038b/20, 039b/20, 041a/06, 041a/09, 041a/11, 043b/12, 044b/06, 046a/04, 046b/08, 047b/01, 047b/02, 048b/15, 049a/06, 049a/08, 049a/09, 049a/11, 050a/13, 052a/06, 052a/11, 052a/13, 053b/08, 053b/10, 054b/14, 054b/15, 054b/21, 057a/12, 057a/19, 057b/14, 059b/19, 061a/05, 061b/04, 064a/06, 064b/02, 067b/08, 068b/17, 069a/01, 069b/21, 071a/15, 071a/18, 072a/08, 073b/11, 074b/17, 075a/12, 075a/15, 076b/19, 081b/07, 082b/03, 083b/05, 084a/04, 085a/08, 085b/10, 085b/15, 085b/20, 089a/03, 089b/07, 089b/08, 089b/10, 090a/16, 092a/01, 092a/18, 094a/11, 094b/14, 096b/02, 096b/13, 097a/06, 097a/11, 097b/17, 098a/03, 102a/18, 102b/15, 104a/09, 105a/02, 105b/14, 107a/05, 107a/15, 107a/19, 111a/13, 113b/09, 116a/02, 116a/09, 116a/17, 116b/15, 119a/07, 119a/11, 119a/17, 119a/19, 119b/01, 119b/15, 122a/15, 122b/03, 122b/12, 122b/14, 123a/10, 124b/21, 125b/14, 125b/15, 126a/16, 126a/17, 126a/20, 128a/18, 128b/17, 129a/14, 129a/17, 129b/05, 130a/07, 130b/17, 131a/02, 132a/20, 132b/01, 133b/17, 134a/18, 134b/04, 134b/11, 135b/14, 139a/15, 139b/05, 141a/15, 142a/10, 145a/02, 145a/20, 146a/15, 146b/03, 146b/18, 146b/21, 147a/17, 147b/19, 148a/07, 148a/10, 148a/18, 148b/04, 148b/12, 149a/08, 149b/05, 149b/12, 150a/03, 150b/14, 151b/18, 154b/14, 157a/08, 157a/10, 157a/15, 157b/01, 158b/19, 159a/16, 159b/09, 160a/11, 160b/10, 160b/18, 162b/06, 162b/08, 162b/17, 163b/14, 164a/08, 165a/02, 165b/07, 169b/02, 171b/07, 172a/02, 173a/02, 173a/08, 173b/19, 173b/20, 174a/03, 174a/04, 174a/20, 174b/10, 175b/15, 176b/17, 177b/07, 179a/16, 179b/02, 182b/17, 185a/13, 186a/08, 186b/01, 186b/14, 187a/10, 188a/03, 188a/16, 188a/18, 188b/06, 189b/17, 189b/19, 190a/18, 192a/11, 193a/01, 193b/16, 194b/07, 196a/16, 196a/19, 199a/15, 199b/21, 200a/21, 200b/15, 201a/19, 201a/20, 201b/13, 203b/04, 206b/13, 207a/04, 207a/14, 207a/17, 208b/06, 209a/01, 209a/14, 209b/06, 209b/15, 209b/16, 211a/17, 211a/21, 211b/01, 213b/03, 213b/11, 214a/06, 216a/03, 219b/06, 219b/10, 219b/16, 220a/08, 222a/04, 223a/05, 223a/10, 224a/12, 224a/21, 224b/13, 226a/08, 227a/11, 230b/03, 230b/11, 231a/06
- dede** [Tr.] 1. Anne veya babanın babası, dede. 2. Dededen itibaren geriye doğru dedelerin her biri.
d.+ den 141a/03
d.+ leri 053a/07, 136a/03
d.+ lerinüñ 060b/10, 060b/17
d.+ lerinüñüz 198a/15
d.+ m 008b/20
d.+ müz 009b/06, 009b/08
d.+ ñ 024a/06, 024a/14
d.+ si 006b/05, 007b/15, 008b/18, 009a/11, 024a/16, 024b/03, 025b/02, 032a/01, 094b/17, 095a/18, 146a/05, 176a/12
d.+ ye 185b/18, 186a/01
- defÖ** [Ar.] 1. Bir şeyi veya kimseyi yanından uzaklaştırma. 2. Ortadan kaldırma; yok etme.
d.+i 082a/18, 166a/01
d.+ in 051b/05
d.+ inde 031b/13
d.+ ine 165a/15, 171a/17, 219a/14
- defÖa** [Ar.] Kez, kere.
d. 014b/21, 022a/04, 038b/12, 049b/17, 055a/13, 055a/16, 056b/11, 061a/09, 063a/14, 066b/01, 067b/19, 085a/02, 088b/08, 101a/18, 101b/15, 101b/19, 103a/19, 103a/21, 104b/11, 104b/18,

- 106b/01, 108a/10, 120a/11, 123b/20, 129a/21,
131a/15, 134b/07, 155a/13, 155b/06, 155b/19,
156a/09, 184a/05, 204a/19, 205a/18, 205b/21,
207b/07, 208b/08, 212b/13, 213b/18, 214b/03,
215a/21, 215b/05, 215b/07, 215b/10, 220a/18,
220b/14, 220b/17, 221a/14, 221a/21, 221b/01,
221b/04, 221b/07, 223b/17, 225a/16, 227b/20,
229b/07
- def'Öat [Ar.]** Defalarca.
d.+ la 114a/08
d.+ ıla 078a/12, 221a/21
- def'Öa-ı rābi'Öa [Ar.+Ar.]** Dördüncü kez.
d.+da 225a/21
- defāyin [Ar.]** Defineler.
d. 006b/13, 013a/08, 116a/10, 116b/11, 116b/14
d.+ den 116a/10
d.+ i 024a/16, 046a/07
- def'Ö eyle- [Ar.+Tr.]** 1. Yanından uzaklaştırmak. 2. Savmak, savuşturmak.
d.-di 050b/01
d.-sem 152b/13
- def'Öj [Ar.]** Derhal, hemen.
d. 008b/10, 008b/19, 013b/01, 014a/03, 014a/05,
016a/19, 019a/20, 022a/20, 024b/21, 025a/01,
025a/05, 027b/10, 030a/17, 031b/03, 034b/12,
035b/03, 039a/05, 040b/05, 041a/18, 041b/11,
041b/19, 043b/02, 044a/05, 044b/03, 045b/05,
048a/18, 056b/19, 060a/14, 060a/18, 062a/05,
067b/16, 074b/03, 078b/08, 081b/18, 084a/02,
084a/09, 092a/18, 095b/17, 112a/18, 117a/11,
122b/17, 126a/01, 126a/02, 127a/08, 127b/01,
128a/07, 128b/07, 135a/09, 136b/10, 136b/17,
136b/21, 138a/08, 146a/11, 150a/01, 153a/13,
154b/21, 157b/13, 159a/13, 160b/20, 162a/19,
165a/10, 170a/11, 170a/15, 172a/17, 175b/20,
187a/18, 188a/17, 189a/16, 189a/18, 196b/19,
202a/02, 202a/11, 204b/13, 206b/05, 208a/17,
210a/15, 214a/04, 214b/08, 214b/20, 219a/08,
219b/01, 222a/09, 222a/11, 222a/12, 224a/01,
224b/07, 227b/02
- def'ine [Ar.]** Gömülerek saklanan değerli eşya veya para; gömü.
d. 058b/02, 117a/13, 117b/11, 117b/13, 118a/15,
118a/19, 118a/20, 118b/03, 118b/12, 142b/07,
157b/05, 161b/11, 191a/15
d.+ ler 116a/08, 150b/04, 157b/04, 189b/12
d.+ lerden 116a/19
d.+ leri 006a/08, 052b/10
d.+ yi 142b/08
- def'Ö-i mażarrat [Ar.+Ar.]** Zararların giderilmesi.
d. 033b/16
d.+larında 153a/20
- def'Ö-i şiklet [Ar.+Ar.]** Yük atmak, ağılıktan kurtulmak.
d. 231a/04
- def'Ö iT- [Ar.+Tr.]** 1. Yanından uzaklaştırmak. 2. Savmak, savuşturmak.
d.-di 067a/19
d.-diler 064b/10
d.-dügi 068a/10
d.-dükden 088b/02
d.-e 214a/03
d.-er 051a/05, 127b/06
d.-erler 200a/17
d.-erleridi 115a/08
d.-megidi 059a/20
d.-mek 057a/14
d.-mekçün 103a/12
- def'Ö kıl- [Ar.+Tr.]** Yanından uzaklaştırmak.
d.-urnn 024a/14
- defn eyle- [Ar.+Tr.]** Cenazeyi gömmek.
d. 145b/21
d.-diler 006b/04, 009b/03, 022a/16, 032a/02,
034a/06, 037b/13, 039a/20, 053a/08, 060b/14,
066a/20, 066b/01, 093a/14, 146a/14, 156a/19,
164a/02, 179a/18, 198a/18
d.-düklerinden 008a/19
d.-mişidi 146a/01
- d.-mişler 140a/11, 140b/04
d.-r 222b/13
d.-yeler 052a/21
- defn eyleme- [Ar.+Tr.]** Cenazeyi gömmemek.
d.-meyeler 052b/01
- defn idici [Ar.+Tr.]** Cenazeyi gömen kişi.
d. 142b/07
- defn iT- [Ar.+Tr.]** Cenazeyi gömmek.
d.-diler 017a/06, 068a/06
d.-dügi 024a/06
d.-dügünüz 052b/08
d.-dükleri 033b/10, 033b/14, 146a/10
d.-düm 146a/04
d.-eler 209b/19, 172a/17
d.-erler 147b/01, 147b/11
d.-erleridi 142b/12, 147a/05
d.-me 198a/04
d.-mege 116a/03
d.-mek 163a/06
d.-mişidi 066b/21
d.-mişleridi 146a/06
d.-ün 033b/06, 198a/04, 198a/09
d.-üp 046b/18, 052b/10, 085a/12, 142a/12, 198a/12
- defn itdür- [Ar.+Tr.]** Cenazeyi gömdürmek.
d.-e 007a/12
d.-di 022a/10, 060b/14, 140b/04, 165a/11
d.-üp 147a/19
d.-ürdi 142b/11
- defn ol- [Ar.+Tr.]** (Cenaze) gömülme.
d.-duğın 198b/06
- defn olun- [Ar.+Tr.]** (Cenaze) gömülme.
d.-dı 018a/21, 020a/14, 023a/13, 024b/06, 025a/08,
025a/09, 025a/15, 025b/01, 025b/21, 029a/08,
030b/09, 034a/07, 034a/08, 035b/17, 035b/19,
036a/10, 036a/11, 036b/13, 036b/17, 037b/11,
038a/18, 047b/20, 116b/03, 141b/17
d.-an 147a/20
d.-ıcağ 147a/21
d.-up 020a/02
d.-mışdur 116b/04
d.-mişidi 193b/20
- def'Ö ol- [Ar.+Tr.]** 1. Yanından uzaklaşmak. 2. Savuşmak.
d.-a 050a/12
d.-dı 085a/13, 213a/03
d.-ınca 108a/16
d.-ur 041b/10
- defter [Ar.]** Amel defteri.
d.+ i 020a/01
d.-ini 103b/04
d.+ leri 097a/20
- defter id- [Ar.+Tr.]** Yazarak defter haline getirmek.
d.-üp 131a/21
- defter-i müknet [Ar.+Ar.]** İktidar defteri.
d.+leri 156a/10
- defter-dār [Ar.+Far.]** Maliye ve hazine işlerini yürüten memur.
d. 102a/05
- deg- [Tr.]** 1. Ulaşmak, varmak. 2. Dokunmak, temas etmek. 3. Herhangi bir değerde olmak, o kadar etmek. 3. Kalmak.
d.- di 041b/14, 066a/07, 093a/13, 138b/09
d.- düğün 055a/07
d.- er 116b/21, 220b/16, 232a/07
d.- erdi 028b/08
d.- erler 100b/10
d.- miş 054b/09, 081a/01
- degil [Tr.]** Değil; olumsuzluk edatı. (bk. degil)
d. 081b/20, 085b/21, 088b/15, 094b/21, 096b/08,
117b/08, 125b/12, 143a/03, 144b/03, 144b/11,
151b/11, 157a/03, 166b/19, 168b/05, 179b/17,
182b/11, 183b/02, 186a/08, 188b/13, 194a/11,
197a/01, 210b/21, 225b/17
d.+ di 039b/04, 086b/12, 230a/17, 230b/03
d.+ dür 005a/02, 007a/06, 011a/03, 011a/10, 012b/19,
013b/16, 030b/14, 034a/14, 043a/01, 043b/21,
075a/13, 076b/04, 077b/21, 087b/01, 090a/03,
093a/19, 097b/05, 101b/13, 101b/20, 102a/19,

- 107a/05, 113b/01, 114b/17, 116a/15, 121b/01,
123a/04, 126a/06, 126a/16, 126b/05, 126b/10,
126b/18, 127b/15, 128a/10, 132a/07, 135a/14,
137a/17, 139a/02, 139b/06, 139b/15, 145a/20,
145b/05, 146b/06, 150b/06, 156a/06, 156b/13,
156b/15, 160a/16, 160b/01, 161a/04, 161b/13,
165b/06, 166b/20, 167b/05, 169a/18, 174b/01,
177b/13, 185a/12, 185a/17, 186a/06, 186b/15,
188b/20, 189b/20, 196a/13, 207a/13, 209b/08, ,
209b/04, 214a/20, 215b/17, 217b/02, 217b/08,
228b/09, 232b/01
d.+ idi 003b/13, 005b/13, 019a/11, 021a/21, 032b/11,
034a/14, 043b/16, 080a/21, 083b/16, 094b/20,
120a/17, 128b/13, 132b/15, 138b/18, 147a/11,
147b/09, 160a/12, 177b/05, 182b/04, 200b/18,
201b/07, 212b/16, 221a/17, 230a/10, 230a/21
d.+ iken 083b/18, 147a/14
d.+ in 159a/21, 196a/15
d.+ ler 140a/08, 208a/05, 208a/06
d.+ lerdür 107a/02, 107a/06, 139b/07, 146b/03
d.+ leridi 029b/12, 032a/07, 116a/14, 181a/08
d.+ midür 149b/15
d.+ misiz 209b/09
d.+ miş 015a/14
d.+ miyin 011a/06
d.+ se 014b/05, 125a/15
d.+ sin 022b/04, 038b/17
d.+ siz 206b/21
d.+ üz 044b/02, 159a/20, 160b/16, 186b/11, 220a/02
- degin [Tr.]** Değın, kadar.
d. 002a/18, 009a/15, 014a/06, 015b/11, 016b/05,
018a/18, 019b/21, 020a/10, 020b/05, 023a/04,
023b/19, 024a/09, 025a/05, 025b/10, 025b/15,
026a/15, 031a/10, 031a/21, 031b/09, 032a/08,
033a/18, 033b/12, 039b/04, 040b/15, 041a/13,
044b/16, 045a/04, 045a/17, 047b/03, 049a/01,
049a/02, 057b/20, 060a/07, 062a/20, 063b/01,
063b/05, 075a/18, 079b/14, 079b/16, 081b/03,
082b/14, 083a/03, 083b/01, 083b/21, 085a/04,
085b/06, 086b/05, 092b/02, 092b/06, 093a/06,
093b/16, 098a/07, 099b/05, 101a/08, 105a/21,
105b/04, 105b/07, 105b/09, 106a/02, 108b/20,
114a/02, 124a/01, 124a/05, 124a/12, 126a/14,
126b/03, 126b/18, 127a/11, 128b/09, 130b/01,
130b/21, 131a/06, 131a/19, 133a/15, 133a/18,
134a/18, 135b/15, 136a/06, 136a/13, 137b/03,
139b/11, 143a/16, 143b/21, 144b/17, 147a/06,
147a/21, 149a/21, 150a/02, 150a/09, 150b/19,
151a/08, 152b/05, 153b/13, 155a/09, 157b/19,
160a/02, 161b/21, 164a/21, 165b/01, 166b/13,
167a/06, 170a/15, 177b/12, 178a/11, 182b/03,
183a/10, 184b/10, 187a/11, 188a/03, 188a/21,
190a/13, 190b/07, 192b/20, 193b/08, 195a/02,
196a/02, 196a/18, 198b/14, 202b/10, 203b/09,
211a/16, 211b/07, 212b/14, 213a/06, 218a/13,
218b/12, 219a/09, 222b/03, 224b/09, 226b/16,
227b/18, 229a/13, 229b/07, 230b/21, 231b/12,
232a/09
- degir- [Tr.]** Değirmek, temas ettirmek.
d.- üp 186b/09
- degirmen taş(lar)ı [Tr.+Tr.]** Tanelerin ezilip un hâline
gelmesini sağlayan yuvarlak taş.
d. 026b/13, 135a/18, 228a/12
- degirmi [Tr.]** Yuvarlak.
d. 122a/13, 122a/14, 167b/09, 228a/12
d.+ yidi 188b/13, 199b/07
- degirmiligi [Tr.]** Bir şeyin çevresi.
d.+ i 040a/08
- değiş- [Tr.]** Değiş tokuş yapmak; takas etmek.
d.- di 077a/03, 102b/06
d.- diler 110a/04
d.- elüm 213b/09, 213b/13
d.- üp 177b/19
- değişdür- [Tr.]** Değişimini sağlamak; yenilemek.
d.- ürler 047a/12
- değişme- [Tr.]** Değiş tokuş yapmamak; takas etmemek.
d.- zin 093a/09
- degme [Tr.]** Herhangi bir, rastgele.
d. 011b/09, 013b/17, 089b/18, 094a/21, 096b/08,
109b/11, 144a/19
- degme- [Tr.]** Dokunmamak, temas etmemek.
d.- mek 059a/01
d.- z 145a/13
- degmede [Tr.]** Kolay kolay, kolayca.
d. 045b/02, 094a/11, 107a/10
- degül [Tr.]** Değil; olumsuzluk edatı. (bk. degil)
d. 005a/09, 043b/18, 052a/17, 054a/20, 065a/12,
080b/16
d.+ di 004a/11, 006a/14
d.+ dür 005a/13, 055b/01, 074a/15, 075b/14
d.+ idi 006b/20, 054b/02
d.+ in 049a/07
d.+ leridi 040b/15
- degür- [Tr.]** 1. Dokundurmak, temas ettirmek. 2. Ulaştırmak.
d.- diler 054b/11
d.- ürdi 024b/19
- dehr [Ar.]** Devir, zamane.
d.+ ün 003b/16, 193b/08
- dehşet al- [Ar.+Tr.]** Korku sarmak; çok korkmak.
d.-dı 081b/17
- dehşet otur- [Ar.+Tr.]** Korku sarmak; çok korkmak.
d.-dı 033a/05
- dehşüriyye [Ö.]** Eski Mısır'da bir şehir.
d. 025a/13
d.+ de 026b/15
- del- [Tr.]** Delik açmak.
d.- diler 143a/08
d.- düği 139b/20
- delâlet [Ar.]** Yol gösterme; belirti.
d.+ ince 135a/02, 141b/05
d.+ iyile 115b/02
- delâlet i- [Ar.+Tr.]** Belirtmek, göstermek.
d.-düği 141a/08
d.-dükleri 199a/08
d.-er 021b/02, 134a/17, 199a/07
d.-erdi 048a/06, 048a/07, 048a/08, 048a/09, 048a/10,
048a/11, 071a/20
- delerlen- [Tr.]** Delmeye çalışmak.
d.- ürleri 074b/08
- delici [Tr.]** Delmeyi iş edinen kimse.
d.+ ler 144b/16
- delil-i kıatı [Ar.+Ar.]** Kesin kanıt.
d. 091b/13
- delin- [Tr.]** Üzerinde delik açılmak.
d.- miş 135a/21
d.- ür 074b/10
- delläk [Ar.]** Tellak.
d. 218a/10, 218a/11
- dellâla vir- [Ar.+Tr.]** Herkese duyurmak.
d.-ürler 223b/14
- dellen- [Tr.]** Delice iş yapmak.
d.- üp 164b/17
- delüke [Ö.]** Mısır'ın kadın firavunu. Hatşepsut.
d. 073a/15, 074a/08, 074b/12, 074b/15, 115a/03,
115a/04
d.+ nüñ 075a/13, 115a/02
d.+ ye 074b/20
- delüke bint-i zekkan [Ö.]** Zekkan kızı Deluke. (bk. delüke)
d. 073a/19
- delüke karı [Ö.]** (bk. delüke)
d. 073a/18, 073a/19, 074a/06, 074a/15, 114b/20,
157a/03, 170a/21
d.+nuñ 075a/20
- delü [Tr.]** Aklını yitirmiş; deli.
d. 045b/05, 049b/19
d.+ dür 164b/13
- delük [Tr.]** 1. Delinmiş yer.2. Büyük oyuk.
d. 014b/02, 023b/21, 024a/03, 064b/05, 138b/07,
144b/16, 185b/13, 185b/18, 195a/13
d.+ den 138b/06, 143a/08, 144a/05
d.+ dür 185b/14
d.+ e 024a/02, 138b/04, 194b/02

- d.+ i 138b/11
d.+ ler 135a/21, 153b/17, 228b/13
d.+ lerde 115b/18
d.+ lere 135b/02
d.+ lerün 135b/04
d.+ lerüñ 169a/15
d.+ üñ 185b/19
- delv burcu** [Ar.+Ar.+Tr.] Kova Burcu.
d.+nda 141b/09
- dem** [Far.] Zaman, an.
d. 011b/11, 060a/18, 202a/13
- demdem** [Ö.] Afrika'da eski bir kavim.
d. 064a/09
- demür** [Tr.] Demir.
d. 048a/21, 135b/19, 153a/02, 153a/14, 175b/13, 180a/01, 205b/01, 224a/14, 224a/21
d.+ den 017b/18, 019a/19, 019b/05, 028b/09, 029b/02, 043b/12, 066b/17, 100b/12, 134b/09, 135a/19, 153a/16, 175b/19, 176a/01, 190b/17, 229b/05
d.+ e 224a/17
d.+ in 230a/11
d.+ lerdin 135b/20
- demürli** [Tr.] Demirli.
d.+ li 042a/08
- dendân-ı tığ** [Far.+Far.] Kılıç saldırısı.
d.+e 205b/10
- dendân-ı tığ-i tız** [Far.+Far.+Far.] Keskin kılıç saldırısı.
d.+den 112b/01
- deñe-** [Tr.] Dikkatlice bakmak.
d.- di 008b/16, 197b/19, 232a/10
d.- düñüz 232a/13
d.- rdi 019b/04
d.- rleridi 157b/12
d.- se 029a/19
d.- seler 042a/03
- deng kal-** [Far.+Tr.] Hayran kalmak.
d.-dı 001b/06
- deng-â-deng** [Far.+Far.] Dengeli, uyumlu biçimde.
d. 001b/04
- deni** [Ar.] Alçak, kötü.
d. i 164b/20
- deñiz** [Tr.] Deniz.
d. 007a/03, 016b/08, 038a/14, 049b/02, 058a/10, 058a/11, 058a/16, 063b/21, 067b/10, 074a/19, 085b/09, 090a/15, 093b/20, 120a/04, 150a/02, 150b/20, 153a/04, 153a/05, 153a/06, 153a/16, 153a/19, 153b/21, 157a/05, 158a/03, 158a/06, 158a/15, 158a/19, 158b/10, 158b/11, 158b/13, 158b/15, 166a/01, 166a/02, 176a/06, 176a/19, 176b/10, 177a/04, 177a/08, 177a/12, 177b/01, 177b/08, 199b/14, 215a/08
d.+ de 058a/06, 058a/12, 155a/03
d.+ den 047b/09, 057b/21, 058a/15, 058a/17, 058a/21, 062a/03, 074b/21, 078a/10, 078a/15, 089b/03, 090a/16, 093b/20, 149b/16, 149b/18, 150b/20, 150b/21, 152b/05, 152b/09, 153a/18, 153b/21, 158b/13, 196a/04, 215a/04
d.+ dür 122a/18
d.+ e 123a/14 132b/08, 157a/05, 158a/14, 167a/14, 169a/17, 169b/10, 171b/02, 177a/04, 177b/15
d.+ i 028b/01, 028b/05, 062a/02, 064a/13, 073a/03, 095a/10, 119b/13, 120a/04, 122b/03, 122b/05, 145a/16, 168b/07, 169a/14, 169a/16, 177a/10
d.+ ler 018b/11
d.+ lerede 200a/13
d.+ üñ 153a/01, 153a/02, 153a/06, 177b/03
- deñiz atı** [Tr.+Tr.] Su aygırı.
d. 126a/20, 126b/03, 127a/01, 127a/03, 127a/13, 127a/21
d.+nuñ 127a/10, 127b/01, 127b/03, 127b/05
d.+ndan 127a/18
- deñiz kocası** [Tr.+Tr.] Nil levreği.
d. 129b/05
- deñlü** [Tr.] Üstünlük derecesi bildiren bir edat; kadar.
d. 014a/08, 016a/21, 026b/14, 032a/02, 038b/16,
- 044a/17, 054a/11, 058b/21, 061a/09, 065a/02, 065b/03, 085a/19, 090a/07, 106a/11, 111b/03, 112a/17, 113b/16, 118b/01, 128a/21, 135a/14, 137b/06, 140b/02, 145b/12, 156a/02, 163a/11, 170b/02, 176b/18, 203b/11, 216b/09, 224a/16, 225a/10, 231b/10
d.+ dür 225a/19
d.+ si 129b/03
d.+ ydi 161b/03
- depe** [Tr.] 1. Bir şeyin en üstte kalan bölümü. 2. Küçük dağ.
d. 014b/10, 091a/20, 117a/02, 169a/15, 217a/12, 217a/15
d.+ dür 085a/10
d.+ ler 115b/16, 139a/19, 169a/07
d.+ lerede 116a/01, 169a/06
d.+ lerdür 185a/01
d.+ lerinden 013a/07
d.+ lerine 182b/06, 193a/16
d.+ lerün 169a/08
d.+ lerüñ 185a/06
d.+ sinde 030a/06, 036b/03
d.+ sindeki 182b/13
d.+ sinüñ 135b/11
d.+ yidi 148a/01
- depele-** [Tr.] Tepe tepe dövmek.
d.- diler 085a/11
- depre-** [Tr.] Kıpırdanmak, hareket etmek .
d.- en 063a/06
d.- imezlerdi 213a/10
d.- se 126a/04
d.- ür 014b/05
- depreme-** [Tr.] Kıpırdanmamak, hareket etmemek .
d.- zdi 014b/05
- der** [Far.] Kapı.
d. 004a/15, 004a/17, 007a/13, 008a/11, 016a/14, 036a/20, 099a/21, 136a/18, 150b/12, 155b/15, 164a/19, 179a/09, 206b/01
- der-bend** [Far.+Far.] Küçük geçit.
d.+ ler 195b/17
d.+ lerinden 157a/20
- derc itdür-** [Ar.+Tr.] Toplatmak.
d.-di 136a/20
- derd** [Ar.] Sıkıntı, tasa.
d. 032a/20, 224b/05
d.+ den 032a/19
d.+ e 032a/18, 186b/13, 201b/16
d.+ i 201b/20
d.+ in 033a/05
d.+ ine 057b/13
d.+ le 011b/09
d.+ lerine 183b/12
- dere** [Tr.] Küçük akarsu.
d. 065b/01, 066b/14, 142b/07, 147b/14, 174a/19, 186b/03, 191a/19, 191b/05
d.+ de 066b/14, 119b/07, 147b/13, 191a/21
d.+ deyidi 007b/13
d.+ ler 150b/04, 151b/05
d.+ nüñ 174a/09, 191b/01, 191a/18
d.+ sinden 044a/18
d.+ sine 064a/21, 064b/07
d.+ sini 064b/02
d.+ ye 054a/05, 064a/19, 066b/19, 191a/16, 194b/03
d.+ yi 007b/13
d.+ yidi 191a/17
- derece** [Ar.] 1. Basamak, mertebe. 2. Bir çemberin 360'ta birine eşit aç birimi.
d. 141a/21, 141b/01, 141b/02, 141b/03
d.+ de 021a/06, 141a/21
d.+ den 141b/07
d.+ lerinde 036b/08
d.+ sinde 036b/06, 036b/08
- derece-i Öaliyye** [Ar.+Ar.] Yüce mertebe.
d.+ye 098b/04
- derekât-ı cañım** [Ar.+Ar.] Cehennem in alt tabakası.
d.+den 168b/03
- der-gâh** [Far.+Far.] Huzur, kapı.

- d.+ ında 106b/09
d.+ ından 214b/11
- der-gāh-ı** **Ôadalet-penāh** [Far.+Far.+Ar.+Far.] Adalet koruyucusu yer; padişah kapısı.
d.+da 114a/20
- der-gāh-ı** **ālem-penāh** [Far.+Far.+Ar.+Far.] Alemin sığınağı olan yer; padişah kapısı.
d.+ında 114a/15
- der-gāh-ı** **Ôālî** [Far.+Far.+Ar.] Yüce makam; padişah kapısı.
d.+ de 114a/18
- der-gāh-ı** **Ôātfet-penāh** [Far.+Far.+Ar.+Far.] Merhamet sığınağı yer; padişah kapısı.
d.+larına 113a/03
- dergon bin baltūs** [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
b. 075a/18
b.+ ıdı 075b/03
- der-hāl** [Far.+Ar.] Hemen, çabucak.
d. 128b/08, 128b/21, 155a/12, 212a/21
- deri** [Tr.] Canlıların vücudunu örten koruyucu dış tabaka.
d.+ den 055b/13
d.+ lerin 030a/19
d.+ si 126b/12, 126b/14
d.+ sin 127b/02, 127b/07, 127b/08
d.+ sinden 126b/15, 126b/17, 129b/03
d.+ siyle 128b/19
d.+ yi 128b/20
- deriçe** [Far.+Tr.] Küçük kapı; pencere.
d. 185b/12
- derimüş** [Ö.] (bk. dārum)
d. 066a/11
- derin** [Tr.] Dibiyle yüzeyi arasındaki uzaklık fazla olan.
d. 051b/06, 117b/02, 123b/07, 137a/15, 150b/12, 153b/19, 165b/06, 205a/21
d.+ dür 145a/13
- der-jn-i şahāyif-i letāyif-nigār** [Far.+Ar.+Ar.+Far.] Latif resimlerle dolu sayfaların bir araya gelmesi.
d. 002b/18
- derinlig** [Tr.] Birşeyin dibiyile yüzeyi arasındaki uzaklık.
d.+ i 045b/17, 140a/01
- dermānsuz** [Far.+Tr.] İyileşme olanağı olmayan.
d. 032a/17
- der-medh-i pādīshāh-ı dīn-penāh** [Far.+Ar.+Far.+Ar.+Far.] Dinin koruyucusu olan padişahın methinin başlangıcı.
d. 002b/18
- der-menkūbe-i gūruh-ı nā-mūdārān-ı şahābe-i h'ās-ı halk ve yārān-ı paygāmbar** [Ar.] Peygamberin dostu ve halkın seçilmişisi olan sahabelerin menkıbelerinin başlangıcı.
d. 002b/11
- der-menkūb-ı aśhāb-ı gūzīn** [Ar.] Ashab-ı güzünün menkıbelerinin başlangıcı.
d. 002b/06
- dermūşeyil bin nahvīl** [Ö.] Kişi adı.
d. 026a/19
- der-naqş-ı Ôaleyhi's-selām** [Ar.] Peygamberi resmetme başlangıcı.
d. 002a/21
- der-naŕt-ı seyyid-i ālā-nām** [Ar.] Peygambere övgü başlangıcı.
d. 002a/08
- dernek** [Tr.] Toplantı.
d. 063b/09
- ders** [Ar.] Öğretmen tarafından belli bir konuda ve belli süre içinde öğrencilere verilen bilgi.
d. 003b/09
d.+ i 091b/18
d.+ in 160a/19
- dersān** [Ö.] Mısır'da eski bir şehir.
d. 006b/11, 006b/21, 176a/16, 176a/21
d.+ ıdı 176a/18
- derūn** [Far.] 1. İç, içtaraf. 2. Gönül.
d. 004a/21, 007a/01, 203a/17
d.+ dan 004a/05
d.+ ı 095b/11, 228b/11
d.+ ina 112b/02
- d.+ ını 002b/09
- derūn-ı arz-ı mīsr** [Far.+Ar.+Ö.] Mısır topraklarının iç tarafları.
d.+ ı 006b/16
- derūn-ı dil** [Far.+Far.] Gönülün derinliği.
d.+den 055a/04
- derūn-ı hīshār** [Far.+Ar.] Hisarın içi.
d.+lardan 114a/13
d.+ların 114a/12
- derūn-ı kabir** [Far.+Ar.] Kabirin içi.
d.+a 196a/18a
d.+ların 091b/21
- derūn-ı mesākīn** [Far.+Ar.] Konutların içi.
d. 175a/04
- derūn-ı pākī** [Far.+Ar.] Temiz gönüllü insanlar.
d. 228b/09
- derūnī** [Far.] İçte ait, gönülden.
d. 094a/05
- dervāze** [Far.] Büyük kapı.
d.+ lere 179a/09
d.+ leri 206b/01
- deryā** [Far.] Deniz.
d. 001b/09, 001b/11, 003b/02, 039a/13, 039a/14, 043a/08, 057b/07, 070b/08, 085b/04, 090a/14, 093b/20, 132a/18, 155a/14, 157a/11, 215b/03, 215b/18, 230a/10
d.+ da 043a/08
d.+ dan 057b/07, 070b/05, 093b/19, 119b/13, 149b/21, 150a/05, 157a/04, 157a/11, 212a/21, 212b/15, 219a/13, 219a/14, 219b/04
d.+ sı 167b/03
d.+ sını 205b/07
- deryā-ı ahdar** [Ö.] Yeşil Deniz.
d. 063b/14
- deryā-ı Ôasker-i mevvāc-i bj-kenār** [Far.+Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] Çok büyük ve dalgalı asker denizi.
d.+la 078b/15
- deryā-ı fikr** [Far.+Ar.] Düşünce deryası.
d.+e 004a/04
- deryā-ı taŕaccūb** [Far.+Ar.] Şaşkınlık deryası.
d.+e 152a/21
- deryā yüzi** [Far.+Tr.] Denizin üstü.
d.+den 215b/16
d.+ne 215a/13
- deryā-mīshāl** [Ar.+Tr.] Deniz gibi.
d. 122a/16
- derzīlik** [Ar.+Tr.] Elbise kesip dikme işi; terzilik.
d. 150b/17
- deśneh** [Ö.] Yer adı.
d. 035b/11, 167a/15
- dest** [Far.] El.
d.+ i 003a/12
- dest-i āgyār** [Far.+Ar.] Düşmanın eli.
d.+dan 039a/03
- dest-i hatt** [Far.+Ar.] El yazısı.
d.+ıyla 014b/06, 073b/12
d.+larıyla 105b/02
d.+yla 094a/16, 105b/01
- dest-i ikdām** [Far.+Ar.] Çaba, gayret eli.
d.+ ı 114a/09
- dest-i kudret** [Far.+Ar.] Kudret eli.
d.+ünden 001b/07
- dest-i rüzīgār** [Far.+Far.] Rüzgarın eli; kader.
d.+ ı 003b/20, 103b/04,
- dest-i tağallūb** [Far.+Ar.] Zorbalık eli.
d.+lerine 113b/21
- dest-i tamaŕ** [Far.+Ar.] Tamah eli; hırs.
d.+ ı 075a/08
- destī** [Far.] Topraktan yapılan, kulplu, geniş gövdeli, dar ağızlı su kabı.
d. 082a/08
- destimāl** [Far.] Mendil, el bezi.
d.+ ıla 041b/09
- dest-res** [Far.+Far.] El erme; kuvvet.
d. 205b/18
- destūr** [Far.] 'Yol verin, çekilin.' anlamında bir ünlem.

- d. 219a/11
destür vir- [Far.+Tr.] İzin vermek.
 d.-ür 192a/15
- deş-** [Tr.] Yeri kazmak.
 d.- eler 132a/13
 d.- erler 132a/16, 132b/01
- deşā** [Ö.] Said şehrinde bir mevki.
 d. 013a/21
- deşil-** [Tr.] Yarıktan dışarı akmak.
 d.- ür 132a/02
- deşişe** [Ö.] Memlûkler Dönemi'nde intikal eden ve daha sonra Yavuz Sultan Selim ve Kanunî Sultan Süleyman tarafından da devam ettirilen bir vakıf.
 d. 110b/21
- deşt** [Far.] Çöl, bozkır.
 d. 113a/09
- deşt-i kıpçak** [Ö.] Kıpçak Çölü.
 d. 107a/04
- deştî** [Far.] Kıraç.
 d. 126b/02
- devā** [Ar.] Hastalığı iyileştirmeye yarayan şey; ilaç.
 d. 047a/11, 183b/12
 d.+ larla 042b/01
 d.+ sında 152b/15
 d.+ yıldı 034b/20
- devāb(b)** [Ar.] Yük veya binek hayvanları.
 d. 019b/07, 044b/08, 197b/04
- devālan-** [Ar.+Tr.] Hastalığı iyileştirmek için kullanmak.
 d.- salar 034b/19
- devān** [Far.] Hızlıca yürüten.
 d.+ ıdı 003a/05
- devāyir** [Ar.] Çevreler, kapladığı yerler.
 d.+ inden 076a/21
- devayir-i memālik-i emrū'l-mesālik** [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] Emri altındaki memleketlerin yollarının kapladığı yerleri.
 d.+i 002b/21
- devāyir-i mısır** [Ar.+Ö.] Mısır çevreleri.
 d.+da 093b/09
- devāyir-i memleket** [Ar.+ Ar.] Memleketin sınırları.
 d.+i 094b/14
- devāyir-i saltanat** [Ar.+ Ar.] Saltanat sınırları.
 d.+ı 229b/13
- deve** [Tr.] Geviş getiren memelilerden, boynu uzun, sırtında hörgücü bulunan, iri yapılı bir yük hayvanı; deve.
 d. 006b/19, 006b/20, 015a/16, 074a/18, 121a/08, 135b/12, 159a/10, 159a/18, 159a/20, 169a/11, 169b/14, 171a/21, 174a/10, 174a/13, 174a/18, 176b/11, 176b/18, 184a/09, 218a/07, 228a/12
 d.+ den 174a/12, 174a/17
 d.+ ler 173a/07, 174a/18, 174b/01, 184a/10, 191b/06
 d.+ lerden 191b/09
 d.+ lere 174a/16, 176a/08, 228a/14
 d.+ lerile 219b/12
 d.+ lerin 159a/09
 d.+ lerinden 191b/12
 d.+ lerinün 191b/07
 d.+ lerün 191b/06, 191b/13
 d.+ m 159a/18
 d.+ nün 174a/13, 174a/14, 174a/19, 174a/20, 174b/03, 191a/20
 d.+ ye 015a/20, 015a/21, 218b/02
 d.+ yi 127b/17, 169a/12
- deverān** [Ar.] Dönme, devir.
 d.+ ıyla 022a/08
- devlet** [Ar.] Bir hükümet idaresinde şekillendirilmiş siyasi topluluk.
 d. 003b/06, 071b/14, 080b/08, 082a/05, 107b/04, 112b/18, 112b/21, 113b/11, 149a/12, 176b/04, 201b/03, 230a/12
 d.+ i 003b/04, 078a/01, 229b/20
 d.+ iyle 003a/21
 d.+ leri 086b/10, 086b/19, 096a/12, 205a/05, 217b/17, 221b/06, 226a/02
 d.+ leriydi 217b/19
- devlet-i akbāt** [Ö.] Akbat devleti.
 d. 075a/20
- devlet-i Ōamālika** [Ö.] (bk. Ōamālika devleti)
 071b/13
- devlet-i benī el-Ōabbās** [Ö.] Abbasiler devleti.
 d. 080a/06
- devlet-i benī-mervan** [Ö.] Emevi Devleti.
 d. 080a/06
- devlet-i benī tulun** [Ö.] Tulunuğulları Devleti.
 d. 217b/10
- devlet-i benī-Ōubeyd** [Ö.] Fatımiler Devleti.
 d. 087a/01
- devlet-i benī eyyūb** [Ö.] Eyyubi Devleti.
 d. 226a/09, 226a/20, 229a/04
 d.+da 226b/15
- devlet-i çerākise** [Ö.] (bk. devlet-i memālik-i çerākise)
 d. 106b/19, 111a/06, 112a/07
- devlet-i ebed-peyvend** [Ar.+Ar.+Far.] Ebedi devlet.
 d.+leri 102a/13
- devlet-i fātımīyyin** [Ö.] Fatımiler Devleti.
 d. 082b/09, 228b/21
 d.+i 149a/06
- devlet-i islāmiyye** [Ar.+Ar.] İslam devleti.
 d.+de 225a/21
- devlet-i memālik-i bahriyye** [Ö.] Memluk Devleti'nin ilk dönemi [1250-1382].
 d. 096a/12, 106b/13
- devlet-i memālik-i çerākise** [Ö.] Memluk Devleti'nin ikinci dönemi [1382-1517].
 d. 108a/02
- devlet-i saltanat** [Ar.+Ar.] Devlet yönetimi.
 d. 096b/16
- devletlü** [Ar.+Tr.] Şanslı, bahtı açık.
 d. 098a/03
- devr** [Ar.] İçinde yaşanılan zaman; çağ; dönem. 2. Kendi ekseninde tam dönme.
 d.+ i 039a/16, 096b/15
 d.+ inde 112b/18, 180a/16
 d.+ inden 136a/05
 d.+ ine 003b/17
 d.+ leri 097a/20
 d.+ lerinden 027b/18
- devr-i Ōālem** [Ar.+Ar.] Dünyanın devri.
 d. 192b/08
- devr iT-** [Ar.+Tr.] 1. Aktarılmak, dolaşmak. 2. Kendi ekseninde dönme.
 d.- di 052b/21
 d.-e 194a/01
 d.- erdi 022a/08, 033b/13
- devr eyle-** [Ar.+Tr.] Döndürmek, geri çevirmek.
 d.-di 164b/20
- devrān** [Ar.] Alem.
 d. 002a/01
 d.+ dan 004a/18
- devre** [Ar.] 1. Aşamalandırılmış bir düzende evrelerden her biri. 2. Çevre, kaplanılan alan.
 d.+ deyidi 027b/19
 d.+ si 139b/13, 139b/17, 193a/05
 d.+ sini 162a/10
- devril-** [Tr.] Dengesi bozularak yan yatmak.
 d.- üp 021b/14
- devür-** [Tr.] Dengesini bozarak yan yatırmak.
 d.- di 068a/04
- dey** [Ar.] Kış.
 d. 003b/21
- deylem** [Ö.] Hazar Denizi'nin kuzeyinde yaşayan bir kavim.
 d. 015b/06
- deymās** [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir.
 d. 033a/17, 033a/20, 192a/05
- deynek** [Tr.] Ağaçtan inçe sopa.
 d. 126b/14, 126b/16, 126b/17
 d.+ i 162a/18
 d.+ ile 162a/19
- deyr** [Ar.] Kilise, manastır.
 d.+ de 140b/12
 d.+ inde 009b/02, 140b/08
 d.+ inün 142a/14

- d.+ lerin 131b/08
d.+ lerine 131b/02
- deyr-i ebj hüzmü [Ö.]** Cize'de bir manastır.
d. 142a/07, 142a/13
d.+ de 006b/04, 142a/12
d.+ dedür142a/07
- deyr-i kalemün [Ö.]** Feyyüm'da bir manastır.
d. 140b/12
- deyrü'l-Öazim [Ö.]** Fustat'la Ayn-üş-Şems arasındaki yolda bir kilise.
d. 225b/07
- deyrü'l-muharrak [Ö.]** Said şehrinde bir kilise.
d. 184a/17
- deyşan [Ö.]** Kişi adı.
d. 082b/12
- dıklidyanus [Ö.]** Roma imparatoru Diocletianus.
d. 130a/13, 165a/17, 200b/13, 200b/15, 200b/17, 201a/05, 201a/07, 201a/13, 202a/11
d.+ a 201a/11
- dıklityanus [Ö.]** (bk.dıklidyanos)
d. 140b/13
- dihû [Ar.]** Kenar.
d.+ ı 182b/02, 143a/09
d.+ mı 135b/10
d.+ mndan 135b/09
- dimaşk [Ö.]** Eski Mısır'da bir şehir; şimdiki Suriye.
d. 087a/21, 087b/02, 092b/03, 097b/16, 099b/05, 102b/04, 103b/15, 104a/04, 104a/05, 104a/09, 108b/10, 160b/04, 163a/05, 187a/13
d.+ a 097b/17, 102b/03, 103b/17
d.+ da 091a/13, 099b/06, 102b/05, 103a/06, 103a/08, 103a/09, 109a/16, 163a/03, 229b/21
d.+ dan 102a/20, 102a/21
d.+ ı 079b/01
- dıraşan [Far.]** Parlak.
d. 008a/16
- di- [Tr.]** Demek, söylemek.
d. 054b/15
d.- di 006a/09, 008a/06, 008b/15, 008b/18, 008b/21, 009a/03, 009b/12, 011a/06, 024a/07, 024a/08, 024a/10, 024a/14, 024a/15, 024a/18, 024a/19, 024a/21, 028a/08, 029b/15, 030b/20, 031b/14, 031b/18, 033a/05, 033b/08, 035a/14, 035a/15, 038b/04, 038b/11, 038b/12, 038b/15, 038b/16, 038b/17, 038b/21, 039a/08, 040a/19, 041a/15, 041a/17, 041a/18, 041b/11, 045a/19, 049a/05, 049a/06, 049a/07, 049a/09, 049a/10, 049a/11, 049a/12, 049a/13, 049a/14, 049a/19, 049a/21, 050a/15, 050a/19, 050b/01, 050b/04, 050b/05, 051b/20, 051b/21, 052a/12, 052b/09, 053b/09, 053b/17, 053b/18, 054a/09, 054b/13, 054b/14, 054b/15, 054b/16, 054b/19, 054b/20, 055a/02, 055a/08, 055a/10, 055a/11, 055a/15, 055a/18, 055a/19, 055a/20, 055a/21, 055b/03, 055b/09, 055b/11, 055b/15, 055b/17, 056a/01, 056b/05, 057a/04, 057a/17, 057b/19, 058a/03, 058a/05, 058a/07, 058a/18, 058b/02, 059a/04, 060a/08, 060a/17, 064a/04, 065a/04, 065a/07, 065a/08, 065a/09, 065a/10, 065a/11, 065a/12, 065a/13, 065a/14, 065a/17, 065a/18, 065b/07, 067b/12, 068b/03, 068b/18, 070a/20, 070b/14, 071a/07, 071a/15, 072a/06, 072a/20, 074b/17, 075a/02, 075b/21, 081b/09, 081b/10, 081b/11, 081b/13, 081b/18, 082b/01, 082b/17, 084a/03, 084a/05, 088a/01, 092a/17, 096a/03, 096a/21, 097b/12, 098a/02, 098a/03, 098a/04, 098a/05, 098a/15, 100a/12, 100b/05, 102a/15, 102a/17, 102a/19, 102a/21, 102b/05, 105a/18, 116b/17, 116b/18, 116b/21, 118a/20, 118b/01, 118b/12, 119a/12, 119a/15, 122b/07, 124b/13, 130b/20, 134b/12, 134b/14, 134b/17, 134b/19, 134b/20, 134b/21, 135a/01, 139a/03, 141b/12, 141b/15, 145a/12, 145b/13, 146a/04, 146a/12, 147a/10, 147b/09, 152a/20, 152b/04, 154b/12, 154b/15, 156a/08, 156a/19, 157b/01, 157b/02, 157b/06, 157b/07, 157b/10, 158b/03, 159a/14, 159a/17, 159a/18, 159a/19, 159a/20, 159b/03, 159b/04, 159b/05, 159b/06, 159b/07, 159b/08, 159b/09, 159b/11, 159b/12, 159b/14, 160b/16, 160b/17, 160b/18, 161a/03, 161a/05, 162b/04, 162b/05, 163a/03, 170a/07, 170a/09, 170a/10, 173b/16, 173b/18, 173b/19, 173b/20, 174a/03, 174a/04, 174a/07, 175a/15, 175a/19, 176b/04, 177a/16, 178b/21, 183a/13, 184a/15, 184a/20, 185b/19, 186b/04, 186b/07, 186b/12, 187b/02, 194a/11, 194a/17, 194a/20, 194b/04, 196a/12, 196a/17, 196b/07, 196b/14, 196b/16, 197a/02, 197a/06, 197a/08, 197a/10, 197a/11, 197b/10, 197b/14, 197b/15, 197b/16, 197b/18, 197b/19, 197b/20, 197b/21, 198a/01, 198a/05, 198a/16, 201b/17, 202a/02, 202b/14, 204b/03, 207a/05, 207a/08, 207a/17, 207b/01, 207b/09, 207b/21, 208a/03, 208a/07, 208a/10, 208a/13, 208a/16, 208a/17, 208b/06, 208b/07, 208b/11, 209a/16, 209b/10, 209b/20, 211a/07, 211a/18, 211a/21, 214a/02, 214b/16, 215a/18, 216a/07, 218b/08, 218b/09, 220a/17, 220a/19, 220b/11, 220b/19, 221a/01, 221a/05, 222a/04, 222a/05, 223a/20, 224b/11, 227a/07, 227a/13, 228a/12, 228a/21, 228b/01, 230a/14, 230b/19, 232a/03, 232a/04, 232a/13, 232a/16
d.- diler 005b/03, 008a/08, 008b/13, 009b/10, 018b/02, 018b/16, 022b/04, 022b/12, 044b/03, 044b/05, 044b/19, 045a/08, 050b/09, 054b/12, 054b/13, 056a/18, 064a/05, 068b/12, 069a/03, 070b/13, 077b/14, 081a/16, 094a/11, 099a/04, 101b/04, 101b/14, 102a/18, 102b/03, 108b/16, 110a/15, 111a/11, 113a/16, 115b/14, 117b/14, 118a/13, 118a/19, 118a/21, 131a/10, 134b/16, 134b/18, 134b/19, 134b/21, 135a/01, 137b/08, 141b/14, 141b/15, 145a/11, 145b/11, 147a/02, 147a/21, 148a/21, 148b/05, 151a/06, 152a/21, 156a/15, 159a/15, 159a/20, 159a/21, 160a/03, 160b/16, 160b/17, 169a/12, 171b/03, 175a/15, 178a/16, 185a/16, 187a/06, 187a/11, 194b/07, 196a/10, 196b/09, 197a/03, 198b/02, 198b/06, 199b/18, 201b/12, 208a/04, 208a/11, 208a/13, 208a/17, 208b/07, 208b/13, 210a/15, 213b/06, 213b/08, 213b/09, 213b/10, 213b/14, 214b/16, 214b/17, 215a/17, 216b/03, 216b/07, 220a/02, 224b/07, 225a/10, 225a/11, 227b/05, 227b/07
d.- diyse 059b/11
d.- dügi 005b/08, 012b/05, 024a/09, 025a/03, 028a/08, 030b/05, 033b/08, 035a/16, 035a/17, 050b/09, 052b/09, 056b/05, 057a/17, 058a/19, 059b/15, 065b/08, 072a/20, 083a/07, 087a/07, 113a/17, 117a/02, 117a/03, 134b/14, 143a/03, 146a/04, 147a/19, 152b/02, 154b/15, 179a/06, 197a/14, 197a/15, 197b/21, 207a/16, 209a/06, 221a/01, 227a/07, 230a/14, 232a/04, 232a/18, 232a/19
d.- dügin 021a/12, 024a/08, 048b/20
d.- düginden 142b/12
d.- dügine 050b/07, 209a/05, 222a/05
d.- düginün 147a/14
d.- dügiyle 021a/12, 142b/13
d.- dügüm 197a/11, 209b/15
d.- dügüme 208b/10
d.- dügümüz 125a/14, 141a/17, 213b/12
d.- dügün 035a/14, 082a/21, 125a/09, 174a/06, 197b/20
d.- dügünde 125a/09
d.- dügünden 208a/16
d.- dügüne 208a/05
d.- dügünüz 208b/08
d.- dük 224a/09
d.- dükten 137b/21, 174a/07
d.- dükleri 005a/13, 006a/11, 006a/14, 008a/06, 008b/01, 009b/15, 009b/21, 010a/05, 013b/16, 013b/20, 016b/15, 016b/16, 017a/10, 028a/10, 040b/17, 043a/02, 043b/03, 048b/12, 056a/15, 057a/17, 066b/14, 073a/05, 076b/14, 081a/17, 085a/09, 088b/15, 091a/20, 091a/21, 110b/13,

118b/03, 119b/13, 119b/18, 120a/06, 120a/09,
 120b/12, 122b/11, 125b/10, 125b/15, 126a/21,
 127b/05, 128b/04, 129b/05, 130a/13, 132a/13,
 133a/21, 134a/02, 137a/14, 144b/20, 144b/21,
 145b/20, 147a/07, 149a/05, 149a/09, 156b/14,
 167a/15, 168b/07, 169a/20, 169a/21, 169b/05,
 169b/17, 171b/08, 172a/14, 173a/06, 177a/11,
 177b/04, 180a/03, 180b/12, 181a/12, 181b/01,
 181b/19, 182a/07, 183a/17, 184b/01, 184b/21,
 185a/09, 185a/10, 185b/02, 185b/06, 186b/12,
 188b/17, 188b/18, 195b/11, 198a/07, 201b/12,
 202b/19, 203a/05, 203a/08, 203b/02, 203b/11,
 204a/15, 207b/13, 216a/01, 216a/11, 217a/03,
 217b/03, 225a/20, 226a/08, 226a/15, 227b/05,
 227b/07, 231a/14, 231a/18
 d.- dükleridür 029b/20, 132b/08, 149a/03, 149b/03
 d.- düklerin 024b/02, 058a/20, 059a/05, 197a/04,
 208a/08, 208a/09, 208a/12, 209b/20
 d.- düklerinden 148b/03, 193b/05, 208a/03, 211a/10
 d.- düklerine 055a/02
 d.- düklerini 004a/15, 181a/09
 d.- düklerinüñ 005b/09, 005b/20, 005b/21, 146b/17,
 148b/14, 157a/21, 208a/10
 d.- düklerüñ 024a/15, 197a/10
 d.- düm 051b/18, 119a/07, 119a/13, 134b/10,
 152b/02, 173b/19, 173b/21, 174a/04, 186a/14,
 186b/05, 186b/13
 d.- dümidi 151b/07
 d.- düñ 049a/07, 201b/20
 d.- mege 094b/11, 153a/13
 d.- megi 118a/11
 d.- megidi 020a/15, 052b/07, 139b/03, 139b/10,
 144a/02
 d.- megile 013a/21, 019b/14, 033b/19, 034b/17,
 056a/02, 073a/18, 073b/11, 075b/18, 076a/15,
 080a/10, 080a/14, 082a/02, 085a/14, 085b/02,
 086b/09, 086b/19, 087b/09, 095a/19, 098b/15,
 107b/12, 110b/21, 111b/17, 111b/21, 115b/15,
 119b/09, 129b/11, 133a/16, 137a/16, 139b/19,
 148a/11, 156b/18, 160a/13, 160b/06, 163a/05,
 166b/19, 167a/08, 167b/18, 168b/16, 171b/17,
 171b/21, 172b/09, 173a/13, 174a/08, 175a/07,
 175b/03, 180a/03, 180a/04, 181b/07, 182a/18,
 184a/17, 184b/15, 186b/14, 186b/20, 200b/14,
 203a/13, 203b/05, 203b/06, 216a/15, 217a/12,
 218a/20, 227a/07, 231b/02, 231b/18
 d.- megimiş 137b/21
 d.- megüñ 020a/15
 d.- mek 006b/12, 011a/02, 016a/01, 055a/03,
 056a/16, 077a/06, 077a/15, 077b/01, 077b/04,
 078a/07, 078a/08, 080a/20, 086b/21, 153b/12,
 156b/06, 169b/11, 176a/17, 176b/14, 176b/21,
 182a/17, 188b/14, 189a/12, 196b/01
 d.- mekdür 007b/02, 018b/13, 027b/19, 086b/21,
 115a/16, 115a/19, 125a/17, 137a/12, 144b/10,
 150b/05, 151b/15, 161a/15, 162a/01, 165a/16,
 176b/21, 190b/11, 190b/15
 d.- mekle 004b/12, 004b/17, 004b/20, 008a/03,
 008a/10, 013a/11, 035b/11, 096a/05, 106a/06,
 118b/17, 125a/17, 132b/11, 133a/08, 133b/09,
 142a/08, 145b/03, 146b/04, 147b/10, 163a/04,
 167a/14, 169a/03, 175a/10, 182a/14, 184b/02,
 188b/12, 189b/21, 191a/16, 193b/17, 200b/18,
 206a/10, 216a/20, 216b/19, 217b/15, 218b/04,
 219b/02, 219b/13, 227a/09, 229a/18
 d.- mekleri 078a/08
 d.- meñle 002a/06
 d.- miş 049a/16, 061a/13, 140b/19, 163a/12, 209b/12,
 229b/14
 d.- mişdi 197b/13
 d.- mişdür 113b/15
 d.- mişidi 015a/14, 081b/05, 089a/04, 145b/21,
 169b/07, 205a/06, 219a/19
 d.- mişidüñ 113b/01
 d.- mişler 004a/02, 011a/12, 011b/03, 061a/11,
 107b/06

d.- mişlerdür 094b/01, 156b/14
 d.- mişleridi 143a/02
 d.- ñ 111a/12, 196b/08
 d.- nilen 106b/19, 225a/02
 d.- nüñdi 196b/07, 196b/08, 213b/14
 d.- nse 124a/19
 d.- r 014b/08, 015a/15, 015a/20, 032a/21, 054a/04,
 057b/11, 060a/17, 062b/02, 066a/11, 068a/08,
 071b/15, 073b/14, 078a/03, 085b/20, 101b/16,
 119a/09, 119a/20, 121b/12, 137b/19, 142b/17,
 144b/11, 161b/15, 173b/12, 176a/15, 178b/07,
 182a/14, 191a/12, 232a/07
 d.- rdi 015a/21, 021a/05, 040a/06, 048b/19, 051b/14,
 060a/02, 134b/06, 145a/09, 221a/16, 232a/06
 d.- rdüñ 159b/06
 d.- ridi 017a/12, 057b/11, 066b/12, 067a/12, 092b/16
 d.- riken 055b/21
 d.- rin 131a/06, 196b/13, 197a/06, 227a/13
 d.- rler 006b/01, 006b/12, 006b/17, 007a/10, 007b/12,
 008a/07, 008a/20, 009a/13, 010a/01, 010a/09,
 010a/10, 010a/11, 010a/13, 010a/14, 010a/21,
 010b/11, 010b/18, 011b/05, 011b/10, 011b/14,
 011b/16, 012b/17, 012b/19, 013a/02, 013b/02,
 013b/19, 013b/20, 014a/01, 014a/02, 014a/05,
 014a/08, 014a/10, 015b/04, 015b/13, 016a/03,
 016b/10, 017a/01, 017a/05, 018b/02, 018b/06,
 019a/17, 019b/10, 020a/13, 020a/16, 020b/01,
 021a/13, 022a/11, 023b/19, 025a/09, 025b/13,
 026a/18, 026b/11, 026b/20, 027a/04, 028b/04,
 028b/13, 029a/09, 029b/10, 029b/15, 031a/04,
 031a/10, 031a/12, 032a/09, 032a/16, 033a/16,
 033a/19, 034a/02, 034a/06, 034b/07, 035a/04,
 035a/10, 037b/19, 040a/04, 040a/21, 041b/20,
 042a/12, 043a/02, 043a/12, 045b/05, 047a/02,
 048b/03, 049a/03, 049b/11, 052b/13, 054a/01,
 054a/20, 054b/04, 054b/08, 056a/04, 056a/18,
 059a/07, 059a/14, 060b/16, 061b/12, 062a/05,
 062a/16, 062b/01, 062b/08, 062b/09, 063b/05,
 064a/10, 064b/15, 066a/08, 066b/20, 067a/06,
 068a/08, 068b/20, 069a/02, 069a/04, 069b/18,
 070b/01, 071a/14, 071b/10, 072b/02, 073a/19,
 074a/12, 075b/11, 076b/03, 076b/09, 077b/11,
 078a/21, 078b/19, 079b/11, 082b/10, 082b/12,
 083a/18, 083a/19, 083b/08, 084a/14, 085b/20,
 087a/02, 087a/04, 087a/11, 087b/01, 094b/06,
 107a/05, 107b/09, 113b/16, 114b/05, 114b/07,
 114b/11, 114b/14, 114b/16, 114b/20, 114b/21,
 115a/18, 116a/08, 116a/13, 116b/10, 119b/14,
 119b/15, 119b/18, 119b/20, 119b/21, 120a/03,
 120a/16, 120b/12, 120b/18, 121a/06, 121a/08,
 121b/06, 121b/16, 122a/11, 122b/05, 122b/10,
 122b/19, 123a/03, 123a/04, 123a/10, 123a/13,
 123a/14, 123a/17, 123a/19, 123b/01, 123b/04,
 123b/12, 123b/18, 124a/17, 124b/04, 125a/02,
 125b/03, 125b/07, 125b/13, 125b/15, 125b/19,
 126a/06, 126b/04, 126b/12, 126b/14, 127a/10,
 127a/12, 127b/04, 127b/20, 128a/02, 128b/02,
 128b/12, 128b/17, 129a/15, 129a/18, 130a/16,
 131b/17, 132a/04, 132a/09, 132b/01, 132b/21,
 133a/07, 133b/03, 133b/21, 136a/01, 136b/05,
 136b/15, 136b/20, 137a/16, 137a/18, 139b/01,
 139b/04, 139b/08, 139b/11, 142a/08, 142b/09,
 142b/17, 143a/02, 144a/10, 144b/13, 145a/15,
 145b/02, 145b/04, 145b/05, 145b/06, 145b/10,
 146a/20, 146b/04, 146b/10, 146b/14, 147b/12,
 148a/03, 149a/08, 149b/15, 150a/03, 150b/06,
 150b/07, 150b/15, 151a/08, 153b/15, 154a/06,
 156b/06, 156b/09, 156b/20, 158a/05, 158a/09,
 158a/20, 158b/16, 158b/18, 160a/19, 160b/01,
 160b/04, 160b/12, 164a/05, 164b/04, 165a/17,
 165b/06, 166b/01, 166b/11, 166b/20, 166b/21,
 167b/08, 168a/11, 168b/12, 168b/13, 169a/18,
 169a/21, 169b/02, 169b/08, 169b/11, 169b/16,
 169b/17, 170a/03, 170a/21, 170b/13, 171b/05,
 171b/09, 171b/15, 171b/18, 172a/01, 172a/02,
 172a/04, 172a/21, 172b/02, 172b/08, 172b/09,

172b/11, 173a/04, 173a/18, 175a/06, 175b/03,
 175b/06, 176a/10, 177a/04, 177a/07, 177a/13,
 177a/18, 177b/03, 177b/20, 178a/19, 178b/02,
 180a/06, 180a/11, 181b/05, 182b/20, 183a/02,
 183a/03, 183a/05, 183a/06, 183a/13, 183a/17,
 183a/19, 183a/21, 183b/02, 183b/17, 184a/12,
 184b/09, 186a/09, 186b/03, 188a/06, 188a/15,
 188a/17, 188b/04, 188b/08, 188b/21, 189a/05,
 189b/04, 189b/10, 189b/20, 190a/01, 190a/06,
 190a/08, 191a/04, 191b/13, 192a/18, 192b/07,
 193b/01, 195a/02, 197a/13, 197a/20, 198b/11,
 199a/06, 199a/16, 199b/16, 200a/15, 200a/19,
 202a/21, 202b/18, 205b/05, 206b/11, 210b/11,
 211b/15, 214b/12, 215b/12, 216b/08, 217a/20,
 217b/01, 218a/05, 218a/18, 220a/11, 222a/03,
 226a/20, 227b/04, 228b/11, 228b/19, 229a/19,
 229b/11, 229b/12, 231b/12
 d.- rlerdi 149b/04, 180a/09
 d.- rleridi 005b/05, 010b/18, 014b/09, 019a/17,
 020b/17, 020b/19, 021b/07, 022a/01, 026a/11,
 040a/13, 043a/10, 048a/01, 057a/08, 060b/09,
 060b/21, 064b/20, 068a/13, 070a/11, 076b/02,
 077a/06, 077a/13, 078a/09, 081a/05, 085b/11,
 086b/01, 087b/03, 087b/20, 088b/12, 089b/01,
 090b/06, 091b/05, 093b/03, 094a/06, 094b/17,
 096a/05, 096a/16, 097a/08, 097a/14, 097b/01,
 097b/14, 098a/06, 101b/06, 102a/21, 103a/07,
 104a/10, 104a/19, 106a/11, 106b/03, 107b/03,
 110a/20, 110b/03, 110b/05, 115a/14, 121a/03,
 134a/16, 134b/10, 134b/12, 144a/08, 145b/14,
 149b/07, 150b/08, 150b/09, 150b/10, 154a/04,
 162a/16, 164a/09, 165b/18, 167b/09, 171a/15,
 179b/02, 180b/01, 180b/02, 180b/03, 180b/04,
 180b/05, 180b/16, 180b/20, 181a/04, 181a/08,
 181a/21, 181b/01, 181b/09, 187b/20, 189a/11,
 193b/06, 196a/21, 197a/15, 201a/07, 203a/15,
 203b/11, 204a/16, 204b/17, 205a/02, 210a/12,
 217a/13, 219b/14, 219b/17, 220b/13, 221a/16,
 226a/08, 226a/10, 226a/17, 226b/01, 226b/02,
 226b/04, 226b/05, 227a/03, 229a/03, 229a/15,
 229b/09, 229b/16
 d.- rlerimiş 085b/19, 111a/03
 d.- rse 024a/05, 202a/01
 d.- rseñ 024a/15, 202b/13, 209b/16
 d.- rseñüz 208a/11
 d.- rsin 065a/01, 116b/17, 208a/04, 213b/21
 d.- rsiz 207a/01, 208a/02, 208a/11
 d.- rüz 213b/10
 d.- se 013b/02, 025a/02, 025a/03, 034b/12, 042a/10,
 070b/01, 145a/11, 188b/14
 d.- sek 185a/12
 d.- señ 186a/08
 d.- sün 208a/06
 d.- sünlr 111a/13
 d.- yecegin 081b/14
 d.- yecek 229a/03
 d.- yeler 152b/11, 156b/05
 d.- yemediler 002a/13
 d.- yen 122b/11
 d.- yesin 214b/05
 d.- yeyin mi 049a/13
 d.- yıcek 175a/18
 d.- yince 041b/07, 060a/12, 060a/14, 078b/15,
 095b/19, 096a/11, 110a/10, 154b/21, 196b/21,
 205b/07, 206b/06, 227b/03
 d.- yü 004b/06, 004b/18, 006a/21, 006b/11, 008b/11,
 009b/20, 010b/18, 011a/06, 011b/20, 012a/03,
 012a/17, 012a/19, 012b/03, 012b/05, 012b/09,
 012b/11, 012b/19, 013b/01, 013b/09, 015a/09,
 015a/10, 015b/03, 019b/04, 020b/09, 020b/12,
 021a/03, 021a/06, 021a/11, 022b/08, 024a/20,
 026a/07, 026a/20, 026b/19, 027a/01, 029a/05,
 029b/14, 030b/05, 031a/17, 031b/01, 031b/11,
 031b/17, 034b/07, 035b/01, 038a/04, 038b/07,
 039b/19, 040b/18, 041a/12, 048b/07, 048b/16,
 050a/08, 050a/13, 051b/20, 052a/15, 052b/04,

052b/11, 054b/21, 055a/05, 055b/08, 055b/18,
 056a/06, 056b/01, 056b/02, 056b/12, 056b/16,
 056b/20, 059b/10, 060b/08, 063a/05, 064a/17,
 065a/11, 066a/09, 068a/16, 068b/07, 069a/07,
 069a/09, 070b/11, 071a/20, 071a/21, 072a/09,
 072a/11, 072b/17, 072b/18, 073a/13, 074b/16,
 075a/03, 076b/10, 077a/02, 078a/06, 078a/18,
 079a/19, 082a/06, 082b/11, 082b/19, 083b/03,
 084a/02, 084a/11, 084a/12, 085b/13, 086a/06,
 087a/09, 087a/18, 088a/21, 088b/11, 088b/14,
 089a/02, 089b/05, 090a/17, 092a/19, 093a/01,
 093a/09, 093a/19, 093b/08, 095a/11, 096a/18,
 097a/03, 097a/17, 097b/03, 097b/07, 098a/05,
 098a/07, 098a/11, 100b/05, 100b/20, 101b/19,
 102a/01, 102a/08, 102a/17, 102b/18, 102b/20,
 103a/01, 104a/03, 104b/12, 104b/13, 105a/04,
 105a/09, 105a/16, 105b/09, 105b/21, 106a/02,
 106a/15, 106b/10, 107a/17, 107b/05, 107b/06,
 108a/09, 108b/12, 109a/18, 109a/21, 109b/20,
 110a/05, 110a/08, 110a/11, 110b/14, 111a/14,
 111a/15, 111b/01, 111b/05, 112a/15, 113b/01,
 114b/03, 114b/20, 115a/19, 115b/07, 115b/20,
 116a/16, 116a/19, 116b/04, 116b/05, 116b/08,
 116b/10, 117b/08, 117b/11, 118a/05, 118a/18,
 118b/10, 119a/02, 119a/15, 119b/06, 121a/02,
 122b/14, 124b/09, 124b/12, 124b/14, 124b/19,
 125a/04, 125a/10, 128a/06, 130a/14, 130b/06,
 130b/08, 130b/16, 131b/02, 133a/20, 134b/04,
 136a/04, 136a/19, 137a/19, 138b/21, 139a/12,
 139a/13, 139b/05, 140a/16, 140b/06, 141a/03,
 141a/12, 141b/06, 141b/21, 142b/02, 142b/03,
 142b/10, 143a/02, 144b/09, 144b/10, 145b/06,
 145b/18, 146a/01, 146a/16, 147a/12, 147a/14,
 147a/15, 147a/16, 147a/19, 147b/17, 151b/20,
 152a/12, 152b/11, 152b/13, 155a/11, 155b/05,
 155b/21, 156b/09, 161a/05, 161a/18, 161a/21,
 161b/01, 161b/03, 161b/06, 161b/09, 161b/19,
 162b/05, 163a/03, 164b/13, 164b/18, 164b/20,
 165a/03, 167b/04, 167b/07, 167b/16, 167b/20,
 168a/13, 168a/18, 168a/19, 169a/20, 169b/09,
 171a/04, 171b/07, 173a/01, 173a/18, 173b/18,
 174a/07, 175a/18, 176b/14, 177a/02, 177a/14,
 177a/17, 177a/18, 177b/01, 177b/02, 178b/02,
 178b/04, 180a/09, 180b/19, 181a/05, 181a/07,
 181a/13, 182a/14, 182b/19, 185a/07, 185b/14,
 186a/05, 186a/09, 187a/18, 187b/04, 187b/10,
 188a/03, 189b/07, 190b/02, 191a/12, 192a/01,
 192a/02, 192a/06, 193a/03, 193b/14, 194a/17,
 196b/05, 196b/17, 197b/10, 198a/09, 198b/03,
 200a/05, 200b/08, 201b/16, 202a/03, 202a/14,
 202a/20, 203a/11, 203b/03, 203b/08, 204a/13,
 204a/16, 204b/04, 204b/05, 207a/07, 207a/16,
 208a/02, 210a/11, 210a/13, 210a/14, 210a/17,
 210a/20, 210b/07, 211a/02, 211a/16, 211b/12,
 212b/19, 214a/03, 214a/13, 214a/14, 214a/18,
 214b/02, 214b/07, 214b/13, 215a/20, 215b/04,
 215b/11, 216a/07, 216a/09, 216b/01, 216b/04,
 216b/07, 218b/03, 218b/07, 219a/11, 220a/03,
 220a/20, 220b/17, 220b/20, 221a/15, 221b/02,
 221b/03, 221b/18, 224b/11, 225a/08, 225a/09,
 225b/17, 225b/18, 225b/21, 226a/08, 226a/15,
 227a/10, 227b/01, 227b/04, 227b/09, 227b/19,
 229a/12, 229b/02, 230b/05, 231a/11, 231b/12
 d.- yü gördi 093b/18
 d.- yüp 006a/09, 011a/08, 022b/07, 044b/07, 054a/18,
 055b/02, 058b/08, 060a/18, 094b/05, 102a/20,
 102a/21, 131a/07, 135a/01, 138b/18, 139a/01,
 146a/07, 152b/07, 159b/13, 159b/15, 175b/01,
 187a/10, 198a/10, 206a/09, 207b/06, 221b/16,
 224b/06

dib [Tr.] 1. Bina, ağaç gibi dikili duran bir şeyin zemin ile birleştiği nokta veya çevresi. 2. Suyun altındaki toprak veya sert zemin. 3. Bir şeyin en alt noktası. 4. Oyuk veya çukur bir yerin en alt bölümü.
 d.+ i 019b/08, 126a/07, 185a/19, 185a/21
 d.+ in 171a/06, 171a/13

- d.+ inde 008b/10, 031a/02, 048a/14, 065b/17, 172a/15
d.+ inden 135b/07, 158a/08, 158b/07, 182b/03, 201a/19
d.+ ine 011a/17, 048a/13, 128b/09, 138a/04, 138b/07, 150b/12, 153a/02, 153a/04, 153a/05, 153a/06, 158a/03, 158b/04, 171a/06, 171a/12, 172b/11
d.+ ini 203a/01
d.+ inün 182b/05
d.+ lerinde 013a/07
d.+ lerine 013a/07, 055b/15, 082b/03, 182b/19
- dj̄bā [Far.]** İpek saten veya ipek kadife üzerine altın ve gümüş işlemeli ağır kumaş.
d. 030a/10, 135b/15, 159b/21
d.+ yıla 137a/12, 143b/21
- dj̄bāce-i kitāb [Far.+Ar.]** Kitabın giriş bölümü.
d.+da 113b/05
- dj̄bā-zār [Far.+Far.]** İpekli örtü.
d.+ lar 037a/15
- diger [Far.]** Başka, öbür.
d. 154b/19
- diger-gün [Far.+Far.]** Başka bir biçime girmiş, kötüleşmiş.
d.+ ıdı 057b/14
- diger-gün ol- [Far.+Far.+Tr.]** Değişmek, durumu kötüye gitmek.
d.-dı 066b/12, 080b/19, 101b/02, 156a/03, 222b/02, 226b/19
d.-ıcağ 073a/11
d.-up 096a/01
- dihl̄iz [Ar.]** Üstü kapalı, dar ve uzun geçit; dehliz.
d. 192b/03
d.+ lerün 192b/06
d.+ ün 192b/03
- dik- [Tr.]** 1. İnşa etmek, yapmak. 2. Dik olarak yerleştirmek. 3. Toprağa yetiyecek ürünleri gömmek. 4. Atamak, görevlendirmek. 5. Bekçi olarak koymak. 6. Bakışını sabitlemek. 7. İğne iplikle dikiş yapmak.
d.- di 002a/18, 007b/16, 016a/07, 017a/21, 017b/05, 017b/07, 018a/11, 019b/19, 022b/01, 023a/18, 025b/07, 025b/09, 026b/17, 028b/01, 028b/08, 030a/02, 030a/07, 030a/09, 030a/11, 030a/12, 030a/13, 031b/21, 033a/17, 033a/18, 036a/02, 036a/04, 036b/16, 041b/21, 043a/07, 043a/08, 043a/10, 047b/17, 048a/02, 048a/16, 053a/05, 057a/09, 060a/19, 064b/02, 065b/11, 066a/04, 066a/16, 068b/19, 069a/10, 069a/12, 079a/04, 157b/09, 163b/08, 166a/18, 205b/21, 228a/04
d.- diler 005b/10, 006b/17, 008a/15, 028a/15, 031b/19, 033b/17, 039a/13, 096b/12, 152a/14, 167a/13, 191b/14, 227a/15
d.- dügi 006b/18, 006b/19, 028b/05, 150a/03
d.- düğünün 028b/04
d.- dük 186b/04
d.- dükleri 186a/09, 191b/20
d.- düm 018b/12, 150b/03
d.- e 030a/01, 232a/10
d.- eler 152a/06
d.- enlere 084a/12
d.- er 053a/01
d.- eridi 006b/18
d.- erler 129b/04
d.- erleridi 157b/14
d.- erlerimiş 186a/10
d.-i virdi 165b/20
d.- meğileyidi 057a/06
d.- miş 031b/15, 185a/12
d.- mişdi 017b/19
d.- mişdür 160b/01
d.- mişdi 036a/05, 048a/12, 064b/01, 160b/11, 189a/21
d.- mişler 185b/21
d.- sünler 058a/16
d.- ün 033b/06
d.- üp 010b/09, 018a/15, 030a/03, 031b/05, 033b/11, 063b/04, 063b/16, 066a/17, 070a/02, 112a/14, 123b/08, 126a/12, 146a/19, 153a/17, 167a/05, 191b/17, 195a/21
- dikdür- [Tr.]** 1. Dik olarak yerleştirmek. 2. Toprağa yetiyecek ürünleri gömmek.
d.- dügi 028a/16
d.- üp 016b/13, 182a/01
- dikici [Tr.]** Dikmeyi iş edinen kişi.
d. 142b/08
- dikil- [Tr.]** 1. Dik olarak durmak. 2. Dik olarak yerleştirilmek. 3. Toprağa yetiyecek ürünler gömülmek.
d.- ecek 182a/20
d.- en 090a/21, 153a/19
d.- miş 013a/04, 036b/04, 151a/16, 182b/10
d.- mişdi 037a/01, 037a/03, 037a/13
d.- mişdi 042a/20, 160b/12, 182a/13
d.- ü 143a/17, 162b/12, 182a/18, 185a/11
d.- ü turur 182b/15, 185a/08, 189a/09
d.- üp tururdu 136b/07
d.- ür 035a/05, 180a/05
- dikilmedük [Tr.]** Dikilmemiş durumda olan.
d. 166a/14
- dikilü [Tr.]** Dikilmiş olan.
d. 185b/03, 185a/07
- dik̄kat id- [Ar.+Tr.]** Özen göstermek.
d.-erleridi 188a/20
- dikme- [Tr.]** İğne iplikle dikme işini yapmamak.
d.- sünler 084a/12
- dikme [Tr.]** Dikim yapılmış arazi ve ağaçlandırılmış alan; koru.
d.+ ler 166a/18
d.+ leri 147a/15, 147a/18
- dil [Far.]** Gönül, yürek.
d. 060a/04
d.+e 004b/06
- dil [Tr.]** 1. Tat alma ve konuşma organı, dil. 2. Belli bir insan topluluğuna özgü sesli göstergeler dizgesi.
d. 004a/17, 020b/13, 092b/16, 144a/19, 157a/06
d.+ ce 143b/20, 178a/20, 178b/02
d.+ den 077a/17, 210b/18
d.+ dür 139a/21, 182b/04, 190a/01
d.+ e 077a/17
d.+ i 038a/11, 107a/10, 122b/18, 127b/16, 190a/01
d.+ in 038a/11
d.+ ince 005b/05, 006a/21, 008a/21, 010a/01, 139b/03, 139b/10, 169a/20, 176b/14, 197a/20, 202a/20
d.+ inde 156b/21, 200b/14
d.+ inden 071a/18, 142a/01, 146a/11
d.+ iyle 090a/14
d.+ le 137b/19
d.+ lerde 111a/01, 149a/10
d.+ leri 008a/20, 107a/10, 172a/21
d.+ lerin 151a/04
d.+ lerince 006b/11, 015b/21, 020a/15, 056a/16, 078a/06, 121b/16, 176a/16, 189a/11, 196a/21, 202a/20
- dil- [Tr.]** Dilimlemek, kesmek.
d.- erlerimiş 126b/16
d.- üp 122b/03
- dil-ārā [Far.+Far.]** Gönül bezeyici; çok güzel.
d. 037a/16, 038a/20, 055b/12
- dil-āver [Far.+Far.]** Yiğit, cesur.
d. 213a/09
- dile- [Tr.]** 1. İstemek, arzulamak. 2. İstemek, rica etmek.
d.- di 041a/09, 043b/13, 066a/02, 122b/06, 156a/04, 194a/01, 200b/10, 213a/07, 213b/17
d.- diler 214a/14, 221a/10
d.- dügi 019a/14, 033b/10, 051a/08, 069a/09, 173b/03
d.- düğün 039b/12, 230a/17
d.- düğindür 153b/11
d.- düğiyile 032b/13
d.- düğümü 151b/08
d.- düğün 038b/16
d.- dükleri 058b/21, 065b/03
d.- düklerin 072b/08
d.- düm 052a/03
d.- r 221a/15, 230b/03
d.- rdi 057b/08

- d.- rin 024a/11
d.- rler 179a/21, 217a/21
d.- rlerse 151a/09, 212a/17
d.- rüz 009b/08
d.- se 128a/18, 164a/03
d.- yen 069a/08
d.- yüp 205a/06
- dil-efgâr** [Far.+Far.] Gönlü yaralı.
d.+ ıdılar 214a/07
- dilek it-** [Tr.+Tr.] Bağışlanmasını istemek.
d.- di 221b/16
- dileme-** [Tr.]
d.- z 230b/03
- dilen-** [Tr.] Sadaka istemek.
d.- mege 164b/16
- dil-gir** [Far.+Far.] Gönlü tutan, çekici, hoş.
d.+ idi 164b/08
- dilim** [Tr.] Bütünden dilinerek ayrılan parça.
d. 126b/15
d.+ leri 029b/08
- dilîr-i tîr** [Far.+Far.] Cesur ok.
d.-i 112b/08
- dilkü** [Tr.] Köpekçiller familyasından, kümes hayvanlarına saldıran, etçil memeli hayvan; tilki.
d. 023b/08
- dilleri çalma-** [Tr.+Tr.] Dili dönmek, konuşmamak.
d.- yınca 107a/11
- dil-teng ol-** [Far.+Far.+Tr.] İçi sıkılmak.
d.-dılar 093b/09
- dil uzat-** [Tr.+Tr.] İftira etmek.
d.-dı 085a/05
- dimâğ** [Ar.] Beyin, zihin.
d.+ ı 086b/17
d.+ ma 086b/16
d.+ mı 078b/03
- dimât** [Ö.] (bk. dimyât)
d. 178b/02
d.+ dan 178b/03
- dime-** [Tr.] Dememek, söylememek.
d. 049a/13, 232a/14
d.- di 134a/07, 221a/07
d.- düm 003b/21, 134a/19
d.- düm mi 208b/06
d.- ye 210a/11
d.- yüp 057a/07
d.- z 015a/20, 017a/12, 101b/16, 101b/20
d.- zdi 128b/15
d.- zin 208a/11
- dimyât** [Ö.] Dimyat şehrinin bina eden kişi.
d. 178a/19, 178b/06
- dimyât** [Ö.] Mısır'da bir liman şehri.
d. 088b/19, 088b/20, 093b/06, 093b/16, 093b/21, 094a/13, 095b/09, 096a/10, 096a/21, 096b/02, 096b/05, 123a/12, 129b/06, 129b/07, 165a/04, 167b/08, 171a/17, 178a/16, 178a/17, 178b/03, 178b/04, 178b/05, 178b/11, 179b/01, 179b/02, 179b/08, 179b/12, 179b/19, 187a/03, 230a/13, 231b/08
d.+ a 178b/13
d.+ da 093b/07, 094b/09, 129b/08, 178b/08, 179b/20, 222b/08
d.+ ı 093b/14, 093b/18, 094a/03, 096b/02, 096b/04, 178b/08, 179a/11, 179b/10, 186b/18, 186b/19, 187a/02, 187a/04, 187a/07, 187a/14
d.+ uñ 179a/11, 179a/18
- din-** [Tr.] Denmek, söylenmek.
d.- en 009b/02, 050a/13, 066a/01, 089a/07, 095b/16, 114b/09, 132a/19, 146b/05, 223b/04
d.- ür 226a/13
- diñ-** [Tr.] Bitmek, son bulmak.
d.- er 127b/05
- dîñ** [Ar.] İnanç, ibadet, ahlak gibi manevî konularda insanın tuttuğu yol.
d. 002b/08, 041a/08, 055b/01, 089b/17, 107a/07, 161a/19
d.+ de 055a/03
- d.+ dür 055b/02
d.+ e 169a/10
d.+ i 012b/04, 015b/03, 048b/16, 052b/07, 052b/13, 085a/01, 130a/15, 180a/07
d.+ ince 207b/02
d.+ inde 202b/04
d.+ inden 130a/15, 173b/19
d.+ leri 200a/03
d.+ lerin 201b/05
d.+ lerinde 207a/08
d.+ lerine 202a/05
d.+ ümüzedür 055b/01
d.+ ümüzden 208a/03
d.+ üñüz 055b/02
d.+ üñüzden 208a/11
- dîñ-i güzîñ** [Ar.+Far.] Seçkin din; İslamiyet.
d.+i 002a/11
- dîñ-i islâm** [Ar.+Ar.] İslam Dini.
d. 149a/21, 107a/09, 125a/03, 125a/08
d.+a 012a/09a-, 079b/14, 092b/17, 100a/10, 105a/16, 157b/01
d.+ıla 131b/14
d.+uñ 203a/17
- dîñ-i meñin** [Ar.+Ar.] Sağlam din; İslamiyet.
d.+inüñ 002a/17
- dîñ-i muhammed** [Ar.+Ö.] Hz. Muhammed dîni; İslamiyet.
d.+de 012b/02
- dîñ-i naşârâ** [Ar.+Ar.] Hristiyanlık.
d.+dan201a/03d
d.+nuñ 212b/18
- dîñ-i Őjsâ** [Ar.+Ö.] Hz. İsa dîni; Hristiyanlık.
d.+ nuñ 203a/15
- dîñâr** [Ar.] Altın liranın dörtte biri değerinde eski para birimi.
d. 003a/12, 092b/08, 143b/16, 143b/17
d.+ da 096a/17
- dîñdür-** [Tr.] Bitirmek, son vermek.
d.- üp 187b/03
- dinil-** [Tr.] Denilmek, söylenmek.
d.- di 196b/19
d.- mişdür 165a/04, 177b/17, 192a/05, 192a/20
d.- mişdi 189b/20, 191a/05
- dîñle-** [Tr.] 1. İşitmek amacıyla kulak vermek. 2. Birinin öğüdünü ve sözlerini dikkate alarak istenilen şekilde davranmak.
d. 024a/05
d.- di 090b/04, 092b/15
d.- mege 099b/20, 190b/14
d.- rdi 092b/14
d.- rler 035a/02
d.- rleridi 199b/11
d.- yenler 232b/01
- dîñleme-** [Tr.] 1. İşitmek amacıyla kulak vermemek. 2. Birinin öğüdünü ve sözlerini dikkate alarak istenilen şekilde davranmamak.
d.- di 101b/15, 130b/18, 179a/01
d.- mişdür 092b/16
d.- zler 221a/16
- dîñlen-** 1. Duyulmak, işitilmek. 2. Yorgunluğu gidermek amacıyla mola vermek.
d.- diler 184b/03
d.- en 082a/03
d.- ür 056b/04, 205a/03
- dîñlet-** [Tr.] Birinin dinleme işini yapmasını sağlamak.
d.- mege 039b/03, 039b/10
- dîñme-** [Tr.] Bitmemek, son bulmamak.
d.- zdi 059a/13
- dir-** [Tr.] Dermek, toplamak.
d.- düm 004b/15
- dirâyet** [Ar.] Zekâ, yetenek, bilgi ve kavrayış.
d. 095a/20
- dir dir** [Tr.] (Üşümek ve korkmak için) çok; aşırı.
d. 025a/05, 186a/11
- direK** [Tr.] Ağaç, metal veya beton gibi malzemelerden yapılmaya düşey doğrultuda yerleştirilen uzun ve kalın destek.
d. 008a/15, 017b/19, 017b/20, 022a/19, 023b/01,

- 027a/16, 031b/05, 035a/05, 036b/03, 041b/20, 058b/04, 116b/19, 117a/07, 117a/17, 123b/08, 138a/19, 142b/08, 143a/17, 143a/18, 143a/19, 152a/07, 160a/13, 163b/12, 170b/01, 170b/02, 182a/20, 184a/02, 189a/09, 193a/06, 195a/14, 195b/08
d.+ e 058b/06, 152a/06, 162b/13
d.+ de 123b/08, 143a/19, 152a/07
d.+ deki 152a/16
d.+ den 058b/09, 152a/06
d.+ i 035a/05, 162b/18
d.+ idi 160a/14
d.+ ler 016a/07, 017a/21, 017b/04, 018a/14, 030a/05, 036a/17, 037a/08, 037a/10, 117a/08, 135a/04, 149b/18, 150b/03, 151a/16, 151b/05, 152a/01, 152a/06, 153a/16, 153a/19, 154a/04, 160a/13, 160b/03, 160b/04, 163a/17, 170b/06, 170b/07, 184a/06, 193a/05
d.+ lerdeki 143b/13
d.+ lerden 154a/05
d.+ lere 152a/07, 152a/15
d.+ leri 160a/21
d.+ leridi 160a/12
d.+ lerinden 136a/18
d.+ lerinüñ 160a/19
d.+ lerüñ 170b/07, 193a/06
d.+ üñ 059a/01, 116b/20, 151a/16, 152a/07, 160b/05, 160b/08, 162b/14, 170b/02, 193a/05, 193a/07, 193a/09
- dîreng [Far.]** Dinlenme.
d. 154b/06
- dîreng it- [Far.+Tr.]** Dinlenmek.
d.-miş 205a/09
- dirgür- [Tr.]** Diriltmek, yaşama döndürmek.
d.- di 159a/16
- dirhem [Ar.]** 1. Bir okkannın dört yüzde biri oranında eski bir ağırlık ölçüsü birimi. 2. Eskiden kullanılan gümüş para.
d. 003a/12, 092b/08, 096a/17, 143b/18, 186b/07
d.+ den 177a/19
d.+ dür 223b/13
- diri [Tr.]** Canlı, hayatta.
d. 030a/21, 051a/17, 051b/16, 052a/09, 060a/06, 078b/11, 096a/05, 126a/08, 198a/02
d.+ dür 064b/13, 156b/17
d.+ le 125b/08, 129a/19, 137b/18, 219a/16, 227b/17
d.+ yken 129a/04
- diri çık- [Tr.+Tr.]** Hayatta kalmak.
d.- ancasin 059b/20
- diriğ [Far.]** 'Eyvah, yazık' anlamında bir ünlem.
d. 113a/18
- diriğā [Far.]** 'Eyvah, yazık' anlamında bir ünlem.
d. 152b/01
- diril- [Tr.]** 1. Dirî durumuna gelmek, canlanmak. 2. Geçimini sağlamak. 3. Toplanmak, yığılmak, birikmek.
d.- di 009a/05, 193a/18, 220b/17, 222a/13
d.- diler 009b/19, 221a/02, 222a/13
d.- dükden 009b/02
d.- üp 063a/18, 203a/03
d.- ür 142b/10, 169b/18
d.- ürdi 130a/03, 158b/21
d.- ürlere 124a/07
d.- ürleridi 014b/02
- dirlik [Tr.]** 1. Canlı olma durumu, canlılık. 2. Maaş, ödenek. 3. İyi geçinme, uyuşma.
d. 155b/21
d.+ i 209b/04, 230b/18
d.+ den 207a/17, 209a/20
d.+ in 088b/17
d.+ leri 220b/09
- dîşüsiyus [Ö.]** Mısır firavunu XII. Ptolemy.
d. 077b/17
- diş [Tr.]** Çene kemiklerinin üzerine dizili, koparıp ısırma ve çiğnemeye yarar beyaz ve sert organlardan her biri.
d. 162b/21, 163a/11
d.+i 127b/03, 161a/17, 162a/10, 163a/10
- d.+ in 127b/04, 162b/21
d.+ ine 064b/12
d.+ inüñ 127b/13
d.+ leri 126b/09, 128a/05, 136b/12, 201a/19
d.+ lerinden 162b/21
d.+ lerinüñ 127b/14, 162a/06, 162a/07
- diş diş [Tr.]** Dişe benzer çıkıntılı olan.
d. 123a/08
- dişi [Tr.]** 1. Hayvan ve bitkilerin, erkeğince döllenecek biçimde oluşmuş cinsi. 2. Kadın.
d. 020a/11, 023b/04, 023b/05, 023b/07, 023b/08, 023b/09, 023b/11, 023b/17, 024a/01, 072b/04, 115b/16, 176b/09, 197b/01, 199b/10
d.+ lerin 072b/08
d.+ si 124a/05, 125b/20, 126a/06, 128a/20, 128a/21, 173a/04
d.+ sinden 126a/05
d.+ sine 128b/02
d.+ sini 128a/18, 128a/19
d.+ sinüñ 125b/21
d.+ siyle 128a/17
d.+ yidi 020a/07, 199b/09
- dişili [Tr.]** Arasında dişi bulunan.
d.+ dür 125b/20
- ditre- [Tr.]** (Kişi için) bedeninin bütününe ya da bir kısmının kasları küçük ve hızlı kasılma gevşemelerle aralıksız sarsılmak.
d.- di 060a/15, 117a/17
d.- r 025a/05, 186a/01, 186a/11
d.- yü 228b/18
- dîv [Far.]** Masallarda geçen olağanüstü büyüklükte bir yaratık; dev.
d.+ ler 160b/01
- dîvān [Far.]** 1. Büyük meclis. 2. Divan edebiyatında şairlerin, belirli bir sıra ile şiirlerini topladıkları kitap.
d. 022b/19, 037b/07, 039b/02, 062b/11, 098b/12, 099b/21
d.+ a 099b/20
d.+ ı 105b/03
d.+ m 091a/19
d.+ lar 083a/05, 109a/16
d.+ ları 160a/04
- dîvān-ı Ŗām [Far.+Ar.]** Halkın da katıldığı meclis.
d. 082a/03, 099b/18, 105a/09
- dîvān-hāne [Far.+Far.]** Divan toplantısının yapıldığı yer.
d.+ lerine 105a/11
d.+ ye 098b/14
- dîvān-ı pādīshāh [Far.+Far.]** Padişah meclisi.
d.+ ye 131a/21, 218b/07
- dîvān-ı mīsr [Far.+Ö.]** Mısır meclisi.
d.+ da 111a/18
- dîvār [Far.]** Duvar.
d. 007a/13, 015a/02, 017b/02, 023a/20, 073b/01, 136a/18, 136b/20, 153b/19, 185b/16, 185b/17, 193a/21
d.+ a 036a/21
d.+ da 023a/21
d.+ dan 073b/04, 073b/10, 138a/07, 170a/15
d.+ ı 004a/15, 004a/17, 073b/10, 135b/07, 178a/04, 179a/07, 191b/01, 193b/01
d.+ m 007a/11, 008a/11, 016a/14, 099a/21, 155b/15, 174b/10
d.+ ma 170a/15, 179a/02
d.+ mda 036a/20, 185b/12
d.+ mdan 027a/17, 140a/02, 179a/03, 195a/14
d.+ muñ 043b/03, 043b/15, 057a/21, 139b/13, 153b/18, 193a/11, 195a/16, 195a/19, 206b/12
d.+ larda 023b/02
d.+ ları 007a/14, 016b/21, 035a/18, 036a/20, 050b/15, 144a/13
d.+ ların 026a/12, 057a/10, 150b/12, 164a/19, 191b/04
d.+ larına 195a/12
d.+ larında 019a/07, 039b/08, 114b/10, 136a/14, 136a/17, 141a/15, 182a/12, 192b/06
d.+ larından 193a/04

- d.+ larını 027a/16, 035b/01
d.+ larının 018a/10, 138a/06, 150a/10, 195a/21
d.+ uñ 073b/15, 185b/16
- diyarlı** [Tr.] Duvarlı, duvarı olan.
d. 138a/06
- divşür-** [Tr.] 1. Toplamak, bir araya getirmek. 2. İnceltmek, sivrileşirmek.
d.- di 040a/17
d.- diler 119b/04, 135b/10
d.- mişler 191b/21
d.- üñ 051b/14
d.- üp 014b/14, 054a/10
d.- ürler 173b/17, 222b/14
- divşüril-** [Tr.] İnceltilmek, sivrileştirilmek.
d.- miş 133b/12
- diyānet** [Ar.] Dindarlık, dinin emirlerine uyma.
d. 161a/19
- diyār** [Ar.] Ülke; belde.
d. 011b/07, 094b/15, 108b/01, 110a/19, 131a/13, 167b/02
d.+ a 103a/11, 134b/16, 159a/16, 192b/19
d.+ da 107b/04, 109b/18, 111a/10, 128a/04, 132a/04, 175a/14, 177a/18, 181b/07
d.+ dan 003b/21
d.+ ı 092a/08
d.+ ın 063b/02
d.+ ına 011b/05, 087b/08, 103a/11, 103b/18, 156a/14, 159b/15, 223b/08
d.+ ında 047b/14, 078a/21, 091a/21, 116a/13, 128a/01, 159b/04
d.+ ından 123a/05, 203b/10
d.+ ınıñ 104a/02
d.+ ı lara 090a/14
d.+ ı larda 125b/15
d.+ ı ları 108a/13
d.+ ı ların 075b/01, 087a/20
d.+ ı umuz 134b/18
d.+ ı umuza 134b/16
d.+ ı umuzda 134b/17
d.+ ı umuzıñ 197b/19
d.+ ı uñ 127a/17
- diyār-bekr** [Ö.] Diyar-ı Bekr Beylerbeyliği.
d. 053b/05
d.+ de 063a/07
d.+ den 076a/21, 095a/02
d.+ e 110a/19, 146b/12
- diyār-ı Öacem** [Ar.] İnan toprakları.
d.+ de 080a/17, 139a/13, 139a/16, 139b/02
d.+ e 076b/10, 201a/09, 202b/11
d.+ ı 202b/11
- diyār-ı Öarab** [Ö.] Arap Yarımadası.
d. 111a/02, 111b/08, 112b/06,, 203b/14, 112a/02
d.+ a 112a/02
d.+ da 111a/02, 203b/14
d.+ dan 155a/04
d.+ ı 111a/04
- diyār-ı bakı-yi ahret** [Ar.+Ar.+Ar.] Ahiret, öbür dünya.
d.+ e 113a/12
- diyār-ı behcet-âşār** [Ar.+Ar.+Ar.] Güzellik dolu ülke.
d.+ ı 056a/14
- diyār-ı behcet-âşār-ı rüm** [Ar.+Ar.+Ar.+Ö.] Güzelliklerle dolu Rum ülkesi.
d.+ a 113a/01
- diyār-ı beytü'l-makdis** [Ar.+Ö.] Beytü'l-Mukaddes diyarı; Kudüs.
d.+ ı 075b/10
- diyār-ı ğarb** [Ö.] İber Yarımadası, Malta ve Sicilya'yı da içeren kuzeybatı Afrika bölgesi.
d.+ a 003b/20
d.+ da 083a/10
d.+ dan 003b/19
- diyār-ı hind** [Ö.] Hint ülkesi, Hindistan.
d.+ de 052b/21
- diyār-ı hicaz** [Ö.] Hicaz memleketi.
d.+ da 056a/12
- diyār-ı islām** [Ar.+Ar.] Halkı Müslüman olan ülkeler.
d.+ a 107a/08
d.+ ı 087b/06
- diyār-ı küffār** [Ar.+Ar.] Halkı Müslüman olmayan yerler.
d.+ dan 003a/01
- diyār-ı kuds** [Ö.] Kudüs.
d.+ ı 075b/16
- diyār-ı mağrib** [Ar.+Ö.] İber Yarımadası, Malta ve Sicilya'yı da içeren kuzeybatı Afrika bölgesi.
d.+ de 083a/13
d.+ deyiken 227b/12
- diyār-ı mısır** [Ar.+Ö.] Mısır ülkesi.
d. 023a/20, 079a/02, 112a/16, 189b/04, 205a/04
d.+ a 081b/02, 065b/12, 087b/12, 102b/19, 155b/17, 159b/04, 179b/08, 215b/20, 217b/11, 219a/01, 219a/03, 230a/10
d.+ da 011b/14, 012a/03, 012b/19, 013a/13, 107b/03, 111a/20, 123a/12, 126b/15, 145b/03, 148b/17, 168a/08, 169b/10, 180a/03, 182a/14, 184b/01, 186a/02, 191b/13, 198a/02, 228b/06
d.+ dan 088a/04, 190a/16, 210b/09
d.+ ı 075b/12, 160a/10
d.+ uñ 114a/18, 198b/19, 203b/01, 215b/17, 225a/20
- diyār-ı mısır ü şām** [Ar.+Ö.] Mısır ve şam diyarı.
d.+ da 079a/02
- diyār-ı mısıriyye** [Ar.+Ö.] (bk. diyār-ı mısır)
d. 087a/13, 114a/14
d.+ de 079b/11, 090b/04, 103a/06, 111b/10, 142a/13, 170b/17, 175b/06
d.+ ye 098b/02
d.+ yi 079b/04, 228a/03
- diyār-ı mısıriyye ve şāmiyye** [Ar.+Ö.] Şam ve Mısır diyarı.
ş.+ de 092a/01
- diyār-ı niŐāl-ı süm-i semend-i devlet-mend** [Ar.+Ar.+Far.+Far.+Ar.+Far.] Kutlu atın toynağının bastığı diyar.
d.+ üñüz 111a/06
- diyār-ı rüm** [Ö.] Anadolu toprakları.
d. 004a/12
- diyār-ı rüm-ı Öadl-âbād** [Ar.+Ö.+Ar.+Far.] Çok adaletli Anadolu diyarı.
di+a 111a/04
- diyēt** [Ar.] Öldürülen veya yaralanan için yapanın ödemesi gereken bedel; kan bedeli.
d.+ ı 159a/19, 160a/04
d.+ üm 159b/03
- diz-** [Tr.] 1. Yan yana veya üst üste sıralamak. 2. Zincire bağlamak.
d.- diler 087b/15, 153a/17, 195a/15
d.- düm 004b/15
d.- sünler 058a/17
- diz** [Tr.] Uyluk ile baldır kemiklerini birleştiren eklem yeri.
d.+ ı 187a/18
d.+ lerine 163a/01
- dizil-** [Tr.] Dizili duruma getirilmek.
d.- miş 041a/20
- doha** [Ö.] Doha şehri.
d. 201b/02
- dolab** [Tr.] Dönerek aşağıdan yukarıya su çeken çark veya çıkırık.
d.+ ı 185b/08
d.+ lar 185b/08
d.+ larla 185b/09
- dost** [Far.] Yakın arkadaş.
d. 084a/16
d.+ larumdan 162a/11
d.+ um 162a/13
d.+ umuñ 162a/12
d.+ uñ 084a/16
- döstlaş-** [Ar.+Tr.] Dostluk kurmak.
d.- uñ 053b/17
- dostlığ** [Ar.+Tr.] Dost olma durumu, dostluk.
d.+ ı 222a/01
- dög-** [Tr.] 1. Bir başkasına dayak atmak. 2. Tekrarlanan darbeler vurmak. 3. Çırpamak. 4. Ezerek un haline getirmek.
d.- di 067b/10, 093b/11
d.- e 139a/07, 193a/15, 224a/03, 231a/21

- d.- er 022a/20, 174b/10
d.- erdi 035b/03, 193a/15
d.- erler 126b/15, 127a/19
d.- erleridi 134b/09
d.- üp 173b/05
- dögdür-** [Tr.] Ateşte kızdırılarak yumuşatılmış metale çekiçle vurarak şekil verdirmek.
d.+ mişidi 228a/13
- dögil-** [Tr.] (bk. dögül-)
d.- miş 173b/05
- dögül-** [Tr.] 1. Vurarak ezilmek. 2. Ateşte kızdırılarak yumuşatılmış metale çekiçle vurarak şekil verilme.
d.- miş 031a/06, 036a/18, 074a/01, 078b/13
- dögüş** [Tr.] Dövüş, kavga.
d. 067b/12
- dök-** [Tr.] 1. Bir şeyi bulunduğu yerden başka yere boşaltmak. 2. Vermek, dağıtmak.
d.- di 167b/01, 184b/05, 194a/11
d.- dikleri 117b/09
d.- diler 147b/20, 200a/02
d.- dügi 056a/16, 205b/09
d.- düm 119a/11
d.- er 127a/17
d.- erdi 025a/17
d.- erek 139a/08
d.- erler 127a/18, 185b/09
d.- erlerdi 135b/04
d.- erleridi 145a/04
d.- mekte 201a/04
d.- mekten 201b/16
d.- mişidi 158a/07
d.- ün 100b/20
d.- üp 014a/17, 127a/21
- dökdür-** [Tr.] Dökme, boşaltma işini bir başkasına yaptırmak.
d.- mişidi 158a/08, 205b/01
- dökici** [Tr.] Dökme işini sürekli yapan kişi.
d. 056a/15, 097a/06
- dökül-** [Tr.] 1. Dökülmek, bir yerden başka yere boşalmak. 2. Toplanmak, yığılmak. 3. Bağlı bulunduğu yerden kopup düşmek.
d.- di 119a/12, 134b/01, 200b/04, 201a/19
d.- diler 097b/08
d.- dügi 063b/15, 120a/21, 152a/03
d.- e 141b/14
d.- ecek 121b/19, 123b/07
d.- en 010b/05
d.- miş 162b/15
d.- üp 084b/13, 115b/19, 119b/08, 171b/20, 228b/13
d.- ür 013a/16, 016b/09, 019a/04, 050b/19, 120b/17, 121b/11, 122a/08, 122a/18, 123a/18, 133a/07, 134a/06
d.- ürdi 061b/20, 133b/01, 170b/03, 195b/03, 195b/04
d.- ürüdi 030a/18, 037a/12
d.- ürleri 120b/09
d.- ürleri 134b/08
- dökülme-** [Tr.] Bağlı bulunduğu yerden kopup düşmek.
d.- miş 140a/15
- dökücü** [Tr.] Dökme işini sürekli yapan kişi.
d. 056a/16
- dökül-** [Tr.] 1. Bağlı bulunduğu yerden kopup düşmek. 2. Dağılmak, saçılmak.
d.- miş 045a/13, 050b/17, 054a/10
- dön-** [Tr.] 1. Geri gelmek. 2. Vazgeçmek. 3. Yönünü değiştirmek. 4. Durumu ve niteliği değişmek. 5. Dolanmak, devretmek. 6. Andırmak, benzetmek.
d. 208a/05
d.- di 014b/15, 014b/17, 014b/19, 019a/13, 030a/08, 030b/04, 038b/15, 045b/20, 049b/13, 049b/16, 051a/15, 054a/08, 061a/08, 062a/07, 063b/08, 064a/15, 064b/07, 076b/14, 079b/08, 086b/10, 098a/08, 103b/21, 104a/03, 104a/09, 104a/12, 118b/02, 170a/15, 202a/14, 205a/05, 215a/03, 221b/21, 223a/04, 227b/14, 227b/19
d.- diler 044b/03, 047b/15, 054a/10, 065b/04, 071b/06, 103a/21, 120a/03, 153a/19, 171a/14, 191b/05, 191b/14, 198a/12, 201b/18, 215a/08, 221b/07
d.- dügi 037b/04, 196a/01
d.- düğinden 232a/10
d.- düğünde 159b/10
d.- dük 051b/17
d.- e 054a/07, 062a/02, 062a/03, 103a/17, 132b/06
d.- emez 128a/09
d.- er 021a/09, 039b/13, 072a/13, 083b/17, 120b/17, 126b/03, 127a/16, 127b/01, 127b/02, 128b/14, 128b/15, 132a/17, 132a/20, 151b/15, 165a/07, 168b/03, 168b/05, 174b/17, 176a/01, 189a/16
d.- erdi 018a/13, 020a/19, 021a/13, 025b/16, 029b/07, 036b/05, 117b/01, 155a/19, 157a/10, 189b/04, 195b/09
d.- erin 082b/01
d.- erken 029b/09
d.- erler 132b/06, 185b/08, 205b/17
d.- erleridi 165a/09
d.- erse 036b/04
d.- esin 209a/09
d.- ıcek 221b/18
d.- melü olıcağ 216b/06
d.- miş 140a/09, 163a/09
d.- mişdür 042a/04, 216b/11
d.- mişiken 168b/04
d.- mişlerdür 177b/20
d.- mişleridi 223b/17
d.- se 018a/13
d.- seler 040b/01
d.- ün 064a/16
d.- üp 012a/08, 013b/01, 016b/13, 026a/06, 040a/06, 043b/19, 047b/16, 050b/08, 064b/07, 065b/15, 065b/21, 076b/10, 082b/08, 088a/04, 088b/21, 096a/03, 097a/15, 103a/14, 108a/09, 110a/13, 135a/19, 137b/14, 155b/20, 180b/11, 185b/02, 192a/01, 198b/06, 215a/11, 215a/12
- dönder-** [Tr.] Vazgeçirmek.
d.- di 052b/14
- döndür-** [Tr.] 1. Vazgeçirmek. 2. Görüşünü, düşüncesini değiştirmek. 3. Andırmak, benzetmek. 4. Yönünü değiştirmek. 5. Başka biçime sokmak, değiştirmek. 6. Bir dilden başka dile çevirmek. 7. Dolandırmak, devretmek. 7. Geri göndermek ya da geri getirmek.
d.- di 097a/05, 112a/01, 143b/20, 190b/09, 207b/06
d.- en 142a/01, 222a/03
d.- eyin 215b/11
d.- mişidi 112b/04
d.- ür 128a/19, 185b/09
d.- ürdi 195b/08
d.- ürün 049a/19
- döndürme-** [Tr.] Tersine çevirmek.
d.- se 128a/20
- dönme-** [Tr.] 1. Geri gelmek. 2. Vazgeçmek. 3. Dolanmamak, devretmemek. 4. Ters çevrilmemek.
d.- di 016b/19, 051a/15, 178b/17
d.- miş 130a/15
d.- z 174b/11
d.- zin 209b/05
- dördüncü** [Tr.] Dördüncü sırada olan.
d. 009a/12, 077a/20, 082b/14, 086a/05, 106b/15, 107b/21, 109b/14, 110a/03, 112b/21, 165b/01, 168a/17, 203a/04, 204a/19, 219b/08, 225a/21, 228b/03
d.+ sine 180b/01
- dördüncü** [Tr.] Dördüncü sırada olan.
d. 023b/06,
- dört** [Tr.] Dört sayısı.
d. 002a/03, 002b/17, 007a/11, 007a/14, 007b/17, 008a/01, 008b/03, 008b/06, 009a/11, 009a/13, 009b/11, 009b/12, 009b/21, 011a/10, 013a/17, 017b/20, 018a/18, 019b/18, 019b/19, 022b/19, 026b/11, 027a/03, 027b/02, 028a/21, 028b/07, 028b/08, 028b/13, 029a/08, 031a/08, 031a/15,

- 033b/16, 033b/17, 034b/08, 034b/13, 034b/21, 036a/04, 040b/08, 040b/09, 041a/04, 046b/20, 048a/03, 050a/05, 050b/17, 053b/11, 053b/12, 054a/07, 062b/21, 073a/20, 074b/18, 075b/01, 075b/13, 077b/02, 080b/09, 085a/09, 085a/16, 085b/01, 085b/03, 088a/17, 091a/01, 093b/21, 095a/09, 103a/17, 103b/09, 104a/17, 106a/18, 106b/08, 110b/12, 117b/05, 118a/13, 119b/16, 121b/14, 122a/15, 122a/19, 122b/01, 122b/18, 122b/19, 123a/15, 123a/17, 124a/05, 127b/10, 127b/13, 133a/17, 135b/09, 135b/10, 138a/04, 139a/03, 139a/04, 139b/13, 140a/02, 140a/09, 142a/02, 142a/04, 144a/16, 149b/05, 149b/12, 155b/19, 156a/11, 158a/03, 158a/20, 158b/08, 160a/19, 161b/08, 161b/11, 162a/06, 166a/10, 169b/09, 169b/13, 170b/01, 173a/16, 174a/10, 176b/05, 178b/02, 179b/20, 184a/02, 185a/10, 187a/04, 188a/03, 189a/17, 189b/03, 189b/04, 190a/04, 190b/02, 193a/19, 193a/21, 195a/12, 195b/07, 195b/09, 195b/10, 195b/17, 195b/21, 199a/05, 203a/12, 204b/06, 205a/18, 205b/20, 205b/21, 213a/20, 213a/21, 213b/06, 214b/01, 214b/05, 214b/10, 215b/04, 217b/18, 218a/06, 218a/13, 218b/14, 218b/17, 219a/02, 219b/08, 220b/03, 221a/11, 221a/14, 221b/10, 224a/11, 229a/14, 230a/19
d.+ e 088a/09
d.+ i 006a/17, 009a/19, 028b/08, 122a/15, 122a/16, 122b/03, 213b/02, 213b/03, 214a/06
d.+ in 207a/13
d.+ inde 080a/18, 085b/15, 086b/08, 099a/10, 163a/05
d.+ inmeyi 093b/04
d.+ inün 122b/03
d.+ ün 002b/16, 206a/01
- dört mezheb** [Tr.+Ar.] İslamiyet'in dört ana mezhebi olan Hanefî, Şafî, Malîki ve Hanbelî mezhepleri.
d. 105a/10, 105b/02
d.+ de 100b/15
- döşe-** [Tr.] 1. Yarmak, açmak. 2. Kaplamak.
d.- di 019a/11
d.- diler 027a/15
d.- mişler 185b/13
d.- rleridi 047a/11
d.- ye 059b/03
- döşed-** [Tr.] Döşeme işini (yayma veya kaplama) başkasına yaptırmak.
d.- e 007a/11
d.- üp 021b/12
- döşeK** [Tr.] 1. Yatak. 2. Halı, kilim.
d. 050a/16
d.+ de 119a/07
d.+ i 201b/18
d.+ ler 027a/20, 027a/21, 059b/02
d.+ lerile 021b/11
- döşeme** [Tr.] 1. Döşeme yapmak için kullanılan eşya. 2. Binalarda zemini örten tahta, plak veya beton; üzerinde gezilen yer; taban
d. 027b/09
d.+ nüñ 027b/09
- döşen-** [Tr.] 1. Döşeme işi (yayma veya kaplama) yapılmak. 2. İsteğini etrafıca açıp anlatmak.
d.- di 050a/17, 222a/02, 222a/16
d.- miş 019a/09, 037a/11, 172b/01, 176b/21
d.- mişdür 029a/16, 216a/21
d.- mişe 174b/17
d.- mişidi 027a/20, 063a/02, 193a/10
- döşenil-** [Tr.] Biri tarafından serilmek.
d.- en 027a/21
- döyme-** [Tr.] Dayanmamak, katlanmamak.
d.- di 014b/19
d.- yüp 104a/07
d.- zdi 006a/11
- duŖā** [Ar.] Allah'a yalvarma, yakarış.
d. 003b/08, 102a/11, 148a/03, 175a/12, 175a/14, 217a/21
d.+ lar 214b/07
d.+ muz 174a/03
d.+ ñı 050a/21
d.+ sı 009a/04, 122b/07, 176b/07
d.+ sın 008b/08
d.+ sıyla 119a/14
d.+ sıyla 121a/01
d.+ ya 019b/01, 134b/03
- duŖā eyle-** [Ar.+Tr.] Allah'a yalvarmak, yakarmak.
d.-düm 052a/10
- duŖā iT-** [Ar.+Tr.] Allah'a yalvarmak, yakarmak.
d.-di 008b/14, 055a/12, 055a/18, 099a/09, 105a/09, 159a/15, 176b/07
d.-erek 201b/17
d.-erler 179a/21
d.-erleridi 231b/11
d.-erüz 174a/02
d.-dügüyle 009b/07
d.-mek 175a/14
d.-üp 081b/19, 161a/02
- duŖā-yı Ömr** [Ar.+Ar.] Ömrün uzun olması için edilen dua.
d. 003b/04, 102a/12
- duŖā-yı devlet** [Ar.+Ar.] Devlet için edilen dua.
d.+ine 101a/07
- duŖā-yı ebrār** [Ar.+Ar.] Hayır sahiplerinin duası.
d. 206a/12
- dūd-ı ah** [Far.+Tr.] Ahın dumanı.
d.+ ları 084b/10
- dūdman** [Far.] Soy sop; hanedan.
d.+ larından 097a/21
- dūdman-ı bülend-nišan-ı āl-i Ŗōšmān** [Far.+Far.+Far.+Ar.+Ŗ.] Büyük Osmanlı hanedanı.
d. 112a/09
- dūdman-ı hilāfet-nišan** [Far.+Ar.+Far.] Hilafetin kalıcı olduğu hanedan.
d. 003a/15
- duhul** [Ar.] İçeri girme, giriş.
d. 043b/18
d.+ undan 083a/09
- duhul iT-** [Ar.+Tr.] İçeri girmek.
d.- di 223a/04, 221a/11
d.-üp 079a/21
- dumayra** [Ŗ.] Mısır'da bir vilayet.
d. 179a/12
- dürü-** [Tr.] Türemek, ortaya çıkmak.
d.- r 001b/09
- dūr** [Far.] Uzak.
d. 003b/11, 003b/21
- dūr** [Ar.] Evler.
d.+ mı 103a/18
- dūr-bın** [Far.+Far.] İleri görüşlü.
d. 044a/08
- dū-tā** [Far.+Far.] İki büküm.
d. 002b/11
- duzak** [Tr.] Avlanmak için kurulan düzenek.
d.+ lar 191b/09
- dübür** [Ar.] Kıç, antıs.
d.+ i 128a/02
- düg-** [Tr.] Yükselmek, yukarı fırlamak.
d.- üp 160a/01
- dügün** [Tr.] Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan büyük eğlence.
d. 094a/04, 124a/06, 154b/09, 154b/10, 158b/21
d.+ leri 129b/11
- dühn** [Ar.] Sıvı yağ.
d. 183a/21
- dühn-i belesān** [Ar.+Far.] Pelesenk ağacının yağı; balsama.
d. 013b/06, 013b/09, 013b/13, 183a/19, 183b/13, 183b/16, 184b/15, 186b/07
d.+ a 183b/16
d.+ uñ 013b/09
- dühn-i šnī** [Ar.+Ar.] Çin yağı.
d. 069a/15
- dükēn-** [Tr.] Hiç kalmamak, bitmek.
d.- di 037b/20, 064b/19, 093b/19, 118a/21, 221a/14, 223b/16

d.- diği 009b/15
d.- ince 224a/05
d.- ürdi 028b/19

dükenme- [Tr.] Bitmemek, tükenmemek.
d.- z 028b/15
d.- zidi 029a/07

düket- [Tr.] Tamamen bitirmek.
d.- diler 180a/02

dükkân [Far.] Perakendeci veya toptancı esnafın mal sattığı veya küçük zanaatkarın mesleğini icra ettiği yer.
d. 084a/02, 187b/16
d.+ ı 084a/01
d.+ in 084a/01
d.+ nda 040a/01
d.+ nuñ 178a/08

dülbend [Far.] İnce pamukludan yapılmış örtü; tülbent.
d. 095b/05, 099a/13
d.+ i 095b/07, 105a/12
d.+ leri 167b/14
d.+ lerin 214b/17

düleyfe [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
d. 060b/09, 060b/15, 061a/01, 061a/04, 061a/05, 061a/06, 061a/07, 061a/14, 061a/21, 061b/07
d.+ yi 061a/10

dülger [Far.] Binaların ahşap ve çatı işerini yapan usta.
d. 084a/01

dülgerlik [Far.+Tr.] Dülgerin işi ve mesleği.
d. 084a/01

dümdüz [Tr.] Çok düz.
d. 011a/18, 144a/13, 166b/15
d.+ dür 133b/12

dün [Tr.] Bir önceki gün; dün.
d. 151b/10

dünyâ [Ar.] 1. İçinde yaşadığımız alem. 2. Dünyaya ait olan şeyler; maddiyat.
d. 003b/11, 009a/02, 010b/18, 012a/04, 027a/11, 037b/10, 039a/16, 065a/15, 069b/10, 085b/01, 089b/17, 091b/14, 105a/18, 116b/21, 118a/14, 121b/13, 149a/14, 151b/14, 155a/07, 155b/09, 166a/19, , 186a/05, 202a/17, 207a/18, 207a/19, 214a/21, 218b/04
d.+ da 122b/01, 139a/16, 193a/13, 197b/15, 201a/18
d.+ daki 092b/19
d.+ dan 012b/13, 016b/18, 042b/08, 161a/14,
d.+ nuñ 028b/08, 151b/15, 199a/08, 199a/13
d.+ sı 090a/11
d.+ sna 090a/11
d.+ ya 142b/10, 151b/13, 161a/14, 209b/02
d.+ yı 199a/10
d.+ yiçün 003b/12

dünyâ-yı dün [Ar.+Ar.] Aşâğılık dünya; bu dünya.
d. 007a/05
d.+ uñ 156a/17

dün yarısı [Tr.+Tr.] Gece yarısı.
d. 044b/14

dünyâ yüzü [Ar.+Tr.] Yeryüzü.
d.+ dür 138b/06
d.+ in 003b/01
d.+ inde 013b/10, 144b/09, 183a/20

düpürdü [Tr.] Yürek çarpıntısı, gümbürtü.
d.+ sinden 155a/15

dür [Ar.] İnci. (bk. dürr)
d. 004b/14
d.+ lerile 007b/10

dür- [Tr.] Sararak tomar biçimine getirmek.
d.- di 103b/05
d.- diler 179b/11
d.- er 021a/15

dürer-i manzûm [Ar.+Ar.] Büyük inci tanesi gibi şiir; eşi az bulunur şiir.
d.+ ı 113b/01

düri- [Tr.] Birden ortaya çıkmak, peyda olmak.
d.- di 145b/14, 180a/19, 223b/19
d.- mişidi 092a/13

düril- [Tr.] Kendi ekseninde sarılarak tomar biçimine gelmek.
d.- di 020a/01, 097a/20, 112a/08, 156a/10
d.- ür 013b/01, 135b/20

dürlü [Tr.] 1. Türlü, çeşitli. 2. Çeşit.
d. 001b/12, 007b/15, 011a/11, 013a/19, 014a/11, 016a/07, 017b/03, 017b/10, 018a/11, 018a/12, 020b/10, 021a/14, 023a/18, 025a/06, 026a/05, 027b/05, 028a/01, 029a/15, 033a/07, 033a/18, 033b/12, 033b/17, 033b/19, 034b/05, 034b/14, 035a/07, 036b/05, 037a/03, 037a/14, 039a/13, 039b/06, 039b/07, 039b/09, 042b/16, 043a/15, 045a/02, 047a/10, 048a/04, 048a/05, 049b/12, 059a/15, 063a/01, 065a/15, 066b/16, 078b/12, 084b/03, 090a/01, 091b/20, 097a/07, 114b/14, 114b/15, 117a/08, 117a/10, 117b/01, 117b/19, 117b/21, 118a/03, 118a/11, 119b/08, 124a/07, 124a/08, 130a/03, 131a/14, 134b/02, 136a/01, 136a/08, 136a/10, 136b/04, 137b/19, 138a/19, 143a/08, 146b/10, 149b/14, 149b/19, 150a/05, 150a/11, 152a/03, 153a/10, 153b/09, 153b/18, 154a/06, 158a/04, 160a/11, 160a/12, 163a/19, 163a/21, 163b/10, 165b/21, 167a/14, 167b/09, 167b/13, 172b/20, 174b/20, 182a/04, 184b/20, 188a/10, 189a/03, 189a/21, 190b/15, 192b/06, 194b/10, 195b/12, 199a/14, 199b/16, 203b/13, 223b/03, 227b/13, 231a/17
d.+ dür 188a/14
d.+ sine 188a/14

dürr [Ar.] İnci.
d. 008a/14

dürr-i yetim [Ar.+Ar.] Sedefinden tek parça olarak çıkarılan inci.
d. 041a/21
d.-i 002a/15

dürt- [Tr.] Sürmek, sürtmek.
d.- e 029b/19

dürül- [Tr.] Kendi ekseninde sarılarak tomar biçimine gelmek.
d.- di 039a/16

dürüm [Tr.] Dürüm biçimine getirilen şey.
d.+ ini 140a/13

dürüm dürüm [Tr.] Kat kat kıvrılmış, dürülmüş.
d. 140a/11

düş- [Tr.] 1. Dengesini kaybederek yere yığılmak. 2. Yerçekiminin etkisiyle aşağıya doğru hareket etmek. 3. Kötü, olumsuz bir durumun içine girmek. 4. Araya girmek. 5. Gönüle olumlu ya da olumsuz bir duygunun yerleşmesi. 6. Konmak, varmak, nüzul etmek. 7. Ansızın çıkagelmek, damlamak. 8. Bir işe başlamak. 9. Önce yürümek, yol göstermek. 10. Yakalamaya çalışmak. 11. Yakalanmak, ele geçmek. 12. Şavaşta ölmek. 13. Olmak, olabilmek. 14. Bir yere yerleşmek. 14. Bulunmak, denk gelmek. 15. Düşman eline geçmek. 16. Dolaşmak, devretmek.
d.- di 002a/19, 004b/05, 004b/06, 014b/21, 015a/10, 015b/02, 026b/06, 027a/02, 032a/13, 035b/10, 038b/10, 039a/02, 045a/14, 045b/21, 048b/11, 061a/03, 061a/04, 061a/11, 061b/14, 066b/02, 067a/09, 073a/09, 076a/14, 077a/03, 077a/05, 077a/11, 081a/04, 085a/03, 096a/14, 097b/14, 098a/09, 103b/08, 103b/19, 104b/04, 108a/17, 150a/13, 150a/20, 152b/13, 155a/09, 155b/03, 155b/07, 156a/11, 163a/10, 166b/09, 167a/07, 168a/03, 170a/12, 171a/18, 178b/13, 179b/04, 186b/12, 193a/15, 194a/08, 204a/14, 206b/05, 212b/07, 214a/21, 218b/18, 219b/04, 222a/15, 223a/06, 223b/07, 226b/19, 229b/04, 230b/07
d.- diler 005a/19, 044a/19, 065a/20, 137b/14, 143a/16, 146a/17, 178a/03, 180a/19, 200a/08, 212a/10, 230a/02
d.- di mi 099b/10
d.- düğün 014a/04
d.- dükke 166a/12
d.- dükke 100b/17
d.- düm 003b/21, 056a/06
d.- e 137b/06, 228b/16
d.- emiz 078a/17

- d.- en 120b/13, 125b/18, 129a/02, 129a/03, 155a/08, 156a/02, 189b/09, 205a/01, 230a/15
d.- eni 144b/06
d.- er 026b/19, 169b/01
d.- erdi 070b/07, 135a/10, 135a/11, 163b/09, 189a/12, 229b/01
d.- erler 043b/17
d.- erlerdi 170b/08
d.- erse 053b/17
d.- eyazar 022b/10
d.- megine 048a/09
d.- mek 003b/13
d.- mesini 152b/03
d.- miş 004a/20, 050b/16, 057b/13, 129a/03
d.- mişdür 003b/06, 132b/08, 156b/20, 226a/18
d.- mişidi 003a/10, 061b/04, 109a/10, 113b/21, 203a/19, 217a/11
d.- mişler 162b/16
d.- mişleridi 026b/03, 203b/06
d.- se 014a/03, 070a/21, 117a/21, 129a/19, 129a/21, 144b/21
d.- üp 004a/08, 044b/04, 046a/15, 047b/14, 083b/13, 087b/02, 099a/19, 114a/09, 138a/04, 138b/06, 145a/02, 146a/16, 160a/02, 179a/13, 184a/06, 191b/19, 215a/07, 224a/20
- düş [Tr.]** Rüya.
d.+ inde 023b/20, 026a/10, 049a/03, 184a/19, 201b/19, 202b/12
d.+ inden 194b/04
d.+ ini 049a/16
d.+ ünde 194b/06
- düşe tura [Tr.]** Düşe kalka; güçlkle.
d. 116b/07, 137b/06
- düşmān [Far.]** Yağı, hasım.
d. 016b/03
d.+ ı 127b/20, 209a/16
d.+ ina 038b/11
d.+ ların 157a/04
d.+ larımı 211a/02
d.+ uñuzuñ 051b/13
- düşme- [Tr.]** 1. Bulunduğu yerden kopup düşmek. 2. Savaşta ölmek. 3. Yağmamak. 4. Denk gelmek.
d.- miş 140a/06
d.- mişidi 156a/02
d.- ye 128b/20
d.- z 094a/11
- düşmen [Far.]** Yağı, hasım.
d.+ i 219a/05
d.+ lerüme 018b/11
d.+ üñ 060a/18
d.+ üñüzi 050b/01
- düşün- [Tr.]** Danışmak.
d.- diler 051b/02, 130b/14
- düşür- [Tr.]** 1. Düşmesine neden olmak; düşmesini sağlamak. 2. Denk getirmek. 3. Savaşta öldürmek.
d.- di 073b/19, 097b/18, 104a/16
d.- ürdi 027b/11
d.- ürlendi 144b/21
- düşvār [Far.]** Güç, zor.
d. 002a/06, 002b/10
- dütün [Tr.]** Duman.
d. 191b/04
- dütüz- [Tr.]** Tüttürmek.
d.- diler 195a/10
d.- seler 129a/02
- düveydār-ı kebîr [Far.+Ar.]** Büyük subaşı kethüdası.
d.-ı kebîr 107b/07
- düz- [Tr.]** Yapmak, meydana getirmek. 2. Giydirip kuşatmak; donatmak.
d.- di 016a/17, 016b/04, 020a/19, 022a/19, 023a/17, 026b/18, 030a/03, 031b/02, 034b/17, 038a/13, 042a/07, 047a/04, 048a/21, 048b/04, 066a/15, 069a/18, 070a/17, 120a/21, 121b/18, 163b/08
d.- diler 007a/14, 042a/17, 049b/18, 067a/21, 070a/01, 070a/05, 167a/10, 194b/08, 195a/07
d.- düği 061b/21
- d.- düğün 013a/18
d.- düğünüz 033b/04
d.- dükleri 026b/07, 051a/09, 151a/10
d.- düklerinden 181a/12
d.- düm 018b/11
d.- düñ 001b/05
d.- eler 115a/03, 175b/14
d.- enler 174a/11
d.- erler 014b/10, 126b/13, 126b/14
d.- erlerdi 035b/06
d.- erleridi 020b/11, 160b/03, 176b/17
d.-i virdi 086b/02, 166a/07
d.-i virmişleridi 063a/01
d.- mege 115a/07
d.- mek 021a/14
d.- miş 019b/06
d.- mişdür 015b/04, 174a/20
d.- mişidi 017b/11, 017b/13, 019a/04, 019a/19, 019b/01, 024b/14, 024b/16, 025a/06, 035a/18, 035a/20, 150a/12, 170a/14, 181a/19, 189a/10, 189b/10
d.- mişlerdi 051a/01
d.- mişleridi 017a/11
d.- sünler 058a/16
d.- üñ 033b/03
d.- üp 016b/01, 017a/18, 018b/08, 022a/13, 027a/16, 033b/09, 036b/16, 040b/04, 048a/12, 084b/01, 146a/13, 146a/18, 147a/01, 153a/16, 157a/19, 171a/07, 180b/17, 194b/05, 223b/18
- düz [Tr.]** Girintisi çıkıntısı olmayan.
d. 151a/12, 167a/16, 174b/11, 182b/02, 194b/14, 229a/21
- düzdür- [Tr.]** Yaptırmak, yapılmasını sağlamak.
d.- di 040b/21
d.- düği 158a/05
d.- dükleri 136a/03
d.- miş 158a/07
d.- mişidi 021b/11, 032b/12
d.- üp 042b/13, 042b/14, 136a/15
- düzül- [Tr.]** İyi, güzel duruma gelmek.
d.- üp 151a/12
- düzelt- [Tr.]** 1. Yapmak, meydana getirmek. 2. Bozuk bir şeyi düzgün duruma getirmek.
d.- di 120a/21
d.- diler 167a/11, 177b/13
d.- e 165b/16
d.- ürlendi 115a/05
- düzlen [Tr.]** Tertip; uygunluk.
d. 197a/19
- düzlen vir- [Tr.+Tr.]** Düzenlemek, işler duruma getirmek.
d.- üp 187b/05
- düzlenlik [Tr.]** Barış, uyuşma.
d. 207a/02
- düzet- [Tr.]** Yapmak, inşa etmek.
d.- di 026a/14, 169a/04
d.- mişidi 074a/16
d.- mişler 185b/20
- düzil- [Tr.]** Yapılmak, meydana getirilmek.
d.- miş 017b/12, 028b/17, 114b/14, 118a/02, 135b/19, 135b/20, 136a/01, 138b/01, 144a/09, 172a/19, 175b/19
d.- mişidi 118a/09, 182b/11
d.- üp 135a/06, 227a/01
d.- ür 197b/17
- düzilme- [Tr.]** Yapılmamak, meydana getirilmemek.
d.- z 001b/13
- düzme- [Tr.]** Yapmamak, meydana getirmemek.
d.- yince 001b/13
- düzme [Tr.]** Düzülmüş olan, düzülen şey.
d. 018b/05, 084b/06
- düzül- [Tr.]** Yapılmak, meydana getirilmek.
d.- di 040a/21
d.- miş 007b/10, 017b/08, 029b/02, 039a/13, 051a/06
d.- mişidi 017b/18
- düzüp hoş- [Tr.+Tr.]** Düzenlemek, düzgünce yapmak.
d.- duğları 167a/21

d.-dukların 011a/02

E

e'imme-i hânefiyye [Ar.+Ar.] Hanefi imamları.
e.+ den 147b/02

e'Öacib-i dehr [Ar.+Ar.] Dünyanın şaşılacak şeyleri.
e.+ dendür 114b/05, 133b/09, 145b/04

e'Öacib-i Öâlem [Ar.+Ar.] Alemin şaşılacak şeyleri.
e.+ dendür 183b/04

e'Öâlî [Ar.] Çok yüksek olan yerler.
e. 132a/19

e'Öazz-allahu te'Öâlâ [Ar.+Ar.] "Allah aziz kullarından etsin."
anlamında bir söz.
e. 113b/19

ebedd-allahu te'Öâlâ [Ar.+Ar.] "Allah daim etsin."
anlamındaki söz.
e. 114a/01

ebedd-allahu te'Öâlâ saltanathüm [Ar.+Ar.+Ar.] "Allah saltanatını daim etsin." anlamındaki söz.
e. 105b/16

ebedi [Ar.] Sonsuza kadar.
e. 027b/12, 028b/14, 033a/14, 037a/02, 134b/18,
134b/19, 165a/03, 179b/18, 189a/20, 193b/02,
208a/05, 208a/13

ebedü'd-dehr [Ar.+Ar.] Kıyamete kadar.
e. 215b/14

ebedü'l-âbâd [Ar.+Ar.] Sonsuza kadar.
e. 113b/10

ebgâz [Ar.] Kin, nefret.
e.+ ını 005a/02

ebj Öavn [Ö.] (bk. ebj Öavn Öabdü'l-melik)
e. 216b/17, 216b/21
e.+ dan 217b/08

ebj Öabdillah muhâmmed [Ö.] Abbasi halifesi Mütevekkil.
e. 105b/08

ebj Öavn Öabdü'l-melik [Ö.] Hz. Ömer dönemindeki Mısır valisi.
e.+ ün 216b/18

ebj el-ezher [Ö.] Müstansır halifenin veziri.
e. 094a/15

ebj hürmüs [Ö.] (bk. deyr-i ebj hürmüs)
e. 009b/02, 186b/17

ebi'r-rebi'Ösüleyman [Ö.] Abbasi alifesi Müstekfi.
e. 109b/08

ebj rigâl [Ö.] Semud kavminden bir kişi.
e.+ün 116b/01

ebj süfyân [Ö.] Mekke fethi sırasında müslüman olmuş bir sahâbi.
e. 012b/08

ebj yahnîs [Ö.] İskenderiyede bir yer adı.
e. 209b/19

ebkem [Far.] Konuşmayan sessiz.
e. 005a/10

ebkurât hâkîm [Ö.] Hipokrat.
e. 076a/16

eblehâne [Ar.+Far.] Aptalca, akılsızca.
e. 015b/15

ebniye [Ar.] Binalar, yapılar.
e. 013a/08
e.+ den 034b/02, 116a/10

ebrehe-i zî'm-menâr [Ö.] Tebaia devletinin padişahı.
e.- 175b/05

ebrişîm [Far.] İpek iplik, ibrişim.
e.+ le 140a/13

ebü Öabdillah muhâmmed [Ö.] Abbasi halifesi Mütevekkil.
e. 105b/08

ebü Öâlî [Ö.] (bk. ebü Öâlî mansûr)
e. 086a/06

ebü Öâlî mansûr [Ö.] Abbasi Halifesi Amir.
e. 085b/10
e.+ ı 085b/12

ebü bekr [Ö.] Hz. Ebubekir.
e. 105a/06, 105b/06

ebü bekr bin el-haddâd [Ö.] Ünlü bir fıkıh bilgini.

e. 175a/13

ebü bekr-i siddîk [Ö.] Hz. Ebubekir.

e. 010b/18

ebü ca'Öferi'l-mansûr [Ö.] Abbasi halifesi Mansur.
e. 133b/02

ebü cür [Ö.] (bk. ebü'l-kâsım ebü cür)
e.+ ıdı 080a/19

ebü dâvud [Ö.] Ünlü bir din bilgini, Süleyman bin Eşas bin İshak bin Beşir.
218a/19

ebü el-menhâ bin şa'Öyâ [Ö.] Kişi adı.
e. 133b/05

ebü hureyre [Ö.] Yemen asıllı bir sahabe.
e. 161b/05

ebü kâbûs-ı Öakın bin tebhüm [Ö.] Amalika padişahı.
e. 063a/08

ebü kâbûs-ı Öimlâkî [Ö.] (bk. ebü kâbûs-ı Öakın bin tebhüm)
e. 063b/01

ebü'l-Öabbâs ahmed bin emîr ebj Öâlî [Ö.] Sultan Baybars dönemindeki bir halife.
e. 099b/12

ebü'l-Öabbâs [Ö.] (bk. ebü'l-Öabbâs ahmed bin emîr ebj Öâlî)
e.+ ün 099b/19

ebü'l-Öavn [Ö.] (bk. ebj Öavn Öabdü'l-melik)
e. 217a/08

ebü'l-fazl [Ö.] Memluk sultanı halife Müstain.
e. 106a/01

ebü'l-hâsen-i Öâlî [Ö.] Fatımi halifesi Zahir.
e. 085a/13

ebü'l-hevl [Ö.] Mısır piramitlerinin yanındaki büyük heykel.
e. 012b/17, 145b/02, 145b/04, 145b/11, 145b/16,
145b/18, 146a/19, 174b/12

ebü'l-hüseyn [Ö.] (bk. ebü'l-hüseyn-i horasanî)
e. 040a/17

ebü'l-hüseyn-i horasanî [Ö.] Kişi adı.
e. 040a/13

ebü'l-kâsım [Ö.] (bk. ebü'l-kâsım ahmed)
e. 080a/19, 080a/20, 098b/12

ebü'l-kâsım ahmed [Ö.] Fatımi halifesi Müstali.
e. 085b/02

ebü'l-kâsım ahmed bin emîr-ü'l-mü'minîn ez-zâhir-billah [Ö.] (bk. ebü'l-kâsım)
e. 098a/19

ebü'l-kâsım ebü cür [Ö.] İhşid Devleti padişahı Unucur.
e. 080b/03

ebü'l-kâsım Öjšâ [Ö.] Fatımi halifesi Faiz
e. 086b/13, 087a/15

ebü'l-kâsım halîfa [Ö.] (bk. ebü'l-kâsım ahmed)
e. 098b/18, 099a/02

ebü'l-leyş [Ö.] Ünlü bir din alimi.
e. 147b/03

ebü'l-mefâhir şa'Öbân [Ö.] Memluk sultanı Zeynettin Şaban.
e. 106b/06, 106b/07

ebü'l- mehâsin hâsen [Ö.] Memluk sultanı Ebu Maali Hasan.
e. 106a/16

ebü'n-necm [Ö.] (bk. ebü'n-necm el-bedrü'l-cemâlî)
e. 229b/18, 230a/09

ebü'n-necm el-bedrü'l-cemâlî [Ö.] Fatımi vezir ve başkumandanı.
e. 229b/15
e.+ ye 230a/05

ebü's-sa'Öâdet-i ve'l-feth ve'n-naşr [Ar.] Nusret, fetih ve saadetin babası.
e. 113b/04

ebü-bekr [Ö.] Hz. Ebubekir.
e. 081b/13, 081b/17

ebüt-tâhir zühelî [Ö.] Muiz dönemindeki Mısır kadısı.
e. 081b/05

ebü şâme [Ö.] Ünlü bir Arap yazar.
e. 097b/18

ebü tamîm ma'Öd [Ö.] Fatımi halifesi Müstansır.
e. 085a/17

ebü meyâmîn [Ö.] İskenderiye'de bir papaz.
e. 205a/02

e. 161b/05

- ebū muḥammed Óabdullah bin yūsuf [Ö.]** Son Fatmi halifesi
Azıd.
e. 086b/18
- ebū mürrihe [Ö.]** İblis'in lakabı.
e.+ yidi 200a/10
- ebvāb [Ö.]** Alveh şehrinin köylerine verilen ad.
e. 172b/09
- ebvāb [Ar.]** Kapılar.
e.+ dan 177a/14
- ebvāb-ı mesācid [Ar.+Ar.]** Mescitlerin kapıları.
e.+ i 002a/17
- ebyat [Ar.]** Beyitler.
e. 004a/09
e.+ in 113a/20
- ebyat-ı ḥālet-engiz [Ar.+Ar.+Far.]** İnsanı farklı ruh hallerine sokan beyitler.
e.+ i 004a/08
- ecdād [Ar.]** Atalar, dedeler.
e.+ i 034a/13, 035b/16, 094b/14
e.+ ina 084a/20
- ecdād-ı kirām [Ar.+Ar.]** Soylu atalar.
e.+ i 113b/13
- ecel [Ar.]** Hayatın sonu; ölüm.
e. 007a/08, 023a/11, 027a/11, 034b/20, 042b/06, 047b/18, 052a/20, 065a/02, 093a/12, 112b/09, 213b/17, 231a/03
e.+ den 047a/11
e.+ i 038a/03, 083a/06, 087a/09, 093b/11, 095b/12, 096b/06, 103b/03, 104a/14, 106a/12, 219a/03
- echel [Ar.]** Cahil, çok bilgisiz.
e. 015b/14
- ecel [Ar.]** ...nedeniyle, ...yüzünden
e.+ den 009a/09, 015b/10, 054b/02, 073a/17, 087a/17, 095a/15, 109a/10, 156b/17, 185a/21
e.+ denidi 160a/09
e.+ inden 129b/19
- eclāb [Ar.]** Köle olarak alınıp yetiştirilen kimseler.
e. 107b/03, 107b/18
- eclāb-ı çerākise [Ar.+Ar.]** Köle olarak alınıp yetiştirilen Çerkezler.
e.+ den 106b/02, 107b/10, 109a/08, 110a/05
- ecmel [Ar.]** Daha güzel.
e.+ i 113a/16
e.+ in 004b/12
- ecnās-ı muhtelifē [Ar.+Ar.]** Farklı türler.
e.+ dür 172b/21
- ecnāş [Ö.]** Bir Arap kavmi.
e. 142b/09
- ecnebj [Ar.]** Yabancı.
e. 172a/10
- ecr-i Óažim [Ar.+Ar.]** Büyük ödül.
e. 209b/01
- ecsām-ı bālya [Ar.+Ar.]** Balya cisimleri.
e.+ da 004a/07
- ecsām-ı maÓdeniyye [Ar.+Ar.]** Maden türleri.
e.+ den 175b/13
- eczā [Ar.]** Madde.
e.+ dan 002a/03
- eczā-yı nārıyye [Ar.+Ar.]** Yanıcı madde.
e. 175b/07
- edā buyur- [Ar.+Tr.]** Anlatmak, ifade etmek.
e.+ mışdur 113b/15
- edā eyle- [Ar.+Tr.]** Yapmak, yerine getirmek.
e.+ düm 159b/01
- edā iT- [Ar.+Tr.]** 1. Yapmak, yerine getirmek. 2. Ödemek. 3. Sunmak.
e.+ emezleridi 092a/06
e.+ erler 147b/05
e.+ mege 101a/06, 159b/01
- ed-dārü's-sultāniyye [Ö.]** Kahire'de önceden vezirlerin, fetihten sonra Sultan Salahaddin'in kaldığı bir ev.
e. 226b/03
- edeb [Ar.]** Toplum töresine uygun yerbiyeli davranış.
e.+ ile 211a/13
e.+ le 228a/08
- edeb it- [Ar.+Tr.]** Utanmak.
e.-di 091b/07
- edirne [Ö.]** Edirne.
e.+ den 003b/19, 003b/21
- ednā [Ar.]** En küçük, en ufak.
e. 005a/09, 012b/20, 056a/13, 166b/17, 186a/17, 225a/19
- ednās-ı küffār [Ar.+Ar.]** Kafirlerin pislikleri.
e.+ dan 091a/10
- ednās-ı Óalāyık [Ar.+Ar.]** İlişki pisliği.
e.+ indan 139b/07
- edni [Ar.]** En küçük.
e.+ den 005a/09
- edvār [Ar.]** Devirler.
e.+ i 141b/13
- edviye [Ar.]** İlaçlar.
e. 025b/09, 036a/14, 118a/05, 201b/10
e.+ den 058b/19
e.+ yi 201b/10
e.+ yile 022a/10, 022a/14, 198a/07
e.+ yle 118a/04
- edviye-i māsike [Ar.+Ar.]** Koruyucu ilaç.
e.+ yile 016b/20, 027a/20, 117b/18
- edviye-i müfredāt [Ar.+Ar.]** İlaç yapımında kullanılan bitki kökleri.
e. 007b/11
e.+ ıla 135b/21
- edviye-i nāfiÓa [Ar.+Ar.]** İnsana faydalı tüm ilaçlar.
e. 018a/05, 182a/04
- edyān [Ar.]** Dinler.
e.+ i 002a/11
- efÓal [Ar.]** İşler.
e. 083b/15
e.+ i 084a/10
- efÓal-ı şenjiÓe [Ar.+Ar.]** İğrenç, kötü işler.
e. 084b/17
- efārika [Ö.]** Kişi adı.
a. 008a/07, 169b/08
- efdal [Ar.]** Daha erdemli.
e.+ in 002a/05
e.+ laryıdı 064b/21
e.+ ısın 009b/07
- efdal [Ö.]** Sultan Selahattin'in oğlu.
e. 091b/05
- efdal-ı bedrü'l-cemālī [Ö.]** Fatimiler döneminde önemli bir vezir. (bk. bedrü'l-cemālī)
e. 085b/11, 148a/14, 148b/08
e.+ dür 148a/11
- efdal ibn emjri'l-cüyüş [Ö.]** (bk. bedrü'l-cemālī)
e. 133b/04, 231b/18
- efdal-ı berekāt [Ar.+Ar.]** Bereketli işler.
e.+ ıla008b/14
- efdal-ı nās [Ar.+Ar.]** İnsanların en erdemlileri; dört halife.
e. 002b/16
- efendi [Yun.]** Sahip, çelebi.
e.+ leri 207a/20
e.+ si 098a/01, 102b/20, 187a/18, 229a/01, 229b/12
e.+ sin 187a/19, 187b/06
e.+ sine 229b/16
- eflāk [Ar.]** Felekler.
e. 001b/03
- efnābis denizi [Ö.]** Yer adı.
e.+ne 152a/03
- efrād [Ar.]** Tek olan varlıklar.
e. 002a/03
- efrād-ı beşer [Ar.+Ar.]** İnsanlığın bireyleri.
e. 139b/06
- efrence [Ö.]** Avrupa.
e. 045b/08, 045b/11, 045b/21, 046a/19
- efrūs [Ö]** Bir Mısır fıravunu.
e. 025b/02, 025b/17, 025b/20
- efsād [Ar.]** Fesatlar.
e.+ ryla 145b/18
- efsāh-ı kitāb [Ar.+Ar.]** Daha doğru kitap.
e. 002a/12
- esfel-i arz [Ar.+Ar]** Alçak yer.
e. 199b/13

esfel-i arz-ı mısır [Ar.+Ar.+Ar.] Mısır'ın aşağı tarafı.
e. 141a/14

efsün [Ar.] Büyü, sihir.
e. 005a/03, 064b/09
e.+ a 196a/10
e.+ ı 042b/06
e.+ in 029b/19, 051a/06
e.+ lar 034b/15, 064b/13

efvâh-ı nâs [Ar.+Ar.] Halkın ağzı.
e.+ dan 087a/04, 177a/10

efzûn [Ar.] Fazla, uzun.
e.+ ı 042b/07

eg- [Tr.] Razi olmak, inattan vazgeçmek.
e.- di 038b/21
e.- mek 207b/06

eger [Far.] Şayet, eğer.
e. 011b/08, 012b/03, 012b/10, 014b/01, 014b/04, 014b/05, 015a/17, 019a/10, 019b/03, 020a/10, 020a/11, 023a/02, 028b/05, 029a/04, 032b/09, 033a/02, 035b/04, 038b/11, 039a/07, 040a/18, 042a/01, 042a/02, 042a/04, 042a/05, 042a/10, 045a/06, 045a/07, 048a/05, 048a/06, 048a/07, 048a/09, 048a/10, 050b/09, 056b/19, 057b/09, 057b/10, 069b/15, 070a/08, 071a/14, 087a/02, 096a/20, 102b/03, 115b/10, 115b/12, 116b/04, 118a/08, 120b/06, 122a/10, 122b/13, 123a/02, 123b/15, 123b/19, 124b/02, 125a/14, 125a/15, 125b/04, 125b/06, 126a/01, 126a/03, 128b/17, 128b/19, 128b/21, 129a/01, 129a/02, 129a/03, 129a/04, 129a/07, 129a/08, 129a/09, 129a/10, 129a/11, 129a/12, 129a/20, 129b/02, 130b/19, 142b/11, 142b/16, 145a/10, 151a/06, 159b/05, 159b/06, 159b/13, 160a/15, 161a/02, 162a/19, 163b/06, 163b/07, 172a/09, 173b/06, 173b/11, 174a/06, 177a/10, 189b/01, 196b/16, 200a/18, 200b/01, 202a/19, 202b/13, 204b/02, 207b/03, 207b/04, 208a/09, 208b/19, 209a/05, 209b/02, 211b/06, 213b/12, 213b/13, 214a/01, 220a/01, 220a/02, 228a/10, 229a/21

egerçi [Far.] Her ne kadar, gerçi.
e. 002a/13, 005a/01, 018b/17, 025a/16, 045a/12, 049a/07, 052b/13, 052b/18, 054b/17, 055a/03, 060b/16, 068a/13, 076b/03, 078b/17, 079a/15, 080b/08, 084b/04, 085b/13, 085b/20, 086a/07, 086a/14, 089b/07, 090a/08, 091a/04, 093b/20, 096a/06, 096a/10, 097a/12, 097b/20, 100a/20, 105b/10, 110a/20, 110b/08, 113a/20, 119b/16, 120a/13, 123b/05, 126b/17, 129b/15, 134a/18, 139b/15, 145b/13, 148a/12, 154a/08, 157b/10, 161b/12, 174a/17, 174a/21, 185a/03, 185a/04, 185a/08, 185b/11, 189b/05, 200b/11, 203b/11, 203b/19, 206b/18, 213a/09, 217a/02, 217b/20, 220a/03, 220a/21, 221b/09, 225a/13, 230a/10

egil- [Tr.] 1. Eğik bir durum almak. 2. Kıvrılmak.
e.- i virür 022b/10
e.- mişdür 185b/01
e.- üp 123a/16
e.- ür 039b/12

egle- [Tr.] 1. Oyalamak, geciktirmek. 2. Yolundan almak. engel olmak.
e.- di 131a/07
e.- medin 207b/06

egleme- [Tr.] 1. Oyalamak, geciktirmek. 2. Yapmamak.
e.- yüp 024a/08, 082a/18, 210a/17, 220a/04
e.- yüp

eglen- [Tr.] Oyalanmak. beklemek, gecikmek.
e.- di 012a/20, 062a/17, 194a/10, 214a/18
e.- düğüñüzi 214a/20
e.- esin 159b/10
e.- medin 063a/20, 196b/20
e.- süñler 058a/12
e.- ür 042a/05, 193b/14
e.- ürin 159b/09

eglenme- [Tr.] Gecikmemek, zaman kaybetmemek.
e.- di 231a/14
e.- yüp 082b/03, 147a/12

eg(i)n [Tr.] Boyundan bele kadar olan vücut bölümü; arka; sırt.
e.+ inde 018b/17
e.+ ine 017a/12, 108b/11, 159b/20

egri [Tr.] Meyilli, düzgün olmayan.
e. 160a/17

ehâdiş [Ar.] Hadisler.
e. 012a/10

ehâdiş-i şahîhe-i şerîfe [Ar.+Ar.+Ar.] Dürüst ve şerefli kişilerin aktardığı hadisler.
e. 010b/18

ehâdiş-i şahîhe [Ar.+Ar.] Dürüst kişilerin aktardığı hadisler.
e.+ lerinden 161b/18

ehâdiş-i şerîfe [Ar.+Ar.] Şerefli kişilerin aktardığı hadisler.
e.+ yile 101b/08

ehil [Ar.] Bir işte tecrübeli kişiler; erbap.
e.+ lerin 043a/18

ehl [Ar.] 1. Kişiler, adamlar. 2. Topluluk, cemaat, halk. 3. Bir işte tecrübeli kişiler; erbap. 4. Karı kocadan birine göre diğeri, eş.
e. 006a/02, 009b/10, 026a/13, 026a/15, 026a/19, 026b/06, 044b/08, 045a/08, 046a/16, 052a/21, 062a/15, 062a/18, 067a/09, 084b/09, 084b/16, 084b/17, 088a/16, 090b/19, 100a/16, 101a/07, 105b/13, 109a/12, 132a/05, 165b/11, 178b/21, 196a/05, 196a/07, 208a/14, 208b/02, 208b/07, 209b/09
e.+ i 011b/07, 016a/10, 019a/20, 019b/15, 039b/04, 044a/08, 046a/05, 047a/17, 048a/14, 062b/05, 063b/05, 065a/14, 072b/02, 073a/16, 080b/10, 080b/16, 083b/04, 083b/09, 086a/20, 097b/07, 101a/13, 109b/06, 113b/12, 115b/06, 116a/08, 118a/12, 130a/01, 133b/06, 134a/05, 136a/19, 139b/09, 144a/18, 146a/20, 151b/07, 157a/19, 159a/20, 160a/14, 161a/19, 162a/20, 172a/15, 172b/05, 173b/10, 179a/14, 181a/20, 181a/21, 182a/13, 192b/11, 194b/19, 195b/14, 198b/11, 202b/06, 222b/12, 231b/07.
e.+ idür 092a/17
e.+ in 053a/05, 134b/20, 143b/19
e.+ inden 010b/11, 012a/12, 021a/01, 029b/13, 043b/02, 054b/11, 072a/19, 083a/12, 084a/08, 089b/16, 135a/01, 136a/15, 140b/06, 168b/13, 168b/20, 192b/20, 201b/21, 231b/09
e.+ indendür 115a/11
e.+ indenise 142b/11
e.+ ine 003b/12, 005a/03, 019b/08, 021a/13, 032a/11, 068b/01, 090b/17, 090b/18, 091b/20
e.+ ini 027a/08, 062a/18, 063b/18, 091b/04, 094b/10, 154b/04
e.+ inüñ 008b/02, 036a/12, 086b/20, 119a/02, 121b/06, 124a/20, 125a/14, 140b/19, 141a/02, 154a/01, 156b/02, 162b/03, 183a/05, 191a/01, 197b/12
e.+ iydi 158b/02, 229b/20
e.+ iyidi 026a/08, 039b/05, 083a/12, 086a/18
e.+ iyidiler 149b/04
e.+ iyle 227b/20
e.+ leri 133b/19, 161a/19, 161b/12
e.+ lerin 132b/17, 196b/19
e.+ lerini 227b/18

ehl-i ahbâr [Ar.+Ar.] Bilgili, kulağı delik kimseler.
e. 122b/18

ehl-i beyt [Ar.+Ar.] Ev halkı.
e. 197a/07
e.+ i141a/13
e.+ in 056a/18
e.+ inden 006a/09, 062b/09, 164b/05
e.+ üñe 141a/12

ehl-i dîn [Ar.+Ar.] Dine bağlı kimseler.
e. 091b/02

ehl-i dirâyet [Ar.+Ar.] Zeki ve anlayışlı kimseler.
e. 118a/12

ehl-i eşer [Ar.+Ar.] Eser bırakmış.
e. 122b/01
e.+den 142b/20

ehl-i fesâd [Ar.+Ar.] Bozgunculuk yanlıları.

e. 222a/20
e.+ dan231b/10
e.+ uñ 231a/18

ehl-i firâset [Ar.+Ar.] Anlayış ehli kimseler.
e.+ den 142b/15

ehl-i hâds ve tecrebe [Ar.+Ar.+Ar.] Sezgi ve tecrüme ehli.
e. 132b/14

ehl-i hâll ve Óağd [Ar.+Ar.] İş bitirme ehli olan.
Óa.+ dan 099a/11

ehl-i hayr [Ar.+Ar.] Hayır ehli, iyi kişi.
c. 163b/06

ehl-i Óilm [Ar.+Ar.] İlim ehli.
e. 089a/11

ehl-i jmân [Ar.+Ar.] İman sahibi.
e. 072a/08

ehl-i islâm [Ar.+Ar.] Müslüman halk.
e. 056a/10, 079b/14, 085a/18, 085b/04, 086b/09, 090b/11, 091a/02, 091a/07, 091a/08, 093b/09, 096a/18, 097a/19, 149b/02, 169b/01, 189b/04, 199a/04, 199a/05, 203a/19, 203b/07, 205a/01, 217b/19, 217b/20
e.+a 172a/05
e.+dan 081b/12, 171b/03, 211b/03, 216b/13
e.+ ı 219b/06
e.+uñ 179a/05

ehl-i kalem [Ar.+Ar.] Yazı yazar; yazar.
e. 227b/11

ehl-i kemâl [Ar.+Ar.] Kemal sahibi, olgun kimseler.
e. 053a/14
e.+ ı 027a/09

ehl-i kerem [Ar.+Ar.] İyilik sahibi, eli açık kimseler.
e. 058a/03

ehl-i kımyâ [Ar.+Ar.] Kimyacılar.
e. 114b/13

ehl-i küfr [Ar.+Ar.] Kafirler.
e. 091a/03
e.+ üñ 002a/16

ehl-i maÓrifet [Ar.+Ar.] Becerikli kimseler.
e. 094a/19, 139a/01,

ehl-i mısır [Ar.+Ó.] Mısır halkı.
e. 053a/11
e.+uñ 114b/21

ehl-i mısır [Ar.+Ó.] Mısır halkı.
e. 075a/14, 127a/19, 142a/11, 145b/04
e.+ ı 076a/05
e.+uñ 119b/19, 125a/17

ehl-i milel [Ar.+Ar.] Milletlerin başındakiler.
e. 199a/03

ehl-i nažar [Ar.+Ar.] Görüş ehli.
e.+ lardan 229b/12

ehl-i şalâh [Ar.+Ar.] Namuslu, doğru kimseler.
e.+ ı 231b/11

ehl-i sünnet [Ar.+Ar.] Sünnet'e bağlı olanlar.
e. 081b/12, 083a/16, 089a/10, 113b/20, 229a/02, 229a/04

ehl-i şer [Ar.+Ar.] Şer ehli, kötü kişi.
e. 163b/06

ehl-i tevârih [Ar.+Ar.] Tarihçiler.
e. 016a/03, 020a/16, 024b/10, 049a/01, 114b/08, 118b/19, 142b/16, 144b/04, 145b/05, 158b/16, 164a/10, 166b/18, 178b/05, 181b/11, 182a/06, 182b/16, 190b/01, 193a/13, 198b/18, 204a/03
e.+den 139b/03, 139b/08, 142a/20, 143b/14, 144a/05, 150a/11, 151a/11, 173b/09, 193b/06
e.+ üñ 150a/08

ehl-i žulm [Ar.+Ar.] Zulüm yapan, acımasız kimseler.
e.+a 003b/01

ehlullah-ı kibâr [Ar.+Ar.] Seçkin din adamı.
e.+ dan 192b/12

e'imme-i târih [Ar.+Ar.] Tarihçi.
e.+ den 120b/21

ejder [Far.] Dev yılan.
e.+ idi 047a/01

ejder-i seng-istân-ı mehâbet [Far.+Far.+Far.+Ar.] Yücelik taşlığının ejderi.
e. 213b/17

ejderhâ [Far.] Dev yılan.
e. 164a/03

ejder-mişâl [Far.+Ar.] Ejdere benzeyen, ejder gibi.
e. 112a/18

ek- [Tr.] 1. Tohumu toprağa gömmek. 2. Toprağı bitki yetiştirme amaçlı işlemek.
e.- diler 167a/14
e.- dükleri 011a/20
e.- egelür 131b/20
e.- ecegi 173a/15, 173a/16
e.- ecek 131b/19
e.- en 231b/12
e.- er 044b/02, 132a/05
e.- erler 011a/18, 044a/21, 173a/06, 174b/16
e.- sün 231b/12
e.- üp 173b/09

ek ek [Tr.] Eklemeli, parça parça.
e. 128a/10

ekâbir [Ar.] Devlet büyükleri, ileri gelenler.
e. 082b/20, 098b/17, 105a/12, 117a/11, 123b/17, 124a/12, 198a/10, 211a/08
e.+ i 098b/08, 170b/05
e.+ inden 071a/19, 072b/21
e.+ ine 025a/17, 071a/18
e.+ inüñ 230b/14
e.+ leri 075a/18
e.+ lerinden 206b/08

ekâbir-i devlet [Ar.+Ar.] Devlet büyükleri.
e.+ i 051b/02
e.+ in 052a/20, 056b/13
e.+ inden 223a/09

eğâl [Ar.] En az.
e. 131b/03

eğâlîm [Ar.] İklimler.
e. 030a/08, 211b/14
e.+ e 148b/21
e.+ i 076b/07

eğâlîm-i sebÓ-i dünyâ [Ar.+Ar.+Ar.] Dünyanın yedi iklimi.
e.+ ya 156b/03

ekârib [Ar.] Akrabalar, hısımlar.
e. 104a/11
e.+ iyle 169a/03

ekâsire [Ar.] İran hükümdarları, kısralar.
e.+ den 004b/08

ekber [Ar.] En büyük.
e.+ i 024b/10

ekil- [Tr.] 1. Serpiştirilmek.2. Yetişmesi için toprağa gömülmek.
e.- miş 173b/02
e.- üp 126a/20
e.+ ür 131b/03

ekilme- [Tr.] Toprağı bitki yetiştirme amaçlı işlemek.
e.- miş 131b/20
e.- z 131b/21

ekin [Tr.] 1. Tohum atma ekme işi.2. Tarlaya ekilen bitkilerin hasat sonuna kadar aldıkları durum.
e. 127a/13, 127a/14, 127a/17, 127a/20, 147a/10, 173a/14
e.+ den 173b/06
e.+ e 019b/17
e.+ i 127a/13, 173b/03, 177b/06
e.+ ile 127a/21
e.+ in 173b/04, 173b/07
e.+ lardan 167a/14, 174b/16
e.+ leri 119a/06, 127a/18, 127a/21, 173a/14
e.+ lerin 149b/16

ekinci [Tr.] Çiftçi.
e. 173a/21, 231b/11
e.+ lardan 173b/06
e.+ lerinüñ 173a/15
e.+ si 132a/04

ekinlik [Tr.] Ekilmiş yer, tarla.
e.+ ler 164a/17
e.+ leri 167a/17

ekmel [Ar.] En kusursuz.

e. 004b/12
ekrād [Ar.] Kürtler.
 e. 108b/15
 e.+ dan 086b/05, 087b/10, 229a/04
ekrād-ı mîsr [Ar.+Ö.] Mısırlı kürtler.
 e.+ dan 170a/04
eksāmis [Ö.] (bk. kâşim bin ma'ūdāyūs)
 e. 068b/20
ekşer [Ar.] 1. Çoğunlukla. 2. Çoğunluk.
 e. 012a/05, 027a/09, 046a/03, 063b/11, 070a/14, 085b/21, 086b/12, 096a/08, 122a/05, 128b/12, 132a/05, 147a/05, 153b/19, 192b/15, 199a/13, 210b/10, 215b/12, 218a/02, 226b/17
 e.+ i 005a/01, 012b/15, 027a/07, 038a/01, 038a/08, 049b/08, 051a/15, 053b/01, 071b/05, 076b/03, 082b/02, 084a/10, 087b/05, 102a/15, 107a/05, 108a/19, 108a/20, 112b/04, 132b/07, 133b/11, 134b/17, 139b/15, 144a/11, 144a/12, 158b/14, 168a/07, 182b/11, 198b/10, 218a/14, 226b/20, 230a/21
 e.+ in 005b/07, 038b/13, 042b/20, 043a/12, 046a/02, 046a/21, 046b/02, 082b/07, 087b/14, 131b/05, 201a/10, 221b/06
 e.+ inde 145a/17
 e.+ ine 134b/21
 e.+ ini 096a/04, 200b/05, 212b/13, 231b/03
 e.+ inüñ 045b/03, 203b/16
 e.+ üñüz 208a/15
ekşer-i ekālîm [Ar.+Ar.] Çoğu iklim.
 e.+ e 148b/21
ekşer-i ekālîm-i cihān [Ar.+Ar.+Far.] Dünyadaki ülkelerin çoğu.
 e.+ a 076b/16
ekşer-i ekālîm-i rûm [Ar.+Ar.+Ar.] Rum ülkelerinin çoğu.
 e.+ a 070a/12, 076b/12
ekşer-i eyyām-ı saltnat [Ar.+Ar.+Ar.] Saltanat günlerinin çoğu.
 e.+ ı 108a/11
ekşer-i evkāt [Ar.+Ar.] Çoğu zaman.
 e.+ da 147b/02
ekşer-i memalik-i dünya [Ar.+Ar.+Ar.] Dünyadaki ülkelerin çoğu.
 e. 202b/12
ekşer-i ri'āyā [Ar.+Ar.] Halkın çoğu.
 e.+ sı 203b/21
ekşer-i Öulemā [Ar.+Ar.] Bilginlerin çoğu.
 e.+ sı 075a/14
ekşer-i Öulemā ve sulehā [Ar.+Ar.+Ar.] Bilginlerin ve salih kimselerin çoğu.
 e.+ yı 147b/01
ekşeriyā [Ar.] Çoğunlukla.
 e. 043a/18
ekşeriyā [Ar.] Çoğunlukla.
 e. 011b/05, 013b/19, 015b/06, 015b/10, 017a/01, 031a/14, 053a/14, 088b/10, 090a/21, 109b/11, 113a/21, 126b/03, 126b/15, 128a/03, 128a/11, 133b/20, 145b/06, 147a/04, 147b/05, 164a/06, 170a/02, 170b/17, 172a/19, 173a/06, 174b/21, 188a/01, 190a/04, 229b/17
eksik [Tr.] (bk. eksük)
 e. 016a/21
eksil- [Tr.] Azalmak, az duruma gelmek.
 e.- di 057b/12
 e.- dügi 123b/10
 e.- dügin 123a/18
 e.- dükçe 029a/03
 e.- mekden 162a/01
 e.- mesi 121a/19
 e.- mişdür 123b/14
 e.- se 123b/20
 e.- ür 126a/15, 178a/15
 e.- ürdi 223b/11
eksilme- [Tr.] Azalmamak.
 e.- z 028b/15, 029a/04
 e.- zidi 019a/10
eksük [Tr.] 1. Tam olmayan. 2. Bulunmayan şey; olması

gereken yerde olmayan nesne.
 e. 020a/11, 039b/21, 084a/08, 084a/10, 108a/13, 113a/07, 139a/04, 158a/08, 177b/09, 179b/08
 e.+ ine 207a/19
 e.+ üñ 164b/17
 e.+ leri 209a/12
eksüklik [Tr.] Hata, kusur.
 e. 155b/10, 214a/18
eksüksüz [Tr.] Tam, tam olarak.
 e. 057a/12
ekşi [Tr.] Buruk, keskin, kekre tat.
 e.+ dür 189a/02
ekyes [Ar.] En zeki.
 e. 015b/14
el [Tr.] 1. Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü. 2. Yönetim; etki. 3. Sahiplilik; sahip olma.
 e. 018b/12, 020b/03, 037a/06, 053a/08, 055a/15, 082b/10, 089a/01, 089a/05, 102b/12, 157a/08, 157a/10, 172a/16, 187a/17, 213b/12,
 e.+ den 004a/20, 007a/17, 010b/02, 073b/17, 073b/18, 196a/11, 208a/15
 e.+ e 010b/02, 024b/03, 070a/09, 073b/17, 073b/18, 188a/17, 208a/15, 225a/05
 e.+ i 010a/03, 013b/02, 014a/01, 020b/15, 048a/02, 050a/06, 055a/09, 055a/12, 055a/13, 055a/16, 055b/21, 090a/07, 125b/05, 125b/06, 127a/20, 135b/16, 153b/16, 156b/19, 193a/20, 195b/01, 199b/04, 231a/10
 e.+ in 008b/13, 008b/21, 010b/18, 025a/04, 037b/21, 055a/07, 055a/09, 222a/02, 223a/15
 e.+ inde 009b/18, 009b/19, 017b/06, 017b/08, 018a/03, 027a/18, 027b/02, 027b/08, 028b/09, 030b/13, 035a/07, 035a/08, 035b/10, 036a/06, 041b/21, 042a/08, 047a/07, 047a/15, 051a/03, 053b/02, 053b/14, 057b/03, 060a/14, 061b/08, 079a/07, 079b/15, 080b/05, 090a/11, 090a/13, 091a/03, 093b/16, 096b/12, 101b/18, 101b/21, 102a/01, 104a/06, 107b/05, 130a/19, 136b/08, 138b/05, 162a/18, 164b/16, 169b/11, 169b/13, 186a/04, 189b/01, 190b/05, 200a/18, 206a/13, 217b/19, 220a/16, 223b/05, 232a/05, 232a/16
 e.+ indeki 028b/10, 084b/05
 e.+ inden 007b/09, 014a/02, 015b/09, 022b/03, 023a/11, 024b/11, 035b/09, 037b/14, 038b/08, 038b/19, 042b/21, 043b/02, 046a/17, 056b/16, 067a/05, 067a/15, 071a/13, 073b/19, 075b/02, 076a/13, 078a/16, 078b/20, 079b/05, 079b/19, 080b/14, 082a/17, 085a/15, 085b/04, 085b/13, 086b/10, 087b/04, 087b/06, 087b/16, 088a/21, 091a/02, 091a/03, 091a/07, 091a/08, 093b/14, 093b/17, 094a/03, 094b/21, 096a/10, 097a/02, 097a/19, 097b/06, 100b/14, 102a/03, 103a/18, 103b/11, 104a/09, 104b/05, 105a/05, 106a/19, 106a/21, 106b/06, 110b/02, 113b/20, 113b/21, 124b/16, 125b/06, 139a/08, 147a/09, 149a/02, 149b/01, 157b/01, 160a/10, 166b/11, 167a/03, 169b/21, 178b/08, 179b/02, 179b/05, 179b/09, 183a/13, 186b/18, 187a/02, 191b/10, 192b/05, 193a/16, 194b/05, 194b/06, 197b/13, 197b/19, 198b/13, 203a/19, 204b/02, 205a/05, 210a/06, 211b/17, 211b/20, 212a/10, 212b/21, 213a/12, 215a/10, 215a/12, 215b/07, 216b/02, 228b/04, 230b/02, 230b/04, 232a/15
 e.+ indeydi 104a/07
 e.+ indeydi 087b/06, 087b/16, 097a/01, 103b/19, 169b/12
 e.+ ine 014b/12, 017b/18, 026a/05, 026b/15, 040a/05, 052b/21, 053a/03, 059a/06, 064a/10, 067b/20, 069b/03, 069b/11, 076a/14, 077a/03, 078a/17, 078b/06, 084b/02, 086b/06, 095a/05, 105b/01, 106b/03, 125b/05, 127a/07, 129a/19, 138b/13, 150a/13, 150a/20, 152b/03, 154b/15, 155b/04, 156a/11, 166b/04, 166b/09, 166b/10, 169b/21, 179b/04, 187a/18, 192b/17, 201a/15, 204a/14, 205a/01, 209b/20, 227a/18, 227b/21, 228b/18,

- 232a/06
e.+ intün 157a/07
e.+ iyile 017b/09, 018a/02, 024b/21, 031b/07, 052b/01, 064a/17, 070a/14, 096a/02, 197b/17, 215b/07, 232a/15
e.+ iyle 006b/18, 013a/12, 030a/14, 030a/16, 039a/04, 093b/11, 099a/13, 100b/08, 100b/10, 105a/19, 125b/05, 157a/11, 166b/06, 179b/03, 197b/21, 228a/09, 231b/16
e.+ leri 014a/03, 128a/14, 128a/15, 129a/14
e.+ lerin 028b/02, 030a/19, 035a/09, 120a/02, 127a/19, 128a/15
e.+ lerinde 021a/21, 072a/18, 072a/19, 104a/08, 112a/16, 118a/18, 131b/01, 134b/09, 135a/07, 153a/08, 153a/09, 162b/19, 165a/07, 167b/15, 190b/17, 195a/15, 208a/15, 227b/02, 232a/21
e.+ lerindeki 069b/04, 152a/19
e.+ lerinden 025a/17, 056b/02, 073a/07, 091a/08, 091a/11, 092b/03, 095b/12, 096b/04, 108b/06, 131b/05, 133a/11, 178b/21, 186b/19, 194a/19, 204a/10, 208a/15, 211a/14, 221b/06, 229a/02, 230b/01, 230b/03, 231b/01, 231b/13, 232a/20
e.+ lerindeydi 204b/08
e.+ lerine 002b/13, 077a/05, 077a/11, 116b/12, 117b/12, 120b/13, 124b/02, 156a/13, 178a/07
e.+ leriyle 035a/09, 100b/09
e.+ leriyle 128b/15, 136a/16
e.+ lerünüzi 134b/01
e.+ üm 018b/12
e.+ ümde 190b/11
e.+ üme 004b/11, 159a/17, 186b/08
e.+ ümi 224a/13
e.+ ümile 162a/08, 162a/09, 162a/14, 162a/15
e.+ ümüz 207a/15
e.+ ümüzde 206b/21, 212b/17, 213b/07
e.+ ümüzden 212b/18, 225a/10
e.+ üü 055a/07, 127a/20
e.+ üüüz 208a/06
e.+ üüüzde 089a/02
e.+ üüüze 207a/05
e.+ üüüzi 134b/03
e.+ üüüzle 213b/08
- el** [Tr.] Yabancı.
e.+ ler 200b/14
- el altundan** [Tr.+Tr.] Kimsenin haberi olmadan, gizlice.
e. 052a/13, 056b/19, 071b/05, 082a/19, 095b/15, 205a/04, 220a/13, 230a/06, 230a/08
- el-amân çağır-** [Ar.+Ar.+Tr.] Yardım istemek.
e.- an 003a/21
- elân** [Ar.] Şimdi, şu anda.
e. 020b/12, 035a/11, 044a/13, 094b/10, 162a/09, 165a/21, 168a/09, 182a/02, 188b/02
- el-Öâzîd dîñillâh** [Ö.] (bk. ebü muhammed Öabdullah bin yüsuf)
e. 086b/18, 093b/05
- el-Öazîz-billah** [Ö.] Fatımi halifesi Aziz.
e. 229a/06
- elbetde** [Ar.] (bk. elbette)
e. 074b/11
- elbette** [Ar.] 1. Kuşkusuz, mutlaka. 2. Eninde sonunda.
e. 011b/10, 012b/04, 016a/18, 020b/14, 026b/19, 029a/01, 030b/14, 031b/06, 035a/03, 042a/09, 052a/17, 058a/02, 066b/19, 069b/05, 069b/17, 070b/12, 084a/03, 089b/16, 089b/17, 090a/03, 107a/10, 115b/03, 121a/21, 124a/14, 125b/05, 127a/12, 129b/08, 130b/13, 134a/17, 139a/02, 142b/16, 146a/12, 148a/03, 148b/01, 152b/01, 154b/13, 159a/03, 160a/17, 161b/14, 163b/09, 170a/08, 170b/19, 171a/16, 175b/14, 180b/15, 180b/20, 183a/13, 186a/02, 188a/02, 189a/12, 198a/15, 228a/21, 228b/16, 229b/01, 230b/16
- el-büdsîr** [Ö.] Hz. Nuh'un torunlarından bir Mısır padişahı.
e. 027a/08, 120a/11, 120a/14, 120a/19
- el-büdsir bin kıft bin baysar bin hâmbin nûh** [Ö.] (bk. el-büdsîr)
e. 120a/10
- el-cezîretü'l-vustâniyye** [Ö.] Nil kenarında bir mevzi.
e. 112b/03
- elçilik** [Tr.] Taraflar arasında anlaşmayı sağlama, arabuluculuk.
e. 071a/19
- el-elfi el-Öalâ'î** [Ö.] Memluk sultanı Kalavun'un lakabı.
e. 102b/20
- elem** [Ar.] Üzüntü, acı.
e. 003b/16
e.+ e 038a/11
- el-emîr bahâ'ü'd-dîñ karakuş el-esedî** [Ö.] Selahattin Eyyubi'nin komutanlarından biri.
b. 229b/09
- ele vir-** [Tr.+Tr.] Duyulmasını; bilinmesini sağlamak.
e.- üp 112b/15
- elf** [Ar.] Bin sayısı.
e. 197a/01, 197a/02
- elfâz** [Ar.] Sözcükler, kelimeler.
e.+ mı 137b/19
- el-feyyüm** [Ö.] Feyyüm şehri.
e. 197a/02
- el hâfîz dîñillah** [Ö.] Abbasi halifesi Müstansır'ın lakabı.
e. 086a/06
- el-hâkim bi-emrillah** [Ö.] Fatımi halifesi Hakim.
b. 100a/04, 104b/20, 105a/08, 105b/04
- elhan** [Ar.] Nağmeler, ezgiler.
e. 166a/09
- el-Öyâzü-billah** [Ar.] Allah'a sığınarak.
e. 069b/19, 071b/17, 085a/01, 146a/13
- elif lâm** [Ar.] Arap alfabesinin ilk harfi "elif" ile yirmialtıncı harfi olan "lam" harflerinin yanyana okunuşu.
e.+ m 197a/03
- elîm** [Ar.] Çok üzücü.
e. 124b/15
- eli ir-** [Tr.+Tr.] Gücü yetmek; meydan bulmak; olanak bulmak.
e.- düğünü 046a/06
- eli irme-** [Tr.+Tr.] Gücü yetmemek; meydan bulmamak; olanak bulmamak.
e.- ye 007b/05, 025b/02, 042b/04
- elkâb** [Ar.] Lakaplar, ünvanlar.
e. 087a/02, 087a/08
e.+ i 102b/18
e.+ mda 102b/20, 103a/01, 103a/02
- el-kâvid -ibnü'l-kâvid** [Ö.] Cevher-i Kaid'in oğlu.
e. 229a/12
- el-kâyim bi-emrillah** [Ö.] Abbasi halifesi Kaim.
e. 222b/09, 223a/12
- elleş-** [Tr.] Savaşmak.
e.- düklere 082b/05
- elli** [Tr.] Elli sayısı.
e. 005a/11, 007a/13, 010b/15, 012a/07, 013a/05, 025b/04, 043b/04, 045b/17, 058b/11, 058b/13, 065b/21, 080a/09, 080b/05, 080b/09, 081a/08, 088a/01, 088a/02, 088a/17, 088b/19, 092b/05, 097a/18, 098a/21, 099b/11, 099b/14, 101a/05, 105b/05, 106a/21, 109b/14, 113b/17, 114b/01, 131a/20, 139b/18, 141b/19, 154b/07, 155b/03, 156a/11, 164a/11, 165a/18, 172a/18, 174a/12, 174a/17, 178a/01, 179b/14, 182b/13, 183a/14, 184b/12, 193a/05, 193a/08, 203b/09, 210b/01, 218a/19, 219b/08, 220a/11, 220b/03, 228a/20, 228b/02, 232b/01
e.+ sinde 133b/02
- elma** [Tr.] Elma ağacının meyvası.
e. 119b/07
- el-melikü'l-Öâdil** [Ö.] (bk. el-melikü'l-Öâdil seyfe'd-dîñ ebü bekr bin eyyüb)
e. 095a/04, 095b/03, 103a/04, 111b/05
e.+ i 094b/18
- el-melikü'l-Öâdil ebj bekr** [Ö.] (bk. el-melikü'l-Öâdil seyfe'd-dîñ ebü bekr bin eyyüb)
e.+e 094b/17, 095b/02
e.+üñ 226b/08
- el-melikü'l-Öâdil ebj bekr bin eyyüb** [Ö.] Eyyubi hükümdarı II.Adil.
e. 186b/17, 094b/17
- el-melikü'l-Öâdil seyfe'd-dîñ ebü bekr bin eyyüb** [Ö.] Eyyubi

- hükümdarı I.Adil.
e. 093a/16
- el-melikü'l-Öaziz [Ö.]** (bk. el-melikü'l-Öaziz Öimädü'd-djñ ebü'l-feth Öoşmān)
e. 226b/07
- el-melikü'l-Öaziz Öimädü'd-djñ ebü'l-feth Öoşmān [Ö.]** Selahattin Eyyubi'nin oğlu, Eyyubi hükümdarı Aziz Osman bin Selahattin
e. 093a/02
- el-melikü'l-Öaziz Öoşmān [Ö.]** (bk. el-melikü'l-Öaziz Öimädü'd-djñ ebü'l-feth Öoşmān)
e. 144b/13
- el-melikü'l-eşref [Ö.]** 1. Bazı hükümdarların adlarının kısaltılmış biçimi. (bk. el-melikü'l-eşref müsā, el-melikü'l-eşref Öalā'e'd-djñ küccük) 2. Bazı hükümdarlara verilen lakap. (bk. kansavi'l-gavri, inalü'l-Öalāyji, tomanbay, ebü'l-mefāhir şaÖbān)
e. 096b/15, 097a/01, 107b/12, 111b/04, 111b/07, 112a/15, 187a/18, 187b/01
e.+ dür 106b/07
e.+ i 096b/14
e.+ idi 110b/10
- el-melikü'l-eşref Öalā'e'd-djñ küccük [Ö.]** Memluk sultanı Alaadin Küçük.
e. 106a/06
- el-melikü'l-eşref kayıtbay [Ö.]** Memluk sultanı Kayıtbay.
e. 110b/17
- el-melikü'l-eşref müsā [Ö.]** (bk. el-melikü'l-eşref müsā bin şalāha'd-djñ)
e. 187a/13
e.+ nuñ 187a/17
- el-melikü'l-eşref müsā bin şalāha'd-djñ [Ö.]** Eyyübiler'in el-Cezire ve Dimaşk kolu hükümdarı.
e. 096b/09
- el-melikü'l-gariz [Ö.]** Memluk sultanı Aziz Çakmak'ın lakabı.
e.+ idi 110b/06
- el-melikü'l-kāhir [Ö.]** Memluk sultanı Barsbay'ın lakabı.
e. 098a/11, 098a/14
- el-melikü'l-kāmil [Ö.]** 1. (bk. el-melikü'l-kāmil nāsürü'd-djñ muhammed bin el-Öādil ebj bekr bin eyyüb) 2. Memluk sultanı Zeynett'in Şaban'ın lakabı.
e. , 093b/16, 094a/04, 094b/07, 094b/13, 096b/09, 106a/13
e.+ e 094a/14, 094a/17
- el-melikü'l-kāmil mahmūd būn el-Öādil [Ö.]** Kişi adı.
e. 165b/02
- el-melikü'l-kāmil nāsürü'd-djñ muhammed [Ö.]** (bk. el-melikü'l-kāmil nāsürü'd-djñ muhammed bin el-Öādil ebj bekr bin eyyüb)
e. 093b/13
- el-melikü'l-kāmil nāsürü'd-djñ muhammed bin el-Öādil ebj bekr [Ö.]** (bk. el-melikü'l-kāmil nāsürü'd-djñ muhammed bin el-Öādil ebj bekr bin eyyüb)
e. 226b/09
- el-melikü'l-kāmil nāsürü'd-djñ muhammed bin el-Öādil ebj bekr bin eyyüb [Ö.]** Eyyubi hükümdarı Kamil.
e. 186b/16
- el-melikü'l-manşür [Ö.]** 1. (bk. el-melikü'l-manşür Öalji, el-melikü'l-manşür şalavun) 2. Memluk sultanı Muzaffer Hacı, Memluk sultanı Mansur Abdülaziz ve Memluk sultanı Fahrettin Aslan'ın lakabı.
e. 097a/17, 097b/04, 105b/03, 106a/05
106b/107a/13, 107a/20, 108a/09
e.+ dur 106b/05
e.+ idi 110b/09
e.+ uñ 097a/21
- el-melikü'l-manşür Öalji [Ö.]** Memluk sultanı Alaaddin Ali.
e.+ yi 097b/02
- el-melikü'l-manşür şalavun [Ö.]** Memluk sultanı Kalavun.
e. 103a/09
e.+ uñ 104a/19, 104b/05
- el-melikü'l-muÖazżam turan şah [Ö.]** Eyyubi sultanı Turan Şah.
e. 095b/15
- el-melikü'l-muÖazżam Öişā [Ö.]** Eyyubi sultanı Muazzam bin Adil.
e.+ yıldı 187a/12
- el-melikü'l-muÖiz(z) [Ö.]** Memluk sultanı Aybek.
e. 097a/03
e.+ i 097a/16
e.+ uñ 097b/01
- el-melikü'l-mużaffer [Ö.]** 1. Memluk sultanı Seyfettin Kutuz. 2. Memluk sultanı Zeynett'in Hacı'nın lakabı.
e. 097b/03, 097b/08, 106a/15, 110a/05
- el-melikü'l-mużaffer kutuz [Ö.]** Memluk sultanı Seyfettin Kutuz.
e. 097b/13, 097b/20, 098a/05
- el-melikü'l-mü'eyyid şeyh [Ö.]** Memluk sultanı Muavyed Şeyh.
e. 109a/08, 109a/13, 109b/16, 109b/21
e.+ e 109a/11
- el-melikü'l-mü'eyyid [Ö.]** Memluk sultanı Muavyed Ahmed'in lakabı.
e.+ idi 110b/12
- el-melikü'n-nāsır [Ö.]** (bk. el-melikü'n-nāsır muhammed bin şalavun)
e.187b/11, 187b/14
e.+ uñ 105a/04
e.+ idi 110b/12
- el-melikü'n-nāsır ebü's-saÖādāt [Ö.]** Memluk sultanı Nasır Muhammed.
e. 111a/21
- el-melikü'n-nāsır ferec [Ö.]** Memluk sultanı Ferec.
e. 106a/03, 108b/17
- el-melikü'n-nāsır hasen [Ö.]** Memluk sultanı Ebu Maali Hasan.
e. 106a/21
e.+ 106a/17
- el-melikü'n-nāsır muhammed [Ö.]** Memluk sultanı Kalavun.
e. 187a/06
e.+ e 187b/03, 187b/07
e.+uñ 187a/11
- el-melikü'n-nāsır muhammed bin şalavun [Ö.]** Memluk sultanı Kalavun.
e. 105a/03a, 105a/04
- el-melikü'n-nāsır sultān hasen [Ö.]** Memluk sultanı Ebu Maali Hasan.
e.+ uñ 188b/01
- el-melikü'n-nāsır şehābe'd-djñ ahmed [Ö.]** Memluk sultanı Şehabettin Ahmet.
e.+ idi 106a/08
- el-melikü'l-nāsürü'd-djñ muhammed bin el-Öādil ebj bekr bin eyyüb [Ö.]** Eyyubi hükümdarı Adil.
e. 226b/10
- el-melikü'n-nāsır zeyne'd-djñ ebü's-saÖādet ferec [Ö.]** Memluk sultanı Ferec.
e. 105b/11
e.+ i 108a/10
- el-melikü's-şālīh [Ö.]** 1. (bk. el-melikü's-şālīh necme'd-djñ eyyüb) 2. Memluk sultanı Salih Muhammed'in ve Memluk sultanı Salih Selahaddin'in lakabı.
e. 095a/18, 095b/01, 095b/06, 095b/11, 096b/11, 103a/03, 110a/11
e.+ e 095a/06
e.+ idi 106a/20
e.+ uñ 095a/12
- el-melikü's-şālīh hāci şaÖbān ibnü'l-eşref [Ö.]** Memluk sultanı Zeyneddin Hacı.
e.+ dür 106b/19
- el-melikü's-şālīh ismāÖil [Ö.]** Eyyubi hükümdarı İmadeddin İsmail.
e. 106a/11
- el-melikü's-şālīh necme'd-djñ [Ö.]** Eyyubi hükümdarı Salih Eyyüb.
e. 096b/17, 096b/20, 102b/21, 107a/14
- el-melikü's-şālīh necme'd-djñ eyyüb [Ö.]** Eyyubi hükümdarı Salih Eyyüb.
e. 095a/02
- el-melikü's-şālīh necme'd-djñ ibnü'l-kāmil [Ö.]** Kişi adı.
e. 168a/17
- el-melikü's-seyfe'd-djñ [Ö.]** (bk. el-melikü'l-Öādil seyfe'd-djñ ebü bekr bin eyyüb)

- e. 093b/10
- el-melik'ü-ż-żāhir biybars [Ö.]** Memluk sultanı Sultan Baybars.
e. 100a/15, 102b/04, 098b/01
e.+a 099b/13a, 190b/03a
e.+uñ 098b/02
- el-melikü'ż-żāhir [Ö.]** Memluk sultanları Hoşkadem, Kansu, Zahir Çakmak, İnal ve Zahir Timur Buğa'nın lakapları.
e. 110b/14, 111b/03
e.+ idi 110b/07, 110b/15, 110b/16
- el-melikü'ż-żāhir tatar [Ö.]** Memluk sultanı Zahir Seyfeddin Tatar.
e. 110a/08
- el-muktedir-billah [Ö.]** Abbasi halifesi Muktedir..
e. 158a/12
- el-muktefî bi-emrillah [Ö.]** Abbasi halifesi Muktedi.
b. 087a/19
- el-muktedir-billah ebî'l-fazl ca'öfer bün el-mu'tazid halifa [Ö.]** (bk. el-muktedir-billah)
e.+nuñ 161b/10
- el-mu'ötaşim-billah halifa [Ö.]** Abbasi halifesi Mutasım.
e.+ ya 095b/02
- el-mu'ötaşid-billah [Ö.]** Abbasi halifesi Mutazıdbillah Ebubekr.
e. 105b/06
- el-mu'ötaşid-billah [Ö.]** Abbasi halifesi Mutazıdbillah Davud.
e. 109a/21
- el-mu'ötaşid-billah halifa [Ö.]** (bk. el-mu'ötaşid-billah)
e. 109b/03
- el-müstansır-billah [Ö.]** Fatımî halifesi Müstansır.
e. 085a/17, 099a/04
- el-müstansır-billah ebü temim me'öad bin eż-żāhir li-öızzaz-ı dñillah ebî hasen-i öalî [Ö.]** (bk. el-müstansır-billah)
e. 218b/19
- el-müstansır-billah halifa [Ö.]** (bk. el-müstansır-billah)
e. 099b/17, 218b/14
e.+nuñ 229a/15
- el-müsta'öşim [Ö.]** Absilerin son halifesi Müstasım.
e. 097a/19
- el-müsta'öşim-billah halifa [Ö.]** Son Abbasi halifesi Müstasım.
e.+nuñ 098a/18
e.+ yı 098a/17
- el-müsta'öşin-billah [Ö.]** Abbasi-Memluk halifesi Müstain.
e. 106a/02, 108b/19
- el-müsta'öşin-billah halifa [Ö.]** (bk. el-müsta'öşin-billah)
e. 108b/11
e.+ dan109a/17, 109b/16
e.+ yı 108b/05, 109b/02
- el-müstekfî-billah [Ö.]** Abbasi halifesi Müstekfî.
e. 105a/01, 109b/08
- el-müstekfî-billah halifa [Ö.]** (bk. el-müstekfî-billah)
e. 105a/04
- el-müstencid-billah halifa [Ö.]** Abbasi halifesi Müstencid.
e.+ yıldı
- el-müsteżî-billah [Ö.]** Abbasi halifesi Müztezi.
m. 089a/05
- el-mütevekkil öalellah [Ö.]** Abbasî halifesi Ebu Abdillah Muhammed.
öa. 105b/09, 105b/21
- el-mütevekkil öalellah halifa [Ö.]** (bk. el-mütevekkil öalellah)
e. 105b/21
e.+ ya 105b/17
- elvāh [Ö.]** (bk. el-vāhāt)
e. 188b/17, 188b/21
- elvāh-ı aqsā [Ö.]** Eski Mısır'da bir şehir.
e. 043b/03, 043b/08
e.+ da 046a/10
- elvāhāt [Ö.]** Mısır'da eski bir şehir, şimdi Libya sınırları içinde kalan el-Vahat bölgesi.
e. 171b/08, 188b/17, 188b/18, 188b/20
- elvāhāt-ı dahile [Ö.]** El-Vahat bölgesinin Mısır'a yakın tarafları.
e. 027a/05
- elvāhāt-ı hārice [Ö.]** El-Vahat bölgesinin Mısır'dan daha uzak tarafları.
e. 190a/08
- elvān [Ar.]** Renkler.
e. 002a/04
- elvān elvān [Ar.+Ar.]** Renkli renkli, rengarenk.
e. 033b/14
- elvān-ı züçac [Ar.+Ar.]** Renkli sırça.
e.+ ıla 037a/09
- el-vāşık-billah [Ö.]** Abbasî halifesi Vasık.
e. 105a/04, 105a/07
- el vir- [Tr.+Tr.]** 1. Yardım etmek. 2. Yüzüne gülmek.
e.- di 081a/12
e.- üp 039a/17
e.- üñ 213b/07, 229a/15
- el virme- [Tr.+Tr.]** Yüze gülmemek; fırsat tanımamak.
e.- z 198b/01
- emākñ [Ar.]** Yerler, mevkiler.
e. 146b/09, 175a/21
- emākñ-i şerife [Ar.+Ar.]** Şerefli, kutsal yerler.
e. 166a/20
- emākñ-i ba'öide [Ar.+Ar.]** Uzak yerler.
e.+ye 005a/18
- emākñ-i hāliye [Ar.+Ar.]** Güzel yerler.
e.+de 004a/07
e.+sinden 004b/01
- emān [Ar.]** Eminlik, korkusuzluk.
e. 005a/17
- emānet ko- [Ar.+Tr.]** Bir eşyayı, parayı bu işle ilgili birisine koruması için vermek, teslim etmek.
e.- dum 082a/05
- emerce [Tr.]** Meme emecek çağda olan, memeden kesilmemiş.
e. 092a/15, 201b/11, 201b/13
- öemmî [Ar.]** Amca.
öe.+ si 021b/09
- emñ [Ö.]** Kişi adı.
e. 091b/09
- emñ [Ar.]** 1. Şüphesi olmayan, inanan. 2. İmparatorluk döneminde bazı devlet görevlerindeki sorumlu kişilere verilen ad.
e.+ di 091b/04
e.+ leri 164b/01
- emñ ol- [Ar.+Tr.]** Şüphesi olmamak, inanmak, güvenmek.
e.- a 178b/20
e.-anlara 179b/16
e.-alar 085a/08
e.-dı 151a/13, 066b/05
e.-dılar 019b/21, 058b/01, 064b/14, 096b/06, 158a/02
e.- dukdan 052b/19, 090b/21
e.-sayuz 074b/16
e.-ur 108b/12, 129a/18
- emñ olma- [Ar.+Tr.]** Güvenmemek.
e.-dı 156a/17
e.- z 060a/21
- emñlik [Ar.+Tr.]** Güvenli.
e. 224b/05
- emñr [Ar.]** 1. Buyuran, amir. 2. Kumandan.
e. 090a/08, 109a/05, 211a/09
e.+ den 098b/13
e.+ idür 125a/14
- emñr alā'e'd-din aķ sunķur [Ö.]** Memluk emiri Alaaddin Aksungur.
e. 102b/19
- emñr-i öarab [Ar.+Ar.]** Arap emiri.
e. 082a/16
- emñr bedre'd-dñn-i bilik [Ö.]** Selahaddin Eyyubi döneminin hazinedarbaşı Bedrettin Bilik..
b. 101b/10
- emñr biybars [Ö.]** Memluk sultanı Baybars.
e. 131a/17
- emñr evhād [Ö.]** Tinnis'de beylik yapmış bir kişi.
ā. 166b/10
- emñr hāssān [Ö.]** Suriye emiri Kırmıtı.
e. 082b/05
- emñr hūsame'd-dñn laçin [Ö.]** Memluk sultanı Laçin.
e. 104b/04
- emñr-i kebñr [Ar.+Ar.]** Yaşça büyük olan emir.

- e.+ iydi 108a/07
emîr mansûr [Ö.] Fatımî halifesi Aziz.
 e. 229a/07
emîr mühennâ bin Öjšâ [Ö.] Memluklular döneminde bir Arap şeyhi.
 e. 104a/10
emîr-i nâm-dâr [Ar.+Far.+Ar.] Ünlü bir emir.
 e.+ a 087b/11
emîr nâşirü'd-dîñ mühennâ [Ö.] Bir Arap şeyhi.
 e.+ yıldı 098b/05
emîr nûre'd-dîñ hazretleri [Ö.] Selçukluların Halep atabeyi Nurettin Zengi.
 e. 087b/09
emîr şalâha'd-dîñ [Ö.] Selahaddin Eyyubi.
 e.+ e 088a/02
emîr seyfe'd-dîñ kalâvun [Ö.] Memluk sultanı Kalavun.
 e. 102b/10
emîr taşsîbâ [Ö.] Kalavun zamanındaki Kos şehri beyi Taksîba.
 e.+dan 170a/05
emîrû'l-cüyüş [Ö.] (bk. ebû'n-necm el-bedrû'l-cemâlî)
 e. 231a/11
emîrû'l cüyüş ebû'n-necm el-bedrû'l-cemâlî [Ö.] (bk. ebû'n-necm el-bedrû'l-cemâlî)
 e. 229b/15
emîrû'l cüyüş el-bedrû'l-cemâlî [Ö.] (bk. ebû'n-necm el-bedrû'l-cemâlî)
 e. 224b/15, 226b/01
 e.+ nün 223b/09
emîrû'l-mü'minîn [Ar.+Ar.] Müslümanların emiri; halife.
 e. 079b/17, 089b/05, 108b/11, 119a/13, 133a/20, 147a/11, 157b/05, 199b/17, 204b/01, 210b/05, 210b/20, 210b/21, 211a/17, 211a/19, 211b/03, 214a/17, 215a/17, 215b/05, 216a/07, 216b/14
 e.+ den 081b/09
emîrû'l-ümerâ [Ar.+Ar.] Emîrlerin emîri; vilayet eşrafından olup da yöneticilik görevi olan kişi; genel vali.
 e. 113a/05, 114a/16
 e.+ ydı 114b/01
emîrû'l-ümerâlig [Ar.+Ar.+Tr.] Emîrülümeranın yaptığı iş.
 e.+ ini 114a/18
emlâk [Ar.] taşınmaz mallar; gayrimenkul.
 e.+ ina 102a/11
 e.+ indan 101b/18
 e.+ uñ 101b/19
emlec [Ar.] Hindistana ait bir meyve; amlacotu.
 e. 129a/09
emn [Ar.] Güvenli.
 e. 005a/17, 114b/02
emr [Ar.] 1. Buyruk. 2. İş.
 e. 022b/07, 061b/14, 066b/02, 134a/07, 136a/05, 152b/03, 197a/07, 220a/01
 e.+ de 054b/17, 083b/13, 130b/19
 e.+ den 081b/13, 084b/04, 161b/14, 204b/04
 e.+ dür 005a/09
 e.+ e 135a/07, 201b/14
 e.+ i 005b/08, 006a/04, 022b/15, 030a/02, 056b/13, 062b/13, 072a/06, 096b/07, 118b/02, 131a/10, 152a/12, 152a/14, 171a/04, 181b/18, 194a/04, 194b/17, 196b/17, 197a/05, 201b/17, 208a/01, 212a/01, 222a/17, 227a/13, 230b/06, 230b/19
 e.+ idür 202a/06, 228b/01
 e.+ in 066a/12, 071a/20, 071b/01, 090a/16, 105b/05, 109a/21, 111a/10, 180b/14
 e.+ inde 031b/14, 047a/20, 056b/03, 068a/13, 089b/15, 105a/16, 107a/07, 108b/02, 110a/15, 125b/01, 130a/21, 130b/14, 132b/17, 138b/21, 193b/05, 205b/01, 221a/05
 e.+ inden 061b/07, 062b/20, 089b/17, 155b/18, 199b/21
 e.+ ine 054b/17, 090a/18, 106a/05, 106a/16, 106b/04, 108b/18, 134b/15, 173a/09, 180a/17, 221b/09, 221b/19
 e.+ ini 008a/08, 060b/18, 079b/07, 093a/04, 200b/11, 214b/18, 230b/15
 e.+ iyile 031a/09, 062a/11, 075b/09, 080a/17, 089b/06, 125a/19, 133a/19, 133b/05, 153b/21, 200b/11
 e.+ iyile 048b/04, 092b/04, 118b/21, 135a/16, 135b/13, 151b/12, 160a/20, 175b/01, 181a/20, 220a/01, 220a/02, 229b/09
 e.+ leri 147a/14, 207b/15, 210b/07, 214b/09, 216a/10
 e.+ lerinden 178b/17
 e.+ lerini 210b/08
 e.+ leriyile 216b/15
 e.+ üme 048b/19, 196a/12
 e.+ üne 105a/18
 e.+ üñüz 101b/20
 e.+ üñüze 102a/21
 e.+ üñüzi 068b/17
emrâz [Ar.] Hastalıklar.
 e.+ uñ 031a/18
emred [Far.] Yeni yetme, genç delikanlı.
 e. 193a/14
emr eyle- [Ar.+Tr.] Emretmek, buyurmak.
 e. 141a/12
 e.-di 006a/19, 007a/12, 022b/15, 023a/08, 028a/14, 033b/03, 050a/08, 062a/08, 066a/19, 067a/20, 068a/17, 072b/15, 079b/02, 082a/07, 082a/09, 083b/04, 084b/06, 084b/08, 088a/15, 101a/21, 131b/11, 135a/03, 143b/12, 151b/21, 152b/04, 153a/01, 156a/19, 165b/15, 169a/13, 171a/04, 181b/17, 182a/04, 187b/11, 201a/03, 201b/09, 208a/17, 209a/18, 225a/03, 229b/04, 229b/08
 e.- dügi 152a/03
 e.- rimiş 131b/21
emr-i Öâlî-şân [Ar.+Ar.+Ar.] Padişah buyruğu.
 e. 114a/17
emr-i allah [Ar.+Ar.] Allah'ın buyruğu.
 e. 113a/12
emr-i Öazîm [Ar.+Ar.] Büyük, önemli iş.
 e. 134a/15
 e.+e 134a/17
emr-i haqq [Ar.+Ar.] Allah'ın buyruğu.
 e.+la 002a/16
 e.+ıla 033a/08, 198a/17
emr-i hâyil [Ar.+Ar.] Korkunç buyruk.
 e.+den 088a/20
emr-i hilâfet [Ar.+Ar.] Hilâfet emri.
 e.+ i 100a/13
emr-i hümâyün [Ar.+Far.] Padişah buyruğu.
 e.+ laryıla 111a/18
emr-i maÖaş [Ar.+Ar.] Geçim kaynağı.
 e.+ı 177b/06
 e.+ ları 124a/21
emr-i meşrûÖ [Ar.+Ar.] Adalete dayalı, doğru iş.
 e.+ dur 116a/18
emr-i muÖazżam [Ar.+Ar.] Yüce iş.
 e. 080b/16
emr-i muqarrer [Ar.+Ar.] Kesin buyruk.
 e. 130b/06
emr-i mühim(m) [Ar.+Ar.] Önemli konu.
 e. 021a/16
 e.+ini 021b/03
 e.+ leri 130a/18, 130a/20
emr-i mühimm-i muÖazżam [Ar.+Ar.+Ar.] Çok önemli konu.
 e. 130b/10
emr-i padişâh [Ar.+Far.] Padişah buyruğu.
 e.+ıla 003b/18
emr-i padişâh-ı Öalem-penâh [Ar.+Far.+Ar.+Far.] Alemin sığınağı olan padişahın buyruğu.
 e.+ ıla 184b/13
emr-i şâhî [Ar.+Far.] Padişah buyruğu.
 e. 228b/01
emr-i şeniÖ [Ar.+Ar.] Çirkin buyruk.
 e.+ i 083b/12
emr-i şerÖ [Ar.+Ar.] Şeriat.
 e. 097b/12
emr iT- [Ar.+Tr.] Emretmek, buyurmak.
 e.-di 005b/02, 005b/07, 005b/11, 005b/12, 017b/02, 018b/16, 018b/19, 018b/20, 022b/18, 031b/18, 032a/21, 032b/17, 033a/06, 033a/09, 034b/09, 034b/10, 035b/06, 038a/09, 039a/09, 041a/18,

- 041b/01, 041b/05, 041b/17, 043b/13, 045b/16,
049a/14, 049b/14, 050b/13, 060a/18, 060b/04,
060b/11, 062b/10, 065b/02, 066a/03, 067a/21,
078b/01, 082b/17, 083b/10, 090b/03, 092a/19,
098b/07, 101b/17, 116b/21, 117a/04, 117b/09,
118a/21, 118b/01, 118b/12, 118b/16, 119a/07,
121a/15, 130b/03, 131b/05, 131b/08, 133b/14,
136a/09, 139a/15, 143a/06, 144b/15, 145a/09,
148a/19, 148b/06, 152a/05, 152b/21, 153a/03,
153a/05, 153a/09, 153a/12, 153a/15, 153a/17,
153a/21, 160b/16, 161a/16, 164a/18, 177b/12,
183a/15, 187b/04, 190a/12, 192a/16, 194a/20,
194b/11, 194b/12, 194b/13, 197a/14, 201a/02, ,
201b/12, 201b/16, 203a/01, 206a/11, 207b/17,
212b/19, 213a/15, 220a/21, 225a/10, 228a/16,
231b/12
e.-diler 207b/11, 214b/10, 215a/14, 215b/08
e.-em 220a/03
e.-en 148a/09
e.-er 027a/01, 195b/20
e.-erdi 032b/15, 036b/09, 054a/01, 084a/09
e.-erleridi 021a/17
e.-erek 109a/03
e.-erse209a/05
e.-ersen 024a/15
e.-erseñüz 196b/15
e.-esiz 214b/15
e.-mişidi 089a/02, 164b/21, 196a/04, 228a/12
e.-se 033a/03, 145a/10
e.-üp 041b/15, 048b/19, 088b/04, 136a/18, 210a/14,
217a/01
- emşāl [Ar.]** Bir şeyin eşi benzeri.
e.+ ı 021a/11, 024b/05, 033a/15, 059a/15, 070a/05,
105a/16, 125a/04, 130b/16, 137b/04, 144a/17,
151b/15, 160a/12, 171a/21, 175b/16, 228b/20
e.+ um 003b/04
- emşār [Ar.]** Büyük şehirler.
e. 010a/17
e.+ uñ 210a/05
- emsus [Ö.]** Mısır'da bir şehir.
e. 005b/09, 005b/16, 016a/03, 016a/07, 016a/13,
016a/16, 016a/20, 016b/04, 018b/13, 019a/05,
019a/14, 019b/05, 019b/11, 019b/18, 022a/18,
022b/17, 023a/17, 023a/20, 024b/13, 024b/16,
025b/06, 025b/10, 120a/06, 134a/01, 134a/19,
134b/07, 148b/12
e.+ a 016b/14
e.+ dan 017a/20
- emtiŌa-ı nefāyise [Ar.+Ar.]** Herkesin beğendiği mallar.
e. 215b/20
- emvāl [Ar.]** Taşınır taşınmaz tüm mallar; servetler.
e. 008a/17, 030b/09, 059a/06, 060a/20, 066b/15,
138a/15, 193b/20, 228a/01, 229b/13
e.+ ı 018a/21, 022a/16, 023a/13, 025a/15, 039a/19,
045b/14, 051a/13, 061b/06, 086a/10
e.+ in 007a/11
e.+ mndan 017a/07, 225a/04
e.+ ını 053a/08, 061b/02, 081a/14, 112b/06, 164a/02,
228b/05
e.+ ıyla 020a/14, 025b/01, 025b/21
e.+ ıyla 119b/03
- emvāl-ı bj-pāyān [Ar.+Far.+Far.]** Sonsuz mallar.
e. 025a/13
- emvāl-ı keşire [Ar.+Ar.]** Çok fazla miktarda mal.
e. 066b/21
- emvāl-ı firāvān [Ar.+Far.]** Çok fazla miktarda mal.
e.+ ı 157b/09
e.+ ıla 135b/19, 202b/17
- emvāl-ı mīsr [Ar.+Ö.]** Mısır'ın malları.
e.+dan 062b/14
- emvāt [Ar.]** Ölümler.
e. 115b/19
- emzür- [Tr.]** Emzirmek, memeden süt vermek.
e.- mişidi 175a/09
e.- ürdi 024b/17
- enbiyā [Ar.]** Nebiler, peygamberler.
e. 002a/19, 055a/03, 107a/02, 181a/11
e.+ ya 121a/21, 181a/08
e.+ yı 193b/10
- enbübe [Ar.]** Boru.
e. 039b/13
e.+ ler 039b/08, 039b/15
e.+ lere 039b/10
e.+ nüñ 039b/09, 039b/13
e.+ ye 039b/11
- enbüh [Far.]** Kalabalık.
e. 183a/03
e.+ dur 147a/08
- encāma ir- [Far.+Ar.]** Sona ermek.
e.-üp 099b/01
- encāma iriş- [Far.+Ar.]** Sona ermek.
e.-di 104a/14
- encümen [Far.]** Kurul, komisyon.
e.+ idür 003b/08
- encüm-şümār [Far.+Far.]** Yıldızlar kadar kalabalık.
e. 094a/06
- endāhes [Ö.]** Eski Mısır'da bir hükümdar.
e. 056b/10, 056b/11, 056b/14, 056b/19
e.+ e 056b/21
e.+ i 056b/20
e.+ ün 060b/20
- endām [Far.]** Boy pos.
e.+ ı 032b/16
- enderumanūs [Ö.]** Eski Mısır'da bir hükümdar.
e. 133a/15
- endişe [Far.]** Kaygı, endişe.
e. 023a/02, 124a/02
e.+ den 022b/21
e.+ si 109b/10
e.+ yile 045a/15
- endiş-nāk [Far.+Far.]** Kaygılı, düşünceli.
e.+ ıdı 109a/17
- endülüs [Ö.]** Endülüs.
e. 063b/18, 125b/11, 181b/06, 181b/07
- engürus [Ö.]** Macaristan.
e.+ ı 114a/06
- enhār [Ar.]** Nehirler.
e. 044a/20
e.+ ı 010a/18
- eniş [Ar.]** Dost.
e.+ leri 114b/04
e.+ üm 003b/09
- ensād [Ö.]** Hz. Nuh'un soyundan bir Mısır hükümdarı.
e. 045b/07
- ensār [Ar.]** 1. Yardımcı. 2. Hristiyan, Nasranı.
e. 206a/16
e.+ in 178b/14
- ensāre [Ar.]** Hristiyan, Nasranı.
e.+ nüñ 113b/19
- enuş [Ö.]** Şis peygamberin oğlu.
a. 121a/09
- envāŌ [Ar.]** Çeşit, tür.
e.+ mndan 188a/16
- envāŌ-ı dürlü [Ar.+Tr.]** Çok çeşitli.
e. 136a/10
- envāŌ-ı esbāb [Ar.+Ar.]** Kıyafet çeşitleri.
e.+ la 018a/06
- envāŌ-ı cevāhir [Ar.+Ar.]** Mücevher çeşitleri.
e. 037a/09
e.+ ile 053a/04
e.+ le 143b/08, 140b/01
- envāŌ-ı fişk ve fücür [Ar.+Ar.+Far.+Ar.]** Çeşitli günahlar ve
ahlaksızlıklar.
e.+ 131a/12
- envāŌ-ı fuşş [Ar.+Ar.]** Çeşitli taşkınlıklar.
e.+ 100a/08
- envāŌ-ı ĥubübāt [Ar.+Ar.]** Tahıl çeşitleri.
e. 011a/18, 174b/16
- envāŌ-ı reyāĥin [Ar.+Ar.]** Fesleĥen çeşitleri.
e. 037a/13
- envāŌ-ı řādīĥ [Ar.+Far.+Tr.]** Çeşitli sevinç gösterileri.
e.+ lar 124a/07

- envā-ı fīb** [Ar.+Ar.] Güzel koku çeşitleri.
e.+ 032b/01
- envā-ı tayyib** [Ar.+Ar.] Kuş çeşitleri.
e.+ ile 041a/02
- envā-ı temāşil** [Ar.+Ar.] Çeşitli resimler.
e.+ 135b/19
- envā-ı ūlūm** [Ar.+Ar.] Çeşitli ilimler.
e.+ dan 136a/21
- envā-ı zīnet** [Ar.+Ar.] Süs eşyası çeşitleri.
e.+ 041b/17, 042b/14
- epri-** [Tr.] Çürümek, parçalanmaya yüz tutmak.
e.- miş 118a/01
- er** [Tr.] 1. Erkek; adam. 2. Kadına göre kocası.
e. 003a/05, 031b/06, 047a/15, 075a/03, 101a/02, 101a/03, 117b/20, 119a/06, 125b/10, 137a/12, 162a/16
e.+ e 101a/03, 124a/14, 124a/16, 214b/02
e.+ i 002b/08, 025a/02, 025a/03, 038b/19, 124a/14, 124a/15, 125b/09, 155a/06, 162b/02, e.+ idi 066a/02
e.+ ile 014a/14, 014a/21, 017b/21, 156a/16
e.+ in 049a/06
e.+ ini 162b/02
e.+ ler 031b/12, 074a/10
e.+ leri 074a/10
e.+ lerile 200a/20
e.+ lerinden 204a/02
e.+ lerine 025b/04
e.+ ümdür 055a/21
- er-** [Tr.] Ulaşmak, varmak.
e.- dükcedür 065a/02
- erastū** [Ö.] Eski Mısır hükümdarı İskender'in veziri.
e.+ yadı 076b/19
- erbaŕa** [Ar.] Dört.
e. 223a/04
- erbaŕā** [Ar.] Çarşamba.
e. 181a/16
- erbaŕa-mā'** [Ar.+Ar.] Çarşamba.
e.+ a 222b/03
- erbāb** [Ar.] 1. Başkan, ulu kişi. 2. Bir işin ustası.
e. 181a/03
e.+ ina 231a/11
- erbāb-ı başıret** [Ar.+Ar.] Anlayış ehli.
e.+e 145b/10
- erbāb-ı eŕer** [Ar.+Ar.] Yazı ehli, yazar.
e. 198b/20
- erbāb-ı melāhī** [Ar.+Ar.] Eğlence ehli.
e. 131a/13
- erbāb-ı tevārīh** [Ar.+Ar.] Tarihçi.
e. 119b/12, 218b/13
e.+den 087a/04
- ercālis** [Ö.] Mısır'da görevlendirilen bir Rum patriği.
a. 204a/11
- erdeb** [Ar.] İstanbul kilesi ile dokuz kileye eş Arap kilesi.
e. 092a/09, 101a/04, 169b/19, 210a/21, 210b/01, 219a/02, 223b/14
e.+ iyle 210a/21
- erden** [Ar.] Mısır'da eski bir şehir.
e. 184b/05
- erfehŕed** [Ö.] Hz. Nuh'un oğlu.
e. 008b/11, 008b/14, 008b/15, 009a/05, 168b/21
- erfelīmūn** [Ö.] Hz. Nuh'un torunu.
e. 027b/21
- erĝad-ı Ōyŕŕ** [Ar.+Ar.] İyî yaşamayı ve eğlenceyi seven.
e. 006b/17
e.+ ıla 167a/18
- erhām** [Ar.] Merhametin en fazlası.
e.+ ı 025b/19
- eri-** [Tr.] 1. Yok olmak, tükenmek. 2. Sıvıda çözünmek. 3. Katı halden sıvı hale dönüşmek.
e.- r 026b/18, 029a/19, 126a/08, 200a/19
e.- ye 200a/19
- erid-** [Tr.] Erimesini sağlamak, sıvı hale getirmek.
e.- üp 129a/11
- erim** [Ö.] Kişi adı.
e. 169a/01
- erkān-ı devlet** [Ar.+Ar.] Devletin önde gelenleri.
e. 056b/03, 099a/01, 100a/01, 225b/13, 228a/16, 228a/15
e.+ ine 071a/08, 131b/04, 100a/18, 131b/04
- erkān-ı saltanat** [Ar.+Ar.] Devletin önde gelenleri.
e. 109a/04, 179b/07
e.+a 104b/13a
e.+ına 095b/15
- erkek** [Tr.] Cinsiyeti erkek olan.
e. 024a/01, 056a/19
- erlenme-** [Tr.] Kafa tutmak, diklenmek.
e.- yeler 074a/12
- erlü** [Tr.] Eri, kocası olan kadın.
e. 025b/04
- ermālinūs** [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
e. 026a/01, 026a/07
e.+ uñ 026a/06
- ermānūs** [Ö.] Mısır hükümdarı Mukavkıs'ın kızı.
e. 167b/21
e.+ ı 168a/04
- ermenī** [Far.] Ermeni ırkından olan.
e. 086a/03
- ers** [Far.] Mars gezegeni; Merih.
a. 141b/09
- ersüz** [Tr.] Eri, kocası olmayan.
e. 074a/07
- ervāh-ı mutāhhara** [Ar.+Ar.] Kutsal ruh.
e.+larına 002b/07
- erzāk** [Ar.] Saklanan yiyecekler, gıda yığını.
e. 222b/01
- erzānī buyur-** [Ar.+Tr.] İhsan etmek.
e.-a 102b/03
e.-dī 202a/13
- erzānī id-** [Ar.+Tr.] İhsan etmek.
e.-üp 102a/04
- es-** [Tr.] (Rüzgār için, hava) bir yöne doğru akmak.
e.- di 096a/03, 205b/07, 230a/12
e.- düĝi 189b/04
e.- dükce 163a/18
e.- erdi 023a/18, 096a/01, 137b/08
e.- icked 188a/10
- esŌad-ı hāl** [Ar.+Ar.] Çok mutlu hal.
e. 006b/17
- eŕākīl** [Ar.] Makara.
e. 144b/19
- esāfil** [Ar.] Aşaĝıda olanlar.
e. 132a/19
- eŕāh** [Ar.] Daha doğru.
e. 148b/02
- esākūfa-ı naŕārā** [Ar.] Hristiyan piskoposlar.
e.+dan 202a/11
- esās** [Ar.] Asıl, doğru.
e. 227a/18
e.+ ı 152b/04, 206b/12
e.+ m 204a/11
e.+ mdan 135b/05
- eŕāŕi** [Ö.] Üsvan civarında bir köy.
e. 171b/09
- esbāb** [Ar.] 1. Araç gereç. 2. Elbise, kıyafet.
e. 055b/16, 059b/13, 097b/11, 135a/15, 138a/15, 148a/08, 152a/04, 168a/05, 176b/12, 195a/01, 195b/13, 211a/10
e.+ dan 051a/08, 171a/09, 175b/10, 228a/06
e.+ ı 011b/21, 060a/15, 069a/19, 084b/05, 136a/17, 140b/03, 143b/13, 152a/13, 153b/09, 219b/03, 221a/17, 230b/18, 231a/02
e.+ ıla 136a/02
e.+ m 059b/12, 085b/08, 097b/12, 100a/17, 222b/14
e.+ ma 055b/21
e.+ mdan 059a/01, 130a/08, 187b/16, 195b/12
e.+ mı 151b/21
e.+ ıyla 099a/06, 168a/04
e.+ la 084b/01
e.+ ları 118b/19, 174b/02
e.+ ların 051b/14, 051b/17, 092a/14, 116a/03, 139a/08, 222a/18, 222b/13
e.+ uñı 221a/16

- esbāb-ı bî-pāyān** [Ar.+Far.+Far.] Bitmez tükenmez araç gereç.
e. 042b/02
- esbāb-ı hārb** [Ar.+Ar.] Savaş araç gereci.
e.+ uñ 090b/14
- esbāb-ı iksîr** [Ar.+Ar.] İksir araç gereci.
e.+ ini 017a/02
- esbāb-ı saltanat** [Ar.+Ar.] Saltanat araç gereci.
e.+ ı 090b/15
- esbāb-ı şani'ât** [Ar.+Ar.] Sanat ehlinin kullandığı araç gereç.
e.+ in 142b/11
- esbāb-ı Ŗubūr-ı mübāreg** [Ar.+Ar.+Ar.] Kutlu geçiş için gerekli araç gereç.
e.+ i 111b/21
- esed burcı** [Ar.+Ar.+Tr.] Aslan takımıydı.
e.+ ndan 134b/15, 141b/03, 141b/07
e.+ nuñ 141b/08
- esedd-i siyāset** [Ar.+Ar.] Korkusuzca yönetim.
e.+ ile 038a/06
- esedü'd-dîñ** [Ö.] (bk. esedü'd-dîñ şîrgüh)
e. 088a/02, 088a/03, 088b/07
e.+ i 088b/11
e.+ üñ 088b/08, 088b/12
- esedü'dîñ şîrgüh** [Ö.] Nureddin Mahmud Zengî dönemi devlet adamı ve kumandan, Fatmî vezîri.
e. 087b/10, 087b/15
e.+ a 087b/21
e.+ ı 088b/02, 088b/04
- esen** [Tr.] Rüzgar.
e. 176b/02
- esenle-** [Tr.] Selamlamak; esenlik dilemek.
e.- r 162a/21
- eşer** [Ar.] 1. İz, işaret. 2. Özel yetenek harcanarak oluşturulan, yapılan, yazılan müzik, yazı, resim, mimari yapı ve heykel vb. şeyler.
e. 006b/12, 010b/11, 011b/12, 014a/10, 016a/04, 026a/18, 043a/15, 065b/10, 148b/11, 149b/14, 150a/03, 150a/20, 158b/12, 176a/09, 182b/12, 188a/05, 200b/08, 217b/02, 217b/08, 218b/13
e.+ i 142b/19, 213a/03, 225b/07
e.+ in 127b/06, 183a/15
e.+ ler 141a/16, 166b/01
e.+ leri 145a/17
e.+ lerinden 004b/01, 044a/12, 166a/19
e.+ lerine 112a/18
e.+ üm 151b/12
- esfel-i arz** [Ar.+Ar.] Alçak yer.
e. 169b/11
- esfel-i arz-ı mısır** [Ar.+Ar.+Ar.] Mısır'ın alçak yerleri, Nil'in Akdeniz'e döküldüğü tarafı.
e. 141a/14
e.+da 027a/11, 146b/05
- eşîm** [Ö.] Mısır hükümdarı İryak'ın lakabı.
e. 019a/17
- esîr** [Ar.] Düşman eline düşen kişi, tutsak.
e. 077a/18, 206b/21
e.+ i 107b/05
e.+ ler 103a/20, 107a/19
e.+ lerin 096b/04, 107a/13
e.+ lertümüz 213b/09
- esîr iT-** [Ar.+Ar.] Savaşta düşmanı canlı olarak yakalamak, tutsak etmek.
e.- di 047b/13, 103b/21, 108a/20
- esîr-i zencîr eyle-** [Ar.+Far.+Tr.] Zincire vurmak.
e.- diler 208b/02
- esîr-i zindān iT-** [Ar.+Far.+Tr.] Zindana atmak.
e.- dükden 112b/10
- esîrlik** [Ar.+Tr.] Esir olma durumu, tutsaklık.
e.+ le 213b/07
- esîr ol-** [Ar.+Ar.] Savaşta düşmana canlı olarak yakalanmak, tutsak edilmek.
e.-anlardanıdı 200b/06
e.-dı 090a/13, 155b/02, 168a/03
e.-duñuz 213b/07
e.-up 208a/15
- eşkal** [Ar.] 1. Değeri fazla olan şeyler. 2. Ağır yükler.
e. 059b/13, 088a/12
- eski** [Tr.] 1. Uzun süredir varlığını koruyan. 2. Geçmişte kalan. 3. Yıpranmış, yeni özelliğini yitirmiş.
e. 013b/02, 031b/18, 040a/09, 041b/09, 041b/18, 049a/19, 067b/20, 095a/19, 096a/08, 115a/03, 117b/11, 123a/03, 128b/16, 130b/04, 131a/09, 131a/13, 131a/14, 140a/06, 140a/12, 149b/02, 151a/10, 160b/19, 170a/20, 170b/20
e.+ den 129a/03
e.+ ydi 057a/16
- eski-** [Tr.] Yeni olma özelliğini kaybetmek.
e.- yen 069a/08
- eskilig** [Tr.] Aşırı yıpranma durumu, eskilik.
e.+ inden 178a/07
- eski mısır** [Ö.] Mısır şehrinin ilk kurulduğu ve şimdiki Füstāt şehrinin bulunduğu yer.
e. 024b/10, 085b/17, 088a/17, 123b/01, 124a/09, 133b/17, 139b/20, 143a/06, 148a/01, 149a/03, 174b/08, 203b/02, 203b/06, 203b/17, 206b/10, 216a/01, 216a/11, 216a/20
e.+ a 183a/03
e.+ da076a/15, 128b/12
e.+ dağı 204b/12
e.+ dan 133a/20, 148b/16
e.+ dur 219b/07
e.+ uñ 012b/18, 174b/04, 174b/05, 174b/08
- eskür** [Ö.] Mısır'da bir vadi.
e. 174a/08, 174a/09
- esle-** [Tr.] Dinlemek, dikkate almak.
e.- ñ 208a/08
- esleme-** [Tr.] Dinlememek, dikkate almamak.
e.- di 183a/13
e.- zdüñ 164b/19
- esliħā** [Ar.] Silahlar.
e. 195b/12
- esmā** [Ar.] İsimler, adlar.
e.+ nuñ 087a/02
- esnā** [Ar.] Aralık, sıra, vakit.
e.+ da 006a/06, 015a/05, 022b/08, 032a/18, 052a/04, 057b/04, 061b/05, 071b/15, 073a/10, 085b/09, 087b/15, 088b/21, 089a/14, 095a/02, 096a/02, 098a/21, 100a/11, 108b/17, 114a/13, 134b/01, 137b/13, 154b/16, 155a/10, 155b/07, 171a/17, 198b/14, 202a/14, 204b/15, 204b/18, 205b/10, 206a/02, 206b/07, 220b/10, 220b/16
e.+ larda 217b/21
e.+ larında 188b/02
e.+ sında 113a/20, 154b/08, 154b/11, 186a/14, 214a/11, 222a/17
- esnā-yı kelām** [Ar.+Ar.] Konuşmanın devam ettiği an.
e.+ da 204b/01
- esnā-yı muşāħabet** [Ar.+Ar.] Görüşmenin devam ettiği an.
e.+ de 157b/05
- esnāf-ı akāķūr** [Ar.+Ar.] Bitki kökü türleri.
e. 029b/04
- esnāf-ı kūñüz** [Ar.+Ar.] Hazine türleri.
e. 062a/13
- esnāf-ı sanāyîŖ** [Ar.+Ar.] Sanayi türleri.
e.+ den 136a/21
- esnāf-ı semüm-ı ķātîle** [Ar.+Ar.+Ar.] Ölümcül zehir türleri.
e.+ yile 136a/01, 1
- esnām** [Ar.] Putlar.
e.+ dan 163b/15
- esrār** [Ar.] Sırlar.
e.+ a 005a/04
e.+ ma 022a/08
- esrār-ı tabāyîŖ-i eşyā** [Ar.+Ar.+Ar.] Eşyanın yaradılış sırları.
e.+ yı 115b/02
- esrār-ı tabîŖāt** [Ar.+Ar.] Yaradılış sırları.

- e. 075a/09
e.+dandur 175b/12
- eşâh-ı akâvil ve rivâyât [Ar.+Ar.+Ar.]** En doğru sözler ve rivayetler.
e. 154a/09
- eş-şalavât ve's-selâm [Ar.]** 'Allah'ın salat ve selamı ona olsun.' anlamındaki dua sözü.
e. 150a/14
- eş-şalihî [Ö.]** Eyyubî hükümdarı Salih Eyyub'un lakabı.
e. 103a/01
- es-sultânü'l-melik [Ö.]** Kişi adı.
e. 171a/01
- es-sultânü'l-melikü'l-Ôâdil bedre'd-dîñ selâmis ibnü'z-žâhir biybars [Ö.]** Memluk sultanı Sultan Barsbay.
e.+ ı 102b/12
- es-sultânü'l-melikü'l-Ôâdil zeyne'd-dîñ ketbuğa el-mansûrî [Ö.]** Memluk sultanı Adil Ketbuga.
e. 104a/21
- es-sultânü'l-melikü'l-eşref şalâhad-dîñ halîl [Ö.]** Memluk sultanı el-Eşref Halil.
e. 103b/05
- es-sultânü'l-melikü'l-eşref seyfü'd-dîñ ebü'n-naşr barsıbay-ı dakmâķi en-nâsirî [Ö.]** Memluk sultanı Sultan Barsbay.
e. 110a/14
- es-sultânü'l-melikü'l-kâmil [Ö.]** Eyyubî hükümdarı Nasırüddin Muhammed.
e. 229b/04
- es-sultânü'l-melikü'l-kâmil nâsirü'd-dîñ muhammed [Ö.]** Eyyubî hükümdarı Nasırüddin Muhammed.
e. 229b/03
- es-sultânü'l-melikü'n-nâsir ebü's-saÔâdet ferec [Ö.]** Memluk sultanı Ferec.
e. 105b/11
- es-sultânü'l-melikü'n-nâsir zeyne'd-dîñ ebü's-saÔâdet ferec [Ö.]** Memluk sultanı Ferec.
e. 108a/06
- es-sultânü'l-melikü'l-mansûr hüsâme'd-dîñ laçin el-masûrî [Ö.]** Memluk sultanı Laçin.
e. 104b/06
- es-sultânü'l-melikü'l-mansûr seyfe'd-dîñ kalâvun [Ö.]** Memluk sultanı Ferec.
e. 107a/12
- es-sultânü'l-melikü'l-mansûr seyfe'd-dîñ kalavunü'l-elfi el-Ôala'î eş-şalihî [Ö.]** Memluk sultanı Kalavun.
e. 102b/17
- es-sultânü'l-melikü'l-mansûr seyfü'd-dîñ ebü bekr [Ö.]** Memluk sultanı Ebubekr.
e. 105a/05
- essultânü'l-melikü'l-mużaffer rükne'd-dîñ biybarsı'l-çâşnigir [Ö.]** Memluk sultanı Baybars-ı Çâşnigir
e. 104b/15
- es-sultânü'l-melikü'n-nâsir muhammed bin [Ö.]** Memluk sultanı Kalavun.
e. 104b/17
e.+ ı 104b/10
- es-sultân'ül-melikü's-saÔîd nâsirü'd-dîñ ebü'l-meÔâlî muhammed berke kan [Ö.]** Memluk sultanı Berke Han.
e. 102b/07
- es-sultânü'l-melikü's-şalihî hâcî şaÔbân ibnü'l-eşref [Ö.]** Memluk sultanı Zeyneddin Şaban.
e. 106b/12
e.+ün 106b/16
- es-sultânü'l-melikü'z-žâhir berkuķ [Ö.]** Memluk sultanı Zahir Seyfeddin Berkuk.
e.+ a 162b/09
- es-sultânü'l-melikü'z-žâhir biybars [Ö.]** Memluk sultanı Sultan Baybars.
b.+ ıd ı 099a/01
- es-sultânü'l-melikü'z-žâhir seyfe'd-dîñ ebü saÔîd berkuķ bin anaş [Ö.]** Memluk sultanı Zahir Seyfeddin Berkuk.
e. 107b/21
- estâ [Ö.]** Kişi adı.
e. 049b/04
- esvâķ [Ar.]** Sokaklar.
e. 123b/18
e.+ ı 108b/18
- eş- [Tr.]** Oymak, deşmek, kazmak.
e.- er 176a/07
e.- mege 116b/05
e.- megile 193b/18
e.- señüz 116b/04
e.- üp 116b/05
- eşÔâr [Ar.]** Şiirler.
e. 094b/04
- eşbeh [Ar.]** 1. En çok benzeyen. 2. En güzel.
e. 004b/12
e.+ ı 005a/15, 145a/19
- eşcâr [Ar.]** Ağaçlar.
e. 044a/20, 044b/18
e.+ ı 126b/01
- eşedd-i tedbjr [Ar.+Ar.]** Daha sert önlem.
e.+ ile 038a/06
- eşeK [Tr.]** Eşek.
e. 176b/11
e.+ ı 084a/07
- eşerr-i halâyık-ı Ôâlem [Ar.+Ar.+Ar.]** Alemde yaratılanların en kötüsü.
e. 083b/08
- eşgâl [Ar.]** İşler, uğraşlar.
e.+ ma 083a/06
- eşhedü enlä ilahe illallah ve eşhedü enne muhammeden Ôabdühü ve resülühü [Ar.]** Kelimeyi tevhit.
e. 012a/18
- eşher [Ar.]** En ünlü.
e. 145a/19
e.+ ı 024b/09
- eşik [Tr.]** Kapı boşluğunun alt kısmındaki taş veya akşap kiriş.
e.+ leri 023b/13
- eşk [Far.]** Gözyaşı.
e. 003b/02
- eşkal [Ar.]** Şekiller.
e. 117a/09
e.+ ıla 002a/04
- eşkal-ı hendese [Ar.+Ar.]** Geometrik şekiller.
e.+ den 114b/12
- eşmün [Ö.]** 1. Eski Mısır'da bir hükümdar. 2. Bu hükümdarın kurduğu şehir.
e. 007b/17, 008a/02, 009b/21, 010a/06, 030a/01, 034a/15, 034a/19, 035a/17, 035a/19, 035b/02, 035b/05, 035b/08, 035b/14, 035b/16, 045a/21
e.+ ıd ı 034a/21
e.+ ün 030a/02
- eşmünin [Ö.]** Eski Mısır'da bir şehir.
a. 010a/09, 034a/06
a.+ de 030a/03, 061a/05
- eşrâf [Ar.]** İleri gelenler.
e. 072b/21, 198a/10
e.+ ı 159b/18
- eşrâf-ı benî isrâ'îl [Ar.+Ö.]** İsrailoğullarının ileri gelenleri.
e.+ ı 198a/14
- eştân [Ar.]** Yukarıdan bırakılan ağır yükleri aşağıya indiren alet.
e. 144b/20
- eşyâ [Ar.]** Değişik amaçlarla kullanılan, taşınabilir, insan yapısı olan nesnelere.
e.+ dan 005a/09
e.+ yı 049a/18
- et [Tr.]** 1. Kasapta satılan kesilmiş hayvan. 2. İnsan ve hayvanlarda, deri ile kemik arasındaki kas ve yağ yığınlarından meydana gelen kısım.
e. 161a/17, 224a/17, 224a/18
e.+ ı 125b/12, 126a/08, 126a/12, 126a/15, 126a/18, 126a/19, 140a/16, 228a/04
e.+ in 126a/16, 126a/17, 180a/02, 224a/04
e.+ inde 126a/06
e.+ indedür 126a/06
e.+ inden 125b/09
e.+ ine 048a/14, 126a/09
e.+ ini 126a/08, 129a/10
e.+ inün 126a/05

- e.+ ler 224a/15
e.+ leri 201a/19
e.+ lerinden 035b/06
e.+ lerümüñ 224b/10
e.+ ümden 224a/17
- eteK [Tr.]** Dağ, tepe, yığın gibi yamacı bulunan yükseltilerin düzlüğe yakın kısımları.
e.+ in 147a/09
e.+ inde 006a/15, 009a/20, 019a/03, 034b/07, 121b/09, 121b/17
e.+ indedür 147a/08
e.+ inden 147b/10, 147b/18
e.+ ine 065a/20, 147b/16
e.+ leri 147a/06
e.+ lerine 145a/04
- etlü cânlu [Tr.+Ar.+Tr.]** Dolgun vücutlu ve sağlıklı, güçlü.
e. 213a/09, 224a/10
- etmeK [Tr.]** Ekmek.
e. 013a/15, 069b/21, 211a/05, 218a/06, 223b/13
e.+ i 013a/16, 171b/03, 223b/14
e.+ leri 173a/06
- eträk [Ar.]** Türklər.
e. 219b/14, 219b/19, 219b/21, 220a/07, 220a/13, 220a/15, 220a/20, 220b/05, 220b/12, 220b/14, 220b/15, 220b/18, 221a/02, 221a/03, 221a/06, 221a/09, 221a/12, 221a/13, 221a/19, 221a/21, 221b/12, 221b/19, 223a/02, 227b/06
e.+ dan 221a/01
e.+ a 220a/12
e.+ ı 221a/21, 221b/03, 222a/02
e.+ ıla 220b/11, 221b/07
e.+ la 220a/17, 222a/11
e.+ uñ 220b/04, 220b/12, 221a/01
- etabbä [Ar.]** Doktorlar.
e. 036a/14
e.+ sı 032a/18
- eträf [Ar.]** Taraflar, çevre, civar.
e. 043a/20, 087a/21, 145b/12
e.+ a 017b/03, 030b/19, 059b/21, 082b/07, 225a/04, 225a/18
e.+ da 005b/11, 023a/10, 028b/03, 036a/07, 047b/04, 048a/12, 054a/03, 060b/03, 063a/03, 071a/10, 080b/21, 129b/21, 130b/06, 132a/14, 224a/14
e.+ dan 044a/05, 056b/02, 075a/02, 115a/08, 179a/20
e.+ ı 027a/19, 045a/13, 089b/15, 090a/05, 174b/15, 174b/18, 176a/18, 194b/15, 196b/12
e.+ in 076b/13, 081b/21, 176a/17, 215b/02
e.+ ina 025b/05, 027a/21, 033b/15, 151a/13, 166a/12, 210b/14
e.+ nda 008a/16, 012b/19, 016b/04, 027b/02, 036b/05, 036b/07, 037a/02, 037a/18, 038b/06, 043a/07, 048a/17, 057a/09, 066a/16, 134b/02, 139a/19, 141a/18, 174b/18, 175a/21, 181b/03, 182a/05, 196a/21, 198b/13, 208a/02
e.+ mdağı 027b/04
e.+ mı 031b/03, 093b/21, 166a/08, 169a/03, 208b/04
e.+ larıdır 008a/04
e.+ larında 182b/10, 219b/08
e.+ uñuzı 206b/20
- eträf-i Öälem [Ar.+Ar.]** Alemin her yanı.
e.+ de 026a/04, 107b/01, 108a/16, 192a/09
e.+ den 180a/07
e.+ e 063b/12, 168b/17
e.+ i 141b/06, 145a/05
- eträf-i cevänib [Ar.+Ar.]** Dört bir yan.
e.+inde 019b/06
- eträf-i cihän [Ar.+Far.]** Dünyanın her yanı.
e.+ a 009a/14, 151b/18, 172a/12
- eträf-i handak [Ar.+Ar.]** Hendeğin çevresi.
e.+ ı 206a/04
- eträf-i kabır-i şerif [Ar.+Ar.+Ar.]** Şerefli kabrin çevresi.
e.+ e 100b/11
e.+ lerini 100b/10
- eträf-i memälük [Ar.+Ar.]** Çevredeki memleketler.
e.+ e 108b/13
e.+ ine 073b/01
- eträf-i mısır [Ar.+Ö.]** Mısır'ın çevresi.
e.+dan 174a/08
- eträf-i viläyet [Ar.+Ar.]** Şehrin çevresi.
e. 026a/21, 164a/14
e.+ de 042b/17
e.+ den 158a/21
e.+ e 023a/18, 090a/05
e.+ i 124b/01
e.+ inde 135b/16
- eträf-i viläyet-i islām [Ar.+Ar.+Ar.]** Müslüman şehirlerin çevresi.
e.+ a 099a/05
- eträf-i viläyet-i mısır [Ar.+Ar.+Ö.]** Mısır şehrinin çevresi.
e.+ a 132a/09
e.+ da 082a/14
- eträf-i viläyet-i şām [Ar.+Ar.+Ö.]** Şam şehrinin çevresi.
e.+ da 091a/06
- etvār [Ar.]** Tavırlar, hal ve hareketler.
e.+ m 179a/05
- ev [Tr.]** Ev.
e. 007a/14, 007a/19, 007b/08, 007b/11, 017a/01, 017a/02, 020a/05, 027a/13, 031a/19, 039a/18, 042a/17, 047a/14, 093b/03, 138a/06, 138a/20, 140a/09, 143a/09, 151a/04, 158a/18, 197a/07, 218a/16, 224a/03, 224a/10, 224b/02, 226b/01
e.+ de 007a/11, 039a/18, 039a/19, 044b/13, 093b/06, 096a/06, 223a/20
e.+ deki 143b/10
e.+ den 092b/09
e.+ e 007a/14, 052a/06, 098b/11, 109a/12, 138a/17, 138a/18, 140a/03, 143a/13, 143b/04, 143b/09, 177b/18, 230b/06
e.+ i 020a/08, 085a/12, 144a/07, 179a/02, 230b/17
e.+ in 082a/08, 225a/06
e.+ inde 067a/12, 082a/08, 085a/12, 162a/11, 162a/12, 230b/12
e.+ inden 018a/14, 051b/04, 101b/18, 150b/18
e.+ ine 040a/06, 051b/04, 084a/16, 086a/10, 092a/14, 151a/03, 159b/20, 173b/01, 173b/04, 179a/04, 208b/18, 209a/21, 215b/11, 222a/02, 230b/11, 230b/13, 230b/20, 230b/21, 231a/07
e.+ ini 221b/20
e.+ ler 009a/20, 044a/13, 121a/04, 121a/07, 139a/19, 143b/13, 158a/19, 169a/04, 187a/01, 188a/01, 217a/05, 222b/13, 224b/16, 225b/15, 226a/04, 226a/12, 226b/13
e.+ lerde 013b/17, 140a/10, 143a/01, 223b/20
e.+ lerdən 223a/03
e.+ lerdür 174b/08, 216a/03
e.+ lere 112b/05
e.+ leri 018a/04, 021a/13, 039a/19, 092a/13, 112b/14, 121a/06, 158a/11, 169a/06, 174b/07, 185a/02, 185b/05, 191b/02, 216a/02, 218a/15
e.+ lerin 090b/21, 178a/06, 180b/21, 191b/04, 195b/16, 223a/04, 225a/17
e.+ lelidür 226a/12
e.+ lerile 226a/18
e.+ lerinde 013b/17, 231a/07
e.+ lerinden 084a/11, 151a/05, 151a/07, 190b/17, 218a/08
e.+ lerine 084b/12, 092a/13, 112b/14, 222a/18
e.+ lerini 221b/20, 225a/11
e.+ lerinüñ 147a/04, 158a/19, 167a/21, 172a/19, 174b/10, 188a/01, 225a/02
e.+ lerüñ 069b/19, 121a/05, 138b/15
e.+ üm 224b/06
e.+ ümdedür 162a/09
e.+ ümden 151b/10
e.+ üme 224b/06, 230b/16
e.+ üñ 007a/11, 027a/14, 027a/15, 027b/04, 031a/19, 143a/09, 143b/07, 170a/12, 170a/15, 170a/16, 222b/12, 224b/04
e.+ üñüñ 188a/03
e.+ üñüz 225a/07
- evä'îl-i aÖsâr [Ar.+Ar.]** Geçmiş asırlar.
e.+ da 045b/06

- evâhîr** [Ar.] Sonlar, son günler.
e.+ de 123a/19
e.+ inde 103b/07, 200b/14
e.+ iydi 113b/17
- evâhîr-i eyyâm** [Ar.+Ar.] Zamanın sonları.
e.+ mda 027a/03
- evâhîr-i Öömr** [Ar.+Ar.] Ömrün sonları.
e.+ inde 030b/03
- evâmir** [Ar.] Emirler, buyruklar.
e. 108b/16, 120a/15
e.+ ine 102a/12, 155b/09
- evâmir-i ilâhiyye** [Ar.+Ar.] Tanrısal buyruklar.
e. 094a/17
- evâmir-i şer'î** [Ar.+Ar.] Dini buyruklar.
e.+ e 100b/02
- evâsît** [Ar.] Ortalar.
e.+ mda 105b/05
- evâyil** [Ar.] Önceler, başlangıçlar.
e.+ de 010b/12, 010b/18, 014a/12, 044a/15, 078a/07, 084a/03, 085b/18, 116b/10, 117b/10, 120a/01, 122b/14, 123a/19, 124b/05, 127a/02, 128b/12, 129b/10, 131b/16, 132a/06, 133b/13, 137a/17, 139b/09, 140b/19, 142b/18, 145b/03, 148a/01, 151a/08, 158a/04, 160b/13, 167b/08, 169b/19, 171b/05, 175a/07, 177b/11, 181b/09, 182b/16, 183b/06, 188b/07, 189b/07, 190a/09, 192b/13, 196a/20, 210b/09, 227a/08
- evâyil-i ahvâl** [Ar.+Ar.] Önceki durum.
e.+ ı 154a/14
- evâyil-i a'ôşâr** [Ar.+Ar.] Önceki asırlar.
a. 130a/12
a.+ da 010a/16, 014a/11, 015a/15, 059a/03, 116a/13, 120a/04, 121b/07, 132a/10, 147a/05, 161a/17, 167b/08, 167b/17
a.+ dan 114b/05, 124a/11
a.+ mdan 198b/20
- evayil-i Ôaşr** [Ar.+Ar.] Önceki asır.
e.+ da 165b/07
- evâyil-i dehr** [Ar.+Ar.] Önceki devirler.
e.+ de 160b/02
- evâyil-i devlet** [Ar.+Ar.] Devletin ilk zamanları.
e.+ lerinde 087a/05
- evâyil-i hîkayet** [Ar.+Ar.] Önceki hikaye.
e.+de 225a/02
- evâyil-i kitâb** [Ar.+Ar.] Kitabın önceki bölümleri.
e.+ da 026b/09, 123a/20, 132a/19, 132b/11, 165b/08, 190a/19, 198a/17, 225b/02, 228b/03
- evâyil-i Öömr** [Ar.+Ar.] Hayatın önceki bölümü.
e.+ inde 049a/02
- evâyil-i saltanat** [Ar.+Ar.] Saltanatın başları.
e.+ mda 100b/01
- evâyil-i hâl** [Ar.+Ar.] Önceki durum.
e.+ larında 159a/05
- evâyil-i zamân** [Ar.+Ar.] Önceki zamnalar.
e.+ da 168b/08, 175b/09, 180a/11
- evâyil-i žuhûr-ı benî-âdem** [Ar.+Ar.+Ar.] Hz. Adem'in yaratılışından önce.
e.+ de 176a/11
- evc** [Ar.] Doruk, zirve.
e.+ inüñ 091b/12
- ever-** [Tr.] Evlendirmek.
e.- elüm 045a/07
- evhad** [Ö.] Kişi adı.
e. 166b/10, 231a/19
- evkâf** [Ar.] Vakıflar.
e.+ ı 110b/21
e.+ mdan 110b/19
e.+ muñ 101a/13
- evkât** [Ar.] Zamanlar, çağlar.
e.+ da 147b/02
- evkât-i felekiyye** [Ar.+Ar.] Feleğin zamanları.
e. 075a/11
- evkât-i hevâ-yı nefis** [Ar.+Ar.+Ar.] Nefsin arzularının çağları.
e.+ e 086b/12
- evlâ** [Ar.] Daha iyi.
e. 199a/12
- e.+ dur 156a/08
- evlâd** [Ar.] 1. Çocuklar. 2. Nesil, soy.
e. 005b/11, 008a/19, 026a/14, 056a/20, 090b/19, 121a/03, 161b/21, 169a/03
e.+ ı 006a/02, 008b/01, 009a/08, 009a/14, 009b/21, 016b/14, 046a/16, 165b/11, 223b/07, 229a/02
e.+ ma 006a/05, 008b/18, 008b/19, 009a/03
e.+ mdan 048a/15, 082b/09, 093b/05
e.+ mdanın 082b/11
e.+ mı 008b/17
e.+ ıyla 010a/04
e.+ umuz 009b/07
e.+ uñ 009b/08
- evliyâ** [Ar.] Keramet sahibi kişiler, velîler.
e. 093a/01
- evliyâullah** [Ar.] Allah'a yakın olan kişiler, ermişler.
e. 092b/21
- evliyâullah-ı kibâr** [Ar.+Ar.] Büyük velîler.
e.+ dandur 115a/09
- evliyâullah-ı kitâb** [Ar.+Ar.] Peygamber.
e.+ dan 172a/02
- evlü** [Tr.] Evi olan.
e. 225a/07
- evrâk** [Ar.] 1. Kağıtlar. 2. Kitap sayfaları.
e. 144b/13
e.+ ı 191a/06
- evrâk-ı zarâif-nişâr** [Ar.+Ar.+Ar.] Zerafet saçan sayfalar.
e.+ 002b/18
- evsâ'î** [Ar.] Çok geniş.
e. 010a/17
- evsâf** [Ar.] Vasıflar.
e.+ m 022b/07
- evtâd-ı sâye-bân-ı Ôâli-şân** [Ar.+Far.+Ar.] Yüce otağın direkleri.
e. ı 111b/18
- evvel** [Ar.] Önce.
e. 004b/07, 005b/13, 005b/20, 006a/01, 006a/16, 006b/04, 006b/06, 006b/13, 007b/14, 008a/20, 008b/10, 009a/17, 009a/20, 009b/03, 009b/12, 011a/08, 011b/14, 011b/17, 012a/19, 015a/13, 015b/16, 015b/17, 016a/05, 016a/12, 016b/11, 019a/02, 020a/04, 025a/10, 026b/13, 030a/02, 032a/14, 033b/13, 036a/16, 038b/18, 039b/19, 041b/08, 043a/09, 043b/20, 048b/05, 054b/20, 056a/17, 057a/15, 059b/04, 059b/15, 060b/21, 061b/12, 063a/06, 063b/11, 065a/07, 070a/06, 072a/12, 079a/15, 079b/11, 079b/20, 080a/02, 081b/13, 082a/03, 084b/04, 085b/05, 089b/09, 093b/02, 095a/12, 095a/16, 096a/18, 096b/20, 098b/20, 100b/16, 101b/12, 103a/10, 108a/01, 111a/10, 112a/06, 114b/18, 115b/01, 117a/13, 120a/12, 121a/14, 122a/12, 123b/16, 125a/03, 125a/08, 126a/04, 126a/09, 128a/15, 130a/15, 132b/05, 134a/01, 134a/14, 135a/03, 135a/18, 141a/07, 141a/19, 141a/20, 142b/16, 143b/03, 147a/18, 148b/15, 148b/17, 149a/14, 150a/11, 150a/16, 150b/05, 151a/07, 151a/17, 153b/21, 154a/13, 155a/06, 158a/20, 160b/18, 161b/14, 165b/13, 171a/20, 171b/15, 172a/07, 172b/04, 172b/06, 176a/18, 177b/12, 178a/20, 181a/14, 181b/03, 183a/08, 183b/20, 184b/05, 186b/20, 188a/07, 188b/21, 190a/19, 192a/08, 192a/10, 192a/20, 193b/10, 197a/15, 197a/18, 197a/19, 197b/09, 197b/14, 199b/17, 200b/02, 200b/03, 204b/04, 207a/16, 211b/09, 214b/01, 216b/16, 224a/03, 226b/05, 227a/10, 227a/14, 227a/19, 229b/11
e.+ de 085a/19, 108a/11, 154b/10, 177b/05, 221a/13
e.+ den 014a/10, 039a/05, 074a/11, 090a/01, 099b/19, 109a/02, 124b/12, 134a/04, 156b/01, 159a/03, 160b/20, 179a/04, 186b/01, 191b/10, 208b/09, 217a/01, 221b/15
e.+ ı 020a/08, 034a/11, 106b/14, 152b/07
e.+ in 105a/14
e.+ inden 035b/08, 057b/02, 057b/17, 089a/15, 101a/08, 105a/21, 124a/01, 155b/06

- e.+ inde 141b/08
e.+ ki 010a/02, 014b/14, 014b/18, 014b/19, 026a/18, 040b/02, 044b/17, 044b/20, 049a/21, 055a/11, 055a/12, 058a/02, 060a/04, 060a/05, 076a/12, 082b/12, 090a/04, 125b/06, 132a/07, 135a/11, 135a/21, 135b/01, 139b/03, 141b/05, 143a/18, 166b/19, 174b/02, 177b/13, 186a/17, 187b/05, 200b/07, 226b/21
e.+ kide 059a/02
e.+ kiden 100a/18
e.+ kidür 119b/16
e.+ kileri 075b/03, 106b/17, 216b/13
e.+ kisi 077a/12, 216b/16, 217b/14
e.+ kisidür 080a/08, 229a/01
e.+ kisine 180a/21
e.+ kisiydi 056a/04
e.+ kiye 232a/08
e.+ lerden 116a/05
e.+ lerinde 188a/10
- evvelâ [Ar.]** Öncelikle, önceden.
e. 006a/14, 006b/10, 008a/01, 022b/05, 027a/13, 033a/08, 052b/13, 068a/14, 072b/13, 076b/07, 089a/07, 089b/06, 095b/21, 098a/11, 100a/05, 113a/02, 114a/21, 121a/04, 123a/20, 132a/12, 141b/15, 148b/12, 151b/19, 152a/05, 153b/12, 154a/09, 158b/07, 165a/18, 168b/18, 176a/14, 179b/02, 182a/19, 184b/21, 186a/15, 190a/12, 191a/02, 195a/04, 204a/04, 204a/05, 225a/12, 225b/04, 225b/09, 227a/01, 227a/11
- evvel-i emr [Ar.+Ar.]** Önceki durum.
e.+ inde 071b/11
e.+ lerinden 178b/16
- evvel-i hâl [Ar.+Ar.]** Önceki hal.
e.+ nda 201b/05
- evvel-i kitâb [Ar.+Ar.]** Kitabın önceki sayfası.
e.+ da 170b/11, 181b/13, 189b/15
- evvel-i neş'e-i benj-adem [Ar.+Ar.+Ar.]** İnsanoğlunun yeniden ortaya çıkmasından önce.
e.+ de 166b/21,
- evvel-i maķâbir [Ar.+Ar.]** İlk kabirler.
e.+ dür 009b/03
- evvel-i Öömr [Ar.+Ar.]** Yaşamın önceki dönemleri.
e.+ inden 199a/13
- evzâÖ [Ar.]** Durumlar.
e. 216a/16
e.+ a 203b/13
e.+ nda 114b/02
e.+ muñ 084a/17
- eyâ [Far.]** 'Ey, hey' anlamında bir ünlem.
e. 139a/01, 152b/13
- eyegü [Tr.]** Ege kemiği, kaburga.
e. 161b/12
e.+ leri 162a/12
e.+ lerini 162b/03
e.+ nüñ 162a/13
e.+ si 160b/08
e.+ siydi 161b/12
- eyer [Tr.]** Binek hayvanlarının sırtına koyulan oturaç, eyer.
e. 034a/07
- eyerlü [Tr.]** Eyeri olan.
e.+ lü 029b/02
- eyfur [Ö.]** Yer adı.
e. 199a/09
- eyle [Tr.]** Öyle
e. 005a/02, 012b/09, 044b/09, 050b/06, 052a/11, 074a/11, 126b/05, 127b/15, 142b/12, 147a/21, 162a/17, 185a/04, 188a/16
e. mi 194a/18, 209b/09
- eyle [Ö.]** Eski Mısır'da bir şehir.
e. 167a/14, 168b/13, 177b/10,
e.+ den 168b/10
e.+ ye 009b/13, 087a/21, 130b/03
e.+ yile 177b/10
- eyle- [Tr.]** 1. Etmek, yapmak. 2. İnşa etmek, imal etmek. 3. Tayin etmek, atamak. 3. Demek, söylemek.
e. 008b/15, 008b/18, 008b/21, 009a/02, 009a/03, 012a/17, 024a/06, 025a/03, 049a/12, 055a/10, 055a/17, 055b/03, 055b/10, 071a/06, 089b/11, 089b/13, 090a/05, 090a/10, 090a/15, 141a/12, 145b/21, 211a/21, 232a/04
e.- di 006a/19, 007a/08, 007a/09, 007a/12, 007b/19, 008a/09, 008a/01, 008b/03, 008b/07, 009a/06, 009b/02, 010a/04, 010a/07, 012a/01, 012a/03, 016b/02, 016b/14, 016b/18, 018a/08, 018a/19, 018a/20, 019a/06, 019a/15, 020a/05, 020a/20, 020b/05, 021b/19, 022b/15, 023a/08, 023a/09, 023a/15, 024b/02, 025a/14, 025a/13, 026a/17, 027a/04, 028a/14, 029a/07, 029a/08, 029b/21, 030a/09, 030a/11, 031b/13, 032a/12, 033b/03, 034a/15, 035b/13, 036a/02, 036a/09, 036a/15, 036b/19, 037b/09, 037b/11, 038a/07, 038a/08, 038a/17, 038b/05, 038b/21, 039a/03, 039a/16, 040b/19, 041b/07, 041b/15, 042b/20, 043b/03, 046b/02, 046a/12, 047b/03, 047b/07, 047b/13, 049b/06, 049a/16, 049b/02, 050a/08, 050b/01, 051a/12, 051a/20, 052a/21, 053a/06, 053a/18, 053b/07, 054a/15, 054a/19, 055b/06, 056a/02, 056a/05, 056a/06, 056a/10, 056b/08, 057a/01, 057a/11, 057b/18, 059a/04, 059a/05, 059b/01, 059b/10, 062a/08, 062a/10, 062a/21, 062b/06, 063b/07, 063b/09, 063b/12, 065b/07, 066a/19, 067a/20, 067b/19, 068a/16, 068a/17, 069a/08, 070b/16, 070b/10, 071a/02, 071a/04, 071a/20, 071b/06, 071b/18, 072b/02, 072b/10, 072b/11, 072b/12, 072b/15, 073a/07, 073b/04, 075b/03, 076b/13, 076b/16, 077a/13, 077a/16, 077a/18, 077b/01, 077b/05, 077b/08, 077b/18, 079a/21, 079b/02, 079b/14, 079b/19, 080a/03, 080b/09, 081a/14, 081a/21, 081b/02, 081b/20, 082a/07, 082a/09, 083b/05, 084b/06, 084b/08, 084b/15, 085a/06, 085a/12, 085a/18, 086a/05, 087b/04, 088a/05, 088a/15, 088b/01, 088b/13, 089a/10, 089a/11, 090b/18, 091a/09, 091a/10, 091b/01, 091a/18, 092a/18, 093b/12, 094a/05, 094a/18, 096a/21, 096b/04, 096b/09, 098a/01, 098a/13, 098b/03, 098b/05, 098b/19, 099a/10, 099a/21, 099b/03, 099b/05, 099b/14, 100a/03, 100a/10, 100a/13, 108a/18, 100b/14, 100b/21, 101a/21, 103a/10, 103a/18, 103a/19, 103b/03, 103b/06, 103b/09, 103b/10, 103b/20, 103b/21, 104a/09, 104a/17, 104b/12, 105a/10, 105b/05, 106a/12, 106b/01, 106b/07, 108a/04, 108a/14, 108a/21, 108b/01, 109a/14, 109a/20, 109a/21, 109b/03, 109b/07, 110a/19, 110b/01, 110b/04, 112a/04, 112a/09, 118b/14, 118b/21, 122b/18, 130b/19, 131b/11, 135a/03, 135b/16, 136b/19, 138b/21, 143a/12, 143a/20, 143b/13, 144a/05, 145b/19, 147a/13, 149a/01, 149a/17, 149a/19, 149b/01, 151b/19, 151b/21, 152b/04, 152b/07, 152b/14, 153a/01, 154b/02, 154b/08, 155a/06, 155a/10, 155b/16, 155b/18, 156a/13, 156a/19, 156b/04, 160a/05, 163b/09, 164b/20, 164b/21, 165a/20, 166a/11, 167a/20, 167b/01, 167b/03, 168a/07, 169a/04, 169a/11, 169a/13, 171a/04, 171a/15, 176b/06, 178b/13, 179a/15, 181b/17, 182a/04, 187a/19, 187b/11, 187b/13, 192a/11, 194a/05, 194b/20, 197a/14, 198a/09, 198a/16, 199b/19, 200b/03, 201a/03, 201a/04, 201a/09, 201b/09, 202a/08, 202a/09, 202b/05, 202b/21, 203a/13, 206b/16, 207a/06, 208a/17, 209a/01, 209a/02, 209a/06, 209a/18, 209b/20, 210a/08, 210a/13, 210b/05, 210b/13, 211b/12, 212a/15, 214a/05, 215a/18, 216b/16, 217b/17, 219a/06, 219b/01, 220a/14, 222a/02, 222a/05, 223a/03, 223a/15, 223b/01, 223b/05, 225a/03, 225a/06, 225a/09, 225a/10, 225a/17, 225b/11, 226b/17, 229b/08, 230b/04, 230b/09, 230b/20, 231a/21, 231b/04, 231b/10, 231b/14, 231b/19, 232a/02, 232a/08
- e.- diler 002b/09, 002b/11, 005a/21, 005b/10, 005b/15, 006b/17, 006a/20, 006b/04, 006b/14, 007a/13, 009b/03, 012b/09, 015b/05, 017a/05,

- 018b/19, 019b/18, 021b/07, 022a/03, 022b/08,
022a/16, 022b/19, 022b/20, 023a/08, 027b/06,
027b/20, 029b/12, 032a/01, 032a/03, 033a/08,
033a/09, 034a/06, 034b/11, 035b/07, 037b/13,
039a/20, 042b/05, 042b/10, 043b/16, 046b/11,
049b/07, 050b/03, 051b/05, 053a/08, 054a/12,
060b/14, 065b/15, 066a/20, 066b/01, 068a/16,
071b/13, 073a/14, 075a/07, 076a/12, 077a/08,
079a/10, 082a/13, 084b/12, 085b/04, 085b/15,
086a/03, 088a/07, 088a/12, 089a/19, 090a/20,
093a/14, 101b/02, 101b/04, 102a/16, 102b/01,
102b/13, 104b/08, 105b/06, 105b/19, 108a/10,
108b/03, 108b/06, 108b/13, 108b/16, 112b/05,
112b/08, 112b/11, 112b/19, 113b/02, 114a/16,
114a/18, 114a/19, 114b/04, 115b/09, 121a/19,
124b/19, 125a/06, 131a/11, 131a/14, 131b/01,
131b/04, 134a/13, 135b/06, 135b/12, 135b/18,
146a/02, 146a/14, 149b/05, 150a/15, 151b/19,
152b/18, 153a/12, 156a/19, 164a/02, 164a/03,
164a/05, 167a/15, 169a/10, 169a/12, 171a/03,
178b/18, 179a/15, 179a/18, 179b/09, 179b/12,
187b/12, 190a/13, 194b/09, 194b/14, 195a/10,
195a/11, 195b/18, 198a/18, 200a/01, 201b/09,
201b/10, 202a/15, 202b/06, 204b/05, 204b/06,
204b/12, 204b/20, 206a/16, 208a/17, 208b/02,
208b/03, 210b/08, 210b/19, 211b/09, 212a/06,
212a/11, 213a/05, 214b/10, 214b/13, 214b/12,
215a/01, 215b/08, 216a/04, 216a/17, 216a/18,
219a/13, 220a/06, 221a/13, 221b/04, 225a/13,
227a/14, 229a/10
e.- düği 104b/17, 152a/04
e.- düğün 060b/03
e.-dük 089b/09, 116a/09, 141a/12, 145a/21, 183a/18,
186a/07, 200b/17
e.- dükden 134b/14
e.- düklerinden 008a/19
e.- düm 004b/03, 052a/10, 104b/13, 105a/18,
153b/08, 159b/01, 174a/06, 184b/16
e.- düün 001b/02, 001b/03, 072a/05, 213b/19
e.- medin 157b/01
e.- mege 116a/03
e.- megin 148a/09
e.-mek 012b/03, 019a/05, 021a/10, 056b/12, 109b/11,
110b/20, 114a/03, 143a/04, 177b/19, 194b/06,
204a/02, 212a/14, 225b/11
e.- mekden 151b/16
e.- mekdür 184a/15
e.- miş 102a/06
e.- mişdi 189a/06
e.-mişdür 038a/14, 114a/07, 123b/02, 148a/04,
148a/05, 156b/18, 157a/02, 164a/15, 168a/17,
168a/19, 186b/17
e.- mişidi 020a/04, 035b/01, 084a/13, 146a/01,
189b/13
e.- mişler 140a/11, 178b/04, 185b/08, 200b/15,
228b/12
e.- mişlerdür 106b/18, 133b/20
e.- mişsin 209a/09
e.- ñ 117b/15, 196b/07, 209b/09
e.- r 003b/02, 010a/16, 011b/08, 011b/09, 137a/11,
161a/20, 162b/05, 162b/07, 170a/08, 176a/01,
222b/13, 224b/11
e.- rimiş 131b/21
e.- rse 071a/20
e.- rseñ 055b/10
e.- se 015a/19, 019b/08, 035a/06, 049b/18, 066b/19,
074b/01, 091b/02, 161b/17, 172a/11, 141b/12
e.- seler 058b/05
e.- sem 152b/13
e.- señ 186a/05
e.- sün 069a/07, 197a/08, 228a/21
e.- ye 020b/16, 031b/17, 059b/04, 091b/21, 108b/16,
113a/06, 117a/12, 142b/09, 165b/16, 170a/17,
178b/12, 194a/02, 230a/07
e.- yeler 052a/21, 108b/14, 179b/10, 212a/10
e.- yesin 209b/17
- e.- yesiz 209a/15
eyle şehri [Ö.] (bk. eyle)
e. 038b/08
e.+ dür 168b/07
e.+ ne 168b/13, 169a/02
eyle memleketi [Ö.] (bk. eyle)
e. 149b/04
eyleme- [Tr.] Yapmamak, etmemek.
e. 049a/19, 090a/16, 186b/13
e.- di 054b/17, 023a/03, 052a/16, 206b/14
e.- diler 009b/19, 183b/21
e.- düği 032b/06
e.- düm 015a/14
e.- ye 208b/18
e.- yeler 052b/01
e.- yüp 058a/20, 090b/21
e.- z 011b/13, 019a/01, 116a/13, 121a/21, 160a/15,
160a/17, 161a/20, 174a/17
e.- zler 075a/14, 116a/15, 173b/11, 228b/10
e.- zsin 065a/03
eylet- [Tr.] Ettirmek.
e.- emezseñ 101b/18
eylu [Ö.] Kişi adı.
e. 140b/17
eylül [Ar.] Miladî takvimin dokuzuncu ayı, Eylül.
e.+ ün 203a/03
eylus [Kpt.] Güneş.
e. 141b/07
eylük [Tr.] İyilik.
e. 089b/07
e.+ i 086a/16, 100b/07
e.+ ine 086a/16, 109b/19
e.+ leri 100a/11, 101a/14
e.+ ün 089b/08
eylün [Ö.] Hz. Şis zamanında Mısır'a verilen ad.
e. 121a/03
eymen [Ö.] Kişi adı.
e. 060b/21, 061a/04, 061a/05, 061a/07, 061a/10,
061a/17, 061b/07
e.+ ile 061a/21
eyser-i vech [Ar.+Ar.] Kolay biçimde.
e.+ le 230a/13
eyd- [Tr.] Söylemek, demek.
e.- di 186a/15
e.- diler 202b/19
e.- ür 007a/06, 028b/21, 043a/11, 074b/12, 087a/04,
115b/14, 119a/05, 121b/13, 125b/08, 129b/01,
137a/13, 139b/16, 146b/18, 158a/07, 161a/15,
174a/21, 181b/13, 182a/19, 193b/06, 218b/03
e.- ürler 109b/07
e.- ürleri 180b/07
eyü [Tr.] İyî.
e. 032b/08, 034b/19, 090a/06, 092b/06, 107b/02,
118b/11, 128b/21, 129a/03, 129b/02, 132a/01,
190a/02, 196a/12, 211a/18
e.+ dür 129a/20
e.+ si 126a/06, 170a/07
e.+ sine 188a/16
e.+ siyidi 034a/17
e.+ ye 110a/02
e.+ yidi 100b/01
eyvân-ı şahî [Ar.+Far.] Padişah köşkü.
e.+ de 098b/12
eyyâm [Ar.] Günler, zamanlar.
e. 063b/19, 144a/21, 182b/07
e.+ da 130a/04
e.+ ı 170b/01
e.+ ıla 044a/02
e.+ mda 019b/17, 020a/17, 022b/01, 027a/08,
030a/20, 031a/14, 035b/05, 036a/20, 039b/17,
048a/19, 070a/07, 070b/19, 071b/19, 086b/09,
094b/15, 101b/01, 108a/13, 110b/18, 120a/11,
133a/20, 148a/16, 174b/19, 189a/08, 198a/13,
202a/11, 230a/01
e.+ mdaki 053a/18
e.+ mndan 129b/19

- e.+ indaydı 039a/12, 076a/17
e.+ ını 037b/03
e.+ la 140a/05
e.+ larında 211b/04
- eyyām-ı ʿādā** [Ar.+Ar.] Adalet zamanları.
e.+ında 003a/13
- eyyām-ı ʿādālet** [Ar.+Ar.] Adalet zamanları.
e.+ lerinde 102a/10
- eyyām-ı devlet** [Ar.+Ar.] Devletin hüküm sürdüğü zamanlar.
e.+ inde 037b/01, 047b/0
e.+ lerinde 102a/05, 113b/19, 114a/10
- eyyām-ı hilāfet** [Ar.+Ar.] Halifelik zamanları.
e.+ lerinde 056a/11, 160a/09
- eyyām-ı ʿōm̄r** [Ar.+Ar.] Yaşanan günler.
e.+ inüñ 078b/01
- eyyām-ı saltanat** [Ar.+Ar.] Saltanat zamanları.
e.+ ı 092b/01, 102b/17
e.+ında 026b/18, 028a/01, 028a/13, 043a/04,
048b/14, 071b/21, 132b/16, 083a/21, 085a/19,
104b/14, 132b/16, 190a/10
- eyyām-ı sūr** [Ar.+Far.] Düğün günleri.
e.+ 109a/01
- eyyām-ı cehālet** [Ar.+Ar.] Cehalet zamanları.
e.+ de 159a/06
- eyyām-ı devlet-i hümayün** [Ar.+Ar.+Far.] Kutlu devlet zamanları.
e.+ ında 179b/16
e.+ larında 215b/14
- eyyübü** [Ö.] Eyyubiler.
e.+ lerden 095a/16, 107a/13, 171a/01
e.+ lertüñ 096b/15
- eyyühe'l-melikü'n-nāsır** [Ö.] Selahaddin Eyyubi.
e. 089b/03
- ez-** [Tr.] Üzerine basarak yamultmak.
e.- üp 115b/12
- ezā it-** [Ar.+Tr.] Eziyet etmek.
e.- señe 066b/11
e.- düklerini 202b/21
- ezān** [Ar.] Namaza çağrı.
e. 229a/02
e.+ ı 089a/07,
e.+ larında 081a/15, 229a/03
- ezberle-** [Tr.] Bir bilgiyi olduğu gibi zihne yerleştirmek.
e.- diler 137b/19
e.- mişidi 091a/19
- ezelî** [Ar.] Başlangıcı olmayan, öncesiz.
e.+ sinde 200b/11
- ezhār** [Ar.] Çiçekler.
e. 078b/04
e.+ ı 126b/01
e.+ ıla 037a/13
- ezil-** [Tr.] Ezik duruma gelmek.
e.- ür 189a/10
e.- üridi 026b/18
- ezmān** [Ar.] Zamanlar.
e.+ da 132a/17
- eż-zāhir lā-ğırāz dīnillah** [Ö.] Fatımî halifesi Zahir.
e. 085a/14, 218b/20

F

- fācır** [Ar.] Günahkar.
f. 130a/03
f.+ leridi 206b/03
- fāhır** [Ar.] Gösterişli, güzel.
f. 017a/19, 019a/10, 027b/01, 041b/03, 059b/02,
089a/20, 125a/02, 135b/19, 187a/08, 231a/09
- fāhîş** [Ar.] Aşırı.
f. 124b/09
- fahr** [Ar.] Övünme, gururlanma.
f. 002b/14
- fāka** [Ar.] Yoksulluk.
f.+ ma 003b/14
- fākihe** [Ar.] Meyve, yemiş.

- f.+ ler 166a/16
- fākīr** [Ar.] Yoksul.
f. 071a/02, 101a/05, 101b/02, 102a/05, 164b/19,
164b/20, 184b/13, 186a/12, 225a/01, 226b/20
f.+ lara 164b/11
f.+ laruñ 101a/06
f.+ uñ 113a/19
- fākīr-ı bī-mecāl** [Ar.+Ar.+Ar.] Mecalsiz yoksul.
f. 003b/03
- fākīr-ı mīsr** [Ar.+Ar.] Mısır'ın verimsiz toprağı.
f.+ da 126b/19
- fākīrlık** [Ar.+Tr.] Yoksulluk.
f. 090a/11
- fākīr-ı nā-tüvān** [Ar.+Far.+Far.] Güçsüz fakir.
f.+ iken 138b/14
- fākır** [Ar.] Yoksulluk.
f. 003b/14, 042b/10
- fālāhan-ı belā** [Far.+Far.] Bela sapanı.
f.+ ya 003b/20
- fālān** [Ar.] Söylenmek istenmeyen söz yerine kullanılır.
f. 116b/17, 118b/06, 196b/18, 196b/19
f.+ dur 232a/06
- fāñi** [Ar.] Ölümlü.
f. 092b/09, 118a/14, 163b/20
- fārağ** [Ö.] Hz. Nuh'un torunu.
f. 006a/17, 008a/05, 009a/12, 009a/19, 009b/05,
169b/06
f.+ a 009b/14
- faramā** [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir.
f. 177a/04, 177a/15, 177a/16, 197b/03, 205a/01,
205a/06
f.+ da 177a/18
f.+ ya 177a/21, 204b/18
f.+ yı 205a/01
f.+ yıla 177a/20
- fārān bahrı** [Ö.] Aden Körfezi.
f.+ nuñ 177b/14
- fārān şehri** [Ö.] Eski Mısır'da Kızıldeniz yakınında bir şehir.
f. 169a/18, 177b/14
f.+ nuñ 169a/14
f.+ yle 169a/17
- farazā** [Ar.] Farz edelim ki, diyelim ki.
f. 010b/03, 107b/04, 116a/16, 186a/05, 216a/05
- fārık** [Ö.] Hz. Nuh'un torunu.
f.+ a 008a/07
- fāriğ ol-** [Ar.+Tr.] Kurtulmak, boşa çıkmak.
f.- dı 059a/21, 111b/01, 111b/06
f.- dıktan 061b/07, 108b/19
- fāris** [Ö.] Eskiden Basra körfezi çevresine verilen ad.
f. 079a/08, 079a/09, 079a/11, 079b/01, 079b/04,
079b/05, 079b/10, 149a/18, 150a/19, 155b/06,
156a/02, 156a/09, 156a/14, 181a/20, 181a/21,
181b/09, 183a/05
- fāris memleketi** [Ö.] (bk. fāris)
f.+ n 080b/02, 155b/08
f.+ ne 076b/12
- fāris-i meydān** [Ar.+Ar.] Savaş meydanının atlısı.
f. 154b/03
- fārislik** [Ar.+Tr.] Zekilik.
f. 155a/21
- farq** [Ar.] Varlıklar arasındaki ayırıcı özellik, ayırım.
f. 185a/15
f.+ ı 213b/07
- farq id-** [Ar.+Tr.] Varlığını anlamak, sezmek.
f.+ ecek 171a/10
f.+ emeseler 172a/16
- farq olun-** [Ar.+Tr.] Görülmek, varlığından haberdar olunmak.
f.+ ur 172a/17
f.+ urdı 069b/06
- farq olunma-** [Ar.+Tr.] Görülmemek, varlığından haberdar olunmamak.
f.+ z 207a/20
- fars** [Ö.] İranlı.
f. 015b/10
- farz** [Ar.] İslamiyette yapılması emredilen ve yapılmaması günah olan emirler.

- f.+ ını 092a/06
- farzâ [Ar.]** Farz edelim ki, diyelim ki.
f. 174a/01, 185a/02
- fâs memleketi [Ö.]** Fas ülkesi.
f.+ ne 227b/14, 227b/19
- faşâhat [Ar.]** Dilin doğru, düzgün, açık ve anlaşılır olarak kullanılması.
f. 002a/12
- fâsık [Ar.]** Allah'ın emirlerine karşı gelen, günahkâr.
f. 025a/16, 130a/03
- fâsıla [Ar.]** Ara, boşluk.
f. 171a/20, 174b/09
- fâsid [Ar.]** Bozulmuş, yanlış.
f. 041a/08, 125a/04, 125a/08
- fâsid ol- [Ar.+Tr.]** Bozulmak.
f.- up 146a/07
- faşl [Ar.]** 1. Bölüm. 2. Mevsim.
f. 139a/09, 154a/07
f.+ a 121b/05
f.+ ı 011a/10
- faşl-ı hûşûmet [Ar.+Ar.]** Düşmanlık zamanı.
f. 100b/04
- faşl-ı tûfân [Ar.+Ar.]** Tufan zamanı.
f.+ ı 026b/08
- faş ol- [Ar.+Ar.]** Ortaya çıkmak, duyulup yayılmak.
f.- a 026a/07, 060a/01
- fâtir-i devârîn-i selâtin-i mâziye [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.]** Eski hükümdarların süregelen ılıklığı.
f. 111a/07
- fâtih [Ar.]** Feth eden.
f.+ idür 203b/01
- fâtımiler [Ö.]** Mısır'da kurulan şiî hanedanı.
f. 087a/10
f.+ den 087a/15, 226a/06
f.+ ün 086b/10, 229a/01, 231b/19
- fâtımiyyin [Ö.]** Fatımiler.
f. 082b/13, 082b/10, 211b/04
- fâtır-ı arz ü semâ [Ar.+Ar.]** Yerlerin ve göklerin yaratıcısı.
f.+ sını 001b/13
- fâyide [Ar.]** Fayda, yarar.
f. 004a/01, 139a/17, 159a/17, 180b/16, 184b/17, 196b/13, 198b/05, 200b/09
f.+ ler 136a/07, 148b/05, 192b/11, 215b/21
f.+ si 036a/06, 212a/08
f.+ ye 159a/18
f.+ yiçün 143a/03
- fâyide gör- [Ar.+Tr.]** Yarar sağlamak.
f.- ürsin 024a/06
- fâyide görme- [Ar.+Tr.]** Yarar sağlamamak.
f.- di 034a/10
- fâyide iT- [Ar.+Tr.]** Yararlı olmak.
f.- di 023a/12
f.+ e 129a/11
f.+ er 129a/08
- fâyide itme- [Ar.+Tr.]** Yararlı olmamak.
f.- z 041b/16, 209b/07
f.- di 026b/08, 030b/07, 034a/05, 084b/14, 085b/14, 161a/13, 214a/09
f.- yüp 165a/03
- fâyidelen- [Ar.+Tr.]** Yararlanmak.
f.- diler 031a/21
f.- eler 141a/17
- fâyidelü [Ar.+Tr.]** Yararlı.
f. 207b/08
- fâyide virme- [Ar.+Tr.]** Yararı olmamak.
f.- di 042b/07
- fâyik [Ar.]** Üstün, yüksek.
f. 113b/14
- fâyiz bi-naşrallah [Ö.]** Fatımî halifesi Fâiz.
b. 086b/13, 087a/18
- fâyiz ol- [Ar.+Tr.]** Artmak, çoğalmak.
f.- ur 181a/05
- fazâhat [Ar.]** Alçaklık.
f.+ ını 055a/05
- fażalât [Ar.]** Artıklar, pislikler.
f.+ ün 126a/11
- fazâyil -i arz-ı mısır [Ar.+Ar.+Ö.]** Mısır topraklarının güzellikleri.
f.+ da 197a/12
- fâzil [Ar.]** İyi ahlaklı, erdemli.
f. 022a/06, 036a/12, 053a/16, 081b/06, 081b/09, 083a/11, 094a/15, 109b/04
- fażl [Ar.]** İyi ahlak, erdem.
f.+ ı 061a/12
f.+ ıla 083a/15
f.+ um 061a/13
- fecere-i müslimîn [Ar.+Ar.]** Müslümanların kötü huylu olanları.
f. 131a/10
- feddân [Ar.]** Eskiden, Mısır'da bir çift öküzle bir günde sürülebilen arazi miktarı esas alınarak belirlenen bir tür yüzölçümü birimi.
f. 131b/02, 211b/01
f.+ ı 131b/03
- fehm [Ar.]** Anlayış, kavrama.
f. 015b/15
- fehm id- [Ar.+Tr.]** Anlamak, kavramak.
f.+ er 107a/12, 175b/07
- fehm olunma- [Ar.+Tr.]** Anlanmamak, kavranmamak.
f.+ zıdı 199b/07
- felâh [Ar.]** Kurtuluş.
f. 153b/05
- felâh bulma- [Ar.+Tr.]** Kurtuluşa ermemek.
f.- mışdur 098a/14
- falâna [Ar.]** (Kadın için) söylenmek istemeyen kişi için kullanılır.
f.+ yı 196b/11
- feleK [Ar.]** Gökyüzü, gökyüzünün katları.
f. 022a/08, 027b/19, 091b/14, 136a/02, 136a/05, 141b/13, 141b/14, 141b/15, 180b/13
f.+ e 228a/03
f.+ ile 004b/04
f.+ lerede 002a/04
f.+ lerden 141a/19
f.+ lerinde 180b/21
f.+ ün 227b/04
- felek-âbâd [Ar.+Far.]** İmareti çok iyi.
f.+ ımış 004a/18
- felek-i aÖlâ [Ar.+Ar.]** Gökyüzünün en yüksek yeri.
f.+ ya 049a/04
- felek-bargâh [Ar.+Far.]** En yüce makam.
â.+ ıdı 003a/05
- felek-esâs [Ar.+Ar.]** En doğru.
f. 123b/04
- felek-intizâm [Ar.+Ar.]** En düzgün.
f.+ ıdı 116a/05
- felek-kıyâm [Ar.+Ar.]** Feleği ayakta tutan.
f. 099a/11
- felastîn [Ö.]** eski Mısır'da bir küçük göl.
f. 189a/11
- felestîn [Ö.]** Filistin şehri.
f.+ e 047b/03
- fellâh [Ar.]** Nil kıyısında çiftçilikle uğraşan Mısır'ın yerli halkı.
f. 132a/04, 231b/11
- felsefe [Ar.]** Hikmet bilgisi, filozofi.
f. 154a/17
- felyuv batür [Ö.]** Mısır hükümdarı VI. Batlamyus.
f. 077a/21, 077b/04
- fenn [Ar.]** Bilim, marifet. (bk. fenn)
f.+ inde 020a/03
- fenâ [Ar.]** Gelip geçici olma, ölümlülük.
f. 001b/07, 002a/07, 042b/10, 052a/17
f.+ sını 004a/05, 151b/15
- fenâ-yı Öömr [Ar.+Ar.]** Yaşamın gelip geçiciliğı.
f.+ ün 004a/05
- fenn [Ar.]** Bilim, marifet.
f.+ i 083a/12
f.+ inde 155b/01
- fenn-i hendese [Ar.+Ar.]** Hendese bilimi.
f. 196b/10
- ferâğ [Ar.]** Rahat, huzurlu.
f. 003b/11

- ferāġat** [Ar.] Kendi isteġiyle hakkından vazgeçme.
f. 020b/04, 102b/12
f.+ a 193b/03
- ferāġat eyle-** [Ar.+Tr.] El çekmek, vazgeçmek.
f.- di 096b/09, 143a/12, 144a/05
f.- düm 104b/13
- ferāġat iT-** [Ar.+Tr.] El çekmek, vazgeçmek.
f.- di 104b/12, 106a/09, 196a/10
f.- diler 131a/07
f.- mişiken 104b/17
f.- mişleridi 053b/01
f.- üp 101b/16, 109a/08, 110b/08
- ferāġat olun-** [Ar.+Tr.] Bir işi bitirip kurtulmak.
f.- dı 102a/10, 135b/14
- ferāh ol-** [Ar.+Tr.] Sevinmek.
f.- dı 081b/01
f.- up 187b/11
f.- urdı 031b/03
- ferāÖine** [Ar.] Firavunlar.
f. 004b/08, 011b/10, 148b/18
f.+ den 150a/16
- ferÖān** [Ö.] (bk. ferÖān bin mesver)
f. 026a/02, 026a/13, 026a/16, 026a/18
- ferÖān bin mesver** [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
f. 026a/08
- ferāset** [Ar.] Anlayış, sezgi.
f. 086a/20, 144a/18
- ferāyiz** [Ar.] Farzlar.
f. 228b/08
- ferc** [Ar.] Canlılarda dişi üreme organı.
f.+ i 126a/01
- ferd** [Ar.] Kişi, birey.
f. 008b/17, 059b/09, 201a/16
- ferdāya šal-** [Far.+Tr.] Sonraya bırakmak.
f.- up 059a/19
- ferġāna** [Ö.] Fergana.
f. 080a/17
f.+ da 181b/08
- ferhād** [Ö.] Kişi adı.
f. 070a/09
- ferid-i devrān** [Ar.+Ar.] Devrinin bir tanesi.
f.+ ıdı 155b/01
- ferid-i rüzigār** [Ar.+Far.] Devrinin bir tanesi.
f. 098b/16
- fermān** [Far.] Buyruk, emir.
f. 101b/14
f.+ ı 054a/01
- fermān id-** [Far.+Tr.] Ferman yayınlamak.
f.- elüm 111a/14
- fermān-i hümāyün** [Far.+Far.] Padişah fermanı.
f. 111a/15, 112b/08
- fermān-i pādīshāh** [Far.+Far.] Padişah fermanı.
f. 112b/16
- fersah** [Ar.] Yaklaşık 5 km. gelen uzunluk ölçüsü birimi.
f. 030b/16, 058b/03, 120b/11, 177b/15, 178a/18, 195a/05
- ferş** [Ar.] Yer, taban.
f.+ in 007a/11, 007a/13, 150b/13
f.+ ini 035b/01
f.+ lerin 027a/15
- fervīs** [Ar.] Zuhal.
f. 141a/20
f.+ e 141b/07
- feryād** [Far.] Yardım isteme amacıyla bağırma, sızlanma.
f. 003a/21, 063a/18
f.+ a 015a/09, 042b/17
f.+ m 038a/11
f.+ la 134b/02
f.+ ları 201b/15
f.+ uma 224a/16
- feryād eyle-** [Far.+Tr.] Bağırıp çağırma, yardım istemek.
f.- di 088a/21
- feryād iT-** [Far.+Tr.] Bağırıp çağırma, yardım istemek.
f.- di 210b/17
f.- diler 169a/02
f.- düm 004a/06
- f.- e başladı 050a/05b
f.- e başladılar 055a/17
f.- erdüm 224a/16
f.- üp 065b/06, 092a/15, 227b/03
- feryānī** [Ö.] (muhammed bin ahmed el-feryānī)
f.+ nüñ 191a/07
- ferzend-i ercümend-i tāc-dār** [Far.+Far.+Far.] Başında tacı olan şerefli oğul; Yavuz Sultan Selim.
f.+ ları 113b/03
- fesād** [Ar.] Kargaşa çıkarmaya yönelik davranış, fitne.
f. 026b/03, 067b/14, 141b/04, 200a/02, 222a/20, 231a/12, 231a/15
f.+ a 130b/01, 223b/04
f.+ dan 231b/10
f.+ ı 100a/08, 153a/19
f.+ m 086a/19
f.+ mdandur 145b/18
f.+ ları 119a/01, 221a/20
f.+ uñ 231a/18
- fesāda var-** [Ar.+Tr.] Kargaşa içinde kalmak.
f.- mışdı 026a/21
f.- mağma 048a/10
- fesād-ı niyyet** [Ar.+Ar.] Niyetin kötülüğü.
f.+ ini 200b/10
- fesād-ı hāl** [Ar.+Ar.] Durumun kötülüğü.
f.+ ları 231b/16
- feseka** [Ar.] Günah işleyenler, sapkınlar.
f.+ nuñ 131a/15
- fesh it-** [Ar.+Tr.] Bir kanunu yürürlükten kaldırmak.
f.- di 002a/11
- fe-tebārek allah ahsenü'l-hālikin** [Ar.] Yaratanların en güzeli olan Allah'ın şanı ne yücedir.
a. 176a/04
- feth** [Ar.] Bir yeri savaşla ele geçirme.
f. 003a/06, 003a/11, 047b/17, 063b/05, 094a/07, 094a/14, 114a/11, 178b/20, 179a/12, 187a/20, 187b/07, 187b/10, 201b/05, 214a/17, 214b/12,, 228a/04
f.+ de 187a/02, 209b/21
f.+ i 079b/14, 091b/13, 091b/15, 204b/03, 204b/05, 206a/05
f.+ inde 081a/03, 205a/16, 214a/19
f.+ inden 046a/13, 179a/17
f.+ ine 015b/01, 204b/07, 205b/18, 216b/02, 225b/09
f.+ le 187a/07
f.+ lerine 091a/07
- fethā** [Ar.] Arap alfabesinde üstün adı verilen işaret.
f.+ sıyla 119b/16
- feth eyle-** [Ar.+Tr.] Bir yeri, bir ülkeyi silah kullanarak ele geçirmek.
f.- di 091a/09, 091b/01, 103a/18, 103b/20, 104a/09, 155b/16, 194a/05
f.- ye 178b/12
f.- yeler 212a/10
- feth iT-** [Ar.+Tr.] Bir yeri, bir ülkeyi silah kullanarak ele geçirmek.
f.- di 053a/05, 087b/18, 099b/07, 103b/09, 103b/12, 104a/07, 133a/18, 155a/09, 210a/06
f.- diler 178b/18, 205a/01, 205a/12, 206b/13
f.- dügi 091a/15, 124b/16, 178b/08, 216b/14, 225b/20
f.- düğinden 227b/14
f.- düğünde 160a/19
f.- düğümde 215b/10
f.- dükten 111a/04, 225b/09
f.- dükleri 212a/19, 216a/11
f.- düklerinde 147a/09, 175a/03
f.- e 081a/07
f.- e başladı 087b/05
f.- emeyüp 110a/21
f.- en 003a/21
f.- er 228a/11
f.- ersem 204b/02
f.- eydüm 204b/03
f.- icked 198b/13
f.- ince 149a/02, 187a/05
f.- mege 167b/21, 179a/14

- f.- mekte 187a/14
f.- mişidi 094b/14
f.- üp 079b/19, 091a/12, 092b/03, 100b/14, 110b/03, 112b/02, 114a/05, 160a/10187a/07, 198b/14, 203a/19, 216a/02, 216b/02
- feth-nâme** [Ar.+Far.] İmparatorluk döneminde, kazanılan zaferleri ve alınan yerleri bildirmek için komşu devletlere ve beylere, valilere yazılan mektup.
f. 081a/20, 097b/16
- feth ol-** [Ar.+Tr.] Bir yeri, bir ülkeyi silah kullanarak ele geçirmek.
f.- inca 187a/03
- feth olun-** [Ar.+Tr.] Fethedilmek.
f.- a 206a/08
f.- acağın 228a/10
f.- açak 099a/15
f.- an 089a/02
f.- dı 094a/03, 179b/03, 206b/14, 215a/04, 215b/08
f.- duğı 211b/20
f.- duğıdan 210a/04, 211b/19, 217b/19
f.- madın 114a/13
f.- sa gerek 232a/16
f.- up 113b/19
- feth olunma-** [Ar.+Tr.] Fethedilmemek.
f.- dı 214a/16
- feth olma-** [Ar.+Tr.] Fethetmemek.
f.- duğı 091b/15
- fetil** [Ar.] Fitol.
f. 014a/16, 014a/20, 014a/21, 128b/18, 128b/19
f.+ üü 014a/17
- fetret** [Ar.] 1. İki olay arasındaki zaman parçası. 2. Duraklama, dinme.
f. 093b/13, 100a/09, 222a/17, 223b/10
f.+ ler 226b/19
- fetvâ** [Ar.] Müftü veya şeyhülislam tarafından bildirilen şer'î görüş.
f. 097b/09
f.+ sı 097b/13
- fetvâ itdür-** [Ar.+Tr.] Fetva verilmesini sağlamak.
f.- dı 093a/17
- fetvâ vir-** [Ar.+Tr.] İslam hukukuna göre yargıda bulunmak.
f. 102a/19
f.- diler 093a/19, 102a/17
- fetvâ virme-** [Ar.+Tr.] İslam hukukuna göre yargıda bulunmamak.
f.- dük 102a/17
- fevâkih** [Ar.] Meyveler, yemişler.
f. 164b/09, 171a/20
- fevâyid** [Ar.] Yararlar, kazançlar.
f. 141a/16
- fevâyid-i ferâyid** [Ar.+Ar.] Katılmış yararlar.
f.+ ini 004b/14
- fevâyid-i Ölüm** [Ar.+Ar.] Bilimsel kazançlar.
f. 012a/02
- fevka'l-gâye** [Ar.+Ar.] Aşırı derecede.
f. 132b/17
- fevrî** [Ar.] Hızlı biçimde.
f. 187b/05
- fevt ol-** [Ar.+Tr.] Hükümünü yitirmek.
f.- dı 130b/10
- fevt olunma-** [Ar.+Tr.] Zaman kaybetmemek.
f.-mişdur 144a/18
- feyküs** [Ö.] Mısır'da bir köy.
f. 184a/11
- feyleboş** [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar. (bk. fileboş)
f. 140b/14, 140b/15, 140b/17, 140b/18, 141a/03
- feylesof-i cihân** [Yun.+Far.] Dünyanın en iyi filozofu.
f. 086b/01, 165b/18
- feylesof-i devrân** [Yun.+Ar.] Devrinin en iyi filozofu.
f.+ ıdı 154a/16
- feylüdfüs** [Ö.] Mısır hükümdarı II. Batlamyus.
f. 077a/14
- feyyüm** [Ö.] Orta-kuzey Mısır'da kendisiyle aynı adı taşıyan Feyyum vahasında bulunan bir kent.
f. 133a/04, 197a/03, 197a/20
f.+ a 195a/02
- f.+ da 061a/06
f.+ dur 196a/20
f.+ ı 133a/04
f.+ uñ 133a/05, 197a/08, 198b/15
- feyyüm şehri** [Ö.] (bk. feyyüm)
f.+ n 133a/04
- feyyüm vilâyeti** [Ö.] (bk. feyyüm)
f.+ nden 142a/13
- fezâ** [Ar.] 1. Geniş, düz yer. 2. Bir yerin kapladığı alan.
f.+ dur 185a/04
f.+ lar 224b/18, 226b/12
f.+ lardur 224b/19
f.+ larında 144a/11
f.+ sını 151b/20
f.+ ya 155a/19
- fezâ-yı pür-safâ-yı rahmet-i hâk** [Ar.+Far.+Ar.+Ar.+Ar.] Hak rahmetinin saflığıyla dolu yer.
f.+ da 092b/05
- fazâ'il** [Ar.] Güzel vasıflar.
f. 010a/14
- fezâre kabîlesi** [Ö.] Adnânîler'e mensup Zübyan Kabilesinin bir kolu.
f.+ nden 191a/11, 191a/13
- fezâyil** [Ar.] Güzel vasıflar. (bk. fezâ'il)
f.+ inden 012a/05
- fıkh-i şâfi'î** [Ar.+Ar.] Şâfiî fıkhı.
f.+ de 004b/17
- fırka** [Ar.] Bölüm, grup.
f. 146a/20
- fısk** [Ar.] Kötü işlere, ahlaksızlığa dalma.
f. 124a/18, 130a/04
- fıskiyye** [Ar.] Suyu yukarıya doğru türlü şekillerde fıskırtan havuz ağzılığı.
f.+ de 210a/21
f.+ ler 137a/14
f.+ leri 137a/18
f.+ lerüü 137a/16
f.+ ye 210a/20
- fıskiyye-i kebîre** [Ar.+Ar.] Büyük fıskiye.
f. 210a/19
- fî-âhval-ı mısır ve'l-kâhire** [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır ve Kahire'nin durumu hakkında.
f. 004b/20
- fidâ id-** [Ar.+Tr.] Uğruna harcamak.
f.- erin 206a/08
- fikir id-** [Ar.+Tr.] (bk. fikr iT-)
f.- üp 032b/12
- fikr** [Ar.] Fikir, düşünce.
f. 041b/16, 068b/15, 073b/18, 115b/10, 143a/02, 144a/17, 144a/18, 144a/20, 151b/18, 196b/07, 196b/13, 209a/16, 211a/15, 211b/12, 227b/11, 229b/02
f.+ de 220b/05
f.+ den 161a/04, 177b/02
f.+ e 078b/18
f.+ indeyiken 134a/08
f.+ iyile 212a/07
f.+ le 152b/14, 220b/06
- fikre düş-** [Ar.+Tr.] Akla gelmek.
f.- di 152b/13
- fikre tal-** [Ar.+Tr.] Duygusal etkiler altında düzensiz bir düşünce ile zaman geçirmek.
f.- up 004a/05
- fikr eyle-** [Ar.+Tr.] Düşünmek.
f.- mişidi 020a/04
f.- mişsin 209a/09
- fikr-i bîkr** [Ar.+Ar.] İlk fikir.
f.+ i 152b/15
- fikr-i fâsid** [Ar.+Ar.] Yanlış fikir.
f.+ ini 041a/15
- fikrin eyle-** [Ar.+Tr.+Tr.] Düşünmek.
f.- di 071a/04, 104b/12
- fikrin iT-** [Ar.+Tr.+Tr.] Düşünmek.
f.- mişidi 020a/04
f.- mişsin 209a/09
f.-er 151b/17

- f.-mişdi 012b/05
fikr-i şâkub [Ar.+Ar.] Etkili fikir.
 f.+ ıyla 114a/04
fikr iT- [Ar.+Tr.] Düşünmek.
 f.- diler 015b/03
 f.- erdüm 004a/06
 f.- mişsiz 009b/11
 f.- üp 031b/11
fikr itme- [Ar.+Tr.] Düşünmemek.
 f.- düñ 194a/18
fîl [Ar.] İri cüsseli, büyük kulaklı, hortum burunlu, memeli hayvan; fil. f. 012b/15, 064b/12, 139b/16
 f.+ i 162a/19
 f.+ ler 047b/14
fîöl [Ar.] İş, davranış.
 f. 214b/03
 f.+ e 031b/17
 f.+ leri 220a/01
 f.+ üñ 001b/16
 f.+ üñüzdendür 214a/20
fî'l-cümle [Ar.+Ar.] Sonunda.
 f. 173b/11, 225a/13
fil çayırı [Ö.] Edime'nin dış tarafında bir alan.
 f. 111b/17
 f.+ndan 111b/20
fileboş [Ö.] İskender'in babası II. Filip.
 f. 076b/02, 149a/18, 154a/10, 154a/11, 154a/16, 154b/12, 157a/02
 f.+ dan 133a/15
 f.+ ı 154a/15, 154a/19, 154b/21
 f.+ üñ 154a/14
fî'l-hâkiqa [Ar.+Ar.] Gerçekte, doğrusu.
 f. 005a/09, 124a/20, 156a/06, 181a/05, 200b/15, 206b/16, 206b/19
fî'l-hâl [Ar.+Ar.] Şimdi, hemen.
 f. 081b/15, 082b/01, 083a/02, 084b/05, 084b/08, 086b/03, 088b/03, 096a/03, 098b/07, 098b/19, 112a/03, 117a/17, 117b/01, 125b/06, 125b/08, 125b/13, 126a/02, 126a/04, 127b/04, 127b/06, 129a/06, 136b/18, 137b/21, 139a/07, 150b/19, 151a/01, 160b/18, 173b/17, 174a/02, 176a/01, 188b/15, 200a/21, 206a/12, 215a/08, 219b/20, 221a/02, 224a/02, 230a/20
firâr id- [Ar.+Tr.] Kaçmak.
 f.- en 112a/12
firâset [Ar.] Anlayış.
 f.+ ini 144a/20
firâset ehli [Ar.+Ar.+Tr.] Anlayış ehli, ileri görüşlü kimse.
 f. 113b/12
firāvân [Far.] Çok, aşırı, fazla.
 f. 025a/13, 054a/12, 167b/03
firÔavn [Ar.] Eski Mısır hükümdarlarına verilen unvan.
 f. 056a/15, 056a/16, 056a/17, 056a/18, 061b/12, 075b/09, 169a/17, 177b/15
 f.+ dur 069a/05, 075b/07
 f.+ ı 028b/11, 062b/03, 071b/08, 071b/09, 071b/16, 139b/17
 139b/18, 176b/19
 f.+ ıdı 150a/11
 f.+ ıdur 054b/05
 f.+ üñ 056a/04, 072a/04
firÔavn [Ö.] 1. Hz. Musa zamanındaki firavun. 2. Hz. İbrahim zamanındaki firavun. 3. Hz. Yusuf zamanındaki firavun.
 f. 010b/20, 028b/12, 055a/21, 055b/02, 072a/17, 072b/11, 073a/04, 074b/14, 119a/14, 119a/20, 124a/17, 170b/15, 172b/03, 196b/05, 196b/07, 196b/10, 197a/01, 197b/19, 197b/21, 198a/10
 f.+ a 011a/05, 072a/16, 072b/13, 182a/16, 196b/05, 196b/08, 197a/04, 197b/19
 f.+ dan 072b/14, 083b/08
 f.+ı 073a/06, 118b/21
 f.+ üñ 011a/02, 055a/01, 063a/18, 119b/03, 132b/18, 196b/11
 f.+ nuñ 072a/04
firÔavn çuvâldızları [Ö.] Eski Mısır'da yapılmış büyük taşlar.
 f. 182a/17
firÔavn-ı aÖrec [Ö.] Mısır'da bir firavun.
 f. 075b/12, 075b/15, 075b/18
firÔavn-ı mezkûr [Ar.+Ar.] Adı geçen firavun.
 f. 196b/03
firÔavn kavmı [Ö.] Eski Mısır'da hükümdarlık yapan bir kavim.
 f. 009b/21
 f.+ na 174b/02
firÔavn küş [Ö.] Mısır'da bir firavun.
 f.+ üñ 183a/06
firÔavn şışâk [Ö.] XXII. hanedanın ilk firavunu Şeşonk.
 f.+ dur 075b/11
firÔavn kuşşası [Ö.] Kuran'da Hz. Musa ve firavunla ilgili olayları anlatan bölüm.
 f.+ nda 124a/16
 f.+ ndan 010b/19
firÔavniyyet [Ar.] Zalimlik, acımasızlık.
 f. 011b/10
fireng [Far.] Yabancı, avrupalı.
 f. 003a/20, 046a/12, 085b/03, 085b/06, 086b/10, 087b/05, 087b/07, 087b/10, 087b/11, 087b/18, 088a/07, 088a/21, 088b/06, 088b/18, 090a/13, 091a/01, 091a/03, 091a/05, 091a/06, 091a/09, 093b/06, 093b/14, 093b/16, 094a/13, 095b/09, 095b/20, 096a/04, 096a/07, 096a/10, 096b/01, 096b/02, 103a/16, 103b/11, 103b/13, 110b/02, 171a/17, 179b/04, 179b/05, 179b/17, 183b/12, 186a/09, 186b/18, 187a/02, 225a/01
 f.+ e 088a/05, 088a/09, 088b/10, 103b/10, 103b/12
 f.+ i 088b/02, 095b/20, 103b/09
 f.+ ile 092b/17, 095b/20, 095b/21, 096b/03, 103a/21
 f.+ le 088a/04, 088b/20, 103b/07, 103b/09
 f.+ lerüñ 092a/13
 f.+ üñ 087b/13, 088a/06, 091a/08, 092a/14, 095b/17, 179b/08
fireng elması [Far.+Tr.] Cennet elması.
 e. 186a/09
firengsitân [Ö.] Avrupa.
 f.+ dan 215b/18
fîrûze [Far.] Doğal alüminyum ve bakır fosfattan oluşan bir değerli taş.
 f. 065b/01, 117b/20
fîrûzec [Far.] Doğal alüminyum ve bakır fosfattan oluşan maden.
 f. 146b/20
fîsârüm [Ö.] Kişi adı.
 f. 054a/04
fî-sebîlillah [Ar.+Ar.] Herhangi bir karşılık beklemezsiniz, Allah yolunda.
 f. 100b/13
fiten [Ar.] Fitmeler.
 f. 108a/11, 168a/09
fitne [Ar.] İnsanları birbirine düşürmek suretiyle yaratılan geçimsizlik, kargaşa.
 f. 002b/13, 026b/03, 052a/15, 066a/09, 091b/04, 097b/05, 130a/04, 146a/12, 206a/07, 218b/16, 220b/03, 223b/10, 223b/12, 226b/18, 226b/19, 231a/15, 231a/12, 231b/13
 f.+ de 225a/04
 f.+ den 108b/12
 f.+ ye 095a/21, 230a/15
 f.+ yidi 219b/10
fitne-i Ôazîme [Ar.+Ar.] Büyük kargaşa.
 f. 218b/15, 219b/09
fitnat [Ar.] Çabuk anlama ve kavrayış.
 f. 015b/15
fî-vasatü'n-nehâr [Ar.+Ar.+Ar.] Gün gibi.
 f. 091b/16
fuñş [Ar.] Namus dışı davranış, zina.
 f. 085a/05
fuğahâ [Ar.] Din bilginleri.
 f. 102a/18
 f.+ dan 093a/17
fuğarâ [Ar.] Yoksullar, fakirler.
 f. 067a/20, 100a/19, 101a/04, 101a/08, 186b/13,

228b/07
f.+ nuñ 101b/12
f.+ sın 090a/10
f.+ sına 101a/12
f.+ ya 042a/12, 062b/07, 101a/09, 124a/13, 218b/09
fuḳarā-yı ḥaremeyn [Ar.+Ö.] Mekke ve Medine'deki yoksullar.
f.+ nüñ 110b/21
fuḳarā-yı ḥaremeyn-i şerifeyn [Ar.+Ö.] Mekke ve Medine'deki yoksullar.
f.+ e 110b/20
fuḳarā-yı ḥicāz [Ar.+Ö.] Hicaz'daki yoksullar.
f. 056a/13
fuḳarā-yı reŖāyā [Ar.+Ar.] Halkın yoksulları.
f.+ ya 102a/08
fulūri [İt. < filōri] Altın para.
f. 210a/09
f.+ ler 163b/17
f.+ si 163b/17
f.+ ye 131b/03
furansis [Ö.] Turan Şah dönemindeki bir komutan.
f. 096a/05, 096b/04, 096b/06
f.+ i 096b/01, 096b/03
furāt [Ö.] Fırat Nehri.
f. 122b/01
furkān-ı Ŗāzīm [Ar.+Ar.] Kuran-ı Kerim.
f. 164b/04
f.+ de 161a/20
f.+ inde 010a/15
furşat [Ar.] Bir işin yapılması, bir şeyin gerçekleşmesi için var olan en uygun durum, zaman veya şart.
f. 003a/06, 019b/13, 038a/05, 038b/04, 039a/03, 041a/12, 041a/16, 056b/03, 063a/14, 081a/12, 212b/08, 214a/04, 220b/01
f.+ ı 046b/04
f.+ ın 049a/20, 085a/08, 097a/16, 104a/16, 128b/05, 154b/20, 170a/09
f.+ ıyla 085a/07, 224a/01
furtına [İt.] Çok hızlı ve sert rüzgar.
f. 096a/04
furun [Yun.] Fırın.
f.+ ı 218a/06
furūnes [Ö.] Kişi adı.
f.+ in 049a/06
fustāt [Ar.] Büyük çadır, otağ.
f. 216b/08
f.+ in 205b/13
f.+ umuz 216b/07
fustāt [Ö.] Mısır'ın başkenti Kahire'nin eski adı.
f. 203b/03, 203b/16, 216a/19, 216a/21, , 218a/08, 218a/18, 222a/17, 222b/21, 223a/12, 224b/13, 224b/17, 225a/03, 225a/07, 225a/11, 227a/07
f.+ a 203b/07, 225a/12
f.+ da 218a/05
f.+ dan 216b/18, 225b/06
f.+ uñ 203b/07, 216b/20, 217a/01, 218a/15, 223a/08, 223b/13, 225a/08, 226a/05
fustāt-ı mısır [Ö.] Eski Mısır.
f.+ ı 149a/03
fustāt şehri [Ö.] Mısır'ın başkenti Kahire'nin eski adı. (bk. fustāt)
f. 149b/02, 203b/04, 204a/12, 216b/11, 216b/12, 217b/21, 218b/10, 218b/11, 219b/07, 222b/10, 223a/03, 223b/19, 224b/12, 225b/05
f.+ nde 217b/13, 218a/02, 218a/03, 222a/20
f.+ nden 203b/06, 217a/07, 227a/07
f.+ ne 211b/20, 217a/02
f.+ nüñ 216b/19, 216b/21, 217a/12, 218a/07, 218b/04, 224b/18, 224b/20, 227a/12
f.+ ni 216a/01, 217a/14, 223a/11
f.+ yidi 149a/04
fuşul-ı erbaŖā [Ar.+Ar.] Dört mevsim.
f.+ sı 188a/09
fuşalā [Ar.] Erdem sahibi kimseler, faziletliler.
f.+ yılayıdı 109b/05
fuşalā-yı devrān [Ar.+Ar.] Devrin fazilet sahibi kişileri.

f. 076b/20
fücür [Ar.] Ahlak düşkünlükleri, günahlar.
f. 124a/18, 130a/04, 131a/12
fülān [Ar.] Herhangi bir.
f. 021a/06, 039a/07, 058a/10
fülüs [Ar.] Ağır yükleri indirmede kullanılan alet.
f. 144b/20
fünün [Ar.] Bilgiler.
f.+ dur 005a/03
fünün-ı aŖmāl [Ar.+Ar.] İşle ilgili bilgiler.
f. 035b/19
fünün-ı sihr [Ar.+Ar.] Sihirle ilgili bilgiler.
f.+ den 047b/10
fürs [Ar.] Fars.
f. 076a/14, 076a/18, 204a/14, 219b/15
fürüŖ [Ar.] Torunların torunları.
f.+ mdan 098b/18
fürüzān ol- [Ar.+Tr.] Parlamak, alevlenmek.
f.- up 112a/18
füsün-ger [Far.+Far.] Büyücü.
f. 195b/13
fütüh [Ar.] Zaferler.
f. 003a/11
f.+ ını 047b/17, 063b/05
fütür [Ar.] 1. Keder. 2. Gevşeklik.
f. 103b/02
f.+ a 003b/18
füzün [Far.] Çok, fazla.
f.+ ıdı 030b/18

G

ğaddār [Ar.] Merhametsiz, acımasız.
ğ.+ a 004a/20
ğaddārhlk [Ar.+Tr.] Acımasızlık.
ğ. 061a/14
ğafil [Ar.] Olayları ve sebeplerini anlayıp sezmekten yoksun olan.
ğ. 033a/10, 060a/11
ğ.+ di 039a/09
ğ.+ idi 179a/07
ğafil ol- [Ar.+Tr.] Habersiz, bilgisiz olmak.
g.- miş 003b/15
g.- up 158b/06
ğafil-i nādān [Ar.+Far.] Görgüsüz ve bilgisiz kimse.
ğ.+ a 060a/07
ğaflet [Ar.] 1. Boş bulunma. 2. Bilgisizlik.
ğ. 063a/19
ğ.+ ile 061a/08
ğ.+ le 125b/13
ğaflet id- [Ar.+Tr.] Boş bulunmak, dikkatsiz davranmak.
g.- üp 096a/07
gāh [Far.] Bazen.
g. 015b/09, 015b/10, 019b/09, 020a/20, 029b/07, 048b/05, 048b/15, 048b/19, 048b/20, 053b/19, 066a/12, 083b/16, 105b/10, 108b/01, 116a/01, 121a/12, 124a/09, 126b/03, 128b/11, 132a/01, 132a/03, 166b/15, 166b/18, 172b/11, 178a/15, 179b/04, 188a/09, 188b/17, 188b/21, 196a/11, 199b/19, 223b/11, 226b/04
gāhij [Far.] Bazan, arasıra.
g. 048b/14, 136b/06, 150b/20, 171b/19, 181b/20, 188b/11, 188b/17, 195b/19, 200a/04, 224a/07, 226a/08, 226b/08
ğalā [Ar.] Pahalılık.
ğ. 218b/19, 224b/11
ğalā-yı Ŗāzīm [Ar.+Ar.] Büyük pahalılık.
ğ. 225a/15
ğalabalık [Tr.] Kalabalık, sayıca çok olan.
ğ. 044b/12, 218a/03
ğ.+ ı 226a/05
ğ.+ mdan 226a/05
ğalebe [Ar.] 1. Galip gelme, yenme, üstünlük. 2. Çokluk, kalabalık. 3. Zaptolunmayacak derecede azgın.

- ğ. 011b/07, 024b/03, 027b/17, 050a/20, 053b/03, 078a/16, 086b/16, 107b/01, 120a/16, 154a/21, 167a/03, 201b/04, 228b/04
ğ.+ den 079b/10, 202b/07
ğ. ider 031b/16
ğ.+ ler 064b/04, 138a/18
ğ.+ sin 047a/01
ğ.+ ye 200b/04
ğ.+ yidi 199b/02
- ğalib [Ar.]** 1. Galebe eden, üstün gelen, yenen. 2. Galiba, sanırsam.
ğ. 018b/11, 084b/14, 101a/14, 116a/15, 121a/06, 151b/12, 183a/08, 192a/04, 214a/18, 214a/21, 220a/12, 223b/17, 232a/18
ğ.+ dür 126b/10, 209a/20
ğ.+ idi 118b/17
- ğalib ol- [Ar.+Tr.]** Yenmek, üstün gelmek.
ğ.- dılar 067b/18, 079a/08, 083b/01, 096b/14
ğ.- mışdı 120a/14
ğ.- up 075a/21, 078a/12, 079a/12, 204a/10, 221a/06
ğ.- ursa 213b/12
- ğalib kıl- [Ar.+Tr.]** Üstün kılmak, yenmesini sağlamak.
ğ.- ursa 038b/11
- ğalib gel- [Ar.+Tr.]** Yenmek, üstün gelmek.
ğ.- di 200a/03
ğ.- en 015b/09
ğ.- üp 061a/10, 076a/04, 219a/15, 220b/14
ğ.- ürin 060a/17
ğ.- ürise 011b/05, 011b/06
ğ.- ürse 213b/13
- ğalîz [Ar.]** Kaba, nezaket dışı.
ğ. 102a/20
- ğalle [Ar.]** Zahire, mahsul, ekin.
ğ. 020a/11
ğ.+ si 124b/12
ğ.+ sin 124b/13
- ğalyaş [Ö.]** Kişi adı.
g. 190b/10, 190b/14
- ğam [Ar.]** Tasa, kaygı, dert.
ğ. 002b/05, 007b/05, 059a/18
ğ.+ dan 026b/07
ğ.+ ı 031b/02
ğ.+ mı 031b/03
ğ.+ um 151b/09
- ğam-ğin ol- [Ar.+Far.+Tr.]** Tasa lanmak; dertlenmek.
ğ.- up 040a/17
- ğāmiz [Ar.]** Anlaşılması güç olan, anlaşılmaz, karışık.
ğ. 141a/15, 146b/20, 192b/10
- ğammazlık it- [Ar.+Tr.]** Söz taşımak.
ğ.- di 192b/17
- ğam-nāk ol- [Ar.+Far.+Tr.]** Dertlenmek.
ğ.- dı 201b/09
- ğani [Ar.]** Zengin, varlıklı.
ğ. 037b/01, 051a/15, 102a/11, 164b/19
ğ.+ nüñ 101b/02
- ğanlık [Ar.+Tr.]** Zenginlik, bolluk.
ğ. 056a/09
- ğānim [Ar.]** Ganimet alan.
ğ. 026a/05, 038b/14, 047b/15, 082b/07, 099b/05, 103a/14, 103a/21, 103b/16, 104a/01, 104a/12, 112b/21, 160a/07, 221a/06, 231b/04
- ğarābet [Ar.]** Gariplik, tuhaflık.
ğ. 011b/11
ğ.+ i 182a/16
- ğarāyib [Ar.]** Tuhaf, şaşılacak şeyler.
ğ. 004a/21, 010b/12, 022b/16, 027a/08, 028a/21, 029b/01, 034b/06, 070a/06, 121b/12, 125b/03, 135b/21, 136a/07, 164a/15, 165b/17, 170a/20, 181b/18, 188b/03, 193b/19
ğ.+ den 027a/05, 028a/02, 037a/19, 057a/05, 058b/20, 059a/06
ğ.+ i 189b/06
ğ.+ inden 064a/07, 116a/04
ğ.+ inüñ 045b/09
ğ.+ üñ 027a/07
- ğarāyib-i aÖmāl [Ar.+Ar.]** Tuhaf, şaşılacak işler.
- ğ. 020a/18
- ğarāyim [Ar.]** Korunma duası.
ğ. 138b/03, 138b/05
- ğaraz [Ar.]** Hedef, amaç.
ğ.+ umuz 181a/06
- ğaraz [Ar.]** Hedef, amaç.
ğ.+ a 209b/18
ğ.+ ı 012b/02, 026a/03, 031b/18, 031b/19, 059a/18, 157b/21, 206b/16
ğ.+ ları 207a/09
ğ.+ um 059b/09
ğ.+ umuz 181a/06
- ğaraz-ı ašlî [Ar.+Tr.]** Gerçek amaç.
ğ.+ müz 181a/06
- ğarb [Ar.]** 1. Güneşin battığı taraf, günbatsı, batı. 2. Memleketimizin yönüne göre Avrupa.
ğ. 003a/03, 021b/09, 033a/16, 042a/13, 044a/15, 044a/17, 044b/01, 044b/12, 045b/01, 048a/20, 048b/10, 048b/12, 054a/04, 054a/14, 057a/07, 063b/11, 070b/19, 097a/06, 098a/20, 114a/02, 120b/17, 123a/11, 168b/20, 169b/16, 185a/21, 190a/11, 190a/16, 195b/02, 195b/09, 196a/14, 196b/18, 203b/10, 217b/11
ğ.+ a 048b/01, 169b/07, 188b/18
ğ.+ ı 156b/16, 176a/02
ğ.+ la 191a/16
- ğarb yili [Ar.+Tr.]** Karayel.
ğ.+ yile 043b/10
- ğarben [Ar.]** Batı tarafından, batıdan.
ğ. 123a/16
- ğarbj [Ar.]** 1. Batı ile ilgili, batı tarafı. 2. Aşağı Mısır'ın batı kısmı.
ğ. 010a/07, 070a/16, 072a/13, 191a/15
ğ.+ de 044a/13
ğ.+ den 010a/08, 030a/12
ğ.+ si 189b/11
ğ.+ sinde 017a/06, 027a/05, 034a/06, 184a/17, 193b/17
ğ.+ ye 133a/16
- ğarbiyye [Ar.]** Aşağı Mısır'ın batı kısmı.
ğ. 184a/01, 231b/08
- ğāret [Ar.]** Çapul, yağma.
ğ.+ i 108a/15
ğ.+ lerinde 201a/12
- ğāret eyle- [Ar.+Tr.]** Yağmalamak.
ğ.- di 108a/14, 155a/10, 201a/09, 223a/03
ğ.- diler 088a/12, 219a/13
- ğāret iT- [Ar.+Tr.]** Yağmalamak.
ğ.- di 154b/04, 156a/15
ğ.- diler 208b/03
ğ.- er 046a/06
ğ.- erdi 046a/04
ğ.- erleridi 222a/18
ğ.- düklerin 084b/17
ğ.- mege 155b/08
- ğarib [Ar.]** 1. Gurbette, kendi memleketinin dışında bulunan, yabancı. 2. Tuhaf, şaşılacak, bambaşka.
ğ. 020b/10, 022a/20, 028a/01, 034b/11, 034b/13, 035b/03, 043a/04, 043a/16, 049b/12, 050b/20, 059a/15, 069a/05, 101a/10, 114b/07, 114b/17, 117a/18, 117b/03, 120b/02, 121b/20, 152a/03, 175b/16, 180a/04, 181b/14, 182a/09, 184a/03, 184a/04, 189a/17, 189b/01, 191b/02, 192a/11
ğ.+ i 022a/21
ğ.+ üñ 034b/12, 184a/04
- ğaribü's-šanÖa [Ar.+Ar.]** Tuhaf sanatlar.
ğ. 065b/17
- ğarq [Ar.]** Suya batma, boğulma.
ğ. 072b/13
ğ.+ a 074b/10, 115b/03, 120b/07
ğ.+ dan 015a/12
- ğarq eyle- [Ar.+Tr.]** Suya batırmak, boğmak.
ğ.- di 026a/17, 046b/02, 070b/10, 072b/12, 073a/07, 165a/20
ğ.- mişdür 038a/14, 164a/15
ğ.- mişidi 026b/21

ğarķ id- [Ar.+Tr.] Suya batırmak, boğmak.
 ğ.- di 158b/11, 165a/01
 ğ.- er 126b/11
 ğ.- erdi 122a/11, 133a/14

ğarķ ol- [Ar.+Tr.] Suya batmak, boğulmak.
 ğ.- an 119b/02
 ğ.- dı 021b/15
 ğ.- duğı 165a/16, 165a/17
 ğ.- malı oldu 015a/08
 ğ.- mışdur 169a/17, 177b/15
 ğ.- up 068a/04, 119a/20

ğarķ olma- [Ar.+Tr.] Suya batmamak, boğulmamak.
 ğ.- z 175b/15

ğavğā [Far.] 1. Kavga. 2. Savaş.
 ğ. 020a/09, 024b/03, 067b/12, 084b/20, 086b/16, 108a/11, 131a/16, 199b/02, 200b/04, 202b/07, 220a/20, 220b/02, 226b/18, 226b/19
 ğ.+ dan 223b/12
 ğ.+ lar 064b/03, 124a/08, 138a/18
 ğ.+ larından 105a/05, 156a/04
 ğ.+ yı 062b/18, 196a/19
 ğ.+ yıldı 219b/10

ğavğāsuz [Far.+Tr.] Kavgasız, sakin.
 ğ. 095b/10, 228b/04

ğavsülÖ-ibād [Ar.+Ar.] İbadet edenlerin en isteklisi.
 ğ.+ dur 009a/02

ğavvās [Ar.] Dalğıç.
 ğ.+ lar 158a/03, 158a/04

ğayb [Ar.] 1. Gizli olan, göze görünmeyen şey, kayıp. 2. Belirsiz, bilinmeyen şeyler.
 ğ. 197a/10, 197a/11
 ğ.+ dan 020b/09

ğayb Öalemi [Ar.+Ar.] Allah katında olan, yalnızca Allah tarafından bilinen âlem.
 ğ. 197a/10

ğāyet [Ar.] 1. Nihayet, uç, son. 2. Çok, fazla, son derece.
 ğ. 012b/06, 014a/06, 028a/03, 036b/20, 048b/21, 051b/06, 054a/06, 127a/04, 127b/17, 128a/14, 138b/13, 139b/12, 162b/03, 172a/04, 173a/07, 176a/13, 188a/09, 188a/16, 190a/02, 190b/16, 230a/09
 ğ.+ de 126b/12
 ğ.+ i 123a/17, 191a/20
 ğ.+ ile 041b/13, 059a/05, 072a/01, 073b/17, 073b/19, 077b/21, 084a/15, 126a/21, 166b/17, 176b/19, 202b/05
 ğ.+ le 088b/14, 126b/08, 126b/19, 170b/10, 176a/08, 177a/06, 186a/07, 194a/15, 199b/10, 213a/13, 214a/10, 220a/08, 228a/02

ğayğā köyi [Ö.] Mısır'da eski bir köy.
 ğ.+ ne 168a/14

ğāyib [Ar.] Kayıp.
 ğ.+ ı 069b/09

ğāyib eyle- [Ar.+Tr.] Kaybetmek, yitirmek.
 ğ.- diler 049b/07

ğāyib it- [Ar.+Tr.] Kaybetmek, yitirmek.
 ğ.- di 054a/14

ğāyib ol- [Ar.+Tr.] Kaybolmak.
 ğ.- an 099b/17, 120a/12
 ğ.- dı 024a/07, 024b/01, 028a/05, 028a/08, 054a/18, 070b/10
 ğ.- inca 068b/17

ğayret [Ar.] Çabalama, azim.
 ğ. 011b/12
 ğ.+ ile 220a/05
 ğ.+ inden 061a/15, 078a/17
 ğ.+ üñüz 220b/10

ğayrete gel- [Ar.+Tr.] Bir işi yapmak için harekete geçmek.
 ğ.- diler 213a/15
 ğ.- esiz 209a/15
 ğ.- üp 063a/19

ğayret id- [Ar.+Tr.] Çabalamak, didinmek.
 ğ.- üp 118b/15

ğayretlen- [Tr.] Çalışma isteği artmak.
 ğ.- üp 220a/13

ğayretlü [Ar.+Tr.] Bir işi yapmak ve başarmak için çaba

gösteren, çalışkan.
 g. 061a/11, 085a/06, 093b/10

ğayrı [Ar.] 1. Başka, diğer. 2. Bundan sonra, artık.
 ğ. 004b/15, 006a/14, 006b/09, 007b/09, 012a/03, 013b/09, 013b/10, 013b/14, 013b/16, 013b/20, 014a/01, 014a/09, 015b/07, 016a/03, 016a/18, 017a/03, 017a/07, 017a/08, 018a/04, 018a/06, 018a/09, 018b/07, 019b/05, 021b/14, 024b/13, 024b/16, 025a/06, 025b/08, 028b/06, 028b/12, 029a/21, 029b/14, 030a/05, 030a/17, 030a/18, 031b/01, 031b/04, 034a/09, 034a/10, 034b/01, 034b/03, 034b/04, 034b/20, 035b/18, 035b/21, 036a/03, 037a/08, 038b/16, 040a/04, 040a/09, 040b/09, 041b/20, 042a/13, 043b/20, 044b/02, 044b/16, 045a/20, 045b/05, 048a/12, 048a/19, 048b/12, 050b/18, 051a/02, 051a/08, 052a/01, 055b/13, 059a/11, 059a/13, 059b/08, 066b/20, 068a/18, 069b/07, 069b/20, 070a/04, 071b/17, 073a/02, 074a/20, 076b/09, 080a/05, 081b/09, 082b/21, 083b/13, 083b/19, 084a/06, 087a/17, 088b/01, 089b/04, 090a/19, 090b/08, 090b/14, 092a/08, 092b/08, 092b/10, 092b/13, 092b/15, 094b/09, 094b/14, 096b/01, 098b/04, 098b/09, 100b/07, 100b/13, 101a/11, 103b/10, 104a/07, 107b/04, 110b/01, 114a/01, 114a/05, 115a/04, 115b/17, 115b/18, 116a/10, 117b/10, 118a/02, 118a/16, 118b/18, 119a/05, 119a/15, 120a/02, 120b/21, 121a/17, 121b/11, 123b/12, 124b/01, 124b/03, 125b/01, 127b/18, 129a/20, 129b/05, 130a/06, 136a/01, 136a/04, 136b/02, 137a/04, 137a/13, 138a/02, 138b/14, 140a/10, 140a/17, 140b/06, 140b/19, 140b/21, 141a/16, 141b/04, 141b/11, 143a/10, 143a/11, 143b/06, 144a/10, 145a/18, 145b/05, 147a/18, 147b/05, 149b/14, 150a/05, 150b/10, 152a/08, 153b/11, 155a/16, 158a/18, 160a/12, 161a/16, 162a/10, 162b/05, 163a/03, 163b/15, 165b/04, 165b/14, 166a/05, 166b/07, 167b/13, 170b/20, 172a/12, 173a/03, 173b/14, 175b/02, 175b/08, 176a/04, 176b/08, 178a/16, 180a/08, 181a/05, 181a/11, 181b/06, 182b/10, 183a/20, 183b/05, 183b/09, 184a/08, 185b/01, 186a/03, 186b/01, 187b/13, 188a/05, 188a/06, 192a/05, 193a/04, 195b/16, 196b/13, 197a/05, 204a/09, 206a/18, 207b/10, 207b/13, 207b/19, 208a/01, 208b/21, 209a/16, 210a/01, 215a/14, 215a/15, 217a/10, 217b/02, 223a/19, 227b/11, 228b/12, 231b/08, 231b/09
 ğ.+ da 026b/15
 ğ.+ dan 012b/12, 014a/11, 019a/08, 022b/16, 032b/06, 033a/14, 038b/09, 059b/08, 083b/14, 125b/03, 149b/14, 149b/21, 150a/16, 150a/19, 154b/07, 157a/06, 163b/15, 172a/06, 189b/12, 215b/20, 232a/01
 ğ.+ lar 030b/17, 030b/18, 068b/02
 ğ.+ lara 042b/17
 ğ.+ larına 097a/10, 232a/13
 ğ.+ larından 015b/07
 ğ.+ larını 143a/12
 ğ.+ nuñ 085b/04
 ğ.+ sı 031a/05, 207b/11, 213a/21
 ğ.+ sın 126a/11, 210b/06
 ğ.+ sina 047a/11
 ğ.+ sindan 208b/16
 ğ.+ sınıñ 150a/17
 ğ.+ ya 049a/14, 049a/18, 052b/04, 084a/07, 134b/10, 200a/01
 ğ.+ yıldı 039a/19

ğayrı hindi [Ar.+Ar.] Hint'le ilgisi olmayan.
 ğ. 135b/21

ğayrı maÖmür [Ar.+Ar.] Mamur olmayan.
 ğ. 120b/10

ğazā [Ar.] Din uğruna yapılan savaş.
 ğ. 091a/01, 160a/10
 ğ.+ dan 219a/11
 ğ.+ lar 179b/05
 ğ.+ lardan 092b/03

- ğ.+ laruñ 092b/17
ğ.+ sından 012a/07
ğ.+ sın 206a/17
ğ.+ ya 103a/16, 103a/21, 104a/03, 219a/10
- ğazab [Ar.]** Kızgınlık, öfke.
ğ. 214a/11
ğ.+ ı 065b/07
ğ.+ ıla 101b/15
ğ.+ la 213a/14
- ğazaba gel- [Ar.+Tr.]** Kızmak, öfkelenmek.
ğ.+ di 084b/07, 196a/09, 213a/13
- ğazab-ı nefis [Ar.+Ar.]** Nefsin öfkesi.
ğ. 085a/02
- ğazab iT- [Ar.+Tr.]** Kızmak, öfkelenmek.
ğ.- di 169a/13, 084b/05
ğ.- üp 030b/03, 067a/18, 067b/20, 155b/11, 179a/01, 212a/21
- ğazab eyle- [Ar.+Tr.]** Kızmak, öfkelenmek.
ğ.- se 019b/08
- ğazā(lar) eyle- [Ar.+Tr.]** Din yoluna savaşmak.
ğ.- di 049b/06, 049b/02, 068a/16, 091a/10, 100b/14
- ğazā(lar) iT- [Ar.+Tr.+Tr.]** Din yoluna savaşmak.
ğ.- di 149b/01
ğ.- eyin 204b/02
ğ.- mege 091a/08, 103b/17
ğ.- üp 172b/04
- ğāzi ol- [Ar.+Tr.]** Gittiği savaştan sağ ve muzaffer olarak dönen kimse.
ğ.- di 179a/16
- ğazze [Ö.]** Şam'ın doğusunda bir yerin adı. (Resullulah Efendimizin ceddi Hâşim'in kabri ordadır.)
ğ. 056a/02
- geç- [Tr.]** 1. Bir yerden başka bir yere gitmek, geçip gitmek. 2. Öbür yanına ulaşmak. 3. Yönetime gelmek. 4. Yaşamak, ömür sürmek. 5. Sınırı aşmak, fazlaşmak. 6. Sona ermek, bitmek. 7. Şikayet etmek, gammazlamak. 8. Yerleşmek, durmak. 9. Giymek.
g. 055a/15
g.- di 014b/11, 025a/11, 037b/02, 060a/06, 061b/19, 062a/01, 063b/14, 063b/18, 064a/11, 064a/18, 064b/02, 064b/15, 068b/11, 069a/03, 079b/03, 099a/20, 104a/09, 107b/21, 108a/12, 112a/01, 122b/08, 125a/05, 155b/02, 155b/17, 156a/08, 156b/01, 157b/05, 161a/04, 177b/02, 196a/17, 210b/16, 219b/11, 220a/15, 221a/11, 222b/15, 223b/01, 230b/10, 231a/07
g.- diler 023a/03, 064b/08, 064b/10, 112b/03, 117b/09, 138a/06, 138a/09, 138a/18, 138a/21, 138b/03, 145a/09, 184a/12, 184a/18, 191a/16, 196b/05, 206b/11, 207b/16
g.- dügi 037b/17, 060a/05, 224a/01
g.- dük 125a/15
g.- dükce 025b/08, 157a/15
g.- dükden 120b/18, 124b/20
g.- dükleri 191b/15
g.- düm 013b/02
g.- e 065b/10, 156a/03
g.- eli 142a/03
g.- emez 123a/07
g.- emezdi 042a/11
g.- en 002a/11, 024a/11, 059a/03, 064b/01, 101b/06, 113b/11, 136a/09, 192a/10, 194a/12, 223b/21
g.- enler 083b/15, 223b/20
g.- er 022b/11, 023a/01, 053a/01, 101b/11, 120b/16, 123a/01, 123a/09, 123a/11, 126b/13, 135b/03, 146b/13, 146b/17, 174b/09, 209b/12, 210b/20
g.- erdi 046a/02, 086b/12, 162a/21
g.- erken 171b/20, 229b/04
g.- erler 122b/03
g.- erlerdi 175b/10
g.- erleridi 013a/18, 137b/07
g.- erlerimiş 228b/16
g.- eyin 042a/10, 055a/18
g.- icek 092a/11
g.- ince 082b/16, 088b/12, 089a/14, 128b/15
g.- medin 003b/17, 026a/09, 030b/05, 033b/10, 057b/21, 068a/01, 080b/12, 082a/13, 088b/07, 088b/09, 093b/12, 099b/02, 106a/10, 122a/18, 154b/15, 155b/05, 156a/17, 176b/08, 201a/20, 202b/16, 205a/19, 212a/10, 216a/19, 222a/11, 223a/01, 226a/05
g.- mege 063a/13, 152b/11, 184a/09, 186a/12
g.- mek 015a/06, 022b/07, 216a/06
g.- miş 065b/21, 111a/12, 129b/14, 136a/10, 142b/20
g.- mişdür 133a/12, 144b/14, 156a/20, 164a/10, 178a/02, 188b/01, 199a/02, 202a/10, 202b/06, 225b/05
g.- mişidi 015b/04, 155b/21, 156b/03, 217b/18
g.- mişleridi 230b/01
g.- üp 016a/18, 022a/04, 032b/17, 035b/15, 050a/03, 079a/21, 105a/12, 112b/07, 113a/11, 122b/05, 138b/05, 138b/19, 157a/20, 160a/16, 176b/12, 184a/01, 184a/10, 205b/03, 208a/19, 210b/16, 221b/13, 225a/17
- geçegen [Tr.]** Birbirine veya bir yere geçebilen.
k. 128a/07
- geçil- [Tr.]** 1. İşlenmek, nakşedilmek. 2. Geçip gidilmek.
g.- e 123a/08, 181b/18
g.- mişidi 117b/01
g.- ür 024a/17
- geçilme- [Tr.]** Öbür yanına ulaşılmamak.
g.- z 170a/15
g.- zidi 218a/05
- geçin- [Tr.]** 1. ...gibi görünmeye çalışmak. 2. Yaşamını sürdürmek.
g.- diler 026a/07
g.- en 115a/16
g.- ürdi 230a/17
- geçiri [Tr.]** Geçilmeye yarayan yer, geçit.
g.+ sidür 206b/11
- geçme- [Tr.]** İçinden geçmemek.
g.- diler 015b/20
g.- yince 022b/21
g.- zidi 182b/21
- geçüd [Tr.]** Geçmeye yarayan yer, geçecek yer.
g.+ inde 030a/11
g.+ lerinüñ 044a/04
- geçür- [Tr.]** 1. Bir şeyi bir yandan öbür yana geçirmek. 2. Caydırmak. 3. İncelemek. 4. Yaşamak, tecrübe etmek.
g.- di 056b/09, 095b/21, 099a/14, 221b/17, 231b/01, 231b/03
g.- diler 087b/14, 103a/20, 112b/01, 221b/06
g.- düm 004b/11
g.- miş 073a/16
- geçüril- [Tr.]** Giydirilmek.
g.- miş 036a/17
- geçürt- [Tr.]** Bir şeyi bir yandan öbür yana geçirtmek.
g.- di 059b/21
- geçürtme- [Tr.]** Geçmesine izin vermemek.
g.- zidi 023a/02
- ged- [Tr.]** Gedik açmak.
g.- emediler 145a/07
- gedā [Far.]** Dilenci, yoksul.
g. 108b/17, 110a/09, 113a/12
g.+ yısa 090a/08
- gedilme- [Tr.]** Gedik açılmamak.
g.- miş 144b/01
- gedük [Tr.]** Bir düzey üstündeki yıkık, çatlak veya aralık, rahne.
g. 142b/15
g.+ den 137b/01, 137b/02
g.+ üñ 143b/15
- gel- [Tr.]** 1. Ulaşmak, varmak. 2. Hadi. 3. Olmak, durmak. 4. Başlamak, ortaya çıkmak. 5. Görünmek, sanılmak, hissedilmek. 6.-esi biçiminde kullanılan sıfat-fiil eklerinden sonra geldiğinde önceki fiille ilgili olarak pekiştirilmiş bir istek ve sürerlik bildiren bir fiil. 7. Birlikle birlikte gitmek. 8. İhtiyaç anlatan deyimler kurmaya yarayan bir fiil. 9. Yönelme durumundaki bazı kelimelere getirilerek birleşik fiil yapar
g. 015a/20, 038b/20, 057b/09, 057b/18, 065a/18,

- 071a/06, 092a/17, 130a/14, 159b/02, 208a/05
g.- di 007b/19, 008b/12, 008b/20, 012a/20, 012b/06, 014b/09, 014b/17, 014b/19, 014b/20, 014b/21, 018b/13, 019a/14, 019a/15, 022a/21, 023a/05, 024a/09, 026a/06, 026b/04, 031a/08, 034a/04, 035a/12, 035b/14, 038a/03, 041b/14, 046a/03, 046a/05, 046b/08, 047b/16, 050a/03, 051a/21, 052a/05, 053a/03, 053a/11, 054a/08, 054b/11, 055a/12, 055b/17, 055b/19, 061b/08, 062a/04, 062a/16, 062a/17, 063a/12, 063b/10, 064a/06, 065b/04, 066a/05, 066b/10, 068b/03, 071a/12, 079b/01, 082a/04, 082a/10, 082b/08, 083a/07, 084b/07, 084b/19, 086b/07, 086b/17, 088a/10, 092a/17, 092b/02, 093b/09, 093b/20, 094a/08, 095b/19, 097a/05, 097a/16, 097b/17, 098a/08, 098a/21, 098b/06, 098b/10, 099b/13, 099b/15, 101b/01, 103a/11, 103a/14, 103a/19, 104a/01, 108a/13, 111b/17, 124b/19, 125a/05, 130b/07, 131a/06, 131a/09, 133a/10, 134a/05, 134b/08, 138a/04, 138b/18, 139a/03, 139a/04, 139a/07, 143b/12, 143b/18, 147b/21, 149a/18, 151a/03, 152a/18, 154b/15, 157a/20, 159a/10, 160a/02, 160b/20, 163a/12, 165a/14, 167a/01, 170a/15, 179a/04, 184a/09, 184a/14, 187a/19, 187b/02, 187b/03, 188b/14, 193a/02, 196a/03, 196a/09, 196b/21, 197b/01, 198b/06, 200a/03, 200b/20, 201a/06, 201a/08, 202a/06, 202b/05, 203a/03, 203a/11, 203b/10, 204b/13, 205a/14, 211a/12, 211a/21, 213a/13, 214a/05, 217b/07, 218b/01, 219a/11, 219a/18, 220a/08, 220a/12, 220a/15, 220a/17, 220b/15, 221b/12, 221b/21, 222b/06, 223a/03, 223a/09, 223a/14, 226a/02, 227b/01, 228a/07, 230b/06, 231b/04
g.- diler 006a/14, 009a/16, 012a/08, 022b/08, 029b/13, 041a/14, 045b/01, 046b/05, 054b/21, 063a/17, 075b/17, 103a/15, 113a/10, 114a/17, 118a/14, 131a/11, 152b/16, 159b/15, 162b/10, 168a/12, 117a/05, 178a/12, 184a/02, 184a/16, 191b/05, 191b/18, 192a/01, 197b/07, 206a/04, 213a/15, 214a/07, 215a/11, 216a/11, 220a/05, 221a/07, 230b/08, 230b/21
g.- düği 011a/04, 014b/15, 014b/16, 023a/08, 039a/09, 040a/07, 049b/12, 063b/08, 065b/19, 066a/18, 074b/02, 095b/20, 100b/11, 102b/19, 118b/04, 121a/17, 132a/01, 132a/15, 136b/13, 142b/15, 143a/06, 168b/02, 169a/21, 173b/03, 181a/15, 189a/18, 207a/16, 207a/21, 208b/11, 210b/11, 218b/06, 222a/08, 224b/16, 225b/03, 225b/10, 226a/01, 227a/02, 227a/11, 227a/16, 228a/20
g.- düğün 022a/20, 034b/12, 073b/07, 127b/19, 157b/15, 184a/04, 205b/02, 230a/18, 230b/07, 231a/20
g.- düğünde 123b/02
g.- düğünden 048a/13, 229a/01
g.- düğüne 046a/14, 099b/16, 161b/15
g.- düğünleyn 014b/16, 102a/18, 128a/11, 152a/09
g.- düğ 087a/11, 159a/17, 181b/10, 185b/03, 190a/08
g.- düğce 085a/15, 085b/14, 088b/17, 192b/16, 225a/01
g.- düğde 043b/08, 092b/04, 155a/11
g.- düğden 062a/18, 207a/03, 232a/02
g.- düğleri 006a/16, 022b/18, 031a/11, 054b/09, 103a/21, 107a/08, 110b/21, 137b/14, 191b/20, 195a/03, 197b/05, 206b/13, 213a/10
g.- düğlerin 197b/06
g.- düğlerinde 072b/04, 167b/19, 185b/15, 197b/04, 204a/19, 212b/05
g.- düğlerinleyn 230b/16
g.- düğüm 008b/21, 051b/14, 157b/01, 224b/04, 224b/06
g.- düğümü 159b/01
g.- düğün 159a/16
g.- düğünüz 044b/19, 206b/18
g.- e 022b/06, 053b/08, 062b/11, 087a/06, 100a/20, 108b/12, 118b/07, 124a/21, 155a/11, 189b/03, 204b/04, 211a/01, 215b/03, 230a/06
g.- ecek 074b/19, 116b/01, 135a/14, 153b/12, 193b/07, 230b/19
g.- ecekleri 230b/14
g.- eceklerin 193b/10
g.- eler 044b/08, 067a/12, 186a/18, 207b/13
g.- em 112a/05, 214a/02
g.- en 016a/06, 015b/09, 018b/12, 022b/14, 030b/17, 032a/14, 033a/14, 038b/13, 038b/18, 041b/09, 042a/08, 043b/21, 045b/20, 046b/09, 051b/05, 051b/15, 054a/09, 056a/17, 057a/15, 063a/11, 063a/14, 070a/07, 070b/07, 074b/08, 074b/12, 075a/01, 075a/06, 087b/21, 090b/03, 095a/16, 096b/18, 097b/13, 097b/14, 103a/10, 107a/19, 115b/01, 115b/14, 116b/02, 116b/07, 116b/08, 117b/05, 120a/05, 125a/03, 125a/08, 137b/17, 140b/19, 145a/17, 147b/04, 150a/16, 154a/13, 156b/10, 160b/13, 164b/03, 166a/02, 168a/18, 168b/06, 172b/14, 178b/16, 181b/09, 189b/07, 190a/19, 191b/18, 193b/06, 193b/10, 196a/14, 209a/07, 211a/01, 211b/13, 214b/13, 215a/12, 215b/17, 215b/19, 215b/20, 216a/13, 216b/10, 217a/14, 224b/06, 225a/10, 225b/03, 226a/06, 226b/13, 230b/14, 231a/08
g.- ene 136b/12, 202b/13
g.- eni 023a/09, 044b/20, 045a/04, 056a/03, 160a/04
g.- enler 006a/18, 012a/02, 026b/13, 144a/01
g.- enlerden 161a/14, 222a/15
g.- enlere 184b/17, 193b/12
g.- enleridür 191a/01
g.- enlerün 010b/18, 074a/18, 074a/19
g.- esin 082a/21, 209a/15
g.- eydi 019b/03, 202a/19
g.- ıcek 016b/14, 054a/05, 056b/18, 102a/14, 104b/01, 113a/20, 122a/04, 122a/06, 127a/04, 127a/05, 131a/01, 147b/15, 197b/02, 207a/06, 213b/04, 214a/10, 216b/21, 223b/06, 227a/05
g.- imedi 080b/17
g.- imez 096b/08
g.- ince 005a/12, 005b/18, 013a/16, 028b/11, 053a/17, 063b/17, 065b/16, 065b/21, 072b/05, 075b/12, 076a/18, 079b/21, 080a/04, 080a/09, 087a/14, 091b/08, 096a/07, 123a/06, 127a/16, 135a/11, 136a/04, 136a/12, 141a/04, 141a/06, 142a/02, 142a/03, 159b/08, 159b/13, 170a/01, 171b/17, 178b/17, 179a/20, 193b/15, 199a/13, 217b/17, 217b/20, 228b/06, 229b/03
g.- inceye 139b/11
g.- irek 065b/10
g.- i yorur 042a/04
g.- meden 215b/17
g.- medin 062a/09, 074b/05, 152a/15, 214a/12, 223a/14, 227a/19, 228b/17
g.- mege 102b/03, 200b/12, 222a/19
g.- meğile 139b/06
g.- mek 124b/04
g.- mekten 212b/15
g.- meklerine 180a/18
g.- meler 130b/09, 230b/10
g.- meleri 176b/07
g.- melü olurlarsa 191b/15
g.- mesin 059a/21
g.- meye 075a/01, 100a/19
g.- miş 004a/17, 011a/05, 011a/16, 050b/19, 065b/20, 101a/20, 141a/01, 191a/12, 209a/10
g.- mişdür 085a/20, 139b/05, 142a/14, 175a/12
g.- mişeridi 187a/15
g.- mişidi 078b/10, 124b/17, 152a/12, 159a/08, 159a/10, 159a/11, 187a/02, 212b/16
g.- mişidüm 184b/13
g.- mişler 185b/15, 203b/04
g.- mişleridi 197b/04
g.- se 014b/04, 016a/18, 019a/20, 022a/20, 023b/16, 025a/02, 025a/04, 030a/14, 030a/16, 034b/11, 035b/03, 064b/12, 069b/15, 084a/16, 090a/15, 106a/02, 122b/11, 128a/09, 128b/13, 145a/08,

- gerdek ol- [Far.+Tr.]** Gerdeğe girmek.
g.- duğı 077b/12
g.- masın 059b/01
- gerdeş [Far.]** (bk. gerdiş)
g.+ lerinden 027b/19
- gerdis [Ö.]** Kişi adı.
g. 141a/14, 141b/17
- gerdiş [Far.]** Dönüş, dönme, dolaşma.
g.+ e 213a/19
g.+ i 003b/16
- gerdiş-i çarh-ı devvâr [Far.+Far.+Ar.]** Gökyüzünün dönüşü.
g. 002b/19
- gerdiş-i rüzgâr [Far.+Far.]** Rüzgarın devredişi.
g. 131a/17
- gereK [Tr.]** 1. Gerçekleşmesi zorunlu olarak beklenen, lazım. 2. Mutlaka.
g. 006b/21, 016b/10, 021a/11, 027a/04, 031a/16, 036a/08, 038b/21, 040a/20, 048b/04, 068b/03, 072a/18, 077a/02, 079a/16, 081a/19, 086b/05, 088b/16, 097b/10, 106a/03, 109b/12, 116a/06, 116b/08, 121b/01, 125b/04, 125b/05, 126a/10, 126a/12, 126a/14, 129a/03, 129a/04, 130a/14, 135b/07, 136a/13, 137b/04, 148a/12, 153b/14, 154b/16, 160a/03, 160a/09, 160b/18, 165a/17, 167b/21, 169b/17, 171a/09, 172a/04, 172a/08, 177b/14, 180b/16, 188b/16, 189a/05, 198a/15, 203b/17, 213b/07, 216b/10, 224b/16, 228a/11, 228b/01, 230b/16, 232a/14, 232a/16
g.+ dür 005a/14, 007a/04, 008a/10, 008b/05, 012b/13, 013a/09, 013b/14, 024a/01, 024b/13, 027a/07, 031b/09, 032b/10, 059a/01, 062a/11, 062b/04, 085a/21, 115b/03, 126a/08, 141a/18, 147b/17, 161b/15, 228a/12
g.+ i 090b/16, 090b/20, 107a/16, 135b/03, 146a/08, 202a/13, 205a/14, 205b/02, 212a/11, 213a/04, 216a/17, 217a/02, 221a/05, 224a/19
g.+ idi 042a/09, 074b/12, 115a/03
g.+ ir 068b/14
g.+ se 172a/11
g.+ üz 070b/13
- gerekme- [Tr.]** Lâzım olmamak.
g.- z 039b/19, 055b/08
- gergi [Tr.]** İp, kayış, tel vb.ni gerginleştirme işinde kullanılan araç.
g. 093b/20
- geril- [Tr.]** Gergin duruma getirilmek.
g.- en 152a/09
g.- miş 117a/08, 152a/16
g.- mişidi 093b/08, 206b/10
- germ [Far.]** Sıcak.
g. 011a/06, 126b/01, 187a/16, 187b/01
- germ-â-germ [Far.]** Sıcağı sıcağına.
g. 203a/15, 213a/19
- germiyyete gel- [Far.+Tr.]** Ateşli ve hızlı çalışmak.
g.- diler 117a/05
- geşt [Far.]** Gezme.
g.+ e 151a/13
- getür- [Tr.]** 1. Gelmesini sağlamak. 2. Bir yere gelirken bir şeyi yanında veya üstünde taşımak. 3. Ulaşmak. 4. Ortaya çıkmasına sebep olmak; meydana çıkarmak. 5. Söylemek; zikretmek. 6. Denk getirmek, uygun düşürmek. 7. Birini bir makama atamak; görev vermek. 8. Dayanmasını sağlamak.
g. 101b/19, 232a/03
g.- di 012a/20, 021b/18, 024b/03, 026a/15, 030a/21, 036a/07, 038b/01, 040a/17, 047b/04, 051a/18, 052b/03, 055b/07, 057a/07, 060b/13, 061b/06, 063b/09, 064a/01, 072a/16, 093a/10, 100a/17, 104a/12, 110b/04, 112b/10, 119a/10, 138b/07, 155a/03, 159b/20, 161a/02, 165a/07, 187b/10, 194a/06, 198a/14, 198b/08, 201a/11, 202b/04, 203a/12, 210a/19, 211a/16, 218b/07, 224a/11, 227a/12, 228b/05, 232a/08
g.- diler 013b/03, 018b/20, 022b/16, 022b/17, 023a/03, 023a/05, 023a/07, 040b/04, 041a/18, 044b/04, 047b/16, 051a/14, 062a/12, 064a/07, 064a/08, 078b/06, 082a/07, 082a/09, 085a/12, 092a/20, 098a/12, 104a/07, 105a/19, 112b/06, 112b/20, 116b/12, 118a/18, 119a/08, 119a/21, 119b/04, 121b/17, 131b/11, 140a/20, 147b/18, 148a/18, 148a/19, 150b/07, 152a/01, 152a/03, 153a/16, 162b/17, 168a/05, 182a/05, 183a/15, 190b/04, 190b/07, 198b/14, 201b/13, 207a/11, 207b/17, 208a/18, 210a/16, 211a/08, 211a/10, 211a/14, 213a/19, 225a/05, 227a/14, 228a/13, 231a/06
g.- dügi 016a/13, 031a/03, 038b/03, 043a/20, 219a/18, 232a/09
g.- dügin 230b/08
g.- dügüm 211a/17, 211a/19, 232a/12
g.- dügün 211a/16
g.- dük 186b/04
g.- dükten 090b/15
g.- dükleri 051a/17, 160b/10, 201b/13, 201b/15
g.- düklerin 030a/21
g.- düm 174a/07
g.- e 007b/07, 202b/16
g.- en 046a/15
g.- imedi 061a/16
g.- imediler 042b/08
g.- imeyüp 062a/04
g.- ince 092a/19
g.- i virdi 147b/19
g.- mege 041a/16, 091b/07, 166a/16
g.- mekten 212b/15
g.- melerine 022b/15
g.- melü olsa 173b/05
g.- melü olsalar 135a/07
g.- miş 052b/06, 066a/08, 140b/20, 160b/01
g.- mişdür 094b/08
g.- mişidi 050b/19, 052b/06, 053a/03, 061b/02, 067b/05, 160b/09, 160b/10
g.- mişlerdür 144a/16, 174a/16
g.- mişleridi 130a/19
g.- se 129a/18, 172a/07
g.- seler 013b/17, 116a/16
g.- señ 040a/18
g.- sin 054b/15
g.- süñler 202a/01
g.- ün 139a/02
g.- üp 006a/02, 007a/12, 008a/15, 030b/02, 031b/19, 043a/17, 057b/16, 078b/02, 088a/15, 094a/07, 104b/11, 105a/08, 105a/19, 106a/08, 112a/04, 118b/06, 135b/01, 135b/04, 136a/09, 145b/21, 155a/10, 158a/06, 163b/01, 169b/04, 170a/10, 196a/03, 196b/19, 196b/20, 224a/12, 224a/19, 232a/09
g.- ür 057b/06, 092b/20, 097b/21, 121b/07, 161b/09, 162a/01
g.- ürüdi 025b/06, 048a/13
g.- ürüdi 019b/07, 039a/14
g.- ürken 160b/08
g.- ürler 013b/19, 021a/01, 037a/20, 107b/03, 119b/12, 126b/15, 128a/13, 177b/07, 179a/08, 183b/08, 215b/20, 219b/17, 220a/10
g.- ürlerdi 047a/12
g.- ürleridi 135a/11
- getüril- [Tr.]** Bir yere gelmesi sağlanmak.
g.- diler 012a/13
g.- dükten 135a/16
g.- mege 135a/13
g.- mişidi 102b/19
g.- üp 027a/21
- getürilme- [Tr.]** Dayanamamak.
g.- yecek 032a/03
- getürme- [Tr.]** 1. Yanında getirmemek. 2. Söylememek. 3. Ortaya çıkarmamak.
g.- diler 118b/21
g.- düñ 116a/16
g.- ye 031b/18
g.- yüp 072b/11
- getürd- [Tr.]** Bir yere getirilmesini sağlamak.

- g.- di 054a/16, 054b/13, 090b/20, 206a/09, 210a/13
g.- diler 104b/18
g.- düğün 038b/05
g.- mişdür 170b/17
g.- mişidi 211a/13
g.- üp 039a/08, 047a/11, 138b/10, 194b/04, 194b/20, 202a/02, 229a/11
g.- ür 017a/14
g.- ürdi 030b/03, 067a/08
g.- ürler 013b/11
- getürtme-** [Tr.] Getirme işini yaptırmamak.
g.- z 038b/06
g.- zleridi 044a/01
- gevde** [Tr.] Gövde, vücut.
g.+ leri 033b/15, 084b/11, 140a/08, 176b/18
g.+ lerinde 199b/07
g.+ mde 224b/09
g.+ si 014a/15, 017b/07, 117a/16
g.+ sin 022a/14, 064b/21, 194b/08, 195a/10, 224a/07
g.+ since 125b/17, 161a/06
g.+ sinde 025a/07, 127a/03, 174a/14, 174a/20
g.+ sinden 024b/18, 126a/07, 224a/04
g.+ sine 021b/01, 053b/13
g.+ sintüü 127b/10, 145b/05, 145b/07
- gevdeli** [Tr.] Gövdesi olan.
g.+ yidüm 224a/10
- gey-** [Tr.] (bk. giy-)
g.- di 050a/16, 095b/07
g.- düğün 057b/18
g.- dükleri 209b/03
g.- eyin 057b/19
g.- se 129b/04
g.- üp 057b/19, 065a/15, 095b/05, 099a/07
- geydür-** [Tr.] Giyme işini yaptırmak.
g.- diler 214b/18
g.- süin 069a/09
g.- üp 008a/14, 017a/19, 099a/13, 159b/21
- geydüril-** [Tr.] (bk. giydüril-)
g.- di 094b/17, 108b/11
g.- mişidi 182b/07
g.- üp 017a/12
- geyecek** [Tr.] (bk. giyecek)
g. 178a/06
- geyik** [Tr.] Erkeklerinin başında çatallı boynuzları olan memeli hayvan.
g. 178a/08
- geyme** [Tr.] Giysi, giyecek.
g.+ de 193b/09
g.+ lerinde 100a/17
g.+ sinde 092b/11
- geyme-** [Tr.] Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.
g.- yeler 210b/07
g.- zidi 092b/13
- geyür-** [Tr.] Giydirmek.
g.- di 066a/17, 187a/09, 231a/10
- gez-** [Tr.] Hava alma, hoş vakit geçirme vb. amaçlarla bir yere gitmek, seyran etmek.
g.- diler 050b/17, 138a/04, 171a/13
g.- düği 053a/01
g.- düğünde 127a/11
g.- düğün 145b/10
g.- e 194a/01
g.- emez 067a/11
g.- en 166b/02
g.- er 013b/17, 042b/13, 045a/18, 128a/13, 200a/16
g.- erdi 084a/09, 126b/21
g.- erek 159a/10
g.- erke 014b/08, 068a/02, 108b/18, 166b/03, 191b/01, 210b/14, 222a/07
g.- erlerdi 163b/02
g.- mege 159b/01, 185b/19
g.- mişdür 156b/16
g.- üp 160a/04, 177b/18, 191a/21, 193a/03, 210b/12
- gezdür-** [Tr.] Birinin gezmesini sağlamak, dolaştırmak.
g.- dükten 022b/15
g.- megi 101a/01
g.- ürken 073b/18
g.- ürleridi 223b/15
- ğıdā** [Ar.] İnsanı besleyen yiye içilen şeyler.
ğ.+ dan 128a/05
ğ.+ sından 065a/16
- ğılāf** [Ar.] Kılıf, kın.
ğ. 203a/07
- ğılāl** [Ar.] Tahıllar, mahsuller.
ğ. 092a/09, 125a/21, 219a/01, 219a/02, 223a/01
ğ.+ ı 219a/07
- ğılāl-ı mütenevvi** **Ūa** [Ar.+Ar.] Türürlü türürlü mahsuller.
g. 124b/01
- ğüll u/ve ğıış** [Ar.+Ar.] Çer çöp, saflığı bozan şeyler.
ğ.+ından 118b/07, 118b/09, 118b/10
- ğülzet** [Ar.] Kabalık, sertlik.
ğ. 011b/08
- ğmā** [Ar.] Zenginlik, bolluk.
ğ. 065a/03, 131a/12
- ğırnāta** [Ū.] Gırnata Emirliği veya Ben-i Ahmer Devleti, başkenti Gırnata olan Orta Çağ devleti.
ğ. 161a/04, 161a/15
- ğıyāş-ı teşne-gān-ı hāvz-ı kevşer** [Ar.+Far.+Far.+Ar.+Ar.] Kevser havusuna susamışların yardımcısı.
ğ. 002b/01
- gibi** [Tr.] ...ya benzer.
g. 003a/09, 003b/03, 003b/06, 003b/13, 003b/14, 004b/14, 006b/20, 007b/21, 008a/13, 008a/14, 009a/20, 009b/02, 009b/09, 009b/10, 011a/14, 011b/02, 012b/05, 012b/16, 013a/11, 013a/14, 013b/04, 013b/17, 013b/18, 014a/01, 014b/02, 014b/10, 014b/12, 014b/14, 014b/17, 014b/19, 015a/07, 015b/02, 016a/15, 016b/08, 016b/09, 017a/17, 017b/01, 017b/07, 018a/20, 019b/17, 021a/04, 021a/09, 021a/10, 021a/20, 021b/06, 021b/08, 022a/15, 022b/08, 022b/18, 023a/05, 024a/03, 024b/05, 024b/11, 025a/02, 025a/11, 025a/16, 025b/02, 025b/03, 025b/10, 025b/16, 026a/14, 026a/16, 026b/12, 026b/13, 026b/18, 027a/17, 027b/12, 028a/09, 028a/19, 028a/20, 029b/07, 029b/08, 030b/05, 030b/08, 030b/13, 030b/15, 031b/17, 032a/10, 032a/21, 033a/01, 033b/08, 033b/10, 033b/12, 034a/02, 034a/05, 034a/13, 034b/18, 035a/05, 035a/17, 036a/01, 036a/03, 036b/12, 036b/17, 037b/04, 037b/17, 038a/18, 038b/06, 039a/09, 039a/17, 040a/07, 040b/03, 040b/14, 042a/07, 042b/13, 043a/20, 044a/07, 044a/13, 044b/15, 046b/16, 047a/19, 047b/19, 049b/06, 049b/10, 049b/11, 050a/16, 050b/07, 051b/10, 052a/20, 052b/09, 053a/07, 053a/18, 053b/12, 053b/20, 054b/09, 054b/12, 055a/01, 055a/07, 055b/04, 055b/05, 056b/05, 057b/01, 057b/07, 058a/06, 058a/15, 059a/02, 059a/10, 059a/18, 059b/04, 059b/05, 059b/14, 059b/18, 060a/02, 060b/13, 061a/17, 061b/19, 062a/14, 063b/08, 065a/01, 065b/19, 066a/18, 067a/04, 068a/03, 068b/08, 068b/19, 069a/09, 070a/18, 070b/06, 071a/04, 071b/05, 072a/11, 072a/20, 073a/20, 074a/01, 074b/07, 075a/05, 077a/18, 078a/08, 078b/13, 079a/03, 080b/18, 081b/18, 081b/20, 082b/01, 082b/05, 083b/09, 083b/11, 084b/15, 085a/15, 085b/13, 085b/21, 086a/02, 087a/08, 087b/13, 088b/03, 088b/06, 088b/15, 090a/02, 090a/07, 090a/09, 090b/10, 090b/16, 090b/20, 091b/13, 091b/14, 091b/15, 091b/21, 092a/11, 092b/19, 093a/11, 093b/20, 094a/02, 094a/04, 094a/05, 094a/10, 094b/20, 094b/21, 095b/06, 095b/18, 095b/20, 096a/08, 096a/21, 097a/12, 097b/05, 098b/03, 099a/12, 099b/01, 100a/09, 100a/10, 100b/11, 100b/19, 101a/15, 102a/06, 102a/18, 103a/06, 103a/21, 103b/03, 104b/05, 105a/06, 107a/07, 107a/08, 107a/09, 107a/14, 107a/16, 107a/18, 108a/03, 109a/01, 109a/15, 109b/09, 110b/17, 110b/21, 111a/02, 112a/02, 112b/09, 113b/11, 113b/13,

114b/08, 115b/16, 116b/02, 117a/14, 117a/16,
 117a/17, 117b/02, 117b/06, 117b/20, 117b/21,
 118b/04, 119a/17, 119b/07, 119b/13, 119b/20,
 120a/02, 120b/02, 120b/15, 120b/16, 120b/19,
 120b/20, 121a/05, 121a/17, 121a/21, 122a/02,
 123b/06, 123b/13, 123b/15, 124a/06, 125a/10,
 125a/20, 125b/05, 125b/18, 125b/20, 125b/21,
 126a/01, 126a/08, 126a/09, 126a/13, 126b/06,
 126b/08, 126b/09, 126b/18, 126b/21, 127a/03,
 127a/07, 127a/14, 127a/19, 127b/08, 127b/19,
 128a/10, 128a/12, 128a/15, 128a/16, 128a/18,
 128a/19, 128b/01, 128b/07, 129a/16, 129b/02,
 129b/08, 129b/16, 129b/20, 132a/01, 132a/07,
 132a/15, 133b/18, 134a/09, 134a/13, 134a/17,
 134a/21, 134b/14, 135a/06, 135a/11, 135a/13,
 135b/03, 136a/20, 136b/05, 136b/10, 136b/12,
 136b/13, 136b/19, 137a/09, 137a/10, 138a/13,
 138a/20, 139a/13, 139a/15, 139a/18, 139b/03,
 139b/07, 140a/16, 140a/19, 140b/03, 141a/05,
 143b/01, 143b/10, 144a/17, 145b/07, 145b/21,
 146a/08, 147a/20, 148a/07, 149a/18, 150a/01,
 150b/05, 150b/13, 151a/08, 151b/06, 151b/09,
 152a/09, 152a/14, 152a/17, 152b/08, 152b/16,
 153a/02, 153a/08, 153a/17, 154a/20, 155a/07,
 155a/15, 155a/18, 155a/21, 158b/03, 158b/21,
 159b/20, 160b/03, 160b/10, 161a/03, 162a/18,
 164b/08, 164b/13, 165b/15, 165b/16, 166a/02,
 166a/05, 166b/05, 166b/17, 166b/20, 168a/18,
 168a/21, 168b/01, 168b/17, 169a/20, 170a/10,
 171a/09, 171a/10, 172a/12, 172a/16, 172b/13,
 173a/20, 173b/03, 174a/13, 174a/19, 174b/19,
 174b/20, 175b/11, 175b/13, 176b/11, 177b/13,
 179a/07, 179a/14, 180a/07, 180b/15, 181a/14,
 181a/15, 181b/20, 182a/04, 182b/18, 183a/09,
 184a/06, 184b/08, 185a/13, 185a/16, 185b/11,
 185b/12, 186a/01, 186a/18, 186a/19, 186a/20,
 186b/13, 187b/16, 188a/17, 189a/09, 189a/14,
 189a/18, 189b/01, 190a/07, 191a/19, 191b/20,
 192a/15, 192b/09, 192b/10, 194b/16, 195a/20,
 195b/05, 195b/15, 195b/16, 196a/02, 196a/06,
 197b/05, 197b/17, 199a/17, 199a/19, 199b/02,
 199b/05, 199b/06, 199b/08, 199b/10, 199b/14,
 199b/15, 200a/14, 200a/19, 200b/19, 201b/07,
 201b/12, 201b/13, 201b/14, 201b/15, 201b/19,
 202a/04, 202a/06, 202a/07, 202a/13, 202a/17,
 202b/08, 202b/14, 203a/03, 203a/07, 203a/17,
 203a/19, 204b/19, 205a/14, 205b/02, 205b/08,
 205b/10, 206a/11, 206a/12, 206a/13, 206a/18,
 206b/20, 207a/16, 207a/21, 207b/17, 208a/08,
 208a/14, 208b/11, 208b/12, 208b/13, 209a/14,
 209a/15, 209b/15, 211a/03, 212a/11, 212b/07,
 213a/04, 213a/05, 213a/11, 213a/16, 213b/12,
 213b/17, 214a/13, 214b/03, 214b/06, 214b/08,
 214b/20, 215a/05, 215a/21, 215b/12, 216a/17,
 216a/21, 217a/02, 218b/05, 218b/16, 219a/17,
 221a/01, 221a/05, 221b/09, 222a/07, 222a/08,
 223b/06, 223b/15, 223b/19, 224a/01, 224a/03,
 224a/10, 224a/19, 226a/08, 227a/16, 227a/17,
 227a/21, 227b/07, 228a/12, 228a/16, 228a/18,
 228a/20, 228b/07, 228b/10, 229a/10, 229a/19,
 229a/20, 230a/18, 230a/21, 231a/05, 231a/12,
 231b/05, 232a/04, 232a/10, 232a/12, 232a/13,
 232a/19
 g.+ dür 090a/06, 125a/09, 126b/05, 126b/08,
 127b/11, 128a/11, 128a/14, 132b/05, 139b/20,
 162a/13, 174b/08, 180b/19, 186a/15
 g.+ ler 032b/09
 g.+ lerden 089b/19
 g.+ mi 208a/13
 g.+ nün 032b/04, 172a/11
 g.+ siz 207a/01
 g.+ ye 030b/05
 g.+ yidi 033b/15, 093b/08, 096a/01, 119a/19,
 129b/12, 163a/03, 181a/15, 188b/11, 199a/18,
 199a/21, 199b/06, 199b/13, 199b/15, 200a/14
 g.+ yle 032b/05

gice [Tr.] Gece, tün.

g. 023b/14, 023b/20, 025b/10, 025b/15, 032a/19,
 041a/02, 044a/06, 044b/14, 045a/10, 045a/19,
 049a/03, 050a/15, 052a/01, 052a/02, 054b/01,
 057a/07, 057b/01, 057b/07, 057b/11, 058a/06,
 077b/12, 084a/04, 084b/11, 085a/09, 089b/19,
 092a/14, 094b/03, 101a/09, 123b/09, 123b/18,
 124b/20, 131a/11, 134a/19, 152a/12, 152b/04,
 152b/05, 152b/08, 152b/13, 153a/17, 157a/15,
 171a/13, 173a/03, 175b/17, 176a/06, 178a/03,
 179a/03, 179a/04, 185b/19, 187b/12, 187b/13,
 193b/18, 194a/16, 204a/06, 204b/10, 205b/04,
 205b/14, 207a/06, 210b/14, 221b/20, 222a/06,
 230b/12, 230b/16, 231a/07
 g.+ de 008a/13, 025b/07, 062b/10, 123b/13, 125a/19,
 127a/13, 137a/17, 230b/13
 g.+ den 180b/21
 g.+ lerde 017b/01, 084a/04, 112b/15, 124a/10,
 150b/15, 150b/16, 156b/06, 175b/21, 228b/12
 g.+ nün 123b/15, 179a/06
 g.+ si 179a/20
 g.+ siydi 179a/19
 g.+ yi 171a/10
 g.+ yile 154a/02
 g.+ yle 150b/17

gicele- [Tr.] Geceyi bir yerde geçirmek.

g.- diler 045a/10

giceleyn [Tr.] Gece vakti.

g. 018a/14, 019b/04, 058a/05, 083b/20, 085a/11,
 151a/06, 158a/01, 190b/17, 223a/10, 230a/20

gicelik [Tr.] Gecenin süresi kadar.

g. 157a/12, 168b/10, 177a/20

giç [Tr.] Erken karşıtı, geç.

g. 014a/07, 146b/09

gider- [Tr.] Ortadan kaldırmak, yok etmek.

g.- diler 098a/15, 107b/19, 197a/03

g.- e 198a/01

g.- eler 179b/10

g.- miş 016a/04, 148b/13

g.- ün 098a/15

g.- üp 048a/15, 104a/21

g.- ür 014a/08, 129a/04, 129a/09, 129a/10, 129b/03,
 129b/04

g.- ürdüm 033a/05

gidil- [Tr.] Gitme işi yapılmak.

g.- se 010b/11

g.- ürdi 066b/17

g.- üridi 010b/10

giñ [Tr.] Geniş.

g. 146b/05, 146b/06

g.+ dür 126b/06

gine [Tr.] (bk. gene)

g. 014b/19, 014b/20, 040a/02, 065b/12, 082a/11,
 085b/17, 093a/11, 093b/18, 096b/03, 096b/04,
 098a/08, 101b/12, 105a/18, 105b/10, 127a/05,
 127a/06, 127a/07, 128b/16, 129b/17, 130a/11,
 133a/18, 133a/19, 134b/07, 134b/18, 138a/05,
 138a/12, 138b/18, 139a/04, 142b/10, 149a/16,
 151b/14, 154b/08, 168a/06, 172a/10, 173b/04,
 179b/04, 185b/17, 188b/15, 191b/14, 192b/18,
 194a/14, 195b/20, 196b/06, 198a/12, 198b/17,
 200b/07, 203a/10, 204a/12, 208a/05, 209b/06,
 215a/10, 215b/03, 215b/07, 216b/06, 221b/18,
 226a/11, 226b/04, 226b/09, 227b/19, 228a/21,
 230b/06, 231b/20, 232a/07, 232a/21

giñel- [Tr.] Genişlemek.

g.- mişidi 094b/14

giñi- [Tr.] Genişlemek.

g.- r 172b/19, 172b/20

giñişlik [Tr.] Geniş olma durumu.

g. 224b/18

g.+ dür 090a/15

giñilik [Tr.] Genişlik.

g.+ di 229b/10

g.+ i 193a/04

gir- [Tr.] 1. Dışarıdan içeriye geçmek. 2. Sıgmak. 3. Katılmak,

geçmek, iltihak etmek. 4. Ele geçirmek, sahip olmak. 5. Girişmek, savaşa başlamak. 6. Bir işe başlamak. 7. Yeni bir duruma geçmek, dönüşmek.

g. 024a/03
g.- di 006a/04, 014b/09, 022b/05, 026a/05, 026a/16, 026b/15, 039b/07, 043b/10, 046a/04, 052b/21, 059a/06, 060a/13, 067a/17, 078a/14, 082b/20, 088b/07, 090b/07, 098a/12, 098b/11, 103b/16, 104a/01, 109a/12, 117b/12, 134a/11, 138b/14, 138b/19, 152b/20, 154b/15, 155a/04, 155a/15, 155b/04, 156a/16, 166b/10, 192b/17, 198b/07, 201b/07, 203b/13, 204a/21, 217a/09, 218a/10, 219a/20, 220a/19, 220a/21, 222a/11, 225b/21, 230a/20
g.- diler 044a/17, 044a/18, 051a/11, 055a/01, 088b/06, 137b/05, 138a/03, 138b/15, 138b/17, 139a/06, 143a/08, 143b/04, 143b/07, 143b/09, 158a/13, 171a/05, 178a/08, 184a/21, 193a/14, 198a/20, 202b/09, 205a/07, 205b/10, 207b/17, 212b/01, 220a/05, 220a/20, 222a/12
g.- dügi 033b/13, 129a/16, 146b/05, 195b/05
g.- dügin 121b/17
g.- dükden 067a/03, 202b/03
g.- dükleri 021a/04, 138b/07, 159b/20, 171a/14, 184a/06, 207b/17
g.- düklerinden 184a/07
g.- düm 052a/08, 119a/10, 139b/21
g.- e 127a/07, 159a/17, 201b/14, 205a/21
g.- ecek 144b/02, 153b/17, 195b/17
g.- elden 175a/17
g.- eler 137b/02, 139a/13
g.- emedi 093b/20
g.- emez 027b/18
g.- emezleridi 205b/17
g.- en 021a/13, 053a/03, 156a/13, 157a/05, 168b/12, 181b/07, 186a/19, 227b/21
g.- eni 064a/10
g.- enin 201a/15
g.- enlerden 144a/20
g.- enleri 004b/11
g.- er 115b/05, 125b/19, 126a/01, 205b/10
g.- esiz 201b/12, 207a/13
g.- eyin 034b/12
g.- ıcek 102a/16, 196a/19, 226b/03
g.- mege 018a/07, 024a/19, 029a/12, 029b/06, 029b/08, 046a/09, 064a/18, 074b/20, 139a/09, 194b/16, 218a/13
g.- megine 048a/11
g.- mek 035b/03, 137b/10, 152b/19, 153a/01, 156a/04, 228b/17
g.- mekden 066b/04, 228b/10
g.- mekdür 059b/09
g.- melü olıcağ 082b/17
g.- miş 214b/14
g.- mişdi 016a/12
g.- mişdür 177b/03
g.- mişe 168b/03
g.- mişidi 002b/20, 078b/11, 159a/05
g.- se 045b/04, 126a/03, 140a/03, 163b/06, 165a/08, 209a/21
g.- seler 013a/17, 058b/17, 145a/13
g.- sün 093b/08
g.- sünler 058a/09
g.- üp 016b/07, 022b/19, 027a/01, 033a/01, 041b/07, 046a/07, 061b/01, 068b/01, 078b/08, 082a/13, 088a/07, 092a/15, 093b/02, 093b/04, 094b/03, 095b/10, 098a/12, 104a/12, 109a/06, 109a/14, 112b/05, 112b/14, 114a/03, 116b/12, 126a/13, 136b/09, 146a/11, 153b/21, 155a/17, 158a/10, 159a/02, 160a/02, 166b/02, 171b/02, 171b/11, 177b/18, 178a/05, 178b/13, 184a/14, 189b/15, 194b/11, 202b/09, 209b/21, 213b/05, 217a/06, 222a/18, 222b/06, 228b/09, 228b/11, 231a/21
g.- ür 016b/09, 021b/12, 024a/03, 032b/13, 033b/13, 041a/01, 071a/19, 120b/02, 120b/03, 120b/05, 121b/10, 122a/03, 123b/10, 124b/02, 127b/14,

128b/08, 132b/01, 146b/15, 169b/18, 171b/13, 188a/17, 188b/10, 195b/02, 195b/03, 216a/07
g.- ürdi 154b/03
g.- üridi 008a/12, 033b/12, 039b/06
g.- ürimiş 228b/18
g.- ürin 157b/02
g.- ürken 008a/12
g.- ürler 020b/21, 048b/18, 048b/19, 066b/21, 092a/13, 137b/01, 200a/20, 200a/21, 222b/13
g.- ür mi 216a/06

girān [Far.] 1. Çok fazla sayıda. 2. Ağır, sakil.
g. 227b/12
g.+ dur 107a/10

girān-bahā [Far.+Far.] Pahası ağır, kıymetli, değerli.
g. 007b/09, 033b/09, 055b/16, 194b/08

girān-māye [Far.+Far.] Pahası ağır, kıymetli, değerli şey.
g. 027b/05

gīrbāb [Ö.] Hz. Nuh'un oğlu.
g. 005a/19

gīrçek [Tr.] (bk. gerçek)
g. 018b/11, 039a/10, 039b/04, 041b/13, 159b/07, 169a/11, 174a/06
g.+ den 014b/05, 084b/04
g.+ dūr 119a/07
g.+ siz 031b/14

gīreme- [Tr.] 1. Dışarıdan içeriye geçememek. 2. Katılamamak.

g.- zdi 034b/13, 189b/14
g.- zlerdi 023a/20

gīriftār eyleme- [Far.+Tr.] Yakalamamak.
g. 186b/13

gīriftār ol- [Far.+Tr.] 1. Tutulmak. 2. Yakalanmak.
g.- di 032a/18, 112b/13
g.- duğ 033a/04
g.- ısarın 030b/05

gīril- [Tr.] İçeriye girme işi yapılmak.
g.- e 135b/08, 194b/15, 215b/11
g.- ecek 027b/16

gīrīzān [Far.] Kaçıcı, kaçan.
g. 112a/12

gīrme- [Tr.] 1. Dışarıdan içeriye geçmemek. 2. Ele geçirmemek.
g.- se 035a/03
g.- sünler 138b/21
g.- ye 207a/05
g.- yince 183b/15, 205a/06
g.- yüp 111b/17
g.- zin 230a/14

gīrnās [Ö.] Mısır'da eski bir şehir.
g. 064a/01

gīrū [Tr.] Arka taraf.
g. 191b/05

gīryān [Far.] Ağlayıcı, ağlayan.
g. 224a/12

gīryeü'l-manzar [Far.+Ar.] Ağlayan göz.
g. 128a/02

gīt- [Tr.] 1. Bir yere doğru hareket etmek. 2. İlerlemek, yol almak. 3. Yok olmak, sona ermek, uzaklaşmak. 4. Varmak, ulaşmak. 5. yard. f. Sürelik bildirir.
g. 024a/03, 065b/06, 102a/21, 159b/02
g.- di 007b/04, 015a/01, 016b/07, 017b/01, 018b/06, 019a/02, 019b/21, 021b/15, 028a/04, 046a/17, 048b/02, 049b/09, 050b/14, 051a/14, 055b/19, 063a/16, 063b/21, 064a/01, 064a/15, 073a/08, 082b/04, 085a/11, 094b/19, 097b/14, 098a/18, 099a/20, 102b/01, 103a/16, 103b/17, 104b/02, 104b/12, 106a/10, 108b/01, 110a/21, 111b/03, 111b/04, 117b/08, 122b/15, 127a/09, 133a/17, 138b/19, 151a/03, 153a/06, 159b/12, 159b/21, 173a/01, 175b/01, 179a/14, 179b/12, 190a/15, 192b/18, 194a/05, 194b/02, 202a/16, 203a/10, 210b/16, 221b/20, 222a/06, 223a/04, 228a/01, 230b/06
g.- diler 005a/21, 005b/02, 006a/10, 008a/20, 015b/19, 018b/20, 019b/20, 023a/04, 026b/09,

035a/16, 044b/07, 045a/02, 087b/13, 088a/04,
095a/13, 097a/12, 099a/03, 099a/20, 109a/05,
112b/03, 137b/06, 137b/09, 137b/21, 138a/04,
138b/04, 138b/06, 138b/20, 159b/15, 160a/07,
171a/12, 176b/13, 178a/12, 184a/11, 187b/15,
191a/14, 191b/14, 191b/17, 205a/13, 212a/19,
212b/06, 213b/03, 215a/07, 219a/16, 222b/15,
223a/12
g.- dügi 024a/03, 093a/03, 097a/13, 100b/21,
102b/08, 156b/11, 169b/10
g.- dügin 046a/18
g.- düginde 094b/18
g.- dügüm 004a/02
g.- dügümden 109a/18
g.- dük 198b/05
g.- dükden 015b/19, 019a/06, 035b/14, 043b/11,
085b/17, 120b/11, 123a/12, 191a/16, 194a/10
g.- dükleri 175b/18, 208a/08, 216b/04
g.- düklerin 215a/08
g.- düklerinden 127a/21, 185b/17
g.- düm 003b/21, 224b/05, 227b/18
g.- e 011b/19, 014b/15, 019b/03, 050b/03, 062b/11,
115b/07, 201a/17, 209a/03, 209b/02, 212b/20,
213a/01, 228a/14
g.- ecegi 228a/07
g.- ecegin 158a/12
g.- ecek 099b/04
g.- ecekleri 135a/08
g.- eceklerin 054a/07
g.- eler 115b/06, 191b/16, 191b/19, 212a/17
g.- elüm 054b/19, 054b/20, 137b/08
g.- emez 040b/05, 171b/19
g.- emezdi 016a/18, 177b/11
g.- emezidi 019b/03
g.- emezi 198b/02
g.- en 016b/19, 043a/17, 065b/19, 098a/18, 104a/02,
123a/07, 126b/11, 167b/16, 168a/21, 169a/05,
171b/02, 176a/05, 225a/04
g.- enler 046b/05, 166a/16
g.- er 016b/11, 022a/21, 022b/11, 024a/03, 037a/11,
045b/05, 048b/05, 051a/16, 072a/19, 083a/02,
095b/16, 104a/02, 119b/12, 120b/06, 121b/11,
122a/05, 122a/06, 122a/07, 122a/10, 122a/17,
122b/19, 123a/07, 124b/01, 125b/08, 128a/08,
128b/10, 132a/03, 132a/04, 132a/10, 132a/13,
146b/16, 147b/18, 166a/17, 166b/13, 168b/01,
173b/01, 173b/04, 177b/09, 195b/02, 195b/04,
197b/18, 211a/06, 228b/18
g.- erdi 005b/14, 024b/19, 025a/01, 025a/08,
028b/12, 030a/15, 031b/01, 037a/05, 039b/14,
040b/16, 051a/08, 053a/02, 074b/10, 076a/09,
084a/01, 086b/04, 092a/07, 093a/03, 094b/18,
109a/03, 138a/05, 153b/19, 160a/17, 164a/21,
189b/03, 192b/16, 217a/10, 218b/03, 222b/13,
223b/11
g.- eridi 010b/08, 023a/01
g.- erin 104a/03, 104b/12, 107b/05
g.- erken 032b/19, 032b/20, 033a/19, 035a/12,
035a/21, 043b/07, 043b/08, 044b/12, 051b/13,
057b/15, 065b/04, 065b/09, 073a/04, 083a/01,
098a/10, 099b/07, 099b/08, 119b/09, 122b/08,
156a/16, 159b/10, 168a/16, 168b/20, 175b/17,
176a/13, 184a/09, 191b/14, 194a/03, 225b/06,
228a/19
g.- erler 041a/06, 041b/10, 065b/05, 097b/06,
109a/15, 128a/20, 171b/19
g.- erleridi 021a/19, 035a/21, 039a/15, 084a/19,
130a/09, 137b/07, 181b/14, 205a/10, 205b/18,
210b/19
g.- er mistün 210b/20
g.- ersün 107b/05
g.- eydi 200a/19
g.- eyin 024a/15, 042a/10, 065a/01
g.- e yorurlardı 045a/01, 168a/01
g.- ince 045a/21, 060a/07, 172b/15
g.- medin 010b/06, 133a/06, 137b/11

g.- mege 014b/18, 018b/20, 048a/13, 102a/14,
125a/18, 156a/15, 208b/04, 212a/03, 219a/07
g.- megile 115b/06
g.- mek 045a/06, 045a/09, 069b/07, 212a/16, 232a/15
g.- mekde 088b/06
g.- mekden 131a/07, 158a/09, 215b/19
g.- melüledür 055b/11
g.- melü olıcağ 109a/17
g.- miş 004a/04, 102b/09, 118a/02, 132b/09, 191a/02
g.- mişdi 073a/03, 073a/04
g.- mişdür 020b/14, 182b/12, 182b/15, 193a/01,
198b/12
g.- mişidi 095b/17, 157b/17, 163a/15, 176a/21,
193b/13
g.- mişlerdür 004b/09
g.- mişleridi 130a/18
g.- miş midür 064a/04
g.- se 010b/03, 010b/05, 145a/14, 153b/16
g.- seler 227a/03
g.- seyidi 123a/15
g.- sün 208a/07, 221b/18
g.- üü 184a/20, 198a/16, 207b/21, 213b/13
g.- üp 009a/15, 018a/20, 031a/01, 033a/01, 033b/05,
037b/14, 042a/08, 052b/17, 159b/06, 210b/17,
215a/05

gıtdükce [Tr.] Git gide, zamanla.

g. 041a/10, 128b/02, 133b/12, 135b/10, 145a/06,
172b/19, 182a/21

giderek [Tr.] Git gide, zamanla.

g. 005b/02, 009b/04, 015a/08, 024a/03, 031b/04,
037a/21, 039b/21, 041a/06, 044a/18, 046a/05,
048b/07, 048b/10, 057b/12, 064a/13, 067b/12,
070b/21, 075b/09, 076a/13, 086a/09, 096b/14,
097a/09, 132b/01, 135b/11, 137b/07, 138a/17,
138b/03, 151a/14, 153a/06, 157b/03, 162b/16,
167a/19, 169a/09, 172b/20, 184a/21, 187b/17,
190a/11, 190a/13, 196b/03, 197a/02, 200b/04,
203b/13, 218b/12, 219b/05, 220b/04, 221b/11,
223a/05, 223b/15, 225a/13, 226a/11, 229b/20

gitme [Tr.] Gitme eylemi.

g.+ den 040b/15

gitme- [Tr.] 1. Bir yere doğru yönelmemek. 2. Ulaşmamak, varmamak.

g.- dileridi 095a/14

g.- dük 213a/01

g.- mişdür 064a/04

g.- ñ 064a/16

g.- ye 088b/03

g.- z 013b/17

g.- zidi 010a/19, 037a/05

giy- [Tr.] Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.

g.- erdi 011b/01

g.- erleridi 150b/14

g.- mek 150b/15

g.- üp 042b/09

giydüril- [Tr.] Giydirme işi yapılmak.

g.- di 022a/05

giyecek [Tr.] Giysi.

g. 084a/21

g.+ lerin 184b/04

giyür- [Tr.] Giydirmek.

g.- di 030a/10, 229a/11

gizle- [Tr.] Saklamak, görünmeyecek, belli olmayacak bir yere veya bir duruma koymak.

g. 049a/20, 052b/08

g.- di 049b/01, 050a/14

g.- r 048b/14

gizlen- [Tr.] Kendi kendini gizlemek, saklanmak.

g. 082b/16

g.- di 054a/02, 150b/21

g.- dügi 151a/02

g.- enlerin 201a/15

g.- mişdür 202a/01

gizli [Tr.] Saklı kalan, saklanmış olan.

g. 114b/16, 136a/19

g.+ dür 123a/03

- g.+ yidi 053a/17
gönce [Far.] Tomurcuk, açılmamış çiçek.
 g. 061a/12
- göbeK** [Tr.] Büyük yuvarlak taşın ortasındaki delik.
 g.+ i 126a/07
 g.+ ler 135a/19, 135a/20
 g.+ lere 135a/20
 g.+ lerile 135b/02
- göç-** [Tr.] 1. Yerleşmek amacıyla mahalle, köy, şehir veya ülke değiştirmek. 2. Çökmek.
 g.- di 016b/18, 060a/02, 064a/08, 082b/04, 211b/02, 225a/17, 225b/20
 g.- diler 006a/12, 205a/08
 g.- düğüm 151b/10
 g.- düm 151b/10
 g.- en 163a/07, 163a/08
 g.- erdi 164a/20
 g.- mek 007a/08
 g.- melü olıcağ 211a/12
 g.- sün 197a/07
 g.- üp 006a/20, 062a/15, 163a/07, 165b/10, 216a/10, 217b/07
- göçür-** [Tr.] Göçmesine neden olmak.
 g.- di 048b/09, 196a/06
 g.- diler 192a/17
 g.- üp 036a/07
- gögercin** [Tr.] Güvercin.
 g. 143a/18, 216b/03, 228b/19
- gög(ü)s** [Tr.] Vücutun boyunla karın arasında bulunan bölümü, sine.
 g.+ i 027b/03, 140b/01, 140b/09
 g.+ inde 007a/17, 028b/04, 035a/10, 036a/06, 048b/01, 064a/17
 g.+ ine 035a/09
 g.+ ini 093b/11
 g.+ lerindeydi 199b/03, 199b/08
- gök** [Tr.] 1. İçinde gök cisimlerinin hareket ettiği sonsuz boşluk, uzay. 2. Yeryüzü üzerine mavi bir kubbe gibi kapanan boşluk, gök kubbe, sema. 3. Gökyüzünün rengi, mavi; bu renkte olan.
 g. 017b/16, 017b/20, 018b/03, 040a/12, 041b/01, 047b/11, 051a/05, 059a/12, 070a/11, 134a/20, 134b/06, 143a/14, 144b/08, 157a/08, 157a/09, 163a/07, 166b/16, 199a/17
 g.+ de 161b/20
 g.+ deki 020b/08, 049a/17, 180b/17
 g.+ den 022b/09, 026a/10, 026b/05, 032a/04, 087a/04, 090a/09, 091b/03, 094b/13, 134a/05, 134a/09, 134b/05, 134b/09, 141a/09, 141b/05, 155a/19, 197a/10, 197a/11
 g.+ e 019a/02, 051b/13, 102a/13, 121b/08, 134b/01, 166b/18, 199b/20, 200a/04, 200a/11, 200a/16, 200b/06, 202b/12
 g.+ i 173b/21
 g.+ inde 180b/13
 g.+ lere 199b/20
 g.+ lere 002b/06, 084b/10
 g.+ leri 049a/08
 g.+ ün 153b/07
- gökCek** [Tr.] Güzel.
 g. 011a/17, 030a/06, 032a/21, 041b/03, 042b/07, 055b/02, 078b/02, 091b/01, 109b/12, 162a/20, 166b/08, 170b/10, 174b/07, 194b/14, 197b/09, 199b/10
 g.+ dür 122b/04, 126b/05
- gökirek** [Tr.] Gök renge yakın, göküstü.
 g. 144b/02
- gökyüzi** [Tr.] Atmosferin gözle görünen bölümü, gök.
 g. 059a/12
 g.+ nde 028a/02, 083a/01
- göl** [Tr.] Toprakla çevrili, durgun su örtüsü.
 g. 122a/01, 122a/02, 122a/13, 122a/14, 122a/16, 165b/06
 g.+ de 120b/09
 g.+ den 120b/14, 122a/01, 122a/16, 122a/19
 g.+ dür 165b/04
- g.+ e 061b/20, 120b/09, 120b/12, 122a/19, 131b/11
 g.+ i 120a/21
 g.+ idi 137a/14
 g.+ ler 137a/16, 174b/14, 174b/17
 g.+ lardan 174b/18
 g.+ lerün 122a/18, 174b/14, 174b/15, 174b/18
 g.+ ün 120b/13, 122a/03, 122a/14, 165b/05
- gölge** [Tr.] Güneş ışıklarının ulaşmadığı alan.
 g.+ de 126a/12
 g.+ lere 010b/08
- gölgelen-** [Tr.] Birinin korumasına sığınmak.
 g.- diler 161b/07
- gölgelik** [Tr.] Gölge altında bulunan yer.
 g.+ lere 166a/17
- göm-** [Tr.] 1. Yerin altına koyarak üstünü toprakla örtmek. 2. Bir ölüyü toprağın içine yerleştirmek, defnetmek.
 g.- di 042a/14, 043a/07, 054a/12, 157b/09
 g.- diler 033b/17, 182a/05
 g.- düğü 031a/04, 031a/06
 g.- düğinden 032a/01, 046b/17
 g.- düm 150b/04
 g.- e kıld 031a/04
 g.- e kosalar 127b/08
 g.- er 125b/21
 g.- miş 082a/08, 178a/06
 g.- mişdür 185a/06
 g.- mişleridi 116b/09
 g.- üp 031a/09, 066b/15, 189b/12
- gömdür-** [Tr.] Gömme işini yaptırmak.
 g.- ürler 116b/08
- gömil-** [Tr.] (bk. gömül-)
 g.- düğü 128b/07
 g.- ü 190b/03, 210a/10
 g.- üdür 116b/17
 g.- ür 128b/06
 g.- ürdi 145a/02
- gömül-** [Tr.] Gömülü duruma gelmek.
 g.- miş 185a/19
- gönder-** [Tr.] Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, gitmesini sağlamak.
 g.- di 006a/10, 010a/05, 010a/08, 010a/09, 010a/11, 012a/12, 016b/12, 025a/21, 025b/12, 026a/03, 026a/20, 029a/06, 030a/21, 031a/09, 041a/16, 046b/09, 048b/03, 050b/14, 051a/13, 054b/12, 055b/03, 055b/07, 056a/09, 056b/11, 056b/12, 056b/17, 056b/19, 059b/02, 059b/03, 059b/19, 060a/07, 060a/20, 061a/02, 061a/06, 062a/14, 063a/11, 064a/03, 071a/03, 071a/08, 071b/01, 071b/02, 072b/09, 074b/15, 074b/20, 075b/19, 076a/11, 081a/07, 081a/20, 082a/20, 082b/01, 085b/06, 087a/21, 087b/12, 088a/01, 088a/02, 088a/21, 088b/05, 089a/20, 089a/21, 089b/02, 090a/19, 093a/21, 093b/16, 094a/15, 095b/05, 097b/16, 098a/07, 100b/12, 102a/02, 103a/09, 103a/15, 103a/19, 104b/14, 119b/02, 120a/20, 130b/05, 144b/17, 147a/12, 147a/15, 155b/05, 155b/08, 157a/19, 157b/18, 162a/02, 162b/18, 168a/06, 169a/10, 177a/16, 179a/12, 194a/04, 194b/14, 194b/20, 196a/17, 197b/06, 198b/16, 200a/09, 200b/05, 201a/01, 201a/09, 202a/04, 202b/18, 204b/17, 205a/18, 205b/20, 206b/17, 207a/11, 207b/07, 208b/08, 209b/10, 210a/18, 210a/20, 211a/03, 212b/01, 219a/09, 219a/10, 219a/13, 219a/16, 220b/19, 221b/18, 223a/01, 223a/11, 228a/17, 228a/21, 230a/06, 230a/14, 231a/06
 g.- diler 016b/20, 064a/04, 064b/20, 071a/13, 093b/15, 095a/02, 099a/05, 100a/14, 101b/11, 101b/12, 102b/04, 117a/02, 117a/05, 148a/17, 168a/13, 178b/12, 179b/11, 205b/05, 207a/12, 208b/15, 214a/19, 215a/20, 222b/18, 229a/09
 g.- düğü 082b/02, 170b/12, 195a/03
 g.- düğünden 196a/04
 g.- düğün 060a/08
 g.- dükten 020b/03
 g.- dükleri 129b/16, 132a/01, 148a/18, 203b/19

g.- düm 010b/18, 060a/08, 089b/10, 125a/09, 214b/02, 227b/19
g.- e 059b/05, 059b/06, 059b/07, 088b/02, 155a/18, 209a/05, 219a/03
g.- eler 222b/20
g.- en 061b/02, 081a/13, 158a/01, 225b/09
g.- esin 075b/20, 082a/21
g.- eyin 196a/16
g.- i başladı 059b/12
g.- i vardı 099b/05
g.- i varalar 228a/17
g.- medin 219a/03
g.- mek 047b/07, 081a/04, 099b/02, 196a/09, 202b/15, 204b/07, 206b/15, 219a/05
g.- mekden 012b/01
g.- melü oldı 228a/04
g.- melü oldu 072b/13
g.- mişdi 057b/04, 059b/16, 061a/21, 089a/03, 220a/16, 227b/13
g.- mişlerdi 105b/20
g.- mişleridi 157b/16
g.- semdi 096a/20
g.- señüz 096a/20
g.- ün 207a/01, 207b/08
g.- üp 012a/09, 022b/15, 047b/10, 053b/07, 056a/06, 056b/21, 057a/15, 057a/20, 060b/04, 082a/19, 089a/01, 089a/18, 090b/19, 093a/20, 095b/03, 096a/19, 099b/13, 102b/16, 105b/18, 114a/16, 147a/09, 147b/09, 151b/19, 183b/13, 196a/12, 202a/12, 205a/04, 205a/16, 205b/19, 209a/09, 209b/11, 210a/13, 212a/13, 212b/02, 219a/01, 219a/04, 219b/01, 220b/10, 220b/21, 223a/13, 227b/17, 228a/20, 229a/08, 230b/20
g.- ür 067a/08, 223a/17
g.- ürdi 037a/21, 057a/13, 059b/13, 092a/09, 133a/14, 215b/02
g.- ürlerdi 183b/08
g.- ürleridi 052b/16
g.- ürlerimiş 131b/19
gönder [Tr.] Bayrak veya mızrağın sapı.
g. 126b/13, 155a/18, 201b/21
g.+ ile 154b/21
g.+ lerile 121a/07, 145a/13
gönderil- [Tr.] Gönderme işi yapılmak veya gönderme işine konu olmak
g.- di 079b/18
g.- üp 007b/06
gönderlü [Tr.] Gönderi olan.
g. 153b/16
gönderme- [Tr.] Gönderme eylemini yapmamak.
g.- di 071a/05, 076a/01
g.- yüp 223a/06
göndür- [Tr.] Uğurlamak.
g.- di 092a/21
gönleK [Tr.] Vücudun üst kısmına giyilen kollu veya yarım kollu yakalı giysi, gömlek.
g.+ lerin 177b/18
g.+ i 116a/01
gön(ü)l [Tr.] 1. Kalpte oluşan duyguların kaynağı. 2. İstek, arzu.
g.+ den 186b/12
g.+ e 004b/06
g.+ i 017a/14, 031b/03, 037b/01, 051a/16, 069a/09
g.+ inde 031b/02
g.+ indekin 023a/07
g.+ inden 030b/04
g.+ ini egdi 038b/21
g.+ leri 213b/20
g.+ üm 004a/07
g.+ ümüz 178b/20
g.+ ünde 069b/12
g.+ ünde 049a/13
gönüllü gönülsüz [Tr.] Yarı ister yarı istemez halde.
g. 097a/06
gör- [Tr.] 1. Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek. 2. Anlamak, kavramak, sezmek. 3. Karşılama, yapmak. 4. Uygun olmak.

g. 039a/07, 055b/11, 058a/05, 090a/04, 171a/04
g.- di 011b/18, 014b/09, 014b/11, 014b/16, 014b/17, 015a/02, 015a/03, 015a/07, 016b/08, 019a/09, 022b/12, 023b/20, 026a/10, 032b/16, 041a/08, 043b/01, 043b/07, 043b/09, 046a/08, 046a/13, 048b/07, 049a/02, 049a/03, 049b/12, 049b/15, 050a/20, 055a/12, 056b/01, 057b/15, 061a/14, 061b/15, 061b/21, 062a/02, 062a/05, 064a/14, 064a/16, 064a/21, 065b/05, 065b/20, 075b/19, 078a/16, 078b/11, 078b/12, 081b/14, 084a/01, 086b/15, 088b/04, 090b/20, 093b/18, 096b/05, 096b/07, 098a/21, 099b/16, 100b/09, 103b/05, 108a/20, 119b/07, 121a/12, 121b/17, 122b/09, 127a/02, 127a/07, 127a/09, 134a/04, 134a/09, 138b/13, 140a/20, 142a/03, 143b/16, 148a/18, 151a/01, 151a/05, 151a/15, 152a/21, 153a/07, 154b/06, 160b/14, 163a/08, 163b/20, 164a/14, 166b/05, 166b/07, 170a/15, 173a/02, 173a/04, 176b/05, 179a/08, 183a/14, 184a/19, 190b/04, 193a/03, 193a/19, 193b/05, 194a/17, 194b/01, 201b/19, 202b/10, 202b/12, 206b/15, 210b/12, 210b/15, 211a/14, 211a/15, 211b/11, 211b/12, 218b/06, 222a/08, 223a/18, 225b/13, 225b/15, 230b/11
g.- diler 013a/19, 015b/20, 027a/13, 028a/07, 029b/10, 033a/20, 040a/15, 043b/17, 044a/18, 044b/01, 045a/17, 050b/06, 050b/10, 050b/15, 054a/09, 062a/06, 062a/07, 064b/11, 064b/13, 065a/21, 073b/16, 073b/21, 104b/09, 110a/07, 118b/05, 118b/06, 125a/05, 125a/11, 125a/19, 131b/05, 137b/11, 137b/17, 138a/06, 138a/10, 138a/19, 138b/06, 138b/17, 139a/06, 140b/10, 143a/16, 143b/04, 143b/07, 143b/09, 143b/18, 146a/14, 152b/05, 158b/04, 171a/02, 178a/03, 178a/04, 178a/05, 178a/13, 179b/07, 191b/03, 191b/05, 191b/20, 205b/03, 206a/13, 212b/20, 216a/02, 216b/03, 219a/08, 221b/12, 222a/11, 222b/14, 227b/05, 231a/07
g.- düği 005b/11, 043b/20, 055a/01, 055b/05, 065a/01, 108a/04, 127a/07, 134a/14, 137a/19, 153a/15, 171a/15, 189b/01, 197b/11, 202a/06, 202a/16, 206a/05, 225b/14, 230a/21, 232a/04
g.- düğün 003b/17, 202a/07
g.- düğüm 004b/21, 051a/20, 184b/16
g.- düğümün 162a/05
g.- düğümüz 184b/18
g.- düğümüzdür 184b/21
g.- düğün 011a/07
g.- düğünleyn 023b/21
g.- düğünüz 178a/14, 186b/04, 224b/09
g.- düğünüzden 197a/05
g.- dük 015b/15, 029b/14, 051b/09, 051b/15, 068b/07, 134a/20, 134b/05, 141a/08, 141b/06, 163a/10, 171b/09, 185b/07, 185b/10, 185b/20, 192a/04
g.- dükleri 115b/14, 151b/21, 152a/08, 153a/11, 185b/20, 192a/05
g.- düklerin 044b/04
g.- düklerinleyn 085a/03
g.- düm 003b/18, 004a/03, 004a/14, 004a/21, 004b/03, 052a/07, 052a/08, 052a/10, 105b/21, 119a/09, 119a/11, 119a/13, 119a/17, 126b/19, 134b/01, 134b/08, 139b/21, 140a/14, 140b/05, 140b/08, 145b/11, 147a/15, 161a/05, 162a/05, 162a/16, 162b/01, 173b/18, 186a/07, 186b/08, 186b/09, 196b/13, 207a/17, 218b/01, 218b/02, 224a/11
g.- düñ 051b/18, 145b/11, 207a/17, 208a/04, 209a/13
g.- düñ mi 081b/09, 164b/19
g.- düñüz 068b/14
g.- eler 137b/03, 157b/13
g.- eli 134a/18
g.- elüm 018b/16, 050b/08, 134b/13, 139a/03, 207a/01
g.- emedi 049b/07
g.- emediler 018b/21, 028a/05, 198a/21

g.- emez 003b/17, 197b/16
g.- emezdi 039b/10
g.- emezlerdi 033a/21, 048b/20
g.- en 010a/21, 017a/11, 078b/04, 104a/20, 130b/12, 142a/20, 145a/07, 174a/16
g.- enden 162b/21
g.- enler 029b/12, 135a/13, 136a/16
g.- eyidi 011a/06, 182a/09
g.- eyin 012b/03, 048b/07, 054b/15, 147a/12, 170a/10, 232a/04
g.- e yorursuz 225a/09
g.- ıcek 019b/20, 039a/10, 050b/12, 053b/16, 054a/08, 055a/16, 058a/18, 067b/16, 084b/05, 134a/07, 151b/16, 153a/19, 156a/03, 168a/07, 170a/18, 197b/07, 197b/13, 207b/18, 208a/21, 208b/01, 210b/17, 214a/07, 231a/20
g.- ince 038b/02
g.- i vir 118b/01
g.- i virdi 118b/02
g.- i virdiler 117a/01
g.- i virelüm 160b/17
g.- i virüp 035a/16, 160a/06
g.- i virüñ 160b/17
g.- i virür 172a/08
g.- medin 154b/14
g.- mege 080a/21, 190b/15
g.- megidi 207a/09
g.- mek 016b/06, 037b/07, 053b/06, 070b/13, 170a/07, 183a/11, 194a/08
g.- miş 050b/18, 073a/17, 083a/12, 119a/16, 119b/10, 173a/11, 205a/09, 214b/15
g.- mişdük 114b/02
g.- mişidi 022b/09, 152a/11, 228a/09
g.- mişler 228b/13
g.- mişlerdür 006b/21, 136b/15
g.- mişleridi 148a/09, 187a/02, 188b/05
g.- se 031b/03, 032b/15, 083a/02, 127b/19, 145a/08, 145b/15, 183a/13
g.- seler 073b/08
g.- señ 065a/17, 159b/06
g.- sün 090a/07, 118b/08
g.- ün 050a/08, 054a/09, 134b/16, 134b/18, 227a/13
g.- üp 005b/02, 016b/19, 019a/13, 026b/02, 031b/07, 037b/07, 039a/02, 044b/20, 054b/10, 062b/14, 063a/04, 067b/10, 087b/10, 115a/13, 115a/17, 134b/17, 146a/17, 157b/19, 159a/13, 159a/14, 159b/16, 159b/17, 162b/17, 181b/16, 184b/20, 204b/10, 205a/15, 205b/02, 208b/06, 211b/13, 213b/05, 214a/03, 218a/13, 220a/17, 221b/08, 222b/04, 223a/21, 228a/04, 228a/07, 228a/14, 232a/17
g.- ür 022b/09, 032a/19, 041a/04, 059a/11, 070a/03, 086a/14, 171b/14, 173b/01, 195b/20
g.- ürdi 020b/07, 042b/12, 150b/20, 164b/12, 165b/19, 228a/07
g.- ürdük 224a/07
g.- üridi 018b/15, 035a/06
g.- ürin 134a/19, 134b/07
g.- ürler 033a/21, 035b/04, 157a/14, 171b/12, 190a/17, 207a/08
g.- ürlerdı 029b/09, 048b/18, 136b/06
g.- ürlerdı 150a/06, 188b/11
g.- ürlerse 029b/09
g.- ür misiz 207a/07, 228a/10
g.- ürseñüz 100b/19
g.- ürsin 024a/06
g.- ürtüze 197b/16
gördür- [Tr.] Görülmesini sağlamak, hesaplatmak.
g.- di 118b/15
göre [Tr.] 1. Bir şeye uygun olarak, bir şey uyarınca, gereğince.
2. Bakılırsa, hesaba katılırsa, göz önünde tutulunca.
g. 005b/15, 032a/12, 042a/09, 050b/14, 058a/15, 062b/12, 070b/05, 090a/05, 107a/18, 117a/02, 117a/14, 118b/09, 123b/15, 126a/19, 148b/04, 151b/12, 151b/20, 161b/15, 161b/16, 167b/11, 176a/02, 180b/17, 181a/03, 212a/16, 214b/01,

225a/08
gören [Tr.] Görme işini yapan.
g.+ lardan 029b/05, 121a/06, 128a/17, 144a/18
görl- [Tr.] 1. Göz yardımıyla anlanmak, seçilmek. 2. Yapılmak. 3. Kabul edilmek, uygun görülmek.
g.- di 198a/08, 199a/12
g.- dügi 171b/12
g.- en 167b/03
g.- ince 111b/19
g.- mek 157a/12
g.- mekden 197b/16
g.- miş 160b/13, 187a/03, 218b/05
görl- [Tr.] 1. Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükme. 2. İzlenim uyandırmak. 3. Benzetmek, görünüşünde olmak.
g.- di 012a/15, 018b/17, 018b/18, 083a/05, 117a/07, 156a/09, 212a/12
g.- dükke 175a/17
g.- en 062a/06
g.- i gelmez 129b/09
g.- mege 039b/07
g.- mek 166a/04, 180b/16
g.- mişidi 187a/02
g.- se 042a/03, 042a/04
g.- üp 032a/19
g.- ür 005a/06, 005a/10, 012b/16, 013a/02, 014b/12, 025b/14, 029a/10, 036a/19, 042a/02, 043a/09, 043b/01, 048b/21, 071a/07, 074a/01, 082b/16, 089b/19, 119a/18, 132a/19, 133b/18, 134b/20, 136b/13, 140a/16, 145b/07, 158b/16, 166b/01, 169a/08, 171b/10, 171b/11, 171b/15, 173b/13, 185a/16, 185b/11
g.- ürdi 026b/17, 028a/03, 030a/08, 042a/02, 042a/05, 045b/18, 048b/18, 065b/18, 070b/05, 158b/01, 158b/17, 163a/20, 189b/11
g.- üridi 024b/15
g.- ürler 200a/21
görlme- [Tr.] Görünmez durumda olmak.
g.- di 048b/17, 054a/03, 124b/14, 133a/03
g.- z 064a/05, 171b/15, 185a/03
g.- zdi 062b/20, 064a/20
görl- [Tr.] Bir konu üzerinde karşılıklı görüş ileri sürmek, müzakere etmek.
g.- di 206a/03
görlme- [Tr.] 1. Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamamak, seçmemek. 2. Anlamamak, kavramamak, sezmek.
g.- di 003a/17, 034a/10, 054b/20, 070b/11, 209b/08
g.- diler 050b/15
g.- düğine 161b/14
g.- düğüñ 197b/15
g.- dük 011b/12, 013b/04, 040b/10, 143b/11, 175b/09, 184b/19, 185b/02
g.- düm 004a/02, 081b/09, 159b/05, 175a/18
g.- mişdür 054b/12
g.- sün 035b/01
g.- yen 124a/19
g.- yüp 210b/16
g.- z 049a/11, 161b/17, 178a/16
görl- [Tr.] Görülür duruma gelmek, görülür olmak, gözükme.
g.- di 051b/19, 054a/08, 071a/14
g.- dügi 048b/17
g.- sünler 084a/11
g.- üridi 019a/13
görlme- [Tr.] Görülür duruma gelmemek, gözükmemek.
g.- di 018b/14
görl- [Tr.] 1. Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak. 2. Belirtmek, anlatmak. 3. Sunmak, arz etmek.
g. 049a/21, 122b/07, 170a/09
g.- di 006b/06, 024a/16, 028a/01, 057b/17, 065a/20, 065b/01, 071a/10, 080b/08, 119a/09, 130b/03, 146a/10, 155b/06, 173b/21, 196b/19, 197a/14, 225a/10
g.- diler 002a/14, 006b/14, 006b/15, 027a/02, 051b/03, 112b/18, 121a/16, 140b/11, 155b/14, 160b/16

- g.- dilerse 174a/06
g.- dügi 009b/09, 146a/07, 193b/13
g.- dükleri 181b/15
g.- düñ 001b/06
g.- esin 009b/09
g.- eyin 006a/07, 015a/14, 065a/18, 146a/03, 146a/06, 197a/06
g.- i virür 024a/07
g.- mek 193b/12
g.- mişdür 004b/14
g.- se 048b/15
g.- señ 011b/08, 011b/09
g.- sün 045a/07
g.- üp 100a/09, 105b/19
g.- ür 004b/04, 061a/15, 129b/01, 145b/08, 157a/09, 163a/02, 171b/19
g.- ürdi 118a/11
g.- ürüdi 048b/15
g.- ürin 024a/14
g.- ürleridi 181b/15
- gösterme-** [Tr.] Göstermemek, gizlemek.
g.- zidi 048b/15
- götür-** [Tr.] 1. Beraberinde taşımak; yüklenmek; ulaştırmak; kılavuzluk ederek gideceği yere varmasına yardımcı olmak. 2. Dayanmak, sabretmek; tahammül etmek. 3. Ortadan kaldırmak; yok etmek; bertaraf etmek.
g. 012b/09, 050a/19
g.- di 018b/06, 036b/20, 084b/11, 109b/15, 120a/02, 155a/04, 223b/05, 227b/21
g.- diler 044a/17, 065b/03, 068a/06, 121b/16, 137b/05
g.- dügi 206a/16
g.- düm 035a/14
g.- ecek 191b/08
g.- i bildükleri 065b/03
g.- imediler 095a/19
g.- imezidi 006b/20
g.- mege 010b/07
g.- mesi 051a/09
g.- mişidi 160b/07
g.- se 125b/09, 125b/10
g.- ün 198a/04
g.- üp 014b/15, 030b/21, 040a/17, 043b/15, 061b/15, 065b/05, 107b/05, 119b/04, 131b/10, 137b/21, 160b/08, 198a/11, 211b/07, 218b/03
g.- ür 161b/09, 175b/15
g.- ürdi 006b/19, 188b/05
g.- ürüdi 015a/17
g.- ürlr 037a/20
- götürü** [Tr.] Bütün, tüm, hepsi.
g. 010b/18, 029a/04, 037b/20, 073a/21, 083b/11, 094a/05, 116b/21, 127a/13, 127a/16, 134b/15, 141a/18, 173b/02, 179a/13, 197a/08, 201a/11, 209a/02
g.+ yle 011b/19
- götüril-** [Tr.] 1. Defedilmek, savılmak. 2. Ortadan kaldırılmak, yok edilmek. 3. Bir yere ulaştırılmak.
g.- di 005a/17, 038a/01
g.- e 201a/17, 115b/07, 207a/03
g.- ür 174a/03
- götürme-** [Tr.] 1. Dayanamamak, sabredememek. 2. Taşıyamamak, kaldıramamak.
g.- diler 086a/12, 096a/09, 221b/12
g.- yüp 104b/08
g.- z 047b/11
- götürT-** [Tr.] Götürülmesini sağlamak.
g.- di 170b/21
g.- üp 206a/09
- gövde** [Tr.] Vücudun baş, kol ve bacaklar dışında kalan kısmı.
g.+ sin 033a/06
g.+ sini 019b/20
- göz** [Tr.] 1. Görme organı. 2. Bazı deyimlerde, görme ve bakma. 3. Gözlem, rasat.
g. 043a/08, 044a/14, 090a/14, 129b/03, 150b/13, 191b/16
g.+ den 045b/03, 049b/07
- g.+ e 129a/02, 129a/03
g.+ i 004a/06, 029a/19, 037b/01, 059a/10, 070a/12, 129a/05, 129a/06, 145b/12, 154b/02, 160a/16, 161b/04, 199b/04
g.+ in 003a/10, 048a/15, 129a/04, 145b/16
g.+ inden 024a/07, 024a/21, 054a/13, 120a/12, 232a/11
g.+ ine 050a/20, 059a/09, 195a/09
g.+ inüñ 161b/03
g.+ ler 040b/09, 143b/11
g.+ lerden 054a/18
g.+ leri 017b/01, 017b/05, 017b/15, 021a/21, 033b/09, 041a/19, 074b/09, 089b/13, 113a/15, 116b/20, 117a/06, 117b/20, 136b/16, 138a/19, 138b/03, 153b/20
g.+ lerin 150a/10, 150b/14, 194b/08
g.+ lerinde 036a/13, 150a/10
g.+ lerinden 028a/05
g.+ lerine 067b/17, 068b/08, 074b/07, 094a/02, 114a/12, 155b/21, 167a/18, 212a/12, 213a/05
g.+ leriyle 157a/14
g.+ üm 151b/13, 190b/15
g.+ üme 134b/12
g.+ ümile 140b/05, 161a/05, 162b/01
g.+ ümle 184b/16
g.+ ümüz 189b/07
g.+ ümüzle 171b/08
g.+ ün 050a/21, 129a/07
- göz açdur-** [Tr.+Tr.] Fırsat vermek.
g.- madın 060a/09
- gözden geçür-** [Tr.+Tr.] Etraflıca incelemek.
g.- düm 004b/11
- gözled-** [Tr.] 1. Korumak, bakmak, özen göstermek, himaye etmek. 2. Önem vermek, göz önünde bulundurmak, ayrı tutmak. 3. Kollamak, beklemek.
g.- en 089b/17
g.- üp 159b/10
g.- ür 128b/05
g.- ürdi 154b/20, 157a/07
g.- ürlr 114b/10
g.- ürleridi 157a/04, 224a/01
- göz kulağ tut-** [Tr.+Tr.+Tr.] Korumak, gözetmek.
g. 090a/04
g.- am 068b/18
g.- ayın 156b/09
- gözle-** [Tr.] 1. Bir şeyin olmasını veya bir kimsenin gelmesini beklemek, intizar etmek. 2. Korumak, gözetmek.
g. 049a/20, 059b/10, 090a/10, 090a/12, 090a/16, 208a/09
g.- di 039a/03, 231b/14
g.- dükleri 175b/18, 227b/01
g.- mekdeyidi 104a/16
g.- r 041a/04, 067a/12
g.- rdi 132b/17
g.- rler 132a/15, 215b/02
g.- rlerdi 073b/07
g.- rleridi 034b/15, 085a/11
g.- rlerimiş 086a/02
g.- yüp 062b/14, 085a/08, 128b/09
- gözleme-** [Tr.] Dikkat etmemek.
g.- düñ 213b/19
- gözlen-** [Tr.] Göz önünde tutulmak, hesaba katılmak.
g.- üp 075a/11
- gözlü** [Tr.] Gözü olan.
g. 070a/12, 190b/05, 199a/17
- göz yum-** [Tr.+Tr.] Görmezlikten gelmek.
g.- ar 089b/17
- gü-mashara** [Far.+Ar.] Komik sözler söyleyen soytarı.
g.+ ları 156b/07
- gübār** [Ar.] Toz, toprak.
g. 003a/14, 055a/04, 166b/17
g.+ dur 012b/20
- gülgüle** **düş-** [Ar.+Tr.] Söylenti çıkmak.
g.- üp 160a/02
- gülvüv** [Ar.] Hücum, saldırış.
g. 205a/15

- gülvü id-** [Ar.+Tr.] Hücum etmek, saldırmak.
ğ. idüp 212a/11
- gülvüv-i** **Öâm id-** [Ar.+Ar.+Tr.] Toplu saldırı yapmak, topluca saldırmak.
ğ.- üp 067a/16
- günâ-gün** [Far.] Renk renk.
g. 193a/11
- güne** [Far.] Türü.
g. 043a/15, 059b/13, 163a/21
- gür** [Far.] Mezar, kabir.
g.+ ları 094a/02, 213a/05
g.+ larından 114a/12
- gurebâ** [Ar.] 1. Kimsesiz, zavallı. 2. Gurbette, kendi memleketinin dışında bulunan, yabancı.
ğ. 101a/08
ğ.+ dan 065b/21
ğ.+ dur 011b/06, 228b/07
- gürür** [Ar.] Kibir, kendini yüksek ve değerli tutma hissi.
ğ. 089b/05, 164b/21, 220b/16
- guşsa** [Ar.] Keder, kaygı, tasa.
ğ. 007b/04, 026b/07, 059a/18
ğ.+ larıyla 214a/07
ğ.+ m 151b/09
ğ.+ sından 093b/10
ğ.+ yıla 165a/02
- güş** [Ö.] Ad kavminden bir padişah.
g. 161a/11
- güş-i** **Öâlem** [Far.+Ar.] Alemin kulağı.
g. 113b/07
- güş-i hüş-i saÖâdet** [Far.+Far.+Ar.] Saadete alışık kulak.
g. 112a/17
- güş-i zemîn ve zamân** [Far.+Far.+Ar.] Yeryüzünün ve zamanın kulağı.
g. 003a/17
- güş-mâl olun-** [Far.+Far.+Tr.] Yola getirilmek.
g.- ması 111b/12
- güyâ** [Far.] Sanki, diyelim ki.
g. 010a/21, 014b/12, 017a/16, 047a/08, 074a/01, 118a/04, 130b/10, 132b/05, 140a/16, 144a/19, 147a/07, 166b/05, 168a/21, 202a/18
- güyendelik** [Far.+Tr.] Söyleyen, söyleyici.
g. 187a/09
- güç** [Tr.] 1. Zor, zorluk. 2. Kuvvet.
g. 093b/09, 097a/05, 097a/16, 101b/01, 130b/07, 177b/14, 187b/03, 202b/05, 213a/13, 220a/08, 220a/15, 221b/12
g.+ den 67a/11
g.+ ile 019b/12, 025a/17, 025b/04, 026a/19, 031a/12, 038b/18, 046b/03, 066b/11, 067a/08, 068a/05, 070a/21, 071a/01, 085a/20, 085b/08, 106a/04, 144b/18, 160b/21, 161a/01, 169b/21, 171b/18, 180a/02, 186a/10, 186a/19, 186b/07, 193a/16, 208b/13, 221a/14, 224a/21, 224b/09, 230b/03
g.+ le 023a/06, 038b/14, 099b/09, 157b/01, 215a/10, 231a/21
g.+ lerin 124a/06
- güdâz** [Far.] Yanma.
g.+ ıla 004a/11
- gül-** [Tr.] Gülmek.
g.- di 084a/05, 131a/17
g. e 119b/20
g.- e tururdu 145b/10
g.- er 031b/02, 062b/19, 115a/19, 136b/13
g.- erdi 163b/06, 164b/13
g.- erek 138b/18
g.- miş 004a/20
- gül** [Far.] Gül çiçeği.
g. 078b/05
g.+ den 050a/16
- gülbâng-i muhâmedî** [Far.+Ar.] Ezan.
g.+ yile 203a/18
- gülbâng-i tekbîr ü şalavât** [Far.+Ar.+Ar.] Tekbir ve salavat sesleri.
g. 206a/21
- gülbâng-i penc-nevbet-i dîn-i ahmedî** [Far.+Far.+Ar.+Ar.+Ar.] Beş vakit ezan.
n.+ yile 215b/15
- güldür-** [Tr.] Gülmesine neden olmak.
g.+ ürleri 156b/08
- güldürdi** [Tr.] Güldürtü.
g. 052a/02
g.+ nüñ 052a/04
- güldürme-** [Tr.] Gülmemesine neden olmak.
g.- ye 211a/02
- güle oynayı** [Tr.+Tr.] Sevinçle.
g. 230b/21
- güliş-** [Tr.] Karşılıklı veya birlikte gülmek.
g.- ürleri 044b/21
- gül suyu** [Tr.+Tr.] Gül yağı üretimi sırasında yan ürün olarak elde edilen kokulu berrak sıvı.
g.+ yla 100b/08
- güşen-i cennet** [Far.+Ar.] Cennetin gül bahçesi.
g. 164b/08
- gül yağı** [Tr.+Tr.] Güllerin imbikten geçirilmesi ile elde edilen kokulu yağ.
g.+ na 129a/07
- güm eyle-** [Far.+Tr.] Saklamak, gözden kaybetmek.
g.- di 085a/12
g.- diler 015b/05
- güm it-** [Far.+Tr.] Saklamak, gözden kaybetmek.
g.- di 167b/02
- gümân** [Far.] Zan, fikir.
g.+ ı 131a/04
- gümân id-** [Far.+Tr.] Zannetmek, öyle düşünmek.
g.- üp 070b/12
- gümbürdi** [Tr.] Gümbürtü.
g. 145a/01
- gümüş** [Tr.] Parlak beyaz renkte, kolay işlenir ve tel durumuna gelebilen element ve bundan üretilen eşya.
g. 007b/11, 034a/08, 040b/20, 047a/13, 066a/13, 066a/14, 067b/02, 175b/13
g.+ den 007b/08, 017b/16, 025a/19, 034a/07, 036b/12, 041b/01, 042b/02, 047b/19, 048b/20, 051a/06, 054a/15, 057a/10, 058b/19, 062b/10, 066a/14, 066a/16, 067b/03, 069a/13, 069a/19, 114b/16, 136a/02, 155b/03
g.+ denidi 118a/01
g.+ i 053a/21, 053b/02
g.+ ile 037a/11
- gümrah** [Far.] Yolunu şaşırılmış, doğru yoldan ayrılmış.
g.+ larınıñ 180a/18
- gümrah ol-** [Far.+Tr.] Yolunu şaşırarak, doğru yoldan ayrılmak.
g. - ur 032b/06
- gümrük** [Rum.] Bir ülkeye giren veya bir ülkeden çıkan mal ve eşya üzerinden alınan vergi.
g.+ lerin 039a/14
- gün** [Tr.] 1. Güneş. 2. Güneş ışığı. 3. Gündüz. 4. 24 saatlik zaman dilimi. 5. Belirsiz bir gün.
g. 001b/15, 008b/07, 011a/04, 014a/06, 015a/05, 016a/15, 016a/16, 018b/06, 019b/13, 020b/20, 021a/09, 021a/11, 021a/14, 021b/13, 022b/04, 023b/14, 025b/10, 028a/06, 029b/05, 030b/03, 030b/05, 030b/18, 030b/21, 031a/01, 031b/12, 032b/15, 032b/20, 033b/02, 033b/12, 035a/01, 036a/16, 036b/05, 037b/03, 037b/05, 037b/06, 037b/08, 039a/04, 039b/06, 040b/11, 040b/13, 040b/18, 041b/07, 043a/21, 043b/10, 044a/18, 044b/16, 045a/17, 047a/13, 048a/14, 050b/08, 050b/09, 054a/02, 054a/07, 054b/11, 056b/03, 057b/14, 057b/18, 057b/19, 057b/20, 059b/13, 059b/14, 059b/17, 062a/20, 063a/02, 064a/05, 064b/19, 065b/15, 067b/06, 068a/01, 068a/20, 072b/15, 078b/01, 081b/21, 082a/03, 083b/01, 083b/10, 083b/21, 084a/21, 084b/11, 085b/16, 086a/04, 086a/05, 086b/15, 088a/13, 088a/17, 088b/17, 088b/19, 089a/14, 090b/04, 092b/14, 093b/12, 094a/03, 095b/08, 095b/13, 097b/21, 098a/16, 098b/09, 099a/02, 099a/12, 099a/15, 099a/21, 099b/08, 099b/18, 100a/13, 103a/17, 103b/04, 103b/09, 103b/15, 104a/14, 104a/17,

- 104b/19, 105a/09, 106a/09, 106a/13, 106a/18,
109a/06, 110b/17, 111b/19, 112b/10, 113a/10,
113a/20, 113b/11, 113b/13, 118a/16, 119a/10,
123b/20, 124a/05, 124a/18, 125a/18, 129b/21,
130a/01, 130a/04, 131a/11, 135b/17, 136b/14,
137a/17, 138b/07, 138b/11, 140a/11, 143a/15,
144b/17, 145a/13, 145b/16, 149a/18, 150b/18,
150b/21, 151a/05, 152b/08, 154b/10, 154b/16,
156a/12, 157a/08, 157a/09, 157b/05, 158b/01,
158b/02, 158b/19, 159a/05, 159a/08, 159a/10,
159b/09, 163b/13, 163b/20, 166a/07, 168b/01,
168b/10, 170b/05, 170b/15, 171a/13, 171b/14,
174b/06, 175b/01, 177a/20, 178a/03, 178a/11,
181a/13, 181a/14, 181b/16, 181b/21, 183a/14,
183b/21, 187b/12, 188b/09, 191a/16, 191b/10,
192b/14, 192b/16, 193b/18, 196b/21, 201a/14,
202a/17, 204a/21, 205b/03, 205b/15, 206a/08,
206b/14, 207a/06, 208b/06, 208b/19, 208b/20,
210b/14, 210b/15, 212b/08, 213a/05, 213a/06,
215a/03, 217b/18, 218a/09, 218a/14, 219a/11,
219a/20, 219b/11, 219b/18, 220a/15, 221a/04,
223a/18, 224a/08, 225a/01, 226b/07, 226b/09,
228a/05, 228a/07, 229b/04, 230a/11, 230b/07,
230b/09, 230b/12, 230b/13, 230b/14, 230b/21,
232a/03
g.+ de 010b/02, 021a/15, 041a/01, 047a/12, 091a/11,
124a/10, 128a/16, 130a/09, 141b/14, 141b/15,
143b/20, 155a/12, 159b/09, 163b/13, 181b/21,
188a/12, 190a/03, 190a/04, 198a/08, 211a/04,
216b/14, 218a/06, 231b/09, 232a/04
g.+ den 030b/21, 041b/05, 103b/20, 112b/06,
209b/21, 212b/11, 217a/06, 231a/11
g.+ dür 106b/14, 124a/17, 132a/13
g.+ e 033b/12, 068b/05
g.+ i 036a/16, 047a/14, 086a/19, 090a/10, 090b/03,
098b/11, 099a/06, 168b/11, 203a/03, 228b/03
g.+ idi 098b/09, 159a/10, 228a/07
g.+ in 089b/14
g.+ inden 154b/10
g.+ iyidi 107b/21, 159b/18, 203a/04
g.+ ler 109a/01
g.+ lerde 022b/04, 030b/18, 109a/06, 181b/16,
188a/11, 210b/15, 213a/06, 228a/07
g.+ leri 062b/21, 094a/04, 109a/01, 124a/06,
129b/11, 158b/21
g.+ lerinde 171b/15, 190b/16
g.+ lerinden 101a/02, 125a/18
g.+ üñ 132a/16, 181a/13, 222b/12
- günâh** [Far.] 1. Dinî bakımdan suç sayılan iş veya davranış,
vebal. 2. Kabahat, hafif suç.
g.+ ı 028a/19, 069b/05, 102b/03
- günâhlu** [Far.+Tr.] Günâhı olan.
g.+ ları 084b/19
- gündüz** [Tr.] Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık
bölümü.
g. 025b/10, 025b/15, 041a/02, 054b/01, 057a/07,
057a/21, 057b/06, 058a/05, 083b/20, 084a/02,
084a/03, 084a/05, 084a/06, 089b/18, 150a/09,
157a/15, 173a/02, 205b/14
g.+ de 008a/13, 025b/07, 062b/10, 123b/13
g.+ den 180b/21
g.+ i 171a/10
- güneş** [Tr.] Gezegenlere ve yer yuvarlığına ışık ve ısı veren
büyük gök cismi.
g. 003a/09, 016a/15, 017b/05, 017b/21, 018a/13,
018b/04, 018b/07, 020a/19, 021a/20, 025b/11,
025b/16, 028a/06, 029a/01, 033b/07, 034a/01,
034a/02, 040b/08, 044b/15, 048b/18, 050b/10,
051b/10, 051b/18, 054b/11, 062a/06, 122b/17,
134b/05, 141b/07, 146b/08, 146b/09, 157a/07,
157a/08, 157a/09, 158b/05, 166a/02, 166a/12,
181a/04, 188b/09, 188b/10, 204a/06, 204a/07
g.+ den 134b/06, 157a/07
g.+ e 025b/15, 134a/12, 157a/10, 168a/21, 168b/04,
181a/04
- g.+ i 157a/09
g.+ ile 018a/13, 025b/16
g.+ le 020a/19, 157a/10
g.+ üñ 181b/17
- günlük** [Tr.] Gün miktarı.
g. 010b/01, 062a/09, 066a/13, 119b/17, 123a/11,
126b/03, 138b/08, 158b/17, 171b/07, 177a/12,
177b/21, 188b/16, 197a/01, 197a/02, 205a/11
- günlük** [Tr.] (bk. günlük)
g. 043a/08, 088a/10, 144a/11, 167b/17, 169b/14,
191a/18, 195b/19
- gün toğusu** [Tr.+Tr.] Doğu yönü.
g.+ na 025b/16, 174a/11, 182b/20
- günüle-** [Tr.] Kiskanmak, çekememek.
g.- di 039a/02
g.- diler 036b/10
- güpürdü** [Tr.] Ayak patırtısı, güpürtü.
k.+ sinden 155a/15
- güreş-** [Tr.] İki kişi türlü oyunlarla birbirinin sırtını yere
getirmeye çalışmak.
g.- diler 058a/01
g.- elüm 057b/09
g.- ürler 057b/11
- güreş tut-** [Tr.+Tr.] Güreşmek.
g.- arlar 127b/21
- gürilde-** [Tr.] Gürüldemek.
g.- r 171b/21
- gürüh-i pür-şükûh** [Far.+Far.+Far.] Büyük bölüm.
g.+ ı 205b/10
- gürüldü** [Tr.] Gürültü.
g.+ siyimiş 052a/03
- güt-** [Tr.] Hayvan veya hayvan sürüsünü önüne katıp otlatarak
sürmek.
g.- di 057b/20
g.- er 057b/06
g.- erdi 150b/20, 159a/09
g.- erleridi 159a/10
g.- eyin 057b/19
g.- mek 159a/10
- güvâh-ı muflak** [Far.+Ar.] Kesin kanıt.
g. 161b/19
- güvegü** [Tr.] Güvey, damat.
g.+ lerümüz 045a/07
g.+ si 154b/19
g.+ siydi 102b/10, 102b/15
- güvegülük** [Tr.] Güveylik.
g. 155b/13
- güzel** [Tr.] Çirkin karşıtı.
g. 019b/11, 032b/16, 038a/20, 042b/07, 057b/08,
060b/09, 067a/07, 127a/01, 127a/04, 145b/09,
173a/07, 175a/17, 200a/19
g.+ dür 174a/11
- güzellen-** [Tr.] Güzelleşmek.
g.- di 032b/17
- güzer id-** [Far.+Tr.] Geçmek.
g.- er 052a/17
g.- üp 113a/12
- güzer-gâh** [Far.+Far.] Yol üstü, çok geinip geçilen yer.
g. 028a/14
- güzer-geh-i seyl** [Far.+Far.+Ar.] Sel yatağı.
g.+ de 004a/18
- ## H
- ha diyince** [Tr.+Tr.] Hemen, çabucak.
h. 060a/12, 154b/21, 205b/07, 206b/06
- hâbbe** [Ar.] 1. Tane. 2. Şey, eşya.
h. 052b/01, 062b/15
h.+ sine 168a/05
- haber** [Ar.] Bir olay, bir olgu veya bir kişi hakkında edinilen
bilgi.
h. 004b/03, 011b/18, 026a/18, 026a/20, 030b/19,
041b/14, 044a/04, 044a/06, 045b/12, 054b/12,
056a/06, 056b/12, 057a/15, 059b/03, 059b/21,
060a/01, 060a/07, 060a/09, 060b/03, 061b/03,

- 063a/17, 068b/05, 073b/08, 073b/09, 074b/15,
074b/20, 075b/19, 078b/16, 082a/20, 087a/16,
088a/02, 088b/03, 089a/01, 089a/03, 089a/18,
091b/19, 093b/16, 095a/02, 096a/20, 102b/04,
104b/13, 114a/14, 118b/03, 131a/08, 139a/13,
139a/14, 146a/02, 147a/09, 147a/15, 147b/09,
148b/11, 152a/20, 155a/11, 155b/05, 160a/15,
160b/02, 162b/20, 166b/21, 198b/20, 200a/17,
205a/04, 206b/17, 208b/15, 208b/20, 209a/05,
209b/10, 212b/02, 214a/17, 220b/10, 220b/17,
220b/21, 221b/18, 223a/14
h.+ de 173a/12
h.+ den 149b/13
h.+ i 043a/16, 059a/17, 062a/08, 063a/05, 066a/07,
075a/07, 081a/21, 100a/14, 102b/07, 104b/18,
108b/15, 112a/03, 138b/10, 138b/20, 139a/11,
147b/08, 207b/07, 207b/09
h.+ in 049b/03, 054a/18, 054b/10, 061b/03, 081a/20,
099a/05, 124b/08, 156a/15, 179a/12, 211a/07,
223a/19
h.+ inden 016a/03
h.+ iyidügin 123b/16
h.+ iyile 095b/17
h.+ ler 004b/01, 096a/19, 145a/19
h.+ leri 138a/01, 172a/12, 199b/20, 204b/11
h.+ leridür 197a/11
h.+ lerin 088b/06, 109a/04, 207a/11
h.+ üm 151b/12, 220a/03, 220a/19, 221b/02
h.+ ümüz 220b/20
h.+ üñ 115a/21
h.+ üñüz 206b/19
- haber al-** [Ar.+Tr.] Olayı veya olayları öğrenmek.
h.- di 155a/10
h.- imaz 172a/14
- haber-i sürür** [Ar.+Ar.] Sevinçli haber.
h. 213a/03
- haber-i şür ü şer** [Ar.+Far.+Ar.] Karışıklık, kavga gürlütlü haberi.
h. 112a/17
- haber ol-** [Ar.+Tr.] Haber ulaşmak, öğrenmek.
h.- di 054b/21, 098b/07, 207b/16, 222a/12
- haber vir-** [Ar.+Tr.] Haber ulaştırmak, bilgi vermek.
h.- di 054a/08, 072a/16, 198b/15
h.- diler 064b/07, 068b/07, 138b/10, 152b/06,
185a/07, 191b/18, 194b/19, 210a/13
h.- e 115b/21, 197b/06
h.- en 020b/09
h.- megiçün 008b/09
h.- miş 145a/20
h.- mişidi 193b/12
h.- mişleridi 192a/21
h.- üñ 141b/11
h.- üp 006b/07
h.- ür 004a/18, 119b/05
h.- ürđi 053b/04
h.- ürleri 115b/20
h.- üridi 035a/01, 043a/12
h.- ürin 024a/21
h.- ürleriği 022a/12
- haber virme-** [Ar.+Tr.] Haber ulaştırmamak, bilgi vermemek.
h.- di 210a/13
- haber it-** [Ar.+Tr.] Haber ulaştırmak, bilgi vermek.
h.- di 041b/12
h.- diler 117a/11
- haber šal-** [Ar.+Tr.] Haber göndermek.
h.- di 056b/20
- haber-dâr** [Ar.+Far.] Haberli.
h. 140b/07, 157a/01, 216a/12
h.+ ıdı 043b/08
- habeş** [Ö.] Habeş ahalisinden olan, Etiyopyalı.
h.+ dür 015b/07
- habeşe** [Ö.] Habeşistan, Etiyopya.
h. 030b/01, 121a/17, 123a/05, 173a/20, 183b/12,
188b/19, 219b/16
- habeşe vilâyeti** [Ö.] (bk. habeşe)
h.+ ndedir 123a/04
- h.+ ne 122a/06
- habeşi** [Ö.] Habeşistan halkından olan, Etiyopyalı.
h. 080a/13
h.+ lerüñ 009a/08
- hâbib-i neccâr** [Ö.] Hz. İsa döneminde yaşamış ve ona iman etmiş bir kişi.
h. 183b/19
- hâbib-i neccâr hazretleri** [Ö.] (bk. hâbib-i neccâr)
h. 184a/18
- hâbil** [Ö.] Hz. Adem'in oğullarından birinin adı, Kabil'in kardeşi.
h. 005a/16
- habîş** [Ar.] Kötü, pis.
h. 128a/02
- hâbl-ı verîd** [Ar.] Şah damarı.
h.+ den 197b/18
- hâbrün** [Ö.] (bk. hâbrün tağı)
h. 198a/05
- hâbrün tağı** [Ö.] Kudüs civarında bir dağ.
h. 198a/04
- hâbs** [Ar.] Hapis, cezaevi.
h. 093b/05, 210a/14
h.+ dan 096b/01, 096b/03, 098a/20, 101a/06,
101a/07, 106a/21
h.+ dayiken 106b/06
h.+ mda 101a/05
- hâbs eyle-** [Ar.+Tr.] Hapse koymak, tutuklamak.
h.- di 106b/01, 207a/06
h.- diler 035b/07
- hâbs iT-** [Ar.+Tr.] Hapse koymak, tutuklamak.
h.- di 106b/06
h.- dükleri 175a/10
h.- erler 029a/02
h.- erleridi 026a/13, 092a/05, 202b/03
h.- üp 096a/06, 106a/19, 132a/21, 167a/12
- hâbs itdür-** [Ar.+Tr.] Hapse attırmak, tutuklatmak.
h.- di 102b/16
- habş-ı bâtın** [Ar.] İçteki kötülük.
h.+ mı 200b/10
- hâc(c)** [Ar.] Kâbeyi ziyaret ibadeti.
h. 040b/12
h.+ da 218a/19
h.+ lar 092a/06
h.+ a 104b/12, 110b/21, 180a/08
- hac eyle-** [Ar.+Tr.] Hac ibadetini yerine getirmek.
h.- mek 110b/20
- hâc(c) iT-** [Ar.+Tr.] Hac ibadetini yerine getirmek.
h.- di 218a/19
h.- düği 100b/07
h.- düñ mi 081b/10
h.- erleridi 142b/18, 180a/09
- hacc itdürme-** [Ar.+Tr.] Hac ibadetini yerine getirtirmemek.
h.- zleridi 092a/05
- hâccü'l-hârameyn** [Ar.] Zamanında şerî merasime uyarak Mekke-i Mükerrerme ile Medine-i Münevvere'yi ziyaret eden kimse. h.+ di 100b/07
- h'âce** [Far.] Hoca, öğretmen.
h.+ si 076b/18
- h'âce-i tüvânâ** [Far.+Far.] Hocaların hocası.
h. 138b/14
h.+ ydı 168a/08
- h'âce hâfiż-ı şirâzi** [Ö.] Hace Şemseddin Muhammed on dördüncü yüzyılda yaşamış İran'lı şair.
h.+nüñ 004a/08
- hâcer** [Ö.] Kişi adı.
h. 055b/11
- hâcer ana hâzretleri** [Ö.] Hz. İsmail'in annesi.
h.+ ni 133a/12
- hâcer hâzretleri** [Ö.] (bk. hâcer ana hâzretleri)
h. 056a/05
h.+ n 054b/06
- hâcer-i şems** [Ar.+Ar.] Güneş taşı.
h.+ dendür 029a/18
- hâcer-i billür** [Ar.+Ar.] Billur taşı.
h. 119b/20
- hâcer-i cezvî** [Ar.+Ar.] Beril taşı.

- h. 188a/15
hâcer-i edrek [Ar.+Far.] Edrek taşı.
 h.+ den 017b/20
hâcer-i mülevven [Ar.+Ar.] Bohemya kristali.
 h. 067b/04
hâcer-i şavvân [Ar.] Savvan taşı.
 h. 175b/06
hâcerü'l-hall [Ar.+Ar.] Sirke taşı.
 h. 013a/10
hâcet [Ar.] 1. İhtiyaç, lüzüm. 2. Dilek, istek.
 h. 122b/06
 h.+ dür 211a/07
 h.+ i 019b/04
 h.+ in 019b/05
 h.+ ler 179a/21
 h.+ lerin 217a/21
 h.+ lerine 105b/19
 h.+ üm 024a/18
hâcet ol- [Ar.+Tr.] İsteğini, dileğini yerine getirmek.
 h.- am 024a/20
hâcet dile- [Ar.+Tr.] Allah'tan dilekte bulunmak.
 h.- di 214b/11
hâcet namâzi [Ar.+Far.] Herhangi bir dileğin Allah tarafından kabul edilmesi için kılınan nafile namaz.
 h. 214b/11, 217a/21
hâcet-gâh-ı tavâ-yif-i ümem [Ar.+Far.] İnsanların dua ve dilek yeri.
 h.+ dür 210a/04
haclet [Ar.] Utanç.
 h.+ inden 086b/07
haç [Far.] Hristiyanlığın sembolü sayılan ve birbirini dikey olarak kesen iki çizgiden oluşan biçim, istavroz.
 h.+ larına 203a/05
haç bayramı [Far.+Tr.] Hristiyanların 14 Eylül'de kutladığı Kutsal Haç Bayramı.
 h. 203a/05
hâd(d) [Ar.] 1. Ölçü, derece. 2. Sınır.
 h. 012a/01, 018a/06, 036b/12, 047a/21, 123a/17, 155a/08, 169a/06, 191a/20
 h.+ da 085a/01, 170b/04
 h.+ dan 030b/18, 064b/11, 183b/17, 199a/10, 222a/17
 h.+ ı 009b/15, 009b/19
 h.+ idur 010b/01
 h.+ ina 003a/02, 010b/09, 060b/05, 159b/03
 h.+ indan 128b/15, 165b/19
 h.+ inuñ 035b/16
 h.+ lara 152a/05
 h.+ larıdur 009b/14
 h.+ larına 165b/20
 h.+ larından 028b/03
 h.+ larını 197a/14
hâdd-ı Öâdet [Ar.+Ar.] Normal olan sınır.
 h.+ den 068b/10
hâdd-ı zât [Ar.+Ar.] Asıl, öz.
 h.+ nda 056a/14, 086a/14, 089b/19, 192a/09
 h.+ larında 139b/06, 186a/15, 213a/09
hâdd-ı vilâyet-i mısır [Ar.+Ar.+Ő.] Mısır vilayetinin sınırı.
 h.+ a 063a/11
hâdd-ı iötidâl [Ar.+Ar.] Ortalama sınır.
 h.+ dan 222b/15
hâdd üve hâsr [Ar.+Ar.] Miktar, sayı, nitelik.
 h.+ a 065b/01
 h.+ a 101a/09, 201a/12, 218a/18
 h.+ ı 038a/14, 065a/21, 090b/07, 155a/08, 211a/11, 231b/08
 h.+ ını 017a/03, 130a/05, 136b/02
 h.+ ları 037b/12, 115b/17, 144b/11
hâdd üve pâyân [Ar.+Far.] Son, uç, sınır.
 h.+ ı 014b/11, 062b/07, 131a/15, 169a/08, 172b/20
hadem [Ar.] Hizmetçiler, odacılar.
 h. 062a/15, 090b/19, 099a/05, 100a/17, 109a/13, 219b/12, 222a/08
hâdım [Ar.] Hizmetçi, hizmetkar.
 h.+ dan 059b/08
 h.+ ı 096a/06
hâdiş [Ar.] Peygamberimizin kutsal sözü.
 h. 091b/06, 092b/13, 092b/14, 092b/15, 094b/11, 094b/12
hâdiş [Ar.] Yeni, sonradan ortaya çıkan.
 h.+ dür 166b/19
hâdişe [Ő.] Bağdat yakınında eski bir şehir.
 h.+ yi 099b/07
hâdişe [Ar.] Vakıa, olay.
 h. 024b/15, 031a/16, 043a/06, 044a/03, 099b/10, 108b/09, 134a/08, 134b/14, 153b/13
 h.+ de 190b/18
 h.+ yi 035a/02, 099b/14
hâdişe-i kübrâ [Ar.+Ar.] Büyük olay.
 h.+ yıldı 130b/10
hâdiş-i şerif [Ar.+Ar.] Peygamberimizin kutsal sözü.
 h. 122b/12
 h.+ i 123a/05
 h.+ inde 116a/20
hâdiş-i kerim [Ar.+Ar.] Peygamberimizin kutsal sözü.
 h.+ de 199a/07
hâdiş ol- [Ar.+Tr.] Ortaya çıkmak, oluşmak.
 h.- acanın 016a/16
 h.- acak 035a/01
 h.- di 136a/06, 197a/18, 219b/10
 h.- duğı 117b/06
 h.- mışdur 179b/13
 h.- ur 043a/09, 136a/05
hâds [Ar.] Sezgi, sezış.
 h. 047a/17
hâfiż [Ar.] 1. Koruyan, saklayan. 2. Koruyucu.
 h. 042a/21
 h.+ ın 200a/18
 h.+ ını 136b/04, 136b/18
 h.+ lar 017a/20, 023b/14, 054a/13, 063b/08
 h.+ ları 123b/11
hâfiża [Ar.] Bellek.
 h.+ sıdur 024a/07
hâfiż-ı şirâzi [Ő.] Hâce Şemseddin Muhammed adıyla da bilinen on dördüncü yüzyılda yaşamış İran'lı şair.
 h.+ nüñ 004a/08
hâfiż ibn-i hâcer [Ő.] Arap hadis, fıkıh ve tefsir bilgini.
 h. 109b/18
hâfiżü'd-djımillah [Ő.] Fatımî halifesi Hafız-Lidinillah.
 h. 086a/12, 087a/15
 h.+ ı 086b/08
hâfn [Ő.] Mısır'da eski bir köy.
 h. 012a/12, 170b/13
hafta [Far.] Yedi günlük zaman birimi.
 h.+ da 174b/06
 h.+ yı 033b/13
h'âh ve nâ-h'âh [Far.+Far.] İster istemez.
 h. 003b/18, 202a/06
hâk(ķ) [Ar.] 1. Allah. 2. Gerçek, doğru. 3. Kişiyi adaletin, hukukun tanıdığı, ayırdığı şey.
 h. 002a/19, 002b/09, 015a/18, 015b/03, 069a/21, 083b/04, 093a/18, 100b/06, 105a/09, 137b/20, 202a/08
 h.+ dan 019b/02, 111b/10, 196b/17, 201a/13
 h.+ dur 075a/12
 h.+ ı 100b/18, 207b/02
 h.+ için 083b/02
 h.+ ıla 033a/08, 075a/10, 103b/02, 177b/20, 198a/17
 h.+ ın 068a/11
 h.+ ını 015b/01, 019a/21, 023b/18, 068a/11
 h.+ umı 015a/20
hâk [Far.] Toprak.
 h. 155a/16, 163b/21, 206b/01
hâkan [Tr.] Türk imparatorlarına verilen unvan.
 h. 002b/16
hâkâret [Ar.] Hakirlik, hor görme.
 h. 220b/16
hâk celle ve Öalâ [Ar.] Yüce Allah.
 h. 072b/13
hâkıyyet [Ar.] Gerçeklik, doğruluk.

ĥ.+ ine 005a/04
ĥākīkat [Ar.] Bir şeyin aslı ve esası. 2. Gerçek, doğru.
 ĥ. 123a/05, 128a/14, 145a/19, 186a/09
 ĥ.+ a 038b/20
 ĥ.+ da 125b/19
 ĥ.+ ma 171a/16
ĥākīm [Ar.] Alim, bilgin.
 ĥ. 019a/17, 166a/06
 ĥ.+ leridi 004b/06
 ĥ.+ ler 004b/10
 ĥ.+ sin 001b/11
ĥākīm [Ar.] Vali, amir, hükümdar.
 ĥ. 079b/06, 114a/14
 ĥ.+ e 123b/21
 ĥ.+ i 010a/11, 012a/09
 ĥ.+ idi 116b/16
 ĥ.+ ine 123b/17
 ĥ.+ iyiken 119a/13
 ĥ.+ ler 126b/15
ĥākīm [Ö.] (bk. ĥākīm bi-emrillah)
 ĥ. 083b/08, 085a/09
 ĥ.+ üñ 084a/17, 084b/21
ĥākīm bi-emrillah [Ö.] Fatımj halifesi Hakim.
 ĥ. 083b/07
ĥākīm bi-emrillah ĥalīfa [Ö.] (bk. ĥākīm bi-emrillah)
 ĥ. 105a/10
ĥākīm-i cihān [Ar.+Far.] Dünyanın en bilgilisi.
 ĥ. 152b/10
ĥākīm-i dānā [Ar.+Ar.] Zeki bilgin.
 ĥ.+ yıldı 038a/13, 147a/01
ĥākīm-i fāzil [Ar.+Ar.] Erdemli bilgin.
 h. 018b/02
 h.+ ıdı 025a/11, 039b/16
ĥākīm-i kāhīn [Ar.+Ar.] Kahinlerin en iyisi.
 ĥ. 047a/02
ĥākīm-i mezkūr [Ar.+Ar.] Adı geçen bilgin.
 ĥ.+ a 048b/06
ĥākīm-i zamān [Ar.+Ar.] Zamanının en bilgilisi.
 ĥ. 165b/18, 086b/01, 154a/16
ĥākīm ol- [Ar.+Tr.] Egemen olmak, hükmünü geçirmek.
 ĥ.- alar 220b/06
 ĥ.- an 080a/02, 080a/13
 ĥ.- ana 172b/09
 ĥ.- anlar 183b/06
 ĥ.- anlardan 193b/04
 ĥ.- dı 008b/04, 031b/09, 079b/20, 080a/03, 080a/08,
 216b/13
 ĥ.- dılar 061b/11
 ĥ.- dukları 040a/03
 ĥ.- up 080a/01, 080a/05, 080a/12
ĥākīr [Ar.] İtibarsız, zavallı.
 ĥ. 107b/07, 113a/19, 114a/21, 202b/05, 211a/21
 ĥ.+ a 102a/07
ĥākīrlūg [Ar.+Tr.] Hakir olma durumu, zavallılık.
 h.+ ma 211a/17
ĥākķā [Ar.] Doğrusu.
 h. 004b/13
ĥākķāk [Ar.] Gravürü, mühür ve saire kazıyan kimse.
 ĥ. 007b/09
 ĥ.+ lar 172a/14
ĥākķında [Ar.+Tr.] İlgili olarak, üzerine, hususunda,
 konusunda.
 ĥ. 008b/05, 030b/05, 056a/13, 071b/09, 097b/18,
 114b/11, 122b/11, 131a/04, 144b/04, 144b/06,
 145a/18, 157a/01, 159a/06, 181a/11, 196b/06,
 197a/04, 209a/04, 214a/11, 221b/02, 221b/08,
 232a/03, 232a/13
 ĥ.+ uñuzda 207a/04
ĥākķından gel- [Ar.+Tr.] Yenmek, cezasını vermek.
 ĥ.- düm 051b/14
 ĥ.- em 214a/02
 ĥ.- imedi 080b/17
 ĥ.- imez 096b/08
ĥāk sūbhāne ve teŖālā [Ar.] Şanı yüce, kusur ve eksiklikten
 münezzeh olan Allah.
 ĥ. 008b/01, 008b/07, 009a/05, 091b/20, 010a/15,

011a/07, 025b/18, 033a/13, 035b/12, 038a/09,
 041b/15, 055b/04, 072b/09, 072b/12, 073a/05,
 083a/15, 085a/03, 085a/04, 091b/20, 093b/18,
 100a/12, 101a/15, 102a/03, 119a/15, 122b/07,
 122b/21, 130b/18, 153b/08, 164b/20, 167b/06,
 169a/10, 169a/12, 175a/20, 175a/21, 176b/10,
 176b/21, 177a/17, 181a/09, 199b/18, 200a/09,
 200b/04, 200b/07, 200b/09, 201b/06, 201b/20,
 202a/13, 213a/02, 214b/11, 231b/15
 ĥ.+ dan 008b/07, 115b/17, 122b/06, 136b/02, 143a/11
 ĥ.+ nuñ 005a/08, 010b/21, 084b/15, 092b/04,
 101a/13, 128a/06, 128b/03, 153b/06, 161a/19,
 161b/16, 167a/18, 175b/12, 176a/03, 180a/16
 ĥ.+ ya 050a/17, 051a/12, 052a/09, 052a/13, 100a/05,
 147b/14, 148a/04, 173b/21, 180a/15, 217a/18
ĥāk teŖālā [Ar.] Yüce Allah.
 ĥ. 009b/06, 050a/21, 054b/18, 055a/12, 056a/19,
 075b/09, 084b/13, 089b/06, 152b/02, 159a/15,
 161b/20, 167a/20, 176b/08, 184b/05, 200a/13,
 200b/03, 207a/16, 214a/04
 ĥ.+ dan 032b/09, 231b/08
 ĥ.+ dandur 032b/05
 ĥ.+ nuñ 115a/19, 151b/12, 175b/21, 179a/05, 200a/01
 ĥ.+ ya 054b/17, 176b/06
ĥāl [Ar.] Erime.
 ĥ. 114b/13
ĥāl [Ar.] 1. Şimdiki zaman. 2. Oluş, bulunuş, durum.
 ĥ. 010b/17, 011b/10, 013b/02, 015a/10, 023b/19,
 026a/06, 028b/11, 040a/04, 060b/01, 076a/07,
 082a/05, 083b/01, 084a/19, 084b/02, 090a/14,
 104b/01, 111a/05, 112b/17, 116b/07, 117b/04,
 121b/03, 124b/19, 128b/17, 143a/11, 159a/04,
 175a/20, 184b/19, 185a/03, 194a/15, 200a/07,
 202b/04, 204a/08, 209b/04, 220a/15, 220b/03,
 221a/08, 224b/19, 226b/14, 229b/03, 229b/05,
 230a/13
 ĥ.+ a 089b/20, 090a/02, 090a/03, 138a/09, 185a/07,
 203a/16
 ĥ.+ da 007b/04, 015a/09, 032b/05, 044b/21, 052b/03,
 108b/03, 117a/13, 134b/05, 134b/08, 157a/07,
 172a/14, 185b/16, 216b/09, 224a/15
 ĥ.+ dan 015a/09, 032b/06, 090a/02, 090a/03,
 207a/13, 208b/09
 ĥ.+ dayiken 050a/19
 ĥ.+ dur 074a/14
 ĥ.+ ı 003a/10, 007a/05, 010b/20, 011a/08, 039a/02,
 040b/14, 048b/05, 049b/15, 050b/14, 055a/10,
 055a/16, 057b/14, 061a/13, 066b/06, 067b/16,
 071a/21, 073a/11, 074a/03, 080b/19, 090a/06,
 092b/19, 099b/10, 100b/01, 101b/02, 101b/13,
 115a/07, 123b/19, 128b/15, 128b/16, 137b/20,
 150a/18, 156a/03, 157b/11, 170a/18, 174b/17,
 189b/05, 190a/17, 190b/20, 192b/20, 200b/11,
 206b/15, 208b/01, 211b/19, 214a/01
 ĥ.+ ıdı 022b/13, 160a/01
 ĥ.+ ıla 053b/11, 053b/16, 057b/03, 137b/18, 155b/21,
 156a/01, 223a/20
 ĥ.+ m 010a/16, 038a/21, 052a/16, 083b/04, 092a/17,
 225a/08
 ĥ.+ ma 013b/02, 032a/12, 055a/12, 089b/21, 090a/01,
 090a/04, 109a/13, 121a/19, 125b/06, 151a/10,
 164b/20, 212a/16
 ĥ.+ mca 123b/19, 187a/08
 ĥ.+ mda 201b/05
 ĥ.+ mdan 183a/18
 ĥ.+ mı 169a/14, 170a/19, 176a/03, 232a/08
 ĥ.+ la 128a/16
 ĥ.+ ları 043b/17, 054a/09, 094a/01, 096a/01, 113a/15,
 140a/06, 222b/11, 222b/17, 226b/08
 ĥ.+ ların 042b/18, 045a/03, 209a/13, 232a/03
 ĥ.+ larına 090a/12, 186a/18, 225a/06, 231b/14
 ĥ.+ larında 159a/05
 ĥ.+ larından 101b/13, 181a/02
 ĥ.+ um 003b/10
 ĥ.+ uma 003b/14
 ĥ.+ umda 196a/15

- h.+ uñ 049a/21, 055a/15, 092a/17, 213b/07
- halŌ [Ar.]** Soyma, kıyafetini çıkarma.
h.+ a 067a/17
- hāl [Ar.]** İz, nişan.
h. 003b/06, 203a/18
h.+ dur 168b/06
h.+ ıdı 003a/12
- halās [Ar.]** Kurtulma, kurtuluş.
h. 138b/02
h.+ muñ 140b/20
- halās iT- [Ar.+Tr.]** Kurtarmak.
h.- erdi 087b/06
h.- di 073a/07
h.- mege 209b/09
- halās ol- [Ar.+Tr.]** Kurtulmak.
h.- a 156a/05
h.- dı 015a/12
h.- dum 224b/02
h.- mağ 134b/11
h.- sunlar 213b/10
h.- urı 134b/11
- halās olın- [Ar.+Tr.]** Kurtarılmak.
h.- ur 024a/17
- halās olma- [Ar.+Tr.]** Kurtulmamak.
h.- mışdur 140b/20
- halāyık [Ar.]** 1. Yarattılanlar, insanlar. 2. Halk.
h. 090b/16, 091b/03, 135b/16, 155b/12
h.+ ı 069a/07
h.+ uñ 153b/07
- hālbuki [Ar.+Tr.+Far.]** Gerçekte şudur ki.
h. 137a/11, 144b/09
- hāleb [Ö.]** Suriye'nin kuzeydoğusunda bir şehir.
h. 076a/21, 091a/14, 103a/11, 103b/18, 146b/13
h.+ den 004a/12, 079a/21
h.+ e 098a/07, 108b/17, 111b/09
h.+ i 098a/07, 098a/08
h.+ üñ 108b/18
- hāleb memleketi [Ö.]** (bk. hāleb)
h.+ n 094b/21
- hālece [Ö.]** Mısır'da eski bir şehir.
h.+ yidi 018a/09
- halef-i hayr-ı nām-dār [Ar.+Ar.+Far.+Far.]** Adı hayırla anılan oğul.
h. 113b/03
- halel [Ar.]** Bozukluk, eksiklik.
h.+ lerden 166b/01
- halel gel- [Ar.+Tr.]** Bozulmak.
h.- di 086b/17
h.- üp 218b/12
- halel-pežir ol- [Ar.+Far.+Tr.]** Kesin olarak, tamamen bozulmak.
h.- up 096a/12
- hālet [Ar.]** Hal, nitelik.
h. 001b/12, 074a/14
h.+ deyidi 004a/11
h.+ i 012b/07
- halhāl [Ar.]** Ayak bileğine takılan halka, ayak bileziği.
h.+ ı 047a/05
h.+ lar 041a/21
- hāl-ı derün [Ar.+Far.]** Ruh hali.
h.+ uma 004a/12
- hāl-ı hāyāt [Ar.+Ar.]** Hayatı boyunca.
h.+ ında 008a/10, 011a/08, 017a/08, 017a/13, 042a/14, 052a/19, 105b/07, 106a/01, 165a/05
h.+ larında 118a/10, 142b/21
- hāl-ı tedennj [Ar.+Ar.]** Gerileme durumu.
h. 076a/13
- hāhı [Ar.]** Yaratıcı, Allah.
h.+ ı 173b/20
h.+ umuñ 165a/02
h.+ uña 065a/04
- hāhı-ı Ōālem [Ar.+Ar.]** Alemin yaratıcısı, Allah.
h. 068b/05
- halıfa [Ar.]** Hz. Muhammed'in vefatından sonra Müslümanların imamlığını ve şeriatın koruyuculuğunu yapmakla görevli kimse.
h. 080a/16, 081b/09, 086b/15, 087a/09, 089a/05, 089a/13, 089a/18, 089a/19, 090b/05, 093a/20, 094a/14, 095b/04, 096a/19, 098a/17, 098b/03, 099a/08, 099a/13, 099b/02, 099b/07, 099b/09, 100a/03, 104b/21, 105a/07, 105a/08, 105a/13, 105b/04, 105b/06, 105b/08, 105b/10, 105b/12, 105b/13, 108b/04, 109a/20, 109b/08, 133b/02, 144a/04, 145a/10, 158a/12, 210b/16, 210b/18, 211a/02, 211a/04, 211a/10, 211a/11, 211a/12, 211a/13, 211a/16, 211a/18, 218b/19, 219a/07, 219a/21, 220b/20, 221b/02, 222a/14, 222b/09
h.+ dan 093a/20, 098b/01, 220b/19, 221a/14
h.+ dur 108b/16
h.+ larına 221b/17
h.+ nuñ 100a/04, 105a/11, 105a/21, 108b/13, 108b/21, 211a/03, 211a/08, 211a/12, 218b/17, 220b/21, 221b/15, 222a/10, 222b/16,
h.+ ñuza 207b/20
h.+ sınıñdur 089b/07
h.+ ya 089a/18, 093a/20, 095b/02, 105b/18, 140a/20, 142b/13, 211a/21, 219a/04, 221a/15, 223a/13
h.+ yı 097a/20, 098a/17, 099b/09, 105a/07, 108b/05, 109b/02
h.+ yıldı 087a/19, 089a/01
h.+ yiken 105b/12, 106a/04, 108b/09
h.+ yla 099a/19
- halıfahı [Ar.+Tr.]** Halifenin yaptığı iş, halifelik.
h. 105b/07, 106a/01, 106a/02
h.+ a 099b/12
h.+ dan 105a/07, 109a/19
h.+ ı 098b/20, 105a/01, 105a/04, 105b/08, 105b/09, 106a/01, 109a/11, 109b/13
h.+ lıñnuñ 109b/01
- halıfasuz [Ar.+Tr.]** Halifesi olmayan, halifesiz.
h. 098a/18
- halıfatü'l-mü'minjin [Ar.+Ar.]** Müminlerin halifesi.
h. 011a/07
- halıfa-ıehl-i islām [Ar.+Ar.+Ar.]** İslam ehlinin halifesi.
h.+ dan 211b/03
- halıfa-ırrāşidin [Ar.+Ar.]** Dört halife.
h. 211b/18
- halıfa-ıbenj el-Ōabbās [Ar.+Ar.+Ar.]** Abbāsî Devleti halifeleri.
h.+ uñ 216b/16
- halıfa-ıfatımiyyin [Ar.+Ar.]** Fatımî Devleti halifeleri.
h. 218b/20, 226b/02
- halıfa-ıŌabbāsiyye [Ar.] [Ar.+Ar.]** Abbāsî Devleti halifeleri.
h. 099b/12
h.+ den 105b/12
- hālî [Ar.]** Tenha, boş, sahihsiz.
h. 006a/13, 010b/11, 011a/10, 033a/01, 040b/15, 061b/01, 073a/10, 081a/11, 091a/09, 095b/10, 098b/01, 112b/05, 114a/15, 116a/14, 119b/02, 131b/20, 135a/01, 137b/09, 157b/10, 167a/09, 171b/13, 185a/04, 203b/04, 206b/05, 207a/13, 212b/15, 215b/17, 216a/02, 221b/07, 223b/06, 224b/18, 224b/19, 225b/06, 225b/10, 226a/19, 226b/12, 228b/09, 228b/11
h.+ dür 087a/18, 132b/09
- halıç [Ar.]** Kanal.
h. 010a/05, 010b/12, 056a/07, 056a/08, 056a/11, 120a/09, 132a/09, 133a/08, 133a/13, 133a/15, 133a/19, 133b/04, 196b/17, 196b/18, 196b/20
h.+ den 133a/20
h.+ i 056a/07, 072a/11, 072a/12, 133a/12, 133b/02
h.+ ler 005b/15, 006b/16, 010b/14, 047a/20, 122a/07, 132a/10, 132a/14, 170b/04, 197a/16
h.+ lerden 010b/16, 047a/18, 072a/10, 132a/20, 132b/09
h.+ lerdür 132b/10
h.+ leri 124a/04
h.+ lerine 210b/10
h.+ lerüñ 132b/07, 198b/10
h.+ üñ 056a/10, 072a/14, 132a/20, 132b/21
- halıç-i behrābj el-menhā [Ö.]** (bk. halıç-i menhā)
h. 132b/11, 133b/03

- halîc-i dimyât [Ö.]** Dimyat Halici.
h. 010b/13
- halîc-i emîrî'l-mü'mînîn [Ö.]** Kahire Halici.
h. 133a/20
- halîc-i feyyûm [Ö.]** Feyyum Halici.
h. 010b/13
h.+ i 133a/03
- halîc-i hâkimî [Ö.]** Kahire Halici.
h. 133a/08
- halîc-i iskenderiyye [Ö.]** İskenderiye Halici.
h. 010b/13
- halîc-i kebîr [Ar.+Ar.]** Küçük halîc.
h.+ i 124a/04, 132a/13
- halîc-i menhâ [Ö.]** Menha Halici.
h. 133a/07
h.+ dur 010b/14
- halîc-i münîf [Ö.]** Münif Halici.
h. 010b/13
- halîc-i nâsirî [Ö.]** Nasırî Halici, memluk sultanı Muhammed bin Kalavun'un yaptırdığı halîc.
h. 133b/07
- halîc-i sehâ [Ö.]** Seha Halici.
h. 010b/13, 132b/10
h.+ yı 132b/11
- halîc-i serdûs [Ö.]** Serdus Halici.
h. 010b/13, 132b/10, 132b/18
h.+dan 072a/15
- halîcî'l-feyyûm [Ö.]** (bk. halîc-i feyyûm)
h. 132b/10
- halîcî'l-iskenderiyye [Ö.]** (bk. halîc-i iskenderiyye)
h. 132b/10, 132b/20
- halîcî'l-kâhire [Ö.]** (bk. halîc-i kâhire)
h. 132b/11, 133a/08
- halîcî'n-nâsirî [Ö.]** (bk. halîc-i nâsirî)
h. 132b/11
- hâlig [Ar.]** (bk. hâlik)
h.+ idür 153b/07
- halîl [Ö.]** Memluk sultanı Şecerüddür Hatun'un oğlu.
h. 095b/14, 096a/16
- hâlim [Ar.]** Tabiatı yavaş olan, yumuşak huylu.
h. 114b/02, 197b/09
- hâlim [Ö.]** (bk. hâfîzû'd-dînillah)
h. 086a/14
- hâlî olma- [Ar.]** Bırakılmış olmamak, devam etmek, sürmek.
h.- dı 162a/01, 170a/12
h.- z 029a/02, 147b/02
h.- zıdı 019b/08
h.- zlar 122b/21, 123b/13, 179b/09, 215b/19
h.- zlarıdı 199b/19
- hâlîs [Ar.]** Katkısız, saf.
h. 115b/09, 169a/20
- hâlîyâ [Ar.]** Şimdiki zamanda, şimdiki halde.
h. 006a/14, 009a/11, 009b/07, 020b/01, 028b/13, 034a/09, 039a/06, 043a/03, 048b/12, 057a/16, 087a/18, 089b/03, 091a/06, 103a/05, 106b/19, 107b/15, 111a/18, 114a/01, 114a/10, 123a/21, 125a/09, 131b/13, 133b/15, 142a/08, 145b/13, 148b/08, 159b/01, 165a/04, 165a/16, 165b/11, 167b/17, 174b/04, 174b/05, 175b/03, 182b/14, 183a/17, 185a/04, 185b/04, 186b/15, 189a/07, 190a/17, 190b/20, 193a/01, 196a/20, 196b/12, 198b/09, 203a/07, 203a/13, 203b/14, 204b/19, 205a/11, 206b/20, 215b/12, 216a/01, 216a/17, 216b/05, 217a/10, 217b/01, 217b/05, 218b/12, 226a/19, 229a/17, 229b/09
- halq [Ar.]** 1. Bir ülkede yaşayan aynı uyruktan olan insan topluluğu. 2. İnsanlar.
h. 018b/16, 019b/01, 019b/18, 019b/21, 021a/17, 021b/06, 021b/19, 025a/20, 026b/01, 026a/12, 028a/07, 028a/08, 028a/18, 031a/21, 031b/03, 031b/07, 031b/08, 036a/16, 036b/19, 036b/20, 037a/05, 037b/02, 037b/20, 038a/04, 040b/11, 040b/15, 041a/11, 041a/13, 041a/17, 041b/05, 042b/18, 045a/05, 046b/04, 046b/06, 048a/11, 048b/18, 050a/02, 050a/11, 050b/02, 050b/05, 050b/11, 051b/11, 053a/21, 054a/03, 056b/01, 062a/19, 063a/17, 064a/03, 064a/06, 066b/21, 067a/08, 067b/07, 069a/18, 070b/12, 070b/14, 084a/04, 084b/10, 085a/08, 085a/15, 085b/14, 086b/15, 086b/16, 088a/15, 088b/09, 088b/15, 092a/03, 093a/05, 097a/03, 097a/04, 097a/08, 097b/17, 098a/12, 099b/21, 100b/09, 100b/12, 100b/15, 105a/09, 108b/21, 111a/14, 113a/21, 114b/02, 116a/13, 116b/05, 118b/18, 121a/13, 123b/01, 123b/18, 124b/03, 124b/14, 125a/05, 130b/04, 130b/14, 131a/09, 132a/15, 134a/05, 134b/02, 134b/10, 137b/01, 137b/21, 139b/07, 146a/01, 147b/04, 149b/17, 150a/09, 150b/15, 151a/09, 152b/11, 153b/21, 158a/09, 159b/21, 160a/02, 171b/11, 171b/13, 172b/21, 175b/09, 179a/20, 180a/19, 181b/15, 183a/09, 190a/05, 190a/15, 200b/10, 204a/07, 217a/21, 218b/18, 221b/20, 222b/02, 223b/12, 223b/16, 223b/17, 223b/18, 225a/08, 225a/12, 225a/17, 228b/10, 232a/11
h.+ a 012a/02, 014b/03, 018b/14, 018b/18, 022a/12, 026a/10, 027a/01, 028a/01, 028a/03, 031a/12, 036a/19, 041a/14, 041b/07, 042b/20, 048b/20, 048b/21, 054a/08, 054a/17, 062b/20, 067a/06, 067a/18, 067b/19, 068b/07, 068b/13, 069a/05, 069a/09, 081b/04, 083a/05, 084a/06, 084a/11, 097b/09, 099a/21, 100a/06, 100a/13, 100b/15, 101b/19, 102a/14, 123b/20, 138b/21, 139a/17, 141a/09, 141a/16, 146a/06, 149b/17, 163b/14, 184a/14, 191b/18, 193b/11, 194a/11, 221a/20, 222a/21
h.+ da 050a/04
h.+ dan 025a/12, 039b/08, 048b/14, 049a/20, 049b/01, 052a/10, 052b/08, 054a/02, 066b/12, 067a/14, 067b/18, 070b/10, 082b/16, 082b/20, 101a/21, 101b/16, 102a/12, 108b/21, 134a/07, 145b/21, 159a/02, 189b/06, 210a/14
h.+ i 009b/21, 013b/17, 015b/14, 018b/17, 023b/15, 028b/18, 029a/04, 029b/12, 030a/20, 033a/09, 034b/08, 038a/04, 041b/06, 044b/13, 044b/18, 045a/01, 046a/21, 050b/16, 053a/12, 054a/15, 063b/21, 064a/09, 064b/20, 070b/03, 072a/11, 074a/12, 081a/11, 083b/12, 089b/16, 093a/19, 097a/12, 105a/19, 108a/16, 124b/17, 134a/09, 134b/09, 145b/17, 146a/12, 147a/05, 150b/19, 154a/08, 155b/07, 155b/16, 157a/14, 158b/19, 164b/13, 165b/05, 166b/20, 173a/07, 173b/10, 177a/16, 180a/02, 182a/17, 183b/21, 184a/13, 189b/09, 190a/04, 190a/06, 190b/16, 192b/13, 194b/12, 195b/16, 201a/01, 201a/03, 202a/14, 208b/20, 209a/14, 209b/05, 222b/13, 223a/03, 225a/01, 225a/11, 226a/14
h.+ ıla 028a/04, 044b/05, 048b/21, 086a/20, 109a/15, 134b/07
h.+ m 030b/02
h.+ ma 032a/05, 033a/03, 083b/20, 101a/17, 109a/03, 112b/13, 160a/04, 190a/05, 202b/05, 217a/15, 224b/06
h.+ mda 011b/11, 015b/14, 218a/17
h.+ mndan 005b/21, 010a/13, 012b/11, 014b/03, 015a/17, 016a/12, 032b/03, 041a/03, 044b/21, 062b/06, 064a/02, 076a/05, 140b/06, 140b/21, 154a/02, 154b/20, 156a/21, 184a/15, 185a/05, 188a/02, 189a/19, 189b/02, 190a/14, 210a/12, 212a/15, 215b/02, 216a/13, 218a/18, 219b/16, 219b/18, 222b/11, 231b/09
h.+ mı 052b/16, 063b/11, 108a/14, 155a/09, 226b/17
h.+ muñ 009a/10, 012b/09, 038a/01, 072a/15, 108a/19, 113b/04, 154a/01, 168a/07, 173b/12, 209a/18, 225a/03
h.+ ıyla 151a/04
h.+ ların 178b/18
h.+ uñ 006b/15, 018b/19, 021a/18, 025b/08, 028a/04, 037b/06, 042b/19, 053b/21, 054a/13, 056b/09, 066b/11, 067a/15, 067b/13, 068b/09, 080b/18, 080b/20, 084b/09, 084b/20, 088a/16, 090a/10, 099b/19, 101a/14, 101a/19, 102a/11, 125a/06,

- 125a/21, 129b/17, 134a/10, 146a/07, 147b/04,
153b/20, 157b/19, 161b/21, 180a/18, 186a/02,
201b/12, 222a/18, 222b/14, 223a/01, 225b/18,
231b/11
- halk-ı Óâlem [Ar.+Ar.]** Alem halkı, tüm insanlar.
h. 130a/05, 133b/16, 210a/03
h.+ de 166b/20
h.+ üñ 113a/14, 068b/05, 210a/04, 063b/09
h.+ i 063b/09, 194a/02
- halk eyle- [Ar.+Tr.]** Yaratmak.
h.- di 199b/19
- halk-ı firāvān [Ar.+Far.]** Sayısız insan.
h.+ dan 231b/09
- halk-ı vilāyet [Ar.+Ar.]** Şehir halkı.
h.+ i 110a/16
- halk iT- [Ar.+Tr.]** Yaratmak.
h.- endür 049a/18
h.- ıcek 200b/03
- halk olun- [Ar.+Tr.]** Yaratılmak.
h.- duğları 200a/06
- hāllu hālınca [Ar.+Tr.+ Ar.+Tr.]** Haline göre, durumuna uygun olarak.
h. 010a/03, 211b/08
- halÓ olun- [Ar.+Tr.]** Soymak, kıyafetini çıkarmak.
h.- up 108b/10
- halt olun- [Ar.+Tr.]** Karıştırılmak.
h.- mış 118a/05
- halvet [Ar.]** Yalnız, tek başına.
h. 134a/14, 228a/05
h.+ inde 152b/13
- halveti [Ar.]** Yalnız, tek başına.
h. 204a/21
- halvet ol- [Ar.]** Biriyile yalnız kalmak.
h.- duğı 058a/06
h.- duđuñlayın 058a/04
- hām [Ö.]** Hz. Nuh'un oğullarından biri.
h. 006a/03, 006a/16, 006b/03, 007b/03, 008b/06,
008b/15, 009a/15, 009b/01, 026b/10, 027b/21,
120a/10, 132b/12, 141a/01, 145b/19, 146b/18,
163a/14, 164a/08, 167a/03, 176a/12, 187b/21,
189a/01
h.+ a 008b/19, 009a/07
h.+ ı 009a/16
h.+ ıdı 009a/17
h.+ üñ 006a/06, 008b/18, 009a/06, 009a/09, 009a/10
- hām [Ar.]** 1. İşlenmemiş, üzerinde çalışılmamış. 2. Boş, beyhude.
h. 188a/18, 194a/02
- hamā [Ö.]** Suriye'nin orta-batı kesiminde, Asi nehri üzerinde yer alan şehir.
h. 004b/17
h.+ yı 079a/21
- hāmād [Ö.]** Hz. Muhammed.
h. 142b/08, 142b/12
- hāmākat [Ar.]** Ahmaklık, beynsizlik.
h. 068b/04
- hāmān [Ar.]** Hz. Musa zamanındaki Mısır firavununun veziri.
h. 072a/02, 072a/09, 072a/17, 072a/20, 132b/19
- hamārūye [Ö.]** Tolunođulları Devleti hükümdarı Humareveyh.
h. 177b/12, 218a/09
- hāmāse dīvānı [Ar.+Ar.]** Savaş kahramanlığıyla ilgili şiirleri içeren kitap.
h.+ n 091a/19
- hāmāyil-vār [Ar.+Far.]** Hamayliya benzer.
h. 021b/01, 053b/13
- hāmıd id- [Ar.+Tr.]** Tanrı'ya şükretmek.
h.- üp 176b/06100a/06
- hāmıd-ı nā-mahdūd [Ar.+Far.+Ar.]** Sonsuz şükür.
h. 001b/12
- hāmıel burcı [Ar.+Ar.+Tr.]** Koç burcu.
h.+ na
- hāmıle id- [Ar.+Tr.]** Gebe bırakmak.
h.- erleridi 038b/19
- hāmıle ol- [Ar.+Tr.]** Gebe kalmak.
h.- urlardı 199b/09
- h.- up 127a/04
- hāmım [Ar.]** Pek sıcak, kaynar nesne.
h.+ e 168b/04
- hāmır [Ar.]** Hamur.
h. 151a/08
- hāmıs [Ar.]** Beşinci.
h. 181a/17
- hāmıyyet [Ar.]** Milli onur ve haysiyet.
h.+ den 011b/12
- hāml [Ar.]** Gebelik.
h.+ mda 014b/03
- hāml it- [Ar.+Tr.]** Yormak, bağlamak.
h.- diler 209b/18
- hāmle [Ar.]** Atılış, atılma, saldırış, saldırma.
h. 222a/14
h.+ de 112a/06
h.+ si 214b/06
- hāmle eyle- [Ar.]** Saldırmak, ileri atılmak.
h.- diler 215a/01
- hāmle id- [Ar.]** Saldırmak, ileri atılmak.
h.- eler 214b/06
- hāmām [Ar.]** Hamam.
h. 162b/05, 187b/16, 218a/06, 218a/08, 218a/14
h.+ a 084a/13, 218a/10, 218a/13
h.+ dan 162b/05, 218a/12
h.+ ı 218a/04
h.+ lar 166a/06, 216a/16, 225b/15, 226b/13
h.+ larda 224a/07
h.+ ları 084a/14, 218a/12
- hamr [Ar.]** Şarap.
h. 040a/11, 040a/19, 041b/09, 041b/19, 044b/14,
100b/19, 130a/09, 166b/10
h.+ lardan 041b/09
- hāmırā-yı kuşvā [Ö.]** Fustat şehrinin bir mahallesi.
h. 216b/19, 217a/12
- hāmırā-yı kuşvā mahallesi [Ö.]** (bk. hāmırā-yı kuşvā)
h. 217a/16
- hams [Ar.]** Beş.
h. 083a/04
- hāmük [Ö.]** İskenderiye patriği ve Bizans'ın Mısır genel valisi olan Mukavkıs'ın dayısı ve Dimyat beyi olan kimse.
h. 178b/08, 178b/12, 178b/21, 179a/07
h.+ üñ 179a/01
- hāmün [Far.]** Bozkır.
h. 113a/09
- hāmüş ol- [Far.+Tr.]** Susmak.
h.- di 105a/05
- han [Far.]** Şehir içinde veya dışında yolcular için yapılmış konaklama yapıları.
h. 187b/16
h.+ a 004a/19
- hānbeli mezhebi [Ö.]** İmam-ı Hanbeli'nin kurucusu olduğu mezhep.
h.+ nde 100b/17
- handaq [Ar.]** Kale etrafına açılan uzun çukur, hendek.
h. 045b/17, 073b/03, 205a/21, 205b/01, 205b/16
h.+ dan 045b/17
h.+ ı 150b/12, 153b/19, 205b/03
h.+ ıyla 153b/19
h.+ lar 071b/21, 072a/01
- hāne [Far.]** Ev.
h.+ dür 177b/05
h.+ lerile 149a/09
h.+ ye 217b/06
- hānedān [Far.]** Kökten asil ve büyük aile, ocak.
h.+ a 097a/03
h.+ ına 121a/02
- hānefi [Ar.]** İmam-ı Azam Ebu Hanife'nin kurucusu olduğu mezhep.
h. 100b/16
- hānelü [Far.]** Evi olan, evli.
h. 168a/10, 217b/06
- han-gāh [Far.+Far.]** Dervişlerin evi, tekke.
h.+ lar 091a/17
- hān-hōr [Far.+Far.]** Zalim, kan dökücü.

- h. 026a/03
hānḳāh-ı **šalāḳhiyye** [Ö.] Selahaddin Eyyubi'nin Kahire'de yaptırdığı tekke.
h. 145b/15
- hanūh** [Ö.] Hz. Adem'in torunu.
h. 114b/19
- hānūt** [Ar.] Dükkan.
h.+ larınıñ 116a/02
- hānümān** [Far.] Ev.
h.+ ını 097a/07
h.+ ların 076a/06
- hānümān-ı iḳbāl** [Far.+Ar.] Baht, şans evi.
h.+ ları 097a/21
- hār** [Far.] Diken.
h. 103b/14
- h'ār** [Far.] Hor, zavallı.
h. 002a/10, 178b/18, 202b/05
- harāb** [Ar.] 1. Yıkık, viran. 2. Yıkım.
h. 032b/15, 034b/01, 035a/13, 043a/03, 044b/15, 045a/11, 052a/12, 064b/03, 076a/07, 085b/21, 121b/15, 134b/18, 150a/09, 151a/15, 204a/09, 225a/15
h.+ a 010b/21, 048b/11, 188a/04, 190b/02, 193a/01, 218b/12, 219b/10, 225a/01, 226b/21
h.+ dur 217b/02
h.+ ı 124b/05, 197b/12, 197b/19
h.+ ıdı 189b/05
h.+ ına 177a/02, 218b/16
h.+ lar 070a/16
- harāba** [Ar.] Eski binaların yıkıntısı.
h. 004a/15, 088a/11, 180a/04, 216b/10, 218b/13, 225a/19
h.+ ları 166b/02, 166b/03, 228a/11
h.+ sından 188b/07
- ḥarābalūḡ** [Ar.+Tr.] Harabe olmuş, harebeler bulunan yer, harabelik.
h.+ ı 189b/06
h.+ ında 166b/08
- harāb** **eyle-** [Ar.+Tr.] Harap hāle getirmek, yıpratmak.
h.- di 167b/02
h.- diler 046b/10, 179b/12, 215b/08
h.- yeler 179b/10
h.- mekdür 184a/15, 185b/04
- harāb iT-** [Ar.+Tr.] Harap hāle getirmek, yıpratmak.
h.-di 026a/17, 049b/02, 075b/08, 076a/07, 097a/20, 108a/14, 145b/16, 165b/03
h.- diler 181b/03
h.- dügi 075b/12
h.- düginden 149a/17, 204a/05
h.- e 168b/18
h.- en 075b/11
h.- erleridi 149b/16
h.- ince 039b/15, 047a/16, 075b/01, 148b/19, 204a/08
h.- mişleridi 079b/02
h.- üp 006a/13, 063b/03, 226b/17
- harāb ḳul-** [Ar.+Tr.] Harap hāle getirmek, yıpratmak.
h.- mişlardı 172b/04
- harāb ol-** [Ar.+Tr.] Harap hāle gelmek, yıpranmak.
h.- an 051a/21, 058b/03
h.- dı 010b/10, 023b/19, 026b/21, 047a/17, 113a/15, 133a/18, 168a/09, 190b/19, 195b/15, 218b/10, 222b/12, 224b/14
h.- duḡdan 192b/21
h.- ıcaḳ 217a/16
h.- ınca 148b/20
h.- maḡa 190b/01
h.- maḳ 225a/16
h.- masını 152b/03
h.- masınıñ 152b/06, 224b/20
h.- mış 124b/06, 216b/20, 217a/16
h.- mişdur 013a/01, 123a/21, 148b/10, 170b/11, 177a/03, 177a/05, 217b/10
h.- mişdı 057a/18
h.- mişken 231b/10
h.- up 166a/20, 167b/08, 188a/04, 193a/01, 198b/12, 224b/12
- h.- ur 130b/16, 153b/13
- harābhḳ** [Ar.+Tr.] Yıkık dökük, harap olma durumu.
h. 165b/03, 168a/09, 215b/12
h.+ da 122b/09, 123a/17
- harāc** [Ar.] 1. Vaktiyle Müslüman olmayan tebedan alınan vergi. 2. Bir yerden veya birinden zor kullanılarak alınan para.
h. 012b/10, 024b/08, 044a/21, 087b/06, 196b/09, 207a/14, 207b/13, 208a/13, 208b/07, 208b/09, 208b/17, 209a/01, 209a/11, 210a/08, 212a/16, 218b/07, 218b/08, 231b/12
h.+ a 208a/04, 208b/12, 208b/21, 215a/15
h.+ ı 012b/09, 012b/11, 036b/20, 053a/20, 062b/06, 062b/16, 068a/10, 069a/01, 071b/20, 209a/03
h.+ ın 031a/15, 211b/01, 211b/04
h.+ ına 196b/09
h.+ ından 198b/18
h.+ ını 079b/06, 113a/06, 196a/16
h.+ ıydı 007a/16
h.+ ları 215a/20
h.+ ların 067a/19
- harāca kes-** [Ar.+Tr.] Zorbalıkla başkalarından para almak.
h.- di 052b/16, 063b/18
h.- esin 210b/07, 215a/19
h.- mek 208b/14
- harāc baḡla-** [Ar.+Tr.] Bir kimseyi belli zamanlarda belli miktarda para ödemeye zorlamak.
h.- di 063b/06
- harāc-ı mısır** [Ar.+Ö.] Mısır'ın haracı.
h.+ uñ 079a/10
- ḥarām** [Ar.] Şeriatçe, dince yasak edilmiş şey.
h. 003b/15, 131a/14
- ḥarāmı** [Ar.] Hırsız, haydut.
h. 016a/18
- ḥarām-zāde** [Ar.+Far.] Hileci, namussuz.
h. 092a/13
h.+ ler 084a/21
- ḥarāret** [Ar.] 1. Sıcaklık. 2. Coşkunluk, ateşlilik.
h. 183b/01
h.+ i 126a/15
h.+ ile 155a/20
h.+ in 024a/04
h.+ inden 023a/06
h.+ iyile 029a/01
- ḥarb** [Ar.] Savaş.
h. 048a/08, 048b/11, 155a/19, 179a/07, 198b/16, 200a/02, 204b/21, 207a/03, 214b/04, 214b/12, 214b/14, 222a/11
- ḥarbe** [Ar.] Kısa mızrak, süngü.
h. 047a/15, 136b/08, 136b/17
h.+ ler 028b/09, 195a/15
h.+ leri 167b/15
h.+ yle 028b/10
- ḥarbelü** [Ar.+Tr.] Harbesi olan.
h. 195b/01
- harc** [Ar.] 1. Vergi. 2. Sarf, gider.
h.+ ı 099b/04, 144a/03, 186b/11, 228a/05
h.+ ın 117a/01
h.+ ına 101a/12, 217a/10
h.+ larına 220b/09
h.+ larından 116b/07
- harcan-** [Ar.+Tr.] Sarf edilmek, harcanmak.
h.- di 218a/19
h.- duḡlarınca 028b/16
- harcanıñ-** [Ar.+Tr.] Harcanma işi yapılmak.
h.- an 028b/17
- harc eyle-** [Ar.+Tr.] Sarf etmek, harcamak.
h.- di 057a/11, 099b/05
- harc iT-** [Ar.+Tr.] Sarf etmek, harcamak.
h.- di 057b/03
h.- megile 028b/15
- harc ol-** [Ar.+Tr.] Sarf edilmek, harcanmak.
h.- urdı 130a/08
- harc olın-** [Ar.+Tr.] Sarf edilmek, harcanmak.
h.- acaḳ 144a/02
h.- an 144a/19

- h.- sa 145a/12
h.- urdu 218a/07
h.- ursa 135a/14
- hârekât [Ar.]** Hareketler.
h.+ ı 095b/17
h.+ ıyla 148b/03
- hârekât-ı hendesiyye [Ar.+Ar.]** Geometrik hareketler.
h. 152a/16
- hârekât-ı felekiyye [Ar.+Ar.]** Feleklerin hareketleri.
h. 074a/21
- hârekât-ı nücümiyye [Ar.+Ar.]** Yıldızların hareketleri.
h. 180a/14
- hâreket [Ar.]** 1. Kınıldama, oynama, yer değiştirme. 2. İş işleme, iş görme, davranma. 3. Tavır, tarz, muamele.
h. 052a/10, 124a/20, 130b/05, 168b/03, 171b/12
h.+ de 128b/02
h.+ e 026b/20, 032b/11, 128a/11, 138a/12, 138a/16, 189b/02
h.+ ile 012b/20
h.+ ine 223a/07
h.+ leri 117b/04
h.+ lerin 087b/10, 208a/21
- hâreket e gel- [Ar.+Tr.]** Harekete geçmek, hareket etmeye başlamak.
h.- di 063b/10, 071a/12
h.- diler 131a/10
h.- düğünleyn 152a/09
- hâreket eyle- [Ar.+Tr.]** Kınıldamak, yer değiştirmek.
h.- di 143a/20
- hâreket iT- [Ar.+Tr.]** Kınıldamak, yer değiştirmek.
h.- düği 019a/13, 141b/15
h.- er 015b/15, 020b/11, 141b/13, 163b/04
h.- erdi 074b/03
h.- üp 095a/07, 117b/01, 152a/17
- hâreket itdür- [Ar.+Tr.]** Kınıldatmak, yer değiştirmek.
h.- diler 143a/20
- hâreket-i leyl ve nehâr [Ar.+Ar.+Ar.]** Gece ve gündüzün hareketi.
h. 002b/19
- hârem [Ar.]** 1. Herkesin girmesine izin verilmeyen kutsal ya da özel yer. 2. Eş, zevce.
h. 055a/05, 116b/01
h.+ de 116b/02
h.+ den 116b/02
h.+ ine 228b/17
- hârem-i şerîf [Ar.+Ar.]** Kutsal bölge.
h.+ ine 054b/18
- hâremeyn-i şerîfeyn [Ö.]** Mekke'deki Kâbe ile Medine'deki Ravza-i Mutahhare.
h.+ e 101a/12, 110b/20
h.+ de 083a/13, 083b/12
- harez-i mebzûl [Ar.+Ar.]** Çok bulunan inci.
h.+ a 002a/15
- h*ârezm-şâh [Ö.]** Harezşahlar Devleti'nin kurucusu Kutbeddin Muhammed Harezşah
h.+ uñ 098a/04
- hârf [Ar.]** Alfabe-yi meydana getiren işaretlerden her biri.
h. 140b/16, 141a/05
h.+ dan 178b/02
h.+ ma 002a/13
h.+ ları 174a/12
- hâriq-ı Ôâde [Ar.+Ar.]** Çok güzel.
h. 048b/17, 139b/08
- hâric [Ar.]** 1. Dış, dışarı. 2. Fazla, aşırı. 3. Dışarıda.
h. 013b/15, 053b/03, 188b/19
h.+ den 102a/01, 123a/02, 126a/13
h.+ ine 226a/13
- hâric-i kâhire [Ö.]** Fatımîler döneminde Mısır'a verilen ad.
h. 226a/08
h.+ dür 226a/15
- hâric-i tavr-ı Ôaql [Ar.+Ar.+Ar.]** Akla, mantiğa uygun olmayan.
h. 199a/12
- harîdetü'l-Ôacâyib [Ö.]** İbn-ül-Verdi'nin kitabı.
h. 121b/12
- hâriq-ı Ôažim [Ar.+Ar.]** Büyük yangın.
h. 224b/20
- hâriim [Ar.]** Evin içi gibi başkasına kapalı olan yer.
h.+ lerine 100a/07
- hâriir [Ar.]** İpek.
h. 027a/19, 027a/21, 030a/10, 181a/20
h.+ den 040b/21, 066a/17, 194b/09
- hâriş [Ar.]** Hırslı, tamahkâr.
h. 117a/04, 231a/03
h.+ idi 054a/21, 056a/19
h. oldı
- hâriş [Ö.]** Şeytan'ın Arapça adı.
h. 200a/10
- harq-ı Ôažim [Ar.+Ar.]** Büyük ark.
h. 185a/21
- harr-ı rabt [Ar.+Ar.]** Bağlayıcı sıcak.
h.+ dur 126a/15
- hârr-ı yâbis [Ar.+Ar.]** Kuru sıcak.
h. 024a/03, 126a/15
- harübâ [Ö.]** Hz. İbrahim dönemindeki firavunun kızı.
h. 055b/02, 055b/08, 055b/09, 055b/11, 055b/18, 056a/20, 056b/06, 056b/11, 056b/13, 056b/18, 057a/01, 057a/12, 057b/04, 059a/17, 059b/11, 059b/17, 060a/17, 060b/02
h.+ dan 057a/01
h.+ nuñ 055b/04, 059b/01, 059b/08
h.+ ya 055b/19, 059a/21
h.+ yı 056b/05
h.+ yıla 055b/03, 056b/12
- hârün [Ö.]** Ahmed bin Tulun'un oğlu, Mısır hükümdarı kişi.
h. 040a/11, 040a/18, 072b/19
h.+ a 040a/17
- hârünü'r-reşid [Ö.]** Abbasî halifelerinin en meşhurdur.
h. 218b/05
h.+ den 091b/08
- hârüt [Ar.]** Arkadaşı Marut ile ün almış bir melek olup, büyü sihir ile uğraştıklarından kıyamete kadar kalmak üzere Babil'de bir kuyuya hapsedilmişlerdir.
h.+ ıla 019b/10, 032a/03, 032a/08
- hâş [Ar.]** Halkın seçkin tabakası.
h. 088b/14, 124a/13
- h*âş(ş) [Ar.]** Saygın, seçkin kişiler.
h. 170b/05
h.+ ı 222a/12
h.+ mdan 065a/19, 068a/02, 104a/15, 154b/10
h.+ ıyla 022b/05, 196a/06
h.+ ıyla 104a/16, 154b/17
- hâşâd [Ar.]** Ekin biçme zamanı.
h. 011b/02, 124b/17
- hâşâret it- [Ar.+Tr.]** Zarar vermek, zarara uğratmak.
h.- di 154b/04
h.- diler 208b/03
- hâşâyil-i aÔmâr [Ar.+Ar.]** Var olduğundan bu yana edinilen güzellikler.
h.+ mdan 198b/20
- hâsb al- [Ar.+Tr.]** Akıl yürütmek.
h.- mağdur 199a/02
- hâsb-ı hâl [Ar.+Ar.]** Doştça sohbet.
h.+umuz 168b/06
- hâseb [Ar.]** 1. Baba tarafından gelen soy temizliği. 2. Kişisel, bölgesel özellikler.
h.+ i 035b/20
h.+ ince 126a/18
- hâsed [Ar.]** Kıskançlık, çekememezlik.
h. 048a/11, 086a/17
- hâsed id- [Ar.]** Kıskanmak, çekememek.
h.- üp 040b/16, 200a/08
- hâşekî [Ar.]** Sarayda görevli bazı subaylara verilen isim.
h.+ siydi 106b/03
- hâsenât [Ar.]** İyilikler, hayırlı işler.
h.+ a 101a/04, 110b/18
h.+ ı 094b/09
- hâsen bin ahmedü'l-karmütî [Ö.]** Fatımîler dönemindeki bir hükümdar.
h. 082a/14
h.+ den 082a/19
- hâsen bin mülhem [Ö.]** Müstensür halifenin bir beyi.
h. 219a/08, 219a/14

- h. + i 219a/15
hâsenü's-siyere [Ar.+Ar.] Güzel huylu.
 h. 019b/15, 021b/16, 025b/03
h'âs-ı Óasker [Ar.+Ar.] Askerin seçkin olanı.
 h. + inden 154b/07
 h. + üñ230b/14
h'âs-ı ekâbir [Ar.+Ar.] Devlet erkanının önde gelenleri.
 h. + i 067b/06
h'âs-ı eşyâ [Ar.+Ar.] Eşyanın özü.
 h. + dandır 075a/09
h'âs-ı hâdem [Ar.+Ar.] Özel hizmetkar.
 h. 166a/07
h'âs-ı halk [Ar.+Ar.] Halkın seçkinleri.
 h. 002b/12
hâşıl [Ar.] Husule gelen, üreyen.
 h. + ı 047a/21, 211a/15
 h. + in 211b/05
 h. + indan 088a/05, 218b/07
 h. + ını 004b/21, 006b/02
hâşıl-ı kelâm [Ar.+Ar.] Sözüün özü.
 h. 214a/15
hâşıl-ı ma'Önâ [Ar.+Ar.] Özet, asıl anlatılmak istenen şey.
 h. + sı 137a/09, 144b/08
hâşıl-ı ma'Önâ-yı şerîf [Ar.+Ar.+Ar.] Özet, asıl anlatılmak istenen şey.
 h. + i 125a/13
hâşıl-ı mazmün [Ar.+Ar.] Özet, asıl anlatılmak istenen şey.
 h. + ı 089b/02
hâşıl iT- [Ar.+Tr.] Ortaya çıkarmak, üretmek.
 h. - emedi 227b/15
 h. - ertz 184b/17
 h. - mişidi 047a/20
hâşıl ol- [Ar.+Tr.] Ortaya çıkarmak, üretmek.
 h. - a 180b/16, 209b/01
 h. - an 030b/02, 167a/11, 167b/04, 218b/08
 h. - dı 199b/16
 h. - duğdan141a/11
 h. - ıcağ 157b/21
 h. - ur 218b/08, 041b/11, 121b/01, 175a/01, 178b/02, 186b/07, 211a/20, 218b/08
 h. - urdı 130b/15, 148b/05, 187b/18, 198b/18, 210b/09
 h. - urtdı 011b/03, 025a/04
 h. - ursa 183b/07
hâşıl olma- [Ar.+Tr.] Ortaya çıkmamak, ürememek.
 h. - mağın 222b/16
 h. - z 177b/07
haşım [Ar.] Düşman.
 h. 039b/03
 h. + dan 019b/01
hâşır [Ar.] Saz, kabuk, yaprak vb. bir bitki maddesiyle örülmüş taban veya tavan örtüsü.
 h. + ları 036b/13
 h. + ların 018a/06
h'âs-ı saltanât [Ar.+Ar.] Saltanatın önde gelenleri.
 h. + ı 096b/17
h'âs-ı ümerâ vü vüzerâ [Ar.+Ar.+Ar.] Bey ve vezirlerin önde gelenleri.
 h. + sını 187a/08
hâşiye [Ar.] Özellik.
 h. 033a/11
hâşiyye [Ar.] (bk. hâşiye)
 h. 126a/06, 175b/21
 h. + siyle 186a/21
hâşiyyet [Ar.] (bk. hâşiye)
 h. 001b/12, 189a/04
hâşiyyetlü [Ar.+Tr.] Kendine özgü bir özelliği bulunan.
 h. 163b/10
hâşın [Ar.] Sağlam, kuvvetli.
 h. 191b/01, 194b/21, 213a/19
hâşır [Ar.] (bk. hâşır)
 h. 223a/18
 h. + a 077a/02
 h. + la 137a/12, 144a/01
haşlet [Ar.] İnsanın yaradılışındaki huyu, tabiatı, mizacı.
 h. + i 091b/01, 109b/12
hâşlîm [Ö.] Kişi adı.
 h. 123a/20
haşım [Ar.] Düşman.
 h. + ına 019a/21, 023b/18, 155a/17
hâsnâ [Ar.] Fazlasıyla namuslu olan kadın.
 h. 037a/16, 136b/11
hâsnâ-yı cihân [Ar.+Far.] Dünyadaki en namuslu kadın.
 h. 054b/08
hâşra gelme- [Ar.+Tr.] Ölçülemeyecek kadar fazla olmak.
 h. - z 065b/01
hâşret [Ar.] Özlem.
 h. + ile 213a/02
hâşsâ [Ar.] Bir kimseye ya da bir şeye özel olan nitelik, özellik.
 h. 148a/17, 211a/06
 h. + lar 125b/12
 h. + sı 125b/09
 h. + sıdır 011b/09
hâssân [Ö.] Hz. Muhammed dönemindeki bir şair, Hassan bin Sabit.
 h. 012a/21
hâssân bin cerrâh-ı tâ'î [Ö.] Muiz'in halifeliği dönemindeki bir Arap emiri.
 c. 082a/15
h'âs-ı aşhâb [Ar.+Ar.] Ashab-ı Kerim'in önde gelenleri.
 h. + in 052b/17
h'âs-ı ricâl [Ar.+Ar.] İkinci derece devlet görevlilerinin seçkinleri.
 h. + ıyıla 060a/10
h'âs-ı muşâhib [Ar.+Ar.] Sohbet arkadaşının seçkini.
 h. + lerinden 085b/16
hasta [Far.] Sağlığı bozuk olan, rahatsız.
 h. 042a/01, 042a/02, 042a/05, 060b/07, 095b/13, 186a/15, 201a/18, 229a/06
 h. + lar 036a/13
 h. + lara 024b/08
 h. + yıldı 089a/14
hastacegi [Far.+Tr.] Hastalıklı.
 h. 086a/21
hastalık [Far.+Tr.] Rahatsızlık, sayrılık.
 h. 007b/04, 050a/04, 154b/14
 h. + in 229a/07
 h. + um 151b/08
hâşâ [Ar.] Asla, Allah göstermesin, uzak olsun.
 h. 028a/14, 033a/11, 041a/16, 068b/01, 070b/13, 086a/21, 098a/04, 127b/05, 128a/02, 129a/04, 193b/01, 201b/08, 220a/02
hâşâk-ı küfr [Far.+Ar.] Kâfirlik pislîği.
 h. + den 002b/09, 103b/14
hâşem [Ar.] Maiyet, yanında bulunanlar.
 h. 099a/05, 100a/17
 h. + iyile 062a/15
 h. + iyle 109a/13
 h. + leriyle 090b/20, 219b/12, 222a/09
 h. + leriyle 166a/08
hâşerât [Ar.] Küçük böcekler.
 h. 022a/10, 037b/20
hâşerât-ı arz [Ar.+Ar.] Küçük böcekler.
 h. 013b/19, 050a/01, 050b/11, 199b/13
 h. + dan 017a/04, 040b/03
 h. + ı 013b/18
hâşhâş [Ar.] Kapsüllerinden afyon elde edilen, tohumlarından yağ çıkarılan bitki.
 h. 173a/18
 h. + uñ 173a/18
hâşhâş-ı Óanber [Ar.+Ar.] Amber çiçeğinin tohumu.
 h. + den 001b/04
haşın [Ar.] Katı, sert.
 h. 126b/14, 166b/18
hâşır it- [Ar.] Ölüleri diriltip mahşere çıkarmak.
 h. 002b/17
haşyet [Ar.] Korku.
 h. 134b/04
 h. + le 228b/18
hatm ol- [Ar.+Tr.] Hitama ermek, bitmek.
 h. - updur 002b/15

hättâ [Ar.] Bundan fazla olarak, hem de, üstelik de.

h. 010a/21, 010b/18, 012b/06, 012b/10, 013b/20, 033a/19, 037b/21, 046a/02, 048b/16, 053a/18, 056a/15, 056a/18, 059a/10, 067a/07, 071b/19, 073a/01, 073a/17, 083b/12, 083b/14, 084a/20, 086a/10, 088a/20, 092a/04, 092b/14, 093a/06, 095a/19, 096b/12, 098b/09, 100b/02, 103a/04, 107b/03, 108a/14, 109a/10, 109b/14, 111a/02, 115b/21, 118b/16, 119a/06, 119a/19, 122b/10, 126b/21, 128b/14, 131b/16, 134b/03, 144a/15, 145b/10, 150b/14, 155a/19, 156b/16, 158b/01, 158b/13, 158b/18, 160b/03, 161b/03, 175a/05, 176b/20, 182b/08, 182b/18, 183a/03, 189b/05, 198b/12, 211b/15, 217a/07, 218a/03, 219b/06, 220a/11, 222a/20, 223a/18, 223b/04, 223b/18, 227a/02, 227b/19

hatun [Tr.] Eş, zevce.

h. 010b/03, 013a/13, 024b/19, 030a/16, 031b/14, 039a/01, 039a/11, 039b/06, 082a/10, 083b/01, 092a/17, 132b/20, 194a/13, 198b/05, 219a/19, 224a/06, 224a/09
h.+ a 024b/17, 082a/09, 083b/04, 198b/06, 219a/16, 219a/18
h.+ dur 106b/18
h.+ ı 038b/04, 039a/02, 082a/04, 133a/11, 155b/04
h.+ ıdı 039b/01, 073a/17, 077b/21, 085a/06, 096b/07, 198b/05, 201b/02
h.+ ın 038b/05, 039a/08
h.+ ına 055b/10
h.+ ını 201a/10
h.+ ınıñ 039a/10, 154b/08
h.+ ıyn 039a/05
h.+ lar 073a/12
h.+ lara 055b/15
h.+ lardan 024b/17, 031b/16, 096a/18, 224a/06
h.+ ları 036b/10, 042b/08, 054b/05, 054b/07
h.+ ların 052b/16
h.+ larından 012a/07, 026a/06, 031b/10, 032b/12, 038a/21
h.+ larını 088a/21
h.+ larınıñ 088a/20
h.+ larıyla 037b/08
h.+ larıyla 219b/12
h.+ uñ 024b/21, 031b/19, 083b/03

hatâ [Ar.] Kabahat, kusur.

h.+ sın 082b/15

hatab-ı sind [Ar.+Ar.] Kızıl renkli bir ağaç.

h. 014a/05

hatâ eyle- [Ar.+Tr.] Yanlış yapmak, yanılmak.

h.- düñ 213b/19

hatâ it- [Ar.+Tr.] Yanlış yapmak, yanılmak.

h.- mişdür 031b/14

hatâtiף kuşları [Ar.+Tr.] Kırlangıçlar.

h. 019a/19, 019a/20

hâtib [Ö.] (bk. hâtib bin belteÖā)

h. 012a/09

hâtib bin belteÖā [Ö.] Peygamberimizin Mukavkıs'a İslam'a davet amaçlı gönderdiği elçi.

b. 079b/13

b.+ yı 012a/08

hâtür [Ar.] 1. Zihin, fikir. 3. Gönül.

h.+ ı 164b/11

h.+ ın 164b/11

h.+ ına 015a/10, 024a/08, 031b/17, 093a/18

h.+ ında 086a/07

h.+ la 156b/09

h.+ ları 102a/15

h.+ ların 037b/08, 225a/05

h.+ um 162a/21, 211a/17

h.+ uma 004b/05, 004a/08, 186b/12

h.+ umdan 003b/11

hâtür-ı Öātür [Ar.+Ar.] Güzel zihin.

h.+ larına 055a/04

h.+ ı 152b/14

hâtür-ı şerif [Ar.+Ar.] Soylu, yüce gönül.

h.+ lerine 213a/14

hâtürâ [Ar.] Hatırda kalan şey, andaç.

h. 133a/12

hañib [Ar.] Camide hutbe okuyan.

h. 083b/10

hafir [Ö.] (bk. hafirü'l-melik)

h.+ ı 222a/09

hafir vezir [Ö.] (bk. hafirü'l-melik)

h.+ le 222a/09

hafirü'l-melik [Ö.] Müstansır halifenin veziri.

h. 221b/14

hafirü'l-melik vezir [Ö.] (bk. hafirü'l-melik)

h.+ le 222a/03

hat(t) [Ar.] (bk. hatt)

h. 048a/17, 118a/12, 118b/06, 139b/09, 143a/15, 143b/19, 151a/17, 162b/11, 167b/09, 174b/03, 174b/04

h.+ dur 139a/21, 143b/07

h.+ ı 141a/02, 143b/07, 143b/19, 144b/12, 162b/19, 167b/11

h.+ ıdur 140b/10

h.+ ın 141a/02

h.+ ıyla 090b/13, 119b/05, 166b/02

h.+ ıyla 094a/16, 105b/01, 162b/07, 174a/11,

191a/06, 191a/07, 191a/08, 192a/03, 192a/04

h.+ lar 007a/17, 027b/07, 139a/21, 144b/11, 190b/06

h.+ ları 006b/06, 115b/08, 190b/07

h.+ larıla 146b/20

h.+ larıyla 105b/02

h.+ umuzı 141a/17

h.+ uñ 167b/10

hatt-ı istivâ [Ar.+Ar.] Ekvator çizgisi.

h. 016b/07, 019a/03, 019a/15, 120b/06, 122a/12

h.+ dan 120b/18, 121b/09, 121b/15,

havâ [Ar.] 1. Hava yuvarını oluşturan, bütün canlıların solunumuna yarayan, renksiz, kokusuz, akışkan gaz karışımı. 2. İklim, hava şartları. 3. Esinti, rüzgâr. 4. Yukarı, gök yüzüne doğru.

h. 001b/04, 008a/11, 008a/12, 070a/05, 121b/03, 126a/13, 126a/14, 151a/14, 153b/17, 176b/01,

176b/02, 188a/09, 195a/13

h.+ da 194b/02, 200a/15

h.+ dan 002a/02, 028b/16, 029a/03, 049a/03,

054a/06, 163b/09, 194b/01

h.+ sı 014a/07, 048b/13, 126a/12, 139a/15, 171a/20,

174b/07, 175a/02, 190a/04, 190a/07, 226b/05

h.+ sina 121b/05

h.+ sında 186a/19

h.+ ya 012b/20, 028b/02, 157b/11, 160a/01, 182b/01,

191b/03, 193a/21, 205b/08

h.+ yı 026a/13, 121b/04

h.+ yıla 003a/14, 128a/17

h.+ yla 186a/17

havâdiş [Ar.] İlgili ile karşılanan haber, yeni söz.

h. 004b/21, 050a/06

h.+ den 024b/15, 136a/12

havâdiş-i kadîme [Ar.+Ar.] Eski zamanlarla ilgili haber.

h.+ den 118b/19

havâle [Ar.] Bir şeyin üstünde bulunan, üzerinden geçen.

h. 123b/06, 158a/19, 223b/20

havâle it- [Ar.+Tr.] İşi başkasına ısmarlamak.

h.-di 230b/15

h.- megile 059a/19

havâle ol- [Ar.+Tr.] Yükselmek.

h.- an 218a/07

h.- di 201a/12

h.- duğı 146b/10

havâli [Ar.] Etraf, yöre.

h.+ lerinden 152a/03

h.+ si 185a/05

h.+ sin 136b/06

h.+ sind 016b/04, 033a/17, 037a/14, 054a/01,

069a/10, 117a/08, 128b/17, 150b/08, 157b/12,

158a/08, 163b/11, 169a/03, 186b/21

h.+ sine 155b/11

havâ-peyvend [Ar.+Far.] Çok yüksek, göğe yakın.

h. 166a/18

- hāvāriyyūn-ı hāzret-i Őjsā [Ö.]** Havariler, Hz. İsa'nın oniki kişiden ibaret olan yakın dostları.
h.+ yı 202b/01
- hāvās [Ar.]** Hasseler, duygular.
h. 199a/14
- havātīn [Ar.]** Hatunlar, şerefli kadınlar.
h.+ i 011b/12
- hāvāyic [Ar.]** İhtiyaçlar, lüzumlu, gerekli şeyler.
h.+ den 211a/06
h.+ e 030a/19
h.+ in 211a/09
h.+ leri 029a/06
h.+ lerin 160a/06
h.+ lerine 014a/19, 028b/18, 127b/03
- havā yüzi [Ar.+Tr.]** Gökyüzü.
h.+ ni 124a/10
h.+ nde 001b/09
- havf [Ar.]** 1. Korku, korkma.
h. 134b/04, 215b/16, 228b/18
- havf id- [Ar.+Tr.]** Korkmak.
h.- erüz 111a/08
- hāvhl [Tr.]** Avlu.
h.+ larına 084b/12
- hāvmelü'l-melik [Ö.]** İskender-i Yunanî döneminde yaşamış bir hükümdar.
h. 029a/05
- hāvz [Ar.]** Havuz.
h. 017b/10, 028b/14, 029a/02, 029a/03, 034b/19, 047a/10, 123b/07, 123b/10, 138a/04, 143a/10, 143b/15, 170a/13, 185b/12
h.+ a 144a/02
h.+ da 118b/11
h.+ dan 028b/19
h.+ dur 118b/05
h.+ ıdı 028b/17
h.+ uñ 028b/21, 123b/08, 170a/13, 170a/14, 185b/12
- hāvzū's-sebjl [Ar.+Ar.]** Hayır amaçlı, herkesin suyu kullanması için yapılmış havuz.
h.+ e 094b/08
- hay [Tr.]** İyi dilek, azarlama, şaşma ve sevinç bildirmede kullanılan bir söz.
h. 015a/09, 060a/13, 227b/03
- hāy [Ar.]** Diri, canlı.
h.+ dur 017a/12
- hāy [Far.]** Şaşkınlık.
h. 060b/06, 077a/01, 094b/16, 104a/13
- hāyā [Ar.]** 1. Allah korkusu ile günahdan kaçınma. 2. Utanma duygusu, ar.
h. 002b/15, 221b/08
h.+ dur 072a/08
- hāyāt [Ar.]** 1. Dirilik, canlılık. 2. Yaşam, ömür.
h.+ dayiken 093a/03
h.+ ındaki 229a/10
h.+ la 118a/14
- hāyāt-ı dünyā [Ar.]** Dünya hayatı.
h.+ nuñ 105b/14
- hāydar [Ö.]** Hz. Ali.
h. 002b/15
- hāye [Far.]** Er bezi, haya.
h.+ leri 125b/20, 129b/01
h.+ lerin 127b/06, 129a/19
h.+ si 129a/20, 129b/02
- hāyf [Ar.]** 1. Haksızlık, zulüm. 2. Yazık ki, vah!
h. 026b/02, 040a/18, 042b/17, 085a/01, 112b/19, 113a/18, 113b/02
h.+ ını 026b/02
h.+ ları 101a/15
h.+ larına 056a/21
- hāyfā [Ar.]** Yazık ki, vah!
h. 113b/02
- hayır [Ar.]** (bk. hāyır)
h. 039a/06
- hayırbay [Ö.]** (bk. hayırbay'ı'l-muhammedî)
h. 114a/16
- hayırbay'ı'l-muhammedî [Ö.]** Sultan Selim Han döneminin Mısır emiri.
h. 113a/05, 114a/14
- hāyıt-ı Őacüz [Ö.]** Mısır hükümdarı Delüke'nin Mısır etrafına çektiği sura verilen ad.
h. 073b/11
h.+ dur 013a/02
h.+ ı 073b/15
- hāyid [Ö.]** (bk. hāyid bin ebî şālüm)
h. 122b/06
- hāyid bin ebî şālüm [Ö.]** İshak peygamberin torunlarından biri.
h. 122b/05
- hāyil [Ar.]** Engel, mani.
h. 216a/09
- hāyin [Ar.]** İyiliğe karşı nankörlük eden, hain.
h. 071a/04, 131a/02
- haykır- [Tr.]** Yüksek sesle bağırarak.
h.- dı 015a/09, 038a/09, 169a/13, 184a/10
h.- mağıla 161a/14
- haykırıcı [Tr.]** Bağırarak kişi.
h. 161a/13
- hayli [Far.]** Epey, çok fazla.
h. 005b/02, 014b/15, 028a/05, 046a/12, 055a/04, 056a/20, 060b/16, 061b/03, 092a/08, 113a/16, 158b/12, 164a/16, 167b/08, 176b/02, 177a/13, 187a/02, 192b/17, 204a/03
- haylice [Far.+Tr.]** Epeyce, çokça.
h. 213a/14
- hayme [Ar.]** Otağ.
h. 225b/04
h.+ lerile 112a/01
- hayme-i sultānî [Ar.+Ar.]** Padişah otağı.
h.+ ydi 099a/12
- hayr [Ar.]** 1. Hayır, yarar. 2. Hayırlı, yararlı.
h. 056a/14, 101b/14, 154b/16, 162a/20, 209b/18, 227b/20
h.+ a 179a/04
h.+ dur 087a/02, 094b/09
h.+ ıla 034a/12
- hāyrān [Ar.]** Şaşırmış.
h. 112a/12, 177b/18
h.+ ı 001b/05, 004b/02
- hāyrān id- [Ar.+Tr.]** Hayranlık duygusu uyandırmak, aklını başından almak.
h.- erdi 136b/14
- hāyrānî ol- [Ar.+Tr.]** Şaşırarak.
s.- dı 001b/05
- hāyrān qal- [Ar.+Tr.]** Çok beğenmek.
h.- dı 144a/04, 187a/10, 197a/01
h.- up 050a/04, 078b/18
h.- urdı 158a/10, 189b/02
- hāyrān ol- [Ar.+Tr.]** 1. Şaşırarak. 2. Çok beğenmek.
h.- dılar 054b/10
h.- dukları 177b/16
h.- urlar 171b/13
h.- up 138b/08, 177b/19, 197a/09
- hayrāt [Ar.]** 1. Sevap kazanmak için yapılan hayırlı işler, iyilikler. 2. Sevap için kurulan müesseseler.
h. 010b/07, 094b/09, 101a/13, 110b/18
h.+ a 056a/02
h.+ muñ 094b/10
- hayr duŐā eyle- [Ar.+Tr.]** Bir kimsenin iyiliği için dua etmek.
h. 008b/21
h.-di 100a/10
h.-diler 018b/19
- hayr duŐā(sm) iT- [Ar.+Tr. +Tr.]** Bir kimsenin iyiliği için dua etmek.
h.- mişidi 009a/12
h.-erleridi 037b/02
- hayrlu [Ar.+Tr.]** Hayırlı.
h.+ sı 176b/04
h.+ yiken 098a/02
- hayr ol- [Ar.+Ar.]** Hayırlı olmak, iyi sonuçlanmak.
h.- a 054b/20
h.- ur mı 069b/08
- hāyşiyet [Ar.]** Şeref, onur.
h.+ ile 017a/11
- hāyvān [Ar.]** İnsanı da içine alan bütün canlılar.

- h. 002a/03, 037a/04, 038a/11, 041a/10, 070a/02, 140a/10, 140a/11, 150b/20
h.+ a 121b/06
h.+ dur 129a/14, 151a/01
h.+ lar 047b/14, 153a/07
h.+ lardan 037a/04
h.+ lardur 120b/13
- h ayv n t** [Ar.] Hayvanlar.
h. 025b/19, 037a/03, 037b/20, 038a/10, 046b/19, 074a/17, 108a/15, 125b/03, 126b/20, 127b/15, 128a/10, 135a/14, 141a/10, 171a/21, 176b/11, 182a/11
h.+ da 075a/10
h.+ dan 041a/10, 070a/01, 140a/10, 141b/12
h.+ ı 127b/17, 223b/16
h.+ ından 129a/13
- h ayv n t-ı  acibe** [Ar.+Ar.] Tufaf hayvanlar.
h.+ n h 127b/09
- h ayv n t-ı berriye** [Ar.+Ar.] Karada yaşıyan hayvanlar.
h.+ yi 115b/04
- h ayv n t-ı  ucm** [Ar.+Ar.] Konuşma yetisi olmayan hayvanlar, insan dışındaki hayvanlar.
h. 199b/14
- h ayv n-ı berri** [Ar.+Ar.] Karada yaşıyan hayvan.
h.+ d r 125b/20
- h ayy-ı l -yem t** [Ar.+Ar.+Ar.] 1. Allah'ın adlarından dır, diri, canlı.
h. 001b/14
- h ayy   ale'l-fel h** [Ar.] "Toplanın felaha gelin." anlamındaki ezanda geçen ibare.
a. 081a/15
- h ayy  ale'l-hayri'l- amel** [Ar.] "Hayırlı amele gelin." anlamındaki ezanda geçen ibare.
a. 081a/16, 089a/07, 229a/03
- h ayy   ale's-sal h** [Ar.] "Toplanın namaza gelin." anlamındaki ezanda geçen ibare.
 a. 229a/03
- hay m-ı  sm n-kuy m** [Ar.+Far.+Ar.] çok büyük otağ.
h.+ ı 111b/18
- h ayyiz** [Ar.] Mevki.
h. 228a/02
- h az( ) iT-** [Ar.+Tr.] Hoşlanmak, memnun olmak.
h.- d m 118b/11
h.- emediler 104b/16
h.- er 183b/01
h.- erdi 109b/05
h.- erlerdi 113a/19
- h azar** [Ar.] Sabit meskeni olanların oturdukları memleket.
h.+ da 110a/01
- haz yin** [Ar.] Hazineseler.
h. 007a/11, 017a/07, 018a/04, 018a/21, 020a/02, 022a/16, 023a/13, 045b/14, 053a/07, 061b/02, 061b/06, 062b/14, 112b/06, 119b/03, 164a/02, 228a/01, 228b/05, 229b/13
h.+ den 046b/19
h.+ i 060a/20
h.+ in 046b/17
h.+ ini 017a/02
- haz yin-i h ikmet** [Ar.+Ar.] Bilgi içeren hazineler.
h.+ den 017b/04
- haz yin-i sel t n** [Ar.+Ar.] Sultan hazineleri.
h.+ e 090b/07
- h azer** [Ar.] Sakınma.
h.+  m 151b/13
- h azer id-** [Ar.] Sakınmak, çekinmek.
h.- ecek 032b/09
h.- erlerdi 189b/07
- h az k** [Ar.] İşinin ehli, usta.
h. 192a/15, 201b/09
- h az r** [Ar.] 1. Huzurda, meydanda, gözönünde olan, bizzat bulunan. 2. Hazırlanmış olan.
h. 078b/15, 090b/15, 118a/20, 152a/18, 172a/19, 216a/02, 216b/07, 223b/21
h.+ ıdı 206b/09, 228a/08
h.+ ıdum 162b/17
- h.+ larıdı 094a/09
- h az r it-** [Ar.+Tr.] Hazırlamak, hazır duruma getirmek.
h.- diler 160b/18
h.- düklerinden 195a/04
- h az rla-** [Ar.+Tr.] Bir şeyi kullanılacak, yararlanılacak duruma getirmek.
h.- mışıdı 059b/18
h.- yup 152a/13
- h az rlan-** [Ar.+Tr.] Hazır olmak, kendini hazırlamak.
h.- a 201b/14
h.- an 227b/01
- h az r ol-** [Ar.+Tr.] 1. Bir yerde bulunmak. 2. Bir iş için hazır duruma gelmek.
h.- alar 062b/12, 207b/14
h.- an 114a/15, 206b/06
h.- asın 024a/12
h.- dılar 099b/20, 135b/16, 227a/19
h.- mışıdı 082a/12
h.- mışlarıdı 091b/19
h.- uç 050a/13
h.- up 109b/15, 124a/13, 159a/05, 227a/16
h.- ur 170b/05
- h azim** [Ar.] Hezimete uğratan, galip.
h. 036a/12
- hazine** [Ar.] 1.Devlet malının, devlet parasının saklandığı yer. 2. Değerli maden ve mal yığımı, büyük servet. 3. Bu tür değerli mal ve eşyanın saklandığı yer. 4. Büyük  nemi ve değerli olan şey.
h. 033b/17, 034b/14, 038b/16, 042a/13, 059a/03, 090b/12, 101b/10, 118b/14, 155b/04
h.+ de 090b/08, 210b/04, 220b/09, 221a/14, 221a/15, 221a/17
h.+ den 183b/09, 211b/06
h.+ d r 157b/06
h.+ ler 054a/12, 116b/09
h.+ leri 062b/06, 142a/18
h.+ lerinde 013b/11, 040a/03
h.+ lerine 086b/04
h.+ ler n 034b/16
h.+ n h 059a/15
h.+ si 030b/18, 045b/19, 090b/11
h.+ sid r 010b/18
h.+ sinde 007b/08, 008a/17, 021a/16, 027b/04, 030b/09, 032a/02, 032a/11, 036b/13, 037b/12, 039a/19, 054a/16, 062a/12, 090b/10, 090b/12, 097b/10, 139a/05, 195b/11, 222b/16, 228a/06
h.+ sinden 024b/08, 042b/02
h.+ sine 183b/08, 223b/05
h.+ sini 223b/06
h.+ yi 220b/08, 228a/14
- hazine-d r** [Ar.+Far.] Hazinesinin idare ve muhafazasına memur edilen kimse.
h. 136b/03
h.+ ı 183a/12, 183a/16
h.+ ına 118b/12
h.+ ını 136b/11
h.+ lar 114a/21
h.+ ları 137a/01
- hazine-d r başı** [Ar.+Far.+Tr.] Hazinedarların başında olan kimse, baş hazinedar.
h. 101b/14, 114a/21
h.+sı 101b/11
- hazine-i beytül-m l** [Ar.+Ar.+Ar.] Devlet hazinesi.
h.+ da 093a/07, 215a/20
h.+ dan 092b/10
- hazine-i b -p y n** [Ar.+Far.+Far.] Sonsuz, çok fazla hazine.
h.+ ı 021b/18, 031a/03
h.+ ıdı 219b/03
- hazine-i fir v n** [Ar.+Far.] Sonsuz, çok fazla hazine.
h.+ 056b/08
h.+ ı 035b/17
h.+ ıdı 090b/08
- hazine-i şahj** [Ar.+Far.] Devlet hazinesi.
h.+ de 086a/10
- h azm-ı muhkem** [Ar.+Ar.] Kesin kararl olma, kararlılık.
h. 229b/19

- hâzm id-** [Ar.+Tr.] Kendine yedirememek, kabullenememek.
 h.- emedi 212b/19
- hâzret** [Ar.] Saygı, hürmet maksadıyla büyüklere verilen ünvan.
 h.+ i 055a/20, 130b/20
 h.+ inden 018a/06, 100a/12
 h.+ ine 052b/03, 055a/12, 084b/13, 199a/09
 h.+ inedür 125a/17
 h.+ inüñ 152b/04
 h.+ leri 010b/18, 012a/19, 015b/01, 054b/07, 055a/07, 055a/18, 055b/07, 055b/11, 055b/17, 055b/20, 056a/05, 087b/09, 091a/13, 092b/19, 124b/16, 124b/19, 125a/03, 125a/06, 125a/17, 129b/19, 133a/12, 133a/18, 147a/08, 149a/12, 160a/21, 161b/01, 161b/08, 167b/19, 167b/20, 168a/02, 175a/03, 175a/13, 178b/07, 178b/10, 179a/10, 179b/03, 184a/19, 191a/02, 192b/12, 198b/13, 204a/20, 204b/05, 204b/09, 204b/15, 205a/08, 205a/15, 205b/06, 205b/12, 205b/15, 206a/02, 206a/04, 206a/08, 206a/15, 206a/19, 207b/17, 207b/21, 208a/07, 209a/06, 209b/20, 210a/06, 210b/01, 210b/05, 210b/08, 212a/07, 212b/03, 212b/06, 213a/08, 213a/13, 213a/21, 213b/01, 213b/04, 213b/16, 213b/18, 214a/02, 214a/04, 214a/10, 214b/12, 214b/16, 214b/19, 215a/05, 215a/11, 215a/13, 215a/17, 215b/07, 215b/09, 216a/01, 216a/02, 216a/10
 h.+ leridür 092b/21, 170b/13
 h.+ lerin 012b/05, 054b/06, 054b/10, 055a/01, 055b/03, 055b/05, 081b/18, 178b/10
 h.+ lerinden 010b/18, 012b/10, 055a/06, 088a/19, 115a/09, 115a/17, 115b/01, 159a/14, 161b/02, 161b/05, 175a/16, 177a/03, 210b/21, 214a/10, 214a/13
 h.+ lerine 010b/18, 012a/21, 054b/05, 054b/19, 055a/10, 055a/15, 055a/19, 088b/03, 089a/01, 091b/09, 124b/17, 125a/10, 147a/12, 147a/17, 147b/08, 168a/05, 179a/11, 206b/15, 207a/06, 207b/09, 207b/10, 207b/12, 208a/04, 208b/08, 212a/17, 212b/02, 213a/14, 214a/17, 214a/18, 214b/08, 216a/08, 216a/18, 216b/03
 h.+ lerini 133a/11, 133a/12
 h.+ lerinüñ 012b/08, 092b/16, 094b/08, 100b/09, 142b/13, 147b/01, 147b/03, 175a/05, 205a/03, 205a/07, 207a/08, 207b/11, 212b/12, 214b/09
 h.+ leri yidi 206a/01, 206a/17, 216b/13
 h.+ leriyle 214b/12
 h.+ leriyle 147b/15, 206a/03, 210a/01, 212a/03
 h.+ lernüñ 012b/09
 h.+ üñe 072a/05
- hâzret-i ʕalî** [Ö.] Dördüncü halife Hz. Ali.
 h. 010b/18
- hâzret-i ʕamrû** [Ö.] (bk. ʕamrû bin el-ʕās)
 h. 133a/19
- hâzret-i ʕamrû bin el-ʕās** [Ö.] (bk. ʕamrû bin el-ʕās)
 h. 208b/11
 h.+ a 212a/13
- hâzret-i ebî eyyûb-ı enşârî** [Ö.] Eyüp Sultan olarak da anılan en büyük sahabelerden biridir.
 h.+ 216a/21
 h.+ yidi 210a/03
- hâzret-i emîrû'l-mü'minîn ʕaliyy bin ebî tâlib** [Ö.] (bk. hâzret-i ʕalî)
 h.+ den 199b/16
- hâzret-i hasen bin ʕalî** [Ö.] Hz. Ali ile Fatıma'nın oğlu, Hz. Muhammed'in ilk torunudur.
 h.+ den 012b/07
- hâzret-i hıdır** [Ö.] Hz. Mûsâ döneminde yaşayan, kendisine ilâhî bilgi ve hikmet öğretilen kişidir.
 h. 156b/15
- hâzret-i hüseyin bin hâzret-i ʕalî** [Ö.] Hz. Ali ile Fatıma'nın oğlu, Hz. Muhammed'in ikinci torunudur.
 h. 082b/11
- hâzret-i ibrahîm** [Ö.] Mezopotamya'daki Keldâni kavmine gönderilmiş olan peygamberdir.
 h. 054b/06, 054b/14, 054b/16, 054b/20, 055b/06, 055b/19, 056a/01
- h.+ 054b/15, 055b/07, 055b/17, 055b/21
 h.+ i 054b/12 055a/02
 h.+ üñ 133a/10
- hâzret-i idrîs** [Ö.] Hz. Âdem'in 6. kuşak torunu olan, Kabil'in evladından bir topluluğun peygamberi.
 h. 019a/02, 019a/11, 019a/15
 h.+ üñ 019a/07
- hâzret-i ʕîsâ** [Ö.] Allah'ın İncil'i gönderdiği peygamberidir.
 h.+ 079a/05, 184a/05, 184a/09, 191a/01, 201a/05, 201b/06, 203a/04, 225b/08
 h.+ nuñ 184a/07, 184a/08, 202a/08, 202b/15, 203a/08, 203a/11
 h.+ ya 202b/20
 h.+ yı 013b/08, 183b/18, 185b/05, 185b/15, 185b/18
- hâzret-i meryem** [Ö.] İsa peygamberin annesidir.
 h. 175a/08, 185b/14
 h.+ 147b/16
- hâzret-i muhammed mustafâ** [Ö.] Hz. Muhammed.
 h.+ nuñ 174a/05
- hâzret-i mûsâ** [Ö.] Allah'ın Tevrat'ı verdiği, İsrailoğulları'na gönderilen üçüncü peygamberdir.
 h. 071b/18, 072a/03, 072b/19, 073a/03, 073a/07, 118b/20, 148a/03, 161b/06, 172b/03, 175b/02, 177b/21, 178a/13, 198a/18, 198b/02, 198b/06, 217a/18
 h.+ ya 072b/14, 119b/04, 170b/15, 198b/01
 h.+ nuñ 071b/08, 071b/16, 072b/18, 119a/01, 119a/21, 139b/18, 168b/09, 217a/19
- hâzret-i mûsâ bin ʕimrânî** [Ö.] (bk. hâzret-i mûsâ)
 h. 175a/06
- hâzret-i nuh** [Ö.] Nuh peygamber.
 h. 006a/02, 006a/04, 008b/08, 008b/12, 008b/15, 008b/17, 008b/20, 009a/11, 016a/13, 020a/16, 026a/16, 140b/21
 h.+ a 006a/07, 008b/21, 016a/13, 026a/15, 140b/21
 h.+ uñ 006a/03, 008b/19, 009a/04, 009a/14, 146b/12
- hâzret-i ʕoşmân** [Ö.] Üçüncü halife Hz. Osman.
 h. 181b/06
- hâzret-i ʕoşmân-ı bin ʕaffân** [Ö.] (bk. hâzret-i ʕoşmân)
 h. 215b/05
- hâzret-i pâdişâh-ı dîn-penâh-ı islâm** [Ar.+Ar.+Far.+Ar.] İslam dininin sığmağı olan padişah.
 h.+ uñ 215b/13
- hâzret-i ʕömer** [Ö.] İkinci halife Hz. Ömer.
 h. 125a/07, 147a/17, 160a/20, 204b/04, 205a/17, 205b/20, 214b/21, 215a/18, 216a/05, 216a/08, 216b/05, 216b/15
 h.+ e 125a/07, 147a/17, 205b/19
 h.+ i 204b/06, 205a/16
 h.+ üñ 125a/21, 129b/16, 160a/09
- hâzret-i ʕömer bin el-hattâb** (bk. hâzret-i ʕömer)
 h.+ 204a/21, 215b/01
 h.+ 205a/16, 216a/04
 h.+ 056a/11, 204a/18
- hâzret-i resûl-ı ʕîsâ** [Ö.] (bk. hâzret-i ʕîsâ)
 h. 181a/09
- hâzret-i resûlullâh** [Ö.] Hz. Muhammed.
 h. 081b/10, 116a/18, 116a/21, 122b/12, 206a/17, 211b/15
- hâzret-i resûlullah muhammed muştafâ** [Ö.] Hz. Muhammed.
 h.+ yidi 015a/21
- hâzret-i risâlet-penâh** [Ö.] Hz. Muhammed.
 h. 012a/20
 h.+ a 012a/11, 170b/11
 h.+ uñ 012a/06, 079b/13
- hâzret-i risâlet-penâh-ı ahmedî** [Ö.] Hz. Muhammed.
 h. 079a/13
 h.+ den 204a/17
- hâzret-i sâre** [Ö.] Hz. İbrahim'in eşi.
 h. 055a/10, 055b/03, 055b/08
 h.+ ye 055a/13, 055b/14
- hâzret-i süleymân** [Ö.] Hz. Davut ile Batşeba'nın oğlu olan peygamber.
 h. 160b/01
- hâzret-i yaʕkûb** [Ö.] Hz. İbrahim'in soyundan olan Kenan

- diyarına gönderilen peygamber.
 h.+ 177a/13, 197a/21, 197b/05, 197b/08, 197b/14, 197b/15, 197b/16, 198a/01
 h.+ ı 197b/13
 h.+ uñ 197b/11
- hâzret-i yûsuf [Ö.]** Kuran-ı Kerim'de adı geçen peygamberlerden birisi olup, Yakup Peygamber'in en küçük oğlu.
 h. 066b/07, 072b/03, 133a/04, 167b/19, 175a/18, 175a/19, 196b/02, 196b/15, 196b/19, 196b/21, 197a/03, 197a/13, 197a/16, 197a/19, 197b/02, 198a/08, 198a/13, 198b/08
 h.+ a 054b/08, 175a/16, 196b/11, 196b/17, 198a/03
 h.+ ı 066a/07, 175b/01, 196b/10
 h.+ uñ 066b/03, 147b/06, 168a/14
 h.+ la 198a/11
- hâzret-i yûsuf-ı nebî [Ö.]** (bk. hâzret-i yûsuf)
 h. 196b/01
- hâzret-i zübeyr [Ö.]** Peygamberimizin halasının oğlu, ashab-ı kiramanın büyüklerinden bir kişi.
 h. 206a/19, 206b/05
- hâzrevât [Ar.]** Gökyüzü; felek; asuman.
 h. 171a/21
- hâżż [Ar.]** Hoşlanma.
 h.+ ı 219a/11
- hâżż-ı nefis [Ar.+Ar.]** Nefsin hoşluğu.
 h. 156b/08
- hedâyâ [Ar.]** Hediyeler, armağanlar.
 h. 105b/18, 113a/07, 227b/21
 h.+ yıla 012a/11
- heddâd [Ö.]** Ad Kavmi padişahlarından biri.
 h. 167a/01
- hedef [Ar.]** Nişan noktası.
 h. 155a/19
- hediyye [Ar.]** Armağan.
 h. 060b/04, 172a/06
- hegbe [Ar.]** Heybe.
 h. 131b/18, 131b/19
- hekîm [Ar.]** Doktor, tabip.
 h. 172a/01
- hekîm-i bî-nażîr [Ar.+Far.+Ar.]** Eşi benzeri olmayan doktor.
 h.+ idi 025a/16
- hekîm-i fâzil [Ar.+Ar.]** Erdemli, bilgili doktor.
 h. 024b/07
- helâ [Ar.]** Tuvalet.
 h.+ da 230b/17
 h.+ lar 231a/05
 h.+ lara 231a/05
 h.+ ya 230b/16, 230b/17
- helâk [Ar.]** Yok olma, ölme.
 h. 015a/09, 124b/05
 h.+ dan 011a/08
 h.+ ı 128b/12, 197b/12
- helâk eyle- [Ar.+Tr.]** Ortadan kaldırmak, yok etmek.
 h.- di 062a/21
 h.- diler 075a/06, 169a/12
- helâk iT- [Ar.+Tr.]** Ortadan kaldırmak, yok etmek.
 h.- er 141a/10
 h.- erdi 070b/08, 161b/09
 h.- erleridi 018a/14, 165a/10
 h.- ersin 055a/08
 h.- di 049b/15, 050b/01, 051b/19, 064a/10, 167a/21, 169a/13, 194a/14, 213a/02
 h.- diler 064b/09
 h.- düm 050b/04
 h.- dük 011a/02
 h.- dükten 011a/07
 h.- mek 025b/19
- helâk itme- [Ar.]** Ortadan kaldırmamak, yok etmemek.
 h.- ñ 213b/08
- helâk ol- [Ar.]** Yok olmak, ölmek.
 h.- a 141b/13
 h.- alar 137b/03
 h.- an 051a/18
 h.- a yazdılar 045a/15
 h.- di 026b/06, 027a/03, 038a/10, 039a/10, 042b/21, 049b/08, 054a/03, 062a/04, 075b/09, 096b/06, 137b/15, 158a/15, 165a/02
 h.- dılar 035b/13, 043b/20, 051b/21, 117b/07, 119a/20
 h.- duıkları 052a/01
 h.- mağa 064b/19
 h.- mağdan 178b/16
 h.- ur 075a/01, 128b/11, 197b/21
 h.- urdı 066b/20, 067a/05, 074b/06, 117b/03, 164a/04
 h.- urlar 062a/05
- helâl [Ar.]** Dinen caiz olan, haram olmayan şey.
 h. 025a/18, 030b/12, 062a/19, 131a/14, 201a/02, 207a/08
 h.+ dur 102a/17
 h.+ ıdı 112b/12
- helâllig [Ar.+Tr.]** Bağışlanma.
 h.+ in 214a/14
- helâl olsun [Ar.+Tr.]** “Hakkımdan gönüllü olarak vazgeçiyorum, size bağışlıyorum.” anlamında bağışlama sözü.
 h. 214a/14
- hele [Tr.]** 1. Özellikle. 2. Sonunda. 3. Neyse ki. 4. Sonra. 5. Haydi. □
 h. 054b/20, 084b/20, 096b/06, 134a/17, 139a/02, 224a/12, 224b/05, 232a/13
- helvâ [Ar.]** Unlu, yağlı ve şekerli maddelerle yapılan bir tatlı.
 h. 055b/13
 h.+ lar 131a/14
- helvân [Ö.]** Kahire ilinde bir şehir.
 h.+ a 068a/05
- hem [Far.]** 1. Özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki □ anlamlarında kullanılan bir söz. 2. Açıklayıcı nitelikte olan ikinci cümleyi birinciye bağlayan bir söz
 h. 005b/06, 011b/03, 012b/05, 033a/15, 044b/17, 047a/18, 055a/16, 055a/21, 073b/17, 076b/18, 089a/10, 108b/16, 113a/18, 113b/02, 118a/21, 125a/09, 147a/21, 151b/14, 159b/07, 159b/08, 179a/16, 191b/08, 213b/10, 215b/12, 217b/15, 219a/04, 219a/05, 225a/09, 227b/12, 229a/08, 229a/09
- hemân [Far.]** 1. Hemen, o anda. 2. Sadece, yalnızca.
 h. 006a/13, 012a/19, 015a/11, 015b/21, 016a/13, 021b/09, 029b/07, 031b/18, 033a/06, 038a/09, 042b/09, 055a/09, 056a/20, 056b/21, 058a/20, 059a/16, 060a/15, 062a/06, 064a/15, 067a/12, 078b/16, 082a/21, 083a/14, 085b/20, 086a/09, 086a/11, 086a/19, 093b/12, 096a/07, 100a/18, 100a/21, 106b/19, 117a/14, 124b/08, 125a/06, 125b/15, 128a/10, 128b/09, 129a/21, 132a/18, 135a/02, 140a/09, 141b/13, 145b/09, 152b/04, 153a/14, 155a/08, 156a/03, 160b/18, 162b/04, 165a/21, 178b/09, 182b/20, 183a/10, 184a/03, 184a/20, 184b/06, 185a/04, 188b/14, 189a/07, 189b/09, 190a/16, 196a/09, 196b/16, 199a/08, 201b/14, 205a/13, 205a/19, 207b/13, 208a/19, 209a/21, 209b/03, 212b/18, 213a/15, 214b/03, 219b/03, 227a/06, 229a/20
- heme [Far.]** Cümle, hep, bütün.
 h. 049a/18
- heme-i âfâk [Far.+Ar.]** Tüm ufuklar.
 h. a 091b/19
- heme-i kavânin-i memleket [Far.+Ar.+Ar.]** Ülkenin tüm yasaları.
 h. 111a/07
- heme-i muzâfât-ı memâlik-i mahrûsa-ı rûm [Far.+Ar.+Ar.+Ö.]** Rum şehirlerinin bir parçası.
 h. dan 112b/06
- heme-i muzâfât-ı memâlik-i islâmiyye [Far.+Ar.+Ar.+Ar.]** İslam ülkelerinin bir parçası.
 h.+ den 114a/07
- heme-i memâlik-i mahrûsa [Far.]** Büyük melekelerin tümü.
 h.+ larından 114a/01
- hemî [Far.]** Tıpkı bu, bu bile.
 h. 231a/03, 232a/07
- hemîn [Far.]** Bu bile, tıbbu bu, çok.
 h. 005a/10, 041b/14, 057a/06, 074b/02, 103b/06,

- 136b/21, 185a/11
- hem-Ö-inān** [Far.+Ar.] Yanyana birlikte bulunan, arkadaş.
h.+ ı 003a/06
- hemîşe** [Far.] Daima, her zaman.
h. 003b/04, 003b/08, 003b/11, 026b/01, 041a/05, 041b/21, 042b/11, 042b/13, 053a/14, 053b/20, 054a/21, 061a/15, 066b/21, 069a/20, 092b/15, 102a/12, 104a/16, 107a/06, 109b/04, 109b/10, 128b/05, 129a/12, 136b/05, 152b/15, 154b/20, 155b/21, 164a/15, 164b/11, 173a/09, 192a/13, 215b/16
- hem-vār** [Far.+Far.] Aynı biçimde, aynı düzen.
h. 182b/02, 215a/01
- hem-zamān** [Far.+Ar.] Çağdaş.
h. olmağı
- hendese** [Ar.] Geometri.
h. 005b/14, 029a/01, 120a/07, 121a/13, 132a/18, 132b/02, 136a/20, 141a/16, 192b/10, 197a/09, 197a/17, 197a/18
h.+ de 196b/10
- heng kal-** [Far.+Tr.] Şaşkınlıkla bakılmak.
h.- dı 001b/06
- hengām-ı milk** [Far.+Ar.] Memleketi yönetme vakti.
h. 056b/02
- hengāme** [Far.] Gürültü patırtı, yüksek ses.
h. 064a/20, 124a/08, 131a/16
h.+ den 152a/20, 206b/02
h.+ ler 008a/12, 099b/01, 191b/03
h.+ lerden 105a/04
h.+ leri 033a/20
h.+ si 205b/08
h.+ yidi 099a/21
h.+ yle 157b/13
- hengāme kopar-** [Far.+Tr.] Yüksek ses çıkarmak.
h.- dılar 152a/18
- hengāmelü** [Far.+Tr.] Karışık.
h. 098b/09
- henüz** [Far.] Şimdiye kadar, daha, yeni, hala.
h. 007b/21, 009a/20, 010b/11, 020a/12, 036b/18, 039a/04, 045a/16, 048b/03, 052b/18, 060a/08, 073b/11, 076b/15, 077a/11, 080a/21, 080b/12, 083a/11, 083b/07, 085b/10, 086b/14, 086b/20, 089a/14, 091a/04, 092b/05, 093a/18, 096a/10, 096b/06, 096b/10, 097b/04, 102b/13, 103b/01, 104a/18, 104b/11, 106a/12, 106b/12, 108a/07, 108b/02, 109a/17, 110b/07, 114a/13, 130b/08, 134a/08, 142a/17, 142b/19, 148a/07, 148a/09, 148b/07, 152a/15, 152a/21, 154b/13, 156b/11, 156b/17, 158b/01, 160a/19, 165b/03, 165b/12, 166b/05, 168a/21, 170a/18, 174a/02, 182b/14, 183b/19, 192b/05, 193b/11, 201b/11, 203b/01, 206a/04, 206a/07, 206b/12, 211b/14, 211b/17, 218b/15, 219a/03, 223a/14, 227a/19
- hep** [Far.] 1. Tam olarak. 2. Sürekli olarak, daima.
h. 007a/10, 009b/21, 011a/02, 015b/12, 016a/10, 016b/05, 019b/20, 021a/12, 024a/16, 024a/17, 024b/02, 030b/03, 043a/20, 048a/19, 050a/10, 050b/11, 050b/16, 052a/09, 056a/18, 057b/03, 058a/20, 059a/05, 059b/19, 062a/05, 062b/18, 063b/17, 064b/17, 082a/12, 088a/17, 093a/21, 095a/13, 096b/18, 098a/13, 102b/14, 103b/21, 120b/07, 123a/21, 126a/11, 130a/03, 136a/13, 145a/08, 150a/17, 155b/21, 159b/18, 160b/04, 165a/20, 167a/17, 171b/04, 179a/04, 185a/06, 192b/08, 193a/02, 193b/09, 193b/12, 195b/18, 197a/20, 197b/12, 201a/05, 202b/04, 204a/09, 209a/06, 209a/08, 209b/20, 213a/21, 216a/17, 221b/15, 223b/16, 224b/14, 224b/17, 225a/05, 225b/15, 226a/12, 227a/06, 230b/02, 230b/03
- her** [Far.] Hep, bütün.
h. 001b/15, 001b/16, 003a/11, 003a/19, 003a/21, 003b/08, 003b/15, 004a/17, 005b/06, 005b/10, 005b/12, 005b/13, 005b/14, 006a/18, 007a/15, 007b/08, 007b/19, 008a/01, 009b/11, 010a/11, 010b/15, 011a/14, 011b/02, 011b/06, 011b/07, 011b/11, 011b/15, 012a/01, 013a/06, 013a/13, 013a/15, 014a/17, 014b/12, 014b/14, 015a/18, 016a/15, 016a/20, 016a/21, 016b/02, 017a/13, 018a/07, 018a/08, 018a/10, 018a/11, 018a/12, 018a/14, 018a/15, 018a/16, 019b/01, 019b/08, 019b/11, 019b/19, 020a/08, 020a/11, 020b/14, 020b/15, 020b/17, 020b/20, 020b/02, 021a/14, 021a/15, 021a/18, 022a/12, 022a/16, 022a/19, 023a/04, 023a/15, 023a/21, 023b/16, 024a/05, 024a/08, 024a/12, 024a/15, 024a/21, 024b/01, 024b/15, 024b/17, 025a/04, 025b/05, 025b/10, 026b/19, 027b/05, 027b/09, 028a/10, 028b/09, 029a/02, 029a/03, 029a/12, 029a/16, 029b/18, 030a/13, 031a/20, 031b/02, 031b/16, 031b/21, 032a/02, 032b/14, 032b/15, 032b/19, 033a/04, 033a/18, 033b/09, 033b/12, 033b/13, 033b/17, 033b/19, 034a/01, 034b/11, 034b/18, 034b/19, 034b/21, 035a/04, 035a/05, 035a/08, 035a/13, 035b/02, 036a/06, 036a/12, 036a/20, 036a/21, 036b/02, 036b/04, 037a/01, 037a/02, 037a/03, 037a/04, 037a/08, 037a/18, 038a/16, 038b/11, 039a/13, 039a/18, 039b/03, 039b/05, 039b/06, 039b/09, 039b/10, 040a/01, 040b/03, 040b/04, 040b/07, 040b/11, 040b/12, 040b/21, 041a/01, 041a/04, 041b/08, 041b/11, 041b/18, 041b/19, 041b/21, 042a/06, 042a/10, 042a/18, 042a/19, 042a/20, 042b/17, 043a/15, 043b/14, 043b/16, 044a/11, 045b/14, 046a/01, 046a/04, 047a/10, 047a/12, 047a/13, 047a/14, 047a/17, 047b/10, 048a/03, 048a/04, 048a/12, 049a/09, 052a/17, 052a/18, 052b/06, 054a/01, 054a/10, 054a/11, 054a/16, 055b/01, 056a/03, 057a/10, 057a/20, 057b/03, 057b/11, 058a/06, 058b/09, 058b/20, 059a/09, 059a/14, 059b/11, 059b/12, 059b/13, 060a/17, 063a/02, 063b/21, 066a/18, 067a/03, 067a/07, 067a/09, 067a/12, 069a/06, 069a/08, 069b/07, 069b/10, 069b/14, 070a/20, 070b/04, 070b/19, 071a/13, 072a/11, 072a/14, 072a/15, 072a/19, 073b/07, 073b/08, 074a/19, 074a/20, 074b/11, 074b/21, 075a/01, 076a/08, 078a/17, 080b/18, 083a/01, 084a/08, 084a/18, 084b/07, 086a/15, 086a/17, 086b/03, 087a/07, 088a/15, 089b/21, 090a/06, 090b/04, 090b/05, 090b/14, 092a/04, 092a/09, 092a/10, 093a/05, 093b/01, 094a/01, 094a/18, 094a/20, 094b/02, 094b/12, 097b/08, 097b/12, 099a/11, 099a/19, 100b/19, 100b/20, 100b/21, 101a/04, 101a/08, 101a/09, 101a/10, 101b/01, 101b/18, 105a/09, 107a/09, 107a/12, 107b/02, 108b/05, 108b/11, 108b/12, 111a/16, 111a/17, 112b/06, 113a/07, 115b/07, 117a/01, 117b/02, 118b/02, 119b/20, 120b/04, 120b/05, 121a/16, 121a/19, 121b/03, 123a/18, 123b/09, 123b/13, 123b/14, 123b/20, 124a/10, 124a/21, 125b/04, 126b/04, 126b/07, 126b/10, 127a/10, 127b/13, 127b/18, 128a/17, 128b/04, 128b/06, 128b/18, 128b/20, 129b/10, 129b/13, 129b/21, 130a/03, 130b/01, 130b/14, 131a/10, 131a/19, 131b/02, 131b/18, 131b/21, 132a/17, 132a/20, 132a/21, 133a/01, 133a/06, 133a/13, 135a/09, 135a/11, 135a/14, 135b/05, 135b/09, 136a/11, 136a/14, 136a/17, 136b/09, 136b/17, 136b/19, 136b/20, 138a/11, 139a/07, 139a/20, 142a/16, 142b/11, 143a/09, 143b/04, 143b/05, 143b/06, 144a/01, 144b/03, 144b/09, 144b/17, 144b/21, 145a/02, 145a/12, 145b/11, 145b/15, 146a/15, 146a/20, 146b/09, 149b/09, 149b/20, 150a/06, 151a/09, 151b/07, 152b/07, 152b/08, 153b/08, 153b/09, 153b/11, 153b/16, 153b/18, 154b/16, 155b/21, 156b/04, 156b/19, 157a/05, 157a/08, 157a/09, 157a/11, 157a/15, 158a/08, 158b/17, 158b/20, 159a/02, 160a/17, 160b/17, 161b/15, 162a/03, 162a/02, 163a/18, 163b/04, 163b/05, 163b/09, 163b/10, 163b/13, 163b/17, 164a/03, 164a/20, 164b/01, 164b/07, 165a/08, 165a/15, 165a/19, 165b/17, 166a/04, 166a/07, 166a/17, 167a/11, 167a/12, 167a/14, 167b/12, 167b/13, 168b/02, 169b/19, 171a/06, 171a/10,

- 171a/12, 171b/01, 171b/14, 172a/07, 172a/11, 172a/13, 172b/10, 173a/14, 173b/08, 174a/01, 175a/02, 175b/10, 175b/13, 175b/15, 175b/17, 176a/07, 177b/15, 178a/07, 178a/13, 178b/19, 179a/20, 179b/16, 179b/20, 180b/13, 181a/03, 181a/12, 181b/14, 183a/01, 183a/12, 183b/07, 183b/11, 184a/03, 185a/15, 186a/04, 186a/10, 186b/11, 187a/16, 188b/09, 189a/12, 189a/14, 189a/17, 189b/10, 191b/07, 192b/14, 192b/16, 193a/05, 193a/06, 193a/16, 193a/18, 193b/01, 193b/03, 193b/08, 193b/14, 194a/18, 194b/13, 194b/17, 195a/05, 195a/18, 195a/21, 195b/07, 195b/09, 195b/12, 195b/13, 195b/15, 195b/16, 195b/21, 196a/04, 196b/15, 197a/08, 197b/14, 200a/17, 200a/21, 201b/03, 201b/04, 201b/09, 202a/01, 204a/02, 204a/03, 204a/06, 204a/12, 205b/15, 205b/21, 208a/06, 208b/18, 208b/19, 209a/03, 209a/05, 209a/21, 209b/01, 209b/14, 209b/16, 210a/10, 210a/21, 210b/04, 210b/08, 210b/14, 210b/18, 210b/20, 211a/21, 211b/06, 212a/15, 212a/17, 213a/05, 215a/04, 215a/20, 215b/01, 215b/10, 215b/11, 215b/14, 215b/19, 216a/14, 218a/11, 218a/14, 218a/16, 218a/19, 218b/07, 218b/09, 219b/11, 220a/09, 221a/03, 221a/07, 221a/13, 222a/21, 223b/05, 223b/21, 226a/06, 227a/04, 228a/05, 228a/06, 228b/07, 228b/09, 228b/15, 228b/16, 229b/19, 230a/11, 230b/17, 231a/12, 232a/17, 232a/19
- her-bâr [Far.+Far.]** Her defa, daima.
h. 029b/06, 032b/17, 049b/18, 057a/21, 061a/14, 092b/13, 115a/01, 130a/20, 147b/04, 150b/20
- her bir [Far.+Tr.]** Tek tek hepsi.
h. 002b/13, 003a/08, 007a/16, 007a/17, 008a/09, 025b/07, 027b/08, 027b/11, 036a/04, 040b/09, 041a/21, 073b/04, 073b/05, 077a/03, 118a/02, 118a/11, 130a/17, 138a/07, 139b/18, 140a/03, 141b/19, 149b/05, 149b/06, 149b/13, 152a/08, 153b/15, 153b/17, 162a/18, 163a/19, 163a/21, 169b/12, 170b/02, 182a/09, 182a/21, 185b/08, 192b/02, 192b/03, 193a/07, 195a/12, 195a/20, 197a/07, 210b/13, 211a/14, 211b/11, 217a/14
h.+ i 001b/11, 002b/07, 002b/16, 005a/10, 006b/15, 007b/18, 008a/19, 010a/12, 011b/21, 012b/16, 013a/03, 013a/12, 013a/14, 017b/03, 019a/09, 021a/01, 021a/19, 021b/02, 022b/19, 023b/12, 023b/15, 027b/08, 027b/12, 034b/05, 035a/01, 036b/05, 037a/13, 040b/08, 044a/04, 050a/04, 051a/15, 059b/19, 063a/01, 067a/02, 084b/21, 098b/13, 101b/08, 107a/17, 114b/12, 116a/05, 117b/19, 119a/17, 120a/13, 122b/19, 123b/19, 125a/18, 132b/02, 133b/18, 135a/06, 137a/14, 138b/05, 139b/13, 140a/08, 142b/10, 143a/13, 144a/14, 144a/19, 154a/05, 155a/17, 157a/16, 162a/13, 164b/03, 165b/21, 166a/12, 172a/19, 172b/15, 173a/15, 182b/01, 186b/21, 189a/03, 192b/06, 199a/14, 201b/17, 201b/18, 206a/01, 206b/03, 206b/04, 208a/20, 214b/02, 216a/13, 220a/03, 220b/07, 227a/18, 228a/15, 228a/18, 230b/02, 230b/09, 230b/21, 231a/04
h.+ imüz 009b/12
h.+ in 010a/18, 017a/20, 020b/03, 030a/09, 064b/01, 075a/06, 090b/20, 100a/08, 100a/18, 122a/07, 153a/11, 164b/06, 194a/13, 198b/14, 231a/05, 231a/17, 232a/0
h.+ inde 001b/12, 005b/11, 018a/04, 027a/06, 028a/21, 031a/17, 034b/05, 044a/03, 059a/15, 114b/09, 114b/12, 140a/02, 143a/17, 163a/21, 189b/12
h.+ nden 017b/04, 034b/08, 044a/14, 083b/05, 120b/03, 122a/14, 211a/07
h.+ ine 010a/03, 010a/04, 017a/19, 018b/20, 021a/02, 021b/04, 030a/09, 032a/12, 034b/15, 037a/20, 037b/06, 059a/02, 066a/17, 073b/06, 077a/05, 090a/07, 108b/06, 118b/13, 130b/13, 132a/08, 136a/15, 136b/03, 165b/09, 169b/08, 187a/08, 187b/11, 207a/17, 211b/05, 225a/09, 230b/15, 232a/08
h.+ ini 004a/03, 008a/05, 101b/17, 103b/12, 135b/12, 135b/17, 210b/06, 230b/14
h.+ inüñ 003b/06, 004a/06, 009b/04, 012b/13, 013a/05, 020b/06, 020b/07, 027a/18, 027b/02, 028a/17, 028b/08, 030a/01, 034b/14, 035a/07, 036a/05, 037a/12, 044a/07, 048a/05, 052a/08, 053b/02, 053b/11, 067a/02, 073b/06, 078b/03, 114b/10, 116a/06, 117b/20, 118a/09, 127b/10, 132a/14, 133b/12, 135b/06, 135b/07, 135b/08, 137a/02, 137a/17, 143a/14, 150b/10, 161b/02, 161b/03, 161b/08, 164b/02, 176b/09, 180b/12, 181a/01, 182b/02, 182b/04, 182b/06, 199b/04, 211a/09, 225a/06, 230b/15, 231a/07
h.+ si 004b/03, 046b/05, 058b/05, 069b/02, 073b/17, 074a/02, 090b/02, 118a/08, 165b/10, 223b/07, 230b/08
h.+ sine 180b/06, 211a/10
h.+ yile 020b/01, 021a/08
- herçib [Ö.]** Eski Mısır'da bir padişah.
h. 025a/11
- her çend [Far.+Far.]** Her zaman.
ç. 043b/16, 108b/05, 139a/07, 171a/06, 191b/07, 230a/11
- herem [Ar.]** (bk. hirem)
h. 024b/10, 053b/21
h.+ de 025a/15, 036a/09
h.+ ler 024b/12, 053b/19, 054a/02, 114b/07, 114b/08
h.+ lerden 006a/13
h.+ lere 026b/05
h.+ leri 011b/20, 068b/21, 114b/09
h.+ lerüñ 025a/08
- heremân [Ar.]** Mısır'da taştan yapılmış piramitlerden en büyük ikisi.
h. 012b/14
h.+ uñ 012b/16
- hergiz [Far.]** Asla, hiçbir suretle.
h. 001b/14
- herif [Ar.]** 1. Güven vermeyen, aşağı görülen, bayağı kimse. 2. Adam.
h. 127a/09, 157b/20
h.+ i 224b/07
- hermiş [Ö.]** Eski Mısır'da bir padişah.
h. 034a/13
- hetür [Kpt.]** Eski Mısır dilinde Rebiyülahir ayının karşılığı.
h. 011a/14
- hevâ [Ar.]** Heves, arzu.
h. 001b/09, 004b/06, 037b/10
h.+ dan 055a/15
h.+ larına 102a/15
h.+ sı 194a/08
h.+ yla 004b/05
- hevâ-dâr [Ar.+Far.]** Yar, dost.
h. 061a/12
- hevâm [Ar.]** Böcekler, haşereler.
h. 040b/05, 199b/13
- hevâm-ı arz [Ar.+Ar.]** Yeryüzündeki böcekler.
h.+ dan 022a/10, 040b/03
- hevâ-yı nefis [Ar.+Ar.]** Nefsin arzusu.
h. 031b/16
h.+ inde 063a/04
h.+ lerine 129b/18
- hevâyic [Ar.]** Önemli ve gerekli olan şeyler, malzemeler.
h. 135a/15, 151b/21, 152a/04, 195b/13
h.+ i 177b/07
h.+ in 061b/15
h.+ le 152b/19, 152b/21
- heves [Ar.]** Arzu, istek.
h. 037b/10
h.+ leri 003b/11
- hey [Tr.]** Seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için söylenen bir söz.
h. 175a/17
- hey'et [Ar.]** 1. Görünüş, boy pos. 2. Hal, durum.
h. 192b/10
h.+ de 117b/19, 118a/09, 128b/04

- h.+ leri 140a/08
h.+ lerinde 192b/07
h.+ lerine 180b/17
h.+ leriyle 153a/11
- hey'etlü [Ar.+Tr.]** Görünüşlü.
h. 192b/07
- heyâkil [Ar.]** Heykeller.
h. 020b/04, 132b/16
h.+ de 180a/15
h.+ i 069a/08
- heyâkil -i kevâkib-i seyyâre [Ar.+Ar.+Ar.]** Hareket eden yıldızların heykelleri.
h.+ yidi 015b/11
- heybet [Ar.]** Korku ile saygı duygularını uyandıran durum veya gösteriş.
h. 036a/13, 112b/13
h.+ i 068b/11
h.+ inden 179b/17
- heybet al- [Ar.+Tr.]** Heybetini farketmek.
h.- dılar 047b/05
h.- up 054a/11
- heybetlü [Ar.+Tr.]** Büyük, azametli.
h. 048b/21, 104a/06, 229b/06, 231b/07
- heyhât [Ar.]** Ne yazık.
h. 186a/17
- heykel [Ar.] 1. Tunç, taş ve benzeri gibi şeylerden yapılan büyük insan ve saire.**
h. 017a/18, 018b/03, 030a/10, 030a/11, 030b/16, 031b/20, 033a/02, 033a/07, 033b/06, 033b/16, 033b/20, 040b/20, 041b/12, 041b/14, 047a/12, 047a/16, 054a/14, 069a/08, 180a/06, 180a/09, 180a/11, 180b/13, 181b/17, 194b/09
h.+ de 033b/10
h.+ den 180b/06
h.+ e 033b/14, 041a/01, 041a/06, 041b/18, 042b/09, 049b/18, 068b/06, 180b/13, 180b/14
h.+ i 017a/19, 030a/06, 149b/07, 180a/07, 180a/14, 181b/03, 181b/05, 181b/08, 182a/03
h.+ idi 180a/21
h.+ in 120a/21, 181a/03, 181a/12, 181b/11
h.+ inde 069a/16
h.+ ler 036b/16, 038a/20, 050b/03, 067b/09, 070b/18, 165b/16, 180a/08, 180a/20, 180b/01, 180b/17, 180b/19
h.+ lerde 017a/09
h.+ lerden 017a/19, 053a/04, 181b/04
h.+ lere 068b/16
h.+ leri 002a/17, 049b/14, 054a/12, 180a/16, 201b/01
h.+ lerin 049b/16
h.+ lerinde 149b/10
h.+ lerine 050a/11, 194a/15
h.+ üñ 041b/02, 041b/08, 054a/15, 181a/21
- heykel-i aşnâm [Ar.+Ar.]** Putların heykelleri.
h.+ larında 022a/15
- heykel-i erment [Ö.]** Hz. Nuh'un torunlarından Sa'nın Mısır'da yaptırdığı heykel.
h.+ i 030a/08
- heykel-i kamer [Ö.]** Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 180b/05, 181a/19
- heykel-i merrih [Ö.]** Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 180b/03
- heykel-i müşerî [Ö.]** Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 180b/02
- heykel-i sühâ [Ar.+Ar.]** Süha heykeli.
h. 040b/19
- heykel-i şems [Ö.]** Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 013a/04, 018b/03, 180a/05, 180b/03, 181b/09, 181b/19
h.+ de 069a/20
h.+ e 035a/21, 061b/21, 134a/11
- heykel-i ūtârid [Ö.]** Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 180b/05
- heykel-i zuhal [Ö.]** Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h.+ a 068a/21, 180b/02
- heykel-i zühre [Ö.]** Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 180b/04
- heykelü'l-Ōaql [Ö.]** Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 180a/21
- heykelü'l-Ōilleti'l-evlâ [Ö.]** Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 180a/21
- heykelü'n-nefs [Ö.]** Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 180b/01
- heykelü's-siyâset [Ö.]** Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 180a/21
- heykelü's-sûra [Ö.]** Şis Peygamber döneminde yapılan çok büyük bir heykel.
h. 180b/01
- hezâr [Far.]** Pek çok, binlerce.
h. 001b/12, 002b/10, 003b/03, 004a/01, 004a/03, 004b/04, 010b/09, 016a/08, 016a/14, 030b/16, 036a/14, 037a/14, 042b/03, 078b/17, 081b/19, 082a/13, 084b/17, 089b/01, 091b/20, 094a/16, 097a/13, 100a/08, 101b/09, 102a/02, 102a/04, 109b/05, 112a/20, 113a/09, 113a/16, 113b/13, 114b/14, 114b/17, 117a/21, 124a/08, 125a/01, 130a/01, 130a/09, 131a/13, 132a/21, 134b/14, 135b/17, 135b/21, 136a/03, 136a/07, 139a/20, 143a/07, 144a/17, 144b/18, 152b/08, 161a/01, 164b/18, 171b/18, 180a/15, 183b/13, 185b/21, 186a/16, 187b/13, 196a/10, 202a/15, 216a/18, 224b/05, 228b/18, 231a/01
- hezîmet [Ar.]** Bozgun, savaşta bir taraf askerinin bozulması.
h. 155b/21
h.+ ile 221b/05
- hidŌa [Ar.]** Kandırma, aldatma.
h.+ dan 022b/21
- hidmet [Ar.]** Hizmet.
h. 041a/11, 211a/18, 229b/19
h.+ e 132a/01
h.+ inde 229b/19
h.+ ine 068b/16
- hidmet-i şerîf [Ar.+Ar.]** Büyük, makamca yüksek birine yapılan hizmet.
h.+ lerinde 113a/19
- hidmet iT- [Ar.+Tr.]** Hizmet etmek.
h.- en 113a/04
h.- enler 068b/06
h.- er 173b/13, 059b/08
h.- erdi 041a/01, 041a/04, 192b/15
- hidmet itme- [Ar.+Tr.]** Hizmet etmemek.
h.- yince 116b/14
- hidmet-kâr [Ar.+Far.]** Hizmetçi.
h. 223a/19
h.+ ma 074a/09
h.+ ları 032b/21, 033a/06, 073a/02, 074a/11, 085a/07
h.+ larına 211a/13
h.+ larından 030b/03, 031b/10, 032b/13, 073a/12, 157a/19
h.+ larınıñ 211a/14
- hîfz [Ar.]** Saklama.
h. 006b/02, 017a/04, 022a/10, 025a/14, 027b/07, 039a/20, 047b/21, 054a/17, 093a/03, 124b/13, 152b/08, 215b/02, 228b/12, 229b/02
h.+ ı 037b/13, 215b/04
h.+ larında 186a/12
- hîfz eyle- [Ar.+Tr.]** Saklamak, korumak.
h.- mege 116a/03
- hîfz iT- [Ar.+Tr.]** Saklamak, korumak.
h.- di 062b/15
h.- diler 062a/14
h.- en 067b/09

- ĥ.- erdi 136b/05
 ĥ.- erler 185b/21
 ĥ.- erleridi 017a/20
 ĥ. mişidi 091a/19
 ĥ.- üp 112b/05, 181a/02
ĥıfz-ı vilâyet [Ar.+Ar.] Vilayetin korunması.
 ĥ. 114a/17
ĥıfz itdür- [Ar.+Tr.] Saklanmasını, korunmasını sağlamak.
 ĥ.- di 139a/05
ĥıkd [Ar.] Kin tutma.
 ĥ. 086a/17
ĥımeyr [Ö.] Kuran'da da adı geçen Tubba kavmi.
 ĥ. 151a/17
ĥımeyri [Ö.] Tubba kavmine mensup olanlar.
 ĥ.+ ler 156b/14
ĥınzır [Ar.] Domuz.
 ĥ. 023b/05, 023b/06, 049b/11, 136b/05, 195a/07,
 195a/09, 199b/15
 ĥ.+ lar 205b/09
ĥırâbâ [Ö.] Eski Mısır'da bir padişah.
 ĥ. 052b/12
ĥırbatâ [Ö.] (bk. ĥırâbâ)
 ĥ. 052b/13
ĥıred-mend [Far.+Far.] Akıllı, anlayışlı.
 ĥ. 047a/18
ĥırıldeş- [Tr.] Karşılıklı hırlamak.
 ĥ.- urdı 064b/06
ĥırmâ [Ö.] (bk. ĥırâbâ)
 ĥ. 052b/12
ĥırmen [Far.] Harman.
 ĥ.+ i 003b/08
ĥırs [Ar.] Sonu gelmeyen arzu, istek.
 ĥ. 002a/14, 065a/14
ĥırsuz [Tr.] Hırsız, uğru.
 ĥ. 222a/18
ĥırz-ı cenân [Ar.] Gönül sığınağı.
 ĥ.+ um 003b/04
ĥırs [Ö.] Eski bir ümmet.
 ĥ. 200b/03
ĥırsâl [Ar.] Huylar.
 ĥ.+ ı 090a/03
ĥıslım [Ö.] Eski Mısır'da bir padişah.
 ĥ. 020a/03, 020a/12
ĥısn [Ar.] Sağlam, sarp yer, kale.
 ĥ. 060b/05, 203b/05, 203b/17, 204a/01, 204a/13,
 204b/14, 205a/09, 205a/20, 205b/12, 206b/01,
 206b/06, 206b/07, 208a/18, 208a/19, 208a/21,
 208b/01, 208b/03, 208b/05, 211b/19, 212a/19,
 216a/01, 216a/15, 216b/04, 216b/06
 ĥ.+ ı 149b/01, 204a/14, 205b/14, 206b/13, 208b/12,
 212a/05, 216a/11, 216b/01
 ĥ.+ a 204a/16, 204b/13, 216b/06
 ĥ.+ dan 212b/04
 ĥ.+ la 208b/13
 ĥ.+ uñ 204a/03, 205a/21, 206a/05, 206a/09, 206b/05,
 206b/08, 216a/15
ĥısn-ı keyfâ [Ö.] Hasankeyf.
 ĥ. 095b/16
 ĥ.+ da 095a/02
 ĥ.+ dan 095b/19
ĥısn-ı mezkür [Ar.+Ar.] Adı geçen kale.
 ĥ.+ uñ 204a/02, 204b/16, a 205a/19
ĥısn-ı ĥaşın [Ar.+Ar.] Sağlam, dayanıklı kale.
 ĥ.+ dür 179b/16
ĥısn-ı ĥaşin-i rodos [Ar.+Ar.+Ö.] Sağlam Rodos kalesi.
 ĥ.+ ı 114a/08
ĥışm [Far.] Kızgınlık, öfke.
 ĥ.+ ıdı 201a/13
ĥıtât [Ö.] Makrizî'nin Mısır tarihiyle ilgili eseridir.
 ĥ. 162b/07, 191a/06, 191a/07, 218b/03
 ĥ.+ ı 014b/06, 119b/05, 192a/04
ĥıyâm [Ar.] Çadırlar.
 ĥ. 099a/11
 ĥ.+ ıla 186b/20
ĥıyâm-ı felek-ıyâm [Ar.+Ar.+Ar.] Çok büyük çadır.
 f.+ ıdı 003a/07
ĥıyâm-ı ordu-yı ĥümâyün [Ar.+Tr.+Far.] Osmanlı ordusunun
 çadırı.
 ĥ.+ ı 112b/03
ĥıyânet [Ar.] Güveni kötüye kullanma, hainlik.
 ĥ.+ leri 131a/04, 215b/06
ĥıyânet iT- [Ar.] Güveni kötüye kullanmak, hainlik etmek.
 ĥ.- di 097a/03
 ĥ.- üp 215b/06
ĥıyânet itme- [Ar.] Güveni kötüye kullanmamak, hainlik
 etmemek.
 ĥ.- mege 108b/07
ĥıyâr [Ar.] Hayrı, iyiliği çok olan kimseler..
 ĥ.+ mdanıdı 109b/18
ĥıyâr [Far.] Salatahik.
 ĥ. 117a/16, 119b/07
 ĥ.+ ı 218b/01
ĥıyâz [Ar.] Havuzlar.
 ĥ. 166a/11
ĥızâr [Ar.] Bahçe çevresine yapılan duvar veya çit.
 ĥ. 158a/01
ĥızır [Ö.] (bk. ĥızır paygâmbâr)
 ĥ. 156b/17
ĥızır paygâmbâr [Ar.] Ab-ı hayat suyunu içen ve kul sıkıldığı
 zaman imdadına yetişmekle meşhur olan peygamber.
 ĥ.+ la 156b/15
ĥicân [Ar.] Hecin develeri.
 ĥ.+ larıla 104a/04
ĥicâz [Ö.] Arap yarımadasında, Mekke ve Medine'nin
 bulunduğu ülke.
 ĥ. 035b/11, 056a/09, 091a/11, 091a/14, 101a/12
ĥicâz memleketi [Ö.] (bk. ĥicâz)
 ĥ.+ n 056a/09
 ĥ.+ ne 133a/17
 ĥ.+ nüñ 177b/08
ĥicret [Ar.] Hz. Peygamber'in Mekke'den Medine'ye göç
 etmesi, İslam takviminde tarih başı sayılır.
 ĥ. 139b/10
ĥicret-i nübüvvet [Ar.+Ar.] Ħicret.
 ĥ.+ den 014a/10
ĥiç [Far.] 1. Yok denecek kadar az olan, yok olan. 2. Önemsiz,
 değersiz.
 ĥ. 001b/15, 002a/01, 004a/01, 005a/09, 007a/05,
 007b/05, 008b/16, 011a/03, 012b/11, 012b/13,
 013b/18, 014b/02, 014b/13, 018b/12, 019b/07,
 020b/20, 023a/03, 024a/01, 026a/08, 027b/18,
 031b/06, 033a/11, 035a/17, 040b/02, 040b/13,
 042a/19, 042b/20, 043b/15, 044b/01, 045a/05,
 045a/12, 049a/12, 050a/07, 050b/15, 052a/07,
 052a/10, 052b/01, 052b/04, 053a/01, 053a/18,
 058a/07, 058a/13, 058b/02, 059a/01, 059b/09,
 059b/21, 060b/08, 061b/17, 062b/20, 062b/21,
 064a/04, 064a/20, 065b/10, 070a/08, 070a/09,
 073a/02, 073b/16, 073b/20, 074a/10, 074a/14,
 074b/20, 075a/15, 081b/09, 083b/04, 083b/11,
 083b/18, 084b/07, 084b/14, 085a/19, 086a/13,
 086a/18, 089b/10, 089b/16, 090b/10, 090b/12,
 091b/08, 092b/09, 093a/18, 095a/19, 097b/10,
 098a/14, 101b/12, 101b/20, 103b/14, 104b/16,
 105b/05, 107a/09, 114a/02, 115b/21, 118a/06,
 118a/11, 119a/04, 119a/05, 119a/18, 121a/21,
 125a/05, 125b/01, 126a/05, 126b/20, 126b/21,
 127b/08, 127b/17, 128b/15, 129a/01, 130b/05,
 132b/21, 134a/07, 136a/18, 136a/21, 138b/18,
 139a/21, 139b/01, 139b/02, 140a/05, 140a/06,
 140a/15, 140b/02, 140b/11, 141a/18, 141b/04,
 141b/11, 141b/13, 144b/01, 144b/04, 144b/05,
 150a/20, 151b/06, 152b/19, 153a/01, 153b/09,
 155a/07, 155b/05, 156a/02, 160a/03, 160a/15,
 161a/13, 161a/19, 161b/17, 164b/16, 166a/16,
 171b/04, 171b/12, 172a/20, 172b/18, 173b/11,
 174a/16, 176a/08, 177a/18, 177b/07, 177b/19,
 178b/15, 178b/17, 178b/18, 183a/15, 183a/20,
 183b/05, 183b/15, 185a/01, 185a/07, 185a/09,
 185a/14, 186a/21, 187a/11, 188b/20, 189a/17,
 189b/13, 191b/16, 194a/12, 194a/13, 194b/19,
 196a/13, 197a/12, 197b/15, 199b/09, 199b/17,

- 200b/08, 207a/18, 207a/21, 207b/03, 207b/06,
208b/04, 209a/12, 209b/02, 212b/21, 215b/16,
217b/08, 218b/04, 220a/14, 222b/10, 223b/03,
224a/16, 225b/06, 227a/05, 228b/20, 229a/19,
229b/14, 230a/08, 230a/12
- hidāyet [Ar.]** Hak yoluna, doğru yola kılavuzlanma.
h.+ ine 179a/05
- hidāyet eyleme- [Ar.+Tr.]** Doğru yola ulaştırmamak.
h.- dügi 032b/06
- hidāyet-i hâk [Ar.+Ar.]** Allah'ın hidayeti.
h. 053a/16
h.+ a 132b/15
h.+ ıla 050b/18
- hidāyet it- [Ar.+Tr.]** Doğru yola ulaştırmak.
h.- di 201b/06
- hidāyet itme- [Ar.+Tr.]** Doğru yola ulaştırmamak.
h.- mişidi 083a/16
- hiddet [Ar.]** Öfke.
h.+ leri 084a/20
- hiġā [Ö.]** İsrail'in Akdeniz kıyısındaki bir şehri, Haifa.
h.+ yı 103b/11
- hikāye [Ar.]** Yazılı veya sözlü olarak anlatılan olmuş bir olay.
h. 161a/18
h.+ dür 142a/07
h.+ leri 161a/18
- hikāyet [Ar.]** (bk. hikāye)
h. 008b/03, 014b/06, 133a/12, 161a/04, 167b/04,
168a/15, 173b/09
h.+ de 014b/08, 191a/13, 225a/02
h.+ den 232a/18
h.+ i 094b/06, 122b/10, 154a/08, 162b/06, 191a/07,
191a/08, 192a/01
h.+ ini 004a/21
h.+ leri 177b/17
- hikāyet eyle- [Ar.+Tr.]** Bir olayı, bir şeyi bütün ayrıntılarıyla anlatmak.
h.- di 038b/05, 042b/19, 049a/16, 051a/19, 057b/18,
059a/04
h.- r 010a/16, 162b/05
h.- düm 174a/06
- hikāyet iT- [Ar.+Tr.]** Bir olayı, bir şeyi bütün ayrıntılarıyla anlatmak.
h.- di 045b/09, 051b/20, 191a/10, 202a/07
h.- diler 138a/02
h.- dükden 173b/09
h.- i virdi 202b/21
h.- er 015a/12, 038a/07, 053b/02, 087a/09, 119a/09,
119a/16, 119b/06, 140b/06, 144a/06, 163a/03,
170a/06, 174a/07, 181a/11, 224a/06
h.- erdi 145b/09
h.- erler 017a/05, 019a/01, 116a/10, 119b/21,
122b/01, 150a/21, 166a/21, 168b/14, 171b/07,
173b/13, 183a/09, 192b/19, 200b/02, 223b/09
h.- erek 160a/04
h.- erüz 075a/16
h.- eyin 134a/18
h.- üp 100a/08
- hikāyet olun- [Ar.+Tr.]** Bir olay bütün ayrıntılarıyla anlatılmak.
h.- an 066a/06
h.- mişidi 192a/06
h.- muşdur 010b/18
h.- ur 011a/04, 033a/19, 035a/11, 044a/15, 044b/11,
045b/06, 116b/10, 117b/10, 124b/15, 125b/11,
137a/20, 138a/03, 138b/14, 139a/05, 147b/17,
154a/01, 157a/17, 158a/12, 158b/01, 160b/12,
175a/15, 177a/18, 178a/01, 187a/06, 193a/16,
193a/19, 197a/21, 211b/02, 228b/11, 229a/05,
231b/21
- hikem [Ar.]** Hikmetler.
h. 195b/12
- hikmet [Ar.]** 1. Bilgelik, hakimlik. 2. Bilinmeyen sebep, akıl erdirilemeyen oluşum.
h. 001b/10, 008a/17, 012b/01, 016a/08, 026b/18,
028b/17, 029a/15, 031a/19, 031a/21, 032a/10,
032a/11, 036b/14, 043b/04, 054a/16, 069a/17,
121a/19, 121a/21, 137b/09, 144a/15, 152a/16,
- 153b/08, 154a/17, 160a/18, 175b/11, 196b/10,
197a/06, 197a/16
h.+ de 121b/08, 152a/11
h.+ de 025b/03
h.+ dür 002a/02
h.+ i 039b/17, 053a/13, 053a/15, 149b/06, 160a/18,
200b/12
h.+ ile 027b/12, 033a/18, 047a/10, 053a/16, 159a/04
h.+ inde 175b/11
h.+ ini 053b/06
h.+ le 005b/14, 189a/09, 227a/20
h.+ ler 020b/10
h.+ lere 006b/08
h.+ lere 006b/08
h.+ lerine 005a/08, 144a/04, 148b/06
h.+ leriyle 012a/04
- hikmet-i şāmīle [Ar.+Ar.]** Tüm hikmet.
h.+ sine 005a/08
- hilāf [Ar.]** 1. Yalan. 2. Karşıtlık, zıtlık.
h. 228b/15
h.+ ı 152b/01
- hilāfet [Ar.]** Hz. Muhammed'in vefatından sonra Müslümanların önderliğini veya şeriatın korunmasını üslenme, halifelik.
h. 083b/06, 097a/21, 105b/05, 109b/07
h.+ den 220b/06
h.+ i 079b/17, 100a/14, 123b/03, 161b/11, 218b/17
h.+ inde 109b/04
h.+ ine 105a/04
h.+ inüñ 181b/02
h.+ leri 010b/18, 086b/10, 181b/06, 204a/18,
215b/05, 216b/15
h.+ lerinde 160a/09
- hilāf-ı şer'î [Ar.+Ar.]** Dine aykırı, şeriate uygun olmayan.
h. 083b/19, 092a/02
- hilāl [Ar.]** Yeni Ay.
h.+ ıdı 003a/11
- hil'at [Ar.]** Eskiden, padişah veya vezir tarafından takdir edilen, beğenilen kimseye giydirilen süslü elbise, kaftan.
h. 090b/01, 095b/05, 105a/11, 105a/19, 223a/13,
229a/11
h.+ lar 187a/09, 231a/09
h.+ larla 089a/20
- hil'at-ı fāhir [Ar.+Ar.]** Gösterişli kaftan.
h. 089b/09
- hil'at-ı saltanat [Ar.+Ar.]** Saltanat kaftanı.
h. 108b/10
- hīle [Ar.]** Oyun, aldatma, dubara.
h. 022b/21, 041a/12, 056b/18, 078b/14, 082a/18,
143a/15
h.+ sinden 039a/11
h.+ yidügin 157b/20
h.+ yile 042b/21
- hīle eyle- [Ar.+Tr.]** Aldatmak.
h.- rseñ 055b/10
- hīle iT- [Ar.+Tr.]** Aldatmak.
h.- di 082b/02
h.- üp 027b/18, 104a/03, 150a/07, 157a/18, 191b/08,
223a/09
- hīle kur- [Ar.+Tr.]** Aldatmaya yönelik oyun kumak.
h.- up 062a/01
- hil'at [Ar.]** Yaratılma, yaradılış.
h.+ ı 199b/12
h.+ ma 064a/12
h.+ mda 199b/13
h.+ ları 064a/11
- hīmāyet [Ar.]** Koruma, korunma.
h.+ iyile 056a/13
- himem [Ar.]** Gayretler, emekler.
h.+ i 004b/05
- himmet [Ar.]** Gayret, emek, çalışma.
h. 070a/08, 196b/16
h.+ in 211b/02
- hīms [Ö.]** Suriye'nin on dört ilinden biri olan Humus.
h. 103a/12, 146b/14

- hîmyer [Ö.]** Güney Arabistan'da hüküm sürmüş eski bir kavim.
h. 038b/07
h.+ den 076b/05
- hîmyer-i ekber [Ö.]** Hîmyeri hükümdarlarından biri.
h. 168b/14
- hîmyerî [Ar.]** Hîmyer kavminden olan.
h. 038b/13
- hîjn(n) [Ö.]** Eski bir ümmet.
h. 001b/05, 200b/02
- hîjn [Ar.]** An, zaman, sıra.
h.+ de 008b/09, 015a/06, 022b/13, 022b/18, 024a/10, 068b/07, 074a/05, 095b/16, 112a/08, 121b/04, 122b/13, 145b/16, 152a/19, 154b/20, 170a/13, 176b/01, 213a/17, 232a/05
h.+ den 061b/09, 086b/10, 086b/17, 087a/13, 221b/07, 223a/15
h.+ inde 029b/21, 078a/05, 198a/14
- hîjn-i Ŗağd-ı nikâh [Ar.+Ar.+Ar.]** Nikâh sözleşmesi anı.
h.+ da 124a/14
- hind [Ö.]** Hindistan.
h. 009a/09, 175b/17, 215b/20
h.+ de 053a/03, 120b/19
- hind vilâyeti [Ö.]** (bk. hind)
h.+ nde 033a/16
- hind deñizi [Ö.]** Hint Okyanusu.
h. 119b/13
- hindüstân [Ö.]** (bk. hind)
h. 052b/15, 076b/13
- hirâs [Far.]** Korku.
h.+ ı 215b/16
- hîrâset [Ar.]** Savunma.
h.+ den 222b/01
h.+ i 093a/03
- hîrâset iT- [Ar.]** Savunmak, korumak.
h.- diler 006b/03
h.- üp 112b/05
- hirdves [Ö.]** Kişi adı.
h. 079a/04
- hîrem [Ar.]** Mısır'da eski zamandan kalma, huni biçimindeki büyük binalar, piramit.
h. 136b/06, 136b/09, 136b/12, 136b/14, 137b/01, 139b/20, 142a/07, 142a/08, 142a/12, 142a/16, 144b/10, 145a/08, 174b/11
h.+ de 136a/21, 141b/17, 142a/18
h.+ deki 140a/17
h.+ den 139a/08
h.+ dür 139b/19
h.+ e 136b/19, 137b/02, 137b/05, 138a/03
h.+ i 143b/15, 143b/20, 145a/08
h.+ ler 133b/13, 139a/13, 139b/10, 142b/16, 142b/20, 144a/12, 144b/06, 145a/18, 146a/05, 183a/09
h.+ lerden 136b/03, 137a/13, 138b/15, 142a/07, 142b/15, 145b/02
h.+ lere 138b/21
h.+ leri 137a/20, 142a/20, 144b/14, 145a/14
h.+ lerine 144b/08
h.+ lertün 135b/08, 142b/03, 143a/06
h.+ lerün 135a/12, 137a/21, 139a/10, 139b/04, 141b/18, 142b/19, 143a/07, 144a/13, 145a/15, 145a/16, 145b/03, 146a/19
h.+ ün 136b/06, 136b/07, 136b/15, 136b/20, 137b/17, 138b/19, 139a/06, 140a/18, 143a/12, 144a/01, 144b/12
- hîrem-i ğarbj [Ö.]** Kefren Piramidi
h. 135a/17
h.+ de 135b/18, 141b/17
h.+ nün 136b/04, 141b/19
h.+ yi 141a/13
- hîrem-i ŗarkj [Ö.]** Keops Piramidi.
h. 135a/17, 136a/09
h.+ de 141b/16
h.+ nün 136b/11, 141b/20
h.+ yi 141a/13
- hîrem-i mülevven [Ö.]** Mikerinos Piramidi.
h. 135a/17, 136a/14
h.+ ün 136a/14, 136b/18
- hîrem-i miyđum [Ö.]** Mısır piramitlerinden biri.
h. 139b/19
- hîrem-i müzer [Ö.]** Mısır piramitlerinden biri.
h.+ i 141a/14
h.+ ün 141b/20
- hîrem-i deyr-i ebj hürmüs [Ö.]** Mısır piramitlerinden biri.
h. 142a/12
- hirğal [Ö.]** Doğu Roma imparatoru Herakleios.
h. 212b/16, 214a/15
h.+ ıdı 079a/14
- hirğal kıaysar [Ö.]** (bk. hirğal)
h. 212a/20
h.+ ı 079a/19
h.+ ün 167b/21
- hirkeliş el-cebbâr [Ö.]** İskender'in büyük dedesi Neoptelomus.
e.+ dur 154a/10
- hirmüs ĥakim [Ö.]** Kişi adı.
h.+ i 048b/03
- hirsik [Ö.]** (bk. reyyân bin el-veljđ)
h. 183a/05
- hirt memleketi [Ö.]** Ülke adı.
h.+ ne 227b/13
- hîrün [Ö.]** Hz. İbrahim döneminde yaşamış bir bey.
h. 056b/17, 056b/20, 057a/06, 057a/18, 057a/20, 057b/14, 057b/18, 058a/01, 058a/03, 058a/20, 058b/01, 059a/05, 059a/16, 059a/20, 059b/03, 059b/10, 059b/15, 060a/01, 060a/10, 060a/13
h.-ı ĥayrâna 060a/06
h.+ a 056b/19, 057a/15, 058a/19, 059a/04, 060b/02
h.+ ı 059a/18
h.+ ün 060a/13, 060a/15
- ĥis [Ar.]** Duygu.
h. 185a/03, 185a/19
- ĥisâb [Ar.]** 1. Hesap, tahmin. 2. Ahiret gününde Allah'ın kullarını sorgulaması.
h. 052b/05, 148b/03, 148b/04, 163a/02
h.+ ca 193b/14
h.+ ınca 005b/14, 020b/18, 120b/04, 139b/13, 159a/20, 170b/01, 210a/09
h.+ ını 231b/08
- ĥisâb iT- [Ar.+Tr.]** Bir işlemin sonucunu çıkarmak, hesaplamak.
h.+ di 142a/02, 190b/07
h.+ diler 139b/11, 144a/03
h.+ düği 142a/03
h.+ üp 121a/18
- ĥisâb itme- [Ar.+Tr.]** Bir işlemin sonucunu çıkarmamak, hesaplamamak.
h.+ mişleridi 072b/18
- ĥisâr [Ar.]** Yüksek taş duvarla çevrili, kuleli, etrafında hendekler bulunan küçük kale.
h. 046a/12, 052a/02, 087b/03, 088a/18, 103a/17, 110a/19, 153b/18, 163b/10, 171b/10, 171b/13, 179a/02, 179a/03, 179a/04, 179a/08, 204a/02, 205a/21, 206a/08, 206a/10, 206a/11, 206a/12, 206a/13, 206a/18, 213a/05, 213b/02, 214a/06, 215a/08, 222b/06, 223a/16, 225b/12
h.+ a 075a/01, 179a/06, 206a/13, 206b/04, 223a/17
h.+ dan 179a/08, 213a/20, 214a/06
h.+ ı 043b/11, 153b/18, 178a/04, 182a/12, 185a/03, 195a/14, 195a/16, 203b/12, 208b/05
h.+ ma 103b/08
h.+ muñ 043b/11, 045a/12, 177a/15, 179b/11, 213a/16
h.+ ıyla 179b/13
h.+ ları 164b/02, 203b/05
h.+ ün 179a/03, 213b/03, 213b/05
- ĥisâr-ı maŖmür [Ar.+Ar.]** Mamur, bakımlı kale.
h.+ ları 203b/17
- ĥisâr-ı meniŖ [Ar.+Ar.]** Ele geçirilmesi kale.
h. 204b/19
- ĥisâr-ı meşhür [Ar.+Ar.]** Ünlü kale.
h. 107a/04
- ĥisâr-ı meñj [Ar.+Ar.]** Sağlam kale.
h.+ i 179b/14
- ĥisâr-ı pâyidâr [Ar.+Far.]** Kalıcı, sağlam kale.

- h. 073b/02
hîsâr-ı üstüvâr [Ar.+Far.] Sağlam kale.
h. 003a/11
hîsse [Ar.] Pay, nasip.
h.+ lerin 211b/05
h.+ sin 023a/15, 164b/01
hîsse al- [Ar.+Tr.] Ders çıkarmak, deneyimlenmek.
h.- asın 089b/21
h.- dı 161a/03
h.- dum 004b/04
h.- mağdur 232b/01
hîsselü [Ar.+Tr.] Hissesi, payı olan.
h. 211b/05
hitîj [Ö.] Mısır'da bir yerleşim birimi.
h. 099b/07
hitâb [Ar.] 1. Bir veya bir çok kimselere ağızdan veya yazı ile söyleme. 2. Söz.
h. 021a/06, 050a/20
h.+ ıdı 003b/09
h.+ ıyla 089b/09
hitâb-ı Özzet [Ar.+Ar.]
h. 072a/06
hitâb iT- [Ar.+Tr.] Söz söylemek.
h.+ di 209a/19
h.+ düm 089b/09
h.+ erdi 048b/20
h.+ üp 012a/18, 021a/05, 053b/16, 072b/14, 134b/06
hiyrudus [Ö.] Roma imparatoru Hirodes.
h. 184a/19
hîyşâ [Ö.] Fatımî halifesi Nizar'ın veziridir.
h. 083a/20
h.+ yıla 083b/03
hîzâ [Ar.] Karşı sıra.
h.+ sında 163b/07
hizân ol- [Far.+Tr.] Kalkmak, harekete geçmek.
h.- dı 112a/02
hizem [Far.] Yakacak odun.
h.+ ini 213a/18
hizmet id- [Ar.] Bir şey için çalışmak, görev yapmak.
h.- enler 181b/03
h.- üp 117b/04
hizmet-kâr [Ar.+Far.] Hizmetçi.
h.+ ı 020a/15
hîd [Far.] Kendi.
h. 033a/12, 065a/02, 079a/01, 090b/14, 097a/05, 107b/16, 115b/13, 194a/17, 199a/10, 207a/09, 208b/12, 209a/10, 209a/11, 209a/13, 219b/09, 222b/12, 223b/19, 224b/13, 225a/15
hîoqqa [Ar.] İçine mürekkep konan maden, cam ve topraktan yapılmış küçük kap.
h. 025b/12, 025b/13, 078b/01, 138b/16, 138b/21, 210a/18
h.+ sıyla 078b/06
h.+ yı 078b/06, 138b/21, 139a/02, 139a/05
hîr [Far.] Önemersiz, sıradan.
h. 083b/03
horüs [Far.] Tavuğun erkeği olan kümes hayvanı.
h. 027b/07, 029b/16, 116b/20, 117a/17, 117a/18, 117a/19, 125b/20, 138a/19, 143a/19, 146b/01
h.+ uñ 029b/16, 029b/19, 117a/06, 117a/07
hîş [Far.] Beğenilen, zevk veren.
h. 003b/10, 004a/11, 006a/09, 008b/21, 011a/05, 032b/07, 033a/07, 034a/02, 037b/08, 053b/18, 055a/11, 057a/02, 057b/11, 078b/03, 084a/05, 095a/19, 144b/06, 151a/14, 159b/14, 166a/09, 187a/19, 209a/05, 211a/21
hîş gör- [Far.+Ar.] Müsamahalı davranmak.
di 075b/19, 090b/20, 099b/16, 164a/14
hîş-âvâz [Far.+Far.] Güzel sesli.
h. 163b/01
hîş-hâl [Far.+Ar.] Hali vakti yerinde, geçimi yolunda olan.
h. 009a/04, 009a/05
h.+ ıdı 037b/02
hîş-kademî kılç [Ö.] Kişi adı.
h. 110b/13
hîş-kademü'n-nâsîr [Ö.] Memluk sultanı Hoşkadem.
h. 110b/12
hîş-nûd [Far.] Bir durum veya olaydan memnun olma durumu.
h.+ larıdı 114b/03
hoş-nûd id- [Far.+Tr.] Memnun etmek.
h.-er 172a/08
hoş-nûd ol- [Far.+Tr.] Memnun olmak.
h.- dılar 093a/06
hoş-nûd olma- [Far.+Tr.] Memnun olmamak.
h.-yup 102b/11
hoş-nûdsuzlig [Far.+Tr.] Memnuniyetsizlik.
h.+ ı 071a/11
hû [Far.] Huy, tabiat.
h. 072a/08
h.+ larından 072a/08
h.+ ı 162a/20
hûb [Far.] Güzel, hoş, iyi.
h. 118a/07, 173a/07, 175a/02
hubûb [Ar.] Taneler, tohumlar.
h.+ ı 171a/21
hûbûbât [Ar.] Tahıl.
h. 011a/20
h.+ ıla 133a/13
hûbûr [Ar.] Sevinç.
h.+ um 003b/18
huccâc [Ar.] Hacılar.
h. 168a/11, 169a/05, 177b/09
hüçib [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
h. 141a/13, 141a/14, 141b/17
hüd [Ö.] (bk. hüd paygâmbar)
h. 168b/21
hüd-ı benî [Ö.] (bk. hüd paygâmbar)
h. 121a/09
hüd paygâmbar [Ö.] Hz. Nuh'un soyundan olan, Kuran'da da adı geçen bir peygamberdir.
h. 121a/10
hudôa [Ar.] Aldatma, dalavere.
h. 078b/14, 223a/09
h.+ sıyduğın 157b/20
h.+ ya 057a/14
hudeybiye [Ö.] 628 Martında Medineli Müslümanlarla Mekkeli paganlar arasında yapılan barış antlaşmasıdır. Hudeybiye ismini imzayı attıkları yakın köyün isminden almıştır.
h. 012a/07, 079a/13
hüdûd [Ar.] Sınırlar.
h.+ ma 034a/20, 128b/13
hüdûş [Ar.] Sonradan ortaya çıkma.
h.+ ma 005a/05
hükûk-ı sultâniyye [Ar.+Ar.] Padişah hukuku.
h. 097a/08
hulâsa [Ar.] Bir şeyin, bir sözün özü.
h.+ sı 207a/12
hulâsa-i efkâr [Ar.+Ar.] Fikirlerin özü.
h.+ umı 003b/10
hulefâ [Ar.] Halifeler.
h. 086a/05, 099a/06
h.+ dan 158b/01
h.+ nuñ 109b/09
h.+ ya 087a/06
hulefâ-yı Öabbâsiyye [Ar.+Ö.] Abbasî halifeleri.
h.+ 089a/04, 089a/12, 099a/07
h.+ den 087a/19, 089a/01, 098a/16, 108b/04, 219a/21, 222b/09
h.+ nuñ 095b/05, 097a/20
h.+ ye 087a/13
hulefâ-yı benî-el-Öabbâs [Ar.+Ö.] Abbasî halifeleri.
h.+ uñ 216b/16
hulefâ-yı ekrâd [Ar.+Ar.] Kürt halifeleri.
h.+ dan 086b/05
hulefâ-yı benî-eyyûb [Ar.+Ö.] Eyyubî halifeleri.
h. 096b/18
hulefâ-yı fatîmiyye [Ar.+Ö.] Fatımî halifeleri.
f.+ den 177b/12
f.+ nuñ 087b/16, 093b/04
hulefâ-yı fatîmiyyin [Ar.+Ö.] Fatımî halifeleri.

- f. 080a/10, 082b/10, 086b/19, 089a/08, 089a/09, 090b/20, 218b/14, 226a/02, 228b/21
f.+ ün 226a/02
- hulefâ-yı benî-Öbeyd [Ar.+Ö.]** Beni-Ubeyd halifeleri.
h.+ den 087a/05
h.+ ün 086b/19
- hulefâ-yı benî-ümeyye [Ar.+Ö.]** Emevî halifeleri.
h. 040a/02, 043b/06, 080a/01
h.+ den 080a/04
h.+ ye 079b/21
- hulf itme- [Ar.+Tr.]** Verdiği sözde durmak, sözünden caymamak.
h.- zidi 091b/02
- huliy-i be-mişâl [Ar.+Ar.]** Eşi benzeri olmayan mücevher.
h. 018a/05
- hulğ [Ar.]** Huy, tabiat.
h.+ ı 091b/01
- hulğlu [Ar.+Tr.]** Huyu yaradılışı olan.
h. 085b/14
- hulül id- [Ar.+Tr.]** Gelip çatmak.
t.- düği 048b/18
h.- e 141b/07
- hulvân [Ö.]** Bağdat'ın kuzeydoğusunda kurulmuş eski bir şehir.
h. 175b/04
- hulvân bin bâbilyân [Ö.]** Hulvan şehrini ilk kuran bey.
b. 175b/04
- humâr-ı cām-ı mey [Ar.+Far.+Far.]** Şarabın sersemliği.
h.+ den 063a/19
- hummâ [Ar.]** Nöbet, sıtma.
h.+ sı 129a/13
- humret [Ar.]** Kırmızılık, kızılık.
h. 145b/08
- hün-ı halîl [Far.+Ö.]** Halil öcü.
h. 056a/03
- hün-âşâm [Far.+Far.]** Kan içen, kan içici.
h.+ ıdı 003a/07
- hünj [Far.]** Eli kanlı, zalim.
h. 223b/19
- hün-rîz [Far.+Far.]** Kan dökücü.
h.+ idi 003a/08
- hür [Ar.]** Cennet kızları, huriler.
h. 114b/04
- hurde [Far.]** Ufak değersiz şey, kırıntı.
h. 155a/16
- hurmâ [Ar.]** 1. Hurma ağacı. 2. Hurma ağacının yemişi.
h. 167a/13, 169b/19, 170a/01, 177a/18, 177a/19, 190a/02, 191a/19, 191b/09, 191b/11
h.+ lar 119a/11
h.+ ları 045a/13
h.+ sı 177a/18
h.+ yıla 191b/12
- hurmâ ağacı [Ar.+Tr.]**
h. 043a/07, 119a/16, 169b/20, 175a/08, 175a/09, 191b/12
h.+ nı 169b/21
- hurmâlık [Ar.+Tr.]** Hurma bahçesi.
h.+ lar 045a/13
h.+ ı 044b/13
- hurüc iT- [Ar.+Tr.]** Dışarı çıkmak.
h.-di 022b/02
h.-düği 075b/14
h.-üp 088b/18
- hurûf [Ar.]** Harfler.
h.+ ıla 161a/07
- hüşâl [Ö.]** Eski Mısır'da bir padişah.
h. 020a/14, 020a/15, 020a/17, 020b/02, 134a/03
h.+ ün 021b/04
- hüşül [Ar.]** Üreme, türeme, çıkmak.
h.+ a 112b/20
h.+ ında 130a/21
- hüşümet eyle- [Ar.+Tr.]** Düşmalık gütmek.
h. se 015a/19
- hüşüs [Ar.]** Konu.
h. 039b/09, 090a/14
h.+ da 009b/07, 012b/01, 041a/12, 050a/10,
- 055a/04, 097b/09, 101b/04, 102a/09, 102a/17, 102a/19, 105a/04, 130b/17, 165b/17, 166b/20, 188a/20, 196b/16, 199a/07, 202a/09, 209a/02, 212b/16, 216a/04
h.+ dan 102a/02
h.+ ı 102a/15
h.+ ında 013b/15, 020a/12, 032b/12, 066a/06, 073a/13, 082a/18, 095a/21, 096a/21, 100b/03, 102a/06, 118b/16, 120b/21, 124a/19, 126a/05, 129b/10, 136a/07, 158b/05, 168b/11, 182a/05, 184b/13, 201b/10, 207b/12, 214b/13
h.+ ını 146a/08
h.+ larda 087a/02, 089b/18
h.+ lardan 039b/09
h.+ umuz 053b/17
- huşûsâ [Ar.]** Özellikle.
h. 002b/14, 013b/11, 022a/06, 065a/16, 090a/12, 094b/09, 097b/05, 116a/04, 133b/10, 133b/18, 159b/16, 160a/13, 162b/03
- hüşe [Far.]** Salkım.
h.+ leri 004b/14
h.+ sidür 198b/19
- hüşeng [Ö.]** Hz. Nuh'un soyundan olan hükümdarlar.
h. 183a/05
- huşû [Ar.]** Allah'ın huzurunda bulunduğunu sürekli hatırla tutarak kendi nefsinin hor ve hakir görme.
h. 207b/01
- huşûnet [Ar.]** Sertlik, kabalık, katılık.
h. 011b/08
- huşûnet eyle- [Ar.+Tr.]** Sert, kaba davranmak.
h. eyler 011b/08
- hüt burcı [Ar.+Ar.+Tr.]** Balık burcu.
h.+ nda 141a/2
h.+ ndan 141b/01, 141b/02
- hutbe [Ar.]** Cuma namazlarından evvel, bayram namazlarından sonra hatibin minberde halka verdiği dini öğüt.
h. 081b/05, 086a/13, 089a/15, 089a/17, 096a/17, 096b/12, 099a/04, 099a/08, 099b/17, 100a/05, 100a/14, 113b/08, 114a/04, 214b/04, 219a/21, 229a/02
h.+ si 083a/14
h.+ sinde 100a/05
h.+ yi 081b/08, 086a/10, 089a/02, 089a/03, 089a/06, 089a/13, 099a/08, 100a/21, 222b/07, 222b/08, 223a/13
h.+ yidi 105a/15
- hutbe-i belîğa [Ar.+Ar.]** Etkili, güzel hutbe.
h. 105a/14
- hüy [Far.]** Telaş.
h. 060b/06, 094b/16, 104a/13
h.+ ı 077a/01
- hüy [Far.]** Tabiat, mizaç.
h. 091b/01, 109b/12
h.+ ı 090a/03
h.+ ın 047a/01, 067b/20
- huyül [Ar.]** Atlar.
h. 231a/08
- hüzür [Ar.]** 1. Yetkili bir kişinin bulunduğu yer, makamı, önü, yanı. 2. Gönül ve baş rahatlığı.
h. 050b/04, 131b/11
h.+ ı 003b/14
h.+ ına 020b/21, 021a/04, 062b/18, 102a/18, 148a/16, 148a/20, 202a/06, 232a/05
h.+ ında 082a/03, 086b/06, 098b/18, 161a/02, 201b/09, 220a/18
h.+ la 230b/21
h.+ uma 232a/03
h.+ umuz 044b/03
h.+ una 022b/19
- hüzür eyle- [Ar.+Tr.]** Huzur bulmak, rahatlamak.
h.- mek 177b/19
- hüzür-ı hâl [Ar.+Ar.]** Huzurlu, sakin biçimde.
h. 007b/20, 009b/02, 112b/17
- hüzür-ı kalb [Ar.+Ar.]** Gönül huzuru.
h. 187a/15
h.+ la 192a/17

- hüzür-ı şerîf** [Ar.+Ar.] Yetkili, saygı duyulan kişinin makamı, önü.
 h.+ lerine 012a/13
 h.+ lerinde 113a/20
- hüccâc** [Ar.] Hacılar, hac yolculuğu yapmış olanlar.
 h. 100b/21
 h.+ dan 092a/07
 h.+ ıla 215b/17
 h.+ uñ 092a/04, 171b/02
- hüccet** [Ar.] Senet, vesika, delil.
 h.+ i 099b/21
- hücre** [Ar.] Küçük oda, odacık.
 h.+ leri 181b/04
- hücüm** [Ar.] Saldırış, saldırma.
 h. 111b/12
 h.+ ı 179b/08
 h.+ ıla 112b/08
 h.+ ın 205a/15
- hücüm eyle-** [Ar.+Tr.] Saldırmak.
 h.- se 074b/01
- hücüm iT-** [Ar.+Tr.] Saldırmak.
 h.- diler 131a/20, 202a/15
 h.- e 074b/15
 h.- en 079b/06, 157a/04
 h.- se 229a/21
 h.- üp 111b/15, 212a/11, 213a/16
- hüdâvend-i cihân** [Far.+Far.] Cihan kükümdarı.
 h. 003a/18
- hüdâvendâ** [Far.+Ar.] Ey Allah'ım.
 h. 002a/01
- hüdhüd kuşu** [Ar.+Tr.] Çavuş kuşu, ibibik.
 h. 140a/14, 140a/15
- hükemâ** [Ar.] Hâkimler, âlimler, bilginler.
 h. 012a/03, 043a/20, 064b/16, 064b/17, 135b/13, 152a/10
 h.+ dan 013a/09, 121b/05
 h.+ nuñ 192a/10
 h.+ sı 031b/15, 068b/21, 139a/12, 139a/16, 199a/10
 h.+ sın 047b/04, 050a/06
 h.+ sina 078b/16
 h.+ yıldı 076b/18
 h.+ yı 192a/10, 193b/10
 h.+ yıla 146b/07
- hükemâ-yı cihân** [Ar.+Far.] Dünyadaki iyi bilginler.
 h. 175b/17
- hükemâ-yı mütekkadimîn** [Ar.+Ar.] Eski bilginler.
 h. 013a/18
- hükemâ-yı yünân** [Ar.+Ö.] Yunan bilginleri.
 h. 076b/19
- hükkâm** [Ar.] Hâkimler.
 h.+ uñ 116a/14, 129b/18
- hüküm** [Ar.] 1. Yargı. 2. Hâkimiyet, egemen olma.
 h. 080a/16, 082b/13, 088a/08, 089a/16, 171a/03
 h.+ i 111b/09, 231b/05
 h.+ indeydi 112b/12
 h.+ ine 100b/18
 h.+ ler 228a/17
 h.+ lerile 130b/04
 h.+ üm 209b/12
- hüküm eyle-** [Ar.+Tr.] Egemenlik altında tutmak.
 h.- di 075b/02, 077a/16, 149a/17, 156b/04, 216b/16, 217b/17
 h.- diler 077a/08, 079a/10
 h.- mek 080a/03, 114a/03
 h.- mişdür 156b/18
 h.- ye 142b/09
- hüküm-i cihân** [Ar.+Far.] Tüm dünyada geçerli olan hüküm.
 h. 102a/08
- hüküm-i hümayün** [Ar.+Far.] Padişah hükmü.
 h.+ ı 003a/04
- hüküm-i ilah** [Ar.+Far.] Tanrı'nın hükmü.
 h. 003b/18
- hüküm-i metîn** [Ar.+Ar.] Tanrı'nın hükmü.
 h.+ i 002a/11
- hüküm-i nücüm** [Ar.+Ar.] Yıldızların durumuna göre verilen hüküm, yargı.
 h.+ a 021a/11
- hüküm-i şahî** [Ar.+Far.] Padişah hükmü.
 h. 183b/10
- hüküm iT-** [Ar.+Tr.] Egemenlik altında tutmak.
 h.- di 076b/03, 076b/17, 098b/20, 100b/07, 103a/11, 203a/12, 211b/07
 h.- diler 026b/08, 134b/15, 230a/04, 079a/12
 h.- düği 007b/20, 009b/18, 090b/16, 091a/12, 092a/02, 117b/14, 103a/10
 h.- düğüm 009b/11
 h.- dükten 096a/18
 h.- dükleri 171b/16
 h.- eler 208a/14
 h.- en 056a/04, 060b/19, 080a/14, 138a/01, 203b/18, 229a/01
 h.- enler 132b/13
 h.- enlerden 039b/01
 h.- er 227b/06, 134b/21
 h.- erdi 078b/19, 168b/14, 187a/14, 200b/20
 h.- erimiş 075a/03
 h.- erken 116b/11, 228b/15
 h.- erler 123b/15, 136a/06
 h.- erlerdi 056b/15, 076b/01
 h.- erleridi 076a/19
 h.- erler idi 063a/07
 h.- ecek 193b/08
 h.- icek 150a/15
 h.- mişdür 015b/08, 015b/09, 015b/10
 h.- mişler 004b/08
 h.- mişidi 043a/14, 076b/06, 078b/21, 142b/14
 h.- üp 149a/01, 217b/13
- hükümet** [Ar.] Bir memleketi idare eden vekiller heyeti.
 h. 082b/13
 h.+ de 089a/16
 h.+ e 088a/08
- hülâgü** [Ö.] Abbasî Devletini yıkan Moğol başkumandanıdır.
 h. 097a/19
 h.+ nuñ 097b/14
- hülâne** [Ö.] Roma imparatoru Diocletianus'un annesi Helena.
 h. 201b/02, 202b/21, 203a/06, 203a/10
 h.+ nüñ 203a/09
 h.+ ye 202b/20
 h.+ yi 202b/14
- hümâ** [Tr.] Devlet kuşu.
 h. 004a/19
 h.+ sina 003b/06
- hümâ-yı rûh** [Tr.+Ar.] Ruh kuşu.
 h.+ ı 113a/13
- hümâ-yı saltanat** [Tr.+Ar.] Saltanat kuşu.
 h.+ ları 112a/08
- hümâyün** [Far.] Padişaha ait.
 h. 111a/15
 h.+ ı 003a/04
 h.+ ların 102a/04
- hüner** [Far.] Marifet, ustalık.
 h.+ de 003a/19
 h.+ e 069a/07
 h.+ i 137a/11
 h.+ in 047a/01, 187a/20, 187b/07
 h.+ le 091b/14
 h.+ leri 043a/17, 172a/09
- hüner-mend** [Far.+Far.] Hünerli, becerikli.
 h.+ idi 047a/18
- hürmet** [Ar.] Saygı.
 h. 107b/01, 192a/16
 h.+ i 183b/17
 h.+ ine 116b/01
- hürmet bul-** [Ar.] Saygı görmek.
 h.- mişlarıcı 096a/09
 h.- up 083a/21
- hürmet iT-** [Ar.] Saygı göstermek.
 h.- di 088b/17, 202a/07
 h.- er 194a/15
 h.- üp 032a/11
- hürmetlü** [Ar.+Tr.] Saygıdeğer, itibarlı.
 h. 074b/14

hürmis [Ö.] 1. İdris peygamber. 2. Eski Mısır hükümdarı Amkam.
h. 140b/08
h.+ üñ 144a/07

hürmis-i evvel [Ö.] (bk. hürmis)
h. 121b/16
h.+ den 011b/15, 180a/13
h.+ idi 011b/17

hürmis-i şānī [Ö.] (bk. hürmis)
h. 121b/16

hürmüs [Ö.] 1. Utarid gezegeni. 2. Eski Mısır'da bir şehir. 3. İdris peygamber. 4. Eski Mısır'da bir kâhin.
h. 035a/10, 035a/11, 035a/15, 061b/21, 120a/19, 139b/04, 141b/02, 141b/09
h.+ den 139b/05
h.+ dür 069a/02, 121a/10

hürrem ol- [Far.+Tr.] Sevinmek, mutlu olmak.
h.- dılar 214a/07

hüsām [Ar.] Keskin kılıç.
h. 003a/07

hüsn [Ar.] Güzellik.
h. 002a/19, 138a/07
h.+ de 012a/14, 012a/15, 054b/12, 181b/20
h.+ i 011a/03, 054b/08
h.+ ine 054b/10
h.+ lerinden 012a/14

hüsnā [Ar.] En güzel.
h. 055b/12

hüsn-i ādāb [Ar.+Ar.] Ahlak güzelliği, terbiye.
h.+ la 94a/17

hüsn-i binā [Ar.+Ar.] Bina güzelliği.
h.+ sın 160b/14

hüsn-i cennāt [Ar.+Ar.] Cennetlerin güzelliği.
h. 010b/18

hüsn-i ihtiyār [Ar.+Ar.] Kendi isteğiyle, gönüllü olarak.
h.+ ıyla 106a/09, 125a/01

hüsn-i qābul [Ar.+Ar.] Yürekten kabul etme.
h.+ ıla 090b/01

hüsn-i re'y [Ar.+Ar.] Doğru, akıllıca fikir.
h. 114b/01

hüsn-i şekl [Ar.+Ar.] Şekil, görünüş güzelliği.
h.+ ile 126b/20

hüsn-i tā'ōat [Ar.+Ar.] Allah'a boyun eğmenin güzelliği.
h.+ mdan 200a/04

hüsn-i tedbīr [Ar.+Ar.] Güzel, akıllıca tedbir.
h. 010b/17, 047a/20, 075a/17, 102b/11, 110a/15, 155a/01
h.+ ile 036b/19, 075a/20
h.+ iyile 056b/07
h.+ iyle 231b/05
h.+ le 010a/18
h.+ lerine 144a/04

hüsn-i telakkī [Ar.+Ar.] Güzel, akıllıca düşünce.
h.+ yile 105b/19

hüsn-i vech [Ar.+Ar.] Güzel neden, sebep.
h.+ ile 009b/18
h.+ le 121a/19

hüsrān [Ar.] Zarar, kayıp.
h. 034a/10, 034a/11

hüsrev [Far.] Hükümdar, sultan.
h.+ den 070a/09

hüsrev paşa [Ö.] Osmanlı İmparatorluğu dönemindeki bir paşa.
h.+ ya 114a/20

hüsrev-i šāhīb-krān [Far.+Ar.] Başarı ve üstünlük kazanan padişah, Kanuni Sultan Süleyman Han.
h. 003a/21

hüveydā eyle- [Far.+Tr.] Açık, belirgin duruma getirmek.
h.- dūñ 001b/01

hüviyyāt-ı ešyā [Ar.] Eşyanın hakikati, aslı.
h.+ nı 001b/01

hüzñ [Ar.] Gam, keder, sıkıntı.
h. 225a/06

I

ibrīk [Ar.] Su koymaya yarayan kulplu, emzikli kap, ibrik.
i. 090b/10

ihmīm [Ö.] Yukarı Mısır'da yer alan ve Nil nehrinin doğusunda bulunan tarihi bir şehir.
i. 034a/20, 188b/17, 192a/07, 192a/18, 192a/19, 192b/13, 192b/20, 193a/02, 193a/17, 193a/20
i.+ e 192b/14

ihmīm nāhiyesi [Ö.] (bk. ihmīm)
i. 115a/11
i.+ e 030a/18

ihmīm şehri [Ö.] (bk. ihmīm)
i. 036a/08, 193a/01
i.+ n 036a/06, 189b/18
i.+ e 193b/04

ihşid [Ö.] Memluk hükümdarı Muhammed bin Tuguc'un lakabı.
i. 080a/17
i.+ idi 080a/15

ihşidiler devleti [Ö.] Akşitler; Mısır ve Suriye'de kurulan ikinci Türk devletidir.
i. 217b/18

ıqlışi [Ö.] (bk. ıqlışi)
i. 162b/07

ıqlışi [Ö.] Kişi adı.
i. 162a/04

ılğar it- [Tr.+Tr.] Atlarla doludizgin saldırmak.
i.-di 060a/09, 104a/04, 112b/09, 155a/12

ılmanlık [Tr.] İlik (hava için).
i. 158b/15

Ömlākī [Ar.] Amalika kavminden olan.
Öi. 061a/20, 063a/14
Öi.+ lerden 061a/19
Öi.+ yidi 068b/19

Önnin [Ar.] İktidarsız, kısır.
Öi. 030a/13

ır [Tr.] Türkü, şarkı.
i.+ lar 045a/03

ıraĶ [Tr.] Uzak.
i. 009b/11, 026a/04, 038b/05, 163a/20, 171b/21
i.+ dadur 190b/01
i.+ dan 012b/15, 029b/16, 039a/13, 042a/10, 045b/18, 133b/18, 178a/03, 211a/13, 211a/16
i.+ ıdı 028b/20
i.+ larda 117a/19, 157b/14
i.+ lardan 145a/01

Örāk [Ar.] (bk. Örāk)
Öi. 009b/17

Örāk [Ö.] Dicle nehrinden aşağı Basra'ya kadar Şat Suyu'nun iki tarafındaki ülke.
Öi. 022b/02, 023a/05, 091a/14, 156b/01, 219a/17, 222b/16, 223b/08
Öi.+ a 003a/01, 009b/17, 053b/18
Öi.+ da 006a/02, 098a/20
Öi.+ dan 053b/09, 217a/07
Öi.+ ı 076b/01

Örāk-ı Öarab [Ö.] Arap Irak'ı, günümüzde Irak sınırları içinde kalan bölge.
Öi.+ dan 076b/01

Örāk memleketi [Ö.] (bk. Örāk)
Öi.+ dür 156a/21
Öi.+ nde 193b/21, 053b/05
Öi.+ nūñ 083a/14

Örbāb [Ö.] (bk. Öiryāk)
Öi. 019a/16

ırgād [Yun.] Tarım işçisi, rençper.
i. 194b/19
i.+ lar 179b/11
i.+ ları 117a/01
i.+ laruñ 057b/05

ırgādliĝ [Yun.+Tr.] İrgat olma durumu, tarım işçiliği.
i.+ a 070a/21

ırgalan- [Tr.] Sarsılmak, sallanmak
i.- up 227a/21

ırıl- [Tr.] Ayrılmak, uzaklaşmak.
i.- duĶca 170a/11

ırılma- [Tr.] Ayrılmamak, uzaklaşmamak.
i.- mişdur 144b/01

ırk-ı küfr [Ar.+Ar.] Müslüman olmayan halklar.

1. 002b/13

ırkâla- [Tr.] Sarsmak, sallamak.

1.- mağa 224a/21

1.- r 145a/01

1.- yalar 227a/16

1.- yı virseler 013a/17

ırkür- [Tr.] Oynatmak, kımıldatmak.

1.- amazdı 143b/02

1.- urlar 207b/03

ırila- [Tr.] 1. Sallamak. 2. Şarkı söylemek.

1. 187a/18, 187b/04

1.- mağa 199b/11

1.- yıcağ 187b/01

1.- yı virdiler 045a/03

ırmağ [Tr.] Büyük akarsu, nehir.

1. 005b/16, 022a/21, 022b/01, 033b/14, 057a/09,

061b/20, 120b/08, 120b/10, 121b/13, 122a/04,

122a/13, 122a/14, 122a/15, 122a/19, 122b/01,

122b/18, 122b/19, 172b/14, 172b/16, 172b/17,

195b/01

1.+ a 133a/07

1.+ dur 122a/19, 172b/10

1.+ ı 009a/02

1.+ ıla 172b/14

1.+ lar 007b/15, 010b/09, 016a/09, 018a/11, 025a/19,

072a/01, 120a/08, 120b/08, 121b/21, 166a/10,

166a/18

1.+ lardan 172b/10, 172b/13

1.+ larında 121b/13

1.+ larınıñ 009a/02

1.+ larınıñ 025a/20

1.+ uñ 128b/18, 128b/19, 172b/11, 172b/14, 172b/17,

172b/18

Örıyâğ [Ö.] İdris Peygamber'in oğlu olan, Mısır padişahıdır.

Ö. 019b/04, 019a/14, 019a/16, 019b/04, 019b/11

ısbâÖ [Ar.] Bir ayağın on ikide biri miktarındaki uzunluk ölçüsü birimi.

1. 123b/14

ıscağ [Tr.] Sıcak.

1. 168b/04, 188a/17, 207b/15

1.+ la 201b/12, 201b/14

ısfahân memleketi [Ö.] İran'ın kavşak noktalarından ve dünyanın en büyük şehirlerinden biridir.

1.+ nde 139a/18

ısfahân şehri [Ö.] (bk. ısfahân memleketi)

1. 139a/19

ısır- [Tr.] Dişlemek.

1.- dılar 187b/06, 214a/09

1.- duğı 126a/01, 126a/02, 126a/03, 126a/04, 127b/07

1.- duğına 129a/20

1.- sa 128b/21

ısırıcı [Tr.] ısrırma özelliği olan.

1. 192a/13

ısırma [Tr.] Sırma.

1. 014a/04

1.+ sı 014a/05, 129a/13

ıslad- [Tr.] Islak duruma getirmek.

1.- urlar 173a/19

ıslâh [Ar.] İyileştirme, düzeltme.

1.+ ı 115a/04, 196b/17

1.+ ina 195b/20, 197a/04

1.+ lar 120a/09

ıslâha gel- [Ar.+Tr.] Düzelmek, iyileşmek.

1.- mege200b/12

1.- mişdür 085a/20

ıslâh eyle- [Ar.+Tr.] İyileştirmek, düzeltmek.

1.- ye 230a/06

ıslâh iT- [Ar.+Tr.] İyileştirmek, düzeltmek.

1.- ecek 195b/20

1.- emezdi 115a/04

1.- erdi 115a/03

1.- meyince 048b/06

1.- mişdi 070a/14

ıslâh olun- [Ar.+Tr.] İyileştirilmek, düzeltilmek.

1.- maluyısa 121a/16

ıslanma- [Tr.] Islak duruma gelmemek.

1.- dı 122b/08

ısmarla- [Tr.] Bir şeyin yapılmasını başkasına söylemek, işi emanet etmek.

1. 090a/07, 090a/08

1.- dı 007b/05, 058a/04, 058b/01, 079b/07, 082b/19,

085a/07, 099a/15, 104b/07, 147a/01, 230b/15,

231a/10

1.- dılar 012b/08, 100a/04, 147b/18, 207b/12, 214b/18

1.- duğı 227a/04

1.- duğıçün 042b/17

1.- madın 105b/05

1.- mişdi 042b/12

1.- rdı 093a/04

1.- yam 068b/17

1.- yup 008a/08, 105a/17, 206a/12, 216b/05

ıstılah [Ar.] İlim sözü, tabir.

1.+ inca 132a/09, 132b/04

1.+ larınca 116a/08, 123a/19, 131b/17

1.+ larında 227b/04

ıstırâb [Ar.] (bk. ıztırâb)

1. virdi 218b/19

ısır- [Tr.] (bk. ısrır-)

1.- duğına 129b/02

ışığ [Tr.] Ziya, nur, şavk.

1.+ ina 150b/17

Öışğ [Ar.] (bk. aşğ)

Ö.1.+ ina 036a/16

itmınân-ı kalb [Ar.+Ar.] Gönül rahatlığı.

1. 231a/01

ıtrîb [Ö.] 1. Hz. Nuh'un soyundan bir Mısır padişahıdır. 2. Bu kişinin Mısır'da kurduğu şehrin adı.

1. 007b/17, 008a/03, 009a/13, 009b/21, 010a/09,

010a/10, 030a/01, 037b/15, 037b/17, 037b/19,

037b/21, 038a/02, 056b/10, 120a/13, 145b/18,

163a/13, 163a/14, 163a/15, 163a/16, 163a/19,

163b/02, 163b/07, 163b/16, 163b/18, 164a/07,

164a/09, 164a/10, 165a/14, 165b/09, 169b/05,

178b/05

1.+ dür 163a/13

1.+ i 146a/10

1.+ le 146a/17, 169b/12

1.+ üñ 038a/05, 146a/02, 146a/03, 146a/04, 146a/09,

146a/10

ıtrîb nâhiyesi [Ö.] (bk. ıtrîb)

1.+ nde 030a/10

ıtrîb şehri [Ö.] (bk. ıtrîb)

1.+ ne 056b/09

ıtrîb vilâyeti [Ö.] (bk. ıtrîb)

1.+ ne 030a/04

ıtfîh [Ö.] Mısır'da eski bir şehir, Atfih.

1. 036a/09

ıtfîh nâhiyesi [Ö.] (bk. ıtfîh)

1. 174a/09

1.+ de 040a/12, 174a/08

ıtgîn [Ö.] (bk. Öaziz-i nıfîr)

1. 062b/09, 063a/05

ıtlâğ [Ar.] Salıverme, koyuverme.

1.+ ı 083a/18

ıtlâğ id- [Ar.+Tr.] Bırakmak, salıvermek.

1.- üp 181a/04

1.- e 096b/01

1.- erleridi 085a/04

ıtlâğ olun- [Ar.+Tr.] Bırakılmak, salıverilmek.

1.- mişdi 098a/20

Ötdîñ [Ö.] Mısır'da eski bir şehir.

Ö.1.+ i 103b/11

ıtmâÖeyile- [Ar.] Kışkırtmak.

1.- señ 186a/05

ıttılâÖ [Ar.] Anlama, iyice öğrenme.

1.+ ı 069b/09

ıttılâÖ eyle- [Ar.+Tr.] Anlamak, iyice öğrenmek.

1.- di 192a/11

ıttılâÖ iT- [Ar.+Tr.] Anlamak, iyice öğrenmek.

1.- erleridi 022a/09

1.- medin 230a/20

Öiyâdet [Ar.] Ziyaretinde bulunma, gidip görme.

Öi.+ ine 229a/08

Öiyâl [Ar.] (bk. Öyâil)

Öi.+ ların 208b/02

Öi.+ uñuz 208a/14, 208b/07, 209b/09

Öiyd [Ar.] Bayram.

Öi. 109a/01, 130b/15

Öiyd-gâh [Ar.+Far.] Bayram yeri.

Öi.+ ında 036a/17

Öiydü'l-melik [Ö.] Mısır padişahı Menakvuş'un kendi adına yaptırdığı bayram.

Öi. 036a/15

Öiydü'ş-şehid [Ö.] Mısır'da eski zamanlarda Nil ırmağının suyunun kesilmemesi için yapılan bir tören.

Öi. 129b/09, 129b/11, 130b/06, 130b/20, 131a/01, 131a/05, 131a/06, 131a/19, 131b/09, 131b/12, 131b/14

Öi.+ e 131a/09

Öiyş [Ar.] İyi yaşayış, zevk ve sefa.

Öi. 063a/02, 094b/20, 167a/18, 169a/09

Öi.+ ı 007b/20

Öiyş u/ve Öişret [Ar.+Ar.] İyi yaşayış, zevk ve eğlence.

Öi. 019b/12, 037a/17, 037b/05, 037b/08, 187b/12, 204a/02, 231a/02

Öi.+ e 094b/20

Öi.+ i 037a/07, 063a/02

Öi.+ inde 062b/13

ızhâr [Ar.] Gösterme, açığa çıkarma.

1.+ in 212a/06

1.+ ina 115a/13

ızhâr eyle- [Ar.+Tr.] Göstermek, açığa çıkarmak.

1.- di 025a/13, 072b/11, 220a/14, 225a/06

1.- diler 022b/19, 169a/10

1.- sün 069a/07

ızhâr eyleme- [Ar.+Tr.] Göstermemek, açığa çıkarmamak.

1.- di 052a/16

ızhâr-ı menâhij eyle- [Ar.+Ar.+Tr.] Günah işlemek.

1.- diler 131a/14

ızhâr-ı Öadl ü dâd it- [Ar.+Ar.+Ar.+Tr.] Adalet göstermek, adil davranmak.

1.- mişdi 132b/14

ızhâr-ı tezellül id- [Ar.+Ar.+Tr.] Alçakgönüllülük göstermek.

1.- üp 050a/16

ızhâr iT- [Ar.+Tr.] Göstermek, açığa çıkarmak.

1.- e 165b/17

1.- diler 167a/19

1.- mege 053a/13

1.- mişdi 220b/18

1.- üp 036b/20, 200a/12

ızhâr itme- [Ar.+Tr.] Göstermemek, açığa çıkarmamak.

1.- mişdi 066a/09

ıztırâb [Ar.] Acı, azap, sıkıntı.

1. 067a/08

1.+ ı 125a/21

1.+ lar 124a/20

ıztırârî [Ar.] Mecburen.

1. 208a/10

İ

i- [Tr.] i- ek fiili.

i.- di 003a/08, 003b/04, 006a/16, 006a/17, 006a/18, 008b/06, 009a/09, 009a/10, 009a/13, 010b/06, 011b/11, 016b/15, 016b/16, 019a/17, 019b/15, 021b/07, 025a/10, 025a/17, 026a/03, 026b/01, 036b/02, 036b/18, 037a/09, 039b/04, 046b/17, 047a/06, 047a/21, 051b/18, 052a/01, 052a/15, 052b/06, 056a/03, 056a/16, 056a/19, 057b/11, 060b/16, 061a/11, 061b/19, 062b/09, 063a/07, 063a/08, 063b/15, 065b/21, 066a/08, 066b/10, 067a/01, 068a/09, 069a/05, 069a/14, 069a/19, 070a/13, 070b/17, 071a/17, 071b/11, 071b/12, 072a/09, 073b/20, 075b/15, 077a/10, 077a/14, 077a/20, 077a/21, 077b/02, 077b/04, 077b/06, 077b/09, 077b/11, 077b/16, 077b/17, 077b/20,

078b/05, 078b/09, 079b/12, 080b/05, 080b/16, 081a/01, 081a/05, 081a/08, 081a/14, 081b/12, 085a/17, 086b/18, 091b/03, 094a/14, 096b/20, 098a/19, 099b/01, 106a/13, 111b/04, 114a/05, 119b/01, 120a/15, 120a/17, 120a/18, 150a/02, 166a/15, 175a/14, 179a/04, 179a/15, 182b/09, 192a/18, 196a/20, 203a/05, 206b/14, 207b/15, 210b/16, 213b/17, 217b/14, 217b/15, 217b/16, 217b/20, 218a/17, 219a/21, 219b/14, 223a/19, 224b/20, 227a/02, 227b/11, 229b/12, 230b/21, 231b/18, 232a/09, 232a/19

i.- diler 012a/12, 072b/07, 118a/14, 164b/05, 170b/13

i.- dilerse 074a/11

i.- dügi 085b/12

i.- dügin 054b/16, 114b/15, 129b/01, 200b/13

i.- düñüz 090a/14

i.- ken 001b/01, 003b/13, 035a/12, 040a/18, 052a/19, 052b/09, 059a/10, 079b/12, 080a/18, 102b/19, 132a/02, 139b/10, 144a/16, 154b/13, 158a/09, 158a/12, 158b/17, 183b/19, 186a/12, 194a/17, 196b/02, 201b/02, 213a/10, 218b/10, 220a/12, 229b/20

i.- miş 082a/08, 140b/15, 140b/16, 162b/14, 227a/09

i.- señ 169a/11

iÖâde it- [Ar.+Tr.] Geri döndürmek.

i.- diler 196b/06

iÖâde olın- [Ar.+Tr.] Geri dönmek.

i.- dı 131a/18

i.- mişdi 129b/17

iÖânet [Ar.] Yardım.

i. 090b/17, 105a/16

i.+ ini 100a/10

i.+ üñ 092b/17

Öibâdet [Ar.] Allah'ın emirlerini yerine getirme, tapınma.

Öi. 034a/05, 042b/09, 068b/16, 115a/16, 200b/07

Öi.+ den 089b/14

Öi.+ e 041a/07, 146a/16, 146a/19, 194b/13, 207b/01

Öi.+ ile 115a/10, 200a/11

Öi.+ ine 041b/06

Öi.+ ler 228b/09

Öi.+ leri 207a/21

Öi.+ lerinde 207b/01

Öi.+ lerinden 200b/09

Öibâdet eyle- [Ar.+Tr.] Allah'ın emirlerini yerine getirmek, tapınmak.

Öi. 049a/12

Öi.- diler 033a/09

Öi.- mek 194b/06

Öi.- ye 020b/16

Öibâdet eyleme- [Ar.+Tr.] Allah'ın emirlerini yerine getirmemek, tapınmamak.

Öi. 049a/19

Öibâdet iT- [Ar.+Tr.] Allah'ın emirlerini yerine getirmek, tapınmak.

Öi.- di 032b/03

Öi.- düklerinden 033b/02

Öi.- er 041b/06, 199b/18

Öi.- erdi 149b/08, 180b/06, 181b/21

Öi.- erken 068a/21

Öi.- erler 228b/09

Öi.- erlerdi 050b/21

Öi.- erlerdi 180b/18

Öi.- mege 181b/16

Öi.- megidi 109b/10

Öi.- mekden 052b/05

Öi.- miş 020b/18

Öi.- üp 033a/03, 180a/15

Öibâdet itme- [Ar.+Tr.] Allah'ın emirlerini yerine getirmemek, tapınmamak.

Öi.- 049a/14

Öibâdet kıl- [Ar.+Tr.] Allah'ın emirlerini yerine getirmek, tapınmak.

Öi.- ularırdı 181a/13

Öibâdet olın- [Ar.+Tr.] Allah'ın emirlerini yerine getirilmek, tapınmak.

Öi.- ur 229a/05

Öibâdet-gâh [Ar.+Far.] İbadet yeri, tapınak.

Öi.+ ları 015b/11

Öibâdet-hâne [Ar.+Far.] İbadet yeri, tapınak, ibadet evi.

Öi.+ lerin 201a/13

Öi.+ leriyidi 180a/11

Öibâret [Ar.] Bir şeyin aynı, başka bir şey değil.

Öi.+ dür 149a/09

ibda'îT- [Ar.+Tr.] Yeni ve güzel bir eser meydana getirmek.

i.- erleridi 044a/10

i.- mişidi 004b/10

ibkâ olun- [Ar.+Tr.] Yerde, evvelki halinde bırakmak.

i.- ur 102a/01

iblis [Ar.] Şeytan.

i. 200a/03, 200a/09, 200a/11

i.+ ün 200a/10

ibn-i Öabbâs [Ö.] Abdullah bin Abbas, Hz. Muhammed'in tefsir ve fıkıh alanlarında otorite kabul edilen ve çok sayıda hadis rivayet edenler arasında yer alan sahabesi.

i. 175a/15

ibn-i arslavus [Ö.] Mısır'da eski bir padişah.

i. 204a/05

ibn-i cübeyr [Ö.] Ebul'l Hüseyin Muhammed İbni Ahmed İbni Cübeyr El-Kinani, Endülüslü asıllı şair ve yazar.

i. 193a/02

i.+ ün 193a/13

ibn-i ebi'r-reddâd [Ö.] Şafîî mezhebi âlimlerinden biri.

i. 123b/12

ibn-i hallegân [Ö.] On üçüncü yüzyılda yaşamış olan tarihçi, fakih ve şair.

i. 087a/04

ibn-i hâmdân [Ö.] (bk. nâsirü'd-devle hüseyin bin hâmdân)

h. 220b/15, 221a/01, 221a/04, 221a/07, 221a/09,

221a/18, 221b/03, 221b/07, 221b/09, 221b/10,

221b/12, 221b/19, 221b/21, 222a/05, 222a/10,

222b/05, 222b/07, 223a/02, 223a/05, 223a/06,

223a/07, 223a/12, 223a/17, 223b/03

h.+ a 220b/17, 221b/13, 221b/18, 223a/21

h.+ dan 221b/14, 222a/13

h.+ ıla 222b/18

h.+ un 222a/14, 222b/04, 223a/19, 230a/15, 231a/19

ibn-i mıkrişî [Ö.] (bk. mevlânâ şeyh taqîü'd-dîn ahmed bin Öalî)

i. 004b/12

ibn-i muhallid hâzretleri [Ö.] Cesaretiyle ün yapmış bir sahabedir.

i.+ yidi206a/01

ibn-i şahne [Ö.] Ünlü bir arap tarihçi.

i. 105b/20

i.+ nün 105b/21

ibn-i şehruzî [Ö.] Kişi adı.

i. 144a/07

ibn-i tulun [Ö.] (bk. tulun)

i. 148a/05

ibn-i vaşif şah [Ö.] Ünlü coğrafyacı ve tarihçi.

i. 181b/12

ibnü'l-verdî [Ö.] Ünlü bir tarihçi ve şair.

i. 121b/12

ibnü'z-za'Öim [Ö.] Kişi adı.

i. 097b/21

ibrâhîm [Ö.] 1. Hz. Muhammed'in vefat eden oğlu. 2. Abbâsî halifesi Vasık. (bk.el-vâşık-billah)

i. 012b/06, 012b/10, 105a/04

ibrâhîm paygâmbâr [Ö.] (bk. hâzret-i ibrâhîm)

i. 068a/19, 133a/10

i.+ un 053b/04, 054b/05, 198a/05

ibrâm id- [Ar.] İsrar etmek, zorlamak.

i.- üp 204b/05

Öibrâñî dil [Ar.+Tr.] İbrance.

Öi.+ den 077a/17

Öi.+ ince 010a/01, 197a/20

Öibrâñî yazı [Ar.+Tr.] İbrani alfâbesi.

Öi.+ yıla178a/09

Öibret [Ar.] Kötü bir hadiseden alınan ders.

Öi. 161b/12

Öibret al- [Ar.+Tr.] Kötü bir hadiseden ders almak.

a.- açak 156a/20, 156a/20

a.- dum 004a/05

a.- sun 161a/14

a.- urdu 073b/18, 151b/17

Öibret-nümâ [Ar.+Far.] İbret gösteren, ibretlik.

Öi. 169a/08

ibrişim [Far.] İpeğin bükülmesi ile elde edilen iplikten yapılmış.

i. 153b/19

ibtidâ [Ar.] 1. İlkin, en önce, başta. 2. Başlangıç.

i. 009a/17, 011b/18, 017a/18, 023a/16, 024b/08,

026b/10, 028a/12, 028a/20, 032a/17, 032b/10,

033b/20, 034b/04, 036a/13, 036a/16, 048b/16,

053a/16, 057a/14, 078a/04, 093b/02, 097a/04,

102b/19, 110b/21, 123a/20, 124b/09, 132b/02,

135a/16, 135b/12, 141b/15, 146b/11, 147a/20,

149b/15, 150a/09, 156b/07, 158b/13, 165a/17,

168b/04, 180a/11, 180a/14, 188a/04, 196a/20,

201a/21, 203b/06, 205a/01, 216a/18, 216b/18,

225b/01, 225b/03, 226a/20, 227b/08, 229a/19

i.+ sından 217b/17

ibtidâ-yı devr-i Öalem [Ar.+Ar.+Ar.] Dünyanın başlangıcı.

i. 166b/21

ibtidâ-yı halk-ı Öalem [Ar.+Ar.+Ar.] Dünyanın başlangıcı.

i.+ de 166b/20

ibtidâj [Ar.] İlk başlangıç.

i. 005a/11

ibtâl [Ar.] Lağvetme, geçersiz kılma.

i.+ ydı 157b/21

ibtâl it- [Ar.+Tr.] Lağvetmek, geçersiz kılmak.

i.- mişdür 125a/04, 125a/08

ibtâl olun- [Ar.+Tr.] Lağvedilmek, geçersiz kılmak.

i.- dı 130b/21

icâbet göster- [Ar.+Tr.] Bir davete uyarak gitmek.

i.- üp 105b/19

icâbet iT- [Ar.+Tr.] Bir davete uyarak gitmek.

i.- üp 053b/18

i.- di 009a/01

icâd it- [Ar.] İlk olarak yeni bir şey yaratmak.

İ.- düñ 002a/04

icâre [Ar.] Kira.

i.+ yile 074a/09

icâzet [Ar.] İzin, ruhsat.

i. 102b/03, 105b/18, 116a/17, 124a/04, 131a/02,

160a/10, 198a/10, 216a/09, 216b/06, 219a/02,

219a/20, 223a/13

i.+ iyile 074a/08

icâzet al- [Ar.+Tr.] İzin almak.

i.- mişidi 094b/11, 109b/21

i.- mayınca 118a/19

icâzet id- [Ar.+Tr.] İzin vermek.

i.- üp 230b/05

icâzet vir- [Ar.+Tr.] İzin vermek.

i. 204b/02

i.- di 069a/10, 084a/06, 102b/04, 117b/15, 187b/15,

198a/10

i.- düğünüñ 131a/18

i.- esin 209b/19

i.- eyin 131a/06

i.- üp 083b/19

icâzet virme- [Ar.+Tr.] İzin vermek.

i.- diler 219a/19

i.- yüp 228a/06

icâzet-nâme [Ar.+Far.] İzin kağıdı.

i.+ yi 109b/21

ichâr-ı bidÖiyyât [Ar.+Ar.] Sonradan ortaya çıkan bidatlar.

i.+ la 131a/12

iclâl [Ar.] Kudret ve kuvvet.

i. 228a/19

i.+ ıla 112b/21

icmâÖ-ı müslimîn [Ar.+Ar.] Müslümanların birleşmesi, fikir birliği etmesi.

i.+ le 105a/01

icmâl [Ar.] Öz, özet.

i.+ ı 112a/09

icmâlâ [Ar.] Özet olarak

i. 193b/20, 228a/03

icmāl-ı ahvāl [Ar.+Ar.] Durumun özeti.
i.+ ı 154a/09

icmāl-ı kışsa [Ar.+Ar.] Hikayenin özeti.
i.+ sı 054b/06

icmāl-ı vākū'ā [Ar.+Ar.] Rüyanın özeti.
i. 072b/12

icmālen [Ar.] Kısaca, özetleyerek.
i. 012b/13

icrā eyle- [Ar.+Tr.] Yapmak, yerine getirmek.
i.- diler210b/08

icrā itdūr- [Ar.+Tr.] Yaptırmak, gerçekleştirmek.
i.- mişleridi 129b/19

ictimā' [Ar.] Toplanma.
i. 021a/19

ic [Tr.] 1. Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dahil, dış karşıtı. 2. Oyuk olan veya oyuk sayılabilen cisimlerin boşluk olan tarafı. 3. Ülke, şehir, köy vb. sınırları içinde bulunan her şey ve yapılan işler. 4. Kabuklu yiyeceklerin kabuğun içinde kalan bölümü. 5. Aynı türden nesnelerin meydana getirdiği topluluğun arası. 5. Akıl, gönül, irade, sevgi gibi insanın manevi yapısını oluşturan şeylerin her biri.

i. 043b/15, 163b/05

i.+ i 008a/13, 017b/06, 018b/02, 025b/10, 037a/11, 039b/08, 073a/10, 073b/21, 079b/15, 085b/19, 119b/02, 128b/17, 128b/21, 129a/07, 129a/09, 129a/11, 129a/13, 129a/18, 133a/01, 138a/20, 139a/20, 160a/20, 162b/14, 168a/21, 170b/07, 171a/02, 175b/06, 175b/19, 185a/01, 188a/15, 191a/18, 194b/15, 195a/21, 217a/19, 221a/11, 226a/05, 226a/11

i.+ in 063b/06, 116b/18, 126a/11, 131a/13, 153b/16, 185b/19, 193a/02, 206b/13, 231a/14

i.+ inde 001b/10, 001b/09, 003b/04, 005b/17, 006a/15, 006a/20, 006b/01, 007a/19, 007b/08, 007b/20, 008a/12, 008a/15, 008a/18, 008a/20, 009a/18, 009b/01, 009b/20, 010a/11, 010a/17, 013a/02, 013a/11, 013a/15, 013a/16, 013b/13, 013b/19, 014a/12, 014a/14, 014a/16, 015a/02, 015a/12, 015b/13, 015b/21, 016a/06, 016a/10, 017a/06, 017a/07, 017a/15, 018a/03, 018a/08, 018a/11, 018a/21, 018b/04, 018b/11, 019a/09, 019a/10, 019a/12, 020a/01, 020a/06, 021b/14, 022b/18, 023a/13, 023a/21, 024b/06, 024b/16, 025b/19, 025b/21, 027a/13, 028a/12, 029a/09, 029a/15, 029a/17, 029b/04, 030b/09, 031a/08, 031b/19, 032a/02, 032a/14, 032a/17, 032b/01, 033a/03, 033b/06, 034b/06, 034b/19, 035a/19, 036a/14, 036b/13, 036b/19, 037a/12, 037a/17, 038a/14, 039a/09, 039a/13, 039a/20, 042a/02, 042a/03, 042a/17, 043a/06, 043b/11, 044a/06, 044a/13, 044b/15, 044b/19, 045a/11, 045a/12, 045b/01, 046a/20, 046b/18, 047a/10, 047a/14, 048a/21, 050a/09, 050b/17, 051a/04, 051a/05, 051b/03, 052a/01, 052a/02, 057a/03, 059a/07, 059a/08, 060a/11, 062a/14, 062b/06, 063b/03, 064a/19, 064b/16, 065a/13, 065b/04, 066b/05, 066b/14, 067a/05, 068a/09, 068a/19, 069b/21, 070a/01, 070b/03, 070b/08, 070b/20, 072b/05, 073a/01, 073a/11, 073b/09, 074a/04, 074a/07, 075a/07, 076a/05, 078b/15, 081b/04, 082a/02, 082b/16, 082b/21, 083a/03, 083b/02, 083b/14, 083b/18, 083b/21, 084a/07, 084a/19, 084b/02, 084b/11, 085a/12, 085a/18, 087b/03, 088a/06, 088a/11, 088a/12, 088a/18, 088b/08, 090a/10, 090a/18, 090b/05, 090b/07, 090b/12, 090b/16, 091a/04, 092a/12, 092b/19, 092b/21, 093a/01, 093a/14, 093b/01, 093b/03, 094a/04, 094a/16, 094b/07, 095a/11, 095b/08, 095b/10, 097a/01, 097a/07, 097a/13, 098a/21, 099a/08, 099a/12, 099a/21, 099b/21, 100b/21, 103b/08, 103b/20, 105a/15, 105b/13, 107a/09, 107a/16, 108b/10, 108b/18, 109a/07, 109a/12, 110b/03, 110b/13, 110b/17, 111b/06, 112b/02, 112b/11, 113a/02, 113a/16, 113a/21, 113b/14, 115b/16, 116a/11,

116a/12, 116b/04, 116b/17, 117b/12, 117b/14, 117b/17, 118a/04, 118a/08, 119a/11, 119a/21, 119b/14, 121a/04, 121a/05, 121b/19, 122a/09, 122b/14, 122b/20, 123a/08, 123a/09, 123b/04, 124a/04, 124a/18, 125a/03, 125a/11, 125b/03, 125b/14, 125b/18, 125b/21, 126a/10, 126b/11, 126b/20, 127a/20, 127b/21, 128b/14, 129b/14, 131a/08, 131a/09, 131b/09, 132a/16, 132a/17, 132a/18, 132b/13, 133a/03, 134b/07, 135a/21, 136a/11, 136b/09, 136b/20, 137b/03, 137b/05, 137b/06, 137b/09, 138a/01, 138a/05, 138a/10, 138a/19, 138b/08, 138b/09, 138b/20, 139a/17, 139b/06, 139b/21, 140a/03, 140a/10, 140a/11, 140a/14, 140a/19, 140b/09, 140b/13, 141b/16, 141b/18, 142a/01, 142b/15, 143a/08, 143a/10, 143a/17, 143b/04, 143b/08, 143b/10, 143b/13, 143b/16, 145a/15, 146a/03, 146a/07, 147b/12, 147b/20, 148a/06, 148b/19, 149a/10, 149a/12, 149a/18, 149b/08, 150a/03, 150a/08, 150a/09, 150b/14, 150b/18, 150b/19, 151a/15, 151a/15, 153a/12, 153b/21, 154a/04, 154a/06, 154a/08, 154a/13, 154b/11, 155a/09, 155a/18, 155b/12, 155b/15, 155b/16, 156a/01, 156a/14, 157a/01, 157a/05, 157b/05, 157b/12, 158a/03, 158a/11, 158a/13, 158a/18, 158b/03, 158b/13, 158b/14, 158b/15, 158b/16, 158b/17, 158b/20, 160a/15, 160b/02, 160b/07, 161a/06, 161b/04, 161b/11, 162b/11, 162b/14, 162b/20, 163a/09, 163b/19, 163b/21, 164a/02, 164a/06, 164b/08, 165a/07, 165b/01, 165b/16, 166a/03, 166a/06, 166a/11, 167a/06, 167b/12, 168a/14, 168a/21, 168b/03, 168b/08, 169a/15, 171a/06, 171a/12, 171a/13, 171a/16, 171b/17, 171b/18, 171b/19, 172b/10, 172b/11, 172b/16, 172b/20, 173a/01, 174b/06, 175a/08, 175b/07, 176a/09, 176b/16, 177a/07, 177a/19, 177b/16, 177b/19, 177b/21, 178a/03, 178a/06, 178b/11, 179a/03, 179a/04, 179b/16, 180b/05, 182a/08, 182a/13, 182a/14, 182a/17, 182a/18, 183b/03, 183b/16, 184a/08, 184a/09, 184a/13, 184a/21, 184b/09, 185a/04, 185a/06, 185b/07, 186a/06, 187a/01, 187b/13, 187b/17, 188a/13, 188a/18, 188a/19, 189a/05, 189b/06, 189b/11, 189b/16, 189b/21, 190a/15, 191a/17, 191a/20, 191b/04, 191b/05, 192a/04, 192b/03, 192b/08, 194b/03, 195a/06, 195b/09, 195b/16, 196a/03, 196b/20, 198a/18, 198b/17, 200a/16, 202b/01, 203a/02, 203a/11, 203b/06, 203b/13, 204a/01, 204a/02, 204a/15, 204a/20, 204b/10, 204b/17, 205a/04, 205a/06, 205b/05, 206b/02, 208a/19, 208a/21, 208b/01, 208b/05, 209a/09, 210a/06, 210a/19, 210b/21, 212a/05, 212a/11, 212a/15, 213b/02, 214b/04, 215a/04, 215a/09, 215a/12, 215a/14, 215a/21, 215b/06, 216a/16, 216b/03, 217a/03, 217a/04, 217a/06, 217a/09, 217a/10, 217a/13, 217a/21, 217b/04, 217b/07, 218a/01, 218a/08, 218a/10, 218a/12, 218a/14, 218a/16, 218a/20, 218b/20, 219b/02, 219b/09, 220b/21, 221a/03, 221a/12, 222a/07, 222a/17, 222b/06, 222b/11, 222b/12, 223a/16, 223b/12, 223b/13, 223b/16, 223b/19, 224b/02, 224b/21, 225a/07, 225a/11, 225a/14, 225a/18, 225a/20, 225b/06, 225b/08, 225b/11, 225b/14, 225b/18, 226a/07, 226a/10, 226a/19, 226b/02, 226b/06, 226b/07, 226b/08, 226b/11, 227a/03, 227a/05, 228a/17, 228b/08, 228b/12, 228b/17, 228b/19, 231a/05, 231a/08, 231a/12, 231a/16, 231a/19

i.+ indedür 091a/21, 102b/05, 137b/09, 145b/05, 171b/06, 174b/12, 185a/03, 217b/01

i.+ indeki 028b/16, 029a/16, 029a/18, 029a/20, 064a/03, 096b/02, 103b/09, 131b/10, 134a/04, 138b/15, 140b/16, 160a/21, 166b/09, 206b/07, 226a/12

i.+ indekin 125a/17

i.+ inden 004b/14, 006a/17, 011b/06, 012a/08, 015a/03, 015a/07, 015a/11, 016a/20, 019b/20, 021b/08, 023a/01, 023a/03, 023b/21, 024b/14,

024b/16, 029a/04, 029a/06, 029b/09, 030a/07,
032a/05, 033a/20, 037a/01, 037a/11, 039b/14,
041b/10, 041b/19, 043a/15, 044b/16, 045a/15,
055b/20, 056a/08, 058a/10, 065b/18, 066b/16,
067b/10, 067b/16, 068a/17, 073b/19, 079a/04,
088a/03, 088a/08, 088b/06, 091a/05, 092a/13,
094a/13, 099a/20, 104a/04, 118a/01, 119a/08,
119a/11, 121a/01, 127b/19, 129a/17, 130b/02,
133a/13, 133a/21, 134b/05, 138a/05, 138a/17,
139a/19, 140a/21, 140b/04, 142a/04, 143b/12,
144a/08, 149a/06, 150a/06, 153a/06, 156a/12,
158b/05, 159a/13, 160b/20, 166a/04, 166b/05,
168b/04, 173b/06, 176b/10, 176b/17, 178a/09,
180a/01, 182a/19, 185b/06, 188a/07, 188a/15,
188a/16, 188a/17, 188a/21, 190a/06, 190b/19,
191b/02, 192b/20, 193b/02, 195a/12, 195b/02,
198a/19, 203a/01, 205a/21, 212a/17, 213a/06,
213b/02, 213b/06, 218b/14, 221a/10, 223b/21,
228b/18, 229b/04
i.+ indenidi 064b/18
i.+ indeyidi 012a/05
i.+ indeyiken 032b/11, 127b/20, 153a/03, 175a/12
i.+ indeyken 007a/06
i.+ ine 004a/19, 007a/19, 008a/15, 013a/11, 013a/17,
013b/04, 014a/02, 014a/03, 014a/16, 014a/18,
014b/09, 015a/02, 015a/08, 015a/11, 015a/12,
016b/21, 017a/02, 017a/03, 017b/10, 018a/11,
021a/18, 021b/12, 021b/18, 022a/15, 023a/20,
024a/03, 026b/19, 027a/01, 027a/21, 029b/01,
029b/08, 031a/03, 032b/13, 033a/07, 033b/04,
033b/05, 034b/13, 036b/01, 039b/07, 039b/12,
041b/07, 042a/16, 042b/01, 042b/03, 043b/15,
044a/18, 045b/03, 045b/15, 048b/10, 049b/21,
054a/17, 055b/13, 058a/11, 058b/17, 061b/01,
061b/06, 066b/04, 067a/08, 067a/21, 068a/21,
073a/09, 073b/01, 073b/02, 073b/03, 073b/06,
078a/14, 078b/01, 078b/08, 082a/08, 082b/20,
086b/15, 088a/15, 088b/07, 093b/02, 093b/04,
095b/10, 098b/11, 101b/06, 112b/07, 112b/14,
114a/12, 115a/16, 115b/05, 117b/02, 117b/06,
120a/08, 120a/21, 120b/06, 121b/20, 122a/10,
123b/07, 123b/10, 124a/08, 125a/02, 125a/10,
125a/19, 126a/01, 126a/13, 126a/14, 127a/08,
127a/18, 128b/06, 129b/13, 130a/11, 131a/16,
132a/16, 134a/21, 136a/09, 136a/10, 136a/13,
136a/14, 136b/09, 137b/01, 137b/10, 138b/17,
138b/19, 139a/09, 139a/13, 139b/21, 140a/19,
145a/02, 146a/11, 152a/12, 152b/19, 152b/20,
153a/01, 153a/05, 153a/19, 153b/21, 157b/09,
158a/06, 158a/10, 158a/15, 158b/02, 160a/02,
160b/21, 162b/12, 163a/06, 163a/08, 165a/08,
166b/02, 166b/09, 170b/03, 170b/08, 171a/05,
171a/07, 171a/10, 171a/11, 171a/14, 171b/10,
171b/11, 171b/13, 172a/15, 175a/06, 175b/15,
178a/03, 178a/05, 178a/08, 180a/01, 182a/07,
184a/14, 185a/19, 185b/08, 185b/13, 185b/16,
186b/06, 188a/18, 189a/12, 193a/14, 193a/18,
193a/21, 194b/11, 195a/11, 196a/10, 198a/08,
201b/12, 201b/14, 202b/03, 202b/09, 205a/20,
205b/12, 206b/07, 206b/12, 212b/01, 213a/16,
215a/01, 215a/06, 215b/11, 216b/04, 218a/08,
218b/18, 221a/06, 221b/21, 222a/11, 223a/14,
224a/03, 224a/10, 225b/12, 226a/08, 226a/17,
227b/17, 228b/10, 228b/11, 228b/13, 228b/16,
228b/18, 230a/20, 231a/21
i.+ ini 007a/18, 021b/11, 027b/04, 045b/16, 099a/03,
137a/02, 139a/03, 164a/01, 175a/21, 201b/11,
213a/05, 231b/10
i.+ inüü 193a/04
i.+ iydi 222a/06, 230a/09
i.+ leri 005b/12, 008a/17, 016b/01, 029b/03, 040a/10,
117b/17, 118a/03, 124a/08, 139a/20, 143b/11,
169a/07, 169a/16, 174b/19, 191a/19
i.+ lerin 016b/02, 018a/05, 191b/11, 194b/18,
221a/07
i.+ lerinde 006a/17, 009b/21, 011b/04, 011b/12,

020b/17, 020b/18, 025b/17, 026a/13, 026b/03,
028a/19, 029b/14, 031b/07, 047b/12, 051b/16,
052a/09, 056b/04, 062a/19, 064b/21, 067b/08,
068b/12, 072b/16, 073a/14, 073a/17, 074a/14,
074b/14, 075a/03, 083b/21, 084a/15, 084a/16,
084b/19, 085a/15, 087a/08, 087a/17, 095b/19,
099b/01, 101a/20, 101b/04, 105a/15, 106a/17,
108b/03, 109a/01, 109a/16, 114b/03, 114b/16,
117b/21, 121a/07, 124a/11, 124a/21, 124b/03,
124b/15, 129b/11, 129b/12, 129b/20, 130a/02,
130a/07, 130b/10, 131a/11, 131a/15, 140a/06,
140a/09, 145a/13, 155a/18, 160b/09, 166a/20,
169a/01, 172a/03, 172a/04, 173a/14, 173b/10,
179b/06, 180a/20, 183b/17, 189b/15, 191a/19,
192a/16, 199b/09, 202a/18, 205a/03, 207a/20,
207b/11, 209a/02, 210a/07, 210a/08, 210a/10,
210b/07, 211b/04, 213a/06, 213b/19, 219b/10,
221b/12, 222b/03, 222b/15, 230b/12, 231b/14

i.+ lerindeki 140a/05

i.+ lerinden 005a/19, 012a/15, 015a/19, 021b/06,
023a/04, 031b/20, 033b/19, 040a/16, 052a/06,
067b/21, 071b/12, 073b/15, 076a/10, 079a/16,
097a/09, 108b/01, 116a/03, 117b/07, 119a/19,
120a/01, 124a/10, 130b/07, 137b/10, 138a/07,
138b/12, 138b/17, 144b/15, 146a/09, 151a/07,
154a/03, 159b/15, 160b/16, 163a/20, 181a/04,
202a/15, 204a/14, 213a/20, 220a/07, 222b/13

i.+ lerine 025a/19, 035b/10, 045a/14, 045b/04,
065b/20, 068a/18, 096a/14, 117b/17, 120b/02,
121b/10, 144a/20, 145a/13, 163b/01, 166a/09,
167a/07, 179a/10, 185b/20, 189b/14, 205b/11

i.+ lerini 160a/04

i.+ ümüzde 051b/17, 102b/02

i.+ ümüzden 087a/06, 124b/20, 219b/21

i.+ üñüzde 096a/20, 159a/19

i.+ üñüzden 213b/14

i.+ üñüze 214a/21

iç- [Tr.] Bir sıvıyı ağza alıp yutmak.

i.- di 060a/19, 093a/09, 207b/02, 208a/02, 209a/19,
224a/19

i.- diler 018b/20, 040a/15, 044b/14, 059b/19, 178a/10

i.- düğini 156b/16

i.- dükleri 040a/15, 045a/16

i.- e 039a/09

i.- emez 176a/08

i.- ene 011b/10

i.- er 062b/19, 127a/16, 127b/01

i.- erdi 025a/07

i.- erek 040a/15

i.- erin 209b/05

i.- erler 011b/11, 173a/20

i.- erleridi 036a/16, 037a/21, 051b/07, 199b/14

i.- erse 029a/04

i.- ersiz 065a/10

i.- erüz 065a/10

i.- medin 039a/05

i.- mege 028b/18, 038a/08, 054a/21, 123a/02,
159a/11

i.- mek 065a/15

i.- mekden 137b/04

i.- mişdür 156b/16

i.- mişleridi 215b/10

i.- üp 021a/10, 039a/10, 055a/17, 145a/11, 159a/12,
168b/05, 185b/10, 220a/18, 221a/04

içedük [Tr.] Kısa konçlu ayakkabı, mest.

i. 084a/12

i.+ in 084a/12

i.+ iyile 084a/21

içerü [Tr.] 1. İç kısım. 2. Gizli olaran yer, gönül.

i. 034b/13, 035b/03, 035b/04, 052a/08, 055a/01,
058b/17, 093b/20, 205b/17

i.+ de 055a/05, 213b/03, 219b/12

i.+ den 098a/09, 205b/14

i.+ lerinden 050b/07, 220b/01

i.+ si 029a/10

i.+ sinden 081b/20, 128b/08, 128b/10, 131a/01

- i.+ sine 029b/06, 143a/08
i.+ üsiyile 226a/21
- ıçıl- [Tr.]** 1. İçme işi yapılmak.
i.- en 168b/04
i.- mege 019b/09
i.- miş 173b/02
i.- ür 176a/07
- ıçme- [Tr.]** Bir sıvıyı ağza alıp yutmamak.
i. 039a/07
i.- diler 042b/08
i.- yince 183b/04
i.- zdi 054a/02
- ıçme [Tr.]** İçmek işi.
i.- ler 130a/09, 135b/17
i.+ lerinde 100a/17
i.+ sinde 062b/13, 092b/11
- ıçre [Tr.]** İçeride, içte.
i. 023a/15, 034a/11, 088a/07, 090b/06, 091b/14, 104a/03, 108b/02, 112b/04, 139a/12, 179b/13, 211b/09, 211b/14, 222a/08, 225a/04, 230a/15
- ıçün [Tr.]** 1. Amacıyla, maksadıyla. 2. ...-den dolayı 3. Hakkında. 4. Uğruna; yararına; karşılığında.
i. 003b/12, 008a/10, 012a/16, 017a/04, 020a/19, 021a/17, 022a/10, 023b/04, 023b/06, 023b/07, 023b/08, 023b/10, 023b/11, 023b/12, 024a/11, 025a/14, 026a/14, 027b/07, 029a/06, 030a/17, 030b/16, 031a/12, 031a/15, 031a/16, 031a/19, 031b/15, 031b/20, 033a/10, 034a/14, 035a/20, 035a/21, 035b/19, 036a/03, 037a/08, 037a/18, 037b/07, 037b/13, 039a/20, 040b/11, 040b/20, 041a/10, 041b/03, 042a/03, 042a/14, 044a/01, 045b/18, 047a/04, 047a/12, 047b/21, 053a/08, 053b/07, 054a/14, 054a/17, 055a/21, 055b/15, 056a/16, 057a/02, 057a/16, 058b/05, 061b/14, 066a/17, 071a/05, 072a/09, 074a/04, 084b/01, 084b/07, 087a/06, 090a/14, 091b/06, 095a/04, 095b/04, 097b/06, 099b/04, 100b/04, 101a/06, 101a/08, 101a/10, 101b/19, 102b/02, 105a/20, 107a/07, 107a/17, 109a/16, 110b/21, 113a/02, 114b/14, 117b/05, 118b/14, 120a/08, 122b/21, 123a/19, 123b/16, 125a/18, 125b/10, 129b/10, 130a/17, 131a/05, 133a/12, 135b/15, 136a/07, 137a/03, 137a/19, 138b/02, 138b/17, 139a/16, 141a/13, 141a/14, 142b/21, 145a/02, 152a/05, 152b/08, 156b/08, 157b/08, 157b/16, 157b/16, 158a/05, 159b/03, 160a/04, 160b/01, 163a/06, 164b/11, 166a/01, 166a/03, 166a/04, 166a/05, 166a/06, 167a/04, 167b/19, 169b/08, 174a/21, 174b/03, 174b/21, 175b/18, 176b/07, 179a/08, 179a/13, 179a/21, 181a/13, 181a/15, 181a/16, 181a/17, 183b/13, 191b/11, 192b/01, 193b/12, 197a/05, 197a/07, 198b/05, 202a/04, 202a/21, 202b/10, 202b/15, 203b/18, 210a/11, 210b/02, 210b/04, 211a/04, 211a/10, 212b/15, 213a/17, 215a/20, 219a/05, 223a/19, 223b/18, 225b/13, 225b/14, 226a/16, 227a/03, 227a/12, 228a/04, 228a/05, 229b/02, 230b/11, 230b/16, 231a/05, 231b/04
i.+ idi 033b/16
- ıçür- [Tr.]** İçmesini sağlamak.
i. 039a/07
i.- diler 045a/02
i.- ürler 176a/08
- ıdici [Tr.]** Yapıcı, edici.
i. 086a/20, 115a/16, 142b/07
i.+ yidi 086a/20
i.+ düir 125a/16, 151b/14
- ıdil- [Tr.]** Yapılmak, edilmek.
i.- di 027a/14, 036b/21, 039a/18, 042b/03, 047b/19, 047b/21, 095b/09, 105a/01, 106a/17, 110a/10, 110b/07, 110b/10, 110b/12, 110b/13
i.- en 216b/16
i.- miş 047a/06, 118a/05, 135a/21, 144a/09, 176b/05
i.- mişdür 075a/11, 116b/21, 142a/19, 144a/15, 228b/19
i.- mişidi 020a/06, 027a/19, 129b/17, 135b/18,
- 136b/08, 169b/09, 170b/03, 182b/20, 192b/03, 192b/06, 192b/07, 193a/20, 197a/20
i.- üp 018a/20, 018b/03, 020a/14, 023a/12, 025b/21, 030b/08, 035b/17, 036b/12, 036b/17, 038a/18, 039a/17, 110b/05, 117a/21, 169b/13
i.- ür 131b/14
i.- ürdi 130a/10
- ıdilme- [Tr.]** Yapılmamak, edilmemek.
i.- mişdür 151b/06
i.- yicek 130b/15
- ıdin- [Tr.]** Sahip olmak, kendini sahibi kılmak, yapınmak.
i. 171a/04
i.- di 015a/06, 016b/07, 019a/05, 039a/01, 039a/11, 043b/09, 052a/12, 053b/07, 056b/12, 062a/18, 062b/03, 062b/08, 066a/08, 066b/09, 068a/12, 070a/11, 070b/17, 076b/09, 083a/21, 088b/11, 090b/04, 100b/11, 160b/14, 163b/21, 183a/11, 194a/13, 200b/21, 217a/06, 217a/09, 217b/08, 226a/02
i.- diler 030b/01, 051b/05, 056b/10, 100a/01, 104b/11, 203a/04
i.- dügi 196a/01
i.- dügin 019b/08
i.- dükten 021a/09
i.- düklerin 037a/06
i.- düm 152b/01
i.- e 151b/18, 209b/17, 212a/15
i.- eler 108b/05, 216a/03, 228a/14
i.- em 004b/10
i.- en 133a/09
i.- esin 024a/12
i.- icek 154a/04
i.- mege 086b/15
i.- mişidi 012b/03, 079a/17, 086a/18, 152a/12, 153b/14, 227b/12, 232a/18
i.- se 035a/08, 069b/09, 069b/10
i.- ün 028a/08, 055b/14, 071a/20
i.- üp 005b/17, 110b/21, 146a/18, 190a/11, 193b/11, 197a/05, 202a/21
i.- ürler 176a/02
i.- ürleri 030b/02, 219b/17
i.- ürleri 035a/02, 042a/06
- ıdiş- [Tr.]** Birşeyi karşılıklı yapmak.
i.- diler 056b/04, 205a/14
- ıdrāk [Ar.]** Anlama yeteneği, anlayış.
i. 015b/15
i.+ ları 068b/09
- ıdris nebi [Ö.]** (bk. hazret-i idris)
i.+ düir 011b/16, 069a/02
- ıdris paygāmbar [Ö.]** (bk. hazret-i idris)
i. 019a/01, 121a/10, 121a/11, 121b/07, 178a/19, 180a/13
- ıfāde [Ar.]** Anlatma, anlatış.
i.+ sin 006b/08
- Öiffet [Ar.]** Namus.
Öi. 093a/05
- ıfnāde [Ö.]** Mısır'da eski bir kuyu.
i. 032a/04
- ıfnāde kuyısı [Ö.]** Mısır'da eski bir kuyu.
i.+ nda 032a/07
- ıfrāt iT- [Ar.]** Aşırı gitmek, pek ileri varmak.
i.- di 201a/12
i.- üp 083b/13
- ıfūhār [Ar.]** Öğünme, kıvanç duyma.
i.+ ları 057a/05, 193b/08
- ıfūhār id- [Ar.+Tr.]** Öğünmek, kıvanç duymak.
i.- er 032a/15, 011b/13
i.- üp 022a/05, 092b/15
- ıftinān [Ar.]** Birbirini tutmayan, düzensiz söz söyleme.
i. 033a/10
- ıftirā [Ar.]** Birine aslı olmayan bir suç yükleme.
i.+ ya 005a/02
- ıg [Tr.]** İplik gerilen çarkın uzun ucu, demir tel.
i.+ ler 135a/20, 135a/21, 135b/02
- ıge [Tr.]** Eğeme aracı; eğe.
i.+ ye 135b/20

- igne [Tr.]** Dikiş dikmeye yarayan, ince, ucu sivri, bir ucunda iplik geçecek deliği bulunan çelik araç.
i. 144b/02
i.+ den 128a/07
i.+ lerine 150b/17
- iğvâ [Ar.]** Yoldan çıkarma, azdırma.
i.+ dan 151a/13
i.+ lar 099b/02
i.+ lardan 090b/21
i.+ ları 124a/02
i.+ sından 052b/19
i.+ sıyyla 031b/04, 180a/19
i.+ sıyyla 194b/12
i.+ yı 212b/19
- ihânet [Ar.]** Güveni kötüye kullanma, hainlik.
i. 223b/03
i.+ inde 223b/03
- ihânet eyle- [Ar.+Tr.]** Güveni kötüye kullanmak, hainlik etmek.
i.- di 090b/18
- ihânet iT- [Ar.+Tr.]** Güveni kötüye kullanmak, hainlik etmek.
i.- mege 067b/21
i.- üp 221a/12
- iĥâta [Ar.]** Kuşatma.
i.+ sından 199a/11
i.+ ya 090b/17
- iĥâta eyle- [Ar.+Tr.]** Kuşatmak.
i.- diler 022b/20
- iĥâta iT- [Ar.+Tr.]** Kuşatmak.
i.- di 094a/01
i.- en 119b/12
i.- er 011a/14, 150b/11
i.- üp 206b/21
- iĥdâ [Ar.] Bir.**
i. 081b/01
- iĥdâs iT- [Ar.+Tr.]** Meydana getirmek, ortaya çıkarmak.
i.- di 095a/18, 097a/08, 100b/16, 101a/01
i.- düği 098a/13
i.- en 110b/21, 211b/09
i.- erleridi 020b/10
i.- miş 034b/06
i.- mişdi 028a/13
i.- mişleridi 089a/08
i.- sün 069a/07
i.- üp 154a/12
- iĥdâs olun- [Ar.+Tr.]** Meydana getirilmek, ortaya çıkarılmak.
i.- up 111a/08
- iĥkâm [Ar.]** 1. Muhkem kılma, sağlamlaştırma. 2. Sağlamlık, dayanıklılık.
i. 104b/10
i.+ da 116a/05
i.+ ları 144a/15
- ihmâl eyle- [Ar.+Tr.]** Önemsememek, savsaklamak.
i.- me 090a/16
- ihmâl id- [Ar.+Tr.]** Önemsememek, savsaklamak.
i.- erler 132a/01
- ihrâc iT- [Ar.+Tr.]** Dışarı atmak, çıkarmak.
i.- di 025a/12
i.- üp 097b/02
- ihrâm [Ar.]** Heremler, piramitler.
i. 026b/15, 062b/01, 118a/20, 133b/09, 135a/06, 138b/08, 139b/19, 139b/20, 167a/04
i.+ a 135a/10, 138b/07
i.+ dur 139b/12, 139b/17, 142a/15
i.+ ı 135b/05
i.+ mı 025a/13
i.+ lar 026a/11, 044a/12, 135a/17, 135a/07, 139b/02, 139b/12, 195a/02, 195a/19
i.+ larda 141b/20
i.+ lardur 133b/17
i.+ ları 137a/09, 142b/18
i.+ laruñ 006b/03, 034a/06, 062a/21, 117b/12, 118a/17, 133b/16, 135a/03, 137a/05, 139b/09, 139b/16, 139b/21, 144a/10, 193b/17
i.+ uñ 145a/12
- iĥsân [Ar.]** İyilik, bağış.
i. 055a/14, 089b/10, 101a/13
i.+ dasın 001b/15
i.+ ı 037a/20, 164b/10
i.+ ıla 003b/03, 056a/14
i.+ ma 003b/02
- iĥsân eyle- [Ar.+Tr.]** Bağışta bulunmak, yardım etmek.
i.- di 187b/13
i.- diler 002b/10
- iĥsân(lar) iT- [Ar.+Tr.]** Bağışta bulunmak, yardım etmek.
i.- di 094a/11, 155a/05
i.- erlerimiş 124a/13
i.- üp 211a/21
- iĥsânlar kıl- [Ar.+Tr.]** Bağışlarda bulunmak, yardım etmek.
i.- ur 037b/06
- iĥtifâ [Ar.]** Saklanma, gizlenme.
i. 003b/12
- iĥtilâf [Ar.]** Ayrılık, anlaşmazlık.
i. 005a/15, 005a/16, 071b/09, 148a/19
i.+ ıyla 146b/09
i.+ uñ 148a/20
- iĥtilâf(lar) düş- [Ar.+Tr.]** Anlaşmazlık olmak.
i.- di 073a/09, 223a/06
i.- mişdür 156b/20
- iĥtilâf-ı elsün [Ar.+Ar.]** Dillere arası anlaşmazlık.
i. 008a/20
- iĥtilâf-ı keşir [Ar.+Ar.]** Farklı anlaşmazlıklar.
i.+ le 115a/01, 199a/03
- iĥtilâf idiş- [Ar.+Tr.]** Karşılıklı anlaşmazlığa düşmek.
i.- diler 056b/04
- iĥtilâf eyle- [Ar.+Tr.]** Anlaşmamamak, uyuşamamak.
i.- mişlerdür 133b/19
- iĥtilâf it- [Ar.+Tr.]** Anlaşmamamak, uyuşamamak.
i.- düklerinden 115a/01
i.- mişlerdür 114b/08, 181b/11, 183a/07, 199a/03, 204a/04
- iĥtilâf itme- [Ar.+Tr.]** Anlaşmazlığa düşmemek.
i.- zlerdi 142b/17
- iĥtilâf olUn- [Ar.+Tr.]** Anlaşmamamak, uyuşamamak.
i.- mişdur 036a/11, 189b/19
- iĥtilâl [Ar.]** (bk. iĥtilâl)
i.+ mı 230a/06
- iĥtilâl [Ar.]** Bozukluk, düzensizlik.
i. 085a/20, 231b/04
i.+ a 110a/08, 231b/20
i.+ mdandır 010b/17
- iĥtilâl-ı milk [Ar.+Ar.]** Memleketin karışıklığı.
i. 056b/07
- iĥtilâf [Ar.]** Aralarına karışma, görüşme.
i.+ ı 053a/14, 232a/17
- iĥtilâf id- [Ar.+Tr.]** Görüşmek.
i.- erdi 148a/15
- iĥtimâl [Ar.]** Olasılık.
i.+ dur 169b/02, 183a/08
i.+ ı 041a/09, 045a/05, 124b/04, 126a/12, 152b/19, 153a/01, 171b/09, 174a/21, 186a/21, 207b/06
i.+ m 131a/04, 162b/12, 173b/12
i.+ ıyla 137a/20
- iĥtimâl vir- [Ar.+Tr.]** Gerçekleşme olasılığını yakın bulmak.
i.- dükleri 191a/15
- iĥtimâl virilme- [Ar.+Tr.]** Gerçekleşme olasılığı uzak görülmek.
i.- zken 230a/12
- iĥtimâm [Ar.]** Dikkat, özen.
i.+ ıla 216a/18
- iĥtimâm(lar) iT- [Ar.+Tr.]** Dikkat etmek, özen göstermek.
i. 090a/16
i.- di 217a/02
i.- diler 118b/16
i.- erdi 132b/18
i.- erleridi 188a/20
i.- mişidi 205b/02
i.- üp 002b/08, 151b/21, 155b/19, 164a/14, 186a/13
- iĥtimâm eyle- [Ar.+Tr.]** Dikkat etmek, özen göstermek.
i.- diler 229a/10
- iĥtimâm göster- [Ar.+Tr.]** Dikkat etmek, özen göstermek.
i.- di 130b/03
- iĥtimâm olun- [Ar.+Tr.]** Dikkat edilmek, özen gösterilmek.

i.- up 153a/20
ih̄tirā'Öit- [Ar.+Tr.] Benzeri görülmemiş bir şey icad etmek.
 i.- mişdi 004b/10
 i.- mişidi 053b/03, 154a/13
ih̄tirāk [Ar.] Tutuşup yanma.
 i.+ da 141b/09
ih̄tirām [Ar.] Saygı, hürmet.
 i.+ nda 100a/20
ih̄tirām id- [Ar.] Saygılı davranmak, hürmet etmek.
 i.- er 194a/15
 i.- üp 159b/20
ih̄tisār id- [Ar.+Tr.] Kısaltmak, sadeleştirmek.
 i.- üp 197a/03
ih̄tisār olın- [Ar.+Tr.] Kısaltmak, sadeleştirmek.
 i.- miş 147a/03
 i.- mişdur 004b/16
ih̄tiyāc [Ar.] 1. Gereklilik. 2. Çaresiz kalıp isteme.
 i. 099b/20, 125b/01
 i.+ ı 133a/01, 200b/12, 229b/02
 i.+ ları 053b/01
 i.+ uñuz 075a/02
ih̄tiyār [Ar.] Kendi arzusuyla hareket etme, seçim.
 i. 208a/09
 i.+ ı 055a/01
 i.+ ıyla 070a/03
 i.+ ıyla 096b/08, 102b/12, 104b/12, 106a/09,
 109a/07, 109a/10
 i.+ larıyla 125a/01
ih̄tiyār eyle- [Ar.+Tr.] Seçmek.
 i. 012a/17
 i.- diler 042b/10
 i.- yesiz 209a/14
ih̄tiyār eyle- [Ar.+Tr.] Seçmek.
 i.- e bilürseñüz 208a/03
 i.- eceklerinde 012a/16
 i.- esiz 207a/15
 i.- di 077a/02
 i.- dügi 152a/21, 227a/14, 230a/07, 230a/09
 i.- dükleri 005a/21
 i.- diler 045a/10, 060b/10
 i.- e bilürseñüz 208a/03
 i.- er 154b/14
 i.- esiz 207a/15
 i.- miş 130a/15
 i.- mişler 111a/15, 135b/13
 i.- mişleridi 203b/20
 i.- üñ 208a/01
 i.- üp 042b/08, 045a/09, 109a/13, 109b/11, 145a/20
ih̄tiyār ol- [Ar.+Tr.] Seçilmek.
 i.- dügi 121b/02
ih̄tiyār olUn- [Ar.+Tr.] Seçilmek.
 i.- an 232a/21
 i.- düğma 012a/17
ih̄tiyāt [Ar.] İlerisini düşünerek davranma, tedbirli bulunma.
 i. 044a/07
 i.+ ndan 061b/04
 i.+ larından 115b/07
ih̄tiyāt id- [Ar.] İlerisini düşünerek davranmak, tedbirli bulunmak.
 i.- erdi 052a/15
 i.- erler 215b/04
 i.- erleridi 225b/17
ih̄yā [Ar.] Diriltme, güçlendirme.
 i.+ sma 131a/11
 i.+ ya 103b/06
ih̄yā id- [Ar.+Tr.] Diriltmek, güçlendirmek.
 i.- esin 024a/11
 i.- üp 098b/04
ih̄zār iT- [Ar.+Tr.] Hazırlamak.
 i.- diler 135a/05
 i.- dügi 219a/07
 i.- er 151b/16
 i.- mişleridi 223b/21
ih̄zār itdür- [Ar.+Tr.] Hazırlatmak.
 i.- di 219a/02
 i.- mişidi 206a/09

ih̄zār olın- [Ar.+Tr.] Hazırlanmak.
 i.- duğdan 152a/04
Öiğāb [Ar.] Cefa, eziyet.
 Öi.+ ndan 052b/06
ikāmet [Ar.] Bir yerde oturma.
 i. 131a/11
 i.+ e 175a/02
ikāmet eyle- [Ar.+Tr.] Bir yerde oturmak.
 i.- di 098b/19
ikāmet -i evāmir-i şer'Öiyye [Ar.+Ar.+Ar.] Şer'i emirlerin uygulaması.
 i.+ de 111b/10
ikāmet iT- [Ar.+Tr.] Bir yerde oturmak.
 i.- di 021b/20, 202b/09
 i.- elüm 005b/03
ikbāl [Ar.] Baht, talih.
 i. 112b/21, 113b/11
 i.+ ıla 099a/20, 102a/04, 111a/06, 114a/11
 i.+ la 112b/18, 228a/19
ikdām [Ar.] Devamlı çalışma.
 i. 204a/20
 i.+ a 101b/13
 i.+ lar 002b/08
ikdām-ı tām [Ar.+Ar.] Eksiksiz çalışma ve gayret.
 i. 130b/03
ikdām-ı tamām [Ar.+Ar.] Eksiksiz çalışma ve gayret.
 i. 216a/19
ikdām iT- [Ar.+Tr.] Devamlı çalışmak.
 i.- di 059a/17
 i.- erdi132b/18
 i.- mişidi205b/02
 i.- üp155b/19
ikdām olın- [Ar.+Tr.] Devamlı çalışılmak.
 i.- up153a/20
iki [Tr.] İki sayısı.
 i. 002a/10, 002b/16, 006b/03, 006b/19, 007b/03,
 007b/13, 008b/16, 009b/13, 010a/20, 010b/01,
 010b/16, 012a/11, 012a/12, 012b/01, 012b/02,
 012b/03, 012b/04, 013a/04, 013a/12, 015a/18,
 016a/15, 016a/17, 016a/18, 016a/19, 017a/07,
 017a/10, 017b/08, 017b/15, 019b/01, 020a/07,
 020a/10, 022a/13, 023b/11, 023b/15, 023b/21,
 024a/01, 024b/10, 027b/08, 028a/15, 028b/09,
 030a/04, 030a/14, 030a/15, 030a/16, 031a/05,
 032a/07, 032a/20, 033b/09, 033b/10, 034b/01,
 034b/21, 035a/10, 035a/15, 038a/01, 038b/09,
 039a/16, 039a/18, 039b/03, 041a/19, 041a/20,
 041a/21, 042a/20, 042b/06, 046b/13, 047a/07,
 047a/08, 047a/09, 047a/15, 047b/11, 048b/05,
 049a/03, 051a/03, 057a/20, 057b/10, 057b/12,
 059b/06, 061a/02, 061a/03, 065b/01, 066b/06,
 066b/10, 067b/05, 069a/01, 069b/11, 072a/08,
 072b/05, 077a/10, 077b/21, 078a/02, 080b/09,
 080b/12, 081a/18, 082a/21, 082b/04, 083a/10,
 083b/07, 085b/17, 088b/12, 089b/12, 090a/14,
 090b/19, 091b/05, 091b/09, 093b/11, 094a/09,
 095b/13, 096a/11, 097a/11, 097a/17, 098a/03,
 098a/15, 098a/16, 099a/14, 101a/17, 101a/18,
 103b/04, 103b/08, 104a/17, 104b/19, 106b/05,
 106b/11, 107a/02, 107b/07, 108a/09, 110a/04,
 110b/15, 110b/16, 111a/01, 111a/03, 113b/16,
 115b/09, 116b/20, 117a/15, 117a/16, 119a/19,
 119a/21, 119b/13, 120b/04, 120b/06, 120b/08,
 120b/17, 121b/13, 121b/14, 122a/01, 122a/04,
 122a/14, 122b/18, 122b/19, 123a/09, 123a/12,
 123a/17, 123b/02, 124b/20, 125b/17, 125b/20,
 125b/21, 126a/01, 127b/10, 127b/11, 127b/13,
 128b/01, 131a/01, 132a/06, 132b/21, 134a/10,
 135b/03, 135b/05, 136b/16, 138a/19, 138a/21,
 138b/01, 138b/04, 139b/04, 139b/09, 139b/10,
 139b/11, 139b/14, 140a/21, 140b/17, 141a/04,
 141b/11, 142a/02, 142a/05, 143a/03, 143a/05,
 143a/07, 143b/03, 143b/17, 144b/03, 144b/18,
 145b/03, 146a/19, 146b/02, 146b/04, 146b/06,
 146b/16, 148b/04, 148b/16, 149b/11, 149b/11,
 152b/20, 153a/01, 153a/03, 153b/18, 154b/05,

- 154b/07, 154b/10, 155a/02, 155a/12, 155a/14, 155a/16, 155a/20, 155b/03, 155b/04, 155b/20, 155b/21, 156a/01, 156b/18, 157a/10, 157a/13, 158a/21, 159a/15, 159a/18, 159b/02, 159b/03, 159b/07, 160a/05, 160b/18, 161a/06, 162a/02, 162a/06, 162a/09, 162a/15, 162b/14, 163a/09, 163a/11, 163a/12, 163a/16, 163b/05, 163b/10, 164b/04, 164b/05, 164b/06, 164b/09, 164b/15, 165a/08, 165a/09, 165a/18, 167b/17, 168a/15, 169a/14, 169a/15, 169a/18, 169b/09, 169b/10, 169b/12, 169b/14, 169b/18, 169b/20, 170b/02, 170b/12, 171a/05, 171b/09, 172b/16, 172b/17, 172b/18, 174a/14, 174a/18, 177b/03, 177b/13, 178a/18, 179a/09, 179a/15, 179b/21, 180a/03, 180a/20, 180b/06, 182a/01, 182a/13, 182a/17, 182a/18, 182a/19, 182a/20, 182b/01, 182b/04, 182b/09, 182b/12, 182b/13, 182b/16, 183a/13, 183a/16, 185a/08, 185b/08, 185b/09, 186a/14, 187a/09, 187a/10, 187a/12, 187a/14, 187a/19, 187b/05, 188a/09, 188b/10, 188b/11, 189a/04, 190a/21, 190b/08, 191a/21, 191b/17, 192a/02, 192b/02, 193a/04, 193a/05, 194b/08, 195a/05, 195a/10, 195a/18, 195b/01, 199a/20, 201a/17, 201a/20, 204b/20, 205a/11, 205b/03, 205b/07, 207a/06, 207b/07, 208b/17, 209a/09, 209b/04, 209b/08, 210b/01, 211a/08, 211b/01, 213b/01, 213b/18, 214a/12, 214b/11, 214b/18, 216a/20, 217b/15, 217b/17, 218a/06, 218a/16, 218a/18, 218a/19, 218b/02, 218b/05, 218b/13, 219b/14, 220a/06, 220b/04, 221a/05, 222b/11, 222b/12, 226a/16, 227a/02, 227b/21, 229a/20, 229b/05, 229b/11
i.+ müz 134a/20, 134b/04
i.+ si 005a/03, 008b/12, 010b/01, 012a/13, 012a/14, 012a/15, 035a/11, 038b/03, 041a/06, 041a/09, 052a/13, 053b/08, 054b/21, 063a/21, 069b/15, 082a/16, 097a/11, 098a/03, 098b/12, 099b/06, 105b/14, 113b/09, 115b/13, 119a/07, 122a/19, 123a/10, 125b/15, 128a/18, 133b/18, 139b/05, 146b/03, 153a/05, 155a/14, 155a/21, 155b/01, 163a/18, 169b/02, 170b/19, 172a/02, 172b/16, 172b/18, 178b/04, 187a/10, 197b/07, 200a/15, 202a/09, 213b/01, 222a/09, 226a/12
i.+ sin 012b/03, 028a/16, 069b/14, 083b/05, 102b/15, 120b/16, 126a/10, 131a/02, 185a/11, 218b/02, 222a/05
i.+ sinde 012b/04, 085b/05, 098b/06, 110b/18, 190b/03, 217b/15
i.+ sinden 039b/03
i.+ sine 012a/18, 119b/01
i.+ sini 023b/05, 023b/06, 054b/21, 124b/21, 227b/21
i.+ sinüñ 016a/19, 047a/09, 049a/08, 096b/13, 098a/09, 119b/15, 123a/11, 126a/17, 154b/19, 174a/13, 174b/09, 174b/10, 187b/11, 196a/18, 226a/17
i.+ siydi 114b/01, 222a/04
i.+ ye 111b/09
- ikişer [Tr.]** Her birine iki adet düşecek biçimde.
i. 053b/11, 118b/13, 119b/02, 131b/03, 173a/17, 173b/08, 190b/06, 207b/20, 209a/01, 210a/07, 210a/09
- ikinci [Tr.]** Birinciden sonra gelen.
i. 009a/09, 009a/12, 036b/08, 050b/09, 060a/05, 077a/14, 078a/02, 089b/09, 094b/05, 099a/06, 101b/17, 103a/19, 104b/11, 105a/09, 106b/01, 108a/10, 114a/10, 120a/11, 120b/17, 124b/07, 129a/21, 130b/02, 141b/15, 168a/11, 174a/17, 174a/19, 178a/01, 181a/15, 187b/09, 202b/12, 209b/16, 224b/20, 231b/11
i.+ sine 180a/21, 180b/05
- iklîm [Ar.]** Ülke, diyar.
i. 019b/08, 053a/02
i.+ de 132a/05
i.+ den 124b/03
i.+ e 009b/15, 024b/14, 076b/05
i.+ i 114a/02, 130b/16, 227b/20
- i.+ idür 154a/11
i.+ inde 181b/06
i.+ inden 009b/17
i.+ ine 003a/03, 061b/16, 069b/19, 200b/20
i.+ inüñ 002a/13, 154a/15, 166a/04, 169b/14, 170a/19
i.+ lerden 146b/09, 181a/01
i.+ leri 010b/18
i.+ lerine 052b/15, 094a/13
i.+ lerinüñ 179b/15
i.+ lerüñ 163a/20
i.+ üñ 154b/05
- ikrâm [Ar.]** 1. Konuğu ağırlama. 2. Armağan olarak bir şeyler verme.
i. 100a/20
i.+ ıla 055b/06
- ikrâm id- [Ar.+Tr.]** Konuğu bir şeyler sunarak ağırlamak.
i.- er 194a/15
i.- üp 159b/20
- ikrâr getür- [Ar.+Tr.]** Kararını dil ile söylemek, bildirmek.
i.- mişidi 052b/06
- ikrâr it- [Ar.+Tr.]** Kabul etmek, itiraf etmek.
i.- di 224b/08
- ikrâr itdürme- [Ar.+Tr.]** Açıkça söylememek, itiraf etmemek.
i.- yince 023a/07
- iksîr [Ar.]** Herhangi bir madeni altın yapacak kadar kuvvetli bir hassası bulunduğu inanan madde.
i. 018a/05
- iktidâ iT- [Ar.+Tr.]** Tabi olmak, uymak.
i. 002b/12
i.- üp 156b/10
- iktirân it- [Ar.+Tr.]** Yanına gelmek, yaklaşmak.
i.- mişleridi 030a/05
- iktizâ [Ar.]** İhtiyaç, gereklilik.
i.+ sıyla 198b/21
- il [Tr.]** 1. Vilayet. 2. Ülke, yurt. 3. Halk.
i. 031b/15, 067a/10, 068a/10, 116a/12, 131a/08, 138b/09, 162b/20, 219a/11, 221a/12
i.+ de 057a/04, 068a/11
i.+ den 208a/16
i.+ i 010a/12, 112b/09
i.+ inde 114a/05, 198a/09
i.+ ler 030b/19, 035a/02, 068a/09, 083b/21, 138b/20, 140b/18, 156b/21
i.+ lerde 014b/03, 149a/10
i.+ lerden 025b/04, 097a/09
i.+ lere 071a/19, 164b/18
i.+ leri 007b/07, 164b/10
i.+ lerin 154a/21
i.+ lerüñ 025a/17, 026a/19, 038b/18, 068a/12, 071a/01, 120a/12
i.+ üñ 225b/06
- ilâ yevmi'l-kıyâm [Ar.]** Kıyamet gününe kadar.
i. 225b/01,
- ilâ yevminâ hazâ [Ar.]** O güne kadar.
i. 226b/14
- Öilâc [Ar.]** Derde deva olan şey, ilaç.
Öi. 078b/17, 183b/09
Öi.+ a 186b/13
Öi.+ ı 031a/19, 031a/20
Öi.+ ında 032a/18
- ilâh [Ar.]** Tanrı.
i. 049a/07
i.+ a 181a/03
i.+ ı 049a/17
i.+ ıdur 197b/14
i.+ larına 068a/15, 134b/10
i.+ um 049a/08, 197b/18
i.+ umsin 049a/07
- ilâhî [Ar.]** Ey Allah'ım, yarabbi.
i. 002b/17, 050a/18
- ilâhü'l-ilâhe [Ar.+Ar.]** Tanrıların tanrısı.
i. 181a/04
- ilôlâm [Ar.]** Bildirme, anlatma.
i. 123b/16, 174b/03
i.+ ı 003a/07
- ilôlâm eyle- [Ar.+Tr.]** Bildirmek.

- i.- di 219a/06, 219b/01
i.- diler 108b/15
- iÖlām id- [Ar.+Tr.]** Bildirmek.
i.- erler 123b/20
- iÖlān id- [Ar.+Tr.]** Yaymak, açıklamak.
i.- erdi 109a/04
i.- erler 123b/20
- iÖlān-ı münkerāt [Ar.+Ar.]** Dinen yasaklanmış şeylerin ilanı.
i. 131a/12
- ilā yevminā hezā [Ar.+Ar.+Ar.]** O günden sonra.
h. 226b/14
- ilçı [Tr.]** 1. Bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimse, sefir, elçi. 2. Peygamber.
i. 082a/19, 095b/02, 206b/15, 218b/21, 219a/04, 219a/16, 223a/13
i.+ ler 183b/13
i.+ me 219a/19
i.+ si 207a/05, 207a/16, 207a/17, 219a/17, 219a/18, 219a/20, 219a/21
i.+ sinden 207b/02
i.+ sini 207b/06
i.+ siyle 082a/20
i.+ yi 207a/08
- ilçilik [Tr.]** Elçinin yaptığı iş.
i. 207b/12
i.+ e 207b/18
- ildür- [Tr.]** Değdirmek, dokundurmak.
i.- ürler 224a/02
- ildürme- [Tr.]** Değdirmemek, dokundurmamak.
i.- z 127b/17
- ile [Tr.]** Birlikte, -A.
i. 001b/10, 002a/07, 002b/19, 003b/10, 003b/19, 004b/15, 006a/10, 007b/13, 008a/11, 008a/12, 010a/09, 011a/03, 011b/08, 011b/13, 012b/02, 012b/18, 013a/04, 016a/12, 018a/05, 020a/19, 020b/14, 021a/13, 021a/20, 023a/14, 023a/18, 024a/12, 024b/06, 025b/01, 025b/11, 026a/16, 027a/03, 027a/07, 027a/15, 029b/17, 030a/20, 031a/10, 031a/19, 031b/12, 032b/01, 035b/07, 035b/12, 036b/05, 036b/15, 037a/06, 037a/10, 037b/19, 038a/04, 038b/02, 039b/14, 040a/14, 041a/07, 041b/17, 042b/14, 043b/05, 045b/02, 045b/16, 050a/18, 051a/21, 051b/19, 055a/03, 058a/16, 058b/07, 061a/05, 061a/07, 063a/13, 066b/17, 068b/05, 068b/09, 069a/15, 069b/02, 072b/03, 074a/21, 078a/04, 078a/11, 092b/16, 093b/11, 102b/05, 110a/09, 111b/11, 112b/17, 113a/04, 113a/12, 115a/19, 115b/09, 116a/21, 120b/15, 126a/21, 128a/04, 139a/04, 146a/14, 147b/04, 148b/06, 152a/15, 154a/15, 155a/05, 158b/09, 159a/16, 159b/02, 159b/07, 161b/16, 164a/04, 164a/11, 164a/16, 166b/15, 167a/21, 169b/11, 169b/21, 172a/20, 178b/11, 180b/15, 181b/07, 197a/03, 197a/07, 201a/10, 201b/06, 203a/20, 204a/21, 204b/14, 206a/13, 206a/17, 207b/18, 208a/16, 208b/05, 213b/04, 215b/21, 221a/09, 226a/07, 227a/19, 228a/01, 231a/02
- ile'l-ān [Ar.+Ar.]** Bu ana kadar, halen.
i. 028b/05, 121a/20, 124b/11, 133b/17, 149a/11, 184b/07, 203b/15, 216b/10, 225a/21, 229a/04
- ile'l-ebed [Ar.+Ar.]** Sonsuza kadar.
i. 120a/20, 149a/12
- Öilel [Ar.]** İletler, hastalıklar.
Öi. 031a/18
- ilerü [Tr.]** Ön taraf, ön.
i. 023a/06, 055a/06, 058a/18, 082a/10, 096a/08, 107a/18, 138a/12, 176a/21, 232a/12
i.+ sine 205a/08
- ilet- [Tr.]** Götürmek, ulaştırmak.
i. 055b/08, 145b/20
i.- di 057b/20, 069b/19, 171a/05, 223a/19
i.- diler 044b/18, 138a/01, 140b/12, 143b/14, 144b/16, 153a/01, 179a/17, 195b/13, 198a/11
i.- düği 189b/08
i.- düğün 196a/10
i.- dükleri 123b/21
- i.- ıcek 207b/09
i.- miş 146a/01
i.- mişler 146a/05
i.- se 172a/06
i.- üp 023a/08, 033a/07, 043b/05, 123b/17
i.- ür 032b/08
- iletıl- [Tr.]** İletme işi yapılmak.
i.- di 198a/19
- ilhāh id- [Ar.+Tr.]** Israr etmek.
i.- üp 204b/05
- ilhāk id- [Ar.+Tr.]** Katmak; eklemek.
i.- üp 004b/21
- ilhāk olun- [Ar.+Tr.]** Katılmak, eklenmek.
i. olındı 131b/06
- ilhām [Ar.]** Allah tarafından kulun gönlünde doğan bilgi, sezgi.
i.+ ıyıla 008b/01
- Öilim [Ar.]** (bk. Öilm)
Öi.+ ler 044a/10, 051a/04
Öi.+ lerden 035a/08
Öi.+ lere 006a/08
Öi.+ lerinde 019b/15
Öi.+ lerinden 051a/04
- iliş- [Tr.]** Dokunmak, takılmak.
i.- se 117a/21
- ilişme- [Tr.]** Dokunmamak, değmemek.
i.- zdi 064b/12
- ilk [Tr.]** Zaman, sıra, yer ve önem bakımından ötekilerden önce gelen, son karşıtı.
i. 140b/14, 140b/15
- illā [Ar.]** Hele, özellikle, ille.
i. 004a/02, 007b/05, 008b/11, 012b/11, 025b/11, 029b/16, 033a/12, 035b/04, 042a/02, 044b/15, 049b/10, 052b/10, 053a/01, 057a/02, 058a/13, 060b/08, 061b/17, 101b/19, 119a/04, 121b/02, 123a/08, 125a/15, 125a/16, 125b/12, 126b/05, 132b/15, 139b/02, 160b/16, 165a/20, 178b/15, 189a/18, 189b/14, 191b/16, 193b/03, 194a/12, 194a/13, 194b/20, 197a/12, 209a/03, 209a/05, 212b/21, 213a/21, 214a/13, 214a/20, 214a/21, 231b/10, 232b/01
- Öillet [Ar.]** Hastalık, sakatlık.
Öi. 024b/18, 024b/19, 025a/07, 025a/08
i.+ ler 030a/14
- Öilm [Ar.]** 1. Bilme, biliş; bir şeyin doğrusunu bilme. 2. Okuyarak öğrenilen bilgi.
Öi. 005a/06, 005b/14, 011b/15, 011b/19, 012a/04, 025b/02, 030b/07, 032a/10, 035a/09, 053b/06, 083a/15, 089a/11, 091a/18, 091b/04, 109b/05, 121a/14, 121a/21, 136a/21, 144a/04, 153b/08, 159a/04, 189a/09, 193b/12, 196b/10, 201b/03
Öi.+ de 028a/10, 201b/03
Öi.+ den 035a/07
Öi.+ i 013a/20, 025a/12, 027b/18, 031a/14, 035a/08, 075a/12, 091b/04, 120a/07, 121a/14, 132b/02, 135a/12, 196b/05, 197a/17
Öi.+ ile 043b/09, 137a/02, 141a/09, 153b/14, 170b/03, 192a/21, 192b/09
Öi.+ in 006b/15, 042a/13, 053b/01, 082b/15, 120a/12, 123b/12
Öi.+ ince 132a/18, 197a/09, 197a/17, 197a/18
Öi.+ inde 020a/17, 032a/10, 036a/01, 036a/12, 074a/15, 074a/16
Öi.+ inden 016a/10, 216a/12
Öi.+ ine 011b/17, 044a/10
Öi.+ iyile 029a/01
Öi.+ le 006b/07, 016a/07, 121b/08, 193b/11
Öi.+ ler 016a/10, 114b/10, 114b/17, 197a/10
Öi.+ lerde 017a/18
Öi.+ lerden 114b/17
Öi.+ lerdür 005a/03
Öi.+ lere 094a/20, 192b/10
Öi.+ leri 020b/09, 020b/11, 053a/15, 115b/08, 136a/19, 136a/20, 146b/20
Öi.+ lerin 154a/17
Öi.+ lerince 020a/09
Öi.+ lerinde 017a/17, 028a/11, 094a/20, 180a/09

Öi.+ lerinden 053b/03, 192b/09, 197a/10
 Öi.+ lerine 023a/15, 050a/08
 Öi.+ lerini 141a/16
 Öi.+ lerün 005b/07
 Öi.+ ün 012a/01, 035a/08
Öilm-i Öalem-ārā [Ar.+Ar.+Far.] Dünyayı süsleyen ilim.
 Öi.+ ları 111b/12
Öilm-i Öalem [Ar.+Ar.] Dünyaya ait bilgi.
 Öi.+ 086a/17
Öilm-i bārī teÖālā [Ar.+Ar.+Ar.] Yüce Tanrı'nın bilgisi.
 Öi. 199a/09
Öilm-i ezeli [Ar.+Ar.] Geçmişe dönük bilgi.
 Öi.+ sinde 200b/11
Öilm-i hadiŝ [Ar.+Ar.] Hadis bilimi.
 Öi.+ de 091b/05, 094b/10, 101b/07
Öilm-i hendese [Ar.+Ar.] Geometri.
 Öi.+ 012a/04
Öilm-i hikmet [Ar.+Ar.] Felsefe bilimi.
 Öi.+ 121a/19
 Öi.+ de 152a/11
Öilm-i kehānet [Ar.+Ar.] Kehanet bilimi.
 Öi.+ 022a/17
Öilm-i kımiyā [Ar.+Yun.] Kimya bilimi.
 Öi.+ 012a/05
 Öi.+ yı 192b/12
Öilm-i nücum [Ar.+Ar.] Yıldızlar bilimi.
 Öi.+ 012a/04, 121b/08, 134b/13, 136a/04
 Öi.+ a 011b/18, 043a/21, 083a/12, 086a/20, 141a/08,
 148a/14
 Öi.+ da 011b/16, 022b/12, 043a/21, 043b/09,
 228a/08, 232a/16, 232a/17
 Öi.+ dan 043b/08
 Öi.+ ı 039b/17
 Öi.+ ıla 019a/02
 Öi.+ ün 141a/15
Öilm-i riyāziye [Ar.+Ar.] Matematik bilimi.
 Öi.+ de 181a/02
Öilm-i sihr [Ar.+Ar.] Sihir bilimi.
 Öi.+ 192a/17
 Öi.+ de 192a/12, 192a/14
 Öi.+ ün 192a/16
Öilm-i sihr ü tılsımāt [Ar.+Ar.+Ar.] Sihir ve tılsım bilimi.
 Öi.+ da 025a/11
Öilm-i tıb [Ar.+Ar.] Tıp bilimi.
 Öi.+ 012a/04
Öilm-i tılsımāt [Ar.+Ar.] Tılsım bilimi.
 Öi.+ 012a/05
ilt- [Tr.] İletmek.
 i.- di 065a/20
 i.- e 060b/12
 i.- üp 041b/02, 045b/10, 049a/05, 068a/06, 095a/06,
 105b/01, 134a/09, 152a/06, 153a/03, 168a/07,
 198a/04
 i.- ür 173a/16, 232a/06
 i.- ürler 145a/04, 172a/07
ilticā iT- [Ar.+Tr.] Sığınmak.
 i.- di 056b/15
 i.- üp 113a/03
iltifāt [Ar.] Hatır sorma, gönül alma.
 i.+ ı 187b/16
iltifāt itme- [Ar.+Tr.] Dikkate almamak, rağbet etmemek.
 i.- yüp 199a/11
 i.- di 220a/20
iltimās [Ar.] Kayırma.
 i.+ ma 219a/02
iltizām [Ar.+Tr.] 1. Lüzumlu saymak. 2. Keseneğe almak.
 i.- di 045b/11, 056b/16, 093a/08
 i.- üp 057a/06
iltizām olun- [Ar.+Tr.] Keseneğe verilme.
 i.- mağıla 200b/16
ilya [Ö.] (bk. enderumanūs)
 i. 133a/16
İMā [Ar.] İşaretle anlatma, dolayısıyla anlatma.
 i. 010a/16
Öimāde'd-din ismāÖil [Ö.] (bk. el-melikü's-šālih ismāÖil)
 Öi. 106a/10

Öimādü'd-din [Ö:] Kişi adı.
 Öi. 091b/04
imām mālīk hāzretleri [Ö.] Mālīki mezhebinin kurucusu Mālīk
 bin Enes.
 i.+ ne 091b/09
imām yāfiÖj hāzretleri [Ö.] Asıl adı Abdullah bin Es'ad bin Ali
 bin Süleyman bin Fellāh olan ünlü fıkıh alimi.
 i. 092b/19
imām şāfiÖj [Ö.] İslam hukuku bilgini, Şāfi mezhebinin
 kurucusu kişi.
 i.+ 093a/13, 094b/07
imām şāfiÖj hāzretleri [Ö.] (bk. imām şāfiÖj)
 i.+ nün 147b/01
imām nevevī [Ö.] 13. yüzyılda yaşamış Arap hadis ve fıkıh
 bilgini.
 i.+ 101b/20, 102a/19, 102b/02
imām ebū'l-leys hāzretleri [Ö.] Ehl-i sünnet âlimlerinin en
 büyüklerinden Semerkandî.
 i.+ nün 147b/03
imām muÖiz li-djñillah [Ö.] (bk. muÖiz)
 i. 225b/02
Öimāme [Ar.] Din adamlarının giydiği sarık.
 Öi. 099a/17
 Öi.+ leri 095b/06
Öimāmelü [Ar.+Tr.] Sarığı olan, sarıklı.
 Öi. 015a/16
imāmet eyle- [Ar.+Tr.] İmamlık yapmak.
 i. di 099a/09, 100a/13
imÖān-ı nażar id- [Ar.+Ar.+Tr.] Dikkatlice bakmak.
 i.- üp 119a/12
İMān [Ar.] İslam dinini kabul etme, yürekte inanma.
 i. 007b/07, 072b/09
 i.+ ı 049b/01, 085a/01
 i.+ mı 049b/01, 050a/13, 052a/14, 066a/09
İMāna gel- [Ar.+Tr.+Tr.] Müslümanlığı kendi isteği ile kabul
 etmek.
 i.- di 012a/20
 i.- eler 207b/13
 i.- ür 107a/09
İMān getir- [Ar.+Tr.] Müslümanlığı kendi isteği ile kabul
 etmek.
 i.- di 012a/19, 026a/15, 052b/03
 i.- diler 140b/20
 i.- dügi 016a/13
 i.- düm 174a/07
 i.- e 007b/07
 i.- miş 052b/06, 066a/08, 140b/20
 i.- idi 050b/19
 i.- üp 006a/02
İMān getürme- [Ar.+Tr.] İslam dinini kabul etmemek.
 i.- diler 118b/21, 119a/21
 i.- yüp 072b/11
Öimāret [Ar.] 1. Ümran, bayındırlık. 2. İmar edilmiş yer, yapı.
 3. İmar etme işi.
 Öi. 005b/03, 010b/06, 057a/16, 069a/07, 149a/12,
 164a/18, 167a/09, 175a/02, 187b/16
 Öi.+ e 006b/16, 007b/18, 026b/12, 036a/01, 048b/08,
 085b/21, 176b/15, 187a/05, 194b/17, 225a/13
 Öi.+ i 010b/21, 153b/13, 219b/10
 Öi.+ in 038a/16, 159b/17
 Öi.+ ine 004b/07, 006b/02, 032b/15, 057a/19,
 226a/06
 Öi.+ ini 164b/03, 190a/09
 Öi.+ ler 007a/02, 016b/13
 Öi.+ lerede 010b/10, 177a/02
 Öi.+ lerden 218b/13
 Öi.+ leri 035b/13
 Öi.+ lerin 006a/13, 026a/17, 167b/02
 Öi.+ lerine 218b/12
 Öi.+ lerün 198b/10
 Öi.+ miş 004a/18
Öimāret eyle- [Ar.+Tr.] İmar etmek, yapmak, kurmak.
 Öi.- di 007b/16, 149a/01, 169a/04
 Öi.- diler 005b/10, 190a/12
Öimāret iT- [Ar.+Tr.] 1. Mamur duruma getirmek. 2. İmar
 etmek, yapmak, kurmak.

- Ŗi.- di 018a/10, 079b/02, 123b/04, 231b/02
 Ŗi.- diler 076a/11, 176a/17
 Ŗi.- dükleri 133a/04, 190a/15
 Ŗi.- e 165b/16
 Ŗi.- i virsün 015b/20
 Ŗi.- mege 066a/03, 164a/14, 217a/01
 Ŗi.- mişler 165b/13
 Ŗi.- üp 005b/05, 164b/06
- Ŗimāret itdür-** [Ar.+Tr.] Mamur duruma getirmek.
 Ŗi.- dükden 007a/01
- Ŗimāret itme-** [Ar.+Tr.] Mamur duruma getirmemek.
 Ŗi.- ye 150a/21
- Ŗimāret olun-** [Ar.+Tr.] 1. Mamur duruma getirilmek. 2. İmar edilmek, yapılmak, kurulmak.
 Ŗi.- an 009a/18, 148b/17, 176a/11, 176a/18
 Ŗi.- dı 217a/17, 231b/05
 Ŗi.- mağa 190b/01, 217a/01
 Ŗi.- masında 211b/12
 Ŗi.- mişdur 124b/06
 Ŗi.- sun 211b/11
 Ŗi.- up 226b/12
 Ŗi.- ur 147a/21
- ŖimārethK** [Ar.] Bayındırlık.
 Ŗi. 166a/15
 Ŗi.+ ıdı 176b/21
- imkān** [Ar.] Olanak, olabirliklik.
 i. 002a/08, 194b/16, 202a/19
- imnetüh** [Ŗ.] İskender'in dedesi Amyntas.
 i. 154a/10
- imsāk** [Ar.] Cimrilik, pintilik.
 i.+ um 164b/19
- imşir** [Kpt.] Eski Mısır'da Cemaziülevvel ayının adı.
 i. 011a/19
- imtiḥān** [Ar.] Sinama, sınav.
 i. 012b/05, 197a/05
 i.+ a 200b/12
 i.+ uñ 200b/12
- imtiḥān iT-** [Ar.+Tr.] Denemek, sınamak.
 i.- di 200b/11
 i.- düğini 033a/13
 i.- eler 031b/17
 i.- elüm 196b/07
 i.- er 032b/06
 i.- erler 031b/11
 i.- erleridi 031b/08
- imtilā** [Ar.] Dolgunluk.
 i.+ sı 058b/10
- imtināŖ** [Ar.+Tr.] Çekinmek, geri durmak.
 i.- diler 055a/06
 i.- üp 055a/14
- imtiyāz** [Ar.] Ayrıcalık.
 i.+ ların 142b/21
- imzā it-** [Ar.] İmzalamak.
 i.- di 105b/01
- in** [Tr.] En, yana olan genişlik.
 i.+ i 025b/05, 041a/19, 042a/15, 119b/16, 139b/14, 143a/13, 152b/17, 161b/11, 162a/06, 162a/08, 162a/13, 166b/04, 169b/15, 172b/19, 179b/21, 182a/19, 191a/18, 192b/02, 192b/04, 193a/09, 193a/11, 195a/19, 227a/02
 i.+ in 043b/04
 i.+ ine 009b/13, 052b/19, 172b/20, 183a/03
 i.+ larde 115b/18
- in-** [Tr.] 1. Yüksekten veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek. 2. Bir taşıt, yer veya binek hayvanından yere basmak.
 i.- di 032b/21, 047b/19, 062a/05, 065b/19, 087b/01, 088b/08, 099b/08, 109a/07, 134a/09, 153a/06, 163a/08, 163b/20, 194b/03, 205b/13, 226b/17
 i.- diler 032a/04, 032a/05, 099a/13, 134b/09, 200b/05
 i.- düği 145a/02
 i.- düğünde 158b/04
 i.- e 170a/17
 i.- ecek 035a/04
 i.- er 013a/07, 022b/10, 027b/10, 032b/14, 035a/05, 037b/04, 083a/02, 087a/04, 123b/11, 128a/16, 141a/09, 158a/14, 182b/19
- i.- erdi 182b/21
 i.- erler 058b/14, 170b/08
 i.- medin 174a/03, 206a/04
 i.- mege 153a/04
 i.- mek 021a/10
 i.- miş 014b/18, 014b/20, 197a/11
 i.- mişidi 091b/03
 i.- mişiken 158b/01
 i.- se 140a/02
 i.- seler 058b/13
 i.- üp 026a/10, 026b/05, 030a/02, 078b/10, 099a/09, 100a/13, 111b/19, 117a/14, 117a/16, 151b/16, 194b/01, 200a/10, 211a/02
- Ŗinād** [Ar.] İsrar, ayak direme.
 Ŗi. 026b/03, 107a/08, 119a/01, 215b/09
- Ŗinād iT-** [Ar.+Tr.] İsrar etmek, ayak diremek.
 Ŗi.- di 108b/06, 178b/09
 Ŗi.- diler 208a/16
 Ŗi.- esin 196a/12
- inalü'ŖŖalāyi** [Ŗ.] (bk. el-melikü'l-eşref)
 i. 110b/10
- inŖām eyle-** [Ar.] Nîmet vermek, iyilik etmek.
 i.- di 187b/13
- inan-** [Tr.] Bir şeyi yada kimseyi doğru olarak benimsemek.
 i.- dı 157b/17
 i.- miş 052b/05
 i.- ur 050b/07
- inandur-** [Tr.] İnanmasını sağlamak.
 i.- dı 220a/19, 221b/16
- inanma-** [Tr.] Bir şeyi yada kimseyi doğru olarak benimsemek.
 i.- dılar 050b/07
 i.- yup 169a/11
 i.- z 124a/19
 i.- zlarıdı 221b/03
 i.- zsañ 039a/07
- ināş** [Ar.] Kızlar.
 i.+ inuñ 107a/08, 124a/02
- Ŗināyet** [Ar.] Lütuf, ihsan, iyilik.
 Ŗi.+ iyile 054b/18
- Ŗināyet eyle-** [Ar.+Tr.] İyilik etmek, yardımda bulunmak.
 Ŗi.- diler 114a/19
- Ŗināyet -i ḥāk** [Ar.+Ar.] Tanrı'nın yardımı.
 Ŗi. 049a/03
- Ŗināyet iT-** [Ar.+Tr.] İyilik etmek, yardımda bulunmak.
 Ŗi.- di 224b/01
 Ŗi.- üp 089b/08
- Ŗināyet itme-** [Ar.+Tr.] İyilik etmemek, yardımda bulunmamak.
 Ŗi.- yicek 041b/16
- Ŗināyet olun-** [Ar.+Tr.] İyilik edilmek, yardımda bulunulmak.
 Ŗi.- dı 114a/20o
- ince** [Tr.] Kendi cinsinden olanlara göre, dar ve kalınlığı az olan, kalın karşıtı.
 i. 133b/13, 171a/07, 175b/19, 182a/21
 i.+ dür 186a/10
- incecük** [Tr.] Çok ince.
 i. 186a/08
- incedil-** [Tr.] İncitme işi yapılmak.
 i.- miş 175b/19
- inceld-** [Tr.] İnce duruma getirmek.
 i.- üp 135b/11
- inci** [Tr.] Bazı kabuklu deniz hayvanlarının içerisinde oluşan, değerli, sedef renginde süs tanesi.
 i. 055b/16, 055b/21
- inçil** [Ar.] Hz. İsa'ya indirilen kutsal kitap, Ahd-i Cedit.
 i. 107a/03, 173a/07
 i.+ de 012b/04
 i.+ leriyle 098b/10
- incin-** [Tr.] Kırılmak, alınmak.
 i.- di 041a/14, 076a/01, 095a/03, 096a/19, 098a/09, 196b/06, 209a/08, 212a/21, 213a/14, 219a/06, 223a/07
 i.- diler 219b/21
 i.- düği 126b/11
 i.- düğünüz 041b/09
 i.- eler 225b/17

- i.- mek 057b/17
i.- üp 049b/21, 102a/20, 128a/03, 215b/10, 219b/01
- incinme- [Tr.]** Kırılmamak, alınmamak.
i.- di 083b/04
i.- yeydi 153b/20
i.- zler 173a/08
- incir [Far.]** Dutgillerden, yaprakları geniş dilimli bir ağaç.
i. 190a/02
- incit- [Tr.]** İncinmesine yol açmak.
i.- di 044a/16, 097a/09
i.- diler 191b/07
i.- mek 084b/01
- incitme- [Tr.]** İncinmesine yol açmamak.
i.- ñ 216b/04
i.- seler 116a/17
- incü [Tr.]** (bk. inci)
i. 011a/11, 011a/14
i.+ den 051a/03
i.+ lerden 041a/20
i.+ leri 116a/02
i.+ yle 125a/01
- incüg [Tr.]** Diz kapağından topuğa kadar olan kısım.
i.+ inüñ 163a/01
- indir- [Tr.]** (bk. indür-)
i.- üp 017a/02
- indür- [Tr.]** 1. Birinin veya bir şeyin yüksekte veya yukarıdan aşağıya inmesini sağlamak. 2. Binek hayvanından ya da araçtan yere, aşağıya almak. 3. Öne doğru eğmek.
i.- di 155b/09
i.- diler 049a/15, 088a/13, 157b/19, 202b/09
i.- e 153a/02, 193b/03
i.- üp 016b/21, 145a/04, 171a/11, 198a/18
i.- ürüdi 037b/05
- indüril- [Tr.]** İndirme işi yapılmak.
i.- miş 225b/04
- ineg [Tr.]** Dişi sığır.
i.+ i 047a/09
- inēn [Tr.]** Çok fazla, aşırı.
i. 013b/16, 080b/15, 086b/12, 095a/01, 107a/05, 124a/20, 131a/02, 144b/03, 146b/03, 150b/06, 165b/06, 172a/12, 175b/11, 177b/05, 188b/12
- infāk id- [Ar.+Tr.]** Nafaka verip geçindirmek, beslemek.
i.- üp 164b/11
- inil- [Tr.]** İnme işi yapılmak.
i.- ür 123b/06
i.- ürdi 014a/13
- inilde- [Tr.]** Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inlemek.
i.- yürek 176b/04
- inildü [Tr.]** İnleme sesi.
i.+ ler 117a/20, 117b/03
- inirşeme [Tr.]** Kükreme.
i.+ yidi 199a/17
- inkār [Ar.]** 1. Yaptığımı saklama, yapmadım deme. 2. Reddetme, tanımama.
i. 050b/050, 161b/13
i.+ nda 161b/13
- inkār eyle- [Ar.+Tr.]** 1. Yaptığımı saklamak. 2. Reddetmek, tanımamak.
i.- di 210a/13
i.- diler 200a/01
- inkār eyleme- [Ar.+Tr.]** Reddetmemek.
i.- z 116a/13, 160a/15
- inkār iT- [Ar.+Tr.]** 1. Yaptığımı saklamak. 2. Reddetmek, tanımamak.
i.- di 082a/06, 82a/07, 220a/19
i.- er 013b/10, 126a/05, 133b/21, 161b/14
- inkār itme- [Ar.+Tr.]** Reddetmemek, tanımak.
i.- mişlerdür 075a/15
i.- yüp 005a/07
- inşayād [Ar.]** Boyun eğme, kendini teslim etme.
i.+ ları 102a/12
- inile- [Tr.]** Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inilmek.
i.- di 134a/12
i.- r 003b/02
- inlü [Tr.]** Eni fazla olan, enli.
i. 133b/12, 182a/21, 203b/12, 205a/21
- inlülig [Tr.]** Enli olma, enlilik.
i.+ i 174b/10
- inme- [Tr.]** Yüksekte veya yukarıdan aşağıya doğru gelmemek.
i.- diler 226b/12
i.- mişler 044b/01
i.- yin 221a/05
- inme [Tr.]** İnme işi.
i.+ de 193b/09
i.+ sin 158a/10
i.+ sinde 092b/11
- ins [Ar.]** İnsan.
i. 001b/05, 002a/04, 173b/20
i.+ den 023a/19
i.+ ile 166a/09
- inşāf [Ar.]** Merhamete, vicdana veya mantığa dayanan adalet.
i. 002b/15, 019b/15, 062b/05, 083a/12, 083b/04, 091a/18, 092b/01, 109a/03
i.+ ı 094b/13
i.+ ları 102a/12
- inşāfa gel- [Ar.+Tr.+Tr.]** Acımasız ve katı tutumunu bırakarak adaletli davranır olmak.
i.- eyidi 019b/03
- inşāf id- [Ar.+Tr.]** Acıma duygusu içinde karşısındakinin hakkını vermek, adaletli davranmak.
i.- üp 021b/16
- insān [Ar.]** İnsan, ademoğlu.
i. 002a/05, 017b/07, 153a/07, 182a/11, 188b/12
i.+ a 121b/06
i.+ dan 129a/05
- insüz [Tr.]** Eni az olan, ensiz.
i. 135b/11
- inşā [Ar.]** Nesir.
i. 094a/20, 113a/16
- inşā it- [Ar.+Tr.]** Yapmak, bina etmek.
i.- mişidi 094a/16
- inşā'-allah [Ar.+Ar.]** Allah'ın izniyle.
i. 005a/14, 005b/19, 012b/13, 013b/13, 013a/03, 013a/10, 027a/06, 035b/13, 036a/08, 037b/18, 038a/18, 062a/10, 081a/19, 085b/12, 092b/19, 114b/04, 116a/06, 149a/12, 160a/09, 179b/18, 196b/15, 203b/17, 204b/05, 214a/01, 214a/03, 215b/10, 223b/09
- inşā'-allahu'l-eÖazz [Ar.]** Aziz Allah'ın izniyle.
i. 008b/04
- inşā'-allahu teÖālā [Ar.]** Yüce Allah'ın izniyle.
i. 085a/21, 113b/09, 113b/12, 167b/20, 224b/15
- inşirāh [Ar.]** Açılma, ferahlık.
i. 156b/08
- intibāh itme- [Ar.+Tr.]** Gerçekliğini anlamamak.
i. mişidi 004a/12
- intifāÖ [Ar.]** Menfaatlenme, faydalanma.
i. 120a/08
- intifāÖ-ı Öām [Ar.+Ar.]** Halkın faydasına, halka faydalı.
i. 072a/14
- intifāÖ iT- [Ar.+Tr.]** Yararlanmak.
i.- ecek 176b/11
i.- erleridi 014b/03
i.- mişdür 056a/12
- intifāÖ olunma- [Ar.+Tr.]** Yararlanılmamak.
i.- z 120b/06
- intiķāl iT- [Ar.]** 1. Bir yerden başka yere geçmek, göçmek. 2. Miras kalmak. 3. El değiştirmek.
i.- di 034a/04, 071b/14, 037b/14, 086b/20, 096b/16, 096b/19, 201a/21
i.- dügin 204a/07
i.- erimiş 186a/01
i.- üp 090a/02
i.- mekdedür 090a/03
i.- melü olsa 204a/06
i.- mişdür 107a/01
i.- mişidi 102b/21
- intiķām al- [Ar.+Tr.]** Öc almak.
i.- dı 090b/18
- intiķāmın al- [Ar.+Tr.]** Öc almak.

- i.- di 078a/19, 231a/09
intiḳāmum al- [Ar.+Tr.] Öc almak.
i.- i vir 222a/04
intimās [Ar.] Kaybolma, belirsiz olma.
i.+ i 099b/19
intiżām [Ar.] Tertip, düzen, düzgünlük.
i.+ a 056b/07, 210b/09
i.+ i 048b/06
intiżām bul- [Ar.+Tr.] Düzene girmek.
i.- di 231b/05, 231b/20
intiżām bulma- [Ar.+Tr.] Düzene girmemek.
i.- yacağın 230b/05
intiżām vir- [Ar.+Tr.] Düzenlemek, düzene koymak.
i.- di 095a/08
inzivā [Ar.] Bir köşeye çekilip hiçbir işe karışmama.
i.+ yadı 003b/12
ip [Tr.] Bir şey bağlamakta kullanılan liflerden bükülmek suretiyle meydana getirilmiş, düzgün çaplı, değişik kalınlık ve uzunlukta gereç.
i. 137b/04, 137b/10, 227a/21
i.+ e 152a/08
i.+ i 152a/16, 224a/02
i.+ ile 066b/05, 224a/13
i.+ in 128a/12
i.+ le 014a/14
i.+ ler 152a/06, 152a/09, 152a/17, 152b/18, 171a/08, 171a/12, 191b/09, 227a/15
i.+ leri 153a/04, 153a/13
i.+ leridi 152a/17
i.+ lerile 153a/03, 223b/20
i.+ lerin 153a/12
i.+ lerün 152a/06, 227a/19
i.+ ün 224a/13
iplik [Tr.] Dokuma maddelerinin uzun, ince liflerinden her biri.
i.+ e 041a/20
i.+ i 150b/17
i.+ ler 016b/08
ir- [Tr.] 1. Olgunlaşmak, yetişmek. 2. Olmak, imek. 3. Var olmak, bulunmak. 4. Kavuşmak, erişmek, ulaşmak, varmak.
i.- di 004a/14, 020a/01, 060b/06, 061b/20, 063b/13, 063b/15, 064a/21, 151b/08, 222b/12, 228a/03, 229a/14
i.- diler 005b/02, 044b/13, 045a/21, 051a/11, 064b/08, 117a/03, 117a/06, 138a/04, 138a/05, 138a/10, 138a/13, 138a/17, 138b/01, 138b/04, 171a/06, 176a/13
i.- düği 043a/08, 059b/14, 060a/02, 120b/16, 125a/20, 183a/01
i.- düğini 046a/06
i.- dükleri 212b/07
i.- düklerine 138b/09
i.- e 059a/17
i.- emedi 173a/02
i.- emeye 042b/04
i.- emez 003b/17, 027b/18
i.- er 011b/19, 043b/02, 117b/08, 123a/11
i.- ecek 022b/06, 088a/09, 088b/18, 089a/12, 095b/09, 103a/16, 111b/09, 112a/18, 113a/11, 122b/16, 188a/04, 194a/03, 229b/08
i.- ince 135b/07, 221b/10
i.- medin 213a/02
i.- mekde 031b/11
i.- miş 075b/09, 105b/13, 145a/20
i.- mişdi 003a/03
i.- mişdür 113b/20
i.- mişdi 088b/13, 095b/13, 097b/07, 142b/02, 204b/16, 206b/14, 217b/06
i.- se 032b/14
i.- üp 027a/11, 032b/20, 050b/15, 099b/01, 138a/06
irād [Ar.] Dile getirme, söyleme.
j.+ a 200b/16
irād eyle- [Ar.+Tr.] Dile getirmek, söylemek.
j.- dük 116a/09, 145a/21
irād iT- [Ar.+Tr.] Dile getirmek, söylemek.
j.- mişler 200b/15
j.- erler 032b/10
irād olun- [Ar.+Tr.] Dile getirilmek, söylenmek.
j.- an 200b/16
j.- mişdür 184b/12
irāde it- [Ar.+Tr.] Dilemek.
i.- di 152b/03
irādet [Ar.] İrade, dileme.
i.+ i 153b/07
i.+ iyile 175b/21
i.+ iyle 101a/14, 175b/12
i.+ ün 001b/07
irādet-i ḥaḳḳ [Ar.+Ar.] Tanrı'nın iradesi, dileği.
i.+ ıla 026a/17, 033a/10, 075a/10, 177b/20
irādetullah [Ar.] Tanrı'nın iradesi, dileği.
i. 152b/01
iÖrāz eyle- [Ar.+Tr.] Yüz çevirmek.
i. di 130b/19
irem [Ar.] Cennete bahçesi.
i. 151b/06
irem [Ö.] Hz. Nuh'un torunu.
i. 142a/21
irem-i zāti'lÖ-imād [Ö.] 1. Hz. Nuh'un İskenderiye şehrini ilk yaptığında, İskenderiye'ye verilen ad. 2. Mısır padişahı Şeddad'ın İskenderiye'de yaptırdığı büyük bina.
i. 142b/01, 151b/06
irgür- [Tr.] Eriştirmek, ulaştırmak.
i.- miş 053a/16
i.- mişdi 083a/13
iri- [Tr.] Erimek.
i.- mekden 122b/20
iri [Tr.] Olağandan daha hacimli, ince karşıtı.
i. 166b/18, 182b/03
iril- [Tr.] Erişilmek, ulaşmak.
i.- diler 061b/17
i.- e 135b/08
i.- ince 144a/02
i.- ür 058b/12, 116b/19
iriş- [Tr.] Ulaşmak, yetişmek, varmak.
i. 088a/21
i.- di 002b/20, 007a/08, 007b/21, 017a/21, 019a/07, 031a/02, 039a/05, 041b/12, 045b/13, 060a/05, 060a/10, 060b/03, 061b/05, 061b/21, 063b/11, 064a/09, 064a/11, 064a/18, 064a/19, 064b/16, 065b/11, 065b/12, 074a/05, 081a/09, 081b/03, 085a/01, 085b/09, 098b/06, 099b/18, 103b/18, 104a/14, 105a/05, 140a/13, 155b/11, 176a/21, 194a/06, 196a/03, 204b/11, 222a/10, 227b/16, 228a/01, 228b/03
i.- diler 005b/01, 015b/20, 047b/15, 087b/13, 112a/21, 117b/17, 137b/07, 137b/09, 138a/18, 183b/21, 191a/16, 191b/02, 195a/04, 205a/11, 205a/13, 205a/19, 206a/02
i.- düği 141b/15
i.- dük 004a/14
i.- düm 039a/07, 162b/08
i.- e 059b/06, 067b/14, 177b/14
i.- en 024b/18, 153b/21
i.- medin 060a/09, 126a/03
i.- miş 225b/08
i.- mişdi 071b/21
i.- mişler 162b/13
i.- se 025a/07, 174a/01
i.- se gerekidi 074b/12
i.- üp 049a/03, 049b/20, 059b/17, 064b/10, 085b/09, 088a/09, 088b/07, 112a/13, 113a/10, 155a/21, 177b/18, 190a/12, 191b/17, 213a/12, 213b/18, 214a/17
i.- ür 065b/07, 074b/05, 120b/11, 146b/15, 146b/16, 153b/13, 224a/16
i.- ürdi 024b/18
i.- ürse 170b/04
irişdür- [Tr.] Yetiştirmek, ulaştırmak, vardırarak.
i.- di 063a/03, 085a/02, 225b/15
i.- diler 041a/07, 099b/03
i.- e 066a/02

- i.- mege 059a/17
i.- mişlerdür 199a/10
i.- üp 216a/19
i.- ürleri 073b/09
irişdüril- [Tr.] Ulaştırmak, erdirmek.
i.- sün 196b/15
irişil- [Tr.] Ulaşılmak, varılmak.
i.- ür 168b/02
irişme- [Tr.] Ulaşmamak, varmamak.
i.- z 127b/08
irkeK [Tr.] Erkek, adam.
i. 018a/03, 020a/07, 020a/10, 023b/02, 023b/04, 023b/05, 023b/06, 023b/08, 023b/09, 023b/11, 023b/17, 072b/04, 092b/10, 096a/20, 115b/16, 176b/09, 197b/09, 207b/15
i.+ i 124a/05, 126a/06, 128a/18, 173a/04
i.+ inüü 125b/20, 125b/21, 126a/05
i.+ leri 199b/09
i.+ lerin 072b/08
irkeklü [Tr.] Erkeği olan.
i. 125b/20
irkil- [Tr.] Birikmek. □
i.- üp 121b/19
i.- ür 065a/10, 174b/14
i.- ürdi 196a/21
irkindü [Tr.] Birikinti.
i.+ si 165a/17, 196b/01
irme- [Tr.] 1. Ermemek, ulaşmamak, varmamak. 2. Yetmemek, yeterli gelmemek.
i.- di 096b/06
i.- düği 197a/09
i.- mek 053a/08
i.- mişidi 114a/09
i.- ye 007b/05, 025b/02
i.- yecegin 054b/18
i.- z 145a/14, 176a/04, 197a/10
irmenj [Ö.] Nordik ve Alpin ırkları karışımı bir topluluk, Ermeni.
i. 103b/19, 104a/05, 104a/08, 229b/15
irsäl eyle- [Ar.+Tr.] Göndermek, yollamak.
i.- diler 207a/12
irsäl id- [Ar.+Tr.] Göndermek, yollamak.
i.- erdi 092a/10
irş [Ar.] Soy.
i.+ ile 186a/01
irte [Tr.] Erte, sonra.
i.+ si 058a/19, 152b/05, 173b/07, 184a/20, 194b/04
i.+ ye 205b/04
irtifa [Ar.] Yükseklik, yükselti.
i.+ m 134b/13
irtikā [Ar.] Yukarı çıkma, yüksek dereceye ulaşma.
i.+ ya 098b/05
irtikāb [Ar.] Kötü bir iş işleme.
i.+ dur 143a/03
is- [Tr.] Esmek.
i.- düği 012b/21
is(s) [Tr.] Sahip.
i.+ i 027b/17
i.+ iyidi 053a/19
i.+ lerine 068a/12
i.+ ine 072a/20, 093a/11
Öjšā [Ö.] 1. Kişi adı. 2. Hz. İsa
Öj. 094a/08, 181a/09
Öjšā bin naştüris [Ö.] Fatımj halifesi Aziz'in veziri.
Öj. 083a/20, 083b/02
Öjšā dīni [Ö.] Hristiyanlık.
Öj. 201b/07
Öjšā paygāmbar [Ö.] (bk. hâzret-i Öjšā)
Öj. 147b/15
Öj.+ i 175a/08, 202b/19
Öj.+ la 185b/14
Öj.+ uñ 174a/05, 184b/04
Öjšā paygāmbar dīni [Ö.] Hristiyanlık.
Öj. 202b/04
Öjšā bin mūhennā [Ö.] (bk. emīr mūnennā bin Öjšā)
Öj.+ ya 099b/13
işābet it- [Ar.+Tr.] Doğru bir fikir söylemek.
i.- mişsin 125a/09
jšād [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
j. 042b/11
j.+ uñ 043a/01
jšād bin merķūnes [Ö.] (bk. jšād)
j. 043a/18
jšār eyle- [Ar.+Tr.] Dökmek, saçmak.
j.- diler 113b/01
işbāt [Ar.] Şahit ve delil göstererek doğrusunu meydana çıkarma.
i. 101b/21
işbāt eylet- [Ar.+Tr.] Kanıtlatmak.
i.- emezeñ 101b/18
işbāt iT- [Ar.+Tr.] Kanıtlamak.
i.- di 098b/18
i.- üp 098b/02
işbāt ohn- [Ar.+Tr.] Kanıtlanmak.
i.- mışıdı 099b/19
ise [Tr.] Ek-fiil (imek) in şart kipinin üçüncü teklik kişisi.
i. 007b/19, 008b/20, 018a/16, 021a/14, 023a/04, 023b/16, 024a/08, 024b/02, 025a/04, 029b/18, 031a/21, 035a/01, 035b/04, 041a/17, 042a/02, 042a/05, 050b/09, 054a/01, 058b/09, 069b/05, 071a/16, 074a/19, 074a/20, 086a/17, 086b/16, 090b/05, 093a/18, 096a/20, 111a/17, 117a/01, 118b/02, 118b/11, 123b/14, 123b/16, 124b/14, 125a/15, 130b/20, 131a/04, 155b/21, 157a/05, 160b/17, 164b/17, 167b/14, 171a/10, 172a/07, 177a/11, 180b/08, 180b/09, 185a/02, 193a/18, 196a/04, 198b/21, 200b/01, 204a/12, 207b/08, 211a/17, 211a/18, 211a/21, 211b/06, 220a/01, 220a/02, 220b/08, 221b/02, 221b/08, 227a/04, 228a/06, 231a/12, 231a/15
isfendiār [Ö.] İran'ın efsanevi kahramanı ve Şehname'nin karakterlerinden biri.
i. 003a/05
isfināh [Ar.] İspanak.
i. 084a/14
işhāk paygāmbar [Ö.] Hz. İbrahim'in oğlu Hz. Yakub'un babası olan peygamber.
i. 122b/04
iskele [İt.] Deniz taşıtlarının yanaştığı, çoğu tahta ve betondan yapılmış, denize doğru uzanan yer.
i.+ lerin 090a/16
i.+ lerinden 178a/16
i.+ lerine 230a/13
i.+ sidür 177b/08, 215b/18
iskender [Ö.] 1. M.Ö. 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan'ı ele geçirmiş olan büyük kumandan. (bk. iskender-i yünāñi) 2. Nüh aleyhisselamın oğlu Yâfes'in soyundan olan Zülkarneyn.(bk. iskender-i źü'l-ķarneyn) 3. Büyük İskender'in amcası.
i. 003a/05, 007a/03, 076b/04, 149a/17, 150a/03, 150a/04, 150a/16, 150b/12, 151b/16, 152a/20, 152b/09, 152b/11, 152b/19, 153a/06, 153a/14, 154a/03, 154a/10, 154a/14, 154a/18, 154a/19, 154b/09, 154b/19, 155a/06, 155a/08, 155a/09, 155b/03, 155b/07, 156a/12, 156a/18, 156b/02, 156b/03, 156b/11, 157b/07, 158a/05, 158a/07, 177a/10
i.+ den 155b/18
i.+ e 076b/02, 152b/06, 155b/14, 156a/07, 156b/10, 156b/16
i.+ i 155b/20
i.+ idi 154b/19, 156b/07
i.+ le 155b/06, 156a/19
i.+ uñ 076b/01, 077a/03, 154a/07, 154a/08, 155a/14, 155a/21
iskender-i ašğar [Ö.] (bk. iskender-i yünāñi)
i.+ uñ 154a/11
iskender-i aÖžam [Ö.] (bk. fileboş)
i. 154a/10
iskender-i meczūbj [Ö.] (bk. iskender-i yünāñi)
i. 156b/18

iskender bin fileboş [Ö.] (bk. iskender-i yünāni)

i. 157a/02
i.+ dan 133a/15

iskender-i rümî [Ö.] (bk. iskender-i yünāni)

i. 076b/03, 076b/06, 078a/01

iskender-i yünāni [Ö.] M.Ö. 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan'ı ele geçirmiş olan büyük kumandan.

i. 076a/17, 076a/20, 148b/21, 151a/11, 155a/01, 156b/12
i.+ den 077a/07
i.+ ye 029a/05

iskenderiyye [Ö.] Mısır'ın Akdeniz kıyısında bulunan, ikinci büyük şehridir. Ayrıca 4,5 milyonluk nüfusuyla Akdeniz kıyısındaki en büyük yerleşimdir.

i. 010b/06, 057a/17, 076b/10, 079a/20, 079b/11, 081b/04, 087b/19, 087b/21, 093a/09, 122a/18, 142a/21, 149a/19, 149b/11, 150a/12, 150b/07, 150b/09, 150b/18, 150b/19, 153a/17, 154a/01, 154a/02, 154a/04, 154a/06, 155a/04, 158a/02, 158a/09, 158b/19, 160a/04, 160a/14, 160b/06, 165b/12, 166a/14, 188b/19, 201a/01, 211b/20, 212a/02, 212a/05, 212a/09, 212a/14, 212b/01, 212b/06, 212b/17, 213a/04, 213a/06, 213a/16, 215a/03, 215a/06, 215a/09, 215a/14, 216a/05, 216b/02, 221a/08, 221a/10, 231a/20, 231b/08

i.+ de 012a/10, 040a/20, 043a/13, 060b/02, 079b/05, 079b/12, 081b/21, 091b/04, 091b/06, 109b/03, 150a/03, 150a/15, 150a/16, 150a/21, 151a/08, 157a/03, 157a/17, 158b/10, 158b/18, 159a/08, 160a/18, 160a/21, 160b/02, 160b/12, 203b/21, 204b/11, 205a/02, 209a/11, 209b/19, 212a/20, 212b/14, 216b/06, 221a/09, 221a/10, 221a/18, 222b/07, 231b/01

i.+ den 010a/21, 059b/15, 147a/09, 158b/12, 190a/03, 204b/12, 216a/10

i.+ deyidi 053a/10

i.+ nün 030a/11, 153a/20, 153b/15, 153b/20, 158a/20

i.+ ye 057a/18, 059a/21, 059b/09, 060a/10, 081b/03, 087b/15, 087b/17, 109b/02, 130a/19, 150b/07, 157a/12, 157b/18, 159b/16, 159b/17, 159b/20, 160b/07, 160b/10, 160b/14, 201a/08, 212a/03, 212a/05, 212b/04, 212b/14, 212b/15, 216b/05, 231a/19

i.+ yi 007a/03, 057a/21, 059a/20, 078a/15, 078a/16, 078b/09, 088a/01, 088a/03, 149b/09, 150a/11, 150a/18, 150b/05, 158b/14, 159b/05, 212a/18, 212b/16, 212b/21, 214a/15, 215a/10, 215a/12, 215a/21, 215b/02, 215b/06, 216a/02, 231a/20
i.+ yidi 149a/02

iskenderiyye-i üla [Ö.] İskenderiye'nin ilk kurulduğu yer.

i.+ ya 046a/02

iskenderiyyelü [Ar.+Tr.] İskenderiye halkından olan.

i.+ den 157a/01

iskenderiyye menâresi [Ö.] İskenderiye Feneri, Mısır'ın İskenderiye şehrinde inşa edilmiş; ancak günümüzde bulunmayan, Dünyanın Yedi Harikası'ndan biri ve tarihte inşa edilmiş deniz fenerlerinin en yüksek olanıdır.

i. 070b/02

i.+ n 157a/02

i.+ nden 158b/16

i.+ ne 158a/13

i.+ ni 132b/20

i.+ nün 156b/21, 157b/07

i.+ yile 150a/13

iskenderiyye şehri [Ö.] (bk. iskenderiyye)

i. 149a/13, 150b/09, 151a/14, 167a/05

i.+ dür 013a/03, 159b/04

i.+ n 076b/14

i.+ nde 042a/06, 153a/08, 153b/12, 204b/09, 212a/01

i.+ ne 022b/16, 081b/03, 152a/19

i.+ ni 076b/08, 087b/16, 149a/01, 149b/01, 153b/05, 155b/17

i.+ nün 007a/03, 158b/14, 158b/18, 159b/17, 160a/11

i.+ yidi 078a/13, 079b/03, 201a/07, 203b/19

iskenderüs [Ö.] Mısır firavunu X. Ptolemy Alexander.

i. 077b/11, 077b/14

iskender-i zü'l-karneyn [Ö.] Nüh aleyhisselamın oğlu Yâfes'in soyundan olan Zülkarneyn.

i. 156b/13

islâm [Ar.] Allah tarafından Hz. Muhammed aracılığıyla esasları bildirilen ve peygamber olarak Hz. Muhammed'in tebliğ ettiği din; Müslümanlık; İslamiyet.

i. 002a/12, 090a/13, 097a/13, 121b/13, 123a/18, 157b/01, 201b/21, 225b/01

i.+ a 207a/13, 214a/12

islâm dîni [Ar.+Ar.+Tr.] (bk. islâm)

i. 007b/06

islâm milleti [Ar.+Ar.+Tr.] İslam dinini kabul eden insanların tümü.

i. 083b/18, 125a/03

islü [Tr.] Sahipli, sahibi olan.

i. 068a/12, 072a/20, 093a/11

ism [Ar.] İsim, ad.

i. 085b/20

i.+ i 091b/03, 094b/12, 148b/11, 148b/12, 189b/20

i.+ in 016a/04, 148b/13

i.+ inden 148b/11

i.+ ini 012a/01

ismâ'ül paygâmbâr [Ö.] Hz. İbrahim'in oğlu olan peygamber.

i. 054b/05

i.+ uñ 055b/12, 133a/11

ismâ'ül-i ya'ûruf [Ö.] Hama padişahı.

i. 004b/17

isnâd(m) iT- [Ar.] Bir şeyi birisi için yaptı demek.

i.- di 187a/20, 187b/07

i.- se 005a/02

i.- üp 085a/05

isneyn [Ar.] 1. İki. 2. Pazartesi.

i. 081b/02, 099a/10, 181a/16

ispanya vilâyeti [Ö.] Avrupa'nın güneybatısında, İber Yarımadası'nda yer alan ülkedir.

i.+ nün 003a/01

işr ol- [Ar.] İzi kalmak, eseri bulunmak.

i.- mış 004b/01

isrâf [Ar.] Boşa tüketme, savurganlık.

i.+ uñ 164b/19

isrâf eyle- [Ar.+Tr.] Gereksiz yere harcama yapmak, savurganlık yapmak.

i.- di 201a/04

issi [Tr.] Yakıcı ve bunaltıcı sıcak, ısı.

i. 010b/08, 054a/06, 065a/12, 159a/10, 162a/20, 190a/08, 201b/03

i.+ nün 121b/03

i.+ sinden 044b/15

i.+ sini 166a/17

i.+ ye 006a/11

istanbul [Ö.] Türkiye'nin Marmara Bölgesi'nde yer alan illerinden biri.

i. 091b/13, 091b/14, 101a/05, 158b/17, 169b/19, 169b/20, 203a/13, 210a/21, 223b/14

i.+ a 209a/05

i.+ da 010a/13, 091b/17, 116b/12, 185a/10, 185a/17, 186a/09

i.+ dağı 185a/14

i.+ dan 203b/18

i.+ ı 079a/17

i.+ uñ 079a/18

istanbul boğazı [Ö.] Karadeniz ile Marmara Denizi'ni birbirine bağlayan su geçidi.

i.+ n 177a/10

istanbul şehri [Ö.] (bk. istanbul)

i.+ yidi 079a/15

iste- [Tr.] 1. İstek duymak, arzulamak. 2. Bir şeyin kendisine verilmesini veya yapılmasını söylemek, dilemek. 3. Tasarlamak, niyet etmek.

i.- di 021b/19, 046a/16, 061a/01, 068b/21, 078b/06, 088a/19, 095b/04, 097b/09, 133a/11, 159a/11,

- 198a/10, 205b/20, 219a/02, 223a/14
i.- diler 102b/11, 131a/03, 137b/10, 137b/14, 154a/19, 169a/11, 205a/17, 212a/13
i.- dügi 016a/21, 032b/13, 067a/04, 086a/09, 230b/02
i.- dügin 115a/21, 223a/21
i.- düğünde 227a/12
i.- düğünü 196a/05
i.- düğümden 153b/09
i.- düğlerin 044b/06
i.- düm 153b/06
i.- miş 054b/19
i.- r 052b/06, 134b/11, 202a/04, 223a/20
i.- rdi 017b/17, 025b/19, 083b/10, 131a/05, 196b/10, 212b/17
i.- ridi 223a/18
i.- rin 170a/07, 175a/15
i.- rken 127a/09
i.- rleridi 088b/15, 134b/03, 138b/02
i.- r misiz 065a/14
i.- rse 208a/06
i.- rseñ 038b/11
i.- rsenüz 045a/06
i.- rseñüz 045a/07
i.- rsin 159a/18
i.- rüz 125a/16
i.- se 016a/21, 025a/02, 035b/03, 069b/07, 124a/14, 128a/06, 136b/13, 189b/11, 228b/17
i.- seler 070a/02, 133a/02, 172a/13
i.- ye 118b/08
i.- yeler 212a/16
i.- yen 026a/10, 065a/15, 158a/10
i.- yince 213a/11
i.- yüp 155b/18, 160a/10, 230b/08
- isteme- [Tr.]** 1. İstek duymamak, arzulamamak. 2. Bir şeyin kendisine verilmesini veya yapılmasını söylememek, dilememek.
i.- dükleri 149b/21
i.- z 223b/01
i.- zdi 131a/04, 132b/18
i.- zidi 201b/06
i.- zin 038b/17, 216a/09
i.- zler 209b/03
i.- züz 097a/14
- istemeli [Tr.]** Arayıcı, arayan.
i.+ dür 190a/05
- istib'ād id- [Ar.+Tr.]** İhtimal vermek.
i.- üp 005a/02
- istib'ād eyleme- [Ar.+Tr.]** İhtimal vermeme.
i.- z161a/19
- isti'ōcāl itme- [Ar.+Tr.]** Acele etmemek, yavaş davranmak.
i.- zler 205a/10
- istid'ōā(sm) eyle- [Ar.+Tr.]** Yalvararak istemek.
i.- di 008b/07, 056a/06, 099b/03
- istidlāl olun- [Ar.]** Delalet ettirilmek.
i.- urdı 048a/05
- istidrāc [Ar.]** Derece derece ilerleme.
i. 032b/04, 085a/04
- istidrāc ol- [Ar.+Tr.]** Derece derece ilerlemek.
i.- duğın 032b/08
- istiftā it- [Ar.+Tr.]** Fetfa istemek.
i.- di 102a/15
- istifrā'ōid- [Ar.+Tr.]** Kusmak.
i.- er 127a/16
- istiğāşe [Ar.+Tr.]** Yardım istemek.
i.- erleridi 130a/18
i.- üp 088a/20
- istiğfār id- [Ar.+Tr.]** Tövbe etmek.
i.- esi 168b/02
- istiḥkāk [Ar.]** 1. Hakkı olma, hak kazanma. 2. Hak kazanılan şey.
i.+ ina 032a/12
i.+ la 003a/04, 093a/04
- istihlās [Ar.]** Bir şeyi kendine mahsus kılmaya çalışma, kurtarma.
i.+ ina 114a/11
- istihlās id- [Ar.+Tr.]** Kurtarmak.
i.-üp 079b/05, 114a/01
- istihlās itme- [Ar.+Tr.]** Kurtarmamak.
i.- mişidi 113b/21
- istikāmet [Ar.]** Tutulan yol, doğrultu.
i. 195a/08
i.+ de 141b/10
i.+ i 058b/11
- istikbāl [Ar.]** Birini karşılama, birine karşı çıkma.
i.+ ma 098b/10
- istikbāl id- [Ar.+Tr.]** Birini karşılamak, birine karşı çıkmak.
i.- üp 098b/08, 098a/12
- istiklāl [Ar.]** Kendi başına olma, kimseye bağlı bulunmama.
i. 021b/08
- istiklāl bul- [Ar.+Tr.]** Kendi başına olmak, kimseye bağlı bulunmamak.
i.- di 089a/16
- istiksā eyle- [Ar.+Tr.]** İnceden inceye, detaylı biçimde araştırmak.
i.- dükden 134b/14
- istilā it- [Ar.+Tr.]** Bir yeri güç kullanarak ele geçirmek.
i.- mişleridi 097b/15
- istimā'ō [Ar.]** Kulak verip dinleme.
i.+ ma 091b/18
- istimā'ō [Ar.+Tr.]** Kulak verip dinlemek.
i.- erleridi 098b/15
i.- üp 099b/21, 197a/04
i.- ıcek 212b/03
- istimā'ō itme- [Ar.+Tr.]** Kulak verip dinlememek.
i.- di 102a/02
- istimā'ō olun- [Ar.+Tr.]** Kulak verip dinlenmek.
i.- di 104b/18, 114a/15
i.- mağla 111b/11
- istimādış [Ö.]** Eski Mısır'da bir padişah.
i. 075b/05
- isti'ōmāl it- [Ar.+Tr.]** Kullanmak.
i.- di 193b/05
i.- dükleri 051a/08
i.- erler 189a/02
i.- megüñ 126a/17
i.- seler 126a/16
i.- üp 129a/12, 188b/20
- isti'ōmāl olun- [Ar.+Tr.]** Kullanılmak.
i. 126a/19
- istimālet eyle- [Ar.+Tr.]** Gönül almak, teselli etmek.
i.- di 225a/09
- istimālet(ler) it- [Ar.+Tr.]** Gönül almak, teselli etmek.
i.- di 202a/13, 221b/15
- istimālet-nāme [Ar.+Far.]** Suçun affedildiğini bildiren kağıt.
i. 209a/17
- istimdād it- [Ar.+Tr.]** Yardım istemek.
i.- di 219a/01
i.- erdik 134b/06
i.- erleridi 130a/21
- istīnās [Ar.]** Alışma, ürkekliliği kalmama.
i. 109a/16
- istirāhat [Ar.]** Dinlenme.
i. 230b/16
- istirāhat it- [Ar.+Tr.]** Dinlenmek.
i.- sünler 168a/19
i.- üp 088a/13
- istīzān it- [Ar.+Tr.]** Yetki talep etmek.
i.- di 093a/20
- isüz [Tr.]** Tenha, ıssız.
i. 190a/08
- isüzlik [Tr.]** Tenha, ıssız olma.
i. 122b/09, 171b/05, 186a/18, 188a/12
i.+ de 121b/14
- Öiśyān [Ar.]** Emre boyun eğmeme, ayaklanma.
Öi. 034a/10, 034a/11, 155b/14
Öi.+ m 196a/08
Öi.+ ina 107b/18
- Öiśyān it- [Ar.+Tr.]** Emre boyun eğmemek, ayaklanmak.
Öi.- di 062a/08
Öi.- üp 114a/19
- Öiśyān itme- [Ar.+Tr.]** İsyen etmemek, ayaklanmamak.
Öi.- mege 108b/07

iş [Tr.] 1. İş, çalışma, uğraş. 2. Yapılması, yerine getirilmesi gereken şey. 3. Hayat, yaşam. 4. İşleme, süs.
i. 020b/20, 021a/09, 030b/12, 030b/20, 034a/12, 040b/14, 043a/11, 044a/05, 070a/08, 070b/06, 074b/05, 074b/21, 083a/20, 084a/03, 086a/15, 092b/12, 096a/07, 097a/07, 115a/21, 117b/08, 161a/04, 164a/14, 166a/13, 180a/17, 196b/07, 197a/01, 197a/02, 213b/18, 214a/12, 231a/11
i.+ de 033a/04, 036a/12, 043a/10, 045a/18, 090a/03
i.+ den 067a/10
i.+ e 062b/20, 089b/21
i.+ i 002b/10, 026b/01, 050b/04, 050b/12, 063a/04, 069b/12, 069b/16, 084a/04, 124b/05, 145b/09, 154b/16, 166b/08, 173b/13, 194a/18, 208b/05, 212b/18
i.+ in 085a/08, 163b/17, 170a/17
i.+ inde 119a/17
i.+ le 030b/13, 202a/01
i.+ ler 007b/15, 026b/15, 027a/04, 028a/01, 028a/21, 030b/19, 032a/13, 042a/13, 043a/16, 044a/09, 048a/01, 048b/17, 057a/05, 059a/19, 070a/06, 084a/02, 115a/21, 154a/12, 165b/19, 173b/15, 177b/09, 228b/10
i.+ lere 027a/08, 044a/11
i.+ leri 002a/06, 019a/08, 037a/20, 124a/10, 136a/07, 145a/06, 174a/07
i.+ leriyle 135b/21
i.+ lerün 051a/20
i.+ ün 100a/15

işÖär iT- [Ar.+Tr.] Yazı ile bildirmek, haber vermek.
i.- di 105a/17
i.- er 151b/15

işâret [Ar.] İz, alamet, nişan.
i. 094a/10, 177a/02, 183a/07, 192b/10
i.+ dür 143b/18
i.+ e 153a/13
i.+ idi 188a/02
i.+ iyle 002a/10

işâret iT- [Ar.+Tr.] 1. Bir kimseyi, bir nesneyi (el veya vücut hareketleri ile) göstermek. 2. Bir kimseye bir şey yapması için anlamlı hareketlerde bulunmak.
i.- di 100b/05, 173b/21, 187a/10, 187a/18, 211a/19
i.- diler 153a/13
i.- er 142b/14
i.- erdi 031b/05, 047a/07, 064a/17, 157a/07, 157a/09, 157a/10, 157a/11
i.- üp 096a/02

işâret olUn- [Ar.+Tr.] Belirtmek, dile getirilmek.
i.- an 016a/11, 026a/14, 037b/16, 148b/07, 167a/05
i.- di 012a/17
i.- duğı 145b/02
i.- miş 178b/03
i.- mişidi 178b/07
i.- mişdur 107b/08, 132a/09, 156b/12, 163a/15, 189a/10, 189b/18, 197a/18, 229b/18

işde [Tr.] İşte, gösterme edatı.
i. 008b/20, 045a/05, 074b/21, 118a/20, 152b/06, 208a/04, 213b/07

işe- [Tr.] İdrar torbasında biriken sidığı dışarı atmak, çiş yapmak.
i.- r 033a/11

işidil- [Tr.] Duyulmak.
i.- e 030b/20
i.- en 117b/03
i.- mişidi 160b/13, 218b/05
i.- se 157a/13
i.- üp 063a/17
i.- ür 052a/11, 171b/21
i.- ürdi 064a/20, 064b/04, 145a/01

işig [Tr.] Kapı boşluğunun alt kısmına, taban eşilmek suretiyle yerleştirilmiş giriş, eşik.
i.+ i 058b/14, 229b/03, 229b/05
i.+ in 229a/21
i.+ ine 002b/05

işiT- [Tr.] 1. Kulakla algılamak, duymak. 2. Haber almak. 3. Kendisine söylenilmek.

i.- di 008b/19, 024b/02, 041b/13, 072b/20, 201b/15
i.- diler 051b/20, 117a/19
i.- dügi 058a/20, 059a/04, 059a/17, 230a/18
i.- dügin 161b/15
i.- düğümüz 186b/02
i.- dük 068b/06, 111a/03, 121a/06, 125b/07, 171b/02, 228b/15
i.- dükleri 152a/14
i.- düklerin 184b/20
i.- düm 004b/01, 014b/07, 039a/06, 073b/13, 087a/05, 116b/01, 119b/06, 144b/11, 162b/02, 162b/21, 173b/11, 191a/10, 191a/12, 192a/02
i.- e 060a/01
i.- ene 025b/06
i.- enler 094a/10, 187a/10, 187b/06
i.- i başladılar 191b/03
i.- ıcek 008b/10, 033a/05, 041b/11, 046b/07, 062a/08, 065b/14, 081b/01, 089a/18, 093b/10, 095a/03, 096a/19, 134b/13, 147b/08, 156a/18, 157b/17, 196a/08, 197b/18, 205a/04, 206a/02, 207b/02, 213a/04
i.- ince 206a/14
i.- miş 173a/11
i.- mişidi 012b/02, 029b/14
i.- se 067a/07, 220a/09
i.- üp 022a/02, 053b/06, 060b/19, 061b/05, 075b/19, 076a/01, 097a/14, 097b/16, 098b/02, 112a/03, 117a/04, 123b/18, 137b/13, 138b/20, 151b/12, 166b/11, 205a/15, 207a/07, 212a/21, 219a/07, 219a/16, 220a/10
i.- ür 035a/06, 085a/04, 179a/05
i.- ürdi 136b/18
i.- ürdük 051b/13
i.- ürleri 033a/21, 190a/06
i.- ürleri 048b/20, 137b/12
i.- ürsin 038b/17
i.- ürsiz 210a/14
i.- üruz 183a/12, 185b/18

işitdür- [Tr.] İşitmesini sağlamak, duyurmak.
i.- ürleri 097a/13

işitme- [Tr.] Kulakla algılamak, duymamak.
i.- di 003a/17
i.- dük 143b/11

işitmeze ur- [Tr.+Tr.] Duymazlıktan gelmek.
i.- urdı 097a/14

işkence [Far.] Eziyet, azap.
i.+ lerle 130a/14

işkence it- [Far.+Tr.] Eziyet çektirmek.
i.- diler 224b/08

işle- [Tr.] 1. Bir iş yapmak. 2. Çalışmak, işini yapmak. 3. Bir eseri yapmak, imal etmek. 4. Toprağı verimli duruma getirmek.
i.- di 007b/15, 016a/08, 016a/15, 016a/20, 018b/03, 019a/18, 019b/16, 020a/04, 022a/18, 023a/17, 024b/02, 024b/09, 025a/12, 025a/18, 025b/05, 025b/15, 026a/02, 026b/15, 027a/04, 027a/06, 028a/01, 028a/21, 030b/12, 030b/16, 036a/02, 038b/12, 042a/13, 047a/03, 048a/01, 069a/14, 070a/15, 083a/20, 096a/07, 121b/20, 133a/17, 187b/06, 188a/21, 192a/12, 224b/09
i.- diler 005b/04, 069b/21, 070a/04, 070a/06, 075a/06, 084b/17
i.- dügi 028a/02, 034a/14, 136a/11, 163b/17
i.- düğüm 084a/05
i.- dük 030b/19
i.- dükleri 037a/19, 136a/07
i.- düklerin 035a/06
i.- mege 027a/10, 047b/10
i.- megi 146b/21
i.- megile 057a/05
i.- mek 021a/09, 030b/14, 040b/19, 069b/12
i.- mekte 165b/19
i.- mesi 030b/12, 030b/14
i.- miş 056a/11, 171b/05
i.- mişdi 020a/18, 023a/20
i.- mişdür 043a/04, 043a/05

- i.- mişidi 019b/06, 043a/16, 044a/09, 163b/15, 189a/08, 189a/13
i.- rdi 034b/08, 133a/20, 136a/16, 147a/02, 188a/07, 218a/11, 218a/14
i.- ridi 014b/01
i.- rin 084a/04, 124a/05
i.- rken 188a/19
i.- rlerdi 070b/06
i.- rleridi 031a/13, 084a/04
i.- rlerse 070b/04
i.- r midı 070a/08
i.- rsin 084a/02, 115a/21
i.- rsiz 118a/18
i.- sün 177b/01
i.- ye 194a/18
i.- yecek 008a/11, 153b/17
i.- yen 007b/14, 057b/05, 118b/13, 120a/12, 153a/14, 171b/05, 188a/19
i.- yenler 150b/17
i.- yüp 016a/14, 021a/14, 153a/08, 189b/13, 214a/12
i.- yü virdi 022a/07
i.- yü virdüm 074b/21
i.- yü viren 173b/13
i.- yü virürler 173b/15
- işledil- [Tr.]** İşlemesini sağlamak, çalıştırmak, kullanmak.
i.- se 171b/06
- işlek [Tr.]** Çok işleyen, canlı, hareketli.
i. 218a/04
- işleme- [Tr.]** İş yapmaktır.
i.- di 034a/14
i.- düği 030b/18, 042a/13
i.- mek 069b/12
i.- ye 074a/10
i.- z 188b/02
i.- zdi 020b/20, 069b/16, 164a/14
i.- zidi 086a/15, 092b/12
- işlen- [Tr.]** 1. Yapılmak, meydana getirilmek. 2. Süslenmek, nakışlanmak. 3. Çalışılmak, iş yapılmak.
i.- di 040a/10
i.- mek 011b/19
i.- miş 029a/06, 053a/04, 105a/12
i.- mişdi 040a/05
i.- mişidi 029b/09, 140a/13
i.- ür 006b/15, 011b/21, 136a/17
i.- ürken 084a/03
- işlenme- [Tr.]** Yapılmamak, meydana getirilmemek.
i.- mişdi 070a/07
i.- mişidi 040b/14
- işlet- [Tr.]** 1. İşlemesini sağlamak, iş yaptırmak, çalıştırmak. 2. Bir eseri yaptırmak, imal ettirmek. 4. Not aldırarak, işaretletmek.
i.- di 040b/20, 056a/08
i.- mek 032a/13
i.- mişdür 040a/20
i.- se 032a/15
i.- üp 100b/12, 136a/03
i.- ürdi 021a/15, 031a/12, 163b/17
- işlü [Tr.]** İşi olan, iş sahibi.
i. 119a/17
- işrāk [Ar.]** Doğarak etrafı ışıklandırma.
i.+ ma 146b/08
- Öişret id- [Ar.+Tr.]** Yiyip içip eğlenmek.
Öi.- erdi 166a/08
Öi.- erleridi 187a/16
- iştigāl it- [Ar.+Tr.]** Parlamak, alevlenmek.
i.- di 084b/07, 213a/18
- iştibāh eyleme- [Ar.+Tr.]** Şüphelenmemek.
i. eylemez 121a/21
- iştigāl-i Őölüm [Ar.+Ar.]** Bilimle meşgul olma.
i. 113a/19
- iştigāl-i Őölüm-i dīn [Ar.+ Ar.+Ar.]** Dinî bilimlerle meşgul olma.
i. 228b/08
- iştihār [Ar.]** Şöhret, ün.
i.+ ı 173b/11
- iştihār bul- [Ar.+Tr.]** Şöhretlenmek, ün salmak.
- i.- dı 022a/06, 142a/13
i.- mışlarıdı 114b/03
- iştirāk [Ar.]** Ortak olma, ortaklık.
i. 079a/09, 104b/08, 169b/12
- it [Tr.]** Köpek.
i.+ idür 129a/14
i.+ lerin 028a/20
- iT- [Tr.]** Eylemek, yapmak, etmek, kılmak.
i. 002b/12, 002b/17, 004b/10, 009a/03, 011b/17, 025b/19, 034a/12, 045a/01, 060b/01, 090a/16, 134b/04, 170a/10, 202b/14
i.- di 002a/09, 002a/10, 002a/11, 002a/15, 002a/19, 003b/20, 005b/07, 005b/11, 005b/13, 006b/03, 008b/03, 008b/14, 008b/17, 009a/01, 010a/03, 010a/05, 012a/01, 014b/15, 016a/08, 016b/06, 016b/19, 017a/15, 017b/02, 018a/06, 018a/10, 018a/12, 018a/16, 018a/17, 018a/18, 018b/16, 018b/17, 018b/19, 018b/20, 019a/08, 019b/19, 020a/01, 020a/13, 020b/03, 021b/18, 021b/21, 022a/13, 022b/02, 022b/03, 022b/12, 022b/18, 023a/12, 024a/08, 024b/02, 025a/12, 026a/02, 028b/14, 026a/17, 030a/06, 030a/09, 030b/05, 030b/07, 030b/17, 030b/18, 031a/04, 031b/05, 031b/18, 032a/13, 032a/21, 032b/02, 032b/03, 032b/16, 032b/17, 033a/06, 033a/09, 033a/17, 034a/04, 034b/03, 034b/05, 034b/10, 034b/17, 035b/06, 036a/08, 036a/15, 037b/14, 038a/03, 038a/07, 038a/09, 038a/13, 038b/05, 039a/01, 039a/09, 039b/15, 041a/18, 041b/01, 041b/05, 041b/12, 041b/14, 041b/17, 042b/19, 043a/21, 043b/13, 045b/09, 045b/11, 045b/16, 046b/07, 047b/08, 047b/12, 047b/18, 048b/01, 048b/07, 049a/14, 049b/02, 049b/10, 049b/14, 049b/15, 050a/21, 050b/01, 050b/10, 050b/13, 051b/01, 051b/19, 051b/20, 052b/09, 052b/15, 052b/20, 052b/21, 053a/02, 053a/05, 054a/06, 054a/14, 054a/15, 054a/17, 054b/15, 055a/06, 055a/12, 055a/18, 055b/19, 056b/06, 056b/08, 056b/13, 056b/15, 056b/16, 057a/14, 057a/20, 057b/04, 058a/01, 058a/21, 059a/17, 060a/04, 060a/09, 060a/18, 060b/04, 060b/10, 060b/11, 060b/17, 061a/08, 061b/10, 061b/17, 062a/08, 062a/16, 062a/20, 062b/05, 062b/10, 062b/15, 062b/17, 063a/06, 063a/13, 063b/11, 063b/13, 063b/19, 063b/20, 063b/21, 064a/10, 064a/14, 064b/14, 065b/02, 066a/03, 066a/04, 066a/10, 066a/14, 066a/18, 066a/19, 066b/07, 066b/08, 066b/13, 066b/16, 067a/19, 067a/21, 067b/16, 067b/17, 068a/10, 069a/13, 070a/16, 070b/14, 070b/18, 071a/03, 071a/05, 071a/09, 071b/14, 071a/16, 071a/18, 072a/01, 072a/12, 072a/20, 072b/10, 073a/07, 073b/06, 073b/10, 075a/03, 075a/20, 075b/08, 075b/09, 076a/03, 076a/07, 076a/20, 076b/03, 076b/10, 076b/11, 076b/15, 076b/17, 077a/02, 077a/04, 077a/20, 077b/06, 077b/10, 077b/15, 077b/16, 078a/01, 078a/12, 078a/15, 078b/01, 079b/02, 080a/01, 080a/06, 080b/10, 081a/15, 082a/05, 082a/06, 082a/07, 082b/02, 082b/08, 082b/09, 082b/17, 082b/18, 083a/06, 083a/11, 083b/03, 083b/10, 084b/05, 084b/07, 085a/15, 085a/16, 085b/10, 085b/14, 086a/04, 086a/08, 086b/15, 086b/20, 087a/10, 087b/03, 087b/18, 088a/03, 088b/02, 088b/10, 088b/15, 088b/17, 088b/21, 089a/18, 089a/15, 089a/21, 090b/03, 090b/05, 090b/17, 091a/01, 091b/07, 091a/10, 091a/17, 091a/21, 092a/03, 092a/08, 092a/19, 093a/06, 093a/08, 093a/13, 093a/17, 093a/20, 093b/11, 094a/01, 094a/11, 094b/18, 095a/09, 095a/10, 095a/18, 095b/13, 096b/03, 096b/16, 096b/19, 097a/03, 097a/05, 097a/07, 097a/08, 097a/10, 097a/18, 097a/20, 097b/09, 098a/07, 098a/13, 098b/07, 098b/12, 098b/13, 098b/18, 098b/20, 099a/03, 099a/09, 099b/07, 099b/08, 099b/18, 100a/09, 100a/18, 100a/19, 100b/05, 100b/07, 100b/09, 100b/14, 100b/16, 100b/20, 101a/01, 101a/18, 101b/12, 101b/15,

101b/17,	102a/15,	102a/20,	102b/06,	102b/12,	080b/15,	082a/10,	082b/17,	084b/11,	086a/05,
103a/06,	103a/11,	103a/17,	103a/18,	103b/09,	087b/09,	087b/14,	087b/20,	088b/19,	093a/20,
103b/12,	103b/15,	104a/01,	104a/04,	104a/07,	094a/01,	095a/07,	095a/21,	096a/10,	096b/10,
104a/11,	104a/17,	104b/02,	104b/03,	104b/19,	097a/06,	097a/17,	097b/07,	097b/17,	098b/20,
105a/04,	105a/08,	105a/09,	105a/17,	105b/01,	099b/09,	101b/10,	103a/20,	105a/02,	105a/09,
105b/07,	105b/12,	106a/02,	106a/07,	106a/10,	106a/04,	108b/05,	110a/06,	112b/01,	112b/16,
106a/14,	106b/06,	106b/11,	107b/17,	107b/19,	113a/13,	115b/08,	115b/09,	115b/10,	117a/11,
108a/05,	108a/08,	108a/11,	108a/14,	108a/20,	118b/04,	118b/16,	121a/17,	121a/20,	131a/07,
108b/06,	109a/11,	109b/17,	110a/18,	110a/19,	131a/15,	131a/20,	131b/05,	134b/14,	134b/15,
110b/02,	110b/08,	110b/09,	110b/11,	110b/15,	135a/05,	135b/06,	135b/09,	137b/02,	138a/02,
110b/16,	110b/17,	112b/09,	113a/02,	116b/21,	138a/11,	139a/07,	139a/18,	139b/11,	144a/03,
117a/04,	117b/09,	118a/21,	118b/01,	118b/12,	146a/08,	146a/13,	146a/18,	147a/20,	147b/20,
118b/16,	119a/02,	119a/08,	120a/08,	120b/01,	149b/17,	150b/01,	151a/06,	151b/20,	152b/19,
121a/15,	121b/10,	121b/19,	122b/15,	123b/04,	153a/10,	153a/13,	153a/21,	154a/19,	155a/21,
124b/09,	124b/14,	130b/03,	131b/05,	131b/08,	155b/01,	155b/15,	155b/20,	160b/18,	167a/13,
133a/18,	133b/15,	136a/09,	136b/04,	136b/07,	167a/20,	168a/03,	169a/02,	176a/17,	178a/21,
136b/11,	136b/16,	136b/20,	137a/14,	138a/09,	178b/18,	179a/16,	181b/03,	183a/11,	184a/01,
139a/15,	142a/02,	142a/04,	143a/06,	144b/15,	194a/21,	195a/05,	195a/18,	195b/01,	196b/06,
145a/09,	145b/16,	146a/03,	147a/01,	147b/11,	197a/02,	200b/05,	202a/15,	205a/01,	205a/12,
148a/19,	148a/20,	148b/06,	148b/21,	149a/04,	206a/07,	206a/13,	206b/13,	207b/11,	208a/16,
149a/21,	149b/01,	149b/19,	150a/18,	150a/19,	208b/03,	208b/15,	209b/18,	212b/03,	212b/10,
151a/01,	151b/18,	152a/05,	152b/03,	152b/12,	212b/12,	212b/14,	213a/19,	214b/10,	215a/09,
152b/21,	153a/03,	153a/05,	153a/09,	153a/12,	215a/14,	215a/21,	215b/08,	215b/12,	216a/03,
153a/15,	153a/17,	153a/21,	154a/04,	154a/21,	216a/05,	219b/06,	220a/04,	220b/05,	220b/12,
154b/06,	154b/04,	155a/02,	155a/05,	155a/09,	220b/17,	221a/01,	221a/03,	222b/21,	224b/08,
155a/12,	155b/10,	155b/16,	156a/05,	156a/15,	224b/09,	225a/11,	226b/14,	227a/17,	227b/01,
156a/17,	156b/05,	157b/03,	158b/03,	158b/11,	227b/05,	230a/04,	230a/11,	230b/09,	231a/21
159a/13,	159a/15,	159b/13,	159b/17,	160a/02,	i.- dilerse	174a/07,	212a/14		
160a/07,	160b/16,	161a/16,	163b/07,	163b/10,	i.- dügi	007b/20,	008a/14,	008a/19,	009b/18,
163b/11,	163b/12,	163b/19,	164a/13,	164b/20,	012b/07,	014b/08,	019a/13,	020b/03,	020b/05,
164b/15,	165a/01,	165a/05,	165a/07,	165a/09,	021b/18,	024a/06,	028a/06,	029b/18,	034a/10,
165b/03,	165b/09,	165b/15,	166a/09,	166a/12,	039b/21,	046a/10,	047b/16,	048b/18,	053b/09,
166b/09,	167a/07,	167a/21,	167b/02,	169a/13,	057b/21,	060a/04,	061b/06,	063b/04,	066a/16,
170a/11,	170a/19,	171a/15,	173b/21,	175a/21,	068a/10,	071a/02,	072a/10,	075a/20,	075b/12,
176b/02,	176b/03,	176b/07,	177b/01,	177b/12,	075b/14,	076a/17,	076b/21,	078b/09,	078b/18,
178b/09,	178b/14,	179a/11,	183a/15,	187a/08,	082a/13,	082b/05,	084b/01,	084b/05,	090b/16,
187a/18,	187a/20,	187b/04,	187b/05,	187b/07,	091a/12,	091a/13,	091a/15,	092a/02,	092b/17,
187b/11,	188b/02,	189b/08,	190a/12,	190a/14,	096a/10,	098a/13,	100a/11,	100b/08,	102a/14,
190b/07,	190b/12,	191a/10,	192a/10,	192a/11,	103a/11,	103b/07,	105a/03,	105a/08,	105b/10,
192a/16,	192b/17,	192b/21,	193b/05,	194a/14,	107a/14,	109b/14,	117a/03,	117b/14,	120a/09,
194a/20,	194b/07,	194b/11,	194b/12,	194b/13,	120a/16,	124b/16,	128a/19,	141a/08,	141b/15,
196a/10,	196a/12,	196b/06,	196b/21,	197a/14,	142a/03,	143b/15,	146a/05,	150a/04,	152a/05,
198a/14,	200a/01,	200b/11,	201a/02,	201a/08,	152a/21,	154b/02,	154b/15,	159b/13,	160a/19,
201a/12,	201a/17,	201a/21,	201b/06,	201b/12,	165b/10,	169a/01,	170b/16,	174b/02,	178b/08,
201b/16,	201b/21,	202a/07,	202a/13,	202a/16,	180b/14,	181a/01,	182a/06,	183a/16,	194b/18,
202a/17,	202b/10,	203a/01,	203a/12,	204a/15,	195b/15,	198a/11,	198b/10,	200b/08,	201a/18,
205b/14,	206a/11,	207b/17,	207b/19,	208b/12,	209a/07,	212a/21,	216b/14,	217a/08,	217a/15,
209a/19,	210a/06,	210b/17,	211a/15,	211a/19,	219a/07,	221a/11,	223a/08,	225b/19,	225b/20,
211b/07,	212b/12,	212b/19,	212b/21,	213a/02,	227a/14,	229a/11,	229b/06,	229b/07,	230a/07,
213a/14,	213a/15,	213a/18,	213b/16,	216b/15,	230a/10,	232a/08,	232a/10		
217a/02,	217a/03,	217a/09,	218a/19,	219a/01,	i.- dügidür	181b/12			
219a/03,	219a/10,	219a/15,	220a/19,	220a/21,	i.- dügin	008b/19,	031b/07,	082a/12,	204a/07,
220b/20,	221a/10,	221a/12,	221a/20,	221b/03,	230a/18				
221b/15,	221b/16,	222a/17,	223a/01,	223a/03,	i.- düginde	092b/05,	092b/07,	092b/10,	094b/19,
223a/04,	223a/17,	223b/03,	224a/18,	224b/02,	160a/19,	170b/16,	209a/04,	231b/17	
224b/08,	225a/07,	225a/08,	225a/10,	225a/16,	i.- düginden	081b/21,	098a/03,	108b/08,	110a/07,
226a/21,	226b/20,	227b/15,	227b/20,	228a/03,	124b/01,	149a/17,	164a/12,	204a/05,	221a/18,
228a/16,	228a/20,	228b/06,	228b/07,	229a/06,	225b/19,	227b/14			
229a/17,	229b/05,	230a/06,	230a/07,	230a/10,	i.- dügine	021b/19			
230b/11,	230b/15,	231a/01,	231a/08,	231a/11,	i.- dügini	033a/13,	047b/17,	198a/09	
231a/16,	231a/19,	231b/02,	231b/03,	231b/06,	i.- düginün	159b/14			
231b/10,	231b/13,	231b/16,	231b/20,	232a/05,	i.- dügiyle	009b/07,	131a/18		
232a/09					i.- dügüm	009b/11,	131a/06,	153b/10,	209b/05,
i.- diler	005b/04,	006a/20,	006b/03,	007a/02,	209b/10,	209b/12			
007a/15,	007b/13,	009a/19,	012a/09,	013b/03,	i.- dügümde	081b/16,	215b/10		
015b/03,	017a/06,	017b/02,	019b/18,	022a/01,	i.- dügümüz	101b/14,	115b/11,	168b/05,	182a/02
022a/15,	022b/19,	026b/08,	027a/17,	027b/07,	i.- dügün	213b/18			
028a/10,	033a/07,	033b/09,	033b/12,	033b/15,	i.- dügünü	159b/07			
038a/04,	038a/05,	040a/03,	040a/04,	041a/21,	i.- dügünüz	033b/06,	052b/08,	096a/21,	214b/03,
041b/04,	041b/05,	044a/16,	044b/09,	045a/10,	232a/13				
046b/16,	047b/06,	048b/10,	049b/06,	050a/10,	i.- dügünüze	207a/05			
051b/03,	051b/11,	054a/03,	054b/07,	055a/06,	i.- dük	004a/13,	011a/02,	011b/07,	030b/19,
056b/05,	060b/05,	060b/20,	061a/03,	062a/14,	141a/08,	141b/04,	143b/20,	191a/09,	207b/05,
064a/07,	064b/09,	064b/10,	067a/17,	068a/06,	211a/18				
070a/19,	071a/11,	073a/18,	075a/05,	075a/19,	i.- dükce	206a/20			
076a/11,	076b/21,	078b/17,	079a/12,	080b/11,	i.- dükde	024b/05,	168b/02,	190a/11,	217a/14

i.- dükden 007a/12, 011a/07, 039b/13, 043b/10, 045b/19, 049b/20, 083a/18, 083b/06, 088b/02, 091a/13, 096a/18, 096b/07, 103a/03, 103b/15, 105a/13, 106a/12, 106a/14, 106a/18, 106a/20, 106b/08, 110a/21, 110b/04, 110b/11, 110b/12, 111a/04, 112a/11, 112b/10, 114a/17, 154a/06, 173b/09, 179a/16, 198a/07, 202a/20, 215a/06, 225b/09, 230a/09, 231a/14	023a/07, 024b/08, 031b/12, 032b/11, 033b/20, 035b/20, 036a/13, 043a/09, 053a/17, 056a/04, 060b/19, 060b/21, 067a/14, 067b/09, 067b/17, 075b/11, 078a/20, 079b/06, 080a/14, 086a/08, 086a/11, 097a/02, 098b/20, 102b/14, 110b/21, 112a/12, 113a/04, 119b/12, 121a/21, 124a/16, 124b/10, 130b/08, 130b/19, 131b/21, 138a/01, 140b/04, 142a/20, 143a/11, 147b/01, 148a/09, 148a/11, 150a/11, 150a/16, 150b/06, 156b/07, 156b/18, 157a/04, 161a/19, 175b/07, 180a/14, 180a/15, 180b/20, 182a/18, 186a/11, 192b/05, 203b/18, 211b/09, 221a/19, 225a/05, 229a/01, 229a/18, 230b/02, 231b/03, 232a/01
i.- dükleri 005a/21, 005b/15, 010b/18, 015b/01, 023b/13, 029b/17, 033b/10, 033b/14, 037a/07, 045b/01, 051a/08, 072b/10, 074b/02, 098b/11, 100a/07, 114a/13, 124a/19, 125b/19, 131a/21, 131b/02, 131b/07, 133a/04, 139a/20, 142a/13, 144a/03, 145a/20, 146a/08, 146a/10, 147b/19, 152a/18, 170b/03, 171b/16, 175a/10, 180a/10, 190a/15, 199a/04, 199a/08, 204a/19, 206a/11, 208b/05, 212a/19, 216a/11, 216a/15, 221b/01, 227a/16, 227b/02, 229b/15, 231a/04	i.- endür 049a/18, 216b/19, 227b/08
i.- düklerin 044b/05, 084b/18, 146a/06, 208b/06	i.- ene 101a/11
i.- düklerince 185a/19	i.- eni 024a/14
i.- düklerinde 058a/17, 091b/17, 147a/09, 175a/03	i.- enler 023a/19, 068b/06, 132b/13, 181b/03, 190a/16
i.- düklerinden 021b/05, 033b/02, 115a/01, 151b/11, 195a/05, 230b/10	i.- enlerden 039b/01
i.- düklerine 044b/11	i.- enlerendi 200a/04
i.- düklerini 202b/21	i.- enleri 147a/19
i.- düklerinüñ 216a/01	i.- enleriñ 042b/20
i.- düm 003b/19, 004a/01, 004a/06, 050b/04, 068b/01, 068b/15, 070a/19, 081b/10, 081b/11, 089b/05, 089b/09, 118b/07, 118b/11, 184b/17, 137a/10, 146a/04, 196b/13, 209b/06, 209b/18, 227b/18	i.- enüñ 137b/20, 230b/18
i.- düñ 001b/03, 001b/04, 002a/01, 002a/03, 002a/04, 002a/07, 002a/12, 089b/08, 201b/20, 210b/20, 213b/21	i.- er 003b/02, 004b/14, 010a/16, 011a/14, 011a/18, 011b/03, 011b/14, 013b/10, 014a/08, 014b/04, 014b/07, 015a/12, 015b/15, 020b/11, 019b/04, 019b/17, 021a/07, 021b/02, 022b/11, 027a/01, 029a/05, 031b/16, 032a/15, 032b/06, 033a/04, 033b/13, 037a/14, 037a/17, 037b/05, 038a/07, 039b/02, 041a/02, 041b/06, 041b/18, 041b/21, 046a/06, 051a/05, 052a/17, 052a/18, 053b/02, 059b/08, 061a/14, 064b/14, 068a/20, 069b/12, 073b/18, 074a/08, 078a/16, 087a/09, 087a/14, 093a/01, 094b/06, 095a/16, 098a/05, 101a/03, 105b/20, 107a/12, 109b/20, 115a/19, 119a/06, 119a/10, 119a/15, 119a/16, 119b/07, 119b/09, 120b/21, 121a/20, 121b/04, 122b/14, 123a/01, 123a/02, 124a/14, 126a/02, 126a/05, 126b/11, 126b/18, 127a/13, 127a/15, 127a/16, 127b/06, 128a/06, 128b/03, 128b/21, 129a/02, 129a/08, 129a/09, 132a/11, 133a/06, 133b/21, 134a/17, 134b/20, 135a/01, 140b/06, 140b/07, 141a/11, 141b/13, 142b/03, 142b/14, 143a/05, 144a/06, 145b/05, 149b/03, 150b/11, 151a/11, 151b/15, 151b/16, 151b/17, 154b/14, 158b/05, 161a/05, 161a/15, 161b/06, 161b/15, 162a/21, 162b/06, 163a/03, 163a/04, 163b/04, 164a/10, 164a/21, 164b/03, 164b/08, 166a/10, 166b/03, 167b/07, 170a/06, 172a/08, 173a/16, 173b/05, 173b/12, 173b/14, 173b/15, 173b/18, 174a/08, 175a/20, 175b/07, 180a/07, 180b/20, 181a/11, 182b/19, 183b/01, 185a/04, 185a/20, 190b/02, 191a/08, 192a/03, 193a/14, 194a/15, 195a/20, 195b/20, 199a/07, 199b/18, 201b/04, 206a/12, 218a/09, 220a/14, 221b/10, 222a/07, 222b/13, 223b/11, 224a/06, 227b/06, 228a/11
i.- düñ mi 081b/10, 081b/11, 081b/13	i.- erdi 020a/12, 021a/12, 021b/13, 022a/08, 025a/05, 025a/18, 027a/08, 031b/05, 032a/11, 032b/14, 032b/15, 033a/11, 033b/13, 036a/19, 036b/06, 036b/09, 036b/10, 037a/19, 037a/21, 037b/07, 038a/17, 039b/12, 040b/11, 040b/18, 041a/01, 041a/04, 042b/14, 042b/15, 043a/17, 046a/05, 047a/08, 047a/14, 047a/20, 048a/06, 048a/07, 048a/08, 048a/09, 048a/10, 048a/12, 048b/20, 052a/14, 052a/15, 054a/01, 063a/02, 064a/17, 066a/13, 067b/01, 067b/07, 069b/14, 069b/17, 070b/08, 071a/19, 071a/20, 074b/03, 078b/03, 078b/19, 082b/11, 083a/15, 084a/07, 084a/09, 086a/17, 087b/06, 088b/17, 090a/14, 091a/16, 091b/02, 092a/10, 095a/16, 101a/04, 101a/07, 101a/12, 107a/19, 108a/07, 109a/04, 109b/05, 109b/14, 115a/03, 117b/08, 122a/11, 132b/17, 132b/18, 133a/14, 135b/05, 136b/05, 136b/14, 139a/01, 145b/09, 147b/14, 148a/15, 149b/08, 150a/02, 153a/07, 154b/11, 156b/09, 157a/07, 157a/09, 157a/10, 157a/11, 161b/09, 163b/14,
i.- e başladı 055a/17, 087b/05, 220b/07	
i.- e başladılar 050a/05, 206a/14	
i.- e bilseyüz 196b/14	
i.- e bilürse 126a/02	
i.- e bilürseñüz 208a/03	
i.- ecegi 216b/02	
i.- ecek 007a/17, 032b/02, 075a/06, 076a/08, 096a/20, 101b/13, 122a/10, 171a/10, 176b/11, 193b/08, 195a/13, 195b/20, 209b/07	
i.- eceklerin 124b/03, 157b/16	
i.- eceklerinde 012a/16	
i.- e gör 089b/14	
i.- e göresin 102a/07	
i.- eler 005b/01, 030b/20, 031b/17, 050a/04, 050a/11, 050a/12, 083b/12, 085a/08, 111a/10, 137b/16, 161a/02, 172a/04, 195a/01, 208a/14, 208b/20, 209b/19, 212a/02, 214b/06, 219a/09, 225b/17	
i.- elüm 005b/03, 056b/05, 088a/01, 111a/14, 196b/07, 207b/09, 214b/13	
i.- em 002a/21, 112a/05, 220a/03	
i.- emedi 014b/21, 085a/06, 102b/11, 152b/11, 212b/19, 227b/15	
i.- emediler 095a/01, 104b/16, 115b/05, 138b/12, 194b/12, 206b/03, 213a/17	
i.- emeseler 172a/17	
i.- emeyüp 110a/21	
i.- emez 127b/21	
i.- emezdi 115a/04	
i.- emezin 215a/18	
i.- emezleridi 092a/06	
i.- en 003a/21, 003b/01, 004b/02, 004b/07, 004b/08, 007b/07, 011b/17, 017a/18, 019b/20, 022b/12,	

- 164b/04, 164b/09, 164b/18, 166a/08, 168b/14,
170b/08, 180b/06, 181b/21, 187a/14, 191a/12,
192a/14, 192a/15, 192b/15, 192b/16, 194a/15,
200b/20, 204b/09, 212b/19, 219b/12, 221b/03,
221b/11, 228a/06, 229b/19, 230a/17, 232a/05
- i.- erdük 134b/06
- i.- erdüüm 003b/10, 004a/06, 012b/11, 164b/18,
224a/16
- i.- erek 109a/03, 159a/08, 159b/01, 160a/04, 191b/17,
201b/17
- i.- eridi 005b/18, 016a/06, 019b/02, 019b/08,
019b/09, 019b/12, 020a/09
- i.- erimiş 063a/05, 075a/03, 131b/20, 186a/01
- i.- erin 147a/16, 170a/08, 206a/08, 209b/06, 218b/09
- i.- erken 021b/13, 032b/16, 033b/07, 068a/21,
113a/19, 116b/11, 140a/11, 143a/04, 186a/13,
187a/09, 189b/06, 204b/01, 228b/15
- i.- erler 004a/06, 004b/18, 013b/09, 014b/03,
015a/15, 016b/06, 017a/05, 019a/01, 029a/02,
031b/11, 032b/10, 035a/18, 048b/16, 063a/07,
071b/07, 082b/12, 083a/18, 084a/15, 086b/16,
087a/03, 090a/11, 107a/20, 114b/20, 115a/11,
116a/10, 116b/15, 120a/01, 122b/01, 123a/05,
123b/15, 123b/18, 123b/19, 123b/20, 124a/03,
124a/07, 124b/06, 124a/10, 127a/01, 127b/03,
132a/01, 135a/19, 136a/06, 136a/19, 137a/05,
139a/11, 139b/05, 140a/17, 142b/20, 143b/14,
144b/04, 144b/18, 145b/14, 145b/18, 146b/01,
147b/01, 147b/02, 147b/04, 147b/05, 147b/11,
150a/21, 150b/17, 158b/13, 159a/06, 161a/18,
161b/02, 161b/04, 161b/05, 161b/10, 164b/01,
166a/21, 167b/05, 168b/14, 169a/06, 170b/08,
171b/07, 172a/02, 172a/09, 173a/01, 173a/19,
173b/13, 173b/14, 173b/15, 175a/16, 176a/03,
176a/20, 179a/21, 179b/20, 181a/18, 182a/06,
182b/16, 183a/09, 183b/07, 183b/11, 185b/21,
187b/10, 189a/02, 191b/15, 192b/13, 192b/19,
196b/02, 199a/05, 199b/19, 200a/18, 200b/02,
204a/13, 204a/16, 205b/17, 208b/06, 211b/05,
215b/04, 215b/21, 218b/03, 223b/09, 224a/04,
226a/14, 228b/09, 232a/18
- i.- erlerdi 050b/21, 056b/15, 067a/09, 069a/18,
070b/05, 073b/08, 074b/05, 076b/01, 113a/19,
129b/11, 130a/10, 180b/15, 215b/03
- i.- erleridi 006b/19, 014a/19, 014b/03, 015b/11,
016a/16, 017a/20, 018a/14, 020b/09, 020b/10,
021a/17, 021b/04, 022a/09, 022a/16, 023b/15,
026a/12, 026a/13, 026b/20, 029b/06, 031b/08,
035b/05, 036a/17, 037a/20, 037b/03, 038b/19,
040b/12, 041a/06, 044a/10, 046a/06, 048a/14,
062a/19, 065b/05, 073b/15, 074b/11, 076a/19,
083b/14, 083b/15, 085a/04, 088b/09, 091a/07,
092a/05, 092a/07, 098b/15, 100b/17, 107b/02,
109a/16, 110a/02, 115a/08, 115b/02, 129b/13,
130a/12, 130a/18, 130a/21, 130b/01, 135a/12,
135a/18, 135b/11, 136a/04, 142b/10, 142b/12,
142b/18, 147a/05, 149b/16, 150a/01, 151a/09,
156b/11, 157a/14, 158a/05, 165a/08, 165a/10,
167a/18, 169b/12, 172b/07, 180a/07, 180a/09,
180a/16, 180b/11, 180b/18, 180b/19, 181a/05,
181a/14, 181a/20, 181b/15, 183b/09, 183b/12,
183b/13, 187a/16, 188a/20, 189b/07, 199b/05,
202b/03, 205b/15, 206a/20, 206a/21, 210b/11,
213a/20, 214a/16, 215b/04, 221a/15, 222a/18,
225b/17, 225b/18, 231a/20, 231b/11
- i.- erlerimiş 124a/13, 131b/21
- i.- erlerse 160a/17
- i.- er misin 038b/15
- i.- erse 070b/04, 193b/03, 204b/02, 209a/05
- i.- erseñ 024a/15
- i.- erseñüz 196b/15
- i.- ersin 001b/12, 024a/13, 055a/08
- i.- ersiz 134b/10, 214a/20
- i.- erüz 075a/16, 102b/03, 111a/08, 136a/04, 148a/21,
174a/02, 180b/19, 186b/07, 191a/08, 208b/13,
209b/16, 215a/17
- i.- esi 168b/02
- i.- esin 024a/11, 041a/17, 050a/05, 102a/07, 147a/19,
178b/20, 196a/12, 210b/07, 214b/04
- i.- esiz 207a/15, 214b/15
- i.- evüz 050b/08
- i.- eydüm 204b/03
- i.- eyidi 147a/11
- i.- eyin 024a/15, 041a/17, 056b/20, 071a/15, 115a/18,
124b/14, 134a/18, 147a/12, 204b/02
- i.- eyüz 009b/10
- i.- ıcek 015b/12, 020a/01, 023a/12, 025a/21, 026b/11,
027a/12, 032a/01, 032b/09, 034a/15, 036a/09,
036b/16, 038a/17, 046b/15, 054a/11, 137a/12,
141b/16, 149a/06, 149a/08, 150a/15, 158a/06,
164a/12, 198a/06, 198a/17, 198b/13, 200b/03,
212b/03, 229a/08
- i.- ince 039b/15, 047a/16, 075b/01, 106a/16, 148b/19,
149a/02, 149a/07, 186a/16, 187a/05, 204a/08,
217b/12
- i.- i virdi 074b/18, 101a/16, 202b/21
- i.- i virdiler 077a/17
- i.- i vire 038b/02
- i.- i virmişdi 016a/12, 065b/16, 227a/04
- i.- i virseñ 074b/16
- i.- i virseyüz 196b/12
- i.- i virsün 057a/16
- i.- i virtün 101b/03
- i.- i virüp 006a/11, 006a/12, 176a/14
- i.- i virürdi 080b/02, 110a/06
- i.- i virürdi 020b/06
- i.- medin 104b/11, 107a/09, 109a/07, 110b/07,
126a/10, 170a/18, 204b/10, 228a/11, 230a/20
- i.- mege 006a/20, 021a/17, 026a/09, 028b/03,
028b/19, 031b/10, 038b/01, 042b/19, 046b/01,
053a/13, 055a/14, 059a/16, 066a/03, 067b/21,
080b/20, 081a/17, 081a/18, 084b/18, 085a/10,
091a/08, 097b/14, 101a/06, 109b/21, 116a/03,
128b/13, 130b/03, 139a/07, 147a/11, 155b/08,
159b/01, 160a/10, 162b/18, 164a/14, 167b/21,
179a/14, 181b/17, 196b/09, 196b/16, 197a/17,
209b/09, 212b/02, 217a/01, 221b/05, 223b/18,
225b/21
- i.- megi 186a/03, 186a/06, 208a/11, 220a/04
- i.- megidi 026a/04, 059a/20, 109b/10, 205a/20,
207a/10, i.- megile 028b/15, 059a/19
- i.- megine 048a/08
- i.- megün 126a/17, 212a/08
- i.- mek 006a/05, 025a/02, 025b/19, 030b/14, 057a/14,
079b/07, 083b/10, 085a/02, 102b/11, 163a/06,
175a/14, 179a/13, 179b/17, 213a/11, 227a/11
- i.- mekçün 103a/12, 167a/11
- i.- mekde 187a/14
- i.- mekdedür 090a/03
- i.- mekden 052b/05, 151b/09, 223a/21
- i.- mekdeyidi 222a/11
- i.- mekdür 107a/07
- i.- mekle 181a/14
- i.- melü olcık 135a/03
- i.- melü olduqda 169b/03
- i.- melü olduqlarında 198a/03
- i.- melü olsa 204a/06
- i.- mezden 111a/10
- i.- miş 004a/04, 004b/07, 020b/18, 034b/06, 047a/19,
060a/07, 082b/15, 107b/11, 130a/15, 205a/09,
217a/19, 229b/14, i.- mişdi 017b/10, 017b/20,
021b/10, 022a/08, 022b/14, 028a/13, 030a/15,
030b/10, 031b/14, 031a/17, 036b/11, 040b/07,
044a/07, 084a/12, 120b/05, 123a/21, 132b/15,
137a/02, 137a/20, 150a/04, 151b/20, 155b/19
- i.- mişdür 015b/10, 015b/08, 015b/09, 016b/10,
056a/12, 094b/07, 106b/20, 107a/01, 108a/02,
114b/20, 114b/21, 118b/10, 119a/15, 122a/09,
125a/04, 125a/09, 146b/13, 177b/21, 191a/05
- i.- mişidi 008a/11, 008a/13, 009a/07, 009a/12,
009a/16, 012b/05, 014b/07, 018a/01, 019b/03,
025a/21, 027a/01, 028b/20, 030a/18, 031a/14,

031a/15,	033b/21,	034a/01,	034a/21,	034b/20,	058b/10,	060a/14,	061a/08,	062a/18,	062a/19,
035a/20,	035b/02,	037b/03,	038a/15,	040b/10,	063a/10,	063a/11,	063b/03,	063b/10,	063b/14,
042b/16,	043a/14,	043a/18,	047a/09,	047a/10,	065b/06,	065b/08,	065b/02,	066a/07,	066a/21,
047a/20,	053a/15,	053b/03,	059b/14,	061b/02,	066b/02,	066b/11,	067a/16,	067a/18,	067b/02,
064b/01,	066b/21,	070a/15,	070b/03,	074b/01,	067b/20,	068a/15,	068b/08,	069a/06,	069a/08,
076b/06,	078b/21,	082a/12,	083b/20,	084a/17,	070b/12,	071b/04,	072a/06,	072a/16,	072a/18,
089a/02,	091a/03,	091a/06,	091a/19,	094a/16,	072b/07,	072b/08,	072b/14,	073b/05,	073b/13,
094b/15,	096b/17,	096b/21,	101a/06,	101a/10,	075a/17,	076a/05,	076a/10,	076b/08,	079b/01,
102b/09,	102b/21,	103b/01,	105a/07,	106a/01,	079b/05,	079b/06,	079b/19,	080a/19,	080b/03,
107b/14,	112b/11,	119b/06,	120b/04,	121a/02,	080b/04,	080b/06,	080b/15,	081a/03,	081a/21,
123a/20,	137a/19,	142b/12,	142b/14,	153b/08,	081b/04,	081b/12,	081b/15,	081b/19,	082a/03,
154a/13,	156a/17,	157a/06,	158a/01,	163a/19,	082a/11,	082b/12,	082b/18,	083a/05,	083b/03,
163b/16,	164a/18,	164b/07,	169b/09,	170a/13,	083b/07,	083b/13,	084a/18,	085a/06,	085a/12,
178a/19,	182b/08,	182b/09,	188a/03,	189a/11,	085b/01,	085b/12,	086a/06,	086b/08,	087a/18,
190a/10,	193b/10,	196a/04,	197a/19,	201a/16,	087b/17,	088a/02,	088a/13,	088a/20,	088b/04,
205b/02,	206a/17,	220b/08,	227b/09,	228a/12,	088b/18,	088b/20,	089a/05,	089b/08,	090a/02,
229a/21,	229b/03,	231b/15			090b/02,	090b/20,	091a/12,	092a/15,	092a/18,
i.- mişidüm	159b/01				092b/02,	092b/03,	092b/04,	092b/15,	094a/02,
i.- mişiken	001b/02,	104b/17			094a/18,	094b/06,	095a/07,	095b/12,	095b/20,
i.- mişken	105a/04				096a/02,	096a/06,	096a/07,	096b/09,	097b/03,
i.- mişler	004b/09,	017a/11,	111a/15,	115a/13,	097b/08,	097b/13,	098a/12,	098a/10,	098b/03,
123b/09,	135b/13,	152b/06,	165b/13,	166b/12,	098b/04,	098b/09,	099a/02,	099a/09,	099b/03,
185b/12,	218b/02				099b/06,	100a/01,	100a/04,	100a/06,	100a/08,
i.- mişlerdür	005a/07,	012b/19,	013b/15,	094b/05,	100a/16,	101b/15,	100b/11,	100b/14,	100b/19,
114b/08,	122a/07,	123b/07,	142b/21,	144b/06,	101b/07,	101b/11,	101b/16,	102a/04,	102b/04,
179b/06,	181b/11,	183a/07,	199a/03,	204a/04	103a/01,	103a/08,	104a/03,	104b/12,	104b/15,
i.- mişleridi	006b/08,	010b/18,	017a/11,	020b/09,	104b/20,	105a/04,	105a/05,	105a/08,	105b/03,
026a/12,	027b/09,	030a/05,	042a/19,	044a/01,	105b/06,	105b/07,	105b/21,	106a/03,	106a/09,
053b/01,	059b/16,	067b/02,	079b/02,	084a/18,	106a/19,	106b/05,	106b/10,	107a/19,	107b/13,
084b/07,	089a/08,	089a/10,	095b/21,	097b/15,	108a/03,	108a/09,	108b/08,	108b/09,	108b/12,
106a/09,	107b/01,	112b/15,	123a/19,	143a/02,	108b/17,	109a/08,	109a/09,	109a/12,	109a/13,
146a/06,	148a/08,	148b/07,	149b/13,	155b/21,	109a/16,	109a/20,	109b/11,	109b/19,	110a/03,
159a/03,	160a/15,	163a/18,	164a/20,	181b/01,	110a/08,	110a/10,	110a/13,	110a/15,	110b/03,
187a/03,	195a/08,	196b/09,	203b/20,	211b/18,	110b/08,	111a/02,	111a/05,	111a/15,	111a/20,
223b/21,	230b/02,	i.- mişsin	125a/09		111b/08,	111b/10,	111b/16,	111b/19,	112b/02,
i.- mişsiz	009b/11				112b/05,	112b/18,	113a/12,	113a/03,	113a/05,
i.- mişüzür	065a/16,	065a/08			113a/06,	113a/13,	113b/13,	114a/01,	114a/03,
i.- se	005a/02,	010b/07,	016b/03,	027b/10,	114a/05,	114a/12,	114a/14,	114a/19,	117b/01,
033a/03,	039b/02,	091b/02,	123b/19,	136b/10,	117b/04,	118b/15,	119a/12,	120a/06,	120a/12,
143b/01,	145a/10,	149b/21,	153b/17,	157a/12,	121a/14,	121a/19,	127a/05,	127b/05,	129a/10,
159a/03,	161b/16,	166a/02,	173a/08,	189a/15,	129a/12,	129b/21,	130a/20,	130b/12,	131a/21,
229a/21,	230b/12				132a/21,	131b/07,	133b/21,	134a/12,	134a/14,
i.- seler	010a/19,	059a/02,	126a/16,	127b/07,	134b/04,	134b/06,	135b/10,	135b/17,	136a/08,
131b/18					136a/18,	136b/13,	137a/01,	137b/17,	138a/09,
i.- sem	068b/02				139b/08,	140a/07,	141a/10,	141a/19,	141b/06,
i.- señe	066b/11				142a/12,	144b/06,	145a/21,	146a/01,	146a/16,
i.- señüz	069a/07,	069a/09,	118b/09,	196b/09,	146a/21,	147a/21,	148a/18,	148b/08,	149a/01,
220b/11					149a/19,	150a/07,	150a/15,	151a/13,	152a/01,
i.- sünler	058a/14,	168a/19			152a/17,	152b/14,	154a/13,	154a/21,	154b/05,
i.- ün	033b/06,	033b/08,	105a/15,	131a/05,	154b/09,	154b/11,	155b/07,	155b/10,	155b/11,
157b/01,	196b/16,	198a/04,	198a/09,	208a/01,	155b/15,	155b/19,	156a/01,	156a/04,	156b/07,
208a/03,	208a/08,	208a/10,	209b/12,	225a/07,	156b/10,	157a/18,	157b/21,	159a/21,	159b/20,
230b/17					160a/05,	160a/10,	160b/15,	161a/02,	161b/15,
i.- üp	002b/09,	002b/10,	004a/05,	004b/21,	005a/02,	005b/05,	006a/01,	006a/13,	006a/19,
005a/02,	005b/05,	006a/01,	006a/13,	006a/19,	006a/20,	006b/01,	007a/18,	008a/01,	008b/03,
008b/07,	008b/08,	008b/17,	009a/20,	009b/01,	010b/18,	011a/11,	011b/16,	011b/18,	012a/16,
012a/18,	016a/14,	017a/06,	018a/04,	018b/06,	018b/19,	019a/14,	019a/21,	020b/02,	020b/10,
021a/05,	021a/07,	021b/05,	021b/06,	021b/16,	022a/02,	022a/05,	022b/05,	023a/15,	023b/20,
024b/06,	024b/08,	026a/15,	026b/19,	027b/18,	028a/09,	028a/14,	029a/03,	030a/10,	030b/03,
031a/07,	031b/01,	031b/11,	032a/12,	032a/16,	032b/12,	032b/19,	033a/03,	033b/17,	034b/07,
035b/12,	036b/15,	036b/20,	037a/19,	037b/07,	037b/08,	038a/02,	038a/07,	038b/01,	038b/07,
039b/19,	040b/16,	041a/07,	041b/01,	041b/15,	041b/17,	042a/17,	042b/05,	042b/08,	042b/09,
042b/19,	043a/21,	043b/04,	044b/19,	045a/09,	045b/10,	046b/09,	046b/18,	047b/04,	047b/19,
048b/08,	048b/19,	049a/21,	049b/16,	049b/21,	050a/06,	050a/08,	050a/09,	050a/15,	050a/16,
050a/20,	050a/21,	050b/01,	052a/20,	052b/10,	053a/07,	053b/03,	053b/16,	053b/18,	054b/17,
055a/14,	055a/20,	055b/05,	056a/03,	056b/13,	056b/14,	057a/06,	057a/12,	057a/14,	057a/18,
057b/09,					058b/10,	060a/14,	061a/08,	062a/18,	062a/19,
					063a/10,	063a/11,	063b/03,	063b/10,	063b/14,
					065b/06,	065b/08,	065b/02,	066a/07,	066a/21,
					066b/02,	066b/11,	067a/16,	067a/18,	067b/02,
					067b/20,	068a/15,	068b/08,	069a/06,	069a/08,
					070b/12,	071b/04,	072a/06,	072a/16,	072a/18,
					072b/07,	072b/08,	072b/14,	073b/05,	073b/13,
					075a/17,	076a/05,	076a/10,	076b/08,	079b/01,
					079b/05,	079b/06,	079b/19,	080a/19,	080b/03,
					080b/04,	080b/06,	080b/15,	081a/03,	081a/21,
					081b/04,	081b/12,	081b/15,	081b/19,	082a/03,
					082a/11,	082b/12,	082b/18,	083a/05,	083b/03,
					083b/07,	083b/13,	084a/18,	085a/06,	085a/12,
					085b/01,	085b/12,	086a/06,	086b/08,	087a/18,
					087b/17,	088a/02,	088a/13,	088a/20,	088b/04,
					088b/18,	088b/20,	089a/05,	089b/08,	090a/02,
					090b/02,	090b/20,	091a/12,	092a/15,	092a/18,
					092b/02,	092b/03,	092b/04,	092b/15,	094a/02,
					094a/18,	094b/06,	095a/07,	095b/12,	095b/20,
					096a/02,	096a/06,	096a/07,	096b/09,	097b/03,
					097b/08,	097b/13,	098a/12,	098a/10,	098b/03,
					098b/04,	098b/09,	099a/02,	099a/09,	099b/03,
					099b/06,	100a/01,	100a/04,	100a/06,	100a/08,
					100a/16,	101b/15,	100b/11,	100b/14,	100b/19,
					101b/07,	101b/11,	101b/16,	102a/04,	102b/04,
					103a/01,	103a/08,	104a/03,	104b/12,	104b/15,
					104b/20,	105a/04,	105a/05,	105a/08,	105b/03,
					105b/06,	105b/07,	105b/21,	106a/03,	106a/09,
					106a/19,	106b/05,	106b/10,	107a/19,	107b/13,
					108a/03,	108a/09,	108b/08,	108b/09,	108b/12,
					108b/17,	109a/08,	109a/09,	109a/12,	109a/13,
					109a/16,	109a/20,	109b/11,	109b/19,	110a/03,
					110a/08,	110a/10,	110a/13,	110a/15,	110b/03,
					110b/08,	111a/02,	111a/05,	111a/15,	111a/20,
					111b/08,	111b/10,	111b/16,	111b/19,	112b/02,
					112b/05,	112b/18,	113a/12,	113a/03,	113a/05,
					113a/06,	113a/13,	113b/13,	114a/01,	114a/03,
					114a/05,	114a/12,	114a/14,	114a/19,	117b/01,
					117b/04,	118b/15,	119a/12,	120a/06,	120a/12,
					121a/14,	121a/19,	127a/05,	127b/05,	129a/10,
					129a/12,	129b/21,	130a/20,	130b/12,	131a/21,
					132a/21,	131b/07,	133b/21,	134a/12,	134a/14,
					134b/04,	134b/06,	135b/10,	135b/17,	136a/08,
					136a/18,	136b/13,	137a/01,	137b/17,	138a/09,
					139b/08,	140a/07,	141a/10,	141a/19,	141b/06,
					142a/12,	144b/06,	145a/21,	146a/01,	146a/16,
					146a/21,	147a/21,	148a/18,	148b/08,	149a/01,
					149a/19,	150a/07,	150a/15,	151a/13,	152a/01,
					152a/17,	152b/14,	154a/13,	154a/21,	154b/05,
					154b/09,	154b/11,	155b/07,	155b/10,	155b/11,
					155b/15,	155b/19,	156a/01,	156a/04,	156b/07,
					156b/10,	157a/18,	157b/21,	159a/21,	159b/20,
					1				

- 221b/02, 221b/04, 221b/11, 222a/05, 222b/20,
223a/02, 223a/09, 225a/04, 225a/05, 226b/10,
226b/17, 227a/15, 227b/03, 230a/03, 231a/01,
231a/06, 231a/10, 231b/02
- itā'at** [Ar.] Boyun eğme, alınan emre göre davranma.
i. 055a/06, 071a/09, 221b/17
i.+ da 110a/09, 113a/12
i.+ dan 202b/05
i.+ ında 100a/11
i.+ ından 201a/06
- itā'at iT-** [Ar.+Tr.] Boyun eğmek, alınan emre göre davranmak.
i.- di 063b/21
i.- diler 097a/06
i.- e 055a/14
i.- düm 209b/06
- itā'at itme-** [Ar.+Tr.] Alınan emre göre davranmamak.
i.- yen 105a/18
- Ötib-āmij** [Ar.+Far.] Azarlayıcı, tersleyici.
Ö. 096a/19, 209a/08
- itāle eyle-** [Ar.+Tr.] Dil uzatmak, kötü söylemek.
i.- diler 202a/15
- itdür-** [Tr.] Bir başkasının yapmasını sağlamak.
i.- di 016b/13, 022a/11, 022b/11, 025a/21, 030b/04,
032b/01, 042a/15, 042a/16, 060b/14, 083b/12,
093a/17, 102b/16, 104a/03, 109a/19, 136a/20,
139a/05, 140b/04, 165a/11, 201a/02, 211b/21,
217a/04, 219a/02, 230a/11
i.- diler 022b/17, 112b/12, 143a/20
i.- dügi 153a/15, 196a/02
i.- dükden 007a/01
i.- e 007a/12, 060b/12, 085a/07
i.- eler 130b/05, 131a/09
i.- i bilirseyüz 207b/05
i.- megidi 206b/16
i.- megin 124b/08
i.- meyince 023a/07, 048b/06
i.- miş 074a/21, 227a/09
i.- mişdi 037a/09, 044a/05
i.- mişidi 031a/19, 036b/02, 037a/06, 047a/15,
065b/18, 067b/05, 068b/08, 074a/17, 083b/19,
137a/15, 153b/15, 206a/09
i.- mişler 111a/17
i.- mişlerdür 182a/17
i.- mişleridi 129b/19
i.- sem 041a/12
i.- üp 008a/11, 022b/15, 042b/14, 065b/17, 103b/17,
109a/02, 135b/16, 136b/03, 147a/19, 203a/07,
210a/10
i.- ür 124b/10
i.- ürdi 084a/10, 107a/16, 142b/11, 195b/21
i.- ürler 156a/08
i.- ürlendi 083a/18
i.- ürleridi 229b/17
- itdürme-** [Tr.] Ettirmemek, yaptırmamak.
i.- di 125a/04, 130b/20
i.- ye 136b/01
i.- zleridi 092a/05
- iÖtibār** [Ar.] 1. Önem, ehemmiyet. 2. Oranla, ...bakımdan.
i. 130b/20
i.+ nca 011a/10, 121a/19, 122b/18, 123b/10,
169b/14, 227b/06
i.+ ıyla 188a/09
i.+ la 011a/12
- iÖtibār bul-** [Ar.+Tr.] Saygınlığı, değeri artmak.
i.- up 196b/03
- iÖtibār iT-** [Ar.+Tr.] Saygı göstermek, değer vermek, önemsemek.
i.- di 056b/08, 228a/03
i.- erler 147b/02, 147b/04, 183b/11
i.- erleridi 069a/18
i.- mişidi 096b/17
- iÖtibārī** [Ar.] Gerçekte öyle olmadığı hâlde öyle kabul edilen, var sayılan.
i. 156a/07
- iÖtidāl-ı havā** [Ar.+Ar.] Havanın yumuşaklığı, uygunluğu.
i.+ sın 005b/02
- iÖtidāl vir-** [Ar.+Tr.] İlimanlık, ılıklık vermek.
i.- ür 121b/05
- iÖtikād** [Ar.] Gönülden tasdik ederek inanma, inanış.
i. 081a/10
i.+ dan 041a/09
i.+ ı 131a/02, 146a/07, 173b/12, 186a/02
i.+ nca 212b/21
i.+ ları 013b/12, 183b/15
i.+ larına 142b/10
i.+ larınca 042b/09
i.+ larında 209b/01
i.+ larından 049a/19
- iÖtikād iT-** [Ar.+Tr.] Gönülden tasdik ederek inanmak, güvenmek.
i.- düğinden 108b/08
i.- erdi 040b/18, 086a/17, 194a/15
i.- erler 013b/09, 145b/18, 147b/02, 161a/18
i.- erleridi 020b/09, 142b/10
- iÖtikād itme-** [Ar.+Tr.] Gönülden inanmamak, güvenmemek.
i.- yesin 089b/18
- itil-** [Tr.] İleri doğru hareket etmek eylemi yapılmak, ittirilmek.
i.- miş 083a/08
- iÖtimād** [Ar.] 1. Dayanma, güvenme. 2. Güven.
i. 131a/02, 148b/03
i.+ ı 054b/17, 109b/13
i.+ ıla 054b/18, 155b/13
i.+ ları 081a/10
- iÖtimād iT-** [Ar.+Tr.] Güvenmek, inanmak.
i.- dügi 221a/11
i.- düğinden 108b/08
i.- erler 139b/05
- iÖtimād itme-** [Ar.+Tr.] Güvenmemek, inanmamak.
i.- 090a/01
i.- yesin 089b/18
- iÖtirāf id-** [Ar.+Tr.] Suçunu veya yerinde olmayan bir hareketini kabullenme.
i.- üp 019a/21
- iÖtizār it-** [Ar.+Tr.] Öziir dilemek.
i.- di 067a/19
- itmāma irişdür-** [Ar.+Tr.+Tr.] Tamamlamak, bitirmek.
i.- diler 099b/03
i.- üp 216a/19
- itme-** [Tr.] Eylememek, yapmamak, etmemek, kılmamak.
i.- di 002b/04, 015a/20, 022b/04, 026b/08, 030b/07,
034a/05, 034a/11, 038b/21, 049a/14, 076b/21,
084b/14, 085b/14, 086b/14, 090a/01, 102a/02,
110b/08, 159a/06, 161a/13, 198a/04, 200a/12,
200b/09, 214a/10, 219a/06, 220a/20
i.- diler 153a/19
i.- dügi 007b/15, 030b/17, 030b/19
i.- dük 131b/16, 166a/13, 185a/01
i.- düm mi 084a/03
i.- düñ 194a/18
i.- düñüz 232a/13
i.- mege 101a/02, 108b/07
i.- mek 072a/18
i.- miş 124b/10
i.- mişdür 074b/13, 142b/19, 220a/20, 229b/02
i.- mişidi 004a/12, 066a/09, 083a/16, 094a/10,
113b/21, 154a/14, 159a/04, 229a/20
i.- mişler 228b/14
i.- mişlerdür 075a/09, 075a/15, 173a/12, 184b/19
i.- mişleridi 072b/18
i.- ñ 213b/08
i.- se 101a/03, 120b/07, 124a/15
i.- ye 102a/05, 124a/15, 130b/06, 145a/06, 150a/21,
223b/04
i.- yecek 055a/11
i.- yeler 130b/04
i.- yen 105a/18
i.- yesin 089b/18, 209a/14, 209b/17, 215a/19
i.- yeydüm 165a/03
i.- yicek 041b/16
i.- yin 055a/11
i.- yince 069b/17, 116b/14, 129b/09, 221b/05

- i.- yüp 005a/07, 042b/16, 082a/11, 093a/08, 093a/10, 103b/06, 108b/05, 135a/03, 155b/10, 165a/03, 168a/06, 184b/14, 199a/11, 209a/11, 209b/18, 212a/01, 228a/21
i.- z 041b/16, 075a/08, 100b/13, 127a/12, 127b/12, 128b/17, 209b/07, 220b/09
i.- zdi 047a/21
i.- zidi 023a/01, 039b/05, 091b/02, 156b/08
i.- zidüm 119a/18
i.- zler 040b/02, 090a/12, 172a/09, 173a/09, 205a/10, 209b/13
i.- zlerdi 142b/17
i.- zleridi 095a/17, 180a/17
i.- zlerimiş 131b/15
i.- zsin 065a/04
- ittibâ** [Ar.] Tabi olma, uyma.
i.+ ıla 086b/12, 156b/11, 200b/15
- ittibâ it-** [Ar.+Tr.] Tabi olmak, uymak.
i.- diler 226b/14
i.- düğü 223a/08
- ittifağ** [Ar.] 1. Birleşme, uyuşma, sözleşme. 2. Rastgele, tesadüfen.
i. 005a/17, 014b/08, 014b/15, 015a/05, 019b/17, 021a/16, 021b/13, 024b/10, 026a/04, 026b/06, 031b/10, 032a/17, 032b/04, 032b/15, 032b/20, 033a/10, 033b/02, 038a/21, 040a/16, 041a/13, 043a/21, 043b/14, 044b/12, 048a/14, 048a/20, 055b/21, 057b/07, 057b/15, 062a/20, 065b/04, 067b/07, 068a/02, 073b/15, 073b/18, 075b/16, 079a/08, 080b/16, 081a/01, 081b/14, 085a/08, 086b/06, 087a/08, 089a/05, 092a/14, 094a/11, 095b/12, 097b/21, 099b/08, 101a/18, 102a/05, 102a/14, 102b/05, 104a/14, 107b/12, 114a/13, 117a/12, 124b/17, 127a/02, 127a/12, 130b/21, 137b/02, 143b/18, 146a/14, 148a/16, 148b/06, 149b/15, 152a/12, 153a/18, 154a/15, 154a/17, 154b/08, 157a/21, 158a/13, 159a/07, 159a/09, 159b/17, 160b/13, 162b/03, 162b/11, 163a/07, 166b/03, 166b/09, 167b/21, 171a/16, 176a/13, 176a/21, 179a/02, 184a/13, 186b/19, 187a/10, 187a/14, 194a/07, 194a/16, 196b/04, 198a/21, 201b/08, 201b/14, 213a/01, 213a/07, 216b/03, 218b/17, 219a/03, 220a/15, 222a/07, 227a/19, 229b/03, 231b/21
i.+ dan 204a/04
i.+ ı 094a/08, 097b/04, 179b/09
i.+ ıla 005b/03, 082a/16, 087b/19, 096a/15, 100a/04, 104b/08, 104b/10, 134a/15, 137b/03, 194b/21, 196b/08
i.+ ıyla 097b/04, 103a/08, 108b/08, 108b/13
i.+ la 201b/10, 212a/06, 220a/05
- ittifağ-ı ehli-tevârîh** [Ar.+Ar.+Ar.] Tarihçilerin görüş birliği.
i. 119b/19
- ittifağ-ı halk** [Ar.+Ar.] Halkın birleşmesi.
i.+ ıla 092a/10
- ittifağ-ı hükemâ** [Ar.+Ar.] Bilim adamlarının birleşme.
i.+ yıla 146b/07
- ittifağ-ı müslimîn** [Ar.+Ar.] Müslümanların birleşmesi.
i.+ le 100a/03
- ittifağî** [Ar.] Tesadüfen.
i. 029b/13
- ittifağ iT-** [Ar.+Tr.] Bir konuda anlaşmaya varmak, uyuşmak.
i.- di 107b/19
i.- diler 050a/10, 097b/07, 137b/02, 208b/14
i.- erler 144b/04
i.- üp 096b/09, 098a/10, 101b/07, 191b/18
- ittihâd id-** [Ar.+Tr.] Birleşmek, aynı fikirde olmak.
i.- üp 139b/08
- ittisâl** [Ar.] Bitişme, kavuşma
i.+ ların 180b/21
- ittisâlât-ı ecrâm-ı Öulviyye** [Ar.+Ar.+Ar.] Yıldızların bağlantı yolları.
i. 075a/11
- ittisâlât-ı kevâkebiyye** [Ar.+Ar.] Yıldızların bağlantı yolları.
i. 005a/05
- ittibâ** [Ar.] Uyma.
i.+ ıla 200b/15
- ityân** [Ar.] İspat.
i.+ ında 002a/14
- iv-** [Tr.] Çabuk davranmak, acele etmek.
i.- düklerinden 162b/13
- Öivâz** [Ar.] Bedel, karşılık, karşılık olarak verilen şey.
Öi. 092a/08
- ivdür-** [Tr.] Döndürmek, geri çevirmek.
i.- di 151b/08
- iy** [Tr.] "Ey, hey" anlamındaki ünlem.
i. 038a/07, 065a/01, 072a/17, 194b/08
- Öiys** [Ö.] İshak peygamberin oğullarından biridir.
Öi. 122b/05
- iz** [Tr.] Bir şeyin geçtiği veya önce bulunduğu yerde bıraktığı belirti, nişan.
i. 192a/01
i.+ de 050b/14
i.+ i 031a/11
i.+ inden 127a/10, 127a/11
i.+ leri 175b/03
- iz şapıd-** [Tr.+Tr.] Yolunu kaybetmek.
i.- up 104a/04
- izâ tağayyürü's-sultân ü tağayyürü'z-zamân** [Ar.] Zamanın ve hükümdarın değişmesiyle.
i. 218b/15
- izâle** [Ar.] Giderilme, yok etme.
i.+ ye 074a/15
- izâle id-** [Ar.+Tr.] Gidermek, yok etmek.
i.- ince 149a/07
- Öizâm-ı mübârek** [Ar.+Ar.] Mübarek kemik.
Öi.+ leri 198a/19
- Öizâm-ı remîme** [Ar.] İri kemik.
Öi. 004a/07
- Öizâm-ı yûsuf** [Ar.+Ö.] Hz. Yusuf'un kemiği.
Öi. 198b/06
Öi.+ ı 198b/02, 198b/05
- izdihâm** [Ar.] Kalabalık, yığılma.
i.+ dan 218a/05
- izn** [Ar.] İzin, müsaade, ruhsat.
i. 216a/04
i.+ iyile 096a/03
i.+ iyile 180a/14
- izn al-** [Ar.+Tr.] İzin almak.
i.- mağ 212a/12
- izn olunma-** [Ar.+Tr.] İzin verilmemek.
i.- zsa 212a/02
- izn olma-** [Ar.+Tr.] İzin verilmemek.
i.- yınca 034b/13
- Öizz-i hûzür-ı hağanî** [Ar.+Ar.+Ar.] Padişahın huzuru.
Öi.- lerinde 102a/10, 102a/10, 111a/12
- Öizze'd-dîñ aybek** [Ö.] Memlük Devleti'nin kurucusu ve ilk hükümdarıdır.(bk. el-melikü'l-mu'Öiz)
Öi. 096b/11, 096b/15, 096b/20
- Öizzet** [Ar.] 1. Değer, kıymet. 2. Hürmet, saygı.
Öi. 055b/06, 100a/20, 107b/04, 176b/04, 183b/17, 211a/01 Öi.+ de 220a/12
Öi.+ i 192a/16, 196b/03
Öi.+ ile 098a/12, 098b/10
Öi.+ iyile 185b/16
Öi.+ ler 230b/08
Öi.+ leri 156a/09, 156a/10
- Öizzet bul-** [Ar.+Tr.] Saygınlığı artmak.
Öi.- mışdı 227b/10
Öi.- up 083a/21
- Öizzet iT-** [Ar.+Tr.] Ağırlamak, saygı göstermek.
Öi.- di 088b/17, 202a/07
Öi.- erdi 109b/13
- Öizz-i hûzür** [Ar.+Ar.] Makamca büyük birinin huzuru, yüce huzur.
Öi.+ larına 215a/18
- J**
- jengâr** [Far.] Pas.
j. 182b/08

jengār tut- [Far.+Tr.] Paslanmak.
j.- miş 182b/08

K

kā'Ōa [Ar.] Bahçeler.
k. 011a/09, 062b/17, 112b/19, 137b/09

kaḅ [Tr.] (bk. kaḅ) *kaḅ*
k.+ lar 019a/09, 040a/10, 040a/19, 118a/03
k.+ larıla 135b/20

kaḅā [Ar.] Üste giyilen elbise, cübbe, kaftan.
k. 011a/21, 017a/12
k.+ yı 077a/02, 016b/20

kaḅağ [Tr.] Kapak.
k.+ uñ 118b/05

kaḅar- [Tr.] Ağırılığı artmadan hacmi büyümek.
k.- ur 127b/01

kaḅāyil [Ar.] Kabileler, boylar.
k.+ inden 104a/09

kaḅāyil-i Ōarab [Ar.+Ar.] Arap boyları.
k.+ dan 216a/13

kaḅāyil-i ūmem [Ar.+Ar.] İnsan boyları.
k.+ den 151b/07

kaŌbe [Ö.] Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kible olarak kabul edilen ve hac ibadeti yapılırken tavaf edilen kutsal yer.
k. 135b/15, 180a/07, 181a/20
k.+ leriyidi 142b/18

kaŌbe-i şerife [Ö.] (bk. kaŌbe)
k.+ yi 100b/08
k.+ yile 181a/19

kaŌbe-i muŌazzama [Ö.] (bk. kaŌbe)
k. 100b/21

kaḅız [Ar.] Kabızlık veren.
k. 189a/03

kaḅiñ [Ar.] Çirkin, yakışsız.
k. 083a/19, 126b/20, 153a/10

kaḅil [Ar.] Tür, sınıf.
k.+ indendür 032b/04, 161a/18

kaḅil [Ar.] Olanaklı.
k. 005b/03, 015b/20, 048b/08, 074a/15, 080b/20, 085b/21, 108b/03, 125b/12, 147a/11, 147a/13, 148b/07, 167a/09, 175a/02, 181a/08, 225b/13
k.+ dür 092b/18, 131b/18, 133b/03
k.+ idi 148b/05, 151a/09

kaḅil iT- [Ar.] Uygun duruma getirmek.
k.- di 050b/10
k.- er 132a/11
k.- süin 196b/08

kaḅil ol- [Ar.] Uygun durumda olmak, mümkün olmak.
k.- a 153a/04
k.- an132b/03, 179a/03
k.- dılar 191b/11
k.- up 014b/21, 044b/09, 093b/18, 108b/06, 138b/11, 191b/07, 198a/21, 205b/18, 214a/16, 221b/03

kaḅil olma- [Ar.] Uygun durumda olmamak, mümkün olmamak.
k.- di 225a/16
k.- zdi 013b/21
k.- zıdı 019b/09, 121b/06

kaḅil [Ö.] Hz. Adem ve Havva'nın büyük oğludur.
k. 005a/16

kaḅile [Ar.] Aynı soydan sayılan ve bir başa itaat eden insan topluluğu, boy.
k. 193b/07, 200a/17, 216a/14, 217a/14, 217a/15
k.+ den 200a/16, 200a/17
k.+ dür 200a/15
k.+ nün 161b/09, 193b/08
k.+ si 200a/15, 200a/16, 216a/14
k.+ sinden 026b/07, 191a/11, 191a/13
k.+ siyle 169a/09
k.+ ye 216a/14
k.+ yidi 200a/06

kaḅiliyyet [Ar.] 1. Beceriklilik, kapasite. 2. Olanak, imkan.
k. 009b/05, 074b/20, 103b/12, 180a/18, 205b/03,

222a/19
k.+ i 103b/10, 194b/16, 200b/12
k.+ leri 135a/14
k.+ lerine 107a/18

kaḅil [Ar.] Tür, sınıf. (bk. kaḅil)
k.+ dandur 160b/04
k.+ mdan 149a/11, 183b/06, 204b/17

kaḅla- [Tr.] (bk. kaḅla-)
k.- dılar 007a/19, 027a/16, 042a/16, 164a/01
k.- mişıdı 035b/02, 053b/12
k.- yup 054a/06

kaḅlan- [Tr.] (bk. kaḅlan-)
k.- miş 018b/02, 037a/09, 082b/02
k.- mişıdı 035a/18

kaḅle'l-feth [Ar.] Fetihden önce.
k. 211b/17

kaḅle-hu [Ar.+Ar.] Ondan önce.
k. 092a/11

kaḅlubağa [Tr.] Kaplumbağa.
k. 199b/06

kaḅr [Ar.] Mezar.
k. 036b/17, 116a/21, 116b/01, 116b/04, 117b/10, 163a/06, 165a/13, 203a/02
k.+ a 196a/18
k.+ da 114b/04
k.+ dan 146a/11
k.+ dur 163a/09
k.+ ı 036b/17, 100b/12, 115a/10, 116b/03, 116b/05, 139b/04, 140b/09, 142a/14, 161a/06, 161a/16, 177a/03, 177a/06, 179a/18, 203a/09
k.+ ıdur 116b/01, 139b/04, 142a/09, 165a/14
k.+ ıla 203a/01
k.+ m 081b/11, 146a/03, 146a/06
k.+ ma 146a/16
k.+ mdan 146a/15
k.+ mı 146a/10
k.+ lar 141a/12
k.+ ları 142b/20, 143a/01, 146a/06
k.+ larıdur 069a/01
k.+ ların 081b/13, 162a/05

kaḅr-ı resül [Ar.+Ar.] Hz. Muhammed'in kabri.
k. 081b/12
k.+ ı 081b/16

kaḅr-ı şerif [Ar.+Ar.] Büyük bir kişinin kabri, şerefli kabir.
k.+ e 100b/12
k.+ leri 175a/05
k.+ lerine 100b/09
k.+ lerini 100b/10

kaḅşum [Ö.] (bk. feyyüm)
k. 197a/21

kaḅuḅ [Tr.] Bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkilere karşı koruyan, kendiliğinden oluşmuş sertçe bölüm, kısır.
k.+ larıyla 139a/21
k.+ m 183b/01

kaḅül [Ar.] Razı olma.
k.+ mda 228a/02

kaḅül eyle- [Ar.+Tr.] 1. Arasına, yanına almak. 2. Onaylamak, rıza göstermek.
k. 211a/21
k.- di 209a/06, 209b/20

kaḅül eyleme- [Ar.+Tr.] Arasına, yanına almamak.
k.- diler 183b/21

kaḅül iT- [Ar.+Tr.] 1. Arasına, yanına almak. 2. Onaylamak, rıza göstermek. 3. Verilen bir şeyi almak.
k.- di 071a/09, 071a/16
k.- e 200b/07, 209a/03
k.- erüz 209b/16
k.- üp 008b/08, 088a/02, 102b/04, 108b/08, 222a/05

kaḅül itme- [Ar.+Tr.] 1. Onaylamamak, rıza göstermemek. 2. Verilen bir şeyi almamak.
k.- di 022b/04, 076b/21
k.- yesin 209b/17
k.- yüp 082a/11, 093a/08, 093a/10, 108b/05, 155b/10, 209b/18, 228a/21

kaŌbü'l-ahbār [Ö.] Beni İsrail'in meşhur alimlerindendir. Ehl-i kitap ravilerinin en güvenilir olanı kabul edilmiştir.

- k. 175a/05, 177a/03
- ka**ẓ**z i**T**-** [Ar.+Tr.] Elinde tutmak.
 . itdi 231a/08
- ka**ẓ**za-ı ha**nc**er-zeb**ān**** [Ar.+Far.+Far.] Dil ha**nc**erinin sapı.
 .+ a 196a/11
- ka**ẓ**za-ı ta**sa**r**r**uf** [Ar.+Ar.] Hüküm altı.
 .- ina 090b/15
- ka**ç**** [Tr.] 1. Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı. 2. Birçok. 3. Bazı, kimi.
 . 004b/21, 010b/05, 014b/21, 026b/20, 038b/13, 040a/14, 040a/16, 048a/17, 048b/13, 050b/08, 058a/08, 058a/09, 064b/04, 064b/19, 065a/19, 065b/04, 070b/16, 073b/14, 075a/04, 080b/12, 081b/21, 085b/17, 087a/06, 088a/13, 093b/11, 093b/12, 103b/15, 104a/15, 106a/13, 111b/19, 112b/07, 112b/08, 112b/10, 117b/12, 120b/08, 124a/02, 124a/10, 124a/18, 124b/05, 128a/16, 130a/09, 132a/16, 141a/01, 142a/03, 142a/17, 144b/17, 147a/06, 148a/04, 152b/18, 157b/18, 159a/07, 159a/19, 159a/20, 162a/12, 168a/10, 169b/15, 177b/05, 183b/21, 185a/13, 186b/01, 186b/11, 188a/07, 189a/07, 190a/16, 191b/10, 196b/06, 197b/07, 197b/10, 206b/17, 207a/01, 207a/03, 207b/08, 217b/20, 220b/14, 226b/07, 226b/09
 .+ ı 178a/02, 199b/11
 .+ in 220b/18
 .+ mı 191b/10
- ka**ç**-** [Tr.] 1. Hızla ko**ş**up bir yere saklanmak. 2. Kimseye bildirmeden bulunduğu yerden ayrılmak, firar etmek.
 .- a 026b/05, 129a/01
 .- anlar 026b/07
 .+ anlarını**ñ** 047b/13
 .- ar 013b/19, 167b/12
 .- ara**ğ** 044b/16, 045a/15, 085b/09
 .- ardı 142a/11, 189a/16
 .- arlar 058a/18, 121a/13, 134a/05
 .- arlarıdı 223b/19
 .- dı 021b/20, 023a/06, 024b/01, 046a/10, 046a/17, 082b/06, 085b/08, 103a/10, 158a/01, 162a/02, 168a/04, 178b/13, 221b/06
 .- dılar 035b/11, 061a/04, 064b/13, 064b/18, 088b/07, 095b/10, 139a/08, 167a/08, 178a/02, 183b/20, 205b/12, 212b/14, 215a/04, 215a/13
 .- dı mı 099b/10
 .- du**ğ** 065a/11
 .- du**ğ**ların 072b/20
 .- du**ñ**uz 065a/11
 .- ma**ğ**a 206b/21
 .- ma**ğ** 137b/14
 .- mışıdı 112b/08
 .- mışiken 215a/12
 .- up 038b/13, 044a/16, 046b/03, 046b/05, 056b/14, 075b/17, 075b/20, 078a/14, 081a/11, 082b/06, 097a/11, 097b/07, 099b/09, 099b/11, 108b/01, 157b/01, 193a/16, 201a/15, 202a/12, 212b/06, 215a/10, 222a/10, 222a/15, 228b/15
- ka**ç**a**ğ**** [Tr.] Ka**ç**mış olan, firari.
 . 102b/18
- ka**ç**an** [Tr.] Ne zaman.
 . 013a/12, 013a/14, 013a/15, 013b/01, 014a/02, 014a/04, 014a/17, 014a/20, 014b/03, 016a/17, 016b/02, 019a/20, 019b/08, 022a/19, 023b/15, 025a/02, 025a/04, 030a/16, 032b/14, 032b/15, 034a/01, 034b/11, 035b/02, 039b/03, 040a/21, 040b/07, 041b/21, 042a/09, 044a/05, 059b/06, 070a/01, 073b/07, 089b/21, 090a/05, 125b/09, 127a/17, 127b/18, 128a/17, 128b/06, 128b/20, 129a/18, 136b/17, 141b/06, 141b/12, 144b/21, 149b/21, 157a/08, 157a/09, 157a/11, 162a/18, 163b/05, 163b/09, 164a/20, 172a/13, 173a/14, 174a/01, 175b/17, 181b/14, 184a/03, 188b/13, 189a/14, 209b/05, 215a/07, 215a/08, 215a/14
- ka**ç**ır-** [Tr.] Ka**ç**masını sa**ğ**lamak.
 .- up 061a/10
- ka**ç**kun** [Tr.] 1. Ka**ç**ak ki**ş**i, firar. 1. Ka**ç**ma işi, firar.
 . 157a/20
 .+ la 108b/17
- ka**ç**ma-** [Tr.] Uzaklaşmamak, kaçmamak.
 .- dı 153b/10
- ka**ç**ur-** [Tr.] 1. Zorla alıp götürmek. 2. Ka**ç**masına neden olmak.
 .- dılar 212b/09, 220a/07, 220b/15, 221a/21
 .- ma**ğ** 072b/14
- ka**ç**urma-** [Tr.] Ka**ç**masını olanak vermemek.
 .- dı 062b/15
- ka**d**ar** [Ar.] Ölçüsünde, derecesinde.
 . 011b/15, 014b/11, 018a/15, 022a/15, 032a/16, 036a/10, 039a/14, 040a/01, 042a/10, 045b/14, 048a/12, 057b/03, 058b/03, 065a/04, 065a/16, 065a/21, 076b/16, 085a/21, 086a/17, 100a/18, 100b/20, 101a/09, 117b/02, 123b/14, 124a/18, 125b/12, 127a/12, 128b/02, 130a/04, 130a/07, 130b/15, 132b/15, 140a/08, 144b/11, 147a/13, 152b/07, 152b/10, 152b/11, 155a/03, 156a/17, 158b/20, 160a/17, 163a/01, 166b/14, 171a/08, 175b/15, 177a/12, 193b/03, 194b/13, 195b/12, 195b/13, 199a/01, 201b/09, 211a/04, 211a/05, 211a/06, 211a/11, 211a/21, 214a/19, 218a/01, 218a/17, 218b/07, 218b/09, 221a/03, 231b/10
 .+ ca 060a/16
 .+ dur 144a/14
- ka**d**d** [Ar.] Boy.
 . 140a/07
 .+ ı 185a/18
 .+ ma 182a/09
 .+ umuz 002b/11
- ka**d**e**h**** [Ar.] İçki barda**ğ**ı.
 . 029a/06, 034a/08
 .+ ü**ñ** 029a/07
 .+ ler 158a/05
- ka**d**em** [Ar.] 1. Ayak. 2. Adım. 4. U**ğ**ur.
 . 151b/07, 211a/01
 .+ i 080b/17, 096a/07, 104b/04, 108a/12
- ka**d**em ba**s**-** [Ar.+Tr.] Bir yere girmek.
 .- an 006a/16
 .- anı 165a/10
 .- dı 002a/16, 006a/04, 045b/21, 120a/05, 146b/19
 .- du**ğ**larında 203b/03
 .- du**ñ** 176b/03
 .- mış 022b/13
 .- mışlarıdı 063a/11
- ka**d**em ba**s**ma-** [Ar.+Tr.] Bir yere girmemek.
 .- dı 192b/19
 .- mışdur 134a/01
 .- mışıdı 092a/12
- ka**d**em-i mü**b**arek** [Ar.+Ar.] Mü**b**arek, kutlu ayak.
 .+ leri 113b/10
- ka**d**eme** [Ar.] A**ş**ama, basamak.
 .+ lerü**ñ** 142a/17
 .+ yle 142a/17
- ka**d**er** [Ar.] Yaz**ğ**ı.
 .+ leri 134a/17
- ka**d**ır**ğ**a** [Rum.] Hem yelken hem kürekle yol alan bir tür savaş gemisi.
 .+ mıdır 074a/20
- ka**d**i** [Ar.] İmparatorluk döneminde, yargılama yetkisine sahip ki**ş**i, şeriat hakimi.
 . 081b/10, 081b/11, 081b/12, 081b/13, 100b/04, 100b/05, 100b/07, 100b/15, 101a/05, 187b/18
 .+ dan 099a/19
 .+ lar 089a/11, 098b/14
 .+ ları 089a/09, 105b/02
 .+ nu**ñ** 081b/19, 100b/06, 100b/18
 .+ sı 081b/07, 100b/16, 174b/06
 .+ sına 100b/17
 .+ sından 162b/02
 .+ sıydı 095a/21ü
 .+ sıydı 081b/06
 .+ sıyken 102a/05
 .+ ya 081b/12, 100b/05
- ka**d**i-Ö**asker [Ar.] Ordu mensuplarının hukuk ve yargı işlerine

- bakan en yüksek rütbeli kadı.
 k. 099a/10
 k.+ idi 098b/16
 k.+ ler 105a/02
 k.+ leri 105a/10
- ḳādī el-ḳudāt ibn-i ʿĀdnān [Ö.]** Kişi adı.
 k. 163a/03
- ḳādī tāce'd-dīn [Ö.]** Sultan Baybars dönemindeki Mısır kadısı.
 k. 098b/15, 098b/19, 099a/01
- ḳādī-yı mezbūr [Ar.+Ar.]** Adı geçen kadı.
 k. 098b/18
- ḳādīd ol- [Ar.+Tr.]** Etleri dökülüp, yalnız kemik kalmak.
 k.- mış 169a/16
- ḳādīlīk [Ar.+Tr.]** Kadının görevi.
 k.+ dur 190b/20
- ḳādīm [Ar.]** Eski, eski zaman.
 k. 133b/10, 141a/06, 155b/12, 177a/05, 190a/18
 k.+ de 191a/01
 k.+ den 101a/19, 104a/10, 123b/11, 124b/18, 203b/19, 222a/01
 k.+ dūr 133a/08
 k.+ inde 177a/17
 k.+ lerinden 133a/09
 k.+ lerinūn 142a/09
- ḳādīme [Ar.]** Eskiden kalma eser, yapı.
 k.+ lerinūn 141a/02
 k.+ sin 140b/07
- ḳādīmī [Ar.]** Eskiden beri var olan, daimi.
 k. 009b/21, 090a/12, 166b/19, 176a/11, 186b/15, 189b/19, 219b/11
 k.+ leri 203b/21
- ḳādīmū'l-eyyām [Ar.+Ar.]** Eski günler.
 k.+ dan 063b/15
- ḳādīmū'z-zamān [Ar.+Ar.]** Eski zaman.
 k. 157b/06
 k.+ da 145a/17, 150b/07, 160b/12, 163a/13, 164a/05, 168b/07, 168b/13, 170a/20, 175b/04, 177b/04, 180a/05, 180a/08, 181a/18, 182a/07, 183a/02, 183a/18, 184b/21, 187b/19, 188b/05, 188b/06, 190b/20, 190b/21, 192a/07, 193b/16, 196a/19, 200b/18, 204a/05
 k.+ dan 092a/02, 150a/21
- ḳādīr [Ar.]** Kudret sahibi, gücü yeten.
 k. 021a/21, 022b/04, 032b/11, 048a/13, 080a/21, 080b/20, 114b/17, 128b/13, 137b/11, 160b/16, 182b/04, 186b/10, 196a/15, 196b/10, 206b/21, 221a/16, 230a/17, 230b/03
 k.+ idi 027a/10, 039b/07, 047b/10, 094b/03, 094b/12
 k.+ iseñüz 196b/16
 k.+ leridi 010a/19, 044a/11, 164a/06
 k.+ üz 065a/16
- ḳādīr-i ešyā [Ar.+Ar.]** Eşyaya gücü yeten.
 k. 001b/13
- ḳādīr ḳıl- [Ar.+Tr.]** Gücünün yetmesini sağlamak.
 k.- an 065a/04
- ḳādīr ol- [Ar.+Tr.]** Gücü, bilgisi yetmek.
 k.- a 193b/03
 k.- an 094a/20
 k.- anlar 141a/17
 k.- amadılar 029b/06
 k.- amadukları 074a/13
 k.- duğı 155b/06, 221b/11
 k.- duğın 046a/06
 k.- duğına 188a/02
 k.- duğum 170a/07
 k.- duğun 170a/06
 k.- dukları 109a/16
 k.- imadılar 213a/17
 k.- up 109b/17
 k.- ur 030a/14
 k.- ur miyduñuz 145a/11
- ḳādīr olma- [Ar.+Tr.]** Gücü, bilgisi yetmemek.
 k.- dı 026a/09, 046a/09, 054b/17, 061b/18, 064b/15, 084b/08, 087b/04, 108a/14, 115a/07, 165a/15, 178b/18, 189b/08, 221b/19
 k.- dılar 137b/10, 138a/12, 138a/16, 191b/07
- k.- duğından 040b/16
 k.- dum 162a/14
 k.- mışdı 196a/10
 k.- mışlarıdı 096b/18, 115a/13, 225a/02
 k.- sa 030a/13
 k.- ya 229b/01
 k.- yan 101a/06
 k.- yanı 092a/05
 k.- yup 050a/14, 139a/07, 202b/08
 k.- z 014a/02, 114b/15, 125b/10, 126b/10, 128a/01, 128a/11
 k.- zdı 026b/20, 042a/10, 123a/03, 189a/13, 189b/02
 k.- zlarıdı 029b/08
 k.- zuz 207a/04
- ḳādr [Ar.]** Değer, itibar.
 k. 074b/14, , 109a/09, 109b/13
 k.+ ı 088b/08, 088b/14, 096b/21, 112a/17, 196b/03
 k.+ ıdı 168b/08
 k.+ ıla 228a/03
 k.+ m 221a/12
 k.+ ları 096b/14
- ḳādr bul- [Ar.+Tr.]** Değeri artmak, itibar kazanmak.
 k.- ldı 097a/02
 k.- mışdı 227b/10
 k.- mışlardur 107a/21
 k.- ursın 024a/13
- ḳādr-ı ḥācet [Ar.+Tr.]** İhtiyaç fazlası.
 k.+ lerinden 131b/07
- ḳādr-vār [Ar.+Far.]** Kadırlı, kıymetli.
 k. 083a/14
- ḳaf [Ar.]** Arap alfabesinin yirmi birinci harfi, kaf.
 k.+ uñ 119b/15
- ḳafā [Ar.]** Baş.
 k.+ ları 194b/03
 k.+ sı 160b/21, 163a/02
 k.+ sında 182b/14
 k.+ yı 161a/01, 161a/03
- ḳafes [Far.]** Hapishane.
 k.+ e 227b/21
- ḳāffe-i berāyā [Ar.+Ar.]** Bütün halk.
 k.- 113b/07
- ḳāfile [Ar.]** Birlikte yolculuk eden topluluk.
 k.+ sinūn 168a/11
- ḳāfir [Ar.]** Allah'ın varlığına ve birliğine inanmayan.
 k. 010a/13, 032b/07, 041a/03, 041b/06, 071a/18, 082b/12, 094a/03, 098a/03, 098a/04, 103a/20, 116b/11, 121b/14, 129b/12, 129b/20, 130a/11, 130b/05, 130b/13, 134b/10, 172a/08, 178b/08, 179b/02, 181a/18, 198b/13, 205b/12, 205b/16, 208b/16, 208b/21, 209a/01, 211b/17, 212b/05, 213a/06, 213a/11, 213a/19, 215b/03, 219a/11
 k.+ den 003a/11, 082a/11
 k.+ e 087b/06, 205b/09, 213a/08, 213a/10, 214a/04
 k.+ idi 026a/20, 040b/18, 066a/11, 168a/03
 k.+ ler 015b/05, 049b/01, 052a/15, 079b/19, 088b/07, 093b/08, 095b/10, 107a/07, 124b/16, 131a/10, 142b/18, 185b/15, 185b/17, 206b/03, 210a/06, 210b/07, 213a/16, 213b/03, 213b/05, 213b/09, 214a/05, 214a/08, 215b/06, 215b/07, 216b/01
 k.+ lerdin 213b/15, 216a/11
 k.+ lerdür 107a/03
 k.+ lere 083b/19, 087b/21, 096b/02, 208b/05
 k.+ leri 083b/02, 087b/05, 090a/13, 091a/01, 091a/05, 093b/14, 094a/01, 094a/13, 096a/03, 097b/05, 103b/11, 103b/19, 103b/21, 104a/05, 104a/08, 130a/11, 147a/09, 179b/05, 179b/17, 186b/18, 208b/14, 209a/02, 209a/04, 212a/11
 k.+ leridi 039a/11, 070a/18, 172b/05, 184a/13
 k.+ leridür 107a/06, 171b/04
 k.+ lerile 216a/15
 k.+ lerinden 091a/12
 k.+ lerinūn 087b/10, 091a/06, 100a/06, 208b/15
 k.+ leriyle 079b/16, 210a/06, 212a/04, 225a/01
 k.+ leriyle 212a/14
 k.+ lerinūn 087b/14, 093b/19, 104a/06, 179a/15, 180a/12, 203b/05, 213a/05

- k.+ ün 003a/20, 096a/01, 205b/11, 210b/02, 213a/12, 213b/17, 214a/02
- kâfir-i gâfil [Ar.+Ar.]** Bilgisiz kafir.
k.+ idi 054a/21
- kâfir-i hâsir [Ar.+Ar.]** İsteğine ulaşamamış kafir.
k.+ idi 048b/15
- kâfirî [Ar.]** Kafire özgü.
k. 129b/19
- kâfirsitân [Ö.]** Afganistan'ın doğusunda şimdi Nuristan olarak adlandırılan bölge.
k.+ dan 215b/18
- kaftân [Far.]** Çoğu ipekten yapılan, bir çeşit uzun, süslü üst giysisi.
k. 008a/14, 029a/14, 082a/05, 082a/08, 082a/10, 099a/13, 143b/05, 159b/21
k.+ ı 082a/07, 082a/09, 082a/10, 082a/11, 095b/07, 116a/01
k.+ ıd 082a/10
k.+ m 082a/09, 194a/21
k.+ lar 033b/14
k.+ ları 027b/03
k.+ larıla 125a/02
k.+ ların 177b/18
k.+ laruñ 143b/05
k.+ umı 082a/06
k.+ uñ 143b/06
- kâfûr [Ar.]** Uzak Doğu'da yetişen bir çeşit taflardan elde edilen ve hekimlikte kullanılan, ıtırı kuvvetli madde.
k. 027a/21
k.+ dan 122b/04
k.+ ıla 060b/12
- kâfûr [Ö.]** (bk. kâfûr-ı ihşîdî)
k. 080a/13, 080b/01, 080b/04
- kâfûr el-ihşîdî [Ö.]** (bk. kâfûr-ı ihşîdî)
k.+ nûñ 082a/04
- kâfûr-ı ihşîdî [Ö.]** İhşîdî Devleti hükümdarı Unucur'un naipliğini yapan devlet adamı.
k. 013a/16, 013a/19, 080a/13, 080b/14, 081a/10, 175a/13
- kâfûr-ı mezkûr [Ö.+Ar.]** Adı geçen Kafur.
k. 080b/06
- kağîd [Far.]** Yazı yazmaya, baskı yapmaya, bir şey sarmaya yarayan kuru, ince yaprak.
k. 040a/08, 084a/21, 140b/10, 140b/13, 142a/05, 144b/12, 210a/17
k.+ a 021a/15, 087a/06, 167b/10
k.+ ı 021a/15, 083b/01, 084b/02, 084b/05, 140b/11, 140b/12, 140b/14, 141b/21
k.+ lar 084a/19, 123b/21, 153a/10
k.+ lara 058a/14, 123b/15
k.+ larda 153a/15
k.+ laruñ 123b/16
k.+ uñ 141b/15
- kaħhâr [Ar.]** Kahredici, yok edici, batırıcı.
k. 120a/11
k.+ dur 151b/12
k.+ m 018b/11
- kâhin [Ar.]** Eski Mısırlıların ruhani reisleri.
k. 016a/06, 020a/03, 020b/15, 038b/19, 038b/20, 041a/03, 041a/15, 041a/17, 041b/11, 046a/01, 046a/18, 047a/02, 047b/10, 049a/16, 049a/20, 051b/04, 051b/06, 051b/08, 052b/19, 120a/19
k.+ e 020b/17, 020b/18
k.+ i 041a/14, 046a/15
k.+ idi 120a/11
k.+ le 020a/09
k.+ ler 019a/17, 020b/15, 020b/21, 021a/13, 029b/18, 047a/12, 050b/02, 051b/08, 054a/11, 134b/20, 195b/13
k.+ lerden 020b/15, 051b/17, 135a/02, 149b/06
k.+ lere 022b/11, 053b/03, 056b/08, 134b/13
k.+ leri 019b/15, 020a/08, 050b/21, 134a/13, 164a/13
k.+ leridi 019b/16, 134a/14
k.+ lerinden 028b/21
k.+ lerine 051b/02
k.+ lertüñ 049a/16, 136a/10, 136b/01
- k.+ ün 041a/08, 046b/11
- kâhin-i Ôâlim [Ar.+Ar.]** Bilgili kahin.
k. 070a/13, 070b/17
k.+ idi 070a/13, 070b/17
- kâhin-i fâzil [Ar.+Ar.]** Faziletli, bilgili kahin.
k. 020a/17, 030b/07
k.+ ıd 030b/15, 036b/15, 047a/02
- kâhin-i kâfir [Ar.+Ar.]** Kafir kahin.
k.+ 041b/06
- kâhin-i kâmil [Ar.+Ar.]** Bilgisi çok olan kahin.
k.+ 018b/15
k.+ idi 018b/02, 024b/07, 038a/19
- kâhin-i mâhir [Ar.+Ar.]** Becerikli kahin.
k.+ 006a/01
- kâhine-i kâfire [Ar.]** Kafir, kadın kahin.
k. 038a/06, 049b/05
- kâhinlik [Ar.+Tr.]** Kahinin işi.
k. 032a/10, 036a/01, 120a/12
- kaħîr [Ar.]** Kahredici.
k. 227b/03
k.+ idür 227b/04
- kaħîre [Ö.]** Mısır'ın başkenti, Arap dünyası ve Afrika'nın en büyük kenti.
k. 081a/16, 088a/06, 090b/06, 093b/03, 099a/20, 099a/21, 130a/01, 203b/11, 203b/16, 217b/19, 219b/07, 221a/03, 221b/21, 222a/07, 222a/08, 223a/14, 225a/11, 225b/21, 226a/08, 226a/09, 226a/13, 227b/05, 227b/07, 228a/11, 228b/06, 231b/09
k.+ de 089a/13
k.+ den 088a/15, 223a/11, 225a/12
k.+ nûñ 224b/13, 226a/20, 226a/21, 229b/09
k.+ ye 170b/21, 220b/15, 222b/06, 225a/17, 226a/11
k.+ yile 222b/21, 223a/02, 224b/17
k.+ yle 221a/07, 222a/20, 222b/09
- kaħîre-i mısır [Ö.]** Mısır'ın ilk kurulduğu Kahire bölgesi.
k. 088a/07, 094b/07, 099a/03, 146b/10, 146b/17
k.+ a 108b/19, 109a/06
k.+ ıla 148a/01
- kaħîre-i mu'izziye [Ö.]** Mısır'a Muiz döneminde verilen ad.
k. 083a/17
- kaħîre şehri [Ö.]** (bk. kaħîre)
k. 088a/15, 203b/12, 203b/13, 217b/03, 225a/04, 225a/20, 225b/03, 226a/03, 226a/14, 229a/13, 229b/06
k.+ n 149a/05, 217b/12, 219b/06, 223a/15, 227a/10
k.+ ne 217a/03, 221b/07, 226a/02, 229b/12
k.+ nde 222a/17, 222b/20
k.+ nden 083a/17, 103b/02
k.+ ni 225a/19, 225b/02
k.+ nûñ 099a/11, 219b/13, 221a/02, 223b/13, 227a/01, 229a/16, 229b/14
k.+ yidi 149a/07
k.+ yle 149a/08, 149a/10
- kaħr [Ar.]** 1. Zorlama. 2. Üzüntü.
k. 001b/02, 027b/17
k.+ ı 003a/13
k.+ ıla 227b/20
k.+ m 156a/17
k.+ mdan 151b/10
k.+ la 003a/20, 215a/04
- kaħr-ı deħr [Ar.+Ar.]** Dünyanın kahır, üzüntüsü.
k.+ ile 061a/16
- kaħr eyle- [Ar.+Tr.]** Perişan etmek, yok etmek.
k.- ye 194a/02
- kaħr id- [Ar.+Tr.]** Perişan etmek, yok etmek.
k.- üp 149a/19, 151a/12
- kaħr idici [Ar.+Tr.]** Perişan eden.
k.+ dür 125a/16
- kaħt [Ar.]** Kuraklıktan dolayı mahsulün yetişmemesi.
k. 026a/21, 037b/20, 048a/07, 101b/01, 108a/12, 124b/03, 124b/13, 124b/15, 218b/18, 219b/07, 219b/09, 222a/17, 223b/10, 224a/09, 226b/18, 230a/01
k.+ dan 222b/11
- kaħtân oğlı yu'ûrib oğlı tuşcib oğlı Ôabdü's-şems [Ö.]** (bk.

sebā el-ekber)
 . 168b/15
ahtlık [Ar.+Tr.] Kuraklıktan dolayı meydana gelen kıtlık.
 . 080b/18, 101a/18, 101a/20, 101a/21, 104b/03
 .+ mı 043a/05
a'ide [Ar.] Yönetici, önder.
 . 060b/01
a'ide [Ar.] Üstüne konulan şeyi taşıyan kütle; taban, ayaklık.
 . 025b/14, 027b/06, 041b/01, 042a/07, 048a/20, 051a/01, 051a/04, 154a/05, 182a/09, 182b/01, 189a/20, 195a/07, 195b/08
 .+ ler 114b/15
 .+ nüñ 182a/20, 182a/21
 .+ si 185a/17, 185a/18
a'ide-i şer'î [Ar.+Ar.] Şeriat hükmü.
 . 002a/18
a- [Tr.] İttirmek, vurmak.
 .- ar 128a/08
 .- dı 138a/21, 164b/17
 .- dum 052a/07
aı- [Tr.] Öfkelenmek, kızmak.
 .- dı 202a/15
aıcı [Tr.] Kakma, akma işi yapan.
 . 142b/07
aıl- [Tr.] akılmak, saplanmak.
 .- mışdı 224a/14
al- [Tr.] 1. Olduu yeri ve durumu korumak, sürdürmek. 2. Zaman, uzaklık veya nicelik belirtilen miktarda bulunmak. 3. Kendisi ile birlikte bulunanlar yok olduktan, dağıldıktan veya gittikten sonra da var olmak, durmak, bulunmak. 4. (Soyut kavramlar için) etkisini sürdürmek, devam etmek, varlığını korumak. 5. Bir şeyi yapamamak, yapmaktan alıkonulmak. 6. Miras yoluyla geçmek, geçmek, aktarılmak. 7. (Yardımcı fiil olarak) herhangi bir olumsuz duruma düşmek. 8. Yardımcı fiil olarak sürerlik ifade eder.
 .- a 032a/14, 034a/18, 112a/16, 144b/09, 185b/04
 .- a mı 194a/19
 .- an 010b/16, 032a/02, 046b/17, 051a/13, 073a/12, 081a/11, 092b/06, 125b/19, 139a/17, 139b/02, 165b/05, 174b/15, 177b/05, 208a/19, 208a/21, 208b/05, 224a/05
 .- anı 057b/13, 058b/15, 128a/05, 137b/15
 .- anıdır 011a/07
 .- anını 220a/07
 .+ anıyla 222a/15
 .- anlar 206b/13
 .- anlarınıñ 224b/17
 .- dı 001b/06, 009b/18, 009b/20, 010b/11, 026a/18, 027b/18, 033a/16, 035b/10, 035b/13, 038a/10, 055a/10, 060a/16, 067b/14, 078b/18, 079b/15, 085b/11, 086b/05, 092b/07, 093b/16, 095b/10, 098a/18, 112b/16, 115a/07, 117a/16, 139b/02, 142a/05, 144a/04, 150a/03, 156a/02, 158b/14, 158b/15, 165a/03, 165a/21, 166a/20, 166b/04, 171a/18, 176a/15, 178b/10, 184b/07, 189b/09, 190a/16, 196a/18, 197a/01, 197a/03, 200b/08, 206a/15, 211a/12, 222a/16, 224a/20, 224b/11, 225a/18, 226b/15, 229a/13, 229b/06, 232a/11
 .- dılar 012a/14, 015b/13, 028a/05, 033a/14, 067b/18, 088a/18, 145a/09, 162a/04, 191b/08, 200a/08, 213b/02, 213b/03, 231a/02
 .- duı 033a/01, 127b/19
 .- dum 004a/04, 004b/05
 .- i 173b/19
 .- ıca 006a/10, 154a/18
 .- madın 175b/01
 .- ma 045a/10
 .- mış 063b/15, 074a/13, 090b/07, 092a/02, 095a/18, 105a/07, 114b/05, 117b/11, 124a/18, 124b/18, 129b/12, 141a/02, 150a/21, 157b/06, 185a/18, 185a/19, 186a/04, 189a/06, 192a/19, 195b/11, 211b/15, 219b/15
 .- mışdur 056a/03, 078a/08, 085b/20, 090b/01, 121a/06, 148a/02, 150b/15, 158b/13, 168a/10, 175a/04, 176b/21, 180a/06, 203a/06, 216b/09,

217b/04, 218b/13, 225a/20, 226a/14
 .- mışdı 016a/13, 044a/03, 053a/16, 062b/07, 091a/04, 119b/03, 148a/10, 148b/08, 158a/21, 204a/09, 216b/21, 217a/16
 .- mışlardır 115b/21
 .- mışlarıdı 222b/01, 223b/13
 .- sa 107b/07
 .- sa gerek 232a/16
 .- sun 143a/02, 152b/02
 .- up 032a/18, 042b/21, 050a/04, 073a/10, 078b/18, 139a/16, 157a/12, 203b/13, 216a/02
 .- ur 019b/02, 067a/05, 110a/02, 119b/21, 128a/11, 128a/20, 132a/18, 132b/04, 135a/01, 144b/09, 172a/10, 174b/13, 174b/14, 189b/03
 .- urdı 042a/11, 092a/06, 151a/11, 158a/10, 189a/18, 189a/20, 189b/02
 .- urdı 035a/10
 .- ur mı 134b/19
al'á [Ar.] Kale, hisar.
 . 018b/07, 036a/04, 093b/02, 093b/04, 095a/09, 104a/08, 107a/15, 109a/07, 109a/12, 226b/06, 226b/11, 226b/12
 .+ da 098b/12, 099a/06, 099a/07, 099b/16, 100a/16, 106a/19, 106b/01, 106b/06
 .+ lar 071b/21, 092b/03
 .+ ları 206b/12
 .+ nuñ 226b/06
 .+ sı 043b/03, 091a/20, 093b/01, 215a/04, 216a/01, 217b/05
 .+ sın 226b/03
 .+ sına 102b/15, 104b/02
 .+ sında 107a/15
 .+ sını 133b/15
 .+ sınıñ 050b/15
 .+ ya 093b/05, 095a/10, 226b/06
al'á-ı mısır [Ö.] Mısır Kalesi.
 .+ ı 149a/08
al'á-ı üstüvār [Ar.+Far.] Sağlam, dayanıklı kale.
 . 123b/06
alafāt it- [Ar.+Tr.] İki şeyi birbirine perçinle tutturmak, perçinlemek.
 .- diler 152b/19
al'á-miřāl [Ar.+Ar.] Kale gibi.
 . 150b/11
alanca [Tr.] Kalan kısım, bakıryye.
 .+ sı 057b/15
al'átü'l-cebel [Ö.] Mısır Kalesi.
 . 149a/08, 226b/04
 .+ de 226b/14
 .+ e 226b/08, 226b/11
 .+ üñ 226b/05
al'átü'l-ceyāl [Ö.] Mısır'da bir kale.
 .+ daki 103b/16
alāvun [Ö.] Memluk sultanı Kalāvun.
 . 097a/11, 102b/13, 102b/14, 103a/10, 103a/12
 .+ uñ 103a/08
alāvun el-melikü's-sālīh [Ö.] Memluk sultanı Kalāvun.
 . 103a/03
alay [Tr.] Gümüş beyazlığında, kolay işlenebilen, yumuşak bir element.
 . 175b/13
alb [Ar.] Yürek, gönül.
 . 082b/02, 228a/15
 .+ ma 055b/04, 156b/08
 .+ mda 023a/02
 .+ mdan 049b/01
 .+ mı 039a/01
 .+ ı 022b/21, 196a/02
 .+ la 155b/21, 192a/17
 .+ ları 089b/13, 094b/21
 .+ larında 078b/14
 .+ larından 052a/13
 .+ uñ 050a/21
 .+ uñda 049a/13
alb-ı esed [Ö.] Aslan Takımyıldızı.
 . 141a/18, 141b/06, 141b/12

kalb-ı şerîf [Ar.+Ar.] Hz. Muhammed'in gönlü.

ķ+ lerine 012a/14

kalb-ı münîr [Ar.+Ar.] Işık veren, çevresini aydınlatan gönül.

ķ+ ine 152b/15

kaldir- [Tr.] (bk. kaldir-)

ķ.- acak 003a/10

ķ.- up 014b/01

kaldir- [Tr.] 1. Bir nesneyi bulunduğu yerden yukarı almak; kalkmasını sağlamak. 2. Bir şeyi yukarı doğru hareket ettirmek; havalanmasını sağlamak; yükselmesine yol açmak. 3. Bedenin bir bölümünü, bir organını yukarı doğru hareket ettirmek. 4. Yürürlükte olan bir şeyi, kararı, programı geçersiz kılmak; feshetmek; hükümsüz kılmak. 5. Yüksek bir bina, yapı yapmak. 5. Ölüyü defnetmek.

ķ.- dı 024b/05, 080b/10

ķ.- dılar 084b/13, 143a/10, 143a/21, 143b/03, 143b/16, 163a/10, 179a/17, 202b/13

ķ.- duķca 053b/15

ķ.- duķlarınca 143a/21

ķ.- ı bildüm 162a/15

ķ.- maģa 162a/14

ķ.- mışduñuz 134b/01

ķ.- mışdı 193a/21

ķ.- mışlar 146a/05

ķ.- up 008b/16, 017b/09, 057a/10, 087b/08, 116b/19, 225b/20, 232a/10

ķ.- ur 129a/21, 232a/07

ķ.- urduñuz 134b/03

kaldırıl- [Tr.] Kaldırma işi yapılmak, yukarı doğru hareket ettirilme. ķ.- mışdı 017b/17

kaleb bin yuvfina [Ö.] Hz. Musa'nın damadı.

k. 119b/01

kalem [Ar.] 1. Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerde araç. 2. Yazı. 3. Allah'ın ezelde insanların kaderlerinin nasıl olacağını bildirdiği araç.

ķ. 003b/10, 089b/16, 113a/18, 113b/02, 115a/19, 227b/11, 231a/10

ķ.+ dür 151a/17, 182b/04

ķ.+ idür 161a/07

ķ.+ le 092b/16

ķ.+ lerile 145a/18

ķ.+ lerinden 151a/17

kalem-i Öad [Ar.+Ar.] Ad kavminin kullandığı yazı.

ķ.+ ıla 150b/01

kalem-i hikmet [Ar.+Ar.] Hikmet kalemi.

ķ.+ in 001b/08

kalem-i kadim [Ar.+Ar.] Eski dönemlere ait yazı.

ķ.+ le 144b/10

kalem-i müsenned [Ar.+Ar.] (bk. kalem-i Öad)

ķ.+ ile 151a/16, 161a/07

kalemünî [Fr.] İşlenmesi zor olan ve az bulunan maden.

ķ. 029a/17

kālb [Ar.] 1. Maddeye belirli bir şekil vermek amacıyla kullanılan oyuk nesne. 2. Model, tip. 3. Dış görünüş, biçim.

ķ.+ a 036a/20

ķ.+ ı 140b/04

ķ.+ idur 140a/21

ķ.+ ında 153a/07

ķ.+ ları 117a/10

kalû [Tr.] İnce karşıtı, kalın.

ķ. 073b/17, 224a/15

ķ.+ dur 126b/12

kahnlıĝ [Tr.] Kalınlık.

ķ.+ ı 090b/09, 125b/16, 139b/15, 160a/14, 182a/19, 192b/02, 193a/09

ķ.+ ından 126b/17

kalimün [Ö.] Hz. Nuh'un torunu Baysar'ın kayınpederi ve Eski Mısır hükümdarı olan kişi.

ķ. 006a/06, 006b/09, 026a/14, 038a/12, 164a/09, 164a/12, 164a/16, 164a/18, 165a/05, 178b/05

ķ.+ ı 165a/15

ķ.+ uñ 178b/06

kalimün kahin [Ö.] (bk. kalimün)

ķ. 006a/01, 006a/09, 006b/01, 006b/05, 006b/12, 016a/11, 026a/09

ķ.+ le 176a/12

ķ.+ uñ 006a/05, 146b/19

kalimün melik [Ö.] (bk. kalimün)

ķ. 165a/04

kalimün sahir [Ö.] (bk. kalimün)

ķ. 134a/16

kalķ- [Tr.] 1. Gitmek üzere yerinden ayrılmak. 2. Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak. 3. Uyanmak, yataktan çıkmak. 4. Uçmak, havalanmak. 5. Derilmek, toplanmak, hasat edilmek. 6. Büyüme, boy atmak. 7. Uygulanmaz olmak, uygulamadan düşmüş olmak.

ķ.- a 012b/21

ķ.- a başlayup 143b/01

ķ.- alar 083b/11

ķ.- amaz 128a/09, 128a/20

ķ.- ar 011a/20, 012b/20, 019b/04, 029a/01, 135a/09, 157a/08

ķ.- aradı 205b/15

ķ.- arlar 154a/03, 207a/21

ķ.- ayın 100b/05

ķ.- dı 008b/20, 026b/05, 060a/05, 061b/08, 068a/04, 087b/17, 152b/05, 165a/18, 223a/02, 223a/14

ķ.- dılar 040a/16, 208a/07

ķ.- duķları 231a/05

ķ.- ıcaķ 045a/19

ķ.- salar 230b/16

ķ.- sun 208a/06

ķ.- uñ 008b/11

ķ.- up 008b/10, 008b/16, 045a/11, 061b/04, 079a/17, 081b/02, 081b/18, 100a/02, 103b/18, 105a/13, 111b/20, 112b/21, 152b/05, 155a/12, 159a/15, 197b/13, 212b/04, 217a/07, 224b/02

kalķan [Tr.] Kesici, delici aletlerden korunmak için kullanılan korunmalık.

ķ. 029b/02, 126b/13, 167b/09, 167b/11, 196a/14

ķ.+ ı 167b/11

kalķış- [Tr.] Beraberce kalkmak.

ķ.- ı başladılar 040a/16

kalķma- [Tr.] Oturma durumundan dik duruma gelmemek, doğrulmamak.

ķ. 100b/05

ķ.- dı 100b/06

ķ.- zdı 189a/19

kalma- [Tr.] Bitmek, tükenmek.

ķ.- dı 009b/05, 014a/10, 015a/12, 026a/18, 034a/10, 037b/14, 039a/06, 041a/09, 048a/19, 048b/12, 055a/02, 059b/02, 060a/16, 074b/15, 074b/20, 075a/01, 077a/01, 078a/20, 086a/03, 092b/06, 092b/10, 093a/08, 108a/16, 119a/04, 139b/02, 152b/19, 153a/01, 154b/01, 164b/16, 191b/08, 205b/12, 212a/13, 220b/09, 221a/16, 221b/06, 222b/17, 223b/03, 224b/13

ķ.- dıydı 186b/02

ķ.- maķ 097b/10

ķ.- mış 075a/03, 145a/08

ķ.- mışdı 006b/09, 222a/20

ķ.- mışdur 016a/04, 132b/09, 148b/11, 149b/14, 158b/12, 165b/04, 188a/05, 198b/10

ķ.- sa 107b/07

ķ.- ya 011b/19, 083b/11, 115b/07, 116a/04, 126a/12, 141b/13, 193b/03, 212b/21, 230a/08

ķ.- yup 143b/06

ķ.- z 058a/13, 109b/07, 134b/19, 207a/21

ķ.- zdı 130a/03

kalmun [Ö.] Mısır'da bir yer adı.

ķ. 119b/07

kalüb [Ö.] Mısır'da bir yer adı.

k.+ a 230a/13

kalubatra [Ö.] Eski Mısır kraliçesi Kleopatra.

ķ. 077b/19, 078a/14, 078a/16, 078b/19, 078b/21, 154b/08, 181b/08

ķ.+ da 078a/01

ķ.+ nuñ 078a/02, 078b/20

- ç.+ ya 078a/12
çalubatrā el-melike [Ö.] (bk. çalubatrā)
 k. 132b/20
- çalullahu sübhāne ve te'ālā [Ar.]** Söz eksiklikten münezzeh yüce Allah'ındır.
 ç. 083a/08
- kām [Far.]** 1. Arzu, istek. 2. Lezzet, zevk.
 k. 002b/14
 k.+ ı 093a/12, 104a/14
- kāmāme [Ö.]** (bk. kenjā-yı kāmāme)
 ç. 203a/08
- kāmantara [Ö.]** Eski Mısır'da bir şehir.
 ç. 034b/16
- kāmaş- [Tr.]** Işık fazlalığı nedeniyle etrafa rahatça bakamaz olmak.
 ç.- urdu 021a/21
- kāmaşdur- [Tr.]** Kamaşmasına neden olmak.
 ç.- urdu 150b/13
- kamer [Ar.]** 1. Ay. 2. Eski Mısır hükümdarı Darum'un yaptırdığı put. (bk. heykel-i kamer)
 ç. 020b/16, 066a/15, 066a/18, 141a/20, 141b/03, 180b/05, 181a/17
 ç.+ i 141b/12
- kāmet [Ar.]** Boy, boy pos.
 ç.+ deyiken 158a/21
 ç.+ leri 140a/07
 ç.+ ümüz 002b/11
- kāmuş [Tr.]** Buğdaygillerden, sulak ve nemli yerlerde yetişen, boğumlu ve sert gövdesi olan bitkiler.
 ç.+ n 196b/20
- kāmīl [Ar.]** 1. Kemale ermiş, olgun. 2. Alim, bilgin.
 k. 036b/15, 052b/19, 053a/16, 082b/15, 083a/11, 094a/15, 109b/04, 109b/17, 148a/15, 154a/17, 183b/16, 192a/14, 195b/13, 201b/03
 k.+ idi 024b/07, 025a/12, 030b/07, 036a/12, 038a/19, 092a/11, 094b/11
- kāmīl-i cihān [Ar.+Far]** Dünyadaki en iyi alim.
 k.+ ıdı 006b/02
- kām-kār [Far.+Far.]** İsteğine ulaşmış, mutlu.
 ç.+ ı 091b/11
- kāmu [Tr.]** Hep, bütün.
 ç. 119b/03, 193b/10
 ç.+ dan 002a/05, 002b/03
 ç.+ sı 117b/06, 199b/09, 228a/16
 ç.+ sın 054a/10
 ç.+ sını 136a/09, 136a/20
- kān [Far.]** 1. Maden ocağı. 2. Bir şeyin membaı, kaynağı.
 k. 003b/02
 k.+ ıdı 168b/08
 k.+ ıdur 179b/19
- kan [Tr.]** Damarlarda dolaşan hayati sıvı, kan.
 ç. 056a/15, 056a/16, 060a/18, 084b/11, 097a/06, 102b/08, 205b/09, 224a/11
 ç.+ ı 060a/18, 201b/16
 ç.+ ıla 102b/15
 ç.+ ın 058b/05, 078a/19
 ç.+ ma 129a/08
 ç.+ ından 058b/15
 ç.+ mı 029b/19, 060a/18, 195a/09
 ç.+ ıyla 201b/11
 ç.+ lar 025a/17, 200a/02, 200b/04, 201a/17
 ç.+ ları 201b/14
 ç.+ ların 093a/09, 201a/02, 201a/04
 ç.+ larıyla 023b/13
 ç.+ umı 146a/12
- kan- [Tr.]** Bir gereksinimini, bir isteğini yeteri kadar karşılamış olmak, doymak.
 ç.- dı 159a/12
- kana- [Tr.]** Vücudun herhangi bir yerinden kan akmak.
 ç.- r 170b/18
- kanā'at [Ar.]** Kısmete razı olma, yetinme.
 ç. 003b/12
- kanā'at eyleme- [Ar.+Tr.]** Kısmete razı olmamak, yetinmemek.
 ç.- zsin 065a/03
- kanā'at iT- [Ar.+Tr.]** Kısmete razı olmak, yetinmek.
 ç.- di 109a/11
 ç.- üp 021b/05
 ç.- mişüzdür 065a/08, 065a/16
- kanā'at itme- [Ar.+Tr.]** Kısmete razı olmamak, yetinmemek.
 ç.- yüp 184b/14
- kanat [Tr.]** 1. Kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ. 2. Kapı, pencere ve dolap gibi nesnelere açılır kapanır ve çoğunlukla çift olan kapaklarından her biri.
 ç. 229a/20
 ç.+ ı 027b/08, 027b/11, 051a/03, 053b/11, 128a/16, 143a/14
 ç.+ ını 161b/05
 ç.+ lar 229b/05
 ç.+ ları 027b/12, 064a/12, 116b/21, 117a/07
 ç.+ ların 022a/20, 027b/07, 029a/11, 035b/03, 048a/16, 117a/19, 138a/21, 163b/13, 195a/21
 ç.+ larını 064a/13
 ç.+ larıyla 031b/05
- kanatlı [Tr.]** Kanadı olan.
 ç. 017a/07, 047a/15, 199a/17
- kanat- [Tr.]** Kanamasına yol açmak.
 ç.- dı 067b/10
- kanātır [Ar.]** Taştan yapılan kemerli büyük köprüler.
 ç. 010a/18
 ç.+ uñ 010b/17
- kanada [Tr.]** Nerede.
 ç. 019b/11, 024a/18, 049a/09, 065a/01, 107b/02, 107b/05, 109b/19, 117b/08, 161b/15, 173b/20, 198b/02, 198b/06, 216b/07, 220a/09
 ç.+ dur 021a/05, 065a/05
 ç.+ yidügin 082b/20
- kanđil [Ar.]** İçinde sıvı bir yağve fitil bulunan aydınlatma aracı.
 ç. 018b/04, 185b/13
 ç.+ i 185b/19
 ç.+ lere 137b/08
- kanđüme [Ö.]** Eski Mısır'da bir şehir.
 ç. 057a/08
- kanđur- [Tr.]** Kandürmek, doyurmak.
 ç.- an 133a/05
 ç.- ur 124b/02
- kanī'ol- [Ar.]** İnanmak, kanmak.
 ç.- ur 039b/14
- kānim [Ö.]** Berberistan'da eski bir şehir.
 k. 120b/15
- kanķu [Tr.]** Hangi.
 ç. 013a/13, 024b/14, 024b/17, 034b/12, 034b/19, 035a/08, 073b/08, 074b/21, 123b/14, 128b/18, 154b/12, 158a/12, 208b/18
 ç.+ muz 087a/07
 ç.+ ñuz 210a/10
 ç.+ sı 011b/06, 019b/02, 020b/15, 020b/17, 023b/16, 024b/15, 039b/03, 039b/05, 069b/05, 069b/14, 083a/01, 209a/03, 209a/21, 209b/01, 230b/17
 ç.+ sıdur 118a/07
 ç.+ sın 012a/16, 178a/07, 208a/10
 ç.+ sına 011b/07, 031b/16, 107a/09, 135a/09
 ç.+ sından 175b/13
 ç.+ sını 040b/04
 ç.+ sınıñ 039b/11, 070a/20, 077b/20, 084a/08, 111a/12, 159a/02, 186a/04
- kanķılı [Tr.]** Kağrı.
 ç. 032b/12, 160b/18, 160b/21
 ç.+ dan 032b/14, 032b/20
 ç.+ larla 195a/01
 ç.+ larına 145a/04
 ç.+ laruñ 195a/03
 ç.+ sın 032b/16
 ç.+ ya 032b/17, 032b/20
 ç.+ yı 032b/10, 032b/13, 160b/18
 ç.+ yıla 032b/15, 032b/18
- kanķu [Tr.]** Eline kan bulaşmış, katil.
 ç. 228b/15
- kanşav [Ö.]** (bk. kanşavi'l-gavrı)
 ç. 111b/02
- kanşavi'l-gavrı [Ö.]** Memluk hükümdarı Kansu.

- . 111b/06
 .+ n n 112a/13
 .+ ye 112a/07
- ant r [Ar.]** Eskiden kullanılan ve 56,452 kg. gelen ağırlık birimi.
 .+ a 182b/13
- antara [Ar.]** Taştan yapılan kemerli büyük köprü.
 . 060b/05
 .+ lar 073b/03, 117a/08, 153b/16, 163b/03, 197a/16
 .+ ları 133b/16
-  n n [Ar.]** Yasa.
 . 092a/02, 124b/09
 .+ ı 211b/09
 .+ ın 111a/13
 .+ lar 111a/09
 .+ larınca 039a/14, 081b/08
-  n n-ı ad m [Ar.+Ar.]** Eski kanun.
 .+ idi 101a/20
-  n n-ı sult n  [Ar.+Ar.]** Padişah kanunu.
 .+ ye 111a/15
-  n n-n me [Ar.+Far.]** Padişahlar tarafından çıkarılan kanunlara verilen ad.
 . 111a/14
 .+ sin 111a/13
-  n n-n me-i meym n [Ar.+Far.+Ar.]** Kutlu kanun.
 . 111a/10
-  n n-n me-i sult n  [Ar.+Far.+Ar.]** Padişah kanunu.
 .+ yi 111a/16
-  n n-n me-i h m y n [Ar.+Far.+Far.]** Padişah kanunu.
 . 111a/17
- ap [Tr.]** 1. İçi gaz, sıvı veya katı herhangi bir maddeyi alabilen oyuk nesne. 2. Kabuk. 3. İçine yiyecek konulan her türlü mutfak eşyası. 4. Kapak, cilt.
 . 126a/13, 175b/14
 .+ ı 126a/13, 173b/02
 .+ ın 073b/21, 228b/17
 .+ ından 188a/15
 .+ ını 173a/19
 .+ ının 173a/18
 .+ lar 029a/17, 029a/18, 040a/21
 .+ lardan 040a/12
 .+ larıyla 029a/18, 029a/20
- ap- [Tr.]** Birdenbire yakalayarak, çekerek almak.
 .- a 022b/10
 .- an 150b/21
 .- ar 126a/13
 .- arlar 151a/06, 190a/05
 .- ardı 028b/17, 150b/21
 .- arlardı 134a/09, 150b/19
 .- dı 194b/02, 224a/10
 .- dılar 049a/04
 .- duğı 224a/09, 224a/10
 .- up 138b/19
- apa- [Tr.]** Bir açıklığı örtmek için, bir şeyi, açık yerin üzerine getirmek, kapatmak.
 .- dı 015a/05
 .- dılar 022a/15, 155b/14
 .- ma 128a/06
 .- rlar 135b/01
 .- yalar 083b/20
 .- yımazlarıdı 161b/06
 .- yu 079b/07
- apa [Tr.]** Kapamaya yarayan nesne, kapak.
 . 118b/05
 .+ ın 143a/10, 210a/19
 .+ ını 078b/07, 143b/16
 .+ ları 117a/10
- apalı [Tr.]** Kapağı olan.
 . 143a/10
- apan- [Tr.]** 1. Kapalı duruma gelmek. 2. Tıkanmak. 3. Üst üste gelmek, bir şeyin üzerine kapanmak.
 .- an 143b/19
 .- dı 134a/10, 137b/11, 143b/14
 .- malu oldu 138a/08
 .- miş 027b/12, 118b/05, 140a/21, 185b/17
 .- mişdi 143b/16
- .- up 038a/10
 .- urdı 067a/04
 .- urdı 016a/19
- apaş- [Tr.]** İki şeyin birbirini kapatmak, üst üste gelmek.
 .- ur 127b/14
- apaşdurma [Tr.]**  st üste gelerek birbirini kapatan.
 . 193a/12
- apıl- [Tr.]** Kapatma işine konu olmak, açırılmak.
 .- ur 154a/02
- apılma- [Tr.]** Kapatma işine konu olmamak, açırılmamak.
 .- z 151a/07
- ap(ı) aca [Tr.+Tr.]** Mutfakta kullanılan kap cinsi eşya.
 . 007b/11, 143b/09
 .+ ı 029a/16
 .+ lar 178a/06
- apla- [Tr.]** 1. Bir şeyin üzerini başka bir maddeyle sıvamak, kap geçirmek. 2.  rtmek, bürümek. 3. Süslemek, nakışlamak.
 .- dı 045b/16, 057a/11, 064a/14
 .- mişdi 021a/20
- aplan- [Tr.]** 1. Bir şeyin üzerini başka bir maddeyle  rt lemek, kap geçirilmek. 2. Süslenmek, nakışlanmak
 .- miş 027a/19, 036a/18, 040b/20
 .- mişdi 007a/14
- aplan [Tr.]** Kedigillerden, enine siyah çizgili sarı postu olan, evik ve yirtici hayvan.
 .+ lar 047b/14
- apu [Tr.]** Bir yere girip ıkarken geilen ve aılıp kapanma d zeni olan duvar veya b lme aıklığı.
 . 007a/14, 023b/15, 023b/16, 033b/16, 034b/08, 036a/20, 043b/14, 058b/13, 058b/14, 066b/17, 067a/04, 074b/18, 116b/19, 134b/05, 140a/02, 140a/03, 140a/17, 143a/13, 143a/20, 143b/01, 163b/04, 163b/05, 229a/18, 229a/19, 229b/04, 229b/05
 .+ dağı 034b/12
 .+ dan 023b/15, 034b/12, 034b/13, 058b/13, 140a/18, 163b/06
 .+ dur 229b/06
 .+ lar 017b/02, 036b/01, 051b/01, 143b/03, 143b/14, 177a/17, 229a/20
 .+ lara 034b/11
 .+ lardan 140a/03
 .+ lardandır 229a/18
 .+ lardır 177a/15
 .+ ları 043b/12, 141b/18, 143a/15, 153a/21, 153b/14, 177a/16, 178a/05, 212a/06, 225b/17, 228b/10, 228b/14, 229a/17
 .+ ların 051b/01, 064b/17, 067a/01, 078a/14, 155b/14, 212a/02, 213b/03, 228b/11
 .+ larında 043b/12, 054b/09, 093a/12, 219b/17
 .+ larından 035a/07, 043b/13, 067a/03, 163b/04
 .+ larını 206b/05, 212b/01, 229a/17, 231a/21
 .+ larının 023b/13, 161b/05
 .+ larıyla 029a/20
 .+ laruñ 143b/02, 143a/16
 .+ nuñ 007a/15, 023b/02, 027b/07, 027b/11, 027b/12, 034b/21, 036a/21, 143a/13
 .+ sı 006b/11, 015a/15, 018a/07, 022a/18, 023a/21, 023b/04, 023b/05, 023b/06, 023b/08, 023b/09, 023b/11, 027b/06, 027b/19, 034b/21, 035a/07, 035b/02, 041b/20, 052a/07, 094b/08, 117a/09, 138a/17, 140b/05, 141b/19, 141b/20, 142a/15, 163a/19, 163b/10, 164a/03, 164a/04, 176a/17, 189a/17, 195a/20, 210b/03, 216a/16, 219b/18, 228b/17
 .+ sını 042b/04, 079b/07, 087b/03, 152b/21, 213a/17, 214a/06
 .+ sına 050b/02, 054b/21, 062b/11, 063a/18, 135b/07, 135b/08, 142a/16, 142a/19, 195a/16, 195b/02, 195b/04, 196a/12, 224b/04
 .+ sında 019b/05, 023b/21, 028b/12, 035b/16, 136b/07, 138b/04, 182a/10, 201b/15, 220a/09, 230a/02

- . + sından 035b/03, 098b/11, 109a/06, 164b/17, 164b/20, 171b/11, 195b/02, 195b/03, 206b/09
 . + sını 027b/20, 135b/06
 . + sınını 128b/20, 192b/15
 . + ya 027b/10, 050a/15, 058b/15, 066b/18, 066b/19, 116b/19, 206b/06, 229b/02, 229b/05
 . + yı 026b/06, 052a/07, 058b/16, 066b/18, 206b/06, 224b/04
 . + yıldı 143b/01
 . + yidügin 142a/20
- apucı [Tr.]** Kapıda görevli nöbetçi.
 . + lar 034b/13, 035b/04, 054b/10
- apulu [Tr.]** Kapısı olan.
 . 163b/10
- ār [Ar.]** 1. İş güc, iş. 2. Kazanç. 3. Fayda.
 k. 195b/14, 222b/01
 k. + ı 003a/08
 k. + um 003b/11
- ar [Tr.]** Havada beyaz ve hafif billürler biçiminde donarak yağın su buharı.
 . 065a/10, 090a/09, 122b/20, 150b/13, 166b/17, 178a/10
 . + lar 122b/20
- aÖr [Ar.]** Son, nihayet.
 . + m 128b/09
- ara [Tr.]** 1. Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak. 2. Siyah. 3. Zenci.
 . 009a/07, 011a/11, 011a/18, 011a/21, 016a/17, 016b/08, 016b/09, 019a/21, 028b/14, 030a/12, 031a/01, 036b/04, 041b/03, 048a/09, 048a/20, 049a/04, 054a/14, 059a/13, 062a/02, 064a/05, 064a/08, 064a/14, 084a/09, 099a/13, 110a/20, 117b/16, 122b/18, 133b/18, 135a/05, 136a/10, 138b/04, 139a/06, 139b/20, 150a/10, 160b/02, 162b/11, 166b/17, 167b/04, 169a/04, 175b/06, 177a/10, 177a/12, 188b/04, 191b/04, 195a/16, 198a/21, 199b/12, 219b/16, 219b/20, 220a/05, 220a/08, 220a/09, 220a/10, 220a/11
 . + da 042b/15
 . + dan 047b/08, 074b/21, 136b/15, 157a/05, 177a/08, 196a/04
 . + dur 177b/03
 . + lar 017b/01, 030a/20, 047b/12, 052b/15, 061b/16, 061b/18, 064a/09, 091a/12, 120b/12, 122a/02, 122a/05, 123a/17, 150b/14, 150b/15, 220a/01, 220a/14, 220b/08, 220b/17, 221a/03, 221a/06, 221a/08, 221a/18, 221a/19, 221a/21, 221b/13
 . + lara 220a/10, 220a/16, 220b/21
 . + lardan 120b/15, 127b/04, 221a/07
 . + ları 047b/06, 220a/07, 220b/02, 220b/14, 221b/05
 . + larıla 221a/04
 . + laruñ 009a/08, 220a/11, 220b/04, 220b/10, 220b/19, 221b/01, 221b/04, 221b/06
 . + sında 144a/11
 . + ya 127a/11, 128a/18, 128b/06
 . + yıldı 127a/03, 161a/13
- arābet [Ar.]** Akrabalık.
 . + i 155b/13
- arāfe [Ö.]** Mısır'da bir mezarlık.
 . 147a/07
 . + ye 224b/13
 . + yile 224b/17, 227a/07
- araol [Tr.]** Güvenliği sağlamakla görevli kimse.
 . + lar 084b/08, 084b/17
 . + lardan 084b/18
- arauş [Ö.]** (bk. emir bahāu'd-din arauş)
 . 133b/14, 229b/09
- araltı [Tr.]** Uzaklık veya karanlık sebebiyle kim veya ne olduğu seçilemeyen, belli belirsiz, koyu renkli biçim.
 . 178a/04
- aramān [Ö.]** Karaman ili.
 . 004a/12, 076a/20
- arañluđ [Tr.]** Işığı olmayan, bütünü veya bir parçası ışıktan yoksun olan.
 . 064a/02, 064a/04, 064a/13, 064a/19, 064a/20, 064b/03, 175b/17
- arañu [Tr.]** (bk. arañluđ)
 . 122b/02, 122b/03, 122b/05, 122b/07, 134a/10, 175a/17
- arañuluđ [Tr.]** (bk. arañluđ)
 . 175b/21
- arar- [Tr.]** Rengi karaya dönmek, siyahlaşmak.
 . - mış 050b/16, 140a/05
 . - mışdı 163a/01
 . - ur 059a/10
- arār [Ar.]** 1. Tahammül, dayanma gücü. 2. Bir iş veya konu hakkında yetkililerce görüşülüp tartııldıktan sonra verilen yargı. 3. Ölçülülük.
 . 059b/11, 093a/06, 120a/20, 129a/05, 209a/07, 212a/04, 230b/05
 . + ı 205b/12, 230b/19
 . + ıla 220b/13
 . + m 124a/01, 124a/03, 170b/04, 226b/15
 . + ma 014b/18
 . + mca 124a/21, 132a/12
 . + mdan 050a/03
 . + um 039a/06, 151b/09
- arār buyur- [Ar.+Tr.]** Durmak, eğlenmek, yerleşmek.
 . - dılar 113a/10
- arard- [Tr.]** Rengini karaya çevirmek, siyahlaştırmak.
 . - up 017a/10
- arardıl- [Tr.]** Karanlık duruma getirilmesini sağlamak.
 . - mış 069a/17
- arār eyle- [Ar.+Tr.]** Durmak, eğlenmek, yerleşmek.
 . - di 062a/15, 110b/01
 . - diler 006a/20, 029b/11, 088a/07, 114a/18
- arar-gāh [Ar.+Far.]** Bir ordu kurmay heyetinin bulunduğu yer.
 . 103b/10
- arār iT- [Ar.+Tr.]** Durmak, eğlenmek, yerleşmek.
 . - di 046b/07, 082b/08, 088b/21, 098b/13, 130b/18, 147a/01, 160a/02, 207b/19
 . - diler 061a/02
 . - düği 039b/21, 082a/13
 . - dükten 049b/20, 105a/13, 230a/09, 103b/15
 . - e 151a/14
 . - er 127a/15
 . - mişdür 146b/13
 . - se 159a/03
 . - üp 006b/01, 009b/01, 062a/17, 111b/19, 112b/18, 217b/09
- arār virme- [Ar.+Tr.]** Rahat vermemek, durdurmamak.
 . - zidi 031a/13
- ara toprağ eyle- [Tr.+Tr.+Tr.]** Verimsiz, bitki örtüsünden yoksun hale getirmek.
 . - di 108a/18
- ara toprağ ol- [Tr.+Tr.+Tr.]** Ölmek.
 . - di 034a/05
- aravul [Tr.]** Düşmanın ani baskınlarından korunabilmek için ordunun çevresinde nöbetle görevlendirilen piyade ve atlı asker, karakol.
 . + ıdı 212b/12
- arāyin [Ar.]** İpuçları, belirtiler.
 . + den 116a/02
 . + ile 157b/20
- ardaş [Tr.]** Kardeş.
 . 090a/07, 164b/05, 169b/13
 . + ıdur 090a/08
 . + ları 120a/17
- arğa [Tr.]** Kargagillerden, tüyleri kara renkte, tarla ve bahçelere çok zarar veren kuş.
 . 019b/17, 019b/19, 048a/15, 048a/16, 048a/17, 048a/19, 059a/13, 059a/14, 152a/15, 152a/17, 199b/12, 227a/20
 . + lar 048a/18
- ār-ger [Far.+Far.]** Etkili.
 k. 094a/20
- ār-gir [Far.+Far.]** Taştan veya tuğladan yağılmış bina.
 k. 174b/07, 217a/05
- ār-güzār [Far.+Far.]** Elinden iş gelen, becerikli.

k. 026b/12, 085a/07, 192a/09, 220a/21

karı [Tr.] 1. Bir erkeğin evlenmiş olduğu kadın, eş. 2. Kadın.
 k. 074b/13, 075a/17, 157a/03, 211a/03, 211a/12, 211a/16, 211a/19
 k.+ nuñ 210b/19, 211b/02
 k.+ sı 073a/15
 k.+ sınıñ 210b/16

kār-ı Őažım [Ar.+Ar.] Zorlu iş.
 k. 096b/07

kār-ı feth ve fitne [Ar.+Ar.+Ar.] Fetih ve karışıklık işi.
 k. 206a/07

karıl- [Tr.] (Hayvan için) çiftleşmek.
 k.- a 127a/06
 k.- dı 127a/04
 k.- ur 127a/01

karı(ı)n [Tr.] İnsan ve hayvanlarda gövdenin kaburga kenarlarından kasıklara kadar olan ön bölgesi.
 k.+ dan 170a/02
 k.+ ı 014a/18, 014a/20, 127b/01, 127b/02, 128a/03, 128b/06
 k.+ m 078a/05, 126a/10, 126a/11, 128b/08, 128b/10, 129a/17
 k.+ ma 033a/01, 128b/08, 129a/16
 k.+ nda 014a/16, 014b/04, 014b/05, 127b/01, 128a/03
 k.+ ndan 009a/07, 128a/05, 128b/12
 k.+ ndayiken 009a/07

karındaş [Tr.] Kardeş.
 k. 009b/12, 169b/12, 170b/12, 187a/15
 k.+ ı 008a/05, 009b/14, 012a/19, 012b/02, 018b/01, 021b/15, 021b/17, 032a/09, 034a/15, 038a/03, 038a/12, 054a/19, 054a/20, 060b/20, 066b/09, 069a/04, 072b/18, 075b/04, 075b/05, 075b/06, 080b/03, 087b/12, 088b/05, 094a/09, 095a/03, 095a/04, 095a/06, 095b/01, 095b/03, 098a/05, 099a/04, 102b/12, 102b/15, 104a/18, 105a/04, 105b/06, 106a/06, 106a/07, 106a/11, 106a/20, 106b/04, 106b/11, 108a/09, 109a/20, 109b/08, 112a/14, 116b/16, 132b/19, 141a/13, 141b/17, 145b/19, 145b/21, 146a/05, 154a/14, 154a/15, 154a/18, 154a/19, 154b/09, 155b/04, 162b/01, 162b/04, 164a/12, 164b/12, 164b/13, 164b/14, 187b/03, 194a/11, 197b/05, 211a/08, 226b/07
 k.+ idur 009b/21, 043a/01, 090a/13
 k.+ imuzsın 009b/06
 k.+ m 012a/21, 077a/15
 k.+ ma 030b/18, 085a/05, 169b/07
 k.+ mı 108a/08, 146a/01
 k.+ muñ 021b/19, 085a/07, 085a/11, 085a/12, 164b/16, 187a/13, 211a/08
 k.+ ıyla 030b/20
 k.+ lar 164b/06
 k.+ ları 009b/05, 009b/15, 009b/16, 009b/19, 012b/01, 021b/06, 030a/01, 106a/13, 106a/15, 106a/16, 106a/19, 146a/17, 147b/07, 165b/15, 165b/17, 168a/12, 176b/08, 187a/12, 187a/14
 k.+ larıdı 012a/12
 k.+ larımış 140b/17
 k.+ ların 021b/08, 021b/17
 k.+ larına 187b/15, 228a/15
 k.+ larından 009a/16, 176a/20
 k.+ larını 022a/03, 090b/19, 104a/11, 176b/06, 201a/10
 k.+ larınıñ 120a/18, 168a/14
 k.+ larıyıdı 120a/16
 k.+ larıyıla 022a/02
 k.+ larıyuz 055b/01
 k.+ larumuz 045a/08, 207a/14
 k.+ laruñ 012b/04, 164b/04
 k.+ umdur 054b/14, 055a/02, 055a/03, 055a/21
 k.+ umuzdur 055b/01
 k.+ uñ 146a/20, 164b/09

kār-ı saltanat [Ar.+Ar.] Saltanat işi.
 k.+ a 097b/05
 k.+ uñ 080b/16

karış [Tr.] Açık duran elde, başparmak ve serçe parmakların uçları arasındaki mesafe.
 k. 090b/09, 125b/16, 125b/17, 161b/11, 162a/06, 177a/20, 193a/08, 193a/09, 218b/01
 k.+ dan 162a/13
 k.+ dur 162a/08
 k.+ ıdı 025b/13, 149b/20, 162a/06, 166b/05, 193a/05, 193a/06, 193a/12

karış- [Tr.] İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek.
 k.- an 115a/16
 k.- dı 048b/11, 134b/02, 179a/10, 200a/12
 k.- dılar 199b/16
 k.- duğı 132b/08, 178a/17
 k.- mış 065b/21
 k.- up 178b/04
 k.- ur 120b/19, 123a/12, 123a/14, 172b/16

karışdur- [Tr.] 1. Elle yoklayarak aramak. 2. Karışım yapmak, birbirine katmak. 3. Karışıklık çıkarmak.
 k.- dılar 230a/03
 k.- up 014b/12, 129a/07

karışdurl- [Tr.] Karışım yapmak, birbirine katmak.
 k.- up 128b/18, 129a/09

karışık [Tr.] Karışmış olan, düzensiz.
 k. 048a/10, 195b/16

karışla- [Tr.] Karışla ölçmek.
 k.- dum 218b/01

karışma- [Tr.] 1. İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmamak, birbirinin içine girmemek. 2. Müdahale etmemek, ilgilenmemek.
 k.- dı 068a/18, 216a/14
 k.- sa 123a/02
 k.- yalum 065a/11
 k.- zdı 062b/20

karış [Ar.] Yakın.
 k. 006a/11, 043b/21, 103a/19, 107a/01, 107a/04, 119b/07, 130a/07, 148b/02, 163b/11, 168a/15, 172a/05, 174b/12, 217b/06
 k.+ dür 148b/01

karış ol- [Ar.+Tr.] Yaklaşmak, olmasına az kalmak.
 k.- müşiken 232a/20

karışb'ış-ahd [Ar.+Ar.] Yakın zamanda.
 k. 148b/03

karış [Ar.] Hoş olmayan, uygunsuz.
 k. 012a/15

karış [Ar.] Yakın, komşu, hısımlı.
 k.+ den 001b/16

karışne [Ar.] İpucu.
 k.+ dür 150b/06

kār itme- [Ar.+Tr.] Etkilememek, fayda etmemek.
 k.- z 127b/12

kariz [Far.] Keriz, yer altı lağımı.
 k.+ ler 137a/15

karlağuç [Tr.] Kırılmağaç.
 k. 228b/19

karıme [Ö.] Berberistan'da bir şehir.
 k.+ yidi 049b/04

karpuz [Tr.] Kabakgillerden, sürgün gövdeli bir bitki.
 k. 119b/07, 163a/11

karş- [Tr.] Çırpamak.
 k.- up 120a/02

karşün [Ö.] Eski Mısır'da bir padişah.
 k. 038a/19, 038b/08, 038b/10, 038b/14, 038b/15, 038b/17, 039a/08, 039a/10, 039a/12, 039a/15
 k.+ a 038b/02, 038b/04
 k.+ uñ 038b/21

karşu [Tr.] 1. Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi. 2. Karşılık, karşılık olarak.
 k. 007b/13, 020a/07, 025b/16, 038b/08, 047b/07, 047b/09, 047b/11, 053b/15, 059a/19, 059b/04, 059b/07, 059b/16, 060a/08, 061a/01, 061a/06, 063a/11, 064a/04, 064b/05, 082b/04, 094b/04, 094b/18, 095a/06, 104a/07, 129a/12, 135b/10, 137b/08, 137b/09, 138b/04, 142a/10, 144a/16, 145a/05, 155a/17, 155a/20, 164b/14, 168a/21,

- 168b/04, 170b/06, 174a/13, 174a/15, 196a/03,
211a/13, 213a/09, 214a/04
 . + dur 174a/11, 174a/19
 . + larında 058b/17, 153a/18, 166a/03, 214b/20
 . + sđdur 085b/18, 119b/17
 . + sına 021a/04, 049a/05, 061b/18, 070a/02, 160a/16
 . + sında 016a/17, 017b/21, 021a/01, 024a/04,
024a/09, 024b/10, 025b/13, 036a/09, 047a/08,
081b/14, 095a/09, 118a/09, 118a/16, 123b/01,
133b/13, 133b/17, 139b/09, 139b/12, 143a/06,
143a/20, 143b/03, 145a/12, 145b/02, 145b/20,
174a/09, 174b/04, 174b/05, 206b/10, 223a/08
 . + sındaki 139b/21, 190a/03
 . + sından 222a/08
 . + yıldı 025b/15, 048b/01, 195a/16
- arşu ık-** [Tr.+Tr.] 1. Karşılmak, karşılmaya gitmek. 2. Zıt düşünceyi savunmak.
 . - dı 065b/14, 108b/21, 197b/06
 . - dılar 098b/08
 . - up210b/17, 228a/18
- arşu gel-** [Tr.+Tr.] Karşılmak, karşılmaya ıkmak.
 . - üp 044b/18, 155b/09, 228b/01
 . - ür 058b/18
- arşula-** [Tr.] Dışardan gelen bir kimseye karşılıycı olarak ıkmak, istikbal etmek.
 . - dı 047b/02, 053b/10, 054a/05, 060a/03, 061b/05,
063a/12, 063a/21, 095a/05, 155b/20, 178b/12,
202a/06, 204b/18, 205b/03, 206a/02, 212b/05,
212b/08, 212b/10
 . - dılar 059b/17, 064a/06, 064b/05, 081b/03,
085b/07, 103a/12, 212b/09
 . - ñ 205a/05
 . - yup 155a/13, 159a/02, 194a/06, 207b/17
- arşulaş-** [Tr.] Karşı karşıya gelmek.
 . - urdu 025b/17
- arşu tur-** [Tr.] Direnmek, dayanmak.
 . - amadı 083a/08
- arşu turma-** [Tr.] Direnememek, dayanamamak.
 . - dı 178b/19
 . - z 207b/04
- kār ü māl-ı ahvāl** [Ar.+Ar.] Durumun sonucu.
 k. + ı 223b/08
- arvaş-** [Tr.] Kapışmak, kavraşmak.
 . - urlar 127b/21
- arye** [Ar.] Köy.
 . 014b/03, 072a/19
 . + de 014a/12
 . + den 168b/11
 . + dür 190b/20
 . + ler 013a/01, 070b/18, 132a/17
 . + lere 005b/15
 . + leri 190a/15
 . + lerin 087b/05
 . + lerini 133a/05
 . + nüñ 127b/07
 . + si 012a/12, 167b/07, 185a/05
 . + sinüñ 185b/04
 . + ye 072a/12, 072a/13, 127b/08
- arye-i bülbeys** [Ö.] (bk. bülbeys)
 . + de 168a/01
 . + üñ 167b/16
- arye-i aygā** [Ö.] (bk. aygā)
 . 168a/10
- arye-i ays** [Ö.] Mısır'da bir köy.
 . + uñ 171a/01
- arye-i maÖmüre** [Ar.+Ar.] Mamur köy.
 . + dür 179b/02
- arye-i meşhūr** [Ar.+Ar.] Ünlü, herkesin bildiđi köy.
 . + dur 167b/08
- kār-zār** [Far.+Far.] Savaş, çatışma.
 k. 003a/08, 061a/09
- ašaba** [Ar.] Şehirden küçük köyden büyük yerleşim birimi, belde.
 . 006a/14, 174b/06, 216b/09, 225a/19
 . + da 190a/02
 . + dan 166b/19
- . + dur 168a/15, 168a/20, 178a/17, 186b/15,
187b/17, 189b/21, 190b/21, 196a/20
 . + lar 005b/11
 . + ların 087b/05, 219a/12
 . + laruñ 148b/17, 186b/14
 . + sına 171b/03
- ašaba-ı cize** [Ö.] (bk. cize ašabası)
 . 175a/01
- ašaba-ı maÖmüre** [Ar.+Ar.] Mamur kasaba.
 . 187b/17
- ašabāt** [Ar.] Kasabalar.
 . + mđdan 165a/04
- ašd** [Ar.] 1. Niyet, kurma. 2. Bile bile yapma.
 . + dan 170a/12
 . + ı 023a/19
 . + ıla 057a/02, 082b/05, 156a/04, 158a/07
 . + m 087b/04, 228b/12
 . + la 144a/16
- ašd eyle-** [Ar.] Niyetlenmek, kurmak.
 . - se 049b/18, 066b/19
 . - diler 085b/04
- ašd it-** [Ar.] Niyetlenmek, kurmak.
 . - di 022b/03, 075a/03, 086a/04, 097a/10, 122b/15,
143b/01, 159a/13, 171a/15, 177b/01, 189b/08,
213b/16, 151a/0
 . - diler 060b/19, 067a/17, 136b/09, 216a/03,
220b/05
 . - en 022b/12, 023a/07, 035b/20, 060b/21
 . - eni 024a/13
 . - er 022b/11, 134b/20
 . - erleridi 029b/06
 . - erse 070b/04
 . - düğinde 170b/16
 . - düklerinde 058a/17
 . - megine 048a/08
 . - miş 060a/07
 . - mişidi 201a/16
 . - mişleridi 155b/20, 196b/09
 . - se 016b/03, 166a/02
 . - seler 010a/19
 . - üp 097b/08, 120a/06, 139a/07, 140a/07
- ašd itme-** [Ar.] Niyetlenmemek, kurmamak.
 . - mişidi 094a/10
 . - z 075a/08
- ašım paša** [Ö.] Bir dönem Mısır valiliđi de yapan Osmanlı veziri.
 . + ya 114a/18
- ašır** [Ar.] Saray.
 . 034b/02, 039b/07
 . + dur 019a/09
 . + la 039b/15
 . + lar 010b/09, 042b/13
 . + laruñ 025b/01
- ašır ol-** [Ar.+Tr.] Eksik olmak, kusuru bulunmak.
 . - dılar 002a/14
- ašide** [Ar.] On beş ile yüz beyitten oluşan tek kafiye düzeninde, genellikle büyükleri övmek amacıyla yazılmış manzume.
 . + si 094a/07, 187b/10
- ašr** [Ö.] Üsvan yakınında bir köy.
 . 171b/15, 208b/13
 . + ı 208b/03
- ašr** [Ar.] (bk. ašır)
 . 019a/03, 019a/06, 021b/11, 036a/18, 060a/11,
060a/19, 066a/16, 067a/21, 090b/06, 121b/09,
121b/18, 160b/12, 160b/15, 161a/03, 186b/21,
187b/15, 204a/06, 204a/07, 226a/10, 226a/21,
227a/03
 . + a 019a/15, 059b/03, 067b/01, 067b/06, 068a/01,
090b/06
 . + da 078b/10, 120b/01, 121b/11
 . + ı 019a/10, 021b/14, 032a/21, 036a/17, 061b/21,
067b/01, 067b/05, 160b/14
 . + ma 082a/02
 . + mđda 025a/19
 . + lar 025a/19, 066a/03, 166a/18

- ç.+ ları 081a/18, 191b/02
ç.+ larının 166a/11
ç.+ uñ 019a/12, 039b/08, 204a/06, 204a/11, 226a/16
- kaşr-ı kebîr [Ö.]** Cevher-es-Sıkkılî'nin Muiz için yaptırdığı saray.
ç. 226a/17
- kaşr-ı şağîr [Ö.]** Cevher-es-Sıkkılî'nin Muiz için yaptırdığı saray.
ç. 226a/17
ç.+ uñ 226a/19
- kaşr-ı süknâ [Ö.]** Eyyübî hükümdarı Kamil'in Mısır'da yaptırdığı saray.
ç. 186b/20, 187a/05
ç.+ da 187a/07, 187b/13
- kaşr-ı şem'î [Ar.]** (bk. kaşr-ı ş-şem'î)
ç.+ i 076a/15
- kaşr-ı ōumdân [Ö.]** Yemen'de bulunan ve Hz. Osman döneminde yıkılan bir heykel.
ç. 181b/05
- kaşr-ı ş-şem'î [Ö.]** 1. Mısır'da eski dönemlerde yapılmış bir saray. 2. Şimdi bu sarayın yapıldığı bölgeye verilen ad.
ç. 184b/01, 203b/06, 204a/16
- kaşşaba [Ar.]** (bk. kaşaba)
ç.+ da 161a/17
- kaş [Tr.]** Yüzüğün kemerli ve çıkıntılı olan kısmı.
ç.+ ları 158a/04
- kāşāne [Far.]** Ev, köşk, malikane.
ç.+ lerinden 003b/12
- kaş-ı [Tr.]** Tırnakla veya başka bir şeyle deriyi hafifçe ovma.
ç.- yup 032b/02
- kāşif-i esrār [Ar.+Ar.]** Sırları keşfeden, bulan.
ç.+ ın 018b/10
- kāşim [Ö.]** (bk. kāşim bin ma'ōdayūs)
ç. 069a/03
- kāşim bin ma'ōdayūs [Ö.]** Eski Mısır'da bir padişah.
ç.+ ı 068b/18,
ç.+ e 068b/17
- kāşim-i ōimlākî [Ö.]** (bk. kāşim bin ma'ōdayūs)
ç.+ nūñ 071b/11
- kāşkî [Far.]** Keşke.
k. 061a/13, 154b/14
- kat [Tr.]** 1. Makam, mevki, huzur. 2. Tekrarlanan sayının toplamı.
ç. 002b/06, 140a/04, 140b/09, 150b/12, 153b/18, 229a/09
ç.+ ına 044b/03, 055b/09, 055b/19, 160a/07, 208a/05, 227a/12, 228a/01
ç.+ ında 227b/10
ç.+ la 194a/18
ç.+ larına 046a/16
ç.+ umda 173b/11
- kat- [Tr.]** Bir şeyin içine, üstüne veya yanına, niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için başka bir şey eklemek, karıştırmak, ilave etmek.
ç.- ar 061a/15
ç.- ardı 030a/19, 164b/15
ç.- asın 209b/15
ç.- dılar 131b/06
ç.- miş 039a/06
- kat'ā [Ar.]** Hiçbir vakit, asla.
ç. 108a/15
- katāij' [Ö.]** Ahmed bin Tulun'un Kahire yakınlarında kurduğu şehir. ç. 215b/19, 217b/05
- katāij' şehri [Ö.]** (bk. katāij')
- ç. 217b/08, 217b/10
ç.+ nden 224b/12
- katār [Ar.]** Birbiri ardınca sıralanmış hayvan sürüsü.
ç. 121a/08, 228a/14
ç.+ ı mđur 074a/18
- katdur- [Tr.]** Katmasını, ilave etmesini sağlamak.
ç.- dı 039a/04
- kat'ō eyle- [Ar.+Tr.]** Katetmek.
ç.- se 141b/12
- katı [Tr.]** Çok, pek fazla.
ç. 005b/05, 026a/03, 088b/10, 101b/01, 142a/11,
- 207b/18
- kāt'ō [Ar.]** Keskin, kesici.
ç. 086b/21
- kat'ō-ı menāzil it- [Ar.+Ar.+Tr.]** Çok yer dolaşmak, yol katetmek.
ç.- dük 004a/13
- kat'ō-ı niñ güni [Ö.]** Nil nehrinin suyunun azalmaması için yapılan bir tören.
ç. 132a/13
- katır [Tr.]** Atgillerden, kısarak ile erkek eşeğin çiftleşmesinden doğan melez hayvan.
ç. 020b/01, 020b/18, 020b/20, 021a/01, 021a/04, 021a/05, 021a/12, 049b/10, 121a/08
ç.+ a 020b/19
ç.+ ı 020b/06
- kātib [Ar.]** Yazan, yazıcı.
k. 021a/12, 130b/11
k.+ e 130b/14
k.+ i 130b/13
k.+ iyidi 017a/18, 022a/17, 130b/11, 217b/15
k.+ ler 090b/13, 131b/01, 131b/04, 153a/12
k.+ lere 153a/09
k.+ üñ 130b/18
- kātib lülü [Ö.]** Ahmed bin Tulun'un katibi.
k. 217b/15
- kātibü's-sirāy [Ar.+Far.]** Saray katibi.
k.+ ları 105a/20
- kātîl [Ar.]** Katleden, öldüren.
ç.+ dūr 125b/13
- katl [Ar.]** Öldürülme, öldürme.
ç. 146a/08, 201a/12
ç.+ ı 056b/01, 112b/12, 130a/16
- katl eyle- [Ar.+Tr.]** Öldürmek.
ç.- di 047b/03, 071b/06, 104a/17, 214a/05
ç.- diler 085b/15, 086a/03, 104b/08
- katl-ı ōām [Ar.+Ar.]** Toplu kıyım, soykırım.
ç. 100a/07, 047b/12
- katl iT- [Ar.+Tr.]** Öldürmek.
ç.- di 154a/21, 170a/19
ç.- diler 086a/05
ç.- dükden 179a/16
ç.- enüñ 230b/18, 231b/10
ç.- üñ 230b/17
ç.- üp 208b/02, 220a/07
- katl itdür- [Ar.+Tr.]** Öldürtmek.
ç.- di 025a/21, 201a/02
ç.- e 085a/07
- katl ohn- [Ar.+Tr.]** Öldürülmek.
ç.- dı 087a/16, 154a/18, 226b/20
ç.- dukdan 230a/16
ç.- ur 197b/21
- katl-ı nefis [Ar.+Ar.]** Öldürme olayı, insan öldürme.
ç.+ ler 130a/10
- katlan- [Tr.]** Hoş olmayan bir duruma, güç şartlara dayanmak.
ç.- mağ 201b/17
ç.- up 159b/13
ç.- ur 069b/15
- katre [Ar.]** Damla.
ç. 029a/04, 113b/06, 122b/08, 155a/14, 186b/10
ç.+ leri 182b/18
ç.+ si 029a/03
- kat'tā-ı tariğ [Ar.]** Daha sert yöntem.
ç.+ ler 230a/04
- katya [Ö.]** Mısır'da bir yer adı.
ç.+ ya 108b/20
- kav [Tr.]** Kav mantarı kurutulmuş elde edilen, çabuk tutuşan, süngerimsi madde.
ç. 171a/09
ç.+ a 140a/09
- kavā'oid [Ar.]** Kaideler, usuller.
ç.+ ince 121a/14, 132b/02, 134b/13, 135a/12
- kavā'oid-i islām [Ar.+Ar.]** İslami kurallar.
ç. 131b/12
- kavānîn-i padişahî [Ar.+Ar.]** Padişah kanunları.
ç.+ yile 099a/18
- kavāyim [Ar.]** Fermanlar, buyruklar.

- ķ. 017b/14
ķavıce [Ar.+Tr.] Sağlam, güvenilir.
ķ. 150b/06
ķavı-mizāc [Ar.+Ar.] Güçlü mizaç.
ķ. 160b/09
ķavl [Ar.] 1. Lakırdı, söz. 2. Sözleşme.
ķ. 039b/19, 057b/11, 059b/11, 209a/07, 209b/12, 212a/04, 230a/09, 230b/05, 230b/19
ķ.+ da 199a/06
ķ.+ daki 166b/20
ķ.+ dur 082b/12
ķ.+ ı 057b/21, 082b/05, 122b/11
ķ.+ ıdur 049a/01
ķ.+ ina 121b/12
ķ.+ inca 011b/16, 017a/06, 020a/16, 029a/09, 035b/05, 072b/15, 077a/08, 123a/20, 130a/12, 142b/01, 148b/19, 183a/20, 198b/18, 199a/05, 199a/06
ķ.+ indan 199a/11
ķ.+ ları 050b/02
ķ.+ larınca 198b/20
ķ.+ larıyla 084b/10
ķ.+ umuz 147b/09
ķavm [Ar.] Aralarında dil, kültür ve töre bakımından ortaklık bulunan soyca birbirine bağlı insan topluluğu; budun.
ķ. 010b/10, 026b/07, 033a/10, 033a/13, 044a/20, 044b/06, 049b/03, 067b/11, 073a/06, 122b/01, 134b/21, 140b/08, 142b/20, 156a/15, 166a/19, 169a/09, 173b/16, 178b/19, 178b/20, 193a/14, 207b/03
ķ.+ a 005b/17, 064a/11, 214a/21
ķ.+ dan 118a/14, 161b/02
ķ.+ dur 209a/20
ķ.+ ı 009b/21, 033b/01, 049a/19, 133b/21, 162a/15, 207a/07, 207a/17
ķ.+ ıla 049b/10, 227b/13
ķ.+ ina 005b/07, 016a/06, 072b/13, 174b/02
ķ.+ indan 159a/07, 160b/05, 160b/08, 161b/07, 206a/16
ķ.+ mı 118b/21
ķ.+ nuñ 011a/02, 015b/21, 116b/02, 119a/14, 119b/03, 167a/07
ķ.+ ıyla 072b/12, 177b/15
ķ.+ ıyla 119a/20, 167a/07, 169a/17
ķ.+ lardandı 115b/01
ķ.+ larına 121a/16
ķ.+ uma 049a/12
ķ.+ umuzı 197b/21
ķ.+ uñ 024a/12, 051a/18, 193b/08, 208a/08
ķavm-ı dālġin [Ar.+Ar.] Günaha batmış kavim.
ķ. 050a/19
ķāvsān [Ö.] (bk. heykel-i ŧems)
ķ. 181b/09
ķavun [Tr.] Kabakgillerden, sürüngen gövdeli, iri meyveli bir bitki.
ķ. 029b/08
ķ.+ dan 119b/09
ķ.+ un 006b/19
ķavuş- [Tr.] Bir araya gelmek, yeniden görmek, buluşmak, birleşmek.
ķ.- dı 095b/19, 196a/07, 212a/06
ķ.- dılar 205a/18
ķ.- duğı 169b/10
ķ.- durunca 159b/11
ķayāsıra [Ar.] Kayserler, eski Roma ve Bizans imparatorları.
ķ. 004b/08, 078a/09, 079b/10
ķ.+ nuñ 079a/15
ķayāsıra-ı rūm [Ar.+Ö.] Roma kayserleri.
ķ. 077a/11, 078b/21, 079a/07, 079a/08, 079a/11, 079a/12, 079b/15, 158a/02, 204b/08
ķ.+ dan 078a/03, 201a/21
ķ.+ ıla 079a/09
ķ.+ uñ 203b/18, 205a/04
ķayd [Ar.] Ayağa vurulan zincir.
ķ. 102b/15, 104a/11, 104a/12, 224b/02
ķayen oğlı hanüh oğlı mahvġl oğlı dermeşil oğlı berāb [Ö.] Hz. Nuh'un soyundan bir Eski Mısır hükümdarı.
ķ. 114b/19
ķayh [Ar.] İrin.
ķ. 168b/04
ķayı [Tr.] Kaygı.
ķ.+ sı 222a/21
ķ.+ sıyla 015a/10
ķ.+ sıyla 206b/11, 224b/04
ķayıķ [Tr.] Kürek veya yelkenle yürütölen ufak tekne.
ķ.+ lar 042b/13
ķ.+ midur 074a/20
ķayın ata [Tr.+Tr.] Kayın baba.
ķ.+ sı 006a/09, 006b/01
ķayır- [Tr.] Kaygılanmak, üzülmek.
ķ.- up 036a/13
ķayış [Tr.] Bağlamak, tutmak veya sıkmak amacıyla kullanılan, dar ve uzun kösele dilimi.
ķ. 126b/15, 126b/18
ķ.+ dur 126b/17
ķāyid [Ö.] (bk. cevher-i ķāyid)
ķ. 149a/05, 232a/05
ķāyid-i cevher [Ö.] (bk. cevher-i ķāyid)
ķ. 228a/16
ķāyil [Ar.] Rız olmuş, boyun eğmiş.
ķ. 208a/06
ķ.+ ler 199a/13
ķ.+ üz 143b/21, 208a/04, 208b/12
ķāyil ol- [Ar.+Tr.] Rız olmak, boyun eğmek.
ķ.- ayın 057b/10
ķ.- asız 208a/13
ķ.- dı 230a/08
ķāyil olma- [Ar.+Tr.] Rız olmak, boyun eğmek.
ķ.- dılar 093b/18, 213b/10
ķ.- z 124a/15
ķāyim [Ar.] Dik duran, kalıcı olan.
ķ. 025b/14, 030a/13, 041b/01, 052b/18, 089b/19, 174a/18
ķ.+ dūr 133b/17, 154a/06, 174a/10, 182a/02
ķ.+ e 041b/01
ķāyim bi-emrillah [Ö.] (bk. el-ķāyim bi-emrillah)
ķ. 219a/21
ķāyim ol- [Ar.+Tr.] Yerleşmek, birinin yerine geçmek.
ķ.- a 113a/08
ķ.- an 156b/05
ķ.- dı 002a/18, 089a/16, 106a/02
ķāyināt [Ar.] Yaratılmış olan her şey, evren.
ķ. 141a/09
ķ.+ ı 002a/05
ķaylūdūfus [Ö.] Mısır firavunu XI. Ptolemy.
ķ. 077b/16
ķayna- [Tr.] 1. Bir sıvı, sıcaklığı belli bir dereceyi bulunca, buhar durumuna geçerek fokurdamak. 2. Dalgalanıp, köpürmek. 3. Fışkırmak, kaynaktan çıkmak.
ķ.- dı 051b/09, 070b/09
ķ.- dukdan 194a/21
ķ.- r 013a/07, 016b/04, 037a/11, 069b/21
ķ.- rıdı 037a/02
ķ.- yı başladı 026b/05
ķ.- yup 158b/11
ķaynān oğlı mehlāyil [Ö.] Hz. Şis'in soyundan bir Mısır hükümdarı.
ķ. 121a/09
ķaynar [Tr.] Çok sıcak.
ķ. 194b/01
ķays [Ö.] (bk. ķarye-i ķays)
ķ. 171a/01
ķays ibn ebġ' l-Ōās [Ö.] Kişisi adı.
ķ. 168a/06
ķayşar [Ar.] Roma, Bizans ve Alman imparatorlarına verilen unvan.
ķ. 002b/16, 078a/04, 078a/06, 078a/08, 158a/01, 200b/18, 201a/05, 204b/08, 209a/05, 209a/08, 209b/08, 209b/10, 212a/02, 219a/02, 219a/07
ķ.+ dan 212a/12
ķ.+ ı 079a/18

- . + ları 079a/10, 204a/10
 . + larından 201a/04
 . + larının 212a/01
 . + larıyla 219b/03
 . + uñ 157a/21, 209a/18, 212b/15
- ayşar-ı rüm [Ar.+Ar.]** Roma hükümdarı.
 . 079a/14, 157a/18, 157b/15, 212a/10
 . + a 209a/05, 218b/21
- ayu [Tr.]** Hangi.
 . + sına 206b/05
- az- [Tr.]** Herhangi bir araçla toprağı açmak, oymak.
 . - an 117b/05, 117b/11, 163a/08
 . - ar 176a/07
 . - ara 116b/19, 117a/06, 162b/12
 . - arlar 020b/12, 172b/12
 . - arlarıdı 118b/04
 . - dılar 005b/13, 007a/13, 045b/17, 117a/03, 117b/16, 140b/09, 146a/04, 161a/06, 178a/09, 195a/06, 203a/01
 . - dudan 058b/11, 145a/03
 . - duları 117b/09, 145a/03, 169a/06
 . - inca 116b/18
 . - madın 176a/08
 . - mağa 117a/06, 162b/12
 . - ma 135b/07
 . - madan 117b/09
 . - salar 058b/11, 185a/06
 . - uñ 117b/15
 . - up 056a/01, 117a/02, 117b/09, 146a/07, 164a/01, 179b/11
- az [Tr.]** Perde ayaklılardan, uzun beyaz boyunlu, suda ve karada yaşıyan, kuş.
 . 022a/19, 022a/20, 035b/02, 035b/03, 128a/21, 174b/20
- azā [Ar.]** 1. Can veya mal kaybına veya zararına sebep olan kötü olay. 2. Ezelde Allah tarafından takdir edilenlerin gerçekleşmesi.
 . 087b/13, 129b/09, 155a/19, 213b/17
 . + dur 213a/11
 . + sı 115a/19
 . + ya 084b/10
- azan [Tr.]** Çok miktarda yemek pişirmeye veya bir şey kaynatmaya yarar büyük, derin ve kulplu kap.
 . + lara 117a/05
- azanc [Tr.]** Satılan bir mal, yapılan bir iş veya harcanan bir emek karşılığında elde edilen para, temettü.
 . + ı 192b/17
- azāyā-yı müslimīn [Ar.+Ar.]** Müslümanlarla ilgili iddialar.
 . + i 098b/15
- azā-yı āsumānī [Ar.+Far.]** Göklerden gelen kaza.
 . 084b/18
- azā-yı mübrem [Ar.+Ar.]** Önlenmesi olanaksız kaza.
 . + idi 083a/07
- azdur- [Tr.]** Kazmak işini yaptırmak.
 . - a 007a/10
 . - dı 072a/10, 160b/20, 167b/11
 . - mağa 117a/04
 . - masına 072a/10
 . - urdı 032a/16
- azı- [Tr.]** Kesici bir aracı sürterek bir şeyin yüzündeki tabakayı kaldırmak.
 . - dılar 073b/21
- azıd- [Tr.]** Kazıma işini yaptırmak.
 . - ur 083b/17
- azıl- [Tr.]** Kazmak işi yapılmak.
 . - dı 096a/17
 . - miş 016a/11, 140b/16, 141a/05, 182a/10, 185b/07
 . - mişdur 185a/14
 . - mişıdı 182b/03
- azımdı [Tr.]** Kazıyarak çıkarılan parça.
 . + sı 058b/07
 . + sından 033b/04
 . + sıyla 058b/16
- aziye [Ar.]** (bk. aziyye)
 . 030b/01
- aziyye [Ar.]** İddia, önerme.
- . 082a/03, 086a/15, 102a/06, 108b/02, 121b/01, 231a/08
 . + dür 156a/07
 . + leri 100b/17
 . + nüñ 102a/07
 . + sin 039b/03
 . + yidi 100b/03
- azīb [Ar.]** Yalan söyleyen.
 . 039a/10
- azma [Tr.]** Toprak işlerinde kullanılan ağaç saplı demir araç.
 . + ları 118a/18
- azu [Tr.]** Toprağa çakılmak için hazırlanmış, ucu sivri çubuk.
 . + lar 142b/07, 224a/14
 . + lara 171a/09
 . + laruñ 224a/21
- ebāb [Ar.]** Doğrudan doğruya ateşte veya kab içerisinde pişirilen et.
 k. 113a/14, 224a/18
- ebīr [Ar.]** 1. Büyük, ulu. 2. Yaşça büyük, yaşlı.
 k. 109a/05, 135a/05, 135a/12, 139b/19
 k. + den 098b/13
 k. + i 124a/04
 k. + inüñ 124a/02
- eçe [Tr.]** Yapağı veya keçi kılının dövülmesiyle elde edilen kaba kumaş.
 k. + den 050a/16
- eçi [Tr.]** Geviş getirenlerden, eti, sütü, derisi ve kılı için yetiştirilen, memeli evcil hayvan.
 k. 044a/19, 057b/04, 057b/10, 057b/12, 057b/15, 128a/12, 171a/21
 k. + den 047a/13
 k. + lere 057b/13
 k. + nüñ 044a/19, 057b/05, 191a/20
 k. + si 170a/01
 k. + sin 057b/12
 k. + yi 057b/06, 057b/19, 057b/20
- eddān taşı [Ar.+Tr.]** Bir taş türü.
 k. + ndan 141b/18, 142a/15
- edi [Tr.]** Kedigillerden, köpek dişleri iyi gelişmiş, kasları çevik ve kuvvetli küçük memeli hayvan.
 k. 013b/17
 k. + leri 223b/16
- eennār-ı Öale'İŞ-ālem [Ar.+Ar.+Ar.Ar.]** Alemlerin görebildiği ateş gibi.
 k. + dür 202a/17
- e'enne [Ar.]** Sanki, gibi, benzer.
 k. 002a/15, 012b/16, 031b/05
- e'enne-hu [Ar.+Ar.]**
 k. 017b/17, 018a/03, 027a/18, 074a/03, 118a/10, 134a/09, 138a/14, 138b/02, 174a/16
- efe [Ar.]** Terazi gözü.
 k. 107a/04
 k. + lerinüñ 069a/20, 069a/21
- efen [Ar.]** Ölüyü sardıkları bez.
 k. 101a/10, 101a/11
 k. + e 140b/09, 229a/09
 k. + iyile 066a/19
 k. + ler 229a/09
 k. + leri 140a/04
- efenle- [Ar.+Tr.]** Ölüyü kefenle sarmak.
 k. - diler 066a/20
 k. - mişlerimiş 140a/14
- efenlen- [Ar.+Tr.]** Kefenle sarılmak.
 k. - miş 014b/12
- efere [Ar.]** Kafirler, hakkı tanımayanlar.
 k. 107a/09, 181a/11, 208a/21, 210b/03
 k. + nüñ 131a/20, 131b/13
- efere-i firenk-i melāŐin [Ar.+Ar.+Ar.]** Lanetli Frenk kâfirleri.
 . + üñ 114a/07
- effe [Ar.]** (bk. kefe)
 k. + leri 069a/18
 k. + lerine 069b/04
 k. + lerinüñ 069a/19
 k. + lü 089b/12

- k.+ si 089b/12
k.+ sine 039b/20, 039b/21, 040a/01, 069b/13
- kehānet** [Ar.] Bir olayın meydana geleceğini doğrudan doğruya veya çeşitli araçlar yardımıyla, önceden bilme ve haber verme işi, kâhinlik.
k. 017a/17, 019b/15, 023a/14, 028a/11, 030b/07, 034a/04, 036a/12, 048b/16
k.+ de 019b/10
k.+ ini 053b/06
- kehene** [Ar.] Kâhinler.
k. 045b/06, 048a/15, 050a/06, 192a/12, 194a/14
k.+ nüñ 036b/08, 051b/04, 149b/10
k.+ sin 194b/04
k.+ yi 043a/17
- kelām** [Ar.] 1. Söz, lakırdı. 2. Kur'an.
k. 094b/02, 167b/05, 207b/19, 214a/15
k.+ ıdı 178a/20
k.+ ında 091b/01
- kelām-ı hîkmet-nizām** [Ar.+Ar.+Ar.] Hikmeti düzenleyen söz, bilgece söz.
k.+ ı 104b/09
- kelām-ı kâdim** [Ar.+Ar.] Kuran-ı Kerim.
k.+ de 167b/05
- kelb** [Ar.] Köpek.
k. 034b/10, 199b/01, 199b/02
k.+ leri 223b/16
- kelbü'l-mā'Ö** [Ar.] Kunduz.
k. 129a/14, 129a/15, 129a/18
k.+ nuñ 129a/17
- keleken** [Ö.] Eski Mısır'da bir padişah.
k. 031b/09, 031b/12, 031b/13, 031b/18, 052b/17, 053a/09, 053a/12, 053b/05, 053b/08, 053b/10, 053b/17, 053b/19, 054a/05, 054a/07, 054a/11, 054a/20
k.+ üñ 053b/06, 053b/14
- keler** [Tr.] Sürüngenler sınıfının kelerler takımından olan hayvanların genel adı.
k. 125b/15, 125b/21, 127b/09
- kelimāt** [Ar.] Kelimeler, sözler.
k. 007a/20, 027b/13, 031b/12, 058a/08, 137a/05, 151b/16, 154b/11, 161a/07, 207b/19, 217a/19
k.+ dan 207b/19, 208b/14, 219a/18
k.+ ı 058a/19, 153a/21, 153b/12, 165a/11
k.+ ıla 148a/04
k.+ uñ 178b/02
- kelimāt-ı hîkmet-engiz** [Ar.+Ar.+Far.] Hikmetlerle dolu sözler.
k. 090a/18
- kelimāt iT-** [Ar.+Tr.] Söz söylemek.
k.- di 102a/20, 213a/14
k.- üp 220a/18
- kelime** [Ar.] Sözcük.
k.+ sine 002a/13
- kem** [Far.] Az, eksik.
k. 005a/10, 113b/01
- kemā-hüve haḳḳuhā** [Ar.+Ar.+Ar.] Hakettiği gibi.
k. 062b/14
- kemā-kān** [Ar.] Eskisi gibi, önceden olduğu gibi.
k. 009b/18, 014b/01, 014b/18, 015a/04, 035b/15, 045a/11, 046b/06, 055a/13, 066b/06, 080b/04, 082b/08, 083a/05, 084a/06, 088b/05, 100a/04, 101b/03, 104a/12, 109a/10, 112a/15, 114a/17, 115a/03, 116a/05, 120a/09, 123b/11, 124b/10, 125b/06, 129b/20, 131a/06, 131a/12, 133a/16, 134b/19, 138a/16, 139a/04, 140a/15, 143b/14, 145a/10, 145b/13, 151a/01, 151a/10, 152b/09, 153a/18, 161a/16, 166b/07, 174b/16, 182a/02, 183a/16, 186b/15, 189b/03, 192b/20, 194a/15, 200b/08, 202b/09, 205a/10, 208a/20, 209a/03, 212a/01, 212a/08, 212a/16, 217b/21, 221b/11, 225a/14, 226b/15, 228b/13, 231b/05, 231b/14
k.+ ıdı 220b/01
- kemāl** [Ar.] 1. Olgunluk, yetkinlik. 2. Mükemmellik.
k. 109b/05, 225b/15
k.+ ıyla 020a/03
k.+ ıyla 100b/02, 227a/05
- kemāl-ı Öadl** [Ar.+Ar.] Adaletin en üst derecesi.
k. 092b/01
- kemāl-ı buḡz** [Ar.+Ar.] Aşırı kin duyma.
k.+ larından 084a/20
- kemāl-ı cehālet** [Ar.+Ar.] Cahilliğin en üst derecesi.
k.+ leri 129b/10
- kemāl-ı diyānet** [Ar.+Ar.] Dindarlığın en üst derecesi.
k. 091a/18
- kemāl-ı haḳḳat** [Ar.+Ar.] Gerçeğin iç yüzü.
k.+ larına 145a/19
- kemāl-ı iffet** [Ar.+Ar.] Dürüstlüğün en üst derecesi.
k. 093a/05
- kemāl-ı kudret** [Ar.+Ar.] Kudretin olgunluğu.
k.+ üñ 161a/19, 161b/16
- kemāl-ı muḥabbet** [Ar.+Ar.] Sevginin aşırılığı.
k.+ inden 017a/09
- kemāl-ı şunö** [Ar.+Ar.] Yaratmanın kusursuzluğu.
k.+ uña 002a/06
- kemāl-ı yübüset** [Ar.+Ar.] Aşırı kuraklık.
k. 121b/04
- kemāl paşa oḡl** [Ö.] Osmanlı devleti Şeyhülislamı, fakihi, tarihçi, müfessir, kelimci, edebiyatçı ve şair Kemalpaşazāde.
k. 113a/17, 113b/14
- kemān** [Far.] Yay.
k. 003b/02
- kem-āzār** [Far.] Zarar vermeyen, zararsız.
k. olduğün 109b/07
- kemer** [Far.] Kapı, pencere, köprü gibi şeylerin, oyuğu aşağı bakan kavisli kubbesi, tavanı.
k. 027a/13
k.+ ler 017b/04, 117a/09, 141b/18, 144a/20, 153b/15, 157b/08, 158a/17, 158a/19
k.+ lerde 117a/09, 158a/17
k.+ lerile 117b/16
k.+ lerinde 153b/17
k.+ üñ 141b/19
- kemüK** [Tr.] Kemik.
k. 128a/07, 128a/08
k.+ den 128a/10
k.+ dür 127b/11, 128a/10
k.+ i 160b/08, 160b/21, 161b/12, 162a/11, 162a/12, 163a/02
k.+ in 127b/05
k.+ inden 143a/10
k.+ inüñ 161b/04, 162a/14
k.+ leri 128a/10, 137b/12, 140a/16, 198b/01
k.+ lerümi 198a/16
- kemüklü** [Tr.] Kemiği belirgin olan.
k.+ yidi 199b/06
- kenŐān** [Ar.] Hz. Nuh'un torunu Kenan peygamber.
k.+ ıdı 009a/06
- kenŐān ili** [Ö.] Ürdün Nehri'nin batısındaki Antik Filistin topraklarına İbrahimi dini metinlerde verilen isim.
k.+ nde 198a/09
- kenŐāniyyün** [Ar.] Kenan peygamber soyundan gelenler.
k. 056b/15
- kenār** [Far.] Kıyı, çevre.
k.+ a 067b/11, 127a/12, 128a/13
k.+ da 111b/21
k.+ ı 215b/03
k.+ m 171a/13
k.+ ma 013a/15, 015b/20, 064a/13, 068a/17, 085b/09, 127a/16, 127b/19, 170a/15, 171a/06, 172b/01, 177b/14, 187a/04, 205b/01
k.+ mca 005b/02, 176b/13
k.+ ında 016b/08, 016b/13, 017a/21, 017b/02, 020a/05, 028b/01, 037a/04, 039a/12, 039a/14, 040a/14, 043a/08, 051b/07, 057b/07, 067b/09, 067b/19, 085b/04, 112b/03, 127a/02, 127a/05, 127b/04, 128b/18, 133a/21, 146a/14, 153a/16, 157a/06, 168b/08, 170b/14, 172b/08, 174b/05, 175b/04, 176a/06, 176a/07, 177a/04, 217a/11, 223a/03
k.+ mdadır 177a/06

- k.+ ları 120b/14, 122a/02, 174b/14, 224b/14
k.+ larına 124a/07, 126b/11, 135b/04, 176a/19, 205b/16
k.+ larında 007a/02, 022b/01, 044a/06, 107a/04, 122a/05, 124a/18, 125b/14, 126a/07, 127a/11, 129a/15, 130a/02, 150b/20, 174b/18, 190b/06, 190b/08, 190b/12
k.+ larından 121a/13, 145a/16
- kenâr-ı nil [Ar.+Ö.]** Nil Nehri kenarı.
k.+ de 004a/18
- kenâyis [Ar.]** Kiliseler.
k. 131b/02
- kend [Tr.]** Tarımsal etkinliklerin olmadığı, halkın çoğunluğunun sanayi, ticaret ve yönetim işlerinde çalıştığı büyük yerleşim birimi, kent.
k.+ leridir 120b/18
k.+ lerinin 176b/20
- kendü [Tr.]** Kendi.
k. 003b/14, 004a/04, 005a/20, 005b/13, 006a/07, 006b/18, 008a/09, 008b/11, 014b/07, 015a/01, 015b/18, 016b/11, 018b/07, 019a/18, 020a/04, 020a/09, 020b/03, 022a/04, 022b/12, 022b/15, 024b/01, 024b/05, 024b/08, 025a/18, 027a/09, 028a/13, 030b/05, 030b/14, 031a/14, 031a/20, 031b/07, 031b/15, 031b/19, 032b/05, 032b/11, 033b/05, 034a/05, 035a/09, 036a/03, 037a/04, 037a/07, 037b/17, 039b/11, 039b/17, 040b/09, 041a/11, 042a/14, 043a/21, 043b/21, 044b/01, 045a/21, 046a/14, 046b/08, 047a/01, 047b/11, 048b/05, 049a/06, 049a/09, 049a/11, 052b/01, 052b/09, 052b/19, 056a/18, 057a/12, 057a/19, 057b/14, 058a/18, 059b/07, 059b/14, 060b/02, 061b/04, 061b/07, 062b/08, 062b/10, 062b/18, 063a/04, 063b/04, 063b/16, 064b/02, 065a/17, 068a/11, 068b/19, 068b/21, 070a/03, 070a/18, 071a/05, 073a/12, 073b/12, 078b/07, 079a/18, 082a/17, 082b/03, 082b/21, 084a/07, 084a/08, 084b/14, 085a/04, 085a/05, 085a/08, 086a/09, 086a/10, 089a/15, 089b/05, 090a/12, 091b/07, 091b/18, 092a/15, 092a/18, 094a/13, 094b/14, 096a/08, 096b/05, 096b/15, 097a/09, 098b/03, 099a/13, 099b/16, 100a/16, 100b/01, 100b/03, 100b/06, 100b/08, 100b/10, 102a/21, 102b/15, 104b/21, 105a/02, 105a/19, 106b/01, 107a/03, 107a/15, 107b/18, 109a/13, 109b/08, 109b/20, 118b/08, 118b/16, 119a/19, 119b/05, 119b/06, 120a/04, 120a/10, 120a/19, 121a/03, 121a/12, 123b/05, 128a/09, 131b/11, 136a/04, 136a/11, 136a/12, 139a/15, 140b/04, 142a/03, 142b/01, 146b/21, 148a/15, 148a/17, 148a/20, 151a/11, 151b/18, 152a/21, 153a/19, 154b/03, 154b/08, 154b/10, 160a/04, 160b/14, 161a/05, 161b/14, 161b/15, 162a/07, 162a/08, 162a/21, 162b/01, 162b/02, 162b/07, 163a/11, 163a/15, 163b/16, 163b/18, 164b/15, 164b/20, 165a/05, 165b/13, 165b/16, 166a/06, 166a/07, 166b/01, 167a/04, 168b/05, 169b/08, 171b/08, 172a/10, 172b/15, 175b/14, 177a/12, 179b/01, 180b/09, 180b/13, 181a/08, 184b/16, 186b/06, 187a/19, 187b/21, 189a/06, 189a/08, 189b/04, 190a/12, 191a/06, 191a/10, 191a/12, 191b/12, 192a/02, 192a/04, 192a/11, 192a/12, 192b/21, 193b/02, 193b/11, 194a/04, 194a/09, 194b/07, 196a/06, 196a/14, 196a/15, 197a/04, 197a/07, 200a/21, 201a/19, 201b/13, 202a/11, 202a/20, 203a/14, 206b/04, 207a/06, 207b/02, 208a/19, 209a/01, 209b/02, 211b/01, 213b/08, 214a/20, 214b/17, 215b/20, 220a/09, 221b/15, 222b/18, 222b/20, 223a/16, 223b/05, 223b/06, 224b/05, 226a/16, 228a/01, 230a/04, 230a/07, 230a/09, 230a/17, 230b/03
k.+ çün 038b/02, 082a/01, 152b/16, 164a/18, 164b/03, 165a/06, 181b/16, 181b/19, 194b/21, 217b/07
k.+ de 039a/11, 125b/09, 177b/07, 188a/12
k.+ den 006b/05, 007b/14, 009b/03, 012a/02, 017a/16, 022a/16, 024b/07, 025a/10, 026a/04, 026b/13, 030b/17, 032a/13, 032a/14, 036a/03, 036a/10, 036a/11, 036b/14, 038b/03, 038b/05, 042b/07, 043b/19, 047a/01, 052b/12, 053a/09, 057a/14, 067a/13, 075a/21, 078a/17, 078a/20, 086b/07, 095a/13, 095a/16, 098a/02, 098b/04, 103a/10, 103b/05, 105b/08, 106a/01, 107a/19, 108a/05, 108a/21, 110a/15, 118b/08, 125a/03, 125a/08, 128a/09, 131a/02, 154a/13, 156b/05, 156b/19, 162b/02, 166a/06, 176a/04, 176b/08, 177a/12, 181a/04, 186b/06, 189b/04, 192a/10, 193b/10, 193b/12, 222a/03, 226b/07, 231b/17
k.+ ler 012a/21, 015b/03, 033a/14, 034b/15, 044b/06, 051b/21, 064b/18, 070b/04, 079a/04, 088a/08, 089a/08, 098b/15, 104b/08, 107a/05, 124a/12, 136a/06, 156a/12, 168a/20, 203b/02, 212a/03, 213a/15, 213a/21, 213b/16, 215a/16, 216a/03, 220b/06, 221a/06
k.+ lerde 012a/15
k.+ lerden 033a/14, 038b/19, 044b/16, 064b/10, 110a/01, 138a/02, 139b/21, 150a/16, 193b/06, 199b/11, 207a/20, 207b/10, 208a/18
k.+ lere 005b/01, 012b/07, 020b/09, 028a/07, 043b/01, 044a/17, 044b/20, 050a/09, 056a/03, 074a/10, 096b/03, 096b/04, 124b/01, 137b/04, 138b/18, 157a/14, 167a/19, 172a/17, 173a/08, 173b/13, 176b/07, 207a/11, 209b/18, 210a/16
k.+ leri 012a/16, 015a/07, 015a/11, 033a/13, 033a/21, 043b/17, 044b/15, 045a/11, 045a/19, 107a/14, 137b/16, 139b/07, 147b/20, 170b/07, 173a/02, 194a/19, 199b/10, 206a/11, 206b/02, 213a/16, 215a/06
k.+ lerile 050b/03, 054b/07, 175b/18, 216a/13
k.+ lerinden 210a/01, 230a/04
k.+ lerini 074a/18
k.+ lerinin 074a/19, 074b/04, 074b/08
k.+ leriyle 045a/08
k.+ leri 033b/01, 115b/08, 129b/14, 142b/21, 191b/06, 208b/17
k.+ m 061a/15, 119a/17, 159b/10, 173b/11
k.+ me 003b/14, 068b/02
k.+ mi 068b/16, 206a/08, 224a/21
k.+ müz 011b/07, 013b/04, 171b/02, 228b/15
k.+ müzile 207b/05
k.+ ne 055a/07
k.+ ni 055a/07, 065a/02, 213b/21
k.+ nü 005b/07, 017a/08, 029b/01, 029b/03, 029b/11, 037a/16, 039a/21, 054b/17, 055b/02, 059b/13, 060b/12, 066b/09, 067a/02, 078b/09, 083b/10, 086a/15, 087b/12, 104b/14, 107a/15, 116b/03, 118b/17, 120b/17, 144a/19, 149a/03, 155a/10, 159a/09, 164b/15, 187b/04, 194a/02, 194a/21, 200b/21, 205b/13, 219a/04, 230a/21, 230b/10
k.+ nü 197b/17, 208a/14
k.+ nüze 213b/10, 221b/15
k.+ si 008b/16, 009a/15, 009b/13, 012b/04, 016b/17, 017a/13, 017b/06, 019a/15, 020a/08, 020b/03, 021b/15, 025b/01, 026b/05, 028b/09, 030a/04, 033a/08, 034a/21, 036a/19, 036b/10, 037b/21, 038b/13, 040a/13, 040b/16, 041b/06, 042b/12, 042b/16, 043a/13, 050b/12, 051b/02, 054b/03, 059b/04, 060a/12, 061b/09, 061b/16, 062a/14, 062b/13, 063b/08, 064a/06, 066b/09, 067a/18, 067b/06, 068a/04, 069a/17, 071b/04, 072b/19, 074b/13, 079b/08, 082b/19, 082b/20, 085b/08, 086a/14, 087b/17, 090a/08, 091b/07, 095b/16, 096b/21, 097b/03, 097b/10, 098a/08, 098b/08, 099a/08, 102b/16, 103a/16, 104a/21, 105a/10, 106a/19, 106b/04, 107b/20, 109a/02, 109a/10, 118b/01, 118b/04, 118b/14, 126a/02, 128a/20, 136b/16, 146b/19, 152a/11, 152b/20, 153a/03, 155b/08, 156a/04, 160a/08, 166b/16, 170a/06, 171a/15, 173b/01, 173b/16, 182b/15, 194a/09, 194b/15, 195b/06, 200b/20, 201a/02, 209a/04, 212a/01, 212b/20, 220a/08, 220b/18, 222a/12, 225b/20, 226b/01, 227a/04, 227b/19, 229a/02,

- 229a/07
k.+ sin 076a/04, 129a/19
k.+ sinden 221b/19
k.+ sine 152b/01
k.+ sini 070a/03, 078a/18, 150a/02, 194a/14, 230b/01
k.+ için 005b/07, 006b/10, 007a/09
k.+ ye 004b/03, 009a/03, 009a/06, 018b/06, 019b/07, 021b/08, 022b/12, 024b/02, 026a/20, 030a/20, 030b/03, 030b/12, 030b/13, 032a/19, 036b/15, 037a/20, 038b/02, 038b/10, 040b/04, 040b/19, 042a/19, 044a/04, 047a/19, 047b/15, 048a/13, 049a/05, 050a/20, 052b/16, 053a/06, 055a/06, 055a/14, 055b/09, 059b/04, 059b/07, 060a/03, 061a/14, 061b/08, 062a/19, 067a/13, 068a/13, 068b/03, 069b/08, 071a/04, 071a/08, 071b/03, 073b/09, 078a/16, 082a/11, 082b/17, 084a/19, 084a/20, 084b/02, 084b/03, 084b/07, 090a/07, 092b/07, 095b/04, 095b/06, 097a/05, 097a/13, 100b/07, 102b/04, 103a/08, 107a/18, 108b/05, 108b/06, 109a/21, 131a/02, 136b/13, 136b/21, 137b/20, 138a/08, 154b/13, 154b/16, 155a/02, 159a/10, 162b/03, 163a/04, 165b/11, 174b/12, 179a/01, 179a/09, 179a/12, 187a/14, 194a/17, 196a/03, 196a/15, 199b/19, 202b/16, 206b/07, 211a/15, 212a/04, 218a/10, 219a/05, 221b/18, 222b/19, 223a/10, 223a/16, 227b/10, 228a/06, 228a/09, 228a/21, 230a/06, 231b/06
k.+ yi 007b/05, 022b/09, 022b/10, 025a/02, 031b/11, 038b/04, 039b/10, 043b/14, 046a/15, 048b/14, 049a/04, 049a/14, 052a/21, 056a/21, 061a/16, 061b/02, 068b/05, 081a/13, 081b/15, 086b/15, 095a/13, 095a/14, 097a/02, 099a/20, 099b/02, 099b/14, 103a/12, 104b/08, 106b/06, 120a/02, 129a/15, 129b/01, 130b/08, 137a/10, 140b/03, 158a/01, 163a/06, 164a/01, 165a/11, 170a/17, 170a/18, 179a/16, 194b/01, 197a/05, 198a/09, 202a/04, 206b/03, 224a/20, 225b/09, 227b/16
k.+ için 026a/13, 036a/15, 039b/07, 040b/19, 052a/19, 054a/17, 062a/09, 067a/21, 081a/07
k.+ yidi 086a/08, 086a/11
k.+ yile 007a/12, 008a/18, 011a/16, 015a/06, 015a/10, 016a/06, 017a/03, 017a/07, 017a/16, 020a/02, 022a/16, 023a/13, 025a/09, 025a/15, 029a/15, 031a/03, 032a/02, 033a/02, 034a/06, 035b/18, 036a/10, 036b/13, 037b/13, 039a/20, 042b/03, 046b/18, 047b/20, 051a/07, 052b/01, 053a/03, 053a/08, 059b/01, 059b/02, 060b/14, 061a/18, 065b/02, 065b/19, 067b/15, 072b/19, 087b/10, 087b/11, 088b/03, 120a/05, 127a/06, 129a/18, 142a/18, 142b/11, 142b/12, 164a/02, 183a/11, 198b/07, 198b/08, 213a/01, 230a/10
k.+ yle 007b/08, 017a/15, 018a/21, 030b/09, 072b/20, 094a/08, 116b/03, 117a/01, 141a/13, 153a/09, 157b/04, 160b/19, 217a/14, 222a/01, 230b/14
- kendüz [Tr.]** Kendi.
k.+ in 128b/11
k.+ ini 128b/09
- kenef-i amān [Ar.]** Güvenli sığınmak.
k. larında 209b/21
k.+ sında 219a/19
- kenişā [Ar.]** Kilise.
k. 014a/12, 083b/18, 093b/14, 149b/07, 203a/08
k.+ da 014b/02
k.+ lar 136b/19, 158b/11, 201b/01, 202b/16
k.+ larda 083b/16
k.+ ları 225b/07
k.+ ların 083b/16, 131b/07, 131b/09, 201a/03, 201a/13, 201a/14
k.+ larına 131a/20
k.+ larının 219b/02
k.+ nuñ 014a/13
k.+ yı 203a/08
k.+ yiken 010a/14, 116b/13
- kenişa-i kamāme [Ö.]** Hz. İsa'nın çarımha gerildiğine inanılan yere yapılmış, şu an İsrail sınırları içinde bulunan kilise, Kıyamet Kilisesi.
- k. 219b/02
- kenişe-i büserçe [Ö.]** Mısır'da bir kilise.
k. 184b/02
- kenz [Ar.]** Hazine, define.
k. 058b/02, 116b/17
k.+ i 210a/13
k.+ ler 025a/19, 025b/17, 028b/01, 033a/17, 043a/07, 052b/10, 054a/13, 070b/20, 114b/09, 116a/08, 116b/06
k.+ leri 006a/08, 006b/06, 024a/14
k.+ leridir 059a/03
k.+ lerin 045b/10
- kepek [Tr.]** Un elendikten sonra, elek üstünde kalan kabuk kırıntıları.
k. 127a/19
- kerârîş [Ar.]** Elyazması kitapların sekiz sahifeden ibaret olan formları.
k.+ de 005a/01
- kerem [Ar.]** Cömertlik.
k. 109b/06, 151b/07, 190b/11
- kerem-endîşe [Ar.+Tr.]** İyilik düşünen, iyi niyetli.
k. 164b/10
- kerem id- [Ar.+Tr.]** Bağışta bulunmak.
k.- ün 225a/07
- keresā [Ö.]** Alveh şehri civarında yaşayan bir kavim.
k. 173a/13
- keresdi [< Far. kārāste]** Tomrukların boyuna biçilmesi ile elde edilen marangozluk ve inşaat malzemesi.
k.+ ler 006a/19
- kerîh [Ar.]** İğrenç, çirkin.
k. 153a/11
- kerîm [Ar.]** Kerem sahibi, cömert.
k. 055b/10, 114b/02
- kerk [Ö.]** Mısır'da bir şehir.
k. 102b/15, 104b/02
k.+ de 104b/16, 106a/08, 106a/10
k.+ den 104b/10, 104b/18, 106a/08
k.+ e 104a/04, 104b/12, 106a/10
- kerk şehri [Ö.]** (bk. kerk)
k.+ ne 178a/12
- kerkes [Ar.]** Akbaba.
k. 023b/11, 109b/07
- kerrāt [Ar.]** Kerreler, defalar, kezler.
k.+ ıla 125b/07, 160a/15
- kerre [Ar.]** Defa, kez.
k. 013b/03, 016a/15, 018b/16, 025b/08, 033a/12, 038a/09, 038b/03, 041a/01, 047b/06, 048b/17, 053a/20, 053a/21, 055a/17, 058a/01, 062b/16, 063a/20, 063b/10, 066a/01, 066a/02, 066b/06, 067a/13, 071b/03, 071b/20, 072b/06, 072b/21, 082b/15, 090b/12, 093b/11, 093b/16, 095a/20, 096a/02, 096b/02, 099b/04, 101a/01, 109b/11, 120b/20, 124b/06, 128b/03, 130a/09, 135a/08, 136b/15, 146a/08, 149a/16, 154a/20, 155b/20, 156a/10, 156a/16, 156b/01, 156b/03, 157a/15, 158b/21, 159a/03, 159a/15, 159b/02, 161a/14, 162b/01, 162b/03, 163b/13, 169a/13, 170a/02, 184a/10, 188b/05, 191a/10, 195b/21, 196b/09, 208b/10, 208b/21, 209b/18, 210a/08, 210a/09, 214a/12, 214b/14, 215a/15, 215b/08, 218a/19, 219a/14, 221a/14, 221b/13, 226a/11, 227a/01, 232a/07
k.+ de 128b/02
k.+ den 010a/16
- kes- [Tr.]** 1. Kesici bir araçla bir şeyi parçalara ayırmak, parçalamak, doğramak. 2. Bir işin, duygunun veya durumun yapılmasına son vermek, yarıda bırakmak. 3. Anlaşma yaparak almak. 4. Önceden verilmekte devam eden bir şeyi vermeyi durdurmak; vermeme; bir şeyden yoksun bırakmak. 5. Tıkamak, geçişi durdurmak. 6. Keskin bir aletle parçalamak suretiyle cinayet işlemek.
k.- di 007b/15, 052b/16, 060a/19, 063b/02, 063b/18, 066b/14, 071a/16, 072a/01, 078a/17, 089a/07, 092a/07, 120a/08, 137a/03, 155b/18, 169a/04, 208a/03, 222b/07, 231a/18

- k.- diler 005b/08, 006a/19, 006b/16, 032a/18, 075a/08, 194b/10, 196a/19, 196b/20, 208a/18, 216a/14
k.- dügi 071a/16, 078a/20
k.- dükleri 093b/15, 126a/09, 145a/07, 147b/13
k.- düm 151b/06
k.- e 213b/18
k.- eler 212a/16
k.- en 133a/08, 162b/09
k.- er 126b/13, 129a/16
k.- erdi 041a/02
k.- erin 013b/01
k.- erken 162b/10, 162b/11
k.- erler 040b/13, 147a/04
k.- erlerdi 125a/20
k.- erleridi 177a/09
k.- esin 210b/07, 215a/19
k.- eyin 177a/21, 186a/05
k.- mege 010a/19, 096b/18, 124a/04, 197a/16
k.- mek 126a/10, 208b/14
k.- melü olduĝda 170b/04
k.- melü olıcaĝ 124a/04
k.- miş 056a/19, 145a/14
k.- mişdür 132b/13
k.- mişidi 047a/18, 132b/20
k.- mişlerdür 132a/11, 145a/16
k.- mişleridi 222a/19
k.- sün 196b/08
k.- üp 006a/15, 033b/14, 035a/20, 073b/03, 122a/07, 135a/04, 147b/10, 155a/05, 160b/07, 164b/05, 177a/10, 195b/01, 211b/16, 213a/11, 231a/06
- kesb [Ar.]** Çalışıp kazanma.
k. 195b/14
k.+ den 222b/01
- kesb-i Óulüm [Ar.+Ar.]** Bilimsel çalışma.
k.+ ıla 121b/01
- kesdür- [Tr.]** Kesici bir aletle parçalara ayırtmak.
k.- di 133b/05, 133b/08
k.- dügi 118b/17
k.- mişdür 132b/19
k.- mişidi 132b/13, 133a/04, 133a/13, 133b/06
k.- üp 056a/07, 088a/20, 205a/21
k.- ürdi 163b/17
- kes-i sem [Ar.+Ar.]** Zehir kadehi.
k. 156a/06
- kesici [Tr.]** Kesmek işini yapan, kesen.
k. 086b/21
- kesil- [Tr.]** 1. Bir işin, duygunun ya da durumun yapılmasına, olmasına son verilmek, yarıda bırakılmak. 2. Kesici bir araçla bir şeyi parçalara ayırmak, parçalamak, doğramak. 3. Anlaşma yaparak alınmak.
k.- di 002b/13, 114a/19, 133b/04
k.- dügi 124a/17
k.- en 118b/16, 145a/15, 209a/03
k.- inceye 124a/01
k.- meĝile 196b/17, 196b/19
k.- mekle 151b/11
k.- miş 036a/20, 092a/03, 117b/17, 178a/13
k.- mişidi 031b/08, 061b/03
k.- mişle 162b/18
k.- üp 087a/01, 135a/05, 184b/06, 208a/05
k.- ür 048b/05, 120b/20, 135a/01
- kesilme- [Tr.]** 1. Bir işin, duygunun ya da durumun yapılmasına, olmasına son verilmemek, yarıda kalmamak. 2. Kesici bir araçla bir şeyi parçalara ayırmamak, parçalamamak, doğramamak.
k.- yince 124a/04
k.- zidi 037a/02, 133a/01
- kesim [Tr.]** Vergi.
k.+ in 092a/05
k.+ leri 092a/03, 092a/04
- kesküm [Tr.]** Çok kesici, iyi kesen.
k. 126b/09, 127b/11, 128a/07
k.+ in 090a/17
- kesme- [Tr.]** Kesici bir araçla bir şeyi parçalamamak, doğramamak.
k.- zin 013b/02
- kesr [Ar.]** Eşit olarak bölünmüş bir birimin bir veya daha çok parçasını ifade eden miktar.
k.+ ini 066a/02
- keşret [Ar.]** Çokluk, bolluk.
k. 015a/08, 059b/09, 209a/19
k.+ in 045b/09, 159b/17, 205a/15
k.+ inden 010b/07, 133a/01, 158a/11
k.+ ine 229b/13
k.+ iyle 105b/13
- keşret-i cüyüş [Ar.+Ar.]** Askerlerin çokluğu.
k.+ mndan 167a/02
- keşret-i hâsıl [Ar.+Ar.]** Ürünlerin bolluĝu.
k. 012b/18
- keşret-i istiÓmâl [Ar.+Ar.]** Kullanım sıklığı.
k. 197a/03
- keşret-i Óibâdet [Ar.+Ar.]** İbadet çokluğu.
k.+ ile 200a/11
- keşret-i Óimâret [Ar.+Ar.]** İmaret fazlalığı.
k. 198b/09, 226a/07
- keşret-i mâl [Ar.+Ar.]** Mal fazlalığı.
k.+ umuz 030b/19
- keşret-i rimâl [Ar.+Ar.]** Kum fazlalığı.
k.+ dan 012b/20
- keş-â-keş [Far.+Far.]** Çekişme.
k.+ den 151a/03
- keşân-ber-keşân [Far.+Far.+Far.]** Zorla çekerek, sürükleyerek.
k. 112b/09
- keşf eyle- [Ar.+Tr.]** Var olduĝu hâlde bilinmeyen bir şeyi bulmak, ortaya çıkarmak.
k.- diler 006b/14, 131b/01
- keşf iT- [Ar.+Tr.]** Var olduĝu hâlde bilinmeyen bir şeyi bulmak, ortaya çıkarmak.
k.- i virmişidi 016a/12
k.- mege162b/17
- keşiş [Far.]** Papaz.
k. 042a/06, 159a/08, 159a/10, 159a/14, 159a/15, 159a/17, 159a/19, 159a/20, 159a/21, 159b/04, 159b/05, 159b/07, 159b/09, 159b/12, 159b/15, 159b/20, 160a/04
k.+ e 159a/13
k.+ ile 159b/15, 159b/20
k.+ ler 150b/14
k.+ lerinden 159a/07
k.+ üñ 159b/13, 159b/14
- keşrecüş [Ö.]** Mısır halkının Mısır'ı ilk kuran padişah olduĝuna inandıkları kişi.
k. 204a/14
- keşşâf [Ö.]** Zamehşehri'nin Keşşâf adlı tercüme eseri.
k.+ da 161b/08
- keşşâf-i muÓdilât [Ar.+Ar.]** Çözümü zor olan işleri çözen.
k.+ ıdı 152b/12
- ketbuĝa nevrjn [Ö.]** 13. yüzyılda yaşamış Hıristiyanlık dinine baĝlı Türk kökenli komutan. Moĝol Büyük Hanlar'ndan Hülagü Han'ın yakın arkadaşı ve komutanı.
k. 097b/14
- ketm-i Óadem [Ar.+Ar.]** Allah'ın ruh ve cisim âlemini yaratmak istediĝi zaman bütün yaratıkların ilki olan öz.
k.+ den 001b/01
- kettân [Ar.]** Keten.
k.+ dan 014a/16, 092b/12
k.+ ı 175a/01
- kettân bizi [Ar.+Tr.]** Ketenden dokunmuş bez, keten bezi.
k.+ ne 140a/13
- kevâkeb-i sebÓa-ıseyyâre [Ar.+Ar.+Ar.]** (bk. kevâkib-i sebÓa-ıseyyâre)
k. 033b/08
- kevâkib [Ar.]** Yıldızlar.
k. 022a/08, 030a/06, 030a/08, 030b/16, 044a/09, 069a/14, 069b/01, 136b/01, 141b/04
k.+ e 002a/09, 019b/04, 049a/02, 136a/04, 136b/01
k.+ i 049a/17
k.+ iyle 136a/02

- k.+ ün 134b/13, 148b/02
kevâkib-i neyyire [Ar.+Ar.] Işık veren yıldızlar, Ay ve Güneş.
k. 029b/17
- kevâkib-i şâbite [Ar.+Ar.]** Durağan yıldızlar.
k.134a/09
k.+ nün 136a/05
- kevâkib-i seb'â [Ar.+Ar.]** Yedi gezegen.
k. 023a/21, 050a/11
- kevâkib-i seb'â-ı seyyâre [Ar.+Ar.+Ar.]** Hareket eden yedi gezegen.
k.+ ye 020b/15
- kevâkib-i seyyâre [Ar.+Ar.]** Hareket eden yıldızlar.
k. 141a/19
- kevekb [Ar.]** Yıldız.
k. 017b/09, 021a/02, 030a/04
k.+ e 021a/02
k.+ ler 030a/04
k.+ ün 017a/19, 181a/12
- kevekbü'r-ravza ve hüsnü'l-mühâzara [Ö.]** Süyuti'nin halifeler tarihini ele alan eseri.
k. 004b/19
- kevm-i şerik [Ö.]** Mısır'da bir bölge.
k. 212b/07
- kevn [Ar.]** Var oluş.
k.+ inden 136a/05
- kevr [Ar.]** Çokluk.
k.+ den 179b/09
- kevşer-mişâl [Ar.+Ar.]** Kevser suyu gibi.
k. 166a/11
- keyfiyyet [Ar.]** 1. Nitelik. 2. Durum.
k. 001b/12
k.+ i 173a/20
k.+ iyile 040a/10
- keyfiyyet vir- [Ar.+Tr.]** Hoş bir duruma sokmak.
k.- ür 173a/20
- kežâlik [Ar.]** Keza, bu da öyle.
k. 009a/05, 009b/16, 010b/18, 029a/21, 075a/12, 108b/14, 114b/15, 116b/09, 122a/14, 125b/10, 172b/18, 173b/03, 173b/05, 190b/12
- kežzân [Ar.]** Kolay işlenir bir tür taş.
k.+ dan 019a/21
- kıbâb [Ar.]** Kubbeler.
k.+ da 001b/04
- kıbel [Ar.]** Taraf, yön, yan.
k.+ inden 050a/09, 216b/16, 223a/05, 229b/21
k.+ indendir 019a/01
- kıble [Ar.]** Namaza başlarken yönelinen taraf, Mekke tarafı.
k.+ si 169b/02, 172b/13, 173a/02, 188b/18
- kıbrüs [Ö.]** Kıbrıs.
k. 110b/02, 177a/07, 177a/11
k.+ ı 110b/02
- kıbt [Ar.]** Mısır'ın eski, yerli halkı.
k. 006a/21, 008b/01, 008b/02, 009b/21, 010a/01, 015a/17, 015b/06, 015b/07, 028b/21, 038a/07, 039b/02, 045b/05, 053b/02, 053b/19, 055b/12, 062b/02, 064b/14, 066a/11, 068a/17, 068a/20, 071b/14, 072b/02, 072b/21, 073a/15, 075b/02, 075b/04, 075b/05, 129b/20, 130b/13, 132b/12, 133b/21, 139b/04, 148b/18, 189b/19, 191a/01, 192b/09, 204a/01, 204b/13, 205a/02, 206b/07, 208b/15, 208b/19, 209a/03, 209a/10, 209b/12, 209b/20, 210a/06, 210a/12, 210b/16
k.+ a 209b/15
k.+ dan 035a/14, 070a/20, 208b/09
k.+ dandı 071b/10
k.+ muñ 009b/16
k.+ uñ 208b/18, 209b/15
- kıbt-ı evlâ [Ö.]** Eski Mısır.
k. 140b/10, 142a/01
- kıbt-ı evvel [Ö.]** (bk. kıbt-ı evlâ)
k. 190a/09, 192a/08
- kıbtî [Ar.]** Eski Mısır halkından olan, Kıptî.
k. 012b/11
k.+ ler 035a/18, 075b/06
k.+ lerden 075b/15, 137a/04
k.+ leleriyle 212a/14
- kıbtîm [Ö.]** Eski Mısır'da bir hükümdar.
k. 007a/05, 007b/14, 007b/20, 008a/18, 008a/20, 008b/01, 008b/02, 010b/08, 163a/15
k.+ den 008b/04
k.+ i 007a/08, 169b/03
k.+ ün 165b/14
- kıbtîm oğlu Öadîm [Ö.]** (bk. adîm)
k.+ i 028a/08
- kıbtîm bin mısrayîm [Ö.]** (bk. kıbtîm)
k. 026b/10, 165b/08
- kıbtîyye [Ar.]** Eski Mısır halkına ait olan.
k. 008b/01
- kıbt ta'ifesi [Ö.]** (bk. kıbt ta'yifesi)
k. 071b/07, 071b/12, 072b/07
- kıbt ta'yifesi [Ö.]** Kıpt kavmi.
k. 032a/06, 034b/05, 048b/16, 070a/17, 205a/06, 209a/14, 210b/21
k.+ nden 073a/11, 140b/17, 208a/19
k.+ ne 205a/04
k.+ nün 203b/20
k.+ yle 211b/18, 211b/21
- kıçım kıçım [Tr.]** Geri geri, arkaya doğru.
k.+ ın 228b/18
- kıdem [Ar.]** Eskilik.
k. 182a/16
- kıft [Ö.]** 1. Eski Mısır'da bir hükümdar. 2. Kişi adı.
k. 009a/13, 009b/21, 010a/01, 010a/05, 120a/15, 120a/16, 120a/18, 140b/07, 142a/06, 165b/09, 190a/20
k.+ uñ 009b/21, 120a/18
- kıft [Ö.]** (bk. kıft şehri)
k. 010a/05, 029b/13, 187b/20
k.+ dan 008a/02, 169b/04
- kıft nâhiyesi [Ö.]** (bk. kıft şehri)
k.+ nden 008a/01
- kıft şahrâsı [Ö.]** Kıft Çölü.
k.+ nda 029a/09
- kıft şehri [Ö.]** Eski Mısır'da bir şehir.
k. 188a/05, 188a/11, 190a/21, 190b/01, 190b/02
k.+ nden 188b/03
k.+ nün 187b/19
- kıft tağı [Ö.]** Kıft Dağı
k.+ nda 026b/16
- kıftarım [Ö.]** Eski Mısır'da bir hükümdar.
k. 007b/17, 008a/02, 010a/01, 027a/07, 027b/17, 188a/02, 189a/07, 189b/10
k.+ den 027b/21
k.+ e 008a/08
k.+ ün 027b/16, 029b/21, 034a/15
- kıftarım bin kıbtîm [Ö.]** (bk. kıftarım)
k. 026b/11, 188b/08, 189a/06
k.+ ün 028a/09
- kıftarım bin kıbtîm bin mısrayîm bin bayşar bin hâim bin nüh [Ö.]** (bk. kıftarım)
k.+ uñ 187b/20
- kıftîm [Ö.]** Eski Mısır'da bir hükümdar.
k. 010a/01, 169b/04, 169b/11, 188b/03
k.+ den 190a/19
k.+ ün 027a/20
- kıl- [Tr.]** "Yapmak; etmek; eylemek; işlemek; icra etmek; eda etmek" anlamında yardımcı fiil olarak kullanılır.
k.- a 038b/02
k.- an 065a/04, 088b/11
k.- ardı 083a/03
k.- ayım 006a/08
k.- dı 005b/12, 006b/09, 008a/08, 008b/08, 016b/17, 025a/20, 060b/11, 062a/19, 078a/13, 081b/19, 091a/09, 110a/16, 154b/05, 158a/02, 200a/13, 219a/20, 228a/19
k.- dılar 099b/06, 110a/13, 214b/11
k.- duğı 167a/19
k.- duğdan 008a/05, 112a/20
k.- duğlarında mı 197b/20
k.- duñ 002a/05
k.- iruz 124b/21
k.- mağa 219a/19

- ç.- maş 095b/04
ç.- mişidi 047a/19, 103a/01, 107b/12, 153b/09, 193b/07
ç.- mişlarıdı 149b/09, 149b/12, 172b/04
ç.- uñ 100a/12
ç.- up 093b/14, 100a/16, 105a/03, 114a/06
ç.- ur 037b/06, 039b/19, 095a/16, 127b/09
ç.- urdı 037a/17, 037b/09, 092b/13
ç.- urın 024a/14
ç.- urlar 217a/21
ç.- urlardı 181a/13, 181a/17
ç.- ursam 038b/11
- kıl [Tr.]** Bazı hayvanların derisinde ve insan vücudunun belli yerlerinde çıkan, üst deri ürünü olan ipliksi uzantı.
ç. 033b/03, 058b/07, 064b/21
ç.+ lardan 140a/05
ç.+ ları 199b/08
- kılâÖ [Ar.]** Kaleler.
ç. 085b/04
- kılâÖ-ı nâm-dâr [Ar.+Far.+Far.]** Ünlü kaleler.
ç. 114a/05
- kılç [Tr.]** Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü keskin, kın içinde bele takılan, çelikten silah.
ç. 017b/18, 027b/03, 027b/08, 029b/02, 105a/19, 110b/13, 115b/05, 115b/13, 126b/13, 127b/11, 127b/12, 140b/01, 143b/12, 154b/14, 155a/18, 177a/16, 190b/05, 205b/11, 206a/13, 208b/01, 219b/19, 219b/20, 230a/02
ç.+ a 155a/18
ç.+ dan 059b/20, 087b/14, 095b/20, 103a/20, 155b/02, 156a/03, 156b/01, 156b/03, 168a/04, 212b/13, 221b/06, 231b/01, 231b/03
ç.+ ı 105a/20, 156a/04, 190b/11
ç.+ lar 027b/10, 117a/15
ç.+ ları 165a/07
ç.+ larıla 179a/07
ç.+ larıyla 086a/02
ç.+ umla 089b/05
ç.+ umuz 213b/08
ç.+ umuzla 208b/13
ç.+ uñ 090a/17
- kılıçla- [Tr.]** Kılıçla öldürmek, kılıçtan geçirmek.
ç.- dı 222a/09
- kılın- [Tr.]** Kılmak işi yapılmak.
ç.- dı 105b/10, 110b/06, 131b/13, 149b/02, 156a/10, 203b/09, 203b/12
ç.- dukdan 099b/02
ç.- miş 053a/04
ç.- ur 015b/17, 123b/05, 228b/08
- killet [Ar.]** 1. Azlık. 2. Kıtık.
ç.+ ile 209a/19
ç.+ lerin 223a/01
- killet-i hayr [Ar.+Ar.]** Hayır azlığı.
ç.+ a 048a/07
- kıllu [Tr.]** Kılı olan, kıl ile kaplı.
ç. 199a/19
- kılma- [Tr.]** "Etmemek; yapmamak" anlamında yardımcı fiil olarak kullanılır.
ç. 049a/12
ç.- dı 046b/14, 052b/04
- kına [Ö.]** Said şehrinde bir kasaba.
ç. 171b/03
- kır- [Tr.]** 1. Öldürmek, yok etmek. 2. Parçalamak.
ç. 230b/05
ç.- a 168b/18
ç.- ar 134b/20
ç.- ar mı 115b/05
ç.- dı 026a/05, 030a/21, 038b/13, 047b/13, 063b/02, 063b/11, 064a/02, 064a/10, 067b/19, 103b/09, 103b/21, 155b/16, 167a/21, 190a/14, 201a/10, 231a/17
ç.- dılar 046a/21, 082b/07, 112b/16, 200a/11, 200b/05, 212b/13, 216a/17, 221a/06, 222a/15
ç.- duğı 231b/01, 231b/03, 231b/07, 231b/09
ç.- mağa 201a/02
ç.- mağda 201a/04
- ç.- mağdaydı 201a/15
ç.- miş 091a/05, 162b/04, 201b/01
- kır [Tr.]** Şehir ve kasabaların dışında kalan, boş ve geniş arazi.
ç.+ ına 190a/07
ç.+ lardur 190a/08
- kırba [Ar.]** İnce köseleden veya deriden yapılmış su kabı.
ç.+ lar 168b/04
ç.+ larında 159a/11
- kırbaç [Tr.]** Kıl, deri veya uzun esnek bir değneğin ucuna sıırım bağlanarak yapılmış vurma aracı.
ç. 126b/14
- kırıl- [Tr.]** 1. Öldürülmek, yok etmek. 2. Parçalanmak.
ç.- a 209a/16
ç.- an 117b/09, 117b/10, 167b/04
ç.- dı 038a/01, 038a/08, 048a/19
ç.- dılar 026b/07, 059b/20, 125b/13
ç.- mağa 037b/21
ç.- maş 124b/04
ç.- miş 050b/16, 050b/17, 051b/15, 054a/10
ç.- mişlar 115b/19
ç.- up 115b/06, 208a/15
ç.- ur 074b/10
ç.- urdı 040b/06, 137b/13
- kırk [Tr.]** Kırk sayısı.
ç. 007a/18, 020b/18, 029a/07, 029a/14, 036a/08, 041b/07, 042b/06, 062a/17, 076a/07, 076a/09, 079a/06, 080b/02, 083a/11, 083b/07, 086b/08, 086b/12, 093a/10, 095b/09, 103b/09, 105a/09, 106a/05, 106a/09, 106b/14, 127b/13, 135b/06, 142a/04, 155b/02, 168a/17, 171b/03, 174a/14, 177b/15, 177b/16, 177b/17, 177b/18, 179b/07, 181b/02, 186b/07, 193a/04, 193a/09, 194a/10, 198a/08, 218b/17, 223b/13, 227b/10, 230a/11
- kırklar [Tr.]** Evreni yönettiğine inanılan, başlarında kutup veya kutuplar kutbu adı verilen bir zat bulunan kırk kişilik ermişler grubu, kırk kişilik evliyalar topluluğu.
ç.+ dandur 093a/01
- kırmıtî [Ö.]** (bk. ahmedü'l-kırmıtî)
ç. 082b/06
- kırnâti [Ö.]** Gırnata halkından olan.
ç. 161a/15
- kırsuz [Tr.]** Kırı olmayan.
ç. 169a/20, 169b/01
- kırtâcana [Ö.]** Bugünkü Tunus Kenti yakınlarında bulunan antik kent, Kartaca.
ç. 063b/13, 161a/06
- kırvan [Ö.]** Kırvaniyan Devleti.
ç. 228b/02
- kısa [Tr.]** Boyu, uzunluğu az olan, uzun karşıtı.
ç. 070a/11
ç.+ dur 126b/06, 129a/15
ç.+ larınıñ 161b/01
- kısacuk [Tr.]** Çok kısa.
ç. 183b/02
ç.+ dur 126b/07
- kısaluğ [Tr.]** Kısa olma durumu, kısalık.
ç.+ ı 157a/09
- kısaş-ı enbiyâ [Ar.+Ar.]** Peygamberlerin hayatına ait hikâyeler.
ç. da 119a/20
- kısmet itme- [Ar.+Tr.]** Bölmemek, pay etmemek.
ç.- yesin 215a/19
- kısrağ [Tr.]** Dişi at.
ç.+ a 161a/12
- kısa [Ar.]** Hikaye.
ç. 023a/09, 072b/10, 081a/02, 084b/02, 142a/06, 154a/08, 169a/12, 170b/16, 198a/20, 219b/21
ç.+ dan 082a/17, 179a/07, 204b/12, 214a/08
ç.+ dur 191a/12
ç.+ lar 202a/10
ç.+ ları 072a/03, 073a/09, 168b/13
ç.+ sı 053b/04, 175a/07, 202b/06, 229a/12
ç.+ sın 039b/12, 143a/05
ç.+ sında 124a/16, 181a/09, 191a/03
ç.+ sından 010b/19
ç.+ ya 220a/19
ç.+ yı 038b/04, 046a/16, 055b/21, 057b/17, 058a/19,

072a/16, 125a/07, 159a/15, 191b/18, 215a/11
kuşşā **hiyārī** [Ar.+Far.+Tr.] Büyük bir tür hiyar.
 ̣. 218b/01
kuşsa-ı Öaçibe [Ar.+Ar.] Tuhaf hikaye.
 ̣.+ yi 173b/09
kuşsa-ı maömüre [Ar.+Ar.] Tam, bitmiş hikaye.
 ̣.+ dūr 179b/14
kuşsa-ı yūsuf [Ar.+Ő.] Kuran-ı Kerim'de Hz. Yusuf'la ilgili bilgilerin anlatıldığı bölüm.
 ̣.+ da 066a/05, 168a/11, 175a/11
kuşuk [Tr.] Dar.
 ̣. 171b/20
kuş [Tr.] Aralık ayının yirmi ikisinde başlayıp martın yirmi birine kadar süren mevsim.
 ̣. 093b/01, 122b/20, 171b/14, 230a/09
 ̣.+ da 034b/18, 183a/02, 216a/08
kuşla- [Tr.] Kışı bir yerde geçirmek.
 ̣.- rdı 093b/01
kuşāl [Ar.] Vuruşma, savaş.
 ̣. 038b/09, 048a/08, 048b/11, 198b/16, 200a/02, 204b/21, 207a/03, 208b/02, 212b/11, 221a/04, 221a/21
 ̣.+ a 102a/16
 ̣.+ ıla 221a/11
kuşāl eyle- [Ar.+Tr.] Savaşmak.
 ̣.- diler 084b/12
kuşāl it- [Ar.+Tr.] Savaşmak.
 ̣.- di 227b/20
kuşāl idiş- [Ar.+Tr.] Savaşmak.
 ̣.- diler 205a/14
kuşāl-ı Őazīm [Ar.+Ar.] Şiddetli çarpışma, savaş.
 ̣. 087b/14, 096a/14, 103a/13, 179a/14
kuşlık [Tr.] Kuraklık, savaş gibi sebeplerle ürünün yetiştirmemesi ve bundan doğan açlık.
 ̣. 056a/06, 066b/01
kuşŐa [Ar.] Parça, bölük.
 ̣. 007b/09
kuşŐa-ı ebyāt [Ar.+Ar.] Şiir beyitinin kıtası.
 ̣.+ ı 094b/05
kuvām [Ar.] 1. Tav, çağ. 2. Durma, duruş.
 ̣. 193b/03
 ̣.+ da 126b/18
kuvrıl- [Tr.] Eğrilip bükülmek.
 ̣.- up 136b/09, 136b/10
kuyaķı [Tr.] Kıyasıya, haddinden fazla.
 ̣. 213a/19
kuyām [Ar.] Ayağa kalkma, yükselme.
 ̣.+ ı 002b/03
kuyām göster- [Ar.+Tr.] Bitirmek amacıyla bir işe girişmek.
 ̣.- di 155b/06
kuyāmet [Ar.] Dünyanın sonu, bütün ölümlerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman.
 ̣.+ e 032a/08, 052b/05, 092b/06, 153b/13
kuyāmet günü [Ar.+Tr.] (bk. kıyāmet)
 ̣.+ nde 090a/09
kuyās [Ar.] 1. Karşılaştırma. 2. Karşılık, örnek.
 ̣.+ a 130a/08
 ̣.+ ı 169a/06
 ̣.+ ıla 197a/20
kuyās-ı maölüm [Ar.+Ar.] Bilinen karşılaştırma.
 ̣.+ ıla 120b/03
kuyās iT- [Ar.+Tr.] Karşılaştırmak, oranlamak.
 ̣. 060b/01
 ̣.- diler 138a/11
 ̣.- üp 058b/10, 161b/15
 ̣.- erler 176a/03
 ̣.- sün 118b/09
kuyās ohn- [Ar.+Tr.] Karşılaştırılmak, oranlanmak.
 ̣.- sa 145b/07
kuyāvus taĝı [Ő.] Karadeniz kenarında bir daĝ.
 ̣.+ na 064a/15
kuyma- [Tr.] Acımak, esirgemek, feda etmemek.
 ̣.- ñ 213b/10
kıymet [Ar.] 1. Deĝer. 2. Bedel, tutar.
 ̣. 140b/02, 178a/14, 178b/15
 ̣.+ in 109b/13

kıymetī [Ar.] Deĝerli, kıymetli.
 ̣. 008a/16, 021b/01, 046b/20, 141b/21, 194b/08
kıymetlū [Ar.+Tr.] Deĝerli.
 ̣. 074b/14, 192b/05
kıız [Tr.] Dişi çocuk.
 ̣. 007a/04, 007b/18, 012a/12, 012a/19, 012a/20, 012b/01, 012b/02, 012b/04, 038a/12, 054b/14, 055a/02, 055a/21, 057b/08, 057b/09, 057b/12, 057b/21, 058a/01, 058a/06, 058a/08, 058b/03, 060b/16, 060b/20, 061a/11, 077b/20, 085a/05, 085a/11, 085a/12, 098a/05, 117b/20, 131b/14, 151a/01, 151a/02, 151a/05, 151a/06, 155b/04, 162b/01, 164a/12, 170b/12, 194a/12, 222a/16
 ̣.+ a 058b/01
 ̣.+ dan 059a/04
 ̣.+ ı 006a/05, 031a/12, 055b/02, 056a/20, 058a/01, 060b/09, 060b/15, 077b/20, 092b/11, 105b/14, 125a/01, 125a/02, 151a/03, 154b/08, 164a/11, 168a/01, 168a/04, 181b/08, 196b/11, 197a/15, 198b/04
 ̣.+ ıdı 056a/21, 060b/09
 ̣.+ ıdur 077b/20
 ̣.+ ıla 058a/04, 161a/12
 ̣.+ m 006a/03, 097a/15, 102b/10, 107a/06, 108a/20, 124b/20
 ̣.+ ma 168a/02
 ̣.+ mı 038a/05, 154b/09, 167b/21, 168a/06, 168a/07
 ̣.+ ıydı 040b/17
 ̣.+ ıydı 077b/12
 ̣.+ ıyın 038b/20
 ̣.+ ları 035a/20, 037a/16, 155b/04, 176b/09
 ̣.+ ların 092a/14, 194a/18
 ̣.+ larından 007a/04, 021b/09, 037a/16, 196a/05
 ̣.+ um 055b/03, 196b/11
 ̣.+ uñ 040b/17, 057b/13
 ̣.+ uñuz 208a/15
kıızcuĝaz [Tr.] Kendisine acıma veya şefkat duyulan kız, kızcaĝız.
 ̣.+ dan 059b/08
kıız- [Tr.] 1. Öfkelenmek, sinirlenmek. 2. Sıcaklığı artmak.
 ̣.- an 168b/04
 ̣.- di 155a/20
 ̣.- up 168a/21
kıızıl [Tr.] Parlak kırmızı renk.
 ̣. 011a/12, 011b/03, 014a/05, 018a/12, 018b/04, 021a/21, 029a/17, 033b/05, 041a/21, 047a/05, 048a/06, 048a/07, 051a/02, 053a/03, 059a/08, 062a/07, 064a/16, 066a/17, 069a/16, 070b/20, 117a/09, 118b/05, 140a/13, 140b/02, 143a/19, 144b/15, 145a/16, 160a/13, 166b/16, 170b/02, 173b/17, 195a/17, 211a/15, 228a/13, 228a/20
 ̣.+ lar 150b/14
kıızılbaşı-đin-hırāş [Tr.+Ar.+Far.] Din bozucu kıızılbaş.
 ̣. 111b/11
kıızlık [Tr.] Pahalılık.
 ̣.+ dur 024b/15
 ̣.+ mı 166a/05
ki [Far.] "ki" bağlacı.
 k. 001b/01, 001b/02, 001b/03, 001b/07, 001b/08, 001b/09, 001b/11, 001b/13, 001b/14, 002a/07, 002a/09, 002a/12, 002a/16, 002a/17, 002a/18, 002b/07, 002b/13, 002b/19, 002b/21, 003a/10, 003a/16, 003b/03, 003b/06, 003b/10, 003b/15, 003b/17, 004a/02, 004a/03, 004a/16, 004a/17, 004a/18, 004a/19, 004b/02, 004b/03, 004b/06, 004b/12, 004b/13, 004b/16, 004b/17, 005a/03, 005a/04, 005a/05, 005a/06, 005a/07, 005a/09, 005a/12, 005a/13, 005a/14, 005a/15, 005a/20, 005a/21, 005b/05, 005b/07, 005b/09, 005b/10, 005b/15, 005b/16, 005b/21, 006a/02, 006a/04, 006a/05, 006a/17, 006a/21, 006b/01, 006b/06, 006b/11, 006b/17, 006b/19, 006b/21, 007a/02, 007a/03, 007a/05, 007a/06, 007a/09, 007a/10, 007a/14, 007a/20, 007b/04, 007b/05, 007b/06, 007b/08, 007b/12, 008a/03, 008a/04, 008a/06, 008a/09, 008a/10, 008a/12, 008a/13, 008a/15,

008a/17,	008a/20,	008b/01,	008b/12,	009a/02,	044b/08,	044b/12,	044b/13,	044b/15,	044b/17,
009a/07,	009a/08,	009a/09,	009a/10,	009a/11,	045a/08,	045a/09,	045a/12,	045a/20,	045b/02,
009a/13,	009a/15,	009a/18,	009a/19,	009a/20,	045b/07,	045b/12,	045b/18,	045b/21,	046a/13,
009b/01,	009b/03,	009b/08,	009b/11,	009b/14,	046b/16,	047a/04,	047a/06,	047a/09,	047a/10,
009b/15,	009b/16,	009b/17,	009b/19,	009b/21,	047b/10,	048a/01,	048a/02,	048a/16,	048b/04,
010a/02,	010a/05,	010a/12,	010a/13,	010a/15,	048b/12,	048b/17,	049a/02,	049a/08,	049b/03,
010a/18,	010a/21,	010b/08,	010b/11,	010b/12,	049b/10,	049b/11,	049b/15,	049b/18,	049b/19,
010b/15,	010b/19,	011a/01,	011a/04,	011a/05,	050a/04,	050a/07,	050a/08,	050a/10,	050a/11,
011a/12,	011a/13,	011a/15,	011a/16,	011a/19,	050b/03,	050b/08,	050b/11,	050b/14,	050b/21,
011b/01,	011b/03,	011b/05,	011b/07,	011b/10,	051a/02,	051a/04,	051a/05,	051a/06,	051a/11,
011b/11,	011b/14,	011b/15,	011b/16,	011b/18,	051a/20,	052a/01,	052a/03,	052a/17,	052a/21,
011b/20,	012a/04,	012a/06,	012a/07,	012a/12,	052b/02,	052b/03,	052b/06,	052b/12,	053b/04,
012a/14,	012b/05,	012b/06,	012b/09,	012b/13,	053b/05,	053b/07,	053b/09,	053b/11,	054a/01,
012b/14,	012b/16,	012b/18,	012b/20,	013a/03,	054b/05,	054b/06,	054b/07,	054b/08,	055a/06,
013a/04,	013a/05,	013a/06,	013a/08,	013a/09,	055a/08,	055a/09,	055a/14,	055b/01,	055b/12,
013a/10,	013a/11,	013a/12,	013a/13,	013a/14,	056a/02,	056a/03,	056a/13,	056a/16,	056a/18,
013a/15,	013a/21,	013b/02,	013b/03,	013b/06,	056b/04,	056b/20,	057a/02,	057a/17,	057a/21,
013b/09,	013b/12,	013b/14,	013b/16,	013b/20,	057b/05,	058a/02,	058a/05,	058b/14,	059a/07,
014a/01,	014a/02,	014a/05,	014a/09,	014a/10,	059a/09,	059a/11,	059a/14,	059a/17,	059b/02,
014a/13,	014a/16,	014a/19,	014b/09,	014b/10,	059b/03,	060a/17,	060b/05,	060b/11,	061a/11,
014b/11,	014b/13,	014b/15,	015a/02,	015a/07,	061a/17,	061a/19,	061b/08,	061b/19,	061b/20,
015a/08,	015a/15,	015a/16,	015b/04,	015b/05,	061b/21,	062a/01,	062a/02,	062a/05,	062a/10,
015b/08,	015b/11,	015b/13,	015b/17,	015b/18,	062a/16,	062a/20,	062b/02,	062b/07,	062b/08,
015b/19,	015b/21,	016a/03,	016a/10,	016a/12,	062b/10,	063a/01,	063a/03,	063a/07,	063a/12,
016a/15,	016a/17,	016a/21,	016b/04,	016b/09,	063b/05,	063b/15,	064a/08,	064a/09,	064a/11,
016b/10,	016b/15,	016b/16,	016b/18,	016b/19,	064a/16,	064a/19,	064a/21,	064b/06,	064b/11,
016b/20,	017a/01,	017a/02,	017a/11,	017a/16,	064b/14,	064b/16,	065a/06,	065a/08,	065a/10,
017b/01,	017b/02,	017b/05,	017b/07,	017b/08,	065a/16,	065a/21,	065b/01,	065b/10,	065b/11,
017b/09,	017b/13,	017b/14,	017b/16,	017b/19,	065b/13,	065b/19,	066a/02,	066a/08,	066a/11,
017b/20,	018a/03,	018a/06,	018a/08,	018a/09,	066b/04,	066b/16,	066b/19,	066b/20,	067a/03,
018a/12,	018a/14,	018a/17,	018b/01,	018b/06,	067a/06,	067a/07,	067b/04,	067b/08,	067b/14,
018b/12,	019a/01,	019a/04,	019a/09,	019a/10,	068b/05,	068b/10,	068b/15,	068b/19,	069a/01,
019a/12,	019a/17,	019b/02,	019b/03,	019b/10,	069a/02,	069a/04,	069a/05,	069a/11,	069a/14,
019b/14,	019b/19,	020a/06,	020a/07,	020a/08,	069a/18,	069b/01,	069b/07,	069b/10,	069b/18,
020a/10,	020a/11,	020a/13,	020b/01,	020b/08,	069b/20,	069b/21,	070a/01,	070a/04,	070a/05,
020b/15,	020b/16,	020b/17,	021a/20,	021b/07,	070a/06,	070a/18,	070b/01,	070b/20,	071a/13,
021b/11,	021b/16,	022a/01,	022a/07,	022a/11,	071a/14,	071b/07,	071b/08,	071b/17,	072a/06,
022a/17,	022a/19,	022b/03,	022b/05,	022b/09,	072a/07,	072a/09,	072a/12,	072a/17,	072b/01,
022b/10,	022b/13,	022b/17,	022b/20,	022b/21,	072b/02,	072b/13,	072b/16,	073a/09,	073a/14,
023a/04,	023b/17,	023b/19,	024a/04,	024a/09,	074a/09,	074a/12,	074b/01,	074b/11,	074b/21,
024a/10,	024a/11,	024a/19,	024b/07,	024b/10,	075a/10,	075a/18,	075b/07,	075b/12,	075b/17,
024b/11,	024b/12,	024b/17,	025a/09,	025a/12,	075b/15,	075b/17,	076a/15,	076a/16,	076a/20,
025b/01,	025b/09,	025b/13,	025b/18,	026a/16,	076b/04,	076b/05,	076b/09,	076b/13,	077a/05,
026a/18,	026b/05,	026b/11,	026b/16,	026b/17,	077a/06,	077a/08,	077a/09,	077a/11,	077a/12,
026b/18,	026b/19,	026b/20,	026b/21,	027a/04,	077a/14,	077a/16,	077a/19,	077a/21,	077b/02,
027a/06,	027a/11,	027a/17,	027b/07,	027b/17,	077b/03,	077b/04,	077b/06,	077b/07,	077b/09,
028a/02,	028a/10,	028b/02,	028b/04,	028b/08,	077b/11,	077b/19,	078a/03,	078a/06,	078a/18,
028b/14,	028b/16,	028b/21,	029a/06,	029a/16,	078a/19,	078b/01,	078b/03,	078b/09,	078b/13,
029a/17,	029a/18,	029a/19,	029b/03,	029b/05,	078b/19,	079a/14,	079a/16,	079b/12,	079b/16,
029b/06,	029b/08,	029b/10,	029b/15,	029b/20,	079b/20,	080a/02,	080a/08,	080a/09,	080a/10,
029b/21,	030a/04,	030a/07,	030a/13,	031a/02,	080a/13,	080a/15,	080a/19,	080a/20,	080b/11,
031a/04,	031a/10,	031a/21,	031b/02,	031b/05,	080b/14,	080b/16,	081a/05,	081a/07,	081a/08,
031b/06,	031b/09,	031b/14,	031b/16,	031b/21,	081a/19,	081b/06,	082a/01,	082a/02,	082a/04,
032a/03,	032a/13,	032a/14,	032a/16,	032a/17,	082a/16,	082a/19,	082b/10,	082b/14,	082b/15,
032b/04,	032b/10,	032b/17,	033a/18,	033a/19,	083a/01,	083a/04,	083a/07,	083a/14,	083a/19,
033b/01,	033b/12,	033b/20,	034a/02,	034a/11,	083b/01,	083b/02,	083b/08,	083b/10,	083b/20,
034a/12,	034a/16,	034a/17,	034a/20,	034a/21,	083b/21,	084a/08,	084a/20,	084b/02,	084b/06,
034b/05,	034b/08,	034b/15,	034b/17,	034b/19,	084b/14,	085a/01,	085a/04,	085a/06,	085a/07,
034b/21,	035a/02,	035a/04,	035a/07,	035a/10,	085a/09,	085a/10,	085a/14,	085a/17,	085a/20,
035a/13,	035a/18,	035b/11,	035b/19,	035b/20,	085b/02,	085b/11,	085b/16,	085b/19,	086b/03,
035b/21,	036a/03,	036a/05,	036a/08,	036a/17,	086b/05,	086b/09,	086b/18,	086b/19,	086b/20,
036a/20,	036b/02,	036b/04,	036b/05,	036b/12,	086b/21,	087a/01,	087a/08,	087a/10,	087a/11,
036b/18,	037a/06,	037a/08,	037a/12,	037a/15,	087a/14,	087a/16,	087a/21,	087b/01,	087b/09,
037b/03,	037b/12,	037b/15,	037b/18,	037b/19,	088a/06,	088a/08,	088a/10,	088a/18,	088b/02,
037b/20,	038a/07,	038a/14,	038a/16,	038a/18,	088b/15,	089a/07,	089a/09,	089a/11,	089a/21,
038a/19,	038b/02,	038b/08,	038b/18,	039a/02,	089b/02,	089b/06,	089b/09,	089b/11,	089b/12,
039a/06,	039a/12,	039a/13,	039a/18,	039b/02,	089b/13,	089b/14,	089b/15,	089b/20,	090a/01,
039b/03,	039b/05,	039b/09,	039b/11,	039b/16,	090a/05,	090a/10,	090a/12,	090b/03,	090b/10,
039b/18,	040a/04,	040a/10,	040a/12,	040a/19,	090b/11,	091a/10,	091a/20,	091b/10,	091b/12,
040a/20,	040a/21,	040b/04,	040b/07,	040b/15,	091b/17,	092a/01,	092b/02,	092b/06,	092b/15,
040b/19,	041a/09,	041a/13,	041a/16,	041b/20,	092b/19,	092b/21,	093a/02,	093a/13,	093a/16,
041b/21,	042a/03,	042a/04,	042a/07,	042a/12,	093b/04,	093b/07,	093b/13,	093b/14,	093b/15,
042a/17,	042a/19,	042b/03,	042b/11,	043a/03,	094a/05,	094a/07,	094a/15,	094a/20,	094a/21,
043a/05,	043a/10,	043a/12,	043a/18,	043b/05,	094b/04,	094b/05,	094b/06,	094b/17,	094b/19,
043b/06,	043b/07,	043b/11,	043b/13,	043b/14,	095a/07,	095a/12,	095a/18,	095a/20,	095a/21,
043b/16,	043b/21,	044a/13,	044a/15,	044a/20,	095b/05,	096a/09,	096a/12,	096a/15,	096b/01,

096b/11,	096b/16,	096b/20,	097a/02,	097a/08,	136b/16,	136b/19,	136b/20,	136b/21,	137a/03,
097a/18,	097b/05,	097b/10,	097b/18,	097b/20,	137a/05,	137a/06,	137a/09,	137a/10,	137a/14,
098a/16,	098a/21,	098b/05,	098b/15,	099a/04,	137a/19,	137b/02,	137b/07,	137b/16,	137b/18,
099a/12,	099b/17,	100a/18,	100a/19,	100a/20,	137b/19,	138a/03,	138a/05,	138a/10,	138a/13,
100b/07,	101a/01,	101a/03,	101a/04,	101a/09,	138b/01,	138b/04,	139a/01,	139a/07,	139a/13,
101a/18,	101a/19,	101a/21,	101b/03,	101b/05,	139a/15,	139a/17,	139a/18,	139a/20,	139b/01,
101b/06,	101b/08,	101b/17,	102a/01,	102a/05,	139b/11,	139b/12,	139b/17,	139b/20,	140a/03,
102a/14,	102b/03,	102b/04,	102b/06,	102b/08,	140a/07,	140a/17,	140a/19,	140a/21,	140b/02,
102b/13,	102b/15,	103b/03,	103b/10,	103b/19,	140b/03,	140b/05,	140b/14,	140b/16,	140b/18,
104a/02,	104a/05,	104b/21,	105a/01,	105a/04,	140b/19,	140b/20,	141a/06,	141a/07,	141a/10,
105a/07,	105a/09,	105b/04,	105b/11,	105b/14,	141b/05,	141b/06,	141b/17,	141b/19,	142a/02,
105b/16,	105b/20,	106a/02,	106a/06,	106a/08,	142a/05,	142a/06,	142a/07,	142a/08,	142a/09,
106a/11,	106a/17,	106a/20,	106a/21,	106b/05,	142a/15,	142a/20,	142a/21,	142b/03,	142b/07,
106b/07,	106b/14,	106b/15,	106b/16,	106b/17,	142b/08,	142b/09,	142b/13,	142b/14,	142b/17,
106b/20,	106b/21,	107a/01,	107a/03,	107b/04,	142b/20,	142b/21,	143a/05,	143a/09,	143a/11,
107b/06,	107b/07,	107b/08,	107b/15,	107b/17,	143a/16,	143b/01,	143b/11,	143b/14,	143b/20,
107b/21,	108a/15,	108a/17,	108a/19,	108b/04,	144a/01,	144a/10,	144a/14,	144a/16,	144a/18,
108b/05,	108b/11,	108b/13,	108b/16,	109a/19,	144b/04,	144b/08,	144b/10,	144b/13,	144b/15,
109b/07,	109b/12,	109b/14,	109b/18,	109b/20,	145a/05,	145a/13,	145a/14,	145a/15,	145b/01,
110a/02,	110a/04,	110a/09,	110a/15,	110b/07,	145b/05,	145b/10,	145b/11,	145b/12,	146b/02,
110b/10,	110b/12,	110b/13,	110b/16,	110b/17,	146b/04,	146b/05,	146b/06,	146b/12,	146b/14,
110b/21,	111a/01,	111a/02,	111a/08,	111a/10,	146b/18,	147a/02,	147a/05,	147a/07,	147a/11,
111a/18,	111b/04,	112a/10,	112a/15,	112a/16,	147b/03,	147b/12,	148a/02,	148a/03,	148a/07,
112b/09,	112b/14,	112b/16,	113a/05,	113a/12,	148a/12,	148b/02,	148b/04,	148b/08,	148b/12,
113a/15,	113a/16,	113a/17,	113a/19,	113b/05,	148b/14,	148b/15,	148b/16,	148b/21,	149a/03,
113b/07,	113b/08,	113b/12,	113b/14,	113b/16,	149a/05,	149a/08,	149a/09,	149a/10,	149a/11,
113b/20,	114a/02,	114a/08,	114a/10,	114a/19,	149a/13,	149a/16,	149a/18,	149a/21,	149b/01,
114a/21,	114b/05,	114b/07,	114b/08,	114b/11,	149b/02,	149b/03,	149b/07,	149b/08,	149b/09,
114b/13,	114b/14,	114b/16,	114b/18,	115a/01,	149b/09,	149b/15,	149b/20,	150a/02,	150a/03,
115a/03,	115a/08,	115a/09,	115a/10,	115a/11,	150a/06,	150a/08,	150a/11,	150a/20,	150b/03,
115b/03,	115b/10,	115b/14,	115b/15,	115b/17,	150b/04,	150b/05,	150b/07,	150b/08,	150b/09,
115b/19,	115b/21,	116a/03,	116a/05,	116a/08,	150b/11,	150b/13,	150b/16,	150b/19,	150b/21,
116a/10,	116a/12,	116a/20,	116b/03,	116b/07,	151a/08,	151a/11,	151a/13,	151a/16,	151a/17,
116b/09,	116b/15,	116b/18,	116b/20,	117a/02,	151b/05,	151b/06,	151b/07,	151b/08,	151b/12,
117a/12,	117a/14,	117a/18,	117b/14,	117b/17,	151b/14,	151b/18,	152a/14,	152b/07,	152b/12,
117b/18,	118a/03,	118a/07,	118a/11,	118a/12,	152b/15,	152b/16,	152b/19,	152b/20,	153a/02,
118a/13,	118a/14,	118b/07,	118b/09,	118b/20,	153a/04,	153a/05,	153a/18,	153b/07,	153b/11,
119a/08,	119a/09,	119a/14,	119a/18,	119a/20,	153b/15,	153b/16,	153b/20,	154a/02,	154a/07,
119b/01,	119b/02,	119b/04,	119b/06,	119b/07,	154a/09,	154a/10,	154a/11,	154a/13,	154a/14,
119b/09,	119b/11,	119b/12,	119b/13,	119b/14,	154b/12,	155a/07,	155a/10,	155a/16,	155a/20,
119b/18,	119b/19,	120a/03,	120a/05,	120a/06,	155b/13,	156a/02,	156a/04,	156a/07,	156a/17,
120a/08,	120a/15,	120a/16,	120a/20,	120b/01,	156a/19,	156a/20,	156a/21,	156b/05,	156b/06,
120b/03,	120b/05,	120b/12,	120b/15,	120b/16,	156b/09,	156b/10,	156b/12,	156b/13,	156b/14,
120b/18,	120b/19,	120b/21,	121a/01,	121a/07,	156b/15,	156b/19,	156b/20,	156b/21,	157a/02,
121a/10,	121a/14,	121a/20,	121a/21,	121b/01,	157a/04,	157a/09,	157a/12,	157a/13,	157b/07,
121b/02,	121b/07,	121b/10,	121b/16,	122a/01,	157b/12,	157b/21,	158a/04,	158a/05,	158a/06,
122a/02,	122a/06,	122a/07,	122a/09,	122a/11,	158a/07,	158a/08,	158a/09,	158a/19,	158a/20,
122a/12,	122a/17,	122a/18,	122a/19,	122b/21,	158b/12,	158b/13,	158b/15,	158b/16,	158b/19,
123a/03,	123a/04,	123a/09,	123a/10,	123a/14,	159a/06,	159a/17,	159b/02,	159b/14,	160a/01,
123a/17,	123a/19,	123b/01,	123b/04,	123b/07,	160a/09,	160a/12,	160a/13,	160a/14,	160a/16,
123b/09,	124a/04,	124a/11,	124a/14,	124a/15,	160b/02,	160b/05,	160b/12,	160b/14,	160b/16,
124a/18,	124a/19,	124a/20,	124a/21,	124b/04,	161a/02,	161a/04,	161a/07,	161a/11,	161a/12,
124b/11,	124b/15,	124b/16,	124b/17,	125a/14,	161a/15,	161a/20,	161a/21,	161b/02,	161b/12,
125a/16,	125a/18,	125a/20,	125b/04,	125b/07,	161b/14,	162a/02,	162a/06,	162b/07,	162b/06,
125b/09,	125b/11,	125b/12,	125b/13,	125b/14,	162b/10,	163a/04,	163a/06,	163a/08,	163a/16,
126a/12,	126a/14,	126a/21,	126b/04,	126b/05,	163b/12,	164a/05,	164a/06,	164a/08,	164a/10,
126b/12,	126b/20,	127a/06,	127a/10,	127a/11,	164a/15,	164a/17,	164b/04,	164b/13,	165a/04,
127a/13,	127a/14,	127a/19,	127b/04,	127b/13,	165a/07,	165a/09,	165a/11,	165a/17,	165a/18,
127b/14,	127b/20,	128a/09,	128a/20,	128b/02,	165a/20,	165a/21,	165b/04,	165b/07,	165b/08,
128b/06,	128b/11,	128b/12,	129a/15,	129a/18,	165b/11,	165b/13,	165b/15,	165b/21,	166a/12,
129b/07,	129b/13,	129b/14,	129b/20,	130a/04,	166a/15,	166b/12,	166b/14,	166b/21,	167a/01,
130a/05,	130a/07,	130a/08,	130a/10,	130a/12,	167a/06,	167a/08,	167a/11,	167a/16,	167b/05,
130a/13,	130b/01,	130b/03,	130b/05,	130b/13,	167b/07,	167b/08,	167b/09,	167b/13,	167b/21,
130b/14,	130b/21,	131a/01,	131a/03,	131a/19,	168a/05,	168a/09,	168a/11,	168a/12,	168a/15,
131b/02,	131b/11,	131b/16,	131b/19,	132a/04,	168b/06,	168b/07,	168b/09,	168b/12,	168b/14,
132a/07,	132a/08,	132a/10,	132a/13,	132a/17,	168b/15,	168b/16,	168b/17,	168b/19,	169a/17,
132a/20,	132b/02,	132b/05,	132b/08,	132b/09,	169a/19,	169b/07,	169b/10,	169b/16,	169b/17,
132b/15,	132b/19,	132b/20,	132b/21,	133a/01,	169b/18,	169b/19,	170a/03,	170a/04,	170a/07,
133a/10,	133a/15,	133a/16,	133a/18,	133b/03,	170a/16,	170a/19,	170a/21,	170b/01,	170b/12,
133b/05,	133b/08,	133b/09,	133b/16,	133b/17,	170b/13,	170b/16,	170b/17,	171a/06,	171a/15,
133b/18,	134a/01,	134a/03,	134a/04,	134a/07,	172a/01,	172a/02,	172a/03,	172a/04,	172a/14,
134b/10,	134b/11,	135a/12,	135a/13,	135a/17,	172a/16,	172a/21,	172b/02,	172b/10,	172b/11,
135a/18,	135b/01,	135b/04,	135b/07,	135b/09,	172b/13,	172b/17,	173a/04,	173a/10,	173a/15,
135b/14,	135b/21,	136a/03,	136a/11,	136a/15,	173a/18,	173b/12,	174a/19,	174b/03,	175a/05,
136a/16,	136a/19,	136a/21,	136b/02,	136b/04,	175a/06,	175a/07,	175a/08,	175a/09,	175a/10,
136b/05,	136b/06,	136b/07,	136b/09,	136b/11,	175a/13,	175a/17,	175a/19,	175a/21,	175b/02,

- 175b/03, 175b/05, 175b/11, 175b/12, 175b/13, 176a/04, 176a/05, 176a/10, 176a/16, 176a/18, 176a/20, 176b/03, 176b/14, 176b/17, 176b/18, 176b/20, 176b/21, 177a/04, 177a/07, 177a/13, 177a/18, 177a/19, 177b/03, 177b/05, 177b/10, 177b/12, 177b/14, 177b/15, 177b/20, 178a/01, 178a/16, 178a/19, 178a/20, 178b/02, 178b/03, 178b/10, 178b/12, 178b/15, 178b/16, 178b/20, 179b/06, 179b/08, 179b/09, 179b/13, 179b/15, 180a/07, 180a/09, 180a/11, 180a/12, 180a/13, 180a/14, 180b/02, 180b/03, 180b/04, 180b/05, 180b/06, 180b/07, 180b/09, 180b/10, 180b/11, 180b/15, 180b/16, 181a/02, 181a/09, 181a/18, 181b/05, 181b/12, 181b/13, 181b/17, 181b/20, 182a/02, 182a/06, 182a/12, 182a/13, 182a/17, 182b/14, 183a/03, 183a/06, 183a/08, 183a/12, 183a/14, 183a/18, 183b/15, 183b/17, 183b/18, 184a/12, 184b/01, 184b/04, 184b/07, 184b/10, 184b/13, 184b/17, 184b/20, 185a/04, 185a/17, 185b/03, 185b/06, 185b/14, 185b/15, 186a/02, 186a/04, 186a/06, 186a/08, 186a/15, 186a/17, 186b/01, 186b/18, 187a/13, 187b/20, 188a/11, 188a/21, 188b/01, 188b/04, 188b/06, 188b/14, 188b/16, 189a/10, 189a/11, 189a/12, 189a/19, 189b/04, 189b/09, 189b/10, 189b/13, 189b/14, 189b/16, 189b/18, 189b/20, 190a/07, 190a/08, 190a/13, 190a/16, 190a/17, 190b/09, 190b/18, 190b/20, 191a/01, 191a/05, 191a/08, 191a/14, 191b/04, 191b/07, 191b/13, 191b/15, 191b/19, 192a/03, 192a/05, 192a/08, 192a/17, 192a/18, 192b/07, 192b/11, 192b/12, 193a/08, 193a/12, 193a/15, 193b/01, 193b/03, 193b/17, 193b/20, 193b/21, 194a/01, 194a/04, 194a/21, 194b/03, 194b/05, 194b/14, 194b/15, 194b/21, 195a/02, 195a/03, 195a/07, 195a/15, 195b/06, 195b/07, 195b/08, 195b/10, 195b/18, 196a/02, 196a/12, 196a/18, 196a/21, 196b/02, 196b/04, 196b/08, 197a/03, 197a/15, 197a/20, 197b/02, 197b/03, 197b/06, 197b/14, 197b/19, 198a/05, 198a/20, 198b/19, 199a/01, 199a/06, 199a/10, 199a/13, 199a/15, 199a/16, 199a/18, 199a/20, 199b/01, 199b/02, 199b/04, 199b/05, 199b/07, 199b/12, 199b/13, 199b/14, 200a/15, 200a/19, 200a/20, 200a/21, 200b/02, 200b/06, 200b/10, 200b/13, 200b/14, 201a/01, 201a/14, 201a/16, 201a/21, 201b/08, 201b/11, 201b/13, 202a/01, 202a/17, 202a/20, 202b/01, 202b/10, 202b/15, 202b/18, 203a/03, 203a/06, 203a/08, 203a/12, 203a/14, 203a/16, 203a/17, 203a/18, 203b/01, 203b/02, 203b/04, 203b/05, 203b/08, 203b/09, 203b/11, 203b/13, 203b/14, 203b/16, 203b/17, 203b/20, 204a/04, 204a/09, 204a/20, 204b/03, 204b/13, 204b/19, 205a/09, 205a/11, 205a/13, 205a/19, 205a/20, 205b/07, 205b/09, 205b/21, 206a/01, 206a/11, 206a/15, 206a/17, 206b/10, 206b/12, 206b/14, 206b/20, 207a/04, 207a/12, 207a/17, 207b/02, 207b/07, 207b/11, 207b/12, 207b/13, 207b/19, 208a/12, 208b/03, 208b/09, 208b/15, 208b/18, 208b/19, 209a/02, 209a/03, 209a/13, 209a/20, 209a/21, 209b/01, 209b/05, 209b/06, 209b/15, 209b/16, 209b/17, 209b/19, 210a/03, 210a/06, 210a/07, 210a/09, 210a/10, 210a/21, 210b/11, 211a/11, 211b/04, 211b/07, 211b/09, 211b/10, 211b/15, 211b/21, 212a/01, 212a/09, 212a/15, 212a/16, 212a/20, 212b/17, 212b/20, 212b/21, 213a/07, 213a/21, 213b/15, 213b/16, 213b/17, 213b/18, 213b/19, 213b/21, 214a/16, 214a/20, 214b/06, 214b/12, 214b/13, 214b/19, 215b/11, 215b/14, 216a/03, 216a/11, 216a/15, 216a/19, 216b/01, 216b/10, 216b/11, 216b/13, 216b/14, 216b/17, 216b/18, 216b/20, 217a/01, 217a/10, 217a/11, 217a/12, 217a/18, 217b/01, 217b/02, 217b/05, 217b/14, 217b/16, 218a/01, 218a/05, 218a/16, 218a/17, 218a/18, 218a/19, 218a/20, 218b/03, 218b/04, 218b/09, 218b/11, 218b/12, 218b/13, 218b/15, 218b/20, 219a/02, 219a/05, 219a/09, 219a/18, 219b/03, 219b/06, 219b/07, 219b/10, 219b/11, 219b/14, 219b/16, 220a/02, 220a/08, 220a/11, 220a/16, 220b/01, 220b/03, 220b/06, 220b/11, 221a/19, 221a/20, 221b/05, 222a/08, 222b/02, 222b/12, 222b/18, 223a/05, 223a/14, 223a/20, 223b/03, 223b/04, 223b/13, 223b/14, 224b/15, 224b/20, 224b/21, 225a/08, 225a/16, 225a/18, 225a/21, 225b/05, 225b/16, 225b/19, 225b/21, 226a/01, 226a/05, 226a/10, 226a/13, 226a/15, 226a/16, 226b/01, 226b/04, 226b/06, 226b/09, 226b/16, 227a/03, 227a/08, 227a/09, 227a/10, 227a/11, 227a/16, 227b/04, 227b/07, 228a/07, 228a/14, 228a/15, 228a/16, 228a/17, 228b/07, 228b/15, 228b/17, 228b/19, 229a/01, 229a/04, 229a/12, 229a/13, 229a/15, 229a/18, 229a/21, 229b/07, 229b/12, 229b/17, 230a/01, 230a/06, 230a/07, 230a/11, 230a/19, 230b/17, 231a/07, 231b/10, 231b/11, 231b/15, 231b/17, 232a/09, 232a/12, 232a/18, 232a/19, 232b/01
- kibâr [Ar.]** Büyükler, ulular.
k.+ i 107a/08, 124a/06
- kibâr-ı enbiyâ [Ar.+Ar.]** Peygamberlerin büyükleri.
k.+ nuñ 002b/03
- kibâr-ı fuḡahâ-yı Öülemâ [Ar.+Ar.+Ar.]** Din bilginlerinin büyükleri.
k.+ dandur 147b/03
- kibâr-ı Öülemâ ve şüleḡâ [Ar.+Ar.+Ar.]** Salih ve bilgin kişilerin ulusu.
ḡ.+ dur 102b/02
- kibrît [Ar.]** Kırmızı yakut.
k.+ le 016b/02
- kibrît-i aḡmer [Ar.+Ar.]** Kırmızı kükürt.
k.+ den 018a/01, 017b/14
k.+ dendür 029a/20
- kiçi [Tr.]** Küçük.
k.+ den 231a/13
k.+ lerinden 208b/16
- kiçireK [Tr.]** Daha küçük.
k. 020a/06, 058a/09, 058b/18, 064a/12, 068a/03, 127a/18, 132a/21, 140a/19, 143b/15, 152a/09, 167b/17, 173b/17, 182a/07, 185b/13, 189b/21, 196a/20, 210b/15
k.+ ini 144b/15
k.+ dür 125b/17
k.+ lerinden 185a/07
- kifâyet [Ar.]** 1. Yetiḡme, elverme; yeterlik. 2. İktidar, yararlık.
k. 065a/09
k.+ leri 090a/10
- kîḡih [Kpt.]** Eski Mısır'da Rebiyülevvel ayının adı.
k. 011a/14
- kîle [Ar.]** Tahıl ölçmekte kullanılan hacmi belirli, ortalama 25 kg. tahıl alabilen kap.
k. 101a/05
k.+ dür 210b/01
k.+ sidür 169b/20, 223b/14
k.+ siyle 101a/05, 210a/21
- kîlidlü [Tr.]** Kilidi olan, kilitlenmiḡ.
k. 058b/14
- kim [Tr.]** "ki" bağlacı.
k. 002b/05, 061a/13, 202a/19
- kim [Tr.]** Hangi kişi.
k. 004b/07, 005a/10, 011b/05, 013a/18, 015b/04, 018a/14, 019a/11, 027b/09, 028b/09, 035a/02, 035a/05, 057b/02, 060a/17, 060b/07, 070b/04, 085b/12, 093b/05, 099a/11, 099a/19, 103a/03, 108b/11, 118a/13, 119b/20, 136b/20, 143b/20, 150a/06, 157a/05, 164a/03, 165a/08, 165a/15, 166b/17, 167b/14, 172a/11, 174a/20, 181b/11, 184b/17, 193b/01, 194a/17, 194a/18, 198b/03, 202a/02, 204a/04, 212a/15, 214b/16, 225a/19, 231a/12
k.+ den 103a/02
k.+ dür 130a/13, 154a/07
k.+ e 020b/01, 094b/12, 197b/14, 210a/14
k.+ i 221a/07, 231a/15

k.+ idi 004b/08	129a/13,	129a/17,	129b/04,	130a/03,	130a/05,
k.+ idügi 133b/05	130a/06,	131b/21,	132a/05,	136a/15,	136b/02,
k.+ ler 004b/08, 004b/10, 005b/19, 008b/04, 015b/16, 026b/08, 075b/13, 136a/06	136b/09,	136b/17,	136b/21,	137a/10,	139a/02,
k.+ lerdür 133b/19, 178a/01, 193b/09, 213b/03	139b/01,	140a/18,	140b/08,	140b/11,	140b/19,
k.+ leridi 004b/06	140b/21,	142a/18,	143a/11,	143b/07,	144a/08,
k.+ leridügi 096a/12	144b/04,	144b/11,	145a/19,	147b/19,	148a/09,
k.+ sin 175a/17	149b/15,	149b/21,	150a/01,	150b/18,	151a/07,
k.+ ün 111a/13, 167b/12	151b/12,	151b/13,	156a/02,	156b/01,	157a/18,
k.+ ünle 094b/02, 210a/14	158a/08,	158a/11,	158a/14,	158b/03,	159a/03,
kimi [Tr.] Bazıları, bazıı.	160a/15,	160a/18,	160b/06,	160b/09,	160b/10,
k. 002a/14, 002a/15, 010a/16, 015b/06, 015b/07, 021b/01, 031a/05, 031a/06, 033b/16, 071a/09, 074a/08, 114b/07, 114b/08, 117b/19, 117b/20, 119a/17, 133b/11, 133b/12, 136a/02, 144a/12, 153a/16, 161a/12, 161a/13, 166a/01, 166a/02, 173a/14, 182b/10, 183a/05, 183a/06, 189b/06, 215a/04, 217b/13, 217b/21, 218a/15, 219b/15, 223b/08, 225a/17, 225a/18	160b/11,	161a/13,	161a/15,	161b/07,	162a/03,
k.+ n 030a/21, 035a/14, 091a/05, 176b/12, 221a/06	162a/05,	162b/20,	163a/08,	163b/16,	166b/03,
k.+ ne 155b/11, 156a/05, 176b/12, 191b/12, 191b/13	166b/14,	167b/12,	170a/07,	171b/04,	171b/14,
k.+ ni 115b/09, 202b/02, 202b/03, 221a/06	172a/13,	172b/18,	173b/18,	173b/19,	174a/21,
k.+ nüñ 021a/20, 021a/21, 021b/02, 155b/10	175a/04,	175a/18,	176a/04,	176b/03,	177b/11,
kimesne [Tr.] Kimse.	177b/13,	178a/16,	178a/19,	178b/14,	178b/15,
k. 002b/04, 022b/21, 079b/21, 085b/07, 093a/08, 163a/04, 172a/04, 191a/13, 204b/10, 218a/09, 222b/14	178b/18,	182a/03,	182a/18,	182b/03,	182b/04,
k.+ den 163a/04, 191a/09	183b/10,	184a/07,	184a/19,	185a/04,	185a/16,
k.+ ler 118b/02, 160b/19, 216a/12	186a/03,	186b/10,	188b/13,	189b/08,	189b/13,
k.+ lere 160b/20	189b/14,	190a/20,	191a/09,	191a/17,	192a/13,
k.+ lerile 179a/09	192b/05,	192b/14,	192b/17,	193a/02,	193a/17,
k.+ nüñ 102a/03, 191a/07	193b/19,	194a/13,	194b/19,	195b/06,	196a/06,
k.+ ye 047b/01	196b/09,	197b/21,	198b/15,	200a/07,	200a/21,
k.+ yi 128b/20	201a/02,	201a/15,	201b/21,	202b/13,	204a/11,
k.+ yidi 080b/01, 101b/05, 109b/04	205b/04,	205b/20,	206a/16,	207b/10,	208b/17,
k.+ yidiler 009a/18, 197b/01	209a/04,	211b/12,	212b/05,	213a/01,	213a/12,
k.+ yile 068a/03, 097a/11	213a/21,	213b/11,	214b/01,	215a/06,	215b/02,
k.+ yle 104a/15	216b/13,	217b/09,	218a/09,	218a/12,	218a/16,
kımiyā [Ar.] (bk. kımiyā)	218a/18,	220a/07,	220a/14,	221a/11,	221b/06,
k. 025a/12, 031a/12, 031a/14, 053a/17, 053b/01	222a/06,	222a/15,	222b/13,	223a/11,	223a/14,
kimse [Tr.] Kişi, insan.	224a/10,	224a/16,	225a/18,	228b/13,	229b/01,
k. 003b/01, 004a/11, 005a/20, 005b/12, 006a/21, 006b/09, 007a/07, 008b/20, 011b/06, 011b/13, 011b/19, 013a/17, 013a/18, 013a/20, 013b/10, 013b/21, 015a/13, 015a/16, 015a/18, 015a/20, 015b/05, 015b/18, 016a/21, 017a/03, 017a/11, 018a/07, 018b/15, 019a/20, 019b/14, 020b/13, 021a/20, 025a/20, 025a/21, 029b/14, 029b/15, 030a/13, 032a/19, 034b/16, 035a/08, 035a/11, 035a/12, 035a/14, 035b/01, 035b/04, 036a/03, 039b/09, 039b/16, 039b/18, 040a/05, 040a/07, 043a/10, 043b/02, 043b/05, 043b/14, 043b/19, 043b/20, 044a/21, 044b/02, 045a/12, 045b/04, 049b/15, 049b/18, 049b/19, 050a/20, 050b/18, 051a/06, 051a/14, 051a/17, 051a/19, 051b/16, 051b/20, 052a/01, 052a/07, 052a/09, 052b/06, 053b/08, 054b/11, 054b/12, 055b/01, 055b/10, 059a/09, 061a/18, 061b/18, 062a/04, 063b/02, 064a/02, 064a/17, 064b/08, 064b/20, 065a/06, 065a/07, 065b/04, 065b/21, 066b/19, 067a/03, 067a/11, 068a/18, 069b/07, 070b/11, 071a/05, 071a/06, 071b/15, 072b/06, 073a/02, 073a/12, 073b/07, 075a/08, 075b/09, 076a/08, 080a/05, 080a/12, 080b/20, 081b/07, 082a/12, 082b/21, 083b/09, 083b/11, 085a/12, 085a/19, 086a/15, 086a/16, 086b/03, 087a/17, 089b/18, 090a/06, 090b/14, 092b/15, 095a/20, 096a/18, 096a/20, 097a/01, 098a/02, 098a/03, 098b/01, 098b/04, 098b/15, 099b/09, 100a/19, 101b/06, 101b/20, 108b/03, 110b/08, 112b/16, 113b/21, 114b/11, 114b/15, 114b/17, 115a/04, 115a/07, 115b/07, 115b/18, 115b/20, 115b/21, 116a/03, 116a/05, 116a/13, 116b/13, 116b/16, 116b/18, 117b/02, 119a/09, 121a/21, 122b/05, 124a/15, 126a/02, 126a/03, 126a/04, 126a/05, 127a/02, 127a/04,	180a/12,	205b/21,	213a/20,	223a/19	137a/04,
	k.+ dür 110b/18, 229b/15				166b/02,
	k.+ ler 016b/12, 021a/01, 022b/04, 022b/08, 030b/13, 032b/02, 033a/19, 038b/10, 040a/14, 043b/16, 044a/19, 044b/03, 046b/11, 048b/09, 064b/04, 065b/04, 067b/08, 068a/04, 088a/11, 090a/05, 092a/06, 092b/18, 095b/10, 103a/08, 116a/12, 118a/17, 120a/01, 125b/13, 132a/01, 134b/09, 137a/04, 137b/02, 139a/06, 144b/16, 144b/19, 144b/20, 147b/02, 154a/02, 158a/13, 162b/20, 171a/12, 172a/06, 180a/08, 183b/07, 195a/15, 195b/15, 198b/14, 202a/02, 213b/01, 222a/20, 223b/19, 224a/12, 225b/08				180a/12,
	k.+ lerden 044b/12, 067b/09, 074a/02, 112b/15, 117b/11, 118b/12, 145b/10, 157a/01, 178a/16, 188a/08, 229a/18				166b/02,
	k.+ lerdendür 177b/12				180a/12,
	k.+ lerdenin 224a/09				205b/21,
	k.+ lerdür 106b/17				223a/19
	k.+ lere 042a/12, 089b/16, 117b/10, 126a/15, 140b/11, 152a/05, 153a/12, 171a/09, 178a/11, 187b/13, 207b/10, 211b/16, 211b/17				k.+ dür 110b/18, 229b/15
	k.+ leri 023a/03, 082b/07, 086a/09, 138b/10, 154a/03, 155b/02, 201a/06, 204a/03, 210a/08, 225a/05				k.+ ler 016b/12, 021a/01, 022b/04, 022b/08, 030b/13, 032b/02, 033a/19, 038b/10, 040a/14, 043b/16, 044a/19, 044b/03, 046b/11, 048b/09, 064b/04, 065b/04, 067b/08, 068a/04, 088a/11, 090a/05, 092a/06, 092b/18, 095b/10, 103a/08, 116a/12, 118a/17, 120a/01, 125b/13, 132a/01, 134b/09, 137a/04, 137b/02, 139a/06, 144b/16, 144b/19, 144b/20, 147b/02, 154a/02, 158a/13, 162b/20, 171a/12, 172a/06, 180a/08, 183b/07, 195a/15, 195b/15, 198b/14, 202a/02, 213b/01, 222a/20, 223b/19, 224a/12, 225b/08
	k.+ leridi 045a/09, 053a/14, 072b/16, 171a/05				k.+ den 014b/06, 015a/21, 039b/18, 137a/04, 140b/07, 142a/06, 162b/06, 162b/07, 166b/02, 180a/12, 205b/21, 213a/20, 223a/19
	k.+ lerile 021b/14, 112b/07, 144b/17, 159a/07, 160b/21, 165b/11, 200a/09, 206b/05, 206b/07, 219a/15				k.+ dür 110b/18, 229b/15
	k.+ lerin 047b/13, 064a/10, 154a/21, 172a/05, 179a/16				k.+ ler 016b/12, 021a/01, 022b/04, 022b/08, 030b/13, 032b/02, 033a/19, 038b/10, 040a/14, 043b/16, 044a/19, 044b/03, 046b/11, 048b/09, 064b/04, 065b/04, 067b/08, 068a/04, 088a/11, 090a/05, 092a/06, 092b/18, 095b/10, 103a/08, 116a/12, 118a/17, 120a/01, 125b/13, 132a/01, 134b/09, 137a/04, 137b/02, 139a/06, 144b/16, 144b/19, 144b/20, 147b/02, 154a/02, 158a/13, 162b/20, 171a/12, 172a/06, 180a/08, 183b/07, 195a/15, 195b/15, 198b/14, 202a/02, 213b/01, 222a/20, 223b/19, 224a/12, 225b/08
	k.+ lerini 201a/11				k.+ den 014b/06, 015a/21, 039b/18, 137a/04, 140b/07, 142a/06, 162b/06, 162b/07, 166b/02, 180a/12, 205b/21, 213a/20, 223a/19
	k.+ lerinüñ 022b/13, 046a/20, 087a/01				k.+ dür 110b/18, 229b/15
	k.+ leri yidi 205a/03				k.+ ler 016b/12, 021a/01, 022b/04, 022b/08, 030b/13, 032b/02, 033a/19, 038b/10, 040a/14, 043b/16, 044a/19, 044b/03, 046b/11, 048b/09, 064b/04, 065b/04, 067b/08, 068a/04, 088a/11, 090a/05, 092a/06, 092b/18, 095b/10, 103a/08, 116a/12, 118a/17, 120a/01, 125b/13, 132a/01, 134b/09, 137a/04, 137b/02, 139a/06, 144b/16, 144b/19, 144b/20, 147b/02, 154a/02, 158a/13, 162b/20, 171a/12, 172a/06, 180a/08, 183b/07, 195a/15, 195b/15, 198b/14, 202a/02, 213b/01, 222a/20, 223b/19, 224a/12, 225b/08
	k.+ lerüñ 022b/13, 116b/12, 119b/03, 167b/15, 192b/08, 231b/03				k.+ den 014b/06, 015a/21, 039b/18, 137a/04, 140b/07, 142a/06, 162b/06, 162b/07, 166b/02, 180a/12, 205b/21, 213a/20, 223a/19
	k.+ lerüni 060a/08				k.+ dür 110b/18, 229b/15
	k.+ lerüñüz 207a/01, 207b/08				k.+ ler 016b/12, 021a/01, 022b/04, 022b/08, 030b/13, 032b/02, 033a/19, 038b/10, 040a/14, 043b/16, 044a/19, 044b/03, 046b/11, 048b/09, 064b/04, 065b/04, 067b/08, 068a/04, 088a/11, 090a/05, 092a/06, 092b/18, 095b/10, 103a/08, 116a/12, 118a/17, 120a/01, 125b/13, 132a/01, 134b/09, 137a/04, 137b/02, 139a/06, 144b/16, 144b/19, 144b/20, 147b/02, 154a/02, 158a/13, 162b/20, 171a/12, 172a/06, 180a/08, 183b/07, 195a/15, 195b/15, 198b/14, 202a/02, 213b/01, 222a/20, 223b/19, 224a/12, 225b/08
	k.+ müz 213b/12				k.+ den 014b/06, 015a/21, 039b/18, 137a/04, 140b/07, 142a/06, 162b/06, 162b/07, 166b/02, 180a/12, 205b/21, 213a/20, 223a/19
	k.+ nüñ 007b/05, 014a/04, 019b/04, 025a/06, 025b/02, 027b/10, 028a/13, 031b/02, 032b/07,				k.+ dür 110b/18, 229b/15

- 042b/03, 069b/09, 086a/15, 086a/16, 090a/04,
093a/18, 097b/21, 116a/15, 117a/01, 119b/06,
124b/12, 129a/04, 136b/10, 137b/12, 142a/09,
154b/01, 154b/12, 155a/08, 166b/09, 170b/17,
173a/11, 191a/08, 191a/12, 192a/02, 193b/02,
201a/07, 220a/16, 231b/07
k.+ nüz 213b/13
k.+ si 200b/01
k.+ sin 047b/03
k.+ siz 206b/19
k.+ ydi 157b/03, 164b/10
k.+ ye 007a/05, 026a/20, 031a/13, 035a/03, 040a/13,
044a/21, 048b/14, 048b/17, 052a/16, 054b/15,
057a/04, 084a/17, 089b/18, 092a/19, 092a/20,
095b/14, 105b/05, 119a/16, 123b/12, 128b/13,
128b/17, 129a/02, 134a/07, 134a/19, 146b/21,
154b/09, 170b/14, 183b/10, 185b/14, 186a/04,
186a/06, 197b/15, 199b/11, 205b/21, 213b/06,
218a/11, 220a/21, 229b/17, 232a/14, 232b/01
k.+ yi 023a/02, 029a/12, 031b/21, 042a/19, 048b/13,
051a/10, 051a/18, 052a/12, 056b/10, 062b/08,
067a/14, 070a/10, 070b/16, 076a/10, 086a/08,
086a/13, 089b/21, 097a/14, 117a/15, 157a/19,
157b/16, 172a/08, 172a/09, 172a/10, 202b/06,
214b/05, 214b/15, 222a/21, 228b/10, 228b/14,
230b/12
k.+ yidi 022a/06, 026b/12, 035b/21, 052b/14,
056b/05, 058a/03, 070a/12, 081a/06, 086b/11,
094a/15, 097a/06, 097b/02, 099b/12, 101b/11,
105b/15, 109b/09, 110b/19, 145b/15, 147a/20,
160b/07, 160b/09, 162a/20, 207b/14, 231a/12,
231b/07
k.+ yidiler 006a/16, 072b/05, 077a/09, 114b/02,
176b/10, 197b/09, 213a/09
k.+ yile 005a/20, 015a/14, 015b/19, 028a/14,
038b/13, 065a/19, 073a/01, 085b/16, 141a/01,
152b/20, 178b/10, 204b/07, 207b/16, 215a/09
k.+ yle 099b/15, 157b/18
- kımyā** [Ar.] Maddelerin temel yapılarını, birleşimlerini, dönüşümlerini; çözümleme, birleşim ve üretim yöntemlerini inceleyen bilim.
k. 042a/13, 114b/14, 136a/20, 146b/21, 147a/02, 163b/17, 192b/09, 195b/12
- kın bağla-** [Far.+Tr.] Gizli düşmanlık beslemek.
k.- dılar 098a/10
- kined** [Tr.] İki sert cismi birbirine bağlamaya yarayan iki ucu kıvrık ve sivri metal çivi.
k. 195a/18
k.+ ler 142b/08
k.+ lerile 158a/16
- kined id-** [Tr.] Kenetlemek.
k.- erdi 135b/05
- kınlı** [Far.+Tr.] Öç almak isteyen, kin tutan.
k.+ si 154b/20
- kir** [Tr.] Herhangi bir şeyin üzerinde oluşan, biriken pislik.
k.+ in 127a/20
- kirām-ı aşfiyā** [Ar.+Ar.] Temiz soydan gelen, gönlü temiz insanlar.
k.+ nuñ 002b/03
- kireç** [Tr.] Mermer, tebeşir, kireç taşı, alçıtaşı gibi birçok taşın maddesini oluşturan kalsiyum oksit.
k. 144b/02, 158b/09
- kiremüd** [Yun.] Yan yana dizilerek yağmur sularını dışarıya akıtmak amacıyla binaların çatısını örtmekte kullanılan, değişik biçim ve türlerde üretilmiş, pişmiş topraktan kırmızı levha.
k. 074a/04, 115b/11, 158b/09, 166b/04
k.+ den 144a/12, 203b/12, 225b/12, 227a/02, 229a/16
k.+ denidi 229a/17
k.+ in 073b/16
k.+ lerine 073b/16
- kirlen-** [Tr.] Kirli duruma gelmek, pislenmek.
k.- mişdi 184b/04
- kışe** [Far.] Kese, küçük torba.
k. 119a/08, 119a/10, 211a/15
k.+ lerüñ 082b/02
- kışe-i iflās** [Far.+Ar.] Boşalmış kese.
k. 223b/06
- kişi** [Tr.] İnsan, kimse.
k. 003b/17, 010b/03, 010b/06, 012b/02, 013b/01, 020a/11, 042a/01, 055a/20, 060a/21, 067a/09, 067a/12, 069a/06, 081b/06, 083b/01, 090b/04, 091b/05, 096a/15, 096b/08, 097b/12, 101b/01, 101b/05, 105a/09, 107a/12, 143b/02, 154b/16, 161b/06, 168b/03, 173b/15, 176a/07, 189b/10, 205a/18, 206b/17, 213b/06, 224a/07
k.+ den 092a/04
k.+ dür 101b/07
k.+ nüñ 023b/16, 024b/20, 030a/16, 061a/12, 084a/01, 101b/18, 101b/20, 127a/03, 180b/20, 211b/06
k.+ ydi 081b/14
k.+ ye 003b/15, 011b/09, 091b/06
k.+ yidi 084a/03, 085b/13, 193b/11
- kışne-** [Tr.] Atın bağırması.
k.- r 126b/09
k.- rdi 184a/04
- kitāb** [Ar.] Ciltli veya ciltlessiz olarak bir araya getirilmiş, basılı veya yazılı kâğıt yaprakların bütünü.
k. 003b/09, 017b/06, 018a/03, 027b/06, 029a/15, 035a/08, 051a/03, 090b/11, 090b/12, 117b/11, 117b/14, 143b/06, 232a/05
k.+ a 232a/07
k.+ da 004b/16, 015b/17, 085a/21, 162b/05
k.+ ı 002a/12, 035a/08, 115b/21, 162b/07, 191a/06
k.+ m 004b/13, 091a/19
k.+ mda 092b/20, 094b/06, 105b/21, 119b/08, 121b/13, 161a/04, 162a/01, 193a/03, 218b/03
k.+ mı 136a/11
k.+ lar 091a/10, 154a/08
k.+ larda 012b/01, 112a/09, 160b/02, 184b/19
k.+ lardan 004b/11, 116b/14
k.+ ları 094b/11, 116b/12, 157b/04, 160a/21, 179b/06
k.+ larla 160a/20
k.+ ların 032a/11, 091b/10, 092b/13, 094b/12, 192a/10
k.+ larına 032a/15, 202a/10
k.+ larında 004b/20, 005a/07, 010b/18, 011b/14, 012a/10, 013b/05, 015a/15, 034a/14, 045b/05, 053b/19, 068a/20, 075a/14, 075b/09, 116b/15, 126b/19, 137a/05, 156b/21, 174a/21, 178b/02, 184b/11, 197b/11, 198b/20, 199a/11, 202b/06, 218a/20
k.+ larından 029a/15, 033b/01
k.+ larınıñ 095b/01, 122b/10
k.+ laryıla 008a/17
k.+ larumuzda 147a/15
k.+ umda 173b/12
k.+ uñ 162b/06
- kitābet olun-** [Ar.+Tr.] Yazılmak.
k.- an 115a/12
- kitāb-hāne** [Ar.+Far.] Kütüphane, kitap evi.
k.+ si 160a/20
- kitāb-ı hitāt** [Ar.+Ö.] Makrizi'nin Hitat adlı kitabı.
k.+ ı 166b/01
- kitāb-ı seng-sār** [Ar.+Ö.] Seg-sar adlı kitap.
k.+ da 183b/18
- kitāb-ı zekāt** [Ar.+Ö.] Zekat adlı kitap.
k.+ muñ 218a/21
- kitābı** [Ar.] Dört kutsal kitaptan birine inanıp bağlı kalan.
k. 107a/02, 107a/07
- kitābü'l muhtaşar fi'l-ahbār'l-beşer** [Ö.] Ebi'l-Fida'nın tarih kitabı.
k. 004b/15
- kitābü'l-mevāğıt ve'l-Öitibār bi-zikrü'l hitāt ve'l-aşār** [Ö.] Makrizi'nin tarih kitabı.
k. 004b/13
- kiyāset** [Ar.] Zeyreklik, uyanıklık.
k.+ ini 144a/20
- kizb** [Ar.] Yalan söyleme, yalan.
k. 005a/02, 184b/19
k.+ den 055a/04

ko- [Tr.] 1. Koymak, bırakmak. 2. Bir miktarını ayırmak. 3. Salıvermek, serbest bırakmak. 4. Etki etmek. 5. Takmak, iliştiirmek. 6. Alkoymak. 7. Yardımcı fiil olarak sürerlik ifade eder.
 083b/03, 090a/16
 009a/01, 014b/17, 014b/20, 016a/14, 017b/01, 017b/04, 018a/13, 019a/18, 020b/01, 025a/14, 025b/07, 027a/05, 028b/02, 030a/04, 030a/06, 030a/07, 034b/02, 034b/05, 034b/08, 036a/15, 042b/06, 043b/05, 047a/04, 047b/10, 047b/18, 051b/02, 054a/13, 054a/17, 060b/18, 061b/16, 063b/03, 063b/16, 069a/17, 069b/19, 074b/18, 090b/02, 093b/06, 094a/18, 094b/19, 095a/10, 110a/21, 117b/08, 119a/11, 127a/09, 137a/03, 145b/17, 149b/20, 150a/18, 163b/11, 165b/21, 167b/02, 168b/20, 193a/18, 194a/09, 196a/11, 202a/20, 216a/12, 221a/11, 223b/06, 226a/07, 228b/06
 007a/05, 007a/15, 007a/19, 007b/09, 007b/12, 008a/15, 008a/17, 008a/18, 017a/03, 017a/08, 017a/16, 027a/15, 027a/17, 028a/17, 028a/18, 033a/08, 039b/01, 041a/20, 041b/02, 041b/05, 041b/17, 045b/18, 066b/06, 067b/01, 078b/02, 081a/11, 084b/02, 086a/06, 096a/06, 098a/11, 098a/15, 100a/04, 104b/01, 104b/06, 108a/01, 111b/03, 111b/07, 116b/13, 136a/09, 136a/14, 137b/09, 152b/18, 153a/04, 164a/02, 171a/08, 176a/16, 178a/14, 194a/20, 195a/11, 195b/01, 195b/06, 195b/07, 198a/08, 205b/04, 206b/05, 216a/14, 226a/08, 226b/03
 020b/06, 024a/14, 024a/16, 024b/09, 040a/08, 067a/01, 095a/11, 152a/05, 173b/01, 173b/02, 189b/15, 205b/02, 231b/18
 090a/05
 141a/17
 018b/13, 063b/08, 173b/01
 034b/14, 046b/19, 118a/04, 118a/08, 158b/17, 166a/19, 215a/09
 149b/10, 207a/10
 082a/05
 065b/10
 042b/18, 135a/06
 100b/15
 013b/02
 042a/09, 126a/14
 163a/07
 004a/04, 020a/18, 034b/06, 095b/17
 017b/19, 018b/15, 066b/18
 016a/04, 114b/10, 148b/13
 006a/13, 008a/12, 017a/20, 017b/15, 031a/13, 034b/14, 034b/19, 041a/03, 043a/15, 044a/03, 044a/07, 055b/16, 059b/21, 082b/03, 084a/12, 142b/02, 154a/16, 163b/16, 165b/18, 189a/21, 189b/16, 205b/01, 227a/10
 123b/09, 132a/14, 168a/18
 006a/06, 078a/06, 149b/11
 033b/04, 145a/10, 216b/04
 014a/05, 019b/12, 039b/13, 039b/20, 039b/21, 040a/01, 069b/14, 093a/03, 094b/18, 107a/16, 146b/16, 173a/18, 173b/01, 173b/04
 021a/16, 031a/16, 068a/11
 052b/18, 075a/17
 069b/04, 128a/19, 172a/05, 175b/21, 188a/18
 023b/14, 191b/15
 033a/02
 013a/15, 013a/20, 014b/01, 064a/08, 125b/08, 127b/08
 014b/01, 040b/05, 175b/15
 001b/12, 097b/12, 196a/15
 068b/16

koça [Tr.] 1. Yaşlı. 3. Büyük, iri.
 049a/05, 049a/06, 049a/07, 049a/10, 049a/11, 049a/13, 049a/16, 059a/10, 072b/18, 117b/19, 136b/19, 138a/13, 138a/14, 140a/06, 160b/16, 160b/18, 160b/21, 210a/07
 049a/05

016b/17
koçalık [Tr.] Yaşlılık.
 007b/04, 150b/05
 151b/08
koçm- [Tr.] Çekinmek, kaçınmak.
 022b/10
koç [Tr.] Damızlık erkek koyun.
 129a/01
 144a/09
 129a/01
kodur- [Tr.] Koydurmak, bıraktırmak.
 069a/11, 069a/16, 136a/15, 136b/03, 206a/10
 047a/13, 153b/17, 163a/20, 163b/04, 163b/05
kodurd [Tr.] Koydurtmak.
 017a/14
koğa [Tr.] Kova.
 218a/08
koğu [Tr.] Koku.
 062a/03
 062a/04
 122b/04
 224a/11
 045a/16, 186b/10
 186b/10
koğula- [Tr.] Koklamak.
 127a/08
koğulu [Tr.] Kokulu, kokusu olann.
 033a/07, 078b/02, 192b/14
koğ- [Tr.] 1. Koku çıkarmak. 2. Koklamak.
 118a/06
 194b/03
 022a/14
kol [Tr.] 1. İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm. 2. Daha geniş bir akarsuya kavşak denilen noktada karışan akarsu. 3. Bir bütünden ayrılan bölüm, kısım.
 142b/07
 014a/03
 080a/11
 123a/04
 150b/04, 151b/05
kolay [Tr.] Sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılabilen; güç ve zor karıştı.
 007b/19, 147a/04, 153b/09
 231a/11
 005b/13, 016b/11, 048b/05, 120a/04, 120a/10, 121a/12, 124b/10, 134a/17, 139a/02
koluk [Tr.] Omuz başının altında, kolun gövde ile birleştiği yer.
 160b/07, 160b/09, 162a/17, 162a/21
 161b/07
 188a/20
koma- [Tr.] 1. Bırakmamak, salıvermemek. 2. İzin vermemek. 3. Geriye bırakmamak, koymamak. 4. Bir şeyi bir yere bırakmamak, belli bir yere yerleştirmemek.
 023a/07, 060a/06, 063a/13, 076a/06, 078a/19, 083a/08, 103b/12, 103b/14, 108a/18, 136a/18, 136a/21, 166a/14, 183a/12, 194a/12, 194a/13, 194b/19, 219a/07, 227b/20
 068b/21, 177a/17, 183a/15, 213b/18, 221a/13, 221b/05
 073a/02
 067b/12, 100a/11, 198a/16
 042a/10
 150a/20, 201a/16
 100a/20
 136a/17, 208a/18
 024a/19, 029a/12, 127b/06, 186a/12
 028b/03, 035a/04, 042a/20, 086a/09
 012b/11
 172a/08
 225b/16
 131b/16
kon- [Tr.] Koyulmak, bırakılmak.
 208b/18

- ç.- an 006b/13, 039a/19, 118b/03, 135b/02, 146b/19, 149a/11, 175b/21
ç.- anınuñ 139b/14
ç.- dı 025a/15, 027b/01, 027b/02, 035b/18, 042b/01, 042b/03, 082a/02, 152a/16
ç.- mış 020a/06, 123b/11, 143a/19, 143b/06, 175b/20
ç.- mışdı 036b/01, 036b/04
ç.- mışdur 029b/01, 029b/03, 029b/05, 075a/10, 142a/19, 144a/21, 144b/03, 144b/04, 174a/15, 175b/12
ç.- mışdı 014a/17, 020a/07, 027b/03, 034b/21, 042a/09, 047a/07, 067b/04, 069b/01, 117b/18, 118a/10, 138a/14, 140b/02, 150a/05, 163b/13, 166a/05, 186b/20, 189a/17, 195a/07
ç.- up012b/15, 029a/15, 056a/17, 193a/09
- kon-** [Tr.] 1. Kısa bir süre için bir yere yerleşmek, bir yeri yurt edinmek. 2. Bir yere inerek durmak, inmek.
ç.- a 208b/19
ç.- alum 225a/08
ç.- an 048a/18, 079b/04, 112b/15
ç.- anuñ 039a/19
ç.- ar 128a/05
ç.- arıdı 210b/14
ç.- arlar 048a/18
ç.- aruz 216b/07
ç.- dı 031a/02, 081b/04, 088b/07, 098b/11, 111b/19, 121a/04, 127a/02, 127a/05, 151b/17, 197a/15, 211a/03, 227a/20, 230a/13
ç.- dılar 044b/13, 059b/17, 060a/03, 088a/14, 112b/04, 176b/13, 184a/11, 184b/01, 205b/13
ç.- duğı 059b/17, 088b/07, 127a/05, 152a/17, 176a/07, 211a/03, 216b/02, 225b/10, 227a/20, 230b/06
ç.- duğları 051b/15, 059b/18
ç.- duğlarındaıdı 168a/14
ç.- duñ 210b/20
ç.- inca 176a/07
ç.- mağa 210b/15
ç.- mış 004a/19, 143a/17, 225b/04
ç.- mışdur 029a/11, 116b/20
ç.- mışdı 217a/01, 225b/04
ç.- mışlarıdı 203b/04
ç.- sa gerek 228a/11
ç.- up 015b/21, 019a/19, 088a/12, 168a/01, 168a/19, 183b/21, 184a/18, 184b/03
- konaq** [Tr.] 1. Konulan, yerleşilen, yurt edinilen yer. 2. Hayvan ve araba ile yapılan yolculukta iki konak arasındaki uzaklık.
ç. 168b/09, 169a/16, 169a/18, 171b/09, 172a/18, 172b/02, 172b/03, 172b/15
ç.+ ı 217a/05
- köndur-** [Tr.] Yerleşirmek, yurt indirmek.
ç.- dı 167b/19, 197b/03
ç.- dılar 044b/19
ç.- maq 227a/12
ç.- inca 228a/18
ç.- up 099b/16, 198b/14
- konıl-** [Tr.] Koyulmak, bırakılmak.
ç.- dı 020a/02, 199a/12
ç.- mışdı 193a/08
ç.- up 018a/21
- konma-** [Tr.] 1. Bir yere inerek durmamak, inmemek. 2. Kısa bir süre için bir yere yerleşmemek, bir yeri yurt edinmemek.
ç.- duğın 210b/17
ç.- yınca 048a/18
- koñşulıg** [Tr.] Komşuluk.
ç.+ umuzda 224a/06
- konuq** [Tr.] Bir yere veya birinin evine kısa bir süre kalmak için gelen kimse, misafir.
ç. 208b/18
- konuqla-** [Tr.] Konuk etmek, ağırlamak.
ç.- dılar 044b/13
ç.- r 164b/11, 230b/10
ç.- rdı 037b/06
ç.- rlar 056a/03
- konul-** [Tr.] Koymak, bırakmak işi yapılmak.
ç.- dı 023a/13
ç.- mışdur 111a/18, 132b/02
- kop-** [Tr.] 1. Herhangi bir yerinden iki parçaya ayrılmak. 2. Aniden başlamak, birden ortaya çıkmak. 3. Ortaya çıkmak, zuhur etmek.
ç.- acağın 006b/07, 019a/03, 121b/09
ç.- acağına 026a/12
ç.- acağından 011b/17
ç.- acaq 115b/10, 115b/12, 115b/13
ç.- an 109b/18
ç.- ar 086b/03, 134a/08, 136b/18, 173a/07
ç.- dı 021b/16, 025b/03, 026a/17, 046b/02, 052a/02, 085b/14, 096a/04, 134a/20, 205b/08, 219b/09, 220a/20
ç.- duğı 026a/16
ç.- duğdan 139b/01
ç.- ıcaq 139a/13
ç.- mazdan 006b/06, 139a/14
ç.- sa gerekdür 115b/03
ç.- up 019b/03, 192a/21
- kopar-** [Tr.] 1. Kopmasını sağlamak, kopmasına yol açmak. 2. (Ses, gürültü vb. için) birdenbire ve şiddetle başlamak, başlatmak.
ç.- alardı 220b/02
ç.- ayın 177a/16
ç.- dı 073b/16, 138a/08
ç.- dılar 031b/19, 152a/18, 210a/21
ç.- duğunuz 145a/10
ç.- duğları 144b/19
ç.- dum 224b/01
ç.- mağa 177a/17
ç.- sa 173b/07
ç.- salar 058b/13
ç.- up 183a/15
ç.- urdı 145a/01
ç.- urlar 020a/10, 129a/19
ç.- urlarıdı 144b/18
- koparıl-** [Tr.] Koparmak işi yapılmak.
ç.- mış 173b/07
- koparma-** [Tr.] Çekip kopmasına yol açmamak.
ç.- mışlar 145a/09
ç.- ñ 216b/03
- kopma-** [Tr.] 1. Olmamak, ortaya çıkmamak. 2. Çekip koparılmamak.
ç.- dı 085a/15
ç.- mış 140a/15
- korhu** [Tr.] (bk. kırku)
ç.+ sı 026a/04
- korın-** [Tr.] (bk. korun-)
ç.- uraq 137b/07
- korq-** [Tr.] Korku duymak, ürkmek, dehşete kapılmak.
ç. 115a/16
ç.- a 031b/17
ç.- ar 049b/19, 144b/09
ç.- ardı 038b/01, 056b/01, 144b/10
ç.- arın 030b/19
ç.- arlar 172a/05, 172b/21, 179b/18, 189b/07
ç.- aruz 074b/16
ç.- dı 018b/18, 031b/11, 033a/05, 053b/16, 056b/02, 100a/16, 202a/04, 207a/07, 207b/18, 221b/19
ç.- dılar 054a/11, 060b/04, 097a/11
ç.- duğumuzdan 065a/12
ç.- up 005a/17, 011b/20, 021b/20, 026a/07, 044b/16, 049a/06, 057b/17, 064a/14, 066a/09, 073a/13, 073a/20, 086b/16, 101b/13, 109a/18, 115b/07, 120a/03, 137a/19, 137a/20, 138a/21, 177b/02, 202a/01
- korqma-** [Tr.] Korku duymamak, ürkmemek, dehşete kapılmamak.
ç. 024a/01
ç.- ñ 134b/06
ç.- yup 082a/21
- korqu** [Tr.] Bir tehlike veya bir tehlike düşüncesi karşısında uyanan kaygı duygusu.
ç. 014b/21, 045a/14

- . + da 221b/21
 . + larla 134b/12
 . + larından 018b/19, 045a/14, 112b/13
 . + m 151b/08
 . + mdan 196a/15
 . + sı 139a/10, 161b/13
 . + sını 089b/17
 . + sından 015a/09, 023a/10, 028a/19, 031b/08, 046a/10, 049b/19, 050a/14, 067a/10, 068a/10, 087b/07, 116a/14, 137b/13, 151b/10, 190b/16, 202a/12, 205b/16, 210b/03
 . + sındanı 195b/18
 . + sıyla 192a/20
 . + yıla 049a/15, 063a/17, 194b/03, 202a/02
 . + yıla 134a/11, 134b/07, 224b/04
- orun [Tr.]** ok korkun. . 053b/12, 136b/16, 182a/08
- oruT- [Tr.]** Korkmasına yol amak. . - sa 013b/01
 . - sa 186a/05
 . - up 139a/12
- orulu [Tr.]** Korkutucu, korkun. . 018b/12, 018b/18, 028a/03, 036a/02, 038b/12, 064a/14, 064b/03, 134a/06, 136b/17, 137b/13, 138a/17, 138a/20, 143a/08, 157a/13, 195b/05
- oru [Tr.]** Hurma aacının meyvesi. . + ı 177a/18, 177a/19
- orun- [Tr.]** Kendini korumak, sakınmak. . - macun 046a/11
 . - urlar 190b/18
- ostantin [.]** 1. Byk Konstantin, Konstantinopolis kentinin ve Dou Roma İmparatorluu'nun "Byk" lakabıyla anılan kurucusudur. 2. Byk Konstantin'in olu Dou Roma İmparatoru II. Konstantin. . 201b/18, 202a/02, 202a/06, 203a/12, 203a/14
 . + den 202b/07
 . + e 168a/01, 201a/21, 202a/10
- ostantin bin ostantin [.]** (bk. ostantin-i agar) . 158b/10
- ostantin-i agar [.]** II. Konstantin. . 203a/14
- ostantin-i ekber [.]** I. Konstantin. . 203a/15
- ostantiniyye [.]** Bizans dneminde İstanbul'a verilen ad. . 079a/19, 202a/16, 202a/21
 . + de 203a/12, 212a/20
 . + den 079a/20, 085b/03, 202b/17, 206b/19, 212b/20, 219a/13
 . + dr 202a/21
 . + ye 079b/08, 203a/10, 218b/21, 219a/16, 219a/17, 219a/18
 . + yi 202b/03
- ostantin kayar [.]** (bk. ostantin) . 079a/16, 202b/03
 . + ı 079a/18
- ostantinyeh [.]** (bk. ostantiniyye) . 202a/20
- o- [Tr.]** 1. Adım atlarını arttırarak ileri doru hızla gitmek. 2. Birlikte i grmesi iin bir eyi veya birini baka birinin yanına katmak, arkada olarak vermek. 3. Hızla bir ie girimek. 4. Bir araya getirmek, birletirmek. . 006a/07, 204b/02
 . - aa 224b/18
 . - alum 045a/06
 . - arın 159b/10
 . - arsauz 159b/14
 . - dı 026a/06, 035a/16, 060a/03, 087b/11, 087b/13, 138b/11, 162a/03, 194b/21
 . - dılar 061a/01
 . - duı 168a/02, 228a/08, 228a/15
 . - duları 167a/21
 . - duların 011a/02
 . - madan 032b/17
 . - u 056b/16
- . - up 026a/03, 056b/17, 081a/06, 087a/21, 088b/05, 160a/06, 207b/10, 227b/13
- oudur- [Tr.]** Bir hayvanı araba, saban vb. ekecei eye hamut veya boyunduruk ile balamak. . - up 160b/19
 . - ur 032b/13, 042b/15
- oul- [Tr.]** Eklenmek, katılmak. . - up 087b/21
- oum [Tr.]** Koularak alınan mesafe. . + ı 180a/03
- ov- [Tr.]** 1. Kovalamak, yakalamak iin ardına dsmek. 2. Sert veya kck durc szlerle gitmesini sylemek, savmak. . - a 072b/19, 072b/20, 215a/07
 . - ardı 083b/18
 . - arken 030b/06, 104a/15
 . - dı 038b/05, 061a/04, 063b/01, 098a/08, 154b/21, 155a/09, 155b/11
 . - dılar 047b/14, 212b/14
 . - up 021b/17, 073a/04
- ovala- [Tr.]** Sz getirip gtrmek, ispiyonlamak. . - dılar 157a/21
- ovu [Tr.]** Oyulmu yer, oyuk. . 145a/15
- oy- [Tr.]** 1. Bir eyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerletirmek. 2. Bırakmak, terk etmek. 3. Nesnelere ve insanlara belirli bir dzen vermek. . - a 012b/21, 057a/03, 129a/13, 145b/20, 223a/20, . - aa 055b/13, 073b/05, 147b/20
 . - alar 139a/17
 . - amadılar 002a/13
 . - an 003a/20, 004b/06
 . - anlar 139b/03
 . - asın 209b/15, 214b/05
 . - dı 045b/15, 046b/02, 096a/04, 216a/19, 227b/17
 . - dılar 171a/11, 195a/10, 206b/07, 208b/01, 215a/01
 . - madan 070a/15
 . - mıdur 185a/07
 . - mıdı 118a/15
 . - salar 040a/19, 151a/09
 . - sa 013b/04
 . - up 003b/20, 007a/19, 008b/14, 015a/04, 018b/07, 022a/15, 023b/14, 027b/20, 031b/15, 033b/05, 034b/10, 036a/14, 037a/05, 040b/05, 041b/02, 043b/18, 048a/13, 049b/03, 052b/19, 055b/15, 062b/18, 066a/20, 073b/06, 078b/01, 082a/08, 082b/03, 088b/02, 095a/14, 096a/08, 102b/09, 108b/10, 113a/03, 124a/06, 126a/13, 126a/14, 126a/16, 131b/01, 136a/11, 136a/13, 136b/04, 149b/10, 152b/08, 164a/02, 164a/03, 175a/06, 191a/07, 193b/13, 195a/13, 196a/06, 200b/20, 206b/04, 212a/05, 215a/06, 215a/08, 216b/04, 217a/06, 222a/09, 227b/21
- oyul- [Tr.]** 1. Saldırmak, iddetle girimek. 2. Girmek, yerlemek. 3. Konmak, konulmak. . - dı 206b/04
 . - dılar 205b/07, 206b/13, 213a/16
 . - maa 137a/15
 . - up 067b/17
 . - ur 122a/19
- oyul- [Tr.]** Girmek, yerlemek. . - duı 123a/14
- oyun [Tr.]** Gevi getirenlerden, eti, st, yapaısı ve derisi iin yetitirilen evcil hayvan. . 023b/07, 045a/18, 128a/12, 150b/20, 170a/02, 171a/21, 176b/11, 211a/04
 . + dan 047a/13
 . + ı 127b/17, 170a/01
 . + m 150b/21
 . + ma 151a/01
 . + ların 188a/19
 . + u 191a/20
- oz [Tr.]** Ceviz. . 194b/15
 . + lar 119a/12

kök [Tr.] 1. (Diş, saç, sinir vb. için) köke benzeyen gömülü bölüm. 2. Kaynak. 3. Bitkileri toprağa bağlayan bölüm. 4. Dikilecek durumda olan ağaç, bitki.
k. 021b/01, 162a/08, 186b/11
k.+ i 065a/08, 163a/10, 184b/06
k.+ in 186a/10, 231a/18
k.+ inün 162a/07

köni [Tr.] Gerçek.
k. 125a/19

köpri [Tr.] Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan ahşap, kârgir, beton veya demir yapı.
k. 020a/12, 028b/07, 206b/10, 206b/11
k.+ ler 153b/16, 164b/02
k.+ nüñ 028b/07
k.+ yi 208a/18

kör [Tr.] Görme duygusu olmayan, görmez.
k. 067b/17, 074b/09

köşe [Tr.] 1. İki duvarın bir açığı meydana getirerek birleştiği girinti veya çıkıntı. 2. Kimsenin uğramadığı, gelmediği yer; kuytu yer; تنها. 3. (Yurt, bölge, şehir vb. için) bir bölüm; parça.
k. 112b/14, 124a/07, 151a/13
k.+ de 012b/13
k.+ larde 003b/13, 166a/16
k.+ lardan 103b/13
k.+ lerdür 126b/02
k.+ leri 004a/16, 091a/07, 091a/08
k.+ lerin 164b/14
k.+ lerinde 003b/12, 052b/20
k.+ lerinden 005a/21, 012b/13, 183b/04
k.+ lerine 022b/16, 146b/14
k.+ lerini 144a/16, 229a/18
k.+ si 003b/08, 048a/03, 179b/20, 198b/19, 215b/14, 228b/07
k.+ sin 007b/19
k.+ sinde 036a/04, 042a/19, 048a/03, 195a/21, 195b/07
k.+ sinden 036a/04, 211b/11
k.+ sine 173a/17
k.+ sini 217a/14
k.+ ye 084b/21

köşe-i ferâgat [Far.+Ar.] Hükümdarlık haklarından kendi isteğiyle vazgeçme.
k. 109a/13

köşe-i Özület [Far.+Ar.] Köşeye çekilme, yalnızlık.
k. 077a/02

köşelü [Tr.] Köşesi veya köşeleri olan.
k. 127b/13, 158b/08, 182a/15, 195b/07
k.+ yidi 158b/09

köşk [Tr.] Bahçe içinde yapılmış süslü ev, kasır.
k. 057a/10, 143a/12
k.+ ler 037a/15

kötürüm [Tr.] Yaşlılık veya sakatlık sebebiyle yürüyemeyen.
k. 042a/12
k.+ lere 024b/08

köy [Tr.] Belli bir adı, okul, cami, muhtarlık vb. toplumsal ve dinsel kuruluşları, komşu köyden ayrıldığı sınırları, tarla, otlak ve korusu bulunan, halkın yaşamı aşağı yukarı tümüyle toprağa bağlı olan yerleşim biçimi.
k. 167b/08, 167b/18, 168a/10, 171a/02, 171b/09, 171b/10, 171b/12, 171b/13, 171b/16, 172a/01, 172b/04, 176a/10, 176a/11, 176b/13, 180a/04, 183a/17, 185b/07, 190a/16, 197a/08, 197a/13, 208b/20, 210b/15, 210b/16, 220b/02, 226a/04
k.+ de 172a/02, 184a/11, 210b/13, 210b/14
k.+ dedür 175a/11
k.+ den 170b/13
k.+ dür 034b/01, 037b/18, 088a/11, 130a/07, 165b/04, 167b/18, 168a/11, 171a/01, 172b/02, 174b/06, 175b/04, 177a/05, 184a/12, 185b/05, 190a/17, 204b/19, 205a/12, 210b/15
k.+ e 128b/20, 164b/01, 171b/17, 185b/02, 197a/15, 208b/19, 210b/20
k.+ i 128b/19, 175a/11, 198b/17
k.+ inde 211a/03

k.+ inden 012b/08, 210b/16, 211a/12, 211b/01, 211b/02
k.+ inün 211a/15
k.+ ler 005b/11, 164a/17, 165a/21, 165b/05, 165b/16, 174b/18, 189a/07, 197a/14
k.+ larde 164a/21
k.+ lardan 164b/02, 164b/05
k.+ lerdür 174b/15
k.+ lere 164b/01
k.+ leri 012b/09, 120b/18, 164b/21, 165a/20, 172b/08, 189a/05, 197a/08
k.+ lerin 219a/12
k.+ lerinden 168a/10, 208b/19
k.+ lerini 210b/12
k.+ lerinün 176b/20
k.+ lerün 197a/17
k.+ üme 210b/21
k.+ ümi 210b/20
k.+ ün 128b/20, 171b/10, 171b/11

köylü [Tr.] Köyü olan.
k. 048b/13

kral [Sl.] En yüksek devlet otoritesini, bütün devlet başkanlığı yetkilerini kalıtım veya soylularca seçilme yoluyla elinde bulunduran kimse.
k.+ larından 003a/10
k.+ larını 114a/06

kubbe [Ar.] 1. Yarım küre veya kümbetimsi yapılan bina damı. 2. Kubbe ile örtülü binalara bazı İslam ülkelerinde verilen isim.
k. 001b/03, 013a/06, 017b/19, 017b/20, 018a/01, 018a/12, 021b/02, 023a/20, 023b/01, 023b/13, 023b/18, 025b/05, 025b/09, 025b/10, 029a/10, 029b/07, 029b/08, 029b/15, 029b/18, 029b/19, 030a/05, 030a/11, 032b/12, 032b/13, 033b/12, 034b/17, 036a/18, 039a/18, 040b/07, 045b/15, 047a/14, 048a/02, 048b/21, 049b/17, 053b/20, 067b/03, 093a/14, 116b/17, 116b/18, 122b/03, 134a/21, 140a/01, 140a/19, 145b/07, 149b/19, 161b/03, 163a/03, 163a/17, 163b/13, 181b/17, 182b/07, 182b/08, 182b/15, 185a/09, 187a/01, 188a/03, 195a/14, 195b/07, 195b/08
k.+ de 140a/17, 181b/17
k.+ deyidi 182b/19
k.+ ler 038a/16, 044a/13, 136a/02, 157b/08, 164a/19, 188a/01
k.+ lardan 182b/17
k.+ lere 117b/17
k.+ leri 037a/10, 136a/02
k.+ lerün 037a/13, 182b/07, 188a/03
k.+ nüñ 023a/21, 029a/10, 029a/12, 029a/13, 029a/14, 029a/15, 029a/21, 029b/13, 034b/18, 036b/05, 045b/16, 048a/03, 140a/01, 149b/20, 163a/18, 195a/14
k.+ si 027a/18, 034a/01, 036b/03, 067b/03
k.+ sin 051b/12
k.+ sini 032b/01
k.+ ye 029a/11, 029b/16, 029b/19, 122b/04
k.+ yi 029b/05, 029b/17, 122b/09, 163b/12, 182b/13, 203a/19
k.+ yidi 022a/07

kubbetü'd-duhân [Ö.] Mısır'da bir Zerdüş tapınağı.
k. 204a/15

kubbetü'l-hevâ [Ö.] Eyyubî Kalesi'nin yerinde daha önce bina edilmiş yapının adı.
k. 226b/05

kubh-ı aÖmâl [Ar.+Ar.] Kötü, çirkin uygulamalar.
k.+ ı 010b/20

kubh-ı efÖâl [Ar.+Ar.] Kötü, çirkin işler.
k.+ a 002a/19

kubh-ı şiret [Ar.+Ar.] Çirkin görünüş.
k.+ ini 200b/10

kuc- [Tr.] Kucaklamak.
k.- miş 162b/03
k.- sa 035a/05
k.- up 197b/07

kucağ [Tr.] Açık kollarla göğüs arasındaki bölüm.

. + ina 185b/18
 . + ında 014b/04, 024b/17, 024b/20, 188b/04
küçe [Far.] Küçük, dar sokak.
 k. 004a/15, 088a/17, 099a/21, 123b/18, 196a/07
 k. + ler 226a/04
küçe-bend [Far.+Far.] Çıkmaz sokak.
 k. + ler 195b/18
küdemâ [Ar.] Eskiler, eski adamlar.
 . + da 184b/14
 . + sıdur 180a/12
 . + sından 139a/11, 154a/01, 192a/08
küdemâ-yı ehl-i mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır ehlinin eskileri.
 . + ı 018b/21
küdemâ-yı selâtin [Ar.+Ar.] Eski sultanlar.
 . 045b/01
küdemâ-yı mühimmîn [Ar.+Ar.] Eskiden yaşamış önemli kişiler.
 . 148b/01
küdrer [Ar.] Kuvvet, takat, güç.
 . 005a/08, 006a/18, 027b/17, 030b/13, 068b/02, 120a/17, 122b/07, 154b/01, 179b/18, 209a/12, 222b/15
 . + e 178b/02
 . + i 005b/06, 060a/16, . + inden 184b/05
 . + iyile 128a/06
 . + iyile 128b/03
 . + leri 044a/11, 044a/12, 176b/16
 . + lerin 009a/03
küdrer-i hâkık [Ar.+Ar.] Allah'ın kudreti.
 . + a 005a/10
küdrer-i ilâh [Ar.+Ar.] Allah'ın kudreti.
 k. 093b/11, 128a/04, 146a/14, 169b/21
küdrer-i kâmile [Ar.+Ar.] Tam kudret.
 . 005a/08
küdrerlü [Ar.+Tr.] Gücü, kuvveti olan.
 . 072a/01
küds [Ö.] Orta Doğu'da bulunan, müslümanlarca kutsal kabul edilen, dünyanın en eski şehirlerinden biri, Kudüs.
 . 159a/08
 . + a 184a/20, 191a/02
 . + da 184a/19, 202b/18
 . + ı 093b/17, 159a/08, 159a/21
küds-ı şerif [Ö.] (bk. küds)
 . 090a/12, 091a/03, 184a/21
 . + de 090a/21, 202b/16
 . + den 203a/10
 . + e 202b/18
 . + i 085b/05, 091a/01, 219b/05
 . + le 168b/09, 198a/05
 . + üñ 091a/04
küdüm [Ar.] Bir yere gelme, ayak basma.
 . + ıyla 065b/15
 . + ların 205a/03
küdüm-ı kadem [Ar.+Ar.] Bir yere ayak basma.
 . + i 108a/20
küdüm-ı zamân [Ar.+Ar.] Gelme, ayak basma vakti.
 . + ı 196a/02
küdüm it- [Ar.+Tr.] Bir yere ayak basmak.
 . - miş 004b/07
küdüş [Ö.] (bk. küds)
 . 004a/12
küh [Far.] Dağ.
 k. 225a/03
küh-ı kân [Ö.] Khan Dağı.
 k. 122b/19
küh-istândur [Far.+Far.] Dağlık yer.
 k. 107a/05
kuhl [Ar.] Göze çekilen sürme.
 . 059a/08, 129a/02
 . + dan 059a/09
küke [Ö.] Mısır'da yaşamış eski bir kavim.
 k. 149b/03, 168b/13
kül [Tr.] 1. Tanrı'ya göre insan. 2. Köle.
 . 095a/15, 096b/13, 097a/04, 097b/20, 103a/02, 108b/03, 178a/02, 180b/15, 180b/16, 194a/17, 208a/13, 208a/14, 220a/09, 220a/11, 223b/12,

229b/16, 230a/04, 230a/15, 232a/09, 232a/13, 232a/15, 232a/16, 232a/18
 . + ı 003a/09, 080b/01, 083a/17, 084a/09, 095a/14, 097b/01, 104b/07, 104b/14, 106b/03, 107b/11, 125a/14, 194a/11, 217b/15, 230b/18, 232a/14
 . + ıdur 080a/15
 . + m 074a/08, 194a/03
 . + ma 041b/15
 . + mı 032b/05
 . + ıydı 229b/16
 . + ıydı 179a/05, 227b/09
 . + ıyın 196a/14
 . + ıyiken 097b/21
 . + lar 095a/10, 107a/15, 219b/15, 220a/05, 220a/10, 221a/11
 . + lara 095a/11
 . + lardan 095a/14, 095a/21, 102b/18, 219b/20
 . + ları 032b/21, 085a/11, 096a/08, 096a/11, 111a/09, 180b/09, 217b/12, 218b/15, 220a/08, 230a/02
 . + larıdı 219b/16
 . + larıdur 072a/17
 . + ların 096a/08, 108a/04
 . + larına 091a/16, 180b/11, 231b/15
 . + larından 073a/12, 081a/04, 086a/03, 096b/11, 104a/19, 207a/20, 232a/01
 . + larındanıdı 104b/05
 . + larını 108a/04
 . + larınıñ 106b/21, 107b/11, 114a/04, 153b/10
 . + larıyla 180b/10
 . + larıyla 002a/18, 107b/19, 219b/18, 222a/07
 . + laruñ 186b/13
 . + laruñuz 070a/20
kül eyle- [Tr.+Tr.] Yakalayıp köle olarak kullanmak.
 . 008b/18
 . - yesin 209b/17
kül idin- [Tr.+Tr.] Kölesi olarak kullanmak.
 . - di 062a/18
 . - diler 030b/01
 . - lerdı 030b/02, 219b/17
kül it- [Tr.+Tr.] Yakalayıp köle olarak kullanmak.
 . - düm 070a/19
 . - üp 072b/08
külaç [Tr.] Gerilerek açılmış iki kolun parmak uçları arasındaki uzaklık.
 . 176a/07
külağuz [Tr.] Yol gösteren, kılavuz.
 . 045a/06, 160a/06
külağuzla- [Tr.] Önüne düşüp yol göstermek, rehberlik etmek.
 . - dı 178b/16
külağ [Tr.] Başın her iki yanında bulunan işitme organı.
 . + a 129a/11, 129a/12
 . + dan 127a/10
 . + ı 126b/07, 129a/12, 138a/08, 145b/12
 . + m 039b/13
 . + ma 041b/14, 081a/01, 126b/08, 138b/09
 . + ıyla 085a/04
 . + lar 143b/11
 . + ları 199b/15
 . + larına 068b/08, 195a/10
 . + um 190b/14
 . + uma 052a/04
külağ dik- [Tr.+Tr.] Kulak kabartmak, dikkatlice dinlemek.
 . - diler 152a/14
külağ ur- [Tr.+Tr.] Söylenene uymak, söz dinlemek.
 . - up 024a/05
külağlı [Tr.] Kulağı herhangi bir biçimde olan.
 . 190b/05, 199a/19
külanc [Ar.] (bk. külünc)
 . 086b/03, 086a/21
kühn [Tr.] (bk. kühun)
 . + ı 127a/06
kullan- [Tr.] Bir şeyden belli bir amaçla yararlanmak.
 . - an 078a/19
 . - duğun 090a/04

- .- malı olsañ 090a/01
 .- salar 047a/11
 .- up 175b/10
 .- urdu 070a/21
 .- urlaradı 175b/16
- ullanma-** [Tr.] Bir Şeyden belli bir amala yararlanmamak.
 .- dı 178b/15
- ulle** [Ar.] Kule.
 . 073b/05, 195a/11
 .+ ler 026b/14
 .+ lerinden 213b/05
- ulle-i eflak** [Ar.+Ar.] Feleklerin en tepesi.
 .+ a 206a/21
- ullu id-** [Tr.+Tr.] Kölelik yapmak, hizmet etmek.
 .- erdi 192b/15
- ulp** [Tr.] Kapların, sap gibi halka biiminde olan tutulacak yeri.
 .+ ı 040a/13
- ul b** [Ar.] Kalpler, gönüller.
 .+ ı 088b/14
- ulun** [Tr.] Doumdan sonra bir yaşına kadar olan tay.
 . 127a/01, 127a/04, 127a/07, 127a/08
 .+ ı 127a/07
-  l nc** [Ar.] Baırsaklarda peyda olup omuz başlarına ve vücuda gelen bir arı.
 . 086b/04
- ulz m** [ .] (bk. ulz m Şehri)
 . 133a/21, 177b/04
- ulz m denizi** [ .] Kızıldeniz.
 . 028b/01, 028b/05, 073a/03, 145a/16, 168b/07, 169a/14, 169a/16
 .+ n 177a/21
 .+ nded r 166b/12
 .+ nden 056a/08, 177a/21
 .+ ne 056a/07, 056a/08, 073a/06, 133a/16, 133b/01, 146b/15, 169b/16, 177b/01
 .+ ni 028b/03
 .+ n n 177a/20
- ulz m Şehri** [ .] S veyŐ Kanalı'nın kuzey ucunda bir Şehir.
 .+ n n 177b/04
- um** [Tr.] Kayaların doal etkenlerle paralanarak ufalanmasından oluşan, ufak, sert taneciklerin b t n .
 . 007b/12, 007b/13, 012b/17, 012b/19, 012b/21, 013a/01, 035b/13, 042b/05, 043b/11, 043b/12, 044a/01, 044a/02, 044a/03, 048a/20, 048b/01, 064a/21, 064b/02, 064b/07, 120b/06, 122a/10, 125b/14, 125b/18, 125b/21, 128b/06, 140a/10, 145a/02, 145b/06, 145b/17, 164a/04, 166b/19, 166b/20, 167b/01, 167b/02, 167b/03, 178a/06, 178a/15, 198b/12
 .+ dam 147a/03
 .+ dan 025b/14, 166b/14
 .+ dur 167b/04
 .+ ı 012b/21, 048b/02, 167a/09
 .+ ıla 123a/10
 .+ m 043b/13
 .+ mı 176a/07
 .+ lar 027b/20, 122a/10
 .+ ları 028b/03
- um Ő** [Ar.] Elbise yapımında veya d semecilikte kullanılan dokuma.
 . 172a/07, 174a/14, 174a/16, 174a/17
 .+ dan 155b/04
 .+ lardan 153b/20
-  mes** [ .] VI. Ptolemy Philometor'un veziri.
 . 075b/15, 075b/17, 075b/21, 076a/02
 .+ e 075b/19
 .+  n 076a/04
- umlu** [Tr.] İçinde kum bulunan.
 . 169a/07, 188a/13
- umlu** [Tr.] Kumu çok olan yer.
 . 166b/11, 176a/06, 225b/06
 .+ a 168a/20
 .+ da 168b/03
 .+ ı 168a/18
- .+ m dan 168a/16
 .+ lara 120b/06
 .+ larından 166a/14
 .+ uñ 166b/12
- umr ** [Ar.] Kumru.
 . 119b/18
- umriye** [ .] Nil Nehri'nin doduu yer.
 . 119b/18
- umsı** [Tr.] Kuma benzer.
 . 145b/14
- umsuz** [Tr.] Kumu olmayan.
 . 169a/20, 169b/01
- ur-** [Tr.] 1. Bir Şeyin oluşmasına yardım eden paraları birleŐtirerek bütün durumuna getirmek, monte etmek. 2. Gizlice tasarlamak. 3. Tertip etmek, toplamak.
 .- arları 210b/13
 .- arları 130a/02, 223b/18
 .- dı 028b/07, 103b/08, 103b/20
 .- dılar 131b/09, 191b/09, 205b/13, 206a/06
 .- up 062a/01, 213a/18
- ur a** [Ar.] Yalnız tesadüfe ve talihe balı bir ayırma yapmak üzere baŐvurulan her türlü vasıta.
 . 069b/17
 .+ sı 069b/15
- ur ** [Ar.] Köyler, kasabalar.
 . 028b/06, 036a/02, 046b/06, 062b/17, 070b/09, 091a/12, 198b/13
 .+ nuñ 131a/21
 .+ sı 073a/21, 140b/06
 .+ sından 211b/08
- ur -yı  ar -ı m r** [Ar.+Ar.+ .] Mısır topraklarındaki kasabalar.
 .+ dan 167b/08
- ur -yı ad me** [Ar.+Ar.] Eski kasabalar.
 .+ den 167b/07
- ur -yı m r** [Ar.+  .] Mısır' daki kasabalar.
 .+ da 014a/12
 .+ dan 171a/01
- ur n** [Ar.] Hz. Muhammed'e vahyedilen ilah  buyrukların insanlık  lemine bildiren kitap, Müslümanların kutsal kitabı.
 .+ da 072a/03, 177b/17
 .+ ıla 007b/06
- ur n-ı  a m** [Ar.+Ar.] (bk. ur n)
 .+ de 175a/09
- ur n-ı ad m** [Ar.+Ar.] (bk. ur n)
 . 005a/04, 010a/15, 011a/01, 161a/20, 161b/13, 164b/04, 166b/21
 .+ de 010b/18, 011a/05, 019b/10, 072b/01, 072b/11, 076b/04, 116b/09, 119a/01, 119b/04, 124a/16, 148b/19, 156b/12, 167a/20, 168b/10, 169a/12, 170b/16, 175a/07, 177a/01, 177a/13, 177b/02, 181a/09, 183a/06, 191a/02, 199a/07
 .+ den 181a/11
 .+ e 108b/07
 .+ i 091a/19
 .+ inde 177a/17
- urb** [Ar.] Yakin.
 .+ ma 008a/04, 169b/06
 .+ mda 019b/05, 042a/14, 107a/15, 171a/02
- urbaga** [Tr.] ıplak derili, sıramaya, y zmeye elverişli v cutlu, kendine has  t Ő  ile tanınan, kuyruksuz iki yaŐamlıların genel adı.
 . 040b/03
 .+ lar 050a/01, 144a/09
 .+ sı 128b/19
- urb n** [Ar.] Dinin buyruunu veya bir adaı yerine getirmek için kesilen hayvan.
 . 047a/14
 .+ m 033b/18
 .+ lar 034b/15, 040b/13, 041a/02, 071a/16, 137a/03, 155a/05, 194b/10
 .+ lardan 071a/16
 .+ ları 023b/13, 147b/05
 .+ ların 189b/14
 .+ uñdur 058b/08

ķurbān eyle- [Ar.+Tr.] Dinin emrini veya bir adağı yerine getirmek için usulüne göre bir hayvanı kesmek.

ķ.- seler 058b/05

ķurbān iT- [Ar.+Tr.] Dinin emrini veya bir adağı yerine getirmek için usulüne göre bir hayvanı kesmek.

ķ.- diler041b/04

ķ.- ide 029b/16

ķ.- erler146b/01

ķurd [Tr.] Vücudunun iç ve dış kısmında hiçbir sert kısım bulunmayan, uzun gövdeli, ayaksız, bacaksız veya çok ilkel bacaklı küçük hayvanların genel adı; solucan gibi hayvanlar.

ķ. 128a/03

ķ.+ ı 126b/02

ķ.+ dan 023a/19

ķ.+ ları 128a/05

ķurdlan- [Tr.] İçinde kurt üremek.

ķ.- ur 128a/03

ķüreys kavmı [Ö.] Hz. Muhammed'in mensub olduğu Arap kabilesinin adı.

ķ. 159a/07

ķurı [Tr.] 1. Duygudan yoksun, sevimsiz, soğuk. 2. Yeryüzünün denizler dışında kalan toprak bölümü, kara. 3. Bitki örtüsünden yoksun yer. 4. Susuz, suyu olmayan, nemsiz. 5. Gerekli örtüden, döşemeden, aksesuardan yoksun olan, döşenmemiş.

ķ. 026a/18, 074a/17, 085b/20, 085b/21, 086a/11, 126b/05, 132b/04, 148b/13, 177b/06, 196b/21, 207a/19, 217a/16, 223a/18, 230b/02

ķ.+ da 126b/05, 127a/01

ķ.+ dan 074b/01

ķ.+ la 126a/20

ķ.+ ya 013a/19

ķurı- [Tr.] 1. (Bitki için) canlılığını kaybetmek. 2. Donmak, hareket yeteneğini yitirmek. 3. Islaklığını veya nemini kaybederek kuru hāle gelmek, sertleşmek.

ķ.- dı 055a/09, 055a/16, 060a/16, 186b/02

ķ.- duğında 126b/17

ķ.- duğınlaym 126b/16

ķ.- duğdan 126a/17

ķ.- sa 126a/15

ķ.- ya 126a/12

ķ.- yı ķalup 138a/16

ķ.- yup 121b/03

ķurıd- [Tr.] Islaklığını veya nemini kaybettirerek kuru hāle getirmek, sertleştirmek.

ķ.- up 127b/06

ķurı kafa [Tr.+Tr.] İskeletin baş kısmı.

ķ.+ yı 161a/01

ķurıl- [Tr.] 1. Bir şeyin oluşmasına yardım eden parçalar birleştirilerek bütün durumuna getirilmek, monte edilmek. 2. Hazırlanmak. 3. Tertip edilmek, oluşturulmak.

ķ.- dı 149a/20, 217a/07

ķ.- mış 111b/18, 152a/17

ķ.- mışdı 099a/11, 099a/13, 225b/05

ķ.- u 216b/02

ķ.- up 112b/04

ķurıl- [Tr.] Donmak, hareket yeteneğini yitirmek.

ķ.- ur 014a/01, 014a/03, 125b/05

ķurı üzüm [Tr.+Tr.] Güneşte kurutularak tüketilen üzüm.

ķ. 126a/19

ķürj [Ö.] (bk. ķürj memleketi)

k. 120b/12

ķürj memleketi [Ö.] Kuzey Afrika'da yaşıyan yamyam bir kavim ve yaşadıkları bölgeye verilen ad.

k.+ ni 120b/15

ķürna [Ar.] Hamamlarda, musluk altında, içinde su biriktirilen, yuvarlak ve çoğunlukla mermer veya taş tekne.

ķ. 033b/05

ķurnās [Ö.] Kişi adı.

ķ. 025a/20

ķurrā [Ar.] Kur'an-ı Kerim'i usulüne uygun olarak okuyan üstad hafızlar.

ķ. 100a/19

ķurrā-yı reŖāyā [Ar.+Ar.] Halkın içindeki üstat hafızlar.

ķ.+ nuñ 101b/09

ķurşun [Tr.] Yumuşak ve bükülgen, mavimtrak esmer renkte, kimyasal etkilere dayanımlı bir element.

ķ. 005b/08, 027b/13, 045b/16, 135b/03, 175b/13

ķ.+ ıla 210a/18

ķ.+ lar 135a/04, 158a/17, 195a/18

ķ.+ larla 042b/04

ķurt [Tr.] Köpekgillerden, postu gri sarı, dişleri sivri ve keskin, yırtıcı bir memeli hayvan.

ķ. 191a/19, 205b/09

ķurtar- [Tr.] Kurtulmasını sağlamak.

ķ.- a 039a/03, 212b/21

ķ.- ayıdı 189b/03, 189b/09

ķ.- dı 178b/16, 194b/06

ķ.- dılar 112b/17

ķ.- duđuñ 159b/03

ķ.- imadı 023a/11

ķ.- mağa 208a/20

ķ.- sañuz 208b/07

ķurtıl- [Tr.] 1. Hoşlanılmayan, tedirgin eden bir yer veya kişiden uzaklaşmak, ayrılmak; etkisinden sıyrılmak. 2. Tehlikeli, öldürücü bir durumu atlatmak.

ķ.- alar 044b/09

ķ.- amazıdı 023b/18

ķ.- amazsın 032a/20

ķ.- anı 168a/04, 212b/13

ķ.- anlardan 099b/11

ķ.- dı 021b/15, 038a/10, 085b/08, 221b/06

ķ.- dılar 042b/21, 099b/09, 215a/10

ķ.- duñuz 050b/05

ķ.- imadı 108b/06

ķ.- mağa 155b/21

ķ.- maķ 026a/10, 052b/06, 208a/15

ķ.- sun 094a/03

ķ.- up 096b/04, 106a/21

ķ.- ur 126a/03, 126a/04

ķ.- urdı 086b/04, 230b/03

ķ.- urlar 127b/03

ķurtılma- [Tr.] Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatamamak.

ķ.- dı 117b/07

ķ.- z 141a/18

ķurtıl- [Tr.] (bk. ķurtıl-)

ķ.- dı 032b/04, 038b/14, 046a/18, 082b/07, 201a/19

ķ.- dılar 064b/09, 193a/16

ķ.- dum 157b/01

ķ.- ı bildi 046b/03

ķ.- mışdı 050b/19

ķ.- ur mı 069b/08

ķuru [Tr.] 1. Yeryüzünün denizler dışında kalan toprak bölümü, kara. 2. Susuz, suyu olmayan, nemsiz. 3. Eti olmayan, iskelet haline gelmiş.

ķ. 084b/20, 130b/19, 215a/07

ķ.+ dan 078a/10, 078a/15, 079a/20, 089b/03,

090a/15, 215a/04

ķ.+ ya 120a/04, 128a/04

ķurul- [Tr.] Donmak, hareket yeteneğini yitirmek.

ķ.- dı 055a/16

ķurüm [Ar.] Değerli insanlar.

ķ.+ mdan 003a/03, 114a/02

ķurüm-i Ŗarab [Ar.+Ar.] Arap halkından değerli insanlar.

ķ. 113b/06

ķurüm-ı rüm [Ar.+Ar.] Rum halkından değerli insanlar.

ķ.+ dan 111b/15

ķürün [Ar.] Devirler, çağlar.

ķ. 199a/02

ķurut- [Tr.] Suyunu ve ıslaklığını giderip kuru duruma getirmek.

ķ.- dı 050b/10

ķuş- [Tr.] Midesinin içindekilerini ağız yolu ile dışarı atmak, kay etmek, istifra etmek.

ķ.- ar 013a/12

ķ.- duğı 127a/17

ķūs [Ö.] (bk. ķūs şehri)

ķ. 184a/12, 190a/17

- ç. + a 061a/10
ç. + da 106a/05
- ķūs [Ö.]** Eski Mısır hükümdarı Kıft'ın oğlu.
ç. 190a/20
- ķūsayr [Ö.]** El-Kuseyr olarak bilinen yer, Suriye'nin batısında, Humus İli'ne bağlı, El-Kuseyr ilçesi'nin başkenti ve en büyük şehridir.
ç. + a 171b/02
ç. + dan 171b/02
- ķūs-ı rihlet [Far.+ Ar.]** Göç davulu, ölüm davulu.
k. 035b/16, 106b/09
k. + i 016b/18
- ķūsiyye [Ö.]** (bk. ķūs şehri)
ç. 184a/12
- ķūsiyye şehri [Ö.]** (bk. ķūs şehri)
ç. + nün 184a/17
- ķūsiyye vilāyeti [Ö.]** (bk. ķūs şehri)
ç. + nün 017a/06
- ķūs nāhiyesi [Ö.]** (bk. ķūs şehri)
ç. + nün 170a/05
- ķūs şehri [Ö.]** Eski Mısır'da bir şehir.
ç. 190a/21, 190b/01, 190b/15
ç. + dür 190a/18
ç. + nde 190b/03
ç. + ne 104a/02
ç. + nün 188b/16
- ķūsūr [Ar.]** 1. Suç. 2. Eksik.
ç. 065b/20, 100a/11, 100a/20
ç. + in 060b/19
- ķūş [Ö.]** Hz. Nuh'un torunlarından bir Mısır firavunu.
k. 009a/09, 189a/01
k. + uñ 183a/06, 183a/07
- ķuş [Tr.]** Uçucu omurgalı hayvanların ortak adı.
ç. 016a/15, 017b/05, 017b/07, 022b/10, 022b/11, 026b/19, 029a/11, 031b/05, 049a/03, 119b/18, 128a/04, 128a/08, 143a/17, 143b/02, 163b/09, 163b/13, 189a/11, 189a/12, 189a/14, 189a/15, 199a/18, 199a/21, 199b/05, 200a/14, 228b/20
ç. + a 128b/07
ç. + dan 023a/19
ç. + dur 216b/03
ç. + ı 126b/02
ç. + lar 019a/21, 019b/17, 019b/20, 024a/01, 025b/05, 026a/10, 134a/09, 166a/09, 185a/13, 193a/11
ç. + lara 049a/14
ç. + lardan 047a/14
ç. + ları 019a/19, 019a/20, 024a/02, 028a/20, 041a/13, 041a/15, 041b/10, 137b/06
ç. + larıla 174b/20
ç. + larından 174b/20
ç. + laruñ 024a/02, 163b/01
ç. + uñ 128a/07
- ķuşan- [Tr.]** Beline kuşak, kılıç, kemer gibi şeyler bağlamak.
ç. - acak 084a/21
ç. - dukları 095b/06
ç. - maķ 065a/15
ç. - mışıdı 053b/14
ç. - up 208a/20
ç. - urlar 205b/16
- ķuşanma- [Tr.]** Beline kuşak, kılıç, kemer gibi şeyler bağlamamak.
ç. - dılar 042b/09
- ķuşanma [Tr.]** Kuşanmak işi.
ç. + da 193b/09
ç. + larında 100a/18
ç. + sında 092b/11
- ķuşaT- [Tr.]** 1. Çevresini sarmak, çevrelemek, çevirmek, ablukaya almak, ihata etmek, muhasara etmek. 2. (Kuşak, kemer vb. bele takılan şeyi) birinin beline bağlamak.
ç. - dı 105a/20
ç. - mışıdı 208b/04
ç. - up 155b/15
- ķuşlukluk [Tr.]** Günün sabahla öğle arasındaki bölümü.
ç. 176a/09, 176a/19, 183a/04
- ķūt [Ar.]** Yaşamak için yenilen şey, yiyecek.
ç. 222b/01
- ķūt-ı yevmī [Ar.+Ar.]** Günlük yiyecek.
ç. + leri 223b/12
- ķutayfir [Ö.]** (bk. Öaziz-i nıfīr)
ç. 062b/08
- ķutb-ı cenūbī [Ar.+Ar.]** Güney Kutbu.
ç. 176a/01
- ķutb-ı şimalī [Ar.+Ar.]** Kuzey Kutbu.
ç. 176a/01
- ķuttāŐ-ı tarīķ [Ar.]** Yol kesici, haydut.
ç. + ler 222a/19
- ķutuz [Ö.]** (bk. el-melikü'l-mużaffer ķutuz)
ç. 097b/21, 098a/01, 098a/02, 098a/13
ç. + ı 098a/11
ç. + ıdı 097b/02
ç. + la 098a/09
- ķuvvet [Ar.]** Güç, kudret.
ç. 005b/06, 009a/03, 027b/17, 044a/11, 044a/12, 060a/16, 155a/21, 176b/16, 204b/02
ç. + de 188a/09, 209a/12
ç. + i 057a/07, 120a/17, 154b/01, 155a/10, 196b/20, 204b/03, 220b/05, 222b/15
ç. + inden 133b/21
ç. + ini 112a/04
ç. + iyile 006b/10, 019b/16, 044a/10, 046a/01, 070a/15
ç. + leri 006a/18, 156a/10, 213b/20
ç. + lerini 221b/01
ç. + ümüzle 209a/19
- ķuvvet bul- [Ar.+Tr.]** Güç kazanmak, güçlenmek.
ç. - dı 022a/06
- ķuvvet-i kalb [Ar.+Ar.]** Güveni arttırma, bir işi yapabileceğine olan inanç.
ç. 071a/07, 228a/15
ç. + la 155b/21
- ķuvvet-i zā'ika [Ar.+Ar.]** Tat keskinliği.
ç. 183b/01
- ķuvvet-i zāyika [Ar.+Ar.]** (bk. ķuvvet-i zā'ika)
ç. + da 186b/09
- ķuvvetlen- [Ar.+Tr.]** Güç kazanmak, direnci veya gücü artmak.
ç. - di 082b/06, 220b/15, 222b/06
ç. - diler 220a/14
- ķuvvetlü [Ar.+Tr.]** Gücü çok olan, zorlu, şiddetli.
ç. 075b/18, 126b/09, 132b/14, 160b/18, 161a/01, 172a/04, 188a/11
ç. + siydi 162b/03
ç. + yidi 160b/09
- ķuvvetsüz [Ar.+Tr.]** Gücü, kuvveti olmayan, güçsüz.
ç. 186a/11
ç. + dür 186a/13
- ķuvvet vir- [Ar.+Tr.]** Kuvvetlendirmek, arka vermek.
ç. - di 122b/07
ç. - düm 068b/02
- ķüyās [Ö.]** Kişi adı.
ç. 142a/09
ç. + uñ 142a/14
- ķuyı [Tr.]** Su katmanına varıncaya kadar derinliğine kazılan, genellikle silindirik biçiminde, çevresine duvar örülen, suyundan yararlanılan çukur.
ç. 013b/07, 032a/05, 056a/01, 100b/03, 137b/09, 137b/10, 137b/11, 140a/02, 175a/10, 183b/03, 184b/07, 184b/08, 184b/09, 185b/06, 185b/11, 195a/06
ç. + da 013b/08, 140a/09
ç. + dan 227a/09
ç. + dur 056a/02, 185b/07
ç. + lardan 177b/07
ç. + nuñ 013b/07, 175a/12, 183b/11, 184b/09, 185b/07, 185b/09, 195a/12, 195a/13
ç. + sında 032a/07
ç. + ya 137b/09, 137b/18
ç. + yı 100b/07
- ķuyruķ [Tr.]** Hayvanların çoğunda, gövdenin art yanında bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ.
ç. + ı 017b/16, 126b/05, 126b/06, 126b/08, 127b/11

- ç.+ in 063b/09, 126a/09, 176a/01
ç.+ ndan 058b/06
ç.+ nuñ 126a/07
ç.+ ları 199b/02, 199b/08
ç.+ umdan 033b/03
- kuşruklı** [Tr.] Kuyruğu olan.
k. 173b/17
- kuşuyucu** [Tr.] Değerli metal ve taşlardan bilezik, küpe gibi süs eşyası yapan veya satan kimse, mücevherci.
k. 082a/05
- kuşğun** [Tr.] Kara karga.
k. 019b/17
- kuşu** [Tr.] Koyun yavrusu.
k. 023b/07, 170a/02
- kuşula-** [Tr.] (Koyun için) Yavrulamak.
k.- r 170a/02
- kuşkun** [Tr.] (bk. kuşğun)
k. 166b/17
- kübrā-yı vilāyet** [Ar.+Ar.] Şehrin önde gelenleri, büyükleri.
k. 097b/04
- kübrā-yı nām-dār** [Ar.+Far.+Far.] Ünlü büyük kişiler.
k.+ ma 228a/16
- küccük** [Tr.] Küçük.
k. 016b/16, 018b/01, 024a/01, 034a/06, 086b/16, 095a/01, 095a/03, 095b/01, 096b/10, 102b/19, 106b/10, 110a/07, 115b/16, 127b/13, 133b/11, 133b/13, 136b/20, 138a/14, 144a/12, 152a/01, 162a/17, 165b/14, 183b/19, 200b/01, 201b/02, 229b/12
k.+ dür 126b/07
k.+ i 146b/04, 221a/07
k.+ lerinden 207a/20
- küccük Şalı** [Ö.] (bk. el-melikü'l-eşref Őalā'e'd-djn küccük)
k. 106a/05
- küççük** [Tr.] (bk. küccük)
k. 188b/04
- küççük** [Tr.] Çok küçük.
k. 059b/08, 070a/12, 072b/17, 073b/05, 080a/20
- küffār** [Ar.] Kafirler, hak dinini inkar edenler.
k. 003a/10, 096a/03, 103a/18, 149a/02, 149b/01, 160a/10, 168a/03, 178b/07, 203a/19, 203b/17, 204b/02, 205b/04, 205b/14, 207b/13, 208b/05, 212b/07, 213a/12, 213b/03, 214b/20, 215a/01, 215a/03, 215a/04, 215a/11, 219a/15
k.+ a 096b/04
k.+ dan 215a/14
k.+ ı 212b/13, 215a/14
k.+ ıla 003a/08
k.+ la 213a/04, 214b/04
k.+ uñ 096a/04, 114a/12, 215b/09
- küffār-ı fireng** [Ar.+Far.] Avrupalı kafirler.
k.+ ile 090b/21
- küffār-ı hākīsār** [Ar.+Far.] Dağılmış kafirler.
k. 100b/14
k.+ dan 215b/16
- küffār-ı nā-bekār-ı engürus** [Ar.+Far.+Far.+Far.] İşe yaramaz Macar kafirleri.
ç.+ dan 114a/05
- küffār-ı nā-bekār-ı fireng** [Ar.+Far.+Far.+Far.] İşe yaramaz Frenk kafirleri.
k.+ le 092b/02
- küffāre-i fecere** [Ar.+Ar.] Kötü huylu kafirler.
k.+ nün 206b/02
- küfr** [Ar.] Allah'a ve dine ait şeylere inanmama, dinsizlik.
k. 085a/02, 161b/13
k.+ de 041a/09
k.+ i 041a/07, 224b/21
- küfriyyāt** [Ar.] Kafirliğe, küfre sebep olan sözler.
k. 041b/08
- kühen** [Far.] Eskilik, yaşlılık.
k.+ ine 176a/04
- kül** [Tr.] Yanan şeylerden arta kalan toz madde.
k.+ de 168b/01
k.+ e 163a/09
k.+ i 014a/06
k.+ in 127b/05
- k.+ ini 127b/08, 131b/11, 195a/10
k.+ lerin 023b/13
- kül eyle-** [Tr.+Tr.] Yakarak kül haline getirmek.
k.- di 122b/18
k.- diler 195a/10
- kül id-** [Tr.+Tr.] Yakarak kül haline getirmek.
k.- erdi 150a/02
- kül ol-** [Tr.+Tr.] Yanarak kül haline gelmek.
k.- dı 088a/17
- külāh** [Far.] Erkeklerin giydiği, keçeden yapılmış sivri başlık.
k. 057b/18
k.+ ı 052a/18
k.+ in 002b/06, 194a/21
- külāh-ı şāhāne** [Far.+Far.] Padişaha yaraşır külāh.
k.+ yile 018b/17
- küllî** [Ar.] Bütün, tüm.
k. 044a/05, 144a/17, 228a/06
k.+ sin 043a/13
- külliyā** [Ar.] Tamamen.
k. 008a/03, 043a/14, 048b/10, 073a/10, 079b/07, 087a/20, 093b/17, 108a/14, 141a/10, 156a/11, 169b/05, 173a/20, 193a/07, 193a/12
- külüng** [Far.] Taşçı kazması.
k. 162b/13
k.+ ler 153a/08
- künc** [Far.] Köşe, bucağ.
k.+ i 003b/08
- künd** [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir.
k. 064b/16
- küngüre** [Far.] Kubbenin tepesi, en yüksek yeri.
k.+ lerini 166a/11
- künüz** [Ar.] Hazineler.
k. 013a/08, 020a/14, 035a/15, 045b/08, 046a/07, 182a/04
k.+ dan 116b/10
k.+ ı 008a/18, 020a/02, 024a/16, 146b/19
k.+ ma 060b/11
k.+ ndan 060b/17
k.+ mı 017a/02, 024b/03, 119b/03
k.+ uñ 006b/13, 024a/06
- künüz-ı emvāl** [Ar.+Ar.] Malla dolu hazineler.
k. 018a/05
- künyet** [Ar.] Bir kimsenin soyu sopu ile ilgili kimlik bilgileri.
k.+ i 200a/10
k.+ ine 096a/16
- künyet tak-** [Ar.+Tr.] Ata adının belirtildiği isim vermek.
k.- mışdı 227b/09
- küp** [Tr.] Çeşitli sıvıları veya tahılları saklamaya yarayan, geniş karnlı, dibi dar toprak kap.
k. 035b/18
k.+ i 166b/09, 227b/17
k.+ ler 029b/01, 029b/04, 118a/02
k.+ lerinüñ 041b/09
- küpecik** [Tr.] Küçük küp, küpeç.
k. 007b/10
- küpecük** [Tr.] (bk. küpecik)
k.+ ler 118a/03
k.+ leriyle 027b/05
- kürd** [Ar.] Kürt.
k. 015b/06, 086b/06, 087a/11, 095a/13, 095a/15, 095a/17, 219b/15
k.+ den 095a/18
- küre** [Far.] Yarımküre.
k.+ nün 169b/18
- küre-i hākî** [Far.+Far.] Toprak küre, dünya.
k. 001b/04
- küre-i ğarbiyye** [Far.+Ar.] Batı yarımküre.
k. 169b/17
- küre-i şarkıyye** [Far.+Ar.] Doğu yarımküre.
k. 169b/16
- kürek** [Tr.] Toprak, kömür gibi şeyleri bir yerden bir yere alıp atmaya, taşımaya yarayan ve yayvan bir bölümü, buna bağlı uzun bir sapı bulunan araç.
k.+ leri 118a/18
k.+ lerile 180a/01

- kürend** [Far.] Al at.
k. 067b/14
- kürj** [Ar.] Küre şeklinde, küremsi.
k. 022a/07
- kürşj** [Ar.] 1. Oturulacak yüksekçe yer, makam. 2. Taht. 3. Cami ve mescitlerde vaizlerin vaaz verdikleri, birkaç basamakla çıkılan, ağaç veya mermer oymalarla süslü mekân.
k. 007a/16, 017a/13, 062b/10, 062b/11, 136b/16, 157a/05, 182b/20
k.+ ler 047a/13
k.+ nüñ 007a/17
k.+ sini 093b/15
- kürür-ı aÖvām** [Ar.+Ar.] Yılların geçmesi.
k. 182b/07
k.+ ıla133a/14
- kürür-ı eyyām** [Ar.+Ar.] Günlerin geçmesi.
k. 020b/13, 144a/21
- kürür-ı şühür ve eyyām** [Ar.+Ar.+Ar.] Aylar ve günlerin geçmesi.
k.+ ıla 044a/02
- kürü-** [Tr.] Küremek.
k.- rleridi 180a/01
- küsbe** [Ar.] Yağı, suyu çıkarılmış her türlü bitki maddelerinin kuru kalıntısı, posa.
k.+ sinden 126a/11
- küstāhāne** [Far.] Küstahça.
k. 202a/15, 220a/18
- küstāhīk** [Far.+Tr.] Saygısız ve edepsizce davranış veya söz.
k.+ dan 055a/18
k.+ ı 055a/11, 100b/13
- küsür** [Ar.] Artan parçalar.
k. 144a/03
- küttāb-ı dīvānī** [Ar.+Ar.] Divan katipleri.
k. 062b/12
- küttüb-i aÖmāl** [Ar.+Ar.] Amel kitapları.
k. 090a/09
- küttüb-i hīkmet** [Ar.+Ar.] Felsefe kitapları.
k.+ de 005a/06
- küttüb-i kadīme-i ahvāl-ı mısır** [Ar.+Ar.+Ar.+Ö.] Mısır'ın eski zamanlarını konu alan ilgili kitaplar.
k.+ uñ 140b/08
- küttüb-i kabt** [Ar.+Ar.] Kıpt kitapları.
k.+ da 029b/15
- küttüb-i muÖtebere** [Ar.+Ar.] Güvenilir kitaplar.
k. 004b/18
k.+ den 004b/16
- küttüb-i muÖtebere-i nefīse** [Ar.+Ar.+Ar.] Beğenilen, güvenilir kitaplar.
k. 090b/13
- küttüb-i kudemā** [Ar.+Ar.] Eski dönemlerde yazılmış kitaplar.
k.+ da 184b/13
- küttüb-i sitte-i muÖtebere** [Ar.+Ar.+Ar.] Hadis kaynakları arasında doğruluğu kabul görmüş bulunan Buhārī ve Müslim'e ait iki adet Cami-i Sahih ile Ebu Davud, Tirmizī, Neseī ve İbni Mâce'ye ait birer Sünen olmak üzere toplam altı hadis kitabından meydana gelen külliyat.
k.+ nüñ 218a/21
- küttüb-i tevārīh** [Ar.+Ar.] Tarih kitapları.
k. 012b/12, 122b/14, 140b/07
k.+ de 005a/15, 008b/04, 008b/05, 014a/11, 015b/16, 145a/18, 145a/21, 147b/11, 173a/11, 180a/06, 189b/19, 199a/02, 204a/16, 210a/05, 229b/15
k.+ den 004b/16, 161b/10165b/07
k.+ in 004b/10
k.+ inde 203a/20
k.+ inde 005a/12
k.+ üñ 122a/11, 137a/13, 143a/04
- küttüb-i tevārīh-i mısır** [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır tarihini anlatan kitaplar.
k.+ da114b/06, 116a/08
- küyün** [Ö.] Yer adı.
k. 212b/10

L

- lā** [Ar.] Değil.
l. 002a/13
- lā-büd** [Ar.+Ar.] Her halde, muhakkak.
l. 153b/07
- lafz** [Ar.] Söz, sözcük.
l.+ dur 147a/03
l.+ ı 069a/21, 086b/21, 178b/02, 178b/03
l.+ ndan 153b/10, 197a/02
l.+ muñ 139b/03, 161a/21
l.+ ıyla 197a/21
- lafz-ı güher-bār** [Ar.+Far.+Far.] Cevher yağdıran söz.
l.+ larından 113b/01
- lafz-ı yünānī** [Ar.+Ö.] Yunanca söz.
dür 156b/05
- lāg** [Far.] Şaka, latife.
l. 156b/07
- lāhīk** [Ar.] Şimdi, şu anda.
l.+ de 004b/09
- lāhūn** [Ö.] Eski Mısır'da bir vezir.
l. 070b/16
- lājiverd** [Far.] 1. Lacivert renk. 2. Lacivert taşı.
l.+ ile 142a/15, 192b/04
- lājiverd taşı** [Far.+Tr.] Koyu mavi renkte, yarı şeffaf-opak niteliğinde, özellikle Antik Mısır'da firavunlar tarafından çok önem verilmiş kıymetli bir taş; Lapis.
l.+ ndan 047a/04
- laķab** [Ar.] Bir kimseye, asıl adından başka takılan ad.
l. 078a/06, 082b/19, 085b/13, 086a/06, 087a/04, 087a/06, 087a/07, 087a/18, 088b/12, 088b/14, 097a/03, 097a/17, 097b/03, 098a/11, 105a/04, 105a/09, 105b/09, 106a/02, 106a/15, 106b/10, 108a/09, 109a/21, 110a/05, 110a/09, 110a/11, 110b/14, 111b/01, 111b/05, 112a/15, 229a/12, 231a/11
l.+ ı 056a/17, 078a/04, 080a/15, 080a/16, 080a/19, 085a/17, 086b/18, 087a/01, 093a/16, 094b/13, 097b/02, 098a/15, 098a/19, 106a/08, 106a/13, 106a/17, 106a/20, 106b/05, 106b/07, 106b/12, 110b/06, 110b/07, 110b/09, 110b/10, 110b/12, 110b/15, 110b/16, 111b/04
l.+ ıdur 080a/18
l.+ in 104a/21, 104b/06, 156b/04
l.+ ina 019a/17, 062b/08, 077a/13, 099a/03, 106a/11, 110a/14
l.+ mı 098a/15, 100a/04, 104b/15, 105b/06, 111b/02, 111b/07
l.+ ıydı 099a/04
l.+ ıydı 087a/08
l.+ ıyıla 094b/17
l.+ ıyla 082b/13, 098a/14, 105a/01
l.+ lardan 087a/06, 087a/07
- laķab-ı Öarab** [Ar.+Ar.] Arap lakabı.
l.+ da 086b/21
- laķab-ı şerīf** [Ar.+Ar.] Şerefli lakap.
l.+ leridür 142b/13
- laķablu** [Ar.+Tr.] Lakabı olan.
l. 062b/08, 086b/13, 109b/08
- laķım** [Yun.] Yer altındaki odalardan oluşan büyük tünel.
l.+ a 058b/14
- lākin** [Ar.] Ama, fakat, ancak.
l. 014a/07, 116a/14, 123b/20, 125b/16, 131b/15, 151b/08, 184b/20, 204a/03, 223a/01, 229a/20
- laķım** [Yun.] (bk. laķım)
l. 195a/12
l.+ uñ 195a/12
- laÖl** [Ar.] Parlak kırmızı renkte, billürleşmiş alüminyum oksidi olan değerli bir süs taşı.
l. 025a/09, 025a/20
- lālā** [Far.] İmparatorluk döneminde şehzadeleri eğitmekle görevli devlet adamı.
l.+ ları 080b/06
l.+ sı 080b/01
- lāle-zār** [Far.] Lalelik, lale bahçesi.

- 1.+ lara 112a/01
lām būn Ōāmir dahhāk būn Ōulv [Ö.] Kişi adı.
 1. 162a/02
- lā-nažir [Ar.+Ar.]** Eşsiz, benzersiz.
 1.+ idi 020a/17
- laŌnet eyle- [Ar.+Tr.]** Beddua etmek, ilenmek.
 1.- di 098a/01
- laŌnet it- [Ar.+Tr.]** Beddua etmek, ilenmek.
 1.- düğinden 098a/03
- lā-şek [Ar.+Ar.]** Şüphesiz, elbette.
 1. 032b/04
- latifü's-šanŌa [Ar.+Ar.]** Güzel yapılmış, sanaçı elinden çıkmış.
 1. 166b/08
- lātis [Ö.]** Eski Mısır'da bir hükümdar.
 1. 070b/15, 070b/17, 070b/21, 071a/13, 071a/21, 071b/04, 071b/05
 1.+ i 070b/14, 071b/06
 1.+ uñ 071a/08, 071a/10, 071a/13
- latif [Ar.]** Hoş, güzel.
 1. 011a/16, 021b/11, 032b/14, 034b/20, 037a/12, 037a/15, 040a/15, 041b/04, 048b/08, 067b/02, 078b/12, 100b/12, 113a/21, 118a/07, 123b/05, 127a/19, 132a/05, 139a/15, 156b/07, 163b/11, 164a/17, 166a/09, 166a/13, 166b/09, 171a/20, 174b/19, 188a/07, 189a/21, 190a/01, 192b/14, 225b/15
 1.+ lerin 163b/01
- latif-i ahhār [Ar.+Ar.]** Güzel haberler, bilgiler.
 1. 232a/21
- latife [Ar.]** Güldürücek güzel söz ve hikaye, şaka.
 1. 182a/16, 187a/10
 1.+ ler 156b/08
- latife id- [Ar.+Tr.]** Şakalaşmak, güldürücü sözler söylemek.
 1.- en 156b/07
- latife-gū [Ar.+Far.]** Güldürücek güzel söz ve hikayeler söyleyen kişi.
 1. 156b/07
 1.+ lar 156b/10
- lā-yefüt [Ar.+Ar.]** Geçilemez.
 1.+ sın 001b/14
- lā-yenām [Ar.+Ar.]** Uyumayan, gözetleyici.
 1. 001b/14
- lāyık [Ar.]** Yakışan, yaraşır.
 1. 002a/19, 030b/14, 037a/20, 078b/04, 099b/12, 105a/04, 194b/17, 209b/17
 1.+ dur 002a/07
 1.+ umsin 038b/17
- lāzım [Ar.]** Gerek, gerekli.
 1. 160b/17, 228a/06
 1.+ dur 201b/11
 1.+ ları 171a/10
- lāzım gel- [Ar.+Tr.]** Gerekmek, lüzumlu olmak.
 1.- di 131a/09
 1.- e 204b/04
 1.- miş 187a/02
- lāzım ol- [Ar.+Tr.]** Gerekli olmak, gerekli görülmek.
 1.- a 180b/13
 1.- an 061b/15, 196a/16, 216a/16, 225b/15
 1.- anı 030b/13
 1.- dı 180b/08, 194b/06, 208a/12
 1.- mağ 111b/12
 1.- ur mı 216a/07
- lāzkiyye [Ö.]** Hatay sınırının 40 km. kadar güneyinde bulunan Suriye'nin önemli liman kentlerinden biridir.
 1.+ ye 219a/09
- legen [Tr.]** Genellikle, içinde bir şey yıkamak için kullanılan yayvan kap.
 1. 051a/05
- lehv [Ar.]** Oyun, eğlence, faydasız iş.
 1. 026b/01, 042b/11, 043a/18, 086b/11, 124a/07
- leḳās bin merinūs [Ö.]** Eski Mısır'da bir hükümdar.
 1. 115a/06
- lekin [Ar.]** (bk. lākin)
 1. 003b/14, 171b/12
- lemŌa [Ar.]** Parıltı, parlayış.
 1.+ ydı 054b/09
- lemŌān [Ar.]** Parlama, parıldama.
 1.+ i 034a/02, 117a/07, 183a/02
- lemŌān id- [Ar.+Tr.]** Parlamak.
 1.- er 011b/02, 195a/20
- lenc [Ar.]** Gemi yapımında kullanılan bir ağaç türü.
 1. 170b/17
- leş [Tr.]** Sevilmeyen ve nefret edilen kimsenin ölüsü.
 1.+ leri 086b/16, 224a/12
- leşec [Ar.]** Sandal ağacının meyvesi.
 1. 014a/08
- leşker [Far.]** Asker.
 1. 071a/12, 082a/15, 122b/17
 1.+ dür 155b/21
 1.+ e 214b/15, 228a/15
 1.+ i 054a/05, 221a/06
 1.+ ile 054a/04
 1.+ inüñ 205b/06
 1.+ iyile 082a/16
 1.+ üñ 099b/04
- leşrehūs [Ö.]** Eski bir Fars padişahı.
 1. 076a/15
- letāfet [Ar.]** Latiflik, hoşluk.
 1.+ de 138a/07
 1.+ in 145b/08, 159b/17
- levāhūḳ [Ar.]** Birine bağlı kimseler.
 1. 090b/19
- levāzım [Ar.]** Lazım olan şeyler, gerekli şeyler.
 1. 211a/09
 1.+ m 117a/01
 1.+ uñ 099b/04
- levh [Ar.]** Yassı ve düz şekilli, üzerine resim ve yazı gibi şeyler yazılabilen nesne.
 1. 058b/18, 142a/16, 161a/07, 142a/15, 162a/13
 1.+ de 058b/19
- levha [Ar.]** (bk. levh)
 1.+ lar 114b/16
- levin [Ar.]** (bk. levn)
 1.+ de 017b/10
 1.+ den 018a/10
- levn [Ar.]** Renk.
 1. 008a/16, 028b/15, 040b/08, 135b/18
 1.+ den 048a/04
 1.+ e 033b/12, 033b/13
 1.+ i 040a/10, 166b/16
 1.+ in 014a/08, 017b/11
 1.+ inde 172b/15
 1.+ ini 129a/09
 1.+ iyile 048a/05
- levnlü [Ar.+Tr.]** Rengi olan.
 1. 011a/17
- leyl ü/ve nehār [Ar.+Ar.]** Gece gündüz, aralıksız olarak.
 1. 031a/13, 041a/04, 088a/17, 103b/09, 182b/21, 228b/10, 228b/14
- leżiz [Ar.]** Lezzetli, tadı güzel.
 1. 166a/16, 170b/10, 172b/12, 183b/01, 211a/11
- leżzet [Ar.]** Ağız yoluyla algılanan tat, çeşni.
 1.+ de 185b/11
 1.+ inden 123a/02, 164b/09
 1.+ leri 122b/04
- leżzet-i dünyā [Ar.+Ar.]** Dünya zevkleri.
 1.+ yı 209b/04
- leżzet-i mā [Ar.+Ar.]** Suyun tadı.
 1.+ sın 005b/02
- libās [Ar.]** Elbise.
 1. 069a/09, 209b/02
 1.+ ıla 022a/06
 1.+ m 057b/19, 067a/16, 210b/07
 1.+ lar 017a/19, 030a/10, 066a/17, 178a/06
 1.+ uña 202b/13
 1.+ uñı 057b/18
- libās-ı müsteŌār-ı saltanat [Ar.+Ar.+Ar.]** Emanet saltanat elbisesi.
 1. 022a/05, 094b/16
- liḳ [Ar.]** Çok ince ve uzun telsi ipliklik madde.

- 1.+ inden 191b/09
likāş [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 1. 075b/05
lisān [Ar.] Dil.
 1.+ ıla 003b/10
lisān-ı fasîh [Ar.+Ar.] Açık, anlaşılır dil.
 1.+ ile 026a/10
lisān-ı hāl [Ar.+Ar.] İnsanın duruşu ve hareketlerinden anlaşılabilir beden dili.
 1.+ ıla 004a/17
lisān-ı hancer [Ar.+Ar.] Keskin dil.
 1.+ i 003a/07
lisān-ı ōibrānî [Ar.+Ar.] İbrani dili, İbranice.
 1.+ yile 010a/12
lokmān hēkim [Ö.] Kurān'da adı geçen tıp bilgisiyle ünlü bir zat.
 1. 172a/01
luŌb [Ar.] Oyun, eğlence.
 1. 026b/01, 124a/07
 1.+ a 042b/11, 086b/11
lūbiyye [Ar.] Libya.
 1. 035b/07, 165b/20
lūcim bin naqrāvūş [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 1. 019b/13
lūcimū'l-fetā [Ö.] (bk. lūcim bin naqrāvūş)
 1. 019b/14
luġat [Ar.] Her milletin konuştuğu dil.
 1. 036b/06
 1.+ ıla 037a/14
 1.+ ın 008b/01, 008b/02
 1.+ ına 190a/01
 1.+ larına 190a/01
lutf [Ar.] Bir kimseye gösterilen özel yakınlık, dostça davranış, yapılan yardım ve iyilik.
 1. 101a/13
lutf eyle- [Ar.+Tr.] Bağışlamak, ihsan etmek.
 1.- diler 002b/10
 1.- sün 228a/21
lutf-ı mübersem [Ar.+Ar.] Akıl hastasının hediyesi.
 1. 002a/15
lutf-ı vücūd [Ar.+Ar.] Var oluş lütufu.
 1.+ dūr 001b/01
lūcce-i deryā [Ar.+Ar.] Çoşkun deniz.
 1.+ ya 132a/17
lūle [Far.] Lüle, çeşme, musluk gibi şeylere takılan küçük boru.
 1. 014a/16
 1.+ den 014a/17
lūlü-i beyzā [Ar.+Ar.] Az bulunan, değerli inci.
 1.+ ya 132a/20

M

- mā-yı latîf [Ar.+Ar.]** Hoş, güzel su.
 m.+ in 029a/03
maŌābid-i müsümîn [Ar.+Ar.] Müslümanların mabetleri.
 m.+ le 215b/15
maŌābir [Ar.] Geçilecek yerler.
 m. 004a/03
maŌācin-i hikmet [Ar.+Ar.] Macun kıvamına getirilmiş faydalı şeyler.
 m. 027b/05
māŌādā [Ar.] ...-den başka.
 m. 088a/16, 099a/19, 132a/19, 174b/15
maŌādin [Ar.] Madenler.
 m.+ 006b/14, 016a/08, 025a/12
 m.+ den 024b/14, 025a/06, 030a/07, 030a/08, 036a/05, 039a/13, 119a/04, 149b/19, 189a/21, 195a/20
 m.+ e 026b/13
 m.+ le 195a/06
maŌādiyūs [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 m. 068a/08
maŌāhazā [Ar.] Böyle iken, bununla beraber.
 m. 014a/06, 072a/05, 094a/10, 105a/04, 116a/17,

- 143b/01, 143b/21, 177b/20, 206b/03, 218a/13
maŌālim [Ar.] İzler, eserler.
 m. 070a/15
 m.+ in 046a/03
maŌā-zālik [Ar.] Bununla beraber, şu var ki.
 m. 001b/16
maŌbed [Ar.] İbadet edilecek yer, tapınak.
 m.+ ler 201b/01
maŌber [Ar.] Geçilecek yer, geçiş noktası.
 m.+ leri 215b/19
mābeyn [Ar.] İki şeyin arası.
 m. 085b/18, 123a/15, 167a/16, 217b/20
 m.+ de 010b/03, 010b/05, 075b/01, 075b/13, 091a/03, 166b/19, 199a/04
 m.+ deki 177b/03
 m.+ i 010a/07, 126a/21, 149a/08, 177a/12, 178a/18, 183a/04
 m.+ inde 049a/18, 148b/01, 202a/09, 223b/12
 m.+ ine 058a/17
 m.+ leri 010b/01, 146a/09
 m.+ lerinde 104a/10
 m.+ lerinden 005a/17
māc [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 m. 006a/17, 009a/12, 009a/19, 009b/05, 009b/15
 m.+ dur 009b/16
mācerā [Ar.] Cereyan eden, olup geçen şey, sertiven.
 m. 104a/11, 203a/04
 m.+ dan 084b/21
 m.+ larını 138a/01
 m.+ sı 203a/09
 m.+ ya 105b/02
 m.+ yı 054a/08, 208a/05, 224b/06
mācerā-yı ahvāl [Ar.+Ar.] Haldeki, şu andaki akış.
 m.+ ı 119b/12
mādām [Ar.] Madem, çünkü.
 m. 102a/01, 102b/04, 179b/08
maŌdān [Ö.] (bk. maŌādiyūs)
 m. 068a/08
maŌdāyūs [Ö.] (bk. maŌādiyūs)
 m. 068a/07, 068a/20, 068b/20
 m.+ i 068b/19
 m.+ uñ 068b/11
mādde [Ar.] Duyularla algılanabilen, uzayda yer kaplayan ve ağırlığı olan, bölünebilen nesne, madde.
 m.+ si 186b/02
maŌden [Ar.] 1. Yer kabuğunun bazı bölgelerinde çeşitli iç ve dış doğal etkenlerle oluşan, ekonomik yönden değer taşıyan mineral. 2. Maden çıkarılan yer, maden ocağı.
 m. 002a/03, 014a/11, 188a/07, 188a/11, 188a/19, 188a/21
 m.+ den 086b/02
 m.+ dūr 171b/05, 171b/06
 m.+ i 026b/17, 066a/13, 171b/04, 171b/07, 188a/06
 m.+ inde 136b/07
 m.+ iydi 177a/09
 m.+ ler 007b/15, 030b/17, 070b/19, 176b/16
 m.+ lerden 165b/21
 m.+ lere 053b/01
 m.+ leri 146b/20, 176b/17
 m.+ lerin 005b/08
 m.+ lerinden 053a/21, 135a/03
 m.+ lerine 123a/01
 m.+ uñ 188a/08
maŌdenci [Ar.+Tr.] Maden işleten kimse.
 m.+ leriñ 188a/19
maŌdenlik [Ar.+Tr.] Maden bulunan yer.
 m.+ den 119a/04
māfe [Ö.] Münüf şehrine Eski Mısır halkının verdiği ad.
 m. 006a/21, 176b/14
 m.+ den 006a/21
 m.+ dendür 176b/14
mā-fi'l-bāl [Ar.+Ar.+Ar.] Kalpdeki, gönüldeki şey.
 m.+ in 052a/16

- mağara** [Ar.] Bir yamaca veya kaya içine doğru uzanan, barınak olarak kullanılabilen yer kovuğu, in.
m. 162b/11, 205b/05
m.+ da 184b/02
m.+ dan 015a/01, 205b/11
m.+ lar 006a/15, 009a/20, 031a/02, 031a/03, 065a/13, 145a/12, 145a/15, 145a/17, 169a/04
m.+ larda 006a/15, 115b/18, 116a/01
m.+ lardan 006a/20
m.+ lardur 121a/07
m.+ laruñ 169a/15
m.+ nuñ 188a/13
m.+ sı 205b/05
m.+ sında 198a/04
m.+ ya 014b/09, 138a/10, 162b/20
m.+ yı 162b/17
m.+ yıldı 184b/01
- mağara-ı şakalkıl** [Ö.] Mısır'da bir mağara.
m. 014b/09
- mağaribe tayifesi** [Ar.] Magrib ülkesinin halkı.
m. 083a/01, 158a/12
- mağās** [Ar.] Dalgıçlar.
m. 158a/03
- mağfür** [Ar.] Allah tarafından günahları affedilmiş olması için dua edilen kimse.
m. 111b/14
m.+ la 091b/07, 091b/12, 105b/17, 110b/21, 111a/03, 113a/17
- mağlûb** [Ar.] Yenilmiş, yenilen kimse.
m. 222b/06
m.+ ı 223b/17
- mağlûb eyle-** [Ar.+Tr.] Yenilmek, yenilgiye uğramak.
m.- di 154b/02
- mağlûb ol-** [Ar.+Tr.] Yenilmek, yenilgiye uğramak.
m.- an 015b/09
m.- dılar 220a/12, 220b/08
m.- up 074a/13
m.- ur 205a/20
- mağmür id-** [Ar.+Tr.] Yıkamak, harap etmek.
m.- er 133a/06
- mağrave** [Ö.] Fas yakınında kurulmuş eski bir şehir.
m. 146b/16
- mağrib** [Ar.] Garb, batı.
m. 009a/15, 010b/09, 017a/20, 030b/21, 048b/06, 050a/09, 081a/01
m.+ e 126b/03
- mağrib** [Ö.] (bk. diyār-ı mağrib)
m. 031a/10, 044a/08, 076b/07, 091a/11, 091a/21, 139a/12, 146b/16, 203b/10, 223b/08, 225b/02
m.+ de 146b/16, 227b/08, 227b/10
m.+ den 067b/05, 083a/09, 149a/04, 225b/10, 227a/01, 227a/11, 231b/21, 232a/02
m.+ e 043b/08
- mağrib tağı** [Ö.] Eski Mısır'da bir dağ.
m.+ nda 032a/01
- mağrib vilâyeti** [Ö.] (bk. diyār-ı mağrib)
m.+ n 043b/06
m.+ nde 008a/04
m.+ nden 079a/01, 080b/13, 228b/05
m.+ ne 077a/07
m.+ nüñ 122a/05
- mağrūr** [Ar.] Gururlu, kendini beğenmiş kimse.
m. 065a/01
- mağrūr id-** [Ar.+Tr.] Kibirli hale getirmek.
m.- icidür 151b/14
m.- üp 061a/08
- mağrūr kıl-** [Ar.+Tr.] Gururlandırmak.
m.- ur 039b/19
- mağrūr ol-** [Ar.+Tr.] Kibirlenmek.
m.- up 151b/15, 164b/20
- mağrūr olma-** [Ar.+Tr.] Kibirlenmemek.
m.- sun 151b/14
- māh-ı burc-ı āšumān-ı saltanat** [Far.+Ar.+Far.+Ar.] Saltanat asumanının ayı.
m. 003a/18
- māh-ı mezbūr** [Ar.+Ar.] Daha önce bahsi geçen ay.
m.+ uñ 098b/11
- māh-ı sefer** [Ar.+Ar.] Sefer yapılan ay.
m.+ inüñ 106b/15
- maḥāfil-i keşire** [Ar.] Çok sayıda durulacak, görüşülecek yer.
m. 087b/08
- maḥal(i)** [Ar.] Yer.
m. 198b/18
m.+ a 204a/19
m.+ ı 161b/13
m.+ ları 174b/20
m.+ lında 094b/09, 168a/19
m.+ uñ 171a/04
- maḥall-ı qarār** [Ar.+Ar.] Karar edilecek, durulacak yer.
m. 232b/01
- maḥall-ı mezbūr** [Ar.+Ar.] Daha önce bahsi geçen yer.
m.+ da 112a/10
- maḥallāt** [Ar.] Mahalleler.
m.+ ıdur 149a/06
- maḥalle** [Ar.] Bir şehir veya kasabanın, bölündüğü kısımlardan her biri.
m.+ ler 216a/13
m.+ leriydi 217a/16
m.+ si 174b/08, 183a/19, 185b/04, 216b/19, 216b/20, 217a/01, 217b/04
m.+ siyle 195b/17
m.+ ye 216a/14
- mahāret** [Ar.] Ustalık, beceriklilik.
m. 196b/10
- maḥāsın** [Ar.] Güzellikler.
m.+ i 010a/14
- maḥāsın-i ahlāk** [Ar.] Ahlak güzelliği.
m.+ ı 100b/02
- mā-hāzar** [Ar.] Daha önceden hazır olan.
m. 211a/10
- mahāzile-i çerākise-i nā-tuvān** [Ar.+Ar.+Far.+Far.] Gücsüz ve rezil olmuş Çerkesler.
m.+ ıla 112a/04
- mahāzile-i ōasker-i çerkes** [Ar.+Ar.+Ar.] Rezil olmuş Çerkez askeri.
m.+ i 112b/01
- maḥbūb** [Ar.] Muhabbet olunmuş, sevilmiş.
m. 038a/20
- maḥbūs** [Ar.] Hapsolünmüş, bir yere kapatılmış.
m. 096b/02, 221b/09
m.+ iken 098a/20
m.+ la 110b/04
m.+ ların 155b/18
m.+ larumuzla 213b/12
m.+ laruñ 232a/06
m.+ um 232a/02
- maḥdūd** [Ar.] Sınırlanmış.
m. 185a/03
- mahfı** [Ar.] Gizli, saklı.
m. 022b/05, 066a/08, 157b/21, 179a/04, 230a/18
- maḥfūz** [Ar.] Saklanmış, korunmuş.
m. 196b/12, 194b/16, 204a/03
m.+ ıdı 175a/08
- māhir** [Ar.] Maharetli, becerikli.
m. 020a/03, 020b/17, 020b/21, 033b/18, 041a/18, 113a/15, 151b/19, 181b/14, 192a/12, 194b/21, 196a/10, 201b/09, 228a/09
m.+ idi 017a/17, 019b/15, 022b/12, 025b/03, 032a/10, 036a/01, 043a/21, 091b/05, 094b/02, 121b/08, 232a/17
m.+ inden 094b/11
m.+ lardan 021a/01
- māhire** [Ar.] Maharetli, becerikli kadın.
m.+ yidi 074a/16
- mahlūk** [Ar.] Yaratılmış.
m. 001b/13, 024b/11, 166b/20, 199b/18
m.+ ın 049a/08
m.+ larıdı 199b/12, 199b/13
- mahlūk-ı ōāciz** [Ar.+Ar.] Gücsüz, zavallı yaratılmış.
m.+ iken 068b/05
- mahlūkāt** [Ar.] Yaratılmış şeyler, canlılar.
m. 049a/18, 199a/15
m.+ dan 061b/13, 199a/16

- m.+ ı 122b/21
- mahlūkāt-ı muh̄des** [Ar.+Ar.] Sonradan yaratılmış olan.
m.+ e180b/08
- mahlūt** [Ar.] Karıştırılmış, karışık.
m. 015b/06, 195a/06
- mahlūt ol-** [Ar.+Tr.] Karışmak.
m.- up yorurlar 011b/13
- maḥmil-i şerif** [Ar.+Ar.] Mekke ve Medine'ye hac zamanı "sürre" adıyla gönderilen para ve değerli armağanların yükletildiği araç.
m.+ le 100b/21
- maḥmūd bin memdūd** [Ö.] Harezşah'ın kız kardeşinin oğlu.
m.+ uñ 098a/05
- maḥmūdül-makām** [Ar.+Ar.] En yüce makam.
m. 080a/20
- maḥmürlik** [Ar.+Tr.] Sersemlik.
m.+ ları 045a/16
- maḥrüm** [Ar.] İstedigini, diledigini elde edemeyen.
m. 051a/15
- maḥrüm ol-** [Ar.+Tr.] İstedigini, diledigini elde edememek.
m.- urdı 051a/17
- maḥsül** [Ar.] Ürün.
m.+ ı 132a/06
m.+ m̄dan 092a/08
m.+ m̄ı 093a/08, 131a/21
m.+ uñ 132a/06
- maḥsül-i mısır** [Ar.+Ö.] Mısır'ın mahsulü.
m.+ dan222b/19, 223a/06
- maḥsür** [Ar.] Kuşatılmış, sarılmış.
m.+ dur 146b/02
m.+ ıdı 088a/19
- maḥsūs** [Ar.] Başkasında bulunmayan, birine veya bir şeye özgü.
m. 034b/15, 068b/16, 092b/08, 125b/14, 128a/04, 179b/01, 181b/16, 186a/01, 193a/12
m.+ dur 134b/16, 199a/09
- maḥsūs eyle-** [Ar.+Tr.] Birine özgü yapmak.
m. 008b/15
- maḥsūs ol-** [Ar.+Tr.] Birine özgü olmak.
m.- a 040b/19
m.- an 013b/05, 013b/14, 072a/05, 120b/20, 223a/16
- maḥūd ol-** [Ar.+Tr.] Sözleşilmek.
m.- an 060a/02
- maḥūf** [Ar.] Korkunç.
m. 050a/02
- maḥzā** [Ar.] Ancak, yalnız.
m. 094a/21, 131a/05, 156b/08, 186a/21
- maḥzen-i sırr-ı ilhām** [Ar.+Ar.+Ar.] İlham sırrının mahzeni.
m. 002b/02
- maḥzen** [Ar.] İçinde eşya saklanılacak yer.
m.+ ler 135b/18
- maḥz-ı ḥikmet-i bālīga** [Ar.+Ar.+Ar.] En üst seviyedeki saf, katıksız hikmet.
m.+ s̄ıdur 176a/04
- maḥz-ı luṭf ve ōināyet** [Ar.+Ar.+Ar.] Saf lütuf ve iyilik.
m.+ idür 122b/21
- maḥz-ı mevhibe-i kübrā-yı ilāhiyye** [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] Büyük ve saf, Allah vergisi yetenek.
m.+ dūr 113a/17
- maḥz-ı şunŌ** [Ar.+Ar.] Saf yapış.
m. 153b/10
- maḥzūn** [Ar.] Hüzünlü, üzüntülü.
m. 222b/07
- maḥzūn ol-** [Ar.+Tr.] Üzülme, hüzünlenmek.
m.- di 156a/18
m.- dılar 142a/11
- maŌiyyet** [Ar.] Bir kimseye hizmet etmek, yardımda bulunmak amacıyla yanında bulunan kimselerin tümü, birine refakat edenler.
m.+ le 099b/06
- maḥābir** [Ar.] Mezarlar.
m.+ ile 147a/07
m.+ inde 156a/19
- maḥām** [Ar.] 1. Durulan, durulacak yer. 2. Memurluk yeri, mevki. 3. Büyük birinin huzuru.
m. 027a/16, 032b/01, 034a/01, 037a/09, 037a/14, 040b/09, 052b/18, 062b/21, 065b/16, 150a/15, 154a/09, 163b/12, 164a/19
m.+ a 037b/04, 065b/19, 164a/20
m.+ da 040b/09, 157a/16, 184b/17
m.+ ina 024b/01, 089a/16, 106a/01
m.+ ında 175a/19
m.+ lar 035a/17, 037a/15, 037a/19, 038a/15, 163b/03, 166a/07
m.+ lara 037a/19
m.+ ları 096b/13
m.+ larınuñ 204a/03
m.+ larūñ 166a/07
m.+ uñ 027a/18, 027b/06, 032b/01
- maḥām-i Ōbūdiiyyet** [Ar.+Ar.] Kulluk makamı.
m.+ lerinde 113a/07
- maḥar(r)** [Ar.] 1. Karar edilen, durulan yer. 2. Oturulan yer. 3. Ocak, merkez.
m. 103b/12, 121b/06
m.+ ı 008a/07, 098b/13
m.+ idur 172b/21
m.+ ında 098b/13
m.+ iyıdı 170a/03
m.+ ları 203b/19
m.+ larıdur 215b/19
- maḥarr-i Ōsākır** [Ar.+Ar.] Askerlerin karargāhı.
m.+ i 079b/11
- maḥarr-i Ōsākır-i islām** [Ar.+Ar.+Ar.] İslam askerlerinin karargāhı.
m. 225b/01
- maḥarr-i Ōasker** [Ar.+Ar.] Asker karargāhı.
m. 016a/05
- maḥarr-i Ōasker ve sipāh** [Ar.+Ar.+Far.] Asker ve ordu karargāhı.
m.+ ı 203b/02
m.+ laryıdı 203b/08
- maḥarr-i Ōasker-i islām** [Ar.+Ar.+Ar.] İslam askerinin karargāhı.
m.- 216a/03
- maḥarr-i saltanat** [Ar.+Ar.] Saltanat merkezi, başkent.
m.+ da 082b/08
m.+ ina 187b/14
m.+ laryıdı 093b/15
- maḥarr-i selāṭin** [Ar.+Ar.] Sultanların kaldığı yer.
m. 226a/10
- maḥarr-i vizāret** [Ar.+Ar.] Vezirlik makamı.
m.+ inde 088b/21
m.+ lerinde 114a/17
- maḥāriyūs** [Ö.] Kişi adı.
m. 202b/18
- maḥātūŌ** [Ar.] Kesilen yer.
m. 035b/12
- maḥavḥūs** [Ö.] (bk. muḥavḥūs)
m.+ uñ 012b/01
- maḥbara** [Ar.] Kabir, mezar.
m. 163a/07, 163a/08
m.+ da 163a/10
m.+ lardan 160b/20
m.+ ları 147b/20
m.+ sı 009b/03, 163a/06
m.+ s̄ıdur 062b/01
m.+ s̄ın 163a/06
m.+ s̄ına 032b/07
m.+ s̄ından 022a/11
- maḥbarahıḤ** [Ar.+Tr.] Mezarlık.
m. 160b/19
m.+ da 163a/05
m.+ dur 147a/07
m.+ ı 147b/11, 147a/19
m.+ ları 147b/16
- maḥbül** [Ar.] 1. Uygun görülen. 2. Geçerli, muteber.
m. 101b/06, 101b/07, 101b/10, 107b/11, 144a/21, 173a/21
- maḥbül ol-** [Ar.] Kabul edilmek.
m.- acaḥ 175a/14
m.- an 217a/21
m.- maḡıla 175a/12

- m.- up 102a/10, 122b/07
- mağbül gör-** [Ar.] Uygun bulmak.
m.- üp 214a/03
- mağdünîyye** [Ö.] İbrânilerin Mısır şehrine verdikleri ad.
m. 010a/13
- mağdünîye şehri** [Ö.] (bk. mağdünîyye)
m.+yidi 076b/02
- mağdünîye vilâyeti** [Ö.] (bk. mağdünîyye)
m. 010a/13
- mağdür-ı beşer** [Ar.+Ar.] İnsan gücüyle yapılacak iş.
m. 160b/01
- mağdürât** [Ar.] Allah'ın takdirleri.
m.+ ına 161b/16
- mağhür** [Ar.] Kahrolmuş, yenilmiş.
m. 112b/09, 200b/08
- mağreme** [Ar.] Köylü kadınların başlarına sardıkları işlemeli baş örtüsü.
m. 010b/04
- mağşüd** [Ar.] İstenilen şey, istek.
m.+ ı 041a/08, 072a/15
m.+ ın 033a/04
m.+ ları 176a/03
m.+ um 003b/13
- mağşüd idin-** [Ar.+Tr.] Niyet etmek.
m.- düği 196a/01
- mağtül** [Ar.] Katledilmiş, öldürülmüş kimse.
m. 159a/19
- mağtül eyle-** [Ar.+Tr.] Öldürmek.
m.- mişdür 114a/06
- mağtül ol-** [Ar.+Tr.] Öldürülmek.
m.- an 098a/18, 112a/13
m.- anlarıñ 231a/07
m.- anuñ 230b/17
m.- dı 086b/13, 112a/07
m.- up 087a/15
- mağküd-ı zıbağ** [Ar.+Far.] Bağlanmış civa.
m.+ dan 017b/08
- mağkül** [Ar.] Akla uygun, mantıklı.
m. 009b/10, 050b/08, 142b/17, 144a/21
- mağkül gör-** [Ar.+Tr.] Akla uygun bulmak, onaylamak.
m.- düği 225b/14
m.- üp211b/13, 214a/03
- mağüle** [Ar.] Çeşit, tür.
m.+ sidür 126b/18
- mağküliyyet** [Ar.] Akla uygunluk.
m.+ i 143a/03
- mâl** [Ar.] 1. Bir kimsenin tasarrufu altında bulunan değerli ve gerekli şey. 2. Varlık, servet. 3. Para, nakit, gelir. 4. Tüccar eşyası.
m. 024b/06, 025a/08, 026a/05, 030b/21, 031a/08, 032a/12, 034a/07, 036a/10, 038b/16, 042a/11, 042b/06, 046a/21, 047a/20, 051a/16, 052b/01, 052b/16, 055b/06, 055b/07, 055b/08, 057a/13, 060b/14, 060b/17, 063b/12, 063b/14, 063b/20, 064a/03, 065a/14, 065a/17, 066b/13, 067a/12, 067a/20, 072a/02, 084b/17, 085b/08, 086a/20, 088a/16, 089b/16, 092a/07, 097a/08, 097b/11, 099b/04, 101a/06, 101a/19, 102a/16, 105b/13, 105b/15, 113a/06, 116a/12, 118b/19, 124b/02, 124b/21, 130b/15, 132a/01, 144a/01, 144a/02, 157b/06, 157b/08, 162b/10, 162b/11, 164b/16, 165a/06, 166b/10, 168a/04, 186a/05, 188b/07, 189b/06, 192b/17, 192b/21, 194a/11, 195b/12, 196a/07, 196a/17, 198b/18, 208a/14, 208b/02, 209b/09, 218a/17, 220a/13, 220a/16, 220b/09, 221a/14, 221a/16, 222b/05, 222b/20, 223a/03, 223a/18, 223b/01, 228a/05, 231a/08, 231b/04, 231b/13
m.+ a 065a/14, 065a/16, 093a/08
m.+ dan 092b/09
m.+ dur 131b/05, 211a/15
m.+ ı 030b/17, 053a/19, 057b/03, 072a/19, 116b/07, 159b/17, 204b/03, 210a/11, 211b/02, 219b/03, 223a/06
m.+ ıdı 031a/05
m.+ ıla 223b/06
- m.+ ın 059a/19, 164b/11, 164b/13, 164b/17, 192b/18
m.+ ından 093a/10, 142b/10, 168a/05
m.+ ını 043b/04, 066b/11, 071a/04, 119b/03, 154b/04, 194a/13
m.+ lar 030b/19
m.+ ları 050b/17, 119a/05, 130a/08, 136b/01, 226b/20
m.+ ların 026a/19, 051b/14, 051b/16, 062a/18, 067b/20, 071a/01, 093a/09, 134b/20, 194a/19, 231a/16, 231b/04
m.+ larına 072a/18
m.+ larından 046a/06, 119a/14, 210b/03, 231b/01
m.+ larını 084b/09, 136b/02
m.+ um 210a/19
m.+ uñ 164b/18
m.+ uñdan 065a/17
m.+ uñla 065a/03
m.+ uñuz 208b/07
- mâlağa** [Ö.] Endülüs Özerk Topuluğu içinde bulunan bir şehir, Malaga.
m. 125b/11
- mâ-lâ-ke-lâm** [Ar.] Söz götürmez, diyecek yok.
m. 204a/21
- mâl-â-mâl** [Ar.] Çok dolu, dopdolu.
m.+ ıdı 193a/11
- mâl-â-mâl eyle-** [Ar.+Tr.] Fazlasıyla doldurmak.
m.- diler027b/06
- mâl-â-mâl it-** [Ar.+Tr.] Fazlasıyla doldurmak.
m.- di 018a/06
- mâl-â-mâl ol-** [Ar.+Tr.] Fazlasıyla dolmak.
m.- a 056a/14
m.- up 037a/13, 124a/09, 136a/02, 174b/20
- mâ-lâ-nihâye** [Ar.] Sonsuz, uçsuz bucaksız.
m. 130a/08
- malatiyye** [Ö.] Malatya.
m.+ de 130a/16, 130a/19
- mâ-lâ-ya'Öni** [Ar.] Manasız, boş.
m. 130a/07
- mâl-dâr** [Ar.+Far.] Zengin.
m. 194a/13, 195b/14
- mâl-ı Óa'zim** [Ar.+Ar.] Çok fazla mal.
m. 138b/13
- mâl-ı firâvân** [Ar.+Ar.] Çok fazla mal.
m. 031a/03, 031a/17, 042b/02, 050b/20, 066b/13, 072a/11, 204b/03
m.+ dan 189b/15
m.+ ıdı 007b/08
m.+ ıla 027b/04
m.+ uñ 062b/06
- mâlîk** [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
m. 047b/21, 049a/12, 049a/19, 050a/16, 050b/04
m.+ dan 049b/21
m.+ uñ 050b/02, 052b/03
- mâlîk şâh** [Ö.] (bk. mâlîk)
m. 048b/06, 049a/21, 049b/19, 050a/05, 051a/11, 051a/17, 051b/21, 052a/12, 190a/10
m.+ a 050a/13, 051b/20
m.+ çün 049a/02
m.+ uñ 049a/01
- mâlîku'l-budsîr** [Ö.] (bk. mâlîk)
m. 048a/01, 048b/14, 190a/10
- mâl-ı pâdişâhî** [Ar.+Ar.] Padişaha ait olan mal.
m. 187b/18
- mâlî** [Far.] Dolu.
m. 112b/05, 119b/03, 132a/19, 223b/06
m.+ yidi 094a/06
- mâlîk** [Ar.] Sahip, iye.
m.+ i 153b/07
- mâlîk ol-** [Ar.+Tr.] Bir şeye sahip olma hakkını elinde bulundurmak ve onu elde etmek.
m.- ana 188a/02
m.- dı 076b/20, 079a/02, 090b/07, 091a/13
m.- dılar 071b/15
m.- duğun 065a/03
m.- dum 161a/12
m.- mişdur 149a/19

- m.- up 149b/04
- mālikī** [Ar.] İslam fıkıh bilginlerinden İmam Malik bin Enes'in görüşleri doğrultusunda gelişen Malikî mezhebinden olan kimse.
m. 100b/16, 135b/08, 135b/10
- māliyə** [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
m. 054a/20, 054b/04
- māliyə bin hāzāyā** [Ö.] (bk. māliyə)
m. 054a/19
- ma'ölüm** [Ar.] 1. Bilinen, belli. 2. İlgili olan kimselerce bilinen, belli olan şey
m. 019a/11, 043b/16, 077b/21, 085b/21, 100a/01, 101b/05, 123a/04, 148b/11, 160a/12, 185a/03
m.+ dur 005a/03, 044a/12, 147b/07, 185a/20, 188a/05, 188b/07, 193a/01
m.+ ıdı 200b/11
m.+ ları
m.+ larıydı 099b/19
m.+ uñ 211a/20
- ma'ölüm(lar) ol-** [Ar.+Tr.] Biri veya birileri tarafından daha önceden bilinmek.
m.- a 191b/15
m.- an 022a/10
m.- dı 095b/08
m.- duğı 121a/16
m.- up 022b/14, 081a/02
m.- urıdı 025b/08, 023b/18
- ma'ölümü olma-** [Ar.+Tr.] Biri tarafından daha önceden bilinmek.
m.- yınca 086a/15, 086a/16
m.- yup 124b/12
- ma'ölüm idin-** [Ar.+Tr.] Bilgi almak, öğrenmek.
m. 171a/04
m.- di 090b/04, 100b/11
m.- diler 100b/11
m.- dükden 021a/09
m.- em 004b/10
m.- eneler 228a/14
m.- ıcek 154a/03
m.- mişidi 012b/03, 086a/18, 153b/14, 232a/18
m.- üp 110b/21, 193b/11, 197a/05
m.- ürler 176a/02
m.- ürleridi 035a/02, 042a/06
- ma'ölüm ol-** [Ar.+Tr.] Bilinmek, anlaşılacak.
m.- a 015b/05
m.- dı 124a/17
m.- duğı 075a/04
m.- ıcağ 111a/12
m.- mağıuñ 031a/21
m.- ur 044a/14
m.- urdı 070b/05, 182b/18
- mālus** [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
m. 075b/06
m.+ uñ 075b/06
- ma'ömür** [Ar.] Bayındır, şenlikli.
m. 048b/13, 086a/01, 088a/11, 104a/06, 120b/10, 126a/21, 149a/08, 152b/02, 158a/09, 164a/17, 174b/15, 176a/11, 185b/05, 186b/14, 187b/17, 189a/07, 190a/09, 198b/17, 204b/19, 217a/07, 218b/10
m.+ dur 148b/12, 165b/05, 186b/15, 217b/02
m.+ ıdı 044b/17, 053a/20, 071b/19, 110b/18, 165b/02, 168a/07, 176a/20, 176b/19, 198b/17, 210b/10, 218a/01
m.+ ımış 085b/18
m.+ iken 193a/14
- ma'ömüre-i arz** [Ar.+Ar.] Yeryüzünde bayındır olan yer.
m.+ a 011b/18, 156b/18
m.+ ı 119b/12
m.+ dan 139b/02, 160a/12
m.+ dandır 120b/18
- ma'ömüre-i istanbul** [Ar.+Ö.] İstanbul'un bayındır yerleri.
m.+ dan 215b/16
- ma'ömür eyle-** [Ar.+Tr.] Bayındır hale getirmek.
m.- di 200b/03
m.- diler 225a/13
- ma'ömür iT-** [Ar.+Tr.] Bayındır hale getirmek.
m.- diler 048b/09
m.- e bilseyüz 196b/14
m.- en 003b/01
m.- er 133a/06, 164b/03
m.- i virseyüz 196b/12
m.- üp 035b/12
- ma'ömürlig** [Ar.+Tr.] Bayındırlık.
m.+ ı 226a/05
m.+ ina 048a/06
- ma'ömürlig** [Ar.+Tr.] (bk. ma'ömürlig)
m.+ in 159b/16
- ma'ömür ol-** [Ar.+Tr.] Bayındır hale gelmek.
m.- an 133a/21, 169b/14
m.- dı 046b/06, 048b/10, 062b/17, 195b/15
m.- duğı 217a/17
m.- mağa 231b/11
m.- miş 226b/15
m.- mişidi 094b/15
m.- ur 134b/19
m.- mağ 153b/06
- ma'önā** [Ar.] 1. Anlam. 2. İç, içyüz. 3. Akla yakın sebep.
m. 012b/19, 221b/11
m.+ ları 137a/06
m.+ sı 007a/20, 007b/02, 015b/21, 018b/10, 020a/15, 027b/16, 052b/02, 077a/06, 077a/15, 077a/21, 077b/04, 078a/06, 080a/20, 086b/21, 115a/14, 115a/15, 115a/18, 124b/08, 137b/20, 139b/03, 139b/10, 142b/06, 143b/20, 150b/01, 150b/03, 151a/17, 151b/05, 153b/05, 156b/06, 161a/11, 165a/13, 176b/14, 176a/17, 176b/21, 178a/21, 182a/17, 188b/14, 189a/11, 190b/10, 190b/14
m.+ sında 094a/09
m.+ yı 113b/15, 125a/13
- ma'önā-yı şerif** [Ar.+Ar.] Şerefli anlam.
m.+ i 161b/20
- mançmık** [<Yun. manganikos] Top yapımının bilinmediği çağlarda, kale kuşatmalarında, ağır taş gülle fırlatmakta kullanılan basit bir savaş aracı.
m. 103b/08, 103b/20, 145a/03
m.+ lar 206a/06
- mānend** [Far.] Benzer, eş.
m. 160b/15
m.+ i 003a/16, 090b/12, 174a/18
- ma'önü** [Ar.] Görünen taraf, görüntü.
m.+ de 011b/03, 086a/08, 126b/04, 126b/16, 163b/14, 174b/08, 195b/15, 206b/21, 230a/17
- māni'Ö** [Ar.] Engel.
m. 050b/15
m.+ dür 146b/07, 146b/08
- māni'Ö düş-** [Ar.+Tr.] Engel ortaya çıkmak.
m.- di 171a/18
- māni'Ö-i mezāhim** [Ar.+Ar.] Sıkıntı veren engel.
m.+ i 230a/17
- māni'Ö ol-** [Ar.+Tr.] Engel olmak.
m.- dı 219a/07
m.- mağıcün 018a/07
- māni'Ö olma-** [Ar.+Tr.] Engel olmamak.
m.- dı 002a/20, 223a/14
m.- ya 209a/04
m.- yalar 008a/09, 212a/03, 212a/17, 219a/07, 222b/19
m.- yasin 219a/19
m.- z 044b/03
m.- zıdı 220a/14
m.- zıdı 222b/14
m.- zlarıdı 200a/05
- manşır** [Tr.] Bakırdan yapılmış, iki buçuk para değerinde sikke.
m.+ lar 190b/04
m.+ laruñ 190b/04, 190b/06, 190b/08, 190b/11
- mānr-ı yemen** [Ö.] Orta Doğu'da, Umman Denizi, Aden Körfezi ve Kızıldeniz kıyısında, Umman'ın batısında Suudi Arabistan'ın güneyinde yer alan bir ülke, Yemen.

- m. 160b/04
- manşib** [Ar.] 1. Devlet hizmeti, memuriyet. 2. Makam, rütbe, derece.
m.+ ıyla 109a/11
m.+ lara 107a/18
m.+ larına 230a/21
m.+ larından 070b/16
- manşib-ı şerif-i hilafet** [Ar.+Ar.+Ar.] Şerefli halifelik makamı.
m.+ inde 105b/04
- manşür** [Ar.] Allah'ın yardımıyla galib, üstün gelmiş.
m. 038b/15, 097b/17, 201b/04
- manşür** [Ö.] (bk. nâsirü'd-djñ mahmüd)
m.+ ıdı 093a/16
- manşüre** [Ö.] Mısır'da başkent Kahire'nin kuzeyinde yer alan bir şehirdir.
m. 186b/14 , 187a/06, 187b/17
- manşüre şehri** [Ö.] (bk. manşüre)
m.186b/19
m.+ nüñ 186b/14
- manşüre vilâyeti** [Ö.] (bk. manşüre)
m.+ nde 095b/12
- manşüriyye** [Ö.] Kahire şehrinin eski adı.
m. 227a/10
- mantikî** [Ar.] Mantığa ve mantık kaidelerine uygun, mantıklı.
m. 077a/13
- manücehr** [Ö.] (bk. şesüs ibni'l-Öavr)
m. 181a/18
- mār** [Far.] Yılan.
m.+ dan 003a/06
- marâkıyye** [Ö.] Marakeş; Fas'ın orta kısmında bulunan şehir.
m. 035b/07, 165b/20
- marÖaş** [Ö.] Kahramanmaraş şehri.
m. 104a/07
m.+ ı 104a/08
- maraz** [Ar.] Hastalık.
m. 032b/05, 035a/03, 129a/05
m.+ a 034b/19, 034b/20, 047a/10, 086b/17, 201a/18
m.+ dan 032b/04, 086b/17
m.+ ı 032b/11, 201b/10
m.+ ma 201b/08
m.+ ndan 034b/20, 202a/13
m.+ lar 051a/05
m.+ uñ 031a/20
m.+ uñdan 201b/21
- maraz-ı mevt** [Ar.+Ar.] Ölümcül hastalık.
m.+ e 007b/21, 060b/07, 093b/12, 103b/02
- marÖreke yiri** [Ar.+Tr.] Savaş meydanı.
m.+ nde 112a/07, 155b/02, 179a/16
m.+ den 179a/17
- mārib** [Ö.] Yemen'de Marib ilinin başkentidir. Milattan önce 1200 yıllarında Saba Krallığı'nın başkenti olduğu rivayet edilir. m. 160b/03
- mārjercus** [Ö.] İlk Hıristiyan şehit Aziz İstefanus.
m. 130a/14
m.+ dur 130a/16
- marÖrifet** [Ar.] Ustalık, hüner.
m. 020b/01, 109b/05
m.+ in 193b/12
m.+ iyle 221b/01
- marinā** [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
m. 075b/05
- marinā oğlı istimādîş** [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
m. 075b/05
- māriye** [Ö.] Kişi adı.
m. 210b/16
- māriye** [Ö.] (bk. māriye hāzretleri)
m. 012a/11, 012a/17, 012a/19, 012b/05, 012b/08, 012b/09
m.+ yi 012a/21
- māriye hāzretleri** [Ö.] Şem'un adında birinin kızı olup hicretin 7. yılında kız kardeşi Şirin ile birlikte, Mukavkis tarafından Hz. Muhammed'e hediye edilen kıpti bir cariye.
m.+ dür 170b/13
- marjiz** [Ar.] Hasta olan, hastalıklı.
m. 086b/04
m.+ lere 183b/09
- maÖrūf** [Ar.] 1. Herkesçe bilinen, tanınmış. 2. Meşhur, ünlü.
m. 008a/10, 013a/11, 013a/21, 035b/11, 056a/02, 076a/16, 082a/03, 095a/19, 096a/06, 098b/15, 101b/05, 110b/21, 111b/17, 111b/21, 115b/16, 118b/17, 118b/20, 119b/09, 125a/18, 133b/10, 137a/16, 139b/19, 142a/08, 147b/10, 148b/12, 149a/20, 160a/13, 160b/06, 163a/04, 163a/05, 166b/19, 167a/08, 167a/14, 169a/03, 171b/17, 172a/01, 173a/13, 174a/08, 175a/07, 178b/11, 180a/04, 181b/07, 184a/18, 184b/15, 186b/21, 191a/16, 200b/18, 206a/10, 216a/15, 216b/19, 217a/12, 217b/15, 219b/13, 227a/08, 229a/18, 231b/02
m.+ dur 004b/13, 008a/03, 010a/06, 026b/17, 073b/11, 075a/13, 075b/18, 092b/19, 132b/11, 133a/08, 133a/16, 146b/04, 148a/11, 148b/11, 156b/18, 172b/09, 175a/11, 175b/03, 182a/18, 184b/02, 203b/06, 227a/09
m.+ ıdı 033b/19, 034b/17, 129b/11, 145b/03, 168b/16
m.+ lardur 004b/17, 086b/19, 190a/01
- mārūt** [Ar.] Arkadaşı Harut ile büyü ile uğraştıklarından dolayı kıyamete kadar kalmak üzere Babil'de kuyu içerisinde hapsedilen melek.
m. 019b/10, 032a/03, 032a/08
- mārū'z-zikr** [Ar.+Ar.] Daha önce zikredilen.
m. 096b/11, 106a/05, 107a/14, 108b/04, 114a/16, 131b/08, 145b/18, 216a/01, 224b/21
- maşāf id-** [Ar.+Tr.] Savaşmak.
m.- em 112a/05
- maşālih** [Ar.] İşler, hususlar.
m.+ i 225b/15
m.+ ini 130b/12
- maşālih-güzār** [Ar.+Far.] İş halledici.
m. 216a/12
- maşāniÖ** [Ar.] Sarmıçlar.
m. 016a/08, 063a/15, 070a/17, 150a/11
m.+ den 070b/09
m.+ i 150a/12
- maşārif** [Ar.] Harcamalar, masraflar.
m.+ ina 113a/06
- maşdüka-ımaḳal** [Ar.] Doğru söz.
m. 092b/01
- mashara** [Ar.] Maskara, soytarı.
m.+ lar 156b/10
m.+ ları 156b/07
- masharahā al-** [Ar.+Tr.] Ciddiye almamak, dalga geçmek.
m.- ur 164b/13
- masharahıḳ** [Ar.+Tr.] Komiklik.
m. 084b/07
- māsik** [Ar.] Yapışkan.
m. 042a/21
- māsivā** [Ar.] Allah'tan başka bütün varlıklar.
m.+ ya 002a/07
- maşlahāt** [Ar.] İş, emir, husus.
m. 117b/05, 123b/13, 125b/10, 157b/16, 166a/01, 192b/01, 198a/08
m.+ ı 031b/15, 070a/20, 070a/21, 122b/21, 131a/05, 173b/02, 202b/17
m.+ in 128a/19, 157b/21
m.+ ma 192b/16
m.+ ların 190b/15
- maşlahāt-güzār** [Ar.+Far.] İş bilir.
m. 133b/14, 144b/16
- maşnüÖat** [Ar.] Sanatla ilgili şeyler.
m. 161b/16
- maşraba** [Ar.] Metal, toprak vb. den yapılmış, ağız açık, kulplu, küçük kap.
m.+ yı 040a/16
m.+ yıldı 040a/12
m.+ yıla 040a/14
- maşrıḳ** [Ar.] Doğu.
m. 172b/10
m.+ a 126b/03

- m.+ da 146b/11
matariyye [Ö.] Kahire içinde bir köy.
 m. 180a/04, 183a/17, 185b/02
 m.+ ye 182b/15
matariyye kıryesi [Ö.] (bk. matariyye)
 m. 185a/05
 m.+ nüñ 185b/04
matariyye köyi [Ö.] (bk. matariyye)
 m. 184b/15
 m.+ nde 183a/19, 183b/03
matbah-ı emîn [Ar.+Ar.] Saray aşçıbaşısı.
 m.+ inüñ 211a/03
matbüÖ [Ar.] Hoş, güzel.
 m.+ um 003b/12
matlaÖ-ı şems [Ar.+Ar.] Güneşin doğduğu yer.
 m.+ e 168b/19
māyil [Ar.] Bir şeye eğilimi olan, hevesli olan, arzu eden.
 m. 068a/09, 069a/05, 086b/11, 101a/04, 110b/19,
 179a/04, 186a/17, 188b/18, 194a/12
 m.+ di 083a/12
 m.+ idi 034a/18, 054b/01, 095a/15, 148a/14
maymün [Ar.] Görüntüsü insana benzeyen, uzun kuyruklu,
 memeli hayvan.
 m. 033b/15, 064a/11, 168b/12
 m.+ lar 144a/09
mažarr [Ar.] Zararlar.
 m.+ mı 017a/19
mažarrat [Ar.] Zararlar.
 m. 221a/20
mažbüt [Ar.] Sağlam, muhafazalı.
 m. 194b/16, 204a/03
mažhar [Ar.] Bir şeyin görüldüğü, çıktığı yer.
 m.+ ı 002a/05
maÖ-ziyâdetin [Ar.+Ar.] Ziyadesiyle, fazlasıyla.
 m. 211a/07
mažlüm [Ar.] Zulüm görmüş, ezilmiş.
 m. 015a/19, 023b/18, 069b/02, 069b/06
 m.+ dan 069b/06
 m.+ lar 190b/14
mažmün [Ar.] 1. Ödenmesi gereken şey. 2. Mana. 3. Nükteli,
 ince söz.
 m.+ ı 089b/01, 125a/08
 m.+ nda 094a/18
 m.+ mı 090b/04
 m.+ ıyla 111a/19
 m.+ ları 101b/09
mažmün-ı Öadâlet-meşhün [Ar.+Ar.+Ar.] Adaletle dolu
 anlam.
 m.+ ıyla 111a/11
mažmün-ı müñif [Ar.+Ar.] Yüksek, yüce anlam.
 m.+ inde 214a/19
mažmün-ı şerif [Ar.+Ar.] Yüksek, yüce anlam.
 m.+ inde 168b/01
me'al [Ar.] Meydana gelen şey, netice, sonuç.
 m.+ ı 034a/10, 034a/12, 059b/10
meāşir [Ar.] Güzel eserler, izler.
 m.+ le 112a/02
mecâl [Ar.] 1. Güç, kuvvet. 2. Fırsat, imkan.
 m. 208b/04
 m.+ ı 003a/11
 m.+ ları 139a/09, 212a/12, 221b/06
mecâl bul- [Ar.+Tr.] Fırsat, olanak bulmak.
 m.- salar 084a/19
mecâl bulma- [Ar.+Tr.] 1. Fırsat bulamamak. 2. Bir işi yapacak
 gücü bulamamak.
 m.- di 218a/13
 m.- yup 213b/02
mecâl kalma- [Ar.+Tr.] Olanaksız olmak, imkan bulunmamak.
 k.- dı 075a/01
mecâl olma- [Ar.+Tr.] Olanaksız olmak, imkan bulunmamak.
 m.- dı 064a/18
mecâl virme- [Ar.+Tr.] Fırsat tanımamak.
 m.- yüp 059b/20
 m.- z126b/10, 127b/18, 190b/16, 210a/11
 m.- zler172a/11
mecâlis [Ar.] Köşkler.
 m. 150a/12
mecâmiÖ [Ar.] Toplantı yerleri.
 m. 011b/12
mecârî-i zemîn [Ar.+Ar.] Yeryüzündeki su yolları.
 m.+ üñ 119b/11
mecâzî [Ar.] Gerçekte olmadığı gibi varsayılan.
 m. 156a/07
meclis [Ar.] 1. Bir konu üzerinde görüşüp tartışmak ve kararlar
 almak üzere ilgili kimselerle yapılan toplantı, şura. 2.
 Birbirine yakın kimseler arasında yapılan özel
 toplantı, dost toplantısı. 3. Toplanılan yer, toplantı
 yeri.
 m.+ de 035a/14, 081b/07, 094a/09, 100b/04, 105b/02,
 187a/09, 187a/17, 187b/03, 187b/09
 m.+ e 154b/10, 187a/10
 m.+ i 091b/19, 105b/03, 158a/05
 m.+ inde 173b/18, 187a/11
 m.+ inden 208a/07
 m.+ lerinde 037a/15
meclis id- [Ar.+Tr.] Toplantı düzenlemek.
 m.- üp 081b/04
meclis-i hâş [Ar.+Ar.] Sadrazamın başkanlığında şeyhülislam
 ve sadrazamlardan oluşan kurul.
 m. 134a/14
 m.+ ına 094b/03
meclis-i pür-izdihâm [Ar.+Far.+Ar.] Çok kalabalık toplantı.
 m. 099b/18
mecmaÖ [Ar.] Kavuşulan yer, nokta.
 m. 015b/10
 m.+ ı 159a/04
mecmüÖ [Ar.] Toplam.
 m.+ ı 136a/06
 m.+ sı 172b/05
mecmuÖa [Ar.] Toplanıp biriktirilmiş şeylerin bütünü.
 m.+ dan 051a/09
mecmuÖa-ığarâyib [Ar.+Ar.] Toplanıp biriktirilmiş tuhaf
 şeyler.
 m. 200b/15
mecrâ [Ar.] Suyun cereyan ettiği, aktığı yatak.
 m.+ dan 121a/12
 m.+ lar 121a/14
mecrüh [Ar.] Yaralanmış, yaralı.
 m.+ ı 156a/16
mecrüh it- [Ar.+Tr.] Yaralamak, yaralanmasına neden olmak.
 m.- diler 155b/01, 212b/12
mecrüh ol- [Ar.+Tr.] Yaralanmak.
 m.- mışdı 046b/03
mecüs dîni [Ar.+Ar.+Tr.] Zerdüştlük.
 m. 201b/05
mecüşî [Ar.] Mecus dininde bulunan, Zerdüş.
 m. 181a/21
meczûniye vilâyeti [Ö.] Makedonya.
 m.+ nde 154a/11
meczûniye iklimi [Ö.] (bk. meczûniye vilâyeti)
 m.+ nüñ 154a/15
medâr [Ar.] Dayanak, yardımcı.
 m.+ ı 005a/03, 005a/04
medâyin [Ar.] Kentler, şehirler.
 m. 027a/05, 027a/06, 036a/02
 m.+ de 030a/10
 m.+ e 021b/09
 m.+ i 154a/21, 155a/09
 m.+ inden 168b/07
 m.+ inüñ 149a/14
medâyin-i Öamire [Ar.+Ar.] İmar edilmiş, bayındır şehirler.
 m.+ den 165b/02
medâyin-i arz-ı mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır'ın şehirleri.
 m.+ 062a/10
medâyin-i elvâhât-ı dâhile [Ar.+Ar.+Ar.] El-Vahat bölgesinin
 şehirleri.
 m.+ yi 027a/04
medâyin-i ğarb [Ar.+Ar.] Batıdaki şehirler.
 m.+ a 022a/21

- medāyin-i il** [Ar.+Tr.] Ülkedeki şehirler.
m.+ lerin 073a/21
- medāyin-i mu'allağa** [Ar.+Ar.] Bilinmeyen şehirler.
m.+ 024a/16
- medāyin-i şa'îd** [Ar.+Ö.] Said'in şehirleri.
m.+ de 069a/12
- meded** [Ar.] 1. Yardım. 2. Aman, eyvah!
m. 088a/20, 088a/21, 097b/08, 134b/03
- meded çağrış-** [Ar.+Tr.] Bağırarak yardım istemek.
m.+ dılar 084b/14
- medfen** [Ar.] Mezar, kabir.
m. 037b/11
m.+ idür 030b/12
m.+ inde 035b/18
m.+ leri 007a/10
- medfün** [Ar.] Gömülmüş, defnedilmiş.
m. 116a/08
m.+ dur 029a/09, 034a/06, 062b/01, 147b/07
m.+ ıdı 225b/08
- medfün ol-** [Ar.+Tr.] Gömülmek, defnedilmek.
m.- an 006b/04, 009b/03, 024b/03, 060b/11, 147a/06
m.- duğı 093a/14
- medh id-** [Ar.+Tr.] Övmek.
m.- üp 111a/02, 187a/19, 187b/07
- medjîd** [Ar.] Uzatılmış uzun.
m. 187a/02, 199a/08
m.+ dür 183a/08
- medîne** [Ö.] Hicaz'da Hz. Muhammed'in türbesinin bulunduğu şehir.
m.+ de 081b/10, 092a/09
- medîne** [Ar.] Şehir, hent.
m.+ den 148b/20
m.+ ler 016a/09, 038a/20
m.+ lerinden 218b/11
- medîne-i Ŗāzîme** [Ar.+Ar.] Büyük şehir.
m.+ yidi 167b/08
- medîne-i celîlü'l-kadr** [Ar.+Ar.] Şanı yüce şehir.
m.+ ıdı 168b/08
- medîne-i haleb** [Ö.] Halep şehri.
m.+ e 003b/19
- medîne-i ihmîm** [Ö.] İhmim şehri.
m.+ 192a/07
- medîne-i mısır** [Ö.] Mısır şehri.
m. 063a/16, 149a/09
m.+ a 112a/20
m.+ da 063a/17
m.+ dan 112b/21
m.+ ı 198b/13
- medîne-i mu'āzzama** [Ar.+Ar.] Büyük şehir.
m. 203b/13, 225a/14
m.+ dur 226a/13
m.+ yıdı 167b/17
- medîne-i mu'āzzama-ı bî-mānend** [Ar.+Ar.+Ar.] Eşî görülmemiş, büyük şehir.
m.+ 218b/11
- medîne-i mutahhara** [Ö.] Medine şehri.
m. 215b/01
m.+ yı 100b/08
- medîne-i mükerreme** [Ö.] Medine şehri.
m.+ de 214a/16
m.+ den 186b/02
m.+ yle 167a/08,
- medîne-i münevvere** [Ö.] Medine şehri.
m.+ de 110b/19
- medîne-i nühās** [Ö.] Nühās şehri.
m.+ a 064a/18
- medîne -i şerîfe** [Ö.] Medine şehri.
m.+ ye 012a/08
- medînet-i feyyüm** [Ö.] Feyyüm şehri.
m. 196a/19
- medîneti'l-Ŗuqqāb** [Ö.] (bk. medînetü'l-Ŗuqqāb)
m. 193b/16
- medînetü'l-asnām** [Ö.] Harran, putlar şehri.
m. 026b/16
- medînetü'l-iskenderiyye** [Ö.] İskenderiye şehri.
m. 149a/13
- medînetü'l-kühān** [Ö.] Kühān şehri.
m. 027a/12
- medînetü'l-Ŗuqqāb** [Ö.] Eski Mısır'da Cize yakınında bir şehir.
m. 193b/17, 195b/11
m.+ a 196a/05, 196a/07
m.+ da 195b/21, 196a/17
m.+ dur 062a/10
m.+ la 195b/18
m.+ uñ 196a/09
- medînetü's-sahrā** [Ar.+Ar.] Çöl şehirleri.
m.+ ya 034b/16
- medînetü's-seheret** [Ö.] (bk. deymās)
m. 033b/19
- medrese** [Ar.] İslam ülkelerinde, çoğunlukla dinî bilgilerin okutulduğu öğretim kurumu.
m. 095a/09, 160a/19
m.+ ler 083b/17, 091a/17
m.+ leri 083b/17
m.+ nüñ 160a/20
- medyen** [Ö.] Bugünkü Suriye'nin güneyi ile Ürdün ve Hicaz'ın kuzeyine denk gelen alanda bulunan Medyen halkının yaşadığı yer.
m. 160b/04
- mefāhir-i cezîle** [Ar.] Övünülecek sanatsal söz.
m.+ leri 113b/06
- mefhüm** [Ar.] Bir söz veya kelimenin taşıdığı anlam.
m.+ ı 095b/08
m.+ ını 100a/01
- mefthû ol-** [Ar.+Tr.] Feth edilmek, ele geçirilmek.
m.- dı 114a/10, 178b/09
- meğer** [Far.] Oysa ki, halbuki; ancak.
m. 003b/02, 006a/05, 006a/10, 008b/09, 012b/01, 015a/02, 017a/08, 019b/03, 022b/08, 025b/11, 028a/13, 029b/16, 030b/05, 032a/14, 032b/10, 039a/09, 043b/07, 044b/21, 049a/03, 052a/02, 057a/04, 060a/21, 061a/19, 067b/15, 073b/14, 078a/05, 078a/20, 081b/11, 082a/08, 083a/01, 085b/16, 086b/15, 093b/11, 095a/12, 098a/18, 101a/19, 109a/08, 109a/14, 117a/20, 123a/08, 129b/13, 129b/20, 130a/12, 134a/19, 137b/20, 143b/02, 146a/04, 148a/14, 150b/19, 152a/10, 154a/16, 154b/09, 154b/16, 157a/19, 158a/10, 159a/07, 159a/10, 160b/19, 162b/14, 170a/12, 173a/12, 176a/13, 177a/11, 179a/01, 184a/02, 184a/09, 184a/13, 187a/11, 187a/17, 189b/02, 191a/14, 193b/03, 196b/09, 196b/11, 198b/03, 200b/07, 202a/03, 204b/16, 210a/12, 210b/16, 215b/08, 216b/01, 218b/16, 219b/13, 222a/02, 223a/06, 225b/03, 225b/16, 228a/08, 229a/14, 230a/14, 230b/12
- meh-i burc-ı nübüvvet** [Far.+Ar.+Ar.] Peygamberlik burcunun ayı.
m. 002b/01
- mehābet** [Ar.] Azamet, ululuk.
m. 002b/08, 178b/11, 213b/17
m.+ ile 109a/05, 112a/20
m.+ lerinden 207b/18
- mehābet-i meclis** [Ar.+Ar.] Meclisin azameti, ululuğı.
m.+ i 081b/17
- mehābetlü** [Ar.+Tr.] Azametli, yüce.
m. 095a/07, 207b/15
- mehāle** [Ö.] Mısır'da bir kuyuda insanlara sihir öğrettiğine inanılan melek.
m.+ yidi 032a/08
- mehbit-i ilhāmāt-ı gaybiyye** [Ar.+Ar.+Ar.] Gayb aleminden gelen ilhamların iniş yeri.
m.+ yidi 152b/15
- mehbit-i vahy-i āsumānî** [Ar.+Ar.+Ar.] Göklerden gelen vahiylerin iniş yeri.
m.+ yidi 012a/14
- mehcür** [Ar.] Uzaklaşmış, ayrılmış.
m. 003b/21
m.+ ıdı 003b/11
- mehele** [Ö.] Mısır'da bir kuyuda insanlara sihir öğrettiğine inanılan melek.
m. 032a/07

- mehîb** [Ar.] Korkunç.
m. 050a/02, 117a/18, 191b/03
- mehlâyil** [Ö.] Hz. Şis'in soyundan bir Eski Mısır hükümdarı.
m. 121a/09
- mehlâyil oğlı hüd-ı benî** [Ö.] Hz. Şis'in soyundan bir Eski Mısır hükümdarı.
m. 121a/09
- me'hûz** [Ar.] Alınmış, çıkarılmış.
m.+ dur 006a/21
- me'hûz ol-** [Ar.+Tr.] Alınmak, nakledilmek.
m.- up 178b/03
- mehzum ol-** [Ar.+Tr.] Hezimetle uğramak, yenilmek.
m.- up 215a/03
- mekân** [Ar.] 1. Oturulan yer, konut, ev. 2. Bir olayın geçtiği, eylemin gerçekleştiği yer. 3. Bir şeyin, bir kişinin bulunduğu yer, bulunulan yer.
m. 049a/10, 051a/15, 147a/07, 194b/17
m.+ a 231a/04
m.+ dur 123b/05, 148a/05
m.+ ında 046b/07
m.+ ların 226a/14
- mekân-ı ma'ûhüd** [Ar.+Ar.] Daha önceden sözleşilen yer.
m.+ a 130b/06
- mekân tut-** [Ar.+Tr.] Yerleşmek, yurt edinmek.
m.- a 129b/07
m.- dılar 068a/19
- mekânlu** [Ar.+Tr.] Belirli bir yeri olan.
m. 046b/07
- mekke** [Ar.] Hicaz'da Hz. Muhammed'in doğduğu ve Kabe'nin bulunduğu şehir.
m. 092a/04, 092a/07, 092a/08, 092a/09, 183a/20
m.+ den 116a/21
m.+ ye 169a/05
- mekke-i şerîfe** [Ö.] (bk. mekke)
m.+ de 092a/04
m.+ den 056a/05
m.+ ye 056a/08
- mekke-i mu'âzzama** [Ö.] (bk. mekke)
m. 113b/18, 168b/07
m.+ da 110b/19
- mekr** [Ar.] Hile, düzen.
m. 078b/14, 157b/20
m.+ e 057a/13
m.+ i 031b/11
m.+ ine 078b/18
m.+ iyidügin 068b/04
m.+ iyile 032b/03, 041b/16
m.+ lerine 138b/19
- mekr id-** [Ar.+Tr.] Hile yapmak, düzen kurmak.
m.- üp 068b/08
- mekrüh** [Ar.] Yapılması şeriatçe hoş görülmeyen hal.
m.+ ıla 039a/02
- meksür** [Ar.] Kırılmış.
m. 112b/10, 222b/06
- meksür kıl-** [Ar.+Tr.] Kırılmış duruma getirmek, kırmak.
m.- up 114a/06
- mekşûf** [Ar.] 1. Açık, üzeri kapalı olmayan. 2. Anlaşılır.
m. 226b/05
m.+ dur 185a/17
- mektüb** [Ar.] Başka bir yerde bulunan kimse ile haberleşmek amacıyla o kimseye kişisel olarak yazılmış ve imzalanmış kâğıt.
m. 010b/02, 071b/01, 084b/02, 099b/13, 147a/17, 209a/08, 209b/11
m.+ da 219a/18
m.+ dur 125a/14
m.+ ı 084b/02, 196a/03, 196a/04, 209a/18
m.+ ıla 022b/13
m.+ ınuñ 196a/13
m.+ lar 071a/08, 102a/01
m.+ ları 101b/11
m.+ larını 214b/09
m.+ um 209a/15, 214b/03
m.+ umla 125a/09
- mektüb-ı şerîf** [Ar.+Ar.] Önemli bir kişi tarafından yazılmış mektup. m. 214a/19
m.+ leri 214b/07
m.+ iyile 079b/13
m.+ iyle 012a/09
- melâ'ike** [Ar.] Melekler.
m. 200a/18
m.+ den 200a/09, 200b/05
m.+ ye 200b/09, 200b/10, 200b/12
- mel'ôab** [Ar.] Eğlence ve oyun yeri.
m. 040b/07, 040b/11, 170b/03
m.+ a 170b/05
m.+ ı 170a/21
m.+ ıdı 170b/01
m.+ uñ 040b/13, 040b/14, 170b/07
- melâde** [Ö.] Eski Mısır döneminde bir vezir.
m. 068a/13
- melah** [Far.] Çekirge.
m. 003a/06
- melâhî** [Ar.] Oyunlar, eğlenceler.
m. 130a/08
- melâ'ôib** [Ar.] 1. Oyun oynanacak yerler. 2. Oyunlar, oyuncaklar.
m. 070a/17, 124a/19, 130a/08, 167a/10
m.+ inde 011b/13
- melâ'ôine** [Ar.] Lanet edilmeye değer işler.
m. 215a/01
- melce-i meşhûr** [Ar.+Ar.] Ünlü sığınak.
m.+ larıydı 203b/18
- meleK** [Ar.] Tanrı ile insan arasında aracılık yaptığına ve nurdan olduğuna inanılan manevi varlık, ferişte.
m. 032a/19, 180b/12, 180b/13, 200a/17
m.+ e 038a/09, 169a/13, 180b/13
m.+ ler 002a/04, 032a/06, 032a/07, 200a/12, 200b/06
m.+ lerden 200a/17
m.+ lerdür 180b/10
m.+ lere 180b/19, 181a/06, 200a/01
m.+ lerile 199b/20
m.+ üñ 173b/20, 180b/14
- melhûz** [Ar.] Hatıra gelen, umulan.
m. 196a/13
- melik** [Ar.] 1. Padişah, hakan. 2. Vezir.
m. 002a/07, 088b/12, 089b/09, 178b/15
- melike** [Ar.] Bir tür zehirli yılan.
m. 078a/21
- melik hiyrûdus** [Ö.] (bk. hiyrûdus)
m.+ dan 183b/20
- melik nûre'd-dîñ** [Ö.] (bk. melik nûre'd-dîñ maħmûd bin zengî)
m. 087b/02
- melik nûre'd-dîñ maħmûd bin zengî** [Ö.] Büyük Selçuklular'ın Halep atabeyi.
m. 087a/19
- melik şalâha'd-dîñ** [Ö.] Mısır ve Suriye sultanı, Eyyubi hanedanının kurucusu olan hükümdar, Selahaddin Eyyubi.
m. 088b/09, 088b/19, 089a/06, 089a/13, 089a/15, 090b/04
m.+ e 089a/03, 089a/20, 090a/19, 090b/01
m.+ üñ 088b/14
- me'lûf** [Ar.] Alışkanlık.
m.+ ı 112a/12
- melühîyâ** [< Ar. mālîhūliyâ] Bir bitki türü.
m. 084a/14
- melük** [Ar.] (bk. mülük)
m.+ ından 038b/07
- memâlik** [Ar.] Memleketler, ülkeler.
m. 034a/21
m.+ de 089a/02, 090b/16, 227b/21, 228a/02
m.+ den 139a/15
m.+ e 076b/20, 079a/01, 103a/11, 146b/12
m.+ i 211b/09
m.+ inde 083b/12
- memâlik-i âbâ** [Ar.+Ar.] Ataların memleketleri.
m. 113b/13
- memâlik-i bahriyye** [Ar.+Ar.] Bahriyye Memlûkluları, 1250-1382 döneminde hüküm süren genellikle Kıpçak Türk asıllı Memluklu kölemenler ve bunların

- neslinden oluşan sultanlar hanedanı.
m. 095a/11, 097a/01, 102b/09, 103a/07, 106b/17, 107a/12, 107a/17, 107b/08, 107b/15, 108a/03
m.+ den 102b/18, 103a/01, 106b/18, 178a/01
m.+ denidi 098a/06
m.+ nüñ 096b/12
m.+ ye 096b/16, 107a/21
m.+ yi 097a/09
m.+ yidi 096b/19
- memâlik-i dünyâ [Ar.+Ar.]** Dünyadaki ülkeler.
m.+ ya 076b/03
- memâlik-i eclâb [Ar.+Ar.]** Köle olarak alınıp, azad edilerek yetiştirilen kişiler.
m.+ dan 107b/11
- memâlik-i fars [Ar.+Ö.]** Fars memleketleri.
m.+ a 149a/19
- memâlik-i Öırâk ve şâm [Ar.+Ö.+Ö.]** Irak ve Şam memleketleri.
m. 156b/01
- memâlik-i islâmiye [Ar.+Ar.]** İslamiyet'in hüküm sürdüğü ülkeler.
m.+ de 092a/02
m.+ den 077a/03, 091a/03, 172a/05
m.+ nüñ 099a/14
m.+ ye 100b/14
- memâlik-i mahrûse [Ar.+Ar.]** Muhafaza edilen memleketler.
m. 113b/17
m.+ lerinde 108b/14
- memâlik-i maÖmüre-i rûm [Ar.+Ö.+Ar.]** Rum diyarının gelişmiş ülkeleri.
m. 111b/13
- memâlik-i mısır [Ar.+Ö.]** Mısır memleketleri.
m.+ a 132b/13
- memâlik-i rûm [Ar.+Ö.]** Rum memleketleri.
m.+ a 203a/12
- memâlik-i rûm ve diyâr-bekr ve Öarab [Ar.+Ö.+Ö.+Ö.]** Arap, Diyarbakır ve Rum memleketleri.
m.+ da 113b/09
- memât [Ar.]** Ölüm.
m.+ ında 229a/10
- memdûh [Ar.]** Övülmüş.
m.+ dur 165b/05
- meme [Tr.]** Kadınlarda ve memeli hayvanların dişilerinde, yavrularını beslemek üzere süt salgılayan organ.
m.+ leri 030a/15, 030a/16, 030a/17, 199b/09
m.+ lerin 030a/16
m.+ si 024b/21
m.+ sine 025a/01
m.+ sini 024b/21
m.+ sinüñ 025a/01
- memelü [Tr.]** Memesi olan.
m. 047a/09
- memerr [Ar.]** Yol, geçit.
m. 215b/19
- memleket [Ar.]** 1. Ülke. 2. Şehir, kasaba, il.
m. 018b/15, 019b/20, 021b/08, 021b/18, 024b/14, 028b/21, 037b/02, 042b/12, 042b/16, 047b/01, 052b/19, 054b/02, 060b/17, 080b/21, 090a/17, 094b/14, 107a/05, 110a/07, 113b/13, 113b/17, 126a/18, 131a/09, 132b/17, 154a/18, 176b/07, 190a/13, 190a/14, 190a/15, 197a/12, 210b/09, 211b/11, 211b/12, 230b/05, 231b/10, 232a/15
m.+ de 013b/16, 014a/09, 024b/15, 030b/02, 038a/06, 044b/09, 048a/07, 048a/11, 056b/06, 062b/04, 080b/18, 103a/20, 109a/02, 130b/05, 156b/19, 164a/11, 173a/07, 173a/12, 173a/20, 175b/08, 195b/13, 222b/01, 223a/05, 227b/13
m.+ den 021b/17, 043a/19, 048b/14, 098a/08, 190a/06, 202a/12, 202b/02, 211b/08, 222b/16
m.+ dür 169b/01, 172b/01, 172b/08, 188b/18, 204b/03
m.+ e 048a/09, 049b/09, 063b/21, 074a/14, 089b/11, 108a/20, 156b/09, 169b/17, 171b/08, 218b/19
m.+ i 008a/03, 009b/18, 032b/02, 033a/03, 036a/01, 042b/16, 043a/15, 049b/13, 061b/01, 062b/17, 066a/02, 073b/02, 073b/07, 156b/04, 165b/17, 211b/11, 228a/17, m.+ idi 190a/09
m.+ in 020b/02, 036b/19
m.+ inde 030a/20, 066a/09, 121b/14, 123a/17, 123a/18, 135b/13, 192a/12, 201b/09, 208b/20, 218b/21, 230a/17
m.+ inden 064a/09
m.+ ine 009b/19, 038b/07, 049b/13, 052b/20, 054a/03, 064b/08, 077a/04, 095a/08, 102a/21, 155a/09, 172a/21, 196a/13, 219a/12
m.+ ini 038b/08, 120b/15, 201a/11, 211b/13, 219a/09
m.+ inüñ 016b/01, 063b/07, 072a/02
m.+ ler 156b/02, 172a/12, 178b/18, 232a/16
m.+ lerde 013b/20, 091a/13, 142b/07
m.+ lerdin 053a/01, 091a/12, 156b/04
m.+ lere 076b/01, 124b/01
m.+ leri 063b/03, 093b/17
m.+ leridür 120b/14
m.+ lerin 030b/01, 154b/03, 167a/15
m.+ lerinde 128a/01, 162a/04, 173a/20, 215b/20
m.+ lerinden 088a/09, 094b/14, 146b/12, 152a/02, 165b/17
m.+ lerine 046b/09, 076b/07, 171b/01
m.+ lerini 168b/18
m.+ lerinüñ 047b/06, 172a/04, 172a/09, 183b/12
m.+ üm 190b/14
m.+ üme 159b/02
m.+ ümi 006a/07
m.+ ümüñ 040a/18, 155b/05, 159b/02
m.+ ümüzde 031b/13, 074b/15, 174a/01, 206b/18
m.+ ümüzden 207b/21
m.+ ümüze 208a/14
m.+ üñ 044b/10, 048a/06, 061a/07, 065b/11, 068b/01, 070a/14, 159b/04, 172b/01, 172b/02, 172b/08, 223a/04
m.+ üñüz 041b/10
m.+ üñüzde 169b/08
- memleket-i mısır [Ö.]** (bk. mısır şehri)
m. 232a/15
m.+ a 023a/10, 063a/06
- memleketlü [Ar.+Tr.]** Memleketi olan.
m. 169b/08
- memlü [Ar.]** Dolu, dolmuş.
m. 004a/21, 007b/10, 017b/06, 136a/08, 140a/09, 147a/07, 215b/17, 228b/14
m.+ dur 147b/04, 226a/18
m.+ yıldı 139a/21
- memnüÖ ol- [Ar.+Tr.]** Yasaklanmış olmak, bir işi yapması yasaklanmak.
m.- ırları 023a/19
- memnüÖ olma- [Ar.+Tr.]** Yasağa uymamak.
m.- dı 230a/11
- me'mün [Ö.]** 1. Kişi adı. 2. (bk. me'mün halîfa)
m. 091b/09, 218b/08
m.+ a 210b/17
- me'mün halîfa [Ö.]** Abbasi halifesi Abdullâh Memün.
m. 011a/04, 011a/09, 123b/02, 123b/03, 137a/21, 139b/20, 140a/17, 140a/18, 140b/03, 142b/14, 143a/05, 143a/12, 143b/12, 143b/14, 144a/02, 210b/11, 218b/06
m.+ ya 140a/20, 142b/13
- memür [Ar.]** Emir olarak iş yapan kimse, görevli.
m. 074a/10
- menÖ [Ar.]** Yasak etme.
m.+ lerine 191b/07
- menâbit [Ar.]** Otlaklar, çayrlar.
m. 011a/09
- menâfiÖ [Ar.]** Yararlar, faydalar.
m. 017a/19
- menâhî ol- [Ar.+Tr.]** Haram olmak.
m.- ur 124a/19
- menâkıb [Ar.]** Menkıbeler, söylenceler.
m.+ ı 092b/16
- menâkıb-ı cemîle [Ar.]** Güzel söylence.
m.+ leri 113b/06
- menâkyüş [Ö.]** Eski Mısır'da bir hükümdar.
m. 035b/21, 189b/18, 192a/16

- menâkîl [Ö.]** Eski Mısır'da bir hükümdar.
m. 075b/06
- menâkîl oğlu beyle [Ö.]** Eski Mısır'da bir hükümdar.
m. 075b/06
- menâl [Ar.]** Ele geçirilen veya sahip olunan her şey, mal mülk.
m. 025a/09, 097b/11, 105b/13, 231a/08
m.+ dan 116a/12
m.+ ı 036a/10, 088a/16
m.+ ın 030b/21, 060b/14
m.+ ın 196a/07
m.+ ından 052b/01, 142b/10
m.+ ını 119b/03
m.+ ıyla 024b/06
m.+ ları 231b/13
m.+ ların 046a/21, 208b/02, 223a/03
m.+ larından 084b/17
- menâl-ı ŐaŐım [Ar.+Ar.]** Büyük miktarda mal mülk.
m.+ i 031a/14
- menâr [Ar.]** Büyük kule.
m. 016a/20, 016b/04, 019b/19, 022b/09, 022b/10, 024b/13, 025b/07, 025b/08, 026b/17, 026b/21, 028b/01, 028b/05, 030a/01, 030a/02, 030a/03, 030a/07, 033a/17, 033b/11, 036b/04, 039a/12, 042a/20, 043a/08, 047b/17, 048a/02, 057a/09, 060b/02, 069a/15, 157b/13, 189a/21
m.+ a 158a/01
m.+ ı 134a/19, 157b/09, 157b/19
m.+ ın 036b/04
m.+ lar 019b/21, 069a/13
m.+ ları 003b/07
m.+ uñ 019b/19, 028b/02, 033b/11, 042a/20, 189a/21
- menârât-ı bî-mänend [Ar.+Far.+Far.]** EŞi benzeri olmayan kuleler.
m.+ i 007b/16
- menâr-ı mezbür [Ar.+Ar.]** Daha önce adı geöen kule.
m. 157b/10
m.+ ı 157a/18
- menârât [Ar.]** Kuleler.
m. 057a/06
- menâre [Ar.]** Kule.
m. 150b/08, 158b/03, 158b/13, 158b/15
m.+ den 157b/15
m.+ ler 158b/16
m.+ lerinüñ 013a/01
m.+ nüñ 158a/08
m.+ yi 150a/03, 150a/18, 157a/04
- menâre-i iskenderiyye [Ö.]** (bk. iskenderiyye menâresi)
m. 158a/09
m.+ den 158b/12
m.+ nüñ 158a/20
- menâre-i mezbüre [Ar.+Ar.]** Daha önce adı geöen kule.
m.+ nüñ 158b/06
- menâvuş [Ö.]** Eski Mısır'da bir hükümdar.
m. 025a/15, 033a/05, 033a/16, 033a/21, 033b/01, 033b/21, 034a/02, 034a/13, 192a/05
m.+ ıd 032a/17, 032b/11, 033b/20
m.+ uñ 032b/10, 034a/09, 192a/05
- menâvuş bin minĳävüŐ [Ö.]** (bk. minĳävüŐ)
m. 032a/09, 191a/04
- menâzil [Ar.]** Menziller, duraklar.
m. 004a/03, 035b/12, 166a/20
- menâzil-i ĳamer [Ar.+Ar.]** Ay'ın durak yerleri.
m. 199a/13
- menâzil-i merâhil [Ar.+Ar.]** Konak yerleri.
m. 113a/08
- menbaŐ [Ar.]** Kaynak.
m.+ ı 016b/13, 048b/03, 121b/15, 122a/12, 122b/03, 123a/03
- menö eyle- [Ar.+Tr.]** Yasaklamak.
m.- di 038a/08
m.- diler 206a/16
m.- mişidi 084a/13
m.- ye 130b/03
- menö eyleme- [Ar.+Tr.]** Yasaklamak, engel olmamak.
m.- zler 228b/10
- menfaöat [Ar.]** Fayda, çıkar.
m. 001b/12, 166a/01, 189a/03
m.+ a 119a/05, 129a/20, 147a/13
- menfez [Ar.]** Hava nüfuz edecek yer, delik.
m.+ ler 008a/11
- menĳü temür [Ö.]** Altın Orda hükümdarı, Batu Han'ın torunu, Togan'ın oĳludur.
m. 104b/07
- menĳŐ [Ar.]** Sarp, el eriŐmez.
m. 191b/01
- menö iT- [Ar.+Tr.]** 1. Yasaklamak, engel olmak. 2. Korumak.
m.- diler 230a/11
m.- ecek 007a/17
m.- erler 172a/09
m.- erleridi 035b/04
m.- düĳiyle 131a/17
m.- üp 201a/03
- menö itme- [Ar.+Tr.]** Yasaklamamak, engel olmamak.
m.- mege 101a/02
m.- mişler 228b/14
m.- ye 124a/15
- menĳävüŐ [Ö.]** (bk. minĳävüŐ)
m. 030b/15
- menĳül [Ar.]** Nakl edilmiş, aĳızadan aĳıza geömiŐ.
m.+ dur 086b/21, 115b/01, 121b/05, 122b/12, 139b/09, 150a/11, 157a/02
- menne [Ö.]** Eski dönemlerde İskenderiye'nin yerinde kurulmuş bir Şehir.
m. 150b/08
- mensüb ol- [Ar.+Tr.]** Bir kimseye, bir Şeye nisbeti olmak, bir Şeyle ilgisi bulunmak.
m.- andur 110b/14
- mensüh [Ar.]** Hükümsüz bırakılmış.
m. 201b/07
- menşe' [Ar.]** Kaynak, baŐlangıö.
m.+ i 231a/12
- menşe' ol- [Ar.+Tr.]** Başlatmak, kaynak teŐkil etmek.
m.- mişdi 223b/04
- menşür [Ar.]** Padişah tarafından verilen vezirlik, beylerbeyliĳi vb. unvanları gösteren ferman, görev fermanı.
m. 095b/04
m.+ ın 105b/19
m.+ ları 109b/01
- menşür-ı padiŐahi [Ar.+Ar.]** Padişahlık fermanı.
m. 099a/16
- menzil [Ar.]** 1. Yollardaki konak yeri. 2. Ulaşılmak istenen hedef, erek. 3. İki konaklama yeri arasındaki uzaklık; konak.
m. 168a/15, 168a/18, 176a/07
m.+ dür 167b/17
m.+ i 002b/10
m.+ idür 168a/11
m.+ ine 204b/16
m.+ inüñ 176a/05
m.+ ler 010b/10
m.+ leridür 176b/04
- menzile [Ar.]** Derece, rütbe, mevki.
m.+ sine 003b/05
m.+ sine 103a/04
- menzile [Ö.]** (bk. menzile nâhiyesi)
m. 187a/05
- menzile nâhiyesi [Ö.]** Mısır'da bir kasaba.
m.+ sindedür 186b/15
- merâhil [Ar.]** Konaklar, konak yerleri.
m.+ de 004a/03
- merâŐi [Ar.]** Meralar.
m.+ Öi 073a/21, 126a/21
- merâŐi [Ö.]** Hz. Adem'in oĳullarından biri.
m. 022b/02
- merâtib [Ar.]** Rütbeler.
m.+ ince 108b/20
- mercân [Ar.]** Mercan iskeletinden elde edilen ve boncuk gibi kullanılan kırmızı renkli mücevher.
m. 123a/01
m.+ dan 047a/07
m.+ la 008a/14
- mercimek [<Far. merdümek]** Mercimek bitkisinin , kuru sebze

- olarak yararlanılan yeşil, sarı veya kırmızı renkli tohumu.
m. 129b/03
m.+ ler 119a/12
- merd [Far.]** Yiğit, kahraman.
m.+ e 002b/05
- merd-i meydân-ı şecâ'ât [Far.+Ar.+Ar.]** Cesaret meydanının yiğidi.
m. 213b/16
- merdân-ı Öâlem [Far.+Ar.]** Dünyadaki mert insanlar.
m.+ den 096b/08
- merdüd [Ar.]** Reddolanmış, kovulmuş.
m. 200b/08
- meremmet [Ar.]** Tamir etme, onarma.
m.+ e 150a/17
- meremmet it- [Ar.]** Tamir etmek, onarmak.
m.- di 150a/18
- mergüb [Ar.]** Rağbet edilen, beğenilen.
m. 118a/07, 175a/02
- merhabâ id- [Ar.+Tr.]** Selamlaşmak.
m.- üp 044b/19
- merhamet [Ar.]** Acıma.
m.+ le 091a/16
- merhûm [Ar.]** Allah'ın rahmetine kavuşmuş.
m. 003b/08, 086b/05, 091b/07, 091b/12, 110b/21, 111a/03, 111a/14, 111b/14, 112a/10, 112a/16, 112b/08, 113a/17, 113a/19, 113b/14, 113b/17, 114a/19, 170b/20
- merhûn [Ar.]** Rehin edilmiş.
m.+ ıdı 206a/07
- merhûn-ı hindî [Ö.]** Eski Mısır'da bir kahin.
m. 165b/18
- merkad-ı münevver [Ar.+Ar.]** Nurlu kabir.
m.+ leri 210a/03
- merkeb [Ar.]** Binek hayvanı.
m.+ ler 180a/01
- merkûm [Ar.]** Yazılmış, adı geçmiş.
m. 111b/09
- merkûnes [Ö.]** Eski Mısır'da bir hükümdar.
m. 039b/16, 040a/05, 040a/21, 040b/02, 040b/06, 040b/20, 041a/05, 041a/10, 041a/17, 041b/05, 041b/17, 041b/20, 042a/06, 042a/12, 042b/05, 043a/02
m.+ den 040b/19, 042b/10
m.+ e 041a/14
m.+ üñ 040b/17, 042b/01
- merkûnis [Ö.]** (bk. merkûnes)
m. 040a/09
- merkûre [Ö.]** Eski Mısır'da bir hükümdar.
m. 036b/14
- mermer [Ar.]** 1. Renkli, yüzeyi perdahlanabilir, billurlaşmış sert kaya. 2. Mermerden yapılmış olan.
m. 007a/11, 008a/11, 018b/02, 037a/08, 042a/16, 057a/11, 066a/16, 116b/18, 117a/03, 123b/08, 143b/19, 151a/08, 152a/01, 152a/07, 152a/16, 162a/13, 177a/09, 185b/13, 192b/01
m.+ den 007a/13, 008a/15, 014a/15, 018a/12, 020a/05, 036b/04, 066a/03, 066a/20, 118a/02, 118a/10, 143a/10, 143a/16, 143b/16, 150b/13, 151a/15, 178a/05
m.+ denidi 143a/14
m.+ e 058b/12
m.+ i 058b/12
m.+ ile 164a/01
m.+ ler 027a/15, 135a/04, 152a/03
m.+ lerdan 117a/08, 136a/10, 160a/11
m.+ lere 150b/16
m.+ lerinüñ 153b/20
m.+ lerüñ 150b/15
- mermer taşı [Ar.+Tr.]** (bk. mermer)
m. 116b/18, 151a/08
- merrih [Ar.]** Mars.
m. 017b/18, 020b/16, 141b/01, 141b/09, 181a/16,
- merrih yıldızı [Ar.+Tr.]** (bk. merrih)
m.+ na 227b/04
- mersin [Ar.]** Yaz kış yeşil yapraklı, çalı görünümünde, beyaz çiçekli, güzel kokulu bir ağaç.
m. 053b/15
- merşiye [Ar.]** Ölen bir kimsenin iyiliklerini, ölümünden duyulan üzüntüyü, ölümüyle ortaya çıkan boşluğu anlatmak için yazılmış şiir, ağıt.
m.+ ler 113a/16, 156a/19
m.+ nüñ 113a/20
- mersiye-i belîğa [Ar.+Ar.]** Açık ve anlaşılır mersiye.
m.+ dur 113a/17
- mertebe [Ar.]** 1. Derece, aşama. 2. Rütbe, paye. 3. Basamak.
m. 041a/07, 046b/07, 123b/09, 139b/15, 146b/06, 157b/20, 175b/19, 182b/05, 186a/13, 198b/21, 203a/17, 204a/04, 221b/01, 228b/20, 231b/06
m.+ de 011a/03, 033a/13, 063a/18, 088b/17, 094b/02, 094b/15, 101b/12, 107b/14, 109a/01, 109a/09, 124b/03, 126b/13, 131b/07, 145b/09, 155a/20, 164a/11, 170a/01, 183a/08, 183a/09, 200b/07, 207b/15, 212a/21, 223a/17, 223b/03
m.+ ler 107a/20
m.+ lere 107a/18
m.+ lence 036b/09, 098b/13, 100a/02, 105a/13, 123b/17, 164a/13, 211b/05, 211b/06, 225b/13, 230b/08, 230b/20
m.+ sin 173a/12, 200b/08
m.+ sine 075b/09, 085a/02, 105b/13, 159a/11, 159a/16
m.+ sinüñ 158b/09
m.+ ye 063a/03, 072b/01, 084a/20, 107b/16, 199a/10, 222b/02, 222b/12
m.+ yile 103a/03, 136a/17
- mertebe-i Önyş üÖişreti [Ar.+Ar.+Ar.]** İçki ve eğlencenin derecesi.
m. 063a/02
- mertebelü [Ar.]** Mertebesi, rütbesi olan.
m. 036b/09, 098b/13, 100a/02, 105a/13, 164a/13, 211b/05, 211b/06, 225b/13, 230b/08, 230b/20
- mervi [Ar.]** Rivayet edilmiş.
m.+ dür 006b/21, 010b/18, 012b/07, 115a/17, 128a/17, 144a/20, 171b/08, 177a/03, 218a/07, 229a/19
- meryem [Ö.]** (bk. hâzret-i meryem)
m. 013b/08, 183b/18
- meryem ana [Ö.]** (bk. hâzret-i meryem)
m. 184b/04
- meryem ana hâzretleri [Ö.]** (bk. hâzret-i meryem)
m. 147b/15
- meryem hâzretleri [Ö.]** (bk. hâzret-i meryem)
m. 191a/02
- merzbûm [Ar.]** Sınırları belli toprak parçası, vatan.
m.+ dur 004a/16
- merzbûm-ı rûm [Ar.+Ö.]** Sınırları belli olan Rum ülkesi.
m.+ üñ 002b/21, 003b/05
- mes'ele [Ar.]** Çözümü zor olan konu, sorun.
m.+ lerini 141a/15
- mes'ül ol- [Ar.+Tr.]** Sorumlu olmak.
m.- a 111a/09
- mesâ'il-i müşkile-i Ölüm [Ar.+Ar.+Ar.]** Zor bilimsel konular.
m.+ da 003b/09
- meşâbe [Ar.]** Derece, rütbe.
m.+ de 088b/16
m.+ sinde 148a/13
m.+ sindeyidi 180a/16
m.+ sine 232a/15
m.+ ye 067a/07
- mesâcid [Ar.]** Mescitler.
m. 215b/15
m.+ lerd 090a/20
- mesâcid-i mısır [Ar.+Ö.]** Mısır'ın mescitleri.
m.+ da 081a/15
- mesâfa [Ar.]** Ara, uzaklık.
m. 164a/16
- mesâfahık [Ar.]** Mesafesi olan.
m. 169b/15
- mesâhif-i kerîme-i şerîfe [Ar.+Ar.+Ar.]** Değerli kitap sayfaları.

- m. 090b/13
mesâkîn [Ar.] Yoksullar.
 m.+ e 101a/04
mesâl [Ar.] Uzun direk.
 m. 154a/04
mesâlih [Ar.] İşler.
 m. 028b/18
 m.+ i 031a/16
 m.+ in 037b/06, 165b/19
mesâlih-i müslimîn [Ar.+Ar.] Müslümanların işleri.
 m.+ i 086a/13
mesâlik [Ar.] Tutulan yollar.
 m. 004a/03
mesbük [Ar.] Kalıba dökülmüş.
 m. 027a/16, 027b/02, 057a/11
mescid [Ar.] Camiden küçük ibadet yeri.
 m. 068a/19, 150a/15, 175a/08, 175b/03, 210b/02, 218a/04, 218a/06
 m.+ dür 123b/04
 m.+ i 147b/13
 m.+ idür 198a/05
 m.+ ler 216a/16, 226b/13
 m.+ lerinüü 013a/01
 m.+ lerümüz 180a/16
mescid-i müsâ [Ö.] Cize'de Hz. Musa'nın yaşadığı yerde yapılmış bir mescit.
 m. 175b/03
mescid-i tevbe [Ö.] Cize'de Hz. Musa'nın suya koyulduğu sandığın bulunduğu mescit.
 m. 175a/07
meşel [Ar.] 1. Atasözü, darbimesel. 2. Eğitici kısa hikâye, masal.
 m.+ i 127a/10
 m.+ idür 113b/16
meşelâ [Ar.] Örneğin, söz gelişi.
 m. 021a/03, 024b/19, 032b/07, 048a/05, 069b/02, 069b/11, 074b/06, 078b/05, 087a/03, 175b/12, 175b/17
mesfûr [Ar.] Yazılmış, adı geçmiş.
 m. 107b/13, 112a/03
mesî olın- [Ar.+Tr.] Şekli değiştirilerek çirkin hale getirilmek.
 m.- up 168b/12
mesîhür ol- [Ar.+Tr.] Sihirlenmek.
 m.- up 030a/13
mesken-i Őasâkir ve sipâh [Ar.+Ar.+Far.] Asker karargahı.
 m.+ i 203b/20
mesken-i tavârif-i muhtelif [Ar.+Ar.+Ar.] Farklı kavimlerin meskeni.
 m. 015b/08
meskenet eyle- [Ar.+Tr.] Tembellik etmek.
 m.- r 011b/09
mesleme [Ö.] (bk. mesleme ibn-i muhallid hâzretleri)
 m. 214a/05
mesleme bin muhallid hâzretleri [Ö.] (bk. mesleme ibn-i muhallid hâzretleri)
 m. 213a/08, 213b/01
 m.+ yile214b/12
mesleme hâzretleri [Ö.] (bk. mesleme ibn-i muhallid hâzretleri)
 m. 213b/18, 214a/04, 214b/16
 m.+ nden214a/10, 214a/13
 m.+ ne213a/14
mesleme ibn-i muhallid hâzretleri [Ö.] Ashabı Kiram'ın önde gelenlerinden bir kişi.
 m.+ yidi 206a/01
mesmüŐ [Ar.] İştirilmiş, duyulmuş.
 m. 043b/20
 m.+ umuz 091b/10
mesrür ol- [Ar.+Tr.] Sevinmek.
 m.- dı 059a/05
 m.- dılar 021b/19
 m.- dukda 187a/07
 m.- up164b/20
mest [Far.] Aşırı duygularla kendinden geçme.
 m.+ le 054b/03, 219b/19
mest ol- [Far.+Tr.] Şarhoş olmak.
 m.- dı 224a/19
 m.- up 040a/15
mestâne [Far.] Sarhoşça.
 m. 040a/16
mestür [Ar.] Gizli, saklı.
 m.+ ıdı 025a/12
 m.+ larıdı 045b/03
mestür [Ar.] Yazılmış, kaleme alınmış.
 m.+ dur 011b/14, 013b/05, 112a/09
 m.+ ıdı 192a/03
mestür ol- [Ar.+Tr.] Yazılmak.
 m.- an 165b/07, 204a/16
mesŐüd [Ar.] Bahtiyar, mutlu.
 m.+ ıdı 084a/09
meşâkkat [Ar.] Zahmet, sıkıntı.
 m. 004a/13, 143a/07, 204b/04, 224b/05
 m.+ a 143a/03
 m.+ ıla 171b/18
meşâkkat çek- [Ar.+Tr.] Zorluk çekmek, güçlüklerle katlanmak.
 m.- düm 004a/01
 m.- üp 096a/09
meşŐale [Ar.] Arık, hendek.
 m. 185b/20
 m.+ de 186a/10
 m.+ ye 132b/05, 132b/06
meşâyih [Ar.] Şeyhler.
 m.+ inden 098b/05
 m.+ ine 108b/15
meşgŐl [Ar.] 1. Boş zamanı bulunmayacak kadar bir işle ilgilenen. 2. İş görmekte olan, bir şeyle uğraşan.
 m.+ ıdı 042b/11, 094b/20
 m.+ iken 095b/12
 m.+ larıdı 044a/10
meşgŐl ol- [Ar.+Tr.] Zamanını harcamak, uğraşmak, oyalanmak, ilgilenmek.
 m.- a 192a/17
 m.- dı 020b/04, 046a/11, 057a/19, 081b/20, 083a/06, 109a/13, 171a/17, 202b/15, 226a/07
 m.- dılar 146a/19, 167a/09, 208a/20
 m.- mağıla 102a/16
 m.- urlar 124a/07
 m.- urlarıdı 101a/08
 m.- up 091a/07
meşhŐn [Ar.] Doldurulmuş, dolu.
 m. 089b/01, 101b/08
meşhŐr [Ar.] Şöhret sahibi, Őnlü.
 m. 012b/18, 072b/10, 075b/14, 076b/08, 086a/01, 090b/13, 092b/19, 097b/20, 101a/01, 104a/06, 106a/17, 107a/02, 107b/09, 110b/13, 110b/18, 115a/10, 119b/08, 119b/16, 129a/14, 136a/10, 142a/09, 154a/08, 177a/04, 177a/07, 179a/18, 186b/14, 193b/17, 203a/08, 213b/15, 215b/17, 218b/04, 222a/08, 226a/01
 m.+ dur 013b/09, 013b/11, 014a/01, 014b/10, 032a/04, 053b/05, 080a/14, 097b/18, 126a/05, 146b/04, 146b/14, 147a/07, 149a/11, 157a/01, 160b/02, 167b/07, 169a/17, 173b/10, 175a/12, 175b/17, 177b/15, 178a/16, 181a/18, 183b/14, 200b/14, 203a/13, 216a/20, 218a/21
 m.+ ıdı 019b/14, 107b/12, 188b/12, 203b/05
 m.+ lar 019b/10
 m.+ lardur 080a/10, 087b/09, 168b/19
 m.+ larıdı 182a/14
meşhŐr-ı âfâk [Ar.+Ar.] Önü tüm dünyaya yayılmış, dünyaca bilinen.
 m.+ dur 149a/18
meşhŐr-ı Öâlem [Ar.+Ar.] Önü tüm aleme yayılmış, dünyaca bilinen.
 m.+ dür 105b/20, 192b/12, 202a/17, 226a/13, 149a/13, 150a/06, 160a/13
meşhŐr-ı Öâlem ol- [Ar.+Ar.+Tr.] Önü tüm aleme yayılmak, dünyaca bilinmek.
 m.- up 023a/09
meşhŐre [Ar.] Meşhur olan bayan.
 m. 032a/09
 m.+ yidi 073a/18

- meşhür ol-** [Ar.+Tr.] Herkes tarafından bilinir olmak, ün kazanmak.
m.- an 021b/07, 021b/16, 066a/05, 071b/17, 076b/11, 097a/18, 112b/11, 115a/09, 118b/20, 120a/21, 180a/03, 182b/09, 198b/09, 203b/14, 216a/17, 217a/10, 219b/02
m.- anı 132b/09
m.- di 133b/07, 178a/19
m.- mışdı 192a/18
- meşiyet** [Ar.] İrade.
m.+ ün 001b/08
- meşrû** [Ar.] Şeriata uygun.
m.+ dur 101b/20
- meşrûh** [Ar.] Şerh olunmuş, açıklanmış.
m. 085a/21
m.+ dur 073a/10
- metâ** [Ar.] Mal.
m.+ m 156a/01
m.+ ina 042a/09
m.+ lar 223b/15
- metâ-ı mîsriyyin** [Ar.+Ar.] Mısır'a ait mal.
m. 215b/21
- metânet** [Ar.] Dayanıklılık.
m. 116a/05
- metin** [Ar.] Dayanıklı, sağlam.
m. 194b/21
- metâlib** [Ar.] Eski Mısır'da, gömülmüş definelere verilen ad.
m. 116a/08, 116a/13
- me'vâ** [Ar.] Yurt, mesken.
m. 103b/12
- mevâş** [Ar.] Koyun, keçi, sığır gibi hayvanlar.
m.+ leri 176b/15
m.+ lerini 044b/08
m.+ leriyle 197b/04
m.+ si 170a/02
- mevâzi** [Ar.] Mevziler, yerler.
m.+ da 181a/11
m.+ ı 175a/04
- mevcüd** [Ar.] Var olan, bulunan.
m.+ dur 044a/14, 094b/10, 133b/03, 148b/08, 179b/02
m.+ lardur 165a/21
- mevcüdât** [Ar.] Var olan şeyler.
m.+ ı 049a/18
- mevcüd ol-** [Ar.+Tr.] Var olmak, bulunmak.
m.- an 036b/13, 044a/12, 123b/01, 133b/15, 174b/04, 177b/05, 179b/12, 182a/17, 184b/07, 185a/20
- mevhibe-i kübrâ-yı sübhâniyye** [Ar.] Allah'ın büyük lutfu.
m. 094a/21
- mevkî** [Ar.] Yer.
m.+ inde 097b/18
- mevkûf ol-** [Ar.+Tr.] Bağlı olmak.
m.- a 129b/15
- mevlâ** [Ar.] Tanrı.
m.+ sı 180b/15
m.+ sıyla 181a/08
- mevlânâ şeyh taqî'd-dîn ahmed bin Ôalî** [Ö.] 16. yüzyılda yaşamış büyük astronom ve matematikçi.
m.+ nüñ 004b/12
- mevlâyî** [Ar.] (Allah'a hitap için) ey Allah'ım, yarabbi.
m. 232a/12
- mevsûf** [Ar.] Vasıflanmış.
m. 204a/21
- mevsûf ol-** [Ar.+Tr.] Vasıflanmak.
m.- anlardandur 126b/20
- mevsüm** [Ar.] Adlarla ilgili.
m. 004b/20
- mevt** [Ar.] Ölüm.
m. 025b/20, 116a/03
m.+ ine 142a/11
- mevtâ** [Ar.] Ölü.
m.+ larıyla 169a/16
- mevvâd-ı Ôulviyye** [Ar.] İlahî maddeler.
m.+ yle 139b/08
- mevzi** [Ar.] Yer, mahal.
m. 184b/21, 226a/15
- m.+ de 112b/03, 181b/19, 182a/19, 212b/09
m.+ den 112a/05, 183b/05
m.+ e 058a/11, 196b/18, 196b/19, 212b/07
m.+ inden 165a/18
m.+ lerde 141a/19, 152a/13
m.+ ün 180a/03
- mevzün** [Ar.] Vezinli.
m.+ dur 094b/01
- meydân** [Ar.] 1. Geniş, düz ve açıklık yer. 2. Yarışma, savaş veya eğlence yapılan geniş yer. 3. Kentlerde etrafı binalarla çevrili, geniş ve açıklık yer.
m. 226a/19
m.+ a 155a/17, 213a/09, 213b/11, 213b/14, 213b/15, 220a/05
m.+ da 131b/11, 214a/02, 226a/18
m.+ ı 002b/05
m.+ ıdı 226a/17
m.+ ina 213b/16
m.+ ında 112a/21
m.+ inuñ 002b/08
- meydân-ı ma'Öreke** [Ar.+Ar.] Savaş meydanı.
m.+ de 114a/06
m.+ den 112a/11
- mey-hâne** [Ar.+Far.] İçki içilen yer.
m.+ leri 100b/19
- meyl** [Ar.] Bir kimseye gönül bağlama, sevmek, tutulma.
m. 088b/16
- meyl eyle-** [Ar.+Tr.] Bir şeyi istemek, ona yönelmek.
m.- mekten 151b/16
- meyl iT-** [Ar.+Tr.] 1. Başka duruma geçmeye başlamak. 2. Yönelmek, bir yöne doğru gitmek.
m.- di 066b/07, 088b/14
m.- üp 066a/21, 066b/02, 218b/12
- meyser** [Ö.] Mısır'da eski bir kasaba.
m. 184a/20
- meyve** [Ar.] Yemiş.
m.+ ler 211a/11
- meyve-dâr** [Ar.+Far.] Meyvalı, meyvası olan.
m. 037a/12
- meyyit** [Ar.] Ölmüş insan, ceset.
m. 042a/02, 140b/09, 143b/05, 162b/21, 163a/05, 163a/09, 203a/02, 203a/03
m.+ e 058b/21
m.+ i 140b/04
m.+ in 085a/11, 137b/21, 146a/05, 146a/11, 179a/17
m.+ ler 118a/05, 140a/03
m.+ lere 143b/13
m.+ lerile 140a/09
m.+ lerin 147b/11, 222b/13
m.+ lerinden 140a/03
m.+ lerini 136a/10, 147a/05
m.+ lerüñ 093a/14, 140a/05
m.+ üm 145b/20
m.+ ün 118a/08, 140b/09, 143b/05, 143b/06, 147a/06, 162b/21
- mezâhib-i erba'Öa** [Ar.+Ar.] Dört mezhep.
m. 100b/15
- mezâhim olma-** [Ar.+Tr.] Sıkıntı vermemek.
m.- yalar 008a/09
- mezâlim** [Ar.] Zulümler, eziyetler.
m. 109a/02, 111a/08
m.+ i 042b/19, 085a/13
- mezâr** [Ar.] Ziyaret yeri, kabir.
m.+ ina 147b/04
m.+ lar 147b/05, 147b/06
- mezârât-ı aşhâb** [Ar.+Ar.] Din büyüklerinin mezarları.
m.+ dan 147b/05
- mezâr-ı mübârek** [Ar.+Ar.] Büyük birinin mezarı, mübarek mezar.
m.+ leri 147b/03, 210a/04
- mezâr-ı şerîf** [Ar.+Ar.] Büyük birinin mezarı, şerefli mezar.
m.+ leri 147b/01, 147b/04
- mezâriÖ** [Ar.] Ziraat olunacak yerler, tarlalar.
m. 073a/21, 126a/21, 167a/15
m.+ e 019b/18, 019b/20

m.+ i 010b/14, 011a/09, 044b/13, 050a/03, 173a/05, 174b/21
m.+ in 012b/19
m.+ inde 076a/08
m.+ ini 028b/06, 132a/11
m.+ inüñ 145b/17
m.+ ni 006b/02
m.+ nüñ 108a/19
mezâriÖ-i arz-ı mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır'ın tarım alanları.
m.+ ı 010b/16
mezâriÖ-i maÖmür [Ar.+Ar.] Bayındır, verimi bol tarlalar.
m. 012b/18
mezâriÖ-i vilâyet [Ar.+Ar.] Şehrin tarım alanları.
m.+ i 132a/16
mezbür [Ar.] Adı geçen.
m. 006a/06, 087b/20, 096b/03, 107b/19
m.+ da 186b/16
m.+ ıla 098b/12
mezemmetlerin eyle- [Ar.+Tr.] Kınamak, ayıplamak.
m.- di 031b/13
mezheb [Ar.] Bir din içinde görüş ve anlayış farklılıklarından doğan kollarından her biri.
m.+ lerine 100b/18
mezkür [Ar.] Zikredilmiş, adı geçmiş.
m. 006a/05, 006b/05, 007b/14, 009a/13, 009b/04, 009b/19, 013b/20, 014b/08, 015a/05, 018a/19, 019a/16, 028b/12, 029a/07, 031b/20, 034a/14, 034a/15, 045b/07, 061a/16, 061b/01, 061b/07, 070b/11, 071a/03, 071b/13, 076b/14, 080b/01, 080b/03, 080b/06, 080b/11, 080b/14, 081a/08, 081a/20, 083a/17, 086a/12, 086b/08, 087a/09, 087a/15, 087b/09, 087b/16, 087b/17, 087b/20, 088b/13, 089a/13, 093a/19, 094b/01, 096a/02, 096b/01, 096b/15, 096b/20, 097b/01, 098a/11, 099b/17, 100b/06, 101b/14, 101b/19, 102b/13, 102b/15, 102b/20, 103a/03, 104b/02, 104b/10, 105a/04, 105a/07, 105a/08, 105b/21, 106a/21, 107a/20, 107b/19, 109a/11, 110a/08, 110a/13, 110b/07, 112a/06, 112b/01, 112b/07, 114a/14, 119b/07, 122a/09, 129b/20, 130b/11, 136a/14, 141b/16, 142a/01, 142a/14, 146b/07, 149a/05, 149a/10, 154a/11, 154a/15, 154a/18, 155a/01, 156b/12, 156b/21, 157b/17, 159a/10, 160b/07, 164a/18, 165b/14, 168a/01, 168a/18, 169a/01, 169a/02, 169b/11, 181b/10, 181b/16, 183b/03, 185a/05, 187a/06, 187a/11, 187a/17, 189b/20, 192a/02, 194a/08, 196a/01, 199a/11, 210a/16, 216b/21, 217b/08, 218b/17, 218b/19, 219b/18, 222a/03, 222a/07, 223a/05, 223a/09, 225b/03, 225b/12, 226a/16, 228b/05, 229a/01, 229a/05, 229b/12, 229b/18, 230a/05
m.+ dur 012a/10, 014a/12, 029b/15, 053b/19, 072a/03, 072b/11, 095b/01, 116a/20, 116b/15, 119a/20, 122a/12, 122b/10, 147b/12, 148b/19, 154a/09, 156b/21, 160b/02, 161b/10, 167b/18, 168a/15, 168b/13, 169a/12, 170b/16, 175a/07, 175a/09, 175a/11, 177b/17, 181a/02, 181a/12, 183b/18, 197a/20, 198a/21, 202a/10, 202b/06, 203a/10
m.+ ı 086a/08
m.+ lardur 019b/11
mezküre [Ar.] (Kadın için) zikredilen, adı geçen.
m. 060b/15, 078a/12, 096a/15, 157a/03, 202b/14
mezkür ol- [Ar.+Tr.] Zikredilmek, adı geçmek.
m.- an 005a/15, 012b/04, 026b/09, 072b/01, 075b/09, 096b/09, 164b/04, 165b/08, 167a/20, 168a/12, 177a/13, 186b/17, 199a/02, 204a/17, 210a/05, 228b/04
m.- duğı 114b/06, 116a/09
mezr [Ar.] Haşhaş bitkisinin kabuğı sıkılarak elde edilen ve sarhoşluk veren içki.
m. 173a/18, 173b/01
mezraÖa [Ar.] Ekilecek yer, tarla.
m. 010a/21
m.+ lar 176a/19
m.+ ları 016b/05, 145a/05, 145b/06, 167b/01,

198b/11
m.+ larıdı 010a/20
m.+ larında 127a/17
m.+ larını 133a/05
mezraÖ-i zemîn [Ar.+Far.] Yeryüzünün ekilecek yerleri.
m.+ üñ 198b/19
mezruÖat [Ar.] Ekilip bitmiş tohumlar.
m.+ ı 011b/02
mıknâfis [Ar.] Demir çekme özelliğı bulunan veya bu özellik sonradan verilen her türlü madde.
m.+ idur 119b/21
mıknâfis taşı [Ar.+Tr.] Siyah renkli, mıknatıslı ve çok değerli bir demir cevheri olan demir oksit; manyetit.
m.+ ndan 017b/06
m.+ yla 175b/20
mıkrizj [Ö.] (bk. mevlânâ şeyh tağıü'd-djñ ahmed bin Öalij)
m. 073b/12, 119b/05, 119b/08, 161a/04, 161a/15, 162b/07, 166b/01, 191a/05, 218b/03
m.+ nüñ 014b/05, 192a/04
mısır [Ö.] Kuzey Afrika'da yer alan, başkenti Kahire olan ülke.
m. 005a/13, 005b/20, 005b/21, 008b/05, 011a/06, 011b/05, 012a/06, 013b/17, 015b/02, 016a/10, 021a/16, 022b/13, 032a/05, 035b/10, 038a/01, 046a/21, 053a/12, 057a/19, 060b/05, 061a/01, 061a/05, 061a/20, 061b/01, 061b/06, 061b/07, 062a/18, 063a/13, 063a/15, 072b/02, 073a/01, 074a/07, 074a/12, 075a/15, 076a/07, 076a/12, 076a/13, 076b/07, 078a/11, 079b/18, 080a/18, 081a/07
m.+ a 003b/21
m.+ da 011a/02, 014a/09, 015b/20, 017a/18, 032a/06, 035a/12, 035b/15, 036a/14, 038a/02, 038a/17, 043b/02, 045b/08, 045b/13, 050a/01, 053a/04, 061b/11, 061b/14, 061b/15, 062a/08, 063a/05, 066a/10, 071b/15, 072a/21, 073a/05, 074a/07, 075b/12, 075b/13, 075b/14, 075b/17, 077a/20, 077b/01, 077b/02, 077b/14, 077b/16, 077b/18, 081a/17
m.+ dan 011a/07, 013b/10, 014a/01, 053b/10, 055b/11, 055b/19, 056a/08, 059b/04, 059b/13, 059b/14, 059b/16, 063a/09, 065b/21, 066a/01, 072b/14, 072b/15, 075b/08
mısır şehri [Ö.] (bk. mısır)
m. 013b/06
mısır vilâyeti [Ö.] (bk. mısır)
m. 012b/11, 071b/19, 076a/18
m.+ n 080b/13
m.+ nde 015b/05, 032a/04, 041a/13
m.+ ne 045b/12, 069b/18, 074a/18
m.+ nüñ 044a/03
mısır [Ö.] (bk. mısır)
m. 009a/19, 009b/04, 009b/10, 010a/03
m.+ a 010a/01
m.+ idı 009a/11
m.+ üñ 009a/13, 009b/05, 009b/21, 010a/02
mısır [Ö.] (bk. mısır)
m. 004b/20, 005a/14, 005b/21, 008b/02, 009b/15, 009b/19, 009b/20, 010b/18, 011b/06, 011b/11, 012a/09, 014b/08, 015b/01, 015b/14, 018b/02, 023b/20, 036a/12, 038a/04, 048a/14, 049b/21, 052b/02, 054a/04, 056b/17, 056b/19, 062b/05, 071a/12, 072b/05, 073a/10, 075a/02, 075a/04, 076a/02, 078a/04, 078a/21, 079a/08, 079a/12, 080b/10, 081b/06, 081b/21, 082a/02, 083a/17, 083b/12, 087a/16, 087a/18, 087a/20, 087b/08, 087b/20, 087b/21, 088a/10, 088a/13, 088a/14, 088a/20, 088b/06, 088b/07, 088b/08, 088b/19, 089a/14, 089b/05, 091a/09, 091a/14, 091a/19, 092a/08, 093a/21, 094b/15, 095a/04, 095a/12, 095a/17, 095a/20, 095b/08, 096a/13, 097a/13, 098b/06, 098b/11, 102a/05, 107b/21, 108a/01, 110b/18, 112b/11, 112b/13, 114b/20, 115a/06, 115a/08, 116a/08, 116a/13, 119a/02, 119a/13, 119a/14, 121b/07, 121b/15, 122b/15, 123a/07, 124a/20, 124b/17, 125a/14, 128a/01, 128b/13, 128b/15, 128b/17, 130a/01, 130a/19, 130b/03,

- 133a/09, 134b/20, 136a/19, 139a/03, 139b/09, 148a/05, 148a/06, 148a/10, 148a/12, 148a/17,
 139b/20, 140b/06, 140b/19, 140b/21, 141a/02, 148a/19, 157a/17, 158a/12, 161b/11, 167a/02,
 142a/08, 144b/08, 145b/20, 146a/20, 147a/05, 167b/19, 167b/21, 168a/16, 168b/07, 175a/13,
 148a/21, 149a/05, 150a/12, 150a/13, 154a/01, 177b/12, 178a/01, 181b/19, 182a/06, 183b/05,
 156b/02, 159b/04, 159b/15, 160b/04, 160b/13, 194a/07, 194a/09, 194a/10, 194a/16, 209a/11,
 164a/09, 164b/02, 165b/05, 166a/04, 166b/18, 212a/15, 212a/16, 216b/18, 217a/21, 218b/01,
 174b/07, 180a/03, 181b/10, 181b/12, 182a/13, 219b/01, 220a/11, 226a/15, 228b/15, 229a/06,
 182a/17, 183b/13, 184a/21, 185b/02, 185b/05, 229a/14, 229a/17, 230a/01, 230a/07, 231b/05,
 186b/16, 187b/02, 188b/19, 190a/03, 190a/06, 231b/16
 191a/01, 192a/08, 194a/12, 195b/11, 197a/12
 m.+ dağı 139a/13
 m.+ dan 075a/08, 085b/06, 088b/02, 099b/05,
 201a/01, 203b/07, 203b/10, 203b/14, 204a/13, 102a/05, 102b/08, 103b/01, 104a/02, 104b/01,
 204b/08, 204b/19, 205a/05, 210a/04, 210a/21, 104b/12, 105b/19, 106a/10, 109b/02, 110a/18,
 212a/14, 212a/15, 212a/17, 217a/02, 217a/10, 119b/04, 125a/18, 131a/03, 155b/19, 167b/16,
 217b/03, 218a/05, 219b/04, 220b/02, 220b/21, 168a/11, 168a/13, 169b/10, 170b/12, 171b/02,
 221a/06, 225a/20, 226a/08, 226a/13, 226a/14, 176a/05, 183b/05, 186b/19, 194a/08, 194b/17,
 226a/19, 226b/08, 226b/13, 226b/18, 228a/05, 196a/03, 198a/20, 216a/20, 219a/05, 219a/08
 228a/09, 229a/01, 230a/20, 231b/20
 m.+ a 004b/18, 005b/05, 006a/11, 009b/12, 010b/18,
 011a/04, 012b/08, 013b/03, 013b/05, 013b/14, m.+ ı 010a/15, 010b/18, 022b/03, 035b/09, 035b/10,
 019a/05, 026a/06, 034b/06, 037b/16, 039b/16, 056b/16, 061b/01, 061b/08, 076a/05, 076a/06,
 040a/03, 043b/08, 044a/06, 045b/09, 047b/04, 076a/09, 076a/11, 076a/12, 079b/18, 081a/11,
 047b/16, 049b/16, 049b/20, 052b/16, 053a/03, 082a/17, 084b/09, 112b/11, 113a/02, 124b/16,
 053b/18, 054a/08, 054a/10, 054b/07, 054b/09, 147a/08, 160a/19, 167a/03, 194a/04, 212a/17,
 056a/17, 056b/18, 060a/07, 060a/08, 061b/08, 228a/10, 231b/06, 231b/21
 061b/09, 062a/07, 062a/14, 062a/16, 063b/08, m.+ üñ 010a/14, 010a/17, 010b/18, 010b/20, 011a/03,
 066a/05, 071a/15, 071b/06, 072b/04, 073a/12, 011a/05, 011a/09, 011b/03, 013a/16, 014a/07,
 073a/18, 073a/20, 073b/09, 075a/03, 076a/10, 016a/12, 021a/16, 022b/05, 022b/16, 025b/13,
 079a/01, 079b/20, 079b/21, 080a/02, 080a/03, 028b/01, 031a/15, 047a/21, 063a/04, 068b/21,
 080a/05, 080a/12, 080a/14, 081a/09, 081a/21, 069a/01, 071a/18, 072b/21, 073a/13, 081a/16,
 082a/01, 082a/13, 082b/08, 083a/09, 083b/08, 081b/03, 083b/16, 084b/16, 085b/17, 086a/01,
 083b/09, 085b/09, 086b/06, 088a/10, 088b/05, 088a/05, 091a/20, 093b/08, 098b/07, 112b/14,
 088b/21, 089a/20, 090b/20, 092a/11, 093b/01, 121b/05, 121b/06, 123b/16, 123b/17, 124a/01,
 095a/04, 095b/02, 095b/16, 095b/19, 096a/17, 124a/05, 132b/07, 145b/05, 146b/15, 147a/04,
 096a/18, 096b/20, 098a/10, 099b/07, 099b/13, 147b/21, 148a/06, 165a/04, 169a/21, 169b/02,
 099b/14, 099b/15, 100b/11, 102b/07, 103a/02, 187b/18, 197b/12, 198a/10, 205a/13, 210b/05,
 103a/05, 103a/14, 103a/15, 103a/19, 103a/21, 211b/04, 219b/10, 225b/09, 226a/01, 230a/04
 103b/15, 103b/16, 103b/21, 104a/12, 104b/18, m.**msrāō** [Ar.] Dize.
 m.+ in 094b/05
 105b/17, 106a/04, 106a/08, 106a/21, 107b/02, m.**msra-ı evvel** [Ar.+Ar.] Şiirin birinci dizesi.
 m.+ in 094b/04
 107b/05, 107b/16, 108b/09, 108b/12, 108b/20, m.**msrām** [Ö.] (bk. msrāyim)
 m. 018b/05, 018b/06, 024a/16
 109a/14, 110b/01, 110b/04, 110b/21, 111a/04, m.+ üñ 024b/03
 114a/21, 114b/03, 117b/14, 118b/02, 119b/02, m.**msrāyim** [Ö.] 1. Eski Mısır'da bir hükümdar. 2. Kipt dilinde
 Mısır'a verilen ad.
 120b/03, 122a/09, 122a/17, 123a/06, 123b/02, m. 005b/05, 006a/06, 006a/10, 006a/17, 006a/18,
 126b/15, 130a/07, 130a/08, 132b/20, 133a/10, 006b/05, 006b/10, 006b/17, 006b/21, 007a/04,
 134b/21, 137a/21, 138a/01, 141a/01, 142b/14, 007b/20, 010a/01, 016b/16, 018b/17, 146b/21,
 142b/15, 143a/06, 146b/07, 147b/18, 148a/12, 150a/04, 176a/13, 176a/20
 159a/06, 166b/12, 167b/13, 167b/15, 167b/17, m.+ e 006b/13, 007a/08, 149b/17
 168a/12, 168a/15, 177b/09, 177b/12, 183b/06, m.+ üñ 007b/07, 007a/15, 007a/19, 024a/06, 024a/14
 192b/08, 194a/06, 197b/01, 197b/05, 198a/12, m.**msrāyim bin bayşar** [Ö.] (bk. msrāyim)
 m. 149b/15, 169b/03
 198b/05, 204a/11, 205a/11, 210b/11, 211b/07, m.**msrāyim bin bayşar bin hām bin nūh** [Ö.] (bk. msrāyim)
 m. 146b/18, 176a/12
 216b/13, 216b/16, 216b/21, 217b/09, 217b/13, m.**msrāyim bin bayşar bin nūh** [Ö.] (bk. msrāyim)
 m. 149a/14
 217b/16, 218b/06, 219a/07, 219b/14, 219b/17, m.**msrāyim bin naḳrāvuşu'l-cebbār** [Ö.] (bk. msrāyim)
 m. 018b/01
 220a/10, 223a/14, 224b/16, 225b/03, 225b/10, m.**msrāyim-i cebbār** [Ö.] (bk. msrāyim)
 m.+ in 018b/10
 228a/19, 229a/01, 230a/06, 230a/14, 230b/07, m.**msrāyim oğlu ḳubḫim oğlu itrīb oğlu ḳalīmūn** [Ö.] (bk.
 ḳalīmūn)
 m.+ üñ 165a/13
 m.+ da 011a/18, 011b/10, 013a/10, 014a/09, 015a/02, m.**msrey** [Kpt.] Zilhicce ayı.
 m. 011a/12
 022b/04, 023a/11, 023a/16, 035b/08, 037b/20, m.**msr-ı Őatīḳ** [Ö.] (bk. eski msr)
 m. 145b/02, 148b/13, 203b/02, 216a/19, 221a/07
 075b/09, 082b/08, 082b/09, 083a/01, 083a/10, m.+ de 221a/03
 083b/06, 084a/14, 085a/09, 086a/04, 087a/14, m.**msr-ı dūnyā-dār** [Ö.+Ar.+Far.] Mısır şehri.
 m. 004a/15
 087b/19, 088b/14, 089a/03, 089a/06, 089a/09, m.**msr-ı ḳadīm** [Ö.] (bk. eski msr)
 m. 005b/09, 016a/03, 120a/06, 134a/01
 089a/13, 089a/17, 090b/18, 093a/13, 093b/01, m.**msrī** [Ar.] Mısırlı.
 m.+ lerden 096a/15
 093b/02, 093b/09, 093b/10, 094b/09, 095a/03, m.**msr ḳalŐası** [Ö.] Kahire Kalesi olarak da bilinen, Mısır'ın
 başkenti Kahire'de bulunan tarihi bir kale.
 095a/08, 095b/06, 096b/07, 096b/13, 097a/04,
 098a/13, 098a/16, 098b/01, 098b/07, 098b/16,
 100b/14, 101a/02, 101a/10, 101a/11, 103a/14,
 103b/04, 104a/17, 104b/03, 104b/13, 104b/15,
 104b/19, 105b/12, 106a/11, 106b/01, 106b/08,
 107b/03, 107b/09, 108a/18, 109b/03, 110b/04,
 110b/08, 110b/19, 110b/21, 111a/03, 112a/03,
 112a/15, 112b/18, 114a/13, 114a/16, 114a/19,
 114b/01, 115a/10, 116b/06, 116b/12, 116b/16,
 118a/16, 118b/19, 118b/20, 119a/08, 119a/16,
 119b/09, 120a/19, 121b/02, 123a/09, 123a/14,
 124a/12, 124a/14, 130b/07, 131a/19, 131a/20,
 131b/10, 131b/12, 132a/13, 132b/13, 132b/19,
 133b/14, 134a/13, 138b/15, 140b/05, 141a/02,
 145b/11, 145b/14, 147a/07, 147b/01, 147b/10,

- m. 093b/01, 217b/05
m.+ n 133b/15, 226b/03
m.+ nda107a/15
- mısrılu** [Ar.] Mısırlı, Mısır halkından olan.
m. 084a/15, 147b/01
m.+ dan 140b/19, 157a/01
m.+ lardan 087a/04
m.+ nuñ 084b/06, 101a/01, 102a/05, 111a/05, 124a/19, 216a/21
m.+ ya 088a/03, 096a/19
- mısr memleketi** [Ö.] (bk. mısır)
m.+ nden168b/06
m.+ nüñ 034a/20
- mısr şehri** [Ö.] (bk. mısır)
m. 100b/21, 123a/11, 133b/13, 139b/12, 225b/11, 226b/15, 226b/21, 231a/12
m.+ ne 098a/12, 197b/07, 226b/12
m.+ ni 088a/16, 133b/15
m.+ nüñ 015a/15, 085b/18, 147a/03, 148a/01, 188b/18
- mısr vilayeti** [Ö.] (bk. mısır)
m. 087b/15, 089b/15, 123a/09, 217b/19
m.+ n 079b/07
m.+ nde 009a/17, 033b/20, 047a/18, 108a/12, 118a/12, 123a/18, 142a/07, 151a/07, 165a/05, 226b/17
m.+ ne 023a/19, 097b/07, 122a/06, 122a/10, 134a/01, 134b/20, 194a/03, 201a/06, 204b/02, 217b/17, 228b/03
m.+ nüñ 012a/05, 047b/07, 088b/01, 142a/09, 214a/19
- mızmār-ı endiše** [Ar.+Far.] Kaygı'nın koşu yolu.
m.+ de 152b/14
- mızrāk** [Ar.] Eskiden kullanılan uzun saplı ve sivri uçlu silah, kargı.
m. 138b/05
- micmer** [Ar.] İçinde tüstü yakılan kab.
m.+ i 136b/19
- miÓde** [Ar.] Mide, kursak.
m.+ sinde 013a/12
- miftāh** [Ar.] Anahtar.
m.+ ı 058b/14, 093b/08
m.+ ını 104a/07
- mīg** [Ar.] Kara bulut.
m.+ ıdı 003a/13
- miñen** [Ar.] Eziyetler.
m. 108a/12
m.+ den 113a/13
- mıhr-i Óalem** [Ar.+Ar.] Alemin güneşi.
m. 002b/01
- mıñrāb** [Ar.] Cami, mescit gibi tapınakların kible tarafında bulunan imamın namaz kıldığı girintili yer.
m. 217b/01
m.+ ı 217a/19, 217a/21
m.+ larında 090a/21
m.+ larını 090a/20
- miğdād** [Ö.] (bk. miğdād bün el-esved hāzretleri)
m. 179a/11
- miğdād bün el-esved hāzretleri** [Ö.] Mikdād bin Amr olarak da bilinen, bilhassa Şiilerce önem verilen dört sahabeden biri.
m.+ nüñ 178b/10, 179b/03
- miğdād hāzretleri** [Ö.] (bk. miğdād bün el-esved hāzretleri)
m. 179a/10
- mikdad-ı bin Óamr** [Ö.] (bk. miğdād bün el-esved hāzretleri)
Óa. 205b/21
- miğdār** [Ar.] 1. Ölçülebilir, sayılabilir, azalıp çoğalabilen durum; nicelik; sayı; çokluk. 2. Oran.
m. 009b/14, 013b/13, 015b/15, 020a/06, 031b/21, 033b/04, 035a/16, 035b/14, 045a/21, 053b/13, 057b/01, 060b/18, 061b/12, 063b/12, 063b/14, 063b/20, 067a/20, 078b/02, 082b/03, 082b/04, 087b/04, 087b/11, 088a/20, 092a/05, 099b/08, 099b/15, 100b/11, 109a/15, 113a/03, 116b/18, 120b/05, 123b/18, 124b/13, 126a/08, 127a/10, 130a/05, 137a/17, 138a/11, 138a/15, 138b/03, 142a/05, 143b/16, 144a/01, 145a/07, 147b/10, 147b/18, 152b/05, 152b/08, 157b/18, 159a/17, 159b/09, 173a/16, 173a/21, 173b/04, 176b/10, 178b/10, 182b/17, 183b/07, 184b/03, 186a/16, 192b/18, 194a/07, 198b/16, 198b/18, 199a/02, 203a/13, 204a/02, 204b/01, 204b/18, 205a/17, 208b/14, 211a/06, 211b/08, 212b/05, 212b/06, 212b/09, 216b/12, 219a/01, 220a/16, 222b/19, 223a/10, 223a/11, 223b/15, 224a/18, 224b/05, 225a/13, 225b/11, 226b/04, 227b/08, 228a/17, 229a/16, 232a/02
m.+ a 125a/20
m.+ da 039b/21, 128b/01, 138a/11, 163a/11
m.+ ı 029b/07, 035a/16, 038a/01, 044a/18, 049a/20, 058b/10, 065a/09, 075b/02, 079a/09, 080a/12, 090a/10, 095a/08, 095a/14, 097b/13, 108a/11, 109b/16, 110a/06, 110b/11, 110b/14, 111a/19, 113a/11, 120b/11, 127a/15, 132a/19, 135a/09, 135b/07, 135b/12, 137b/04, 143a/16, 144a/03, 144a/11, 144b/02, 148a/17, 153b/07, 155a/12, 155b/02, 156a/12, 158b/07, 159a/18, 159b/03, 163a/12, 168a/03, 171a/07, 172b/03, 172b/15, 173a/15, 174a/12, 176a/07, 176a/19, 177a/05, 177a/20, 179a/09, 184a/16, 186a/07, 188b/16, 190a/21, 191b/01, 194b/17, 201a/14, 204b/10, 204b/20, 205a/12, 206a/16, 211a/15, 214a/16, 223b/10, 230a/11
m.+ ıdur 144a/02, 209b/03
m.+ ın 078b/15, 120b/04, 122a/10
m.+ ınca 210b/06
m.+ ını 143a/11
m.+ ıydı 083a/11
m.+ larında 192b/07
- miğdārılu** [Ar.] Miktarı, sayısı olan.
m. 210b/06
- miknetlü** [Ar.] Kuvvetli.
m. 132b/14, 231b/07
- miğyās** [Ar.] Nil Nehri'nin yıllık artışını gözlemlemek için yapılan binalara verilen ad.
m. 123a/19, 123b/13, 124a/13, 132a/12, 197a/19, 206b/10
m.+ dur 123b/04
m.+ ı 020a/04, 170a/21
- mil** [İng.] Eski Romalılarca kullanılan bin adımlık mesafe; 1481 m.
m. 018a/18, 034b/01, 064b/12, 073b/04, 073b/05, 085b/17, 123a/15, 148b/16, 151b/20, 155a/12, 216a/20, 157a/13, 158b/13, 167a/12, 171b/15, 171b/17, 177a/05, 190a/21, 198a/06
m.+ ıdı 018a/09, 163a/16
- mıñ** [Ar.] Göze sürme çekmekte kullanılan, kemik ya da fildişinden yapılmış ince uzun çubuk.
m. 059a/09
m.+ ile 059a/09
- mıñ-i ebyaz-ı müddeber** [Ar.+Ar.+Ar.] Değerli beyaz tuz.
m.+ dendür 029a/21
- mıñk** [Ar.] 1. Ülke; memleket; yurt. 2. Mülk.
m. 002a/07, 024a/13, 034a/03, 042b/06
m.+ den 092b/09, 164b/16, 194a/01
m.+ e 004b/09, 052a/17, 194a/01
m.+ i 009b/06
m.+ inde 156a/13
m.+ ine 023a/07, 032a/06, 047b/06, 052a/18, 078b/19, 093a/09, 101b/21, 154b/04
m.+ ini 163b/20
m.+ leri 155b/17, 208b/17
m.+ üne 024a/13
- mıñk-i ahir** [Ar.+Ar.] Ahiret, öbür dünya.
m.+ e 034a/04
- mıñk-i cirmān** [Ar.+Ar.] Vücut mülkü, beden.
m. 052a/16
- mıñk-i dünyā** [Ar.+Ar.] Bu dünya.
m. 046b/14
m.+ dan 156b/18
- mıñk-i ev** [Ar.+Tr.] Evin binası.

- m.+ leri 102a/05
- milik-i rümi** [Ar.+Ar.] Rum dünyası.
m. 154b/05
- milik-i mısır** [Ö.] (bk. mısır)
m. 092b/06, 102a/01, 102a/03
m.+ a 228b/15
m.+ da 029a/07, 031a/18, 034a/03, 036b/11, 042b/05, 054a/18, 108a/05, 110a/17
m.+ üñ 230a/06
- milik-i mısır** [Ö.] (bk. mısır)
m. 037b/14, 195b/15
m.+ a 026b/08, 028a/09, 045b/10
m.+ da da 027a/03, 034a/09, 085a/20, 196b/03
m.+ ı 026b/12, 071a/13, 081a/12, 228a/11
- millet** [Ar.] Ulus.
m. 118a/12
m.+ den 115b/19
m.+ dür 064a/10
m.+ i 201a/05
m.+ in 002a/12
m.+ üñ 122b/18
- millet-i naşarâ** [Ar.+Ar.] Hristiyan olan insanların tümü.
m.+ dan 201a/16
- mim** [Ar.] Arap alfabesinin yirmi yedinci harfi.
m.+ üñ 119b/15
- miÖmâr** [Ar.] İnşaat planlarını yapan ve bunların kurulmasına bakan sanatkar.
m. 057a/20, 194b/13
m.+ lar 152a/13, 179b/11, 183a/15, 227a/17, 227a/18, 227b/01
m.+ lara 152a/04, 227a/17
m.+ ları 160b/15
m.+ laruñ 145a/09
- min-baÖd** [Ar.+Ar.] Bundan böyle.
m. 054a/17, 068b/15, 103b/12, 118a/19, 148b/04, 205a/05, 209b/16, 210b/06, 223a/21, 225a/17
- minber** [Ar.] Camilerde imamın çıkıp hutbe okuduğu yer.
m.+ de 083b/10
m.+ den 099a/09, 100a/12
m.+ e 099a/08, 100a/05
m.+ ini 093b/15
m.+ larde 096a/17, 099a/04, 103a/05
m.+ lerini 090a/20
- minķâr** [Ar.] Yırtıcı kuş gagası.
m.+ ina 041a/21
m.+ ında 048a/16
- minķâvuş** [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
m. 030a/20, 031b/01, 031b/14, 031b/20, 032a/01
- minnet** [Ar.] Bir iyiliği yapana karşı kendini borçlu hissetme.
m.+ ümüz 009b/07, 125a/15, 125a/16
- minnet(ler) iT-** [Ar.+Tr.] Boyun eğip yalvarmak, kendini küçültecek biçimde yardım istemek.
m.- di 225a/08
m.- erleridi 183b/13
- minşâr** [Ar.] Destere, bıçkı.
m.+ lar 153a/08
- mîr** [Far.] Kumandan.
m. 093a/18, 098b/08, 155a/17, 230b/16
m.+ dür 211b/06
- mîrâş** [Ar.] Ölenin hissımlarına bıraktığı mal mülk ve para.
m. 054b/09, 141a/03
- mîrî** [Far.] 1. Devlet tarafından alınan vergi. 2. Devlet hazinesi.
m. 097a/08, 101a/19, 101b/19
m.+ ye 130b/15, 218b/07
- mişâl** [Ar.] 1. Örnek. 2. Benzer, eş.
m.+ dur 203a/16
m.+ ı 026b/14, 091b/15, 132a/19, 132b/05, 193b/07
m.+ ında 143b/10
m.+ ıydı 155a/14
- misille** [Ar.] Çuvaldız.
m. 182a/14, 182a/18
- misillet-i firÖavn** [Ö.] Mısır'da eski dönemlerde dikilmiş iki büyük taş verilen ad.
m. 182a/14, 182a/17
- misk** [Ar.] Güzel koku.
m. 003b/07, 011a/11, 011a/17, 128b/01
- mişkal** [Ar.] 24 kratlık bir ağırlık ölçüsü.
m. 046b/20, 138a/11, 163b/17
m.+ a 126a/18
m.+ dan 126a/18
m.+ dur 162a/09
m.+ ıdı 067a/02
- miskîn** [Ar.] Aciz, zavallı.
m. 039a/09, 231a/03
- mişl** [Ar.] 1. Benzer, eş. 2. Kat.
m.+ i 003a/17, 035b/21, 109b/19
m.+ inüñ 109b/19, 155b/12
- mişl-i Öadîm** [Ar.+Ar.] Benzeri olmayan, benzersiz.
m.+ idi 019a/17, 155b/12
- miyrün** [Ar.] (bk. dühn-i belesân)
m. 183b/17
- miyyit** [Ar.] (bk. meyyit)
m.+ i 027b/16
- mizâc** [Ar.] Bir kimsenin veya varlığın yaradılıştan gelen nitelik ve eğilimlerinin tümü; tabiat; yaradılış.
m. 126a/18
m.+ ı 126a/15, 126a/16, 189a/02
m.+ in 121b/04, 157b/03
m.+ ina 176b/02
m.+ ında 103b/01
m.+ ları 186a/17, 186a/20
- mizâclu** [Ar.+Tr.] Yaradılışı belirtilen nitelikte olan.
m. 024a/03
- mizâc-gİrlük eyle-** [Ar.+Far.+Tr.+Tr.] Başkalarının keyfine ve huyuna göre davranmak.
m.+ diler 102a/16
- mîzân** [Ar.] Terazi burcu.
m.+ da 141b/03
- mizr** [Ar.] (bk. mezir)
m. 173b/02, 173b/04
- muÖaddil** [Ar.] Denkleştiren, düzelten.
m. 098b/19
- mu'ahirr** [Ar.] Erteleyen, geride koyan.
m.+ üñ 148b/01
- muÖallaķ** [Ar.] Asılmış, asılı.
m. 001b/04, 001b/05, 036b/05
- muÖallim** [Ar.] Öğreten, öğretmen.
m. 017b/11
m.+ idi 138a/14
- muÖamele** [Ar.] Davranma, davranış.
m.+ si 028a/04, 049a/01
- muÖanaķa eyle-** [Ar.+Tr.] Kucaklaşmak.
m.- se 035a/06
- muÖânid** [Ar.] İnatçı.
m. 083b/15
m.+ leri 125a/16
- muÖâraza** [Ar.] Birbirine karşı gelme.
m.+ sına 002a/13
- muÖarref** [Ar.] Arap dilbilgisinde başında-el harf-i tarifi bulunan tamlama.
m. 188b/20
- muÖattal olma-** [Ar.+Tr.] Kullanılmaz duruma geldiği için terk edilmiş olmamak, bırakılmamak.
m.- zsin 001b/15
- muÖâvenet** [Ar.] Yardım.
m. 205a/07, 212b/15
m.+ e 087b/12, 187a/14
m.+ iyle 222b/05
- muÖâvenet iT-** [Ar.+Tr.] Yardım etmek.
m.- di 071a/18
m.- er 033a/04
m.- üp 057a/12
- muÖâviye** [Ö.] Emevi devletinin ilk hükümdarı.
m.+ nüñ 181b/02
- muÖayyen** [Ar.] Tayin edilmiş, belirlenmiş.
m. 186b/05
- mubâyâÖa olunma-** [Ar.+Tr.] Hüküm altına alınmak.
m.- dı 099b/16
- mubâyâÖat it-** [Ar.] Hüküm altına almak.
m.- diler 098b/20

- mu'Öcib** [Ar.] Hayrete düşüren.
m. 030b/16
- mücib** [Ar.] İcap eden, lazım gelen.
m.+ i 109a/19
m.+ ince 012b/12, 084a/04, 102a/07, 104b/10, 112b/16, 196a/04, 214b/09, 218b/16, 228b/01
- ya mücibe's-sâ'ilin** [Ar.+Ar.] "Ey soruların cevabı !" anlamında Allah'a bir hitap sözü.
m. 102a/13
- muçire-i kürj** [Ö.] Mısır'da bir göl.
m. 120b/12
- muçirü'd-din ibn tuğtegin** [Ö.] Türk asıllı asker ve Büyük Selçuklu Devleti döneminde Şam Emiri olan ve sonra aynı devlete tabi Böriler Şam Atabeyi olan yönetici.
m. 087b/03
- mu'Öcizât** [Ar.] Peygamber olarak gönderilen kimsenin, kendisine inanmayanlara, Allah'ın elçisi olduğunu kanıtlamak üzere Allah'ın yardım ve izniyle gerçekleştirdiği, doğa yasalarına aykırı olaylar.
m.+ ları 180a/18
- mu'Öcizât-ı bâhirât** [Ar.+Ar.] Apaçık ortada olan mucizeler.
m.+ ıyla 002a/09
- mu'Öcizât-ı muhamediyeye** [Ar.+Ö.] Hz. Muhammed'in mucizeleri.
m.+ dür 206b/02
- mu'Öcize** [Ar.] Peygamber olarak gönderilen kimsenin, kendisine inanmayanlara, Allah'ın elçisi olduğunu kanıtlamak üzere Allah'ın yardım ve izniyle gerçekleştirdiği, doğa yasalarına aykırı olay.
m. 169a/11
m.+ leri 174a/06
m.+ lerin 174a/06
m.+ si 184a/08
- mudill ol-** [Ar.+Tr.] Doğru yoldan saptırmak, dalalete düşürmek.
m.- dılar 033a/15
- mufaşşal** [Ar.] 1. Geniş kapsamlı, ayrıntılı. 2. Ayrıntısı fazla olan.
m. 004b/16, 013a/10, 037b/18, 073a/09, 085a/21, 089b/01, 094a/15, 105a/15, 122b/10, 154a/08, 179b/06
m.+ m 004b/12
- mufaşşal-ı ahvâl** [Ar.+Ar.] İçinde bulunulan durumun ayrıntısı.
m.+ ı 012b/13
- muğanniye** [Ar.] Şarkı söyleyen kadın.
m. 187a/09, 187a/17
- muhabbet** [Ar.] Sevgi.
m.+ in 055b/04
m.+ leri 088b/16
m.+ lerinden 012b/06
- muhabbet iT-** [Ar.+Tr.] Sevmek.
m.- diler 097b/17
- muhafaza** [Ar.] Koruma.
m. 113a/02
- muhâl** [Ar.] Gerçekleşmesi mümkün olmayan şey.
m. 161a/18
- muhâlât** [Ar.] Gerçekleşmesi mümkün olmayan şeyler.
m. 019a/01
- muhâlefet** [Ar.] Emre karşı çıkma, aykırı davranma.
m.+ den 048b/19
m.+ e 054b/17, 221b/19, 230a/17
m.+ lerinden 215b/09
m.+ lerine 050a/14
- muhâlefet düş-** [Ar.+Tr.] Bir konu hakkında anlayamamak, zıt görüşlerde olmak.
m.- di 098a/09, 219b/04
- muhâlefet eyle-** [Ar.+Tr.] Emre karşı çıkmak, aykırı davranmak.
m.- diler 208a/17
m.- se 172a/11
- muhâlefet eyleme-** [Ar.+Tr.] Emre karşı çıkmamak, aykırı davranmamak.
m.- di 054b/17
- muhâlefet iT-** [Ar.+Tr.] Emre karşı çıkmak, aykırı davranmak.
m.- di 178b/09
m.- erdi 066a/13
- m.- üp 106a/03
- muhâlefet itme-** [Ar.+Tr.] Emre karşı çıkmamak, aykırı davranmamak.
m.- zler 173a/09
- muhâlif** [Ar.] 1. Aykırılık gösteren. 2. Ulaşımı engelleyecek biçimde bozuk olan veya bozacağı anlaşılan hava şartı. 3. Bir düşünceye, karara, tutuma, tasarıya, programa, uygulamaya, politikaya veya bir grubun, zihniyetin iktidarına, yönetimine karşı çıkan. 4. Diğerlerine benzemeyen, zıt.
m. 021b/13, 050b/18, 068a/03, 084a/10, 092b/12, 098a/13, 100b/20, 102a/06, 143a/08, 161b/14, 172a/21, 179a/01, 180a/17, 189a/03, 192b/07, 196a/12, 202b/13
- muhâlif ol-** [Ar.+Tr.] Aykırı olmak, uymamak.
m.- an 100b/18
m.- mağıla 005a/01
- muhalled ol-** [Ar.] Daima kalmak, kalıcı olmak.
m.- sun 012a/03
- muhammed** [Ö.] 1. Hz. Muhammet. 2. (bk. el-melikü's-sâlih) 3. (bk. el-melikü'n-nâsir ebü's-sa'Öädât) 4. Kişi adı.
m. 002b/02, 110a/10, 111a/21
m.+ idi 094a/08
- muhammed bin ahmed** [Ö.] (bk. muhammed bin ahmed el-feryâni)
m.+ ün 192a/03
- muhammed bin ahmed el-feryâni** [Ö.] Dokuzuncu yüzyılda yetişmiş, eliptik eğimi ilk defa tespit eden büyük Müslüman astronomi ve matematik alimi.
m. 191a/06
- muhammed bin el-mesÖüdi** [Ö.] Kişi adı.
e. 073b/12
- muhammed bin el-muzaffer hâci** [Ö.] Memluk sultanı Muzaffer Hacı.
m. 106b/04
- muhammed bin kalāvun** [Ö.] (bk. el-melikü'n-nâsir muhammed bin kalāvun)
m. 104b/01, 130b/02, 131a/03, 131b/03, 133b/07, 170a/04
m.+ ün 131a/01, 131a/18, 188a/21
- muhammed bin mesleme** [Ö.] Cesaretiyle meşhur bir sahabe.
m. 206a/17
- muhammed bin süleymân** [Ö.] Kişi adı.
m. 217b/14
- muhammed bin tuğuc** [Ö.] (bk. Öalî bin muhammed bin tuğucü'l-ihsid)
m. 080a/15, 080a/18, 117b/14
m.+ ün 225b/07
- muhammed hâzretleri** [Ö.] Hz. Muhammet.
m.+ ne 010b/18
- muhammed muştafa** [Ö.] Hz. Muhammet.
m. 147b/16
m.+ nuñ 052b/11
m.+ ya 052b/06
m.+ yıldı 015a/21
- muhannaşlık id-** [Ar.+Tr.] Döneklik yapmak.
m.- e 209a/14
- muharebe** [Ar.] Savaş.
m. 146a/08, 154a/20
- muharebe-i Öažime** [Ar.+Ar.] Büyük savaş.
m. 112a/21
- muharebe eyle-** [Ar.+Tr.] Savaşmak.
m.- di 178b/13
- muharebe it-** [Ar.+Tr.] Savaşmak.
m.- di 063b/19, 227b/15, 231b/03
m.- diler 038a/04
m.- megi 220a/04
- muharrem** [Ar.] Kamer takviminin birinci ayı.
m. 011a/13
m.+ ün 099b/11
- muhasara eyle-** [Ar.+Ar.] Kuşatmak.
m.- di 223a/03, 231a/21
m.- diler 212a/11
- muhasara iT-** [Ar.+Ar.] Kuşatmak.
m.- di 051b/01, 078a/15, 087b/02, 201a/08, 205b/14, 219a/10, 221a/10

- m.- diler 087b/20, 088b/19, 094a/01, 155b/15, 212b/14, 219b/06
m.- dükden 110a/21
m.- erler 214a/16
m.- üp 114a/12
- muḥāsib [Ar.]** Hesap işlerini yapan, sayman.
m. 131b/01
- muḥātāba [Ar.]** Söyleşme.
m.+ sından 113a/19
- muḥayyer ol- [Ar.+Tr.]** Seçme hakkı olmak.
m.- a 209a/04
m.- alar 209a/02
- muḥāzī [Ar.]** Birbirinin karşısında bulunan, paralel.
m. 036a/21, 135a/20
m.+ sine 034a/19
- muḥdes [Ar.] İhdas edilmiş.**
m.+ e 180b/08
- muḥîṭ ol- [Ar.+Tr.]** Çevrelemek, kuşatmak.
m.- an 133b/15
m.- mağıla 111b/13
- muḥkem [Ar.]** 1. Tahkim edilmiş, sağlam. 2. İyice, tamamen. 3. Çok şiddetli, çok kuvvetli, çok fazla biçimde.
m. 005b/04, 007a/01, 007a/11, 011a/16, 018a/07, 022a/20, 026a/21, 027b/13, 030b/10, 031a/01, 032b/17, 033a/06, 038b/09, 041a/04, 044a/13, 045a/14, 046a/08, 053b/14, 054a/11, 057a/15, 061a/09, 063b/07, 066b/04, 080b/18, 084a/18, 084b/12, 086b/16, 088a/08, 090a/16, 091a/16, 093b/11, 093b/20, 096a/02, 099a/21, 099b/01, 103b/14, 117a/06, 117a/10, 121b/03, 125a/02, 125a/21, 126b/14, 126b/16, 127b/21, 128a/15, 135a/19, 135b/02, 135b/05, 136b/10, 138b/16, 140a/07, 144b/05, 145a/02, 151a/02, 152b/19, 152b/21, 153a/03, 153a/05, 156a/10, 157a/15, 158a/16, 160b/18, 171a/09, 171b/05, 172b/07, 179a/15, 182a/10, 182a/19, 185a/21, 187a/04, 187b/12, 188a/20, 189a/18, 191b/07, 193b/18, 194a/20, 195b/17, 196a/08, 199b/05, 202b/17, 203b/05, 204b/20, 205a/09, 208b/02, 208b/06, 212a/12, 212b/11, 213a/04, 218a/03, 220a/06, 221a/07, 221b/13, 222a/11, 223b/20, 224a/13, 225a/05, 227b/20, 228a/02, 230b/15
m.+ dür 128a/14
- muḥkem eyle- [Ar.+Tr.]** Sağlamlaştırmak.
m.- düm 153b/08
- muḥkem it- [Ar.+Tr.]** Sağlamlaştırmak.
m.- diler 022a/15
- muḥkemlig [Ar.+Tr.]** Sağlamlık.
m.+ inde 144b/08
- muḥkem ol- [Ar.+Tr.]** Sağlam olmak, bozulmamak.
m.- a 034a/17
- muḥrîṭ [Ar.]** Yakan, yakıcı.
m. 113a/16
- muḥsin [Ar.]** İhsan eden.
m. 101a/15
- muḥtāc [Ar.]** Yaşamını sürdürecekt doğal ve temel ihtiyaç maddelerini bulamayan; yoksul.
m. 221b/09
- muḥtāc ol- [Ar.+Tr.]** Bir şeye gereksinim duymak.
m.- açak 186b/13
m.- an 183b/08
m.- anın 150a/17
m.- up 164b/16
m.- ursın 089b/16
- muḥtāc olma- [Ar.+Tr.]** Bir şeye gereksinim duymamak.
m.- zdi 166a/16
m.- zıdı 010b/07
- muhtel ol- [Ar.]** Bozulmak, karışmak.
m.- mışdı 054b/02, 080b/21
- muhtelif [Ar.]** Birbirinden farklı özellikler taşıyan; değişik; çeşitli.
m. 163b/08
m.+ lerdür 183a/09
- muhtelif ol- [Ar.+Tr.]** Farklı özellikleri bir arada bulundurmak.
m.- ur 146b/09
- muhtelifetü'l-eşkāl [Ar.+Ar.]** Farklı şekillerde.
- m. 037a/03
- muḥtesiblig [Ar.+Tr.]** Eskiden, güvenlik ve belediye işlerine bakmakla görevli kimsenin yaptığı iş.
m.+ i 084a/07
- muḤîn [Ar.]** Yardımcı.
m.+ den 001b/15
m.+ di 068a/13
- muḤizz(z) [Ö.]** Fatimi Devleti'nin 4. halifesi ve 14. İsmailiyye imamı Muiz.
m. 081a/14, 081a/21, 081b/09, 081b/10, 081b/11, 082a/11, 082a/13, 082a/17, 082b/01, 082b/06, 082b/07, 082b/13, 083a/03, 083a/09, 083a/18, 226a/01, 226a/16, 227a/03, 227a/05, 227a/11, 227b/09, 228a/01, 228a/03, 228a/05, 228a/07, 228a/08, 228b/05, 229a/01, 229b/12, 232a/02, 232a/03, 232a/05, 232a/07, 232a/10, 232a/13, 232a/16
m.+ den 226a/06
m.+ e 081b/16, 082b/15, 227b/17, 228a/01
m.+ i 083a/03
m.+ le 231b/21
m.+ üñ 082a/15, 082a/17, 229a/02, 229a/06, 229b/13, 232a/08, 232a/12, 232a/18
- muḤizz bin el-mansūr [Ö.]** (bk. muḤizz)
m. 082b/10
- muḤizz-i ibnî'l-mansūr [Ö.]** (bk. muḤizz)
m. 081a/02
m.+ a 081a/20
- muḤizz-i mezbūr [Ö.]** (bk. muḤizz)
m. 081a/13
- muḤizz li-dİnillah ebj tamim maḤad [Ö.]** (bk. muḤizz)
m. 225b/10
- muḤizz li-dİnillah halıfa [Ö.]** (bk. muḤizz)
m. 124b/07
- muḵābele [Ar.]** 1. Karşılık. 2. Karşı taraf. 3. Karşısına çıkma, misilleme yapma.
m. 045b/20, 087b/04, 170b/16
m.+ sidür 012b/18
m.+ sinde 028a/06, 089b/08, 111b/20, 135a/21
m.+ ye 108a/14, 154b/01, 178b/18
- muḵābele eyle- [Ar.+Tr.]** Karşısına çıkıp vuruşmak.
m.- di 178b/13
- muḵābele-i mısır [Ar.+Ö.]** Mısır'ın karşı tarafı.
m.+ dan 124a/09
- muḵābele it- [Ar.+Tr.]** Karşısına çıkıp vuruşmak.
m.- mege 139a/07
- muḵābil [Ar.]** Karşı karşıya gelen, bir şeyin karşısında bulunan.
m. 213a/10
- muḵābil ol- [Ar.+Tr.]** Karşı karşıya gelmek.
m.- duğı 082a/21
m.- duqları 214b/19
- muḵaddem [Ar.]** Önce.
m. 061a/19
- muḵaddemce [Ar.+Tr.]** Önceden.
m. 207a/01
- muḵaddemile [Ar.+Tr.]** Öncelikle.
m. 148b/01
- muḵaddemā [Ar.]** Önceden, eskiden.
m. 026a/11, 037b/16, 057a/15, 060b/20, 064a/03, 066a/01, 089a/07, 091a/01, 091a/04, 096b/16, 098a/20, 102b/21, 132b/09, 156b/19, 163a/15, 191a/05, 191b/20, 194a/03, 195a/06, 197b/11, 215b/08, 225b/19, 226b/01, 228a/12
- muḵaddemāt-ı Ŗübūr-ı leşker-i mansūrî [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.]** Galip askerlerin ileriye geçen öncüleri.
m. 111b/19
- muḵadder ol- [Ar.+Tr.]** Allah tarafından takdir edilmek.
m.- an 113a/09
- muḵaddeş ol- [Ar.+Tr.]** Kutsanmak.
m.- up 180b/08
- muḵaddime [Ar.]** Öncü.
m. 214b/10
- mukannen [Ar.]** Belli belirsiz.
m. 111a/17
- muḵārin [Ar.]** Ulaşmış, erişmiş.
m. 132b/15, 179a/05

- mukarnas** [Ar.] Merdiven şeklinde dereceleri olan çatma tavan.
m. 019a/08, 144a/20
- mukarnis** [Ar.] Çatı ustası, çatı işi yapan kişi.
m. 152a/13, 160b/15
- mukarreb** [Ar.] Yakın olan.
m. 098a/14, 104b/07, 104b/14, 183a/12
m.+ idi 062b/09
m.+ iyidi 109a/09
m.+ leri 053a/14
m.+ lerindenidüm 157a/21
- mukarreb ol-** [Ar.+Tr.] Yakın olmak, yaklaşmak.
m.- anlar 180b/10
- mukarreh** [Ar.] Yukarı Mısır bölgesinde eski bir şehir ve buranın halkı.
m. 172a/21, 173b/18
- mukarrer** [Ar.] Kararlaştırılmış, kesinleşmiş; kesin; sağlam; kuşkusuz; şüphesiz.
m. 002b/17, 048b/05, 049a/13, 094a/19, 134a/07, 151a/11, 160a/21, 194a/07
m.+ dür 071b/16, 124b/04, 142b/16, 185b/01, 209b/13
m.+ idi 105a/04, 157b/11
- mukarrer eyle-** [Ar.+Tr.] Kesinleştirmek.
m.- di 109a/21, 209a/01
- mukarrer-i selâtin ve şah** [Ar.+Ar.+Ar.] Hükümdarların kaldığı yer, başkent.
m.+ ı 148b/15
- mukarrer iT-** [Ar.+Tr.] 1. Kararlaştırmak. 2. Kalınacak, yerleşilecek yer yapmak.
m.- di 068a/10
m.- diler 146a/08, 220a/04
m.- e 061b/09
- mukarrer kıl-** [Ar.+Tr.] 1. Kararlaştırmak, kesinleştirmek. 2. Kalınacak, yerleşilecek yer yapmak.
m.- duklarında mı 197b/20
m.- mağ 095b/04
m.- up 105a/03
- mukarrer ol-** [Ar.+Tr.] Kalıcı olmak, kesinleşmek.
m.- di 086a/13, 098b/20, 109b/04, 232a/21
m.- duğı 021b/08
m.- duğdan 068b/13
m.- mışdı 107b/04
m.- up 009b/20, 100a/13, 105a/01
- mukarrib** [Ar.] Yakın olan.
m.+ leri 019b/16
m.+ lerinden 220a/21
- mukâtele** [Ar.] Vuruşma, çarpışma.
m.+ ye 146a/08, 154a/20
- mukâtele eyle-** [Ar.+Tr.] Vuruşmak, çarpışmaya girmek.
m.- diler 022a/03
- mukattaÖ** [Ar.] Kesik, ayrı.
m. 174a/12
- mukâvemet** [Ar.] Karşı koyma.
m. 082a/18, 154b/01
- mukâvemet id-** [Ar.+Tr.] Karşı koymak.
m.- ecek 209b/07
- mukavkıs** [Ö.] Mısır'ın fethi sırasındaki İskenderiye patriği ve Bizans'ın Mısır genel valisi.
m. 012a/11, 079b/05, 079b/12, 147a/09, 147a/15, 147b/08, 147b/11, 167b/21, 168a/02, 168a/04, 170b/12, 204b/08, 204b/17, 205a/15, 205a/19, 205b/06, 206b/07, 206b/15, 207a/06, 207b/01, 207b/11, 207b/16, 207b/18, 207b/19, 208a/02, 208a/04, 208a/08, 208a/11, 208a/14, 208a/17, 208b/05, 208b/06, 208b/08, 208b/20, 209a/07, 209a/18, 211b/21, 212a/04, 212a/13
m.+ a 012a/09, 147a/12, 147a/13, 147a/14, 147a/18, 168a/06, 204b/11, 207a/11, 207b/16, 208b/15, 209a/08, 212a/21
m.+ dan 178b/21
m.+ ün 147a/16, 178b/08, 205a/08, 207a/16, 211b/19
- mukavvâ** [Ar.] Kâğıt hamurundan yapılmış, çeşitli kalınlıkta sert ve kalın kâğıt.
m.+ dan 084b/06
m.+ sından 084a/21
- mukavvem** [Ar.] Sağlam, dayanıklı.
m. 126b/14, 126b/16, 152b/17
- mukavvîlîğ** [Ar.+Tr.] Sağlamlık, dayanıklılık.
m.+ ı 013b/15
- mukaytâm** [Ö.] Kişi adı.
m. 146b/21
m.+ dan 147a/03
- mukaytâm hâkîm** [Ö.] (bk. mukaytâm)
m.+ ün 147a/02
- mukayyed** [Ar.] Bir şeye önem veren.
m. 027a/08, 086a/20, 086b/12, 094b/20
- mukayyed ol-** [Ar.+Tr.] 1. Korumak, gözetmek. 2. Önem vermek, öncelik vermek.
m.- dı 091a/08
m.- ular 124a/01
m.- ularıdı 210b/10
- mukayyed olma-** [Ar.+Tr.] 1. Önem vermemek, dikkate almamak. 2. Sözüünü tutmamak, korumamak.
m.- dı 071b/01, 075b/21
m.- yup 055a/09, 138a/18
- mukîm** [Ar.] İkamet eden, oturan.
m. 192a/09
m.+ i 124a/06
- muktaşâ** [Ar.] Gereken; gerekli olan; bir şeyin gerektirdiği.
m.+ sı 227b/07
m.+ sıca 012b/05, 026b/02, 027a/11, 078b/13, 105b/14, 110a/02, 166a/19
- muktaşâ-yı şerÖ-i şerîf** [Ar.+Ar.+Ar.] Din kurallarının gereği.
m. 102a/09, 131b/06
- muktedâ** [Ar.] Önderlik eden; örnek alınan.
m.+ sı 102b/02
- mukurreh** [Ö.] (bk. mukarreh)
m. 173a/04, 173b/16
- müm** [Far.] 1. Ortasına konulmuş bir fitil yakıldığında aydınlatmada kullanılan araç. 2. Bal mumu.
m. 137b/04, 171a/09
m.+ ı 193a/18
- munkatîl ol-** [Ar.+Tr.] Devam etmemek, son bulmak.
m.- dı 014a/10, 023a/10
m.- duğdan 115a/06
- muntazam ol-** [Ar.+Tr.] Düzene girmek, düzelmek.
m.- di 006b/15, 156b/09
- muntazır** [Ar.] Gözleyen, bekleyen.
m.+ larıdı 153a/13
- muntazır-ı fermân** [Ar.+Ar.] Fermanını bekleyen.
m.+ ıydı 003a/07
- muntazır ol-** [Ar.+Tr.] Gözlemek, beklemek.
m.- dılar 227a/16
m.- sa 128b/07
- munzam ol-** [Ar.+Tr.] Üste konmak, eklenmek.
m.- sun 196b/09
m.- up 113b/18
- mür** [Ar.] Karınca.
m. 003a/06
- murabbaÖ** [Ar.] Dörtgen.
m. 036a/20, 133b/12, 137a/14, 138a/06, 138a/07, 138a/18, 140a/01, 140a/02, 144a/16, 180a/05, 180b/03, 180b/04, 182a/20
- murabbaÖ-i müstaîl** [Ar.+Ar.] Dikdörtgen.
m. 180b/05
- murabbaÖü's-şekl** [Ar.+Ar.] Dörtgen şekilli.
m. 158b/08
- murâd** [Ar.] 1. Arzu, istek, dilek. 2. Amaç, gaye.
m. 010b/17, 069b/10, 079b/10, 094b/01, 116b/10, 124a/17, 142b/13, 148b/20, 152a/04, 168b/11, 177a/14, 177b/03, 191a/04
m.+ a 059a/17
m.+ ı 025a/04, 039b/14, 041a/17, 046a/07, 059a/20, 069b/03, 071a/15, 086a/08, 172a/07, 181a/19, 194b/18, 205a/20, 219a/06, 224a/16
m.+ idur 041a/18
m.+ ina 031b/11, 057a/18, 219a/06
m.+ınca 037b/04
m.+ ları 015a/21, 044b/11, 111a/12, 112b/20, 184a/15
m.+ larına 099b/03
m.+ larınca 124b/21, 131a/17, 135b/14

- m.+ larından 069b/10
m.+ um 159a/18
m.+ uñuz 041b/11, 148b/05
- murād idin-** [Ar.+Tr.] Çok istemek, amaçlamak.
m.- di 015a/06, 016b/06, 019a/05, 043b/09, 053b/07, 056b/12, 160b/14, 183a/11
m.- diler 051b/05
m.- düğün 019b/08
m.- düğünlerin 037a/06
m.- düm 152b/01
m.- e 209b/17, 212a/15
m.- mişidi 152a/12
m.- se 035a/08, 069b/09, 069b/10
m.- üp 190a/11
- murād ol-** [Ar.+Tr.] İstenmek, amaçlanmak.
m.- duğı 135a/11
- murāqib** [Ar.] Denetleyen, kontrol eden.
m.+ ıydı 130b/14
- muraśsaŕ** [Ar.] Kıymetli taşlarla bezenmiş.
m. 007a/15, 008a/14, 017a/12, 027b/01, 029a/11, 029a/14, 037a/09, 051a/03, 055b/16, 082a/05, 089a/21, 140b/01, 143b/09, 159a/01, 164a/01
- muraśsaŕ eyle-** [Ar.+Tr.] Kıymetli taşlarla süslemek.
m.- diler 194b/09
- muraśsaŕ it-** [Ar.+Tr.] Kıymetli taşlarla süslemek.
m.- diler 033b/09
- muraśsaŕ kılın-** [Ar.+Tr.] Kıymetli taşlarla süslenmek.
m.- miş 053a/04
- murdar ol-** [Ar.+Tr.] Kokuşup, yenemesi haram duruma gelmek.
m.- miş 222b/02
- murğ-ı rūh-ı pür-fütūh** [Ar.+Ar.+Far.+Ar.] Fetihlere doymuş ruh kuşu.
m.+ ı 092b/04
- mūsā** [Ö.] 1. (bk. hāzret-i mūsā) 2. Kişi adı.
m. 072a/07, 072b/19
- mūsā bin naşir** [Ö.] Musa bin Nusayr, Emevî Hālifesi I. Velid'in emrinde Afrikiyye ve İspanya Valisi olarak görev yapmış Müslüman Arap kumandan.
m. 043b/07, 043b/12
m.+ den 043b/20
m.+ ün 043b/18
- mūsā ibn-i naşir** [Ö.] (bk. mūsā bin naşir)
m.+ e 043b/06
- mūsā payğambar** [Ö.] (bk. hāzret-i mūsā)
m. 028b/10, 174b/01, 176b/19, 198a/20
m.+ ı 072b/09
m.+ uñ 119a/14, 147b/13, 174a/04
- muşaddık** [Ar.] Tasdik eden.
m. 004a/15
- muşaffā** [Ar.] Saf hale getirilmiş, temizlenmiş.
m. 152b/17
- muşāhabet** [Ar.] Sohbet etme.
m. 109b/04, 113a/20, 157b/03
m.+ de 004a/11
m.+ i 027a/09, 043a/19
m.+ lerinden 109b/05
- muşāhabet eyle-** [Ar.+Tr.] Sohbet etmek.
m. 055b/03
- muşāhabet id-** [Ar.+Tr.] Sohbet etmek.
m.- erdi 154b/11
m.- erken 143a/04, 204b/01
- muşāhib** [Ar.] Padişahın yada yüksek rütbeli kişilerin yanında kendisini eğlendirip hoşça vakit geçirmesini sağlamak üzere bulunan sohbeti hoşça giden kişi.
m.+ i 130b/14
m.+ iyidi 139a/02
m.+ ler 156b/06
m.+ lardan 011a/06
m.+ lerinden 085b/16, 144b/14
m.+ lerine 025a/18
m.+ leriyle 011a/04, 062b/19, 067b/01
m.+ leriyle 062b/13
- muşāhib-i hās** [Ar.+Ar.] Baş musahip.
m.+ ı 107b/14
- musallat eyle-** [Ar.+Tr.] Birini veya bir şeyi, bir başkasına rahatsızlık verecek şekilde göndermek, başkasının başına sarmak.
m.- di 035b/13, 084b/15, 167a/20
- musallat iT-** [Ar.+Tr.] Birini veya bir şeyi, bir başkasına rahatsızlık verecek şekilde göndermek, başkasının başına sarmak.
m.- eridi 019b/09
m.- mişidi 025a/21
- musallat kıl-** [Ar.+Tr.] Birini veya bir şeyi, bir başkasına rahatsızlık verecek şekilde göndermek, başkasının başına sarmak.
m.- an 088b/10
- musallat ol-** [Ar.+Tr.] Birine rahat ve huzur vermemek, bizzat zarar vermek.
m.- di 201a/14
m.- ur 170a/08
- muşannaŕ** [Ar.] Sanatlı.
m. 019a/08, 027b/11, 028b/07, 135b/20, 138b/16, 144a/10, 150a/04, 157a/06, 159a/01, 163b/14, 165b/21
m. itmişidi 008a/11
- muşhaf** [Ar.] Kuran-ı Kerim.
m.+ lar 084b/13
- müşil** [Ö.] Irak'ın kuzeyinde Dicle Nehri kıyısında bulunan, Türk nüfusu çoğunlukta olan şehir.
m. 097a/15, 187a/14
m.+ a 063b/05
- muşbet** [Ar.] 1. Felaket. 2. Ölüm.
m.+ i 113a/15
m.+ lerini 113b/11
- muştafa** [Ar.] Seçilmiş.
m.+ sı 002b/03
- muştafa paşa** [Ö.] Kanuni Sultan Süleyman dönemindeki Osmanlı veziri.
m.+ yı 114a/16
- muştıla-** [Tr.] Müjde vermek.
m.- rlar 123b/17
- muştılık** [Tr.] Müjde.
m. 176b/03
- muŕtād** [Ar.] Alışılmış, alışkanlık.
m.+ ları 097a/05, 101b/01
- mutaşarrıf ol-** [Ar.+Tr.] Bir şeyin sahibi olmak, kullanım hakkını elinde bulundurmak.
m.- duğı 089b/04, 095b/03
- muŕtaşim-billah halifa** [Ö.] (bk. el-muŕtaşim-billah hālifa)
m. 181b/10
- mutazaccir ol-** [Ar.+Tr.] Sıkılmak.
m.- up 125a/06
- muŕteber** [Ar.] 1. Saygınlığı olan, itibarlı, güvenilir. 2. Değerli.
m. 063a/10, 084a/15, 087a/19, 096b/11, 106b/02, 107b/11, 131a/01, 149b/10, 154b/10, 166b/21, 172a/04, 183b/13, 183b/14, 192b/04, 201a/06, 202a/03, 219a/08, 227b/13, 229a/09
m.+ dür 013b/11
- muŕtedd** [Ar.] Gözle görünür.
m. 004a/01
- muŕtedil** [Ar.] Orta halde bulunan, ne az ne çok.
m. 126a/12
- muŕtekad** [Ar.] Kendisine inanılan, itikat edilen kimse.
m.+ ları 213b/15
- muŕtemed** [Ar.] İnanılıp güvenilen kimse.
m. 041b/17, 073b/06, 118a/21, 131b/18, 160a/06, 162b/18, 173a/11, 183b/07, 194b/20, 207b/08, 213b/15
m.+ e 118b/13
m.+ ile 118b/03
m.+ leri 060a/10
m.+ lerinden 071a/05, 157b/18, 206b/16
- mutabbak** [Ar.] Katmanlı, kat kat.
m. 001b/03, 001b/04
- mutābık** [Ar.] Uyan, uygun gören.
m.+ ıdı 091b/03, 094b/13
- mutavvel** [Ar.] Tatvil edilmiş, uzatılmış.
m. 004b/16, 094a/15, 154a/08
- mutŕŕ** [Ar.] Boyun eğen, itaat eden.

- m. 100b/02, 173a/08
m.+ üz 209b/16
- muṭīʿ eyle-** [Ar.+Tr.] Hükümü altına almak, itaat ettirmek.
m.- di 053a/06
- muṭīʿ-i fermān** [Ar.+Ar.] Boyun eğdirilmiş, hüküm altına alınmış.
m. 155a/02
m.+ ı 155b/09, 194a/02
- muṭīʿ iT-** [Ar.+Tr.] Hükümü altına almak, itaat ettirmek.
m.- düm 227b/18
m.- üp 018b/06, 036b/15
- muṭīʿ kııl-** [Ar.+Tr.] Hükümü altına almak, itaat ettirmek.
m.- a 038b/02
m.- mışdı 047a/19
- muṭīʿ ol-** [Ar.+Tr.] Boyun eğmek, itaat etmek.
m.- ançün 190b/10
m.- anlar 200a/03
m.- ayın 071a/15
m.- dılar 079a/03, 176b/12, 215b/01
m.- dukları 079a/03
m.- up 200a/04
m.- urşañ 071a/14
- muṭīʿ olma-** [Ar.+Tr.] Boyun eğmemek, itaat etmemek.
m.- mayup 095a/05
m.- zlar 011b/09
- mutma'in ol-** [Ar.+Tr.] İnanmak, şüphesi kalmamak.
m.- di 196a/02
- mutrib** [Ar.] Çalgıcı.
m.+ ler 187a/16
- muttaliʿ itme-** [Ar.+Tr.] Haberdar etmemek, bilgilendirmemek.
m. zler 172a/09
- muttaliʿ kııl-** [Ar.+Tr.] Haberdar etmek, bilgilendirmek.
m.- di 006b/09
- muttasıl** [Ar.] 1. Sürekli olarak. 2. Yan yana, bitişik.
m. 010a/20, 030a/18, 032a/11, 038a/02, 041b/17, 061a/03, 084a/07, 090a/04, 091a/07, 109b/10, 123b/13, 124a/02, 124b/05, 128b/05, 130b/09, 141b/08, 147a/02, 148a/15, 152a/06, 157b/12, 163b/03, 163b/17, 166a/15, 169b/16, 169b/17, 170a/12, 171b/11, 172b/07, 176b/20, 179b/09, 185b/10, 193b/02, 201a/15, 202b/02, 203b/08, 204b/21, 205b/15, 217b/05, 218a/19, 219b/05, 220a/10, 226a/06, 228a/07, 232a/05
m.+ dur 171b/08, 172a/21
m.+ ıdı 183a/03, 217a/02
- muvāfakat** [Ar.] Uzlaşma.
m. 108b/07
- muvāfakat id-** [Ar.] Uzlaşmak.
m.- üp 050a/14
- muvāfık** [Ar.] Yerinde, uygun, münasip.
m. 039b/11, 111a/17, 118a/09, 129b/18, 148b/06, 191a/11, 230a/12
- muvāfık ol-** [Ar.+Tr.] Uygun, elverişli olmak.
m.- an 021b/04
- muvāhhid ol-** [Ar.+Tr.] Tevhid etmek, Allah'ın birliğine inanmak.
m.- di 049a/03
- muvāneset** [Ar.] Yakınlık, arkadaşlık.
m.+ i 109b/04
- muvāneset id-** [Ar.+Tr.] Yakınlık duymak, arkadaşlık etmek.
m.- üp 107b/13
- muvattā** [Ö.] İmam Malik'in fıkıh konularını içeren eseri.
m. 091b/10
- muẓaffer aʿOmā** [Ö.] Memlukular döneminde yaşamış bir şair.
a. 094b/03
- muẓī** [Ar.] Eziyet eden, incitici.
m. 163b/04
- muẓmaḥil(l) ol-** [Ar.+Tr.] Çökmek, darmadağın olmak.
m.- ayıdı 025b/12
m.- di 203b/14
m.- müş 149a/10
m.- ur 122a/09
m.- up 111a/07
- muẓtaribü'l-bāb** [Ar.+Ar.] Acı çekenlerin kapısı.
m. 102a/08
- mübāderet it-** [Ar.+Tr.] Bir iş yapmaya girişmek.
m.- di 076a/03
- mübāhis-i muʿāzala- ĥadd ü rüsüm** [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] Kurallar ve terimlerin şiiirde anlamı tamamlaması ile ilgili konular.
m.+ da 003b/09
- mübālağa** [Ar.] 1. Abartma. 2. Çok fazla.
m. 006b/20, 100a/06, 131b/05, 154b/01, 168b/05
- mübālağa eyle-** [Ar.+Tr.] Aşırı gitmek, abartmak.
m.- di 201a/04
- mübālağa(lar) iT-** [Ar.+Tr.] Aşırı gitmek, abartmak.
m.- di 223b/03
m.- üp 144b/06
m.- mişlerdür 013b/15
- mübālīga** [Ar.] (bk. mübālağa)
m. 029b/05, 131a/15
- mübārek** [Ar.] 1. Saygı duyulan, saygıdeğer. 2. Kutlu, kutsal. 3. Uğurlu, hayırlı.
m. 009a/01, 089a/18, 116b/01, 147b/06, 147b/20, 148a/04, 152a/11, 160b/11, 175b/03, 196b/04, 198a/06, 207b/14, 213a/11, 214b/17, 217a/20
- mübārek ol-** [Ar.+Tr.] Uğurlu, hayırlı gelmek.
m.- a 009b/10
m.- dı 096a/07, 113b/07
m.- duğı 009b/09
m.- mağıçün 176b/07
- mübārek olma-** [Ar.+Tr.] Uğurlu, hayırlı gelmemek.
m.- yup 080b/17
- mübāreklik** [Ar.+Tr.] 1. Kutsallık 2. Saygıdeğerlik.
m. 009a/04
m.+ i 228b/21
- mübāriz** [Ar.] Teke tek savaşma.
m. 213a/07
- mübāseret eyle-** [Ar.+Tr.] Bir işe başlamak, girişmek.
m.- di 086a/04
- mübāseret(in) iT-** [Ar.+Tr.] Bir işe başlamak, girişmek.
m.- er 221b/10
m.- erdi 221b/11
m.- erleridi 130b/01, 210b/11
m.- dükleri 015b/01
- mübāseret itme-** [Ar.+Tr.] Bir işe başlamamak, girişmemek.
m.- yüp 042b/16
- mübāşir** [Ar.] Görevli.
m. 104b/04, 219a/14, 229b/20
m.+ idi 230a/16
- mübāşir ol-** [Ar.+Tr.] Görevli olmak.
m.- an 133b/05
m.- anlaruñ 135a/07
m.- dılar 152a/04
- mübdiʿ-i bedāyī** [Ar.+Ar.] Yeni ve güzel şeyler icat eden.
m. 001b/09
- mübbedel ol-** [Ar.+Tr.] Değişmek, başka duruma geçmek.
m.- dı 003b/18, 005a/18, 056b/07, 067b/13, 101a/14
- mübbedel kıılın-** [Ar.+Tr.] Değiştirilmek, başka duruma geçmesine neden olmak.
m.- di 156a/10
- mübtelā** [Ar.] (Hastalık vb. şeye) tutulmuş olan.
m.+ yıldı 086a/21
- mübtelā ol-** [Ar.+Tr.] (Hastalık vb. şeye) tutulmak.
m.- up 086b/17, 201a/18, 201b/08
- mücāvir ol-** [Ar.] Ömrünü Mekke ve Medine'de ibadetle geçirmek.
m.- anlarda 092a/09
- mücedded** [Ar.] Yepyeni.
m. 111a/09
- mücellā** [Ar.] Cilalı, parlak.
m. 229a/21
- mücellad** [Ar.] Ciltlenmiş.
m. 090b/13
- mücelladāt** [Ar.] Ciltli kitaplar.
m. 092b/18
- mücerreb** [Ar.] Tecrübe olunmuş, denenmiş.
m.+ dür 125b/11, 129b/07

- m.+ leridür 127a/11
mücerreb-i ahvâl [Ar.+Ar.] Halin tecrübesi.
 m.+ ı 154b/13
mücerred [Ar.] 1. Soyut. 2. Yalnız, tek.
 m. 002a/02, 045a/09
mücevef [Ar.] Oyuk, içi boş.
 m. 016b/01, 027b/02, 033b/03, 033b/04, 033b/08,
 039b/08, 117b/17, 162b/14, 175b/19, 195a/21
müceveze [Ar.] Kavuk, büyük sarık.
 m. 182b/06
mücre [?.] Dolap, küçük sandık.
 m.+ sinde 178a/08
mücrim [Ar.] Suçlu.
 m.+ i 190a/06
 m.+ ler 175a/19
 m.+ leri 190a/07
müctebâ [Ar.] Seçkin.
 m.+ sı 002b/03
müdārâ [Ar.] Düşmanlığı gizleyip görünüşe göre dost görünme.
 m. 196a/11
 m.+ ya 060b/04
müdārâ id- [Ar.+Tr.] Düşmanlığı gizleyip görünüşe göre dost görünmek.
 m.- erdi 052a/14
 m.- iciydi 086a/20
müdd [Ar.] Tahıl ölçmekte kullanılan sekiz kileye denk ölçek.
 m. 169b/20
müddeber [Ar.] Önemli; değerli.
 m. 029b/01, 029b/02, 136a/08, 150a/04
müddet [Ar.] Süre.
 m. 019a/06, 021b/20, 031b/09, 044a/17, 046a/12,
 054a/02, 061a/02, 061b/03, 110a/19,
 110a/21, 118a/14, 199a/08, 221a/10, 227b/14
 m.+ de 076b/16, 145a/07, 216b/13
 m.+ den 015a/01, 154b/05
müddet-i müsâferet [Ar.+Ar.] Misafirlik süresi.
 m.+ inüñ 123a/16
müddet-i saltanat [Ar.+Ar.] Saltanat süresi.
 m.+ ından 026a/09
 m.+ ını 034a/09, 039a/21
 m.+ ları 077a/09
müddet-i hilâfet [Ar.+Ar.] Halifelik süresi.
 m.+ i 099b/11
müddet-i medjd [Ar.+Ar.] Uzun süre.
 m. 187a/02
müdebbir [Ar.] Tedbir alan, tedbirli.
 m. 026b/12
 m.+ leri 180b/18
müdebbir ol- [Ar.+Tr.] Tedbirini almak, korumak.
 m.- an 180b/12
müderis [Ar.] Medreselerde ve büyük camilerde ders veren hoca.
 m.+ düm 003b/08
 m.+ iyidi 192a/16
 m.+ lerinden 091b/18
müdevver [Ar.] Yuvarlak.
 m. 022a/07, 058b/03, 140a/01, 158b/10, 180b/01
müdün [Ar.] Şehirler.
 m. 210a/05
mü'eddî ol- [Ar.+Tr.] Neden olmak.
 m.- di 103b/02, 218b/16
mü'ekkid ol- [Ar.+Tr.] Kuvvetlenmek, güçlenmek.
 m.- mişdi 155a/16
mü'ellif [Ar.] Telif eden, kitap yazar.
 m.+ i 004b/17, 162b/06
 m.+ leri 004b/18
mü'eyyed [Ar.] Kuvvetlendirilmiş, sağlam.
 m. 178b/20
mü'ezzîn [Ar.] Namaz vakitlerini haber vermek için ezan okuyan din görevlisi.
 m.+ ler 229a/03
 m.+ lere 081a/15
müfâraḳat [Ar.] Ayrılma, uzaklaşma.
 m.+ a 125b/10
müfâriḳat [Ar.] (bk. müfâraḳat)
 m.+ ina 042b/08
müferric [Ar.] Ferahlık veren.
 m. 166a/06
müferriḥ [Ar.] Ferahlık veren.
 m. 166a/07
müfessir [Ar.] Kuran-ı Kerim'i açımlayan din bilgini.
 m.+ ler 094b/01, 148b/19, 161a/21
 m.+ lerden 079b/08, 119a/06, 124a/16
müfessirîn [Ar.] Kuran-ı Kerim'i açımlayan din bilginleri.
 m. 119a/05, 191a/02
müfevvez [Ar.] İhale ve sipariş olunmuş.
 m.+ idi 107b/17
müfevvez ol- [Ar.+Tr.] İhale edilmek, sipariş edilmek.
 m.- ıcaḳ 225a/03
müfîd olma- [Ar.+Tr.] Fayda etmemek.
 m.- dı 042b/20, 067a/13, 102a/02, 130b/17
müflîş [Ar.] İflas etmiş, parasız.
 m.+ lerüñ 101a/05
müfredât [Ar.] Basit şeyler.
 m. 036a/14
 m.+ ıla 135b/21
müfredât-ı eşyâ [Ar.+Ar.] Basit şeyler.
 m.+ dan 118a/05
müfsid [Ar.] Fesat çıkaran, ara bozan.
 m.+ ler 231a/20
 m.+ leri 231a/16
 m.+ lerüñ 231b/01
 m.+ ün 086a/19
mühendis [Ar.] Geometri bilen, hendese eğitimi almış kimse.
 m. 016b/12, 152a/13, 160b/15, 227a/18
 m.+ ini 020a/05
müheyvâ [Ar.] Hazır durumda olan, hazır.
 m. 090b/15, 216a/03
 m.+ ydı 231a/02
müheyvâ iT- [Ar.+Tr.] Hazırlamak.
 m.- dügi 103b/07
 m.- üp 195a/01
mühim [Ar.] Önemli, gerekli şey.
 m.+ leri 118b/02
mühimm ol- [Ar.+Tr.] Gerekli olmak, gerekmek.
 m.- an 004b/14
mühimmât [Ar.] Önemli ve gerekli olan şeyler; malzemeler.
 m.+ ı 135a/15
mühlet vir- [Ar.+Tr.] Bir işin yapılması için zaman tanımak.
 m.- di 085a/05
 m.- ür misin 159b/11
mühmel [Ar.] İhmal edilmiş.
 m. 060b/18
mühmelât [Ar.] Boş sözler.
 m. 084b/03
 m.+ dan 130b/18
mühr [Ar.] Üzerinde bir kimsenin, bir kuruluşun adının bulunduğu, basıldığı yerde imza yerine geçen veya onay anlamı taşıyan damga.
 m.+ inde 096a/18
 m.+ iyle 210a/17
mühtedj ol- [Ar.+Tr.] Hidayete ermek.
 m. 002b/12
mühürle- [Ar.+Tr.] Mührünü basmak.
 m.- di 210a/17
mühürlü [Ar.+Tr.] Mühür basılmış.
 m.+ lü 059a/07
müjde-gâne [Far.+Far.] Müjdeye karşı verilen bahşiş, muştuluk.
 m. 123b/17, 123b/19
müka'ab [Ar.] Küp biçiminde olan, kübik.
 m. 143a/09
müḳâfât olun- [Ar.+Tr.] Bir hizmet ve iyiliğe karşı ödüllendirmek.
 m.- dı 030b/13
mükellel [Ar.] Taçlandırılmış.
 m. 055b/16
mükemmel [Ar.] Kusursuz.
 m. 089b/01

- mülâhaza** [Ar.] İnceden inceye düşünme, düşünce.
m.+ sıyla 184b/14
m.+ yla 212a/08
- mülâhaza iT-** [Ar.+Tr.] Düşünmek.
m.- di 124b/14, 220b/20
m.- en 161a/19
m.- erdi 212b/19
m.- erleridi 136a/04, 180b/19, 183b/12, 225b/18
m.- üp 100a/16
- mülaqqab** [Ar.] Lakap verilmiş, lakaplı.
m. 231b/18
m.+ dur 085b/02
m.+ ıdı 085a/14, 086b/09, 094b/17, 105a/01, 106a/07
- mülaqqab ol-** [Ar.+Tr.] Lakap verilme.
m.- an 078a/04
m.- anlardan 098a/14
- mülâyemet** [Ar.] Yumuşak huyluluk, uygunluk.
m. 011b/08
m.+ i 044b/20
- mülâyemet id-** [Ar.+Tr.] Sakin ve sevecen davranmak.
m.- üp 069a/05
- mülâyemetler eyle-** [Ar.+Tr.] Sakin ve sevecen davranmak.
m.- di 230b/09
- mülâyim** [Ar.] Uygun.
m. 147a/05
- mülâzemet** [Ar.] Bir işle sürekli olarak uğraşma; kendini bir işe verme.
m.+ ine 020b/04
- mülâzemet id-** [Ar.+Tr.] Aşırı derecede bağlanmak.
m.- er 041b/18
m.- erleridi 041a/06
m.- üp 042b/09
- mülebbeş** [Ar.] Giydirilmiş.
m. 042a/17
- mülevven** [Ar.] Renkli.
m. 030a/09, 035a/18, 035b/01, 036a/18, 037a/02, 040b/06, 042a/16, 135b/15, 189a/20
- mülevveş ol-** [Ar.+Tr.] Kirlenmek.
m.- dı 095b/11
- müleyyen** [Ar.] Yumuşatılmış.
m.+ dür 189a/03
- mültefit** [Ar.] Önem verip dikkate alan, ilgili.
m.+ lerdür 124a/03
- mülük** [Ar.] Hükümdarlar.
m. 031b/01, 054a/03
m.+ ından 051a/21
- mülük-ı Óad** [Ar.+Ö.] Ad kavmi hükümdarları.
m. 151a/17
- mülük-ı Óalem** [Ar.+Ar.] Tüm dünyadaki hükümdarlar.
m. 030b/20
- mülük-ı cihân** [Ar.+Far.] Tüm dünyadaki hükümdarlar.
m.+ ı 155a/02
- mülük-ı ehl-i islâm** [Ar.+Ar.+Ar.] İslam dünyasındaki hükümdarlar.
m.+ dan 079b/19
- mülük-ı mâziye** [Ar.+Ar.] Geçmiş zamanlardaki hükümdarlar.
m.+ den 177a/20
- mülük-ı mısır** [Ar.+Ö.] Mısır'daki hükümdarlar.
m.+dan 040b/15, 157b/07
- mü'min** [Ar.] İman etmiş, Müslüman.
m.+ lerdan 147a/17
m.+ leridi 052a/13, 070a/19
m.+ lerüñ 125a/14
- mü'min ol-** [Ar.+Tr.] İman getirmek, Müslüman olmak.
m.- an 032b/09
m.- dı 049a/03
- mümkîn** [Ar.] Olması ihtimal dahilinde olan; olası; olanaklı.
m. 043b/18, 160a/16, 186a/06
m.+ dür 012b/20, 056a/13, 127a/13
- mümkîn ol-** [Ar.+Tr.] Yapılabilir, gerçekleşebilir olmak; olabilmek.
m.- an 049a/20, 103a/03, 144a/15, 153b/07, 167a/13, 175b/19, 198b/21, 205b/17, 215b/04
m.- duğı 097b/13
m.- duğca 024b/12, 045b/20, 222b/21, 231b/19
- m.- up 173a/02
- mümsik** [Ar.] Cimri, eli sıkı.
m. 164b/12
- mümtâz** [Ar.] Seçkin, ayrıcalıklı.
m. 091b/14, 099a/12, 143a/01
- mümtâz ol-** [Ar.+Tr.] Üstün nitelikleri dolayısıyla diğerlerinin arasından seçilmek; üstün olmak.
m.- an 113a/17
m.- mişidum 003b/04
m.- sun 143a/02
- mümted(d)** [Ar.] Uzanan.
m. 010b/06, 166a/15
- mümted(d) ol-** [Ar.+Tr.] Sürmek, devam etmek.
m.- dı 105b/10, 220b/04, 222b/03
m.- up 092b/01, 109b/06
- münâcât** [Ar.] Allah'a yakarma.
m.+ a 050a/18, 073a/08, 217a/20
m.+ ında 072a/04
- münâcât eyle-** [Ar.+Tr.] Allah'a yakarmak.
m.- mişdür 148a/04
- münâcât iT-** [Ar.+Tr.] Allah'a yakarmak.
m.- erdi 147b/14
m.- miş 217a/19
- münâcât-gâh** [Ar.+Far.] Dua edilen yer.
m.+ idur 168b/10
- münâdî** [Ar.] Nida eden, tellal.
m.+ ler 108b/10
- münâkız** [Ar.] Çelişkili.
m. 133b/20
- münÓakis ol-** [Ar.+Tr.] Yansımak.
m.- dı 122b/17
- münâkkaş** [Ar.] Nakışlı.
m. 021b/10, 135b/15, 163b/12
m.+ ıdı 193a/07
- münâsebet** [Ar.] 1. İki şey arasındaki ilinti; bağlantı. 2. Neden, vesile. m.+ i 011a/03, 073b/20, 229b/14
m.+ ile 085a/21, 094b/06, 113a/20, 157b/05, 200b/13
m.+ iyile 154a/09, 198b/18
m.+ le 035b/13
- münâsebet id-** [Ar.+Tr.] İlişki kurmak, yakınlaşmak.
m.- üp 107b/13
- münâsebet olma-** [Ar.+Tr.] İlişki, yakınlaşma meydana gelmemek.
m.- dı 180b/09
- münâsib** [Ar.] Uygun, yaraşır.
m. 005a/10, 005b/01007a/19, 021a/14, 031b/15, 060b/08, 087a/06, 121b/12, 126a/15, 132b/02, 137a/03, 139a/10, 139a/18, 145a/03, 161a/04, 187a/01, 187a/10, 187a/11, 205b/13, 206a/10, 225b/04, 225b/14, 227a/04
m.+ dür 126a/16
m.+ lerin 224a/01
- münâsib gör-** [Ar.+Tr.] Uygun bulmak, yerinde bulmak.
m.- di 211b/12
m.- dügi 005b/11, 108a/04, 153a/15, 202a/16, 206a/05, 232a/04
m.- dükleri 185b/20
- münâsib ol-** [Ar.+Tr.] Uygun düşmek, yakışık almak.
m.- an 006b/16, 021a/11, 021b/04, 120a/07, 231b/14
- müncer ol-** [Ar.+Tr.] Sonuca bağlanmak, sonuçlanmak.
m.- dı 168a/05
- müneccim** [Ar.] Yıldızların hareketlerine göre insanların başlarına geleceklerle ilgili sonuçlar çıkaran kişi.
m. 148a/17
m.+ i 082b/15
m.+ ler 148a/16, 227a/16, 227b/03, 227b/05
m.+ leri 148a/14, 148a/15, 148a/17, 148a/19, 148a/21, 192a/20, 227a/12
m.+ leriyle 148a/20
m.+ lerüñ 227b/01
m.+ üñ 082b/17, 083a/07
- müneccimîn** [Ar.] Müneccimler.
m. 148b/06
- münevver** [Ar.] Nurlandırılmış, ışıklı.
m. 008a/13

- münezzeh** [Ar.] Maddî ve manevî kirlenme yaratan veya sakınca doğuran herhangi bir şeyden uzak duran; temizlenmiş.
m.+ dūr 049a/10, 197b/16
m.+ sin 001b/16
m.+ lerdür 055a/04
- münhâşır** [Ar.] Yalnız bir kişiye veya bir şeye özel olan.
m.+ ıdı 115a/04, 181b/20
- münhezim kıl-** [Ar.+Tr.] Hezimete uğratmak.
m.- up 114a/06
- münif** [Ö.] (bk. münüf)
m. 043a/14
m.+ de 043a/13
- münkād** [Ar.] Boyun eğen, bağılı.
m.+ ıdı 100b/02
- münkād ol-** [Ar.+Tr.] Boyun eğmek.
m.- dılar 215b/01
- münkariz ol-** [Ar.+Tr.] Çökmek, batmak.
m.- dı 071b/13
m.- mağıla 198b/11
m.- up 010b/10, 075a/19, 166a/19, 226a/09
m.- ur 222b/12
- münker** [Ar.] Dinî kurallara ve geleneklere ters düşen.
m. 145b/15, 154a/12
- münkesir kıl-** [Ar.+Tr.] Topluca öldürmek, yok etmek.
m.- dı 078a/12
- münşî-yi Öalem** [Ar.+Ar.] Yazılı anlatımı çok güçlü olan.
m. 227b/11
- müntehā** [Ar.] 1. En üst seviyede olan. 2. Son.
m. 003a/19
m.+ sında 066b/17
- müntehā-yı deşt-i kışak** [Ar.+Ö.] Kıpçak Çölü'nün sonu.
m. 003a/02
- müntehā-yı hadd-ı vilāyet-i Öarab** [Ar.+Ar.+Ö.] Arap vilayetinin sınırının sonu.
m. 113b/18
- müntehj** [Ar.] Bir şeyi tamamlayan, bitiren.
m. 003a/19
- müntemj** [Ar.] Yakınlık ve ilgi duyan.
m. 098b/04
- münüf** [Ö.] Aşağı Mısır bölgesinde eski bir şehir, Münif.
m. 006a/14, 006a/21, 010a/09, 031a/10, 176b/14
m.+ de 196a/17
m.+ den 062a/09, 195b/19
m.+ dūr 148b/20
m.+ e 010a/08, 034a/19, 046b/08, 061a/04, 062a/17, 065b/18, 068a/06, 068a/18, 133a/07, 146a/09169b/05, 195b/20, 196a/06, 196a/08
m.+ i 009a/20, 046a/12
- münüf şehri** [Ö.] (bk. münüf)
m. 046b/16, 069a/10, 148b/19, 176b/13
m.+ dūr 013a/08
m.+ n 031a/11
m.+ nde 043a/05, 133a/08, 192a/12, 197a/19
m.+ nden 030b/16
m.+ ne 008a/02, 045b/20, 046a/05, 046a/07, 053a/11, 060a/20, 123a/21
m.+ ni 006a/19, 149a/17
m.+ nüñ 043a/12, 047a/03, 069a/15, 074b/17, 195b/18
m.+ yidi 009a/18, 031a/10, 065b/13, 148b/16
- mürācaÖat** [Ar.] Başvuru.
m.+ a 080b/20
m.+ ı 108b/14
- mürācaÖat iT-** [Ar.+Tr.] Danışmak.
m.- di 152b/12
m.- diler 075a/05
m.- eler 050a/11
- mürāfaÖa** [Ar.] Mahkemeye huzuruna çıkma.
m.+ ya 100b/06
- mürāfaÖa id-** [Ar.+Tr.] Mahkemeye vermek.
m.- erleridi 100b/17
- mürekkab** [Ar.] Terkip edilmiş.
m. 024b/14, 030a/07, 030a/08, 036a/05, 086b/02, 123a/10, 136b/15, 147a/03, 165b/21, 195a/21
- mürekkabāt** [Ar.] Bileşikler; çeşitli bitkilerin karışımıyla oluşturulmuş terkipler.
m. 007b/11
m.+ dan 036a/14
- müretteb** [Ar.] Dizilmiş, yerli yerine konmuş.
m. 081a/06
- mürtefiÖ** [Ar.] Yüksek, yüce.
m. 085b/18, 132a/18, 174b/14, 226b/06, 229a/19
- mürtefiÖ kılın-** [Ar.+Tr.] Yüceltilmek, ayağa kaldırılmak.
m.- dı 131b/13
- mürür id-** [Ar.+Tr.] Geçmek, sona ermek.
m.- en 004b/07, 143a/11
- mürür-i aÖvām** [Ar.+Ar.] Geçen yıllar.
m. 020b/13, 216b/20
m.+ ıla144a/21, 216b/09
- mürür-i aÖvām ve eyyām** [Ar.+Ar.+Ar.] Geçen yıllar ve günler.
m.+ la 140a/04
- mürür-i devrān** [Ar.+Ar.] Geçen zamanlar.
m. 001b/08
- mürür-i eyyām** [Ar.+Ar.] Geçen günler.
m. 182b/07
- mürür-i zamān** [Ar.+Ar.] Geçen zamanlar.
m.+ ıla 004a/16, 158a/21, 185a/18
- mürüvvat** [Ar.] İyilik.
m.+ in 211b/02
- mürveşabr** [Ar.] Ölülerini mumyalamak için kullanılan bir madde.
m. 198a/06
- müsāÖade** [Ar.] İzin.
m. 108a/21
- müsāÖade id-** [Ar.+Tr.] İzin vermek.
m.- üp 057a/18, 099b/03
- müsāÖade itme-** [Ar.+Tr.] İzin vermemek.
m.- di 219a/06
- müsāfir** [Ar.] Yoldan gelen, konuk.
m. 004a/19, 042a/03, 042a/05, 124a/06, 125b/13, 127a/02, 229b/13
m.+ ler 055b/13, 168a/20
m.+ üñ 042a/06
- müsahhar it-** [Ar.+Tr.] Boyun eğdirmek, itaat etmesini sağlamak.
m. 009a/03
m.- düm 227b/18
- müsahhar ol-** [Ar.+Tr.] Boyun eğmek, itaat etmek.
m.- dı 202b/12
- müsāÖid ol-** [Ar.+Tr.] Elverişli, uygun olmak.
m.- up 229b/20
- müşbet** [Ar.] Tesbit edilmiş.
m. 105a/04
- müseddes** [Ar.] Altılı.
m. 180b/02
- müsellaḥ** [Ar.] Silahlı.
m. 060a/13, 081a/06
- müşelleş** [Ar.] Üçlü.
m. 180b/02, 180b/05, 182a/21, 185a/15
- müşelleş-i mustaḥil** [Ar.+Ar.] Üçgen.
m. 180b/04
- müsemmā** [Ar.] Adın taşıdığı anlam.
m. 203a/14
m.+ sma 091b/03, 094b/12
- müsemmen** [Ar.] Sekizli.
m. 027a/16, 180b/06
- müşemmenü*ş-şekl** [Ar.+Ar.] Sekizgen.
m. 158b/08
- müsemmiyāt-i esmā** [Ar.+Ar.] Eşyanın adları.
m.+ yı 001b/02
- müsilman** [Ar.] İslam dinine inanan kimse.
m. 098a/04, 130a/11, 172a/09, 210b/07, 219b/16
m.+ ıla 094a/02, 212b/20
m.+ in 098a/04, 130b/08
m.+ lar 085a/13, 087b/06, 087b/08, 088a/14, 088b/10, 092a/12, 093b/14, 093b/15, 093b/21, 094a/04, 096a/01, 096b/04, 096b/06, 097b/06, 097b/16, 111a/11, 115b/20, 130b/01, 130b/02, 131a/20, 147a/19, 179a/06, 179a/08, 179a/13, 179b/04, 179b/05, 179b/09, 186b/18, 204b/02,

- 205b/04, 205b/09, 205b/10, 206b/06, 206b/13, 210a/05, 212b/14, 213a/03, 213a/07, 214a/07, 214a/15, 215a/10, 215b/07
m.+ lara 087b/12, 093b/09, 094a/03, 099a/09, 100a/14, 100b/19, 102a/02, 179a/10, 179a/11, 206b/17, 212a/05, 212a/18, 212b/16, 213a/13
m.+ lardan 085b/07, 088a/11, 147a/18, 173b/10, 208b/17, 208b/18, 212a/13
m.+ ları 088a/08, 090a/08, 096b/02, 213a/20, 231b/14
m.+ larıdı 201b/07, 219b/16
m.+ larıla 208a/17, 209a/07, 212a/20
m.+ laruñ 084b/16, 088a/21, 092a/16, 093a/09, 100a/07, 102a/10, 171b/16, 206b/16, 207a/09, 208b/05, 209b/21, 212b/08, 212b/13, 214a/08
- müsilman ol-** [Ar.+Tr.] İslam dinini kabul etmek.
m.- dı 157b/02, 179a/10, 201b/07, 202a/11
m.- duğına 201b/08
- müslim** [Ar.] (bk. müsilman)
m. 090a/07
m.+ e 206b/03
m.+ ün 090a/08
- müslimün** [Ar.] Müslümanlar.
m.+ e 178b/09
m.+ i 205b/03
- müstaḥak(k)** [Ar.] 1. Bir şeye hak kazanmış olan; layık olan. 2. Hak edilen şey.
m. 102a/01
m.+ ina 105a/09
- müstaḥak ol-** [Ar.+Tr.] Hak etmek, layık olmak.
m.- duğı 112b/12, 231a/17
m.- ur 194a/18
- müstaḥik** [Ar.] Hak etmiş.
m.+ larıdı 084b/14
- müstaḥkem eyle-** [Ar.+Tr.] Sağlaştırmak.
m.- düm 153b/08
- müstaḥır ol-** [Ar.+Tr.] Yerleşmek, sabitlenmek.
m.- dı 110a/16
- müstaḫil** [Ar.] Kendi başına, bağımsız.
m. 021b/05, 021b/07, 047a/19, 079a/12, 086a/12, 088a/08, 090b/05, 096b/15, 110b/19, 114a/03, 148a/12, 179b/06, 187a/13, 187b/18, 188b/19, 209a/17, 221b/10, 225b/13, 230a/16
m.+ idi 223a/05, 231b/06
- müstaḫim** [Ar.] Doğru, düz.
m. 123b/08
- müstaḫli** [Ö.] (bk. eb'ül-kāsim aḫmed)
m. 085b/02, 085b/05, 085b/10
- müstaḫmel ol-** [Ar.+Tr.] Kullanılır durumda olmak.
m.- an 123a/21
- müstaḫır** [Ö.] (bk. el-müstaḫır-billah)
m. 219a/05, 219a/06, 219a/10, 219a/16, 219b/01, 219b/18, 220a/02, 220a/11, 221a/15, 221b/08, 221b/17, 222a/10, 222b/03, 222b/06, 222b/07, 223a/15, 223a/19, 230a/01, 230a/05, 230a/08, 230a/17, 230a/18, 230a/20, 231a/09
m.+ a 219b/01, 221b/10, 221b/16, 222a/03, 222a/12, 230a/14, 230a/20
m.+ ı 220b/06, 223a/18
m.+ la 230a/07
m.+ uñ 219a/12, 219a/21, 221a/12, 221b/01, 221b/14, 221b/21, 223a/09, 223b/03, 223b/06, 223b/08, 230a/01, 230a/02, 230a/16, 230b/02, 230b/06, 230b/15, 230b/19
- müstaḫır-billah** [Ö.] (bk. el-müstaḫır-billah)
m. 229b/21, 232a/19
- müstaḫır-billah halıfa** [Ö.] (bk. el-müstaḫır-billah)
m.+ ya 219a/04
- müstaḫır halıfa** [Ö.] (bk. el-müstaḫır-billah)
m. 219a/07, 219b/11
- müsteḫād** [Ar.] Olmasına ihtimal verilmeyen; uzak bir ihtimal dahilinde olan.
m. 005a/06, 005a/09, 012b/19, 161b/17
m.+ dur 143a/04
- müsteḫād olma-** [Ar.+Tr.] Olanaklı görülmek.
m.- sa 124a/20
- müstecāb id-** [Ar.+Tr.] Kabul etmek.
m.- üp 050b/01
- müstecāb ol-** [Ar.+Tr.] Kabul edilmek.
m.- acak 214b/07
m.- up 176b/07
m.- ur 148a/03, 174a/03
- müstefḫem** [Ö.] Kişi adı.
m. 031b/21
- müstemiḫ ol-** [Ar.+Tr.] Dinlemek.
m.- urdı 039b/13
- müste'min** [Ar.] Başka bir ülkeye özel izinle giren kişi.
m. 157a/20
- müstemir** [Ar.] Düzenli olarak devam eden durum.
m. 121b/03
- müstemir ol-** [Ar.+Tr.] Düzenli olarak devam etmek.
m.- dı 105b/04, 110a/17
- müstencid-billah** [Ö.] (bk. el-müstencid-billah halıfa)
m. 089a/05
- müstenid** [Ar.] Bir senet, belge veya delile dayanan.
m. 121a/21
- müstevli ol-** [Ar.+Tr.] İstila etmek, basmak.
m. oldı 022b/03, 076b/12, 192a/06
m. dılar 103a/11
m. olduğı 069b/18
- müstezj-billah** [Ö.] (bk. el-müstezj-billah)
m. 089a/13
- müstezj halıfa** [Ö.] (bk. el-müstezj-billah)
m. 089a/17
- müslmān** [Ar.] (bk. müsilman)
m.+ dan 082a/11
m.+ ıdı 052b/13
m.+ lar 056a/12, 072b/07, 083b/01, 084b/13
m.+ ları 083b/03
m.+ laruñ 015b/03
- müslmān ol-** [Ar.+Tr.] (bk. müsilman ol-)
m.- dı 006a/03
m.- up 015b/13
- müşābeh** [Ar.] Benzeyiş.
m.+ i 126b/20
- müşāhede iT-** [Ar.+Tr.] Gözlemlemek.
m.- en 121a/21
m.- dük 011b/07
m.- dükde 168b/01
- müşāhede oln-** [Ar.+Tr.] Gözlenilmek.
m.- ur 010b/12
- müşāvere** [Ar.] Birden çok kişi arasında birbirinin görüşünü alarak yapılan iş görüşmesi; danışma.
m.+ den 030b/20
m.+ siyle 006b/02, 020a/05, 194b/21
- müşāvere eyle-** [Ar.+Tr.] Görüş alış verişinde bulunmak; danışmak.
m.- di 096a/21
m.- diler 101b/04, 108b/03, 214b/13
- müşāvere iT-** [Ar.+Tr.] Görüş alış verişinde bulunmak; danışmak.
m.- di 056b/13, 159b/13, 178b/14, 208b/12
m.- erdi 228a/06
m.- megidi 207a/10
m.- üp 207a/10, 212a/07
- müşebbek** [Ar.] Ağ ve kafes gibi örülmüş olan; göz göz bağlanmış olan.
m. 029a/13
- müşerref** [Ar.] Şereflendirilmiş.
m. 203a/18
m.+ dür 175a/05
- müşerref ol-** [Ar.+Tr.] Şereflenmek; onur kazanmak.
m.- duğı 113b/08
m.- duğdan 203a/20
m.- müşiken 095b/11
m.- up 215b/15
- müşevveş ol-** [Ar.+Tr.] Karışmak, karmaşık hale gelmek.
m.- dı 110b/09
- müşevveşü'l-ḫāl ol-** [Ar.+Ar.+Tr.] Karmaşık duruma gelmek.
m.- dılar 102a/08
- müşir** [Ar.] Bağımsız.
m. 001b/15

- m.-i efhamdı 148a/13
- müşkil [Ar.]** 1. Güç, çetin. 2. Zorluk, sıkıntı.
m. 016a/09, 070a/08, 101b/13, 136a/19, 141a/15, 146b/20, 192b/10, 196b/07, 207a/04
m.+ leri 041b/19
- müşrif [Ar.]** 1. Bir durum almaya yüz tutmuş olan. 2. Çevreyi gören, etrafa bakan, yüksek.
m. 004a/16, 174b/07, 175a/01, 203b/05, 227a/08
- müşrik [Ar.]** Allah'a ortak koşan.
m.+ inün 002a/17
- müştebih ol- [Ar.+Tr.]** Şüphelenmek.
m.- sa 172a/17
- müştehir ol- [Ar.+Tr.]** Meşhur olmak, ünlenmek.
m.- mişlardır 082b/13
- müşteri [Ar.]** Jüpiter gezegeni; Mars.
m. 017b/19, 020b/16, 141a/21, 141b/08, 181a/16, 181b/07
- müşteri [Ar.]** Satın alan kişi, alıcı.
m. 124b/14
- müteâddid [Ar.]** Birçok, türlü türlü.
m. 121b/21, 227a/17, 229a/09
- müteâffin olma- [Ar.+Tr.]** Kokuşmak, çürümek.
m.- ya 126a/14
- müteâllik [Ar.]** 1. İlgili, bağlantılı. 2. Birine veya birşeye mahsus. 3. Bağlı.
m. 004b/18, 005a/02, 090a/18, 055b/15, 104a/20, 165b/11, 207b/18
- müteâllik olma- [Ar.+Tr.]** İlgili, bağlantılı olmamak.
m.- di 153b/07
- müteâllika [Ar.]** Yakınlar; akrabalar.
m.+ sıyla 040b/21
- müteâllikât [Ar.]** Yakın kimseler, akrabalar.
m.+ ı 026a/14, 176b/09
m.+ ından 005b/12, 046b/11, 190a/12, 194b/14
m.+ ımı 104a/11
m.+ ıyla 008a/19
- müteâyayin ol- [Ar.+Tr.]** Belirlenmek.
m.- di 180b/09, 195b/17
- mütebeddil ol- [Ar.+Tr.]** Değişmek, başka hale girmek.
m.- ur 003b/16
- mütefekkir ol- [Ar.+Tr.]** Düşümeğe.
m.- di 138b/21
- mü'tefike [Ar.]** Ters taraf.
m.+ den 160b/11
- müteğallibe [Ar.]** Derebeyi.
m. 091a/11
- müteğayyir ol- [Ar.+Tr.]** 1. Bozulmak. 2. Değişmek.
m.- di 196b/05
m.- mışdı 223b/18
m.- ur 148b/03, 186a/17
- müteğayyir olma- [Ar.+Tr.]** Bozulmamak.
m.- miş 166b/07
m.- zıdı 028b/15
- mütehammil ol- [Ar.+Tr.]** Dayanmak, bozulmamak.
m.- duğma 126a/18
- mütehavvil ol- [Ar.+Tr.]** Biçim değiştirmek.
m.- ur 003b/16
- mütehâyir [Ar.]** Hayrette kalan, şaşırmış.
m. 055a/09, 088a/18
- mütehâyir-i nazar-i benî-âdem [Ar.+Ar.+Ar.]** İnsanoğlunun şaşkınlıkla baktığı.
m.+ dür 133b/16
- mütehâyir ol- [Ar.+Tr.]** Hayrette kalmak, şaşırarak.
m.- di 078b/18, 179a/09
m.- up 054a/07, 081b/13
- mütenebbih [Ar.]** İntibah eden, uyanık.
m. 230b/21
- müterâdif ol- [Ar.+Tr.]** Birinin ardı sıra olmak.
m.- di 102a/11
- mütercim-i fakîr [Ar.+Ar.]** Tercüme eden.
m. 174a/21
m.+ i 232b/01
- mütereddîd [Ar.]** Kararsız.
m. 183a/09
- mütereddîd ol- [Ar.+Tr.]** Kararsız kalmak.
m. olup 012a/16
- müteşâ'üd ol- [Ar.+Tr.]** Yükselmek.
m.- mağdan 102a/13
- mütetebbi'ü [Ar.]** Araştırmacı.
m. 140b/07
- mütevaqqıf [Ar.]** Bağlımlı.
m.+ dur 124a/21
- mütevâfir [Ar.]** Ağızdan ağıza dolanan.
m.+ dür 160a/15
- müteveccih [Ar.]** Bir tarafa dönmüş, yönelmiş.
m. 028b/02
- müteveccih id- [Ar.+Tr.]** Yönelmek.
m.- ecegi 216b/02
- müteveccih ol- [Ar.+Tr.]** 1. Yönelmek. 2. Dönmek.
m.- a 022b/06
m.- alar 212a/09
m.- dı 030b/21, 045b/12, 053b/19, 065b/13, 081b/21, 099b/07, 100a/01, 103a/21, 103b/07, 106b/09, 108b/20, 155b/08, 156a/14, 170a/11, 193a/01, 202b/11, 219b/10, 221a/19
m.- dılar 012a/16, 101b/16, 113a/01, 184a/21, 226b/21
m.- up 105a/17, 110b/01, 187b/14, 225a/01, 228a/10
- müteyemmin [Ar.]** Bereketli, mübarek.
m. 147b/06
- müteza'üf ol- [Ar.+Tr.]** Kat kat artmak.
m.- dı 096b/14, 102a/11
- müteza'yid ol- [Ar.+Tr.]** Artmak, çoğalmak.
m.- up 102a/12
- müttefik [Ar.]** Aynı fikirde olan; hemfikir.
m.+ lerdür 115a/01, 191a/01
- mütâla'â id- [Ar.+Tr.]** Bir şeyi etraflıca düşünmek, tetkik etmek.
m.- erdi 032a/11
- müvekkel [Ar.]** Bir yeri veya bir şeyi korumakla görevli olan; bekçi.
m. 034b/14, 066b/18, 096a/06
m.+ dür 200a/17
m.+ idi 188b/04, 188b/11
m.+ ler 018a/13, 023b/14, 137a/03, 195b/06
- müvekkel eyle- [Ar.+Tr.]** Birini bekçi olarak yerleştirmek.
m.- di 016b/02, 025a/14
m.- diler 034b/11
m.- mişdi 189b/13
- müvekkel id- [Ar.+Tr.]** Birini bekçi olarak yerleştirmek.
m.- üp 033b/17
- müvekkel ol- [Ar.+Tr.]** Bekçi olarak görev yapmak.
m.- an 024a/17
- müverrih [Ar.]** Tarihçi, tarih yazan.
m.+ lerdin 181b/12
m.+ leri 199a/04
- müyesser eyle- [Ar.+Tr.]** Kolaylıkla elde etmesini sağlamak, nasip etmek.
m. 009a/03
- müyesser ol- [Ar.+Tr.]** Kolayca elde edilmek, nasip olmak.
m.- an 113a/09
m.- duğın 068b/13
m.- mişdur 110b/21
- müyesser olunma- [Ar.+Tr.]** Kolayca elde edilmemek, nasip olmamak.
m.- z144a/19
- müyesser olma- [Ar.+Tr.]** Kolayca elde edilmemek, nasip olmamak.
m.- di 015a/14, 044b/11, 206a/07
m.- mişdur 114a/03
m.- ya 137b/20, 204b/04
m.- yan 068b/13
m.- yup 171a/18
- müzâhame [Ar.]** Aşırı, itiş kaşış kalabalık.
m.+ de 184a/09, 218a/13
m.+ den 218a/10
m.+ sinden 015a/08, 147b/02
- müzâhîm [Ar.]** Zahmet ve sıkıntı.
m. 050b/15
- müzâhîm olma- [Ar.+Tr.]** Zahmet ve sıkıntı görmemek.
m.- di 223a/15
m.- ya 209a/04

- m.- yalar 212a/03
m.- z 044b/03
m.- zıdı 220a/14
m.- zıdı 222b/14
müzahrefât [Ar.] Yalanlar.
m. 130b/17
müzâyaka [Ar.] 1. Darlık, yokluk. 2. Sıkıntı.
m. 009b/08, 101b/01, 155a/11
m.+ da 095a/13
m.+ lar 101b/19
m.+ ları 101b/17
m.+ ların 110b/21
m.+ sı 095a/12
müzâyaka ol- [Ar.+Tr.] Kıtık olmak.
m.- di 093a/07
müzekkî [Ar.] Sözüne güvenilen, emin kişi.
m. 098b/19
müzeyyen[Ar.] Bezenip süsenmiş.
m.+ dür 111a/18

N

- nâ-bâliğ [Far.+Ar.]** Ergen olmamış.
n. 208b/16
nâ-bedîd [Far.+Far.] Görünmez, belirsiz.
n. 016b/06, 099b/10, 154a/02, 204a/09
nâbil [Ö.] Tunus'un kuzeydoğusunda bir şehir.
n.+ e 020a/21
nâbil şehri [Ö.] (bk. nâbil)
n.+ ne 020a/20
nâ-büd [Far.+Far.] Yok olan, kayıp.
n. 030b/08
nâ-cüvân-merd [Far.+Far.+Far.] Cimri, eli sıkı.
n.+ idi 164b/12
nâ-çâr [Far.+Far.] Çaresiz.
n. 038b/01, 084b/17, 110a/08, 208b/08
nâ-dân [Far.+Far.] Bilgisiz, görgüsüz.
n.+ uñ 165a/01
nâdir [Ar.] Eşine az rastlanır.
n. 035b/21
nâdir-i devrân [Ar.+Ar.] Kendi döneminde eşine az rastlanır.
n.+ ıdı 165b/19
nâdire -i dehr [Ar.+Ar.] Kendi döneminde eşine az rastlanır.
n.+ imiş 004a/19
nâdire -i devrân [Ar.+Ar.] Kendi döneminde eşine az rastlanır.
n. 226a/07
n.+ ıdı 054b/08
nafağa [Ar.] Temek ihtiyaçların karşılanması için gerekli olan her şey, geçimlik.
n. 056a/06
n.+ lar 024b/08
n.+ ların 117a/05, 118b/01
n.+ larından 116b/07
n.+ sını 117a/01
nâfiÖ [Ar.] Yararlı, kazançlı.
n. 031a/20, 120b/04
n.+ dür 127b/03, 127b/07, 129a/06
nâ-gâh [Far.+Far.] Ansızın, birdenbire.
n. 003b/17, 003b/21, 005a/18, 007a/08, 011b/19, 014a/03, 015a/07, 021b/13, 026a/07, 028a/06, 031a/16, 031b/11, 031b/17, 032a/19, 033a/01, 038b/02, 046b/01, 046b/04, 048a/15, 051b/09, 052a/02, 052a/15, 056b/02, 060a/01, 068a/03, 073a/12, 083a/06, 084b/09, 086a/02, 088a/16, 093b/10, 099b/08, 104a/14, 108b/18, 109a/17, 112a/05, 113a/12, 115b/06, 116b/07, 121a/12, 124b/12, 124b/13, 124b/14, 127a/02, 127a/07, 131a/20, 134a/20, 137a/19, 137b/13, 137b/17, 139a/06, 144b/08, 151a/01, 152a/15, 154b/15, 154b/20, 155a/11, 157a/13, 159a/13, 160a/01, 173b/06, 176b/01, 178a/03, 189b/07, 194b/01, 201a/18, 204b/04, 205b/07, 213a/11, 213a/17, 213b/04, 215b/03, 216b/10, 219b/10, 219b/18, 220a/12, 224a/09, 224b/06, 225a/06, 225b/17
n.+ dan 189a/15

- nağam [Ar.]** Nağmeler, ezgiler.
n.+ dur 003b/16
nâgehâñj [Far.] Ansızın, birdenbire olan.
n. 084b/10
nâ-âhâk [Far.+Ar.] Haksız yere.
n. 025a/17, 066b/12, 067b/20, 071a/17, 097a/09, 199b/21, 200a/02, 201a/04, 201a/17, 201b/16
nehb ü gâret it- [Far.+Far.+Tr.] Yağmalamak.
n.+ di 156a/15
nehb ve gâret eyle- [Far.+Far.+Tr.] Yağmalamak.
n.- di 155a/10
nahîf-mizâc [Ar.+Ar.] Zayıf yaratılışlı.
n. 086a/21
nâhiye [Ar.] 1. Çevre, civar. 2. Bucak.
n. 010a/06, 020b/02, 034b/08, 072a/11, 072a/15, 149b/09, 149b/12, 169a/21
n.+ de 020b/14, 172a/03, 172b/09, 178a/17
n.+ den 048b/12, 197a/07
n.+ dür 012b/18, 048b/13, 174b/21
n.+ lerede 149b/10, 219b/08
n.+ leri 197a/08
n.+ lerinde 149b/11
n.+ lerinden 165b/12
n.+ lerine 230a/03
n.+ lerüñ 145b/17, 198b/09
n.+ nüñ 048b/02, 132a/04, 142a/08
n.+ si 115a/11, 174a/09
n.+ sinde 006b/12, 011b/20, 012a/12, 013a/14, 030a/11, 030a/17, 040a/12, 048a/20, 115b/15, 121a/05, 129b/06, 130a/06, 133b/10, 137a/16, 149b/09, 174a/08, 187b/19, 191a/11, 191a/15
n.+ sindedür 186b/15
n.+ sinden 008a/01, 008a/03, 034a/19, 046a/03, 135a/04, 144a/07, 170b/13, 170b/16, 170b/19, 184a/20
n.+ sine 030a/18, 049b/09, 061a/05, 087b/18, 131b/09
n.+ sinüñ 160b/06, 170a/05
n.+ ye 010a/10, 010a/11, 023a/15, 031a/17, 131b/18, 149b/04, 187a/05
n.+ yi 010a/05, 010b/15, 016b/15, 016b/16, 131b/19, 131b/20, 132a/11, 141b/20, 149b/05, 149b/12
nâhiye -i saÖjd [Ar.+Ö.] Said çevresi.
n.+ de 011b/15, 013a/21
nâhiye -i bahriyye [Ar.+Ar.] Deniz çevresi.
n.+ den 141b/19
nâhiye -i kübliyye [Ar.+Ar.] Güney taraf çevresi.
n.+ dendür 141b/19
nâhiye -i şarkıyye [Ar.+Ar.] Doğu taraf çevresi.
n.+ de 163b/12
nañl [Ar.] Bal arısı.
n. 126b/01
nahl [Ar.] Hurma ağacı.
n. 126b/01
nahlistân [Ar.] Hurma bahçesi.
n. 167a/15
nañs [Ar.] 1. Uğursuzluk. 2. Uğursuz.
n. 082b/16, 129b/07, 227a/19
nâ-hüveydâ [Far.+Far.] Belirsiz.
n. 001b/01
nâ-h*âh [Far.+Far.] İstemeden, zorla.
n. 108b/06
naÖjm-i müdâm [Ar.+Ar.] Ebedî cennet.
n. 002b/10
nâÖit [Ö.] Mısır'da şimdiki Yemen şehri yakınında eski bir şehir.
n. 160b/03
nâ-kâbil [Far.+Ar.] Olanaksız.
n.+ idi 085b/14
nağâraş [Ö.] Eski Mısır hükümdarı Nakravuş'un oğlu.
n. 016b/15, 017a/17
nağäre [Ar.] Davul.
n.+ lerile 157b/14
n.+ lerin 157b/13
nağäre-zen [Ar.+Far.] Davul çalan kişi.
n.+ ler 157b/12

- naķāriş [Ö.]** (bk. naķāraş)
n. 018a/19
- naķd [Ar.]** Madenij para, akçe.
n. 082a/19, 096b/02
- naķsātū'l-Ōaķl [Ar.+Ar.]** Eksik akıllı.
n. 219a/03
- naķş [Ar.]** (bk. naķş)
n.+ lar 040b/10
- naķi [Ar.]** Temiz.
n. 196b/21
- naķita [Ö.]** Eski Mısır'da bir şehir.
n. 150b/10
- naķķāş [Ar.]** 1. Naķiş işlemecisi. 2. Ressam.
n. 192b/05
n.+ lar 058a/09, 058a/13
- naķl [Ar.]** İletme, taşıma.
n.+ a 084a/10
n.+ dan 141b/16
- naķl eyle-** [Ar.+Tr.] Duyduğu şeyi aynı biçimde başkasına duyurmak, rivayet etmek.
n.- r 162b/07, 224b/11
- naķl iT-** [Ar.+Tr.] Duyduğu şeyi aynı biçimde başkasına duyurmak, rivayet etmek.
n.- dügi 183a/16
n.- endür 216b/18
n.- en 182a/18
n.- er 098a/05, 119a/06, 119a/15, 119b/09, 151a/11, 161a/05, 161a/15, 162b/06, 163a/04, 173b/12, 173b/15, 173b/18, 182b/19, 190b/02, 191a/08, 193a/13
n.- erdi 191a/12
n.- erler 004b/18, 035a/18, 114b/20, 115a/11, 143b/14, 158b/13, 176a/20, 181a/18, 187b/10, 192a/02, 196b/02, 204a/13, 204a/16, 232a/18
n.- ertz 191a/08
n.- mege 109b/21
n.- üp 073b/13, 105b/21, 191a/10
- naķl ol-** [Ar.+Tr.] Geçmek, iletilmek.
n.- inca 217b/09
- naķl olın-** [Ar.+Tr.] 1. Rivayet edilmek. 2. İletilmek, geçmek. 3. Bir yerden başka yere taşınmak. 3. Başka dile çevrilmek.
n.- an 005a/09, 141a/07
n.- ur 010a/13, 029b/05, 033b/01, 188a/08
n.- mışdır 225a/21
n.- dılar 032a/06
n.- dügi 217b/20
- naķl olınma-** [Ar.+Tr.] Rivayet edilmemek, anlatılmamak.
n.- dı 199a/12
- naķrāvüş [Ö.]** Hz. Nuh'un torunlarından olan ve Mısır şehrini ilk bina eden kişi.
n. 005b/04, 005b/05, 005b/11, 005b/17, 015b/21, 016a/06, 016b/10, 016a/13, 017a/13, 017a/16, 120a/07, 181b/16, 181b/20, 182a/03
n.+ uñ 016a/10
- naķrāvüşü'l-cebbār [Ö.]** (bk. naķrāvüş)
n. 005b/21, 015b/18, 016b/06, 020a/15, 120a/05, 181b/13
- naķrāvüşü'l-cebbār bin mısrayim [Ö.]** (bk. naķrāvüş)
n. 005a/19
- naķrāvüşü'l-cebbār bin mısrayim'ül-evvel bin merke'il bin devā'il bin ğurbāb bin ādem nebī [Ö.]** (bk. naķrāvüş)
n. 016a/01
- naķş [Ar.]** Eksiklik, kusur.
n.+ dan 001b/16
- naķş [Ar.]** Resim, süsleme.
n. 001b/06, 001b/08, 019a/08
n.+ dur 001b/08
n.+ ıyla 119a/03
n.+ lar 114b/14
n.+ lardan 182a/12
n.+ larla 164a/20
- naķş eyle-** [Ar.+Tr.] Süslemek, naķışlamak.
n.- diler 195a/11
- naķş iT-** [Ar.+Tr.] Süslemek, naķışlamak.
n.- di 030a/09
n.- mişleridi 067b/02
n.- üñ 033b/08
- naķş olın-** [Ar.+Tr.] Süslenmek, naķışlanmak.
n.- dı 099a/05
- naķş olun-** [Ar.+Tr.] Süslenmek, naķışlanmak.
n.- mışdı 069b/01, 192b/05
n.- mış idi 069a/14
- naķz-ı Ōahd id-** [Ar.+Ar.+Tr.] Yemini bozmak.
n.- üp 212b/03
- naķz-ı Ōahd itme-** [Ar.+Ar.+Tr.] Yemini bozmamak.
n.- zler 209b/13
- naŌl-ı sūmm-i saŌādet-mend [Ar.+Far.+Ar.+Far.]** Kutlu atın nali.
n.+ i 003a/11
- nāŌlın [Ar.]** Tahta ayakkabı, takunya.
n.+ leri 015a/17
- nāliš [Far.]** İnlleme, inilti.
n.+ ine 050a/21
- nāliš eyle-** [Far.+Tr.] İnllemek.
n.- di 176b/06
- nām [Ar.]** 1. Ad, san. 2. Adlı.
n. 003a/09, 015b/18, 049b/02, 075b/06, 082a/14, 086b/09, 087a/19, 087b/11, 098a/19, 106a/06, 106b/10, 106b/18, 107b/11, 110b/05, 111b/06, 112a/05, 112a/14, 112b/03, 113a/05, 116b/11, 119b/06, 119b/07, 120a/18, 143a/02, 155a/04, 160b/06, 160b/09, 162b/06, 168a/06, 171b/03, 185a/07, 191a/07, 193b/13, 204a/06, 204a/11, 204a/19, 205a/13, 209b/19, 212b/05, 212b/07, 212b/09, 223a/15, 224b/13, 226b/02, 228a/02
n.+ mı 227b/05
n.+ ıyla 099a/05
n.+ la 113b/10
- nā-maŌdūd [Far.+Ar.]** Sayısız.
n. 002a/08
- nā-maķbūl [Far.+Ar.]** Kabul edilemez.
n. 154a/12
- nā-maŌķūl [Far.+Ar.]** Akla uygun olmayan.
n. 084a/10, 154a/12
- nā-maŌlüm [Far.+Ar.]** Bilinmeyen, meçhul.
n. 171a/18
- nā-matbūŌ [Far.+Ar.]** Basılmamış.
n. 084a/17
- namāz [Far.]** Müslümanların günde beş defa kurallarına uygun olarak yerine getirmek zorunda oldukları farz ibadet.
n. 181a/14, 228b/12
n.+ ı 092b/13
n.+ ları 181a/14
- namāz kıl-** [Far.+Tr.] Namaz ibadetini yerine getirmek.
n.- mağa 219a/19
n.- urlarıdı 181a/17
- namāz kılın-** [Far.+Tr.] Namaz ibadeti yerine getirilmek.
n.-ur 123b/05
- nām-dār [Far.+Far.]** Ünlü.
n. 090b/13, 091b/15, 111a/04, 112a/10, 112b/17, 113a/02, 113b/10, 142a/10, 205b/20, 206b/03, 213a/06, 215b/17
n.+ ı 091b/11
n.+ uñ 112a/16
- nāme [Far.]** Mektup.
n. 125a/07, 196a/11, 205a/16, 205b/19, 209a/07, 216a/08
n.+ ler 100a/13, 108b/12, 108b/15
n.+ leriyle 125a/10
n.+ nūñ 090b/05
n.+ si 209a/08
- nāme-i şerif [Far.+Ar.]** Şerefli mektup.
n.+ lerin 012a/10
- nā-meşrūŌ [Far.+Ar.]** Şeriate aykırı.
n. 084a/17
n.+ yıdı 084a/10
- nām-ı şerif-i Ōālem-ārā [Far.+Ar.+Ar.+Far.]** Dünyayı süsleyen şerefli ad.
n.+ larına 113b/09

- nām-ı şerîf** [Far.+Ar.] Şerefli ad.
n+ lerine 114a/04
- namlu** [Yun.] Kesici aletlerin uç kısmı.
n.+ sı 140b/01
- nā-mübārek** [Ar.+Ar.] Uğusuz.
n. 104b/04, 108a/12
- nāmzād** [Far.] Nişanlı.
n.+ ıdı 154b/09
- nān** [Far.] Ekmek.
n. 097a/03
- nanah** [Ö.] Afrika'da bir şehir.
n. 120b/15
- nanah memleketi** [Ö.] Afrika'da eski bir şehir.
n.+ ni
- nā-pāk** [Far.+Far.] Kötü huylu.
n. 098a/03
- nā-peydā eyle-** [Far.+Far.+Far.] Görünmez yapmak.
n.- düñ 001b/02
- nār** [Far.] Ateş.
n. 003a/14, 016b/02, 053b/20, 088b/08, 140b/03
n.+ ı 113b/12
n.+ lar 002a/11
n.+ uñ 024a/10
- nār-ı pür-şerār** [Far.+Far.+Ar.] Kıvılcım dolu ateş.
n. 003a/13
- narh** [Far.] Bir malın en fazla satış fiyatını belirten tarife.
n.+ dan 084a/08
- nās** [Ar.] İnsanlar.
n.+ uñ 015b/14
- naşārā** [Ar.] Hristiyanlar.
n. 013b/07, 013b/11, 014a/12, 015b/02, 015b/13, 078a/07, 083a/21, 091a/12, 115b/20, 116b/11, 130a/01, 130a/10, 130a/12, 130a/17, 131a/20, 131b/12, 147a/08, 147b/11, 150a/07, 199a/04, 199a/05, 202a/10, 202b/19, 203a/02, 203a/04, 203a/08, 203a/09, 225b/08
n.+ dan 103b/19, 130b/05
n.+ nuñ 131a/17, 131b/05, 131b/09, 184b/09, 202a/03, 203a/05, 219b/02, 225b/07
n.+ sınıuñ 205a/02
n.+ ya 201a/13
n.+ yı 131b/07, 201b/05, 202a/05
- naşārā dīni** [Ar.+Ar.+Tr.] Hristiyanlık.
n. 015b/12, 130a/15, 201a/16
n.+ ni 202a/08 202a/11
- naşb eyle-** [Ar.+Tr.] Tayin etmek, atamak.
n.+ di 036a/15, 089a/11, 108a/04, 194b/20
n.- diler 114a/16
n.- düm 105a/18
- naşb iT-** [Ar.+Tr.] Tayin etmek, atamak.
n.- di 089a/21, 105a/08
n.- düm 089b/05
n.- erdi 107a/18
n.- mişleridi 089a/09
n.- üp 079b/06, 087b/17, 113a/05, 114a/03
- nā-sezā** [Far.+Far.] Yakışık almaz, yakışmaz.
n. 221b/02
- nāsürü'd-devle** [Ö.] (bk. nāsürü'd-devle Ĥüseyn bin Ĥamdān)
n.+ ye 223a/20
- nāsürü'd-devle Ĥüseyn bin Ĥamdān** [Ö.] Hamdanilerin kurucusu olan kişi.
n. 220b/13
- nāsürü'd-dīn maĥmud** [Ö.] Emevi hükümdarı Mansur bin Aziz.
n. 093a/15
- naşib** [Ar.] Allah'ın herhangi bir şeyden insan için uygun gördüğü pay.
n. 015a/14
n.+ leriyimiş 074a/05
n.+ lerin 074a/06
- naşiblü** [Ar.+Tr.] Nasibi olan.
n. 074a/06
- naşihat** [Ar.] Öğüt.
n. 102a/01
n.+ umı 209b/18
- naşihat iT-** [Ar.+Tr.] Öğüt vermek.
n.- erdüm 164b/18
- n.- di 156a/05
n.- düm 209b/18
- naşrāñi** [Ar.] Hristiyan.
n. 015b/12, 083b/02, 118a/13, 130b/08, 130b/11, 172b/06, 201a/21, 202a/14
n.+ ler 098b/10, 129b/13, 130b/20, 183b/16, 201a/20
n.+ lardan 083a/20
n.+ lardur 173a/07
n.+ ları 130a/19, 201a/02, 201a/03
n.+ lardı 201a/05
n.+ laruñ 183b/14
n.+ nuñ 013b/13, 183b/15
n.+ yı 013b/12, 083a/20, 130a/14
- naşrāñihK** [Ar.+Tr.] Hristiyanlık.
n.+ da 015b/13
n.+ ı 013b/13, 183b/15
n.+ dan 130a/14
- naş-ı kerim** [Ar.+Ar.] Kuran-ı Kerim.
n. 105b/14
- nastürj** [Ar.] Nestorius'un mezhebinden olan Hristiyan.
n.+ yle 083b/02
- nā-tamām** [Far.+Ar.] Tamamlanmamış, yarım.
n. 148a/10, 148b/08
n.+ dur 148a/10
- nā-tuvān** [Far.+Far.] Güçsüz.
n.+ muñ 102a/11
- nātlk** [Ar.] Doğruyu gösterici, şahit.
n.+ dur 005a/04, 166b/21
- nātlk ol-** [Ar.+Tr.] Şahit olmak.
n.- a 161b/13
- nāvus** [Ar.] Eski Mısır'da firavunların yer altındaki mezarlarına verilen ad.
n. 007a/10, 007a/13, 007a/14, 008a/11, 008a/12, 008a/13, 008a/15, 008a/18, 017a/01, 017a/03, 017a/06, 017a/07, 017a/15, 018a/20, 020a/01, 020a/14, 023a/12, 023a/13, 024b/06, 025b/21, 027a/12, 030b/08, 030b/09, 032a/01, 032a/02, 035b/17, 036b/12, 036b/13, 038a/18, 039a/17, 039a/20, 042a/15, 042b/03, 046b/16, 046b/18, 047b/19, 052a/20, 052b/02, 053a/07, 054a/15, 054a/16, 060b/13, 163b/21, 164a/01, 164a/02, 165a/06
n.+ a 165a/10
n.+ da 008a/11, 017a/04, 020a/14, 052a/21, 053a/08
n.+ ı 046b/16, 053a/07, 164a/04
n.+ ıdur 052b/03
n.+ larda 115b/18
n.+ ları 036b/12, 038a/18, 039a/17, 059a/03
n.+ um 052b/08
n.+ uñ 007b/12, 027b/19, 030b/10, 039a/18, 164a/03, 164a/04, 165a/07
- nāz** [Ar.] Cilve, eda.
n. 181a/14
- nāz id-** [Ar.+Tr.] Nazlanmak.
n.-üp 136b/13
- nažar** [Ar.] Bakış.
n. 005a/06, 005a/08
n.+ dan 044a/14
n.+ ıyla 220b/16
n.+ lardan 229b/12
- nažarı düş-** [Ar.+Tr.] Göz ucuyla bakmak.
n.- en 189b/09
- nažar eyle-** [Ar.+Tr.] Bakmak.
n.- diler 121a/19
n.- se 161b/17
- nažar iT-** [Ar.+Tr.] Bakmak.
n.- di 022b/12, 032b/16, 064a/14, 192a/11
n.- dük 141a/08, 141b/04
n.- en 004b/02, 175b/07, 192b/05, 232a/05
n.- er 041b/21
n.- erleridi 115b/02
n.- erken 033b/07
n.- mek 179b/17
n.- miş 229b/14
n.- üp 011b/16, 011b/18, 043a/21, 050a/08, 197a/01
- nažar itme-** [Ar.+Tr.] Bakmamak.

- n.- zler 090a/12
- nażar olın-** [Ar.+Tr.] Bakılmak.
n.- sa 005a/10, 012b/15, 123a/16
n.- up 166a/04
n.- urdu 024b/14
- nażır** [Ar.] Hazır.
n. 054b/02, 227a/18
- nażır ol-** [Ar.+Tr.] Hazırlanmak.
n.- up 152a/14
- nażıf** [Ar.] Temiz, zarif.
n. 166a/09
- nāzil ol-** [Ar.+Tr.] İnmek, konmak.
n.- a 141b/05
n.- acak 141b/10
n.- an 178a/20
n.- dı 196b/17
n.- mış 197a/10
n.- mışdı 094b/13
n.- sa 174a/01
n.- up 103a/04, 214b/07
- nażır** [Ar.] Eş, benzer.
n. 164b/08
n.+ i 010a/17, 019b/10, 024b/09, 040b/13, 115a/10, 155a/21, 160b/13, 164b/10, 193a/13, 226b/16, 227b/12
n.+ in 054b/12
n.+ leri 020b/08
- nażm** [Ar.] 1. Ölçülü ve kafiyeli olup mısralardan meydana gelen anlatım biçimi; koşuk; manzume. 2. Tertip, düzen.
n. 001b/16, 002a/21, 002b/11, 003a/17, 005a/09, 038a/10, 060a/21, 061a/12, 070a/07, 202a/18, 210b/09, 231b/05
- nażm-ı hâkîm** [Ar.+Ar.] Kuran-ı Kerim.
n.+ i 002a/15
- nażm-ı kelâm** [Ar.+Ar.] Söylem düzenleme.
n.+ da 113a/15
- nāzûk** [Far.] Kibar, terbiyeli.
n. 081b/14, 084a/03, 166a/10
- nāzûk-beden** [Ar.+Far.] Vücut yapısı ince ve narin olan.
n. 186a/16
- ne** [Tr.] Soru sözcüğü, ne.
n. 001b/01, 001b/02, 001b/07, 001b/08, 001b/11, 002a/02, 002b/05, 003a/21, 003b/15, 004b/06, 004b/09, 004b/10, 005b/19, 006b/08, 007b/04, 007b/08, 008b/13, 008b/16, 008b/17, 008b/21, 011b/15, 012a/01, 012b/02, 013a/12, 014b/02, 015a/09, 015a/18, 016a/16, 018a/12, 018a/13, 018a/15, 018a/16, 020a/08, 020b/13, 021a/14, 021a/15, 022a/15, 022a/19, 023a/04, 023a/12, 024a/05, 024a/08, 024a/15, 024a/17, 024a/21, 024b/01, 024b/12, 024b/15, 025a/04, 025b/11, 026b/09, 026b/18, 026b/19, 028a/17, 028b/04, 028b/19, 029b/09, 029b/18, 031a/21, 031b/01, 031b/21, 032a/02, 033a/11, 035a/01, 035a/11, 036a/10, 036b/04, 038b/11, 038b/17, 039a/09, 039a/14, 040a/01, 041a/12, 041b/11, 041b/18, 041b/19, 042a/10, 043a/06, 043a/09, 044a/03, 045b/14, 047a/10, 047b/17, 048a/12, 048b/07, 049a/09, 051b/18, 051b/21, 052a/10, 054a/01, 054a/07, 054a/11, 054a/16, 054b/13, 054b/20, 055a/19, 055b/01, 055b/02, 055b/10, 057a/04, 057b/03, 058b/09, 058b/20, 058b/21, 059a/09, 059b/11, 059b/14, 060b/03, 061b/13, 062a/06, 063b/21, 065a/02, 065a/08, 067a/03, 067a/07, 067a/12, 068a/10, 068a/11, 069b/07, 070b/04, 071a/16, 071a/20, 072a/20, 074a/01, 074a/19, 074a/20, 074b/03, 074b/11, 081b/14, 085a/13, 086a/16, 086a/17, 090b/05, 092a/11, 093a/18, 094a/18, 098a/03, 099a/12, 100b/11, 100b/19, 100b/20, 107a/01, 107a/02, 107a/03, 110a/02, 111a/02, 111a/16, 111a/17, 112b/06, 114b/15, 115b/19, 115b/20, 115b/21, 116a/05, 116b/12, 117a/01, 117a/12, 117a/14, 117b/02, 117b/08, 118a/13, 118a/14, 118a/18, 118b/02, 118b/19, 121a/16, 121b/06, 123b/14, 124a/21, 124b/08, 124b/18, 124b/21, 125b/04, 126b/13, 127a/10, 130a/03, 130b/20, 131b/14, 131b/18, 132a/17, 133a/01, 133b/19, 134b/13, 134b/20, 135a/01, 135a/14, 136a/05, 136a/06, 136a/12, 136a/13, 136b/09, 137b/03, 137b/19, 139a/01, 139a/04, 139a/21, 140a/05, 140a/16, 141b/06, 141b/14, 142a/17, 143b/07, 144b/04, 145b/11, 147a/12, 150b/04, 150b/05, 150b/21, 151a/09, 152a/20, 152b/07, 152b/13, 153b/12, 153b/13, 156a/06, 156a/07, 156a/14, 156b/16, 156b/17, 157a/07, 157b/16, 158b/17, 158b/20, 159a/17, 159b/05, 159b/09, 160a/03, 160a/17, 160b/13, 160b/17, 162a/20, 169a/07, 171a/06, 171a/10, 171a/13, 171b/13, 172a/07, 172a/14, 172b/20, 175a/19, 175b/15, 177b/06, 177b/18, 182a/18, 182b/04, 182b/17, 183a/12, 183b/07, 186a/16, 188a/12, 188b/17, 189a/10, 189a/12, 189b/10, 192a/11, 193b/03, 193b/19, 194b/13, 195b/12, 195b/13, 196a/04, 196a/18, 196b/13, 196b/15, 198b/05, 198b/18, 199a/01, 199a/02, 199a/07, 199a/09, 200a/21, 201b/04, 201b/09, 202a/01, 202b/21, 204a/04, 204a/07, 204a/12, 207a/01, 207a/14, 208a/02, 208a/03, 208a/04, 208a/06, 208b/07, 208b/12, 208b/19, 209a/05, 209b/16, 210b/08, 210b/19, 210b/20, 211a/04, 211a/05, 211a/06, 211a/21, 211b/06, 211b/20, 212a/14, 213b/07, 214a/17, 214b/13, 216a/01, 216a/05, 218b/05, 218b/07, 218b/08, 218b/10, 220b/10, 220b/11, 221a/03, 221b/15, 221b/16, 223a/20, 225a/08, 225a/19, 227a/04, 228a/06, 228b/10, 228b/16, 229b/15, 229b/19, 230a/02, 232a/03, 232a/12
n.+ den 059a/14, 116b/17, 140b/18, 153b/13, 159a/16, 209a/13
n.+ dür 011b/21, 029b/14, 031a/20, 041a/15, 043b/16, 050a/08, 052a/04, 060a/13, 065b/06, 102a/07, 116b/18, 119a/13, 119b/12, 124b/19, 138a/05, 139a/04, 144b/04, 147a/14, 159a/14, 160a/18, 171a/03, 171b/15, 174a/04, 185b/14, 191b/19, 193a/19, 197a/06, 213b/18, 214b/03, 220b/19, 224a/08
n.+ leri 054a/10, 088a/15, 210b/04
n.+ ndür 054b/14, 055a/20
n.+ nüñ 095b/18, 174a/20
n.+ si 101b/18, 142b/11, 222a/21, 223b/05
n.+ ydi 011a/08
n.+ ydügin 013a/20, 031b/18
n.+ ye 007b/19, 022a/21, 043b/17, 143b/18
n.+ yi 069b/10, 175b/10
n.+ yidi 096a/21, 136a/12, 190a/17, 190b/20
n.+ yidügin 086b/06
n.+ yiledür 193b/08
- nebât** [Ar.] Bitki.
n. 002a/03
- nebâtât** [Ar.] Bitkiler.
n. 011b/02
n.+ da 075a/10
n.+ ı 011a/20, 141a/10
- nebâtü'n-naŖş** [Ar.+Ar.] Ölü bitkiler.
n. 215a/05
- nebj** [Ar.] Peygamber.
n.+ den 002b/16
- nebiyyullah** [Ar.] Allah'ın peygamberi.
n. 006a/07
- nebtiz** [Far.] Keskin.
n. 223b/20
- necâh** [Ar.] Başarıya ulaşma, zafer.
n. 153b/05
- necât** [Ar.] Kurtuluş, selamete erme.
n. 178b/15
- necât bul-** [Ar.+Tr.] Kurtulmak, selamete ermek.
n.- mışdı 016a/13
- neccâr** [Ar.] Marangoz.
n.+ lar 152b/16
n.+ ları 043b/02
- necd tağı** [Ö.] Arap Yarımadasındaki Necd Dağları.

- n. 169a/03
necm-i ezher [Ar.+Ar.] Parlak yıldız.
n. 002b/13
nedāmet barmağı [Ar.+Tr.] Baş parmak.
n.+n 214a/09
nedūse [Ö.] Kişi adı.
n. 183a/12
nefō [Ar.] Yarar.
n. 141a/16, 200b/09
n.+ i 013b/09, 013b/11, 014a/04, 031b/13, 042b/10, 126a/05, 126a/17
nefāyis [Ar.] Herkesin beğendiği şeyler.
n. 055b/14, 164b/09
nefāyis-i eşyā [Ar.+Ar.] Güzel eşyalar.
n.+ ydı 223b/05
n.+ yıla 227b/21
nefer [Ar.] (Belirtilen sayıda) insandan meydana gelmiş.
n. 006a/16, 009a/18, 057a/20, 068a/02, 073b/14, 079b/21, 098b/05, 106b/17, 134a/14, 137b/02, 161b/07, 207b/10, 215a/06, 215a/09, 216b/13
n.+ den 005a/20, 171a/05, 210a/02
nefiō [Ar.] Çıkar, fayda.
n. 126b/07
n.+ lerin 018a/15, 031b/15
nefy id- [Ar.+Tr.] İnkâr etmek.
n. erler 082b/12
nefir-i ōām [Ar.+Ar.] Halkı askere sürme.
n.+ lar 179b/06
nefis [Ar.] Herkesçe çok beğenilen, çok güzel.
n. 007b/09, 019a/09, 041a/05, 048b/08, 055b/16, 064a/03, 135b/19, 138b/13, 159b/21, 166b/06, 171b/06, 174b/07, 175b/07, 211a/11, 216a/03
nefret it- [Ar.+Tr.] Bir kimseye karşı yoğun bir düşmanlık ve kin duyguları içinde bulunmak.
n.- mişleridi 084a/18
nefs [Ar.] 1. Varlığın her türlü manevi yönü. 2. Kişinin öz varlığı, ben. 3. Kişi, canlı insan. 4. Dünyayla ilgili ihtiyaç ve istekler.
n. 002a/02, 208b/07, 209b/09, 215a/16
n.+ i 008a/10, 036a/03, 071a/05, 167a/04
n.+ inde 019b/03, 022a/06, 227b/11
n.+ ine 220b/16
n.+ lerine 101a/15, 129b/18
n.+ üme 209b/12
n.+ üñüz 169b/08
n.+ üñüzi 213b/08
nefs-i cize [Ar.+Ö.] Cize'nin merkezi.
n.+ dedür 175a/06
nefs-i dımaşk [Ar.+Ö.] Dimaşk'ın merkezi.
n.+ ı 087b/04
nefs-i mısır [Ar.+Ö.] Mısır'ın merkezi.
n. 124a/03
n.+ da 132a/12
nefs-i murād [Ar.+Ar.] Nefsin istediği şey.
n.+ in 057b/08
nefs-i padişāh [Ar.+Far.] Padişahın varlığı.
n.+ a 067b/14
nüfus-ı tāhire [Ar.+Ar.] Temiz kimseler.
+ dendür 139b/06
nehāvend [Far.] Eskisi gibi bulunan.
n. 139b/03
nehāvend şehri [Ö.] İran'ın Hamedan eyaletinde bir şehir.
n. 139b/02
nehb [Ar.] Yağma, çapul.
n. 108a/15
nehb eyle- [Ar.+Tr.] Yağmalamak.
n.- di 108a/14
nehb iT- [Ar.+Tr.] Yağmalamak.
n.- di 154b/04
n.- diler 208b/03
n.- erdi 046a/04
n.- erleridi 222a/18
nehr [Ar.] Büyük akarsu, ırmak.
n. 163b/02
nehrāvūş [Ö.] (bk. reyyān)
n. 062b/02, 062b/18
nehr-i gāna [Ö.] Gana Nehri.
n. 120b/14
nehr-i mekrān [Ö.] Sind Nehri.
n. 120b/19
nehr-i Ōažim [Ar.+Ar.] Büyük nehir.
n. 016b/12
nehy eyle- [Ar.+Tr.] Yasaklamak, men etmek.
n. di 041b/15, 065b/07, 072b/10
nemā [Ar.] Artma, çoğalma.
n. 008b/07, 091b/12
nemek [Far.] Tuz.
n.+ leriyile 097a/03
nemrūd [Ö.] Hz. Nuh'un torunu Mısır hükümdarı.
n. 053b/06, 053b/09, 053b/16
n.+ ı 053b/04
nemrūdül-cebbār [Ö.] (bk. nemrūd)
n. 021b/15
nerdebān [< Far. nerd-bān] Merdiven.
n.+ ıla 036b/02
n.+ la 014a/13
nerdübān [< Far. nerd-bān] Merdiven.
n. 117a/13, 117b/01, 117b/04, 144a/13, 206a/09, 206a/11, 206a/14, 206a/16
n.+ a 117a/14, 206a/13, 206a/18
n.+ dan 206a/11
n.+ ı 206a/15
n.+ ıla 123b/06
n.+ lar 143a/09
n.+ uñ 117a/14, 117a/20
nere [Tr.] Nereye, hangi yer.
n. 175a/14, 193a/18
n.+ de 065a/12, 145b/15
n.+ 049b/07, 065a/17, 157b/06
n.+ den 010a/19, 022a/12, 061b/13, 065a/09, 122b/06, 123a/03, 172a/20
n.+ deydüğün 198b/15
n.+ dūr 159b/04, 190a/08
n.+ lerdendür 031a/07
n.+ lüsün 173b/18
n.+ si 011a/05
n.+ sinden 119b/11
n.+ sine 119b/11
n.+ ye 003a/06, 010a/18, 043b/17, 127a/11, 178b/19, 212a/17, 216b/07, 225a/08
n.+ yidüğün 138b/12
nerm [Far.] Yumuşak, gevşek.
n.+ idi 150b/05
neseb [Ar.] Soy, şecere.
n. 035b/19
n.+ i 016a/01, 034a/16, 099b/19, 154a/10
n.+ ile 073a/15
n.+ in 098b/02, 098b/18
neseb-i tāhir [Ar.+Ar.] Temiz soy.
n.+ e 098b/04
nesh it- [Ar.+Ar.] Kaldırmak, hükümsüz bırakmak.
n.- di 002a/11
nesil [Ar.] (bk. nesl)
n.+ leri 007b/18
neşim [Ö.] Ahmet bin Tulun'un hazinedarı.
n. 118b/12
nesl [Ar.] Soy, kuşak.
n. 123b/12, 211a/01
n.+ dendür 181b/02
n.+ i 009b/04, 037b/14, 038b/17, 097a/02, 098a/04, 115a/05, 115a/06
n.+ idür 015b/07, 082b/12, 125b/15, 225a/18
n.+ in 056a/19
n.+ inden 006a/01, 056b/10, 080a/11, 080a/15, 086a/05, 096b/09, 098a/04, 099b/12, 107a/19, 162a/16, 194a/12, 200b/18, 232a/19
n.+ indendür 008b/02, 015b/13
n.+ indenüz 140b/19
n.+ ine 008b/15, 115a/04
n.+ leri 072b/06
n.+ lerinden 033a/14

- n.+ üm 232a/15, 232a/16
n.+ ümden 232a/14
- nesne [Tr.]** 1. Varlık, şey. 2. Eşya. 3. Hiçbir şey, bir şey. 4. Hiç, asla.
n. 013a/06, 013a/17, 014b/02, 017b/10, 019a/01, 021a/10, 023a/01, 023a/03, 023a/17, 027b/12, 029a/04, 029b/12, 029b/14, 033a/11, 034a/07, 034a/09, 034a/14, 034b/18, 035a/17, 038b/17, 039b/18, 040a/06, 040a/07, 040a/08, 042a/07, 042a/09, 042a/18, 044a/17, 047a/21, 047b/20, 048b/12, 049b/12, 050b/20, 051a/15, 051b/09, 051b/18, 052a/01, 054a/06, 055b/10, 055b/18, 059a/06, 059a/15, 062a/12, 062a/13, 064a/20, 066a/14, 066b/15, 070b/10, 073a/17, 074a/10, 083a/07, 085b/07, 092a/05, 092a/08, 092b/09, 092b/10, 092b/13, 093a/07, 097b/10, 101a/12, 108a/16, 108a/18, 115a/13, 116a/15, 116a/16, 117a/21, 118a/10, 118a/15, 118b/18, 123a/02, 125b/05, 127b/15, 128b/15, 130a/08, 137b/04, 137b/20, 138a/15, 139a/02, 140a/05, 140b/11, 141b/11, 143a/10, 144a/08, 144b/03, 145b/15, 146a/07, 150a/20, 152b/01, 153b/09, 153b/10, 154a/06, 161b/14, 167b/09, 171b/12, 173a/10, 174a/14, 174a/20, 175b/15, 177b/07, 182a/13, 183a/01, 183b/14, 185a/09, 185b/02, 186b/09, 188b/07, 189a/10, 199a/07, 207b/03, 207b/13, 208a/10, 210b/09, 211a/07, 219a/02, 220b/07, 220b/08, 222b/10, 222b/16, 223a/07, 227b/15
n.+ de 005b/06, 006a/18, 044a/11, 069a/06
n.+ den 007b/09, 035b/18, 039b/20, 040a/01, 047a/17, 048b/19, 062b/21, 092a/08, 153b/08
n.+ dür 074a/03, 126b/14, 127a/19, 132a/06, 172a/16, 211a/20
n.+ ler 012b/13, 017b/04, 020a/09, 022a/12, 024a/20, 027a/06, 029b/05, 034b/03, 041b/03, 042b/16, 051a/09, 053a/13, 053b/03, 059a/07, 060b/17, 068b/08, 088b/01, 090b/11, 116a/02, 116a/12, 121b/12, 125a/03, 128a/12, 139b/08, 141b/21, 142b/15, 149b/13, 153a/02, 164a/15, 165b/17, 175b/16, 182a/05, 187b/17, 188a/19
n.+ lerden 013b/06, 013b/14, 034a/14, 041b/15, 053b/04, 137b/05, 163b/04, 181a/01
n.+ lerdür 119a/14, 197b/17
n.+ leri 125a/04, 136a/08, 221a/17
n.+ lerile 029b/01, 033a/07, 192b/14
n.+ lerüñ 115a/12, 188b/03
n.+ mi 158b/16
n.+ nüñ 152b/11, 153b/11, 197b/14
n.+ si 006a/14, 032a/02, 092b/08, 145a/08, 164b/16, 165b/04
n.+ sin 031b/21
n.+ ye 048a/05, 105a/16, 118a/10, 125b/01, 147a/13
n.+ yi 030b/14, 049a/12, 052b/04, 058b/08, 115a/18, 161b/17, 210a/16
n.+ yidi 139a/01
n.+ yile 013a/17, 041b/15, 074b/08, 170a/18
n.+ yle 048b/18
- nesr [Ar.]** Kutup yıldızı.
n. 139b/10, 193b/13, 193b/14
- neşr [Ar.]** Düz yazı, nesir.
n. 002b/06, 002a/08, 002b/18, 113b/01
n.+ le 144b/08
- netâyic -i enzâr [Ar.+Ar.]** Bakışın sonucu elde edilen bilgi.
n.+ umı 003b/10
- neÖüzü-billah [Ar.]** 'Allah korusun, Allah'a sığmırım.' anlamındaki söz.
n. 023a/16, 031b/04, 032b/03, 032b/04, 032b/08, 052b/05, 068b/12, 072b/01, 083b/09, 049a/06, 124b/02, 149b/08, 180a/20, 181a/03
- neÖüzü-billahi [Ar.]** (bk. neÖüzü-billah)
n. 040b/18, 041a/06
- nevÖ [Ar.]** Tür, çeşit.
n. 002a/03
n.+ i 188a/17
n.+ den 021a/18, 036a/06
- nevÖa [Ar.]** Tür, çeşit.
n. 115b/09, 158a/07
- nevâ [Ö.]** Suriye'de bulunan Haveran'a bağlı bir köy.
n. 102a/21
- nevÖâ [Ar.]** Bir tür, bir çeşit.
n. 186a/17, 213a/14
- nevâdir -i ahbâr [Ar.+Ar.]** Eşine az rastlanır bilgiler.
n. 005a/01
- nevâdir-i eşÖar [Ar.+Ar.]** Eşine az rastlanır şiiirler.
n.+ dandır 094b/05
- nevâfil kılın- [Ar.+Tr.]** Nafile namazları kılınmak.
n.- ur 228b/08
- nevâhî [Ar.]** 1. Etraflar. 2. Nahiyeler, bucaklar.
n. 046a/05, 063b/18, 180a/02
n.+ de 087b/07, 126b/02, 160b/19, 170a/03, 179b/02, 221a/19
n.+ dür 171b/01
n.+ sinde 043b/02, 176a/09, 194b/19
n.+ sinden 108b/16
n.+ sine 043a/14
n.+ yi 048b/09, 061b/05, 231b/02
- nevâhî-yi haleb [Ar.+Ö.]** Halep civarı.
n.+ den 112a/04
- nevâhî-yi halk [Ar.+Ar.]** Çevredeki halk.
n.+ i 046a/18
- nevâhî-yi mısır [Ar.+Ö.]** 1. Mısır civarı. 2. Mısır'ın nahiyeleri.
n.+ dan 104a/14, 130a/06, 167b/08, 197a/07
- nevÖ-arüs-i feth [Far.+Far.+Ar.]** Yeni yapılmış fetih.
n.+ i 003a/12
- nev-bahâr [Far.+Far.]** Kabus bin Manučehr zamanında yapılmış bir heykel.
n. 181a/21
- nevbet [Ar.]** 1. Sıra. 2. Sıra ile görülen iş.
n. 023a/04
n.+ i 024b/04, 035b/16, 093a/12, 159a/10
n.+ ile 031b/03, 093a/12, 215b/02
n.+ le 159a/10
n.+ lerce 230b/09
- nevbet-i saltanat [Ar.+Ar.]** Saltanat sırası.
n.+ i 106b/09
- nevbetlü [Ar.+Ar.]** Sırası olan.
n. 230b/09
- nev-cüvân [Far.+Far.]** Yeni yetişmiş, delikanlı.
n.+ ıdı 106b/08
n.+ iken 106a/12
- nevîd-i Öyüd [Far.+Ar.]** Bayram müjdesi.
n.+ ıla 113b/07
- nevÖ-i fütür [Ar.+Ar.]** Gevşeklik türü.
n. 103b/01
- nevÖ-i hüsün [Ar.+Ar.]** Güzellik çeşidi.
n.+ den 011a/10
- nevÖ-i istirâhat [Ar.+Ar.]** Rahatlama türü.
n. 231a/05
- nevÖ-i şahs [Ar.+Ar.]** Kişiye özgü.
n.+ ma 181b/20
- nev-rüz [Far.]** Baharın başlangıcı sayılan 22 Mart günü.
n.+ a 164a/21
- nev-rüz bayramı [Far.+Tr.]** Halk takvimine göre ilkbaharın ilk günü sayılan 21-22 Mart günleri yapılan şenlik.
n.+ 033b/20
- neyle- [Tr.]** Ne eylemek, ne yapmak.
n.- düklerini 028a/17
n.- r 054b/19, 175a/19
n.- rse 038b/21, 039a/03, 170a/08
n.- rseñ 089b/12, 090a/15
n.- rseñüz 117b/15
n.- rsin 096a/02
n.- rsiz 227b/03
n.- se gerek 077a/02
n.- sem 152b/13
n.- sün 061a/11, 061a/12
n.- yeceklerin 124b/14
- neyrencât [Ar.]** Büyüler, tılsımlar.
n. 136a/20, 192b/09
- nezâket [Ar.]** Saygılı ve kibar davranma, naziklik.
n.+ ile 187a/20
- nezîr [Ö.]** Kişi adı.

n. 087a/03
neẓr [Ar.] (bk. neẓr)
 n. 147b/05
neẓr [Ar.] Adak.
 n.+ ümi 159b/01
neẓr it- [Ar.+Tr.] Adak adamak.
 n.-mişdüm 159b/01
mbt [Ö.] Fırat ve Dicle nehirleri arasında yaşayan eski bir halk.
 n. 115a/16
 n.+ muñ 009b/17
mbtiyye dili [Ö.] Nıbt halkının konuştuğu dil.
 n.+ nce 176b/14
mıft yağı [Ar.+Tr.] Petrol damıtılırken veya çam kozalağından elde edilen yağ.
 n. 186b/10
mısf [Ar.] Yarı, yarım.
 n.+ ı 218b/02
 n.+ m 006b/19, 061a/07, 079a/10, 155b/05
 n.+ ma 157b/19, 182b/21, 199b/04
 n.+ mca 182b/10
 n.+ mdan 084b/16
 n.+ mdaydı 179a/19
 n.+ larına 142b/19
mısfü'l-leyl [Ar.+Ar.] Gece yarısı.
 n. 221b/20
niÖal-i süm-i semend-i devlet-mend
[Ar.+Far.+Far.+Ar.+Far.] Kutlu atın ayağının nalı.
 n.+ ünüz 111a/06
niÖam [Ar.] Nimetler.
 n.+ uñ 003b/16
nice [Tr.] 1. Ne çok, çok fazla, çok. 2. Nasıl, ne biçimde.
 3. Nasıl da. 4. Uzun süredir.
 n. 002a/03, 002a/06, 006b/15, 011b/21, 015a/13,
 018a/13, 024a/16, 024a/17, 025b/05, 033a/10,
 039a/07, 043b/17, 049a/11, 049a/19, 050a/05,
 050b/09, 050b/14, 051a/15, 052a/11, 054a/09,
 060b/01, 074a/11, 085a/12, 094a/08, 099b/10,
 102a/19, 108b/01, 114a/07, 115b/20, 121b/17,
 138a/14, 154a/03, 161a/01, 161a/20, 162a/17,
 178b/19, 185a/02, 186b/05, 187b/13, 188a/16,
 196b/14, 197b/15, 197b/21, 207a/17, 209a/20,
 209b/04, 209b/09, 210a/14, 213b/20, 214a/20,
 223b/08
 n.+ dür 136a/18, 193b/09
niced- [Tr.] Nasıl edelim.
 n.- elüm 152b/03, 208b/07
niçe [Tr.] Ne çok, çok fazla, çok.
 n. 001b/05, 001b/06, 002a/01, 002a/03, 002a/04,
 002a/07, 002a/14, 003a/05, 004a/05, 004a/13,
 004a/18, 004a/19, 004b/01, 004b/04, 005a/01,
 005b/09, 006b/07, 006b/08, 006b/10, 006b/16,
 007a/02, 007a/17, 007a/20, 007b/11, 007b/15,
 007b/16, 008a/11, 008a/17, 010b/08, 010b/18,
 011a/16, 012b/13, 013a/01, 013b/03, 014b/07,
 015b/04, 015b/07, 015b/19, 016a/07, 016b/01,
 016b/07, 016b/12, 016b/13, 017a/21, 017b/04,
 018a/04, 018a/05, 018a/11, 019a/09, 019a/19,
 019b/06, 020a/04, 020b/15, 020b/21, 021a/01,
 022b/01, 023b/14, 024a/06, 024b/14, 025a/06,
 025a/12, 025a/19, 025b/17, 026a/02, 026a/04,
 026a/14, 026b/15, 027a/05, 027a/14, 027a/15,
 027a/17, 027b/05, 027b/20, 028a/01, 028a/05,
 028b/01, 029b/01, 029b/04, 029b/05, 030a/07,
 030a/12, 030b/15, 031a/01, 031a/02, 031a/08,
 031a/19, 031b/09, 032a/13, 033a/15, 033b/03,
 033b/15, 033b/18, 033b/21, 034a/08, 034a/18,
 035a/17, 035b/12, 035b/15, 036a/02, 036b/05,
 036b/16, 037a/03, 037a/11, 037a/12, 037a/14,
 038a/07, 038a/13, 038a/15, 038a/20, 039a/03,
 039b/06, 039b/08, 039b/14, 040b/10, 040b/11,
 040b/13, 040b/14, 041a/02, 041a/18, 041b/04,
 041b/15, 043a/04, 043a/08, 043a/16, 044a/07,
 044b/10, 045a/03, 045b/12, 046a/11, 046b/10,
 046b/11, 048b/08, 048b/09, 048b/17, 048b/21,
 049a/02, 050a/03, 051a/04, 052b/20, 053a/02,
 053b/03, 053b/12, 054a/02, 054a/07, 055b/06,

055b/14, 055b/16, 056a/02, 056a/07, 056a/11,
 057a/09, 058a/08, 060a/10, 060a/12, 060b/17,
 061b/20, 062b/07, 063a/06, 063a/14, 063b/04,
 063b/16, 063b/19, 064a/03, 064a/05, 064a/21,
 064b/03, 064b/05, 065b/09, 065b/15, 066a/04,
 066a/17, 066b/20, 067a/13, 067a/14, 069a/10,
 069b/01, 070a/06, 070a/16, 070a/17, 070b/18,
 071a/12, 071a/16, 071b/21, 072a/01, 072b/06,
 074a/04, 074a/17, 075a/02, 075b/09, 076a/18,
 076b/01, 081b/15, 082b/15, 083b/21, 084a/19,
 084b/03, 084b/19, 084b/21, 085b/07, 087a/08,
 088a/11, 088a/16, 088b/01, 089a/19, 089b/16,
 090a/13, 090a/18, 090a/19, 090b/07, 091a/07,
 091a/10, 091a/11, 091a/12, 091a/17, 091b/20,
 092a/03, 092a/06, 092a/10, 092b/01, 092b/03,
 092b/18, 093b/16, 095a/20, 095b/08, 096a/02,
 096a/09, 097a/08, 099a/11, 099b/09, 100a/06,
 100b/13, 101a/09, 101a/12, 101a/20, 101b/06,
 101b/08, 102a/03, 103a/06, 103a/20, 108a/21,
 109a/02, 109a/16, 110b/20, 112a/18, 112b/15,
 112b/18, 112b/19, 113a/02, 113a/08, 113b/17,
 114a/05, 114b/09, 114b/14, 114b/16, 115b/18,
 116a/12, 116b/09, 116b/13, 117a/08, 117a/09,
 117a/21, 117b/16, 118a/18, 118b/03, 119b/08,
 119b/14, 119b/17, 120a/07, 120a/08, 121a/07,
 121a/17, 121b/20, 122a/07, 122a/17, 123a/16,
 123a/19, 123b/06, 124a/01, 124a/07, 124a/08,
 124b/01, 124b/03, 124b/06, 125a/02, 126b/03,
 130a/05, 130a/09, 130a/10, 130a/14, 130b/14,
 131b/07, 132a/02, 132a/08, 132a/10, 132a/18,
 132a/20, 132b/04, 132b/16, 132b/21, 133a/06,
 133a/13, 134b/09, 134b/17, 135a/19, 135b/17,
 135b/20, 136a/01, 136a/02, 136a/08, 136a/15,
 136a/17, 136b/15, 137a/03, 137a/18, 137b/01,
 138b/11, 139a/13, 139a/19, 140a/03, 140b/09,
 140b/11, 141a/16, 143a/04, 143a/07, 143b/08,
 143b/10, 144a/20, 144a/21, 144b/16, 144b/19,
 145a/11, 145a/17, 146a/13, 146b/12, 147b/06,
 148a/08, 148a/15, 148a/18, 148b/05, 149b/08,
 149b/13, 149b/14, 149b/19, 150a/11, 150a/19,
 151a/03, 151a/09, 151a/15, 151b/16, 151b/19,
 151b/20, 152b/16, 153a/02, 153a/07, 153a/16,
 153a/20, 153b/06, 153b/15, 154a/02, 154a/03,
 154a/04, 154a/06, 154a/12, 154a/20, 154a/21,
 154b/04, 154b/10, 155a/05, 155b/09, 156a/16,
 156a/20, 156b/07, 156b/20, 157a/06, 157b/08,
 157b/11, 158a/14, 158a/18, 158a/19, 158b/11,
 158b/12, 158b/13, 158b/15, 158b/21, 159a/03,
 159a/04, 160b/01, 160b/02, 160b/19, 162b/01,
 163a/18, 163b/03, 163b/04, 163b/08, 163b/11,
 163b/15, 164a/06, 165a/07, 165a/11, 165a/14,
 165b/20, 165b/21, 166a/06, 166a/17, 166b/10,
 167a/05, 167a/10, 167a/11, 167a/12, 167a/17,
 167b/13, 168b/01, 168b/09, 171a/05, 172b/05,
 172b/08, 173a/01, 173b/14, 174b/20, 175b/16,
 176b/16, 176b/17, 176b/20, 177a/12, 178b/18,
 179a/20, 179b/03, 179b/05, 180a/01, 180a/08,
 181a/11, 181b/14, 181b/18, 182a/04, 182a/11,
 186a/04, 186a/12, 186a/14, 186b/20, 187a/01,
 187b/13, 187b/16, 188a/21, 188b/05, 188b/07,
 189a/08, 189a/21, 189b/08, 189b/11, 189b/12,
 190b/03, 191a/16, 191b/02, 191b/09, 192a/11,
 192a/21, 192b/04, 192b/07, 192b/10, 192b/11,
 192b/15, 192b/17, 193b/19, 194b/08, 194b/10,
 195a/15, 195b/03, 195b/04, 195b/06, 196b/09,
 197a/14, 200a/02, 200a/08, 200a/09, 200b/04,
 201a/11, 201b/13, 202b/07, 203b/05, 205a/10,
 205b/18, 206a/06, 206a/15, 206a/18, 206b/03,
 206b/18, 208b/10, 209b/18, 211b/01, 211b/14,
 214b/14, 215b/21, 217a/19, 218a/06, 219a/10,
 219a/14, 219a/15, 219b/11, 221a/04, 221a/12,
 222a/14, 223a/03, 223b/05, 225a/09, 226a/04,
 226a/09, 226a/11, 226b/19, 227a/02, 227a/14,
 227b/13, 227b/14, 228a/12, 228a/13, 228b/06,
 228b/13, 229a/13, 229b/20, 230a/02, 230a/03,
 230b/09, 230b/10, 231a/20, 232a/16

n.+ ler 111a/02
n.+ leri 043b/19, 128a/14, 158a/15, 226b/20
n.+ lerin 047b/13
n.+ lerini 112b/15
n.+ nüz 208a/15
n.+ si 116a/17, 154a/05, 189b/06
n.+ sin 014b/14, 047b/15, 067b/19, 084a/13, 087b/14, 115a/12, 119b/10, 190a/14, 208b/02, 221a/01
n.+ sinde 161b/10
n.+ sinden 171b/02
n.+ sini 096a/04, 200a/11
n.+ sinün 155a/04
n.+ sinün 084a/14, 097a/07, 100b/18, 116a/01, 157b/08
n.+ ye 103a/02
n.+ yidi 136a/12

niçün [Tr.] Ne için, neden.
n. 038b/05, 065a/03, 065a/04, 065a/11, 072a/05, 084a/02, 133b/19, 134b/10, 186a/13, 194a/18, 227a/06

nidā id- [Ar.+Tr.] Bağırarak herkese duyurmak.
n.- erler 123b/18

nidā(lar) itdür- [Ar.+Tr.] Bağırarak herkesin duymasını sağlamak.
n.- di 104a/03
n.- eler 131a/09, 130b/05
n.- megin 124b/08
n.- üp 109a/02
n.- ür 124b/10

nidāsin itdür- [Ar.+Tr.] Bağırarak herkesin duymasını sağlamak.
n.- üp 103b/17

nidā-yı Őām [Ar.+Ar.] Bağırarak halka duyurma.
n. 130b/07

nidā-yı Őām itdür- [Ar.+Ar.+Tr.] Bağırarak halka duyurmak.
n.- diler 225a/11
n.- üp 135b/16, 210a/10

nifāk [Ar.] Anlaşmazlık, bölünme.
n.+ a 005a/18

nigāh [Far.] Gözleme, kollama.
n.+ mda 041a/13

nihāyet [Ar.] 1. Son. 2. Sonunda, sonuçta.
n. 005a/08, 075a/11, 088b/17, 094b/02, 094b/15, 107b/14, 108b/21, 109a/09, 115b/11, 115b/13, 124b/03, 125b/17, 126b/13, 145b/09, 155a/02, 159b/10, 170a/01, 174b/08, 174b/10, 177b/20, 183a/08, 200b/07, 207b/15, 208a/14, 218a/01, 223b/03
n.+ i 013a/09, 033a/16, 072a/02, 084a/17, 091a/06, 094b/10, 101a/13, 121a/05, 140a/10, 144a/11, 145a/18, 169a/16, 173a/11, 174b/11, 176b/20, 182a/12, 182b/11, 188b/03, 191a/19, 209a/10, 211a/20
n.+ idür 034a/20, 171a/19
n.+ in 172b/18, 173a/01, 231a/02
n.+ inde 035b/17, 058b/14, 143b/15, 206b/10
n.+ ine 053a/15, 122a/05, 137b/03, 145a/14, 172b/18
n.+ lerinden 152a/02
n.+ lerine 146b/16

nihāyet bul- [Ar.+Tr.] Sona ermek, bitmek.
n.- dı 122b/16, 141b/05
n.- ur 146b/17, 166b/13
n.- urdı 036b/01

nihāyet buldurıl- [Ar.+Tr.] Bitirilmek.
n.- miş 182b/05

nihāyetine irgür- [Ar.+Tr.] En üst noktasına ulaştırmak.
n.- mişdi 083a/12

nihāyete irüşdür- [Ar.+Tr.] En üst noktaya ulaştırmak.
n.- diler 041a/07

nihāyet-i saltanat [Ar.+Tr.] Saltanatın sonu.
n.+ ı 106b/16

nihāyet-i mertebe [Ar.+Ar.] Son derece, en aşırı.
n.+ de 028a/11, 055b/05, 070a/13, 071b/19, 083b/15, 086a/14, 091b/02, 095b/13, 107a/10, 187b/18
n.+ siydi 125a/20

nihāyetsüz [Ar.+Tr.] Sonsuz.

n. 027b/04, 152a/01

nikāh [Ar.] Evlilik.
n.+ a 124a/15
n.+ ıla 012b/03
n.+ mda 101a/02

nikāhla- [Ar.+Tr.] (Erkek için) nikahına almak, evlenmek.
n.- yın 056b/12

nikāhlan- [Ar.+Tr.] (Erkek için) nikahına almak, evlenmek.
n.- dı 039a/11, 097a/15

niķriş [Ar.] Damla hastalığı, nikris.
n. 129b/04
n.+ i 129b/04

niķiz [Ar.] Bina yıkıntısı, enkaz.
n.+ lerin 225a/17

nil [Ö.] Nil Nehri.
n. 005b/02, 010a/04, 010b/01, 010b/14, 010b/16, 011a/13, 011a/15, 011a/17, 011b/09, 011b/11, 013a/06, 013a/16, 014a/02, 015a/05, 015a/07, 015a/11, 015b/20, 016b/06, 016b/08, 017b/02, 019a/04, 020a/05, 020a/08, 020a/11, 020a/12, 020a/20, 021b/12, 021b/13, 023a/15, 028b/20, 037b/19, 040a/14, 042b/13, 043a/03, 047a/20, 048b/04, 049b/21, 050a/02, 050a/09, 050b/10, 060b/05, 061b/20, 062a/02, 066a/20, 066b/02, 066b/06, 067b/01, 067b/07, 067b/09, 067b/19, 068a/01, 076a/08, 085b/17, 093b/21, 108a/19, 112b/03, 120a/09, 120a/21, 120b/02, 120b/07, 120b/14, 120b/18, 120b/19, 120b/21, 121a/17, 121b/02, 121b/05, 121b/10, 121b/17, 121b/18, 121b/19, 122a/04, 122a/11, 122b/02, 122b/06, 122b/11, 122b/13, 123a/01, 123a/05, 123a/08, 123a/11, 123a/14, 123b/04, 123b/05, 123b/07, 123b/09, 123b/11, 123b/12, 123b/18, 123b/21, 124a/03, 124a/07, 124a/08, 124a/17, 124a/18, 124a/19, 124a/21, 124b/02, 124b/11, 124b/15, 125a/02, 125a/05, 125a/10, 125a/19, 125b/14, 125b/19, 126b/04, 126b/11, 127a/02, 127a/05, 127a/08, 127a/11, 127a/12, 127b/04, 128b/14, 129a/15, 129b/10, 129b/13, 130a/02, 130a/11, 130a/21, 130b/16, 130b/19, 131a/13, 131a/16, 131b/15, 131b/16, 131b/21, 132a/07, 132a/11, 132b/03, 132b/17, 133a/06, 133b/01, 134b/21, 135a/01, 137a/14, 145b/20, 146a/14, 146a/15, 146b/05, 164a/15, 164a/20, 164b/01, 165a/18, 165b/20, 166b/15, 167b/08, 168b/04, 169a/21, 169b/10, 170b/02, 171b/10, 171b/18, 171b/20, 172a/15, 172a/20, 172b/01, 172b/08, 172b/10, 173a/14, 174b/10, 174b/12, 174b/13, 174b/14, 174b/18, 175a/01, 175b/04, 175b/09, 176b/13, 178a/17, 178b/04, 182b/17, 182b/18, 185b/11, 187a/04, 190a/18, 195b/05, 198a/18, 198a/19, 203b/05, 203b/21, 206b/20, 207b/04, 216a/07, 218a/07, 218a/08, 223a/03, 223b/11, 225a/15, 226b/18, 227a/08
n.+ de 013b/21, 125b/13, 126b/04, 127b/09, 129a/14, 129b/05, 172b/12, 175b/16
n.+ den 006b/16, 007b/15, 010b/09, 013a/19, 016a/08, 016b/12, 022a/21, 030a/18, 033b/14, 038a/08, 043b/01, 056a/07, 057a/08, 066a/13, 112b/07, 121b/13, 123b/07, 127a/03, 127a/06, 127a/07, 127b/18, 128b/05, 132a/08, 166a/18, 172a/15, 175b/10, 179b/19, 184a/01, 190a/21, 194b/16, 195b/01
n.+ dendür 124b/05
n.+ e 011b/11, 020a/04, 046a/04, 120b/20, 121a/14, 127a/08, 128b/09, 129b/17, 131b/10, 131b/14, 175a/07, 197a/18, 206b/08, 227a/06
n.+ i 011b/04, 121b/20, 125a/20
n.+ ine 125a/14
n.+ ümüzün 124b/18
n.+ ün 010a/20, 011a/16, 013a/17, 015a/07, 016b/10, 016b/13, 027a/05, 030a/11, 034b/01, 035a/17, 043a/03, 044a/04, 045b/13, 048b/03, 048b/04, 066a/03, 066a/15, 066a/20, 066b/05, 068a/03, 069a/12, 070a/16, 120a/11, 120a/20, 121a/20,

- 122a/12, 122b/15, 123a/18, 123b/10, 124b/07,
125b/01, 126a/20, 126b/03, 127a/10, 129a/13,
129b/04, 129b/15, 130a/12, 132b/08, 148b/16,
170a/21, 170b/09, 174b/05, 174b/08, 174b/10,
189b/11, 190b/21, 192a/07, 206b/09
- nil deñizi** [Ö.] Nil Nehri.
n. 095a/10
n.+ ne 093b/07
- nil ırmağı** [Ö.] Nil Nehri.
n. 028b/06, 035a/18, 061b/13, 104b/03, 119b/19,
120a/03, 121a/12, 123a/03, 123a/09, 125b/03,
126b/03, 169b/17, 171b/17, 174b/07, 174b/09,
174b/11, 208b/03
n.+ dur 013a/09
n.+ ndan 132a/09
n.+ na 005b/01, 017b/01, 164b/21, 173b/19
n.+ nı 005b/13, 163b/02
n.+ nuñ 006a/19, 119b/11, 132b/05, 146b/16,
194a/07, 198a/17
- nişim-birişt** [Far.+Far.] Yarı pişmiş.
n. 126a/20
- nişmet** [Ar.] Allah'ın insanlara yararlanmaları için sunmuş
olduğu her şey.
n. 100a/12, 107b/18, 167a/18, 171b/01
n.+ e 133a/14
n.+ in 165a/02
n.+ lere 089b/10
n.+ lerüñ 167a/19
n.+ üñ 072a/06
- nişmetlü** [Ar.] Nimeti bol olan.
n. 171b/01
- nims** [Ar.] Firavun faresi.
n. 013b/16, 013b/20
- nişreng** [Far.] Taslak.
n. 001b/06
- nirün** [Ö.] Roma imparatoru Neron.
n. 202b/01
- nisä** [Ar.] Kadın.
n.+ sından 012a/06
- nisbet** [Ar.] 1. İlgi, bağ. 2. Göre, oranla. 3. Oran.
n. 155a/14, 198b/17, 216a/20
n.+ i 180b/14, 180b/15, 202a/21
n.+ iyile 079a/18
n.+ leri 229b/17
- nisbet iT-** [Ar.+Tr.] Eşit tutmak, oranlamak.
n.+ di 002a/15
n.- üp 133b/21, 202a/20
- nisbet itdür-** [Ar.+Tr.] Eşit tutmak, oranlamak.
n.- mişlerdür 182a/16
n.- ürler 156a/08
n.- ürlerdi 083a/18
n.- ürlerdi 229b/17
- niş-sitān** [Far.+Far.] Sazlık.
n.+ inuñ 002b/08
- nisvān** [Ar.] Kadınlar.
n.+ dan 208b/21
- nişān** [Far.] Belirti, iz alamet.
n. 006b/12, 049b/03, 063b/16, 064b/01, 157b/09,
166a/21, 167b/02, 185a/08, 188b/07, 191b/15,
191b/17, 193b/13, 217b/02, 224b/13, 227a/09,
228a/02
n.+ a 004a/14, 123b/14
n.+ çün 191b/20
n.+ ı 002a/01, 003a/09, 118a/02, 151a/15, 223a/16
n.+ ıdur 185b/18
n.+ in 004a/04, 004b/01
n.+ inda 096a/17
n.+ lar 031a/07, 031a/09, 123b/09
n.+ lardan 123b/10
n.+ ları 120a/18, 123b/14
n.+ umuz 143a/02
- nişān-ı mahşūs** [Far.+Ar.]
n.+ in 226a/07
- nişān vir-** [Far.+Tr.] Belirti vermek.
n.- ür 091b/18
- nişānla-** [Far.+Tr.] İzini çıkarmak, şekillerini belirlemek.
n.- dılar 153a/10
- nişimen-i belā** [Far.+Far.] Bela meclisi.
n.+ yā 113a/13
- nişimen-i fāñi** [Far.+Ar.] Ölümlü meclis, Dünya.
n.+ den 092b/04
- niT-** [Tr.] Ne etmek, ne yapmak.
n.- di 059b/10, 164b/19
n.- esin 067a/10
n.- señüz 213b/06
- nite ki** [Tr.] Nasıl ki, nitekim.
n. 005a/14, 006b/21, 007a/03, 010a/02, 010b/19,
011a/01, 013a/09, 024b/12, 036a/08, 037b/18,
038a/18, 061a/11, 081a/19, 085a/20, 088b/15,
089b/20, 109b/07, 113b/14, 116a/20, 119b/04,
120a/15, 133b/03, 133b/08, 137a/19, 142b/14,
142b/21, 148b/14, 148b/15, 149b/01, 164a/10,
167b/05, 175a/09, 181a/09, 182b/14, 186a/08,
189b/16, 189b/20, 191a/05, 203b/16, 219b/06,
227a/09, 227b/07, 229b/17
- niyāz** [Ar.] Yalvarma, yakarma.
n. 174a/02
n.+ a 050a/17, 052a/09, 084b/13
n.+ ların 181a/14
- niyāz eyle-** [Ar.+Tr.] Yalvarmak, yakarmak.
n.- diler 102b/01
- niyyet** [Ar.] Amaç, gaye.
n. 031b/18
n.+ i 171a/17, 221b/15
n.+ ile 103b/01
n.+ in 023a/08, 069b/12, 125a/06, 154b/08, 225b/11
n.+ ine 042a/01, 060a/11, 069b/10, 095b/12, 096b/06,
225b/11
n.+ ini 103b/06, 200b/10
n.+ iyile 055a/03
n.+ lerin 125a/06
n.+ lerinüñ 214a/21
- niyyet eyle-** [Ar.+Tr.] Karar vermek, niyetlenmek.
n.- ye 031b/17
- nizā' [Ar.]** Kavga, çekişme.
n. 096a/14
n.+ ları 100b/03
- nizā' it-** [Ar.+Tr.] Kavga etmek, çekişmek.
n.- mege 026a/09
- nizā' itme-** [Ar.+Tr.] Kavga etmemek, çekişmemek.
n.- di 110b/08
- nizām** [Ar.] Düzen, tertip.
n.+ in 036b/19
- nizām-ı Óalem** [Ar.+Ar.] Alemin düzeni.
n.+ e 141b/04
- nizām-ı memleket** [Ar.+Ar.] Memleketin düzeni.
n.+ de 231b/18
- nizāmü'l-mülk** [Ar.+Ar.] Baş vezir.
n. 110a/12
- nizāmü'l-mülk** [Ö.] Selçuklu hükümdarı Alparslan'ın veziri.
n. 211b/09
- nizām vir-** [Ar.+Tr.] Düzene koymak, tertip etmek.
n.- di 095a/08, 164a/13
- nizār** [Ö.] (bk. Óaziz ebü mansür-ı nizār)
n. 082b/18
- noğşān** [Ar.] Eksiklik, kusur.
n.+ ı 227a/05
n.+ in 124a/03
- noğta** [Ar.] 1. Yer. 2. Bazı harflerin üstüne koyulan küçük
işaret.
n. 002a/13
n.+ da 182b/05
- noğtalı** [Ar.+Tr.] Noktası olan, üzerinde nokta bulunan.
n. 160a/13
- nol-** [Tr.] Ne olmak.
n.- a 009b/10, 044b/06, 050a/15, 053b/09, 159b/12
n.- aydı 165a/02
n.- di 059b/10
n.- duğı 211b/19
n.- duğın 055a/15
n.- sa gerek 153b/14
n.- ur 134b/21, 214a/01

nübe [Ö.] Yukarı Mısır bölgesinde Asvan'ın hemen yanından başlayıp altıncı şelâleye kadar uzanan bölge.
n. 015b/06, 040b/17, 041a/03, 047b/05, 052b/15, 060b/05, 091a/12, 120b/15, 126b/13, 128a/01, 171b/01, 171b/04, 172a/03, 172a/06, 173a/20, 173b/10, 188b/19, 190a/13
n.+ de 172b/06, 196a/03
n.+ den 091a/15, 128a/01
n.+ ye 121a/17, 122a/04, 172a/21
n.+ yi 103a/15
n.+ yile 171a/19

nübe memleketi [Ö.] (bk. nübe)
n.+ nde 028b/06, 028b/13, 126a/21
n.+ nden 123a/06
n.+ ne 005b/14, 065b/10, 103a/19
n.+ nüñ 120b/16, 171b/16, 172a/14

nübe şehri [Ö.] (bk. nübe)
n.+ nüñ 028b/12

nübe vilâyeti [Ö.] (bk. nübe)
n.+ dür 171a/19
n.+ ne 016b/12, 103a/14, 166b/13, 196a/02
n.+ nüñ 120b/17, 172a/18

nüh [Ö.] (bk. hâzret-i nüh)
n. 009b/08

nüh paygâmbâr [Ö.] (bk. hâzret-i nüh)
n. 005b/21, 006a/06, 006a/09, 007b/03, 008b/06, 008b/13, 009a/07, 009b/06, 016a/12, 168b/20
n.+ a 140b/20
n.+ ı 026a/20
n.+ la 006a/03

nuhüset [Ar.] Uğursuzluk.
n.+ i 165a/01

nukabâ [Ar.] Kabile başkanları.
n.+ dan 119b/01

nuküş [Ar.] Nakışlar, süslemeler.
n. 164a/19

nuküş-ı ğarîbe [Ar.+Ar.] Tuhaf nakışlar, işlemeler.
n. 037a/10

nür [Ar.] 1. Işık. 2. İlahî ışık.
n. 002a/11, 021a/20, 025b/11, 035a/04, 035a/05, 053b/12, 062a/07, 068b/07, 088b/08, , 114b/04, 134b/05
n.+ dan 021b/02, 025b/10, 035a/05, 053b/20
n.+ ı 003a/09, 021a/20, 033b/07, 062a/06, 122b/17, 146b/09, 166a/12, 188a/10
n.+ ndan 054b/09
n.+ inuñ 146b/08
n.+ ıyla 025b/12, 138a/20
n.+ la 113b/12

nür vir- [Ar.+Tr.] 1. Işık saçmak. 2. Işığında vermek.
n.- ür 090a/07, 181a/05

nürânî [Ar.] Işıklı, nurlu.
n. 134a/10, 197b/09

nüre'd-dîñ [Ö.] (bk. melik nüre'd-dîñ maḥmūd bin zengî)
n. 089b/04
n.+ le 090a/14

nüre'd-dîñ şehîd [Ö.] (bk. melik nüre'd-dîñ maḥmūd bin zengî)
n. 087b/09, 088a/04, 089a/02, 089a/17

nüre'd-dîñ şehîd hazretleri [Ö.] (bk. melik nüre'd-dîñ maḥmūd bin zengî)
n. 091a/13
n.+ den 088a/19
n.+ dür 092b/21
n.+ ne 088b/03, 089a/01

nürlan- [Ar.+Tr.] Nurlu hale gelmek.
n.- urdı 059a/10

nuşh [Ar.] Öğüt, nasihat.
n. 089b/01, 094a/16, 101b/09, 208b/10

nuşh it- [Ar.+Tr.] Öğüt vermek.
n.- di 100a/09

nuşret [Ar.] 1. Üstünlük, başarı. 2. Allah'ın yardımı.
n. 003a/07, 081a/12, 095b/21, 105a/16, 112b/18, 201b/05, 205a/07, 212b/13, 214a/21, 214b/12
n.+ i 002b/07

nüş iT- [Far.+Tr.] İçmek.
n.- di 030b/07

n.- mişidi 156a/17
n.- üp 105a/05, 111a/20

nüş eyle- [Far.+Tr.] İçmek.
n.- di 037b/11

nüşâdur [Far.] Amonyak tuzu.
n.+ dan 017b/13

nübüvvet [Ar.] Peygamberlik.
n. 121a/01
n.+ leri 139b/06
n.+ lerine 002a/20

nücüm [Ar.] Yıldızlar.
n. 115b/02, 135a/02, 136a/20, 141a/08, 192b/10, 227b/06

nüşa [Ar.] Kopya, suret.
n. 140b/14
n.+ da 141a/07, 141b/16, 162b/08, 166b/02
n.+ dan 140b/14, 140b/16, 141a/06, 141a/07, 141a/08
n.+ larından 162b/07, 166b/01, 191a/06
n.+ larınıñ 191a/07
n.+ nuñ 191a/06
n.+ sı 192a/04
n.+ sin 141a/04
n.+ sında 014b/06, 073b/12, 119b/05
n.+ sunıñ 141a/03
n.+ yı 140b/17

nüzül [Ar.] Konaklama, bir yere gelme.
n. 141a/19
n.+ ı 002b/10

nüzül-ı emfâr [Ar.] Yağmurların gelişi.
e.+ ıla 182b/07

nüzül-ı hümâyün [Ar.+Far.] Padişah konaklaması.
n. 112b/02

nüzül iT- [Ar.+Tr.] Gelmek, durmak.
n.- di 088b/08
n.- düği 028a/06
n.- üp 141a/19

O

o [Tr.] Teklik üçüncü kişi zamiri.
o. 001b/13, 074a/01, 095a/10, 118a/04, 118a/15, 132a/08, 184a/13, 186a/02, 187b/07, 189b/01, 192b/19, 205b/08
o.+ dur 091a/21, 093a/15, 176a/10

ocaK [Tr.] 1. Ateş yakılan yer. 2. Bir etkinliğin yapıldığı, yoğunlaştığı veya bir şeyin çokça bulunduğu yer.
o. 168a/21
o.+ a 084b/09, 088a/16, 131b/11, 194a/20, 224a/18
o.+ da 014a/06
o.+ ıdur 090a/13
o.+ lar 185b/20

od [Tr.] Ateş.
o. 022b/20, 023a/03, 023a/05, 024a/11, 039b/04, 039b/05, 048a/09, 051b/10, 053b/12, 064b/09, 070a/04, 070b/06, 084b/12, 115b/04, 115b/10, 115b/11, 134b/15, 137a/19, 137b/04, 137b/08, 141b/05, 199a/16, 200a/16, 204a/07
o.+ a 023a/05, 023a/16, 069b/19, 076a/06, 118a/06, 160a/21, 188b/15, 223a/11, 225a/06
o.+ dan 011b/18, 039b/02
o.+ ı 022b/20, 039b/04
o.+ ndan 195a/10
o.+ lar 016b/03, 044a/04, 044a/06, 069a/13
o.+ ların 033a/21
o.+ uñ 051b/10

oda [Tr.] Bir binada duvarlarla çevrili, dışarıya bir veya daha çok çıkışı bulunan bölümlerden her biri; göz.
o.+ lar 027a/14
o.+ laruñ 027b/04

odla- [Tr.] Yakmak.
o.- di 070b/11

odsuz [Tr.] Ateşi olmayan, ateşsiz.
o. 069b/20, 069b/21

odun [Tr.] Yakacak olarak kullanmak üzere kesilmiş ve parçalanmış ağaç gövde veya dalları.

o.+ dur 014a/05
oğlan [Tr.] 1. Erkek çocuk. 2. Kız veya erkek çocuk. 3. Genç erkek.
 o. 006a/06, 014a/15, 014b/04, 014b/05, 086b/13, 139a/06, 193a/14, 200a/20
 o.+ a 119a/10
 o.+ dan 087a/17
 o.+ dur 038b/07
 o.+ ı 081a/05, 086a/04, 136b/04
 o.+ ıdı 006a/11, 036b/18, 038a/21, 052b/18, 080a/21, 117b/20, 176a/14
 o.+ ıydı 227b/08, 229b/15
 o.+ iken 015b/14
 o.+ lar 107b/02
 o.+ ları 009a/15
 o.+ larıdır 009b/21, 010a/01, 072b/03, 123b/12
 o.+ larıla 059b/18
 o.+ ların 071a/01
 o.+ larından 005a/19, 015b/18, 018b/14, 022b/02, 026b/10, 027b/21, 045b/07, 070a/10, 086a/05, 114b/18, 122b/05, 141a/01, 168b/21, 178a/18, 190a/20
oğlancuk [Tr.] Küçük çocuk.
 o. 014a/21, 014b/04, 024b/17, 071a/17, 096b/10, 110a/07, 126b/21, 183b/19, 188b/04, 210a/07
 o.+ dur 093a/18
 o.+ ı 106b/10, 162a/17
 o.+ ıdı 086b/14, 086b/16, 102b/13, 104a/19, 106b/13
 o.+ ın 092a/15, 092a/18, 092a/20
 o.+ ını 201b/17
 o.+ ıyla 092a/21
 o.+ lar 017b/12, 128b/14, 133a/02, 138a/14, 186a/15, 201b/11, 201b/14
 o.+ lara 192a/14, 192a/15, 201b/19
 o.+ lardan 073a/01, 208b/16, 215a/15
 o.+ ların 201b/13
 o.+ larından 210b/06
 o.+ laruñ 201b/15
 o.+ uñ 024b/20
oğlanlık [Tr.] Gençlik, delikanlılık.
 o.+ ı 229b/18
oğ(u) [Tr.] 1. Kız ya da erkek çocuk. 2. Erkek çocuk.
 o. 007b/18
 o.+ a 056a/19
 o.+ ı 005a/16, 005a/19, 005b/07, 006a/06, 006b/05, 007a/05, 007a/08, 007a/12, 007b/03, 007b/06, 007b/14, 007b/17, 008b/06, 008b/12, 008b/13, 008b/18, 009a/04, 009a/05, 009a/11, 009a/13, 009b/04, 012a/06, 017a/17, 018b/14, 019a/16, 020a/14, 020a/21, 021b/20, 021b/21, 022a/17, 022b/02, 023a/14, 024b/07, 025a/10, 025a/16, 025b/02, 025b/18, 026a/01, 026a/02, 027a/08, 028a/08, 028a/09, 029b/20, 030a/20, 030b/12, 030b/15, 032a/03, 034a/13, 035b/20, 036a/11, 036b/14, 036b/17, 037a/07, 037a/08, 037a/21, 037b/13, 038a/12, 038a/19, 040a/11, 040b/19, 040b/20, 041a/05, 042b/11, 043a/01, 047a/02, 047b/21, 052b/09, 052b/12, 052b/17, 052b/18, 053a/09, 054b/03, 060b/20, 062b/01, 066a/10, 068a/07, 068b/18, 068b/20, 069a/02, 070b/14, 070b/15, 075b/03, 075b/05, 075b/06, 075b/07, 080a/19, 081b/14, 082b/18, 083a/19, 083b/07, 085a/14, 085a/17, 085b/02, 085b/11, 085b/12, 086a/03, 086b/09, 086b/14, 086b/18, 087a/15, 087b/12, 088b/05, 089a/05, 091b/05, 092b/11, 093a/02, 093a/15, 093b/13, 094b/17, 094b/18, 095a/01, 095b/14, 095b/16, 096a/16, 097a/17, 098a/04, 098a/05, 098a/19, 102b/07, 103b/05, 104b/21, 105a/04, 105a/06, 105b/08, 105b/14, 106b/05, 106b/06, 108a/06, 110a/10, 110b/05, 110b/11, 111a/21, 112a/14, 113a/17, 113b/14, 114b/19, 115a/03, 118b/06, 121a/01, 121a/09, 121a/10, 122b/05, 131b/04, 141a/02, 141a/14, 141b/17, 142b/06, 144b/13, 150b/03, 151b/05, 154b/19, 154b/21, 161a/11, 164a/12, 165a/14, 167b/19, 168a/01, 168b/15, 168b/16, 168b/21,

169a/01, 169b/03, 175a/08, 177b/12, 178b/05, 178b/06, 178b/13, 179a/02, 179a/09, 180a/13, 184a/15, 185b/14, 188b/01, 189b/18, 192a/08, 198a/13, 200b/01, 201a/20, 203a/10, 203a/14, 218a/09, 218b/05, 219b/16, 220a/09, 226b/07, 229a/06, 229a/07, 229a/09, 229a/10, 231b/17
 o.+ ıdır 009b/21, 043a/02, 054a/20, 154a/11, 168b/15
 o.+ ın 107a/06, 108a/20
 o.+ ına 006a/03, 008a/01, 008a/02, 008a/03, 008a/04, 008a/09, 008b/15, 010a/05, 010a/07, 010a/09, 010a/10, 016b/14, 016b/15, 016b/16, 037a/16, 052b/08, 076b/21, 077b/14, 081b/19, 105a/04, 106a/01, 110b/08, 165b/15, 169b/04, 169b/05, 169b/06, 203a/11, 220a/09
 o.+ ından 025b/18, 026b/11
 o.+ ını 005a/16, 019a/14, 080b/11, 200b/20, 211a/03
 o.+ ımuñ 006a/03, 008b/18, 009a/06, 009a/09, 009a/10, 009a/12, 211a/08
 o.+ ıydı 230a/15
 o.+ ıydı 095a/01, 165b/14
 o.+ ıyın 194a/11
 o.+ ıyla 099b/15, 229a/07, 231a/19
 o.+ ları 005a/16, 005a/17, 006a/17, 008a/18, 009b/18, 010a/02, 010a/03, 012b/06, 020b/05, 021b/04, 036b/07, 091b/09, 094a/09, 110a/04, 121a/01, 165b/09, 169b/04, 170b/12, 176b/09, 198a/03, 212b/12
 o.+ ların 092a/13
 o.+ larına 008a/07, 008b/07, 008b/09, 008b/11, 020b/02, 169b/07, 177a/14, 228a/15
 o.+ larından 008a/05, 008b/17, 008b/20, 009a/19, 009b/04, 020a/16, 020a/21, 075a/18, 093a/02, 107b/13, 164a/08, 164a/09, 165b/14, 169b/08
 o.+ larını 007b/21
 o.+ larınıñ 009a/16, 034a/17, 198b/03, 211a/08
 o.+ larıydı 009b/21
 o.+ larıyla 009a/18, 009b/01, 197a/21
 o.+ um 006a/07, 012b/10, 068b/17, 068b/18
 o.+ uma 006a/07
 o.+ uñuz 208a/15
oğ [Tr.] Yayla atılan eski bir silah.
 o. 126b/13, 127b/19, 128b/07, 135a/09, 136b/10, 144a/14, 174b/09, 174b/10, 185b/02, 189b/01
 o.+ ıla 159a/13
oğu- [Tr.] 1. Yazılmış bir metni çözmek ve anlamlandırmak. 2. Dinleyiciler önünde sesli olarak bir metni sunmak..
 o.- dı 011a/09, 094a/07, 099a/08, 100a/05, 105a/14, 140b/13, 190b/07, 219a/21
 o.- dılar 090b/04, 091b/07, 113b/01, 125a/11, 138b/03, 178a/13, 187a/10, 214b/09
 o.- duğı 190b/07
 o.- duğından 105a/21
 o.- duğda 187b/10
 o.- duğdan 081b/08, 125a/17
 o.- dum 113a/20, 115a/17
 o.- mağa 105a/21, 114b/15, 114b/17, 141a/17, 182b/04
 o.- mağıdı 099a/08
 o.- mağıla 064b/09, 138b/05
 o.- mağ 091b/06, 141a/02, 144b/11
 o.- mış 201b/03
 o.- sa 051a/06
 o.- ya 029b/19, 187b/02
 o.- yacak 034b/15
 o.- yalar 141a/17
 o.- yamadı 013a/20
 o.- yamadılar 143a/15
 o.- yamaya 140b/18
 o.- yamaz 142a/18, 182a/03
 o.- yamazdı 118a/12
 o.- yan 140b/17
 o.- yanı 144b/11
 o.- yasız 140b/18
 o.- yucağ 083b/04

	o.- yı virdi 081b/05	021a/06,	021a/11,	021a/13,	021a/14,	021a/15,
	o.- yup 020a/09, 064b/13, 115a/12, 115a/14, 143b/19, 150b/01, 154a/17, 187b/01, 214b/04, 232b/01	021b/03,	021b/10,	021b/12,	021b/19,	021b/21,
okun- [Tr.]	1. Yazılmış bir metni çözmek ve anlamlandır işi yapılmak. 2. Dinleyiciler önünde sesli olarak bir metni sunma işi yapılmak.	022a/07,	022a/14,	022a/17,	022a/20,	022a/21,
	o.- dı 096a/17, 099a/16, 099b/21, 109b/02	022b/01,	022b/06,	022b/10,	022b/12,	022b/13,
	o.- duğundan 089a/17	022b/18,	022b/20,	023a/01,	023a/02,	023a/03,
	o.- mağı 089a/07	023a/05,	023a/08,	023a/13,	023a/18,	023a/21,
	o.- sa 091a/11	023b/02,	023b/15,	023b/16,	023b/17,	023b/20,
	o.- up 099a/04	024a/02,	024a/03,	024a/05,	024a/06,	024a/09,
	o.- ur 006b/08, 083a/14, 114a/04	024a/10,	024a/12,	024a/16,	024a/20,	024b/02,
	o.- urdu 229a/03	024b/09,	024b/18,	024b/19,	024b/20,	025a/01,
okunma- [Tr.]	1. Yazılmış bir metni çözmek ve anlamlandır işi yapılmamak. 2. Dinleyiciler önünde sesli olarak bir metni sunma işi yapılmamak.	025a/03,	025a/07,	025a/08,	025a/11,	025a/13,
	o.- duğın 089a/15	025b/08,	025b/10,	025b/11,	025b/21,	026a/04,
	o.- z 145a/18, 182a/11	026a/07,	026b/19,	026b/21,	027a/02,	027a/09,
	o.- zıdı 014b/13	027a/13,	027a/14,	027a/18,	027a/19,	027a/21,
okıT- [Tr.]	1. Dinleyiciler önünde sesli olarak bir metni sunma işini yaptırmak. 2. Bir metni başkasının okumasını sağlamak.	027b/06,	027b/09,	027b/10,	027b/12,	027b/19,
	o.- asın 089a/04	028a/15,	028a/16,	028b/02,	028b/03,	028b/04,
	o.- asız 089a/02	028b/05,	028b/07,	028b/08,	028b/11,	028b/13,
	o.- dı 086a/11, 089a/14, 095b/08, 222b/09	028b/18,	028b/19,	028b/20,	028b/21,	029a/01,
	o.- dılar 118b/06, 139b/10	029a/02,	029a/03,	029a/07,	029a/09,	029a/10,
	o.- duğın 223a/13	029a/11,	029a/12,	029a/16,	029a/21,	029b/07,
	o.- mağ 089a/06	029b/08,	029b/12,	029b/14,	029b/15,	029b/16,
	o.- up 092b/14	029b/17,	029b/18,	029b/19,	030a/04,	030a/14,
	o.- ur 092b/13	030a/15,	030a/16,	030b/02,	030b/07,	030b/09,
	o.- urdu 100a/21	031a/02,	031a/03,	031a/07,	031a/09,	031a/11,
	o.- urlarını 089a/09	031a/13,	031a/19,	031b/02,	031b/08,	031b/09,
okıtdur- [Tr.]	Okumayı öğrenmesini sağlamak.	031b/11,	031b/13,	031b/14,	031b/16,	031b/18,
	o.- ur 107a/16	032a/02,	032a/04,	032a/05,	032a/06,	032a/14,
oku- [Tr.]	(bk. okı-)	032b/01,	032b/03,	032b/04,	032b/11,	032b/13,
	o.- mışlarıdı 091b/10	032b/18,	032b/21,	033a/01,	033a/06,	033a/09,
	o.- r 118b/06, 138a/13, 139b/01, 140b/11, 162b/19, 185a/16	033a/11,	033a/12,	033a/18,	033b/02,	033b/04,
	o.- rıdı 018a/04	033b/06,	033b/11,	033b/16,	033b/19,	033b/20,
	o.- rlar 107a/02, 107a/03, 173a/07, 197a/21	034a/04,	034a/05,	034a/21,	034b/11,	034b/12,
	o.- rlarıdı 068a/20	034b/13,	034b/16,	034b/18,	034b/20,	035a/01,
okıd- [Tr.]	(bk. okıT-)	035a/02,	035a/03,	035a/04,	035a/05,	035a/06,
	o.- urdu 138a/15	035a/08,	035a/09,	035a/14,	035a/20,	035b/01,
ol [Tr.]	Teklik üçüncü şahıs zamiri, o.	035b/02,	035b/03,	035b/04,	035b/11,	036a/04,
	o. 001b/04, 001b/07, 001b/08, 001b/14, 002a/06, 002a/09, 002b/04, 002b/05, 003a/14, 004a/07, 005a/14, 005a/15, 005b/17, 006a/15, 006a/21, 006b/01, 006b/12, 006b/18, 007a/10, 007a/11, 007a/13, 007a/19, 007b/08, 007b/12, 007b/13, 007b/17, 008a/07, 008a/11, 008a/12, 008a/13, 008a/15, 008a/18, 008b/09, 009a/02, 009a/03, 009a/16, 009b/10, 009b/15, 009b/16, 009b/21, 010a/06, 010a/08, 010a/10, 010a/11, 010a/21, 010b/08, 010b/10, 010b/11, 010b/14, 011a/03, 011b/05, 011b/06, 011b/08, 011b/09, 011b/17, 011b/18, 011b/21, 012a/03, 012a/07, 012a/11, 012a/20, 013a/06, 013b/02, 013b/03, 013b/06, 013b/07, 013b/13, 014a/03, 014a/04, 014a/10, 014a/13, 014a/14, 014a/15, 014a/17, 014a/18, 014a/19, 014a/20, 014a/21, 014b/01, 014b/02, 014b/03, 014b/04, 014b/10, 014b/11, 014b/12, 014b/13, 014b/15, 014b/16, 014b/18, 015a/02, 015a/03, 015a/04, 015a/06, 015a/11, 015a/14, 015a/19, 015b/01, 015b/04, 015b/10, 015b/12, 016a/02, 016a/04, 016a/13, 016a/16, 016a/18, 016a/19, 016b/03, 016b/08, 016b/11, 016b/19, 017a/01, 017a/02, 017a/03, 017a/04, 017a/07, 017a/12, 017a/13, 017a/15, 017b/04, 017b/07, 017b/09, 017b/10, 017b/11, 017b/13, 017b/15, 017b/16, 017b/17, 018a/04, 018a/09, 018a/10, 018a/14, 018a/16, 018a/17, 018b/03, 018b/04, 018b/15, 018b/16, 019a/06, 019a/12, 019a/15, 019a/20, 019a/21, 019b/05, 019b/06, 019b/07, 019b/12, 019b/18, 019b/20, 020a/06, 020a/08, 020a/09, 020a/10, 020a/11, 020a/14, 020a/20, 020b/06, 020b/07, 020b/12, 020b/17, 020b/18,	040a/08,	040a/10,	040a/12,	040a/14,	040a/15,
		040a/20,	040b/04,	040b/05,	040b/13,	040b/14,
		040b/17,	040b/18,	041a/01,	041a/06,	041a/14,
		041b/02,	041b/06,	041b/07,	041b/08,	041b/12,
		041b/14,	041b/18,	042a/01,	042a/05,	042a/11,
		042a/18,	042a/21,	042b/03,	042b/04,	042b/06,
		042b/09,	042b/12,	043a/06,	043a/11,	043a/12,
		043b/05,	043b/06,	043b/07,	043b/09,	043b/14,
		043b/15,	043b/16,	043b/17,	043b/20,	044a/01,
		044a/02,	044a/09,	044a/19,	044b/03,	044b/06,
		044b/09,	044b/10,	044b/14,	044b/16,	044b/21,
		045a/01,	045a/04,	045a/10,	045a/15,	045a/17,
		045a/19,	045b/15,	045b/16,	045b/20,	046a/01,
		046a/15,	046a/16,	046a/18,	046b/11,	046b/13,
		046b/18,	047a/06,	047a/08,	047a/11,	047a/12,
		047a/13,	047a/14,	047a/17,	047a/18,	047b/15,
		047b/16,	047b/17,	048a/03,	048a/04,	048a/06,
		048a/13,	048a/14,	048a/15,	048a/17,	048a/18,
		048a/21,	048b/01,	048b/02,	048b/03,	048b/07,
		048b/09,	048b/11,	048b/18,	049a/05,	049a/09,
		049a/10,	049a/14,	049a/20,	049b/02,	049b/13,
		049b/16,	049b/18,	049b/19,	049b/20,	050a/09,
		050b/11,	050b/13,	050b/14,	050b/15,	050b/18,
		050b/19,	051a/07,	051a/10,	051a/12,	051a/14,
		051a/15,	051a/17,	051a/18,	051a/19,	051b/06,
		051b/07,	051b/08,	051b/11,	051b/12,	051b/15,
		051b/18,	051b/20,	052a/01,	052a/12,	052a/21,
		052b/15,	052b/17,	053a/08,	053a/11,	053a/13,
		053a/18,	053b/09,	053b/10,	053b/11,	053b/12,
		053b/15,	053b/18,	054a/05,	054a/09,	054a/15,
		054a/16,	054b/02,	054b/06,	054b/12,	054b/15,
		054b/17,	054b/20,	055a/08,	055a/20,	055a/21,

055b/01,	055b/07,	055b/08,	055b/15,	055b/20,	120b/05,	120b/07,	120b/08,	120b/13,	121a/02,
055b/21,	056a/07,	056a/08,	056a/10,	056a/14,	121a/06,	121b/02,	121b/11,	121b/18,	121b/20,
056b/15,	057a/04,	057a/18,	057b/01,	057b/05,	121b/21,	122a/01,	122a/03,	122a/04,	122a/16,
057b/20,	058a/02,	058a/10,	058a/11,	058a/13,	122a/18,	122a/19,	122b/02,	122b/04,	122b/09,
058a/15,	058a/17,	058b/06,	058b/11,	058b/12,	122b/10,	122b/16,	122b/17,	122b/20,	123a/01,
058b/13,	058b/15,	058b/18,	058b/20,	059a/05,	123a/08,	123a/10,	123a/13,	123b/08,	123b/09,
059a/09,	059a/12,	059a/14,	060a/06,	060a/17,	123b/10,	123b/13,	123b/15,	123b/16,	124a/02,
060a/18,	060b/12,	060b/13,	060b/21,	061a/13,	124a/10,	124a/15,	124a/18,	124b/09,	124b/10,
061b/04,	061b/09,	061b/20,	062a/03,	062a/04,	124b/11,	124b/17,	124b/18,	125a/01,	125a/02,
062a/09,	062a/10,	062a/15,	062b/11,	062b/16,	125a/20,	125a/21,	125b/07,	125b/08,	126a/03,
063a/10,	063a/14,	063b/07,	063b/15,	063b/18,	126a/13,	126b/02,	126b/04,	126b/16,	126b/18,
064a/05,	064a/07,	064b/02,	064b/04,	064b/07,	126b/19,	127a/03,	127a/04,	127a/05,	127a/06,
064b/14,	064b/16,	064b/18,	064b/20,	065a/05,	127a/07,	127a/10,	127a/12,	127a/15,	127a/16,
065a/07,	065a/16,	065a/17,	065a/18,	065a/21,	127a/17,	127a/21,	127b/08,	128a/04,	128a/07,
065b/02,	065b/04,	065b/08,	065b/11,	065b/14,	128a/08,	128a/11,	128b/07,	128b/10,	128b/11,
065b/17,	065b/19,	066a/14,	066a/15,	066a/17,	128b/13,	128b/14,	128b/16,	128b/17,	128b/18,
066a/21,	066b/14,	066b/17,	066b/18,	066b/19,	128b/19,	128b/20,	129a/05,	129b/08,	129b/17,
067a/04,	067b/01,	067b/03,	067b/05,	067b/06,	129b/18,	129b/21,	130a/01,	130a/04,	130a/05,
067b/11,	067b/16,	067b/17,	068a/01,	068a/02,	130a/07,	130a/09,	130a/10,	130a/13,	130a/15,
068b/06,	068b/07,	068b/15,	069a/18,	069a/20,	130a/16,	130b/12,	130b/14,	130b/15,	130b/20,
069b/02,	069b/04,	069b/10,	069b/11,	069b/13,	131a/11,	131a/16,	131a/18,	131b/12,	131b/15,
069b/15,	069b/18,	070a/02,	070a/03,	070b/03,	131b/17,	131b/18,	131b/19,	131b/20,	132a/04,
070b/06,	070b/07,	071a/03,	071a/06,	071a/07,	132a/13,	132a/15,	132a/20,	132b/04,	133a/10,
071a/17,	071b/03,	071b/12,	071b/16,	072a/12,	133a/13,	133a/19,	133a/21,	133b/06,	133b/18,
072a/14,	073b/02,	073b/04,	073b/15,	074a/02,	133b/21,	134a/18,	134b/06,	134b/14,	135a/08,
074a/04,	074a/05,	074a/13,	074a/16,	074a/21,	135a/10,	135a/12,	135a/19,	135a/20,	135a/21,
074b/02,	074b/04,	074b/05,	074b/10,	074b/11,	135b/03,	135b/04,	135b/05,	135b/14,	136a/16,
074b/13,	074b/17,	075a/05,	075a/06,	075a/07,	136b/10,	136b/12,	136b/21,	137a/04,	137a/12,
075a/16,	075b/06,	075b/18,	075b/20,	076a/12,	137a/16,	137a/18,	137b/01,	137b/02,	137b/03,
076b/05,	076b/06,	076b/08,	077a/03,	077a/04,	137b/09,	137b/12,	137b/19,	138a/01,	138a/08,
077a/11,	077a/16,	078a/13,	078b/06,	078b/07,	138a/09,	138a/14,	138a/20,	138b/02,	138b/06,
078b/08,	078b/09,	078b/15,	078b/18,	078b/21,	138b/07,	138b/10,	138b/11,	138b/12,	138b/13,
079a/14,	079a/17,	080a/16,	080b/02,	081b/06,	138b/16,	138b/21,	139a/04,	139a/17,	139a/18,
081b/07,	081b/09,	081b/20,	082a/13,	082a/16,	139b/10,	140a/02,	140a/09,	140a/15,	140a/18,
082a/20,	082b/16,	082b/17,	082b/20,	083a/02,	140a/20,	140b/04,	140b/08,	140b/09,	140b/14,
083a/03,	083a/06,	083a/17,	083b/19,	084a/02,	141a/05,	141a/12,	141b/21,	142a/05,	142a/09,
084a/03,	084a/06,	084a/10,	084b/02,	084b/03,	142a/16,	142a/17,	142a/18,	142b/01,	143a/08,
084b/05,	084b/17,	084b/18,	084b/20,	085b/12,	143a/09,	143a/15,	143a/16,	143a/21,	143b/01,
085b/16,	085b/19,	086a/01,	086b/03,	086b/04,	143b/02,	143b/05,	143b/10,	143b/12,	143b/14,
086b/06,	086b/10,	086b/17,	087a/05,	087a/07,	143b/19,	144a/02,	144a/04,	144a/07,	144a/14,
087a/09,	087a/16,	087a/18,	087a/21,	087b/01,	144b/04,	144b/09,	144b/11,	144b/15,	145a/15,
087b/05,	087b/07,	087b/12,	088a/10,	088b/12,	145b/03,	145b/16,	145b/17,	146a/19,	146a/20,
089b/15,	090a/03,	090a/08,	090a/14,	090a/21,	146a/21,	147b/14,	147b/19,	147b/20,	148a/17,
090b/04,	090b/06,	090b/08,	090b/10,	090b/18,	148b/18,	149a/15,	149a/19,	149b/02,	149b/09,
091a/09,	091a/21,	091b/06,	091b/08,	091b/19,	149b/15,	149b/17,	149b/19,	150a/01,	150a/04,
092a/04,	092a/16,	092b/18,	093a/14,	093a/17,	150a/06,	150b/07,	150b/16,	150b/17,	151a/06,
093b/02,	093b/07,	093b/08,	093b/12,	094a/03,	151b/07,	151b/13,	152a/01,	152a/07,	152a/09,
094a/06,	094a/08,	094a/16,	094a/21,	094b/04,	152a/11,	152a/12,	152a/13,	152a/15,	152a/18,
094b/05,	094b/06,	094b/08,	094b/20,	094b/21,	152b/04,	152b/07,	152b/09,	152b/17,	152b/18,
095a/02,	095a/13,	095a/20,	095b/08,	095b/16,	152b/19,	152b/20,	153a/03,	153a/06,	153a/09,
095b/18,	096a/16,	096b/06,	096b/18,	097a/20,	153a/11,	153a/15,	153a/18,	153a/19,	153b/11,
097b/14,	097b/18,	098a/03,	098a/07,	098a/16,	154a/02,	154a/04,	154a/06,	154a/07,	154a/10,
098a/17,	098b/04,	098b/09,	098b/14,	098b/16,	154a/19,	154b/09,	154b/12,	154b/13,	154b/20,
098b/18,	098b/20,	099a/02,	099a/08,	099a/15,	155a/07,	155a/18,	155a/19,	155a/20,	155a/21,
099a/21,	099b/16,	099b/19,	099b/20,	100a/03,	155b/11,	156a/11,	156a/15,	156a/17,	156b/04,
100a/13,	100b/04,	100b/06,	100b/08,	100b/11,	156b/17,	157a/06,	157a/08,	157a/10,	157a/11,
100b/13,	100b/16,	101a/01,	101a/03,	101a/09,	157a/13,	157a/15,	157a/16,	157b/06,	157b/09,
101a/11,	101a/21,	101b/16,	103a/01,	103a/02,	157b/10,	157b/14,	157b/15,	157b/16,	158a/15,
103a/07,	103a/08,	103a/11,	103a/19,	103a/20,	158b/03,	158b/04,	158b/17,	158b/20,	158b/21,
103b/02,	103b/07,	103b/14,	104a/10,	105b/01,	159a/03,	159a/05,	159a/10,	159b/01,	159b/05,
106a/02,	106b/04,	107b/12,	108a/07,	108a/13,	159b/21,	160a/08,	160a/20,	160b/04,	160b/08,
108b/03,	108b/04,	109a/01,	109a/14,	109a/17,	160b/14,	160b/16,	160b/19,	160b/20,	160b/21,
109a/21,	109b/02,	109b/18,	110a/06,	110a/19,	161a/01,	161a/04,	161a/05,	161a/07,	161a/15,
110b/06,	110b/10,	110b/21,	111a/02,	111a/18,	161a/16,	161b/02,	162a/03,	162a/08,	162a/09,
111a/20,	111b/02,	112a/01,	112a/03,	112a/08,	162a/12,	162a/13,	162a/18,	162a/19,	162b/04,
112b/06,	113a/20,	113b/08,	113b/11,	113b/12,	162b/12,	162b/13,	162b/14,	162b/15,	162b/17,
113b/15,	113b/16,	113b/18,	114a/07,	114a/15,	162b/18,	162b/19,	162b/20,	162b/21,	163a/04,
114b/01,	115a/19,	115b/03,	115b/14,	116a/01,	163a/07,	163a/08,	163a/10,	163a/11,	163a/12,
116b/05,	116b/13,	116b/14,	116b/15,	116b/18,	163a/18,	163a/21,	163b/02,	163b/03,	163b/05,
116b/20,	117a/02,	117a/03,	117a/07,	117a/12,	163b/06,	163b/09,	163b/21,	164a/02,	164a/03,
117a/15,	117a/18,	117a/20,	117b/01,	117b/02,	164a/04,	164a/06,	164a/16,	164a/20,	164a/21,
117b/03,	117b/06,	117b/09,	117b/14,	117b/15,	164b/01,	164b/02,	164b/03,	164b/05,	164b/06,
117b/17,	117b/19,	118a/01,	118a/03,	118a/05,	164b/09,	164b/12,	164b/13,	164b/21,	165a/01,
118a/10,	118a/15,	118b/02,	118b/12,	118b/14,	165a/07,	165a/10,	165b/02,	165b/03,	165b/04,
119a/16,	119b/17,	119b/20,	119b/21,	120a/02,	165b/05,	165b/10,	165b/12,	165b/19,	166a/02,
120a/03,	120a/07,	120a/20,	120b/01,	120b/02,	166a/06,	166a/07,	166a/10,	166a/13,	166a/14,

166a/15, 166a/17, 166a/19, 166a/20, 166a/21,
 166b/01, 166b/03, 166b/05, 166b/09, 166b/11,
 167a/02, 167a/08, 167a/13, 167a/16, 167a/21,
 167b/01, 167b/09, 167b/10, 167b/11, 167b/12,
 167b/14, 167b/21, 168a/07, 168a/09, 168a/20,
 168a/21, 168b/03, 169a/07, 169a/08, 169a/15,
 169b/09, 169b/20, 169b/21, 170a/07, 170a/08,
 170a/13, 170a/14, 170a/19, 170a/21, 170b/03,
 170b/05, 170b/06, 170b/07, 170b/09, 171a/03,
 171a/04, 171a/05, 171a/09, 171a/12, 171a/13,
 171a/14, 171a/16, 171a/20, 171b/10, 171b/11,
 171b/12, 172a/19, 172a/19, 172b/04, 172b/05, 172b/13,
 172b/19, 172b/21, 173a/06, 173a/09, 173a/16,
 173a/17, 173a/20, 173a/21, 173b/01, 173b/10,
 173b/12, 173b/15, 173b/16, 173b/17, 173b/19,
 173b/20, 174a/03, 174a/16, 174a/18, 174b/08,
 174b/12, 174b/13, 174b/15, 174b/16, 174b/17,
 174b/18, 175a/09, 175a/11, 175a/12, 175a/14,
 175a/17, 175b/01, 175b/03, 175b/14, 175b/21,
 176a/01, 176a/02, 176a/11, 176a/18, 176b/01,
 176b/14, 177a/02, 177a/08, 177a/11, 177a/16,
 177b/13, 177b/20, 178a/05, 178a/10, 178a/12,
 178a/14, 178a/15, 178b/09, 178b/15, 179a/04,
 179a/06, 179a/19, 179b/02, 180a/02, 180a/06,
 180a/07, 180a/09, 180b/14, 180b/19, 181a/05,
 181a/13, 181a/21, 181b/01, 181b/02, 181b/03,
 181b/07, 181b/12, 181b/17, 182a/01, 182a/03,
 182a/10, 182a/17, 182a/18, 182a/19, 182b/01,
 182b/04, 182b/07, 182b/08, 182b/12, 182b/15,
 182b/20, 183a/02, 183a/12, 183a/14, 183a/20,
 183a/21, 183b/02, 183b/03, 183b/05, 183b/16,
 184a/02, 184a/03, 184a/04, 184a/06, 184a/10,
 184a/14, 184b/01, 184b/02, 184b/04, 184b/06,
 184b/07, 184b/08, 184b/15, 184b/21, 185a/08,
 185a/15, 185a/16, 185a/20, 185b/03, 185b/04,
 185b/09, 185b/10, 185b/12, 185b/14, 185b/16,
 185b/19, 185b/21, 186a/01, 186a/06, 186a/14,
 186b/05, 186b/06, 186b/10, 186b/17, 187a/05,
 187a/09, 187a/10, 187a/15, 187a/20, 187b/01,
 187b/04, 187b/06, 187b/09, 187b/12, 187b/13,
 187b/18, 188a/01, 188a/02, 188a/10, 188a/13,
 188a/16, 188a/17, 188a/21, 188b/02, 188b/04,
 188b/08, 188b/09, 188b/10, 189a/06, 189a/09,
 189a/12, 189a/14, 189a/15, 189a/16, 189a/17,
 189a/18, 189a/20, 189a/21, 189b/02, 189b/03,
 189b/05, 189b/07, 189b/09, 189b/14, 189b/21,
 190a/02, 190a/08, 190a/11, 190a/14, 190a/15,
 190b/04, 190b/06, 190b/07, 190b/08, 190b/11,
 191a/04, 191a/07, 191a/08, 191a/09, 191a/18,
 191a/19, 191a/21, 191b/01, 191b/05, 191b/09,
 191b/13, 191b/14, 191b/15, 191b/16, 191b/19,
 191b/21, 192a/01, 192a/02, 192a/03, 192a/12,
 192a/14, 192a/18, 192a/19, 192a/20, 192b/01,
 192b/06, 192b/16, 192b/17, 192b/18, 193a/07,
 193a/09, 193a/10, 193a/14, 193a/15, 193a/18,
 193b/02, 193b/13, 193b/15, 193b/21, 194a/10,
 194a/18, 194b/01, 194b/06, 194b/07, 194b/10,
 194b/12, 195a/03, 195a/04, 195a/06, 195a/09,
 195a/10, 195a/12, 195b/04, 195b/10, 195b/13,
 195b/14, 195b/15, 195b/19, 195b/21, 196a/17,
 196a/21, 196b/02, 196b/17, 197a/06, 197a/17,
 197a/18, 197b/02, 197b/13, 197b/16, 198a/15,
 198b/05, 198b/06, 198b/10, 198b/17, 199a/16,
 200b/06, 201a/06, 201a/07, 201a/09, 201a/13,
 201a/17, 201a/20, 201a/21, 201b/07, 201b/18,
 201b/19, 202a/01, 202a/07, 202a/13, 202a/15,
 202b/01, 202b/04, 202b/18, 202b/20, 203a/01,
 203a/02, 203a/03, 203a/11, 203a/16, 203b/03,
 203b/11, 203b/12, 203b/14, 203b/15, 203b/20,
 204a/04, 204a/06, 204a/11, 204a/12, 204b/07,
 204b/12, 204b/19, 204b/21, 205a/01, 205a/11,
 205b/02, 205b/03, 205b/04, 205b/05, 205b/06,
 205b/07, 205b/11, 206b/09, 206b/14, 207a/14,
 207a/17, 207b/06, 207b/10, 207b/16, 208a/12,
 208b/03, 208b/19, 209a/09, 209b/21, 210a/02,
 210a/20, 210b/16, 211a/03, 211a/11, 211b/02,

211b/10, 212a/14, 212a/20, 213a/07, 213a/08,
 213a/10, 213a/11, 213a/12, 213a/17, 213b/17,
 214a/04, 214b/05, 214b/15, 214b/16, 215a/01,
 215a/02, 215a/03, 215a/09, 215b/12, 216a/07,
 216a/21, 216b/08, 216b/10, 217a/06, 217a/09,
 217a/11, 217b/14, 218a/05, 218a/09, 218a/11,
 218a/12, 218a/14, 218a/17, 218a/18, 218b/06,
 218b/12, 219a/09, 219a/16, 219a/17, 219a/18,
 219a/20, 219b/05, 219b/13, 220b/04, 221a/09,
 221a/19, 221b/07, 221b/14, 221b/20, 222b/07,
 222b/08, 222b/09, 222b/18, 222b/21, 223a/15,
 223b/04, 224a/05, 224a/09, 224a/21, 224b/02,
 224b/06, 224b/07, 224b/10, 224b/16, 224b/19,
 225a/01, 225b/05, 225b/10, 225b/11, 225b/14,
 225b/18, 226a/10, 226a/12, 226a/16, 226a/18,
 226a/19, 226b/04, 226b/16, 226b/17, 227a/05,
 227a/09, 227a/15, 227a/16, 227a/18, 227a/19,
 227a/21, 227b/05, 227b/13, 227b/17, 227b/20,
 227b/21, 228a/01, 228a/02, 229b/04, 229b/05,
 229b/10, 229b/16, 230a/01, 230a/05, 230a/07,
 230a/19, 230b/21, 231a/07, 231a/11, 231b/02,
 231b/11, 231b/21, 232a/05, 232a/06, 232a/08,
 232a/15, 232a/16, 232a/18

o.+ dur 005a/10, 009a/07, 009a/09, 009b/03, 023a/07,
 049a/08, 071b/17, 116b/03, 142b/09, 181a/13,
 197b/19, 232a/18

o.+ ıdı 006b/04, 016a/05, 043a/09, 083a/07, 087b/21,
 088b/11, 102b/14, 104a/20, 130b/12, 195b/11,
 225b/20

ol- [Tr.] 1. Ortaya çıkmak, meydana gelmek, varlık durumu kazanmak, oluşmak. 2. Gerçekleşmek, yapılmak. 3. Bulunmak, hazır olmak, var olmak. 3. Olgunlaşmak. 4. Hazır duruma gelmek. 5. Geçmek, tamamlamak. 6. Gelip çatmak, yaklaşmak. 7. Bir görev, makam, san ya da nitelik kazanmak; uygulama yetkisi kazanmak. 8. Herhangi bir durum veya nitelikte olmak; bir şey haline geçmek. 9. Uygun düşmek, yakışmak. 10. Mülkiyeti altına almak, sahibi olmak, edinmek. 11. Yitirmek, elinden kaçırmak. 12. Bir yerde doğmuş veya orada yaşamış bulunmak; kökü oraya dayanmak. 13. Yakalanmak, tutulmak. 14. (Şimdiki veya geniş zaman) kesinleme bildirir, ...dir. 15. Yapılmak. 16. Tam gelmek, uymak. 17. Dokunmak. 18. Anlamı kuvvetlendirme amaçlı kullanılır.

o. 002b/12, 005a/13, 107a/01, 132a/09, 139a/10,
 146b/02, 199a/03, 200b/17, 225a/20

o.- a 003b/15, 005a/10, 006a/05, 007b/06, 009b/10,
 011a/08, 015a/10, 015b/05, 020b/18, 022b/06,
 023a/02, 026a/07, 026b/20, 029b/18, 030b/19,
 031a/16, 031b/16, 034a/11, 034a/11, 034a/12,
 034a/18, 040b/19, 041a/11, 042a/03, 050a/12,
 052a/15, 054b/21, 056a/14, 058a/05, 058b/02,
 060a/01, 062b/13, 066a/09, 067b/14, 068b/05,
 071b/08, 071b/16, 073a/13, 086a/01, 088b/03,
 090a/02, 096a/01, 097b/11, 097b/21, 101a/20,
 111a/03, 111a/09, 111a/10, 113a/08, 113b/10,
 114b/04, 115b/06, 116a/03, 116b/08, 118a/13,
 124b/13, 129b/15, 137a/19, 139a/01, 139a/17,
 141b/05, 141b/08, 141b/09, 141b/10, 141b/13,
 142b/08, 142b/12, 142b/20, 145a/15, 148b/02,
 150b/07, 152a/07, 153a/04, 154b/12, 154b/13,
 154b/16, 156a/05, 159b/14, 161b/13, 165b/18,
 169a/19, 173b/13, 174b/02, 174b/04, 175b/14,
 177a/11, 178b/20, 179b/08, 179b/18, 180b/12,
 180b/13, 180b/14, 180b/15, 180b/16, 181b/17,
 183a/19, 184b/18, 185a/04, 185a/18, 185b/04,
 186a/17, 191b/15, 192a/18, 193b/03, 193b/04,
 194b/15, 194b/16, 194b/17, 199a/14, 199a/15,
 200b/13, 207a/02, 207a/07, 207a/14, 207a/16,
 207b/11, 207b/13, 208b/17, 209a/04, 209a/06,
 209b/02, 210a/11, 211a/18, 214b/06, 215b/14,
 216a/04, 223a/14, 228a/15, 230a/06

o.- açagın 016a/16

o.- açak 035a/01, 052b/07, 059b/03, 117b/08,
 124a/14, 131a/01, 137b/05, 141b/10, 161a/03,
 167b/14, 167b/15, 171a/09, 175a/14, 186b/13,

192b/08, 197a/13, 214b/07, 216a/18, 219a/01
o.- acağdur 043a/06
o.- alar 044b/09, 062b/12, 074a/11, 074a/12, 085a/08, 111a/11, 113b/14, 114b/14, 114b/18, 131a/03, 137b/03, 145a/15, 180b/11, 191a/02, 199a/15, 207b/14, 209a/02, 212a/09, 220b/03, 220b/06
o.- aldan 024b/11
o.- alı 096a/11, 118a/12, 188a/07
o.- alum 057a/17, 208a/13
o.- am 024a/20, 098a/04
o.- amadılar 029b/06
o.- amadukları 074a/13
o.- an 002b/05, 003b/05, 004b/02, 004b/05, 004b/14, 005a/12, 005a/15, 005a/18, 006a/08, 006b/04, 006b/05, 006b/06, 006b/07, 006b/08, 006b/14, 006b/16, 008a/03, 008a/17, 009a/17, 009b/03, 009b/13, 009b/20, 010a/03, 010a/08, 010a/11, 010b/18, 011a/06, 011b/20, 012b/04, 012b/14, 012b/17, 012b/19, 013a/02, 013a/10, 013a/15, 013b/05, 013b/14, 014b/02, 015a/10, 015a/19, 015a/20, 015b/05, 015b/09, 015b/13, 016a/12, 016b/05, 016b/08, 016b/10, 016b/14, 018b/13, 019a/07, 019a/08, 019a/14, 019b/07, 020a/05, 020a/21, 020b/14, 021b/04, 021b/07, 021b/09, 021b/14, 021b/16, 022a/01, 022a/10, 022b/13, 022b/16, 022b/17, 023a/10, 023b/02, 024a/17, 024b/03, 024b/10, 024b/17, 026b/09, 026b/10, 027a/06, 027a/07, 027a/11, 027b/04, 028b/03, 029a/17, 030a/10, 030a/18, 030b/02, 030b/09, 030b/13, 031a/18, 031a/20, 031b/01, 032a/11, 032b/09, 032b/21, 034a/05, 034b/06, 035a/08, 035a/15, 035a/19, 035b/07, 035b/17, 036a/07, 036a/09, 036b/13, 037a/04, 038b/06, 038b/10, 039a/19, 040b/05, 042a/03, 042a/12, 042b/02, 043a/13, 043a/20, 043b/02, 044a/12, 044b/05, 044b/08, 045b/06, 045b/08, 045b/19, 046a/07, 046a/20, 047a/18, 047b/04, 047b/16, 048a/02, 048a/17, 048b/03, 049a/15, 049a/18, 049a/20, 050a/06, 050b/11, 051a/16, 051a/18, 051a/21, 051b/01, 051b/17, 051b/18, 053a/04, 053a/11, 054a/03, 054a/20, 054b/03, 054b/04, 054b/13, 056a/12, 058b/03, 058b/08, 058b/09, 058b/21, 059a/02, 059a/19, 059b/07, 060a/02, 060a/09, 060a/20, 060b/03, 060b/11, 061a/20, 061b/15, 062a/14, 062b/06, 063a/03, 063a/15, 063b/17, 065a/14, 066a/05, 068a/04, 068b/20, 069a/09, 070b/09, 071a/10, 071b/17, 072a/05, 072a/10, 072a/17, 072a/18, 072a/19, 072b/01, 073a/20, 073b/12, 074a/07, 074b/04, 075a/05, 075b/10, 076b/08, 076b/11, 076b/14, 078a/04, 078a/10, 079a/01, 079a/02, 079b/10, 080a/02, 080a/13, 081a/01, 081a/18, 082a/14, 082b/05, 083b/16, 085b/04, 086a/10, 087a/01, 087a/05, 087a/11, 087a/14, 087b/07, 087b/10, 087b/11, 088a/11, 089a/09, 089b/03, 090a/20, 090b/06, 090b/07, 090b/16, 091a/20, 091b/10, 091b/17, 093b/02, 093b/09, 093b/17, 094a/20, 094b/11, 095a/13, 095a/18, 095a/21, 095b/10, 096a/05, 096a/19, 096b/09, 096b/20, 097a/04, 097a/18, 097b/12, 098a/17, 098a/18, 098b/12, 098b/15, 099a/06, 099a/07, 099b/17, 100a/08, 100b/15, 100b/18, 100b/19, 101a/05, 101b/02, 101b/21, 102b/01, 102b/18, 103a/03, 103a/06, 103a/18, 103b/08, 103b/13, 103b/21, 104a/16, 104b/13, 105b/02, 107a/15, 107a/18, 107b/01, 107b/16, 108a/02, 108b/04, 108b/14, 109a/02, 109a/07, 109b/20, 110a/20, 110b/21, 111a/15, 111a/16, 111b/17, 111b/18, 112a/04, 112a/13, 112a/21, 112b/01, 112b/05, 112b/07, 112b/11, 112b/19, 113a/06, 113a/09, 113a/17, 113b/17, 114a/06, 114a/08, 114a/12, 114a/15, 114a/18, 114a/21, 115a/01, 115a/09, 116a/11, 116a/19, 116b/14, 117a/17, 117b/12, 118a/17, 118b/17, 118b/19, 118b/20, 119a/04, 119a/21, 119b/02, 119b/09, 120a/07, 120a/12, 120a/21, 120b/01, 120b/04, 120b/06, 120b/20, 122b/21, 123a/21, 123b/01, 124a/04, 124b/11, 124b/12, 125b/14, 126a/07, 126a/10, 126a/15, 126b/05, 127b/04, 127b/09, 129a/04, 129b/18, 129b/21, 130a/16, 130a/17, 130a/19, 130b/04, 130b/07, 130b/08, 130b/12, 131a/15, 131b/09, 132a/06, 132a/12, 132a/14, 132b/03, 133a/21, 133b/05, 133b/09, 133b/15, 133b/16, 134a/02, 134a/13, 134b/07, 135b/01, 135b/02, 135b/13, 135b/16, 137b/15, 139a/15, 139b/09, 139b/12, 139b/15, 139b/17, 141a/07, 141b/08, 141b/12, 142a/07, 142a/15, 142b/18, 143a/07, 143a/20, 143b/03, 143b/13, 144a/15, 144b/09, 145a/16, 145b/02, 145b/04, 146a/21, 146b/02, 147a/06, 148a/07, 148a/10, 148a/16, 148a/17, 148a/19, 148a/20, 148b/03, 148b/09, 148b/12, 148b/15, 148b/17, 149b/01, 151a/07, 152a/07, 152a/16, 153a/09, 153a/12, 153b/07, 153b/10, 153b/21, 154b/06, 154b/07, 155a/09, 155b/12, 155b/16, 156a/21, 156b/05, 156b/13, 156b/19, 157a/01, 157a/18, 158a/11, 158b/18, 159a/02, 159a/08, 159a/12, 160a/11, 160a/13, 160a/21, 160b/04, 160b/15, 161a/14, 161a/15, 162b/08, 163a/13, 164b/04, 165b/07, 165a/20, 165b/02, 165b/07, 165b/08, 166a/03, 166a/13, 166a/20, 166b/02, 166b/19, 166b/20, 167a/02, 167a/11, 167a/13, 167a/14, 167a/20, 167b/04, 167b/07, 167b/10, 168a/09, 168a/12, 168b/08, 168b/11, 168b/18, 169b/14, 169b/20, 170a/03, 170a/05, 171a/16, 172a/18, 172b/01, 172b/12, 172b/15, 173a/13, 174a/08, 174b/02, 174b/04, 174b/18, 175a/03, 175a/14, 175a/21, 175b/19, 176a/03, 177a/09, 177a/10, 177a/13, 177a/15, 177b/05, 177b/12, 178a/01, 178a/20, 179a/03, 179a/12, 179a/13, 179b/07, 179b/12, 180a/08, 180b/12, 180b/16, 180b/19, 181a/18, 181b/07, 181b/10, 182a/17, 182b/09, 183b/03, 183b/09, 184a/18, 184b/07, 184b/11, 184b/15, 185a/05, 185a/06, 185a/14, 185a/20, 185b/03, 185b/14, 186a/20, 186a/21, 186b/14, 186b/17, 188a/08, 188b/05, 188b/06, 188b/17, 188b/21, 189a/05, 189b/06, 190a/15, 190b/18, 191a/06, 191a/08, 191a/11, 191a/13, 191a/15, 191b/04, 192a/03, 192a/04, 192a/10, 192a/11, 192a/12, 192a/19, 192b/13, 193a/17, 193b/11, 193b/16, 193b/17, 195b/02, 195b/03, 195b/09, 196a/16, 196a/19, 196b/20, 198b/09, 198b/13, 198b/21, 199a/02, 199a/12, 199b/20, 200b/02, 200b/18, 201a/10, 203a/02, 203a/20, 203b/14, 204a/13, 204a/17, 204b/14, 204b/16, 205a/04, 205a/06, 205b/17, 206a/20, 206b/02, 206b/05, 206b/06, 206b/07, 206b/08, 207a/13, 208a/02, 208a/18, 208b/05, 208b/15, 208b/20, 209a/02, 209a/10, 209a/11, 209a/14, 209a/17, 209b/11, 209b/13, 210a/05, 210a/06, 210a/16, 210a/21, 210b/02, 212a/04, 212a/06, 212a/07, 212a/11, 212a/20, 213a/07, 215a/04, 215a/14, 215a/21, 215b/04, 215b/06, 215b/09, 215b/18, 215b/21, 216a/16, 216a/17, 217a/10, 217b/01, 218a/08, 218a/12, 218a/21, 218b/08, 219a/11, 219a/17, 219b/02, 219b/03, 219b/04, 219b/05, 219b/08, 219b/12, 219b/15, 220b/21, 221a/08, 221a/14, 221a/17, 221a/18, 222a/11, 222b/06, 222b/08, 222b/09, 222b/17, 223a/03, 223a/16, 223b/12, 223b/16, 224b/12, 224b/14, 224b/16, 225b/15, 226a/05, 226a/10, 226a/13, 226a/19, 226b/11, 226b/12, 226b/14, 227a/08, 227a/21, 227b/02, 227b/18, 228a/06, 228a/17, 228b/04, 228b/12, 228b/20, 229a/18, 229b/10, 230a/02, 230a/08, 230a/15, 230b/04, 231a/08, 231a/10, 231b/14
o.- ana 156a/20, 171a/03, 172a/07, 172b/09, 188a/02
o.- ançün 190b/10, 190b/11
o.- andan 080a/16, 143b/05, 148b/02, 192a/12
o.- andur 110b/14
o.- anı 018a/03, 030b/13, 037b/13, 071b/02, 090a/07, 119a/11, 125a/11, 132b/09, 141b/16, 148b/02, 165a/15
o.- anın 072b/17, 150a/18

o.- anlar	004a/06,	011b/05,	032a/07,	048b/10,	075a/07,	075a/09,	075b/04,	075b/09,	076a/03,
064b/16,	067b/18,	081b/07,	092a/04,	092a/07,	076a/13,	076b/12,	076b/20,	077a/14,	077a/19,
100b/04,	100b/17,	105b/12,	109a/15,	113b/12,	077a/21,	077b/02,	077b/03,	077b/06,	077b/07,
117a/19,	118a/12,	124a/12,	124b/13,	141a/17,	077b/09,	077b/10,	077b/15,	077b/17,	077b/19,
144a/18,	150b/08,	150b/14,	157b/15,	164a/06,	078a/01,	078b/17,	078b/18,	079a/02,	079b/03,
172a/15,	180b/10,	183b/06,	192b/11,	197a/20,	079b/20,	080a/03,	080a/06,	080a/08,	080a/19,
200a/03,	201a/05,	202b/02,	221a/09,	225a/18,	080b/04,	080b/07,	080b/14,	080b/18,	080b/19,
231a/12					081b/01,	081b/20,	082a/01,	082a/04,	082a/16,
o.- anlara	047a/08,	065b/02,	067b/12,	101a/10,	082a/18,	082a/19,	082b/08,	082b/14,	083a/01,
126a/16,	156b/17,	157b/14,	179b/16,	208a/08,	083a/06,	083a/10,	083a/19,	083b/08,	084b/11,
208b/01, 208b/10					084b/12,	085a/06,	085a/13,	085a/14,	085a/15,
o.- anlarda	092a/09				085a/17,	085a/18,	085b/02,	085b/08,	085b/13,
o.- anlardan	098a/14,	117a/13,	119a/16,	136b/09,	085b/15,	086a/07,	086a/14,	086b/06,	086b/08,
141a/16,	142b/15,	165a/16,	193b/04,	210a/07,	086b/09,	086b/13,	086b/14,	086b/17,	086b/18,
217b/09, 231a/15					086b/20,	087a/09,	087a/10,	087a/16,	088a/05,
o.- anlardandır	126b/20				088a/08,	088a/12,	088a/17,	088b/01,	088b/13,
o.- anlardandı	200b/06				088b/15,	089a/06,	089a/16,	090a/13,	090b/05,
o.- anlardır	139b/13				090b/07,	091a/08,	091a/14,	091a/16,	092b/06,
o.- anları	037b/05,	114b/11,	115b/04,	116a/05,	093a/02,	093a/05,	093a/07,	093a/12,	093a/16,
151b/07, 184b/19, 202b/04, 215a/13					093b/13,	093b/20,	094a/02,	094a/04,	094a/19,
o.- anlarla	067b/13				094b/19,	094b/21,	095a/12,	095b/02,	095b/08,
o.- anların	051a/10				095b/11,	095b/20,	096a/07,	096a/15,	096b/01,
o.- anlarınuñ	155b/10				096b/05,	096b/06,	096b/12,	096b/14,	096b/15,
o.- anlarınuñ	037b/16,	073a/11,	090a/11,	135a/07,	096b/16,	097a/20,	097b/03,	097b/04,	098a/11,
221b/20, 222b/11, 231a/07					098a/16,	098b/06,	098b/07,	098b/20,	099a/02,
o.- anuñ	079a/14,	200b/12,	230b/17		099a/17,	099b/07,	099b/10,	099b/11,	099b/16,
o.- asın	024a/12				100a/01,	100a/15,	100a/21,	100b/03,	101a/14,
o.- asız	207a/05,	207a/14,	208a/13		101a/17,	101a/19,	102a/12,	101b/02,	102a/02,
o.- ayazdı	095a/21				102a/08,	102b/08,	102b/16,	103a/06,	103a/09,
o.- ayazdılar	045a/15				103a/13,	103a/21,	103b/02,	103b/06,	103b/07,
o.- aydı	012b/10,	202a/19			103b/16,	104a/18,	104b/03,	104b/06,	104b/18,
o.- aydı	023a/01,	025b/11,	025b/12,	115a/04,	105a/05,	105a/06,	105a/09,	105b/03,	105b/04,
158a/11, 160a/13					105b/10,	106a/02,	106a/04,	106a/06,	106a/08,
o.- ayın	057b/10,	071a/15			106a/11,	106a/13,	106a/15,	106a/20,	106b/05,
o.- ayuz	009b/09				106b/09,	106b/12,	106b/13,	106b/16,	107b/16,
o.- dı	001b/05,	002a/06,	002a/11,	002a/16,	107b/20,	108a/06,	108a/12,	108a/15,	108a/19,
002a/20,	002a/21,	002b/04,	002b/10,	003b/18,	108b/09,	108b/20,	109a/01,	109a/13,	109b/04,
005a/16,	005a/18,	005b/12,	005b/21,	006a/03,	109b/08,	110a/04,	110a/17,	110b/09,	110b/15,
006a/05,	006b/05,	006b/16,	007b/03,	007b/14,	110b/16,	110b/17,	110b/18,	111a/07,	111a/21,
007b/17,	007b/20,	008a/20,	008b/04,	009a/13,	111b/01,	111b/02,	111b/04,	111b/06,	112a/03,
010b/10,	010b/21,	011b/15,	012a/06,	012b/07,	112a/07,	112b/07,	112b/13,	113a/15,	113b/07,
013a/20,	013b/03,	014a/10,	015a/08,	015a/12,	113b/09,	114a/10,	115a/08,	115b/15,	117a/03,
015b/12,	017a/17,	018b/01,	018b/21,	019a/16,	117a/04,	117a/11,	117a/15,	117a/20,	117b/08,
019b/14,	020a/03,	020a/13,	020a/15,	020a/21,	117b/10,	118b/19,	119a/03,	119a/05,	119a/06,
020b/02,	020b/04,	021b/15,	021b/16,	022a/04,	122a/01,	122a/02,	122b/17,	123b/18,	124a/17,
022a/15,	022a/17,	022b/03,	023a/10,	023a/14,	124b/09,	124b/11,	124b/15,	125a/21,	127a/10,
023b/19,	024a/07,	024b/01,	024b/07,	024b/15,	130b/10,	130b/21,	131a/08,	131a/12,	131a/16,
025a/10,	025a/16,	025b/02,	026a/01,	026a/05,	131a/17,	131a/19,	133a/03,	133a/15,	133a/18,
026a/08,	026b/06,	026b/11,	026b/21,	027a/02,	133b/07,	134a/11,	134b/01,	134b/05,	136a/06,
027a/03,	027b/21,	028a/04,	028a/05,	028a/08,	137b/15,	138a/01,	138a/08,	138b/04,	138b/09,
028a/19,	029b/20,	030a/20,	030b/01,	030b/04,	138b/14,	138b/20,	139a/01,	139a/14,	139a/20,
030b/05,	030b/08,	030b/15,	030b/21,	031a/08,	142a/06,	142a/13,	144a/07,	146a/02,	146a/09,
031b/10,	031b/10,	031b/19,	032a/03,	032a/10,	147a/21,	147b/08,	149a/09,	149a/16,	149a/20,
032a/17,	032a/18,	032b/18,	033a/11,	033b/18,	150a/16,	151a/04,	151a/07,	151a/12,	151a/13,
034a/05,	034a/13,	034a/16,	035b/08,	035b/21,	151b/12,	152b/01,	152b/05,	152b/07,	152b/10,
036a/11,	036b/14,	036b/18,	037b/01,	037b/15,	152b/11,	154a/01,	154a/17,	155a/01,	155b/02,
037b/20,	038a/02,	038a/10,	038a/13,	038a/19,	155b/08,	152b/16,	155b/09,	156a/03,	156a/14,
038a/21,	038b/03,	038b/06,	038b/09,	038b/10,	156a/18,	156b/19,	157b/02,	157b/03,	158a/16,
039a/10,	039b/16,	040a/17,	040b/15,	041a/13,	158b/04,	158b/05,	161a/16,	162b/20,	163a/08,
042b/11,	042b/21,	043a/01,	043b/07,	043b/19,	164b/16,	165a/02,	165a/04,	168a/04,	168a/05,
044b/17,	045b/12,	046a/12,	046b/08,	046a/13,	168a/09,	168a/13,	168b/17,	170a/11,	171a/17,
046b/06,	047a/02,	047a/17,	048a/01,	048b/02,	177a/08,	178a/04,	178a/19,	178b/09,	179a/09,
048b/10,	049a/01,	049a/03,	049b/01,	049b/08,	179a/11,	179a/16,	179a/19,	180b/08,	180b/09,
050a/02,	050a/07,	050b/02,	050b/04,	050b/05,	183a/17,	184a/07,	184a/08,	184a/10,	187a/10,
051a/16,	051b/11,	052a/10,	052b/12,	053a/09,	187b/14,	187b/16,	187b/17,	188a/04,	188a/05,
053b/19,	054a/03,	054a/09,	054a/18,	054a/19,	190a/13,	190a/16,	190b/19,	192a/06,	193a/01,
054b/04,	054b/16,	054b/21,	055a/13,	056b/07,	193a/13,	193b/14,	194a/09,	194a/10,	194b/07,
057a/19,	059a/05,	059a/21,	059b/11,	060b/15,	195a/05,	195b/10,	195b/15,	195b/17,	196a/02,
060b/21,	061a/03,	061a/09,	061a/17,	061b/09,	196a/09,	196a/18,	196b/04,	196b/05,	196b/17,
063a/05,	062a/05,	062a/16,	062b/02,	062b/17,	197a/02,	197a/18,	197b/09,	197b/14,	198a/01,
063a/03,	063a/14,	063b/19,	065b/09,	065b/13,	198a/02,	198a/13,	198a/20,	199b/16,	200a/02,
066a/11,	066a/14,	066a/21,	066b/01,	066b/02,	200a/07,	200a/09,	200a/11,	200a/14,	200b/19,
066b/05,	066b/07,	066b/12,	067a/10,	067a/11,	201a/12,	201a/14,	201a/20,	201b/04,	201b/07,
067a/15,	067b/08,	067b/13,	067b/16,	068a/08,	201b/08,	201b/09,	201b/18,	202a/11,	202a/14,
069a/04,	070b/10,	070b/15,	071a/01,	071b/03,	202b/01,	202b/04,	202b/11,	202b/12,	202b/15,
071b/07,	071b/14,	072a/15,	072a/21,	073a/09,	203a/14,	203b/13,	203b/14,	204a/11,	204b/21,

205a/01,	205a/14,	207b/16,	208a/12,	208b/02,	219a/06, 230a/12
210b/08,	211b/10,	211b/14,	212b/11,	213a/03,	o.- duğına 005a/06, 053a/12, 098b/19, 108b/21,
214a/16,	216b/13,	216b/17,	217a/07,	218b/15,	126a/18, 139a/10, 185a/19, 188a/02, 201b/08
218b/16,	218b/18,	219a/07,	219a/08,	219b/07,	o.- duğında 015b/08, 106b/08, 108a/06, 174a/16,
219b/09,	219b/10,	219b/11,	219b/21,	220a/01,	185a/01
220b/04,	220b/09,	220b/14,	220b/16,	220b/18,	o.- duğından 022a/09,120a/17, 158b/06, 174b/03,
220b/20,	221a/04,	221a/19,	221a/21,	221b/01,	227b/11
221b/07,	221b/08,	221b/10,	221b/12,	221b/13,	o.- duğını 202a/08
221b/18,	222a/07,	222a/12,	222b/02,	222b/03,	o.- duğınlayın 173b/07, 186b/05
222b/12,	222b/17,	222b/18,	223a/07,	223b/01,	o.- duđınıñ 116b/03
223b/15,	224a/19,	224a/20,	224b/14,	224b/15,	o.- duğumuz 170a/07
224b/21,	225a/14,	225a/19,	226a/03,	226a/05,	o.- duğumuz 022b/08
226a/06,	226a/07,	226a/11,	226a/20,	226b/01,	o.- duđuñ 065a/03, 170a/06, 213b/20
226b/10,	226b/13,	226b/18,	226b/19,	226b/21,	o.- duđuñlayın 058a/04
227b/07,	228a/02,	228a/04,	229a/12,	229b/05,	o.- duğ 118a/21
229b/21,	230a/01,	230a/05,	230a/08,	230a/12,	o.- duğca 024b/12, 040b/12, 045b/20, 116b/02,
230a/21,	230b/10,	231a/07,	231a/09,	231b/15,	210b/06, 222b/21, 231b/19
231b/17, 232a/21					o.- duğda 053a/10, 072b/13, 120a/10, 169b/03,
o.- dılar	002a/14,	006a/13,	006a/15,	006b/17,	170b/05, 187a/07
012a/16,	015b/12,	019b/21,	021b/19,	033a/10,	o.- duğdan 018a/19, 022a/13, 052b/19, 057a/13,
033a/15,	035b/13,	038b/04,	041a/09,	042b/09,	059b/11, 061b/07, 068b/13, 074a/07, 079a/07,
043b/18,	043b/20,	041a/08,	044b/10,	044b/11,	090b/21, 093a/16, 106b/01, 108b/19, 110b/14,
050b/07,	050b/11,	051b/21,	054a/08,	054b/10,	113a/08, 115a/06, 129b/12, 132a/12, 141a/11,
055a/03,	055b/20,	056b/10,	058b/01,	061b/11,	141b/13, 192b/21, 203a/20, 212a/04, 217b/11,
064b/14,	067a/20,	067b/18,	070b/15,	071b/15,	228b/21, 230b/05
073a/13,	075b/06,	077a/09,	079a/03,	079a/08,	o.- duğları 040a/03, 052a/01, 065a/06, 075b/14,
083b/01,	088b/10,	093a/06,	093b/09,	096b/06,	079a/03, 087a/13, 107a/11, 107a/17, 109a/15,
096b/14,	097a/12,	097b/09,	097b/17,	099b/20,	109a/16, 113b/14, 143a/01, 172b/16, 177b/16,
100a/03,	100b/13,	101b/16,	102a/08,	103a/11,	191b/05, 209b/17, 212b/04, 214b/19
103a/15,	108a/16,	109a/04,	112a/13,	112a/15,	o.- duğların 154a/03
112b/02,	113a/01,	117b/07,	119a/07,	119a/20,	o.- duğlarında 009a/14, 111a/05, 119a/18, 198a/03
121a/04,	130b/09,	134b/10,	135b/16,	138a/17,	o.- duğlarından 113b/03, 114a/10, 172a/14
139a/08,	142a/11,	146a/19,	146a/20,	149b/18,	o.- duğlarını 174b/03
151a/07,	157b/20,	158a/02,	159a/06,	163a/07,	o.- duđlarınıñ 182a/19
166a/21,	167a/10,	172b/06,	176b/08,	176b/12,	o.- dum 161a/12, 224b/02
184a/21,	191b/11,	194a/12,	196b/06,	200a/03,	o.- duñ 164b/20
200a/07,	201a/01,	204b/07,	204b/11,	205a/07,	o.- duñuz 213b/07
205a/18,	208a/20,	208b/11,	209b/21,	212b/04,	o.- dıysa
213b/14,	214a/07,	214a/08,	214a/11,	215a/05,	o.- ıcağ 011a/08, 012b/08, 019b/05, 029a/04,
215b/01,	216b/05,	219a/14,	220a/12,	220a/14,	032a/20, 044b/14, 053b/09, 055b/18, 057b/06,
220b/06,	220b/08,	220b/09,	221a/14,	221b/17,	057b/20, 073a/11, 082a/17, 082b/17, 088a/15,
222b/18, 226b/20, 227a/16, 227a/19, 231b/15					088b/16, 089a/18, 091a/06, 093b/01, 094a/17,
o.- dıarsa 209a/11					095b/16, 100a/05, 101a/20, 102b/07, 102b/10,
o.- dıysa 011b/15, 021a/15					104b/10, 106b/12, 107b/16, 108a/20, 108b/02,
o.- duğcün 006a/21, 109b/07, 120a/17, 147a/02,					109a/17, 111a/12, 112b/13, 117b/04, 120a/09,
169b/03, 190a/07					124a/04, 124b/12, 124b/16, 125a/11, 130b/07,
o.- duğı 006a/14, 009b/09, 019a/07, 021b/08,					134a/21, 135a/03, 135b/12, 141a/19, 143a/12,
023a/05, 025b/03, 025b/16, 026b/12, 030a/06,					144b/14, 157b/21, 173a/03, 173b/01, 181a/21,
032a/10, 033a/04, 033b/12, 036a/01, 037a/20,					201b/18, 205b/17, 209a/18, 211a/12, 216b/06,
038b/06, 047b/05, 047b/14, 050a/15, 057b/01,					217a/08, 217a/16, 218b/21, 225a/03, 225b/18,
057b/07, 058a/06, 058b/06, 061a/17, 065a/12,					229a/07, 230b/16, 231a/01, 231a/09
069b/18, 071b/16, 073a/20, 075a/04, 077a/18,					o.- ı gör 089b/13
077b/12, 078b/10, 080b/18, 082b/01, 087a/13,					o.- imadılar 074a/08, 213a/17
089b/04, 093a/10, 094b/20, 095b/03, 095b/06,					o.- imaz 181a/08
096a/08, 096a/21, 097a/03, 097b/13, 100b/19,					o.- inca 050b/09, 068b/17, 108a/16, 111b/03,
103a/06, 105a/04, 105a/06, 106a/18, 107a/17,					128a/13, 136a/06, 148b/20, 187a/03, 192b/08,
107b/01, 108a/03, 108b/02, 108b/13, 109a/12,					217b/09, 226a/03
110a/17, 110b/02, 111b/06, 112b/12, 113b/08,					o.- incaya 124a/12
114a/15, 114b/06, 116a/09, 117b/06, 121a/16,					o.- isar 113b/16
121b/02, 121b/04, 123b/15, 126b/04, 129b/02,					o.- isarın 030b/05
131b/10, 133a/17, 134a/13, 134a/17, 135a/07,					o.- madan 034a/10
135a/11, 135b/04, 139a/14, 146b/08, 146b/10,					o.- madın 001b/08, 091a/04, 107b/14, 111b/04,
146b/11, 150b/09, 150b/16, 151a/14, 151b/09,					148b/08, 171b/19, 198b/16
152b/08, 152b/16, 153a/17, 154a/19, 155b/06,					o.- mağa 009b/05, 013b/21, 064b/19, 086a/04,
158a/21, 165a/16, 165a/17, 176b/13, 177b/14,					086b/11, 103b/10, 103b/12, 107b/05, 121b/06,
178b/03, 178b/04, 179a/18, 179a/19, 185b/03,					131a/06, 134a/15, 155b/20, 190b/01, 208a/06,
188a/10, 188a/11, 189b/04, 190b/08, 192a/15,					227a/04, 231b/11
193a/01, 198b/19, 200b/19, 206b/10, 211a/06,					o.- mağcün 010a/04
217a/17, 217b/06, 220a/07, 221b/11, 222a/06,					o.- mağı 004b/04, 049a/21, 145b/08, 163a/02
223b/08, 224a/16, 225b/16, 231a/12, 231a/17,					o.- mağıla 069b/05, 074a/14, 080b/01, 102a/16,
232a/11					158b/11, 174b/14, 175a/12, 182a/15, 189a/01,
o.- duğıçcün 008a/07, 027a/10					198b/11, 225a/01
o.- duğın 032b/08, 046a/06, 068b/13, 069b/03,					o.- mağın 048a/06, 048a/07, 048a/08, 064a/20,
084b/06, 085a/12, 086a/17, 095a/03, 098b/02,					089a/08, 095a/10, 096b/11, 100b/15, 106b/18,
100b/11, 101b/18, 118b/08, 131a/05, 132b/18,					110a/07, 111b/12, 129b/18, 133b/06, 172a/05,
197a/05, 198b/06, 202a/03, 214a/09, 219a/04,					175a/02, 199a/12, 203b/20, 203b/21, 204a/02,

215b/03, 217a/05, 225b/04
o.- mağiçün 018a/07, 176b/07, 217a/03, 225b/10
o.- mağıla 002a/20, 005a/01, 111a/09, 111b/13
o.- mağün 031a/21
o.- mağ 011b/06, 012a/15, 044b/06, 071a/04, 089b/12, 098b/03, 111b/12, 115a/03, 117b/13, 120b/04, 121b/01, 128a/18, 134b/11, 134b/20, 137a/10, 137a/20, 139b/13, 153b/06, 162b/12, 172a/04, 175b/07, 185a/16, 225a/16
o.- mağdan 052a/14, 102a/13, 148b/21, 178b/16, 225b/01
o.- mağdur 159a/19, 199a/09
o.- mağları 171b/12
o.- mağlarına 048a/11
o.- maları 041a/09
o.- malı oldu 015a/08
o.- ması 097b/03
o.- masıdur 212b/18
o.- masın 059b/01, 088b/15
o.- masına 153b/06
o.- masını 152b/03
o.- masınıñ 152b/07, 224b/20
o.- mazdan 172b/04, 172b/06
o.- mazzuzın 053b/08
o.- mış 003b/15, 004a/16, 004b/01, 004a/16, 004a/17, 031a/06, 063a/04, 092a/02, 095a/20, 098b/01, 115a/15, 119a/19, 119b/10, 123b/16, 124b/06, 138a/20, 140b/20, 149a/10, 153b/15, 162b/10, 168a/20, 169a/16, 173b/02, 192a/01, 197a/10, 198b/04, 199a/14, 216b/20, 217a/16, 218b/02, 222b/02, 226b/15, 228b/14
o.- mışdı 017a/08, 155a/16
o.- mışdur 005b/19, 013a/01, 015b/10, 040a/20, 050b/13, 050b/14, 056a/13, 074a/14, 085a/20, 101b/13, 110b/21, 113a/21, 114a/01, 114a/07, 122a/05, 123a/21, 128b/16, 132a/18, 141a/03, 144a/11, 148b/10, 149a/19, 160a/11, 164a/11, 169a/07, 169a/15, 169a/17, 170b/11, 171a/20, 174b/09, 177a/03, 177a/05, 177b/15, 179b/05, 179b/13, 183a/08, 184b/20, 185a/21, 190a/18, 201b/01, 203a/09, 203b/16, 214a/18, 215b/13, 216a/20, 217b/04, 218b/10, 225b/01, 226a/12, 228b/21
o.- mışdı 026a/11, 026b/01, 027a/08, 046b/04, 054b/02, 057a/18, 057b/13, 080b/21, 082a/12, 089a/06, 091b/20, 094b/13, 094b/15, 095b/14, 102b/14, 103a/04, 105a/04, 105b/14, 107b/04, 108b/09, 111b/08, 119a/09, 119b/08, 120a/14, 130a/16, 132b/21, 136a/12, 155a/18, 155a/19, 165a/21, 190b/08, 192a/18, 192b/01, 201b/03, 203b/04, 204a/09, 217b/16, 220a/08, 222a/21, 223b/04, 223b/18, 225a/01, 227b/10, 229b/21, 230a/16, 230b/01
o.- mışdum 003b/04
o.- mışın 038b/20
o.- mışken 095b/11, 232a/20
o.- mışken 231b/10
o.- mışlardur 015b/16, 082b/13, 005b/19
o.- mışlarıdı 026b/03, 072b/06, 091b/19, 096a/01, 115a/13, 155b/21, 159b/18, 191a/21, 197b/08
o.- sa 019b/04, 020a/08, 020b/19, 021a/16, 023b/16, 023b/17, 024a/18, 031b/02, 032b/08, 039b/18, 043a/11, 044a/05, 053b/21, 060a/21, 060b/01, 061a/13, 069b/08, 069b/09, 075a/12, 094b/12, 101a/02, 115a/02, 116a/17, 127a/18, 128b/07, 130a/18, 130a/20, 144b/12, 147b/05, 157a/12, 172a/17, 162a/18, 173a/15, 173b/05, 174a/01, 174a/02, 175b/18, 177a/12, 196b/12, 196b/13, 196b/14, 204a/06, 214b/16, 228b/18
o.- salar 013b/12, 048b/14, 090a/06, 118b/18, 135a/07, 161b/06, 190a/06, 202a/18, 216a/06
o.- sa gerek 136a/13, 160a/03, 232a/14
o.- sa gerekdür 141a/18, 147b/17, 161b/15
o.- sam 024a/18
o.- sañ 090a/01
o.- sayuz 074b/16

o.- sun 008a/06, 012a/03, 015a/18, 020b/12, 022a/19, 033b/07, 052b/07, 060b/07, 070a/20, 073b/09, 075a/01, 107a/11, 125b/04, 129a/03, 137a/12, 143a/02, 151b/20, 152a/12, 152b/02, 156b/09, 159b/02, 159b/07, 168a/19, 168a/20, 168a/21, 169b/07, 172a/06, 172a/08, 172a/11, 176b/03, 177b/01, 196b/09, 197a/08, 214a/14, 230b/18
o.- sunlar 068a/16, 131a/10, 213b/10
o.- uñ 009b/11, 045a/08, 050a/13, 050a/15, 050b/04, 053b/17, 104a/03, 206b/17, 207a/12
o.- up 003a/04, 005b/17, 006a/04, 006b/11, 007a/08, 009a/05, 009b/20, 010a/19, 010b/10, 011a/20, 011a/21, 012a/16, 014b/21, 015b/03, 015b/13, 017b/08, 019b/21, 022a/01, 022a/03, 022b/14, 023a/10, 024b/01, 024b/04, 025a/11, 029a/19, 030a/13, 030a/18, 033b/18, 035a/10, 035b/16, 037a/13, 040a/15, 040a/17, 042a/17, 044b/10, 046a/15, 046b/13, 049b/08, 049b/13, 050b/02, 054a/01, 054a/07, 056b/11, 056b/06, 056b/08, 056b/18, 059a/18, 060b/07, 060b/18, 061b/10, 066b/06, 068a/04, 071b/16, 072a/07, 072b/06, 074a/13, 075a/20, 075b/01, 078a/12, 078b/17, 079a/12, 080a/01, 080a/05, 080a/12, 080b/01, 080b/10, 080b/21, 081a/03, 081b/13, 081b/20, 082b/04, 083b/07, 083b/08, 086a/13, 086b/17, 087a/15, 087a/16, 087b/19, 089a/19, 091a/07, 091a/15, 092b/01, 093a/12, 093a/19, 093b/18, 095b/13, 096a/01, 096a/12, 096a/14, 096b/21, 097b/13, 100a/13, 101b/01, 101b/04, 102a/10, 102a/12, 102a/15, 103a/05, 104a/20, 105a/01, 105a/11, 105a/17, 105b/09, 106a/21, 106b/09, 107b/18, 108a/02, 108a/05, 108b/02, 108b/06, 108b/07, 109b/06, 109b/15, 109b/17, 110b/01, 111a/07, 111a/20, 111b/01, 111b/05, 112a/08, 112a/12, 112a/18, 113a/04, 113b/18, 114a/14, 115b/10, 115b/12, 119a/20, 120b/10, 122a/01, 122a/02, 122a/15, 122a/17, 122b/07, 124a/09, 124a/13, 125a/06, 125a/21, 127a/04, 128b/05, 130b/06, 130b/08, 130b/09, 131a/07, 132a/15, 132b/04, 133a/09, 135b/13, 135b/14, 136b/05, 136b/12, 138b/08, 138b/11, 139a/12, 139a/18, 144a/19, 146a/08, 148a/09, 148a/13, 148a/19, 149a/20, 149b/04, 150a/14, 151b/11, 151b/15, 152b/15, 153b/21, 154a/12, 154a/18, 154b/13, 157a/09, 157b/11, 158b/06, 158b/12, 159a/05, 164a/12, 164b/16, 164b/20, 166a/19, 166a/20, 166b/17, 167a/18, 167b/08, 168b/02, 168b/06, 171a/14, 172a/05, 172b/17, 173a/02, 174b/20, 176b/02, 176b/07, 177b/19, 178b/03, 179a/21, 180b/08, 180b/11, 181a/06, 181b/15, 185a/11, 185b/04, 186a/07, 187a/16, 187b/01, 187b/11, 187b/15, 188a/09, 191a/02, 191b/07, 192a/14, 193a/01, 194a/07, 194b/15, 194b/17, 196a/02, 196a/07, 196a/14, 196b/03, 197a/09, 198a/21, 198b/12, 200a/04, 201a/18, 201b/08, 201b/19, 203b/15, 204a/10, 205b/18, 207b/19, 208a/14, 208a/15, 208a/21, 208b/07, 211a/12, 212b/08, 212b/13, 213a/04, 214a/16, 214b/07, 214b/11, 214b/21, 215a/01, 215a/03, 215b/15, 216b/12, 217b/10, 219a/04, 219b/21, 220a/17, 220b/12, 221a/06, 221b/03, 222a/19, 223b/11, 224b/12, 225a/01, 225a/03, 225a/10, 226a/09, 226b/19, 227a/16, 227a/19, 228a/14, 228b/13, 229b/19, 229b/20, 230a/05, 231a/04, 232a/15, 232a/21
o.- up turdılar 152a/14
o.- up turasız 214b/16
o.- up yorurlar 011b/13
o.- ur 003b/16, 005a/02, 005a/05, 011a/02, 011a/12, 011a/18, 011b/02, 011b/10, 012b/16, 013a/13, 013a/14, 013a/15, 013b/02, 013b/03, 013b/06, 013b/19, 013b/21, 014a/02, 014a/04, 016a/01, 019b/09, 024b/19, 025b/16, 029a/01, 030a/14, 032b/06, 039a/07, 039b/14, 040a/19, 041b/10, 041b/11, 043a/05, 043a/09, 043b/17, 044a/14, 044a/15, 045b/05, 048b/15, 048b/19, 048b/20, 049a/09, 049a/10, 050a/09, 050b/09, 052a/18,

053b/19, 056a/16, 056a/21, 058a/13, 058b/21,	o.- ursa 015a/18, 022a/19, 041b/11, 073b/09,
059a/10, 060b/01, 061b/20, 065a/15, 068a/07,	075a/01, 087a/07, 094b/02, 115b/13, 125b/04,
075a/01, 076a/09, 077a/06, 077b/04, 078a/07,	157a/07, 175b/11, 183b/07, 205a/20, 207a/14,
078a/21, 080a/20, 083b/16, 085b/18, 086b/01,	213b/12, 228b/11
086b/04, 086b/21, 089b/13, 089b/18, 090a/06,	o.- ursañ 071a/14
101a/05, 107a/12, 107b/07, 108b/12, 109b/19,	o.- ursañ 089b/16
116a/01, 116b/18, 117a/12, 119b/13, 119b/18,	o.- ursañ 065a/13, 209b/07
119b/20, 120b/08, 120b/20, 121a/08, 121b/01,	o.- uruz 065a/06, 065a/13, 209b/05
122a/04, 122a/09, 122a/13, 122a/14, 122a/15,	ola ki [Tr.+Far.] Belki.
122a/16, 122b/11, 124a/08, 124a/11, 124a/19,	o. 038b/18, 101b/03, 175a/21, 204b/03
124a/20, 124b/01, 124b/03, 124b/05, 125b/06,	olanca [Tr.] Tümü, tamamı.
125b/11, 125b/14, 125b/16, 125b/17, 125b/18,	o. 112a/04, 219b/10
125b/19, 126a/01, 126a/09, 126a/17, 126a/18,	o.+ lar 222b/15
126b/04, 126b/07, 126b/17, 127a/01, 127a/17,	olın- [Tr.] Olmak eylemi yapılmak, olmak eylemine konu
127b/13, 128a/03, 128a/15, 128b/02, 128b/11,	olmak; yapılmak.
128b/12, 129a/03, 129a/07, 129a/14, 129a/18,	o.- a 181b/18, 126a/19, 204a/05, 206a/09, 230a/08
129a/21, 129b/05, 129b/06, 130b/06, 130b/16,	o.- açanın 228a/10
131a/19, 131b/03, 131b/14, 131b/17, 132a/03,	o.- açak 005a/07, 039b/09, 099a/15, 144a/02,
132a/05, 132a/19, 132b/03, 133a/06, 134a/08,	167b/05
134b/17, 134b/19, 135a/01, 135b/09, 136a/05,	o.- an 005a/09, 005b/16, 005b/20, 006a/10, 006b/01,
136b/07, 139a/12, 141a/10, 141a/20, 141b/06,	006b/10, 007b/21, 008b/05, 009a/11, 009a/15,
141b/14, 146b/05, 146b/06, 146b/09, 147a/10,	009a/18, 009a/19, 009b/05, 009b/21, 010b/16,
147a/15, 148a/03, 148b/03, 152b/02, 153b/12,	011a/03, 013b/19, 015a/06, 015b/16, 015b/17,
153b/13, 156b/06, 158b/16, 159a/19, 159a/20,	016a/11, 018a/09, 018b/21, 021a/08, 021b/19,
159a/21, 166a/04, 166b/15, 166b/16, 166b/17,	023b/12, 025a/08, 025a/14, 026a/14, 026b/10,
166b/18, 168b/13, 169b/11, 169b/16, 169b/17,	028b/13, 028a/09, 028b/21, 029a/08, 029b/21,
169b/20, 170a/08, 170b/05, 170b/19, 171b/01,	031a/14, 033b/01, 035a/19, 037b/04, 037b/15,
172a/15, 172b/13, 172b/19, 173a/07, 173a/10,	037b/16, 042b/18, 043b/21, 049a/01, 053a/09,
173b/20, 174a/03, 174b/14, 174b/19, 174b/21,	056a/20, 059a/01, 060b/20, 061b/15, 066a/06,
175a/01, 175b/06, 176a/10, 176a/17, 176b/14,	071b/11, 073a/06, 073b/14, 074b/17, 074b/19,
177a/12, 177a/18, 177a/19, 177a/20, 178a/15,	075a/13, 075a/16, 075b/17, 076b/04, 078a/09,
178b/02, 178b/03, 181a/05, 182a/15, 182a/17,	079a/19, 079b/10, 079b/12, 079b/16, 080b/04,
186a/08, 186a/17, 186b/03, 187b/18, 188a/11,	080b/15, 082a/04, 082b/18, 082b/10, 083a/19,
188a/13, 188b/14, 189a/12, 190a/03, 190b/16,	086a/01, 087a/14, 088b/05, 089a/02, 090b/01,
193b/15, 194a/18, 196b/17, 196b/19, 197b/13,	092b/21, 093b/04, 095b/21, 096b/03, 096b/11,
197b/19, 197b/21, 199a/11, 199b/19, 200a/16,	096b/16, 097a/15, 097b/09, 098b/21, 099b/18,
200a/19, 200a/20, 204b/03, 207a/04, 210a/10,	102a/09, 102b/21, 103a/04, 103a/05, 104b/20,
211a/20, 212b/18, 216a/09, 218b/08, 222b/12,	106b/17, 106b/18, 107a/12, 107a/14, 107b/12,
223b/11, 225b/18	107b/15, 108b/19, 114b/20, 115a/02, 115a/07,
o.- urdı 004a/09, 014a/13, 024b/18, 025b/11,	115a/12, 116a/02, 116a/10, 116b/11, 118a/08,
031b/03, 034a/02, 034b/19, 039b/13, 042a/11,	120a/05, 120a/13, 120a/19, 120b/11, 122a/17,
043a/11, 043a/13, 047a/11, 048b/17, 049b/19,	122b/09, 122b/18, 123a/05, 123a/20, 124a/17,
051a/17, 053b/05, 059a/11, 062b/03, 064a/08,	124b/07, 125b/12, 126b/16, 126b/18, 128b/06,
066b/20, 067a/06, 070a/05, 070b/05, 074b/06,	130a/11, 131a/16, 131b/14, 132a/02, 132a/12,
074b/09, 077a/15, 077b/01, 095a/17, 095b/06,	132b/09, 132b/10, 132b/12, 133a/19, 133b/16,
098a/21, 100b/16, 100b/18, 106a/08, 117b/03,	135a/05, 135a/16, 135b/07, 136b/03, 137a/01,
123a/15, 128b/16, 129b/10, 130a/04, 130a/07,	137a/18, 138a/02, 139a/10, 139b/04, 141a/03,
130a/08, 130a/10, 130b/15, 134a/06, 139b/08,	141a/07, 141b/15, 142a/04, 142a/06, 142a/07,
148b/05, 149b/07, 149b/08, 150b/16, 151a/09,	143b/13, 144a/19, 146a/19, 146b/18, 147a/01,
151a/10, 153b/17, 154a/02, 155a/16, 157a/13,	147a/20, 147b/12, 148a/05, 148b/07, 148b/18,
158b/21, 159a/03, 160a/18, 160b/03, 164a/04,	150a/07, 150a/13, 152a/13, 152b/21, 155b/17,
164b/01, 170b/04, 170b/07, 170b/11, 178a/07,	155b/18, 157a/02, 157a/03, 157b/10, 159b/18,
178b/14, 180a/09, 182b/18, 184b/08, 196a/01,	159b/19, 161b/19, 162b/05, 162b/07, 162b/08,
196b/01, 198b/18, 204b/17, 206b/01, 210b/09,	163a/14, 165a/18, 165b/11, 167a/06, 168a/16,
218b/04, 224a/07, 226b/02, 226b/07, 230b/13	168b/16, 169a/02, 169a/18, 169b/08, 169b/13,
o.- urıdı 003a/14, 006a/02, 006b/12, 006b/18,	170a/21, 170b/19, 173a/04, 173a/12, 173b/08,
007a/10, 010b/02, 010b/04, 010b/15, 011b/03,	174b/01, 174b/11, 175a/01, 175b/15, 176a/11,
014a/20, 014a/21, 015a/02, 016b/12, 020b/07,	176a/18, 176b/19, 177a/05, 178a/18, 178b/02,
020b/08, 020b/15, 021a/13, 023b/18, 025a/04,	178b/12, 181b/04, 181b/13, 181b/21, 182b/17,
025b/08, 036b/16, 040a/11, 130a/05, 199b/10,	183a/04, 183b/11, 184b/02, 184b/10, 184b/15,
227a/03	185a/07, 185a/14, 185b/11, 187b/09, 187b/15,
o.- urmuş 011a/06, 126b/16, 183b/15, 186a/02	188b/08, 189b/16, 190a/09, 190a/19, 191a/03,
o.- urn 038b/21	191a/04, 191b/17, 192a/03, 192b/19, 195b/21,
o.- urisa 018a/12, 044a/04	198a/17, 199b/15, 200b/16, 203a/06, 203a/21,
o.- urken 193b/21	203b/06, 203b/10, 203b/17, 204b/10, 204b/18,
o.- urlar 009a/08, 011b/11, 015b/14, 036a/16,	205a/09, 208a/01, 210a/05, 213a/08, 213b/01,
038b/19, 062a/05, 078b/14, 090a/12, 120b/09,	214a/11, 214b/10, 216b/05, 216b/08, 216b/11,
122b/19, 124a/01, 124a/07, 149a/12, 171b/14,	217a/01, 217a/11, 217a/12, 217a/13, 217a/17,
172b/17, 173a/03, 176a/03, 186a/19, 207b/01,	217b/02, 217b/06, 217b/11, 217b/21, 218a/14,
226b/08	218b/11, 219a/06, 219a/14, 219b/02, 219b/18,
o.- urlardı 023a/20, 063a/07, 074b/07, 100b/18	222b/04, 222b/20, 223a/06, 223b/10, 224b/11,
o.- urlardı 101a/08, 148b/19, 158b/20, 199b/10,	224b/20, 225b/02, 225b/05, 225b/10, 225b/19,
199b/14, 210b/10	226b/05, 226b/21, 227a/01, 227b/09, 228b/06,
o.- urlarsa 191b/15	228b/20, 229b/15, 231a/19, 232a/19, 232a/20,
o.- ur mı 069b/08, 134b/16, 141b/04, 216a/07	232a/21
o.- ur myduñuz 145a/11	o.- anlardan 144a/10, 163b/15

o.- anlardur 145a/19
o.- anları 136a/14
o.- dı 009a/10, 009b/19, 009b/20, 011a/01, 018a/21, 020a/14, 023a/13, 024b/06, 025a/08, 025a/09, 035b/17, 036a/10, 087a/17, 094a/03, 099a/05, 102a/09, 102a/10, 104b/18, 114a/15, 114a/20, 116b/03, 130b/21, 131a/19, 131b/06, 131b/12, 135b/14, 141b/17, 142b/14, 149a/16, 150a/09, 154a/18, 168b/06, 175a/13177b/10, 179b/03, 184b/10, 196b/17, 198b/21, 199a/03, 206b/14, 209a/07, 210b/02, 210b/04, 215a/04, 215b/08, 217a/05, 217a/17, 226a/04, 226b/21, 227b/07, 231b/05
o.- duğı 129b/15, 137a/21, 145b/02, 156b/20, 169b/03, 176a/12, 196b/01, 198a/12, 211b/20, 217b/20, 230a/01, 230a/15
o.- duğına 229b/14
o.- duğında 005a/15
o.- duğını 028a/18
o.- duğdan 152a/04, 153a/20, 210a/04, 211b/19, 217b/19, 230a/16
o.- duğları 200a/06
o.- ıcağ 147a/21
o.- madın 114a/13, 148a/09
o.- mağa 181b/17, 190b/01
o.- mağıla 111b/11, 132a/18, 200b/17
o.- mağın 216b/08
o.- mağ 083b/18, 226a/20
o.- ması 111b/12
o.- masına 152b/04
o.- masında 211b/12
o.- mış 104a/04, 106b/02, 107b/10, 118a/05, 143a/14, 145b/09, 147a/03, 148a/15, 149b/20, 159a/04, 178b/03, 182b/02, 189a/21, 197a/12, 227a/20
o.- mışdı 132b/19
o.- mışdur 004b/16, 010b/18, 010b/19, 087a/12, 096a/13, 107b/09, 113b/06, 114b/08, 116b/04, 124b/06, 125b/04, 132a/09, 132a/14, 132b/20, 134a/03, 148b/14, 149a/15, 156b/12, 163a/15, 163b/18, 170b/11, 178b/06, 189a/10, 189b/17, 189b/18, 189b/19, 190a/10, 190a/20, 190b/19, 193b/20, 197a/18, 203b/16, 205a/11, 218b/21, 220b/12, 225a/21, 227a/10, 227b/08, 228a/03, 229b/18
o.- mışdı 010a/18, 094a/17, 098a/20, 099b/19, 111b/21, 113a/08, 118a/06, 129b/17, 133b/03, 136a/16, 166a/01, 178b/07, 192a/06, 193b/20, 216b/20, 227a/05
o.- mışlardur 012b/13
o.- mışlarıdı 010a/02
o.- sa 005a/10, 005a/14, 006b/21, 007a/04, 008a/10, 008b/05, 012b/13, 012b/15, 036a/08, 062a/11, 062b/04, 079a/16, 081a/19, 085a/21, 086b/05, 088b/16, 107a/09, 109b/12, 116a/06, 123a/16, 130a/14, 145a/12, 145b/07, 148a/12, 148b/04, 160a/09, 167b/21, 169b/17, 188b/16, 189a/05, 216b/10, 224b/16, 232a/16
o.- sun 211b/11, 215a/16
o.- up 020a/02, 037b/11, 099b/20, 102a/09, 105b/10, 108b/10, 111a/08, 111a/11, 111a/17, 111b/12, 113a/09, 113b/19, 114a/04, 126a/19, 135a/15, 168a/13, 168b/12, 200b/16, 144a/18, 144a/21, 153a/20, 166a/04, 183b/10, 211b/19, 226b/13
o.- ur 005a/12, 005b/19, 008b/04, 010a/12, 010a/13, 010b/12, 011a/04, 011b/21, 012b/10, 012b/13, 013b/15, 015b/17, 020b/01, 024a/17, 026b/16, 029a/05, 029b/05, 033a/19, 033b/01, 033b/21, 035a/11, 035a/12, 035b/14, 037b/19, 044a/15, 044b/11, 045b/06, 061b/21, 073a/19, 077a/11, 082b/21, 085b/12, 092a/12, 092b/14, 093a/07, 102a/01, 100b/02, 105b/14, 105b/17, 108b/02, 111a/02, 111a/19, 115b/15, 116a/01, 116a/21, 116b/10, 117b/10, 118a/16, 118b/17, 122b/06, 124b/15, 125b/11, 131b/16, 133b/05, 133b/08, 137a/21, 138a/03, 138b/14, 139a/05, 139b/21, 142b/14, 145b/18, 147a/08, 147a/21, 147b/14,

147b/17, 148a/02, 149b/02, 150a/08, 154a/02, 156b/11, 157a/17, 158a/02, 158a/12, 158a/16, 158b/01, 160b/12, 161a/16, 166b/07, 167b/10, 167b/20, 168a/09, 170a/06, 172a/17, 175a/15, 177a/18, 178a/01, 182b/15, 186b/11, 187a/06, 188a/08, 190b/02, 192b/12, 193a/16, 193a/19, 197a/21, 197b/21, 198a/01, 198b/12, 200a/05, 203b/01, 211b/02, 211b/14, 216b/12, 218a/03, 218b/15, 219b/06, 223b/09, 224a/06, 228b/08, 228b/11, 229a/05, 229a/12, 231b/21
o.- urdı 024b/14, 048a/05, 069b/06, 169b/13, 218a/07
o.- ursa 135a/14
olınma- [Tr.] Olmak eylemi yapılmamak, olmak eylemine konu olmamak; yapılmamak.
o.- dı 099b/16, 102a/11, 199a/12, 214a/16
o.- mışdur 144a/18
o.- yap 229a/02
o.- z 092b/17, 101b/21, 120b/06, 132b/04, 144a/19, 181a/07, 207a/20
o.- zıdı 199b/07
o.- zsa 212a/02
olma- [Tr.] 1. Ortaya çıkmamak, meydana gelmemek, varlık durumu kazanmamak, oluşmamak. 2. Gerçekleşmemek, yapılmamak. 3. Bulunmamak, hazır olmamak, var olmamak. 4. Herhangi bir durum veya nitelikte olmamak; bir şey haline geçmemek. 5. Uygun düşmemek, yakışmamak. 6. Mülkiyeti altına almamak, sahibi olmamak, edinmemek. 7. Anlamı kuvvetlendirme amaçlı kullanılır. 8. Bir görev, makam, san ya da nitelik kazanmamak; uygulama yetkisi kazanmamak.
o. 082b/17, 089b/11
o.- dı 002a/20, 012a/07, 015a/14, 025b/18, 026a/09, 034a/04, 037b/10, 042b/20, 044b/11, 046a/09, 054b/17, 061b/18, 064a/19, 064b/15, 067a/13, 071b/01, 075b/21, 078a/20, 084b/08, 085b/01, 087b/04, 102a/02, 103a/08, 106a/14, 108a/13, 108a/14, 115a/07, 125b/01, 130b/17, 139a/09, 148b/21, 153b/07, 154a/06, 155b/05, 156a/12, 156a/18, 165a/15, 162a/01, 170a/12, 178b/18, 180b/09, 184a/08, 189b/08, 200b/08, 206a/07, 220a/02, 221b/19, 222a/06, 223a/15, 225a/16, 227b/05, 230a/11
o.- dılar 052a/14, 056b/13, 085b/15, 093b/18, 097a/04, 097a/13, 137b/10, 137b/12, 138a/12, 138a/16, 191b/07, 208b/12, 213b/10
o.- duğı 086a/08, 087a/17, 090a/02, 091b/15, 091b/16, 183a/17, 212a/08
o.- duğından 040b/16, 081a/10
o.- duğındandır 010b/18
o.- duđmuñ 132a/06
o.- duğları 107a/07
o.- dum 162a/14
o.- mağın 053a/16, 097a/05, 101b/01, 222b/16
o.- mağ 139a/16
o.- mış 166b/07
o.- mışdur 011b/07, 107a/02, 114a/03, 128b/16, 140b/20, 177b/19, 184b/12, 187a/11
o.- mışdı 028b/11, 053a/19, 083b/09, 091b/08, 096a/19, 148a/12, 155a/07, 189b/05, 196b/10
o.- mışiken 083b/19
o.- mışlarıdı 096b/18, 225a/02
o.- ñ 009b/11
o.- sa 013b/13, 013b/21, 028b/05, 030a/14, 032b/07, 061a/12, 061a/13, 070a/07, 116a/16, 124a/20, 173b/11, 183b/16, 189a/19
o.- saydı 070a/09
o.- sun 151b/14, 209a/20
o.- ya 012a/02, 059b/09, 083b/21, 102a/13, 103b/10, 113a/07, 126a/14, 137b/20, 144a/17, 144b/05, 149a/13, 158a/08, 178b/21, 183b/16, 194b/16, 204b/04, 209a/04, 210a/07, 213a/01, 225b/01, 229b/01
o.- yacağ 059a/19
o.- yalar 008a/09, 158a/09, 184b/18, 212a/03, 212a/17, 222b/19

o.- yan 030b/12, 030b/14, 068b/13, 097a/14, 101a/06
o.- yanı 092a/05
o.- yanlar 056b/09
o.- yasin 209a/16, 219a/19
o.- yavuz 178b/19
o.- yaydı 182a/13, 200a/18
o.- yıncı 001b/07, 004b/03, 022b/07, 034b/13, 086a/15, 086a/16, 129b/08, 135a/13, 148b/01, 177b/11, 181a/07, 198b/01, 221a/05
o.- yup 038a/03, 039a/11, 050a/14, 055a/09, 080b/08, 080b/17, 095a/05, 102b/11, 105a/04, 123b/19, 124b/12, 138a/18, 139a/08, 171a/18, 202b/08, 209b/03
o.- z 010b/17, 013a/14, 013b/10, 013b/13, 013b/16, 014a/02, 014a/06, 018b/12, 022b/07, 028a/19, 029a/02, 032b/06, 044b/03, 060a/21, 075a/02, 078b/14, 084a/16, 089b/10, 091a/11, 094a/20, 097b/11, 104b/10, 107a/11, 114b/15, 124a/04, 124a/11, 124a/15, 125a/03, 125b/10, 127a/09, 127b/18, 128a/01, 128a/11, 129b/05, 129b/08, 134a/17, 145a/12, 147b/02, 148b/01, 171b/07, 172b/12, 175b/15, 177a/18, 177b/08, 177b/09, 179b/09, 186a/20, 196a/12, 208a/02, 228b/20
o.- zdan 095a/12
o.- zdı 013b/21, 014a/09, 015b/01, 026b/20, 031b/06, 042a/10, 048a/14, 069b/17, 078b/04, 092a/06, 123a/03, 163b/10, 166a/16, 183a/02, 189a/13, 189b/02, 220a/15
o.- zıdı 010b/07, 016a/21, 019b/08, 019b/10, 028b/15, 047b/01, 048a/19, 115a/05, 121b/06, 130a/05, 164a/18, 222b/14
o.- zımış 183b/15
o.- zın 057a/02
o.- zlar 011b/09, 107a/08, 122b/21, 123b/13, 179b/09, 215b/19
o.- zlarıdı 029b/08, 188a/20, 199b/19, 200a/05
o.- zsin 001b/15
o.- zuz 207a/04
olta [İt.] Naylon telden yapılmış ve ucuna çengel takılmış balık avlama aracı.
o.+ larıla 128a/12
o.+ ya 128a/12
o.+ yı 128a/12
ol tur- [Tr.] Oturmak.
o.- dı 093a/04
olun- [Tr.] (bk. olun-)
o.- dı 010b/08, 012a/18, 025a/15, 025b/01, 025b/21, 029a/09, 030b/09, 030b/13, 031a/09, 034a/07, 034a/08, 035b/19, 036a/11, 036a/20, 036b/13, 036b/17, 037b/11, 038a/18, 047b/20, 055a/11, 071b/19, 076a/19
o.- dılar 032a/06
o.- duğı 031a/20
o.- duğına 012a/17
o.- duğda 024b/12
o.- maluyısa 121a/16
o.- mış 018a/02, 037a/10, 047a/10, 069a/14, 086b/02
o.- mışdı 012a/04, 018a/02, 035b/19, 038a/14
o.- mışdur 034a/16, 036a/11, 149a/14, 170a/05
o.- mışdı 017b/04, 031a/21, 069b/01, 192b/05
o.- mışlarıdı 018a/01
o.- sa 013a/09, 013b/14, 016b/10, 024b/13, 027a/04, 027a/07, 031b/09, 040a/20, 048b/04
o.- ur 013a/03, 013a/10, 086b/20
olur [Tr.] Akla ve mantiğa uygun.
o.+ ı 134b/11
om(u)z [Tr.] Boynun iki yanında bulunan, kolları göğse bağlayan iki eklemden her biri.
o. 218a/05
o.+ ı 218a/05
o.+ ında 048a/21
on [Tr.] On sayısı.
o. 004b/16, 010b/01, 010b/14, 020b/02, 029b/11, 031a/05, 034a/07, 034a/08, 034a/15, 034b/01, 037b/09, 037b/16, 039a/18, 053a/02, 053a/21, 056a/04, 059a/15, 062a/20, 065b/21, 067a/02,

071b/20, 076b/09, 076b/16, 077a/08, 077a/11, 077b/01, 077b/08, 077b/19, 079a/09, 079b/21, 080a/05, 085a/09, 085a/14, 086b/14, 092b/10, 093a/15, 093b/04, 093b/12, 093b/14, 094b/19, 095a/08, 097a/16, 098a/15, 098a/16, 098b/05, 098b/11, 099a/06, 099b/04, 099b/15, 101a/04, 103b/04, 106a/18, 106b/08, 106b/10, 108a/04, 108a/07, 108b/09, 110a/18, 110b/04, 110b/08, 111b/08, 119a/21, 119b/02, 120b/04, 122a/13, 122a/19, 123a/15, 123b/02, 124b/20, 125a/20, 126b/12, 132b/21, 139b/12, 139b/15, 140b/05, 141b/07, 143a/05, 143a/13, 143b/17, 144b/12, 148b/16, 149b/09, 152b/16, 155b/02, 156a/21, 156b/03, 156b/18, 157a/10, 159b/09, 161b/11, 162a/10, 163a/05, 163a/16, 163b/10, 169b/14, 169b/19, 171b/07, 172b/03, 177a/03, 178a/18, 179a/15, 180a/20, 180b/04, 180b/05, 180b/06, 182b/05, 182b/14, 183a/16, 186b/16, 188a/01, 188a/02, 188a/08, 188b/10, 190a/03, 190a/04, 190b/19, 192b/04, 193a/08, 193b/11, 198a/02, 198a/06, 200a/15, 200a/16, 201a/01, 201a/14, 203a/04, 204a/18, 209a/09, 211a/13, 212b/11, 216b/12, 217b/13, 217b/14, 217b/18, 218a/08, 218a/12, 218b/01, 218b/05, 219b/08, 220b/17, 223b/13, 226a/18, 228b/03
o.+ mda 106b/15
o.+ mdanıdı 106b/15
oñ- [Tr.] Eksiği kalmamak, bereketlenmek.
o.- dı 125a/21
onar [Tr.] Her birine on tane düşecek biçimde.
o. 182a/20
oñar- [Tr.] Düzeltmek, tamir etmek.
o.- dı 048b/05, 120a/20
o.- dılar 049b/16, 121a/18
o.- imadılar 158a/13
oñarıl- [Tr.] Düzeltilmek, tamir edilmek.
o.- dı 120a/11
oñat- [Tr.] Düzeltmek, onarmak.
o. 090a/12
oñatca [Tr.] İyice, güzelce.
o. 180b/16
on birinci [Tr.] On birinci sırada olan.
o. 077b/15
oñıl- [Tr.] Düzelmek, onarılmak.
o.- dı 224b/09
on ikinci [Tr.] On ikinci sırada olan.
o. 077b/17
oñul- [Tr.] (bk. oñıl-)
o.- duğdan 224b/10
onuncu [Tr.] Onuncu sırada olan.
o. 077b/10, 107b/21, 191a/14
o.+ sına 180b/04
oñurğa [Tr.] Omurlardan meydana gelmiş gövde eksenisi iskeleti, bel kemiği.
o.+ sı 128a/10
ora [Tr.] O yer.
o. 033a/01
o.+ da 006a/12, 012b/17, 015b/04, 016b/08, 016b/10, 021b/20, 026b/17, 029b/17, 030b/06, 032b/14, 040b/06, 043a/07, 044a/21, 045a/19, 048b/08, 048b/10, 051b/11, 054a/10, 058a/11, 058a/12, 058b/19, 059b/20, 060a/19, 061a/02, 061b/21, 062a/06, 063b/04, 063b/16, 064b/01, 064b/02, 066b/18, 067b/18, 068a/05, 069a/20, 073a/06, 086a/03, 088a/13, 095b/13, 103a/13, 104a/02, 104a/16, 112b/01, 112b/04, 117b/02, 117b/04, 121b/19, 122a/02, 127a/09, 127a/16, 128a/20, 133b/01, 138b/02, 143a/15, 146a/12, 147a/02, 147a/15, 147a/19, 147b/11, 151b/16, 151b/18, 155b/20, 156a/13, 159a/12, 160a/04, 162b/11, 162b/17, 163a/11, 166b/13, 167a/06, 169a/04, 169a/09, 169a/17, 170b/14, 175a/01, 176a/06, 176a/08, 176a/15, 176b/01, 176b/02, 177b/15, 178a/14, 182a/01, 184a/18, 184b/05, 184b/07, 185b/01, 186b/21, 187a/03, 187a/05, 189a/18, 189a/20, 189b/03, 189b/09, 191b/17, 194b/21,

- 196a/21, 203b/04, 205a/17, 205a/20, 206b/11,
210b/13, 212b/05, 212b/08, 216a/12, 216b/02,
220b/03, 222a/09
o.+ dan 014a/19, 019b/02, 024b/01, 031a/04,
031b/06, 035b/08, 043b/19, 047b/16, 048a/15,
048b/04, 054a/08, 060a/02, 064a/15, 064a/18,
064b/07, 064b/10, 066b/01, 075b/16, 099b/13,
104a/02, 104a/09, 111b/21, 120a/20, 127a/15,
138a/06, 138a/09, 138a/18, 138a/21, 138b/03,
138b/08, 146a/05, 146b/11, 155a/12, 170a/17,
176b/12, 177a/09, 179b/12, 192b/18, 206b/09,
227b/17, 230a/14
o.+ lar 226b/13
o.+ lara 031a/09, 169a/05, 171b/18, 171b/20
o.+ larda 010b/11, 103b/14, 126b/03, 135b/17,
158a/06, 158a/07, 159a/09, 165a/21, 188b/07
o.+ lardan 044a/06, 121a/18, 145a/14
o.+ sına 024b/19
o.+ sını 025a/07
o.+ ya 035a/05, 040b/05, 042a/09, 044b/04, 048b/09,
048b/14, 053b/08, 054a/16, 058a/13, 063b/17,
123a/09, 127a/15, 154b/18, 158a/09, 165a/09,
176b/06, 176b/08, 193a/18, 194b/20, 195a/02,
196b/21, 206b/11, 212a/17, 222a/08
o.+ yı 035b/12, 058b/10, 117a/02, 117a/04, 117a/05,
127a/16, 147a/18
- ordu [Tr.]** Bir devletin savunma gücünü oluşturan silahlı kuvvetleri.
o. 196a/03
o.+ larına 065b/03
o.+ sı 225b/04
o.+ sın 038b/14
o.+ sını 155b/03
- ordu-yı ikâmet [Tr.+Ar.]** Oturan ordu.
o.+ i 016b/18
- orta [Tr.]** 1. Ara. 2. Görülen, içinde bulunulan yer; meydan.
o. 019a/12, 048b/02, 066b/05, 120a/02, 123b/06,
123b/08, 170a/12, 188b/13, 195a/06, 198a/17,
206b/09
o.+ da 086b/16, 230b/01
o.+ dağı 143b/03
o.+ ğı 143a/18, 143a/19
o.+ ları 226a/18
o.+ ların 167a/14
o.+ larına 048b/11
o.+ larında 137b/17, 151a/16, 156a/20, 165b/09,
172b/17, 226a/14
o.+ muzda 159b/02, 207a/13, 216a/09
o.+ muzdan 207a/02
o.+ sı 127b/11, 198a/06, 226a/17
o.+ sidur 226a/15
o.+ sın 010a/09
o.+ sına 015a/07, 016a/19, 066b/05, 068a/03,
122a/03, 153a/01, 181b/07, 197b/03, 216a/06,
223a/03, 223a/06
o.+ sında 007a/14, 007b/13, 008a/01, 016a/17,
016a/18, 017b/14, 018b/03, 018b/06, 020a/06,
020a/19, 024b/13, 025b/07, 027a/15, 027a/18,
029a/13, 031a/01, 031a/10, 031b/05, 034b/17,
035a/04, 035a/05, 035a/17, 036a/21, 036b/01,
036b/21, 038a/15, 039a/18, 040b/07, 041b/08,
042a/18, 042a/20, 042a/21, 043b/10, 045b/13,
046b/16, 047a/10, 054a/15, 069a/15, 074b/17,
096a/14, 127b/07, 127b/13, 140a/01, 143a/09,
145b/03, 145b/20, 146a/19, 146b/02, 148a/01,
149b/18, 153a/03, 153b/18, 153b/19, 154b/19,
155a/16, 156a/20, 163a/17, 163b/08, 164a/16,
164a/18, 165b/06, 167a/08, 168b/07, 169a/15,
170a/13, 171a/20, 173a/17, 173a/21, 174a/14,
174b/10, 177b/10, 177b/13, 179a/20, 180b/09,
180b/11, 180b/15, 181a/08, 182b/16, 188b/19,
191a/16, 191b/01, 195b/07, 207b/18, 225b/05,
227a/07
o.+ sından 005b/17, 051b/09, 051b/10, 123a/11,
169b/18
- o.+ sındaydı 158b/14
o.+ sını 049a/09, 091a/09
o.+ ya 216a/07, 224a/19
- ortahık [Tr.]** 1. Orta yer. 2. Görülen alan, meydan.
o.+ a 181a/15
o.+ da 008a/03
o.+ ı 193a/05
o.+ m 010a/10
o.+ mda 082a/02, 148a/02, 165b/03, 196b/12
o.+ lar 224b/19
- ortancı [Tr.]** Yaş bakımından üç kardeşten büyük ile küçük arasında olan.
o. 016b/15
- oruç [Far.]** İslamiyet'in beş şartından birisi olan farz ibadet; savm.
o. 158b/04
- oruç aç- [Far.+Tr.]** İftar etmek.
o.- mak 158b/05
- orucın aç- [Far.+Tr.]** İftarını etmek.
o.- mak 158b/05
o.- mazıdı 158b/06
- Öoşmân [Ö.]** Memluk sultanı Fahreddin Osman.
Öo. 110b/08
- ot [Tr.]** Toprak üstündeki küçük yeşil bitkiler.
o. 065a/08, 084a/14, 126b/11, 183a/19, 183a/20,
183b/02
o.+ dur 186a/08
o.+ ı 126b/12, 167a/16, 177b/06, 191a/17
o.+ ıla 065a/16, 173b/06
o.+ m 173b/06, 196b/20
o.+ lar 013a/08, 078b/08, 126b/12, 182b/19
o.+ larla 006a/12, 176a/14
o.+ uñ 183a/21
- otaık [Tr.]** Hükümdarlara ve diğer yüksek dereceli görevlilere ait büyük çadır.
o. 216b/08
o.+ ı 211a/12, 216b/02, 216b/03, 216b/05, 225b/05
o.+ ıla 186b/20
o.+ m 205b/13, 210b/13
o.+ ma 211a/13
o.+ umuz 216b/07
- otar- [Tr.]** Zehirlemek, zehirle öldürmek.
ık- dılar 042b/21
- otla- [Tr.]** İlaçlamak, ilaçla zehirlemek.
o.- yup 061a/16
- otlu [Tr.]** Otu bol.
o. 176b/19, 197b/03
- otsuz [Tr.]** Otu olmayan.
o. 146b/06
- otur- [Tr.]** 1. Bir yere yerleşmek, bir süre kalmak. 2. Tahta geçmek. 3. Oturma pozisyonuna geçmek. 4. Çökmek, kaplamak.
o. 100b/05
o.- a 008a/09, 088a/06, 209a/03, 212a/16, 222b/19,
222b/21
o.- alar 088a/09, 212a/01
o.- an 087b/03, 093b/02, 110b/03, 204a/01, 212a/08
o.- dı 005b/17, 009b/04, 016a/06, 032b/21, 035b/15,
046a/09, 051b/07, 061b/10, 078b/06, 083a/04,
093b/04, 098b/13, 098b/17, 103a/17, 104a/12,
104a/21, 104b/13, 105a/12, 105a/19, 112b/13,
134a/14, 156a/13, 167a/06, 170a/14, 196a/08,
196a/18, 217a/06, 222b/07, 227b/15, 227b/16
o.- dılar 006a/12, 029b/06, 040a/14, 088a/12,
093b/06, 095b/10, 099b/21, 121a/11, 143a/15,
145a/06, 159b/21, 176a/15, 176b/10, 184a/18,
187a/05, 205a/17, 226b/11
o.- duğı 017a/14, 048b/15, 054a/02, 081b/18,
170a/12, 170a/15, 170b/08, 222b/19, 225b/19,
229b/13
o.- duğıñuz 216a/09
o.- duğıñuz 103b/17, 176a/16, 194a/07
o.- duğıñuz 173a/13, 202a/07, 207a/19
o.- ı vardı 231a/08
o.- ı vardılar 137b/16
o.- ı yorurın 196a/14

o.- mağičün 170a/13, 187a/03
o.- mışdı 081b/08
o.- up 005b/04, 053a/10, 061b/14, 062b/11, 081b/21, 102b/16, 154b/10, 169a/09, 186b/20, 187a/16, 204b/01, 204b/14, 217b/13, 223a/17, 226b/14
o.- ur 032b/14, 041b/20, 048b/20, 067a/12, 083b/11, 117b/18, 119a/17, 172a/03, 174b/06, 187b/18, 223a/18, 228a/05
o.- urdı 020b/20, 022b/18, 024b/16, 028a/03, 036b/07, 039b/02, 040b/11, 048b/21, 053b/20, 067b/06, 136b/16, 149b/06, 155a/11, 170b/05, 204b/09, 205a/09, 205a/20, 210b/14, 218a/16, 221b/09
o.- urdı 017b/12, 019a/20, 020b/21
o.- urmuşuz 134a/20
o.- urken 011a/05, 060a/11, 094b/03, 137b/17, 187a/07
o.- urlardı 081b/07
o.- urlardı 036b/07, 036b/08, 036b/09, 093b/03, 098b/14, 157b/12, 203b/19, 218a/02
o.- urlariken 168a/02
oturağ [Tr.] Oturduğu yerden, karşılıksız.
o. 223b/01
oturdu- [Tr.] (bk. oturt-)
o.- mışlardı 015a/03
oturdıl- [Tr.] Yerleştirilmek.
o.- mışdı 117b/21
o.- up 182b/20
oturdul- [Tr.] (bk. oturdıl-)
o.- mışdı 017a/13
o.- mışdı 007a/16, 017b/06, 042a/07
oturış- [Tr.] 1. Sakinleşmek, yatışmak. 3. Uymak, uygun gelmek.
o.- dı 084b/20
o.- duğı 131b/17
o.- dukdan 131b/16
o.- mca 219b/11
o.- up 135b/03
oturma- [Tr.] 1. Ayakta kalmak, bir yere oturmamak. 2. Bir yere yerleşmemek, içinde sakin olmamak.
o.- dı 092a/19
o.- zlar 218a/01
oturt- [Tr.] Yerleştirmek.
o.- dı 025b/05
o.- dılar 033b/10, 146a/11
o.- mışlardı 051a/01
oturtma- [Tr.] Yerleştirmek.
o.- dılar 195b/16
otuz [Tr.] Otuz sayısı.
o. 006a/16, 006a/21, 009a/18, 014a/11, 018b/14, 029a/08, 031a/12, 031a/17, 034a/03, 036b/21, 042a/15, 066a/07, 070b/10, 076b/15, 077a/16, 077b/05, 080a/18, 092b/08, 094b/17, 095b/20, 103a/17, 103b/20, 104b/19, 106b/14, 109b/06, 120b/04, 122b/08, 130b/21, 131a/18, 134a/14, 135b/18, 139a/14, 139b/14, 149b/04, 149b/05, 149b/12, 155a/02, 155b/03, 156a/12, 158a/21, 158b/09, 176b/10, 182a/08, 186b/07, 190a/13, 193b/15, 200a/15, 200a/16, 210a/02, 216b/17, 217b/18, 218a/03, 218a/04, 223b/01
o.+ lar 176b/14
otuzar [Tr.] Her birine otuz tane düşecek biçimde.
o. 193a/06
otuzuncı [Tr.] Otuzuncu sırada olan.
o. 047b/05, 162a/15
oy- [Tr.] Oyuk meydana getirmek, delmek.
o.- arlar 135a/18
o.- dı 031a/03
o.- dılar 027a/14, 195a/12
o.- dukları 044a/13
o.-i virmedi 052a/06
o.- mışlar 015a/02
o.- up 009a/20, 048a/15, 121a/04, 193b/01
oyıl- [Tr.] Oyuk biçime getirilmek.
o.- up 027a/13, 135a/20
oyma oyma [Tr.] Oyuk oyuk.

o. 169a/15
oyna- [Tr.] 1. Dans etmek. 2. Hareket etmek, kıvıldamak. 3. Oyun oynamak.
o.- dı 026b/06
o.- r 128a/10
o.- rıdı 062b/19
o.- rları 128b/15, 170b/07
o.- rları 036b/09, 130a/01, 154b/18, 159a/01, 159b/19
o.- salar 121a/07
o.- yacak 027a/15, 030a/03, 034b/03, 040b/06, 058b/04
o.- yan 034b/04
o.- yanlardan 160a/01
o.- yanları 154b/18
o.- yı 230b/21
o.- yı virüp 045a/03
o.- yup 134a/20
oynaT- [Tr.] Hareket ettirmek, kıvıldatmak.
o.- dı 117a/19
o.- dılar 153a/12
o.+ ur 126b/09, 127b/15, 127b/16, 128a/16
oyul- [Tr.] (bk. oyıl-)
o.- mış 117b/17, 121a/05, 121a/06, 169a/08
oyum oyum [Tr.] Oyuk oyuk.
o. 169a/04
oyun [Tr.] Eğlenmek, zevk almak amacıyla yapılan fiziksel ya da zihinsel etkinlik.
o. 154b/18, 170b/06
o.+ a 054a/21, 094b/19
o.+ da 062b/19
o.+ m 034b/04
o.+ lar 045a/02, 130a/01
oyun yir(ler)i [Tr.+Tr.] Bir oyunun seyircinin görebileceği biçimde sergilenmesine uygun yer, oyun alanı.
o. 030a/03, 036b/02, 154b/17, 163a/21, 163b/08
o.+ e 159a/05, 159b/18, 159b/21
o.+ nde 158b/20
o.+ nüñ 036b/06, 158b/18
o.+ yidi 158b/19
oyuncu [Tr.] Farklı oyunlarla insanları eğlendiren kişi.
o. 130a/03

Ö

öc [Tr.] İntikam duygusu, kin.
ö.- in 196a/11
öd [Tr.] 1. Safra kesesi. 2. Safra suyu.
ö.+ i 136b/18
ö.+ inden 058b/12, 058b/15
ö.+ inüñ 129b/03
ö.+ iyile 129a/02
ö.+ leri yarıldı 051b/20
ög- [Tr.] Methetmek, övmek.
ö.- üp 100a/10
öğren- [Tr.] Bilgi edinmek; bellemek.
ö.- di 032a/06, 138b/03, 151a/04
ö.- e 020b/01
ö.- eler 012a/02
ö.- eyidi 136a/17
ö.- imezler 107a/10
ö.- mek 011b/19
ö.- miş 141a/02
ö.- ür 109b/05
ö.- ürler 032a/09
öğret- [Tr.] 1. Öğrenmesini sağlamak. 2. Alıştırmak.
ö.- di 006b/08, 058a/19, 149b/17, 151a/06
ö.- diler 006b/15, 146b/20, 146b/21, 191b/10
ö.- eler 186a/06
ö.- eyin 006a/09, 058a/08
ö.- üp 020b/09, 028a/20
ö.- ürleridi 032a/05
ö.- ürlerimiş 186a/03
ö.- mege 094b/12
öğretme- [Tr.] Öğrenmesini, bilir duruma gelmesini

sağlamamak.
 ö.- zler 123b/12
 ö.- zlerimiş 186a/04

öğrit- [Tr.] (bk. öğret-)
 ö.- mişler 163b/01

öküz [Tr.] İğdir edilmiş erkek sığır.
 ö. 014a/15, 014a/18, 032a/21, 032b/21, 033a/01, 033b/02, 034b/09, 058b/05, 161a/06, 185b/09
 ö.+ de 033a/11
 ö.+ dür 032b/16
 ö.+ e 032b/03, 033b/01
 ö.+ ile 119a/19
 ö.+ ler 042b/15
 ö.+ lerden 032b/16
 ö.+ lere 032b/13, 160b/18
 ö.+ leri 119a/19, 160b/21
 ö.+ leriken 161a/01
 ö.+ lerile 160b/18
 ö.+ üñ 014a/15, 014a/20, 032b/01, 032b/18, 033a/01, 033a/05, 033a/06, 058b/06, 058b/12, 058b/15

öl- [Tr.] Yaşamı sona ermek.
 ö.- di 017a/05, 022a/09, 033b/10, 052b/03, 054a/18, 098a/17, 113a/18, 113b/02, 184a/19, 190b/19, 201a/20
 ö.- dügi 017a/15, 025b/20, 027b/18, 060b/13, 086b/15, 145b/19, 145b/21, 156b/18
 ö.- dügin 085a/13
 ö.- düğinden 078a/02, 078a/18, 118b/10
 ö.- düğine 088b/10
 ö.- dükte 142b/10
 ö.- dükten 009a/05, 020b/04, 022a/11, 036b/11, 102b/21, 128b/12, 142b/09, 143a/01, 164a/10, 214a/15
 ö.- düklerinden 142b/20
 ö.- e 154b/12, 156a/04
 ö.- ecek 042a/02
 ö.- en 098a/17, 142b/11
 ö.- ecek 007a/09, 017a/05, 017a/16, 018a/20, 025a/08, 025a/14, 034a/05, 034a/13, 037b/11, 039a/17, 042b/01, 053a/07, 060b/11, 069a/03, 070a/10, 071b/12, 078b/21, 142a/11, 145b/19, 156b/05, 163a/15, 163b/21, 165a/11, 198a/04, 209b/19
 ö.- ince 009a/04, 009a/05, 009b/10, 019a/16, 020b/04, 021a/08, 044b/08, 052a/16, 064b/15, 086b/17, 104b/19, 109b/02, 110b/08, 124b/13, 141a/02, 183a/16, 189b/09, 207a/15, 209a/13, 209b/11, 228a/20, 228a/21
 ö.- inceye 093a/06
 ö.- medin 007b/21, 017a/13, 193b/12, 214a/15
 ö.- mege 156a/04
 ö.- megi 155b/21
 ö.- mek 207a/18, 208a/16
 ö.- mekten 172a/12
 ö.- miş 064b/12, 078b/12, 103b/06, 140a/14, 140a/16
 ö.- mişler 052a/09
 ö.- sem 154b/15
 ö.- süñ 232a/14
 ö.- üp 095a/03, 106b/04, 155b/21, 198a/13
 ö.- ür 119b/21, 126a/02, 126a/04, 127b/02, 128a/17, 189a/20, 189b/03, 200b/01
 ö.- ürdi 136b/18
 ö.- ürleri 048a/18
 ö.- ürse 209b/02
 ö.- ürseñ 214a/01
 ö.- üruz 213b/08

ölç- [Tr.] En, boy, hacim, süre gibi nicelikleri kendi cinslerinden seçilmiş bir birimle karşılaştırıp kaç birim geldiğini belirlemek.
 ö.- di 100b/10
 ö.- diler 143b/12
 ö.- düm 162a/10

ölçü [Tr.] Ölçme sonucu bulunan rakam, ölçmenin sonucu.
 ö.+ de 100b/11

ölçü [Tr.] (bk. ölçi)
 ö.+ sin 005b/14
 ö.+ yile 120b/03

öldür- [Tr.] Yaşamına sonvermek, ölmesine neden olmak.
 ö. 026a/20, 197b/19
 ö.+ di 005a/17, 019b/13, 022a/04, 026a/07, 036b/11, 038a/04, 042b/20, 046b/12, 056b/03, 056b/21, 061a/16, 061a/18, 063a/15, 067a/14, 070b/11, 075b/09, 078a/18, 078b/08, 079b/04, 088b/09, 097a/10, 097a/16, 097a/20, 098a/17, 146a/01, 146a/12, 154b/21, 155b/11, 159a/14, 162b/02, 170a/18, 179a/01, 201a/08, 221a/08, 222a/10, 231a/13, 231a/15, 231a/17
 ö.- diler 038a/05, 086a/12, 096a/11, 146a/14, 191b/08, 207a/07, 219b/20, 220a/01, 221a/01, 231a/05
 ö.- dügi 200b/01
 ö.- düklerinden 096a/13
 ö.- e 056b/01, 056b/20, 200a/21, 209b/01
 ö.- eler 185b/15
 ö.- en 200b/01
 ö.- esin 194a/19
 ö.- eyin 157b/01
 ö.- i vireyin 222a/05
 ö.- mege 084b/06
 ö.- mek 046a/16, 202a/04
 ö.- mekten 201b/20
 ö.- miş 130a/15
 ö.- mişidi 045b/07, 202b/01
 ö.- mişler 086b/15, 112b/15
 ö.- üp 054b/03, 076b/13, 084a/13
 ö.- ür 030a/19, 127b/18, 128b/11, 170a/09, 190b/16
 ö.- ürdi 028b/10, 046a/07, 056a/18, 070b/01, 136b/11, 162a/19
 ö.- ürleri 172a/11, 202b/02, 207a/08, 222a/21
 ö.- ürleri 072b/09

öldürme- [Tr.] Öldürme işini gerçekleştirmek.
 ö.- yeyidi 201a/15
 ö.- yince 035a/04
 ö.- zler 228b/16

öldürt- [Tr.] Öldürme işini bir başkasına yaptırmak.
 ö.- di 059b/20, 098a/11

öldürül- [Tr.] Biri tarafından yaşamına son verilme.
 ö.- di 146a/16
 ö.- miş 224a/11

ölme- [Tr.] Yaşamını yitirmemek, canlı kalmak.
 ö.- di 078b/17
 ö.- mişdür 156b/17
 ö.- ñ 205a/06
 ö.- yince 048a/19, 119b/21, 137a/01, 156a/17
 ö.- z 001b/15, 126a/04

ölü [Tr.] Ölmüş olan, cansız.
 ö. 042a/05
 ö.+ leri 140a/11
 ö.+ lerinden 140a/10
 ö.+ si 014a/15, 127b/02
 ö.+ sin 068a/05, 159a/14
 ö.+ sini 014a/21, 014b/04

ölüm [Tr.] Yaşamın sona ermesi; vafat.
 ö. 150b/05, 154b/12, 159a/11, 159a/15, 159b/03, 165a/14, 209a/20, 209b/04, 213b/21
 ö.+ i 129a/17, 130a/15
 ö.+ ile 154b/12
 ö.+ in 154b/14
 ö.+ ler 154b/11

ölüm eri [Tr.+Tr.] Ölmek için hevesli kimse.
 ö. 155b/21

Öömer [Ö.] (bk. hâzret-i Öömer)
 Öö. 002b/15, 079b/17, 081b/13
 Öö.+ den 125a/14
 Öö.+ e 210b/05, 215a/17
 Öö.+ i 081b/17

Öömer bin Öabdu'l-Öaziz [Ö.] Emevî halifesi Ömer.
 Öö. 119a/07, 119a/12
 Öö.+ den 119a/09

Öömer bin el-hattâb [Ö.] (bk. hâzret-i Öömer)
 Öö. 089b/20, 211b/03, 214a/17, 214b/08

Ööm(ür) [Ar.] Hayat, yaşam.
 Öö. 038a/03, 042b/06, 046b/14, 072a/07, 085a/21,

- 102a/12, 163b/19, 165a/14, 232b/01
 Öö.+ i 007b/20, 060b/06, 065a/01, 080b/08, 152b/02, 198b/04, 199a/08
 Öö.+ in 072a/05
 Öö.+ inde 020a/21, 025b/17, 101a/17, 105b/14
 Öö.+ ini 163b/20
 Öö.+ lerinde 044b/01
 Öö.+ lerine 008b/08
 Öö.+ üm 151b/13
 Öö.+ ümde 159b/06, 214a/12
- Öömr-i dünyā [Ar.+Ar.]** Dünya'nın ömrü.
 Öö. 198b/18, 199a/05
 Öö.+ da 199a/03
 Öö.+ yı 156a/17, 199a/10
- Öömr-i dırāz [Ar.+Far.]** Uzun ömür.
 Öö.+ 102a/04
- Öömr-i nūh [Ar.+Ö.]** Hz. Nuh'un ömrü.
 Öö.+ dan 004b/03
- öñ [Tr.]** Arkanın tersi, ön.
 ö. 030b/17, 128a/14
 ö.+ de 024a/20
 ö.+ i 174b/11
 ö.+ ince 003a/04, 012b/21, 021a/19, 032b/18, 032b/19, 084a/09, 084b/08, 099a/03, 099a/18, 109a/05, 181b/14, 181b/15, 210b/19, 212b/12, 228a/16, 228a/18
 ö.+ inde 017b/12, 017b/13, 017b/16, 019b/02, 021a/11, 022b/20, 032b/21, 038b/09, 085b/17, 094a/07, 098b/02, 098b/18, 099a/12, 105a/21, 123a/12, 131b/11, 134a/12, 146a/18, 155a/13, 157b/02, 165a/16, 195a/11, 207b/11, 210b/17, 214b/05, 232a/12
 ö.+ inde 015a/19, 047a/12, 210b/03, 228a/08
 ö.+ indeki 094b/08
 ö.+ inden 061b/17, 170a/11
 ö.+ ine 017a/14, 018b/19, 021b/03, 022b/21, 023a/01, 023a/02, 023a/03, 023a/04, 023a/05, 023a/06, 023b/16, 027b/11, 039b/04, 039b/06, 042a/09, 051a/11, 051a/18, 055a/01, 058a/16, 062b/12, 064b/12, 078b/02, 078b/06, 082a/04, 082a/09, 082a/10, 084a/01, 085a/11, 085a/12, 100b/04, 100b/06, 105a/19, 105a/21, 112a/05, 112a/06, 118a/17, 123a/11, 124a/09, 138a/01, 138a/13, 140b/12, 142a/10, 153a/16, 159b/15, 161a/01, 162b/10, 162b/17, 167b/12, 179a/10, 197b/13, 207a/11, 207a/16, 207b/07, 207b/17, 211a/03, 211a/14, 218b/06, 225a/05, 228b/17, 231a/06, 232a/06, 232a/08, 232a/09
 ö.+ ini 162b/12
 ö.+ iyidi 216a/16
 ö.+ lerin 198a/21
 ö.+ lerince 021a/19, 072b/18, 113a/04
 ö.+ lerinde 027b/08, 044b/17, 098b/17, 138b/03, 138b/06, 143a/16, 179a/10, 199a/20
 ö.+ lerine 063a/12, 119a/10, 138a/04, 139a/06, 220b/19
 ö.+ ümde 119a/11, 163a/11
 ö.+ üme 119a/11
 ö.+ üñ 213b/17
 ö.+ üñde 038b/16
 ö.+ üne 022b/15
 ö.+ üñüzdedür 045a/05
- öñ(ler)ine düş- [Tr.+Tr.]** Kılavuzluk etmek, yol göstermek.
 ö.- üp 044b/04, 046a/15, 099a/19, 179a/13
- öñce [Tr.]** 1. İlk olarak, başlangıçta. 2. Daha evvel.
 ö. 120a/01
 ö.+ yidi 207b/17
- öñdin [Tr.]** Önce.
 ö. 028a/12, 116b/08, 139b/05, 176a/21
- önegülen- [Tr.]** İnat etmek, inatlaşmak.
 ö.- diler 221a/05, 221b/04
 ö.- düñüz 206b/18
- öñürdi [Tr.]**
 ö. 047b/09, 082b/14, 125a/18, 142a/06, 229a/07
 ö.+ yidi 139a/14
- öñürdü [Tr.]** 1. Önce. 2. Önden.
 ö. 133a/17
- öñürt- [Tr.]** Önce davranmak.
 ö.- di 012a/19
- öp- [Tr.]** Öpücük kondurmak.
 ö.- di 090b/02, 232a/12
 ö.- er 040a/05
 ö.- üp 159a/15, 222a/02
- ör- [Tr.]** Örgü yapmak.
 ö.- üp 191b/11
- ördek [Tr.]** Bir tür su kuşu, ördek.
 ö. 174b/19
- örnek [Tr.]** 1. Model, şekil. 2. Benzer.
 ö.+ in 193a/17
 ö.+ ine 160b/15
 ö.+ lerin 058a/14
- örselen- [Tr.]** Bozulup zedelenmek, yıpranmak.
 ö.- üp 115b/16
- ört- [Tr.]** 1. Örtü ile kaplamak. 2. Kapanmak. 3. Üzerini kaplamak. 4. Görünmesini engellemek için üzerine bir şey koymak.
 ö.- diler 006a/12, 017a/04, 033b/14, 135b/15, 176a/15
 ö.- dük 143b/21
 ö.- düm 137a/12
 ö.- e bilsün 137a/12
 ö.- e bilürlerse 144a/01
 ö.- er 178a/15
 ö.- erler 172a/19
 ö.- erleridi 039a/15
 ö.- mişleridi 181a/21
 ö.- üp 032b/18, 164a/05
- örti [Tr.]** Örtmeye yarayan eşya.
 ö.+ yile 105a/12
- örtül- [Tr.]** 1. Örtü ile kapatılmak. 2. Kapanmak.
 ö.- di 137a/18
 ö.- ü 143b/05
 ö.- lür 229b/02, 229b/05
- örtme- [Tr.]** Örtüyle görünmesini engellemek.
 ö.- yince 059a/12
- örtü [Tr.]** (bk. örti)
 ö.+ sini 100b/21
- örtül- [Tr.]** (bk. örtül-)
 ö.- mişdür 029a/14
- örtünme- [Tr.]** Örtüyle kapatmamak.
 ö.- se 010b/04
- örtüsüz [Tr.]** Örtüsü olmayan.
 ö. 228a/13
- örü [Tr.]** Örgü.
 ö.+ leri 017a/10, 017b/08, 047a/07
 ö.+ lerin 018a/02
- Öşri Óaşiri [Ar.+Ar.]** Kalıntısı, eseri.
 ö. 132a/06, 198b/10
- Öş(ür) [Ar.]** 1. Toprak ürünlerinden alınan vergi, aşar. 2. Onda bir.
 Öö. 044a/21
 Öö.+ i 131b/21
- öt- [Tr.]** 1. Kuşun ses çıkarması. 2. Çalgıların ses çıkarması.
 ö.- di 117a/18
 ö.- dügi 227a/21
 ö.- erdi 016a/16, 020a/10, 163b/14, 189a/16
 ö.- erlerdi 025b/06
 ö.- erleridi 199a/21
 ö.- erse 020a/10, 020a/11
 ö.- üp 138a/21, 152a/18, 227a/21
- öte [Tr.]** 1. Öbür, diğer. 2. Doğru. 3. İleriye, ileride.
 ö. 005b/14, 009b/17, 014b/11, 015a/05, 017a/20, 042a/04, 042a/11, 058b/10, 062a/02, 064a/15, 064a/16, 064a/17, 064b/06, 121b/09, 121b/15, 122b/02, 123a/07, 128a/02, 170a/16, 170b/06, 172b/01, 174b/05, 174b/08, 174b/09, 186b/03, 190a/16, 217b/04
 ö.+ de 048b/07, 074b/08, 171b/09, 171b/15
 ö.+ den 170b/06, 175b/10
 ö.+ dür 190a/09
 ö.+ si 171a/19, 176a/10
 ö.+ sin 144a/05

ö.+ ye 175b/10
ötegen [Tr.] Çok öten, çok ses çıkaran.
 ö. 152a/08
ötme- [Tr.] Ses çıkarmamak.
 ö.- z 128b/19
ötmedük [Tr.] Ötmemiş, ötmeye başlamamış.
 ö.- dük 041b/03
ötür- [Tr.] Arasından geçmek.
 ö.- ince 160a/01
ötüri [Tr.] Bu yüzden, bundan dolayı.
 ö. 159a/16, 200a/05
öykeli [Tr.] Kızgın, sinirli.
 ö. 062a/03
öykün- [Tr.] Özenmek.
 ö.- ürler 153a/09
öyle [Tr.] Öğle vakti.
 ö. 058a/10, 136b/14, 151a/08
 ö.+ den 151a/10
öyle [Tr.] Onun gibi, ona benzer.
 ö.+ dür 185a/02
öylen [Tr.] Öğle vakti.
 ö. 163b/14
özge [Tr.] Başka, diğer.
 ö. 089b/17
özle- [Tr.] Özlem duymak.
 ö.- di 076b/15
Öözr [Ar.] Mazeret.
 Öö. 059b/02
 Öö.+ in 214a/13, 221a/16
 Öö.+ ini 155b/10
Öözr dile- [Ar.+Tr.] Bağışlanma istemek, af dilemek.
 Öö.- r 221a/15

P

pādişāh [Far.] İslam devletlerinde hükümdarlık unvanı; devlet başkanı.
 p. 003a/17, 019b/15, 020b/20, 021a/04, 021a/12, 021a/16, 021b/03, 022b/02, 022b/11, 022b/12, 022b/19, 023a/01, 023a/02, 023a/03, 023a/04, 023a/05, 029a/05, 031a/15, 031b/16, 032a/14, 033a/02, 035a/12, 035b/08, 035b/21, 036b/06, 038a/16, 038b/11, 038b/17, 038b/19, 038b/20, 038b/21, 039a/01, 039a/04, 041b/14, 042a/13, 052a/14, 053a/18, 054a/04, 054b/15, 054b/19, 054b/21, 055a/08, 056b/17, 061b/02, 063a/06, 063a/08, 063a/14, 064b/01, 065a/01, 067b/10, 068b/19, 071a/12, 076a/16, 081a/02, 081b/19, 082a/06, 082a/15, 083b/18, 085a/14, 085a/17, 085b/02, 088b/11, 089a/16, 089a/21, 090b/07, 092a/12, 094a/11, 094b/01, 094b/04, 099a/03, 102a/16, 105a/18, 105a/20, 109b/19, 110a/09, 113a/12, 118a/21, 118b/04, 118b/07, 118b/09, 121b/07, 130a/13, 131a/08, 131b/11, 131b/18, 131b/20, 133a/16, 134b/20, 138b/09, 140b/15, 140b/18, 141b/11, 141b/14, 145a/09, 148a/13, 148b/05, 150a/20, 151b/10, 154a/16, 155b/09, 155a/01, 160a/11, 160b/17, 161a/01, 161a/03, 164a/20, 164b/08, 170b/05, 170b/08, 171a/15, 171a/17, 183a/12, 183b/07, 183b/08, 186b/11, 187a/11, 189b/16, 190b/04, 190b/08, 194a/11, 196b/21, 202a/05, 202b/01, 204a/06, 204a/15, 217b/13, 220a/02, 220a/18, 220a/19, 220a/21, 220b/07, 226a/06, 227a/08, 228b/04, 229a/08, 229a/10, 230a/17, 230b/07, 231b/05, 231b/06
 p.+ a 021a/09, 021a/11, 022b/21, 023a/02, 033a/03, 041a/12, 041b/15, 042b/18, 050a/05, 054b/14, 054b/19, 068b/06, 082a/10, 097b/06, 101b/14, 105a/09, 131b/05, 131b/20, 134a/18, 134a/19, 141a/04, 148b/04, 155a/07, 171a/15, 196a/13, 219b/21, 220a/17, 220b/16, 220b/18, 231a/06
 p.+ dan 022b/07, 038b/20, 091b/08, 102b/02, 154a/19, 222b/10
 p.+ dur 028a/10, 050b/06, 076b/05, 106a/17, 107b/09, 110b/13, 133a/10, 167a/01

p.+ ı 009b/20, 011a/06, 016a/01, 016a/05, 022b/03, 036b/10, 038b/13, 045b/11, 045b/21, 046a/12, 049b/21, 052b/02, 062b/18, 063a/04, 076b/11, 080a/18, 081a/13, 081a/14, 081a/19, 087a/16, 087b/20, 088a/18, 089a/14, 095a/12, 110a/20, 111b/13, 113b/04, 116b/11, 149a/18, 155a/05, 161a/15, 164a/09, 168b/17, 179b/15, 187b/03, 190a/13, 201a/09, 218a/05, 219a/17, 220a/19, 220b/07, 225b/09, 225b/12, 225b/13, 226a/01, 226a/16, 227a/05, 227b/17, 228a/01, 228b/05, 230b/06, 232a/02
 p.+ ıdı 003a/09, 027a/08, 027b/17, 034a/17, 036a/12, 037b/01, 043a/16, 044a/08, 047a/17, 047a/20, 053a/16, 056a/15, 062b/05, 072a/02, 075b/13, 075b/15, 075b/18, 077a/12, 083a/11, 083a/13, 083b/04, 086a/14, 086a/20, 091b/01, 093b/10, 094a/19, 095a/07, 101a/04, 101a/13, 104a/06, 105b/17, 132b/14, 133a/09, 142b/01, 167a/02, 167b/21, 183a/16, 192a/08, 192a/09, 201b/04, 228a/09
 p.+ ıdılar 120a/14
 p.+ ıdur 169b/07
 p.+ ıla 020b/19, 067b/18
 p.+ ımış 110b/21, 111a/01
 p.+ m 118b/07, 161a/11, 190b/10, 190b/14
 p.+ ma 023a/05, 045b/08, 087b/03, 155b/12, 171b/16, 172a/06
 p.+ mı 227b/20
 p.+ muñ 040b/17, 142a/14, 172a/03, 173b/18
 p.+ ıydı 187a/13, 187a/14, 212a/20
 p.+ ıydı 154a/15
 p.+ ıyılı 063b/19, 227b/15
 p.+ ıymış 004b/17
 p.+ ıyken 114b/20, 142b/14, 150a/13, 186b/16
 p.+ ıyla 202b/10, 227b/21
 p.+ iken 040a/11, 118a/16, 130b/02, 132b/13, 138b/15, 157a/18, 160b/11, 175a/13, 177b/12, 181b/13, 218a/09, 227b/08, 229a/06, 229b/12
 p.+ ken 133b/14
 p.+ la 201b/04
 p.+ lar 011b/06, 018b/12, 020b/19, 020b/21, 024b/05, 026a/05, 026b/09, 028a/12, 030b/17, 036b/07, 037a/16, 038b/06, 038b/18, 043b/21, 047b/04, 066a/19, 070a/07, 071a/10, 075a/04, 078b/13, 081a/01, 085a/10, 090b/06, 091a/21, 092b/18, 093b/02, 097a/02, 098a/04, 098b/14, 101b/05, 103a/10, 109a/07, 109a/12, 109a/14, 116b/08, 118b/15, 140b/05, 142a/11, 143a/04, 150a/20, 152b/03, 154a/13, 156a/19, 183a/05, 193b/09, 194a/18, 195b/12, 196a/05, 210b/10, 211b/09, 211b/13, 216a/18, 217a/03, 218a/01, 227a/04, 229b/19, 232a/01
 p.+ lara 047a/01, 056a/17, 060b/03, 063a/03, 068b/13, 078b/04, 082b/10, 156a/06, 156a/07, 156b/05, 183b/10, 192a/21
 p.+ lardan 032a/15, 062b/07, 073a/20, 082a/14, 111a/12, 134a/02, 142b/21, 156b/06, 156b/10, 189b/07, 219a/05, 226a/06
 p.+ ları 009a/06, 013b/10, 032a/14, 046b/03, 049b/05, 051a/18, 054b/10, 071b/12, 075a/07, 076a/14, 076a/18, 079a/08, 079a/09, 079a/11, 079b/01, 079b/04, 079b/05, 080a/11, 080a/14, 083a/03, 085a/18, 090b/11, 091b/14, 092a/16, 095a/17, 110b/17, 113b/20, 148b/18, 149a/18, 149b/06, 150a/12, 156a/11, 159a/01, 172b/09, 173a/08, 173a/09, 183b/12, 194a/12, 200b/18, 204a/14, 207a/19, 211b/07, 226b/13
 p.+ larıla 157b/03
 p.+ ların 139a/12, 154b/02, 155a/03, 194a/01
 p.+ larına 021a/16, 022b/07, 078a/07, 078a/08, 079a/12, 081a/09, 092a/15, 172a/08, 173a/08, 204a/10
 p.+ larından 025b/12, 063a/06, 077b/11, 107a/12, 107b/08, 110b/20, 115a/06, 117b/13, 121b/07, 121b/15, 122b/15, 132b/12, 133a/15, 150a/07, 150a/19, 154a/15, 155a/07, 155b/09, 156b/13,

- 157b/06, 160b/13, 164b/03, 167a/01, 173a/01,
175b/05, 181a/18, 181b/09, 183a/04, 189b/19,
190a/09, 190a/19, 193b/21, 217b/12
p.+ larındandır 076a/20, 192a/09
p.+ larınıñ 044a/10, 080a/17, 091b/11, 106b/17,
107b/15, 113b/03, 133a/09, 139a/11, 142a/10,
149a/02, 179b/15, 192a/08, 219b/04, 219b/15
p.+ larıydı 006b/01
p.+ larıyla 079b/10, 154a/20
p.+ larumuzuñ 057a/15
p.+ laruñ 007a/10, 023a/10, 057a/04, 059a/03,
061a/20, 064b/01, 081b/07, 091b/21, 098b/14,
134a/16, 136a/09, 142b/20, 150a/17, 192a/10
p.+ mı 160a/03
p.+ um 081b/16, 084a/03, 161a/02
p.+ umuz 051b/01, 113b/18, 113b/21, 141a/11
p.+ umuzı 018b/16, 070b/12
p.+ uñ 007b/06, 020b/14, 022b/20, 037a/06, 039a/01,
039a/04, 041b/12, 050b/11, 052a/11, 054b/21,
055a/12, 067b/13, 080a/15, 081b/08, 081b/14,
081b/17, 081b/18, 082a/12, 086a/11, 090b/10,
094a/07, 094a/08, 099a/18, 101a/16, 101b/02,
102b/01, 131a/10, 140b/13, 140b/14, 142a/18,
149b/06, 164a/21, 164b/05, 165a/17, 175b/05,
187b/16, 200b/13, 200b/15, 211b/10, 211b/11,
217b/14, 220a/01, 220a/03, 220a/08, 220a/12,
220b/10, 220a/16, 228a/21, 229a/08, 229a/09,
230b/18
p.+ uñuz 070b/13
pādişāh-ı Ŗadl [Far.+Ar.] Adaletli padişah.
p. 111a/01
pādişāh-ı Ŗālem-penāh [Far.+Ar.+Far.] Alemlerin
koruyucusu padişah.
p.+ uñ 111a/08, 111a/09
pādişāh-ı Ŗālī-cāh [Far.+Ar.+Far.] Makamı yüce padişah.
p. 082b/08, 111a/03, 113b/07, 155a/20
p.+ a 114a/02
p.+ dur 156b/14
p.+ uñ 003b/03
pādişāh-ı Ŗālī-şān [Far.+Ar.+Ar.] Şanı yüce padişah.
p.+ ıdı 002b/21
pādişāh-ı Ŗāzīmü'ş-şān [Far.+Ar.+Ar.] Şanı yüce padişah.
p. 043a/14
pādişāh-ı bī-iştibāh [Far.+Far.+Ar.] Benzeri olmayan padişah.
p. 099a/16
pādişāh-ı dil-āgāh-ı āl-i Ŗōsmān [Far.+Far.+Ar.] Osmanlı'nın
akıllı padişahı.
p. 003a/14
pādişāh-ı islām [Far.+Ar.] İslam padişahı.
p.+ uñ 056a/13, 114a/09
pādişāh-ı islām-penāh [Far.+Ar.+Far.] İslam'ın koruyucusu
padişah.
p. 179b/14
pādişāh-ı Ŗillillāh-ı Ŗālem-penāh [Far.+Ar.+Ar.+Far.]
Alemlerin koruyucusu padişah.
p.+ umuza 102a/03
pādişāh eyle- [Far.+Tr.] Padişahlık makamına geçirmek.
p.- diler 021b/07, 071b/13, 102b/13, 202b/06
pādişāh idil- [Far.+Tr.] Padişahlık makamına geçirilmek.
p.- en 217a/08, 216b/16
p.- üp 110b/05
pādişāh idin- [Far.+Tr.] Padişahlık makamına geçirmek, kendi
ülkesine padişah yapmak.
p.- diler 056b/10 104b/11
p.- üñ 071a/19, 028a/08
pādişāh iT- [Far.+Tr.] Padişahlık makamına geçirmek.
p.- di 070b/14
p.- diler 028a/10, 038a/12, 073a/18, 075a/19,
080b/11, 080b/15, 093a/19, 095a/06, 096a/19,
096b/10, 097a/17, 106a/04, 154a/19
p.- ecek 096a/20
p.- elüm 056b/05
p.- eyin 071a/15
p.- mişleridi 106a/09
p.- üp 019a/14, 076a/10, 085b/12, 086a/06, 087a/18,
104b/15, 106b/10
pādişāh ol- [Far.+Tr.] Padişahlık makamına geçmek.
p.- a 007b/06, 073a/13, 223a/14
p.- acağ 052b/07, 167b/14, 167b/15, 192b/08
p.- alı 096a/17
p.- an 034b/06, 054a/20, 054b/04, 068b/20, 072a/17,
087a/11, 096b/20, 097a/04, 108a/01, 167a/02,
177b/12, 219b/14
p.- anlar 011b/05, 109a/15, 124a/12, 202b/02
p.- anlardan 217b/09
p.- anlaruñ 037b/16, 038a/05
p.- dı 006b/05, 007b/14, 018b/01, 018b/21, 019a/16,
019b/14, 020a/03, 020a/15, 020b/02, 021b/16,
022a/04, 022a/17, 023a/14, 024b/07, 025a/10,
025a/16, 025b/02, 026a/01, 026a/08, 026b/11,
027b/21, 029b/20, 030b/15, 032a/03, 032a/09,
034a/13, 034a/16, 034b/06, 036a/11, 036b/14,
036b/18, 037b/15, 038a/19, 039b/16, 042b/11,
043a/01, 047a/02, 047b/21, 052b/12, 053a/09,
060b/15, 061a/17, 061b/09, 062b/02, 066a/11,
068a/08, 069a/04, 070b/15, 071b/07, 072a/21,
075b/04, 077a/14, 077a/19, 077a/21, 077b/02,
077b/03, 077b/05, 077b/07, 077b/09, 077b/10,
077b/15, 077b/17, 077b/19, 080a/19, 080b/04,
080b/07, 083a/19, 083b/08, 086b/06, 086b/09,
086b/14, 086b/18, 087a/15, 090b/05, 091a/16,
093a/02, 093a/04, 093a/16, 093b/13, 094a/19,
094b/19, 095b/02, 095b/19, 096b/15, 097b/03,
098a/11, 098a/16, 102b/08, 102b/16, 103a/05,
105a/06, 105b/03, 106a/06, 106a/07, 106a/11,
106a/13, 106a/15, 106a/20, 106b/05, 106b/11,
107b/20, 110b/08, 151a/12, 156b/19, 198a/13,
200a/07, 200a/11, 201a/20, 203a/14
p.- dılar 075b/06, 077a/09, 103a/09, 103b/06,
104a/18, 104b/06, 159a/06
p.- duğı 025b/03, 026b/12, 032a/10, 036a/01,
038b/06, 047b/05, 054a/19, 054b/04, 061a/17,
073a/20, 077a/17, 080b/17, 094b/20, 096a/08,
096a/21, 100b/18, 103a/06, 105a/06, 106a/17,
154a/19, 200b/19
p.- duğıñ 095a/03, 098b/02, 219a/04
p.- duğına 053a/12
p.- duğında 106b/07
p.- duğından 022a/09
p.- duğıda 053a/10
p.- duğıdan 018a/19, 022a/13, 074a/07, 093a/16,
106b/01
p.- duğıları 075b/13, 087a/13, 109a/15, 113b/14
p.- duğılarından 114a/10
p.- ıcağ 012b/08, 091a/06, 102b/10, 106b/12,
107b/16, 144b/14
p.- madın 091a/04, 107b/14, 111b/04
p.- mağa 086a/04
p.- mağ 011b/06, 017a/17, 089b/12, 137a/10
p.- ması 097b/03
p.- masın 088b/15
p.- mişdur 040a/20, 164a/11, 164a/12
p.- mişdı 132b/20, 217b/16
p.- mişlardur 005b/19, 015b/16
p.- sun 060b/07
p.- up 005b/17, 025a/11, 046b/13, 056b/06, 071b/16,
086a/12, 106a/21, 108a/05, 111b/01, 111b/05,
154a/12, 194a/07, 219a/04
p.- urdı 159a/03
p.- ursa 087a/07
pādişāh olma- [Far.+Tr.] Padişahlık makamına geçmemek.
p.- di 156a/12
p.- mişdı 083b/09, 148a/12
pādişāhlık [Far.+Tr.] Padişahın işi, görevi ve unvanı.
p. 007b/20, 023a/11, 030b/08, 031a/18, 034a/03,
035b/15, 079a/06, 083a/06, 085a/19, 103b/04,
194a/16, 194a/17
p.+ a 220b/05
p.+ ı 008b/14, 016b/06, 076b/21, 081a/09, 082b/19,
132b/19, 140b/13, 140b/15, 142b/02, 229a/01,
230b/02

- p.+ um 118b/08
p.+ umı 118b/09
- pādişāhlık eyle-** [Far.+Tr.+Tr.] Hükümdarlık yapmak.
p.- di 016b/18, 020b/05, 027a/03, 029a/07, 034a/15, 036a/09, 037b/09, 038a/17, 039a/16, 053a/06, 054a/19, 056a/05, 076b/16, 077a/13, 077b/01, 077b/05, 077b/08, 077b/18, 078a/01, 080b/09, 085a/18, 203a/13
- pādişāhlık iT-** [Far.+Tr.+Tr.] Hükümdarlık yapmak.
p.- en 086a/08
p.- eridi 016a/06
p.- di 008b/03, 039b/15, 062a/20, 066a/10, 075b/09, 077a/20, 077b/06, 077b/10, 077b/15, 077b/16, 085a/15, 095a/08, 097a/18, 104a/17, 104b/19, 106a/07, 163b/19, 165a/05, 228b/06
p.- dükden 096b/07, 106a/12, 106a/14, 106a/18, 106a/20, 106b/08
p.- düklerinden 021b/05
p.- mişidi 036b/11
p.- üp 038a/02, 042b/05, 106a/09, 106b/05
- pādişāhlık itme-** [Far.+Tr.+Tr.] Hükümdarlık yapmamak.
p.- medi 086b/14
- pādişāhsuz** [Far.+Tr.] Padişahı olmayan.
p. 028a/05, 154a/18
- pādişāh-zāde** [Far.+Far.] Padişahın oğlu, şehzade.
p.+ leri 159a/01
- pāk** [Far.] 1. Temiz, saf. 2. Katıksız, halis.
p. 014a/18, 019a/12, 055b/10, 169a/20, 169b/01, 174b/17, 196b/21
- pāk eyle-** [Far.+Tr.] Temizlemek, artmak.
p.- diler 002b/09
- pāk iT-** [Far.+Tr.] 1. Temizlemek, artmak. 2. Katıksız, saf hale getirmek.
p.- di 091a/10, 103b/15, 175a/21, 231b/10
p.- diler 033a/07
p.- düm 118b/07
p.- dükden 231a/14
p.- er 128a/06, 175a/20
p.- mişdür 118b/10
- pāklig** [Far.+Tr.] Temizlik.
p.+ i 169b/02
- pāk ol-** [Far.+Tr.] Temiz, saf olmak.
p.- ayıdı 023a/01
- panbūk** [Far.] Pamuk.
p. 188a/18
p.+ dan 092b/12
- pānzehr** [Far.] Herhangi bir ağının etkisini ortadan kaldıracı özelliği olan fiziksel, kimyasal veya fizyolojik bir tepkime yaratabilen madde.
p.+ den 144a/09
- papas** [*<Yun. papis>*] Hristiyan din adamı.
p. 202b/18, 210a/15, 210a/18
p.+ a 210a/16, 210a/17
p.+ lar 014a/19, 014b/02
p.+ ları 014a/12, 205a/02
- par par** [Tr.] (Yanmak, tutuşmak, parlamak için) parıl parıl; çok alevli. p. 027b/12, 140b/03
- pāra** [Far.] Eskiden kullanılan, "kuruş"un kırkta biri değerindeki para birimi.
p.+ ya 171b/03
- pāre** [Far.] 1. Parça, kısım. 2. Tane, adet.
p. 006b/19, 014a/17, 016a/21, 017a/14, 022a/13, 040a/16, 047b/09, 048b/13, 058a/12, 067a/20, 084b/20, 140a/21, 155a/03, 165a/08, 168a/19, 173a/18, 175b/20, 183b/16, 189a/07, 190a/16, 193a/17, 196a/02, 198b/17, 203a/01, 218b/02, 219a/13, 223a/01
p.+ leridür 158a/06
p.+ lerin 040a/17, 145a/04, 158a/04, 158a/06
p.+ si 040a/08, 163a/10
p.+ sin 029a/02, 074a/02, 118a/06, 125b/09, 130a/17, 130a/18, 130a/19, 162b/14, 163a/12, 186b/08
p.+ yidi 203a/06
- pārele-** [Far.+Tr.] Parçalara ayırmak.
p.- rleridi 145a/04
p.- yüp 074a/02, 096a/04
- pāre pāre** [Far.] Parça parça, az az.
p. 130a/17, 141b/14, 224a/17
- pāre pāre itdür-** [Far.+Tr.] Parçalamak.
p.- di 030b/04
- pāreye çal-** [Far.+Tr.+Tr.] Zaman kazanmak amacıyla düşmanı başka hedeflere yöneltmek; oyalamak.
p.- up
- pars** [Tr.] Kedigillerden, postu benekli, yırtıcı ve etçil memeli hayvan; panter; leopar.
p. 028a/20
- pas-ı cehl** [Tr.+Ar.] Cehalet pası.
p. 068b/09
- paşa** [Tr.] İmparatorluk döneminde yüksek dereceli devlet memurlarına verilen unvan.
p.+ lar 149a/12
- paşmağ** [Tr.] Ayakkabı.
p. 050a/16
- pāyān** [Far.] Son, nihayet.
p.+ a 004a/14, 020a/01
p.+ ma 060b/06, 173a/02
- pāy-dār** [Far.+Far.] Sürekli, kalıcı.
p. 007a/06, 092b/06, 229a/13
- pāy-dār ol-** [Far.+Far.+Tr.] Yok olmamak; kalmak; kalıcı olmak.
p.- a 003b/14, 113b/10, 179b/18, 215b/14
p.- sun 020b/11
- pāy-dār olma-** [Far.+Far.+Tr.] Kalıcı olmamak.
p.- di 085b/01, 106a/14
p.- yup 038a/03
- paygāmbar** [Far.] Allah'ın buyruklarını insanlara bildiren, ileten kimse, yalvaç.
p. 006a/06, 012b/04, 089b/14, 100b/09, 156b/15, 169a/11, 172b/03, 174a/04, 202a/08
p.+ a 007b/07
p.+ dur 156b/14, 172a/01
p.+ ı 052b/06, 052b/11
p.+ lar 177a/03
p.+ lardanıdı 122b/06
p.+ lardur 139b/05
p.+ ları 009a/06
p.+ larla 175a/20
p.+ larımış 174a/07
p.+ larınıñ 142b/08, 142b/12
p.+ larıñ 069a/01, 180a/17
p.+ umuz 174a/05
p.+ uña 012a/17, 055a/05
p.+ uñuñ 002a/09
- paygāmbarlig** [Far.+Tr.] Peygamber olma durumu; yalvaçlık.
p.+ i 008b/14
- paygāmbarlık** [Far.+Tr.] Peygamber olma durumu; yalvaçlık.
p.+ ların 174a/05
- pāy-ı taht** [Far.+Far.] Başkent.
p.+ ı 172b/15
p.+ ma 172b/02
p.+ larına 172a/10
- pāyidār ol-** [Far.+Far.+Tr.] (bk. pāydār ol-)
p.- a 034a/18
- pāyidār olma-** [Far.+Far.+Tr.] (bk. pāydār olma-)
p.- di 037b/10
p.- yup 080b/08
- pāy-māl eyle-** [Far.+Far.+Tr.] Ayaklar altına almak; hakir görmek.
p.- diler 221a/13
- pāy-māl ol-** [Far.+Far.+Tr.] Ayaklar altına alınmak; çiğnenmek.
p.- miş 004a/16
- pāy-taht** [Far.+Far.] (bk. pāy-ı taht)
p.+ idur 120b/16
- pehlüvān** [Far.] İri yarı, kuvvetli kimse.
p. 165b/19
p.+ a 142a/10
p.+ ıydı 142a/10
- pelid ağacı** [Ar.+Tr.] Meşe ağacı.
p.+ ndan 162a/18
- penc-nevbet-i dīn-i ahmedī** [Far.+Ar.+Ar.+Ar.] Ezan.
p.+ yile 215b/15

- penc-nevbet-i gülbāng-ı muhammedî** [Far.+Ar.+Far.+Ar.] Ezan.
n.+ yile 203a/17
- pencere** [Far.] Açılır kapanır kanatları olan camlı açıklık.
p. 128a/16
p.+ ler 144a/21, 223b/21
p.+ lerden 048a/04, 153a/06
p.+ leri 158a/19, 188b/10, 223b/20
p.+ si 048a/03, 188b/09
p.+ sinde 138b/16
- pençe** [Far.] Güçlü kimsenin eli.
p.+ leri 178b/17
- pençe-i şevket** [Far.+Ar.] Yüce ve güçlü el.
p.+ leri 156a/10
- pend** [Far.] Nasihat, öğüt.
p. 208b/10
p.+ i 101b/09
p.+ ile 089b/01
p.+ le 094a/17
- pend it-** [Far.+Tr.] Nasihat etmek, öğüt vermek.
p.- di 100a/09
p.- diler 105a/09
- pend-âmîz** [Far.+Far.] Nasihate benzer.
p. 090a/18
- perâkende id-** [Far.+Tr.] Dağıtmak, yaymak.
p.- üp 108b/12
- perdâht olun-** [Far.+Tr.] Cilalanmak.
p.- miş 143a/14
- perde** [Far.] 1. Yüze örtülen örtü; peçe. 2. Görüntüyü engellemek için asılan örtü.
p. 027b/01, 194b/09
p.+ ler 040b/21, 041b/03
p.+ sini 221b/08
p.+ yile 150a/10
- perde-i efsürde-i ğaflet** [Far.+Far.+Ar.] Hareketsiz gaflet perdesi.
p. 132b/15
- perişân** [Far.] Acınacak bir durumda olan; zavallı.
p. 078a/20
p.+ larım 084b/18
- perişân eyle-** [Far.+Tr.] 1. Yaymak. 2. Acınacak duruma getirmek.
p.- di 063b/12, 226b/17
p.- diler 108b/13
- perişân ol-** [Far.+Tr.] Yayılmak, dağılmak.
p.- dı 063a/05
p.- dılar 108a/16, 215a/05
- perişânlık** [Far.+Tr.] Zavallı, acınacak durumda olma.
p.+ da 165a/03
- perkidil-** [Tr.] Çakılmak, sıkıştırılmak.
p.- miş 027b/13
- perkit-** [Tr.] Çakmak, sıkıştırmak.
p.- di 039b/08
- per-tâb iT-** [Far.+Far.+Tr.] Atılmak, kendini hızla ileri atmak.
p.- e 170a/17
p.- erler 170b/08
p.- medin 170a/18
- pertev** **şal-** [Far.+Tr.] Işık saçmak.
p.- ardı 034a/02, 150a/01, 166a/12
p.- up 166a/03
- pervâne** [Far.] Geceleri ortaya çıkarak ışık etrafında dönen gece kelebeklerinden pul kanatlılara halk arasında verilen ad.
p. 155a/18, 186a/01
- pervâz eyle-** [Far.+Tr.] Hızla, uçarcasına gitmek.
p.- di 112a/09
- pervâz iT-** [Far.+Tr.] Hızla, uçarcasına gitmek.
p.- di 113a/02
p.- üp 092b/04
- perverde ol-** [Far.+Tr.] Yetiştirilmek.
p.- duğı 097a/03
- pervîz bin hüzmüz** [Ö.] Sasani Pers hükümdarı IV. Hüzmüz'ün oğlu ve I. Hüsvrev'in torunu olan İran kisrası.
p. 079a/07
- pes** [Far.] 1. Ondan sonra. 2. O halde, sonuç olarak .
p. 001b/12, 005a/10, 007b/04, 030b/13, 090a/03, 151b/09, 151b/12, 169b/12, 178b/02, 214b/03
- pest** [Far.] Aşağı, alçak.
p. 156a/09
- pest ol-** [Far.+Tr.] Yerlebir olmak.
p.- di 002a/16
- peşimân ol-** [Far.+Tr.] Yaptığı iş veya hareketin olumsuz sonuç verdiğini anlayarak üzüntü duymak ve keşke yapmasaydım demek.
p.- asız 207a/05
p.- di 030b/04, 096b/05
p.- dılar 044b/11, 055a/02, 214a/11
p.- up 046a/15
p.- ursız 209b/06
- peşimân olma-** [Far.+Tr.] Pişmanlık duymamak.
p.- di 078a/19
- peşimânlık** [Far.+Tr.] Pişman olma durumu, nedamet.
p. 209b/07, 214a/09
p.+ ı 165a/03
- pey-â-pey** [Far.] Durmadan, ard arda.
p. 004a/01, 078a/11, 084b/11, 206a/21
- peydâ** [Far.] Açıkta, belli olan.
p. 145b/05, 217b/02
- peydâ eyle-** [Far.+Tr.] Ortaya çıkarmak.
p.- di 038a/07
- peydâ iT-** [Far.+Tr.] Ortaya çıkarmak.
p.- di 016a/08, 028b/14, 034b/03
p.- en 043a/09
p.- mişidi 042b/16
p.- mişiken 001b/02
p.- üp 020b/10
- peydâ ol-** [Far.+Tr.] Ortaya çıkmak.
p.- a 111a/09
p.- di 067b/16, 117a/15, 117a/20, 221b/13, 230a/04
p.- up 222a/19, 228b/13
p.- ur 124a/08, 134a/07
p.- urdı 134a/06, 157a/13
- peygân-ı tîr** [Far.+Far.] Okun ucu.
p.+ i 003a/08
- peyk** [Far.] Haber taşıyıcısı.
p.+ ler 130b/05
- peymân** [Far.] Yemin, ant.
p. 113a/08
p.+ ı 230a/09
- peymâne-i Ömr** [Far.+Ar.] Hayat kadehi.
p.+ i 030b/06
- pişir** [Far.] 1. Yaşlı, ihtiyar. 2. Deneyimi çok kimse.
p. 073b/14, 084a/01, 098b/17, 102a/11, 124a/06, 201b/19
p.+ den 029b/14, 073b/13
p.+ dür 004a/17
p.+ e 084a/02
p.+ ün 084a/05
- pişrel-** [Far.+Tr.] Yaşlanmak.
p.- mişidi 009a/15
p.- mişleridi 196b/04
- pişir-i Óaql** [Far.+Ar.] Akıllı.
p. 076b/17
- pişir-i dehr** [Far.+Ar.] Bir çok bilgiyi barındıran zaman.
p.+ ile 004b/04
- pişir-i fânî** [Far.+Ar.] Çok yaşlı kimse.
p. 208b/16
- pişir-i fertût-ı dünyâ** [Far.+Ar.+Ar.] İhtiyar dünya.
p.+ nuñ 199a/01
- pişir-i pür-tedbir-i Óaql** [Far.+Far.+Ar.+Ar.] Tedbirle dolu, bilgili akıl.
p.+ ma 152b/12
- pişir ol-** [Far.+Tr.] Yaşlanmak.
p.- mişleridi 197b/08
- pişirüze taş** [Far.+Tr.] Mavi renkte değerli bir süs taşı; firuze.
p.+ ndan 017b/11
- pişe** [Far.] İş.
p. 109b/10
- pişe-kâr** [Far.+Far.] Sanatçı, sanat ehli.
p. 195b/14

- piş-keş** [Far.+Far.] Armağan.
p. 064a/07, 082a/11, 196a/17, 211a/16, 211a/21
p.+ i 113a/07
p.+ ini 196a/16
- piş-rev** [Far.+Far.] Öncü.
p. 214b/10
- puht-ı naşsar** [Ö.] Mısır'ı ilk fetheden Roma imparatoru.
p. 039b/15, 047a/16, 069b/18, 075a/21, 075b/11, 075b/14, 075b/15, 075b/19, 076a/01, 076a/04, 076a/09, 076a/11, 148b/18, 149a/17, 204a/04
p.+ a 076a/01
p.+ dan 075b/17, 204a/13
- puht-ı naşsar-ı bin-i bîrüzâdî'l-gildânî** [Ö.] (bk. puht-ı naşsar)
p. 204a/07
- pul** [Tr.] 1. Eskiden kullanılan akçenin üçte biri değerinde madeni para. 2. Bazı hayvanlarda bir araya gelerek vücut yüzeyini örten boynuzsu koruyucu örtü. 3. Üzerine sikke damgası vurmak üzere hazırlanan küçük ve yuvarlak madeni parçalar.
p. 069b/03, 069b/11, 070b/01
p.+ ı 069b/05, 069b/06, 172b/12
p.+ lar 069b/01
p.+ lardan 069b/02, 069b/11
p.+ ları 069b/04, 127a/03
p.+ laruñ 069b/13
- pusend it-** [**Far. pesend+Tr.**] Beğenmek, takdir etmek.
p.- di 187b/11
- puşu** [Tr.] Birine saldırarak için hazırlıklı bekleme durumu; pusuya yatma.
p. 205b/05
- put** [Far.] Tanrısal bir varlığı veya ona atfedilen bir niteliği temsil eder nitelikte yapılmış ve kendisine tapınılan heykel veya resim; sanem.
p. 068b/06
p.+ a 089b/19, 130a/13, 130a/14, 201a/04, 201a/21, 202a/08, 202b/05
p.+ ı 068b/01
p.+ lar 002a/10
p.+ lara 007b/04, 201a/03
p.+ ları 002a/17, 149b/08, 201b/01
p.+ larına 055a/17
p.+ larumuz 134b/08
p.+ laruñuzu 184a/15
- put-hâne** [Far.+Far.] İçinde put bulunan tapınak.
p.+ lerde 002a/10
- put-perest** [Far.+Far.] Puta tapan.
p.+ idi 201a/02
- put-perestlik** [Far.+Far.+Tr.] Puta tapıcılık.
p.+ den 202a/14
- pür** [Far.] Çok, dolu dolu.
p. 063b/06
- pür-güne** [Far.+Far.] Çeşitli türlerde.
p. 001b/12
- pür-nücüm** [Far.+Ar.] Yıldızlarla dolu.
p. 124a/10

R

- rab(b)** [Ar.] Tanrı.
r. 008b/17, 055a/05, 173b/20
r.+ ı 173b/20, 181a/13
r.+ ıdur 153b/12
r.+ larımuñ 199b/21
r.+ um 055a/08
r.+ uñ 055a/19
- rabbî** [Ar.] Tanrımsız.
r. 008b/14, 009a/01, 012a/17, 072a/04, 122b/06, 186b/13
- rabbü'l-erbâb** [Ar.+Ar.] Tanrıların reisi.
r. 181a/04
- râbıtâ** [Ar.] İlgî, bağ.
r. 002a/19
- rabt-ı kalb ideme-** [Ar.+Ar.+Tr.] Gönül bağı oluşturamamak.
r.- diler 095a/01
- râcîhü'l-hillî** [Ö.] Mısır'da yaşamış bir şair.

- r. 094a/06
- radî te'âlâ Öanh** [Ar.] "Allah ondan razı olsun." anlamındaki dua sözü.
r. 010b/18
- radıyallahu Öanh** [Ar.] "Allah ondan razı olsun." anlamındaki dua sözü.
r. 010b/18, 056a/11, 079b/17, 079b/18, 124b/16, 125b/01, 129b/16, 133a/19, 147a/08, 149a/21, 159a/05, 160a/20, 161b/05, 204b/04, 205a/16, 205a/17, 205b/19, 205b/20, 216a/04, 216a/05, 216b/05, 216a/08, 216b/15
- radıyallahu Öanhümâ** [Ar.] "Allah onlardan razı olsun." anlamındaki dua sözü.
r. 012b/07, 161b/01, 214a/14
- radıyallahu te'âlâ** [Ar.] "Allah ondan razı olsun." anlamındaki dua sözü.
r. 082b/11, 147a/11, 175a/15, 204a/18
- radıyallahu te'âlâ anh** [Ar.] "Allah ondan razı olsun." anlamındaki dua sözü.
r. 089b/20, 125a/07, 148a/11, 149a/01, 160a/09, 167b/20, 175a/03, 181b/06, 199b/17, 203b/01, 210a/04, 210b/05, 211b/03, 214a/17, 214b/09, 214b/21, 215a/17, 215a/19, 215b/01, 215b/05
r.+ a 010b/18, 147a/12
- râf** [Ar.] Üzerine eşya koymak için duvara ya da duvar köşelerine yapılmış levha.
r.+ lar 143b/08, 143b/10
- râfîzî** [Ar.] Rafizilik akımını benimseyen.
r. 090b/18
- râfîzî mezheb** [Ar.+Ar.] Rafizilik akımını benimseyen.
r. 113b/21
r.+ idi 081b/11, 083a/15
- râğ** [Ar.] Çayırılık.
r.+ ı 108a/18, 175a/02
- rağbet** [Ar.] 1. Bir şeye gösterilen istek; arzu. 2. Beğenme, değer verme.
r. 091b/20
r.+ i 147a/11, 207a/18
r.+ in 220a/10
r.+ leri 129b/19, 209b/02
- rağbet iT-** [Ar.+Tr.] Bir şeyi istekle karşılamak; iyi kabul etmek; beğenmek; rağbet göstermek.
r.- düklerinden 151b/11
r.- erin 147a/16
r.- erdi 043a/17, 109b/14
r.- üp 032a/11
- rağbet ol-** [Ar.+Tr.] Başkaları tarafından beğenilir, istenilir olmak.
r.- duğı 107b/01
- rağbet olma-** [Ar.+Tr.] Başkaları tarafından beğenilir, istenilir olmamak.
r.- saydı 070a/08
- râğîb** [Ar.] Hevesli, istekli.
r.+ ıdı 053a/13
- rağm** [Ar.] İnat, inadına yapılan davranış.
r.+ ina 002a/10
- râh-ı bî-pâyân** [Far.+Far.+Far.] Sonsuz yol.
r.+ a 016b/19, 026b/09
- râhat ol-** [Ar.+Tr.] İyileşmek, huzura ermek.
r.- ur 086b/04
- rahbe** [Ö.] Tunus'un kıyı şeridinde bir şehir.
r.+ de 099b/13
- râhe** [Ar.] El ayası.
r. 112a/17
- râhib** [Ar.] Müslümanların, Hristiyan din adamlarına ve papazlara verdiği isim.
r. 035a/07, 035a/09, 140b/12, 142a/01, 190b/07
- rahîl** [Ar.] Palan, semer.
r. 090b/09
- rahm** [Ar.] Merhamet, esirgeme.
r. 086a/18, 092a/16
r.+ mdan 100b/15
- rahm iT-** [Ar.+Tr.] Acımak, merhamet etmek.
r.- di 050a/21
r.- düñ 201b/20
r.- mişidi 231b/15

- r.- üp 092a/18, 201b/16, 211a/02
- rahmet** [Ar.] 1.Allah'ın kullarına acıması ve günahlarını bağışlaması; Allah'ın merhameti. 2. Allah'ın darda kalanlara, yıkıma uğrayanlara yaptığı olağanüstü yardım.
r. 088b/08
r.+ i 214b/07
- rahmet-i rahmān** [Ar.+Ar.] Allah'ın merhameti.
r. 034a/12
- rahmetullah-ı Öaleyh** [Ar.+Ar.] "Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun." anlamındaki dua sözü.
Őa. 093a/13, 130b/02
- rahmetullah-ı Őaleyhimā rahmeten vāsiŐa** [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] "Yüce Allah'ın rahmeti onların üzerine bolca olsun." anlamındaki dua sözü.
Őa. 093a/01
- rahmetullah-ı Öaleyhim rahmeten ve isŐaten** [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] "Allah'ın rahmeti ve saadeti onun üzerine olsun." anlamındaki dua sözü.
r. 147b/21
- rahmetullah-ı Öaleyhi rahmeten vāsiŐa** [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] "Allah'ın rahmeti onun üzerine bolca olsun." anlamındaki dua sözü.
Őa. 111a/21
- rahmetullah-ı aleyhi rahmeten ve isŐaten** [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] "Allah'ın rahmeti ve saadeti onun üzerine olsun." anlamındaki dua sözü.
r. 179a/17
- rahmetullah-ı teŐālā Öaleyh** [Ar.+Ar.+Ar.] "Yüce Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun." anlamındaki dua sözü.
Őa. 093a/15, 103b/03, 104a/17, 106b/07, 109b/03
- rahmetullah-ı teŐālā Őaleyhimā** [Ar.+Ar.+Ar.] "Yüce Allah'ın rahmeti onların üzerine olsun." anlamındaki dua sözü.
Őa. 109b/15
- rahmetullah-ı teŐālā Öaleyhim rahmeten vāsiŐa** [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] "Yüce Allah'ın rahmeti onun üzerine bolca olsun." anlamındaki dua sözü.
r. 113a/14
- rahmullah** [Ar.] Allah'ın rahmeti.
r. 004b/11
- rahşān** [Far.] Parlak.
r. 008a/16
- raht ü baht** [Far.+Far.] Bu dünyayla ilgili olan her şey, fani ihtiyaçlar. r.+ i 024b/04, 080b/10
- raht ve taht-ı saltanāt** [Far.+Far.+Ar.] Saltanat tahtı ve eşyası; saltanata ait herşey.
r. 109a/11
- raŐiyyet** [Ar.] Bir hükümdara vergi vererek bağlanan halk; tebaa.
r. 068a/09, 084a/18, 095b/08, 110a/09, 113a/12
r.+ den 083b/14, 097b/10, 102a/16
r.+ e 019b/15, 021b/16, 083a/12
r.+ üñ 053a/19
- raķib** [Ar.] Aynı kişiyi sevenlerin birbirine göre durumu.
r.+ inden 039a/09
- raķib ol-** [Ar.+Tr.] Aynı şeyi veya kimseyi elde etmek için bir başkası ile yarışmak.
r.- dılar 038b/03
- raķs** [Ar.] Dans.
r. 187b/13
- ramazān** [Ar.] Arapların kullandığı ay takvimine göre dokuzuncu ay olan, kutsal bilinen üç ayların sonuncusu ve Müslümanlarca oruç tutulmak zorunluluğu olan ayın adı.
r. 011b/01
r.+ uñ 106b/15
- ramazāni** [Ar.] (bk. ramazān)
r. 228b/03
- ramla** [Ő.] İsrail'in orta bölümünde bulunan bir şehir.
r.+ yı 085b/05
- raŐnā** [Ar.] Çok güzel, hoş.
r. 037a/15
- raşad** [Ő.] Mısır'da bir yer adı.
r. 227a/07, 227a/09
- raşad** [Ar.] Gök cisimlerini gözleme.
r. 148b/04, 227a/08
- raşad bināsi** [Ar.+Ar.+Tr.] Rasathane, gözlem evi.
r. 148a/07
r.+ na148b/06
- raşad kuyusu** [Ar.+Ar.+Tr.] Su kuyusundaki suyun seviye ölçümünün yapıldığı kuyu.
r. 227a/08
- rāsih ol-** [Ar.+ Tr.] İyice bağlanmak.
r.- dılar 041a/09
- rāsiha ol-** [Ar.+ Tr.] Kuvvetlenmek, etkisi artmak.
r. olmuşdur 074a/14
- rāst** [Ar.] Düz.
r. 126b/17
- rāst gel-** [Ar.+ Tr.] 1. İsbet etmek; hedefini bulmak; değmek; ulaşmak. 2. Ummadığı hâlde karşılaşmak; tesadüf etmek; rastlamak.
r.- di 014b/09, 024a/09, 094a/08
r.- diler 029b/13
r.- işdür 086b/21
r.- se 122b/11
r.- üp 135b/02, 152a/12
r.- ürdi 069b/15
- ravdü'r-reyāhın** [Ő.] İmam Yafii'nin tasavvufu ilgili eseri.
r. 092b/20
- rāvış** [Ar.] Jüpiter gezegeni.
r. 141a/21
- rāviyān-ı ahhār-ı pişin** [Ar.] Eskilerden haberler veren kimseler.
r. 116a/09
- rāvus** [Ar.] (bk. rāvış)
r. 141b/08
- ravza** [Ar.] Bahçe.
r. 085b/20
- ravza** [Ő.] Mısır'da Nil Nehri'nin ikiye ayrıldığı yerin ortasında kalan adacığa verilen ad.
r. 085b/16, 085b/19, 085b/20, 123b/01, 145b/20, 206b/10
r.+ da 095a/09
- ravzāhķ** [Ar.+Tr.] Bahçe olma durumu, bahçelik.
r. 085b/20
- rāye** [Ő.] Ad kavminin yaşadığı yer.
r. 167a/14
- rāyet-i maŐāş** [Ar.+Ar.] Geçim kaynakları.
r. ları 080b/19
- rāyic ol-** [Ar.+Tr.] Sürümü, gideri olmak.
r.- an 215b/20
- rāyicü'l-āmīr** [Ar.+Ar.] Sözü dinlenen.
r. 192a/09
- rāyiha** [Ar.] Koku.
r. 077b/13, 128b/01
r.+ sı 040a/10, 052a/05, 078b/03, 118a/06, 118a/07, 127a/20, 128b/01, 166b/07
r.+ sın 014a/08
r.+ sından 013b/18
- rāyiħalu** [Ar.+Tr.] Kokusu olan, kokulu.
r. 011a/17, 041b/03, 041b/04
- rāzi** [Ar.] 1. Kabul eden, karşı çıkmayan. 2. Hoşnut, memnun olan.
r. 097a/12, 208a/05, 209b/09, 220a/02
r.+ yın 159a/18
r.+ yuz 111a/15, 144a/01
- rāzi eyle-** [Ar.+Tr.] Kabul etmesini sağlamak; gönlünü etmek.
r.- diler 108b/06, 204b/06
- rāzi kı-** [Ar.+Tr.] Kabul etmesini sağlamak; gönlünü etmek.
r.- dı 110a/16
r.- duķdan 008a/05
r.- ırız 124b/21
- rāzi ol-** [Ar.+Tr.] Kabul etmek, rıza göstermek.
r.- dı 222b/18, 230a/21
r.- dılar 070b/14, 093a/05, 208b/11, 213b/14
r.- dılarsa 209a/11
r.- up 131a/07, 208b/07
r.- urlardı 100b/18

- rāzī olma-** [Ar.+Tr.] Kabul etmemek, rıza göstermemek.
r.- madı 103a/08, 155b/05
r.- dılar 056b/13, 097a/04, 097a/13, 208b/12
r.- yanlar 056b/09
- rāzık-ı benj-âdem** [Ar.+Ar.+Ar.] İnsanoğlunun rızıklandırıcısı; Tanrı.
r.+ den 130a/05
- re'Ōyā** [Ar.] Askerî sınıf dışında, bir hükümdarın yönetimi altında bulunan halk.
r. 066b/12, 088a/18, 088b/16, 097a/07, 231b/13
r.+ dan 036b/20
r.+ nuñ 226b/19
r.+ sı 091a/16
r.+ ya 090a/06, 156b/09
- re'Ōyā-yı kıbt** [Ar.+Ar.] Kıpt halkı.
r.+ ıla212a/05, 212a/08
- re'Ōyā-yı memleket** [Ar.+Ar.] Ülkenin halkı.
r.+ i 037b/07
- re'Ōyā-yı müslimîn** [Ar.+Ar.] Müslüman halk.
r.+ e 083b/10
- rebj'Ō bin ziyād** [Ō.] Horasan valisi.
r.+ uñ 089b/20
- rebj'Ō ayları** [Ar.+Tr.] Rebiyülevvel ve Rebiyülahir ayları.
r.+ nda 126a/06
- rebj'Ōü'l-âhir** [Ar.+Ar.] Ay takviminin dördüncü ayı.
r. 011a/15
r.+ nuñ 099b/14
- rebj'Ōü'l-evvel** [Ar.+Ar.] Ay takviminin üçüncü ayı.
r. 011a/15
- rebj'Ōü'l-evvelj** [Ar.+Ar.] (bk. rebj'Ōü'l-evvel)
r. 228b/02
- rebveh** [Ō.] (bk. behnisâviyye)
r.+ den 191a/04
- rec'Ōat** [<Ar. ric'Ōat] Geriye gitme, çekilme.
r.+ da 141b/10
- receb** [Ar.] Ay takviminin yedinci ayı.
r. 011a/20
r.+ inüñ 098b/06, 216b/17
- red(d) iT-** [Ar.+Tr.] 1. Yapılması istenen bir şeyi yapmak istemediğini belirterek geri çevirmek. 2. Kabul etmemek, geri çevirmek.
r.- di 071a/09, 196b/06
r.- emediler 194b/12
r.- üp 101b/15, 155b/11, 164b/17
- red olun-** [Ar.+Tr.] Kabul edilmemek, geri çevrilme.
r.- a 230a/08
- ref'Ō** [Ar.] Ortadan kaldırma; lağvetme.
r.+ ine 109a/03
- ref'Ō eyle-** [Ar.+Tr.] Ortadan kaldırmak; lağvetmek.
r.- di 062b/06, 098a/13, 100b/21
r.- diler 112b/19
- ref'Ō idil-** [Ar.+Tr.] Ortadan kaldırılmak; lağvedilmek.
r.- mişdi 129b/17
- ref'Ō iT-** [Ar.+Tr.] Ortadan kaldırmak; lağvetmek.
r.- di 092a/03, 103a/06
r.- erdüm 012b/11
r.- mege 130b/03
- ref'Ō olun-** [Ar.+Tr.] Ortadan kaldırılmak; lağvedilmek.
r.- olındı 131b/12
- refi'Ō** [Ar.] Yüksek, yüce
r. 167a/11, 191b/02
- rehā** [Far.] Kurtulmuş.
r.+ dur 032b/09
- rehber** [Far.] Yol gösterici; kılavuz.
r.+ lerinde 113a/04
- rehn** [Ar.] Bir şeye karşılık olarak rehin bırakılmış olan; rehin konulan. r. 154a/16
- reh-nümālık it-** [Far.+Far.+Tr.] Kılavuzluk etmek, yol göstermek.
r.- di 002a/19
- rehüb'Ōum** [Ō.] Hz. Süleyman'ın oğlu.
r. 075b/10
r.+ uñ 075b/07
- re'is** [Ar.] Başkan.
r.+ leri 051b/04
- rek'Ōat** [Ar.] Namazda kıyam, rükü ve iki secde denilen farzların sıra ile bir kez yapıldığı bölüm.
r. 214b/11
- rekik** [Ar.] Kekeme.
r. 084a/17
- reml-i ğurābj** [Ō.] Büyük Sahra çölü.
r. 166b/11
r.+ den 166b/18
- reml-istān** [Ar.+Far.] Kumluk.
r. 168a/21
- remz** [Ar.] 1. İma, gönderme. 2. Sembol.
r. 016a/11, 192b/10
r.+ lerdan 192b/13
r.+ lere 006a/08
- renc** [Far.] Eziyet, sıkıntı.
r. 004a/14
- rencber** [Far.] Çiftçi.
r.+ leri 173b/08
- rencjde** [Far.] İncinmiş.
r. 211a/01
- rencjde-hātr ol-** [Far.+Far.+Tr.] Kalbi kırılmak.
r.- mağıla 111a/09
- renK** [Far.] Renk.
r. 160a/11, 193a/10
r.+ de 017b/03
r.+ den 057a/10
r.+ i 172b/14, 188a/10
r.+ ile 040b/09
r.+ inden 040b/09
r.+ lerile 067b/02, 192b/05
- reng-āmiz** [Far.+Far.] Renk renk.
r. 027a/16, 065b/16, 067b/04, 070b/20, 153b/18
- reng-ā-renk** [Far.+Far.] Renk renk.
r. 001b/06, 112a/01, 166a/11
- rengin** [Far.] Parlak renkli.
r. 187b/05
- renk id-** [Far.+Tr.] Renklendirmek, boyamak.
r.- üp 067b/02
- resā'il** [Ar.] Risaleler.
r.+ de 004b/21
- re's-i hāmel** [Ar.+Ar.] Koç burcunun tepesi.
r.+ den 141a/20
r.+ deyiken 193b/13
- re's-i seretān** [Ar.+Ar.] Yengeç burcunun tepesi.
r.+ dan 141a/19
- resm** [Ar.] 1. Varlıkların çeşitli araçlarla kâğıt, karton, bez vb. üzerine yapılan biçimleri ve bu biçimleri yapmak, boyamak tekniği ve sanatı. 2. Şekil, görüntü.
r. 185a/16, 204a/12
r.+ e 165a/10
r.+ i 185a/16
r.+ idür 185a/01
r.+ in 016a/04, 074b/11, 148b/13
r.+ inde 007a/09, 028a/15, 029a/02, 032a/01, 055b/13, 118a/03, 136a/02, 143b/08, 149b/07, 150a/04, 182b/06, 185a/09, 186b/08
r.+ indedür 185a/11
r.+ inden 016a/04, 085b/20, 148b/11, 165b/04
r.+ ini 012a/01, 227a/03
r.+ ler 114b/15, 115b/12, 216b/10
r.+ leri 216a/16
- resm eyle-** [Ar.+Tr.] Resmini yapmak.
r.- diler 153a/11
- resm iT-** [Ar.+Tr.] (Bir şey için) onun görünüşünü bir yüzey üzerine çizmek veya boyamak.
r.- diler 115b/08
r.- üp 227a/15
- resm itdür-** [Ar.+Tr.] Resmini yaptırmak.
r.- meye 136b/01
- resm olUn-** [Ar.+Tr.] Resmi yapılmak.
r.- an 115a/12
r.- mişdi 018a/02
- ressām** [Ar.] Resim sanatını uygulayan kimse.
r.+ lar 227a/14
- resül** [Ar.] Hz. Muhammet.
r.+ ı 181a/09
r.+ ma 100a/06, 167b/07

- r.+ ndan 089b/07
r.+ muñ 089b/07, 089b/11
r.+ muñdür 089b/06
r.+ uñ 002b/14
- resül-ı rabbü'l-Öalemîn [Ö.]** Alemlerin rabbinin resulü; Hz. Muhammet.
r.+ üñ 012a/13
- resûlullah hâzretleri [Ö.]** Hz. Muhammet.
r.+ nden 012b/10
r.+ nüñ 142b/13
- reşid [Ö.]** Kuzey Mısır'da Akdeniz kıyısında, İskenderiye kentinin 65 km kadar doğusunda, Mısır'ın El-Buheyra ilinin içinde yer alan şehir.
r. 123a/13, 123a/14
r.+ e 010a/19
r.+ ile 166a/14
r.+ le 010b/06
- reşid nâhiyesi [Ö.]** (bk. reşid)
r.+ nden 046a/03
- reşk id- [Far.+Tr.]** Kiskanmak.
r.- er 003b/02
- revâk [Ar.]** Üzeri örtülü sütun dizisi.
r.+ ları 002a/16
r.+ larınıñ 160a/19
- revân [Far.]** 1. Yürürlükte olmak, geçerli olmak. 2. Yayılmak, genişlemek. 3. Can.
r. 003b/02
r.+ ıdı 010a/18, 191a/18
r.+ iken 111b/09
r.+ ların 091b/21
- revân eyle- [Far.+Tr.]** Akıtmak, akmasını sağlamak.
r.- diler 005b/15, 006b/17
r.- r 003b/02
- revân it- [Far.+Tr.]** Bir yere doğru alıp götürmek.
r.- di 003b/20, 160a/07
- revân ol- [Far.+Tr.]** Bir yere doğru gitmek.
r.- dı 065b/09, 098b/06, 103b/15, 112a/02, 194a/09
r.- dılar 043b/18, 055b/20, 138a/17, 204b/11, 212b/04, 216b/05
r.- urlar 176a/03
- revâne kı- [Far.+Tr.]** Bir yere doğru gitmesini sağlamak.
r.- dı 228a/19
- revâyih [Ar.]** Kokular.
r. 118a/07
- revhâniyyün [Ar.]** Melekler.
r. 180b/10
r.+ a 002a/21
- reviş [Far.]** 1. Gidiş. 2. Üslup, yöntem.
r.+ i 003b/16
r.+ ler 028a/01
- revnağ [Far.]** Göz alıcılık, güzellik.
r.+ ı 076a/12, 226b/21
- re'y [Ar.]** Düşünce, fikir.
r. 005b/17, 010b/17
r.+ i 096b/01
r.+ ince 136a/13, 139b/06
r.+ ine 211b/13
r.+ insüz 020b/20, 164a/14
r.+ ler 066b/03
r.+ leri 073a/14, 101b/08, 108b/04, 196b/08, 212a/09
- reyâhîn [Ar.]** Fesleğenler.
r. 078b/02, 078b/12
r.+ den 078b/15
r.+ idi 078b/05
- reydâniyye meydâm [Ö.]** Kahire yakınlarında bir mevki.
r.+ nda 112a/21
- reyhân [Ar.]** Fesleğen.
r. 078b/05
- re'y-i cihân-ârâ [Ar.+Far.+Far.]** Cihanı süsleyen fikir.
r.+ yla 155a/01
- re'y-i hâsen [Ar.+Ar.]** Güzel fikir.
r. 152b/15
- re'y-i mübhem [Ar.+Ar.]** Belirsiz fikir.
r. 229b/19
- re'y-i şâyib [Ar.+Ar.]** Doğru fikir.
r. 114a/04, 178b/20
- re'y-i şerîf [Ar.+Ar.]** Şerefli fikir.
r.+ leri 168a/05
- reyy ol- [Ar.+Tr.]** Suya kanmak.
r.- urdı 170b/04
- reyyân [Ö.]** Hz. Yusuf zamanındaki Mısır fırvavunu.
r. 063a/18, 064a/06, 064b/07, 064b/14, 064b/15, 064b/18, 065a/05, 065a/06, 065a/09, 065a/10, 065a/12, 065a/17, 065a/19, 065b/02, 065b/07, 065b/18, 066a/09, 196b/16, 197a/06, 197a/09, 197a/14, 198a/13
r.+ a 065a/01, 065b/06, 066a/07, 197a/05, 197b/08, 197b/11, 198a/09
r.+ uñ 196b/04, 197a/15, 197b/09, 197b/10
- reyyân-ı bin veljîd [Ö.]** (bk. reyyân)
r.+ üñ 196b/02
- reyyân bin el-veljîd [Ö.]** (bk. reyyân)
r. 183a/05, 197b/01, 198a/12
- reyyân ibnü'l-veljîd [Ö.]** (bk. reyyân)
r. 062b/01
- rezâyil [Ö.]** Hz. Adem'in oğullarından biri.
r. 005b/06
- rezm [Far.]** Savaş, dövüş.
r. 213a/18
r.+ de 003a/05, 003a/19
- rıbô hûmmâsı [Ar.+Ar.]** Bahar humması.
r. 129a/13
- rıdvânullah-ı Öaleyhim ecmaÖin [Ar.]** "Allah'ın rızası onlar üzerine olsun." anlamındaki dua sözü.
r. 012a/08, 092a/11, 147a/20, 147b/17, 175a/04, 178b/11, 203a/21, 204a/20, 213a/08
r.+ den 010b/18
- rıdvânullah-ı teÖälâ Öaleyhim ecmaÖin [Ar.]** "Allah'ın rızası onlar üzerine olsun." anlamındaki dua sözü.
r. 002b/06, 116a/18, 203a/21, 211b/18
- rıfğ [Ar.]** Tatlılık, yumuşaklık.
r. 011b/08, 090a/09
r.+ ıla 055a/13, 105a/15
- rim [Ar.]** İnsanoğlundan önce dünyada yaşamış bir ümmet.
r. 200b/02
- rıfl [Ar.]** Yüz otuz dirhem ağırlığında arpa ve buğday alan bir ölçek. r. 139a/03, 139a/04, 161a/17, 163a/11, 223b/13
r.+ ıyla 139a/03, 163a/11
- rızâ [Ar.]** Rızâ olma, izin verme.
r.+ sına 202b/16
r.+ sinsuz 230b/01
r.+ sıyla 082b/19
- rızâ vir- [Ar.+Tr.]** Rızâ olmak, onamak.
r.- diler 044b/07
- rızâ vir- [Ar.+Tr.]** Rızâ olmamak, onamamak.
r.- di 125a/04, 215a/19
r.- dilerdi 208b/10
r.- yüp 213b/08
- rızık [Ar.]** Allah tarafından herkes için ayrılmış olan biyolojik ihtiyaç maddelerinin tümü.
r. 010b/18, 074a/03
r.+ larına 008b/08
r.+ uñ 065a/02
- riÖâyâ [Ar.]** (bk. reÖâyâ)
r. 101a/21, 111a/09
r.+ muñ 194a/19
r.+ nuñ 090a/06
r.+ sı 154a/13, 203b/21
r.+ sına 072a/17
r.+ sinuñ 071a/10
r.+ yı 071a/02, 105a/15
- riÖâyet [Ar.]** Saygı gösterme, itibar etme.
r.+ e 091b/20
r.+ in 088b/17
r.+ ine 102a/15
- riÖâyet iT- [Ar.+Tr.]** Saygı göstermek.
r.- di 100a/18, 164a/13, 231b/13
r.- erdi 083a/15, 132b/17
r.- üp 090b/20
- riÖâyet olunma- [Ar.+Tr.]** Saygı gösterilmemek.

- r.- yup 229a/02
ribāʾī [Ar.] Bahçeli evler.
 r. 126b/01
- ricāl** [Ar.] Erkekler.
 r. 011b/13, 074b/15, 119b/02
 r.+ a 075a/02
 r.+ dan 073a/10
- riḥ** [Ar.] Bağırsaklardaki gaz; yel.
 r. 086b/07
- riḥ-i Ŗakīm** [Ar.+Ar.] Kuraklık veren rüzgar.
 r. 167a/20
- rikāb** [Ar.] Büyük bir kimsenin makamı, huzuru.
 r.+ inca 228b/01
- rimāl** [Ar.] Kumluk yer; çöl.
 r. 004a/13, 004a/16
 r.+ indan 010b/06
- risālet** [Ar.] 1. Peygamberlik. 2. Elçilik.
 r. 002b/04
 r.+ e 079b/13
- riṣte** [Far.] İplik.
 r.+ lerini 004b/15
- rivāyet** [Ar.] Bir olayı, bir haberi veya bir bilgiyi nakletme.
 r. 009a/17
 r.+ de 010a/02, 011b/20, 012a/21, 072b/04, 122b/16, 204b/06
 r.+ den 120b/21
- rivāyet iT-** [Ar.+Tr.] Söylemek, aktarmak.
 r.- en 140b/04
 er 014b/06, 140b/07, 142b/03, 149b/03, 161b/06, 166b/03, 218a/09
 r.- erler 014b/03, 016b/06, 116a/09, 116b/15, 124b/06, 126b/21, 139a/11, 140a/17, 150b/17, 159a/06, 161b/02, 161b/03, 161b/05, 172b/21, 175a/16, 179b/20, 192b/13, 199a/05
 r.- dūgi 014b/08
- rivāyet olun-** [Ar.+Tr.] Söylenmek, aktarılmak.
 r.- an 142a/06
 r.- mışdur 010b/18
 r.- ur 012b/10, 012b/13, 029a/05, 073a/19, 082b/21, 092a/12, 092b/14, 093a/07, 100b/02, 105b/13, 105b/17, 111a/02, 115b/21, 116a/20, 118a/16, 118b/16, 122b/06, 131b/16, 139b/21, 145b/18, 147a/08, 147b/14, 150a/08, 154a/01, 156b/11, 158a/02, 158a/16, 161a/16, 166b/07, 167b/10, 170a/06, 190b/02, 192b/12, 198a/01, 198b/12, 200a/05, 218a/03, 224a/06
- riyāz-ı cennet-ābād** [Ar.+Ar.+Far.] Cennet gibi güzel bahçeler.
 r. 166a/10
- riyāzet iT-** [Ar.+Tr.] Allah rızası için dünyadan el etek çekmek.
 r.- megidi 109b/10
- rodos** [Ö.] Ege Denizi'nde bir ada.
 r. 152a/02
- rodos atası** [Ö.] (bk. rodos)
 r.+ na 155b/16
- roma** [Ö.] 1. Roma İmparatorluğu. 2. Roma şehri.
 r. 201a/20, 202a/14, 202b/05, 202b/06, 202b/07, 202b/09
 r.+ da 200b/20, 201b/03, 202b/06
 r.+ dan 202b/10
 r.+ ya 202b/02, 202b/08
- roma şehri** [Ö.] İtalya'nın başkenti olan, İtalyan Yarımadası'nın batısında, Lazio bölgesindeki Tiber Nehri üzerinde konumlanmış şehir.
 r.+ nden 200b/19
 r.+ ni 202a/16
 r.+ yidi 200b/19
- roma vilāyeti** [Ö.] (bk. roma şehri)
 r.+ ni 201a/12
- ruʾāde balıḡı** [Ar.+Tr.] Nil Nehri'nde yaşayan zehirli bir balık türü.
 b.+ ma 125b/11
 b.+ ında 125b/12
- rubʾ-ı meskūn** [Ar.+Ar.] Dünyanın dörtte biri; karaların tümü.
 r.+ da 085b/21
- rubāʾī** [Ar.] Dört mısradan oluşan, felsefi, aşk ve rintlik gibi konuları işleyen divan edebiyatı nazım türü.
 r. 034a/10
- rubāʾī-yi ʾArabī** [Ar.+Ar.] Arapça rubai.
 r.+ yile 144b/06
- rubāʾī-yi ʾArabīyye** [Ar.+Ar.] Arapça rubai.
 r. 144b/06
- rūḥ** [Ar.] Bedende, vücuttan ayrı olarak bulunduğu inanılan maddesiz varlık ilkesi.
 r. 002a/02, 091b/21
 r.+ ı 179a/21
 r.+ ma 180b/20
 r.+ uñ 180b/14
- rūḥ-ı münnevver ve pāk** [Ar.+Ar.+Ar.] Nurlandırılmış ve temiz ruh.
 r.+ ma 002a/09
- rūḥānī** [Ar.] Gözle görülmeyen ve ruhtan ibaret olan; manevi.
 r.+ şj 017a/08
- rūḥbān** [Ar.] Başrahip.
 r. 202a/04
 r.+ ıydı 202a/03
- ruhşat vir-** [Ar.+Tr.] İzin vermek.
 r.- di 231b/12
 r.- mişidi 231b/06
- rūm** [Ö.] Bizans İmparatorluğu.
 r. 010a/13, 015a/17, 015b/06, 015b/10, 078a/07, 079a/10, 079b/15, 081a/05, 113a/02, 133a/15, 150a/05, 150a/19, 154a/15, 154a/20, 154b/02, 154b/03, 154b/06, 154b/20, 155b/21, 156a/11, 159a/07, 179b/15, 183b/12, 200b/18, 201a/04, 204a/10, 204b/14, 206b/08, 206b/20, 207a/03, 208a/19, 209a/02, 209a/04, 209a/12, 209a/14, 209a/15, 209a/17, 209a/18, 209b/05, 209b/11, 209b/14, 209b/17, 211b/19, 211b/21, 212a/04, 212a/15, 212a/20, 215a/12, 218a/09, 219a/09, 219b/03, 227b/08
 r.+ a 111a/08, 113b/07, 168a/01, 200b/18, 209a/03, 219a/03, 219a/10
 r.+ da 107b/04, 111a/02, 173a/06, 190a/07, 212b/21
 r.+ dan 003b/20, 105b/17, 201a/06, 208b/09, 219a/01
 r.+ uñ 212b/18
- rūm deñizi** [Ö.] Akdeniz.
 r.+ ne 063b/14
 r.+ nüñ 152a/02
- rūm-ı ʾAdl-ābād** [Ö.+Ar.+Far.] Adaletle dolu Rum ülkesi.
 r.+ a 111a/04
- rūm ili** [Ö.] Rumeli beylerbeyliği.
 r. 112b/09
 r.+ nde 114a/05
- rūmiyye** [Ö.] (bk. roma şehri)
 r.+ den 079a/17
- rūmiyye-i kübrā** [Ö.] (bk. roma şehri)
 r. 079a/15
- rūmiyye şehri** [Ö.] (bk. roma şehri)
 r.+ nden 078a/10
- rūmḡalŖa** [Ö.] Gaziantep ilinin Yavuzeli ilçesinde kasaba köyünün yakınında bulunan eski bir yerleşim yeri.
 r. 103b/19
- rumūz** [Ar.] Gizli anlamları olan işaret ve söz ve semboller.
 r.+ uñ 006b/14, 045b/08
- rūm vilāyeti** [Ö.] (bk. rūm)
 r. 070b/03
- rūşen** [Far.] Aydınlık.
 r. 091b/16
- rūşen eyle-** [Far.+Tr.] Aydınlatmak.
 r.- di 091a/18
- rūşen ol-** [Far.+Tr.] Aydınlanmak.
 r.- miş 138a/20
 r.- urdı 025b/11
- rūşenlḡ** [Far.+Tr.] Aydınlık.
 r. 150b/16
- rutūbet** [Ar.] Nem.
 r. 121b/05
 r.+ i 126a/15
- rutūbet-i havā** [Ar.+Ar.] Havanın nemi.
 r.+ dan 028b/16

rü-yı Óalem [Far.+Ar.] Dünya.
r.+ e 002a/16

rü-yı arz [Far.+Ar.] Yeryüzü.
r.+ ı 006a/05

rü-yı cihân [Far.+Far.] Dünya.
r.+ ı 003a/09

rü-yı siyâh [Far.+Far.] Karamış yüz.
r.+ in 002b/05

rü-yı zemîn [Far.+Ar.] Yeryüzü.
r. 011a/20
r.+ de 003b/06, 034a/09, 052b/20, 141a/18, 168b/18, 203a/18, 226b/16
r.+ den 024b/04
r.+ i 194a/01

rüz [Far.] Gündüz.
r. 124a/18, 228b/08

rüz-ı kıyâmet [Far.+Ar.] Kıyamet günü.
r.+ de 111a/09

rüz-ı mahşer [Far.+Ar.] Kıyamet günü.
r. 002b/17

rüz-ı pîrüz-ı nîrüz [Far.+Far.+Far.] Yeni yılın hayırlı günü.
r. 111b/20

rüz-ı rüsthîz [Far.+Far.] Kıyamet günü.
r. 155a/15

rüz-ı sür [Far.+Far.] Dügün günü.
r. 099b/01

rüzigâr [Far.] 1. Yel, esinti. 2. Zaman, devir.
r. 021b/13, 073a/16, 103b/04, 131a/17, 154b/13
r.+ dur 184b/17
r.+ lar 230a/12

rüzî kı-ı [Far.+Tr.] Nasip etmek.
r.- duğı 167a/19

rüzigâr-ı nâ-pâyidâr [Far.+Far.+Far.] Gelip geçici zaman.
r. 037b/09

rüzigâr-ı zürkâr [Far.+Far.] Zorluk taşıyan zaman.
r. 061a/14

rü'üsi'leşhâd [Ar.+Ar.] Göreve başlama belgesi.
r. 099a/16

rübübiyyet [Ar.] Tanrılık.
r.+ ine 200a/01

rüchân [Ar.] Üstünlük.
r. 156a/07

rüfekâ [Ar.] Arkadaşlar, dostlar.
r.+ yıla 004a/11

rüküde [Ö.] İskenderiye şehri'nin yerinde daha önceden kurulmuş şehir.
r. 007a/02, 069a/11
r.+ yidi 149a/15, 149b/09

rüküde şehri [Ö.] (bk. rüküde)
r. 150a/08
r.+ n 167a/06
r.+ ni 149b/15
r.+ nüñ 149b/18

rümh [Ar.] Mızrak.
r.+ i 003a/07

rümmâni [Ar.] Nar çiçeği renginde olan.
r. 029a/17

rüstem [Ö.] İran mitolojisinin efsanevî kahramanı, Firdevs'in Şehname adlı eserinde büyük bir kahraman olarak gösterilen Zaloğlu Rüstem.
r.+ di 003a/06

rüsüm [Ar.] Kurallar, usüller.
r.+ da 003b/09

rüsvây [Far.] Ayıplanacak, rezil.
r. 221b/05

S

sâ [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir.(bk. sâ şehri)
ş. 010a/09, 010a/11, 043a/02, 069a/11
ş.+ nuñ 166a/11
ş.+ ya 045b/13
ş.+ yıla 010a/10

sâ [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
ş. 008a/04, 010a/10, 030a/06, 038a/04, 043a/01,

043a/04, 043a/13, 043b/21, 044a/03, 046a/10, 046b/07, 046b/12, 120a/13, 146a/06, 146a/12, 146a/16, 165b/09, 165b/10, 165b/14, 166a/07, 169b/12
ş.+ dan 030a/01
ş.+ dur 009b/21
ş.+ nuñ 045b/07, 146a/15, 146a/17
ş.+ ya 145b/19, 146a/01, 146a/07, 146a/13
ş.+ yı 038a/05
ş.+ yidi 007b/17, 009a/14
ş.+ yla 146a/02

saÓâdet [Ar.] Mutluluk, ongunluk.
s. 071a/07, 111a/06, 153b/05, 201b/03
s.+ e 012a/19
s.+ i 110b/20, 195a/08
s.+ ile 113b/14
s.+ ine 230a/12

sâÓat [Ar.] 1. Zaman. 2. Bir günlük sürenin yirmi dörtte birine eşit olan ve birim olarak kabul edilen zaman dilimi. 3. An. 4. Zamanı göstermeye yarayan araç.
s. 012a/20, 025b/07, 073b/09, 152a/21, 162b/04, 214a/04, 227a/13, 227a/19
s.+ da 157a/15, 157a/16, 227b/06
s.+ dan 169b/15
s.+ dur 214b/07
s.+ ıdı 163b/14
s.+ lar 171a/10
s.+ lardan 181a/01
s.+ uñ 227b/06

sâÓat-ı leyl ü/ve nehâr [Ar.+Ar.+Ar.] Tüm zamanlar.
s. 025b/08
ş.+ ı 157a/17

sâÓat-ı saÓd [Ar.+Ar.] Kutlu, uğurlu saat.
s. 227a/13

sâÓathık [Ar.+Ar.] Belirtilen saat kadar süren.
s. 169b/15

saÓb [Ar.] Zorlu, çetin.
ş. 201a/18

sâbah [Ar.] 1. Güneşin doğuş zamanı; günün başlangıcı. 2. Güneşin doğumundan öğle öncesine kadar geçen zaman dilimi.
ş. 019b/05, 020a/19, 025b/11, 025b/16, 045a/11, 045a/19, 050b/02, 052a/10, 123b/15, 134a/13, 152b/05, 152b/09, 152b/16, 154a/02, 163b/13, 173b/01, 173b/07, 211a/12
ş.+ a 025b/10, 025b/15, 059b/19, 124a/05, 205b/05
ş.+ dan 014a/06, 050a/15, 124a/05, 144b/17, 151a/08, 213a/05

sâbâ yili [Ar.+Tr.] Sabah rüzgarı.
ş. 146b/07, 146b/08

sâbbiyye [Ö.] Kişi adı.
ş. 180a/11

saÓb bün er-râs [Ö.] İskender-i Zülkarneyn olarak bilinen, Yecuc-Mecuc seddini yapan kimse.
e. 076b/05

sâ bin işâd [Ö.] (bk. sâ)
s. 189b/16

sâ bin kıbtîm [Ö.] (bk. sâ)
s. 010b/08

sâ bin kıbtîm bin müsrâyim bin bayşar bin hâam bin nüñ [Ö.] (bk. sâ)
s. 132b/12

sâbık [Ar.] 1. Eski, önce. 2. Eskiden, daha önce.
s. 113b/13
s.+ da 004b/09, 219b/14
s.+ dan 086a/06

sâbıkâ [Ar.] Daha önce; eskiden.
s. 006b/10, 010b/08, 015a/03, 016a/11, 026a/14, 028a/09, 037b/15, 046b/17, 050a/13, 061a/18, 071b/11, 082a/04, 082b/05, 087a/14, 090a/14, 092b/21, 093b/04, 095b/16, 095b/21, 096a/13, 096b/09, 097b/09, 097b/21, 098b/21, 104b/20, 105a/08, 106b/17, 107a/12, 107a/14, 107b/08, 113a/03, 114b/20, 115a/02, 115a/07, 120a/05, 120a/13, 124b/07, 131a/17, 131b/14, 132a/09, 135a/16, 137a/18, 137a/21, 139b/04, 142a/06,

- 145b/02, 146b/18, 148b/14, 150a/13, 156b/12, 157a/03, 163a/14, 165a/04, 167a/05, 169b/03, 170a/21, 174b/01, 174b/11, 176a/12, 176b/18, 182a/02, 183a/04, 185a/07, 186b/17, 189a/10, 189b/18, 191a/04, 192a/05, 192a/20, 193b/20, 196b/01, 197a/18, 198a/12, 203b/10, 203b/16, 204b/18, 205a/11, 212a/15, 213a/08, 214a/11, 217a/05, 217a/11, 217a/13, 217b/11, 219a/06, 223a/06, 223b/04, 224b/20, 227a/09, 227b/08, 228a/03, 229b/14, 229b/21, 230a/15, 231a/19
- sābika-ı ahvāl** [Ar.+Ar.] Belirlenmiş durum.
s. 111b/11
- sābika-ı sebeb** [Ar.+Ar.] Belirlenmiş neden.
s. 112b/16
- sābik-ı edvār** [Ar.+Ar.] Eski devirler.
s.+ da 130a/13
- sābikü'd-diger** [Ar.+Far.] Daha önceki öbür.
s. 065b/13
- sābikü'z-zikr** [Ar.+Ar.] Daha önce adı geçen.
s. 005b/21, 022b/18, 026a/09, 026b/11, 114b/21, 143a/06, 148a/11, 181b/08, 187b/20, 189a/06, 192a/08, 204b/13, 212a/19, 216a/11, 225b/07
- sābih** [Ö.] Kişi adı.
ş. 096a/06
- sābir** [Ar.] Sabırlı.
ş.+ idüm 003b/14
- sābit** [Ar.] 1. Yerinden oynamayan; yer değiştirmeyen; durağan.
2. Değişmeyen; hep aynı kalan.
ş. 083b/15, 116a/06, 150a/02, 186a/12
ş.+ dür 182b/14
ş.+ leridi 221a/08
- sābit ol-** [Ar.+Tr.] Değişmemek, aynı kalmak.
ş.- dılar 200a/03
ş.- up 035a/10
- sābit-ka-dem ol-** [Ar.+Ar.+Tr.] Kararlı olmak.
ş.- dı 049b/01
- sābiyye** [Ö.] Yıldızlara tapan bir kavim; Kabiloğulları.
ş. 002a/20, 139b/06, 146a/21, 180a/19, 180a/20
- sābiyye dīni** [Ö.] Yıldız tapıcılık.
s. 142b/17, 172b/05
- sābr** [Ar.] Tahammül; sebat.
ş.+ a 214b/04
- sābr iT-** [Ar.+Tr.] Sabırlı davranmak; tahammül etmek.
ş.- di 138a/09
ş.- erler 090a/11
ş.- evüz 050b/08
ş.- üñ 131a/05
ş.- üp 054b/17
- Saç** [Tr.] İnsan başındaki kıllara verilen ad.
s. 017a/10, 047a/07
S.+ ı 017b/08, 018a/02, 140a/06
ş.+ ını 218b/06
s.+ ından 151a/02
s.+ inuñ 059a/10
s.+ ları 199b/09
s.+ ların 088a/21
s.+ larından 088a/20
- saç-** [Tr.] 1. Savurmak, serpmek. 2. Yaymak, püskürtmek.
ş.- ar 016b/03, 173a/17
ş.- arları 011a/18, 041b/19
ş.- dı 060a/15
ş.- dılar 135b/17
ş.- uñ 041b/09
- saçu** [Tr.] Törenler sırasında insanların başına serpilten ufak para, buğday, pirinç vb. şeyler.
ş.+ lar 135b/17
- sa'Od** [Ar.] Uğulu, kutlu.
s. 135b/13, 160b/11, 227a/13
- sa'Od-ı sā'Odāt** [Ar.+Ar.] Kutlu saat.
s.+ a 227a/16
- sādā** [Ar.] Ses.
ş.+ lar 195b/05
ş.+ sı 117a/18, 228a/02
ş.+ yla 189a/16
- sādā vir-** [Ar.+Tr.] Ses çıkarmak.
ş.- di 227a/21
- ş.- dügi 227a/17
- sādā-yı zikr ve tesbīh ve tehlīl** [Ar.+Ar.+Ar.] Kelimeyi tevhit, tesbih ve zikir sesleri.
ş.+ den 228b/09
- sādāka** [Ar.] Yoksullara yardım olarak verilen para veya mal.
ş.+ lar 092a/10
ş.+ ları 110b/20
- sādāka iT-** [Ar.+Tr.] Sadaka olarak dağıtmak.
ş.- di 155a/05
ş.- erdi 101a/04
ş.- erin 218b/09
- sādākat** [Ar.] Bir kimseye karşı gösterilen gerçek ve içten bağlılık.
ş. 101a/03, 108b/07, 113a/04
ş.+ ın 039a/10
- sādām** [Ö.] Mısır'da bir dağ.
s. 042a/14
- sādīk** [Ar.] Sadakatli.
s.+ ıdı 091b/01
- sādıla-** [Tr.] Sözü gevelemek.
ş.- r 137b/18
- sādūr ol-** [Ar.+Tr.] Ortaya çıkmak; görülmek.
ş.- dı 011b/15
ş.- urdi 048b/17, 139b/08
- sādūr olma-** [Ar.+Tr.] Ortaya çıkmamak; görülmemek.
ş.- mışdı 091b/08
- sādīd** [Ar.] İrin.
ş. 168b/04
- sādmet-i hücum** [Ar.+Ar.] Kuvvetli saldırı.
ş.+ ına 104a/06
- sādr** [Ar.] Ön taraf.
ş.+ ında 143a/13
- sādr-ı meclis** [Ar.+Ar.] Meclisin baş köşesi.
ş.+ de 098b/12
ş.+ e 105a/12
- sādüm** [Ö.] Kişi adı.
s. 054a/04
- şaf(lar) bağla-** [Ar.+Tr.] Sıraya dizilmek, sıralanmak.
ş.- yup 021a/17, 205b/16
- şaf-ārā-yı beg** [Ar.+Far.+Tr.] Safları süsleyen bey.
ş.+ ler 155a/17
- şafā sür-** [Ar.+Tr.] rahat ve huzur içinde yaşamak.
ş.- diler 169a/09
- şafā gel-** [Ar.+Tr.] Hoş gelmek.
ş.- düñüz 044b/19
- şafā-yı hātūr** [Ar.+Ar.] Gönül huzuru.
ş. 231a/02
- şāfer** [Ar.] Ay takviminin ikinci ayı.
ş. 011a/15
- şāfha-ı'Öalem**
s.+ de 012a/02, 020b/11, 032a/13
s.+ den 201a/16
- şāfī** [Ar.] Hiçbir katışı olmayan; halis; temiz; saf halde.
ş. 011a/16, 014a/18, 017a/07, 022b/21, 040b/07, 115b/09, 117a/09, 118b/05, 123a/10, 194b/07, 227a/02
ş.+ dür 172b/14
- şāfī-meşreb** [Ar.+Ar.] Temiz yaradılışlı.
ş. 078b/14
- şāfir id-** [Ar.+Tr.] Işık çalmak.
ş.- er 037a/14
- sağ** [Tr.] 1. Canlı, diri. 2. Sağlam.
040a/18, 042a/02, 050b/18, 051a/10, 052b/09, 140a/13, 140a/15, 154b/13, 163b/06
ş.+ ıdı 221b/09
- sağ** [Tr.] Sağ taraf.
ş. 008b/13, 041b/02, 098b/14, 117a/15, 129a/05, 129a/06, 157a/07, 174a/11, 190b/04, 190b/10, 214a/06
ş.+ a 132a/10
ş.+ ına 008b/16
ş.+ ında 165a/08
ş.+ larına 029b/07, 058a/12
- sağ-** [Tr.] Yumak şeklindeki bir şeyi çözerek açmak, boşaltmak.
ş.- arlar 224a/02

- ş.- up 153a/13
şagal- [Tr.] Sağlığına kavuşmak.
 ş.- dı 055a/19
 ş.- duğın 032b/08
şagıl- [Tr.] Hayvanın sütü çıkarılmak.
 ş.- ur 057b/04
şagır [Tr.] Duyuma yetisini kaybetmiş.
 ş. 129a/12
şagiş [Tr.] Sayı.
 ş.+ in 090b/14, 218b/09
 ş.+ inca 062b/21
şagişa gelme- [Tr.+Tr.] Sayılamayacak kadar çok olmak.
 ş.- z 017a/03, 044a/09, 050b/20, 066b/15, 141b/21, 155b/04
 ş.- zidi 136b/02
şagır [Ar.] Küçük, ufak.
 ş. 098b/13, 109a/05, 124a/02
şaglu sollu [Tr.+Tr.] Her iki yanda olan; sağda ve solda yer alan.
 ş. 036b/01, 041a/20, 163b/05
şaglığ [Tr.] Sağ ve diri olma durumu.
 ş.+ inda 094b/18, 102b/09, 110b/08, 118b/10
şag ol- [Tr.+Tr.] Yaşamak, varlığını sürdürmek.
 ş.- aydı 012b/10
 ş.- dı 031a/08, 083a/10
sahā [Ar.] Cömertlik.
 s. 072a/08, 109b/06
 s.+ sını 164b/17
şahābe-i güzün [Ar.+Ar.] En seçkin sahabeler.
 ş. 178b/11
 ş.+ den 092a/11
şahābe-i kirām [Ar.+Ar.] Hz. Muhammet'in en yakınları.
 ş. 210a/02
şahābj [Ar.] Hz. Muhammed'i sağlığında görmüş, sohbetlerine katılmış, konuşmuş olan kişi.
 ş.+ dür 178b/11
 ş.+ yle 168a/06
şahābj-i nām-dār [Ar.+Far.+Far.] Ünlü sahabe.
 s.+ dur 204a/21
 s.+ i 214b/10
şahābj-i meşhūr [Ar.+Ar.] Ünlü sahabe.
 ş.+ dur 175a/05
sahāfet [Ar.] Akılsızlık.
 s. 164b/14
sāha-ı çarh-ı berin [Ar.+Far.+Ar.] Yüce gökyüzü.
 s.+ e 112b/04
sāha-ı rü-yi zemīn [Ar.+Far.+Ar.] Yeryüzü.
 s.+ 112a/16
sahā-piše [Ar.+Far.] Cömertliği huy edinmiş.
 s. 164b/10
şahārā [Ar.] Sahralar.
 ş.+ sı 126b/01
 ş.+ sıyılı 073b/01
şahārā-yı mağrib [Ar.+Ar.] Batı sahraları.
 ş.+ de 026b/14
sahāvet [Ar.] Cömertlik
 s.+ i 164b/13
şahhat [Ar.] (bk. śihhat)
 ş. 032b/05, 033a/09, 037b/02
 ş.+ i 032b/05
sahī [Ar.] Hata yapan, yanılan.
 s. 002b/02
şahīb [Ar.] Herhangi bir şey üzerinde mülkiyeti bulunan; o malı istediği gibi tasarruf edebilme yetkisi tanınmış olan; iye.
 ş.+ i 095a/20, 111a/03, 210b/02
 ş.+ in 125a/19
 ş.+ ine 026a/10, 040a/09, 074a/05, 134b/11
 ş.+ inüñ 169b/21
 ş.+ iyile 136a/13
 ş.+ leri 123a/04, 127a/18, 127a/20, 191b/07, 199a/15
 ş.+ lerin 093a/10
 ş.+ lerinüñ 188a/01
şahīb-i hāzm [Ar.+Ar.] Kararlılık sahibi.
 ş.+ idı 086a/14
şahīb-i yed-i beyzā [Ar.+Ar.+Ar.] Mucize sahibi.
- ş. 004b/13
şahīb-Öādī [Ar.+Ar.] Adaletli.
 ş. 092a/12
şahīb-Öaql [Ar.+Ar.] Akıllı.
 132b/13
şahīb-kemāl [Ar.+Ar.] Olgun.
 ş. 094a/19
şahībülü [Ar.+Tr.] Sahibi olan.
 ş. 074a/05, 093a/10
şahībülü'-cebel [Ö.] Nube beylerine verilen ad.
 ş. 172a/03, 172a/04, 172a/07
şahīfe [Ar.] Sayfa.
 ş. 017b/14, 052b/01, 140b/15, 141a/03, 141a/05, 210a/19
 ş.+ de 141a/05
 ş.+ ler 135a/08
 ş.+ si 185a/15
 ş.+ yi 052b/07, 135a/08, 135a/10, 140b/18
şahīfe-i Öalem [Ar.+Ar.] Tüm dünya.
 ş.+ de 034a/18
şahīfe-i eyyām-ı saltanat [Ar.+Ar.+Ar.] Saltanat günleri.
 s.+ i 102b/16
şahīh [Ar.] 1. Gerçek, doğru. 2. Kusursuz, düzgün.
 ş. 005a/03, 005a/06, 011b/05, 071b/08, 076b/04, 082b/03, 082b/12, 119b/16, 139a/15, 145a/20, 148b/05, 156b/12, 156b/15, 166b/20, 197b/03, 199a/06, 208a/12
 ş.+ dür 173b/09
şahīhü'l-Öayār [Ar.+Ar.] Tam ayar.
 ş. 228a/20
sahīl [Ar.] Su kenarı, kıyı.
 s.+ inde 064a/02
 s.+ lerde 219b/05
sahīl-i diyār-ı şām [Ar.+Ar.+Ö.] Şam diyarının sahili.
 ş.+ i 103b/13
sahīn [Ar.] Kalın ve sert.
 s. 126b/14
sahīr [Ar.] Sihir ilmiyle uğraşan kimse.
 s. 027b/21, 071a/05, 197b/13, 197b/15, 198a/01
 s.+ i 068a/12, 197b/10
 s.+ idi 020a/03
 s.+ ler 022a/01, 022b/20, 033b/18, 037a/18, 052a/15, 164a/06, 170a/03, 181b/14, 194b/21, 195b/13, 196a/10
 s.+ lere 034b/10, 056b/08
 s.+ leri 036a/07, 164a/13, 170b/16
 s.+ leridi 113a/15
 s.+ lerüñ 192a/13
 s.+ üñ 192a/18
sahīre [Ar.] Sihirle uğraşan kadın.
 s. 021b/19, 038b/01, 038b/04, 038b/11, 039b/01, 049b/13, 049b/20, 050a/09, 051a/18, 052b/14, 056b/18, 060b/01, 067b/15, 074b/13, 074b/17, 170a/06, 170a/19, 187b/06.
 s.+ nüñ 021b/21
 s.+ yidi 021b/10, 074b/14, 178b/06
sahīre-i māhire [Ar.+Ar.] Yetemekli kadın sahir.
 s.+ yidi 038a/06, 049b/05
sahīr-i fāzıl [Ar.+Ar.] Erdemli sahir.
 s. 070b/17
sahīr-i kāmīl [Ar.+Ar.] Bilgisi tam olan sahir.
 s.+ idi 020a/17, 030b/07
sahīr-i bj-mümāşīl [Ar.+Far.+Ar.] Benzeri olmayan sahir.
 s.+ idi 018b/15
sahīr-i māhir [Ar.+Ar.] Yetenekli sahir.
 s. 048b/15
 s.+ idi 053a/15
sahīk [Ar.] Dövme, ezme.
 s. 114b/13
sahīk it- [Ar.+Tr.] Ezmek.
 s.- seler 127b/06
sahīk olun- [Ar.+Tr.] Ezilmek.
 s.- up 126a/19
şahn [Ar.] Meydan, açıklık.
 ş. 114b/12
 ş.+ i 196b/20

şahn-ı dünyā [Ar.+Ar.] Dünya meydanı.

ş.+ da 003b/13

şahn-ı gülşen-mişāl [Ar.+Far.+Far.] Gül bahçesi gibi yer.

ş.+ ıdı 037a/13

şahrā [Ar.] Çöl.

ş. 029a/09, 169a/07, 177b/16, 216b/20, 225b/10

ş.+ da 063a/21, 177b/17

ş.+ dan 177b/20

ş.+ dur 085b/21

ş.+ lar 166b/15, 174b/11, 174b/15, 224b/19

ş.+ lara 166a/21, 167b/01

ş.+ larda 010b/08, 010b/11, 044b/10, 166a/17, 166a/19

ş.+ lardur 185a/05

ş.+ ları 045b/01

ş.+ larıdı 167a/17

ş.+ ların 012b/18, 145b/05

ş.+ larına 044a/17

ş.+ larında 042a/13, 044a/08, 044b/12, 070b/20

ş.+ larımı 174b/21

ş.+ nuñ 169a/07, 177b/20

ş.+ ñuzda 029b/13

ş.+ sı 011a/10

ş.+ sma 198b/08

ş.+ sında 033a/17, 054a/14, 057a/08

ş.+ ya 029b/12, 216b/21

ş.+ ydı 225b/06

ş.+ yıldı 186b/20

şahrā-yı Ŗarab [Ŗ.] Arabistan Çölü.

ş.+ da 017b/03, 025b/17

şahrā-yı eşmunjın [Ŗ.] Eşmun Çölü.

ş.+ de 030a/03

şahrā-yı ğarb [Ŗ.] Mısır Çölü'nün batı kısmı.

ş.+ a 194b/14

ş.+ da 033a/19, 036b/17, 036b/21, 040b/06, 054a/12, 062a/09, 060b/12

ş.+ dan 195a/02

şahrā-yı maĝrib [Ŗ.] Magrip çölü.

ş. 194b/18

ş.+ de 017a/06

şahrā-yı şark [Ŗ.] Mısır Çölü'nün batı kısmı.

ş.+ da 035a/12

sahtiyān [Far.] Tabakalanmış cilalı deri.

s. 119a/08, 119a/10

şāŖ-ı melik [Ar.+Ar.] Hükümdara ait tahıl ölçęi.

ş. 168a/12

şāŖ-ı mezkūr [Ar.+Ar.] Adı geçen tahıl ölçęi.

ş. 168a/14

saŖid [Ar.] Kutlu, mübarek.

s. 111b/15

saŖid [Ar.] Yüksek, boş arazi.

ş. 169a/20

saŖid [Ŗ.] Kuzey Mısır'da Akdeniz kıyısında ve Süveyş Kanalı yakınlarında bir kent.

ş. 108a/19, 146b/06, 149b/11, 169a/21, 169b/09, 188b/19, 210a/12, 231b/09

ş.+ de 061a/21, 069a/12, 171b/02, 221a/08, 221a/19

ş.+ den 061b/08, 123a/07

ş.+ e 071a/03

ş.+ üñ 071a/04

saŖid bin hilāl [Ŗ.] Kişi adı.

s.+ dan 010b/18

saŖid-i aŖlā [Ŗ.] (bk saŖid)

ş. 027a/10

saŖid-i devlet [Ar.+Ar.] Devletin kutu.

s.+ leri 156a/09

saŖid ikljmi [Ŗ.] (bk saŖid)

ş.+ nuñ 169b/14, 170a/19

saŖid-i mısır [Ŗ.] (bk saŖid)

ş.+ dan 104a/02

saŖid memleketi [Ŗ.] (bk saŖid)

ş.+ nuñ 169a/19

saŖid nāhiyesi [Ŗ.] (bk saŖid)

ş.+ nde 011b/20, 013a/14, 187b/19

ş.+ ne 061a/05, 087b/18

saŖid ol- [Ar.+Tr.] Sevap kazanmak.

s.+ dı 002a/20

saŖid vilāyeti [Ŗ.] (bk saŖid)

ş. 132b/08, 169b/11, 170a/01, 170a/03

ş.+ nde 021b/21, 027a/07, 027a/10, 045a/21, 070a/17, 073b/10, 073b/14, 115b/18, 120b/11, 169b/18, 188a/05, 188b/06, 190b/19, 220b/16

ş.+ nden 071a/21, 170a/05

ş.+ ne 021b/20, 071a/03, 220b/15, 231b/02

ş.+ nuñ 093a/08, 188b/06, 190a/18

sā'il [Ar.] 1. Akan, akıcı. 2. Dilenci.

s. 010b/04, 017b/10, 018b/11

şakal [Tr.] Erkeklerin yanak ve çenelerinde çıkan tüyler.

ş.+ ı 029b/11, 070a/11, 129b/06, 140a/06

şakaliyye [Ŗ.] Havai adası.

ş. 152a/02

şakallu [Tr.] Sakalı olan.

ş. 049a/04, 197b/09

şakankūr [Ar.] Mısır'da yaşayan bir tür kum kertenkelesi.

s. 125b/17, 125b/18, 125b/20, 126a/01, 126a/04

s.+ dan 126a/04

s.+ uñ 126a/04, 126a/14

şakankūr balĝı [Ar.] (bk şakankūr)

b.+ ıdur 013b/14, 125b/14

şakf [Ar.] Çatı, tavan.

ş.+ ı 192b/03

s.+ ın 042a/16

s.+ ma 170a/16

s.+ mda 017b/21, 027a/14, 027a/17

s.+ mda 136a/18, 228b/13

s.+ mı 172a/19

s.+ ları 223b/19

s.+ larında 114b/10

şakın [Tr.] Asla, katiyen.

ş. 049a/12, 049a/18, 089b/05, 209a/16

şakın- [Tr.] Kaçınmak; kötü sonuçlanacak birşeyi yapmamak.

s. 040a/05

ş. 038a/11, 038a/12

ş.- asın 089b/16, 089b/19

ş.- duĝlarından 225b/17

ş.- ı 171b/18, 171b/19

ş.- uñ 048b/19

ş.- up 150b/14

ş.- urlardı 150a/10

sākı-yi fenā [Ar.+Ar.] Yokluk sakisi; ecel.

s. 105a/05

şākıl [Ar.] Kaba.

ş. 107a/10, 135a/05

şakım [Ar.] Bozuk, uygunsuz.

s. 190a/07

şakım-mizāc [Ar.+Ar.] Yaradılışı bozuk.

s. 190a/04

sākin [Ar.] Bir yerde ikamet eden, duran.

s. 011b/15, 191b/05

s.+ düür 172b/21, 189b/21

s.+ idi 044a/20, 204a/03, 218a/17

s.+ idüm 052a/05

s.+ leridi 009b/01, 218a/02

sākin eyle- [Ar.+Tr.] Yerleştirmek, ikamet etmesini sağlamak.

s. 009a/02

sākin kıl- [Ar.+Tr.] Yerleştirmek, ikamet etmesini sağlamak.

s.- dı 005b/12, 016b/17, 200a/13

s.- up 100a/16

s.- ur 127b/09

sākin olın- [Ar.+Tr.] Bir yere yerleşmek, ikamet etmek.

s.- dı 150a/09

sākin ol- [Ar.+Tr.] Bir yere yerleşmek, ikamet etmek.

(s.- acak 216a/18

s.- lalar 044b/09

s.- an 006b/07, 009a/17, 009b/20, 010a/11, 015b/05, 044b/05, 116a/11, 134a/02, 159a/08, 166a/20, 168b/18, 173a/13, 188b/21, 190a/15, 191a/11, 200b/02, 228b/12, 228b/20

s.- anlar 150b/14, 164a/06

s.- anlara 179b/16

s.- ayuz 009b/09

s.- dı 125a/21, 198a/01, 202b/01

- s.- dılar 006a/15, 067a/20, 121a/04, 196b/06
s.- duĥları 143a/01, 185a/04
s.- maĥa 013b/21, 227a/04
s.- maĥiĥün 225b/10
s.- maĥ 044b/06
s.- miş 199a/14
s.- up 033b/18, 072b/06, 133a/09, 167a/17, 203b/15
s.- ur 129a/07, 132a/05
s.- urdı 015a/02
- şakla- [Tr.]** 1. Korumak; sakınmak; esirgemek; gözetmek. 2. Gizlemek.
ş. 049a/13, 052b/08, 090a/17, 164b/18
ş.- dı 025b/17, 028b/01, 033a/18, 054a/13, 070b/20, 134a/07, 203a/07
ş.- dılar 134a/10
ş.- duĥ 144a/01
ş.- duĥları 116a/12
ş.- maĥa 186b/10
ş.- mişlardur 116b/06
ş.- r 055a/08, 055a/19, 163b/04
ş.- rdı 031a/17, 052a/15, 078b/01
ş.- rlar 013b/11, 188a/19
ş.- rlarıdı 116b/08, 130a/18
ş.- rsm 001b/11
ş.- ya 210a/11
ş.- yacaĥ 022a/14
ş.- yalum 194b/05
ş.- yı ĥodı 124b/13
ş.- yup 015b/02
- şaklan- [Tr.]** Gizlenmek.
ş.- an 112b/14
ş.- anlarıñ 202a/12
ş.- dı 039b/08, 078b/08, 082b/20
ş.- duĥından 082b/21
ş.- miş 114b/09, 221a/07
ş.- mişıdı 074a/05
- şaklanma- [Tr.]** Gizlenmek.
ş.- zıdı 035a/06
- şaklu [Tr.]** Gizlenmiş olan.
ş. 210a/12, 210b/03
ş.+ dur 156a/15
- sāl [Far.]** Yıl.
s. 221a/11
s.+ muñ 106b/15
- şal- [Tr.]** 1. Baĥımlılıĥını, tutukluluĥunu kaldırmak; serbest bırakmak. 2. Baskı altındaki durumuna son vererek özgür kılmak; serbest bırakmak. 3. Göndermek; hemen yollamak; sevk etmek. 4. Birinin bir yere gitmesi, girmesi veya geçmesi için izin vermek; bırakmak. 5. Saĥmak, daĥıtmak. 6. Hücüm etmek. 7. Tarif etmek.
ş.- an 028a/20
ş.- ardı 034a/02, 142a/10, 150a/01, 166a/12
ş.- arlar 124a/08, 132a/13, 132a/16, 132b/06
ş.- ayın 102a/15
ş.- dı 051a/13, 056b/12, 056b/20, 176b/08, 210a/15
ş.- dılar 056b/14, 093b/21, 155a/20, 205b/12, 219a/12
ş.- ı vir 058b/08
ş.- ı virdi 024a/20, 065a/06, 065b/08, 071b/03, 078b/07, 166a/10, 170a/11, 192b/18, 202b/20
ş.- ı virdiler 171a/12, 206a/16
ş.- ı virdüĥine 096b/05
ş.- ı virdükden 214a/08
ş.- ı virdüklerinden 129a/20
ş.- ı virdürmezidi 060a/01
ş.- ı virecek 035b/04
ş.- ı vireler 129b/01
ş.- ı virelüm 213b/13
ş.- ı virelüm mi 022b/08
ş.- ı virilmişidi 037a/15
ş.- ı virilse 122a/11
ş.- ı virmedi 151a/02
ş.- ı virmediler 022b/06
ş.- ı virmezlerdi 019a/21, 031b/21
ş.- ı virmişleridi 163b/01
ş.- ı virse 125b/06
- ş.- ı virüp 045a/18, 096b/02, 096b/04
ş.- ı virür 042b/13
ş.- ı virüler 035b/04, 128a/15, 129a/19
ş.- maĥa 133a/01
ş.- maĥ 097b/09
ş.- salar 014a/03
ş.- up 059a/19, 166a/03, 176b/06, 202b/19
- şalâbet [Ar.]** Dayanıklık, direnç.
ş.+ iyle 203a/17
- şalâbetlü [Ar.+Tr.]** Dayanıklı, dirençli.
ş. 231b/07
- şalâh [Ar.]** 1. Dine baĥlılık. 2. Düzeltme, iyileşme.
ş. 109b/09
ş.+ a 231b/16
- şalâh-ı hâl [Ar.+Ar.]** İyi, düzgün durum.
ş.+ ların 153b/10
- şalâha'd-din [Ö.]** (bk. şalâha'd-din eyyüb)
s. 088b/13, 091b/03
ş.+ den 093a/01
ş.+ i 087b/20, 088b/05
ş.+ ile 088a/03
- şalâha'd-din eyyüb [Ö.]** Mısır ve Suriye sultanı, Eyyubi hanedanının kurucusu olan hükümdar, Selahaddin Eyyubi.
ş.+ ı 087b/17
- şalâha'd-din hâci innü'l-melikü'l-eşref şa'Öbân [Ö.]** (bk. es-sultânü'l-melikü's-sâlih hâci şa'Öbân ibnü'l-eşref)
ş. 106b/11
- şalâha'd-din-i safedj [Ö.]** Çok sayıda eseri bulunan Arap dili ve edebiyatı âlimi, kâtip, edip ve şair.
ş. 094b/06
- şalâha'd-dinü'l-mezkür [Ö.+Ar.]** Adı geçen Selahattin.
ş. 149a/07
- şalâha'd-din yûsuf bin eyyüb [Ö.]** (bk. şalâha'd-din eyyüb)
ş. 087b/13
- şalavât [Ar.]** Hz. Muhammed'e ve onun soyundan gelenlere saygı ifade etmek için okunan "Allah'ım efendimiz Muhammed'e ve onun soyuna sopuna salât ve selam olsun." anlamına gelen dua.
ş. 100a/06, 109b/10, 206a/21
- şalavâtullah-ı Öaleyh [Ar.]** "Allah'ın salâtı ona olsun." anlamındaki dua sözü.
ş. 071b/08, 071b/18, 146b/13, 148a/03, 170b/15, 177b/21, 183b/18, 184a/05, 184a/07, 185b/05, 197a/13
ş.+ i 175a/06, 073a/08
- şalavâtullah-ı Öaleyhi [Ar.]** "Allah'ın salâtı ona olsun." anlamındaki dua sözü.
ş. 073a/08
- şalavâtullah-ı Öaleyhim [Ar.]** "Allah'ın salâtı onlara olsun." anlamındaki dua sözü.
ş. 197b/12
- şalavâtullah-ı Öaleyhim ecma'Öjin [Ar.]** "Allah'ın tüm salâtı onlara olsun." anlamındaki dua sözü.
ş. 174a/05
- şalavâtullah-ı Öaleyh ve selâmüh [Ar.]** "Allah'ın salâtı ve selâmı ona olsun." anlamındaki dua sözü.
Öa. 012a/06, 066b/03, 072a/03, 079a/05, 079a/13, 118b/20, 133a/04, 139b/18, 147b/06, 147b/15, 161b/07, 172b/03, 198a/18, 214b/01, 217a/18
- şalb eyle- [Ar.+Tr.]** Asmak, ipte sallandırmak.
ş.- diler 112b/11
- sāl-be-sāl [Far.+Far.+Far.]** Yıldan yıla.
s. 113a/06, 196a/16
- şaldur- [Tr.]** Salınmasını, bırakılmasını sağlamak.
ş.- ur 021b/12
- sāl-ı ferhunde-fâl [Far.+Far.+Ar.]** Uğurlu yıl.
s. 002b/20
s.+ dayıdı 114a/10
- sāl-ı hicret-i nebevî [Far.+Ar.+Ar.]** Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göç ettiği yıl.
s.+ den 144a/06
- sāl-ı Öizz ve ikbâl [Far.+Ar.+Ar.]** Saygınlıkla geçen yıl.
s.+ ıla 102a/04
- sāl-ı nebevî [Far.+Ar.]** Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göç ettiği yıl.

- s.+ den 144a/06
- şahk [Tr.]** Bilgi, haber.
ş. 224b/07
ş.+ m 140b/12
ş.+ ların 168a/02
- şahın- [Tr.]** Bırakılmak, koyverilmek.
ş.- up 121b/19
- şahındur- [Tr.]** Sallandırmak.
ş.- dı 194b/02
- şahınma- [Tr.]** Bırakılmamak, koyverilmemek.
ş.- sa 132b/03
- şahib [Ar.]** Haç.
ş. 202b/12, 203a/06, 203a/11
ş.+ leri 125a/19, 203a/01
- şahih [Ö.]** (bk. el-melikü's-şahih)
ş. 106a/18
- şahih bin Ŗali bin Ŗabdullah bin Ŗabbās [Ö.]** İlk Abbāsī halifesi Ebu'l-Abbas Seffah.
ş. 080a/07
ş.+ ıdı 216b/16
- şahih bin celāl [Ö.]** Osmanlı devleti zamanında Anadolu'da yetişen fıkıh ālimi ve devlet adamı.
ş. 003b/03
ş.+ üñ 232b/01
- şahihā [Ar.]** Din kurallarına uyan kadın.
ş. 224a/05
- şahihiyē [Ö.]** Mısır yakınında bir kasaba.
ş. 098a/10, 166b/18, 168a/15, 168a/18
ş.+ de 168b/05
ş.+ den 167b/03
ş.+ ye 108b/20, 168b/02
- şahih paygāmbār [Ö.]** Semud kavmine gönderilen peygamber.
ş.+ ı 169a/10
- şahik [Ar.]** 1. Bir yola girmiş olan. 2. Tarikate girmiş olan.
s. 082a/18
s.+ üñ 002b/10
- şahik ol- [Ar.+Tr.]** Bir yolu tutmak.
s.- up 056b/18
- şahim [Ar.]** Selamete ermiş, emin.
s. 026a/05, 038b/14, 042a/02, 047b/15, 082b/07, 099b/05, 103a/13, 103a/21, 103b/16, 104a/01, 104a/12, 112b/21, 140a/16, 154b/13, 160a/07, 214a/06, 221a/06, 231b/04
- şahimiye vilāyeti [Ö.]** Mısır'da bir mahalle.
s.+ ne 104a/10
- şahişā [Ar.]** Üçüncü olarak.
ş. 089a/12
- şahiyāne [Far.]** Vergi.
s.+ ler 092a/10
- şallahū Ŗaleyhi ve sellem [Ar.]** "Allah'ın salat ve selamı ona olsun." anlamındaki dua sözü.
s. 015a/21, 052b/06, 052b/11, 122b/12, 147b/06, 211b/15, 214b/14
- şallahū Ŗaleyhi ve sellem ve radıyallahu teŖālā ecmaŖin [Ar.]** "Allah'ın salat ve selam ve rızası onlara olsun." anlamındaki dua sözü.
s. 210a/01
- şallahū Ŗalā-vāzıŖı [Ar.]** "Allah'ın salatı onun üzerine olsun." anlamındaki dua sözü.
s. 181b/02
- şalma- [Tr.]** Bırakmamak, göndermemek.
ş.- yınca 133a/03
- şaltanat [Ar.]** 1. Hükümdarlık yönetimi; padişahlık; sultanlık. 2. Bolluk ve zenginlik içinde, rahat ve huzurlu yaşayış.
s. 001b/14, 023a/16, 038a/03, 056b/03, 062b/20, 071a/06, 071a/20, 080a/21, 080b/15, 082b/13, 086a/07, 093a/12, 096a/13, 096b/07, 096b/19, 100a/04, 100a/15, 104b/10, 104b/17, 105a/20, 106b/02, 107b/04, 108b/02, 109a/10, 109a/18, 109a/21, 164a/11, 176b/04, 179b/18, 221b/09, 221b/11
s.+ a 060b/10, 086a/04, 087a/17, 096a/06, 108b/03, 114a/01, 164a/12
s.+ da 075b/09, 106a/14, 110a/16, 113b/13, 120a/17
s.+ dan 020b/03, 068b/16, 096b/08, 096b/14, 097b/02, 102b/11, 104a/21, 104b/13, 106a/03, 106a/09, 107b/19, 109a/08, 223a/15
s.+ ı 032a/17, 035b/08, 063a/04, 063a/05, 073a/13, 078a/02, 080b/12, 085a/17, 086a/11, 093a/18, 093b/06, 094b/15, 097a/18, 102b/09, 102b/14, 104b/05, 105b/12, 106a/19, 106a/21, 106b/06, 107a/01, 109a/10, 110a/09, 115a/02, 183a/13, 192a/05, 201a/20, 202b/12, 205a/05, 216b/17, 232a/20
s.+ ıla 085a/21, 229b/14
s.+ ın 022a/01, 061b/07, 105a/03
s.+ ina 056b/09, 093a/17, 095a/08, 097a/04, 097a/12, 103a/08, 104a/20, 110b/08
s.+ ından 201a/01
s.+ ınuñ 104b/20, 212b/18
s.+ ları 067a/16
- şaltanat eyle- [Ar.+Tr.]** Padişahlık yapmak.
e.- diler 104b/08
- şaltanat-ı diyār-ı mısır [Ar.+Ar.+Ö.]** Mısır ülkesinin saltanatı.
s. 112a/16
- şaltanat-ı dünyā [Ar.+Ar.]** Dünyanın bolluk içinde yaşayış.
s. 196a/18
- şaltanat-ı rüm [Ar.+Ö.]** Rum saltanatı.
s.+ a 105b/18
- şaltanat-ı mısır [Ar.+Ö.]** Mısır'ın saltanatı.
s. 086b/20, 095b/03
s.+ a 071b/14, 081a/03, 081a/21
s.+ ı 021b/08, 105a/04
- şaltanat-ı nübüvvet [Ar.+Ar.]** Peygamberlik süresi.
s.+ inüñ 002b/07
- şaltanat iT- [Ar.+Tr.]** Padişahlık yapmak.
s.- di 020a/13, 093a/06, 108a/08, 108a/11, 109b/17, 110a/18, 110b/08, 110b/09, 110b/16, 110b/17, 201a/17
s.- düğinden 110a/07
s.- dükten 110b/04, 110b/11, 110b/12
s.- ince 106a/16
s.- medin 104b/11, 109a/07, 110b/07
s.- üp 110b/08
- şaltanat-me'āb [Ar.+Ar.]** Saltanat korunağı.
s.+ ları 113a/06
- şām [Ö.]** Hz. Nuh'un oğullarından biri.
s. 008b/06, 008b/13, 008b/18, 009a/04
s.+ a 008b/10, 008b/14
s.+ uñ 169a/01
- şamt [Ar.]** Suskunluk, sessizlik.
ş. 109b/11
- şamurdan- [Tr.]** Sayıklamak.
ş.- ı 051b/08
- şan- [Tr.]** 1. Zannetmek. 2. Tahmin etmek.
ş.- dı 002a/21, 039a/11, 068b/05, 083a/05, 112a/05, 202a/04
ş.- dılar 042b/10, 054a/03, 064b/13, 068b/10, 206b/04, 227b/01
ş.- düğumuzdandır 101b/14
ş.- dum 003b/15
ş.- ırın 039a/06
ş.- maç 154b/16
ş.- up 041b/13, 056b/21, 068b/03, 078b/11, 084b/04, 129a/16, 152a/18, 210b/18
ş.- ur 142a/20
ş.- urdı 083a/03, 145a/08, 183a/11, 192b/05, 193a/10
ş.- urıdı 010a/21
ş.- ursın 194a/20
- şan [Tr.]** Nam, ün.
ş. 156a/06
ş.+ ı 223a/16
- şañā [Tr.]** Sen zamirinin yönelme durumu.
s. 001b/13, 001b/14, 002a/07, 008b/20, 009b/07, 009b/08, 009b/09, 011b/08, 011b/09, 015a/14, 022b/11, 024a/04, 024a/05, 024a/07, 024a/13, 024a/14, 024a/20, 024a/21, 032a/20, 038b/17, 038b/21, 039a/05, 041a/16, 055a/18, 058a/08, 065a/03, 068b/02, 071a/15, 072a/17, 075b/20, 082b/16, 089b/05, 089b/08, 089b/09, 098a/07, 105a/17, 125a/09, 125a/15, 141a/12, 155b/05, 159b/02, 159b/07, 159b/10, 161a/03, 164b/18,

- 176b/03, 186a/05, 188b/14, 194a/17, 194a/19, 194b/06, 201b/20, 201b/21, 202b/13, 209b/16, 211a/18, 211a/19, 213b/20, 214b/01, 214b/02, 218b/08, 222a/05, 227b/18
- šanŌā [Ö.]** Yemen Cumhuriyeti'nin başkenti.
ş. 113b/19
- šanŌā şehri [Ö.]** (bk. šanŌā)
ş.+ nde 181b/04
- šanŌat [Ar.]** 1. Ustalık, hüner. 2. Duygu, düşünce ve hayallerin incelikleri ile yapılan etkinlik. 3. Bir meslekte uyulması gereken kurallar, yöntemler bütünü olarak kabul edilen her türlü etkinlik ve davranış biçimi.
ş. 029a/05, 144a/15
ş.+ ı 043a/09, 053a/17
ş.+ ıla 017a/10, 018a/11, 021b/12, 026a/13, 027b/09, 070a/04
ş.+ m 031a/12, 146b/21, 147a/02
ş.+ nca 026b/18
ş.+ ndan 018a/05
ş.+ ıyla 069a/16
ş.+ la 047a/06, 122a/07, 195b/04
ş.+ lar 005b/04, 011b/21, 020b/10, 057a/11, 121b/20
ş.+ lara 069a/05
ş.+ larıdır 114b/13
ş.+ larla 182a/10
ş.+ larını 043b/04
ş.+ uñ 011b/21, 037a/18
- šanāyiŌ [Ar.]** Sanatlar; ustalıklar.
ş. 001b/03, 011b/19, 020b/21, 021a/13, 047b/20, 115b/06, 135a/14, 139a/16, 142b/11, 144a/19, 195b/14
ş.+ den 136a/21
ş.+ Ōi 019a/07
ş.+ ile 121b/20
- šanāyiŌ-i Ōacibe [Ar.+Ar.]** Tuhaf sanatlar.
s. 034a/17
s.+ si 136a/11
- šanāyiŌ-i cüz'iyye [Ar.+Ar.]** Zanaat.
s.+ nüñ 006b/15
s.+ yi 141a/15
- šanāyiŌ-i ğariibe [Ar.+Ar.]** Tuhaf sanatlar.
ş. 189a/08
- sanc- [Tr.]** Saplamak.
s.- arlar 128a/12
s.- up 224a/18
- sancağ [Tr.]** Bayrak.
s. 089a/20
s.+ ları 178b/17
- sancu [Tr.]** İç organlarda zaman zaman artıp eksilen ve batar veya saplantı şeklinde ortaya çıkan şiddetli ağrı.
s. 127b/04
s.+ sı 127b/05
- sandal ağacı [Ar.+Tr.]** Yaban çileği ağacı; koca yemiş.
s.+ dur 014a/07
- sandarūs [Far.]** Kupal ağacından çıkan bir zamktan oluşmuş bir tür kehribar; sandalos.
ş.+ ıla 146b/01
- sandūĶ [Ar.]** İçine eşya konulan büyük kutu; sandık.
ş. 007a/18, 007a/19, 029b/03, 059a/07, 152b/17, 152b/20, 153a/09, 175a/07, 193a/18, 228a/05
ş.+ da 152b/17, 152b/18
ş.+ dan 153a/14
ş.+ ı 152b/19, 153a/05
ş.+ lar 008a/17, 117a/10
ş.+ larıyla 027b/06
ş.+ uñ 193a/19
- sāndūĶ [Ar.]** (bk. sandūĶ)
ş. 153a/06
ş.+ ı 153a/02, 153a/03, 153a/13
ş.+ uñ 153a/01, 153a/12
- sāndulūslan- [Far.+Tr.]** Senderusla sıvanmak.
ş.- miş 036b/03
- sāne [Ö.]** Mısır'da bir köy.
s. 197a/15
- šanem [Ar.]** Put.
ş. 015a/16, 015b/01, 015b/04, 016a/19, 017b/07, 018a/12, 018b/08, 019b/01, 020a/19, 025a/06, 025b/14, 028b/02, 030a/04, 030a/06, 030a/12, 030a/13, 033b/17, 036a/05, 036b/04, 040b/21, 041b/21, 043a/10, 043a/12, 047a/04, 047a/08, 047a/09, 048a/21, 049b/18, 053a/01, 053a/03, 058b/18, 063b/16, 064b/02, 065b/11, 066a/15, 066a/17, 118a/10, 136b/07, 136b/15, 136b/20, 136b/21, 146a/18, 166b/08, 166b/09, 182a/09, 189a/17, 189a/21, 189b/03, 189b/05
ş.+ dūr 146a/20
ş.+ e 041a/01, 041a/06, 043a/11, 068a/06, 189b/02, 189b/07, 194b/12
ş.+ i 012b/17, 017b/05, 018b/07, 066a/15, 146a/19, 194b/08
ş.+ idi 053a/04
ş.+ idūr 012b/16
ş.+ ler 016a/17, 016b/01, 016b/03, 017b/01, 026b/21, 028b/07, 028b/11, 030a/08, 036b/16, 037a/03, 064a/21, 066a/17, 136a/15, 163b/04, 163b/08, 181b/18, 182a/08, 184a/13
ş.+ lerden 028b/08, 051a/09, 053a/03, 068b/14, 149b/10
ş.+ lere 027a/02, 047a/13
ş.+ leri 050b/16, 065b/05, 149b/11, 172b/05
ş.+ leridi 144a/10
ş.+ lerin 149b/11
ş.+ lerine 051b/02
ş.+ lerüñ 184a/14
ş.+ uñ 015a/19, 016a/18, 025a/07, 028b/04, 030a/14, 033b/17, 036a/06, 047a/11, 048a/21, 137a/02
- šanem-i ebū'l-hevl [Ö.]** (bk. ebū'l-hevl)
e.+ e 146a/21
- šanem-i kamer [Ö.]** Eski Mısır'da bir put.
ş. 022a/10
- šanemü'l-hiĶe [Ö.]** Eski Mısır'da bir put.
ş. 043a/10
- šanĶ [Tr.]** Suç işlediği sanılan kimse.
ş.+ muñ 161b/16
- šāniŌ [Ar.]** Yapılan, görülen iş.
ş. 001b/03
- šāniŌ-i Ōālem [Ar.+Ar.]** Âlemlerin yaratıcısı; Allah.
ş. 180b/07
- šanĶŌat [Ar.]** Sanatlar, işler.
ş. 021a/14, 069a/07, 136a/14, 136a/17, 136a/21
ş.+ a 136a/16
ş.+ m 136a/16, 142b/12
s.+ mda 151b/19
ş.+ lar 067a/10, 117b/01, 181b/18
- šāniyā [Ar.]** İkinci olarak.
ş. 089a/09, 114b/03, 176a/15
- šapa [Tr.]** Gidilmekte olan yol üzerinde bulunmayan; ana yoldan sapılarak varılan; ana yol dışında kalan; yola uzak yer.
ş. 176a/09
- šapaşāĶ [Tr.]** Sağlam.
ş. 073b/21
- šapıd- [Tr.]** Gidiş yönünü şaşırarak, yolunu kaybetmek.
ş.- up 104a/05
- šapla- [Tr.]** Batırmak, sokmak.
ş.- rlarıdı 150b/17
- šapma- [Tr.]** Gidiş yönünü, yolunu değiştirmek.
ş.- ya 120a/21
- šar- [Tr.]** Bir şeyi başka bir şeyle örtmek, tamamen kaplamak; çepeçevre kaplamak.
ş.- dılar 229a/10
ş.- dum 224b/03
ş.- mağ 101a/10
ş.- up 125b/05, 170b/18
- šarŌ tut- [Ar.+Tr.]** Sara nöbeti geçirmek.
ş.- an 129a/02
- šarar- [Tr.]** Rengi sarıya dönmek.
ş.- ur 011b/02
- šarāy [Far.]** 1. Hükümdarların oturduğu büyük konut. 2. Görkemli büyük konut.
s. 217a/04, 217b/07, 226b/06

- s.+ a 216a/18, 217a/06, 217a/09, 227a/03
s.+ da 226b/11, 226b/14
s.+ dan 031b/14, 109a/12, 217b/07
s.+ ı 031b/19, 050b/02, 054b/21, 063a/18, 078b/10, 091a/21, 107a/15, 227a/05
s.+ ıdı 226a/10
s.+ ın 067a/16, 226a/21
s.+ ına 090b/06, 099a/06, 099a/20, 100a/17, 103b/16, 104a/01, 104a/12, 109a/14, 222a/10, 222b/06
s.+ ında 031b/16, 062b/10, 091b/14, 218a/06, 218b/04, 221b/09, 223a/16
s.+ ını 093b/02
s.+ ınıñ 085a/10, 140b/05
s.+ lar 225b/14
s.+ larında 143a/01
s.+ uñuzuñ 134b/02
- sarāy-ı Őāmir [Ar.+Ar.]** Devlet sarayı.
s.+ e 111b/17
- sarāy-ı sultāñ [Ar.+Ar.]** Padişaha ait saray.
s.+ ye 098a/12
- sāre [Ö.]** (bk. hāzret-i sāre)
s. 054b/19, 055a/11, 055b/01, 055b/04, 055b/18
- sāre hāzreti [Ö.]** (bk. hāzret-i sāre)
s. 055a/20
- sāre hāzretleri [Ö.]** (bk. hāzret-i sāre)
s. 54b/07, 055a/18, 055b/07, 055b/11, 055b/17
s.+ n 054b/10, 055a/01, 055b/03, 055b/05
s.+ den 055a/05
s.+ ne 054b/050, 054b/18, 055a/07, 055a/10, 055a/15, 055a/19, 055b/20, 133a/11
- sarf eyle- [Ar.+Tr.]** Harcamak, kullanmak.
ş.- ye 113a/06
- sarf iT- [Ar.+Tr.]** Harcamak, kullanmak.
ş.- di 091a/01
ş.- erdi 101a/12
ş.- erler 127b/03
ş.- erleridi 014a/19
ş.- e 057b/05
ş.- mege 028b/19
ş.- üp 056a/03
- sarġu [Tr.]** Yarayı sarmakta kullanılan uzun şerit.
ş. 224b/02
- sarı [Tr.]** (bk. şaru)
ş. 163b/05
- sarıl- [Tr.]** Bir şeyle kaplanmak, örtülmek.
ş.- miş 014a/14, 014b/11, 140b/10
ş.- mişlarıdı 064a/12
ş.- u 140a/14, 140b/09
- sarın- [Tr.]** Bir şeyi kendi üstüne sarmak, örtmek.
ş.- up 099a/07
- sāriñ [Ö.]** Hz. Yusuf'un oġlu.
s. 198b/03
- sāriñ [Ar.]** Açık, anlaşılır.
ş. 035a/01, 085a/02, 105a/04, 199a/07
- sāriñhā [Ar.]** Apaçık, açık seçik.
ş. 199a/08
- sarq- [Tr.]** Asılı durmak.
s.- ardı 218a/08
- sarqıt- [Tr.]** Bir şeyin sarkmasını sağlamak; aşağı doğru sallandırmak.
ş.- dılar 066b/05, 137b/10, 153a/05, 171a/11, 171a/12
ş.- duqları 137b/18
- sarmıC [Tr.]** Yağmur suyunu biriktirip kullanmak için yapılan depo.
ş. 065b/17, 178a/10
ş.+ lar 167a/11
ş.+ lara 195b/03, 195b/04
ş.+ uñ 065b/17, 167a/12, 201b/11
- sarp [Tr.]** Eğimi dike yakın olan; çıkılması ve geçilmesi zor; yalman. ş. 064b/17, 194b/15
- sarplġ [Tr.]** Sarp olma durumu.
ş.+ ından 177b/11
- sarrāf [Ar.]** Altın alım satımıyla uğraşan kimse.
ş.+ lara 178a/12
- sarś- [Tr.]** Oynatmak, titretmek.
ş.- ardı 145a/01
- ş.- malı olmaya 144a/17
- şarsıl- [Tr.]** Yerinden oynamak, sallanmak.
ş.- dı 155a/15
- şaru [Tr.]** Sarı renk.
ş. 017b/05, 017b/15, 019a/18, 021a/21, 023b/01, 023b/02, 025b/05, 025b/07, 025b/09, 033b/21, 048a/09, 116b/19, 143a/18, 161a/13, 166b/16, 195a/17, 195a/20
- şarul- [Tr.]** (bk. şarıl-)
ş.- miş 173b/05
- şaruntraġ [Tr.]** Sariya yakın, sarımsı.
ş.+ dur 175b/07
- şaruşın [Tr.]** Sarı saçlı ve beyaz tenli olan.
ş. 136b/04
- şat- [Tr.]** 1. Bir şeyin mülkiyet hakkını, belli bir para karşılığında başka birine devretmek. 2. Kendisinde olmayan bir niteliği varmış gibi göstermek; gösteriş yapmak.
ş. 155b/05, 221a/16
ş.- acaġı 039b/20
ş.- am 124b/12
ş.- an 040a/07, 229b/17
ş.- ana 084a/10
ş.- ar 061a/15
ş.- ardı 161a/17
ş.- arlarıdı 014b/03, 107b/03, 156a/01, 220a/10
ş.- dı 166b/10
ş.- dılar 225a/17
ş.- duġın 084a/08
ş.- duġca 164b/14
ş.- maġa 172a/07
ş.- mişlarıdı 092a/19
ş.- sun 097b/12, 147a/10
ş.- up 056a/01, 107a/07, 108a/20, 133a/02, 138b/13
- şataş- [Tr.]** Rastlamak, karşılaşmak.
ş.- dılar 178a/11
ş.- dum 119a/16
- şataşıl- [Tr.]** Rastlanmak, denk gelinmek.
ş.- ur 171b/20
- şath [Ar.]** Bir şeyin dış yüzü; yüzey.
s.+ ı 182b/02
s.+ ında 135b/12
ş.+ ları 193a/10
- şath-ı zemīn [Ar.+Ar.]** Yeryüzü.
ş.+ i 132a/17
- şatıl- [Tr.]** Para karşılığı verilme.
ş.- dı 223b/14
ş.- maġdan 208a/16
ş.- sa 103a/02
ş.- urdı 130a/09
- şatma- [Tr.]** Para karşılığı başkasına vermemek.
ş.- dı 124b/12
ş.- yasıñ 147a/18
- şatr [Ar.]** Bir sayfa üzerine yatay olarak dizilmiş kelimeler sırası; satır. ş. 048a/17, 174a/12
- şatu [Tr.]** Satılık mal.
ş. 083b/21
ş.+ lar 231b/15
- şatun al- [Tr.+Tr.]** Bir malın bedelini ödemek suretiyle edinmek.
a.- acaġ 159a/18
a.- an 092a/20
a.- dı 066a/05
a.- up 096b/20
a.- urdum 040a/19
a.- urlar 107b/02, 219b/17
a.- uruz 125a/01
a.- maġa 084b/18
- şatun aldur- [Tr.+Tr.]** Satın alma işini başkasına yaptırmak.
a.- urdı 220a/10
- şatvet [Ar.]** Zorlu, ezici ve sindirici güç.
s. 231b/07
- şav- [Tr.]** Geçişirmek.
ş.- maġ 131a/05
- şavaş- [Tr.]** Silahlı çatışmaya girmek, harp etmek.
ş.- dı 103a/13

- ş.- dılar 063a/21, 205a/12
- şavaş [Tr.]** Silahlı çatışma, harp.
ş. 214b/15
ş.+ ıdı 213a/06
- şavb-ı murād [Ar.+Ar.]** Amacın, isteğin olduğu taraf.
ş.+ a 061b/16
ş.+ ina 194a/09
- şavm [Ar.]** Oruç.
ş. 109b/10
- şavt [Ar.]** Ses.
ş.+ ıla 025b/05
ş.+ lar 117a/20, 117b/03
- şavul- [Tr.]** Savuşturulmak; geçirilmek; atlatılmak.
ş.- up 232a/11
s.- urdı 116b/02
- şavur- [Tr.]** (Toprak, kül vb. için) havaya atarak rüzgârın etkisine bırakmak; saçmak.
ş.- dılar 131b/11
- şavvân** taş [Ar.+Tr.] (bk. hâcer-i şavvân)
s.+ ndan 036b/04, 136a/10, 175b/09
s.+ ndamı 170b/02
- şay- [Tr.]** 1. Hesaba katmak, öyle addetmek. 2. Sayısını bulmak.
ş.- arlar 164b/14
ş.- dılar 143b/17, 210a/08, 215a/15
ş.- mişdur 089b/14
- şaÖy [Ar.]** Çalışma, çabalama; emek.
s. 004b/05
s.+ ıyıla 062b/15
- şayd [Ar.]** Av.
ş. 131a/03, 223b/18
- şaydâ [Ö.]** Lübnan'ın güneyinde Cenup vilayetinin merkezi olan şehir.
ş.+ yı 103b/11
- şäye-bân [Far.+Far.]** 1. Güneşten koruyan yer, gölgelik.
s. 006a/11, 006b/11, 176a/14, 176a/16, 176b/05
s.+ a 176a/15
- şäye-bân-ı Öâlî-şân [Far.+Far.+Ar.+Ar.]** Padişah gölgeliği.
s. 099a/12
- şäye-efgen [Far.+Far.]** Güneşten koruyan, gölgelik.
s. 037a/12
- şäye-i Öadâlet [Far.+Ar.]** Adaletin koruması.
s.+ lerinde 111a/11
- şäye-i devlet [Far.+Ar.]** Devlet koruması.
s.+ inde 091b/04
- şäye-i hîmâyet [Far.+Ar.]** Koruma altı.
s.+ inde 037b/02
- şaÖy eyle- [Ar.+Tr.]** Çalışmak.
s.- di 098b/05, 103b/06, 231b/19
s.- diler 043b/16, 131a/11
s.- erken 186a/13
- şayhâ [Ar.]** Haykırma, çığlık.
ş. 051b/19
ş.+ sın 051b/19
ş.+ yıla 138a/21
- şayhâ id- [Ar.+Tr.]** Haykırarak, çığlık atmak.
ş.- erdi 036b/06
ş.- erleridi 199b/05
- şayhatü'l-bâhid [Ar.+Ar.]** Bir taş türü.
ş. 119b/20
- şayıl- [Tr.]** 1. Sayısı belirlenebilmek, sayılabilmek. 2. Addedilmek; öyle kabul edilmek.
ş.- an 168b/07
ş.- ur 101b/06
ş.- urdı 158b/18
- şäyib-re'y [Ar.+Ar.]** Doğru düşünen.
ş. 132b/14
- şaÖy id- [Ar.+Tr.]** Çalışmak.
s.- üp 006a/20
- şäyim [Ar.]** Oruç tutan, oruçlu.
ş. 089b/19
- şäyimü'd-dehr [Ar.+Ar.]** Dinî kurallara uyan; dinî bütün.
ş. 145b/15
- şäyir [Ar.]** Diğer.
s. 004b/20, 005a/17, 006b/15, 007b/09, 008b/07,
- 010b/18, 011b/19, 012a/06, 013b/04, 013b/18,
015a/17, 019b/17, 021b/06, 023a/08, 024b/05,
025b/19, 028b/18, 029b/04, 030a/19, 031a/16,
034a/08, 034b/02, 036a/05, 036b/07, 039b/17,
040b/03, 041b/11, 044a/13, 047b/14, 050a/01,
050b/02, 051b/07, 051b/16, 053b/03, 055a/16,
055b/14, 056b/09, 068b/13, 069a/12, 069a/19,
070a/05, 072b/21, 080a/11, 081a/11, 084b/01,
090b/08, 090b/14, 090b/16, 092a/02, 092a/14,
093b/17, 094a/13, 095b/03, 096b/14, 097a/12,
098b/03, 098b/08, 099b/04, 100b/20, 101a/12,
101b/18, 102a/18, 104a/11, 105a/02, 105a/10,
105a/16, 107a/10, 107b/18, 108b/13, 108b/21,
113b/09, 115b/18, 116a/02, 116a/11, 116b/07,
117a/01, 117b/05, 119a/05, 120a/07, 120b/20,
121a/16, 121b/01, 121b/06, 124a/04, 125b/05,
125b/15, 127b/14, 127b/17, 128a/10, 129b/08,
130a/04, 130b/04, 131b/06, 133a/13, 136a/08,
137b/04, 139b/07, 140a/08, 140a/10, 141b/21,
142b/21, 144a/17, 145b/12, 147b/05, 149b/10,
150b/14, 151b/15, 152a/04, 152b/18, 152b/21,
153a/11, 155b/06, 156b/02, 157b/07, 157b/10,
158a/05, 159b/18, 160a/05, 160a/08, 165a/06,
165b/05, 165b/11, 165b/15, 165b/17, 166a/05,
167a/21, 170a/01, 170a/03, 171a/09, 172a/12,
172b/12, 173b/20, 174b/20, 176b/09, 177b/07,
178b/09, 181a/02, 181b/12, 181b/17, 182a/04,
182a/11, 185a/13, 187b/15, 189a/14, 192a/13,
192a/19, 192b/04, 192b/10, 195a/06, 195b/12,
196a/16, 196b/05, 210b/03, 211a/06, 211a/08,
211b/04, 216a/16, 219b/05, 219b/12, 222b/08,
223b/16, 225b/13, 225b/15, 227a/06, 227a/21,
227b/21, 228a/15, 228a/17, 228b/19, 229a/20,
230b/18, 231a/16
s.+ den 143a/01, 204a/02
s.+ i 123a/21
s.+ in 063b/12
s.+ ini 008a/08
s.+ ler 025b/21
s.+ lerden 142b/21
s.+ leri 005a/20, 023a/12, 025a/01, 047b/18
s.+ lerin 160b/10
s.+ lerine 165a/01
s.+ leriyle 206a/03
- şäyir-i bilâd [Ar.+Ar.]** Diğer beldeler.
s.+ ı 010a/14
- şayma- [Tr.]** Addetmemek.
ş. 209b/14
- şaÖy olun- [Ar.+Tr.]** Çalışılmak.
s.- up 153a/20
- şayyâd [Ar.]** Avcı.
ş.+ lara 129b/01
- şayyâdetü't-tayr [Ö.]** Eski Mısır'da yapılmış bir havuz.
ş. 026b/19, 189a/11
- sâz [Far.]** 1. Müzik aleti. 2. Silah.
s. 208a/20, 231a/02
s.+ ı 187b/14
s.+ ın 187a/18
s.+ ina 187b/04
s.+ lara 187a/17
- sâz-ende [Far.+Far.]** Saz çalan kimse, çalgıcı.
s. 187a/17, 187b/04
- seÖâlî [Ar.]** Cinlerin bir türü.
s. 200a/19
- sebÖa-iseyyâre [Ar.+Ar.]** Yedi gezegen.
s. 180a/10, 180b/11, 181a/03
s.+ den 181a/13, 181b/21, 192b/06
s.+ nüñ 180b/20
- sebâ el-ekber [Ö.]** Eski Mısır'da bir hükümdar.
s. 168b/15
s.+ den 168b/16
s.+ üñ 168b/15
- şebât [Ar.]** dayanma gücü; tahammül.
ş. 130b/18
- sebbâbe barmağı [Ar.+Tr.]** İşaret parmağı.

- s.+ yıla 047a/07
- sebeb [Ar.]** 1. Gerekeçe, neden. 2. Vesile, bahane. 3. Vasıta, araç.
s. 015b/08, 095a/11, 106b/04, 139a/10, 154a/15, 180b/07, 201b/06, 201b/08, 225a/19
s.+ den 016a/13, 048b/11, 053a/14, 083a/21, 094b/20, 107b/01, 107b/03, 146a/01, 146b/08, 148a/05, 189b/13, 192a/11, 204a/16, 217a/20
s.+ i 032a/17, 041a/15, 043b/16, 067b/08, 085b/15, 134a/04, 135a/13, 140b/20, 146b/18, 203b/04, 211b/10, 216b/01, 224b/20, 227a/11
s.+ in 032b/10, 148a/20, 151a/05, 176a/04, 183b/17
s.+ inde 218b/13
s.+ iyile 024b/03, 175b/21, 215b/06, 224b/11
s.+ iyle 066b/13, 129b/18, 173b/16, 179b/05
s.+ le 028a/18, 190a/15
s.+ üüle 009b/06, 159a/15
- sebeb-i binâ [Ar.+Ar.]** Yapılma nedeni.
s.+ larında 114b/08
s.+ sı 193b/20
s.+ sında 196b/02
- sebeb-i cem'î-i in-i nevâdir-i ahbâr [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.]** Özel bilgilerin insanda toplanma nedeni.
s. 002b/18
- sebeb ol- [Ar.+Tr.]** Neden olmak; yol açmak.
s.- mışdı 220a/08
s.- up107b/18, 232a/15, 232a/20
- sebj [Ar.]** Esir.
s. 201a/12
- sebj eyle- [Ar.+Tr.]** Esir etmek.
s.- di 201a/09
s.- diler 088a/12, 219a/13
- sebj-i ehl ve evlâd [Ar.+Ar.+Ar.]** Esir olan aile.
s.+ ı 100a/07
- sebj it- [Ar.+Tr.]** Esir etmek.
s.- di 154b/04
s.- diler 208b/03
s.- düklerin 084b/17
- sebke [Ar.]** Külçe.
s. 053a/17
s.+ leri 176b/18
s.+ lerinden 228a/12
s.+ leriyle 027b/04
s.+ si 011b/02, 011a/12
- sebjl [Ar.]** Hayır için yapılmış çeşme.
s. 056a/02
- sebüke [Ar.]** (bk. sebke)
s.+ leri 007b/11
- sebt günü [Ar.+Tr.]** Cumartesi günü.
s. 181a/15
s.+ ydi 036a/16
- şebt it- [Ar.+Tr.]** Yazmak, kaydetmek.
ş.- düm 184b/17
- şebt-i evrâk eyle- [Ar.+Ar.+Tr.]** Kağıtlara yazmak.
s.- dük 200b/17
- şebüt [Ö.]** (bk. şebüt bin mürre)
s. 160b/07
- şebüt bin mürre [Ö.]** Kişi adı.
ş. 160b/05
- sebük-hîz [Far.+Far.]** Çabucak, aceleyle.
s. 206a/12
- sebük-hîz ol- [Far.+Far.+Tr.]** Acele etmek; telaşlanmak.
s.- urdı 004a/09
- sebbe-vât [Far.+Ar.]** Sebze, yeşillikler.
s.+ ı 132b/05
- secde [Ar.]** Namaz kılarak ve gerektiği zamanlarda Allah'a tazim için yüzü yere koyma.
s.+ leriyle 083b/14
s. 200b/11
- secde iT- [Ar.+Tr.]** Alnı, el ayaklarını, ayak parmaklarını ve dizleri yere koyarak kapanmak.
s.- di 041b/16
s.- diler 041b/05, 051b/11, 146a/13, 146a/18
s.- erleridi 083b/13, 083b/15
s.- üp 018b/19, 041a/07, 146a/16
- secde itme- [Ar.+Tr.]** Secdeye kapanmamak.
s.- di 200a/12
- seç- [Tr.]** Benzerleri arasından ayırmak.
s.- üp 087b/11, 194b/20
- seçil- [Tr.]** 1. Ayrılmak. 2. Duyularla algılanmak.
s.- di 002b/09
s.- ür 172b/16
- sed it- [Ar.+Tr.]** Bastırmak.
s.- di 223a/01
- sedd-i menj'î üstüvâr [Ar.+Ar.+Far.]** Sağlam ve geçilmesi zor set.
s. 091b/15
- sedd-i ramağ ol- [Ar.+Ar.+Tr.]** Ölmeyecek kadar yiyip içmek.
s.- açak 219a/01
- sedd-i ye'cüc [Ö.]** İskender-i Zülkarneyn tarafından Ye'cüc ve Me'cüc fitnesine engel olmak için yaptırılan set.
s.+ ı 076b/06
- sedd olın- [Ar.+Tr.]** Bir engel ile kapatılmak.
s.- an 132a/02
- sedüs [Ö.]** Kişi adı.
s. 064b/20, 065a/08, 065a/14, 132b/10
- sefâhat [Ar.]** İsrâf.
s. 164b/14
- sefer [Ar.]** 1. Askerî hareket. 2. Yolculuk.
s. 154b/08, 228a/05
s.+ de 069b/09, 094a/08, 110a/01
s.+ den 168b/02, 227b/16
s.+ e 069b/07, 166a/16, 213a/01, 228b/02
s.+ i 047b/16, 228a/02
s.+ in 018a/20, 065b/12, 076b/13, 088b/13, 094b/19
s.+ inde 018b/13, 042a/05, 049b/11, 063b/17, 103b/11, 122b/10, 168b/06, 194a/10, 202b/11, 228a/09
s.+ inden 042a/04, 065b/15, 069b/08
s.+ ine 106b/09, 212b/21
s.+ ini 047b/17
s.+ iyle 169b/14
s.+ ler 047a/19, 052b/15
s.+ lere 052b/17, 093a/03, 094b/18
s.+ üimde 227b/18
- sefer iT- [Ar.+Tr.]** Savaşmak için yolculuk yapmak.
s.- di 016b/19, 048b/07, 063b/11, 076b/10, 104a/01, 110a/19, 110b/02
s.- diler 113a/13
s.- düğini 047b/17
s.- düm 004a/01
s.- enler 190a/16
s.- er 052a/18
s.- melü olduklarında 198a/03
s.- se 010b/07
s.- üp 092b/02
- sefer-i mübârek [Ar.+Ar.]** Kutlu sefer.
s.+ lerinde 204a/19
- sefer-i zafer [Ar.+Ar.]** Zafer seferi.
s. 113a/03
- seffâh halifa [Ö.]** İlk Abbâsî halifesi Ebu'l-Abbâs Seffâh.
s. 216b/16
- segirdiş- [Tr.]** Topluca koşturmak.
s.- diler 092a/19, 116b/05
s.- ürleri 170b/06
- segirT- [Tr.]** Koşturmak.
s.- di 008b/11
s.- diler 206b/06, 219a/12
s.- düm 052a/06
s.- irek 008b/20
s.- üp 039a/05, 041b/12, 083a/02
- sehâ halçi [Ö.]** (bk. halçi-i sehâ)
s.+ n 047a/18
- sehâr vaqtı [Ar.+Ar.+Tr.]** Güneşin doğmasından önceki zaman; sabahın erken saati.
s. 008b/09
- sehâre [Ar.]** Sahirler.
s. 022b/04, 022b/19, 031b/20, 032a/08, 034b/06, 051a/08, 164a/05, 170a/03
s.+ ye 031b/20, 194a/15
- sehâre devleti [Ö.]** Mısır'da firavunların hakimiyetinden önce hüküm süren devlet.

- s. 061b/10
- seherj** [Ar.] Seher vakti.
s. 179a/06, 205b/06, 205b/15
- sehv** [Ar.] Hata, yanılma.
s.+ ile 173b/06
- sek-** [Tr.] Tek ayak üzerinde zıplayarak ilerlemek.
s.- erleridi 199b/05
- sekkare** [Ö.] Mısır'da bir nahiye.
s. 142a/08
- sekiz** [Tr.] Sekiz sayısı.
s. 027a/16, 027a/17, 029b/07, 030b/16, 034a/03, 035b/08, 056a/04, 077a/16, 077b/16, 091b/18, 092a/09, 093a/13, 094b/04, 094b/19, 096b/02, 096b/10, 097a/18, 105b/10, 106b/17, 108a/05, 108b/09, 109b/14, 110a/03, 110a/06, 110a/17, 110b/11, 110b/18, 120b/04, 123a/15, 127b/10, 135b/12, 139b/12, 141a/20, 141a/21, 141b/02, 143a/09, 145a/06, 158b/09, 161a/17, 162a/12, 163a/05, 163b/12, 168a/08, 190b/18, 191a/14, 192b/04, 193a/09, 193a/11, 198a/06, 199a/14, 199b/16, 201a/08, 203a/05, 205a/18, 218a/04, 221a/13, 223b/10, 226b/16
s.+ e 103a/16
s.+ i 091b/17, 130b/21
s.+ inde 114a/11, 179b/07, 193a/02, 203b/10
s.+ inden 218b/14
s.+ ineyidi 105b/11
- sekizinci** [Tr.] Sekizinci sırada olan.
s. 077b/07, 080a/09, 081a/08, 106b/14, 117b/13, 129b/21, 179b/20, 183a/14, 228b/02
s.+ sidür 110a/15
s.+ sine 180b/03
- seksen** [Tr.] Seksen sayısı.
s. 008b/03, 016b/17, 019a/04, 027a/03, 033b/11, 036a/05, 054b/01, 078a/02, 083b/06, 085b/01, 095a/14, 103a/14, 103a/16, 103b/03, 106b/15, 107b/20, 120b/01, 121b/10, 121b/18, 141a/06, 149b/12, 154a/05, 155a/03, 155b/02, 158b/08, 188b/09, 208b/21, 210a/08, 219a/13, 223b/14, 229a/06, 231b/17
s.+ e 229a/14
s.+ inde 145b/14
- sekseninci** [Tr.] Sekseninci sırada olan.
s. 091a/02, 192b/19
- sekü** [Tr.] Oturmak amacıyla yapılmış merdiven basamağına benzer yükseklilik; sedir; kerevet.
s. 027a/19, 027a/21
s.+ nüñ 027a/19, 027b/02
- selâm vir-** [Ar.+Tr.] Selamlamak.
s. 024a/05
s.- di 024a/09
s.- ür 162a/20
s.- ürdi 047a/08
s.- ürleridi 199b/20
- selâmet** [Ar.] Esenlik.
s.+ i 195a/08
s.+ ile 037b/02, 065b/12
s.+ le 113a/10
- selâmetlûğ** [Ar.+Tr.] Esenlik.
s.+ la 138b/05
- selâmla-** [Ar.+Tr.] Selam vermek.
s.- r 083a/02
s.- yup 230b/06
- selâtin** [Ar.] Sultanlar, hükümdarlar.
s. 013a/09, 107a/19
- selâtin-i Öadâlet-âyin-i âl-i Öoşmân** [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] Osmanlı'nın adil töreli sultanları.
s.+ dan 105b/16
- selâtin-i Öadl-âyin-i âl-i Öoşmân** [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] Osmanlı'nın adil töreli sultanları.
s. 149a/11
- selâtin-i âl-i Öoşmân** [Ar.+Ar.+Ar.] Osmanlı sultanları.
s.+ dan 114a/02
- selâtin-i cihân** [Ar.+Far.] Cihan sultanları.
s. 091b/11, 211b/14
s.+ uñ 013b/11
- selâtin-i çerâkise** [Ar.+Ar.] Çerkez sultanları.
s.+ nüñ 110a/15
- selâtin-i diyâr-i mısır** [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır diyarının sultanları.
s.+ uñ 109b/17
- selâtin-i ekrâd-ı mısır** [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır'ın Kürt sultanları.
s.+ dan 170a/04
- selâtin-i mâziye** [Ar.+Ar.] Eski sultanlar.
s. 195b/11
s.+ den 116a/11
- selâtin-i mısır** [Ar.+Ö.] Mısır sultanları.
s. 200b/14
- selâtin-i naşârâ** [Ar.+Ar.] Nasranî sultanlar.
s.+ dan 158b/10
- seleb** [Ar.] Savaş aracı; silah.
s.+ in 208a/20
- selef-i Öülemâ** [Ar.+Ar.] Seçkin bilginler.
s. 004b/11
- selef-i Öülemâ-yı mısır** [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır'ın seçkin bilginleri.
s.+ dan 105b/20
- selh** [Ar.] Son gün.
s.+ e 007b/20
s.+ inde 216b/17
- selim** [Ö.] (bk. el-müstekfî-billah)
s. 104b/21
- selimân** [Ö.] Yavuz Sultan Selim.
s. 113b/15
- şelş** [Ar.] Üçüncü.
ş. 222b/03
- sels** [Far.] Ay.
s. 141b/09
- seltis** [Ö.] Mısır yakınında bir mevzi.
s. 212b/09
- sem** [Ar.] Zehir.
s. 061a/15
- semâ** [Ar.] Gökyüzü.
s. 049a/17
- semâÖ** [Ar.] Dinleti.
s. 187b/14
- semÖân ve tãÖaten** [Ar.+Ar.] Başüstüne, emredersiniz.
s. 102a/21
- şemâniye medreseleri** [Ö.] Fâtih Sultan Mehmed tarafından İstanbul'da kendi adıyla anılan camimin Karadeniz ve Akdeniz cihetlerinde inşa edilmiş bulunan sekiz medresenin adı.
ş.+ n 091b/17
- şemâr** [Ar.] Meyve, yemiş.
ş. 044a/20
- semâvât** [Ar.] Gökler.
s. 049a/17
- semek-i ruÖade** [Ar.+Ar.] (bk. ruÖade balığı)
s. 013b/21, 125b/03
- semm-i kıtâl** [Ar.+Ar.] Ölümcül zehir.
s.+ dür 129b/03
- semmüd kıryesi** [Ö.] (bk. semmüd şehri)
s. 167b/07
- semmüd şehri** [Ö.] Mısır'da eski bir şehir.
s.+ ne 184a/01
- semrüt-** [Tr.] Semirmesini sağlamak.
s.- diler 032b/17
- semt** [Ar.] 1. Bölge; taraf; yer. 2. Bir şehrin, kendi içinde bir bütünlük oluşturan bir bölgesi veya bölümü.
s.+ e 005a/21, 176a/03
s.+ i 193b/19
s.+ in 043b/09
s.+ inde 195b/04, 215b/18
- şemüd** [Ö.] Âd halkından, Hüd'un elçiliğini kabul eden ve bu şekilde Allah'ın gazabından kurtularak hayatta kalanlarından biri olan kimse.
ş. 169a/08
ş.+ ı 169a/02
- şemüd kavmı** [Ö.] Hz. Nuh'un oğlu Sam'ın neslinden olan ve Kuran-ı Kerim'de, iman etmedikleri ve bunun neticesinde helak oldukları bildirilen kavim.
ş.+ ndan 160b/08
ş.+ nuñ 169a/05

semüm-ı kâfile [Ar.+Ar.] Ölümcül zehirler.

s.+ den 018a/06

s.+ yile 136a/01

semür- [Tr.] Semiz hâle gelmek; şişmanlayıp yağ bağlamak.

s.- ür 129a/11

semüz [Tr.] Şişman, besili.

s. 006a/10, 058b/05, 176a/14, 213a/09, 224a/10

semüzlük [Tr.] Semiz olma durumu.

s.+ lerinden 213a/10

sen [Tr.] İkinci teklik kişi zamiri.

s. 001b/13, 001b/14, 009b/06, 009b/09, 024a/11, 024a/15, 032a/19, 038a/11, 038b/17, 049a/07, 050a/19, 057b/09, 058a/03, 065a/17, 068a/06, 072a/18, 089b/07, 089b/10, 102a/18, 115a/15, 115a/21, 134b/04, 159a/16, 175a/17, 186a/12, 187b/04, 194a/17, 201b/19, 209a/14, 214a/01

s.+ de 210a/16

s.+ den 015a/20, 024a/11, 024a/18, 038a/12, 038b/16, 038b/18, 040a/18, 055a/08, 058a/02, 065a/07, 125a/15, 147a/18, 159b/11, 175a/17, 202a/01

s.+ i 010b/18, 013b/01, 013b/02, 023b/21, 024a/18, 024a/19, 038b/11, 054b/19, 055a/19, 057b/10, 065a/04, 068b/01, 068b/02, 071a/15, 089b/03, 105a/17, 125a/15, 159b/08, 159b/10 164b/19, 194b/05, 194b/06

s.+ üñ 008a/06, 009b/06, 009b/08, 049a/08, 049a/17, 055a/21, 058b/08, 072a/06, 075b/21, 089b/08, 101b/18, 125a/14, 125a/16, 157b/05, 159a/15, 169b/07, 173b/19, 175a/21, 178b/21, 211a/20

s.+ üñile 232a/14

s.+ üñle 015a/13, 054b/13, 057b/09, 083b/03, 159b/06, 209a/11, 209a/14, 209b/14, 209b/17, 214a/03

s.+ üñleyidi 213b/20

şenâ [Ar.] Övme, övüş.

ş.+ ları 102a/11

şenâ eyle- [Ar.+Tr.] Övmek.

ş.- düm 052a/10

şenâ id- [Ar.+Tr.] Övmek.

ş.- erler 123b/19

ş.- erüz 174a/02

ş.- üp 081b/19, 111a/02

sencileyin [Tr.] Senin gibi.

s. 049a/08

senderüs [Far.] (bk. şandarüs)

s. 014b/17

senderüs şuyı [Far.+Tr.] Sandoloz sakızının suda eritilmesiyle

oluşan su.

s.+ yla 077b/13

senderüs taşı [Far.+Tr.] Sandolos sakızı.

s. 014b/15

s.+ ndan 014b/09

senderüs yağı [Far.+Tr.] Sandolos yağı.

s. 014b/10

sene [Ar.] Yıl.

s. 081b/01, 081b/02, 083a/04, 106b/15, 113b/17, 222b/03, 223a/04

s.+ nüñ 047b/05, 148a/17

s.+ sine 080a/09

s.+ yidi 103b/03

sene-i mezbûre [Ar.+Ar.] Yukarıda yazılmış olan yıl.

s. 089a/15, 098b/06, 113b/08, 228b/03

sene-i şemsiyye [Ar.+Ar.] Güneş yılı.

s. 170b/01

s.+ yile 139b/11

şenevî [Ar.] Biri hayır yapan, diğeri kötülük işleyen olmak

üzere iki Tanrı'nın varlığına inanan; sünâî; ikici.

ş. 082b/12

seng [Far.] Taş.

s. 003a/12

s.+ i 163b/21

seng-i vücüd [Far.+Ar.] Beden taşı.

s.+ i 003b/20

sengin [Far.] Ağır.

s. 175b/08

senteriyeye [Ö.] Sive olarak da bilinen Mısır'da eski bir şehir.

s. 189b/17, 189b/20

seped [Far.] Saz, kamyş, ince dal vb. şeylerden örmek suretiyle yapılmış, genellikle yiyecek ve eşya taşımakta kullanılan saplı veya sapsız gereç.

s. 010b/04, 048a/21, 055b/13, 126a/13

s.+ e 126a/13

s.+ in 010b/06

s.+ ler 191b/11

sepişdür- [Tr.] Rastgele dağıtmak; serpiştirmek.

s.- di 206a/05

ser-âgâz eyle- [Far.+Far.+Tr.] Yeniden başlamak.

s.- di 187a/19

ser-âgâz it- [Far.+Far.+Tr.] Yeniden başlamak.

s.- di 187b/05

ser-â-pây [Far.+Far.] Baştan ayağa, tamamen.

s. 027a/20

ser-â-ser [Far.+Far.] Baştan başa, tamamen.

s. 006b/14, 033b/09, 079a/02, 083a/13, 100b/08, 114a/05, 150a/14, 164b/21

serâsime it- [Far.+Tr.] Sersemletmek.

s.- di 176b/02

ser-Ôasker [Far.+Ar.] Başkomutan.

s. 227b/12

s.+ i 071b/02, 096b/01, 098a/06

s.+ in 047b/09

s.+ leri 214a/09

serçe [Tr.] Serçegillerden küçük ötücü kuş.

s. 228b/19

ser-çeşme [Far.+Far.] Kaynak.

s.+ si 089b/14

ser-dâr [Far.+Far.] Ordu komutanı.

s. 206a/18

serdüs halîci [Ö.] (bk. halîc-i serdüs)

s.+ n 072a/10

ser-efrâz [Far.+Far.] Seçkin.

s. 099a/12

s.+ dur 091b/14

s.+ lardı 143a/01

ser-efrâz ol- [Far.+Far.+Tr.] Emsallerinden ayırt edilmek,

seçilmek.

s.- an 113a/17

s.- mışdım 003b/04

serendîb [Ö.] Hint Okyanusu üzerinde bulunan bir ada ülkesi,

Sri Lanka.

s. 119b/17

s.+ e 052b/21

seretân [Ar.] 1. Yengeç burcu. 2. Yengeç. 3. Kanser.

s. 127b/05, 158a/15, 158a/17

s.+ da 139b/10

seretân burcu [Ar.+Ar.+Tr.] Yengeç burcu.

s.+ na 066a/18

ser-gerdâñ ol- [Far.+Far.+Tr.] Sersemlemek.

s.- dı 001b/05

ser-gerdân ol- [Far.+Far.+Tr.] 1. Sersemlemek. 2. Perişan

olmak. s.- dılar 044b/10

s.- duıkları 177b/16

s.- ur 044a/15

ser-güzeşt [Far.+Far.] Bir kimsenin başından geçen olaylar

dizisi; serüven.

s.+ ini 004a/20

ser-âhad(d) [Far.+Ar.] Sınır, hudut.

s. 047b/16

s.+ da 022b/08, 022b/13, 022b/14, 023a/08

s.+ dan 022b/07

s.+ dıydı 063b/07

s.+ i 022b/06, 172a/04, 172b/01, s.+ ıdur 171b/16

s.+ ma 022b/06, 063b/01

s.+ mda 016b/01

s.+ larda 063a/15

s.+ larında 044a/03

ser-âhadd-ı vilâyet-i azerbaycan [Far.+Ar.+Ö.] Azerbaycan

vilayetinin sınırı.

s. 003a/01

ser-âhadd-ı vilâyet-i mısır [Far.+Ar.+Ö.] Mısır vilayetinin

sınırı.

- s. 204b/15
ser-hôş [Far.+Far.] Sarhoş.
s.+ la 026b/05
serîr [Ar.] Taht; makam koltuğu.
s. 014a/14, 014a/21, 014b/04, 029a/13, 042a/18, 047b/18
s.+ i 077a/02, 061b/06
s.+ inden 016b/21
s.+ ine 109a/07
s.+ ün 014a/14, 014a/15, 042a/21
serîr-i hilâfet [Ar.+Ar.] Halifelik tahtı.
s. 099a/02
s.+ e 098b/01
serîr-i sa'âdet [Ar.+Ar.] Saaset tahtı; padişahlık.
s.+ e 098a/13
serîr-i saltanat [Ar.+Ar.] Saltanat tahtı.
s. 225a/21, 217b/09, 217b/19
s.+ a 003b/05, 104b/04, 113b/10
s.+ ı 149a/20, 216b/18
serîr-i saltanat-ı mîsr [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır tahtı.
217a/06
s.+ a 216b/15
ser-keşlik id- [Far.+Far.+Tr.] Kafa tutmak.
s.- üp 103a/07, 230a/03
sermâhü'd-deylemî [Ö.] Kişi adı.
s. 086b/01
sermedî [Ar.] Sonsuza kadar.
s. 179b/18
ser-nigün ol- [Far.+Far.+Tr.] Baş aşağı olmak.
s.- dı 080b/19
s.- mağa 086b/11
ser-tâ-ser [Far.+Far.] Baştan başa; tamamen.
s. 003a/09, 011a/14, 011a/17, 045a/13, 045b/16, 060b/03, 064b/21, 076a/05, 085b/18, 088a/16, 091a/08, 091a/15, 099a/14, 121a/13, 122a/11, 131b/19, 132a/16, 139a/21, 147a/07, 167a/15, 174b/12, 174b/21, 176a/19, 191a/18, 192b/04, 194b/08, 210b/12, 215b/08
serv [Far.] Servi ağacı.
s. 003b/13
server [Far.] Bir topluluğun başı olan; reis.
s.+ i 003b/14
s.+ ler 206a/18
servî [Ö.] Eski Mısır hükümdarı İsad'ın veziri.
s. 042b/12
s.+ ye 042b/18
serzeniş [Far.] Azarlama.
s. 164b/18
sev- [Tr.] Sevgi duymak.
s.- di 038a/21, 039a/01
s.- diler 036b/20
s.- er 025a/03
s.- erdi 017a/09, 027a/09, 039b/17, 053a/13, 053a/19, 083a/12, 091b/04, 094b/10, 107a/13, 148a/14, 164a/13, 165b/15, 196b/11, 220a/09, 232a/17
s.- erdüm 003b/14
s.- eridi 019b/16
s.- erin 196b/12
s.- erler 011b/07
s.- erleridi 012b/06, 037a/07
s.- mekden 089b/16
s.- sün 025a/02
sevâd işi [Ar.+Tr.] Altının rengini değiştirerek yapılan bir işleme türü; savat.
s. 017a/10
sevâd [Ar.] 1. Kalabalık, cemaat. 2. Gölge.
s. 017a/10, 142b/09, 142b/13
s.+ ı 203a/18
sevâd-ı a'Özam [Ar.+Ar.] Ulu şehir.
s. 149a/10, 203b/14
s.+ ün 149a/05
sevâd-ı a'Özam-ı edirne [Ar.+Ar.+Ö.] Ulu şehir Edirne.
s.+ deki 003b/06
sevâd-ı a'Özam-ı felek-bünyâd [Ar.+Ar.+Ar.+Far] Çok ulu şehir.
s.+ ün 091b/13
sevâd-ı a'Özam-ı istanbul [Ar.+Ar.+Ö.] Ulu şehir İstanbul.
s.+ a 216a/20
sevâd-ı cihân-peymâ [Ar.+Far.+Far.] Cihanı ölçen ulu şehir.
s.+ dur 004a/15
sevâd-ı enbüh [Ar.+Far.] Kalabalık ve ulu şehir.
s.+ dur 147a/07
sevâd-ı Öürâk [Ar.+Ö.] Ulu şehir Irak.
s. 142b/14
s.+ dan 054b/07
sevâd-ı Öözüm [Ar.+Ar.] Ulu şehir.
s.+ idi 217b/06
sevâhîl [Ar.] Sahiller.
s.+ de 093b/17
s.+ idür 119b/14
sevâhîl-i bahr-ı mâlîh [Ar.+Ö.] Akdeniz sahilleri.
s.+ de 007a/01
sevâk bin lüçüm [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
s.+ dür 020a/16
sevâlif [Ar.] Geçmişler.
s. 132a/17
sevât şan'âtı [Ar.+Ar.+Tr.] (bk. sevâd işi)
s.+ yla 069a/16
sevâ [Far.] Bir şeyi yapmak için duyulan aşırı istek; heves; tutku.
s. 004b/06
s.+ sını 109a/18
s.+ sına 085a/02, 109a/10
s.+ ya 007a/07
s.+ yla 194a/03, 194a/08
sevâ-yı Öişik [Ar.+Far.] Kara sevda, aşk.
s. 038b/01
sevgülü [Tr.] 1. Sevilen kişi. 2. Sevimli değer olan.
s. 200b/01, 207a/18
sevici [Tr.] Seven.
s. 077a/15, 077b/01, 077b/04
sevin- [Tr.] Sevinç duymak, neşelenmek.
s.- di 041b/11, 041b/13, 051a/12, 056b/21, 058a/20, 059a/16, 098b/07, 168a/07
s.- diler 053a/12, 213a/13
s.- düğinden 008b/09
s.- mişleridi 109a/01
s.- üp 160b/17
s.- ürek 222a/06
s.- ürleri 123b/19
sevķ it- [Ar.+Tr.] Göndermek, yollamak.
s. mişidi 009a/16
sevķ-i kelâm [Ar.+Ar.] Söz yollama.
s. 198b/21
sevme- [Tr.] Sevgi beslememk.
s.- düğün 202a/05
s.- z 201b/05, 228b/11
s.- zdi 131a/02
s.- zidi 095a/15
sevün- [Tr.] (bk. sevin-)
s.- di 024a/21
seyâhat iT- [Ar.+Tr.] Gezi yapmak.
s.- en 229a/18
s.- mişidi 014b/07, 119b/06
seyf [Ar.] Kılıç.
s. 089b/16, 113b/02, 231a/10
seyf-i islâm [Ar.+Ar.] İslâm'ın kılıcı.
s. 002b/13
seyhün [Ö.] Seyhun Nehri.
s. 122b/01
seyl-âb [Ar.+Far.] Sel suyu; sel.
s. 113a/15
seylanî [Ar.] Seylan taşı.
s. 090b/09
seyr [Ar.] Eğlenmek amacıyla bakma; hoşlanarak bakma; temaşa.
s. 129b/18, 131a/03, 190a/11, 204a/01
s.+ den 118b/02
s.+ e 033a/02, 226b/07
s.+ ine
seyrân [Ar.] Gezinme, dolaşma.
s.+ a 226b/04, 226b/09

- seyrāna çık-** [Ar.+Tr.] Gezinmek, dolaşmak.
s.- anlar 182b/15
s.- ar 195b/19
s.- dı 032b/20, 068a/01
- seyrān eyle-** [Ar.+Tr.] Gezinmek, dolaşmak.
s.- di210b/12
- seyrān eyle-** [Ar.+Tr.] Gezinmek, dolaşmak.
s.- di 099a/03
s.- er 164b/08
s.- erdi 021b/13, 042b/14, 067b/07
s.- erken 021b/13
s.- üpl52b/14
- seyrān-gāh** [Ar.+Far.] Gezinti yeri.
s.+ ıdır 216a/21
s.+ ıydı 085b/17
s.+ lar 022b/01, 038a/15, 166a/07
s.+ ları 032b/14, 170b/10
s.+ larına 219b/13
- seyr(in)e bin-** [Ar.+Tr.+Tr.] Seyir amacıyla at, gemi vb. bir araçla yola düşmek.
s.- se 032b/18
s.- di 118a/17, 154b/17
- seyr eyle-** [Ar.+Tr.] Bakmak, izlemek.
s.- düm 004b/03
- seyre çık-** [Ar.+Tr.] Gezintiye çıkmak.
s.- duğı 086a/02
s.- duğca 032b/19 , 219b/18
s.- up 151a/13
- seyr iT-** [Ar.+Tr.] Bakmak, izlemek.
s.- e 219b/12
s.- er 164a/21, 222a/07
s.- erdi 032b/14, 042b/15, 067b/01
s.- erken 032b/16
s.- erleridi 073b/15
s.- di 052b/20, 053a/02
s.- se 153b/17
- seyr itdür-** [Ar.+Tr.] Bakturtmak, izletmek.
s.- üp 022b/14
- seyrek** [Tr.] Sık olmayan, aralıklı.
s. 182b/03
- şı-** [Tr.] 1. Yenmek; mağlup etmek. 2. Verilen emri bozmak, yerine getirmemek.
ş.- dı 038b/13, 071b/02, 095b/20, 096a/07, 200a/13, 200b/11, 227b/16
ş.- dılar 099b/09, 103a/10, 205a/01, 212b/13, 221b/05, 222a/14
ş.- duğı 063b/04
ş.- yan 156a/06
- sıbt** [Ar.] Aile; soy.
s.+ larından 119b/02
- şıbyān** [Ar.] Çocuklar.
ş.+ a 086b/11
- şıçra-** [Tr.] 1. Zıplamak, atlamak. 2. Hızla yukarıya doğru hareket etmek.
ş.- dı 127a/08
ş.- r 015a/14, 083a/02, 127b/20, 128b/07, 135a/09
ş.- rdı 043b/15, 135a/11
ş.- sa gerekdür 024a/01
ş.- yup 008b/12, 008b/19, 078b/16, 151a/02, 206a/18
- şıçraş-** [Tr.] Toplu halde sıçramak.
ş.- up 015a/07
- şıçrayım** [Tr.] Sıçrayış.
ş.+ da 127b/20
- şid-** [Tr.] Patlamak.
ş.- ar 136b/18
- şidk** [Ar.] 1. Sadakat. 2. Doğruluk.
ş. 002b/15, 113a/04
ş.+ ıla 176b/07
ş.+ ina 214a/21
ş.+ umı 039a/08
- şidk-ı takdîr ve takrîr** [Ar.+Ar.+Ar.] Doğru biçimde değerlendirme ve karar verme.
ş.+ lerine 144a/04
- şifât** [Ar.] 1. Vasıf. 2. Bir kimsenin yüz ve dış görünüşü; yüzü veya kılığı.
ş.+ la 182a/18
- ş.+ uñ 002a/05
- şifât-ı hüdûş** [Ar.+Ar.] Sonradan meydana gelen sıfat.
ş.+ dan 180b/08
- şığ-** [Tr.] Tümüyle bir şeyin içine girebilme.
s.- acak 171a/07
ş.- ar 162b/04, 175b/14
ş.- ardı 226a/18
s.- duğı 171a/07
ş.- mağa 225b/12
- şığa-** [Tr.] Okşamak, sıvazlamak.
ş.- sa 030a/14, 030a/16
- şıgancağ** [Tr.] Kaygan.
ş.+ dur 144a/13
- şığār** [Ar.] Gençler, küçükler.
ş. 124a/06
- şığın-** [Tr.] 1. Korunma amaçlı saklanmak. 2. Kendisini koruması için güçlü birine başvurmak.
ş.- dılar 213b/05
ş.- mış 216b/04
- şığır** [Tr.] Geviş getirenlerden büyükbaş, evcil hayvanların genel adı. ş. 023b/04, 030a/15, 032a/20, 047a/09, 171a/21, 176b/11, 199b/08
ş.+ a 032a/17, 032a/20, 032b/10, 033a/16, 061b/11
ş.+ uñ 030a/16, 191a/20
- şihât** [Ar.] 1. Sağlık; esenlik. 2. Doğruluk; gerçeklik.
ş. 065b/12, 113a/10, 201b/21
ş.+ ma 166b/21
- şihât bul-** [Ar.+Tr.] İyileşmek; sağlığına kavuşmak.
ş.+ asın 202a/01
- şihât-ı neseb** [Ar.+Ar.] Soyun gerçekliği.
ş.+ lerine 098b/20
- şıç-** [Tr.] 1. Bir şeyin etrafından basınç uygulayarak sıkıştırarak. 2. Basınç uygulayarak suyunu, yağını çıkartmak.
ş.- ar 035a/09
ş.- ardı 024b/21
ş.- arlarıdı 044b/14
ş.- up 173a/19
- şıçlet** [Ar.] Sıkıntı.
ş. 088a/14
- şıçlığ** [Tr.] Sık olma durumu.
ş.+ mndan 010a/20, 010b/03, 166a/17
- şıma** [Tr.] Yenme, zafer.
ş.+ lar 063a/14
- şim-** [Tr.] 1. Yenilmek; mağlup olmak. 2. Kırılmak. 3. Azalmak, etkisini yitirmek.
ş.- an 156a/06
ş.- dı 002a/17, 061a/07, 096a/10, 112a/06, 155b/01, 156a/09, 160b/08, 223a/16
ş.- dılar 212b/06, 212b/10
ş.- duğlarına 220a/13
ş.- mağı 156a/07
ş.- mağ 156a/06
ş.- up 061a/04, 082b/06, 085b/08, 086b/07, 178b/13, 205b/12
- şina-** [Tr.] Yoklamak; ölçmek.
ş.- dum 209b/07
- şināóat** [Ar.] Zanaat.
ş.+ ı 114b/14
- şinf** [Ar.] (bk. sınıf)
ş. 002a/03
- şınıf** [Ar.] Belirli bir özelliği taşıyan ya da paylaşan birimlerin oluşturduğu bütün.
ş. 200a/19, 200a/20
ş.+ dan 027b/05, 059b/12
ş.+ mndan 033b/09
- şinıl-** [Tr.] Yenilmek; mağlup olmak.
ş.- mağ 156a/06
- şınkun** [Tr.] Mağlup.
ş. 155a/07
- şınma** [Tr.] Yenilme.
ş.+ lar 063a/14
- şınuk** [Tr.] Kırık.
ş.+ laruñ 164b/11
- şin vilâyeti** [Ö.] Çin ülkesi.
ş. 076b/13
- sır(r)** [Ar.] Kimseye söylenmemesi gereken, gizli tutulan şey;

- giz.
s. 026a/07, 232a/14
s.+ dan 222a/06
s.+ ı 002a/20, 060a/01, 139a/04, 171b/15, 193a/19
s.+ ıdı 232a/12
s.+ la 095b/15
ş.+ ları 162b/16
s.+ umdan 004a/11
- sırça [Tr.]** Cam.
s. 022a/14, 070a/05, 135b/20, 137b/08, 158a/14
s.+ dan 014a/16, 014a/18, 022a/07, 022a/13, 027b/02, 027b/06, 029a/10, 033b/21, 036b/03, 040a/21, 040b/06, 040b/07, 040b/08, 041b/01, 042a/18, 051a/04, 065b/17, 065b/18, 150a/05, 152b/17, 157a/05, 158a/17, 189a/20
s.+ danıdı 029b/08, 138b/16
s.+ lar 144a/10
s.+ lardan 065b/16, 067b/04, 070b/21
s.+ lardandı 040b/10
s.+ larla 027a/16, 030a/09, 035a/18, 035b/01, 036a/18, 042a/16, 042a/17
s.+ larla 026a/13
s.+ sı 040b/09
s.+ yı 053a/17
s.+ yla 164a/01
- şırf [Ar.]** Yalnız, ancak.
ş. 037b/01, 120b/14, 127b/11, 138a/06, 139a/20, 150b/14, 172b/05, 174b/15, 192b/03
- şırıt- [Tr.]** Sırayla dolaşmak.
ş.- dı 218a/13
- şırt [Tr.]** Göğüs tarafının arkasında kalan bölüm; sırt.
ş.+ ı 128a/11
- şırtlañ [Tr.]** Sırtlangillerden, leşle beslenen güçlü ve yırtıcı hayvan.
ş. 191a/19
- şıva- [Tr.]** Sıva malzemesi ile kaplamak.
ş.- dılar 016b/20
ş.- duğdan 022a/14
ş.- duğları 118a/03, 118a/04
ş.- mişlarıdı 117b/19
ş.- yup 198a/07
- şıvad- [Tr.]** Sıva işini yaptırmak.
ş.- up 022a/10
- şıvama [Tr.]** Sıvayla örtülmüş, kaplanmış.
ş. 011a/18
- şıvan- [Tr.]** Sıva malzemesi ile kaplanmak.
ş.- duğdan 027a/20, 042b/01
- şıvar- [Tr.]** Sulamak; su vermek.
ş.- an 122a/08
ş.- duğdan 132b/06
ş.- ur 132a/11
ş.- urdı 016b/05
ş.- urlar 132b/07, 185b/10
- şıvarıl- [Tr.]** Sulanmak.
ş.- an 013b/08
ş.- duğı 186a/20
ş.- ur 013b/07, 173a/14, 183b/03
- şıy- [Tr.]** Yenmek.
ş.- mağı 156a/07
- şıyānet-i ĥarem [Ar.+Ar.]** Kadın erkek ayrımı.
ş. 011b/12
- şıyr- [Tr.]** Çekip çıkarmak.
ş.- an 219b/20
ş.- up 219b/19
- sız- [Tr.]** Boşluktan hafifçe akmak.
s.- dı 186b/09
- sızı [Tr.]** Hafif ama süreğen ağırı.
s.+ sı 025a/01
- sızıla- [Tr.]** Sızlamak.
s.- sa 024b/21
- sızıldı [Tr.]** Sızlanma sesi.
s.+ lar 191b/03
- sızma- [Tr.]** Sızıntı yapmamak.
ş.- z 127b/14, 144b/02
ş.- zıdı 135b/03
- sızıldı [Tr.]** (bk. sızıldı)
- s.+ lar 117a/20
- sibāŕ [Ar.]** Yırtıcı hayvanlar.
s. 019b/09, 126b/02
s.+ ı 019b/07
- sicilmāse [Ö.]** Fas'ın güneydoğusunda Vâdiziz'in kıyısında eski bir şehir.
s. 146b/16, 227b/20
- sicilmāse vilāyeti [Ö.]** (bk. sicilmāse)
s.+ ne 227b/15
- sicn [Ar.]** 1. Hapishane, zindan. 2. (bk. sicn-i yūsuf)
s. 175a/21
s.+ de 175a/17
s.+ den 175b/01, 212a/12
s.+ deyiken 175a/16
- sicn-i yūsuf [Ö.]** Hz. Yusuf'un kardeşlerince içine atıldığı, Ürdün civarında bir kuyu; çah-ı yusuf.
s. 175a/10
s.+ uñ 175a/15
- şıdeyrıtus [Ö.]** Mısır firavunu IX. Ptolemy Lathyros.
s. 077b/09
- sifāl [Far.]** Toprak kap.
s. 001b/10
- şıga-ıcemŕ [Ar.+Ar.]** Çoğul kipi.
s.+ le 188b/21
- şıga-ııfrād [Ar.+Ar.]** Mübalağa sigası.
s.+ la 188b/21
- sihpaye [Far.]** Üç basamak; çok az bir mesafe.
s. 003b/05
- siĥr [Ar.]** Büyü.
s. 005a/02, 019b/10, 019b/15, 022a/17, 023a/12, 028a/11, 030b/07, 032a/05, 032a/06, 032a/09, 033b/19, 034a/04, 036b/15, 042b/06, 046a/11, 049b/04, 053b/06, 060a/15, 075a/12, 135a/12, 136a/20, 187b/06, 192a/14, 192a/17, 196a/10
s.+ i 021b/21, 023a/10, 054a/11
s.+ ile 019b/09, 020b/09, 021a/20, 021b/10, 023a/18, 028a/02, 029a/01, 034b/10, 035b/06, 039b/06, 075a/12, 164a/06
s.+ iyile 022a/06
s.+ le 018b/05, 019b/03, 022b/20, 039a/01, 048b/16, 120a/12
s.+ ler 038b/12
s.+ lerdan 170a/06
s.+ leri 149b/21
s.+ lerüñ 170a/07
s.+ ümüz 133b/21
s.+ üñ 005a/03
- siĥr eyle- [Ar.+Tr.]** Büyü yapmak, büyülemek.
s.- düğün 060b/03
- siĥr ilmi [Ar.+Ar.+Tr.]** Büyü sanatı; büyücülük.
s.+ n 120a/12
s.+ nde 074a/15
- siĥr-i sāĥir [Ar.+Ar.]** Büyücünün büyüü.
s.+ e 002a/14
- siĥr iT- [Ar.+Tr.]** Büyü yapmak, büyülemek.
s. 170a/10
s.- di 054a/06, 064b/14, 067b/16
s.- diler 049b/06
s.- erin 170a/08
s.- i vire 038b/02
s.- mege 046b/01
s.- üp 049b/21, 050a/09, 060a/14
- siĥr-sāz [Ar.+Far.]** Büyücü.
s. 002a/13
- şıka [Ar.]** Güvenilir.
ş. 166b/02, 173a/11
- şıķāt [Ar.]** Güvenilir kimseler.
ş.+ dan 006b/21, 173b/11, 218a/07
- şıķāt-ı nās [Ar.+Ar.]** Halktan güvenilir kimseler.
ş.+ dan 111a/03, 119a/15
- sikke [Ar.]** 1. Madenî para. 2. Madenî paraya vurulan damga.
s. 086a/13, 096a/17, 099a/05, 099b/17, 100a/14, 113b/08
s.+ de 096b/13, 100b/01
s.+ leri 114a/04, 163b/18, 178a/09
s.+ si 083a/14, 119a/03

- s.+ siyle 118b/16
s.+ yi 100a/21, 178a/13
- sikkelen-** [Ar.+Tr.] Paraya damga basılmak.
s.- miş 029b/03, 138a/10
- sikkelü** [Ar.+Tr.] Damgalanmış (para).
s. 067a/01, 210b/01
- sil** [< Ar. sey] Sel.
s. 127b/08, 167a/12
s.+ den 167a/10
s.+ i 001b/07
s.+ lere 048a/10
- sil- süpür-** [Tr.] Tamamen temizlemek; yok etmek.
s.- di 103b/14
- silâh** [Ar.] Saldırı ya da savunma amacıyla kullanılan ve özel olarak yapılmış her türlü araç.
s. 036a/06, 136b/08, 220a/13, 220a/16, 222b/05
s.+ ı 230b/18
s.+ ın 097b/12
s.+ ıyla 078b/10
s.+ lar 143b/12
s.+ larla 135b/20
s.+ ların 205b/16
- sil-i bi-amân** [Ar.+Far.+Ar.]
s. 112a/02, 206b/20, 214b/20
- silk-** [Tr.] 1. Üzerindeki şeyleri düşürmek amacıyla bir şeyi kuvvetle sallamak, çırpıp veya sarsmak. 2. Güçlü ve ani hareketle sarsmak, çırpıp.
s.- di 151a/02
s.- üp 117a/19
- silk-i Óarabî** [Ar.+Ar.] Arapça.
s.+ den 004b/15
- şim** [Far.] Gümüş.
s. 037b/12
- şimâr** [Ar.] Meyveler; yiyecekler.
ş.+ ı 044b/18
- şimyâ** [Ar.] Toprakta altın ve gümüş yapmayı, ölümsüzlük iksirini bulmayı amaçlayan büyüye dayalı madencilik; alşimi.
s. 136a/20, 192b/09
- sin** [Tr.] Mezar.
s. 163b/20
s.+ lerinden 212a/12
- siñ-** [Tr.] Kendisinin görünmesini önlemek amacıyla saklanmak; bütülmek; gizlenmek.
s.- e 127b/19
s.- en 231a/16
s.- üp 112b/14
- sin** [Tr.] Vücut; beden.
s.+ ile 078a/03
- sinân** [Ar.] Sivri ucu olan silah.
s. 196a/10
- sind** [Ö.] Pakistan'ın güneyinde ve Hint Okyanusu kıyısında bir eyalet.
s. 009a/09, 199a/09
- sind ırmağı** [Ö.] İndus Nehri.
s.+ ndan 127b/18
- şine** [Far.] 1. Göğüs. 2. Yürek.
s.+ ler 155a/19
s.+ si 165a/02
- siñek** [Tr.] Sinek.
s. 040b/03, 163a/07
s.+ ler 199a/19
- şinî** [Ar.] Bakır ya da pirinçten, yuvarlak büyük tepsi.
s.+ ler 176b/17
- sinîn** [Ar.] Yıllar.
s. 199a/01
- siñür** [Tr.] Duyu ve hareketleri beyinden organlara, organlardan beyne ulaştırılan beyazımsı teller ve bu tellerin oluşturduğu demet. s.+ leri 055a/16
- sinta ağacı** [Ar.+Tr.] Bir ağaç türü.
s. 013a/21
- sipâh** [Far.] Asker.
s. 084a/18, 110a/09, 113a/12
s.+ ına 211b/13
s.+ ları 225b/16
- sipâhi** [Far.] Atlı asker; süvari.
s. 225b/17
- siper** [Far.] Arkasına, altına veya içine girilerek saklanıp korunulacak yer.
s. 155a/19
- siper-i tedbîr** [Far.+Ar.] Önlem siperi.
s. 083a/08
- sirâce'd-dîn bulkânî** [Ö.] Şafii mezhebi alimlerinden ünlü bir kimse.
b. 109b/20
- sirâyet it-** [Ar.+Tr.] Bulaşmak, geçmek.
s.- di 165a/01
s.- medin 126a/10
- sirâyi** [Ö.] Kişi adı.
s. 161b/17
- şîret** [Ar.] Huy; yaradılış.
s. 109b/12, 136a/12
s.+ i 093a/05
s.+ inden 085a/15
- şîretlü** [Ar.+Tr.] Huyu belirtilen biçimde olan.
s. 042b/07
- şîrîn** [Ö.] Şem'un adında birinin kızı olup hicretin 7. yılında kız kardeşi Mariye ile birlikte, Mukavkıs tarafından Hz. Muhammed'e hediye edilen kıpti bir cariye.
s. 012a/11, 012a/20
s.+ den 012a/19
- sirke** [Tr.] Mayalanarak ekşitilmiş üzüm, elma vb. meyvelerden yapılan meyve suyu.
s. 013a/11, 189a/02
- şît** [Ar.] Ün.
ş. 228a/02
- sitanbul** [Ö.] (bk. istanbul)
s. 202a/19
- sittîn** [Ar.] Altmış sayısı.
s. 081b/01, 081b/02, 083a/04, 222b/03, 223a/04
- sivri** [Tr.] 1. Uca doğru gittikçe incelen. 2. Ucu batacak şekilde ince olan.
s. 180a/05, 182a/15, 182a/21
s.+ dür 133b/13
s.+ ydi 182b/06
- siyâdet** [Ar.] Emirlik.
s.+ leri 099b/21
- siyâh** [Far.] Kara renk.
s. 042b/04, 047a/06, 069a/17, 070a/13, 090a/19, 090a/21, 095b/05, 095b/06, 099a/07, 099a/17, 105a/12, 105a/19, 220a/12, 229a/21
- siyâhirek** [Far.+Tr.] Siyahımsı.
s. 207b/15
- siyâset** [Ar.] 1. Devlet işlerini düzenleme, yürütme bilgi ve becerisi; yönetim bilgisi. 2. Kurnazca iş veya davranış; çıkarları dikkat ve kurnazlıkla kollamaya yönelik davranış. 3. Yönetimle ilgili olarak özel görüş ve anlayış; özel yönetme yöntemi; egemen olma biçimi; politika. 4. İdam cezası.
s. 026a/08, 028a/18, 060b/18, 082a/09, 086a/18, 112b/13, 190b/11
s.+ e 131b/21
s.+ i 003a/12, 028a/12, 089b/15
s.+ ile 231a/17
- siyâset iT-** [Ar.+Tr.] 1. Devleti yönetmek. 2. İdam etmek.
s.- di 038a/06, 056b/06, 062b/04
s.- diler 082a/10
s.- erlerimiş 131b/21
- siyâset itdür-** [Ar.+Tr.] Kurnazca davranış yaptırmak.
s.- ürdi 084a/10
- siyeh-rü** [Far.+Far.] Yüzü kara; utanmaz.
s.+ lar 009a/09
- siyer-i hulefâ-yı raşidîn** [Ar.+Ar.+Ar.] Dört halifenin biyografisi.
s. yı 204a/17
- siyerü'l-mülük** [Ö.] Şabi'nin siyaset ile ilgili eseri.
s. 162b/06
- siyviyye dili** [Ö.] Sive halkının konuştuğu dil.
s. 190a/01
- siz** [Tr.] İkinci çokluk kişi zamiri.
s. 050a/13, 065a/07, 118a/18, 134b/01, 134b/03, 148b/04, 198a/14, 206b/17, 206b/19, 208a/12,

208a/17, 209b/06, 209b/07, 209b/08, 213b/12, 214b/15
s.+ den 033b/05, 041b/10, 060b/07, 065a/12, 068b/17, 134b/02, 208a/10, 213b/11
s.+ e 021a/09, 028a/07, 045a/06, 056b/16, 065a/11, 065a/14, 070a/19, 070b/14, 074b/21, 075a/01, 084a/02, 145a/10, 146a/03, 146a/06, 156a/06, 157b/01, 159b/14, 174a/04, 197a/06, 207a/14, 207b/08, 208a/11, 208b/06, 210b/19, 221b/15
s.+ i 045a/07, 213b/09, 213b/12, 213b/13
s.+ ler 140b/18
s.+ üñ 068b/17, 070a/19, 134b/02, 157b/02, 159a/19, 184a/15, 197b/17, 197b/20, 207a/04, 208a/09, 213b/09, 213b/13
s.+ üñle 134a/20, 147b/09, 207a/02, 207a/12, 207b/09, 209b/12, 209b/13, 216a/08

şoğılma- [Tr.] Toprağa sızıp kaybolmamak; çekilmemek.
ş.- z 174b/17

şoñbet [Ar.] İki ve daha çok kişinin belli bir amaç gütmeyen, dostça, arkadaşça, içtenlikle değişik konularda yaptıkları konuşma; muhabbet.
ş. 166a/08
ş.+ iyile buldılar 002b/14
ş.+ leri 187a/16

şoñbet id- [Ar.+Tr.] Dostça, arkadaşça konuşarak vakit geçirmek; söyleşide bulunmak.
ş.- erdi231a/01

şoş- [Tr.] 1. (Böcek, yılan vb. için) zehirli iğnesini, dişini vb. deri veya doku içine batırmak; ısırarak; zehrini akıtmak. 2. (Bir şey için) başka bir şeyin arasına girmesini sağlamak; girdirmek.
ş.- ar 170a/09
ş.- dı 078b/16, 194b/02
s.- duğunu 190b/16
ş.- maş 017b/17
ş.- miş 185b/16
ş.- up 064b/09, 078b/07, 170a/17

şoşak [-Far. zuşak] Bir yerleşim biriminde kenarları ev, dükkân vb. ile çevrili gidiş ve geliş ayrılmış yol boyu.
s. 027a/14, 036a/21, 042a/16, 228b/17
s.+ da 036a/21
s.+ dan 224a/01
s.+ ı 163a/16, 218a/04
s.+ lar 157b/08, 187a/01, 216a/13, 217a/05, 226b/13
s.+ lara 117b/16
s.+ larda 067a/11, 084b/11
s.+ lardan 083b/15, 223b/20, 223b/21
s.+ ları 084a/08
s.+ ların 178a/06
s.+ larında 021a/17, 153b/17, 218a/04
s.+ uñ 027a/15, 042a/18, 042b/04

şoşdurıl- [Tr.] Dar bir yere iterek ya da zorla sokulmak.
ş.- miş 193b/01

şoşturma [Tr.] Birbirinin içine sokulmak için yapılmış.
ş. 182b/11

şol [Tr.] Bir kimsenin, bir nesnenin, bir yerin, bir yüzeyin sol yanı.
ş. 008b/13, 070a/12, 117a/15, 129a/06, 163b/06, 190b/05, 190b/11
ş.+ a 132a/10
ş.+ ma 008b/16
ş.+ nda 165a/08
ş.+ larına 029b/07, 058a/12

şoluşlan- [Tr.] Hava almak; hava giriş çıkışı olmak.
ş.- açak 195a/13

şom [Tr.] Saf; katıksız.
ş. 228a/13

şoñ [Tr.] Son; nihayet.
ş. 052a/18, 165a/03, 209b/07, 214a/09
ş.+ ı 003b/15, 054b/20, 196a/12

şoñra [Tr.] 1. Daha ileriki bir zamanda. 2. (Mevki, sıra, önem ve değer için) arkadan geliş; arkada oluş. 3. (Zaman kavramı taşıyan sözcüklerden sonra) o kadar zaman

geçince.
ş. 002b/16, 005b/18, 005b/20, 006a/15, 006b/03, 006b/04, 006b/05, 006b/09, 007a/01, 007a/12, 007b/07, 007b/12, 007b/14, 007b/17, 008a/05, 008a/19, 008b/02, 008b/04, 009a/05, 009a/14, 009a/17, 009b/02, 009b/03, 009b/04, 009b/18, 011a/07, 011a/08, 012a/02, 012a/20, 013a/20, 015a/01, 015b/19, 016a/09, 016a/11, 016a/14, 017a/16, 018a/19, 018b/05, 018b/12, 018b/13, 018b/21, 019a/06, 019b/13, 020a/03, 020b/03, 020b/05, 021a/09, 021b/05, 021b/15, 022a/11, 022a/13, 022a/14, 022a/17, 022a/20, 023a/14, 023b/19, 024b/04, 024b/07, 025a/10, 025b/02, 025b/13, 026b/08, 026b/10, 027a/20, 027b/20, 027b/21, 028a/04, 028a/06, 028a/09, 028a/18, 029b/20, 030b/01, 030b/14, 030b/20, 031b/19, 032a/09, 032a/13, 032b/17, 033a/14, 033b/02, 033b/11, 035b/09, 035b/14, 035b/20, 036a/10, 036a/11, 036b/11, 036b/14, 037b/04, 037b/14, 037b/15, 038a/01, 038a/12, 039b/01, 039b/13, 039b/20, 041b/05, 042b/01, 042b/07, 042b/10, 042b/21, 043b/10, 043b/11, 043b/20, 043b/21, 044a/01, 044b/07, 045b/19, 046a/02, 047a/02, 048a/13, 048b/10, 049a/03, 049b/12, 049b/20, 051a/12, 051a/16, 052b/07, 052b/12, 052b/19, 053a/02, 053a/09, 054a/19, 056a/17, 056b/05, 057a/13, 058b/01, 058b/09, 058b/11, 058b/17, 059b/11, 060b/07, 060b/15, 061a/07, 061b/07, 062a/07, 062a/18, 062b/01, 063b/08, 066a/04, 066a/10, 066b/08, 067a/03, 068a/07, 068b/13, 069b/16, 074a/07, 075a/08, 075a/21, 075b/03, 075b/04, 075b/09, 075b/11, 076a/09, 076a/12, 076a/14, 076a/17, 076a/19, 077a/08, 077a/10, 077a/14, 077a/19, 077a/20, 077b/01, 077b/03, 077b/08, 077b/16, 077b/18, 078a/07, 078a/18, 079a/07, 079a/11, 079b/21, 080a/01, 080a/07, 081b/08, 081b/21, 082b/21, 083a/04, 083a/09, 083a/18, 083b/06, 083b/09, 084a/05, 084b/21, 085a/18, 085b/17, 086a/12, 086b/20, 087a/10, 088b/02, 089b/07, 090b/03, 090b/16, 090b/21, 091a/13, 091b/08, 091b/10, 092b/03, 093a/02, 093a/04, 093a/16, 096a/13, 096a/18, 096b/07, 096b/13, 096b/16, 096b/18, 098a/06, 099b/02, 102b/01, 102b/05, 102b/21, 103a/03, 103b/05, 103b/15, 103b/17, 103b/20, 104a/18, 104a/21, 104b/08, 104b/19, 105a/04, 105a/13, 105a/21, 105b/08, 106a/01, 106a/12, 106a/14, 106a/18, 106a/20, 106b/01, 106b/05, 106b/08, 106b/19, 107a/19, 107a/21, 108a/05, 108a/08, 108a/09, 108b/08, 108b/19, 109a/18, 109b/16, 110a/07, 110a/13, 110a/21, 110b/04, 110b/08, 110b/11, 110b/12, 110b/14, 111a/04, 111a/08, 112a/11, 112a/20, 112b/10, 112b/20, 113a/08, 113a/09, 113b/03, 114a/17, 114a/19, 115a/01, 115a/06, 118b/07, 118b/10, 118b/17, 120b/08, 120b/11, 120b/19, 121a/08, 123a/12, 124b/20, 125a/02, 125a/17, 125b/01, 126a/08, 126a/12, 126a/17, 127a/21, 128a/12, 128a/15, 128b/12, 129a/21, 129b/12, 129b/19, 131a/19, 131b/16, 132a/12, 132a/14, 132b/06, 132b/21, 133a/03, 133a/15, 134b/14, 134b/15, 134b/20, 134b/21, 135a/01, 135a/02, 135a/16, 136b/01, 137a/02, 137a/10, 137a/21, 137b/19, 137b/21, 139a/17, 139a/19, 139b/01, 141a/01, 141a/11, 141b/04, 141b/13, 141b/16, 142b/09, 142b/16, 142b/20, 143a/01, 144a/01, 145a/03, 146b/17, 148b/03, 148b/15, 148b/17, 149a/07, 149a/14, 149a/16, 150a/09, 150a/12, 150a/15, 150a/19, 150b/18, 151a/03, 151a/05, 151a/06, 151a/10, 151b/13, 152a/04, 152b/07, 153a/20, 153b/12, 154a/06, 154b/05, 156a/11, 156a/12, 156b/05, 156b/09, 156b/19, 158a/02, 158b/04, 158b/11, 158b/14, 160b/21, 161a/14, 161b/21, 164a/10, 164a/12, 164b/02, 165a/14, 166b/10, 168a/08, 168b/16, 172b/16, 172b/19, 173b/01, 173b/09, 174a/07, 174b/03, 176a/11, 176a/16, 176a/17, 178a/19,

- 179a/16, 179a/17, 179b/03, 179b/13, 180a/19, 181a/12, 182a/04, 183a/15, 184a/12, 184b/17, 185b/17, 190a/19, 190b/19, 191a/16, 192b/21, 193b/06, 193b/10, 193b/12, 194a/07, 194a/16, 194a/21, 195a/05, 196a/05, 196b/06, 197a/17, 197b/08, 198a/07, 198a/14, 198b/08, 199b/21, 200a/08, 201a/05, 201b/11, 202a/20, 202b/02, 202b/03, 202b/07, 203a/20, 203b/07, 203b/12, 204a/04, 204a/05, 204a/08, 204a/13, 205a/10, 205b/14, 207a/03, 207a/10, 207a/11, 207b/05, 208b/14, 209b/06, 209b/10, 210a/04, 210b/03, 211a/01, 211b/12, 211b/17, 211b/19, 212a/04, 214a/08, 214a/15, 215a/06, 216b/11, 217a/16, 217b/08, 217b/11, 217b/16, 217b/19, 218b/14, 220b/02, 221a/19, 224a/14, 224a/17, 224b/10, 225a/01, 225b/09, 225b/19, 226a/06, 226b/07, 226b/13, 226b/21, 227b/14, 228b/14, 228b/21, 230a/09, 230a/16, 230b/05, 230b/10, 230b/19, 231a/04, 231a/14, 231b/17, 232a/02, 232a/09, 232a/11, 232a/12
 ş.+ da 085a/19
 ş.+ dan 004b/08, 006b/20, 007a/03, 007b/03, 008a/21, 010b/10, 012a/07, 013a/19, 015b/12, 022a/09, 032a/06, 035b/06, 038b/10, 039b/07, 052b/13, 056a/10, 068a/15, 079a/16, 084b/06, 085a/20, 090a/01, 096b/21, 098a/08, 100a/15, 101a/14, 102b/14, 105a/04, 116b/08, 120a/05, 120a/09, 124b/06, 133a/02, 133a/18, 133b/01, 137a/17, 146a/10, 148b/21, 149a/02, 149a/05, 149a/17, 150a/07, 154a/17, 156b/20, 158a/20, 161a/13, 161b/15, 168a/08, 172b/06, 177a/08, 177b/01, 181a/21, 181b/02, 184b/20, 185b/04, 188b/15, 191a/02, 191a/21, 192a/06, 192b/20, 194a/10, 197a/04, 197a/19, 198a/18, 200a/06, 200a/11, 200b/20, 201b/06, 203a/05, 215b/04, 217b/04, 218b/10, 218b/12, 224b/15, 225a/02, 225a/14, 226b/09, 227a/05, 227a/11, 229a/03
 ş.+ dur 002b/03
 ş.+ ki 164a/16, 165b/01
 ş.+ yıldı 191a/14
- şor-** [Tr.] Soru yönelmek; yanıt istemek.
 ş. 058a/04
 ş.- a 058b/02, 229a/07
 ş.- ar 162a/21
 ş.- ardı 043a/12
 ş.- arlardı 022a/21
 ş.- arsañ 024a/21
 ş.- asın 147a/13
 ş.- dı 051a/19, 051b/21, 055a/20, 057b/16, 058a/06, 058b/02, 065a/05, 065a/06, 065b/08, 081b/09, 081b/10, 082a/07, 118a/18, 119a/07, 134a/15, 138a/02, 138b/10, 141b/11, 148a/20, 151a/05, 161a/01, 175a/14, 194b/04, 198b/07, 210a/13, 210a/14, 211a/04, 216a/05, 218a/10, 218b/07
 ş.- dılar 023a/04, 029b/14, 044b/01, 045a/03, 045a/18, 060b/08, 137b/20, 145a/10, 145b/10, 199b/17
 ş.- duğ 185a/05, 185b/14, 224a/08
 ş.- dum 051b/17, 173b/19, 174a/03, 186a/12
 ş.- malı 023a/04
 ş.- malı olsam 024a/18
 ş.- mış 140b/18, 152a/10
 ş.- sa 041b/18
 ş.- sañ 059a/14
 ş.- salar 022a/12, 107b/05
 ş.- up 157a/21, 159a/14, 184a/05, 202a/02, 211a/09, 225a/05
- şorma-** [Tr.] Soru sormamak; yanıt istememek.
 ş.- zdı 062b/21
- şovu-** [Tr.] 1. Birine veya bir şeye karşı duyulan sevgi azalmak.
 2. Isısını yitirmek.
 ş.- dı 094b/21
 ş.- madın 201b/12
- şovuK** [Tr.] Isısı az olan; soğuk.
 ş. 137b/08, 166a/18, 172a/16
 ş.+ ıdı 178a/10
- şoy** [Tr.] Aynı ata ya da atalardan gelenlerin tümü; sülale; aile.
 ş.+ dan 055b/10
- şoy-** [Tr.] (Deri için) yüzmek.
 ş.- up 127b/02
- şoykun** [Tr.] Kazanım.
 ş.+ ı 230b/17
- şoyma-** [Tr.] Bir kimsenin üzerinde veya bir yerde bulunan para, mal, değerli eşya vb.ni almamak.
 ş.- sın 165a/15
- şoy şop** [Tr.] Aynı soydan gelen kişilerin oluşturduğu topluluk; akrabalar.
 ş. 009b/04
- şöbeke ol-** [Tr.+Tr.] Uzamak, uzunlaşmak.
 s.- mış 031a/06
- şöbi** [Tr.] Oval.
 s. 122a/16
- şög-** [Tr.] Hakaret etmek, küfretmek.
 s.- di 031b/12, 076a/01, 098a/01
 s.- erlerdi 062a/19, 084a/20
- şök-** [Tr.] Koparmak.
 s.- erdi 218a/05
- şöye** [Tr.] Pencere ve kapı boşluklarının iç yanlarına oturtulan ahşap, taş, mermer veya yığma malzemeden yapılmış dikit; söve.
 s.+ de 034b/21
 s.+ si 034b/21
 s.+ sinde 192b/15
- şöyin-** [Tr.] Yanmaz olmak, alevini ve parlaklığını yitirmek; sönmek.
 s.- di 097a/21, 137b/08
 s.- miş 168b/01
 s.- ür 014a/07, 014a/20, 014a/21
 s.- ürdi 025b/11
- şöyle-** [Tr.] 1. Konuşmak, anlatmak, demek. 2. Sesi ile icra etmek; seslendirmek.
 s. 160b/17, 208a/05
 s.- di 008b/01, 023a/08, 028a/07, 033a/02, 033b/02, 041b/08, 048b/16, 058a/19, 068b/01, 097b/18, 146a/11, 160a/03, 179a/04, 184a/14, 191a/11, 194b/11, 197a/09, 208a/01, 213b/06, 223a/21, 230b/04
 s.- diler 008b/02, 023a/09, 044b/04, 044b/20, 045a/04, 135a/02, 138b/09, 138b/20, 220a/18
 s.- düği 041b/08, 130b/18
 s.- düğün 033a/05, 041b/13, 068b/06, 210b/19
 s.- dükleri 107a/11, 214a/11
 s.- düm 174a/05, 208b/10
 s.- mede 094b/02
 s.- mege 207a/04, 221b/02
 s.- miş 131a/08, 163a/04
 s.- mişdür 094b/04, 217a/19
 s.- mişidi 197b/12
 s.- mişlerdür 133b/20
 s.- r 018b/11, 020b/10, 024a/05, 034b/11, 034b/12, 039b/12, 041b/19, 060a/17, 142b/17, 144a/20, 173b/18, 191a/13, 221b/08
 s.- rdi 021a/11, 021b/03, 048b/21, 069b/03, 137b/19
 s.- ridi 008a/21
 s.- rin 134a/19
 s.- rler 012b/01, 130b/20, 156b/08, 166b/21, 180b/07, 183b/17, 190a/01, 218b/13, 227a/11
 s.- rleridi 022a/12, 093a/18, 181a/07
 s.- rsiz 196b/07
 s.- señ 011b/08
 s.- yenlertün 161a/18
 s.- yeyin 070b/01
 s.- yü başladı 051b/09
 s.- yü bilüp 060a/16
 s.- yüp 011b/08, 055a/13, 134a/15, 202a/09
- şöyleme-** [Tr.] Konuşmamak, anlatmamak, dememek.
 s.- ye 207b/12
 s.- yeler 207b/13
 s.- yüp 065a/18
 s.- z 038a/11, 224a/06
 s.- zdüñüz 050a/07
 s.- zidi 109b/11

söylen- [Tr.] 1. Anlatılmak, denmek, anılmak. 2. Ses ile icra edilmek; seslendirilmek.
s.- di 087a/18
s.- en 086a/11, 181b/11
s.- mek 187a/11
s.- mişdür 145a/19
s.- se 161b/14
s.- ürdi 043a/16

söyleş- [Tr.] 1. Karşılıklı konuşmak, sohbet etmek. 2. Topluca söylemek.
s.- di 041b/15, 197b/08
s.- diler 044b/05, 044b/06
s.- elüm 207b/08
s.- mege 094b/03
s.- seler 199b/03
s.- ür 017b/21, 021a/08, 151a/04, 183a/11
s.- ürdi 035a/01
s.- üridi 017a/16
s.- ürleri 130b/09

söylet- [Tr.] Söylemesini sağlamak.
s.- diler 130b/15, 130b/17

söyletme- [Tr.] Konuşturmamak.
s.- zidi 120a/15

söyündür- [Tr.] Söndürmek.
s.- diler 113b/12
s.- mege 084b/08

söz [Tr.] 1. Bir duyguyu, bir düşüncüyü dile getirmek için ağızdan çıkan sözcük, sözcük dizisi ya da cümle; laf; kelam; haber; mesaj; kelime. 2. Öğüt, nasihat. 3. Emir.
s. 097a/13, 109b/11, 120a/15, 133b/20, 137b/19, 150b/06, 207a/04, 207b/11, 231a/02
s.+ den 118b/11, 161a/03, 207b/12
s.+ dür 011b/05, 131a/08
s.+ e 081b/20, 083b/04, 214a/11
s.+ i 056b/04, 101b/11, 157b/17, 187b/02, 193a/13, 197b/09, 197b/14, 197b/20, 205a/03, 207a/10, 208a/02, 211a/21
s.+ in 003a/17, 039b/12, 082a/20, 130b/18, 179a/01, 183a/13, 190b/14
s.+ inden 065a/05
s.+ ine 024a/05, 050b/05, 050b/07, 053b/18, 055a/08, 071b/01, 075b/21, 093b/18, 208a/16, 208a/17, 208b/08, 230a/03
s.+ ini 031b/18, 056b/20, 155b/10, 194b/12, 222a/04
s.+ iyile 045b/11, 049a/21, 071a/07, 082b/17, 086a/15, 086a/16
s.+ iyle 156a/08, 220a/03, 220b/11
s.+ ler 052b/02, 221b/02
s.+ lere 160b/12
s.+ leri 186b/12, 199a/17, 199a/19, 199a/21, 199b/02, 199b/07, 207b/02
s.+ lerin 022b/04, 035a/06, 101b/15, 102b/03, 108b/08, 196b/06, 214a/02, 221a/16
s.+ lerine 204b/06, 213b/14, 220a/20
s.+ lerini 196b/06
s.+ leriyle 069a/03, 194b/07
s.+ leriyle 148b/06
s.+ lertün 151b/17, 181b/11
s.+ üm 164b/19, 208a/08, 209b/14, 209b/16, 209b/19
s.+ üme 209b/06
s.+ ümüz 141a/17, 220a/01
s.+ ümüzle 141a/12
s.+ ün 137b/19, 143a/03, 183a/16
s.+ üne 057b/09

sözlü [Tr.] Ses tonu ve konuşması belirtilen biçimde olan.
s. 197b/09, 207b/15

şu [Tr.] 1. İki hidrojenle bir oksijen atomundan oluşan, doğal sıcaklıkta sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde. 2. Bu sıvıdan oluşan ve yeryüzünün beşte dördünü kaplayan kitle, deniz, akarsu vb. 3. Yeryüzünün üçte ikisini kaplayan, zaman zaman nem, sis ve bulut olarak asılı bulunduğu atmosferden yağmur, dolu, kar şeklinde yeryüzüne düşen sıvı kütlesi. 4. Bu kütlenin sel, dalga vb. biçimlerde

çevreye zarar veren şekli. 5. Meyvelerden sıkılmak suretiyle elde edilen sıvı.
ş. 010a/19, 010b/15, 010b/17, 013a/07, 013b/04, 015a/13, 016a/09, 016b/04, 019a/12, 020a/06, 021b/12, 021b/14, 026a/18, 028b/16, 028b/17, 029a/06, 029a/19, 034b/19, 037a/01, 037a/02, 037a/11, 038a/08, 040a/10, 040a/15, 040a/19, 042b/13, 043b/01, 047a/10, 050a/04, 051a/05, 051b/09, 058a/13, 065b/18, 066b/04, 066b/05, 068a/02, 070a/04, 073b/03, 093b/21, 115b/03, 115b/12, 120b/04, 120b/05, 120b/19, 122b/08, 123a/01, 123b/07, 123b/10, 123b/14, 124a/03, 125a/20, 126a/01, 126b/08, 127a/16, 127b/01, 127b/14, 127b/19, 127b/20, 127b/21, 128a/13, 128b/14, 129a/14, 131b/15, 131b/17, 132a/01, 132a/02, 132a/03, 132a/13, 132a/16, 132a/17, 132a/20, 132b/01, 132b/03, 132b/04, 134b/18, 134b/19, 135b/03, 137a/15, 137a/20, 138a/05, 139b/01, 141a/10, 144b/02, 147a/10, 150a/03, 152b/19, 153a/01, 153a/14, 158b/14, 159a/11, 159a/12, 165a/17, 166b/08, 170b/04, 170b/07, 170b/08, 171a/11, 171b/19, 174b/13, 174b/14, 174b/15, 174b/20, 174b/21, 175b/14, 175b/21, 182b/18, 182b/20, 182b/21, 183b/16, 184b/03, 184b/07, 184b/08, 185a/09, 186b/01, 188a/12, 194b/16, 196b/01, 199a/16, 200a/14, 206b/20, 216a/06, 216a/09, 218a/07, 227b/17
ş.+ da 127b/18, 127b/21, 129b/05, 170b/18, 184b/04, 200a/18
ş.+ dan 001b/10, 002a/02, 011b/18, 044a/17, 068a/05, 127a/12, 127a/14, 128a/18, 159a/12, 165b/05, 185b/10, 189a/09
ş.+ dur 170a/15, 185b/10, 185b/11, 186b/09
ş.+ lar 005b/13, 005b/15, 005b/16, 006b/16, 026b/05, 037a/11, 121b/01, 168b/04, 182b/18, 197a/09
ş.+ ları 049b/07, 064b/19, 065a/05, 167a/11, 174b/14, 183b/14, 189a/02, 189a/03, 190a/03
ş.+ larıdır 122b/20
ş.+ larla 136a/08
ş.+ ların 019b/09, 093b/21, 167a/12, 197a/17
ş.+ larını 049b/07
ş.+ larını 196a/21
ş.+ lu 048b/07, 176b/19, 197b/03
ş.+ nuñ 127b/02, 127b/19, 171a/12, 171a/13, 171a/16, 175b/14, 183a/02, 185b/06, 186a/21
ş.+ yı 001b/11, 003b/07, 005b/13, 010b/01, 011a/15, 013a/06, 013a/17, 016b/08, 017b/02, 019a/12, 019a/13, 020a/11, 025a/07, 028b/14, 028b/16, 028b/19, 029a/07, 050a/03, 050b/10, 051b/06, 065a/09, 065a/10, 066a/21, 072a/14, 094b/08, 108a/19, 120b/02, 120b/07, 121b/10, 121b/19, 122a/11, 122b/13, 123a/05, 123b/09, 123b/18, 123b/21, 124a/21, 127a/12, 129b/13, 130b/19, 131b/15, 131b/16, 132a/07, 132a/11, 132a/21, 132b/03, 132b/05, 132b/06, 132b/18, 132b/21, 133b/01, 135a/01, 141a/01, 146a/15, 165a/18, 166b/09, 166b/10, 167a/16, 170b/02, 171b/20, 172a/20, 172b/10, 172b/13, 172b/14, 173a/20, 174b/12, 174b/13, 174b/17, 176a/07, 176a/08, 177b/06, 177b/07, 178a/17, 178b/04, 183b/04, 185b/07, 189a/09, 191a/17, 196b/20, 207b/04, 216a/07, 223b/11, 226b/18
ş.+ yıldı 171a/03
ş.+ yıdır 174b/18
ş.+ yıla 003a/14, 025a/07, 028b/14, 040b/01, 127b/01, 132a/19, 207a/21
ş.+ yın 010a/04, 011b/11, 121b/18, 164b/01, 168b/05, 173a/19, 195b/05, 196b/14, 210a/20
ş.+ yına 124a/21, 125b/19, 133a/06, 173a/18, 183b/11, 184b/09
ş.+ yınca 185b/11
ş.+ yında 125b/11
ş.+ yından 028b/20, 047a/21, 178a/10, 183b/03
ş.+ yını 023a/15, 056a/01, 121a/14, 185b/09, 196b/08
ş.+ yınıñ 011b/09, 123b/07, 142b/18
ş.+ yıydı 133a/05

- ş.+ yıyla 077b/13
 ş.+ yıyla 013b/07, 013b/08, 126a/19, 173a/14
 ş.+ yla 010b/16, 040a/10, 139a/03, 170a/13, 178a/10, 185b/09, 186a/20
- su'âl id- [Ar.+Ar.]** Soru sormak.
 s.- er 021a/07
 s.- üp 081b/12, 154b/11
- şubaşı [Tr.]** 1. İmparatorluk döneminde, savaşta güvenlik, barışta da vergi toplamakla görevli kimseye verilen ad. 2. Güvenlik işlerinden sorumlu amir.
 ş. 187b/18, 224b/07
 ş.+ dan 231a/15
 ş.+ larından 071b/11
 ş.+ sı 088a/06, 131b/08, 174b/06, 192b/18
 ş.+ sına 130b/03
 ş.+ ya 013a/20, 013b/04, 021b/14, 021b/15, 026a/17, 064a/08, 068a/05, 068a/07, 072b/12, 096a/04, 119a/20, 125b/18, 126a/03, 127b/01, 129a/19, 129a/20, 153a/02, 170b/18, 173a/19, 175b/11, 175b/14, 175b/16, 224b/07
- şubh [Ar.]** Sabah.
 ş. 061a/12
- suç [Tr.]** 1. Hukuka aykırı ve yasalar tarafından cezalandırılması öngörülen davranış. 2. Törelere ve ahlak kurallarına aykırı davranış; hata.
 s.+ ı 155b/10
 s.+ ından 196a/17, 228b/16
 s.+ ını 155b/10
 s.+ larından 221b/17
 s.+ um 210b/20
- suçlu [Tr.]** Suç işlemiş kimse.
 s. 048b/13
- suçsuz [Tr.]** Suçu olmayan; masum.
 s. 097a/10
- şudan [Ö.]** Kuzey Afrika'da Kızıl Deniz kıyısında yer alan bir Afrika ülkesi.
 ş. 030b/01
- şüf [Ar.]** Yün.
 ş.+ dan 092b/13
- şuffe [Ar.]** Sofa.
 ş. 138a/13, 170a/14, 185b/12, 210b/13
 ş.+ de 135b/12
 ş.+ leri 042a/17
 ş.+ nüñ 185b/12
 ş.+ sinde 042a/18
- şüf [Ar.]** Tasavvuf felsefesini benimseyen, tasavvuf öğretisi ile uğraşan kimse; mutasavvıf.
 ş. 136b/18, 145b/14
 ş.+ lerindenidi 145b/15
 ş.+ nüñ 145b/17
- şufra [Ar.]** Sofra.
 ş. 017b/14, 029a/16, 029a/17, 029a/18, 029a/20, 029a/21
 ş.+ lar 019a/09
 ş.+ larla 019a/11
 ş.+ nuñ 017b/14, 029a/16
 ş.+ ya 017b/13
- şühuf [Ar.]** Kitaplı dört peygamberin dışında diğer peygamberlere gelen kutsal buyruklar.
 ş.+ ın 068a/20
- sü-i ahlâk [Ar.+Ar.]** Kötü ahlak; ahlsızlık.
 s. 009a/08
- sü-i Öamel [Ar.+Ar.]** Kötü iş.
 s.+ leri 101a/15
 s.+ lerindenidi 084b/14
- sü-i edeb [Ar.+Ar.]** Edepsizlik; küstahlık.
 s. 100b/10
- sü-i hâl [Ar.+Ar.]** Kötü durum.
 s. 222b/02
- sükü'l-hammâm [Ö.]** Amman yakınında bir mevki.
 s. 206a/09
- şulan- [Tr.]** Su verilme.
 ş.- ur 170b/04, 174b/18
- şulehâ [Ar.]** Günah işlemeyen iyi niyetli kimseler; salihler.
 ş. 003b/08, 100a/19, 101b/02, 102b/01, 109b/05, 228b/07, 228b/09
- ş.+ dan 228b/12
 ş.+ dur 102b/02
 ş.+ sı 098b/08
 ş.+ sındandı 109b/09
 ş.+ ya 091a/17
- şulehâ-yı ümmet-i muhammed [Ar.+Ar.+Ar.]** Salih müslümanlar.
 ş.+ den 147b/05
- şulh [Ar.]** Barış.
 ş. 005a/18, 155b/18, 208a/02, 209a/08, 209b/17
 ş.+ a 208b/12, 212a/02, 222b/18
 ş.+ dan 209a/09, 209b/05, 220b/02
 ş.+ ı 209b/10, 212a/21, 212b/03, 223a/02
 ş.+ ın 209b/15
 ş.+ ları 209b/13
- şulh eyle- [Ar.+Tr.]** Savaşı sona erdirmek; barış imzalamak.
 ş.- di 088a/05, 210a/08
 ş.- diler 088a/07
 ş.- mek 056b/12, 212a/14
- şulh iT- [Ar.+Tr.]** Savaşı sona erdirmek; barış imzalamak.
 ş.- di 061a/07, 063b/13, 063b/20, 096b/03
 ş.- diler 222b/21
 ş.- dilerse 212a/14
 ş.- elüm 088a/01, 207b/09
 ş.- esin 178b/20
 ş.- megüñ 212a/08
 ş.- üp 063b/14, 094a/02, 212a/15, 212a/18
- şulh itdür- [Ar.+Tr.]** Savaşı sona ermesini sağlamak; barış imzalatmak.
 ş.- di 211b/21
 ş.- i bilürseyüz 207b/05
- şulh itme- [Ar.+Tr.]** Savaşı sona erdirmemek; barış imzalamamak.
 ş.- yüp 212a/01
- şulh ohn- [Ar.+Tr.]** Savaşı sona erdirmek; barış imzalamak.
 ş.- up 211b/19
- sultân [Ar.]** Padişah; hükümdar.
 s. 002a/07, 041b/16, 097a/14, 099a/10, 105a/02, 105a/12, 108a/06, 108b/09, 108b/14, 108b/16, 109a/06, 112a/14, 113b/16, 131b/08
 s.+ a 101b/12, 105a/17, 105a/19, 171a/03
 s.+ ı 002b/21
 s.+ ıdı 109b/13
 s.+ ıdur 010b/18, 092b/19
 s.+ iken 106a/03, 148a/05
 s.+ ları 003a/04, 088a/18, 105b/09, 112a/06
 s.+ larına 112b/13, 183b/13
 s.+ larından 105b/11, 106a/03, 109b/12
 s.+ larınıñ 003a/14, 229b/18
- sultân bāyezid medresesi [Ö.]** Yıldırım Bayezid tarafından İstanbul'da Bayezid külliyesinin bir parçası olarak 1506-1508'de inşa ettirilen medrese.
 s.+ nde 003b/08
- şultân berkuş [Ö.]** (bk. es-sultânü'l-melikü'z-zâhir berkuş)
 s. 162b/16, 162b/18
- şultân biybars [Ö.]** (bk. es-sultânü'l-melikü'z-zâhir biybars)
 s. 098b/11, 098b/18, 099a/17, 099b/06, 099b/14, 099b/15, 099b/18, 100a/01, 100b/13, 100b/18, 101a/03, 101a/17, 101a/21, 102a/20, 102b/05
 s.+ a 098b/07, 099a/09, 099a/13, 100a/03
 s.+ dan 099b/02, 100a/09
 s.+ ıla 099b/20
 s.+ uñ 100a/11, 100b/01, 102a/13
- şultân çakmak [Ö.]** Memluk hükümdarı, Melik Zahir Sayfeddin Çakmak.
 s. 109b/14
- şultân el-müsta'Öyin-billah [Ö.]** (bk. el-müsta'Öyin-billah)
 s. 108b/18
- şultân eyle- [Ar.+Tr.]** Padişah yapmak.
 s.- diler 108a/10
- şultân ferec [Ö.]** (bk. el-melikü'n-nâşir ferec)
 s.+ den 108b/10
- şultân ğavri [Ö.]** (bk. çansavi'l-ğavri)
 ğ. 112a/03
 ğ.+ nüñ 111b/09
- şultân ğasen [Ö.]** (bk. el-melikü'n-nâşir muhammed bin

- çalāvun)
s. 106b/01
- sultān ḥāsen bin muḥammed bin ḳalāvun [Ö.]** (bk. el-melikü'n-nāşır muḥammed bin ḳalāvun)
s. 107b/08
- sultān ḥāsen camīÖi [Ö.]** Kahire'de bir cami, medrese ve türbeden oluşan bir külliye.
s. 107b/09
- sultān-ı Öālem [Ar.+Ar.]** Alemin hükümdarı.
s.+ dür 002b/17
- sultān-ı Öāzīmü's-şān [Ar.+Ar.+Ar.]** Şanı yüce padişah.
s.+ dur 202a/18
- sultān-ı celīlü'l-ḳadr [Ar.+Ar.+Ar.]** Kadri yüce padişah.
s.+ idi 043a/15
- sultān-ı kāmīl [Ar.+Ar.]** Kamil padişah.
s.+ idi 092a/10
- sultān-ı zamān [Ar.+Ar.]** Zamanın padişahı.
s. 152b/10
- sultān ibn-i sultān ibn-i sultān sūleymān han ibn-i sultān selīm han ibn-i sultān bāyezīd han [Ö.]** (bk. sultān yıldırım bāyezīd han)
s.+ idi 003a/15
- sultān ibn sultān ibn sultān sultānü'l-Öāşr ve ebü's-saÖādet-i ve'l-feth ve'n-nāşır sultān sūleymān şāh ibnü'l-merhūm sultān selīm şāh ibnü's- sultānü's-saÖīdü's-şehīd sultān bāyezīd han** (bk. sultān yıldırım bāyezīd han)
s. 113b/04
- sultān ibn sultān sultān selīm şāh bin sultān merḥūm ve saÖīd ve şehīd sultān bāyezīd hān [Ö.]** (bk. sultān yıldırım bāyezīd han)
s. 111b/14
- sultān id-** [Ar.+Tr.] Padişah yapmak.
s.- üp 108a/08, 110a/08, 110a/13
- sultān idil-** [Ar.+Tr.] Padişah yapılmak.
s.- di 106a/17, 110a/10, 110b/07, 110b/10, 110b/11, 110b/13
- sultān idin-** [Ar.+Tr.] Kendilerine padişah etmek.
s.- eler 108b/05
- sultān ḳayıtbay [Ö.]** (bk. el-melikü'l-eşref ḳayıtbay)
s. 111a/02, 111a/19
s.+ uñ 111a/14
- sultānlġ [Ar.+Tr.]** Padişahın yaptığı iş; padişahlık.
s.+ ı 109b/01
- sultān muḥammed han ġāzī [Ö.]** Yedinci Osmanlı padişahı Fatih Sultan Mehmet.
s. 091b/12, 110b/21, 111a/02
- sultān ol-** [Ar.+Tr.] Padişah olmak.
s.- an 010b/18
s.- aydı 202a/19
s.- dı 104b/18, 106a/04, 108a/06, 105a/09, 110a/04, 110b/15, 110b/16, 110b/17, 110b/18, 111a/21, 111b/02, 111b/04, 111b/06
s.- duġı 108a/03, 108b/13, 110a/17, 110b/01, 111b/06
s.- duġına 108b/21
s.- duġında 108a/06
s.- duġdan 110b /14
s.- mca 111b/03
s.- maġa 107b/05
s.- mışdı 111b/08
s.- up 111a/20
s.- ur 107b/07
- sultān salāḥa'd-dġn [Ö.]** (bk. salāḥa'd-dġn eyyüb)
s. 090b/15, 091a/02, 092b/16, 092b/20, 093b/17, 170b/20, 170b/21, 226a/21, 226b/03, 229b/07
s.+ e 092a/17
s.+ ün 092a/01
- sultān salāḥa'd-dġn bin eyyüb [Ö.]** (bk. salāḥa'd-dġn eyyüb)
170b/20
- sultan salāḥa'd-dġn ḥācī [Ö.]** (bk. (bk. el-melikü'n-nāşır muḥammed bin ḳalāvun)
s. 107b/15
s.+ yı 107b/19
s.+ yla 107b/13
- sultan salāḥa'd-dġn ibn-i eyyüb [Ö.]** (bk. salāḥa'd-dġn eyyüb)
s. 086b/06
- sultān salāḥa'd-dġn-i mezkūr [Ö.]** (bk. salāḥa'd-dġn eyyüb)
s. 149a/07
- sultān salāḥa'd-dġn oġlı el-melikü'l-Öāziz Öoşmān [Ö.]** (bk. el-melikü'l-Öāziz Öimādü'd-dġn ebü'l-feth Öoşmān)
ş. 144b/13
- sultan salāḥa'd-dġn yūsuf bin eyyüb [Ö.]** (bk. salāḥa'd-dġn eyyüb)
s. 149a/06, 133b/13, 149a/06
- sultān selīm [Ö.]** Dokuzuncu Osmanlı padişahı Yavuz Sultan Selim.
s. 111a/04, 112a/10, 112a/16, 112b/17, 113a/18, 113b/02, 113b/17
- sultan mahmūd [Ö.]** (bk. melik nüre'd-dġn mahmūd bin zengi)
s. 092b/21
- sultān yıldırım bāyezīd han [Ö.]** Dördüncü Osmanlı padişahı Yıldırım Bayezid.
s. 105b/17
- sultān yūsuf [Ö.]** (bk. el-melikü'l-ġariz)
s.+ uñ 110b/06
- sultān zāhir çakmak [Ö.]** (bk. sultān çakmak)
s. 109b/12
- sultān zeyne'd-dġn ketbuġa [Ö.]** (bk.es-sultānü'l-melikü'l-Öādil zeyne'd-dġn ketbuġa el-manşūrī)
s. 104b/02
- sultānü'l-bilād-ı ve'l-emşār-ı medġne-i muÖāzzama-ı İstanbul [Ar.+Ö.]** Büyük şehirlerin en ulusu olan İstanbul.
s.+ a 111b/16
- sumāt [Ar.]** Şölen sofrası.
s. 094a/06
- sumāt(lar) çek-** [Ar.] Ziyafet vermek.
s.- di 094a/05
s.- erler 124a/13
- şunÖ [Ar.]** Yapma, yapış.
ş. 007a/06
ş.+ ma 001b/13
ş.+ uñ 001b/13, 001b/16
ş.+ uñla 001b/09
- şun-** [Tr.] 1. Takdim etmek. 2. Elini uzatmak, dokunmak.
ş.- arlar 084a/19
ş.- dı 083b/02
ş.- dılar 131a/21
ş.- up 078b/04, 078b/15, 084b/04, 211a/19
- şunÖ-ı bedġÖ [Ar.+Ar.]** Güzel eser.
ş.+ uñle 001b/03
- şunıl-** [Tr.] Takdim edilmek.
ş.- dı 093a/12
ş.- mışa 168b/05
ş.- mışdı 121a/02
ş.- sa 003b/15
ş.- ur 156a/05
- şunÖ it-** [Ar.+Ar.] Yapmak.
ş.- düñ 002a/01
- şunüf-ı cevāhir [Ar.+Ar.]** Mücevher çeşitleri.
ş.+ den 051a/09
- şunul-** [Tr.] (bk. şunıl-)
ş.- dı 002b/13
- sūr [Ar.]** Eskiden düşman saldırılarına karşı korunmak amacıyla yapılan, bir şehrin, şatonun vb. yerin etrafını çeviren kalın ve yüksek duvarlara verilen ad; kale duvarı.
s. 185a/03, 187a/04, 191b/01, 225b/14, 226a/08, 226a/11, 226a/12, 227a/02, 227b/06, 229a/16, 229b/08
s.+ dan 229b/10
s.+ ı 133b/15, 150b/10, 150b/11, 170b/20, 225b/18, 226a/10, 227a/01, 229b/07
s.+ ın 227b/07
s.+ ından 225b/21
s.+ ını 103a/18, 152a/05, 153b/08, 179b/12, 215b/08, 227a/06, 227a/14, 229a/16, 229b/10
s.+ ınıñ 171b/10, 226a/03
s.+ lardan 150b/10
s.+ uñ 073b/02, 226a/12, 227b/03
- sūr [Ö.]** Lübnan'ın Akdeniz kıyısında yer alan tarihi bir liman

- şehri.
 ş.+ ı 103b/11
- süre-i yâşin** [Ar.+Ar.] Kuran'ın 36. suresi olan Yasin Suresi.
 s.+ de 181a/10
- süret** [Ar.] 1. Resim. 2. Dış görünüş, biçim. 3. Heykel. 4. İnsan yüzü, çehre.
 ş. 016a/20, 022a/13, 022a/14, 023b/16, 027b/08, 028a/07, 031b/08, 031b/09, 031b/13, 031b/14, 031b/16, 034b/12, 037a/04, 040b/04, 042a/19, 045b/18, 067b/04, 120b/01, 145b/06, 163b/06, 163b/07, 192b/15, 230b/02
 ş.+ de 113b/15, 118a/08, 174a/11, 199a/14, 200a/21
 ş.+ den 034b/14, 042a/11
 ş.+ e 023b/17, 039b/06, 062a/12
 ş.+ i 013a/05, 016a/15, 017b/08, 017b/09, 017b/11, 017b/15, 017b/18, 017b/19, 018a/01, 018b/04, 019b/19, 022a/19, 024b/16, 025a/05, 030a/13, 030a/15, 031b/02, 031b/05, 031b/18, 034b/09, 034b/10, 034b/21, 035a/07, 035a/09, 040b/05, 041a/19, 042a/07, 047a/06, 047a/15, 048a/16, 059a/12, 059a/13, 067a/02, 069a/17, 084b/01, 084b/03, 119a/04, 126b/05, 136a/12, 138a/13, 143a/18, 143a/19, 146a/20, 162b/15, 163b/13, 174a/10, 174b/12, 181b/18, 182b/17, 182b/19, 183a/10, 184a/03, 184a/06, 189a/14, 189a/15, 190b/04, 190b/06, 190b/08, 190b/12, 193a/20, 194b/05, 195b/07, 195b/09, 196a/01, 203a/16, 225a/14
 ş.+ idi 145b/09
 ş.+ ile 018b/18, 031b/11, 031b/17, 035a/01
 ş.+ in 017b/13, 033b/08, 042a/20, 050b/21, 051a/02, 057b/17, 059a/11, 143a/20, 143a/21, 145b/11
 ş.+ inde 028a/03, 032a/19, 037a/03, 040b/04, 041a/11, 041a/17, 041b/21, 084a/19, 093b/06, 120b/13, 127b/09, 129b/06, 146a/13, 146a/18, 153a/07, 153a/15, 157a/20, 188b/04, 196a/11
 ş.+ ineyidi 193a/14
 ş.+ ine 071a/19, 145b/16, 146a/21, 199b/03, 200a/21
 ş.+ ini 054a/11, 155b/14, 167b/10
 ş.+ inüñ 024b/19, 024b/20, 025a/01, 025a/03, 041b/07, 041b/12, 048a/17, 145b/18, 194b/11
 ş.+ iyidi 019b/01, 027b/02, 032a/20, 050a/11, 138b/01, 163b/18, 199b/01
 ş.+ iyin 024a/10
 ş.+ iyle 029b/03
 ş.+ ler 018b/11, 020b/11, 031a/19, 034b/11, 035a/03, 036b/05, 040b/10, 053b/12, 074a/17, 074b/19, 117b/06, 136a/15, 153a/16, 154a/06, 163a/18, 185a/13
 ş.+ lerde 163b/08
 ş.+ lerdeki 192b/13
 ş.+ lerden 115a/01, 182a/13, 193a/17
 ş.+ lere 058a/15, 074b/11, 120b/05, 181a/06
 ş.+ leri 017b/12, 017b/21, 020a/07, 023a/21, 033b/15, 069a/14, 069b/01, 074b/02, 083b/17, 115b/08, 122a/18, 153a/10, 163b/05, 165a/09, 168b/12, 178a/08, 182a/11, 192b/11, 199b/01, 199b/02
 ş.+ leridür 167b/15
 ş.+ lerile 134b/02
 ş.+ lerin 018a/15, 022a/08, 058a/14, 058a/18, 074b/07, 153a/19, 162a/05
 ş.+ lerinden 046b/20, 074a/17, 181a/01
 ş.+ lerine 074b/04, 200a/19
 ş.+ lerinüñ 013a/07, 074b/06
 ş.+ leri yidi 167b/14
 ş.+ leri yile 153a/11
 ş.+ lerüñ 040b/04, 120b/02, 120b/07
 ş.+ üm 033b/04
 ş.+ ümi 033b/03
 ş.+ üñ 013a/06, 018b/04, 084b/02, 120b/05, 162b/15, 183a/14, 192b/16
- süretâ** [Ar.] Görünüşte.
 ş. 097a/12
- süret bağla-** [Ar.+Tr.] Meydana gelmek; teşekkül etmek.
 ş.- yalar 184b/18
- ş.- yup 225a/13
- süret it-** [Ar.+Tr.] Görüntüye koymak.
 ş.- di 086a/08
- süretlü** [Ar.+Tr.] Görünüşü bahsedilen biçimde olan.
 ş. 017b/05, 032a/21, 038a/20, 042b/07, 160a/03
- süret tarusı** [Tr.+Tr.] Mısır ekmeği.
 ş. 173a/06
- sür-i hâşin** [Ar.+Ar.] Sağlam sur.
 s.+ i 179b/14
- sür-i meniñ** [Ar.+Ar.] Ele geçirilmesi, zapt edilmesi zor olan sarp ve yalçın sur.
 s. 225b/12
- sür-i üstüvâr** [Ar.+Far.] Sağlam sur.
 s. 073b/01
- sür-i vâsiñ-i pâ-y-dâr** [Ar.+Ar.+Far.] Geniş ve sağlam sur.
 s. 091b/15
- sürîd** [Ö.] (bk. sürîd şâh)
 s. 024b/07
- sürîd bin sehlük bin şiryâk bin yümîdün bin tedresân bin hüsâl** [Ö.] (bk. sürîd şâh)
 s. 134a/02
- sürîd bin sehlük** [Ö.] (bk. sürîd şâh)
 s.+ a 141a/11
- sürîd şâh** [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 s. 025a/06, 025a/08, 026a/11, 114b/09, 134a/04, 134a/11, 134b/12, 134b/16, 134b/18, 134b/19, 135a/02
 s.+ uñ 135a/16, 135b/13, 135b/18, 137a/01, 137a/09, 137a/13, 137a/18, 141b/16
- şuşa-** [Tr.] Su içme gereksinimi duymak; susuzluk duymak.
 ş.- miş 159a/11
- şüsimâr** [Far.] Kertenkele.
 s.+ dan 003a/06
- şusuz** [Tr.] Suyu olmayan.
 ş. 190a/07
- şusuzluk** [Tr.] Susuz kalma durumu.
 ş. 126b/02, 159a/16, 171b/05
 ş.+ dan 038a/08, 049b/08, 159a/11
- şüfirâ** [Ö.] Mısır firavunu VIII. Ptolemy Physcon.
 s.+ yıldı 077b/07
- şüñubet** [Ar.] Zorluk, güçlük.
 ş. 196b/14, 205a/16
- şüñubet-i medâhil** [Ar.+Ar.] Giriş zorluğu.
 s.+ in 196a/09
- şüñüt iT-** [Ar.+Tr.] Yükselmek, göğe çıkmak.
 ş.- diler 206a/13
 ş.- er 206a/12
- şuval-** [Tr.] Su basmak.
 ş.- ur 134b/17
- şuver** [Ar.] Şekiller; biçimler.
 ş. 117a/09
- şuver-i eflâk** [Ar.+Ar.] Feleklerin şekilleri.
 ş.+ dan 019a/08
- şuver-i ikbâl** [Ar.+Ar.] Gelecekteki görünüş.
 ş.+ mı 103b/05
- şuver-i kevâkib** [Ar.+Ar.] Yıldızların şekilleri.
 ş. 017a/18, 021b/11, 030b/16
- şüz** [Far.] Yanma; tutuşma.
 s. 004a/11
- şüz-nâk** [Far.] Yakıcı; dokunaklı.
 s. 113a/16, 151b/17, 156a/18
- şübhân-allah** [Ar.+Ar.] Şaşkınlık verici durumlarda "Ey Allah'ım." anlamında kullanılır.
 s. 001b/01, 074a/03
- şübyân** [Ar.] Erkek çocuklar.
 ş. 208b/21
- süd** [Tr.] Süt.
 s. 172b/13
 s.+ i 024b/21, 025a/01, 030a/16, 030a/17
 s.+ in 057b/05
- südüg** [Tr.] İdrar.
 s.+ i 126a/02, 126a/03
- sühâ** [Ar.] Büyük Ayı yıldız kümesinin en küçük yıldızı.
 s. 040b/17

s.+ ya 041a/11
sühan-âferîh [Far.+Tr.] Söz yaratıcısı.
s. 187b/04
sühan-perdâz [Far.+Far.] Güzel ve düzgün söz söyleyen.
s.+ ları 002a/13
sühâ yılduzı [Ar.+Tr.] (bk. sühâ)
s. 041a/10
şükât [Ar. **şikât**] İnanılır, güvenilir kimseler.
ş.+ dan 161b/06
şükât-ı nâs [Ar.+Ar.] İnanılır, güvenilir kimseler.
ş.+ dan 125b/07, 171b/08, 228b/14
sükker [Ar.] Şeker.
s. 211a/05
sükün [Ar.] Arap dilinde bir harfın sonrasında sesli harf bulunmaksızın önceki harflere tutturularak okunması; harekesiz okunması. s.+ ıyla 119b/15
süküt [Ar.] Konuşmama; sessizlik.
s. 109b/11, 199a/12
şülaşâ günü [Ar.+Tr.] Salı günü.
ş. 181a/16
süleymân [Ö.] (bk. hâzret-i süleymân)
s.+ dur 113b/15
süleymân binÖabdü'l-melik [Ö.] Yedinci Emevî halifesi.
s.+ üñ 123b/03
süleymân-ı zamân [Ö.+Ar.] Zamanın Süleyman'ı.
s. 003a/18
süleymân paşa [Ö.] Osmanlı dönemindeki Mısır valisi Hadım Süleyman Paşa.
s.+ ya 114a/20, 150a/14
süleymân paygâmbâr [Ö.] (bk. hâzret-i süleymân)
s. 075b/07
s.+ dan 150a/17
sülük id- [Ar.+Tr.] Bir işe başlamak, koyulmak.
s.- üp 057a/13
şülüş [Ar.] Üçte bir.
ş.+ i 060a/03
ş.+ ince 182b/10
ş.+ ine 060a/02
şülüş-i edvâr-ı sels [Ar.+Ar.+Ar.] Ayın yörüngesinin üçte biri.
ş.+ i 141b/12
şülüş-i harâc [Ar.+Ar.] Haracın üçte biri.
ş.+ ndan 088b/01
şülüş-mi'e [Ar.+Ar.] Üçyüz.
ş.+ de 081b/01, 081b/02
ş.+ deyidi 083a/04
sümümât [Ar.] Zehirler.
s. 025a/14, 029b/04
sümüvv-i mekân [Ar.+Ar.] Yüce, ulu yer.
s.+ larına 091b/13
s.+ ıla 160b/13
sünbâd [Far.] Zımpara.
s. 172a/14
sünbül [Far.] Sümbül.
s. 078b/05
sünen-i ebi dâvud [Ö.] Ebu Davut tarafından yazılan bir hadis-i şerif kitabı.
s. 218a/20
süneytere şehri [Ö.] Eski Mısır'da bir şehir.
s. 036a/19
sünnet
s. 081b/12, 083a/16, 089a/11, 090b/17, 094b/10, 113b/20, 229a/02, 229a/04
s.+ i 094b/10, 098b/04, 211b/15
s.+ leri 231b/18
sünnet-i hasene [Ar.] Peygamber efendimiz ve dört halifesinin döneminde asılları itibarıyla bulunan, sonraları daha da geliştirilen, minare, mektep yapmak ve kitap yazmak gibi, İslâm'ın izin verdiği, hatta emrettiği güzel ve faydalı işler.
h.+ dür 211b/15
sünnet-i seyyi'e [Ar.+Ar.] Peygamber efendimiz ve dört halifesinin zamanında bulunmayıp, onlardan sonra meydana çıkarılan ve ibadet olarak yapılan şeyler; bidat.

s.+ nüñ 131a/11
s.+ yimiş 124a/18
sünnî [Ar.] İslamiyet'te Sünnîlik diye bilinen mezheplerden birine bağlı olan.
s.+ ler 229a/05
süpür- [Tr.] Süpürge yardımıyla temizlemek.
s.- ecek 032b/02
sür- [Tr.] 1. Kıvamlı bir maddeyi bir yüzey üzerine yapışacak ince tabaka halinde yaymak. 2. Kovmak; sürgün etmek. 3. Belirtilen biçimde konumunu, durumunu, eylemini olduğu gibi korumak; öyle olmaya devam etmek; sürdürmek. 5. Dokundurmak; değdirmek. 6. Yürümek; ilerlemek. 7. (Sürü için) birlikte götürmek. 8. Görevden almak. 9. İleri doğru itmek; bir zemin üzerinde sürükleyerek ileriye gidermek.
s.- di 021b/08, 021b/09, 023a/11, 030b/08, 031a/18, 034a/03, 035b/15, 038a/03, 042b/06, 043a/19, 046b/14, 079a/06, 098a/08, 103b/04, 103b/13, 134a/12, 163b/19, 165a/14, 167a/04, 168b/19, 200a/13
s.- diler 035b/07, 055a/02, 109b/02, 146a/09, 153a/18, 169a/03, 169a/09, 176b/12, 195a/09, 195b/14, 213a/20, 223a/12
s.- diyse 167b/12
s.- dükten 194a/16
s.- dükleri 190a/07
s.- eler 088a/08, 220b/06
s.- er 070a/03, 119a/19
s.- erdi 025a/01, 030a/19
s.- erler 048b/14, 123b/16, 190a/07, 202b/03
s.- eyin 151b/07
s.- mek 196a/04
s.- mekiçün 215a/02
s.- melü olsalar 048b/14, 190a/06
s.- miş 085a/19, 091a/05
s.- mişidi 019b/06
s.- se 025a/03
s.- seler 058b/06, 058b/12, 058b/15, 129a/01, 129a/07, 129a/09, 129a/10
s.- üñ 055a/02
s.- üp 035b/09, 106b/02, 112a/11, 184a/16
sürâhî [Ar.] Su veya içecek kabı olarak kullanılan, kulplu, uzun boylu cam ya da seramik kap.
ş. 034a/08
s.+ ler 158a/05
sürÖat [Ar.] Hız.
s.+ ıla 155a/13
sürç- [Tr.] (Ayak için) yanlış adım atıp dengesi bozulmak; ayak kaymak.
s.- di 030b/06
sürdüril- [Tr.] Sürgüne gönderilmek.
s.- miş 090a/14
sürgün iT- [Tr.] Sürgüne göndermek.
s.- dügi 195b/15
s.- üp 047b/04
süri [Tr.] Bir arada yaşayan hayvan topluluğu.
s.+ si 057b/12
s.+ sine 057b/15
süril- [Tr.] Sürgün edilmek, kovulmak.
s.- enlere 202a/12
sürin- [Tr.] Karnı ya da dizleri üzerinde kendini sürümek suretiyle ilerlemek. s.- i 134a/05, 224b/03
s.- ürek 224b/04
sürme- [Tr.] Üzerine bir madde sürmemek.
s.- zler 123b/21
sürme-dân [Tr.+Far.] Sürme kabı.
s. 059a/08
sürür [Ar.] Sevinç.
s. 109a/01, 123b/16, 153b/06, 187a/15, 213a/03, 230b/21
s.+ ı 164b/21
s.+ la 094a/04
s.+ um 003b/18
sürür-i bâl [Ar.+Ar.] Gönül sevinci.
s.+ ıla 009b/02
sürür-i billah [Ar.+Ar.] Allah'ın verdiği huzur.

- s. 007b/20, 112b/17
sürür-ihâtur [Ar.+Far.] Gönül sevinci.
 s.+ la156b/09
sürür-i feth [Ar.+Ar.] Fetihin huzuru.
 s.+ le 187a/07
sürü [Tr.] (bk. süri)
 s.+ sinden 150b/20
 s.+ sine 205b/09
sürül- [Tr.] (bk. süri-)
 s.- mişdi 025b/09, 027b/12
süryâni dil [Ar.+Tr.] Süryanice.
 s.+ ce 178b/02, 178a/20
 s.+ ince 008a/21
süvâr ol- [Ar.+Tr.] Binek hayvanı veya bir araca binerek yol almak.
 s.- di 099a/02
 s.- up 082b/04
 s.- urıdı 036b/15
süveys [Ö.] Mısır'ın kuzeydoğusunda, Süveyş Körfezi'nin kuzeyinde, Süveyş Kanalı'nın güney ucunda bir liman şehri; Süveyş.
 s. 073a/05, 133a/21, 177b/04
 s.+ de 177b/05
süvye [Ö.] Mısır'da eski bir şehir.
 s. 172b/15
süyütî [Ö.] (bk. celâle'ddîn-i süyütî)
 s. 105b/20
süzil- [Tr.] (Kuş için) kanatları gerili olarak gözle görülür bir hareket yapmadan havada kayarcasına uçmak.
 s.- üp 022b/10
süzül- [Tr.] Temizlenmiş, arınmış.
 s.- miş 011a/17
şa'óbân [Ar.] Ay takviminin sekizinci ayı.
 ş. 011b/01
şa'óbân ayı [Ar.+Tr.] (bk. şa'óbân)
 ş.+ nuñ 099a/10, 179a/19, 179a/20
şa'óbî [Ö.] Pek çok eseri bulunan ünlü bir fıkıh alimi.
 ş. 162b/06
şabür [Ö.] Eski bir Acem hükümdarı.
 ş. 201a/10
 ş.+ ı 201a/10
şād eyle- [Far.+Tr.] Sevindirmek, mutlu etmek.
 ş.- ye 091b/21
şādî [Ö.] (bk. tācū'l-mülük şādî)
 ş. 223a/09
 ş.+ nüñ 223a/05
 ş.+ yi 223a/10
şādîlîk [Far.+Tr.] Eğlence.
 ş. 099b/01
 ş.+ larıla 231a/01
şādîlîk(lar) eyle- [Far.+Tr.+Tr.] Eğlence düzenlemek.
 ş.- diler 065b/15, 089a/19
şādîlîklar idil- [Far.+Tr.+Tr.] Eğlence düzenlenmek.
 ş.- di095b/09
şādîlîk ol- [Far.+Tr.+Tr.] Eğlence yapılmak.
 ş.- di 094a/04
şād ol- [Far.+Tr.] Sevinmek, mutlu olmak.
 ş.- di 046b/08, 099b/16, 221b/17, 230a/21
 ş.- dılar 054a/08, 097b/16, 214a/07
 ş.- up 089a/19, 213a/04
şādumân ol- [Far.+Tr.] Sevinmek, mutlu olmak.
 ş.- di 201b/18, 231a/09
 ş.- dılar 088b/10
şāfi'î-i muhtî ü sahî [Ar.+Ar.+Ar.] Hata yapan ve günah işleyenlerin şefaattçisi.
 ş. 002b/02
şāfi'î [Ar.] Şafii mezhebinden olan.
 ş. 100b/16, 100b/17
 ş.+ dendür 004b/18
şāfi'î mezheb [Ar.+Ar.] Şafii mezhebinden olan.
 ş. 089a/11
 ş.+ imişler 004b/17
 ş.+ leridi 089a/12
şāgil [Ar.] İşgal eden, yer tutan.
 ş. 086b/11
şāh [Far.] Hükümdar; padişah.
 ş. 002b/04, 003a/16
 ş.+ ı 088a/18
 ş.+ lar 113b/21
 ş.+ lardan 070a/07
 ş.+ uñ 052a/18, 095b/08
şāhāb id- [Ar.+Tr.] Alevlendirmek; ışıklandırmak.
 ş.- erler 124a/10
şāhbāz-ı bülend-pervāz [Far.+Far.+Far.] Yükseklerden uçan doğan.
 ş. ı 091b/12
şāhbāz-ı bülend-pervāz-ı heves [Far.+Far.+Far.+Ar.] Hevesin yükseklerde uçan kuşu.
 ş.+ leri 113a/01
şāhen-şāh [Far.+Far.] Şahlar şahı.
 ş.+ ıydı 179b/15
şāh-ı Öālem [Far.+Ar.] Dünya hükümdarı.
 ş. 003a/19
şāh-ı a'Özām [Far.+Ar.] Büyük hükümdar.
 ş. 002b/16
şāh-ı felek-bārgāh [Far.+Ar.+Far.] Otağı feleklerle ulaşan hükümdar.
 ş. 003a/14
şāh-ı rāh-ı islām [Far.+Far.+Ar.] İslam yolunun hükümdarı.
 ş. 002b/09
şāhid [Ar.] 1. Bir şeyi gören kimse; tanık. 2. Doğrulayıcı şey; kanıt.
 ş. 099b/20
 ş.+ dür 115b/15, 139a/18, 142b/03, 158b/15, 160b/12
 ş.+ ler 098b/19
şāhid-i hāq [Ar.+Ar.] Gerçek, şüphe götürmeyen kanıt.
 ş.+ dur 161b/20
şāhid-i mīlk [Ar.+Ar.] Mülkün kanıtı.
 ş.+ dür 101b/21
şāhin [Far.] (bk. şāhin)
 ş. 109b/07
şāhin [Far.] Gündüzyırtıcısı iri bir avcı kuş.
 ş. 028a/19
şāhinşāh [Ö.] (bk. bedrū'l-cemālî)
 ş. 231b/17
şāhś [Ar.] Kimse; zat.
 ş.+ larından 181a/01
 ş.+ um 068b/17
şāh tahmüreś [Ö.] Firdevsi'nin destan şiiri *Şahname*'ye göre dünyanın üçüncü şahı ve Merv'in kurucusu olarak kabul edilir.
 ş. 139a/11
şā'oir [Ar.] Şiir yazan sanatçı.
 ş. 007a/06, 094a/06, 094a/10, 094b/05, 097b/18, 187b/10
 ş.+ e 094a/11
 ş.+ le 094b/04
 ş.+ ler 113a/15
 ş.+ leri 012a/21
şā'oir-i māhir [Ar.+Ar.] Yetenekli şair.
 ş. 094b/03
şākî [Ar.] Kötülük yapan; günahkar.
 ş. 084a/09
şākîka [Ar.] Yarım baş ağrısı; migren.
 ş. 129a/10
şākîr [Ar.] Şükreden.
 ş. 003b/14, 110a/16
 ş.+ lerdür 111a/13
şākîrd [Far.] Öğrenci.
 ş.+ leri 006b/13, 146b/19
 ş.+ lerin 026a/15
 ş.+ lerinden 006b/09
 ş.+ lerinüñ 016a/10
 ş.+ leriyle 006a/02, 192a/17
şākîr ol- [Ar.+Tr.] Şükretmek.
 ş.- di 085a/15
 ş.- dılar 231b/15
 ş.- urlar 090a/12
şākîr olma- [Ar.+Tr.] Şükretmemek.
 ş.- dılar085b/15
şākķ it- [Ar.+Tr.] İkiye bölmek.

- ş.- di 002a/10
- şām [Ö.]** Suriye'nin başkenti ve Şam Valiliği ile Rif Şam Valiliği'nin idari başkenti olan şehir.
 ş. 022b/02, 046a/17, 047b/02, 061a/19, 063b/01, 063b/05, 063b/07, 082a/16, 082b/05, 087a/20, 087b/01, 088a/19, 091a/14, 092b/02, 093a/21, 096a/14, 097b/07, 101a/17, 111b/08, 148a/21, 156b/01, 163a/11, 163a/12, 176b/01, 178b/18, 178b/19, 183b/08, 219a/10, 222b/16, 223b/08
 ş.+ a 056b/15, 079a/01, 079a/08, 079a/12, 088a/04, 097a/11, 097b/13, 102a/14, 109a/15, 109a/17, 109a/18, 167b/16, 176a/05
 ş.+ da 045b/06, 083a/13, 089a/01, 089a/17, 090a/19, 093b/01, 101a/18, 101b/02, 101b/17, 102a/14, 102b/01, 108b/09, 148a/16, 148a/19, 175b/05
 ş.+ dan 090b/19, 108b/19, 148a/18, 168a/16, 169a/05, 194a/03, 194a/05
 ş.+ ı 103a/10
 ş.+ la 091a/09
- şāmī [Ar.]** Şam işi.
 ş. 210a/18
- şām memleketi [Ö.]** (bk. şām)
 ş.+ ne 053a/05, 194a/03
- şām vilāyeti [Ö.]** (bk. şām)
 ş. 009b/16, 178b/09, 219b/04
 ş.+ n 212b/17
 ş.+ nden 089b/04, 097b/15
 ş.+ ne 043b/02, 056b/14, 060b/18, 063a/07, 079a/21, 108a/16, 146b/14, 155b/08
 ş.+ nüñ 077a/07, 085b/03, 087b/04
- şān [Ar.]** 1. Ün, gösteriş. 2. Büyüklük, yücelik.
 ş.+ da 001b/15
 ş.+ m 155a/04
 ş.+ larına 144b/06
- şārāb [Ar.]** Üzümünden ve üzüm şirasından üretilen mayalı ve alkollü içki.
 ş. 037a/21, 044b/14, 158a/05, 166b/09
 ş.+ dur 040a/15
 ş.+ ı 224a/19
 ş.+ lar 059b/18
 ş.+ larıdır 173a/21
 ş.+ uñ 045a/16
- şarākī ol- [Ar.+Tr.]** (Toprak için) çatlamak.
 ş.- up 132b/04
 ş.- di 108a/19
- şārih-i šāhih-i buhāri [Ar.+Ar.+Ö]** Buhari'nin sahih hadislerini açıklayan.
 ş.+ dür 109b/18
- şarķ [Ar.]** 1. Doğu. 2. Mısır, Suriye, Anadolu, Mezopotamya, İran ve Basra körfezi dolaylarına verilen ad.
 ş. 009b/17, 028b/02, 054b/11, 070b/19, 099b/07, 123a/10, 156b/16, 168b/18, 169b/16, 172b/08, 176a/02, 185a/21, 191b/13, 192b/13, 195b/02, 195b/09, 196b/18
 ş.+ ayıdı 195a/07
- şarķen [Ar.]** Doğuya doğru.
 ş. 123a/16
- şarķī [Ar.]** Doğu tarafı.
 ş. 010a/07, 028b/01, 070a/16, 072a/12
 ş.+ sinde 171b/03, 177a/15
 ş.+ sini 063b/20
- şarķiyye [Ar.]** Mısır, Suriye, Anadolu, Mezopotamya, İran ve Basra körfezi dolaylarına verilen ad.
 ş. 231b/08
- şart [Ar.]** Koşul.
 ş. 088a/05, 088a/06, 196b/13,
 ş.+ ı 057b/09, 209a/01, 209a/04
 ş.+ ıla 056b/20, 074a/09, 194b/05, 208b/18, 222b/18
 ş.+ ina 057a/06
 ş.+ ıyla 061a/07
 ş.+ lara 230a/08
 ş.+ ları 209a/06
- şart eyle-** [Ar.+Tr.] Şart koşmak.
 ş.- di 209a/02
- şart iT-** [Ar.+Tr.] Şart koşmak.
 ş.- di 230a/07
- ş.- er 101a/03, 124a/14
 ş.- en 124a/16
- şart itme-** [Ar.+Tr.] Şart koşmamak.
 ş.- se 101a/03, 124a/15
- şaş- [Tr.]** 1. Çözülme. 2. Şaşırma. 3. Yol şaşırma.
 ş.- ar 027b/10
 ş.- dı 015a/09, 081b/13, 206b/02
 ş.- dılar 208b/06
 ş.- duğından 206b/04
 ş.- duklarından 137b/16
 ş.- maķ 045a/05
- şaşma-** [Tr.] Yol şaşırmamak.
 ş.- dı 093a/06, 121a/20
- şāvur [Ö.]** Fatimî halifesi Azıd'ın veziri.
 ş. 087b/20, 088b/11, 225a/03, 225a/06
- şāvur vezir [Ö.]** (bk. şāvur)
 ş. 088a/04, 088a/15
 ş.+ i 088b/09
 ş.+ üñ 224b/21
- şāyed [Far.]** Ola ki; eğer.
 ş. 207a/02
- şāyiÖ [Ar.]** Yayılmış ve herkesçe bilinmiş.
 ş.+ dür 113a/21, 116a/13
- şāyiÖol-** [Ar.+Tr.] Duyulmak; herkesçe bilinmek.
 ş.- a 030b/19
 ş.- an 177a/10
 ş.- dı 063a/03, 075a/07, 131a/08, 138a/01, 138b/09, 138b/20, 146a/02, 162b/20
 ş.- mağın 111b/12
 ş.- mıştıdı 026a/11
 ş.- up 080b/21, 087a/16, 139a/12
- şe'āmet [Ar.]** Uğursuzluk.
 ş. 026a/21, 165a/01
- şe'āyir-i islām [Ar.+Ar.]** İslamî töreler.
 ş.+ dan 105a/16
- şeb [Ar.]** Şap.
 ş. 189a/02
- şebh-kāri [Far.+Far.]** Gece işi; gece yapılan iş.
 ş.+ de 084a/04
 ş.+ sidür 084a/05
- şebih [Ar.]** Benzer.
 ş. 126a/13, 133a/07
 ş.+ dür 126b/08, 128b/04
- şeb ü/ve rüz [Far.+Far.]** Gece gündüz; aralıksız olarak.
 ş. 124a/18, 228b/08
- şecā'at [Ar.]** Cesaret; yüreklilik.
 ş. 002b/08, 002b/15, 026a/08, 178b/11, 204a/20, 213b/17
 ş.+ da 035b/21, 155a/21
 ş.+ ı 164b/14
- şeceretü'l-Öabbās [Ar.+Ar.]** (bk. Öabbās ağacı)
 ş. 188b/12, 188b/13
- şeciÖ [Ar.]** Cesur; yürekli.
 ş. 052b/14, 097b/06, 107a/10, 155a/01, 179a/02
- şeciÖ-i Öālem [Ar.+Ar.]** Alemin en cesuru.
 ş.+ idi 206a/01
- şeciÖ-i zamān [Ar.+Ar.]** Devrin en cesuru.
 ş.+ ıdı 154b/03
- şecerü'd-dürr [Ö.]** Memlük Sultanlığı'nın ilk hükümdarı ve Memluk sultanı salih bin Eyyub'un eşi.
 ş. 095b/13, 096a/15, 096a/21, 096b/05, 096b/07, 106b/18
 ş.+ e 097a/16
 ş.+ i 097a/15
- şeddād [Ö.]** (bk. šeddād)
 ş. 029b/20
- şeddāš [Ö.]** (bk. šeddād)
 ş. 029b/20
- şeddād [Ö.]** Hüd Aleyhisselām zamanında, Mısır'da Âd Kavminin hükümdarı olan kimse.
 ş.+ dan 030b/14
- şeddād bin Öād [Ö.]** (bk. šeddād)
 ş. 160b/11

- ş.+ a 133b/20
ş.+ dur 150b/06
ş.+ uñ 157b/07
- şeddād bin Óadīm bin el-büdsīr bin kıftarım [Ö.]** (bk. şeddād)
ş. 190a/19
- şeddād bin heddād bin seddād [Ö.]** (bk. şeddād)
ş. 167a/01
- şeddād oğlı şümur oğlı mennād oğlı cennād [Ö.]** Eski Mısır'da Ad Kavmi'nden bir hükümdar.
ş.+ ın 142b/06
- şeffāf [Ar.]** İşği geçiren; saydam.
ş. 017b/03, 029b/08, 040b/10, 047a/05, 143b/04, 166a/11, 195a/18
ş.+ ıdı 019a/12
- şefīŕ [Ar.]** Bir suçun affı için aracılık ya da kefillik eden kimse, şefaati.
ş. 002b/17, 180b/11
- şefkat [Ar.]** Acıma ve koruma duygusu ile karışık sevgi; sevecenlik
ş. 091a/16, 092a/16
ş.+ ı 086a/18
ş.+ ından 012a/02
ş.+ lar 225a/09
- şefkat id- [Ar.+Tr.]** Şefkat göstermek.
ş.- üp 072a/18
- şefkatlı [Ar.+Tr.]** Sevecen; müşfik.
ş.+ dur 058a/02
- şehābe'd-dīn ahmed [Ö.]** (bk. el-melikü'n-nāşır şehābe'd-dīn ahmed)
ş. 106a/07
- şehādet [Ar.]** Şahitlik; tanıklık.
ş.+ lerin 105b/02
- şehādet id- [Ar.+Tr.]** Şahitlik etmek.
ş.- er 185a/03, 185a/19
ş.- üp 109b/19
- şehādet barmağı [Ar.+Tr.]** Sağ elin işaret parmağı.
ş. 157a/08
ş.+ yla 157a/07
- şehīd it- [Ar.+Tr.]** Meşru bir savaşta, elinde silah olduğu hâlde İslam dini için savaşırken öldürmek.
ş.- diler 099b/09, 179a/16, 215a/09
ş.- mek 213a/11
- şehīd ol- [Ar.+Tr.]** Meşru bir savaşta, elinde silah olduğu hâlde İslam dini için savaşırken öldürülmek.
ş.- an 130a/16
ş.- dı 085b/08, 088a/12, 179a/16
ş.- duğı 179a/19
- şehir [Far.]** Halkının çoğunluğu ticaret, sanayi ve yönetim işleri ile uğraşan, tarımsal etkinliklerin olmadığu yerleşim alanı; kent. ş. 005a/13, 005b/07, 006b/11, 017b/03, 018a/18, 033a/17, 033a/18, 034b/02, 034b/07, 037b/17, 043a/03, 043b/03, 044b/15, 044b/16, 044b/17, 044b/21, 091b/15
ş.+ de 018a/14, 018a/16, 031b/02, 043a/06, 043b/05, 044b/20, 051a/10, 057a/02
ş.+ den 033b/19, 044b/17
ş.+ dūr 043b/06, 046a/08
ş.+ ler 006b/10, 007a/02, 016b/13, 018a/17, 026a/02, 030a/12, 034b/05
ş.+ lerden 018a/09, 044a/08
ş.+ lerdenidi 045b/02
ş.+ lere 005b/15, 018a/16
ş.+ leri 044b/19
ş.+ lerüñ 017b/05, 017b/10, 017b/11, 017b/13, 017b/17, 018a/04, 030a/15
- şehlük [Ö.]** Eski Mısır'da bir hükümdar.
ş. 023a/14, 023b/19, 024a/07, 024a/10, 024a/14, 024a/18, 024a/21, 024b/01
- şehr [Far.]** (bk. şehir)
ş. 005b/09, 008a/09, 016a/03, 016b/17, 018a/09, 020a/18, 028a/21, 034a/01, 034b/13, 034b/16, 035a/13, 036a/03, 036b/01, 043a/06, 043b/11, 043b/15, 045a/11, 057a/08, 057a/13, 057a/17, 057b/06, 064a/02, 064b/18, 064b/20, 076b/09, 078a/14, 081a/16, 083b/19, 083b/21, 084a/07, 084b/11, 087b/01, 088a/08, 088a/16, 097a/12, 112b/04, 131b/08, 148b/15, 148b/18, 149a/09, 149b/05, 151a/15, 151b/06, 151b/18, 153b/16, 157a/14, 158b/05, 163b/07, 169b/08, 176a/16, 177b/05, 178a/14, 180a/04, 182a/13, 182a/18, 182a/19, 184a/09, 184a/13, 184a/15, 184b/21, 185b/03, 186a/19, 187b/20, 188a/02, 188a/04, 189a/19, 189b/02, 189b/05, 189b/09, 192a/06, 192a/17, 192a/18, 195a/01, 195a/12, 195a/16, 195b/02, 196b/01, 203b/08, 204b/21, 216b/08, 216b/11, 217a/03, 217a/07, 217b/04, 217b/05, 218a/12, 222a/11, 222b/11, 225a/20, 225b/11, 225b/13, 226a/12, 228a/12, 231a/14
ş.+ de 005b/09, 006b/01, 018a/10, 018a/14, 051a/17, 060b/13, 102a/17, 142b/01, 149b/05, 149b/13, 158b/04, 163b/15, 166a/13, 189a/20
ş.+ den 006b/12, 058b/03, 085b/16, 102a/20, 150b/10, 169a/16, 178a/10, 194a/01, 195b/01, 221a/02, 221b/18, 225b/19
ş.+ dūr 003b/07, 119b/18, 148a/02, 169a/14, 172b/02, 177a/05, 178a/04
ş.+ e 006a/21, 016a/17, 022a/20, 022a/21, 035a/10, 035b/02, 036a/04, 042a/08, 043a/02, 043b/18, 044b/13, 046a/10, 050b/15, 051a/12, 051a/14, 051b/17, 054b/11, 062a/15, 064a/06, 109a/06, 133a/21, 142b/01, 149b/12, 152a/21, 153b/13, 161a/12, 163b/10, 177b/18, 178b/06, 184a/03, 184a/04, 184a/05, 184a/07, 184a/12, 186a/19, 189a/14, 189a/17, 189b/01, 191b/02, 194a/01, 195a/04, 195b/01, 195b/13, 195b/14, 195b/15, 222a/19, 225b/21, 227a/12
ş.+ i 005b/17, 043b/07, 043b/12, 043b/20, 050b/13, 050b/17, 052a/11, 057a/16, 059a/16, 112b/05, 139b/17, 139b/19, 163a/16, 163b/04, 164a/05, 164a/09, 164b/03, 178a/15, 179b/01, 191a/04, 196a/01, 203b/11, 216a/19, 225b/19
ş.+ idi 007a/02, 034b/01, 037b/18, 057a/17, 088a/11, 150b/08, 170b/10, 171a/20, 177a/06, 177b/04, 182a/07, 183a/03, 190b/21, 192a/07, 193b/17, 196a/20, 203b/02, 204b/19, 205a/11, 218a/03
ş.+ idür 013a/03, 013a/08, 148b/12, 159b/04, 165b/07, 168b/07, 188b/06, 189b/18, 190a/18
ş.+ iken 183a/18
ş.+ imiş 004a/19
ş.+ inde 031a/18, 049a/15, 154b/17, 162b/04
ş.+ ine 043b/01, 060b/12, 163a/15, 196a/13, 202b/04, 216b/10
ş.+ ini 043b/01
ş.+ iyidi 064b/16
ş.+ ler 022b/01, 025b/17, 070a/16, 070b/18, 072a/01, 092b/03, 119b/17, 120a/07, 148b/09, 148b/10, 163b/16, 165b/16, 189a/08, 189b/11, 195b/16, 216a/16, 216b/09, 223b/15, 227b/14
ş.+ lerde 186a/21, 218a/01
ş.+ lerden 188b/05, 189a/06, 193b/16
ş.+ lere 225b/15
ş.+ leri 120b/18, 122a/03, 189a/05, 190a/15, 202a/17, 227b/18
ş.+ lerin 049b/02, 225a/06
ş.+ lerinde 069a/11
ş.+ lerinden 163a/13, 165b/07, 184a/16, 188b/06, 189b/17, 190a/18, 196a/19, 224b/17
ş.+ lerindendir 008a/07, 169a/14, 170a/19, 170a/20, 178a/14
ş.+ lerine 049b/06, 222b/21
ş.+ lerini 049b/06
ş.+ lerinüñ 049b/04, 176a/12, 203b/17
ş.+ leri yidi 104a/06
ş.+ lerüñ 028b/14, 166a/03, 189a/09, 189b/10, 217b/21
ş.+ ümüz 051a/21
ş.+ üñ 005a/13, 005b/16, 016a/05, 017b/07, 017b/15, 018a/07, 018a/08, 021a/17, 028b/18, 029a/08, 030a/20, 031b/05, 034b/17, 034b/20, 035a/07, 035a/15, 036b/01, 038a/15, 043b/09, 044a/01,

- 051b/01, 064b/17, 068a/17, 082a/02, 084a/11,
084b/12, 104a/07, 152a/05, 152a/10, 152b/02,
153b/18, 153b/19, 163a/16, 163a/17, 163a/19,
163b/02, 163b/03, 163b/07, 163b/08, 163b/11,
164a/07, 166a/08, 176a/17, 178a/05, 178a/09,
182a/07, 182a/10, 185a/02, 188a/01, 189a/16,
189b/05, 191b/04, 191b/19, 195a/05, 195a/14,
195a/16, 195a/19, 195b/04, 195b/07, 195b/10,
195b/17, 196a/07, 216a/14, 226a/15, 226a/18,
227b/02
ş.+ üñüze 184a/14
- şehr-i Óažım** [Far.+Ar.] Büyük şehir.
ş. 063b/06, 149a/03, 216a/12
- şehr-i Óažım's-şān** [Far.+Ar.+Ar.] Şanı yüce şehir.
ş.+ ıdı 155b/12
- şehr-i beşensük** [Ar.+Kpt.] Eski Mısır'da Nil Nehri'nin
suyunun artması için yapılan bir tören.
ş. 129b/20
- şehr-i harāb** [Far.+Ar.] Viran şehir.
ş. 045a/15
- şehr-i hāşın** [Far.+Ar.] Sağlam, alınması zor şehir.
ş. 062a/09
- şehr-i maÖmür** [Far.+Ar.] Mamur şehir.
ş. 033b/18
ş.+ ıdı 176a/11, 226a/05
- şehr-i muÓažžam** [Far.+Ar.] Büyük, ulu şehir.
ş.+ dur 149a/10
ş.+ uñ 218b/16
- şehr-i muharrem-i evvel** [Ar.+Ar.+Ar.] Muharrem ayının başı.
ş.+ indeyidi 216b/14
- şehr-i nām-dār-ı muÓažžam** [Far.+Far.+Far.+Ar.] Ünlü,
büyük şehir.
ş.+ dur 203b/14
- şehr-i pīr** [Far.+Far.] Görmüş geçirmiş, eski şehir.
ş.+ dür 004a/17
- şehr-i pūr-şükūh** [Far.+Far.+Ar.] Büyüklüklerle dolu şehir.
ş. 147a/07
- şehr-i ramazān-ı şerīf** [Ar.+Ar.+Ar.] Kutsal Ramazan ayı.
ş.+ idi 082a/01
- şehr-i ramazān-ı mübārek** [Ar.+Ar.+Ar.] Mübarek Ramazan
ayı.
ş. 101a/08
- şehr-i ramazān** [Ar.+Ar.] Ramazan ayı.
ş.+ muñ 107b/21
- şehr-i receb-i mežkūr** [Ar.+Ar.+Ar.] Bahsi geçen Recep ayı.
ş.+ uñ 099a/06
- şehr-i şāferī** [Ar.+Ar.] Safer ayı.
ş.+ nuñ 090b/03
- şehr-i şehir ü nām-dār** [Far.+Ar.+Far.+Far.] Ünlü şehir.
ş. 091b/15
- şehr-i şevvāl** [Ar.+Ar.] Şevval ayı.
ş.+ ndaydı 113b/08
- şehr-i yār-ı ins ü cān** [Far.+Far.+Ar.+Ar.] İnsan ve cinlerin
hükümdarı; Tanrı.
ş. 003a/19
- şehrlü** [Far.+Tr.] Kentte oturan; kentli.
ş. 028a/14, 111a/12, 215a/21, 218a/02, 222a/13,
225b/16, 226a/03, 226a/12
ş.+ den 222b/11
ş.+ nuñ 084b/09, 222b/01
ş.+ si 150b/13
ş.+ sinden 111a/05, 215a/15
- şehvet** [Ar.] Cinsel istek; kösnü.
ş.+ i 129a/08, 200a/14
- şeh-zāde** [Far.+Far.] Padişahın oğlu.
ş. 081b/17
ş.+ lerile 091b/06, 091b/09
- şeker** [Far.] Şeker pancarı ve şeker kamışından elde edilen, tatlı
besin maddesi.
ş.+ den 122b/04
ş.+ ile 113b/11
- şeker kamışı** [Far.+Tr.] Buğdaygillerden, öz suyundan şeker
çıkarılan on metre kadar boylanabilen kültür bitkisi.
ş. 013b/19
ş.+ nuñ 033a/12
- şeker-reng** [Far.+Far.] Sarıya çalar beyaz renk.
ş. 147a/04
- şek eyleme-** [Ar.+Tr.] Şüphelenmemek.
ş.- zler 075a/14, 173b/11
- şek itme-** [Ar.+Tr.] Şüphelenmemek.
ş.- zidüm 119a/18
- şek(i)l** [Ar.] Dış görünüş; biçim.
ş. 114b/12, 118a/08, 126b/20, 151a/10, 225a/19
ş.+ de 125b/15
ş.+ e 118a/15, 151a/09
ş.+ i 145b/08, 188b/11, 225a/15
ş.+ in 167b/08, 187a/01, 225a/14
ş.+ inde 007a/18, 013a/06, 013a/17, 015a/16,
017b/21, 018a/02, 031b/02, 054a/06, 062a/07,
074b/02, 084a/14, 084b/02, 108b/17, 118a/10,
122a/16, 136a/15, 136b/08, 136b/17, 136b/19,
138a/05, 138a/06, 138a/14, 138b/05, 144b/03,
157a/05, 157a/20, 167b/09, 174b/06, 175b/19,
183a/01, 185a/09, 185a/13, 193a/11, 202b/13,
203a/01
ş.+ indedür 144a/13
ş.+ inden 051b/10
ş.+ ine 168b/12
ş.+ ini 011a/21, 145b/16
ş.+ iydi 188b/12
ş.+ le 039b/07
ş.+ ler 020b/10, 154a/06
ş.+ leri 223b/17, 182a/11
ş.+ leridi 153a/10
ş.+ lerin 153a/10
ş.+ lerinde 180a/10
ş.+ lerine 180b/17
ş.+ üne 202b/13
- şek(i)llü** [Ar.+Tr.] Şekli belirtilen biçimde olan.
ş. 182a/08
ş.+ dür 012a/01, 218b/13
- şekl-i Óacıb** [Ar.+Ar.] Tuhaf görünüş.
ş. 021a/20
- şelbeşter** [Ö.] Kişi adı.
ş. 201b/21, 202a/10
ş.+ i 202a/02
- şemrüd** [Ö.] (bk. nemrüd)
ş. 021b/21, 022a/02
ş.+ dur 021b/16
ş.+ ı 022a/03
- şems** [Ar.] 1. Güneş. 2. (bk. hācer-i şems)
ş. 017a/08, 020b/16, 029a/19, 141a/20, 181a/16,
181b/20
- şenāÓat** [Ar.] Kötülük.
ş.+ lar 112b/15
- şenīÓ** [Ar.] Utanç verici.
ş. 083a/19, 155a/07
- şenlik** [Tr.] (bk. şinlik)
ş. 045a/19, 065b/15
ş.+ e 044a/20
ş.+ lerde 010b/10
- şer(r)** [Ar.] Kötülük, fenalık.
ş. 002b/13, 048a/08, 083b/09, 087a/02, 112a/17,
215b/15, 226b/18
ş.+ i 213a/03
ş.+ inden 038a/10, 044b/09, 050b/05, 064b/14,
085a/08, 096b/06, 097a/11, 127b/03, 129a/18,
138b/02, 179b/16
ş.+ ine 084b/19
ş.+ lerin 200a/17
ş.+ lerinden 019b/21, 024a/17, 058a/21
- şerÓ** [Ar.] Allah'ın koyduğu yasa; şeriat.
ş. 090b/05, 099a/16
ş.+ e 092b/12, 098a/13, 102a/06
ş.+ ile 108b/16
- şerÓā** [Ar.] Şeriat kurallarına göre.
ş. 093a/18, 097b/10, 101b/21, 111b/12, 158b/05
- şerār-ı seyf-i tāp-dār** [Ar.+Ar.+Far.+Far.] Yakıcı kılıç
kılıcımı.
ş.+ a 215a/02
- şerāyit** [Ar.] Şartlar.
ş.+ i 194b/18

- şerbet [Ar.]** Şeker ile kaynatılmış meyve suyundan yapılmış içecek.
 ş.+ i 039a/05, 039a/07, 039a/08, 039a/09, 039a/10
 ş.+ ine 039a/04, 061a/15
 ş.+ iyle 126a/19
 ş.+ üne 039a/06
- şeref [Ar.]** 1. Kişinin, kendi kendini sayacak ve başkalarının da saymasını sağlayacak biçimde davranmasını sağlayan manevî değerlerin tümü; onur. 2. En iyi, en uygun yer veya zaman.
 ş. 002b/14, 024a/13, 195a/08, 211a/01, 228b/20
 ş.+ i 010b/18, 175b/02
 ş.+ ile 113b/10, 175a/05
 ş.+ indeyiken 033b/07
 ş.+ üne 024a/13
- şeref-i âl-i Öabbās [Ar.+Ö.]** Abbāsî hanedanının şerefi.
 ş.+ i 099a/09
- şeref-i dîn-i islām [Ar.+Ar.+Ar.]** İslamiyet'in şerefi.
 ş.+ ıla 131b/14
- şeref-i emâkin [Ar.+Ö.]** Makamın şerefi.
 ş. 010b/18
- şeref-i islām [Ar.+Ar.]** İslamiyet'in şerefi.
 ş. 203a/20
 ş.+ ıla 095b/10
- şeref-i sa'âdet-i nücümüyye [Ar.+Ar.+Ar.]** Yıldızların en kutlu vakti.
 ş.+ de 086b/02
- şerh [Ar.]** Açıklama; izahat.
 ş. 114b/06
 ş.+ inde 178b/02
- şerha şerha [Ar.]** Parça parça, parçalar halinde.
 ş. 224a/04, 224a/15, 224b/10, 230b/04
- şerh eyle- [Ar.+Tr.]** Ayrıntılı biçimde açıklamak.
 ş.- di 230b/04
- şerh kılın- [Ar.+Tr.]** Ayrıntılı biçimde açıklanmak.
 ş.- ur 015b/17
- şerh olun- [Ar.+Tr.]** Ayrıntılı biçimde açıklanmak.
 ş.- an 232a/20
 ş.- ur 182b/15
- şer'î [Ar.]** Şeriate uygun olan.
 ş. 100b/03, 100b/17, 101b/20, 102a/19
- şerîf [Ar.]** 1. Şerefli, onurlu, kutsal. 2. Yüksek, yüce. 3. İmparatorluk döneminde Mekke valisinin unvanı.
 ş. 019b/11, 021b/11, 037a/15, 038a/15, 048b/08, 123b/05, 148a/04, 163b/01, 163b/03, 163b/11, 166a/08, 174b/19, 210b/13, 225b/15, 228b/07
 ş.+ i 092a/04, 092a/07
 ş.+ ine 092a/08
 ş.+ le 091b/19
- şerîfe [Ar.]** Şerefli (kadın).
 ş. 073a/15
- şerîk kılma - [Ar.+Tr.]** Ortak koşturmak.
 ş. 049a/12
 ş.- di 052b/04
- şer'î-i şerîf [Ar.+Ar.]** Şerefli İslam şeriatı.
 ş. 102a/12, 105b/03
 ş.+ e 100b/20
- şerr-i a'ûdâ [Ar.+Ar.]** Düşmanların kötülüğü.
 ş.+ dan 074b/16
- şerr-i ef'âl [Ar.+Ar.]** Yapılan işlerin kötülüğü.
 ş.+ i 010b/21
- şesûs ibn'ül-Öavr [Ö.]** I. Batlamyus Soter.
 ş. 077a/12
- şetâ [Ö.]** İskenderiye patriği ve Bizans'ın Mısır genel valisi olan Mukavkıs'ın, dayısının oğlu.
 ş. 179a/01, 179a/12, 179a/15
 ş.+ nuñ 179a/21
 ş.+ ysa 179a/09
- şetâ şehri [Ö.]** Dimyat yakınında Şeta tarafından kurulmuş bir şehir.
 ş. 179b/01
- şevâhiq-i cibâl [Ar.+Ar.]** Dağların zirveleri.
 ş. 107a/06
- şevk [Ar.]** Bir şeye karşı duyulan aşırı istek; heves.
 ş. 025b/06
 ş.+ inden 187b/02
- şevk-i makâm [Ar.+Ar.]** Makam arzusu.
 ş. 198b/21
- şevket [Ar.]** (Padişahlar için) ululuk; yücelik.
 ş. 098b/10, 109a/05, 112a/20, 203a/17, 228a/19
 ş.+ i 203a/15, 220b/04
 ş.+ ile 059b/09
- şevreb [Ö.]** Eski Mısır hükümdarı Nakravuş'un oğlu.
 ş. 016b/16
- şevvâl [Ar.]** Ay takviminin onuncu ayı.
 ş. 011b/01, 124b/17
- şeyâtîn [Ar.]** Şeytanlar.
 ş. 153a/07, 200a/15
- şeyâtîn-i şirâr [Ar.+Ar.]** Kıvılcım şeytanları; silahların kıvılcımları.
 ş.+ i 215a/02
- şeyh [Ar.]** Tarikat lideri.
 ş. 197b/10, 197b/14
- şeyh dâvud [Ö.]** Sultan Selim dönemindeki hazinedar başı olan kişi. (bk. dâvud ağa)
 d. 114b/03
- şeyh es-selâm ve'l-müslimîn Öizze'd-dîn ibn Öadü's-selâm [Ö.]** Evliyanın büyüklerinden Şafii mezhebi fıkhî alimi.
 Öa.+ ıdı 098b/21
- şeyh Öizze'd-dîn [Ö.]** (bk. şeyh es-selâm ve'l-müslimîn Öizze'd-dîn ibn Öadü's-selâm)
 ş. 095b/21, 096a/02
- şeyh Öizze'd-dîn ibn-i Öabdü's-selâm [Ö.]** (bk. şeyh es-selâm ve'l-müslimîn Öizze'd-dîn ibn Öadü's-selâm)
 ş. 095a/19, 097b/10
- şeyh muhammed [Ö.]** Kişi adı.
 ş. 145b/14
- şeyh muhyiddîn nevevî [Ö.]** 13. yüzyılda yaşamış Arap hadis ve fıkhî bilgini.
 ş. 101b/05, 102a/18
- şeyh şehâbe'd-dîn sühreverdi [Ö.]** Fars İslam filozofu ve işrakilik isimli fikrî akımın kurucusu olan kimse.
 ş.+ yile 093a/20
- şeyh taqî'ü'd-dîn ahmed bin Öalî [Ö.]** (bk. ibn-i mîkrizî)
 ş.+ nuñ 004b/12
- şeyhü'l-Öarab [Ar.+Ar.]** Arap şeyhi.
 ş. 222a/16, 222b/04
- şeyhü'l-bâhr [Ar.+Ar.]** (bk. deniz kocasası)
 ş. 129b/05
- şeyhü'l-Öurbân [Ar.+Ar.]** Bedevî şeyhi.
 ş.+ ma 104a/10
- şeytân [Ar.]** Kuran-ı Kerim'de, Kutsal Kitap'ta, Hıristiyan ve Yahudilerin diğer din kitaplarında isyancı meleklerin, kötü ruhların başı olarak nitelenen varlık; iblis.
 ş. 027a/01, 031b/04, 032b/03, 033a/01, 033b/02, 041b/07, 041b/13, 041b/16, 041b/19, 068a/21, 068b/03, 068b/07, 146a/10, 146a/11, 180a/19, 184a/14, 194b/10, 194b/11, 200b/05
- şî'â [Ar.]** Şiilik.
 ş. 083a/15, 089a/09, 229a/03
- şî'â mezhebi [Ar.+Ar.+Tr.]** Hz. Muhammed'in ölümünden sonra, halifelğin damadı Hz. Ali ve onun soyundan gelenlere ait olduğunu ileri sürerek Sünnilikten ayrılanların kurduğu mezhep.
 ş. 089a/10,
 ş.+ nce 089a/08
- şî'âr-i islâm [Ar.+Ar.]** İslam'ın şiarı.
 ş. 090b/17
- şiddet [Ar.]** Sertlik, güç.
 ş. 011b/08, 231b/07
 ş.+ in 151b/13
- şiddet-i batş [Ar.+Ar.]** Tutup koparma gücü.
 ş.+ ları 044a/11
- şiddet-i gâzab [Ar.+Ar.]** Öfkenin sertliği.
 ş.+ ından 085a/01
- şiddet-i ihtiyâc [Ar.+Ar.]** İhtiyaç fazlalığı, acil gereksinim.
 ş. 097b/06
- şiddet-i hârâret [Ar.+Ar.]** Sıcaklığın fazlalığı.
 ş.+ den 173a/03

- şifâ [Ar.]** Hastalıktan kurtulma; onma.
ş. 202a/13
ş.+ dur 060a/18
- şî'î mezheb [Ar.+Ar.]** Şiilik mezhebinde olan; Şii.
ş. 089a/08
ş.+ idi 081a/14
ş.+ leridi 228b/21
- şikâk [Ar.]** Anlaşmazlık; bozuşma.
ş. 005a/18
- şikâr [Far.]** Av.
ş. 037b/03, 048a/14, 131a/03, 174b/20
ş.+ a 028a/20, 104a/15, 131a/07, 133a/03
ş.+ ı 037a/07
- şikâr iT- [Far.+Tr.]** Avlamak.
ş.- eridi 019b/08
ş.- erler 215b/21
ş.- erleridi 026b/20, 048a/14
ş.- mege 223b/18
- şikâr-gâh [Far.+Far.]** Avlanma yeri; avlak.
ş.+ ıdur 179b/20
ş.+ ları 037a/08
- şikâyet [Ar.]** Kişi veya çevreye rahatsızlık veren, tedirgin eden, huzursuz eden ya da zarara yol açan kişi veya durumu ilgili ve yetkili makamlara söz ya da yazı ile bildirme; hakkını arama.
ş.+ e 041a/14, 042b/18, 092a/16, 149b/17, 200b/09, 221b/14
ş.+ i 053b/21
ş.+ ini 042b/19
- şikâyet eyle- [Ar.+Tr.]** 1. Hoşnutsuzluk veren şeyden yakınmak; sızlanmak. 2. Bir kimsenin yaptığı zarar ve kötülüğü ilgili makama bildirmek.
ş.- di 092a/18
ş.- diler 019b/18, 051b/05
- şikâyet iT- [Ar.+Tr.]** Hoşnutsuzluk veren şeyden yakınmak; sızlanmak.
ş.- di 082a/06
ş.- diler 070a/19
ş.- en 067a/14
ş.- enlerüñ 042b/20
ş.- erdi 090a/14
ş.- üp 169a/01
- şikâyetci [Ar.+Tr.]** Şikâyet eden kimse.
ş. 084b/03, 210b/18
- şikest [Far.]** Yenilmiş.
ş. 156a/09
- şikest ol- [Far.+Tr.]** Kırılmak.
ş.- dı 002a/16
- şimâl [Ar.]** Kuzey.
ş. 064a/15, 072a/13, 122a/03, 162a/02, 176a/02, 195b/03, 195b/10
- şimâlen [Ar.]** Kuzey tarafından.
ş. 123a/16
- şimâlî [Ar.]** Kuzey.
ş. 146b/03
- şimdi [Tr.]** Şu an.
ş. 005a/13, 005b/09, 005b/15, 006a/11, 006b/12, 008a/06, 010a/05, 010a/08, 010a/10, 010a/11, 010b/15, 011a/09, 013a/01, 014a/09, 015b/13, 016a/03, 021a/05, 024a/11, 033a/16, 034b/01, 037b/17, 051b/21, 056a/10, 057a/17, 063a/05, 073a/04, 073b/11, 074a/11, 075a/03, 081a/17, 082a/02, 083a/18, 084a/04, 084a/05, 085b/20, 087b/01, 088a/11, 090a/20, 091a/20, 093a/14, 101a/01, 101a/11, 101b/06, 103a/18, 110b/19, 113b/18, 114a/07, 116a/17, 121a/05, 123b/01, 128b/17, 130a/07, 131b/21, 133a/21, 133b/02, 134a/01, 135a/06, 137a/15, 137a/17, 140a/16, 145b/04, 145b/20, 147a/06, 147b/07, 147b/11, 148a/01, 148b/10, 148b/12, 148b/17, 149a/03, 149a/05, 149a/08, 149a/09, 149b/02, 149b/13, 150a/03, 150b/09, 150b/14, 151a/14, 158b/15, 160a/03, 160b/18, 162a/07, 165b/04, 166a/21, 167b/03, 168a/20, 170b/11, 171b/05, 176a/05, 176a/08, 177a/05, 177a/07, 177b/04, 177b/05, 177b/13, 179a/18, 179b/02, 179b/12, 181b/19, 182a/06, 182a/17, 184a/12, 184a/21, 184b/01, 184b/07, 184b/08, 186b/03, 187a/06, 187b/17, 188a/05, 189a/06, 189b/21, 190b/19, 190b/21, 193b/18, 203b/02, 203b/06, 203b/10, 204a/15, 206b/10, 207b/04, 208a/13, 208b/10, 209b/08, 210b/20, 213b/20, 213b/21, 216a/10, 216a/19, 217a/02, 217a/20, 217b/03, 217b/08, 221b/16, 224b/19, 225a/18, 225a/20, 225b/11, 226a/01, 226a/11, 226a/15, 226a/18, 227a/07, 227a/09, 228b/14, 229b/05
ş.+ den 124b/13
ş.+ ki 056a/12, 090a/04, 135b/09, 180a/03, 203b/07, 203b/11, 216b/09, 219b/07, 226b/03
ş.+ ye 060a/07, 114a/02, 131a/06, 134a/18, 160a/02, 161b/21, 211a/16
- şimdilik [Tr.]** Şu an için.
ş. 208a/06
- şimlâl bin âres [Ö.]** Kişi adı.
ş. 200a/06
- şinel- [Tr.]** Şenlenmek.
ş.- üp 046b/06
- şinlet- [Tr.]** Şenlendirmek.
ş.- diler 005b/12
- şinlik [Tr.]** Şenlik.
ş. 099b/01, 124a/11, 177a/06, 186a/21, 190a/13, 218a/02
ş.+ de 122b/08
ş.+ den 176a/09, 191a/20
ş.+ in 159b/16
ş.+ ler 089a/19, 094a/04, 095b/08, 231a/01
- şî'ör [Ar.]** Şiir.
ş. 094a/19, 097b/18, 113a/16, 187a/10, 187a/11
ş.+ i 097b/18
ş.+ lerini 187b/11
- şîr [Far.]** Arslan.
ş. 206a/18
ş.+ le 003a/13
- şîrâr [Ar.]** Kıvılcım.
ş.+ ıdı 026b/01
- şîr-güh [Ö.]** (bk. esedü'ddîñ şîr-güh)
ş. 087b/11, 087b/15, 225a/02, 225a/09, 225a/10
ş.+ a 087b/21
ş.+ ı 225a/09
- şîr-i jiyân [Far.+Far.]** Kızgın arslan.
ş. 003a/19
- şîrîn [Far.]** Cana yakın; sevimli.
ş.+ idür 002b/08
- şîrînlîk [Far.+Tr.]** Birisinin sevgisini çekmek için büyü mahiyetinde takılan muska.
ş. 125b/10
- şîrînlîk it- [Far.+Tr.+Tr.]** Birinin sevgisini çekmek için büyü yapmak.
ş.- mek 025a/02
- şî'ör-i şâ'oir [Ar.+Ar.]** Şairin şiiiri.
ş.+ e 002a/15
- şîrk [Ar.]** Allah'a ortak koşma.
ş. 041a/07
- şîrk itme- [Ar.+Tr.]** Allah'a ortak koşmamak.
ş.- yeydüm 165a/03
- şîrlân-ı sultânî [Ar.+Ar.]** Sultan sofrası.
ş. çekdiiler 018b/20
- şîrret [Ar.]** Huysuzluk; kavgacılık.
ş. 043a/18, 221a/20
- şîryâk [Ö.]** Eski Mısır'da bir hükümdar.
ş. 022a/17, 022a/21, 022b/09, 022b/18, 023a/11
ş.+ a 023a/08
ş.+ uñ 023a/06
- şîrzîme-i kalîle [Ar.+Ar.]** Küçük grup.
ş. 112a/12
- şîş [Ö.]** Hz. Adem'in oğlu ve ondan sonra gönderilen ilk peygamber.
ş. 069a/02
- şîş nebî [Ö.]** (bk. şîş)
ş. 121a/03
- şîş paygâmbâr [Ö.]** (bk. şîş)
ş.+ a 121a/01
ş.+ dan 121a/08

- ş.+ dur180a/13
- şiş-** [Tr.] Şişkin duruma gelmek.
ş.- er 127b/01
- şiş** [Tr.] Şişen yer, şişkinlik.
ş. 127b/08
ş.+ i 127b/08
- şişāk** [Ö.] (bk. firÖavn şişāk)
ş.+ dan 075b/11
- şişe** [Far.] İçine sıvı konulan dar boğazlı, geniş gövdeli uzunca cam kap.
ş.+ ler 186b/06
- şişe id-** [Far.+Tr.] Nazlanmak.
ş.- üp 136b/13
- şol** [Tr.] Şu.
ş. 005a/04, 007b/03, 007b/05, 009a/01, 016a/09, 016b/18, 022b/17, 026b/21, 029a/19, 034a/11, 034a/17, 040a/19, 043a/18, 051b/18, 052b/03, 061b/19, 083b/02, 088a/05, 094a/20, 118b/07, 132a/17, 133b/17, 134b/11, 136a/19, 137a/10, 140b/14, 141b/17, 142a/07, 142b/08, 145b/01, 150b/04, 154b/12, 160a/01, 160b/05, 166b/14, 175a/08, 175b/12, 189b/14, 196b/04, 224b/20
- şöhre-i cihān** [Far.+Far.] Dünyaaca bilinen, ünlü.
ş.+ dur 119b/11
- şöhre-i şehri cihān** [Far.+Far.+Far.] Dünya şehirlerinin ünlüsü.
004b/02
- şöhre-i halk-ı Öalem** [Far.+Ar.+Ar.] Tüm insanlarca bilinen; ünlü.
ş. 133b/16
- şöyle** [Tr.] Şunun gibi; şu biçimde.
ş. 002a/12, 006b/19, 010a/18, 011b/14, 014a/19, 014b/01, 015a/08, 015a/15, 016b/10, 019a/10, 023b/17, 024a/19, 025a/03, 029b/05, 029b/21, 032b/10, 038a/07, 039a/06, 039b/02, 042a/03, 049b/18, 052a/12, 059b/03, 064b/14, 066b/04, 068a/18, 071b/07, 074b/01, 083b/20, 085b/21, 101a/03, 108a/15, 115a/07, 115a/11, 115a/18, 116a/09, 118a/12, 119a/18, 120b/03, 120b/21, 122a/09, 122a/12, 124a/15, 127b/14, 128a/20, 129b/07, 129b/13, 131b/19, 132a/07, 132b/02, 133a/01, 135b/01, 135b/04, 135b/07, 136b/21, 137a/05, 140a/06, 140a/17, 140b/07, 142a/20, 142b/20, 143a/05, 143b/14, 144b/19, 145a/13, 148b/04, 149b/03, 150a/11, 151a/11, 153b/16, 154a/01, 157b/12, 158a/02, 158b/13, 163a/04, 167a/11, 168b/14, 171a/18, 172a/16, 176a/20, 177b/19, 180a/06, 180b/11, 181a/17, 182a/06, 182b/15, 183a/12, 183a/18, 184b/07, 185b/03, 186a/04, 188b/02, 189a/15, 189a/19, 191a/21, 196a/12, 196b/02, 200b/02, 206a/11, 207a/17, 207b/10, 207b/12, 209b/17, 212b/17, 212b/21, 218b/03, 218b/13, 219a/05, 219b/21, 229a/12, 229a/20
ş.+ dür 232a/06
- şu** [Tr.] Orta uzaklıkta bulunan bir varlığı ya da az sonra sözü edilecek olanı belirtmek üzere bir adın, ad öbeğinin, cümlelerin yerine kullanılan işaret zamiri.
ş. 014b/12, 015a/20, 023b/21, 024a/20, 029b/13, 056b/20, 058b/03, 074a/09, 084a/20, 119b/06, 139a/02, 161a/02, 194b/05, 208b/18, 218b/09, 223a/20, 230a/07, 232a/02
ş.+ ndan 211a/20
ş.+ nı 015a/07, 187b/02, 201a/16, 231a/07
ş.+ nlar 045a/08, 045a/09, 150b/05, 156b/10, 208a/14, 212a/16
ş.+ nlardan 089b/13, 119a/12
ş.+ nları 067b/12, 165a/20
ş.+ nuñ 021a/09, 021a/10, 022b/08, 137a/09, 143b/01
- şuÖāÖ** [Ar.] Işık demeti; ışın.
ş.+ i 040b/08, 070b/07, 122b/17, 166a/02
ş.+ ndan 034a/01
- şuÖā-ı kamer** [Ar.+Ar.] Ay ışığı.
ş. 150b/16
- şuÖarā** [Ar.] Şairler.
ş.+ dan 144b/05
- şuğl-ı eljīm** [Ar.+Ar.] Zor iş.
ş.+ dür 096b/08
- şuğl-ı müdlehem** [Ar.+Ar.] Ara verilmeyen, bitmeyen iş.
ş.+ dür 080b/16
- şuÖle** [Ar.] Parıltı
ş. 018b/05, 033a/20
ş.+ leri 179a/07
- şüm ol-** [Ar.+Tr.] Uğursuz gelmek.
ş.- ıcağ 108a/20
- şür** [Far.] 1. Kavga, gürültü. 2. Tuzlu.
ş. 048a/08, 112a/17, 127b/03, 189a/03, 213a/03, 226b/18
- şür-i küffār-ı hākisār** [Far.+Ar.+Far.] Dağılmış kafirlerin kavgası.
ş.+ dan 215b/15
- şüşār** [Kpt.] Timsah.
ş. 128a/02
- şuÖür it-** [Ar.+Far.] Farkına varmak; anlamak.
ş.- medin 204b/10
- şübhe** [Ar.] Kuşku.
ş. 161b/12, 202a/19
ş.+ leri 200b/13
- şübhe eyleme-** [Ar.+Tr.] Kuşkulanmamak.
ş.- mez174a/17
- şübhe id-** [Ar.+Tr.] Kuşkulanmak.
ş.- er 014b/04
- şübhe itme-** [Ar.+Tr.] Kuşkulanmamak.
ş.- dük 185a/01
ş.- mişlerdür 075a/09, 173a/12
- şübhe olın-** [Ar.+Tr.] Kuşkulanılmak.
ş.- acak 167b/05
- şübürā** [Ö.] Mısır'ın kuzeyinde bir köy.
ş. 220b/02
- şübüre** [Ö.] Mısır'ın Kalyubiye ilinde bulunan Şübüre El-Heyma şehri
ş.+ de 130b/04
- şübüre nāhiyesi** [Ö.] (bk. şübüre)
ş.+ nde 130a/06
ş.+ ne 131b/08
- şühür-ı Öarabī** [Ar.+Ar.] Arabî aylar.
ş.+ den 011b/01
- şühür-ı Öarabiyye** [Ar.+Ar.] Arabî aylar.
ş.+ den 011a/13, 011a/15, 011a/19, 124b/16
- şühür-ı kıbtıyye** [Ar.+Ar.] Kıptî aylar.
ş.+ den 011a/12
- şükr** [Ar.] 1. Görülen bir iyiliğe karşı hoşnutluğu belirtme. 2. Verdiği her türlü nimetten dolayı Allah'a duyulan minneti dile getirme.
ş. 153b/11
ş.+ i 053b/21, 068b/15
ş.+ ini 068b/14, 100a/12, 167a/19
- şükrāne** [Ar.] İyiliğin değerini bilme belirtisi.
ş.+ ye 068b/15
- şükrān göster-** [Ar.+Tr.] Teşekkür etmek.
ş.- üp 100a/09
- şükr eyle-** [Ar.+Tr.] Verdiği her türlü nimetten dolayı Allah'a duyulan minneti dile getirmek.
ş. 089b/11
- şükr id-** [Ar.+Tr.] Verdiği her türlü nimetten dolayı Allah'a duyulan minneti dile getirmek.
ş.- erler123b/19
ş.- üp 165a/02
- şükür** [Ar.] (bk. şükr)
ş.+ ler 051a/12
- şürüÖ** [Ar.] Başlama.
ş.+ dur 114b/06
- şürüÖ it-** [Ar.+Tr.] Başlamak.
ş.- di 090b/17
ş.- düği 072a/10
ş.- melü olcağ 135a/03
ş.- mişdi 011b/17
ş.- mişleridi 148b/07
- şürür** [Ar.] Kötülükler, şerler.
ş. 108a/11, 130a/04
ş.+ a 003b/18
- şüyüh** [Ar.] Yaşlılar.

ş. 208b/21

T**tā** [Far.] Cümlede abartmalı uzunluk ve sonsuzluk bildirir.

t. 002a/16, 002a/17, 003a/01, 005b/16, 017a/21, 024a/09, 028b/10, 029a/13, 031b/16, 032a/08, 039b/04, 039b/15, 047b/14, 048b/04, 049a/04, 056b/02, 057a/04, 063b/05, 066b/05, 074a/13, 075a/21, 076a/17, 076a/20, 087a/06, 087a/08, 113b/19, 120a/20, 121a/18, 124a/01, 128b/09, 129b/01, 135b/05, 139a/17, 153a/06, 154b/16, 158b/06, 160a/08, 165b/12, 165b/20, 166a/14, 168b/19, 176a/19, 176b/20, 178b/20, 180b/10, 182b/03, 187b/14, 189a/18, 193a/16, 195b/07, 201a/16, 204b/13, 211a/01, 212a/09, 227b/13

tā'ife [Ar.] İnsan topluluğu, kavim, kabile.

Ş. 061b/13, 061b/17, 077a/04
t.+ lere 065b/09
t.+ si 071b/07, 071b/12, 075b/02
t.+ sin 075b/20
t.+ sine 071b/14
t.+ sinden 073a/02

ta'Öaccüb [Ar.] Şaşırma.

t.+ e 004a/04
t.+ lerinde 004b/05

ta'Öaccüb iT- [Ar.+Tr.] Şaşırma.

t.- di 159b/17
t.- diler 040a/04
t.- erdi 139a/01
t.- üp 137b/17, 171a/15

ta'Öaddj [Ar.] Adaletsizlik; zulüm.

t. 194a/14
t.+ den 072b/10

ta'Öaddj id- [Ar.+Tr.] Adaletsiz davranmak; zulmetmek.

t.- üp 072b/07

ta'Öalluk it- [Ar.+Tr.] İlgisi bulunmak.

t.- düği 181a/01

ta'Öallukāt [Ar.] Yakınlar; akrabalar.

t.+ nda 048b/09
t.+ ndan 005a/20, 015b/18

ta'Öām [Ar.] Yemek; aş.

Ş. 010b/18, 018b/19, 037a/21, 055b/15, 055b/18, 084a/15, 127a/19, 209b/02
t.+ i 019a/11, 101a/09
t.+ in 101a/09123a/02
t.+ lar 059b/18, 131a/14, 211a/11
t.+ larıdır 084a/15
t.+ larla 019a/10

ta'Öarruz [Ar.] Askerî saldırı hareketi; hücum.

t.+ i 068a/14
t.+ um 196a/13

ta'Öarruz eyleme- [Ar.+Tr.] Saldırmamak.

t.- ye 208b/18

ta'Öarruz itme- [Ar.+Tr.] Saldırmamak.

t.- yüp 168a/06

ta'Öarruz olunma- [Ar.+Tr.] Saldırılmamak.

t.- dı 102a/11
t.- z 101b/21

ta'Öaşşub [Ar.] Düşmanlık.

t.+ ıla 196b/05
t.+ ların 196b/05

tā'Öat [Ar.] Allah'ın buyruklarına uyma.

t.+ a 200b/07
t.+ ina 202b/09
t.+ ndan 200a/05
t.+ larına 209b/21

tab'Ö [Ar.] Yaradılış.

Ş. 094b/01
t.+ dur 094a/20
t.+ i 068a/08

tabağa [Ar.] 1. Kat; katman. 2. Toplum içinde, makam, meslek, şöhet vb. bakımından ya da yaşam koşulları ve sosyal farklılıklar dolayısıyla oluşan topluluklardan

her biri; kat.

Ş. 036b/01, 036b/02, 067b/05, 153b/15, 218a/15
t.+ da 218a/16
t.+ dur 139b/20
t.+ ları 158a/11
t.+ larınca 130a/02
t.+ nuñ 153b/16, 153b/17
t.+ sı 153b/15
t.+ yıldı 218a/16

tabağalu [Ar.+Tr.] Tabakası, mevkisi olan.

Ş. 130a/02

tābān [Far.] Parlak.

t.+ ıdı 008a/13, 113b/11

tabanca [Tr.] Kısa namlulu ve tek elle kullanılabilen ateşli silah.

Ş. 098a/01
t.+ dan 098a/02

tabāyī'Ö [Ar.] Yaradılışlar; tabiatlar.

Ş. 022a/08
t.+ de 005a/04
t.+ ün 005a/06

tabāyī'Ö-i ešyā [Ar.+Ar.] Cansız varlıkların yaradılışı.

t.+ da 175b/12

tābende [Far.] Parlayan, ışık saçan.

t. 143b/04

tab'Ö-ı insānī [Ar.+Ar.] İnsan yaradılışı.

Ş. 005a/01

tab'Ö-ı mevzūn [Ar.+Ar.] Düzgün yaradılış.

Ş. 094b/02

tābī'Ö [Ar.] Bir topluluğun, bir yönetimin ya da kimsenin yönetimi, denetimi veya egemenliği altında bulunan; bağımlı.

t. 026a/20, 103a/08, 179a/09, 188b/20, 231a/20
t.+ dür 171b/16
t.+ idi 034a/21
t.+ leridi 155b/13

tabī'Öat [Ar.] Yaradılış; karakter.

Ş. 094a/20
t.+ da 001b/11
t.+ mda 175b/21

tabīb [Ar.] Hekim; doktor.

Ş. 201b/09

tābī'Ö ol- [Ar.+Tr.] Bir topluluğun, bir yönetimin ya da kimsenin yönetimi, denetimi veya egemenliği altında bulunmak; bağımlı olmak.

t.- an 089b/03, 179a/12, 206b/07, 212a/04
t.- anlaruñ 221b/20
t.- dı 071b/03, 211b/14
t.- up 102a/15, 208a/21

ta'Öbjir [Ar.] Düş yorma; yorumlama.

t.+ i 066a/06
t.+ in 194b/04
t.+ ini 134a/15

ta'Öbjir itdür- [Ar.+Tr.] Yorumlatmak.

t.- di 022b/11

ta'Öbjir olun- [Ar.+Tr.] Adlandırılmak.

t.- mışlarıdı 010a/02

tabl [Ar.] Davul.

Ş. 086b/02, 086b/04
t.+ i 086b/03, 086b/06, 086b/07, 093a/12
t.+ ların 021a/19

tabşur- [Tr.] Ulaştırma; teslim etmek.

t.- dı 061b/06

tābūt [Ar.] Mezara gömerken içine ölünün konulduğu sandık.

t. 007a/18, 008a/15, 016b/21, 030b/08, 042a/21, 130b/16, 136a/13, 198a/07
t.+ a 066a/20
t.+ da 130a/20
t.+ i 035b/19, 131a/16, 131b/10, 198a/19
t.+ in 066b/01, 109b/15, 198a/11
t.+ imı 198a/17
t.+ muñ 008a/16
t.+ la 017a/02
t.+ lar 136a/10
t.+ ların 129b/14, 130a/11
t.+ uñ 130a/12

tābūt-ı mübārek [Ar.+Ar.] Mübarek tabut.

t.+ lerin 066b/04

tāc [Far.] Güç ve yetki simgesi olarak başa giyilen, değerli madenden yapılmış ve değerli taşlarla süslü başlık.

t. 007a/16, 016b/20, 018b/17, 024b/05, 027b/01, 173a/09

t.+ ı 008b/03, 047a/05, 052a/19

t.+ ın 046b/15

t.+ larla 027b/05

tācīr [Ar.] Ticaretle uğraşan kimse; tüccar.

t. 042a/08, 042a/09

t.+ ler 195b/14, 219b/16

t.+ lerden 172a/06

tācū'l-mülūk [Ö.] Fatimî halifesi Müstensir'in beylerinden biri.

t. 222a/07

tācū'l-mülūk şādī [Ö.] (bk. tācū'l-mülūk)

t. 222a/01, 222a/04

tācū'l-mülūk şādī beg [Ö.] (bk. tācū'l-mülūk)

t. 222b/20

ta'ōdiyye [Ar.] Tecavüz ettirmek; geçirmek.

t.+ ler 102a/02

tafsīl [Ar.] Ayrıntılı ve geniş açıklama.

t. 184b/21

t.+ i 012a/10, 013b/13, 036a/08, 038a/19, 062a/11, 081a/19, 092b/17, 095a/21, 106b/20, 112a/09, 202a/10

t.+ inde 091a/10

tafsīl-i ahval [Ar.+Ar.] Durumun ayrıntılı açıklaması.

t.+ ı 013b/15, 062a/11, 177a/04180a/03

t.+ ıdur 175b/04, 188b/17

tafsīl-i ahvāl-ı saltanat [Ar.+Ar.+Ar.] Saltanat zamanının ayrıntılı açıklaması.

t.+ ı 005b/18

tafsīl-i kuşsa [Ar.+Ar.] Olayın ayrıntılı açıklaması.

t.+ ları 159a/06

tafsīl olun- [Ar.+Tr.] Ayrıntılı olarak açıklanmak.

t.- an174b/01

tağ [Tr.] Dağ.

t. 007b/13, 008a/10, 012b/16, 023a/17, 023b/20, 027a/13, 031a/02, 042a/14, 044a/18, 044a/19, 045b/13, 045b/15, 064b/18, 065a/13, 065a/20, 085a/09, 119b/18, 122a/03, 122b/16, 123a/09, 133b/18, 134a/10, 139b/20, 145a/04, 146b/02, 146b/06, 146b/08, 147b/12, 148a/07, 155a/11, 163b/21, 169a/14, 188a/12, 188a/13, 194b/02, 227a/06

t.+ a 023b/20, 031a/01, 122b/15, 122b/16, 122b/17, 174a/19

t.+ da 119b/19, 171b/04, 181b/07, 188a/13

t.+ dan 030b/03, 119b/19, 120a/03, 122a/04, 160b/06, 174a/03

t.+ dur 025b/14, 147a/04, 188a/13

t.+ ı 112b/12

t.+ ıdı 062a/01, 122b/16

t.+ lar 001b/09, 031a/01, 048b/03, 115b/16, 121a/04, 121a/13, 134a/10, 146b/03, 151b/05, 166b/14, 169a/15, 171b/19, 174a/02, 194b/15, 207b/03

t.+ larda 159a/21, 173b/16

t.+ lardan 005b/08, 122b/20

t.+ lardur 123a/10, 146b/07

t.+ ları 122b/20, 145a/01, 174b/11, 207b/03

t.+ larıdır 024b/10

t.+ larından 023b/20, 147b/21, 159a/08

t.+ laruñ 123a/10, 146b/02, 166b/15

t.+ uñ 045b/16, 091a/20, 120a/02, 146b/04, 146b/06, 146b/09, 146b/10, 147a/06, 162b/12

tağallüb id- [Ar.+Tr.] Zorbalık yapmak.

t.- üp 021b/06, 077a/04, 231b/02

tağarcuğ [Tr.] Keçi derisinden küçük torba.

t. 147b/19

tağayyür gelme- [Ar.+Tr.] Değişmemek; bozulmamak.

t.- mişdi 074a/03

tağayyürü's-sultān [Ar.+Ar.] Değişen padişah.

t. 218b/15

tağayyürü'z-zamān [Ar.+Ar.] Değişen zaman.

t. 218b/16

tağıl- [Tr.] 1. Toplu hâlde bulunurken birbirinden ayrılıp uzaklaşmak. 2. (Topluluk, birlik için) uyumu, beraberliği, eşgüdümü kalmamak.

t.- dı 225a/18, 226b/20

t.- dılar 050b/08, 094a/14, 138b/08, 220a/03, 222b/16, 223b/07, 223b/08

t.- duğdan 058b/17

t.- ıcağ 082b/06

t.- ı vire 144a/17

t.- mağ 009a/14, 125a/06

t.- malı oldu 050a/02

t.- mişdi 005b/14

t.- up 084a/19, 190a/15, 225a/04

t.- ur 016b/11, 132a/03, 132a/04

t.- urıdı 023a/18

tağıt- [Tr.] Dağılmasını sağlamak.

t.- dı 061b/17, 088b/20, 103a/13, 167b/01, 231b/03

t.- dılar 082b/07, 105b/04, 179b/12, 200a/10

t.- duğdan 098a/06

t.- ıcağ 075b/16

t.- madın 212a/08

t.- suñlar 058a/12

t.- up 043b/13

tāğī [Ar.] İsyankar.

t. 026a/20

t.+ ydi 108a/17

t.+ lerile 231b/03

tağlu [Tr.] Dağı olan.

t. 048b/07

tağyır id- [Ar.+Tr.] Bozmak, değiştirmek.

t.- er 014a/08, 123a/02, 129a/09

t.- üp 108a/03

tahallüf itme- [Ar.+Tr.] Gecikmemek; zamanında gerçekleşmek.

t.- di 159a/06

t.- mişdi 159a/04

tahammül id- [Ar.+Tr.] Kaldıramamak; dayanamamak.

t.- emedi 085a/06

tahāssun it- [Ar.+Tr.] Korunmak amacıyla bir yere çekilmek; sığınmak.

t.- di 223a/17

tahāvülāt-ı a'ōşār [Ar.+Ar.] Eşerlerin değişimi.

t. 002b/19

tahayyür [Ar.] Hayrete düşme, şaşırma.

t.+ inde 166b/04

tahâdjid [Ar.] Sınırlama.

t.+ e 008a/05

tahâjd id- [Ar.+Tr.] Sınırlarını çizmek; sınırlandırmak.

t.- diler 151b/20

tahfîf [Ar.] Hafifletme.

t. 202a/21

tahkîk [Ar.] Gerçek olarak.

t. 089b/06, 209b/06

tahkîk eyle- [Ar.+Tr.] Araştırmak; soruşturmak.

t.- diler 131b/01

tahkîk id- [Ar.+Tr.] Araştırmak; soruşturmak.

t.- erdüm 003b/09

tahkîr id- [Ar.+Tr.] Aşağılamak; küçük görmek.

t.- üp 108a/03

tahmîd [Ar.] "Elhamdülillah" deme; Allah'a şükretme.

t. 152a/20

tahmîn [Ar.] Varsayım.

t.+ ler 132a/18

tahmîn eyle- [Ar.+Tr.] Yaklaşık olarak değerlendirmek; kestirmek.

t. diler 151b/19

tahmîn-i eyyām it- [Ar.+Ar.+Tr.] Gününü tahmin etmek.

t.- mişleridi 059b/16

tahmîn it- [Ar.+Tr.] Yaklaşık olarak değerlendirmek; kestirmek.

t.- dükleri 227b/02

tahmînā [Ar.] Tahmini olarak; tahminen.

t. 010b/01, 029b/10, 064b/11, 118a/13, 135b/12,

144b/12, 153a/04, 156b/01, 158a/21, 182b/05

tahmüreş [Ö.] (bk. şāh tahmüreş)

- t.+ e 139a/13, 139a/14
tahrâst-ı tavîl [Ö.] Eski bir Fars padişahı.
 t. 076a/15
tahrîk [Ar.] Kışkırtma.
 t.+ iyle 144b/15
tahrîk iT- [Ar.+Tr.] Kışkırtmak; harekete geçirmek.
 t.- di 144b/14
 t.- diler 022a/01, 095a/21
 t.- üp 066b/11
tahrîr iT- [Ar.+Tr.] Yazmak; yazıya dökmek.
 t.- erdüm 003b/10
 t.- mişlerdür 005a/07
tahrîr itdür- [Ar.+Tr.] Yazdırmak.
 t.- mişler 111a/17
tahsîl [Ar.] Elde etme; ele geçirme.
 t. 031a/17
tahsîl iT- [Ar.+Tr.] Elde etmek; ele geçirmek.
 t.- di 066a/14
 t.- erleridi 092a/07
tahsîl-i Övülüm [Ar.+Ar.] Bilim öğrenimi.
 t.+ a 091b/20
tahsîn eyle- [Ar.+Tr.] Beğenmek.
 t.- di 081b/20
 t.- diler 082a/13
taht [Ar.] 1. Hükümdarların resmî görevlerini yürütürken üzerinde buldukları yer; krallık koltuğu. 2. Hükümdarlık yetkisi.
 t. 008b/03, 016b/21, 017b/06, 039b/02, 046b/15, 047b/18, 052a/19, 061b/06, 102b/06, 143b/04, 146a/11, 149b/06, 164a/02, 176b/04, 226b/11
 t.+ a 108a/12, 128a/10, 143b/19, 170b/19
 t.+ ı 024b/05, 030b/08, 078b/05, 078b/11, 079a/15, 087a/18
 t.+ m 056b/20
 t.+ ina 002b/04, 018b/06, 022a/04, 107b/21, 108a/01
 t.+ indan 163b/20
 t.+ ını 018b/06, 200a/13
 t.+ uñ 143b/04
tahta [Far.] 1. Kalınlığı az, geniş, düz ve uzun biçilmiş ağaç parçası. 2. Tabut.
 t.+ lar 008a/11
 t.+ larıla 007a/14, 007a/19, 017a/01, 036a/18, 037a/09, 040b/20042a/16, 057a/11
 t.+ sı 170b/17
 t.+ sına 170b/18
 t.+ sını 170b/18
 t.+ ya 163b/20
 t.+ yla 143b/16
tahta-itâbü [Far.+Ar.] Tahta tabut.
 t.+ a 102b/06, 110a/03
taht-gâh [Far.+Far.] Başkent; taht merkezi.
 t. 005b/17, 062b/03, 076b/09, 079a/17133a/09, 151b/18, 200b/21, 202a/21, 203b/12, 216a/03, 217a/06, 217a/09, 217b/07, 225b/20, 226a/02, 226a/09
 t.+ ı 016a/05, 018b/13, 019a/14, 031a/10, 031a/18, 031b/01, 034a/21, 035a/19, 043a/14, 045b/19, 060a/20, 065b/13, 076b/02, 076b/14, 078a/10, 078a/13, 079a/14, 087b/02, 114a/06, 148b/15, 149a/02, 149a/20, 156a/14, 172a/18, 200b/19, 201a/07, 203b/01, 203b/20, 216b/12
 t.+ ıdur 005a/14, 065b/11, 225a/21
 t.+ ina 038b/15, 164a/21
 t.+ ında 031b/04, 049b/20
 t.+ indan 063a/08
 t.+ ını 156a/14
 t.+ inuñ 093a/03
 t.+ ıydı 183a/05, 187b/21, 195b/19, 197b/03
 t.+ ları 053a/10, 217b/10, 217b/14
 t.+ larında 212a/07
 t.+ larıydı 212a/01
 t.+ uñ 229b/14
taht-gâh-ı felek-bârgâh [Far.+Far.+Ar.+Far.] Felekleri ayakta tutan başkent.
 t.+ inuñ 002b/21
taht-gâh-ı felek-bârgâh-ı istanbul [Far.+Far.+Ar.+Far.+Ö.] Felekleri ayakta tutan başkent İstanbul.
 t.+ da 113a/10
taht-gâh-ı felek-iştibâh-ı edirne [Far.+Far.+Ar.+Ar.+Ö.] Feleği Şüpheye düşüren başkent Edirne.
 t.+ den 111b/16
taht-gâh-ı mısır [Far.+Far.+Ar.+Ö.] Mısır'ın başkenti.
 t. 149a/04
taht-gâh-ı selâtin-i Övzâm-ı ehl-i islâm [Far.+Far.+Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] İslam toplumunun büyük sultanlarının başkenti.
 t. 203b/15
taht-gâh-ı vilâyet-i mısır [Far.+Far.+Ar.+Ö.] Mısır vilayetinin başkenti.
 t. 148b/16, 149a/07
 t.+ dur 149a/11, 203b/09, 226a/03
taht-gâh-ı selâtin-i ehl-i islâm [Far.+Far.+Ar.+Ar.+Ar.] İslam toplumunun sultanlarının başkenti.
 t. 149b/02
taht-ı âman [Ar.+Ar.] Koruma, himaye.
 t.+ ina 205a/05
taht-ı arz [Ar.+Ar.] Yer altı.
 t.+ da 116b/09
taht-ı zemîn [Ar.+Ar.] Yer altı.
 t.+ e 047b/19
 t.+ i 163b/20
taht-ı cihân [Far.+Far.] Dünya tahtı; yaşam.
 t.+ dan 080b/10
taht-ı devlet [Far.+Ar.] Hükümdarlık tahtı.
 t.+ de 110a/16
 t.+ ine 035b/15, 071a/08
taht-ı fermân [Ar.+Ar.] Hükümdarın tasarrufu ve iradesi altında bulunma.
 t.+ ina 064a/01
 t.+ ında 154b/05, 008a/08
 t.+ ındaydılar 120a/14
 t.+ larına 205a/07
taht-ı itâÖat [Ar.+Ar.] Birinin emri altında bulunma.
 t.+ ında 154b/06
taht-ı mısır [Far.+Ö.] Mısır tahtı.
 t.+ da 037b/09
taht-ı mısır [Far.+Ö.] Mısır tahtı.
 t.+ a 025a/11, 061b/10, 071a/11, 102b/16, 109a/14, 112b/11
 t.+ ı 097a/02, 228b/05da 111b/08
taht-ı tâÖat [Ar.+Ar.] İrade altı.
 t.+ ina 202b/09
 t.+ larına 209b/21
taht-ı saltanat [Far.+Ar.] Saltanat tahtı; hükümdarlık.
 t.+ a 104a/21, 108b/08, 151a/12
 t.+ da 110b/01
 t.+ ı 109a/11, 110a/03
 t.+ ina 062a/16
taht-ı tasarruf [Ar.+Ar.] Birinin tasarrufu ve iradesi altında bulunma.
 t.+ a 112b/06
 t.+ ina 043a/20, 061b/02, 080b/07, 090b/08, 228b/05
 t.+ ında 016b/14, 035b/17, 139a/15
 t.+ larına 198b/14, 215a/21
 t.+ larında 114a/08
taht-ı tasarruf-ı hüsvânî [Ar.+Ar.+Far.] Hükümdarın tasarrufu ve iradesi altında bulunma.
 t.+ lerine 114a/03
taht-ı tasarruf-ı şahâne [Ar.+Ar.+Far.] Hükümdarın tasarrufu ve iradesi altında bulunma.
 t.+ lerine 112b/19
taht-ı yed [Ar.+Ar.] El altında, iradesinde bulunma.
 t.+ inde 079a/01, 091a/15
tahvîl [Ar.] Değişim; dönüşüm.
 t. 148a/16
tahvîl itdür - [Ar.+Tr.] Akla getirtmek; hayal kudurtmak.
 t.- mişidi 068b/08
taç- [Tr.] 1. İliştirmek, bağlamak. 2. (Ad, lakap vb. için) bir kimsenin belli bir niteliğinden dolayı ona başka bir ad koymak.
 t.- acabaç 152b/18

- t.- ayuz 087a/07
t.- dı 095a/11, 156b/05
t.- dılar 006a/21, 041b/01, 087a/18, 088b/12, 088b/14, 097a/04, 112a/15, 133a/20, 227a/11, 227a/16, 229a/12, 231a/11
t.- mişdur 169b/01
t.- mişdi 107a/17, 227b/10
t.- up 082b/19
- tāk [Ar.]** Süslü kemer.
t.+ ları 002a/16
- taḳallübāt-ı edvār [Ar.+Ar.]** Devirlerin değişimi.
t. 002b/19
- taḳarrüb [Ar.]** Yakınlaşma; yaklaşma.
t.+ den 181a/06
t.+ dür 181a/07
- taḳarrüb iT- [Ar.+Tr.]** Yakınlaşmak; yaklaşmak.
t.- di 157b/03
t.- em 002a/21
t.- en 180b/20
t.- erleridi 180b/18
t.- er 180b/20
t.- erüz 136a/04, 180b/19
t.- mişdi 107b/14
t.- üp 066a/07, 130b/11
- taḳarrüb ol- [Ar.+Tr.]** Yakınlaşmak; yaklaşmak.
t.- up181a/06
- taḳarrüb olunma- [Ar.+Tr.]** Yakınlaşılmamak; yaklaşılmamak.
t.- z181a/07
- tāḳat [Ar.]** Bir şeyi yapabilme, başarabilme veya ona bir etkide bulunabilme gücü; derman.
t.+ i 067a/15
t.+ uñuz 208a/09
- tāḳat getir- [Ar.+Tr.]** Bir sıkıntıya veya güçlüğü dayanmak; katlanmak.
t.- imedi 061a/15
t.- imediler 042b/08
t.- imeyüp 062a/04
- tāḳat getirilme- [Ar.+Tr.]** Dayanılmamak; katlanılmamak.
t.- yecek 032a/03
- taḳāzā id- [Ar.+Tr.]** Serzenişte bulunmak.
t.- erleridi 221a/15
- taḳdīr [Ar.]** 1. Alın yazısı, nasip. 2. Bir şeyin değerini belirleme; ona değer biçme.
t. 003b/18, 227b/04
t.+ ce 168b/12, 169b/20
t.+ çün 122b/16
t.+ e 026b/07
t.+ i 083a/05
t.+ in 002a/07, 068b/20
t.+ iyile 010b/21, 093b/19
- taḳdīr-i haḳḳ [Ar.+Ar.]** Allah'ın yazdığı alın yazısı, nasip.
t.+ ıla 023a/12, 074a/05, 101a/18, 103b/02,
- taḳdīr-i ilāh [Ar.+Ar.]** Allah'ın yazdığı alın yazısı, nasip.
t. 102b/05, 110a/09, 152a/15, 184b/13, 213b/04, 227a/19
- taḳdīr iT- [Ar.+Tr.]** Belirlenmek.
t.- mişdi 120b/04
t.- üp 121a/14
- taḳdīr olun- [Ar.+Tr.]** Belirlenmek.
t.- mişdi 010a/18
- taḳdīs [Ar.]** Allah'a şükretme.
t. 152a/20
- taḳdīs id- [Ar.+Tr.]** Kutsal saymak; kutsamak.
t.- enlerdendi 200a/04
t.- erler199b/19
- taḳıl- [Tr.]** (Ad, lakap vb. için) bir kimsenin belli bir niteliğinden dolayı ona başka bir ad koyulmak.
t.- an 061b/12
- taḳın- [Tr.]** 1. Bir şeyi kendi kendine takmak; kendi üzerine takmak. 2. Kendine ad koymak.
t. 194a/17
t.- mağa 089a/21
- taḳlīd [Ar.]** Bir kişi ya da şeye benzemeye çalışma.
t. 105b/18
- taḳlīd id- [Ar.+Tr.]** Bir kişi ya da şeye benzemeye çalışma.
- t.- üp 107a/19
- taḳlīd-i saltanat [Ar.+Ar.]** Saltanat taklidi.
t. 105b/19
- taḳ ol- [Tr.+Tr.]** Kesilmek.
t.- dı 067a/15
- taḳrīb [Ar.]** Bahane; vasile.
t.+ ile 056a/17
t.+ iyile 031b/12
t.+ le 147b/12, 204b/01
- taḳrībā [Ar.]** Yaklaşık olarak; aşağı yukarı.
t. 080a/12, 123a/15, 193b/15
- taḳrīr [Ar.]** Sözlü olarak anlatma; ders verme.
t.+ i 193a/03
t.+ lerine 144a/04
- taḳrīr iT- [Ar.+Tr.]** Sözlü olarak anlatmak.
t.- erdüm 003b/10
t.- mişlerdür 005a/07
- taḳrīr olun- [Ar.+Tr.]** Anlatılmak.
t.- an138a/02
t.- mişdur203b/16
- taḳsībā [Ö.]** (bk. emīr taḳsībā)
t. 170a/09, 170a/10, 170a/12, 170a/14, 170a/15, 170a/17
t.+ nuñ 170a/16, 170a/17
t.+ ya 170a/11, 170a/12
- taḳsīm eyle- [Ar.+Tr.]** Bölmek; paylaştırmak.
t.- di 008a/01, 016b/14, 156a/13
t.- diler 149b/05
- taḳsīm iT- [Ar.+Tr.]** Bölmek; paylaştırmak.
t.- mek 006a/05
t.- mişdi 031a/17
t.- mişleridi 149b/13
t.- üp 020b/02, 021b/05, 023a/15, 165b/09, 169b/04
- taḳsīm olun- [Ar.+Tr.]** Bölünmek; paylaştırmak.
t.- sun 215a/16
- taḳşīr [Ar.]** Kusur; suç.
t. 111b/10
- taḳtīr [Ar.]** Damıtma.
t. 114b/13
- taḳvā [Ar.]** Allah sevgisinden dolayı günahahtan kaçınma.
t. 091a/18, 109b/09, 115a/10, 158b/02
- taḳvīm [Ar.]** Bir yıldaki gün, ay ve haftaları, bunlara bağlı olarak önemli olayları bildiren defter ya da çizelge.
t. 148a/17, 148a/18
t.+ ler 148a/14, 148b/05
t.+ leri 148a/20
t.+ lerile 148a/18
t.+ lerüñüzde 050a/07
- taḳvīyet [Ar.]** Destek.
t. 092b/17, 100a/10
- taḳyanūs [Ö.]** (bk. dıḳlīdyanūs)
t. 200b/14
- tal- [Tr.]** 1. Dalmak; suyun altına girmek. 2. Yaptığı işe veya bir duruma kendini bildiren defter ya da çizelge.
t.- acak 158a/03
t.- ar 128b/09
t.- arlar 158a/04, 172a/15
t.- dı 152a/21
t.- dılar 171a/06
t.- up 004a/05
- tal [Tr.]** Ağaçlarda ayrılan odunsu uzantılardan her biri.
t. 183a/19
t.+ ından 186b/08
t.+ ları 019a/19, 186a/10
t.+ ların 186b/06
t.+ larından 006a/11, 176a/14, 176b/05
t.+ larınuñ 183a/21
- talan id- [Tr.+Tr.]** Yağmalamak.
t.- eler 219a/09
- talaş- [Tr.]** Boğuşup birbirini ısırarak.
t.- ur 064b/06
- talcuğaz [Tr.]** Dalcık; küçük dal.
t.+ ları 186a/08
- taldur- [Tr.]** Suyun içine batırmak.
t.- malu olsalar 013b/12
- taleb [Ar.]** İstenen şey; istek.

- t.+ inde 032a/10
t.+ ineyidi 164a/15
- taleb(in) eyle-** [Ar.+Tr.] İstemek; istekte bulunmak.
t. 071a/06,
t.- di 050b/03, 057a/01, 059b/01, 212a/14
t.- diler 214b/12, 105b/18, 216a/04
- taleb iT-** [Ar.+Tr.] İstemek; istekte bulunmak.
t.- di 055a/06, 071a/09, 097b/09
t.- diler 220b/07
t.- düğüm 153b/09,
t.- e 022a/01
t.- e başladı 230a/06
t.- enüñ 137b/20
- talğıç** [Tr.] Dalğıç; balık adam.
t.+ lar 171a/05
- talih** [Ar.] Talihi; kısmet.
t. 022a/04, 032a/20, 061a/13
t.+ de 111b/20
t.+ i 061a/11, 061a/12, 229b/20
t.+ idür 227b/03
t.+ in 228a/09
t.+ inde 050a/07, 108a/11, 108a/21, 195a/08, 230a/11
t.+ ünde 071a/06
- talib ol-** [Ar.+Tr.] Bir şeyi almaya, bir işi yapmaya, üstlenmeye istekli olmak; istemek.
t.- ur 065a/15
- talih-i seretan** [Ar.+Ar.] Yengeç burcunun talihi.
t+ ıdı 066a/15
- ta'olim** [Ar.] Öğretim.
t.+ ine 192a/17
- ta'olim al-** [Ar.+Tr.] Öğrenim görmek.
t.- a 136a/16
- ta'olim id-** [Ar.+Tr.] Öğretmek.
t.- erdi 192a/14, 192a/15
- ta'olim olun-** [Ar.+Tr.] Bilgi verilmek; öğretilmek.
t.- dı 196b/17
- talk-ı fazzî** [Ar.+Ar.] Sert yapıdaki magnezyum silikat.
t. 188a/14
- talk-ı kâfurî** [Ar.+Ar.] Yarı saydam magnezyum silikat.
t. 188a/14
- talmâ** [Ö.] Eski Mısır hükümdarı Aksas'ın veziri.
t. 070b/11, 070b/13, 071a/15, 071b/01, 071b/06,
071b/08, 071b/16
t.+ ya 071a/14, 071a/21, 071b/06
t.+ yı 070b/15, 071a/03
t.+ yıla 071b/05
- talmâ bin kûmis** [Ö.] (bk. talmâ)
k. 070a/11
- tam** [Tr.] Dam.
t.+ ı 128b/20
- ta'om** [Ar.] Lezzet; tat.
t.+ ı 028b/15, 166b/07
t.+ ında 183b/01
- tama'ô** [Ar.] 1. Açgözlülük, tamah. 2. Arzu, istek.
t.+ ı 086a/07, 100a/15, 179b/08, 214a/21
t.+ ıyla 132a/01
t.+ yıla 158a/09
t.+ ları 023a/10
- tama'ô iT-** [Ar.+Tr.] Tamah etmek.
t.- di 063a/06, 093a/17
t.- diler 047b/06, 054a/03, 071a/11
t.- mişidi 112b/11
t.- üp 038b/07, 081a/03, 127a/05
- tama'ô iT-** [Ar.+Tr.] Tamah etmemek.
t.- mek 072a/18
- tamâm** [Ar.] 1. Tamamen. 2. Toplamda. 3. Tam da; tam. 4. Tüm; bütün.
t. 006a/17, 008b/03, 009a/19, 014a/06, 014a/11,
016b/17, 020a/11, 021a/09, 022a/15, 026a/12,
026a/21, 026b/03, 029a/07, 031a/05, 033a/13,
034b/01, 035b/18, 037b/19, 038a/17, 041a/07,
041a/18, 045a/14, 046b/07, 046b/12, 048a/07,
053a/20, 054b/01, 054b/02, 056a/05, 056a/09,
062b/15, 063a/13, 063a/20, 063b/10, 065b/20,
066b/08, 067b/20, 072b/15, 072b/21, 073a/17,
075a/17, 075b/09, 076a/03, 076a/07, 080b/21,
084b/12, 086b/20, 088a/17, 090b/12, 090b/13,
090b/17, 090b/18, 091a/03, 091a/19, 092b/10,
093b/09, 094b/13, 094b/15, 095b/20, 099b/04,
104b/19, 107a/21, 108b/08, 109b/06, 114b/02,
117b/05, 118a/08, 119b/16, 121b/03, 123a/17,
124a/08, 124b/21, 125a/19, 126a/12, 127b/12,
127b/21, 128a/15, 128b/03, 130b/11, 130b/14,
131a/11, 131b/07, 134a/13, 134b/04, 135a/06,
135a/09, 135b/03, 138b/07, 138b/09, 139b/11,
139b/13, 139b/17, 141a/04, 141a/11, 142a/02,
142b/02, 145a/06, 146a/02, 146a/09, 146a/12,
149b/11, 154a/17, 154b/07, 155a/06, 155a/14,
155b/02, 155b/19, 156a/10, 156a/11, 156a/21,
156b/03, 157b/03, 158a/18, 158a/20, 161a/17,
162a/09, 162a/10, 162a/12, 163b/19, 164a/11,
164a/12, 168a/07, 168b/01, 169a/09, 169b/19,
170b/01, 171a/13, 172b/16, 173b/08, 177b/17,
178a/11, 179b/21, 181b/04, 182b/02, 182b/05,
185b/01, 186b/11, 187a/15, 188b/09, 190b/08,
190b/19, 193a/04, 194a/09, 194a/21, 195a/04,
198a/08, 198b/17, 203a/12, 203a/15, 203a/17,
204a/08, 205a/16, 208b/04, 210a/08, 210b/01,
212a/10, 212a/21, 212b/08, 215a/15, 215a/21,
216b/12, 217b/06, 217b/09, 217b/17, 218a/04,
218b/19, 219b/08, 220a/13, 220b/08, 221a/12,
221b/04, 221b/08, 223a/06, 224b/08, 228a/04,
228a/05, 228a/20, 229a/06, 229a/09, 230b/01,
231a/02, 231b/04, 231b/10, 231b/13, 231b/16
t.+ ca 010b/17
t.+ ı 002b/04, 008b/03
- tamâma iriş-** [Ar.+Tr.] Sona ermek, bitmek.
t.- di 104a/14
- tamâma irişdür-** [Ar.+Tr.] Eksiksiz duruma getirmek; tamamlamak.
t.- di 225b/15
t.- e 066a/02
t.- mege 059a/16
- tamâma irişdüril-** [Ar.+Tr.] Tamamlanmak, bitirilmek.
t.- sün 196b/15
- tamâm eyle-** [Ar.+Tr.] Bitirmek, sonlandırmak.
t.- diler 135b/12
t.- ye 170a/17
- tamâm iT-** [Ar.+Tr.] 1. Tamamlamak. 2. Bitirmek, sonlandırmak.
t.- di 073b/10, 150a/19, 196b/21
t.- diler 006a/20, 135b/05, 153a/21, 227b/05
t.- düği 128a/19
t.- düğünden 221a/18, 225b/19
t.- düğ 143b/20
t.- düğden 039b/12
t.- düğlerinden 230b/10
t.- düğüm 137a/10
t.- e 127a/14
t.- eler 085a/08, 085a/18
t.- erdi 229b/19
t.- icek 137a/12
t.- mege 196b/16
t.- mişlerdür 094b/05
t.- üp 157b/21, 163a/06, 202b/17, 213a/01
- tamâm itdür-** [Ar.+Tr.] Tamamlatmak.
t.- düği 196a/01
- tamâm ol-** [Ar.+Tr.] 1. Sona ermek, bitmek. 2. Tamamlanmak.
t.- di 020a/13, 050b/04, 087a/10, 096b/16, 106b/13,
106b/15, 142a/06, 193a/13, 195b/10, 196a/18,
216b/17, 229a/12, 232a/21
t.- duğı 033b/12
t.- duğdan 057a/13, 141b/13
t.- madın 148b/08
t.- miş 063a/04, 173b/02
t.- mişdur 050b/12
t.- up 007a/08, 024b/04, 025b/17, 083b/07, 093a/12,
106b/09, 135b/14, 148a/09, 151b/11, 153b/21
t.- ur 124b/05, 176a/10, 196b/19, 212b/18
t.- urdu 230b/13

tamām olma- [Ar.+Tr.] Tamamlanmamak; eksik kalmak.
 t.- z 013b/13, 084a/16, 091a/11
 t.- zdı 092a/06
 t.- zımış 183b/15

tamar [Tr.] Damar.
 t.+ indan 060a/18

ta'Ömür [Ar.] Onarım.
 t. 225a/02
 t.+ e 057a/21
 t.+ inde 217a/02

ta'Ömür eyle- [Ar.+Tr.] Onarmak.
 t.- di 149a/19

ta'Ömür iT- [Ar.+Tr.] Onarmak.
 t.- di 070a/16, 217a/09
 t.- e 165b/16

ta'Ömür olun- [Ar.+Tr.] Onarılmak.
 t.- mişdi 012a/04

tamla- [Tr.] Damlamak.
 t.- r 013a/07, 084a/11, 182b/21, 185a/10, 186b/06
 t.- rdı 138a/05, 182b/18

tamzur- [Tr.] Damlatmak.
 t.- salar 129a/11, 129a/12

ta'Ön [Ar.] Ayıplama, yerme.
 t. 063a/05

ta'Ön id- [Ar.+Tr.] Ayıplamak, yermek.
 t.- üp 068a/15

tanbuğa [Ö.] Kişi adı.
 t. 171a/14

tanış- [Tr.] Fikir almak, danışmak.
 t. 159b/12
 t.- ayın 055b/17
 t.- dı 055b/17
 t.- inca 159b/11
 t.- madın 074a/10

tanışma- [Tr.] Danışmamak.
 t.- yınca 118a/19, 215a/18

tanrı [Tr.] Allah.
 t. 052b/04, 068b/01, 068b/12, 083b/02, 153b/11, 197b/21
 t.+ dur 040b/18
 t.+ larumuzı 197b/16
 t.+ laruñuza 070b/13
 t.+ laruñuzuñ 197b/20
 t.+ sıdur 153b/11
 t.+ (u)ñ 041a/16

tanrılığ [Tr.] Tanrı olma durumu.
 t. 071b/17, 083b/09
 t.+ dur 072a/06

tap- [Tr.] Bir şeyi Tanrı olarak tanımak; kutsal bilmek; kulluk etmek.
 t. 130a/14
 t.- a 020b/16
 t.- alar 041a/11, 041a/17
 t.- an 023a/16, 032a/17, 048b/16, 180a/12
 t.- anlardan 130a/13
 t.- anları 202b/05
 t.- anlaruñ 002a/10, 136b/01, 201a/04
 t.- ar 021a/02, 040b/18, 070a/18, 089b/19, 172b/05, 180a/19, 180b/06, 184a/13
 t.- ardı 041b/18, 053a/11, 132b/16, 134a/12, 146a/21
 t.- arlar 134b/10
 t.- arlarıdı 024a/11, 118a/11, 180a/10
 t.- arsın 197b/14, 197b/15
 t.- asın 194b/06
 t.- aruñ 033a/16
 t.- dı 027a/02, 032b/03, 033a/08, 049a/02, 061b/11, 179a/10, 194b/12
 t.- dılar 031b/04, 146a/13, 146a/18, 200a/01
 t.- duğı 021a/02, 021a/07, 021b/02, 149b/07, 195b/06
 t.- duğımuñ 032b/10
 t.- duğıuñ 021a/05
 t.- duğıuñuz 197b/17
 t.- duğları 041b/02, 050a/11, 068a/15, 069b/19, 180a/20
 t.- duğlarına 180b/07
 t.- mağa 035a/21, 194b/11, 194b/12, 201a/03,

201a/21
 t.- mağıla 136a/03
 t.- mağıuñ 202a/09
 t.- mağ 020b/18
 t.- mağdan 052b/04, 065b/07
 t.- miş 020b/18
 t.- sa 033a/03
 t.- salar 033a/03
 t.- uñ 027a/01
 t.- up 033a/09, 068a/21, 149b/08

tapdur- [Tr.] Tapmasını sağlamak.
 t.- dı 052b/14

tapma- [Tr.] Tapma işini yapmamak.
 t.- dı 007b/04, 052b/04
 t.- yınca 032a/20
 t.- zdı 021a/02
 t.- zlar 134b/10

tapşur- [Tr.] Ulaştırmak; teslim etmek.
 t.- dı 092a/21

tapu kıl- [Tr.+Tr.] Hümet etmek.
 t.- ardı 083a/03
 t.- ldı 081b/19

tār [Far.] Karanlık.
 t. 114a/13, 212a/12, 213a/05

tar [Tr.] Genişliği az veya yetersiz olan; dar.
 t. 034a/04, 066b/16, 094a/02, 114a/13, 171b/20, 194b/15, 212a/12

tarab [Ar.] Şenlik, sevinç.
 t. 025b/06, 026b/01, 043a/18
 t.+ a 124a/07

taraba gel- [Ar.+Tr.+Tr.] Çoşmak.
 di 187b/02

tarab-engiz [Ar.+Far.] Çoşkunluk veren.
 t. 157a/16

tarab-nāk [Ar.+Far.] Neşeli.
 t.+ ıdı 199b/11

tarābulis [Ö.] Libya'nın başkenti Trablus şehri.
 t. 103a/17
 t.+ a 103a/16
 t.+ ı 103a/17, 103a/18

tarābzūn [Far.] Parmaklıklılık korkuluk; traraban.
 t. 100b/12

tārāc [Far.] Yağmalama.
 t.+ a 052a/19, 097a/21

tārāca vir- [Ar.+Tr.+Tr.] Yağmalatmak.
 t.- di 038b/14, 046b/15, 097a/07

taraf [Ar.] Doğrultu; yön; yan.
 t. 164b/06
 t.+ a 005b/13, 026a/03, 065a/19, 066b/06, 074b/02, 158a/12, 189b/04, 190a/11, 191a/14, 208b/04, 213b/02, 216a/13, 221a/05, 231a/15, 231a/18
 t.+ da 059a/17, 072a/12, 072a/13, 082a/17, 088a/04, 104b/02, 143a/21, 206b/15, 222a/17
 t.+ dan 028b/09, 038b/09, 057a/12, 061a/03, 071a/13, 073b/07, 073b/08, 088b/19, 131a/10, 155a/20, 155b/20, 195a/12, 205b/07
 t.+ dur 048b/13, 146b/05, 169a/21, 169b/10, 193b/19
 t.+ ı 005b/12, 010a/20, 012b/21, 072a/14, 120b/17, 164b/05, 169b/01, 169b/06, 172a/20, 172b/07
 t.+ ıdur 146b/06
 t.+ in 215b/10
 t.+ ina 011a/14, 013a/18, 018b/06, 028b/08, 046a/17, 066b/07, 088a/19, 092b/02, 155a/04, 162a/02, 176a/01, 183b/08, 208a/18, 212b/06, 221a/21, 221b/20
 t.+ inda 019b/18, 030b/21, 031a/01, 040b/08, 048b/12, 050a/09, 081a/01, 087a/16, 135b/15, 144a/01, 145b/02, 163a/21, 163b/05, 173a/02, 188b/18, 189b/11
 t.+ indan 013a/18, 022a/19, 022b/02, 029a/12, 034a/20, 036b/02, 048b/06, 054a/04, 060b/05, 063b/07, 076a/12, 076a/18, 079b/17, 088a/14, 113a/06, 116b/16, 120b/19, 123a/07, 134b/21, 136b/17, 142a/16, 150a/05, 155a/16, 160b/06, 162b/15, 172b/10, 172b/13, 185b/02, 192b/14, 195b/17, 196a/14, 204a/11, 204b/08, 206a/10,

215a/08, 215b/11, 215b/21, 220a/06, 220b/19
 t.+ indaydı 163a/18
 t.+ larda 128b/13, 187b/18
 t.+ lardan 121a/17, 150a/05, 222b/09
 t.+ lardur 187b/19
 t.+ ları 179b/19
 t.+ larıdur 053b/06
 t.+ ların 090a/12, 091a/11, 154b/04
 t.+ larına 076b/07, 222b/16
 t.+ larında 070a/16, 222b/08
 t.+ larından 129b/07
 t.+ umuza 072a/11
 t.+ uñ 012b/21
tarafeyn [Ar.] İki taraf.
 t.+ den 155b/21, 156a/01
taraf-ı ğarb [Ar.+Ar.] Batı yönü.
 t.+ indan 172b/13
taraf-ı ğarbj [Ar.+Ar.] Batı tarafı.
 t.+ sine 133a/06
taraf-ı kublj [Ar.+Ar.] Güney tarafı.
 t.+ sinden 003a/03
taraf-ı şarkj [Ar.+Ar.] Batı tarafı.
 t. 066b/01
 t.+ si 045b/13
 t.+ sinde 034b/02, 034b/20, 146b/15, 171b/10
taraf-ı şimāl [Ar.+Ar.] Kuzey yönü.
 t.+ indan 003a/02
taraf kılın- [Ar.+Tr.] Bir tarafa koyulmak.
 t.- duğdan 099b/02
taraf taraf [Ar.+Ar.] Bazı yerlerde; yer yer.
 t. 073b/06, 124a/07, 219a/12, 217a/05, 228b/08
taral- [Tr.] 1. Güçleşmek, zorlaşmak. 2. Bunalmak, sıkılmak.
 t.- dı 071a/14, 094a/01, 222b/17
 t.- dılar 101b/01
taralt- [Tr.] 1. Dar durumu getirmek; genişliğini azaltmak. 2. Bunalmak; sıkıntıya sokmak.
 t.- dılar 212a/12
 t.- duğ 009b/08
tarāvet [Ar.] Tazelik; körpelik.
 t. 145b/08
tarf [Ar.] Göz ucuyla bakma; nazar.
 t.+ indan 213a/18
tarh-ı binā [Ar.+Ar.] Mimarlık.
 t. 216a/12
tarh-ı hūb [Ar.+Ar.] Güzel düzenleme.
 t. 164b/07
tarh iT- [Ar.+Tr.] Düzenlemek.
 t.- di 142a/04
 t.- üp 187a/01
tarh olun- [Ar.+Tr.] Düzenlenmek.
 t.- dı217a/05
tārjh [Ar.] 1. Geçmişte olan bir olayın oluştuğu kesin zaman. 2. Tarih kitabı.
 t. 047b/21, 086b/20, 103a/15, 105b/21, 115b/21, 136a/07, 184b/12, 188a/04, 229b/08
 t.+ de 094a/14, 165b/02, 167b/21, 189b/04, 229a/14
 t.+ den 047b/05, 108a/02, 110b/02, 188a/04
 t.+ deydı 117b/14
 t.+ e 076a/18
 t.+ i 094b/06, 141a/06, 190b/07
 t.+ idür 106b/16
 t.+ in 007b/07, 021a/15, 028b/04, 142a/01, 142a/02, 193b/13
 t.+ inde 087a/04, 097b/21, 105b/20
 t.+ ini 141a/04, 182a/01
 t.+ leri 179b/06
 t.+ lerin 193b/07
 t.+ lerinden 142a/01
 t.+ üñ 085b/05, 085b/09, 087a/09, 091a/02, 093b/13, 099b/14, 105b/04, 105b/07
tārjh-i hicret [Ar.+Ar.] Hicri takvimin başlangıcı kabul edilen Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye yapmış olduğu göçün zamanı; Miladî 622 senesi.
 t. 088a/09, 088b/18, 089a/12, 095b/09, 099b/17, 111b/09, 113a/11, 221b/10, 225a/15

t.+ den 133a/17, 168a/17
 t.+ lerinden 012a/07
 t.+ üñ 005a/11, 010b/15, 079b/20, 080a/02, 080a/04, 080a/07, 080a/09, 080a/18, 080b/02, 080b/05, 080b/09, 081a/08, 082b/14, 083b/06, 085a/08, 085a/16, 085b/01, 085b/03, 085b/15, 086b/08, 086b/12, 087b/07, 089a/04, 090b/02, 091a/01, 093b/03, 093b/12, 094b/17, 097a/18, 098a/21, 099b/10, 102b/06, 103a/14, 103b/03, 104a/13, 104b/21, 105a/09, 105b/10, 105b/15, 106a/04, 106a/21, 106b/14, 107b/20, 108a/05, 108b/09, 109b/14, 110a/02, 110a/17, 110b/18, 111a/20, 111b/07, 114a/11, 114b/01, 117b/13, 123b/02, 124b/07, 130b/01, 130b/21, 131a/19, 133b/01, 133b/04, 133b/07, 139a/19, 140b/05, 143a/05, 145b/14, 158a/21, 162a/15, 162b/08, 163a/05, 165b/01, 168a/08, 178a/01, 179b/07, 179b/13, 179b/20, 181b/02, 182b/13, 183a/13, 186b/15, 188a/03, 188b/02, 190a/13, 190b/02, 190b/03, 190b/18, 191a/13, 192b/19, 193a/01, 203b/09, 216b/14, 216b/17, 217b/15, 218a/03, 218b/05, 218b/16, 219b/08, 220b/03, 221a/11, 226b/16, 227b/10, 228b/02, 229b/07, 230a/19, 232b/01
tārjh-i hicret-i ĥāzret-i risālet-penāh-ı aĥmedj [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.+Far.+Ar.] (bk. tārjh-i hicret)
 t. 002b/19, 229a/13, 229a/13
 t.+ den 112b/20, 204a/17
tārjh-i hicret-i nebevj [Ar.+Ar.+Ar.] (bk. tārjh-i hicret)
 t.+ nüñ 218b/13
tārjh-i kitābet [Ar.+Ar.] Yazının tarihi.
 t. 113b/16
tārjh-i mezbūr [Ar.+Ar.] Daka önce belirtilen tarih.
 t.+ da 097b/02, 186b/16
tārjh-i mezkūr [Ar.+Ar.] Ad geçen tarih.
 t.+ da 003b/05, 078a/09, 079a/19, 091a/04, 179b/10,
tārjh-i mısır [Ar.+Ö.] Mısır tarihi.
 t. 075a/14, 184b/11
 t.+ da 191a/05
tārjh-i saltanat [Ar.+Ar.] Saltanat tarihi; tahta çıkış zamanı.
 t.+ da 186b/17
 t.+ idur 216b/18
 t.+ indan 110a/18
 t.+ mı 164a/04
tārjh-i sefer [Ar.+Ar.] Seferin yapıldığı tarih.
 t.+ in 065b/12
tārjh it- [Ar.+Tr.] Tarihini not düşmek.
 t.- di 047b/18
tārjh-i vefāt [Ar.+Ar.] Ölüm zamanı.
 t.+ in 008a/18, 017a/04
tārjh қо- [Ar.+Tr.] Tarihini not düşmek.
 t.- dılar 028a/18, 039a/21
tarjĳ [Ar.] İzlenen yöntem; tutulan yol.
 t. 053a/02
 t.+ den 012b/03
 t.+ i 229a/03
 t.+ ile 013a/01, 014b/15, 015b/07, 016b/19, 021a/08, 024a/17, 031a/14, 031b/08, 033b/13, 039b/19, 041a/11, 041a/12, 042a/11, 045b/19, 051b/21, 059b/06, 071a/02, 072a/14, 072a/16, 074b/10, 075a/06, 092a/06, 097a/10, 104b/10, 173b/08
 t.+ in 006b/15, 137a/04, 139a/16, 157b/03, 189b/15, 196b/19, 197a/09
 t.+ ince 130b/13
 t.+ inden 093a/06
 t.+ ine 056b/18, 082a/18, 083a/16
 t.+ iyile 010a/16, 016a/11, 085a/05, 195a/18
 t.+ iyile 131a/21, 173b/10, 182a/16, 208b/10, 211b/13, 211b/16
 t.+ le 006b/08, 009b/18, 021b/13, 025b/06, 029a/04, 042a/06, 048a/19, 085a/13, 089b/08, 094b/05, 100b/18, 103a/05, 107a/01, 109a/19, 111a/17, 116b/12, 118b/19, 121a/16, 124b/14, 125b/04, 128b/12, 129a/12, 132a/16, 132b/07, 133a/14, 135a/11, 135a/18, 143b/03, 145a/05, 146a/20, 152b/13, 153b/13, 154a/18, 154b/15, 156b/03, 157a/10, 157a/18, 157b/16, 160b/10, 164b/15,

- 167a/12, 172a/09, 181a/12, 185b/21, 188b/10, 189b/15, 193a/03, 193a/09, 193b/04, 194a/02, 201a/17, 208a/01, 210b/12, 210b/14, 211b/20, 211b/21, 212a/03, 212a/14, 212a/15, 212a/18, 214b/13, 216a/01, 218a/11, 218a/14, 218b/10, 220b/06, 222b/21, 231a/17, 231b/16, 232a/07
 t.+ ledür 153b/13, 229b/17
 t.+ lerden 027a/09
 t.+ lerile 075a/16, 132b/03
- tarîke** [Ar.] (bk. tarîk)
 t.+ si 229a/02
 t.+ sini 021b/17
- tarîk-i isti'âmâl** [Ar.+Ar.] Kullanma yöntemi.
 t.+ i 126a/20
- tarîk-i istîmân** [Ar.+Ar.] Birinin himayesine sığınma yöntemi.
 t.+ ıla 215b/18
- tarîk-i küfr ve dalâlet** [Ar.+Ar.+Ar.] Sapkınlık ve küfür yolu.
 t. 033a/15
- tarîk-i sihr** [Ar.+Ar.] Sihir yöntemi.
 t. 039b/14
- târj ol-** [Ar.+Tr.] Ortaya çıkmak; belirlemek.
 t.- a 116a/03
- tarla** [Tr.] Üzerinde ürün yetiştirilen sınırları belli toprak parçası
 t. 127a/13, 127a/14
 t.+ dan 127a/15
 t.+ ları 127a/20
 t.+ larında 119a/06
 t.+ sına 173a/16, 173b/01
 t.+ sını 173b/03, 173b/06, 173b/07
- tarhîk** [Tr.] Dar olan yer.
 t. 155a/11
 t.+ ina 229b/14
- tarmâ** [Ö.] Peru'da bir şehir.
 t. 122a/02
- tarsüs** [Ö.] Tarsus, Çukurova'nın batı bölgesinde kurulmuş eski bir şehir.
 t. 155b/11, 156b/02, 155b/12, 155b/20
 t.+ i 155b/15, 155b/16
 t.+ uñ 155b/13
- tarsüs şehri** [Ö.] (bk. tarsüs)
 t. 155a/13
- tart-** [Tr.] Tartı ile ağırlığını bulmak.
 t.- ar 161a/17
 t.- ardı 039b/21, 040a/02, 069b/14
 t.- arları 069b/04
 t.- dılar 139a/03, 139a/04, 143b/17, 163a/11, 163a/12
 t.- dum 162a/09
 t.- salar 040b/01
 t.- uñ 139a/02
 t.- up 040b/01
- tartı** [Tr.] Cisimlerin ağırlıklarını ölçmeye yarayan alet; tartı aleti.
 t.+ da 162a/09, 175b/14
- tartağan** [Tr.] Delik deşik.
 t. 178a/07
- taru etmegi** [Tr.+Tr.] Mısır unundan yapılan ekmek.
 e.+ dür 173a/06
- târumâr it-** [Far.+Tr.] Perişan etmek.
 t.- dükden 112a/11
- târumâr ol-** [Far.+Tr.] Perişan etmek.
 t.- dükdan 215a/05
- taryüt** [Ö.] İskenderiye ile Hısn arasında bir mevki.
 t. 212b/04
- tarz** [Ar.] Yöntem; üslup.
 t.+ a 027a/12
 t.+ nda 185b/05
- tarz-ı mergûb** [Ar.+Ar.] Rağbet gören tarz.
 t. 164b/07
- tarz-ı mezbûr c** Daha önce dile getirilen tarz.
 t. 195b/10
- taşadduk id-** [Ar.+Tr.] Sadaka vermek.
 t.- erlerimiş 124a/13
- taşaddur it-** [Ar.+Tr.] Baş köşeye oturmak.
 t.- di 107b/17
- taşarruf** [Ar.] Kullanım yetkisi.
 t. 080b/05, 164a/11
- taşarruf iT-** [Ar.+Tr.] Bir malı veya hakkı dilediği gibi kullanmak.
 t.- dügi 091a/13, 229a/11
 t.- dükleri 131b/07
 t.- en 130b/19
 t.- erleridi 091a/07, 169b/12
- taşarruf olun-** [Ar.+Tr.] Yönetilmek; kullanılmak.
 t.- ur 211b/14
 t.- urdu 169b/13
- taşâvir** [Ar.] Tasvirler.
 t.+ le 135b/19
- taşâvir-i Ôaçibe** [Ar.+Ar.] Tuhaf tasvirler.
 t. 037a/10
- taşdîk eyleme-** [Ar.+Tr.] Onaylamamak.
 t. z 019a/01
- taşdîk id-** [Ar.+Tr.] Onaylamak.
 t.- üp 082b/11
- taşhîf** [Ar.] Yanılarak yanlış sözcük yazma.
 t.+ i 003b/16
- taşnîf** [Ar.] Kitap yazma.
 t. 101b/07
- taşnîf id-** [Ar.+Tr.] Yapmak, oluşturmak.
 t.- en 032b/11
 t.- üp 069a/08
- taşrîh** [Ar.] Kesin olarak belirtme.
 t. 005a/06, 010a/16, 167b/05
- taşrîh olun-** [Ar.+Tr.] Kesin olarak belirtilmek.
 t.- mişdur 010b/18
- taşvîr** [Ar.] Resim, suret.
 t. 058a/09, 152b/20,
 t.+ i 018a/03
 t.+ in 017a/09
 t.+ ler 192b/07
 t.+ leri 192b/08
 t.+ lerile 115a/08, 193a/11
- taşvîr eyle-** [Ar.+Tr.] Resimlemek.
 t.- diler 054a/12, 153a/11
- taşvîr iT-** [Ar.+Tr.] Resimlemek.
 t.- di 012a/01
 t.- diler 115b/08, 153a/10
 t.- mişdi 022a/08
 t.- mişidi 193b/10
 t.- mişler 017a/11
 t.- mişleridi 010b/18
 t.- sünler 058a/14
 t.- üp 010b/18
- taşvîr itdür-** [Ar.+Tr.] Resimletmek.
 t.- dügi 153a/15
 t.- miş 074a/21
 t.- mişidi 074a/17
- taşvîr olUn-** [Ar.+Tr.] Resimlenmek.
 t.- mış 145b/09,
 t.- mişdi 018a/01
 t.- mişları 017b/21
- taş** [Tr.] Çeşitli biçim ve büyüklükteki her türlü kaya parçası.
 t. 006a/15, 012b/15, 015a/02, 015a/03, 018b/05, 027b/09, 028a/15, 028a/17, 042a/21, 043b/15, 064a/08, 066b/14, 066b/16, 117b/16, 118b/11, 119a/03, 119a/06, 119a/07, 119a/09, 119a/15, 119a/16, 119a/19, 119b/08, 119b/10, 119b/20, 120a/03, 124b/03, 132a/21, 135a/03, 135a/21, 135b/01, 135b/03, 138b/12, 142a/19, 144b/21, 145a/04, 147b/13, 150a/21, 150b/06, 151a/10, 153a/02, 153a/14, 158b/03, 162b/09, 162b/11, 162b/18, 162b/19, 172a/16, 173b/14, 173b/16, 174b/02, 174b/03, 175b/06, 175b/09, 175b/13, 180a/05, 180a/06, 182a/12, 182b/01, 182b/09, 183a/01, 184a/10, 185a/10, 185a/11, 185a/14, 185b/03, 188a/13, 188a/14, 193a/08
 t.+ a 117a/03, 119b/20, 119b/21, 124b/03, 135a/08
 t.+ da 135b/01
 t.+ dan 013a/16, 016a/17, 028b/14, 029b/04, 030a/12, 033b/05, 037a/01, 042a/16, 046b/21, 047a/05, 048a/20, 054a/14, 058a/15, 058b/17, 059a/13,

064a/16, 074b/17, 085a/10, 090b/10, 114b/11,
114b/16, 115b/09, 115b/10, 115b/13, 117a/10,
117b/16, 118b/05, 123a/10, 133b/11, 138a/13,
138a/21, 138b/01, 138b/04, 140a/20, 140b/04,
142a/12, 143a/18, 143a/19, 143b/04, 143b/08,
143b/10, 145b/03, 146a/18, 153a/16, 160a/14,
169a/05, 169a/06, 169a/08, 169a/11, 171b/10,
172a/16, 172a/17, 174a/10, 174a/13, 174a/14,
174a/18, 174b/01, 174b/07, 175b/11, 175b/15,
177a/15, 178a/09, 182a/08, 182a/09, 182a/17,
182a/20, 183a/10, 185b/05, 185b/12, 193a/20,
195a/16, 195a/17, 195a/18, 229a/17, 229a/21,
229b/08, 229b/10
t.+ dandur 114b/08, 133b/11, 144a/12, 174a/17
t.+ damdı 036a/20, 192b/03, 193a/12
t.+ dur 013a/11, 013a/12, 013a/14, 013a/15, 119a/13,
136b/07, 175b/06, 175b/08, 182a/02
t.+ ı 015a/02, 015a/03, 135a/11, 135a/18, 135b/01,
138a/07, 138a/09, 138b/13, 144b/01, 145a/02,
145a/05, 147a/05, 150b/07, 161b/09, 185a/11,
t.+ ıdı 119a/19
t.+ ıla 015a/04, 115b/09, 142a/13, 144b/15, 147a/03,
173b/15, 185a/15
t.+ in 144b/18, 145a/08, 227a/18
t.+ ina 047b/18, 145a/11
t.+ ında 144b/12
t.+ ından 017b/12, 144b/01
t.+ muñ 139b/18, 144b/03, 192b/02, 192b/03
t.+ ıyla 027a/19
t.+ la 007a/11, 158b/07
t.+ lar 005b/08, 006a/19, 013a/04, 016a/10, 027b/20,
028a/16, 032a/16, 121a/04, 121a/05, 123a/08,
135a/05, 135a/12, 135a/14, 137a/05, 142b/07,
150b/05, 152a/03, 160b/02, 171b/17, 182a/01,
182a/13, 182a/15, 188a/16, 188a/17, 193a/09
t.+ lara 058a/09, 182b/18
t.+ larda 182a/10
t.+ lardan 008a/16, 017b/03, 037a/02, 114b/12,
117a/08, 118a/02, 123a/08, 135b/18, 138a/07,
141b/21, 145a/10, 153b/18, 166a/12, 167a/10,
171b/18, 182b/11, 194b/08
t.+ lardanıdı 192b/02
t.+ ları 009a/20, 020b/12, 026b/14, 033b/10, 117b/21,
135a/15, 144b/01, 144b/19, 145a/07, 145a/14,
145a/16, 152a/19, 158a/16, 169a/04, 176b/16,
188a/15, 227b/02, 228a/12
t.+ larıla 007b/12, 042b/04, 058a/10
t.+ ların 147a/04, 179b/11, 195a/04
t.+ larına 175b/08
t.+ larından 018b/03, 167b/04
t.+ larını 167a/21, 170b/21
t.+ larınıñ 012b/15, 139b/14, 139b/15, 144b/02,
144b/10, 182a/18
t.+ larıydı 065b/02
t.+ larıyla 152a/01
t.+ laruñ 117b/17, 138a/08, 145a/15, 182a/02,
182b/08, 182b/10, 182b/12, 182b/19, 182b/20,
184b/11, 185a/07, 185a/08, 193a/10
t.+ uñ 015a/03, 135b/02, 135b/05, 162b/12, 182b/04,
182b/16, 185a/17, 185a/18, 185a/20, 185a/21,
195a/18

taş [Tr.] Dış taraf, dış.
t.+ ı 226a/05, 226a/11
t.+ ın 193a/02
t.+ ını 045b/16

taş- [Tr.] (Akarsu, deniz vb. için) yatağından çıkararak çevresini kaplamak.
t.- a 013a/06, 123a/08, 124a/21
t.- acağı 020a/08, 182b/18
t.- acağın 125a/05, 127a/10
t.- ar 011a/13, 121b/02, 131b/15
t.- ardı 076a/08
t.- ar mı 124b/11
t.- arsa 124b/02, 130b/19
t.- dı 070b/09, 125a/20, 158b/11, 177a/08, 206b/20
t.- duğı 124b/08, 146a/15, 170b/03, 172a/20,

174b/12, 203b/21
t.- duğıñ 125a/14, 125a/16
t.- duğıñdan 125a/15
t.- duğca 123b/09
t.- mağa 123b/12, 123b/21, 164a/20, 182b/18
t.- mağıla 121b/05
t.- maqla 010b/14
t.- ması 125b/01, 129b/15
t.- masına 130a/12
t.- miş 123b/14
t.- up 028b/05, 050a/03, 121a/12, 131b/16, 132a/12,
177a/12, 207b/04, 208b/04

taşçı [Tr.] 1. Taş ocağından taş çıkaran ve taşı şekillendiren kimse. 2. Değerli taşlar satan kimse.
t. 194b/19
t.+ lar 144b/16, 179b/10, 183a/14
t.+ lardan 162b/09
t.+ laruñ 162b/19

taşdur- [Tr.] Taşmasını sağlamak.
t.- an 125a/15

taşı- [Tr.] Bir şeyi bir yerden başka bir yere götürmek; nakletmek.
t.- rlar 220a/10
t.- rlarıdı 175b/11, 180a/02

taşın- [Tr.] Başka bir yere göçmek.
t.- ı başladılar 225a/12

taşlı [Tr.] Taşı bol olan.
t. 016b/09, 121b/11

taşlu [Tr.] (bk. taşlı)
t. 019a/04

taşma- [Tr.] (Akarsu, deniz vb. için) yatağından çıkarak çevresini kaplamamak.
t. 125a/15
t.- dı 037b/19, 104b/03, 108a/19, 125a/05, 225a/15
t.- duğı 125a/18
t.- sa 124b/05
t.- sun 130b/19
t.- ya 124b/02, 124b/12, 129b/15, 132a/07
t.- yınca 010b/16
t.- yup 226b/18
t.- z 121b/02, 124b/18, 130b/16
t.- z mi 124b/12

taşra [Tr.] Dışarıya; dışarı; dışarıda; dışına; dıştan.
t. 013a/12, 013a/19, 018a/14, 019b/03, 035b/08,
045a/15, 045b/18, 049b/11, 051b/04, 052a/11,
055a/02, 059a/11, 067a/04, 083a/04, 084a/11,
089b/11, 103b/02, 120b/03, 121b/11, 121b/21,
127a/17, 128a/18, 128b/10, 137b/14, 137b/16,
137b/18, 138b/06, 138b/17, 138b/20, 139a/08,
142b/19, 150b/18, 151a/05, 151a/07, 153a/14,
165b/05, 171a/08, 171a/14, 173a/03, 177b/20,
178a/11, 179a/08, 184a/17, 185b/09, 190b/17,
193a/15, 201b/13, 201b/15, 205b/02, 205b/17,
213a/20, 213a/21, 221a/02, 224b/04, 225b/21,
226b/14, 227a/07, 228b/17
t.+ da 031b/14, 083b/14, 158b/13, 219b/12
t.+ dan 052a/03, 136b/09, 138b/07, 205b/14,
205b/17, 222a/19, 231a/21
t.+ larında 012b/20, 226a/04
t.+ sın 226a/21
t.+ sına 205b/01, 226a/08
t.+ sında 004b/02, 021a/16, 073b/03, 099a/11,
171b/11, 179a/18, 183b/21, 184a/11, 203b/07,
206b/06, 216b/21, 218b/04, 219b/13, 221a/02,
224b/12, 227a/12
t.+ sından 081b/20
t.+ ya 195b/01

taşralıgı [Tr.] Bir ülkenin başkenti ya da önemli kültür merkezi sayılan şehrin dışında kalan yerlerin tümü; dışarlık.
t.+ a 131a/03

tat- [Tr.] Tadına bakmak.
t.- dum 186b/09

tatar [Ö.] Moğol.
t. 097a/19, 097b/05, 097b/07, 097b/08, 097b/13,
097b/16, 098a/05, 098a/16, 099b/08, 100a/06,
103a/11, 103a/12, 103a/13, 108a/16, 146b/11

- t.+ dan 108a/17
t.+ ı 098a/08
t.+ ıla 102a/14, 108a/13
t.+ uñ 098a/07, 108a/15
- tatar [Ö.]** (bk. el-melikü'z-zâhir tatar)
t. 110a/05
t.+ ı 110a/08
- tatayyur eyle- [Ar.+Tr.]** Kötüye yormak; uğursuz saymak.
t.- di 152b/07
- tatayyur iT- [Ar.+Tr.]** Kötüye yormak; uğursuz saymak.
t.- di 030b/05
t.- erler 087a/03
- tatbiķ id- [Ar.+Tr.]** Karşılaştırmak; kıyaslamak.
t.- üp 148a/18
- tatlu [Tr.]**
t. 122b/04, 176a/07, 185b/11, 189a/03, 190a/03
t.+ dur 196a/15
t.+ sı 009a/02
t.+ yla 178b/03
- tāÖün [Ar.]** Veba.
t. 035b/10, 108a/12, 115b/14, 129b/08, 167a/07, 174a/01, 218b/18, 219b/07, 219b/09, 222b/12, 223b/11
t.+ dan 017a/05, 222b/11
- tā'ü'n-neml [Ö.]** Mısır'da bir köy.
t. 210b/15
- tavāf id- [Ar.+Tr.]** Bir yerin etrafında dolaşma.
t. iderdi 047a/14
t. iderleridi 040b/12, 180a/07, 181a/20
- tavar [Tr.]** Koyun, keçi, sığır vb. hayvanlar; mal.
t. 158a/19
t.+ dan 175b/10
t.+ ı 044b/12, 044b/18
t.+ ıla 177b/11
t.+ lar 021a/18, 051a/13
t.+ lara 176a/08
t.+ ları 119a/06, 168a/20, 173a/02, 191b/08, 197b/04
t.+ ların 051b/16, 222b/05
t.+ larına 211a/06
t.+ larını 074a/18
t.+ larınıñ 074b/04, 074b/06, 074b/09
- tavāşī [Ar.]** Hadım edilmiş; enenmiş.
t. 118b/12, 183a/12, 225b/03, 229b/09
- tavattun [Ar.]** Bir yeri yurt edinme; yerleşme.
t. 120a/06
- tavattun id- [Ar.+Tr.]** Bir yeri yurt edinmek; yerleşmek.
t.- diler 005b/04, 009a/18
t.- eler 005b/01
t.- eyüz 009b/10
t.- üp 175a/04, 190a/12, 225a/04
- tavāyif [Ar.]** Tayifeler; kavimler.
t. 015b/07, 151b/07
t.+ dür 015b/06
- tavāyif-i muhtelif [Ar.+Ar.]** Çeşitli, değişik kavimler.
t. 015b/08
t.+ den 203b/15
t.+ yidi 168b/08
- tavāyif-i nās [Ar.+Ar.]** İnsan gurupları.
t. 036b/09
- tavīl [Ar.]** Uzun.
t. 089b/01, 180a/05, 182a/02
- tavķ [Ar.]** Boyuna takılan takı; gerdanlık.
t. 089a/21, 095b/05, 099a/14, 099a/18, 211a/13
t.+ da 211a/14
t.+ lar 036a/17
t.+ ları 211a/14
- tavķ-ı Öahd [Ar.+Tr.]** Verilen bir sözün karşılığı olarak gönderilen gerdanlık.
t. 89b/01, 089b/10
- tavr [Ar.]** Davranış biçimi; tutum.
t. 193b/09
t.+ dayıdı 063a/01
t.+ ina 181a/20
t.+ nda 040b/12, 152b/18, 174b/07
- tavr-ı Őaķal [Ar.+Ar.]** Aklın alacağı.
t.+ dan 053b/02
- tavr-ı ğarīb [Ar.+Ar.]** Tuhaf davranış biçimi.
t. 021a/19
- tavşif iT- [Ar.+Tr.]** Niteliklerini anlatmak.
t.- diler 183a/11
t.- üp 011a/11
- tāvşancıl kuş(lar)ı [Tr.+Tr.]** Atmaca kartalı.
t. 023b/09, 137b/06, 194b/01, 194b/05
- tavuk [Tr.]** Horozun dişisi; tavuk.
t. 041b/04, 140b/02, 211a/04
- tay [Tr.]** At yavrusu.
t. 174a/15
t.+ ları 174a/15, 174a/16
t.+ larıyla 139a/20
t.+ uñ 139a/20
- tāy [Far.]** Çift olan şeyin teki.
t. 218b/02
t. olmuş 218b/02
- tay olın- [Tr.+Tr.]** Aşılmak, geçilmek.
t.- up 113a/09
- taya- [Tr.]** Yaslamak.
t.- yı 037b/21
- tayan- [Tr.]** 1. Yaslanmak. 2. Birinin desteğine ve yardımına güvenmek.
t.- urlar 100b/10
t.- urlardı 155b/13
- tayanma- [Tr.]** Yaslanmamak.
t.- yınca 128a/01
- tayarān id- [Ar.+Tr.]** Uçmak.
t.- üp 113a/13
- tayı [Tr.]** Annenin erkek kardeşi; dayı.
t.+ larından 178b/08
t.+ sı 111b/02
- tayın- [Tr.]** Kaymak.
t.- di 229b/04
t.- up 026b/06, 137b/15
t.- ur 066b/19, 229b/01
- tayıncaķ [Tr.]** Kaygan.
t. 066b/16, 137b/05, 137b/15, 143a/08, 229a/21
- tāyif memleketi [Ö.]** Arab Yarımadası'nın Hicaz bölgesinde bir şehir; Taif.
t.+ ne 116a/21
- tāyife [Ar.]** Kavim; kabile.
t. 008b/02, 009b/21, 015b/15, 075b/16, 086a/02, 107a/06, 138a/03, 138b/15, 146a/15, 146a/16, 149b/04, 162b/09, 168b/12, 168b/21, 172a/21, 172b/04, 173a/02, 173a/04, 173a/13, 180a/19, 180b/06, 181a/07, 186a/03, 189b/21, 195b/16, 199b/21, 209b/08, 220a/06, 220b/04, 221a/09
t.+ den 015a/18, 167b/13
t.+ dür 107a/10, 120b/13, 120b/15, 156b/14, 173a/08
t.+ ler 172b/20
t.+ lerdür 107a/02
t.+ leri 172a/10
t.+ lerince 099a/01
t.+ müze 173b/21
t.+ nüñ 046b/09, 117b/11, 144a/04, 195b/16, 199a/21, 199b/10
t.+ si 009b/21, 015b/02, 025a/21, 032a/06, 034b/05, 048b/10, 048b/16, 070a/17, 072b/07, 087a/02, 090b/18, 100a/19, 139b/05, 146a/21, 178a/02, 178b/16, 189b/21, 202b/20, 205a/06, 209a/14, 209b/21, 210b/21, 215a/21, 218a/02, 220a/07, 220b/05, 220b/08, 220b/14, 221b/01, 222a/13, 223b/12, 225b/17, 226a/03, 230a/04, 230a/15
t.+ sidür 087a/11
t.+ sin 103b/13
t.+ sinden 028a/14, 044a/16, 073a/11, 083a/01, 095a/17, 097a/04, 097b/20, 098a/20, 108b/03, 112b/16, 115a/16, 120b/12, 140b/17, 158a/12, 178a/11, 208a/19, 217b/12, 219b/19, 220a/15, 223a/08
t.+ sine 095a/15, 097a/07, 101b/02, 111a/12, 205a/04, 220a/13, 220a/15, 231b/11, 231b/13
t.+ sini 095a/15, 097a/09, 112b/14, 220a/05, 225b/16, 229b/16
t.+ sinüñ 042a/08, 096b/13, 203b/20, 209b/13,

- 219b/19, 220a/20, 221a/13
 t.+ siyle 104b/16, 211b/18, 211b/21, 220a/04
 t.+ siz 118a/18, 206b/18
 t.+ ye 086b/20, 096b/14
 t.+ yi 044a/16, 168b/19, 172a/13,
 t.+ yidi 199a/17, 199b/01, 219b/15
 t.+ yidiler 199a/19
 t.+ yile 098a/10
 t.+ yimiş 186a/02
- tâyife-i dâle** [Ar.+Ar.] Günahkar kavim.
 t.+ ye 041b/08
- tâyife-i eclâb-ı çerâkise** [Ar.+Ar.+Ar.] Çerkez kavmi.
 t.+ den 106b/02, 107b/10
- tâyife-i ekrâd** [Ar.+Ar.] Kürt kavmi.
 t.+ dan 229a/04
- tâyife-i naşârâ** [Ar.+Ar.] Hristiyan olan kavim.
 t.+ dan 079b/15
- tâyifelü** [Tr.] Tayifesi olan; bir tayifeye mensup olan.
 t. 099a/01
- ta'âyîn** [Ar.] 1. Atama. 2. Kararlaştırma.
 t. 008a/05, 115a/04
- ta'âyîn eyle-** [Ar.] Belirlemek, kararlaştırmak.
 t.- di 053b/07, 197a/14, 223b/01
 t.- diler 214b/10, 227a/14
- ta'âyîn iT-** [Ar.] 1. Belirlemek, kararlaştırmak. 2. Atamak, görevlendirmek.
 t.- di 010a/03, 010a/05, 020b/02, 032a/12, 032b/02, 073b/06, 091a/17, 092a/08, 165b/09
 t.- diler 195a/05
 t.- dügi 008a/19, 020b/03, 020b/05, 053b/09, 152a/05, 165b/10, 217a/15
 t.- dükten 043b/09
 t.- dükleri 098b/11, 152a/18, 170b/03, 180a/09, 227a/16, 231a/04
 t.- emediler 115b/05
 t.- erler 226a/14
 t.- erleridi 023b/15
 t.- erdi 163b/14
 t.- mişdi 151b/20
 t.- mişidi 059b/14, 101a/06, 106a/01
 t.- üp 012a/15, 023b/20, 137a/01, 170b/15, 176a/02, 206b/17, 211b/08, 222b/20
- ta'âyîn olın-** [Ar.] Belirlenmek, kararlaştırılmak.
 t.- an 152a/13, 165b/11, 223a/06
 t.- miş 148a/15
- tayr** [Ar.] Kuş.
 t. 048a/13
 t.+ ı 038a/08
- tayy-ı merâhil it-** [Ar.+Ar.+Tr.] Konaklar aşmak.
 t.- dük 004a/13
- tayy-ı merâhil ve menâzil kıl-** [Ar.+Ar.+Ar.+Tr.] Konaklar ve duraklar aşmak.
 t.- dukdan 112a/20
- tażarru'û** [Ar.] Yalvarma; yakarış.
 t. 050a/17, 052a/09, 084b/13, 101b/10
- tażarru'û eyle-** [Ar.+Tr.] Yalvarmak; yakarmak.
 t.- di 176b/06, , 222a/02
 t.- diler 101b/02, 102b/01
- tażarru'û(lar) iT-** [Ar.+Tr.] Yalvarmak; yakarmak.
 t.- di 088b/01
 t.- diler 051b/03
 t.- eler 050a/12
 t.- er 019b/04
 t.- erüz 102b/03, 174a/02
 t.- üp 008b/07, 134a/12
- tâze** [Far.] 1. Yeni yetişmiş, körpe. 2. Bayatlamamış, bozulmamış olan. t. 011a/21, 028b/17, 038a/20, 174b/16, 186b/01, 201b/11
 t.+ dür 097b/05
 t.+ sin 047a/12
 t.+ yidi 166b/05
 t.+ yiken 126a/08, 126a/15
- tâzelik** [Tr.] Taze olma durumu.
 t. 145b/08
- tâzi** [Far.] Av köpeği; tazı.
 t. 028a/20
- t.+ ler 205b/08
- ta'özüm** [Ar.] Saygı gösterme; hürmet etme.
 t. 035a/21, 090b/02, 184b/09, 228a/18
 t.+ e 068b/10
 t.+ ile 053b/16
 t.+ leri 203a/06
- ta'özüm en** [Ar.] Saygı göstererek.
 t. 020b/19
- ta'özüm eyle-** [Ar.+Tr.] Saygı göstermek; hürmet etmek.
 t.- diler 033a/08
 t.- dük 089b/09
- ta'özüm iT-** [Ar.+Tr.] 1. Saygı göstermek; hürmet etmek. 2. Ağrlamak.
 t.- di 041b/13
 t.- eler 083b/11
 t.- erleridi 065b/05, 088b/09
 t.- diler 064a/06
 t.- üp 055a/20, 055b/05, 146a/21
- tâziyâne-i tiğ** [Ar.+Far.] Kılıcın vasıtası.
 t.+ le 091a/05
- tâziyâne-i tiğ-i ateş-bâr** [Ar.+Ar.+Tr.+Far.] Ateş saçan kılıcın vasıtası.
 t.+ la 112a/11
- tażyık id-** [Ar.+Tr.] Baskı yapmak; sıkıştırmak.
 t.- üp 220b/07
 t.+ yle 128b/14
- te'âvün** [Ar.] Karşılıklı yardımlaşma.
 t.+ i 111b/11
- tebâh ol-** [Far.+Tr.] Yıkılmak, harap olmak.
 t.- ur 052a/18
- tebâyi'ûa** [Ar.] Eski dönemlerde Yemen ve Aden çevresinde kurulmuş Devlet-i Ali Beni Resul devletinin hükümdarlarına verilen ad.
 t. 175b/05
- tebdil id-** [Ar.+Tr.] Değiştirmek.
 t.- i virdi 101a/16
 t.- idüp 108a/03
- tebdil-i sûret id-** [Ar.+Ar.+Tr.] Görünüşünü değiştirmek.
 t.- üp 022b/05, 108b/17
- tebdil olın-** [Ar.+Tr.] Değiştirilmek.
 t.- di 011a/01
 t.- mak 226a/20
- tebeddül-i a'ûşâr** [Ar.+Ar.] Asırların değişmesi.
 t. la 184b/18
- tebeddül-i rüzigâr** [Ar.+Far.] Zamanın değişmesi.
 t. ıla 184b/20
- teberrük** [Ar.] Uğurlu sayılan.
 t. 090b/10, 130a/17
- teberrük id-** [Ar.+Tr.] Uğurlu saymak.
 t.- erleridi 110a/01
 t.- üp 130a/20
- tebevvl id-** [Ar.+Tr.] İşemek.
 t.- er 126a/02
- tebliğ** [Ar.] Bildirme, bildirim.
 t.+ i 107a/02
- tebsi** [Tr.] Sunum için kullanılan düz, geniş kap.
 t.+ ler 176b/17
- tecâhül id-** [Ar.+Tr.] Bilmezlikten gelmek.
 t.- ecek 101b/13
- tecâvüz eyle-** [Ar.+Tr.] Aşmak; ileri gitmek.
 t.- ye 108b/16
- tecâvüz iT-** [Ar.+Tr.] Aşmak; ileri gitmek.
 t.- di 222a/17
 t.- mege 028b/03
 t.- üp 196b/04
- tecâvüz itme-** [Ar.+Tr.] Aşmamak; ileri gitmemek.
 t.- mişdür 142b/19
 t.- z 127a/12
- tecdid eyle-** [Ar.+Tr.] Yenilemek.
 t.- di 149a/19
- tecdid it-** [Ar.+Tr.] Yenilemek.
 t.- di 026a/02
 t.- sün 069a/09
- tecebbür** [Ar.] Büyükleme, kibirlenme.
 t. 072a/21, 167a/19, 169a/09, 194a/14, 200a/12

- tecebbür it-** [Ar.+Tr.] Büyükleme, kibirlenme.
t.- düği 120a/16
- tecessüs eyle-** [Ar.+Tr.] Gizlice araştırmak.
t.- ye 022b/05
- tecessüs id-** [Ar.+Tr.] Gizlice araştırmak.
t.- erler 124a/03
- tecessüs itdür-** [Ar.+Tr.] Gizlice araştırılmasını sağlamak.
t.- mekidi 206b/16
- tecessüs-i ahvâl it-** [Ar.+Ar.+Tr.] Durumu gizlice araştırmak.
t.- mekdeydi 222a/10
- tecribe** [Ar.] Deneyim.
t. 047a/17, 073a/16, 132b/14
- tecribe it-** [Ar.+Tr.] Sınamak; denemek.
t.- diler 013b/03, 040a/03
t.- düğ 125b/07
t.- miş 082b/15
t.- mişler 115a/12
t.- mişleridi 159a/03, 160a/15
- tedâres** [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
t. 047a/02, 047a/17, 047b/02
- tedâres bin sâ bin kıbtım bin mısrayım bin bayşar bin hâam bin nuh** [Ö.] (bk. tedâres)
t. 132b/12
- tedârük** [Ar.] Hazırlık.
t. 192b/01
t.+ deyen 096b/06
t.+ i 137a/19
t.+ idi 187a/03
t.+ inde 223b/13
- tedârükine düş-** [Ar.+Tr.+Tr.] Gerekli şeyleri hazırlamaya girişmek.
t.- di 081a/04, 155b/07, 223b/07, 230b/07
t.- diler 143a/15
- tedârük(ler)in eyle-** [Ar.+Tr.] Belirlenen iş için gerek duyulan şey(ler)i araştırıp bulmak; sağlamak.
t. 090a/10
t.- dil 12a/03, 206b/16
- tedârük(ler)in id-** [Ar.+Tr.] Belirlenen iş için gerek duyulan şey(ler)i araştırıp bulmak; sağlamak.
t.- emedi 152b/11
t.- erdi 020a/12
t.- erlerdi 070b/05
t.- erleridi 016a/16, 157a/14
- tedârük iT-** [Ar.+Tr.] Gerek duyulan bir şeyi araştırıp bulmak; sağlamak.
t.- eler 137b/16
t.- emediler 213a/17
t.- üp 081b/15, 171a/10, 211a/07
- tedârük olUn-** [Ar.+Tr.] Gerek duyulan bir şeyi araştırıp bulunmak; sağlanmak.
t.- mişdi 111b/21
t.- duğdan 153a/20
t.- up 135a/15
- tedbîr** [Ar.] Önceden düşünülerek yapılan, olası kötü bir şeyi önlemeye ya da var olan böyle bir şeyi kaldırmaya yönelik hazırlık; çare; önlem.
t. 023a/12, 080b/05, 164a/11
t.+ de 041a/12, 227b/11
t.+ i 012a/03, 021b/04, 028b/20, 089b/15, 139a/18
t.+ idi 118a/05
t.+ ile 083a/05
t.+ le 144a/19, 151b/18
t.+ ler 144a/15
t.+ leri 012a/04, 026b/08
t.+ lerile 120b/02
t.+ lerini 227b/04
t.+ leriyle 076b/20, 114b/01
t.+ üm 197a/05
- tedbîr eyle-** [Ar.+Tr.] Önlem almak.
e.- diler 073a/14
- tedbîrin eyle-** [Ar.+Tr.+Tr.] İstenilen bir durumun oluşmasını sağlamak için önceden gereken hazırlığı yapmak.
t.- diler 201b/10
- tedbîr-i cüst ü cüy** [Ar.+Far.+Far.] Arayıp sorma tedbiri.
t. 004a/14
- tedbîr-i dil-peşîr it-** [Ar.+Far.+Far.+Tr.] Gönüle hoş gelen önlem almak.
d.- üp 206a/06
- tedbîr-i memleket** [Ar.+Ar.] Ülke yönetimi.
t. 225a/03
t.+ de 095a/07, 223a/05
t.+ e 094b/20
t.+ i 020b/06, 102b/14
t.+ in 036b/18, 080b/02
- tedbîr(ler)in iT-** [Ar.+Tr.+Tr.] Önlem(ler) almak.
t.- di 047b/08
t.- diler 121a/20
t.- eridi 005b/18
t.- mege 080b/20
- tedbîrine düş-** [Ar.+Tr.+Tr.] Önlem almak için çalışmaya girişmek.
t.- di 039a/02, 045b/20
- tedbîr-i saltanat** [Ar.+Ar.] Saltanatı çekip çevirme, yönetme.
t.+ in 110a/06
t.+ mı 108a/07
- tedbîr-i umûr-ı memleket** [Ar.+Ar.+Ar.] Ülke işlerinin yönetimi.
t.+ e 109b/17
- tedbîr iT-** [Ar.+Tr.] 1. Çekip çevirmek; yönetmek. 2. Önlem almak.
t.- di 038a/06
t.- e 180b/13
t.- düği 180b/14
t.- düğden 045b/19
t.- er 115a/19
t.- i virseñ 074b/16
t.- mişdür 122a/09
- tedbîr olun-** [Ar.+Tr.] Önlem olarak yapılmak.
t.- miş 047a/10
t.- mişdi 035b/19
- tedennî eyle-** [Ar.+Tr.] Gerilemek.
t.- di 225a/17
- tedkîk id-** [Ar.+Tr.] İncelemek.
t.- erdüm 003b/10
- tedmür** [Ö.] Orta Suriye'de antik zamanların önemli dini ve ticari merkezi olan, Palmira şehri.
t. 160b/04
- tedresân** [Ö.] (bk. berdsâl)
t. 021b/07, 021b/17, 021b/18
- tedrüve** [Ö.] Eski Mısır'da bir kadın hükümdar.
t. 038a/05
- tedvere** [Ö.] Kişi adı.
t. 074b/13
- tedvere cadû** [Ö.] (bk. tedvere)
c. 114b/21
- te'emmul** [Ar.] Etraflıca düşünme.
t. 134b/14
- te'emmul-i şahîh** [Ar.] Eksiksiz, tam düşünme.
t. 161b/15
- te'emmul iT-** [Ar.+Tr.] Etraflıca düşünmek.
t.- se 161b/16
t.- üp 141b/06
- te'ennî** [Ar.] İhtiyat.
t. 204b/16
- tefâvüt** [Ar.] Farklılaşma.
t. 148b/01
- tefâvüt eyleme-** [Ar.+Tr.] Farklılaşmamak.
t.- z160a/17
- tefâvüt-i fâhiş** [Ar.+Tr.] Aşırı farklılaşma.
t. 199a/04
- tefâvüt itme-** [Ar.+Tr.] Farklılaşmamak.
t.- yince 069b/17
t.- zler 040b/02
- tefe'ül id-** [Ar.+Tr.] Uğur saymak.
t.- erler 087a/03
t.- üp 147a/21
- tefekür** [Ar.] Düşünme, düşünüş.
t. 166b/04
t.+ le 134b/14
- tefeküre var-** [Ar.+Tr.+Tr.] Derin düşüncelere dalmak.
t.- dı 232a/10

- teferrüc-gâh** [Ar.+Far.] Gezinti yeri.
t.+ i 163a/21, 164b/04, 210a/03
t.+ ydi 086a/01
t.+ lar 048b/08
t.+ laruñ 163a/21
- teferrüc id-** [Ar.+Tr.] Denzinmek.
t.- erdi 032b/15
- tefruzbeyd** [Ö.] Yer adı.
t. 113b/19
- tefsîr** [Ar.] Kuran'ın ayetlerini yorumlama.
t.+ inde 161a/21
- teftiş eyle** - [Ar.+Tr.] Denzlemek; incelemek.
t.- medin 157a/21
- teftiş id-** [Ar.+Tr.] Denzlemek; incelemek.
t.- e göresin 102a/07
- tefvîz it-** [Ar.+Tr.] Devretmek; bırakmak.
t.- di 105a/04
t.- düği 105a/03
- tehalûf** [Ar.] Birbirine karşıt olma; aykırılık.
t. 148b/01
- tehavün** [Ar.] Önmem vermeme.
t.+ i 111b/10
t.+ leri 129b/18
- tehayîl** [Ar.] Hayal ürünü şeyler.
t. 181b/14
- te'hîr eyleme-** [Ar.+Tr.] Geciktirmemek; ertelememek.
t.- yüp 058a/20, 090b/21
- te'hîr id-** [Ar.+Tr.] Geciktirmek; ertelemek.
t.- üp100b/11
- te'hîr itme-** [Ar.+Tr.] Geciktirmemek; ertelememek.
t.- meyüp103b/06, 135a/02
- tehlîl** [Ar.] Kelime-i tevhit getirme.
t.+ den 228b/09
- tehlîl id-** [Ar.+Tr.] "La ilahe illallah" diyerek Allah'ın birliğini söylemek.
t.- erek 159b/01
t.- erleridi 180a/16
- tehniye-i kudüm** [Ar.+Ar.] Geldiği için kutlamak; "hoş geldin" demek. t.+ a 230b/08
- tek** [Tr.] Yalnızca; yeter ki.
t. 093b/18, 094a/02, 117b/15
- tekabûy** [Far.] Sağa sola koşturarak araştırma; boş işlerle ömür geçirme.
t.+ dan 024b/04
- tekādüm-i sinîn** [Ar.+Ar.] Yılların geçmesi.
t. 044a/02
- tekāpüy** [Far.] (bk. tekābüy)
t. 060b/06, 094b/16, 104a/13
t.+ da 004b/05
- tekāsül** [Ar.] Tembellik.
t. 129b/18
- tekāÖüd** [Ar.+Tr.] Emekliye ayrılmak.
t. itdi 104b/02
- tekbîr** [Ar.] Allah'ın yüceliğini belirtmek için söylenen "Allahü ekber" sözüne verilen ad.
t.+ e 206a/19
- tekbîr getir-** [Ar.+Tr.] "Allahü ekber" demek.
t.- ürler 179a/08
- tekbîr iT-** [Ar.+Tr.] "Allahü ekber" demek.
t.- dükce 206a/20
t.- dükleri 206a/11
t.- e başladılar 206a/14
t.- erleridi 206a/20, 206a/21
- tekebbür** [Ar.] Kibirlenme; gururlanma.
t. 009a/08, 011b/07, 011b/08, 167a/19, 169a/10, 194a/14, 200a/12
t.+ i 072a/21
- tekellûf it-** [Ar.+Tr.] Teklif etmek.
t.- diler 076b/21
- tekellüm id-** [Ar.+Tr.] Konuşmak.
t.- en 011b/17, 180a/14
- tekerlek** [Tr.] Bir mil çevresinde dönen, bir taşıt ya da taşıyabilen araç ve eşyaların yere oturmasını, zemin üzerinde hareket etmesini sağlayan çembersel organ; teker.
t.+ leri 228a/13
- tekerlen-** [Tr.] Yuvarlanarak düşmek.
t.- üp 030b/06
- teklîf olunma-** [Ar.+Tr.] İstenmek.
t.- z 101b/21
- tekmîl it-** [Ar.+Tr.] Tamamlamak.
t.- mişidi 053a/15
- tekne** [Tr.] Küçük deniz taşıtı.
t. 013a/16
- tekrâr** [Ar.] Yine; yeniden.
t. 006a/05, 024a/11, 027a/02, 038b/12, 040a/02, 040b/01, 044b/10, 051a/12, 055a/09, 056b/13, 057a/01, 057a/14, 058b/01, 061a/06, 061a/09, 064b/07, 079b/02, 081b/12, 088a/09, 088b/18, 091a/02, 091a/09, 094a/03, 095b/09, 095b/12, 096b/05, 099b/20, 101b/12, 101b/15, 103a/21, 103b/17, 104b/12, 104b/13, 104b/17, 106a/21, 108a/09, 112a/15, 112a/21, 114a/20, 117a/05, 120a/11, 127a/05, 127a/17, 129a/21, 131a/09, 131a/11, 133a/19, 134b/12, 135a/10, 137b/08, 138b/11, 138b/17, 147a/17, 152b/06, 152b/08, 155a/10, 155b/06, 155b/19, 159b/07, 185b/18, 188b/15, 191b/05, 191b/18, 198b/07, 200b/11, 202b/09, 204a/12, 204b/05, 206a/05, 207b/07, 208b/08, 209a/15, 212a/02, 212a/09, 212b/01, 212b/04, 215a/12, 217a/17, 219a/16, 220a/16, 220a/17, 220a/20, 220b/11, 221a/03, 221b/03, 223a/02, 223a/07, 225a/09, 225a/15, 231b/11
- tekrâr-be-tekrâr** [Ar.+Far.+Ar.] Defalarca.
t. 149a/14, 209b/07, 215b/09
- tekrîm** [Ar.] Saygı gösterme; ululama.
t. 228a/18
t.+ ile 090b/02
t.+ lerinüñ 184b/10
- tekrîm eyle-** [Ar.+Tr.] Saygı göstermek; ululamak.
t.- diler 033a/08
t.- dük 089b/09
- tekrîm iT-** [Ar.+Tr.] Saygı göstermek; ululamak.
t.- di 041b/13
t.- eler 083b/11
- telaffuz** [Ar.] Söyleme biçimi; söyleyiş.
t.+ larından 107a/11
- telakkî id-** [Ar.+Tr.] Öyle değerlendirmek; öyle saymak.
t.- üp 090b/02, 094a/18
- telâşî gel-** [Ar.+Tr.] Önemini yitirmek.
t.- miş 004a/17
- telbîs** [Ar.] Hile, aldatma.
t. 039b/04, 039b/05, 078b/14
- telef it-** [Ar.+Tr.] 1. Boşa harcamak, ziyan etmek. 2. Yok etmek, öldürmek.
t.- di 189b/08
t.- diler 019b/18
- telef ol-** [Ar.+Tr.] 1. Boşa harcanmak, ziyan edilmek. 2. Yok edilmek, öldürülmek.
t.- dı 096a/15, 118b/19
- telfîk** [Ar.] Birleştirme.
t.+ dür 005a/05
- telh ol-** [Far.+Tr.] Acılamak, kötüleşmek.
t.- dı 007b/20, 093a/12
- telh-fâm** [Far.+Far.] Acılı, dertli.
t.+ dur 003b/15
- te'lif** [Ar.] Yazılı eser.
t.+ i 101b/07
- telkîn id-** [Ar.+Tr.] Bir düşünce veya duyguyu bir kimsenin zihnine yerleştirmek; aşılama.
t.- ün 157b/01
t.- üp 202a/11
- tell-i hâmdün** [Ö.] Osmaniye'nin Toprakkale ilçesinde bir kale.
t. 104a/08
- temâşîl** [Ar.] Heykeller; resimler.
t. 037a/14, 058b/04, 058b/19, 117a/09, 181b/15, 195b/12
t.+ den 047b/20, 050b/20
t.+ i 016b/10, 136a/03
t.+ lerden 059a/02

- temâşil-i Óaçibe** [Ar.+Ar.] Tuhaf suretler.
t. 022b/19
- temâşil-i nühâs** [Ó.] Eski Mısır'da bir heykel.
t. 120a/21, 120b/01
- temâşâ** [Far.] Seyir.
t. 034b/03, 131a/03, 131a/15, 174b/20
t.+ çün 204a/01
t.+ dan 101a/02, 124a/15
t.+ dayıdı 062b/19
t.+ lar 124a/08
t.+ ları 101a/01
t.+ sı 131a/07
t.+ sımdan 004a/04, 131a/07
t.+ ya 054a/21, 094b/19, 129b/19, 154b/18, 158b/20, 171b/14
- temâşacı** [Far.+Tr.] Seyirci, izleyici.
t.+ larla 124a/08
- temâşâ eyle-** [Far.+Tr.] Seyretmek; izlemek.
t.- diler 187b/12
t.- dük 183a/18, 186a/07
t.- düm 004b/03, 184b/16
t.- mek 019a/05
t.- ye 117a/12
- temâşâ eyleme-** [Far.+Tr.] Seyretmemek; izlememek.
t.- düm 015a/14
- temâşâ iT-** [Far.+Tr.] Seyretmek; izlemek.
t.- di 019a/08
t.- düğinden 081b/21
t.- er 164a/21
t.- erdi 036a/19, 117b/07, 036b/10, 153a/06, 170b/08
t.- erler 145b/13, 169a/06, 182b/16
t.- erleridi 181b/15
t.- erken 140a/11, 189b/06
t.- mege 085a/10
t.- üp 037b/08, 135b/17
- temâşâ itdür-** [Far.+Tr.] Seyrettirmek; izletmek.
t.- diler 022b/17, 112b/12
- temâşâlık** [Far.+Tr.] Seyir yeri.
t.+ larıydı 037a/08
- temçid id-** [Ar.+Tr.] Ululamak.
t.- erleridi 180a/15
- temçid vaktı** [Ar.+Ar.+Tr.] Sahur vakti.
t.+ ndan 218a/11
- temel** [Yun.] Bir yapının toprak altında kalan ve asıl yapıya dayanaklık eden bölümü.
t.+ inden 179b/11
- temennâ eyle-** [Ar.+Tr.] Dilemek.
t.- di 040b/19
- temennâ iT-** [Ar.+Tr.] Dilemek.
t.- düği 154b/15
t.- e 154b/12
- temerrüd id-** [Ar.+Tr.] İnatlaşmak; diklenmek.
t.- üp 199b/21
- temürbuğa** [Ó.] Memluk sultanı El-meliküz-zahir Temürboğa.
t. 110b/16
- ten** [Far.] Vücut; beden.
t.+ i 140a/15
t.+ in 016b/20
t.+ ler 118a/02
t.+ ümden 224a/17
- tenâşur** [Ar.] Yardımlaşma.
t. 111b/11
- tenâvül id-** [Ar.+Tr.] Alıp yemek.
t.- erdi 164b/09
- tenbîh** [Ar.] Uyarı.
t. 118b/12,
t.+ i 227b/01
- tenbîh eyle-** [Ar.+Tr.] Uyararak.
t.- dük 141a/12
- tenbîh it-** [Ar.+Tr.] Uyararak.
t.- diler 227a/17
- tenbîhü'l-gâfilin** [Ó.] Ebu'l-Leys Semerkandî'nin, Tenbihü'l-Gafilin Bostanü'l-Arifin adlı tasavvuf kitabı.
t. 091a/19
- tenevvür** [Ar.] Ocak; ekmeğe ocağı.
t. 069b/20
t.+ üñ 013a/15
- tenezzül** [Ar.] Alçak gönüllülük gösterme.
t. 003b/12
- teng** [Far.] Dar; küçük.
t. 114a/13, 177b/06, 213a/05
- tenhâ** [Ar.] 1. Issız. 2. Yalnız, tek başına.
t. 048b/13, 050a/17, 053b/08, 085a/09, 196b/10, 224a/01,
t.+ larına 204a/21
t.+ sına 230b/14
t.+ sında 156b/07
- tenhâ ol-** [Ar.+Tr.] Tenhalaşmak; yalnız kalmak.
t.- duğı 232a/11
- tenlü** [Far.+Tr.] Teni belirtilen biçimde olan.
t. 176a/14
- tennis nâhiyesi** [Ó.] Kahire yakınlarında eski bir yerleşim birimi; Tinnis.
t.+ nde 115b/15
- terâdes** [Ó.] (bk. tedâres)
t.+ dür 047a/02
- terâkıb** [Ar.] İlaç yapımında kullanılan karışımlar.
t. 062a/13
t.+ e 030a/19
- terâkıb-i edviye** [Ar.+Ar.] İlaç karışımı.
t.+ den 029b/04
- terâkkî bul-** [Ar.+Tr.] Gelişmek; ilerlemek.
t.- dı 229b/21
- terâzî** [Ar.] Karşılıklı birbirini razı etme.
t. 009b/18
- terâzü** [Far.] Kütleleri ölçmekte kullanılan bir kolun iki ucuna kefele konulmuş tartı aracı; mizan.
t. 069a/18, 069a/20, 069b/02, 069b/10, 069b/16, 190b/05
t.+ dur 089b/12
t.+ nuñ 040a/01, 069a/18, 069b/04, 069b/13
t.+ sı 190b/11
t.+ sın 039b/20
t.+ sında 161a/17
t.+ ya 121a/15
t.+ yı 069b/18
t.+ yla 121b/20
- terbiyet** [Ar.] 1. Görgü. 2. Düzenleme. 3. Eğitim.
t. 121a/11, 132a/14
t.+ le 191b/10
t.+ ler 187a/01
t.+ lerinde 186a/15
- terbiyet iT-** [Ar.+Tr.] 1. Düzenlemek; uygun duruma getirmek. 2. Eğitmek; yetiştirmek.
t.- erdi 027a/08
t.- di 085b/14
t.- düği 096a/10, 107a/14
t.- dükten 103a/03, 198a/07
t.- en 097a/02
t.- erler 107a/20, 173a/19
t.- mişidi 096b/21, 227b/09
t.- mişleridi 148a/08
t.- üp 102b/21, 109a/09
t. itdüre 060b/12
t. itdürürdi 107a/16
- terbiyet kıl-** [Ar.+Tr.] Eğitmek; yetiştirmek.
t.- ur 095a/16
- terbiyet olın-** [Ar.+Tr.] 1. Eğitim verilmek; yetiştirilmek. 2. Düzenlenmek; uygun duruma getirilmek.
t.- miş 106b/02, 107b/10, 159a/04
t.- mişidi 118a/06
- terbiyet-i umür-i zabt-ı vilâyet** [Ar.+Ar.+Ar.+Ar.] Şehrin elde tutulması için yapılacak işlerin düzenlenmesi.
t.+ e 112a/15
- tercîó** [Ar.] Divan şiirinde bentlerden oluşan bir nazım biçimi.
t.+ i 113a/18, 113a/20
- tercîó-i bend** [Ar.+Ar.] Divan edebiyatında, kafiyeleri ayrı birkaç bölümden oluşan ve her bölümün kafiyeli son beyti tekrarlanan bir nazım türü.
t. 113a/21

- tercîh iT-** [Ar.+Tr.] Yeğlemek.
t.- mişleridi 155b/21
t.- üp 012a/16
- tercümân** [Ar.] Çevirmen; dilmaç.
t.+ ları 210b/18
- tercüme** [Ar.] Çeviri.
t.+ si 190b/13
- tercüme iT-** [Ar.+Tr.] Bir dilden başka dile çevirmek.
t.- di 190b/12
t.- diler 150b/01, 178a/20
t.- dük 191a/09
t.- i virdiler 077a/17
- tercüme olun-** [Ar.+Tr.] Bir dilden başka dile çevirmek.
t.- up 200b/16
- tereddüd** [Ar.] Kuşku; ikilem.
t. 003b/12
- tereddüd eyle-** [Ar.+Tr.] Kuşkulanmak.
t.- diler 204b/05
- tereddüd iT-** [Ar.+Tr.] Duraksamak; ikilemde kalmak.
t.- er 158b/05
t.- medin 107a/09
- tereke** [Erm.] Ürün, mahsul.
t. 019b/18, 124b/04, 124b/13, 124b/14
t.+ ler 056a/09, 133a/17
t.+ sini 173b/05
- terğib eyle-** [Ar.+Tr.] İsteklendirmek; rağbet ettirmek.
t.- di 069a/08, 081a/21, 202a/08
- terğib id-** [Ar.+Tr.] İsteklendirmek; rağbet ettirmek.
t.- esin 214b/04
t.- üp 045b/09
- terk** [Far.] Dilim.
t. 029b/09
t.+ i 108b/01
- terk eyle-** [Ar.+Tr.] Bırakıp gitmek.
t.- diler 005a/21
- terkîb** [Ar.] 1. Çeşitli öğeleri ve parçaları bir araya getirerek bir bütün oluşturma. 2. Birleştirilerek oluşturulan bütün, birleşim. 3. Çeşitli bitki köklerinin karışımıyla yapılan ilaç.
t. 002a/03, 019b/06, 144a/17
t.+ den 195a/07
t.+ dür 144b/04
t.+ e 126a/16
t.+ inde 148a/08
t.+ ler 035b/06
- terkîbat-ı nâfi** **Öa** [Ar.+Ar.] Faydalı bitki karışımları.
t.+ yla 136a/01
- terkîb eyle-** [Ar.+Tr.] Yapmak, bina etmek; oluşturmak.
t.- di 163b/09
- terkîb-i binâ** [Ar.+Ar.] Binanın yapımı.
t.+ sında 144a/17
- terkîb id-** [Ar.+Tr.] Yapmak, bina etmek; oluşturmak.
t.- diler 197a/02
t.- ersin 001b/12
- terkîb olUn-** [Ar.+Tr.] Yapılmak, bina edilmek; oluşturulmak.
t.- miş 189a/21, 086b/02, 149b/19
- terk-i diyâr eyle-** [Ar.+Ar.+Tr.] Memleketi bırakıp gurbete çıkmak.
t.- di 029b/09,
- terk-i diyâr it-** [Ar.+Ar.+Tr.] Memleketi bırakıp gurbete çıkmak.
t.- düklerin 044b/05
- terk iT-** [Ar.+Tr.] 1. Bırakıp gitmek. 2. Vazgeçmek; bırakmak.
t.- di 167a/07, 202a/16
t.- diler 044a/16
t.- üp 006a/01, 049b/16, 201a/21, 226b/10
- termîm** [Ar.] Onarım.
t.+ ine 225a/02
- ter-mizâc** [Far.+Far.] Nemi seven; nemli ortamda yetişen.
t.+ dur 186a/16
- tertib** [Ar.] Düzen; usul.
t. 015b/17, 018a/18, 021a/19, 229a/13, 229b/06
t.+ ini 227a/06
- tertibin(i) gör-** [Ar.+Tr.+Tr.] Hazırlamak; düzenlemek.
t.- di 225b/13
t.- diler 027a/12
- tertib eyle-** [Ar.+Tr.] Hazırlamak; düzenlemek.
t.- di 166a/11
t.- diler 216a/17
- tertib iT-** [Ar.+Tr.] Hazırlamak; düzenlemek.
t.- di 217a/03
t.- dügi 198b/10, 225b/18
t.- dükleri 037a/07
t.- en 017a/18
t.- er 121b/04
t.- erler 084a/15
t.- erleridi 015b/11
t.- i virdi 074b/18
t.- mişdi 120b/05
t.- mişidi 070b/03, 163b/16
- tertib itdür-** [Ar.+Tr.] Hazırlatmak; düzenletmek.
t.- di 217a/04
t.- mişidi 031a/19
- tertib olun-** [Ar.+Tr.] Hazırlanmak; düzenlenmek.
t.- a 181b/18
t.- dı 226a/04
t.- miş 197a/12, 227a/20,
t.- mişidi 166a/01, 227a/05
t.- up 037b/11
- tertib vir-** [Ar.+Tr.] Düzenlemek; düzene koymak.
t.- di 023a/16
- tesbîh** [Ar.] “Allah’ı her türlü arazdan, ayıp, kusur ve eksikliklerden tenzih ederim” anlamındaki “sübhaneallah” sözünü söyleme. t. 228b/09
- tesbîh id-** [Ar.+Tr.] “Allah’ı her türlü arazdan, ayıp, kusur ve eksikliklerden tenzih ederim” anlamındaki “sübhaneallah” sözünü söylemek.
t.- enlerdendi 200a/04
t.- erek 159a/08, 159a/21
t.- erler 199b/19
- tesellî bul-** [Ar.+Tr.] Avunmak.
t.- urıdı 017a/14
- tesellî vir-** [Ar.+Tr.] Avutmak.
t.- di 225a/05
- tesfîh it-** [Ar.+Tr.] Sefih saymak.
t.- di 225a/07
- teshîr** [Ar.] Ele geçirme.
t.+ leri 189b/14
- teshîr eyle-** [Ar.+Tr.] Ele geçirmek.
t.- di 024b/02
- teshîr it-** [Ar.+Tr.] Büyülemek
t.- mişidi 019b/03
t.- mişdi 137a/02
- teshîr iT-** [Ar.+Tr.] Ele geçirmek.
t.- di 039a/01
t.- erler 173b/14, 173b/15
t.- mişdi 021b/10,
t.- leridi 020b/09
- te’sîr** [Ar.] Etki.
t. 087a/02
t.+ i 015a/10
t.+ idür 050a/10
t.+ in 193b/05
t.+ iydi 159a/04
- te’sîrat-ı Öacıbe** [Ar.+Ar.] Tuhaf etkiler.
t. 005a/05
- te’sîr id-** [Ar.+Tr.] Etkilemek.
t.- üp 176b/02
- teslîm eyle-** [Ar.+Tr.] Bir şeyi sahibine vermek.
t.- di 008b/03, 096b/04, 160a/05, 168a/07
- teslîm iT-** [Ar.+Tr.] 1. Bir şeyi sahibine vermek. 2. Bir şeyin kullanım, mülkiyet vb. haklarını devretmek, vermek.
t.- di 088a/03, 179a/11
t.- eyin 056b/20
t.- üp 109a/12
- teşlîş** [Ar.] 1. İki gezegenin arasında 120⁰lik açı bulunması durumu. 2. Üç parçadan biri.
t.+ den 033b/07
t.+ inüñ 185a/15
- teşlîş-i râmî** [Ar.+Ar.] Sığırtaç takımıydızın’ın baş

- gezegeninden 120⁰lik açısı olan yer.
t.+ den 141b/08
- tesmiye olun- [Ar.+Tr.]** Ad verilme; adlandırılmak.
t.- duğında 005a/14
- teşbih id- [Ar.+Tr.]** Benzetmek.
t.- üp 182a/16, 186a/14
- teşhiş id- [Ar.+Tr.]** Ne olduğunu belirlemek.
t.- emediler 138b/12
- teşniş id- [Ar.+Tr.]** Ayıplamak.
t.- erlerdi 067a/09
- teşrif buyur- [Ar.+Tr.]** Şerefliendirmek.
t.- duğda 111a/06
t.- duğları 091b/19
- teşrif it- [Ar.+Tr.]** Şerefliendirmek.
t.- düñ 210b/20
- teşviş-i bāl [Ar.+Far.]** Karışıklık.
t. 222b/03
- tetebbuŖ [Ar.]** Derinlemesine araştırma.
t.+ dan 139a/17
- tetebbuŖ eyle- [Ar.+Tr.]** Derinlemesine araştırmak.
t.- dükden 134b/14
- tetebbuŖ id- [Ar.+Tr.]** Derinlemesine araştırmak.
t.- üp 141a/10
- tefik [Tr.]** Bir düzenegü hareketegü geçiren düğme; manivela.
t. 027b/09, 027b/10, 227a/20
- tev'emān [Ar.]** İliz.
t. 004b/04
- tevābiŖ [Ar.]** 1. Bir yönetim merkezine bağı olan yerler. 2. Bir kimsenin ardından gidenler; ona tabi olanlar; maiyet.
t. 090b/19
t.+ i 026b/01
t.+ inde 089a/13
t.+ inden 028a/13, 041a/03, 088a/10
t.+ iyle 223a/16
- tevābiŖ-i haleb ve diyār-bekr [Ar.+Ŗ.+Ŗ.]** Halep ve Diyarbakır'a bağı merkezler.
t. 091a/14
- tevağkuf göster- [Ar.+Tr.]** Duraksamak.
t.- di 071a/09
- tevağkuf it- [Ar.+Tr.]** Durmak, eğıleşmek.
t.- se 123b/19
- tevārih [Ar.]** 1. Tarih bilimiyle ilgili olan. 2. Tarihi kaynaklar.
t. 011b/14, 015a/15, 032a/15, 034a/14, 114b/21, 121b/06, 122b/10, 126b/19, 133b/19, 140b/06, 156b/21, 178b/02, 198b/20
t.+ inde 203a/09
t.+ inüñ 200b/14
- tevārih-i āl-i Ŗošmān [Ar.+Ŗ.]** Osmanlı tarihi ile ilgili kaynaklar.
t.+ da 112a/09
- tevārih-i mıs(ı)r [Ar.+Ŗ.]** 1. Mısır tarihi. 2. Mısır tarihi ile ilgili kaynaklar.
t. 013b/05, 095b/01, 116b/15, 174a/21
t.+ da 004b/11
- tevātür [Ar.]** Bir hadisi, yalan söylemeleri mümkün olmayacak kadar çok kişinin nakletmesi.
t. 173a/12
- tevāžuŖ [Ar.]** Alçak gönüllülük.
t. 162a/20
- tevbe [Ar.]** İşlediğı bir suç veya günahdan büyük bir pişmanlık duyup Allah'tan af dileme.
t.+ sin 200b/07
- tevbe id- [Ar.+Tr.]** İşlediğı bir suç veya günahdan büyük bir pişmanlık duyup Allah'tan af dilemek.
t.- erdi 025a/05
- tevbih id- [Ar.+Tr.]** Azarlamak.
t.- erdi 164b/18
- tevcih id- [Ar.+Tr.]** Yorumlamak.
t.- üp 180b/07
- teveccüh [Ar.]** Yönelme.
t.+ i 188a/04
- teveccüh-i hümāyun [Ar.+Far.]** Hükümdarın askeriyle fetih amaçlı bir yere yönelmesi.
t.+ ndan 111a/08
- teveccüh-i hümāyün buyur- [Ar.+Far.+Tr.]** (Hükümdar için) askeriyle fetih amaçlı bir yere yönelmek.
t.- malu olduklarında 111a/04
- teveccüh-i hümāyün it- [Ar.+Far.+Tr.]** (Hükümdar için) askeriyle fetih amaçlı bir yere yönelmek.
t.- mezden 111a/10
- teveccüh it- [Ar.+Tr.]** Yönelmek.
t.- diler 054b/07
t.- dükde 190a/11
t.- se 149b/21, 157a/12, 189a/15
t.- üp 100a/03, 180b/16
- teveccüh olun- [Ar.+Tr.]** Yönelmek.
t.- mışdı 113a/08
- tevehhüm olun- [Ar.+Tr.]** Kuruntuya kapılmak; evhamlanmak.
t.- up 168a/13
- tevekkül itme- [Ar.+Tr.]** Güvenmemek.
t. imezsin 065a/04
- tevfik [Ar.]** Uygun hale getirme.
t. 005a/05
- tevhiğ [Ar.]** Bir ve tek olarak kabul etme; bir sayma.
t. 052a/13
- te'vil [Ar.]** Sözü başka anlama çekme; farklı yorumlama.
t. 055a/03
- te'vil id- [Ar.+Tr.]** Söylenen söze ya da yapılan bir davranışa farklı bir anlam yüklemeye, başka türlü göstermeye çalışmak.
t.- erler 123a/05
- tevkif eyleme- [Ar.+Tr.]** Bekletmemek.
t.- di 206b/14
- tevkir [Ar.]** Saygı gösterme; ululama.
t. 100a/20
- tevrāt [Ar.]** İbranilerin dini kitabı olan Kutsal Kitap'ın başında yer alan Tekvin, Çıkış, Levliler, Sayılar ve Tesniye adlarını taşıyan beş ayrı kitabın tümüne birden verilen ad.
t. 107a/02
t.+ da 147b/12, 147b/14, 167b/18, 169a/18, 197a/20
t.+ ı 077a/17
t.+ larıyla 098b/09
- tevt [Kpt.]** Zilhacce ayı.
t. 011a/12
- tevziŖ eyle- [Ar.+Tr.]** Paylaştırmak.
t.- di 023a/15, 156a/13
- tevziŖ it- [Ar.+Tr.]** Paylaştırmak.
t.- mişdi 037b/03
- teyemmün id- [Ar.+Tr.]** Uğurlu saymak.
t. iderlerdi 110a/01
t. üp 130a/20
- teymurleng [Ŗ.]** Timur İmparatorluğu'nun kurucusu olan hükümdar; Timur.
t. 108a/13, 226b/16
- tezil id- [Ar.+Tr.]** Aşağılamak; hor görmek.
t.- üp 131b/07
- tezvır [Ar.]** Söze yalan katma.
t. 039b/05
- tezyin id- [Ar.+Tr.]** Süslemek; bezemek.
t.- üp 041b/17
- tib [Ar.]** Hekimlik; tababet.
t. 011b/17, 141a/16, 192b/10
- tibāŖ [Ar.]** Yaradılışlar; huylar.
t.+ ı 078b/13
- tılsım [Ar.]** Doğa üstü bir takım güçleri olduğuna, doğa üstü işler yapabileceğine ve bir takım gizler taşıdığına inanılan şey; muska.
t. 007a/18, 015a/13, 017a/04, 021a/14, 023a/14, 024b/06, 025b/01, 030a/17, 035b/07, 035b/20, 043b/05, 044a/01, 048b/01, 066b/15, 074b/01, 128b/14, 128b/16, 150a/02, 151a/06, 151a/07, 164a/03, 165a/10, 228b/19
t.+ ı 128b/13, 143b/02, 170b/14
t.+ idur 012b/17, 029a/12, 145b/06
t.+ ıla 049b/17, 053a/09
t.+ mı 074b/19, 136b/06, 136b/15, 136b/20
t.+ iydi 028b/04
t.+ la 018a/21, 020a/02, 026a/01
t.+ lar 016a/08, 018a/07, 018b/11, 020b/10, 026a/02, 028a/21, 033b/15, 038a/13, 040b/10, 044a/02,

- 054a/13, 054a/17, 069a/13, 117a/21, 154a/04, 167a/05
 t.+ ları 050b/05, 137a/01, 137a/04, 154a/06
 t.+ ların 045b/10
 t.+ larına 075a/05
- tılsımāt** [Ar.] Tılsımlar.
 t. 006b/14, 007b/16, 017a/17, 019b/14, 020a/17, 023a/14, 038a/07, 044a/09, 045b/02, 074a/15, 075a/12, 135b/21, 136a/20, 149b/17, 192b/09
 t.+ a 005a/02, 046a/11
 t.+ da 022a/17, 025a/11
 t.+ dan 012b/12, 022b/16, 049b/04, 189b/12
 t.+ ıla 030b/10, 036b/14, 037b/13, 039a/21, 046b/18, 159a/04, 182a/05
 t.+ ından 046a/01
 t.+ la 136b/04
 t.+ ları 135a/12
 t.+ uñ 005a/04
- tılsımāt-ı Ŗacıbe** [Ar.+Ar.] Tuhaf tılsımlar.
 t. 046a/08
- tılsımāt-ı ğarıbe** [Ar.+Ar.] Tuhaf tılsımlar.
 t.+ den 062a/12
- tılsımāt idil-** [Ar.] Tılsımlarla büyülemek.
 t.- di 042b/03, 047b/21
- tılsımāt olın-** [Ar.] Tılsımlarla büyülenmek.
 t.- mişidi 136a/16
- tım** [Ar.] İnsanoglundan önce yeryüzünde yaşamış bir ümmet.
 t. 200b/02
- tınama-** [Tr.] (bk.tınma-)
 t.- yın 055a/18
- tınma-** [Tr.] 1. Aldırış etmemek; kulak asmamak. 2. Gücenmemek.
 t. 209b/13
 t.- dılar 143b/13
 t.- yalar 212a/16
 t.- yup 083b/04
 t.- zdi 085a/04, 126b/21
 t.- zlar 173a/08
- tırman-** [Tr.] Dik bir yere çıkmak.
 t.- dı 170a/15
- tırnağ** [Tr.] İnsan ve bazı hayvanların el ve ayak parmaklarının üst ucunda yüzeysel olarak yer alan boynuzsu tabaka.
 t.+ ı 058b/16
 t.+ muñ 058b/07
 t.+ ları 049b/10, 126b/06
 t.+ um 033b/04
- tırāş olın-** [Far.+Tr.] Üzerindeki pürüzleri alınmak.
 t.- miş 182b/02
- tığ** [Ar.] Güzel kokulu nesne.
 t. 211a/05
- tıbr-i altun** [Ar.+Tr.] Altın külçesi.
 t. 031a/05
- ticāret** [Ar.] Çeşitli mal, ürün, hizmet ve değerlerin alım satım işlerinin yürütüldüğü etkinlik; alış veriş işleri.
 t. 168b/08, 173b/10
 t.+ e 159a/07, 159a/17
- tığ** [Far.] Kılıç.
 t. 113a/18, 196a/10, 213a/18, 215a/01
 t.+ i 003a/07
 t.+ idi 003a/12
- tığ-i ser-tığ** [Far.+Far.] Keskin kılıç.
 t.+ le 213b/18
- tığ-i tığ** [Far.+Far.] Keskin kılıç.
 t.+ inden 003a/20
- tığ** [Ö.] (bk. tığ şahrāsı)
 t. 177b/10
- tığ şahrāsı** [Ö.] Sina Çölü.
 t. 177b/15, 177b/17, 177b/21, 178a/03
 t.+ na 198b/07
 t.+ nuñ 169a/17, 177b/09, 177b/13
- tihū** [Far.] Çil kuşu.
 t. 003a/13
- tilāl** [Ar.] Tepeler.
 t. 004a/13, 113a/09
 t.+ ı 126b/02
- tilāvet-i Ėurān-ı ĖerĖim eyle-** [Ar.+Ar.+Ar.+Tr.] Kuran-ı Kerim'i usulüne göre ve makamla okumak.
 t.- mek 109b/10
- tilāvet-i Ėurān-ı mübĖin** [Ar.+Ar.+Ar.] Kuran-ı Kerim'i usulüne göre ve makamla okuma.
 t. 228b/08
- tĖmār** [Far.] Eskiden, sipahi adı verilen atlı asker sınıfına verilen beylik arazi.
 t. 010a/08, 010a/09, 010a/10, 211b/01, 211b/08, 211b/13, 211b/16, 211b/17
 t.+ ından 220b/07
 t.+ lar 010a/04
 t.+ larla 229a/11
 t.+ larına 131b/06
 t.+ larında 186a/13
- tĖmār iÇ-** [Far.] 1. Binek hayvanlarının derisinin temizliğini yapmak. 2. AĞaçların bakımını yapmak; budamak. 3. Yara bakımı yapmak.
 t.- diler 224b/09
 t.- ecek 032b/02
 t.- en 186a/11
 t.- megi 186a/03, 186a/06
- timsāĖ** [Ar.] Timsahgillerden, sıcak ülkelerin akarsularında yaşayan, uzun kuyruklu, yassı bedenli, kısa ve yatay bacaklı, kalın derili, çoğunlukla su içmeye gelen kara hayvanlarını avlayarak beslenen vahşî hayvan.
 t. 120b/20, 125b/15, 125b/16, 125b/17, 125b/18, 126b/04, 126b/08, 126b/10, 127b/10, 127b/15, 127b/18, 128a/01, 128a/06, 128a/08, 128a/17, 128b/02, 128b/09, 128b/10, 128b/21, 129a/15, 170b/14
 t.+ a 125b/15, 126b/10
 t.+ dur 127b/09
 t.+ ı 126b/10
 t.+ lar 030a/17, 030a/18, 050a/01, 128b/17
 t.+ ları 192a/13
 t.+ uñ 125b/18, 128a/07, 128a/20, 128b/05, 128b/06, 128b/07, 128b/12, 128b/13, 128b/17, 128b/19, 128b/21, 129a/01, 129a/02, 129a/03, 129a/04, 129a/05, 129a/07, 129a/08, 129a/16, 129a/17, 129a/18, 170b/14
- timsāl** [Ar.] Resim; tasvir.
 t. 007a/16, 007b/10, 019a/04, 026b/18, 027a/17, 027b/02, 041a/11, 041a/17, 058b/06, 064a/16, 145b/01, 146a/18, 163b/11
 t.+ a 138b/01
 t.+ dan 157a/13
 t.+ ı 017a/13, 023b/03, 023b/04, 023b/05, 023b/07, 023b/08, 047a/09, 138a/19, 138b/02, 140a/20, 140a/20, 143a/17, 145b/03, 145b/05, 195a/07, 195a/21, 195b/01
 t.+ ın 007a/15, 017a/08, 017a/10, 017a/11, 017a/15
 t.+ ını 195b/07
 t.+ ıydı 046b/21
 t.+ lar 031a/19, 031a/20, 048b/04, 058a/16, 121b/10, 121b/18, 121b/20, 138a/14, 138b/04, 146a/13, 157a/06, 163b/04, 165a/07, 167b/13
 t.+ lardan 058b/05, 157a/06, 157a/11, 157a/15, 157b/10
 t.+ ları 023b/03, 023b/10, 023b/11, 023b/12, 115b/08, 117b/18, 143b/03, 143b/13, 195a/15
 t.+ larındaymış 143b/02
 t.+ larımuñ 118a/01, 118a/08
 t.+ laruñ 117b/19, 118a/03, 118a/04, 121b/21, 167b/14, 195b/04
 t.+ umı 033b/06
 t.+ uñ 007a/15, 007a/17, 017a/12, 033b/07, 058b/09, 118a/02, 118a/11, 195a/09, 195a/10
- timsāl-ı bĖ-mişāl** [Far.+Ar.+Ar.] Benzersiz timsaller.
 ş. 001b/05
- timsāl- ebū'l-hevl** [Ö.] (bk. ebū'l-hevl)
 t. 145b/13
- tinnĖş** [Ö.] Nil'in Tanis kolu kıyısında eski bir kent; Tanis.

- t. 164a/09, 164a/16, 166b/11, 177a/05, 179a/17, 179b/01, 230a/13
t.+ de 166b/10, 177a/15
t.+ ile 178a/18
- tinnîş buhayresi** [Ö.] Tanis Gölü.
t. 177a/06
- tinnîş-i ülâ** [Ö.] Eski Tanis; Tanis şehrinin daha sonra sular altında kalan ilk kurulduğu hali.
t. 038a/13
- tinnîş şehri** [Ö.] (bk. tinnîş)
t. 165b/01
t.+ nde 166b/09
t.+ ne 179a/14
t.+ nüñ 038a/18, 164a/07
- tinnîşü'l-ülâ** [Ö.] (bk. tinnîş-i ülâ)
t. 164a/15, 165a/16
- tîr** [Far.] Ok.
t. 003b/02
- tîr-i ârzü** [Far.+Far.] Heves oku.
t. 004a/14
- tîr-i muhkem** [Far.+Ar.] Yönünün değişmesi mümkün olmayan ok; ecel oku.
t.+ idi 083a/08
- tîre ol-** [Far.+Tr.] Bulanıklaşmak.
t.- ur 044a/14
- tiryâk** [Ar.] Panzehir.
t.+ lar 035b/06
- tiryâk-ı fârûk yılanı** [Ar.+Ar.+Tr.] Zehiri panzehir yapımında kullanılan yılan.
t.+ n 126a/09
- tîşe** [Far.] Külünk.
t. 070a/09
- tîz** [Far.] Çabuk; tez; ani.
t. 003a/08, 003b/16, 004a/09, 014a/07, 023a/06, 049a/15, 070b/12, 082a/21, 088a/19, 124b/05, 128b/08, 186b/10, 206a/12
- tîzcek** [Far.+Tr.] Çabucak; hızlı biçimde.
t. 152b/03
- tîzlik** [Far.+Tr.] Çabuk olma durumu; tezlik.
t. 183b/01
- töbruca** [Ö.] Balkanlar'ın kuzeyinde, büyük bölümü Romanya, küçük bir parçası da Bulgaristan sınırları içinde kalan ve eski bir Türk yurdu olan Dobruca bölgesi.
t. 190a/07
- töbtolu** [Tr.] Ağzına kadar, tamamen dolu.
t. 019a/10, 065b/01, 133a/01, 143b/11, 148a/02, 170b/07, 171a/02
t.+ ydı 118a/04
t.+ yıldı 170a/13
- toğ-** [Tr.] 1. Dünyaya gelmek. 2. (Güneş, ay ve yıldız için) ufukta görünmek, yükselmek.
t.- an 127a/01,
t.- ar 170a/02
t.- dı 007a/05, 020a/17, 079a/05, 134b/05
t.- duğı 016a/15, 025b/16, 181a/14
t.- duğından 203a/04
t.- mca 025b/16
t.- mağın 096a/16
t.- mazdan 171b/14
t.- miş 097a/14
t.- mişdi 009a/07
t.- sa 034a/01, 040b/08
t.- up 122b/17, 180b/21
- toğan** [Tr.] Küçük kuşları ve fareleri yiyerek beslenen, yetiştirilerek kuş avında kullanılan bir tür yırtıcı kuş.
t. 028a/19, 143a/19, 143a/20, 143a/21
- toğır-** [Tr.] Doğum yapmak.
t.- amasa 024b/20
- toğra-** [Tr.] Keserek parçalara ayırmak; doğramak.
t.- r 128b/10
t.- yup 224a/17
- toğrı** [Tr.] 1. Doğruca. 2. Bir şeye yönelmiş olarak, bir şeye karşı. 3. Eğilip bükülmemiş, düz. 4. Yalan ve yanlış olmayan; gerçek.
t. 003b/20, 005a/21, 005b/15, 006a/10, 006a/14, 007b/04, 009a/16, 018b/06, 019a/05, 019a/06, 021b/03, 022b/16, 032a/05, 045a/21, 049b/09, 056a/07, 056b/14, 057a/08, 061a/10, 061b/16, 062a/17, 063a/16, 063b/21, 065a/19, 065b/09, 065b/13, 065b/19, 079b/03, 082a/01, 087a/21, 087b/15, 087b/18, 088b/05, 095a/04, 097b/13, 099a/20, 099b/13, 101b/11, 103b/17, 104a/04, 104b/02, 109a/07, 111b/17, 111b/21, 112a/02, 112b/08, 120a/08, 120b/10, 121b/11, 122a/05, 122a/06, 122a/17, 123a/05, 123a/15, 127a/15, 131b/10, 132a/13, 133a/07, 135a/10, 138b/06, 146b/11, 154b/18, 155b/08, 156a/13, 157a/20, 159b/20, 160a/01, 160a/16, 160b/20, 161a/01, 165b/13, 166b/13, 172a/07, 176a/03, 177a/21, 179a/10, 179a/14, 180a/18, 183b/08, 184a/01, 191a/14, 191a/15, 191b/14, 194a/09, 195a/02, 203b/04, 203b/07, 205a/08, 206a/03, 209b/02, 212a/05, 213b/02, 217a/03, 217a/08, 222a/01, 223a/02, 223a/08, 223a/14, 226a/02, 228a/19, 230a/10
t.+ sı 196a/15
- toğrıl-** [Tr.] Bir tarafa yönelmek.
t.- dı 101b/08ı, 108b/04ı, 196b/08ı, 212a/09ı
t.- ur 209a/21
- toğrul-** [Tr.] (bk. toğrıl-)
t.- dı 066b/03,073a/14
- toğrult-** [Tr.] 1. Yönelmek. 2. Düzeltmek; düzgün duruma getirmek.
t.- dı 071a/20
t.- mişdur 016b/11
- toğruluk** [Tr.] Doğru olana yakışır davranış; dürüstlük.
t. 089b/07
- toğur-** [Tr.] (bk. toğır-)
t.- dı 127a/04
t.- duğı 175a/09
t.- duğları 199b/10
t.- mişdi 006a/06
t.- urdı 024b/21
t.- urlar 200a/20
- tohum** [Far.] Bitkilerde, döllenmiş yumurtacığın gelişmesini tamamladıktan sonra filizlenerek yeni bir bitkinin oluşumunu sağlayan organ; çekirdek.
t. 173a/17, 173b/02
t.+ ı 127b/01, 173a/15, 173a/16
t.+ uñ 173a/17, 173a/21
- toķ** [Tr.] Açlığını gidermiş; karnı doymuş olan; aç olmayan.
t. 037b/01
- toķı-** [Tr.] Bir eseri, en ince noktalarına kadar özen göstererek ortaya çıkarmak.
t.- dılar 041a/19
- toķın-** [Tr.] 1. Değmek; temas etmek. 2. Ulaşmak; isabet etmek. 3. (İyilik, kötülük, fayda, yardım vb. için) olmak; bulunmak. 4. Rahatsız etmek; olumsuz yönde etkilemek.
t.- a 189b/07
t.- acaķ 213a/14
t.- dı 041a/14
t.- duğı 166a/02
t.- up 040a/16, 112a/07
t.- ur 124b/03, 126a/14, 134a/06, 146b/09, 150b/16
t.- urdı 040b/08
- toķınma-** [Tr.] (İyilik, kötülük, fayda, yardım vb. için) olmamak; bulunmamak.
t.- z 170b/15
- toķsan** [Tr.] Doksan.
t. 025a/10, 030b/07, 031a/18, 035b/10, 038a/17, 062b/16, 065b/20, 066a/01, 072b/04, 080a/12, 085b/05, 085b/09, 091a/03, 103b/08, 104a/13, 105b/15, 142a/05, 155a/08, 165a/05, 217b/15
t.+ ında 085b/03
- toķsanıncı** [Tr.] Doksanıncı sırada olan.

t 091a/01, 162b/08
toğun- [Tr.] 1. Atkı ve çözgü ipliklerini bir tezgâh veya başka bir araçta birbiri arasından düzenli bir biçimde geçirmek suretiyle kumaş vb. üretilmek. 2. Değmek; temas etmek. (bk. toğın-)
 t.- dı 055b/21
 t.- duğı 144a/16
 t.- mağdan 146b/07
 t.- miş 029a/14
toğuş- [Tr.] Kafa kafaya vuruşmak.
 t.- mağda 129a/01
toğuz [Tr.] Dokuz.
 t. 002b/20, 005a/11, 010b/15, 018a/19, 038a/04, 062b/16, 063b/10, 066a/01, 077b/06, 077b/09, 077b/18, 079a/09, 080a/05, 093a/16, 106a/18, 106b/12, 106b/14, 109b/16, 111a/19, 111a/20, 111b/07, 111b/09, 112b/21, 113a/11, 113b/16, 114a/11, 114b/01, 141a/21, 141b/01, 142a/05, 146a/02, 156b/03, 163a/11, 178a/08, 179b/14, 184b/12, 207b/10, 207b/16, 214a/16, 216b/13, 229b/11, 232b/01
 t.+ a 229b/08
 t.+ ında 080b/02, 086b/13, 190a/13, 218a/03
toğuzuncu [Tr.] Dokuzuncu sırada olan.
 t. 077b/08, 103b/03, 144a/06, 201a/01, 204a/18, 220b/03
 t.+ sına 180b/03
tol- [Tr.] 1. Dolu duruma gelmek. 2. Bir boşluğun içine girerek doldurmak. 3. (Süre için) tamamlanmak; bitmek. 4. Yayılmak; kaplamak.
 t.- ar 010b/14, 010b/16
 t.- ardı 135b/05
 t.- dı 005b/12, 179a/09
 t.- mişdi 030b/06
 t.- mişdur 045b/03
 t.- sa 014a/20
 t.- up 091b/19, 149a/09
tola- [Tr.] Sarmak; dolaştırmak.
 t.- mişdi 053b/13
 t.- yup 021b/01
tolan- [Tr.] 1. Bir şeyin çevresinde dönmek; tur atmak. 2. Gelişmiş güzel gezinmek; gidip gelmek. 3. Dolaşmak.
 t.- dı 206a/04
 t.- dılar 035a/17, 138b/12, 178a/05
 t.- inca 232a/11
 t.- ur 131b/19
 t.- urağ 146b/11, 146b/15
 t.- urdı 136b/12, 159a/09, 188b/10
 t.- urken 136b/14
 t.- urlardı 031b/03
tolandur- [Tr.] Bir şeyin etrafını turlatmak.
 t.- ur 032b/08
tolaş- [Tr.] 1. Bir şeyin etrafına dolanmak; sarmalanmak. 2. Karışmak; birbiri içine girmek. 3. Gezme; gezinmek. 4. İlişmek; sataşmak.
 t.- dılar 221b/13
 t.- miş 048a/04
 t.- mişdi 019b/20
 t.- ur 126b/11, 136b/05, 136b/10
 t.- urdı 084a/08
tolaşdur- [Tr.] Bir şeyin etrafına dolamak; sarmalamak.
 t.- salar 128b/19
tolaşdurul- [Tr.] Bir şeyin etrafına dolanmak; sarmalanmak.
 t.- miş 017b/16
tolaşılma- [Tr.] Etrafında tur atılmamak.
 t.- zıdı 137a/17
tolayı [Tr.] 1. Etraf; çevre; dolay. 2. Boydan boya; tamamen.
 t. 031a/01, 050b/17, 051b/08, 060a/12, 073b/01, 128b/19, 152a/05, 152b/17, 153b/16, 155b/15, 171b/10, 182a/07, 187a/04, 190b/06, 205b/14, 213b/05
 t.+ ların 207b/04
 t.+ sına 031a/19, 045b/17, 195a/15, 205a/21

t.+ sında 027a/14, 037a/14, 039a/18, 047a/06, 058b/04, 153b/18
 t.+ sını 225a/13
toldur- [Tr.] 1. Dolmasını sağlamak; dolu duruma getirmek. 2. Bir boşluğun içine koyarak boşluğu kapatmak. 3. Yayılmasını sağlamak.
 t.- alar 201b/12
 t.- dı 016b/02, 063b/07, 137a/02
 t.- dılar 117b/10, 131a/13, 152a/01, 191b/12
 t.- up 007b/13, 031a/04, 039a/20, 040b/01, 055b/14, 126a/11, 139a/03, 157b/09, 194a/20
 t.- ur 014a/18
 t.- urıdı 010b/06, 014a/19
 t.- urlardı 157b/13
toldurul- [Tr.] Dolu duruma getirilmek.
 t.- sa 040a/10
toldurt- [Tr.] Doldurulmasını sağlamak.
 t.- dı 136a/19
tolu [Tr.] Atmosferin üst katlarında aşırı soğğun etkisi ile buz hâlinde katılaşıp eriyemeden yere ulaşan yağış şekli; dolu.
 t. 127b/08, 128b/20
tolu [Tr.] Boş olmayan; dolu.
 t. 004a/21, 028b/14, 029b/01, 118b/05
 t.+ dur 029b/04, 142a/16, 169a/16
 t.+ sı 031a/05, 186a/05
 t.+ ydı 178a/10
 t.+ ydı 008a/17, 079b/16, 139a/20, 160a/20
tomanbay [Ö.] Mısır Memluklularının son hükümdarı Sultan Tomanbay.
 t. 111b/05, 112b/07
 t.+ la 112b/01
tomanbay ed-devâ-dâr [Ö.] (bk. tomanbay)
 t. 112a/14
tomar-ı devlet [Tr.+Ar.] Devletin tomarı.
 t.+ lerı 112a/08
ton- [Tr.] Hareket kabiliyetini yitirmek.
 t.- dı 068b/10
toñ- [Tr.] Donmak; buz tutmak.
 t.- mişdi 019a/12
ton [Tr.] 1. Hayvanın rengi. 2. Kürk.
 t.+ da 126b/07
 t.+ ı 127a/03, 228a/04
 t.+ ından 126b/07
toñ [Tr.] Buz.
 t.+ ı 189a/10
tonan- [Tr.] Süslü biçimde giyinmek; süslenmek.
 t.- miş 084b/01
 t.- mişdi 018b/18
tonaT- [Tr.] 1. Göz alıcı şeyler kullanarak ilgi ve dikkat çekici hâle getirmek; süslemek. 2. Gerekli şeylerle giydirip kuşatmak. 3. Bir iş için gerekli olan her türlü araç ve gereci hazır duruma getirmek.
 t.- dı 219a/13
 t.- dılar 089a/19
 t.- duğdan 125a/02
 t.- duñ 002a/05
 t.- mişdi 003a/09
 t.- mişlardı 099a/21
 t.- up 045b/12, 230a/09
toñdur- [Tr.] Buz tutturmak, donmuş hale getirmek.
 t.- an 053a/16
 t.- up 189a/09
top [Tr.] 1. Top biçiminde, yuvarlak nesne. 2. Çevgenle vurulan top; topaç.
 t. 027b/11, 029a/10, 029a/11, 030a/03, 034b/03, 034b/04, 036b/09, 040b/06, 058b/03, 069a/14, 154b/17, 159a/01, 159a/02, 159a/05, 160a/01, 160a/02,
 t.+ ı 160a/01
 t.+ la 159b/19
 t.+ ları 159a/01
 t.+ laruñ 027b/12
top ol- [Tr.+Tr.] Toplanmak; bir araya gelmek.
 t.- up 214b/21
toprak [Tr.] 1. Yer kabuğunun atmosferin etkisi ile dağılıp

- organik maddelerle karışması ile meydana gelen canlıların etinasına elverişli yüzeysel tabakası. 2. Tarımsal etkinliklere uygun ve bu amaçla kullanılan alanlar. 3. Kara parçası.
 t. 117b/05, 129a/16, 132a/21, 147b/18, 147b/19, 185a/01, 185a/02, 185a/06, 185a/18, 185a/19, 207a/19, 211a/19
 t.+ a 134a/12
 t.+ dan 001/b/10, 002a/02
 t.+ dandur 144a/12
 t.+ dur 199a/16
 t.+ ı 011a/16, 121b/04, 139a/15, 147b/20, 169b/01, 171a/20, 195b/12, 197b/03
 t.+ ıla 031a/04
 t.+ in 001b/10
 t.+ ında 189a/02
 t.+ lara 169a/20
 t.+ ları 117b/09, 146b/07
- torı [Tr.]** (At donu için) gövdesi kızıl kahve, yelesi, kuyruğu ve ayakları siyah olan.
 t. 161a/13
- toru [Tr.]** Doruk; zirve.
 t.+ sında 194b/02
- toruğ [Tr.]** Doruk; zirve.
 t.+ ı 145b/07, 180a/05, 182a/15, 182b/05
 t.+ in 151b/05
 t.+ ina 120a/01, 144a/14
 t.+ ında 182b/06
 t.+ ını 135b/11
- toy- [Tr.]** Açlığını gidermek; tok duruma gelmek.
 t.- inca 224a/19
 t.- mışlarıdı 048a/14
 t.- sa 128b/06
- toyum ol- [Tr.+Tr.]** Ganimet almak.
 t.- dı 026a/05
 t.- dılar 103a/15
- toyumluğ [Tr.]** Eskiden savaş veya akında elde edilen ganimet; çapul.
 t. 208b/13
 t.+ ı 156a/13
- toz [Tr.]** Çok küçük ve havada uçacak kadar hafif parçalara bölünmüş kuru toprak.
 t. 185a/02, 185a/06
- töhmet [Ar.]** Suç isnadı; suçlama.
 t. 038a/04
 t.+ in 085a/06
- töhmet iT- [Ar.+Tr.]** Suç isnat etmek; suçlamak.
 t.- diler 038a/04
 t.- dükleri 146a/08
 t.- üp 146a/01
- tu yi- [Tr.+Tr.]** Ayıplanmak.
 t.- yelüm 031b/17
- tubbaÖ [Ö.]** Kuran'da adı geçen, Sebe kavminin bir boyu olan halklardan biridir. Tubba Yemen ya da Himyer hükümdarları için kullanılan bir sıfattır.
 t. 156b/14
- tubbah [Kpt.]** Cemaziyelevvel ayı.
 t. 011a/19
- tuc [Tr.]** Tunç.
 t.+ dan 185a/10
- tüde [Far.]** Yığın; küme.
 t.+ de 001b/05
- tüde-i pāk [Far.+Far.]** Kutsal küme.
 t. 001b/04
- tüdis [Ö.]** Eski Mısır'da bir hükümdar.
 t. 075b/04
 t.+ ün 075b/04
- tüfān [Ar.]** 1. Çok şiddetli, önüne gelen herşeyi yok edebilecek felaket. 2. Nuh Tufanı.
 t. 006a/04, 006a/13, 006b/03, 006b/06, 006b/07, 006b/13, 011b/17, 016b/05, 018a/18, 019b/21, 023b/19, 025a/05, 025a/06, 026a/09, 026a/12, 026a/15, 026a/16, 026a/17, 026b/21, 043b/01, 115b/03, 115b/12, 134b/15, 139a/10, 139a/11, 139a/12, 139a/13, 139a/14, 141a/01, 142a/03, 142b/18, 146b/13, 192a/20
- t.+ ı 115b/03, 115b/04, 115b/05, 115b/10, 115b/12, 115b/13, 137a/19, 137a/20, 178a/15
 t.+ dan 005b/20, 006a/01, 006a/15, 006b/04, 006b/09, 007b/03, 009a/14, 009a/17, 009b/03, 011b/14, 016a/05, 016a/11, 016a/12, 023b/19, 025a/09, 025b/13, 026b/10, 037b/15, 115b/01, 134a/01, 134a/04, 134b/15, 139a/17, 140b/19, 142b/16, 148b/14, 148b/15, 148b/17, 149a/14, 176a/11, 176a/17, 192a/20, 197a/17
 t.+ ıdur 141a/10
 t.+ ıla 019b/21, 025b/19
 t.+ ıydı 115b/14
 t.+ uñ 026b/04
- tüfān-ı nüñ [Ö.]** Nuh peygamber zamanında, inkârcı ve sapkın insanları cezalandırmak için Allah tarafından gönderilen yağmur ve kasırga afeti.
 t. 016a/04, 019a/03, 120a/09, 121b/09, 139b/01, 148b/12, 192a/21
 t.+ a 005b/18, 016b/05
 t.+ dan 005b/20, 015b/16, 026b/08, 114b/18, 142a/05, 183a/08, 008b/19, 009a/04, 009a/14, 146b/12
- tuğrā-yı ğarrā-yı Öalem-ārā [Tr.+Ar.+Ar.+Far.]** Alemleri süsleyen gösterişli tuğra.
 t.+ larıyla 111a/18
- tuğrıl beg [Ö.]** Büyük Selçuklu Devleti'nin kurucusu ve ilk sultanı olan Rükneddîn Ebû Talib Muhammed Tuğrul-Bey bin Mikail.
 t.+ ün 219a/17, 219a/20
- tuğyān [Ar.]** Ayaklanma.
 t. 072b/11, 107b/18, 155b/14, 220b/18
- tuğyān it- [Ar.+Tr.]** Ayaklanma çıkarmak.
 t.- mek 102b/11
- tuñaf [Ar.]** Şaşırtıcı; alışlagelmışin dışında.
 t. 105b/18
- tuhfetü'l-elbāb [Ö.]** Endülüslü seyyah Ebû Hâmid Muhammed el-Gurnâfi'nin Arapça olarak kaleme aldığı Tuhfetü'l-Elbāb ve Nuhbetü'l-A'câb adlı eser.
 t. 162a/01, 162b/05
- tül [Ar.]** 1. Uzunluk; boy. 2. Boylam.
 t. 151b/19
 t.+ ı 157b/11
- tül-i Öahd [Ar.+Ar.]** Uzun zamanlar.
 t.+ ıla 140a/08
- tül-i emel [Ar.+Ar.]** Tükenmez istek; tamah.
 t. 007a/06
- tül-i zamān [Ar.+Ar.]** Uzun zamanlar.
 t. 001b/08, 140a/04
- tuleytala [Ö.]** Roma'lı bir hükümdar.
 t. 116b/11
- tulm- [Tr.]** Batmak; gurup etmek.
 t.- acak 180b/21
 t.- inca 025b/15
 t.- urdu 020a/20
- tülis [Ö.]** Hz. İbrahim dönemindeki Mısır firavunu.
 t. 054b/03, 054b/12, 055a/05, 055a/11, 055a/12, 056a/04, 056a/14, 056b/06
 t.+ e 054b/10
- tulüÖ it- [Ar.+Tr.]** Güneş doğmak.
 t.- di 231b/20
- tuluğ [Tr.]** Şakak.
 t.+ lara 129a/10
- tulum [Tr.]** Bütün olarak yüzölüp çıkarılmış, kuyruk ve ayakları dikilerek torba haline getirilmiş koyun ya da keçi derisi.
 t.+ a 127b/02
- tulum- [Tr.]** (bk. tulm-)
 t.- dı 027b/17
 t.- duğı 016a/15, 062a/06, 136b/14, 158b/03, 158b/05, 181a/15
 t.- duğdan 150b/18, 151a/05
- tuóm [Ar.]** Tat; lezzet.
 t.+ ina 074a/03
- tuman [Tr.]** Duman.
 t. 198a/21
- tümiydün [Ö.]** Eski Mısır'da bir hükümdar.

t. 022a/01, 022a/04, 022a/13
t.+ uñ 022a/03
tun- [Tr.] Tıkanmak; kapanmak.
t.- dı 134a/10
tunduğ [Tr.] Kapanma; tıkanıklık.
t.+ in 129b/03
tüneh [Ö.] Buhayre'de eski bir köy.
t. 165a/21
tünis [Ö.] Kuzey Afrika'da bir ülke ve bu ülkenin başkenti olan şehrin adı; Tunus.
t. 161a/15
tünus [Ö.] (bk. tünis)
t. 008a/06
tur- [Tr.] 1. Kalmak; durmak; beklemek; mukim olmak; bulunmak. 2. Otmak; kalmak; karar kılmak; ikamet etmek; eğlenmek. 3. Hayatta olmak, yaşamak, varlığını sürdürmek. 4. Ayakta olmak; ayakta durmak. 5. Bir işi yapmağa başlamak; teşebbüs etmek. 6. Karşı durmak; karşı koymak. 7. (Bugünkü ek fiilin (-dUr) görevinde) sürüp gitmek; devam etmek; öyle olmak; bildirmek.
t. 024a/05, 054b/19, 054b/20, 214a/01
t.- a 115b/11, 115b/12, 115b/13, 115b/14
t.- acağı 032b/01
t.- acağ 073b/04
t.- alar 215a/20
t.- alı 015b/04
t.- amadı 083a/08
t.- an 051b/11, 054b/09, 118b/13, 152a/18, 163b/06, 163b/07, 185a/11, 205b/10, 214a/02, 216b/02
t.- asız 214b/16
t.- dı 016b/08, 023b/19, 026a/16, 026a/18, 031b/09, 047a/16, 054a/06, 061b/12, 064b/19, 084a/02, 092a/20, 100b/06, 109b/03, 150a/12, 154a/20, 154b/18, 210b/18
t.- dılar 100a/02, 100b/05, 146a/02, 146a/08, 152a/14, 184a/13, 184b/02, 191b/01, 205b/05, 227a/18
t.- duğı 012b/16, 019b/02, 028b/15, 042a/10, 055a/09, 060a/16, 117b/07, 135a/09, 136a/16, 139b/20, 189b/02
t.- duğdan 044b/07, 184a/12
t.- duğları 021a/04, 119a/03, 120a/13, 134b/08, 138a/11, 138a/16
t.- duğlarından 083b/13
t.- duñ 213b/21
t.- ı geldi 203a/03
t.- mca 151a/04
t.- ırak 138b/03
t.- madın 087b/06, 104a/01
t.- mağa 061b/18, 216b/06
t.- mağı 228b/11
t.- mağıçün 181b/04
t.- mağ 212a/15
t.- sa 126a/08
t.- sam 033a/03
t.- sun 008b/03, 216b/04
t.- uñ 045a/07
t.- up 011b/10, 024a/09, 048b/09, 054b/21, 057b/16, 098b/19, 114a/16, 133b/06, 134a/16, 138b/02, 154a/17, 167a/18, 180a/01, 204a/01, 210b/18, 214a/05, 223b/20
t.- ur 014b/18, 029a/11, 038b/15, 045a/12, 078b/13, 119a/17, 123b/06, 123b/11, 127b/15, 127b/16, 129a/05, 143b/07, 145b/13, 164a/21, 169a/06, 174a/13, 174b/06, 174b/17, 182a/03, 182b/15, 185a/08, 189a/09, 190b/04, 216a/03, 226b/04, 228b/10, 228b/14
t.- urdı 014a/15, 018a/18, 021a/12, 025a/05, 026b/21, 028b/11, 032b/21, 035a/05, 037a/05, 039b/16, 054b/01, 069a/20, 078b/16, 118a/10, 136b/07, 145b/10, 160a/20, 181b/21, 182b/21, 192b/20, 193a/05, 193a/20, 195b/10, 204a/08, 228a/08, 229a/20
t.- urdı 015b/02, 017b/14, 019b/21
t.- urın 157b/02, 214a/12
t.- urken 084b/04, 092b/14, 154b/19, 217a/20,

230b/04
t.- urlar 081b/15, 109a/15, 174a/15, 207b/01, 226b/09
t.- urlardı 040b/13, 067b/09, 070a/02, 144b/19, 222a/20
t.- urlardı 015a/19, 019b/01, 020b/19, 021a/01, 021a/17, 054a/01, 119a/19, 205b/16, 214b/21, 223b/21
t.- ursa 019b/02
t.- ursız 206b/19, 220b/10
t.- ursun 159b/09
t.- uruz 178b/19, 216b/07
t.- u yorur 038b/16
tür [Ö.] Mısır'ın Sina bölgesinde bulunan Sina Dağı.
t.+ a 073a/08
t.+ da 210a/15
tura [Tr.] Çatı; dam.
t. 158b/07
turağ [Tr.] Yerleşilen yer; yurt; barınılacak yer.
t.+ ı 147a/02
turan şah [Ö.] (bk. el-melikü'l-mu'âzzam turan şah)
t.+ ı 096a/11
t.+ uñ 096a/06
turfe [Ar.] Az görmüş; garip.
t. 117a/20, 144a/21, 187a/09
turgur- [Tr.] 1. Doğrultmak. 2. Durdurmak.
t.- dı 211a/13
t.- up 058a/11
turkur- [Tr.] Ayakta tutmak; dikmek.
t.- dılar 049a/05
turkurl- [Tr.] Dik olarak durdurulmak; dikilmek.
t.- mış 162b/15, 184a/03
t.- mışdı 182a/10, 182b/01
turma- [Tr.] 1. Karşı gelmek. 2. İşe, harekete devam etmek. 3. (Bugünkü ek fiilin (-dUr) görevinde) sürüp gitmemek; devam etmemek; öyle olmamak; bildirmemek.
t.- dı 178b/19
t.- yup 026a/12, 029a/02, 041b/05, 046a/13, 057b/04, 066b/10, 084a/01, 109a/03, 112a/06, 118b/04, 133a/20, 134a/06, 134b/03, 137b/07, 137b/18, 151b/17, 155a/19, 158b/11, 206a/14, 206a/20, 212b/14, 215a/03, 218a/11, 221b/02
t.- z 003a/12, 015a/07, 046a/05, 057a/12, 128a/03, 142a/11, 207b/04, 221a/15, 223a/17
t.- zıdı 167b/12
t.- zlar 025b/06
turna [Tr.] Turnagiller familyasının örnek tipi, siyah, gri veya beyazımsı benekli, uzun bacaklı ve uzun boyunlu, çok geniş kanatlı, Güney Amerika dışında bütün Dünya'da yaygın olarak yaşayan büyük bir göçmen kuş.
t. 174b/19
tür tağı [Ö.] (bk. tür)
t. 168b/09
turuğ- [Tr.] Durmak; karar kılmak.
t.- duğı 117a/17
turvânda [Far.] Erken çıkan yemiş.
t. 041b/04
tut- [Tr.] 1. Yakalamak; avlamak. 2. Ele geçirmek; istila etmek; kaplamak. 3. Tutmak; elinde bulundurmak; eliyle kavramak; kavrayarak eline almak; almak. 4. Saklamak; gitmesine, akmasına, çıkmasına engel olmak; alıkoymak. 5. Addetmek; öyle saymak. 6. Bir şeyin bedeli saymak; karşılık saymak. 6. (Yer için) kendine ayırmak; yerleşmek. 7. (Ağrı, hastalık vb.) etkisini göstermeye başlamak; musallat olmak. 8. Bağlanmak; ilişki kurmak. 8. İşlevini yerine getirir olmak. 9. (Öğüt, söz vb. için) dinlemek; uygulamak; dışına çıkmamak. 10. (İşçi vb. için) bir kimseyi çalıştırmak üzere ücret vererek anlaşmak; para ile çalıştırmak; hizmetine almak. 11. Girişmek; bir işe başlamak. 12. Yöneltmek; doğrultmak. 13. Sarmak; kaplamak. 14. Saklamak; gizli tutmak. 15. (Kişi için) bir yerden gitmemesi için bir engel ya da neden oluşturmak. 16. (İlenc, lanet vb. için) hedefine ulaşmak; gerçekleşmek. 17. Egemenliği altına almak;

- ele geçirmek.18. (Verdiği söz, ettiği yemin vb. için) yerine getirmek; gereğini yapmak; gerçekleştirmek.
19. Saptamak; kaydetmek.
- t. 049a/13, 090a/04, 090a/17, 096a/03, 211a/17
- t.- a 129b/07, 221a/18
- t.- alum 213b/12
- t.- am 068b/18
- t.- an 014a/04, 129a/02, 129a/13, 153a/09
- t.- ar 013b/17, 024b/17, 049b/19, 055a/13, 066a/12, 070a/21, 127b/18, 166b/18, 189a/15, 190b/05, 206b/03, 223b/17
- t.- ardi 017b/07, 017b/09, 018a/03, 027b/08, 042a/08, 047a/07, 047a/16, 048a/17, 051a/04, 057b/02, 136b/08, 138b/05, 189b/01, 192a/14, 232a/05
- t.- arlar 013b/19, 022a/21, 035b/06, 101b/07, 127b/21, 128a/11, 128a/20, 153a/08, 159b/19, 180b/18, 190b/17, 221a/18
- t.- arlardı 037a/06
- t.- arlardı 016a/19, 019a/20, 159a/02, 189a/13, 195a/15
- t.- arsin 058a/03
- t.- a var 024a/01
- t.- ayın 128a/06, 156b/09
- t.- di 021b/17, 022a/05, 048b/11, 071b/03, 086b/11, 092b/05, 096a/12, 110b/03, 112b/09, 113a/14, 117a/19, 151a/02, 151a/04, 152a/20, 190b/02, 192b/18, 194a/14, 201a/11, 206b/01, 210b/09, 216a/13, 223b/04, 224a/13, 224b/08, 225a/14, 225a/15, 225a/16, 227b/16, 227b/20, 228a/03, 231b/11, 231b/16, 231b/18
- t.- dılar 023a/06, 068a/19, 083b/05, 095a/05, 100b/12, 103a/20, 108b/18, 191b/10, 195a/13, 205b/10, 210a/20, 215a/02, 219a/15
- t.- duğı 024b/20, 069b/12
- t.- duğıni 063b/03
- t.- duıkları 132b/01
- t.- dum 151b/05
- t.- mağa 014a/02, 015b/21, 128a/01
- t.- mağ 012b/03, 230b/07
- t.- miş 014b/16, 018a/02, 182b/08, 228a/09
- t.- mişdi 017b/09
- t.- mişdi 126b/21, 217a/15, 232a/01
- t.- sa 013a/12, 024b/20, 127b/04
- t.- sun 196a/16
- t.- sunlar 090a/09
- t.- uñ 105a/15, 134b/13
- t.- up 013b/16, 022a/03, 030a/21, 038a/09, 041b/21, 047b/15, 048a/14, 058a/01, 063b/20, 071a/17, 071b/06, 076a/05, 079b/04, 082a/20, 084b/14, 087b/14, 096a/05, 102b/15, 104a/11, 118a/17, 145a/05, 151a/03, 170a/06, 170a/08, 185b/15, 200b/06, 201a/08, 202b/03, 221a/06, 223a/10, 230a/18
- tutam [Tr.]** Deste; demet.
- t. 173b/07
- tutul- [Tr.]** 1. Yakalanmak; ele geçirilmek. 2. Avlanmak. 3. İşlevini yitirmek; hareketsiz veya işlevsiz kalmak.
- t.- dı 028a/14, 155b/04, 179b/21
- t.+ sa 030a/16
- t.- urlar 186a/19
- tutulma- [Tr.]** Yakalanmamak.
- t.- yınca 163b/10
- tutun- [Tr.]** Umud bağlamak; güvenmek.
- t.- up 087a/03
- tutunma- [Tr.]** Umud bağlamamak; güvenmemek.
- t.- zlar 087a/03
- tutuş- [Tr.]** Birlikte belirlemek; kararlaştırmak.
- t.- dılar 214a/04
- tutuşdur- [Tr.]** Alev almasını sağlamak.
- t.- dı 213a/18
- tütüş [Ö.]** (bk. tülüş)
- t. 054b/04
- tütüş bin mâliyə [Ö.]** (bk. tülüş)
- t. 133a/09
- tütüş-yi şeker [Far.+Far.]** Tatlı dilli.
- t. 161b/17
- tutma- [Tr.]** 1. (Öğüt, söz vb. için) dinlememek; uygulamamak; dışına çıkmak. 2. Bir yolu izlememek; o yoldan gitmemek; onu benimsememek. 3. İşlevini yitirmek; hareketsiz veya işlevsiz kalmak. 4. Yakalamamak.
- t.- dı 071b/01
- t.- duğı 210b/02
- t.- mağa 221a/16
- t.- sunlar 090a/09
- t.- yup 084a/13, 105a/04
- t.- z 014a/02, 014a/03, 078b/17, 125b/06, 127b/20
- t.- zsañ 230a/14
- tutma [Tr.]** Yakalama, avlama işi.
- t. 199a/15
- tutul- [Tr.]** 1. Kapanmak; tıkanmak. 2. (İşçi vb. için) bir kimseyi çalıştırmak üzere ücret vererek anlaşılma; para ile çalıştırılmak. 3. Yakalanmak; avlanmak.
- t.- duğı 126a/07, 126a/09
- t.- miş 014b/20, 074a/09
- tutun- [Tr.]** (bk. tutın-)
- t.- mişlardı 110a/01
- tutuş- [Tr.]** Alev almak.
- t.- ur 188b/15
- tuy- [Tr.]** 1. İştirmek. 2. Hissetmek; algılamak. 3. Koku almak.
- t.- an 221a/02
- t.- arlar 035b/04
- t.- arlardı 034b/13
- t.- arsin 024a/04
- t.- dı 046a/16, 077b/13
- t.- dılar 157b/20
- t.- duğı 086a/19
- t.- ıcağ 046a/18, 230b/07
- t.- madın 056b/19, 060a/10, 089a/15
- t.- up 071a/21, 125a/07, 192b/17, 214a/09, 215a/08, 215a/11, 221a/01
- tuydur- [Tr.]** Duyurmak.
- t.- a 200b/10
- t.- mişdur 156b/17
- t.- urlardı 157b/15
- tuydurma- [Tr.]** Duyurmamak.
- t.- dı 095b/15
- t.- mağ 131a/05
- tuyıl- [Tr.]** Duyulmak; işitilmek.
- t.+ a 060a/01
- t.- miş 162b/16
- tuyılma- [Tr.]** Duyulmamak; işitilmemek.
- t.- z 090a/15, 172a/13
- tuyma- [Tr.]** Duymamak; işitmek.
- t.- dı 068b/04
- t.- duğçün 002a/20
- t.- zdı 166a/17
- tuyu [Tr.]** Duyu.
- t.+ sı 047a/17
- tuyulma- [Tr.]** (bk. tuiylma-)
- t.- sun 015b/03
- tuyür [Ar.]** Kuşlar.
- t. 037a/02, 228b/20
- t.+ ı 019b/07
- tuz [Tr.]** Sofra tuzu.
- t. 200a/18
- t.+ ıla 126a/11
- tuzlu deniz [Ö.]** Akdeniz.
- t.+ e 122a/18, 123a/02
- tüccār [Ar.]** Ticaretle uğraşan kimse; tacir.
- t. 171b/02, 215b/17, 215b/19, 231b/13
- tüfek [Tr.]** Uzun namlulu ateşli silah.
- t. 112a/07
- tükür- [Tr.]** Tükürük fırlatmak.
- t.- ürleridi 035a/03
- tüüd-bād-ı ğayret [Far.+Far.+Ar.]** Gayret kasırgası.
- t.+ ile 112a/18
- tüüd-bād-ı ħamle [Far.+Far.+Ar.]** Saldırı kasırgası.
- t.+ lerinde 215a/02
- türāb [Ar.]** Toprak.
- t. 004a/16

- t.+ a 011a/01
t.+ ı 151a/14
t.+ inuñ 003b/07
- türbe [Ar.]** Anıt mezar.
t. 179a/18
t.+ ler 017a/01
t.+ si 094b/08
- türbe evi [Ar.+Tr.]** Türbe.
t. 007a/09
- türk [Tr.]** Türk ırkından olan kimse.
t.+ i 219b/20
- türkçe [Tr.]** Türkler tarafından konuşulan Ural-Altay dil öbeğine bağlı dil; Türkçe.
t. 018b/10, 188b/14
- türkî [Tr.+Ar.]** 1. Türk'e ait olan. 2. Türk olan. 3. Türkçe.
t. 004b/15, 095a/10, 095a/14, 095a/15, 102b/18, 139b/10, 232a/09, 232a/13
t.+ ye 191a/09, 200b/16
t.+ yi 107a/11
- türkçe [Tr.+Ar.+Tr.]** Türkçe.
t. 007b/02, 027b/16, 052b/02, 086b/21, 115a/15, 125a/13, 137a/09, 142b/06, 144b/08, 150b/03, 151b/05, 153b/05, 156b/06, 161a/11, 161b/20, 165a/13, 176b/21, 182a/17, 189a/11, 190b/10, 190b/14
- türkî dil [Tr.+Ar.+Tr.]** Türkçe.
t.+ ce 143b/20
- türkmen [Tr.]** Türklerin Oğuz boyundan bir halk ve bu halktan olan kimse.
t. 108b/15
- türmüs [Ar.]** Acı bakla.
t. 127a/18, 127b/01
t.+ den 127a/21
- türrehâf [Ar.]** Saçma sözler.
t. 130b/17
- tütsi(sin) vir- [Tr.+Tr.]** Tütsü yakmak.
t.- e 029b/17
t.- se 051a/07
t.- seler 058b/07, 058b/16
t.- ürleri 023b/09, 023b/10, 023b/12
- tütün [Tr.]** Duman.
t. 048a/05, 048a/06, 048a/07, 048a/09, 048a/10, 067b/16
t.+ i 058b/17
t.+ in 029b/17
t.+ ler 048a/04
t.+ lerden 048a/04
- tütüz- [Tr.]** Tüttürmek.
t.- diler 041b/03
- tüvânâ [Far.]** Güçlü; kuvvetli.
t. 097b/06, 164b/19, 179a/02, 227b/11
t.+ yıldı 155a/01
- tüy [Tr.]** İnsan ve hayvanlarda deri üzerinde bulunan çok ince kıl.
t.+ i 058b/15
t.+ inden 195a/09
t.+ iyile 023b/03, 023b/05, 023b/06, 023b/07, 023b/09
t.+ leri 049b/11

U

- uÖayric [Ö.]** Bizans'ın Mısır genel valisi Mukavkıs'ın beyi.
u. 204b/17
- Öubbâdet bün eş-sâmit [Ö.]** Bütün savaşlarda Hz. Muhammed'in yanında bulunmuş önemli bir sahabe.
e. 205b/21, 207b/10, 214b/17, 214b/19
- Öubbâde hâzretleri [Ö.]** (bk. Öubbâdet bün eş-sâmit)
Öü. 207b/17, 207b/21, 208a/07
Öü.+ ne 207b/12, 208a/04,
Öü.+ nüñ 207b/11
- Öubbâd [Ar.]** Aşırı kulluk eden.

- Öü. 228b/09
- uc [Tr.]** Sebep; neden.
u.+ mdan 002b/04, 010b/21, 026a/21, 044b/05, 056a/19, 056b/01, 067b/13, 071a/11, 084a/19, 086b/13, 094b/13, 101a/15, 108a/15, 132a/03, 164b/21, 224b/21
- ucı bucağı [Tr.+Tr.]** Göz alabildiğine.
u. 169a/07
- ucuzlık [Tr.]** Bolluk; refah.
u. 056a/09, 066a/21, 066b/07, 101a/19, 124b/01, 125a/21, 173a/05, 177a/06, 218a/17
u.+ dur 024b/15
u.+ lar 038a/02
u.+ mı 043a/05, 166a/04
- ucuzluk [Tr.]** (bk. ucuzlık)
u. 048a/06, 171b/01
u.+ larla 037b/02
- uç- [Tr.]** 1. Havalanıp gitmek. 2. Yüksek bir yerden aşağı düşmek.
u.- an 158a/14
u.- ar 066b/20, 117b/03, 128a/08, 200a/15
u.- ardı 051a/07, 158a/15
u.- arlar 199b/19
u.- dı 117a/16, 134a/21, 137b/15
u.- dılar 158a/15
u.- up 117b/06
- uç [Tr.]** 1. Bir şeyin bitim noktası, son; baş; tepe; nihayet. 2. Gittikçe daralan ya da incelen şeylerin bittiği yer. 3. Kesici ya da delici bir aletin sivri ve batıcı yeri. 3. Sonuç. 4. Başlangıç noktası. 5. Sınır; hudut.
u. 059b/05
u.+ da 003a/09
u.+ ı 013a/01, 027a/18, 042a/08, 052a/18, 097b/07, 174b/11, 182a/21, 183a/03, 217b/05
u.+ m 217a/02
u.+ mda 017a/15, 217b/04
u.+ mdağı 091a/20
u.+ mdan 021b/21, 186b/08
u.+ mı 224a/14
u.+ lara 016b/03
u.+ ları 063b/07
u.+ ların 171a/08
- uçdan uca [Tr.+Tr.]** Baştan başa.
u. 161b/09, 174b/16, 179b/11, 210b/11
- uçur- [Tr.]** 1. Hızlıca göndermek. 2. Uçmasını sağlamak.
u.- dılar 095b/17
u.- inca 216b/04
u.- mış 004a/19
u.- up 088a/19
- uçurum [Tr.]** Dik inen, derin ve sarp yamaç.
u.+ lar 143a/08, 158a/14
u.+ lardan 137b/15, 158a/15
- ud yiri [Tr.+Tr.]** İnsanda, cinsel organların bulunduğu bölge.
u.+ n 031b/07
- Öudül id- [Ar.+Tr.]** Sapmak; yüz çevirmek.
Öü.- eridi 019b/02
Öü.- üp 111b/10
- Öudvân [Ar.]** Zalimlik; haksızlık etme.
Öü.+ ı 067a/06
- ufuk [Ar.]** Çevren; gözerimi.
u.+ da 146b/08
- uğra- [Tr.]** 1. Rast gelmek; tesadüf etmek. 2. Yolculuk sırasında gideceği yolun güzergâhını bir yerden geçirmek; yanından, içinden geçmek. 3. Üstüne varmak; saldırmak. 4. Yanına yaklaşmak.
u.- dı 049b/14, 057b/15, 061b/19, 064b/08, 065b/09, 084a/01, 084b/04, 138b/19, 155a/05, 171b/03, 210b/15
u.- dılar 084b/19, 147b/16
u.- diyısı 063b/21
u.- duğı 046a/04, 109a/02, 120b/07, 146b/09, 166b/13, 228a/18
u.- duğına 046a/01
u.- duğınlayın 016a/19
u.- duğum 227b/18

- u.- duş 116a/21
u.- duşları 023a/09
u.- madın 122b/03
u.- mağa 229a/21
u.- maş 043b/09
u.- mış 078b/20
u.- r 019a/04, 072a/12, 123a/01, 123a/09, 146b/12, 146b/14
u.- rısa 042a/10
u.- rlar 169a/05
u.- rlarıdı 021a/18, 137b/06
u.- sa 016b/03, 026b/19, 042a/09, 045b/04, 162a/20, 163b/09, 229b/01
u.- ya 065b/10, 189a/12
u.- yan 122a/09, 168a/20
u.- yandır 122a/06
u.- yanlar 166a/21
u.- yımaya 195b/06
u.- yımazıdı 229b/01
- uğrama-** [Tr.] 1. Yolu düşmemek; yöresinden, içinden geçmemek. 2. Rastlamamak. 3. Yaklaşmamak. 4. Kalmamak; durup beklememek.
u.- dı 061b/17
u.- dılar 191b/16
u.- sa 123a/02
u.- yınca 016a/18
u.- z 126b/04
u.- zdı 053a/01
u.- zıdı 044a/21
- uğranıl-** [Tr.] Rastlanmak.
u.- ur 171b/20
- uğraş-** [Tr.] 1. Savaşmak; çarpışmak. 2. Bir plan dahilinde bir kimseye rahatsızlık vermek; huzursuz etmek.
u.- a 214b/04
u.- alar 213b/16, 220a/17
u.- anlardan 061a/18
u.- asız 207a/15, 209a/15
u.- dı 097b/16, 110a/20, 154a/20, 201a/10, 222a/14
u.- dılar 038b/12, 047b/03, 047b/12, 056b/11, 071b/02, 096a/14, 155a/14, 212b/08, 212b/11, 222b/04
u.- imazsız 208a/12
u.- ıraş 155b/01
u.- mağa 061a/06, 202b/08
u.- mak 214b/18
u.- sa 201b/04
u.- sunlar 213b/11
u.- up 085b/07, 227b/14
u.- urıdı 162a/19
u.- urken 061a/21
u.- urlarıdı 155b/21
- uğraş [Tr.]** Savaş; dalaş.
u. 061a/03, 167b/12, 220b/14
u.+ a 067b/12, 154b/03, 209a/21, 213a/07, 213b/21, 214b/14, 214b/15
u.+ da 097b/14, 156a/02, 156a/21
u.+ dan 067b/18
u.+ ı 095b/21, 214b/13
u.+ lar 103a/20, 219a/15
u.+ laruñ 154b/02
- uğraş eyle-** [Tr.+Tr.] Savaşmak.
u.- diler 204b/20, 220a/06
- uğraşıcı** [Tr.] Savaşçı.
u. 077a/06, 156b/06
- uğraş iT-** [Tr.+Tr.] Savaşmak.
u.- diler 155b/20, 212b/09
u.- dükleri 216a/15
u.- medin 228a/11
u.- mege 212b/02
u.- megi 208a/11
u.- üp 221b/04
- uğraT-** [Tr.] Bir yere uğramasını, oradan geçmesini sağlamak.
u.- dılar 195b/05
u.- ıraş 022b/16
u.- salar 031b/06
- uğratma-** [Tr.] Yaklaştırmamak.
- u.- zlar 172a/10
- uğrı** [Tr.] Yol kesici; hırsız.
u. 016a/17, 092a/14, 222a/18
u.+ lar 092a/13
- uğurla-** [Tr.] Çalmak; aşırnak.
u.- dı 092a/15
u.- rdı 130b/13
u.- rlar 200a/17
u.- yup 107a/07
- uğurlama-** [Tr.] Çalmamak; aşırnak.
u.- yınca 188a/20
- uğurlaym** [Tr.] Gizlice.
u.+ layın 003b/13, 032b/03, 044b/08, 145b/21, 230a/20
- uğurlu** [Tr.] Kut sahibi; kutlu.
u. 201b/03
- uğursuz** [Tr.] Uğursuzluk getiren.
u. 129b/07
- uğur tutun-** [Tr.] Uğur olarak kabul etmek.
u.- mışlarıdı 110a/01
u.- up 087a/03
- Öuhde** [Ar.] Bir işi yapacağına dair söz verme.
Öu.+ sinden 131a/08
- uhnuh** [Ö.] (bk. idrîş paygâmbâr)
u. 121a/10
- Öuqâb** [Ar.] Kartal.
Öu. 020a/10, 020a/11, 034b/09, 041b/07, 046b/21
Öu.+ ı 017b/17
Öu.+ uñ 017b/16
- Öuqalâ** [Ar.] Akıllı kimseler.
Öu. 004a/02, 161b/12
Öu.+ nuñ 186b/12
Öu.+ sı 157b/19
Öu.+ yıla 143a/04
- Öuqkâb** [Ar.] (bk. Öuqâb)
Öu. 017b/15, 020a/07, 023b/10, 041a/13, 041a/15, 041a/19, 041b/10, 041b/12, 041b/14, 041b/18, 194b/05, 194b/07, 194b/11, 195a/21, 195b/06, 195b/09, 195b/21
Öu.+ laruñ 020a/10
- Öuqûbet** [Ar.] Eziyet.
Öu.+ e 112b/12
Öu.+ idi 109a/19
Öu.+ ler 223b/05
- Öuqûl** [Ar.] Akıllar.
Öu. 176a/04
- Öuqûl-ı melek** [Ar.+Ar.] Meleklerin akılları.
Öu. 001b/06
- ulal-** [Tr.] Büyümek; yetişmek.
u.- up 107a/17
- ulaş-** [Tr.] 1. Varmak; erişmek; yetişmek. 2. Bulaşmak; sirayet etmek. 3. Kavuşmak; buluşmak. 3. Yakınlık kurmak; yaklaşmak. 4. Musallat olmak.
u.- alar 180b/10
u.- dı 061a/02, 084b/12
u.- duğı 214b/08
u.- ı görsüñ 134b/12
u.- inca 167a/14, 226b/12
u.- maş 136b/12
u.- sun 026a/11
u.- ur 018a/17, 035a/03, 146b/12, 190a/05
- ulaşdur-** [Tr.] İletmek; vardırarak; ulaşmasını sağlamak.
u.- a 029b/17
u.- acaş 045a/06
u.- ayın 159b/08
u.- dı 062b/07, 093a/11
u.- dılar 090a/20
u.- urdı 042a/12
u.- urlarıdı 010b/03, 044a/06, 101a/09
- ulaşuK** [Tr.] Bitişik; birbirine bağlı.
u. 010a/20
u.+ ıdı 179a/02
- Öulemâ** [Ar.] Alimler; bilginler.
Öu. 012a/03, 020a/05, 075a/09, 076b/18, 093a/17, 097b/09, 098b/08, 100a/19, 101b/02, 101b/06, 101b/07, 102b/01, 109b/05, 113a/16, 228b/07,

- 232a/18
 Ö. + dan 087a/05, 092b/18, 097b/09, 101b/08, 102a/15, 175a/15, 175b/12
 Ö. + sından 012b/02, 152a/10, 162a/01
 Ö. + ya 083b/17, 091a/17
 Ö. + yı 083b/17
 Ö. + yıldı 064b/17
- Öulemā-yı hadîş [Ar.+Ar.]** Hadis ilmi alimleri.
 Ö. + dendür 218a/20
 Ö. + ün 094b/11
- Öulemā-yı haleb [Ar.+Ö.]** Halep alimleri.
 Ö. + den 105b/20
- Öulemā-yı kibār [Ar.+Ar.]** Büyük alimler.
 Ö. + dan 175a/14
 Ö. + danıdı 109b/20
- Öulemā-yı kibār-ı hadîş [Ar.+Ar.+Ar.]** Büyük hadis alimleri.
 Ö. + dendür 109b/18
- Öulemā-yı müslimîn [Ar.+Ar.]** Müslüman alimler.
 Ö. + den 101b/20
- Öulemā-yı müte'ahhîrin-i mısır [Ar.+Ar.+Ö.]** Mısır'ın son zamanlarda yetişen alimleri.
 Ö. + dan 004b/19
- Öulemā-yı nücum [Ar.+Ar.]** Yıldızlar bilimi alimleri.
 Ö. + ı 043a/20, 232a/17
- Öulemā-yı selef ve halef [Ar.+Ar.+Ar.]** Eski ve yeni alimler.
 Ö. + 004b/20, 005a/07
- Öulemā-yı şafî'îyye [Ar.+Ar.]** Şafîî alimleri.
 Ö. + den 004b/12
 Ö. + nüñ 092b/20
- ulu [Tr.]** 1. Büyük; yüce; iri. 2. Erdemleri bakımından benzerlerinden çok üstün olan; yüce; soylu; itibarlı.
 u. 007b/05, 007b/12, 009a/06, 009a/19, 009b/04, 009b/06, 009b/19, 012b/16, 016a/09, 017a/01, 017a/17, 017a/21, 018a/14, 022b/10, 028b/07, 029a/15, 032a/19, 033a/17, 034a/16, 034a/21, 043a/06, 043a/07, 048a/01, 048b/02, 048b/03, 050a/01, 063b/09, 064b/11, 069a/01, 070b/18, 072a/01, 073b/05, 081b/15, 083a/13, 086a/05, 091a/10, 096a/10, 096b/17, 097a/01, 097b/14, 099a/11, 100a/12, 101b/05, 103a/07, 104a/15, 104a/20, 104b/05, 106a/17, 107a/18, 107a/20, 107b/09, 107b/16, 110a/05, 111b/02, 111b/06, 115b/16, 120a/16, 120b/09, 122a/07, 129b/11, 129b/21, 132a/08, 132a/10, 134a/08, 134a/13, 134a/16, 135a/04, 135b/01, 135b/16, 135b/18, 136a/10, 139a/13, 142a/15, 142b/20, 143a/04, 143a/07, 145b/07, 148a/01, 148a/06, 149a/09, 151a/15, 151a/16, 151b/05, 158b/21, 160a/14, 160b/03, 160b/04, 161b/02, 163a/16, 163a/19, 163b/02, 166b/14, 167a/10, 167a/13, 169a/06, 171a/02, 172a/03, 172b/01, 175b/05, 176b/16, 182a/01, 182a/10, 185a/05, 187b/20, 190a/18, 192a/07, 192a/19, 193a/09, 195b/13, 196a/20, 202a/03, 202b/18, 205a/02, 217a/09, 220b/13, 222a/01, 224b/18, 226b/02, 228a/15, 229b/09
 u. + dan 231a/13
 u. + ları 006a/18, 009b/21, 075a/18
 u. + ların 149b/10
 u. + larından 070b/15, 097a/10, 102b/09, 129b/14, 161a/11, 208b/16, 220b/18
 u. + larındanıdı 096b/12, 103a/07
 u. + larını 202b/04
 u. + larundandır 092b/20
 u. + sı 016a/01, 133b/16
 u. + sını 049a/16
 u. + sınıñ 009a/11, 139b/13
 u. + sıydı 009a/16
 u. + sıydı 061a/20
- uluca [Tr.]** Daha büyük olan.
 u. + ların 067b/21
- ululuğ [Tr.]** Yücelik; üstünlük.
 u. + ı 202a/08
- Öulufe [Ar.]** İmparatorluk döneminde, kapıkulu askerlerine, acemi ocağı mensuplarına, bazı saray görevlilerine, devlet memurlarına, ilmiye mensuplarına üç ayda bir verilen maaş.
 Ö. 221a/14, 223b/01
 Ö. + leri 220b/09, 221a/13, 222b/17
 Ö. + lerine 221a/18
 Ö. + müz 221a/15
 Ö. + müzi 221a/16
 Ö. + si 211b/06
 Ö. + sinden 220b/07
- Öulüm [Ar.]** Bilimler.
 Ö. 006b/14, 012a/03, 139a/16
 Ö. + ı 018a/15
 Ö. + ında 036b/15
- Öulüm-ı Öalem [Ar.+Ar.]** Alemdeki bilimler.
 Ö. + e 022a/09
- Öulüm-ı hikmet [Ar.+Ar.]** Felsefe bilimleri.
 Ö. 160a/18
 Ö. + i 039b/17, 053a/13, 053a/15
 Ö. + ile 017b/06
- Öulüm-ı şanāyî [Ar.+Ar.]** Fen bilimleri.
 Ö. + ı 115b/06
- Öulüvv-i şān [Ar.+Ar.]** Şanın yüceliği.
 Ö. 091b/13, 160b/13
- um- [Tr.]** İstemek; ümit etmek; dilemek.
 u. - ardı 127a/06, 200b/08
 u. - arın 054b/20, 206a/08, 209b/15, 210b/21, 214a/01
 u. - arlarıdı 097b/08
 u. - aruz 009b/09
 u. - di 088a/20
 u. - duğunuz 207a/05
- Öummāl-ı sultānî [Ar.+Ar.]** Hükümdara bağlı valiler.
 Ö. 062b/11
- umür [Ar.]** İşler; görevler.
 u. 096b/12, 097a/01, 130b/12
 u. + da 231b/06
 u. + ı 104a/20
 u. + ın 018b/15, 080a/21, 100a/04
 u. + ma 023a/16, 230a/16
 u. + mı 020b/07
- umür-ı Öacibe [Ar.+Ar.]** Tuhaf işler.
 u. 044a/10
- umür-ı ğaribe [Ar.+Ar.]** Tuhaf işler.
 u. 136a/11
- umür-ı memleket [Ar.+Ar.]** Devlet işleri.
 u. + i 231a/10
- umür-ı mümkinе [Ar.+Ar.]** Yapılabilir işler.
 u. + dür 005a/09
- umür-ı saltanat [Ar.+Ar.]** Saltanat işleri.
 u. 107b/17
 u. + a 086b/11, 104b/04
 u. + ı 062b/14
 u. + ını 099a/15, 104b/07, 106b/03
- umür-ı saltanat-ı mısır [Ar.+Ar.+Ö.]** Mısır saltanatının işleri.
 u. + ı 105a/03
- umür-ı vilāyet [Ar.+Ar.]** Vilayet işleri.
 u. 111a/16
- un [Tr.]** Tahıl tanelerinin öğütülmesinden oluşan toz hâlindeki besin maddesi.
 u. + ıyla 127a/19
- Öunf [Ar.]** Sertlik; şiddet.
 Ö. 090a/09, 101b/15
- unıd- [Tr.]** Unutmak.
 u. - up 113b/11
 u. - ur 031b/03, 089b/17
- unudıl- [Tr.]** Unutulmak.
 u. - miş 020b/14
- unudma- [Tr.]** Unutmamak.
 u. - mağičün 031a/07
- unut- [Tr.]** (bk. unıd-)
 u. - dı 085a/01
- unutdur- [Tr.]** Unutmasını sağlamak.
 u. - dı 081b/17
 u. - duğı 081b/18
- unutma- [Tr.]** (bk. unudma-)
 u. 040a/06
 u. - ñ 100a/11
- Öunvān [Ar.]** Bir kimsenin yaptığı iş ya da görevi dolayısıyla

- verilen ad; san.
 Ö. 202a/18
 Ö. + ı 111a/18
- ur-** [Tr.] 1. Yerleştirmek; dikmek. 2. Sürmek; koymak; değdirmek; dayamak. 3. Elini veya elinde tuttuğu bir şeyi bir yere, birine, bir şeye hızla indirmek. 4. Yükleme; takmak. 4. Atmak; fırlatmak; çarpmak. 5. Baskın yapmak; yağmalamak. 6. Olduğundan başka biçimde görünmek. 5. Ateşe koymak; ateşe vermek. 7. Bağlamak; takmak. 8. Yansıtmak; aksetmek. 9. Kesmek; koparmak. 10. Ateşli ya da kesici silahla öldürmek veya yaralamak. 11. (Vurmalı çalgı için) çalmak.
 u.- alar 152a/15
 u.- an 002b/05, 003a/20
 u.- ayın 227a/13
 u.- dı 002a/10, 006b/11, 026b/15, 034b/08, 058a/01, 060a/11, 067a/18, 075b/09, 076b/10, 086b/07, 093b/21, 099a/14, 122b/17
 u.- dılar 005b/09, 084b/09, 088a/16, 097b/03, 104b/16, 135a/17, 152a/19, 210b/03, 223a/11, 224b/08, 227b/02
 u.- duğı 052a/20
 u.- duğca 193a/16
 u.- duğları 136a/07, 148a/07
 u.- ıcağ 172a/16, 187a/17
 u.- ma 199a/15
 u.- mağa 227a/13
 u.- malı olıcağ 135b/12
 u.- mışdı 038a/16
 u.- mışdı 037b/17, 079a/19, 187b/21, 193b/14
 u.- mışlar 164a/19, 218b/02
 u.- mışları 080a/17, 179b/01, 203b/03
 u.- sa 025a/04, 162a/19
 u.- salar 127b/06, 127b/07, 128b/21
 u.- up 024a/05, 036b/11, 050a/18, 057b/01, 076a/06, 095a/06, 098a/01, 103a/15, 145a/03, 154b/21, 159a/13, 170a/18, 211a/17, 219b/20, 225a/06
 u.- ur 027b/11, 028b/10, 039b/12, 053b/15, 070b/01
 u.- urdı 035a/09, 053b/21, 097a/14
 u.- urlar 030b/02, 072b/08, 074b/07
 u.- urlardı 152b/08
- ürähitus** [Ö.] Eski Mısır hükümdarı III. Ptolemy ve VI. Ptolemy.
 ü. 077a/19, 077b/06
- Öurbân** [Ar.] Çöl Arapları; bedeviler.
 Ö. 108b/15, 223a/08
 Ö. + ı 082a/16
 Ö. + ıyıla 082b/05
- urdurma-** [Tr.] Koydurmamak; taktırmamak.
 u.- z 100a/21
- urğan** [Tr.] Doğal lif iplerinin iki ya da daha çoğunun bir arada bükülmesiyle elde edilen kalın ip.
 u.+ lar 171a/08, 191b/09
- urıl-** [Tr.] 1. Yerleştirilmek; dikilmek. 2. Takılmak; verilme.
 u.- acağ 195a/04
 u.- dı 009b/20, 131b/13, 152a/21, 152b/04, 227b/06
 u.- duğı 211b/20
 u.- mışdı 111b/18
 u.- mışdur 178b/07, 190a/21
 u.- up 117a/10, 158a/17
- urın-** [Tr.] Giymek; üzerine geçirmek.
 u.- dı 095b/07
 u.- ur 173a/09
- urma-** [Tr.] İsbet etmemek; hedefi vurmamak.
 u.- yınca 083a/08
- urul-** [Tr.] (bk. urıl-)
 u.- dı 035b/16
 u.- mışdur 035a/10, 043a/02
- uruz** [Far.] Horoz.
 u.+ ları 197b/04
- Öuryân** [Ar.] Çıplak.
 Ö. 136b/04, 117a/15, 136b/11, 138b/17, 173a/04, 194a/21, 224a/12
- usül** [Ar.] Yol; yöntem.
 u. 157a/16
- uşyüt nâhiyesi** [Ö.] Orta Mısır'da Nil ırmağı kıyısında bir kent; Asyut.
 u.+ nde 030a/17, 121a/05
- uş** [Tr.] Bu, işte bu.
 u. 068b/02
- uşir** [Ö.] Hz. Yakup'un oğullarından biri.
 u. 198b/03
- uşmüm-ı tannâh** [Ö.] Mısır'da Dimyat yakınında bir belde.
 u. 179a/12
- uşmün** [Ö.] Eski Mısır'da bir hükümdar.
 u. 009a/13, 010a/07, 037b/14, 070a/10, 120a/13, 146a/05, 146a/18, 165b/09, 169b/05, 169b/11
 u.+ dan 169b/05
- uşmün bin mısır bin bayşar bin hām bin nūh** [Ö.] (bk. uşmün)
 u.+ a 167a/02
- uşmün bin mısrayim** [Ö.] (bk. uşmün)
 u. 170b/09, 178a/18
- uşmün oğlı menāküyüş** [Ö.] (bk. menāküyüş)
 u. 192a/08
- uşmüneyn** [Ö.] Mısır'da Dimyat yakınında eski bir şehir.
 u.+ den 010a/07, 184a/11
- uşmüneyn şehri** [Ö.] (bk. uşmüneyn)
 u. 184a/08
 u.+ ne 184a/01
 u.+ nüñ 184a/02
- utan-** [Tr.] Utanç duymak; ar etmek.
 u.- acağ 214a/12
 u.- dı 214a/10
 u.- duğum 214a/13
- utanma-** [Tr.] Utanç duymamak; ar etmemek.
 u.- dumı 214a/13
- Öütâred yıldızı** [Ar.+Tr.] (bk. Öütârid)
 Ö. 017b/13
- Öütârid** [Ar.] Merkür gezegeni.
 Ö. 020b/16, 141b/02, 141b/10, 181a/17
- Öütârid yıldızı** [Ar.+Tr.] (bk. Öütârid)
 Ö. + dur 035a/11
- Öutbe bin ebî süfyân** [Ö.] Ebu Süfyan bin Harb; Mekke'nin fethi sırasında Müslüman olmuş olan bir sahabi.
 Ö. 012b/07
- uv-** [Tr.] Ovuşturmak.
 u.- dı 166b/06
- uvacuk** [Tr.] Küçükük; çok ufak.
 u. 034b/18, 138a/07
- uvağ** [Tr.] Ufak.
 u. 167b/01
- uvan-** [Tr.] Ufalanmak.
 u.- an 163a/12
 u.- dı 184a/06
 u.- madın 040a/18
- uvanma-** [Tr.] Ufalanmamak.
 u.- z 135b/20
- uvaT-** [Tr.] Ufalamak.
 u.- alar 206a/15
 u.- dı 040a/16
 u.- dılar 118a/01
 u.- madın 193b/02
 u.- mış 158a/06
 u.- mışlar 162b/14
 u.- sañ 175b/06
 u.- up 166b/04, 186b/08
 u.- ur 186b/06
 u.- urlar 188a/15
- uy-** [Tr.] 1. (Kişi için) davranışlarını bir kimseye, görtüşe, emre vb. göre ayarlamak; onun yolunu izlemek. 2. Benzemek; birbirini tutmak.
 u.- an 002a/20, 034a/08
 u.- ar mı 090a/05
 u.- arsa 209a/05
 u.- dılar 208b/08, 230a/03
 u.- up 178a/12
- uyan-** [Tr.] 1. Uyku durumundan çıkmak. 2. Gerçekleri kavrar duruma gelmek; bilinçlenmek.

u.- dı 024a/07, 049a/15, 063a/19, 134a/11, 152a/20, 176b/05, 194b/04, 202a/02
u.- duğı 032a/21, 202b/14
u.- dukları 044b/15
u.- dum 052a/03, 134b/07, 134b/12
u.- ıcağ 045a/11, 159a/14
uyanlu [Tr.] Uyanı olan, dizginli.
u. 029b/02
uyanma- [Tr.] Uykudan kalkmamak.
u.- dılar 044b/15
u.- z 189a/19
uyanuk [Tr.] Sağduyulu.
u. 089b/13
uydur- [Tr.] İki şeyi birbirine uygun duruma getirmek.
u.- mışlardır 145b/11
uyhu [Tr.] (bk. uyhu)
u. 050a/20
u.+ sından 134a/11
uyı- [Tr.] (bk. uyu-)
u.- dılar 044b/14
u.- duğı 201b/19
u.- sa 089b/13
uyku [Tr.] Uykusu.
u. 134b/12, 189a/18
u.+ dan 049a/15, 052a/03, 159a/14
u.+ dayıdı 152a/20
u.+ m 052a/02, 151b/09
u.+ sı 176b/02
u.+ sından 032a/21, 063a/19, 176b/05, 202b/14
uyluğ [Tr.] Bacağın kalça ile diz kapağı arasında kalan bölümü; uyluk kemiği.
u.+ nda 174a/11, 174b/03, 224a/07
u.+ larımuñ 224a/15, 224b/03
u.+ umdağı 224b/08
u.+ uñdađı 224a/08
uyma- [Tr.] 1. (Kişi için) davranışlarını bir kimseye, görüŖe, emre vb. göre ayarlamamak; o yolu izlememek. 2. Benzememek, birbirini tutmamak.
u.- dı 002a/21
u.- z 145b/13
u.- z mı 090a/05
uyu- [Tr.] Uykuya dalmak; uyku durumuna geçmek.
u.- dı 050a/20, 159a/12
u.- dum 134b/07
u.- r 063b/09
u.- rdı 064b/13
u.- rdum 052a/02,
u.- rlarıdı 008b/10
Öuyün [Ar.] 1. Gözler 2. Kaynaklar.
Öu. 049a/11
Öu.+ ma 010b/18
uyuş- [Tr.] 1. Uyum sağlamak. 2. Anlaşmak.
u.- up 008b/12
u.- ur 209b/04
uz- [Tr.] Çok uzun zaman devam etmek; uzun sürmek.
u.- dı 151b/09
u.- miş 065a/01
u.- yup 142b/02
uzadı [Tr.] Uzunlamasına.
u. 025b/14, 126a/10, 135a/18
u.+ sına 135b/01, 162b/14, 163a/09
uzak [Tr.] Uzamda çok ötelerde olduğu düşünölen; ırak.
u. 040b/08, 089b/15, 121b/13, 227a/06
uzat- [Tr.] 1. (Kol, bacak, boyun vb. için) bir yere değmek, birine dokunmak için açmak, germek ya da yöneltmek. 2. Uzunluğunu arttırmak.
u.- a 055a/07
u.- dı 055a/09, 055a/15, 085a/05
u.- ı virürler 128a/13
u.- miş 028b/02
Öuzlet [Ar.] Köşesine çekilme; insanlardan uzak kalma; yalnızlık.
Öu. 003b/11, 042b/08
uzluğ [Tr.] Ustalık; maharet.

u.+ ıyla 193b/01
uzun [Tr.] 1. Uzunluk sahibi; boylu. 2. (Süre, zaman için) başlangıcı ile bitimi arasında fazla zaman aralığı bulunan; yavaş geçtiği için çok zaman olmuş gibi görönen. 3. Boy; uzunluk.
u. 028a/15, 064b/11, 070a/11, 072a/05, 128b/02, 129b/06, 152b/02, 153a/04, 162a/16, 162b/02, 171a/07, 188a/13, 198b/04, 199a/17, 199a/19, 199b/06, 199b/15, 202a/10, 207b/14
u.+ dur 126b/05, 127b/11, 127b/17
u.+ ı 005b/10, 007a/13, 025b/04, 033b/11, 034b/01, 036b/21, 041a/19, 042a/15, 058b/13, 090b/08, 119b/16, 125b/16, 139b/14, 139b/18, 143a/13, 145b/07, 152b/16, 160a/14, 161b/08, 161b/11, 163a/09, 163a/16, 166b/03, 167a/12, 169b/14, 179b/21, 182a/08, 182a/19, 182a/21, 182b/06, 192b/02, 192b/04, 193a/04, 193a/08, 218b/01
u.+ m 143b/12
u.+ ma 009b/13, 052b/19, 143a/17, 172b/20, 183a/03
u.+ larınuñ 161b/01
uzunluğ [Tr.] Uzunluğu olan.
u. 007a/18
uzunluğ [Tr.] 1. Bir şeyin bir ucundan öbür ucuna kadar olan uzaklık. 2. Zaman açısından sürenin çok olma durumu. 3. Uzun olma durumu.
u.+ da 128b/03, 177a/20
u.+ ı 018a/08, 029b/10, 029a/14, 064b/11, 127b/10, 157a/08, 162a/06, 162a/11, 166b/05, 166b/08, 177b/20, 191a/18
u.+ m 151b/13
u.+ mda 162b/01
Öüzv [Ar.] Vücutta belli bir görevi üstlenen parça; organ.

Öu.+ ı 145b/05
Öu.+ m 145b/11
Öu.+ ma 024b/18
Öu.+ mı 024b/18
Öu.+ ların 140a/07
Öu.+ larını 207a/21

Ü

ü [Far.] Ve.

ü. (Bir çok yerde)

übbehet [Ar.] Ululuk; yücelik.

ü. 099a/20, 228a/19

üç [Tr.] Üç sayısı.

ü. 003b/05, 004a/01, 011a/11, 017b/03, 018a/09, 018a/16, 023a/11, 025a/09, 025b/18, 031a/05, 037b/09, 038a/02, 040b/11, 041a/01, 042b/05, 047b/08, 047b/09, 059b/04, 059b/15, 061a/09, 061b/14, 062a/09, 062b/05, 062b/21, 063a/13, 066a/13, 067a/19, 068a/02, 068a/10, 072b/04, 073b/04, 076b/16, 077a/08, 077a/12, 077b/14, 078a/11, 079a/06, 080a/09, 080a/18, 080b/02, 080b/05, 080b/09, 081a/08, 082b/14, 083a/10, 083b/05, 083b/06, 084b/11, 084b/16, 086a/04, 089a/14, 089b/08, 092b/21, 096b/07, 098a/18, 102b/14, 103b/20, 104a/17, 106a/16, 106a/18, 106a/20, 111b/01, 113a/11, 117b/13, 118b/14, 124a/04, 124b/07, 125a/05, 126a/18, 131a/11, 132a/19, 133b/17, 134a/04, 135a/16, 136b/03, 137a/14, 139a/19, 139b/17, 139b/21, 141a/04, 141b/01, 141b/02, 141b/03, 142a/02, 142a/04, 142a/05, 142b/02, 143a/13, 143a/15, 143a/16, 143b/04, 143b/05, 144a/11, 146a/20, 150a/08, 150a/09, 150b/08, 150b/10, 154a/16, 155a/14, 156a/21, 157a/13, 158a/18, 158a/21, 158b/07, 159a/19, 161b/11, 162a/13, 163a/10, 163a/17, 163b/13, 163b/19, 164a/11, 168a/03, 169b/15, 170a/02, 170b/01, 173b/19, 174a/12, 176b/08, 177a/05, 181a/14, 181b/04, 182a/15, 182b/06, 186b/07, 187a/15, 188a/14, 190a/13, 190b/08, 191a/10, 191a/21, 193b/14, 195b/19, 196b/17, 196b/20, 197b/01, 198b/17, 203a/01, 203a/05, 203a/06, 203b/09, 204b/06, 207a/13, 207b/12,

- 208a/01, 208b/09, 208b/19, 208b/20, 209b/14, 212a/10, 212b/08, 214a/12, 216b/12, 217b/09, 217b/20, 218a/11, 218a/15, 218b/01, 222b/12, 223a/19, 227a/01, 227b/10, 228b/02, 229b/11, 231b/12, 232a/01
 ü.+ den 002a/03, 208a/01
 ü.+ i 133b/17, 135b/14, 139b/12
 ü.+ idür 010b/15, 179b/14
 ü.+ in 104a/09, 160b/18
 ü.+ inde 191a/10, 232b/01
 ü.+ ineydi 099b/11
 ü.+ ine 094a/10, 105b/07
- üçer [Tr.]** Her birine üç tane düşecek biçimde.
 ü. 131b/03, 143a/16
- üçüncü [Tr.]** Üçüncü sırada olan.
 ü. 005a/11, 009a/10, 009a/12, 031a/01, 060a/05, 077a/19, 077b/19, 089b/10, 090b/03, 098b/11, 104a/13, 104b/18, 104b/20, 105b/05, 106a/05, 136a/14, 143a/19, 143b/09, 146a/17, 155b/05, 155b/19, 155b/20, 158a/21, 158b/09, 174a/18, 181a/15, 184b/12, 203a/03, 209b/18, 216b/17 229b/07
 ü.+ sidür 037b/16
 ü.+ sine 180a/21
- üfr [Ar.]** Övgü.
 ü. 141a/11, 141a/15
- üftâdelik [Far.+Tr.]** Gönül vermişlik; aşıklık.
 ü. 003b/14
- üfür- [Tr.]** 1. Nefesi, dudakları büzerek hızla ve basınçla dışarı vermek; üfleme. 2. (Müzik aleti için) üfleyerek çalmak. 3. Dua ettikten sonra üfleme.
 ü.- di 060a/14
 ü.- e 029b/19
 ü.- ür 027a/18
 ü.- ürler 172a/17
- üfürme- [Tr.]** Üfleme; nefes vermemek.
 ü.- yince 189a/19
- üleş- [Tr.]** Pay etmek; paylaşmak.
 ü.- diler 009b/18, 156b/19
 ü.- elüm 009b/12
 ü.- irken 162b/16
 ü.- mişler 162b/16
 ü.- üp 130a/17
 ü.- ürken 162b/10
- üleşdür- [Tr.]** Paylaştırmak.
 ü.- di 090b/21
- üleşdürme- [Tr.]** Paylaştırmamak.
 ü.- yeyidün 164b/18
- ümem [Ar.]** Ümmetler; insan toplulukları.
 ü. 024a/11, 026a/05, 047a/19, 153b/07, 199b/16
 ü.+ den 168b/18, 173a/13
 ü.+ ün 004b/05, 193b/07
- ümem-i Öâlem [Ar.+Ar.]** Alemdeki ümmetler.
 ü.+ ün 193b/07
- ümem-i bâliye [Ar.+Ar.]** Eski ümmetler.
 ü. 004b/01
- ümem-i keşîre [Ar.+Ar.]** Çok çeşitli ümmetler.
 ü. 166a/20
 ü.+ den 200b/02
- ümem-i muhtelif [Ar.+Ar.]** Birbirinden farklı ümmetler.
 Öü.+ den 015b/06
- ümem-i mütehalife [Ar.+Ar.]** Birbirinden farklı ümmetler.
 ü. 015b/10
- ümem-i mütekâşîre [Ar.+Ar.]** Çoğalmış, sayısı fazla olan ümmetler.
 ü. 203b/15
- ümem-i sâlife [Ar.+Ar.]** Geçmiş ümmetler.
 ü.+ den 116a/11
- ümerâ [Ar.]** Beyler; emirler.
 ü. 099a/01, 099a/10, 105a/02, 105a/10, 108b/12, 130b/12, 131a/14, 186b/21, 187a/08
 ü.+ dan 108b/20
 ü.+ nuñ 131b/06
 ü.+ sına 212b/19
 ü.+ sından 064a/03
 ü.+ yı 164a/13
- ümerâ-yı Óasker [Ar.+Ar.]** Üst rütbeli asker.
 ü.+ in 095a/16
- ümerâ-yı benî-Öubeyd [Ar.+Ar.+Ar.]** Abbâsi beyleri.
 ü. 080a/080
 ü.+ den 87a/05
- ümerâ-yı eclâb-ı çerâkise [Ar.+Ar.+Ar.]** Köle olarak alınıp yetiştirilen ünlü Çerkez beyleri.
 ü.+ den 110a/05
- ümerâ-yı devlet [Ar.+Ar.]** Padişaha bağlı beyler.
 ü. 097b/04
 ü.+ i 108a/21, 110a/16
 ü.+ inde 080b/19
 ü.+ inden 144b/16, 156a/05
 ü.+ ine 100a/18
- ümerâ-yı kibâr [Ar.+Ar.]** Seçkin beyler.
 ü. 228a/16
 ü.+ dan 038b/09, 230a/16
 ü.+ danıdı 103a/04
 ü.+ mdan 087a/19
- ümerâ-yı kibâr-ı ek râd [Ar.+Ar.+Ar.]** Seçkin Kürt beyleri.
 ü.+ dan 087b/10
- ümerâ-yı nâm-dâr [Ar.+Far.+Far.]** Ünlü beyler.
 ü.+ danıdı 097b/01
 ü.+ mdan 088b/04
- ümerâ-yı nâm-dâr-ı çerâkise [Ar.+Far.+Far.+Ar.]** Ünlü Çerkez beyleri.
 ü.+ den 110a/11, 113a/04
- ümid [Far.]** Beklenti; umut.
 ü.+ dür 111a/10
 ü.+ le 005b/01
- ümîdi kes- [Far.+Tr.+Tr.]** Beklentisi kalmamak; ummaz olmak.
 ü.- di 078a/17, 155b/18
 ü.- diler 032a/18
 ü.- dügi 078a/20
- ümîz-i Óâşiyân-ı rüz-ı mahşer [Far.+Ar.+Far.+Ar.]** Mahşer gününde isyankarların umudu.
 ü. 002b/02
- ümm-i düneyn [Ö.]** Nil kenarında bir liman kenti; Tedonyas.
 ü. 205a/13
- ümmet [Ar.]** Bir peygambere inanıp onun yolunu seçen insanların tümü.
 ü. 002b/05, 142b/08, 168b/14, 199a/14, 199a/16, 199a/18, 199a/20, 199b/01, 199b/02, 199b/03, 199b/05, 199b/07, 199b/12, 199b/13, 199b/14, 199b/16
 ü.+ dendür 115b/20
 ü.+ i 002a/12, 052b/11
 ü.+ inün 147b/16
 ü.+ leridi 200b/03
- ümmet-i muhâmmed [Ar.+Ö.]** Hz. Muhammed'in ümmeti; Müslümanlar.
 ü.+ den 147b/06
- ümmü'l-bilâd [Ar.+Ar.]** Beldelerin annesi; Mısır.
 ü. 009a/02, 010b/18
- ümmü'l-halîl [Ö.]** Memluk sultanı Şecüreddür'ün oğlu.
 ü. 096a/16
- ümmü'l-veled [Ar.+Ar.]** Efendisinden çocuğu olan cariye.
 ü.+ iydi 095b/14, 096a/16
- üns bağla- [Ar.+Tr.]** Alışmak.
 ü.- rdı 037a/05
- üns id- [Ar.+Tr.]** Alışmak.
 ü.- er 166a/09
- üns tut- [Ar.+Tr.]** Alışmak.
 ü.- ar 013b/17
 ü.- dı 151a/04
 ü.- mışdı 126b/21
- üre- [Tr.]** 1. (İş için) hızlı ilerlemek. 2. Artmak; çoğalmak. 3. Üreme yoluyla çoğalmak.
 ü.- di 009b/04, 145a/06, 176b/15
 ü.- r 171a/21
 ü.- yüp 072b/06
- üril- [Tr.]** Şişkinleşmek.

ü.- ür 127b/02
ürk- [Tr.] (Hayvan için) bir şeyden korkarak sıçrayıp kaçmak.
 ü.- er 189a/16
üsküdar [Ö.] İstanbul'un Anadolu Yakası'nda bir ilçe.
 ü. 111b/20, 112a/01
üslüb [Ar.] Yol; yöntem; tarz.
 ü. 095a/08, 122a/17, 165a/19, 205b/18, 206a/06
 ü.+ a 014b/21, 037b/09, 145a/06, 187b/12, 188a/21, 221b/10
 ü.+ da 150a/19
 ü.+ ı 174a/17
 ü.+ ıdur 174a/17
 ü.+ ıla 182b/09
 ü.+ in 211b/08
 ü.+ inca 023a/12, 025b/21, 084a/15
 ü.+ ında 010b/18, 035b/16, 037b/11, 084b/03, 102a/01, 114b/07, 182b/10, 195a/19
 ü.+ la 004a/12
 ü.+ ları 193b/09
üslüb-ı mezkür [Ar.+Ar.] Bahsi geçen yöntem.
 ü. 211a/09
üst [Tr.] 1. Yukarı tarafta bulunan. 2. Bir şeyin dış yüzü; yüzey. 3. Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, fevk, alt karşılığı. 4. Üzeri.
 ü. 126b/09, 127b/12, 127b/15, 127b/16, 128a/16
 ü.+ i 010a/06, 027a/13, 082b/02
 ü.+ inde 002a/04, 018a/12, 018b/04, 022a/19, 023b/02, 029a/11, 030a/05, 035a/07, 036b/02, 041b/20, 047a/16, 048a/02, 064a/16, 121a/04, 121a/07, 137a/05, 138a/19, 140b/10, 148a/03, 157a/08, 157a/09, 157b/08, 162b/19, 163a/17, 163b/03, 174a/15, 184a/02, 188a/03, 191b/21, 223a/18
 ü.+ inden 027b/10, 030b/06, 117a/17, 191b/03
 ü.+ ine 007b/12, 027a/19, 027b/20, 028a/17, 041b/02, 042a/20, 043b/14, 051a/07, 120a/01, 128a/09, 135b/02, 137b/14, 140b/16, 143a/09, 144b/18, 146b/08, 153b/16, 162b/14, 174a/02, 179b/04, 182a/20, 202b/08, 203b/06
 ü.+ ini 053b/12
 ü.+ ümüzi 163a/08
üstäd [Ar.] Herhangi bir bilim, sanat veya zanaat alanında üstün bilgisi olan kimse; başkaları için bir örnek oluşturan usta.
 ü. 070a/08, 090b/13, 145b/09, 152a/13, 152b/16, 160b/15, 185a/11, 194b/13, 227a/14, 227a/18
 ü.+ ıdur 102b/02
 ü.+ lar 017a/11, 040b/03, 041a/18, 069b/20, 070a/06, 151b/19, 151b/21, 152a/09, 152a/18, 195a/04, 195b/14
 ü.+ lardan 118b/13
 ü.+ ları 037a/18, 136a/04, 153a/14
 ü.+ larından 057a/19
üstüvâne [Far.] Direk; sütun.
 ü.+ ler 026b/14, 033b/21, 069a/11
üstüvâr [Far.] Sağlam; kuvvetli.
 ü. 116a/06, 182a/10
üstüvâr ol- [Far.+Tr.] Kuvvetlenmek.
 ü.- a 179b/18
üstün ağaçları [Far.+Tr.] Üzerine binanın çatısı oturtulan büyük atma. ü. 176b/17
üsvân [Ö.] Güney Mısır'da Nil ırmağı kıyısında bir kent; Asvan ya da Asuan.
 ü. 171a/19, 231b/09
 ü.+ a 008a/01, 009b/13, 010a/06, 010a/21, 120b/11, 169b/04, 172b/01, 172b/02
 ü.+ dan 010a/19, 145a/16, 160b/09, 171b/07, 171b/09, 171b/15, 171b/17, 172a/18
 ü.+ uñ 171a/18, 171b/03, 171b/07, 172a/20, 172b/07
üsvân nâhiyesi [Ö.] (bk. üsvân)
 ü.+ nden 135a/04
 ü.+ nüñ 160b/06
üsvân taşı [Ar.+Tr.] Asvan'da çıkarılan damarsız siyenit (pembe granit).
 ü.+ ndan 141b/18

üş- [Tr.] 1. Bir yerde toplanmak; üşüşmek; yığılmak. 2. Topluca saldırmak.
 ü.- di 093b/07, 095b/09, 171a/17
 ü.- diler 046a/19, 179a/06
 ü.- üp 019b/18, 152a/10, 179b/04, 191b/06
üşime- [Tr.] Soğuğun etkisini hissetmek.
 ü.- yecek 209b/03
üşür- [Tr.] Topluca vurmak.
 ü.- mişler 162b/13
üt- [Tr.] Yüksek ısı ya da alevde tutarak yakmak.
 ü.- seler 013a/14
üzer [Tr.] 1. Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı. 2. Varlık, kimlik; maddi benlik; öz. 3. Bir şeyin görülen yanı, yüzü. 4. Bir şeyin dış yüzü, yüzey. 5. Giysi. 6. Vücut, beden. 7. Artan, geriye kalan bölüm. 8. Bazı tamlamalarda zaman bildiren bir söz. 9. Yapılış, oluş zamanı. 10. Bir kimsenin bedeni üzerinde taşıdığı çanta vb. eşya. 11. İlgilenilen, üzerinde durulan, ilişkin konu.
 ü.+ i 018a/21, 020a/02, 024b/06, 025b/01, 025b/21, 036b/14, 064a/05, 069a/16, 095a/10, 143a/10, 143b/16, 148a/02, 175a/12, 175a/15, 207a/19, 228a/13
 ü.+ idür 169a/05
 ü.+ in 006a/12, 007b/12, 017a/04, 034b/17, 037b/13, 046a/09, 046b/18, 053a/08, 060a/11, 061a/08, 064a/05, 067b/02, 118b/05, 136b/04, 164a/05, 176a/14, 215a/08, 221a/01
 ü.+ ince 017b/01
 ü.+ inde 006b/06, 007a/15, 007a/16, 008a/16, 013a/04, 013a/05, 014a/15, 014b/13, 015a/05, 015a/15, 016a/10, 016a/20, 016b/04, 017a/13, 017b/06, 017b/14, 017b/19, 017b/20, 018a/07, 018b/07, 019a/19, 019b/19, 020a/09, 021a/21, 021b/02, 021b/12, 021b/13, 021b/14, 022a/19, 023a/18, 023a/20, 023a/21, 023b/01, 023b/04, 023b/05, 023b/06, 023b/08, 023b/09, 023b/11, 024b/13, 025b/07, 025b/09, 025b/14, 027a/21, 027b/06, 027b/07, 027b/08, 027b/11, 028a/02, 028b/07, 029a/13, 029a/14, 029b/03, 029b/05, 030a/04, 030a/05, 030a/07, 031a/20, 031b/06, 031b/20, 033b/16, 033b/20, 033b/21, 034b/09, 034b/10, 035a/13, 035b/02, 036a/05, 036a/17, 036b/03, 037a/08, 037a/10, 039b/02, 039b/11, 040b/11, 040b/13, 041b/20, 042a/07, 042a/08, 042b/13, 043a/03, 044a/04, 044a/19, 045b/15, 047a/08, 048a/16, 048a/20, 049b/02, 051a/01, 051a/04, 053b/12, 053b/20, 054a/02, 054a/12, 057a/10, 058b/06, 058b/09, 058b/21, 059a/01, 062b/11, 064b/19, 067a/02, 067b/01, 067b/03, 067b/07, 069a/14, 069a/15, 070b/02, 078b/11, 083a/01, 084b/05, 091a/20, 092b/14, 094a/06, 097a/08, 100b/13, 101a/19, 103a/12, 103a/17, 115b/11, 116a/01, 116b/20, 117a/09, 117a/13, 117a/17, 118a/11, 118b/06, 118b/11, 120b/10, 123b/04, 123b/06, 123b/09, 123b/11, 124a/13, 126a/03, 132a/12, 132a/14, 132a/20, 134a/20, 135a/07, 135a/18, 136b/16, 140a/04, 140b/01, 140b/06, 140b/16, 141a/05, 142a/15, 142b/03, 143a/11, 143b/04, 143b/08, 143b/10, 143b/19, 145a/06, 146b/13, 146b/17, 147a/01, 147a/03, 147a/05, 147b/05, 148a/02, 148a/04, 148a/05, 149b/06, 149b/18, 149b/19, 150a/04, 150a/21, 151a/16, 153a/19, 154a/04, 154a/05, 155a/20, 156a/04, 157a/06, 157b/13, 158a/18, 158b/17, 162b/11, 163a/17, 163a/18, 163a/19, 163a/20, 163b/04, 163b/10, 163b/12, 163b/13, 164a/03, 164b/02, 165a/15, 165b/20, 165b/21, 167b/08, 167b/09, 167b/13, 169a/07, 169a/15, 170a/14, 170b/01, 172b/12, 174a/14, 175b/09, 176a/06, 176b/05, 178a/08, 179a/21, 179b/04, 182a/03, 182a/12, 182a/21, 182b/03, 182b/17, 182b/20, 184a/02, 185a/09, 185a/10, 185a/12, 185a/14, 185a/15, 185b/06, 185b/13, 189a/13, 189a/17, 189a/20, 190a/18, 195a/14, 195b/08, 200a/14, 203a/09, 204b/14, 204b/20, 205a/09, 205a/12,

205a/15, 206a/13, 210a/19, 213a/10, 213b/08,	111b/12, 111b/15, 112a/19, 112b/11, 113a/11,
216a/15, 217a/12, 217a/17, 217a/18, 227a/02,	114a/08, 114b/10, 114b/15, 115a/08, 115b/19,
227a/06, 228a/17	116a/21, 117a/02, 117a/11, 117a/12, 117b/13,
ü.+ indedür 188a/12	117b/15, 117b/18, 118b/02, 118b/04, 118b/05,
ü.+ indeki 023b/16, 115a/08, 185a/12, 189a/15	118b/17, 120a/16, 120a/20, 121a/11, 121a/20,
ü.+ inden 004a/19, 010b/05, 016b/04, 016b/08,	122b/11, 122b/17, 123b/05, 123b/16, 123b/21,
022b/10, 022b/11, 026b/17, 027b/03, 028a/03,	124a/11, 124b/09, 125a/05, 125b/08, 126a/02,
029a/02, 036a/19, 047b/18, 049b/08, 050a/03,	126a/20, 126b/21, 127b/06, 127b/08, 127b/19,
050a/19, 059a/20, 062a/02, 073b/21, 084a/11,	128a/09, 128a/11, 128a/18, 128a/19, 128b/14,
085a/13, 088b/20, 104a/05, 104a/09, 110a/21,	128b/20, 128b/21, 129a/05, 130b/08, 131a/03,
120a/04, 122b/07, 123a/06, 123b/13, 140a/12,	131a/20, 132a/14, 133b/06, 134a/05, 134a/10,
140b/03, 152b/13, 157a/04, 157b/19, 158b/01,	135b/01, 137a/02, 137b/11, 140a/06, 140a/18,
175b/06, 179a/08, 182b/01, 183a/02, 184a/06,	141b/14, 142a/12, 142a/15, 142b/17, 143b/05,
185a/09, 185a/17, 185b/03, 195a/20, 199a/01,	143b/18, 144b/12, 144b/13, 144b/16, 144b/17,
204a/07, 206b/11, 213a/03, 223a/12	146a/09, 146a/10, 146a/11, 146b/10, 147b/20,
ü.+ ineyidi 037b/03, 047b/01, 091a/18, 158b/07,	150a/01, 150a/02, 150a/12, 150a/18, 151a/10,
182a/09, 195b/08, 223a/05, 229b/03	152a/04, 152a/07, 152a/12, 152a/14, 152a/16,
ü.+ indeyidi	152b/01, 152b/04, 153a/10, 153a/16, 153a/18,
ü.+ indeyiken 158a/13	153a/21, 153b/15, 154b/01, 154b/21, 155a/10,
ü.+ indeyimiş 022b/09	155a/11, 155a/12, 155b/05, 155b/14, 155b/21,
ü.+ ineyin 159b/02, 209b/12	156a/14, 157a/05, 157a/16, 157b/04, 157b/09,
ü.+ ine 003a/10, 004b/07, 005b/08, 006a/05, 008a/18,	158a/15, 158a/17, 158a/18, 158a/19, 158b/02,
008b/13, 008b/14, 009a/08, 010a/15, 011a/13,	161b/09, 163a/02, 163a/06, 163b/02, 163b/09,
012b/15, 013b/02, 014a/17, 015a/13, 015a/16,	164a/02, 164a/03, 164a/18, 164a/19, 165a/11,
015a/18, 015b/02, 015b/04, 016a/08, 016a/19,	166a/03, 167b/11, 167b/12, 170a/08, 170a/17,
017a/04, 017a/19, 017b/18, 018a/13, 018b/03,	170a/18, 171a/04, 171a/16, 171a/17, 171b/06,
018b/07, 018b/08, 018b/12, 019b/09, 020a/12,	172a/17, 172b/04, 174a/18, 174b/07, 174b/17,
020b/12, 021a/18, 021a/19, 021b/06, 021b/12,	175a/01, 175b/03, 175b/18, 175b/21, 178b/12,
021b/21, 022a/02, 022b/03, 022b/06, 022b/09,	179a/07, 179a/14, 179a/15, 179a/18, 179b/09,
023b/19, 025a/04, 025a/20, 025a/21, 026a/07,	179b/10, 181a/20, 183a/14, 183b/06, 184b/07,
026b/02, 026b/19, 027a/16, 027b/01, 027b/03,	184b/18, 185b/07, 185b/21, 187a/18, 189a/12,
027b/10, 027b/13, 027b/16, 027b/19, 027b/20,	189b/05, 190a/14, 191a/01, 191b/04, 191b/16,
028a/04, 028a/16, 028b/07, 028b/11, 029a/02,	191b/20, 192b/20, 193a/05, 193a/17, 193a/20,
029b/13, 029b/18, 030a/01, 030a/02, 030b/09,	193b/03, 194b/09, 195a/07, 195a/14, 196a/09,
030b/10, 030b/13, 032a/16, 032b/12, 032b/18,	199b/04, 200a/03, 200a/08, 200a/17, 200b/19,
033a/05, 033a/20, 033b/07, 033b/09, 033b/11,	201a/12, 201a/14, 201b/18, 202a/15, 202b/19,
033b/18, 034a/01, 034a/02, 034b/11, 035a/13,	203a/02, 203b/05, 204a/08, 204a/12, 204b/07,
035b/12, 035b/19, 035b/20, 038a/10, 038b/07,	204b/16, 204b/21, 205a/07, 205a/08, 205a/19,
038b/12, 039a/21, 039b/09, 040b/07, 040b/15,	205b/06, 206a/06, 206a/10, 206a/11, 206a/12,
040b/21, 041a/03, 041b/01, 041b/02, 041b/09,	206a/15, 206a/18, 207b/03, 207b/09, 208b/14,
041b/17, 041b/18, 042b/03, 042b/04, 042b/13,	208b/15, 209a/03, 209a/06, 209a/16, 210a/08,
042b/15, 043b/09, 043b/11, 043b/13, 044a/01,	212a/09, 212a/10, 212a/16, 212b/16, 213a/04,
044a/07, 045a/13, 046b/01, 046b/09, 047a/01,	214b/20, 215a/01, 215b/03, 216a/12, 218a/07,
047a/15, 047b/02, 047b/06, 047b/17, 047b/20,	218a/15, 218a/16, 219a/05, 219a/11, 219b/19,
048a/08, 048a/18, 048b/21, 049b/06, 049b/13,	220a/15, 221a/09, 221a/19, 221b/17, 222a/14,
049b/14, 049b/15, 049b/17, 049b/21, 050b/13,	222b/04, 222b/18, 222b/19, 223a/01, 223b/20,
051a/06, 051a/21, 051b/01, 051b/07, 051b/08,	224a/02, 224a/13, 224a/20, 226b/15, 227a/08,
052a/14, 052b/02, 052b/08, 053a/01, 053a/05,	227a/15, 227a/20, 227b/05, 228a/11, 229b/06,
053b/11, 053b/19, 054a/04, 056b/02, 056b/09,	230b/09
056b/11, 056b/14, 056b/17, 057a/20, 057b/02,	ü.+ ine dururlar 123b/13
057b/11, 059b/11, 060a/09, 060a/13, 060a/15,	ü.+ inedür 013b/12, 020b/13, 024b/11, 106b/20,
060a/19, 060b/02, 061a/01, 061a/20, 061b/17,	114b/12, 119b/19, 121b/03, 124b/11, 127a/14,
062a/01, 063a/09, 063a/16, 063a/17, 063b/04,	128b/17, 148b/02, 161b/14, 168a/09, 189a/04,
063b/06, 063b/09, 063b/12, 063b/14, 063b/17,	229b/06
063b/20, 064b/02, 064b/13, 065b/11, 066a/16,	ü.+ ineyise 095b/18
066b/06, 066b/15, 067a/04, 067a/16, 067b/07,	ü.+ ini 195a/18
067b/11, 068a/01, 068b/01, 068b/02, 069a/10,	ü.+ leri 023a/13, 147b/02, 193a/10
069a/21, 069b/03, 069b/11, 069b/12, 069b/16,	ü.+ lerin 015a/05, 031a/04, 039a/21, 043b/05,
070b/04, 070b/07, 070b/12, 071a/11, 071a/12,	054a/06, 064a/14, 064a/21, 112b/15, 117b/18,
071b/01, 071b/04, 073b/03, 075a/02, 075a/04,	118a/03, 118a/04, 137a/12, 168a/02, 182b/08,
075b/07, 075b/10, 076a/02, 076a/07, 076a/13,	185a/02
078a/04, 078a/11, 078b/05, 078b/07, 078b/10,	ü.+ lerinde 017a/21, 017b/04, 018a/15, 034b/14,
078b/11, 079a/08, 079a/20, 079b/03, 079b/06,	069a/12, 114b/14, 114b/16, 137a/05, 143a/14,
079b/18, 081a/04, 081a/07, 082a/13, 082a/15,	144b/10, 163b/18, 167a/05, 167b/15, 182a/11,
082b/14, 083b/01, 083b/11, 084b/01, 084b/03,	188a/01
084b/04, 085a/10, 086a/17, 087b/01, 087b/02,	ü.+ lerindeki 178a/13, 184a/10
087b/09, 087b/19, 087b/21, 088a/06, 088a/13,	ü.+ lerinden 038a/01, 050a/12, 051b/05, 067a/19,
088a/14, 088b/10, 088b/12, 088b/19, 089a/06,	212a/19
089b/10, 090a/09, 091b/15, 092a/03, 093a/06,	ü.+ lerine 016b/02, 017a/20, 023b/14, 024a/17,
093b/06, 093b/21, 095a/04, 095b/09, 096a/01,	025a/14, 027b/11, 030a/20, 031a/06, 031a/09,
096a/03, 096a/06, 096a/13, 096b/01, 096b/03,	031a/13, 032a/08, 034a/09, 038a/16, 049b/03,
096b/05, 097a/13, 097a/15, 097a/19, 097b/08,	052b/10, 054a/05, 054a/13, 054a/17, 066a/04,
099a/16, 100a/02, 100b/04, 103a/09, 103a/12,	068b/11, 069b/01, 070b/06, 074b/01, 074b/03,
103a/16, 103b/01, 103b/07, 103b/08, 103b/19,	084a/14, 084b/15, 088b/20, 095b/11, 117a/10,
104a/05, 104b/10, 105a/14, 105b/01, 107a/08,	117b/09, 118b/02, 118b/13, 120a/14, 135a/19,
107b/17, 108a/12, 108b/07, 109a/18, 109b/09,	135b/17, 139a/21, 149b/21, 150a/05, 156a/15,

157a/04, 157a/11, 162b/15, 166a/12, 166b/14,
167a/13, 167b/01, 172a/13, 182a/01, 184a/16,
185b/15, 186a/11, 189b/13, 191b/11, 193a/07,
195b/05, 199b/11, 201a/01, 205a/14, 212a/11,
220b/12, 221a/03, 221b/04, 222a/09, 223a/11
ü.+ ümden 050a/19
ü.+ üme 033b/06, 068b/15, 196a/16
ü.+ ümüzde 134a/21
ü.+ ümüzden 102a/04, 174a/03, 208a/07
ü.+ ümüze 030b/20, 051b/15, 074b/15, 082a/21,
134a/21, 134b/01, 134b/05, 178b/16
ü.+ ünden 082b/16
ü.+ üne 075b/21, 209a/09
ü.+ ünüze 206b/19

üzere [Tr.] 1. ...gibi; ... yolunda; ... biçiminde. 2. Üstüne;
üzereine. 3. (Mastardan sonra) yakın olmayı anlatır.
ü. 020b/04, 021b/08, 036b/06, 039b/14, 042b/09,
049a/21, 049b/01, 050a/13, 050b/03, 050b/04,
050b/16, 051b/11, 052b/07, 052b/13, 053a/02,
053b/10, 057b/21, 059a/04, 059a/20, 059b/01,
059b/15, 060a/03, 062b/14, 065b/08, 066a/01,
066a/05, 066a/06, 067b/07, 069a/06, 069a/17,
071b/17, 072b/01, 074b/18, 075a/05, 075b/10,
076b/11, 079a/10, 079b/12, 079b/16, 081b/05,
082b/05, 083b/13, 084b/04, 087a/14
ü.+ dür 215b/12
ü.+ yidi 109b/11
ü.+ yidiler 089a/10
ü.+ yidükleri 015b/03

üzil- [Tr.] Kopmak.

ü.- üp 075b/09

üzre [Tr.] 1. Üstünde; üstte; yukarıda. 2. Üstüne; üzerine; e
göre; ... gereğince. 3. Tarafından; aracılığıyla; ile;
sebebiyle. 4. ...gibi; ... yolunda; ... biçiminde.

ü. 001b/04, 002a/18, 005a/12, 005b/11, 006b/10,
006b/13, 006b/17, 008a/19, 008b/05, 009a/04,
009a/11, 009a/14, 009a/17, 009b/12, 009b/18,
010b/17, 011a/05, 013b/05, 015b/17, 016a/11,
018a/18, 020b/05, 020b/06, 021a/07, 022b/15,
023b/12, 026a/14, 026b/09, 026b/18, 027b/07,
028b/17, 029a/05, 029b/21, 030a/02, 033a/09,
033a/10, 037b/16, 040a/04, 041a/08, 048a/11,
058a/20, 083a/05, 089a/07, 090b/05, 092b/01,
092b/14, 093a/05, 095a/08, 095b/07, 095b/16,
096b/16, 097a/19, 097b/13, 098b/09, 098b/19,
099b/08, 100b/15, 102a/07, 102b/17, 103a/04,
104b/08, 105a/02, 105b/03, 107a/14, 107a/20,
107b/15, 109b/01, 112a/10, 113a/07, 113b/07,
113b/13, 113b/17, 114b/02, 114b/06, 114b/09,
115a/04, 115a/07, 115a/09, 116a/09, 119a/01,
119a/03, 120a/05, 120a/07, 121a/16, 121a/19,
121a/21, 121b/04, 122a/17, 123b/19, 123b/20,
124a/06, 124b/10, 126b/16, 126b/19, 128b/06,
128b/16, 129b/15, 131a/09, 131a/13, 131a/16,
131b/07, 131b/14, 132a/19, 135a/15, 137a/03,
137a/18, 137a/21, 138a/02, 138b/03, 138b/10,
141a/08, 141b/11, 141b/16, 144a/15, 145a/21,
145b/02, 146b/05, 146b/18, 147a/14, 147b/12,
148b/05, 148b/07, 150a/07, 151b/21, 152a/04,
152a/17, 152b/21, 153a/11, 153a/15, 153b/06,
153b/14, 154a/09, 155a/03, 155b/17, 155b/19,
156b/20, 159b/19, 160a/07, 161a/07, 163a/16,
164b/01, 164b/07, 165a/19, 165b/08, 167a/06,
167a/20, 167b/16, 168a/12, 169b/03, 169b/12,
171a/04, 171a/15, 171b/12, 172b/05, 174a/10,
174b/01, 175a/01, 176a/12, 177a/10, 177a/13,
180a/07, 180a/10, 181b/18, 181b/21, 182b/17,
184b/12, 184b/16, 184b/21, 186b/02, 186b/17,
187a/15, 187b/09, 191b/20, 193a/03, 194a/04,
194a/15, 194b/17, 194b/18, 195b/10, 195b/21,
196a/01, 196b/01, 196b/13, 197a/16, 197b/11,
198a/12, 198a/17, 198b/20, 199a/02, 199a/12,
199b/12, 201a/05, 201b/17, 202a/09, 203a/21,
203b/10, 204a/17, 205a/10, 205b/18, 207b/01,
207b/16, 207b/21, 209a/01, 210a/05, 211a/06,
211a/09, 211b/14, 211b/19, 212a/01, 214a/11,

214b/02, 214b/08, 214b/21, 216a/10, 216b/01,
216b/05, 216b/11, 216b/20, 217a/14, 217b/11,
218a/14, 218b/11, 219b/11, 219b/18, 221a/08,
223b/04, 224a/18, 224b/19, 224b/21, 225a/02,
225b/02, 225b/06, 225b/14, 227a/01, 227a/04,
227a/13, 227a/15, 228b/04, 228b/06, 229a/03,
229a/05, 229a/13, 229b/15, 230a/01, 230a/15,
230b/06, 230b/09, 230b/20, 231a/17, 232a/20
ü.+ dür 165b/03
ü.+ yidi 007b/06, 092b/12, 201b/05
ü.+ yidük 134b/04

V

vâcib [Ar.] Yapılması gerekli olan; gerekli.

v.+ dür 068b/15

vâ'öd [Ar.] Bir işi yerine getirmek üzere verilen söz; vaat.

v. 196a/11

vâ'öde [Ar.] 1. Üstlenilen bir işin gerçekleştirilmesi, bir borcun
ödenmesi için tanınmış bulunan süre; mühlet. 2.
Yaşam süresi. 3. Verilen söz. 4. Ölüm; ecel.

v.+ ler 225a/10

v.+ lerine 214a/05

v.+ m 151b/11

v.+ ñe 038b/15

v.+ si 007a/08, 020a/13, 053b/10, 055a/14, 083b/07,
088b/13, 196a/18

v.+ sine 050b/03, 091b/02

v.+ yi 159b/13

vâ'öde-i saltanat [Ar.+Tr.] Saltanat süresi.

v.+ ı 104a/14

vâ'öde it- [Ar.+Tr.] Söz vermek.

v.- di 042b/19

v.- se 091b/02

vâ'öde kıl- [Ar.+Tr.] Söz vermek.

v.- dı 008b/08

vâ'öde ohn- [Ar.+Tr.] Söz verilmek.

v.- dugına 229b/14

vâdî [Ar.] Bir akarsu tarafından oyulmuş az ya da çok yatık
uzun çukur; nehrin aktığı yataklık; mecrâ.

v.+ lerde 183a/21, 186a/19

v.+ nüñ 174a/08

vâdî-i Ôalâ [Ö.] Medine yakınlarında bir dere.

v. 186b/03

vâdîü'l-hebîb [Ö.] Mısır'da bir dere.

v. 054a/05

vâdîü'l-hëyyât [Ö.] Libya dağlarında bir vadi.

v.+ a 035b/07

vâdîü'l-kurâ [Ö.] Şam'la Medine arasında uzun bir vadi.

v. 167a/08

v.+ ya 035b/11

vâfir [Ar.] Çok; bol.

v. 010b/09, 025a/18, 026a/05, 031b/12, 032a/12,
033a/17, 037b/06, 042a/11, 051a/13, 056a/09,
057a/13, 059b/17, 064a/10, 084a/20, 093a/08,
097a/05, 097a/11, 101a/12, 103a/15, 105b/18,
107a/15, 107a/19, 107b/03, 110b/19, 124b/02,
126b/02, 127a/18, 127a/21, 127b/01, 133a/17,
134a/12, 135b/03, 137b/05, 138a/17, 138b/13,
140a/10, 155a/05, 157b/12, 162b/15, 167a/17,
175b/07, 179b/19, 188a/21, 192a/14, 194a/11,
194b/10, 196a/17, 197b/07, 198b/18, 205b/01,
212b/01, 212b/10, 222a/02, 226b/13, 229a/11,
231a/17, 232a/10, 232a/13

vâhât [Ö.] Libya'da Mısır'a komşu, Akdeniz kenarında bir il;

Elvahat. v. 008a/10, 048b/12, 188b/17

v.+ dur 188b/20

vâhât-ı dâhile [Ö.] (bk. el-vâhât-ı dâhile)

v. 189a/04, 189a/05, 189b/11, 189b/16, 189b/17,
190a/09

v.+de 189b/10

vâhât-ı hârice [Ö.] (bk. el-vâhât-ı hârice)

h. 189a/04, 189a/05, 190a/08, 190a/11

- vāhāt memleketi [Ö.]** (bk. vāhāt)
v. 017b/03, 043a/06
v.+ ne190a/06
- vāhāt šahrāsı [Ö.]** Elvahat Çölü.
v.+ nda 036a/19
- vāhid-i zamān [Ar.+Ar.]** Kendi döneminde tek olan; eşsiz.
v. 155b/01
- vahim [Ar.]** Tehlikeli; sert.
v. 176b/01, 190a/04, 190a/07
v.+ dür 048b/13
- vahş [Ar.]** Yabani hayvan.
v. 038a/08, 048a/12
- vahşet [Ar.]** Korku ve ürküntü.
v. 045a/14
v.+ i 037a/05
- vahşi [Ar.]** Yabanî; evcil olmayan; saldırgan.
v. 013b/16, 037a/04, 120b/13, 163a/21, 191b/09, 223b/19
- vahvîlâ bin küş bin kenÖan bin hām bin nūh [Ö.]** Elvahat şehrine adını veren Hz. Nuh neslinden kimse.
v. 188b/21
- vahy [Ar.]** Peygambere gönderilen ilâhî kelâm ve haber.
v. 139b/06, 175a/12, 196b/17
v.+ ıla 197a/12
- vaÖid [Ar.]** Bir kimseyi, kusurlarını söyleyerek kötülükten alıkoyma; doğru yola iletmek için yapılan korkutma, yıldırma hareketi. v. 196a/11
- vağârlu [Ar.+Tr.]** Ağırbaşlı; ciddi.
v. 231b/07
- vağf [Ar.]** 1. Bağış yoluyla ihtiyaç sahiplerine yardım etmek amacıyla kurulmuş kuruluş. 2. Bu amaçla bağışlanmış para ya da mal mülk.
v. 101a/10, 110b/19
v.+ dur 131b/02
v.+ mca 111a/14
v.+ indan 101a/11
v.+ ıydı 010a/14
v.+ ları 110b/20
- vağfiyyet [Ar.]** Vakfa bağış yapma.
v. 131a/21
- vākuÖ [Ar.]** Meydana gelen; olan; olmuş; olagelen.
v. 050b/09, 059a/05, 139b/10, 177a/11
v.+ dur 050b/12, 125b/07
- vākuÖa [Ar.]** Düş; rüya.
v. 022b/09, 049a/02, 050b/18, 066a/06, 134a/08, 134a/18, 184a/19, 223b/06
v.+ ları 134a/15, 134a/16, 134a/17
v.+ mda 134a/19
v.+ sı 026a/11
v.+ sın 022b/11, 026a/10
v.+ sında 024a/08, 032a/19, 050a/20, 134a/04, 134a/08, 137a/19, 194a/16, 202a/07
v.+ yı 134a/06, 134a/18
- vākuÖa [Ar.]** Olay.
v.+ lar 200a/09
- vākuÖa [Ar.]** Gerçi.
v. 011b/07, 015b/14, 075a/02, 125b/15, 168a/19
- vākıf [Ar.]** Bir işi gereği gibi bilen; öğrenmiş olan.
v.+ dur 181b/13
v.+ ıdı 014b/08
- vākıf(e) kı-l [Ar.+Tr.]** Bilgi sahibi etmek; bilgilendirmek.
v.- ayın 006a/08
v.- dı 060b/11
- vākıf ol- [Ar.+Tr.]** Bilgi sahibi olmak.
v.- an 188a/08
- vākıÖ ol- [Ar.+Tr.]** Meydana gelmek; olmak; ortaya çıkmak.
v.- an 005a/12, 063b/17, 118b/19, 146b/02, 156a/21, 168a/08, 190b/18, 203a/20, 210a/05, 215b/09, 223a/03, 230a/15
v.- dı 073a/09, 115b/15, 117b/08, 124b/15, 127a/10, 224b/21, 228a/02
v.- duğı 151b/09
v.- ıcağ 088a/15, 108b/02, 117b/04, 218b/21, 231a/09
- v.- miş 168a/19
v.- mişdur 113a/21, 122a/05, 132a/18, 144a/11, 169a/07, 169a/15, 171a/20, 190a/18, 216a/20, 217b/04
v.- mişdı 108b/09, 165a/20
v.- sa 021a/16
v.- ur 141a/10
- vākıÖ olma- [Ar.+Tr.]** Meydana gelmemek; olmamak.
v.- dı 154a/06
v.- mişdur 177b/19
- vaқыye [Ar.]** Dört yüz dirheme eş değer ağırlık ölçüsü; okka.
v. 163a/12
v.+ siyle 163a/12
- vaqt [Ar.]** Zaman; devir, dönem; mühlet; an.
v. 010b/18, 012a/11, 012b/07, 015b/12, 016a/02, 017a/15, 019b/18, 024a/15, 024a/20, 025b/20, 028a/06, 028b/04, 030a/05, 039a/08, 043b/07, 047b/17, 048b/17, 048b/18, 052b/08, 066a/01, 067a/12, 069b/18, 076b/21, 079a/14, 082b/16, 087a/18, 097a/13, 097b/18, 098b/16, 100b/21, 102b/08, 102b/19, 106a/18, 107a/11, 108b/04, 109b/14, 114a/15, 116b/13, 120a/07, 121b/01, 122b/09, 124b/19, 126b/11, 127a/05, 128a/11, 128b/01, 131a/01, 131b/10, 131b/18, 132a/15, 133a/01, 133a/19, 133b/19, 135b/13, 136a/05, 141b/06, 142b/15, 143b/15, 143b/21, 145b/19, 146b/08, 147b/19, 148a/08, 149a/15, 149b/02, 150b/12, 152a/11, 152a/12, 152a/15, 152a/18, 155a/06, 156b/11, 156b/19, 157b/10, 158a/20, 158b/06, 161b/20, 162a/20, 170b/03, 172a/20, 174b/02, 175a/09, 177a/11, 186b/05, 186b/18, 192a/12, 196a/01, 196b/15, 197a/18, 200b/06, 203b/03, 203b/12, 205a/01, 213a/02, 218b/06, 224b/16, 225b/03, 225b/10, 225b/20, 226a/02, 227a/02, 227a/10, 227a/11, 227b/01, 228b/10, 229a/20, 231a/04, 231b/21
v.+ a 152a/13, 190b/07, 227a/18
v.+ da 021a/10, 028a/17, 062b/20, 135b/14, 152a/10, 152a/11, 160b/11
v.+ dan 113b/08
v.+ dur 092b/15
v.+ ı 011b/02, 131b/17, 139b/10, 158b/04, 158b/06, 173a/15, 173b/03, 186b/05, 206a/07, 207a/21
v.+ ıdı 151b/07, 181a/14
v.+ ıdur 121b/02
v.+ ın 006a/16, 048a/08
v.+ ına 124b/17, 151a/08
v.+ ında 058a/10, 124a/21, 164b/01, 227a/19
v.+ ıyla 124b/02
v.+ larda 137a/09, 228b/12
v.+ ları 163b/14
v.+ larında 136b/14
v.+ larından 228b/12
v.+ uñ 182a/01
- vaqtā [Ar.]** Her ne zaman.
v. 005a/15, 006a/04, 009b/01, 010a/02, 012a/12, 015b/18, 016b/18, 045b/12, 045b/21, 049b/15, 054b/07, 060b/06, 080b/14, 087a/14, 098a/16, 099b/17, 105a/04, 118b/20, 119a/20, 120a/05, 135b/14, 146b/18, 148b/21, 149a/16, 151a/11, 153b/20, 162a/02, 163a/06, 165b/08, 168b/16, 180b/07, 183b/18, 195a/03, 195b/10, 198a/20, 198b/19, 200b/06, 204a/09, 210a/06, 220a/11, 221a/20, 226b/09
- vaqt-ı devām [Ar.+Ar.]** Sürüp giden zaman.
v.+ a 002a/18
- vaqt-ı hācet [Ar.+Ar.]** Gerekli zaman.
v.+ e 126a/14
- vaqt-ı maÖhūd [Ar.+Ar.]** Belirlenmiş zaman.
v. 059b/14
v.+ ı 132a/15
- vaqt-ı muqadder [Ar.+Ar.]** Allah tarafından belirlenmiş zaman.
v.+ i 206b/14
- vaqtsuz [Ar.+Tr.]** Uygun bir zamanda olmayan; zamansız.

v. 050a/03, 132a/02
vâlî [Ar.] Devletin ve her bakanlığın ayrı ayrı temsilcisi olarak en yüksek il görevlisi; ilbay.
v.+ den 114a/14
vâlidetü'l-halîl [Ö.] Memluk sultanı Şecerüddür Hatun'un lakabı.
v. 096a/18
vâlih [Ar.] Şaşırmiş; şaşkın.
v. 001b/06, 004b/02
vallah [Ar.] "Allah'ı tanık gösteririm" anlamında yemin sözü.
v. 145a/11
vallahi [Ar.] (bk. vallah)
v. 228a/10
var- [Tr.] 1. Erişilmek istenen bir durum ya da noktaya gelmek; yolun hedeflenen yerine ulaşmak; yetişmek. 2. Gitmek. 3. Birleşik fiil kuruluşlarında sürerlik bildirir. 3. Bir duygunun etkisine girmek. 4. Gelmek. 5. Saldırmak; hücum etmek. 6. Evlenmek.
v. 023b/20, 055a/19, 055b/03, 072a/19, 092a/17, 159b/12, 208a/05, 214a/03
v.- a 009b/10, 012b/21, 022b/05, 029b/19, 050b/14, 081a/07, 087a/21, 117a/02, 170a/16, 178b/12, 192a/17, 194a/04, 202b/15, 230a/07, 230b/17
v.- a bilmek 029b/15
v.- alar 044b/08, 131a/03, 137b/03, 191b/19, 194b/14, 212a/01, 228a/17
v.- alum 015a/13, 050a/15, 225a/08
v.- amazlar 058a/18
v.- an 050b/19, 051a/14, 075b/20, 082a/20, 084a/13, 120a/01, 147b/02, 171b/14, 172a/06, 183a/10, 202a/06, 210a/18, 216a/05, 216a/06, 219a/19, 223a/20, 230a/07
v.- anlar 173b/10
v.- anları 220b/20
v.- asın 121a/02
v.- ayın 006a/07, 055b/17, 056b/16, 056b/19, 057a/02, 146a/03, 214a/01
v.- dı 006a/02, 008b/16, 008b/17, 014b/20, 014b/21, 016b/07, 017a/21, 018b/06, 021b/20, 026a/04, 026a/15, 030a/07, 030a/21, 031b/20, 038b/08, 045b/14, 045b/20, 046a/11, 048b/02, 048b/04, 048b/07, 051b/07, 051b/19, 052b/21, 053b/11, 054b/19, 055a/06, 055b/09, 055b/18, 056b/15, 057a/19, 062a/15, 063b/05, 063b/18, 064a/13, 065a/05, 067a/07, 068a/21, 072a/15, 072b/01, 075b/08, 078a/11, 078b/12, 079b/03, 084a/20, 085b/06, 087b/15, 087b/18, 088b/20, 088b/21, 091b/06, 091b/07, 092a/16, 092b/05, 097a/21, 097b/15, 099a/03, 099a/07, 099a/20, 099b/05, 100b/04, 103b/15, 103b/16, 103b/19, 104a/02, 104a/05, 104a/10, 104b/13, 106a/16, 106b/04, 108b/18, 109a/06, 109b/02, 110a/19, 110b/01, 113a/13, 114a/17, 117a/11, 118b/04, 119a/10, 120a/20, 122a/01, 122b/10, 134a/11, 147a/01, 151a/15, 155a/09, 155b/17, 171a/04, 178b/13, 179a/03, 190a/14, 194a/05, 194b/02, 196a/07, 197b/13, 201a/09, 202b/18, 210b/17, 211a/04, 211a/07, 214a/04, 219a/10, 221a/09, 221b/04, 222a/15, 222b/02, 222b/04, 223a/18, 227b/15, 227b/19, 231a/08, 231a/19, 232a/10
v.- dılar 022a/02, 023a/04, 023a/09, 029b/13, 033a/20, 035a/16, 042b/18, 046b/10, 047b/14, 051a/13, 051b/05, 064b/05, 064b/13, 112b/03, 138b/11, 146a/10, 149b/17, 157b/18, 159b/16, 162b/18, 162b/20, 184a/01, 184a/11, 194b/17, 210a/15, 213b/05, 219b/21, 220a/18, 220b/12, 221a/04, 221b/14, 223a/10, 225a/12, 229a/07, 229a/08
v.- duğı 015a/07, 049b/06, 055b/04, 068a/03, 071a/04, 088b/03, 095b/18, 114a/21, 125a/10, 202a/04, 202b/08, 209a/15, 214b/03, 219a/17, 226b/07
v.- duğınca 051b/12
v.- duğum 057a/04
v.- duğumuzda 114b/03

v.- duğ 051b/15, 185b/07
v.- duğları 029b/07, 138a/20, 159b/17, 179a/14, 195b/15, 204b/18
v.- duğlarınca 191b/02
v.- duğlarından 231a/04
v.- dum 052a/08, 119a/18, 163a/06
v.- ıcağ 012b/08, 054a/05, 090b/01, 096b/05, 108b/20, 110b/21, 118a/17, 208b/20, 209a/08, 216b/07, 225a/15
v.- imayup 023a/06, 191b/05
v.- imaz 065a/07, 189b/14
v.- imazdı 034b/16, 039b/06
v.- imazın 196a/15
v.- inca 059b/07, 194a/04
v.- mağa 029b/06, 042a/19, 045b/09, 196a/15
v.- mağına 048a/10
v.- mağun 137a/04
v.- mağ 061b/14, 124a/14, 164a/03, 228b/01
v.- mağdan 084a/13
v.- malar 230b/10
v.- maluyın 033b/05
v.- mışdur 122b/05, 156b/16
v.- mışdı 026a/21, 108b/17
v.- mışken 159a/16, 159b/03, 232a/15
v.- mışken 231b/20
v.- mışlarıdı 009a/15, 159a/07
v.- mış midur 174a/04
v.- sa 003a/06, 003a/21, 228a/10
v.- sam 159b/06
v.- sañuz 198a/15
v.- sun 057a/16
v.- sunlar 058a/11, 225a/11
v.- uñ 050b/04, 051b/14, 117b/15, 207b/20, 213b/13, 225a/07
v.- up 010a/04, 013b/01, 014b/17, 015a/14, 019a/05, 019a/06, 020a/21, 031a/11, 040a/06, 044a/16, 044b/09, 045b/08, 046a/17, 047b/03, 050a/12, 056b/09, 061b/05, 068a/18, 082a/04, 087b/19, 091b/09, 095b/11, 098b/02, 099b/06, 100a/19, 100a/20, 102b/01, 103a/09, 103a/15, 103a/17, 103a/20, 103b/08, 103b/18, 104b/02, 106a/05, 111a/04, 114a/11, 117a/03, 117b/05, 117b/14, 117b/16, 119b/03, 121a/18, 124a/07, 124a/09, 127a/08, 130b/09, 136b/21, 137b/05, 140b/20, 141a/11, 144b/17, 145b/13, 145b/16, 146a/04, 146a/05, 146a/07, 154b/18, 155b/14, 156a/14, 159b/05, 159b/08, 159b/12, 159b/21, 160a/07, 160a/10, 160a/16, 160b/14, 162b/17, 165b/15, 167a/09, 170a/14, 171a/16, 179a/10, 183a/11, 183a/14, 184b/15, 186b/04, 188b/07, 192b/16, 194b/21, 195a/03, 195a/04, 198b/16, 202a/16, 202b/11, 205b/05, 206b/12, 207b/09, 211a/14, 212a/05, 212a/09, 212a/10, 212b/14, 215b/17, 219a/09, 221b/16, 222a/02, 222b/19, 223a/08, 223a/11, 224b/07, 227b/14, 230a/13, 232a/12
v.- ur 013b/02, 020a/08, 024b/20, 024b/21, 032b/07, 035a/09, 037a/11, 039a/15, 051a/16, 052a/19, 074a/08, 093b/01, 110a/08, 122a/08, 122a/13, 122a/14, 122a/17, 123a/09, 123a/12, 123a/13, 124a/16, 124b/21, 125b/06, 127a/15, 131b/19, 132a/04, 132b/01, 133a/07, 133a/21, 133b/01, 134b/06, 135a/10, 135b/04, 151a/10, 159b/09, 160a/17, 164b/08, 169b/16, 169b/17, 171b/14, 173a/15, 173b/01, 173b/03, 173b/04, 178b/16, 181b/20, 183b/07, 192b/14, 195b/02, 195b/04, 195b/20, 210a/14, 210a/15, 226b/04, 228a/05
v.- urağ 178a/04
v.- urdı 023a/01, 074a/09, 074b/10
v.- urıdı 040a/09
v.- urın 024a/21, 075b/21
v.- urlar 019b/01, 030b/02, 053b/21, 100b/17, 101a/07, 109a/15, 120b/08, 120b/09, 147b/08, 205b/16, 215b/02, 217a/21, 226b/09
v.- urlardı 074a/09
v.- urlardı 021b/03
v.- urlarsa 178b/19

var [Tr.] 1. Mevcut olmak; bulunmak. 2. Sahip olmak; taşımak; bulundurmak. 3. Servet; mak; varlık. 4. Hepsisi; olancası; tümü. 5. (Zaman bildiren kelimelerle) içinde bulunulan an ile gelecekteki bir an arasındaki zamanı belirtir.

v. 013a/20, 014b/10, 015a/04, 031b/01, 042b/10, 046a/09, 047a/17, 054b/11, 060b/01, 065a/02, 098a/03, 100a/18, 102a/17, 118a/20, 124b/08, 125b/12, 132b/15, 134b/14, 138a/11, 138a/19, 138b/06, 140a/01, 140a/02, 140a/03, 140a/04, 140a/09, 141b/11, 143a/17, 143b/04, 143b/09, 143b/11, 143b/17, 148a/19, 151a/15, 153a/07, 163a/09, 163a/10, 171b/13, 178a/05, 185b/08, 185b/12, 185b/13, 185b/21, 186a/08, 186b/10, 190b/04, 190b/06, 196b/14, 209b/15, 211a/15, 213b/07, 218b/09, 224a/12, 231b/10, 232a/02

v.+ dur 004b/18, 005a/06, 005a/15, 007b/04, 009b/07, 012b/13, 012b/20, 013a/21, 013b/07, 014a/04, 015a/13, 016a/05, 020b/13, 023b/21, 024a/02, 029a/10, 029b/03, 031b/14, 032b/07, 035a/15, 044b/03, 048b/07, 055a/08, 058a/06, 058a/08, 058b/04, 058b/05, 058b/14, 058b/18, 061b/13, 065a/13, 071b/09, 072a/08, 073b/11, 082b/16, 084a/15, 087a/02, 090a/21, 097b/07, 101a/11, 101b/07, 102a/17, 107a/05, 107b/09, 110b/20, 114b/05, 114b/07, 114b/13, 115b/17, 115b/19, 116a/08, 116a/12, 116a/16, 116b/20, 117a/14, 119b/14, 119b/17, 121b/12, 122a/03, 122b/20, 123a/08, 123a/16, 123b/08, 123b/11, 124b/18, 125b/03, 125b/12, 125b/20, 126a/17, 126b/09, 126b/14, 127a/20, 127b/11, 127b/13, 128a/04, 128a/07, 128b/04, 129b/06, 131b/03, 132a/10, 132a/15, 132a/20, 133b/10, 135a/13, 137a/16, 137b/03, 139b/16, 139b/19, 140a/18, 141a/09, 141b/19, 141b/21, 144b/03, 145a/12, 145a/17, 145b/03, 146b/10, 147a/05, 147b/06, 148b/11, 148b/14, 149b/14, 150a/03, 156a/20, 157b/06, 158a/03, 159a/18, 161b/13, 162a/07, 162a/11, 162a/13, 164a/16, 165b/06, 166b/12, 167b/05, 169b/15, 170a/04, 170b/14, 171b/04, 171b/07, 171b/09, 171b/16, 171b/18, 172a/01, 172a/03, 172a/21, 172b/08, 172b/17, 173a/10, 173a/13, 173b/14, 174a/10, 174a/13, 174a/18, 174a/20, 175a/14, 175b/16, 175b/20, 176a/10, 177a/02, 177a/04, 177b/06, 177b/11, 179b/06, 179b/14, 183a/07, 183a/18, 183b/01, 183b/03, 183b/17, 184a/15, 185a/16, 186b/03, 186b/05, 186b/12, 188a/06, 188a/10, 188a/12, 189a/02, 189a/03, 189a/07, 190a/03, 190b/11, 197a/06, 197a/13, 199a/04, 200a/18, 201b/21, 210a/13, 210a/15, 211b/14, 213b/09, 220b/03, 221b/16, 227a/09

v.+ idi 003b/11, 004b/10, 005b/06, 006a/01, 006a/18, 007a/16, 008a/05, 008a/16, 008b/06, 008b/18, 009a/11, 012a/04, 012b/02, 013a/05, 013a/06, 013a/17, 014a/09, 014a/11, 014a/12, 014a/13, 014a/14, 014a/15, 014a/16, 015a/16, 015a/17, 016a/10, 016b/05, 017b/08, 017b/09, 017b/12, 017b/15, 017b/20, 017b/21, 018a/03, 018a/13, 018b/05, 019a/12, 019a/19, 019b/06, 019b/19, 020a/06, 020b/06, 020b/15, 021b/01, 021b/02, 021b/20, 022b/20, 023a/21, 023b/01, 023b/03, 023b/04, 023b/05, 023b/07, 023b/08, 023b/10, 023b/11, 025b/09, 026a/02, 026a/04, 027a/18, 027b/01, 027b/03, 027b/08, 027b/09, 027b/11, 028a/10, 028b/09, 029b/11, 030a/13, 030a/15, 031a/12, 032a/05, 032a/14, 034a/01, 034b/01, 034b/15, 034b/21, 035a/04, 035a/07, 035a/08, 035a/13, 035a/14, 036a/06, 036a/13, 036a/17, 036a/21, 036b/03, 036b/18, 037a/01, 037a/11, 037a/14, 037a/15, 038a/15, 039a/13, 039a/18, 040a/13, 040b/07, 042a/18, 042a/19, 042a/21, 042b/12, 043b/12, 044a/11, 044b/21, 045a/20, 045b/14, 047a/05, 047a/06, 047a/10, 048a/02, 048a/03, 048a/16, 048a/21, 049b/04, 049b/05, 049b/11, 051a/03, 051a/05, 051b/04, 051b/06,

052b/14, 052b/17, 053b/11, 053b/13, 053b/15, 054b/01, 054b/17, 055b/02, 056a/20, 056b/18, 057a/16, 057b/06, 059a/08, 059a/09, 059a/15, 060a/15, 060b/09, 060b/20, 063a/10, 063b/16, 064a/02, 064a/12, 064b/12, 064b/18, 065b/05, 066b/17, 067a/03, 067b/03, 067b/15, 070a/13, 070b/21, 071a/06, 072a/03, 073a/15, 074b/13, 081a/02, 081a/05, 081b/06, 082a/16, 082b/15, 082b/18, 084a/07, 084a/09, 084b/19, 085a/07, 085b/11, 086a/04, 086a/06, 086a/07, 086b/01, 087a/20, 090b/12, 090b/13, 091b/05, 092a/03, 092a/04, 092b/11, 093b/03, 093b/07, 093b/19, 094a/09, 094a/10, 095a/01, 095a/14, 095a/20, 095b/14, 095b/16, 096b/10, 096b/11, 097a/17, 097b/01, 097b/15, 098a/06, 098a/14, 098a/19, 100b/02, 101a/15, 101a/19, 101b/05, 101b/11, 103a/07, 103b/02, 104a/08, 104a/11, 104a/15, 104a/20, 104b/05, 104b/07, 104b/14, 105b/06, 105b/08, 106b/03, 106b/10, 107b/11, 108a/07, 109a/09, 109a/20, 109b/13, 110a/06, 110a/12, 110b/06, 110b/10, 111b/02, 116b/12, 117a/02, 117a/12, 117b/02, 118a/03, 118a/18, 120a/19, 127a/02, 127a/03, 128b/13, 129b/14, 129b/16, 130a/20, 130b/11, 131a/01, 133b/13, 133b/14, 134b/09, 135a/08, 136b/16, 136b/17, 136b/19, 137b/06, 138a/11, 138a/13, 138a/15, 138b/02, 138b/05, 139a/02, 139b/09, 140a/20, 140b/01, 140b/03, 140b/10, 143a/13, 144a/08, 145b/08, 147b/13, 148a/15, 149b/04, 149b/11, 149b/13, 150a/01, 150b/05, 150b/10, 150b/11, 150b/12, 150b/19, 153a/10, 153b/18, 153b/19, 154a/14, 154b/08, 154b/17, 154b/20, 155a/03, 155a/06, 155b/13, 156b/07, 157b/04, 158a/14, 158a/18, 158a/19, 158a/20, 158b/02, 158b/19, 159a/01, 159a/08, 159a/12, 160a/12, 160a/14, 160b/12, 160b/19, 161a/07, 161a/17, 161b/08, 162a/18, 162b/01, 162b/02, 163a/01, 163a/10, 163a/11, 163a/17, 163a/21, 163b/13, 164a/06, 164b/02, 165a/08, 166b/11, 167b/08, 167b/09, 167b/13, 167b/15, 169b/19, 170a/20, 170a/21, 170b/20, 172b/05, 172b/07, 175a/20, 175b/09, 176b/09, 177a/08, 178a/09, 178b/06, 179a/02, 179b/01, 179b/21, 180a/18, 181b/04, 181b/05, 181b/08, 181b/09, 182a/08, 182a/11, 182a/12, 182b/17, 183a/10, 183a/12, 184a/03, 184a/13, 184b/03, 187a/12, 187a/17, 187b/04, 187b/20, 188a/01, 188a/04, 188b/03, 188b/09, 188b/11, 188b/12, 189a/14, 189a/17, 192a/13, 192a/16, 192a/19, 192b/02, 192b/08, 192b/11, 192b/15, 192b/20, 193a/08, 193a/09, 193a/20, 193b/01, 193b/19, 194b/03, 196b/11, 197b/05, 197b/10, 198b/04, 198b/17, 199a/16, 199a/18, 199a/20, 199a/21, 199b/01, 199b/02, 199b/04, 199b/05, 199b/07, 199b/08, 199b/09, 199b/12, 199b/13, 199b/14, 199b/15, 199b/18, 202b/19, 203a/16, 203b/05, 203b/12, 204b/20, 205a/02, 205b/05, 206b/12, 210a/02, 210a/12, 210b/19, 218a/01, 218a/04, 218a/06, 218a/08, 218a/14, 218a/15, 218a/16, 218a/17, 220a/11, 221a/09, 221b/14, 221b/16, 222a/01, 222a/04, 222a/16, 224a/08, 225b/08, 226b/01, 227a/02, 229a/10, 229a/15, 229b/09, 231a/20

v.+ imiş 162b/11, 162b/15, 180a/06, 224a/19

v.+ mı 031a/04

v.+ ısı 007b/08, 013a/12, 014b/05, 018a/15, 019b/12, 022a/16, 032a/02, 036a/10, 039a/14, 040a/01, 041b/19, 045b/14, 048a/13, 049a/09, 054a/10, 054a/12, 054a/16, 057b/03, 058b/20, 088a/15, 093b/05, 099a/11, 099a/19, 100b/20, 101b/18, 102b/03, 112b/06, 117b/02, 130a/04, 137a/11, 142b/11, 156a/14, 158b/17, 158b/20, 194b/13, 195b/13, 195b/14, 195b/20, 201b/09, 210b/04, 221a/03, 222a/21

v.+ idüğün 039a/09, 202a/05

v.+ iken 091a/05, 097b/11

v.+ midür 058b/02, 134b/11

- v.+ mıydı 199b/18
v.+ sa 223b/05
- varak** [Ar.] Yaprak.
v. 116b/14, 144b/12, 191a/07
v.+ da 192a/03
v.+ dan 191a/08
v.+ ı 192a/03
v.+ lara 058a/08
v.+ ları 058a/09, 058a/10, 058a/11
v.+ larıla 067b/02
- vardukça** [Tr.] Gittikçe; gitgide.
v. 004a/08, 007b/18, 009b/20, 067a/06, 068b/11, 135b/11, 167a/15, 176b/15, 187b/16
- varıl-** [Tr.] Ulaşılmak.
v.- sa 171b/12
v.- ur 024a/17, 188a/12, 190a/04, 193b/18
v.- urdı 066b/18
- varılma-** [Tr.] Geçilmemek.
v.- zıdı 022b/21
- varınca** [Tr.] Onlar da dahil; oralar da dahil.
008a/01, 008a/02, 008a/04, 008a/06, 009b/13, 009b/14, 009b/15, 009b/17, 010a/06, 010a/08, 010a/19, 010b/06, 010b/09, 020a/20, 034a/19, 034a/20, 035b/11, 064a/01, 121a/18, 123a/07, 123a/15, 124a/09, 126a/18, 142a/16, 165b/20, 166a/15, 166b/19, 167a/16, 167b/03, 169a/04, 169b/05, 169b/06, 169b/07, 176a/19, 176b/20, 193a/07, 195a/02, 196b/18, 196b/19, 200b/21, 219b/08, 220b/04, 224b/13
- vārid ol-** [Ar.+Tr.] Söylenmek.
v.- an168b/11
v.- dı 102a/08, 210b/08
v.- up 072a/07
- vārid olun-** [Ar.+Tr.] Söylenilmek.
v.- mişdur 010b/18, 010b/19
- varma-** [Tr.] 1. Gitmemek; yaklaşmamak. 2. Ulaşmamak. 3. Evlenmemek. 4. Gelmemek.
v. 024a/04
v.- dum 159b/05, 159b/06
v.- miş 140b/21
v.- mişdur 065a/07, 172b/18, 174a/04
v.- mişlar 044b/02
v.- sam 119a/18
v.- ya 130b/06, 209b/01
v.- yınca 172a/13
v.- z 101a/03, 124a/16
v.- zıdı 220b/18
v.- zın 102b/05
- var ola** [Tr.+Tr.] Olsa gerek.
v. 026b/20, 118a/13
- var olma-** [Tr.+Tr.] Mevcut olmamak; bulunmamak.
v.- sa 061a/13
- vasat-ı memleket** [Ar.+Ar.] Memleketin ortası.
v.+ leri 203b/21
- vasat-ı vilāyet** [Ar.+Ar.] İlin ortası.
v.+ leri yidi 204b/13
- vaşf** [Ar.] Nitelik.
v. 085a/03
v.+ a 059a/06
v.+ ı 165b/08, 168b/07
v.+ ıla 011a/11
v.+ ında 011b/03, 039b/02
v.+ larında 182a/18
v.+ larından 085a/03
v.+ larını 197b/12
- vāşıl ol-** [Ar.+Tr.] Ulaşmak.
v.- dı 062a/16, 105a/09, 107b/16, 139a/14
v.- duğı 095b/06, 209a/18
v.- duğlarından 113b/03
v.- ıcağ 094a/17, 102b/07, 125a/10, 220b/18
v.- up 114a/14
v.- urdı 010b/02
- vāsita** [Ar.] Bağlantı.
v. 002a/19
- vāsita ol-** [Ar.+Tr.] Aracılık yapmak.
v.- an180b/15
- v.- up180b/11
v.- imaz 181a/08
- vāsiŌ** [Ar.] Engin; geniş.
v. 015b/20, 027a/13, 048a/03, 085b/18, 107a/05, 121a/06, 137a/15, 148a/06, 167a/11, 173b/08, 176b/12, 185a/01, 194b/15, 224b/18, 226a/17, 227a/08
- vaşif şah** [Ō.] (bk. ibn-i vāşif şah)
v. 182a/06
- vaşiyet** [Ar.] Bir kimsenin ölümünden sonra yerine getirilmesini istediğı şey.
v.+ i 019a/15, 105a/04
v.+ in 007a/12, 060b/13, 145b/21
v.+ iyile 110a/12
v.+ iyle 104b/21, 110b/05, 121a/03
- vaşiyet eyle-** [Ar.+Tr.] Herhangi bir şeyin öldükten sonra yapılmasını istemek.
v.- di 007a/09, 008a/09, 029b/21, 052a/21, 145b/19, 198a/09, 198a/16
- vaşiyet iT-** [Ar.+Tr.] Herhangi bir şeyin öldükten sonra yapılmasını istemek.
v.- di 017a/15, 082b/18, 146a/03, 156b/05
v.- diler 147b/19
v.- düğü 198a/11
v.- mişdi 030b/10
v.- mişdi 121a/02, 169b/09
v.- mişken 105a/04
v.- üp 198a/03
- vay** [Tr.] Eyvah.
v. 011a/06, 038b/17, 072a/17, 108b/16
- vaŌz** [Ar.] 1. Öğüt vermek amacıyla yapılan konuşma. 2. Vaizlerin cami, mescit gibi yerlerde yaptığı, genellikle öğüt niteliğı taşıyan dinsel konuşma.
v. 101b/09, 102a/01, 202b/21
v.+ ları 214b/18
- vazŌ** [Ar.] Durum; hāl; tavır.
v. 084b/03, 091b/08, 223a/07
v.+ da 185a/02
v.+ ı 008b/21, 095a/18, 105a/09, 226a/20, 229b/02, 232a/09
v.+ ıla 021b/02
v.+ ında 126b/04
v.+ ından 084b/06
v.+ ları 124a/17
- vazŌ eyle-** [Ar.+Tr.] Koyulmak; yerleştirilmek.
v.- di 073b/03
- vāz geç-** [Far.+Tr.] 1. Niyetinden ve kararından dönmek. 2. İleriden beri yapmakta olduğı bir şeyi, bir alışkanlığı bırakmak; yapmaz olmak. 3. Affetmek; bağışlamak.
v. 055a/15
v.- di 069a/03, 156a/08, 161a/04, 177b/02, 196a/17, 223b/01
v.- diler 117b/09, 145a/09
v.- erlerimiş 228b/16
v.- düm 013b/02
v.- eyin 055a/18
v.- mege 152b/11
v.- üp 032b/17, 138b/19, 208a/19, 221b/13, 225a/17
- vāz geçür-** [Far.+Tr.] İleriden beri yapmakta olduğı bir şeyi, bir alışkanlığı bırakılmak.
v.- di 221b/17
- vāzih ol-** [Ar.+Tr.] Açık ve anlaşılır durumda olmak.
v.- di 152b/15
- vazife** [Ar.] Görev.
v.+ ler 032a/12, 073b/06, 091a/17, 148a/15
- vazŌ iT-** [Ar.+Tr.] 1. Koymak; yerleştirmek. 2. Ortaya çıkarmak.
v.- di 036a/15, 120b/01
v.- dükleri 029b/17
v.- üp 024b/08
- vazŌ-ı aşli** [Ar.+Ar.] Gerçek hal.
v.+ leri 119a/03
- vazŌ olUn-** [Ar.+Tr.] 1. Koyulmak. 2. Yakalanmak; tutulmak.
v.- mişdur 087a/12

v.- duğı 031a/20
ve allahu te'âlâ a'ölem [Ar.] "Ve yüce Allah en iyisini bilir." anlamındaki ibare.
 a. 106b/20
ve [Ar.] İle; dahi; hem de.
 v. (Birçok yerde.)
ve'l-hâşul [Ar.] Sözün kıyası; kısacası.
 v. 084b/16, 094b/12, 114b/21, 115a/04, 124b/21, 135a/15, 151a/04, 166a/12, 181a/12, 185a/14, 186a/06, 191b/16, 227b/04, 231b/19
ve'l-Öilmü Öanh allahu te'âlâ [Ar.] "Gerçek bilgi ancak yüce Allah katındadır." anlamındaki Arapça ibare.
 v. 154a/06,
ve'l-Öilmü Öiznillâhi te'âlâ [Ar.] "Gerçek bilgiye ancak yüce Allah'ın izniyle ulaşılır." anlamındaki Arapça ibare.
 v. 174b/04,
ve'l-Öilmü Öindallahen [Ar.] "Gerçek bilgi ancak Allah katındadır." anlamındaki Arapça ibare.
 v. 193b/15, 204a/16
vebâ [Ar.] Yersin basilinin sebep olduğu, bulaşıcı, bilinç bulanıklığı ve yüksek ateşle ağır seyreden öldürücü bir hastalık; taun.
 v. 104b/03, 218b/19, 224b/11, 225a/14
vebâ-yi elîm [Ar.+Ar.] Ağrılı veba.
 v. 225a/16
veca'Ö [Ar.] Bedende duyulan ağrı, sızı.
 v. 154b/14
 v.+ i 129a/07
 v.+ in 129a/10
vecd [Ar.] Ruhun doğrudan doğruya Allah'la ulaştığı ve onun varlığının çok yoğun biçimde bilincine vardığı özel ve gizemli durum. v. 012b/07
vech [Ar.] 1. Neden; gerek; sebep. 2. Biçim; tarz; üslup.
 v. 011a/03, 029a/05, 037b/19, 106b/20, 150a/02, 151b/21, 204a/12, 208b/15, 210b/15, 218b/13
 v.+ i 031b/01
 v.+ ile 007b/07, 010a/02, 016b/19, 017a/16, 019a/12, 021a/07, 033b/03, 041a/05, 054b/14, 061a/08, 068b/10, 072a/12, 074a/15, 078a/17, 078a/18, 080b/18, 081b/16, 082a/20, 084a/18, 084b/08, 085a/13, 086a/18, 087a/14, 095a/07, 097a/02, 099a/15, 101a/20, 104b/16, 107b/17, 108a/20, 111a/01, 111a/16, 117a/18, 120b/01, 120b/05, 126b/10, 142b/17, 157a/12, 164b/19, 166b/12, 175a/02, 176a/20, 177b/19, 179b/16, 186a/14, 207a/12, 209a/12, 211b/20, 215b/16, 218b/10, 230a/07
 v.+ iledür 016a/01, 165b/08
 v.+ le 003a/10, 012b/20, 017a/11, 042a/05, 089a/03, 093a/05, 094a/01, 107b/01, 107b/04, 108a/19, 113a/21, 119b/06, 121a/06, 121a/19, 135b/05, 143a/02, 145b/12, 147a/15, 150b/16, 152b/19, 153a/01, 155a/07, 155a/16, 155b/21, 156a/03, 166a/15, 168b/02, 171a/13, 180b/07, 186a/13, 192a/03, 193a/03, 193a/15, 194b/17, 196a/13, 204a/03, 206b/17, 209a/17, 209b/14, 213a/03, 226a/20, 227a/17, 229b/19, 229b/20, 231a/13, 231b/06, 232a/20
 v.+ ledür 154a/10
vech-i bahrî [Ar.+Ar.] Denizden tarafa olan yön; deniz tarafı.
 v. 222b/08, 231a/14
 v.+ sinde 132b/07
vech-i kublî [Ar.+Ar.] Güney tarafı.
 v. 169b/02
 v.+ si 132b/08
vech-i ma'Öaş [Ar.+Ar.] Geçim yolu.
 v.+ larına 057b/05
vech-i meşrûh [Ar.+Ar.] Açıklanan sebep.
 v. 008a/19, 033a/08, 069b/16, 074b/18, 075a/05, 107a/20, 112a/10, 124b/10, 135a/15, 138b/10, 141b/16, 159b/19, 211b/18, 229a/05
vech-i mezkûr [Ar.+Ar.] Dile getirilen sebep.
 v. 021a/07, 123b/20, 216b/01
vech-i şer'Ö [Ar.+Ar.] Yasal yol.
 v.+ ile 109a/18

vedâ'Ö iT- [Ar.+Tr.] Vedalaşmak; esenleşmek.
 v.- di 055b/19
 v.- üp 065b/08, 099b/06
vedâyi-i ilâhiyye [Ar.+Ar.] İlahî emanetler.
 v.+ dür 005a/04
vefâ [Ar.] Sadakat; sebat.
 v. 050b/03, 057a/01
vefâ-dâr olma- [Ar.+Far.+Tr.] Vefalı davranmamak.
 v.- dı 034a/03
vefâ iT- [Ar.+Tr.] 1. Sebat etmek. 2. Yetmek; yetişmek.
 v.- erdi 091b/02
 v.- er misin 038b/15
 v.- düğinden 124b/01
vefâ itme- [Ar.+Tr.] Yetmemek; yeterli gelmemk.
 v.- z 220b/09
vefâ kıлма- [Ar.+Tr.] Vefalı davranmamak.
 v.- dı 046b/14
vefât [Ar.] Ölüml.
 v.+ ı 025a/09, 029b/20, 047b/21, 082b/14, 086b/17, 095b/17, 102b/07, 198a/14
 v.+ in 156a/18
 v.+ mı 095b/14
vefât eyle- [Ar.+Tr.] Ölmek.
 v.- di 009b/02, 029a/08, 093b/12, 103b/03, 105b/05, 106a/12, 106b/07, 109b/03, 110b/04
 v.- diler 114b/03
 v.- megin 148a/09
vefât iT- [Ar.+Tr.] Ölmek.
 v.- di 006b/03, 020a/01, 022a/13, 038a/03, 066a/19, 066b/08, 076b/15, 080b/10, 083a/06, 083a/11, 085a/16, 085b/10, 086b/15, 087a/09, 089a/15, 093a/13, 094b/18, 095b/13, 102b/06, 105b/07, 105b/12, 106a/10, 106a/14, 106b/11, 108a/05, 110b/11, 110b/14, 156a/17, 192b/21, 198a/14, 219a/03, 229a/06
 v.- düğü 008a/14, 012b/06, 076b/21, 105b/10, 109b/14
 v.- düğünde 092b/05, 092b/07, 092b/10, 231b/16
 v.- düğünü 198a/08,
 v.- dükte 024b/05
 v.- dükten 007a/12, 083a/18, 091a/13
 v.- dükleri 147b/19
 v.- iden 147b/01
 v.- ene 101a/10
 v.- enleri 147a/18
 v.- ıcek 020a/01, 023a/12, 025a/21, 026b/10, 027a/12, 032a/01, 034a/15, 036a/09, 036b/16, 038a/17, 046b/15, 141b/16, 158a/06, 164a/12, 198a/06, 198a/17, 229a/08
 v.- melü olduğda 169b/03
 v.- mişdür 177b/21
 v.- üp 008b/03, 047b/19, 080a/19, 080b/03, 080b/06, 080b/15, 083b/07, 085b/01, 086b/08, 089a/05, 104b/20, 105a/04, 110a/03, 110a/10, 114a/14, 148b/08, 203a/13,
vefret [Ar.] Bolluk; çokluk.
 v.+ i 105b/13
 v.+ in 045b/09
 v.+ inden 010b/07
vefret-i zirâ'Öat [Ar.+Ar.] Tarımsal zenginlik.
 v.+ ıla 198b/09
vehb bin münebbih hâzretleri [Ö.] Tâbiîn devrinde yetişmiş meşhur hadis âlimlerinden Ebû Abdullah Vehb bin Münebbih.
 v.+ nden 161b/02
vehm [Ar.] Yersiz korku.
 v.+ ile 139a/12
vehvâh [?.] Hükümdar.
 v. 172b/09
velâyet [Ar.] Sözünü geçirme; otorite.
 v.+ i 095a/20
velî [Far.] Ancak; ama.
 v. 002a/14, 004a/15, 032b/05, 038a/21, 080b/08, 086a/08, 140a/08, 161b/15, 196b/13
velî [Ar.] Ermiş; Allah'a yakın kimse.
 v.+ leridür 090a/11

- veljîd [Ö.]** 1. (bk. veljîd bin dümağ) 2. (bk. veljîd bin muş'ûab)
- v. 062a/15, 071b/17, 194a/09, 196a/06, 196a/08, 196a/17
v.+ e 157a/20
v.+ üñ 194a/11, 194b/05, 194b/06, 196a/02
- veljîd bin dümağ [Ö.]** Amalika kavmi padişahlarından Mısır'da ilk hükümdarlık eden kimse.
v. 061a/19, 061b/03, 061b/09, 061b/11, 062a/07, 062a/14, 062a/16, 183a/04, 193b/21, 194a/05, 194a/06, 195b/18
v.+ a 061b/08
v.+ ı 194a/16
- veljîd bin muş'ûab [Ö.]** Hz. Musa dönemindeki Mısır firavunu.
v. 071b/15, 072a/21, 072b/05
v.+ dur 071b/09
v.+ ı 071b/13
v.+ uñ 072a/04, 132b/19
- vera'û [Ar.]** Günah işlemekten kaçınan.
v. 091a/18, 092b/12
- verā-yı bañr-ı rûm [Ar.+Ö.]** Akdeniz'in geri tarafı.
v.+ da 003a/02, 114a/01
- verlî [Kpt.]** Timsah.
v. 128a/01
- vesîle [Ar.]** Sebep; bahane.
v.+ siyle 180b/10
- ve yâ [Ar.+Far.]** Ayrı olmakla birlikte aynı değerde sayılan şeylerle ilgili seçenek bildirir.
v. 010a/21, 011b/18, 013a/17, 015a/17, 015a/18, 016a/18, 019b/04, 024b/21, 029a/01, 030a/13, 031b/06, 040a/08, 042a/01, 042a/05, 044a/05, 053b/21, 069b/07, 069b/08, 071b/17, 074b/01, 074b/04, 074b/06, 074b/07, 074b/09, 107b/04, 115a/03, 115b/05, 117a/21, 123b/10, 123b/11, 123b/14, 123b/20, 124b/02, 126a/03, 126a/13, 126a/19, 129b/08, 137b/03, 147a/10, 151b/10, 151b/11, 158a/15, 169b/02, 172a/07, 174a/01, 175b/20, 186a/05, 200b/01, 207a/14, 207a/15, 207b/13, 207b/14, 209a/16, 209b/11, 229b/16
- vez(i)n [Ar.]** Ağırılık.
v.+ de 067a/02, 139a/03, 139a/04, 143b/17, 143b/18
v.+ ile 020a/06, 023a/15
v.+ lerinden 040b/02
- vezîr [Ar.]** Eskiden bakanlık ya da valilik gibi görevlerde bulunmuş ve paşalık unvanı almış olan kimselere verilen ad.
v. 001b/15, 052a/12, 052b/18, 054b/14, 054b/15, 062b/08, 066a/08, 066b/09, 068a/12, 070a/10, 070b/17, 083a/21, 085b/08, 085b/12, 085b/13, 086a/13, 086a/07, 088a/17, 088b/11, 088b/13, 096b/12, 098b/13, 109a/05, 158b/04, 211b/06, 211b/10, 222a/04, 222a/09, 222a/10, 225a/03, 227b/10, 227b/12, 230a/06, 231a/12, 231b/17
v.+ den 093a/18, 155a/17, 230b/16
v.+ e 067a/18
v.+ i 042b/12, 042b/18, 065b/13, 067a/17, 070a/10, 070b/11, 072a/03, 072a/09, 076b/19, 085b/11, 086a/12, 094a/15, 098a/14, 098b/08, 099a/18, 102b/13, 104a/20, 110a/13, 130b/02, 158b/02, 188b/01, 196b/02, 221b/14
v.+ idi 066a/12, 211b/09
v.+ ine 054b/12, 087b/20
v.+ ini 085b/06
v.+ iydi 229a/15
v.+ iydi 076b/19, 211b/10
v.+ ler 037a/18, 107b/17, 181b/01, 226b/02, 230b/07, 230b/13
v.+ leri 036b/08, 096b/17, 196b/05
v.+ lerin 082b/18, 230b/07
v.+ lerinden 230a/21, 230b/15
v.+ lerine 230b/20
v.+ lerinüñ 211a/09, 230a/03
v.+ lerüñ 083b/05
v.+ üm 124b/08
v.+ üñ 224b/21
- vezîr-i a'ûzâm [Ar.+Ar.]** Sadrazam.
v. 110a/13, 148a/13, 231a/10
v.+ ı 104b/14, 196b/04
- vezîr-i kebîr [Ar.+Ar.]** Baş vezîr.
v. 229a/15
- vezîr-i mezkûr [Ar.+Ar.]** Adı geçen vezîr.
v. 062b/12
- vezîrlîk [Ar.+Tr.]** Vezîrlîk görevi; vezâret.
v. 088b/15
v.+ den 071a/02
- vızıldı [Tr.]** Böceklerin ve uçan nesnelere çıkardığı ince ve sürekli ses; uçma sesi.
v.+ ydı 199a/19
- vifâk [Ar.]** Düşünce birliği.
v. 005a/18
- vilâyet [Ar.]** İl.
v. 005a/13, 008a/06, 009b/11, 010a/17, 012a/07, 028b/20, 048b/11, 053a/20, 054b/02, 056b/07, 057a/03, 095a/20, 109a/03, 111a/01, 210b/08, 231a/16
v.+ de 033a/16, 043b/03, 127a/10, 162a/18, 173a/09, 183b/05, 220a/14
v.+ den 010a/03, 089b/04
v.+ dür 008a/07, 170a/02, 171a/21, 173a/06, 188b/17
v.+ e 005a/14, 005b/20, 007b/20, 008a/08, 122b/19, 130a/17, 173b/10
v.+ i 010a/17, 023a/15, 033a/09, 049b/16, 078a/05, 114b/02, 121a/13, 169b/12
v.+ idi 167a/09
v.+ inde 047b/16, 151a/11
v.+ inden 043a/16, 061b/18
v.+ ine 049b/01, 096b/05
v.+ ini 165b/16
v.+ inüñ 063b/02
v.+ lere 128a/02
v.+ lere 087a/21, 089b/04, 121a/18
v.+ lere 089b/04
v.+ leri 091a/14, 107a/04, 119b/14, 157a/01, 188b/19, 219b/15
v.+ lerin 089b/05, 093a/21, 146b/16
v.+ lerinde 010a/07, 091a/12, 126b/13, 160b/04, 179b/17, 219a/10
v.+ lerinden 107a/08, 215b/20, 219b/16
v.+ lerine 167a/16
v.+ lerine 052b/15, 076a/21, 107a/03, 146b/11, 177b/08, 179a/12, 191b/14
v.+ lerinüñ 126a/21
v.+ leriyle 125b/01
v.+ lerüñ 052b/15
v.+ ümüñ 196b/12
v.+ ümüzde 041a/15
v.+ ümüze 206b/18
v.+ üñ 005a/14, 028b/18, 064a/07, 087b/01, 104a/10, 121b/02, 157b/05, 212a/07
v.+ üñüñ 047b/07
- vilâyet-i 'ûcem [Ö.]** (bk. 'ûcem)
v. 156a/11, 156a/11
- vilâyet-i 'ûrab [Ar.+Ar.]** Arap şehirleri.
v.+ da 017a/01
- vilâyet-i cennet-âbâd-ı rûm [Ar.+Ar.+Far.+Ö.]** Cennet'e benzeyen Rum ili.
v.+ da 105b/16, 110b/21
- vilâyet-i diyâr-bekr [Ö.]** (bk. diyâr-bekr)
v.+ den 095a/02
- vilâyet-i ehl-i islâm [Ar.+Ar.+Ar.]** İslamiyet'in hüküm sürdüğü iller.
v.+ ı 219b/05
- vilâyet-i engürüs [Ö.]** (bk. engürüs)
v.+ ı 114a/05
- vilâyet-i ğarbiyye-i mîr [Ar.+Ar.+Ö.]** Mısır'ın batı tarafı.
v.+ da 034a/19
- vilâyet-i haleb [Ö.]** (bk. haleb)
v. 097b/15
v.+ e 097b/15
- vilâyet-i hîcaz [Ö.]** (bk. hîcaz)
v.+ ı 133a/14
- vilâyet-i irtîb [Ö.]** (bk. irtîb)

v.+ le 169b/12
vilâyet-i islâm [Ar.+Ar.] İslamiyet'in hüküm sürdüğü iller.
v. 098a/18
v.+ a 219b/04
vilâyet-i mağrib [Ö.] (bk. diyâr-ı mağrib)
v. + den 081b/01, 217b/11, 226a/01
vilâyet-i mıs(ır) [Ö.] (bk. mısır)
v. 022b/03, 022b/06, 063a/09, 075b/01, 077a/04, 077a/10, 078a/11, 079a/06, 079b/15, 083a/13, 088b/18, 157a/20, 204a/13, 204b/07
v.+ a 006a/10, 010a/13, 018b/01, 019a/13, 025a/15, 039b/01, 045b/21, 056a/04, 075b/02, 077a/07, 077a/15, 093a/04, 105b/03, 106a/21, 123a/05, 132a/10, 149a/16, 157a/19, 159a/03, 160a/10, 176a/13, 193b/08, 203b/18, 205a/03, 217a/08, 220b/06, 225b/02
v.+ da 008b/02, 010a/12, 011b/15, 012b/12, 012b/13, 013a/15, 013b/03, 014a/11, 015b/19, 016b/17, 018a/19, 018b/13, 019a/16, 020a/04, 020b/08, 020b/12, 022a/12, 024b/07, 024b/17, 025a/10, 030b/17, 034a/15, 035b/05, 036b/16, 037b/17, 040a/11, 044a/12, 047a/03, 047a/19, 048b/13, 061b/12, 062a/17, 066b/13, 070b/09, 074a/16, 076b/08, 077a/13, 077b/04, 077b/07, 077b/09, 077b/21, 082b/13, 087a/10, 089a/16, 090b/16, 094a/19, 100b/19, 104b/03, 107a/21, 109b/01, 109b/16, 110b/21, 114b/05, 116b/10, 117b/12, 119b/11, 121a/05, 129b/10, 130a/21, 131b/03, 132a/08, 133b/02, 133b/09, 139b/11, 145b/01, 147a/21, 148b/10, 163b/18, 164a/05, 164a/11, 169a/21, 176a/05, 177a/09, 179b/07, 181b/13, 186b/14, 188b/17, 190a/17, 190b/18, 190b/20, 194a/13, 194b/13, 194b/19, 209a/02, 209a/10, 218b/17, 219b/06, 231b/07
v.+ dan 012a/12, 023a/17, 081b/02, 087b/18, 106b/13, 115b/15, 129b/06, 137a/13, 137a/15, 198b/08, 231a/14, 231a/18
v.+ ı 005b/04, 006a/01, 007b/21, 039b/15, 047a/16, 073a/21, 075a/17, 081a/07, 113a/05, 133a/18, 149a/02, 149a/04, 167b/20, 175a/03, 178b/07, 194a/05, 203a/19, 204a/05, 204a/08, 204a/10, 210b/14, 216b/14, 230a/03
v.+ uñ 005a/11, 008a/04, 011b/04, 016a/05, 031a/10, 078a/13, 081a/03, 106b/21, 116a/04, 148b/15, 149a/20, 159b/16, 160a/08, 163a/13, 164a/07, 165b/06, 168a/10, 169a/19, 174b/21, 176a/11, 177b/04, 178a/16, 195b/19, 196a/19, 197b/02, 201a/06, 203b/01, 203b/18, 203b/20, 203b/21, 205a/16, 210b/12, 216b/12
vilâyet-i mısriyye [Ar.+Ar.] Mısır'ın illeri.
v.+ de 111a/19
vilâyet-i şa'ûjd [Ö.] (bk. şa'ûjd)
v. 034a/20
v.+ üñ 171a/19
vilâyet-i şâm [Ö.] (bk. şâm)
v.+ a204a/18, 226b/17
v.+ da 108a/15, 187a/12
v.+ dan 087b/07
vilâyet-i şarkıyye-i mısır [Ar.+Ar.+Ö.] Mısır'ın batı tarafı.
v.+ da 034a/18
vilâyet-i tatar [Ö.] Tatar ülkesi.
v.+ a 003a/02
vilâyet-i yemen [Ö.] (bk. yemen)
v. 113b/19
vir- [Tr.] 1. Sahip olmasını sağlamak. 2. Ödemek. 3. Döndürmek, çevirmek, yöneltmek. 4. Üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi birisine eriştirmek, iletmek. 5. Düşünce veya bilgi anlatan şeyleri başkalarına iletmek, bildirmek. 6. Birine istediği ya da arzuladığı bir şeyi sağlamak; imkân tanımak. 7. Kızı, kadını biriyle evlendirmek. 8. Bırakmak veya bağışlamak. 9. Yayımak. 10. Bir şeye önceden sahip bulunmadığı bir özellik kazandırmak. 11. Hepsini herhangi bir duruma sokmak. 12. Satmak. 13. Ödemek; sarf etmek; harcamak. 12. Herhangi bir duruma yol açmak; birini bir durum

içine sokmak. 13. Bitki ve ağaç, ürün üretmek. 14. (yar) Kök veya gövdeleri sonuna-ı (-i,-u,-ü) zarf-fiil eki almış fiillere gelecek tezlilik bildiren birleşik fiiller oluşturur. 15. Kazandırmak, katmak. 16. Dayamak.
v. 008b/14, 009a/01, 015a/20, 024a/05, 039b/18, 057b/18, 058a/02, 072a/20, 102a/19, 169a/12, 204b/02, 221a/16
v.- di 005b/05, 006a/03, 007b/20, 008a/01, 008a/04, 009b/07, 010a/04, 011b/18, 012a/10, 023a/16, 024a/09, 025b/04, 026b/19, 030b/06, 038b/14, 039a/17, 046b/15, 052b/08, 054a/09, 055b/09, 055b/14, 056b/03, 058a/03, 068a/12, 069a/06, 069a/10, 071a/07, 072a/17, 076a/10, 079b/08, 081a/12, 081b/16, 082a/09, 082a/11, 084a/06, 085a/05, 085b/13, 086b/03, 087a/20, 095a/08, 097a/07, 100a/06, 102b/04, 105a/09, 105b/01, 109a/21, 110b/08, 117b/15, 122b/07, 130b/18, 133a/12, 137a/03, 137b/21, 147a/16, 147b/10, 154a/19, 156b/04, 162b/04, 164a/13, 179a/11, 186a/14, 186b/08, 187b/15, 198a/10, 198b/15, 201a/19, 202b/05, 209b/20, 210a/18, 211b/01, 212a/18, 213a/02, 218b/19, 219a/20, 220a/13, 225a/05, 225b/21, 227b/01, 228a/05, 229a/11, 230b/05, 231b/12
v.- diler 033a/07, 044b/07, 064b/07, 068b/07, 072a/12, 084b/02, 093a/19, 094a/03, 096b/04, 097a/17, 101b/19, 102a/17, 102a/20, 104a/08, 105b/06, 106a/02, 106a/15, 106b/10, 108a/09, 110a/05, 110a/09, 110b/14, 111b/01, 111b/05, 113a/05, 114a/19, 118a/21, 133a/03, 138b/10, 152b/06, 159a/12, 159b/15, 176b/14, 178a/12, 185a/07, 187b/12, 191b/18, 194b/10, 194b/19, 201b/17, 210a/13, 211b/08, 216b/09
v.- dügi 008a/07, 021b/05, 084a/08, 157a/15, 157a/16, 227a/17, 228a/14, 229a/13
v.- dügin 055b/09, 151b/14
v.- düğünü 131a/18
v.- düğüm 072a/07
v.- dük 009b/08
v.- dükleri 043b/06, 136b/01, 191a/15
v.- düklerin 055b/19
v.- düklerinden 151b/11
v.- düm 068b/02, 224b/07
v.- e 029b/17, 096b/02, 096b/03, 115b/21, 155a/11, 189b/14, 197b/06, 220b/08
v.- ecegin 209b/16
v.- ecek 051a/07, 082a/19, 088a/05, 088b/01, 124b/19
v.- eler 207b/13, 208b/17
v.- elüm 207b/20, 208a/06
v.- em 209b/16
v.- emezdi 183b/10
v.- en 020b/09, 065a/03, 088b/10, 096b/19, 130b/12, 211b/13, 221b/12
v.- eniyidi 104b/15
v.- enler 102a/19
v.- esin 209b/19, 210a/17, 219a/19
v.- esiz 207a/14
v.- eyin 038b/12, 093b/17, 098a/07, 102a/19, 131a/06, 155b/05, 159b/03, 159b/08, 159b/14, 186a/05
v.- eyin mi 065a/14
v.- i gör 055b/10
v.- mege 008b/08, 092a/05, 208a/13, 208b/07, 209a/11
v.- megiçün 008b/09
v.- mek 061a/07, 063b/12
v.- mekdür 208b/09
v.- mekleri 210a/08
v.- meler 231b/15
v.- melerinin 216b/01
v.- miş 145a/20
v.- mişidi 054b/06, 105a/04, 106b/04, 109a/09, 153b/08, 154b/09, 164b/06, 168a/01, 169b/06, 193b/12, 212a/18, 228a/06, 231b/06
v.- mişler 141a/03

- v.- mişleridi 021a/02, 047a/09, 165b/14, 192a/21, 203b/08, 211b/16
v.- se 051a/07
v.- seler 058b/07, 058b/16
v.- sem 173b/12
v.- sün 088a/01, 221a/15
v.- sünler 093b/18
v.- ün 141b/11, 201b/16, 208b/11, 213b/07, 213b/12
v.- üp 006b/07, 010a/05, 010a/08, 010a/09, 010a/10, 016b/15, 016b/16, 026a/07, 028a/16, 037a/17, 056b/21, 083b/19, 092a/20, 092a/21, 099b/03, 101a/07, 105a/04, 108b/07, 112b/15, 118b/14, 125a/01, 160a/08, 162b/12, 187b/05, 205a/20, 209b/08, 214a/05, 227b/05
v.- ür 004a/18, 004b/03, 032b/05, 040a/18, 090a/07, 091b/18, 095a/16, 115b/04, 119b/05, 121b/05, 123b/19, 124b/21, 141b/04, 147a/13, 162a/20, 173a/20, 181a/05, 192a/15, 192b/15, 214b/01, 230b/03
v.- ürdi 021a/06, 024b/09, 025b/05, 025b/10, 036b/19, 041b/19, 043a/11, 047a/08, 047a/14, 053b/04, 059a/14, 083b/17, 107b/06, 120b/07, 131a/04, 136b/19, 157a/15, 169b/19, 188b/15, 221a/17
v.- üridi 018a/12, 018b/05, 033a/18, 035a/02, 039b/20, 043a/12
v.- ürün 024a/21, 218b/08
v.- ürler 010b/02, 115b/20, 128a/16, 223b/15
v.- ürlerdi 107a/20, 211b/06
v.- ürleridi 022a/12, 023b/07, 023b/09, 023b/10, 023b/12, 087b/06, 146b/01, 155b/21, 163a/19, 164b/02, 199b/20, 211b/17
v.- ür misin 057b/10, 159b/12
v.- ür miydün 159b/07
v.- ürse 124b/21
v.- ürsin 038b/11, 218b/07
v.- ürüm 208b/09
- vîrân it- [Far.+Tr.]** Bir yeri yakıp yıkmak.
v.- di 155b/16
- vîrân ol- [Far.+Tr.]** Yıkık ve harap duruma gelmek.
v.- dı 190a/16
- vird-i zebân [Ar.+Far.]** Dile dolanan; dilden düşmeyen.
v.+ um 003b/04
- virdür- [Tr.]** 1. Verilmesini, iletilmesini sağlamak. 2. Yayılmasını sağlamak.
v.- mişdi 223a/07
v.- ürdi 041a/03
- viril- [Tr.]** 1. Bağışlanmak; bırakılmak. 2. Ödenmek. 3. Üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi birisine eriştirilmek, iletilmek. 4. (*yar*) Kök veya gövdeleri sonuna-ı (-i,-u,-ü) zarf-fiil eki almış fiillere gelerek tezlük bildiren birleşik fiiller oluşturur. 5. Sahip olması sağlanmak. 6. Tanınmak; sağlanmak.
v.- di 010a/12, 105b/09, 114a/21
v.- mege 220b/09
v.- mişdi 017b/18
v.- mişdür 164a/08
v.- mişdi 189a/01
v.- üp 110a/11, 112b/17
v.- ürdi 101a/11
- virilme- [Tr.]** 1. Uygun görülmemek. 2. Tanınmamak, sağlanmamak. 3. Ödenmemek.
v.- yince 183b/10
v.- z 171b/09, 222b/17
v.- zken 230a/12
- virme- [Tr.]** 1. Sağlamamak; imkan tanımamak. 2. İletmemek; bildirmemek. 3. Ödemek. 4. (*yar*) Kök veya gövdeleri sonuna-ı (-i,-u,-ü) zarf-fiil eki almış fiillere gelerek tezlük bildiren birleşik fiiller oluşturur. 5. Herhangi bir duruma yol açmamak; birini bir durum içine sokmamak. 6. Eriştirmemek, iletmemek. 6. Düşünce veya bilgi anlatan şeyleri başkalarına iletmemek, bildirmemek. 7. Bağışlamamak; bırakmamak. 8. Yapmamak; yerine getirmemek. 9. (Ağaç için) ürünü yetiştirmemek.
v. 055a/05
v.- di 008b/11, 008b/16, 042b/07, 052a/07, 061b/09, 098a/09, 101b/12, 102a/18, 125a/04, 155b/05, 170a/01, 178b/09, 210a/13, 215a/19
v.- diler 022b/07, 177a/17, 184a/09, 216a/09
v.- dilerdi 208b/10
v.- dük 102a/17
v.- mege 230b/03
v.- sün 231b/12
v.- yen 003b/01
v.- yicek 155b/18
v.- yince 015b/01, 019a/21, 023b/18, 124b/18
v.- yüp 059b/20, 063b/01, 105a/04, 213b/08, 216b/06, 230b/17, 231a/05
v.- z 082a/06, 126b/10, 127b/18, 190b/16, 192a/14, 198b/02, 210a/11, 214a/21
v.- zdi 070b/01
v.- zidi 031a/13, 086a/19
v.- zler 044a/21, 172a/11
v.- zleridi 116b/14
v.- zseñüz 208a/09
v.- züz 209b/04
- vizâret [Ar.]** Vezirlik görevi.
v.+ den 070b/15
- vizâret iT- [Ar.+Tr.]** Vezirlik görevini yerine getirmek.
v.- di 231b/16
v.- üp 080b/04
- vuñûş [Ar.]** Yabani hayvanlar.
v. 019b/07, 019b/09, 037a/02
v.+ ı 126b/02
- vuķûÖ [Ar.]** Bir olayın meydana çıkışı.
v.+ ı 102a/07
- vuķûf [Ar.]** 1. Bilmek; bilgi. 2. Hac ibadetinin farzlarından biri olup, Hac yapan kimselerin, belirli vakitte Arafat ve Müzdelife'de durmasını gerektiren farz.
v. 092a/06
v.+ dur 005a/04
- vuķûf id- [Ar.+Tr.]** Bildirmek; bilgi vermek.
v.- e 171a/16
- vur- [Tr.]** Damgalamak; basmak.
v.- ur 021a/15
- vuşul bul- [Ar.+Tr.]** Ulaşmak; varmak.
v.- duķdan 112b/20
- vücüd [Ar.]** Beden; gövde.
v. 156a/08
v.+ ı 030b/08, 183b/05
v.+ ım 100a/12
- vücüda gel- [Ar.+Tr.+Tr.]** Ortaya çıkmak; oluşmak.
v.- di 012b/06
- vücüd-ı ĥâdiş [Ar.+Ar.]** Sonradan olan şeylerin meydana gelmesi.
v.+ e 002a/08
- vücüd-ı şerif [Ar.+Ar.]** Yüce varlık.
v.+ ünle 175a/21
- vülât-ı vilâyet [Ar.+Ar.]** İllerin valileri.
v.+ ün 116a/15
- vüsÖat [Ar.]** Genişlik; yayılmışlık.
v.+ ım 229b/13
- vüsÖat-ı ĥâl [Ar.+Ar.]** Rahatlık ve refah içinde olma.
v.+ umuz 030b/19
- vüsÖat vir- [Ar.+Tr.]** Hâlini genişletmek; refaha erdirmek.
v.- di 069a/06, 231b/12
- vüzerâ [Ar.]** Vezirler.
v. 099a/10, 105a/02, 105a/10, 164a/13, 212b/19
v.+ dan 099a/01
v.+ sı 076b/17, 197a/04
v.+ sına 160b/17, 186b/21
v.+ sından 056b/04
v.+ sını 187a/08
v.+ sıyla 196b/21
v.+ ya 088b/12
- vüzerâ-yı Öalî-câh [Ar.+Ar.+Far.]** Yüksek rütbeli vezirler.
v.+ ından 114a/15
- vüzerâ-yı Öalî-re'y [Ar.+Ar.+Far.]** İleri görüşlü vezirler.
v.+ den 114a/18

Y

- yā [Far.]** O halde; veya; peki.
y. 011b/18, 024a/18, 040a/08, 049a/09, 049a/11, 049a/12, 049a/19, 051b/21, 054b/13, 055a/21, 058a/07, 065a/07, 065a/09, 065a/11, 068a/07, 074b/04, 081b/12, 118a/09, 123b/10, 125b/05, 126a/19, 134b/11, 137b/02, 141b/14, 144b/18, 147b/09, 159a/19, 169b/01, 172a/06, 174a/04, 186b/04, 197b/16, 197b/21, 200b/20, 204b/01, 207a/13, 207b/13, 208a/10, 208a/13, 208b/07, 209a/15, 209b/05, 218a/02, 218b/08
- yā [Ar.]** Heyecanlı bir duyguyu ifade eden seslenme sözü; ey; hey!
y. 002b/17, 006a/07, 008b/14, 008b/17, 008b/20, 009a/01, 011a/07, 012a/17, 021a/05, 070b/06, 071b/16, 072a/07, 028a/07, 055a/05, 065a/12, 065a/14, 072a/04, 096a/02, 102a/13, 119a/13, 122b/06, 147b/16, 157b/05, 175a/19, 175a/20, 178b/15, 186b/13, 188b/14, 197b/10, 197b/14, 200b/01, 210b/20, 211a/17, 211a/19, 216a/07, 232a/12, 232a/13
- yā [Ar.]** Arap alfabesinin otuzbirinci harfi.
y.+ dur 002b/11
- yaban [Tr.]** 1. Dışarı; başka memleket; uzak yer. 2. Boş, ıssız, yabanî yer. 3. Vahşi; yabani. 4. Dışarı.
y. 047a/13, 161b/03, 186a/18, 198a/01
y.+ a 010a/19, 013b/17, 062b/15, 120a/21, 126a/11, 131a/04, 132b/18, 138a/09, 160a/17
y.+ da 013b/19, 042a/03, 057b/06
y.+ dan 011b/06, 013b/16, 016a/17, 016b/03, 034b/11, 035b/02, 115a/16, 184a/03, 189b/01
y.+ lara 005b/14, 016b/11, 132a/03
y.+ larda 037a/03
- yabanî [Tr.+Ar.]** Vahşi, evcil olmayan.
y. 191b/09
- yabanî ol- [Tr.+Ar.+Tr.]** Evcillik özelliğini kaybetmek; vahşileşmek.
y.- mişlardı 191a/21
- yaban şığırı [Tr.+Tr.]** Çift parmaklılar takımının, boynuzlular familyasından, iri gövdeli, uzun kuyruklu, kısa ve kalın boyunlu, sırtı esmer, karnı sarı, bacakları beyaz, Hindistan'da kayalık alanlarda yaşayan bir hayvan.
y. 126b/06
- yābis [Ar.]** Kurak; verimsiz.
y. 177b/06
- yabrağ [Tr.]** (bk. yaprak)
y.+ ın 033a/12
- yāc [Ö.]** Hz. Nuh'un torunu Baysar'ın, oğlu.
y. 006a/17, 009a/13, 009b/05, 009b/16
y.+ dur 009b/17
y.+ ıdı 009a/19
- yad [Tr.]** Yabancı.
y. 073b/07, 186a/06,
y.+ lar 077a/03
- yad ayak [Tr.+Tr.]** Yabancılar; yabancı kimseler.
y.+ dan 136b/05
- yad el [Tr.+Tr.]** Yabancılar; yabancı kimseler.
y.+ den 007a/17, 053a/08
- yād id- [Far.+Tr.]** Anmak.
y.- er 010a/16
y.- üp 004a/05, 099a/09
- yādigār [Far.]** Birine, bir olayı veya bir kimseyi anımsatmak üzere verilmiş olan armağan.
y. 090b/11, 144a/09
y.+ lar 034b/05
- yādigār kal- [Far.+Tr.]** Bir kimseden, onu ya da birlikte olunan bir olayı anımsatmaya yarayan bir nesne kalmak.
y.- a 032a/13
- yād olm- [Far.+Tr.]** Anılmak.
y.- dı 009b/20
y.- ur 010a/12, 187a/06
- yāfa [Ö.]** Asvan yakınında bir köy.
y. 172b/01,
- yāfa köyi [Ö.]** (bk. yāfa)
y.+ ni 172b/04
- yāfeş [Ö.]** Hz. Nuh'un oğullarından biri.
y. 008b/06
- yağ [Tr.]** Kimyasal yapısında stearik, palmitik ve oleik asitlerle gliserit bulunan, katı veya sıvı hâlde bulunan, hayvansal ya da bitkisel kaynaklı besin maddesi.
y. 183b/04, 183b/07, 186b/08
y.+ ı 014a/19, 126a/08, 128b/18, 186b/06
y.+ ıla 127b/05
y.+ ın 127a/20, 180a/01, 180a/02, 186b/04
y.+ ından 129a/18
y.+ ını 128b/21, 129a/01, 129a/07, 129a/09, 129a/11
y.+ ıyla 129a/13
- yağ- [Tr.]** Gökten yere doğru inmek.
y.- ardi 155a/19
y.- duğı 090a/10
- yağdur- [Tr.]** Yağmasına neden olmak.
y.- ı başlardı 059a/12
y.- ur 003a/12
y.- urdı 034b/18
y.- urıdı 016b/01
y.- urlar 173b/16
- yağı [Tr.]** Düşman.
y. 108a/17
y.+ dur 206b/21
- yağlad- [Tr.]** Yağ sürdürmek.
y.- up 069a/15
- yağlan- [Tr.]** Yağ sürülmek.
y.- sa 129a/13
- yağlırak [Tr.]** Yağa benzer; yağlı gibi.
y. 185b/11, 186b/09
- yağma- [Tr.]** Gökten yere doğru inmemek.
y.- sa 174a/01
- yağma it- [Tr.+Tr.]** Yağmalamak.
y.- diler 131a/15
- yağmala- [Tr.]** Şiddet kullanarak ele geçirmek; çalıp çırpmak; talan etmek.
y.- dı 076a/06, 155b/03, 155b/17, 222b/05
y.- dılar 046a/21, 084b/16, 221b/20, 223a/11
y.- mağa 084b/09
y.- ruz 208b/13
y.- ya 209b/17
y.- yup 038b/14
- yağmalad- [Tr.]** Yağma ettirmek; yağmalanmasını sağlamak.
y.- up 097a/07
- yağmalan- [Tr.]** Yağma edilmek.
y.- dı 088a/16, 226b/20
- yağmur [Tr.]** 1. Havaküredeki su buharının yoğunlaşarak damlacıklar hâlinde yere düşmesiyle oluşan yağış. 2. Gökten yağmur yağarcasına çok olan şey.
y. 016a/21, 016b/01, 034b/18, 059a/12, 059a/13, 065a/10, 167a/12, 173a/14, 174a/01
y.+ dan 167a/10
y.+ ıla 025b/11
y.+ ıydı 205b/09
y.+ lar 026b/05, 173b/16
y.+ lara 048a/10
- yahtün [Ö.]** Hz. Nuh'un oğullarından biri.
y. 008b/06
- yāhūd [Far.]** Veya; ya da.
y. 060a/21
- yahüdi [Ar.]** Hz. Musa'ya indirilen dinden olan kişi; Musevi.
y. 082a/06, 082a/07, 083b/02, 118a/13
y.+ ler 098b/10, 183b/20
y.+ lardan 079a/04, 083a/20
y.+ leri 077a/18
y.+ nüñ 082a/07
y.+ ye 082a/05, 082a/09
y.+ yi 082a/07, 083a/21
y.+ yidi 133b/06
y.+ yle 083a/21
- yağ- [Tr.]** Ateşlemek; tutuşturmak.
y. 024a/20

- y.- a 063a/16, 141b/06
y.- acağ 044a/04
y.- ar 023a/02, 070b/08, 134b/15, 150a/02
y.- ardi 016b/03, 039b/05
y.- arlar 044a/06
y.- arları 023b/13, 204a/07
y.- ar mı 115b/04
y.- dı 023a/05, 103b/10, 103b/12, 154b/04, 160a/21, 201a/11, 224a/17
y.- dılar 046a/20
y.- duğına 225a/07
y.- duğları 033a/21
y.- mağıla 064b/09
y.- mağ 166a/03
y.- salar 014a/17, 127b/08
y.- up 075b/16, 115b/11, 122b/17, 127b/05, 131b/11, 137b/08, 195a/10, 223a/04
- yağa [Tr.]** Taraf; yan; yön; civar.
y.+ ları 112a/01
y.+ sına 015a/06, 112a/01, 174b/09, 206b/09
y.+ sında 143a/06, 174b/08
y.+ sındadır 174b/09
y.+ sından 015a/05
- yağasın kırtar- [Tr.+Tr.]** Tehlikeli bir işten zarar görmeksizin kurtulmak.
y.- imadı 023a/11
- yağıl- [Tr.]** Ateşlenmek; tutuşturulmak. 2. (Yanmak fiili ile birlikte ikileme olarak) dert yanmak; sızlanmak. 3. Çok üzülme; son derece mahzun olmak.
y.- mışdı 022b/20
y.- sa 128b/18
y.- up 225a/02
y.- urlardı 130b/11
- yağın [Tr.]** 1. Az bir uzaklıkla ayrılmış bulunan; uzak olmayan. 2. Oluşu geçmiş zaman bakımından çok geride ya da eski olmayan. 3. Civarında; yaklaşık. 4. Benzer. 5. Az zaman sonra.
y. 023a/05, 024a/02, 033a/18, 034b/16, 054a/18, 058b/01, 066b/20, 068a/05, 068a/18, 072a/16, 090b/12, 109b/06, 117b/05, 125b/21, 136b/08, 141a/11, 158a/03, 171b/21, 172b/01, 177b/10, 182b/13, 188a/06, 190a/01, 195a/02, 223b/20, 232a/01
y.+ da 042a/05, 071a/06, 186b/04
y.+ dan 039a/13
y.+ dur 028b/21, 045a/19
y.+ ında 027a/12, 064b/17, 169a/14, 188a/12
y.+ ından 160a/16, 160a/17
y.+ larda 026b/21, 074a/01, 157b/14
y.+ larında 051b/06
- yağın gel- [Tr.+Tr.]** Yaklaşmak.
y.- di 131a/06
y.- düği 136b/13
y.- dükleri 197b/05
y.- ecek 056b/18, 131a/01
y.- se 157a/12
- yağın gelme- [Tr.+Tr.]** Yaklaşmamak.
y.- zdi 189a/17
- yağın kal- [Tr.+Tr.]** Yakınlaşmak.
y.- duğı 127b/19
y.- ıcağ 006a/10
- yağın ol- [Tr.+Tr.]** Yaklaşmak.
y.- an 107a/18
y.- dı 088a/08, 163a/08
y.- duğı 019a/20
y.- ıcağ 053b/09, 134a/21
y.- ün 009b/11
- yağın var- [Tr.+Tr.]** Yaklaşmak.
y.- duğı 049b/06, 202b/08
y.- duğları 029b/07, 138a/20
y.- duğlarınca 191b/02
y.- ıcağ 054a/05, 108b/20
y.- ımaz 189b/14
y.- mağa 042a/19, 118a/17
y.- mağ 164a/03
y.- up 205b/05
- yağın varma- [Tr.+Tr.]** Yaklaşmamak.
y. 024a/04
- yağış- [Tr.]** 1. Üst üste kapanmak; kenetlenmek. 2. Uygun olmak; uyuşmak.
y.- ur 037a/05, 127b/14, 130b/13, 135b/03
- yağışdurul- [Tr.]** Üst üste kapatılmak; kenetlenmek.
y.- mış 158a/16
- yağlaş- [Tr.]** 1. Yakın gelmek; yanına varmak; yakınlaşmak. 2. (Belirlenen ya da beklenen zaman, olay, tarih için) süre azalmak; vakit gelmek üzere olmak; gerçekleşmek üzere olmak.
y.- dılar 064b/20
y.- duğı 062a/14, 196a/06
y.- duğın 157a/14
y.- mışdı 231b/17
y.- mışiken 231b/20
- yağma- [Tr.]** 1. Can acıtıcı bir durum içine sokmamak. 2. Tutuşturmamak.
y. 038a/11
y.- zları 150b/15
- yağu [Tr.]** Bazı hastalıkları iyileştirmek amacıyla bir bez üzerine serilerek vücudun ağrıyan yerlerine yapııştırılan lapa veya macun kıvamında özel eczalı parça.
y. 127b/05
- yağküb paygâmbâr [Ö.]** (bk. hazret-i yağküb)
y. 072b/02, 072b/03, 167b/18, 197b/07
y.+ ün 198b/03
- yağüt [Ar.]** Billurlaşmış alümin türünden meydana gelen pembeden koyu kırmızıya kadar değişik renklerde saydam ve değerli taş.
y. 116b/20, 117b/20, 123a/01
y.+ dan 041a/21, 051a/05, 090b/09
y.+ dandı 017b/15
y.+ dandır 029a/17
y.+ ıla 116b/21
y.+ lar 041a/20
y.+ laruü 117a/07
- yağüt taşı [Ar.+Tr.]** (bk. yağüt)
y. 140b/03
- yalan [Tr.]** 1. Birini aldatmak, gerçeği ve doğru olanı çarpıtmak veya gizlemek amacıyla söylenen söz. 2. Gerçek olmayan; uydurulmuş olan; asılsız.
y. 055b/01, 060a/17, 130b/20, 160a/03, 171b/09, 224a/06
y.+ dan 157b/02
y.+ ı 173b/11
y.+ ıdı 039b/05
y.+ ına 157b/17
y.+ larına 130b/20
y.+ larındandır 161a/18
- yalancı [Tr.]** Yalan söylemeyi alışkanlık haline getiren kimse.
y. 130a/03
- yaldıızlı [Tr.]** Yaldızla süslenmiş.
y. 031b/04, 067b/03
- yaldıızlı [Tr.]** (bk. yaldızlı)
y. 008a/12, 165a/08
- yaldıızlı [Tr.]** (bk. yaldızlı)
y. 025b/09, 048b/21, 049b/18, 149b/18, 149b/19
- yaldıızla- [Tr.]** Yaldızla süslemek.
y.- malu olsalar 118b/18
- yaldıızlama- [Tr.]** Yaldızlama işini yapmamak.
y.- zları 118b/18
- yaldıızlan- [Tr.]** Yaldızla süslenmek.
y.- mışdı 025b/15
- yahı [Tr.]** Kıyı şeridi; sahil.
y.+ larına 063b/21
y.+ larında 219b/04
- yahı [Tr.]** Yele.
y.+ sı 126b/05, 126b/06
- yahü [Tr.]** Gösterişsiz; sade.
y. 139a/06
- yahü [Tr.]** Alev.
y.+ ları 200a/16
- yahü ayak [Tr.+Tr.]** Çıplak ayakla.

- y. 228b/18
- yalın kılıç** [Tr.+Tr.] Kınından çekilmiş kılıç.
y. 017b/18, 205b/11, 206a/13
y.+ larla 179a/07
y.+ larıyla 086a/02
- yalınlan-** [Tr.] Parlamak; ışık saçmak.
y.- ur 024a/04
- yalmanlı** [Tr.] Keskin.
y. 182a/15
- yaluñuz** [Tr.] 1. Sadece; tek olarak. 2. Tek başına; yanında biri veya bir şey olmadan. 3. Yardımsız; desteksiz.
y. 007b/09, 034a/07, 035b/18, 046b/03, 052a/21, 104a/16, 126a/16, 126a/17, 142a/10, 144b/12, 161a/06, 176a/21, 181b/03, 190a/05, 218a/07, 228a/10, 231b/09
- yalvar-** [Tr.] Kendine acındırarak birinden bir şey yapmasını istemek; yakarmak.
y.- dılar 018b/16, 050a/13
y.- up 055a/10, 072a/11
y.- ur 124b/21
- yaÖmur bin şeddād bin Öād [Ö.]** Ad Kavmi'nden Mısır'da eski bir hükümdar.
y. 160b/11
- yan** [Tr.] 1. Taraf; yön. 2. Bir şeyin ön, arka, alt, üst ve ortası dışında kalan bölümü; yan taraf. 3. Bir kimseye yakın olan yer; o kimsenin yakını. 4. Bir kimsenin koruması, beraberliği veya emri; birlikte bulunma; beraberinde olma.
y.+ ı 009b/11, 051a/03, 078b/17, 217a/02, 224a/20
y.+ ın 001b/10, 014b/12, 041a/04, 146b/16, 187a/04
y.+ ına 006a/02, 007a/09, 007b/21, 008b/12, 008b/20, 009b/06, 013b/01, 014b/11, 014b/19, 015a/13, 020a/09, 027b/18, 029b/15, 029b/19, 033b/14, 034b/16, 035a/09, 039a/05, 039a/14, 041b/02, 041b/09, 041b/12, 041b/14, 043a/21, 048b/18, 048b/19, 050b/03, 052b/18, 055b/06, 055b/11, 055b/18, 057b/06, 057b/08, 057b/16, 060b/10, 062a/02, 067a/17, 069b/02, 069b/11, 069b/16, 075b/17, 078b/12, 081b/08, 088a/04, 098a/08, 099b/16, 100a/19, 108b/11, 109a/04, 112a/14, 120a/02, 127a/08, 127b/02, 130b/11, 145a/08, 146a/05, 146b/14, 153a/17, 158a/01, 159a/10, 159b/12, 160a/17, 168a/04, 171a/12, 173b/04, 178b/14, 183a/10, 193a/19, 196b/10, 198a/14, 202b/04, 203a/10, 206a/19, 210b/15, 211a/12, 214a/05, 220a/19, 221a/02, 222a/10, 222a/13, 228a/07
y.+ ınca 040a/13, 041b/04, 054b/03, 060a/09, 084a/09, 099a/03, 218b/18, 222a/14
y.+ ında 008b/19, 011a/06, 013b/11, 019b/16, 020b/06, 020b/07, 020b/14, 020b/19, 020b/20, 028a/16, 029b/02, 033b/16, 037a/05, 037b/04, 048b/02, 053b/12, 056a/02, 059b/07, 059b/08, 062b/09, 066a/07, 067b/11, 067b/13, 073a/20, 074b/18, 078b/12, 081b/12, 082b/05, 084b/20, 086a/19, 095a/12, 095a/14, 098a/10, 098b/14, 100a/16, 101b/05, 101b/11, 104a/16, 105a/12, 107b/16, 109a/09, 112a/04, 118a/02, 118a/20, 122a/18, 123a/13, 123a/14, 130b/12, 130b/17, 138b/01, 139a/01, 139b/17, 139b/19, 146a/06, 150b/08, 154a/16, 154a/17, 154b/18, 154b/19, 155a/14, 156a/15, 156b/06, 158a/03, 161b/12, 163b/06, 163b/07, 165a/20, 165b/05, 165b/18, 168a/11, 173a/18, 176b/05, 178b/14, 180b/10, 181b/10, 181b/18, 183b/02, 184b/03, 185b/11, 185b/12, 188b/13, 193a/21, 193b/14, 196b/03, 204b/13, 206b/05, 207a/06, 207a/09, 208a/08, 212a/07, 216a/17, 216b/11, 219b/20, 220b/02, 222a/11, 222a/16, 222b/17, 223a/19, 228a/03
y.+ ındağı 035a/01, 078b/08, 166b/18
y.+ ındağılara 207a/07
y.+ ından 009b/11, 010a/06, 032b/21, 034b/08, 046a/18, 093b/21, 094a/01, 098a/01, 117a/15, 120b/06, 135b/10, 157a/19, 167a/12, 173b/08, 177b/15, 186a/11, 206a/04, 220b/21, 223b/07
- y.+ ındaydı 190a/21
y.+ ını 022b/19, 136b/05, 138a/04
y.+ ında 216b/09
y.+ ıydı 137b/17
y.+ ı 065b/01, 127b/11, 164a/17
y.+ ı 225a/13
y.+ ılarına 119a/10, 119a/18, 166a/10, 183b/14, 223a/08
y.+ ılarında 039a/12, 069a/12, 081b/07, 130b/10, 145a/16, 155b/20, 172a/11, 173a/11, 179b/01, 207a/18, 209a/20, 223b/20
y.+ ılarından 153a/03, 157b/17
y.+ ılarıyla 126a/07
y.+ ı umda 024a/13, 162a/07, 208b/09, 224a/11
y.+ ı umuzda 209b/04
y.+ ı uña 039a/06
y.+ ı uñda 058b/08
y.+ ı uñuzda 157b/02
- yan-** [Tr.] 1. Işık saçmak. 2. Tutuşmak. 3. Üzülme; hayıflanmak.
y.- ar 013a/14, 014a/06, 014a/07, 027a/17, 138a/20, 166a/06
y.- ardı 017b/01, 155a/18, 188b/15
y.- arıdı 027b/12, 140b/03
y.- arlar 130b/10
y.- arlarıdı 008a/13
y.- arsın 024a/04
y.- dı 084b/09, 084b/16, 084b/20, 088a/17
y.- dıkça 128b/19
- yaña** [Tr.] Yer; yön; taraf.
y. 008b/11, 018a/13, 019a/16, 036b/04, 039a/01, 045b/21, 046a/12, 046a/13, 050a/01, 050b/17, 054a/07, 058b/09, 061b/07, 062a/08, 073a/10, 087b/18, 088a/02, 088b/06, 091a/13, 096a/21, 097b/07, 098a/16, 104b/01, 108a/18, 109b/03, 117b/05, 147b/10, 155b/18, 157a/07, 174a/15, 179b/17, 204b/11, 204b/15, 206b/19, 208a/18, 208a/19, 208a/21, 211a/02, 213a/03, 213a/12, 214a/07, 214a/16, 215a/05, 215a/10, 218b/18, 218b/19, 221a/08, 222a/10, 222b/07, 222b/11, 223a/11
y.+ da 074b/05, 074b/07
y.+ dan 042b/17, 046a/21, 050a/05, 057a/19, 057a/20, 061a/05, 063a/09, 074b/20, 084b/07, 093b/21, 097b/08, 104b/03, 117a/15, 187a/16, 205b/11, 206a/19, 206b/13, 220b/12
- yanış-** [Tr.] 1. Yan yana gelmek. 2. Yakına gelmek.
y.- up 197b/07, 206a/03, 222a/09, 227a/03
- yanışdur-** [Tr.] Yanışmasını sağlamak.
y.- a 041a/12
- yandur-** [Tr.] Yanmasını sağlamak.
y.- acağ 069a/13
y.- asın 024a/12
y.- ırlarıdı 023b/14
y.- uruz 185b/19
- yandurul-** [Tr.] Yakılmak.
y.- mış 019a/09
- yañılma-** [Tr.] Yanlışlık yapmamak.
y.- mağičün 031a/06
y.- yalar 191b/16
- yaÖñi** [Ar.] Demek ki; doğrusu.
y. 002b/07, 007a/01, 009b/06, 011a/05, 011a/02, 011b/04, 029b/21, 030b/12, 042b/10, 049a/06, 070b/13, 072a/04, 084b/02, 097a/09, 102a/20, 110a/12, 115a/18, 115a/21, 122b/13, 129a/14, 129b/05, 141a/20, 141a/21, 141b/01, 141b/02, 141b/05, 141b/07, 141b/08, 141b/09, 141b/10, 141b/12, 158a/03, 158b/09, 166b/08, 166b/19, 169b/11, 170b/07, 180b/10, 180b/12, 194b/05, 197a/01, 203b/02, 205b/13, 209b/08, 216a/20, 216b/07, 225a/21
- yañış** [Tr.] 1. Hatalı; kusurlu. 2. Kötü; uygunsuz.
y. 035a/03, 096a/07
- yanuğ** [Tr.] Yanmış olan veya yanmakta olan şey.
y. 052a/05
- yap-** [Tr.] 1. İnşa etmek; kurmak; yaratmak. 2. Geçici veya

sürekli olarak bir işle uğraşmak; belli bir alanda etkinlik göstermek; meşgul olmak. 3. Kapatmak. 4. Bir eylemde bulunmak; eylemi gerçekleştirmek.

y. 188a/03
y.- acakları 135a/06
y.- alar 005b/08
y.- an 004a/07, 076a/15, 114b/09, 132b/20, 133b/19, 157a/04
y.- ana 193b/05
y.- anlar 115b/01
y.- ar 083b/17
y.- arlar 152b/08, 180a/10
y.- arları 181a/03
y.- ayın 151b/07, 160b/16
y.- dı 006b/10, 007b/20, 011b/21, 016a/03, 016a/07, 016a/09, 017b/03, 018a/09, 018b/07, 020a/05, 020a/18, 022b/01, 025a/13, 025a/19, 025b/17, 026b/16, 027a/04, 027a/05, 028a/21, 028b/13, 030a/05, 030a/08, 030b/16, 031a/12, 031a/19, 031b/20, 034b/02, 036a/03, 036a/07, 038a/20, 039b/07, 043a/06, 043b/03, 047a/03, 048b/09, 054a/15, 057a/10, 060b/02, 063b/06, 070a/16, 070b/18, 071b/21, 073b/10, 076b/09, 091a/17, 093b/02, 095a/09, 121b/09, 121b/18, 133b/16, 134a/03, 141a/14, 141a/15, 150a/14, 150a/19, 150b/13, 165a/06, 166a/06, 166a/18, 167a/05, 167a/06, 183a/04, 183a/05, 183a/06, 203a/08, 203b/11, 204a/06, 204a/12, 204a/15, 217a/04, 217a/10, 217a/11, 217a/18, 217b/05, 225a/19, 225b/15, 226b/04, 228b/07, 229a/17
y.- dılar 005b/04, 005b/11, 007a/02, 017a/01, 017b/02, 033b/11, 035b/12, 049b/17, 052a/20, 060b/05, 062a/10, 062b/10, 068a/19, 069b/20, 115b/07, 120a/07, 139a/13, 142a/12, 149b/05, 167a/10, 179a/18, 181b/20, 194b/09, 195a/19, 197a/14, 217a/05, 226a/04, 229b/05
y.- duğı 019a/07, 019a/15, 025b/01, 028b/13, 029a/08, 060a/11, 060a/19, 060b/12, 082a/01, 142b/01, 150b/12, 183a/06, 189b/10, 225b/20, 226a/11, 226a/16, 227a/03, 227a/10, 229a/16, 229a/18, 229a/19, 229b/11
y.- duğına 183a/07, 204a/04
y.- duğından 026a/11
y.- duğınuñ 229a/17
y.- duğumuz 058a/05, 115b/10, 115b/11, 115b/12, 115b/13, 143b/21
y.- duğda 149b/15
y.- duğdan 182a/04
y.- duğları 006b/11, 058a/16, 058a/21, 145a/14, 148a/08, 152b/06, 153a/18, 167a/04, 176a/21, 218a/01
y.- duğların 115b/09
y.- duğlarından 115b/10
y.- duğlarını 152b/09
y.- dum 137a/09, 150b/04, 151b/06, 153b/07
y.- ı virdi 057a/08
y.- ı vire 057a/03
y.- ı vireyin 161a/03
y.- ı virüp 016b/17, 176a/16
y.- ı virürler 210b/13
y.- mağa 005b/11, 079b/02, 141a/12, 150a/18, 153a/17, 160b/16, 197a/17, 213a/17
y.- mağı 180a/11
y.- mağıla 057a/05
y.- mağın 083a/17
y.- mağ 153b/06, 229b/08
y.- mağdan 137a/11, 143b/21, 225a/17
y.- malı itmişler 152b/06
y.- mazdan 009a/20
y.- mışdı 040b/09, 175b/05
y.- mışdur 007a/03, 020a/12, 114b/09, 114b/19, 133b/21, 157a/03, 164a/10, 181b/11, 189b/18, 201b/01, 225b/03
y.- mışdı 019a/03, 019a/11, 019b/11, 022b/18, 031a/12, 035b/05, 037b/17, 043a/13, 076b/06, 157a/04, 157a/05, 163a/15, 170a/21, 170b/09,

181b/05, 181b/08, 181b/10, 186b/21, 188b/08, 189b/12, 189b/19, 192a/06, 196b/02, 203b/08, 226b/02, 226b/06, 227a/04

y.- mışlardur 175b/03
y.- mışlarıdı 192a/20, 192b/01, 203b/03
y.- mışsın 227a/06
y.- sa gerekdür 228a/12
y.- sañuz 148b/04
y.- sunlar 225a/11
y.- uñ 169b/09, 225a/08
y.- up 005b/09, 007a/01, 007a/11, 008a/09, 009a/18, 010b/09, 016a/06, 020b/11, 030a/12, 036a/04, 036a/14, 059a/21, 135b/05, 139a/16, 143b/20, 149a/03, 151b/18, 152b/21, 157a/06, 157b/09, 164a/19, 176b/13, 187a/01, 187b/21, 189a/08, 195a/11, 202b/03, 216b/18, 217b/07, 225a/13, 227b/05, 228b/21
y.- uvirüp 192a/17

yapdur- [Tr.] Bir şeyin birisi tarafından ortaya konulmasını, gerçekleştirilmesini, oluşturulmasını sağlamak ya da buna izin vermek.

y.- a 160b/15
y.- an 004a/07
y.- dı 016b/13, 132b/16, 170b/21
y.- duğı 057b/01
y.- duğınuñ 134a/03
y.- mışdı 163b/03
y.- up 045b/15, 060b/13
y.- urdı 057b/01, 083b/16

yapıcı [Tr.] Bina ustası; inşaat ustası.

y. 194b/19

yapıl- [Tr.] Var edilmek; oluşturulmak; inşa edilmek.

y.- acağ 135a/09
y.- aldan 193b/15
y.- an 006b/06, 153a/18, 197a/15, 217a/06
y.- andur 204a/13
y.- dı 002a/17, 027a/13, 070b/02, 139b/10, 150a/08, 187b/17, 226a/11
y.- dılar 133b/19
y.- duğı 142b/16, 158a/20
y.- duğına 204a/04
y.- duğdan 150a/09, 216b/11
y.- duğları 133b/19
y.- inca 216b/11
y.- mağıla 216b/09
y.- masına 225a/19
y.- mış 114b/07, 114b/18, 117a/08, 117b/16, 132b/02, 141b/18, 178a/17, 180b/01, 185b/05
y.- mışdı 036a/18
y.- mışdur 114b/12, 123b/06, 133b/11, 133b/12, 144b/03, 148a/02, 164a/16, 165a/05, 184b/07, 185b/06, 186b/16, 203a/09, 217a/12, 226a/19
y.- mışdı 027a/19, 123b/03, 144b/15, 153b/16, 158b/08, 158b/09, 158b/10, 158b/13, 163a/17, 170b/01, 180b/02, 180b/03, 180b/04, 180b/05, 180b/06, 193b/18, 195b/08
y.- sa 142b/16
y.- up 144a/15, 180a/20, 217b/09

yapılma- [Tr.] 1. Oluşturulmamak; inşa edilmemek. 2. Kapanmamak.

y.- mışdı 165b/13
y.- z 228b/14

yapış- [Tr.] 1. Bir şeye tutunmak; onu sıkıca yakalamak. 2. Bir yüzeye bir şeye, oradan ayrılmayacak, kopmayacak biçimde sımsıkı bağlanmak; orada sabitleşmek.

y.- a 055a/09
y.- dı 196a/11
y.- dılar 007b/19
y.- duğı 014a/01u
y.- duğları 172a/16
y.- ı bile 160a/17
y.- ı kalurdu 136b/21
y.- ı kalurdu 023b/17
y.- mışdı 218a/11
y.- sa 125b/05

- y.- ur 119b/21, 218a/10, 232a/06
y.- urdı 023b/17
y.- urlar 128b/15
- yapma- [Tr.]** İnşa etmemek; kurmamak; ortaya çıkarmamak.
y.- dı 123b/03
y.- duñ 227a/07
y.- mişdı 036a/04
y.- zlar 132a/01
- yaprağ [Tr.]** Bitkilerde sapın üzerinde bulunan, yeşil, iki yanlı bakışlımlı, yassı ve değişik biçimdeki uzantılar.
y. 188b/15
y.+ dur 013b/06
y.+ ndan 013b/09, 122b/14
y.+ ları 010b/03, 188b/13, 188b/14
y.+ larından 191b/11
y.+ uñ 013b/07
- yapu [Tr.]** Bina; yapı.
y. 142a/20, 152a/01
- yap yap [Tr.]** Yavaş yavaş.
y. 143a/21, 153a/05, 165a/19, 170a/16, 204b/16, 224a/04, 225a/12
- yar- [Tr.]** 1. Geçişli veya ilerlemeyi engelleyen bir şeyin içine hızla dalarak kendine yol açmak. 2. Parçalamak; bölmek; parçalara ayırmak.
y.- a 039b/04
y.- ar 120a/04, 120b/16, 122a/03, 123a/01
y.- dı 016a/09, 022b/01, 051b/13
y.- miş 163b/02
y.- mişlarıdı 078a/05
y.- up 020a/20, 022b/20, 126a/10, 128b/10
- yara- [Tr.]** 1. Uğurlu gelmek. 2. Belli bir amaca, işe ve eyleme uygun olmak; elverişli olmak.
y.- dı 007b/19
y.- duğı 135a/06
y.- yacağ 097b/05
- yara [Tr.]** Delici ve kesici bir şeyin vücudun herhangi bir yerinde açtığı yarı.
y.+ lar 224b/08
y.+ larına 224b/03
y.+ sı 128b/21
- yaradıl- [Tr.]** Yoktan var edilmiş.
y.- miş 199a/15
- yaradılış [Tr.]** Bir şeyin yaratılırken kazanmış olduğu özellikler bakımından durumu; hilkat; fitrat.
y.+ ı 086a/17
- yarağ [Tr.]** 1. Hazırlık. 2. Silah. 3. Gerekli araçlar; levazım; teçhizat.
y. 063b/06, 088b/04, 138b/05, 143b/11, 177a/16, 184a/16, 212b/15, 202b/17, 220a/06
y.+ a 202b/15, 220a/05
y.+ ı 136b/17
y.+ ın 213a/01
y.+ ma 220a/20, 222a/12
y.+ uñuzda 104a/03
y.+ ıyıla 222a/11
y.+ ıyla 179a/08
y.+ da 209a/12
y.+ ların 051b/16, 099b/03
y.+ uñ 090b/14
- yarağ(lar)ın gör- [Tr.+Tr.]** Hazırlık(lar) yapmak.
y.- di 096b/05
y.- diler 212b/19, 219a/08
y.- miş 205a/09
y.- üp 016b/19, 204b/10, 222b/04, 228a/04, 230b/11, 154b/06
y.- ürdi 228a/07
y.- ü virüñ 160b/17
- yarağ gör- [Tr.+Tr.]** Hazırlık yapmak.
y.- di 061b/15, 073b/04, 202b/10
y.- üp 220a/16
y.- ürdi 164b/12
- yarağla- [Tr.]** Hazırlamak.
y.- mişlarıdı 131a/14
- yarağlan- [Tr.]** Hazırlanmak.
y.- dı 156a/16
y.- dılar 212b/02
- y.- ı yorurlardı 125a/18
y.- mişken 202b/08
- yarağ olın- [Tr.+Tr.]** Hazırlanılmak.
y.- miş 104a/04
- yarama- [Tr.]** Fayda etmemek; elverişli olmamak.
y.- z 119a/05, 129a/20, 207a/19
- yaramaz [Tr.]** Kötü; zararlı.
y. 022b/21, 023a/02, 031b/16, 031b/17, 085b/14, 131a/04, 221b/15
y.+ a 086a/18
- yaramazlık [Tr.]** Kötülük; fenalık.
y. 024a/13, 054b/18, 223a/21
y.+ ma 086a/16
y.+ mı 202a/09
y.+ lara 101a/14
- yārān [Far.]** Dostlar; arkadaşlar.
y. 003b/21
- yārān-ı payğambār [Far.+Far.]** Peygamber dostları.
y. 002b/12
- yarar [Tr.]** Uygun; yararlı.
y. 009a/06, 022b/15, 052b/18, 087a/17, 090a/16, 107b/02, 113a/02, 144b/16, 159b/10, 172a/05, 194b/20, 205b/04, 208b/21, 215a/15, 228a/04
y.+ ların 219b/17
- yarasa [Tr.]** Ön üyeleri perdeli birer kanat olarak gelişmiş, vücudu fare gibi yumuşak kıllarla kaplı, iskeletleri hafif yapılı, yankı ile yön bularak uçabilen, uçarken yakaladığı böceklerle beslenen, gececi memeli hayvan.
y. 040b/03, 140a/09
y.+ lara 137b/06
- yaraş- [Tr.]** Uygun olmak; yakışmak.
y.- ur 001b/14
- yaraT-[Tr.]** Yoktan var etmek.
y.- an 115a/21
y.- dı 049a/09, 161b/21, 199b/18
y.- duğı 161b/20
y.- duñ 002a/01, 002a/02, 002a/03, 002a/04, 002a/05, 002a/06, 002a/07, 002a/08
- yardım [Tr.]** Kendi gücünü ve olanaklarını başkasının bir sıkıntısını gidermek, sorunlarını çözmek için kullanma.
y. 060b/21, 088a/09, 088a/19, 205b/19, 219a/05
- yardım iT- [Tr.+Tr.]** Gücünü ve olanaklarını başka birinin iyiliği için kullanmak.
y.- di 057a/20
y.- eler 161a/02
- yardım ol- [Tr.+Tr.]** Yardımcı olmak.
y.- uñ 053b/17
- yār-ı gār [Far.+Ar.]** Vefalı arkadaş.
y. 232b/01
- yarığ [Tr.]** Yarılarak açılmış aralık; yarıma sonucu oluşmuş çatlak. y. 024a/02, 143a/17
y.+ lar 158a/14, 228b/13
y.+ uñ 143a/17
- yarıł- [Tr.]** 1. Yarık, çatlak oluşmak; parçalanmak; bölünmek. 2. Yarmak eylemi yapılmak.
y.- an 132a/08
y.- dı 051b/20, 137b/17, 139a/19
y.- miş 185a/21
y.- up 073b/19, 078a/06, 185b/16
y.- ur 127b/02
- yarım [Tr.]** Bütünün iki eş parçasından biri.
y. 188b/16
- yarım [Tr.]** Ertesi gün.
y. 050a/15, 208b/06
- yarımdası [Tr.]** Ertesi gün; ertesi.
y. 082a/03, 123b/15, 211a/12, 222a/06, 230b/07, 231a/07
- yār ol- [Far.+Tr.]** Yardımcı olmak.
y.- up 154b/13
- yār olma- [Far.+Tr.]** Yardımcı olmamak.
y.- sa 061a/12
- yarı [Tr.]** Bütünün iki eş parçasından biri.
y.+ sı 162a/07
y.+ sını 159b/14, 162a/14

- y.+ sını 162a/08
- yarug** [Tr.] (bk. yarık)
- y.+ ında 143a/18, 143a/19
- yasağ** [Tr.] Bir işin yapılması için konulmuş engel; memnu.
- y. 084a/11
- y.+ ı 083b/21, 084a/06, 124b/10, 131a/06
- y.+ ın 084a/13, 210b/02
- y.+ ını 124b/09
- y.+ ları 116a/14, 116a/15
- y.+ larına 172a/11
- y.+ uñuz 084a/04
- yasağ** [Tr.] Gerekli araçlar; levazım; teçhizat.
- y.+ da 209a/12
- y.+ ıla 143b/11, 177a/17, 184a/16
- yasağ eyle-** [Tr.] Yasaklamak.
- y.- di 138b/21
- yasağ iT-** [Tr.] Yasaklamak.
- y.- di 081a/15, 100a/19, 100b/20, 124b/09, 212b/21
- y.- düği 084b/01, 084b/05
- y.- esin 210b/07
- y.- mişidi 084a/12, 083b/20, 084a/16, 188a/03,
- yasağ itme-** [Tr.] Yasaklamak.
- y.- düm mi 084a/03
- yasemjn** [Far.] Zeytingillerden, dünyada iki yüz kadar türü bulunan, sarmaşık dallı, her zaman yeşil, çoğu beyaz ve sarı çiçekli güzel kokulu ağaççıklar.
- y. 078b/05
- yaşsi** [Tr.] Yayvan, düz ve kalınlığı az olan; basık.
- y. 128a/10
- yaş** [Tr.] 1. Nemlilik. 2. Gözyaşı. 3. Deniz. 4. Nemli; ıslak. 5. (Sebze, meyve vb. için) kendi öz suyunu yitirmemiş olan; taze.
- y. 053b/14, 084b/20
- y.+ dan 074b/01
- y.+ ı 113a/15
- y.+ ına 050a/21
- y.+ iken 126b/15
- y.+ ları 196b/04
- yaş** [Tr.] Yaşanan yılların yoplamı.
- y. 126a/18, 229a/06
- y.+ da 118a/08
- y.+ ı 004a/17
- y.+ ına 231b/17
- y.+ ında 066b/08, 073a/17, 080b/12, 085a/16, 085b/10, 086b/14, 087a/17, 093a/15, 096b/10, 097a/17, 102b/13, 104a/19, 106a/06, 106a/12, 106b/08, 106b/09, 106b/13, 110a/04
- y.+ ından 007b/17, 072b/17
- y.+ ındasın 197b/10
- y.+ ındaydı 156b/12
- y.+ ındaydı 076b/15, 092b/06, 093a/13, 094b/19, 106a/18, 108a/07
- y.+ ındayın 197b/10
- y.+ ındayiken 029a/08, 066a/07, 083a/11, 083b/07, 085b/10, 086b/14, 106b/11
- yaşa-** [Tr.] Canlılığını sürdürmek; hayatta olmak.
- y.- ar 109b/07
- y.- di 183a/16, 229a/06
- y.- duçka 128b/02
- y.- miş 198b/04
- yaşama-** [Tr.] Hayatta kalmamak.
- y.- di 192b/21
- yaşlu** [Tr.] Yaşı çok ilerlemiş; ihtiyar.
- y. 073a/15, 073b/13
- yaşluhğ** [Tr.] Yaşlı olma durumu; ihtiyarlık.
- y.+ ında 198b/04
- yat-** [Tr.] 1. Yere ya da bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak. 2. Uyumak, dinlenmek gibi amaçlarla yatağa girmek; yatıp uyumak. 3. O şekilde kalmak, durmak; belli bir vaziyet almak. 4. Gömülü veya saklı olmak. 5. Geceyi bir yerde uyuyarak geçirmek. 6. Bir yana doğru eğilmek; yana yatmak; yatık duruma gelmek.
- y.- acak 231a/04
- y.- an 014b/04, 050b/20, 052a/08, 058b/21, 093a/14,
- 143b/06
- y.- dı 008b/16, 060b/07, 076a/07, 093b/12, 150a/09, 176b/02, 204a/09, 224a/20
- y.- dılar 044b/13, 045a/19
- y.- duğı 007b/21, 008b/15, 027b/04, 029b/10, 049a/15, 052a/06, 116a/01, 129a/15, 136b/10, 145a/03
- y.- duğum 224a/20
- y.- duğları 045a/20, 114b/04
- y.- dum 161a/12
- y.- ı yorurdu 008b/19
- y.- mağa 179b/17
- y.- sa 128b/06, 170b/19
- y.- up 008b/10, 044b/14, 159a/12
- y.- ur 001b/10, 014b/11, 023b/21, 029a/14, 045a/14, 050b/17, 054a/10, 054b/01, 056a/13, 078b/11, 085b/21, 086b/16, 092a/15, 115b/17, 128a/04, 128a/11, 128a/16, 128a/20, 128b/06, 129a/15, 132a/20, 134b/18, 143b/05, 163a/09, 173b/02, 188b/03, 189a/18, 189a/20, 192a/01
- y.- urdu 052a/12, 119b/10, 136b/09, 224a/13
- y.- urken 048a/15, 119a/07, 128a/05, 201a/19
- y.- urlar 050b/16, 051b/16, 115b/19, 140a/06, 176a/07
- y.- urlardı 119b/08
- yat** [Tr.] (Çoğunlukla savaş, yolculuk vb. için) hazırlık ve gerekli donanım.
- y. 063b/06, 090b/14, 099b/03, 202b/17, 220a/06
- yatağ** [Tr.] 1. Uyumak, dinlenmek gibi amaçlarla üzerine ya da içine yattığı şey. 2. Yabani hayvan barınağı; hayvan yuvası; in.
- y.+ ıydı 191a/20
- y.+ larına 057b/20
- yatma-** [Tr.] Yatık duruma gelmemek.
- y.- ya 193b/02
- yatsu namazi** [Tr.+Far.+Tr.] Yatsıda kılınan namaz.
- y. 158b/04, 158b/06
- yatur-** [Tr.] 1. Bir yere boylu boyunca uzanmasını sağlamak. 2. Yatıp dinlenmesini sağlamak.
- y.- dılar 016b/21
- y.- ur 128a/19
- y.- urdu 053b/15, 057b/07
- y.- urlar 135a/18
- yaturdil-** [Tr.] Bir yere boylu boyunca uzanması sağlamak.
- y.- mışdı 017b/16
- yaturıl-** [Tr.] Yatması, uzanması sağlamak.
- y.- di 027a/21
- y.- mişdur 029a/13
- yavru** [Tr.] Yeni doğmuş, küçük hayvan.
- y.+ ların 161b/04
- y.+ larını 023b/12
- y.+ sı 023b/08, 125b/18, 125b/19, 128b/01
- y.+ sıdır 125b/18
- y.+ sın 023b/11, 128a/21, 216b/04
- y.+ sını 023b/03, 023b/10
- yavru-** [Tr.] 1. Memeli hayvan için doğurmak. 2. Yumurtlamak.
- y.- di 161b/04
- y.- miş 216b/03
- y.- rıdı 161b/03
- yavuz** [Tr.] Kötü.
- y. 056a/15
- y.+ a 110a/02
- yavuzlğ** [Tr.] Kötülük.
- y.+ ı 086a/16
- yay-** [Tr.] 1. Dağıtmak; genişlemesini çoğalmasını sağlamak. 2. Sürü otlatmak.
- y.- dılar 009b/04, 007b/18
- y.- miş 045a/18
- yay** [Tr.] Ok fırlatma aracı.
- y. 015a/17, 189b/01
- yay tuzı** [Tr.+Tr.] Ağaç kabuklarının öğütülmesiyle yapılan toz.
- y. 139a/20
- yaya** [Tr.] Türk ordusunun büyük bir bölümünü oluşturan piyade askerî birlik.

- y. 155a/08, 155a/14, 155b/03, 155b/19, 226a/18
y.+ dan 156a/21
y.+ larından 155b/01
y.+ sından 156b/02
y.+ yıldı 155a/03
- yayağ [Tr.]** Yaya olarak; yayan.
y. 035a/21, 037b/21, 154b/07, 228a/17, 228a/18, 228a/21, 228b/01
- yayan [Tr.]** Yaya giden; yürüyen; binitisz.
y. 177b/11, 191b/08
- yayıl- [Tr.]** Dağılmak; duyulup öğrenilmek.
y.- dı 068b/06
- yaz- [Tr.]** Yazıya aktarmak; yazı ile anlatmak.
y. 052b/09, 058a/08
y.- a 030a/01
y.- an 105a/20, 141a/05
y.- anlar 184b/19
y.- ar 021a/15, 053a/01, 058a/09, 087a/04, 105b/21, 166b/02
y.- ardi 021a/12
y.- arlar 197a/12, 218b/01
y.- arlarıdı 020b/12
y.- dı 001b/08, 018a/15, 018b/07, 018b/08, 030a/02, 031a/07, 039b/09, 052b/02, 060b/03, 063b/05, 063b/17, 064b/02, 065b/12, 083b/03, 193a/03
y.- dılar 007a/20, 008a/18, 030b/10, 033b/18, 034a/09, 047a/01, 105b/02, 153a/21
y.- duğı 087a/08, 191a/05, 219a/18
y.- duğumuzı 075a/15
y.- duğ 141a/16
y.- duğdan 007b/07, 027b/20, 052b/07
y.- duğları 004b/11, 004b/20, 126b/19, 182a/03
y.- duğlarından 184b/19
y.- duğlarını 131b/04
y.- dum 005a/01
y.-i virdi 087a/08
y.-i vire 087a/06
y.- mağ 152b/20
y.- malı olsa 144b/12
y.- miş 114b/10
y.- mişdı 017a/19, 052b/11, 193b/07, 193b/09
y.- mişlar 075a/15, 140b/08, 173a/11
y.- mişlardur 091a/10, 092b/18, 184b/20
y.- mişlarıdı 006b/07, 084b/03, 192b/09, 192b/11
y.- mişuzdur 013b/05
y.- up 012a/01, 018a/16, 022b/08, 028a/18, 039a/21, 081a/20, 101b/09, 101b/12, 123b/15, 125a/07, 125a/08, 131b/01, 139a/17, 144b/10, 144b/11, 147a/17, 148a/16, 164a/04, 171a/03, 209a/07, 209a/17, 214a/19, 216a/08
- yaz [Tr.]** İkbahar ile sonbahar arasındaki mevsim; ilk yaz.
y. 122b/20, 171b/15, 190b/16
y.+ da 034b/18, 183a/01, 216a/08
- yazla- [Tr.]** Yaz mevsimini bir yerde geçirmek.
y.- r 093b/01
- yazdur- [Tr.]** Yazıya geçirilmesini, yazılmasını sağlamak.
y.- dı 049b/03, 136a/18, 153b/14, 165a/11, 182a/01
y.- duğdan 153b/12
y.- mişdı 017a/09, 028b/04
y.- up 017a/04, 017a/10, 047b/18, 087a/20, 167b/11, 210a/17
y.- ur 032a/16, 107a/16
y.- urdı 083b/17
- yazdurma- [Tr.]** Yazdırmamak; yazıya geçirtmemek.
y.- ya 136b/01
- yazı [Tr.]** (bk. yazu)
y. 013a/20
y.+ laruñ 205b/08
- yazıcı [Tr.]** Yazıları yazmakla görevli olan kimse; yazman.
y.+ larından 152b/20
- yazıl- [Tr.]** 1. Yazıyla kaydedilmek; yazılı olarak belirtilmek. 2. Yazmak eylemi yapılmak. 3. Yazmak eylemine uğramak. 4. Belli bir dilde, belli bir kişice, belli bir türde veya belli bir üslupla anlatılmış olmak.
y.- an 039b/11, 100b/01, 105a/20, 112a/09, 118b/11, 141a/08, 142a/01, 144b/12, 162b/19, 174b/03, 185a/12
y.- anı 117b/14
y.- dı 102b/18, 140b/14
y.- duğı 190b/12
y.- mağa 111a/14
y.- mağ 111a/10
y.- miş 014b/06, 031a/20, 083a/07, 090b/13, 118b/06, 135a/08, 140b/15, 140b/16, 145a/18, 146b/20, 147a/16, 151a/17, 174a/20, 174b/04, 178a/09, 190b/06, 191a/07, 195b/07
y.- mişdı 016a/11, 021b/11, 051a/04
y.- mişdur 114b/14, 114b/15, 114b/17, 142a/15, 142b/03, 174a/12, 185a/13
y.- mişdı 014b/13, 027b/13, 048b/01, 064a/18, 064b/01, 090a/18, 094a/16, 102b/20, 117b/13, 118a/11, 118b/10, 125a/11, 136a/13, 139a/21, 140b/13, 141b/21, 150b/01, 151b/16, 167b/16, 190b/07, 190b/09, 190b/12, 191a/09, 193a/21, 210a/20
y.- mişmiş 142a/06
y.- sa 092b/18
y.- up 007a/17, 035b/20, 047b/21, 099a/16, 103a/01, 108b/15, 109b/01
y.- urdı 096a/18, 096b/13, 144b/13
- yazılma- [Tr.]** Yazmak eylemi yapılmamak.
y.- z 118a/12
- yazılı [Tr.]** 1. Yazılmış olan; yazıyla saptanmış; muharrer. 2. Yazı ile ifade edilen; muharrer. 3. Yazısı olan; üzerinde ya da içinde yazı bulunan.
y. 143b/19, 174a/14
y.+ dur 058b/20, 137a/06, 144b/11, 154a/06
y.+ ydı 115a/20, 143a/15
y.+ ydı 023a/21, 027b/07, 036a/06, 048a/17, 069a/21, 161a/08, 167b/10
- yazın- [Tr.]** Kopya etmek; istinsah etmek.
y.- duğı 141a/06
y.- duğ 140b/14, 141a/08
y.- miş 140b/16, 141a/06
- yazma- [Tr.]** Yazma eylemini yapmamak; yazıya geçirmemek.
y.- mişduñuz 050a/07
y.- mişlar 174a/21
y.- zdum 173b/12
- yazu [Tr.]** 1. Düşüncenin, sözün belli işaretlerle kâğıt, taş, kil vb. malzeme üzerine tespit edilmiş görsel şekli; yazma eylemi sonucu; yazı. 2. Yazı sistemi; alfabe.
y. 014b/13, 048b/01, 115a/13, 115a/17, 150b/01, 174a/12, 193a/21
y.+ lar 114b/14, 118a/11, 135a/07, 142a/15, 142a/17, 154a/06, 182a/03, 182b/03, 185a/12, 185a/14
y.+ lardan 182a/12, 185a/15
y.+ lardur 142a/17, 185a/12
y.+ ları 185a/16
y.+ larla 136a/19, 142a/16
y.+ laruñ 145a/18, 182a/11
y.+ nuñ 115a/19
y.+ ya 058b/20
y.+ yı 039b/11
y.+ yıla 178a/09
y.+ yla 118b/06
- ye- [Tr.]** (bk. yi-)
y.- di 074a/02
y.- yüp 209b/03
- yebâb eyle- [Ar.+Tr.]** Yıkmaq; harap etmek.
y.- di 167b/02
y.- diler 046b/10, 215b/08
- yebâb iT- [Ar.+Tr.]** Yıkmaq; harap etmek.
y.- di 026a/17, 076a/07, 108a/14
y.- üp 006a/13
- yebâb ol- [Ar.+Tr.]** Yıkılmak; harap olmak.
y.- up 166a/20
- yebnün [Ö.]** Yemen yakınında eski bir şehir.

- y. 160b/03
ye'cüc ve me'cüc [Ö.] Kur'an-ı Kerim'de adı geçen zararlı, bozguncu ve kısa boylu iki kavim.
y.+ ı 168b/19
- yed [Ar.] El.**
y. 101b/21
- yedeg [Tr.]** Boş, yedekte götürülen hayvan.
y.+ i 032b/21
y.+ iyidi 032b/19
- yedi [Tr.]** Yedi sayısı.
y. 002b/06, 047a/12, 053a/02, 053a/21, 058b/04, 059a/01, 059a/15, 076b/05
y.+ sinde 080b/09
- yedinci [Tr.]** Yedinci sırada olan.
y. 077b/05
- yehüd [Ö.]** Yahudi.
y. 075b/09, 115b/20, 199a/03, 199a/05, 202b/20
y.+ ıla 203a/09
- yehüdâ [Ö.]** Yakup peygamberin on iki oğlundan en büyüğü.
y.+ yı 197b/05
- yek-pâre [Far.+Far.]** Tek parça.
y. 022a/15, 128a/09, 128a/10, 170b/19, 172b/17, 182b/01, 182b/11, 182b/12, 193a/10, 226a/12
- yeksân [Far.]** Baştab başa.
y. 084b/12
- yelbuğa [Ö.]** Memlûklular döneminde yaşamış ünlü bir bey.
y. 106b/02
- yelbuğa el-hâsekî [Ö.]** (bk. yelbuğa)
y. 107b/10
- yelbuğa-ı hâsekî [Ö.]** (bk. yelbuğa)
y. 106b/03
- yeldekuş [Ö.]** Hamdanilerin kurucusu olan İbn-i Hamdan'ın oğlu.
y. 230a/14
y.+ ı 230a/14
- yeleg [Tr.]** Kuş kanadının sert ve büyük tüyü; kalemlî tüy; telek.
y.+ i 064a/13
- yelken [Tr.]** Rüzgâr gücünden yararlanarak bir tekneyi yürütmekte kullanılan, bir serene gerilmek üzere yan yana dikilmiş sağlam bez şeritlerden oluşan kanat.
y. 031b/21, 230a/11
- yemas [Ö.]** Eski Mısır'da bir şehir.
y.+ ı 192a/06
- yemen [Ö.]** Orta Doğu'da Umman Denizi ve Kızıldeniz kıyısında bir ülke; Yemen Cumhuriyeti.
y. 003a/03, 091a/11, 091a/14, 104a/02, 119b/13, 168b/17, 168b/20, 177b/08
y.+ de 136b/07
y.+ den 168b/17
y.+ e 089b/03, 104a/03
- yemen vilâyeti [Ö.]** (bk. yemen)
y.+ de 181b/04
y.+ ne 104a/02, 176b/20
- yemîn [Ö.]** Hz. Yusuf zamanındaki Mısır firavunu Reyyan'ın sahiri.
y. 197b/10, 197b/20
- yemîn sâhir [Ö.]** (bk. yemîn)
y. 197b/18
- yemîn billah id- [Ar.+Ar.+Tr.]** Allah adını anarak yemin etmek.
y.- erdi 221b/03
- yemyeşil [Tr.]** Çok yeşil.
y. 182b/08
- yene [Tr.]** Gene; tekrar.
y. 013b/02, 014b/17, 014b/19, 014b/20, 015a/04, 016b/14, 017b/20, 032b/15, 032b/20, 040a/07, 040a/09, 048b/06, 058a/05, 088a/04
- yengeç [Tr.]** Eklem bacaklılardan, birinci ayak çifti iki kıskaç olarak gelişmiş, eti için avlanan, suda yaşayan böcek.
y. 157a/05
- yeñi [Tr.]** Eski olmayan; eskimemiş.
y. 057a/02
- yeñi başdan [Tr.+Tr.]** Baştan başlayarak; yeniden.
y. 076a/11
- yeñile- [Tr.]** Yıpranmış, eskimiş, özelliğini yitirmiş bir şeyin yerine aynı türden ya da aynı işlevi gören yenisini koymak.
y.- di 038a/20
- yer [Tr.]** (bk. yir)
y. 061b/19
y.+ i 049b/14, 056a/10, 058b/11
y.+ in 053b/14
y.+ inde 050b/12, 079b/12
y.+ inden 058b/12
y.+ ine 047a/02, 052b/07, 052b/12, 053a/09, 054a/19, 054b/03, 056b/06, 060b/10, 060b/15, 061a/16, 061b/16, 062b/01, 066a/10, 068a/07, 070a/10, 070b/15, 071b/07, 072a/15, 079b/05, 080a/19, 080b/03, 080b/06, 080b/11, 080b/15, 081a/15
- yerine getir- [Tr.+Tr.]** Yapmak; ifa etmek.
y.- di 060b/13
- yeşer- [Tr.]** Yaprak sürmek; yeşillenmek.
y.- ür 108a/18,
y.- ür yorurdu 183a/01
- yeşil [Tr.]** Yeşil renk.
y. 007a/17, 007a/18, 011a/11, 011a/20, 011a/21, 014a/08, 017b/15, 017b/18, 017b/19, 018a/02, 021a/21, 027b/06, 029a/09, 033a/12, 034b/19, 040b/07, 041a/20, 046b/20, 048a/05, 051a/04, 053b/14, 059a/08, 070b/20, 105a/11, 118a/09, 138a/13, 138a/19, 140a/19, 143a/18, 143b/15, 153b/19, 172b/14, 174b/17, 178a/05, 178a/14, 182b/09, 182b/19, 188b/13, 195a/17
y.+ dür 172b/14
- yeşim [Ar.]** Açık yeşil ve pembe renkli, kolay işlenen, değerli bir taş.
y. 026b/14, 146b/20
- yeşim taşı [Ar.+Tr.]** (bk. yeşim)
y.+ dan 051a/01
- yet- [Tr.]** Ulaşmak; varmak.
y.- di 062a/01
- yeţim [Ar.]** Eşsiz.
y. 007b/10
- yetiş- [Tr.]** (bk. yitiş-)
y.- di 075a/19
y.- miş 072b/16
- yetmiş [Tr.]** Yetmiş sayısı.
y. 005a/20, 029a/15, 046b/13, 049b/12, 053a/06, 056a/05, 072b/05, 072b/16, 077a/10, 102b/06, 122b/18, 122b/19, 141a/04
y.+ den 015b/18
y.+ e 225a/15
- yevmen-fe-yevmen [Ar.+Ar.+Ar.]** Günden güne.
y. 102a/12
- yevm-i kıyam [Ar.+Ar.]** Kıyamet günü.
y.+ a 002a/18
- yevmi'l-kıyam [Ar.+Ar.]** Kıyamet günü.
y. 225b/01
- yevm-i ma'ölüm [Ar.+Ar.]** Bilinen; belirlenen gün.
y.+ da 048a/03
- yevm-i mev'ûd [Ar.+Ar.]** Belirlenmiş gün.
y.+ ı 132a/15
- yevm-i şalîb [Ar.+Ar.]** Haç günü.
y. 125a/17
- yevm-i sürür [Ar.+Ar.]** Sevinç günü.
y.+ ı 099b/01
- yevm-i zînet [Ar.+Ar.]** Bayram günü.
y.+ den 124a/17
- yeyni [Tr.]** Hafif.
y. 051a/10, 069b/06
- yezîd 'abdü'l-melik [Ö.]** Emevî halifesi II. Yezid.
y. 138b/09
- yığ- [Tr.]** Nesnelere bir tepe oluşturacak biçimde üst üste koymak; yığın yapmak.
y.- a komışlar 192a/01
y.- di 048b/03
- yığıl- [Tr.]** Yığın oluşturmak; toplanmak.

y.- an 205a/15
y.- dı 154b/01
y.- dılar 021b/06
y.- mış 045a/13, 115b/19, 173b/05
y.- up 134b/02
y.- ur 166b/14
y.- urdı 199b/11
yığın [Tr.] Üst üste konulmuş şeylerden oluşan tepe.
y. 014b/10, 014b/16, 014b/19, 014b/20, 048b/02, 115b/16, 185a/01
y.+ ı 014b/10, 014b/18
y.+ ina 014b/16
yığınak [Tr.] Yığılmış insan kalabalığı; topluluk.
y. 155b/07
yıgln- [Tr.] Yapmaktan kendini alıkoymak; kaçınmak.
y.- dılar 028a/18
yıgındur- [Tr.] Yasaklamak; men etmek.
y.- urdı 048b/19
yıgnağ id- [Tr.+Tr.] Toplamak; bir araya getirmek.
y.- üp 095b/12
yık- [Tr.] 1. Kurulu bir yapı vb. şeyi parçalayarak dağıtmak; yerle bir etmek; bozmak. 2. (İnsan, hayvan ve ağaç için) yere düşürmek; yere sermek; devirmek.
y.- a 063a/16
y.- a bilsün 137a/11
y.- alar 153a/18
y.- an 145a/09
y.- ar 083b/17, 132a/02, 136b/13
y.- arken 049b/14
y.- arlar 058a/07, 149b/16
y.- arları 057b/02
y.- arları 152b/09
y.- arsa 115b/11, 143b/20
y.- dı 001b/07, 018a/18, 040b/16, 046a/03, 103b/12, 133b/15, 150a/17, 154b/04, 156a/14, 167a/04, 192b/21, 201a/11, 201a/13, 213a/11, 223a/04
y.- dılar 049b/14, 131b/09, 157b/19
y.- duğı 144a/05
y.- duğın 057b/02
y.- duğca 145a/05
y.- mağa 069a/01, 144b/14, 144b/15, 144b/17, 145a/06, 189b/08
y.- mağıla 158b/12
y.- mağ 068b/21, 137a/11, 143b/21
y.- mağdan 069a/03, 144a/05
y.- mış 201b/01
y.- mişlar 145a/08
y.- up 028b/12, 052a/08, 103a/18, 103b/10, 179b/10, 229a/16
yıkdur- [Tr.] Yıkmak eylemini bir başkasına yaptırmak.
y.- dılar 131b/08
y.- mışdı 084a/14
y.- ur 083b/16
yıkıl- [Tr.] 1. Kendiliğinden çökmek; göçmek; devrilmek. 2. Topluca saldırmak, üzerine üşüşmek. 3. Yıkmak eylemi yapılmak; hakkında yıkmak eylemi gerçekleştirilmek. 4. Bilincini yitirerek düşmek; bayılmak.
y.- an 049b/17, 225a/02, 225a/17
y.- dı 176b/01, 181b/06, 182b/13, 217b/21, 224b/14
y.- dılar 051b/11
y.- duğı 185a/20
y.- ması 185b/01
y.- mış 050b/16, 152b/09
y.- mışdı 026b/21
y.- mışdı 123b/03
y.- up 049b/15, 137b/21, 149a/16, 158a/21, 182b/12, 185a/02
y.- ur 058a/05, 136b/18
y.- urmuş 052a/03
yıkma- [Tr.] 1. Yerlebir etmemek; yıkılmasına neden olmamak. 2. (Hatır, gönül için) bir kimseyi gücendirmemek; incitmek.
y. 211a/17
y.- dı 058a/21

y.- ya 201a/14
yıkma [Tr.] Yıkmak eylemi.
y.+ dan 145a/09
yıkuk [Tr.] Yıkılmış; yerlebir olmuş.
y. 224b/16
yıl [Tr.] 365 gün, 5 saat 49 dakikalık zaman; sene.
y. 003a/08, 007b/03, 008b/03, 012a/07, 013a/06, 014a/10, 016b/18, 018a/19, 018b/14, 019b/02, 020a/08, 020a/11, 020b/02, 020b/16, 020b/18, 021b/04, 022a/09, 022a/12, 022a/16, 023a/11, 024a/12, 025a/09, 025a/10, 026b/20, 027a/03, 028a/06, 029a/07, 030b/08, 031a/08, 031a/18, 034a/03, 034a/15, 035b/08, 035b/10, 036b/11, 037b/09, 037b/19, 038a/01, 038a/02, 038a/03, 038a/04, 038a/17, 039a/16, 040b/11, 042b/05, 042b/06, 043a/05, 043a/06, 046b/13, 046b/14, 048a/03, 053a/06, 056a/05, 056a/11, 061b/14, 062a/17, 062a/20, 062b/05, 063a/13, 065b/21, 066a/10, 066a/18, 070b/10, 072a/21, 075a/17, 075b/01, 075b/09, 076a/03, 076a/07, 061a/08, 076b/16, 077a/10, 077a/13, 077a/16, 077a/20, 077b/01, 077b/03, 077b/05, 077b/06, 077b/08, 077b/10, 077b/14, 077b/16, 077b/18, 077b/21, 078a/11, 079a/06, 079a/09, 080a/03, 080b/09, 082b/14, 082b/15, 082b/20, 083a/10, 083b/06, 085a/15, 085a/18, 089b/14, 091a/03, 092a/10, 093a/16, 093b/01, 095a/08, 097a/17, 098a/15, 098a/18, 099b/16, 100b/08, 100b/21, 101a/04, 101a/08, 101a/18, 103b/04, 103b/16, 104a/01, 104a/17, 104b/11, 104b/19, 106a/11, 106a/13, 106a/16, 106a/18, 106a/20, 106b/02, 106b/05, 106b/08, 106b/14, 108a/05, 108a/08, 108a/10, 109b/16, 110a/18, 110b/04, 110b/07, 110b/08, 110b/11, 110b/14, 111a/19, 111b/01, 111b/03, 111b/04, 111b/06, 111b/08, 112b/18, 113a/11, 114a/16, 118a/13, 121b/03, 122b/08, 122b/09, 123a/18, 124a/21, 124b/02, 124b/05, 124b/09, 124b/11, 124b/17, 125a/21, 127a/10, 127a/12, 129b/10, 129b/13, 129b/21, 130b/01, 130b/20, 130b/21, 131a/06, 131a/09, 131a/19, 132b/21, 133a/13, 133a/17, 134a/04, 139a/14, 139b/11, 141a/04, 142a/05, 146a/02, 146a/03, 146a/15, 148a/16, 149a/17, 150a/08, 150a/09, 154a/12, 154a/17, 156a/11, 156b/01, 156b/18, 157a/10, 163b/19, 164a/11, 165a/05, 165a/19, 166a/04, 166b/05, 169b/19, 170b/18, 173a/01, 177b/16, 177b/17, 179a/20, 183a/16, 186b/01, 188b/02, 188b/10, 190b/08, 193b/14, 194a/10, 198a/02, 199a/05, 199a/06, 200a/06, 201a/14, 201a/17, 201a/20, 203a/05, 203a/12, 204a/09, 215a/20, 215b/01, 215b/04, 216b/12, 217b/18, 217b/20, 218a/19, 218b/07, 218b/09, 219b/08, 219b/12, 223b/10, 231b/16
y.+ a 020b/05, 054a/18, 083a/03, 093b/16, 109b/06, 142b/02, 147a/06, 150a/09, 174b/17, 198b/14, 219b/08, 224b/09, 225a/17, 231b/12
y.+ da 024a/12, 036a/15, 048a/06, 048b/17, 078a/02, 088a/05, 092a/09, 093b/06, 101a/01, 101a/21, 110a/18, 110b/02, 112b/21, 117b/13, 120b/19, 137a/10, 142a/02, 143b/20, 144a/07, 150a/08, 158b/19, 168a/17, 170a/02, 177b/18, 184b/13, 186b/05, 186b/07, 186b/11, 195b/09, 195b/21, 201a/01, 202b/12, 204a/18, 209b/08, 217a/10
y.+ da yıka bilsün 137a/11
y.+ dan 006b/03, 028a/05, 035b/09, 036a/08, 053a/02, 074a/04, 075b/13, 076a/09, 083a/04, 104a/21, 106b/05, 108a/08, 174b/17, 191a/14, 193b/15, 196b/06, 199b/09, 214a/20, 225a/17
y.+ daydı 165a/18
y.+ dur 134a/18, 142a/03, 142a/04, 188a/07, 199a/06
y.+ ı 162b/09, 216b/17, 221a/11
y.+ ıdı 131a/18
y.+ ıma 141a/07
y.+ ıma 005a/12, 080a/04, 165b/01, 192b/20, 220b/04
y.+ ında 080a/07, 081a/08, 082b/15, 085b/10, 087b/07, 091a/01, 091a/02, 104a/13, 105b/16,

- 106a/05, 108b/09, 110a/03, 124b/07, 130b/02, 140b/14, 140b/15, 162a/15, 178a/01, 179b/20, 181b/03, 190b/02, 218b/17
y.+ ndaydı 079b/20, 085a/09, 104b/21, 105a/09, 110a/17, 158a/21
y.+ muñ 105b/05, 107b/21, 216b/14
y.+ ıydı 102b/06, 106a/21, 109b/14, 183a/14
y.+ lar 015b/04, 027b/18, 048b/17, 101a/19, 134b/17, 137b/01
y.+ larda 130a/05, 219b/06
y.+ lardan 137b/01
y.+ uñ 011a/10, 050a/07, 062b/21, 083a/06, 090b/02, 103b/07, 188a/08, 228a/01, 228b/02
- yılan [Tr.]** Pullu sürtingenler takımından, ayaksız, bacaksız, derileri pullarla örtülü, çatal dilli, deri değiştiren, iştme organları olmayan etçil uzun hayvanların genel adı.
y. 013b/18, 013b/21, 017b/16, 019b/19, 029a/19, 035b/05, 048a/17, 053b/13, 053b/14, 053b/15, 059a/11, 064b/11, 078a/21, 078b/08, 078b/15, 136b/08, 159a/13, 189a/14, 200a/21
y.+ a 064b/14
y.+ ı 078b/06, 078b/07, 159a/14
y.+ ıdı 063b/09
y.+ ıla 159a/16
y.+ lar 021b/01, 050a/01
y.+ ları 035b/06
y.+ uñ 053b/13, 159a/14
- yılançı [Tr.]** Yılan besleyen ya da yılan oynatarak gösteriler düzenleyen kimse.
y. 130a/03
- yıldıra- [Tr.]** Parıldamak; ışık saçmak.
y.- r 042a/20
- yılduz [Tr.]** Güneş gibi kendi iç enerjisi ile ışıyarak ışık saçan ve aydınlık bir nokta biçiminde görülen gaz kütesinden ibaret gök cismi.
y. 021a/05, 149b/07, 180b/14, 181a/13, 181b/21, 192b/06, 227b/05
y.+ a 020b/17, 021b/02, 040b/17, 040b/18, 181a/05
y.+ dan 020b/17, 021a/07, 180b/12
y.+ ı 017b/13, 175b/18
y.+ lar 048b/16, 085a/10, 134a/05, 134a/10, 134b/01, 180b/18
y.+ lara 048b/16, 070a/18, 070b/14, 115a/21, 132b/16, 172b/05, 180a/10, 180a/11, 180a/19, 180a/20, 180b/12
y.+ ları 019b/03, 020b/08, 115a/21, 180a/10
y.+ larına 181a/03
y.+ laruñ 180b/17, 180b/18, 181b/17
y.+ uñ 021a/08, 176a/02, 181a/03
- yıllık [Tr.]** Süresi belirtilen yıl kadar olan.
y. 036b/20, 067a/19, 068a/10, 211a/15
- yırt- [Tr.]** Parçalamak; yırtık oluşturmak.
y.- a başlar 128b/08
y.- ar 129a/17
y.- dı 062a/21, 221b/08
- yırtıcı [Tr.]** (Hayvan için) beslenmek için diğer hayvanları parçalayarak yiyen; vahşi.
y. 023a/19, 036b/15, 047b/14, 062a/21, 064b/05, 153a/07, 191a/19, 192a/13, 223b/17
- yi- [Tr.]** 1. Bir yiyeceği ağızda çiğneyerek yutup mideye indirmek. 2. (Hoşa gitmeyen kötü bir duruma) uğramak; tutulmak; karşılaşmak; hedef olmak.
y.- di 166b/06, 224a/19
y.- diler 037b/20, 040a/14, 125b/13, 222b/02, 223b/16
y.- düği 128a/03, 128a/05
y.- düğün 127a/16
y.- düm 035a/14
y.- mege 054a/21, 127a/15, 223b/17
y.- r 062b/19, 064b/06, 126b/10, 126b/12, 127a/16, 127b/01, 128a/06, 129a/16
y.- rdi 223b/17
y.- ridi 033a/12, 167a/12, 170b/02, 203b/04, 217a/13, 226b/06, 227a/08
y.- rler 036a/16, 037a/21, 064a/09, 120b/13, 199b/14
- y.- rleridi 224a/05
y.- rsiz 065a/08
y.- rüz 065a/08, 065a/09
y.- se 019a/10, 129a/11
y.- seler 126a/16, 183b/01
y.- ye 119a/12, 127a/13
y.- yeceği 127a/15
y.- yelüm 031b/17
y.- yenler 224a/09
y.- yüp 018b/20, 021a/10, 042b/08, 059b/19, 065a/15,
- yid- [Tr.]** Yedekte çekerek götürmek.
y.- erleridi 032b/19
- yidi [Tr.]** (bk. yedi)
y. 001b/03, 010b/12, 014a/10, 017b/10, 020b/02, 020b/05, 020b/16, 020b/17, 020b/18, 021a/08, 021b/04, 023a/20, 023b/01, 023b/14, 023b/15, 024b/14, 027b/19, 029a/08, 029a/15, 029a/16, 029b/02, 029b/03, 033b/12, 036a/15, 036b/02, 040b/13, 041b/05, 043b/10, 046b/13, 083a/10, 085a/16, 085b/10, 086b/02, 092b/05, 092b/10, 093a/13, 094b/04, 095b/09, 098a/15, 102b/13, 104a/18, 104b/21, 105a/09, 105b/05, 105b/07, 105b/15, 106a/05, 106a/21, 106b/02, 106b/09, 106b/14, 106b/15, 107b/20, 108a/04, 108a/08, 108a/10, 108a/18, 110a/18, 110b/04, 110b/14, 130b/01, 130b/21, 131a/20, 132b/10, 133b/07, 139b/17, 141a/06, 141b/02, 142a/04, 143b/12, 145b/14, 150b/11, 150b/12, 153b/18, 160b/05, 160b/08, 161a/12, 162a/10, 162a/16, 162b/08, 163b/17, 164a/05, 164a/06, 172b/10, 180b/12, 181b/21, 188a/04, 188a/12, 188b/02, 190b/19, 192b/03, 192b/19, 194a/10, 194b/20, 199a/06, 216b/12, 217b/20, 225a/15
y.+ si 099b/11, 099b/14, 142b/09
y.+ sinde 085a/16, 085b/01, 087a/09, 099b/15, 103a/14, 218b/05, 227b/10
y.+ sini 160b/10
y.+ ye 089a/12, 095b/09
- yidinci [Tr.]** (bk. yedinci)
y. 023b/10, 085a/09, 090b/02, 104b/21, 105b/16, 113b/17, 206b/14
y.+ sine 180b/02
- yidür- [Tr.]** Yemesini sağlamak.
y.- diler 045a/02
- yig [Tr.]** Daha iyi; mükemmel; yeğ.
y. 036b/19, 118b/15, 154b/12, 159b/06, 207a/18, 209a/20
y.+ dür 131a/07, 201b/17, 201b/20, 208a/16, 208a/17
- yiglig [Tr.]** Üstünlük.
y.+ in 118b/08
- yigin [Tr.]** Daha iyi; yeğ.
y. 151a/03
- yigirmi [Tr.]** Yirmi sayısı.
y. 010a/16, 010b/16, 014a/13, 018a/17, 020a/21, 037b/19, 042a/15, 043b/04, 047b/06, 066a/10, 066b/08, 072b/17, 072b/21, 075a/17, 075b/09, 077a/13, 077a/20, 077b/02, 077b/06, 077b/18, 077b/21, 080a/03, 080b/12, 083a/10, 083b/06, 085a/16, 085b/10, 085b/15, 090b/12, 093a/13, 103b/04, 103b/19, 104b/19, 106a/12, 106b/17, 110a/03, 110a/17, 111a/19, 111b/09, 112b/21, 113a/11, 114a/11, 117b/13, 119b/17, 125b/16, 131b/02, 133b/07, 137b/02, 141a/20, 141a/21, 141b/01, 141b/02, 142a/02, 142a/04, 149a/17, 154a/12, 155a/08, 156b/11, 158b/07, 162a/12, 163a/02, 163a/09, 165b/01, 174a/15, 177a/19, 193a/04, 195a/19, 197b/10, 199a/14, 199b/16, 200a/05, 201a/17, 202b/12, 203a/05, 203a/12, 216b/13, 217b/17, 217b/18, 218a/18, 218a/19, 218b/08, 218b/14, 221a/13, 229b/11, 231b/09, 231b/16
y.+ si 174a/15
y.+ ye 125b/21
- yigirminci [Tr.]** Yirminci sırada olan.
y. 079b/20, 216b/14
- yigiT [Tr.]** Genç erkek; delikanlı.

- y. 059a/10, 075a/19, 107a/17, 117b/19, 179a/04, 179a/15
y.+ e 058a/02
y.+ lerden 137b/02
y.+ leridi 006a/17, 009a/19
y.+ üñ 090a/16
- yigren-** [Tr.] İğrenmek; tiksilmek.
y.- diler 067a/15
y.- ürdüñ 065a/17
- yil** [Tr.] 1. Yel; rüzgar. 2. Romatizma ağrısı.
y. 012b/21, 023a/18, 025b/11, 027a/03, 027a/15, 029b/17, 035b/12, 068a/04, 096a/01, 096a/02, 096a/03, 137b/08, 144a/16, 155a/21, 167a/21, 188a/10, 189b/03, 199a/16
y.+ den 138a/08
y.+ e 137b/09
y.+ i 001b/07, 031b/20, 031b/21, 086b/03
y.+ iyle 136b/13
y.+ ler 046b/01, 048b/02, 163a/18
- yil-** [Tr.] 1. Koşmak. 2. Kapılmak.
y.- di 037b/10
y.- miş 007a/07
y.- üp 130b/09
- yilek** [Tr.] (bk. yeleg)
y.+ i 140a/15
y.+ lerinden 140a/15
- yilpize** [Tr.] Eklemli bir çerçeveye geçirilmiş, kırmalı katlanabilir kâğıt ya da kumaştan yapılmış, sallandığında esinti oluşturarak serinletmeye yarayan araç.
y. 027b/03
- yilt-** [Tr.] Kışkırtmak.
y.- erdi 041b/06
- yime-** [Tr.] Yeme eylemini yapmamak.
y.- z 054a/02, 065a/09
y.- zdi 033a/12
- yime** [Tr.] Yemek eylemi.
y.+ ler 130a/09, 135b/17
y.+ lerinde 100a/17
y.+ sinde 062b/13, 092b/11
- yimek** [Tr.] Yenilen şey; yiyecek.
y. 040a/14, 070a/01
y.+ den 137b/03
- yimiş** [Tr.] Meyve.
y. 006b/18, 010b/05, 010b/07, 018a/12, 166a/14, 211a/05
y.+ den 014a/10, 033a/18, 035a/13
y.+ dür 014a/09
y.+ e 164b/08
y.+ i 006b/18, 167a/16, 170b/10, 190a/02
y.+ ler 041b/04, 119a/08, 119b/08
y.+ lerden 166a/13
- yin-** [Tr.] Yeme işi yapılmak; yenmek.
y.- mege 125b/12
y.- se 126a/18
- yiiñ** [Tr.] Giyecek kolunun uç kısmı.
y.+ ine 159a/02
y.+ leri 160a/02
y.+ lerine 159a/05
y.+ leriyle 159a/02, 159b/19
- yine** [Tr.] (bk. yene)
y. 001b/02, 001b/14, 010b/18, 015a/12, 017b/07, 017b/09, 017b/11, 017b/12, 017b/15, 017b/17, 017b/18, 018a/01, 018a/12, 018b/13, 019a/13, 019a/15, 020a/20, 021b/17, 024b/01, 024b/16, 025b/04, 026a/06, 027b/21, 029a/16, 031a/08, 033b/02, 038b/21, 040a/21, 040b/02, 040b/06, 042a/05, 042a/06, 046b/06, 046b/08, 047b/01, 047b/16, 048a/20, 049a/15, 049b/16, 053a/03, 054a/14, 055a/15, 055a/19, 055b/08, 055b/09, 055b/11, 055b/18, 055b/19, 057b/02, 057b/06, 057b/21, 061a/06, 061a/10, 062a/05, 062a/07, 065b/03, 066b/16, 067a/05, 067b/07, 067b/20, 068a/01, 071b/03, 072a/20, 076a/09, 079a/04, 079b/08, 083b/17, 085a/20, 087a/04, 088a/01, 088b/02, 093b/01, 094a/03, 094b/21, 095a/09, 097a/16, 100a/21, 103a/14, 103a/15, 103a/19, 103b/07, 103b/21, 104b/11, 104b/12, 104b/18, 106a/10, 109a/18, 110b/01, 111b/05, 113a/01, 114a/17, 115a/16, 115a/19, 115b/01, 117b/10, 118a/15, 119b/08, 121b/10, 121b/21, 122a/08, 122a/18, 124b/06, 124b/10, 124b/15, 126a/12, 126a/19, 126a/20, 127a/05, 128a/19, 129a/19, 131a/12, 131a/16, 131a/17, 131a/18, 131b/15, 133b/03, 134a/08, 134b/06, 134b/19, 135a/10, 136b/15, 138a/02, 138b/07, 138b/14, 139a/05, 139a/08, 139b/03, 139b/08, 140a/16, 141a/01, 141b/04, 141b/15, 142b/17, 143b/08, 143b/13, 145a/10, 147b/14, 149b/19, 150b/09, 152b/05, 152b/09, 153a/17, 153a/19, 153b/13, 157a/10, 158a/17, 159b/08, 160b/12, 161a/15, 161b/06, 162a/01, 162a/12, 163b/15, 164a/21, 171a/14, 173b/15, 173b/18, 174b/13, 176a/04, 177b/02, 179a/04, 180b/15, 184a/20, 186a/17, 186b/19, 188a/20, 188b/12, 189a/20, 191b/10, 192a/01, 192b/09, 193a/15, 193a/16, 193a/19, 198a/15, 199b/10, 200a/11, 202b/09, 203a/13, 205b/17, 206a/07, 207a/11, 207b/06, 208b/17, 209a/20, 212b/13, 214a/20, 215a/12, 215a/13, 218a/17, 220a/20, 220b/01, 220b/14, 220b/19, 221a/06, 221a/15, 221b/03, 221b/17, 221b/21, 222a/03, 222b/06, 223a/02, 223a/04, 223a/12, 225a/07, 225a/11, 227a/03, 228a/07, 228b/03, 231b/04, 231b/20, 232a/15
- yiiñi** [Tr.] (bk. yeñi)
y. 115a/15, 127a/17, 137b/02, 218a/01, 225b/20
- yiiñiden** [Tr.] (bk. yeñiden)
y. 129a/04, 188b/15206a/05, 231b/05
- yiiñile-** [Tr.] (bk. yeñile-)
y.- di 133a/16, 133a/19
y.- diler 214b/11
- yir** [Tr.] 1. Mekan; alan. 2. Bir şeyin belirlenmiş, seçilmiş bölümü. 3. Bir kimsenin belirtilen bağlama göre konumu veya durumu. 4. Görev; konum; mevki. 5. Amaç; hedef. 6. Yurt edinilen, yaşanılan toprak; memleket; diyar. 7. Arazi; arsa; tarla. 8. Yeryüzi; dünya. 9. Gezinilen, ayakla basılan taban.
y. 005b/01, 005b/03, 009b/09, 009b/10, 009b/12, 009b/14, 010a/03, 013a/04, 018a/18, 029b/12, 032b/15, 034b/01, 035a/04, 037a/08, 038a/10, 047b/11, 051a/16, 053b/07, 057b/01, 058b/04, 058b/10, 063b/15, 065b/10, 089b/06, 117a/12, 117b/05, 122b/02, 123a/15, 131b/02, 131b/03, 131b/16, 132a/09, 134a/04, 135a/09, 136a/18, 137b/17, 139a/18, 141a/18, 141b/14, 141b/18, 144a/11, 145a/03, 145b/05, 147a/01, 147a/11, 147a/14, 147b/10, 151a/14, 151b/20, 152a/03, 156a/20, 158a/03, 158b/13, 165b/09, 169b/11, 169b/15, 172b/15, 173a/13, 174a/10, 174a/14, 174a/15, 175a/02, 176b/13, 177b/14, 181b/07, 182a/07, 183a/17, 185a/20, 188b/17, 193a/01, 194b/15, 194b/16, 194b/18, 196b/12, 196b/13, 196b/21, 207a/19, 211b/08, 225b/04, 225b/05, 225b/11, 232a/12
y.+ de 006a/11, 009a/02, 009a/03, 009b/05, 012b/16, 013a/21, 013b/10, 014a/01, 014b/08, 015a/02, 016a/20, 017b/12, 019a/09, 019b/02, 019b/05, 026b/14, 028a/15, 028b/05, 028b/15, 029a/09, 029b/10, 030b/16, 034b/16, 035a/16, 040a/08, 040b/05, 041a/11, 042a/11, 043a/15, 045a/17, 045a/20, 045b/18, 048a/12, 048b/02, 048b/15, 050a/17, 052a/05, 053b/10, 055a/09, 057b/07, 058b/03, 059a/06, 059b/17, 060a/16, 061b/13, 062a/09, 063b/04, 065a/06, 065a/07, 066b/14, 067a/07, 068a/16, 068a/18, 073a/05, 073b/04, 073b/05, 078a/19, 097b/16, 099b/21, 100b/19, 103a/19, 107a/04, 115b/16, 116a/01, 116a/12, 116a/19, 116b/06, 116b/17, 117b/12, 118a/19, 119a/03, 119a/17, 119b/09, 120a/13, 122a/01, 122a/02, 122a/14, 122a/15, 123b/05, 124a/08, 126a/14, 127a/05, 127a/13, 129a/16, 129b/07, 130a/07, 133a/21, 135a/10, 136a/15, 136a/16,

136b/08, 137b/16, 138a/16, 139a/15, 139b/20,
142b/07, 143a/16, 145a/02, 145b/07, 146a/10,
146b/10, 150b/04, 150b/21, 151b/06, 154b/16,
155a/11, 158b/21, 159a/12, 160a/12, 161a/12,
163b/12, 166b/17, 167a/12, 167b/17, 168a/16,
169b/15, 170b/20, 171b/07, 171b/17, 171b/21,
172b/19, 173b/03, 174a/12, 174a/18, 177a/05,
177b/04, 177b/10, 177b/14, 178a/17, 178b/12,
178b/17, 179a/18, 180a/04, 180b/17, 183a/01,
183a/20, 183b/05, 183b/09, 183b/21, 184b/01,
185b/02, 185b/03, 185b/20, 186b/03, 188a/06,
188a/11, 188a/12, 192a/01, 193b/18, 198a/11,
199b/18, 201b/04, 202a/16, 203b/02, 205a/11,
205b/13, 209b/19, 210a/10, 212b/10, 216a/09,
216a/20, 216b/02, 220a/06, 222b/19, 224a/20,
225b/16, 227a/06, 229a/03, 229a/19, 231b/11
y.+ dedür 035a/11, 122b/11, 146b/11, 148b/17,
168a/16
y.+ den 005b/08, 008b/15, 009b/15, 012a/18,
018a/11, 018b/17, 025a/18, 026b/05, 026b/13,
045a/20, 049a/04, 052b/10, 065a/21, 081b/18,
083a/02, 092b/09, 102a/13, 103b/08, 103b/20,
112a/18, 112b/12, 117b/07, 122a/13, 122a/15,
122a/16, 122b/02, 123a/14, 125a/20, 125b/13,
126a/10, 128b/07, 128b/09, 135a/09, 135a/13,
136b/10, 138a/12, 141a/09, 144a/05, 145a/03,
147b/10, 147b/13, 150b/07, 151a/02, 152a/17,
155b/06, 157a/13, 162a/14, 166b/15, 167a/15,
171a/14, 185b/08, 186a/07, 188a/11, 189b/02,
194b/01, 198b/02, 198b/07, 206a/10, 206a/15,
211a/19, 212b/04, 216a/15, 217b/06, 227b/02
y.+ denin 173b/19
y.+ desin 054b/13
y.+ deyidi 068a/05, 150b/09
y.+ dür 015b/20, 016b/09, 027b/16, 035b/12,
048b/08, 076b/14, 119b/17, 120a/06, 134a/02,
145b/20, 148a/07, 159b/05, 165a/17, 167b/20,
168b/09, 169a/17, 169a/18, 171a/20, 171b/01,
172b/02, 174b/07, 174b/10, 175b/04, 177b/06,
177b/10, 177b/16, 178a/18, 178b/04, 183a/06,
188b/16, 190a/04, 190b/15, 198a/06, 216a/05,
216a/11, 217a/20, 227a/08
y.+ e 003a/21, 005b/08, 006a/14, 010a/08, 011a/18,
013a/07, 013b/01, 016a/18, 019a/04, 019a/07,
020b/03, 021b/18, 025a/17, 030a/07, 030a/18,
032a/04, 032b/14, 032b/20, 035b/11, 036a/07,
036a/16, 037a/17, 037b/21, 044b/02, 047b/15,
048b/07, 049a/15, 050a/18, 051a/08, 051b/15,
053a/01, 053b/09, 056a/06, 056b/10, 057b/15,
058a/01, 061b/18, 063b/15, 064b/03, 064b/10,
066b/10, 067a/05, 067b/20, 071a/17, 073a/13,
075b/09, 082a/08, 085a/12, 086b/07, 088b/07,
097a/10, 098b/06, 101b/04, 101b/11, 104a/14,
108b/02, 108b/04, 112a/13, 117a/02, 119b/07,
121b/11, 121b/19, 122a/08, 123a/06, 123a/15,
126b/04, 127b/07, 128a/01, 128b/09, 130a/04,
130a/05, 130a/07, 132b/01, 132b/04, 134a/09,
134a/13, 135a/11, 135a/13, 136a/08, 136b/02,
137b/07, 138a/05, 138a/06, 138a/10, 138a/13,
141b/05, 145a/02, 145a/04, 146a/14, 147b/20,
151a/15, 152a/19, 159b/06, 159b/21, 165a/16,
165b/10, 166b/15, 167a/11, 169a/04, 169a/20,
170a/15, 171b/12, 173b/02, 176a/21, 176b/07,
176b/08, 176b/10, 176b/13, 178b/03, 178b/04,
181b/14, 184a/18, 184b/15, 187a/08, 191b/05,
191b/16, 191b/21, 194b/13, 195a/04, 199a/12,
199b/21, 200a/02, 201a/17, 201b/10, 202a/17,
202a/19, 205a/13, 206b/10, 207a/10, 209a/18,
211b/05, 212b/05, 216a/11, 219b/18, 221a/03,
224a/12, 224b/05, 225a/08
y.+ i 010a/08, 011b/04, 011b/05, 016b/06, 020a/20,
032b/01, 045a/12, 046a/04, 057b/02, 065a/06,
065a/20, 085b/21, 115a/05, 116b/04, 117b/10,
118b/03, 127a/12, 127a/15, 133b/02, 144b/01,
145b/13, 146a/04, 146a/07, 147a/19, 148a/10,
148b/07, 158b/07, 158b/08, 158b/13, 164b/06,
165a/19, 167a/09, 167b/18, 172b/11, 173a/16,
176a/07, 177a/12, 178a/09, 184b/21, 188a/05,
188b/07, 195b/20, 196a/20, 199b/18, 202b/20,
203b/06, 204a/09, 215b/12, 216b/07, 216b/19,
216b/20, 217a/16, 224b/06
y.+ idür 043a/03, 082a/03, 149a/03, 151a/15,
180a/04, 204a/15, 222a/08
y.+ in 002a/12, 067b/10, 132a/04, 145a/07, 167a/05,
173b/03, 198b/07, 198b/15, 204a/11, 226b/17
y.+ inde 004a/04, 006b/11, 007a/03, 008a/09,
011b/20, 012b/13, 013a/03, 013a/10, 014b/09,
019a/12, 020b/05, 023b/21, 027b/17, 030a/01,
031b/09, 041a/19, 048b/20, 057b/12, 066b/05,
073a/09, 085a/14, 098b/17, 112a/07, 116a/06,
116b/20, 117b/20, 123b/06, 123b/08, 123b/11,
127b/15, 127b/16, 133b/08, 142b/01, 143a/12,
145b/13, 155b/02, 156a/16, 158b/15, 165b/13,
165b/15, 167b/20, 168a/15, 168b/13, 170a/13,
170b/05, 176a/16, 179a/16, 179b/08, 182a/02,
182b/14, 184b/06, 184b/08, 185a/08, 185a/13,
186b/19, 188a/05, 190b/18, 195a/06, 195a/20,
198a/21, 198b/11, 203b/17, 204a/05, 204a/12,
209a/03, 210b/13, 216a/01, 216b/08, 217a/15,
219b/06, 222b/18, 226a/12, 226a/19
y.+ indeki 117a/06, 187a/05
y.+ inden 008b/10, 008b/12, 008b/19, 012b/21,
014b/01, 031b/19, 084b/18, 086b/03, 105a/13,
122a/13, 130b/05, 134a/20, 143a/07, 143b/02,
152b/18, 163a/07, 177a/16, 179a/17, 179b/10,
183a/15, 189a/19, 197b/13, 216b/03, 224b/01,
225b/10
y.+ indeyidi 005b/09, 016a/03
y.+ ine 005b/07, 006b/05, 007a/19, 007b/14,
009b/04, 011a/21, 014b/01, 015a/04, 016b/20,
017a/16, 018b/01, 018b/14, 018b/21, 019a/14,
020a/03, 020a/14, 021b/15, 022a/04, 022a/17,
023a/14, 024b/07, 025a/07, 025b/02, 025b/02,
026a/01, 026a/08, 026b/11, 027b/21, 028b/17,
029a/03, 029b/20, 030b/15, 031b/19, 032a/03,
032a/09, 033b/09, 034a/13, 034a/15, 035b/14,
035b/20, 036a/11, 036b/14, 036b/17, 037b/15,
038a/05, 038a/12, 038a/19, 042b/11, 042b/18,
043a/01, 047b/21, 048a/16, 052b/18, 068b/18,
069a/03, 083a/18, 083b/03, 083b/06, 083b/07,
085a/13, 085a/16, 085b/02, 085b/12, 086a/04,
086a/06, 086b/08, 086b/13, 086b/18, 087a/15,
088b/08, 088b/11, 088b/13, 089a/05, 092a/19,
093a/02, 093a/03, 093a/04, 093a/15, 093a/19,
093b/13, 094b/18, 094b/19, 095a/03, 095a/06,
095b/02, 095b/17, 095b/19, 096a/10, 096b/15,
097b/03, 098a/11, 102b/07, 102b/09, 102b/12,
103b/05, 104a/18, 104b/06, 104b/15, 104b/21,
105a/05, 105a/08, 105a/19, 105b/05, 105b/08,
106a/05, 106a/10, 106a/19, 106b/01, 106b/04,
106b/09, 106b/11, 107b/19, 108a/05, 108a/08,
108a/09, 109a/20, 110a/08, 110a/10, 110a/13,
110b/05, 110b/07, 110b/08, 110b/09, 110b/11,
110b/12, 110b/15, 110b/16, 110b/17, 111a/21,
111b/02, 111b/03, 111b/04, 111b/06, 112a/14,
114a/16, 127b/04, 129a/06, 134b/06, 135a/18,
138a/17, 144b/02, 144b/14, 145a/10, 145a/11,
154a/19, 154b/21, 156b/05, 159b/18, 164a/10,
164a/12, 165b/11, 175b/10, 175b/16, 180b/18,
187b/15, 188a/06, 189a/02, 194a/09, 196a/06,
198a/13, 198a/17, 201a/20, 202b/06, 203a/13,
203b/04, 209a/21, 209b/15, 213b/21, 222a/06,
224a/02, 225a/03, 225b/04, 226b/05, 228b/01,
229b/08, 231b/17
y.+ imi 110b/08, 151b/19, 195a/05, 202b/19, 227a/06,
229a/11
y.+ iydi 217a/01
y.+ iyidi 150b/08
y.+ le 021b/05, 122b/09
y.+ ler 007b/16, 027a/15, 044a/05, 044a/07, 048a/10,
052b/09, 091b/01, 100b/14, 117b/11, 120b/10,
137b/05, 143a/08, 152b/18, 167a/16, 174b/14,

- 177a/08, 211b/01, 224a/08
y.+ lerde 011a/17, 016a/09, 017a/14, 023a/09, 030a/18, 058b/01, 066b/20, 101a/13, 108b/13, 109a/02, 115b/18, 117a/08, 121b/15, 122b/09, 128b/05, 132a/18, 132b/02, 137a/14, 145b/10, 146b/05, 158a/03, 165a/20, 166b/14, 166b/16, 166b/17, 175b/03, 180a/08, 186a/21, 189b/12, 192a/21, 227a/17
y.+ leredür 126a/07
y.+ lerden 006a/19, 043a/09, 048a/02, 121a/15, 131b/16, 132a/02, 132b/03, 148a/07, 170b/08, 171b/21, 177b/07, 179a/06, 213a/20
y.+ lerdür 010b/01, 032b/09, 089b/15, 197b/03
y.+ lere 040b/08, 097a/12, 120a/08, 121a/13, 128b/11, 131b/17, 135a/07, 155b/15, 197a/14, 206a/05, 224b/14, 224b/16, 227b/02
y.+ leri 006b/14, 031a/06, 049a/08, 114b/04, 114b/13, 120b/07, 126b/02, 132b/02, 137a/18, 143b/06, 145a/01, 145a/15, 147b/07, 153a/18, 158b/12, 169b/14, 171b/05, 174b/20, 208b/17, 211b/16, 211b/17
y.+ leridür 148b/14, 224b/10
y.+ lerin 044a/16, 049b/17, 054b/13, 132a/02, 140a/12, 159a/09, 179a/03, 180b/21, 225a/07
y.+ lerinde 021b/05, 028b/11, 105a/13, 126b/03, 135a/05, 144a/21, 174b/14, 225b/14
y.+ lerinden 034b/03, 036a/07, 044b/01, 046b/04, 100a/02, 131b/01, 134b/08, 135a/20, 143b/03, 168b/19, 191b/21, 207b/03, 224a/15, 231a/16
y.+ lerindendir 122b/02
y.+ lerine 008a/19, 014b/20, 018b/20, 043a/17, 044b/07, 045a/09, 045a/21, 046b/05, 050b/07, 066b/08, 089a/10, 092a/21, 102b/16, 108a/03, 110a/04, 113b/03, 135a/16, 135b/04, 138b/08, 143b/14, 153b/19, 187b/15, 198a/15, 201b/01, 201b/18, 220a/03, 225a/11
y.+ lerini 011a/18, 145b/17, 197a/13, 224b/17
y.+ lerinün 158b/18
y.+ lerle 006b/16
y.+ lerün 010b/18, 011a/17, 099a/15, 131b/21, 176b/03, 177a/04, 217b/01
y.+ üme 028a/08
y.+ ümüzden 065b/06
y.+ ün 005b/14, 081a/17, 117b/15, 153b/07, 173a/16, 173a/17, 173a/21, 176a/06, 177a/12, 192b/18, 196b/17, 211b/01, 213b/19
y.+ ünde 100b/05
y.+ ünü 009b/08
y.+ ünüze 060b/07
y.+ ünüzde 214b/15
y.+ ünüze 045a/06, 225a/07
- yir altı [Tr.+Tr.]** Yerin yüzeyi altındaki bölümü.
y.+ na 116b/08
y.+ nda 007a/09, 007a/12, 016b/21, 024a/06, 024a/14, 024b/03, 026a/12, 027a/12, 027a/14, 030b/08, 031a/17, 036b/17, 038a/10, 046b/16, 082b/17, 117b/16, 135b/06, 135b/07, 165a/06, 171a/02, 173a/03, 184b/09
y.+ dan 018a/08, 018a/16
- yir içi [Tr.+Tr.]** Yerin yüzeyi altındaki bölümü; yeraltı.
y.+ nde 035a/19, 176b/16
y.+ nden 067b/16
y.+ ndeki 132b/04
y.+ ne 163a/08, 185a/19
- yirine götür-** [Tr.+Tr.] İstenileni, gerekeni yapmak.
y.- mege 041a/16
y.- üp 007a/12, 145b/21
- yire berâber eyle-** [Tr.+Far.+Tr.] Yok etmek; taş taş üstünde bırakmamak.
y.- di 103b/10
- yire berâber it-** [Tr.+Far.+Tr.] Yok etmek; taş taş üstünde bırakmamak.
y.- di 103a/18
- yirli [Tr.]** 1. Yeri olan; belli bir yer sahibi olan. 2. Başka bir yere götürülemeyen, taşınamayan; sabit.
y. 008a/19, 012b/16, 018b/20, 020b/05, 021b/05,
- 028b/11, 043a/17, 046b/04, 046b/05, 084b/18, 105a/13, 116a/06, 131b/01, 135a/05, 135a/16, 138b/08, 143b/13, 159a/21, 187b/15, 191b/21, 201b/18, 220a/03, 225a/07, 225a/11, 231a/16
- yirleş-** [Tr.] 1. Toplum tarafından iyice benimsenmek; yaygın duruma gelmek; vazgeçilemez duruma gelmek. 2. Bir yerde belli bir süre ya da sürekli olarak kalmak; orada yaşamaya, oturmaya başlamak; yurt tutmak.
y.- diler 009b/01, 153b/21, 165b/10
y.- düği 165b/15
y.- üp 041a/08, 082b/08
- yirleşdür-** [Tr.] (Nesneler, eşyalar için) duracağı uygun bir yer bulup oraya koymak veya dizmek.
y.- ün 145a/11
- yirleşdürül-** [Tr.] Uygun olan yere koyulmak; sabitlenmek.
y.- üp 182a/20
- yir yir [Tr.+Tr.]** Aralıklı olarak; bazı yerlerde.
y. 005b/04, 006b/16, 007b/18, 015b/21, 017b/02, 042a/17, 051b/01, 059b/21, 063b/03, 071a/11, 073b/03, 073b/08, 084b/09, 108b/10, 115b/19, 120b/02, 120b/08, 121a/14, 123b/08, 127a/18, 127a/21, 130a/01, 132a/08, 132a/10, 135a/18, 135a/20, 135a/21, 137b/05, 152a/05, 152a/09, 152a/13, 152a/14, 152a/18, 152a/19/174b/13., 152b/17, 153b/15, 153b/17, 157b/13, 166a/10, 171b/20, 176b/15, 179a/06, 187a/01, 191b/14, 191b/20, 195b/17, 204a/09, 205a/21, 206a/06, 206b/12, 208a/20, 213a/15, 216a/16, 217a/04, 222a/19, 224a/11, 224a/14, 224b/09, 226b/12, 227a/15, 230a/04,
- yir yüzi [Tr.]** 1. Yer kabuğu. 2. Dünya.
y. 026b/06, 155a/15
y.+ n 050b/10, 115b/03
y.+ nde 005b/01, 012b/14, 015b/19, 026a/18, 047a/19, 082b/16, 115b/03, 115b/04, 120a/04, 122b/19, 122b/21, 135b/08, 139b/01, 141a/10, 141b/12, 142b/02, 144b/05, 145b/04, 199a/13, 200a/02, 200a/05, 200a/16, 200b/02, 201a/16
y.+ nden 005a/21, 011b/19, 155a/04, 173b/17
y.+ ne 005b/14, 006a/04, 027a/13, 150a/15, 184b/08, 186a/10, 200a/10, 200a/13, 200b/05
y.+ ni 194a/02
y.+ nüñ 010b/18
- yit-** [Tr.] Yok olmak; izi, belirtisi kalmamak; ortadan kalkmak.
y.- miş 098b/04
- yit-** [Tr.] 1. Ulaşmak; varmak. 2. Yeterli gelmek; yetmek.
y.- di 016b/07, 017b/02, 064a/15, 073a/05
y.- diler 109a/06, 160a/07, 176b/13
y.- düm 224b/05
y.- ecek 044a/17, 065a/02, 118b/01, 137b/04, 171a/08
y.- er 124b/09, 211a/16
y.- erdüm 033a/04
y.- mek 124b/04
y.- miş 004a/17
y.- üp 112b/09
- yitdür-** [Tr.] Yedeğinde götürmek; yettirmek.
y.- ür 032b/18
- yitiş-** [Tr.] 1. Uzmanlaşmak; deneyim kazanmak. 2. Büyümek; olgunluğa erişmek; yetişmek. 3. Ulaşmak; erişmek; yakalamak.
y.- di 037b/01
y.- miş 006a/17, 009a/19, 137b/02
y.- mişdür 196b/12
y.- mişlerden 115a/15
y.- üp 023a/06, 173b/03
y.- ürsin 024a/04
- yitişdür-** [Tr.] 1. Üretmek; büyütme. 2. Ulaştırmak.
y.- dükleri 164b/09
y.- ürleridi 044a/04
- yitişme-** [Tr.] Yeterli gelmemek; yetmemek.
y.- z 069a/01
- yitme-** [Tr.] Yeterli gelmemek.
y.- z mi 223a/20

yitmiş [Tr.] (bk. yetmiş)
y. 007b/16, 027b/19, 042b/05, 110b/18, 139b/11, 144a/06, 145b/07, 147a/10, 150a/09, 160a/14, 161b/07, 193a/02, 193a/04, 196b/21, 197a/01, 197b/01, 217b/09, 218a/04, 218a/10, 218a/14, 229a/09

yitür- [Tr.] Kaybetmek; yitirmek.
y.- seler 175b/18

yiynil- [Tr.] Ağırılığı azalmak; hafiflemek.
y.- miş 140a/08

yoğurl- [Tr.] Yoğurma işi yapılmak.
y.- up 126a/19

yoğun [Tr.] Sert; dayanıklı.
y. 126b/17, 128a/14, 135a/19

yoğunluğ [Tr.] İriliik.
y.+ ı 090b/09

yoğsa [Tr.] Aksi takdirde.
y. 015a/10, 015a/20, 043a/05, 065a/11, 065b/06, 075b/21, 099b/10, 115b/04, 121b/01, 125b/19, 132a/06, 134b/16, 134b/18, 158a/11, 160b/01, 166a/05, 171b/06, 177a/11, 186a/20, 189b/03, 207a/03, 207b/05, 208a/01, 208a/09, 221b/15, 228b/21

yok [Tr.] 1. Var olmayan, bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vb.; elde olmayan, bulunmayan, varlığı olmayan şey. 2. "Hayır" anlamında kullanılır.
y. 007a/07, 014b/11, 024a/10, 024b/09, 038a/14, 038b/16, 044b/16, 045a/13, 049a/06, 051b/16, 052a/09, 065a/21, 090b/08, 098b/01, 108a/21, 115a/10, 115a/21, 118a/21, 125a/15, 134b/19, 138b/17, 140a/06, 140a/10, 164b/10, 167a/09, 169a/18, 171b/13, 174a/04, 174b/11, 185b/11, 196a/14, 200b/13, 202a/19, 204b/03, 206b/19, 207a/18, 209b/02, 211a/11, 211a/16, 220a/02, 220a/03, 220a/19, 220b/20, 221b/03, 223a/19, 229b/14
y.+ dur 002b/15, 005a/08, 011a/03, 011b/12, 012b/03, 012b/13, 012b/14, 013a/09, 013b/10, 014a/09, 029b/15, 033a/16, 034b/07, 038a/11, 045a/05, 055b/18, 064a/17, 064b/07, 085a/19, 089b/17, 090a/08, 094b/10, 110b/19, 115b/17, 115b/21, 121a/05, 121b/13, 123a/17, 124a/02, 124b/04, 126a/05, 128a/02, 135a/14, 143a/03, 144a/11, 144b/08, 144b/11, 144b/12, 145a/18, 145b/13, 146b/08, 148a/06, 153b/11, 161b/13, 162b/05, 169a/06, 169a/16, 171b/04, 172a/12, 173a/11, 174a/14, 174a/20, 176a/07, 176a/09, 178b/15, 182b/12, 183b/05, 185a/04, 185a/08, 185a/09, 185a/10, 185a/15, 185a/16, 185a/19, 188a/06, 189a/07, 196b/13, 197a/12, 199a/08, 200b/12, 207b/06, 208a/09, 209a/13, 211a/20, 215b/16, 217b/04, 226a/19, 228b/15, 229a/19
y.+ ıdı 003a/11, 010a/17, 014b/02, 019b/10, 020b/08, 028a/13, 031a/02, 036b/13, 037b/12, 040b/14, 048b/05, 053b/02, 061a/11, 062b/07, 064a/13, 065b/10, 068a/14, 072a/02, 073b/20, 075b/09, 076a/08, 080b/20, 084a/17, 086a/19, 090b/11, 091a/06, 097a/01, 098b/04, 099b/20, 100b/16, 101a/13, 105b/13, 112a/17, 118a/06, 120a/18, 126b/21, 131a/02, 131a/15, 133a/01, 140b/02, 143a/11, 150a/20, 151b/08, 155a/08, 155a/21, 157a/21, 170a/03, 176b/20, 182a/12, 182b/04, 182b/11, 183b/14, 186a/21, 188b/03, 189b/09, 191a/17, 191a/19, 191a/20, 193a/13, 199b/09, 201a/14, 203b/11, 205b/03, 208b/04, 209a/10, 224a/16, 225b/07, 226b/16, 227a/05, 227b/12, 229b/02, 230a/18, 231b/08
y.+ iken 002a/01
y.+ mı 220b/10
y.+ midür 058a/07

yokuş [Tr.] Yataya göre yükselerek devam eden yer.
y.+ a 123a/07
y.+ ı 177b/10, 177b/13

yokla- [Tr.] 1. Bir şeyin durumunu belirlemek amacıyla elle dokunarak incelemek. 2. Hâl hatır sormak amacıyla

bir kimseyi görmeye gitmek. 3. Aramak; araştırmak.
4. Gözden geçirmek; kontrol etmek.
y.- dı 014b/12, 043b/09, 103b/18, 142a/01, 142a/03
y.- dılar 063a/20
y.- duğ 141b/04
y.- mişlar 141a/04
y.- rdı 164b/11
y.- rdı 020a/21
y.- rımış 131b/19
y.- rlar 123b/14
y.- ya gördi 065b/20
y.- yup 204a/01, 204a/11

yoklat- [Tr.] Gözden geçirmek; kontrol ettirmek.
y.- dı 208b/21

yol [Tr.] 1. Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmeyi sağlayan hat; tarik. 2. Bir yerden başka bir yere gitmek için izlenecek güzergâh. 3. Bir amaca ulaşmak için başvurulması gereken çare; bir işte uyulan, uygulanan ilke; sistem; usul. 4. Birinin hayatını yönlendirmek için izlediği davranış biçimi; takındığı tutum; gidiş veya davranış biçimi.
y. 014b/16, 014b/18, 014b/19, 014b/20, 020a/20, 031a/02, 033a/19, 035a/12, 035a/20, 044b/12, 045a/04, 045a/05, 045a/18, 064b/07, 065b/07, 066b/16, 066b/17, 098b/09, 099b/08, 121b/13, 121b/14, 123a/12, 123a/17, 123a/18, 123b/08, 138a/04, 138b/06, 138b/07, 138b/08, 157a/12, 158b/17, 166b/13, 167b/16, 170b/03, 172b/19, 175b/18, 176a/19, 177a/08, 177a/12, 177b/01, 177b/16, 178a/02, 178a/15, 189b/13, 191b/15, 191b/16, 191b/20, 198b/01
y.+ a 016b/07, 016b/19, 022b/05, 024a/15, 043b/10, 051a/11, 055b/20, 065b/09, 088b/05, 098b/06, 126b/03, 137b/14, 138a/17, 138b/06, 156a/16, 180a/18, 184a/20, 191b/19, 198a/20, 198b/07
y.+ da 004a/01, 043b/07, 043b/19, 050b/14, 055b/14, 055b/20, 062a/17, 063a/21, 065b/09, 066a/13, 074b/05, 074b/12, 076b/15, 078b/20, 087b/13, 095a/05, 095a/06, 099b/07, 123a/01, 137b/03, 155a/04, 155b/08, 156a/16, 168b/20, 176a/09, 176a/20, 178b/12, 191b/14, 191b/16, 197b/06, 212b/04, 228a/19
y.+ dan 011a/16, 014b/15, 020a/21, 043a/08, 049b/12, 123b/09, 146b/17, 170b/03, 176a/09, 184a/09, 184a/10, 198b/06
y.+ dur 009b/11, 009b/15, 009b/16, 009b/17, 010b/02, 045a/05, 088a/10, 119b/16, 168b/10, 172a/18, 172b/03, 173b/08, 176b/20, 177a/20, 177b/21, 183a/04
y.+ ı 014b/16, 035a/20, 045a/06, 064b/18, 084a/01, 084b/01, 084b/04, 121a/18, 121a/20, 140a/19, 155a/12, 177a/08, 177a/11, 193b/18, 194a/03, 225b/06, 228a/17
y.+ ıdı 191a/18, 195b/19
y.+ ıdur 104a/02
y.+ m 044b/10, 048b/06, 065a/05, 121a/18, 132b/06, 158a/13, 171b/19, 214b/15
y.+ ma 015a/01, 018a/20, 026b/03, 064a/13, 086a/03, 127a/09, 132a/13, 169a/01, 201a/17, 210b/17
y.+ mda 137b/15, 155b/10, 171b/19
y.+ mdan 035b/11, 177b/08
y.+ mı 158a/10, 231b/18
y.+ lar 018a/08, 018a/17, 137a/15, 153b/19, 195a/03, 205b/01, 223b/12
y.+ lara 059b/21
y.+ larda 113a/08, 159b/10, 191b/15, 227b/18
y.+ lardan 166b/14, 194b/15, 197a/09, 205b/01, 205b/02
y.+ ları 031a/07, 031a/11, 036b/01, 037a/11, 042a/08, 101a/12, 120a/11, 122b/15, 138a/12, 158a/11, 169a/05, 207b/05, 222a/19, 222a/20, 230a/04
y.+ ların 043b/08, 045b/02, 090a/15, 122a/09, 137b/07, 160a/08, 176a/03, 194a/14, 195b/17, 198a/21
y.+ larına 018a/17, 039a/15, 043b/18, 099b/08,

- 160a/06, 184a/09, 204b/11
y.+ larında 112a/20, 137b/06
y.+ larından 121a/15, 183a/20, 194b/16
y.+ larını 196a/07
y.+ larınınu 018a/17
y.+ larıyla 018a/17
y.+ larınu 206b/21
y.+ umuz 171b/03, 198b/02
y.+ uñ 035b/01, 059b/05, 059b/06, 060a/02, 066b/17, 176a/06
- yol-** [Tr.] Çekip koparmak.
y.- up 140a/12
- yolcu** [Tr.] Yolculuk yapan kimse.
y.+ lar 176a/06
y.+ ları 060a/01
- yoldaş** [Tr.] Bir kimseye çıktığı yolda arkadaşlık, eşlik eden kimse; yol arkadaşı.
y. 117a/05, 159b/14, 159b/15, 191a/21
y.+ ı 185a/20, 219b/20
y.+ ıla 118b/01
y.+ ıyla 191a/14
y.+ ları 044b/03, 120a/03, 137b/11, 137b/21, 138b/12, 159b/12, 160a/07, 214a/05
y.+ ların 023a/08
y.+ larına 160a/08, 220a/17
y.+ larından 178a/02, 213a/12
y.+ larını 137b/18
y.+ larınınu 159a/09
y.+ larıyla 073b/14
y.+ larıyla 160a/06, 208a/07, 213b/04
y.+ laruma 159b/11
y.+ larumıla 159a/17
y.+ laruña 159b/08, 159b/11
y.+ uma 055b/17
y.+ umuz 118a/21
- yoldaşlık it-** [Tr.+Tr.] Birine yolculukta arkadaşlık etmek; yolculuğa beraber katılmak.
y. - mek 179a/13
- yoldaşlık itme-** [Tr.+Tr.] Birine yolculukta arkadaşlık etmemek; yolculuğa beraber katılmamak.
y. - yüp209a/10
- yolın-** [Tr.] Çekip kopartılmak.
y.- miş 173b/07
- yolına** [Tr.] (Bir kimsenin, bir şeyin) uğruna; onun için.
y. 041a/02, 071a/17, 130a/15, 136b/01, 155a/05, 178b/15, 206a/08
- yolında** [Tr.] (Bir kimsenin, bir şeyin) uğruna; onun için.
y. 002b/08
- yol yol** [Tr.+Tr.] Çizgiler biçiminde; çizgi çizgi.
y. 016b/08, 143b/05, 182b/09
- yon-** [Tr.] Yontmak.
y.- arlar 172a/14
y.- ması 147a/04
y.- up 195a/04
- yonıl-** [Tr.] Yontulmak.
y.- miş 007b/09, 143a/14, 182a/08, 185a/15
y.- mişidi 182b/02
y.- up 135a/06
- yonul-** [Tr.] (bk. yonıl-)
y.- miş 172a/19, 175b/20, 193a/08
- yor-** [Tr.] Bir olay veya şeyi, bir şeyin nedeni, bir durumun belirtisi, işareti saymak; bir nedene bağlamak; yorumlamak.
y.- dılar 134a/15, 230a/13
- yorul-** [Tr.] Yorgun düşmek; yorgunluk duymak.
y.- mağum 151b/08
- yoşun** [Tr.] Karada ve suda yaşayan basit yapılı yani tallı bitkilerin genel adı.
y. 183a/01, 185a/09
- yoyma-** [Tr.] Yazılan yazıyı silememek.
y.- dı 083a/07
- yön** [Tr.] 1. Belli bir noktaya göre olan yer; taraf; cihet. 2. Bir şeyin, bir kimsenin belli bir noktaya baktığı yanlardan her biri; veçhe; yüz.
y.+ i 042a/03, 042a/04, 174a/11, 174a/13, 174a/19, 182b/20, 195a/07, 195b/01
- y.+ lerin 179b/17
- yöre** [Tr.] Bir bölgenin, belli bir yer ve çevresini kapsayan sınırlı bölümü; dolay; havali; mahal; çevre.
y.+ de 117a/12
y.+ lerine 044a/21, 172a/10, 195b/06
y.+ sine 038b/06
- yören-** [Tr.] Gönülü kaplamak.
y.- di 045a/14, 055a/04
- yu-** [Tr.] Yıkamak.
y.- dı 100b/08, 184b/04, 185b/06
y.- dılar 077b/13
y.- mişdur 013b/08
y.- rdı 025a/07
y.- rlar 127a/19, 207b/01
y.- rlarıdı 023b/13
y.- yup 033a/06
- yufka** [Tr.] İnce; kalınlığı az.
y. 175b/19
- yukarı** [Tr.] 1. Üstte bulunan konum; üst. 2. Üstte bulunan yer. 3. Bir şeyin gökyüzüne doğru olan yönü. 4. Eğimli bir yerin yüksekte kalan bölümü. 5. Üst konuma yönelmek belirtir; üst tarafa; üstteki kata; üste; yükseğe; yukarıya. 6. Benzerleri arasında üstte bulunan; belirtilen yönü fazla olan. 7. Bir yazının, metnin baş kısmı.
y. 017b/17, 036b/06, 043b/14, 069b/14, 072b/17, 129a/21, 134b/03, 135b/10, 137b/11, 137b/14, 153a/13, 153a/14, 157a/08, 157b/11, 158b/07, 158b/09, 182b/02, 186a/07, 191b/03, 202b/12, 205b/08, 206a/13, 224a/02
y.+ da 009a/10, 009b/02, 029b/21, 034a/16, 114b/09, 117a/16, 125b/04, 129b/15, 132b/19, 132b/20, 133a/12, 133b/03, 134a/03, 134a/20, 144b/14, 146b/05, 153a/12, 163b/18, 164a/10, 170a/04, 175a/13, 176a/09, 177b/10, 178a/02, 178b/07, 187b/09, 190a/10, 218b/20, 220b/11, 224a/03
y.+ dan 010b/05, 028a/07, 036b/10, 054a/01, 124a/09, 137b/12, 157b/18, 206a/20, 224a/02
y.+ larında 144a/20
y.+ sı 133b/12, 140a/01, 141b/18, 158b/08, 182a/21, 185a/21
y.+ sın 145a/05
y.+ sına 140a/19, 142b/19, 145a/13, 158a/10, 193a/06
y.+ sından 144b/19
y.+ sını 135b/11, 195a/16, 195a/17
y.+ ya 051b/12, 124a/09
- yum-** [Tr.] 1. Kapamak; kapalı duruma getirmek. 2. Üstünü kapatmak; örtmek.
y.- amaz 128a/08
y.- dı 031a/04
y.- dılar 161a/16
y.- sa 127b/14, 185a/02
- yumıl-** [Tr.] Kapatılmak.
y.- ur 229a/20
- yumudur-** [Tr.] Üstünü kapatılmak; örttürmek.
y.- dı 133b/02
- yumşad-** [Tr.] Yumuşak hale getirmek; yumuşamasını sağlamak.
y.- ur 127a/20
- yumşak** [Tr.] Sert ve katı olmayan.
y. 013a/14, 147a/04, 151a/09, 160b/03, 166b/16, 185b/10
- yumuğ** [Tr.] Kapalı.
y.+ la 160a/16
- yumurda** [Tr.] Sürüngenlerin, kuşların, dışı kabukla kaplı, içi yumurta sarısı denilen canlı hücre ve çevresi yedek besin dolu, döllenmiş olanlarından uygun ortamda yeni yavrular çıkan gamet.
y. 122a/15, 125b/21, 126a/20, 128a/21
y.+ dan 125b/18, 128a/21, 128b/01
y.+ sından 128a/21
- yumurdla-** [Tr.] Yumurta vermek.
y.- r 128a/21
y.- yup 125b/21
- yumurta** [Tr.] (bk. yumurda)
y. 200a/14

- y.+ sı 128a/21, 140b/02
yumurtdla- [Tr.] (bk. yumurdla-)
y.- rdı 200a/15
- yun-** [Tr.] Yıkanmak.
y.- madın 218a/12
y.- urlar 183b/11
- yünān** [Yun.] 1. Yunanistan. 2. Yunan halkından olan kimse.
y. 076a/20, 077a/05, 078a/08, 078b/19, 154a/11, 154b/04, 156b/04, 204a/10
y.+ a 078b/20, 078b/21
y.+ dan 156b/11
- yünānca** [Yun.+Tr.] Yunanlılar tarafından konuşulan Hint-Avrupa dili.
y. 077a/06, 077a/15, 077a/21, 077b/04, 190b/09, 190b/12
- yünānî** [Yun.+Ar.] Yunanistan halkından olan.
y. 190b/06
y.+ ler 015b/09, 149a/16
y.+ lardan 154b/06
- yünānî dil** [Yun.+Ar.+Tr.] Yunanca.
y.+ e 077a/17
- yund** [Tr.] Yabanî at.
y. 127a/04, 127a/05
y.+ ı 127a/02
y.+ ina 127a/04, 127a/06
y.+ lara 127a/01
- yunma-** [Tr.] Yıkanmamak.
y.- duğ 188a/18
- yurT** [Tr.] Ülke; vatan.
y. 015b/21
y.+ dan 092b/09
y.+ in 132a/04
y.+ ların 044a/16
- yurt** [Tr.] (bk. yurT)
y.+ ina 209a/21
- yūsuf** [Ö.] 1. (bk. hazret-i yūsuf) 2. (bk. el-melikü'l-gariz)
y. 197a/06, 110b/05, 197a/11
y.+ a 196b/08
y.+ uñ 196b/05, 196b/07
- yūsuf paygāmbar** [Ö.] (bk. hazret-i yūsuf)
y. 066a/04, 066a/11, 066a/18, 116b/06, 123a/20, 139b/16, 197b/06, 198b/10
y.+ a 066a/08, 197b/05
y.+ ı 175a/10
y.+ uñ 062b/02, 168a/12, 198b/01
- yüşÖ bin nūn** [Ö.] Hz.Yusuf'un yeğeni ve yardımcısı olan, Hz.Musa'nın ölümünden sonra İsrailoğullarının liderliğini yapan kimse.
n. 119b/01
- yut-** [Tr.] (bk. yut-)
y.- mağ 138b/02
- yutdur-** [Tr.] Yutmasını sağlamak.
y.- duğlarından 128a/12
- yut-** [Tr.] 1. Bir şeyi içine alıp kaybetmek; emmek; içinde bırakmak. 2. Büyük bir iştahla yiyip bitirmek; silip süpürmek.
y.- ar 011a/16, 064b/12, 127b/17, 129a/16
- yuvalan-** [Tr.] Yuvarlanmak.
y.- dı 194b/03
y.- madın 126a/03
y.- ur 126a/02
- yübüset** [Ar.] Kuruluk; nemsizlik.
y.+ inden 121b/05
- yüce** [Tr.] 1. Yüksek; ulu. 2. En yüksek yer.
y. 018b/17, 025b/14, 030a/05, 030b/03, 031a/01, 049b/09, 057a/10, 062a/01, 112b/12, 121a/13, 140a/01, 146b/03, 148a/01, 148a/07, 150b/11, 151b/05, 157a/13, 169a/20, 169a/21, 170b/05, 188b/13, 191b/16
y.+ lerüñ 049a/10
y.+ sinde 049a/10
- yücel-** [Tr.] 1. Artmak; çoğalmak. 2. Yükselmek; yüksekliği artmak. y.- di 088b/09, 088b/14, 096b/14
y.- i başladı 051b/12
y.- miş 014b/16, 014b/19
- y.- se 157a/08
- yüceld-** [Tr.] Yükseltmek; yüksekliğini arttırmak.
y.- ecek 121a/15
y.- üp 121a/15
- yücelik** [Tr.] 1. Yükseklik; uzunluk. 2. Yüce olma durumu; ululuk.
y.+ i 013a/05, 042a/15, 141b/19, 144a/14, 149b/20, 169b/01
y.+ in 043b/04
y.+ lerini 135b/08
- yücerek** [Tr.] Daha yüce.
y. 012b/14
- yügrük** [Tr.] (At, deve vb. için) iyi koşan; iyi yürüyen.
y. 104a/04, 157b/21
y.+ in 090a/17
- yük** [Tr.] Bir taşıtın, bir yük hayvanının ya da kimsenin taşıdığı nesnelere tümü.
y. 059b/12, 139a/20, 191b/11
y.+ i 218a/07, 228a/12
y.+ iyile 158a/19
y.+ ler 174b/01
y.+ leri 168a/14
y.+ leriyle 184a/10
- yükle-** [Tr.] (Taşınacak, kaldırılacak vb. eşya için) taşıma aracı ya da yük hayvanı üzerine yerleştirmek, bağlamak, asmak veya koymak.
y.- dükleri 191b/06
- yükleT-** [Tr.] Yükleme işini yaptırmak.
y.- diler 051a/10, 060a/20, 191b/13, 228a/14
y.- mege 191b/11
y.- meye 174a/16
y.- üp 050b/21, 051a/14, 085a/11, 145a/04, 176b/12, 180a/02
- yükletdür-** [Tr.] Yükleme işini yaptırmak.
y.- üp 133a/13
- yüklü** [Tr.] Hamile; gebe.
y. 013a/13, 014b/05, 184a/09
y.+ yise 014b/05
- yüksek** [Tr.] Yükseltisi, yüksekliği fazla olan.
y. 085a/10, 117a/12, 123b/05, 165a/20, 195a/14
- yükseklig** [Tr.] 1. Bir şeyin tabandan tepesine kadar olan uzaklık. 2. Yüksek olma durumu ve konumu.
y.+ i 139b/14, 139b/17, 158a/20, 195a/19
y.+ inden 158b/01, 166b/14
- yümm** [Ar.] Uğur; bereket.
y. 114a/11, 153b/05
- yüñ** [Tr.] 1. Kuş tüyü. 2. Hayvanların kıllarının kesilmesi ile elde edilen dokuma elyafı.
y.+ i 140a/15, 174a/15, 174a/16
y.+ iyile 023b/10, 023b/12, 029b/16
y.+ leri 174a/17
- yüpürme** [Tr.] Telaşla sağa sola koşma.
y.+ lar 130b/09
- yüreK** [Tr.] 1. Karın; bağırsak. 2. Gönül. 3. Herhangi bir şeyden çekinmeme; korkmama; yürekliplik; korkusuzluk; cesaret. 3. Kalp.
y. 127b/03
y.+ i 014b/18, 136b/18
y.+ inde 086b/03
y.+ ler 155a/15
y.+ leri 018b/18, 104a/06
- yüreken-** [Tr.] Cesaret bulmak.
y.- di 071a/07
- yüri-** [Tr.] 1. Adım atarak ilerlemek; yol almak; gezmek; dolaşmak. 2. Üzerine doğru gitmek; akın etmek; saldırmak. 3. Geçip gitmek; uzaklaşmak.
y.- di 017a/21, 038b/08, 046a/03, 047b/02, 047b/11, 052b/21, 053a/05, 054a/04, 061a/01, 063a/09, 063a/17, 063b/13, 064a/19, 064a/21, 067b/11, 071b/04, 075a/04, 075b/08, 076a/02, 082a/15, 095b/18, 103a/12, 122b/09, 155a/10, 155a/13, 168b/17, 168b/19, 168b/20, 170a/16, 190a/14, 202b/08, 206b/20, 212b/07, 214b/20, 219b/05, 219b/19, 221a/09, 228b/01
y.- diler 005b/01, 044a/18, 044b/17, 045a/17,

- 047b/07, 064b/08, 067b/08, 070b/12, 082a/16,
088a/13, 088b/19, 138a/12, 138b/07, 171a/12,
178a/03, 178a/11, 191a/15, 205a/09, 205a/19,
205b/06, 213a/15, 222a/14
y.- dügi 175b/02
y.- dügin 074b/03
y.- mege 064b/15, 228a/20
y.- mek 096b/05, 097b/08, 177b/14
y.- mekte 205a/10
y.- mişler 138b/08
y.- se 070b/06, 160a/16
y.- ye 022b/03, 056b/02, 219a/05
y.- yeler 207b/03, 228a/18
y.- yen 115a/08
y.- yi virdi 065a/19
y.- yü 122b/08, 170a/16
y.- yüp 022b/02, 052b/20, 075b/10, 076b/07,
078a/11, 109a/05, 123b/17
- yürime- [Tr.]** Adım atarak dolaşmamak.
y.- süin 228a/21
- yürin- [Tr.]** Yürüyerek gidilmek.
y.- ürdi 069a/11
- yürüşiş id- [Tr.+Tr.]** Hücum etmek; saldırıya geçmek.
y. idüp 213a/04
- yürü- [Tr.]** (bk. yüri-)
y.- r 001b/10, 107a/03, 114a/05, 121b/15, 123a/18
y.- rdi 037b/21, 083a/14, 183a/01
y.- rler 011b/13, 171b/18
y.- rlerdi 173a/04
y.- rleridi 035a/21, 084b/08, 150a/10, 204b/16
- yürüt- [Tr.]** Uygulamak; uygulamanın devamını sağlamak.
y.- di 083b/21
- yürütme- [Tr.]** Yaşamamak.
y.- z 013b/18
- yüz [Tr.]** Yüz sayısı.
y. 002b/20, 005a/11, 005b/10, 007a/13, 007b/03,
008b/03, 010b/15, 014a/10, 016b/17, 018a/19,
020b/02, 022a/12, 023a/11, 025a/09, 025a/10,
025b/05, 025b/18, 026b/20, 027a/03, 027b/19,
029a/07, 029a/08, 029a/12, 029a/15, 031a/05,
031a/17, 034a/03, 035b/08, 035b/09, 037b/19,
038a/01, 038a/02, 038a/03, 039a/16, 042a/13,
042a/15, 042b/06, 046b/13, 047b/06, 047b/08,
047b/09, 053a/20, 054a/18, 058b/10, 062a/19,
062b/21, 063a/20, 063b/10, 066a/02, 066a/10,
066b/08, 071b/20, 072a/16, 072a/21, 072b/06,
072b/16, 072b/21, 073a/17, 075b/01, 075b/09,
075b/13, 077a/10, 078a/02, 080a/04, 080a/07,
080a/09, 080a/18, 080b/02, 080b/05, 080b/09,
081a/06, 081a/08, 082a/19, 082b/01, 082b/14,
083b/05, 083b/06, 085a/09, 085a/16, 085b/01,
085b/03, 085b/15, 086b/08, 086b/12, 087a/09,
087b/07, 088a/05, 088a/09, 088b/18, 089a/04,
089a/12, 090b/02, 090b/12, 090b/13, 091a/01,
091a/02, 093b/03, 093b/12, 093b/14, 094b/17,
095b/09, 096b/02, 097a/18, 098a/21, 099b/04,
099b/11, 099b/14, 099b/17, 102b/06, 103a/14,
103a/16, 103b/03, 104a/13, 104b/21, 105a/09,
105b/05, 105b/07, 105b/11, 105b/14, 105b/15,
106a/05, 106a/21, 106b/14, 106b/15, 107b/20,
108a/05, 108b/09, 109b/14, 110a/03, 110a/17,
110b/18, 111a/20, 111b/07, 111b/09, 112b/21,
113a/11, 113b/17, 114a/11, 114b/01, 117b/13,
118b/13, 118b/14, 121a/07, 123a/15, 123b/02,
124a/08, 124b/07, 124b/21, 130a/09, 130b/02,
130b/21, 131a/20, 133a/17, 133b/01, 133b/04,
133b/07, 134a/04, 134a/14, 135a/09, 135b/09,
135b/10, 137a/11, 139a/14, 139b/13, 139b/14,
139b/17, 140b/05, 141a/04, 141a/06, 141b/19,
142a/02, 142a/04, 142a/05, 142b/02, 143a/05,
143b/02, 144a/06, 144b/19, 145b/14, 147a/06,
148a/16, 149a/17, 149b/11, 149b/20, 150a/08,
150a/09, 154b/07, 155a/03, 155a/06, 155a/08,
155a/12, 155a/14, 155b/03, 155b/19, 156a/11,
156a/16, 156b/01, 156b/03, 157b/11, 158a/18,
158a/20, 158a/21, 158b/07, 158b/21, 159a/20,
161b/01, 161b/06, 161b/08, 162a/09, 162a/15,
162b/08, 163a/05, 163b/19, 165a/18, 165b/01,
168a/08, 168a/17, 170b/01, 171a/05, 174a/12,
174a/17, 178a/01, 178a/14, 179b/07, 179b/14,
179b/20, 179b/21, 181b/04, 182b/01, 182b/13,
183a/14, 184a/16, 184b/12, 186b/16, 187b/12,
188a/07, 188b/02, 188b/09, 190a/13, 190b/03,
190b/08, 190b/18, 191a/14, 192b/19, 193a/04,
194b/20, 197b/10, 198b/17, 199b/16, 203a/05,
203b/09, 204a/09, 204b/07, 205b/04, 208b/21,
209a/12, 209b/03, 210a/08, 210a/09, 211b/01,
215a/16, 216b/12, 216b/17, 217b/06, 217b/15,
217b/17, 217b/20, 218a/03, 218a/04, 218a/07,
218a/10, 218a/14, 218a/16, 218a/19, 218b/05,
218b/09, 218b/14, 218b/17, 219a/02, 219b/08,
220b/03, 221a/11, 221a/14, 221b/10, 223b/13,
225a/15, 226b/16, 227b/10, 228a/04, 228b/02,
229a/14, 229b/07, 229b/08, 229b/11, 230a/09,
230a/19, 232b/01
y.+ den 140a/04
y.+ e 188a/04, 232a/01
y.+ inden 139a/19
- yüz [Tr.]** 1. Çehre; surat. 2. Bir şeyin üst kısmı; yüzey; satıh. 3. Kişinin karakteri, duyguları, bıraktığı izlenim, yansıttığı ifade bakımından ele alınan çehre. 3. Bir şeyin içe ya da dışa bakan yanlarından her biri; yan; taraf; yön.
y. 051b/10, 051b/12
y.+ den 051b/18
y.+ e 051b/11
y.+ i 009a/07, 019a/12, 024a/04, 025b/15, 027b/01,
029a/13, 034b/21, 048b/01, 058b/09, 090a/15,
098a/21, 117b/21, 123b/07, 128a/09, 128a/19,
199b/05, 205b/08
y.+ idür 138b/06
y.+ ile 048b/21
y.+ in 003a/17, 003b/01, 025a/03, 029b/10, 048b/14,
048b/15, 050a/18, 134a/12, 145b/16
y.+ inde 001b/09, 003a/12, 013b/10, 048a/21,
068a/02, 128a/13, 144b/09, 145b/08, 183a/01,
183a/20
y.+ inden 043b/15, 050b/05, 196a/11, 215b/16
y.+ ine 004a/20, 013b/04, 017b/09, 025a/03, 035a/03,
043b/15, 058a/13, 060a/14, 136b/13, 145b/09,
153a/14, 167b/11, 175b/15, 188a/03, 189a/19,
195a/09, 215a/13, 232a/07
y.+ ini 011a/17, 021a/20, 124a/10, 205b/08
y.+ inüin 029b/10, 145b/12
y.+ iyidi 049b/10
y.+ lerdendir 092b/21
y.+ leri 049b/10, 050b/16, 051b/11, 083b/13,
131a/17, 134a/05, 137b/13, 138b/03, 195a/15,
199a/20, 199b/05, 199b/07, 199b/12, 199b/14,
199b/15, 215a/03
y.+ lerin 084b/13
y.+ lerinde 190b/04, 190b/05, 190b/06
y.+ lerinden 196b/04
y.+ lerine 182b/08
y.+ lerinüin 190b/08, 190b/12
y.+ üm 224a/12
y.+ üme 211a/17
y.+ üne 024a/01
- yüz- [Tr.]** Su içinde veya üzerinde ilerlemek.
y.- diler 171a/06
y.- er 013a/11
y.- erken 127b/21, 128b/14
- yüz bul- [Tr.+Tr.]** Bir kimsenin gösterdiği ilgi ve yakınlıktan şırmamak.
y.- up 220a/14
- yüz çevür- [Tr.+Tr.]** (Bir kimseden) gösterdiği ilgi, yardım ve yakınlığı kesmek.
y.- di 056b/01
y.- diler 095a/13, 108a/21
y.- düğinden 221b/19

- y.- e 082a/20
y.- megile 082a/06
y.- üp 071b/05, 202a/14, 222a/03
- yüzden [Tr.]** ... sebebiyle.
y. 028a/04, 049a/01, 146a/17, 199b/21, 221a/12
- yüzer [Tr.]** Her birine yüz adet düşecek biçimde.
y.- 207b/20
- yüzgüç [Tr.]** Suda iyi yüzen kimse.
y.+ ler 171a/05
- yüz göster- [Tr.+Tr.]** Nasip olmak.
y.- di 080b/08
- yüzinci [Tr.]** Yüzüncü sırada olan.
y. 190b/02
- yüzi suyına [Tr.+Tr.]** Onun hatırına.
y. 012b/08, 012b/11, 050b/19, 228b/16
- yüzle- [Tr.]** Yüzeyini kaplamak.
y.- rler 026a/13
- yüzleme [Tr.]** Kaplama.
y.+ si 018a/10
- yüzlü [Tr.]** Yüzü belirtilen biçimde olan.
y. 139a/06, 175a/17, 197b/09, 207b/15
- yüz tut- [Tr.+Tr.]** Bir şey olmak üzere bulunmak.
y.- dı 022a/04, 048b/11, 086b/11, 096a/12, 190b/02, 210b/09, 225a/16, 231b/11, 231b/16
- yüzük [Tr.]** Süs amacıyla ya da bir simge olarak parmağa takılan altın ya da gümüş halka.
y. 158a/04
y.+ i 210a/17
y.+ in 210a/16
- yüz vir- [Tr.+Tr.]** Birine aşırı hoşgörü, ilgi ve yakınlık göstererek şımartmak.
y.- en 088b/10
- yüz yüze [Tr.+Tr.]** Karşı karşıya; yüzleri birbirine dönük olarak.
y. 047a/09

Z

- zabānī [Ar.]** İyi bir zümrüt taşı çeşidi.
z. 188a/17
- zabīd [Ö.]** Yemen'in batı kıyı ovasında yer alan, Yemen'in en eski şehirlerinden biridir.
z. 003a/03
- zabt [Ar.]** Zapt; tutma; tutuş.
z.+ ı 203b/18, 212a/07, 225b/18
z.+ na 090a/17
z.+ nda 060b/18
z+ larına 074a/13
- zabt eyle- [Ar.+Tr.]** Zorla almak; tutmak.
z.- di 081a/14, 103a/10, 118b/14, 223a/15
z.- diler 076a/12, 208b/03
z.- ye 087a/21
- zabt iT- [Ar.+Tr.]** Zorla almak; tutmak.
z.- di 062b/15, 071a/05, 231a/16, 231b/06
z.- dügi 061b/06
z.- dükden 215a/06
z.- dükleri 131a/21, 131b/02
z.- eler 183b/07
z.- en 131b/21, 231b/03, 232a/01
z.- er 222b/13
z.- erdi 204b/09
z.- erler 231a/20
z.- mişidi 061b/01
z.- üp 112b/05, 113a/06, 181a/02
- zabt olUn- [Ar.+Tr.]** Zorla alınmak; tutulmak.
z.- dı 076a/19, 210b/02, 210b/04
z.- up 111a/16, 114a/04
z.- ur 186b/11
- zabt-ı memleket [Ar.+Ar.]** Ülkenin korunması; elde tutulması.
z.+ de 060b/19
z.+ den 230a/05
- zāc [Ar.]** Kükürt ve demir birleşimi; demir sülfat.
z. 189a/02
- zād [Ar.]** Yiyecek; azık.
z. 195a/01

- zāʾif [Ar.]** Birine veya bir şeye karşı olan düşkünlükten doğan karşı koyamama durumu; direncin zayıflığı.
z. 209a/19
z.+ a 156a/10
z.+ m 209a/13
- zāfer [Ar.]** Galibiyet; yengi.
z. 003a/06, 003a/07, 022a/03, 022b/11, 090a/15, 146a/13
z.+ le 178b/20
- zāfer bul- [Ar.+Tr.]** Yenmek; galip gelmek.
z.- amadı 021b/21
z.- ayın 222a/21
z.- imaz 114b/11
z.- dı 026b/13
z.- inca 209b/11
z.- up 062a/21, 202b/13
z. bulurdu 046a/01
- zāʾiferān [Ar.]** Safran.
z. 123b/16, 123b/21
- zāfer bulma- [Ar.+Tr.]** Yenilmek; galip gelememek.
z.- ya 035b/20, 043b/05
- zāfer bulun- [Ar.+Tr.]** Yenmek; galip gelinmek.
z.- zıdı 045b/03
- zāʾif gel- [Ar.]** Zayıflamak; güçten düşmek.
z.- üp 082b/06
- zāhāyir [Ar.]** Tahıllar; zahireler.
z.+ i 116a/11, 030b/09
z.+ in 165a/06
- zāhīde [Ar.]** Dinin buyruklarını yerine getiren, yasaklarından kesinlikle sakınan (kadın).
z. olsa 060a/21
- zāhil [Ar.]** İhlalkar.
z. 033a/10
- zāhir [Ar.]** 1. Açık; belli; meydana olan. 2. Elbette; muhakkak; açıkça. 3. Görünüş; dış yüz; görünürdeki.
z. 005a/02, 089b/20, 116a/15, 123a/04, 139b/15, 183a/18, 184b/19, 185b/01, 217b/08
z.+ de 011b/03, 071b/10, 098b/03
z.+ e 123a/04
z.+ i 130b/07
z.+ idi 141a/09
z.+ üm 004a/11
- zāhir ol- [Ar.+Tr.]** 1. Ortaya çıkmak; peyda olmak; belirlemek. 2. Anlaşılacak; açıklığa kavuşmak.
z.- an 050b/11, 051b/18
z.- dı 015b/12, 033a/11, 044b/17, 051b/10, 066a/14, 117a/03, 117a/11, 134b/05, 138b/04, 139a/19, 144a/07, 178a/04, 183a/17, 184a/08
z.- dıysa 011b/15
z.- miş 095a/20
z.- up 024b/01, 201b/19, 225a/14
z.- ur 116b/18, 117a/12
z.- urdu 034a/02
- zāhir olma- [Ar.+Tr.]** Ortaya çıkmamak.
z.- dı 200b/08
- zāhirā [Ar.]** 1. Görünüşte. 2. Açıkça.
z. 049a/20, 050b/07, 050a/14, 086a/07, 185a/03, 220a/21
- zāhirbīn [Ar.+Far.]** Bir şeyin yalnızca dış görünüşü ile ilgilenen; görünüşe aldanan.
z. olanlar 004a/06
- zāhīre [Ar.]** Gerektiğinde kullanılmak üzere saklanan tahıl.
z. 124b/04, 222b/10, 222a/19
- zāhmet [Ar.]** 1. Sıkıntı; güçlük; eziyet. 2. Acılı, ağrılı hastalık. 3. Yorgunluk; meşakkat.
z. 004a/01, 088b/08, 127b/06, 138b/18, 145a/02
z.+ e 065a/02
z.+ ile 224b/05
z.+ inden 086b/04
z.+ ine 086a/21
z.+ ler 186a/16
z.+ leri 145a/07
- zāhmet iT- [Ar.+Tr.]** Sıkıntıya düşürmek; eziyet etmek.
z.- dük 211a/18

zâhmetsüz [Ar.+Tr.] Güçlük çekmeden; kolay biçimde. z. 133a/02	095a/20, 098a/17, 098b/14, 099a/08, 103a/02, 106a/04, 107b/12, 109a/14, 110a/19, 111a/18, 113b/18, 114a/21, 115b/14, 116a/14, 116b/15, 119a/16, 121a/02, 121b/02, 124b/16, 125a/20, 129b/17, 129b/18, 130a/16, 130b/12, 133a/05, 133a/13, 133a/21, 138a/01, 138a/03, 139a/06, 142a/09, 143a/06, 144a/07, 144b/10, 146a/05, 146a/15, 146a/20, 146a/21, 148b/18, 149b/09, 150b/04, 151b/21, 154a/02, 154a/05, 155a/02, 155a/21, 155b/11, 157b/15, 158a/08, 158b/05, 161a/15, 164a/16, 165b/10, 165b/12, 167a/02, 167a/08, 167a/16, 168a/07, 168b/02, 169b/09, 169b/20, 170a/21, 170b/09, 171a/20, 172b/05, 175a/14, 176a/18, 177a/09, 177a/15, 178b/08, 180a/07, 183b/06, 184a/02, 184b/01, 185a/16, 188b/08, 188b/20, 195b/19, 196a/21, 197b/02, 198a/15, 198b/17, 201a/09, 201a/13, 201b/07, 202b/18, 203b/11, 204a/04, 204b/07, 204b/19, 205a/11, 206b/09, 210b/11, 212a/20, 215b/19, 216a/21, 216b/02, 217a/11, 217a/15, 217a/17, 218a/05, 218a/14, 218a/18, 219a/17, 219a/20, 219b/14, 222b/08, 223b/21, 224a/10, 225a/18, 225b/05, 226a/10, 226a/13, 226a/16, 226b/04, 226b/16, 226b/17, 228b/11, 229b/16, 230a/05, 231b/21
zâÖîf [Ar.] 1. Güçsüz; kuvvetsiz. 2. Yetersiz. 3. Yeteri kadar sağlam ve dayanıklı olmayan. z. 100a/10, 126a/08, 186a/07, 186a/11, 186a/13	z.+ daki 184b/08
zâÖîf-mizâc [Ar.+Ar.] Zayıf yaratılışlı. z. 160b/07	z.+ dan 004a/18, 049a/10, 074a/13, 076a/12, 086b/04, 090b/01, 101a/20, 102b/01, 115b/21, 117b/11, 131b/15, 134a/08, 144b/10, 149a/19, 179a/19, 185b/01, 186a/04, 186a/12, 188b/02, 191b/05, 192a/19, 200a/06, 203b/12, 203b/15, 206b/13, 224a/05
zâÖîf'ü'l-kalb [Ar.+Ar.] Gönül gücü zayıflamış. z. 213b/20	z.+ danidügin 116a/05
zâÖîf'ü'l-binye [Ar.+Ar.] Zayıf, çelimsiz vücutlu. z. 199b/01	z.+ dur 111a/02, 141b/10, 158b/12, 206b/18
zâlifâ [Ö.] (bk. düleyfe) z. 060b/16	z.+ ı 007a/08, 011a/18, 085a/17, 097b/05, 105b/09, 113a/09, 124a/11, 127a/04, 131a/05, 148b/02, 149a/16, 149a/18, 150a/14, 150a/16, 157a/09, 174a/11, 183a/08, 226b/10, 230a/10
zâlim [Ar.] Acımasızca davranan; zulmeden. z. 015a/19, 019a/20, 023b/16, 023b/18, 066b/10, 069b/02, 069b/05, 069b/06, 083b/09, 097a/06, 101a/17, 102a/05, 106a/14, 127b/20, 169b/20 z.+ e 086a/19, 093a/10 z.+ idi 026a/19, 083b/08 z.+ üñ 044b/09	z.+ ına 015b/04, 061b/03, 118a/14, 208b/03, 214b/19 z.+ ına 013a/16, 018a/18, 019b/21, 023b/19, 025a/05, 026a/15, 028b/11, 053a/17, 072b/05, 079b/14, 105b/09, 136a/04, 136a/12, 139b/11, 183a/10, 212a/12, 229b/03
zâlim-i hün-hâr [Ar.+Far.+Far.] Kan dökücü zalim. z. 025a/17	z.+ mda 005a/16, 005b/21, 008a/20, 010a/13, 010b/18, 010b/20, 011a/12, 016b/06, 019a/02, 019a/18, 019b/03, 019b/16, 020a/04, 020a/05, 022a/18, 025a/18, 025b/04, 026a/21, 027a/02, 031b/08, 032a/04, 036a/03, 036a/15, 036b/21, 037b/18, 037b/19, 038a/07, 038a/13, 038a/14, 040a/05, 040a/09, 040a/21, 040b/03, 041a/10, 043a/02, 043b/06, 043b/21, 047a/21, 048b/10, 053a/19, 053a/20, 054b/02, 056a/05, 056a/10, 058b/11, 066a/12, 066a/13, 066a/19, 068a/14, 068b/21, 069b/20, 070a/04, 070a/06, 070a/20, 070b/02, 070b/08, 070b/17, 071b/18, 072b/02, 072b/03, 074b/14, 075b/10, 078a/03, 078a/07, 079a/05, 079a/07, 079b/17, 080b/05, 080b/12, 081a/09, 083a/19, 083b/10, 083b/18, 086b/01, 091b/04, 092a/10, 092a/12, 093a/07, 093b/06, 094b/11, 095a/12, 096a/09, 096b/21, 097a/01, 097b/05, 098b/16, 100a/09, 100a/11, 101a/18, 101b/17, 104b/02, 105b/12, 107a/21, 108a/12, 109b/13, 109b/20, 111a/15, 111a/16, 113b/17, 115a/06, 115a/10, 116a/18, 116b/11, 119a/14, 120a/13, 120a/15, 120a/18, 120a/19, 121b/03, 121b/08, 123b/03, 132b/14, 132b/21, 133a/10, 136a/11, 139a/11, 140a/18, 140b/17, 141a/19, 146b/13, 148a/16, 149a/15, 150a/04, 158b/10, 160b/15, 161b/11, 163b/16, 164a/16, 165a/05, 166a/14, 168a/09, 170a/05, 170b/20, 171a/02, 171b/14, 172b/03, 176b/19, 177a/06, 178a/13, 178b/05, 179b/03, 180a/20, 181b/06, 186b/18, 187b/21, 188b/03, 189a/06, 190a/20, 192a/12, 193b/11, 195a/08, 197b/01, 198a/19, 201a/06, 202a/11, 203a/15, 203b/07, 203b/17, 204a/18, 210a/05, 211b/11, 215b/05, 216b/15,
zâlim-i hün-hâr [Ar.+Far.+Far.] Kan dökücü zalim. z. 025a/17	
zâlimî [Ar.] Ey zalim. z. 068a/06	
zâman [Ar.] 1. Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit. 2. Bu sürenin belirli bir parçası, vakit. 3. Belirlenmiş olan an. 4. Çağ, mevsim. 5. Bir işe ayrılmış veya bir iş için ayrılmış saatler, vakit. 6. Dönem, devir. 7. Olayların oluş ve akış sırasını belirleyen, düzenli ve dönemli gök olaylarını birim olarak kullanan sanal bir kavram. z. 002b/19, 003b/17, 004a/04, 004b/02, 004b/04, 005b/01, 005b/02, 006a/12, 006a/15, 007b/19, 009b/01, 012a/07, 014a/17, 015b/19, 016b/07, 017a/21, 020a/13, 022a/05, 026a/06, 028a/04, 028a/05, 031a/21, 032a/14, 033a/10, 033b/01, 034a/18, 035b/15, 037b/10, 039a/03, 039b/15, 040b/14, 044b/07, 044b/10, 046a/11, 048b/09, 048b/21, 049a/02, 050a/03, 052b/20, 056a/07, 057b/03, 061a/03, 073b/16, 073b/20, 075b/18, 076a/14, 076a/18, 079a/07, 083b/21, 084b/21, 090a/13, 092b/01, 097a/04, 101b/13, 104b/08, 105b/04, 109a/07, 110b/21, 112a/20, 113a/11, 113b/04, 116b/13, 118b/03, 125a/05, 127a/09, 128a/13, 131a/03, 132b/21, 133a/14, 136a/06, 137b/06, 138b/02, 143a/07, 144b/09, 148a/13, 150a/12, 151a/03, 152b/02, 152b/14, 153a/20, 153b/06, 155b/15, 157b/04, 165a/14, 166b/04, 166b/10, 167a/06, 167a/17, 167b/08, 169a/09, 173a/19, 176a/15, 176b/02, 184a/12, 184b/02, 186b/20, 188a/21, 192b/17, 193b/21, 194a/16, 196b/02, 196b/04, 200a/07, 202b/09, 203b/09, 204a/01, 206a/06, 213a/19, 217a/09, 219b/11, 220a/15, 226a/09, 226b/01, 227b/16, 228b/06, 229a/13, 229b/06, 229b/20, 230a/01, 230a/02, 232a/11 z.+ a 031a/10, 033a/18, 045a/04, 075b/12, 087a/14, 091b/08, 141a/04, 141a/06, 142a/03, 147a/21, 178b/17, 179a/20, 187a/11, 195a/02, 198b/17, 217b/20, 218b/12 z.+ da 003b/16, 004a/03, 006a/20, 006b/18, 010a/21, 010b/14, 011a/04, 012a/03, 012b/21, 013b/17, 015b/02, 019b/07, 020b/08, 020b/13, 021a/10, 029a/02, 029b/18, 031a/09, 031a/13, 032a/04, 033b/19, 034a/21, 035b/11, 040a/03, 040b/21, 043b/03, 043b/21, 044a/11, 047a/17, 048b/12, 048b/18, 051a/20, 053a/11, 056a/12, 056b/15, 057a/04, 057a/18, 062a/06, 062b/16, 064b/16, 071b/12, 074a/12, 075b/14, 076b/08, 076b/20, 077a/04, 078a/13, 078a/21, 078b/21, 079a/17, 079b/11, 080a/16, 081b/06, 082a/14, 082b/09, 083a/17, 085b/17, 085b/19, 086a/01, 087a/05, 087a/16, 087b/05, 088a/11, 088b/12, 090b/06, 090b/10, 090b/18, 092a/04, 093a/17, 093b/07,	

- 217b/21, 218b/11, 218b/14, 218b/17, 220a/11, 224a/09, 226a/05, 226a/09, 226a/20, 226b/02, 226b/12, 229b/21, 231b/13
z.+ indaki 129b/20
z.+ indan 006b/03, 006b/13, 016a/09, 033a/21, 036b/19, 079a/13, 081a/10, 082b/14, 090b/07, 095a/18, 102b/14, 105a/06, 107a/21, 110a/10, 121a/06, 124a/17, 129b/12, 146a/03, 165a/18, 195b/11, 198b/08, 202b/01, 202b/12, 211b/03, 211b/15, 229a/04, 229b/18
z.+ indaydı 019b/11, 053b/05, 223b/10
z.+ inuñ 035b/08, 140b/13, 140b/15
z.+ ıydı 131b/04, 138b/10
z.+ ıydı 026a/16, 097a/18, 105b/12
z.+ lara 131b/15
z.+ larda 007a/10, 011a/03, 044a/09, 054a/02, 065a/12, 074b/13, 093a/03, 114b/17, 128b/16, 131b/15, 136b/14, 150b/18, 153b/12, 158b/12, 158b/15, 170a/04, 174b/12, 177a/02, 203b/21, 226b/07
z.+ lardan 160a/08
z.+ ları 157a/08
z.+ larında 229a/02
z.+ umda 153b/10
z.+ umuz 164b/13
z.+ umuza 148b/01, 193b/15
z.+ umuzda 032b/07
z.+ uñ 124a/01, 192a/20
- zamân-ı âbâdân [Ar.+Far.]** Şenlikli; bayındır dönem.
z. 179b/13
- zamân-ı baÖjd [Ar.+Ar.]** Uzun zaman.
z. 114a/07
- zamân-ı evâyil [Ar.+Ar.]** Eski zamanlar.
z.+ de 014a/09, 014a/12, 044a/15, 120a/01, 124b/05, 127a/01, 137a/16, 139b/09, 182b/16, 196a/20, 227a/08
- zamân-ı evvel [Ar.+Ar.]** Eski zaman.
z.+ de 158b/19, 193b/04, 158b/19
z.+ den 013a/04
- zamân-ı ferhunde-âşâr [Ar.+Far.+Ar.]** Kutlu eserlerle dolu zaman.
z. 203a/16
- zamân-ı ferhunde-fâl [Ar.+Far.+Ar.]** Kutlu dönem.
z.+ nda 003b/03
- zamân-ı hilâfet [Ar.+Ar.]** Halifelik zamanı.
z.+ i 109b/06
- zamân-ı kadîm [Ar.+Ar.]** Çok eski zaman.
z.+ de 148b/10, 167b/10, 170a/02, 177a/07, 190a/17
- zamân-ı mâzî [Ar.+Ar.]** Geçmiş zaman.
z.+ de 149b/03
- zamân-ı mevt [Ar.+Ar.]** Ölüm zamanı.
z.+ ini 034a/09
- zamân-ı Öömr [Ar.+Ar.]** Yaşam süresi.
z.+ i 105a/04
- zamân-ı rebjÖj [Ar.+Ar.]** Bahar mevsimi.
z. 011a/20
- zamân-ı sâbîk [Ar.+Ar.]** Eski zaman.
z.+ da 158b/18
- zamân-ı sâlif [Ar.+Ar.]** Geçmiş zaman.
z.+ de 015b/10
- zamân-ı saltanat [Ar.+Ar.]** Saltanat zamanı.
z.+ ı 020a/01, 083a/10, 203b/16
z.+ nda 026a/01, 028a/21, 037b/03, 048a/01, 060b/16, 085b/02, 154a/12
z.+ ları 106b/13
- zamm eyle- [Ar.+Tr.]** Eklemek; katmak.
z.- di 010a/07, 100b/14
- zamm id- [Ar.+Tr.]** Eklemek; katmak.
z.- erin 024a/13
z.- üp004b/21
- zamme [Ar.]** Ötre işareti.
z.+ si 119b/15
- zanâte luğatı [Ö.]** Beberî dillerden biri.
z.+ na 190a/01
- zânî [Ar.]** (Erkek için) zina yapan.
z. 031b/06, 031b/07
- z.+ yile 028a/15
- zâniye [Ar.]** (Kadın için) zina yapan.
z. 025a/04, 031b/06, 215b/11
z.+ nüñ 028a/15
z.+ yi 031b/08
- zar [Tr.]** İnce örtü.
z.+ lar 153b/20
- zarâfet [Ar.]** İncelik; zariflik.
z.+ in 081b/19
z.+ le 187a/19, 187b/06
- zarar [Ar.]** Bir kimsenin, bir şeyin, bir olayın yol açtığı maddî ya da manevî kayıp; ziyan.
z. 023a/19, 043b/01, 127a/18, 196a/13
z.+ ı 170b/14
z.+ ları 041a/14, 041b/10, 166a/01
z.+ ların 018a/16
- zarar-ı fâhîş [Ar.+Tr.]** Çok fazla zarar.
z. 124b/11
- zarar iT- [Ar.+Tr.]** Zarar vermek; ziyana uğratmak.
z.- ecek 122a/10
z.- emez 127b/21
z.- en 019b/20
z.- er 019b/17, 127a/13
z.- mege 128b/13
- zarar itme- [Ar.+Tr.]** Zarar vermemek.
z.- z 128b/17
z.- zidi 039b/05
- zararlı [Ar.+Tr.]** Zarar verebilen; tehlikeli.
z. 189a/14
- zararsüz [Ar.+Tr.]** Zararı olmayan; zararı dokunmayan.
z. 048b/02
- zarf [Ar.]** 1. Kap. 2. İçine konulan mektup, belge, resim vb. koyulan kağıttan kılıf.
z. 126a/14, 203a/11
z.+ indan 140b/10
z.+ lar 055b/13, 143b/08, 143b/11
z.+ laruñ 055b/15, 055b/20
- zarîf [Ar.]** Duruşu, görünüşü, çekiciliği, şekli ve davranışları ile insanda ince bir duygu uyandıran; ince.
z. 048b/08, 123b/05, 166a/08, 166a/13, 228b/07
- zârîh [Ar.+Tr.]** İnlleme; sızlanma.
z. 050a/18
- zarlan- [Tr.]** Kaplanmak.
z.- mış 017a/01
- zarr [Ar.]** Zarar.
z. 031a/20
z.+ ı 141a/16
- zarûret [Ar.]** Sıkıntı; darlık.
z.+ lerini 101b/10
z.+ ümüzi 101b/03
- zarûrî [Ar.]** Mecburen.
z. 005a/18, 014a/02, 014b/16, 015a/01, 023a/06, 031b/11, 032b/11, 039a/02, 049b/08, 055a/10, 084b/10, 102b/11, 121a/13, 124b/04, 124b/10, 128a/08, 131a/08, 138a/12, 138a/16, 139a/08, 145a/09, 167a/07, 183b/21, 191b/04, 191b/08, 192a/01, 196a/10, 202b/08, 206b/15, 213b/02, 218a/12, 221a/17, 222b/17, 227b/05, 228b/01
- zâr ve zâr [Far.+Far.]** Hüngür hüngür; inleyerek.
z. 100a/08, 101b/17, 210b/18
- zât-ı şerîf-i Öâlem-ârâ [Ar.+Ar.+Far.]** Dünyayı süsleyen yüce kişilik.
z.+ larıyla 091b/18
- zâtü'l-Öacâyib [Ö.]** (bk. şamantara)
z. 034b/17
- zâtü'l-kevm [Ö.]** Mısır'da bir mevki.
z. 115b/15
- zâtü'l-irşad [Ö.]** Necd Dağı civarında bir mevki.
z. 169a/03
- zayÖa [Ar.]** Tarla; çiftlik.
z.+ ları 164a/17
z.+ larına 044b/01
z.+ larını 133a/05, 210b/12
- zâyid [Ar.]** Gereksiz; fazla.
z. 097b/11, 097b/12

- zāyîŌ itme-** [Ar.+Tr.] Boşa gitmesine engel olmak.
 z.- zdi 047a/21
 z.- zlerimiş 131b/15
- zāyîl** [Ar.] Kalcı olmayan; geçici.
 z. 163b/20
- zāyîl id-** [Ar.+Tr.] Ortadan kaldırmak; yok etmek.
 z.- 129a/02
- zāyîl eyle-** [Ar.+Tr.] Ortadan kaldırmak; yok etmek.
 z. 055a/10, 055a/17
- zāyîl itme-** [Ar.+Tr.] Ortadan kaldırmamak; yok etmemek.
 z.- ye 102a/04
- zāyîl ol-** [Ar.+Tr.] Kaybolmak; ortadan kalkmak.
 z.- a 200b/13
 z.- dı 010b/21, 048b/01, 202b/04, 221b/07, 225a/14
 z.- duğdan 228b/21
 z.- maları 041a/09
 z.- up 019b/21
 z.- ur 024b/19
- zāyîl olma-** [Ar.+Tr.] Kaybolmamak; ortadan kalkmamak.
 z.- dı 148b/21
 z.- dılar 052a/14
 z.- ya 102a/13, 149a/12, 225b/01,
 z.- yalar 158a/09
 z.- zdi 183a/02
- zāyîŌ ol-** [Ar.+Tr.] Boşa gitmek.
 z.- dı 043b/19, 088a/17, 111a/07, 118b/19, 168a/13
 z.- duğın 132b/18
 z.- up 010a/19
 z.- ur 076a/09, 130b/15, 132a/05, 132b/03, 223b/11
 z.- urdı 100b/18
 z.- urdı 016b/11
- zāyîŌ ol-** [Ar.+Tr.] Boşa gitmemek.
 z.- mağ 139a/16
 z.- ya 012a/02
- zebāne** [Far.] Alev; ateş.
 z.+ ler 112a/18
- zebel** [Ar.] Hayvanların taze gübresi; fişkı.
 z.+ i 128a/03
 z.+ ini 129a/03
- zeberced** [Ar.] Yeşil renkli bir süs taşı; doğal magnezyum ve demir oksit; krizolit.
 z. 117b/20, 140a/19, 146b/20
 z.+ den 007a/18, 017a/07, 017b/15, 018a/03,
 025b/12, 047a/05, 059a/07, 122b/03, 122b/09
- zeberced taş(lar)** [Ar.+Tr.] (bk. zeberced)
 z. 007b/09, 026b/14, 176b/16
 z.+ dur 029a/19
 z.+ ndan 051a/01, 143b/15, 144a/09
 z.+ ndandı 007a/17, 027b/03
 z.+ yıldı 065b/01
 z.+ yıla 027a/19
- zebün** [Far.] Güçsüz; elden ayaktan düşmüş.
 z. 057b/14, 156a/03
- zebün eyle-** [Far.+Tr.] Âciz bırakmak; çaresiz kılmak.
 z.- di 154b/02
- zebün id-** [Far.+Tr.] Âciz bırakmak; çaresiz kılmak.
 z.- erler 224a/04
- zebünlük** [Far.+Tr.] Âcizlik; güçsüzlük.
 z.+ larında 207b/04
- zebün ol-** [Far.+Tr.] Güçsüz duruma düşmek.
 z.- dı 038b/10
 z.- inca 128a/13
 z.- mişıdı 230b/01
 z.- mişlarıdı 096a/01
 z.- up 101b/01
 z.- ur 128a/15
- zebūr** [Ö.] Davut peygambere indirilen kutsal kitabın adı.
 z. 107a/03
- zehir** [Far.] Ağrı; sem.
 z. 026a/07
- zehr** [Far.] (bk. zehir)
 z. 039a/04, 039a/06
 z.+ e 013b/11
 z.+ i 113b/11, 125b/12, 126a/09
- zehre** [Far.] Öd; safra.
 z.+ ler 155a/15
 z.+ leri 206b/01
- zehr-i kahr** [Far.+Ar.] Keder zehiri.
 z.+ m 156a/17
- zēkâ** [Ar.] Bir insanın belli bir duruma uyma, koşullara göre etkinlik araçları seçme yetkinliği; kavrama gücü; ayırt etme yetisi. z. 015b/15
- zeker** [Ar.] Erkeklik organı; kamış.
 z.+ i 125b/21
- zēlîl eyle-** [Ar.+Tr.] Aşağılamak; hor görmek .
 z.- di202b/05
 z.- diler 178b/18
- zēlîl iT-** [Ar.+Tr.] Aşağılamak; hor görmek .
 z.- üp 008b/17
 z.- di 083b/03
- zēlîl ol-** [Ar.+Tr.] Hor görülür olmak; aşağılanacak duruma düşmek.
 z.- mağa 208a/06
- zelzele** [Ar.] Deprem; yer sarsıntısı.
 z.+ ler 158b/12
- zemîn** [Far.] Yeryüzü; dünya.
 z. 002a/04, 113b/04
- zemûm** [Ö.] Zambiya.
 z. 064a/09
- zemzeme** [Ar.] Yüksek ses.
 z. kıparurlar 020a/10
 z.+ lerinden 206b/01
- zenân** [Ar.] Kadınlar.
 z.+ mı 096b/08
- zenc** [Ö.] Doğu Afrika kıyı boylarıyla Sudan, Etiyopya ve Liberya çöllerini kapsayan bölge.
 z. 047b/05, 047b/14, 077b/11, 219b/16
- zencîr** [Far.] 1. Birbirine geçmiş madeni halkalardan oluşan bağ; zincir. 2. Eskiden hükümlülerin ellerine ya da ayaklarına vurulan demir bağ veya halka; pranga.
 z. 093b/08
 z.+ e 087b/15, 223a/10
 z.+ indeyidi 232a/01
 z.+ le 112b/10
 z.+ leri 069a/19
- zer** [Far.] Altın.
 z. 037b/12
- zerre** [Ar.] Çok küçük parçacık.
 z. 019a/10, 113b/06, 145b/12
 z.+ ce 200b/09
- zewāde** [Ar.] Yiyecek stoğu.
 z.+ lerdan 195a/01
- zēvāhir-i ahvāl** [Ar.+Ar.] Dıştan görünen durum.
 z.+ ma 005a/06
- zewāl** [Ar.] Yok olma; sona erme.
 z.+ a 231b/20
- zewāl vaqtı** [Ar.+Ar.+Tr.] Öğle namazı vaktinin girmesinden önce güneşin tam tepede olduğu zaman.
 z.+ nda214b/06
 z.+ yıldı214b/19
- zewāt** [Ar.] Kişiler; kimseler.
 z.+ m 002a/05
- zewāyā-yı müşelleş** [Ar.+Ar.] Üç köşe.
 z.+ de 003b/05
- zēvk eyle-** [Ar.+Tr.] Eğlenmek.
 z.- diler187b/12
- zēvk id-** [Ar.+Tr.] Eğlenmek.
 z.- üp 037b/08
- zeyn eyle-** [Ar.+Tr.] Süslemek.
 z.- diler 090a/20
- zeyne'd-dîñ** [Ö.] (bk. el-melikü'l-kāhîr)
 z. 098a/14
- zeyne'd-dîñ ketbuğa** [Ö.] (bk.es-sultānū'l-melikū'l-Ōādîl zeyne'd-dîñ ketbuğa el-mansūrî)
 z. 104a/19, 104b/02
- zeyne'd-dîñ şaŌbān** [Ö.] (bk. es-sultānū'l-melikū's-sālîh hācî şaŌbān ibnū'l eşref)
 z. 106a/12
- zeyne'ddîñ hācî** [Ö.] (bk. muḥammed bin el-muẓaffer hācî)
 z. 106a/15
- zeyt** [Ar.] Zeytinyağı.

z. 014a/21
z.+ i 194b/01
zeyt yağı [Ar.+Tr.] Zeytinyağı.
z. 014a/17, 014a/18, 014a/20, 188a/17
z.+ yla 014b/02, 194a/20
zeytün [Ar.] 1. Zeytin ağacı. 2. Zeytin ağacının meyvesi.
z. 190a/02, 191a/19
z.+ la 191b/12
ẓidd [Ar.] Karşıt.
z.+ i 141b/05, 164b/12
ẓilāl [Ar.] Gölgeler.
z. 003b/06
ẓill-ı yezdān [Ar.+Far.] Tanrı'nın gölgesi.
z. 003a/18
ẓill-ı zevāl [Ar.+Ar.] Öğle vaktindeki gölge.
z. 203a/19
ẓill-i ilah-ı dīn-penāh [Ar.+Ar.+Ar.+Far.] Tanrı'nın gölgesi.
z.+ i 111b/13
ẓill-i ilāh [Ar.+Ar.] Tanrı'nın gölgesi.
z.+ i 113b/04
ẓiyā'Ō [Ar.] Tarlalar.
z. 062b/17, 126b/01, 131a/21, 211b/08
ẓī'lka'Ōde [Ar.] Ay takvimine göre Arap aylarından yılın on birinci ayı.
z. 011a/13, 232b/01
ẓībā [Far.] Süslü; güzel.
z. 181b/19
ẓībā [Far.] (bk. ẓībā)
z. 032b/18
ẓıbağ [Far.] Cıva.
z. 026b/17
z.+ i 053a/16
ẓıbağ-ı ma'Ōkūd [Far.+Ar.] (bk. ma'Ōkūd-ı ẓıbağ)
z.+ dandur 029a/21
ẓic [Ar.] Yıldızların hareketlerini ve yerlerini göstermek için düzenlenmiş cetvel.
z.+ e 148b/03
z.+ lerüñ 148b/02
ẓic-i hākimi [Far.+Ar.] Bir yıldız cetveli.
z.+ yle 148a/21
ẓic-i me'mūñi [Far.+Ar.] Bir yıldız cetveli.
z.+ yle 148a/21
ẓi-el-yed [Ar.+Ar.+Ar.] Elde olan.
z.+ e 101b/21
ẓift [Ar.] Petrol, taşkömürü, odun katranı gibi organik maddelerin damıtılması sonucunda arta kalan oldukça kıvamlı ve katı, ısıtılınca eriyen siyah ya da koyu kahverengi madde.
z. 016b/07
z.+ ile 152b/18, 152b/21
ẓift deñizi [Ö.] (bk. bañr-ı ẓifti)
z. 062a/02
z.+ nden 121b/17
ẓihj [Far.] Öyle güzel; ne güzel.
z. 001b/03, 001b/09, 002b/14, 068b/04, 078a/19, 205b/09
ẓi-kadr [Ar.+Ar.] Değerli; kıymetli.
z. 148a/13, 227b/13
ẓikr [Ar.] Sözüntü etme; anma; söyleme.
z. 168a/10
z.+ i 165a/17
z.+ idür 005a/12, 010a/14, 012b/12
z.+ leri 188b/01
ẓikr [Ö.] (bk. ẓikr vezir)
z. 222a/03
ẓikr-i Ōacāyibü'n-nil [Ar.+Ar.+Ö.] Nil Nehri'ndeki olağan dışı hayvanlar.
z. 125b/02
ẓikr-i Ōyüdü's-şehid [Ar.+Ar.+Ar.] İyü'dü's-şehidin hakkında.
z. 129b/09
ẓikr-i medjine-i ihmim [Ar.+Ar.+Ö.] İhmim şehri hakkında.
192a/07
ẓikr-i medjinet-i feyyüm [Ar.+Ar.+Ö.] Feyyüm şehri hakkında.
z. 196a/19
ẓikr-i medjinetü'l-Ōukkab [Ar.+Ö.] Medinetü'l-Ukkab şehri hakkında.

z. 193b/16
ẓikr iT- [Ar.+Tr.] Söz konusu etmek; anmak; söylemek; ifade etmek.
z.- er 039b/02, 068a/20, 093a/01, 094b/06, 105b/20, 109b/20, 120b/21, 122b/14, 143a/05, 145b/05, 164a/10, 180a/06
z.- erler 004a/06, 015a/15, 137a/05, 161b/09, 182a/06, 218b/03
z.- erleridi 180a/15
z.- dügi 117a/03, 182a/06, 194b/18
z.- dügidür 181b/12
z.- dügümüz 168b/05, 182a/02
z.- dükleri 145a/20, 229b/15
ẓikr oUn- [Ar.+Tr.] Adı geçmek; söylenmek; anılmak.
z.- an 005b/16, 005b/20, 006a/10, 006b/01, 006b/10, 007b/21, 008b/05, 009a/11, 009a/15, 009a/19, 009b/05, 009b/21, 011a/03, 013b/19, 015a/06, 015b/16, 015b/17, 018a/09, 018b/21, 021a/08, 021b/19, 023b/12, 025a/08, 025a/14, 026b/10, 028a/09, 028b/13, 028b/21, 029a/08, 029b/21, 031a/14, 033b/01, 035a/19, 037b/04, 037b/15, 042b/18, 043b/21, 049a/01, 053a/09, 056a/20, 059a/01, 060b/20, 061b/15, 071b/11, 073a/06, 073b/14, 074b/17, 074b/19, 075a/13, 075a/16, 075b/17, 076b/04, 078a/09, 079a/19, 079b/10, 079b/12, 079b/16, 080b/04, 080b/15, 082a/04, 082a/18, 082b/10, 083a/19, 086a/01, 087a/14, 088b/05, 090b/01, 092b/21, 093b/04, 095b/21, 096b/03, 096b/11, 096b/16, 097a/14, 097b/09, 098b/21, 099b/18, 102a/09, 102b/21, 103a/04, 103a/05, 104b/20, 106b/16, 106b/18, 107a/12, 107b/12, 107b/15, 108b/19, 114b/20, 115a/02, 115a/07, 116a/02, 116a/10, 116b/11, 118a/08, 120a/05, 120a/13, 120a/19, 120b/11, 122a/17, 122b/09, 122b/18, 123a/05, 123a/20, 124a/16, 124b/07, 125b/12, 126b/16, 126b/18, 128b/06, 130a/11, 131a/16, 131b/14, 132a/12, 132b/09, 132b/10, 132b/12, 133a/19, 133b/16, 135a/05, 135a/16, 135b/07, 136b/03, 137a/01, 137a/18, 139a/10, 139b/04, 141a/03, 141b/15, 142a/04, 142a/06, 143b/13, 146a/19, 146b/18, 147a/01, 147b/12, 148a/05, 148b/07, 150a/07, 150a/13, 152b/21, 155b/17, 155b/18, 157a/02, 157a/03, 157b/10, 159b/18, 159b/19, 161b/19, 162b/05, 162b/06, 162b/08, 163a/14, 165a/18, 168a/16, 168b/16, 169a/02, 169a/18, 169b/08, 169b/13, 170a/21, 170b/19, 173a/04, 173a/12, 173b/08, 174b/01, 174b/11, 175a/01, 175b/15, 176b/19, 177a/05, 178a/18, 178b/02, 178b/12, 181b/04, 181b/13, 181b/21, 182b/17, 183a/04, 183b/11, 184b/02, 184b/15, 185a/07, 185a/14, 185b/11, 187b/09, 187b/15, 188b/08, 189b/15, 190a/08, 190a/19, 191a/03, 191a/04, 191b/17, 192a/03, 192b/19, 195b/21, 198a/17, 199b/15, 203a/06, 203a/21, 203b/06, 203b/10, 203b/17, 204b/10, 204b/18, 205a/09, 207b/21, 213a/08, 213b/01, 214a/11, 214b/10, 216b/05, 216b/08, 216b/11, 217a/01, 217a/11, 217a/12, 217a/17, 217b/02, 217b/06, 217b/11, 217b/21, 218a/13, 218b/11, 219a/06, 219a/14, 219b/02, 219b/18, 222b/04, 222b/20, 223b/10, 224b/11, 224b/20, 225b/02, 225b/05, 225b/09, 225b/19, 226b/05, 226b/21, 227a/01, 227b/09, 228b/06, 228b/20, 229b/15, 231a/19, 232a/19
z.- anlardan 144a/10, 163b/15
z.- anlardur 145a/19
z.- anları 136a/14
z.- cağ 005a/07
z.- dı 010b/08, 010b/15, 009a/10, 142b/14, 168b/06, 175a/13, 177b/10, 184b/10, 196b/01, 199a/02, 227b/07,
z.- duğı 129b/15, 137a/21, 156b/20, 176a/12, 198a/12, 230a/01, 230a/15,
z.- mışdı 132b/19
z.- mışdur 034a/16, 035a/19, 096a/13, 114b/08, 125b/04, 132a/14, 132b/20, 134a/03, 148b/14,

- 163b/18, 170a/05, 170b/11, 190b/19, 193b/20, 205a/11, 218b/21, 220b/11, 227a/10
 z.- mişlardır 012b/13
 z.- sa gerek 006b/21, 013a/09, 016b/10, 027a/04, 036a/08, 040a/20, 048b/04, 079a/16, 081a/19, 086b/05, 088b/16, 109b/12, 130a/14, 148a/12, 160a/09, 167b/21, 188b/16, 216b/10, 224b/15
 z.- sa gerektür 005a/14, 007a/04, 008a/10, 013b/14, 018a/09, 031b/09, 062a/11, 062b/04, 085a/21
 z.- ur 005a/12, 008b/03, 008b/04, 011b/21, 013a/03, 013a/10, 013b/15, 020b/01, 026b/16, 033b/21, 035b/14, 037b/19, 061b/21, 077a/11, 085b/12, 086b/20, 115b/15, 133b/05, 133b/08, 148a/02, 149b/02, 167b/20, 168a/09, 216b/11, 218b/15, 219b/06, 223b/09, 229a/12
- zıkr vezir** [Ö.] Müstensir halifinin veziri.
 z. 222a/09, 222a/10
- zî'l-hacce** [Ar.] Ay takvimine göre Arap aylarından yılın on ikinci ve son ayı.
 z. 011a/13
- zillet** [Ar.] Alçalma; alçaklık.
 z. 207a/15, 209a/14
 z.+ e 156a/10
- zillet eyle-** [Ar.+Tr.] Hor görmek; aşağılamak.
 z.- r 011b/09
- zillet vir-** [Ar.+Tr.] Hor görmek; aşağılamak.
 z.- düklerinden 151b/11
- zimeşşerî hazretleri** [Ö.] El-Keşşâf adlı tefsiri yanında Arap dili ve edebiyatına dair çalışmaları ile tanınan çok yönlü Mu'tezile âlimi.
 z. 161b/08
- zinâ** [Ar.] Evlilik durumu olmaksızın bir erkekle bir kadının cinsel ilişkide bulunması.
 z. 028a/19, 031b/13, 085a/06
 z.+ dan 028a/18, 031b/08
 z.+ ya 025a/05
- zinâ iT-** [Ar.+Tr.] Nikahsız cinsel ilişkide bulunmak.
 z.- düğün 031b/07
 z.- en 031b/12
 z.- mege 031b/10
 z.- üp 028a/14
- zindân** [Far.] Hapishane.
 z.+ a 175a/17
 z.+ da 210a/15
 z.+ dan 077a/18
- zînet** [Ar.] Süs; süs eşyası.
 z. 041b/17, 042b/14
 z.+ iyle 105b/15
 z.+ leri 116a/02
 z.+ leridür 105b/15
- zînet eyle-** [Ar.+Tr.] Süslemek.
 z.- di 030a/09
- zînet iT-** [Ar.+Tr.] Süslemek.
 z.- üp 032b/19
 z.- mişleridi 164a/20
- zinhâr** [Far.] Sakın; asla.
 z. 024a/19, 039a/07, 049a/14, 089b/19
- zîr-i rişkâb-ı semend-i himmet-i bülend** [Ar.+ar.+Far.+Ar.+Far.] Büyük lütuf atının ayağının altı.
 z.+ inde 112a/17
- zîr-i zemîn** [Ar.+Ar.] Yer altı tüneli.
 z. 007a/09, 014a/13, 014a/14, 035a/20
 z.+ ler 018a/08, 026a/12, 026a/14
 z.+ lere 026b/07,
 z.+ lerine 018a/17
 z.+ üñ 018a/08
- zirâÖ** [Ar.] Eskiden kullanılan, dirsek ile orta parmak ucu arasındaki uzaklığa eş bir uzunluk ölçüsü birimi; yaklaşık 75-90 cm. gelir.
 z. 007a/18, 010b/14, 010b/16, 025b/04, 025b/05, 033b/11, 036b/21, 041a/19, 042a/15, 045b/18, 058b/10, 058b/11, 058b/14, 139b/15, 139b/17, 140a/02, 143a/13, 143a/16, 143b/12, 145b/07, 152b/16, 152b/17, 158b/07, 163a/09, 166b/03, 186a/07
- z.+ dan 029b/11
 z.+ dur 029a/14, 139b/14, 139b/15, 139b/18, 141b/19, 142a/16, 154a/05
 z.+ ıdı 005b/10, 143a/09, 143a/14, 149b/20
 z.+ la 135b/08
- zîrâ** [Far.] Biri diğzerinin açıklaması durumunda olan iki cümleyi birbirine bağlar; şundan dolayı; çünkü.
 z. 032a/20, 035a/20, 053b/01, 055a/03, 055a/08, 057b/13, 059a/18, 066a/15, 088b/10, 090a/02, 090a/07, 094a/08, 098b/03, 116b/06, 121b/13, 129a/20, 134a/12, 135a/12, 147a/10, 148b/02, 150b/07, 167b/05, 171b/19, 172a/04, 172b/04, 172b/21, 173b/13, 180b/19, 184b/18, 185a/01, 185a/18, 196a/14, 197b/04, 201b/07, 202a/05
- zirâÖ** [Ar.] (bk. zirâÖ)
 z. 042a/15, 043b/04, 045b/17, 120b/04, 123b/14, 125a/20, 135b/09, 135b/10, 139b/13, 157b/11, 158a/21, 160a/14, 161b/01, 161b/08, 161b/21, 163a/02, 166b/04, 179b/21, 182a/20, 182b/01, 182b/06, 192b/04, 193a/04, 195a/19, 227a/02
 z.+ dan 158b/08, 162a/16
 z.+ dur 029a/12, 229b/11
 z.+ ı 158b/10, 229b/11
 z.+ ıdı 013a/05, 158a/20, 161b/01, 162a/10, 182a/08, 182b/05, 192b/04, 193a/04, 195a/19
 z.+ ıla 135b/09, 135b/10
 z.+ ydı 163a/02
- zirâÖat** [Ar.] Tarım; çiftçilik.
 z. 006b/02, 011a/18, 050a/04, 076a/08, 131b/16, 131b/17, 131b/18, 132a/02, 132b/04, 176b/15, 222b/01, 223b/11
 z.+ a 005b/03, 005b/10, 015b/20, 050b/10, 132a/11, 167a/09, 196b/08
 z.+ dan 145b/17
 z.+ ı 010a/17, 121b/02
 z.+ ıdı 010a/17
 z.+ ıla 198b/09
- zîrek** [Far.] Akıllı; uyanık.
 z. 109b/04
- zî-rüh** [Ar.+Ar.] Canlı.
 z. 199a/14
- zîr-zemîn** [Ar.+Ar.] (bk. zîr-i zemîn)
 z. 082b/17, 082b/20, 164a/01, 171a/02, 171a/08, 171a/11
 z.+ de 083a/04
 z.+ den 082b/19, 083a/04
 z.+ le 171a/16
 z.+ ler 031a/02, 031a/03, 157b/08
 z.+ lerde 173a/03
 z.+ lertün 031a/07
 z.+ ün 171a/03, 171a/05, 171a/18
- zî-saÖd-ı ekber** [Ar.+Ar.+Ar.] En uğurlu; en kutlu.
 z. 002b/14
- zîşt** [Far.] Çirkin.
 z. 153a/10
- zîyâ** [Ar.] Işık; aydınlık.
 z. 025b/10, 153b/17
- ziyâde** [Ar.] 1. Çok; fazla. 2. Artan, fazlalık olan.
 z. 005a/20, 005b/06, 010b/02, 015a/18, 015b/19, 026a/08, 026a/18, 028a/10, 028b/20, 029b/11, 030b/21, 036a/09, 036b/19, 038a/02, 038a/17, 042b/11, 042b/20, 044a/10, 048a/01, 048a/06, 048b/13, 048b/15, 052b/14, 053a/13, 053a/15, 054b/01, 054b/16, 056a/15, 056b/08, 059a/18, 061a/17, 062b/05, 062b/17, 064a/06, 064a/20, 064b/11, 066a/03, 067a/09, 067a/14, 070b/21, 071a/02, 073a/01, 073b/13, 073b/17, 074b/14, 075b/09, 075b/13, 077a/06, 078a/21, 081b/05, 083a/13, 083a/21, 086a/18, 086a/21, 088b/17, 089a/18, 091a/05, 091b/04, 093a/10, 093b/09, 094a/04, 094a/19, 094b/10, 094b/14, 094b/19, 096a/09, 096b/17, 096b/21, 097a/05, 097b/18, 100a/18, 101a/03, 101a/17, 101a/18, 101a/21, 107b/13, 109a/09, 109b/09, 109b/13, 110a/07, 110b/18, 113b/13, 116b/07, 117a/04, 123b/15, 123b/18, 123b/19, 124a/03, 125b/16, 125b/17,

- 126b/01, 126b/06, 126b/09, 126b/12, 127a/01,
127a/18, 130b/07, 131b/15, 132b/14, 132b/17,
134b/14, 138a/20, 140a/08, 142a/11, 143a/04,
144b/13, 145b/07, 146a/21, 146b/06, 147b/02,
147b/04, 147b/08, 148a/06, 148a/14, 150a/10,
152b/10, 153a/04, 156a/18, 158b/08, 159a/11,
160b/19, 164b/12, 165b/06, 165b/18, 169b/15,
170b/10, 171a/05, 171b/05, 171b/21, 172b/11,
173a/05, 173a/10, 174b/21, 175b/17, 175b/19,
177a/19, 179b/19, 183a/07, 186a/11, 186b/09,
187b/03, 188a/10, 193a/06, 193b/05, 194a/14,
196b/04, 196b/12, 197b/08, 198b/04, 199a/21,
199b/01, 200a/02, 201b/08, 202a/07, 204a/20,
207b/01, 207b/15, 210a/02, 210b/10, 212b/11,
213a/09, 219b/07, 220a/11, 220a/18, 220b/15,
221b/12, 222b/05, 223b/10, 226a/06, 226b/18,
227b/11, 228a/03, 228a/09, 229a/09, 229a/21,
229b/10, 231a/11, 232a/16
z.+ dūr 126a/17, 133b/10, 209a/12
z.+ si 168a/03
z.+ yidi 140a/12
- ziyādece** [Ar.+Tr.] Fazlasıyla.
z. 184a/18
- ziyāfet** [Ar.] Eğlenmek ya da bir olayı kutlamak amacıyla çağrılan konukların yemekle ağırlandığı toplanti.
z. 084a/16, 187a/15, 230b/11
z.+ de 045a/02
z.+ e 045a/01, 230b/13, 230b/16, 230b/19, 230b/20
z.+ i 044b/21, 060a/04
z.+ in 230b/10
z.+ leri 230b/13
- ziyāfet eyle-** [Ar.+Tr.] Konukları yedirip içirmek; yemekle ağırlamak.
z.- di 055b/05, 094a/05
- ziyāfet(ler) iT-** [Ar.+Tr.] Konukları yedirip içirmek; yemekle ağırlamak.
z.- di 187a/08, 231a/01
z.- diler 230b/09
z.- e 208b/19
z.- eler 208b/20
z.- se 230b/12
- ziyān ol-** [Far.+Tr.] İşe yaramaz duruma gelmek.
z.- urıdı 010b/14
- ziyān-kār** [Far.+Far.] Çevresine zarar vermeyi alışkanlık edinmiş olan.
z. 109b/07
- ziyāret** [Ar.] Saygı duyulan bir mekânı gezip görmek, orada dua etmek, dilekte bulunmak amacıyla oraya gitme.
z.+ e 147b/02, 147b/07, 159a/08
z.+ lerine 147b/04
- ziyāret-gāh** [Ar.+Far.] Ziyaret edilecek yer; saygı göstermek ya da hayır işlemek için uğranılacak yer.
z.+ laruñ 115a/10, 179a/18
- ziyāret iT-** [Ar.+Tr.] Saygı duyulan bir mekânı gezip görmek, orada dua etmek, dilekte bulunmak amacıyla oraya gitmek.
z. di 100b/09,
z.- düğümdede 081b/16
z.- düñ mi 081b/11, 081b/13
z.- üp 159a/21
- zor** [Tr.] Sıkıntı veya güçlükle yapılan; yapılması, yerine getirilmesi büyük bir çaba ve beceri gerektiren.
z.+ ıla 161a/01
- zuÓafā** [Ar.] Zayıflar; güçsüzler.
z.+ sına 067a/20
- zuhal** [Ar.] Satürn; Sekendiz.
z. 019b/01, 030a/12, 054a/14, 069a/17, 141a/20, 181a/15,
z.+ a 141b/07
z.+ dur 020b/16
z.+ uñ 058b/10, 195a/08
- zuhal yıldızı** [Ar.+Tr.] (bk. zuhal)
z. 033b/06, 195a/11
- zühür** [Ar.] Ortaya çıkma.
z.+ a 096a/12
z.+ ı 080a/10, 226a/09, 229a/04
z.+ ıyıla 002a/10
- zühüra gel-** [Ar.+Tr.] Meydana çıkmak; türemek.
z.- di 092b/02
- zühür bul-** [Ar.+Tr.] Ortaya çıkmak.
z.- ur 050b/09
- zühür iT-** [Ar.+Tr.] Ortaya çıkmak; belirlemek.
z.- di 061b/10, 075a/20, 076a/20, 080a/01, 080a/06, 082b/09, 104b/03, 148b/21, 149a/21, 225a/16
z.- düği 076a/17
z.- ıcek 015b/12
z.- mişdür 106b/20, 108a/02
- zühür itme-** [Ar.+Tr.] Ortaya çıkmamak; belirmemek.
z.- di 200b/09
z.- yince 129b/08
- zulum** [Ar.] Güçlü bir kimsenin yasaya ya da vicdana aykırı olarak başkalarına yaptığı her türlü kötülük, haksızlık; eziyet; cefa; kıyım; kıyğı; acımasızlık.
z. 002b/04, 019a/20, 026b/02, 026b/03, 042b/17, 044b/05, 047b/01, 048a/11, 056a/21, 056b/01, 067a/06, 067b/13, 090a/09, 101a/15, 105a/04, 132a/03, 169a/02, 194a/14, 200b/19
z.+ a 066b/11
z.+ dan 091b/04
z.+ ı 026b/01, 056a/19, 071a/10, 085a/01, 101b/17
z.+ ıla 003b/01, 102a/03, 146a/16
z.+ ma 019a/20
z.+ mı 042b/20, 067a/18
z.+ lar 100b/20
z.+ ların 042b/18
z.+ laruñ 102a/14, 201a/18
z.+ umı 083b/03
- zulum eyle-** [Ar.+Tr.] Eziyet etmek; işkence etmek; zulüm uygulamak.
z.- diler 112b/19
- zulum iT-** [Ar.+Tr.] Eziyet etmek; işkence etmek; zulüm uygulamak.
z.- di 101a/18
z.- düği 105a/08
z.- eler 225b/17
z.- se 173a/08
- zulum itme-** [Ar.+Tr.] Eziyet, işkence etmemek; zulüm uygulamamak.
z. 015a/20
- zulmet** [Ar.] Karanlık.
z. 088a/14
- zulümāt** [Ar.] Gayb diyarı.
z.+ a 156b/16
- zuÓm** [Ar.] 1. Batıl inanç. 2. Kuşku; şüphe.
z. 180b/15, 181a/05
z.+ m 137a/11
z.+ mca 013b/07, 180a/12, 181a/19, 202b/19, 203a/02, 203a/08, 225b/08
z.+ larına 180b/17
z.+ larınca 042b/10
- zuÓm-ı fāsīd** [Ar.] Bozuk, yanlış inanç.
z.+ leri 129b/16
z.+ lerine 129b/20
z.+ lerince 050a/12, 136a/03
- zuÓm iT-** [Ar.+Tr.] 1. İnanmak. 2. Öyleymiş gibi yapmak, görünmek.
z.- en 130b/08
z.- er 064b/14
z.- erler 048b/16, 071b/07, 142b/20
z.- erleridi 129b/13, 180b/11
z.- mekle 181a/13
- zunün** [Ar.] Sanılar; kuşukular.
z. 049a/11
- zuruf** [Ar.] Kaplar.
z. 136a/08
- zubbā kıızı delüke** [Ö.] (bk. delüke)
d. 073a/14, 150a/13
- zübeyr hāzretleri** [Ö.] (bk. hāzret-i zübeyr)
z. 206a/04, 206a/08

- zübeyr ibnü'l-a'Övām [Ö.]** (bk. hâzret-i zübeyr)
z. 205b/21
- zübeyr ibnü'l-a'Övām hâzretleri [Ö.]** (bk. hâzret-i zübeyr)
z. 206a/19
z.+ yle 206a/03
- zücâc [Ar.]** Cam; sırça.
z.+ ıla 057a/11
- zühd [Ar.]** Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete adanmak.
z. 091a/18, 092b/12, 109b/09, 115a/10
- zühhâd [Ar.]** Zahitler; çok aşırı sofular.
z. 228b/09
- zühre [Ar.]** Venüs; Çulpan; Çoban yıldızı.
z. 018a/01, 020a/15, 020b/16, 047a/11, 047a/14, 141b/01, 141b/10, 181a/16, 181b/05
- zühre otu [Ar.+Tr.]** Bir ot türü.
z. 047a/11
- zühre-i zehrâ [Ar.+Ar.]** Çok yüksekl.
z.+ ya 187b/14
- zükür [Ar.]** Erkekler.
z. 107a/08, 124a/02
- zü'l-ğadrlü vilâyeti [Ö.]** Zülkadriye Eyaleti veya 1831'den sonraki adıyla Maraş Eyaleti.
z.+ ne 076a/21
- zü'n-nün-ı mısırj [Ö.]** Tasavvuf felsefesinin kurucuları arasında gösterilen Mısırlı Arap düşünür.
z. 172a/01
- zü'n-nün-ı mısırj hâzretleri [Ö.]** (bk. zü'n-nün-ı mısırj)
z. 192b/12
z.+ nden 115a/09, 115a/17, 115b/01
- zümeryad [Ö.]** Eski bir İhmim hükümdarı.
z. 193b/06
- zümüriddin [Ar.]** Zümrüt renginde; yemyeşil.
z. 001b/03
- zümürrüd [Ar.]** Beril grubundan, sarı yeşil, mavi yeşil renklerde saydam ve yarı saydam cinsleri bulunan değerli bir taş.
z. 011a/11, 011a/21, 171b/06117b/20, 123a/01, 171b/04, 188a/06, 188a/13, 188a/15, 188a/16
z.+ den 116b/21
z.+ i 171b/06, 188a/17
z.+ ün 188a/16
- zümürrüd taşı [Ar.+Tr.]** (bk. zümürrüd)
z. 188a/08, 188a/21
z.+ ndan 090b/09, 141b/21, 142a/18
- zürriyât [Ar.]** Nesiller; soylar.
z.+ mndan 161b/21
- zürriyet [Ar.]** Nesil; soy.
z.+ i 176b/15
z.+ ine 008b/07, 009a/01
z.+ inden 009a/06
z.+ üme 211a/01

ÖZ GEÇMİŞ

KİMLİK BİLGİLERİ

Adı Soyadı: Aslı MANAV

Doğum Yeri: Denizli

Doğum Tarihi: 08.07.1981

E-posta: asliinanir@hotmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

Lise : Denizli Lisesi

Lisans : PAÜ Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Yüksek Lisans : PAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Yeni Türk Dili Bilim Dalı, Denizli'nin Güney İlçesi Ağzı.

Doktora : PAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Salih Bin Celeddin'in Tarih-i Mısır'ı (Dil İncelemesi-Metin-Dizin)

Yabancı Dil ve Düzeyi: İngilizce-Orta

İŞ DENEYİMİ : PAÜ, İİBF, İletişim Becerileri (2008-2009)

ARAŞTIRMA ALANLARI: Türk Dili ve Edebiyatı, Türk Dili, Dilbilim.